

Sept. 15. 1685.

In Concilio REGIÆ SOCIETATIS, Londini,
ad Scientiam Naturalem promovendam.

Liber cui Titulus Historia Plantarum Species hæcenus editas aliasque insuper multas noviter inventas & descriptas complectens, &c. Authore JOANNE R A I O, M. A. è Societate Regia: Imprimatur ab Henrico Faithorne, dictæ Societatis Typographo.

S. Pepys, Pr. R. S.

HISTORIA
PLANTARUM

Species hæcenus editas aliasque insuper multas
noviter inventas & descriptas complectens.

In qua agitur primò

De Plantis in genere,

Earumque

PARTIBUS, ACCIDENTIBUS & DIFFERENTIIS;

Deinde

Genera omnia tum summa tum subalterna ad Species usque infimas,

Notis suis certis & Characteristicis

Definitis,

M E T H O D O

Naturæ vestigiis insistente disponuntur;

Species singulæ accurate describuntur, obscura illustrantur,
omissa suppleuntur, superflua resecantur, Synonyma necessaria
adjiciuntur;

V I R E S denique & U S U S
recepti compendio traduntur.

AUCTORE

J O A N N E R A I O,

E Societate Regiâ, & SS. Individuæ Trinitatis Collegii apud Cantabrigienses
quondam Socio.

TOMUS PRIMUS.

L O N D I N I:

Typis MARIE CLARK: Prostant apud HENRICUM FAITHORNE
Regiæ Societatis Typographum, ad Insigne Rosæ in Cæmisterio D. Pauli, MDCLXXXVI.

Prænobili Viro
D. CAROLO HATTON
ARMIGERO,
Nobilissimi Domini
D. CHRISTOPHORI HATTON
BARONIS LIBERI
ANGLIÆ FILIO,
HANC

Plantarum Historiam

Ipsius instinctu compositam perquam officiosè dedicat & plurimam
Salutem vover

JOANNES RAIUS.

UM tu, Nobilissime Vir, Operis hujus aggrediendi mihi auctor fueris, tibi in solidum debentur gratiæ, siquid inde vel emolumenti, vel honestæ saltem oblectationis ad Lectorem redundabit. Quòd si successus votis non respondeat, nec multorum expectationi, quâ me tua aliorumque amicorum affectui nimium indulgentium malè fundata opinio oneravit, minimè satisfaciam, paratam habeo excusationem, me non instinctu proprio, sed tuo suasu tuoque consilio, quæ apud me semper mandatorum vim obtinent, permotum ei conscribendæ animum appulisse. Qualiscunque autem successus fuerit, hæc vestra de viribus meis opinio aliquem usum habuit, ad industriam scilicet nostram excitandam, ut veterno excusso omni studio & contentione niterer eam si non mereri, saltem non penitus fallere & frustrari, non minùs tamen irritò & ridiculo conatu, quàm si Rana bovem intumescendo æquare contenderem, ni quantum in viribus meis æstimandis affectui licere permiseris, tantum in opere ipso judicando permittas.

Non usque adeo Suffenus sum aut meipsius palpo, ut magni aliquid me præstitisse putem. Materiæ maximam partem aliunde mutuata agnosco. Quæ tamen desiderari animadverti ipse supplevi, quæ redundare amputavi, errata correxì, obscura, quæ potui illustravi, breviter ubique secutus sum, quatenus tamen cum perspicuitate consisteret, nè suspensum & incertum Lectorem dimitterem, nè Specierum non necessariarum multiplicationi aniam præberem. Methodus denique & dispositio in plurimis nostra est ac nova.

Hæc si Tibi tuisque similibus candidis & ingenuis probari intellexero, aliorum vel minus idoneorum vel minus æquorum Historiæ nostræ censorum nec asteriscos capto, nec obeliscos metuo, verum vestro iudicio fretus, quicquid illi senserint securus, alacri & erecto animo ad reliqua pertexenda, & coronidem tandem Operi imponendam progrediar.

PRÆFATIO.

PRÆFATIO.

Auca quædam, Amice Lector, quæ vel tu fortasse scire desideras, vel nostrâ interest ut scias, huic operi præfanda habeo, nimirum Primò, quæ me rationes ad id aggrediendum impulerint: deinde quam Methodum secutus sum; tandem quid in eo præstiterim, aut saltem me præstitisse putem.

Quod ad primum attingit, scias me suavis & hortatu D. Francisci Willughby b. m. Amici nostri æternam honorandi plantas maxime vulgares describere, materiamque, & suppellectilem Historiæ Plantarum condende & instruendæ parare cepisse. Verum illo satis functo cum mecum reputarem Medicinam meam non esse professionem, opus etiam illud plus operæ & temporis exigere, quam ego ei impendere possem aut deberem, remissius agere cæpi, & paulatim omnem ejus curam & cogitationem abicere; præsertim cum intelligerem Robertum Morisonum Aberdonensem, Scotum, Virum magni nominis & famæ ob scientiam Botanicam, inque ejus studio & plantarum cultura diu versatum ejusmodi Historiæ conscribendæ insudare. Audito tamen postea opus illud, uno Volumine edito, interruptum ob Autorem ære alieno implicitum, ideo cum brevi se expedire & institutum persequi exigua spes esset; nec ita multo post certior factus ipsum D. Morisonum infelici casu rebus humanis exemptum, institutu & hortatu Nobilissimi Viri D. Caroli Hatton aliorumque Amicorum, quorum ego de facultate mea opinionibus nimis credulus, Historiam denuo in manus sumere, eamque quanta potui industria & festinatione persequi & perficere decrevi. Rationes autem quibus præcipue permotus amicorum precibus cessi & consiliis obtemperavi siue sequentes.

Primò Divinæ gloriæ illustratio: Cum enim inexplicabilis stirpium varietas, eximia pulchritudo, mirus ordo, immensa utilitas infinitæ supremi Opificis potentia, sapientie, bonitatis luculentissima indicia & argumenta sint, qui materiam hanc pro dignitate tractabit, attributa illa omnibus una agnoscenda, suscipienda, veneranda proponet.

Deinde, quòd tale opus desiderari animadvertentem: Cum enim multi jam effluxerint anni ex quo Jo. Bauhini Historia Plantarum & Jo. Parkinsoni Theatrum Botanicum divulgata sint, plurimæque interea temporis novæ plantæ observatæ & descriptæ fuerint à Clarissimis Viris Gulielmo Pifone, Georgio Marggaviio, Jacobo Bontio, Reccho, Hernandez, Paulo Boccone, Jacobo Zانونi, Roberto Morisono, Jacobo Breynio, Horti Malabarici auctoribus, Christiano Mentzelio, Muntingio, aliisque, tempestrum videbatur olim descriptis recens inventis additis & in sua genera distributis, unam ex omnibus Historiam componere, tum ut tenuioribus earum cognoscendarum avidis, quorum facultates tot libris coemendis non sufficerent, tum ut rudioribus facilior aditus ad eas intelligendas & addiscendas pareretur.

Tandem cum nemo hæcenus ex nostra natione Historiam stirpium Latino sermone conscriptam publicavit, nè putarent exteri neminem id potuisse aut posse.

Ego autem tum institutu proprio, tum amicorum monitu festinandum censui, partim ob ætatem ingravescentem, nè mors cessantem occuparet, & vitæ solum prius intercederet quam Historiæ telam pertexuissem; partim ut è divorticulo in viam studiorum redirem, & stationem pristinam, quam in aliena castra transfuga ad tempus deserueram, quamprimum repeterem, & res meas agerem.

P R Æ F A T I O.

Sequitur proximo in loco ut de Methodo quam secutus sum compendio dicam.
Methodum Memoriarum matrem esse apud omnes in Confesso est, Memoriam autem Musarum fabulantur Veteres. Quocirca ne Historiam Musis & Apolline nullo composuisse videar, de ea adoranda maxime sollicitus, id præcipue operam dede, ut & summa Genera rectè constituantur, & tanquam in acie bene ordinata Species omnes tunc subalterne tunc infimæ suis locis disponantur, quo & univ[er]se facilius comprehendantur, & singule clarius intelligi queant, & indaganti promptius occurrant, & memorie firmius inhereant.

Alis enim *Metabolicis* rejectis ob rationes * alibi expositas, eam quæ à *conventionibus* stirpium in partibus præcipitis, flore putæ & ejus calyce, maxime ejusque conceptaculo, notas genericas fuit amplector & usurpo: quæ & maxime naturalis & philosophica est, & ad Botanicæ compendii adalidendam longè commodissima. Hujus enim inter-
 ventu & auxilio studiosus quisque quævis subsistit alienis destitutus, & proprio Marte rem aggressus, Plantarum cognitionem baud difficilem assequetur. Oblata enim quæcumque stirps è non vultu cognitis, eam summorum Generum notis (quæ ex-
 pedit ut in numerato habeat) eam conferendo, ad quodam pertinet: mox deprehen-
 det: demum Tabulæ ductum sequendo velut Ariadnæ filo per Genera subalterna puri
 facilitate descendet ad Species usque infimas, cum quarum descriptionibus collatâ plantâ
 vel descriptam agnoscat, vel novam & inobservatam concludat.

Verum quod alias dici illud hic repeto & inculco, non sperandam à me Methodum inaequaque perfectam & omnibus suis numeris absolutam, quæ & plantas in Genera ita distribuat ut universæ Species comprehendantur, nullâ ad hoc anomala & sui generis reliqua, & innumquodque genus notis suis propriis & characterificis ita circumfcribat, ut nullæ inveniuntur. Species incerti, ut ita dicam, laris, & ad plura genera revocabilis. Nec enim id patitur natura rei. Nam, cum Natura (ut dici solet) non faciat saltus, neque ab extremo ad extremum transeat nisi per medium, inter superiores & inferiores, rerum ordines nonnullas mediæ & ambigæ conditionis producere solet, quæ de utroque participant, & utroque velut cœscant, ut ad utrumque pertineant omnino incertum sit. Præterea eadem abna Parens in Methodi cuius/cunque angustias coerceri repugnat, sed ad libertatem & ἀντοπαλίαν quam nullis legibus obnoxiam ostendendam in unoquoque rerum ordine nonnullas Species creare solet, tanquam exceptiones à regulis generalibus, singulares & anomalas.

Notandum autem, non semper & in omnibus plantis notas Generum indices certis minimeque fallaces à forma feminis externa effusive involucri aut conceptaculi sumi (ut nonnullis velle audio) ita ut quibus he partes similes & conformes sunt eae genere conveniant, quibus dissimiles differant: siquidem in genere Cumini datur aliqua species feminis hispido & villosis, quae reliquarum parium figura eorundemque & ipsius feminis odore, colore, sapore cum vulgari Cumino semine striato levi convenit. Pastinacæ latifoliæ sativæ semina lata & compressa, seu foliacea sunt; Siliari & Sili diu angusta & striata. Quis tamen plantas ipsas ob convenientiam in foliis odore & sapore, (quæ tanta inter Silyarum & Pastinacam intercedit ut vix ovis ovo similis sit) non potius ad idem genus referendas statueret, quam ob solum feminum dissimilitudinem separandas, & procul à se invicem removendas. Fumariam siliquesam à *γυμνοσπέρμῳ* ego equidem inuitas separo. Spergulam quæ semine est foliaceo ab eo cui semen rotundum nemo utique sejungit: Nec probo Papaver corniculatum à capitato divelli, quantumvis feminibus & vasculorum figuris discrepant.

Supereſt ut quid in hac Hiſtoria præſtiterim, aut me ſaltem præſtitiffe putem brevibus exponam.

Primo

P R Æ F A T I O.

• Primum in loco Plantas omnes hæcenus editas, & per multa volumina sparsas, in Genera & Species veluti tot membra distributas in unum quasi corpus redegi. Quod ut efficerem, non omnes quotquot exant Stirpium Historias, Theatra, Pandæctas, Adversaria, Observationes, Illustrationes, Commentarios evolvere & examinare necessarium duxi, nec actum agerem, cum Viri longè eruditissimi maximèque industrii J. Bauhinus & Casp. Bauhinus fratres immenso labore diligenter perlectis & studiosè inter se collatis Botanicorum scriptis ante se editis, Species jam tum cognitæ, paucissimis omissis excerptas & methodicè digestas, hic in Theatri Botanici pinacè, illè in Historia Plantarum generali exhibuerunt. Stirpes noviter inventas, & post Bauhinum utrumque denatam editas à Clariss. Viris Prospero Alpino, Joanne Veslingio, Jacobo Cornuto, Joan. Parkinsono, aliisque superius memoratis ipse collegi & ad sua genera reuli: non paucas denique à meipso observatas tam in Angliâ, quam in transmarinis regionibus adjeci.

Longissimè tamen abest ut me perfectam Plantarum omnium Historiam composuisse, aut alium quovis componere posse existimem, cum nè dimidiam quidem partem plantarum toto terrarum orbe nascentium Europaei haecenas cogniti aut observati esse certissimum sit. Primum etenim vastissima terrarum spatia diverso mundi cardini subiecta notitiam detrecta, at nè fando quidem audita latere plusquam verisimile est. Quin earum regionum quarum aliqualem notitiam habemus pars longe maxima Botanici non accessit, non tamen certè lustrata est. Tandem in iis etiam quae omnium diligetissimè perstrutatae sunt non paucè Botanicorum industria eluserunt & etiamnum inobservatae latent: ut huiusmodi Historiam vicissim inchoatam, non ante absolvendam putem

Exiit terras quam dabit una dies.

Præterea non sum neficiis aliis adhibere præter hoc opere comprehensis species, notas & nondum descriptas, in hortis Medicis quæ Academicarum publicis, quæ Magnatum & Curioforum prædictis aliâ curatoribus quo tempore publicandas: ego autem edicarum præcipue historiam præ me fero; ex quibus etiam nonnullas per incuriam, & tantum, oblivionem aut festinationem omisas esse mihi nemini conficius sum, plures fortasse Lectores observabunt. Quid enim aliud sperari potest ab uno, & homine, qui ne Amanuensem quidem

dem habuerim, verum propria manu omnia exarare coactus sum.

Constitutis speciebus proxima cura fuit singularum descriptiones plenas & accuratas trahere: cum autem animaduverterem Clarissimos Viros utroque Babinio, Fabium Columnnam & Car. Clusium in plantis describendis præ aliis diligentes & curiosos esse, eorum præcipue descriptiones mutuatus sum (quarum tamen non paucas emendavi & supplevi) autorum nominibus præfixis, ne pro meis eas venditare videar. Alias multas nimis succinctè & obscurè traditas, quales sunt peræque familiarissimæ & passim nascentes, succinctè & accuratius describere adnixus sum. Novæ & post Babinium evulgatæ ab autoribus suis, quos plerumque singulares habent, satis accuratè describuntur, ut de iis minimè laborandum esset; singule dumtaxat suis sedibus disponendæ.

Obſcuris & ambiguis lucem aliquam generari conatus ſum, multis nihilominus admiſſis ſpeciebus incertis & ſuſpectis, nec enim pro talibus habeo omnes rejicere & eliminare auſus ſum, nec Charybdis evitare cupiens in Scyllam inciderem, & ſuperflua amputandi ſtudio vivo aliquo membro Hæſitorum mutilarem.

Cum autem plantarum numerum in natura adeo ingentem noverim, ut haud facile à quoquam memoria comprehendere & retineri omnes possint, summopere cavendum duci me ipse novas cudere, unam & eandem speciem in plures distrabendo, quod in tanta diversitate specierum, brevitateque & obscuritate descriptionum ea ejusdem plantae in diversis libris occurrunt evitari vix potest; qua in parte à summis etiam viris saepius erratum novi.

Errores

Erreurs

P R E F A T I O.

Errores & ineptias que in Botanicorum scriptis adnotari obiter corraxi, nonne cuiusquam famam minuan aut existimationem ledam, sed solo veritatis illustrande studio, quo nihil antiquius nobis esse debet. Aliis autem siquid humanitus acciderit facile ignosco, cum ipse sepius quamcumque curam adhibeo, titubem aut dormitem, equum autem sit, Erratis veniam poscentem reddere rursus.

Quod ad synonymia attinet, quatuor precipue Auctorum Joannis Bauhini, Caspari Bauhini, Gerardi, & Parkinsoni nomenclaturas & titulos exhibui, nec plures necessarias putavi, ceteros relique jandudum a C. Bauhino in pinace & J. Bauhino in Historia tradite sunt. Novae & post Bauhinum editae singulos plerumque ut Auctores, ita titulos habent.

De stylo & orationis nitore parum sollicitus, magis laboravi ut sententia clara esset quam ut sermo ornatus. Perspicuitati etiam brevitate quoad potui conciliare studui.

Ut cito dicta

Percipiant animi dociles teneantque fideles.

Vires & Usus à Botaniciis quàm Veteribus quàm Recentioribus fusè traditis in compendium contraxi, Observationes etiam plurimas ab Amicis communicatas adjece.

Icones nullas adhibui, non quod minus necessarias aut inutiles dicerem, sed partim ne operis editionem morarer, partim ob sumptus immodicos: Ligne enim ad gustum seculi non sunt, aeneis autem exculpendis vix census Senatorius sufficeret. Quòd si Historia eas mereri videbitur, non minus commode ei jam editae addi quam una edi possunt.

Restat tantum ut fatear per quos profecerim, eorumque nomina qui Historie huic aliquid contulerunt vel in ea edenda mihi adjumento fuere grata commemoratione recenseam. Ii fuere D. Gulielmus Bowle M. D. defunctus, D. Petrus Dent, Medicus & Pharmacopaeus Cantabrigiae, D. Radulphus Johnson, D. Martinus Lister M. D. D. Gualterus Needham M. D. D. Jacobus Newton, D. Josua Palmer M. D. D. Philippus Skippon Eques avaratus, D. Barnhamus Soame, Tho. Willistellus defunctus. Florum mentio frequens in hoc opere occurrir, eorumque nomina symbolis suis adscripta Lector reperiet. Quatuor autem prae aliis celeberrimi veniunt qui Historiam nostram plurimis observationibus locupletarunt, vel aliter ei perficende non inutilem nobis operam navarunt. Nimirum

D. Edvardus Hullius M. D. vetus Amicus noster, de Republica Literaria optime meritis, sua laude & multorum commodo Londini Medicinam exercens, cui ob promptum Operis hujus promovendi & perficendi studium tot Observationibus medicis ultro collatis testatum, maxime à me & Lectoribus meis, siquos habiturus sum, debentur gratiae.

D. Tancredus Robinsonus M. D. quem ob praeclaram eruditionem, suavisimos mores, & propensum in me animum merito suo plurimum diligo, qui & opus ipsum variis Observationibus ditavit; inque ejus editione accurandâ exornandâque non minus diligens & industrius fuit, quam si ipsemet ejusdem Auctor fuisset.

D. Hans Sloane, M. D. Botanicis apprime gnarus, qui & multas rariores plantas à se collectas, & curiosè observatas quas mihi non antea videre contigerat, suadique de iis Observationes benevole communicavit, & plurima etiam rariorum semina impertivit, quo scriptis inde enatis observare & describere possem.

D. Samuel Dale, Medicus & Pharmacopaeus vicinus & familiaris noster, Brantiae in Efflesia degens, qui libris diligenter collatis Synonyma examinavit, errata correxir, & omissa supplevit, praeterea siquas species per incuriam aut festinationem omisissae observavit, me commonefecit, ut ejus ope Historia nostra aliquot mendis repurgata, & speciebus aucta sit.

Det Deus Opt. Max. ut quem mihi scopum destinaveram petam, eaque absoluto opere consequar quibus me ad illud inchoandum initio permotum dixi, nempe ut ipsius gloriam illustriorem reddam, & proximi commodis, Botanicorum praecipue studis promovendis inserviam.

Explicatio

Explicatio nominum abbreviatorum & recensio operum ab eisdem Auctoribus editorum.

A. D. & Ad. Lab. Adversariorum opus, à Petro Pena & Mathia de Lobel editum, primò Londini Anno 1570. additum circiter 234. figuras. Postmodum Anno 1576. Antverpiae: novus titulus praefixus, epistolâ ad Reginam omisâ: cui operi Lobelius Observationes suas cum novis figuris junxit. Tandem Anno 1625. iterum Londini editit Lobelius Adversaria, una cum parte secunda & Pharmacopoea Rondeletii.

Amat. Amatus Lusitanus, qui in libros quinque Dioscoridis enarrationes edidit, additis diversarum linguarum nominibus. Argentinae 1554. in 4. Apul. Apuleius Platonicus, non antiquus ille Madaurensis, sed alius recentior, quem Johnsonus in Praefatione ad Gerardum à se emaculatum sexcentis retro annis ait circiter vixisse conjectat, & in Praefatione suum de plantarum virtutibus primum Graecè scripsisse. Idem observavit in duobus libris opusculum à se vidis Autorem hunc Platonem Apolientem nominatum. Constantinopolim autem urbem Apulei dictam fuisse auctor est Ferrarius.

Alp. Prosper Alpinus sextus Horti Patavini praefectus de Balsamo Dialogum, additâ ejus figurâ, scriptit. Venetis 1594. 4. Eiusdem de Plantis Aegypti liber cum figuris 45. & cum medicina Rescriptit. Venetis 1592. 4. Liber de Plantis Aegypti & Dialogus de Balsamo una cum Observationibus Jo. Vellingii secunda vice impressus est Patavii 1640. in 4.

Eiusdem de Plantis Exotias libri duo cum figuris aeneis à filo post ejus mortem editi sunt Venetiis 1627.

Ang. Aloysius Anguillara Horti Patavini tertius in ordine Praefectus de plantis suam sententiam diversis communicavit: Opusculum in partes 14. divisum operâ Joan. Marinelli Italice prodit; additis duabus figuris Chamaecentris & Sedi arborescentis. Venetis 1561. 8.

Bel. Honorius Bellus Vicentinus, medicus Cydoniensis in Creta insula. Extant Epistolae ejus de Plantis ad Clusium conscripse, quibus Historiae addita.

Bell. Petrus Bellonius, scriptit Observationum libros tres, qui à C. Clusio Latinitate donati, additis plantarum figuris 120. prodire Antverpiae 1589. 8. Item tractatum de neglecta stirpium cultura quem idem Clusius vertit, & una cum Observationibus Exoticorum, libris adjece. Item librum de arboribus confertis, resiniferis & semper virentibus cum earundem iconibus 8. Parisiis 1552. 4. C. B. Casparus Bauhinus in pinace. C. B. Phyt. Idem in Phytopinace. C. B. prod. Idem in Pro-

aromo Theatri Botanici C. B. Theatr. Idem in primo volumine Theatri Botanici. C. Bauhinus medicus & Professor Basileensis in Phytopinace 2462. plantarum nomina cum aliquot Synonymiis exhibuit, & 164. descriptiones novarum plantarum, octoq. figuras adposuit. Basileae 1596. in 4.

Idem P. Andrea Matthioli opera omnia in Germania prius non cûsa emaculata dedit, additis 330. figuris, & 50. novis ab ipso primum descriptis, cum Synonymiis. Francofurti 1598. in fol.

Idem Annua adversiones in Historiam generalem Lugdunensem in quibus circiter 400. figuras in illo opere bis terve postas & repetitas esse ostendit. Francofurti 1600. in 8.

Idem Jacobi Theodori Tabernamontani Historiam Germanicam correxir, maxima parte auxit: figuras novas plures addidit: nonnullas descripsit, & parti primae synonymias adposuit. Francofurti 1613. in fol.

Eiusdem Prodromus Theatri Botanici, in quo circiter 600. plantae ab ipso primum descriptae, additis 140. novis figuris, Francofurti 1620. in 4. editus est. Continet hic liber multas species nobis su-

stet, à plantis sicis descriptas.

Eiusdem Catalogus Plantarum circa Basileam sponte nascentium, cum eorundem Synonymiis & locis natalibus. Basileae 1622. in 8.

Tandem Anno 1623. prodit Pinax Theatri Botanici, opus absolutissimum, 40. annorum, circiter 6000 plantarum nomina continens cum earundem Synonymiis & differentis. Liber iste Sphaer-

mat & erroribus suis non caret: Species aliquae bis terve repetuntur sub diversis titulis, aliae loca non suis assignantur, ut Historiam generalem Ebrodunensem, Marjoni Praelud. Bot. & Historiam Oxoniensem, & nostram etiam legenti patet.

Multis post obitum C. Bauhini annis Joan. Caspar. Bauhinus ejus filius edidit primum Volumen Theatri Botanici five Historiae Plantarum, quod est pars duodecima totius Operis, Basileae 1658. in fol.

Boccon. Paulus Boccone Siculus Panormitanus: Icones & descriptiones rariorum plantarum Siciliae, Melitae, Galliae, Italiae Oxoni edidit Anno 1674. 4. Eiusdem Epistolae Gallico sermone con-

scriptae, & Antverpiani editae, nonnulla de Lithophis aliisque plantis submarinis continent.

Bont. Jacobus Bontius medicus Bataviae novae l'hybis 6. Historiae naturalis Indiae orientalis conscripsit, quos morte praeventus indigestos reliquit, postea Gulielmus Piso eos in ordinem redelegit, il-

l'criptis, & edidit simul cum Historiâ naturali Indiae occidentalis, Amstelredami 1658. cujus Historiae Lib. IV. de Arboribus, Fructibus, Herbis Medicis atque alimentariis nascentibus in Brasiliâ & regionibus vicinis agit. VI. Mantillam Aromaticam continet. XII. Notas in Garciam ab Hort.

XIV. & ultimum Historiam quarundam plantarum Indiarum.

Ant. Boetius de Boet edidit Historiam quarundam Florum, Herbarum, Frugum cum Iconibus aeneis, Brugis 4.

Breg. Jacobi Breynei Patritii Danificani, Boruffi Exoticarum plantarum Centuria prima, Gledani 1678. cum aeneis figuris elegantissimis in fol. edita.

Idem

Explicatio nominum

Idem Prodromum fasciculi rariorum plantarum edidit Gedani 1680. qui liber ad manus nostras nondum pervenit.

Brief. Otho Brunfelsius. Primus Germanorum vias plantarum icones edidit. Huius Historia Latina tribus tomis prodit; prius Anno 1530. alter 1531. & tertius posthumus Anno 1536. Argentinx cum figuris 238. at foliis non parum; summatim cum & sine figuris 288. describuntur. Idem & Germanice scripta in folio cum eisdem figuris, & in 4. parvis figuris additis Argentinx 1539. Jo. Theod. de Bry. Florilegii partes tres 1612. 1614. 1618. folio.

Cef. Andreas Caeplinius Aretinus in Acad. Piana Professor de plantis 16. libros scriptis, nullis figuris additis: prodire Florentiae 1583. Eiusdemi Appendix ad hos libros Romae 1603. in 4.

Cam. & Cam. hort. Camerarius in hort. *Cam. ep.* Camerarius in Epitome Matthioli. Joachimus Camerarius Matthioli Historiam Germanicam per Mantisium primum versam & cum Matthioli figuris cula rursus emaculavit, novis iconibus 122. & notis auxit.

Idem Matthioli epitomen dedit cum figuris 1003. Francofurti 1586. 4.

Idem Hortum Medicum & Philosophicum scriptis, figuris 56. addidit. Francofurti 1588. 4.

Cafl. Caflor Durantes medicus Romanus Herbarium novum cum figuris plantarum quae in tota Europa, India Orientali & Occidentali nascuntur Italice edidit, viribus Latinis versibus expressis. Ordinem Alphabeticum observavit, & plantarum figuras 879. adposuit. Romae 1585. in fol.

Cafl. Aldorf. Catalogus Plantarum in agro Aldorfino locisque vicinis sponte nascentium à Ludovico Jungermann primo editus, à Cafl. Hofmanno recensitus, à Mauricio Hofmanno denuo recognitus & auctus. A. D. 1662. in 4.

Claf. & Claf. hif. Clavius in historia. *Claf. pan.* Clavius in Pannonicis. *Claf. ext.* Idem in Exoticorum libris. *Claf. cur. pif.* Curae portiores.

Carolus Clavius Atrebas, Botanicus insignis Dodonaei Historiam vernaculâ linguâ conscriptam Gallicam fecit, & corollarum de Aromaticis addidit, cum figuris quae separatim in octavo prodire Anno 1560. in fol.

Idem Garcia ab Horto dialogos de Aromaticis & simplicibus, Lusitanicè conscriptos in Epitomen contraxit, Latinos fecit, Annotationibus & figuris plantarum 30. illustravit. Antverpiae Anno 1574. in 8. cuius editio quinta auctor additis 36. figuris cum ejusdem exoticis 1605. in folo prodit.

Idem Nicolai Monardi lib. de Medicamentis Indiae Occidentalis ex Hispanico transulit, notis & figuris 9. illustravit. Anno 1574. in 8. cuius editio quarta cum Exoticis excusa est. Eiusdemi Monardi liber tertius ab eadem Latine redditus Antverpiae 1583. in 8. cufis.

Idem Christophori Acoftae Historiam ex Hispanico Latinam fecit, in Epitomen contraxit, Scholis illustravit, & anno 1582. edidit. Tertio vero additis 6. figuris cum Exoticis An. 1605. in folo prodit.

Idem de plantis per Hispaniam observatis libros duos scriptis, figuris 230. additis. Antverpiae 1576. 8.

Postea ab Imperatore Maximiliano II. evocatus Austria, Pannoniam & adjacentes provincias lustravit, & de simplicibus ibi observatis lib. 4. conscripfit, figuris 353. addidit. Antverpiae 1582. 8.

Idem tam Hispanica, quam Pannonica Historia simul junctâ, & aliis quibusdam additis, item ex omnibus Historiam compoluit, sex libris comprehensâ, & sub titulo Historiae plantarum rariorum evulgavit, additis figuris 1135. Antverpiae 1601. in fol.

Idem Exoticorum libros decem scriptis, quorum sex priores variam materiam circa Animalia & Plantas cum iconibus Plantarum 194. continent. Item Garcia, Monardi & Acoftae libros supra dictos, item Nicolai Monardi lib. De lapide Bezoar, de Scorzonera, De Ferro & Nive An. 1605. fol.

Eiusdemi Curae posteriores cum additâ port mitem editae sunt, additis 27. figuris, Antverpiae 1611. in fol.

Cal. Fabius Columna Neapolitanus, è familia Columnarum Romana, doctissimus Vir & limati iudicii, ex Academia Lynceorum edidit Phytobalanon: cum figuris 36. Neapoli 1592. Item De minimis cognitis plantis partes duas, quarum prima cum figuris 161. Romae Anno 1606. altera etiam cum figuris 44. ibidem 1616. cufis est.

Idem Annotationes & Additiones in Historiam Plantarum Mexicanarum Fr. Hernandez & aliorum scriptis, quae cum dicta Historia editae sunt Romae 1621.

Card. & Card. Hif. Cordus in historia. Valerius Cordus scriptis Annotationes in Dioscoridem: item lib. 4. de Stuprum historia cum figuris 272. ex Trago, & aliquot novis à Gesnero additis: Item Sylvarum observationum, quae omnia, Gesnero curante, Argentinx 1561. in folio edita. Eiusdemi Dioscoridum fapies reculum est.

Corn. & Cornu. Jacobus Cornutus Gallus, Medicus Parisiensis edidit Historiam Plantarum Canadensium aliarumque, Parisi 1635. 4.

Diocf. & Diocf. Pedacius Dioscorides Anazarbeus. Vixit circa Plinii tempora, Botanicus & Medicus insignis, non tamen Allexandrinus ille Marco Antonio & Cleopatrae familiaris, scriptis De Materia Medica uli antiquissimo & experientia longâ comprobata libris 8. qui saepius recufi sunt. Nonnulli C. Plinium Secundum multa ex hoc opere in Historiam suam transfuisse, nulla Auctoris mentione facta, opinantur. Quod quoniam candori Plinio repugnat, ego potius cum Salmatio lecto utrumque tum Dioscoridem tum Plinium à Sextio Negro ea mutatum, nec Plinium Dioscoridis librum unquam legisse, ait vidit.

Dod. Dodonaei Pemptades Latine in fol. *Dod. gal.* Eiusdemi historia Gallica *Claf. Dod. Belg.* Eiusdemi historia Belgica.

Rembertus Dodonaeus Medicus Mechliniensis stirpium Historiam Belgicè scriptis, quae à Clusio Gallicè redditâ cum quibusdam additamentis prodit Antverpiae 1599. ut superius diximus.

Anno 1552. edidit frugum Historiam in 8. Latine; & paulo post Florum & purgantium historiam in 8. Eadem simul junctâ in libros 30. divisa Antverpiae Anno 1583. in fol. cum 1295. figuris. Haec Historia denuo recula Belgicè cum quibusdam annotationibus prolixis, additis adhuc 36. novis figuris

115

Recensio operum.

ris, Anno 1608. & Latine similiter ab Autore emaculata, paucis mutatis, & figuris quae in Belgica editione habentur cum descriptione additis, Anno 1616. prodit.

Dodart. Descriptio de quelques Plantes nouvelles. A Paris 1676. Librum hunc multi nondum videre contigit.

D. Johanne Evelynus. Vir eruditissimus, Sylvam, seu tractatum de Arboribus, Londini edidit in fol. una cum aliis ad rem Botanica spectantibus.

Eph. Hortus Episcopi Eystettensis in Bavaria, à Basilio Besslero Pharmacopoeo Norimbergensi cum magnis figuris in as incisus 1083. Norimberge 1613. In hoc opere exhibentur Synonyma tantum & descriptiones. In 4. partes secundum 4. anni tempore dividitur: & singulae partes iterum in tres subdividuntur secundum anni menses.

Ephem. German. Ephemerides medico-physicae Germanicae: sive Miscellanea curiosa medico-physica S. R. Imperii Academiae naturae curiosorum per Germaniam.

Alia Hif. Acta Hafnienlia Medica & Philosophica à Th. Bartholino edita.

Emanuelus Suerii Florilegium Francofurti impressum fuit cum figuris & plantis novis, fol.

Errat. Joan. Baptista Forrarius Senensis S. J. Scripsit Floram seu de Florum cultura libros 4. editos ultimo Amsterodami 1646. Continet hic liber figuras & descriptiones Plantarum aliquot novarum.

Joannes Fragesius Hispaniarum Regis medicus & Chirurgus aromatum, fructuum, & simplicium aliquot ex utraque India in Europam delatorum Historiam Hispanicè scriptis. Isaac Spachius medicus Argentiniensis edidit Argentinx 1610. 8.

Fuch. Fuchsius in Historia Latina in folio. Leonardus Fuchsius Germanus, Tubingenis, medicus, doctus & industrius Botanicus, Tragi emulans edidit Historiam Latinam cum 516. figuris artificiosissime ligno incisus, Basileae 1542. in fol. Hunc praepotorem suum Jo. Bauhinus appellat.

Flora D. Rca. Lortini fol.

Cal. Claudius Galenus, Pergamenus Medicorum omnium post Hippocratem facili princeps.

Cal. Joan. Gerardi Historia plantarum Anglica cum figuris ipsis Tabernamontani, nonnullis etiam Lobeli, & insuper 16. novis additis. Londini 1597. in fol. Joannes Gerardus (referentia Johano in Praefat. ad Gerardum emaculatum) natus est Nantwich in comitat. Cheshire, unde Londinium venit, ubi Chirurgia operam dedit, in qua adeo profecit, ut magisterium in ea facultate adeptus sit. Linguarum medicorum aut nullam habuit peritiam. Huius operis potissima pars & te adeptus sit. Linguarum medicorum aut nullam habuit peritiam. Huius operis potissima pars & te adeptus sit. Linguarum medicorum aut nullam habuit peritiam. Huius operis potissima pars & te adeptus sit.

Ger. emac. Gerardi Historia emaculata & aucta à doctissimo Viro Thoma Johnsono, cive & pharmacopoeo Londinensi, quem ob insignem totius Medicinae, sed praecipue Rei Botanicae peritiam Academiae Oxoniensis Doctoratus gradu & titulo meritisimè auxit. Opus hoc bis Londini impressum est, primo 1633. iterum 1636.

Gefn. Genuer. Gesnerus in libro de hortis Germaniae. *Gefn. ed.* in libello de col. Gesn. Genuer. Gesnerus in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium. *Gefn. cat.* in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium.

Gefn. ed. in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium. *Gefn. cat.* in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium.

Gefn. ed. in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium. *Gefn. cat.* in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium.

Gefn. ed. in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium. *Gefn. cat.* in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium.

Gefn. ed. in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium. *Gefn. cat.* in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium.

Gefn. ed. in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium. *Gefn. cat.* in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium.

Gefn. ed. in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium. *Gefn. cat.* in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium.

Gefn. ed. in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium. *Gefn. cat.* in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium.

Gefn. ed. in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium. *Gefn. cat.* in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium.

Gefn. ed. in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium. *Gefn. cat.* in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium.

Gefn. ed. in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium. *Gefn. cat.* in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium.

Gefn. ed. in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium. *Gefn. cat.* in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium.

Gefn. ed. in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium. *Gefn. cat.* in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium.

Gefn. ed. in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium. *Gefn. cat.* in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium.

Gefn. ed. in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium. *Gefn. cat.* in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium.

Gefn. ed. in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium. *Gefn. cat.* in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium.

Gefn. ed. in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium. *Gefn. cat.* in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium.

Gefn. ed. in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium. *Gefn. cat.* in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium.

Gefn. ed. in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium. *Gefn. cat.* in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium.

Gefn. ed. in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium. *Gefn. cat.* in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium.

Gefn. ed. in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium. *Gefn. cat.* in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium.

Gefn. ed. in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium. *Gefn. cat.* in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium.

Gefn. ed. in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium. *Gefn. cat.* in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium.

Gefn. ed. in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium. *Gefn. cat.* in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium.

Gefn. ed. in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium. *Gefn. cat.* in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium.

Gefn. ed. in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium. *Gefn. cat.* in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium.

Gefn. ed. in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium. *Gefn. cat.* in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium.

Hort.

Explicatio nominum &

Hort. Blesii. Hortus Blesensis cultus, & R. Morifonio editus Londini 1669. 8.
Catalogus variorum hortorum collegii, & unâ editio S. Paulus. Habebat 1653. 16.
Hort. Farnesianus cum figurâ à Tobia^o Aldino, Romae fol.
C. Hoffman. Calpani Hoffmanni libri duo De Medicamentis Officialibus. Catalogum Alderfordienſem Jungermanni reſciuit. Alfordi 1615. 4.
J. B. Joannes Bauhinus, Calpani frater, Ducis Witembergae. Archiater, ingenioſius admodum & eruditus, ſummae fidei, infinitae lectioſitatis, limati & maturi iudicii, in omnibus Botaniconum, tam Antiquorum quam Recentiorum ſcriptis veratiſſimus, omni humanioris & leuioris literaturae genere inſtruitiſſimus, uno verbo Herbariorum Coryphaeus, prae optacula quaedam, v.g. Libellum de Plantis à Diuis denominatis. Bâſilae 1598. 8. Libellum de Abſinthii generibus. Montisbelgardii 1593. 8. Et De plantis circa Balneum Bollenſis nalcenſibus Catalogum, Pomorum figuris 60. & Pyrorum 40. aduſtus cum Hiſtoria de Balneo Bollenſi. Montisbelgardii 1598. 4. Præter hec inquam Hiſtoriam Plantarum Vniuerſalem inchoauit, necq; adeo perſicienda exorandaque diu multumq; laborauit, verum merito preuentus opus illud imperſectum reliquit: quod reſciuit & auxit Dominicus Cſchaezus M. D. Geneueſis, iuris vero publici fecit Franciſcus Iud. à Graffenried, Dominus Gerarzenſis, &c. Opus omnium quæ hæuſus lucem viderunt abſolutiſſimum, completumq; quodſiſſime ſcitæ & obſervatione dignum vel apud Veteres vel apud Neotericos occurrit: unâ cum ſynonymis, perſectis, ſucculentis, &c. Summo ſuauiter hæc Auctori, nec ſpectioſis praeior necellitatibus multiplicaret, & ex una plures faceret, veritati adeo additiſ, in huius caſu non omiſſit. Auctori ſi ſuperuixiſſet & editioni præuiſſet, quin potius alia plurima addidiſſet, omniumq; ordinem & diſpoſitionem in melius mutuiſſet.
Imperat. Reſerptus Imperatus Neapolitanus Pharmacopoſis euulgauit Hiſtoria: naturalis lib. 28. cum figuris lapideis, corallorum, ſpongiarum, &c. plantarum vber & fructuum 33. Neapoli 1599. in fol. & Venetiſ 1672. ab Ant. Ferri aucti.
J. B. Rad. Joannes Bodæus à Stapel, medicus Amſtelodamēſis in Commentariis ſue notis in Theophrati hiſtoriam, Amſtelodami editis, unâ cum Graeco contextu 1644. in folo. Habentur in hoc opere non vulgariū, tum rariorum plantarum icones permulte.
Jung. Joachimi Jungi Hageſque Phytocologica, &c. Hamburgi 1679. 4.
Lac. Andreas Lacuna. Extant eius Commentaria in Dioſcoridem cum figuris Hiſpanicâ linguâ conſcripta. Salmantice 1552. in fol.
Item Annotationes in Dioſcoridem, in quibus Ruelli verba citantur.
Lab. Lobelius in Obſervationibus aut Aduerſariis. *Lab. ideo.* Item in iconibus ſeparatim editis Lobelius præ Aduerſariorum opus de quo ſuperius diximus, addidit Plantarum ſive ſirpium Hiſtoriam, quam etiam ſirpium Obſervationes inſcribit, additis figuris 1476. Antverpæ 1576. in fol.
Poſtea Hiſtoriam plantarum ſive ſirpium Belgicæ vel, in qua & Aduerſaria & Obſervationes complexus eſt, aliſi inſuper addidiſ. Cum figuris 2116. quæ poſtea ſecorim cuſa ſunt Antverpiæ in forma longa.
Deſignauit inſuper aliud magnum opus, cui titulus ſirpium Illuſtrationes. Verum mori illud intercepit. Inſuper fragmentum aliquod ſub poſt eius morteſ Londini impreſſum eſt.
Libellum, quantum memini, Jo. Bauhinus alibi vix & inuenit elegantius appellat: quam cenſuram quauis minus perſectis, ſed obſervati tam Lobeliū in plantis deſcribendis parum cōſuetum in ſuſſe & inſufficientem ſitum ſapere erâſſic, in locis præſertim plantarum. Nam multos proſpectus & Auctoriſ habet, quæ nemo præter ipſum in Angliæ ſponte nalcenſes obſeruauit, quæſite in loco à ſibi deſignatis fruſtra requiſiueris: imò nec alibi forſe in rerum natura. Exemplo ſit Lycopus alba Anglica, & Nymphaea lutea, necnon alia minor.
Lan. Adanus Loncerus: Iſ Herbarium Euchari Rollin, fui in Officio Francofurti antecēſſorſ Germanicè ſcriptum quarto auxit, quod poſtremo anno 1569. prodit: poſtmodum ſemoto Euchari nomine ſuiſ præfixit, & cum figuris 833. circiter Anno 1582. edidit Francofurti.
Legl. Hiſtoria generalis plantarum lib. 18. à Dalechampio inchoata, per Joan. Molinæum ſolgentiâ & edita, cui nomen ſuum non adſcripſit. Lugduni Anno 1587. excuſa eſt. In hac figura 2686. proponuntur: verum circiter 420. b. ſervè repetuntur.
D. Marcellus Malpighius. Vir gaſſaciniſ, & D. Nebemiaſ Grew ediderunt Anatomiam plantarum ſummo cum applauſu. Utraque Londini impreſſa fol.
Mattib. Petrus Andreas Matthiolus. Huius Commentaria Italica cum 957. magnis figuris, 1568. Venetiſ edita: Ejuldem Italica cum parvis figuris 1651. De euldem editione Germanica Camerariana, & Latina c. Bauhino emaculata ſuperius diximus, deſcripte Epitome.
Ejuldem Epitotæ quæ Commentarius Francofurti editæ ſunt cum Apologia in Anatum Liſtium. Lobelio aliq; magnam incurrit reprehentionem.
Magn. Petrus Magnolſ Monſpenſiſis Medicus Doctor, Botaniciſ inſigis editæ Catalogum Plantarum circi Monſpenſium nalcenſium, titulo Botanici Monſpenſiſis Lugduni 1676. 8. in quo & obſcura multa illuſtravit, & novarum aliquot Plantarum icones & deſcriptiones dedit.
Margrav. Georgius Margravius de Lieſfeld, Miſſicus Germaniſ ſciſſit Hiſtoriæ rerum naturalium Bratiliæ libri octo: quorū ſextus præſertim de plantis. Amſtelodami 1648. in fol.
Montez. Chriſtianus Montezanus ſenioriliſ & Archiater edidit Indicem Nominum Plantarum Vniuerſalem multilinguam, cum Pugillo rariorum Plantarum & figuris aliquot in æs inciſis. Berolini 1651. in fol.
Morſ. præſ. Morifoni Prædulia Botanica. *Morſ. Hif.* Morifoni Hiſtoria plantarum vniuerſalis. Robertus Morifoni Aberdeenſis Scotus M. D. Botanices Profeſſor Oxoniens, & Horti Medici Præſectus editit Hortum Bledenſem auctum, unâ cum Plantarum inſibi contentarum nemi-

Recensio operum.

[illegible]

Terminorum quorundam &

Capitulum est quod constat ex pluribus floribus & staminibus arte in globum aut circulum five disci figuram congestis, ut in Cyano, Scabiosa, Jacea, Cardus, &c.

Capitate plantæ nobis in hoc opere dicitur, quorum flores ex flocculis, etiam marginalibus, fistulosis componuntur, quoniam calyx eorum siliquis in ventrem plerumque extumescit grandiculus & subrotundum: cuiusmodi sunt *Jacea, Carduus, Centaurea*, &c.

Capreolus, est pars quadam auxiliariis, filamentis aut funiculi æmulus, cinctis in modum contortis, quæ planta quævis vicibus stirpibus aliis stipulis se implicans, in alium emittit. Angl. *A clasper* & *tendzel*. Huiusmodi cernitur in *Vice* & *Leguminibus*.

Cara in Phytologia substantiam illam molliorem fructuum succulentorum notat, quam alias pulpa vocamus, ut pulpa seu caro *Cassie*, caro *Prunorum*, &c. *Schrod.*

Catulus apud recentiores Botanicos idem sonat quod Jussu aut nucamentum, ut catuli *Salicis* aut *Juglandis*, id est *Juli*. *A palm* & *Cat* *lin.*

Caulis est quod supra terram simplex assurgit, unde folia frondelique seu ramuli emicant: vel, desinente Jungio, est pars herbe suprema, ita in altitudinem exporrecta, ut anteriora & posterioribus, vel dextra & sinistris non differant. In arboribus & frutibus *caulex*, in frumentis *calamus* appellatur. *The stalk* of any herb; *The stem* of a tree, of a body or a tree.

Cicci & *ciccum*, membrana tenuis acinis in *Malio* Punico discernimus. Hinc proverbialis locutio *Ciccum non interduim*, id est, non curo, perinde nihil est.

Clavicula idem quod *Capreolus*. *A clasper* & *tendzel*.

Comæ sunt plantarum summitates vel arborum frondes.

Comæ in Phytologia dicitur fructus ex compactis lignorum squamarum hinc compositus, con figuram æmulans, hoc est, à lata & circulari basi in mucronem desinens, qualis est *Pini, Alnæ*, &c. Anglice. *A cone* & *eloge*.

Cor sive coraculum feminis est portunculæ feminis unde tunc radix, tum germen emittitur.

Cortex, exterior arboris quasi crusta, *The bark* of a tree & other plant. Interior tunicæ ipsi ligno adhaerens *Liber* dicitur. *Cortex* autem à *corium* & *rego*, quia quasi corium tegit, ut *Hidrosi* *truncatæ*.

Corymbus in genere significat quodvis summum. Nam prima notio *æ* *capituli* est in capite Veterum Atticorum tutulus seu meta suggestus capillorum, autore Scaligero. Verum apud plantarum scriptores Corymbi proprie Hederæ racemi appellantur. Plin. lib. 16. cap. 34.

In descriptione Hederæ ponit, *Racemi in orbem circumacti qui vocantur Corymbi*.

Corymbi nomen extendit Jungius ad significandum extrematem caulis, ita subulsi, & floribus aut fructibus onustum, ut sphaerica figura inde oriatur, ut in *Sambuco aquatica*, *Cepa*, *Porro*, &c. Alii Umbellæ synonymum faciunt.

Corymbus etiam alias limitur apud recentiores Botanicos pro flore composito discoidæ, qui in pappis non resolvitur: qualis in *Chrysanthemo*, *Helide*, *Chrysocome*, &c. cernitur: Nam huiusmodi flores in latum extenti umbellam seu corymbum quodammodo emulantur.

Croci idem sunt quod apices. Est enim *Crocus* nihil aliud quam apex croci herbe floris flammæ incumbens.

Culmus, frumenti (aut etiam Graminis) calamus à radice ad spicam, *The blade* of any corn & *chaff*.

Cyma, *c*, & *Cyma*, *atis*, *q*, *æ*, *id est*, id est, partis novellus qui prima germinatione producitur, est ipsorum caulium delicatior teneriorque cauliculus, & dicitur præcipue de *Brassica*: verum & in genere *Cyma* sunt cauliculi teneriores delicatiorisque seaporum, quæ à prima sectione præstant: imò *Cyma* apud Botanicos adhuc latius sumuntur pro summatibus quarumcumque herbarum.

Cymus, hos mali *Punicæ* latræ: sed & hic quoque *Balanitium* Officinis dicitur, quibus *Cygni* appellatio incognita est.

D.

Dactylus, *Palmula*, *caryotis*, *Palma* arboris fructus, à digitis similitudine fidectus. *A Date*. *Digitatum* folium nobis cum Jungio dicitur, in quo plures lacinie seu plura simplicia folia quasi ad unum petioli punctum five terminum aptata sunt, ut in *Pentaphyllo*, *Lupino*, *Cannabæ*, *Vitice*, *Trifolii*, *Fragaria*, &c.

Discus est media pars floris compositi ex compressis & confertis flocculis ita ut unam quasi apparentem superficiem constituent, ut in *Caldia*, *Flore Solis*, &c. à fundis, ut ex *calce* cuius figura plana erat ac rotunda, ut ex *calce* teri statua apparet. Hinc Sol Græcis *Discus* appellatur. Erat autem *Discus* moles aliqua è plumbo aliòve metallo quam jacientes athlete inter se decerabant.

E.

Echinus, asperum & spinosum *Castaneæ* operculum, & in genere quicquid numerosa congerie aculeorum stipatur, five tegmen, five caput, five cacumen fuerit, à similitudine *Echini* animalis. *A Bur*, & any prickly fruit.

Emplastratio, *Budding* & *inoculating*, cujus descriptionem vide Lib. 1. cap. 19.

F.

Fibræ sunt veluti stamina rebus nonnullis intertextæ, v. g. *ligno*, *foliis*, &c. sic fibras ligneas vocamus corpora seu filamenta in longum extenta, ex quibus maximam partem lignum componitur, vel lib. 1. cap. 8. Item fibræ dicuntur minutissimæ & extremæ radicales.

Flos est pars plantæ tenuior, colore vel figurâ, vel utroque insignis, fructus prævia, eique plurimum coherens, & tenello regendo fovendisque interservis, quæ postquam explicatur brevi aut desiccat aut imarescit. Flos simplex & compositus seu aggregatus, uniformis & difformis, discoidæ, radiatus, &c. quæ sit vide Lib. 1. cap. 11. pag. 18, 19.

Folium, desinente Jungio, est quod à sede cui adhaeret ita in longitudinem & latitudinem extenditur, ut tertie dimensionis termini inter se differant, hoc est, superficies folii interna seu superior caulem respiciens ab externa seu inferiore.

Folia

Vocum generalium Explicatio.

Folia differentias, quidque per folium digitatum, pennatum & triangulatum intelligimus vide Lib. 1. cap. 9. p. 13.

Folliculus, est theca tenuis cujus granum, vel semen continet involutum. *A husk* of cob.

Fra Varonij quod in summa spica matura minus est quam granum.

Frontatum peralum seu floris folium nobis dicitur quod in extremum latus & non raro rectâ lineâ terminatum desinit, ut in *Calendula* & similibus; cui opponitur *Cuspidatum*, in angulum desinens, quale in *Parmica* *Aultricia* *Clus*, & *Flore Solis* cernitur.

Fructus sunt grandiores illi ac succulenti plantarum fructus, seminum receptacula, ut *Poma*, *Pyra*, *Pruna*, &c. à fruendo, sed & latius extenditur nomen fructus ad omnem agrorum proventum. Jungio fructus dicitur pars plantæ annua, *folii coherens* & succulenti, qui ubi maturaverit, id est, ad perfectionem suam pervenerit, sponte à planta abscedit, & terrâ aliòve commoda nutritæ exceptæ, novæ plantæ sit initium. Angl. *The fruit*. Sunt ergo fructus, vel Pericarpia integra cum seminibus contentis, vel Semina sola in his quibus pericarpium deest.

Fruges, quicquid de terrâ proventi in alimonia emedit. Errant ergo qui discriminant legumina à frugibus.

Frumenta sive frumentacea Botanici dicuntur quæcumque geniculato culmo & arundinaceis foliis constant, semineque pulvis aut panificio aptum in spicis aut jube producent, ut *Triticum*, *Hordeum*, *Ablum*, *Panicum*, &c. Frumentum enim duos sunt summa genera, Frumentacea & Legumina. Cæterum & Ficium grata illa exigua Frumenta dicta sunt Plinio.

Frutæ, desinente Bodæo à *Stapel*, est stirps inter lignosas altitudine ac crassitudine mediocres, qui per superficiem stipes perennis, natura multiplex, quique facili in naturam arborum stolonum abscessione transcendit. *A shrub*.

Fundus plantæ [*στέρω*] Jungio est limes communis in quo radix & pars suprema coherent.

G.

Gemma in Phytologia idem est quod *Oculus*. Anglice *A bud*. Id quod in arboribus tumescit cum parere incipit. Gemmæ plenior descriptionem vide lib. 1. cap. 8. p. 12.

Geniculatus est nodus quidam herbarum in caulo.

A joint of a knot.

Glans dicitur quod cortice constat crustoso unico tantum semen continente, cujus pars posterior, quæ arbori adhaeret, calyce proximò cooperitur, parte superiore nuda. *Spigel. fig.* Rectius *Glans* dicitur ipse fructus calyce contentus.

Glema, *arculus*, folliculus grani seu involucrem seminum in frumentis, à glubendo, quod eo folliculo deglubitur granum. *The husk* of chaff of corn & *chaff*.

Granum proprie semen frugum dicitur, inde generalius quicquid minutum est, & similitudinem aliquam habet cum grano frumenti.

Gummi est succus plantæ concretus, qui in aqua facili dissolvitur, in igne non liquefit, nec flammam concipit, sed duntaxat crepitat; cuius generis sunt *Gummi Arabicum*, *Gummi Ceraif*, &c.

H.

Herba (desinente Bodæo à *Stapel* ex Antiquorum sententia) est stirps cujus superficies est ex foliis tantum, vel etiam ex caule sed illo annuo, carnoso & qui diutius durare nequit, lignosilique non est nisi cum exaruerit. In praxi medica pro foliis folis, ut plurimum usurpatur.

I.

Interodium est intervallum inter bina genicula, quale in culmis & arundinibus cernitur. *The space between two joints*.

Juba in Phytologia est arundinacea coma laxè effusa, qualis in *Milio* est.

Julus, nucamentum, quod in *Corylo*, *Juglandis*, &c. velut prælongus vermiculus dependet, & nihil aliud est videtur quam florum *Staminorum* series. *A Catkin*, and in *Willow* a *Salix*, nam in fertilibus plantis numerosis vasculis formibus constant.

Jussu laetissimo sentit est quosdam applicatio *Jussu* seu gemmæ ad truncum ramumve, vel suum vel alienum, ut tandem uniantur & coalescant: & multas species seu modos sub se complectitur. Angl. *Grafting*.

L.

Lachryma est humor è plantis, tum sponte effusus (sive in concretis v. g. in oleum, resinas, gummi, five non) tum facta incisione emanans. *Schrod.* Spigellus lachrymam in eo distinguit à succo, quod liquor qui ex concolata herba exprimitur aut elicitur succus vocatur, qui verò vel sponte, vel incisione manat *Lachryma*.

Lacinia est portio folii inter duas fissuras (fissura est profundior fissura) inclusa. *A Jag*.

Lanugo in Phytologia est mollis foliorum aut fructuum lana, ut *Cydoniorum*, &c. *Jun*, vel (ut *Schroderus* definit) filamenta tenella cuticulæ extrinse instar pilorum aut lane adnascens. *Down*.

Legumen, legumentum, quicquid ex terrâ satis in siliqua nascitur, ut *Faba*, *Pisum*, *Cicer*, &c. Lens; à legendo, teste Varrone, quoniam id non secatur sed legitur manu vellendo. *Pulse*. Nos in hoc opere leguminibus accensemus herbas omnes quæ florem producant papilionaceum.

Liber, interior tunica arboris ipsi ligno adhaerens. *Jun*. Unde *Liber* adhuc dicitur, in quo scribitur ex quacunque fiat materia, quia ante reptum chartæ vel membranæ duræ de libris arborum volumina compingebantur. *The innermost bark* of a tree.

Loculamentum est camera quadam seclata & distincta in seminum vasculis, ut videre est in capitulis *Papaverum*. *Jun*. a *cell*.

Locusta in Phytologia *Jun* *Avenacæ* glumæ singulares cum seminibus ex longis filis pendentes, ob quam similitudinem cum locustis dictæ. Extenditur hoc nomen ad *Graminum* paniculorum grana glumis involuta significanda.

M

nu

I N D E X.

[illegible]

INDEX

[illegible]

I N D E X.

Rubia 478, 479, 480. <i>cynobacca</i> 485. <i>spicata</i>	ibid.	Stachys	334
Rufus	664	Staphis agria	705
Rosa vulgaris	874, 875	Strob.	323, 324
<i>canina</i> Scrophularia species	766	Strobis Arabica	513, 514
<i>caprariva</i> , Galega	914	<i>curtina</i>	280, 281, 88c.
<i>muraria</i> , Adiantum album	112	Stramonium	747, 748, 88c.
<i>pratensis</i> , c. Thalictrum	403	Stratores Milkfolia	745, 746
<i>S.</i>		Succisa, c. Moris Diaboli	389
Sagittaria, Sagittaria	619	Symphoricarpos majus	504, 505
Salsapilla		Tabacum i. c. Nicotiana	713
Salvia	509, 510, 88c.	Tanacetum	365
Salvia vite i. c. Adiantum album.		Tellipium	689, 690
Sambucus i. c. Mayrana	537, 88c.	Terra glandes.	
Sanguisorba Pimpinella	401	Tinctum	
Sassafras	475	Thalictrum seu Ruta pratensis	326, 327
Saxifraga i. c. Saxifraga pratense	518, 519	Thapsia	418, 419
<i>aurea</i>	453	Thapsium	413
Scabiosa	207	Thymus	519, 520, 431
Scabiosa	374, 375, 88c.	Thymus spinosum 814. Absoum dictum 829, alia species ab	830 ad 838
Scammonia	722, 723	Thymus	863, 864, 88c.
Scandix, Peten Veneris	428	Tolymalus	411, 412
Scellum i. c. Cinara.	139	Tormentilla	617
Scelopendria i. c. Aspictrum	329	Trachelium	781 88c.
Scordium	ibid.	Tragopogon	251, 252, 253
Scorodonia		Trigonotis	933, 934
Scorpioides Bupleuri folio	930, 931	Trigonotis	532
Scrophularia	764, 765, 766	Trichomanes	140
Scrogeria	249, 249	Trifolium pratense 942, 943. stellarum 945. fragiferum	949
Scutellaria	921	<i>946. lupinum</i>	527, 528
Sedum majus 687, 688. minus eclatatum 688. stellatum 691.	692	Trifolium i. c. Chamadry	110, 111
Selinum i. c. Apium	447, 448, 463	Tuber terre	798, 799
Sempervivum i. c. Sedum majus	687	Turris	239
Sencio	290, 291	Tussilago	
Seraphium Abinthii species.		V.	
Serpyllum	320, 321, 322	Vaccinia palustris	685
Serratula	338	Valeriana	388, 389, 88c.
Sestus	926	Veratrum nigrum	697, 698
Seseli Massiliense 414. 439. montanum 432. pratense 453	453	Verbena	536, 537
Silbiop.	476	Vernicularia frutes	139
Silene	562, 88c. ad 566	Vernica	845. 88c. 88c.
Sigillum Solomonii, Polygonatum	664, 665, 88c.	Vicia	890, 891, 88c.
Siler montanum	439	Vicia mariana	787
Symphoricarpos Confolda major	504, 505	<i>lunaris</i>	790, 791
Synapi	802, 803, 88c.	<i>macronalis</i>	610
Sylvestris		Vicia vulgi	278, 279
Sylvestris i. c. Anemom Germanicum	443	Vigna aurea	382
Sylvestris i. c. Mentha aquatica	443, 444	<i>pastoris</i>	496
Sium	655	Viburnum i. c. Givgidium	619
Smilax aspera		Vitis alba i. c. Bryonia alba	660
<i>hortensis</i> i. c. Phacelia		<i>nigra</i> i. c. Bryonia nigra	709
<i>Smyrnum</i> i. c. Hippocrepium	436, 437	<i>major</i>	669
Solanum 671, 88c. baccatum seu vesicarium	683	Unifolium	159, 160, 161
Solanella	716	Urtica urens	559. 88c.
Solidago	279	<i>morta</i> i. c. Lamium	
Sonchus	224, 225	Xanthium i. c. Lappa minor	145
Sophia Chirurgorum	812	Xeranthemum	287
Speculum Veneris	743		
Splendillum	408		
Spinachia	162		
Spongia	80, 81		

Plantae Omisae quarum descriptiones (ut & aliarum quotquot occurrunt) in Appendice dabimus.

A Cereola Indica Bontii, Akoe species videtur.
Fungus spiralis seu Alga spiralis maritima P. Bocc.
Fungus sphaeroides coccineus Melitensis
Fibriscales palpa. arilla flavis refertus.
Malicorix facit.
Tuba marina Microsom Londinensium.
Malva altera repens, folia Betonicae Zanoni.
Aster latifolius Tripoli flore.
Urtica racemosa Canadensis.

Astragalus Canadensis flo. viridis flavescens.
Brunella Lustrana flo. & spica majore.
Cassia Syriaca flo. luteo siliulo.
Saxifraga aurea Licheni facie Mariscus.
Lera affinis Coryli folio.
Scabiosa stellata annua prolifera.
Sedum serratum flo. albo multiflorum.
Thapsia semper virens.
Trachelium Americanum flo. caruleo purpureo.

HISTO.

HISTORIÆ PLANTARUM

LIBER PRIMUS

QUI EST

De Plantis in Genere.

Ue Historie nostre Botanicae de Plantis in genere præmittenda duximus ad sequentia Capita reducemus.

I. Primum erit de Definitione Plantæ. CAP. i.

II. Secundum, de Partibus Plantarum: Primò in genere. CAP. ii. Secundò in specie:

1. De eorum Radicibus. CAP. iii.
2. De Caulibus. CAP. iv. v, vi, vii.
3. De Gemmis. CAP. viii.
4. De Folis. CAP. ix.
5. De Floribus. CAP. x, xi.
6. De Fructibus & Seminibus. CAP. xii, xiii, xiv, xv.
7. De Partibus vegetabilibus. CAP. xvi.

III. Tertium erit de Actionibus Plantarum. Quæ sunt, 1. Nutritio, CAP. xvii. 2. Augus, CAP. vi. 3. Propagatio. CAP. xviii.

IV. Quartum de Accidentibus Plantarum respectu Quantitatis. 1. Permanentis; sc. De Statuta & Magnitudine Plantarum. CAP. xxii. 2. Fluxus; sc. De Etate & duratione Plantarum. CAP. xxiii.

V. Quintum de Qualitatibus Plantarum. 1. Primis; Frigore, calore, humiditate, siccitate. 2. Secundis; Odoribus, Saporibus. CAP. xxiv. Viribus in Medicina. Ibid.

VI. Sextum de Adjunctis Plantarum externis, v. g. 1. De Loco Plantarum. CAP. xxv. 2. De usibus quos hominibus præstant in Cibo, Medicina, Edificiis, Mechanicis, &c. CAP. xxvi. 3. De operationibus circa Plantas, v. g.

1. De Satione. CAP. xviii.
2. De Infitione. CAP. xix. De reliqua cultura, v. g. Translatione, putatione, stercoreatione, protectione, &c. Vid. Agriculturæ & Horticulturæ Scriptores.
3. De Collectione, exiccatione, asservatione, &c. Plantarum earumque partium. CAP. xxviii.
4. De Chymica Plantarum Analyfi, & partium resolutarum usu. CAP. xxix.

VII. Septimum, De his quæ præter naturam Plantis accidunt, v. g. De morbis Plantarum eorumque remediis. CAP. xxx.

VIII. Octavum, De Plantarum differentiis genericis & specificis, & de divisione Plantarum. CAP. xxi, xxvi, xxvii.

CAPUT PRIMUM.

Quid sit Planta.

PLANTA [ovum] definitur "Jungio, est corpus vivens, non sentiens, certo loco, aut certa sed affixum, quod nutriti, augeri, se denique propagare potest." * 1. fag. Phyt. Soc. esp. 1. Vix est unio seu conjunctio animæ cum corpore. Animam voco principium illud internum, quodcumque tandem sit, sive Substantia, sive Accidens, à quo operationes Vegetabilium propriæ, ut sunt Nutritio, Augmentatio, seminis Productio, fluunt: quandiu enim principium illud inus corpori unitum manet, tandiu Planta vivere dicitur.

Non sentiens in Definitione additur ad excludendum Animalia, quæ non minùs quàm Plantæ vivunt & vegetant.

Obijciat quispiam, Plantas nonnullas & Aëthymenæ seu pudica Veteribus dictas, Recentioribus Viris & Sentivæ & Mimæ, haud obscura sensûs indicia præbere: Siquidem folia earum manu aut baculo tacta, & paululum compressa, pleno etiam meridie, splendente Sole, illico se contrahunt & veluti marcescunt, quod idem ab Aeris frigidioris appulsi patiuntur.

Fatemur equidem quomodo hæc fiant, si sensum omnem & motum spontaneum plantis denegemus, mechanice aliquâ ratione explicare perdifficile esse.

3

С. А. Р. Н.

De Partibus Plantarum in genere.

CAP. III.

De Radicibus Plantarum.

B 3

Repens est quæ horizontaliter extensus ad intervalla folia emittit & radices agit: ut in *Fragaria*, *Pentstaphyllo*, *Ranunculo*. Quibus caules hujusmodi sunt Plantas plurimum fundorum appellat Jungius. Pleraque autem hujus generis plantæ dum geruntur caules emittunt, alterum *erectum*, alterum *repentem*, ut in *Papavere*, *Bugula*, *Ranunculo* cernitur.

CAP. VIII.

De Gemmis, è Clariss. Malpighii & Grevii præcipue scriptis.

Gemmae dicuntur arborum & fruticum fetus novelli, quos quotannis Estate aut Autumno pariunt squamosis tegumentis veluti secundis obvoluti, in quibus per totum hyemem litant, & vere tandem novo in furculos explicari incipiunt. Hæ (inquit Malpighius) in nostris hisce regionibus circa Junium mensē [serius apud nos in Angliā] è tenello furculo erumpunt, intra foliæ axillam cubantes. Singulis enim annis è quibuscunque tenellis ramulis novæ emergunt partes, à quibus excoquitur & derivatur non tantum femininum materia, sed & spermatica organa. Non enim inde uterus perpetuo viget, & reliquo inferi vegetanti corpori cui appenditur, ut in *Animalibus*, sed singulis quique ramus anno quo luce fructus propriis gaudet spermaticis organis, & fecundus brevi viget, reliquum vero suæ vitæ infecundum transigit.

Nec furculi tantum arborum & fruticum, sed & radices quoque herbarum restitiles gemmas quotannis Autumno pariunt.

Gemma cum sit compendium furculi, seu tenellis furculis cum futurorum foliorum inchoantibus compendio quasi conclusus, isdem partibus integratur quibus & rami componuntur. Media enim & profunda substantia tenellum est lignum suo cortice circumdatum, lignis lyncis utriculifque medullaribus contextum, & frequentissime candidis pilis oblitum, à quo hinc inde erumpunt folia, squamati locata, quorum exteriora quæ protegendæ gemmæ inserviunt, vel temporanea funt & caduca, vel in alienam degenerant formam, ut multis exemplis ostendit D. Malpighius. Hæc autem (ut ille philosophatur) non tantum interioribus & conclusis custodiam pariunt, sed contentus ipsorum reliquiorumque succis in propriis utriculis excoquitur, & longa illa [per hyemem] quæte digeritur, donec exaltatus spermaticus illo spiritui, quo ambients aeris, in gemmæ carinam, furculum seu tenellum revelatur, ut ulteriore foliorum vegetationem excitet. Unde hujusmodi gemmarum folia non unicam costulam, ut in stabilibus foliis fere semper miramur per medium productam possident, sed multiplices fasciculi à basi affurgentes in propriis appendis utriculos desinunt. Contabescunt postmodum foliola hæc gemmarum, dum gemma una assant stabili folio, exhausto jam concocto humore, & tandem concidunt, vel gracilescendo in petioli formam absumuntur.

Non autem una perpetuo est nature methodus in augendis gemmarum foliis, ita ut primò caduca erumpant folia, mox stabilia emergant, & tandem aduētis illis ista contabescant & decidunt, sed passim in pluribus arboribus gemmarum folia, & præcipue quæ basin ipsius componunt, nutrali amissâ figurâ, novis mutationibus tandem in stabilia evadant folia, quibus furculus condecatur.

Nature pariter methodus in producendis stabilibus foliis mirabilis est. Primò enim costula seu petiolus, carne insitæ, humore turgidus cum appendis fibrilis manifestatur, à quibus probabiliter facellorum seu utriculorum transversalium membranarum pendet, ut in *Animalium* primæva delineatione observatur. Patent autem deducto novo alimento, quia complicata facellorum moles subintrante succo turget, & ita folio latitudinem & laxitatem conciliat.

Foliorum stabilium situs intra gemmæ claustra mirabilis pariter est: ita enim ipsorum partes contorquentur & complicantur, ut sibi mutuo adaptata tuto custodiantur & minus occupent spatium.

Sic, exempli causâ, in *Lapatho*, *Actisæ*, *Bifortæ*, &c. singula folia membranaceo tenuique facello involvuntur, gemmæ pariter foliorum partes convolutæ versus exteriorem partem, minori folio intra proprium facellum contento locum supra excurrentem costulam parant: quod pariter intra involucrum suum custoditum, eandem futuram partium revolutionem patiunt, minuscule adhuc foliolum suo facello circumdatum supra costulam custodit, & ita usque ad minima, vel si à minimis exordiantur, hæc cum proprio suo velo seu involucro, semper cum folio proximè majori alteri utrifque communi velo includuntur, deinde utraq; hæc folia velis suis obiecta unâ cum folio proximè majori alteri idem omnibus communi involucro obteguntur, & ita progrediendo usque ad maxima. Est autem (inquit D. Grevius) regula generalis quam observat natura in gemmis, cum foliorum pediculi longiores sunt quam ut folia sibi mutuo commodè obvolvi possint, nec alia specialis tutela providetur, è pediculorum basi membranas latas extendere, velut stragula foliis protegendis, interdum binas, interdum singulas.

Varios autem modos quibus natura folia tenella complicit, ut in gemmæ angustias coarctantur, pro unicuique certe figura & compositione commodissimos, videt apud Grevium lib. de *Anatomie Plantarum*, cap. 4. nempe lib. 4. de *Anat. Foliorum* cap. 1.

Gemmarum duo sunt genera, alia folia tantum intra se continent, & in furculos foliosos explicantur, hæc etiam floribus prægnantes sunt, quæ facillè ab illis veris initio magnitudine suæ discernuntur.

Flores autem omnes, (observante Grevio) non secus quam furculi perfectè formantur omnibus suis partibus absolutis tribus aut quatuor mensibus, & interdum dimidio anno, aut etiam amplius antequam in lucem & conspectum prodiant: Adeo ut perennium herbarum omniumque in genere Arborum & Fruticum, qui censentur anni cupiscuntque flores, anni illius revera non sint, sed diu antea existerunt, præcedenti scilicet anno integram omnium partium formam & dispositionem adepti: ut singularum gemmas dissecando patet. Sic flos *Mæzerii* v. g. qui Januarii mense interdum aperitur, circa medium Augustum anni præcedentis integrè formabatur: quo tempore foliis gemmæ viridibus cautè detractis floris petala ejusdemque apices, feminis conceptaculorum

gerentes

gentes, perspicillo etiam mediocri clarè & distinctè visibilia redduntur. Alia exempla adducit laudatus Autor quæ apud ipsum videntur. Tempus autem quo Flores generatur seu formatur à nemine ante se observatum miratur. Invenio tamen in *Lunaria* min. tempus illud à oculatissimo F. Columna observatum. In hæc species (inquit) omnes plantæ in imo petiolo supra radicem folliculorum quendam habent, veluti An. florem exiguum, in quo plantulam exiguiam, veluti fœtum complicatum extare videt, intra folliculum, utriusque vicem gerentem integram, foliosum tantum quæ racemio videtur: rat, post annum profuerant, & quæ racemosa cum ipso exiguo sed integro racemio convoluta. Et hoc mirum Naturæ institutum. Alias plantas simili modo infra terram uterum genere agnovimus & suo tempore proferre, sed non anno integro, & forsitan non medio, verum à nova radicis ipsius exumescencia, ut in bulbosis quibusdam, in quibus intra bulbum ipsum spicatum cauliculum observavimus, suo tempore profuerant.

CAP. IX.

De Foliis Plantarum è Joach. Jungii & aliorum scriptis.

Folium, desiniente Jungio, est quod à sede cui adhæret ita in longitudinem & latitudinem exten-
ditur, ut tertius dimensionis terminus inter se differat, hoc est, superficies folii interna ab externa, toloscop.
Superficies folii interna, quæ & superior, item superiora, est quæ caulē respicit, idè quod vel cavitas aliquid obtinet, vel saltem minimè convexa est quàm altera exterior, five inferior five prona superficies.

Folium aliud est simplex, aliud compositum.

Folium compositum est quod ex petiolo five nervo, five costa, & lobis vel lacinis [potius quàm ut vulg. Jungius, simplicibus foliis] constat. Totum enim illud, ut Theophrastus nos docuit, quod sum quid, cum petiolo decidere solet, folium appellari debet, ut in *Juglande*, *Fraxino*, *Sorbo*, &c. Partes autem illæ, quæ in multis folia videntur distincta, lobi sunt & lacinie, non propriæ folia.

Petioli five pediculi folii pars est in longitudinem extensa, quæ folium sustinet & cauli connectit. Petiolus quid.

Petioli strictè dictæ à caulo usque ad folii initium intelligitur; ad quod intæ folia est nervus sapius aut costa dicitur.

Folium compositum, dividunt Jungio, est vel digitatum, vel pennatum, vel triangulatum.

Folium digitatum est ubi plures lacinie, [seu plura simplicia folia Jungio] quasi ad unum petioli punctum five terminum aptate sunt, ut in *Trifolio*, & *Pentstaphylis*, *Fragaria*, *Laguna*, *Comnata*, *Vicia*, &c.

Folium pennatum est in quo bini lobi [Jungio folia] è regione sibi ad invicem quasi costæ punctum five ad eandem costæ distinctionem opponuntur. [Lobi non semper sibi mutuo directè opponuntur in hujusmodi foliis, ut in multis *Filicibus* speciebus ubi quæ observavimus.] Hoc genus folia sunt vel pariter, vel impariter pennata. Pariter pennata, ubi ultimus costæ terminus singulari folio clauditur, quod impariem lorum obtinet. Impariter pennata, ubi ultimus costæ terminus singulari folio clauditur, quod impariem lorum numerum tribuit, ut in *Rosa*, *Juglande*, *Fraxino*, *Potentilla*, *Sorbo*, &c. Folium pennatum porro vel est uniforme, vel difforme.

Uniforme, si lobi circa eandem costam hærentia magnitudine fere æqualia sint. Difforme, si majoribus minoræ sint interposita, ut in *Ulmario*, *Agromonia*, *Filipendula*.

Folium triangulatum est cujus costa ita ramosa est ut bini rami ex eadem distinctione folii primario oppositi in tot ramos findantur quot reliqua exterior costæ primarie portio obtinet, dicitur etiam ala-foliosa five folium ramulosum. Hæc Jungius. Verum nos cum oculatissimo F. Columna Lynceo Folium compositum malum dividere in 1. digitatum seu circumscriptione rotundum & ad pediculum usque incisum: 2. pennatum seu *pinnatifidum* & 3. multifidum seu *diversifidum* b. e. in plures lobos seu lacinias dissectum. In hoc autem genere quæ latos habent lobos folii lacinias folia *diversifida*, ut Apii, Cicute, Angelicæ, Sphondylii & similia; quæ vero angustioribus lobis seu segmentis dividuntur, *pinnatifida* dici possunt, ut Ligustici, Thapizæ, Rutæ, &c. quæ danique in capillares omnino lacinias dividuntur, *diversifida* merito appellantur, ut Ferulacæ, Animi, Millefolii, Feniculi & similia.

Folium simplex est quod non dividitur in lobos seu lacinias disjunctas. Estque margine vel integro vel fissilo, vel sinuato vel sine sinibus, denique vel planum, vel concavum. Sin dichotomum observare malum Folium simplex dividi potest in planum & teres, teres autem in fæctum & concavum seu fistulosum. Planum in margine integro & æquali donatum, & margine inequali, eoque vel sinuato vel fissilo. Folium sinuatum est vel angulosum vel abique angulis.

Angulosum folium inter integri & fissi marginis folium quasi ambigit, ut *Hederæ* adulæ, *Bryonia*: Abique angulis, ut *Smilacis* asperæ.

Scissus marginis folium est vel laciniatum, vel serratum five crenatum, vel dentatum [denticulatum.] Lacinia est portio folii inter fissuras [fissura est profundior fissura] inclusa.

Folium teres vel fæctum, ut in *Juncis*; vel fistulosum & sine vacuum, ut in *Cepa*: in his autem infima pars & cauli proxima plana est.

Planum margine vel
Folium simplex est vel
Integro & æquali.
Sinuato seu
Inæquali, eoque vel
Scisso, est
Laciniatum.
Crenatum.
Dentatum.
Teres, idque vel
Fæctum, ut in *Gramine juncis*.
Concavum & fistulosum, ut in *Cepa*.
Possunt

Idem miniflorum præstant probabiliter folia femibus, &c. Corruptis fingulis annis minimis metallis, exhaustoque antiquo fisco, cum folia amplius naturæ nequaquam inserviant, abjiciuntur, novumque organum formatur: & quibus in plantis folia adhuc virent, novis tamen æstate germinantibus gemmis antiqua marafino confecta collabuntur. Hæc omnia D. Malpighius, quæ & nobis probantur.

CAP. X.

De Floribus Plantarum, & primò de eorum partibus.

FLOS, definitiæ *Jungio*, est pars plantæ tenuior, colore vel figurâ, vel utroque insignis, rudimento fructus coherens. Hæc definitio, vel ipso Jungio fatente, nimis angusta est: nec enim omnis flos rudimento fructus coheret: nam in *frumento Indico* Maiz dicto, *Palma Christi* seu *Rimono*, *Bardana minore* seu *Xanthio*, *Heliotropio tricocto*, *Lachryma Jobi*, *Angrofia*, à fructu aliquantulum removetur. Nec in herbis tantum sed & in arboribus ut v. g. *Juglande*, *Corylo*, *Quercu*, &c. dantur flores amœtacei à fructu disjuncti.

Quinimo non in eadem tantum planta flores à fructu removet natura, sed etiam in eadem specie flores & fructus totis individuis dividere, ita ut quæ flores ferrent, infocundæ & steriles essent, quæ fecunda, flores non producerent: Has in eadem specie sexu differre voluit Botamici, & steriles foeminas, steriles males appellant. Præterea in plurimis plantarum speciebus, in quibus etiam flores fructibus coherant, dantur plurimi flores inutiles, hoc est, quibus nullus fructus seminare succedit, ut in *Pomifera*, *Pepone*, *Cucurbita*, *Melone*, &c. inque *Mela* & *Pyræ* manifestè cernitur.

Rediùs ergo meâ sententiâ definitur flos, Pars plantæ tenuior & fugax, colore vel figurâ vel utroque insignis, fructu prævia, eique plurimum coherens & tenello regendo fovendoque inserviens, quæ postquam explicatur brevi ut decedit aut marcescit.

Fructu prævia dici possunt etiam flores inutiles & amœtacei, quavis eadem contigui non sint, quoniam plerumque aut decedunt aut marcescunt antequam fructus maturefcat.

Partes floris sunt. 1. *Calyx* five *Perianthium*, quod tamen nonnullis adjunctum potius quam pars floris censetur. 2. *Folia illa tenella & fugacia*, quæ nos ad Hontonymiam vitandam cum *Columna petala* appellare solemus. 3. *Stamina*: & 4. *Stylus*.

Flores *perfecti* dicuntur qui omnibus hæc partibus donati sunt: *imperfecti*, qui harum partium aliquâ careant. Nos tamen in hoc opere *perfectum* vocamus quicunque petalis seu foliis fugacibus coloratis constaret, five calycem habeat, ut plerique, five non, ut *Calix palustris*, *Aconitum* & bulbosorum nonnullarum floris; *imperfectum* qui apetalos est, seu foliis illis fugacibus, coloratis caret: Hunc etiam *stamineum* vocamus, quia staminibus & calyce duntaxat constat. Sub staminibus etiam stylum comprehendimus quod paucissimis floris caret.

CALYX.

Calyx est qui florem tegit & sustentat, ejusque velut basis & fulcimentum est, ideòque crassior est & minus insignis flore ipso. Oritur autem ex exteriori faucis cortice, ideòque (inquit Cæsalpinus) herbarici coloris est, nec decedit cum flore. Verùm ex nostra observatione in nonnullis plantarum generibus vel unit cum flore decedit, ut in *Ranunculo* & *Lysimachia filiquosa*; vel etiam ante florem, ut in *Papavere*.

Calyces seu *Persanthia* in nonnullis plantis, tum colore, tum consistentiâ, tenella florum petala proximè referunt, distinguuntur quòd non desuunt aut marcescunt antequam femina maturefcat, verùm ipsis pro valculis inserviant. Hujusmodi sunt *Egeopiri*, *Potamogetonium angustifolium*, *Bistorta*, &c. florum calyces. Calyces enim voco quantumvis coloratas has partes, quia nec decedunt sunt, nec fugaces.

PETALA.

Petala seu floris folia sunt laminae illæ tenellæ, colore insignes & fugaces. Ad petalum enim constituendum duæ hæc conditiones concurrant oportet: 1. Ut sit tenue & colore insigne: 2. ut sit fugax & caducum: adeò ut siqua pars plantæ harum conditionum alterutram careat, quamvis alteram habeat, petalum dicenda non sit. Ob defectum primæ conditionis *Ranunculi* & *Papaveris* calyces quamvis decidui pro petalis non sunt habendi: ob secundæ carentiam *Bistorta* & *Perficaria* supradicti calyces à petalorum numero excluduntur.

Quod ad petalorum texturam & compositionem attinet, Interioris cauliculi seu ligni (docente Malpighio) substantia, filitula scilicet & tracheæ extenduntur & elongantur in floris folia, quæ omni valorum genere instructa pendebitis utriculorum seribis egerantur. Hæc tenui halitusque turgent succo, unde incutitur non patitur: ob humoris etenim lenigantem & ductilem utriculorum ordines extenduntur usque ad extremum unguem, & ut plurimum vala non ab una eadem costula, sed copiosi fasciculi à basi exurgunt, & producti raris in omnem dimensionem elongantur. Quod ad colores, excepto nigro & viridi, omnes in floribus spectantur.

STAMINA.

Stamina seu capillamenta, describente Spigello, sunt in floris modo, quod umbilicus appellatur, partes oblongæ, tenues, veluti capillamenta, interdum paulo crassiores, paulo prominentes in summitate, apicibus frequenter præditæ, quæ stylum partem similiter oblongam sed crassiorē atque è centro umbilici emergentem ambiunt.

Stamina pediculo constant & capitulo seu apice.

Pediculi staminum plerumque liberi sunt, & in quamplurimis plantis à fundo floris seu dilatatis petoli substantiâ (ut cum D. Malpighio loquar) oriuntur: in Digitali & plerisque omnibus tubulosa petala habentibus (ut galeatis & labiatis) ab interioris superficiē petali ima parte erumpunt, interdum toti eadem affixi sunt fore coherent, ut in *Symphyla majore*, *Lithospermo*, *Polygonato*, &c.

Differentes staminum Jungius sic * persequitur.

Pediculi staminum liberi plerumque teretes sunt, raro latifusculi ut in *ornithogalo*.

Pediculus teres vel tenuis est, vel crassifusculus.

* Hæc. Pluv. f. 20.

Pediculus

Pediculus item, alius curvus est, ut in galeatis floribus in quibus sub galea latentia stamina curvatur curva sursum recurva.

Staminum pediculi porro plerumque glabri sunt, interdum hirsuti; ut in *Blutaria*.

Stamina forè semper inter se æqualia sunt, interdum inæqualia, ut in *Nappello*, *Colutea*, *Scorpioides*, &c.

Staminum pediculi forè semper simplices sunt, in *Lauro* ramosi.

Staminum numerus plerumque foliis aut laciniis ambitus respondet, ita ut aut æqualis sit, aut multiplex, aut submultiplex. Sic in *Rute* flore 4 petala sunt, 8 stamina; in *Cervicaria* flore campaniformi 5 laciniæ seu cuspides intus in fundo 5 stamina; in *Iride* 9 folia, 3 stamina; in *Gladiolo Ital.* 3 stamina, folia 6.

Sunt autem flores tam copiosi habentes stamina, ut eorum numerus non facile possit iniri, staminoli idcirco dicuntur, ut *Ranunculo*, *Papavere*, &c.

Capitula five caecumula staminibus incumbentiâ *Apices* dicuntur; Malpighio staminum capitula. Hæc diversimode colorantur & figurantur, frequenter tamen lutea aut crocea sunt, interdum nigrescent, aliæ albescent; observavimus etiam purpureo aut rubente colore conficta, quamvis raris, ut v. g. in *Hepatica trifloris* specie illa, quam *Parkinsonus* albam staminibus rubris appellat, *Gramine leucanthemo* minore, *Alfine pulchro* flore, folio tenuissimo nostrate, aliisque quæ non occurrunt memoria: ideòque securè nimis * affirmat Grevius, Apicum colorem nunquam rubrum esse; quicunque tandem floris petalorum color fit, intus non raro concava sunt, & globulorum egerantem continent.

Eadem vel ex medio longitudinis suæ aptata sunt pediculo vel quasi medio, raris extremo, ut in *Tulipis*, *Iridibus*, &c.

Staminum capitula plerumque ita sita sunt, ut longitudo ejusque ad longitudinem pediculi sui sit transversa, hoc est, angulus cum ea vel rectos, vel obliquos constituat. Est ubi longitudo capituli longitudini pediculi in directum quasi sita est, ut in *Tulipis*: imò sunt flores in quibus staminum capitula pediculis directum sita, lateribus inter se coeant, ut fistulam quandam constituent, in qua stylus ita includatur, ut extimâ tantum parte promineat, ut in *Boragine*, *Solano*, *Dulcamara*. Denique in omnibus flosculis capitula flores confluentes, ut in *Eupatorio* cannabinis vulgari, *Agerato*, *Centaurio* majore, *Scabioso*, *Gyanis*, *Jacis*, *Cardus*; item in flosculis difforis flores constituentibus, ut in *Flora Solis*, *Heleno*, *Parnassia*, *Millefolio*, *Tanacetis*, *Acantho* loco staminum est foliolum aliquod oblongum, fronte in aliquot quasi staminum petiolos fessâ, quod complicatum fissile instat stylum involvit. D. Malpighius accuratius, tubum hunc efforari aut petiolos quicunque ab interiori floris substantia sursum productis & unitis, qui etiam in capite laciniatur, in nonnullis.

He staminum partes, pediculus nimirum & appenda capitula (autore Malpighio) ligneis fibris & tracheis integrantur singulari, quibus utriculi per longum locati adduntur. Quare cum in galeatis & quibusdam etiam aliis ab elongatis floralibus foliis producantur, iidem etiam particulis necessariis componuntur.

Quis harum partium usus sit ambigitur: nonnulli ornatis tantum gratiâ floris concessas putant: alii ad materiam generationi seminum incongruam eliminandam, ut residua purior & defecator evadat: adeoque velut emunctoria quædam esse, per quæ determinata quædam succi portio excretitur, nimirum acrea, ut semen oleosus reddatur, ejusque principia fixiora. Hinc (inquit Malpighio) fortasse non incongrue derivato nomine, *mesfrina purgationes*, quæ in mulieribus conceptionis tempora proximè antecedunt, flores dicuntur: nam ut in plantis determinata succi portio per stamina & floris petala excretitur, ita in virginitate, quæ conceptus particulis quoquo modo inficere possunt, singulo mense cribatur per uterum foras protruduntur, ut reliquum defecati sanguinis in utero stagnans, facilius vi feminis fecunderetur, & in animalis naturam dirigatur.

Grevius nosmet non hunc tantum usum stamina præstare opinatur, sed & pollinem illum seu globulos quibus apices prægnantes sunt, quòque per maturitatem effundunt, spermatis masculini instar feminibus fecundandis inservire existimat; ac proinde maximam plantarum partem utriusque sexus participem esse. Quod non adeò incredibile videri debet, cum & in Animalium genere nonnulla androgyna observantur, ut v. g. *Cochleæ* terrestres; quamvis quidem in scriptis non generent, quo à plantis differunt. Nec obstat, quòd particule hæc (si modo spermata sint aut spermata analogæ) in uterum aut femina non penetrant, nam & in piscibus externè tantum ovis jam editis insepergitur natura, nec in ullo animalium genere, quod sciam, ovarium intrat, at nê uterum quidem ipsum in plerisque, sed solus ejus halitus & effluvia subtilia sufficiunt ad ova fecundanda, & embryon intus conclusum vivificant.

Hæc fit ita sententia, non similitudine aliqua duntaxat, sed revera & strictè loquendo sexu differunt plantæ illæ, quarum alix semen abique flore, alix [ab ejusdem plantæ femine ortu] florem abique femine producant. Tales sunt in Arborum genere *Palma dactylifera*, *Salix*, plerique ex no-stra observatione, & secundum Plinium etiam *Cedrus major*; in Herbarum, *Lupulus salutaris*, *Cannabis*, *Cynorambis*, *Mercurialis*, *Phyllon*, *Urtica*, *Spinacia*, *Sesamoides* Chini, aliæque non pauca.

D. Grevius sententiam magnopere confirmat, quod de *Palma dactylifera* à * Veteribus & Recentioribus traduntur, nimirum feminas non omnino fructificari, nisi mas juxta ipsas confitus fuerit: *Nat. lib. 13.* quin & pulvrem maris feminæ aspersum eam fecundiorē reddere. Nos enim Aegyptii hoc fecerunt (inquit Prosper * Alpinus) sine dubio feminæ vel nullo fructu ferent, vel quos ferent non * *Lib. de retinibund*, neque hi maturiscent. At inquires in arenosis & desertis, vi nemo maris pulvrem ferit pollinem florum femineo sexui aspergit, femine nihilominus fecundæ sunt. Immo verò ventorum beneficio, qui pulvrem marium feminis afflant.

C. 3.

Cæterum

- Perfetus*, qui petalis, stylo & staminibus constat; estque vel
- Simplex*, qui in flosculos non dividitur, isque vel
- Monopetalos*, qui unico petalo five laminâ continuâ constat, ut in *Convolvulo*, *Campanula*, &c. estque vel
- Uniformis*, qui dextram partem sinistram, & anteriorem posteriori similem, inferiorem superiori dissimilem obinet, ut in *Convolvulo*. Estque margine vel
- Integro*, ut in *Convolvulo*.
In laciniis fissa, differentes
- Numero*, in nonnullis scilicet tres, in aliis quatuor, vel quinque, vel sex laciniæ sunt.
- Figurâ*, vel angulosâ, vel rotundâ.
- Dissimilis*, cujus non tantum superiora ab inferioribus, sed & anteriora à posterioribus differunt, estque vel
- Semisiffularis*, ut in *Aristolochia*.
- Labiatus*, labio
- Unico*, eoque vel superiore, ut in *Acantho sativo*; vel inferiore, ut in *Scordio*, &c.
- Dubius*, superiore vel
- Reflexo* sursum, ut in *Chamaeisso*.
- Convexo* five dorsum reflexo, five galeato, ut in *Lamio* & plerisque *Verticillatis*.
- Corniculatus* corniculo seu calcaris concavo & impervio retrorsum extenso, ut in *Dolichio*, *Linaria*, &c.
- Polypetalos* five multifolius est qui pluribus petalis in unica serie aut circulo dispositis componitur; estque vel
- Uniformis*, in quo petala, figurâ & situ conveniunt, quamvis magnitudine interdum differant; estque vel
- Dipetalos*, ut in *Circea Lutetiana*.
- Tripetalos*, ut in *Plantagine aquatica*.
- Tetrapetalos*, ut in *Leucois*, *Brassicis*, *Tiblastis*, &c.
- Pentapetalos*, ut in *Lychnide*, *Caryophyllo*, *Asine*, &c.
- Hexapetalos*, ut in *Bulbois*. *Polypetalos* in aliis
- Dissimilis*, ut in *Viola*, *Papilionaceis*, &c.
- Compositus*, qui ex pluribus flosculis, quorum singuli singulis insident seminibus, in unum totalem florem coeuntibus constat; estque vel
- Diffoederis*, in quo flosculi breves, arcu compressi unam quasi planam superficiem componunt, ut in *Calendula*, &c. est vel
- Radiatus*, limbo vel margine foliorum planorum discum cingente; foliis marginalibus vel *frontatis*, fronte *crenatâ*, ut in *Calendula* & papposis lactescentibus, *equalis*; vel *cuspidatis*, ut *Primula Austriaca* Clus.
- Nudus*, qui petalis illis seu flosculis marginalibus caret, ut in *Tanacetis*, &c.
- Naturâ plenus*, ut in Papposis lactescentibus.
- Effulgaris*, ut in Capitatis dictis, *Jacea*, *Carduo*, &c.
- Imperfetus*, qui harum partium aliqua caret.

Ufus flos est ad tenellos fructus regendos: priusquam enim explicantur, aut insident ipsis fructibus, aut illos undique circumplectuntur: crescente autem fructu jam flores aperiuntur, ac paulo post, tanquam in futurum inutiles, decidunt arefacti. *Cesalp.* D. * *Malpighii* interdum florum petala in suis utriculis succum excoquunt, quem intrò resluentem tenello utero & seminis inchoamento effunderent opinatus est: quandoque petalorum ministerium in inco grui potius humore deputatione verari existimavit. Verum cum avulsis saepius floris petalis antequam quidam

morari observavit, quomodoque quædam semina absque noxa debitam magnitudinem sortita esse, se adhuc dubium restare ait, an floris folia tenello utero à Solis & externi aeris injuriis tutando duntaxat inserviant; an ulterius etiam depurando præparent ædificam feminis materiam.

Floris folia si plus iusto luxurient multiplicatis exortibus, vel semina manca redduntur, vel deficiunt & nullis plerumque uteris adest, ut in plenis floribus observatur. An quia singuli fistularum fasciculi in folia elongantur & absumantur? nullaque lignæ fibræ uteri structure & coherementi vesiculæ relinquuntur? & ita infœcundi contingunt flores.

Quamvis autem plerique flores naturâ pleni steriles & infœcundi sint, hoc tamen perpetuum non est in omnibus plantarum generibus: Caryophylli enim pleno flore nihilominus fecundis sunt. Idem etiam observatur in floribus compositis planifolio margine, per accidens plenis, ut v. g. *Marricaria* & *Chamaemelo*; nimirum hujusmodi etiam fecundos esse.

Aliæ adhuc florum Differentiæ à situ sumi possunt, idque vel respectu caulis, vel respectu fructus. Caulis respectu flos aut solitarius est, aut coærvatus.

Solitarius est qui ita in caule dispositus est ut alium proximè non tangat.

Coærvatus, qui vel in spicam, vel verticillum, vel corallum ut in Trifolio corniculato *Dod.* vel umbellam, vel corymbum, vel paniculam, vel racemum dispositus est.

De Spica, Umbella, Corymbo, Panicula, in differentiis caulis superius diximus.

Verticilli in plantis dicuntur flores & semina caules ad nodos in orbem cingentes, ad similitudinem instrumentorum illorum quæ fuis adhibere solent mulieres, ut facilius ventantur.

Solitaris flos aut sigillatim, aut sociatim cauli adheret.

Sigillatim si unus ex una caulis aut rami distinctione prodeat.

Sociatim si aut bini ut in multis, aut tergemini ut in Sagittis, aut seni ut in *Viola aquatica*.

Respectu fructus aut rudimenti fructus Flos aut insidet summo fructui, aut sedi fructus coheret.

Qui summo fructui insidet, aut nudo semini insidet, ut in *Veleriana*; aut pericarpio five folliculo seminis, ut in *Cucurbita*, *Melone* reliquisque Pomiferis, *Bryonia*, *Periclymeno*, *Aristolochia*, *Ligustro*, *Rosa*, *Pruno*, *Pomo*, *Pyro*, *Grossularia* &c. Siliquæ in *Lysimachia Siliquosa*.

Flos sedi fructus coheret, idcirco fructus rudimentum quasi includit & protegit in *Solanis*, *Capsico*, *Geraniis*, *Papavere*, *Leguminibus* & filiquosis omnibus (excepta *Lysimachia siliquosa*) *Lychnide*, *Ranunculo*, *Nymphæa*, *Arbutu*, *Tulipa*, &c.

Superest ut Calycis etiam seu Perianthii differentiæ ex ejusdem Jungii * *Hægogo* Phytoscopica ad- * *Idem. Phytoscap. cap. 24.*

jiciamus.

Perianthium ergo aliud ab initio *clausum* est, quod florem nondum explicatum totum involvit, & dehiscens deinde eundem retegat, ut in *Papavere* omni, *Capparide*, *Palma dactylifera*, *Lauro*, *Pæonia*: Aliud semper *apertum*, ut in plerisque aliis.

Perianthium plerumque suum cuique flori proprium est; interdum etiam pluribus commune, videlicet nondum explicatis, ut in *Palma dactylifera* & *Lauro*.

Perianthium aliud flori cum fructu commune est, aliud flori proprium. Commune in his omnibus plantis in quibus flos fructum complectitur, five quarum flos sedi fructus affigitur, ut in *Spergula*, item cavis floribus, quibus nuda subsunt semina, five labiatis, ut in *Salvia*, *Marrubio* aliisque

Verticillatis, five uniformibus, ut in *Buglossis*, *Lithospermo*, &c.

Perianthium deinde vel simplex est, vel compositum.

Simplex quod utriculus est solâ laminâ constans, ut in *Salvia* aliisque *Verticillatis*, *Nicotiana*, *Lychnideis*, *Caryophyllis* &c.

Compositum, quod vel foliis pluribus juxta se positis constat, ut in *Eupatorio cannabinis*, & *Scabiosis*: vel ex foliis aut squamis sibi invicem arcu & imbricatis insidentibus, ut in *Jacea*, *Cinara*, & aliis *Carduis*.

Perianthium simplex plerumque in margine in laciniis sectum est, vel acutus ut in *Salvia*, *Lamio*, vel obtusus, ut in *Priapeia*; item vel profundè in laciniis prolaxas, vel minus profundè in brevículas, ut in *Othonna*.

Perianthium plerumque inferiore parte strictius est, interdum tamen ventriosum quasi & turgidum, ut in *Geraniis*, *Ocyroides*, *Vaccaria*, *Ben albo* &c.

Perianthium aliud rotundum & teres est, ut in *Caryophyllis*; aliud striatum five sulcatum, ut in *Othonna*.

Inter nudos & Perianthio vestitos flores ambigunt flores *Cucurbitæ* & *Peponum*: Viridibus enim quibudam five nervis, five doris, five strigibus à fundo ad marginem tendentibus variantur, quorum nonnulli [nervi] intra mediam floris partem à flore quasi avulli speciem perianthii angustifolii exhibent.

Peculare etiam quid in istis floribus observatur, quod inferiores partes aliquid inter stamen & stylum ambigens, vel ex stamine & stylo constitutum obtinent.

De

ritudinis sunt) tegumentis includuntur, radicula non nudā in folia reflexā, sed velut si prius extensa tegumentis involuta fuisset, postmodum autem una cum tegumentis ad folia feminalia inflexa, ut prius in se ipsum contemplant manifeste patet. 4. In feminibus *Cucurbitulorum* omnium, sed præsertim ipsius contemplant manifeste patet. 4. In feminibus *Cucurbitulorum* omnium, sed præsertim ipsius contemplant manifeste patet. 4. In feminibus *Cucurbitulorum* omnium, sed præsertim ipsius contemplant manifeste patet.

Hactenus de Seminibus quorum pulpa seu medulla tota nihil aliud est quam plantula feminalis seu extensa, seu complicata, sequitur ut de his agam in quibus præter plantulam feminaliam aliud etiam corpus continetur, seu plantula feminalis alenda seu defendenda inserviat. Hæc etiam contemplant manifeste patet. 4. In feminibus *Cucurbitulorum* omnium, sed præsertim ipsius contemplant manifeste patet.

In priore genere caro seu pulpa foliorum feminalium seu loborum primum radici nutrimentum, cum primum germinat suppediare videtur; quo post productior facta, & in terram descendens inde alimentum tum sibi exigit, tum foliis vicissim rependit. Folia enim seu lobi feminales in id inde alimentum tum sibi exigit, tum foliis vicissim rependit. Folia enim seu lobi feminales in id inde alimentum tum sibi exigit, tum foliis vicissim rependit.

Ex quo hæc primum scripti ad manus meas venit sagacissimi & verè incomparabilis Philosophi, natura ipsi à secretis *Marcelli Malpighii Anatomes Plantarum parti altera*, in qua experimentum hoc in summo viro factum invenio in variis seminum generibus tam ante quam post germinationem inchoatam; quo successu ipsius referentem attendo. Primo, inquit, vere *Fabam* plurimas plantulas inchoatam; quo successu ipsius referentem attendo. Primo, inquit, vere *Fabam* plurimas plantulas inchoatam; quo successu ipsius referentem attendo.

Hanc eandem observationem progrediente in cubito & post inchoatam vegetationem tentavi, dum scilicet cotyledones sub specie feminalium foliorum supra terram emergant. In *Cucurbita* dum scilicet cotyledones sub specie feminalium foliorum supra terram emergant. In *Cucurbita* dum scilicet cotyledones sub specie feminalium foliorum supra terram emergant.

Vegetantur cotyledonum vim & durationem exploraturus, plura sibi *Lupinorum*, *Cucurbitæ* & *Fabularum* ova: à quibus plantulis, dum supra terram erumpunt singulo die feminalia folia abscidi. In *Lupinis*, quarta die à quibus plantulis, dum supra terram erumpunt singulo die feminalia folia abscidi. In *Lupinis*, quarta die à quibus plantulis, dum supra terram erumpunt singulo die feminalia folia abscidi.

contabuerunt; relique verò longè minores perdurant. Cucurbitæ verò quatuor primæ reliquis vegetantibus extensæ sunt. Fabarum plantæ cotyledonibus orbate, plures quidem vegetant sed gracillimæ & minime.

Ex his igitur conjectari licet, bina illa, ut plurimum crassa, folia quæ plantula feminali hærent uterque placentæ vel cotyledonem vices explere. Hæc autem humorem expositum à terreno utro emaneant, quo soluti fermentativi & spermatici eorum succi per propria umbilicalia vascula quotidianam plantulae alimonia & activam materiam suppediant: unde plantula fetus & fermentatus & in motum actus particulis, in plantis scilicet seu feminalibus foliis jam concretis, non solum laxatis meatibus augeatur; sed ad vegetandum excitatur. Hactenus *Malpighius*.

Quod folia feminalia ad primam vegetationem plantulae germinationem plantulae necessaria sunt, experimenta allata evincunt: seu quia humor terrenus nimis idoneus est plantulae dum adhuc tenella est alenda, nisi præpararetur per admixtionem succi foliorum feminalium fermentativi, ut *Malpighius* conjectat, & rationi consonum est, seu quia tenella & imbellis plantula è terra nondum habere valeat quantum sibi alenda sufficiat, sed supplemento adhuc egeat à foliis subministrato, ut pullo recens excludo vitellus nequeat, quantumvis cibum ore capiat; seu ob utranque rationem.

Quod folia hæc ad vegetationem prosperam faciant aliquandiu etiam postquam planta è terra emerit experimenta idem probant.

Quod verò non semper necessaria sint, neque etiam utilia, manifestum est, quia post aliquod tempus paulatim marcescunt & intereunt, radice totum sum nutrimentum plantulae subministrante. Notandum quoque est, quod post vegetationem inchoatam plantula tenella recens nata partem saltem aliquam nutrimenti sui radice attrahit, ut patet à celeri auditu & extensione foliorum feminalium. Sic in Animalibus videmus quod Embrya partem aliquam nutrimenti è cotyledonibus seu placentæ uterina exugunt, partem ore admittunt, dum adhuc in utero fuit: siquidem in ventriculo digesto idem planè humor invenitur qui in annis cernitur, & in intestinis etiam excreta, post ejusmodi humoris coctionem & distributionem reliqua observantur.

Ex his omnibus colligere licet primum plantula feminalis alimentum, & (ut verisimile est) fetus etiam in utero à cotyledonibus seu placentis uterinis, hoc est in plantis à foliis feminalibus preparari & præberi; postmodum succo nutritio partem ore sui radice hausit, partem à cotyledonibus subministrato aluntur, adeoque paulatim indices ore sui radice plus affluentes, à cotyledonum succo velut ablactantur, eoque tandem prorsus deficientes, animalia ore, plantæ radicibus integrum suum alimentum hauriunt aut capessunt.

Superest igitur ut de his feminibus dicamus, in quibus plantula feminalis non binis feminalibus foliis, radice & gemmâ constat, sed cujus folia primum apparentia subsequenter similia sunt.

Horum duo genera observavimus. Primum est eorum in quibus plantula feminalis alteri feminis extrematæ, ei nimirum quæ vasculo feminali contigua est, exteriori affigitur, figurâ ferè gemmæ cum futo suo in emplantatione arboris aliquid truncus aut ramo appositæ. Secundum est eorum in quibus plantula feminalis media feminis pulpa velut medulla includitur.

Prioris generis sunt frumenta omnia & graminia quæ fibrosas obtinent radices; plurimis minutis fibrillis è fundo plantæ unâ erumpentibus, non autem simpliciter truncus qui postmodum in fasciculos & fibras spargitur. Sic in grano *Hordei* v. g. observavi sex ejusmodi fibrillas enatas, antequam folia germinare inciperet. Plantula feminalis in his vix decem partem pulpe seu medullæ feminalis magnitudine aequat. Reliqua pulpa seu farina plantulae dum adhuc tenella est nutritiæ inservit, etiam postquam radices egerit; quemadmodum in Animalibus ovaris ovi vitellus pullo alendo aliquandiu etiam postquam excluditur, quantum interim ipse cibum rostro capessat. Pulpa hanc seu carnem feminis in hoc genere folium conglobatum appellat viri nunquam factis laudatus *Marcellus Malpighius*, in *Plantarum Anatomes parte prima*, pag. 77, quia occasione in hanc opinionem inductus est ipse declarat. In tritico (inquit) & avenens videtur plantula feminalis unci hujusmodi obscuro folio præcedi. Huic meditationi licet tunc seminum *penni Armeniaci* frequens inspechio: semel enim incidit in feminalem plantulam folio destitutam, & hujus gemma cum radice non parum luxuriabat: aderat autem intra eundem tractum alterum semen seu plantula, in cuius archonem primum conspiraverat natura. Ex hoc itaque monstrum interdum credidi frumenti & consilium feminales plantulas unico pollicere folio, qui hæret gemma cum cauliculi inchoamento & radicibus. Sic in *Avena* præcipuum corpus seu feminis caro in ovale & oblongum configurat corpus, quod in fusi medio excurrentem exhibet fovam. Namque est veluti crassa lamina sui extremis in medium reflexis & convolutis cuius summitati plantula feminalis appenditur seu inseritur. Hactenus *Malpighius*.

Verum hæc medulla seu caro farinacea feminis, seu folium convolutum conglobatumve decenda fit vix minus, certe plantula recens late alimentum suppediat, ut in tritico, v. g. evidentissime apparet. Si enim cum primum exorta fuerit plantula, cum extirpes, pulpa in grano ferè integram invenies; quod si de die in diem plantulas simul latas extirpare pergas, pulpa seu feminam sensim quotidie minui observabis, donec tandem nihil reliquum fit præter vacuum folliculum plantæ fundo adhuc entem. Pulpa autem feminis seu farina post germinationem terre humore per poros tegumentorum percolato commixta in cremorem fascellit chylo non dissimilem. In his autem frumentorum generibus quorum grana membrana tenui vestiuntur, ut v. g. *tritico* & *seali*, folium egerunt dirumpit, & ab eadem cum radicibus extremitate egreditur. In quibus verò grana cortice crassiore obteguntur, ut *Hordeo* & *Avena*, folium sub crassiori cortice reptans è feminis summatim exit, quamvis gemma seu plantula feminalis eidem feminis inferiori extremo adnascatur, primæque tum foliis tum radicis germinatio ab eodem puncto incipiat tam in hoc genere quam in illo.

Secundi generis femina, h. e. in quibus plantula feminalis mediâ feminis pulpa includitur nonnulli variant. In nonnullis enim tum truncus tum folia perfectè formantur. Sic v. g. in nucleis *pneis* (& ut verisimile est, aliarum omnium coniferarum & resiniferarum arborum feminibus) *Pinnæ* pullum

Contrarium tamen videtur cum, annotant nobilissimo Boylio, satis difficulter ad tres quatuorve uncias ascendat. Quod impioflore hoc fiat, difficile est investigare. Aquam equidem in angustioris meatus quam aërem, vel sponte se infundere, vel vi compelli posse, adeoque tubulorum angustias acri impervias subire, experimenta evincunt, quia scilicet aqua minoribus particulis componitur quam aer. Cum ergo fibrarum cava ob angustias suas aërem excludant, aquam admittant, externi autem aeris gravitas effectum suum fortior, quidni humorem in fibras sursum compellet, ad eam scilicet altitudinem, donec ad æquilibrium cum aëre externo veniat, hoc est, ad triginta duorum plus minus pedum? Hæc quamvis ratiocinanti verisimilia videantur, si tamen experientiam consulas longe aliter rem se habere comprehendes; siquidem nobilissimum Boylius aquam in istiusmodi tubulis filtrare non minus intra Recipientes seu vas magnum aerem exhaustum suspendi quam extra in Aere libero et aperto, experiendo didicit & nos docuit.

Vorum (ut id concedatur) arbores alifissimæ duplo triplovæ hanc mensuram excedunt. Alia ergo adhuc ascensis causa, saltem adiuvans, querenda est. Experientia constat aquam in vaporem resolutam, & in minima divisam, gravitatem suam amittere, & per aërem medium ascendere, quæcunque tandem gravitatis causa sit. Videtur ergo ut gravitas suam fortiori effectum, requiri ut corpus grave aliquam habeat molem & magnitudinem; aliis enim (ut vidimus) si in minima dividatur, fieri potest ut in fluido cui innatant ejus particule vel sustentari possit, ut metalli etiam ponderosissima in mensuris eadem in minima solvantur, vel etiam sursum compelli, ut aqua in vaporem resoluta in aëre. Fortè ergo succi in angustissimis fibrarum canalculis in tenuissima filamenta diviso ad ascensum ejus promovendum concurrere poterit.

D. *Grew* ascensum succi in plantarum vasibus, partim vasorum angustie, partim parenchymatis aliaque vasa ambiens, ex innumeris vesiculis compoliti pressuræ attribuit. Hæc enim vesiculæ ad ingressum aliquem liquoris naturalis quadam propensione se dilatant, ut in Spongias appareat, quarum textura plantarum parenchymati non adeo dissimilis est. Parenchyma ergo succo repleto & intumescens continuum sese dilatandi & extendendi conatum exerceit, unde & vasa unda comprimant & coramque necesse est, adeoque & succum sursum compellat. Verum cum compressio utrinque tam deorsum, quam sursum effectum suum fortior, non video quin ascensum succi intus impedit, nisi valvule obstant, quas neque nos, neque D. *Grew*, ut rationes superius dictas admittimus. Adde quod unde oritur hæc sese dilatandi propensio in parenchymate plantarum, explicatioe ulteriori indiget.

Nos equidem succum eodem fere modo plantarum fibras subire & ascendere, quo aqua panis aut spongiæ poris, panniculis lineæ lanæve lacinas aut aliud filtrum solet, concedimus. Fibrarum etiam structura & conformatio (ut observat V. Malpighius) liquoris ascensum adjuvat. Sunt enim fibræ tubulosa corpora, & corpusculis plurimis concavis, quadratis, aut interdum orbicularibus, aliisve figuræ, invicem hiantibus, composita. Subintrant itaque humor (D. Malpighii verba sunt) sursum ascendit & quasi suspenditur. Singula namque portio que fibrarum frustula unit, cum parum interitus emineat, valvule vices supplet, & ita minima quælibet guttula veluti per funem, seu per gradus ad intus deducitur fastidium. Quænam autem ascensus hujusce causæ efficiens vel impulsiva sit, que succum sursum adigat & compellat, nos hæcenus latet; nec enim in causis assignatis nobis inceptis satisfecimus.

CAP. XVIII.

De Satione & Propagatione Plantarum.

Sationis & propagationis Plantarum varii modi sunt. Veteribus usitati fuere *Semine*, *ramo*, *surculo*, *talea*, *malleolo*, *gemma*, *folione*, *viviradice*.

Semen quid sit notius est quam ut definiri debeat: Ramus pariter, & Surculus. Talea nonnullis est Surculus utrinque præcisus. Varro lib. 1. de Re Rustica cap. xi. Dennum in oleaginis feminibus arboribus videndum, ut sit de tenero ramo, æqualiter præcisum, quas alii clavolas, alii taleas appellant, ac faciunt circiter pedales.

Plinius Taleam à Ramo atque etiam Surculo distinguit, Ramum facit majorem Taleam, Surculo. Eius verba sunt, [lib. 1. cap. 17.] *Multa se feruntur (ramis scilicet) ac imprimis Ficus, omnibus quidem aliis modis nascens, præterquam talea. Optime quidem si vultur ramo paulo exarato adigatur alio, exigent supra terram relicto capite, & tunc ipso barendi coeperto. Ramo feruntur & Punica, palis laccato prius mentis: item Myrtus: omnium horum longitudo trium pedum, crassitudine minimi brachii, cortice diligenter serento, trunco exarato. Myrtus & talis ferunt: moris talis tantum, quantum ramus cum feri reliquis vulgaribus probetur. Quapropter de talium satio nunc dicendum est: Cavendum ut ante emittat, ut talea ex serocibus satio arboribus, ne curvat, ne scabro ne bifurca, neve tenuiores quam ut manum impliant, ne minores pedales, ut illibato cortice, atque ut fissura inferior ponatur semper & quod erat ab radice, accumulatissime gemitatio terræ, donec robur planta capiat.*

Palladius Clavolam à Talea diversam facit, quam Varro (ut vidimus) cum eadem confundit. *Monje* (inquit) *Martio* Citra arbor 4 modi ferunt, *semine*, *ramo*, *talea*, *clava*: & paulo post, *Clava* fere commodus est, quæ sit manibus crassitudine, longitudine cubitalis, ex utraque parte levigata, nobis & aculeis recisita, sed relicta summæ gemmarum, per quas spes futuri generum intumescat, &c. Talea & gracilior & brevior esse potest, quæ similiter ut clava mergatur. Sed talea palmis duobus superest; clava omnis obtrahitur.

Malleolis à Columella de Re Rust. l. 1. c. 5. sic definitur. Malleolis novellus est palmet, innatus prius anni flagello, cognominatissime à similitudine rei, quod in ea parte, que decedunt ex vere re famento promittens utrinque malleoli speciem præbet: & Plinius l. 17. c. 21. Solebar capitulatus utrinque, è duro furculis feri, eoque argumento malleolis vocatur etiam nunc: & Columella, c. 17. Malleolis autem sic ab isdem [agricolis antiquis] pangebatur, ut novello famento pars aliqua veteris frustantur, sponte delapsa & terræ gremio excepta, vel etiam à satore eidem mox concreta hand dubie

ret: Sed hanc positionem damnavit usus. Nam quicquid ex vetere materia relictum erat depressum, atque obitum celeriter humore putrefecbat, proximique radices teneras & vixdum prorumpentes vitio suo eneabat: quod cum accelerat superior pars seminis rotorefecbat. Secuti ergo quicquid residui fuit ex vetere palma, per ipsam commissuram, quæ nascitur materia nova, recesserunt, atque ita cum suo capitulo sarmentum deprefferunt.

Et ad faciendum malleolum flagelli partem refecerunt, solamque eam que est juncta cum vetere sarmento probaverunt. Longitudo que debeat esse parum certa est (inquit idem), quoniam fives crebras gemmas habet, brevior faciendus est: seu raras longior: atamen nec major pede, nec dodrante minor esse debet.

Superior pars furculi seu flagelli Sagitta rusticis vocabatur, eodem autore, five quia longius recessit *Sagitta* quid, à matre & quasi micat atque profluit; five quia cacumine attenuata prædicti teli speciem gerit. Hanc prudensissimi agricola negaverunt conseri debere: nec immerito: Omnis enim fecundus pampinus intra quintam aut sextam gemmam fructu exuberat, reliqua parte, quanvis longissima, vel cessat, vel perexiguus ostendit racemos. Quam ob causam sterilitas cacuminis jure ab Antiquis accusata est.

Stolo à Stolone viro qui propter diligentiam culturæ Stolonum confirmavit cognomen dictus est, *Stolo* quid est quod scilicet nullus in ejus fundo reperiri poterat Stolo, quod effodiebatur circum arbores & radicibus quæ nascerentur & solo quas Stolones appellabant. Stolo ergo *J. Bodæus* à *Stapel* est qui nascitur circa stipites & avellunt cum radice & corporis parte & sic ferunt: quo à *Viviradice* differt, quæ integra ex arboribus & longinquo extrahitur. *Plin.* lib. 17. cap. 10. Et aliud genus simile natura monstravit, avulsique arboribus colones vixere. Quo in genere & cum perna fusa avellunt, partemque aliquam à matris quoque corpore auferunt secum, fimbriato corpore. Hoc sensu si accipitur non video quid differat avulsio à Stolone. Nobis tamen *Viviradix* dicta videtur vel sboles quæcunque à radice, jam ablactata à matre, & suis radicibus sibi sufficiens; vel alia quævis propago: quæ jam radices cepit.

Antequam exponamus quot modis arte propagantur plantæ, inquirendum videtur quot quibusque modis sponte natura se propagant: II autem sunt vel 1. *Semine*: vel 2. *Flagellis* seu funiculis emissis; ad nodos radices agentibus & sursum germinantibus: quæ flagella ad plantam propagandam nata videntur. Nam gemina illa ad nodos radices agentia, cum invalescunt, funiculis exarcescunt à matribus suis sponte separantur, & novæ plantæ fiunt: ut in *Fraxinea*, *Pentaphyllo*, &c. videtur est. 3. *Sobolibus* ex radice, istique vel surculorum seu virgarum specie & radice transversim ad se repente succrescentibus; vel gemmarum seu bulbilorum specie; idque vel ex radicibus fundi vel ex fibris in bulbulis intumescens, oritur. Quæ ex tuberosis sponte propagantur plantæ ad alterum genus, ex radicibus transversis in tubercula extumescens referenda sunt. 4. *Caulibus* ipsi, humi procumbentibus, & ad nodos radices agentibus, quod plurimis plantis contingit.

Dantur & alii modi peculiare quibus plantæ nonnullæ se propagant, ut v. g. *Ficus* Indica gummi è ramis in terram usque demisso funiculi speciem. Alii quædam genera bulbulis seu picis in summo caule confertim enascentibus. *Chelidonium* minus tuberosum in alis imorum foliorum ortis: *Moly* Homericum dictum bulbo in summo folio excrecente: *Opuntia* foliis depactis. Verum quoniam paucarum admodum specierum sunt, non est cur eorum rationem habeamus.

Superest jam ut exponamus quot modis plantæ arte propagari possint, aut soleant. II autem ad duos reduci possunt, *sationem* nimirum & *insitionem*. Quod ad primum attinet, Plantæ feruntur vel 1. *Semine*, vel 2. *Ramo* [Sub ramo comprehendendo etiam *talcam*, *clavolam*, *malleolum*, *surculum*] eoque vel decallo, seu avulsio à caule antequam radices egerit, & in terram depacto; vel terre sub melleo, nec à matre separato antequam radices egerit: vel 3. *Sobole* seu ex flagello, ut in *Fraxinea*; seu ex radice sub terra reptante, furculi specie affurgente, quæ vel Stolo vel *Viviradix* dicitur, seu & radice fundo exeunte, Gemmæ specie, ut in Bulbosis. Bulbus enim (ut diximus) nihil aliud effe videtur quam Gemma grandior subterranea. In bulbosis autem sboles non semper è bulbis parentis fundo exit, sed interdum è fibra crassiore in bulbum extuberante, seu denique è radicum tuberibus in iis que radicibus tuberosis sunt. Potest etiam propagari planta radice divisa in tot scilicet partes si placeat quot ex ejus capite gemmæ exeunt; gemmâ cum parte aliqua radice adherente decissa.

Plantæ autem inferuntur multis modis, de quibus postea breviter agemus, cum varios sationis modos expedierimus: Primò ergo plantæ feruntur *Semine*.

Antequam autem Semina terra mandentur, oportet ut solum debito modo præparetur, nimirum ut aratro lapeus vertatur, ligone fodiat, furculo findatur, bipalio subigatur, occa & rastri in minutia dividatur. Hoc autem fieri convenit, partim ut inutilibus herbis cradicatis & submersis, aut ejectione libere: partim ut solum laxius & levius, mollius & tenerius reddatur, quæ sit tum ut factorum radices facilius illud penetrant, adeoque fibras undique spargentes latius se diffundant, & copiosius alimentum atque astant, unde plantæ letiores & vegetiores fiant: tum ut particule aeris nitrosæ, quibus præcipue vegetatio promovetur, in terreni intersticia libenter & copiosius se infundant ibidem præcipitetur & terreno adherescant. Quin & aquæ pluvie fortasse ad salum solutionem conducunt, quos secum tunc in radicem poros convolvunt. Præterea in terra laxa & soluta aqua promptius subilium, adeoque nec humore nimio radices suffocant, nec frigore corrumpunt. Præterea terra laxa & soluta ad hoc conducit ut Aer copiosior radicem tracheas libeat ad respirandum usum, quam Plantis non minus necessarium esse quam Animalibus superius ostendimus.

Commodissimum ferendi tempus Natura indicat, nimirum quando semina jam plenam maturitatem adepta vel dehiscentibus conceptaculis in terram decidunt, vel contrahentibus fu valvulis excurrunt, vel languine innascente alata ventorum arbitrio huc illic feruntur & late diffeminantur.

Harum nonnulla Autumno plantas producant tota hyeme virentes: alia per hyemem in terra restant, nec ante ver proximum ex involucribus erumpunt. Ex his quæ Autumno exeunt alia, ut v. g. *Anglicæ*, ex observatione nostra & aliorum, collecta & asserata vere ferentem plerumque frustantur, sponte delapsa & terræ gremio excepta, vel etiam à satore eidem mox concreta hand dubie

Tab. de Anato-
mie trunco-
rum.

* Anat. p. 5
pag. 5

De Satione.

Propagatio
per Semen.

difficile germinant nisi tempestas admodum sicca & aestuosa fuerit, quo in casu per hyemem in terra quiescentia, sequenti tamen vere in lucem exibunt; cum tamen si à colligente reposita vere fata sunt nequaquam germinant. Alia quavis vere etiam fata haud infelicitè proveniunt; fidelius tamen & latius Autumno, frigidè etiam sunt plantae inde enatae adversus injurias caeli, & sequenti aestate ubi quae vernalis proventus, ceteris paribus, Agricola aut Hortulanum loquuntur, grano quodè turgidior, solidiorque fectæ. Nam ex observatione providentissimi agricolæ, Amici plurimum honorandi, quod planta aliqua ex semine nata diutius duraverit antequam in semen abierit, hoc est, quod maturius fata fuerit, eo semen copiosius, plenius, ponderosius, ceteris paribus producit. Sic Triticum & Avena hyberna seu autumnata, vere editis, firmiora solidioraque sunt.

Reliqua quæ per hyemem in terra resstant, præcubilibus vel terreni vapore macerata, vel salinis quas imbunt particulis imprægnata ad germinandum preparantur; & securus interim latitant, tempestatibusque omnes mutationes constantius tolerant, quam in Apothecis recondita, & quam diligentissime adservata.

Exotica tamen plantas & regionum calidiorum alumnas si habere velimus, oportet ut eorum semina vere seramus, quandoquidem illæ hyemem nostras non tolerant, sed à frigore facile corrumpuntur.

Quinimo si præcoces fructus & teneriores desideramus, sive rariores & delicatiores omnino ad maturitatem perducere cupimus; oportet ut pulvino calenti, & fumo equino recenti paleis permixto extructo, deinde terra pingui cribrata, ad trium quatuorve digitorum altitudinem infiltrato, & operculo & floribus superinducto tecto, semina committamus.

Quocunque autem tempore seras Semina eligantur recentia, aestatis proximè præteritæ, si haberi possunt. Quamvis enim Planta nonnulla ad decennium & ultra fecunditatem suam custodiant, alia tamen cum citius amittunt: omnia autem quod vetustiora & difficiliora & paucius germinant.

Quæ in aquâ subsident firmiora sunt, & ad serendum fideliora, quæ fluitant languidiora & propagationi inepta.

In siliquis & spicis media potius quam ima aut summa nobis probantur, quamvis Ferrarius ima in Caryophyllis commendat.

Quod si flores multiplices aut variegatos desideras, præstat semina colligere à siliquis aut concipitulis ejusmodi floribus succedentibus. Sive enim varietates illæ morborum symptomata sint, sive nature errores, five ejusdem lasciivientis lusus, prout certe erit natura in his ad ita iterum decurrantium ad lascivendum: quemadmodum videmus in Animalibus parentes morbo aliquo aut corporis viti, membro v. g. deficienti aut redundant, laborantes sobolem non raro procreare iidem viti affectam, & morbis obnoxiam. Hoc autem præcipue in Mirabilis Peruviana servandum si floribus striatis insignem plantam obtinere cupias.

Semina omnia sicca tempestatè ferenda sunt, tertio quartove die à pluvia largiore. Nec tamen (inquit Ferrarius) simul ac magnis imbris terra permixta seret, sed tantisper expectabitis dum pluvius ille mader modice exsiccet, ne rudens limboque solo soluta radices exspellant. Hoc autem in seminibus quæ humore nimio in mucilaginem facile solvantur, ut v. g. Myrridina, Oryza, Scorzeneria, præcipue servandum est ne solo mader ferantur, neve recens fata irigrentur.

Cavendum etiam est, ne recens fata quocunque tempestatè frigida irigrentur, neve aquâ gelidâ fontanâ aut puteali, nisi prius probè insolata fuerit.

Nonnulli Semina aquæ seu simplicis, seu nitratæ, vino, aliæ alicui liquori prius infundunt quam terre committunt ad germinationem promovendum; quod tamen non necessarium esse puto in seminibus recentibus & indigenis, fortè etiam nocivum in aliquibus. Verum in vultis & aridioribus, aut exoticis Hen. Corvini Romani praxin non improbo cuius meminit Ferrarius his verbis. Antequam contumacia lentæque duritie semina solo committat, aquam defusit in catinum, miri modicum superfundit ac dissolvit: in eam nitratam aquam semina immittit: duodenas horas post curia duritie plus minusve macerari & medicari patitur, exinde erit: eandem aquam infuserit, ut nitrum ex igneo terre balni concretum feminalium contumaciam ad uberem germinationem prout.

Generale est in omni satione ut semina terrâ operiantur, non quod exposita & infecta minime germinant, sponte enim decidentia non minus feliciter pullulant, sed ne avibus spermologis præda fiant. Seruntur autem & conteguntur variis modis, nimirum vel in silco terrâ aratro inseruntur, vel in superficie terræ occidit rastro inhumata, vel in area coarctata, pulvere aut velut farina tera manu aut incerniculo inperfa, vel denique scorum singula in foraminulis pastino factis sepulta.

Summopere autem cavendum est ne semina alibi demergantur aut nimia terrâ obstruantur, adeoque sine ulla relictione ipsæ sepellantur. Plurimum enim hac in parte errare video. Nam quamvis Triticum aliisque Cerealia quorum spiritus vegetiores leni etiam colore excitantur, germinaque validiora graveni terre incumbens molem haud difficulter penetrant, ideoque ut hyemem facilius tolerant alius inhumari solent, ne scilicet radices immo dico frigore perantur; non tamen omnium, imò paucorum seminum eadem conditio est. Pleraque enim ad vegetandum fumigina blando solarii radiorum tepore fovenda & ad parandum invitanda sunt, ideoque in semina tellure modico insperso pulvere exponenda.

Quo Semina maturius feruntur vere, eo plantulæ inde enatæ diligentius à frigore defendende sunt; quo seriis, eo largius irriganda & inumbranda.

An Plantæ aliquæ nullo semine prævio possint à terra oriantur difficilis questio est. Qui affirmativam tuerent rationibus & experimentis suffragantibus non desistant. Cum enim nulla non regio peculiaris sine stirpes obtineat, verisimile videtur terram ipsam nullo imprægnatam semine familiaris regionis plantas producere.

Denique in aggeribus fossarum derivandis aquis ad paludes exsicandas ductarum in insula Eliensi ingentem Sinapicos vim unatam, & alibi etiam in areis graminibus effusis, miræ fenum: quam Sinapicos seminis in terra relictis ortum suum debere verisimile non est, cum nullum unquam Sinapi post hominum memoriam ibidem nascens observatum fuerat. In rudibus etiam Urbis Londinensis

dinensis post deflagrationem illam funestissimam quæ anno 1666. accidit, non minorem copiam Erysimi angustifolii Neapolitani succrevit Auctores fide dignos habemus, partim etiam ipsi vidimus; cum loca illa per multas annorum centurias ædificis occupata fuissent, nec ullus ibi auditus Erysimi proveniret. Oportet ergo ut vel sponte ortum sit, vel ex seminibus per tot annos in terra latentibus: nisi forte suspicari velimus malè feriatum aliquem plantæ istius semina de industria sparsisse ut curiosis illuderet & admirationem excitaret. Non est autem cur quis miretur, ubi tantum seminis copiam, quæ ducentis agri jugeribus conferendis sufficeret, colligere potuisset. Plantam enim illam ad vias inter urbem & Kensington vicum, & alibi circa urbem copiosissime provenientem observavimus: semina autem minutissima & numerosissima profert.

Tertio, Plantas imperfectas, Fungos, Tubera, Muscos & id genus ex semine non nasci manifestum est, cum nullum (quantum hæcenus observatum est) gignant: quin & Submarinas omnes, Algas, Fucus, Corallia, Alcyonia, &c. ob eandem rationem sponte oriri arbitramur, quo scilicet, nullum hæcenus semen in us animadversum fuerit, quod tamen satis mirari nequimus in tanta specierum multitudine, & uberrimo omnium provenitu. Alii fortasse post nos diligentiores aut feliciores harum etiam semina detegent, aut propagandi modum invenient.

Vulgo receptum est, & experientia (ut aiunt) quotidianâ confirmatum, quod si aqua in qua Fungi aliquandiu infusi distaberint, vel etiam alibi fuerint, veteri pulvillo calenti, qualem modò descripsimus, affundatur, vel etiam Fungorum frustulatum divorsum particule minime eidem inspergantur, magnam inde Fungorum vim illico exorturum; unoquoque nimirum frustulo seu rampeto imperfectæ istius plantæ proficuo & fecundo, seminali vi potius dotata credito, ut in * Mali Cydonia v. g. ramis cernitur, quam ut Natura semen aliquod vitum fugiens, certè nondum detectum, in aliqua ejus parte occultaverit.

Quartò & ultimò, Perfectiores etiam plantas interdum sponte oriri, aut ex alieno fisco generare magnam nobis argumentum Viscus suppediat, arboribus innatis, etiam in prona fere avernorum parte. Unde omnino fabulosum esse constat, quod de ejus exortu Veteres prodidere, quodque Proverbio illi Turdus malum ipse sibi castrum originem dedisse perhibetur. Quanto rectius Maro

Viscum
Fronde vitare novæ cecinit, quam non sua seminat arbor.

Ex altera tamen parte satis mirari nequimus, Naturam quæ nihil facit frustra, semen alicui plantæ dedisse absque effectu, sed tota specie ad generandum inutile.

His omnibus rationibus & experimentis contrarium opposuimus Clavillius Viri Marci Malpighii experientiam. Is enim ut exploraret an Terra nullo semine fecundata plantas aliquas sponte produceret, terram ex Africâ vitreo vase conclusit, cuius officio multiplex Sericum vitum super extendit, ut Aer & assida aqua admitteretur, exclusis minimis seminibus, quæ vento rapiuntur: ita hæc autem, inquit, nulla omnino planta vegetavit.

Ego equidem sententiam opinantium nullam dari in plantis generationem spontaneam libenter amplecter, si experientia permittent. Verum quæ adduximus contrarium stuant, necdum satis perspicuo quomodo eis responderi possit. Tenerarium enim nimis effleat asserere, Plantas etiam imperfectas vulgo creditas semen gignere, cum nullum in eis offendere possimus.

Notandum autem frustula germinare ipse expertus sum in Raphano rusticano & Scorzeneria: Ramorum minimas particulas J. Bodæus à Stapel, in Salice & Rosa centifolia ut apud ipsum videre licet, Comment. in Theophr. lib. 2. cap. 1. pag. 73; D. Sharroius in malo cydonia. Lib. de propag. Plant. cap. 3. n. 5.

Ceterum Semina rariora in scilicet ferere convenit, ut Plantæ inde enatæ commodius transferri, & per hyemem, si opus sit, in hypocaula subdici possint. Oportet autem ut scilicet fundi foraminibus pertundatur, ut Plinius olim monuit, ne humor in fundo stagnans diutina mori putresceret, & plantarum radices vel vapore, seu frigore suo corrumpere: fortè etiam ne respirations inopia eadem suffocetur: quam rationem Plinius etiam ipse eleganter per more suo innuit, per foraminum (inquit) inferre dato radicibus spiramento.

Secundò, Plantæ feruntur ramo aut furculo, vel avulso decifove & terre impactò, vel dum adhuc matri heræ depresso & eidem immerfo tantisper donec radices egerit.

Succuli hi majores minorè effleat possunt per naturam plantæ ferende. Aliæ enim feruntur ramo majore, aliæ talcæ, aliæ malleolo, aliæ sagitta, quæ voces superius exposuimus.

Talcæ furculæ ferendi recentes sunt oportet, Oleæ tamen rami etiam fici germinant, Veteribus id attestantibus, ut v. g. Virgilio, Truditur & fice radice oleagina ligno. Quod quamvis Recentioribus nonnullis videtur, Fortunius tamen Liceti autoritas ne movet ut Veteribus assentiar, Recentiorumque eos dum temere ridet scilicet deridendos propinasse patem. Scribit autem Licetus fide visidæ Lecti in horto patris sui stipitem Oleæ sativæ aridum fore ac levem, per decennium & ultra à trunco sepharatum, neque posthac unquam terræ implantatum, ad alterius ligni fulcrum in terram demissum, & ligno cui fulcimentum præstabat clavis ferreæ affixum, pullulasse germinatque eodem anno plures Olivarum novellas, foliis ac fructibus onustas, atque in posterum etiam per plures annos profluisse. Hinc virga illa arida, quam monachus à superiore suo, ut obediensiam ejus probaret, jussu assidue irrigavit, si forte oleagina fuit, potuit sine miraculo radices agere & germinare.

Quo teneriores sunt plantæ eo furculæ earum sensus pangendi sunt; adulto scilicet vere in frigidioribus hinc regionibus. Oportet etiam si tempestas permittat facili irrigare; si tempestas, inquam, permittat, nam si Aer paullo frigidiore sit, nimis humor recens plantatos facile corrumpit: qui & sereno celo radi Solaris umbraculo opposito solitè accendi sunt, ne furculus depactos consilium urant & exsiccant.

Observandum etiam in plantis quarum caules intercepti sunt, ut furculus ferendus vel in ipso nodo, vel proximè infra nodum decedatur. Cum enim radices ex nodis tantum pullulent, si quid intermodi relinquatur, necessariò putrescet & corrumpetur, adeoque vitio serpente periculum est ne proximam nodum veneno suo inficiat & furculam perimat.

Arbores

An Plantæ
sponte oriantur.

* Horticult.
lib. 3. c. 1.

* Hortie. l. 3.

Propagatio ex
Succulo facta.

Arbores furculus seu ramulis propagandi modum docet P. Laurenborgius his verbis, Ramulum elegantem non tortuosum aut crosum, vegerum, anniculum (relinqui illi poterit porio exigua adhærescentis rami bini.) Hujusmodi igitur ramum præcisum ab arbore, utraque extremitate mutilatum terræ fecundæ ad profunditatem dimidie ulnæ arcuatim impone, subtrato fumo, bubulo aut ovilo. Tossam terræ consculcatâ reple.

Fruticum herbarumque talcolis vel ramulis pangendis alteram extremitatem malleo prius consculca, ut filamenâ duar: Tum aqua irriga, non fumo, quem nullâ ratione ferunt: postea terrâ operi. Nulla (pergit ille) ferè stirps est que non queat propagari per ramulos anniculos, modo 1. Inferior extremitas absclitâ oblinatur emplastro sequenti vel simili, & Cere, Terebinthinæ ana 3i. Resinæ communis 3ii. commisceantur. Sic naturalis succus non exsudabit, nec inutilis humor subibit, qui aliqui putredinem inferre solet. 2. Non directè infigas terræ ramulum sic oblitum, sed incurvo arcu, ut suprema pars promineat è terra, media tangat imum, infima, quam oblinendam dixi, fursum nonnihil vergat, itâ tamen ut desiccat. E medio illo ramuli dorso innumeras videbis radices pullulare.

Alium adhuc modum proponit Stapellus. Ramus ab arbore avellitur superne deorsum, ut quasi pes illi adhareat. Hinc pedunculus aut appendix undique perforatur subulâ: ad dimidiam ulnam defoditur in terra fertili, sæpiusque irrigatur.

Submersio.

Propagationem illam que fit ramulorum submersione ipsa etiam naturâ docuit, plantarum plurimarum ramulis quamprimum reclinatis terram attingent radices sponte agentibus. Ramuli autem submersi non prius ablaetandi seu à matre separandi sunt, quam radicibus multis in profundum actis terram firmiter apprehenderint: quâ autem parte matri hærent transversum initio ad medium ferè incidendi sunt, ut succo à matre parçè subministrato ei è terra exurgendo affluant adeoque facilius & citius cum res postulat ablaetentur.

In Caryophyllis (monente D. Sharroco) furculi submergendi scapum sub infimo seu radicis capiti proximo, aut saltem secundo geniculo transversum inâ parte ad medium ferè incidunt, deinde ad incisionem factâ fursum ad secundum (seu ab imo iuxta quem incisio fit proximum) internodium findunt, foliâ particula in fissuram immissa ut aperta teneatur, quavis id non sit omnino necessarium: cum enim incisio, ex ima (ut diximus) seu terram spectante parte fiat, furculus autem leniter primo à radicis capite reclinatur seu deprimitur, ut moris est, deinde summa ejus pars terrâ subtrahatur erigatur mediâ in arcum flexâ, fissura sponte sua aperietur & habet, i. omnia inè peragantur. Nonnulli uncinulo ligneo in terram adactum furculum apprehensum deinceps nè resiliat, sed in eodem situ in quo primo depolitus fuit perseverare. Tandem furculi arcum seu partem inflexam terrâ pingui operas eamque frequenter irrigas.

Alarum etiam plantarum, exceptis iis que quoquo modo depositæ comprehendunt, ut Vitis, &c. furculos flagellive submergenda pari modo incedere utilissimum erit, ne dicam necessarium. Temperate etiam sic furculi submersi affidue irrigandi sunt, aliis enim radices non faciliè emittent.

Temperate autem huic operationi cum successû exercendæ commodissima sunt Vitis initium, aut Aëtas caloribus reuulsis in Autumno declinans.

Circumpositio.

Circumpositio non differt à submersione, nisi quod in hac ramulus deprimitur ad terram, in illa terra vâlo idoneo ligneo excepta attollatur ad ramulum, eique circumponitur, ramulo scilicet per vas recipientis seu terram continens foraminibus ad id factis trajecto. Locum autem habet ubi ramulus ob altitudinem suam & distantiam à terra eo usque non potest deprimi. Solent autem nonnulli ramulum câ parte quâ terrâ circumpositâ latitat, vel aliquantulum delibrare, vel corticem ejus supeme subulâ perforare.

Itali ununtur cultulis ligneis quadratis, que itâ confectæ sunt, ut non solum foramen habeant in fundo, sed & compactæ sint ex duobus medicamentis, prohibitis separandis, vel iterum conjungendis: ut itâ commodis ramus circumponi, & postmodum his in terram deponendis segregari iterum possint.

P. Laurenborg.

* Horticult.

lib. 1. cap. 22.

Huc spectant hæc Plinii, lib. 17. cap. 13. Alterum genus luxuriosius radices in ipsa arbore sollicitas, trajectis per cava scitilla vel quales ramis, terrâque circumpositis: atque hoc blanditum imperatâ radicibus inter poma ipsa & cacumina, audaci ingenio aliam arborem longè à tellure facienti.

Tertiò, Plantæ propagantur sobole, eaque vel
1. Ex flagellis seu cauleis funicularum specie serpentibus, & radices subinde agentibus, ut in *Frangula*, *Pentaphyllo*, *Ranunculo*, &c.

2. Ex radicibus transiectis, flagellisformibus, sub terra reptantibus, obiter germinantibus & furculis emittentibus: ut in *Ulmæ*, *Ulmæ*, *Ulmæ*, *Ceraso*, &c. Atque hoc genus Soboles propriè *Vitæ* radices appellantur. *Stalones* enim dicuntur, qui è majoribus radicibus truncis poro ipsam matris corpus seu ex imo ipsius caudice oriuntur, autore *J. Bodeo* à *Stapel*.

3. In herbis radicibus tuberosis donatis ex ipsis radicibus tuberibus, ut in *Chelidonia minore*, *Floræ Solis pyramidalis*, *Croco*.

4. In bulbosis, ex ipso bulbi fundo aut fibra aliqua crassiore propè bulbum, bulbillorum seu nuculeorum specie egerminante, ut in *Tulipa*, *Narcisso*, *Allia*, &c.

De his nihil præcipiendum habemus, nisi ut opportuno tempore transferantur, eque solo steriliore in fertilibus & pinguis; nec antequam firmitatem aliquam & robur contraxerint à matris ablaetentur.

CAP.

CAP. XIX.

De Infusione.

Infusio, voce latissimo sensu acceptâ, est ejusmodi applicatio furculi seu geminæ à truncum ramulive, vel sum, vel alienum, ut tandem uniantur & coalescant.

Cum autem potissima succi nutritii pars inter libram & lignum ascendat, totum inferendi artificium in eo consistit, ut in trunco & furculo libra libæ, lignum ligno continua sint, & in eandem superficiem disposita; vel ut furculus gemmivæ stipiti seu ramo itâ applicentur, ut interstitium libæ & corticis in utroque [trunco & infuso] ferè continuum sit, & unam quali superficiem componat, unde è trunco in infusum [furculum gemmivæ] facilis & expeditus succi transitus fiat.

Infusio est vel furculi vel geminæ. Geminæ autem à furculo non alter differt quam infans ab adulto. Geminæ enim nihil aliud est quam velut embryon furculi, perfectè quidem efformatum, omnibusque suis partibus distinctum, tegumentis tamen velut secundis obvolutum & per Hyemem latens, Vere sequenti in lucem edendum, & in furculum paulatim extendendum.

Surculus inferitur vel applicatione externa seu coaptatione, vel infusione strictè dictâ.

Applicatio externa seu coaptatio est vel

1. Quando virgæ minori transversum oblique dissectæ furculus parvis crassitie, pari obliquitate cæsus, itâ applicatur, ut interstitium libæ & corticis in utroque [ut diximus] ferè continuum sit; deinde vinculo vel fasciâ circumductâ firmiter adalligatur, ut in situ continueatur. Obliquè sectio uncialis minimùm aut longior esse debet. Hic modus inferendi nostratibus *Whitgraffing* dicitur, & ob difficultatem furculum virgæ, sectionem sectioni coequandi, ut exactè congruant, nimis frequentatur.

2. Vel deinde coaptatio fit, cum furculus oblique ut prior dissectus, itâ tamen ut in suprema oblique sectionis parte cuneo perpendiculariter adacto cortex cum cuneo ligni aufertur, trunco transversum primò seu horizontaliter dissecto, deinde ab uno latere [Austro-occidentali] cortice obliquè sectione cuneo denudato, ut plano sectionis in furculo exactè respondeat, itâ applicetur, ut angulus ejus seu projectura plano horizontali trunci sectionis innitatur: adeoque vinculo adalligatur, & luto oblinatur. Hic modus inferendi *Shoulder-grafting* nostratibus appellatur.

Infusio propriè dictâ duplex iterum est, vel

1. Inter corticem & lignum. Timebant scilicet Prisci, referente Plinio, truncum findere, idcirco inter corticem & lignum inferebant. Hic modus à nonnullis nunc diuturn in usum revocatur, licet & in arboribus quarum cortex à ligno ob ascensum succi prius separabilis est quam furculi corticem, minus explicitis infusioni inepti (hujusmodi autem è frugiferis solè Mali sunt) omnium optimus habetur.

Trunco ergo & furculo ut in secundo coaptationis modo preparatis corticem nè auferas, sed duntaxat findas fide secundum longitudinem incidas, à capite deorsum à longitudinem ferè oblique furculi sectionis, ab Austro-occidentali trunci latere. Deinde cortice à ligno primò cuneo, deinde instrumento ex ebore, ossè, aut ligno aliquo solido, figuræ oblique furculi sectionis sed minore, ad id factò, immisso, leniter separato & elato, inter corticem & lignum furculum intrudas, ablato prius à tenui extrema furculi acie cortice, nè inter demittendum replicetur. Deinde quoniam furculus infusus corticem à trunco elevans, & ad utramque cuspidi suæ aciem cavitatem relinquens, influxum succi interruptit, cortex trunci ad utrumque furculi latus incidendus est, nè à trunco abscindatur, & ut ejus oræ cum corticis furculi marginibus concurrant & coaptentur, ad transitum succo à trunco in furculum dandum. Quibus peractis vinculo obligandus & luto muniendus est, ut in præcedentibus operationibus.

2. In fissuram ipsius ligni: quam Plinii verbis exsequar. Aufertur, inquit, forâ aequaliter superficem, levigatur falce truncus: deinde eodem per media leniter fillo, cuneoq; tenui fissuram cuneo, donec cuspidatim decus descendat in ramum calamus, operatio absolvitur. Surculi inferendi cuspis itâ solet incidit ut cum basi ejusdem utrinque extante angulos efficiat, quò basis summò trunci firmius innitatur. Nonnulli tamen hanc praxin improbant, quia cuspis inde infirmior fit.

Verum quoniam hæc inferendi ratio omnium longè usitatissima est, descriptio autem Pliniana nimis fortasse concisa & obscura alicui videatur, pleniorè & explicatiorè è Petri Laurenborgii Horticulture, lib. 1. cap. 24. mutuam dabimus.

Elige (inquit) verno tempore arbutulam crassitie trium crurum pollicem, cui demè partem superiorem forâ, relictâ unius ulnæ altitudine, operante quo dato nè librum, id est, corticem facies. Si quid inaequale relictum à terra, id cultro abscondit, & conforma in æqualitatem. Superius itâ distul postum molli cultri ictu leviter finde per medullam, cavendo summâ diligentia nè fissuras duar fissura. Hanc fissuram cuneo oburneo aut buxo servabis aptam, ut eo promptius recipiat hospitium venientem furculum; sed neque illud negliges circumagendum esse superius finit aut vimine, quo loca quoque terminatam iri fissuram reberis, que si prolapsius descendat, quem in summitate præfectum altera crassiore parte, proximè sub modo vel tumore, (qui omnibus bonis succis inest, unde incipit quod unus anni ætatem gerit) scalpello conformabis in triangularem formam, cunei instar, non præfecto cortice ab uno loco, integræ servatâ quantum fieri potest, medullâ.

Jam hunc furculum apice cuneato inferere in fissuram aut præparatâ fissuram, câ lege ut cortex furculi cortici stipitis respondeat, totusque furculus firmiter fissurâ comprehendatur, subtrato iterum cuneo. Denique fissuram superiorem & ad latera archifimè obtura ac obline emplastro emphyteutico, mox argillâ aut limo circumdâ, & linculo involti aut cannabino vinculo obliga fortiter.

E

Empla.

* Hanc observatorem nunculi cortici stipitis respondeat, totusque furculus firmiter fissurâ comprehendatur, subtrato iterum cuneo.

Emplastrum hoc emphyteuticum non necessarium ducimus fortè etiam nocivum; siquis autem illud exporiari velit ita præparet.

R. Resine commun. 3i. Cerae 3ß. Viliçi 3ij. Butyri antiq. q. s. ad form. empl.

Quæ arborum
fructus in
mura inhi-
coalescunt.

1. Mulum in hoc genus infusione servanda sunt. Primum omnium quæ patitur coitum talem arbor, & cujus arboris calamus. Facillimè coalescunt quibus eadem corticis natura, quaque pariter florentia ejusdem horæ germinationem succorūque societatem habent. *Plin.* Oportet certe ut furculi truncis cognati & congeneres sint, alter non coalescunt. Hinc mirum nobis non videtur, *Pyrum* vel *Cydonia*, vel *Oxyacanthæ*, hinc *Mispilum*, *Pruno Armeniacam* infusam comprehendere, & vice versa. Quid enim est *Malus Cydonia* dicta quam *Pyrus* fructu tomentoso? *Malus Armeniaca* quam *Pruni* genus? nec fructus *Oxyacanthæ* a parvo *Pyro* vel figura, vel qualitate multum abilit. *Pyrus* & *Malus* ob dissimilitudinem non coeunt, uti nec *Malus* & *Oxyacanthæ*, nec (obstante *D. Sharro*) *Pyrus* & *Sorbus*. Hæc tamen (ut ex ejusdem observatione habeo) ut & aliæ diversæ generis, sibi mutuo infuse non raro comprehendunt: post periectam tamen (ut videtur) unionem, & gemina productura edita, furculi paulatim, quancunque eam adhibueris, languescunt & tandem intereunt, ob succum vel deficientem, vel incongruum.

Furculi mali
esse debet.

2. Alia observatio est, ne fissura in nodo fiat. Repudiat quippe advenam inhospitalis duritia, ut in parte nitidissima, ne longior multo tribus digitis, ne obliqua, ne translucens, ne hinc atque inde pulcherrimis & robustissimis ramis elegantur: ante omnia gemmantis nitore convenit, nihil usquam ulcerosum esse aut reticidum. Hortulani nostri præcipiunt, ut aliquis (uncia saltem) veteris, i. e. bini ligni furculi superfit, ita ut furculi cusps fiat paulo infra articulum seu commissuram veteris ligni cum novello. Ita enim & ad resistendum injuriæ cæli firmiorem, & durabiliorem & feraciorē futurum. Scirentium nimis gracilem & æ germinæ tantum novello, contra præceptum *Plinii* inferi vident ob contrarias rationes. Movetur etiam ut furculi cum inferitur fummas præcedatur.

Furculi succu-
læum.

3. Certum est (inquit *Plinius*) ab humeris arborum Orientem æstivum spectantibus furculos petendos, & æ feracibus, & æ germinæ novello, nisi vetusta arbori inferantur; in enim robustiores esse debent. Præterea ut prægnantes, hoc est, germinatione urgentes, & qui parere illo speraverint anno; domique ut & pulcherrimis & robustissimis ramis elegantur: ante omnia gemmantis nitore convenit, nihil usquam ulcerosum esse aut reticidum. Hortulani nostri præcipiunt, ut aliquis (uncia saltem) veteris, i. e. bini ligni furculi superfit, ita ut furculi cusps fiat paulo infra articulum seu commissuram veteris ligni cum novello. Ita enim & ad resistendum injuriæ cæli firmiorem, & durabiliorem & feraciorē futurum. Scirentium nimis gracilem & æ germinæ tantum novello, contra præceptum *Plinii* inferi vident ob contrarias rationes. Movetur etiam ut furculi cum inferitur fummas præcedatur.

Surculi longi-
tudo & gem-
me quot.

4. Quod ad longitudinem furculorum & numerum gemmarum attinet, ita præcipiunt, Si trunci cortice videntur mature se succo turgere prodant, ut largum infuso alimentum se ministraturum sponteant, plures in furculo gemmæ relinquantur, sufficient plurimum tres quatuorve ad exitum succo dantem. Præferunt autem furculi quorum gemmæ crebriores sunt, nec nimis distent vel se in videntem vel a furculi vi pede. Si arborum i. patulam desideras, furculum longum inferas, qui supra truncum caput ad 3, vel 6 digitos extet, ut crebriores ramos emittat: si arborē rectā affligentem & proceram; brevem adhibeas, qui non ultra 4 digitos supra stipitem afflicsum emineat, duabus gemmis supra lumen relicto; vel si placeat, unicam tantum gemmam adolefcentem. Quod enim longior est furculus ob languidius succum attrahit, eoque magis & ventorum concussibus, & avium injuriis opportunus est.

* plinius fur-
culum necesse
sum inferi ju-
ber, cum id
agitur ut mi-
nus altitudo in
largiorem se
diffundat.

5. Surculis decisis duas trêse septimanas antequam inferantur servare expedit; ut trunci succo magis turgente, furculi exhauriantur, adeoque sitibundi avidius novum combibant. Non oportet autem eos tantè humidā obstruere, nè ad præproperè germinandum inventur, adeoque cum inferuntur aeri frigido expoliti perurantur & exarescant. Sub arbore aut tecto, alioc loco frigido reponere sufficit, aut si a geli periculum sit, terrā sicā aut arenā operire. Si longius asservantur furculi rapto infusos optime custodire succum arbitrabantur, inquit *Plinius*. Nonnulli & nostris imam partem luto madido infigere, reliquum musco aut palca obvolvère jubent; verum sufficit vasculo incluso, tempestate præsertim tepidiore, musco madido circumposito, aut terrā cribratā munire.

Sub parte
trunci incisore
concoct.

6. Inferere aptissimum quamproximum terræ, si patiat noderum trunciq; ratio. *Plin.* Præsertim si furculum arboris naturā crassioris & grandioris gracilioris trunco inferas ut *Pyrum*, *Cydonia* vel *Oxyacanthæ*. Item a parte trunci vento occidentali aut Libonoto opposita (hic enim apud nos omnium vehementissimè spirat) ut i ventri ad truncum potius cui pede luto innititur, quam a trunco impellatur: inde enim periculum est ne abrumptur aut luxetur.

Quæ furculi
inferendi.

7. Si fructum copiosum ab infuso quamproximum desideras, adultiorem truncum decapites, eique calamos inferas.

Quæ furculi
inferendi.

8. Eadem truncum plures inferere furculos expedit, ut mortalitati ex numero succurras. *Plin.* & ne sit fortè unus deficiat, truncus ipse periclitetur. Cautiores tamen Agricola vetant truncum transversum seu in crucem findere, quoniam nimia inde truncum injuria fit, & vulnera agrè consolidantur. Optimum virgæ minoris, & quæ unum tantum calamum adnuit, inferere.

Cur stipiti ci-
curi potius
quam sylvestri.

9. Si mitem & generosum succum desideras, truncum sylvestri aut spontaneo nè inferas, sed potius cicuri & cultro. Hinc enim furculus mitior & delicatior evadit, ut qui alimentum mitiore & melius præparato utitur, quamvis arbor ipsa ad durandum nimis firma, & brevior avi, esse credatur. Surculis decisis arbori suæ iterum insertis, meliorem dabit fructum quam arbori eamum harenis.

Tempus infe-
rendo æstivi-
num.

10. Tempus inferendo aptissimum censetur virei intum, aut ver proxime antecedens, antequam gemmæ explicari incipiant: quavis per totam hyemem infuso satis feliciter plerumque succedat; & *D. Sharro* alient se observasse furculos *Malis* infusos Novembri mensis & circa Natalis Christi comprehendisse. *Pyrum* vel florentem inferere licet, autore *Plinio*, & in Maium quoque mensem protrahere infusionem. Verum ex recentiore observatione, furculus cupis gemmæ sui explicatur agrè coalescet: unioni non repugnat quod truncus germinant.

Intum ad in-
ferendum mien-
dum quide.

11. Ad infusum munendum contra injurias cæli & belluarum, Cato olim argille vel cretæ harenam finidique bubulum admiscuit, atque ita ad lentorem subigi jubet, idque interponi & circumlini.

cumlini. *Plinii* ætate abundè arbitrabantur paleato luto libros facire, duos digitos infuso extante. Hortulani aliqui nunc dierum finium bubulum luto tenaci probè admistum & in massam subactam illinunt. Non multum interest utrum adhibeas. *P. Laurembergius* emplastrum emphyteuticum commendat, de quo supra.

Novæ fructuum species ab infusione frustra sperantur. Est enim regula generalis & perpetua in Horticultura, Fructum semper furculi naturam sequi.

Aiant tamen transmarinos quosdam Horticultores furculorum vel gemmarum specie diversarum, per mediam longitudinem seu medullam fissuram medietate disparatam tam dextre coaptare & inter se componere, ac deinde inferere nolle, ut & coalescant & comprehendant, & fructus ex utraque specie mixta producant.

Nonnulli truncum non findunt sed rimam seu sulcum in ejus latere cultello excavant, & furculum eidem adaptatum dextre immittunt, & vinculo alligant.

Dantur & alii furculum ad trunci minimè decapitati latus applicandi modi, quos vide apud *D. Langford* in libro de Arborum frugiferarum statu & cultura.

Non immerito autem queritur quoniam ex his inferendi modis præstabilior sit. Longum omnium seculorum usus cum qui fit in fissura approbavit. At verò Auctor mox laudatus tertium omnibus aliis præfert, & post eum secundum reliquis, ob has rationes.

1. Quia trunci hujusmodi operationum capaces sunt aliquot annis antequam ad calamum admittendum findi apti.

2. Quia ab illis minus læduntur quam ab hoc genere. Fissura enim humorem faciliè admittit, qui arbores corruptit, unde trunci infusio iteratè minus idonei fiunt, si fortè furculi prima vice non comprehendant, aut alio quovis modo corruptantur.

3. Surculus multo expeditius trunci amputati caput cortice & ligno obducet & integret, quod ad firmitatem, salubritatem & celeritatem ædum arboris magnopere conducit.

4. Hæ operationes faciliores sunt, citius perficiuntur, citius caput cortice & ligno obducet & integret, quod ad firmitatem, salubritatem & celeritatem ædum arboris magnopere conducit.

Datur adhuc & alia inferendi ratio, quam *Abalationem* vocant, cum furculus alicujus arboris ab Alabastris uno latere delibratus, matè adhuc hærans, arboris vicinæ ramo pariter delibrato applicatur & al. quæ ligatur donec coalescat, deinde à suo stipite separatus alio duntaxat succo alii permittitur. *Plinius* in *Vitis* hanc operationem se breviter præcipiendo è Catone describit. Si inter se *Vites* contingant, in obliquum latere contrario adradio jundis medullis colligari. Notandum autem plantas nonnullas hoc modo sibi invicem implantari & concresecere quæ prædictis infusionum rationibus in societatem trahi non possunt, ut v. g. *Vites* diversarum specierum, *Malis Armeniacæ* & *Persicæ*.

Hæcenus de infusione qui furculo fit. Gemmâ inferendi ratio duplex est, altera *Inoculatio* dicitur, altera, quæ sola nunc dierum in usu est, *Implastratio*.

Inoculatio Antiquis usitata, describente *Plinio*, fiebat fortioræ simili fistulâ aperiendo in arbore oculum cortice exciso, semineque includendo eadem fistulâ sublatum ex alia.

Implastratio, eodem *Plinio* auctore, ex inoculatione nata vident potest. Ergo (inquit) amputatis omnibus ramis, nè succum avocent, nitidissima in parte, quaque præcipua cernitur hilaritas, exempta (scilicet nè descendat ultra ferrum) cortici imprimitur ex alia arbore cortex par cum sua geminis mamma, sic compage densata, cicatrici ut locus non sit, & statim unitus fiat, non humorem, non afflatum recipiens; nihilominus tamen & luto munire & vinculo melius.

Alii non excimunt corticem, sed duntaxat incidunt, primò rectè dorsum, perpendiculari incisione, digitum longâ, deinde in summa hujus parte lineâ transversâ eoque utrinque extensâ, ut corticis anguli commodè elevari possint, & scutum (quod iam parte in angulum exacuari debet) ligno applicandum sinu suo excipere, tandem cortices angulis seu labiis scuto appressis & vinculo ligatis in situ omnia continentur.

Alii perpendiculari incisione factâ, media ejus parte transversam lineam imprimunt, & cultello vel calamo elatis, ut prius quatuor angulis seu labiis corticis, scutum cum gemma sua inferunt & vincunt, ut in præcedente sectione.

Alii quadrata incisione scuto equali in cortice factâ ut in primo modo, totum tamen corticem non auferunt, sed inferiore medietate relicta & elata scutum sub ea ligno applicant & vinculo ligant.

Optima ratio gemmâ a furculo integram & illeam auferendi est lineis furculi finitibus cultello per corticem adactò ductis, reliquum lignum decoreare, scuto solo cum gemma intactâ; deinde è penne arferere calamo per medium fissio imbrice factâ, acie ejus extrema (quæ cutis esse debet) luto cortici immixta gemmam excindere fore exsiccare.

Uterque denudato furculo exactè congruat necesse est, adeoque tam longitudo tam latitudo scuti circino sumptæ in ramulo denudando signentur; vel furculo unde scutum sumitur utrinque ad longitudinem ejus decido, & ad latitudinem per medium fissio, applicetur scutum cum frustulo ligni adhuc adherente furculo delibrato, & lineæ circumducantur.

Antequam scutum cum gemma emittitur, locus in quem transferendus est ritè præparetur, ut quam ossilem possit inferi: alias gemma aeri expolita vitium contrahat aut exarescat. Vincula hanc ex materia extendi apta, v. g. Juncis levibus, filo lineo laneo, ut trunci scutique cortici intumescant cedant. Vincula enim non solum antequam gemmæ explicentur melius.

Tempus inferendi gemmâ à primo vere cum pruine cessarent tandiu datur, donec tantum spatii superfit ad reditum prunarum, quantum sufficit gemmæ cuius trunco cui applicatur conglutinandæ & consolidandæ, omnium aptissimum censetur media æstas scilicet *S. Joannis Baptistæ*.

Quod ad electionem gemmarum attinet eadem observentur quæ de furculis præcepimus.

Si gemma comprehendat sequente Martio quæ super eam sunt omnia amputentur, & gemmæ in parte reliqua, & exceptæ (quarum nonnulli ad succum deducendum hauriendum necessariam arbitrantur) omnes detergantur.

Infusio fru-
ctuum non nui-
rat.

Quoniam infe-
rendi modus
præstabilior.

Gemma infe-
rendi ratio
duplex.
Inoculatio.

Implastratio.

Quomodo gem-
mâ a furculo
excipienda.

Gemma ex-
empta vitium
contrahit
infersenda.

Tempus em-
plastrandi
aptissimum.

Quaecunque arbor furculo infito eadem & emplastratione propagari potest, nisi obftet tenuitas & imbecillitas fuit. Vitis non recipit emplastra, nec quibus tenuis ac caducus rimosque cortex. Fertissima omnium inoculatio, eadem tamen infimissima. Et quae cortice nituntur tantum vel levis aurâ coccinâ deplantantur. Inferere firmissimum & secundum quod fecerit. Plin.

Mali Perlicae & Armeniacae raro & difficulter infitione, emplastratione facili propagantur. Emplastrationem in quibus succedit infitioni longè praefarendam esse nultis probare nititur D. Langfordus.

1. Quia stipites seu truncus duobus tribusve annis citius magnitudinem emplastrationi quam infitioni idoneam afficitur: unde & tempus luceret; & arbor multò celerius augetur post naturam immutatam quam antea.

2. Arbor inde sanior efficitur quam ab infito, quia stipitem decisum citius & securius obducit & investit gemma cum scuto quam furculus.

3. Arborem minus laedit quam infitio, & si fortè gemma non comprehendat, potest arbor vel proximo anno, vel interdum etiam eodem, denudè emplastrari.

4. Praxis quae facilior est, expeditior & delectabilior quam infitionis: media enim aestate peragitur, quando nullum à frigore periculum imminet, quod per sepe vehemens est, & vix sine injuria aut valentibus detrimento delicatioribus tolerabile, Februario & Martio mensibus, tempestate infitioni aptissima.

CAP. XX.

De specificis (ut vocant) Plantarum differentia.

UT Plantarum numerus iniui possit, & earundem divisio rectè institui, oportet ut notas aliquas seu indicia specificae (ut vocant) distinctionis investigemus. Nobis autem duo multumque indagantibus nulla certior occurrit quam distincta propagatio ex semine. Quaecunque ergo Differentiae ex eisdem seu in individuo, seu specie plantae semine oriuntur, accidentales sunt, non specificae. Hae enim speciem suam fatione iterum non propagant: Sic v. g. Caryophyllos flore pleno seu multiplici pro specie distinctis à Caryophyllis flore simplici non habemus, quia ab horum semine ortum suum ducunt, & semine facti Caryophyllos simplices iterum edunt. At quae ex eodem specie semine nunquam proveniunt ex denum specificae censendae sunt: aut si inter duas aliquas comparatio instituitur, quae plantae ex alterutro semine non proveniunt, nec unquam semine late transmutantur in se invicem, ex denum specie distinctae sunt.

Sicut enim in Animalibus sexuum distinctio non sufficit ad peciei diversitatem arguendam, quia sexus uterque ex eodem specie semine, eisdemque non raro parentibus oritur, quamvis multis & insignibus Accidentibus inter se differant; nec Taurum cum Vacca, Virum cum Muliere specie convenire aliud requiritur argumentum, quam utroque isdem per sepe parentibus eademque matre ortis esse: sic pariter in plantis convenientiae specificae non aliud certius indicium est quam ex semine eisdem plantae seu in specie seu in individuo oriri. Nam quae specie differunt speciem suam perpetuo servant, neque haec ab illius semine oritur, aut vice versa.

Hinc pro distinctis plantarum speciebus non habendas censeto,

1. Quae solo floribus colore, geminatione aut multiplicitate differunt.

Cum enim specierum numerus in natura certus & determinatus sit: cum * Deus sexto die ab omni opere suo, hoc est, ad novarum specierum creationem; requievit: floribus autem colore & multiplicitate variantium plantarum numerus, novis quotannis exoritur, infinitus sit, merito eas à specierum gradu & dignitate decimus & excludimus.

Deinde, si haec sufficerent ad specierum distinctionem inferendam, Aethiops quoque pari ratione ab Europaeo, Juvencus niger ab albo, rubro, variae specie differret; quod nemo, ut opinor, sane mentis unquam concessisset.

Quinimo haec varietates caeli, aut soli, alimentive differentiae debentur: quae quantum vim habent ad haec & similia effecta producenda in domesticis & mansuetis animalibus patet. Cum enim fera in plenaeque specibus eisdem colores servant, mansueti & domestica coloribus infinitum variant, nec coloribus tantum, sed & carnis sapore, alique accidentibus à feris differunt, ut à palato non admodum sagaci haud difficulter gustu possint distinguere.

Præterea haec varietates semini non propagantur, sed vel ramulis avulsis, vel sobole, vel stolonibus.

Denique aquae & mangonio induci possunt, nimirum translatione iterata de loco in locum, & irrigatione aqua colore aliquo imbuti. Nam P. *Laurebergius*, vir fide dignus, Horticult. cap. 23. Sect. 3. in Caryophyllis sapienter expertum scribit, Caryophyllos quae simplices Vere primorum, deinde Autumni, iterum Vere sequenti transplacant, (neque interim florere passus erat) Aestate omnes flores multiplices protulisse. Deinde ad mutationem coloris in flore inducendam variis in locis haec repetit. Terrâ pinguissem in Sale exsiccatam aut crivratam reple vas aliquod. Ei implanta germen florum candidiorum (non in soli tunc possunt) ad irrigandum non utere aliâ aquâ quam rubescit si flores rubros desideras, curidis si curidis, &c. Tali aqua de die plantam irriga manè & vespere, nota transfer in eodem, ni notissimum aut matutinum bibat rorem per tres septimanas. Produci flores ex perieris tinctis non profuit eo colore quem effudit, sed partem eo, partem naturali. Haec quavis à nonnullis ridetur, in *Laurebergio* tamen Aurori æquibus in iis quae sibi comperta tradit fidem derogare non audeamus. Quod quod plantae florum coloribus aut multiplicitate spectabiles in eodem loco sine cultura diutius relictæ & neglectæ colorum delicias amittant paulatim, petalorum comam exuant, & ad sylvestrium ingenium redeant.

Idem

Idem est iudicium de floribus nudis in iis plantis quae radiatos plerumque proferunt, ut *Chamaemelo*, *Corolla*, *Perthenia*; proferri dictis, in *Bellide*, *Calendula*, aliisque nonnullis Corymbiferis: petalis fistulosis donatis, in iis quibus naturaliter plana sunt, ut *Bellide* & *Flora Africana*, & siqua praeterea sunt huiusmodi florum differentia.

Quoniam vero varietates hae floribus plenis aut variegatis insignes ob pulchritudinem & elegantiam varietate suam à florum cultoribus magni aestimantur, & non raro infans pretis redimuntur, non ab re fuerit quibus ille mediis obtineri possint ostendere.

Et quod ad Caryophyllos attinet, eos è simplicibus multiplici fieri translatione iterata de loco in locum *Laurebergio* aliisque expertis credimus: nec dubitamus quin & aliis plantis flores plenos producere aptis pariter translati idem eveniret.

Quin & unica latatione in plantis nonnullis flores è simplicibus in plenos evectos legimus. D. *Sbarrocius* se novisse ait quae *Anemones nemorum* & *Colchicae flore multiplici* in hortis habuerint, qui afferebant eo eisdem simplici flore sylvestres ex agris in hortos transfuisse, soli luxurie, & cultura diligenti mutatione illâ inductâ.

Verum quicquid sit de translatione, varietates praedictas certissimè & facillimè fatione obtinebis. Si enim plantae cujuscunque florem mutare apta semen solo lato & opulento largâ manu seversis, inter multas flore simplici, nulla colorum varietate spectabiles paucae enascantur flore pleno, & nonnullae etiam variegatae insignes. Cujus generis ut plures obtineas, ex sententia Hortulanorum seminum ferendum electio fieri debet. Sic v. g. ex florum Caryophylloorum Auranti mali colore tinctum, tam purpureum quam variegatum feminibus satis plurimæ & pulcherrimae habentur varietates. Ferrario autore, ex albi Caryophylli semine multiplex varietas provenire solat: item ex fuscis maculis distinctâ.

Observatio nonnullorum ad obtinenda Leucoia flore pleno ut femina colligantur ex siliqua flori succedente per luxuriam pentapetalo, experientia nostra frivola est & falsa.

In Tulipis praecocius ad producendas varietates purpureae aut purpureae marginibus albis femina omnium optima esse observavit *Parkinsonus*: in mediis quae coloribus lucidioribus sunt reliquis praefertur.

2. Plantas sola magnitudine differentes. Quamvis enim dentur certi magnitudinis termini in unaquaque specie, quos neque excedere, neque ab iis descere possunt individua: neque enim *Grossularia* v. g. Quercis statum & dimensiones laetudo est, & maxime fortasse ad minimum decupla proportio. Magna tamen inter hos terminos laetudo est, & maxime fortasse ad minimum decupla proportio. Quae tamen differentiae vel soli uberant aut sterilitati, vel regionis temperiei calor aut frigus pariter respectu, vel temperati frigoris aut pluviae, vel alii cuiusdam accidenti debetur, non specificae plantae naturae. Si enim plantae, cultura patientis, in suo genere minima, & pauperima semen accipias, idem lato & pingui solo, loco soli expósito & ab aeris injuriis, tuq; seversis, brevi sobole matre plantae decuplo fortè majorem obtinebis; immo verò si planta aliquos perennis & culturae patientis radicem à monte sterili & aprico, ventis expósito, quæ per hyemem *Boreae penetrabile frigus* adurit, in hortum pingue & tepidum transfuleris, nimirum quantum luxuriabit & magnitudine proficiet, ut vix pro eadem agnoscas. Nec minor hoc respectu differentia invenitur in Animalibus inter individua ejusdem speciei: siquidem in Anglia nostra oves quae in montosis & floribus frigidis degunt quintuplo ferè minores sunt iis quae in pinguib; & temperatis pascuntur, adeo ut illae vix quinque solidis nostrae monetæ singulae veneant, cum haec interdum duas libras, i. e. octuplum illarum pretii, valeant. Equi etiam qui in montibus Cambricis immo dico frigore perulsi educantur & aluntur, adeo pumili sunt & contemptæ parvitas, ut canem Molossium magnitudine & statura non minus superent. Vidimus enim *Cestriae* qui quatuor aut quinque solidis cum possent.

Exicipiendae tamen hic videntur species plantarum nonnullae à nobis & aliis inventae, quae quantum haecenus observavimus, non alia in re quam magnitudine differunt; suspicamus tamen & alias inter eas intercedere differentias, rēque ulteriori observationi committimus. Haec specie diversae esse opinamur quia simul in eodem loco nascentes nos & alii observavimus, & tamen major minor triplo quadruplove magnitudine superabat. Tales sunt *Hyssopifolia* major & minor à nobis; *Alchimilla* major & minor à *Morisono*; *Heliotropium majus* Scutellum & dens vulgare à P. *Boccone*, *Millefolium* aquaticum flore luteo galericulato majus & minus à D. *Deint* Cantabrigiae nunc nascentes observat. Vidimus etiam in horto Nobilissimi viri D. *Caroli Hutton* Astrantiae nigrae speciem minorem, quae non aliâ in re quam parvitate sua à vulgari differre nobis visa est. Alias etiam non paucas invenies apud D. *Morisonum* in *Historia Plant. univers.*

3. Foliorum variegatio, qualis in Alternis, Buxo, Rosmarino, Dulcamara, &c. cernitur, tantum abest ut sit specificae distinctionis nota; ut sit potius symptoma morboide constitutionis in Planta aliqua, quae vel calce radici supposita, vel pari mixtura calce cum terra rudera indoci potest; unde in ramis depictis durat, in plantis è semine ortis evanescit. An floribus petalorum variegatio morbi etiam symptoma sit inquirendum.

An planta foliorum marginibus crispis à congeneribus foliis planis specie differant ambigo. Quantum enim haecenus observavi, quae huiusmodi fuit speciem suam fatione semper propagant, nec unquam plantas planifolias producant. Quin & Naturae horrentis crispis folia feminalia ab hortensibus vulgaribus feminalibus figurâ suâ & incisuris differunt, cum haec tripartita seu in tres lobos divisa sint, illa unica duntaxat lineâ inde incisione secta: quod argumentum est eas specie differre.

At quae radices colore solo differunt, cujusmodi sunt *Pastinaca* tenuifolia radice lutea, alba, atro-rubente; *Rapa* radice alba & lutea pro specie distinctis non habendas censeto: nec magis quae radices tantum figurâ differunt, ut *Rapa* radice longa & rotunda.

Denique 3. Quae Fructibus seu Pericarpis magnitudine, sapore, figurâ, colore differunt ut *Pomum* & *Pyrus* infinitè ferè varietates; Catearum (observante * D. *Sbarrocius*) Arboreis è Mali & *Piri* hortensium & cultarum seminibus satis ortu non semper degenerant in naturam sylvestriam; sed interdum lapidiores & miores generè ore effrè fructus edunt, quam earundem matres seu productrices; contra quam vulgo credimus & receptum est.

E 3

Que

* Lib. de prop. Vegetabilium.

* Horticult. lib. 3. cap. 15.

* Genes. 2.

* Lib. de prop. Vegetabilium.

Quæ item feminis colore ludunt, ut Phaeoli, Fabæ vulgares, Trumentum Indicum, ob rationes æperitis allatas specie distare non concedimus. Quin de industria exponendi causâ Fabas rubras plures unâ aliquando feminis; quæ tamen inde enatæ sunt pleræque Fabas albas dederunt. Notandum tamen distinctam propagationem ex semine non esse illud ipsum quod constituit differentiam essentiali seu specificam, sive in quo illa consistit, sed ejus signum seu indicium tantum.

Deinde cum dicimus in Plantis specie distinctis hanc ab illius semine non oriri, de eo quod plerumque & naturaliter contingit loquimur, non de eo quod rarò & inusitatè extra ordinem naturæ. Nam ut inferius ostendimus, Plantarum nonnullarum semina degenerant & diversæ species sobolem interdum produciunt; unde colligimus dari in plantis veram specierum transmutationem.

CAP. XXI.

De Specierum in Plantis transmutatione.

Plantas quæ ex eodem semine oritur dicunt, & speciem suam satione iterum propagant, specie convenire superius docuimus; adeoque varietates illas in florum colore, geminatione & multiplicitate, in foliorum variegatione, radicis colore, fructûs feminisve sapore aut etiam colore, specificæ quam vocant diversitatis notas aut indicia non esse, conclusimus.

Verum nota hæc quanvis satis constans sit specificæ convenientiæ signum, non tamen perpetuum & infallibile. Semina enim nonnulla degenerare, & diversæ à matre speciei plantæ interdum licet raritas producere, adeoque dari in plantis transmutationem specierum, experimenta evincunt.

Hypomn. 5.
cap. 2.

Triticum, referente * Sennerto, degenerat in Lolium; Rapum in Raphanum; Sisymbrium in Mentham; Ocimum in Serpyllum: Vitis nigra in albam, alba in nigram mutatur: Zea in Triticum, & e contra Triticum in Zeam. Si in Ungaria Secale Germaniæ seratur, generatur inde Triticum. Si ager paulò sterilis sit, Avena nostra alba quam appellat in ragrum degenerat. Si idem semen eodem in agro aliquot annis seratur in vilis degenerat. Galeni pater Triticum & Hordeum aliquando sevit, omnibus diversis generis feminibus quæ ipsis erant admixta, seletis, quo certò cognosceret num ex eorum mutaretur Lolium & Ægilops nascerentur, an proprium hæc quoque semen haberent. Cum autem fortè unâ cum puris feminibus, in Trico quædam frequens Lolium, in Hordeo autem magnam Ægilops vim, natam conspiceret, in aliis quoque feminibus idem est aggressus. Reperit igitur in Lente durum quicquid recondiditque Aracum & Securinum, præterea Aparinem enatam.

Hæc experimenta ex variis Autoribus collecta Veteribus & Recentioribus, quamvis eorum nonnulla verisimilia nobis videntur, partim tamen quia vulgo per errorem non causam pro causa accipiunt, partim quia Philopoli vel nimis credulis, vel nimis circumspicuis in causis phenomenon assignandis, & receptis opinionibus additis, originem suam debent, pro incertis & suspectis habemus, nec sufficere putamus sententiæ adeo ancipiti & contræverse stabilitæ.

Sic Galeni patrem in ratione phenomenon modò dicti reddenda decipimur putamus. Nec enim sequitur quia frequens Lolium in Trico nasceretur, Triticum in Lolium mutatum fuisse, seu ex Lolii semine Triticum enatum; potuit enim ex Lolii semine in agro superiore anno residuo Lolium oriri. Et quod ad Ægilopem attinet, ipsè olim observavi in agro quodam ubi Triticum putum factum fuerat magnam Ægilops vim enatum, itaque sæpius, etiam postquam intermixta satione, ut nos est, ager illi annum integrum requieverat; quæ tamen ipsius Ægilops non Tritici femini originem suam debuit. Cum enim Ægilops citius maturefcat & semen suum perficiat quam Triticum, cûmque semen ipsius per maturitatem facili defluat, vel vento, & inter interdum manu decutiat in terram, ibi relictum, quamvis ager non seratur sequenti anno, per integrum biennium durabit, & cum frumento postmodum facto succrescet. Nec dubium est quin semina plantarum, non dico per biennium, sed per decennium & amplius in terra non rarò fecunda rescent, ut superius ostendimus.

Verum quamvis experimenta allata incerta nobisque suspecta sint, non desunt tamen alia certiora, iconis testibus confirmata, quæ rem planè consiciunt & extra omnem dubitationis aliam ponunt.

Brassicæ floridæ semine flos Brassicam capitatam sæpius enatam hortulanis apud nos plurimis affirmantibus credimus, inò Brassicæ species omnes satione in se invicem transmutari affirmat R. Morisonus, & experimentis probat. Brassicæ tophosæ femina ex Italia ad Reverendissimum Episcopum Londinensem D. Hen. Compton transmissa Brassicam produxere tophosam, sed hujus semen de novo factum degeneravit in vulgarem apertam levem Brassicam. Idem dicendum de Brassicæ floridæ botryte, nimirum ex semine plantarum in Angliâ nascentium & cultarum fato Brassicæ longifolia apertam oriri: quod Richardus Baul hortulanus Brainfordensis multorum experimentis damno suo didicit. Hic enim ingentem copiam feminis Brassicæ floridæ in hortu suo collectam, hortulanis quamplurimis in suburbanis Londini locis, vulgo dictis the Pent-houses degentibus vendidit: atque hic cum summa cura & industria eadem femina terre pingui à multis annis bene fertiliorate commisit, quæ Brassicæ fatis magnas, longifolias apertas ipsis produxere. Quare prædicti hortulanis animadvertentes quæ oleum & operam perdidit, & in rem nihili labores & sumptus impendisse, quæ fraudatos queruntur, & prædicto Richardo Baul item intendunt in foro West-nasteriensis: quæ sententia Judicum illis seditum condempnatus est, non solum ut ipsis pecuniis quæ accepisset restitueret, sed ut statim tempore & amissum terre usum fructum restitueret.

Idem

Idem accidit Brassicæ Sabaudæ tam hybernæ, quam æstivæ, cujus semina receptæ ex Italia ad nos transmissa, scilicet hic proveniunt [in Angliâ] verum semina ejusdem hic ortæ collecta & facta degenerant in Brassicam apertam. Oportet ergo hic species has habere velimus, ut nova quotannis semina & transmissis regionibus petamus.

Nec Brassicæ tantum semina facta degenerant prolem produciunt, sed & Primulæ veris seu Paralyseos. Affirmavit nobis, Oxoni cum essimus, Jacobus Robertus Horti publici Academici cultor, & semine Primulæ veris majoris sibi enatas Primulam vulgarem & Primulam pratensem interdum luteam.

Olas Wormius Musci, lib. 2. cap. 7. pag. mihi 150. asserit se habere Hordeum quod Hernaphrodicum vocat, quia in una spica & Hordeum & Scuale continetur, cujus descriptionem vultis loco citato. Tamen quoque apud Gerardum emac. lib. 1. cap. 46. pag. 65. sibi ostensum refert à D. Godwyn spicam Tritici albi, circa cujus mediam partem tria aut quatuor grana Avenacæ undique perfectæ enata sunt.

Hæc si vera sunt, ut à fide dignis narrantur, negativam sententiam, in quam proniores sumus, deferre nos cogunt, & vel invito concedere, dari in plantis specierum transmutationem.

Observandum tamen transmutationem hanc dari tantum inter species cognatas & ejusdem generis participes; quæque nonnulli fortasse specie differre non concedunt.

Quod vero plantæ nonnullæ bulbosæ durioris in eodem loco morâ absque translatione, mirabili metamorphosi in alias species vel degenerent vel transmutentur, ut v. g. * Cereum in Gladiolum, Leucium in Hyacinthum & vice versa, utrique Roberto, nè juratis quidem crederem.

* Sharree,
de propagat.
Plant. cap. 1.
n. 42.

CAP. XXII.

De Statura & Magnitudine Plantarum.

DB magnitudinis Plantarum nihil notatu dignum habeo quod adjiciam his quæ ab Historicis naturalis conditoribus traduntur.

Dari in unaquaque specie certos dimensionum terminos, quos neque excedere, neque ab idem desicere possunt individua, opinamur: Magna tamen inter hosce latitudo existit, & maximi ad minimum decupla, fere proportio. Arborea Animalia, sicutem corollaria (Bellus enim maxime expiende videtur) statura & magnitudine tantum excedunt quantum herbulæ minutissimæ parvitate ab idem vincuntur. Dantur enim Animalcula quæ oculorum etiam lyncorum aciem figunt.

Arbore omnium maximas & altissimas India utraque alique regiones fervide produciunt: quæ calor maxime viget.

Quæque mediis flagrantibus æstuat boris.

Ibidem & animalia visenda magnitudinis: in Quadrupedibus, Elephas, Rhinoceros, Hippopotamus; in Avibus Struthio & Emu; in Serpentino genere, Crocodilus alique Rupende longitudo & crassitie, in Exangubus aquaticis testaceis Murice, Buccina alique portentofo molis innumera nascuntur.

Mira sunt & fidem penè superantia, quæ de arborum nonnullarum crassitudine & proceritate feruntur. Pliniam attendamus, Volum. 16. cap. 40. exempla producentem. Amplissima arborum ad hoc ævi existimatur Romæ visa, quam propter miraculum Tiberius Cæsar in ponte naumachario exposuerat, advectum cum reliqua materie. Fuit autem trabs è Larice, longa pedes 120, bipedalis crassitudine, æqualis. Quo intelligitur vix credibilis reliqua magnitudo falligium ad cacumen æstivæ. Fuit memoria nostra & in porticibus seiporum à M. Agrippa relicta, æque miraculi causâ, 20 pedibus brevior, selquipedali crassitudine. Abies admirationis præcipue in nave, quæ ex Ægypto Cui principis iussu obsecum in Vaticano circa statum, quatuorque truncos lapidis ejusdem ad sustinendum eum advecit. Arboris ejus crassitudo quatuor hominum ulnas complectentur implebat. Cedrus maxima in Cypro traditur ad undecimem Demetrii præcelsa centum triginta pedum; crassitudinis verò ad trium hominum complexum. Germaniæ præcelsæ singulis arboribus cavatis navigant, quarum quadam & triginta homines ferunt. Quod hoc ad Congenses arbore, & quarum singulis pariter excavatis Canoe (ita vocant hoc genus cymbas monoxylas) ducentorum hominum capaces fieri possunt.

In India Orientalis Regno Malabato stupenda magnitudinis Arbor enascitur, Atti-inter-ahut Indigenis dicta, caudice quinquaginta plerumque pedum ambitu: cujus generis in provincia Cochinchini prope templum Beykam habetur, quæ bis mille annos vixisse dicitur. Hort. Malac.

Hic tamen obiter monere convenit falsum omnino esse quod Plinius alique de magnitudine Ficus Indicæ prodidere, nimirum vasto matrem corpore esse, ut 60 pedes pleræque orbe colligunt. Celeberrimus enim Vir, idemque fide dignissimus D. Gualterus Raleigh eques avarus, qui vices mille minimum hujus generis arbore in quadam valle non procul Paria Americæ nascentes vidit, nec pauciores in incanis Trinidado, & alibi 12 etiam miliarium iter sub earum umbra fe concessit scribere, magnitudinem mediocrem earum truncis attribuit, & inter decies mille unam aliquam reliquis majorem invenire perdifficile esse ait.

Quæ sequuntur exempla arborum maximarum è celeberrimi viri D. Joannis Evelyn Sylva, ut labori nostro parceremus, pleræque transulimus.

Quod ad staturam attinet, Arborum in Fortunatis insulis proceritatem ad 144. pedes adolefcere prodicit Scholus. Plin. lib. 6. cap. 31. Idem in Italia arbore quassdam tantæ proceritatis inveniri refert, ut sagittis superari nequeant, lib. 7. cap. 3. Et quod omnia miracula excedit in insula Barbados Antillarum una Palmitas regales dictas selquipedali non majore trunci diametro ad trecentorum pedum altitudinem adolefcere non solum Ligonis scripsit, sed & testes æstivæ nobis confirmantur.

Matthiols

Matthiolus arboris in insulâ Cyprio natæ meminit, quæ ad 144 pedum altitudinem materiem produxit.

Quod ad magnitudinem, referente Plinio, sylvestris circa Memphin regio tam vastas arbores producit, ut termini nequæ vel circumplecti. Arborum ad Gambre fluvium nascentium 37 pedum diametro meminit Jul. Scaliger. Alii in Nicaragua & Gambia arbores cæcis crassitudinis nâci referunt, ut 17 homines ulnis extensis eas agrè complecti possint, nec minores in Brasilia, in quibus una ab Indigenis religioni habita, 120 pedum erat ambitu. In Historia Chinesis non ita pridem edita legimus arborum quandam *Cinnich*, [i. e. Arbor mille annorum] dictam in Provincia *Szechu* prope urbem *Kien* reperiri, addo portentosa magnitudinis, ut sub unico solo ramo ducentas oves adeo integat & occultet, ut ad appropinquandum discerni non possint: & aliud etiam monstrum & miraculum potius arboris quàm arborum in Provincia *Chekiang*, addo stupendæ amplitudinis, ut 80 etiam homines vix truncum ejus complecti possent.

Verùm ut exotica mittamus, Arborum nonnullarum ex domesticis & Europæis in specie exempli proponemus.

Pyrus. Pyrum prope Roffiam in Herefordia 18 pedum ambitu meminit Autor nosfer quæ septem quatuor annis doliâ majora Pyraci exhibuit.

Cassia. In Sicilia monte *Petra* ad locum *gri Cassiæ* inde dictum trium Castaneorum meminit Kircherus, quarum unius cortex tante amplitudinis erat, ut intra eam integer pecorum grex à pastoribus tanquam in caula commodissimâ noctu includeretur. *China illustr.* p. 185.

Tilia. Tiliam videntem magnitudinis & raturæ Depehamie in Norfolkia à se vîam & mensuraverit ad D. Evelyn datis describit celeberrimus & eruditissimus Vir D. Thomas Brown Norwicensis, cujus hæ dimensiones erant. Trunci ambitus gracillima sui parte, duobus supra terram ulnis, 8½ minimum ulnarum nostræ mensuræ, i. e. 24 pedum erat: ima parte terræ & radici proximâ 16 ulnarum: superius ad cubiti distantiam 12 fore ulnarum: Altitudo ad summum ramos 30. Tiliam illam famosum Tuguri in Helyetia omnibus dimensionibus superans: an à quaquam in externis Tiliæcis hoc genus arbor excedat incertum. Nam prodigiola illa Neostadii in Ducatu Wirtembergenfi conspicienda Tilia, ob enormem magnitudinem tantopere celebrata ut urbi ipsæ cognomentum dederit, Germanis *Neustadi am grossen Linden* inde dictæ, humilior fuit, ut cujus trunci circumferentia non plus 27 pedum, & 4 digitorum erat: ramorum extensorum ambitus 403, ejusque diameter à Meridie ad Septentrionem 145, ab Oriente ad Occidentem 119.

Platanus. Platanus ingentis duodecimo volumine Plinius meminit his verbis, Nunc est clara in Lycia gelidi fontis loca amenitate, itineri apposita, domicii modo cava, & atque unius pedis specu, nemorosæ vertice, & se vastis protegens ramis arborum instat, agros longis obtinens: umbra: ab nequid desit spemque imagni, faxæ intus crepidinis coronâ, mulcosos complexa pumices: tam digna miraculo ut Licinius Mutianus ter Consul, & nuper provincia ejus legatus prodendum etiam posteros putavit, epulatum intra eam se cum duodevicesimo comite, largè ipsa toros præbente fronde, ab omni afflatu securam, optantem inbriari per folia crepitus, latorem quàm marmorum nitore, picturæ varietate, laquearum auro cubillo in eadem.

Ulmus. In manerio de Horton in Parocia de Ellham in Surreia, cujus Dominus Autoris nostri frater, Ulmi etiamnum restant in sepius bene nulli, trunci trium in quadrum pedum ad 40 plus pedum altitudinem. Ulmus folio levi intra tres quatuorve annos in D. Gualteri Bagoti Parco in Comitatu Staffordiæ dejecta, ad 40 ulnas extensâ 48 ligni ad focum vehes in fummo capite seu cæpessabatur, ejusque truncus ad sodem 17 pedum diametro præter 8 modiolorum parâ 8660 penbularum seu asserum præbuit. Tota materies ad 97 tonnas æstimabatur. Eruditissimus Vir D. Rob. Plot, in Hist. Nat. Oxoniensi Ulmi ejusdem meminit, quæ pauperculæ eundem gravide ab inhospitali vicinia exclusæ receptum & hospitium præbuit, quæ in ejus cavo puerum enixa est, matrem adhuc viventem adultum & robustum juvenem.

Fraxinus. Fraxinus in Elflexia 132 pedes longas nuper venundatas audivimus.

Taxus. His addo Taxum ingentem in Cemeterio Ecclesiæ de *Creswell* in Surreia decem ulnarum ambitu: & aliam anasiam videntem magnitudinis in cemeterio Brabourmensi in Cantio, cujus truncus 58 pedum & 11 insuper unciarum erat in circuitu, unde colligitur diametrum 20 fore pedum fuisse.

Salix. Dantur etiam & Salices enormis crassitie. D. Plot æ Joan. Ferdinandi de Hortoda ejusdem in Moravia Moravix pago crescentes meminit, insuper concavæ 27 pedum ambitu.

Quercus. Sed ad Quercus transivimus, Hujus generis arborum memorat idem celeberrimus Vir, in viroto de Kidlington Comitatus Oxoniensis adhuc stantem, cujus interior cavitas carceris extemporanei usus præstat. Et etenim incarcerationis tantisper includere solebant donec ad carcerem publicum commodè transmitti possent. Quercum nonnullarum in Westphalia non ita pridem tantum & florentium incredibilibus vastitatibus, quarum altera Arcis & Propugnaculi loco munita, altera 150 pedes alta, 30 pedum diametro fuisse sator.

Silvestri transmittende non sunt arbores illæ imprimis memorabiles quas Galfridus Chaucerus poëta ævo suo celeberrimus in Parco *Demingtonensi* plantasse fertur, tanto fatore dignæ, quantum una Regis, altera Regine, tatio ipsius Chauceri dicobatur. Harum prima, quæ Regis, ad 50 pedum altitudinem *admodum* & enodis erat, ad imam quincque in quadrum pedum, tatio firma & solidâ, optimâ matore: Secunda, quæ Regine, ad 40 pedum altitudinem rectus & enodis, præstantissimâ matore, imâ parte 4 in quadrum pedum, summa prope trium erat. Tertia, quæ Chauceri, statû & magnitudine inferior, pulchra tamen & ipsa erat. Hinc, si vera sunt quæ forunt de harum arborum fatione, colligi potest ad quantam altitudinem & crassitiem intra 300 annos (nec enim antiquior est Chaucerus) Quercus excrecere potest. Ingens nobis imprimis arbor erat ex qua trabes transverse ad navem illam longè maximam & pulcherrimam *the Royal Sovereign* dictam, ab optimo Principe Carolo primo edificatam, factæ fuerit: diametro 4 pedum & 9 insuper unciarum, in 4 tigna, singula 44 pedes longa, dissecta. Nec prætereunda, quamvis alterius generis

neris

neris, arbor illa prægandis & procerâ, quæ navigio prædicto mali usum præstiterit, 99 pedes longa, diametro 35 pedum.

Ingenuissimus Vir D. Rob. Plot in laudatissima sua Historia Nat. Oxon. Quercum meminit inter *Newenham-Courtney* & *Clifton* crescentem, cujus diameter ab extremo ad extremum ramorum extensorum pedum erat 81, arcem 560 ulnarum quadrataturum imbrans, in qua 2420 homines commodè consistere possent: Et aliam adhuc majorem prope januam Ambulacrorum Collegii Magdalenensis Oxonii, cujus rami à caudice ad 16 ulnas extenduntur: aliam denique Ricoti in Parco nobilissimi Baronis Dom. *Norrey*, cujus rami à trunco ad 54 pedes porrecti, 304 equitibus, pedibus 4774, opacandis sufficiunt.

Multa adhuc exempla adducit Autor quem sequimur ingeniosissimus, Quercum enormis magnitudinis & crassitie vel etiamnum stantem, vel non ita pridem dejectam, in Sheffieldensi Eboracensis comitatibus præcipue agro & locis vicinis, scitu non indigna, & idoneis testibus comprobata, quæ omnia hæc transcribere longum & operosum nimis foret. Qui plura desiderat librum ipsum adeat, cap. 30.

C A P. XXIII.

De Ætate & Duratione Plantarum.

Plantæ durationis respectu inmensum distant. Aliæ brevis admodum ævi sunt, aliæ admodum longævæ.

Aliæ Æstivæ sunt, quæ Vere oriuntur, Autumno intereunt, & sequenti iterum Vere ex semine in terra residuo se renovant. Hujusmodi sunt *Atriplices*, *Blita*, *Sonchi*, &c.

Aliæ annuo spatio ætatem circumferunt. Hæ Autumno exeunt, per hyemem virent, æstate sequenti excalescunt, florent, & demum semine ad maturitatem perducto radicitus exarescunt. Hæ tamen etiam Vere satæ Autumno inflorescent perstiterunt.

Aliæ biennes aut triennes sunt, aut plurium etiam annorum, ut v. g. *Petroselinum vulgare*, *Angelica*, &c. Hæ primo aut secundo postquam factæ sunt anno in caulem non abeunt, imo earum nonnullæ quinquennium interdum & amplius excalescunt, aut caule semel edito & seminibus perfectis funditus marcescunt.

Aliæ denique perpetuæ sunt, nec certum durationis terminum obtinent. Hæ autem vel radice tantum sunt perpetuæ vel etiam superficie.

Quæ radice tantum sunt perpetuæ *resistentes* appellantur, quæ etiam superficie *perennes*.

Quæ radice perpetuæ sententur non eandem omnes perpetuæ radice individuum servant, nisi improprie & (ut Philosophi loqui amant) per equivalentiam; novâ aggeratione annua radiceis damna reparantes, ut superius in capite de Radicibus Plantarum ostendimus.

Arbores admodum longævæ esse plurimis exemplis alacis volumine xvi. cap. 48. probat Plinius. *Vita arborum quædam inmensa ætate potest* (inquit) *siquis profunda mundi & saltus inaccessi cogitet. Verum ex his quas memoria hominum cæciderit, duranti in Liternio Africani prioris mans sine Olive, item Myrtus eodem loco conspicue magnitudinis. Romæ vero Lotos in Lucina ætate. Anno qui fuit sine Magistratu 369 Urbis ætate condita: incertum quantum ipsa vetustior. Esse quidem vetustior non est dubium, cum ab eo loco Lucina nominetur. Hæc nunc circiter annuum 450. habet. Antiquior illa est (sed incerta ejus ætas quæ capillata dicitur, quoniam Vespasiani Virginiæ capillus ad eam defertur. Verum altera Lotos in Vulcanali, quod Romulus constituit ex victoria de decimis, æquevis Urbis intelligitur. ut autor est Massarius. Radices ejus in forum usque Cæsaris per stationem municipiorum penetrant. Fuit cum ea Cupressus æqualis circa supremam Neronis Principis prolapa atque neglecta. Vetustior autem Urbs in Vaticano flex, in qua titulus æreis literis Hetrusci religione arborum jam tam dignam fuisse significat. Reliquia quæ incerta & fabulosa nobis videntur, omittimus: Videat qui volet apud Plinium loco citato.*

Idem celeberrimus autor lib. xvi. cap. 2. Hercyniæ, inquit, Sylvæ arborum vastitas, invicta ævis & congenita mundo, prope immortalis forte miracula excedit. Ut alia omittamus hæc caritativa, constat attolli colles concurrantium inter se radicem reperculis, ut ubi secuta tellus non sit arcus ad ramos usque, & ipsos inter se rixantes, curvati portarum patentiæ modo, ut turmas equitum transmittant. Josephus de Bello Judaico lib. 5. cap. 31. Sexto ab urbe Hebron stadio Terebinthum cerni refert, 8 quæ videri vixit ætate sua diuturnior.

Lawsonius nostros Horticulturæ scriptor non incelebris arbores etiam frugiferas, *Malos* & *Pyras* ad nonages ulque annos vitam producere non contentendis rationibus probare nititur. Habere se in horto arbores, quas ante octoginta annos satas fuisse seniorum testimonio constat. Has tamen aliis congeneribus (quas noverat) nec commodius suis, nec diligentius cultis, qui potius neglectis & male tractatis, necdum plenè adultis triplo minimum magnitudine & perfectione inferiores fuisset. Unde colligit hoc genus arbores trecentos circiter annos augmento impendere antequam ad ætatem perveniant. Cùmque in animalibus statûs & declinationis spatia incrementi minimum dupla sint; quanto magis in Arboribus quarum substantia solida, ad durandum firma, celi injuriarum patiens: victus naturalis & purus, nullis fœcibus aut *medicamentis* contaminatus? Quod si arbores frugifera, tot injuriis obnoxia ex iterata translatione, putoris falce, aliisque accidentibus, quin & ex prodigia succi nutriti in tot annos fructus impensâ vigore exhauxit, tot annos durent quanto

quanto magis longevas esse credi par est arbores illas statura & magnitudine excellentes, materie firma & invicta, locis natalibus adolescentibus, nec fucci in fœtus prodigis, quibus terra mater est non noværa, alimentum idoneum, nec vires cultu aut mangonio laboratæ.

Verùm facillime rationes quantumvis speciosæ; experimenta quærimus non argumenta. Quæ de arborum longevitate feruntur apud nos non facile fidem invenimus. Cùm enim temporum quibus arbores primùm fœte sunt nulla aut perquam rara fide digna testimonio, literis consignata extant; quæ de earum vetustate traduntur, incertis & male fundatis rumoribus & opinionibus constant, ideoque vel omnino falsæ & fabulosa nobis videntur, vel incerta & conjecturis plena. Quæcumque longevitati repugnant quæ *D. Rob. Harley* ad *D. Rob. Murray* literis ante decennium datis perferunt: Nimirum lex in inquisitione 200 circiter abinde retro annis capta cericorum fœdum, in Parco quodam suo (sic vocant vivaria fœrarum septis circumdata) & sylvis adjacentibus nē unam quidem Quercum tunc temporis per atatem glandibus ferendis parem extitisse, in quibus cùm hæc scriberetur se observasse plurimas exitate magnitudinis & proceras, intèrque eas nonnullas jamdudum *Sesquipedales* & vigore defectas, in extremo senii & marasmi declivio constitutas.

CAP. XXIV.

De Viribus & Usibus Plantarum in Cibo & Medicina.

Plantarum usus latissimè patet, & in omni vires parte occurrit. Sine illis lautè, sine illis commode non vivitur, ac nec vitæ omnino: Quæcumque ad victum necessaria sunt, quæcumque ad delicias faciunt, è locupletissimo suo penu abunde subministrant. Quanto ex iis mentis innovatorum, mundior, fœlibrior quàm ex Animalium cæde & laniena? Homo certè naturæ Animal carivororum non est, nullis ad prædum & rapinam armis instructum, non dentibus exeritis & serratis, non ungibus aduncis. Manus ad fructus colligendos, dentes ad mandendos comparant. Nec legitur si antè diluvium carnes ad esum concessas. At non victum tantum nobis suppeditant, sed & vestitum, & medicum, & domicilia aliisque ædificia, & navigia, & suppellectilem, & focum, & oblectamenta sensuum animique: Ex his naribus odoramenta & suffumigia parantur. Horum flores incensarili colorum & Schematum varietate & elegantia oculis exhalant, suavissima odorum quos expirant fragrantia spiritus recreant. Horum fructus gule illecebæ mensas secundas instruunt, & languentem appetitum excitant. Taceo virorem amoenissimum oculis amicum, quem per prata pascua, agros, silvas spæstantibus obijciunt, & Umbras quas contra æstum & solis ardores præbent. Verùm, his missis, de earum tantum viribus seu usibus in Medicina verba faciam, quæque dicenda habeo in pauca contraham. Medici tum Antiqui, tum Recentiores de Plantarum temperamento, Qualitatum primarum quas vocant, *caloris, frigoris, humiditatis & siccitatis* respectu, fuscè differunt. Singulas enim qualitates in quatuor gradus, & unguemque; gradum in tres mansiones subtiliter nimis distinguunt. Verùm quoniam doctrina hæc arquet nobis quàm utilis videtur, neque de qualitatibus gradibus in plerisque plantis arores consentiunt, atque ex saporum differentis & gradibus de temperamentis iudicium faciunt, hujusmodi minutis immorari non necessariam ducimus: qui iis delectantur Institutionum Medicarum Scriptores adeant. Magis ad rem foret Odorum fœd præcipue Saporum differentias, causas, effectus indagare: ex his enim vires plantarum & usus in Medicina certius colligi possent quàm ex aliis quibuscunque notis significare omnes consentiunt. Quæcumque enim plante saporibus conveniunt, facultatibus quoque consentire verissimilimum est. Verùm antequam de saporibus in specie agamus, alios plantarum vires indagandi modos excutiamus, quorum primus est ex signaturis dictis. Signaturam vocant Plantæ alicujus ejusque partis, radicis puta, caulis, folii aut fructus, cum parte aliqua corporis, aut morbo ejusque symptomate, similitudo aut convenientia in figura, colore, textura, aliòve accidente, unde eam tali corporis parti amicam & salutarē, talive morbo utilem esse conjiciunt. Ejusmodi enim similitudinem talis proprietatis signum fœd notam à natura impressam arbitrantur. Signaturæ præcipue crepant Chymista. Chymicum autem dudum definivit Davison ut memini (quas rectè ipse viderit) *Animal credulum & mendax*.

Nos alibi Signaturæ rejecimus, nec illas notæ naturæ consilio plantis impressas ut naturalium facultatum indices essent, demonstravimus, nec dum sententiam mutamus, ob rationes ibi adductas, quas hic repetemus.

1. E plantis specificis dictis, quæ scilicet cuius parti aut membro corporis, aut morbo, ut propriæ & salutaris dicantur, numerus earum quæ Signaturis careant longè major est, ut in Cardiacis, Thoracicis, Cephalicis, Hepaticis, &c. facile est ostendere.

2. Diversæ partes ejusdem plantæ diversas, imò nonnullam contrarias exhibent Signaturas.

3. Plurime plantæ rerum naturalium & artificialium imagines expriment, ad quas tamen nullum habent respectum; ut flores quarundam Orchidearum, Mûscarum, Apum, Papilionum, hominis nudi, &c. [inter quas tamen (ut id obiter notem) interceperit similitudo, ut nemo non statim illam agnoscat, nec facile sibi persuadat in tot prædictum speciebus casu evenisse, sed potius naturæ ludensium consilium arguere.] Burse pastoris vascula femoralia fasciuli: Thalspeos bifurcati clipei: Antirrhini vulgaris capitis vitulini; Phallosi femina renum: Tragopogon Barba hircine: radix Terræ glandularis capitis vitulini; Gladioli gladii: Fœmærgæ filique cornuum; folia Medicæ cochleate vulgatilissimæ cordis: cujus etiam imaginem expressum gestat Plûm cordatam dictum; ad quæ tamen referri nullatenus aut debent aut possunt.

4. Partes plantarum quarundam eas interdum partes corporis representant quibus quàm maxime adveniunt. Sic Anacardi fructus cor representat, est tamen venenatus. Fungi arbores pulmones figurâ, colore & spongiosa mollitie referunt; Fungus phalloides membrum virile; Utrique tamen maligni sunt & perniciosi. Tithymalorum succus acerrimus lacti similis est, nemo tamen il-

lem

lum nutritibus propinat ad lac augendum, Mespilorum cor stercori colore & consistentia respondet, alvum tamen non subducit, sed adstringit & consilpat.

5. Eadem corporis partes diversis & non raro contrariis morbis afficiuntur, qui diversæ & qualitatis discrepantia remedia exposcunt.

6. In diversis plantis partes ejusdem speciei & figure vires diversas aut etiam contrarias obtinent, ut in bulbosis radicibus constat, quarum alie vomitum cient, ut Narcissi, alie cibum præbent gratissimum ut Tulipe, Cepe, Allium, &c.

7. Signaturarum paucitas, & assignatarum obscura nec cuius facile observabilis cum rebus quas representare dicuntur similitudo nullum naturæ intendens consilium argunt, sed potius humani ingenii observantis & accommodantis subtilitatem. Utcunque tamen meminerit juvenæ inservire, & effluunt ut facilius recordemur facultatum earum plantarum, quæ hujusmodi notam velot frontu impressam gestant. Alia ratio Plantarum vires investigandi est Insectorum casidem depauperum observatio; quæ revera nonnullius usus esse potest. Ex primò quas nullum animal, nedum insecta attingant, eas venenatas esse extra dubium est. Et hoc indicium habuerunt Europæi, cum Americæ sylvas oberrarent, fructus aliquos colubis esse, aut saltem immane gustum posse, si nimirum ab Avibus decerptos aut ad mortuos viderent.

Versimile etiam est viribus convenire quas eadem insecta arrodunt. Ipsi sapienter observavimus Scarabæi genus parvum, nigrum, (quem à parvitate aequali & aliquali similitudine Pulicem hortensem nostrum vocitare soliti sunt) plantas duntaxat æres & calidas, Piperitum, Nasturtium, Iberidem appetere; unde certò colligere licet, quancunque plantam illud attingat ejusdem qualitatis participem esse. Sic & Erucam quandam annulis nigris & aureis transverberis insignem Jacobæam plerumque, interdum tamen & Senecionem depasci; unde concludimus plantarum ut facie sic viribus affines esse.

Quin si quod Insecti genus peculiarem aliquam speciem affectet, reliquis omnibus spretis, verisimile est Plantam illam polleere etiam vi aliqua aut proprietate peculiari, quavis foret ea sensus nostris non incurrat. Insecta enim subtilius quàm nos sapores distinguunt.

Non est autem hæc observatio certa & universalis in omne genus insectis: dantur enim nonnulla polyphaga & pamphaga, quæ nullum fere esse genus averantur.

Superest tertia & optima initio propolita Plantarum vires indagandi ratio, nimirum ex saporibus.

Medici vestustiores novem saporum differentias seu species constituunt, temperamentorum indices, calidi tres, tres frigidi, & medii seu temperati totidem, quas tribus verticulis complectitur Schola Salernitana,

*Hi fervore vigent tres, salus, amarus, acutus:
Alger acetosus, &c.*

Jo. Fernellius Autor imprimis eruditus & elegans pro styptico acerbum substituit, pro Pontico sapore austerum: Saporum autem differentias seu species fœd describit.

Sapor acer est, qui linguam & os acrimonia ferit atque compungit, simulque calcacit & interdum quasi exurit: is maxime conspicuus est in Piperi, Pyrethro & Euphorbio.

Acidus sapor gustum quoque penetrat & tenuitate ferit, sed citra ullam sensum caloris. Tale maxime in aceto deprehenditur, deinde etiam in succo mali cythri, limonum, &c.

Pinguis sapor nec calore, nec acrimonia gustum sollicitat, sed linguam orisque partes lentore quodam obolit. Is præcipue animadvertitur in oleo, butyro, adipè, &c.

Salus sapor linguam non admodum calcacit, sed acriter fiscoando corradit. Hic imprimis elucet in sale communi.

Austerus sapor os & linguam moderate confringit & quadam asperitate coarctat: hinc quidam tenus siccat & refrigerat. Hic propriè *ardus* appellatur, estque immaturis fructibus peculiaris, ut in succo uvæ acerbæ, pomorum, pyrorum, mespilorum immaturorum.

Dulcis sapor gustu suavis acque jucundus oblectat, nullaque qualitate exuperante molestus est. Ejus modi conspicuus est in Saccharo, melle, glycyrrhizæ, &c.

Amarus sapor dulci exadverso oppositus, adjuvas ac tristis; sensum ipsum veluti corradit ad ducit. Eo insignis est Aloe, deinde abinthium, centaureum nigrum & colocynthis.

Acerbus sapor austeri similis, eo tamen farum molestiorque est, ac magis linguam omnemque gustum confringit & exasperat, ac proinde magis tunc fiscoat, tunc refrigerat. Is luculentior in malicorio, in galla, in rhoë & nucibus cupressi conspicitur.

Insipidus, seu & dictus, qui propriè sapor non est, sed saporis privatio, nulla qualitate manifestam gustum facit. Talis esse videtur Farris universum genus, & cucurbita & citrulus. Hæcenus Fernellius, qui & causas horum saporum assignat, in quibus tamen non satisfacit.

At neque hic, neque alii seu Medici, seu Physici saporum differentias satis diligenter observasse videntur; & nonnullis etiam compositos per simplicibus habuisse, alios gradu tantum divisos pro specie distinctis. Quocirca Greivus noster doctrinam in Scholis traditam non contentus, rer totam ad examen revocans & curiosius expendens sexdecim minimùm simplicium saporum species diversas animadvertit & distinctit. Eæ sunt,

Primò *Sapor amarus* qualis in *Abinthio* sentitur: cui opponitur. 2. *Dulcis*, ut in *Saccharo* 3. *Acidus*, ut in *Aceto*; cui adversatur. 4. *Salus*. 5. *Calidus*, ut in *Caryophyllis*; cui opponitur 6. *Frigidus*. Dantur enim corpora quadam quæ frigoris sensum lingue manifestè imprimunt, ut v. g. *Sai prunella*, idque quavis liquor in quo solutus fuerit calidus degustetur. 7. *Aromaticus*, nec enim minus saporis quàm odori convenit aromaticum esse. Aromaticum autem saporem à calido distinctum esse manifestum est, cùm plurima observentur corpora calido gustu vel rimisio vel etiam intencio, quæ nullatenus aromatica sunt, ut v. g. Euphorbium. Adde ut quavis sapor Aromaticus

maticus cum calido sepius conjunctus sit, non est tamen una eademque saporis species, sed diversa. 8. *Nascesur* seu malignus precedenti contrarius, qualis una cum adstringente & amaro in Rhubarbaro sentitur, cum amaro & dulci in Aloe. Malignus dicitur quia ingratus est quamvis vel remisso gradu cum aliis saporibus miscetur. 9. *Papidi*, in albumine ovorum, Anylo, Bolis nonnullis. 10. *Unctuosus*, qualis in Oleo, Adipe, &c. atque holce duos saporibus vocat Auctor noster, quemadmodum sequentes quatuor dicitur. 11. *Petrans*, qui sine acrimonia aliqua in linguam se infundit, quomodo nonnulla insecta in cutem: qualis in radice & foliis Cucumeris agrestis sentitur. 12. *Stupescens*, qualis in radice Heliebori nigri percipitur, quæ commansa, & lingua aliquandiu imposita, eam paralytico quodam sapore afficit, ac si nimis calidum sorbendo ustulata fuisset. Atque hos duos proximè dictos saporibus rapido contrarios facit: quemadmodum sequentes duos. 13. *Adstringentem* scilicet, qualis in Gallis sentitur, & 14. *Pungentem*, qualis in spiritu Salis Armoniaci, Unctuofo seu pingui opponit. Deinde Sapores dividit in continuos quales plerique & 15. *Intermittentes*, cujusmodi observatur in radice Dracontii, qui postquam planè sopitus & extinctus videtur, ad intervalla quasi reviviscit & renovatur, maxime ex appulsi lingue ad fauces aut gingivas. Denique saporibus sunt vel aequales ut plerique, vel 16. *Tremuli*, ut calor à Pyrethro productus, quem vibratio quadam comitatur. Verum hæc duæ ultimæ species nobis potius Affectiones saporum videntur, cum & multis saporibus accidere possunt, nec seorsim & ab aliis omnibus separari possunt.

Sapores compositi numerosissimi sunt, interdum enim bini, interdum terni, quaterni, quinti aut etiam plures in eodem subiecto concurrunt.

Ex innumeris fere Saporum conjunctionibus quæ in variis corporibus observari possunt ob linguæ Latine egestatem & inopiam verborum, sex tantum (quod notivimus) nomina imposita sunt, nimirum *Acerbo*, *Austero*, *Acro*, *Muratico*, *Lixivo* & *Nitroso*; quorum plerique saporibus simplicibus annumerari solent, verum admodum improprie, cum omnes compositi sunt, aut decorpositi.

Est enim

1. *Austeros* ex adstringente & amaro compositus; ut in immaturis & mollioribus utarum nucleis seu vinacis.

2. *Acerbus* propriè dictus ex Adstringente & Acido; ut in Omphacis.
3. *Acro* ex pungenti & calido, nec enim simpliciter calidus est, cum multa corpora calida reperiuntur quæ non sunt acra, ut radices *Zedoarie*, *Millefolii*, *Contrayevæ*; nec nimis pungentia prout non acra, cujus generis est *Ari* radix.

4. *Muraticum* est salsum cum pungente remisso compositus; velut Salis communis Sapor.
5. *Lixivum* dicitur Salsum cum pungente & calido.

6. *Nitrosus* vocatur Salsum cum pungenti & frigido concurrens. Differunt præterea Sapores variis modis; 1. Respectu graduum: 2. Respectu Durationis. 3. Respectu subiecti quod afficiunt.

1. Differunt saporibus in unaquaque specie respectu graduum. In aliis enim corporibus remissiones sunt, in aliis intensiores, idque eo excessu, ut in nonnullis decem gradus possint distingui. Sic, v. g. Radix Curcumæ primo gradu amara est, Gentianæ decimo, Cardui benedicti dixi gradu primo calida est, Clematidis peregrinæ siliquæ decimo. Et quamvis in omnibus saporum speciebus tanta graduum latitudo seu differentia non invenitur; plerique tamen quinquæ saltem gradus intensioris & remissionis observabiles obtinent.

2. Differunt saporibus respectu durationis, & terminorum motus. Quemadmodum enim morborum ita & Saporum quatuor tempora sunt, seu motus termini, nimirum *Principium*, *Augmentum*, *Status* & *Declinatio*.

Ad quos rite observandos & distinguendos oportet ut corpora duriora quorum partes gustabiles non adeo promptè abscedunt & gustui occurrunt, in pulverem tenuissimum reducantur. Alias de principio nullum potest fieri iudicium.

Principium quoque spacium illud temporis quod intercedit inter primum corporis gustandi contactum, & primam saporis manifestam perceptionem. Sic ex gr. corpora acida aut amara, ut *Actum* & *Abstinum* ad primum statim contactum, quatenus acida & amara sunt, sensum afficiunt, & talia esse deprehenduntur, adeoque principium habent brevissimum. *Acra* principium aliquanto longius obtinent. Sic Clematidis peregrinæ folliculi, quamvis acrimonia vehementissimam ad decimum usque gradum obtineant, ea tamen non statim sentitur, nec tam cito gustum afficit quam Rosarium amarum, qui secundum gradum non excedit. Verum saporum calidiorum principium longius seu tardius plerumque est quam aliorum quorumcumque. Sic Heliebori nigri radicem amaro, qui gradum secundum non transiit, nox tamen a contactu sentitur; calor vero quem in lingua excitant, quamvis uno saltem gradu intensior, non ante duo minuta temporis à primo occurru exacta omnino percipitur. Consimiliter Emulæ amaræ qui quatuor gradum non superat, citius tamen sentitur quam ejusdem calor qui octavum attingit gradum.

Augmentum appello intervallum illud inter primum saporis perceptionem & summum quem afficiuntur intensioris gradum intervallum. Sic quæ *Galangæ* non solum statim percipitur, sed & intra unitus minutus dimidium ad *exaduo* seu summum intensioris gradum ascendit. Ad radicem enim calor ad augmentum terminum non accedit nisi post integrum minutum; nec Heliebori nigri ante 4 à primo contactu minuta præterit.

Status, seu spatium quo Sapor in vigore suo persistit, in variis substantiis varius est. Sic, v. g. si liquorum Helieborathi calor, ad *exaduo* pervenit & declinare incipit intra dimidium minutum; radices Nasturtii hortensis non ante minutum exactum; radices *Asari* post duo demum minuta completa.

Declinatio, à prima saporis remissione ad totalem ejus extinctionem extenditur, cujus etiam duratio varia est, pro differentia corporum gustatorum. Sic v. g. Folia *Millefolii* in quarto gradu calida sunt, in primo tantum calida, & tamen calor aliquandiu durat, amaror illico evanescit.

1111

mus *Aromaticus* amarus est in quarto gradu, in primo calidus, in tertio Aromaticus: Amaror tamen illico extinguitur, calor duo minuta durat, Aromaticus sapor 7. aut 8. Calor radicis *Contrayevæ* ad duo propemodum minuta extenditur; pungens sapor *Galapæ* ad sex fere; calor *Nasturtii hortensis* ad 7. aut 8. *Cucumeris agrestis* amaritudo ad horæ fere quadrantem: At *Euphorbii* calor, ut & Heliebori nigri multo diutius, ad dimidium saltem plus horam permanet. *Ari* radix vere gustata per 12. etiam horas linguam compungere interdum perseverat.

Ad eo ut augmentum rarior ultra 4. aut sex minuta à contactu primo extenditur, at declinatio ad 30. 40. aut etiam plura.

3. Differunt Sapores respectu subiecti seu sedis seu partis illius corporis quam præcipuè afficiunt. Atque hoc respectu sunt vel *fixi*, vel *mobiles*.

Fixæ sapor dicitur qui ab initio ad terminum intra ejusdem partis limites se continet, ut v. g. apicem radicis lingue.

Mobiles est vel *diffusus*, vel *transitus*; sita loqui liceat.

Diffusus voco qui gradatim in partes vicinas se diffundit & propagat, nec tamen interim partem illam desertit quam initio afficit. Sic amaror radicem exficcatam Heliebori nigri, qui in linguæ apice primo sentitur, ad ejusdem mediam partem se dilatat; amaror foliorum *Cucumeris agrestis* ab apice ad radices usque lingue se extendit.

Sapor *transitus* dicitur, qui partem quam initio affecit post moram aliquam penitus desertit, & in aliam se transfert. Sic *Gentianæ* amaror ab apice lingue ad ejus mediam partem illico transit.

Partes illæ quæ modis prædictis saporibus afficiunt, quibus etiam respectibus Saporum sedes & organa gustus dici possunt, sunt *Labia*, *Lingua*, *Palatum*, *Fauces*, *Gula*.

Labia radix Heliebori albi, ut & Pyrethri caloris sensum imprimit, qui 9. aut 10. minuta durat; in aliis partibus multo diutius.

Lingua tribus præcipuè in locis saporibus afficiunt. 1. in *Apice*, ut plerique. 2. Propè basin, ubi *Cucumeris agrestis* foliorum sapor se præcipuè manifestat. 3. Media parte, ubi *Gentianæ*, *Colocynthis*, & aliorum plurimorum corporum sapor viger, cum nec in apice, nec in alia parte omnino sentitur.

Palato radix Solani lethalis (quantum memini) sui sensum præcipuè imprimit, & ad 4. minuta ibidem durat.

Fauces feu Guttur saporum non raro sedes est. Non pauca etenim corpora quamvis in Lingua reliquique partibus prædictis saporem nullum manifestent, gutturi tamen & faucibus vehementem latè insinuant. Sic *Belidii minoris*, *Cleodidii minoris*, &c. folia, ut & radices *Galapæ*, *Asteris*, *curialis*, *Asparagii*, &c. commanducata lingue exiguum aut nullum saporis sensum insinuant: at si secus eorundem deglutitur guttur quodammodo compungit, & laceffit, catarrhacis in modum: qui affectus ab aliis acerbis & calidis ut v. g. *Pyrethri* & *Gentianæ* succis deglutitis non producit.

Postremo, Saporis voce latissime accepta *Gula* quoque feu *Oesophagus* ejusdem *sedis* seu subiectum (ut vocant) esse potest. Sic v. g. calor à radice *Asphthii vulgæ* productus, qui primo in apice lingue percipitur, inde primo ad radicem ejus transit, deinde in fauces & palatum in gulam descendit, ut ipsum tandem ventriculum calefacere videatur, caloris sensu ad horæ quadrantem durabilis, idque quamvis nihil omnino succi deglutitur, neque tamen ingratus est aut caput tenet, quemadmodum folia; unde obiter colligi potest, radicem hanc, quæ ab omnibus vulgo ut inutilis rejicitur, præstantissimis stomachicis annumerari debere, prout eam revera esse etiam experientia didici.

Quæ de Saporum causis Autor noster habet apud ipsum querenda omitto, ne nimium (quod aiunt) extra oleas.

Cæterum Saporum in plantis diligens & curiosa observatio ad nondum cognitarum aut fortè oblatarum vires investigandas examini utilis esse potest, cum enim in his quarum vires traduntur, quæ saporibus conveniunt viribus quoque convenire compertum fit, quidni in nondum traditis aut expertis eadem observatio locum habeat? Sic v. g. cum *Galapæ*, *Mercurialis* & *Bellis*, quæ eundem fauces exasperantem saporem obtinent, vi cathartica intensiore aut remissione omnes polleant, colligere licet alias etiam plantas quæ eundem gutturi saporem imprimunt (plures autem ejusmodi sunt) eadem quoque facultate purgatrice dotatas esse, ut alia exempla omittam.

Deinde in plantis ejusdem generis quæ saporibus differunt & facultatibus unà distare verissimum est: quemadmodum *Rhabarbarum* à reliquis *Lapathis*.

Interest quoque plurimum in diversis ejusdem plantæ partibus saporum differentias observare. Sic v. g. cortex arboris *Sassafras* ejusdem ligno triplo fortior est; quod & in aliis plerisque vulgo cognitis arboribus experitur. Unde verisimile est, *Santal*, *Ligni Rhodii*, *Ligni Aloe*, &c. cortices (si haberi possent) eorundem lignis efficaciores futuros & majorum virum. Nonnullarum etiam partium ejusdem plantæ, saporibus quam reliquarum delicatioribus sunt & palato gravioribus, ut florum v. g. Cardui benedicti quam foliorum ejusdem. Nos etiam alibi in catal. plant. Catalogis, indicavimus & allatis exemplis confirmavimus, diversas ejusdem plantæ partes diversis interdum invicè plantæ contrariis qualitatibus & viribus instructas esse.

Observatur quoque dignum est quomodo plantarum saporibus & facultatibus conservando, exsicando aut præparando vel minuitantur, vel plane aboleantur, & amittuntur. Sic v. g. *Ari* radix recens efflosa vehementer mordax acris & pungens est, eadem penitus exsiccata, præsertim si diutius asservetur, planè insipida evadit, & prout, ut verisimile est, profus ineficax & nullarum virtutum. Idem etiam iudicium de aliis plantis quarum virum in parte humida & vaporosa consistit. Olea multarum plantarum stillentium earum partibus unde eliciuntur plerumque validiora sunt; in nonnullis tamen, ut in *Euphorbia*, imbecilliora.

Tandem ex superius de saporibus dictis summi verisimilitudine colligit Autor noster, Plantis nonnullis vires specificas quas vocant, hoc est, partem aliquam corporis, *Cerebrum*, *Cor*, *Hepar*, &c. respici.

F

refpicientes melle, quas Medici & Philosophi nonnulli pernegant, alii in dubium vocant. Cum enim una aliqua planta aut plantae pars uni alicui oris parti privatum saporis sui sensum imprimat, non alii: cui non & eadem vel alia quaedam unum aliquod viscus afficiat, aliud non item; praeterquam cum oris partes textura & constitutione minus differre videntur quam viscera nonnulla inter se.

Horum plerumque est D. Grevii ingeniosissimo libello de saporum causis & differentis, in Latium verba hic transferre non piguit, quoniam scitu dignissima sunt, & nonnulli fortasse qui haec nostra legent, Anglicanum sermonem in quo conscripta sunt non intelligent.

C A P. XXV.

De loco Plantarum.

Planta loci respectu dividi possunt in eas 1. Quae certo alicui loco aut soli ita adstrictae sunt, ut alibi nec durare, nec vivere omnino possunt, cuiusmodi sunt *Piscus arboreus*, & *Submarine* omnes.

2. Quae quavis locum aliquem peculiarem affectent, nec tamen alibi sponte sua ortu repertantur, culte tamen admittunt, & in hortis curâ adhibita educant, florere, semem perficere, seque propagare possunt.

3. Quae plurium locorum communes sunt, nec ullum ferè solum aut caelum refugiunt. Secundum genus multas admittit subdivisiones caeli, solique respectu: Aliae enim locis frigidis gaudent, aliae temperatis, aliae calidis: Aliae montanae sunt, aliae campestris, aliae sylvaticae, aliae praestenses, aliae palustres & aquaticae, aliae maritima, &c.

De loco plantarum caeli respectu observavimus quid quod ad Meridiem & Solis cursum propitius accedat eo plures plantarum species sponte oriri deprehendens. Quamvis enim Regionis frigidae & Septentrionalis suas quoque peculiares stirpes obtineant, paucissime tamen ex sunt si cum illarum multitudine conferantur quae in temperatis & calidioribus tantum proveniunt. Cui accedit, quod iuga, vertices aut etiam latera montium in regionibus calidis cum frigidiorum depressis, planis & siccis acris temperamento quodammodo conveniunt, quo fit ut eadem ferè stirpes producant, adeoque ne plantae quidem Septentrionalibus desint.

Deinde multae praeterea quae in frigidis & Septentrionalibus regionibus Fruticum modum non excedunt, in calidioribus Arborum statum & magnitudinem assequuntur, ut superius ostendimus.

Tandem in regionibus calidis multae observantur herbarum species frutescentes, ut v. g. *Sempervivum majus*, *Althaea*, *Malva*, *Tithymalus*, *Scabiosa*, &c.

Respectu soli sublimioris aut humilioris in eadem regione observavimus, Montes excellos, quorum vertices maxime anni partem nivibus operiuntur, varietate specierum praecipue abundare. Alpes certe quae Italiae & Galliae Germanique differunt, in exhausto plantarum penuri Botanicorum scrutinis in hunc alium quem fuscant, magnâ adhuc pondum proditum relictâ multitudine. Nec ullus ferè vertex excellos est praeterquam falcibus & praeputis, qui non peculiares aliquas species, nec alibi quoniam in parâ altitudinis & naturae verticibus invenientes producat. Quin & altissimos omnium montes & montium vertices & plurimas & rarissimas plantarum species fundere observavimus. Haec specierum diversitas soli differentia, partim etiam aeris temperamento debet videretur. Si enim montes terrae motibus originem suam debent, ut Clavius, Hookii sententia est, materiam eructantem visceribus terrae, & in montes aggestam, non in omnibus verticibus imò nec in eodem uniformem esse, eundemque naturae seu temperamenti certum esse, sal diversissimam, unde nil mirum si diversas plantarum species producat.

Observavimus insuper Plantas montanas omnium sui generis plerumque maximas esse, & pulcherrimos flores edere, in partibus montium non nimium apricis & ventis Septentrionalibus expolitis. Quod tanta soli fertilitas dicam an luxuria nivibus imputanda sit, nobis equidem videtur; seu quia nix velut vestis superextensa radices fovet, & ab injuriis caeli & frigoris vehementia defendit, vel quod Sale nitrolo, quo abundare excolitur, terram laticet & fecundat: Ob quas rationes agricola etiam nostri hybernas nives ad satorum tutelam in terrae superficie aliquandiu restare exoptant. In montibus autem, colligatis stitum nivibus, brevi temporis spatio, celerissimo aucto adeo proluant pascua, ut montium iuga vernantium praetorum speciem exhibeant.

C A P. XXVI.

De Divisione Plantarum in genere.

Plantarum divisionem intrinsecam, cuius membra seu genera subalterna universas species complectantur, nullâ adhuc anomali & sui generis relictâ, quaeque singula genera notis suis characteristicis ita circumscibat, ut non communicent in vicem, hoc est, ut nulla possit inveniri species incerti (ut ita dicam) laris & ad plura genera revocabilis, distinctissimum esset imò plane impossibile.

Nec enim primò id patitur natura rei. Cum enim *Natura* (ut dici solet) non faciat saltim, nec ab extremis ad extrema transcat nisi per medium, inter superiores & inferiores inter omnes species nonnullas mediae & ambiguae conditionis, quae utroque velut connectant, producere solet, ut ad

utrum pertineant omnino incertum sit: ut v. g. inter Plantas & Animalia *Zephyra* dicta. Deinde in unoquoque etiam ordine non paucas exhibet species singulares & anomalas, sui, ut vocant, generis, tanquam exceptiones à regulis generalibus, ad libertatis scilicet suae nullis legibus obnoxiae ostentationem.

At neque secundò, si natura rei id pateretur, humana conditio admitteret. Cum enim plantarum numerus ingens fit, in his aetatis angustis, memoria imbecillitate, intellectus inadvertentia & caligine; quis adeo universalem specierum omnium noticiam, adeoque claram & distinctam singularem, se unquam assequi posse sperat, ut tali incepto succederet? Quis adeo circumspicere esse potest ut ad omnes omnium convenientias & differentias attendat, easque sub uno quasi intuitu comprehendat, quod tamen ad eas inter se conferendas necessarium est?

Nos ergo Methodum Plantarum omnibus numeris absolutam non pollicemur, cum natura (ut diximus) intra limites Methodi cuiuscunque coerceri repugnet: at neque quam patitur natura perfectam & eliminatam: non enim id unius est hominis aetatis; sed quam potius accuratam pro ingenii nostri tenuitate, & modica harum rerum peritia.

Methodos autem illas quae plantas secundum locos natales, aut florendi tempus, vires & usus disponunt, rejicimus, quoniam omnes illae cognatas species separant, alienas conficiunt; eam autem quae à similitudine & convenientia partium praecipuarum, floris scilicet, & calycis, seminis ejusque conceptaculi notas characteristicas generum sumit, amplectimur & usurpamus.

C A P. XXVII.

De Divisione Plantarum, in Arbores, Frutices, Suffrutices & Herbas; & singularum in genera sua subordinata.

Planta perfecta à Botanici vulgò dividi solet in Arborem, Fruticem, Suffruticem & Herbam.

Arbor (*ἄρβωρ*) definitio * *Jo. Bodae* à *Stapel*, cuius definitionem probamus, est Planta lignosa, crassitudine & altitudine inter omnes maxima, cui caudex pro superficie est, perennis & natura simplex, qui in multos ramulos majores, & deinde ramulos multiplices finditur, ut *Pyrus*, *Abies*, *Quercus*, &c.

Frutex (*φύλαξ*) eodem definitio, est stirps inter lignosas altitudine & crassitudine mediocris, cui pro superficie stirpis perennis, natura multiplex, quae facile in naturam arborum lignosam abscissione transcedit.

Suffrutex (*σφύρα*) eadem ex Antiquorum sententia sic definitur; stirps minima inter lignosas & crassitudinis & altitudinis, caule perenni, interdum simplici, interdum multiplici & farnaceo, folio minuto & tenui, ut *Rosmarinum*, *Lavendula*, &c. Haec definitio nullas continet notas quibus sola frutices certò possit distingui; ideoque nos paulò post commodèremus ad hunc.

Herba (*ἕρβα*) eodem definitio ex Antiquorum sententia, est stirps cujus superficies est ex foliis tantum, ut *Phyllitis*, &c. vel etiam ex caule, sed illo annuo, carnoso, & qui diutius durare nequit, lignosusque non est nisi cum exaruit.

Divisio haec quamvis unicuique è vulgo nota, & populari usu omnibus focalis recepta & frequentata sit, non tamen accurata & Philosophica censenda est.

Nam primò, Plantae nonnullae inter duo genera ambigunt, ut ad utrum pertineant difficile sit iudicare, alii Botanici uni, alii alteri eas ascribunt. Sic v. g. *Vitis* Theophrasto arbor est, reliquis Botanici frutex, ut alios omittam. Natura enim tam in plantarum, quam in Animalium genere, inter superiores & inferiores ordines, species nonnullas mediae & ambiguae conditionis producere solet, quae utroque velut connectant, ut ad utrum pertineant omnino incertum sit.

Secundò, Arbores nonnullae recis cymis in frutices; frutices avulsis aut abscissis stolonibus in arbores facile transiunt. Sic v. g. *Lentiscus* magnâ solum ex parte fruticet; multis ab una radice stolonibus & virgulis affurgens; interdum verò quando non caditur sed negligitur (ut plerisque locis ad Anam fluvium observavi) in arborem fulgi magnitudinis excrevit, inquit * *Clusius*. Juniperus quoque apud nos in ericetis frequentissima, caesa aut à jumentis depasta plerumque fruticet; in cap. 10. permittit nec violenter in arborem adolefcit. Idem dicendum est de *Buxo*, & (ut nonnullis videtur) liliace coccifera, quae in Galliae Narbonensi eisdem de causis in fruticum ordine coeherent. Ex altera parte *Myrtus* nisi sepius purgentur in fruticem transiit. Theophrast. Hist. lib. 1. cap. 5. *Quamru* [*Arbutus*] sua natura pusilla est, sed ramis expurgata in magnam altitudinem affurgit, quemadmodum etiam *Malus Punica*. Bellon. de neglect. stirp. cap. 12.

Tertiò, Plantae nonnullae in aliquibus regionibus fruticum modum non excedunt, in aliis arborum statum & magnitudinem assequuntur. Sic *Ricinus*, quae Lobelio in *Adversar.* annua nec rediiva planta dicitur, in Creta multis perdurat annos, & in tantam excrevit altitudinem, ut nonnulli facilius adnotis consensu possit, quod * *Bellonius* tradit. *Clusius* quoque in maritimis Beticae *Ricinus* crassitudine humana, altitudine trium hominum, multis pregrandibus ramis brachiatis & multis annis durantes observavit, eoque exactissime congruentes descriptioni Dioscoridis. *Schol.* in *Menard.* cap. 4. Nos quoque in Sicilia *Ricinus* arbuticulus, Sambuci annulum lignosam & perennem, in sepius frequentem observavimus. *Rhododendri* nonnullis Cretae insulae locis ad arbuticulus crabes consensientes aptae, quae alibi parvae sunt. *Bellon.* de neglect. stirp. cap. 12. Idem *Observ.* lib. 1. cap. 43. *Rhododendri* rubro flore, inquit, in monte *Arbi* in summam celsitudinem attolluntur, earumque caudices crassitudine fidebus non cedunt. *Arbuti* quoque, quae in aliis locis plerumque duntaxat fruticant, ingentes illuc sunt arbores. *Bellon.* ibid. *Cornus* foemina, quam Galli *Lanos* imitati *Sanguineum* fruticem appellant, haud minor in monte *Caspagne*, non procul Philippis Macedoniae urbe,

* *Comment. in Theophr.* Hist.

* *Hist. lib. 1. cap. 10.*

* *Observ. 1. lib. 1. cap. 18.*

utbe, nascitur quam majores nostri Corni mares. Idem *Observat.* lib. 1. cap. 56. Multis Austris locis nascitur etiam Corni feminae arbores mare non minores. *Clus. Annot. ad Herbar. locum Ballen.* Suffrutices quoque alicubi in fruticem aut etiam arborum altitudinem excreverunt. Jolius Rute cuspidem Macharente in ipsa Regia plantata meminit, quæ à nulla Ficu vel celsitudine vel magnitudine vincebatur. Nos quoque vidimus baculum trubicatule ligno satis duro & solido, & candide Rutæ cuspidem in Virginia nascentis factum, uti reulit generosis quidam ex amicis nostris, qui se cum illud gestare & circumferre solitus erat.

Quarto denique Arbores nonnulla cum Fruticibus, Frutices & Suffrutices inter se & cum Herbis genere proximo conveniunt, celsedine characteres seu notas genericas & essentielles obtinent. Sic in genere *huss* alia reperitur arborea, & alia pumila; in genere *Amegdali* alia pariter prolera, alia nana; necnon in genere *Illicis*, ut alias omittam. In *Sambuco* autem, *Hyperico*, *Tithymalo*, *Sempervivum*, *Malva*, *Scabiosa* aliisque plurimis res est manifestissima. Ebulus enim quæ herba est, cuiusque superficies quotannis emoritur, eadem omnino cum Sambuco (quæ arbor Botanice censetur) notas genericas & essentielles obtinet. Triagium quoque (quod frutex est ignotus) cum Hyperico: Tithymalus dendroides cum vulgaribus herbaceis; Sempervivum arboreolens, Scabiosa arborea Cretica, Malva arborea, &c. cum cognominibus plantis notis genericis conveniunt, & primo statim aspectu ad eadem genera pertinere agnoscuntur.

Verum his non obstantibus, quoniam Divisio hæc passim cognita & recepta, omniumque fore seculorum usui approbata est, nec alia commodior occurrat, nos quoque cum retinebimus, certiores tamen inter *Fruticem*, *Suffruticem* & *Herbam* distinctionis notas adsumimus.

Plantas ergo initio, divisione dichotoma, partemur in eas quæ caule sunt *arbores*, vel si perenni non lignoso, & quæ caule *perenni* lignoso. Quarumcumque caules annui sunt, Herbas appellamus, five radices perennent five non; nonnullæ, etiam caule perenni non lignoso herbas accensentes violentæ, ut v.g. Brassicæ species nonnullæ, Nicotiana cujus caulis interdum perennat, Malva arborea marina, &c. Quæ caule sunt perenni vel *gemmipare* sunt, & furculos simplices non ramulos annuatim producant, vel non *gemmipare*, gemina producentes eodem anno in ramos & ramulos interdum divisa. Has Suffrutices appellamus; illas adline in Arbores & Frutices subdividimus, inter quas hæcenus certis & fabiles distinctionis notas non invenimus, ideoque superius in eandem definitionem politas contenti sumus oportet. Gemmas appello Arborum & Fruticum fetus novellos quos quotannis Autumno, aut interdum etiam Æstate, concipiunt, squamosis tegumentis velut seculis obvolutos, in quibus per totam hyemam latitant, quæ exactè, vero nove in furculos explicari incipiunt, ut superius diximus.

Arbores ergo & Frutices à Suffruticibus distinguo quòd ille gemmipare sunt, hæ autem minimè. Est ergo Suffrutex minimè definitivus, Planta minima inter lignosas altitudinis & crassitudinis, non gemmipare, caule perenni. Sui Planta caule perenni, lignolo, non simpliciter furculos annuatim producentes, sed ramos in ramulos & furculos divisos & subdivisos.

Verum quoniam Suffrutices plerique cum Herbis notis genericis conveniunt, nec admodum numerosi sunt, eos Herbis admiscebimus, adeoque tria duntaxat summa Plantarum genera constituimus, Arborem, Fruticem, Herbam.

Summis autem generibus constitutis sequitur ut subalterna, seu horum unicuique subordinata exquiramus.

Horum autem note characteristica non tantum à femine ejusque conceptaculo (quanquam ab his præcipue) sed & à flore ejusque calice desumenda sunt; non omnino neglectæ Radices figuræ & constitutione, aut foliorum situ. Flores enim & perianthia nonnullorum generum certiores & magis conspicuos characteres exhibent quam femina aut eorumdem involucria. Sic v.g. in genere *Leguminoso* *flos papilionaceus* character est insignis, quem species omnes *Leguminum* velut frontis impressum intus ostentant; cum ex seminum corumque conceptaculi numero, figura, situ aliusve accidentibus difficile esset notam generis indicem sumere.

De Arborum & Fruticum divisione instituenda, cum horum genera non admodum numerosa sunt, non est cui multum laboremus. Herbe autem cum numerosissime sunt, in his rite distribuendis & ordinandis præcipua est difficultas. Nobis dum multumque considerantibus non alia prout potior differentia videtur quam quæ desumitur à *Plantula seminale*. Plantas ergo primo in loco dividemus in eas quæ *Plantulam seminalem* habent *bisfoliam* aut *bivalvem*, seu mavis, bimis cotyledonibus instructæ; & eas quæ eandem obtinent *alio vel utroque folio* seu cotyledone *carentem*; in his quæ primo & terra exeunt folia succedentibus finila sunt.

Posterioris generis omnes, paucis exceptis, *Alparago*, *Pæoniæ*, *Aro*, *Cyclamino* & siqua sunt similia, foliis sunt Gramineis. Florum respectu dividuntur, in eas quæ floribus sunt *apetalis* seu *flaminis*, & eas quæ floribus *petaliferis* seu bracteatis. Quæ floribus *flaminis* sunt dividuntur in *Culmiferas*, hoc est, quæ caulum teretem, geniculatum & plerumque concavum edunt, singulis foliis ad singula genicula cum involucribus: & *Graminifolias caule*, geniculis nodosis non intercepto. Culmiferæ grano majore quam femina hominibus in cibum veniunt *Frumenta* & *Cerealia* vocantur, reliquæ grano minore *Gramina*. Quæ floribus *petaliferis* sunt, vel conceptaculum feminale in terra localmente divinum obtinent, seu radice *bulbosa* proprie dicta sunt, hoc est, vel è pluribus squamis invicem incumbentibus, vel è pluribus tunica exteriori ambiente contexta; seu radice *tuberosa*, ut *Crocus*, *Colchicum*, *Alphodolus*, &c. seu radice *fibrosa*, ut *Phalangium*; vel *bacifera* sunt, ut *Alparago*, *Arum*, *Dracontium*, &c.

Prioris generis herbe, quæ calice petaliferum feminale bisfoliam aut bivalvem obtinent, à floribus conditione commodissime dividi possunt. valentur in eas quæ florem habent *apetalum* seu *flaminum*, hoc est, foliis flaminibus cum stylo & calice compolitis, foliis illis figuacibus, & nullis, coloratis, petalis nobis cum *Colonna* dictis, quæ vel decidunt vel marcescunt ante feminum maturatum, carntem: & eas quæ florem obtinent *pentapetalum* seu bracteatum, foliis illis figuacibus coloratis instructum.

Nos. Ad

Not. Ad petalum constituendum due conditiones concurrant oportet: 1. Ut sit tenellum, & colore aliquo præter herbaceum infigne. 2. Ut sit fixa aut caducum, hoc est ut vel desiliat, vel marcescat antequam semen maturecat.

Quæ florem habent *petalis instructum* seu bracteatum, vel sunt eodem *composito*, vel *simplici*.

Florem *compositum* voco qui ex multis foliulis in unum totalem florem coactibus constat. Florem hunc unicum compositum voco potius quam foliculorum agmen, quia unico pediculo donatur, & unico calice includitur, & id multis speciebus circulum in margine habet foliorum planorum radiatim medium discum ambientium, diversæ à reliquis foliulis figure & magnitudinis.

Herbe flore composito vel *lactiflora*, suntque eodem planifolio plerumque naturæ pleno; vel *succo limpidio* scatent. Hæ autem vel sunt flores *discoides*, h. e. ex pluribus brevibus, compressis & confertis foliulis, in unum quasi apparentem superficem digestis composito; succedente femine vel confertis foliulis, in unum quasi apparentem herbe *Pappi* dicuntur, vel *solido* & pappo destituto, in *Corymbiferis* dictis; vel flore *spiraliter*; hoc est, ex pluribus concavis oblongis foliulis, ad margines in longas lacunas dissectis composito. In hoc genere foliuli etiam marginales fistulosi sunt. Hæ *Capitata* vultu dicuntur, quia calyx earum squamosus in ventrem plerumque extumescit.

Quæ florem habent *simplicem*, h. e. ex petalis, tantum cum flaminibus & stylo constantem, feminum respectu dividi possunt in duo genera, Primum est earum quæ seminibus sunt *nudi* seu verè, hæ apparent tantum, h. e. nullo præter Perianthium vasculo aut tegmine donatis: Alterum earum quæ seminibus *conceptaculo* proprio, & à perianthio distincto *restiti*.

Quæ feminibus sunt *nudi* pro numero seminum singulis floribus succedentibus dividi possunt, in eas quæ femina ad singulos flores obtinent. 1. *Singula*, 2. *Bina*, 3. *Terna*, 4. *Quaterna*, 5. *Multa* incerto numero. Quæ *bina* ad singulos flores femina obtinent in duplici figura differentia, *Alis* flores *pentapetalis* in umbellis plerumque digesti, & hæ *Umbelliferæ* dicuntur: alii flores monopetali, quadripetali, folia caules ad singula genicula stellatim ambientia, multa, & hæ *Stellatæ* appellantur.

Quæ itidem *quaterna* producant femina post florem unumquemque, duorum sunt generum: *Alis* folia in caulis ad singulos geniculos ex adverso bina, flores labati, quæ *Verticillatæ* appellantur: alii folia alterna, seu singulatim in caule sita, quæ *Asperifoliarum* titulo innoscunt.

Verum quoniam femina, quæ videntur in nonnullis hujus generis plantis *nuda*, verè non sunt, sed folliculi seu thecis inclusa, ideoque titulum hujus membri divisionis hic emendandum.

Herbe flore perfectio feminibus vel nudis, vel in singulis foliulis, à planta matre uni abscedentibus, singulis.

Nos *quidem* in Methodo plantarum non ita pridem edita pro nudis habuimus Verticillatarum femina, prout vulgo habentur, quamvis in nonnullis, ut *Libanidis encyrtophoræ*, dari nucleum, à spongioso cortice discretum non nescimus, quoniam in plerisque hujus generis cortex nucleo ardè adhæret, & Theophrastus ipse femina hujusmodi nonnulla pro nudis habet: idem de reliquis hoc genus feminibus, ut v.g. Stellatarum, Asperifoliarum, & Polypermarum dicendum, ea à nobis nudis accenseri quia folliculi quibus includuntur interiori nucleo in multis speciebus adhærent, in omnibus (etiam Malvis ipsis) una cum feminibus inclusis à planta productrice abscedunt; ideoque videntur & vulgo reputantur non conceptacula seu uteri feminum, sed membranz tantum involventes, & secundum analogi.

Quæ femina ferunt in conceptaculis seu vasculis propriis, à perianthio distinctis, distinguere possunt in eas quæ in pericarpio seu pulpa humida aut molli femina inclusa obtinent: Hæ duum generum sunt, nimirum vel 1. *Fructu majore*, corticoso, cui flos insidet; quæ *Pomifera* dicuntur: vel 2. fructu minore membranâ tenuiore vestito, quæ *Baccifera* appellantur; & eas quæ in conceptaculis *seccioribus* femina continent. Hæ autem in multa adhuc genera subdividuntur. Sunt enim vel *conceptacula pluribus & distinctis* eidem flori succedentibus, quas *Multifloras* dicimus, ut v.g. *Aconitum*, *Anagallis*, *Dolphinium*, &c. vel *conceptacula singulis*, aut *conjunctis*, quas enim nos pro ejusdem vasculi cellulis habemus, Cæsalpinus aliique pro conceptaculis diversis sed conjunctis. Hæ autem pro numero foliorum in flore & eorumdem figurâ dividimus in 1. *Monopetalas*, quarum scilicet flos unico & continuo folio constat, eoque vel *Uniformi*, vel *Difformi*. Florem uniformem superius descripsimus in capite de Floribus plantarum. 2. *Tetrapetalas*, flore pariter vel *Uniformi*; cui succedit vasculum feminale, seu *oblongum* ut in *Tetrapetalis filiquosis*, seu *brevi & curvo* in *Tetrapetalis capsulatis*, vel *Difformi*, quales sunt *Papilionaceæ* dictæ, quia earum flos Papilionem alis expansis quadratenus imitari videtur. 3. *Pentapetalas*, flore *veras* quarum flos quinque petalis distinctis constat; *five apparentes*, quarum flos revera monopetalus est, cum lacina in quas dividitur ad ungues junctæ sunt, sed pentapetalum refert ob profundas & ad ungues fore pertinentes scissuras.

C A P. XXVIII.

De Collectione, exsiccatione, asservatione Plantarum, earumque partium.

IN Plantis earumque partibus colligendis observationum celestium, & Astrologicarum de partibus Zodiaci, planetarum aspectibus, configurationibus, influentibus, &c. rationem non habendam censuimus. Quantum enim hæcenus observare licuit, incerta & fallaces sunt, & succedunt carent.

At neque multum referre putamus quâ Lunæ ætate collectæ fuerint plantæ: quin æque durabiles esse crescentes & decrescere sydere collectas.

Omnes denique de modo colligendis observationum superstitiosæ vanitates damnamus.

In genere autem colligendas censemus cum in statu & vigore sunt, cum succo jam mihi & probè concocto turgida, antequam indurascensibus fibris lignescere incipiant: & quod ad tempus attinet, de sereno, cum Solaribus radiis matutino rore dissipato penitus exsiccatæ fuerint.

Verum (ut rectè Schröderus) finem duplicem collectio respicit, asservationem & usurpationem.

Asservationis causâ (ut ille pergit) colligende sunt eâ temporis periodo, quâ vigent qualitates ad durationem facientes, ut sunt hiecitates, caliditas, vel moderata frigiditas.

Usurpationis ratione colligi requirunt dum qualitates vigent medicationi aptiores.

Sed ut de partibus plantarum in specie agamus,

1. Quod ad Radices attinet nonnulli Vere potius quàm Autumno colligendas iudicant, quia tum (præsumam fucus in folia & fructus absumitur) major is inhi & vegetior vis, humôrque abundantior: è contra Autumno parçiori pollent succo, siquidem æstatis decursu in caules, folia, flores, fructus omnis facultas insumpta sit, & proinde radix enervata. Alii præstare putant æstate eas colligere, cum planta in vigore ac maturitate fuerit. Quippe ut integram plantam ita & radicem cum maturitate vigorari censent. Alii denique Autumno colligi satis esse statuant, cum folia decidunt, cauliculi contabescunt, ob has rationes, 1. Quia omnis humor à stirpe ad radicem recedit. 2. Plurima per hyemem in terra relicta ad ver usque pereunt non raro frigore, aut gelu confictæ corrumpuntur, ut v. g. Cichorium, Beta, Carota, &c. 3. Non habent radices hyeme quod nutrant, adeoque sibi solis alendis vacant, & tunc temporis robustissimæ sint oportet. 4. Accedit frigus Autumni, condensans radicem calorem, omnique exactiùs concoquit. 5. Radices Autumno vegetiores esse inde etiam evincitur, quod Autumno transplantatæ facilius proveniant quam Vere. Hæc omnia P. Laurenbergius.

Verum rationes hæc rem non concludunt, siquæ facili respondetur. Nam 1. Nullus est Autumno humor à caule in radicem recessus propriè dictus: quod tamen in idem recidit, humor qui in caule ætate evaporat; cùmque ascensu à frigore inhibito, novus à radice non subministratur, tum folia desunt, tum in nonnullis caulis ipse marcescit. Radix autem in terra latens succo turgent necesse est, cum humor semper præsto sit quem è terra combibat, nec ullum in folia & caules impendat. Nec tamen inde sequitur Autumno vegetiores esse radices, sed potius Vere, postquam fucus longa in vasis per hyemem digestionem & velut circulatione exaltatus fuerit, mitiorque & maturior evasit.

2. Excipiendas concedimus quæ à brumali frigore vel corrumpuntur, vel etiam damnum & injuriam sentiunt: his enim Autumno colligere præstat.

3. Cum radices per hyemem non habeant quod nutrant, tunc temporis robustissimas quidem esse convenit, non tamen initio hyemis, sed cum temporis diuturnitate earum succus (ut diximus) probè concoctus & maturatus fuerit.

4. Quod frigus Autumni condenset radicem calorem omnique exactiùs concoquit concedimus. Quo ergo diutius infusus ejus senserint, (in nimis vehementer it) eo melius concocto succo mitiores & maturiores sunt; ut in Pasticanis latissimis experimur, quarum radices tempore Quadragesimali eruat longe fapiores & dulciores sentiuntur quam Autumno.

5. Quod Radices Autumno transplantatæ facilius proveniant, eas tunc temporis vegetiores esse non vincit. Ideo enim facilius comprehendunt, quia cum omnis germinatio sursum à frigore inhibetur, nec aliud habeant quod agant, fibræ duntaxat agendis vacant; nec ante foliis & caulibus emittendis distrahuntur, quam diuturnitate temporis solo affuerint, eique firmiter coahærent. Adde quod per hyemem terra plerumque humore scatet, ut nullum is à siti periculum sit, quæ æstate plerumque calore ambientem humorem evocante, perimuntur.

Nos ergo herbarum omnium radices colligendas censemus cum plenam maturitatem adeptæ sunt, antequam caulem emittere incipiunt: atque nonnullas autumno, alias æstate, pleraque vere: Plantarum annuarum ætate: Biennium, si periculum sit nè Brumali frigore corrumpantur, aut vitium contrahant, ut Carota, autumni initio; si hyemem facile tolerant nec lignescant, primo vere antequam germinet, ut *Pastinaca latifolia*; quod si ante hyemem exactam lignescere incipiant, ipsæ etiam hyeme, ut *Rapa*: Earum quæ caule edito radicibus intereunt, vere antequam germinet; quo tempore pleraque etiam plantarum perpetuarum radices colligi possunt: nonnullæ tamen, ut *Acetosa*, *Althæa*, *Alvi*, *Ingulsi*, *Cyclamini*, *Dracunculi*, &c. quovis anni tempore excepta hyeme colligi possunt. Ratio cur radices plerumque plantarum colligende sint antequam caulem edant vel germinet est, quia cum caulem emittunt, succus illico radicem destituit & fibre lignescunt.

Flores (ut rectè Schröderus) colligendi sunt, cum pulchritudine sua luxuriant, nec tamen marcescunt. Excipe paucos qui in geminis colligi volunt, ut *Rosa*, *Jasminum*, & sim.

Herbæ & folia cum odore, colore, sapore, acuminisque superbunt, & florescentie appropinquant, ad usum scilicet, medicum, aut ad Herbarium ficum conficiendum, cum enim nimis tenere sunt, succus apertior est, & tota fere planta in humorem resoluta evaporat. Hinc & gramen non ante demerunt pro feno quam in caulem abierit. Nam quamvis ad palcua aptius sit, dum adhuc tenerum & reosum est, non tamen ut exsiccetur in feno: quia quamvis tunc temporis humore admodum turgeat, postquam tamen examinet, succo evaporante parum solis restat pro pabulo, sed in nihilum fere contrahitur. Deinde succus nimis exaltatus nimis firmum & solidum nutrimentum præbet. Tandem fucus ille specificus, vasis propriis contentus, in quo tota vis plantæ quæ talis consistit, aliquo tempore indiget, ut rite preparetur, & maturecat.

Ad usum culinae sive in acetaris, sive in oleo, Herbæ fere aptiores sunt dum teneræ adhuc & recens nate, ut in *Asparagi*, *Lactuca*, *Portulaca*, &c. cernimus.

Herbæ, ut plurimum ad usum medicum cum floribus asservantur, colligende itaque hæc erunt quando floribus triumphat; ut *Calamintha*, *Centaurium*, *Chamaedry*, *Chamaepitys*, *Daucus*, *Fumaria*, *Matragana*, *Origani*, *Polium*, *Pulegium*, *Serpillium*, *Thymus*, &c. Schröd.

Scribit

Semina colligenda sunt cum bene matura fuerint, sicarique creperint, nec tamen excederint:

Idem præstat ad medicinam cum bene maturaverint, ut rectè idem Schröderus: ad asservationem, ut idem è *Bapt. Porta* in *Mag.* antequam omnino maturescant, at neque omnino acerbi sunt, neque ad iustam maturitatem pervenerint.

Verum nos eorum potius consilium probamus qui non ante plenam maturitatem fructus colligendos monent. Maturitatis autem indicia sunt quod sponte defluere incipiunt, vel quod grana seu semina colorem mutare & nigrescere ceperint.

Qui enim immaturi decerpi sunt contrahuntur admodum & corrugantur, eorumque caro sicca & lenta evadit.

De exsiccatione plantarum, earumque partium ambigitur. Plerique enim medici præcipiunt ut in umbra siccetur. Nos potius is assentimur, qui citò & in Sole siccare jubent, quod in feno etiam exsiccando commodissimum experimur. Quo enim citius exsicantur eo melius. Nam quæ in umbra siccantur, si diligens cura adhibeatur, facili situm & rubiginem contrahunt, & tandem corrumpuntur. Quod si velles ut flores & folia colores nativos diutius retineant, in umbra siccare præstat. Cum autem folia, flores & summitates plantarum in sole siccandos dico, nollem ut singulatis sparsa Solaribus radiis exponantur, sed in acervulos composita sepius versentur, donec probè exsiccatæ fuerint.

Fructus pulpâ molli constantes quales sunt *Pruna* & *Uvae* in sole aut in furno exsiccare requirunt: reliqui exsiccare non desiderant.

Pro Herbario sicco efficiendo Plantarum folia & flores diligenter explicata inter chartas siccas reponenda, & moderatè premenda sunt: nam si nimis comprimentur, vasis ruptis humoribus confusis, colorem mutant & nigrescunt. Sæpius deinde transferenda sunt in chartas novas & siccas, aliis faciliè muscolunt & corrumpuntur. Cum penitus sicca evaserint chartis potius assuenda quam agglutinanda statim, quoniam agglutinationi minus firma & durabilis est.

Asservenda sunt herbarum folia, flores & summitates, postquam probè exsiccatæ fuerint in fasciculis chartaceis (alii coriaceos præferunt) siquæ pyxidibus ligneis includis, inque loco sicco & frigido potius quam palati repositis. Calor enim partes spirituosas & odoriferas (in quibus vis plantæ præcipue hospitatur) agitando faciliè evaporabiles & fugitivas reddit. Conducit certe ad diuturnam asservationem, ut aer seculè areat, qui partes activas ei expoliat: plantæ brevis evocat & dissipat. Aeris enim partes in perpetuo motu sunt, movendo autem dividuntur & partes volatiliores plantæ secum auferunt, præsertim si fit calidior. Proprium enim caloris est partes agitando à se invicem separare & dividere. Quod si hoc non esset, & partes plantarum vaporabiles non minus in vase clauso quam in aere libero exhalarent; vasis tamen latera eos cohibent nè longius recedant, sed ad plantam conclusam rursus reflectant, & ibidem quandam quasi circulationem efficiant. Hinc morem illum improbamus herbas in fasciculos colligendi, deque Officinarum teatibus suspendendi.

Fructus qui exsiccare non desiderant, ut *Mala* & *Pyra*, aeri exposta & in acervos congesta satis commode servantur, si modo loco sicco & frigido reponantur: nam si locus calidior sit succo emanantis contrahi & corrugari experientiâ didicimus. Sed nè nimis firmi, varios modos servandi fructus vide apud P. Laurenbergium *Horticult.* lib. 2. cap. 2. §. v.

Semina in conceptaculis suis optimè servantur loco frigidiorè & sicco: satis commode etiam in fasciculis aut involucribus chartaceis siquæ cistis ligneis includis, inque loco sicco non nimis calido repositis. Nam calor immoderatus eo usque exsiccet semina ut germinationi inepta evadant.

Semina nonnulla si probè asservata fuerint per decennium integrum fecunditatem suam custodiunt & lata germinant. Maximum ab humore damnum sentiunt & ad putredinem disponunt. Et tamen (quod mirum est) terræ gremio excepta, quantumvis per hyemem perpetuò fere madent, secura & illæsa latitant, novoque vere promptius & alacrius germinant quam quæ diligentissime custodita fuerint, ut superius innuimus.

CAP. XXIX.

De Chymicâ Plantarum Analyti, & partium resolutarum Ufu.

Misâ controversiâ illâ inter Chymicos & Philosophos tantopere celebratâ, an Ignis sit verus corporum Analyta, vulgò notum est, constitutiva vegetabilium principia esse spiritum, sal, phlegma, oleum, & terram.

Sunt Vegetabiles sunt vel Vinofi, vel Urinofi; illique vel Acetofi vel Sulphurei; hi verò nil aliud funt quam salia volatilia modico phlegmate soluta. Salia dividuntur in volatilia & fixa, illa in Urinosa & Oleosa (Olea enim interdum concrevunt in Salia sui generis) hæc in essentialia, seu marina, & inxivialia, etiam & in saccharina. Phlegma prout magis vel minus participat de Sale, vel Oleo, varia fortitur epitheta, ut simplex, insipidum, aqueum, frigidum, abfcescent, aromaticum, amarum, calidum; phlegma per se, proprie loquendo est humiditas elementaris. Olea sunt vel distilla, vel expressa, eaque odorifera, balsamica, fetida, modora, inflammabilia, ætherea, crassa, &c. terra damnata & inipida audit, licet interdum variis operationibus & usus inferiori, quæ quidam Chymici optime norunt. Hæc principia Vegetabilium in se invicem transmutantur, sunt enim secundaria elementa.

Modi efficiendi & preparandi hæc principia, seu Membra Vegetabilia à seminibus, frugibus, floribus, foliis, aliisque partibus plantarum, putrefaciendo, fermentando, digerendo, destillando, separando,

parando, rectificando, incinerando, elixivando, filtrando, evaporando, vel Crystallizando, adeo triti & omnibus familiaris sunt, ut hic non opus sit Cramben toties coctam propinare.

In Scholis Medicis notissimum est, spiritus acerosos vim Bezoardicam habere, volatiles venenatissime acrimoniam domare, ferocentes humores figere, & obtundere; unde apud Chymicos corrigentis Vice admodum frequenter funguntur in preparando Antimonio, Saturno, Helleboro, Opio, Aro, &c.

Spiritus sulphurei sunt inflammabiles, inebriant, sanguinem accendunt, absintum rotundum laetant partium, excitantque tonum Viscerum, & humores reddunt acres, unde horum potiores effectum evadunt Phlegmatici, Hædici, vel Hydropici; modicè tamen sumpti sunt Cordiales, & labantes vires sapè revocant; in externis applicationibus sunt egregii usus contra frigidas imptempies; inferviunt etiam extrahendis tincturis, & resinis.

Spiritus urinoli vegetabiles, & salia volatilia, sunt diaphoretica, diuretica, acidum destruant, & cum illo se jungunt, unde sal compositum refultat Armoniaco simile; sanguinem torpidum, crassum, vel emortuum, resuscitant, fluidum & volatilem reddunt, & restaurant; spiritibus animalibus, & generi nervoso sunt admodum amici; unde juvant in Scorbuticis, Cephalicis, & convulsivis affectibus. Notandum tamen est, quod hæc salia vel spiritus urinoli frequenter vel copiosè propinati appetitum depreciant, & digestionem impediunt, obtundunt enim glandulosum fermentum primarium viarum, & interdum excitant paroxysmos Hypochondriacos, convulsivos & icteroticos, (licet eisdem eradicent, & tollant, fermentando cum materia morbifica, quæ sæpenumero habet texturam acidam.

Salia volatilia plantarum rarò in Alembicis ascendunt sub sicca formâ, aut lateribus vasis adherent, sed liquore immerguntur, & solvuntur; quod patet ab odore, & mixturâ cum acidis. Hi spiritus urinoli & volatiles redduntur fixi cum spiritu salis, aut vitrioli: affirmant nonnulli omnino hoc sal volatile oriri ex animalculis copiosissimè reperiis in plantis putrefactis, sed hi nimis indulgent suæ phantasiæ; multa enim experimenta faciunt ex contrariâ parte. Hi spiritus urinoli vel salia volatilia non solum eliciantur è plantis calidis, Aromaticis, aut vulgò dictis anticorbuticis, cephalicis, & Stomachicis, ut Cinnamomo, Galangâ, Zingibere; Cochleariâ, Aro, Nasturro, Lepidio, Beccabungâ, Raphano; Rosmarino, Majoranâ, Salviâ, Rutâ, Lavendulâ, Thymo; Mentâ, Absinthio, Chelidonio, &c. Sed etiam è frigidiorebus vel insipidis, ut granis, papavere, lactuca, portulacâ, endiviâ, acetosi, sempervivo, melissâ, musco, Nymphaea, lenticulâ palustri, &c. quod experimenta & argumenta D. Wedelii, & Coxii, extra dubium pollicentur. Hoc intelligendum est de vegetabilibus dum recentes & virescentes sunt; semina dicuntur maximè ex parte esse fertilissima hoc fale.

Phlegma maximè fungitur officio Vehiculi, & inservit Julapis: Laudana, Spiritus, tincturæ, & Olea vix adhibeantur absque idoneo Vehiculo.

Olea destillata habent suos Usus tam internos, quam externos; nam rarefaciunt, penetrant, discutiant, & roborant, attamen cautè & cum judicio interne adhibenda sunt, nè inflammabili vi facultate febrim sanguini, & ordinem visceribus inferant, præcipue in infantibus: verùm Olea expressa, & cocta pigriora sunt, lubricant, & laxant, commodeque miscentur cum destillatis, ita enim & horum caliditas & illorum seguities corriguntur, quod rectè monet Wedelius: inserviunt etiam variis usibus mechanicis.

Salia fixa videtur differre in suis viribus, saporibus, figuris, aliisque qualitatibus, pro ratione plantæ, vel operationis; omnia tamen abundant pro conficiendis acidis, aperiunt & resolvunt coagulationes; unde in cachexia, affectibus Hypochondriacis, Ictericis, & febrilibus juvent. Hæc salia inter se non differre affirmat Clarissimus Coxius noster; attamen illa viribus discrepare ostendit D. Greuvius; & figuris suis multum variari demonstrat D. Levenboeck. Inserviunt etiam pro conficiendo Vitro, & Saponi.

Wedelius videtur (in mediâ saltem opinione) rem actu tærigiffi, affirmans Sal Alkali unum ab altero non differre, in genere, formâ externâ, seu affectu generali, attamen figuris, poris, & viribus pro omnia non convenire.

Salia essentialia, & marina è lixivis Crystallifata, quorum preparationes, & figuras vide apud D. Greuvium, suos habent usus in Medicinâ, incidendo, & deterendo; nec fermenta viscerum tam facile abundant, & debilitant, ut volatilia, & lixivialia.

Salia vel concreciones Saccharinæ (qualia sunt è succis Fraxini, Aceris majoris, Candæ Indicæ, & Arboris Coco dictæ) inserviunt officio pro conficiendis Symplicis, conservis, electuariis, conditis, &c. variisque usibus domesticis. Attamen Clarissimus Willisius, & S. Paulus contendunt Scorbutum, tabem, aliisque morbos chronicos ab horum usu generari, & propagari; continent enim particulas acres & corrosivas mixtas cum rotundis & roscidis, palliantibus acrimoniam, quæ distillatione se manifestat.

Decocta plantarum, modò clausè & diligenter fiunt, numerentur inter optimas preparationes; vires enim, & virtutes vegetabilium maximè ex parte continent, sic etiam & tincturæ, extracta, & pulveres; attamen singule partes plantarum chymica analysi solute non donantur omnibus specificis virtutibus, quas in ipsis plantis reperimus; licet sæpius in se separatim agant, quod conjunctim non agant.

Succi vegetabiles fermentant dant omnia genera Vinorum & liquorum inebriantium, quæ varia induunt humana & qualitates pro naturis plantarum & regionum, & sunt apprime utilia necessitatibus humane vite, modò sobriè utantur secundum salutiferam naturæ institutum. Hi succi colliguntur vel incisione, vel maceratione, & expressione. Succus inspissati dicuntur Rob, quod fit vel solâ coctione, vel mixtura sacchari seu mellis. Rob cum liquoribus diluta essentia effluat continuè, vel inserviunt pro fundamento bolorum & pilularum. Gummi seu Resina nil aliud effe videtur quam succi vegetabiles magis cocti, digesti, & concreti. Omnia operantur pro ratione plantæ, hinc audiunt diuretica, cathartica, & narcotica, e.g. Terebinthina, Gummi Gotca, Opium, &c.

Melliora

Melliora & nobiliora fiunt medicamenta è spiritibus urinosis, salibus, & oleis, inter se invicem mixtis, & unitis f. a. digerendo, circulando, & destillando repetitis vicibus. Balsama, & saponos commutantur è lixivis, & oleis, egregii usus in pharmacâ, & mechanicis.

Tincturæ vegetabiles, & extracta optimè eliciantur & præparentur cum spiritibus, seu mensuris ab ipsis plantis abstractis, corpora enim facillimè solvantur à suis propriis spiritibus, seu mensuris; e.g. tinctura rosarum extrahatur cum ipso spiritu rosarum.

Colores seu lacce eliciantur è floribus cum succo limonum percolato, & depurato; vel cum lixivio benè filtrato è calce vivâ & cineribus clavellatis, seu fossâ. Hoc fiat degerendo, decantando, & evaporando. Hi colores seu lacce inserviunt pingendis floribus, aliisque rebus colorandis, seu miniandis, quando solvantur & parantur in aquâ gummatâ, aut cum albumine Ovi; habeant & suos usus in pharmacâ.

Caput hoc de Chymicâ Plantarum Analysî partiumque resolutarum usu contribuit ingeniosissimus, vir & singularis amicus noster D. Tancredus Robinlon, M. D.

C A P. XXX.

De Morbis Plantarum eorumque Remediis.

Quamvis de morbis Plantarum eorumque remediis multa ab aliis dicta sunt, & plura adhuc cum fructu dici possent is qui carundem culturæ & observationum multum temporis & operæ impenderunt. Me tamen, cui aliud est quod agam, quoque stirpes de se ipsis & animi duntaxat causâ contempler, observationes & experimenta desunt, nec quoniam ferè dicendum suppetit, quod non ab aliis jam pridem dictum est: ad quos Lectorem remittere malle, quam eorum commentarios exhibendi tædium devorare. Quocirca caput hoc paucis absolvam, & primo huic libro coronidem imponam.

Morbi Plantarum sunt vel interni, vel externi.

Internus voco qui à succo nutritio intrus fulcuto originem ducunt. Hic enim si vel nimis parçè subministratur, vel nimis copiosè intrus, vel nimis frigidus & aqueus sit, vel maligna aliqua aut noxia qualitate imbuitur, morbos in plantis generat; Pame plantis non minus quam animalia tabescere & tandem erescere minime dubium est. Nonnullæ ex nimio alimento obestant laborant: ut omnia quæ resanant ferunt, nimia pinguedine in eadem mutantur; & cum radicibus quoque pinguescere corpora intereunt, ut animalia nimio adipi, autore Plinio. Est & aliis ab alimento nimis ubere morbus quem Polyarchus Græci vocant, cum arbores aut etiam herbæ foliis aut frondibus adeo luxuriant, ut fructum, vel nullum, vel paucum, vel strigiosum ducant. *Luxuria hæc in segetibus castigatur dente • Plin. lib. 18, pecora dant in herba sunt, & depascit quidem, vel sepius nullam in spicie injuriam sentiunt.* Sed & contra, si planta prodest, quicquid contradicit Plinius. Ab humore nimio radices perpetuò allientur aut inundantur pleraque plantæ præcipue læduntur, vel ob frigiditatem, vegetationi maximè inimicam, vel fortè quod humor poros obstruens aeris ad radices liberum appallum & influxum prohibet. Hinc in Septentrionalibus montosis Angliæ & Scotiæ, ubi solum palustre rarum & fungulosum Spongiæ instar aquam imbibit & retinet, Erica longè latèque omnia occupant, & paucissime præterea plantæ veniunt: hinc in fieltibus fundo impervio late fruges languent, & ad frugum non perveniunt: quamvis in his fortasse etiam aqua stagnans compurefcat, & ad plantas corruptendas conducit. Hinc, ni fallor, corticis in arboribus nimia contractio & densitas, quæ succi liberum ascensum impedit, & truncum in latitudinem extendi & augeri non permittit; cui malo hostulani nostris venient cortice secundum longitudinem lincis aliquot ductis inciso: hinc denique arboris nucleo insistantur, qui ab humore crudo & frigido ortum ducit. Ut ilago frumentorum & granum nonnullorum morbofice internis an externis accendenda sit dubito. Dispositio certè ad hunc morbum est in ipso semine, quamvis fortasse deur aliqua causâ procacitætica seu externa quæ in matrem diffusam agens morbum facile inducat. Verum de utiligine in capite de frumento fulius agetur.

Externos morbos voco qui ab externa causâ inducuntur. Causæ externæ morbos producentes sunt vel injuriæ celi & tempestatum, vel insectorum punctiones, erosiones aut etiam afflatus maligni. Cælestis malum (ut cum Plinio loquar) & maxima segetum pestis Rubigo est, Anglice æstivum vocamus. Frequentissima hæc in roscido tractu convallibusque & perlatum non habentibus; è diverso caret è ventosa & excellâ. Hujus remedium superfluciosum & magicum proponit Plinius, nimirum Lauri ramos in arvo desiccat, in quarum folia vitium ex arvis transt. Mellus probissimum fœnis, fœtisque doli solennes, quos huic pesti averuncenda insituebant, Robigalia appellantes, si modo vero Numini & non falsis & fictis quibuldam Dis sacrat fuisse.

Insectorum punctiões, erosiones aut etiam afflatus noxii originem debent plerique tumores & excrecentiæ in plantis, quæ generali Galliarum nomine complectitur summus Vir Marcellus Malpighius, quorumque historiam & Anatomien soliti sum ligate & æstivis exsequitur Anatomies Plantarum parte altera. Tractatum autem illud de Gallis [ab Insecto] ovi à turbata plantarum compage & vitato humorum motu excitat, quibus inclusa ova & animalcula, velut in utero foventur & augentur, donec manifestans formatique propriis partibus quasi exortantur novum exopantia aurum. Nam superius multis adductis exemplis demonstrat plantarum tumores reliquos quæ fideratas partes mufcas & diversa Insectorum genera fovere & alere donec emancipata viam, sibi faciant. Plura enim (inquit) insecta sua edunt ova, omni fere auctore succo destituta, quam aliqua cortice privantur, ita ut mollis primæva partium compages occurrat sub specie quam vernis. Ut igitur inclusum animal debitam acquirat partium manifestationem & soliditatem, uterum vel

vel saltem vicariam ipsius opem exigit, quam in plantis sagax insectorum natura perquirat. Quare ex diversâ Ovorum contentorumque Animalium indigentia à parentibus Muscis variè diversis plantarum partibus ova committuntur vel deponuntur. Quæ enim robusto cortice muniuntur, & alimoniam unâ cum animali claudunt, quacunque arborum parte jam tabefacta opportunè custodiuntur. Quæ verò molliora sunt in foliis ipsis deponuntur, vel si copiosius exigant humidum, majorémque tutelam, intra gemmæ tenellum corpus; intra furculos, flores, amentum, pericarpium, semina, lignum, radices & singulas ferè vegetantium partes conduntur, ope terebræ, qua Gallarum mulsæ præ cæteris pollent. Terebræ enim quam diximus radix ovario necitur, ita ut dispersa per multiplices tubas ova per communem ductum, quasi per uterum seu vaginam foras à basi terebræ propellantur. His conjecturis sensuum fidem addere liceat. Semel propè Junii finem vidi muscam [quam alibi delineavit] insidentem Quercinæ gemmæ adhuc germinanti: Hærebat etenim foliolo stabili ab apice hiantis gemmæ erumpenti; & convulso in arcum corpore terebram evaginabat, ipsamque tenfam immittebat, & tumefacto ventre circa terebræ radicem tumorem excitabat, quem interpolatis vicibus emittebat. In folio igitur avulsâ muscâ minima & diaphana reperi ejecta ova, similis his quæ adhuc in tubis supererant. Tam ferax itaque muscarum familia è Gallis erumpentium, sic distante natura, terebræ seu duplicis linæ usu vulnerat & perfodit molles plantarum partes; ita ut ex diversâ ipsarum natura & compage variè pariter emergant morbosæ excrefcentiæ & tumores. Ex infuso namque liquore è terebræ extremo effluente, qui summe activus & fermentativus est, nova in tenellis vegetantibus particulis excitatur fermentatio seu intestinus motus, ita ut appellens nutritivus succus & in transversalibus recollectus utriculis, peregrinâ aurâ inspiratus fermentari incipiat & turgere, ut frequenter in nobis & sanguineis perfectis Animalibus ex apum infusito vulnere, & subinde infuso ichore experimur. At non ex vulnere tantum & liquore fermentativo infuso mori excitantur, sed afflatu ipso ovi aut insecti afficiuntur & contabescunt plantarum partes: Mirabilis est (inquit idem Clariss. Malpighius) quod passim ex relicto uno vel altero muscæ minimo ovo in foliis Vitis, Quercis & similium accidit: convulsis enim fibris totum folium circa expositum ovum in spiram contortum contabescit: quin tanta eî depositi ovi vis; ut non solum subiectum folium, sed communicata pediculo labe, indeque continuato furculo & appendis foliis; totus tenellus ramus in spiram contortus summi colorum jacturâ exarescit. Hæc omnia D. Malpighius.

Notandum autem non omnes Plantarum tumores & excrefcentias ab insectorum vulneribus aut afflatibus venenatis excitari, sed quosdam ab interno principio, nimirum succo nutritio quomodo-cunque alterato, vitiatò, & à debita sua crassi & consistentia recedente oriri: interdum etiam ab externo vinculo aut pressura, constitutione impedito nè per propria vasa liberè fluat: Cum enim à radice semper copiosè subministraretur, & à dictis causis impediatur nè cursum continuet, in latus digreditur, & vasis impetu ruptis tumores gignit. Verùm de his consulatur Clariss. Malpighii liber modo laudatus. Nos his contenti hunc librum finiemus.

HISTO-

Herbarum Tabula generalis, summa genera exhibens.

Herbe sunt vel

Imperfectæ; quæ partibus præcipuis, flore scilicet & semine, sed præcipuè semine, vel carent, vel carere videntur, adeoque ortum habere spontaneum; ut *Fungi*, *Algæ*, & *Musci* species nonnullæ. *LIB. II.*
Perfectiores; quæ flore & semine donantur, saltem semine. Hæ vel sunt semine

Minutissimo, & nudis oculis inconspicuo; adeò ut earum pleræque ante inventum microscopium à nonnullis etiam magui nominis Botanicis steriles habitæ sunt; ut *Capillares herbe* dictæ, &c. *LIB. III.*
Majore; quæ vel sunt Plantulâ seminali

Bisolia, seu bivalvi, binisve cotyledonibus instructa. Hæ semine satè binis primò foliis plerumque è terra exeunt, rarius valvas seu cotyledones non offerunt supra terram foliorum specie: Sunt autem vel flore

Imperfecto seu stamineo, hoc est foliis staminibus cum stylo & calyce composito, foliis illis tenellis, fugacibus, coloratis, quæ nos Petala dicere solemus, carente. *LIB. IV.*
Perfecto, seu petalode aut bracteato, foliis illis fugacibus instructo: Hæ autem vel sunt eodem

Composito, seu ex pluribus flosculis in unum totalem florem coeuntibus aggregato: qui vel

Plantifolius, naturâ plerumque plenus, plantâ lætescente. *LIB. V.*

Dispositus, hoc est, ex pluribus brevibus, compressis & confertis flosculis, in unum quasi apparentem superficiem digestis compositus, succedente semine, vel

Pappo innascente alato, in *Papposis* inde dictis. *LIB. VI.*

Solido & pappo destitute, in *Corymbiferis*. *LIB. VIII.*

Fistularis, h.e. ex pluribus concavis oblongis flosculis, ad margines in longas lacinas dissectis compositis flosculis etiam marginalibus fistulosis; quod genus herbe *CAPITATÆ* dicuntur. *LIB. VII.*

Simplici, seu ex petalis tantum cum staminibus & stylo constantem. Hæ vel sunt seminibus

Nudis, hoc est, nullo præter perianthium vasculo aut tegmine donatis; ad singulos flores, vel

Singulis. *LIB. IX. PAR. I.*

Binis, floribus

Pentapetalis, in umbellæ formam plerumque dispositis, *UMBELLIFERÆ*. *LIB. IX. PAR. II.*

Monopetalis, in quatuor lacinis dissectis, foliis caules ad nodos stellatim ambientibus, *STELLATÆ*. *LIB. X. PAR. I.*

Ternis, cujus generis est *Nasturtium Indicum* dictum.

Quaternis; Hæ vel sunt foliis in caule

Ex adverso binis, floribus labiatis, caules plurimum verticillorum in modum ambientibus, *VERTICILLATÆ*. *LIB. XI.*
Altero vel nullo ordine positæ; floribus monopetalis, margine quinquepartito; quæ ob folia in plerisque speciebus aspera *ASPERIFOLIÆ* denominantur. *LIB. X. PAR. II.*

Pluribus quatuor, nullo certo aut definito numero, quas *Gymnospermas polyspermas* vocamus. *LIB. XII.*

Conceptaculis propriis & à perianthio diversis donatis, quæ constant vel *Pericarpio*

Pericarpio molli, seu pulpâ per fructûs maturitatem humidâ semina ambiente; Hæ vel sunt fructu

Majore cortice crassiore testâ, cui flos monopetalos margine quinquepartito infidet, semina etiam majorâ sunt: *POSTERÆ* dictæ. LIB. XIII. PAR. I.
Minore, membranâ tenui vestito, seminibus etiam minoribus. *BACCIFERÆ*. LIB. XIII. PAR. II.

Materia per maturitatem ficiore, Hæ autem vel in

Conceptaculis pluribus & distinctis eidem flori succedentibus semina continent, quas *MULTISULI* quas dicimus. LIB. XIV.
Conceptaculis solitariis & singulis, aut conjunctis, quas florum respectu dividimus in

Monopetalas, flore vel

Uniformi.
Difformi.

Tetrapetalas, flore itidem

Uniformi seu

Siliquosas, flori succedente vasculo oblongo.
Siliiculosas, capsulatâ sive vasculo succedente curto.

Difformi, papilionem alis expansis quadatenus referente, quas idcirco *PAPILIONACEAS* vocant.

Pentapetalas seu

Veras & geminas, quarum flos quinque petalis distinctis constat:
Apparentes, quarum flos revera monopetalos est, cum lacinia in quas dividitur ad ungues junctæ sunt, sed pentapetalum simulat, ob profundas & ad ungues ferè pertinentes scissuras.

Unifoliâ aut *aphylla*, i. e. singulis aut nullis cotyledonibus donatâ, ideòque foliis succedentibus similibus, è terra exit. Hæ vel sunt

Flore imperfecto seu stamineo, seu

Culmiferæ, hoc est quæ caulem teretem, geniculatum & plerumq. concavum edunt, singulis foliis ad singula genicula cum involventibus, suntque vel grano

Majore, quarum semina hominibus in cibum veniunt, *FRUMENTA* & *CERBALTIA* dictæ
Minore, *GRAMINA*.

Caule geniculâ nodosis non intercepto, vel non tereti. *Graminifoliae floribus stamineis*.

Flore perfectæ, seu petalode, quæ vel sunt radice

Bulbosâ, hoc est ex pluribus tunicis, exteriori interiori ambiente, contextâ.
Tuberosâ fibrosive, in bulbosis affinis nobis dictis.

His adnumeramus plantas nonnullas quæ semina pulpâ per maturitatem humidâ inclusa obtinent, ut *Arum* & *Dracontium*, quas ni obstaret nota generica cum aliis communis ad *Bacciferas* rectius retulissim.

T A B. I.

T A B. I.

Plantæ imperfectæ.

Plantas imperfectas voco quæ flore & semine carent, aut hactenus carere videntur, cum neque flos neque semen in eis hactenus observatum sit, adeoque sponte provenire creduntur. Hæ ex loco natali distingui possunt in

Marinas, suntque vel consistentiæ

Duriors & lapideæ, plurimarum specierum; *CORALUM*, *Corallina*, *Porus*.
Teneriors & herbaceæ; referentes

Aquaticas, quæ vel

Herbas, seu frutices,

maiores & cauliferae ferè; *Fucus*,
minores; *ALGA*. Utriusque generis species plurimæ observantur.

Muscum seu *Fungum*; *SPONGIA*.

Aquarum dulcium alumnæ; vel foliis

Carentes, capillaceæ seu filamentosæ; *CONFERVA*.
Trifida; *LENS PALUSTRIS*, *Lenticula*.

Extra aquas nascentes, quæ vel sunt substantiæ

Craressis, ad carnes aut ligna accedentis. Hæ nihil ferè commune habent cum plantis perfectioribus: nec enim color iis herbaceus, nec textura analoga, neque flos ullus semineve, aut folium propriè dictum adest; *FUNGI*: qui vel

Arbores, secundum arbores quibus innascuntur distinguendi; peculiaria autem nomina sortiti sunt *Fungus Laricis* *AGRICUM* dictus, & *Fungus Sambuci* *Auricula Judæ*.
Terrestres, iugo vel

Cauliferi, qui vel

Pileati, pileo subto

Lamellato; quorum species plurimæ esculenta & noxia.
Poroso; *Fungus* *POROSUS*.

Non pileati, qui vel sunt caule

Simplici; *Fungus* *ORHITHOGLOSSOIDES*, *Digitell*.
Ramoso; *Fungus* *RAMOSUS*.

Caule carentes, vel

Tenuiores, membranâ seu corium referentes; *PEZIZÆ* *Plinii*.
Crassi & in formam globosâ coacti; *Fungus* *PULVERULENTUS*, *Crepitus lapsi*.

Subterranei, *TUBERA* terre.

Tenuiora & ficioris, ad herbarum naturam propius accedentis. Hæ vel sunt

Caulifera & ramosa, plurimarum specierum; *MUSCI*.

Caule carentes, crustâ modo in terræ superficie, aut in arboribus, lignis, lapidibus, &c. reptantes; *LICHEN arborea* & *terrestria*.

Herbarii *Fuci* & *Alga* nomina ferè confundunt: & revera admodum est difficile plantas hactenus submerinas ad genera aliqua reducere quæ notis certis & essentialibus differant.

Quæ Musci marini Botanici censentur, nobis *Alga* species sunt.

Stripes marinas à maritimis ita distinguimus, ut marinae dicantur quæ perpetuè aquis innant, vel singulis saltem assuam accessibus aquis operiuntur; maritimæ quæ extra aquas in maris litoribus, aut palustribus mari vicinis, alibi in confinio maris oriuntur.

Præter multos semine viduos de quibus in hac Tabula agimus, est & aliud Plantularum genus eodem nomine, semine minutissimo pragnans, de quo in sequenti.

Seminetus *Hypom. Phys.* probabile existimat tubera & fungos omnes è plantis provenire & nasci.

T A B. II.

TAB. II.

*Herbæ semine minutissimo & nudis oculis vix conspicuo
sunt vel eodem*

{ *Folius aversis adnascente*; v. Tab. sequentem.

{ *Caulibus ipsi aut pediculis privatis innascente insidentēve*: Hujus generis sunt vel

{ *Imperfectiores superficie perenni*

{ *Caulis carentes*, foliis in superficie terræ reptatricibus latè se diffundentes, pediculis semina
sustinentibus è foliis enatis; *LICHEN terrestris*.
{ *Caulisferæ*,

{ *Majores*,

{ *Spicatae & repentes* { *Abietiformis*; *LYCOPODIUM*.
{ *Cupressiformis*; *SABINA SYLVEST.*
{ *Non spicatae & erectæ*; *Muscus* seu *abietiformis*, seu *Polypermos*

{ *Minores*, vasculis seminalibus

{ *Caulis terminantibus*; *ADIANTHUM AUREUM*.

{ *E lateribus caulium egredientibus*; seu erectus; *Muscus terrestris* five repens.

{ *Perfectiores superficie annua*; suntque vel

{ *Monophyllæ*,

{ *Spicatae*, folio integro simplici; *OPHIOGLOSSUM*.
{ *Paniculatae*, folio è multis segmentis composito; *LUNARIA*.

{ *Polyphyllæ*, foliis teretibus, caules ad nodos in orbem ambientibus multis, radiorum in
modum; foliis & caulibus pyxidatim articulatis; *EQUISETUM*.

Muscus quamvis ab imperfectissimo quoque primo statim aspectu agnoscatur; cum latissimè pateat
id nomen, omnes ejus differentias unica definitione complecti difficillimum est.

HISTORIÆ PLANTARUM

LIBER SECUNDUS.

QUI EST

De Plantis imperfectis.

PLANTAS imperfectas voco, quæ flore & semine carent, aut saltem carere vi-
dentur, cum neque flos neque semen in eis hactenus observatum sit, adeo-
que sponte provenire creduntur. Sunt qui affirmant Fungorum plerimos
è terra erumpentes semen habere si curiosè examinentur, formati, quamvis
minori, Alceæ Aegyptiacæ semen ferè exprimentæ. *Ephor. German. An.*
6. & 7. *Obs.* 174. Et claris. Car. Clusius plantam quandam Submari-
nam describit *Coralline plumatæ* seu *Athyrophyllo pelagi Coralli* rædo, quæ in
nuculis quibusdam tenellis plantas, jam formatas, à matris facie similes con-
tinet, quæ nihil aliud sunt quàm semina. Unde fortasse his etiam quæ
imperfectæ & seminum expertes censeri solent vim generandi semini, seque ordinario & usitato
modo propagandi natura contribuit. Verum tantisper donec hoc de certis constiterit nihil
innovabimus, sed receptæ sententiæ adherentes Plantas submarinas, Fungos, Muscos pro imperfec-
tis habebimus.

Plantæ ergo imperfectæ sunt vel submarinæ, *Corallia*, *Fuci*, *Spongiæ*, &c. Vel terrestres. Terre-
stres autem sunt vel *Fungi*, vel Musci. Proinde Librum hunc primum in tres partes dividemus. Prima
erit de Plantis submarinis; Secunda de Fungis; Tertia de Muscis; Atque his scilicet seu infecun-
dis: Dantur enim aliqui hujus generis, aut saltem nominis, steriles & semine prægnantes.

PARS PRIMA.

De Plantis submarinis.

QUAMVIS in ipso maris fundo & imis gurgitibus innuiter Vegetabilium species exoriantur;
in immenso gaudio fertilitatis nusquam cessante naturæ, sed ubique divitiis suas ex-
plicitæ: Nobis tamen per amplissimam submarinam vireta spatium, & plantas ibidem pul-
sillantes indagare non conceditur; adeoque ex duntaxat in notitiam nostram venire pos-
sunt, quas vel æstus reciprocato detegit, vel undarum agitato abrumpit, & in litus expellit, cum
Venti

* *Inbuere mari, totumque à sedibus imis
Undæ Ensisque Natisque ruunt, crebèque procellis
Africæ, & vastos volvunt ad littora fluctus.*

* *Vigil.
Alacid.*

Quin & harum etiam quota pars hactenus cognita & observata est? cum plerique maris accolæ
profundâ barbarie oppressi, & cæcis ignorantie tenebris meris, & velut sepulti jaceant, nec quic-
quam sublime aut ingenium sapiant cogitantes: Alii qui ad eos committant negotiandi causâ lu-
cro intenti hujusmodi inquisitiones negligunt, & stultæ curiositatis damnant. Horum tamen ava-
ritia (ut id obiter moneam) plerique debemus quæ de *Corallis* aliisque *Lithophytis* nobis inno-
tuere, dum insatiabilis divitiarum sitis explende studio sese in profundum demergant, & *Coralla*
retibus implicita à rupibus abrumpere & extrahere satagant: Alii qui hujusmodi scrupulis liben-
ter operam impendere vellent, ob rei familiaris angustias sumptibus in riterna necessitatis scien-
dis non sufficunt. Harum ergo historiam plenam & perfectam texere, non dico nobis, sed ne
exercitissimo cujusque in re Botanica possibile est. Sufficiat imperfectarum paucas illas species quas
vel ab aliis tradita, vel nobis observata fuerint, curiosis exhibuisse.

Primum

Primum autem mirari subit, quod in tanta specierum multitudine, & uberrimo omnium proventu, modus propagandi curiosos mortalium oculos tamdiu lateat: nullum enim in is semen hactenus observatum fuit, nisi forte *Corallinam plumam* seu *Millefolium pelagium Corsi* Clus excipias. Interfuit scilicet majestatis Naturæ non omnia statim opera sua propagare, sed nonnulli visibus humanis subducere, & velut in adytis occultare, partem ut studiosorum industriam ad ea indaganda excitaret, & modestè inveniendum labores arcani alicujus revelatione compenaret.

Hæ plantæ quamvis in suo fortasse genere perfectæ sunt, à nobis tamen imperfectè accensentur, quoniam partibus generum indicibus, flore nimirum & semine, vel carent, vel saltem carere teneantur: eas autem in tria genera displicemus.

Primum erit earum quæ substantiâ durâ & lapideâ constant, ut *Corallium* & *Pori dicti*. Secundum earum quæ consistentiæ sunt lignæ & tenacis, aut quodammodo cornæ; *Coralline* Botanici dicunt.

Tertium denique earum, quæ molliores sunt & herbacæ; ut *Algæ*, *Fuci*, *Spongiæ*, *Musci*, &c.

SECTIO PRIMA,

De Plantis submarinis Substantiæ lapideæ.

CAPUT PRIMUM.

De Corallio.

Corallium dictum volunt nonnulli *in is doli nuptum*, quod in mari tondetur, quod Plinius respicit, lib. 32. cap. 2. *Autem talis protinus lapidescere si vivat, itaque occupari velleque rebus, aut acri ferramento prædici: Hæc de causa Corallium vocitatum interpretantur.* Variè autem scribitur, vel cum simplici *L. Corallium*: vel cum duplici; cum i sequente *Corallium*, vel sine *Corallum*.

Substantiâ lapideâ solidâ, & minime porosa aut spongiosa à *Poro* dicto reliquisque lapideis marinis seu notâ characteristica, distinguitur. *Lithodendron* nonnullis antiquitus dictum fuisse auctores sunt Dioscorides & Plinius.

1. *Corallium rubrum* J. B. Ger. *rubrum majus* Park.
Corallium rubrum C.B. *Arb. Corall.*

Corallium frutex (inquit Cæsalpinus) villosi substantiâ obitus est instar Musci, colore viridi aut cinereo, intus rubrâ, qualis est color carnis, aut interioris rubedinis, qualis Cocci. Figurâ autem est arboreâ, lapidibus hærens, cubito brevior, multis ramis tortuosis [qui rursus in alios minores divaricantur] sine foliis, sine fructu, ac sine radice. Falsò Plinius putavit bæcarum formam artificio paratam sponte nasci.

Substantiâ petrosâ est, densâ, quæ præclaram atque insignem polituram admittit. Quod Veteres tradiderunt, & plerique neoterici eos sequuti crediderunt, nimirum Corallium

* Ovid. Metamorph.

Tempore in lapidem durescere, mollem sub undis herbam fuisse Experientia falsi convincit. Testantur enim viri fide dignissimi, qui ejus piscationi (ut loquuntur) interfuerunt, non minus sub undis quam supra undas durum & lapideum esse, cortice duntaxat molli & muscoso (qui tam facile deraditur) integri.

Observante ingeniosissimo Viro & rei Herbariæ callentissimo D. Paulo Boccone Panormitano Siculo, excipienda sunt ramorum summitates subrotundæ, quæ inflatæ sunt & teneræ, succumque hæc unum parva licet quantitate fundunt, Lactuca aut Tichymali quodammodo similes. Extremitates hæc fæstigia tumida grandiora non sunt Ribesii aut Berberis bacis, neque apud Auctores Botanicos descripta aut depicta reperiuntur, quandoquidem in corallio ex aquis extrahendo non facis diligentes & cauti fuere. Ipse enim observando didicit Corallium rebus implicitum teneras si eas extremitates abrumpi faciles plerumque amittere.

Idem Boccone crustam tartaream corallium integumentem, in rubro coral. rubrum esse, in albo albam observavit: quin & sub crusta exteriori plures rugas seu sulcos ad extremitates prædictas terminatos cerni, ubi cellulæ quædam observantur. In extremitatibus autem circuitu clarissime discernuntur cor. plures pori seu foramina exigua stellata, quæ & in omnibus aliis partibus ad pedem usque habentur. Pororum nomine intelligi notas quasdam in 7 aut 8 filuras divisas, quæ omnes simul stellam efformant, nudo etiam oculo absque microscopio conspiciendam, quos ramorum productioni inservire existimant.

Exce

Extremitates rotundas prædictas curiosius examinans, & ungubus rumpens, pleraque omnes inventi in sex cellulas distinctas, humore quodam albo & pingui repletas, sapore acri cum aliqua adstrictione ad Piperis & Callanæ saporem accedente, qui in recens è mari extracto Corallo manifestè sentitur, in exsiccatò evanescit, adstrictione tantum residua.

Succus quem diximus lacteus intra sex circiter horas postquam Corallium è mari extractum est siccefcit, & colorem mutat.

Cæterum Corallium rubrum & album Dioscoridis non vegetabilium modo per succi nutritii intus susceptionem crescere & augeri contendit, sed per extra-politionem seu additionem partis ad partem: unde & lapidibus non plantis annumerandum censet. Argumeta quibus o, insonem hanc suam confirmat apud ipsum vide in Epistolis.

Cum D. Boccone sentit doctissimus & ingeniosissimus Petrus Gwisny M.D. Avenionensis, cujus in Epistola ad Paul. Boccone hæc verba sunt, Sed brevi propolice difficultati respondeo, nullum prorsus Coralli genus esse plantam, at purum putam minerale ex multo sale & paucâ terrâ potissimum compositum. Existimo quidem variorum salium cum terra alique mixtionis principis ardentium occursum atque precipitatione tam nobile mixtum emergere, non focus ac famigeratam illam incrementi tantum non extemporanei Chymicorum arborem metallicam, quæ Mercurii & argenti cupellati in aqua Stygia prius dissolutorum, & aquæ communi dein innatantium substantiâ atque nexu per appositionem partis ad partem accrescit, &c. Nobis nonnum latissimum est.

In mari Tyrrheno & Siculo passim invenitur, perhibente Matthiolo. Verum non credo Corallium rubrum adeò frequens inveniri is in locis. Nobis certum in Italia peregrinantibus de ejus piscatione nihil inaudimus. In Catalonia Hispania ad promontorium *Cau de creux* indigenis dictum, in rupibus copiosè nascitur, ubi ejus piscandi modum observavit D. Franc. Willughby.

Machine, quâ ibi loci ad illud extrahendum utuntur, est Crux lignea grandis, cujus centro, ut in aquis promptè subsidat, affigitur globus plumbeus magni ponderis: Huic autem adnectitur funis validus, prælongus. Unicuique cruxi seu extremo crucis rete orbiculare appenditur. Demissa in aquas cruce, cum urinatores in imo mari rupem invenerint cavernosam, Coralis festam, is cui funis regendi cura demandatur, in ejus cava unum vel alterum machine crus impellit; adeoque Corallium (si quod inibi oritur) rebus implicitum abrumpunt & extrahunt qui superne in lœmbis præstolantur. Color fruticis dum adhuc viget & rubus adnascitur pallidè cinereus est; verum cum exteriore crustâ, quæ cortici in arboribus respondet, exiit, rubet. Cum vel aestu maris, vel piscantium manu abruptum, fluctibus in litus ejectionem, corticem amittit, & rubiginem quandam è viridi cinerascens contrahit. Omnes autem quos consiliumus urinatores uno ore sub aquis durum & lapideum esse constanter affluerant. Nobis ob ventos vehementiores turbido mari piscationem ejus propriis oculis videre non contigit, impossibilis enim ea est nisi mari admodum placido & tranquillo.

Urinatores arbusculas Coralli, tectis & fornicibus tantum cavernarum adnasci, atque deorsum versus crescere nobis affluerunt, verum non persualerunt; suspicantur enim illas pro situ rupum tam sursum, quam deorsum & ad latus crescere.

Interdum sed rarissime ramos vel arbusculas tres quatuorve libras pendentes inveniunt & avellunt.

Quæ de Coralli viribus traduntur pleraque nobis suspecta sunt: verum adstrictoriâ vi pollere, præsertim utsum & in pulverem redactum non abnuerim; unde & fluxus quoscunque alvi, uteri, penis, [gonorrhæam] sistit, & ad omnes affectus valet in quibus adstrictione opus est. An vero cor exhilarat, aut Epilepsiam infantium præcaveat (si recens nato ante omnem cibum in lacte materno grana 10. exhibeantur, ut præscribit Schrodenus) in medio relinquimus.

Extrinsecus commendatur ad ulcera quæ carne explet, ad cicatrices quas extenuat, ad oculos quorum lachrymas sistit, visumque recreat in Collyris. Schroder.

Solent nutrices & mulierculæ apud nos in Angliâ de collo infantulorum corallia suspendere ad dentitionem promovendam: infantes enim is ori admovent & commorant (quod libenter faciunt quoniam & levia sunt & frigida) gingivas atterunt, & dentium eruptionem faciliorem reddunt; nec enim proprietas aliqua aut vi occidit, ut vulgò perfusum est, ad id valere concedimus.

Tinctura Coralli in febribus pestilentialibus magnopere commendatur. Boerius de Boet eâ cum successu usus est. Garençiers in is curandis spon suam raro fessellè scribit. De Coral. pag. 10. 46. & aliis. Verum questio est inter Chymicos an detur vera & genuina tinctura Coralli.

2. *Corallium nigrum* C. B. *nigrum sive Antipathes* J. B. Ger. Park.

Imperatus Corallium nigrum substantiâ omnino simile ar rubro, & colore nigerrimo tantum differre a quo raritate.

In Muscis ascorum in Italia asseruatum vidimus non semel.

3. *Antipathes hirsutum sive Corallium foliatum* J. B. *Corallina nigra setacea hirsuta* C. B. *Antipathes* 2. species Ponzæ.

Folius est minutus instar stæ porcorum seu ariste triticeæ. Invenitur in maris Sardinie fundo inter Corallia piscandum. Est autem longitudine unus hominis stature, & vocatur in illis partibus vulgò *Sambeggia*.

G

4. Corallium

4. *Corallium album* C. B. J. B. Lob. Ger. *album majus* Park.

J. B.

J. Bauhinus Corallii albi officinarum truncum ramosum à se adervatum sic describit. Maxima crassities ferè carpi humani est; pars quæ hæret lapidea, porosa; substantia solida, lapidea, ponderosa, exterius lavis, tota candida, multis foraminibus, radiatim intus striatis donata. Rami temere & inæqualiter divisi, tortuosi, quos cum radice Polyopodi, si figuram spectes, haud malè conferri possè dixeris.

Imperatus distinguit Corallium album à nigro densitate & politurâ quam recipit; sed in cæteris omnibus rubro simile dicit, albedine pura & lactea. Tradit & alterum Corallium album, fistulosum, valde ramosum, in superficie foratum, quod ex Sicilia adferri testatur.

Matthiolus autor est Corallium nivei candoris in Tyrreno & Siculo mari reperiri, non quidem ut rubrum compactum ponderosiusque, sed lavius ac rarius, spongiarum modi mane.

Nos Genus venales vidimus pulcherrimas Corallii albi arborescas, valde ramosas, candoris nivei.

* 5. *Corallium album verrucosum punctatum* C. B. *candidius verrucosum punctatum* J. B.

J. B. ex Imp.

Colore est quàm vulgare candidiore, superficie tenus punctatum, tuberculosum, trunco cætero qui ramisque crassioribus quàm rubri.

Provenit in Oceano: reperitur quoque in Mari majori, seu Ponto Euxino.

* 6. *Corallium stellatum albi puri coloris* J. B. *Corallium album stellatum* C. B.

J. B. ex Imp.

Substantia est cæteris Corallii speciebus simili, colore exquisitè candido, superficie tenus densò agmine stellarum minutarum impressarum obita, unde & nomen. Planta est de Coralliorum genere magna satis, trunco & ramis teretibus, quadam sui parte striata.

* 7. *Corallium stellatum minus album* J. B. *alterum seu album stellatum minus* C. B.

J. B. ex Imp.

Hoc ex mari Hispanico delatum substantia est minis solidè, nec ita candidum sicut id quod punctatum modò vocavimus, cæterum undique etiam stellis parvis impressis notatum. Truncus quoque & rami crassiores quàm reliqua Coralli genera.

Hanc aut sequentem speciem Londino habuimus Coralli Sinenfis titulo.

8. *Coralli albi varietas stellata* J. B. *Corallium album ramosum alterum* C. B. *Coral. album alterum* Ger. Park. *Coralloides seu Coralli albi varietas* Lob.

Lob.

Stipite est reliquis longè crassiore, brachium æquante, & materiâ magis fungosâ, acetabulis infersptâ aut inscriptâ. Univerâ plantâ pedem unum longa est, vixque cubitum proceritate superat.

9. *Corallium album articulatum* C. B. Park. *geniculatum album* J. B.

J. B.

Ex argumento nomen inditum est. Constat enim hoc Corallium internodiis quibusdam ceu articulis animalium. Ramosum etenim est, & rami ad instar articulorum animalium ad invicem committuntur. Figurâ cæteroque sunt rectâ, circa articulos nodosiore, per longitudinem striatâ. Substantia ejus densa, alba, in medio exiguum meatum, medullâ ut puto vices supplemèntem, habet, qui à radice productus in omnes ramos propagatur. Est ut & alicubi velut pluribus coricibus consilato videatur, alioqui cortice unico obteçto est, undique corallino, albo, & relique substantie simili. Percussu secundum longitudinem factò facile diffunditur.

Crescit in Majorica insula, unde ab Imperato delatum est. Vidimus aliquoties in Museis Italicis.

* 10. *Corallium asperum candicans adulterinum* J. B.

J. B.

Ex lato principio crassius exoritur caudex, qui mox in ramos divaricatur minutius divisos, albicantes superficie asperos, tortuosos. Substantia interna minutissimis poris pertusa est, & quàm externa facies albicantior. Omnium maxime lapideum hoc Corallium esse videtur. Altitudo vix quatuor uncias adæquat.

11. *A. Corallium album pumilum nostras. An album minus* Park. *album* Ger. *qui cum albo* Lob. *perperam illud confusit*.

Vix triuncialis est, admodum tortuosus, culmi crassitie aut paulo majore. E fundo maris in portus Falmuthensis recessibus copiosissimè extrahitur.

12. *Pseudo-*

12. *Pseudo-Corallium croceum, articulatum, punctatum, ramosum* P. Boccone Epist.

Valde porosum est hoc genus, & in medio coloris coccinei ad croceum inclinantis. Ab ino caule ad extremos ramulos in exiguis particulis seu frustula dividitur, pollicem circiter longas extremis uniuscujusque rotundis. Materia articulos intercedens, iisque conjungendis interservis flavicat, & mollificula est, quo fit ut separati admodum faciles sint. In medio perforatum seu concavum non est, quemadmodum illud quod describit Imperatus: verùm è contra medullarum partibus durioribus minime porosis constat quàm totum corpus reliquum, quod superficie est rugosa.

Pori quibus scæter hoc genus sunt ferè ovales. Lima autem derafo & rotundato tum hoc, tum Corallo vero Dioscoridis, hujus superficiem glabram & politam observavi, corpus ipsum ponderosius nec ullis que alicujus momenti essent poris pertulit; illius verò [Pseudo-coralii] poris absque microscopii ope conspicuis creberrimis perforatam, quorum respectu corpus ipsum apparuit velut frustulum offis cariosi rotundati. Ramulos autem seu firculos extremos & tenues crusta persæpe flavicans, delicata, tomentosa & velut holosericea investit, quæ punctis seu maculis rubris respersa est, ex opposito uniuscujusque articulationis sitis [quæ verba non satis capio.]

Locum hujus nataleni ignoravit descriptionis autor P. Boccone.

C A P. II.

De Poris distis.

Linus lib. 36. cap. 17. Pori lapidis servandis corporibus idonei meminit: *Pario similis candore & duritie, minus tamen ponderosus, qui Porus vocatur.* Cum Plinius ita brevis sit, an de his locutus ignoramus. Pori autem hi à crebris poris seu foraminibus quibus pertuli seu intercepti sunt dicuntur. Sunt autem substantiâ Corallii proximâ, & porositate tantum ab his differunt. Horum alii propius ad Corallia accedunt, alii longius distant. Qui candidiores densioresque sunt, ii Corallii similiores, & eundem ramorum divaricationis modum servant. Omnes autem communiter albi sunt. Qui rugosi sunt, lineas habent, striatas secundum longitudinem tum truncorum, tum ramorum ad extremum usque. Sed & meatus internâ suâ substantiâ porosâ habent per ramorum longitudinem procurentes, medio quodam atque communi filo interposito. Quorum superficies punctata est, meatus habent quos radii à centro à medio filo constituto ad ambitum ducti intercepti. Hæc è J. Bauhini Historia: nec enim nobis multa ex hoc corporum genere videre contigit.

Quantvis distinctionem quam assignant inter Corallia & Poros maxime probamus, ut que certa & clara sit; suspicamur tamen corpora nonnulla que Corallius accensetur, ea nimirum que superfiçie sunt punctatâ aut stellatâ, non omnino pororum intus expertia esse.

* 1. *Corallo affinis Porus magnus* J. B. C. B. Imp.

J. B.

Ab una radice in ramos diffunditur. Truncus circa radicem crassitudine ferè est brachii humani. At cum Corallis collata altitudine sua non respondet. Nam brevi intervallo, quâ truncorum divisa est, à crassitie sua deficit atque minuitur: neque enim altè assurgit. Terminatur in gemina crassitudine digitali. Circa truncos solidus est instar Coralli, at ultimi rami admodum porosi sunt & fragiles. Color ei albus, superficies rugosa, cæterisque obtinet conditiones Poris in genere tribui solitas.

* 2. *Corallo affinis Porus ramosus* C. B. *Porus ramosus* Imp. J. B.

J. B.

Effigiem habet Coralli albi; dictus est autem ramosus ob frequentem ramorum divisuram & dilatationem. Circa radicem crassitudine est digiti humani. Rami exquisitè teretes, superficie tenus punctati, in amplitudinem spithamizæ panduntur. Durities ejus præ cæteris Poris ad Coralli naturam accedit.

* 3. *Corallii affinis Madrepora* J. B. *Cor. aff. Madrepora stellata* C. B. *Madrepora* Imp.

J. B.

Multis cannis ex uno trunco prodeuntibus, & circa ortum sibi mutuo coherentibus constat. Ergo savi formam quodammodo representant. Substantia tubulorum est spongiosa similis est, in quorum extremis cavitates apparent, radiis à centro ad ambitum protentis: in quorum medio cæu flosculus quidam conspiciatur, segmento plano. Crassities eorum digito parvo æqualis, ab ortu ad extrema usque eadem; superficie tenus transversim rugosi, quod in nullo alio à nobis descripto Poro observare licuit. Recenter exempti forde quadam purpurea obteçti sunt, quæ tempore progressu nigrescat.

G 2

4. *Corallii*

* 4. *Corallius affinis Madrepora ramosa* J. B. C. B.

f. B.

Extrema huic sunt plana, quemadmodum precedenti; sed in trunco & ramis magna est densitas: Quippe primarius truncus densus est & candidus sicut Corallium, sequentes, qui velut annui adjuncti sunt, rari admodum ac debili substantia, colore obscuro & purpureo. Eadem substantia aliquid habet membranae, unde (inquit Autor) colligi potest Spongarum in modum participare aliquid de vita sensitiva.

* 5. *Corallium adulterinum porosum* J. B. *Millepora* Imper. C. B.

f. B.

Numerose densoque agmine ex lapideo ferè principio exeunt fistulae, albicantes, striatae, palmae, longiores plus minus, intus porosa, quae à centro ad ambitum ita radiatae sunt, ut stellam multiplicem representent. Substantia earum planè lapidea est, dura, nec ita fractu facilis. Primum pondere superat. A Millepora Imperati differt, quod strias per longitudinem non praefert.

* 6. *Porus similis Salinae* J. B. *facie Sabinae* C. B. Imper.

f. B.

Ramos habet subiles, altera parte compressos: Superficies eminentis quibusdam acutis donata est.

* 7. *Corallius affinis Alcyonium rubrum* C. B. *Coral. af. Alcyonium fistulosum rubrum* J. B. *Tabularia purpurea* Imper.

f. B. ex Imper.

Tabularia purpurea Imper. quam quidam inter Alcyonia recensent, & quidam Alcyonium Mdeium vocant, ex parvis tubulis conoavis & ut plurimum connexis coagmentata est, colore puniceis, intus politioribus, foris medianibus quibusdam crustis transversis aequali intervallo ordinatis, unitis. Maticulae purantur animalculorum marinarum, in quibus nascante fere apes in favis.

Huius autem valde similis speciosus habetur f. B. quod speciosum & figuratum Corallio rubro accedens Alcyonium quibusdam aestimabatur. Ex his tubulis rubris, Corallio albo fere concoloribus, aut certe saturatis tinctis, crassitudine culmorum Avenae, ex feminali aut breviori intervallo crustulis lapideis connexis cetera parte aequaliter dissidentibus coagmentatum est. Pleraque tamen superficie tenus albicant quidam asperguntur obiter vestigia sunt. Tota substantia lapidea est sed Corallio rubro fragilior.

* 8. *Porus tubularis* J. B. C. B. Imper.

f. B.

Tubularis dictus est quod parvorum tubulorum formam referat, ex quibus alii tubuli etiamnum pronascuntur, superficie interna rugosi, externa punctati & porosi. In his saepe materia Alcyoni aut alterius cuiusdam substantiae reperitur.

* 9. *Porus anguinus* Imper. J. B. C. B.

f. B. ex Imper.

Anguinus Imperato dictus est, quod exuvias serpentum similis sit substantia sua. Adhaeret radici Algae alterive alicui materiae, estque velut incrustatio quaedam ex multis atque subtilissimis spolis sibi mutuo incumbentes coagelata, sive colorem, sive subtilitatem, sive impressiones atque delineationes praebet. Substantia porosa est & fragilis admodum, propter extremam subtilitatem tunicarum, colore candido, & ea parte qua altera tunica ab altera separata conspicitur argenteo splendore lucida.

In aquis salis & maris quieti stagnantibus concrevit. Reperitur in tractu Neapolitano, in mari mortuo sub Baie.

* 10. *Abrotonoides planta saxea* J. B. *Clus. Abrotono similis saxea* C. B.

Clus.

Planta haec ex Orientalibus regionibus delata tota erat lapidea, pedalis ferè altitudinis, in multos ramos divisa, qui deinde in frequentes alios minores seles spargebant, elegantissimo spectaculo, & illos quidem Abrotoni feminae foliorum formam pane referentes. E faxis autem in imo mari nascentibus abruptam fuisse arbitrabar.

An Planta haec intus porosa & foraminulenta fuerat, an planè solida, non dicit Clusius: proinde an rectè eam hic disposuimus ignoro, an ad *Corallia* pertineat.

CAP.

CAP. III.

De Lithophytis frondes imitantibus, reticulatis.

1. *Porus reticulatus* & *Eschara marina* Imper. C. B. *Eschara* J. B. *Retepora* Imper. *Rosa marina* Cael.

f. B.

Quæ Eschara Rondeletio dicitur pro radice principium habet latiusculum, ex quo foliacea quaedam, & Lactuce crispae in modum substantia exit lapidea, crassiuscula, albicans, fragilis, cribri instar, foraminum seu rimarum longiuscularum plena. Dentibus facile atteritur, nullo manifesto nec odore, nec sapore.

Elegantissimam hanc plantam saxeam è mari Tyrrheno saepius inter piscandum retibus extrahunt. Nos fragmenta ejus Romæ in foro piscatorio multoties vidimus.

* 2. *Eschara marina frondipora* J. B. *Frondipora* Imper. C. B.

Retipora descriptae quodammodo similis est. Frondes quippe substantia similes, itidemque ramosae & incisae, quibus extrinsecus eminentiae quaedam costis aut nervis foliorum similes adnatae, quarum extrema mutuo connexu unita poros constituunt, & retis formam quodammodo efficiunt.

* 3. *Reticulatum topiaceum marinum* J. B. *An Porus* in figura à mutassa Imper. ?

f. B.

Filamentorum, convolutorum in morem totum ex filis topiaceis candicantibus, ac etiam (quod in tanta exilitate mirum) fistulosis ac cavis coagmentatum est, ut rete quodammodo in unum glomerem confusum representent. Ipsa crassius frusti coagmentati uncialis est, multis cavernis Spongiae aut pumices ferè instar cavata, substantia levi & dentibus facile frabili, dura, digitis non cedente, odore falso, sapore nullo. Adhaerescit aliis substantiis & rebus marinis.

His annumeranda videntur Corpora illa ex lamellis plurimis sibi mutuo incumbentibus & velut articulatum junctis composita, substantia dura & lapidea, quorum nonnulla ob figuram pentagonam stellae in modum radiatam *Astroites* appellantur, alia ob figuram rotundam, rotæ aut orbiculi emulam *Trochites* & *Entrochii* dicuntur. Hæc enim eruditissimus Vir & sagacissimus Naturæ operum indagator D. Martinus Lister M. D. vetus amicus nostris revera lithophyta esse & petris accrescere & ramulos laterales emittere primus quod sciam detexit: Verum quoniam in rupibus à mari longius remotis inveniuntur, an mari originem suam debeant merito dubitatur: ideoque plura de his dicere hoc in loco supercedemus.

CAP. IV.

De Musco marino lapideo, seu Corallina.

1. *Corallina* J. B. *Muscus maritimus* seu *Corallina Officinarum* C. B. *Musc. mar.* seu *Corallina alba* Officinarum Pack. *Corallinae Anglicae* Ger.

f. B.

Unciam unam aut alteram [imo duas trève interdum] alta est, colore incarto cinereoque, [alias rubicundo, luteolo, herbaceo aut candido,] ramulis numerosissimis, pyxidatum geniculatis, gracilibus, pinulis interdum è latere excrecentibus, odore nauseoso, pisculento, sapore falso, ingrato: Sub dentibus lapillorum instar crepitat, & faciliè vel atrium digitorum in pulverem fistit.

Rupibus marinis, petris, & interdum etiam conchis aut testis accrescit ubique ferè apud nos: non tamen mollis est quando sub aquis, (ut scribit Cæsalpinus) sed dura & lapidea.

In pulverem crassiusculum contra ad interaneorum vermes necandos atque etiam expellendos non immerito celebratur. Datur pulvis in vino, lacte aut Cassia, pueri qui nondum annum attingunt 3℔. pondere, adultioribus 3j.

* *Corallina fistulosa fragilis* J. B.

f. B.

Dum triuève unciarum numerosos progignit *coliculos*, cinereo filo crassiori pares, superficie crispâ seminum Saccharo conditorum, alias levi & voluti torquæ elaborata, circularibus zonis donis præcincta, intus fistulosa, decussatque cruciformibus interstitiorum cancellis distincta, fragilis admodum, & levi digitorum attritu in arenam solubilis, sapore sapio, propagines mediante tenui brevissimoque filo adnectuntur.

G 3

Est

CAP. III.

* *Corallina frutesca purpurea* C. B. *Quercus marina* Theophrasti Clusf.

Quam descripsit Clusius pedalis erat longitudinis, in multos coque planos ramos expansa; & illos deinde in plures alios minores divisos, multisque tuberculis quaquaversum obstitis, in Myrica five Cupressi verius foliorum formam & exactius referent, quam alterius alicujus plantae: coloris purpurei saturi qualis ferè conspicitur in vini rubri facibus, salsi prorsus saporis. Ipsa fruticis materia dura & lignosa erat, imò quasi cornea aut faxea. Confracta porro infima parte erat haec planta, ut faxone an Ostreae testæ innata fuerit nihil affirmare potuit Clusius.

C. Bauhinus huc refert Corallinam rubentem Antipathis facie Lob. Lithophyton marinum rubri seu purpurei coloris Gesf. An rectè ambigitur. J. Bauhinus has plantas *Coralloides sui frutices marini rectioris* synonymas facit, quod sic describit.

Densè fruticat cornu cervini figurâ: radicem verò scopulis apprimet lapidescentem, trunco brevî, statim in infinitos ramos diviso, modò parulos, modò surrectos, & quâ fors tulit huc illic divaricatos, dodrantales & palmares, singulos thorulo corneae duritiei & flexibilitatis, necnon coloris factos, crusta obductos, jam penitus niveâ, jam cinereâ, modò luteâ, modò conchyliatâ vividâ, aliâs cinereâ & rubrâ, aliâs luteâ rubrâ, non rarò omnis coloris stigmatibus punctata.

CAP. IV.

* *Corallina lignosa* Erice facie Park. *Cor. rufescenti exasperata* C. B. *Erica facie frutex marinus* J. B. Clusf.

Erat is frutex quem descripsit Clusius cubitalis aut amplioris altitudinis, statim ab infimo in frequentes ramos alligens: atque illi denuo in minores alios divisi erant, interdum simul coalescebant, ut in plerisque plantis in mari nascentibus evenire solet: tenui cortice tenebatur, terrestrisq; coloris erat. Totus porò frutex planâ formâ excreverat, & in scissicubita-tem latitudinem expansus erat. Omnes autem rami tanquam quibusdam tuberculis erant obstiti, sed minores longè frequentioribus & majoribus, ut tanquam sterculorum gemmis orati viderentur, quæ trita in tenuissimum pollinem resolvebantur. Tota aliouque planta lignosa & dura erat, atque lapidi aut scopulo innata fuisse videbatur; salsi saporis, ut quæ in Oceano natae plantæ.

C. B. Plantam hanc duobus in locis, sub duobus generibus collocat: sub *Corallina*, & sub *Fuco* foliiculaceo cujus speciem XVII. eam facit, titulo *Erica* similis maritima.

CAP. V.

* *Reseda similis maritima* C. B. *Reseda facie* Planta marina Clusf. J. B.

Totus lignosus & durus erat quem descripsit Clusius hujus generis frutex, non secus ac *Erica* fruticans, salâ & albâ materiâ obductus; sequepedalis altitudinis, non tamen integer, sed infima parte fractus, in 10. vel plures ramos inæqualiter & nullo ordine nascentes divisis, quorum aliqui abrupti. Qui supererant toti recti erant exiguis quibusdam valculis, rugosis, deorsum propendentibus, coloris ex albo cineraci, *Reseda* valculis, quæ semina jam matura continent, non valdè dissimilibus, longè tamen minoribus, & infima parte ut plurimum connectæ ipsis ramulis, quæ vacua & valdè fragilia, ut quæ digitis attrita facillimè in pulverem resolvebantur, salsi admodum saporis.

De loco natali nihil potuit intelligere.

CAP. VI.

* *Hippuris faxea* Clusf. J. B. *Equiseto similis faxea* C. B.

Tota quam vidit Clusius Planta in unam partem inclinabat, ut pleraque *Pelagica* Plantæ solent, & prorsus faxea apparebat, in imo mari scopulo aliquo, ut videbam, adnata, cujus fragmentum infima parte adhuc retinebat. Ex Orientali Oceano allata ferebatur, erat quæ 20. uncias longa, & in multos graciles ramos divisa, ac frequentibus nodis & articulis distin-

cta. Candicabat porro tota, singulique articuli striati & veluti canaliculati erant, ad singula verò genicula five nodos graciliores, & sulci, splendentes tamen coloris, ut etiam singuli articuli (qui interdum uncialis longitudinis, magna verò ex parte femunciales aut breviores erant) sulco aliquo glutine connexi viderentur. Interior autem plantæ pars lignosa erat, quemadmodum ex abruptis quibusdam particulis conspiciere licebat.

CAP. VII.

* *Coralloides granulosa alba* J. B.

Hujus portio ex magnò ramo decerpta, cervini cornu instar plures ramos de se mittebat, modicè recurvos, fursumque spectantes. Tota planta albo granulosoque cortice obducta erat ac si saccharo incrustata esset. Interior ejus substantia, cui crusta hæc granulosa adhaerebat, nigra erat duraque.

CAP. VIII.

* *Salix marina* J. B. Park. *maritima* C. B.

Rami multi, ex glauco nonnihil rubentes, in aqua natant, foliis comantes longis, Salici similibus, maxima ex parte per oras non incisîs, quibusdam velut incisuras nonnullas ostendentibus, gustu salis. Inter ramulos virgulæ furriguntur, florem Salicis sustinenti furculo haud absimiles, apicibus plurimis veluti squamam compactis, non aliâ formâ quam quæ spectatur in *Salice*, dum herbaceo luto florem parturit.

Tessis ostreorum & faxis quæ sub aqua marina sunt innascitur & sic adhaeret, ut iis agglutinata, non radice destituta videatur.

CAP. IX.

* *Corallina plumata* sive *Myriophyllum pelagium* Cortusi Clusio Park. *Myriophyllum pelagium* J. B. *Muscus maritimus filicis folio* C. B.

Quamvis ex ejus pictura (inquit Clusius) quam misit Cortusius conjicere licebat, fuerat hæc planta cubitalis altitudinis, caule recto, satis tamen gracili; prædita, in plures ramos, seu potius, ut Pliniano utar verbo, ramulosa folia diviso, foliorum Filicis penè forma & effigie, sed longè tenuiora, nutantia instar ramorum *Palmae*, colore pallescente. Summus caulis minoribus foliis obstiti, desinebat in nuculas quasdam velut in caput congestas, quæ nullum aliud semen continere deprehensæ sunt, quam tenellas plantulas jam formatas, matri facie similes, quæ cadentes infimum mare petunt, deinde crescunt & in eandem magnitudinem evadunt quam matres obtinent. Ipse caulis quamplurimis tenuissimis & plus quam capillaceis fibris tanquam radice nititur, non super faxis aut Ostreorum testis, ut pleraque aliae pelagicae plantæ, sed super arena aut luto in imo mari fito. Fragilis est caulis non miris quam vitrum aut *Corallina* dum sicca est; at viridis & terræ adhuc inhaerens lentus est & flexibilis instar *Sparti*.

Nascitur in altissimis gurgitibus maris Illyrici. Tota planta etiam exsiccata falsedinem suam retinet.

CAP. X.

A *Frusculus marinus cauliculis crassiusculis teretibus rigidis, pennatus.*

Caulis hujus seu scapus palmaris, crassiusculus rigidus: ab imo ad summum ramulos hinc inde pennarum pinnulas & scapo exeuntes situ suo imitantes emittit. Communicavit D. Newton.

SECTIO TERTIA.

De Plantis Submarinis consistentiæ mollioris & herbaceæ.

CAP. I.

De Fuce marino seu Alga marina minore, foliis divisione sua dichotomia plerumque observantibus.

Fucus propria & primaria sua significatione herbam marinam denotat, cujus ad tingendum usus est. Quod & Servius testatur cum ait, *Fucus herbe genus quæ vesces tinguntur*: & Acro quoque in 2. Sat. lib. 2. cum scribit, Fucum esse genus herbe marinæ unde lana inficitur, & asfert illud Horatii ex Od. 5. lib. 3. *Neque amissos colores Lana referi medicata fuce*. Hinc & pro colore ipso accipitur, & generatim pro quavis tinctura. A Botanicis autem extenditur ad omne genus Alge marinæ significandum, quamvis ad tingendum utilis non sit, ob similitudinem nimirum & convenientiam in notis genericis. Quamvis autem Plinius neget Linguam Latineam habere nomen, quo Græcum *φύκος* exprimat: [itaque etiam ipse Algam maris vocat, tamen existimavit non satis esse id nomen accommodum] nihil tamen cause est, cur putemus non posse transferri fucum. Nam & ipse Plinius lib. 25. cap. 10. ait, *Phycos thalassion*, id est, *Fucus marinus*: in quo indice lib. 1. ait, *Phycos tria genera, quod Fucus marinus*: Et ratio faveret, quia enim usæ mulieres ad conciliandum ori ruborem, ut Lucianus in Amoribus, aliique plurimi auctores tradunt. At Latinorum fucus ad eundem usum adhibebatur, ut unicuique notum. Et Plinius capite antea citato scribit, *φύκος* circa Cretam nato in petris purpureus quoque inficitur. Unde cognoscitur quia color fuerit fuci, nempe rutilans & quodammodo puniceus. *Hæc omnia Vossius in Etymolog.* Cum autem mulieres genus fuci tinctis pulchiores viderentur quam essent, & falso colore viros fallerent, hinc *fucum facere* est falsâ & simulata specie alicui imponere, decipere: & fucus in genere pro quovis pigmento accipitur.

Hoc autem capite comprehendimus herbas marinas foliaceas minores, quarum folia divisione sua dichotomia plerumque observant. Quibus etiam subjungimus alias Mulco, Licheni, Conferæ affines, necnon Spongiæ & Alcyonia.

Ceterum Fucus omnium fere Alga marina ipsa per se, ut est à mari advecta, pro pinguisimo letamine habetur, non levis ac Marga, estque in frequenti usu apud Scotos maris accolas ad agros emaciatis reficiendos; ut ipsi observavimus cum per Scotiam iter faceremus: Nec apud Scotos tantum sed & apud Narbonenses Gallos: ut [circa Vicum oppidulum in valle Frontiniana] observavit & nos monuit *D. Martinus Lister*, cum Montipellii commorabatur.

- A. 1. *Fucus maritimus vel Quercus maritima vesiculas habens* C. B. *Quercus maritima* Clus. Ger. Park. *Fucus seu Alga marina latifolia vulgarissima. The most common broad-leaved Sea-wrack.*

Clus.

Nascitur hæc planta in scopulis qui mari alluuntur, aut marinâ aquâ operiuntur, sine ramis, sed oblongis latisque foliis, adeo mollioribus ut cum æstu recoisset nullo modo sustinere se queant, sed strata in faxis atque diffusâ conspiciantur: multifida verò sunt hæc folia, & secundum alarum extor- tas atque cavitates bullas quasdam seu vesiculas aquâ plenas eminentes habent; eorum verò extrema in folliculos pariter intumescunt, Clusio in quoddam veluti rudimentum exigui Cucumeris desinunt, subflavescentes, aquâ plenum: Atrâ viriditate prædita sunt quandiu sub aquâ latent, aut recentæ à marinis undis ejecta, siccata autem nigrescunt & glutinis instar splendent. Nullis radicibus firmantur, sed Lepadum modo fixis aut Ostreorum testis inhaerent.

Hæc planta adeo lubrica est, ut faxis quibus innascitur sine lapsus periculo inambulare queat instere nequeas. Vesiculæ autem non semper aquâ repletae sunt, sed aere interdum aut flatu, adeo ut pedibus pressæ non sine crepitu rumpantur.

Hujus speciem minorem, aliâ per omnia similem, nisi quod minus profunde, & aquâ superficiei proximè nascatur, observavimus.

In faxis, rupibus, & clivis maritimis singulis æstuum, accessibus aquâ inundatis & coopertis passim & abunde oritur.

- A. 2. *Fucus seu Alga marina angustifolia vesiculas habens. Fucus maritimus nudus* C. B. *Quercus marina* tertio Ger. emac. i. e. *Fucus maritimus* 3. Dod. Belg. *Long narrow-leaved Sea-wrack.*

Hujus flagella longiora sunt multò & angustiora quàm præcedentis, frequentius folliculis bullata, in acutos mucrones desinentia. Cum priore interdum promiscuè oritur, sæpius tamen profundius aquis inundatur, & submergitur.

A. 3. *Fu-*

- A. 3. *Fucus seu Alga latifolia major dentata. Broad-leaved Sea-wrack with indented leaves.*

Hæc vulgari latifolia similis est, sed aliquanto major, foliis circa margines dentatis; nervo eminentiori media percurrente. In profundioribus, æstuum tamen recessibus detectis & nudis oritur. Vesiculæ autem in hac specie non observavimus.

- A. 4. *Fucus tenuifolius foliis dentatis. Narrow-leaved Sea-wrack with indented leaves.*

Podalem nonnunquam longitudinem assequitur, & in multiplices ramulos seu folia iteratâ divisione finditur. Sunt autem folia seu flagella plana, perangusta & vix culmum lata, per margines utrinque denticellis quibusdam longiusculis, ceu spinulis, sursum spectantibus incila.

In litore Cornubienfi inter alia maris rejectamenta invenimus.

- A. 5. *Fucus seu Alga membranacea purpurea parva. An Alga membranacea ceranoides* C. B?

Altitudine est palmari: foliis planis, tenuibus & membranaceis, ramosis, divisione sua plerumque dichotomia observantibus. Per ficitatem purpureo colore tingitur, etque pellucida Pergameni ferè instar.

Frequenter à mari in litus rejicitur.

Hanc speciem in Hiberniâ *Delisk* vocant, & contra vermes citant pro remedio.

Hujus varietatem à se in litore maris inventam communicavit *D. Newton*, in qua foliorum segmenta initio angusta paulatim dilatantur, deinde iterum contractiora reddita summa parte in duo cornua acuta dividebantur.

Aliam adhuc varietatem communicavit in qua extrema foliorum segmenta dilatata, in multas lacinias secta & veluti crispâ sunt.

- A. 6. *Fucus seu Alga exigua dichotoma, foliorum segmentis longiusculis crassis & subrotundis. An Fucus ferulaceus* Lob. Ger. Park? *Fucus foliicatus* Kamculi folio longiore C. B? *An Gramen aquæ imitans cum utriculis seu ferulaceæ marinæ J. B?*

Longitudinem semipedalem vix assequitur: eodem modo quo præcedentes divisione sua dichotomia observat. Segmenta autem longa sunt, subrotunda, in acutum desinentia, maligne viridia, per ficitatem nigra, Crithmi foliorum segmenta quadrantes referentia. Supremi ramuli ad divaricationes nonnulli sunt compressi, quod in figura Lobeliana *Fuci ferulacæ*, folliculorum specie representari videtur, unde & folliculaceus C. B. denominatur.

In litus crebrò rejicitur.

- A. 7. *Alga exigua dichotoma, arenacei coloris.*

Altitudine est palmari, flagellis tenuibus teretibus, in ramulos plurimos divaricatis, divisione sua dichotomia observantibus, colore ex cinereo flavicante qualis est arenæ marinæ. Nullas in hac specie vesiculas observavimus. Circa Hollandiam pagum non longe ab Harvico in litus maris rejectum invenimus.

- A. 8. *Alga marina platyceros porosa J. B. Fucus Corallio affinis, seu Porus cervinus Imperati* C. B. *Fucus telam lineam aut sericeam texturâ suâ emulans. Silken Wreck.*

J. B.

Ab uno principio plures exeunt rami trium quatuorve unciarum, lati atque patuli, compressi, flexiles, crustosi, pallidi, colore exalbido, cum fibris obliquis quasi texturam demonstrantibus. Dura cornua lata non infelicitèr emulatur; unde *marphagos* dici potest ex re nata.

Siccam sæpius in litore rejectam collegi, viventem seu recentem nondum videre contigit. Est autem illa lime texturâ suâ per similis.

- A. 9. *Fucus teretifolius spongiosus parvus. Small round-leaved spongy Wreck.*

Ad palmarem altitudinem ut etiam altius excrevit, ramulis seu foliis teretibus, crassis, sordide viridibus, spongiosis, ut faciliè inde aquam exprimere possis, mollioribus & veluti holofereicis. Eodem modo dividitur quo præcedentes.

In litus Cornubiæ æstu maris ejectum vidimus.

- A. 10. *Fucus parvus segmentis prælongis, teretibus, acutis.*

Hic vix palmaris est, ad innum quædam velut foliola habere videtur, dissecta in modum Umbelliferæ cuspidam plantæ. Scapi aliorum hujus capiti Fucorum modum divisione sua dichotomia observant, & in segmenta desinunt prælonga, teretia, in acutos mucrones terminata, per ficitatem nigra. Habuit à *D. Newton* in litore maris collectum.

* 11. *Alga*

* 11. *Alga crispa Scabiosa rubra & pallida* J. B.

J. B.

Ex foliis folia fracta contumacia nullo ordine itaque ex ramulis oriuntur. Folia quidem sunt tenuia, licem transmittentia, uncialis & fœcuncialia, culmum quadam lata, alia latoria, crispa, rubra, vel ex fusco pallida, in ramos divisa, alpera; quandoque hinc inde verrucis albis crustisque cinereis & Halcyonitis, sapore prædita falso, in quibusdam adherent radices crasse, capite villosa, Alge radici similes, quæ an propria asserere non ausim, potius tamen contrarium censui.

Cherlerus attulit Monspelio ex tractu Narbonensi maris Mediterranei. *D. Magnol* albam & rubram copiosè invenit versùs montem Cetium cum aliis maris purgamentis.

A. 12. *Fucus longo, angusto, crassosque folio C. B. marinus secundus Dodonæi* Park. *Quercus marina* 2 Ger.

Figura Dodonæi, quæ habetur apud Gerardum & Parkinsonum hunc optimè repræsentat. Flagella angusta sunt, crassa, coriacea, plana, dichotoma sæpius iteratâ divisione. Paulo supra radicem (in omnibus quas observavimus plantas) rotula latiuscula caulem velut axem ambit, quæ & in iconæ Dodonæi pingitur; quâ notâ à reliquis hujus generis facili distinguitur.

In litoribus nostris, æstu marino ejectus, frequens invenitur.

* 13. *Rosa marina* J. B.

Patulis in orbem est ramis, palmo longioribus, *Quercus* marinæ divisiurâ tenuiore, ligulis angustioribus, coloris cinerici, per extremum digitatis, crispis, asperis.

Ex plantis Valerandi habuit J. B. *Baninus*.

C A P. II.

A. *Fucus Kali geniculato nonnihil similis, non tamen geniculatus.*

Longitudinis palmaris est & interdum dodrantalis; ramulis seu flagellis foliifere teretibus, colore fordido ex viridi subluteo aut citrino. Ubi ramuli è trunco exeunt non efficiunt acutos cum eo angulos, verùm cum ramuli tum truncus ipse nonnihil reflectuntur & angulos efficiunt rotundiusculos: Ramuli aut, seu malis, folia, ubi cauli adnectuntur, minora seu graciliora sunt, unde & pediculum quendam habere videntur. Segmenta ultima seu suprema semuncialia sunt aut uncialia.

Rupibus præpè oppidum *S. Ives* in Cornubia innascentem observavimus; proculdubio etiam & alibi latis frequens est.

C A P. III.

* 1. *Fucus folliculaceus Linnæi folio C. B. Lenticula marina Serapionis & Uva marina quorumdam* Lob.

Lob.

TYrrheni maris & Adriatici (inquit Lobelius) indigena hæc, foliis angustis Scopariæ dicte Olyridis, in flexibus loratis petiolis, sesquipalmaribus, retortis & onustis copiosis baculis, vacuis, membranaceis, teretibus, Lenticulæ similibus & paribus; unde ei nomen.

* 2. *Fucus folliculaceus serrato folio C. B. Lenticula marina serratis foliis* Lob.

Lob.

Perfimus (inquit) & eadem præcedenti, nisi latoria & breviora, nonnihil ambitu serrata essent folia.

CAP.

C A P. IV.

* *Fucus foliis Ericæ, Erica marina quibusdam J. B. Tamarisco similis maritima* C. B.

J. B.

UT minor est quàm *Creminea Alga* infra describenda, ita tota tenerior, ramis tenuibus, non lignosis rigidisve, non minus tamen frequentibus, imo latius divisis & ad fœculacem. Algam accedentibus, fibris tamen utrunque tenuioribus, inque turgidulas vesiculas desinentibus. Sicca nigricat.

D. Magnol in scopulis montis Coti præpè Monspelium sæpius collegit.

A. Hinc finem si non eundem nobis communicavit *D. Newton* in ramulis creberimis variè divisum & subdivisum, còlique foliis vestitis crebris, brevibus, angustis, acutis, Myricæ amulus sed minoribus multo. Sub aquis plantam pulcherrimè virere nobis retulit inventor.

C A P. V.

A. *Fucus angustifolius vesiculis longis siliquarum æmulis.*

Quem in litus eiectionem invenimus circa Hollandiam vicum non procul ab Harvico portu, 5. trans *S. Ostiæ* oppidulum nullaribus in Essexia, siliquis abtalis minimum longitudinis erat; caule & ramulis compressis, angustis, ab imo ad summum crebros furculos alternatim hinc inde emittentibus, quorum plerique abrupti erant. Sarculi & flagella extrema, seu folia mavis dicere, in vesiculas oblongas, siliquarum æmulas, Araci minoris propemodum magnitudine, exterius velut nodosas, interius crebris diaphragmatis interceptas, procurrente interdum ultra siliquam folio. Per siccitatem atro colore tingitur.

Præter hinc descriptos alias Fuci parvi species nobis ostendit *D. J. Newton* in litoribus nostris à se collectos. 1. Unum cauliculis teretibus tenuibus longis, obiter interdum capitamenta emittentibus. 2. Alterum fruticosum per siccitatem nigricantem. 3. Tertium flagellis longis folliculaceis. 4. Quartum parvum, dichotomum, segmentis planis, compressis & latis.

C A P. VI.

De Fucus sive Algis tinctoriis.

HOs uno capite comprehendimus, quamvis fortasse genere inter se differant, eorumque nonnulli ad primum caput seu genus pertineant, quoniam facultate tinctoria conveniunt, & plerique nobis incogniti sunt.

* 1. *Fucus sive Alga tinctoria* Lugd. lentus fœculaceus, seu *Coralloides lenta fœculacea* J. B. Botan. Monsp.

J. B.

A pede lato, quo scopulis oppressa hære solent, ramis prodeunt complures, dodrantales, multipliciter divisi, lenti, flexiles, tenaces; quorum minores in minima, fœculacea & propemodum muscosa atque capillaria crispæque segmenta secantur. Colore porro variant. Sunt enim quæ livido aut pallido ac albo; alia quæ fusco, subnigro aut rufo, saturatè rubro, vel purpureo, alia denique quæ viridi sunt colore, & hoc in eis visu jucundum, quod bicolores plerumque sunt singule plantæ; crassiores rami uni, tenuiores alteri, colore donati plerique transparent. Sapor & gustus fœculiginosus, pisculentus, sub dentibus nihil fabulosi exhibent, sed glutinis modo atteruntur, cui quidam rami pæne concolores visu. Qui Hepatis venas à parenchymate separatas videntur, rem hinc Coralloidi apprime similem conspexerunt. Quædam asperantur hinc inde crustaceis tuberculis albis.

Copiosè observavit atque collegit Cherlerus in tractu illo Narbonensi maritimo quo Magaloni Agdam tenditur. Eundem etiam sæpius vidit *D. Magnol* cum maris purgamentis ejectionem.

* 2. *Alga tinctoria* J. B.

Hanc à Valerando Dourez habuit J. B. cui inscriptum *Alga* 2. ex Candia, quæ ei non absimilis quæ involvuntur vitæ, latior, parti tenuitate & lentore, fractu contumaci, colore purpureo obscuro seu spadiceo, sapore nullo evidente, propter vetustatem fortè chartam cui involvitur purpureo floridore tinxit.

H

* 3. *Fucus*

CAP. VIII.

* *Fucus foliulaceus foliis Abrotani* C. B. *Cremeni Isthri Abrotani vel Thymi foliis* J. B. *Fucus marinus foliis Abrotani maris* Lob. *Muscus marinus Abrotanoides* Park.

J. B.

Figura ejus & facies cum squis arborem quandam aspicit. Nam primum truncus est pedali, crassiusculo, tuberoso, nigro. Ab hoc supernè rami exeunt complures, pedales, breviores, in alios minores divisi, foliis vestiti Abrotani & multipliciter dissectis, quorum segmenta in oblongum intumescunt turgescuntque, colore pillo aut nigricante: plerisque ceterum locis cinereâ quadam fâssagine incrustatur, alicubi etiam fungoso & spongioso tegumento. Sapor falluginosus sicut & odor.

Valerandus, à quo *J. B.* habuit, ex Istria derulit. Fortè hæc planta rectius Submarinis lignosis secundâ Sectione contentis annumeraretur; uti & subsequens.

CAP. IX.

* *Fucus fruticosus caudice verrucoso* Botan. Monsp. *Fruticosa marina planta, quibusdam Conserva lignosa* J. B.

J. B.

Latâ basi vel radice scopulis adhaeret, pedalis & cubitalis ferè ejus caudex lignosus, tortuosus, totus niger vel pullus, quasi adustus forer, rugosus, fragilis, in ramos palmares divaricatus, quos oblidens undique verrucosa tubercula, modò longiora, modò breviora, ad radices Polyopodi tubercula accedentia, quæ versùs superiora Ciceris penè magnitudine, olivari formâ, rugosa, crispâ, racemorum modo coherentia, in quorum turbinato fine exeunt coliculi ramulive nigri vel rufi, inque segmenta incondita celi, subinde à medio ad summum usque denticulati; in quibusdam foliola segmentis ad Abrotanum accedunt, paulò tamen latioribus.

Planta hæc non parùm variat, ità ut quis diversas plantas suspicari possit. Quædam enim statim à radice plures stolones producit, aliis unum plerumque videtur proficere. Observantur etiam ad radicem pili squales in Algæ vitæariorum quædam. Quædam raphaceis cinereis crustis obducuntur: aliis adhaeret Linum capillare vel muscus tenuissimus, &c. Sapor ligno nullus insignis, nisi aliquantulum astringens cum levi fallugine, quæ in foliis evidenter.

In litore Narbonensis maris propè Montepelum plures hujus generis plantas collegit *P. Magnol*.

CAP. X.

A. *Fucus spongiosus nodosus* Ger. emac. *Sea ragged Staff*.

Succulenta admodum & fungosa est planta, crassitie pollicari, colore obscuro sordidè flavicante, tuberculis verrucosis inæqualibus undique oblitâ. Propè Margate in insula Thanet Cantu invenit *Tb. Johnsonus*.

CAP. XI.

Plantæ submarinæ Musco & Licheni affines, aliæque parvæ incertæ positionis.

* 1. *Abies marina* Belgica Clus. J. B. Ger. emac. *Abies marina* Park.

Clus.

Hanc Clusius, ut & sequentem, se observasse scribit in Flandriæ ora maritima ostreorum testis & Myrulorum conchyliis adnatam, quæ Abietis figuram ità referebat, ut pumila Abies videretur, ramulis ordine utrinque dispositis, fragilibus, admodum pusilla, rarò palmi altitudinem excedens, ex tenuibus velut squamis contexta, nonnunquam omnimò plana, aliis interdum prominentibus in orbem ramulis. An hæc referendum *Musci marini* genus solus pinnatus? quæ trium unciarum est altitudine, in pulchros ramulos unciales & sesquunciales fissâ, vivido virore tinctâ, foliis pinnatim annexis ut in Viola aquatica, apophylibus nonnullis inæqualibus.

2. *Cupressus*

2. *Cupressus marina* Belgica Clus. J. B. Ger. emac. *Cupressus marina* Park. An *Fucus cupressinus* Imperati? *Fucus Cupresso similis* C. B.

Clus.

Hæc cupressum adeò æmulabatur, ut Clusius satis mirari nequiret providentiæ divinæ opus & artificium, ramulis frequentibus in orbem sed nullo ordine nascentibus, & sursum spectantibus, Cupressinorum foliorum modo efformatis. Harum autem, tametsi aliquot annos inter chartas asservatarum & compressarum rami, si in vitrum aut aliud vas aquâ plenum injiciantur, statim sese explicare & in orbem diffundi liquè surgere incipiunt.

A. 3. *Lichen marinus* Ger. *Lactuca marina* sive *Intybacea* J. B. *Fucus marinus Lactuca marina dictus* Park. *Muscus marinus Lactuca folio* C. B.

J. B.

Maris finibus innatantia quædam sunt *folia*, ab uno veluti pede prodeuntia, membranacea, lævia, & cum exsicantur quasi papyracea, pellicula, invicem incumbencia complicatæ & corrugata, colore herbido dilutòque, Lactucam aut Intybum crispam quodammodo representantia, vel Rosam expansam.

Pennis & Scopulis aut etiam testis in fundo maris adnascitur eodemque modo quo Lichen seu Hepatica terrestris se diffundit & expandit.

Refrigerat & astringit: commodius autem applicatur Arthritidi quàm Muscus capillaceus sive Corallina *J. B.*

A. 4. *Lactuca marina tubulosa*.

Hanc in fossis palustribus majoribus & fluvii quos mare singulis accessibus æstuum insiluit observavimus: eodem autem prælonga concava seu tubulosa, velut in cellulas divisâ coli intestini evacuati æmula, costæ ferè cum præcedente colore & consistencia.

5. *Scutellaria sive Opuntia marina* J. B. *Opuntia marina* Park. *Fucus folio rotundo* C. B. *Lichen marinus rotundifolius* Ger.

J. B.

J. Bauhin descripta pede erat crassiusculo, fungoso, unciali. A quo surculi (si ità vocare fas sit) prodeunt plures ex meris foliis mutuo incubitu constantes, ità ut alterum ex alterius margine enatis videatur instar corollæ cujusdam quæ preces connumerari solent: aut uti proprius accedamus in re non usque adeò dissimili, sicut in Ficu Indica quam Opuntiam vocant. Surculi isti rursus in alios laterales dividuntur. Singularia porro istius concatenationis folia orbiculata sunt, utcunque latiora quàm longiora, nummi instar compressa, crassiuscula tamen, nonnihil rugosa, quæ diligentius inspecta velut ex binis membranulis compacta videntur, ac prima quidem unguis ferè latitudine, pauca quædam Lupino paullo majora, alia medio modo se habentia. Ceterum superius plerumque solum qua gibbum inferioris excipit modicè sinuatum est. In extremis quæ sunt foliola plerumque vix Lentem superant. Tota planta falluginosa est, tum sapore, tum odore.

In litore Siculo propè promontorium Cerciola dictum collegimus.

6. *Auricula marina*. *Fungus auricularis* Cæs. J. B.

Cæs.

Folius constat auriculæ figurâ, pluribus lineis circumductis, colore cinereo, mollibus specie Fungi gustu mordaci. *Et paulò post*, eorum Fungorum figuram præ se fert qui vetustis caudicibus innatantur lignosi: sed hoc tenue est, membranolum, molle, infernè asperum, superius leve.

In litibus *Maris Mediterranei* sæpius ejusdem collegimus.

7. *Palma sive Manus marina* quibusdam J. B. *Fucus aliquibus Palma marina* C. B.

J. B.

Amputatam à radio cubitòque manum assubrè exprimit; ac ex carpo crassiore [compressio tamen] albicante, angustiore in metacarpum sensim dilatatur; hinc in digitos quaternos, quinos, plurève, ferrugineos, fungosos, rugosos, multifidos dividitur, qui rursus in minores particulas subdividuntur. Tota substantia coriacea quodammodo est & membranosa. Sapor & odor salis.

Hanc etiam in *Maris Mediterranei* litora ejusdem collegimus aliquoties.

* 8. *Alga cornu cervi divorsif* J. B.

J. B.

Folius erat membranaceis, rubentibus, duarum aut trium unciarum, cervini cornu denticulis incisa, sapore salso.

H 4

* 9. *Palma*

* 9. *Palma marina quibusdam J. B.*

J. B.
Ejus ramuli erant plani, dimidiati culmi latitudine, multifidi, nigri aut cinerei, foliis amicti gracilibus, brevibus, divisura accedentibus ad Chondrillam, multo tamen minoribus.

* 10. *Musci marini generis foliis pinnatis J. B.*

J. B.
Trunc unciarum est altitudine, in pulchros ramulos unciales & sesquunciales fissi, vivido virore tincti, foliis pinnatis annexi ut in viola aquatica, apophylibus nonnullis inaequalibus.
Aliis adhuc Fuci species obleravit & descripsit Ferrantes Imperator, quas quia nobis incognite sunt, nec ab alio praeter eum Botanico, quod sciam, descriptae aut pictae, lubens praeterco. Earum autem descriptiones si desideras, videri possunt apud J. B. *Hist. Plant.* lib. 39. cap. 20. Latinae factae.

* 11. *Reticulum marinum J. B. An Rete marinum Imp. ? lib. 28. cap. 1.*

J. B.
Nomen ex rei ratione ascribit sic namque veluti stamine atque subregimine intertexto est, ut rete aliquo modo representare videatur. Compressum durissimum est, neque renitens: colore subcinereo obsoleto: odore atque sapore falginnoso. Dentibus attritum cedit ob lentam & tenacem substantiam, nec facile comminuitur.
Marinorum aecola est.

* 12. *Fuci fungiformes J. B. Fucus fungis affinis C. B.*

J. B.
Sunt de numero foliorum marinarum, folio quasi circino orbiculato, non sine impressis lineamentis, iidem in orbem contortis. Adhaerent rebus quibus innascuntur eâ parte quae in vicem est centri. Accedunt colore & figura ad fungos quosdam, qui supra arbores crescunt. Majores redditi finduntur secundum lineas quae ab ambitu vergunt ad centrum. In hoc genere altera species quae major est, acquirit spontanea longitudinem five altitudinem, atque in aqua provenit minutulis nixa pedicellis. Haec in ambitu foliorum crispatur. Minor vero duas uncias vix excedit & plana est, & saepe alterum folium stat supra alterum. Color utriusque spadicem est.

* 13. *Muscus marinus Clus. Muscus maritimus viridis multifido folio C. B.*

Clus.
Quatuor unciarum aut paullo amplioris est longitudinis, in frequentes & late sparsos ramos divisus, qui deinde in alios plures minores & multifidos desinunt illarum foliorum Chamæneoli, vel si quae sunt illa minora aut tenuius incisa, molles initio & flexiles, transparentes si lumini opponantur, vides infima parte, supremâ vero purpurascens. Sed nec ressecata planta, licet alperior ficitate reddita, valde fragilis est, ut Corallina vulgo dicta, tamen si ejus aliquid genus quodammodo referri possit, saporem tamen valde salsum retinens, & si aquae immergatur, & aliquantulum maceretur demum mollescens.

A. 14. *Muscus marinus rubens pennatus nostras.*

Palmaris est longitudine, in innumeros ramulos divisus & subdivisus, foliolis brevissimis pennatis dispositis, creberrimis vestitus. Color totius intense ruber aut sanguineus.
In mari litus rejectum non longe à Bervico oppido collegimus.

15. *Muscus maritimus Adiano similis alter C. B. Polypodium marinum J. B.*

Nomen oblinuit à similitudine caulis quam habet cum terrestri, qui repens hinc inde locis haeret unde prognascitur: folia quoque simili ratione modoque Polypodii quercini firraguntur, sed figura distinxit & ad Adiantum folia accedentia. Scapus substantia constat lanuginosa: Saepe zoophytis haeret, quae, referente Imperatore, Italiam Neapolitanis Carmine dicuntur.

A. 16. *Muscus marinus major, argute denticulatus.*

Altitudo hujus vix palmaris; color ad arenam marinam accedens. In ramulos innumeros subdividitur, qui singuli caulem ipsam longitudine aequant, seta equina vix crassiores. Per totam longitudinem argute denticellis crebris ex adverso binis serratus est. Folia communia mollia sunt & non crispata in modum Corallinae. In ramulis veticulas habet pellucidas.

Fuco phalganoidi adnatum obleravi in mari Britannico.

A. 17. *Muscus marinus denticulatus minor denticulis alternis.*

Scapulis plurimos à radice emittit, palmares, non ramosos nec admodum firmos, furedo eorum rimis ab imo ad summum usque, nunc brevioribus prout fors tulit, non autem ex adverso sed impari ortu, pennae capillamenta imitantibus divilos, colore arenaceo, ut longius

catis. Denticuli autem valde acuti sunt, veluti squamulae seu foliola acuta tum scapis tum ramulis utrinque adnascens, non tamen bina ex adverso, sed alterno situ.

A. 18. *Muscus marinus denticulatus procumbens caule tenuissimo, denticulis bijugis.*

Caule est tenuissimo, infirmo, squisipalmari, ab imo statim ramoso, ramis aut filamentis capillacis, crebris singularem hinc inde emittis. Denticuli bini ex adverso siti sunt. Singulare est in hoc genere, quod caulis vix nihil major sit funis capillamentis, quamvis tot intercedant divisiones & subdivisiones. Color aliqui ruboris tinctura diluitur, veluti sabulum.

A. 19. *Muscus pennatus ramulis & capillamentis falcatis.*

Cauleculo assurgit palmari, huc illic undatim reflexo, ramulos crebros hinc inde emittente: Ramuli digitales capillamenta creberrima hinc inde promunt, non tamen adverso sed alterno situ pinnularum plumulae in modum; omnia tamen uti & ipsi ramuli fursum reflexa & velut falcata. Capillamenta autem si curiosè spectentur compressa sunt & aliquam latitudinem habent, ab uno latere trenata.

A. 20. *Muscus marinus equisetiformis non ramulosus.*

Plurimi ab eadem radice exeunt scapi, intus concavi, creberrimis geniculis per totam longitudinem, brevissimis setarum vel rudimentis, in ambitu quinis, obtusis. Sunt autem scapi [quos vidimus] palmares, seta equina crassiores.

A. 21. *Muscus marinus denticulatus denticulis bijugis unum latus spectantibus.*

Quam vidimus plantula vix palmaris erat longitudinis, cauleculo seta equinae crassitudine, hinc inde ramulos crebros alterno aut nullo ordine emittente, qui in segmenta capillaria iteratè divisa & subdivisa creberrimè utrinque denticulata finduntur. Color velut arenae marinae. Denticuli ex adverso bini versus unam partem spectant velut duae antennae junctae.

A. 22. *Muscus Corallinae in modum articulatæ ex albo rubescens.*

Palmaris longitudine excrevit variè in ramulos & furculos ad tactum, molles nullo ordine divisus & subdivisus.

A. 23. *Muscus capillaris ramulosus, per siccitatem obscure purpurascens.*A. 24. *Muscus marinus erectior, ramulis in innumera & tenuissima capillamenta divisis.*A. 25. *Muscus marinus purpureus parvus, foliis oblongis Mallefolii ferè divisis.*

Haec tres ultimas species in maris litoribus à se collectas nobis ostendit D. Jacobus Newton, Sufficiunt eis tituli pro descriptionibus.

26. *Alga nigra capillacea folio seu Filum marinum Germanicum C. B. prod.*

C. B. prod.

Hoc exiguo lapillo innascitur, & in plurima bicubitaria, angustissima, nigricantia, levia, crassiuscula & firma, aliquando inter se complicata fila absumitur.

Ex mari Balico accepit C. Bauhinus.

A. 27. *Conserva palustris marina, seu Filum marinum Anglicum.*

Color huic ex albo subluteus: magnitudo fili quo vestes confici solent. Longitudo florum singulorum si extrahatur (nam variè invicem implicata & contorta sunt) cubitalis aut amplior.
In fossis palustribus prope Camalodunum in Essexia obleravimus. Alibi etiam haud dubie consimilibus in locis reperitur.

* 28. *Muscus marinus capillaceus Dioecoridis Donati Park.*

Corallinae similis non est, utpote minimè dura aut lapidea, sed musci terrestris aut arboris consistentia, petris aut conchyliorum testis adnascens, mollis & herbaceus, totus ex filamentis veluti laneis albis compositus, absque ullo ramo aut pediculo, colore rubente & cinereo interdum variat, viridis non reperitur. Datur & hujus minor species petris aut lapidibus juxta mare adnascens, interdum etiam lignis, nonnunquam in litore maris inter algas & alia purgamenta ejectus reperitur, priori similis, albus sapore nonnihil salso & adstringente.

Antonius Donatus obleravit in Lio Venetorum insula.

* 29. *Muscus marinus argenteus plumiformis Donati Park.*

Rupibus maritimis, vel etiam piscium testis innascitur pulcherrimum hoc musci genus, interdum etiam inter Algas in litus ejectum reperitur. In ramulos plurimos capillares aliorum Musci generum

rum instar dividitur, plumarum particulas proxima similitudine referentes, colore argenteo adeo puro & claro, ut miraculi instar sit illum musci marini genus vel naturæ adeo candidum reddi posse.

Cum aceto adhibuit hanc absmit, tumoresque & scrophulas illico dissolvit: urinam copiosè deducendo Hydropi confert. Renes expurgat, calculos & arenulas eluens, si pulvis ejus drachmæ poudere in aqua Erysimi cum pari quantitate succi limonum mixta sumatur.

30. *Musculus marinus Venetus Costi Indici radices effigie Pennæ Park.*

Rupibus marinis accrescit, atque undarum agitatione non rarò abrumptur & in litus expellitur. Radicem nullam habet, sed totus velut ex fasciculo seu cespice virgularum festucarumve componitur. Siccas Costi Indici radicem refert, nisi quod contradiçior sit, humectatus denno intumescit iterum, & in formam predictam se explicat.

Salsus admodum est, & sal'e vult arena refertus.

31. *Penna marina aurea Donati Park.*

Colore aureo resplendent tum caulis tum folia; Ad Spartum Austriacum Clusii figurâ suâ proximè accedit.

Antonius Donatus hunc & antepenultimam in Lio Venetorum insula observavit, descripsit & depinxit.

C A P. XII.

De Spongia in genere.

QUÆ Latine Spongia Græcis Σπῆγδα dicitur: Etymologus autem sic appellari scribit, *σπῆγδα ὡς σπῆγναι τὸ ὑγρῶς*, quod humorem attrahat & combibat. Quæ Veteres, Aristoteles & Plinius, de vita, sensu, motu & contractione spontaneâ, esse & alimento Spongiarum tradunt partim pro inæertis & suspensâ, partim pro salis habeo. Quis enim credere potest eas conchis ac pilæ ali? eo scilicet argumento, quod conchæ minutæ in eis reperiuntur: quasi verò hæc animalcula non ultro irrepant in argum poros & foramina, seu obtutela, sive obsecam; facile enim credimus conchas marinas Spongas depasci, tantum abest ut Spongiæ conchas. Quis intellectum his inesse putet, quia nimirum ubi avulsorem sentire contraxit multo difficilius abstrahit? Ego nullam ejusmodi vim eis inesse concesserim, consicam suspicor, quoniam Spongiæ compressæ & in angustum coactæ ultro resiliunt & se dilatant vi quadam elastica, quæ multa præterea inanimata possent.

Est ergo (ut rectè Imperatus) Spongiarum natura Fungis proxima, de vegetabilium marinarum genere, quarum substantia velut ex lana compacta, fistulosa seu foraminata, & undique mucagine quadam membrana vestita. Vivunt Spongiæ, scopulis, testacis & arenæ radice sua affixæ. Avulsæ à sua radice repullulant & ut alie plantæ recreantur. Earum proprium est, facillè constringi, & in pristinam amplitudinem dilatari: adhuc humoris esse situndas, quem facillè imbibant, & compressæ remittant.

1. *Spongia globosa Imper. C. B. J. B.*

Imper.

Neapolitanorum litorum propria est, figurâ Pomii, aliquantulum turbinatâ; substantiâ tenerâ, flexili [*arrendevole*] & Spongiarum simili, sed maxime foraminatâ hiantibus apertisque cavernis. Reperitur sanè magnitudine capitis humani aut etiam majori.

2. *Spongia compressa Imper. C. B. Spongiæ compressæ schiacciatae J. B.*

Imper.

Figurâ sunt orbiculari, latâ, parùm crassâ, substantiâ flexuosâ & quæ facillè comprimi possit, tenaci, foraminatâ, sed exiguis poris, præ cæteris omnibus ad Spongiarum usum, ob plures conditiones requisitas quas habet, expectata. Hæc Spongiæ (si Imperato credimus) Antiqui Achilles nominarunt propter earum subtilitatem fimitatæque: quapropter ad arma sustinenda corporibus equitum interponuntur, & uti motum eorum atque impullum prohibeant. Fulciuntur pediculo instar Fungorum, quibus similitudine quadam respondent.

3. *Spongia compressa magna C. B. compressa schiacciata Oceani latissima Imper. J. B.*

Imper.

Et hæc Oceani Spongia propter substantiam densam atque tractabilem ad usum à Spongiis expecti solitos valet, teste Imperato. A figurâ amplitudine commendatur, quippe cujus diameter duos aequat cubitos: crassitudo duorum digitorum; figura plana, expansa atque compressa. Habet præterea foramina quadam quatuor radiis stellata. Centro hærens vivit sicut cætera spongia.

4. *Spongia*

4. *Spongia hircine Imper. C. B. J. B.*

Imper.

Dure sunt hæc, ideoque à Spongiarum bonitate degenerant, figurâ inæquali, cum eminentiis divervis cavitatibusque per quas aqua marina transmeant.

5. *Spongiæ velares Imper. C. B. J. B.*

Imper.

Velares dicimus quarum textura rara est. Nam ablata mucagine, quæ fibrarum vacua replet spatia, restat tantum quiddam lanuginosum filamentum instar, aut capillorum simul ligaturum. Harum ergo usus non est qualis Spongiarum.

Est & hujus species quædam, cujus processus avium pedes quodammodo representant, quarum superficies asperitibus eminentibus obrita.

Etiannum alia hujus caudæ avis similis, cujus fibræ ab ortu ad extrema usque extenduntur.

Alia quæ Cornu cervi figuram æmularur: nam à radice affurgens in ramos unâ tantum parte, sine altero tantum latere dividitur. Hujus substantia similis est laxo alicui nec condensato filitro.

6. *Spongia infundibulum imitata J. B. Spongia formâ Infundibuli C. B. Spongia elegans Clus.*

Clus.

Quam descripsit hujus generis Clusius, inhærebat adhuc suo saxo, eique durissimo & nigro, quod duodecim libras pendebat. Ipsa autem Spongiæ forma quasi infundibulum imitabatur, aut floris imaginem representabat, nam tota cava erat & infima parte, quâ saxo adhærebat, valde angusta; deinde sensim se attollens expandebatur, inæqualiter tamen, cum uno latere ad novem unciarum altitudinem duntaxat assurgeret, adverso autem ad undecim uncias pertingeret: oræ inæquales erant & sinuose, in anteriorem partem interdum adeo reflexæ, ut foliorum formam quodammodo exprimerent: amplitudinis diameter superna parte $1\frac{1}{2}$ erat unciarum; exteriori parte lobum quasi foliolum adnatum habebat, interiore verò bina foliola instar calycum formata: totâ autem materiâ vulgares Spongiæ referebat.

7. *Spongiâ ramosa C. B. ramosa Britannica Park. Conservæ marinæ genus Lob.*

Lob.

In Angliæ litore Meridiano insula Portlandiæ vocata, ex adverso Normanniæ, inter fluitantes Algas reperimus (inquit Lobelius) plantæ quoddam rudimentum, cujus si spectus & attrectus fereculos palmares & sculpalmares, pustulosos, molles, flexiles, Spongiarum prorsus dicas, cui etiam concolor est, & vixit putes: sin habitum & ortum ramis brachiarum, Corallinis affiniorem dicas; unde quidam apud Plinium Plocamion Idios Corallio similem, sine foliis præcisum, mutato colore in nigrum durecentem, cum cadat frangi solitum, conjectant. Ea tamen videtur Antipathes Dioscoridis. Quam nobis communicavit D. Newton sicca vix palmaris erat, colore ex viridi cinereo, in ramulos non ita crebros, culmo crassiores, in extremo dichotomos & veluti cornutos Alge fere in modum diviso.

8. *Spongia ramosa fluviatilis Newtoni.*

Colore est per siccitatem magis cinereo quam præcedens, ramulis digitum minimum crassis, nonnullis divisione sua digitos imitantibus, aliis in extremo dichotomis & velut cornutis, aliis variè & nullo ordine divisis.

In fluvio Yare observata est à D. Newton.

Spongiarum multiplex usus est: nimirum 1. ad fomenta; multo enim diutius decoctionum quibus membra fovenda fumi calorem retinent, quam panni aut lineamina: 2. Ad sanguinem altissime liquorem imbibendum & exsiccandum, quo Anatomicis, Chirurgis, Mechanicis utiles sunt. 3. Ad ulcera cava, nondum perfectè sanata, dilatanda & quandoque opus est aperta tenenda, & ad putrida exsiccanda. Usuram cinere Veteres usi sunt ad ocularia medicamenta, & ubi quid extergere opus est. Plurique recentiores Medici isdem Spongiæ cineribus ex vino albo propinatis utuntur in cura bronchocæles, toto unius Lunæ curriculo, certissimâ experientia. *Quæritam.* Multa præterea de Spongiarum viribus & usibus habent Veteres, quos consule.

C A P. XIII.

De Alcyonio.

ALCYONIUM Plinio lib. 32. cap. 8. fit in mari, ex nidis (ut aliqui existimant) Halcyonum & Ceycum. Quatuor ejus genera recenset: Dioscorides quinque. Veterum Alcyonium quoddam fit non certo constat. Recentiores pro Alcyonii specibus habent corpora quædam fungiformia in mari nascentia.

1. *Alcyonium*

- * 1. *Alcyonium spongiosum* Officinarum J. B. *Alcyon. durum* sive 1. *Diosc. Imper. C. B.*

J. B.

Hujus frustum à se adservatum ita describit *J. B.* Duos pugnos crassitudine amplitudinēque facit aequat. Substantia, quā superficie tenus veluti cortice obiectum est, albicat, altās cinerea est, nonnunquam pulla, pro temporis (ut arbitror) ratione, crustosa, tota punctis cavis notata, cavernis pluribus inaequalis. Interior facies Spongiae similis est, sed firmior, colore pullo, tota porosa; nam acicula vel modicē pressa facili penetrat. Pondus pumicis lapidis non adequat; odor & sapor insignifinus.

- * 2. *Alcyonium stuppum* Imperati J. B. *stuppum* vel 4. *Diosc. Imper. C. B.*

Imper.

Stuppi in glomerem convolutis substantiā interiore quodammodo simile est, ad tactum molle. Involucro tenus Alcyonio duro aliquantulum simile, concavo, calycis formam imitante; ex cuius concavo odor expirat pilcosus. Et germina interdum protrudit, sicut de molli dictum.

- * 3. *Alcyonium tuberosum* J. B. *Imp. Alc. formā fructūs alcyonis* Fichs C. B.

Imper.

Tuberosum est hoc Alcyonium, pediculo latiusculo, firmo, superficie tenus punctato: Substantia interior fibrosa, fibris directē à corticis cavitate porrectis, & circa media junctis, & quasi in unum convolutis. Totum candidum est, & plurimum Algæ radicibus adhaerens, figurā tuberosi inaequali, magnitudine interdum quantum vix ambobus brachiis amplecti liceat.

- * 4. *Alcyonium molle* Imperati J. B. *molle* vel 4. *Diosc. Imper. C. B.*

Imper.

Hujus materia spongiae similis est, ad tactum cedens, cortice obiectum est quo alia germina exunt Juncorum specie, crassitudine calami Anserini, concava: inter quæ textura quedam tessellata, prætenui filo rariorē velamento obducta, conspicitur.

- * 5. *Alcyonium monstrosum* Clus. Exot. *Alc. Cervi cornua cum cranii parte* referens C. B.

Clus.

Monstrosum erat (inquit Clusius) & valdē admirabilis formæ, quia cervina cornua cum cranii cui adhaesissent parte quodammodo referebat, in varios ramos sparsa, internā parte densa corpore & crasso, spongioso tamen, & retinente scopuli, cui innatum fuerat & adhaeserat fragmenta. Cornua ipsa sesquicubitalis erant longitudinis, & palmaris aut amplioris crassitudinis, in varios ramos satis crassos sparsa, cavis tamen, & spongiosa, rudi, crassaque materia constantes, ac veluti reticuli instar compositas, ut luminis oppositi transparentes essent & pervii: color ad spadiceum tendens: ramulorum nonnulli singulares erant, quidam etiam gemelli, & ex parte interdum coalescentes. Sapor valdē salis erat.

Ex America delatum erat.

- * 6. *Alcyonium Chirotheca facie* Clus. C. B.

Clus.

Quod descripsit hujus generis Clusius mirandæ etiam erat formæ. Nam chirothecam in 4. laciniis, digitalis longitudinis, easque cavas & inanes, ac veluti tuberibus cineracei coloris exteriori parte oblitās, sectam valdē referebat: interiore vero parte leviores & multis exiguis foraminibus præditas. Tota planta (si hac appellatione eam donare convenit) spongiosæ quodammodo naturæ erat, & levis admodum. Ejus sapor non valdē salis, ut diu adservatum esse, & temporis diuturnitate salicinem exuissē credendum esset. Scopulo aut saxo inhaesisse videbatur, nam sedes plana erat. Cum secundo autem Alcyonii genere à Dioscoride descripto nonnullam affinitatem habere videbatur.

- * 7. *Alcyonium ingens* & 3. quod ad 5. *Diosc. referri potest* Clus. exot. C. B.

Clus.

Illo majus (inquit Clusius) videre non memini: Crassitudine porro longitudinem valdē superabat: Nam cum 8½ duntaxat uncias longum esset, crassitudo in medio corpore 16 uncias ambitu continebat, in extremis autem partibus parte 12. Ipsa enim forma proliis inæqualis erat, modò in dorsum affurgens, modò in multas lacunas depressa: totum autem Alcyonii corpus cineracei coloris crustā tectum erat: interna pars fungosa sive spongiosa quadam materia constabat, & frequentibus lacunis erat prædita, salisque admodum saporis, & acrimoniæ etiam particeps: nam illius supra cadens ferrum resificata pulverem, si cuti adfricaretur, non modò magnum pruritus excitare, sed etiam valdē mordicare & urere experiebat, non secus quam aliorum Alcyonii generum.

8. *Alcyonium XII. sive Bursa maxima* C. B. *Algæ pomum* Monspeliensium J. B.

J. B.

Pila palmaris simile est, modò majus modò minus: turget & plenum est aqua, colore Spongiae, vel fungorum Juglandium, qui in sicco in album mutatur. Comprimitur etiam instar orbis, habetque umbilicum, & juxta illum nonnunquam pilos finiles Algæ pilis. Quod nos in Sicilia insule literibus invenimus, colore erat viridi, & propius accedebat ad Burse marinae Casalp. descriptionem; erat enim intus concavum, ex muscosa seu spongiosa (scilicet capillari substantiā confans, & osiolum habebat retinendum quod lapidibus adhaerebat.

Arantium marinum Imper. nobis huic idem videtur: qua in sententia D. Magnol nos confirmavit, cum Burfam marinam Monspeliensium vulgo *franges de mar*, appellatam scribat. *Ibid. Plant. Monpel.*

- * 9. *Alcyonium stuppum, rubrum perforatum* Rauli Boccone Epist.

Boccon.

Radicem habet Fungorum campestrium [*Champignons*] similem. Caudem nunc unicum edit, interdum tres quatuorve] non ramosum, rectum, crassitie pollicari, semipedali longitudine. Tota ejus superficies erosa est & foraminulenta, unoquoque foramine oblongo, absque ullo vel radorum vel fissurarum signo aut vestigio. Leve admodum est: materia ex qua componitur albicans, porosa, in fibras parvas ordinatas divisa, paleis illis similes quæ à Cannabe decidunt, aut à Lino, dum ab operariis contunditur, ut à quisquilis repurgetur. Verum si microscopio observes has ipsas partes in medio sitas, videbis fibras dictas finiles frustulis glaciæ oblongis quæ componuntur ex membranis albis & lucentibus. Alcyonium isthoc transversim perpendiculariter sectum in medio maculam ostendit coloris rosei quæ à radice ad summum caulem extenditur, estque valdē diversa, à fibris & à materia albicante, quæ totum reliquum corpus Alcyonii componit. Hæc autem materia albicans & stuppola transversim secta parvis arenæ granis repleta cernitur. Ut foraminum in superficie apparentium causam investigarem ea quàm potui diligenter dissecui & aperui, & in unoquoque foramine inveni folliculum insecti cujusdam exuvii similem inter duas fibras firmatum, vesiculæ parvæ amulum. Folliculus isthinc flavus est, & pluribus membranis valdē tenebris compositis & interdum membrana intermedia divisa in duas cellulas: unde minime dubium puto foramina illa superficialia ab insectis erosa esse. Verum cur Insecta hæc in exterioribus tantum & superficiali Alcyoni parte nidulentur, in interiorem autem & medullarem non penetrant, difficultis questio est. Reliqua vide apud Autorem.

Pilam marinam cum Imperato de numero Vegetabilium esse negamus, quòd sit è minutulis paleis atque pilis congestus globus, seu à volutatione ab aqua marina factus, ut ille vult, seu in piscium ventriculis conglomeratus. Innumera autem in Jitis Maris Mediterraneæ reperiuntur.

Ex quo hæc scripsi invenio in Ephemerid. Germanicar. An. undecimo, Observ. XIV. Novam sententiam D. Lucae Schrockii de his corporibus, nimirum Arundinis esse progeniem, & quidem foliorum ejusdem. Cujus rei fidem ei fecerunt pile ejusmodi quamplurimæ, ad eam allatæ, quæ intus plantam ipsam tanquam circumvolutionis principium & fundamentum continuerunt. Reliqua vide loco citato.

Vesicaria marina *J. B.* Pila marina ex ampullis constans ad Spumæ similitudinem C. B. Item Vesicaria marina nigra, Favago Aristotelis quorundam *J. B.* Oltreorum aliorumve testaceorum & fortè etiam Mollium fætura nobis videntur, idèoque hujus loci non sunt.

LIBRI SECUNDI
PARS SECUNDA.

De Fungis.

De Fungis in genere.

CUM in universo Corporum naturalium, vitæ saltem prædiorum, cætu, & singulis eorum classibus, quæ perfectiora quæque sunt, eò pauciora eorum genera reperiantur, quò imperfectiora eò numerosiora, horum multitudine illorum pretium pensante; ut Vegetabilia & Animalia inter se, & in genere Animalium *Quadrupeda, Aves, Pisces*, in *sesta*, in genere Vegetabilium *Arbores & Herbar* conferenti patebit; Fungorum genus, ut maxime imperfectum, ita numerosissimas omnium species sub se complecti deprehenditur. Quibus omnibus exquirendis & describendis cum ego nec vacem, nec sufficiam, ab Historia plantarum aggrediendi nonnulli deterreor nec scilicet inausito omine in ipso statim operis limine impingere videar. Verum cum mecum reputem accuratam harum recognitionem & enarrationem, vel omnino supervacuum, vel curiosiorem quam sit utilis plerisque Lectoribus vestrum in, me ob paucas ex propria observatione jam descriptis additas multorum potius reprehensionem incursum vercor, quam ut omniſarum veniam ab ipsis facile impetraturum dubitem. His tamen qui ingenio polent, & otio abundant, latissimus aperitur campus, in quo se cum fructu exerceant, & bonas horas bene collocent, in tot nimirum specierum nondum traditarum historia concinnanda, atque adeo Divini opificis in his magno miraculo abique seminio producendis infinita potentia celebranda. Absque seminio, inquam, quamvis unica tam in his, quam in Submarinis species contrario exemplo semen manifestum ostendens huic sententie refragetur; nōque suspensio reddat & dubios, annon & relique quoque seminisere sint, quamvis semen in his necdum comperit fuisse: Nec enim verisimile est has solas species à reliquarum omnium norma & analogia abducere. Verum de Fungorum ortu pluribus superius egimus.

Fungus nonnullis à *Funere*, vel à *Funus* & *ago*, vel à *Fungor* dictus videtur, quia veneno suo ad Funus velentes deducit. Quicquid sit de Etymio, Fungus certe hoc nomine non immerito male audit, ut qui avidè deglutientibus non raro semestris & exitialis fuerit. Nam ut eos prætereant fungos qui se noxios fatentur, & habitu ipso maligni produnt: Alii non pauci maligni cum sine salubres simulant, adeoque incautos perasse fallunt, & ad se colligendum invitant. Unde de oblatum salubritate securos nos esse non linunt colligentium vel imperitia, vel incuria, vel fortè etiam malitia. Quin & salubres & esculenti habitus vitium facit contrahunt, vel ex genio loci ubi nascuntur, vel ex natura succi quem combibunt, vel ex putredinum aut venenatorum vicinia & afflatus. Quod si nihil homini fit, contentientibus Dioscoride & Galeno vel optimi largius sumpti sedunt, ut qui pravam succum generent, agrè concoquantur, strangulent, & bilis fursum ac deorsum eruptionem inducant. Recentiores etiam nonnulli Fungos in universum omnes in cibis damnant, & mensis abdicant. Pre aliis * Athanasius Kircherus his verbis, *Fungus qualiscunque sit semper malignus est, semper exitialis qualitatem apparatus instruit; etsi non statim sentiat, frequenter tamen comesus nescio quid successu temporis occulte machinationis interiore viscerum administratione molitur.*

Apagete ergo pernicioſa isthæc gula blandimenta. *Que tanta* (ut cum Plinio loquar) *voluptas ancipitis cibi?* An usque adeo vitæ raderet, ut eam tam vili ossa permisceremus, mortēque semper in proximo stantem ultro soliceremus.

Nobis præcipue Septentrionalis regionis incolis cavendus est Fungorum effus: nec enim ob defectum caloris & humoris abundantiam in his oris probe concoqui & (ut ita dicam) maturescere possunt. Ex *At. Medic. Thomæ Bartolini An. 1673, Obs. 116.* historiolam in hac rem sequentem ad me transmissit Eruditissimus Vir D. *Tancredus Robinson*, Amicus non immeritis charus, qui & aliis multis Observationibus, partim propriis, partim e probatissimis Autoribus collectis Historiam nostram locupletavit. Ex *Observ. D. Casp. Collicien*, Fungi non ubique innoxii eduntur. In patria mea Silesia (inquit) in tanta copia crescunt, ut non tantum recentes, sed etiam furno exsiccati, rusticis per hyemem gratum præbeant edulium: Hic verò in Dania, ubi rariores sunt, magis sunt exotici: id quod accidit Hafniæ civi, qui in Gallia illis læpe innoxie comederat; hic verò coctos & more solito præparatos cum devorasset in cena, hora noctis duodecima Apoplexia corripuit: Sanguis enim torpidior reddebatur, & spirituum motus impedit erat à narcotica vi Fungorum. *At verò potuit fortasse civis ille per errorem Fungos noxios pro esculentis colligere & vorare.*

Verum quamvis eos in cibis improbamus, aliis tamen usibus inservire possunt, vel in medicina, vel in operibus mechanicis.

Fungi nihil ferè habent commune cum plantis perfectioribus. Nec enim color is herbaceus, nec textura analoga, neque illos ullus seminare, quod hæcenus nobis certò constaret, aut solum propriè

propriè dictum. Brevissimo temporis spatio plerique oriuntur, & brevis pariter avi sunt. A ligno plerunque aut ejus frustulis elevantur. * Sennertus probabilè esse existimat, Fungos omnes in plantis & è plantis provenire & nasci; cujus sententia & nobis etiam probatur. Clarissimè Viri D. D. *Malpighius & Sharroccus* Fungos ex fungis frustulatis dispersis & disseminatis pullulare (ut vulgò etiam credum est) opinantur. Et enim contentus in utriculis transverſalibus adhuc succus (verba sunt *Malpighii*) superveniente exteriori humiditate fermentatur, & extra turgendo quasi netur. Effluvia namque pilorum instar concreta contextum probabiliter efficiunt; unde ulteriori subeunte fermentatione & quasi vegetatione, (urgente exterioris aeris elastici vi) congesta fursum in caulem eriguntur, & deficiente vi effluviarum prementēque aeris gravitate quasi reflexa in capitulum desinunt.

Ex quo hæc scripsi monuit me mox laudatus D. *Tancr. Robinson* in *Ephem. German. An. 6. & 7. Obs. 174.* proditum, observasse nescio quos, Fungorum plurimos è terra erumpentes semen habere, si curiosè examinarentur, formà quamvis minori Alceæ *Ægyptiacæ* semen ferè expriment. At cur non addunt quibus Fungis, cui parti accrescant; an nuda, an vasculis inclusa, aliisque circumstantias? Cur rem tanti momenti, quæ hæcenus Botanicorum omnium industriam cluſit tam negligeret & perfunctoriè tradunt?

Nos in hoc libro Fungos in duo genera dividemus, Primum erit Terreſtreſtrum. Secundum Arborum caudicibus aut ramis innascentium. Arborum intellige non deſectarum & in terra jacentium, sed adhuc ſtantium. Alias enim Fungi plerique (ut diximus) Arborum ligno putrescenti originem suam debent, qui tamen humoris nutritii maximam partem è terra combibunt.

Fungos terreſtres dividimus in lamellatos & pileatis. Lamellati omnes pileati sunt. Lamellati carentes sunt vel pileati, vel absque pileis. Utrique autem tam lamellati quam non lamellati, vel esculenti sunt, vel noxii. Arborei variarum formarum & generum sunt. Hunc ergo tractatum, qui est de Fungis, in quatuor Sectiones dividemus.

Prima erit de Fungis terreſtribus lamellatis, qui simul & pileati sunt, cujus duo membra, Primum de Esulentis, Secundum de noxiis.

Secunda erit de Fungis terreſtribus, lamellis carentibus, sive pileati sunt, sive minüs.

Tertia de Fungis arboreis cuſcunque sunt generis.

Quarta & ultima, quæ unico capite abſolvitur, de Fungis subterraneis *Tuberibus* dictis, qui tamen terreſtribus non lamellatis potius adjungi.

SECTIO PRIMA.

De Fungis terreſtribus pileatis simul & lamellatis.

MEMBRUM PRIMUM.

De Fungis terreſtribus lamellatis esculentis.

CAP. I.

* *Fungus candidus regius odoratissimus J. B. candidus odoratissimus orbe magno C. B.*

PORTA villæ lib. 10. cap. 70. autor est hunc fungum, Antiquis inditum, esse candidum, odoratissimum, orbem vix utraq; manu diductis pollice & indice cingi posse, tam etui suavem ut crudus edatur, præberi agris innoxie: incolas *Rachione* vocare, quasi magnum Fungorum regem dicas: Autumnalem esse.

CAP. II.

* *Fung. esulentorum 21. genus Clus. An Gallinaccia Neapolitanis dicta Porta? max. Ungaricus, multis laciniis squammatum incumbens C. B.*

TAntè nonnunquam amplitudine excreſcere audit Cluſius ut bigam facile impleret, & monstrum veritus Fungi quàm Fungus censeret possit. Verum quos in Ungaria observavit multo minores erant: pediculo ſesquipalmari aut ampliore, ſemipedalis altitudinis; corpore in longitudinem & latitudinem diffuso bipedalè aut majorem, multis valde amplis & laciniatis

lacinia foliis squamatum vel imbricatum sibi invicem incumbentibus constans; quorum etiam nonnulli Quercis squamosa folia imitantur, coloris ex rufo nigricantis, vel ex albo nigri, aut multis maculis nigris in albo confpersis notati.

Suspiciatur Clusius quinti generis à se descripti fungos esse huius generis nondum adulas species. Fungus autem quintus *Clus.* Fungus angulosus pediculo exiguo nobis cum C. B. dicitur.

CAP. III.

* Fungus bulbosus fuscus duplici pileolo C. B. Fung. Quercinus. *Dissacides* Col.

C. Otobris initio Campoclati in Quercetis humantibus post pluvias hunc observavit F. Columna.

Totus albus est præter pilei superficiem, que fusco colore Castanea; operitur, verum crescente intus carne disrumpitur, ut in coris depictis evenit, deinde vi exentis; & maculosa videtur: interna pilei pars pectinatum à centro ad circumferentiam deducta lamellas obinet, utriusque. In medio verò petiolo, aut circa summum, labrum inest, circa extremitas, oras fusco colore, coriaceum, asperum limbum habens, ut duplici folia circa genicula harentia, cava, unde nonnumquam impositum *Dissacides*. Petiolus intus cavus est, in imo crassescens, & exstipatus veluti capitatus; bulbosus apparet, in quo fibrae harent alimentum è terra atrahentes, & pars terra harentes nigrescentes parum & inæqualis invenitur. Siccatus servatur, nec putrescit: quod immoxa signum esse censetur fungi.

CAP. IV.

Fungi verni, Mouceron dicti, odori & esculenti J. B. An Fungus minimus odoratus, capitulo donatus cinereis C. B. ? *Prunuli* Cl.

F. Fungi species illud, quod quia sub Musco communiter proveniat, ac sub eo latet Galli *Montferon* dicunt, magno in prædio est, mensisque lastioribus expectum. Hi primulum erumpentes pediculis brevibus fibras dorsum agentibus capitulo sustinent Pilo magno aequali & diotro decuplo majorem molem [nisi avellerentur] affecituri. Sed pediculus ipse teres, & in imo crispus vel rugosus, ex terra non multum emergit. Capitulo clausis sunt, rotundicatis in summo, subius verò, quæ instar tentorii reflexi, rimosis à centro ad circumferentiam fassis donati: ubi penitus excreverunt campestrum Fungorum instar expanduntur. Totâ verò substantiâ intus forisque candidi, gustus gratissimi, odorisque grati.

Primo Vere sub Martii finem & Aprilis initium prorumpunt locis apricis, nephibisque inter spinas: Montbelgardi potissimum & per Comitatum Burgundicæ, finitumque oras nullo non ferè observavimus Vere, inquit J. B. Sunt autem & in Gallia frequentissimi; uia diligenter repurgatos, lotos, & in iure ex Vino, Agresta, Aceto, Cepis, Sale, Aromatis, Aurantis, Citris, cum herbarum odoratarum aut Lauri tantillo parato decoquant, coctos eximunt, & cremori lactis dulci, addito iuris in quo cocti sunt tantillo, immittunt.

Nos in Anglia nomen hoc *Montferon*, nonnulli tamen detortum & in *Mushzone* mutatum, omnibus in genere Fungis accommodamus: quod huic, ut videtur, principem olim inter Fungos locum dedimus.

Funguli incarnati coloris miniati, musco innati *Montzel*, huius generis esse videntur.

CAP. V.

* Fungus D. Georgii coloris exalbidi cum pauca flavitie, esculenti, praterfesi J. B. orbiculatus exalbidi dum praterfesi C. B. Fungi esculenti 3, genus Cl.

C. *Clus.* Arva Fungi species est, duarum unciarum amplitudinem vix aequans, orbiculari ferè formâ, superne quidem aliquidulum exuberante, & quodammodo pulvinatâ, inferne vero concameratâ, & quibusdam veluti venis distinctâ, pediculo crasso, brevique coloris exalbidi, cui flavi quidpiam admixtum est.

In hieioribus atque pascuis pratis circa diem S. Georgii, i. e. 23. Aprilis invenitur.

Aliorum Fungorum modo præparandus est (inquit Clusius) qui repurgati ut plurimum elixari solent, & in frusta concidi, quæ inter binas lances reposta, inperfo oleo olivarum vel butyro, & pipere addito, super prunas coquantur: aut cum lardo injicitur jusculum ex lactis & more paratum.

C. A. P.

CAP. VI.

A. Fungus campestris, albus superne, inferne rubens J. B. esculentus 13. sive pileolo lato & rotundo luto C. B. esculentus 12. Park. The most common circuitous *Mushzone* of *Championn*.

F. B.

F. Unga hi, quos à natalitio solo campestri *Championn* appellant Galli, primo pullulati globosi sunt, postmodum paulatim explicati membranulas infra ostentant rubentes, confertas: superius inoffenso lavore aquabiles & albi, materiâ intus candidissimâ, pediculis brevibus, crassis. Saporis & odoris sunt boni primulum è terra erumpentes; ideoque antequam explicantur colligendos monent; nam vetustate vitium contrahunt & noxi fiunt, gravem odorem contrahentes & fuscum colorem, ut rectè Lobelius. Sunt autem è Fungorum majorem numero.

In pascuis sterilibus media æstate passim proveniunt apud nos, in calidioribus forte maturius. Post pluvias potissimum exeunt.

Boletis (inquit J. B.) membranulas lividi coloris, antequam in cibos veniant, detrahare oportet, ac tum demum ipsos aquâ bullire, butyroque & aromatis condire convenit.

Hunc ad Fungi esculenti nonum genus Clusii referri possit putat C. Bauhinus: cujus ideo descriptionem hic proxime subiiciemus, ut Lectori commodius ea invicem conferat.

CAP. VII.

* Fungi pileolo lato & rotundo C. B. Fungi esculenti nonum genus Clus. Germanis *Wremling*.

I. N hoc genere quatuor differentias observavit & descripsit Clusius. 1. Prior species Secundo generi valde abimilis non est; nam circinate ferè in plano est rotunditatis, unciam aut binas magna, supina parèe pulvinatâ & candidâ, inferne autem magis est fusca, & evidentioribus fassis donatâ quam secundum genus.

2. Ad quinti generis primam speciem plurimum accedit altera species: crenium angulosi est, sed amplior, ut quam uncias quatuor, aut plures aquare existimem, superne etiam albicans, non ut illa fusca; inferne verò non lavis & glabra instar illius, aut alba, sed crassis fassis ab umbilico sive pediculo in oras ductis insignita.

3. Tertia magnam affinitatem habet cum octavi generis altera specie: quia ferè orbiculata est, & aequalis pene magnitudinis: superne tamen in albedine magis fusca est; inferne illi non dissimilis, nisi quod ejus fassis crassiores sunt, & pediculus illum sustinens crassior, brevior atque magis nigricans.

4. Sola magnitudine ab octavi generis tertia specie differt huius quarta species: Illa enim amplior est, hac minor, utraque autem circinate ferè in plano rotunditatis; illa superne rubescens, hæc multo magis rufescens, canique ob causam Germanis *Wremling* dicta; gracilior illa pediculo subnixâ, hæc crassiore & magis albo, ut etiam interna huius pars candidior est quam illa, & minus evidentibus fassis exarata.

Nascuntur autem omnes eodem quo octavi generis species tempore, atque in eadem plurimum sylvis, quemadmodum & illæ. Nec locus, nec descriptiones horum, me iudice, bene conveniunt campestribus Fungis: Forè nomen Germanicum illis convenit. Clusius Fungorum esculentorum octavum genus Gallis *Championn* dici astitit: & reverà in primæ & secundæ huius generis species descriptionibus nihil est quod contradicat, atque ideo nonnulli planè persuasio rem ita se habere. Eorum tamen descriptiones subiiciendas duxi, nè Lectori impossibile videat.

Fungus pileolo lato orbiculari candidante C. B. Fung. esculenti octavum genus Clus. Germanis *Wremling*, Gallis *Championn* & Potiron.

Huius tres species facit Clusius: prima & secunda sola magnitudine differunt.

1. Prima dux ferè uncias lata est, planæ sed orbiculatæ figuræ, superne tamen quodammodo pulvinatâ & candidans, inferne veluti camerata & convexa, fassis quibusdam à crasso pediculo in oras ductis distincta.

2. Altera huic proflis similis, sed amplioris magnitudinis, ut quæ 4. aut plures uncias æquet, epistemon cum prima figuræ, sed crassiore pediculo subnixâ, superne albi cute, cui inperse aliorum macule fusca & flavescens, inferne flavescens aliquidulum, & magis conspicuis fassis à pediculo in extemas oras productis exarata.

3. Tertia alius amplior est Secunda specie, & magis circinate rotunditatis, longiore graciliorque subnixâ pediculo, & colore superna & inferna parte ex fusco subrubente, non minus evidentibus & conspicuis fassis à pediculo in orbem diffusis inferius distincta quam Secunda species.

Omnes autem species ut plurimum in cædis sylvis nascuntur circiter Pentecosten, h. e. sub extremum Maium aut Junii initium.

Priores duæ species palato grate esse feruntur: Tertiam edunt etiam nonnulli sed per pauci.

Primum Fungorum tertium genus Tragi [qui J. B. Fungus piperatus lacteo succo turgens] non unum facit: Fortè quia Clusius hunc Germanis *Pfefferling* dictum scribit. C. Bauh. respondit Chabreus, quia Clusius Fungum hunc amarum esse innuit, Tragus autem suum *Piper* saporis facit. Jam verò (inquit) quantum inter saporem amarum & acrem seu ferventem intercedat, vel Fungus iudicet. Quicquid autem sit de nomine (quo in universum omnia pene Fungorum genera donant) nullius acrimoniæ feræ saporis in descriptione meminit Clusius; sed priores duas species palato gratas esse scribit.

CAP. VIII.

* *Fungi puniceo, lacte dulci manantes, pratenfibz similes edules J. B. Fungus pileolo lato puniceo laetens & dulcem succum fundens C. B.*

IN nonnullis altissimis sylvis, ut est *Odenwalde* appellata, nascuntur, puniceo colore præditi, pratenfium fungorum, quos boletos vocant, magnitudinem haudquaquam excedentes, lacteo & dulcem manantes succum. Hi à quibusdam crudi devorantur, sed qua utilitate ignoro, inquit Tragus.

CAP. IX.

A. *Fungus piperatus albus, lacteo succo turgens J. B. Fungus 10. sive pileolo lato, orbiculari candicante C. B. item Fungus 27. sive albus acris gustum. Fungus tertius Trag. quem piperis saporis facit. The milky pepper Englishome.*

Fungi hi è majoribus sunt, Campestres tamen [*Champignon*] magnitudine non multum excedunt, quibus etiam figura persimiles sunt, pilcolis circinata rotunditatis, crassitis, carne multa [J. Bauhino Campestribz pro magnitudine minus densis] striis seu lamellis subis præterius, laxis & profundis: *pediculo* tereti, folido & minime concavo, pollicem circiter crasso, sex interdum digitos transversos alto. Non pediculus tantum & pileolus, sed & lamellæ huic fungo candidissimæ sunt, cum Campestribz rubicant. Ubi libet vulneratus lacteum succum fervidum copiose effundit. [Inverescens, sursum flexis oris & pileolo tæbescens, superius cavi redditi metam inverfam aut infundibulum referunt.]

In altissimis & tenebrosis sylvis Septembris & Augusto mensibus nascitur. J. B. Ingeniosissimus Vir, & totius Historiæ Naturalis callentissimus, D. M. Lister, in sylvis Martonensis propè Regnum *Prino* dictum, in ea Comitatus Eboracensis parte quæ *Craven* dicitur, invenit, de quo succo lacteo observationes sequentes à se factas nobis communicavit.

1. Teneriores & juniores fungos promptius & copiosius lactescere quam adultos & plenam maturitatem adeptos: aridis & marcescentibus nihil intus lactis apparere.
2. Succum hunc lacteum piper sapere & olere, imò omni pipere acris linguam vellicare & adurere. J. B. scribit, se cum succum hunc digitis aliquando attigisset, & ex improvise palpebras digitis absterisisset, quamprimum magnas punctiones & pruritum expertum esse, talem quidem qualis è Thyymali succo evenire solet.
3. Eundem tamen succum ad tactum minime viscidum aut lentum esse.
4. Quamvis eodem cultello centum (inquit) minimi huius generis fungos discucierim, lac tamen ferro illitum & diutius adhærescens color non mutavit, contra quam aliis plerisque vegetabilibus succis evenire solet.
5. In vase vitreo quo cum excepti subitò concrevit, intraque paucos admodum dies in massam solidam condensabatur, nullo intermixto sero aut humore.
6. Quod excutatus etiam acrem illum & mordacem saporem retinet, minus tamen vehementem. Exsiccati autem color ex luteo pallide admodum viridis est.
7. Quod fucus iste modo promptius & copiosius emanet ex parte exteriori, & ut ita dicam, superficiali, quæ coniecta in plantis perfectioribus respondet, quam ex interioribus quæ ligno & medulla.
8. Fungos hos cum lacte maxime turgent, ut eorum acrimoniæ & fervorem lingua ferre non possit, eulis quibusdam seu vermiculis resectos observavi, eorumque recentissimos & tenerissimos à Linacibus cinereis excolos.

CAP. X.

* *Fungus albus, dictus Montbelgardensis & vicinis Biffete J. B.*

A. J. B. Ugisti sine (inquit) observavi hos fungos, Campestribz similes, sed infra supràque totos albos. Hos olim eodem putabam cum *Columbette*, verum distinguebam à Campestribz, quod tardius provenient, & pede longiores essent. In sylvis Quercuum, sed rarius, occurrunt. Præcedunt *Columbette* & minores sunt.

CAP.

CAP. XI.

* *Fungus magnus, totus albus, sine succo lacteo, edulis, Columbette Montbelg. J. B.*

J. B. *E*X edulium quoque fungorum (inquit) censu sunt hi, magnitudine excellentes, toti albi tam subis quam supra, omnique succi lactei expertes, quo turgent Piperati illis similes. Per amburum alius cristati, aliquando reflexi & inæquales sunt, interdum non. Distinguntur autem *Columbette* à *Biffete* pede elatiore, & quod latiores sint tardiusque proveniant. In sylvis è regione urbis Montbelgardensis dictis le *Chefnis* invenit J. B. & alibi.

CAP. XII.

A. * *Fungi longissimo pediculo candicantes, sed maculati esculenti J. B. Fungus pileolo lato, longissimo pediculo variegato C. B. Fungus esculenti 18. genus Clus.*

Clus. *I*Nter fungos innoxios longissimo pediculo hunc præditum prætat Clusius: est enim ille in 8 aut 9 unciarum longitudinem, porrectus, digiti minimi crassitudine, rectus, verticillor & *milid*, striis quibusdam & maculis parvis & magnis, ex albo, rufo & fusco coloribus commixtis distinctus, marmoris varii instar. Ipsum verò fungi corpus pilei seu galeri formam quodammodo refert, valde laxis oris, deinde sensim in turbinatam metam desinens, altitudine trium unciarum aut ampliore, orarum diametro uncias ferè 8 occupante, candicans superne coloris, multis tamen maculis magnis & exiguis ex fusco rufescentibus infectis, supremo fastigio prolixo fusco. Inferna pars cava admodum & camerata, candicans quidem, sed plurimis striis fuscis, obliquis, & veluti in cincinnos compositis, distincta: duabus autem ferè uncis infra supremum pediculi fastigium corolla digitalis circiter latitudinis ipsum amplectitur, unde corporis ipsius Fungi oræ abrupte videtur, dum in laxitate se diffundit.

In arvis plerumque provenit tum in Hungaria, tum in Germania, tum etiam in Anglia; mihi tamen nondum observatus.

CAP. XIII.

* *Fungus umbilicum referens variegatus C. B. Fungi esculenti 13. genus Clus.*

Q. Unique huius assignat species Clusius: 1. Quincuncialis est diametro, plurimum orbicularis, pediculo digitali, unciam crasso, superne progerans, ex albo virens, inferne candicans & striata.

2. Diametro 4 uncias non excedente, coloris ex ceruleo viridi & fusco commixti, inferne ex albo subfusci; pediculo pollicem crasso, brevior quam prima.

3. Præcedenti ferè æqualis est, paululum angulosâ; superne ex purpureo & saturatè rubro commixti coloris, raris albis maculis aliquando emicantibus; inferne candicans, fuscis striis aspersis, oris dilutè purpureiscentibus.

4. Tertiâ minor, diametro 2 uncias vix excedente, pediculo unciali, graciliore, superne flavescens veluti fuliginè infecta, inferne alba, fuscis striis distincta.

5. Quartæ æqualis est, reliquis asperior, superne coloris ex albo fusci, inferius candicans, striis fuscis in oras excurrentibus.

Huius pleræque species figuræ sunt orbicularis, supernâ parte intumescens & pulvinata: in medio nonnihil compressæ ut umbilicum mentiatur.

Nascuntur promiscuè in sylvis, & Junio Juliôque mensibus inveniuntur.

CAP. XIV.

* *Fungus in metam fastigiatus, albus, fusco tinctus C. B. Fungi in metam fastigiati esculenti, coloris albicantis fusco tincti J. B. Fungi esculenti 14. genus Clus.*

Tres species describit Clusius. 1. Uncialis aut paulo amplioris magnitudinis, crasso pediculo, coloris albicantis fusco tincti.

2. Paulo planior est & quasi in orbem circinata, duarum unciarum aut majoris amplitudinis, cetera similis.

3. Trium plerumque unciarum magnitudine est, crassiore pediculo, magis fuscus, interdum notis distinctus. Superna pars ut plurimum lacera & discissa apparet.

Sub Pruni arboribus nascitur.

I 3

CAP.

CAP. XV.

- * *Fungus orbicularis fulcatus albus fusco permixto* C. B. *Fungi tuberosi esculenti albi fusco permixti, vel maculis distincti* J. B. *Fungi esculenti VII. genus Clus.*

DUplex est. 1. Alter nonnihil tumens, interdum etiam in ambitu lacerus: 2. Alter orbicularis pene, tota superficie candicans, ut ovum exalptum exprimere videretur, præsertim adempto pediculo. In siccioribus pratis & pascuis juxta pagos fitis proveniunt.

CAP. XVI.

- * *Fungus orbicularis oris intro reflexis* C. B. *Fungi esculenti 15 genus Clus. Fungi Suilli Ungaris.*

DUplex est. 1. Orbicularis ferè, quatuor circiter uncias latus, brevi crassiorèque pediculo, supernè nonnihil extuberans, utrinque subalbidus & veluti fuligine infectus, at supernè aliquot maculae albæ asperguntur, striae infernè nigricant. 2. Major, cujus pars superior coloris est purpurei rubro satur commixti, in medietate tamen flavescens & secundum oras maculis albis distincta: inferior ex albo fusca, striis tenuioribus. In sylvis nascuntur, & Junio Julioque mensibus reperiuntur.

CAP. XVII.

- * *Fungus pileolo magno, plano, orbiculato, venis exasperato* C. B. *Fungi Abietini esculenti* J. B. *Fungi esculenti 20. genus Clus.*

Triplex est. 1. Binas aut ternas uncias latus; supernè dilutè rubens aut latericeo coloris, venis quibusdam sic exasperata ut hirta videatur, in medio compressus & veluti umbilicatus; infernè pallescens, striis fuscis, pediculo uncia longiore, medium digitum crasso. 2. Crassiore paullo est pediculo, supernè extuberat, coloris ex albo pallido & fusco mixti, infernè candicat, striis fuliginosis. 3. Longè amplior est, supernè coloris ex albo, pallido, rufco & fuliginoso mixti, extuberans; infernè plana, rubescens, striis ex atro purpureiscentibus. Sub extremum Autumnum in sylvis, plerumque autem sub Abietibus, nascitur.

CAP. XVIII.

- * *Fungus pileolo in plano orbiculari, villosa* C. B. *Fungi sylvestres esculenti cervini* J. B. *Fungi esculenti X. genus Clus.*

DUplex est. 1. Dúas uncias latus aut amplior, supernè nonnihil extumescens, & veluti sericeis villis obdus, colore puniceo dilutiore, oris in infernam partem valdè reflexis, quæ ex albo rubescit. 2. Longiore est pediculo, supernè coloris ex rufco fusci, oris non adèd in infernam partem inflexis, quæ colore est ex pallido nigrescente. In hac specie bini plerumque fungi conjunctim ex eodem pede oriuntur. Nascuntur in crevis sylvis sub extremum Maium aut Junii initium. Cervinum vocat J. B. à nomine Germanico *Hirschling*.

CAP. XIX.

- * *Fungus pileolo plano subfusco oris laceris* C. B. *Fungi laceri, sylvestres, esculenti, subfusci coloris, infernè candicantes* J. B. *Fung. etc. XI. genus Clus.*

Inicio quidem inæquali est figurâ, magis tamen ad orbicularem tendente, per oras lacer, duas uncias latus, supernè fuscus, infernè candicans. Adultior magis orbiculatus est & per oras lacer, longè amplior [quatuor uncias] colore magis fusco supernè & albicante infernè, cui fuscedo quædam admixta est.

Circa festum Pentecostes in crevis sylvis nasci scribit Clusius.

C. A. P.

CAP. XX.

- * *Fungus angulosus pediculo exiguo* C. B. *Fungi ferè sine pediculo coloris ex rufco fusci, esculenti in arborum candidibus nasci soliti* J. B. *Fungi esculenti 5 genus Clus.*

Sola horum differentia in magnitudine consistit, quandoquidem formâ, materiâ & colore pene conveniunt. Tres eorum differentias facit Clusius.

1. Angulosus est figurâ, quatuor uncias lata, brevi & quasi nullo pediculo sed eo valdè crasso: inferna ejus pars candicante & fitis densâ materiâ constat; superna spongiosa est & quasi villis quibusdam obdita, coloris ex rufco fusci.

2. Magis orbicularis, crassiore & longiore paulo pediculo, 5 aut plures uncias latus & longus.

3. Longè major, in cres laciniis divilus, pileoli diametro semipetali, pediculo unciam crasso; supernè spongiosis quibusdam crassisque villis live potius frondum rudimentis ex fusco pallidescentibus præditus.

In Ulmonum Populique albæ caudicibus dejectis nasci solet, & bis plerumque, etiam ter interdum in anno provenire.

CAP. XXI.

- * *Fungus planus orbiculatus aureus* C. B. *Fungi lateri magni, disti* Laseras, *speciosi* J. B. *Fungi esculenti 17 genus Clus. Boletus Antiquorum.*

Primum è terra erumpentis hujus Fungi forma ovum quodammodo candore & figurâ refert: alterâ autem rernâ die læscitur hæc alba cutis seu (ut Plinius vocabulo utar) volva supernâ parte, & veluti ovi luteum ostendit; deinde magis exuberat illud luteum, & fungi formam induit, paulatim & sensim evolvitur persequiturque volva. Magnitudo autem Fungi sua volva incluit tres uncias in longitudinem patet, duas in latitudinem. Consumpta volva Fungus in planam orbicularem sese explicat formam, cujus diameter quatuor pene unciarum est; superna facies albanatulum intumescens aureum sive croceum colorem elegantissimum habet, inferna [membranis contexta] flava est. Pediculus digitalis longitudinis & crassitudinis est, flavique coloris. At cum jam adolever paulo amplior est ejus magnitudo, & in ternas aut quaternas partes scinditur, colorisque illum florem & elegantiam deperdit; nam supernè languidioris est aurei coloris, infernè omnino pallidi.

Provenit in sylvis rarè Ogeru consistit, iisque caduis præsertim & editoribus ficioribusque locis, bis singulis annis, circa mensem videlicet & ante videntiam. Principem inter Fungos esculentos locum tenet: Et sane adèd elegans est, ut non mirandum sit si illos qui fungi libentur vescuntur ad se edendum invitet.

Non dubium autem est, pergit Clusius, quia hic Fungus sit ille veteribus adèd celebratus Boletus, ac à principibus viris sic in deliciis habitus: nam si conferantur quæ de Boletis scripsit Plinius cum hujus historia, similis esse deprehenditur. *Isamiam autem & immenso exemplo in crimen adductus fuit, quod olim Tib. Claudium Cæsarem (qui Boletorum usu impensè delectabatur) conjunx Agrippina Boletis veneno illito sustulerit, ut Neronem filium ipsi successorem Imperio daret.* Hinc illi Juvenalis in Satyris fales de Boletis. Nam Sat. 5.

*Vilibus accipites (inquit) fungi ponentur amicis,
Boletus Domino, sed qualem Claudius edit
Ante illum uxoris, post quem nil amplius edit.*

Et Satyra VI.

*— Minus ergo nocens erit Agrippinæ
Boletus; siquidem minus præcordia pressit
Ille senis, venientique caput descendere jussit
In celum.*

Hinc etiam illud Martialis.

*Quid dignum tanto ventrique guleque precabor?
Boletum ut qualem Claudius edit edis.*

Sed & ipse Nero Boletum Deorum esse cibum cavillari solebat, quia illo petiisset Claudius Cæsar, & defuncti Cæsares in Deorum numerum referri solerent.

Recentes boleti [apud Ungaros] in aquâ elixantur, deinde in tenuia frusta conciduntur: frustula concisa in jusculum è cremore lactis confectum injiciuntur, adjectis Selini foliis minutim sectis & pipere.

Vel rosmarini præcilo pediculo invertuntur, & super prunas positi addito ovi luteo torrentur. Vel recentes etiam recisis pediculis fringuntur cum buyro atque ovo simul in sartagine coctis, dissolutis & simul mixtis. Sed & exliccat servantur, deinde ovorum instar in aquâ elixantur, tum demum

denum cum condimento ex iporum iusculo & pane tosto parato, additis aceto, piperis, zingiberis & caryophyllorum aromaticorum poline eduntur.
Iusculum in quo coquantur croceo colore tingunt.

CAP. XXII.

Fungus pileolo lato, orbiculari flavescente C. B. *Fungus pallidus* J. B. *Fungi esculenti* 12. genus Clusf.

A ^{J. B.} Utummi munus, Campestri similis Fungus, pari fere magnitudine, sed variante, coloris tam externè quàm internè luteo-pallidi: Clusio internè ex flavo rufescit.
Provenit in sylvis, & reperitur circa Pentecosten.

CAP. XXIII.

Fungus angulosus & velut in lacinias sectus C. B. *Fungus luteus sive pallidus, Chanterelle dictus, se contorquens esculenti* J. B. *An Fungi esculenti* 14. genus Clusf.?

M ^{J. B.} Onbelgardenfibus dictus *Chanterelle* Fungus raro dimeticientem habet palmarem, sæpius eam magnitudinem non assequitur, plano pileo, aliàs cavo, pallidus, oris subinde contortis, ut crispi nonnihil habere videri possit, membranis infra nec densis contextus. Hujus pediculus raro in umbilicum inferitur, sæpius à medio decerrat. Olor gratus & innocens cum commendat, & ob id mensis lautioribus curiosioribûsq; expetitur.
Clusius quarti generis duas species, seu fortè ætatis ratione differentias, describit. Prior superne pallida est, flavis maculis variegata; inferne flavescens cum stris fulcis. Secunda duplo major, superne flava, inferne croceo colore infecta.
Oritur in sylvis & nemorosis locis sub fagis utplurimum, mense Junio ac etiam Septembri.

CAP. XXIV.

Fungi plures simul, albi, ad arborum radices, esculenti J. B. *Fungi umbilicum exprimentes plures simul, albi* C. B. *Fungi esculenti* 6. genus Clusf.

F ^{Clusf.} Omne fere orbicularis sunt, planæ tamen, inferna parte albi & striati, superne aliquantulum protuberantes, mediâ autem nonnihil depressi, ut umbilicum exprimeret quodammodo videantur, colore magis fusco quàm inferne. Minores circiter unciam lati sunt, aut paulò ampliores: medi binarum unciarum latitudinem explent: Maximi quaternarum amplitudinem superant.

Ad Ulmi, Quercis, Populi, Juglandis & aliarum arborum dejectarum radices nascuntur, à novo Vere in Autumnum usque.

Populus alba humo tenuis secta ad radicem usque, & aqua calidâ in qua fermentum fuerit dissolutum persula infra quatrinduum fungos copiosos edet, esui quoque gratissimos. *Matth.*

SECTIO.

SECTIONIS PRIMÆ

MEMBRUM SECUNDUM.

De Fungis lamellatis terrestribus noxiis.

CAP. I.

* *Fungus Coryleus orbicularis* C. B. *Fungorum noxiorum* 6. genus Clusf.

O ^{Clusf.} Rbicularis est figuræ, duas uncias latus aut major: superne nonnihil tumescens, extremis oris in supinam partem flexis; coloris ex rubescente fuliginosi, cui albedo quadam permixta videtur, interdum etiam omnino fuliginosi & fulci: inferne nonnihil rubescit, stris crassiusculis fulcis: pediculo est gracili duas uncias longo.
Sub Coryli crescit Maio aut sub Junii initium.

CAP. II.

* *Fungus bufonius orbiculatus* C. B. *Fung. nox. 7. genus* Clusf. *Fungi bufonii perniciosi* J. B.

H ^{Clusf.} Ujus tres observavit species Clusius.
1. Pediculo erat valde gracili, duas plus uncias longo, pileolo in metam sub lato, unciâ fere lato, albo fuligine quodammodo infecto, summo fastigio flavescente, internore & cava parte fusco prorsus cum stris nigris.
2. Magis orbiculata, crassiore pediculo; supernâ & tumescente parte, duas interdum, aliàs tres uncias ampliâ, modò fulcâ omnino ex albo-pallescente, modò flavâ, fuligine infectâ; Singuli autem fungi maculis albis & nigris summa parte notati, ut Ruberæ colorem, præsertim fulcus, valde referre videatur. Pars inferna alba est, cum levibus stris subfulcis.
3. Reliqua major, orbiculata in plano figuræ, tres uncias lata, superne alba admixto ruboris tantillo, raris pallescentibus maculis interpersis: inferne pallescit, frequentibus stris fuliginosis.
Circa idem cum præcedente tempus emergit.

CAP. III.

* *Fungus Betulaceus orbiculatus albus* C. B. *Fungorum noxiorum* 8. genus Clusf. *Fungi Betularum albi maculati perniciosi* J. B.

O ^{Clusf.} Rbiculata: pane est figuræ, superne paulò elatioris, albus fuligine levi adumbratus, in quo maculæ quadam rufescentes; duas uncias latus; inferne totus albus exceptis stris fuliginis infectis: pediculo gracili, binas uncias longo.
Circa Pentecosten provenit in sylvis ad Betularum truncos & radices.

CAP. IV.

* *Fungus minimus pallescens infundibuli formâ* C. B. *Fungorum noxiorum* X. genus Clusf.

V ^{Clusf.} Alde exilis est: nam primùm emergens vix uncialis est magnitudinis: interdum singularis, nonnunquam bini simul nascuntur, ipso Fungi corpore minimi digiti unguem vix æquant, rufescentis coloris, cum adolevit corpus in uncialem magnitudinem excrevit, inferna parte valde à pediculo striata se invertente, aded ut supera pars velut camerata & cava reddatur, & cum suo pediculo parvum infundibulum mentiri videatur. Color flavescit tam externè quàm internè, & superna pars jam in umbilici speciem contracta rufis maculis est distincta.
Bis in anno reperitur circa messam & vindemiam in sylvis proveniens.

CAP. V.

- * *Fungus satius candidus, pileolo in metam asurgente* C. B. *Fungorum noxiarum* XI. *genus* Clus.
Fungi fuligineo pileolo similes permixti J. B.

Clus.
Eodem tempore similibusque locis reperitur. E terra autem erumpens valde boletum imitatur, imo quodammodo mittitur. Corpore dum è sua volva erumpit boleto est dissimili, longiore pediculo subnixo, minimo digito graciliore, fuscianalis latitudinis, in metam asurgente, superna parte candida, inferna camerata.

CAP. VI.

- * *Fungus muscae interficiens* C. B. *Fungi venenati & muscarii dicti* J. B. *Fungorum noxiarum* 12. *genus* Clus.

Hujus quinque species,
 1. Orbicularis, unam interdum, sepius duas uncias lata, vel supernè pallescens tantillo rubedinis & fuliginis admixto, vel lurida & fuligine infecta, in perispermatis maculis atro permixtis: pars inferior alba stris fuscis: pediculo gracili, fuscianam longo.
 2. Paulo major, pediculo longiore & crassiore, viz. digitum minimum longo & crasso: orbiculata panè, diametro triente paulo minore. Color supernè ex purpure dilutiore & saturata, rufo pallido & albo variè mixtus est: infernè pallè cum nigris crassioribus stris.
 3. Primum emergens contracto est corpore, crasso & unciali, quasque Ari radicem mentiente, pediculo fulta, duas uncias lata & totidem longa, in metam formam sublata, coloris lateris, frequentibus maculis albicantibus aspersis, summo tamen fastigio pallida. Adulcor vero palmari pediculo digitalis crassitudinis asurgit, inferna parte tuberosa, orbicularem autem figuram acquirit, quatuor uncias lata, per oras interdum fist & lecor, coloris pronè parte rubri, albis maculis infectis, oris rufis supina albi proflus, stris levi fuligine infectis.
 4. Omnium elegantissima, recens nate orbis minor, duas scilicet solummodo uncias lata, rubro colore valde saturato veluti concreti sanguinis tincta, frequentibus maculis albis confersa. Adulcor latior fit, v. g. quincuncialis aut amplior, tumida supernè, rubro etiam colore sed paulo remissiore, obscurioribus veluti undis intercurantibus, & crebris etiam ex albidis maculis infecta. Pediculo constat protuberante infima parte, unciam crasso, trientem longo. Striae crasse nigrae. Bui interdum ex eodem pede conjunctum nascuntur.

Hanc muscæ valde appetunt, & plerumque ei insident non sine ipsarum perniciæ; siquidem quotquot degustant intereunt: idcirco circa Francosorum ad Mœnum in conclavibus ad fenestras in hunc usum ejus frusta spargere solent.

5. Junior duas uncias lata est, in totidem unciarum metam asurgens, coloris ex rufo fusci & velut fuligine infecti: adulcor trientalem aut ampliorem latitudinem habet, in metam formam asurgens, oris valde laceris, coloris supernè mixti ex albo, rufo, pallido, fusco, mixtura vel radiatim, vel maculis duntaxat inspersis constante. Color inferna parte proflus fuliginosus cum stris nigris.

CAP. VII.

- * *Fungus latus orbicularis candidus* C. B. *Fungorum noxiarum* 13. *genus* Clus. *Fungi ranarum albi permixti* J. B.

Clus.
Adultus quatuor uncias latus est, in orbem ferè circinatus, immaculati supernè candoris, nisi orbis centrum palloret; inferna etiam pars candida est cum multis purpurascens stris: pediculus gracilis est & longus. Junior minor est & fuligine quadam utrinque infectus, stris raris & vix adhuc apparentibus.

Secundum vias & semitas in caduis sylvis provenit extremo Augusto.

CAP. VIII.

- A. *Fungi albi venenati viscidii* J. B.

Cl. B.
Edulibus albis aliquo modo similes sunt, pediculo digitum crasso, 3, 4ve plus minus alto, qui cypeum sustinet orbicularem, palmarem, pressum, subtus candidissimo membranarum squarrositatum: Superna facies subcinerea, ad albidum nonnihil vergens, viscido tactu, fungosis verrucis eminentibus confersa, quæ tamen sine membrane noxa avulsu faciles, quæ mere accidunt

accidentarias esse putamus, ut quæ non in omnibus appareant. Sapore sunt minime ingrato, sed subdulci, sapore aquoso.

Intereit sanè horum formam & naturam vel apprinne novisse, ob periculum quod ex errore contingere potest. Nam civis (inquit) quidam Montbelgardensis qui deceptus hos coctos imprudens voravit, primò vomitu infestabatur, deinde vertiginosus fit, prostratus tandem viribus membriculis refrigeratis soporosis jacuit non sine mortis periculo. Nam & loquelà privatus, pulli deprehensus fuit perexiguo, cum suffocationis metu. Quæ tamen paulò post vomitu provocato prius, Alexipharmacis, Theriacâ possimilium, enematis item restitutus fuit, postquam non paucas horas dubius & velut oppressus inter viram & mortem quali succubuerat.

A Fungis campestribus differunt pediculis tenuioribus & longioribus: capitellis minus crassis, lamellis subtus albis, odore ingrato.

CAP. IX.

- A. *Fungus major, pediculo brevi crasso, lamellis crebris albenibus.*

Pediculus vix palmaris, pollicem crassus, in 3, parte in latum exumescens, capite est crasso, diametro palmari, pulvinato, media tamen parte circa umbilicum depresso, colore illic rubente, nunc fulvo sordidior, creberrimis subtus lamellis albenibus striato: superior spongiosa substantia candidissima.

Sub Quercubus Augusto mensè enatum observavimus.

CAP. X.

- * *Fungus latus orbicularis oris intus convorsis* C. B. *Fungorum noxiarum* 14. *genus* Clus. *Fungi a sue appellati, albi sed maculati, sylvestris permixti* J. B.

Clus.
Eisdem in locis eodemque quo prior [us] tempore invenitur.

Duas ejus species observavit Clusius.

Primæ recens nate corpus uncia majus non est, coloris albi fuligine velut infecti, pediculo unciali, minimum digitum crasso, interdum geminum ex eodem pede nascens. Adulcor triuncialis est diametro, orbiculatum ferè, supernè album sed fusco colore infectum, flavo fastigio, infernè verò pallidum, stris rufis, pediculo digitalis longitudinis & crassitudinis.

Secunda circumatæ ferè rotunditatis est, diametro trientem lato pediculo brevi pollicemque crasso, supernè candida cum macula parvæ fusca & flavescens nonnihil color infectus est, oris aliquantulum in infernam partem conversa: infernè pallida stris fuliginosis.

CAP. XI.

- A. *Fungus pediculo in bulbi formam excrecente* C. B. *Fungorum noxiarum* 15. *genus* Clus. *Fungus bulbo pediculo pallidus maculatus* J. B.

Clus.
Duplex est, Prior pediculo duarum unciarum, [corpore unciali] suprema parte pollicaris crassitudinis, infernè fuscianalis, in bulbi formam excrecente, coloris ex albo pallidioris. Corpus ipsum fungi supernè etiam pallidum est, sed maculis dilute nigricantibus distinctum, atque oris in supinam partem inflexis: infernè stræ ex pallido fusca sunt.

Secundus valde terri coloris est, ut veris ligni fide radicis ejusdem nodulum & nigrum frumentum videatur quàm fungus, quod utraq; manu vix comprehendi queat: crasso brevique pediculo innitur.

In caduis sylvis crescit extremo Sextili.

CAP. XII.

- Fungus oris laceris & in laciniis divisis* C. B. *Fungorum noxiarum* 16. *genus* Clus. *Fungi sub corylis serpenti dicti permixti* J. B.

Clus.
Tres hujus species observavit Clusius, Prior oblongo gracilique pediculo est, cui insidet initio velut ovum exscalprum, uncialis magnitudinis, externè album velut fuligine persolum, internè nigrum: quod deinde oras explicans 1½ uncie amplitudinem acquirit, in plei parvique galeri similitudinem formatum, albi supernè coloris frequentibus fuscis maculis distinctum, atque ipso fastigio veluti fuligine infecto.

Secunda pediculo longo gracili, corpore parvi galeri figurâ, initio vix ungue majore, dilutiore fuligine infecto, cum adoleverit supernè atrâ fuligine tincto, infernè instar fornacis camerato & nigris stris exarato.

Tertia

Tertia precedenti aequalis est, valde laceris oris & quodammodo laciniatis, rufi interdum, alius albi coloris fuligine infecti superne, inferne fuliginosis, alias nigriis stris exarata : aliquando etiam inferna parte adeo inversa & reflexa, ut forem aliquem mentiri videatur.

CAP. XIII.

* *Fungus latus oris laceris* C. B. *Fungorum noxiorum* 17. genus Clus.

Clus.
DUplex est, 1. dodrantali magnitudine, pediculi digitum minimum crasso, duas aut tres uncias longo, ex cujus imo subnascitur exigua proles: orbiculata fore est figuræ oris in inferiorem partem nonnihil inflexis, colore superne rufo ad nigredinem tendente, cui flavescens circa medium admixtus est: inferna pars pallida est, strisque fuliginosis exarata.

2. Illi aequalis est, sed graciliore pediculo, circinata etiam rotunditatis, nisi laceras haberet oras in ambitu, superne planè luridus venis quibusdam exalbidis maculosis, ipsa substantia sub externa cute omnino atra, uti etiam est pars infima, sic tamen ut crasse nigrae striae obscure appareant. Planis & apertis locis circa Festum S. Bartholomæi apparuit.

CAP. XIV.

* *Fungus parvus parvi galeri formam exprimens rufus* C. B. *Fungorum noxiorum* 18. genus Clus.

Clus.
IN sylvis eodem quo precedens tempore oritur: est autem eo longè minor, nec uncialem aut fescuncialem magnitudinem superat, pilei aut parvi galeri figurâ in metam sublatus, superne rufus, inferne exalbidus cum stris fuscis: pediculo gracili duas trêve uncias longo.

CAP. XV.

* *Fungus orbicularis secundum vias & in Quercetis Autumno nascens* C. B. *Fungorum noxiorum* 19. genus Clus.

HUjus sex species describit Clusius: Prima tantum hujus loci est. Prima pediculo est valde gracili, duas uncias aut amplius longo, capitulo orbiculato notato in albicantem lato, aliquantulum in infernam partem inflexo, coloris ex flavo, rufo, fuliginoso commixti superne, ex pallido fuscis inferne.

CAP. XVI.

* *Fungus Abietinus oris reflexis, substantiâ rubrâ* C. B. *Fungorum noxiorum* 21. genus Clus. *Fungi hirsuti internâ parte perniciosi* J. B.

SUB extremum Septembrem provenit subor Abietibus. Recens natus uncia non multo major est, oris valde in infernam partem inflexis; crassiusculo corpore & veluti crassis quibusdam venis subrubentibus, in orbem superne ductis notato in albicantem planicie. Adultus vicissimi evolenti amplitudinem acquirit, oris est magis inaequalibus: inferne dilute rubet cum stris rufis; pediculo digitalis fore crassitiei, duas uncias longo, qui contractus rubrâ substantiâ consistere deprehenditur.

CAP. XVII.

* *Fungi diametrum ex uno pede procedentes* C. B. *Fungorum noxiorum* 22. genus Clus.

QUATUOR hujus species recenset & describit Clusius. Primæ sex aut septem nascuntur ex uno pede fungi, longis & gracilibus pediculis, orbiculato fore corpore, (fornicato tamen seu camerato inferne) vel fescunciali, vel unciali, colore flavo, uti sunt & ipsi pediculi, qui maculis tamen nigris distincti.

Secundæ etiam octo aut novem ex uno exortu nascuntur, brevioræ & perinde gracili pediculo; corpore in orbem veluti expanso, unciam aut fescunciam lato, superne preffo & tanquam umbilicato, coloris flavi rufo suffusi, inferne flavi, stris fuliginosis.

Tertiæ viginti aut plures nascuntur ex eodem pede, gracilibus pediculis, orbiculati, latitudine inaequali, pro ætatis ratione; nam & inveniuntur ungue non minores, unciales, & fescunciales; omnes rufo colore tincti superne, inferne fuscis stris exarati.

Quartæ

Quartæ triginta aut plures ex eodem pede proveniunt, pediculo pro fingulorum ætate breviant longo, orbiculati, magnitudine tertie speciei fungus pares; colore variant, nam vel flavi sunt, multo tamen rufo perfusi, aut omnino rufi sed nonnihil tumefcentes & fuscis, inferne stris nigricantibus notati.

Ad Spinarum quæ vetustate corrumpi incipiunt atque inter dumeta nascuntur, & in ipsis truncis humi jacentibus nascuntur circa Calendas Octobris.

CAP. XVIII.

* *Fungus funetarius in plano orbicularis, candidus* C. B. *Fungi sterquilini albi perniciosi* J. B. *Fung. nos. 2. genus Clus.*

Clus.
VULGARIS admodum (inquit Clusius) est hic fungus, ideoque nemini non notus, formæ orbicularis in plano, velut circino ductæ, exili & tenui fulvis pediculo, tenui non crasso corpore, candidus omnino, & veluti farinâ conspersus, cum inferne tum superne; pars tamen averfa fuscis stris distincta est.

CAP. XIX.

* *Fungus orbicularis, ex atro rufescens* C. B. *Fungi quodammodo orbiculati, atro-rufescentes, perniciosi* J. B. *Fung. nos. 9. genus Clus.*

Clus.
CIRCA Solstitium æstivum invenitur in sylvis nascens. Crasso & protuberante constat corpore, sphericæ quodammodo & orbicularis figuræ, duas uncias lato in minoribus, in adultioribus tres aut etiam quatuor; superne ex atro rufescens, inferne exalbidus, stris rufescentibus.

CAP. XX.

* *Fungus orbicularis in palustribus* C. B. *Fung. nos. 13. genus Clus.* *Fungi rubri perelegantis coloris & rufi* J. B.

Clus.
HOTUM primus Uncialis magnitudinis habet orbem, superne rotundum, & rubri perelegantis coloris; inferne albicantem, fuscis tamen stris exaratum, unciali pediculo, non tamen valde gracili fultum.

Secundus orbiculatæ etiam est formæ, paulo tamen amplior superiore, longiorque pediculo subnixus, prolem fungi ab exortu plerumque profertente: superne rufi & ad latentium tendentis coloris; inferne dilator & frequentibus stris distinctus.

Tertius in nodum velut collecto est corpore, inferne fornicato atque camerato, suis oris pediculum uncialis crassitudinis, duarum autem unciarum longitudinis stringente & amplectente, coloris ex albo rufo & fusco variè commixti.

Quartus duas uncias latus est, sed inæquali orbe, superna parte candicans ex cineraceo, inferne similiter, sed stris fuscis. Pediculus brevis & crassius.

CAP. XXI.

A. *Fungus minor ex albidio subluteo, pileolo hemisphærico.*

AD trium aut quatuor digitorum altitudinem interdum assurgit, sæpius humilior, pediculo cultum crasso; pileolo hemisphærico, diametro unciali, ex albidio subluteo, lubrico & mucilagine quadam obliato, subtus lamellis crebris subtilibus, veluti tot radiis a pediculo ad circumferentiam extensis, adeo ut inferne fore planus sit hic fungus & minime concavus. Lamellæ autem admodum late sunt, seu magis profundæ, ut exterior cutis seu caro sit valde tenuis.

Per totum Autumnum in pascuis frequens occurr, plerumque è fimo vaccino aut equino.

Figura Fungi parvi albi cum luteola parte in summitate capitali, visco nitente resplende.

* J. B. huic exactè respondet.

Tom. 3. lit. 40. c. 69.

K

CAP.

CAP. XXII.

A. *Fungus parvus galericulatus striis lividis aut nigris. An Fung. nov. tertium genus Clus?*

Superiorem petioli longitudine & crassitie, necnon pilcoli magnitudine refert. Ab eo differt utriusque colore sublivido, superficie sicca nec mucro oblita: pilcolo magis nonnihil turbato, intus magis concavo; lamellis denique obscurioribus & per vetustatem nigricantibus. Septembri mense & per totum Autumnum in eisdem cum precedente locis, nec minus frequens invenitur.

Icon pag. 848. tom. 3. Hist. Plant. 7. B. hunc fungum optime representat.

Lobelius & J. Bauhinus non satis distinctè scribunt de his Fungis.

Observavimus in pascuis Fungum huius generis paulo minorem pulverei coloris seu ex albo sordide flavescens, striis subus obscure fulvis, quem ab hic descripto specie differre suspicamur.

CAP. XXIII.

A. *Fungus pusillus pilcolo tenui utrinque striato; seu plicatilis plicaturis utrinque demonstrantibus.*

Dubois proximè antecedentibus minor est multò, pediculo tenuiore & teneriore, fragili admodum secus quam precedentium, lubrico & velut mucro oblito: pilcolo turbato, diametro semunciali, tenuit admodum & utrinque striato & sulcato, ac si membrana in plicas composita constaret, coloris ex albo cinerei. Summus pilcolus ubi pediculus inseritur non raro planus est, & macula rubente insignis.

In pascuis Autumnum reperitur.

Hic affinis est non tamen idem.

CAP. XXIV.

* *Fungus albus pilcolo inverso J. B. tom. 3. p. 847. lib. 40. cap. 73.*

Parvus admodum est, vix ad unciam se attollens ac etiam multò minor: instar calycis crescit, plicaturis & foliis se externè demonstrantibus, non sub pilcolo [tantum] ut in reliquis. Pilcolus etiam inversus facit veluti scutellam.

Sunt etiam majores, altitudine trium digitorum, & latitudine duos excedentes.

In prato clovo mense Septembri observavit J. B.

CAP. XXV.

A. *Fungus parvus, pediculo tenui, longo, firmo, lento; pilcolo in medio fastigiato, striis externis apparentibus.*

Pediculo quadrantali aut altiore assurgit, tenui at firmo, non fragili: pilcolus è fusco albescit, in medio turbatus, striis externis apparentibus, intus concavus, lamellis crebris at bentibus stipatus.

In pascuis mense Septembri.

CAP. XXVI.

A. *Fungus minor tenuissimus, farinè repletus, pilcolo superne cinereo, lamellis tenuissimis nigris.*

Pediculo assurgit tres quatuorve interdum uncias longo, tenello, albo, farinè albi repleto, intus concavo, qui levi compressi in longum finditur, pilcolum sustinens unciali aut sesunciali diametro, superne tenui membrana cinerei farinè repleta constans, inferne lamellis tenuibus creberrimis, nigris propè centrum, nam circum oras interdum cinereæ sunt, infundibili figuræ, concavum. Oras per vetustatem non raro laceræ fursum reflectuntur.

In pascuis mense Septembri aut etiam Octobri observavimus.

C A P.

CAP. XXVII.

Fungus minimus, pediculo longo tenuissimo ialescens.

Intra gramina in pascuis oritur solitarius.

CAP. XXVIII.

A. *Fungi pratenses parvi, externè viscidis, albi, lutei vel rubentes. An F. orbicularis in pascuis C. B?*

Capitelli diameter uncialis circiter; interdum major; figuræ in plano orbiculatæ, raris subus lamellis reliquo corpori concoloribus: Pediculus gracilis craticum culmum magnitudine vix aequat, binas circiter uncias altus. Tum pediculus tum capitulum mucro quodam viscido oblita sunt. Striæ in hoc genere ad pediculum inferiores multò sunt quam ad oras capitelli, ut infundibili aut con inversi specie à pediculo aliquoque assurgere videntur: hoc tamen non est perpetuum, nec in junioribus fungis sed in adultis & declinantibus.

Augusto & Septembri mensibus in pascuis frequentes oriuntur.

CAP. XXIX.

* *Fungi luteoli disti, colorem mutantes, maligni J. B.*

Hujus capitelli figura vulgari similis est; substantia ejusmodi quæ mox vigorem perdat & in mucum abeat. Inferne parva filamento quodam, in ore formam oblique intricata, facile à suo capitulo separantur. Color aliquoties flavescens, mox tamen in virescentem & inde in azureum abit.

CAP. XXX.

Fungi albi lucentes, ex uno principio plures, ex radicibus arborum J. B.

In cariosis arborum truncis occurrunt Fungi ex uno principio plures; longis pediculis insidentibus, emaculati undique candoris, etiam per membranas, animalculorum morsu fuscis & arrosionibus onoxias, majusculi, tenues, lentore viscido superius obducto nitidi. Inveniuntur his similes lividi aliorumque colorum.

CAP. XXXI.

* *Fungi multi ex uno pede, clypeiformes lutei & rubri J. B. Fungus clypeiformis major C. B.*

Horum forma plana quidem est, sed rugosa & per oras reflexa, flavi coloris, pediculis fulvis. Inveniuntur etiam alii ejusdem formæ planæ & orbiculatæ, sed qui non sunt reflexi, & eorum etiam aliqui per oras crenati.

Innaescentur plerumque putridis lignis, aut asseribus vetustarum adium rusticarum & stabulorum. Inveniuntur adhuc alii his non valde dissimiles in arborum aggeribus sub sepiibus, rubri coloris, quorum nonnulli nullo peculiari odore sunt præditi, alii verò molchi odorem quodammodo referunt.

CAP. XXXII.

A. *Fungi plures ex uno pede, è Prunorum radicibus enati.*

Purissimi simul conseritum nascuntur: pediculis binas circiter uncias longis, mediocriter crassius, coloris lutei sulphureæ. Capitelli rotundi diameter uncialis aut sesuncialis; superne rufescent, lamellis subus tenuissimis & creberrimis, initio flavis, postea in cinereum mutantibus.

K 2

C A P.

CAP. XXXIII.

* *Fungus latus sanguinei coloris* C. B. *Linguae in caudicibus Castanearum* Cae.

L^{Cae.} Linguae appellantur in caudicibus praecipue Castanearum, figurâ crassâ, sanguinei coloris extra, tum intra. Optimi atque innocentissimi existimantur.

CAP. XXXIV.

A. *Fungus sordidè subvirens in acutum conum fastigiatus.*

Membranulae subtus creberrimae, colore cinereo. Cortex exterior tenuis est & membranulosus, nec quicquam carnis aut pulpa corticem & lamellas interjacet. Hujus icon habetur apud Parkinsonum pag. 1321.

CAP. XXXV.

A. *Fungi minimi plurimi simul nascentes turbinati, exterius cinerei aut subfulvi, striis nigricantibus.*

Pediculo albo, fili instar tenui, longitudine digitali capitulum insidet turbinatum mete aut galieri figura, diametro vix quartam digiti partem excedente, colore exterius fordidè fulvè scente striis subtus in adulto fungo fulvis aut nigris: inter lamellas & cutem externam nihil omnino carnis intercedit; cuticula autem ipsa lineolis seu sulcis ab apice ad circumferentiam ductis minimè tamen profundis striatis est.

Augusto mense Anni 1685. observavimus, prope palos ligneos in terram depactos, denso agmine exortos, qui vix quadratum durabant antequam marcescerent: postea hujus generis decuplo etiam majores confestim nascentes vidimus.

SECTIO SECUNDA.

De Fungis terrestribus lamellis carentibus.

Florum alii pileati sunt; alii pileolis carent, suntque vel cauliferi ramosi & non ramosi, vel angulosi, formae vel globosae, vel planae.

CAP. I.

1. *Fungus porosus magnus crassus* J. B. *An fungi esculenti* 16. *Clusii tertia species?* *Fungus Augusti mensis* C. B.

I^{J. B.} Nissit pedi crasso, longo, pilcus palmari latitudine, omnium (inquit *J. B.* *Banbinus*) quos vidi densissimus, turbinatus, ex fusco albicans, infernè candidus, nullo subtus membranarum plexu textilis, sed infinitis poris tenuissimis pervius, substantiâ interiore albâ.

Observavi in palcis mense Septembri.

Fungi esc. 16. Clus. tertia species colore supernè ex fusco rufescente à descripto differt.

A. 2. *Fungus porosus magnus nostras.* *An fungi esculenti* 16. *genus 3.* Clus.

Pediculus huic palmaris, crassus, secundum longitudinem ligni modo fistilis. Capitulum grave, diametro sesquipalmari aut majore, colore supernè rubiginoso aut fulvo sordidore, infernè

cinereo

citrimo seu ex luteo virente. Duplici constat substantiâ. Superior albicat: inferior, quae in aliis Fungis in lamellas seu membranulas à pediculo ad circumferentiam extensas dividitur, in hoc infinitis foraminulis pertulus est favi in modum, sed multis numeris minoribus, è flavo (ut dixi) virens. In palcis frequens occurrit.

Augusto mense exit. Ab omnibus aliis Fungis faciliè distinguitur substantiâ inferiore foraminulenta seu poris creberrimis pertusa, ejusque colore ex luteo virente, & interdum planè luteo.

CAP. II.

* *Fungi esculenti* 16. *Clusii prima & secunda species.* *Fungus Augusti mensis* C. B.

P^{Clus.}rior pediculo est trientali, superna parte minimi digiti crassitie, infernâ unciali aut ampliore, coloris variè mixti ex caeruleo viridi & fusco. Capitulo orbiculari in plano figura, tumescente & quasi pulvinato, cujus diameter trium unciarum aut paulo major, color ex candicante subfuscus, infernè albus.

Secunda pediculo est brevior, sed longè crassiore, ut qui supernè digitali sit crassitudine, infernè 2½ unciarum: capite orbiculato sed inaequali & quasi sinuoso, cujus diameter pediculi infimam partem amplitudine non valde superet, colorisque est ex flavo rufescentis: versâ pars nonnihil camerata est, colorisque est ex flavo pariter rufescentis.

Habet verò (inquit Clusius) hoc Fungi genus aliquot notas ob quas Pauli *Aquavivus* esse liceat conijcere. Etenim colore fuliginoso sunt ejus species, orbe etiam quarundam tam amplo ut saepe caput humanum aequet, pediculo omnium crasso, infra colore nigro virecente.

Ceterum hic Fungus apud Ungaros in hunc modum apparari solet. Repurgatus conciditur; frustra paululum in cibano elixantur, deinde in aqua elixantur: us deinde exemptis panis vulgaris, quo viz. familia uti solet, taleae super craticulam totas in praedicto jusculo coquantur, id demum jusculum cribro farinario succernunt: postremò hunc condimento (quod nec tenuè nimium, nec crassum nimis esse debet) elixa fungi frustra imponuntur, additroque aceto, piperis, zingiberis, atque Caryophyllorum aromaticorum poline eduntur.

CAP. III.

A. *Fungus parvè candidus, prona parte erinaceus* J. B.

R^{J. B.}aro naturae miraculo (inquit *J. B.*) parte prona pro membranulis innumeris veluti aculeis muricatus erinaceum in memoriam revocat, unde ex argumento nomen imposuimus: majusculus est Fungus, etiam palmo major, albus, minus tamen quam piperatus & ferè effuscus.

In sylvis prope Monbelgardum *J. B.* *Baubino* observatus est; nobis in sylvis Warwicensibus ad *Madleton* vicum.

CAP. IV.

Fungus orbicularis secundum vias & in Quercetis Autumno nascentis C. B. *Fung. nov. 19. genus Clusii*

Hujus sex species proponit Clusius. Priorem quoniam subtus striata seu lamellata est superius sub genere Fungorum striatorum posuimus. Reliquae huc pertinent. Quartam & quintam species *C. Banbinus* sub propriis & distinctis titulis exhibet: nimirum quante species titulum imponit Fungi tuberis figurâ, sexta Fungi Cyclamini radicem colore & formâ referentis.

Secunda amplior est, crassiore pediculo, orbiculata, supernè paululum intumescens, colore vel rufis quibundam maculis consperso, vel fusco omnino & fuliginoso: infernè pallido, frequentibus fissis maculis notato, vel ex fusco pallido omnino, nec ullis striis distincto.

Tertia crasso est pediculo, unciali; pileolo inaequali alligantè, dum recens natâ est, unciali, ex cinereo fusco; adulta duarum unciarum, magis exalbida, & nec quibundam, lacero & hiant.

Quarta duplex videtur, vel infra duarum unciarum magnitudinem, crasso corpore; graciliorque pediculo, supernè ex atro rufescens, infernè flava frequentissimis parvis maculis impleta: vel trientali magnitudine, crasso & protuberante corpore, fusco supernè & scissuris quibundam albis lacero; infernè ex flavo pallescente, striatimque experte.

Quinta latius informis est tuberis (dum junior) figurâ, supernè valde fusca, infernè rubra, fissura & nigricans, circa oras flava, binas uncias lata: Adulta quatuor vel unciarum, orbiculata, per inaequalia protuberans supernè, & fusca, elucente quibundam in locis dilutior rubescente colore, infernè ex rubro atra aut obscura, striis carens, pediculo valde crasso, inaequali & fusco: ipsam autem fungi corpus contractum caerulei, virelcente intercepti, est coloris.

K 3

Sexta

Sexta magnum Cyclamini tuber valde refert, tum amplitudine, tum colore, & inaequali rotunditate: inferiorem autem parte ochra colore est, venis quibuldam rufescentibus aut subfulcis distincto; nullis tamen striis.

Septima omnium amplissima est, v. g. felseipalmaris, inaequali tamen ambitu, supernè purpurascens coloris, cui permixti sunt rufus & fuliginosus: ipsum internè corpus subcarnèum est coloris, ut etiam pars supina cui pediculus inhaeret; reliqua pars inferior flava est, binis aut ternis maculis natis infecta. Junior & primum emergens minor est.

CAP. V.

Fungi prunorum commixti coloris, perniciosi J. B. F. ex eodem pede, sed non conspicuo, numerosi C. B. *Fung. nov. gen. 2. Clus.*

Clus.
Sub Pruni arboribus novo Vere nascuntur conserim ex eodem pede numerosi, nullo tamen pediculo conspicuo, varia magnitudine & forma; nonnulli duas aut tres uncias lati atque etiam ampliores, alii vix unciam lati; vel orbiculatae figurae, vel angulosae; omnes ex albo, pallido & fusco coloris conmixti.

CAP. VI.

** Fungus crassus in metam surrectus* C. B. *Fungi in meta formam surrecti perniciosi* J. B. *Fung. n. 20. gen. Clus.*

Quatuor hujus species describit *Clusus*.
Prima crasso est corpore, in metæ formam surrecto, supernè cineraceo, infernè ex flavo pallente, pediculo fuscum longo, unciam crasso.

Secunda longiore est pediculo, non minus tamen crasso parte terræ proximâ, summâ tamen graciliore: capite crasso, duas uncias lato, ex pallido fusco vel fuliginoso proflus, infernè ochra colore.

Tertia crasso etiam est pediculo parte terræ proximâ; capite in juniore fuscum, rufum, in adultiori duarum unciarum aut amplioris latitudinis, circumatæ uterque ferè rotunditatis & nonnihil extumescens. Infernè ochra est colore fuligine perfuso.

Quarta species, cum infernè strias habeat, non est hujus loci.

CAP. VII.

A. *Fungus sarcinifolius* Park. Lob. *rufosus vel cavernosus sive Merulius* J. B. *esculentus* 1. *sca porus* C. B. *Fung. etc. 1. gen. Clus.* *Honey-comb Mushrome.* *Mourilles.*

J. B.
LAutribus mensis expetius, reponitur etiam exsiccatas, ut alienis mensibus gulae serviat, formâ turbinatâ, totus circumquaque ferebicularis pervius, ut favos apum imitetur, ex albo nonnihil rubescens, fulvus aut niger; interiori exterum parte totus cavus, albus & velut furinaceo quodam lavore aspersus: pediculus vero, qui fungi corpus sustinet, infima parte crispus, totus albus, cavus quoque.

Clusus quatuor hujus species observavit, quæ magnitudine & figurâ differunt. Prima pollicis extremum articulum raro superat; cetera valde rugosa & favi æmula, albicante quasi fuligine infecta.

Secunda radicem Aristolochiae rotundæ exsiccatam refert, coloris ex rufo fusci, priori magnitudine par.

Tertia duplo amplior, plerumque orbicularis, colore & rugarum cellulis primæ æmula.

Quarta in longitudinem metæ instat excrevit. Plenas descriptiones si desideras, Clusum adeas.

In Germania, Gallia, Anglia reperitur in pratis & pascuis, inque dumeris verno tempore. Monticulos in Pugillo suo plantarum rariorum Fungi hujus, pyramidalis & in metam fastigiat quatuor differentes exhibet: item porosum communem intestinorum gyros referentem.

Fungus Autumnalis bifidus velut apex Flamini Plini *Mentzel*. ex horum genere est, frequens Autumni tempore in sylvis Pinastris *Marchia Brandenburg*. Quidam ungulam bifidam; quidam tiam seu Episcopalem mitram referunt.

CAP.

CAP. VIII.

A. *Fungus phalloides* J. B. *Phallus Hollandicus* Park. *F. virilis penis effigie* Ger. *F. fatidus penis imaginem referens* C. B.

Longissimis filis seu funiculis albis variè implexis sub terra reptantibus cum radicibus, hic illic accrescunt volvæ dictæ, phallos claudentes, bulbi cujusdam aut pilæ palmariæ speciei & magnitudine, aut paulo interdum majores, albæ, ponderosæ, tunica latè crassâ exteriori textâ; cui proximè subest gelatina quadam viscosa & pellucida, gelatinæ autem secunda tunica parè cum extima crassitie, superficie interna candoris nivei; quæ sinu suo amplectitur substantiam quandam coloris obscurè & sordide virentis consistentiâ ferè massâ farinaceâ. Hinc subiacet tertia tunica, cellulis quibuldam exteriori reticulatâ, favi ad instar, aut ventriculi bovini reticulâ dicti: erumpente phallo tunica hæc protrahitur, sitque capitellum seu glans penis, substantiâ mucosâ proximè dictâ ei incumbente, ejusque cellulas replente, quæ putrescens colligatur, & visum foetidissimum halitum expirat; Hanc nuxæ avidissime appetunt & exugunt. Medullinum volvæ occupat substantiâ candida, levis admodum & spongiosa, utrique extremitate acuminata, quæ corpus veretris efficit.

Disruptâ volvâ phallus exilit, & in justam magnitudinem excrevit brevi temporis spatio, unius nempe aut alterius diei; idque etiam volvæ à terra revulsâ, & in conclave aliquid repositâ adhuc integrâ, prorsum eodem effuderit: genitalis humani ferè figurâ. Materiâ scapus fungosâ constat, rarâ, plumâ leviori, foramine pervio rimosus, eoque lavi ac velut dedolator, tores, ad duorum palmorum longitudinem accedens. Hinc insiluit, non uti Fungo petasus, sed galca aut capitellum, in figuram metæ propemodum fastigiatum, eximile, cætera glandis virilis speciei, nisi quod cancellatâ sit cute.

Invenimus Middletoni, in D. Franc. Willughbi viridario, è Fraxinorum quarundum dejectarum radicibus in terra putrescentibus enatum, ut conjectabamur.

Fungus Clusio pro quinta specie 27. generis Fungorum noxiarum descriptus, ad hunc non tantum accedere videtur sed proflus eundem esse, idcirco Chabraeus C. *Banimum* hoc nomine immittit reprehendit quod illum hujus synonymum fecerit.

CAP. IX.

* *Fungus Coralloides cancellatus* Clus. J. B. *rotundus cancellatus* C. B. *Fungus lupi crepitus vulgi effigies* Col. *Fung. phalloidi congener.*

Clus.
Nascitur hic gallinacei ovi formâ dum è terra primum erumpit, colore proflus niveo, radicemque habet tenuem, candidam, in multas fibras valde tenues divisam. Ovum autem illud sive volvæ dum maturecit sensim disrumpitur & dehiscit, & inde exilit tanquam marsupium aliquod, distinctione cancellatâ reticulatâ constans, & in obliquos veluti ramos invicem se secantes, atque summa parte in unum coeuntes formatum, rubri coloris; ut totidem Coralli rami sibi invicem implexi videantur. Odorem foetidissimum exhalat, à crasso cineraceo quoque quodam liquore, rubentes illos ramos supina parte obidente ortum; quem simul atque è volvæ sua exclusus est fungus, vari generis parva insecta mirifice appetunt, & tandem etiam absumunt.

Hos Fungos in sylvis Belgientensi agro interdum, frequentiores autem inter harundines secundum fluvium magna ex parte agrum illum rigantem constans se reperisse scribebat qui eos ad Clusium misit N. de Callis Peirets toparcha.

Hunc C. *Banimum* à fungis pulverulentis non oportere distingui scribit in Pin. Verum nos diversum sentimus, & ad Fungos phallos potius referendum consensum; siquidem è volvæ pariter erumpit, estque liquore quodam foetidissimo oblitus, quem mûscæ avidissime appetunt & exugunt: quamvis C. *Banimum* Lynceum perspicacissimum F. Columnam in hoc secutum scimus.

CAP. X.

A. *Fungus ramosus flavus & albidus* J. B. *ramosus, & Imperati* C. B. *Fung. etc. 19. gen. Clus.* *An F. digitatus major atque etiam minor* C. B?

J. B.
Substantiâ est cum ceteris Fungis parili, sed figurâ longè aliâ. Nam ex uno geminove crasso truncis in alios minores, hi in alios adhuc minores ad minimos usque creberrimis & anfractuosius segmentis Coralli frutices in modum, sed longè densiore stipati, finditur. Est & varietas quadam. Nam alii in tenuissimas ad extremum venarum instar hepatis divisuras abeunt: alii in Coralli aut palææ crassitudine subsistunt. Colore sunt aliis flavo, aliis albidis.

Clusus in tres species colore inter se differentes, nonnihil etiam formâ, hunc dividi posse arbitratur: quem si placet consule.

Septem.

Septembri mense sub Corylis nasci gaudet, inquit Clusius; *F. Bonbinus* Autumno in umbrosis sylvis. Nos in ericetis observavimus.

Huc pertinere existimat *F. Bonbinus* *Fungus digitellus* à digitis dictos, quorum meminere Hermolaus & Ruellius, itemque Lonicerus, licet non demonstrent quid velint. Huc item refert Fungorum 5. genus, *Digitellus*, luteos proflus, partim ex albo pallidos & roseos *Tragi*, *Digitellus* live *Maninus* vulgò *Cesalpini*: *C. Bonbinus* hos distinguit; & quidem rectius, sunt enim diversissimi, ut patebit ex descriptione addita. Hujus generis quoddam reperitur in *Castaneis* (inquit *Cesalpini*) spectabili magnitudine, ut unus sufficiat.

Hoc Anno 1685. observavimus *Fungi* genus in pascuis Augusto mense, pluribus simul ab eodem principio seu radice exeuntibus, duas uncias longis, culmi tritici crassitie, non tamen exacte rotundis sed paululum compressis, digitum figurâ quadratenus imitantibus, nivei candoris, valde fragilibus, nullâ partium distinctione. *Figura Fungi* digitati apud Parkinsonum pag. 1318. non est huic speciei dissimilis. Hic longissime differt à *Fungo* ramoso *J. B.* & *C. B.* & ab eo omnino separandus est: accedit proximè ad *F. Ophioglossoidem*.

CAP. XI.

* *Fungus ramosus argenteus* J. B. *Fungus ramosus candidus* C. B. *Fung.* nox. 25. genus Clus.

Clus.

In putridis dejectarum arborum caudicibus crescit circa Calendas Novembri.

Semipetalus est magnitudinis aut amplior, elegantissima forma: Nam fruticosus est, & in innumeros quodammodo ramulos divisus, candoris immaculati, quorum nonnulli abiegnorum ramulorum figuram expriment, adeo ut si splenderet, ex puro puro argento conflatum quis æssimare posset: aliquando nullum habet pediculum, sed ipsi dejectæ arboris caudici inhaeret: interdum sescunciali fuscitur pediculo.

CAP. XII.

A. *Fungus ramosus niger compressus parvus, apicibus albidis.*

Ligno putrido, præsertim radicibus adnascitur, estque compressus, durus & tenax, digiti longitudine, summâ parte veluti in cornua divisus, apicibus albicantibus aliis totus niger. *Figura* sua ad *Algam marinam* quodammodo accedit.

CAP. XIII.

A. *Fungus Ophioglossoides niger.*

In montosis pratis agri Westmorlandici copiosè provenit. Color ei niger, magnitudo & figura spicae *Ophioglossi*: quibus notis à reliquis abundè distinguitur ut ulteriori descriptione non indigeat. A loquenti fortè non aliter differt quàm vetustate.

CAP. XIV.

A. 1. *Fungus parvis luteis ad Ophioglossoidem accedentes.*

Alii *Ophioglossoides* nigro colore differunt luteo, & nonnihil etiam figurâ, quæ in his ab imo ad summum æqualior videtur. In vivario Makhletoniano in agro Warwicensi, & alibi in pascuis copiosum observavimus.

2. *Fungus digitatus Parkinsoni.* Hujus descriptionem vide *Cap. X.*

CAP. XV.

A. *Fungus pulverulentus dictus Crepitus Lupi* J. B. *Crepitus Lupi* sive *Fungus evatus* Park. *F. sive orbicularis* Ger. *F. noxius* 42, sive *rotundus orbicularis* C. B. *F. nox.* XXVI. prima species Clus. *Puff-balls* & *dusty Mushrooms*, *Wul-fists*.

Clus.

Nullo ferè conspicuo pediculo nititur, glomeratè rotunditatis, Juglandis magnitudine, & minoris, & majoris, primò albâ cute & medullâ itidem albâ conspicuis, postea ex albâ vel lividâ; medullâ cum corrumpitur in tenuissimum fuscissimumque pulverem abeunte. Calcatus crepitum edat & fumum pulverulentum emittit. Nobis observati dum juniores adhuc essent

essent cute quidem albâ, ad cinereum tamen tendente, eadè non levi & equali, sed vultu granulâtè scissis erant, eorum autem pulpa interior mollior interdum, intus candida, inde virescens.

In pascuis & pratis ficcionibus ubique ferè Autumno invenitur. Hujus pulvis graveni & foetidum spirat odorem Imper.

Siccatae admodum & astringit, unde vulneribus inperflus sanguinem sistit, ulcera inveterata desiccata, hæmorrhoidum fluxum cohibet: oculis tamen nimicus, imò perniciosus, censetur.

A. 2. *Fungus maximus rotundus pulverulentus dictus Germanis Pfostitz*, *Fung.* nox. XXVI. secunda species Clus.

J. B.

Tantam assequitur magnitudinem, ut caput humanum faciliè æquet aut etiam excedat, cute membranèa satis firmâ [quæ in principio ex albo cinerea, mox cum tempore livida redditur] undique cinctus, substantiâ partim coherente sed rarâ, eorum instar quos excipiendis flice chalybèque excussis scintillis præparatos vendunt, colore etiam perfimili: flici levissimi sunt, ut caput humanum singuli æquantes unciale pondus non excedant.

Sunt qui pro certo asserant vetustiores & jam justam maturitatem adeptos præstare ad compescendas sanguinis eruptiones, etiam periculosissimas; quibus & ipsi multorum cum præsentî salute usi sumus in eo ipso casu, J. B. In quem ulum tonsores eos exsiccatos & omni pulvere vacuos in officinis suis adservare solere multis Germaniæ in locis scribit Clusius.

* 3. *Fungus rotundus albus* J. B.

Grandis est pile instar, rotundus, foris pallenti cortice, intus candidâ, succosâ, dulcique carne, non in pulverem transiens, sed hyemis injuriâ, Peponum exemplo, putrescens. Nascitur vere ex meris arenis. Cord. in *sylva Obs.*

* 4. *Fungus obularis vel botryoides finarius* J. B.

Uvarum albarum, amplarum, crassarum & longarum, veteribus Græcis *Asquæ* dictarum similitudinem quodammodo refert.

CAP. XVI.

A. *Fungus minimus dictus Clus.* minimus ligneis tabellis areolarum heritorum adnascens C. B. An *Fungi calyciformes seminiferi* Mentzel.

Clus.

Vix semunciam altus est, Autumno plerumque nullo petiolo fultus, ligneis tabellis pulvinos & areolas in hortis ab invicem segregantibus adnascitur, cineracei vel exalbidî coloris, formâ panis grossum immaturam referens, minimi digiti extremum articulum magnitudine vix æquans, singularis plerumque, vel (quando plurimi) bini, terni aut quaterni simul coherentes, qui maturi supernâ parte dehiscences, pleni apparent lentio quodam succo, & seminibus, magnitudine quidem seminis Cyclamini, sed exiles fungulos formâ figuræ exprimentes, cineracei, ut patens, coloris.

Ab aliis omnibus nobis cognitis fungis abundè distinguitur quod semine prægnans sit.

CAP. XVII.

Fungi calyciformes seminiferi, Mentzel. ita describit;

Erumpunt primò instar globulorum pyriformium & aperti jam formam calycis præstant; in quibus (quod mirum) semen durum Lentis magnitudine continetur.

Hos observavit Mentzelus sponte provenientes ad parietes areolarum lignearum semipetridarum, itemque in terra umbrosâ putredinem ex lignis continente juxta ædificia lignea, tempore Veris & Autumni, tempestatibus pluviosis & serenis alternatim mixtis.

Hujus generis fungos à se observatos ad nos misit eruditissimus Vir & rei herbariæ peritissimus D. *Hanslus Sloane M.D.* & Amicus noster singularis. Erant autem ii semunciali longitudine, campaniformes aut calyciformes, cyphulorum musci pyxidati similes, figurâ coni inversi, ab imo puncto ad margines summos paulatim dilatati. In fundo semina continent satis grandia, rotunda, compressa, tenui filo alimentum deferente annexa, per maturitatem aquâ pluriâ cyphulos replente & eorum labra præterfluente femina elevantur & unâ quâ fors tulit devehuntur. Per siccitatem nigricant.

Locus idem qui Fungi minimi anonymi Clusii, nimirum tabule lignæ arcularum hortorum. Radix parva. E tumore parvo rotundo erumpunt primulum. D. Merret in Pinace rerumque Angliæ, hoc genus *Fungus campaniformis niger multa semina plana in se continens* dicitur.

CAP. XVIII.

A. *Fungi Pezicæ Plinii. Col. Fungus acetabulorum modo cavus, radice carens C.B.*

Quia sine radice aut pediculo nascuntur, à terra minime se attollentes *μαζοι* Græcis dicti sunt, autore Plinio. Solidior his caro, & callosior est, qui non à ligni putredine, vel alterius rei, sed à terre pituita oriuntur. Horum ortus est, quando imbris prægnans humus est, locis non putridis & uliginosis, sed in solidiore terrâ cui ita hærent, ut non nisi cum ipsa in imo hærente evellantur, aut disrumpantur. Pyxidum aut acetabulorum modo cavi sunt, profundo & lato fundo, ut quatuor uncias aquæ majores capiant; alii rotundo ore, alii inæquali circumferentiâ, angulosâ, trigonâ, aut pluribus sinibus, vel lucernarum modo rostrati, oblongi. Carne constant crassâ, solidâ, humanæ auriculæ modo, albi exterioris, interioris verò purpuralcentis, atque ita densâ & solidâ, ut aquam pluvialem multis diebus continere observaverimus; nec marcescent duorum mensium intervallo. Fibrulas aliquot pro radice vix conspicias diligenter excusâ terrâ habere comperimus.

Hanc observavit D. Lister è terræ rimis emergentem circa *Burwell* in provincia *Lincoln* ensi.

A. *Fungi Pezicæ altera species Col. Fungus Hepaticæ saxatilis formâ C.B.*

Est (inquit Col.) & altera species congener, iisdem locis, carne solida, Hepaticæ aut Bryof. milis quasi, foliolâ, crispâ & convoluta, humo adhærens eodem modo, nec putrescit sed durat.

Huc similem si non eundem observavimus è terra enatam in vivario ferarum D. Fr. *Willughby*, in *Widdleton* pago agri *Warwicensis*. Similis erat membrana crassâ aut corio crudo, fragilitatem, superiâ facie rubro aut saturâ *Mali Aurantii* colore. Ex uno puncto enati in latum se diffundebant hujus generis fungi, infundibulorum aut calicem ferè in modum circumvoluti, oris tamen non commissis seu continuis, adeo ut aquam continere non possent; ut de prima specie refert *Col.* lumina.

SECTIO TERTIA.

Fungi Arborei.

CAP. I.

A. *Fungus membranaceus auriculam referens sive Sambucinus C.B. F. Auriculæ Jude, color ex cinereo nigricans, perniciosis, in Sambuci caudice nascens J.B. F. Sambucinus seu Auricula Jude Ger. Park. Ficus-car.*

Brevissimo vel potius nullo pediculo natus, sed caudici arboris inheret, aut singularis, aut geminus, membranacea cute constans, implicatâ & sinuosâ, coloris ex cinereo nigricantis. Vulgus *Auriculam Jude* nominat, cartilagineâ enim & membranaceâ est substantiâ, quemadmodum auris.

Fungus hic exficatus etiam per annum servari potest. In lacte decoctus aut aceto maceratus, in Angina aliisque oris aut gutturis tumoribus aut inflammationibus exhiberi solet ad gargariandum aut guttur eluendum. Omnis generis inflammationes & tumores ex aqua rosacea aut vino impositum sedare & reprimere tradidere quidam. *Trag.*

Oculorum affectibus medetur in aqua appropriata maceratus & impositus. *Schrod.*

C A P.

CAP. II.

A. *Fungus Imbycens J.B.*

Memorabilis est magnitudinis & formæ: planus & compressus, dimidiante sesquipodali, ex foliis totus, alius incumbens, alius subeuntibus confarcinatus: In stybo crispo haud inæpè comparaveris: singulares foliosæ portiones cristatis crispisque oris, in quas radii ab insertione producuntur, pedunculos imitant. Color parte supina veluti cinereus, pronâ albus; inversus porosis apparet, Stellamque marinam arborefcentem egregie exprimit. Olor haud ingratus: substantia lignosior quàm ut in cibos venire possit, mense Septembri repertus; mense autem Augusto non ita durus observatur, quem quidam edulem dicunt. Nos ad radices *Quercuum* invenimus in Parco dicto *Middletoniano* agri *Warwicensis*.

CAP. III.

* 1. *Fungi Laricum maximi lutei esculenti J.B. Fungus Laricinus aurei coloris C.B.*

Hic, autore *Matthioli*, Laricibus innascuntur in Ananienfibus montibus, triginti librarum pondere, aureo colore, per ambitum disticti, in cibis gratissimi, nullo amarore præditi, licet *Agaricus* ab eadem arbore productus sit amarissimus.

2. *Agaricus J.B. Agaricus sive Fungus Larici C.B. Agriens ex Larice Park. Agarick.*

J.B. Concreta fungosa Larici adnascuntur, nunc majoribus, nunc minoribus massis conglobatum, [Parkinsono a manib. ad capitis humani magnitudinem] leve, candoris nivei, in farinam digitorum attitu friabile, sapore primum dulci, mox subamaro, tandem acri cum aliqua adstrictione. Reprobum & candore cedit magisque nigricat, & minis facile friatur, pondere etiam vincit, utrumque verò obestit callosus cortex & nigricans. Note optimi *Agarici* hoc disticho continentur,

*Res frangi præsto pretiosus Agaricus esto,
Candidus & splendens, bonus in libra leve pendens.*

Hinc improbatum qui stirpi proximus est, quia trahit aliquid de nigredine corticis, quin ferè lignosior est, idèque minus friabilis. *Agaricus Dioscoridi & Plinio duplex habetur, Mas & femina. Mas rotundus est & undique sibi similis, Plinio crispior amariorque; Femina rectas intus habet pectinum modo venas & quasi divisuras, Plinio Femina solutior est, initio dulcis, mox in amaritudinem transit. Hæc præfertur, illa reprobatur. Officina nostra hoc modo non distinguunt, quod sciam.*

Agaricum in Agariâ Sarmatiæ regione nascitur, autore Dioscoride, unde & nomen ei inditum. Eymon. Locus.

At non in Agariâ tantum, quanvis ibi fortè præstantissimum, oritur, sed & in Delphinatû Gallicæ & in montibus Tridentinis, necnon Rhetorum, Vindelicorum & Noricorum tractu. Ad nos olim ex Hungaria, (ubi copiosè Larices crescunt) delatus fuit: hodie tamen optimus habetur qui in sylvis Tridentinis & Noricis oritur: candidissimus enim, levis & mollis plerumque est: improbatum autem niger, & qui multis nervis in medio dum frangitur constare conspicitur, ut & compactus, gravis, &c. D. *Palmer* communicavit ex dictatis D. *Hermani*.

Bravolus aliique se *Agaricum* Quercui adnascens vidisse scribunt; alii *Ilici*, *Abieti*, *Piceæ*. *Matthiolus* se nunquam vidisse *Agaricum* alii arbori præter *Laricem* innascens referre, neque in montibus Tridentinis & Ananienfibus, neque in Carniola aut Dalmatia alibi in Germania & Italia, ubi copiosissime *Quercus*, *Ilicis*, *Abietis*, *Piceæ* crescunt.

Quin & narrat *Bellonius* audere quosdam affirmare *Agaricum* nasci in aliis arboribus quàm in *Larice*. Verum negativam propositionem perdifficile esse probare; neque vel *Matthiolus* vel *Bellonius* certi esse potuerunt *Agaricum* aliis præter *Laricem* arboribus non innasci, quia ipsi innascens non viderant, nisi (quod impossibile est) omnes per totum terrarum orbem nascens *Quercus*, *Ilicis*, *Abietis*, *Piceas*, aliisque arbores, quibus adnasci dicitur lustrarent: & vel uni testidie digno asserenti se innascens vidisse potius credendum est, quàm vel mille cupisque auctoritatibus suis id negantibus. Utcunque tamen ego in *Matthioli* & *Bellonii* sententiam inclino; & *Fungos* illos, quos prædicti auctores *Quercui* aliisque arboribus innascens viderant, *Agarico* affines & similes potius quàm veros *Agaricos* fuisse opinor.

Agaricum purgat pituitam, præcipue crassam & lentam [tenuem, aquosam, ferream] & viscosam totius corporis, *Schrod.* & bilem utramque. Datur *Hepaticis* & anhelosis, & iëtericis, & nephriticis & dysentericis, & in urina difficultate, & in uteri strangulatu, & in vitio colore, drachmæ pondere. Facit quoque ad dolorem ichthiacum & comitalem morbum. Ducit & menses, unde & prægnantibus usus ejus interdicitur, aliisque multa præstat quæ vide apud Botanicos & Practicos.

Datur

Datur in substantia à 5j ad ij, in infusione à ij. ad v.
 Duo vitæ corrigenda sunt in Agarico, 1. *Tarditas* ipsius. 2. *Levitas*, ob quam ad fundum venticuli agrè descendens nauscam & vomitum facit. Optima ratio corrigendi est, si trochiscetur Agaricus cum f. q. vini albi vel Malvatici in quo zingiber fuerit infusum. *Le Bran.* Quia venticulo nauscabundus est corrigitur stonachicus Zingib. Caryophyll. Spica Celtica, &c. Quia tandem operari solet additur stimulus ex Sale gemmæ, Crystallis Tartari & similibus. *Schrod.*
 Hos corrigendi modos impugnat, nec optatum effectum consequi ostendit Aug. Ferrerius: si quidem zingiber ad flatulentiam quidem castigandam prodesse poterit, ad oris Venticuli adstricti nem plane nihil. Reliqua apud ipsum vide.

CAP. IV.

* *Fungus auritus Juglandium albicans* J. B.

Imper.
O Recchivole species Fungi coriacei, figurâ foliacei, quæ ab uno pedicello in curvaturâ abit, in ambitu Rosæ dimidiatae instar diffecta. Pars inferna reliquorum fungorum a morem stris foliaceis secta.
 Nascitur in arboribus, specialiter in nucibus, colore albicante.

CAP. V.

* *Fungus lignosus arboreus ad furfures* J. B. *Fungus noxius* 4. sive ad cutim extergendam apus C. B.

Imper.
F Ungus quo, autore Imperato, ad abstergendos capitis furfures utimur, de lignosorum Fungorum genere est, magnus & maximi capitis medicamentum adequans. Nullo pediculo necur, sed arboribus immediate affixus heret, divisuras, infernè manifestas habens, quare opo furfures decutuntur.

CAP. VI.

* *Fungus villosus arboreus coloris ochræ tinctorius* J. B.

M Ediocris magnitudinis est, duobus pugnis simul junctis fore æqualis, undique tunica necosâ obtectus, quæ in villos disjungitur breves, quorum longitudo ipsam tunicæ crassitudinem æquat. Interior quoque substantia villosa est, quæ arbori adhaerens in filamenta quo ex corio emergunt, quaquaversum terminantur. Colliguntur ex arboribus pomorum, colore intus ochræ, qui exsiccati nigrescunt. Utuntur mulierculæ horum decocto ad tingenda vestimenta lugebria.

CAP. VII.

A. *Fungi arbori ad elychnia* J. B. *F. durus arborum, sive ignivarius* Park. *F. nox.* 3. sive in arboribus nascens unguis equini figurâ C. B. *Touch-wood.*

J. B.
E X Juglandibus [undè & aliis arboribus] colliguntur Fungi, truncis annosis adnati, substantia callosâ lignosâque in ambitu & fibris rectis contextâ, in medullâ molliore; in qua [si rectè memini] vix ulla apparent fibrarum vestigia. Color foris cinereus, intus obscurior, ad fœcum inclinaus: præparatione autem assequuntur molliem illam, & vim ignium rapacem, quos depopulante ipsorum substantiam ad extremum foveat.
 Fungos hosc ad id negotii parare solent hoc modo. Decoquant illos in lixivio, & siccatuntundunt, rursûsque nitro coquant: hoc enim pacto ad concipiendum ignem aptiores redduntur.

CAP.

CAP. VIII.

* *Fungus putridus arborum ramis inherens, plurimis simul coherentibus* C. B. *Fungi dicti Spongioi, lignorum perniciosi* J. B. *Fungorum noxiarum* 2. 4. genus Clus.

Clus.

T Res hujus species observantur.
 1. Reliquis major, in majusculis ramorum fragmentis nascitur, uncie aut duò unciarum magnitudine, formâ Auriculæ Judæ, colore rubro, interdum plures coherentes & in unum corpus veluti coalescentes, valde tamen se remittente colore.
 2. Longè exilior, unguis latitudine & interdum majore, singulari aliquando, interdum bini simul conjuncti, formâ veluti superne exscalpæ, coloris egregie rubentis & adeò floridi ut cocineum provocare videatur. Inhareret plerumque tenuibus ramorum aut corticis illorum fragmentis; in umbrosis.
 3. In infem ramulis nascitur, rugoso corpore, unciali aut sesunciali magnitudine: interdum bini simul coherent, uncia minores, plerumque etiam terni, & illi quidem elegantiore aureo colore præditi, reliqui flavo.
 Octobri mensis in putridis dejectarum arborum ramis crescit.

CAP. IX.

* *Fungi Salicum colore varii perniciosi* J. B. *Fungus Salignus Lichenis formâ variegatus* C. B. *Fungorum noxiarum* 4. genus Clus.

Clus.

N Ovo vere post præmaturas pluvias in Salicum caudicibus confertim plerumque nasci solet, firmiter inherens Lichenis instar, in corpus tuberosum excrefcens, variâ figurâ & magnitudine: nam pleraque tubera unciam magnitudinem non superant, alia duas & tres uncias interdum ampla sunt, coloris elegantis & variè commixti: nam in eis & albedo conspicua est, & pallor, & fæve-rubens color, & satur, atque etiam flavus; adde his fulcum sive fuliginosum colorem hinc inde ipsis inspersum.

CAP. X.

A. *Fungus arborum & lignorum putrescentium coloris varii.* An *Fungus Ceraforum* Clus.? *F. Ceraforum imbricatum alter alteri innati, variegatus* C. B.

E St hic, ut puto, quem Clusius aliquæ cum sequenti Botanici *Fungum Ceraforum* appellant, quamvis non raris aliis arboribus adnascatur quàm Cerasis. Est autem pulchrè variegatus ductibus seu fasciis, diversi coloris ad marginem parallelis, aliis supra alios. Hujus generis plures ex eodem pede nati, imbricatum sive regularum instar alter supra alterum confert nascuntur, ut rectè Clusius. Infernè foraminulis innumeris punctatus est, minimè friatus, colore albicante.

Hic est ut puto *Fungus holosericeus Iridiformis* quasi colorum alternatione variegatus *Cat. Alid.* Supina enim ejus pars ad tactum interdum mollis est holoserici instar.

Clusius colores diversos ordine transverfim cum secantes recenset, primo ex albo pallentem unciali latitudine à pede. Secundo ex rubro flavoquæ permixtum; deinde flavum maculis fuliginosis infectum; extimis tandem oris saturâ rubedine nitentibus, quam nonnihil fœdat linea quadam veluti farinâ conspersa. Verùm colores hi non iidem in omnibus hujus generis Fungis sunt, sed in diversis arboribus nascentibus diversi.

CAP. XI.

A. *Fungus Fraxineus niger, durus, orbiculatus.*

F Raxinis marcescentibus & tabidis accrescit, variæ magnitudinis & figuræ, plerumque tamen subrotundus, nullo pediculo pugnum interdum æquat, plerumque minor est: ex variis fibrarum nigricantium velut arena seu stratis aliis supra alias, compositis, ut in fluoribus quibudam lapideis aut petris accrescentibus sæpius observavimus. Durus est & ligneus, cum vetustior levis superficie, colore nigro.

I.

CAP.

CAP. XII.

A. *Fungus Quercinus niger.*

CAudicibus & ramis Quercuum dejectarum innascitur, circulari ambitu, diametro fereunciali aut duarum unciarum, nullo pediculo propriè dicto, sed à marginibus circumquaque sensim se contrahens, donec ad punctum seu locum illum ubi ex arbore enascitur valde gracilis evadat. Interior ejus substantia dum adhuc junior est & tener, gelatinæ eundem lente aut visco similis est; inferna parte color minis niger sed potius fuscus est & rugosus. Octobri mensè hunc observavi, puto tamen omni anni tempore inveniri.

CAP. XIII.

* *Fungus pannis laceris similis igneus* C. B.

Quidam (inquit Celsapinus) pannis laceris similes sunt aut Spongiosis, colore igneo; idè ignem sylvestrem vocant, inutile cibi. Oriuntur præcipuè ad radices Oleæ. Pulvis inspersus valet ad ulcera putrida & erodentia.

CAP. XIV.

* *Fungus coriaceus Quercinus hematodes* Breynii in *Ephemer. German. An. 4. & 5. Obser.* 150.

In medio Quercus, medullæ velut subucula circumvolutus, inventus est; tener erat, mollis, flexilis, planus, nonnihil rugosus, eà longitudine & latitudine ut colobium ex eodem commode conficere licuisset: colore pallido ad flavum nonnihil tendente; itemque substantiâ, tractatione & figurâ alute ex pelle caprina confecta similiorem quàm ovum ovo, nisi quod crassior, materia minus compacta, intus præterea passim duricula & rotunda tubercula, in manus magis quàm in oculos incurrentia occultante. Initio gustatû vis statim quadam attractiva apparebat. Reperitur & in aliis arboribus.

Nobilissimum præstantissimûque remedium hæmorrhagiæ narium inhihendæ, si cordi particulæ ejus imponatur, dicitur.

CAP. XV.

* *Fungus Cornu Doradæ facie* Breynii, *ibid. Obser.* 152.

A Miletodami hic ex arboris Pyri aut Pruni truncò originem habuit. Duobus constabat ramis formâ, magnitudine, crassitie, ramulisque adhaerentibus cum cornibus Capræ me diocris comparandus. Substantia erat lignea, levis ac fungosa, color candens.

SECTIO QUARTA.

De Fungis Subterraneis, seu Tuberibus terræ.

Tuber Latinis à tumore dictum est, quomodo à facio *saber*, ab *humco* *tuber* & per aphresin *uber*, à *glubo* *glaber*, & alia multa. *Voss. Etymolog.* Græcis *ἄνθος* dicitur *ἀνθὸς* ἵδαν, id est, nutriendo, plurimum enim alimenti præbet. In Aklino & Basileensi [Theophrasti Hist.] codic. observante Jo. Bodæo, *ἰδαν* legitur, & fortasse rectius, *ἀνθὸς* ἵδαν vel *ἰδαν*, quia sunt *ἀνθὸς* & *ἵδαν* terræ tumores.

Tubera J. B. C. B. *Tubera terræ* Ger. *Tubera terræ* edulia Park.

Nihil aliud sunt Tubera quam sine caule, sine foliis radices, magnitudine varia, pugillari interdum, aliàs Juglandis castaneæ aut Avellanæ, tuberculis extantibus inæquales, externâ superficie rugosâ

gosâ & nigra, substantiâ albâ, consistentiâ carnis castanearum, gustu fausto, odore nonnihil gravi, & hircino.

Imperato Tubera è genere vegetabilium sunt, sub terræ cortice latentia, figurâ inæqualiter globosâ. Substantia eorum callosa est, tenera, nutritioni apta. Crescunt locis arenosis & inter stirpes. Nostrota ut plurimum ad Melonum magnitudinem accedunt, cortice recta nigro, scabro atque rimoso; substantiâ internâ colore lacteo, sapore communiter grato. Dignoscuntur Tubera loca rariâ ex rimis quæ in terræ superficie spectantur.

Modus quo Rustici in Italia (ut nobis relatum est) Tubera indagant, perdidiculus est. Procellum scilicet Autumni tempore funiculo alterutri posteriorum pedum alligato præ se agunt in pascua ubi horum provenitum solere esse nòrunt; qui ubi ad locum venit in quo tuber latet, odore mox id percipit rostroque eruit, erutum qui inlequitur præcipit, & ad aliâ indaganda procellum abigit. Christianus Mentzelius Porci actorem ipsum suæ, quamprimum rostro indicium dederit resti retracto, tubera effodere, inque usum humanum gulæque delicias colligere scribit.

Tubera quæ Bononiæ & Florentiæ vidit Mentzelius exterius fulci coloris erant, interioris quoque ejusdem, sed multo candore instar marmoris interfusi. Frixa cum oleo recenti & pipere gustui grata sunt, Venericemque stimulant.

Idem Mentzel. in Marchia Brandeb. prop. *Furstenwaldiam* tubera quadam à porcis eruta observavit, quæ testiculos humanos seroto denudatos formâ, magnitudine & colore exactè reſerebant. Cum ergo testiculos humanos proxima similitudine referant, & hircinum odorem sparent, indicium est non leve ea Veneri stimulo idonea esse.

Tubera cocta & pro emplastro imposita Anginosi aded profunt, ut quidam jam morituros hoc auxilio liberarunt. *Cardan.* de variet. rerum, cap. 284.

* *Tuberum genus, quibusdam cervi boletus* J. B. *Tubera cervina* & Lob. C. B.

J. B.

Magnitudine est Juglandis, interdum Avellanæ, & minore, tuberosum & inæquale, substantiâ inter duritiem & molliem media, cortice intectum ex cineraceo ad fulvum nonnihil inclinante, superficie granulata, cui callus subest atro-purpureus, eâ quam diximus consistentiâ, qui recentior subaltrangi, exiccatus adstrictione amissâ dulcedinem levissimam linguæ offert. Medullarum fungosa quædam substantia ex albedo purpurascens occupat; texturæ perquam laxæ, ut similiter Aranearum telis convolvatur, & in nihilum stylo vel mucrone cælesti terendo abeat, relicto quâ abscedunt calli hecæ ratio inani. Siccum & manducatum repositum nihil aliud continere comperitur quàm pulvisculum, ut in Crepitu Lupi, sed fardiores, sapore adstringente nonnihil, colore fuliginoso, nullâ relictâ in medio cavitate, cortice circumjecto satis crasso, durissimo.

hæc de locis ubi nascuntur hæc tubera, & eorum ortu è genitura cervorum à Matthiolo & aliis referuntur, quoniam fabulosa & confusa mihi videntur, lubens omitto. Consultat Lætor, si placeat, J. Bauhinum tom. 3. lib. 40. cap. 80. pag. 851. Cordus cum inventi in præruptissimis montium sylvis, quod nè damæ & rupicapræ quidem pervenire possint, nedum cervi. Sanè repertus est, subdit Jordanus, in locis ubi ab hominum memoria nullus unquam visus est cervus. Ad Trenzinum nobis Hungariæ oppidum circa Carpathi jugâ frequentissimus montuosus locis, sylvis opacis, ubi licet cervos reperias, non tamen tantâ copîa quæ plaustris Fungorum sufficeret. Hæc J. Bauhinus.

Cæterum fungi hi cum crepitu Lupi dicto plurimum convenire nobis videntur, v. g. cute exterius granulata, & substantiâ interioris consistentiâ.

LIBRI SECUNDI PARS TERTIA.

De Muscis sterilibus seu aspermis aliisque affinis.

Muscus à Græco *Μύσος* dicitur, quo notantur tenera & novella, uti tenera boum folia, & tenelli arborum rami. Muscus autem quamvis res notissima sit, ejusque species ab unoquoque primo statim aspectu agnoscantur, non tamen ita facile est eam definire, aut generalem aliquam descriptionem cudere, quæ omnibus Muscis & soli conveniat.

Solent autem Musci censei Aridiores ille & exucae, plerumque decolores, substantiæ, quæ oriuntur vel in opacis, vel in muris, tectis, arboribus, perris, aliisque locis sterilibus, immodico frigore aut calore perustis, aut etiam siccis & squalidis, in quibus plantæ perfectæ nec provenire, nec durare possunt; aut saltem plantis perfectioribus nimis commoda & propitia sunt.

Musci sunt vel steriles & *aspermis*, vel fertiles & *anquamptotes*.
De sterilibus, is saltem qui steriles censentur quoniam nullum in iis semen hactenus detectum & observatum fuit, hoc in loco agemus.

C A P. I.

De Muscis terrestribus nobis observatis.

Muscos terrestres hoc capite comprehensos voco quamvis & horum plerique arboribus interdum aut adum tectis innascantur, quoniam in terra maximam partem oriuntur.

A. 1. *Muscus filicina* J. B. Ger. Park. *filicina* major C. B. *fern-moss*.

Ad trium unciarum altitudinem assurgit, ejusque caules, seu folia mavis dicere, filicina bene imitantur, sunt enim ramola, ramuli utrinque à scapo seu nervo medio crebris excurrentibus, brevioribus sensim, donec nervus tandem in acumen desinat: inferiores autem ramuli, ut in filicibus ramosis, utrinque furculos emittunt; furculi denique foliolis capillaribus creberrimis vestiti sunt: ita ut totum folium (si parva magnus componere liceat) filicinam proximam similitudine referat. Color ex viridi flavicat. Umbra gaudet, idoque in sylvis plerumque nascitur, & quidem copiosissime. Capitula seu vascula feminalia in hoc genere non observavimus. Folia quæ diximus in hac plantula veris rami sunt seu cauliculi ramosi.

2. *Muscus denticulatus major* C. B. Park. Ger. *terrestris denticulatus* Lob. *Muscus pulcher parvus* repens J. B. *The greater dented moss*.

J. B.
Scrip. Chamæcissi modo pulchellus hic Muscus, cui ad costam tenuem filii instar denticulata foliola, tenera, pulchre viridia, alterna plerumque, non adverte ut vult J. Bauhinus, absque pediculis lata basi adnascuntur. Ceterum in variis divariantur ramulos, qui hinc inde tenues radicales emittunt. Lobelius eum recte denticellis & firmamentosis viticulis compressis arguta naturæ solertia elaboratum scribit.

Vascula feminalia in hoc non observavimus, suspicamus tamen ei non deesse.

3. *Muscus denticulatus minor* C. B. Park. Ger. *terrestris Lustitanicus* J. B. *The lesser dented moss*.

Tenerissima herbula est hic Muscus, dodrantalibus aut pedibus interdum repens viticulis, filo tenuioribus, numerosis utrinque adnatis ramulis in obliquum expansis & subinde capillaribus quibusdam quas prodeunt fibris terre adherentibus. Omnes autem viticula recte sunt frequentissimis foliolis, five squamulis potius tenuissimis & tenerissimis, pulcherrima serie digestis, dilanoreque & quodammodo pallidente viriditate præditi, recti quidem mollioribus, sed velut siccis, adstringens gustu cui tamen grata quædam dulcedo admixta sit.

Nusquam hoc Musci genus Clusio conspectum quam in umbrosis aggeribus olivetorum ad Cohibiam Lusitanie urbem, trans flumen *Alentejo* Latinis Munda nuncupatum, non procul a deserto quodam facello, in colle sito. Somerseti Angliæ sterilibus montibus [*Mundip* vernaculic] ubi plumbum effoditur, nonnusquam magna gliscit copia, referente Lobelio. Nos Clusio descriptum nondum

nondum vidimus in Anglia sponte provenientem; verum speciem aliam longè minorem in ericetis, muscis aliis adnascentem.

* 4. *Muscus parvus stellaris* C. B. Park. *Muscus in ericetis proveniens* J. B. Lob.

J. B.
Apud Lobelium frustra delineationem aliquam hujus plantæ inquisiveris præter ejus picturam in Icon. Plant. & in Hist. Belg.

* 5. *Muscus stellaris roseus* J. B. C. B. Park.

C. B. Prod.
Ex fibellis nigris radicem constituentibus pedicelli unciales prodeunt, quibus singulis folia plura instar rosæ compacta pallide virentia, acuminata, in modum stellæ disposita insident. In faxosis Telamontis provenit.

A. 6. *Muscus corniculatus* J. B. Park. *An Muscus terrestris ceranoides* C. B.? *An potius M. ter. coralloides* means ejusdem?

Cornu cervino multis ramis similis est, quem nos observavimus tubulosus erat, ejusque summi furculi in acutas spinulas plerumque desinebant. Lithobryon coralloides *Col.* huic perhumile est, nisi quod plerumque colore sit virenti, quodque in humentibus faxis & muscosis oritur.

A. 7. *Muscus coralloides apicibus coccineis*. *An Muscus terrestris coralloides erectus cornibus rufescentibus*. C. B. Park?

Hic (inquit C. Bauhinus) in ramulos rigidiusculos dividitur, qui licet candidus sit, illius tamen summitates cornute & rigide rufescent.

Ad Wieslam fluvium latè expansus in arenosis reperitur.
Ab hoc Musco à C. B. descripto alium adhuc apicibus coccineis diversum habemus: nec enim cornute sunt aut rigide ejus summitates, sed potius molles, apices etiam coccinei obtusi; & ramuli tubulosi sunt. Ad radices arborum dejectarum & in uliginosis sterilibus nascitur.

A. 8. *Muscus tubulosus ramosissimus* Fruticuli spec. *M. Coralloides* sive *Corallina montana* Ger. *emac. corallinus montanus* Park. *Coralloides sive cornutus montanus* C. B.

Ad duarum triumve unciarum altitudinem assurgit, in plurimos tenuissimos ramulos teretes fistulosos divisos & subdivisos, eosque leves, aridos, albicantes, adeo ut corallinam quodammodo referat, quamvis non omnino lapideus sit.

In ericetis squalido & spongioso solo oritur.

A. 9. *Muscus pyxidatus* J. B. Park. Ger. *terrestris ramosus* 13. sive *pyxioides terrestris* C. B. *Cup-moss*.

J. B.
Lichenis modo foliis terræ instratis se diffundit granulatus hic fungosæ substantiæ muscus, surgentibus hinc inde uncialibus aut semuncialibus pyxidulis, crassis, cinerei coloris, superius in acetabuli formam patulis, pede angusto nixis.

In andioribus & corio terreo faxis instrato oritur, inquit J. B.

* 10. *Muscus pyxioides saxatilis* J. B. C. B.

C. B.
Tubulis est longè minoribus, copiosioribus, nec ita candidis qui perris faxis latissimis innascuntur, eique obtegit, quemadmodum in via Telamontium versis videre est, inquit C. B.

Musci pyxidatis vulgaris pulvis in zythogalo, Corevisia tenui, aliocve convenienti vehiculo p̄t. Fires. aliquot dies exhibitus tussim convulsivam puerorum, nonnullis catarrhus ferus seu ferinus dictam, specificâ proprietate lenire & sanare dicitur.

C A P. II.

Musci quidam terrestres C. Bauhino in Prodro mo descripti.

* 1. *Muscus Abietis facie* C. B.

C. B.
Pradictio [Musco filicino minor] non multum absimilis est, viticulis in ramos divisis, foliis capillaceis, utrinque (ut in Abiete) costa longiuscula adnatis, multo quam in prioribus brevioribus & viridioribus.

2. *Muscus pennatus* C. B.

C. B.

Colore est ex luteo virescente, latèque serpit multis viticulis, sed brevibus, ramosis, minutis & his pennam emulantibus vestitis, qui fibras tenues pro radicibus habent.

In petrosis & sylvis reperitur.

Huius altera species, radice rescescente, è copiosissimis fibris composita, viticulis ramosioribus, foliis minoribus in sylva Vilenfi locis uliginosis provenit.

3. *Muscus ramosus repens* C. B. *velut spicatus.*

C. B.

Hic ad arborum radices nigris radiculis terre affigitur, viticulis crassius & longis serpit, & de se copiosas veluti spicas oblongas, ex tenuissimis & levissimis foliis compactas, ramulorum instar emittit.

Huius similis & alter foliorum tantum apicibus candicantibus discrepans. Uterque in monte Crenzacho reperitur.

4. *Muscus ceranoides major & minor* C. B.

C. B.

Major trium quatuorve unciarum est, foliis carens, cauliculis latinisculis, in ramos divisus, hique in alios breves, & hi similiter in tenuissima segmenta, trifida, quadrifida acutè scinduntur.

Minor totus incanus, unciam non excedens, ex plurimis ramulis proximè junctis compositus; quorum summitas communiter in duo minutissima & acutissima cornua abit.

Uterque in Hercynia collectus fuit.

CAP. III.

Muscus Islandicus Bartholini, Sibbald. Prodr. Hist. Nat. Scet.

DE hoc musco Tho. Bartholinus Aët. Med. An. 1671, 1672. obs. 66. ex Observatione Boerhaavi hanc habet.

Fert Islandia muscum, nulli hactenus Botanicorum, & jam & pharmacopolis nostris cognitum: Terrestris est & firmus, colore subalbidus, ramulos, lato ungue vix latior, sed qui in longum variè proserpit, cotis hinc inde spinosis horridulus.

Ex insule coloni primo vere utuntur ad expurgandos humores corporis noxios; reliquo aestate siccantur in farinam comminuunt, & pulmentarius admiscunt, expirante demum vi purgatrice, & succedente alimentaria. Ex adversar. D. Taverdri Robinson.

CAP. IV.

De Muscis arboreis.

A. 1. *Muscus arboreus*: *Ufnea* Officinarum C. B. *Muscus arboreus vulgaris & Quercinus* Park. *Muscus Quercus* Ger. *Muscus arboreus villosus* J. B.

J. B.

EX arboribus adultis, inprimis verò senio confectis, nisi frequentem senserint putatoris falcem, villi dependent incani, lignosi, tenuibus contexti filis, gustu adstringente.

Varius est, unus tenuior, crassior alter, quidam brevior, alius prolixior: omnes candescentes, pauci rutilantes, quandoque nigri.

Reperitur potissimum in Quercu, Populo, Ulmo, Betula, Pomo, Pyro, Pinu, Picca, Abiete, Cedro, Larice & aliis quamplurimis verum primæ nobilitatis, & odorati sunt Cedrus, Larceus, Pineus & Abietinus, secundum locum tenet Populineus: Candidus præstat, nigricans improbat, rutilans medium locum tenet: villosissimus Quercinus. C. B. & Dodonæo.

In annosis Quercubus & Illicibus Valenæ sylve reperitur non longè Monspelio, unde Pharmacopœis deservit. Est enim pulvis ejus basis pulvis Cyprii Monspeliensis dicti, & vulgò ibi dicitur *Corpi de Cypre gris*. Botan. Monsp.

Apud nos in Anglia rarissimus est hoc Musci genus, nec mihi, quod sciam, unquam conspectum: forte in externis regionibus frequentius, quamvis & ibi rarissime nobis in conspectum se dedat. Semel in Bavaria in Abietum venustatum sylva copiosissimum observavimus muscum è ramis dependentem, Musci arbori villosi Dod. descriptioni egregie respondentem, qui à nobis collectus & inter chartas repositus eas colore ex flavo rubente, ac si igne torreretur inciperent, tinxit; quod præter translatum nos adhuc chartas eodem colore intexit, etiam post multos annos. Quocirca mihi abundet magis circa Monspeliem quam alibi, mirum sufficeret pro base tante pulvis Cyprii quantitati, quanta quotannis ibidem præparatur & venditur. Quin si Quercubus & Illicibus innatis infec-

inferviat pro corpore famoso illi pulveri odorato Monspeliensi, non adeò vilis sit oportet ut vult C. Bauhinus, nisi forte ob melioris penuriam eo uti coacti sint: quod non videtur verisimile, quoniam pulvis Cyprii Monspeliensis in hoc genere nobilissimus censetur. Ego, ut verum fatear, suspicor Monspelienses pro corpore pulveris sui Cyprii adhibere seu assumere Muscum arboreum ramulosum nobis cum J. Bauhino dictum, necnon promiscuè muscum arboreum pellatum & scutellatum *ejusdem*, (eum intellige qui Quercubus & Illicibus innascitur) partim quia hi ubique invenitur maximà quantitate, partim quia Per. Imperatus utrumque hunc muscum odoramentis admisceri scribit, effectum pari. Imperatus autem, Pharmacopœus ipse cum fuerit, hujusmodi pulverum odoratorum compositionem ingredientia optime novit. Hæc ex conjectura scribis, non tamen negamus Muscum arboreum in hunc etiam usum assumi, si quando offeratur.

Muscus capillaceus longissimus C. B. non videtur à descripto specie distinctus; vel si differat, ex solo titulo satis innoscitur.

Musco arbore pulverisato extrinsecus sanguinem è vulneribus effluentem compescere solere Chi. Viret. rurgos in Germanià scribit D. Sachl. Ephemer. Germ. An. 2. pag. 92.

A. 2. *Muscus amarus Absinthii folio* J. B. forte: *An potius Muscus arboreus ramosus* J. B? *Foglio di amaro Imper.*? *An M. alter Quercus latifolia, coralloides æquus* Col.

Similis est pergamento dissecto (inquit J. B. ex Imperato) [aut *Alga vulgaris*] Principium lætus, in ramos divilum lato pariter & planis, colore candicante supernè seu adversè parte, nam inferè nonnulli admixtum habere videtur flavedinis, veluti flos lactis. Non raro etiam orbiculos habet. Differt magnitudine & latitudine segmentorum.

In omnibus ferè arboribus reperitur, & quidem copiosissime: nec in arboribus tantum, sed & in lignis aridis; unde miror Botanicos illius non meminisse, vel obiter tantum & obscure attingere. Musci ceranoidis majoris C. B. descriptio ei non inepte quadrat. Verum ille rariorem eam facit, & longè ex Hercynia petur. Nostro ad descriptionem sufficit, quod sit caulis, seu foliis mavis dicere, compressis, planis, alge ferè in modum divisis, & in omnibus arboribus ubique vulgarissimus, colore albicante seu incano. Vide descriptionem Columnæ, quæ in plerisque Musco nostro convenit, nisi quod lævem ac splendidum eum dicat: icon non bene respondet: nam caulis & ramus angustius, divaricationes non satis crebre pinguntur. Vide apud J. B. Musci amari, &c. descriptionem.

Suspicio hunc (ut dixi) pulveris Cyprii odorati compositionem ingredi. Sententiam nostram de materia seu corpore (ut vocant) pulveris Cyprii confirmat D. Sachslus, *Scholia in Observ.* 51. An. 2. *Ephemer. Germ.* ut nobis suggessit D. Taverdri Robinson. Muscus (inquit ille) arboreus ramosus coralloides C. B. qui in cariolis & corruptis lignis, item truncis absclis arborum, seu humi super terram in eorum radicibus, maximè in Quercu, Larice, Abiete, Cupressu, invenitur, & Coralli plantulam æmulari solet (etiam aliquando delicatissimum musci odorem spirat) odoramentis fessissime admiscetur. Galli pulveres suos odoratos, quos Cyprios vocant, ex hoc musco parare solent, quos virgines & mulierculæ non vestibus tantum sed & capillorum cincinnis aspergunt. Mulum singularem parandi hunc pulverem habet Jo. Zwelferus in *Pharmac. Regia*, p. 100. Ego apud C. B. non invenio muscum hoc titulo *Musc. arbor. ramosus coralloides*, sed Musc. arb. coralloid. absque epitheto ramosi; est tamen muscus ille quem intelligit C. B. quævisque depingit & describit F. Columna revera ramosus; ilique è quo præcipue, ut opnamur, fit pulvis ille odoratus, Gallis Cyprius dictus.

A. 3. *Muscus arboreus pelatus & scutellaris* J. B. *arboreus cum orbiculis* C. B. *Quercinus fœniculaceus* Park. *ramosus floridus* Ger. *arboreus ramosus* Col.

Col. J. B.

Muscus ille ab aliis non differt, nisi quod veluti fructifer videatur. Umbellas singulis cacuminibus habet latas, cava, umbilicatas, leves, semunciali ad summum latitudine, non raro minores, per ambitum radiis stamineis circumcirca coronatas, intus leves, albescentes: radii verò longi admodum ut diametrum umbellæ superent aliquando, inter quos hirsutius altera est densior, brevis admodum atque tenuior, per ambitum harena. Color huius ut præcedenti ex viridi cinereus seu albicans. Terebith, crassiusculis, rigidis veluti coliculis, ramosis, quos cirri tenues vestiunt in arboribus crescere solet.

Hoc aut præcedens genus cerevisia aut zythogalo incoctum & potum gravedinem & destillationes compescit & sanat.

A. 4. *Muscus arboreus capitulis cavis* C. B. *Muscus alter maritimus* Col.

Col.

Orum cum præcedente eundem habet, latis & planis foliis five ramulis, cavis etiam, sed utrumque hirsutius umbellæ five capitula potius huic cavo umbone, nigrescente intus, limbo circumdata aliquando denarato, ex cujus latere eodem modo falcata five brachiata, sed huic ramis dividuntur. Totà brevior est, colore cinereo candicante incanior, non ut superior aliquando pallente.

A. 5. *Muscus arboreus nodosus* C. B. *nodosus five geniculatus* Park. *Dendrobryon geniculatum five nodosum* Col.

Col.

Ex arboribus prolixe dependet non tantum in Italia sed & in Angliā. Oblongos quidem, ac etiam breves, habet inanes, quamplurimos tuberculos, nervulo trajectos inter se coherentes. Candicans

cans est, prolixum, ramosum, ex crasso caudice in ramos sese diffundens, ut latam prolixamque barbam seu comam pedalem aut sesquipedalem, in extremo verò tenuitate capillarem efficiat, il-
lanque ex ramis dependentem.

In Lancastrie pago *Burnell* & Corylo dependentem invenit & ad nos attulit *Tho. Willifellus*.

A. 6. *Muscus arborum pulmonarius* C. B. *Muscus pulmonarius* sive *Lichen arborum* Park. *Lichen arborum* Ger. *Lichen arborum* sive *Pulmonaria arborum* J. B.

Lichen sive *Hepatica* fontana similis, sed major per omnia, squamato foliorum incubitu, infestis lacinarum variatione, profundiorum quam in *Hepatica*, quæ quæ matri suæ hærent albicant, altera vero parte virent, rugosa, lacinis eminentiisque inæqualia sapore amaricante non sine ad-
strictione.

Annosis rimosisque caudicum *Quercus*, *Fagi* aliarumque arborum corticibus innascitur, in opacis ac densis sylvis. *Dod.* Observavimus etiam in faxis coarctatis in umbrosis jacentibus. Apud nos *Quercus* plerumque, raro aliis arboribus adnatum invenies.

Siccata & attrita, unde sanguinem profluentem compescit, vulnera recentia glutinat, alvum ac mensis sistit. Utuntur eâ vulgo ad pulmonem affectiones, asthma, tussim, suspiria, nostrates etiam ad phthisin & tabem, confecto ex eo pulvere, syrupo aut aqua destillatâ non sine succellu.

Eam qui *Quercus* innascitur in ictero omnium medicorum solertiam eludente efficacem remedium expertus est *Andreas Golius* mercator. De hoc autem musco accepit manipulum additâ librâ *Cervisie* secundariæ, quam in olla fideliter ocellatâ ad dimidium decoxit, postea tredecim cochlearia tepida manè atque vespere imbibit. *Ephemer. Germ. ann. 3. obl. 290.*

CAP. V.

A. De musco arborum aut petreo crustaceo, seu *Lichenis* facie.

1. *Muscus crustæ* aut *Lichenis* modo arboribus adnascens cinereus. *Lichen Diofcor. & Plin. secundum Col.*

Crustæ vel *Lichenis* modo super arborum cortices, ligna arida, petras, tegulas se diffundit, supernè cinereus, infernè niger, variè laciniatus, circum oras veluti crispus aut fimbriatus, nec cuiuslibet ullum edit, aut orbiculos habet, quantum hæctenus observavimus. F. Columna Februario mensis acerbulas quasdam emittere observavit, parva, Milii magnitudine, colore lutescentia, veluti botulorum musculos, sericeos, duros, parum eminentes, coarctatos, albescentes oris, in quibus nullum seminis vestigium poscitur. Est autem hic muscus ut & species congenere, velut folium quoddam variè laciniatum supra arborum cortices aliisque quibus adnascitur reptans & se expandens.

A. 2. *Muscus crustæ* modo arboribus adnascens cinereus mollior, & in angustiores lacinias divisus.

Hujus laciniae angustiores sunt & argutiores. Sufficit titulus pro descriptione. In hoc orbiculos non observavimus.

A. 3. *Muscus crustæ* modo arboribus adnascens flavus.

Hic colore suo statim se prole, est autem tenerior & minor quam prima species, subtus cinereus aut canis. In hoc, verno tempore, efflorescentias quasdam croceas observavimus.

A. 4. *Muscus crustæ* modo arboribus adnascens pullus.

Hic tenuior est quam muscus cinereus, caudici cui innascitur appressis, supernè pullus, infernè quali ex nigro & candicante varius.

A. 5. *Muscus arborum* supinis marginibus pilosus.

Nota hujus characteristica quâ à reliquis sui generis facile possit dignosci est, quod segmentorum seu lacinarum, in quæ variè & eleganter dividitur, margines & extremitates pilis quibusdam seu festulis brevibus raris sint fimbriatæ. Habet quoque orbiculos seu scyphulos circa margines crispas.

In Malo, Praxino, Juglande aliisque arboribus observavimus.

A. 6. *Lichen petreus purpureus* *Derbentis* Park. *Muscus tinctorius crustæ* modo petris adnascens. *Cochl. & Arzel.*

Muscus hic crustaceus *Lichenis* modo se in petris diffundit, colore obscurè purpureo aut cinereo. Hunc refecti cullelo aliore instrumento ferreo à petris deradunt, & in pulverem continuum in massam humidam coeunt, & in dolis recondunt, quæ pannis purpurascens colo- & tingendis inservit, qui quanvis facile eluitur nec diu durat, sufficit tamen pauperioribus pro vestimentis inficiendis.

Joan.

Joan. Franciscus Abela in descriptione *Melitte* Insulae hujus Musci meminit, quem à Melitenisbus rusticis *Verella* dictum scribit, & suo modo preparatum ad lanas colore incarnato tingendas adhibuit scribit. Hoc genus Musci nec Wallis ignotum est, sed uli frequentatum, & *Kenkerig* dictum. Est autem hic crusta eadem aut *Lichen* similior quam plantæ, nec folia imitatur, ut musci prædicti, estque pinguior visu & tactu quam illi.

CAP. VI.

De *Lichene terrestris Sterili*.

A. 1. *Lichen terrestris cinereus*. Ash-coloured ground *Liverwort*.

Nillos hic flores aut capitella (quod ego inquam viderim) profert. Folia aversâ parte albidiora, & crebris fimbriatis radiculis inter repandum emissis terram aut subiacentes plantas muscinæ apprehendunt, eodem enim modo super eas se diffundit interdum quo *Lichen terrestris* super terram. Supinâ parte colore est cinereo.

In paucis fœcioribus, interdum & in uliginosis frequentissimus est, unde Botanici nostratibus non descriptum miror.

A. 2. *Lichen terrestris foliis angustioribus virens*.

In humidis & uliginosis nascitur foliis quam præcedens angustioribus, virentibus cum nigricantibus lineis.

* 3. *Muscus fugax membranaceus pinguis* Botan. Monsp.

Magn.

Statim post pluvias oritur in herbidis satorum marginibus; in iis præcipue quæ orientem solem spectant, sed citò exsiccat, idè fugacem dixi. Membranaceus est & pinguis, & ferè semper convolutus reperitur, dum autem expanditur Muscum *Lactuce* folio refert, sed multo pinguior est, pallidè vires, qui facillimè disrumpitur. Mira de isto narrat *Chymici*, quem modò *Solis* florem, modò *Lunæ* spiritum vocant, aliisque celestibus nominibus decorant, & vegetabilis naturæ principium ac radicem continere arbitrantur.

Aliam adhuc *Lichenis* speciem nobis ostendit *D. Newton*, variè dissectam secundum longitudinem in lacinias longas, membranaceam densam seu coriaceam, cineream.

Muscus cranio humano imitatus.

Non videtur nobis species musci ab omnibus aliis distincta, sed musco arborum crustaceo congener. Celebratur illa plurimis Autoribus in hæmorrhagia, præsertim à *Chymicis* *Ulnæ* titulo. Ingre-
ditur autem compositionem famosi illius Unguenti *Armari* dicti. Vide *Ephemer. German. An. 2. p. 100.* & sequentibus.

CAP. VII.

De *Lenticula palustris*.

A. 1. *Lent palustris* Ger. J. B. *palustris* sive *aquatica vulgaris* Park. *Lenticula palustris vulgaris* C. B. *Ducks meat*.

J. B.

Stagnantium aquarum incolæ *Lenticula* eisdem innatæ, totam superficiem densissimo foliorum, infernè nigricantium, supernè virentium, nitidorum, orbiculorum, Lenticulæ modo compressorum stipatu obtegens, quæ inter se capillamentis tenuissimis & albis arte revincuntur, idè quæ seu radicibus cimo adharecente alimentum hauriunt.

In lacubus & stagnis aliisque non fluentibus aquis, ut urbium fossis, innatans, & latè sepe earum superficiem occupans reperitur.

Quæ de mirabili hujus plantulæ metamorphosi in plantam *Symbrio* aquatico haud abfimilem habent *Matthioli*, & post eum *Lugdunensis*, apud me sanè fidem non inveniunt, quantumvis *Lugdunensis* operum naturæ indagatorem *Dalechampium* illud non sine admiratione observasse scribat.

Vis ei refrigerans, unde inflammationibus, podagra, & ignibus sacris convenit. Agglutinatur etiam in pueris hæmias intestinorum. Vide sis *Matthiolum* & *Lugdunensem*.

Nuper mihi communicavit pro secreto infallibili ad icterum infusionem *Lentis palustris* in vino albo per novem dies, 3vi. manè præbendo. *D. Bates* in M. S.

Vescuntur eâ *Anates* magnâ voluptate, quod & nomen Anglicum *Ducks meat*. i. e. *Anatum* elica, indicat; ut etiam gallinæ cum aquis exempta fursuribus permiscetur. *J. B.*

* 2. *Lens*

2. *Lens palustris quadrifolia* J. B. Park. *Lenticula palustris quadrifolia* C. B.

Fibrosis radiculis nititur è crassiore aliâ (licet eâ tamen tenui) transversâ demissis, unde propugantur rami multi, multifarii divisi, atque tum ex iis, tum ex radicibus pediculi ad aquæ superficiem pertingentes, quorum singulorum extremis adherent aquæ innatantia quædam folia, triquetra, per extremum lata, angulis acutioribus ad pediculum coeuntibus; circa verò ramulorum divagationes pedicularumque exortus numerosâ semuncialibus pediculis nixa coherent grana, nigra, dura, Lentibus majoribus paria.

A. 3. *Lenticula aquatica trifolia* J. B. C. B. *Hederula aquatica* Ger. *Ranunculus hederaceus aquaticus* Park. *Jelly-leaved Duckweed*.

Lenticula palustris vulgò notæ ritu aquæ stagnanti innatans visum penè fugientibus fibrillis limum arripit alimentum ficturis: quibus etiam inter se committuntur folia, non vulgarem sortita connexionem & formam. Foliolo enim Lenti leguminosæ pari pinnae utrinque foliaceæ transversim squamosâ commissurâ itâ incumbunt, ut trahentem leviter sequantur, & iis attractis tenuius redditi folium visum transmittat: tota autem omnium trium connexio trifolcam hederacei folii formam quodammodo exhibeat: At huius convexus capillari petiolo transversim incumbit folium veluti temere projectum, nequaquam tamen solutum licet adhaerens ratio oculos fallat.

In aquis cenosis pigrioribus: in fossis paludosis insulse Eliensis copiosissime oritur.

C A P. VIII.

De *Conserva*.

A. 1. *Conserva Plinii* Ger. emac. *Linum aquaticum* Imper. *Alga viridis capillaceo folio* C. B. *Alga aquatilis capillacea sive Conserva Plinii, alia Linum aquaticum* Park. *Hairy Alvertweed, Crow silk*.

Tota ex filamentis viridibus sericeorum æmulis in aqua fluitantibus constat. Reperitur autem in aquis pigrioribus & stagnantibus copiosissima.

Alga Eombycina C. B. nobis *Conserve* species videtur.

Conserva à conservando dicta est. Curatum esse scio omnibus ferè ossibus contractis proleplum ex arbore alca putatorem circumdatâ univërso corpori, aquam suam inspergentibus quoties inaresceret, raroque nec nisi deficientem herbam mutationis causâ resolventibus: convaluisse incredibile celeritate. *Plin.*

A. 2. *Alga fontalis trichodes* C. B. *Alga sive conserva fontalis trichodes* Park. *Trichomanes aquaticum: Dolechampi* J. B.

Huius figuræ apud Lugdunensem proflus similem vidimus in cisterna seu conservatorio aquæ fontane Ledensis Abbatis seu ædium *D. Gul. Meredith*, in Cantio, inque tubulis aquam fontanam deducentibus: unde putamus *Algam* capillaceo folio iv. seu in tubulis aquam fontanam deducentibus *C. B.* minime distinguendam esse ab ejusdem *Algæ* cap. fol. iii. seu fontali trichode.

LIBER

HISTORIÆ PLANTARUM

LIBER TERTIUS.

QUI EST

De Herbis semine minutissimo, flore vel nullo; vel imperfecto.

UNC Librum in duas partes dividemus. Prima erit de Herbis huius generis cauliferis. Secunda, de caule carentibus hypophyllosperris.

Hæ autem præcedentibus imperfectis & semine destitutis merito proximè subiciuntur, quia & ipsæ non ita pridem steriles & aspernæ habitæ sunt antequam microscopii inventu eorum semina in lucem & conspectum venerunt.

PARS PRIMA.

De Herbis semine minutissimo & nudis oculis inconspicuo Cauliferis.

IN horum nonnullis pediculi potius quàm caules dicendi sunt styli illi qui semina seu capitula gestant, ut in *Lichene* terrestri, cum ex ipsis foliis exeant. Quin & nonnullæ *Lichenes* species cauliculos non producant, sed eorum semina foliis ipsis absque pediculo innascuntur, nunc in prona, nunc in supina parte, quas tamen ob id à reliquis non disjungendas putavimus, cum in aliis omnibus notis characteristicis conveniant.

C A P. I.

De *Frutice Musciformi*.

1. *Planta muscosa & plumosa Guyanensis major* Breyonii.

Ramulum huius palmarem ac penitus planum ex Guyana accepit Breynius, quem sic describit.

Cauliculo squamulis densis Musci terrestris Lusitanici in modum contexto constat subtili, aliquot utrinque adnatis ramulis expanso, atque multis *foliis* teneris, pectinatim dispositis densò agmine itâ stipato, ut Abietis ramulum haud malè representare videatur. Adhuc autem lentus, & ad proportionem itâ est gravis, ut sublati instar plumæ Struthionis deorsum floctatur, viriditate insuper venustissima, aureo cuidam intermixta fulgore, aversâ imprimis foliorum parte, in singulare huius plantæ ornamentum, decoratur, velut sempiternam famæ illius memoriam, quâ ob ubertatem celebrata olim fuit ejus patria, conservare Natura artificiosissima constituit.

An Musci denticulati majores *C. B.* species?

2. *Planta muscosa & plumosa Guyanensis minor* Breyonii.

Alam adhuc lepidissimæ & concinnæ huius plantæ speciem eadem ex regione obtinuit, priori multò delicatiorum, minus arcuè squamatis viticulis, atque foliolis longè minoribus.

Hæ plantas ob similitudinem quam habent cum Muscis clavatis hoc in loco disposuimus: quamvis propriè ad *Pruticum* genus pertineant, quod & in aliis herbis frutescentibus, ut *Malva*, *Alibea*, *Colutea*, *Kali*, &c. facturi sumus. Quæ enim notis genericis & essentialibus conveniunt, nec iudice, separari non debent, quantumvis aliæ lignescant, aliæ herbaceæ sint. Nescimus tamen an hæ plantæ notis characteristicis cum Muscis clavatis conveniant, cum nec flores nec fructus viderit Breynius, saltem non meminerit se vidisse.

C A P.

CAP. II.

De Musco clavato.

MUscum clavatum appellamus qui præter cauliculos foliosos humi stratos & repentes pediculos emittit nudos in euncum clavatos, geminis pl. pluribus clavis, flos mutantes oblongis, teretibus, pulvisculo tenuissimo flavicante repletis.

1. *Muscus clavatus* sive *Lycopodium*, Ger. Park. terrestris repens sive *clavatus* C. B. terrestris repens à Trago pictus J. B. *Plicaria* & *cingularia* Poloni. **Club-moss**, or **Wolfs-tail**.

F. B.

Longè latèque per terram serpit, subindèque à transverfis ramis demissis fibris longis, lignosis, crassiusculis radicat. Ipsi verò rami variè in multos furculos diducuntur, funiculi instar habent crassiusculi, folia amicti occultatè confertissimis, Camphoræ ferè nisi laeviora essent. Adultis plantis succrescunt pediculi aliquot, ex ramis postremo producti, sesquipalmares, tenues foliis fere nudi, singuli in geminam, teretem sextantem, mollicellam, imbricatam clavam desinentes, coloris sulphurei, quæ Autumnali tempore digiti percussit pulverem subtilem copiosum de se spargere lent.

Loc.

In Hampstedienfi ericeto non procul Londino invenitur: Estque in montibus Wallicis, Eboracensis, Derbentibus aliisque in Septentrionalibus Angliæ frequentissima, hæc planta: nec minus in transmarinis, ut patet Herbariorum consuetudine.

Uset.

Vino decoctus & potus calculus committit & educit experimento certissimo, ut plerique testantur, Trago. Contusus aut in vino decoctus dolorem aut inflammationem sedandi vim obtinet, idèque podagræ calide impositus prodest. Pulvis ejus drachmæ pondere sumptus cum vino rubro cohibet fluxum alvi & dysenteriam, & si decocto abluatur os, tremulos dentes confirmat.

Vino pendulo impositus intra paucos dies illud restituit; unde Germanis nonnullis Weingruth & Weintrait appellatur.

Mense Augusto & Septembri collectus pulverem dat subtilissimum flavum, qui vi fulminantæ gaudet. Peris non ignotus, ut notat Olearius Itiner. Moscorum. Persic. lib. 4. cap. 24. Persæ enim ut & Moscovitæ pulverem Angulo colligunt, in fornacibus ficiant, & ignibus artificialibus fæ nomine Placem instar pulv. pyri adhibent. Pulvis recens dum est & probè exsiccatæ majus concipit incendium præ illo qui dudum collectus est. Prunis injectus non tonat, sed flammæ, putà candela accensæ immixtus aut infusus. [Pulvis refine idem præstat, teste Oleario.] Huic pulveri si aliqui addat de Thur. Mastich. Succin. & Benzoe pulv. & per flammam sufflatur, non solum fulgæ edit, sed & odorem suavissimum excitat instar pulveris pro suffumigio. Si folia Betule pulverisati simul miscantur strepitum majorem edunt. Commendatur hic pulvis in Epilepsia præcipue infantum, quæ cardialgia corundem & torminibus ventris statulentis. Egregie urinae facilitat exitum, in tantum cuspidè culetri contineri potest propinquet. *Ephem. German. Acad. natur. curios.* Anno primo Observat. 97.

Poloni & maxime Rutheni ac Litvani, ob consuetum & jam quotidianum hujus plantæ usum in extirpanda & curanda plica, morbo sibi familiari, *Plicariam* & *Cingulariam* eam nominare solent. Accipiunt autem plantam hanc seu muscum, quem prius culetrillo aliquo sursum versus discicare solent; postea insundunt decocto Brancæ usine, prius optimè calefacto, & post unam aut alteram lenissimam adhuc ebullitionem adiciunt aliquid fermenti [panis filiginis] illudque reponunt postea ad fermentandum propè fornacem. Decoctum hoc vel per se, vel cum ovis recentibus, in forma juseuli quotidie bibunt & comedunt. Externis cum illo decocto prius excalefacto, & aliquando ad majorem potentiam seu virtutem secunda vice cum recenti musco incocto instar lixivii obducunt rubri coloris, lavant caput bis in septimana, nullo amplius adhibito pectine, &c.

Unguentum ad Plicam. R. *Plicariæ* & radicem *Bryoniæ* partes æquales, Adipis erinacei q. l. Ex his tribus optimè commixtis in vasè vitreo bene obturato, & coctis in B. M. per horam fiat unguentum f. artem, cum quo radices capillitii in capite complicati bis in die inungantur. Oleum est Erinaceo quod ad confectionem hujus Unguenti requiritur parare solent in olla nova foraminata igne circulari per descensum more confectio.

Multerculæ rustice in Ukraina in nimio fluxu menstruum & doloribus ac strangulationibus uterinis cingulum ex illo faciunt circa nudum corpus applicandum; pariter ad hemorrhagiam narum caput eo cingunt ceu coronâ. *Ephem. Germ. Ann. secund. Observ.* 52.

Semen hujus plantæ à gr. xii. ad ʒi. præsentano cum succosulo exhibitum erat in Epilepsia cum ichthura complicata ex observatione Wedelii. *Ephem. German. Ann. 3. p. 21.*

Lycopodium alia species.

In montibus Striacis Lycopodii speciem à vulgari superius descripto diversam invenimus, nimum cum foliis in caulibus & flagellis multo rariis fatis, & paulò, ut nobis videtur, longioribus; clavis non dissimilibus, non tamen ut in illo longo & nudo pediculo insidentibus, sed usque ad ipsam clavam folioso foliis singulis bis in quo in reliquo caule.

2. *Muscus clavatus foliis* Cupressi C. B. Ger. emac. *clavatus cupressiformis* Park. terrestris ramulosus pulcher J. B. *Sabina Sylvæstris* Trag. **Cypress-moss**, or **Went-cypress**.

Hæc planta eodem modo procumbit, & fibris subinde demissis serpit, quo præcelsens, foliis multo brevioribus & angustioribus, acutis, obscuris viridibus, nec adeò confertis in caulibus, quatenus ordinis

ordine squammatum furculos convestientibus, Cupressi aut Sabine foliorum æmulis. Ob parvitatem foliorum caules & furculi multo minores seu graciliores videntur quàm in Lycopodio. E. summis caulibus & ramulis pediculi longi exeunt raris foliolis vestiti, bifurcati divisi & subdivisi, filios seu clavas gestantes multas, Lycopodii æmulas sed strigiosiores, luteolas, confusim pulvisculo fætas. Secundum caules per intervalla furculi plures sinuati conferti in agnuntis oriuntur, ramulis plurifariam divisis & subdivisis.

In montibus Snowden & Caderidri in Wallia, Ingleborough in Eboracensi provincia, Anderkin in Scotia copiosè provenientem observavimus; in transmarinis in anceto *Mosæ Trajecto* non procul, viâ quæ inde ad *Sylvam Ducis* itur. Ramuli non adeò compressi nobis viti sunt, uti eos describit Jo. Bauhinus.

Hæc species odorem interdum exhibet musco æmulum, quem siccata etiam conservat. Hujusmodi muscum odoratum observavit *Elsholz*. Germanus circa Berolinum enatum versis domum venatorium *Gronwald*. Vide *Ephem. Germ. Ann. 1. Observ. 97*. Nos talem odorem in hac planta non sentimus.

Ex muscato hoc musco (inquit *D. Sachs*, obser. citat.) egregiam & odoratissimam mihi medicinam pronuper chymicus eximius communicavit sub nomine *Auri horizontalis Vegetabilis*. Colliguntur nempe antheræ ex hoc musco, quæ tenuissima & levissima sunt substantiæ, coloris aureo-sulphurei, inflammabiles ad ignem candela, & per se quoque, ut & flores Lycopodii *Dod*. In calculo, Epilepsia & pulmonum affectibus cum butyro Maiali utiliter manè funtuntur: hæc Antheræ si cum spiritu vini tartarato aliquandiu maceantur, & postea destillentur, oleum præbent rubicundissimum & odoratissimum quæ omnium sulphurum vegetabilium apex dici meretur.

CAP. III.

Muscus terrestris repens clavis singularibus foliis erectis. Creeping Club-moss with upright blades.

Lycopodio similis est sed minor: terræ per quam repit appressus arctè adhaerescit, ad eundem ferè modum quo Hedera muris & arboribus. Præter cauliculos repentes alios etiam sursum sesquipalmares, summa parte in clavas turgescetes, nec figurâ, nec colore à repentibus diversos. Clavæ autem in hac specie nec pediculis longis tenuibus insident, nec julos seu nucamentum referunt, ut in Lycopodio, sed reliquo cauli similes & foliis similibus cinctæ sunt, in majorem duntaxat crassitudinem intumescentes ob semina in alis foliorum contenta.

In anceto Hagstedeni primò invenimus, dein in Baghotano, postea & in montibus Angliæ Septentrionalibus cum aliis Speciebus, locis uliginosis invenimus & in Alpibus aliisque montibus excelsis.

Hæc species nondum (quod sciam) à quoquam descripta est.

Hujus etiam Musci aliam observavimus speciem in montibus (quantum meminimus) Gallie Narbonensis, non repentem, ramulis ab eodem pede plurimis confertis enascentibus, quorum summitates confusimiter in clavas foliosas extumescunt.

CAP. IV.

Muscus erectus abietiformis. An Muscus terrestris veltus J. B. Upright Fir-moss.

Folii oblongis acutis caules & ramulos undique cingentibus & operientibus Lycopodio similis est, verum erectus, palmum aut semipedem altus, ramis (ut vult J. Bauhinus) crassioribus, in duas ac etiam quatuor partes divisis, uris digitos experimentibus. In planta quam exsiccatam assero caules & ramuli divisione dichotomiam observant: verum hoc (quantum meminimus) non est perpetuum, interdum enim in summa parte in plures, dividuntur furculos: sunt autem folia longiora paulò & latiora quàm Lycopodii, (ut rectè J. Bauhinus) sursum tendentia. A Lycopodio abundè distinguitur, quod nec clavas producat, nec repat. Inter summorum penè foliorum alias granula luca quadam exigua mensè Maio protruduntur, quæ flores ac fructus, clavarum loco quibus caret: ut refert *D. Jac. Breynius* in *Ephem. Germ. Ann. 4. & 5. Observat.* 149.

Chamaepuces Turneri icon huic respondet, at non descriptio: Thallio *Selago* tercia dicitur.

In montibus excelsis Walliæ, Snowden v. g. & Caderidri: inque Eboracensibus, Derbentibus *Loc.* aliisque Septentrionalibus copiosè provenit.

Hujus descriptionem vide in *Ephem. Germ. Anno* & *Observat.* citatis, ubi de ejus viribus hæc habes:

Vis ei ad ferus depellendus efficacissima, meretricibus infanticidium sæpius eadem committentibus plus satis nota, inest. Hinc in officinis nostris, quæ *Mischleber* ei nomen tribunt, ut alia noxia, non promiscuè omnibus venditur. Rhizotoma muliercula febrè & corrupto stomacho eandem opponunt, decoctumque cum Cerevisia ac haustum, multis fuisse salutiferam præbuit, & purgantem voluit. Vomitus citè vehementissimum, corpus humoribus variis peccantibus exonerantem, sed maxime etiam alterantem: Tutius robustioribus quàm tenerioris texture hominibus præbe-

præbetur. Vilioris conditionis homines in aqua coquunt, quâ ad abigendos pediculos caput lavant, quod tamen turbare maxime dicitur.

Apud J. Bauhinum in *Hist. Plantar.* tom. 3. p. 767. malè cum Sabina Sylv. *Trag.* seu Selagine prima *Thal.* errore typographico, confunditur, ut rectè observavit idem Jac. Breynius. Nam linceæ posteriores 13, quæ hujus Musci terrestris descriptionem sequuntur, post Musci terrestris ramosi pulchri; & linceæ 6 sequentes post hujus descriptionem sunt ponendæ.

Musci terrestris ramosi saturate viridis C. B. minus rectè dicitur: nam nostra observatio Sabina sylvestris Tragi hoc longe viridior est.

CAP. V.

Musci terrestris erectus polyspermus. Seeding Mountain-moss.

HIC minor est multo *abietiformi musco* supra descripto, alioquin ei non usque adeò diffimilis, infirmus & vix se sustentans, caule & ramulis eodem modo foliolis creberrimis undique oblitis; quæ tamen à ramulis magis extare & quasi resso-ti videntur. Semine majusculo cinereo in aliis foliorum nascente, aut porius vasculis feminalibus, abundat.

Loca montium humida & fetiginosa aquarum sectatur. In montibus *Snowdon* & *Ingleborough*, hincque supradictis Wallicis & Eboracensis nascitur, minus tamen copiosè.

CAP. VI.

De Musco terrestri vulgari.

1. *Musci terrestris latioribus foliis major seu vulgaris. Musci terrestris & bartenis J. B. The moss common Earthy-moss.*

Omnium vulgarissimus est hic Muscus, aspergine madentibus faxis, terræque humidiori appressus, repens, mollicellus, ramis longis, tenuibus, foliolis acuminatis, plumatim coactæ hærentibus, colore viridi, aut ex viridi flavescens. Hæc descriptio etiam minori speciei accommodari potest. Hunc etiam capitula producere suspicamur, nondum tamen observavimus.

2. *Musci terrestris vulgaris minor Adiantli aurei capitulis.*

Hic passim provenit tum in pascuis sterilibus tum in sylvis, præcipuè ad arborum & fruticum radices, tum etiam non raro in truncis & ramis arborum, is in partibus ubi humor pluvius non ad eò promptè & citò delabitur. Foliola hujus minora sunt & cauli magis appressa quàm in præcedente. Capitula ex aliis foliorum ad caulum *latera exeunt non ex summo caule* ut in *Adianto*.

Empirici hoc musco ad sistendum sanguinem utuntur ab urfis admoniti: hi enim, quamprimum vulnerati sunt, eo sanguinem sistunt. *J. B.*

Musci qui hortos & prata humecta oblidet, ita ut gramen supprimat, Martio mense cinere avertitur, sed eo quo hiximum fuerit confectum. *J. B.*

3. *Musci palustris terrestris similis. Musci terrestris vulgaris Dood. terrestris vulgarissimus Park. C. B.*

Omnino villosa est hæc species (describente Dodonæo) admodum densa, candicans, quæ latè subinde expatiatur. Rarum est hunc muscum alibi invenire quàm ubi aquæ subsunt.

Hæc omnia Musco nostro palustri egregiè conveniunt, terrestris autem vulgari minimè: quin & icon Dodonæi optinè respondet huic speciei, non autem Musco terrestris, & capitula illa brevibus pedicellis nuda versis ramulorum apices, quæ in hac specie ceruntur, pulchrè representant. Videntur tamen Dodonæus hunc cum terrestris musco vulgari confundere, quod & nullus indicat; eumque sequuti Botanographi nostrates Gerardus & Parkinsonus cum C. etiam Bauhino idem faciunt.

4. *Musci aquatici terrestris vulgari similis, sed major. An Fontalis minor lucens J. B.*

Hic aquis innatat, est foliolis multo majoribus quàm M. terrestris vulgaris, triangulis, lucidis: minus etiam quàm ille ramosus est.

Fontalem minorem lucentem J. Bauhinus sic describit. Aquis innatat itidem ut præcedentes [Fontalis species] ramulis exilibus infirmis, interdum lapidibus adherescens, foliis alternatim posit, minutulis, nigricantibus fere. Tota quamproximè ad Muscum accedit planta.

In fontibus & fluminibus sæpius observavimus. Capitula in hac specie nondum vidimus ut sterilem esse suspicemur & ad præcedens genus pertinere; ob similitudinem cum Musco terrestris vulgari hic eam disposuimus.

5. *Musci*

5. *Musci saxatilis repens comâ sparsa C. B.*

C. B.

Hic ex radice transversim repente & nigricante ramos frequentes, latè sparsos & semipalmatos emittit; quorum summitates, ob foliola compactiora, velut in spicam abeunt. Foliis est brevibus, latiusculis primùm, dein acutis.

Hic apud nos aque in rivulis innatat, & nonnihil splendet.

CAP. VII.

Musci quidam terrestres è C. Bauhini Prodromo desumpti.

1. *Musci filicis minor floridus C. B.*

C. B. Prod.

Per terram serpit cauliculis tenuibus, in summo ramosis, foliolis Filici similibus, sed tenuissimè diffectis: ex ramulis pedicelli aliquot capillares, rufescentes, biunciales effertur; quibus singulis capitulum exiguum subrotundum, incurvum in apicem exiguum desinens insidet.

- * 2. *Musci terrestris ramosus erectus major C. B.*

C. B. prod.

Hic colpit insit elegantior & arcuissimè quasi compactus, ex radicibus oblongis capillaceis cauliculis trium quatuorve unciarum emittit, qui in binos, ternos, quaternosve biunciales etiam triunciales ramulos, & hi quoque in alios, erigunt, qui minimis capillaceis foliis vestiuntur. Inter ipsa foliola pedicelli uncialis, nudi, capillacei, capitulum ut in *Adianto* aureo sustinentes effertur.

In *Crenzacho* monte ad arborum radices aliis Muscis commixtus conspicitur.

- * 3. *Musci ramosus erectus minor C. B.*

Ex capillacea radícula cauliculus ad summum biuncialis, variè divisus, foliolis vix conspicuis cinctus emergit. Eodem cum priore in loco.

- * 4. *Musci saxatilis ericoides C. B.*

C. B. prod.

Hic circa radicem folia multa Musco vulgari similia; inter quæ viticuli sunt palmares, asperi foliolis *Ericæ* *Coridis* folio similibus inordinate vestiti, aliquando hinc inde nudi, quorum summo capitulum exiguum insidet.

- * 5. *Musci cupressiformis C. B.*

C. B. prod.

Parvum est, ramosus, foliolis Cupressi formâ atrovirentibus; inter quæ pedicellus exurgit, qui minimas spicas molles & pallidas sustinet. Ex *Harcynia*.

CAP. VIII.

De Adianto seu Polytricho aureo.

- A: 1. *Adiantum aureum majus* Ger. *Polytrichum aureum majus* Park. C. B. *Polytrichum Apulæ & majus quibusdam J. B. Great golden Maiden-hair.*

J. B.

Radicibus constat tenuibus, longis. Cauliculi duas aut tres uncias longi abundant foliolis longiusculis, postea nudi sunt & ad totidem uncias leves, quorum summitati innascitur capitulum sublongum, hians & mutabundum.

Hujus (inquit idem) aliud est genus, radicibus multò longioribus; cauliculis etiam multò majoribus, tum parte foliosis, tum nudâ, quæ palmaris: capitula quoque majora, huius, è quibus conculsa levi pulvisculus excidit luteus.

In paludosis, spongioso & purido solo, præsertim in montosis *Derbentibus*, *Eboracensis*, *Westmorlandicis* copiosissimè provenit, quod secundo in loco describitur: in sylvis etiam udus non raro.

M 2

2. *Poly-*

2. *Polytrichum scoparium* J. B. *Muscus scoparius, muscidorum & odorum Belgii & Frisæ Ornatiss. scitarum* Lob.

J. B.

Prolixæ radices, cubitum plerumque longæ, rigide, rubentes, angulosæ, tenues in scopis excutendo pulveri vestibulique purgandis plecti solite, terræ superficiem versus foliis squamis, vel pilis nitentibus rutilique comosæ. Lobeliis multis dodrantalibus, pedibus etiamque amphioribus ramulis donatum scribit, purpurâ arenâ nitentibus, innumera cærorum tenuium sobole comosis, quibus singulis excrescunt capitula Lini. Erice aut Selaginis minoræ.

Hæc planta C. Bauhino sub titulo *Polytrichi aurei* majoris primò proponitur [ex sententia Chabrei.] deinde iterum sub titulo *Musci cretici ramosi pallidi*. Gerardo & Parkinsono nostratibus Lobelium sequitur *Muscus scoparius* inscribitur.

An & quomodo à *Polytricho* secundo in loco descripto differat inquirendum?

3. *Polytrichum aureum medium.*

Hoc precedente omnibus suis partibus minus est, aliis non ita dissimile. In hoc genere peculiare esse observavimus, quod ramuli interdum altius assurgant, & foliis vestiantur oblongis cum latitudine aliqua, membranaceis & ferè pellicidis, ad margines undulatis & veluti crispis.

In locis humidis & uliginosis invenitur.

4. *Polytrichum aureum minus* C. B. Park. *Apulei minus quorundam* J. B. *Muscus capillaris* f. *Adiantum aureum minus* Ger.

J. B.

Contemnenda exiguitas est: Ex muscoso capite tanquam stamina capillaria, recta & rigida uscula se attollunt, fœnculacea aut uncinalia, tenuissima, colore purpureo aut aureo [interdum etiam] filum cum primò erumpunt, flavo aut viridi quorum unicuique insidet apiculus falcatus, quem avicularum unguiculis minus haud inceptè comparaveris, quem convellit consensu figurâ indatâ vaginula, quæ ubi cedere incipit extrema cauda surrecta galatæ caput miro naturæ artificio eprimere arbitris; ubi decidit capitellum relinquit oblongum, atro-purpureum. Lingue viæ saporis aliquid imprimit.

In muris, aggeribus antiquis, ædium testis & tegulis, similibusque complutis locis & aspergimur limbus ubique ferè oritur.

5. *Adiantum aureum humilis foliis latis subrotundis.* An *Muscus Trichomanis facie Jungermanni* foliis utrinque rotundis splendens Cat. Aldorf?

Surenli huic uncinales aut fœnculacæ, dense stipatæ, exiles admodum, rubentes, aut ex rubro gricantes, foliis ornati statim à radice alternatim positæ, latis, subrotundis, tenuibus & ferè membranaceis. An flores aut capitula proferat nobis hæcenus incomperum.

In ipsis fontium scaturiginibus, in montosis Eboracensis alisque Septentrionalibus Angliæ, g. in aggerè *Shoat* dicto, ea montis parte quæ *Shipton* oppido imminet.

6. *Muscus palustris Adianto aureo affinis, scapis tenuibus, foliis brevibus.*

Hujus scapi seu ramuli prætenues sunt, foliis creberrimis brevissimis cincti, colore ex viridi viciant aut subcinereo. Pediculis tenuissimis fœnculacibus capitula satis grandia. *Adiantum* ex illa, sed breviora & turgidiora insident.

In locis palustribus, præsertim ubi aque scaturiunt, oritur.

CAP. IX.

De Lichene.

Lichen Græcis & Latinis ita dicitur quod lichenas, id est impetigines sanat. Plin. lib. 2. cap. 4. *Lichen herba in licheni remediis omnibus præsertur, inde nomine invento.* Est autem Lichen herba ex meris foliis, in terræ superficie aut in arborum corticibus effundentibus constans.

Hic autem duplex est, vel 1. *sterilis*, saltem quantum hæcenus observatum est, de quo supra egimus; & *fertilis* seu semine prægnans.

- A. 1. *Lichen sive Hepatica vulgaris* Park. *Lichen sive Hepatica fontana* J. B. *Hepatica terrestris* Ger. *Lichen petræus latifolius sive Hepatica fontana* C. B. *Herbæ quædam*.

Cum Lichenem primum Plinius, pileatum *Col.* pro *Hepatica* terrestri seu *Lichene* officinarum habeam, ejus descriptionem subiungam Columnianam, quæ cum nostris observationibus exactè congruit.

In faxis aquis oritur, umbrosis, Septentrionem maximè respicientibus. Radicibus heret sericeis similibus pilis, tenuibus admodum, copiosis sub foliis, quæ digiti sunt latitudine, & duplâ longitudine.

vel majore, supernè virentia vel parùm flavicantia, squamosa velut *Serpentum* cutis vel *Limacis*, singulique squamis punctum in medio inscriptum elevatur. Floren non producit, quod observare potuimus. *Caulum* ex parte folii extrema parùm scissâ & sinuosâ, lunatâ, album, lævem, firmum, succosum, Junci crassitie, diaphanum, quatuor uncias longum habet, supra quem pilosus veluti fungus insidet parvus, in quatuor aut quinque partes infernè divisus, [quibus subus impacta sunt totidem semina seu portis vascula feminalia, pulviculo viridi repleta.] Columnar pilosus primò viridis est, parum ad flavum inclinans, postea flavescit, atque demum rufus efficitur, & partes illæ inferiores divisæ fructum nigrum dilupectu ostendunt, atque aperti fructus decidunt nigro-purpurei, succosi cum virides adhuc, fœcates verò pulverem pro semine nigrescentem fuliginosum habere comperimus.

Martio mensè caulem edit, Aprilè verò perficitur.

- A. 2. *Lichen petræus umbellatus* C. B. *Lichen sive Hepatica minor umbellata* Park. *Hepatica umbellata* Ger.

Hanc cum vulgari *Hepatica* miscet J. Bauhinus, post cujus descriptionem addit, Ex foliis eminent intermedium parvi velut umbilici, quales exprimentur apud Lobelium. Nobis equidem specie diversus videtur.

- A. 3. *Lichen petræus stellatus* C. B. *Lichen sive Hepatica minor stellata* Park. *Hepatica stellata* Ger.

J. Bauhinus hanc speciem à vulgari *Lichene* non distinguit, quem vetustate tandem pediculis erigere scribit, uncinales & fœnculacæ, tenues, glabros, quorum uniuscuique florem stellatum herbacei coloris sustinet, qui exprimit parum galcerum suis radis deorsum nutantibus. Parkinsonus quoque *Hepaticæ* vulgari flores parvos stellatos attribuit; aliam autem adhuc minorem facit *Hepaticæ stellatæ* speciem, ex duabus Lobeli iconibus, ut puto, ad id inductus. Quicquid autem sit de *Lichene* terrestri vulgari, sive is habendus sit qui fructu est stellato, sive qui pileato: hos tamen duos inter se revera & specie differre minimè ambigo.

In uliginosis & umbrosis areis hortorum & ambulariis glareosis aut faxosis sæpius observavimus.

- A. 4. *Lichen petræus cauliculo calcæto* C. B. *Lichen alter minor caule calcæto* Col.

Col.

Idem locis gaudet hic [cum prima specie] similique modo oritur, minor omni sua parte; delicatior folio atque minore, tenui admodum, translucido, ut in opaco obturum videatur, atque cum venustus est ex purpureo nigrescat, læve nec squamosum, sed veluti è dorso ferè vagina vel calceus simbratis oris parum emicans, ex quo Martii Idibus pileula exit, Orobæ magnitudine, atro-virens, lavis, lucida, quæ postea supra caulem quatuor digitorum subeuntem emicat, parum lutescens, atque in floren delincent luteum quatuor foliolorum, intus quamplurima continentem tenuissima atque impalpabilia filamina. *Caulis* arefactus terram versum demittit, qui rotundus erat, lavis, nudus, fucosus, diaphanus, albus, facile tactu corruptibilis. *Radix* villosa sericea est, ut non subtilior invenitur.

In udis paludosis ad aquarum scaturigines in agro Warwicensi observavimus.

5. *Lichen petræus minimus fructu Orobæ* C. B. *Lichen alter aculis* *Scopulorum* Col.

Col.

Simili cum superioribus natali gaudet, eodemque tempore invenitur. Parvi digiti unguis magnitudinem rarè æquat folius. Viride est, punctis albidioribus extuberantibus asperum, ut asperum videatur. Floris vice ante fructum, inferna folii parte dum parvum est, utrinque nigras ex purpureo cartilagineas habet, costarum modo vel valvarum inter se oppositas, quas acie cultelli elevare poteris: à folio differunt quod illud viride sit. Cum autem grandius est totum folium nigrescit ex purpureo, atque in extremo intrinsecit, fructumque erogeum emittentem, maturiorem effectum. Disrupto cortice illo nigro, veluti pericarpium continet fructum, intus lutea pelle contextum, luteum pulverem continentem, & si teratur succosum, atque digiti calore statim humido illo exiccato, infectus digitus cernitur luteo pulvere illo. Folium tenuissimum & quàm brevissimum, albicans, atque delicatissimum fibrillis heret.

6. *Lichen petræus unguiculatus racemosus* C. B.

C. B.

Folius est longè minoribus *Hepaticæ* vulgaris foliis, squamarum instar junctis, pallide virentibus & nonnulli hirsutis; inter quæ quamplurimi pediculi capillacei, biancales nudi effeuntur, quorum singuli capitulum parvum instar racemi compactum sustinent, quantum ex sicco colligere licet.

- A. 7. *Lichen sive Hepatica lunulata*, *Scopulorum* Col.

Folia minoræ & breviora sunt quam *Hepaticæ* vulgar. *Officinæ* neque tam manifestè punctata; per margines sinuata & veluti crispâ. In mediis foliis & interdum versus eorum margines lunulæ quedam foliaceæ supra folii superficiem eminentes exoriantur, quæ sicut fusa semina conferta supino folio incumbenda excipiunt. Vere postquam semen maturum lunulæ evanescent.

In umbrosis uliginosis oritur sed rarius: *D. Dole* pharmacopœus & medicus Brantæ, vicinus noster, Botanicis studiosis primus dedit nobisque ostendit, non longe à domicilio nostro nascentem; & alibi etiam copiosius.

7. *Lichen minimus foliis laciniatis.*

Hic vulgari Lichene decuplo minor est, eodem modo se diffusum tenuissimis capillamentis è multis foliis emissis. Folia autem tenuia sunt, non punctata, circa margines lacinata crebris laciniis, unde velut crispia videntur. Nullum hactenus fructum in hac specie observare potuimus.

Idem cum Lichene vulgarissimo in locis invenitur. Sub finem Augusti descripsimus. Vix cum primum observavimus alia (quantum memini) facie apparuit.

Fruct. Lichen sapore est aequo cum amarore nonnullo & adstrictione. Hepatica est insignis [in calidis cum siccitate hepatis malis, *C. Hofman.*] Uius præcipue in obstructionibus hepatis & vesicæ, quorum signaturæ in foliis gerit: hinc in hæctica, in ictero, in scabie & lichenibus, in gonorrhœa, in fæbri. Extrinsecus sistit sanguinem vulneribus. *Sched.*

Notavit Cæsalpinus quod purget leniter humores adustos, & crassos, si in magna copia, ut pond. ll. ii. ejus decoctum sumatur. Quo remedio iterato per multos dies sanatos multos vidit ex maligna scabie & ulceribus excedentibus. Oportet autem singulis diebus novam decoctionem parare, præcipue cum sero lactis, quia facile exoleat.

C. Hofmannus Hepaticam peculiari vi purgante præditam esse non magis credit quam serum, *Idem serum ipsum copiosè haustum non raro purgat.*

C A P. X.

De *Ophiogloss.*

Ophioglossum J. B. Ger. *Ophiog.* sive *Lingua serpentina* Park. *Ophiogloss.* I. sive *vulgatum* C. B. *Adder's-tongue.*

Fr. B. *Ophioglossi* floris arguta cuspis (inquit J. Bauhinus) linguam serpentis exertam imitatur, non men impertivit, fictum quidem ex Germanico: Veteribus inditum esse nonnulli existimant, certe quo nomine illis innouit inter Botanicos non convenit.

Multis & satis crassis fibris in fasciculum velut collectis cernit, Ellebori modo, si præsertim pinguis nanciscatur solum, radice donatur, post dulcedinem quam primum linguae ingerit, calor & acrimonia nonnulli in palato relinquens & paululum amarefcens. Cum. Huic surge pedicellus palmatis foliis singulari sustinet, Betæ parve quodammodo, pinguis tamen & carnosus, minimèque nervosus, modo angustum & longiusculum, modo latum & subrotundum, leve, erectum, sapore dulcescens cum viscositate & viscositate aliqua; è cujus sinu quâ pediculo committitur ligula ex it bifurcata, non tamen secta, in acumen sensim deficiens, citra extremitatem utrinque denticulata, scobine aut limæ aurifabratorum effigiatur. Seminis loco (inquit Camerarius) ei tenuis quasi pollen in lingue infectionibus adest, usque per maturitatem desiliens excidit.

Fr. B. In pratis & pascuis humidioribus frequens invenitur. Aprili vel demum Maio mense prodit, & adulescens junium viger, paulo post tota superficies marcescit, radice in terra superstiti; quæ profunde demergitur, ut extirpati difficilis sit.

Fruct. Vulnerarium est insigne, tum intus sumptum in potionibus, tum extrinsecus applicatum. Recentia folia vulnera congruunt & enterocolicis sanant. Datur potanda ex aqua Equiseti ad intrinseca vulnera. Herba pulverem aliquot diebus exhibitum ramosos omnes curare posse affirmat Bapista Sardus.

Verum non modo ad vulnera recentia sed & vetera ulcera & ramosos præcipue astimationis est oleum quod ex foliis ejus in oleo Olivarum vel omphacino ad Solem diutius maceratis, vel brevius ad ignem decoctis donec inarescant & exicca evadant, deinde expressis, conficitur, præsertim, inquit Parkinsonus, si resina Terebinthina tantillum in eo dissolvatur.

Ophioglossa ratione magnitudinis inter se differre deprehendit Montzelius circa oppidum Furtenwaldam. Minimum ultra unciam cum sua lingua & foliolo non assurgit. Medium verò bis unciale solum habet longius & linguam ultra tres uncias excrecentem: Majus autem folium obtinet quatuor uncias longum & unum cum dimidio latum, lingua in altum satis se erigente.

Idem quoque trilingua *Ophioglossa*, necnon bilingua reperit idem.

C A P. XI.

De *Lunaria.*

Lunaria Recentioribus dicta à foliis Lunæ crescentis modo falcatis, an Veteribus cognita ambigitur. Vide *C. B. Pin.*

Folio singulari pinnato, & in nonnullis speciebus ramoso aut multifido, cauliculo racemulis foliolorum & seminum onusto ab aliis omnibus plantis, necum hujus generis, distinguitur.

Observavit Columna in hac specie omnes plantas in uno petiolo supra radicem foliolorum habere quandam veluti Aut locum exiguum, in quo plantulam exiguiam veluti fecum complicatum

plicatum extare vidit, intra folliculum uteri vicem gerentem, integram, foliosam tantum quæ racemo vidua erat, post annum proferendam, & quæ racemosa cum ipso exiguo sed integro racemo convolutam: Et hoc mirum (inquit) Nature institutum. Alias plantas simili modo intra terram uterum gerere agnovimus, & suo tempore proferre, sed non anno integro, & forsitan non medio, verum à nova radicis ipsius extumescencia, ut in bulbulis quibusdam, in quibus intra bulbum ipsum spicatum cauliculum observavimus, suo tempore proferendum.

C A P. XII.

1. *Lunaria minor* Ger. Park. *L. botrytis* J. B. *racemosa minor vel vulgaris* C. B. *Ботричъ*.

Fr. B. Radice tenui, subnigra, intus flavescente solum exit singulare, unâ cum pediculo interdum palmare, 4, 5, 6, 7, aut pluribus pinnarum crassarum, ubi nervo medio connectuntur angustiarum; in latum & falcatum mucronem desinentium, conjugationibus compositum; pinnarum superiorum concavo inferiorum gibbum excipiente. Ex eodem pediculo eximuntur conjugationis fusi furculis prodit palmatis, succulentis, crassius, è cujus lateribus alternatim oriuntur pediculi racemulis onusti, jubam imitantes. Racemuli acinos habent, congestos, paucos, virides, qui nec florem unquam edunt, nec semen intus habere conspiciuntur, sed pro eo pallido colore pulvis tenuissimus atque impalpabilis invenitur, quo satò an ex eo plasta exeat incertum est, sepe quidem cum expertus sum nunquam exire aliquid cognovi, inquit Columna.

Ego pulverem hunc ipsum plantæ semen esse minime dubito, quantumvis à Columna satum, loco fortasse alieno, non provenit.

In montibus Elboracensibus propè Settle oppidum copiosissimè provenit: & alibi in montosis & frigidioribus variis in locis, tum in Anglia, tum in transmarinis regionibus.

Lunaria botrytis minor multifolia *Fr. B.* Lun. racemosa ramosa major C. B. An sit Lusius nature tantum; an species Lunariæ distincta ambigimus, præsertim cum Camerarius eam in Anglia inveniri tradat: Nos autem nihil tale unquam invenimus, nec ab aliis inventum audivimus in Anglia, nisi forte accidentarium & monstruosum.

2. *Lunaria Botrytis ramosa Silesiaca* J. B. *racemosa multifida folio* C. B.

Clas.

Dorsaliter est planta, statim à radice unam aut aliam foliorum alam protrudens, sive solum ramosum & multifidum, frequentibus foliis, Lunariæ minoris vulgaris foliis fere similibus constans, sed longioribus & crassiusculis, crobrique incitissimè divisis, colore ut in vulgari viridi dilutior, & quodammodo pallidescens. Secunda ala, ut tenerior est & postremò nata, tenui quadam sed rara admodum lanugine pubescere videtur, succulentiorque est quam prima: ex ejus quasi vero secundum radicem emergit cauliculus pinguis & succulentus, sustinens multifidam & majorem uvam [forsitan an fructus dicere debeam hæc] quam vulgaris, aliquando similem. Radix vulgaris instar multis fibris latè in ambitum sparsis, crassioribus tamen, constat.

In altis Silesiæ montibus oritur; culturam autem respuit ut pleræque montana.

3. *Lunaria racemosa minor Adianti folio* Breynii.

Breyn.

Vulgari foliis laciniatis (cujus effigies apud Camerarium in Matthiolo Germanicè edito sub numero II. extat) per omnia similis præter folia, quæ Capilli Veneris sive Adianti foliis Coriandri C. B. in modum eleganter sunt distincta.

Nascitur in montibus Cassubici; sed admodum rara.

4. *Lunaria racemosa minor Matricariæ folio* Breynii.

Breyn.

Montium Cassubiæ est incolæ; unde satis copiosè allata. Cauliculi in omnibus allatis magis cuncti crant quam vulgaris, racemis brevioribus magisque ramosis, ac foliis brevioribus, plures in laciniis angustiores distinctis, Matricariæ haud imparibus onusti.

C A P. XIII.

De *Equiseto.*

Equisetum Latinis à seta equina nomen traxit. Græcis ἵππου i. e. Cauda equina, à similitudine dicitur, quia folia habet setis similia medio scapo adnascens.

Planta est singularis & sui generis, tum scapo medio tum foliis (si modo folia dicenda sunt) pyxidatim articulatis. Proprie loquendo folia non habet, quæ enim folia dicuntur nullam habent

- * 8. *Equisetum foliis nudum ramosum* C. B. *juncum ramosum* Park. *Palked branched Horse-tail.*

C. B.

Caulis est longissimo, parte inferiore nigro, striato, aspero, foliis nudo, concavo & geniculato, articulis paucioribus, & à se invicem longius distantibus quam in aliis speciebus. Ex articulis modo utrinque unus, modo ab altero latere duo, & ab altero unus ramus, Junci crassitie, sequipalmaris, colore, stris & articulis cauli correspondens, & in tenuissimum apicem finiens prode. At ipsi caulis in pyxidulam ferè senuncialem, striatam, albam & crenatam finit: ad cujus pyxidulam latera similiter & communiter utrinque unus ramus cubitalis effertur.

In sylvis uliginosis, sed rarius, reperimus.

- * 9. *Equisetum nudum minus variegatum Basiliense* C. B. *nudum minus variegatum* Park. *Small parti-coloured naked Horse-tail.*

C. B.

Ex radice parva, nigra, transversa, nonnihil capillata *cauliculi* plures, inaequales, rarissime pedales, communiter palmares, sempalmares & multo breviores, striati, pallide virentes, geniculis parte inferna nigris, superna albidis, articulatis, foliis carentes & cavi: in quorum summitatibus capitulum brevissimum nult instar insidet, quod à corona alba, ex octo, novem, etiam duodecim foliolis acutis composita sustentatur; & quando pedibus calcatur crepitat.

Ad Rheni ripam, juxta locum *die Baar* dictum, ad minorem urbem provenit.

- A. 10. *Equisetum satidum sub aqua repens* C. B. J. B. Ger. Park. *Strinking Water Horse-tail.*

C. B.

Radix est fibrosa; *caulibus* plurimis, tenuibus, rotundis, per obliquum ut Saccharum penidum striatis, geniculatis, fragilibus, sub aqua per terram sparis (in aquis enim plerumque demersum, raris emergens) quandoque cubitalibus, in plures cauliculos brachiatis; *foliis* aliquot brevibus, in breves apices distinctis, & simul ad genicula junctis. Tota planta fragilis est, quae dum in aqua est viridis est [non semper, nam interdum & in ipsa aqua cinerea cernitur] at extracta & exsiccata incana & friabilis, ita ut non solum digitis minimò negotio in pulverem comminatur, sed etiam sponte in pulverem abeat. Odor est lutosi & sulphurei.

In aquis cernosis abunde oritur plurimis in locis.

- A. 11. *Hippuris Coralloides* Ger. emac. An *Hippuris lacustris* quaedam foliis mansu arensis Gels?

Multis exit furculis, duas tresve uncias altis, ad singulos articulos foliola multa emittentibus, cauliculum seu scapum densò agmine proximè circumstantibus, aliorum hujus generis more sitis. Versis summus scapus articuli admodum crebri sunt. Color totius plantulae cinereus ad viridem nonnihil inclinans. Valde fragilis est & sub dentibus scruposa Corallinae instar; pedibus etiam preffa crepitat ac si congelata esset.

In palustribus putridis & spongie instar aquam imbibere & retinere aptis oritur: ut v. g. non procul à *Chiffelsharf* vico in Cantio, necnon tribus trans Oxonium milliariis, propè Trajectum *Evonstami*. Vide Ger. emaculat.

Superfunt adhuc duae aliae Equisetis species à C. Bauhino propositae & descriptae, quarum altera *Equisetum palustre tenuissimum & longissimum* setis, altera *Equisetum pratense longissimum* setis inscribitur: quae adeò parum differunt à nonnullis ex descriptis, ut specie distinctas non existimemus. Vide, si placet, C. Bauhini *Theatr. Botan.*

LIBRITER TII PARS SECUNDA.

Herbarium caule carentium hypophyllopermon seu Capillarium Tabula.

Herbe caule carentes, epiphyllispermae, seu mavis, hypophyllopermae, quia semina averfa foliorum parti, in punctis lineolifve ibidem efflorescentibus, adnascuntur; nonnullis *Capillari*, aliis *Dorsipare* & *Tergiferae* dictae, sunt vel foliis.

- Simpliciter*, seu integris & indivisis, oblongis,
 { *Spua in basi ad pediculum falcato* excavatis, cum appendice utrinque producta; *HEMIONITIS*.
 { *Nullo ad basin folii sui* aut appendice; *PHYLLEITIS*, *Lingua cervina*.
Difficili aut incisiss
 { *Simplici divisi* in lacinias tantum aut pinnas: Suintque vel
 { *Majores*, folio
 { *Breviores & latiore*, radice purgatrice; *POLYPODIUM*.
 { *Longiore & angustiore*; *LONCHITIS*.
 { *Minores*, folio
 { *Laciniato*,
 { *Majore*, oblongo & utrinque velut dentato; *SCOLOPENDRIA*.
 { *Adimino*, brevi, summa parte in duas tresve lacinias, vel uti in totidem cornua fisso; *ADIANTHUM ACROSTICHON* *Thal*.
 { *Pinnato*, seu ex foliolis ad mediam costam utrinque adnexis composito,
 { *Latiore & crassiore* *Polypodii* amulo; *QUAMFELIX* *MARINA*.
 { *Angustiore & tenuiore*, *Vicia* cuspudam simili; *TRICHOMANES*.
Duplici divisi in, seu semel subdivisi; primaria divisione in carlos seu furculos, secundaria in pinnullas seu cristas, cistque vel
 { *Praelongat*, *Osmunda* *regalis* *emulus*; *HEMIONITIS* *MULTIFIDA*.
 { *Breviores*,
 { *Densius dispositas*, pediculis brevibus aut nullis harentes,
 { *Dentatas* aut *aculeatas*,
 { *Major*; *FILIX* *MAS*.
 { *Minor*; seu repens, *FILIX* *PALUSTRIS*, *Dryopteris* *Adm.* seu non repens;
 { *FILIX* *SAXATILIS*.
 { *Aequales ad margines*, & non dentatas. *FILIX* *Fontis* *Adm.* NON *DENTATA* *B.*
 { *Rariss dispositas*, pediculis longis appendas, latas, breves, obtusas, vel
 { *Crassifolares*, pediculis viridioribus & crassioribus harentes, *Rutae* quodammodo *emulus*; *ADIANTHUM* *ALBUM*.
 { *Tenuer* & *mullicellar*, propenodum triangulares, fronte altius incisæ, pediculis nigris, tenuibus, tremulis appendas; *ADIANTHUM* *NIGRUM*.
Triplici divisi in, seu bis subdivisi, nimirum primò in ramulos seu alas, secundò in carlos seu furculos, tertio tandem in pinnullas five cristas, atque hoc genus *ramosae* dicuntur.
 Hæ sunt vel
 { *Scandens*, *exotica*; *FILIX* *SCANDENS* *Brafliana*.
 { *Reft-e*, & suis se viribus sustentantes,
 { *Majores*,
 { *Florifera* dicta, in furculis peculiaribus semina congesta proferens, palustrium *alumina*;
 { *FILIX* *FLORIDA*, *Osmunda* *regalis*.
 { *Non florifera*, seminibus averfa foliorum parti, ut in reliquis, adnascantibus, pinnullis
 { *Dentatis*, *FILIX* *MAS* *RAMOSA*.
 { *Non dentatis*, radice reptatrice; *FILIX* *FOEMINA* *vulgaris*.
 { *Minores*,
 { *Florifera*, ad *Adiantum* *album* accedens foliis pulchre incis; *ADIANTHUM* *ALBUM* *FLORIDUM*.
 { *Non florifera* in furculis peculiaribus, pinnullis crassis, angustioribus & longioribus, in acutum desinentibus; *DRYOPTERIS* *NIGRA*.

De Herbis caule carentibus epiphyllispermis, Capillaribus & Dorssiferis vulgè dictis : & primò in genere.

* In Hæge
Phytographia.

CUM Caulis (rectè cum desinente * Jungio) sit pars plantæ superna, in altitudinem ipsa erecta, ut anteriora & posterioribus, vel dextera & sinistra non diffinitur; herbas de quibus hoc in loco agimus, Capillares & Dorssiferas dictas, in universum omnes, tam ramosas quam non ramosas, caule omnino carere, earumque superficiem ex mens foliis constare manifestum est. Nam qui in Filicibus ramosis caules censentur, revera foliorum compositorum seu ramosorum pediculi sunt, cum partem anticam & posticam diverfam, illam scilicet planam aut concavam, hanc teretiusculam & convexam obtineant; cūque in folium terminetur, quod vero cauli nunquam contingit.

Cæterum Capillares dictæ sunt hæc plantæ, quia capillis sanitatem & nitorem conciliare, omnibusque illorum vitis modici creduntur: Dorssiferæ seu Dorssiparæ, quoniam eorum femina avertit foliorum parti adnascuntur, in punctis illis hæc lineolis ferrugineis ibidem efflorescentibus.

Filicem reliquasque capillares herbas femina carere Vereres plerique Historici Plantarum & Rariorum Medice scriptores, Theophrastus, Dioscorides, Plinius & Galenus, prodiderunt; quos etiam fecuti sunt & Recentiores nonnulli, Dodonæus v. g. Spigelius in Ifig. ad rem Herbar. & Dalechampius. Ne probabilis sanè ratione destituit filium hujus sententiæ patroni. Cum enim (ut modò ostendimus) hoc genus herbe caules careant, quibus fructus in hujusmodi plantis, quantumvis oculatus aut verissimilimum est: cūque nemo unquam in hujusmodi plantis, quantumvis oculatus aut Lynceus fuerit, semen ullum discernere aut detegere valuerit, rationi magis consentaneum videtur, negare ulla eis omnium femina adesse, quam fingere præ parvitate invisibilia, in tam exigui præsertim plantarum magnitudine. Alii è contra, ut v. g. Bauhinii uterque, Johansoni apud Georandum, Tragus, Parkinson in Theat. Botan. & nobiliss. F. Columna, Botanici cgregius & vee Lynceus, Annat, aut res medicas N. Hispæn. Ant. Recchi, Filices & congeneres spermatophoras esse censuerunt: partim quia Historia Creationis Gen. 11. 12. herbis in genere omnibus vim semencandi semen tribuere videtur: partim quod verisimile non sit; Plantas adeò perfectas, tam eximie magnitudinis & stature quam tum nonnullæ Filices, ab aliarum omnium norma & analogia abdere: partim denique quòd sub adultis & venustioribus Filicem stirpibus tenella & recens nati plantule non raro observate fuere, quæ semini deciduo ortum suum & originem debere videntur. Volunt autem femina avertit foliorum parti accrescere in punctis illis aut lineolis pulverulentis ferrugineis ibidem extantibus. Hanc sententiam verissimam esse non modò argumenta allata stuant, sed & autopsia convincit. Siquidem Federicus Cæsius, Lynceorum olim Princeps, recte F. Columna Annat. modò laudatis, microscopii adjumento observavit & aperit demonstravit quissimodis plantarum femina; quod quidem [Engycopium] Polyodii & congenerum hinc ubi vel de Cicci paria oculis obtulit. Qui enim (inquit Columna) suo tempore pilosam illam et tuberculantem in similibus microscopio examinaverit, & flores virescentes magnos, & femina conspicit, & insuper in femine umbilicatum partem; quæ hærebat atque alimentum & incrementum capiebat, clarissimè perspicit; in hac scilicet pilola flavescente in foli dorso exuberantia bino ordine dispositos corymbos deprehendat, & in singulis quinquagenos circiter flores five fructus cum suis feminibus. Nec Cælio tantum aut Columnæ Capillarum fructus perspicillorum ope in lucem prolatos videre contigit, sed & nuperimè ingeniosissimus Vir D. W. C. microscopis longe perterritioribus & sumptu ante elaboratis usus, earundem tum femina tum vascula feminalia accuratè & distinctius multò observavit ipse, & amicis spectanda exhibuit: Observationes autem suas de his curiosissimas literis Bristolò dans Septemb. 30. 1669. Clariss. D. Hookii communicavit; qui eisdem paulò post cum aliis non minus curiosis nature arcanis in publicam lucem emisit. Hanc bonam partem Latinam facere & lucem transferre in gratiam transmarinorum Anglicè nescimus: non ab re fore putavi.

Pyxidulæ seu capsulæ femina continentes in plerisque hoc genus plantis perquam exili granelo arene vulgaris cineræ plus duplo minores sunt; imò in nonnullis speciebus vis tertiam partemque arene partem magnitudinem aequant, vasicularum quarundam annulis aut fasciis vermiformibus obvolutarum speciem exhibentes.

Nonnullæ ex his vasiculis centum circiter femina continere deprehendebantur, quatenus scilicet Observationum Autor supputando, [aut potius conjectando] afflequi poterit; adeò eximè parvitas illi nudo oculo proflus effatè invisibilia, nec nisi microscopii interventu detegi possent. Vile infra, in capite de Lingua cervina, vasiculorum descriptionem.

Folia Filicis utriusque, præcipue femine (quæ præ reliquis omnibus feminibus faciet) si cum colligantur & asserventur ne comprimantur aut ullaent violentur, brevi deinde solæ aut ac se reno exponantur, vasiculæ feminales quoque maturent, fascioli modò dictis se contrahentes dirumpuntur, & femina quaquaversum spargunt, aut eundem ferè modum quo aliarum aliquot stirpium siliques, Cardamines puta aut Persicæ siliques, per maturitatem diffiliunt, & femina cum utriusque epulcuntur.

Quin si quantitas modica seminum à foliis in subjectam chartæ munde aut Pergamenti scheidam decutatur detergitive, & deinde in acervum convectatur, vasicularum feminalium plurimæ uni dissiliuntibus, & sibi invicem allitis, acervulus variè moveri per partes videbitur, non lecus ac si Syrombus aut ulnissimodis bestiolis repletus esset; motu nudo etiam oculo perceptibili: cum si locus tranquillus sit, autè proximè admodum, crepitantium inter rumpendum vasiculorum sonitus haud difficulter percipietur, & si microscopio circumducto chartam oculis obbes, femina per eam unalique sparsa, & ad notabilem ab acervo distantiam projecta comities.

Vascula

Vascula feminalia ut & femina ipsa Filicum omnium reliquarumque Capillarum ejusdem proximè figure sunt & magnitudinis; quantumvis plantæ eorum productrices utroque respectu plurimum distent, ut v. g. Filicis femina vulgaris, Rute murarie, Phyllidis & Osmundæ regalis, quarum priores tres inter se dissimillimæ sunt, posteriores duæ staturæ & magnitudinis admodum inæquales.

Osmundæ regalis, quæ aliis omnibus Filicis speciebus mole, pulchritudine, viribus antecellit, & à Botanici nonnullis sterilis censeri solet, vascula feminalia obinet æque cum reliquis congeneribus magnitudinis, ejusdemque proximè figure, quorum immensa & visum fugiens parvitas cum magnitudine plantæ collata (quam integram cum radice & superficie tota appensam decem interdecim libras pondere superare animadvertit Autor) adeò nullam gerere proportionem invenitur, ut tantam plantam è tantillo semine produci attentum observatorem merito in admirationem rapiat.

Quod verò, (pergit) mihi aliisque qui unà mecum adfuerunt testibus oculatis præcipuè admirabile visum est, fuere animalcula diversarum specierum plurima, interni oculo proflus inconspicua, imò nec lentibus vitreis simplicibus, magnitudinem valde augmentibus interpolitis visibilia, quæ microscopio tamen in planta recens collecta inter vasiculæ feminales velociter discurrentia jucundo spectaculo haud difficulter potuere discerni: è quibus nonnulla adeò infime parvitas fuere, ut bina & seminihus vasiculis inclusis corpusculorum moleculis vix adæquarent.

Filicum femina microscopio prime notæ quæ obsectorum quantantem immensum augment spectat & examinata Vixæ exigua aut Lentis magnitudine apparere, eorumque nonnulla per ficitatem contracta & corrigata, valleculis depressioribus & tuberculis seu eminentiis inæqualia ad modum Filicium alborum visa sunt. Polyodii autem femina tum figurâ tum colore à reliquis discrepant; cæteris enim leucophaeis aut rubentibus, hæc lucea sunt, & ad modum Medice ferit, non conformia.

Capillarum femina non ante Autumnum maturescunt: unde patet quòd frivola & falsa sine quæ circumferuntur de collectione seminum Filicis, quam quidam ipso Solstitiali die, aliis vigiliis & Joannis Baptiste influentiam asserunt, lineas subtrahit. Mirari autem sub Begoniam diligenter & minime vanum Hieronymum Tragum publico scripto non dubitasti testari, he neque superflitione ductum, nec præstigiis aut incantationibus, aut ullis characteribus usum rem aggressum esse, & quæ in vigilia D. Joannis nocte centis subtrahit lineis & Verbalis foliis, aut semini ut deprehendere & excipere posset, & sanè bis contigit faceri, ut manè ante illucem diem semen parvum, nigrum, Papaverini speciei reperiit, & hoc amplius ac copiosius sub alia atque alia Filice, alio item atque alio anno. Verum quantumvis superflitionis suspitionem à se amoliri studeat Tragus, vix tamen apud sobrios judices superflitionis credulitatis notam effugiet, quòd à se impetrare potuit, ut ejusmodi vanis fidem adhiberet, aut eorumdem experimenta tentaret, quòdque tandem seu imaginatione fallis, seu præstigiis Dæmonum sibi imponi passus fuerit, ut existimaret se videre Filicum femina quæ tunc temporis nulla fuere, (cū non ante mensè Septembrem producantur) nec si fuissent inermi (ut diximus) oculo potuere discerni.

Quæ de antipathia inter Arundinem & Filicem tradunt Vereres pro fabulosis habemus, nec iis resistendis immorari opere prectum fore putamus. Consulo si placeat Dodonæum.

Cæterum Herbe acaules Epiphyllisperma foliorum respectu dividi possunt in eas quæ foliis sunt vel

1. Simplicibus seu integris & indivisis, ejusmodi sunt Phyllitis & Hemionitis dicta.
2. Laciniatis tantum aut pinnatis simplici divisiurâ, uti sunt Polypodium, Trichomanes, &c.
3. Bitariam divisis seu semel subdivisis, viz. primariâ divisione in tarsos seu furculos, secundariâ in pinnulas, quales sunt Filix mas vulgaris, Dryopteris Lob. &c.
4. Trifarum divisis seu bis subdivisis seu ramosis, primo scilicet in ramulos seu alas, deinde in tarsos seu furculos, & tandem in pinnulas, cujus generis sunt Filix femina vulg. Adiantum album & nigrum, &c.

Hanc divisionem reliquis, quæ vel à magnitudine varia, vel à punctis lineisve feminalibus peti possent, commodiorem arbitramur, quoniam à notis tum magis perspicuis & distinctis, tum magis obvis & visui expostis differentias generum subalternorum constitutivas sunt: Eam ergo sequi Librum hunc in quatuor Sectiones partiemur.

Prima erit de Herbis Capillaribus quarum folia integra sunt & indivisa:

Secunda de his quarum folia simpliciter divisa sunt, seu laciniata sunt five pinnata.

Tertia de his quæ semel subdivisa folia obtinent, primariâ scilicet divisione in tarsos seu furculos;

Secundariâ in pinnulas seu cristas facta.

Quarta de his quibus folia bis subdivisa seu ramosa sunt, primò in ramulos seu alas, deinde in tarsos seu furculos, tandem in pinnulas.

N

SECTIO

CAP. IV.

De *Chamaefilice marina*.

Hæc tum à Polyodio tum à Lonchitide in multis differt, ut descriptiones conferenti patebit; proinde caput peculiare ei assignavimus.

- A. *Filix marina Anglica* Park. *Chamaefilix marina Anglicana* J. B. *Filicula petrea femina*, sive *Chamaefilix marina Anglica* Ger. emac. *Filicula maritima ex insulis Siczabadiis* C.B. *Dwarf Sea-fern*.

Est pusilla, autore Lobelio, multis implexa cirris, & compacta radice Trichomanis folioli exeunt binum ternumve (imò quaternum aut quindum) unciarum, rigida, carnosa, numerosa, atro-virentia, lucida, [supra parte intellige, nam prona pallidiora sunt] Jocto aut novem pinnarum, (quæ tamen non ex adverso respondent sed alternatim adnascuntur) paribus composita. Pinnae autem singulae non immediate annexæ sunt, ut in Polyodio, sed brevibus pediculis intercedentibus, se nunciam longa, latifuscula, mucronibus obtusis, circum oras crenata, lituris averfa parte extantibus ferrugineis. Supremum folium in acutum mucronem procurrat. Pediculi & medius nervus fericeo intore ex fusco lucent.

Locum.

Est fætorum rupiumve interveniis, ut rectè Lobelius, nascitur ad maris litus, in Occidentali & Meridionali Angliæ latere, ut v.g. in insula *Preßholma* propè *Belum mariscum* Angliæ; eadem, ad *Llandwyn* vicum in eadem Angliæ seu *Mena* insula Taciti: in muris templi *Aberis*ensis in *Carnarvæ* comitatu: in rupibus propè *Hastingæ* arcem jam dirutam in *Suffexia*.

CAP. V.

De *Trichomane*.

Triquisque Græcis à vi sua dicitur, quod rara cute fluentem capillum expleat & subnasci faciat: *maris* enim illi rarum vocant, & *terre* capillum. C.B.

- A. *Trichomanes* Park. mas Ger. *Trich. sive Polytrichum* J.B. *Trich. sive Polytrichum Officinæ* C.B. *English black Maiden-hair*.

J. B.

Capillatâ nigricantēque radice & conferta nititur. Foliola habet ad costam, pedalem interdum, sæpius breviora & semipedalem aut digitalem, teretem, rigidiusculam, fragilem, nervulo albo fasciatum, atro-rubentem splendentēque adnexa, plurima, impari folio extremam alam claudente, parva, semuncialis, in ambitu nunc crenata, nunc nullis crenis conspicua, interdum crispata, penè virentia, infernè ruffo pulvisculo aspersa, sapore mixto, adstringente, subdulci, amaro. Folia integra Vicæ aut Secundacæ aut terrestris Tribuli folia referunt.

Locum.

In umbrosis aggeribus & antiquis muris, inque petris umbris & roscidis magnus ejus per totam Angliam est proventus; nec minor in regionibus transmarinis.

Vires.

Officinis nostris Adianti veri seu Capilli Veneris, (qui in Anglia non invenitur spontaneus) succedaneum est & eisdem viribus polleere creditur; quin & Tragus eandem facultates ei attribuit. Vino aut hydromelicæ decocta herba, & per aliquot ex ordine dies pota obstructions jecinis solvit, morbum Regium expellit, pulmonis vitia expurgat, spirandi difficultati prodest, melancholicam per urinam ducit, tumores Lienis duros emollit, calculos trahit, & venerum hautum, mulierumque menses expellit. Rursus prædicta decoctio, herbe pulvis, necnon ex ipsa confecta ebulliens, syrapi, aqua denique destillata quasvis alvi fluxiones inflammationēque jecinis refrigerant. In lixivio decocta folia, si caput eo abluatur, defluentes capillos continent, icibus serpentem medentur aliorumque animalium moribus. Pastores quidam in medicandis porcorum affectionibus Trichomanes utuntur, singulam experientia.

Sed periti dijudicent (inquit *J. Bauhinus*) an herbe adstringentes, frigide & sicce possint præstare que hic prædicantur de Trichomane. Vires præcipue hujus plantæ, de quibus inter medicos ferè convenit sunt visus pulmonis & thoracis auxiliari, calculo renum & urinae stillicidio solvente.

Trichomanes ramosum *J. Bauhini* aliisque depictum pro luxuriantis naturæ lusu habeo non pro specie Trichomanis distincta.

Trichomanes minus album ejusdem *Bauhini* accidentaliter potius quam specie à vulgari Trichomane differre arbitror. Est autem eo mollius, tenerius & albidius, foliis nonnullis fimeatis, pediculis inferna parte nigricantibus, radicibus capillaribus.

Duas præterea hujus plantæ varietates in Scotia observavit *D. Sibbaldus*; alteram foliis mucronatis profunde incisus: alteram foliis crenatis.

TRICHOMANES RAMOSUM. TRICHOMANES MINUS ALBUM.

C A P.

CAP. VI.

- A. *Adiantum petraeum perpusillum Anglicum foliis bifidis vel trifidis* Newtoni.

Plantula est uncialis aut fescuncialis, à *D. Jacobo Newton* observata in rupibus quibusdam undis, propè summam partem montium altiorum, *Hardnet* & *Wrense* verticibus dietis proximorum, inter mulcos breves Julio mensè Anni 1682.

E radice tenui, capillacea & (ut mihi videtur) repente folia edit uncialia aut paulò longiora, quorum pediculi & nervi medi tenuissimi pariter & planè capillacei, tribus quatuorve hinc inde adnascentibus foliis bifidis trifidive, seu potius foliolorum pinnularumve angustarum, oblongarum, obscurius virentium paribus aut ternionibus, non ex adverso binis, sed alternatim positis alati. Extrema costa, ut in hujus generis reliquis in folium terminatur.

Hanc ipsam plantulam ante aliquot annos à *D. Daive* Pharmacopœo Londinensi propè *Timbriam* oppidum in Cantio, inventam fuisse audio.

D. Plucker M. D. in averfa foliolorum parte vesiculas quasdam adnascētes microscopio detexit, quæ proculdubio vascula seminalia sunt.

CAP. VII.

- A. *Filix saxatilis Tragi* J. B. Park. *Adiantum æsebyrgi seu furcatum* Thal. *Filix saxatilis* V. sive *corniculata* C. B. *Þórnef og fjögur þaðen-hait*.

Innumeris capillaribus, nigricantibus cirris raditur; nec minorem numerum coliculorum profert, palmum altorum, capillaceæ quoque tenuitatis, qui circa summum in duas treves portunculas, paulò latiores & ferrugineo pulvisculo, Filicum aut Asplenii ritu, resperfas induntur. Summitates hujus plantule & segmenta recurva sunt & deorsum nutant.

In rupium fissuris propè Rhenum fluvium in Germania primò hanc observavimus, postea in Italia locis petrosis; tandem *Tho. Willdorus* in Vivario ferarum Edinburgensi in rupibus nascentem observavit & ad nos detulit.

Adianto albo dicto seu Rute murarie colore & consistentiâ, texturâque foliorum simile esse videtur.

CAP. VIII.

Filices quædam exoticæ à *Jacobo Breynio* descriptæ.

- * 1. *Filix non ramosa foliis integris serratis Brasiliæ* Breynii. *Filix an Polypodium* Marggrav.

Marg.

Herba est unico caule assurgens in trium circiter pedum altitudinem, recto, continente folia sibi invicem opposita [seu potius alternatim posita] circiter quatuor digitos longa, angusta, acuminata, & in ambitu subtilissimè serrata, atque poltica parte secundum nervum in longitudinem ubique brunna aspergine variegata.

- * 2. *Filix non ramosa foliis integris non serratis maxima Indiæ Orientalis* Breynii.

Breyn.

Omniū est maxima, ut quæ viri altitudinem superet. Hæc à Bontio sub nomine Phyllitidis figuratur.

- * 3. *Filix non ramosa foliis integris serratis, Capitis bonæ spei* Breynii.

Breyn.

Medium inter Filicis non ramosa foliis integris serratis Brasiliæ jam descriptæ & Zeilanicæ proximo in loco describenda faciem obtinet.

- * 4. *Filix non ramosa foliis integris serratis Zeilanica* Breynii. *An Phyllitis ramosa* Alpin. exot?

Cum Hemionitide altera Dalechampii adeò convenit, ut ab eadem non nisi in foliis, quæ majora & argutius crenata, sit discernenda.

Hæc planta eadem videtur Phyllitidi ramosæ *Prosp. Alpini*, quam in libro de Exoticis describit. Phyllidem illam ramosam Hemionitidis alteri Dalecb. eandem esse puto. Quod in sententia Catalogus hort. Pat. me confirmat, qui hanc illi synonymam facit. Patavini enim Phyllidem ramosam Alpini proculdubio optime vident.

- * 5. *Filix*

* 5. *Filix non ramosa foliis integris non serratis Zeilanica minor* Breyonii.

Breyon.

De hac, inquit, caulem accepimus precedenti similem, pedalem, foliis verò multò crassioribus atque solidioribus, magis venosis, & in mucronem obtusum exarantibus, in quibus crene melle conspicuntur.

CAP. IX.

* *Polypodium Brasiliense* Marggravii.

Marggr.

E Radice octo aut novem dig. longa, nodosa, digitum crassa subruffo musco obducta, interius ex albo flavescente, saporis subdulcis cum quadam austeritate, succulenta, ascendit caulis tres aut quatuor pedes altus, striatus, contortus, niger aut ruber, qui in summitate multa habet folia, bina sibi directè vel alternatim opposita, quatuor circiter digiti longa, plus digiti lata, late viridia, mollia, nervo obliquo ruffo secundum longitudinem: juxta quem in utroque latere inferiori quadruplex series punctorum pulveris lutescentis è ruffo conspicitur; & inter punctula à nervo per latera transversum multa tenues venulae virides.

* *Leni palustris latifolia punctata* C. B. Park. *palustris Patavina* J. B.

Ob folia ad unam costam longiusculam utrinque alae in modum adnata, superius punctata, inferius musco obducta vasculis etiam feminalibus adnatis, huic generi accensenda videtur.

SECTIO TERTIA.

De Herbis Capillaribus foliis semel subdivisiss.

CAP. I.

De HEMIONITIDE multifida dista.

P LANTA hac, si figuras & descriptiones ejus quae apud Botanicos extant attendas, ad hoc genus non pertinet, sed ad præcedens. Verùm adultioribus plantis folia subdivisa esse, non simpliciter pinnata *Aureola* certior magistra nos edocuit: prout in hac sectione primum ei locum dedimus, ut si quis velit præcedenti adjungat. Fortè enim duae ejus habentur species, altera folio pinnato tantum, altera folio furculoso seu semel subdiviso.

Hemionitis multifida C. B. *Hem. altera Dalechampi, Filici floride similis* J. B. *Hem. Ivenfi Dalechampi, multifida* Park. *Wanched Angles* Fern.

In Ilva provenit *radicibus* multis capillacea tenuitate, brevibus, subnigris: *cauliculis* pedalem altitudinem vix attingentibus, in folia septem ferè aut novem divisis, quorum quaternaria, senave utrinque caulem pari ordine vestiunt, terna verò in summo caule extantia inferiorum foliorum versum claudunt. Sunt autem ea omnia longa, angusta, in ambitu nonnihil crenata, obliquis uncinis utraque parte distincta, quas per medium folium procedens & eminens costa separat. Flori nulli, nullum semen, atque adeo ne avariam quidem foliorum partem subflavis pulvisculis contigit qui in aliis id genus plantis cernitur.

Descriptio est Dalechampi: verum non in Ilva tantum provenit hac planta, sed & in variis locis Regni Neapolitani. Nos cum observavimus propè Salernum, itémque propè Neapolim in viâ umbrosa, quâ ab urbe ascendit ad Canadulensium cenobium, copiose. Quinetiam folia ei cum adultior est subdivisa esse observavimus, & non simpliciter tantum pinnata.

Si nullus unquam omnino pulvisculus foliis averis adnatus, summo jure Hemionitidis titulum sibi vendicat hac species; verum hoc perpetuum esse in foliis omnibus ut credam agere à me imperitiae Dalechampi, quamvis in is etiam quos ipse collegi rapillis nullus cernatur: forè ferè & post solstitium æstivum erumpit; ferè rarior est, & paucis duntaxat plantis accrescit: forè etiam femina seorsum in peculiaribus furculis nascuntur, quemadmodum in *Osmunda regalis*, cui hac planta similior est quam cuiusvis alii Filicis species.

Parkinofus

Parkinofus iconem *Lugd. Hist.* sub titulo Phyllitidis ramosa Alpini exhibet, & pro Hemion. Ivenfi Dalechampi novam proponit, quæ quidem plantam à nobis observatam in agro Neapolitano melius refert.

Phyllis autem ramosa Alpini ab hac planta non videtur differre, & ut video, Catalogus Hort. Pat. hanc illi synonymam facit.

CAP. II.

De FILICE MARE dista seu non ramosa.

F ilix Græcis *ἱρις* à *ἵριος* ala dicta est, quia folia ejus in ramulis seu potius pediculis disposita alarum speciem referunt. *Folia habet lateribus pennatis, unde nomen Græci imposuerunt.* Plin. lib. 27. cap. 9.

Filix Latinis à fundo nonnullis dicta putatur, quod folia habet minutim filia & divisa. Haud dubito (inquit *Vossius* in Etymolog.) quin à *ἱρις* derivata sit vox hæc [quæ in libris antiquis *Filix* etiam scribitur] èlso scilicet *τ*, ut in *pinfo* à *ἵριος*, *σ* in *Fmutato*, ut in *fido* à *ἱρις*, *Trophæum* à *ἵριος*, &c. & *τ* in *τ*, ut in *paulum* à *ἵριος*, *Lilium* à *ἵριος*, &c.

Duplex est Græcis & Plinio, mas & femina. Nos Filicem non ramosam marem facimus ad aliorum imitationem, ramosam feminam.

A. 1. *Filix mas vulgaris* Park. *Filix non ramosa dentata* C. B. *F. vulgè mas dicta, sive non ramosa* J. B. *F. mas non ramosa, pinnulis latis, densis, minutim dentatis* Ger. emac. **Common male fern.**

J. B.

Mense Aprili, autore Trago, aliquantò ferius apud nos, multos promit asparagos, primo exortu inflexos (ut in aliis Filicibus ferè fit) cano capillitio obductos; atque in progressu temporis abeunt in folia ampla, bicubitalia, crebra, recta, frangi facilia, dilato colore viridita, ferruginea lanugine avera parte lutea, alius seu tartis ex quibus componitur medice costæ alternatim adnatis, non conjugatis, longius distantibus quam in proximè sequenti, in pinnulis seu cristas latis, & lata basi nervo tarsi medio adnatis, obtusis, circa margines dentatis divisis. Linea nigra nervum unicujusque alae medium superne producta notat. Singule pinnulae supina parte venulis insignes sunt, pronè duplici ordine punctorum ferrugineorum.

In hac specie costæ foli media musco ferrugineo, minutis tamen copioso quam in sequenti, obducitur; alæ ex quibus folium componitur longiores sunt, adeoque solum totale multo latius. Locit. Viret.

In aggeribus sepium præsertim umbrosis ubique invenitur.

Radix hujus generis mulieribus inimica censetur, sterilitatem enim facit, conceptionem impedit, abortum caulat, quemadmodum & Filicis feminae. *Theop. Diosc. Plin.*

Quod si equis conciderit, nesciaturque qua agitudine laboret, particula hujus radices lingua subligatur, quo facto equus confestim utrinque deiciet excrementa, rursusque confluet; ad quod ipse ita habere comperi, inquit Tragus. Credat qui volet, quique credit experiat.

Ceterum planta hæc cum Filice femina vulgari viribus convenit: peculiariter tamen Rachitidi morbo dicto confert.

* *Filix Brasiliensis* Marggravii.

Marggr.

In duorum, trium aut etiam quatuor pedum altitudinem asurgit: *caulis* quadratus ex ruffo nigricans splendens, lanugine ruffa obductus. *Folia* ejus alata sibi invicem alternatim opponuntur, quinque aut sex dig. longa. Foliola autem alæ sunt tenera viridia, interdum alternatim opposita, in ambitu subulter serrata: in uno autem latere cuiusque folioli pulvis secundum oram folioli in longum adpendit rufus.

Nascitur ubique in Mediterraneis.

* 2. *Filix mas non ramosa Zeilanica, foliis integris Filici vulgaris similis* Breyonii.

A filice vulgari eo tantum differt quod alarum crista aliæ aliis annate sunt.

A. 3. *Filix mas non ramosa pinnulis latis auriculatis spinosis* Ger. emac. *An Filix mas aculeata major* C. B. prod?

Radix huic non admodum crassa, foris nigricans, intus lutea, fibris tenuibus, nigricantibus terre firmiter adherentibus, folia tria, quatuor, vel quinque quotannis producent, cubitalia & longiora, adeo ut in adulta planta Filicis maris vulgaris foliis longitudine ferè paria sint, quamvis is latitudine multum cedant. Pediculus, idemque costæ foli medice, per totam longitudinem musco ferrugineo obducitur: tarsi seu alæ utrinque eidem adnatis breviores sunt quam in Filice mari, vix palmum longæ, non ex adverso respondent, sed alternatim sitæ. Pinnulae ex quibus tarsi componuntur alternatim pariter angustis pediculis medice tarsi costæ adnæuntur, à se mutuo non multum distantes, breves, late, circa margines dentatae, summitate unicujusque in spinulam terminatae,

minatâ, & interdum etiam denticulis reliquis. Verùm (quod præcipuè notabile est) pinnule præsertim costâ folii contiguae, inâ parte, è latere à costâ dictâ remotiore processum ceu auriculam quandam obtinent, in spinulam terminatam. Folia hujus plantæ glabriora sunt, spissiora & lucidiora quàm Filicis maris vulgaris. Lonicitidis asperæ majori Matthioli persimilis est foliorum seu pinnularum consistentiâ, glabritie, processibus auricularibus, denticulis spinosis, toto denique habitu; differt eorundem compositione.

In umbrosis sèpium aggeribus, locis præsertim humidis & petrosi frequens oritur per totam ferè Angliam. Miror eam exteris scriptoribus minime descriptam aut depictam fuisse; nisi forte sit Filix nas aculeata major C. B. prod. quæ tamen auricularum in pinnis non meminit.

- A. 4. *Filix mas non ramosa pinnulis angustis, varior profundis dentatis* Ger. emac. *Male fern with thin-fer deeply indented leaves.*

Radicibus cum reliquis sui generis convenit. Caulis seu potius folia sesquicubitalia sunt & longiora, erectiora. Tarlorum seu alarum triginta interdum in uno folio paria sunt: qui in modo folio longissimi sunt sesquipalmares, pinnulis utrinque circiter triginta componuntur. Nequeat si, neque pinnule ex adverso oppositæ sunt, sed alternatim sitæ. Tum tarli, tum pinnule in aceros mucrones exeunt. Hæ autem oblongæ sunt, angustæ, raræ nec sibi invicem contiguae, denticulis mobilibus non pungentibus profundè incisæ. Nullæ in pinnulis venæ aut fibre ut in præcedente apparent. Imâ pars scapi aut tertiam ferè totius longitudinis partem nuda est, mucosâ squamis obdacta. Pinnule ut in aliis speciebus asperæ parte duplici punctorum ferrugineorum ordine donatæ sunt. Plurima ex eadem radice (vestiutiore intellige) exeunt folia.

In palustribus, humidis & umbrosis non raro invenitur.

5. *Filix mollis sive glabra vulgari mari non ramosa accedens* J. B.

Rectis surgit & simplicibus pediculis Filicis vulgaris in modum, sed glabris penitus, omnique hirsute destituta. Tari particulares in segmenta dividuntur duplo ferè longiora, longius multo ab invicem distantia, nucrone acutiore, modò aequalibus marginibus, modò obiter profundius incisîs, nullo tamen ordine serratis aut dentatis. Hanc speciem mollioræ & segmentorum varietas à vulgari Filice mare distinguit.

Circa Tigurum collegit J. Bauhinus.

6. *Filix Lonicitidis affinis* J. B.

Lonicitidis filicifoliae similis est: pediculi tamen glabri sunt, plures, unde ex adverso positæ oriuntur alæ palmares & sesquipalmares, quarum unaquæque in cristas unciales & sescunciales dividitur, singulas denuo in alia segmenta, non admodum profunda, nictibus spinis donata subdivisas.

Hanc observavit J. B. in proximis sylvis Fontis admirabilis Ducatus Wirtemberg, & in valle Griesbachiana.

7. *Filix tenuissimè & profunda denticulata Montbelgardica* J. B.

Magnitudine non cedit vulgari Filici mari non ramosæ. Foliorum haud dispar positus; verum cristati folii portunculæ valde sunt concinnæ, angustæ, profundius & argutius denticulis incisæ; cristæ verò totæ costæ annexæ alternatim oriuntur. Similis est Filici Rhatice, quæ tenuior: aliquid similitudinis habet cum nostro Adiantio albo Officinarum folio Filicis.

Provenit in sylvis prope Montbelgardum; item in monte Masnuster & in monte Rosberg, necnon in valle fontium acidorum Griesbachiana.

8. *Filix palustris maxima dentata* C. B. prod. *The greatest Marsh-fern.*

C. B. prod.

Radicis est omnium Filicum crassissima, duos pugnos superante, nigra, velut crassissimis squamis compactâ, & multis fibris nigris capillatâ, unde emergunt folia plura, atro-virentia, tres cubitos superantia, in latius amplissimè expansa, quorum pediculus rufescens, angulosus, cavius instar oblongi auriscalpi ex radice prodit, qui ubi podalem altitudinem adeptus est, foliosus redditur ad modum Filicis maris vulgaris: nam veluti ex plurimis pinnis secundum margines crenatis, & ad unum pediculum coherentibus componuntur. Verum ad radicem inter media folia plura foliorum rudimenta cubitalia, velut futurorum principia, conspiciuntur, eo modo quo in Filice florida sive Osmunda dicta circa summos caules apparent, à qua tamen differt, quod Osmunda caules edat, & caulium summis veluti flores sive seminum rudimenta adhareant, & folia habeat latiora, & haudquaquam ad margines serrata.

Hanc locis palustribus circa thermas Marchicas copiosè observavit C. Bauhinus: aliquando in editis & saxosis sed humidis montibus etiam reperitur, ut circa Ramstein arcem Basileensium idem observavit.

9. *Filix*

9. *Filix Indica Osmundæ facie* Bod. à Stapel. Hort. Par.

Rel.

E Virginia, inquit, delata est, foliis aquaticæ Filicis, latoribus tamen, totâ alioqui facie Filicibus similis. Huic qui parte ab homine tacta est altero aut tertio, nonnunquam quarto die, rubiginosa quadam apparet macula, quæ totum folium percurrit & exsiccat. Exsiccatum alio fuscicante deicit.

10. *Filix baccifera* Cornuti. F. Saxatilis baccifera Americana Park. *Serry-bearing fern of America.*

Cornut.

Dryopteridis instar enascitur, ac sensim in cubitum erigitur, pennatis foliis, in ambitu crenatis, luteo-virentibus; quæ crescunt utrinque ad caulem non facile flexilem citra rupturam, ponè rotundum, ante excavatum sinu exiguo, per totam longitudinem expositæ. Seminum etiam rudimenta posticis foliis adhaerent; inter quæ sparsim eminent rotundi globuli, nunc bifidi, virides initio, deinde nigri, gustu suavi. Polyopodi ferè radices saporem referent, qui tandem maturi vix tactum patiuntur, sed sponte decedentes terræ infiguntur, unde nova succrescit loboles. Radice nititur m. l. tis contextâ fibris capillis, colore fulcis & gustu subacris.

In America Septentrionali passim inter saxa provenit: pululat Aprili inquit, bacca media aestate maturascunt, folia Novembri marcescunt, sola per hyemem superstitè radice. Hanc in Angliam è Virginia primur intulisse dicitur Joannes Tradescantius. Cùm plantam hanc nondum nobis videre contigit, cujus generis sint bacca foliis innata, an scilicet fructus, an excrecentie insectorum matrices, determinare nequimus.

11. *Adiantum Brasiliæ, Avenqua Lusitanis* Margg.

Margg.

Duplex est, majus & minus.

Majus in duorum pedum altitudinem assurgit, ex radice intus flava, extus nigricante, sub terra serpente, & multa habente filamenta. Caulis hujus tenuis, striatus, ex bræno nigricans & foliis dentis coloris, & lanugine quadam hepaticæ coloris vestitus. Superius ramulos clipeo habet inordinatè positos, qui, ut & caulis summus, folia habent alternatim posita, quadam tres, quadam duos, quadam unum digitum longa, dilige viridia, in ambitu dentata, atque singulari figura.

Minus in eandem altitudinem assurgit, caulibus ejusdem cum priore figura & coloris, non vestitis lanugine, verum pulvere albo velut farinâ quadam aspersis. Folia alata, alternatim posita habet, varis longitudinis, à semidigito scilicet ad tres digi os; in extremitate enim caulium brevissima sunt. In quolibet folio alæ hæ alternatim posite, interiores longiores, exteriores breviores, superius serratè viridis coloris, inferius farinâ pulvere nigerimo mixta aspersæ. Inferiores cauli progerminantes parum convoluti (quod omnibus Filicibus commune est) & pulvere farinaceo plane albi sunt.

C A P. III.

- * *Filix fontis admirabilis ad marem vulgarem non ramosam accedens non dentata* J. B.

J. B.

Alcæule vulgò dictæ non ramosæ Filicis in morem simplices erigit caules, quos rami non dividunt, non sine hirsute aliqua: Cristæ singulares paulò videntur longiores, divisione ferè foliorum Ceterach, segmentis minime crenatis, sed acutioribus, quorum averâ parte pulverulenta puncta agminatim proximè margines circumcirca conspiciuntur, medio libero.

In montibus prope fontem admirabilem in Ducatu Wirtemberg. Augusto mensis collegit J. B. Huic persimilis est; major tamen, tarsisque arcuatis pennata Filix non ramosa Brasiliæ, foliis Asplenii acutioribus Breynii.

- * *Filix non ramosa Guyanensis, foliis Asplenii obtusioribus* Breynii.

Observatur magis hirsuta quàm antecessens, atque obscurius virens, pinnulis obtusioribus, puncta rariora habentibus.

CAP. IV.

- A. 1. *Filix minor non ramosa* J. B. *Dryopteris* Ad. Lob. Ger. emac. *Filix minor palustris* nobis.

Radices locis paludosis sub terra superficie reptant, sibi mutuo implexæ, radicem Polyodi instar, culmi crassitudine, 5, 6, 7, digitos longæ, foras atræ, intus albæ, sapore subulci & altringente, fibrillis innumeris tenuibus capillatæ. *Caulis* sparsim oriuntur variis in locis, plures paucioresve simul pro ætate, magnitudine aut vigore radicis, [vidimus pusillas & tenellas radices quæ duos tresve solummodo producerent, grandes & vegetas quæ 14 aut 15.] Dupl. ceter tantum dividuntur, nimirum in scapus medium & ramulos folios vestitos. Scapus quem diximus 5, 6, 7, uncias longus est, tenuis, antici parte planus, posticâ rotundus, levis & viridis. Primum ramulorum par tribus circiter digitis à radice exit; succedunt 8, 9, aut 10, paria, conjugatim sibi mutuo opposita, longissimo ramulo unciam vix excedente. Folia seu pinnule alis seu ramulis conjugatim quoque adnascuntur, ad 8 aut 9 in singulis paria, nullis crenis aut denticulis incisa, colore pallido seu ex viridi luteo. Filicula hæc radicibus Polyodii æmulatur, caulibus Filicem marem vulgarem, nervis & pinnulis Filicem feminam.

Descriptio est D. Goodyeri apud Gerardum emaculatum, à nobis Latina facta. Locis palustribus putridis plures observavimus in insula Eliensi & alibi, præcipue in Septentrionalibus Angliæ.

In tantum nonnunquam statum & magnitudinem excrevit, ut Filicem marem mentiat; verum facile discernitur, quod pinnule aequali ambitu circumscriptæ sint & minime crenatæ.

- A. 2. *Filix pumila saxatilis altera* Clusii Park. *Filix non ramosa, nigris maculis punctata* C. B. *Dwarf Stone-fern not branched.*

Clus. Quinos aut senos habet *cauliculos*, teretes, rectos, initio virides, deinde temporis successu omni no nigricantes, palmares, à medio unicam foliorum insectorum alam, unico ad fastigium usque artu porrectam sustinentes, eadem quâ in mare vulgari formâ & facie, multo verò minorum tenuiorumque, sapore nonnihil adstringente, pronâ etiam parte multis nigris maculis (quæ vestustate & florescere videntur) asperforum. *Radix* velut in caput coacta, sicut in mare vulgari, & multis nigris durisque fibris capillata est.

In montibus saxosis Derbionibus, Eboracensibus & Westmorlandicis copiosè provenit. Invenimus & in transmarinis non procul à Spada in territorio Leodienfi. Præcedenti similis est, magnitudine & natalibus differt.

3. *Filix saxatilis non ramosa minima.*

Folia exsertit palmaria & longiora, angusta, tarsis seu alis semuncialibus, angustis, 14 aut pleribus hinc inde ad utrumlibet costæ seu nervi medi latus adnexis, alterno potius quam contrario situm, composita. Alæ longiores 4 aut 5 pinnularum, exiguarum, obtusarum, & in extremo nonnihil crenatarum conjugationibus constant, extremâ alâ in folium angustum procurrente. Pediculus & costa folii media in sicca alba & glabra videntur.

E. petrarum rimis versus summam montis Salevæ propè Genèvam exit.

CAP. V.

De Adianto albo seu Ruta muraria.

Adiantum unde dictum sit vide Sect. 4. cap. 8. *Adiantum* autem album dicitur hæc planta, quod cauliculi ejus seu rectius foliorum pediculi minus nigricant quam Adianti nigri dicti *Ruta muraria* ob aliqualem cum foliis Rutæ similitudinem appellatur.

- A. 1. *Adiantum album* Tab. *Ruta muraria* C. B. J. B. Ger. *muraria, seu Salvia vite* Park. *Wall Rue, Centwort.*

J. B. Radice tenuissimis fibris nigricantibus capillata, subastringente parietinas rimosas occupat; pediculis promens multos, sempalmares, tenues, iuxta radicem nigricantes aut atro-rubentes, reliqua parte virentes, nonnihil in summo divaricatos; ex quorum tum extremitatibus, tum lateribus folia oriuntur Rutæ vel Adianti veri, sed multo minorâ, striata, rigidula, per ambitum crenata, superna parte virentia, inferius pulvisculo ruffo aut fusco aspersa, gustu nonnihil acerbò & subastringente, cum tantillo dulcedinis leviniscula vestigio.

In muris & pontibus lapideis, inque petrarum fissuris multis Angliæ in locis invenitur. Amat faxa viva, coctis lateribus immoritur, inquit Camerarius; quod tamen nobis observantibus non est perpetuum; vidimus enim in muro lateribus extructo Adiantum album innatum.

Falcul

Facultatibus cum Adianto vero convenit, unde in Tussi, Asthmate, Pleurisi, Ictero, obstructio. *Vires.* nibus Lienis prodesse creditur: quin & ad renum & vesicæ dolores valere, urinam clementer ciere, calculosque & arenulas expellere.

Peculiariter præstare eam perhibet Matthiolus ad Enterocelas puerorum, continuis 40. diebus pulvere exhibitò.

Per totam hævem viret, non prius emarcescens quam incipiant emergere folia, quæ quotannis April mensis inter vetera prodire conspiciuntur.

Valde efficax esse dicitur in Scorbuticis affectibus: hæc enim omnes milites, arce quadam obfessi liberati erant à Scorbuto. * Hofman.

- * 2. *Adiantum album crispum Alpinum* Schwenckfeld.

Schwenck.

Huic & radice pluribus tenuibus capillamentis implicata *coliculi* plures, graciles, juncei, leves, in summo brachiatî nascuntur, *foliis* Rutæ murariæ: similibus, magnis, virentibus, crassioribus, crispis ac veluti punctis Ledi insignitis, absque flore & semine: aspectu jucunda plantula.

Rarissimum inventu nonnihil altissimorum montium petrosis oritur. In montibus Piælandicis *Leoni.* Scotia invenit D. Sutherlandus. *Sibbald.*

- * 3. *Adiantum album tenuissimum Rutæ murariæ accedens*, J. B.

J. B.

Pedales ex radice emittit sed tenues *caules*, qui superius in ramulos alternos ferè dividuntur, atque hi denno sæpius in alios minores, nullo ferè ordine; foliis Rutæ murariæ dimidio minoribus, incisis, pulchrè viridantibus, tenerioribus, mollicellis.

E monte Gothardo ad J. Bauhinum attulit Hen. Cherlerus.

- * 4. *Adiantum novum Germanicum Rutæ murariæ facie* Breynii.

Breyn.

Speciosum hoc & prorsus novum Adianti genus in Franconia non procul à pago illo, ob acidulas celeberrimo, *Langen Schwalbach* dicto, in umbrato inter faxa loco enatum quanvis rarissimè observavimus.

Hoc & radice ex plurimis cirris nigris capillata *coliculus* 30 vel plures spargit, iuxta radicem nigricantes, reliqua verò parte virentes, & in tertia superius parte *foliis* angustioribus, hilariore virentioribus, inque lacinias longiores angustioribus quam Rutæ murariæ diffectis ornatis.

Convenit in multis cum Adianto albo tenuifolio Rutæ murariæ accedente *J. B.* à quo tamen manifestè differt.

Adianti ejusdam majoris Coriandri folio, Adianto vero affinis, pediculo pallidè rubente, in Scotia nascentis, nominat D. Sibbaldus in *Prod. Nat. Hist. Scot.*

CAP. VI.

De Adianto vero seu nigro.

Hæc planta Adiantum nigrum meritò censenda est, quia cauliculi ejus seu potius foliorum pediculi poltore nitore nigricant, ut cum C. Bauhino loquar. Capillus autem Veneris dicta est, quia capillis nitorem & venustatem conciliat.

1. *Adiantum seu Capillus Veneris* J. B. *Ad. verum seu Capillus Veneris verus* Park. *Cap. Veneris verus* Park. *Ad. foliis Coriandri* C. B. *Cruc. Adiantum* Park.

Musco ruffoque cespiti implexæ sunt capillares radicem fibræ nigra. *Caulis* exeunt multi, tenues, nigri, leves & splendentes, dodrantales aut etiam pedales, in ramos stamineæ tenuitatis divisi, per quos tremulo filo appenda alterno ordine videntur *folia*, viridia, crebra, mollicella tenellâque, levia, Coriandrinis primitus erumpentibus similia, nec magnitudine multum cedentia, ferè triangularia, sectionibus per extremum rarioribus, alioribus cæsa. Cum planta ad æquid & statum suum pervenerit in foliis extremis cornuntur parvæ veluti plicæ, albicantes, sub quibus pulvis occultatur vix perceptibilis, illi similis qui aliis plantis Capillaribus aversâ parte accrescit.

In panetibus, locis petrosis, umbrosis, humidis, secus fontes & aquarum stillicidia exire testatur Dodonæus, in regionibus calidioribus, Gallia Narbonensi & Italia: in frigidioribus, ut reliqua Gallia, Germania, Belgio & Angliâ rarò aut nunquam provenit. Nos Patavii in puco nascentem & media hævæ adhuc virentem observavimus; circa Genavam ad marginem ejusdem fontis.

Vulgus Narbonensis pro signo infallibili bonitatis & levitatis aquarum habet Adianti circa puteos & fontes provenientum.

Quavis anni parte, etiam hævem viret, Solem & aerem calidum & siccum refugit, umbrosis & humidis delectatur.

Folia & summitates hujus plantulæ in usum medicum veniunt; quæ, quod ad vires & usus attinet, Sanguinem purificat, humorisque in massa ejus commixtos ad justam temperiem reducit: preparat & purgat pituitam, necnon bilem utramque, atram & flavam: humiditates superfluas dissipat, *Vires & Usus.*

Eadem in vino decocta, & per aliquot dies pota laborantes Lientis excremento recreat; Gravidæ autem infensâ censetur, ut quæ abortum faciat. *E. Veteribus.*

Ad ambusta omnia vel igne, vel fervida aquâ, aut oleo, mirificè conducit radicis succus, vel recentis tulsæ, vel exsiccatæ, affusæ aquâ rosacæ, vel aquâ è fimo vaccino, vel florum Tiliæ, vel harum defectu fontanâ communî: tunc enim succus lentus seu mucilaginosus exprimitur quibus molebitur, ubi reliqua medicamenta auxilium negaverint. *Trag. S. Paulus.*

Arenaricos & Neuliorum ultimos, qui vastas sylvas colunt in frugum inopia è radice Filicis panem conficere notum est ex Dalechampii relatione, ejusdemque cineribus niri loco injectis saxa liquare, & vitrea vasa fingere colore viridi & subobscuro.

*Filicis fami-
ne varietas.*

Hujus speciei varietatis cujusdam meminit *J. Bauhinus*, titulo *Filicis majoris ramose*, cujus segmenta singularia paulò videntur latiora brevioraque quàm illius [superius proximè descriptæ] nec ut illi dura sed molliora nec kibus incana.

Circa Tigurum Helveticorum se collegisse putat Autor, meminisseque (inquit) ejus Gesnerus in *App. Hort.* nomine *Filicis maris mollioris*.

Plinius Filicem biennio mori scribit si frondem agere non patiaris: Id efficacissimè contingere germinantis ramis baculo decussis, quod & experientia hodierna confirmat, quamvis rationem quam addit Plinius ingeniosè sane excogitavit si experientia confirmaret, non probem, nimirum quod succus ex ipsâ delius radices necet.

Præterea famam esse ait & circa Solstitium avulsas non renasci, quod aliis experiendum proponimus.

CAP. II.

- A. *Filix mas ramosa pinnulis dentatis* Ger. emac. *Great branched fern with indented leaves.*

Fallis plurimis, capillaribus, nigricantibus, ex infimis caulibus (seu verius foliorum pediculis) qui in unum veluti corpus radicis coalescunt, enascentibus radicatum. Primo vere foliorum asparagos convolutos paulatim sese explicare incipientes cernas, squamis ferrugineis propè terram obiectis, arctè invicem junctis. Planta junior pauciora habet folia, adultior & an-
nosior plura ad decem aut duodecim. *Folium* autem unumquodque ab ima parte propè locum sui cum focus coalitè, quamprimum se prodeat, antequam longitudinem digitalem affecutum fuerit, fibris ejusmodi nigris densissimis alimentum attrahit. Folia jam extensa cristarum diducuntur, Filicis femina vulgò dictæ in modum, nimirum in scapum seu pediculum medianum, ramos laterales primarios, & furculos seu ramulos secundarios, quibus utrinque pinnule seu folia adnascuntur. Scapus folii dictus in planta nobis descripta (quæ è maximis erat) quatuor minimum pedum longitudo aequabat. [Sunt autem aliàs folia unius, duorum, triumve pedum] squamis illis seu Musco ferrugineo obductis, præcipue radicem versus, firmus, anticæ seu adversæ parte planus, posticâ subrotundus, ab imo ad viginti circiter unciarum spatium nudus, deinde ramosus ramis in universum circiter viginti, deinceps sensim brevioribus ad summum ulque. Radici propiores bini plurimum oppositi cauli adnascuntur, quo ab ea remotiores eò magis ab oppositione aberrabant. Surculi seu nervi pinnulas sustinentes in ramis lateralibus duorum erant digitorum cum quadrante longissimi, deinceps sensim breviores ad extremos ulque ramulos, (qui infolia tandem facebantur) in ramis longissimis numero circiter viginti ad alterutrum scapi latius. Pinnule seu folia maximam partem bina adversa in acutos mucrones desinentibus, supina parte obseurius viridia, pronâ pallidiora, punctis squamulis ferrugineis duplici ordine adnascuntibus. Folia totalia (si ita loqui liceat) cum plene extensa & perfectâ sunt, in eorum medio ad radicem rudimenta foliorum vere sequenti explicandorum jam tum formata, conglobata seu convoluta & squamis obducta apparent.

Folia in hac planta nonnulla per totam hyemem virorem suum retinent, locis præsertim calidioribus, quæ tandem novis subnascentibus sequenti æstate marcescunt.

Locus.

In umbrosis, sabulosis præsertim aut petrae, ubi aquæ scaturiunt, quin & in paludosis ad Stipes Queruum putridorum cum *D. Goodiery* cam sæpius invenimus, non in Susslexia tantum (quamvis ibi plurimam) sed & in multis aliis Angliæ locis.

Prolixam descriptionem *D. Goodiery* non piguit Latinam facere, & è Gerardo emaculato hæc transcribere, quoniam nescimus an à quoquam præterea descripta fuerit hæc species; planta autem ipsa ad manum non fit.

CAP. III.

- * *Filix tenuissimè scissâ ex mente Balon. J.B.*

J. B.
Folia cubitorum aliquot, ferrugineo musco obfessis pediculis; in *ramos* particulares divisa, non planè ex adverso respondentes, palmares & sesquipalmares, quorum uniuscuique *crista* habet, alternatim positas, feminales & duarum unciarum, in segmenta exigua per extremam oram crenata subdivisa.

Hanc

Hanc invenimus in Vogesi montis parte *Balon*, quam ex fodinis argenti dictis *Gerardmegui* consensidimus mensè Augusto.

CAP. IV.

- * *Filix Rhetica tenuissimè dentata* J. B.

J. B.
Ad Filicem tenuifoliam profundè dissectam accedit; verum cristæ, quarum alternatus oritur in singulares deau cristulas dividuntur, unciales, paulòve altiores aut longiores, tenuis admodum, crebræque & profundè dissectas, longè inter se distantes, averfa parte punctatas, ut aliz Filices.

Similis est Adiantho folio Filicis, sed differt non solum in eo quod major est Adiantho, sed præterea quod pediculi Adiantho ad radicem rubeant, quodque segmenta sunt quoque diversa.

Reperi in Rhetia primò, deinde in monte *Rosberg* propè *Malsmanster*.

CAP. V.

- A. *Filix florida sive Osmunda regalis* Ger. *Osmunda regalis sive Filix florida* Park. *Filix floribus insignis* J. B. *Filix ramosa non dentata florida* C. B. *Flowering fern or Osmund royal.*

J. R.
Ex uno perplexarum radicem, longarum, nigricantium cespitè caules attollit bicubitales & altiores, virides, glabros, striatos, ramis patulos. Hinc inde alæ exoriantur; pinnatis octo novève conjugationibus *foliorum*, impari una alam claudente, constantes. Singularia autem folia omnia sursum spectant, trium quatuorve unciarum longitudine, femuriam lata, ex principio latiore sensim extenuata, in obtusum mucronem desinentia, à nervo per longitudinem decurrente expositis in margines, (qui integri sunt nec erosis scissis) infinitis oblique venulis. Caulis scapus in furculos aliquot divisus, racemulos unciales in singulis furculis multos sustinet, seminibus multis confertissimos.

Nascitur locis rigus ac palustribus putridis, in humidis quoque sylvis, in multis Angliæ provinciis. *Locus.* In insula *Mona* in clivis maritimis & rupium intervenis udis copiosam observavimus.

Flores Herbaris dicti nobis nihil aliud esse videntur quàm folia ob semina adnascencia non explicata, sed ad margines reflexa.

Hujus radicem ad Hernias & ulcera exploratissimi commodi esse scribit Lobelius, quinetiam *Vires* colicis & splenetici plurimum conferre; nonnihil calidam esse & acrem, odoris non ingrati.

Pars illa radice media subcandida efficacissimam putatur non modò vulneratis, sed & cæcis, ruptis, ex alto deurbatis decocta vel etiam tula & cum aliquo liquore sumpta. *Dod.*

Rachidi morbo dicto remedium præstantissimum & quasi proprium & specificum censetur hujus radix, cui percurande vel sola sufficiat. In Rachitide uti soleo conservâ Alparagorum seu germinum tenerorum hujus & Filicis maris, vel etiam Asplenii & Phyllidis, prospero succellu. *D. Bowles.*

CAP. VI.

- A. *Filix saxatilis ramosa maritima nostras.*

Hunc ad litus Angliæ Occidentale rupibus maritimis adnascentem invenimus: *D. Newton* in puteo quodam Camaloduni in Essexia observavit.

Plantula palmaris aut sesquipalmaris est, ramosa; ramuli & pinnule non ex adverso sed alternatim oriuntur; pinnule obtusæ, latiusculæ, per extremum crenatæ. Intensus vires hæc species quàm pleræque aliz Filices. Pediculi & costa foliorum mediæ in sicca rubere videntur.

CAP. VII.

- A. *Filix ramosa minor* J. B. *saxatilis ramosa nigra maculâ punctata* C. B. *pumila saxatilis prima Clusii* Park. *Dryopteris* Trag. Ger. emac. *The lesser branched fern.*

J. B.
P Aristas & rudera sequitur, radicem habens Labyrinthico contextu multipliciter implexam, Polyodii radicibus tenuiorem, repentem, & in obliquum se spargentem, nigram, raris fibris tenuibus & duris capillatam (inquit Clusius) sapore cum levi dulcedine insigniter acerbo. Cauliculi multi, tenues, ex viridi fulci, palmares & dodrantales, longiorisque ramuli Filicis feminae

femine vulgò dictæ instar (cui tamen magnitudine plurimum cedit) quibus pinnatim annexa f. ha Filicea, crenulis denticulata, subinde aversa parte pulverulentis tuberculis aspersa.

In opacis ad latera montium observavimus sæpius tum in Anglia, tum in regionibus transmarinis; in Anglia propè Abbatiam Tinternensem in agro Monmouthensi, inque Westmorlandia plurimum varis in locis: in transmarinis circa *Franchimont* castellum in agro Leodiensi non procul à Spata tubercula Acidulis celebri; in sylvis ad latera montis Saleva: propè Genevam, & alibi.

CAP. VIII.

De Adianto.

Adiantum *Adiantum* Græcis dicitur *ἄνδρ' ἰσχυρὸν*, i. e. in aquis non marescat, ob fecitatem scilicet superficiali, quæ aquæ contraria est, & eam solet repellere, quemadmodum in pavere & pennis, & aliis siccis & levibus contingit, in quibus non consistit aqua, sed aut elubitur, aut in guttulis rotundatur. *Plin. lib. 22. c. 21. Aliud adiantum miraculum, aquas respuit, presens suum versumve sicca simile est, tanta Dissociatio deprehenditur, unde & nomen à Græcis.* Non quod nunquam omnino marescat, quasi longiore mora in aquis submersum non aquæ ac aliarum plantarum irrigetur, sed quod imbris cælo decidentis fillicidia folijs eius non infideant, ut Nicander, obfiscitatem scilicet & lavorem superficiali. Alii *ἄνδρ' ἰσχυρὸν* marescentibus & prævariatum dictum censent, quia non ut reliquæ herbæ illico decerpunt marescunt. Polytrichum dicitur quod capillos multos & densos faciat, eorumque defluxia expleat.

- A. 1. *Adiantum album folio Filicis J. B. Filix saxatilis caule tenui, fragili nobis dici solus.*
Stone fern with a slender brittle stalk.

J. B.

Radice transversa, satis crassa in parietum rimas & saxorum interstitia se infinuat, fibris nigricantibus densissis, sapore cum majore adstrictione subulci, herbaceo Polypodii colore. Cauliculi, vel potius foliorum pediculi, dodrantales aut pedales, tenuis, fragiles, viridantes nigricantem verna parte. Ramuli alii bini oppositi, alias alternatim adnati, ad duodecim aut quatuordecim paria, extremo scapo in folium abeunt, ut in aliis omnibus Filicis speciebus, longissimi duæve uncias æquantes, pinnulis alternatim adnatis, oblongis, altius incisus, ut & pluribus compo videantur, unde hæc planta ambigere videtur inter ramolas & filices, ut & semel subsas. Folia mollia sunt & tenera, facili marescentia, minutis denticulis incisa, aversa parte nigris virentibus, tandem ferrugineis extantibus aspersa; sapore citra evidentem adstrictionem tunc, tam evanido ut pene fatuum dicas cum viscido lentore, inquit J. Bauhinus.

Filicem nostram saxatilem caule tenui fragili eandem specie plantam esse cum Adianto & Filicis folio J. B. minime dubito, idèque ejus descriptionem Filici illi nostre accommodavi, & ab aliis Filicum minorum speciebus distinguenda sequentes notæ sufficiunt. Quod sit & minorem in hoc genere, altitudine tamen interdum dodrantali, caule tenui, fragili; foliis molibus, teneris facili marescentibus: pinnulis oblongis, altius incisus, raris.

In muris antiquis & lapidibus exstructis, inque rupibus & saxorum interstitiis in regionibus montosis, ut v. g. in *Pecco* Derbienti, Westmorlandia & Occidentali Provincia Eboracensis partibus quæns occurrunt.

- A. 2. *Adiantum nigrum Officinarum J. B. nigrum vulgare Park. folijs longioribus pulverulentis, pediculis nigro C. B. Onopteris mas Ger. Common black Maiden-hair, & Oak-fern.*

Radix pro plantæ modo satis crassa, oblique acta, plurimis fibris nigris terram firmiter apprehendit. Cauliculi, seu verius foliorum pediculi dodrantem interdum longi, firmiores quam præcedentis, nec adeò fragiles, leves, in nigrore splendentes, quibus in aequali ortu adnectuntur pinnuli, utrinque pinnati, pinnulis altius incisus, & in alias interdum subdivisis, unciali fere circiter principium latitudine, sensim in tenuem mucronem desinentibus, circum oras crenatis, altius quam in Ruta muraria, lineolis pulverulentis aversa parte de Filicum more distinctis.

Folia huic plantæ firmiora & densiora sunt quam præcedenti, adeoque Ruta murarie similia, glabra & splendida.

In opacis ad radices arborum & fruticum, inque aggeribus umbrosis & muris antiquis passim provenit tum in Anglia, tum in exteris regionibus.

Dryopteris alba Park. alba Dodonæi Ger. emac. cum à præcedente solo foliorum & pediculorum colore dilutius differat, distincta species censenda non est, cum hæc accidentia a tati aut loco natali debere verisimile sit.

Adiantum nigrum pulcherrimum Lugdunensi simile Thal. nos cum C. Bauhino huic specie aliam esse censuimus.

Viribus cum reliquis hujus generis convenit.

- A. 3. *Adiantum album floridum seu Filicula petraea crispa. Small flowering rock-fern.*
An Adiantum album petræum Rutæ murariæ accedens J. B. cujus descriptio superius posita est. An Ad. album crispum Schwenck? cujus etiam superius meminimus. An for- tæ Ad. foliis minutim in oblongum fissis, pediculis viridi C. B?

Radix ei firmiter in terram depacta plurimis fibris rufescentibus constat, gustui amara. Folia ex eadem radice multa, longis pediculis insident, palmaribus scilicet aut semipedalibus, satis firmis, glabris virentibus, ipsa quoque obscurius virentia quam reliquarum hujus generis, ramola & varie divisa, Adianti albi folia magnitudine & divisione sua nonnihil referentia, majora utrinque atque profundius & argutius secta. Sunt autem duum generum, alia segmentis seu pinnulis latoribus constant, suntque tenuiter incisa & Coriandri seu Petroselinii crispi folia quadantenus referunt; alia segmentis longis, angustis, ad margines undique reflexis & flores dictos Olmunde regalis referentibus. Sapor foliorum aeris & calidus.

Rara hæc & perelegans planta in agro Westmorlandico propè *Orton* vicum & alibi, ad macerias *Locui*, & muros antiquos & lapidibus nulla calce commissis exstructis, quibus loci agros determinant, copiose provenit. Invenimus etiam in arduis & excelssis montis *Snowdon* rupibus, in Cambria Septentrionali.

CAP. IX.

- * *Filix scandens exotica anomala. Filix scandens perpulchra Brasiliæna Breynii. Filicis an species Marggravio.*

Breyn.

Palmam sanè inter Filices jure meritoque obtinet Brasiliæna hæc elegantissima, quæ vicinis fruticibus alisque rebus advolvitur, & ab imis ad summa repit, sarmentorum opo rigidulorum, splendentium, & viridi spadiceorum, ex quibus per intervalla palmaria longiorave noduli contrariis semper inter se brevissimis nascentibus pediculis generantur, hirsuti, quorum singuli utrinque costam, ejusdem quo sarmenta coloris, proferunt, hirsutam, palmarem & sequipalmarem, foliis viridantibus, elegantissimis, alterno positu alatum, tandemque in longum desinentem. Quodlibet verò foliorum aliquo modo *Corymbulæ folio* *Albæ* foliis conveniens, parvo hirsutæque pediculo innititur, in tres plerumque divisum lacinias: utpote in duas breviores obtusas, denticulis quatuor, quinque, vel sex, longis radiatas, unamque longam, nonnunquam secundariam, (cæ medio breviorum exorientem) denticulis utrinque instar Pristis rostri ab imo ultra medium, atque inde usque ad extremum cacumen crebris subtilissimis præditam. Denticuli dicti omnes angusti sunt, Coryli nucamentorum figurâ, in superiore latere squamulis crispis ætissimè atque curiosè vestiti subtilissimis ferruginei coloris, inter quas granula orbicularia * *Selaginæ primæ* *Thalii* magnitudine & figurâ occultantur.

* *Musci clavatissimi cupressiformis.*

HISTORIÆ PLANTARUM

LIBER QUARTUS.

QUI EST

De Herbis flore imperfecto, seu apetalò stamineo.

FLOREM imperfectum voco quicunque foliis illis tenellis, fugacibus, coloratis caret que nos petala dicimus, adeoque solo calyce & staminibus componitur. Sub staminibus etiam stylum comprehendimus, quo paucissimi flores carent.

Notandum tamen calyces seu perianthia in nonnullis plantis, ut v. g. *Pegoppyro*, *Potamogetone angustifolio*, & *Bistorta*, tum colore tum consistentia tenella florum petala proximâ similitudine referre. Distinguuntur quod non desiliant aut marcescant antequam semina maturitatem consequantur; verum ipsi pro vasculis inserviant.

Librum hunc in tres Sectiones partiemur.

Prima erit de iis quorum fructus floribus contigui non sunt, sed vel totis plantis dirempti, in *Seda distinctis*: vel in eadem planta paululum remoti seu sejuncti, ut in *Ricino*, &c.

Secunda de herbis femine triquetra donatis.

Tertia de reliquis quæ femine sunt rotundo, aut paululum compresso, aliâve cuiuscunque figure præter triquetrum.

Herbæ flore imperfecto, seu stamineo, petalis carente sunt vel fructu

A flore totâ plantâ dirempto; quæ sexu distinctæ habentur, quia ab eodem semine ortæ aliæ floribus absque fructu, aliæ fructum absque flore producunt. Hæ aut sunt vel
Scandentes, fructibus squamosis, in racemos congestis, quorum usus est ad condiendam cere
 vilam ne cito aceat: *Lupulus*.
Erectæ, quæ vel sunt folio

Composito digitato, & cuius corticibus lineamina fiunt; *CANNABIS*.

Simplici; seminibus

Salutariis; plantâ totâ

Spinulis urentibus obstitâ; foliis in caule binis ex adverso sitis: *URTICA*.

Glabrâ & innoxia, foliis singulatim alterno ordine positis, seminibus in nonnullis plantis muricatis: *SPINACHIA*.

Binis coherentibus, testiculorum ferè in modum, vasculis inclusis, foliis in caulibus aduersis; radice

Perenni reptante: *CYNOCRAME*.

Annua, foliis

Glabris: *MERCURIALIS*.

Urisutis: *PHYLLON*.

In eadem plantâ à flore aliquantulum remoto, fructu echinato aut aspero.

Monosperma, foliis laciniatis *Abysynthii*: *AMBROSIA*.

Binæ inter semina claudente, foliis subrotundis *Bardanzæ*: *Xanthium Arifium*, *Bardana minor*.

Triacco, verrucoso,

Elatior & arborescens, foliis laciniatis, fructu *Ricino* animalculo simili: *Ricinus*, *Palmæ Christi*.

Pumila, foliis & facie *Heliotropii*: *HELIOTROPIMUM TRICOCCON*.

Flori contiguo seu coerente, Hæ vel sunt femine

Triquetra

Triquetra, eoque vel

Lucido seu *splendente* ac *sipolatum* esse; lateribus atque etiam angulis

Aequalibus, floribus seu florum calycibus

Hexaphyllis, quorum tria conniventia semen, seu vasculum quoddam, amplectuntur & occultant, interdum etiam arctè adhaerentia; foliis mollibus aut laevibus, radice lutea aut rubente; *LAPATHUM*. Hujus species illa quæ acido est sapore *OXALIS* seu *Acefsa* dicitur; quæ radice purgatrice, *RHABBARBARUM*.

Pentaphyllis, floribus in summis caulibus & ramulis, in spicas congestis, radice inorta alitruente: *BISTORTA*.

Inæqualibus, angulo duobus minoribus lateribus comprehenso valdè obtuso, reliquis duobus majori lateri adjacentibus non minus acutis, foliis *Perficæ*, flosculis quadrisfoliis, in spicas congestis; *PERSICARIA*, quæ vel *Acris* folio emaculato; *Hydropiper*; vel *Mitis* folio-maculoso;

Sordidiore & non splendente

Major & elatior, floribus hexaphyllis, foliis amplis, liratin striatis facultate sternutatoria & emetica vehementi: *HELLEBORUS ALBUS*.

Minores, floribus pentaphyllis

In spici è florum alii egressis, foliis triangulis

Erectæ, floribus speciosis, femine esculento: *PEGOPYRUM*, *Erysimum Circæ*.

Scandens, floribus minoribus, fructu non esculento, *CONVOLVULUS NIGER*.

In foliorum sinibus, cauliculis crebris geniculis interceptis, foliis parvis angustis: *POLYGONUM*.

Rotundo aut paululum compresso, aliâve cuiuscunque figure præter triquetrum. Hæ vel sunt flore florifere calyce

Sedi seu basi seminis fructifere coerente, femine vel

Nudo, nullo scilicet præter calycem vasculo seu tegmine clauso vel excepto;

Tetraperme, aquatica, flosculis in spicas dispositis: *POTAMOGETON*.

Monosperme, calyce interdum arctè connivente & semen amplectente, interdum aperto, semen visui exponente: *BLITUM STYLVESTRE*; cuius species illa quæ folio est quernum æmulante odorata *BOTRYS* dicitur, quæ in maritimis oritur foliis *Verniculatâ KALIMINUS ALBUM*; reliquæ pleræque *Atriplicium* nomine censentur.

Flosculo à perianthio distincto incluso, herba in parietinis & rudibus nascente: *PARLETARIA*.

Vasculo à flore distincto protecto, eoque vel

Bivalvi, è duabus laminis seu valvulis conniventibus tantum, non coherentibus composito; *ATRIplex*.

Subrotundo, membranaceo, undique clauso, quod per maturitatem horizontaliter rumpitur, foliis ad margines equalibus; oblongis; seminibus in singulis vasculis

Singulis, spicis minus pulchris: *BLITUM SATIVUM*.

Pluribus, spicis sericeis, colorisque gratiam diu retinentibus siccatis: *AMARANTUS HOLOSERICUS*.

Cordato, flore flavo, foliis crenatis subrotundis, in aquis nascentis: *SAXIFRAGA ALBIDA*.

Summo semini aut fructui imascente, eique vel

Vasculo incluso

Verrucoso, ossæ, in spicis prælongis angustis, folio lato, glabro, radice esculenta: *BETA*.

Molliore & membranaceo, nullis verruculis scabro,

In terna loculamenta diviso, foliis rotundis crassis, duris *Hederæ*, facultate cartilaginea valida: *ASARUM*.

Simplici, nec diviso in cellulas, striato, flosculis & seminibus

In summis caulibus & ramulis, foliis subrotundis, eleganter crenatis: *ALCHIMILLA*.

Ad latera caulium è foliorum alis exeuntibus: *PERCEPIERRE*.

Nudo, foliis angustis *Caryophylli* aut *Graminis*: *KNAWEEL*.

Præter herbas hac Tabulâ comprehensas alias adhuc aliquamultas flore imperfecto seu apetalò huic Sectioni addimus, quarum quoniam flores & semina, eorûmq; situs, figura aliâque accidentia nobis nondum probè observata & perspecta sunt locum iis sum & proprium in Tabula assignare non potuimus.

Ex sunt *Kali* geniculatum cuius ramulorum compages constat ex frequentibus squamulis pulposis, sub quibus instar *Lentis* semina concipiuntur, quæ decidunt arecentibus squamulis in hyeme, ut observavit *Cæsalpinus*.

Kali femine cochleato spinosum & non spinosum, quod genere differt à *Kali* geniculato.

Sedum fruticosum seu *Vernicularis* frutex, qui quibusdam species *Kali* habetur.

Scoparia seu *Belvedere* Italorum.

Campho-

Camphorata & Camphorata congener.

Herbæ nonnullæ minime Polygoni & Anthyllidis nominibus Botanice insignitæ, quarum flores & semina adeo exigua sunt, ut eorum partes & figura, reliquæque proprietates & accidentia modo oculo vix discernenda sunt.

N. Præter herbas hæc Tabulæ comprehensæ dantur etiam aliæ in aliis generibus sexu differentes, ut Scimoides parvum *Claf.* aliæ quoque quarum fructus à floribus remoti sunt, ut v.g. Frumetum Indicum *Maizæ* dictum, Lachryma Jobi, Sparganium, &c.

N. Plantæ femine triquetra aliter & fortasse commodius distingui possunt florum respectu in qua sunt floribus

{ *Hecaphyllis* ut *Helleborus albus* & *Lapathum*.
 { *Pentaphyllis*,
 { *Speciosis*, spicatum dispositis
 { *In junonis caulis*: *BISTORTA*.
 { *In spicis & foliorum alis egressis*: *FIGOPYRUM*.
 { *Alnus pulchra*, ut in *Convululo nigro* & *Polygono*.
 { *Tetraphyllis*, in *Perisicaria*.

SECTIO PRIMA.

De Herbis quarum fructus floribus contigui non sunt.

PARS PRIMA.

De Herbis quarum fructus à floribus totis plantis distant, seu de Sexu distinctis.

PLANTÆ hæc Sectione comprehensæ, si sexu reverà non differant, prout nos opinamur, umbram saltem aut similitudinem quandam sexus obtinent, cum in eadem specie ne nulle naturæ steriles sint, & seminis infecunda; aliæ fertiles & semine prægnantes. Has nonnulli mares vocant, illas feminas; alii rectius illas mares faciunt, hæc feminas. Semina enim plantarum Animalium ovis respondent, quæ feminæ pariunt, non mares. *C. B.* nos quas nos sexu tantum diversas statimus, specie distinctas facit: minimis rectè; cum ex ipsius plantæ semine utraq; oriatur: æquo enim jure Virum & Feminam species hominis distinctus cere potuisset.

CAPUT PRIMUM.

A. De Lupulo Salicario.

Lupulum à Plinio *L. t. c. 15.* Lupum salicarium nominatum voluit. Lupulus cur datus sit me later, Salicarius autem dicitur quia subit scanditque Salices & arbuta omnia circumvolvendo: A salicibus autem potius quàm ab aliis arboribus denominationem sumptum se nobis videtur, quia locis humilibus & ad fluviorum ripas, ubi & Salices, nasci amat. Lobosus Salicarium dictum existimat, quia fulcra quæ scandit ut plurimum Saligna sunt. Melissæ filio aspero dicitur. Ceterum note Lupuli characteristice quibus à reliquis hujus generis distinguitur sunt. Fructus squamosi in racemis laxis; quibus incoctis effluat Cerevisia atatem ferat incorrupta, nec cito in vappam aut acetum degeneret.

Lupulus mas & femina J. B. I. seu mas & II, seu femina C. B. 1. sive sativus & 2. sive *officinalis* Park. ne cum aliter differant quàm magnitudine & exilitate aliisque accidentibus à cetera ortis. *Lupus salicarius* Ger. *hops, tje wale and female*.

J. B.

Anadendras Lupulus, per se infirmus, facile redicis & proxima adminicula, quæ apprehensit confcendit; non ille quidem capreolorum, quos nullo habet, ope, sed tortilibus asperis, angulosis, purpurascensibus & concavis *fermentis*, tenaci pedamentorum complexu, in altum lubricum cateroqui humo te tollere vix potis. *Folia* ègeniculis bina adversa, pediculis palmaribus, asperis & interdum rubentibus adnexa, modò Mori folia imitata, integra in mucronem abeunt, plerumque

crisariam aut quinquefariam divisa, totidem mucrones ostentantia, tam hic, tam illic per ambitum serrata. Flores in mare dicto & foliorum alis racemosi, cannabacei, colore herbido pallidescens, sex folioli & totidem flaminibus componuntur, nullo sequente fructu evanescentes. *Fructus* in fascina strobilorum instar, squamis compactis, verum membranaceis & laxis, colore pallido seu ex viridi luteo, semen continet rufum, amarum.

In sepius passim abundat, & ad dumeræ & margines pratorum humentium luxuriat. Lupuli tam in Angliâ, quàm in Germania Vitiem instar, in lupuleis lerunt & coluntur, magnâ curâ, nec minore impensâ, depactis prælongis pericis, quas sarmenta descendunt atque etiam sperant. Solo gaudent humidiore, latiore & pinguiore, benè stercoato. Tota planta culta lactio multò evalidi, florum thyrsis foliaceis & squamosis grandioribus, semine etiam paulò majore. Vindemice tempore vix deperitur, in furno ad id præparato exsicantur, in saccos deinde congeruntur & venum exponuntur. *Hec partim ex Adversar. Lobelii, partim ex nostra observatione.*

Harum usus notissimus est toti orbis, ad condendam nimirum Cerevisiam nè cito accescat aut corrumpatur, sed in longum tempus aservetur: quod præstant mediante insigniamarore quem ei communicant, quid tamen atate paulatim evanesceat, Cerevisia interim vinosum saporem venustate contrahente. Quinimo Lupulus incoctus Cerevisiam salubriorem reddere existimatur & fidiorem; diureticam quoque & emmenagogam vim eidem communicare, sanguinem purgare, isidore & hypochondriaci affectibus utilis esse. An verò calculo renum & vesicæ atterendo & expellendo conducatur, an è contra ad ejus generationem & coagulationem faciat, à nonnullis ambigitur. Qui adversus calculum cum commendat eo argumento nituntur, quod calidus sit & diureticus.

Qui usum ejus in calculo damnant, sententiam suam valido sancti tibicine experientiâ suffulcunt, qui teste Cerevisia lupulata (quam nos *Bieram* vocamus) usu calculosorum paroxyfmi exacerbantur; qui è contra Alæ (sic dicimus Cerevisiam cui Lupulus non fuerit incoctus) poti leniuntur & mitigantur: præterea ex quo Lupuli in Cerevisia usus in Angliam introductus sit, calculum apud nos epidemicum factum esse, multoque plures quàm olim infestasse clamant. Nos is potius assentimur, qui usum ejus in Cerevisia probant & commendant. Salubrior enim inde nobis videtur, & ventriculo gravior, & cibo concoquendo utilis. Nec obstat quòd Cerevisia lupulata potus calculosis à medicis interdicitur, Alæ præscribitur: illud enim fit ad leniendos paroxyfmos; cui usui Alæ ob lentitatem & lubricitatem seu levorem suum conducit, non ad morbum eradicaendum, ejusve causam tollendam; cum Alæ ob lentorem & visciditatem suam, utque Tartari aut facem copiam quam deponit, calculo generando potius & coagulando quàm dissolvendo & comminuendo apta nata videatur. Falluntur autem qui calculum epidemicum factum, ex quo Lupuli in cerevisia usus introductus sit, existimant. Nam quamvis Lupulus frequentioris hodie usus fit in urbe Londinò quam unquam antehac fuerit, pauciores tamen inibi mure dicunt quam superiore sæculo calculo laborant, ut ex accuratis *D. Granti* Observationibus patet. Quod ad calculum attinet, putamus liquores illos qui Tartarum copiosum continent & præcipitant, generationem ejus in corpore humano promovere; unde & aque potiores à morbo illo immunes futuros arbitramur; qui autem vino indulgent, & merum assidue bibunt, peripse calculo aut podagra vexantur: quorum morborum eadem causa, eadem materia esse videtur, ideoque non raro in se mutuo transmutantur. Observatum quoque est, longè plures in Gallia, ubi vinum quotidianum potus est, calculosis fieri, quàm in Angliâ ubi Cerevisia pro potu ordinario utitur. Vinum autem Gallicum copiosum Tartarum præcipitate notissimum est. Verum enimvero cum ingeniosissimus Vir *D. Fredericus Slare* receptam illam opinionem, quòd scilicet Tartarum calculi materia sit, experientiâ planè refutavit, quamvis verum sit meri bibulos calculo obnoxiosos esse, & vinum etiam Tartaro abundare, non tamen ideoque calculum generat, quòd Tartarum copiosum deponat, sed ob aliam aliquam nondum exploratam rationem. Deinde ad calculum præcavendum conducere opinatur, ut renes & ureteres copioso sero fere urinâ subinde inundentur & proluantur, ita enim & meatus omnes urinarii dilatantur, & arenule una eluantur. Hinc qui se pluculum invitant, & frenuè bibunt rarissime calculo insistantur: Diuretica quoque si effectum suum fortiantur, & urinam copiosam ciant, calculi materiam in renibus residuam auferunt, ejusque concrectioni anverunt.

Turones Lupuli velut & Asparagi vulgaris verno tempore coquantur, cùmque butyro aut oleo communi, aceti tantillo & sale ments adhibentur. Eorum efflu sanguis purgatur, scabies præcavetur, alvus solvitur, epar & lien obstructionibus liberantur.

Salis nigri, Lupulorum recentium ana manipulos duos, Uvaum Corinthiacarum cœrul. lb. & Probe contusa, mixta, & in massam fragilem redacta carpis applicentur pro epithemate ad febrem quotidianam fugandam. *D. Boyl. de Utilit. Philopph. nat.*

Lupulus scandendo periclas motum Solis observat, h. e. à dextra ad sinistram, seu ab Oriente per Meridien versùs Occidentem, scilicet, nunquam in contrariam partem, licet ipse manu volendo & dirigendo ut eo tendat afficere coneris. Idem & aliis omnibus Convulvis ab hac parte Æquatoris nascentibus commune esse aliquando existimavimus. Nunc tamen experientiâ contrarium edocui sumus, alii enim à dextra sinistram versùs scilicet cum Lupulo, ut v.g. *Bromia nigra*, *Convolvulus niger*, & *Periclymenum*; alii à sinistram versùs dextram, ut *Phacelia*, *Cuscuta*, *Convulvis major & minor*; alii nunc in hanc, nunc in illam partem, ut *Dulcamara*. Sunt ergo qui Solem sequuntur; sunt etiam qui refugunt; sunt denique qui ambigunt.

Idem & Cochleis terrestribus accidere, ut id obiter notemus, observavit ingeniosissimus Vir & singularis Amicus noster *D. Martinus Lister*; quarum quamvis maxima pars à sinistram dextram versùs circumactis orbibus intorqueatur, nonnullæ tamen (minores hæc sunt & acutiori vertice) spiras in levam tendentibus fastigiantur.

Ceterum non omittenda sunt quæ Clusius habet de Lupuli radicem apud Salmanticenses usui. *Vulgus* (inquit) & *Veuula* Salmanticenses medicinam empiricam fasciatae solitæ ad curandam alopecia à Veneræ lue natam hac ratione lupulo utebantur. Ejus radices pondere libræ unus probe lotas & à sordibus repurgatas per noctem in aque libris octo macerabant: posttride in illa ipsa

ipsa aqua lento igne & fumi experte ad tertie partis consumptionem coquebant, vel etiam ad mediam partem, si vehemens esset Alopecia. Decoctionem servabant in usum. Ejus 3viii. manē aegris jejunis propinabant, deinde stragulis injectis sudorem provocabant. Addebant interitum Apri fve Selini hort. duas aut tres uncias, & graninis aliquot radices, & nonnunquam etiam passas uvas à gigartis mundatas.

CAP. II.

De Cannab.

Cannabis nonnullis à *Canna* nomen habere putatur [est autem *Canna*, ut *Calamo major*, id Arundine minor]. Cannabis enim propter Cannam seu Culmum præcipue expetitur. Sunt autem Græcis *Kanabos* fonticuli spurceque scaturigines, quibus locis cum Cannabis sponte & lata luxuriat, videtur Lobelio id nomen indeptum. Cannabis notæ characteristicæ sunt Folia digitata; corticum filamenta valida & tenacia, ad fuses & linteamina texenda idonea.

A. 1. *Cannabis sativa* C. B. mas & femina J. B. *sativa mas & femina* Park. 1. *seu mas* & 2. *seu femina* Ger. emac. *Hemp the male and female, or Winter and Summer Hemp.*

Radix ci simplex, alba, lignosa, fibris aliquot donata: *caulis* quadratus, hirsutus & ad tadium alper, intus concavus, singularis, homine altior, licet (inquit J. Bauhinus) femina mari altitudine cedat, cortice in fila ductili.

Folia contrariis inter se pediculis bina, in quatuor, quinque, aut plura segmenta ad pediculumque dividuntur, venosa, atro-virentia, aspera, serrata, odore caput tentante. *Flores* in mare sine sterili ex alio foliorum exeunt in quatuor furculis seu racemulis se decussantibus, Crucis S. *Andree* dictæ in modum, ut in *Urtica*; quinque foliolis compositi, exteriori purpurintibus, albentibus interius, cum totidem in medio apicibus sublevis. Femina seu sterili nullo præeunte flore *semen* o-pioformi fert, secundum caules confertum, majusculum, subrotundum, nonnihil compressum, glabrum.

Lacini.

Locum natalem ubi sponte sua oritur nondum novimus; verum in omnibus fere regionibus in agris feratur. Amat solum pingue, stercoreatumque & rigum; ut rectè Columella. Commundum solum nacta adeo luxuriat, ut herbas omnes, tant noxias quam utiles, suffocet, nec enasci, nullum adulescere permittat, adeo terram totam occupat & inumbrat.

* Fere & T. f. f.

Semen Cannabis lacte decoctum tussi optulit dicitur. Sunt qui eo fixo cum aliis tragematis utuntur. Tragemata autem voco ea quibus post cenam voluptatis inter bibendum excitanda gratia utuntur. *Galen.* apud J. B. In *Fancia Orientali*, referente Trago, alique nonnullis regionibus semen Cannabis quotidie inter ceteros cibos decoquitur, non aliter quam Hordeum: ac ei put vaporibus replet & immodicè fit estur delirium facit, ut *Coriandrum*. *Serbi.* Quin & F. de le Boe Sylvius à solo Cannabis femine in lacte bubulo pingui ad crepaturam circiter cocto & colato, atque his terve in die ad 3v. aut vi. sumpto plures curavit ictericos. *Sylvius de le Boe prax. lib. i.*

Emulsiō feminis ictero prodelle dicitur, siquidem ex sola obstructione & citra febrem exoritur. *Lugd.*

Herbæ succus necnon feminis, è viridi expressis instillatus aurium dolores ab obstructione natos sanare traditur: est insuper hic succus certa perniciosi insectis interaneis & vulnerum puritudo aluminis. Hinc (ut tradit Matthiolus) Cannabis recentis decoctum, expressa valde herbâ, terre strium lumbricorum cavernulis inspersum statim eos evocat, eodem modo quo foliorum *Perficæ* aut Juglandium putaminum succamentum decoctivæ.

Semen infusum Gallinæ ovorum feraciores reddere experientiâ sese compersisse scribit idem Matthiolus, adeo ut Cannabis femine pasta, etiam hymene faviente, quo tempore alias raritas parere solent, ova frequentius nulli ponant: Verum eadem (ut scribit Lobelius) eo alimenti copiam quam suggerit, postea steriles & quasi pinguiculis mole obrutas reddit. Aviculis etiam cibis est ac tantum lagine alferit (eodem referente) ut aut enecet, aut cantillandi adimat alacritatem aut facilem, ut *Candellum*, *Rubellum*, *Linosy*, &c. Nos quidem compersimus Aviculas canoras non alio femine libentius velsi quam Cannabis, nec fi modicè præbeatur, & aliis feminibus, Rape v. g. aut Napi permistum, ullum eis damnum aut nocumentum inferre observavimus.

Quod semen hujus plantæ genituram extinguit, inter Botanicos convenit. Verum experientia melior magistra concordibus eorum salisfragis refragatur. Perle enim nunc diem ad Venerem stimulantium semen Cannabis fruxum & cum Sale commixtum in secundis mensis elicit: quin & herbæ nondum plene mature folia, in umbra ficata, & in pulverem redacta, deinde in pilulas aut Columbinæ magnitudine formata, ad eundem usum vorare solent, ut refert *Olearius* in *limateis*. Chirurgus Ducis Lotharingie laudat unio D. Heubergero secretum suum ad ambusta plurimum salute expertum, oleum expressum ex femine Cannabis in quo Cere aliquid dissolutum sit, applicatur: Sedat dolorem & calorem extrahit. Succus ex eo recente expressus aurium doloribus adhibetur apud Dioscoridem. D. Turquetus [i. e. D. Theodorus Mayerne] apud Petrum Allicium referebat, Elizabetham Angliæ Reginam doctam illam & mirâ regendi prudentiâ Sexus impotentiam supergressam, contractas Variolarum supputatione maculas in seipâ delevisse emulsiōe lacte ex femine Cannabis, separatis corticibus, cum aq. Rosarum paratâ, & cum Gossipio admocâ. Ex observationibus Henr. Reusneri ab Hieron. Velschio editis. Obi. 58. & 185. excerptis & ad nos transmissis D. Barn. Sæmæ.

Cantès

Cunctis populis (Lobelio teste) penuriam Lanæ, Lini, Xylique refarcit Cannabis, ad vestiam Stragula, Vela, Papyrum, quamlibet denique suppellectilem. Mac robustior [hæc nobis femina dicitur quia prolifica] rudentibus & capistris torquendis nata habetur, mulierculus adagio jocantibus dicentibusque esse *Feminum potorem mari*.

Lacini & scrobibus aquâ plenè immerguntur utriusque sextis falces & manipuli, ubi macerantur eluunturque multum & diu: deinde ficiantur in Sole ut tundantur, ac demum cortices flammæ tundendo idonei fiunt ut pectine separentur à crassioribus quiskulis & fungosâ caulium substantiâ, ut Lino fit, ad filum & telas. Sed lacustris aqua cui intabuerit tantopere viru nocet, ut epota præsentissimo fit siccitibus exitio, cuique antidotis præstantissimis & tempestivè etiam datis occurrit viri possit. Hinc legibus Angliæ sub gravi mulcta cautum est, ne Cannabis aut Lini in flamine aliquo aut aqua currente, nève in fonte, stagno, aliòve conceptaculo aquarum publico aut communi, ibi pecudum greges & armenta solent aduari, maceretur.

Galenus Cannabem Urticæ similem facit non solum figurâ sed & facultatibus; Et revera Urticæ cum Cannabis in multis convenit, nimirum flosculis flammæis, sextis differenti, flosculorum & feminum racemulis ad nodos cruciatim dispositis, caulium denique corticibus & nervis ad linteamina efficienda idoneis.

* 2. *Bangue Park. Bangue Cannabi simile* J. B. *Cannabi similis exotica* C. B.

Simile ferè est (describente Acofta) Cannabi: *caulem* habet quinque palmorum altitudine, quadrangulum, colore dilutius virenti, fractu contumacem, nec adeo concavum ut Cannabis caulis, cuius cortex non minus quam illius in fila diduci potest [at Garcias stolonem lignosum, nullo fere cortice vestitus ei attribuit] *Folia* Cannabina, superne virentia, inferne lanugine pubescentia, gustu terrostri & insipido.

Indi (inquit Acofta) semine & foliis vescuntur, cum ut validiores in re Veneræ sint, tum ad excitandam cibi appetentiam. Magnates & militiæ præfecti ut laborum oblii securis & liberis dormiant, feminis & foliorum in pulverem redactorum quantum videtur sumunt, illique addunt Arcem sive Avellanum Indicam viridem, & Opii nonnihil pro arbitrio, omniâque saccharo excepta devorant. Si verò in somno varias rerum species sibi obversari cupiunt, addunt selectissimam Camphoram, Caryophyllos, Nucem Moschatam & Maim: si verò hilaris esse volunt & facerè, & præsertim in Venerem procliviores, Ambaro & Moscho additis, saccharo excipiunt, & electuaria faciunt. Multi autem affirmant, hujus semen & folia ad libidinem ciendam multè esse efficacæ. Unde (inquit J. Bauhinus) colligere licet, nihil affinitatis habere cum Cannabis, licet illi admodum similis sit: quandoquidem, autore Dioscoride, Cannabis calida & siccata sit, & genituram extinguat.

Quæ de Bangue feruntur nos dubios reddunt annon *Olearius*, cum Cannabin apud Orientales in usu esse scribit ad Venerem excitandam, per errorem *Bangue* dictam plantam pro Cannabis habuerit, & è contra annon *Bangue* Orientalium fit ipsissima Cannabis Europæa: sin verò plantæ distinctæ sint, annon utraque pariter Veneræ sit.

Ex quo hæc scripsi, Bangue à Cannabis plantam specie distinctam esse ab eruditissimo Viro & rei Herbariæ peritissimo D. Hanf. Sloane certior factus sum.

CAP. III.

De Urtica.

Urticam ab urendo dictam esse consentiunt Grammatici, quòd igneæ sit natura, unde admodum cuti vel levi tantum tactu, pruritus ac pustulas excitat, quomodo hoc præstat paulo post ostendemus. *Agardus* vel *Agardus* Græcis dicitur, *Agardus* vel *Agardus* quod lanugine noxia vellicet, pungat, & suo morsu sensum læscat, à verbo *urere*, quod pungere & vellicare significat.

Urticæ quatuor tantum species novimus, duas racemiferas, duas piluliferas, Racemiferas voco quæ flores suos & semina in quibusdam velut racemulis è foliorum alis egressis gestant; Piluliferas quæ eadem in pilulas seu globulos congesta, eodem tamen situ, proferunt: illarum semina minorâ sunt; harum majora, splendens, & Lini seminum æmula. Racemifera sunt

1. Urtica vulgaris major J. B.

2. Urtica minor annua ejusdem.

Piluliferae.

3. Urtica Romana Ger.

4. Urtica Romana altera Parietariz foliis Hort. Paris.

Præter hæc, alias exoticas, & nobis nondum cognitâs, ex Hist. Marggravii & Horto Malabarico proponemus.

* 1. *Urtica Brasiliensis*, Pinò indigenis dicta Marggr. An Batti Schorigeriam Hort. Malab.?

Marggr.

Ex radice parva, filamentosa, in octo aut novem pedum altitudinem assurgit, *caule* striato, alicquantulum piloso & crasso. *Folia* habet hinc inde posita, solitaria, vel juxta se invicem, quorum quodlibet innititur pediculo sesquipedem longo, aut etiam longiori, & adeo paulum rufescenti. Folia autem Urticæ nostratæ similia, magna, in ambitu dentata, triangularibus dentibus, & raris pilis

P 2

pilis prædita. Fert superius racematim plures *filiculus* planè parvulos, candidi coloris, longo pediculo infidentes, tenui & foliorum finibus egresso.

Hæc species eadem videtur *Batti Schorigenæ* seu *Urticæ Malabaricæ* speciei secundæ *Horti Malab.* illâ tamen procerior, utpote quæ altitudine est trium tantum pedum.

Addè Floribus delapsis in capitulis luccolis gemmulas virides feminales, & quibus semina formè in totum cum matura sunt emicant, albicantia, parva, ac magis minuta quam aliarum specierum semina, rotundiola & plana, coloris albicantis & subflavi.

Plenam descriptionem videbis in *Horto Malabarico*.

2. *Urtica frutescens Malabarica Schorigenæ dicta*. Hort. Malab.

Hort. Mal.

E *radice* parva, tenui, dura & albicante, plures longas capillares fibras tam subtes, quam à latere diffusentes *caulis* exit tripedalis, tenuis, teres, tenui viridique clavo cortice amictus, pilis seu spinulis urentibus oblitus (uti sunt & folia ex utraque parte & fructus) *foliis* vestitus alternatim positus, ceterarum specierum minoribus, basi subrotunda, anteriora versus in cuspidem contractis, ad margines serratis excepta parte pediculo proximâ, subtes ex viridi albicantibus, tribus nervis insignitis donatis, quorum medius nervulus minor arcuatus hinc inde emittit; laterales nervulus spargunt in apices dentium definites. *Floris* in specie è foliorum tam superiorum quam inferiorum finibus egreslis, pediculis parvis, tenellis valde pilosis, nihil aliud sunt quam congeries gemmularum parvarum, quæ coloris ex viridi diluto flavescentibus sunt.

Floribus deciduis succedunt *capitula* trilatera ac valde pilosa, ex tribus globulis junctis constantia, ac laxis succrotis, oblongo-angustis, viridibus foliis, quæ densis transversis cuspidibus minutis obfusa sunt, comprehensa; suntque coloris primùm viridis, deinde subflavi & nonnihil rubescentis. In quolibet capituli globulo continetur *semen* unum, rotundum ac nonnihil oblongum, quam reliquarum specierum majus, cum umbilico bifido seu in duo labra sulcato, colore per maturitatem nigricante & in umbilico rubro-fusci.

3. *Urtica Malabarica tertia, Ana-Schorigenæ dicta*. Hort. Malab.

Hort. Mal.

Radix quam præcedentibus tenior & albicans. *Caulis* crassior, minùs durus, humanâ altitudine, superiora versus profundè striatus, inâ parte obscurè rubens, maculis albicantibus rarioribus aspersus, superius maculis albicantibus viridi, dilutis, tanquam cutis serpentis *Cobra capella dicta*, viridis. *Folia* in pediculis longis, crassissimis grandiora ceteris, basi lata ac rectiore minime tunda, cuspidibus crassioribus circumcirca incisa; & costis seu nervis crassioribus, ex viridi albicantibus, teris, pluribus obliquis seu transversis nervulis in cuspidem excurrentibus. *Floris* in petalis longioribus racematim compactis, è gemmis ex viridi albicantibus parvis, rotundis, explicitis, in quatuor petala è viridi albicantia, angusta, anteriori in nodulos crispata ac convoluta, dividitur. Floribus delapsis proveniunt *semina* nullis inclusa capsulis, fipicam ad unam partem petoli cuspidè ramulis viridibus adhaerentia, suntque petoli cum ramulis in altera parte rigidis albicantibusque spinulis adeo densè obfusi ac tam arcè convoluti, ut semina occultent, nec visui offerant nisi ex convoluzione in rectum explicentur. *Semina* plana, rotunda, subflava aut subferruginea, in medio crassiora.

A. 4. *Urtica major vulgaris* J. B. *major vulgaris & media sylvestris* Park. *Urens prima & secunda sive urens maxima & altera urens* C. B. **Common stinging Nettle.**

Radices luteis sub terra reptat & latè se propagat. *Caulis* surrigit bicubitalis, interdum etiam altiores, quadratos, rigidos, striatos, uridâ lanugine hirsutos, concavos, ramosos, *foliis* vestitus per intervalla ex adverso binis, pediculis oblongis infidentibus, à lata basi in acutum mucronem sensim angustatis, majusculis & profundioribus denticulis per margines serratis, spinulis minaculis horridis. Versus summities caulium & ramorum ad singula foliorum paria quatuor exeunt *racemi* in formam crucis dispositi, *foliis* vel feminibus onusti; nimirum ad latera ramuli è sinu uniuscujusque folii exeunt hinc inde unus, appositè ligulâ ad racemuli pediculum utrinque. *Floris* herbacei, quadrifolii, perexigui, stamina quatuor apicibus donata continent. *Vascula* *femina* velut triquetra, duabus lamellis conniventibus composita, singula femina occultant, exigua, sublonga, rufâ. Ex *Urticæ* autem alia: mares sunt, alia femina; alia nempe *foliis* duntaxat in uriles proferunt, alia semen. Mordacibus spinulis, quibus tum caulium tum folia obfusa sunt, *Urtica* ab aliis plantarum generibus abundè distinguitur. Spinulæ autem omnes (ut observavit *Canth. Hookeri*) concave sunt & fistulosæ, mucronibus acutis, tactu levi cutem perforantes, & folliculis quibusdam liquore venenoso repletis imbutis, singula singulis, qui spinularum tactu compressi per earundem cava syringarum modoliquorem suum in carnem transfundunt, qui pruriginem à lam molestam & pustulas excitat.

Æstate floret. Superficies quatuorannis hyeme marcescit, radice restibili.

Ad sepes in locis rudieratis minus frequens.

Var. 1.

Urtica omnis diuretica est & lithontrica, peculiaritèrque Cicutæ adversari dicitur, ut & Hyoscyamo. In olerè sumpta solvit alvum, abstergit renes, calculos expellit, expectorationem morbilloriformem eruptionem promovet. Matronæ nothras novella utricarum germina, & folia primum erumpentia verno tempore junculis incoquere solent ad sanguinem depurandum. Succus herbe aut synapsis ex ea confectus in hæmoptyi efficacissimus est. R. *Urticæ* ziv. 5 aut 5 diebus continuis manè bibatur jejuno ventriculo, & ipsa urtica junculis incoquatur. *Ægri* de, citi à medicis hoc reme-

remedio convalescunt. *Amanus*. Communicaverunt *D. Needham* & *D. Hulse*, Aq. still. sp. vini q. f. ad largam aciditatem nitrificè restringit hæmoptyi.

Hæmorragiam narium sibi frequentissimam certo experimento sistere solebant *Hier. Rehlingerus* *Dumviri* & *Udalricus Jungius* radice *Urticæ* rubræ albâ, lignosa & tereti naribus indici, & attractâ aquâ. *D. Sæmæ* è *Cumani* *Oberv.* à Vellichio editis.

Extrinfecis putridis, gangrenosis ac malignis ulceribus auxiliatur, durities ac tumores discutit; reprimat uvulam inflammatam (gargarizat.) sedat hæmorragiam narium (*Urtica* minor scilicet contusa, aut succus ejus naribus inditus) *Schrod.*

Semen Urticæ [*Romana præcipue*] *Urtis* crebri est in pulmonum affectibus, asthma, tussi contumace, pleuritide, peripneumonia. Conserva quæ fit ex racemulis florum & seminum in calculo rorum lingue thoracis affectibus & spito sanguine medicamentum est p. astantissimum. *Semen Urticæ* unanî & mensis ciere, & Venerem extimulare inter Medicos convenit; unde à meretricibus amafis suis propinari solet. Radix *Urticæ* majoris commendatur maxime ad iterum: Eadem vino & melle decocta non vulgare medicamentum est adversus frigidas tussis & orthopneas.

Æstum, pustulas ac pruriginem ab *Urticæ* excitatas sedat & extinguit oleum olivarum, oleum rosarum, Nicotianæ succus illitus, aut etiam folium viride applicatum: ipsius denique *Urticæ* succus expressus, referente *Parkinsono*.

Quin & eruditissimus *Vir. Amicus* noster summus, *D. Tancredus Robinsonus* & *Rivieri Centur. observo*, p. 640. *Centur. IV. Obs. 81.* aliique Medicinæ practicæ scriptoribus suggestisse nobis exempla immo di hæmorroidum fluxum cum omnia frustra exhibita fuissent agro admodum debilitato, tandem curati à solo uli succi *Urticæ*, levi ebullitione deparati, & dati ad 3ij. cum paucis *Saccharo*.

Populares mei certo experimento Cerevitæ recentis intertempivham fermentationem inhihent, & à contritu descendunt collocando in dolis *Urticam* urentem maximam & frusta *Chalybis*, *S. Pauli Lyodr. Bot. cl. 4 pag. 536, 537.*

A. 5. *Urtica minor* Ger. *minor annua* J. B. *urens minor* C. B. **The lesser stinging Nettle.**

Radix ei alba, satis crassâ, simplex, surculosa tamen, surculis fibrillis aliquot tenuibus capillatis. *Caulis* crassi pro plantæ modo, semipedales & interdum pedales, quadrati, solidi, striati, spinulis rarioribus horridi, ramosi, minùs recti quam præcedentes. *Folia* per intervalla ex adverso bina, pediculis longis appenda, atro-virentia, quam præcedentis breviora & obtusiora, per margines profundè dentata, spinulis venonatis utrinque minacilia. Ad singulos caulium nodos, ut in præcedente; *foliolorum* aut seminum racemuli quatuor in crucis formam dispositi. *Foliosi* singuli tetrapetali, caduci. *Vascula* *femina* exigua, bivalvia, è duabus lamellis conniventibus composita, ut in *Atriplice*, singula femina continent, exigua, longiuscula, splendens, figurâ ferè seminum *Lini*.

In hortis oleraceis & locis rudieratis, frequens oritur; nec ultra annum durat.

Locus.

A. 6. *Urtica Romana* Ger. *Park. Romana sive mas cum globulis* J. B. *urens, pilulas ferens, prima Dioscoridis, femine Lini* C. B. **Common Roman Nettle.**

J. B.

Radix subterrea plurimas fibras spargit longiusculas, quibus terram firmiter apprehendit, [non alia (inquit *J. Baubinus*) quam *Urticæ* vulgaris] non tamen perinde vivax. *Caulis* quatuor aut quinque interdum pedes altus [hominis altitudinem interdum multum superans *J. B.*] rotundus, ramulosus, infirmior, rigidioribus pungentibus spinulis pro uridâ vulgare lanugine donatur, perinde ut & folia, quæ ad nodos bina opposita quam in illa altis incisa. E foliorum superiorum alis exeunt pilulæ virides asperæ & mordaces, pediculis appende longiusculis, in quibus inclusum continetur *semen*, quod & compressâ laterum formâ, & lubricâ superficie semen *Lini* amittitur, *foliis* præcedentibus fibrillis luteolo pulvisculo plenis.

Spontaneam observavimus in ipsis pluteis oppidi *Yarmouth*, & in arenosis circa *Aldeburgh* locis. In suffocia: inveniri aiunt & in plateis *Romaniæ* oppidi in Cantio, & *Liddle* *prope Romaniam*, *J. Baubinus* *Monspelii* passim in sepius observavit florentem & feminam ferentem mensib. Aprili, Maio & Junio; *Basileæ* in prati.

Locus.

7. *Urtica Romana seu pilulifera altera Parietariæ foliis*. Hort. Paris. **The other Roman Nettle, with Pellitory leaves.**

Caulis assurgit sesquicubitali, tereti, striato, inani, in apicis purpurante, spinulis mordacibus obfuto, ramolo, foliis vestito ex adverso binis, pediculis oblongis infidentibus, minoribus, pro magnitudinis tamen ratione latioribus, quam *Urticæ* vulgaris, in acumen productis, lanugine uridâ hirsuta, per margines serratis, minùs tamen profundè quam *Urticæ* vulgaris, nec ad mucronem ulque. Quæ primum erumpunt folia marginibus sunt integris & æqualibus, *Parietariæ* æmula. E superioribus geniculis, ut in reliquis *urticæ*, quatuor exeunt pediculi, in crucis formam dispositi, singuli singulas pilulas sustinentes hirsutas, quæ postea in quosdam velut *foliolorum* racemulos explicantur. Singuli *folioli* quadrifolii, quatuor obtinent, flammula, apicibus albentibus insignia. *Semina* majuscula, splendens, per maturitatem nigricantia, figurâ & nitore suo *Lini* semina referunt. Radix subest alba, crassiuscula, fibris aliquot donata, quæ tamen hyemem non fert.

Urticæ in pilulas coactis, femine *Lini* æmula, cum *Urtica Romana* vulgaris convenit: foliis *Parietariæ*, &c. ab ea differt.

P 3

Nothratibus

Noftraubis ludico nomine *Mejorana Hispanica* dicitur: cum enim adhuc junior est, adeo Parietarie aut Majorane eadem similis est, utricumque diffimilis, ut facili incautus perfudam cum naribus admovere; unde mordacibus ejus spinulis ex improviso compuncti, risum spectantibus excutiant.

CAP. IV.

De Spinachia.

Spinachia, tam celebre & usitatum nunc dierum olus, Veteribus indicta & incognita videtur. Spinachia autem Recentioribus à femine spinosa dicta est, quamvis reperiatur etiam femine lævi & spinis destituta. C. Bauhinus *Spinage* à raritate in usu medico Græcis recentioribus dictam scribit. Hujus an dentur species diversæ nobis non certè constat. Duas tamen seu species, seu varietates novimus, nimirum

1. *Spinachiam femine spinoso* C. B.
2. *Spinachiam femine non spinoso* ejusdem.

Spinachia femine non pungente, folio majore & rotundiore *J. B.* si à præcedente differat nobis incognita est: C. B. præcedentis synonymam facit. Spinachia femina seu sterilis perperam pro specie diversâ à C. B. ponitur, cum ex eodem cum fertili femine proveant.

1. *Spinachia* Ger. Park. *Spin. mas & femina* J. B. *Lapathum bortenfe seu Spinachia femine spinosæ* C. B. **Spinache.**

E radice tenui, albâ, simplici, paucissimis fibris donatâ, caules surgit pedales, fistulosos, teretes, striatos, in alas divisos. Folia Atriplicis ferè, longis pediculis nixa, inferiora ad basin suam interdum utrinque laciniata, mucronibus acutis; quæ autem in summo caule existunt, distantium processibus velut auriculâs ad basin obtinent, tenui quadam polline, Atriplicis in modum, aspersa. Flores in caulibus à medio ferè usque ad fastigium, in *Mare* herbaceis aut purpurantibus apiculis à calice quadrifolio exeuntibus constant, in oblongis furculis seu racemis è foliorum alis orti, ut in Mercuriali. In *Femina* flores nulli coneruntur, sed tantum apiculi quatuor albi in summo minime. Semina autem ipsa foliorum alis artè adnascuntur, conferta, aliâs (ut nomen docet) spinosa; aliâs lævia, in globulos seu racenulos congesta, majuscula, nonnihil compressa, orbes lata.

Locut. Spinachia ubi sponte oritur nobis non constat. Hispaniæ autem originem suam debere argumento est nomen quo à quibdam vocatur, nimirum *Olin Hispanicum*. Passim in hortis ferè, nullum solum aut cœlum respuens, tum Martio & reliquo Vere, tum Septembri, non horrens ferè emis frigora, quæ si iniqua nimis, Juglandis foliis conservatur ut vere cibum suppeditet, quo tempore semen profert. Martio verò lata intra duos menses perficitur. Autumno lata foliis magis læviari, nam quæ vere feruntur cauleis illico; unde ad pullos Autumno potius ferenda.

Usus. In culinis per totam ferè Europam, (teste Trago & experientia) vix quoquam frequentior est usus pulvis ex Spinachia confectis, quas oleo aut butyro condunt & inungunt, herbâ minime concisa; nonnulli uvas Corinthiâs eis admiscunt. Citra aquam coquitur hoc olus, quod magnam vim humoris inter coquendum remittit, & velut proprio contentum jure alienum alpe nititur.

Inter omnia olera culinaria meo judicio Spinachia laudatissima est & gratissima. Trago. Unde & in omni penè agitudine cibo deligi potest.

Fabricantibus & senibus adstrictioris alvi maximo commendanda est opere; illis imò vel hostibus, ut febrilem astum temperet, his ut alvum lubricet, quod longè melius est quam ut suppelletis & cathartici semper extimulentur. S. Paulus.

Refrigerat & humectat, nitrosa sua qualitate, alvum emollit, gutturis asperitatis medetur & ante tussis confert: nascam faciliè parit nisi zingibere aut alio consimile condatur.

Succus & aqua destillata Stomachi ardorem & roiones mitigare, & lac elicere dicitur. Extrinsecus ventriculo & epati imposita cataplasmatis instat, eorum inflammationes dolorumque tollere creditur.

2. *Spinachia femine non pungente, folio majore & rotundiore* J. B. **The greater unspined Spinache.**

J. B.

Longè major majoribusque est foliis quam Spinachia vulgaris, necnon rotundioribus, exterioribus similibus, quemadmodum & floribus proximè circa caulem ad pediculorum exortum mucronis. Semina sequuntur conglomerata velut in racemulum, Lenticulis ferè paria, rotunda, nullis spinis horrida, cinericei coloris.

Nos Spinachiam femine non spinoso, ut & femine spinoso majorem *Park.* à vulgari spinoso femine specie non differre putamus, sed accidentibus quibdam à loco natali & cultura ortis. Verum examinandum proponimus, an Spinachia femine spinoso, necnon Sp. femine lævi fate semper producant sui generis lobolem, hæc nimirum femine lævi, illa femine spinoso rectam, an interdum diversimodè?

C A P.

CAP. V.

De Mercuriali.

Mercurialis à Mercurio denominationem sumpsit. *Plin.* lib. 25. cap. 5. *Lincolnsis* seu *Parthenium Mercurii* invenitum est, ideo apud Græcos *Hermippon* multi vocant eam, apud nos omnes *Mercurialem*.

Pro Mercuriali speciebus habeo Cynocrambem dictam & Phyllon: addeque tres Mercurialis species agnosco, unam perennem, duas annuas; hæ sunt,

1. *Mercurialis perennis repens*, Cynocrambe dicta.
2. *Mercurialis annua glabra vulgaris*.
3. *Mercurialis annua hirsuta*, Phyllon dicta.

1. *Cynocrambe mas & femina* Ger. emac. *mas & femina*, seu *Mercurialis repens* J. B. *Merc. sylvestris Cynocrambe dicta vulgaris mas & femina* Park. *Merc. montana testiculata*, & *Merc. montana spicata* C. B. **Dogs Mercury.**

J. B.

Plurimis fibrosis radicalis perennibus & lentis, sapore nonnihil dulci, sed fastidioso per terram reptit Cynocrambe tam mas quam femina, nervo duro, fibrarum Hellebori instar factis. Caulis striguntur multi, teretes, concavi, longis internodiis geniculati, pedales, propter terram purpurascens non ramosi. Folia ad articulos bina opposita, lanuginosa, foliis Mercurialis paulò longiora, duarum scilicet triumve unciarum, tenera, [inferiora multò minorâ sunt] acuminata, in ambitu ferrata, pediculis brevibus, gustu nauseoso. Ex alis foliorum pediculi exeunt, in mari quidem breviores, quatuor vel quinque, feminales, unciales ac majores, breviores alios interdum à latere proferentes, quibus insident *stipuli* herbaceo colore præditi, ternis foliolis constantes, quorum medium occupat locum rudimentum, ex cuius acumine emicant apiculi bini, corniculati, extorlim reflexi; loculi hirsuti, compressi, in geminos testiculos Lentis magnitudinis divisi, femina bina continent, dissepimento membranulâ distincta, in uno pediculo tergemina. At in Cynocrambe femina ex foliorum alis pediculi surguntur, tres, quatuor aut quinque uncias longi, tenues, striati, in quibus *stipuli* in spicam digesti mucroni, ternis foliolis herbaceis compositi, in quibus staminula aliquot herbacea, qui nullo succedente femine intereant. Dodonæo tota herba virosi odoris ingratum redolet.

Cynocrambe in sylvis, sepibus, aliisque perinde umbrifos gignitur. Primo vere exit, autumno *Locut.* exaunte, folia & caules marcescunt, radice supserit.

Facultatibus cum Mercuriali convenit Prætorius. Mercurialem sylvestrem olerum more coctam, Tempus. & oleo ac sale conditam inter medicamenta ferositates benignè evacuantia enumerat in libro De Virid. Medicina Pamp. quod è Dioscoride hausit.

2. *Mercurialis mas & femina* Park. *Merc. mas & Merc. femina* Ger. *M. testiculata* seu *M. Dioecialis* & *Plinii*, & *M. spicata* seu *femina eorundem* C. B. **French Mercury.**

J. B.

Folia hujus ad Parietarie folia accedunt, sed glabra sunt, atro virore splendentia & in ambitu serrata, sapore nitroso, calidiusculo & nauseoso. Caulis ei angulosi, spithamei ac etiam majores, geniculati, læves. Ex foliorum alis, femine quidem ligule recte emicant, tenues, quas verticillatis seu in spica ambiunt *stipuli* glomerati mucroni, qui in quatuor foliola herbida sese explicantes, citius apiculorum luteolorum aut herbidorum ostentant, nullo succedente femine pereuntes. Muri autem ex eisdem alis breves pediculi oriuntur, quorum singulis *stipula* hirsuta, nonnihil compressa, hirsutula insident, gemina femina recludens. Radix utriusque tenera & fibrosa, annua.

In hæc descriptio *J. Bauhino* vulgare opinionem sequitur, Mercurialem sterilem *seu* femina, & fertilem pro mari accipiens: cum è contra rationi consonum sit & altarum rerum naturalium analogia, ut sterilis dicatur mas, fertilis femina. Femina enim est in omni genere que fecundat & fructum edit.

Mercurialis reperitur in hortis olitoris, vineis, aliisque locis humentibus ac umbrifos. In *Locut.* maris litore prope Ryde Vectis insule oppidulum sponte & copiose provenit.

Est è numero quinque illarum famolarum emollientium herbarum; abstergit, alvum movet, aquas *Virid.* ac bilem purgat, unde & hodie in enematis frequentissimus ejus usus.

Sunt è nostratibus mulierculis, qui Mercurialem infantibus cum pappâ exhibent, ut alvum solutim retineant, torminâque præcaveant. *Schrod.*

Observatum est omnis generis verrucas hujus foliis vel eorum succo tolli; item semen cum Absinthio decoctum itericis misticè juvare. *Matth. & Ruell.*

Quæ Veteres habent de vi maris ad efficiendum ut mare gignantur, feminae ut feminae, nobis fabulosa videntur & falsa.

3. *Phyllon mariscum & feminiscum* Park. *arrhenogonon & thelygonon* folio incano Monsp. Julanum
J. B. *arrhenogonon* seu *mariscum*, & *thelygonon* seu *feminiscum* Ger. *testiculatum* & *spica-
tum* C. B.

J. B.

Pedales & cubitales habet caules, totos candido tomento pubescentes, & per aetatem lignescen-
tes, qui in ramos ex adverso positis ordine certo abducuntur. *Folia* oblonga, subrotunda, crassifolia,
nervosa, mollia, lanuginosa, incana ad articulos oriuntur. *Flosculi* minimi, in mari quidem
punctuati, brevibus pediculis nixi, vix apparentes ante fructus, sunt duo apices ochre colore
fulido. *Fructus* autem sunt gemelli, testiculati, villosi loculis comprehensi. *Semina* (inquit Loe-
sius) uti minoris Heliotropii exiliunt, immatura albidia, matura verò cyaneo nunct colore, rona-
da & quam Papaveris majora, gustu fervida, & nonnihil pingua. *Radix* lignosa, exilis. In fe-
mina flores spicati racemoseque, ut in Mercuriali femina.

Theophrastus Phyllo Ocynti folia tribuit, & rectè nostrâ sententiâ. Illud inter alia ei cum
Mercuriali, Cynocrambo & Heliotropio minore commune est, ut erute radices temporis sic-
cessu coruleum colorem contrahant. *Clus.* quod & nobis observatum, etiam de caule & fructu.

Circa Montpellier in fossium argenteis & ad vias publicas, præsertim propè aquas oritur;
ut nobis observatum. Clusius multis Hispaniæ & Galliz Narbonensis in locis nasci refert, ubi
Aprilî floret & interdum maturus, ac in regiones frigidiore translatum nonnisi æstate.

Salmiancensis utriusque decoctum omnibus animalibus à cane rabido demorosis propinquant, ma-
gno succellu, ut inquit. Granatenfis verò, Mauritanis præsertim, ad muliebres morbos us-
gno in usu est. *Clus.*

SECTIONIS PRIMÆ

PARS SECUNDA.

De Herbis quarum fructus à floribus aliquantulum remoti seu sejuncti sunt, in
eadem planta.

CONVENIUNT hæ plantæ cum superiore sectionis hujus parte traditis, quod in
flores pariter fructibus contigui non sunt. Differunt quod singulæ plantæ tam. flo-
res quam fructus proferunt, quamvis à se invicem separatos seu remotos.
Sunt & aliæ nonnullæ plantæ flore etiam imperfecto quæ flores à fructibus sejunctos
runt: ut v. g. Lachryma Jobi seu Milium arundinaceum, Maiz seu frumentum Indicum, Spica
ganum. Verum hæ ad aliud genus pertinent.

CAP. I.

De Ambrosia.

AMBROSIA Veteribus *τὸ ἄμβροτον*, Deorum cibus dicitur, quod cum mortales non edant,
vel quod qui eum edunt immortales evadant, ita eximie fragrantie gratiâ etiam Dîs
exposita.

Cum autem unica duntaxat Ambrosia species hætenus cognita & descripta sit, non est cur no-
tas generis characteristicas adhibeamus, cum ex e descriptione peti possint.

Ambrosia Dod. Ger. quibusdam J. B. *bortensis* Park. *maritima* C. B.

J. B. Dod.

Compluribus fruticat statim à radice ortis virgulis [Dod. unico caule fruticis exigui modo ad-
surgere scribit] striatis, rubentibus, subhirsutis, in ramos multos ductis: *folia* suavolentia, Ab-
sinthii communis magnitudine & divisura, albicantia, lanuginosa, sapore aromatico, amaricante
non ingrato. *Flores* secundum ramulos alternatim distiti, subulci, rotundi, muscoli, abique se-
ctu percunt, ut rectè Dodonaus; sub sunt inferius angulosa, terrestris Tribuli instar echinata *capitu-
la* exigua, nunquam florentia, in quibus *semen* nigricans, singulis unicum inest, nigrum, gige-
to virgineo simile & fore par. *Radix* lignosa, simplex, fibris aliquot capillata. Inalbicat & viro-
re tota herba, & gratum odorem spirat.

In maritimis Hæturie arenosis spontaneat: observavimus.

CAP. II.

De Xanthio.

XANTHIUM Græcis dicitur *ἄνθ' τὸ ἔχοντες μίσθ' τὴν τοῖς*, quod flavos reddat capillos: Lappa mi-
nor Botanice ob aliqualem florum & fructuum vestibus adhaerentium similitudinem.
Vocatur etiam hæc planta in Officinis *Bardana*, voce vel Gallicâ vel Hispanicâ, inquit
C. Hofmannus.

Xanthii notæ characteristicæ sunt flores flaminei, inutiles, nec fructui contigui: fructus durus,
echinatus binis intus cellulis bina femina, hoc est, in singulis singula continens.

1. *Xanthium seu Lappa minor* J. B. *Lappa minor*, *Xanthium Dioecordis* C. B. *Bardana minor*
Ger. *The lesser Burr-Dock*.

J. B.

Caule est cubitali circiter, hirsuto, punctis rubris guttato, ramoso. *Folia* alternata pediculis ni-
tuntur tres uncias longis, cauli concoloribus, Tussilaginis foliis quodammodo similia, sinuata & cre-
nata, colore (id quod nomen ipsum loquitur) Xantho, utrinque hirsuta, sapore acrisculo, &
quodammodo aromatico. Quæ foliorum pediculis est ortus plura simul *capitula* se promunt bulla-
ta, *filiculis* flamineis emittentia: quibus tamen non succedunt, sed in ramulis ex alis foliorum
erumpentibus seorsim sine pediculis enascuntur *echini* lappacei, vestibus adherentes, oblongi,
in duos acutos rigidiores mucrones desinentes, qui duobus distinctis loculis toridem grant contine-
hordeacea. *Radix* parva, nec vivax, alba, multas undique fibras crassiusculas proferit, quibus terre
fimiter adhaerefcit.

Gaudet solo lato ac pingui: rarius in Anglia spontaneum vidimus: in transmarinis ad rivulos & *Locus*.
inaquosis scrobibus sæpius & copiosum.

Gustu est subamaro & acri, unde calcascro & siccare colligitur. Usus præcip. (secundum Mar-
tialium) in minera lepre educenda [cum Rhabarbaro exhibitur radix] in lithothyma: extrinsecus
in fruma & tumoribus discutendis [epithema] in capillis luteo colore tingendis; in quem
usum Veteres fructum colligendum præcibant antequam perfectè sicccat, deinde tulum siccit
valè recondi: cùmque usus exigit ejus sextarii semissim aquâ repidâ dilui, mœxque eo caput nitro
ante perfectum illini.

2. *Lappa Canadensis minor* congruens sed procerior. Hort. Reg. Paris.

Procerâ & speciosâ est hæc plantâ, quæ nobis hoc anno [1685] ex semine ab ingeniosissimo Vi-
ro & rei Herbariæ peritissimo D. Hanf. Sloane M. D. misso succrevit. Non tantum procerior est vul-
gari Bardana, sed etiam magis patula & ramosa, ramis latè diffusis, & ipsum etiam caulem longi-
tudine superantibus. *Folia* quàm illius majora sunt, longioribus pediculis nixa, altius incisa, in a-
cutiores apices producta, nervis rubentibus insignita, usque (quod notatu dignum est) supra folii
supinam superficiem nonnihil eminentibus seu elevatis, magis quàm in vulgaris foliis. *Flores* & semina
eodem modo quo in vulgari ex alis foliorum conferta exeunt. *Lappa* quàm in illa multo majores
sunt, spinulis hamatis rariotibus, iis tamen longioribus & crassioribus obliata.

Plantâ hæc maturis è terra exit quàm vulgaris Bardana, semis tamen florēt & semen perficit,
totique viridior videtur quàm illa. *Folia* seminalia longiora sunt & angustiora.

CAP. III.

De Heliotropio.

HELIOTROPION Dioecordi lib. 4. cap. 193. dicitur, quod *τὸ ὄνομα τῷ τῷ ἡλίου συνημισημένον* i. e. quod so-
lia cum Sole circumagat: & *Σκοπιόν*, quod ramuli cum floribus Scorpionum caudæ modo
circumagat. Plinius lib. 22. cap. 21. Heliotropii miraculum inquit sæpius diximus, cum Sole se
circumagat, etiam nullo die, tantus syderis amor. Noctui veluti desiderio contrahit ceru-
leum florem. In Heliotropio Recentioribus dicto nulla hujusmodi ad Solem conversio observa-
tur; ut neque in alia quavis specie plantæ nobis cognita. Plurimæ sunt quarum folia, nec pau-
ciores quarum flores interdum expanduntur, noctu contrahuntur, quarum tamen è numero Heliotro-
pum non est; quod tamen aliis satis accedit ad veterum Heliotropii descriptionem.

Ceterum Heliotropium tricoccum quamvis magnitudine, ut de caulis & foliorum figurâ cum vul-
gari Heliotropio conveniat: flores tamen & semina toto genere diversum arguunt.

Heliotropium tricoccum C. B. J. B. Ger. Park.

J. B.

Radix ei subest lignosa, simplex, paucis apophyllibus fibrata, annua. *Caulis* cubitalis, [pedalis
Clus.] rectus, ramulos incano tomento oblitus, ficuti & *folia*, Heliotropii majoris similia, ma-
jora, sinuata, nervosa, mollia. *Flores* racematim in privatis pedicellis coherent, exigui, luteoli,
nullum

nullum post se semen relinquens. *Siliques* enim nullo precedente flore ex alarum cavis exeunt, ex longis petiolis dependentes, sub foliis quali occultate, tricoceæ, cinerei coloris, asperâ superficie & verrucosa, quibus dehiscentibus *semen* exilit cinereum.

Hæc capta live siliques panis affricatæ florido viridi colore eos inscunt, qui temporis momento in caulem cinnique elegantem mutatur. *Clus.* Panni hi aquæ intincti & expressi cum purpureo eleganti colore imbuti, vini rubri amulo, eorundem usus est ad gelatinas, scribas aliisque epistolâs fecitamenta coloranda.

Circa Monsipsum & alibi in Gallia Narbonensi æstate & autumno in satissimâ proveniunt, ubi ad usus prædictos à rusticis colligitur, & vulgo *Turnesol* appellatur.

CAP. IV.

De Ricino.

Ricinus, Dioscoridi *Κισσὸς Ἰνδική* à similitudine Crotonis vel Ricini animalis, quod semen ejus refert, dicitur. *Kiss* autem vox est Hebræa vel Orientalis, quæ legitur in Prophetâ Johe, cujus significatio incerta.

Ricini notæ genericæ sunt caudex lignosus, fructus tricocei muricati, in furculo peculiari racemati ferè dispositi: semen Ricino animalculo simile.

1. *Ricinus vulgaris* J. B. C. B. *Ric. sive Cataputia major vulgaris* Park. *Ricinus sive Palma Christi, vel Kiki* Ger. Palma Christi.

F. B.

Insigni auctu celeriter adolescit, *caule* crasso, striato, glauco, geniculato, inani, trium, quatuor & plurium cubitorum, superius ramoso, ex obscura purpura nitente & glabro; candido videlicet decolor tenui instar farinæ pulvere, quo veluti conspersus subinde apparet. *Folia* ampla, Corlo Platano & Aceri similia, digitata, in septem, octo aut novem acuminate, serratisque segmenta, in quorum singula nervus è folii centro exporrigitur, dividuntur, atro-virentia, splendida, & interdum acetabuli instar concava, potissimum loco quo segmentorum nervi coeunt, unde è pediculis averlo folio oritur docrantalis, purpurascens, concavus: quanto autem superiora fuerint folia tanto ampliora existunt, sic ut ex his pectus aquantia sit reperire, nullum è vulneris manantia. *Flores* longâ serie thyrsoidæ furculo peculiari racemati insident, è sanguineis crispis flaminibus, quæ terna è fructus rudimento emicant, conflat: quibus muricata triquetra vascula cedunt, quæ *semina* claudunt oblonga, Ricini animalculi amula *Dod. foris* livida & maculosa, p. teriore mollâ candida, quæ capitulis per-maturitatem filis ac rimas agentibus, cum impetu eadunt. Ac præter flores dictos videre est in eodem thyrsu mucosâ glomeratâ nucamentâ coloris hæ bacci, quæ nullo relicto fructu tandem marcescunt. *Radix* subest simplex, longa, crassa, dum candida, crebras circumcirca fibras emittens.

Locut.

Seritur apud Germanos & Gallos (inquit *F. B.*) non modò ad spectaculum sed etiam ad utilam adversus talparum injuriam, quas ferunt Ricinum fugere. Annua verò in Germania sum est, atque etiam in Anglia. Verum in Creta multos perdurat annos, & in tantam excrevit altitudinem ut non nisi scabulis admotis possit confendi, quod Bellonius tradit *Observat.* lib. 1. cap. 15. *Clusius* quoque Ricinos crassitudine humana, altitudine trium hominum, multis prægrandinis ramis brachiatis, & multis annos durantes in maritimis Batice observavit, cujus exactissimè congruentes descriptioni Dioscoridis. Nos quoque in Sicilia Ricinum arbutulum Sambuci æmulum, lignosam & satis longævam, in sèpibus frequentem observavimus.

2. *Ricinus Americanus* Ger. Park. *Americus, Curcas Incolis* Clus. not. in Monard. *Ric. Americanus major* semine nigro C. B. *Ric. major Americanus Curcus dictus & Faba purgatrix* Indæ Occident. J. B. *Munday Guacu Brasiliensis* Mærggrav. & Pilonis. *Palmes Lusitanis, Ricinus Americanus folio Staphylegæ* C. B. app.

Mærg.

Arbor est in Ficis magnitudinem & figuram excrefcens, ligno molli & fragili. *Folia* habet cæca ramos inordinate posita, quolibet suo pediculo semipendulo longo insistent: suntque viridia, à tæctum mollia, foliis Ficis aliquo modo similia, sed non ita profundè secta, verum subromunda, & anterius in tres angulos delineata [C. *Bauhinia* folia pallide virentia, pediculis oblongis & hirsutis aspersi donata, interiora ad foliorum Ficis formam nonnulli accidentia, & in lacinis quinquè de vili, superiora verò quæ Staphylidis agrie foliis similiora, in rernas lacinas secta sunt, omnia verò per circumferentiam crenis acutis exasperantur, & nonnulli pubescent, ita ut atactu mollia sint.] Lignum & folia fundunt è lacteo æquofum succum. *Flosculus* ferè copiosus racematum, parvis pæntapetalos, petalis anterius viridibus, deorsum incurvatis, in medio flavis flaminibus, quæ de campanularum stellam referunt, subdulcis odor. Sequitur hos *fructus* tubinate figura, seu instar Juglandis mediocrius, & ejusdem magnitudinis, primò viridis, mox flavus, ut plene maturus sub-cilicis live niger, qui sponte finditur in tres partes, quavis sex constare videtur. In quolibet fructu sunt tres nuclei, magnitudine & figurâ pineis similes, in tribus concamerationibus distincti, cortice nigro corticis Castaneæ crassitie recti, & in extremitate sunt macule albe [Harum alii non meminerunt] Nucleus albus, instar cuticulæ ovi, exterius etiam punctuli albi obducus.

Valid

Validè purgant tres aut quatuor nuclei comesti, & quidem nimis si pellicula interior non separatur, idò semper admienda.

Arbor facilè transplantatur, nam ramus decisus & terræ infixus aliam arborem progenerat, idò ad læpes vivas faciendas cum hortos usurpatur.

Arborem hanc pro Ricino Americo *Clusius Curcas* dicto habet Piso, & rectè, quamvis in descriptione fructus non meminit operimentum illius tuberculis aspersis non esse oblitum, ut in vulgari Ricino, sed lavæ & cinerei coloris. Huc etiam eandem omnino plantam esse minime dubio quam C. *Bauhinia* in appendice ad pinacem sub titulo Ricini Americani folio Staphylagrie describit, cujus ramum duntaxat sicum vidit. Idèquæ eandem plantam bis ponit, pro duabus distinctis.

Hæc arbor videtur esse quam *Quandajohannis* 3. nomine describit Franc. Hernandez, quamvis icon non conveniat.

Ex is quæ de nucleis hîc tradunt Auctores liquidò constat (inquit *Joannes de Laet*) cum summa cautione exhibendum esse hoc purgans medicamentum, & summam esse habendam rationem atatis & virium illorum quibus datur.

- * 3. *Ricinus major Africanus, Syriacus vel Aegyptiacus* Park.

Hujus generis meminit Camerarius in Horto, semine duplo majore quàm precedentis, minis palido aut maculoso, è Syria allati.

- * 4. *Ricinus minor* Park. *Americanus minor* C. B. *Eraway*: Clus. exot.

Vulgari Ricino omnibus partibus minor est, præcipuè verò semine.

- * 5. *Ricinus Americanus tenuiter diviso folio* Breynii.

Breyn.

E *purgatrice Avellana* Monardis Planta rarissima enata est *Papaia* panè arbutula minoris formæ, quæ toto æstatis autumnique tempore vix selsquipedalem altitudinem obtinebat. Ea à radice *Caudex* rectum, lævem, rotundum, geniculis omnino destitutum odebat, pollicaris crassitie, ac subviridis cum purpurascens quodam intermixti coloris, Serpentinariæ instar maculis oboleto aspersum. Hujus fastigium foliis ornabatur, inferius glaucis, superius atro-virentibus & splendentibus, magnitudine & divisiâ Aconiti seu Geranii batrachoidis, substantiâ autem Ricini, & quodammodo etiam figurâ, quæ in septem, octo, novem, imò & decem acuminata, à Coronopii foliorum instar laciniata, segmenta (in quorum singulis nervus rufescens è folii centro exporrigitur) ad gyrum, in quo segmentorum nervi coeunt, unde è pediculis longus averlo folio oriebatur, diviebat. Inferiora horum foliorum latissimum ad tempus virorem cum luteo tristi commutabant colore, atque tandem decidebant, relicti tamen quibuldam subviridum macularum in caule vestigiis. *Flores* nullos proferebat, multò minus fructus. Hi tamen [aliunde accepti] Juglandis minoris sunt magnitudine ac ferè facie, rotundi nempe, & à medio corpore paulatim in micro-nem desincentes, cordisque humani formam quodammodo representantes, tenui è cinereo candicante, nonnunquam ad fuscum inclitante cortice, leno & molli constantes, qui exterius octo nervis à summo ad imum ductis, fibris frequentibus intercurrentibus distinguitur; & interius in concamerationes duas separatur: In quarum quavis *semen* magnitudine, colore ut & figurâ ferè Avellana exoletam, vel potius (cum pene triangularem & altera parte semper planam) Castanellam peregrinam *F. B.* referens, continetur, putamine tenui, Nucleo candido, solido, subdulci, substantiâ Avellanae haud ablimi: qui in Medicina apud Hispanos in India Occidentali degentes percolabris, & alio evacuande servit.

- * 6. *Ricinus minor Indicus Solani foliis* Breynii.

Breyn.

Rami, qui duo Autori fuere hujus plantæ, selsquipedalis erant longitudinis, teretes, glabri, inanes, diluto virore tincti, ac enodes: quos è contrario correspondentiâ *folia*, laxis dentibus circumferrata, pediculis panè uncialibus insidentia ambiunt, Solani non admodum dissimilia, longiora verò magis venosa, ac teneriora, & substantiâ Ricini, eo ferè etiam colore, utpote superius saturatè, inferius dilutè virentia, ac ibidem nervum, venas, fibrâque magis conspicuas habentia. E lingulis horum alii singuli furculi, *Flosculus* longa serie mucosos racematum sustinentes, unciales prominent; in quorum nonnullis *fructus* jam unus, in aliis jam duo, pedunculis teneris dependentes videntur triquetri, magnitudine, formâ & colore à Lathyridis nihil discrepantes, nisi brevi quadam incanè quæ languine, instar Tuliparum caulium, aspersi essent. Hi maturitatem adepti dissiliunt in tres capitula, quarum quælibet in partes duas cum impetu se aperit, & semine coloris lividi, Lathyridis non majore, at magis splendente, maculisque nigris, Ricini in modum majoris è Guinea elegantè variegatè se exonerat.

Similitudinem aliquam cum *Pineis nucleis* Acothe habere videtur. *Cadel-Avaca* Hort. Malab. florum & fructuum situ à planta descripta differt: siquidem *Cadel-Avaca* flores ad extremitates ramorum proveniunt, cum tamen hujus flores inter folia compareant, ut adnotavit doctus. Joan. Commelinus, ad *Cadel-Avaca* plantam dictam.

- * 7. *Ricinus*

- * 7. Ricinus parvus Orientalis Dende dictus; quibusdam & Faba purgatrix J. B. Ricinu Americanus falsè creditus, Dende Serapionis & Abelmoluch Mauritanorum Imperato C.B.

Hunc fructum ita describit *J. Bauhinus*, Dimidio minor est Ricino Americo, cortice tectus cinereo, maculis hinc inde pullis aspersis, gibbo, altera parte elatiore pauloque planiore, tribus interdum elevatis costis conspicuo. Cornu vulgari simili tenui pellicula involutus subest nucleus, bipartitus, consistentia Ricini majoris Americani, sed colore pallido: saporis non ingrati, acris, & fauces diu multumque vellicantis. Faba purgatrix Monardi quæ Carthagine & Nombre de Dios nascuntur huic Ricino Orientali seu Dende subjungit *J. Bauhinus*. Haec autem, describente Monarde, nostris similes sunt sed minores, ejusdem cum nostris formæ & coloris, pelliculâ quadam tenui ut ceparum tunica extense illas per medium interfecante quæ cum cortice abijcienda est. Clusius diversum sentit. Interim querendum est, An & quid differat Dende à Ricino Americano minore C. B.

* *Heliotropio similis aliquo modo J. B.*

J. B.

Frequentes per humum supinos spargit *caniculus* palmares & sesquipalmares, ramis multis brachiatis, tenues: *foliis* veltitis ex viridi cinereis, asperis, semunciat angustioribus, oblongis, & per extremum rotundis. *Flores* luteolos excipiant *stilique* oblongæ, in stylum desinentes, cineræ, hirsutæ, duobus loculis totidem *seminibus* rufa continentes. *Radix* parva, lignosa, alba. Ab Agerio in Austria collectum habuit *J. Bauhinus*. An hæc planta hujus loci sit nescimus: si florem tetrapetalon habeat, ad *Thlaspi potius* referenda est.

SECTIO SECUNDA.

De Herbis flore imperfecto, semine triquetro.

CAPUT PRIMUM.

De Helleboro albo.

Helleborus, autore Etymologo, Græcis dicitur *ἑλεβορος* seu *ἑλεβορος*, quod esu perimat. Verum Latinis dictum volunt quod mentem vertat. Scribitur & *ἑλεβορος*, sine aspiratione. Duorum generum est, albus & niger. Hi quamvis nomine, & aliquatenus etiam viribus continent, facie tamen externâ minimè; unde & toto genere nobis differunt. Flore sex foliolis constructo, semine triquetro cum Lapatho convenit; ab eodem differt foliis nervosis, tenuioribus, liris striatis & velut plicatibus; radice fibrosa, purgatrice, emetica & stermtoratorî vi prædita.

1. *Helleborus albus* Ger. J. B. *albus vulgaris* Park. *albus flore subviridi* C. B. *ἄλβητος ἑλεβορος*.

J. B.

Helleboro albo *radices* subsunt fibrosæ, albæ in caput collectæ: *Caulis* bicubitalis interdum, tenuis, *foliis* supatis quorum pediculi caulem involvunt. Sunt verò ipsa folia formâ quidem quodammodo Plantaginea, vel potius Gentiane similia, longitudine verò pedali, haud multo angustiora, mollia, liris densissimis striata, & veluti plicata, subhirsuta. Caulis à medio ferè ad cacumen usque ex foliorum quorundam parvorum alis thyrsos emittit palmares & sesquipalmares *florem* cæberimorum, semis ex herbaceo albicanibus foliis radiatis constantium; quibus succedunt *seminibus* parva, longiuscula, triquetra, albicantia, nuda, nec ullo præter florem folliculo aut vasculo tectis, ut rectè Parkinsonus.

2. *Helleborus albus præcox atro-rubente flore* Park. *albus flore atro-rubente* C. B. *albus præcox* Ger.

Foliis longioribus, tenuioribus magisque caducis: *caule* prociore, paucioribus foliis cincto, *floribus* atro-rubentibus; quodque priorem ortu seu germinatione prima menstruo minimum patio anteverat; à superius descripto differt.

Gaud

Gaudet Veratrum album montanis & asperis; non modò in Græcia, Italia aut aliis calidioribus regionibus; verum & in Germaniæ ac Helvetiorum montibus vires. Mos in montosis pascuis palustribus propè summam montis Jura offendimus copiosissimum.

Hellebori albi radix (quæ sola hujus plantæ pars in utrumque medicum venit) ob violentiam purgationis quam per superiora ac inferiora movet, utrum purgandi internum soli ferè Helleboro nigro reliquit *Sched.* potest tamen (inquit Tragus) per viginti quatuor horas vino aut oxymelle macerata, posteaque rescicata, 3℔. pondere cum vino exhiberi furiosis & melancholicis. Helleborum utrumque, dicit Gesnerus, [si cum aceto & melle temperetur & decoquatur ut syrupus fiat] asthma, dyspnoeam, epilepsiam) *ἑλεβορος* sæpe utilissimè se expertum esse: alvum enim, urinam & meatus omnes, etiam cutis, mirificè nullâ molestiâ expurgare.

In usu Hellebori albi (inquit C. Hofmannus) duo præcipue videnda, alterum ut morbi sint perniciatissimi, alterum ut vires consent, hinc non debet radix hæc senî, puero, fæminæ ullivè delicato dari. Accedit tertium, nè quidquam fiat nisi prægressa & corporis & Hellebori diligenti præparatione.

Vetustissimus mos est dandi cum Raphano, idque tripliciter, vel enim Raphanum radicibus transfixum ibique per viginti quatuor horas relictum [radicibus abjectis] dabant: vel Raphanum b. m. transfixum in oxymelle infundebant, & oxymel solum offerebant: vel Raphanum ita habitum per noctem relinquebant, manè abjectis Helleboris in oxymelle infundebant, oxymelle propinabant. Optima ejus preparandi ratio (inquit Parkinsonus) est ut succo Mali Cydonii infundatur, aut Cydonio induta in furno aut sub cineribus coquantur. Quin si ab Helleboro sumpto stranguationis periculum imminet, Cydonia comesta eorundem succus aut syrupus præsentaneo remedio sunt. Radix in aceto decocta, ac in ore aliquandiu retenta dolorem dentium tollit. In lixivio decocta, si eo caput abluatur, pediculos & furfures enecat & abstergit; idem unguento aliquo permixta efficit a scabies, impetigines, scirpignes sanat: animalia pleraque interimit, talpas, mures, lacertas, aves, &c. in pasta exhibita. *Trag.*

Pulvis naribus inditus sternutamenta movet unde & Anglicè *ἑλεβορος*, i. e. sternutamentaria herba seu Parmacia dicitur.

De Hispanorum toxico ex succo radicum in vase fictili fermentato confecto, quo sagittas intingunt ut vulnere infanabilia infligant, consule Parkinsonum, & Jo. Langium Epist. Medicinæ lib. 1. Epist. 68. Maximè mirum alicui videri possit quod venenum hoc eptum nullam saltem lethalem noxam inferat sed tantum vulnere insutum, adeoque sanguini permixtum; verum idem est de veneno viperino, quod intrò assumptum nulla perniciosa symptomata inducit, verum sanguini immixtum per vulneris aut puncturæ officium maximas illico tragedias excitat, & in opportunis remediis occurrat, brevi animal interimit.

Cæterùm Helleborus uterque in furiosis & insanis sanandis olim fuit celeberrimus; neque nunc nisi in morbis magnis, ut Epilepsia, vertigine, mania, hydrope, ichiade, convulsione & similibus adhibendus est.

CAP. II.

De Lapatho.

Lapathum, Græcis *ἁλῶπις* seu *ἁλῶπις* seu *ἁλῶπις* i. e. *ἁλῶπις*, movere, evacuare dicitur, quia foliorum ejus decoctum alvum emollit; Latinis Rumex, à rumo, i. e. fugo, quia folerent succum ejus exsugere. *Voss.* Note Lapathi generica sunt semen triquetrum splendens, foliis hexaphyllos, i. e. sex foliolis constans, quorum tria semen obtineant, acutè interdum adherentia.

Lapathum in tria genera subalterna dividi potest: Aliud radice est purgatrice, *Rhabarbarum* dictum: Aliud foliis acidis *Acetosa* & *Oxalis* denominatum. Aliud denique foliis magis insipidis, sapore oleraceo, *Lapathum* simpliciter generico nomine dictum.

Primi generis tres species novimus, nimirum

1. *Rhabarbarum verum* Ger.
2. *Hippolapathum rotundifolium* vel *Pseudo-rhabarbarum Monachorum*.
3. *Lapathum majus* seu *Rhabarbarum Monachorum* J. B. *Patientiam vulgè dictam*.

Tertii septem, si modò Lapathum pulchrum Bononiense sinuatum reverà specie distinctum sit ab Oxylapatho vulgari. Ex sunt

1. *Hydrolapathum majus*.
2. *Lapathum vulgare folio obtuso* J. B.
3. *Lapathum folio acuto crispo* C. B.
4. *Lapathum acutum* seu *Oxylapathum* J. B.
5. *Lapathum folio acuto, flore aureo* C. B.
6. *Lapathum pulchrum Bononiense sinuatum* J. B.
7. *Lapathum folio acuto rubente* C. B. *alii Sanguinem, & Sanguis Dracem.*

Q

1. *Rhabarbarum*

Cum hac specie convenire nobis videtur *Lapathum acutum* minimum *J. R. C. B. Ger. Park.* Si quidem *J. Baubini* omnibus partibus minus *Oxylapatho* vulgato, cetera ei similitudinem scribit: interim, (pergit) hoc peculiare habere videtur, quod statim à radice ferè caulis in alas incipit dividi, in quibus flores ex certis intervallis verticillatim nascuntur, mucosi, luteoli, singulis ferè verticillis ad appositio folioli ligulae instar, quo verticilla tamen extrema carent. Nota hæc non sufficiens ad differentiam specificam arguendam, nam & *Lapatho* acuto vulgari ubiqueque provenit flores verticillati ferè sunt, appositio foliolis ad singulos verticillos: quod autem caulis statim à radice in alas incipiat dividi, natalibus imputandum censio.

Evet.

Simon Paulus in scabie & prurigne plurimum laudat decoctum radicem *Oxylapathi* cum vel sine decocto *Rheoris* galli gallinæ, si pars affecta co ablatur.

Ad hujusmodi affectus duo sequentia remedia proponit, ut insignia, 1. R. succi *Oxylapathi*, *Rhabarbari* Monachorum, Rad. *Chelidonie* maj. an. 5j. pingued. lactis 3vj. Mistra coque ad succi fere consumptionem. Adde *Diapompholygos* 5j. *Cerussa* 3ij. *Alumini* 5j. *Thuris* 5℥. *Sulphuris* 5j. Mistra deinde diu multumque agitentur in mortario pistillo ligneo vel plumbeo. Quod si inter agendum fœcus fiat, addatur semper pinguedo lactis, ut fiat linimentum mollius.

2. Rad. *Oxylap.* *Althææ* an. 3℔. *Helenii* 3℔. *Herb. Aristolochiæ*, *Scabiosæ*, *Nummulariæ*, *Plantag.* an. Man. 3℔. Coque ad putrilagineum in l. q. aquæ fluviat. Trajiciantur per setaceum raturus. Addatur deinde flor. *Sulph.* 5j. *Balsami* *Pervuriani* parum. F. l. a. linimentum ad Scabiem.

Baccharis multi & aliis cum certissimum ad serpignes tollendas remedium communicavit pulverem radicem *Oxylapathi* plani cum aceto mistum. *Sim. Paulus.*

Sola fricatio radices *Lappati* [i. e. *Lapathi*, forte de hac specie intelligit] delet imperiginem. Expertum à me sepius. Ex *Observationibus* Marcelli Cumani ab Hieron. Velschio editis excerptis & ad me transmissis *D. Barn. Soame.*

Lapathi acuti radix *Cerevisiæ* infusa laudatissimum *Antiscorbuticum* habetur. *Willis de Scorbuto.*

Oxylapathi radices decocto vel seorsim, vel cum aliis specificis mixtæ, in Ictero sanando, eximi usus sunt. *N. B.* Caro quæcumque quantumvis vetus & dura, si cum *Lapatho* cuspulæque generis coquantur, mollis & tenera evadit. *Latham. Hort. lanitat.*

Pulvis seminum *Lapathi* hepar roborat & fluxus alvi quoscunque sistit. Est quidem Medicamentum obviu & ubique parabile, verum usui non contemnendi: Ego ei interdum admisceo pulv. rad. *Tormentillæ*, *Jacch. ros.* & pulv. putaminum ovorum. *D. Bowle.*

A. 8. *Lapathum folio acuto flore aureo* C. B. *Lapathum anthoxanthum* J. B. *Golden Dock.*

Radice est brevi, furculosa, fibratâ, durâ, lignosâ: caule nunc simplici nunc multiplici anguloso, altitudine palmari aut dodrantali; foliis oblongis, angustis, flavicantibus: floribus in summis ramis confertis, inferioribus in verticillis habitioribus compactis, colore flavicante. Semina perexigua sunt & pallidiora quam reliquorum congenerum.

Locut.

In palustribus & uliginosis locis sponte exiit: Juxta *Swarfston* pontem ad *Trentam* fluvium copiose, necnon prope *Crawland* oppidum in insula *Eliensi* aut *Lincolniensi* comitatu. Observavimus etiam semel *Middletoni* in *Warwicensi* agro in fossis juxta aedes *D. F. Willughby.*

9. *Lapathum pulchrum Bononiense sinuatum* J. B. *The fiddle Dock.*

Ex crassa radice multa folia, duarum pleræque unciarum pediculis ejusdem penè longitudinis prosteri, unciam plus minus lata; in medio profundo utrinque sinu ex adverso respondente, exte mutata subrotunda, ut nucum illud instrumentum nostratibus a *Violæ* dictum figurâ suâ imitentur. E medio foliorum caulis pedalis, nonnumquam sesquipedalis exiit, in plurimos ramos incurvos brachiatus. Ad singula genicula flores herbaceos mucosos cæterorum *Lapathorum* more profert: quibus singulis succedunt terna foliola angulosa dentata, continentia femina triangularia subnulla.

Locut.

In arvis & pascuis circa *Londinum*; & in agris *S. Georgii* dictis prope *Saulthwark* copiose profert. In *Helvetia* itinerantibus passim se nobis obtulit: unde non est cur è *Bononia* natales ejus arceamus.

Descriptio quam adhibuimus partim è *J. Baubini*, partim è *Morisoni* Historia desumpta est, cum planta ipsa ad manum non sit. Est cur dubitemus an hoc à *Lapatho* acuto seu *Oxylapatho* specie differat necne. *D. Magnol* *Oxylapathum* vulgare foliis nigrè ludere scribit, modò acutis, modò subrotundis, sepius etiam sinuatis.

10. *Lapathum folio acuto vulcente* C. B. *Lapathum sanguineum* Park. *Lap. sanguineum, seu Sanguis Draconis herba* J. B. *Bloubloet.*

J. B.

Facilis est hujus à reliquis *Lapathis* discretio, sanguineo succo quo scatet, nervis per folia *Lapathi* minoris acuminata crebris discurrentibus, varicose implexu ruborem sanguineum virentibus foliis conciliantibus, quorum succus & manus & altam primum purpureo, mox in cæruleum de generante colore tingit: quo simul & pediculi foliorum turgent. Reliqua effigiatu non abstinis *Lapatho* acuto, nisi quod magnitudine superetur.

In

In hortis scribit pro olera: *Junio* floret & semine decido facile se propagat.

Folia alvum cient in julsulo, aut expressis succis sanguineis totius plantæ. *Leb.* Nitrosior *Oxylapatho* esse deprehenditur: reliqua sunt cum eodem communia. Semen pulverisatum & in alio decocto affringente potum singularem habet efficaciam in sistendis nimis mensibus & similibus fluxibus. *Camer.*

11. * *Lapathum Chalepense folio acuto, seminum involacris profunde dentatis* Morison. *Sharp-pointed Nicppo Dock.*

Hujus caulis valde ramosus ascendit ad altitudinem sesquipedalem, ad cujus singula genicula nascuntur folia acutum. Flores ibidem producantur confertim nascentes, herbacci; atque singulos deciduos sequuntur involucria valde dentata, quasi spinosa, in quorum singulis singula continentur femina triangularia, ut in cæteris hujus classis.

Plantam hanc ipse nondum vidi; descriptionem ejus è *D. Morisoni* Historia mutuatus sum.

12. * *Lapathum maritimum sinuatum* J. B. *Lapathum maritimum satidum* C. B. Park. *Strong-kneed Sea Dock.*

C. B.

Radice est & caule atro-rubente, pedali, incurvo: quem folia atro-rubentia, subrotunda, longis pediculis donata, & uncialia, interdum sinuata, communiter alata ambiunt, ex quorum sinu ramuli exurgunt, similibus foliis cincti, quorum superiora leviter per ambitum dentata sunt. In caulis summo stesuli quadrifoli, mucosi, quasi in spica dispositi, quibus utriculi foliacei, subrotundi, satis exigui semen continentes succedunt. Hæc dum viret gravis odor est & in maritimis non longè *Monfpecho* provenit.

Hæc planta, si modò rectè à *C. Bauhino* describitur, *Lapathi* species esse non potest, cum flos ejus quadrifolius sit, omnis autem *Lapathi* hexaphyllos, ut de vasculis feminalibus nihil dicam. *D. Magnol* in *Botanico suo Monfpehensi* *Lapathum maritimum sinuatum* *J. B.* hujus synonymam facit; nec sine præter rationem, cum & descriptio & locus conveniant. *Lapathum* autem maritimum sinuatum *J. Baubini* f. describit.

Cauliculis emittit: humi procumbentes, aliàs oblique erectos, dodrantales, in ramulos divisos angulosos atque striatos, quibus folia uncialibus ferè pediculis hærent, alternatim posita, lacinata, duabus insignibus lacinis imam partem in totidem appendices dividuntibus, figurâ oblongâ, è quorum sinibus ramulorum exortus est, qui velut in spicas longas ex feminali intervallo *stiles* minores aggestos habent, obsoleti coloris & ex luteolo virente quodammodo albicantes. Radix rufescens, simplex ferè, paucisque fibris donata.

D. Magnol ob acuitatem quam habet ad Acetofam refert hanc plantam. Nos ad aliud genus pertinere putamus; verum quoniam à tribus magni nominis Botanice hic fuerit collocata, nec nos quod pertineat certo sciamus, nolimus eam temere loco movere, donec de numero petalorum in flore, & figurâ feminis & vasculorum feminalium certius elocet fuerimus.

In fabulosis monticulis parùm ultra *Cetium* montem, quo repectu suo occupat, Collegit *D. Mac-Loch.* *gnol.* *Cherlerus* apud *J. B.* *Junio* cum flore circa *Aignes mortes.*

Præter hæc à nobis aliisque visas & descriptas *Lapathi* species, alias adhuc aliquamultas à se observatas producit *Abrahamus Muntingius M. D.* & in patria Academia Groningensi Botanices Professor. Eæ sunt,

1. *Lapathum* Chinesc longifolium, sive *Rhabarbarum* longifolium vel verum *Matthioli*, quæ cum sit *Planta pentapetala*, flore cæruleo, non est hujus loci.

2. *Lapathum* longifolium nigrum palustre, sive *Britannica Antiquorum* vera, vel *Hydrolapathum* nigrum. Quod idem esse putamus *Lapatho* aquatico fol. cubitali C. B.

3. *Lapathum* Virginianum sive *Britannica Americana.*

4. *Oxylapathum* plantum paludosum.

5. *Oxylapathum* vulgare minus.

6. *Oxylapathum* minus dentatum.

7. *Oxylapathum* fibrosum seu *Bulapathum* *Plinii.*

8. *Oxylapathum* tuberosum *Americanum.*

Hæc plantas prolixè describit *Muntingius* in libro de vera *Antiquorum Herba Britannica.*

Verum quoniam longæ verborum ambages Lectori plerumque tedium excutere, resque ipsas obcurare potius quam illustrare solent, omisissimis minus necessariis, usque que vel omnibus in genere *Lapathi*, communia sunt, vel his quæ à *Muntingio* noviter inventa & descripta suspicamus, descriptiones contrahere conati sumus, ne eadem multoties repetere cogereur.

Lapathi omnibus in genere convenit florem habere non deciduum aut fugacem, sex foliis, cum totidem staminibus, suos apices gestantibus, compositum, quorum tria interiora magnitudine aucta & continentia semen triquetrum splendens, & plerumque spadicem aut nigricans amplectuntur.

His quæ à *Muntingio* descriptæ sunt commune est, Nervum seu costam habere infernè prominulam in medio folio, secundum ejus longitudinem excurrentem, è qua hinc inde nervuli ad foli latera producti, & ibidem semicirculariter coeunt cernuntur.

Item cum folia ipsa, tum eorum petiolo & nervos medios maculis & punctis rubentibus contaminata habere: petiolo subrotundis inferius sed striatis, superius planos.

Cæterum *Muntingius* duobus nominibus nobis reprehendendus videtur. 1. Quod non indicet locos particulares, in quibus singulas species viderit aut invenit. 2. Quod non dicat, quæ species

cies novas & à se primùm observatas, quas ab aliis ante se, quibuscumque nominibus traditas aut descriptas putet. Quae certe nobis paulo hebetioribus plus lucis affundissent ad eas ritè intelligendas & discernendas, quam descriptione partium etiam verbosissimae.

* 13. *Britannica Americana seu Lapatum Virginianum* Munting.

E radice crassa, variè divisa, & fibrosis appendicibus onusta, exterius fusca, internè è rubro lutea, medulla in vestigiis è fusco rubra, circulo quodam albo intrinsecus exornata, substantia humida & solida, per fessitatem tamen spongiosiore, succulenta, modicè, gustu amara & adstringente, ac ore masticata succum quasi luteum exhibente. *Folia* edit non adeò copiosa, arcuè quasi compuncta, sursum magis quam deorsum vergentia, magnitudine varia, in planta nondum florente minor, breviora & rotundiora, in florente maiora & acutiora; infima cum petioli scilicet pediculis circiter longa, 6, 7ve digitos lata ubi laevissima, in acutum mucronem parùm se contorquentem sensim desinentia, modice crassa & pinguis, superne herbacea, infernè è viridi subcaerulea, quae tamen inferne parùm aut nihil ruboris ostendunt, gustu valde adstringente & acida, petioli crassi, nec plus quamque uncias longis mixta. E quorum medio mense Junio erumpit *caulis* tripedalis, pollicem crassus, teres, striatus, cavius, viridis, ad gemula tamen seu foliorum sedem annulo plane rubido, digitum lato cinctus, foliis hinc inde adnatis, & deorsum plerumque vergentibus, infimo micant minoribus, & sensim angustioribus ad fastigium usque vestitus: è cuius apice primò inter folia et annexa, ut in aliis Lapatibus, Julio mense flores producuntur. Qui tamen caulis polle in paucis qualesdam partes transverfas, admodum angustas, ac à se invicem separatas dissipatur, quibus interius pauca quaedam foliola adherent. Flores & semina ut in aliis Lapatibus, à quibus tamen omnibus præter præcedentem differunt, quòd albidæ gemmulae planè lanuginosae ipsi corum folia ab utraque parte adnectantur.

Fructus minus patens, in regionibus septentrionalibus per hyemem reponi desiderat.

* 14. *Lapatum planum paludosum* Munting.

E radice modicè longa, digitum crassa, & in quasdam partes rectè transversas divisa, colore ut in Britannica vera, lapidis experte, necnon admodum adstringente. *Folia* profert non multa Acetose vulgaris effigie, plana & explicata, vix manum longa, duos digitos fere lata, è basi latiore in mucronem desinentia, viridi colore, consistentia duriuscula, pediculis longis nitentia, marginibus planis, interdum nonnihil velut plicatis, costà medià superne interdum rubra, parum amara, nec non valde adstringente, inter quae & alia quaedam minora, longioribus pediculis, plana modicum mucronem hincientia, substantià atque effigie Acetose vulgaris persimilia. E quorum medio mense Maio unus, vel pro magnitudine plantae duo *cauliculi*, recti, bipedales circiter, tenues, lutescenti, teretes, striati, rubri plerumque, interdum pro natura loci ex parte virides affurgunt; his hinc inde raro à se invicem distantes, ut quae ad radicem latioribus, planioribus, brevioribus atque in obtusum mucronem desinentibus, Acetose vulgaris similibus vestitis: inter quae à supero parte ramuli tenues, ceteris Lapatibus speciebus fere omnibus numero frequentiores, permutatis foliis minoribus, & in acutum plane desinentibus necnon suo in virore ad feminis perfectionempe severtentibus onusti, oriuntur. Stiloculi verticillati ad articulos dispositi sub finem Julii aperiantur.

Semen pusillum, triangulum. Stiloculorum foliolis tribus internis tres gemmulae ex albidis rubentes oculos protuberantes non iniquè efformantes externè adnascuntur: quod nos in Oxylapathi etiam stiloculis observavimus.

* 15. *Lapatum vulgare minus* Munting.

E radice fere lutea, digitum vix crassa, sex circiter digitos longa, in acutum desinente *folia* possunt digitum plus minus longa, ac pollicem [transversum] lata, in obtusum mucronem desinentia, superne hilaribus viridia, infernè pallidiora, pediculis tenuibus harentia, plerumque plana, raris nonnihil quasi crispata, gustu ingrata, atque nonnihil interdum amaritiae quadam accessente. E quorum medio *cauliculus* producit tenues, scilicet pedalis aut cavius, teres, parùm rubescens & striatus, varios in ramulos, transversos, graciles divites, quibus nonnulla exigua foliola, inferius acutiora, ab utraque parte, raris disposita adherescunt. Ad quorum exitum è caule stiloculi articulatim dispositi proveniunt. *Semen* pusillum, fuscum.

In hisce potius quam paludosis oritur.

* 16. *Lapatum minus dentatum* Munting.

E radice tenui, tuberosa, manum transversam longà, tam internè quam externè pallide lutescente, *Folia* edit pauca, inferiori parte iuxta se posita & quasi ex uno loco emergentia, pusilla, digitum longitudinem vix continentia, brevibus admodum petioli, ad basin circiter pollicem lata, indeque se contrahentia in acutum mucronem tandem desinentia, superne gratè virellescentia, infernè pallidiora, solo plerumque incumbente, raris supra illud elata, undique fere plana, marginibus ex parte rubidis, parumper incis, aut gratè dentatis, gustum valde tenuiter ferientia. *Caulis* plerumque unicus, valde gracilis, scilicet pedem plus minus longus, teres fere, parùm striatus, cavius, colore spadiceo; non admodum altè supra solum in quinque, sex, vel septem ramulos transversos, ab utraque parte provenientes dissipatis, quibus foliola quaedam exigua, vix tamen aut in

hil crenata, verum inferioribus planiora adnectuntur hinc inde procul à se invicem distantia, ad quorum exortum caulibus verticillatim adnascuntur flores perpusilli, pallide virides. *Semen* pusillum, nitidum, spadiceum.

* 17. *Bulapatum Plinii, sive Lapatum fibrosum*, Munting.

Humilis & exigua est planta, è radice tenui, brevi, pallide pupascente, necnon planè fibrosa, & nullo modo (ut cetera Lapatibus species universae) tuberosa, aut amaricula, sed sapore potius ingrata. *Folia* protrudit haud pauca rotunda quasi serie quadam disposita, tam deorsum quam sursum vergentia, brevibus petioli harentia, effigie ac magnitudine *Sanguinei Lapatibus* foliis, quae parvam bubulam linguam representare videntur, non dissimilia, iuxta petioli latiora, & tandem angustiora, in mucronem desinentia, parvam manum longa, duos digitos lata, superne atro-viridia, infernè pallidiora, plerumque plana, interdum tamen in hac vel illa marginum parte parùm inversa vel quasi plicata, substantià modice crassa, ore commantia parumper acida, adstringentia, atque amaritudinem quandam propinquantia. E quorum medietate *Caulis* scissus surgit unicus, scilicet pedem circiter longus, teres fere, striatus, concavus, foliis pallidior, quatuor, quinque, vel sex foliolis pusillis, hinc inde emergentibus onustus, necnon circa fastigium in duas, tresve partes divisus, in quibus stiloculi non verticillati, verum undique aequali semper ordine cauliculos ad summum apicem cingentes dispositi cernuntur. *Semen* pusillum, spadiceo vel fusco colore nitidum.

Floret Vere; Semen circa Maii exitum maturat. Semine prolato saepius, non tamen semper emoritur.

* 18. *Oxylapatum tuberosum Americanum*, Munting.

E radice pollice nonnunquam longiore, crassa, ovali, tuberosa, angulosa, fibris paucis hinc inde enatis donata, exterius fulva, internè candida, sub finem Aprilis aut Maii initium *folia* protrudit rufescentia, ex angusta origine in latus sinientia, sex digitos longa, in medio duos tresve lata atque ibidem rotundiuscula, in mucronem acutum desinentia, modicè longo & angusto quasi pede nitentia, mollia & leviter flaccescentia, superne atro-viridia, infernè pallidiora, marginibus planis, palato pergrata, quamvis & acidiuscula & parùm adstringentia. *Caulis* circa finem Junii nunc unus, nunc plures, pro radicis ætate aut magnitudine, pedem longi vel paulo altiores, teretes, tenues, duobus parvis, aliquando oppositis interdum separatis foliis, vel unico tantum, aut saepius planè nullo onusti exurgunt. In quorum fastigio tres, quinque, vel septem nonnunquam, à se invicem separati, bini tamen semper ab utraque caulis parte iuxta se positi, stiloculi, in cacumine nihilominus in unum desinentes, petioli pusillis nixi, à præcedentibus omnibus Lapatibus speciebus formâ, magnitudine, foliis ac colore plane diversi, ex albidis scilicet rufescentes, explicati & omnino rotundi, conjunctim interdum & quasi coarctantim dispositi, è foliis sex tenerissimis, intrinsecus fere medietullum versus admodum angustis, extrinsecus vero latioribus, atque in tres particulas ibidem acuminatas Cyani modo incis, constantes, cum perpusillis in medietullis apicibus luteis: qui post triduum in se marcescebant nullo relicto semine.

In hac planta vera & genuina Lapatibus species sit nobis non constat, cum Autor noster nec semen, nec ejus conceptaculum describat.

Superficies hujus plantæ quotannis hyeme interit: radix perennat.

C A P. III.

De Acetosa.

A Cetosa ab aceto recentioribus dicta est, quia acido sapore acetum amulatur: Græcis Oxalis pariter ab acido succo.

In nonnullis Acetose species puto me observasse alias plantas steriles & floriferas tantum, alias steriles & semine prægnantes: ut in his quoque sexis distinctio cluceat.

Hujus generis octo species nobis innuere. Ex sunt

1. *Acetosa vulgaris.*
2. *Montana maxima* C. B.
3. *Sterilis Moscovitica* Mor.
4. *Vesicaria Americana* Park.
5. *Rotundifolia bortenii* C. B.
6. *Scutata repens* C. B.
7. *Arenensis lanceolata.*
8. *Cretica semine aculeato* C. B. Quae eadem *Acetosa* Ocimi folio Neapolitanae Bucephalophora Col.

- A. 1. *Acetosa vulgaris* Park. *pratensis* C.B. *Oxalis vulgaris folio longo* J.B. *Oxalis* A. tosa Ger. *Wild* *Sorrel*.

J. B.
Cubito altiores promit *caules* striatos, concavos & in apicis rubentes, in alas divisos, & *foliis* alternatim positis cinctos, Bistorte minoribus, acuminatis, quæ pediculo adhaerentefalcatis pinnatifide sicculentis, glabris, atro-virentibus, sapore acido. *Flores* & *semen* Lapathi acuti (inquit *J. Bauhinus*) In hac specie plantæ nonnullæ flores duntaxat proferunt, hexapetalos cum duodecim flaminibus & apicibus luteis, quibus nullum succedit semen: Aliæ semen proferunt triquetrum, splendens in vasculo tribus foliolis conniventibus composito, ut in Lapathis fit. *Radix* fibrosa, lutea, ætenuè ficans, te & altringente sapore.

Locus & Tempus.
In pratibus & pascuis passim & copiosè provenit, in hortos etiam admittitur in usum culinae. *B.* state floret & semen brevi perficit, quod (ut rectè Gesnerus) difficulter colligitur, cum subito decidat antequam probè maturescat.

Hujus varietas habetur, quam *J. Bauhinus* sub titulo *Oxalidis crispæ* depingit & describit. Hæc, inquit, natali loco, tempore & crescendi modo à priori nihil plane differt quam quod natura foliis crispis in hac mirè ludat.

Vires.
Acetosa omnis, ut alia fore acida, refrigerat & siccit; appetitum excitat, choleraem remittit, scitum sedat, purgationi resistit, unde in febribus biliosis, simplicibus ac pestilentibus ulcibus utilis est, atque etiam utilissima, seu succum expressum iuculis & foribitionibus immiscere, seu folia eadem incoquere malueris. Aqua destillata eisdem usibus infervit hyemis tempore, cum folia evenerint; est autem, ut pleræque hujusmodi aquæ stillatitæ, languidior multo & minorum virium.

Semen medicamentis additur cordialibus, estque proculdubio facultatis adstringentis particeps, ut aliorum Lapathorum semina.

Herba æstivis mensibus acetariis inferitur, estque idoneum mutorum ciborum condimentum.

Singulare est (inquit Simon Paulus) quod aliqui practici pro horribili secrete habent, quod acetosa radix siccata & decocta rubello eleganti colore aquas tingat, cujus tamen Rulandus jam prædicta meminit.

Græclandi miserè vexantur Scorbuto, sed quasi renati convalescunt, miscendo Cochlearia & Acetofam simul in Brodis suis Avenaceis vel Hordeaceis. Hæc duæ plantæ semper crescunt simul in hac regione, quasi scorum sumi non debeant, ne separatæ noceant, quippe una sale volatili altera acido turgescit, ex quarum mistura media qualitas exulcet. *Bartholin. At. Med. 1671. Oid.* Ex adversar. D. *Tancredi Robinson*.

2. *Oxalis montana maxima* C.B. *Sylvatica maxima* J.B. *Acetosa maxima Germanica* Park.

J. B.
Duorum cubitorum circiter altitudinis est caulis striatus, foliis ex intervallis certis æmictus super laribus, sesquipalmaribus, uncias tres latis, acuminatis, glabris, inferioribus vero duplo majoribus, acido sapore præditis.

Acetosa maximæ speciem cum Cantabrigiæ degerem, diu in hortulo nutriti sub titulo *Acetosa maxime Hispanica*, cujus folia non tantum majora fuere quam *Acetosa vulgaris*, sed & colore ditior, succulentiora, & teneriora. An fortè *Acetosa Hispanica* grandissimis foliis *Cam.*? quæ tamen differentia natalibus imputanda videntur.

Hanc plantam C. *Bauhinus* in montibus Helveticis & Sabaudicis provenire scribit: *J. Bauhinus* in monte *Thauri* propè Genevam.

- * 3. *Acetosa montana geniculis nodosis* C.B. *montana maxima* Park. qui hanc cum præcedente exdem facit. *Oxalis folio amplissimo, geniculis tuberosis* J.B. *Great knobby-jointed* *Sorrel*.

Clus.

Oxalidis genus in jugo *Websell* Clusius observavit, sativo multò majus, foliis valde amplis, cui hoc peculiare erat, ut in caulis nodis & geniculis subinde velut tubera quadam adnascerentur, quibus folia tandem seque explicarent; quæ tubera tellure obruta [periculum enim fecit] sui generis plantas protulerunt.

- * 4. *Acetosa tuberosa radice* J.B. *Oxalis tuberosa radice* J.B. Park. *Sorrel with tuberos root* *or knobby roots*.

Terram supra *Oxalidem* pratensem refert, foliis parvis magnitudinis & formæ, aliis caulem aliis suis complexis, aliis longiore pediculo nixis. *Flos* flamineus, luteolus, racemulosus (Lobelio teste, cui primam ejus notationem debemus), radicibus tuberosis Filipendulæ vel *Oenanthes perquam* spectabilis.

Jacobo Zanoni hæc species *Acetosa Ragusana* dicitur, unde verisimile est eam in confinio Ragusæ urbis, unde transmissa est, sponte oriri. Cæterum Zanoni Acetofam suam tuberulosam, repentem Ragusinam à Lobelianâ tuberosâ specie diversam esse contendit: Scquidem Ragusina sub terra reptans se multiplicat, & novas in crenata plantulas seu stolones emittit: *folia* habet sanguineis maculis (cum primo erumpunt) notata; *stemon* tuberculundum; & in singulis radicibus singula duntaxat

taxat tubera, longa, crassa, Peoniæ femina aut Asphodeli majoris tuberculis similia: Lobeliana autem his omnibus notis caret, cum Acetofæ hortensis vulg. tuberculis exceptis, per omnia similis sit; tubera autem multò sunt minorâ, duo aut tria in eadem interdem radice aut radicis fibrâ simul juncta, Filipendulæ vulgaris crassitie. Verum his non obstantibus Lobelio descriptam & depictam, cum Ragulina Zanoni eandem esse suspicor. Potuit enim & Lobeliana repando se propagare, quamvis proprietatem istam Lobelius vel non animadvertit, vel non meminit: maculas autem sanguineas vel insecti cuspidam puncturæ, vel morbidæ aut vitiosæ efflorescentiæ notas esse verisimile est; tubera insuper in icone Lobeliana non multum figurâ sua abducunt à Ragulina tuberculis, nec plura sunt in singulis fibris, nisi quando fibræ majores in ramis dividuntur, quod fortè etiam in Ragulina interdum potest contingere, aut si nunquam contingat, pictori vel sculptori incauto aut cerebroso seu temere, seu de industria iconem corrumperet, & fibris tubera appingenti deberet.

5. *Acetosa sterilis Moscovitica* Morisoni. *Warren* *Sorrel* of Russia.

Hæc parum admodum differt ab *Acetosa* vulgari, nisi quod sit foliosior, rotundior & omnino minor. Raro caules edit, rarius flores; semina apud nos ad maturitatem nunquam perducit, unde non ineptè sterilis appellatur.

Folia ejus inente Vere teneriora cum sint, acetariis sunt aptiora. Locum cultus indicat: vidi in horto D. *Willingby* Middlectoni cultam. Qui nobis communicavit à *Novo castro* Northumbriæ oppido ad se transmissam retulerunt.

- * 6. *Acetosa montana, radice rectâ, pedali aut sesquipedali Lapathi instar absque fibris* Moril *Long-rooted Mountain* *Sorrel*.

Moril.

Radice longâ, rectâ, absque fibris adhaerentibus à reliquis *Acetosis* differt; quoad cæteras pariter convenit cum congeneribus.

- * 7. *Acetosa quararia Col. montana bulbosa* C.B. *bulbosa montana major* Park.

De hac Columna; Quarta montium frigidiorum incolæ, rotundior, bulbosa. *Folia* promit lata in imo, basi bifurcata ac veluti alata, quodammodo hederacea, trifida.

Ex brevi hac descriptione an hæc fit species à superscriptis omnibus distincta certò definire nequimus.

8. *Acetosa vesicaria Americana* Park. *Americana longissimis pediculis donata* C.B. *Oxalis Africana* J.B. *American* *Sorrel*. *Acetosa Indica* Park. quid differt?

C. B.

E radice simplici, alba, paucis fibris donata *caules* plures, rotundi, striati, leves, in terram reclinatè prodeunt, qui mox in plures ramos oblongos brachiantur. *Folia* gemina, opposita, aliquando etiam singularia, pallida & velut nitrolo pulvere obfusa, angulosa, non tamen ut in vulgari bifurcata aut alata, sed potius Atriplicis formâ, biuncialia, & pediculis triuncialibus donata, mollia, carnosa [vel *Portulaca* ipsa crassiora, *J. B.*] sapore acido; ex quorum sinibus alæ surgunt foliis minoribus, sed eadem formâ; in quorum, ut & in caulis summo *stipuli* ex luteolo virentes & rubello quodam, figurâ *Oxalidis* vulgaris, solâ magnitudine differentes, quippe majores, ex recurvo pediculo penduli, vel ut in spicas dispositi: quibus *fructus* foliacei (ex tenuibus resuscitentibus membranarum, elegantissimis venulis, veluti in Fritillariâ per eas discurrentibus compositi) ut in aliis, sed quadruplo quam in vulgari majores, ex parvis pediculis dependentes succedunt, quibus *semina* triangularia oblonga, resuscitentia & splendentia inclusa continentur.

Cæterum tota planta gustu & aciditate delicatior reliquis congeneribus præferenda. *J. Bauhinus* dubitat an hæc planta sit *Zacynthis* *Oxalis* Alpino in lib. de Plant. *Ægypt.* quam exilem herbam fuisse scribit, foliis parvis, crassiss, oblongis, Calchæ foliorum æmulis, gustum ut nostram acido sapore ferientem. Nos *Zacyn.* *Oxalidem* huc referre malumus, quam pro nova specie proponere cujus nota omnes huic non ineptè conveniunt.

- * 9. *Acetosa vesicaria Tingitana perennis repens, foliis longis sinuatis* Morisoni; *perennis Tingitana major dentata* Zanoni. *Bladder* *Sorrel* of Tanger *with waved leaves*.

Moril.

Folia protrudit in terra plurima, longa, mucronata, profundè laciniata seu sinuata, imò undulata. E medullis horum exit *caulis*, per terram stratus, ad cujus genicula nascuntur *folia* singularia, interdum sinuata. In summis caulis nascuntur *fructus* muscosi: quibus foliis succedunt vesicæ triangulares, in grenio continentes semina triangularia. *Radicem* proferit crassam, repentem, multis fibris donatam.

Copiosè provenit in Mauritania Tingitana, unde D. *Alexander, Balam* in Angliam transmissit.

D. Zanoni omnes hujus plantæ partes prolixè & accuratè describit. *Folia* quoad formam Ari similia ei attribuit, nisi quod dentata & undulata per margines sint, & ad basin suam in duas lacinas profundè incisâ, *caulem* cubitalem, dum adhuc tener est humi stratum, postea le erigentem, penne asininae crassitie, infernè ad medium usque dilutè rubentem, reliquâ superiore parte virentem, fragilentem

Parkinsoni descriptionem satis accuratam in Latinum versam adhibuimus, cum planta ipsa ad manum non esset.

- * 5. *Perficaria altera frutescens, longifolia, maculata Virginiana flore carneo* Park. *Narrow-leaved Virginian Arsmart with a flesh-coloured flower.*

Park.

Caulibus teretibus, erectis, quam precedentis multo altioribus succrescit, *foliis* vestitis longioribus & angustioribus, pariter persepae maculatis, nec rariis maculis carentibus. *Hæc* species frutescens, los floriferos plures producit, *stipulis* in spicas breviores & densiores congestis, dilute rubentibus, quam superiorum amplioribus. *Semen* ad maturitatem non pervenit in horro D. *Jeanis Mauris de Thibstworth*, cui è femine Virginia transmissa enata est. *Radix* major fuit & lignosior quam precedentis, verum hyemem inclementia congelata corrupta est.

Hujus etiam descriptionem Parkinsoni debemus.

- A. 6. *Perficaria Salicis folio, Potamogeton angustifolium dicta. Potamogeton angustifolium Ger. 2. sive Salicis folio C. B. Potamogeton sive Fontalis Perficariae foliis J. B. Fontalis minor longifolia Park. Narrow-leaved Pondweed or Arsmart.*

Folia huic Perficariae maculose, foliis similia sed majora, venis obliquis & transversis in marginem à nervo, qui unicus secundum longitudinem decurrit, exporctis; alioquin etiam non ita sunt obtusa, sed in acumen definentia, & pro loci situ extra aquas J. nonnunquam hirsuta, aquis palmarum innatantia, *pediculis* sescunciali aut sextantali ex caulium geniculis orto: inter quæ plerumque brevior pediculus exit, in spicam congestos *stipulis* Perficariae gerens ex albo rubentes. Gultu est subacido.

Locus.

In paludibus, lacubus, stagnis, necnon in rivulis & aquis fluentibus ubique frequens reperitur. Cum extra aquas crescit, (quod non raro fit, vel aquis exarctis cum defecerint, vel ipsius radicibus in fossarum aggeres egressis) folia obtinet hirsuta, aspera, & Perficariae in modum maculata, unde tunc à nonnullis pro nova Perficariae specie à Potamogetone angustifolio diversa habita. Quin in eadem individua (ut loqui amant) plantæ folia nonnulla, nimirum extra aquas nascentia, obliervimus aspera & hirsuta, alia, aquis scilicet innatantia, lœvia & lucida.

Hæc ergo planta Perficariae acidæ peculiaris *Car. Aldorf.* nobis videtur, Perficaria hirsuta radice perenni *Car. Læd. Bat.* Perficaria longissima & angustis foliis seu fol. Salicinis D. *Morret;* quam pro specie à Potamogetone angustifolio distincta per errorem habuerunt, quamvis recte cum Perficaria annumerantur. Nos etiam, (nec pudet fateri) in eodem errore aliquandiu hæsimus, nimirum hanc Perficariae speciem fuisse à Potamogetone angustifolio dicto diversam.

C A P. VI.

De Polygone.

Polygonum à frequentibus geniculis quibus caules interceptantur dictum fuisse patet. Nam hoc in loco Polygoni nomen ad eas duntaxat plantas restringimus quæ flore sunt imperpetuo, femine triquetrum in foliorum alis, caule provoluto & crebris geniculis nodoso. Scandens enim est, Polygoni nomen extendi ad plantulas nonnullas comprehendendas, quæ præter florem imperfectum seu staminum toti huic tribui communem, vix aliâ notâ genericâ quam parvis suis conveniunt, de quibus in fine hujus Sectionis agemus.

- A. 1. *Polygonum minus vulgare Ger. mac vulgare majus Park. latifolium C. B. Polygonum sive Centinodia J. B. Common Knotgrass.*

Radix dura, lignosa, simplex, contorta, multis fibris capillata, satis crassa pro plantæ modo, terram firmiter apprehendit, ex tripata difficilis fit, sapore adstringente. *Caulis* inde emergens plures, interdum erecti, sæpius in terram reclinati seu resupini, cubito longiores, lenti & tenaces, tenuis, teretes, foliis, glabri, glauci, foliis vestiti non admodum crebris, alternati positi, oblongi, angustis, glaucis, glabris, in acutum exeuntibus, pediculis admodum brevibus mixtis. Ex alio foliorum inferiorum ad caulum nodos exeunt ramuli, ex superiorum alis *stipulis* pediculis brevibus duo tridivæ similes, pentapetali, ex albo purpurascens, *calice* nullo, *apicibus* intus subulcatis. *Flos* singulis seu vasculis singula continenter *seminis*, majuscula, triquetra, colore castaneo obscuro-re. Sub finem æstatis florēt, & brevem seminem maturat.

Locus.

Pervenit in locis cultis juxta ac incultis præsertim glareosis: vias & semitas latè subinde occupat, ut rectè Dodonæus.

Polygonum 2. & Polyg. 3. *Tab. h. c.* Polygonum oblongo angustifolio folio, & Polyg. brevi angustifolio folio C. B. pro varietatibus hujus plantæ, accidentibus quibusdam à loco natali ortis, distinctis habemus, non pro plantis specie diversis.

Ucus.

Polygonum omne tæcit & affringit, vulnerarium est. Usus præcip. in sistendis fluxibus quibuscunque, diarrhæis, dysentericis, fluxu uterino, vomitu, hæmorrhagiâ natum. Extimolus producti in vulneribus, ulceribus, inflammationibus oculorum, &c. *Schrad.*

Came.

Camerarius in Nobiliss. quodam viro hujus succum paucis Vini styptico propinatum contra vomitum sanguineum, aliis remediis frustra adhibitis, maxime profuisse expertus est.

An unguam cieat, aut calculum renum pellat, dubitatur: Dioscoride id affirmante, Galeno non consentiente.

Polygonum Saxatile C. B. Prod. Park.

Cujus *radix* tenuis, lignosa tamen, fibris capillata & alba est: ipsum ramulis multis oblongis & crebro geniculatis serpens, circa quos *folia* subrotunda, unciam longa, semunciam lata, supernè videntur, at inferius albicantia, quali polline aspersa, quæ sensim minorâ reddantur: cujus à geniculis *stipulis* exigui, ut in vulgari, pallide rubentes exeunt, quos *semina* triangularia sequuntur: Hoc inquam Polygonum pro diversâ specie à C. B. exhibitum, nobis non alia in re quam accidentibus quibusdam à loco natali ortis à Polygono vulgari differre videtur.

- A. 2. *Polygonum maritimum J. B. maritimum majus Park. maritimum maximum Ger. maritimum latifolium C. B. Sea Knotgrass.*

7. B.

Prolixas habet *radices* lignosas, crassiusculas, contortas, nigras: *Vitæ* supinæ, crassiores quam Polygoni vulgaris, frequentioribus brevioribusque internodiis interceptæ; non tantum foliis vestitis majoribus, candidioribus, verum etiam squamis tenuibus, pellucidis, albicantibus. *Flores* pulchri numero & magnitudine vulgaris flores vincunt: *Semen* nigrum, triquetrum, Oxalidis semini simile.

In litibus maris Mediterræni copiosè provenit: invenimus etiam in arenosis Oceani Britannici litibus, v. g. circa *Pensantiam* Cornubiæ oppidum, & alibi.

Polygonum maritimum angustifolium C. B. ab hoc non specie, sed accidentaliter differre nobis videtur.

- * 3. *Polygonum maximum longissimè caudiculis & foliis* Morif. *Polyg. maximis foliis* Park. ico. *The greatest long-leaved Knotgrass.*

Morif.

Caulis protrudit sesquipedales & nonnunquam bipedales, cortice rubente testos, in multo plures ramos & cæteris teneriores divisos. Genicula in caudibus longiore intercedente distant quam in prædictis. *Folia* duplo triplove longiora & tenuiora sunt Polygoni vulgaris foliis, angustiora itidem magisque mucronata. *Flores* rariis multo in geniculis disponuntur, è purpurea albescentes, pentapetali; quibus pariter triangularia semina, parva, fusca succedunt.

Semina hujus plantæ Chalepo Asiæ transmissa sunt ad D. Morifonum Descriptionis auctorem à D. Roberto Huntington.

- * 4. *Polygonum majus erectum angustifolium flore candido* Mentzel.

Mentz.

Ex radice lignosa, digitum crassa *caulem* emittit spithamam unam, quandoque duas excedentem. *Folia* unciam longa, teretia, tenuia per terram sparguntur, caulicemque tanquam per genicula vestiunt, subinde bina sibi adversa. Summo cauli insunt *stipulis* pentaphyllis, albi, ex pericarpis viridibus tot foliis constantibus enati, Polygonorum formam obnantes.

Circa Fustenbergwaldiam, Berolinum, Francfortum, Crotinam & alibi in March. Brandeburg. observavit Christianus Mentzelus descriptionis autor.

5. *Polygonum minus candicans C. B. montanum Ger. montanum niveum Park. Paronychia Hispanica Clusii, sive Anthyllis nivea J. B. Silver-Italy-headed Mountain Knotgrass.*

J. B.

Aspectu pulcherrima est planta, sparsis per terram palmaribus, & in adultiore herba dodrantibus, *caulibus* junceis, nodosis, quibus adnascuntur *folia* Polygoni vulgaris breviora. Ad nodos è foliorum sinibus prodeunt glomeruli sessiles, unciales, squamulis argenteis confertissimis compositi, præ glomerulorum densitate vix conspicui; enicantibus è scandalarum commissuris hinc inde raris folis viridantibus, Herniariæ paribus. *Flos* illi candidus, Polygoni vulgaris floris instar, sed adeo exilis & inter membranulas istas latens, ut vix appareat. *Semen* Polygoni. *Radix* subest lignosa, alba, crassiuscula, longa, multifida.

Clusius hanc observare meminit in collibus petrosis & ficcis propè Salmanticam in Hispania, itemque circa Valentiam & Murciam. Nos copiosè provenientem in pascuis & collibus saxosis circa Messinam & alibi in Sicilia; & in Calabria Italiæ vidimus.

Aspectu cum primum emergit, gustique Polygoni vulgari simile, unde & iisdem viribus pollere verisimile est.

Hujus aliam speciem * proponit D. Magnol, quam Polygonum minus candicans capitulis surrectis vocat. Q. an diversa sit à descripta;

In Botanice Monpel.

- * 6. *Polygonum Polonicum cocciferum* J.B. *cocciferum* & Cam. ep. C. B. *cocciferum Polonicum* Park. *The Polonian Scarlet Knotgrass.*

Cam.

Tenuissimis prodit foliis & mucronatis; cauliculis nodosis, exalbidis; & flosculis in summitate candelis, inter squamas virentes. Ad radices ipsius coccum adnascitur elegantissimo rubore ad Chamaemela tingenda commendatum, inquit Camer. in ep. Matth. qui stirpem hanc in eisdem Hist. Germanica Polygono Trago *Knawel* dicto valde similem ait, & à Polonis, apud quos in arenosis locis reperitur *Kosmaczek* vocari scribit.

Planta hæc, si rectè depingitur, à *Knawel* Germanorum specie omnino diversa est. Semina quippe triangularia sunt, flosculi candidi. Verùm five fit *Knawel*, five diversa Polygoni species, coccus ejus radicibus adnata specificè distinctionis nota non est. Coccus enim nihil aliud est quam ex crescentia præternaturali à punctura cupulæ insecti excitata, ut sit matrix seu uterus ovi ibidem depositi, fovendi & excludendi. Quin & S. Paul. observavit non ad hujus solum radices fed quoque ad *Pileolla* maj. hirsiut. repens circa solstitium æstivum aut ad festum S. Joan. Bapt. baculas seu coccos *Buplicar* seu *grana Kermes* amulantes reperiri, quas ova alicujus insecti fibi ignori esse ideo haniolabatur, quod ex his scapis penne Anserine, aut Cygneæ inditis, mox epistomio characeo obturato, ac delinæ apriationi commissis sponte sua intra sex vel septem dies prodiit insectum non diu suspexit, quod unius ex amicis meo alatum avolasse observavit.

Ufus & utilitas Cocci Polonici, radicibus hujus Polygoni adnascens, in tingendis Sericis purpurei coloris, pro colorandis Lanis, Setis, Corio, Jube & Caudis eorumque, pro componendis confectionibus, tincturis, laccis pictoriis & colimetis, extat in Ephemer. German. An. 3. Obs. 104.

De modo colligendi & preparandi hunc Coccum in Ukrainà ad usus prædictos consule easdem Ephemeridas. Hæc omnia D. Taucerd. Robinson.

C A P. VII.

De Bistorta.

Bistorta à convolutis & intortis radicibus nomen obtinuit. Note ejus characteristice quibus reliquis distinguitur femine triquetro donatis sunt Flores speciosi in spicis habitioribus luteos caules & ramulos terminantibus, Radices intortæ & convolutæ. Speciatim à Perisaria distinguitur numero foliorum in flore quæ huic quinque, illi quatuor duntaxat sunt. Differt præterea & figurâ feminis quod huic exactè triquetrum est angulis omnibus acutis, illi minus concinnum, angulis inequalibus uno valde obtuso, reliquis duobus acutis.

- A. 1. *Bistorta major* Ger. *ma. vulgaris* Park. *ma. rugosioribus foliis* J.B. *radice minus intorta* C. B. *The greater Bistort or Snakehood.*

J. B.

Cubum nonnunquam altitudine superant Bistortæ caules, tenues, glabri, geniculati: in quorum fastigio spica florum coloris carnei, Perisariæ, quorum singuli explicati quinque foliolis constant, oblongis, apicibus in medio flori concoloribus: quibus succedit semen rufum & ferè nigricans, triquetrum Lapathorum modo. Folia Rumicis seu Lapathi acuti, minora, supernè in atro-virentia, infernè glauca, pediculo utrinque foliaceas appendices, angustas largientia, rugosa. Radix articulum digitæ refert in se contortum, rubra, sapore strenuè adstringente.

Reperitur Bistorta locis humentibus, ut rectè J. Bauhinus, in opacis sylvis, pingui ac lutofo solo: apud nos in Angliæ circa *Tamworth* in pratis, necnon circa *Sheffeld* & alibi in Provincia Eboracensi. In calidioribus regionibus montium juga occupat. In hortos translata facillè comprehendit, & feliciter adolefcit, radice perenni.

- * 2. *Bistorta media folio minus rugoso* J. B. *major radice magis intorta* C. B. *Bist. magis intorta* radice Park. *Bistorta latifolia* Ger. *Smooth-leaved great Bistort with a more woody root.*

A priori differt foliis minoribus & levibus, radicèque magis intorta. Rependo multum se multiplicat.

In monte Jura reperitur. Hæc J. Bauhinus, nec plura ceteri Botanici.

- * 3. *Bistorta Alpina maxima* C. B. Prod. *Alpina major* Park. *Alpina maxima* C. Bauhini, J. B. *The greater alpsmount Bistort.*

C. B.

Ex radice quadruplo quàm in vulgari majore, contorta, geniculata, fibris capillata, foris nigricante, intus alba, caules bicubiales, nodosi, triarii, majori ex parte nudi exurgunt, quorum quilibet spicam florum subpurpureorum unquam quatuor sustinet. Folia habet oblonga, deficiente,

deficientia, venosa, supernè virentia, infernè cæsa, vel etiam incana, quorum quædam ad cubiti longitudinem accedunt, sed angusta, uncias tres lata.

In altissimis Silesiorum montibus reperitur, ut in Sudetorum jugis & ad Albis fontes. Hæc planta nobis nondum visa est; ex descriptione tamen conjicio eam à vulgari majore Bistorta specie diversam esse.

- A. 4. *Bistorta minor* Ger. *minor nostras* Park. *minima* J. B. *Alpina media* C. B. *Small Bistort or Snakehood.*

J. B. Clus.

Radice pollicari habet minorem, contortam tamen & geniculatam, brevem, foris nigricantem, intus albam, multis tenuibus fibris capillatam. Cauliculum autem promit dodrantalem interdum vel palmari paulò majorem, aut etiam minorem, tanta est varietas, tenuem, geniculatum, foliis vestitur paucis, angustis oblongis, acutis, duris, venosis, per oras reflexis, venulis quibusdam ita distinctis, ut serrata videantur, supernè viridantibus, infernè glaucis aut incanis, non secus ac majores folia: alia verò ex radice orta folia habet uncialia aut sextantalia, unciam plus lata. Caulis summo fastigio spicam gerit exiguum candicantium flosculorum, uncia longiorum, quibus excussis grandior sit spica, sequente dein (emine, non triangulo ut in prioribus, sed rotundo, ruffo, ut rectè J. Bauhinus: Clusius male (ni forte aliam Bistortæ speciem describat) semen majoris feminis simili ei attribuit: non rarò tamen, inquit, seminis loco multa foliola brevia & vividâ in capitula conglobata profert, quibus sponte decidentibus plantulas ejusdem generis in eadem in qua alebatur arcola, & vicinioribus sæpe vidit.

Bistortam minimam J. B. (cujus descriptionem mutuati sumus) specie omnino eandem esse cum nostratè Westmorlandicâ figura feminis convincit. Bistorta Alpina minor Clus. si semen revera obtineat majores Bistortæ feminis simile, prout eam describit Botanicus ille eximius, à nostratè diversa est; cum tamen alia omnes notæ egregiè convenienti nostratæ.

5. *Bistorta Alpina media* C. B. *minor Alpina* Park. *minor seu Alpina* Cam. in Matth. *minima* J. B.

Camerarius hanc Bistortæ vulgari majori similem facit, sed multò minorem, cui folia in marginibus pulchrè punctulatis quibusdam distincta & velut serrata apparent.

Hanc olim habui pro *Bistorta minore nostratè*, at neque C. Bauhinum rectè distinxisse Bistortam Alpina mediâ & minorem putavi; verum nunc sententiam muto, & concedo eas specie distinguat, cum & Camerarius distinguat, & utraque habeatur in Catalogo *Horti Regii Parisiensis*: & aliunde ab amicis certior factus sum se utramque vidisse.

- * 6. *Bistorta Alpina pumila varia* Park. *pumila foliis variis, rotundis & longis* Morisani.

Cum non alia in re differat secundum Parkinsonum, à vulgari minore Bistorta, quàm foliis dum generum, aliis scilicet latis, brevibus & subrotundis; aliis longis, angustis, ab eadem radice excurrentibus, pro diversa specie non habuissim, cum & Bistorta minor vulg. hujusmodi foliis ludat, ut ex descriptione ejus Bauhiniana appareat: pro diversa inquam specie non habuissim, ni D. Morisonus tanquam sibi notæ peculiare nomen ei imposuisset, & præterea semen triangulare attribuisse.

Quicquid de aliis sit, Bistorta minima J. B. eadèque minor nostras, in monte *Thuri*, quæ Jura pars est non procul Geneva Junio & Julio floret. In Westmorlandia variis in locis reperitur; nobis à *Thoma Willis* offensa est in montano quodam pascuo sesquimillari circiter remoto à viculo *Wharf* dicto, propè semitam quæ inde *Serilam* Eboracensis comitatûs oppidum ducit.

Bistorta Alpina minor Clus. in summis Austriacarum & Stiriacarum Alpium jugis tenui gramine vetustis nascitur.

Cum plantæ hujus (radix cujus præcipuè in medicina usus est) facultate adstrictoria valida polleat, *Vires*, ad omnes affectus valet in quibus adstrictione opus est, ut v.g. urinæ incontinentiam, menses nimios, sanguinem è vulneribus manantem, biliosas vomitiones, sanguinis spumam, dysenteriam, aliisq. quæ ventris fluxiones, destillationes in dentes, gingivas, tonsillas & fauces. Ad hos usus adhibetur aqua destillata, & radices in vino decoctio: præcipuè autem commendatur pulvis radicum cum conservâ rosarum assumptus.

Abortum prohibet pulveris drachma semis cum pari Succini portione ex ovo sorbili diebus aliquot continuè inspersa.

Quin & Alexipharmaca censetur hæc radix & sudorifera: unde in pulverem redactam ac drachmæ pondere in potu sumptam veneno pestilentie resistere, ac illud per sudores expellere scribit Tragus. Ad eadem valet aqua destillata & radices in vino decoctum.

Summâ, eisdem pollet viribus quibus Tormentilla, ut rectè Mathiolus.

SECTIO TERTIA.

De Herbis flore imperfecto, seminibus rotundis, paululum compressis aliisve cuiusque figura præter triquetrum.

CAP. I.

De Potamogetone.

POTAMOGETON quasi fluminibus vicina, quod in aquis & palustribus nascatur: foliis est spicatis, quadrifoliis, seminibus etiam quaternis nudis simul junctis, foliis simplicibus, integris in ramulis singulatis positis, nisi ubi spicæ exeunt ubi bina adversa. Omnes ejus species aquis innatant, nec extra aquas durant.

- A. 1. *Potamogeton rotundifolium* C. B. *rotundiore folio* J. B. *latifolium* Ger. *Fontalis major* latifolia vulgaris Park. *Woad-leaved Pond-weed.*

Radices obliqui, crassius, teretibus, albis, geniculatis, longis internodiis, è geniculis fibras tenues, crebras, altè in terram seu limum descendentes emittentibus, sub aquis reptat. E geniculis radium caulem seu flagella prælonga, culmi crassitie, teretia, geniculata, longis internodiis, ramola in summam aquas emittit. Ad singula genicula singula exeunt folia, sub aquis graminea, angusta, si per se nonnihil concava, inferè rotunda, dodrantem longa, in acumen definentia, at postquam in summam aquas planta emerit longè diversa, nimirum plantaginea, figuræ ferè ovalis, basi octo fiore, macrone acuto, pallido virore splendentia, per margines aequalia, nervis secundum longitudinem decurrentibus striata, haud aliter ac Nymphææ aquis innatantia, longis pediculis, interdum palmaribus aut sesquipalmaribus, nixa. Ad exortum spicarum bina folia opposita in caule sunt. Al exortum pediculi folii cujusque membrana pellucida, duos digitos longa, acuminata, (infra foliipediculum) apponitur, caulem & gemmam involvens, & etiam spicæ pediculum ubi adest. *Flores* spicæ, duas trèse uncias longas, dispositi, petiolo infident crassitudine caulibus pari, palmati ut longiore, è flocculis stamineis racematim digestis compositæ. Singuli flocculi quatuor foliis herbæ cochlæarum formam habentibus, introrsum conniventibus constant. *Semina* unicuique insita quatuor, satis grandia, nonnihil ad latera compressa, dorso gibbo mucronate pallidè viridia, & per maturitatem interdum purpurascientia: Apices octo.

In aquis stagnantibus frequentissimum habetur. Junio & Julio mensibus floret, & semen perit.

Locus.

- A. 2. *Potamogeton aquis immersum*, folio pellucido, lato, oblongo, acuto. An *Potamogeton foliis angustis splendens* C. B.? *Potamogeton longis acutis foliis* Ger.? i.e. *Potamogeton alcerum* Dod. Belg. *Fontinalis lucens* major J. B.?

Eodem ferè modo quo præcedens sub aquis reptat, fibris subinde demissis: differt ab illa libris crebris geniculis interceptis; foliis longioribus multò, angustioribus paulò, [interdum æque latis] rotis lucidis [is scilicet que aquis immerguntur, nam que aquas superant (ut interdum fit) colore, consistencia, brevitate & nervis præcedentis folia imitantur] pediculis brevibus, superè nixi infidentibus; iis que aquis immerguntur non ut in illo graminis instar angustis, sed latis. *Spica* florum non multum dissimilis, pediculis crassis, palmum longis infident, è flocculis pariter herbæ, tetrapetalis, petalis quam in illo minoribus, compositæ; quibus, ut in reliquis hujus generis, innascuntur quatuor *semina* nuda, præcedentia paria, compressa, acuminata & quodammodo triquetra; non ita gibba seu convexa in externa parte ac in illo. Folia aqua immersa brevi corruptuntur & marcescunt, ut inferna & maxima pars caulis foliis nuda sit. In foliis tenues fibræ creberrime in latis dissimilantur nervos connectentes cernuntur. Folia eundem cum reliquorum foliis situm obtinent, nimirum alternum, nisi ubi spicæ exeunt ubi bina opposita; & ad singulorum exortum sunt membrana apposita longiuscula, aliquoties caulem amplectens, ut in præcedente.

Julio mense floret & brevi semen perit. In fluvii majoribus & leniter fluentibus frequens nascitur.

Locus & Tempus.

- A. 3. *Potamogeton perfoliatum*. *Potamogeton foliis latis splendens* C. B. *Potamogeton 3. Dodonæi* Ger. emac. *in mali, est enim Potamogeton altera* Dod. *Potam. altera Dodonæi* J. B. *Perfoliate Pond-weed.*

Compluribus tenuibus ac teretibus *cauliculis* luxuriat, in alas subinde distributis. *Folia* lata sunt oblonga, acuminata, absque pediculis adnata, latè basi caulem undique amplectentia, nervis secundum longitudinem decurrentibus striata, alteris non biguo ordine sita, præterquam ubi florum spica exit, ibi etiam bina ex adverso. *Spicæ* breviter pediculo crassiusculo seiscunciali infident, flocculis & seminibus reliquorum æmulis.

Aquis

Aquis plerumque immergitur hæc planta, eminente tantummodo cacumine. Folia tenuia & pellucida: Nullæ in hac specie membranulæ in caulibus & ramulis, eos obvolventes, ut in Potamogeton latifolio.

- A. 4. *Fontalis media lucens* J. B. *Tribulus aquaticus minor Muscatella floribus* Ger. emac. *Trib. aquat. minor alter* Park. *Potamogeton foliis crispis* [sive *Laetuca varanum* C. B. qui speciem hanc non separat à *Tribulo aquatico minore Quercus floribus*. *The lesser Water Caltrop* or *Frogs Lettuce*.

J. B. E tenuibus radicalis rami multi exeunt, imbecilles, pedales, densè geniculati, non plani (sive compressi ut in præcedentibus duabus plantis, sed rotundi. *Folia* per genicula bina sibi correspondentia, oblonga, in acumen definentia, viridia & pellucida per margines nonnihil sinuata seu flexuosa & crispia. *Flores* ex pediculo uno aliquot [terni vel quaterni *Clus.*] parvi, simul juncti, formæ & colore quodammodo Muscatellæ Cordi; quibus *semina* succedunt similiter conferta, parva, contorta ut Mchloti vulgaris.

D. Goodyer apud Gerardum singulis pediculis duos tantum flores attribuit sibi mutuo oppositos, quatuor foliis constantes, quibus succedunt octo folliculi, sex quadrata seminum efficientes: hoc est singulis feminibus quaterna in figuram cubicam sex quadratis comprehensam disposita. Nos Clusio & Bauhino potius assentimur ternos quaternove flores in eodem pediculo nasci, aut forte etiam plures, quadrifolios, quibus singulis quaterna succedunt semina. Verum cum planta ad manum non sit, nihil certò affirmare audeamus.

Hæc species à reliquis sui generis insigni notâ differt, nimirum foliorum in caule conjugatim diffolutorum situm.

In rivulis, aquæ præsertim puræ & limpide non infrequens Aquis innatât, & Junio Julioque mensibus floret.

Potamogeton racemosum angustifolium C. B. vel huic eadem videtur, vel hujus minor species.

- A. 5. *Fontinalis crispia* J. B. *Potamogeton foliis crispis* [sive *Laetuca varanum* C. B. *Tribulus aquaticus minor Quercus floribus* Ger. emac. *Clus.* *Tribulus aquaticus minor* prior Park. *Water Caltrop* or *Frogs Lettuce*.

Clus. Bicubitalis, tricubitalisque aut longiores, pro aquæ altitudine ex radice profert *scapo*, tenuis, panicarum coloris, planos, nodosos, (qui resecati lenti sunt & flexibiles) circa summum divisis in plures ramos, alternatim ferentes in singulis nodis singularia folia, duarum interdum unciarum longitudine, & semunciali latitudine, tenuia, & quasi transparentia, in ambitu adèò crispia & sinuosa ut laciniata videntur, colore ex viridi subpunico: pediculi sextante longiores, exiguis, candidantes folliculis, utrequin modum congelatos sustinentes, crassiusculi sunt, & inter folia exortuntur, que ibi bina semper ex adverso sita nascuntur, contrario quam reliqua inferiora modo. Singulis folliculis plerumque succedunt quaterna aculeata grana simul coherentia, paucam candidam medullam continentia. Scapi infima parte ad singulos nodos oblongas, tenuis, candidantes fibras agunt, quibus firmanantur & alimentum attrahunt. Tota planta aquis immergitur. Junio & Julii initio floret.

Singuli flocculi è quatuor perexiguis, subrotundis foliis componuntur.

In rivulis, præsertim tardis fluentibus, frequentissimum est hoc genus.

Cauliculis planis & compressis cum sequente specie convenit, à reliquis omnibus differt.

Locus.

- A. 6. *Potamogeton caule compresso*, folio Graminis canini.

Cauliculi cubitum & nonnunquam sesquicubitum excedunt, ramosi & valde compressi. *Folia* longa, angusta, Graminis canini foliorum æmula, nisi quòd breviora & valde ferè eisdem latitudine sunt, & in obtusum mucronem definant, alternatim posita, nisi ubi spicarum pediculi oriuntur, ubi bini ex adverso; in singulis nervi tres insigniores per folii longitudinem decurrunt. Sub unoquoque folio membrana tenuis & pellucida caulem investit. Spica brevis flores dilatè virides sustinet, quatuor foliis compositos, ad stylum incarnatos. *Stylus* duobus ut plurimum apicibus terminatur. *Semina* ex altera parte rectà, ex altera circulari lineâ clauduntur.

In fluvio Camo prope Cantabrigiam copiosè oritur, inque aliis multis fluminibus.

Cauliculis compressis cum præcedente convenit, à reliquis speciebus differt.

Locus.

- A. 7. *Potamogeton millefolium* seu foliis graminis ramosum. An *Potamogeton graminum ramosum* C. B. J. B. Park? *Millefolium tenuifolium* Ger. emac. ico. *Fennel-leaved Pond-weed.*

Ad pedalem & majorem longitudinem excrevit, caule tenui, tereti, albicante, crebris geniculis intercepto. Ad singula genicula è sinu folii, ima parte dilatati & veluti vagina amplectentis exeunt ramuli singuli, aut bini, & non rarò terni una; in ramulis & furculis creberrimos pariter duos & subdivisi. Summi cauliculi & ramuli in spicas laxas exeunt, è tribus quatuorve florum vel verticillis compositas. Folia supra vaginam postquam à caule abscesserint perangusta lutea, inferè subrotunda, superius aut plana, aut nonnihil concava, duas trèse uncias longa. Ramuli & folia in hac specie adèò crebra & numerosa ut non ineptè Millefolium Potamogeton denominari possit.

Aquis

Locut. Aquis plerumque immergitur; & eodem cum reliquis tempore floret; in fluvio Camo prope Cantabrigiam & alibi variis in fluvii frequens.

A. 8. *Potamogeton pufillum gramineo folio, caule rotundo.* Small Grass-leaved Pond weed.

Aquis innatit flagellis pedibus, tenuibus, ramosis, internodiis longioribus quam in *Potamogeton* ramoso millefolio. *Folia* graminea angusta, duas uncias longa, tenuia, quò à *Potamogeton* millefolio & maritimo differt, quorum folia crassiora sunt & angustiora, nervo medium percurrente, coloris sui quo in aliis congenitibus. E singulorum finibus exeunt tum ramuli tum membranulae eos involventes, ut in *Potamogeton* latif. Ubi florum spica exit bina ex adverso folia sita sunt, ut in reliquis & bini ramuli in quorum divaricationis angulo spica consistit: duplex ibi membranula exoritur, una spicam & unum ramulum obvestit, altera ramulum oppositum. Spica brevis, tribus quatuorve foliis composita, quorum uniusquisque quatuor foliolis concavis velut calyce octo apicibus albescentibus & totidem in medio semina continent.

Locut. In fluvii variis in locis observavimus.

A. 9. *Potamogeton maritimum pufillum folio gramineo.*

Caules huic minus ramosi, longioribus internodiis: *Folia* longiora nonnihil latioraque; verum florum spica multo minoribus quam in precedente, & toto genere diversa: nam in illo spica septem, octo, aut pluribus floribus componitur, quorum singuli quadrifolio calyce octo apicibus albescentibus, inque eorum medio quatuor semina seu incurva continent, ut in reliquis precedentibus: at in hoc [*Potamogeton* marit.] spica multo breviores & minores sunt, & quatuor apicibus albescentibus eadem dispositione & figura quò lamellae in spica *Ophioglossi*, quatuor interposita sunt alioquin semina, vel (quantum discernere potui) duo trèse seminum quatuor semina. Spica è membranula exeunte apices decedunt manentibus feminibus. Spica autem pediculis in longitudinem interdum ferè palmarem excurrit, estque tenuis & infimus. In fossis palustribus minus exit.

Locut. Circa Camalodunum in Essexia observavimus.

A. 10. *Potamogeton maritimum pufillum alterum.*

A precedente differt foliis brevioribus, spicis similibus sed minoribus, quorum apicibus decedunt interpositorum seminum pediculi in longitudinem interdum unciam exsertunt, unicum apice singuli semen incurvum sustinentes; ut ex eadem spica quinque vel sex pediculus velut radiis in umbella exeunt, & singulis singula semina sustinentes observaverim.

Locut. In fossis palustribus vià à Camaloduno ad *Goldbanger*.

* 11. *Potamogeton minimum capillaceo folio* C. B. J. B. Park. Small fine-leaved Pond weed.

C. B.

Hoc parvum est, capillaceo & caule & foliis oblongis, inordinate dispositis, pallide virentibus: à summo pedicello parvo, modò uno, modò duobus, capitulum minimum & acuminatum, prioris tamen formà infidet, quod minutissimum flosculum, pallidulum successit; quorum aliud expansum, aliud quasi vesiculae foliaceae in acumen desinenti inclusum est.

Locut. Monspelio allatum est. In Ludi amnis aquis circa molendina observavit *D. Magnol*.

* 12. *Potamogeton capillaceum capitulis ad alas trifidis* C. B. J. B. Park.

C. B.

Cauleculo est palmari, pilo non crassiore, ramoso, articulo. Ad quemlibet articulum folia bina, oblonga, quovis pilo tenuiora, ex adverso respondentia: quorum alis minutissimi flosculi palliduli insident; qui juncti nodulum quasi referunt, quo maturato nodulus sive capitulum ex tribus portuiculis semicircularibus in apicem abeuntibus & rufescentibus compositum conspicitur; minutus tamen ex priorum foliorum alis pedicellus exurgit, qui in tria, etiam plura foliola abluatur, similibusque in medio nodulus adponitur; in summitate namque capitulum nullum est.

Locut. Hoc etiam Monspelienae est.

A. 13. *Potamogeton affinis graminifolia aquatica.*

Folia habet longa, angusta; cauculos tenues, imbelles. Ad pedalem & ampliore altitudine alligat, semper aquis immergitur. Flores nondum observavimus. Siliqua seu cornicula parva, incurva, duo aut tria, aut etiam quatuor simul juncta, geniculis arcè adherent.

Locut. In aquis stagnantibus non raro occurrit.

C A P.

C A P. II.

De Millefolio aquatico floribus stamineis.

Millefolium aquaticum dicitur hac herba à foliis in plurima & tenuissima segmenta divisis: quòdque aquis perpetuo innatit.

1. *Millefolium aquaticum pennatum, spicatum* Park. C. B. *pennatum aquaticum* J. B. Feather'd Water-Milfoil.

C. B.

E *Radice* fibrosa tenuibus *rami* prodeunt plures, cubitales, cavi, striati, internodiis satis crebris intercepti, in alas brachiat, aquis innatantes: ad quorum geniculorum quemlibet folia terna aut quaterna [imò quina aut plura interdum] quasi stellatim circumjecta, tenuiter incisà, pennam & formà & tenuitate referentia colore fulco, prodeunt. Cauliculorum summitates palmares & longiores ex aqua recti attolluntur, spicam purpurascens, è pluribus flosculorum verticillis ad intervalla scapum ambientibus compositam sustinentes. Flores habet stamineos quorum singulis singula succedunt semina nuda.

In fluvii & stagnis majoribus in agro Cantabrigienfi & alibi in Anglia invenitur.

Locut.

2. *Millefolium aquaticum cornutum* C. B. J. B. Hooped Water-Milfoil.

Radice est fibrosa, *caulibus* prelongis, tenuibus, infirmis, teretibus, fragilibus, dense geniculatis, inplures ramos diductis. *Folia* ut in *Equiseto* genicula ambiunt, viridia, fragilia, singula primò in duo velut cornua divisa, & utrumque ferè cornu denud in alia duo [cornuum carvinozorum ramofam divisionem imitata *J. B.*] exuberantibus quibusdam ad latus pronum velut denticulata. *Flores* ad genicula caulibus & ramulis utrinque arcè adherent, glomerati, mucosi, [herbae ferè concoloris, quibus succedunt semina parva, quaterna simul juncta *J. B.*]

In aquis pignioribus & stagnantibus circa Cantabrigiam & alibi abundè provenit.

Locut.

Nec figura, nec descriptio *Millefolii* aquatici cornuti apud *C. Bauhinum* in Prodomo huic plantae convenit: ut dubitem an eadem cum nostra fuerit necne.

Minoris hujus speciei, quam non descriptam dicit, meminit idem *C. Bauhinus* in Pinace.

C A P. III.

De Atriplice.

Atriplex à Græco *Ἀνδροειδής* nomen factum seu corruptum videtur: aliis ab atro colore quòd comestum faciat homines lividos. *Ἀνδροειδής* autem *μεγὰρ ἀνδρὸς αὐτῆς* dictum volunt Grammatici: nam octavo ex quo fata est die crumpit è terra. Theophr. lib. 7. cap. 1.

Nos pro Atriplicis speciebus hoc in loco non habemus plantas omnes quibus id nomen à Botanicis inditum est, sed eas duntaxat quae in folliculis è duabus valvulis conniventibus compositis semina inclusa habent, & quidem singula in singulis: reliquas Atriplicis nomine insignitas Blitis accensimus, aut Amarantis.

1. *Atriplex alba hortensis* J. B. Park. *hortensis alba, sive pallide virens* C. B. *sativa alba* Ger. emac. White Garden Orache or Arrach.

Non raro hominis staturam aequat, caule imò terete, supremo anguloso, recto, ramoso.

Folia Betæ [alis Bliti] minora, triangularia ad pediculum quasi alata, nonnihil in ambitu sinuata, copiosa farinà repleta, colore ex viridi in lutum languente seu xerampelino, gustu saturo. *Flosculi* in summo caule & ramulis copiosi apiculis constant lucis vel herbicidis, quibus succedunt siliqua foliaceae, rotundae, bivalves, valvulis non coherentibus ad margines sed contiguis tantum, in quibus semen rotundum compressum Amarantii. *Radix* recta, palmum longa aut circiter, fibrosa, annua.

Folia primulum emergentia & caules novelli candicant, farinà albescente repleta. In singulis folliculis singula nascuntur semina.

Atriplex alba & rubra hortensis non nisi fata provenit (inquit *J. Bauhinus*) Aut proculdubio alibi cubi terrarum spontis suae est, quanvis locus ille nos hactenus lateat.

Locut.

2. *Atriplex rubra hortensis* J. B. Park. *hortensis rubra* C. B. *sativa purpurea* Ger. Purple or red Garden Orache.

Hac species cum precedente omnibus suis partibus totaque facie externa convenit, praeterquam sanguineo-seupurpureo obsoleto colore quo penitus tingitur, & imbutur.

In

In hujus feminibus etiam in eodem caule nascentibus notabilem differentiam observavimus: alia enim minora sunt & nigricantia; alia majora multo, ad latera compressiora & rubentia.

Atriplex hortensis alba & rubra specie differre videntur, quoniam femine sat in se invicem non transmutantur, sed alba semper producit albam, rubra rubram, ex observatione *J. Baubini* & nostra.

Atriplex hortensis utraque semel in horti satia ex femine deciduo se quotannis renovat. Atriplex refrigerat & humectat; cocta estur ut olus; in alvo solvenda celebris est, unde etiam nonnulli quinque herbis emollientibus eam annuncerant. Usus Officialis præcipue externus est in clysteribus & epithematibus pægoricis.

Quæ præterea Veteres tradunt de Atriplicis facultatibus apud ipsos vide. Semen exhibitum tum alvum abunde subducit non sine noleffia, tum crebros vo mitus provocat, experimento Pharmacopei cujusdam, qui ad rufiores purgandos eo uti solebat. *Matth. De vipers garrice & emetica vehementi hujus feminis aliud exemplum ex Serapione adfert J. Baubinus.*

A. 3. *Atriplex sylvestris folio hastato seu deltoidæ. An Atriplex sylv. altera Ger. emac? C. B. Broad-leaved wild Orache.*

Radice alba simplici, fibris aliquot majusculis ceu ramis, & fibrillis plurimis capillaribus donata, terram adeo firmiter apprehendit, ut extirpatu admodum difficilis sit. *Caulis* inde exurgit sęquę cubitalis aut bicubitalis, minime digito minor, striatus, glaber, medullā factus, ab imo ad sumum usque ramulosus. Ramuli imi propę radicem bini adversi, ut in aliis hujus generis, & caules ipsi interdum longitudine æquantes, summi alterni. *Folia* triangula, hastę cupidi aut Chenopodii aut Spinachię similia; pallidius fere virentia, ad margines quodammodo dentata ut in Spinachia aut Chenopodio, glabra, pediculis uncialibus appensa. *Flores* in summis caulibus & ramulis staminibus & satis profundis, spissa, glabra, glauca. *Flores* in summis caulibus & ramulis in spicas longas & laxas digesti, staminibus, externę purpurascētes, quinque intus staminula cum apicibus luteolis continentes.

Floribus succedunt *vascula seminalia* triquetra ē binis valvulis conniventibus composita, singula singulis feminibus fœta.

In palustribus salis propę Camalodunum in Essexia copiosę provenit. A præcedente differt foliis latioribus, & pro latitudine brevioribus multo, supremis etiam in caulibus & ramulis dentatis.

A. 4. *Atriplex sylvestris angustifolia Ger. emac. Park. Atriplex sylv. angustifolia oblongo folio C. B. vulgaris angustifolia cum foliulis J. B. Narrow-leaved wild Orache.*

Folia huic quāmprecedenti longiora & angustiora sunt, minus dentata ad margines; imo nonnisi per sepe latiuscula sunt & leviter dentata seu laciniata. Quæ in summis caulibus sunt oblonga angusta, ad margines æqualia sunt, nec omnino laciniata, colore glauco & figurā suā Polygoni folioles æmula. *Caulis*, sęquę cubitalis & altior, rectus, infirmus tamen & tenuis striatus, solidus, ab imo statim ramulosus ramis imis prælongis, binis ex adverso nascentibus, summis alternis. *Radix* similis, simplex, alba, fibris numerosissimis cinctā, quibus terrę pertinaciter adhærescit, & siculter evellitur. Summitates hujus plantę canescunt magis quāmprecedentis, & spicę huic sunt, foliorum & seminum globulis rarioribus seu longius a se invicem distantibus. *Primæ* foliiculacę præcedentis similia, quæ dehiscentia semen ostentant singula singulum, compressum tunc.

In hortis oleraceis & locis rudieratis frequens oritur.

* 5. *Atriplex sylvestris fructu compresso roseo vel stellato C. B. Park. Wild Orache with pressed fruit.*

C. B.

A radice *caulis* exurgit pedalis, rotundus, incurvus, levis & albus, qui statim in aliquot ramos inæquales, & hi in alios minores, dividitur. *Folia* habet alba quasi polline aspersa, unguem lata, lineata vel angulosa, ut in Atriplice sylvestri quæ *Pes asperum* dicitur, pediculis carentia. His fere singula fructus foliaceis, pallidius, compressi apponitur, cujus formam elegantem vix exprimere licet, & eam in medio semine exuberantius in circumferentia appositis, quas tamen inter leves intercedunt, et planę formę, quæ rosę depressę in quorundam nobilium insignibus purg consuevere: in singulis quatuor exuberantius semen compressum medicis magnitudinis continetur.

Hanc Monspellii circa mœnia collegimus.

Hęc planta nobis incognita est, nec scimus an vera sit & genuina Atriplicis species, ob fructum tetracocum: tamen tamen habere permittimus, donec vel nobis eam videre contigerit, vel ab aliis quibus innoscet ad quod genus proprię pertineat certius edocti fuerimus.

D. Magnol Atriplicem maritimam laciniatam C. B. ad hanc multum accedere existimat, quæ palum etiam circa Monspellium nascitur.

6. *Atriplex angustifolia dentata. Atriplex angustifolia laciniata minor J. B. Wild Orache with narrow indented leaves.*

Caulis huic cubitalis, erectus, striatus, satis crassus, valde ramosus. *Folia* angusta, semunciam latus, digitos longa, ad margines dentata, glauca, superiora angustiora, marginibus æqualibus & que denticulis. *Flores* & semina in summitatibus caulibus & ramorum in spicas longas & laxiores digesta. *Vascula seminalia* bivalvia valvulis conniventibus tantum, non coherentibus, monosperma. *Caulis* firmioris crassioris quāmprecedentis in Anglia sponte proveniens nulli cognitus.

nita, striati, foliis imis contrariis, summis alternatim adnascentibus; ut in plerisque congeneribus.

In hortulo nostro nata est ex femine Londino missa.

Atriplex maritima angustifolia C. Baubino in Prodr. descripta huic eadem esse videtur.

Ex quo hæc scripsimus Atriplicis speciem in maritimis nostris copiosę nascentem observavimus, quæ huic vel eadem videtur, vel non multum diversa.

A. *Atriplex angustifolia maritima dentata.*

Radice alba, lignosa, simplici, interdum recta, aliis tortuosa, fibras crebras & lateribus emittentes caulem mittit simplicem, crassum, digito tamen minime minorem, glabrum, solidum, ab imo statim ramulosus ramulis crebris, imis oppositis, superioribus alternatim sitis, ut in reliquis fore congeneribus, altitudine sęquę cubitali interdum sed plerumque minore. *Folia* angusta, inferiora tamen digiti unum lata, duos longa, superiora paulatim angustiora, per margines dentata, denticulis rarioribus & satis profundis, spissa, glabra, glauca. *Flores* in summis caulibus & ramulis in spicas longas & laxas digesti, staminibus, externę purpurascētes, quinque intus staminula cum apicibus luteolis continentes.

Floribus succedunt *vascula seminalia* triquetra ē binis valvulis conniventibus composita, singula singulis feminibus fœta.

In palustribus salis propę Camalodunum in Essexia copiosę provenit.

A præcedente differt foliis latioribus, & pro latitudine brevioribus multo, supremis etiam in caulibus & ramulis dentatis.

* 7. *Atriplex sylvestris Monspelliana cum pulchris involueris J. B. Wild Orache of Montpellier with fair Seed-vessels.*

J. B.

Folia est breviora, albicantia, sinuata Atriplicis vulgaris, brevi pediculo constante: *involueris* feminum angulosi, quodammodo Cynoglossę instar copiatę similes [i. e. Aparine majori Plinij Ger.] intra ramulos & foliorum pediculos prodeuntibus, semen includentibus parvum, compressum, nigrum; lapidis etiam multo majoribus, nec velut in spicas desinentibus.

Hęc planta, inquit, ad Atriplicem 2. Matth. in post. figuris accedit it, ut facillē eandem existimari.

An ab alio quoquam præterea Botanico descripta sit hæc planta incertum: nobis nondum conspecta est, si descriptionem rectę intelligimus.

D. Magnol Atriplicem sylvestrem lapullas habentem C. B. hujus synonymam facit; & revera descriptiones in plerisque conveniunt. D. Morisoni Atriplicem sylv. lapullas habentem Atriplicis fragifere speciem facit; quod & nos eam retulimus, incerti adhuc quod debeat referri.

A. 8. *Atriplex maritima J. B. maritima laciniata C. B. marina Ger. marina repens Park. Jagged Sea-Orache.*

J. B.

Caulis humi spargit cubitales, numerosos ex crassa satis radice exortos, totos albicantes, per quos & folia candidantia, sinuata. *Pedibus* asnerini similia. *Flores* per extrema potissimum ramulorum, racematum congesti, flores Portulacę marince instantur. In folliculo bivalvi rugoso, aspero, in dorso aculeato, semen continetur unicum.

Lobulus & nos quoque in maritimis Mediterrancis & Adriaticis nusquam non obviam habuimus hanc Atriplicis speciem, humi stratum. Lobulus cum perperam repentem vocat: sparsa est supra terram, non tamen repit. Hanc plantam nuperimē in Anglia invenimus in litore maris ærenoso propę Holland, vicum s. m. p. à S. Olfthæ oppido remotum in Essexia; D. Dale in Morfeia etiam insula invenit copiosissimam.

9. *Atriplex Halimi folio C. B. sylvestris Halimi folio Park. Halimoides Lobelii J. B. itemque sylvestris foliis integris racemosa eisdem ex sententia D. Morisoni & nostra. Sea-Orache with the leaves of Sea-Purslane.*

Lob.

Festiva est, *caules* edens ternum & quaternum cubitorum, & folia Halimi integra, aut parum sinuata: flores & semina racemosa, folliculis membranaceis bivalvibus inclusa, ceterarum more. Nobis incognita & suspecta est.

A. 10. *Atriplex maritima perennis folio deltoidæ triangulare, minus incano Moris. An Atriplicis maritima species Valerando J. B? Atriplex maritima nostras Cat. Ang.*

Morif.

Hęc *caulis* provenit multis, bipedalibus, lignosis, humi stratis, atque medio surrecto longiore [fore longioribus] ad quorum singulos nodos proveniunt folia triangularia, sinuata tamen & acuminata, colore minus incano Atriplicis sylvestris folio deltoidæ, sed minus Halimo frutescente. *Flores* proferunt muculosos, hæbentes ceterarum Atriplicum maritarum more, quibus singulis succedunt singula semina binis foliis in dorso verrucosis inclusa. *Radix* longa est, brachiata, diu durans, sicut Halimi ceteri maxime.

Mirificè confert ad ulcera fordida purganda & glutinanda, autore Fuchfio. Vermes in ulceribus putridis animantium quadrupedum natos excutit certissimo experimento, si herba tusa ulceribus imponatur, id quod non semel ipse vidit. *Trag. f. Baulinus* hæc de Atriplice olida dicta accipit.

*Quadrup.
Bosm. cl. 3.
p. 217.

Ego (inquit * Sim. Pauli) non sine felici successu Bonum Henricum [totam plantam] cataplasmati formâ ad mitigandos Podagricos dolores adhiberi semel atque iterum apud plebeos observavi: nec quidquam periculi timendum est, cum non repellat sed discutiat & digerat; imò insuper antidota est, quæ qualitate rarâ in uno simplici conveniunt. *D. Tancer. Robinson.*

Cataplasma ad Podagram,
R. Herba Boni Henrici recentis fide floribus *M. iv.* Florum Sambuci, Chamomillæ siccorum ana *M. ij.* Contundantur, gressè: coque in f. q. aq. Sambuci ad putrilaginem.
Remisce gummi Carannæ ʒβ. Camphoræ ʒβ. M. F. lege artis Cataplasma. *Sim. Pauli.*

A. 2. *Blitum cretense* sive tertium *Tragi J. B. minus* Dod. *polysermon* C. B. Park. *itæque Blitum album minus* *corundum* & *Ger. Dyrigh* *Witte* & *Al-feed.*

Radice est simplici, rubente, fibris aliquot tenuibus capillata, altè in terram descendente folium commodum nacta fuerit, aliâs (ut ait *f. Baulinus*) fibrosa. *Caulis* dodrantem altè, striatus, glabri, foliis plurimos propè terram ramos fundentis ipsis etiam caulibus longiores; in quibus nascuntur *folia* modò adversa, sapius alternatim posita, pediculis uncialibus hærentia, glabra, minus crebra quam in aliis *Blitis*, foliis *Prunelle* aut *Majoranæ* sylv. similia, sed tantillo majora; *f. Baulinus* *Oxyini* foliis ea comparat: Ex eorum aliis & in ramorum extremis racemati *folioli* coherent purpureolentes; subsequente semine parvo nigro Portulacæ, sanguineo florido colore, inquit *f. B.* ex affricu tingente.

Semina in singulis *foliulis* singula non occultantur sed visui patent; proinde *Lobelius* forum musculosum fecerunt *Botryi* non dissimilem eidem non ineptè attribuit.

In finetis, *Lupuleis* & arvis pinguioribus abundè provenit.

Locus.

3. *Botrys* Ger. *vulgaris* Park. *Ambrosioides vulgaris* C. B. *Botrys* plerisque Botanici J. B. *Oaks* of Jerusalem.

Radice nititur parva, alba, rectè descendente, paucis fibrillis donata. *Caulis* ei dodrantalis, ex pedalis pro ratione soli, teres, rigidus erectus, hirsutus, crebris foliis alternatim positus vestitus, imò statim ramulosus. *Flores* in lumnis caulibus & ramulis numerosissimi, longa ferè velut infus cas laxas digesti. Ex uniuscujusque autem folioli sinu duo exeunt furculi & velut racemuli *foliolis* & seminibus onusti. Hi furculi divisionibus suis dichotomiam observant, & in unoquoque de variationum angulo *foliculus* sedet nullo pediculo, itæque in ipsis foliorum aliis inter pediculis furculorum modò dictorum. *Flores* sessiles, staminei & herbacei vitium botros emulantur: singulis *lingula* succedunt *semina* Sinapese similia sed minora multa. *Folia* quernorum æmula divisi, venis majoribus rubris insignita, pediculis longis insident; cum primò emergunt rubra sunt, postea pallescent. Florum racemuli ex viridi pallescunt, suntque ad tactum glutinosi. Olor totius *plantæ* suavis est & aromaticus. *Botrys* annua est planta, æstate florens & semen perficiens; *Bliti* specibus ascendenda.

In arenosis circa Rhegium in Calabria, Florentiam in Etruria, *Monspeliun* & *Nemausum* Narbonensi Gallia copiosè provenientem observavimus.

4. *Botrys Ambrosioides Mexicana* C. B. *fruticosa Americana* Park. *American Oaks* of Jerusalem.

C. B.

Radice est oblongâ, fuscâ, capillaribus fibris cinctâ, intus candidâ: *caule* pedali, etiam altiore, sed cubitum non superante, coque subrubente, quandoque, rotundo, striato, pilis levissimis & trisulcis aspersis: *foliis* pallide virentibus, Atriplicis sylvestris vulgaris formâ similibus, oblongis linearibus, pediculis oblongis donatis, & abque ordine caulem ambientibus: ad singulorum eorum ramuli unciales ut in Atriplice emergunt, pluribus velut capitulis alternatim dispositis onusti, quibus singulis foliorum exiguum subsicunt, quibusque apertis *folioli* exigui, luteoli, ut in *Botry* conspiciuntur, hisque *semina* minutum copiosumque succedunt. Planta annua est, ex semine deciduo se propagans. Hi licet tota planta primo intuitu Atriplicem referat, ita ut Atriplex Mexicana du possit, atamen propter colorem, gravelem quidem, sed non ingratum, & saporem aromaticum ad Cuminum accedentem, & propter florum & seminum copiam ad *Botry* referre maluimus.

Hæc est (ut nobis videtur) *Epaos* seu Atriplex odorata Mexicana *Fran. Hernandez.*

Vires & usus.

Botrys herba in pulverem redacta, mellique in Electuarii formam excepta præstat contra pulmonum vomicas, quo remedio multos ego curavi qui pus ferebant *Muthe*. Valere dicitur ad dolores uteri, ad menses citendos & emortuos fetus ejiciendos.

Nonnulli inter vestes *Botry* reponunt ad cinas abigendas & odoris suavitatem communicandam. Ceterum *Botrys* dicta est hæc herba à semine racematim caulibus adnascente.

Fr. Hernandez *Epaos* seu Atriplicem suam odoratam Mexicanam (quam pro Ambrosia Mexicana C. B. habemus) crudam coctimve adjectam condimentis corroborare scribit, peccati althmanicis & obstructis conferre, & gratiam alimoniam præbere. Jus decocti radicum dysenterias coecere, dissipare inflammationes & noxia venenis pellere animalia.

Blitum

Blitum Atriplex dictum.

5. *Atriplex baccifera* Ger. emac. *baccifera* *rubra* Park. *Sylvestris mori fructu* C. B. *Werry* *bearing* *Orach*, by some called *Bloody Spinage*.

E radice alba, dulci, tenera, longè & satis crassâ pro plante modò, plures emittit *caules* crassiusculos, teretes, striatos, rubentes, dodrantales aut pedales, ramulos, ad terram subinde reclinatos, quavis mediis caulibus non raro erigatur. *Folia* longis pediculis nixa, triangula, Spinachie aut Atriplicis hirsuta folio, nullo ordine posita, inferiora obiter dentata, ut in congeneribus. Ad exortum foliorum inque caulibus & ramorum lumentibus, florum & seminum dense stipatorum globuli gemini, baccas ferè mora imitati, cauli & foliorum aliis arcè adherent, per maturitatem rubri, & succo quodam vini rubriemulo prægnantes. *Flores* autem singuli (seu calices aut vasa semina, subrotunda continent. Annuæ est planta, semine deciduo quotannis se renovans.

6. *Atriplex Mori fructu minor seu fragifera minor* Morisoni; *Atr. sylv. baccifera* Clus. Hist.

Clus.

Allurgunt à singulari *radice* paucis foliis prædita terni aut quaterni *caules*, interdum unicus, statim à radice capite divisi in aliquot ramulos pedem aut circiter longos, inæquales & angulosos in terram procumbentes, minoribus aliis ramulis donatis: in quibus, ut & majoribus singularia adnascuntur *folia*, modò in unum latus, modò in alterum disposita, angulosa, qualia in Atriplicis cæteris quibusdam speciebus, incana, ad quorum exortum multi in unum caput congesti orbiculi, fructibus Mori rudimenta quodammodo referentes, qui per maturitatem rubellum colorem contrahentes exigua fragra mentiuntur, atque magnam toti plantæ addunt venustatem & gratiam: singuli autem illi orbiculi semina multa continent exigua, rotunda, cineracei coloris, qualia ferè in Papavere ceratite, violacum florem ferente.

Eandem aut similem plantam in Tirolensi comitatu reperisse se affirmabat Gulielmus de Mora Medicus, dum ex Italia rediens per eam regionem iter faceret, sub extremum Augustum magis fructuantem, & suis fructibus onustam adeo elegantibus, ut ipsam etiam ad vescendum invitaret. Hæc omnia Clusius.

* 7. *Atriplex sylvestris lappulas habens* C. B. Park. *Atr. sylv. Monspeliunana cum pulchris involucris* J. B. exsententia D. Magnol.

f. B.

E radice parva fibrosa *cauliculi* palmares, striati emittuntur, quos *folia* atrovirentia parva, angulosa, alternatim disposita, brevibus pediculis donata cingunt, ad quorum exortum *lappule* duæ Corandri seminum magnitudine adherent, *semina* nigra, parvum compressum continent.

D. Magnol hanc plantam ad Atriplicem sylvestrem Monspeliunam cum pulchris involucris *f. B.* refert, & fortasse rectius, nam descriptiones in plerisque conveniant. Expungas ergo Lector, si videtur, hanc speciem, nobis non invit.

A. 8. *Atriplex sylvestris J. B. sylv. vulgarior* Ger. emac. *sylv. vulgarior sinuata major* Park. *I. sive folio sinuato candicante* C. B. *Common wild Orach*.

Radice simplici, albâ, lignosâ, obliquâ non raro & huc illuc reflexâ, pluribus fibris capillaribus donatâ nititur. *Caulis* surrigit nunc unum, interdum plures, cubitales & altiores, satis crassos & firmos, solidos, angulosos seu striatos ab imo ad summum usque ramulosos ramulis crebris, & foliorum aliis exeuntibus; quæ ad modica intervalla alternatim adnata, pediculis sesuncialibus, duas tresve uncias longa, fuscanciam aut duas uncias lata, figurâ ferè rhomboide, circum oras sinuata aut dentata, dentibus inæqualibus, levia, superne obscuro viridia, non raro tamen farinaceo candicante pulvisculo resperâ inferna parte magis. *Flores* in lumnis caulibus & ramulis racematim congesti exterius candicantes, singuli quinque foliolis herbaceis acutis, totidemque staminibus albis compositi, adeo exigui ut eorum partes obtutum ferè fugiant. Hi tandem arcè connivent, & singuli *lingula* *semina*, rotunda, compressa, nigra, splendens amplectuntur & occultant: ocellus autem stellam quinque radiorum intentibus prærepant.

In finetis & locis rudicatis & hortis oleraceis pinguioribus exit, Julio mense florens & per roli. *Locus.* quam deinde æstatem. Folia plantæ marcescenti xerampelina & rubra evadunt. Annuæ est.

A. 9. *Atriplex sylvestris latifolia altera* Ger. emac. *latifolia acutior folio* C. B. *Atrip. dicta* *Pes enfermus alter, sive ramiflor* J. B. *Sharp-pointed Goosefoot*.

Radix hinc alba, simplex, fibris capillata, dura & lignescens, interdum ramosa. *Caulis* cubitalis & sesuncialis, erectus, glaber, viridis, satis firmus & crassus, medullâ factus, & à imo statim ramulosus. *Folia* caulibus adnascuntur crebra, nullo ordine, pediculis sesuncialibus, triangulâ, & lata scilicet basi in acutum mucronem sensim desinentia, obscure viridia, glabra. *Flores* congesti velut in racemulis in summo caule & ramulis & foliorum aliis egressis, perexigui & vix conspicui, staminibus. Singulis *foliculus* singula insunt *semina* rotunda, nigra.

In finetis, & locis rudicatis, secus vias & semitas ubique in incultis, præsertim humentibus, in *Locus.* venit frequens.

S 3

A. 10. *Atriplex*

- A. 10. *Atriplex sylvestris latifolia* Lob. C. B. *folio latifolia sive Pes asnerinus* Ger. emac. Park. *Atriplex dicta Pes asnerinus* J. B. *Goosefoot of Southwale.*

f. B.

Perfimilis est Atriplici sylvestri folio sinuato candic. sed hujus folia ampliora, laxius & rarius sinuata, atro-virentia, caput gravante odore praedita. *Flos* racemosus, Atriplicis jam dictae, antequam explicatur plerumque rubens. *Semen* exiguum, rotundum, nigrum. *Radix* lignescit. *Caulis* crassiusculus rectus cubitalis.

Humilis est praecedente, magisque in latitudinem diffusa, foliis magis sinuatis, obtusioribus & rotundioribus.

Eisdem cum priore locis invenitur.

Hic addit aliam Atriplicis sylvestris latifoliae speciem eruditissimus Vir D. Rob. Plot, quam *Atriplicem vulgarem sinuatam spicatum* appellat, quae à Pedo asnerino altero five ramuloso *f. B.* in eo saltem differt, quod Fragiliter instar femina in globulos congesta caulibus arcte adherentia gesset.

- A. 11. *Atriplex olida* Ger. *olida sive sylvestris fetida* Park. *folio VIII. sive fetida* C. B. *fatida* J. B. *pusilla, olida, bircina, Vulvaria vocata, garum olei* Lob. *Strinking Strache.*

f. B.

Vix humo tollit caules, ut plurimum ramulos, dodrantales aut etiam majores; quos vestimentis sua ex rotunditate modice in acumen desinentia, potissimum superiora, in inferioribus quaedam innata, farinaceo pulvisculo asperso candicantia: odoris virosi intolerabilis, ut qui vel tactu levi manus ita inficit, ut longo tempore vix possit elui. *Flores* racemoli Atriplicum aliarum sylvestrium modo. *Radix* gracilis, fibrata.

Juxta parietes & in locis rudieratis provenit, sed rarius.

Atriplicis hujus folia contusa cum Saccharo conservam efficiunt hysterici utilissimum. D. Nid. *herba* haec arefacta & in aqua cocta instar Theriaci passioni hystericae prodest. D. Nid. *mer.*

- * 12. *Atriplex sylvestris altera, folio sinuato saturè virente, spica subrubra* Morif.

Morif.

Hae tam luxuriosa proceritate prodit, ut quaternos saepe cubitos excedat, caule ut hortensis anguloso, purpurascente & ramoso: folio hortensi non admodum dissimili, potissimum quod ad obrem attinet, sed paulo minore, crenato: flore luteo & exiguo: semine racematum digesto in las mitibus caulium & ramorum: radice fibrata.

In suburbiorum fumeris & fossis passim provenit.

An Atriplex proprie dicta haec sit, an Blitum Atriplicis facie descriptio haec nos incertos relinquit: ob seminem racematum digestum Blitis potius subjunximus: quod & de sequente planta, nos panter incognita, dictum esto.

- * 13. *Atriplex procumbens folio sinuato, lucido, crasso* Morif.

Morif.

Planta est pedalis, procumbens: folia habet crassa, pronè parte lucida, in margine sinuata: caules & folia ut plurimum sunt rubra: semine onerantur caules summi racematum compacto, caeterum sylvestrium modo, nigro.

Reperitur in humidis pinguibusque terrenis locis circa Blasas in Gallia.

Flores & semina sua, minuta perficit eodem tempore cum ceteris sylvestribus.

Hujus notitiam D. Morifono debemus, cujus etiam descriptionem adhibuimus.

- A. 14. *Blitum maritimum tetraspermum* Kali minus album dictum. Kali minus Ger. minus album Park. minus album semine splendens C. B. minus, sive Sedum minus arboreum vermicularum J. B. *White Glaswort.*

f. B.

Duris lignosaeque ramis cubicalibus, interdum rubeiscentibus, aliis albidis fruticetis, è quorum lateribus densissime enascuntur propagines unciales & sextantales, foliis perpusillis, teretibus, glaucis stipate per ramorum scapos longa serie, fasciculatis plerumque aut longioribus; uniuersaque finem implente globulo exiguo, Mili granum aequante aut majori, qui ubi explicatur apiculis ostendit numerosos luteos. *Semen* exiguum, nigrum, lucidum, compressum: in singulis calicibus quinque foliis singulum occultatum, ad eundem fere modum quo in Atriplice folio sinuato candicante.

In salis maritimis frequentissima est haec planta. Magnitudine insigniter variat; Alicubi enim in fruticem lignosam adolefcit, alibi pusilla est & humi projecta, adeo ut, an duae sint illius species necne mihi nondum planè satisfit. Erectam & fruticescentem observavi copiosissimam in Iungula illa seu crepidine petrosa, quae à *Portlandia* Insula versus litus Anglicum porrigitur.

- * 15. *Kali minus villosum* C. B. *Kali parvum hirsutum* J. B. *The lesser hairy Glaswort.*

Planta est Kali minori nonnihil similis, radice oblonga, fibrosa, nigricante, caule pedali, inaequali, ramoso, ramulis multò brevioribus quam illius, nec ita rectis sed incurvis; foliis nonnihil brevioribus, angustioribus, crassis, succulentis, salis. Tota planta albicante lanugine canescens, Kali minore mollior est. Haecenus *f. Bauhinus*. Addit Casparus frater, in cauliculorum summis capicula parva ferre, florem minutum continentia; femina se non observasse.

Fortè haec planta à Kali minore non differt specie.

Montepelio non longè ad mare oritur.

Kali sive Vermiculari marinae non dissimilis planta J. B. & *Kali hirsuto affinis, fortè Anthyllidis aliqua species ejusdem,*

Cum ex ficcis plantis descriptae essent, eisdemque tum flore tum semine carentibus, nescimus plane an ad hoc genus pertineant, necdum ab aliis descriptae & depictae sint sub hoc aut alio aliquo genere. Videbis earum descriptiones & figuras apud Bauhinum Tom. 3. p. 705.

Kali minus foliis lucidis Botan. Montp.

Folii copiosis lucidis & in acutum desinentibus à minori villosis & minori albo distinguitur. Praecedentium varietas videtur.

- A. 16. *Sedum minus fruticosum* C. B. *Vermicularis fruticosa altera* Park. *Kali species sive Vermicularis marina arborecens* J. B. *Shrubby Glaswort.*

f. B.

Cubitalibus & bicubitalibus, teretibus, glabris lignosis *stolonibus* cinerei coloris fruticetis, in ramos longiusculos diductis, per quos confertim nascuntur folia, femuncula breviora, quaedam etiam uncinalia, fusciculenta, Kali hirsuti excepta hirsutis similia, alternatim disposita, sapore salso: ad quorum alis luteoli flores, minores, herbae apparent. Radix in multas radicales fibratas fenditur deorsum versis, superius satis crassa & lignola.

Plantam hanc in squalidis campis Arelaten inter & D. Egidi oppidum non procul à Rhodani fluitibus uberrimam perennantem nos quoque post Lobelum observavimus.

Haec planta (ut rectè *f. Bauhinus*) habet multa quae cum Kali minore conveniunt.

- * 17. *Sedum minus fruticosum alterum* C. B. *Vermicularis arborecens* Park. *Kali species, sive Vermicularis fruticosa varietas major* J. B. *Tree-Glaswort, or Sea-Blite with Stone-crop-leaves.*

Haec, autore Lobelio, foliis est albis, densissime confertis, denticulatis, Vermicularis acris majoribus. [Addit Morifonus:] flores producit ex herbaceo luteo, quam praecedentis majores: semina sunt, uti Kali, nigra. Parkinsonus noster eam ita describit,

Hoc genus Sedum (ut vocat) in hortis cultum ad quaque aut sex pedum altitudinem assurgit, ab imo ad summum usque ramulis crebris, folisque creberrimis exiguis, longis, teretibus, inspidis, Sedum minimi vermiculati perfimilibus, verum minoribus & viridioribus oblitum. Flores in summis ramulis quam praecedentes minores (fortè error est scribae aut Typographi pro majores) pallide lutei. Radices longe, lignosae interra se diffundunt.

An haec & praecedens planta sint vere & genuinae Bliti-Atriplicis dicti species mihi non constare fator, cum flores & semina praecedentis non satis curiose observaverim, ob similitudinem tamen cum Kali minore albo congeneres ei plantas esse suspicor: & propterea hunc eis locum assignavi.

18. *Blitum Americanum spinosum*. *Choisy American Blite.*

Hujus speciem pulcherrimam, à se curiose exsiccatam ad me transmisit ingeniosus Vir & eximius Botanicus D. Hans. Sloane M. D. Erat id dodrantali longitudine; caule (ut videbatur) recto, satis firmo, ramoso, ramulis alternatim è foliorum sinubus exeuntibus. Folia Bliti polypermi fere figurà & magnitudine, [aut Parietariae] pediculis seiscantiam aut duas uncias longis herentia, [inferiora intellige] per margines aequalia, nervis in ficco admodum conspicuis. In alis foliorum flosculi flammæ, scitiles, in globulos conferti, & ad exortum flosculorum hinc inde spina rigida, acuta, semimucialis. Summus caulis & ramuli in spicas longas, crebras, è plurimis flosculis confertas, Amarantini modum, ex herbaceo flavicantes. Spicis autem nullas intermixtas sunt spinæ: Flosculorum singulorum partes ob parvatem clarè discernere non licuit; neque quomodo semen gesset. Tollit tamen bivalves videbantur.

In horto Regio Montepelienfi inque Parificensi cultam observavit D. Sloane.

Locus.

CAP. VI.

De *Blito hortensi*.

Blitum vulgo dictum (ut superius etiam monuimus) semina vasculis quæ per maturitatem transverſim in medio levi tactu diffiliunt, ut in Portulaca, incluſa obtinere ſuſpicamur. Amaranti in modum; adcoque ab Amarantis, ſpicarum præcipue colore & elegantia diſſerre. Alii diligentius rem examinant. Si ſeminum reſpectu cum Blitis ſuperiori capite comprehenſis conveniat, non eſt cur Caput peculiare ſis aſſignetur, ſed illis ſubjungi poſſunt.

1. *Blitum rubrum majus* Ger. C. B. Park. *Blitum pulchrum veſtium magnum rubrum* J. B. *Great red Blite*.

f. B.

Vacilis eſt adoleſcentiæ, *radice* pollicari fatua, ut & tota planta; *caule* fiſtuloſo, intus extrinſeque ſanguineo rubore perſuſo, concolorẽque ſuccum preſſu remittente. *Folia* Betaceis minora, magis rugoſa, quæ cælum ſpectant ex rubro nigreſcent, prona parte hilariter rubent. *Floſculi* muſcoli le cundum caulem apiculis pallidis conſtant. *Semen* Atriplicis ſylveſtris vel Amaranti, nigrum, nitens.

Locus. Planta eſt hortendiſ, necdum novimus ubi ſponte proveniat. Vidimus Monſpelii in hortis oleæcis. Ex ſemine deciduo ſe quotannis renovat.

2. *Blitum rubrum minus* J. B. C. B. Ger. *rubrum ſylv. minus* Park. *Small red Blite*.

f. B.

Satis magnam *radicem* pro plantæ ratione habet, rubentem fibroſam, ex cujus capite plures cauli oriuntur, lupini, rubentes, & in his *ſolia* multa, Solani hortendiſ minora, nervoſiora, colore ævo vivente, ſapore ſatio; ex quorum aliis ſecundum caulem numeroſi naſcuntur *ſeſculi*, ex herbidiſ muſcoliſ fibris compoſiti, obtutum ſere eludentes.

Locus. Scitur in hortis, ac etiam in ſi ſponte provenit [in tranſmarinis regionibus] ut & præſentim in his locis in quibus ſinus pecorum aliquandiu aſſervatus fuerit. Nos ſpeciem hanc in hortis, vine & ſinetis circa Monſpelium & alibi tum in Gallia, tum in Germania, copioſe provenientem obſervavimus.

3. *Blitum pulchrum magnum album* J. B. *Blitum album majus* C. B. Ger. *Great white Blite*.

f. B.

Eſt hoc ſimile rubro, nec ab eo niſi colore diſſerens, *caule* ut illud aſurgens unico, magno, ſimo, ad duos treſve cubitos erecto, albo: ſed foliis majoribus, niſi locus interdum aridior diverſitatem faciat.

In Burgundionum *Vaucluse* vidi, inquit *f. B.*

4. *Blitum album minus* J. B. C. B. Ger. *album ſylveſtre minus* Park. *The leſſer white Blite*.

Radice nictur ſimplici, ſuperiori parte rubente, tenuioribus fibris donatâ, profundiffimè in terram ad perpendicularum deſcendente ac proinde evulſu difficili, ſapore non ingrato. *Caules* emittit plures, ſempedales aut dodrantales, interdum longiores, teretes, ſtriati, ſolidos, in terram reclinatos & vix le ſuſtentantes, fungoſos, ſucci plenos, ſuperius nonnihil rubentes, aliaſ albos; *foliis* per intervalla alternatim diſpoſitis veſtiſtis, inferioribus ad radicem minoribus, brevioribus pediculis herentibus, ſuperioribus majoribus, longiore nixis, nervoſis, glabris, atroveritibus, ad Majorane aut Nummularia ſolia quodammodo accedentibus ſed majoribus, ſubrotundis, per margines æqualibus, in exornate obtuſis ac ſi abſciſſa eſſent, & fiſſis ſeu crenatis. Cum primo exeunt liturâ in medio albâ inter duas nigras litâ inſignita ſunt; cum adoleſcat planta, maculâ albâ evaneſcente in ſingulis foliis nigra remanet. *Floſculi* & *ſemina* ſolorum aliaſ racematim adnaſcentur, ut & ſummis cauſibus, qui velut in ſpicis deſiunt. *Floſculi* vix conſpicui, ſtaminei, herbacei. *Semen* nigrum, ſplendens Amaranti, vaſculis ſeu folliculis herbaceis (qui ſingula continent ſinguli) incluſum. Odor ex viſciditate quodammodo gravis, ſapor viſcidus.

Locus. Montebelgard (inquit *f. B.*) abundat paſſim Blitum minus album vel potiùs viride; Gœneve quoque frequens, Tubingæ aut Tiguri in agris non cultis, ſecus itinera, in hortis & arcis.

- * 5. *Blitum Virginianum majus* Park. *The greater Virginian Blite*.

Caule aſurgit ſimplici, craſſo, tereti, ſtriato, quinque aut ſex pedes alto, ramulis multis, crebris ab imo ad ſummum ulque undique cineto; *foliis* veſtiſtis quàm Bliti hortendiſ cauſicunque majoribus, colore viridi ſaturo, aliis ſiſ ſimilibus: *Semen* in ſpicis exiguis e ſummo caule & ramulis ævutibus, parvum, per maturitatem nigrum, compreſſum, ſplendens.

* 6. *Blitum*

- * 6. *Blitum Virginianum minus*, *Amaranthi ſpecies* Park. parad. *The ſmaller Virginian Blite*.

Hæc ſpecies præcedenti ſimilima eſt, verùm minor & humilior multo, cauſibus & foliis ſubrotundis, minis ramoſa: ſpicis longis, tenuibus & ſquamis mollibus rubentibus compoſitis, *ſemen* parvum, nigricans minis tamen quàm præcedentis, miniſque ſplendens continens. Radix parva, fibroſa, annua. Planta ex ſemine deciduo ſe renovat, niſi hyems aſperior ſit.

Sulcipor ego hæc plantas *Amaranti ſpecies* eſſe & eadem quas nos *Amaranthi Novæ Angliæ viridis*, & *Amar. N. A. obſoleſcit purpurei* titulis inſignimus.

- * 7. *Blitum Braſilianum* Cararu *Braſilienſibus*, *Lufitanis* Bredos, Marggr.

Marggr.

Ex *radice* alba, ſatis craſſa multi prodeunt *caules*, ab uno ad quatuor pedes alti, cum foliis ſimilibus Blito, quæ interdum quali ſarſa videntur aſperſa. In ſummitate ſort *ſeſculos* virides ſpicatim congeſtos, ut in Blito, dehinc *ſemen* provenit minutum, inſtar ſeminis Papaveris minoris, rotundum, paulum compreſſum, nigerrimum, ſplendens, pellicula græco-ſuſcæ incluſum.

Hoc etiam Amaranti ſpecies eſſe videtur: & fortè non alia quàm *Amarantis viridis* Novæ Angliæ.

CAP. VII.

De *Amaranto*.

Amarantus, malè cum ſi vulgò ſcribitur *Amaranthus*. Nam Græcè eſt *Ἀμαραντός*, quod & florem notat, & adjectivè ſignificat immareſcibili, ſemine inſummitate fort *ſeſculos* virides ſpicatim congeſtos, ut in Blito, dehinc *ſemen* provenit minutum, inſtar ſeminis Papaveris minoris, rotundum, paulum compreſſum, nigerrimum, ſplendens, pellicula græco-ſuſcæ incluſum.

Nec immeritò ita dictus eſt hujus plantæ ſlos, quoniam depræſta & *que exire* maxime ſed coloris gratiam quàm diutiſſimè retinet ſiccatus. Pro flore hoc in loco cum vulgò ſpicam totam ſeu comam habeo.

Amarantus autem à Blito diſſert comâ ſpecioſâ & immareſcibili, ſemine in vaſculis membraceis incluſo, quæ per maturitatem tranſverſim ſeu horizontaliter rumpuntur ad modum Portulacæ ſeu Anagallidis terreſtris. [Fortè Blitum vulgare hoc reſpectu convenit cum Amaranto, nec aliter diſſert quàm ſpicarum colore, ut ſuperius diximus.]

Amaranti duo genera ſunt, alterum majus & elatius, ſpicis aſperioribus & longioribus, minis lucidis & ſplendentibus; alterum minus & humilior, ſpicis mollioribus, brevioribus, & Serici inſtar ſplendentibus, unde non ineptè *Amarantus ſericeus* hortulanis vulgò dicitur. Ille in ſingulis vaſculis ſingula habet ſemina; hic in ſingulis plura ad quatuor aut quinque.

1. *Amarantus maximus* C. B. *paniculè ſparſâ* Ger. *purpureis major paniculis ſparſis* Park. *Blitum maximum ſive Amarantus major, ſemine albo* J. B.

f. B.

In hominis altitudinem lætiore ſolo excreſcit, *caule* craſſo, canaliculato, ſubrubente, *ramis* crebris ſpato: *folia* Amaranthi purpurei, acuminata ſed majora, ac viridi purpuraſcente, rugoſa, inſpida; *ſores* tum e ſummo caule extremiſque ramis, tum e ſolorum aliis emicant, in ſpicis palmaris & ſeſquipalmaris digeſti [imò pedales non raro] caſque frequenter, & jubæ inſtar nonnunquam in latum luxuriantes, colore fuliginoſo, aut purpureo obſoleſcentis, ſtaminulis luteis, quibus *ſemina* ſuccreſcunt minuta, alba, Miliæ exorticati æmula.

Cum *Quinua* ſeu Bliti majoris Peruanæ *Chufi* ſpicæ ſeu paniculæ ſparſæ & dependentes pingantur & deſcribantur, dubis hæreo, an *Quinua* illa eadem ſpecie ſierit Amarantho vulgari ſpicis ſurrectis obſoleſcit purpureis, ſemine albo, cum hujus ſpicæ plerunque ſurrectæ ſint, nec unquam, quod obſervaverim, niſi leviter admodum nutent: veriſimiliſ tamen videtur eandem eſſe, cum reliqua deſcriptio conveniat. Verùm quicquid ſit de *Quinua* illa *Chufi*, certum eſt, plantam *f. Baubino* deſcriptam & deſcriptam ſub titulo alato iſtiſſimum noſtrum *Amarantum vulgare* eſſe ſpicis ſurrectis obſoleſcit purpureis, ſemine albo.

Catalogus Horti Regii Pariſienſis duas alias varietates ſeu ſpecies hujus Amaranthi recenſet, niſi nimum:

Amar. max. paniculè ſparſâ & longiore, ſemine albo. Et
Eundem rubello ſemine: qui granis rubris Petri Cieca C. B. variat: & idem videtur Amaranto noſtro max. paniculâ longâ pendulâ, ſemine rubello.

2. *Amarantus ſylveſtris maximus* Novæ Angliæ, ſpicis purpureis carneis aut viridibus.

Spici eſt longis, minis conſertis quàm in Amarantho vulgari ſemine albo: *ſeminibus* minoribus, nigris cum obſcuro rubore, lucidis: *ſoliis* pro ſpicarum colore vel purpureis, vel viridibus.

Amarantus hic Novæ Angliæ ſpicarum colore ludit, aliâs viridi, aliâs dilute, aliâs obſoleſcit, purpureo. Imo obſoleſcit purpureus, ſeu ex purpura nigricans frequentior eſt multo quàm viridis.

Ex

Ex femine deciduo se quotannis renovat. Semen autem ne asperima quidem hyemis corrumpit, ut hoc anno 1684. experti sumus.

Hoc genus (ut puto) colore feminis etiam variat. Habemus enim in horto nostro ex semineorum, quod feminem album producit, nec caule, nec foliis, nec spicis ab eo quod femine est nigro discernendum.

3. *Amaranthus maximus, paniculâ longâ pendulâ, femine rubello.* Amar. coccineus elegans maximus Park.

Caule affurgit simplici, terete, crasso, procero, quam præcedentis etiam altiore & majore: foliis vestito illius aequalibus aut majoribus, pallide seu ex luteo virentibus, paucis rubore aspersis, interdum tamen in medio maculatis, (quâ notâ etiam antequam floreat à præcedente facili dignoscitur) Flores in summis caulibus & ramulis dispositi, est principium floræ in plurimas species sparsi, ne diâ longissimâ dependente, reliquis brevioribus eam ad basin cingentibus, ut spica totalis ad basin seu exortum suum admodum crassa sit, & pulcherrimum aspectum præbeat; colore elegantissimo purpureo [aliis perperam coccineo] lucens; quæ per maturitatem collecta coloris gratiam diu retinet siccatâ, præsertim si solis radiis, aut aeri procelloso non exponatur. Semen paniculis inclulsum non ut in præcedente album, sed pulchre rubellum.

Iocum hujus natalenſem: Parkinsonus è Brasilia aliâve aliqua Americæ regione delatum scribit.

CAP. VIII.

De Amaranis Sericeis, Polypermis.

Horum spicæ molliores sunt quam præcedentium & Serici instar lucent; colore autem variant, purpureo, coccineo, flavo, auro, albo, incarnato. Semina in valculis per maturitatem transversim diffidentibus continent plura, quique numeravimus.

- * 1. *Amaranthus purpureus* Ger. J. B. *purpureus minor* Park. *paniculâ conglomeratâ, atque in simplici paniculâ* C. B. *Purple flower-gentle.*

J. B. Dod.

Radix huic crassâ, Blici, succulenta, è rubore candicans: caulis singularis, purpurascens, postmum propter terram, striatus, æternis alis concavus, cubitum aut sesquicubitum altus: folia breviora, minus rugosa, [molliâ, glabra] colore virentia, per margines nonnihil rubentia, spatulato. Pro floribus exunt spicæ in summis caulibus & ramulis, æque foliorum alis, aspectu gratissimâ, cæterum inodore, in purpura splendentes, tactu laves, modo singulares, modo conjuncti plures, quæ in attritu similem ferè colore succum reddunt, quarum si singulares sumas foliis, quinis foliis totidemque apicibus constant. Semen per maturitatem nigrum, parvum, nitidum, bibrum, rotundum compressum.

Spicæ deceptæ duntaxat pulchritudinem suam retinent, aliquot etiam annis non marcescunt. Dod. Alioſa planta, hyemis impatiens, quotannis è semine suo repullulascit. J. B.

An specie differant Amaranthis paniculâ conglomeratâ C. B. & Am. Paniculâ simplici æque aliis inquirendum & determinandum relinquo: mihi certè non videntur differre.

2. *Amaranthus paniculâ speciosâ cristatâ* J. B. *paniculâ incurvâ* C. B. *paniculâ incurvâ bolyſi* Ger. *Crested velvet flower-gentle.* Am. coccineus Park. Parad.

J. B.

Ex omnibus Amaranthis palmam obinet (inquit J. Bauhinus descriptionis autor) floris elegantia præcipue species, mediæ inter obsoleti coloris Amaranthum, & cum qui spicâ est purpureâ sericâ, magnitudinis; caulibus nempe multis ab eadem radice surgentibus, hisque ramosis striatisque, cubitum alterum altis, quos cortex obregit succo sanguineo propter terram turgens. Folia ex intervallo quam Amaranthis simplici spicâ majora paulo, multo verò angustiora quam illius obsoleti, ex quorum alis adeoque in ramorum fastigiis fulgentes flores non tam spicati, quam reticulatè decussatimque reflexis implexisque paniculis, cristatis latoribus conspicui, staminibus dilutiorè purpura tinctis. Paniculas interdum fert palmares, ac uncias tres latas.

Hujus ut & præcedentis spicæ colore variant coccineo, nimirum, carneo, flavo, auro, &c. Nobis tamen nondum constare fateamur, an Varietates hæ accidentibus duntaxat differant, an etiam specie. Si femine sate speciem suam perpetuo servant, nec in se invicem transmutantur, argumentum est etiam specie differre.

In Catalogo Horti Regni Parisiensis, Anno 1665. edito, hæ varietates, seu species mavis dicere, occurrunt.

Amaranthus cristatus rubicundissimus flore.

Idem reticulatus seu corniculatus serotinus minor.

Amar. crancino colore Suerrii.

Amar. paniculâ conglomeratâ majore, puniceo colore splendidi.

Amar. spicatus sericeus flore luteo-virescente.

Amar. spicis carnis, interfusa flavæne micantibus.

Amar. spicatus aeneo colore simul & carneo varius.

Amar.

Amar. singularibus paniculis flammeo colore lucentibus.

Idem aureâ spicâ & ignis fulgore verticolor.

Amar. paniculâ multiplici obsolete violacea.

Amar. paniculâ multiplici ex fusco purpurascens.

- * 3. *Amaranthus carnea spicâ* Park. parad. *Carnation flower-gentle.*

Hæc Planta tum ex figura, tum ex descriptione species à reliquis distincta esse videtur. Folia ei aliquanto longiora sunt & angustiora quam alis plerisque hujus generis. Panicule ramose, è spicis brevibus velut frumenti, multis, ramulis adnascensibus, villis quibusdam extantibus velut aristis circumvallatis, compositæ: colore incarnato.

4. *Amaranthus spicis longis, simplicibus, albis.* Great white flower-gentle.

Hæc Planta Florentiæ in Horto M. Ducis Etruriæ nobis visâ & collecta est. Spicæ habet longas nec adeo confertas in summis caulibus, ut in *Amarantho vulgari floribus obsolete purpureis, semine albo*; molles tamen, & serici instar splendentes, strigiosiores etiam (quantum meminimus) & graciliores quam illius. Semina nigra, compressa, lucida.

Amaranthi spicis albis nullam apud Botanographos mentionem factam invenimus.

5. *Amaranthus tricolor* Ger. Park. *Symphonia Dalechampia, sive Amaranthus tricolor* J. B. *Amar. folio variegato* C. B. *Fléamout, or sports flower-gentle.*

Lugd.

Radix est brevi, candida, in furculosas propagines divisa: caule unico, pedali, rubente: foliis Blici, alternatim viridi, roseo & luteo colore pictis, sic ut in singulis foliis adultis & perfectis ea coloris varietas, (Pistaci plumas referens) jucundissimum intuentibus præbeat spectaculum. Semen proferit in exiguis spicis villosis, cauli adherentibus sine pediculis, flavescensibus punctis notatis.

Variat (inquit C. Bauhinus) colore, in altero bitariæ, extremo flavo, medio puniceo, reliquo viridi, aliquando viridi, luteo, rubro, in altero obscuriore, illum feminam, hunc marem faciunt. Habetur & alia varietas in Cat. Paris. Amaranthi folio variegato serotini titulo.

Folia, Flores & Radices Amaranthi ad ficiorem accedunt temperatam. Hodie in corollis cellularum tendens duntaxat usurpantur. Cæterum tribuntur huic passim vires quædam, quibus pides sine ratione nequaquam est adhibenda; ut quod coeliacos & dysentericos juvet, mensium abundantiam cohibeat & albas uteri fluxiones, &c. J. B.

6. *Amaranto affinis Indiæ Orientalis, floribus glomeratis, Ocyroidis folio* Breynii flore albo.

Breyn.

Caulem rotundum, pilosum, geniculatum, medullâ niveâ spongiosâ repletum, & complurimis ramis diffusum ad bipedalem altitudinem erigit; Folia ex intervallo in contrariis lateribus, alterno ordine & cruciformi positi proferentem, Lychnidis Ocyroidis flore purpureo similia, temperatè virentia, & molli lanugine tam superna quam inferna parte aspersa. Ex horum sinu, aliquando simul cum ordinariis ramis ramuli etiam alii minores exoriuntur, quorum æquæ ac ramorum ordinariorum summo pervenit, globosum insidet capitulum, effigie ac magnitudine penè Lupuli foliularum fructuum, foliis duobus plerumque, vel quatuor etiam aliquando, in modum Globulariæ luteæ Col. juxta basin circumvallatum. Hoc inquam Capitulum ex innumeris semilunariis compressis, Gnaphalii Americani florum squamulis aequalibus, membranaceis argenteo candore nitentibus compactum est glumis; quarum binæ semper conjugatæ utriculæ chelaram figurâ afficiunt; ex cujus cavitatis centro *Flosculus* admodum parvus & quinquepartitus, Amaranthi quodammodo respondens, sed omnino niveus & lanuginosus, teneram intus tabulam comprehendens emicat: Ogi successu temporis indurascens, ac ampullæ in formam crassescens densâ lanugine candidissimâ ita obducitur, quasi humanâ industriâ gossipio involutus esset ac *vasculum* admodum pusillum coniforme, ex tenui pellicula confectum, Amaranthi simile occultit, in quo semen orbiculare, unicum, cum Amaranthi pariter conveniens, sed aliter tanto parè majus, ac subrubiginoso colore continetur.

Altera species sive flore purpureo, minor nonnuncquam & strigiosior, magisque ramosa è ostendens, Capitula proferit minoræ, ex lepidissimis, vegetæ Rosarum purpure nudentibus, oculis huius luce perfringentibus glumis, Gnaphalii montani purpurei florum squamulis mentientibus composita: quæ ob venustatem formæ ac pulchritudinem, ab Indiis floribus, quibus flores *Mogori* trahebant, extrematibus, globuli loco ornatisque gratia annectuntur.

Præter hæc etiam species in Brasiliâ reperitur. Hæc nonnihil altior quam Asiatica flore albo excreſcit; tertia cum illa convenit, excepto quod capitula ejus minoræ & minoribus glumis composita, ac circa basin (quantum observare potui) foliis nullis circumvallata sunt. An Planta ex quâ sit *Anil* alia species Marggravin?

7. *Amaranthus Scitatus radice perenni* P. Boccone. Boccone's *perennial spined flower-gentle* of Sicily.

Boc.

Folia hic gerit figurâ & formâ Amaranthi vulgaris, minoræ atque paulo acutiora, molli candidaque lanugine subter argenteo nitore lucentia; quæ conferta nascuntur circa ramos multiplices, & radice

radice lignosa atque perenni exurgentes. *Caulis* pollicari crassitudine per se fruticat, effusa juxta singulas alas quasi nodulosus. *Spica* simplicior est & exilior quam in ceteris suis fortis, neque ut Amarantidis spica vulgaris e pluribus compacta, sed *stipulis* dilute rubentibus longo ordine simpliciter ulque ad cacumen distributi constans, tuberculibus *conis* perquam exiguis, inque decursum nutantibus, in quibus *semen* oblongum includitur.

Oritur locus Catanzæ vicinis. Hæc Paulus Boccone.
Plantam hanc in Horto medico Mellanenfi vidimus & collegimus, Anno 1664. unde & in vicinis etiam Mellanæ urbis ortam suspicamus.

CAP. IX.

De Beta.

Beta à figura literæ *B*æm. quam habet cum turget semine, dicta putatur: Nam summam rem flexam obtinet.

Columella.
Nomen tum Graeco, cum litera proxima prima
Pangitur in terra docti mucronis magistri:
Sic & humo pingui ferratæ cuspide ista
Deprimitur folio viridi, pede candida Beta.

Græcis *πέρων* & *σύνταν* ab impulsu, quod facile exerceat.

Beta fructu verrucoso osseo cui flos infidet, à reliquis hujus classis generibus distinguitur.
Sicla officinis dicta est omnis Beta, contra à Sicula, quo cognomento Betam duntaxat cadam olim donatam fuisse Plinius & Theophrastus memorie prodiderunt.

1. Beta alba Ger. communis alba Park. par. alba vel pallefcens, quæ Cicla Offic. C. B. cauda J. B. White Wætt.

f. B.
Radice habet lignosam, minimi digiti crassitudine, mediocriter longam, candidam. Foliis tuis virent, Lapathi, cralla & succulenta, sapore nitrolo. *Caulis* duos cubitos altus, aut etiam major, gracilis, striatus, multis alis concavus; in quibus longa serie *stipulis* exigui ex foliorum alis pedibus luteis constantes, quibus calicem foliis obvallati: *Semen* rotundum, & crispâ superficie sperum, fuscum.

2. Beta rubra Ger. communis rubra Park. rubra vulgaris J. B. C. B. Red Wætt.

Folia est brevioribus quam præcedens, plurimum rubentibus plus minuscis, interdum atro-virentibus. Radice est alba; foliis duntaxat distinguitur à præcedente.

Quæ folio est obscuriore Beta nigra dicitur: alia enim Beta nigra Rara avis in terris est, nigra quæ innulla cygno.

3. Beta sylvestris maritima C. B. Park. communis seu viridis C. B. Sea-Wætt.

Beta alba similis est, verum foliis minoribus & viridioribus, planis & aequalibus, venis rubris interdum variis, aliis sine illis: caule etiam graciliore & minore.

In palustribus salinis & ad maris litora frequens est.
Johnstonus apud Gerardum asserit hanc non differre specie à Beta sativa alba: Parkinsonus, quem sequimur, *Sylvestrem spontaneam vocat, communem viridem* hanc eandem facit, & rectè nostrâ sententiâ: C. Bauhinus *viridem communem albae* eandem dici permittit, verum maritimam sylvestrem specie diversam facit: Nos sylvestrem maritimam Betam cum viridi communis specie convenire existimamus, ab alba vulgaris differre. Radice perenni à reliquis Betae speciebus differre.

4. Beta rubra radice rapæ C. B. radice rubra crassa J. B. Romana rubra, Raposa dicta Park. Roman Wætt, with a Turnep-like root.

Hæc caule est altiore quam Beta vulgaris rubra: radice crassa, ventricosâ interdum Napi inflata, interdum productiore, & Carote annula, intus forsique sanguineo saturo colore infectâ.

5. Beta lutea major C. B. lutea J. B. lutea Syriaca Park. Yellow-rooted Wætt.

J. Bauhinus hanc à præcedente, radice buxat tantum differre scribit; Parkinsonus etiam foliis palustribus quam Beta alba vulgaris, seu luteo-viridibus. C. Bauhinus à præcedente etiam genere distinctam facit, cum hanc inter *Bete majoris foliis latissimis* species recenser, illam *minoris* speciebus annuntiat.

6. Beta Italica Park. Sicula, costâ latâ, albâ luteâ, anred, rubrâ, ruberrimâ Morif. The Sicilian broad-ribbed Wætt.

Hujus caulis elatior est [octo interdum cubitorum] folia amplissima cum costâ mediâ latissima, [ad palmum interdum] diversorum colorum: nec enim quæ costæ colore, etiam specie differunt, cum ex eodem semine proveniant, quod & Gerardus olim observavit: Nam ex semine illius quæ costâ fuit rubrâ in horto D. Norden lato plantæ variorum colorum enatæ sunt. Frustra ergo eas distinguunt nonnulli Botanici.

Beta platycaulis non est species Beta à reliquis distincta, sed monstrum potius, seu naturæ vel ludis vel deerrantis extraordinarius effectus; cuiusmodi & in aliis plantarum generibus interdum cernitur.

7. Beta Cretica semine aculeato Ger. C. B. Cret. spinosa Park. Cret. semine spinoso J. B. Prickseeded Wætt of Candy.

Ex radice tereti, brevi, parum fibrosa, annua Caules plures cubitales & minores, per terram sparsi, rotundi, striati, ad radicem levi hirsutie canescentes, in ramulos effusi, exurgunt. Folia habet paucâ, Beta nostrati similia sed minora, longis pediculis donata, per extremum rotunda aut saltem obtusa, juxta pediculum angustum nonnihil alata. Flores parvi, ex flavo virefcunt, spicati in ramorum extremitatibus. Fructus statim ad radicem multi conspiciuntur, & hinc inde per caulem ad quodlibet ferè folium, asperi, in tres spinas radiatis, in latera reflexas desinentes, costis pulcris donati, transversisque cancellis: reticulati; quorum unicusque semen inest unum, formâ feminis Adonis subrotundum, in apicem abiens, duplici membranulâ tectum, interiore proximè medullam albam farinaceam cingente.

Non in Creta tantum insula provenit, sed & in Sicilia, ubi apud eam invenimus, in insula parva Locur. ad Promontorium Pachynum.

Si hæc non usurpasset nomen Betae ad Lapathum vel Spinachiam potius referrem, inquit *f. Bauhinus*. Ego de hac planta, quod scilicet referenda sit, pronunciare non aulin, cum florentem non dum observaverim.

Beta estur ut olus; & quæ nihil in culinis usitatus. Martialis satuitatem ei exprobat hoc Disticho,

Ut esiant satum fabrorum prandia Betae,
O quam sepe petet vina pipere coquis.

Calfæcit & siccit, laxat alvum ob nitrositatem: erithinum est, præcipue radix; nam succus ejus naribus exceptus sternutamenta proritat, humores pituitosos è cerebro magnâ copâ elicit, adeoque Cephalalgiam quantumvis inveteratam compescit & profligat. Hoc medicamentum à nonnullis pro secreto habetur. At Olaus Borrichius apud Th. Bartholinum Act. Med. An. 1673. Obi. 63. ab experientia edoctus scribit succum Betae esse erithinum periculosum & valde noxium. Habui à D. Tancer. Robinson.

Plantulae recentes cum radicibus leviter bulliat, & ex aceto postea devoratz, cibi appetentiam afferunt, sitim compescunt, choleram in ventriculo reprimunt.

Beta Italica costâ latâ in aqua bulliat costæ cum oleo, aceto & pipere conditz delicatissimæ habentur in acetariis, summoque in pretio sunt.

Beta rubra Romanæ radices in assulas seu circulos transversim sectæ, & deinde in figuras & imagines monogrammas à coquis ad margines patinarum & fercula exornanda adhiberi solent.

Ejusdem Betae radices coctæ, tum calidæ, tum frigidæ, cum olei & aceti tantillo, hyberno tempore in acetariis præcipue sunt estimationis. Radices hæc ex plurimis circulis seu tuncarum involucri Coparum in modum componi non sine admiratione præcipuum cum in Italia & Gallia in acetariis nobis inferrentur, observavimus.

Radix Betae raso nonnihil cortice, ano glandis modo indita, infantium alvum ad excrementorum expulsionem invitat, præsertim exiguo sale conspersa.

CAP. X.

De Parietaria.

Parietaria dicitur hæc herba quod in parietinis exeat, item Muralis: Helxine quod asperâ foliorum hirsutie, asperoque semine, tenaci nexu vestibus adhaereat: Perdicium à Perdicibus, quæ eam citare solent: Vitriaria & Urceolaris quod ob nitrositatem suam tergendis urceolis vitreisque vasis efficax sit.

Calyceum & totum comæ hirsutie aspera & vestium tenaci; seminibus splendentibus quibus stoculis sunt provalescunt, à reliquis dignoscitur hujus familie plantis.

A. 1. *Parietaria* Ger. J. B. *vulgaris* Park. *Officinaria* & *Dioscoridis* C. B. *Pellitory* of the Wall.

Radix nititur fibrosa, rubente. *Caules* ramosi, hirsuti, rubentes, solidi. *Folia* Mercurialisæ Majorena hirsuta, atrovirentia & splendens, pediculis longis donata, alternatim posita. *Flosculi* conferti circa caulem & foliorum alis floccos coccinei ferici imitantur, primum & nodulo emicantes: post se flamma ostendunt obscure, ex albo purpureis apiculis involuta, quæ si stylo evol. vere coneris, subulsum excusso pulvere cum impetu, spectaculo jucundo, se expandunt repanda. Singulis foliis *calices* sunt trifolii; *semen* minutum splendens, vinâcer fore signa, continens. Flores hu femine fecundi ab aliis sterilibus quibus nullum inest semen, figurâ distincti sunt. *Vascula* seminalia aspera sunt & vestibus adhærescunt, unde & planta ipsa. Hæbne dicitur: Est hæc major & minor, quæ *Parietaria* Ocyini folio C. E. In horto Leydeni pro distincta specie colitur, ut ex annotatis D. *Jesue Palmer* didici.

In muris & locis rudatis exit copiose.

Descriptio est J. Bauhini, à nobis interpolata & aucta.

2. *Parietaria Sicula* *Alpines* folio Boccon. *Sicilian Pellitory* with Chickweed leaves.

A *Parietaria* minore Tragi & à vulgari Matthioli differt hæc foliis tantum, quæ minima sunt, figura atque magnitudine *Alpines* paria.

Pastum (inquit Autor) per Siciliam viret: in montibus Hyblæis, oppido Mellis vicinis, Canicari, Mellanæ & Agrigenti sapius vidimus & legitimus.

Parietaria abstergit & leviter adstringit refrigeratque. Usus internus rarior est: sunt tamen qui ad tussim commendant; calculosique & iis qui difficultate urine laborant succum ejus utile propinare dicunt. Multi hodie usui in emenatis ad ventris, uteri & renum dolores. Extrinsecus ad tumores, erysipelata, ambusta, &c. conducit. *Schrod.* Eiusdem leviter tussæ & impostæ magna ad recentia vulnera sananda esse dicitur.

Herbæ exsiccatæ pulvis vel melle exceptus, vel in cerevisia aut zythogalo potus ad tussim intereratam & tabern pulmonum nitens conducit, experientia teste. Quin & à Veteribus adveniens simi & Asthma exhiberi solita est. Idem efficit vel decoctum ejus in vino aut aqua multa, vel aqua destillata: verum pulvis efficacior est.

Salem nitro-sulphureum præbet hæc planta non secus quam *Borago* & *Buglossum*, D. *Boyl.* *Utilitate Philosophi. Nat.* Quod sale nitroso abundet, vis ejus deterforia ostendit. Urceolaria ejusdem dicta est, quod urceolis vitreisque vasis detergendis & mundandis efficax sit, ut superius notuimus.

Parietariæ affinis.

3. *Alpine ferida*, Fabio Columnæ *Dioscoridis* J. B. *Alpine Parietaria* foliis C. B. *Phyt. Cyrambe legitima* Pon. *Cynocrambe Dioscoridis* C. B. *legitima* *Dioscor.* Park.

J. B.

Ex radiculis fibrosis & frequentibus caules complures enascuntur, cubito longiores, humiliter plantæ, teretes, crebris nodis intercepti, laves, inanes, fragiles ut *Portulacæ*. Ex geniculis prodeunt folia, non illa quidem ut plurimum utrinque, sed altero duntaxat latere, (hæc fit etiam ad conjugatim adversa, ubi etiam trigemina emicant) plura simul juncta, quorum unum productum in pediculo appennit, conjugii expers, multis numeris reliqua, quæ & adversa & contrario sinu posita, indidem oriuntur, magnitudine superat, Hippiæ maximæ paria, pinguora, atro-virentia, attritu putidum quid redolentia. Ex opposito foliorum conjugii expertum, exteroque ex alis, semper tamen ad genicula *sterculi* muscosi plures, ex albidio in herbaceum colorem languente ex duobus aut tribus foliolis, subacta bracteolarum tenuitate nitentibus, & oris plerumque extrorsum reflexis: quibus delapsis succedunt *semina* Cannabinis minora.

Hæc Planta *Parietariæ* affinis videtur, quociens proxtimum ei locum dedimus. C. *Bauhini* flosculos binos, ternos aut quaternos ad singula genicula & foliorum alis exire ferbit muscosos, ex herbaceo albidis, plurimis filamentis donatos; quibus succedunt fructus totidem, geniculis inter folia hærentes, Mercurialis formâ, sed minores, rotundi, durissimi, primum virides, postea nigricantes, medullâ albâ repleti.

Ex insula Capreis, ubi frequens sponte oritur, advectam habuit Columna. Circa rupes anti Frontigiani, via Miravallis collegit V. C. D. Jolly M. D. Monspelienis non procul Monspelio. *Itan. Monst.* Vere floret, atque æstate perfruitur.

C A P. XI.

De *Saxifraga aurea*.

Herbæ nonnullæ *Saxifragæ* ab effectu dictæ sunt, cum aqua earum stillatitia ut & decoctum lapides renales & frangere & pellere dicatur, ut & farina graniorum ad radicem [in *Saxifraga alba* vulgari] ex decocto sumpta. C. B.

Saxifraga autem quæ similitudinem quandam in foliis cum *Saxifraga alba* hoc nomen obtinuit. Flores autem & semina genere diversam esse arguunt, ne quid de viribus dicam. Flore flavicante tetrapetalo: vasculum seminali bicorni plurimis minutissimis seminibus repleto à reliquis hujus familiæ generibus differt.

A. 1. *Saxifraga aurea* Ger. Park. *rotundifolia aurea* C. B. *aurea Dodonei* J. B. *Golden Saxifrage*.

In aquis repetat est ranulis procumbentibus fibris plurimis capillaribus longissimis albis in limbo demissis. *Caules* tenues, quadrati, raris pilis hirsuti, teneri, infirmi & vix se sustinentes, solidi tamen, palmares aut longiores, foliis vestiti per intervalla ut adverso binis, subrotundis, Hederæ terrefrstr minoribus, circum oras leviter crenatis, raris tidem pilis hirsutis. *Caules* qui flores producant cretiores, paucis foliis vestiti, primum in duos ramos divaricantur, nullo neque flore in divaricationis angulo, neque ad latus appposito folio: singuli deinde ramuli in binos alios subdividuntur, & sic deinceps, inque ipsis divaricationum angulis plerumque sedet *flor* pediculo nullo aut perbrevis, quatuor petalis exiguis acutis flavicantibus in crucis formam positis constans, cum *seminibus* & *apicibus* in medio flavis. Ad latus uniuscujusque floris apponitur foliolum. In medio flore (qui neque defluit neque marcescit) exoritur vasculum seminale bicorne, qui per maturitatem delitescit, & semina aliquot parva minutissima ruffa ostendit. Sapor plantæ nobis gustantibus nullus insignis; J. *Bauhini* subacidum & amaricantem stipticumque ei attribuit.

Ad rivulos frequens, inque humidis, umbrosis palustribus & muscosis locis. Aprili mensis florere & brevi semen perficit. *Locum & Tempus.*

A. 2. *Saxifraga aurea* foliis pediculis oblongis insidentibus. *Golden Saxifrage* with leaves standing upon long foot-stalks.

Hæc à præcedente differt, quod non eodem modo se diffundit super terram, quod omnibus suis partibus, caule, folio, semine major sit, quodque folia pediculis semineum aut duas uncias longis insistant, sinque concinnius crenata, segmentis latis cordatis. Sub terra reptando se propagare videtur, vicularis est radice excurrentibus.

Floret cum priore & eisdem in locis oritur: Hæc species esse videtur quam describit & depingit J. *Bauhini* quæ & duas species agnoscit, diversa inquam observavi gerentem folia, ita ut diversæ ejus species quæ existimantur.

C A P. XII.

De *Afaro*.

dictum est *Afarum* (si *Plinio* credamus) lib. 21. cap. 6. ab a *semen* & *cuipo*, quod inter alia significat orno: non enim adhibebatur coronis. *Hofm.* Dicitur & *Nardus* & *eyela* i.e. *Nardus* sylvestris, eo quod odore *Nardum* amuletur, vel, ut *Plinius* quod *Nardi* vim habeat.

An *Bacchar* idem sit cum *Afaro* vel diversum ambigitur. Vid. J. B. tom. 3. lib. 32. cap. 5. ubi Autor totum caput de *Bacchare* spurium & *Dioscoridis* textui inferum fuisse multis probat: Nomen autem *Baccharis* Latine originis esse, & Græcis antiquioribus ignotum existimant.

Officium ut in Agno casto utrinque nomen conjunxerunt, hanc plantam *Afara* *baccara* appellant.

Alii notæ sunt cytini in tres lacinias divisi: lacinie hæc sunt calyx floris, cui subest fructus in terra pariter loculamenta distinctus, & per maturitatem in tres carinas dehiscens: Folia crassa, colore *Hederæ* & ferè consistentia.

1. *Afarum* Ger. J. B. C. B. *vulgare* Park. *Afarabacca*.

J. B.

Non immerito *Nardus Afarum* accensuit Antiquitas, tanta est in radice tenui repatrice odoris affinitas: sola verò *Cyclanini*, circinate rotunditatis læto virore superiâ parte splendent, rigida, inferâ autem magis albent, tenerâ lanugine pubescentia utrinque, magis tamen infra quam supra: inter folia proximè terram in brevibus pediculis hirsuti, hexanguli *cytini*, purpureo-ferè, *Hyo-*scyami, in tres lacinias divisi oriuntur, internè atro-purpureas, externè ex virore rubefcentes, medium

C A P.

T 2

dium occupantibus *flaminibus* purpureis. Cytini per maturitatem in tres carinas finduntur, *feminae* quae offendunt, acinis uvarum quoad formam externam simile, tuniculâ fulcâ, quae medullam tantum albam continet, gustu acrisculam.

Radices Afari erudi quamvis magna cum anxietate vomitum ciant, in aqua autem non in vino incoctae mutantur in doopliam, diureticum & anchoram confingebat D. Oheimus in febribus dum in coctoma prodit: ad hoc tanquam ad facram anchoram confingebat. Frid. Hofmannus M.M. lib. 1. cap. 12. Alarum in infuso convenit unde mitius evadit, in decocto vis volantis magis abigitur, unde vomitorium ferè definit, nisi levis fit decoctio. Radicem quam folia *fruticosa* deprehendimus: moriebatur hypercathari vir quidam robustus qui cochlear unum foliorum pulveris sumperat, frustra datis Antidosis. *Wedelius* de S. Med. fac. p. 158. Adnotavit & ad me transiit D. Edu. Hulse.

Crasam pituitam & utramque bilem per vomitum ac nonnunquam per secessum violentè expurgat Dof. radicis à 3ß. ad 3j. in substantia, à 5j. ad 5iij. in infuso. Folia exhibentur num. 6, 7, 8, 9, infusa, cocta & expressa.

Diureticum est & emmenagogum insigne: unde Meretricula plus satis frequentant decoctum ejus, cum sentiant se gravidas. Quo tenuius est tritum eo magis urinas movere, minus autem alvum ducere creditur.

In Arthritide & dolore ischiadico, inque Hydropè & febribus, præcipuè *tertiana* & *quartana*, tantùmque in ictero utile esse censetur. Folia in vino aut aquâ decoquunt, & decoctum mollebit corant: ad arthritidem in sero lactis.

Melies monet cum pro purgatione coquimus debere coctionem esse mediocrem, aliâ pericram, primum quidem vini vomitorium, deinde purgatorium quoque. Unde præceptum nos capere par est, si volumus ut per inferiora tantum purgatio decoquamus plurculum. C. *Hofm.* Vomitorium ex præscriptione Nicolai *Chesneau*. R. pulver. radic. Afari à 3ß. ad 5iij. capiatque cum hydromel. aut Oxymel.

Aliud. R. Decoct. radic. Afari aut sem. 3iv. Propinetur post cibos pingues & liquidos, collige diversos. *Rondelet.* Communicavit crudissimus vir & vetus amicus noster D. Edu. Hulse.

* 2. *Afarum Canadense* Cornuti.

Cornut.

Hujus facies à nostrate partium amplitudine potius quam viribus distat. Mox ubi bruma condita est apud nos supra terram emergit, sine *caule*, *folia* hederaceis mollioribus, non circinate rotunditatis, non convolutis in se, nec splendidi; sed expansis, & in mucronem defluentibus, alioque minuta caesarie hirsuta. Foliorum pediculi vitiles, forûmque cytini pari lanugine pubescent. Pro flore ab radice prodeunt *caliculi* plures, quorum viridis color languescit: dum hiantes guli in tres cultratos velut mucrones dissecantur; qui non intro flectuntur, sed in exteriora immituntur: Cusculi floris cavitate desitescit *semen*, acinofum, mordens gustu, fervensque in ore. *Radix* carnosa, vivaxque terram oblique perrepat, ab ea longiores fibre profluunt suavisissimi odoris. Acoro similis interiorisque. Hæ singularem vino gratiam adiungit, si pistata linteisque nodis inclusa in cadum multi colentur, cum pondusculo ut fiant, trimestrique spatio macerentur ac te usum.

Afarum foliis Afari C. B. *Afarum* Matth.

Clusius in Histor. Tussilaginem Alpinam secundam esse suspicatur, quod & nobis verissimè videtur.

CAP. XIII.

De Alchimilla.

Alchimilla dicitur hæc herba quod Alchymistarum præconiis celebrata sit; Pes leonis sive Alchimilla foliorum forma.

Perceperie dicta plantula Alchimilla propriè dictæ species non est: Differt enim & foliis, & foliorum ex quibus componuntur numero, & seminibus in singulis vasculis singulis non binis ut in Alchimilla. Confor fit placet descriptiones.

Note Alchimille generice sunt flosculi in summis caulibus, octonis foliis herbaceis compositi, vasculis feminalibus, singulis bina femina continentibus insidentes, umbellatim congesti.

- A. 1. *Alchimilla* Ger. *vulgaris* Park. *major vulgaris* C. B. *Pes leonis sive Alchimilla* J. B. *Radix* mantie.

J. B.

Ex radice minimi digiti aut pollicari crassitudine, plurimis fibris donatâ, strenuè adstringente & delicatè *caules* surgunt aliquot tenues, teretes, hirsuti, ramosi, dodrantes, quibus insident *flosculi* herbidi, umbellatim congesti, quorum singuli octonis constant foliis, majoribus quatuor, minoribusque minoribus, alternatim positâ, in quorum medio apiculi lutei. *Flosculi* summi vasculis feminalibus.

feminalibus insident, suntque eorum velut umbilici. In singulis vasculis bina continentur femina parva, non exactè rotunda, sed ex una parte productiora, splendens. *Folia* alia statim à radice exoriantur longis, selsquialmaribus, pediculis hirsutis, alia caulî pediculo aut brevi aut nullo adherent. Ceterum solum ad Malvam accedit, ex luteo virefcent, infra hirsutum, in octo aut novem angulos obtusos flos plicas divisum, in singulos angulos singulis nervis à pediculo proceduntibus, concinè in ambitu crenatis.

In prat. & pascuis, præsertim montosis, sæpius spontaneam invenimus. In Septentrionalibus *Locus* & Anglie montosis pascuis Eboracensis & Derbionibus abundat, ubi à vulgo *Pes uris* *Wearg*: Tempus. *Æstas* florere.

Dicitur autem *Alchimilla* quod Alchymistarum præconiis celebrata sit: Germ. chirurgi Sani-cula major, quod sit illi tum facie, tum viribus admodum affinis.

Vulneraria est & nobilissimis. Calfact, succ. astring. sanguinem sistit, mensesque & alba mu-Vires. *Herum* profusiva. Folia & summitates atque etiam radix vulnerariis potionibus, pulveribus, emplastris atque unguentis adjuvantur.

Mulierum mammas impensè laxas linteum ejus decocto intinctum & impositum duras solidat: que efficit. Decoctum hoc interanea vulnera rupturâque glutinat: idem decoctum, aut aridæ herbe pulvis in eodem aut aquâ stillatitiâ sumptus ramices intestinorum, potissimum in pueris sanat. J. B. & Eufchio, quem consulat qui plura velit. Præcipua est in hac planta vis adstrictoria qua mediante agit quicquid agit.

- * 2. *Alchimilla minor* Morif. Prælad.

Præcedenti in omnibus accedit excepta partium parvitate. Est enim triplo vulgari in omnibus minor, ejusque folia dilutius virent.

- * 3. *Alchimilla minor quinquefolia* Park. *Alpina quinquefolia* C. B.

C. B. prod.

Radice habet oblongam, nigricantem, fibras plures de se emittentem, ex quo folia aliquot parva, longis pediculis donata & glabra prodeunt, que in quinque lacinias ad pediculum, hæque in profundas crenas dividuntur: inter que pediculi bini ternive, tenues, glabri trium quatuorve uncium longi, reclinati: quorum summitatibus flosculi, vulgari Alchimilla formâ & colore similes, trifolii, pallidi ac herbacei, singuli singulis minimis pediculis donati quasi umbellæ insident.

In monte S. Bernhardi majoris & Gotthardo locis humidioribus, Augusto florens reperitur. *Locus.* Planta hæc fit à C. Bauhino rectè describitur flore trifolio, Alchimilla species non est: quod tamen referri debeat necisim, ideoque loco movendam non duximus donec certius constiterit.

- A. 4. *Alchimilla Alpina pentaphyllos*. *Pentaphyllum sive potius Heptaphyllum argenteum*. *Flore mado* *J. B. Tormentilla Alpina folio sericeo* C. B. *Torm. argentea* Park. *Cinquefoil* *Radix* *mantie*.

J. B.

Radice habet crassam, longiusculam fibratamque ex rubro nigricantem, nunc singularem, nunc in multa capita divisam: pediculi palmares circiter, argentea lanugine obducti *folia* sustinent in quinque aut septem segmenta ad pediculum usque, ut plurimum divisa, per extremum ferrata, subus argenteo nitore splendentia, molliques villosa, superius atrovirentia, glabra: *caules* dodrantes & majores, tenues, paucis foliis vestiti, ramosi muscosos confertos gerunt *flosculos* Alchimilla modo, singulos quaternis foliolis virentes foris incanis hirsutisque. Adstrictiorem aliquam percipimus in foliis.

In celsioribus montium jugis gelidisque cauitibus occurrit, autore Lobelio: nos in monte Jura *Locus.* prope oppidum *Jay* invenimus: item in rupibus juxta stagnum *Huls-water* dictum, non longè à *Pereth* oppido, in Westmorlandia Angliæ provincia.

CAP. XIV.

De Perceperie.

Perceperie seu *Perceperie* vox est Gallica Saxifragam denotans: Hæc enim plantula calculis comminuendis efficax censetur. Non est autem cur *Perceperie* Anglorum dicatur, quasi Angliæ propria sit, cum in exteris etiam regionibus satis frequens occurrat: nisi forte hoc titulo intelligant non Angliæ peculiarem esse hanc herbulam, sed tantum hoc nomine Anglis notam: sic cum Geranium batrachoides *Germanorum Gratiam Dei* appellant, non intelligant hanc plantam Germanicè peculiarem esse, sed tantum *Gratiam Dei* Germanis dici.

- A. *Perceperie* Anglorum, Lob. Ger. emac. *Anglorum quibusdam* J. B. *Polygonum Selinoides* Park. *Cheerophyllum nonnihil simile* C. B. *Alchimilla montana minima* Col. *Parceperie*.

Radix in plantis quas erui tenuis, simplex, paucis & tenuissimis fibris donata, lignosa: unde emergunt *cauliculi* complures, tenues, palmares, teretes, hirsuti, quos & geniculis crebris ad summum usque foliola stipant subrotunda, tripartita fore, profundè lacinata, ad Geranii columbini folia quadrante.

nus accedentia, licet minima hirsutique, alternatim posita, inferiora quidem pediculis donata, superiora brevi aut nullo, viridi dilatatore colore, inferne albidiora.

Ad singula genicula folii pediculus in sinum foliaceum dentatum dilatatur, qui & caulem ipsum & geminum foliolorum ordinem amplectitur. Flosculi namque ad singula genicula exceptis tribus aut quatuor minus, pediculis brevibus in duos ordines dispositi sedent, herbacei, & quatuor foliis compositi, quibus subint utriculi femina intus singula continentes Miliæ aut Panicæ effigie sed minima.

Inter legetes & in solo restitibi steriliore passim. Vehementer & repente urinas ciere & calculum comminuere dicitur. Crudum estur ut olus, tum muni conditum asservatur, & ex eo aqua stillatitia magno usu elicitur.

CAP. XV.

De Scoparia sive Belvedere Italarum.

Singularis & sui generis est planta quam Itali ob pulchrum aspectum & venustatem suam *Belvedere* appellant; Herbarii nonnulli ob convenientiam in foliis Linariæ speciem constitunt.

An ad hoc genus propriè pertineat nec nobis nondum constat, cum flores & femina nec ipsi hactenus observavimus, nec Botanici in eorum descriptione consentiunt.

Scoparia, sive Belvedere Italarum Park. parad. *Scoparia sive Oxyris Græcorum* Ger. *Linaria Scoparia* C. B. *Linaria Belvedere dicta* J. B.

J. B.

Radix habet multis nigricantibus fibris compositam; estque plantæ perquam fusciculosa, rigida, fragilis, cubitali altitudine. *Folia* quæ vel Lino vel Linariæ vulgaris longiora, frequentiora, & condita, sapore subamaro. *Flosculi* secundum caulem & alas herbacei, vel etiam purpurei, de tum præ parvitate propemodum ligantes, quibus succedunt exigui loculi in quibus *semen*. *Palmi* sonus flores in *femina* parva, rotunda, ex circulo nigricantia abire scribit. *Caulis* spinosus femina & exigua, neque multa inter folia sine flore attribuit. Verum *flore* non carere J. Bauhinus, Dodonæus, Parkinsonius consensit & autoritas, & ipsa experientia convincit; an verò femina nuda ad singula flores proferat, an conceptaculis inclusa, mihi non constare fateor.

Flores minimi sunt, herbacei, quinquepartiti cum stylo in medio, in alis foliorum absque pediculis sessiles, conferti in summis caulibus & ramulis velut in spicas breves ex alis foliorum majorum egressas: Spica autem ex flosculis & foliis inflexis eos occultantibus componuntur. *Semen* in horto nostro ad maturitatem non perduxit, ideoque de eo nihil dicendum habemus.

Æstare vixit ac viget, sed Autumnum semen maturat, sequæ ex femine deciduo quotannis novat, est enim teste J. B. annua herba; etiam in calidioribus regionibus. Apud nos primis tum primis compungitur.

Italis ob ramulorum densitatem & foliorum frequentiam, gratum virorem in pretio est, unde in hortis duntaxat ferunt, sed etiam in horticulis aliunde ad fenestras exornandas.

CAP. XVI.

1. *Camphorata hirsuta* C. B. *Campb. Monspeliensium* J. B. *major Monspeliensium* Park. *Monspeliensium* an *Chamepeuce* Plinii Lob.

J. B.

Radix habet pollicaris ferè crassitudinis, multorum capitum; *caules* emittentem lignosos, caules fusciculos, cubitales aut breviores, ramosos, subhirsutos, albicantes; per quos videntur nodi, alternatim positi; e quorum singulis confertissima prodeunt *foliola*, tridentem uncæ non excedentia, tenuia, pilosa, medioeriter rigida, odore aromatico, sapore aliquantulum acri. Augusto & Septembri florens (inquit D. Magnol) herbaceum producit vasculum, ex quo quatuor, parva femina prodeunt, quorum quodlibet apicem rubrum, vel potius roseum, in medio sulcatum sustinet. Succedit flori *semen* nigrum, oblongum.

Circa Monspeliem, Nemausum, Avenionem & alibi in Gallia Narbonensi spontaneum observavimus.

Camphorata dicitur quod herba digitis confricata odorem Camphoræ nonnihil referat. C. B.

2. *Camphorata cognata* C. B. *Anthyllis altera Italarum* Ger. *Camphorata cognata sive Anthyillis altera Italarum* Park.

Lob.

Sirculus, foliis, ortu & facie Chamæpeuce sive Monspeliensium Camphoratam adumbrat, sed exiliior tota & summis virgulis tomentosis [hoc nos non observavimus] muscosis flosculis luteo-pal- lentibus gustanti prædicis.

Nos quamvis plantam hanc in Germania, Italia & Galliæ in arvis & vevactis frequentem observavimus, nunquam tamen floribus aut seminibus onustam videre contigit. *Folia* autem in cau-

liculis stipulis creberrima sunt, alterno situ, angustissima & mucronata, in ramulis minoribus, in caulibus numerosissimi ex alis foliorum egrediuntur adeo conferti ut totos fere contegant.

Camphorata minor Lugd. *glabra* C. B.

Nec nobis cognita, nec hujus loci est.

CAP. XVII.

Juncaria Salmanticensis Clus. Park. *Rubia linifolia aspera* C. B.

Clus.

Tota juncæ est, sed Equiseti modo aspera & geniculata. Habet autem in singulis geniculis bina *folia* ex adverso sita, Asperulæ odorate foliis quodammodo similia, breviora tamen, & Lini fativi non absimilia.

Frequentes ramuli ex alarum sinu prodeunt, similibus foliis præditi, copiosos, paleaceos, candidosque proferentes *flora*; *semen* deinde exile, nigricans. *Radix* tenuis est, candicans, non vix, sed singulis annis femine deciduo novellæ plantæ enascuntur, illo ipso anno etiam, sub finem mensis Augusti.

Provenit locis arenosis, inter vineta, secundo à Salmantica milliari. Floret Julio; semen Augusti matuum est.

CAP. XVIII.

De Kali.

Kali nomen Arabicum pluribus & quidem genere diversis plantis significandis imponitur. Siquidem Kali geniculatum à Kali semine coehleato genere differt. Kali minus album, de quo superius inter Bliti sylvestris species egimus, ab utroque.

Kali geniculatum, foliorum carentia & fuscis viridibus succulentis & quibusdam velut squamis pyxidatim geniculatis compositis, ab aliis omnibus plantis primo statim aspectu discernitur.

1. *Kali geniculatum majus* C. B. *Cali geniculatum sive Salicornia* J. B. *Salicornia sive Kali geniculatum* Ger. Park. *Chastwojt* in *Saitwojt*.

Hujus (ut rectè monet C. Bauhinus) duæ habentur species; una simplicior & brevior, dodrantali altitudine, recta & annua, quæ sola apud nos habetur in Angliæ: altera multis ramis fruticans lignosa & grandior, perpetua, quæ ad Mare Mediterraneum plurimis in locis occurrat, & cultum etiam admittit: nam J. Bauhinus scribit se habuisse Monsbelgardii in horto, Monspelio delatam quæ reposta per hyemem duravit. Hanc autem ita describit:

Fritex est hæpe cubito altior, rectus, sapore salso: Folia non habet, sed ramos duntaxat teretes, densos, ut sunt folia Aizoi, Cæpæ & similium, dense geniculatos, pyxidatim geniculo alio aliud expiciente, succulsi temporis circa radicem lignescentes, quibus succedunt novi, crassi, virides, interdum intus rubentes: in quorum extremitate flores parvi lutei ex apicibus parvis constantes. *Semina* non observari nec radicem. At Cl. Vir Andreas Cæsalpinus femina observavit. Sub squamulis pulposi (inquit) ex quibus ramulorum compago constat, instar Lentis femina concipiuntur parva, quæ decidunt ærescentibus squamulis in hyeme.

Hæc descriptio, mutatis mutandis minori etiam speciei accommodari potest.

In salis maritimis passim & copiosissime provenit. Hanc (minorem se speciem herbaceam & annuam) in agro Lincolnensi & alibi aceto & sale usui.

Critum etiam instar condium, & asservant ad Acetaria, & *Marsh Sampire*, i. e. Crithmum palustre appellant.

- A. 2. *Kali geniculatum alterum vel minus* C. B. *Cali Arabum aliud* J. B. *The lesser jointed Chastwojt*.

Hoc ex radice crassa suis rutilis succulentis succulentis, geniculatis, pedales & bipedales protrudit: in quorum summis fastigiis proveniunt spicati multi flosculi muscosi & herbidi, quibus subveniente femina nigra, oblonga. Sirculi ad genicula crassescunt, & superius internodium videtur inferi in inferius semper, unde observantur inferiora internodia crassiora superioribus. Hæc è D. Morisoni Hist. Plant.

Circa Tripolin obvium habuit Rauwolfius.

- * 3. *Kali Arabicum* J. B. *Kali Arabum* primum genus Rauwolf Lugd. ap. C. B. *Arabian Glaswozt.*

f. B.

Kali minori nostrati haud absimilis est planta: Denso prodit colicorum agmine in varios succos los graciliores divisorum, quibus summo tenus capitula harent penitus repleta: sub quibus angustissima acuminataque sunt foliola, formâ & viribus *Kali* minoris jam dicti, cum levi quadam acrimonia, inferna parte penitus alba, supernâ cinerea, inquit Rauwolfius.

Juxta Tipolin copiosissimum observavit Rauwolf. capus cineribus ingentes naves onustas Venetâs transvehî ad saponem & vitra alba conficienda idem testatur.

C A P. XIX.

1. *Kali majus semine coeleatum* C. B. *Ger. majus coeleatum* Park. *vulgare* J. B. *Snailseed* ed Glaswozt.

f. B.

Planta est bicubitalis, [quando culta est intellige, aliâs vix cubitalem altitudinem assequitur.] latè se pandens, nullis spinis horrens, intensè rubens, divisa in ramos rectos, crassiusculos, cubitales; in quibus *folia* infima quidem palmata, superiora minima, quôque magis ad summum scapum nascuntur breviora, incurva, ex lato principio in mucronem ferè desinentia; juxta quæ veluti capitula Tragi *Matthioli* capitulis similia, sed non aculeata; in quibus *semine* lineacibus sive coeleis similia. Sapor totius plantæ salus, ingratus. Annua est planta.

Ad mare Mediterraneum sponte oritur plurimis in locis. Seritur Monspelu in lacubus salis ad Sal Alkali conficiendum, cujus modum J. Bauhino referbant consultores ipsi.

Scrobiculo effosso propè mare transversim assulas ligneas imponunt, quibus superaggerant cumulatim herbam prædictam, ex qua accenso igne stillat in subjectam scrobem liquor, qui tandem concretae fit sal Alkali, coloris partim nigri, partim cinericei, valde acre & cathartici, cum sum. Et saxum hoc, *Kali* vocatum vel *Sode* ad vitrum conficiendum aptum in Italiam inque Septentrionem ex Gallia Narbonensi & Aquitania deferunt.

Galli in tractu Montispelsulano cum sale *Kali* & Oleo nativo Gabiano in fonte adversus *Rean* saponem parant, quæ arte colorare pro libitu norunt. Ex Epistol. Med. Th. Bartholini. Hæc à D. Tancr. Robinson.

- A. 2. *Kali spinosum coeleatum* C. B. *Tragus sive Tragum Matthioli* Park. *Tragon Matthioli sive potius Tragum improbus Matthioli* Ger. *Tragus spinosus Matthioli, sive Kali spinosus* J. B. *Pichelp Glaswozt.*

Sequalpalmares, interdum etiam pedales aut cubitales per terram fundit *caules*, crassos, hinc lentos, atrovirentes, multis alis brachiatis, per quos *folia* crebra, longitudinis uncialis, angusta, crassa, saliginoso succo prægnantia, in aculeum rigidum, pungentem desinentia; è quorum fasci sclofici emicant parvi, herbacei; succedente *semine* in cochleæ formam convolutio in valculo acutissimis rigidis spinis per oras munito. *Radix* fibrosa inutilis.

In arenosis maris litoribus frequens invenitur. Plantam hanc (quæ nullibi apud nos præterquam in arenosis maris litoribus invenitur) in agro spontaneam; postea etiam Florentiæ ad Arnum fluvium.

Spine quæ vasculum seminale in circuitu muniunt sex numero sunt, secundum Parkinsonum, in quorum medio flos albus membranaceus qui non diu durat; eoque delapsus succrescit in centomœdiae partis (quæ extuberat) spina exigua.

- * 3. *Kali Siculum lignosum floribus membranaceis* Bocconi. *Sicilian Glaswozt with woody stalks.*

Radices hujus robustæ sunt, atque altius in terram descendunt, subinde humano crure, vel etiam coxa crassiores; ab his virgæ plures lignosæ exoruntur, in tenues ramulos distributæ, circa quos *folia* *Kali* minoris, non tenere parva, sed bina semper ex adverso scitè posita respondent. *Flores* æstare albi, quadrifolii, parvi, membranacei, instar alarum papilionis, qui longo ordine, spectabili elegantia, dense congesti, ramulos omnino geniculatim onerant. Semen coeleatum, exigua rubente tunica coopertum. Juxta Saccam, Catanam & Agrigentum reperit Autor, ubi vocatur *ab indigenis Linta*, atque ejus cinere in linteis mundandis & dealbandis maxime utuntur.

Planta hæc cum *Kali* majore semine coeleato & *Kali* spinoso sive Trago *Matthioli* flore & semine convenit, adeoque cum istis meritis copulatur.

Sequentem plantam rectius ad Aizoon aut Telephium retuleris.

4. *Kali*

- * 4. *Kali floridum repens aizoides Neapolitanum* Col. *Kali Crassule minoris folio* C. B. *Kali floridum repens Neapolitanum* Columnæ Park.

Col.

Radicalum promie flaminis crassitie [adultæ etiam planta tenuem, parim flavicantem, tenuibus & longis floribus] parim superne rubescentem, & ex illa bina, crassa, carnosa veluti vermiculata, sed latiuscula *folia*, supra humum expansa aut parum elata; ex quorum sinu bina alia digitali longitudine, parim canaliculata, & rotundiora, Aizoo secundo Dioscoridis amula emittit, in summo parim crassiora, deinde ex adverso alia bina, & sic deinde in viticulis producta geniculatim alia: in ramos dividitur, & humi procumbit: Adulta autem rufopinis affurgit parum viticulis, in quibus alternatim folia truncantur, & ex illis singulæ alæ, in quibus flores in crassis petioli, meridiano præsertim sole illustrati desiliunt, candidis barbulis tenuibus radiantes, viginti numero ut plurimum, medium exiguum umbilicum luteum habentes, exiguis luteis *flaminibus* compositum. His *fructus* succedit, quinque angulis definitus, totidemque apicibus carnosus vallatus, in quo semen copiosum, ex nigro fulvescenti continetur, exiguum; & fructus stellatè quinquepartitè lineâ dehiscit, ut semen decidere possit, atque in hoc non parum Aizoo similis est.

Augusto mense flores, & Septembri proficitur; in terrenis editis locis maritimis, non arenosis, *Locus*. ut nonnisi maris æstus aspergat, & lata in hortis latè provenit, sed gracilior. Tota salso admo. & Tempus. dum est sapore, ut sal gustare conças, succola, carnosa & asperge quadam splendida depicta.

C A P. XX.

De Herbis quibusdam minimis Polygoni nomine valde insignitis.

Polygoni nomen cum Botanicorum vulgo hoc in loco extendimus ad plantulas nonnullas comprehendas, quæ nec genere proximo, nec alia fortasse in re quam parvitate sua & sclofici flaminis herbaceæ convenient. Cum enim earum partes generum indicæ adeo exiguæ sunt ut nudo & inermi oculo non facile possint discerni, status duximus, is omisit, obviam & expositam parvitatē notam pro charactere generico assumere, quam importunè subtilitate Lectorem fatigare etiamque perplexum potius reddere quam erudire.

- A. 1. *Polygonum Germanicum vel Knautel Germanorum* Park. *Selinoides sive Knautel* Ger. *terram Dodonæi, sive tenuifolium* J. B. *angustissimum & acutum vel graminum folio minus repens* C. B. *an potius graminum folio majus erectum ejusdem? German Knogtrass* oz *Knautel*.

Tota planta cineraceo colore prædita, ex radice lignosa, fractuque contumaci, albicante *cauliculis* complures emittens, palmares, filii instar tenues, hirsutos, propter terram aliquando paulum rubentes, crebris nodis geniculatos; ad quorum singulos *folia* bina apposita, angustissima, acuta, medium digitum & amplius longa. *Flores* numerosissimi, in caulis & ramulorum divaricationibus singuli singuli sedent, inque extremis ramulis plures simul stellati, è quinque foliolis acutis herbaceis compositi. Sclofici unusquisque semini suo insidet umbilici instar, nec per feminis maturitatem decidit, sed eidem perpetuò inhaeret, nec enim flos est sed potius calix floris. Caulis hujus plantule creberrimis subdivisionibus in numerosissimos tandem ramulos finditur, innumeris ferè seminibus onustus.

In agris sterilibus & arenosis ubique ferè invenitur.

Hujus speciem aliam in arenoso solo inter lægetes observavi in Suffolciæ comitatu propè Elden vicum inter Thefordiam & Novum mercatum oppida copiosè provenientem, quæ procumbit magis quam vulgare *Knautel*, tenuioribus est cauliculis, brevioribus foliis, floribus majoribus, albidioribus, magis diffusis, atque etiam hyemem fert. Huic titulum ascripti *Knautel incanum flore majore perenne*.

Eadem vires & usus intus & extra usurpata possident quas Polygonum vulgare. Quoslibet ardo vires res extinguit, fluxus ventris sistit, dysenterias scilicet, uteri profluvia, ac etiam hemorrhagiam narum: Lapidem pellit, calculum & urinam ciet. f. B. ex Taberna-montano.

- * 2. *Polygonum litoreum minus sclofici spadicæ albicanibus* C. B. *Polygonum alterum Germanicum* Park.

C. B. prod.

Ex radice candicante, tenui, longiuscula prodeunt viticuli plurimi, tenerissimi, per terram sparsi, ramosi & dodrantales, foliis oblongis, angustis & albicanibus alternatim cincti, ad radicem verò longioribus & buccinalibus. Viticulorum summatibus sclofici plures, minutissimi, intus albi, foris spadicæ insident: quibus *semina* minutissima & copiosissima, ut singuli coliculi eo turgente, succedunt.

In arenosis ad Wiclam fluvium propè Basileam Autumno florens reperitur: alibi etiam in sabulis ad fluminum ripas, *Locus*.

A. 3. *Polygonum*

- A. 3. *Polygonum parvum flore albo verticillato* J.B. An *Polygala repens nuperorum* Lob. Ob.
Polygala repens Park. repens nivea C.B? cur niveam dicit?

E radicle alba, fibris pro plaritate modulo majusculis capillata plures fundit cauciculos, infimos, humi procumbentes, teretes, geniculatos, rubentes, alios interdum de se ramulos spargentes: Ex quorum geniculis unciam fere à se invicem distantibus bina emergunt foliola Herniarie fere foli chamæfycos instar rotunda, pallidissima, concava, [nobis Serpylli folia exprimere videbantur] Flores ad caulium nodos verticillati, albi, & quinque velut thecaulis coagmentati, speciem valde rari Delphini aut Aquilegae exhibent. Succedunt vascula seminalia parva, semina longicula continentia.

Amat feroces humidos, & loca uliginosa cum Nummularia rubra & Portulaca aquatica. Flore Julio & Augusto mensibus. Non alibi apud nos, quod sciam, provenit quam in Cornubia partem Occidentali circa Pentlantiam & alibi. Eandem in transmarinis observavimus, in Belgio & Germania.

Lobelius in Observationibus hoc describere videtur sub titulo *Polygala repentis nuperorum*.

- * 4. *Polygonum capitulis ad genicula echinatis* Bocconi.

Bocconi.

Tenuis huic est radix, prolixa & dura: Cauciculos habet tres aut quatuor, humi jacentes, palmares, circa quos folia Herniarie aut Polygoni montani in crebris geniculis plura simul juncta, aut videntur, inter quae nescio quid *stipulorum* multicolorum apparet, subsequenter verticillis, brevibus aliquot apicibus veluti echinatis, in quibus minutum semen includitur.

In Ilva insula juxta Portolongoni munimenta & nova memia visitur.

- * 5. *Polygonum creticum Thymi folio* C.B.

C. B. Prodr.

Herba est lupina, humique procumbens, cauciculis five viticulis palmaribus, ramosis, hinc inde sparsis; *stipulis* parvis, albicanibus, pluribus simul quasi in nodis junctis; quibus folium Thymifolium, modo unum, modo bina ternave, magnitudine imparia adponuntur. Semen pusillum, copiosum succedit.

Non multum abluat à Polygono nostrate parvo, flore albo verticillato.

- A. 6. *Herniaria* Ger. J. B. *Millegrana major* sive *Herniaria vulgaris* Park. *Polygonum minus* sive *Millegrana major* C. B. *Rupturewort*.

J. B.

Latè subjectum solum opacat luxurie lata complurium ramulorum, quos ex pusilla radicalis dicit, hinc inde sparsos, teretes, creberrimis geniculis interceptos, ad quorum singula adversa foliola, Serpylli minora, ex viridi lutea, gustu acri, eisdemque locis erumpunt mirum in modum merostipuliculi ex apiculis luteolis compositi.

Hæc duplex est, alia glabra, alia hirsuta. Glabram invenimus spontaneam in promontorio Cretensi *The Lizard point* dicto: Hirsutam in arenosis propè Sylvam Ducis in Brabania, juxta que Germaniam, Italiam & Galliam Narbonensem copiosè.

Epipacti seu Millegrane ignes tribui facultates tres Anguillara. Succus aut potus aut herba escaita, vel etiam emplastri modo plage imposita, morsus à vipera auxiliatur. Secundo emplastrum ex ea herniam mirè restituit. Postremo jecori prodest & ictero: Aqua enim destillata & pota curat intra dies octo. Camerarius aquam destillatam, Clusius decoctum Herniarie feliciter calculi propinari refertur.

D. Coberus collationem ex decocto Empetri Tragi, i.e. Herniarie vulgo dictæ, ad dolorem Dentium certè experientia in pluribus probatum commendat. Hieron. Reusnerus in *Observ. ad Vesiculis* dicit. Obs. 44.

Parkinsonus Herniarie alterius, quam majorem Africanam vocat, meminit; quæ præcedens major cretior & ramolior est multo, in aliis parum differt. Hanc Guiliculus Boetius ex Africa secum attulit. Hæc fortè est Herniaria fruticosa, viticulis lignosis, foliis oblongiusculis, brevis, densissima C. B. Herniaria facie & folio, perampla radice Astragali Lob. In pluribus locis marginibus circa Boutontium repit, & in sterilibus locis versus pontem Villanova.

- A. 7. *Polygonum pusillo vermiculato Serpylli folio* J.B. *maritimum minus foliolis Serpylli* C.B. *Serpylli folio Lobelia* Park. alterum *pusillo vermiculato Serpylli folio* Pene Ger. emac. *Lobelia innotgrassa* with another of Thyme leaves.

Lob.

Ranunculi & cauciculis furculosis, prolixis, gracilibus humi sparsis luxuriat (inquit Lobelius) & ex multis folia pusilla, cretè, fusculenta Atozi vel Illecebræ, Thymo parvo nostrati æqualia & similia. Radix prolixa, lignosa, sapore amaricante, calidiuscula.

Cum Lobelius tantum hanc plantam videret & describere, (siquidem reliqui Botanici quæ de ea habent & Pene & Lob. Adversarius transcribunt) sique ipsius descriptio brevis admodum & imperfecta,

perfecta, nulli præcipuarum partium, floris & seminis, mentione facta, orandi sunt in quibus viventem & florentem videre contingerit ut accuratius describere vellent; ut sciamus ad quod proprie, genus pertineat & an hujus loci sit necne. Offendit nobis D. Jacobus Newton plantam à se in Anglia collectam radice sauci crassa, prælonga, lignosa; cauciculis & ramulis multis, confertis, humi sparsis; foliis Serpylli aut Allines minimis, *stipulis* parvis ad cauciculorum nodos; quales autem fuerint plantæ sicca observare non potuimus.

Erac hæc ut putamus ipsissimum *Polygastrium Serpyllifolium* Lob. D. Gooder quod Gerardum emulatatum *Eriacæ* maritima *stipulam* Anglicam Park. Lob. sub hoc titulo describere videtur: cuius sententia & ipse *stipulam* subseribent, si locus conveniat. Vix autem puto in collibus maritimis Gallo-provincie *Eriacæ* maritima nostratam duxit. D. Magnol se sæpius collegisse scribit circa prædium loci Grandmoulin, & juxta viam in locis depressis à Lagarrigue de Perault. Utinam accuratius descriptum nobis dedisset.

- * 8. *Anthyllidis species quibusdam* J. B. *maritima, Chamæfycæ similis* C. B. *Anthyllis Valentia* Clusii Ger. *Polygonum Valentinum* sive *Anthyllis Valentia* Clusii Park. *Valentia innotgrassa*.

Clus.

Ex unica radice multos profert cauciculos, five viticulis dodrantales, humi fixatas, ramosas, subnubentes; foliola Lentis, exigua, seu potius Chamæfycos (cui tota planta adeo similis est, ut primo aspectu Chamæfycæ putarem, illam tamen diligentius considerans lacteo succo carere deprehendi) & plerumque cum suis ramulis veluti quadam falligine aspersa, etiam ipsa salsi gustus. Flores inter ipsa foliola enascuntur pusilli, quatuor foliolis constantes, ex albo purpureascentes: radicem singularem habet nigricantem.

Hanc plantam nusquam alibi confexist Clusius quam ad fossas urbis Valentie in Hispania, juxta Locum eam portam quæ Regiam arcem spectat.

J. Bauhinus folia minima ei attribuit, acervatim congesta circa nodos, multo Serpylli foliis minor, per extremum latiora & subrotunda: furculis lignosis firmos, teretes, repandos, variegatè quæverim brachiatis. Cherlerus in montis Ceti litatibus observavit.

9. *Polygonifolia per terram sparsa flore Scorpoidis* J. B. An *Polygonum minus* q. sive *tenuifolium*, & 11. sive *tenuifolium* C. B. minus *Montpelense* Park?

J. B.

Ex radice, quæ tenuis, singularis, interdum multifida, palme emergunt Lini vel Linarie, caudæ antevergentes: at illi ubi proleunt per terram sparguntur, folia autem etiam dodrantales ramosi, foliis nullo ordine potius vestiti. Polygoni, minores, cæsi coloris, sapore nullo evidenti. In extremis ramulorum acervatim congesti *stipuli*, numerosissimi, Polygoni floribus similes, minores extrinsecus purpureascentes, intus albi, caudam Heliotropii aut Scorpoidis aquatica circumflexi imitant: semina parva, alba, virentibusque stribus variegata.

In Lerina non longe à Vicerbo, viâ quæ Romam itur, copiosam observavimus: D. Magnol ac Locum, tendendo ad montem Elseron, non procul Montipello.

Querit idem D. Magnol, an de ista intelligendus sit C. Bauhinus in *Prodr.* dum *Polygonum tenuifolium* describit, cuius folioli in cauliculis summis tantum sita sunt. In *pinace* C. B. sub diversis nominibus bis ponitur. Nobis alia & diversa videtur planta *Polygonum tenuifolium* C. B.

Planta hæc tum ob florum colorem, tum ob spicam caudæ Scorpis in modum reflexam ad Asperifloram genus potius pertinere nobis videtur; & Heliotropii aut Echii Scorpoidis species esse. Verum quia non constat an cetera note respondeant, non temere sollicitandam, aut locum quem occupavit movendum duximus. Alios interim quibus eam videre contigit hortamur, ut tum foliolis, tum semina curiosius observent, quo nos omni scrupulo de ejus loco & genere liberemur.

- * 10. *Anthyllis* Alpin. Exot.

Alpin.

Exigua est herbulæ, palmum alta, fruticosa valde. Namque ab radice plures caules fert, numero ad minus quinque, longos, graciles, rotundos, albicantes; à quibus hinc inde brevibus intervallis exeunt furculi multi, tenues, atque breves, foliis multis minimis, Lentis magnitudine & figurâ undique circumscripti, qui & ipsorum & foliorum ipsos circumdantium multitudine frutex densus admodum apparent & in orbem etiam actus. In furculorum verò cæcimine *stipuli* parvi exeunt; quibus pro seminis succedunt fructus parvi, oblongi, teretes, Tritici fere magnitudine & figurâ. Tota planta albida & salsum sapit. Radix verò longa, tenuis, geniculata, alba cernitur, eodem salso sapore gustum insensens.

In locis maritimis [insule Cretæ] copiosè nascitur.

Locus.

Accedit ad Anthyllidem à Clusio & J. Bauhino descriptam. Differt autem à Clusiana florum sito, qui inter ipsa folia nascuntur.

Polygonum minus *Lenticulium* C. B. ipso monente, cum Anthyllide Valentia Clus. quæ tota subnubens est, longè minoribus foliis, & copiosioribus foliulis ex albo purpureascentibus; siquidem solum in cauliculis summitatibus, confundi non debet.

11. *Polygonum muscosum minimum* Bocconi.

Bocc.

Cauliculis est pluribus, uncialibus, densè geniculatis: *Foliis* crebris, capillaribus, brevissimis, atque ad cauliculorum nodos dispositis: *Floribus* herbaceis, minutissimo *semine* eis succedente. *Hæmi* spargitur, *Camphorata* congenerem plantam æmulans. Cum primùm exit lulum quoddam minimum primo aspectu refert.

Lacini.

Propè Catanam in Sicilia, & in ambulacris horti Pisani crebrò reperitur, & deciduo semine propagat. *D. Magnol* Maio mense copiosum observavit in satis luci Gramuntii propè Montepulchrum. Modò viride est, inquit, aliquando purpurascens. Ob parvitatem plantulæ, ut verisimile nondum fuit observatum.

HISTO

HISTORIÆ
PLANTARUM

LIBER QUINTUS.

QUI EST

De Herbis flore Composito planifolio, natura plerumque pleno, lactescentibus.

FLOS compositus seu aggregatus nobis dicitur qui ex pluribus flosculis in unum totalem (ita enim cum Philosophis loqui liceat) florem coeuntibus constat; quorum unusquisque non tantum folio seu bractea colorata, verum insuper vel staminibus, vel stylo saltem constat, & singuli singulis feminibus coherent. Huiusmodi flos ab *umbella*, *corymbo*, *spica* differt quòd flosculi omnes communi Perianthio includuntur & continentur, quòd plerique petalorum majorum circulum medium orbem radiatim cingentium obtinent, quòdque flosculi singuli singulis feminibus nudis arcè stipatis insident.

Herbæ flore composito sunt vel succo lacteo pregnantibus, flore planifolio, naturâ plerumque pleno: plerumque dico quia in paucis quibusdam huius generis, h. e. lactescentibus, ut v. g. *Chondrilla carulea* *Cyani capituli* *C. B.* flos discoides est: vel succo limpidiore. Hæ autem vel sunt flore discoides, hoc est, ex pluribus brevibus compressis & confertis flosculis (quos nonnulli perperam stamina vocant) in unam quasi apparentem superficiem digestis composito; vel flore *ssilulari*, qui ex plurimis concavis oblongis flosculis ad margines in longas lacinas dissectis componitur, ut *Cyani*, *Jaceæ*, &c. Hoc genus herbæ *capitatae* dicuntur, quoniam calyx earum squamatus in ventrem plerumque extumescit. Quæ flore discoides sunt distinguuntur in *Papposar*, quorum scilicet feminibus pappus seu lanugo innascitur; & *Corymbiferas*, quarum femina solida sunt seu pappo destituta.

Alii vulgò hoc genus herbas flore composito donatas primariâ divisione in *Papposar* & *Corymbiferas* distinguunt; Papposas deinde in *Capitatas* & flore discoides prædicas. Verum quoniam ex *papposa* dictis, & iis qui feminibus solidis sunt, (ita enim cum aliis vocamus commodioris vocabuli inopiam) seu *Corymbiferis* nonnulla insignibus notis conveniunt, nimirum succo lacteo & flore planifolio naturâ pleno, quæ huiusmodi sunt omnino conjungendas censui, ideòque novum genus constitui Herbarum flore composito planifolio naturâ pleno, lactescentium.

Not. Jo. Bauhinum *Corymbi* nomen floribus compositis non papposis attribuire, initio lib. 26. Historiæ Plantarum. Cum enim (inquit) apud Plinium legimus *comantes auri fulgore corymbos* dictos flores, seu ut ille ait, fructus *Chrysomes*, atque *Corymbus* quodvis summum, unde & Columella de Cinara dixit,

Hæc modò purpureo surgit glomerata Corymbo.

Et pleræque huius generis florem gerant densum & in capitulum aggestum quendam flosculorum stipitum, cum Corymbi nomine tantisper complecti libuit, dum tu [Lector] certus ac melius invenias nomen; & plantas huiusmodi floribus insignes *Corymbiferas* dicimus. Hunc & nos sequimur, nec sine ratione cum flosculos in capitulum aggestos, & in gibbam seu globosam figuram non rarò extuberantes merito *Corymbos* dixeris.

U

Herbæ

Herba flore composito seu aggregato, sunt vel eodem

[Planifolio naturâ plerumque pleno, lactescentes, quæ vel feminibus sunt

[Pappos seu alatis,

[*Latiusculis & compressis*, brevibus, utrinque acutis; Caulibus

[*Gracilioribus*, firmioribus, solidioribus & minus concavis, capitulis angustioribus & minoribus: *LACTUCA*, cujus duo sunt genera, alterum esculentum, succo lacteo duto prægnans; *Lactuca sativa*; alterum non esculentum, odore opii, costâ folii spinosa, *Lactuca sylvestris*.
[*Majioribus* seu crassioribus, tenerioribus, fistulosis, capitulis latioribus, floribus grandioribus, foliis carduorum spinosis, spinulis mitioribus: *SONCHUS*.

[*Tertiusculis* aut angulosis, crassitie latitudinî ferè æquali, oblongis,

[*Majioribus*, flore circa meridiem se claudente, calyce

[*E simplicis foliorum acutorum florum petala longitudinem excedentium ordine compositi*, foliis graminis, radice annua: *TRAGOPODON*.
[*Squamosis*, squamis majoribus, non ultra florum petala excurrentibus, radice in plerisque crassa, vivaci: *SCORSONERA*.

[*Minoribus*,

[*Erectiores & non repentes*, foliis plerumque iaciniatis, caule

[*Acutis*, seu *non ramosis*, foliis nudo, flore in fastigio unico magno: *DELPHINIUM*.

[*Ramosis*, foliis cincto, floribus in singulis caulibus pluribus, femine

[*Citrino*, aut *rufis*, majore: *HIERACIUM*.
[*Nigro minore*, seu *elatior*, caule multis foliis cincto; *Hieracium fruticosum*, sive *humilior*, paucis in caule foliis; *Pulmonaria Gallorum*.

[*Reptantes* flagellis emissis, foliis longioribus pilis obstitis: *PILOSELLA*, *Asteris muris*.

[*Solidis & pappo destitutis*, foliis & caulibus

[*Spinosis*, Carduorum in modum, lacteis lincis notatis: *ERYNGIUM LUTEUM*, *Cnicus chrysanthemus*.
[*Lævis*, floribus

[*E lateribus caulium & ramorum exsertitis*, cæruleis: *CICHOIREUM*, *Intybus*.

[*Summis caules & ramulos terminantibus*; *Hieracioides* seminibus solidis: His accensum *Cichoreum verrucarium* dictum, *Lampsanam*, *Hieracium stellatum & falcatum*, quorum flores flavi sunt & Hieraciformes.

[*Quæ Chondrilla nomine feruntur plantæ*, vel ad *Lactucas sylvestres*, vel ad *Hieracia* referuntur.

[*Discoide*, hoc est ex pluribus, brevibus, compressis & confertis foliulis, (quæ nonnulli pergamæ stamina vocant) in unam quasi apparentem superficiem digestis composito. Hæ vel sunt feminibus

[*Pappos*, quæ vel sunt floribus [cum cauliculis]

[*Eruptentibus ante folia*, & brevi marcescentibus,

[*In singulis caulibus singulis*, radiatis, foliis subrotundis ungulæ equinæ figurâ, sub præcipue incanis: *TUSTIAGO*, *Bechium*.
[*In uno caule pluribus*, in thyrsium dispositis, nudis, foliis subrotundis *Bechii*, sed majoribus: *PETASITES*.

[*Post folia exsertitis*, disco

[*Radiato*, foliis

[*Spinosis* Carduorum æmule, foliis florum marginalibus ficioribus & exuccis, capidatis: *CARLINA*, *Chamæleon*, *Acarna*.
[*Lævis* seu mitibus absque spinis,

Maximis

[*Maximis*, oblongis, acutis, subus incanis, floribus itidem maximis, flavis, radice crassa, aromatica: *HELENIUM*, *Enula campana*.
[*Minoribus*, floribus

[*Aureis*, amplis, sparsis, in summo caule & ramulis in pediculis prælongos excurrentibus singularibus, petalis discum ambientibus longis; foliis in genulis speciebus subrotundis, radicibusque tuberosis & vi deleteria præditis: *DORONICUM*.

[*Pluribus in caule*, in brevioribus pediculis, barbulis discum ambientibus itidem brevioribus; foliis productioribus & angustioribus; radicibus innocuis; florum petalis

[*Succulentioribus* & brevi marcescentibus; foliis & coma

[*Odoratis* & plerumque tactu glutinosi aut pinguib; *CONYZA*,
[*Inodori* aut minus odori,

[*Integris*, floribus

[*Majioribus*, stellam radiantem æmulantibus: *ASTER*, è quibus, maxima quæ est florum petalis marginalibus purpurascens *Tripolium* dicitur; quæ barbulis & disco flavis *Cribnum Chrysanthemum*.
[*Minoribus*, in summis caulibus confertis in thyrsium aut umbellam, aureis: *VIRGA AUREA*.

[*Laciniatis*; floribus in summis caulibus velut in umbellam dispositis: *JACOBÆA*.

[*Exuccis & aridioribus*, unde durabiliores sunt, nec citò marcescunt, colorisque gratiam diu retinent siccata,

[*Formatis* aut velut *tullatis*, aliâs flavicantibus; *STOCHAS CITRINA*; aliâs albescentibus, ut in *Gnaphalio Americano*.
[*Cuspidatis*; foliis

[*Integris*; *JACEA Oleæ folio*.

[*Laciniatis* & spinosis Carduorum æmulis; *CARLINA*.

[*Laciniatis*, floribus flavis aut purpurascens; *SENECIO*.
[*Dignatis*, floribus purpurascens velut in umbellam dispositis; *EUPATORIUM AVICENNE*.
[*Integris*, floribus

[*Purpurascens*, vel foliis subrotundis maximis; *CACALIA vulgaris*; vel foliis longis; *Eupatorium Cmadense Cornuti*.
[*Flavis*,

[*Maritima* & incana odore aromatico; *GNAPHALIUM maritimum*,
[*Mediterranæe*,

[*Majior*, floribus flavis velut in umbellam dispositis, *Conyza* facie; *BACCHARIS Monspeliensium*, &c.
[*Minor*, tota tomentosa & incana, foliulis minimis; *GNAPHALIUM*.

[*Solidis* seu Pappo destitutis: Vide Tabulam Libri Octavi.

SECTIO PRIMA.

De Lactescentibus Flore composito papposis.

CAP. I.

De Lactuca.

LACTUCA [*Opifide*] quod copia lactis exuperet dicta est, quodque feminas nutriendas lacte impleat.

Hujus notæ peculiare, quibus à congeneribus distingui possit, sunt Semina brevia, latiuscula & compressa, utrinque acuminata; caules graciliores, firmiores & minus concavi, capitula minora.

Hujus duo sunt genera, sativum & sylvestre.

Ad posterius genus reducimur Plantas nonnullas Chondrilla dici solitas; unam etiam cujus semine Lactuca semini non respondet, ob capitula parva quibus Lactucam refert; nimirum *Chondrilla tomentosa* dictam.

LACTUCÆ SATIVÆ.

1. *Lactuca Sativa* C. B. Ger. *sativa non capitata* J. B. *Garden Lettuce*.

Folio est Endivia, longo, lato, rugoso, pallide virente, lacte prægnante per primam adolescentiam grato, tandem amaro & cibus abdicato, quod fit ubi caulescit planta. *Caulis* firmus, res, gracilis, sesquicubitalis & altior, in ramos dividitur, crebro deinceps dividendos: Quorum extremis *flosculi* hærent lutei, parvi, ex squamato capitulo profilientes; quibus in pappis facilius tibus *semen* succedit parvum utrinque acuminatum oblongum compressum, coloris cinerei.

Seritur in hortis.

Lactucæ sativæ refrigerant, stomacho grata habentur; bilis effervescentiam & æstum compescunt, somnum conciliant. Declinante ætate (inquit *Galenus*) ex se insomni, graviter hoc incommodum afflicto: Adversus quod unicum multo præstantissimum remedium Lactuca vespere commendantur fuit. Plorique antequam excaulescat in aqua clivæ ununtur, ut ego jam facio (inquit *Galenus*) et quo dentes mihi deterioribus esse coeperunt. Lac augent, alvum leniter movent; [neque alvum habent, ut neque impellunt] ventriculo conveniunt, multique ac laudabilis nutrimenti sunt, verum decoctæ magis alunt, coitum tamen avertere dicuntur, & si assidue edantur visus hebetudinem incutere.

In phrenitide, delirio, febre ardente, &c. applicata temporibus & suturæ coronali, imò carpis, nunc paulo duplicatum aut triplicatum permade factum aqua Lactucæ, in qua v. g. in lb. i. pond. medicæ Salis natri pp. & crystallizati, aut Salis Prunelle ʒʒ dissolutæ fuerint: Quod medicamentum long præfero his in casibus oleo rosaceo cum Lactucæ succo permisto. *Simon Paulus*.

24. *Lactuca capitata* Ger. C. B. Park. *sativa vulgaris capitata* J. B. *Cabbage Lettuce*.

Folia huic breviora, latiora, extrema circumscriptione rotundiora quam sativæ vulgaris, plana & levia, quæ brevi in caput rotundum conglobantur, Brassicæ capitatae in modum. *Semen* priorum simile, sed nigrum.

Dodonæus Lactucam sativam culturæ mangonio folia ita mutare scribit, ut vel crispentur, vel in se contrahantur, ut capitata Brassicæ annulari videantur. Eiusdem sententiæ J. Bauhinus etiam esse videtur. Verum tum figura foliorum, tum seminis color, si perpetuo niger sit nec unquam mutatur, differentiam specificam (ut vocant) arguit.

Parkinsonus Lactucæ Venetæ capitatae meminit, cujus capita in eam magnitudinem interdum excreverunt ut caput humanum æquant. Hujus, inquit, semen album est; caulibus humanam alacritatem consequitur. Post solstitium autumnale seritur pro acetariis hybernis. Hæc proculdubio est, quam J. Bauhinus Monspelii abundare scribit, tantæ magnitudinis, ut una patinam satis amplam replet, et in ta hyeme in usum. Alterius etiam speciei meminit Jo. Bauhinus cum pluribus capitibus, quæ vix (inquit) differre videtur à cæteris capitatis, capita tamen minora; alteram tamen speciem exaltissimam, quandoquidem ex particulari semine nobis provenit. Hæc ille.

3. *Lactuca rubra* J. B. *maculosa* C. B. *Red Lettuce*.

Cæf.
Rubra est hæc species, ac si vinum foliis esset aspersum, latissimis foliis constat ac patulis; dulcisior cæteris sed durior, ideoque recentia tantum folia siccant, regerminat enim ductis antequam excaulescat: Semina ei nigra. Hæc J. Bauhinus ex Cæsalpino.

Hujusmodi Lactucam in hortulo nostro habuimus sæpius, quæ foliis erat brevioribus & rotundioribus quam Lactuca vulgaris.

4. *Lactuca Romana longa dulcis* J. B. *Lactuca Intybacea* Ger. *foliis Endivie* C. B. & *Lac. folio obscurum virente*, *semine nigro ejusdem*. L. *Romana rubra*, & L. *Romana alba* Park. *parad. Roman Lettuce red and white, or Endive-leaved Lettuce*.

J. B. Cæf.

Folium huic angustius est & productius, planum & minime rugosum aut bullatum, modicè sinuatum, & inferna parte secundum costam spinulis armatum. *Flore* est & caule Lactucæ vulgaris, sed *semine* succedente nigro.

Duplex est, *alba*, & *nigra* seu *susca*: Est autem omnium Lactucarum maxima. In caput non surgitur (inquit Cæsalpini) nisi vinculo alligentur folia, sic enim candidissimam reddi & fragili tenitudine cæteras vincere.

J. Bauhinus se ignorare scribit an Lactuca sylvest. lato folio culturâ mutari possit in Romanam, quæ cum sylvestri communes habet spinas in dorso & alia quedam. Hoc nobis minime verisimile videtur, siquidem odor virolos & vehemens opii, folia in caule superiora valde laciniata, totus denique habitus plantæ reclamant.

* 5. *Lactuca longo & valde angusto folio* J. B. *folio oblongo acuto* C. B. Park. *Sharp-pointed Lettuce*.

J. B.

Huic folia à radice statim oriuntur multa, palmum aut sesquipalmum longa, unciam unam aut alteram lata, superiora verò ut breviora, ita angustiora, spinulis quibusdam per margines donata, utraque verò acuminata. *Caulis* cubitalis & sesquicubitalis, ramosus. *Flores* & semen cum Lactucis vulgaribus eadem, sed semini color fuscus.

6. *Lactuca crispata* C. B. Ger. Park. *crispa, laciniata* J. B. *The broad-leaved curled Lettuce*.

Hæc folio est latiore & brevior, calore viridiore quam proximè sequens, ad margines quidem laciniato & dissecto, minus tamen tenuiter & profundè quam illa: *Semine* nigro.

7. *Lactuca crispata altera* C. B. *crispa minor* Ger. *crispa & tenuiter dissecta* J. B. *Curiously cut and waved curled Lettuce*.

Hujus folia pallidius virent quam præcedentis, laciniis tenuioribus & profundioribus incisâ, lissæ undulatum intro forisque flexis reflexisque crispâ, pulcherrimo aspectu. *Flores* conveniunt. *Semen* album est. In parum cum præcedente altitudinem assurgit.

LACTUCÆ SYLVESTRES.

1. *Lactuca foliis quernis, an Lactuca Italica laciniata* C. B. *Oak-leaved Lettuce*.

Hujus folia figurâ suâ & laciniis Quercus folia quadantenus referunt, suntque viridiora paulo quam Lactucæ vulgaris, minora, & ad radicem pauca antequam excaulescat. In summa hæc planta toto habitu propitis accedere videtur ad sylvestres Lactucas quam ad sativas.

Lactuca Italica laciniata C. B. folio est tenuissimo, pallide virenti, in plures partes semi-palmares & laciniatas diviso, per reliqua vulgari Lactucæ similis, quæ esu tenerissima. Hinc à nostra specie diversa videtur.

Nobis ex semine Londino accepto succrevit.

Tragus Lactucam suam secundam ait esse foliis Quercinis incisâ.

A. 2. *Lactuca sylvestris major odore Opii* Ger. *emac. sylv. odore viroso* C. B. *Endivie foliis odore viroso* Park. *sylv. lato folio, succo viroso* J. B. *The greater strong-scented wild Lettuce*.

J. B.

Ex radice minimi digiti crassitudine, candida, paucis fibris capillata, caule tricubitali & altiore adolefcit, satis crasso & rigido, toreti, levi, inani, ramoso, lac perquam amarum, tetro & viroso odore opii, ex radicis & caulibus vulnere fundens. *Folia* infima lata, Intybo sativo proxima, nigricantia, non laciniata, sed spinulis duntaxat levibus per ambitum quasi serrata, ad medium ferè caulem: superiora verò profundè laciniata, Lactucæ sylvestris Fuchsi & aliorum in modum, quæ terram spectant spinulis per costæ longitudinem hispida. *Flores* conferti Lactucæ, colore luteo, calice squamato, subrubente. *Semen* ex copioso tomento pendulum, nigrum.

In aggeribus fossarum nascitur, inque lapidosi saxosisque locis, minus tamen frequens. Quæ de viribus Lactucæ sylv. veteres prodiderunt, quod scilicet semen ejus non minus quam sativæ libidinum imaginationes in somno amolitur, & Venerem arceat; quodque succus ad eadem valet an huic plantæ conveniant dubito. Narcoticam eam esse & fopiferam, adeoque viribus Papaveri similè,

similem, ut Dioscorides & Plinius tradunt, Opii vehemens & virosus odor abunde convincit. Verum omnia in genere opata irritare potius quam extinguere appetitum ad Venerem me janipridem minuit *D. Marr. Lister*, saltem modicè sumpta, non focus ac vinum ac alii generosi liquores, quibus & viribus quodammodo respondere videntur. De Lactuca fativa aliter se res habet: Hæc enim dum adhuc recondit & tenera est, antequam excalefacta, commanducata certo certius Veneri adveniat, & libidinem extinguit.

Hujus herbe incensæ fumo animi causâ naribus excepto se veluti conternatum & vertigine subitè correptum, & eodem planè modo affectum sensit idem *D. Lister*, quo solent illi qui Nicotianæ fumum haurire primò aggrediuntur.

- A. 3. *Lactuca sylvestris costâ spinosâ C. B. sylv. laciniata Park. sylv. foliis dissectis Ger. emac. sylv. sive Endivia multis dicta, folio laciniato, dorso spinoso J. B. Cut-leaved wild Lettuce.*

J. B.

Incondita habet per caulem *folia*, Sonchi divisurâ, laciniata & serrata, spinis secundum costam & verâ parte donata, amaro lacte fragrantia: *Caules* verò bicubitalis & major, in principio spinulosi, qui in summo in multos abit ramulos, quos *flores* ornant parvi, lutei, lactuacei, in pappo degenerantes. Hæc odore est minus gravi & vehemens quàm præcedens.

Ad fœpes & agrorum margines reperitur, locis præsertim petrosis, inque vineis & hortis.

- A. 4. *Lactuca sylvestris folio non laciniato J. B. sylv. 2. Ger. emac. Endive-leaved wild Lettuce.*

Hanc speciem Johnis Gerardi emaculator primæ speciei varietatem facit: *J. Bauhinus* secunda, cui & nos suffragamur; siquidem illâ humilior est, & foliis minoribus, odore etiam minus grave, nostris saltem naribus: Non alta autem in re à secunda differt quàm foliorum figurâ, quæ hic in caule quidem laciniata sunt. Isdem cum priore locis provenit.

- A. 5. *Chondrilla [rectius Lactuca] viscosa humilis C. B. Park. Ger. emac. Lactuca sylvestris laciniata minima Cat. Cant. Small jagged wild Lettuce.*

C. B.

Ex radice tenui, longa, alba, caudiculis plures, tenues, reflexi, pedales & cubitales prodeunt, quæ utrinque ad palmi [in] duorum triumve palmorum [longitudinem] flores lutei, oblongi, in pappo abeunt alternatim cingunt. *Folia* habet ad radicem oblonga, angusta, quædam sinuata, quædam integra, & in caule pinnatifida.

Hanc in fossarum aggeribus nascentem nos propè Cantabrigiam, Th. Willifcillus Londini propè Templum S. Pancratii, invenimus. Postea in transmarinis circa Neapolin & Monsipellum caules observavimus. In agris Basilensibus Autumno florens invenitur. *C. B.*

6. *Chondrilla [rectius Lactuca] sylv. viscosa caule foliis obducto C. B. saxatilis viscosa caule Park. saxatilis viscosa, caule nudo Galeni Col. Wild Lettuce with booted stalks.*

Col.

Radix longa inter fæxorum rimas se insinuat, ut difficillè nisi disrupto fæxo excipi possit: aqua vel minimo disruptantur radix, folia, caulis, vel etiam flores, copiosius inde exit lacteus succus ve cotis, paucò tempore in grumos concretescens. *Folia* sunt Cichorii vel potius Dentis Leonis diu modo incisa, profundioribus etiam incisuris, tenuioribus lobis divisa, radicem versus adnatis, palmi longa, & circa radicem oblique dependentia, in orbem expansa. *Caules* raro plures, sed unicuique sæpius, nec etiam multis alis divisum emittit, rotundum, levem, tennem, albicantem, cubitalem, foliis multo vestitum in imo, è medio verò ad summum usque tenuiora angustiorque sunt folia, per ambitum non incisa, nec erosa, sed per medium ipsorum nervum divisa, hinc atque hinc caulis & alarum latera cingunt, ut parum caulis adversarum partium conspiciatur, vel nudus remaneat, adeoque tota herent per longum caulem amplexantia, utrinque frequenter alternata, ut vix ab inferioribus superioribus differant, totidique caulis ita foliis obductus sit, ut velut ocreatus videatur. Horum quidem foliorum reliquum ad summum quod illorum pars quarta est vel minor, integro dorso lævibus caule recedat, ex quo veluti alâ & caule cui heret *flores* brevibus petiolis insidentes emicant, oblongi calathis, bini ternive aut plures etiam, intus lutei, foris albicantes per medium foliorum florum: At semen parturientes, alii entantes vel deflorescentes, ita ut diutius floreat, simulque perfecta semina ab aliis pappo evolent, alia verò ab ipsius plantæ & horum viscosa intercepta succo maneat ex pappo dependantia. Nigra sunt atque oblonga, in cacumine, ut in congeneribus pappo albo pilosa. Sapore est amaro admodum.

Æstat & Autumno floret. Manus tacta simpliciter lacte inscit, difficillè abluatur ut viscum.

In vestitiis hujus mœnis Campoclarenfium sicuti & Aëquicolum Materi catribi & montanis locis provenit. Nobis in collibus saxosis circa Messaniam in Sicilia, & Monsipellum in Gallia Narbonensi observata fuit. Chondrillam vimineam viscosam vinearum Ad. huc refert *D. Magnol*, & rectè quædam nostrâ sententiâ.

- A. 7. *Lactuca*

- A. 7. *Lactuca sylvestris murorum flore luteo J. B. Sonchus levis muralis Ger. levis alter parvis floribus Park. levis laciniatus muralis parvis floribus C. B. Top-leaved Lettuce.*

J. B.

Assam lac fundit tota planta, quæ ex radice digitali amara caules perquam tenues erigit, cubitales & sesquicubitalis, leves, subnubentes, subinde inanes aut medullâ fungosâ plenos: ad quorum genicula oriuntur *folia* profundè laciniata, extremâ laciniâ triangulari, hederaceum folium referente, colore quâ terram spectant purpurascens interdum; *Flosculi* in ramulis exqui, Lactuce, plures congesti colore luteo, quinque foliis constant, totidè quæ concoloria flamma in medio erigunt, postmodum aliorum more in pappo abeunt.

In fæxorum rimis, inque muris & aggeribus umbrosis, interdum etiam & in opacis sylvis oritur. *Leont.*

Lactuce murorum affinis Sonchus dendroides Dalechampii J. B. dendroides Dalech. Park. levis laciniatus. lut. mont. major C. B.

Lugd.

Radice habet crassâ, nigricantem, ex qua radicle multe prodeunt: *Caules* bicubitalis atque interdum altiores, teretes, foliis stipatis sinuatis, seu per oras ex intervallo infectis, lætis, Quercui haud dissimilibus, lacte diffuentibus. Rami in caulis nulli sunt, sed ab uno fæxo ad summum usque sustinent luteos, quales sunt aliorum Sonchorum aut Lactuce, qui tandem in pappo abeunt.

Sonchus hic Dalech. habet multa communia cum Lactuca murorum; verumtamen si descriptio & icon Dalech. vera est, necessariò differunt. *J. B.* quem consule.

8. *Lactuca sylvestris purpurea J. B. montana purpureo-caerulea major C. B. sylvestris purpurea flore Park. Sonchus sylvestris Ger. emac. Blew-flowered mountain Lettuce of the Woody.*

Col.

Radix huic obliqua, nodosa, dentata germinum oculis tam recentibus quàm vetustis, [pollicaris] è qua multe undique crassæ, longissimæ dependent fibre, [sapore grato, dulci, cum levissimo amaro prædite.] *Caule* est tenui, bipedali [J. Bauhino bicubitali & altiore, variat utique ratione loci:] glabro, tereti, albicante, medullâ albâ pleno: quem *folia* ex intervalis alternatim vestiunt, inna pusilla, deinde majora semper multòque latiora, parum in ambitu sinuata, glabra, renella, superius pallide viridia, subius glauca, mollia, tenuia, [nullo aut brevissimo pediculo donata angustò principio mucronæque] maxima semipedem longa, duas uncias lata caulem amplexantia. Folia in summo caule latiore appendice eidem herent, iterumque minora efficiuntur vix unciam sæpe lata, [J. B. sapore nullo excellenti,] manû grata, ut nonnisi modicè aut vix amara sentiantur. Caulis ad foliorum exortum non rectus, sed oblique, nunc dextrâ, nunc sinistrâ inflexus & sinuosus videtur.

F. foliorum superiorum alis obliqui & admodum tenues, rotundi, juncæ petioli exeunt, quatuorversum in caulis cacumine expansi; florum onusti deorsum spectantium squamosi calicibus, oblongis, ex viridi purpurascens, in binos ramulos se dividentes, in quibus hiantes flores quatuor exverosam & summo trifido apice divisi atque intortam partem, quæ totidem perala lata, nigro-purpurea, oblonga, incurva, inque sese inflexa circumdant, ora in summo habentia longis fimbriis decorata, latiuscula, breviter atque compressa.

In sylvis montosis calidiorum regionum frequens est. Nos invenimus in Tura & Saleva montibus. *Locus.* propè Geneviam, inque sylvis montosis quas pertransivimus cundo à Scaphusia ad Constantiam; & alibi consimilibus in locis.

9. *Chondrilla [rectius Lactuca] viminea J. B. juncæ Ger. juncæ viscosa arvensis, quæ primâ Dioscoridi C. B. viminalibus virgis Park. Gum Succory with rusby twigs.*

J. B.

Pullulat primùm per terram in orbem sparsa *folia* magna, Hedyllipoidis laciniis, glabra, quæ in caulem surgente planta marcescunt: ipse verò caulis propter terram densis spinulis totus horret, atque nullis, aut raris, usque vimineis tenuitatis. Flores [ad ramulorum latera &] extremis ramulis tum non compressi, sed rotundo forè, striato, oblongo, cinereo, cum tomento viloso appendice, sed sesquicubiti simplici, pollicaris & crassior, glutinosissimo lacteo succo abundè prægnans, cubiti aut Columina, tam fuscè descriptis.

In Germania, Italia & Gallia Narbonensi in arenosis copiosè provenientem observavimus. *Locus.*

C. Bauhinus Chondrillam vimineam viscosam Monsipellam ab hac distinguit, ob *folia* superiora minus cingentia, in tenuissimas & acutissimas lacini. divisa: Nobis superiori eadem specie visa est. *D. Magnol* se nondum invenisse at ejusmodi plantam. *Botan. Monsp.*

- * 10. *Sonchus*, (rectius *Lactuca*) fruticosus petreus Africanus spinosus Park. *Thorny Shrub Sowthistle*, or wild Lettuce of Africa.

In altum exilit caulibus lignosis, versus summities in multos ramulos variè divisos & subdivisus, deoque diffusis, singulis viminibus seu virgulis in acutissimas spinas desinentibus. *Folia* inferiora valde laciniosa sunt & spinosa; superiora ferè integra aut parum admodum laciniosa. *Flores* parvi, simplices, pallide lutei, quibus succedunt *semina* pappo adherente alata.

Guilielmus Boelius circa *Tunisi* & *Sappi* Africæ urbes locis petreis invenit & eruit.

Locus.

Ille duæ ultimæ plantæ non sunt fortasse veræ & genuinæ *Lactucæ* speciei; certè præcedenti seu *Chondrilla viminea* semina compressa non habet ad modum *Lactucæ*, sed rotunda ferè, striata & oblonga; verum quia aliis respectibus *Lactucæ* similior est quam cuivis aliis hujus generis plantæ, *Lactucæ* subiectam duximus. Ultima *Lactucam* cæteris partibus refert, & fortè etiam semine: verum hujus figuram non exprimit aut describit Parkinson.

CAP. II.

De Soncho.

Sonchus 2722 & aliis corruptum videtur à *sonchæ* rarus, quia scilicet rarum & cavum caulem habet, aliis *sonchæ* dictum, quia salubrem succum de se fundit ad æstus stomachi lincationes, & biliosas hepatis obstructions utilissimum.

Sonchus à *Lactuca* (quicum in multis convenit) distinguitur capitalis grandioribus; caulibusque tenerioribus & fistulosioribus, quibus etiam ab *Hieracio* differt, à quo & semine compresso distinguitur.

Sonchus duplex est levis & asper; utriusque plures sunt varietates, quas ego specio differe non libenter concesserim.

- A. 1. *Sonchus levis* Ger. *Levis laciniosus latifolius* C. B. *laciniosus non spinosus* J. B. *Levis vulgaris* Park. quamvis icon non respondeat. **Common smooth Sowthistle.**

J. B.

Parvâ, fibrosâ, albâque radice nititur: caule cubitali & ampliore, intus concavo, purpurascens: folia longa, lœvia, ferè glauca, Dentis leonis divisurâ, latiora, teneriora, lacte prægnantia alternatim prodeunt, aliâ pediculo longo, aliâ nullo, sed latiore basi caulem amplectentia, in circuitu quasi dentata, in quibus vel nullæ spinæ, vel molles. *Flores* foliosi, lutei, Dentis leonis minores, plures simul in summitatibus caulis & ramulorum, dilutiores quàm Dentis leonis aut *Hieracii* quorum extrema folia averfa parte purpurascunt, & in pappos abeunt. *Semen* parvum, oblongum & fusco rubens. In hoc genere extremum solum latius est & triangulare, hastæ cuspidem quodam modo referens.

Locus.

In cultis, hortis, vineis, &c. nascitur, præsertim lætore solo.

Variat interdum floris colore niveo vel albo: foliis etiam in luteis & tenues lacinias divisos.

- A. 2. *Sonchus minus laciniosus minor sive minus spinosus* J. B. *Levis minor paucioribus lacinias* C. B. *Levis latifolius*, Ger. **Smooth Sowthistle with fewer jaggs.**

J. B.

Lactæ tota planta turget amaro: Caulis inanis, cubitum altus & major, hominem interdum altitudine excedens, ramulosus. *Folia* parum laciniosa, tenera, Endivie ferè, spinulis in ambitu donata, sed parum aut nihil pungentibus cauli immediatè adnascuntur. *Flores* lutei *Hieracii*, sed calice glabro, qui celeriter in pappos abeunt. *Radix* longiuscula, multis fibris donata. *Hæc* varietas in hortis olereæ inter reliquas speciei frequens est.

3. *Chondrilla lutea* J. B. rectius *Sonchus levis* in plurimis & tenuiff. lacinias divisus C. B. fortè.

J. B.

In lævi & glabro caule folia habet ad Sonchum lævem vulgarem proximè accedentia, nisi quod multo minorâ sint, divisurâ ferè *Chondrilla cœruleæ*: extreme lacinie passis aliis libenter se in acro Ciconiam exprimunt, per segmentorum ambitum denticulata, quod notat dignum, hæc notâ non florens faciliè à *Chondrilla cœrulea* discernitur. Ex horum finu ramuli exeunt, quorum singulis floribus, summo autem cauli plures insident Sonchi, lutei, in pappos evanescens.

Locus.

In vineis & aggeribus circa Monspelium, inque muris ipsius urbis observavimus.

Hæc planta Sonchi species est, non *Chondrilla*. Toto ferè anno floret.

Sonchi

- Sonchis affinis *Terracrepola*. *Sonchus levis angustifolius* C. B. Park. **Narrow-leaved Sowthistle.** *Hieracii* species est.

J. B.

Radice habet Intybo similem, longam, tenuem, paucis fibris donatam candidam, *Caules* multos, cubitales, foliatis, in duos trêves ramos divisos. *Folia* Intybo similia sunt, candidiora, minus infecta ac laciniosa, gustatu suavia licet nonnihil amara sunt. *Flor* luteus in pappos evanescens.

Nascitur sponte in aggeribus terrenis agri Monspeliani, ut aiunt.

Locus.

In cibus cruda ex oleo & aceto expetitur.

Herba quæ nobis Monspeli pro *Terracrepola* offensa fuit valde similis erat, si non eadem plantæ illi quam *J. Bauhinus* describit & depingit sub titulo *Chondrilla affinis laciniosæ* cujusdam an *Trinciæ* & cui & iconas *Terracrepole* apud Lobelium, Ger. & Park. aliquatenus respondent. Fortè *Trinciæ* & *J. Bauhini* est *Terracrepola* aliorum autorum. *Trinciæ* lallorum Camerarii C. *Bauhinus* *Dentis leonis* speciem facit. Qualisnam planta sit quam *J. Bauhinus* sub hoc titulo describit me nescire fateor. Ex quo hæc scripti, Indicem plantarum circa Monspelium nascentium à D. Magnol editum nactus sum, ubi invenio ipsum crepidem *Dalech. Lugd.* à *Trinciæ* & *J. B.* non distinguendam putare. Est autem crepis illi quam intelligit *J. Bauhinus* titulo & descriptione hic allatis. *Vitiola* *Lugdunensis* figura (ut verisimile est) *J. Bauhinum* deceptit. v. *Trinciæ* lall.

4. *Sonchus cervuleus latifolius* J. B. *Levis laciniosus cervuleus, sive Alpinus cervuleus* C. B. *Alpinus cervuleus* Park. **New-flowered mountain Sowthistle.**

Clus.

Cubitali aut ampliore existit caule, rotundo, striato, lanugine obfuso, intus cavo, quem ambiunt multa folia, ampla, aliquot profundis lacinias utrinque divisa, extremo mucronata, latiore pediculo caulem amplectentia, in ambitu nonnihil dentata, fibris aliquantulum incana, lacteo succo plena: plurimos in summo caule flores profert, purpurascens & villosis petiolis inahærentes, vicinis foliis, ut plurimum constantes, elegantissimi coloris cervulei, qui per maturitatem in pappum cum semine cinereo exiguo evanescunt. *Radix* pollicaris est crassitudinis, oblonga, non in profundum acta sed obliqua, candicans, clara, velut internodiis distincta, multas circumquaque fibras crassas agens & vivas, singulis annis novos ex latere caules profert.

In sylvis ad latera, montis Jura, montiumque maximo Carthusianorum cœnobio imminet *Locus*. connascens vidimus: Clusius variis locis umbratis, in *Durenstain*, *Sneberg*, *Snealben*, jugis *Etscherianis*, &c.

- * 5. *Sonchus montanus levis laciniosus minor* C. B.

C. B. prod.

Ex radice crassiuscula caulis in principio crassus & lignosus, rotundus, levis, statim in alas brachiatas, ad cubitalem altitudinem accedens exurgit. Foliis est sesquialibus, in paucas lacinias læte dilantes & acuminatas divisis.

Flores in caulis summo velut in spica alternatim dispositi, parvi & palliduli.

In montibus Euganeis frequens est.

Lactucæ potius quam Sonchi species est.

Locus.

- A. 6. *Sonchus asper laciniosus* Park. C. B. *laciniosus spinosus* J. B. *asperior*, Ger. **Prickly Sowthistle with jagged leaves.**

A Soncho lævi lacinioso differt foliis crassioribus, obscurius viridibus & splendentibus, in crebras minus tamen profundas lacinias divisos, spinulis longioribus & rigidioribus asperis. Quinetiam folia extrema & lacinie in angustiores & acutiores mucrones desinunt.

- A. 7. *Sonchus asper non laciniosus* C. B. *asper* Ger. *asper major non laciniosus* Park. *minus laciniosus asperior sive spinosior.*

Foliis est quàm Sonchus minus laciniosus mitior crassioribus, obscurius viridibus & splendentibus, spinulis longioribus & rigidioribus asperis, aliâs similibus, nimirum ad Endivie folia accedentibus, basi sua caulem amplexantibus.

Hæc Sonchi species in hortis & vineis, inque fimetis & locis ruderatis præsertim solo pinguiore *Locus*. frequentissima sunt.

- * 8. *Sonchus asper subrotundo folio* C. B. Park. **Round-leaved prickly Sowthistle.**

C. B. prod.

Ex radice exili, longiuscula, cauliculus rotundus palmaris, aliquando sesquipalmaris, parte inferiore brevissimis aculeis exasperatus exurgit, circa quem folia pauca, subrotunda, sesquialia, quorum quedam sinuata, omnia tamen per marginem, ut & nervus per folii medium excurrans, levissimis aculeis exasperantur. In cauliculi summo duo trêves pediculi, quorum singuli unum florem *Hieracii* similem, parvum, luteum, qui in pappum abiit, sustinent.

Monspeli sponte nascitur, & Sonchus asper vulgi flore *Hieracii* nominatur.

Est Locus.

Species minor.

Est inquit & hujus minor (species, capillari radice, à qua pedicelli bini, quatuor vel sex uncias longi, aliquot verò vix unciales, unicum *florem* parvum luteolum sustinentes exurgunt. *Flori* *semen* nigrum, pappo adhaerens succedit. Circa radicem *folia* sena, septena, obtusa, per latera dentata, lobulæ repentur.

Hieracii potius quam Sonchi species esse videtur.
D. Magnol neutram speciem circa Monspelium vidit.

* 9. *Sonchus angustifolius maritimus* C. B. Park. *Narrow-leaved Sea-Sowthistle*.

C. B.

Radice est palmari, tenui, fibris carente : *foliis* ad radicem pluribus, atrovirentibus, uncias quatuor, quandoque sex longis, rarius unciam latius, per margines spinulis exasperatis, & reliquorum Sonchorum instar lac fundentibus ; inter quæ *caulis* unicis, palmaris & sesquipalmaris, tenuis, levissimus, duobus tribusve foliis cum basi sua cingentibus, cujus summo *flor* unicis (rarius duo) satis magnis & luteis insidet, & tandem in pappum abit.

Locus.

In litore Veneto ad *Lio* primum, dein circa Monspelium æstatis initio collegimus, inquit C. B. In maritimis propè Monspelium inter Juncos copiosè repit, & Augusto mensè *flor*. *Idem*. *Monsp.*

A. 10. *Sonchus repens, multis Hieracium majus* J. B. *arborescens* Ger. emac. *Hieracium majus folio Sonchi* C. B. *Tree-Sowthistle*.

J. B.

Radices longè latèque repentes nonnisi difficulter evelli possunt, perennes, lactifluæ. *Caulis* cubitalis vel longior [vidimus qui hominis altitudinem longe superaret in palustribus nascentem] nisi hic distincta species sit ; concavus, minus tamen quam Sonchi vulgaris, inferiore parte glaber, levissimus, dammodo angulosus, ibi denum pilosus ubi in ramulis dividi occipit. *Folia* & per terram sparsa, & quæ cauli adnascuntur, Sonchi asperi aut Dentis leonis foliis simili, palmaria & plerumque palmaria, non admodum lata, profundis laciniis incisa, in acutos mucrones desinentia, spinis mollicellis circa margines donata, colore ferè glauco. *Flor*es in summitatibus caulis & ramorum plures, quam Sonchi majores, saturatius lutei, hirsuta foliolorum atrovirentium compage coacti, qui tandem in pappos abeunt. Villi quibus caulium summitates & capitula obsidentur, obscurè flavicant. *Florum* petala angusta sunt.

Locus.

Inter segetes, & in aggeribus terrenis recens egessit, solo laxiore frequens occurrit.
C. Bauhinus ex una hac planta duas, ni fallor, facit. Nimirum Hieracium Dentis leonis folio acuto I, seu Hier. majus folio Sonchi ; & III, five Hieracium majus erectum latifolium.

Vires.

Sonchus viridis & tener (inquit Galenus) estur ut olus, præsertim ejus radices. *Marth.* Apud nostrates in usu non est, sed pro cuculorum tantum & leporum esca usurpatur, unde & *Lactuca leporina* dicta est. Succus stomachi rosiones sorbitione mitigat. Caulis decoctus facit lactis abundantiam nutricibus, colorèque meliorem infantium. *Plin.* Ex Vino potus suspensorios & asthma-ticos juvat, & stranguriam sanat. Succus auribus instillatus eorum dolores mulcere dicitur. Quæ præterea habent Veteres, apud J. Bauhinum vide. Nos isdem cum Lactuca viribus pollere existimamus : juniorem scilicet & tenerum refrigerare, adultum & caulescentem potius exallescere, ut sapor amarus arguit.

11. *Sonchus arborescens alter* Ger. emac. *Sonchus lævis palustris altissimus*. *The greatest Marsh Tree-Sowthistle*.

Ad quinque vel sex cubitorum interdum altitudinem assurgit, & tamen flores minores obtinet quam præcedens, ut à D. Sam. Dale moniti sumus, ipsique etiam in planta sicca observavimus.

Ad ripas Thamelis non longe à Greenvico observavit *Thomas Wislizenus* : Nos quoque in Suffexia & in transmarinis non procul Francofurto ad Menum, ubi & olim Clusius, invenimus.

Sonchi arborescentis Taberna-montani icon huic equidem plantæ non convenit, & tamen tum Jo. Bauhinus, tum etiam Casparus frater Sonchum arborescentem *Taber.* Sonchi lævis altissimi Clusii synonymum faciunt.

Nos ergo horum autoritate inducti plantas illas specie convonire, & quicquid intercedit dilaminis loco natali imputandum esse aliquando sensimus & scripsimus : verum insignis differentia in statura & magnitudine, & hujus quoque florum parvitas præ illius floribus, quamvis planta ipsa multo major sit, contrarium suadent. Eiusdem sententia est & *Tho. Johnsonus* in suo Gerardo emaculato ; quem consule.

C A P.

CAP. III.

De Hieracio Chondrilla dicto.

Chondrilla dicta est *am* *de xedra* quod est grumus, mica, & *idem*, quod continere significat, quasi continens grumos, quos Mastiche similes esse ait Dioscorides. In multis enim hujus generis plantis in regionibus calidioribus concreverunt grumi fulvescentes in foliorum alis, inque ipsis caulibus.

Quæ autem hoc nomine ferantur plantæ, vel Lactuce, vel Hieracii species esse videntur. Nec enim quæ succum exudant in grumos concreverunt eandem ratione Chondrilla dicitur ad Lactucam accedit, reliquæ ad Hieracium pertinent. Trinciarella & Hyoseris macula Ger. insigni nota à reliquis Hieracis differunt, quod extimus in flore petalorum circulus calycis quibus incumbunt folia longitudine vix excedit.

Cum Hieraciorum familia admodum numerosa sit, ut ordinem aliquem clarioris doctrinæ causâ in eis describendis servaremus, quacunque à Botanica quæcunque tandem ratione Chondrilla dicitur fuit, præter eas quæ notis genericis cum Lactuce conveniunt, scorsim tradendas duximus. De prima tamen specie seu Chondrilla cœrulea ob semen latum dubitamus annon Lactuce potius species sit.

1. Chondrilla vel Chondrilla cœrulea J. B. *Chen. cœrulea* five purpurea Park. *cœrulea* Ger. *cœrulea altera Cichorei* sylv. folio C. B.

J. B.

Caulis erigit cubitalis, teretes, leves, fungosâ medullâ repletos, ramis satis frequentibus brachiatis. *Folia* priora palmaria aut dodrantalia, laciniis ad Cichorem accedentia, glabra & penè glauca ; superiora autem profundioribus laciniis incisa, levius etiam alias dissoluta, glabra. In summis ramorum flores crebri, radiati, corulci, ex calice longo, squamato, in quo *semen* nigrum longum, latum. Radix perennis, simplex, longa, digitali crassitudine, paucis fibris donata, foris tenui & nigro cortice vestita : intus candida, carnosa, tenera & admodum fragilis. Tota planta lacteo turgens liquore, & gustu dulcis est.

Nascitur in editis apricisque vineis & montibus, solum amans albicans, pingue & calcareo lapidi *Locus*. mixtum, ut annotat Cordus. *J. B.* Nos eam inter Confluents & Mogunciam, scilicet Rheinum flumen invenimus, & alibi in Germania.

Chondrilla cœrulea latifolia laciniata C. B. Park.

Non alia in re à præcedente differt quam foliis brevioribus, latioribus & in profundioribus laciniis divisis ; unde nec specie diversam existimamus.

2. Chondrilla affinis laciniata quædam an Trinciarella J. B? *Crepis Dalechampii* Lugd. *Terræ-cœrulea Monspelienfis*.

E radice alba aut nonnihil lutescente, simplici, paucis fibris donata, succo lacteo turgida caules excent plurimi (ad octodecim in una planta numeravimus) in latiori solo cubitalis & longiores, teretes, leves & velut juncei, infirmi & vix se sustinentes, frangi, glauca quædam farina obducti, folio unico insigniore ad primi ramuli egressum præditi, reliquis quæ ad reliquorum ramulorum exortum & propè summos caules sunt angustius, exiguus nullius notæ. Ramuli pauci luti, & ad longa intervalla, ipsi tamen interdum subdivisi. *Flor*es summos caules & ramulos terminant ut in congeneribus, parvi, lutei, ex numerosissimis flocculis angustis, frontatis, dense stipatis compositi. Quintipetala extima seu flocculi extimi circuli calycem foliola longitudinaline vix excedunt, quod vel singulare est in hoc genere, vel paucis commune. Flocculis delapsis *semina* cum maturare, pappo satis densò & longo innascente, in sphericam superficiem explicantur, longa, angusta, rubentia. *Folia* è radice excent plurima, in orbem diffusa, angusta, longa, longiusculis utrinque laciniis, non tamen crebris vel dentata, raris pilis hirsuta ut glabra videntur. Annua est planta.

Plantam hanc J. Bauhinus & nos etiam circa Monspelium invenimus. D. Magnol in Indice plantarum circa Monspelium nascentium eam non distinguendam putat à *Crepide Dalechampii* Lugd. quam J. Bauhinus alio in loco proponit sub titulo *Sonchis affinis Terræ-cœruleæ* : figuram autem quam adhibet vitiosam ex Lugdunensis non bona iconè expressam existimavit, cui & nos libenter assentimur.

* 3. Chondrilla Sicula *Tragopogonoides maritima* Bocconi.

Radix hujus plantæ candida, fragilis, digitalis penè crassitudinis, altè in terram depacta, superne in tres aut quatuor partes divisa, ex qua *Caulis* ortur pedalis & altior, pluribus alis ramosis donatus, concavus. *Folia* Reseda divisa. *Flor* & *semen* ut in Chondrilla & exteris *Tragopogonis*. In arenoso maris litore nascitur, in Catane, Agrigenti, Sacce pastoralibus agris passim *Locus*. obvia.

Cum plantam ipsi nondum vidimus, nec figuram seminis descripsit Autor, an hic eam rectè collocavimus necsumus.

4. Chondrilla

rius solidi fuerint; finguli singula capitula globosa sustinentes, ex quibus flores parvi, lutei, flocculis brevibus, calicibus vix productioribus compositi.

Provenit inter segetes locis parum arenosis & terra friabili, ut rectè Clusius.

L. 101.

4. *Hieracium parvum Creticum* Park. Clus. minus flore ex albo carneo C. B. *Small Hawkweed* et Candy.

Clus.

Elegans est plantula cujus fœna aut plura folia summa tellure diffunduntur, quâ parte radici adhaerent angustiora, extrema parte latiora, per ambitum incisa, medio nervo purpurea: inter quæ nascuntur bini aut terni *cauliculi*, circiter pedem alti, enodes, præterquam suprema ferè parte ubi binos ramos dividuntur, subnascens parvis foliis valde incisis. Flores in extremis fastigiis nascuntur, satis grandes pro plantæ proportionem, ex multis foliis sibi invicem incumbens is constantes, supernâ parte profus albis, subus carnei (sità appellare licet) coloris. Radix est singularis, oblongiuscula, supernè crassior, deinde paulatim ad infimum usque gracilescens, aliquæ lateralibus fibris donata, instar radicis Cichorei sylvestris.

CAP. V.

De Hieracio simpliciter dicto.

Hieracium *testaceum* i. e. Accipitrina cò dicitur quoniam Accipitres scalpendo eam, fœcoque oculos tingendo obscuritatem cum sensere discutiant. Plin. lib. 20. cap. 7. vel propterea, forè quòd pappi ejus Accipitarius utilis fuit ad vomitum Accipitris ciendum.

Hieracium à Soncho differt caulibus gracilioribus, nec adeò teneris & fistulosis; seminibus longioribus, non compressis sed teretibus aut angulosis. Quæ Chondrilla nomine feruntur plantæ, vel ad Lactucæ, vel ad Hieraci genera pertinent.

Pulmonaria Gallorum, cui congener est Hieracium arborecens, à reliquis Hieraciis seminibus parvis nigris differt.

Pilosella seu Auricula muris seminibus parvis nigris cum Pulmonaria Gallica convenit; flagellis repetiticibus, & caulium foliorumque pilis rarioribus rigidiusculis, ab eadem & à reliquis Hieraciis differt.

- A. 1. *Hieracium minus præmorsa radice, sive luteo J. B. Hier. Chondrilla folio glabro, radice scissa majus C. B. minus præmorsa radice Park. Hawkweed with bitter roots; Helio Petilis vit.*

Radix ima parte plurimum præmorsa, fibris plurimis albis, alimentum haurit. Folia ad radem plurima, longa, angusta, utrinque laciniata laciniis longis angustis acutis, in mucrones prælongos acutos definita, aliis hirsuta & pilosa, præcipuè circa costam mediam, alias propemodum glabra, hilari interdum virore splendentia, nervo medio albo. Inter hæc caules emergunt plures, à terram primò reclinati, deinde flexu arcuato paulatim se erigentes, cubitum aut sesquicubitum longi, striati, inanes, ramosi. Caulium & ramorum summitatibus flores innascuntur benè multi, pediculis longis, lutei, foliosi, è calice oblongo, modicè squamato, hirsuto. Ad primam divaricationem apponitur folium iis quæ ad radicem simile, ad superiores caulis & ramulorum divaricationes minora, angusta & oblonga: quin & summi caules & ramuli seu mavis florum pediculi quibidam foliis seu foliorum rudimentis vestiuntur. Semen pappo adhaerente alatum.

In pascuis frequens Julio & Augusto mensibus floret.

Hieracium foliis & facie Chondrilla folio hirsutum C. B. item Hierac. Chondr.

- A. 2. *Hieracium longius radicatum Ger. emac. Park. Hier. Dentis leonis folio obtuso majus C. B. macrocaulon junceum, sive minus primum Dodonæi J. B. Long-rooted Hawkweed.*

Ex radice crassa, alba, simplici, succo lacteo amaro turgida, altè in terram descendente, caules erunt cubitales & altiores, complures, angulosi, atrovirentes, concavi, in ramos aliquot divisi, ima parte raris pilis hirsuti, supernè glabri, rudimentis potius foliorum quàm foliis vestiti. Flores summo cauli & singulis furculis insident singuli, Hedyonoidis, lutei, è squaroso & glabro capitulo emicantes, pluribus foliis arctè stipatis compositi, quorum singuli singulis insident seminibus longis, renibus, rufis, quibus in longos & tenues mucrones productis adnascuntur umbellule pappi, quæ notè à reliquis huius generis facilius & certius distinguitur, quàm alià quacunque. Folia plerique omnia ex radice statim orta per terram sparguntur, utrinque laciniata, hirsuta, in obtusum mucronem delincentia, tenera, langine breviorè quàm Hieraci Dentis leonis flore singulari.

Junio, Julio & per totam æstatem floret, in pascuis ubique.

5. Hieracium

3. *Hieracium villosum Sonchus lanatus Dalechampia dictum. Sonchus lanatus Dalechampi J. B. Son. villosus luteus major C. B. Park. Woolly Hawkweed.*

J. B.

In cubitale altitudine & ampliorem excrescit, foliis per caulem crassiusculum, pilosumque fortitè dispositis, duarum triumve unciarum longitudine, culmi latitudine, nonnihil sinuatis & subinde veluti corosis, ad Cyani folia nonnihil accedentibus, nervo unico secundum longitudinem excurrente, tomentosis, nullo pediculo nixis, ad quorum radices ramuli enascuntur. Superior pars caulis ramiosior in plurimos furculos molli lanugine obritos divaricatur; flores generis aureos Eriogerontis, tandem in pappum fuscitentes, calicibus circumdatos tomento delicato & molli pubescentibus. Radix nititur satis crassa & longa, non multum fibrosa. Planta sicca nonnihil amara.

Circa Messanam Siciliæ, & Monspelium Gallia Narbonensis plurimum sponte ortum observat. Locum.

vimus.

Tota planta (inquit J. Bauhinus) lacteo succo turget Cichorei modo, gustuque amaro prædita est, sed minus quàm reliqua Cichorea, quorum & facultates obinet, licet imbecilliores.

4. *Sonchus villosus luteus minor C. B. Park. restius, Hieracium tomentosum minus. The lesser woolly Hawkweed.*

Ex radice rufa, longiuscula, fibris carente cauliculi bini, terni, rotundi, nonnihil villosi palmum superantes, & in summo in ramulos binos ternove divisi prodeunt; folia pauca ad radicem, uncias quatuor longa, sed angustissima, laciniis latè à se distantibus & lavibus divisa, quæ circa caulem strictissima & uncialia: Flores in summis ramulis intensè aurei, ex parvis capitulis suavi tomento villosis prodeunt, in pappum abeunt. Tota planta leviter tomentosa est.

Monspelii in luto Granuntio provenit.

Descriptio est C. Bauhini in Prodrromo. Huius etiam J. Bauhinus verbo meminit in prioris descriptione; interdum, iniquens, hæc plantæ palmariis est, foliis minoribus, laciniatis. Locum.

Circa Messanam Siciliæ metropolin alteram Sonchi lanati speciem à lanato Dalechampi diversam invenimus, foliis tamen (quantum memini) minime laciniatis.

5. *Hieracium Apulum suave-rubente flore Col. Dentis leonis folio, flore suave-rubente C. B. Hawkweed of Apulia with a fleshy-coloured or red flower.*

Radix nititur simplici, alba, rectè descendente, paucis fibris donatâ, succo lacteo turgida. Folia in orbem spargit, ut congeneres, brevi lanugine utrinque hirsuta, ima seu primò erumpentia ferè integra, paucis denticulis donata, ab angusto principio in obtusum mucronem sensim dilatata, posteriora & quæ in caulibus existunt profundioribus laciniis Cichorei aut Dentis leonis specie incisa.

Caulis ab eadem radice emergunt plures, dodrantales aut pedales, tenues, striati, foliis, rigidiusculi, raris pilis obiti, foliis ad intervalla majora vestiti alternatim positis, è quorum sinibus ramuli exeunt. Flores in summis caulibus & ramulis, antequam aperiantur deorsum nutant, Aquilegia florum in modum, è calice squamoso, suave-rubentes, satis grandes: quibus marcescentibus, capitula lanugine alba, longâ, supra calicem eminentè pubescent. Semen longum, angustum & tenue, rufum. Odo totius plantæ ad castoreum quodammodo accedit aut opum.

Loco natali Aprili mensè floret, serius apud nos; natalem autem locum titulus indicat.

Hinc affine est & ut puto, idem, Hieracium intybaceum floribus ex purpurea rubentibus C. B. intybaceum X. Clus. hist. intybaceum flore carneo Park.

Quod ex singulari radice statim multa promit folia, Cichoreo sylvestri familia, Erucæ modo in lateribus divisa & velut erosa: deinde inter illa multos breves cauliculi, minoribus foliis, minutè incisis cinctos, & in frequentes ramulos divisos, dodrantales aut longiores, nudos, summo fastigio sustinentes calicem seu capitulum septem aut octo squamis hirsutis constans, è quo flos exit dens aut duodens folijs exterioribus, totidem internis minoribus prædictis, coloris elegantis ex purpurea rubentis, cui succedit pappus, in quo oblongum & gracile semen fuscum.

Annua videtur planta, subinde tamen novos flores proferens, ut tota æstate, imò etiam in medium usque Autumnum florida conspecta sit.

Hæc descriptio Clusiana in omnibus ferè convenit nostro Hieracio flore carneo; ut minime dubium sit eandem plantam fuisse Hieracium isthoc Clusii cum nobis descripto, ut rectè iudicat Parkinson noster. Quin & locus convenit, nam plantæ Clusiana nata est semine ex Italia missa; quocirca C. Bauhinus perperam eas distinguit & diversas facit.

Hæc insuper, descriptiones ejus apud Bauhinum utrumque attentè legenti & consideranti, omnino eandem esse videtur.

Chondrilla purpurascens fetida C. B. Park. hirsuta rubente flore J. B. cujus descriptionem subijcimus.

7. B.

Plures ex eadem radice simplice, albâ, durâ, fibris donata, lac fundente caules attolluntur, pedales & cubitales, solidi, lactiflui, tenues, striati, singularibus foliis donati, quorum singulis insident flores, monocloni, colore ex albo purpurascente, densè foliis per extremam oram crenatis striati, ex calice thorulis hirsutis canaliculato, cui ad basin haud secus atque in Hedyonide prominunt.

X 2

la appollita folia eaque glabra: Ea porro florum subinde est prematura fecunditas, ut vix feminealem longitudinem assecuti caulium rudimentis jam tum capitula florum praeludia innascantur. *Folia* vel à radice statim, quibus magnitudine tamen cedunt, utrinque hirsuta, odore gravi, sic cedunt semina longa tenuia cum pappo.

Vide his descriptionem hujus & figuram apud C. Bauhinum in Prodromo.

Unde apparet C. Bauhinum ex una planta tres facere.

- A. 6. *Hieracium Castorei odore Monspeliensium. Hier. minus Cichorei vel potius Stebes folio hirsutum* Cat. Cant. *Rough Hawkweed with the scent of Castor.*

Ex radice simplici, lignosa, alba, caules exurgunt plures, ramosi, hirsuti, semipedales aut altiores. *Folia* ei angusta, hirsuta, laciniata, *Stebes & Salamantica prime* Clusii, sed longè minora, in acutum mucronem delincentia: *Flores* lutei parvi, citò marcescentes, quibus delapsis, calicibus coniventibus, capitula in ventrem canaliculatum turgescunt, papposam lanuginem nitidam & luminatate prominentem ostentantes, quâ in re *Hieracium* flore carneo emulantur. Tota etiam planta non obscurum Castorei odorem spirat, quemadmodum & illa.

An *Hieracium Amygdalis amarus oleus*, five odore Apuli suave-rubentis Cat. Paris.

Locus.

In palcuis non procul Cantabrigia primùm invenimus, postea aliis in locis. Monspeli, ubi etiam sponte provenit, nobis oblata fuit hæc species sub titulo *Hieracii Castorei* odore; sub quo etiam in Indice plantarum circa Monspeliem nascentium à D. Magnol depingitur & describitur.

- * 7. *Hieracium medio-nigrum Batium* Park.

Park.

Quatuor aut quinque parva, oblonga, angusta, glabra è viridi albicantia, in terram resupinae. mittit *folia*, nimis profundo laciniata, mediâ costâ albicante: inter quæ *cauliculus* exurgit, plerumque unicus, ex viridi albicans, striatus, ramosus, sesquipedali altitudine, *foliis* paucis, minoribus ad noslos fœi divaricationes vestitus, denticulis paucis aut nullis incisus. Summis caulis & ramulis insident flori, singuli singulis, *Hieracii*, parvi, densò multiplicum flöculorum stipem constantes, colore pallido cum macula in medio atro-purpureâ; quibus succedunt *semina* parva, læcophæa, lanugine brevi barbata. *Radix* lignosa, annua.

Hujus semina ex Hispania attulit Boelhus.

Datur & alia hujus species omnibus partibus triplo minor, aliâs similis.

Hæc planta insigni notâ, maculâ, nigro-purpureâ in medio flore ab aliis omnibus *Hieraciiis* facili distinguitur.

8. *Hieracium calice barbato* Col. *salcatum barbatum* Park. *proliferum salcatum* C. B.

Col.

Huic floris *calix* oblongus, squamulis five foliolis oblongis, tenuibus & incurvis, ut hirsutus barbatulus undique videatur. *Flos* verò pallidus Maio mense oblongus, nec satis hians & latus. *Folia* parva, triangulari longitudine, angustâ admodum, raris denticulis serrata, mollia, nec lævia, nec hirsuta. *Caulis* tenuis est, pedalis, duobus tribusve foliolis harentibus alternatim ornatus, & in summo florem, & ex illius latere soboles emittit, in quibus alii flores altius emergunt impædigaris modo.

Locus.

Locus Australibus in maritimis ferè provenit juxta oppidum dictum Torre del Annunciatum non longè à Scabi ruinis in Velsuvii radice. Circa *Alessandria & Monspeliem* frequentem observavimus. Hujus descriptionem pleniorè videtis in C. Bauhini Prodromo.

Varietates.

Hujus speciem minorem ibidem describit C. Bauhinus, quam *Hieracium minimum salcatum* appellat, quæ in paucis à præcedente præterquam parvitate differt. In arenoso maris litore non longè Monspelio.

- * 9. *Hieracium alterum lævius minimum* Col.

Col.

Nudus ferè huic *caulis* est, pedalis ad summum, tenuis admodum: *Radix* exigua, parum fibrosa. *Foliola* emittit vere, in terram strata, circa radices caput exigua, oblonga, nec unquam longitudine superantia, sinuosa atque lanugine quadam hirsuta, locis verò pinguioribus triangulari longitudine, & seminiatim lata: cui plantæ (ob humoris abundantiam putamus) caulem in medio stipite exuberantem monstruolum in multis observavimus. Exiguus ac vix conspicuus alis alternatim vestitur, ut nudus ferè appareat, singularis plerumque; sed aliquando binos etiam caules deinde observavimus. *Florem* in summo profert luteum Saucronis, calice squamulo, lævi, oblongo, quoque nesciente in globum pappolum semen oblongum, suavescentis efformatur, atque perfectum, ut in eam generibus avolat.

Maiò mense floret. Cum superiore invenimus unâ.

A 10. B.

- A. 10. *Hieracium echioides capitulis Cardui benedicti* C. B. *Hier. capitulis Cardui benedicti maximum. Buglossum echioides quibosdam J. B. Buglossum luteum* Ger. *Buglossum luteum sine Lingua bovis* Pat. parad. Lang de bovis.

J. B.

Multifida radice nititur, crassitudine digitali, albâ, lac amarum fundente, annua. *Caulis* bicubitalis radices crassitiem aequat, striatus, rubens, densissimis spinis, acutis, rigidis, sed facile caulem relinquentibus horrens, succum ridentem lacteum è vulnere fundens, ramis compluribus brachiatus. *Folia* Buglossæ, sinuosa, longa, multò magis spinis minacibus horrida. *Flores* *Hieracii* crocantes, in pappos efflorescentes, è calice thorulis hispida canaliculato. Semen oblongum fulvum aut subrufum. Anna est planta, seipsam reseminans; floret Junio & Julio.

Ad agrorum margines inque sepium aggeribus, non rarò & in exsilis sylvis sponte oritur.

Usurpatur pro olera in cibo: Ventrem mollire creditur.

Locus.

- * 11. *Hieracium Echioides capitulis Cardui benedicti majus Arabicum folio sinuato* Hort. Edinburg.

Hanc speciem nobis nondum videre contigit.

- A. 12. *Hieracium asperum majori flore in agrorum limitibus J. B. Cichoreum pratense luteum asperum* Park. *Cich. prat. lat. hirsutæ asperum, vel Hieracium hirsutum foliis caulem ambientibus C. B. & Cich. montanum angustifolium hirsutæ asperum* eisdem ex sententia J. B. *fratru. Hier. asperum* Ger. *Rough Hawkweed with a large flower, yellow* Sinc. cop.

J. B.

Satis crassæ radices, multifidæ, compluribus fibris donatæ, colore ad buxum inclinante, lac fundentes amaro sapore, verum non insigni prædium. *Caulis* ex eadem radice multi surgunt, teretes, striati, rigidis pilis asperi, ramosi, lacteum succum manantes, cubitales & altiores. *Folia* inferiora quidem duos interdum palmos longa, sesquiunciam lata, acuminata, primùm atrovirentia, post de coloris intentione nonnihil remittentia, hispida, acuminata, sinuata per margines, & aliquantulum crispâ; superiora verò alternatim caulis adherent, minora, acutiora ceteroqui similia: Sapor utrique subamarus. *Flores* suis singuli pediculis, modò longis, modò brevibus, posteriores prioribus, ut in Impia Plinii, altioribus insident, Tussilaginis floribus pares, lutei. Foliola exteriora majora, crenata, ex capitulo è longis foliolis multis squamato, subaspero, quod delapsis floribus in ventrem canaliculatum turgescit, semen claudens lanugine oblitum.

Cum *Hieracio* capitulis Card. benedicti multa communia habet.

In agrorum marginibus, inque asperis collibus locus agros & vineas provenit. J. B. Julio, Augusto, Septembri & Octobri mensibus florens.

Locus & Tempus.

- * 13. *Hieracium montanum majus latifolium J. B. latifolium montanum* Ger. *emac. montanum latifolium glabrum majus C. B. Park. Great broad-leaved mountain Hawkweed.*

J. B.

Radice nititur brevi, nigro-incana, succifâ, digitum minorem crassitudine aequante, fibris multis albis, in extremitate bifurcatis donatâ, lacte pregnante saporis multum amari: *Folii* longis, latis, crispis, ex albo incanis, rigida lanugine obductis, *Hieracii* echioidis folii in modum effigiat, sed duplo laioribus, brevi petiolo harentibus, caulem amplectentibus, præsertim superioribus, acuminatis. Inter folia ad finem Augusti procedit *caulis* rotundus, asper, pilosus, spiritum unam & mediam longus, quandoque in duas aut tres alas divisus, in quibus capitula crassa exoriantur, multis foliolis constantia; *florem* producentia luteum, plenum, qui, cum alii hujus generis, in florem abit, ac una cum semine nigro ventis dispergitur. Tota planta lacte turget.

Harcynia summis montibus incolat.

Locus.

- * 14. *Hieracium montanum latifolium minus* Ger. *montan. latif. glabrum minus* Park. C. B. *latifolium glabrum ex valle Griesbachiana J. B. The lesser broad-leaved mountain Hawkweed.*

J. B.

Priorem hæc emulatur, licet *radix* minor sit, & *folia* angustiora & paulò breviora, inferiora etiam longiore prædita sine pediculo, cetera verò pediculo carent, caulem amplectentia, ad exortum angustiora quàm priores, tenera, mollia. *Caulis* abit in quinque, sex aut septem staminula, quibus singulis *folia* insidet unicus, luteus, præcedentes floribus par sed paulò minor. Tota planta amara est.

Hanc observavit J. Bauhinus in valle Griesbachiana Maio florentem ut & Tabern. Descriptio. Locus. nis autor.

In Catalogo Horti medici Leydenis invenio *Hieracium montanum latifolium glabrum non descriptum.*

X 3

15. Hierac.

15. *Hieracium montanum* alterum *Asperifolium* Col. *montanum* hirsutum minus C. B. *Mountain Hawkweed* with long slender stalks, and small flowers.

Col.

E tenui, brevi, fibrosa, parum flavicante radice pauca promittit folia secus terram magna & longa Hieracio aut Scordi similia, hirsuta, mollia & quae facile citiusque marcescant. Caulis quidem Junio & Julio mensis, tenuem [prope terram tamen satis crassum] admodum longum, hominis sed statum aequantem, ex viridi lutescentem, hirsute albidum, asperiusculum, lactescens, et tortuosis in semipalulibus distantibus haerentibus foliis, absque petiolo ut in congeneribus, latiore origine cum amplexantibus, summi parte in longas alas pluresque fissum, in multos le tenuis longoque petiolos dividendis, in quibus oblongi calices foliolis dense constructi superstant, & in illis flore emittuntur, admodum parvi, sed Hieraci annuli & similibus, congenerisque plantae Dodonaei Lampinae dicti. Semen parvum, nigrum papposum. Tota planta lacte turget, nonnihil tunc amaro sapore visa.

Locut.

Hujus ortus in sapis Aquicolorum ville Mercato dictae, nec ibi multa. Postquam semen dederit radicem exarefecit: ex semine autem deciduo novae plantulae Autumno exoritur, quae per totam hyemem durat.

C. Bauhinus Hieracium mont. hirsutum minus appellat, cum tamen planta sit facis grandis & procer.

Varietas Semine citrino.

Ejus plantae quam nos è semine clo titulo misso ortam in horto nostro colimus caules summi vel glabri sunt, vel adeo brevi laminae hirsuti ut glabri videantur, striati, concavi: Flores exigui, pallide flavi, antequam aperiantur oblongo & veluti columnari calice è simplicibus palorum ordine composito, Senecionis floribus simili apparent: ad calicis basin unus squamarum acutiorum ordo. Delapsa flore calices in ventrem turgescunt. Semen non nigrum ut in planta F. Columnae descripta, sed citrinum est.

- A. 16. *Hieracium luteum glabrum seu minus hirsutum* J. B. *Cichoreum pratense luteum* Less. C. B. Park.

Radice nititur crassa, simplici, pluribus fibris donata. Folia ad radicem plurima, profunde laciniata, glabra, adeo Cichoreae similia ut distinguere sit difficile: Caulis nunc unus nunc plures parvos & firmiores quam in alia quavis Hieraci specie nobis cognita, canaliculati, imanes, cubitos aut bicubitos, rubentes, prope similitudinem in ramos aliquot divisi. Ad singulorum autem ramulorum exortum apponitur solum is quae ad radicem simile. Flores pediculis singulis donati, Lampinae florum forma, nonnihil majores, similes lutei ex capitulo canaliculato hirsuto, qui in pappo absceant: Semen relinquunt minutum, striatum, fuscum.

Hujus flores, capitula, & semina omnium quae in Anglia sponte proveniunt Hieraciorum maxima sunt, si Hyoserim excipias, caulis autem major & firmior reliquis.

Locut.

In pascuis frequens occurrat, & aestate floret.

- * 17. *Hieracium pulchrum* J. B. Cat. Monsp.

J. B.

Ad Dentem leonis laciniis, & Cichorium Sylvestre accedunt hujus folia forma & hirsute, prima verò minus laciniata, alia alternatim per caulem, at saporem nullum manifestum gustant & ferunt, quoque altiora eò minor redduntur. Caulis unus, rectus, striatus, hirsutus cubitalis, loca alternatim orientibus amictus, quae sine pediculo latam habent basin cum alis. Flores in caulis non numerosi, ex pediculis propriis Hieraci similes, lutei, in pappos facientes. Radix non magna cum fibris aliquot crassiusculis.

Locut.

Monspeli vidimus florens Maio, inquit J. Bauhinus. D. Magnol copiosum invenit in humidis sctorum & vinearum fossis tota aestate cum flore. Nobis nec ibi, nec alibi apparuit: nec mirum, siquidem Autumno dumtaxat & hyeme Monspeli commorabamur.

- * 18. *Hieracium pulchrum ramosum* Sprengerianum J. B.

J. B.

Caulis est haereticubitali & altiore, piloso, ramulis alterno situ ex longa distantia brachiato, ad quorum alas fere infuscantem quidem ex principio angusto longa ac dodrantalia ferè folia, scissimam laciniata, profundis & amplis incutis ordine quodam serrata ac parè laciniata, nervo insigni per medium excurrente: superne verò folia breviora, tuta principio & velut alas caulem amplexantur Petiolate infar. Flores in summitatibus lutei, quales in Hieracis, in singulis ramis quinti, semi plus minus, qui temporis progressu in pappos faciunt. Tota planta pilosa, potissimum in ramis, in quibus pilis longiores.

Ex sicca planta descriptit Autor, eaque non perfecta.

- * 19. *Cichorium dulce* Neapolitanum Park. *Sonchus latifolius* Less. *hirsutus* C. B. *resiliens* Hieracium dulce Cichori foliis. Sweet Hawkweed with Succory leaves.

Col.

A radice longa, nigro cortice obdura, intus alba, & lacte dissipata manante dulci, frequens toto anno regerminat. Folia illi Cichoreae, minus profunde incisa, pullosa, carnosiora ceteris congeneribus, nec aspera, sed leni obducta hirsute, colore obscure virentia. Caulis veris sine product, bipedali

bipedali & aliquando majori altitudine, rotundum, solidum, hirsutum, colore candicantem, ramulis in summo brachiatum; in quibus folia lata, magis profunde incisa sine petiolo haerent, similia illis Sonchii & Cichori vesicarii dicti. In summo in oblongis hirsutis calicibus Hieracio aut Sonchii similes sed hilari aureo luteo colore flores edit; quibus marcescentibus copioso semine turgidi remanent calices oblongi, colore obscure rufescentem, atque pappum candidum, tenuem mollem habente quomaturitate adepto avolat, ut congeneribus event. Aestate perficitur.

Locut.

In umbrosis villorum faxosis & Septentrionalibus locis Valvensium frequens est. Sylvestris Cichorii figuram folijs repraesentat & habitu plantae: gustu verò est adeo amarosus expers, ut omnino dulcis palato sentiat.

20. *Hieracium latifolium montanum* Genevaense folio Conyzae majoris Monspessulanae, J. B.

Caulis edit plures, cubitales ac etiam majores, cavos, crassos, hirsutos, qui superius in aliquot breves ramulos divisi, flores gerunt luteos, magnos, Hieraci capitulis asperis pares; tandem in pappos evanescentes: folia infima Conyzae Monspessulanae majoris folijs paria, palmari circiter longitudine, unciam lata, sinuata nonnihil, & quasi serrata, per caulem alternatim sunt disposita, caulem modice amplexentia, hirsuta potissimum parte inferiore, minus tamen alpera quam Hieracium asperum. Radices fibrosae, crassiusculae, nigricantes & crassis capibus.

In ascensu montis Juræ prope Thuri hanc plantam invenimus spontaneam. Suspicatur J. Bauhinus Locut. hanc traditam à Clusio pro Hier. Britannico: Nobis aliter videtur.

- A. 21. *Hieracium montanum Cichorei foliis nostras.* An Hieracium Britannicum Clusio? Hier. Alpin. asperum Conyzae facie C. B.? Succory-leaved Mountain Hawkweed.

Radices habet fibrosas vivaces; caulem sesquicubitalem & altiore, angulosum seu striatum, glabrum, inane, non admodum firmum, folijs vestitum per intervalla quaque vel sex, glabris, circa margines dentatis, basi sua caulem amplexantibus, ad Pulmonariae Gallorum folia accedentibus. Folia inferiora & ad radicem longiora sunt, & circa margines profundius incisa, Dentis leonis aut Cichorei foliorum annula.

In summitate caulis, Pulmonariae dictae modo, flores complures gerit Pulmonariae, quorum calices pilis longiusculis fissis hirsuti sunt. Semina subnulla.

Locut.

In montosis Septentrionalibus Angliae, locis udis & humidis, praesertim sylvestris oritur. Descriptio Hieraci Britannici apud Clusium in perisquae quae nostra, convenit, nisi quod semina longiusculum, striatum candicans faciat, quod nobis subnullum: verum hæc differentia non est tanti ut diversas plantas credam: praesertim cum quas ille vidit Stirps Londini in hortis Richae & H. Morgani Pharmacopoeorum (qui Cichoreum montanum nuncupabant) ex Borealis Britanniae regionibus, ubi sponte creverunt, delatae fuerint.

Hieracium Cichoreides vesicarium nobis.

22. *Cichorium sylvestre vesicarium pratense* Col. *pratense vesicarium* Park. *pratense, hirsutum vesicarium* C. B. *Bladder-Succory.*

Col.

Folia habet virentia, splendida parum laxa, tenera, mollia, Cichorii magnitudine, divisura & colore; [variat quidem usum locis, folijs aliquando laciorebus & hirsutis asperioribus & minus profunde divis per ambitum] petiolis circa radicem & caulem rubentibus: Radicem parvam, longam, crassiusculam, nigrescentem, intus lactescentem. Maio mense folijs invenitur in orbem expansis, in medio umbilico vesicæ, regie nuclei magnitudine, molli, tenui membrana obducta, intus membranosis folliculis habentibus: Hi caule se perficiente dehiscunt in alas & flores membranosis conceptaculis expanduntur. Caulis est striatus, crassus, asper, nigricans hirsute, cavus, rotundus, alternatim folijs haerentibus cinctus; circa summum latiores, brevioribusq; manibus profunde incisa, atque folliculi modo alas cum vesicis etiam amplexentibus in caulis summo: in quibus & foliaceae, membranulae modo tenui basi, sex foliolis faxis constructa, quae antequam flores pandantur illos botrorum modo inclusos habet, flores emittant, longis calycibus Hieraci modo lutescentibus foliolis, inferne purpurantibus Eranthemini modo, intus nullis coacervatis staminibus exuberantem umbonem conficientibus, quae tandem perficentibus se papposis seminibus evanescent, ipsaque semina perfecta evolat. Tota lacte turget amaro, atque in Apulia Cirinola in caule coarctat: vili pro Cichorio usurpatur, sapore simili.

Ne hanc plantam in sapis & agrorum marginibus non longe à Liburno portu in Etruria copiosam Locut. sponte provenientem observavimus, Junio mense.

Si foliis coarctatis umbonem medium conficientes planifolia non sunt, sed breves margine in aliquot segmenta diviso ut in Corymbiferis dictis, anomala & sui generis plantae est, papposa quidem & lactescens, non tamen flore planifolia, natura pleno. Ego (quod dolet) florem non observavi; & fortè nondum floruerat cum eam primum inveniri, nec enim bene recordor.

CAP. VI.

Hieracia quedam complectens C. Bauhino in Prodomo descripta, nec nobis visa, nec aliis ante eum (quod scimus) Botanici tradita.

Horum nonnulla à P. Magnol M.D. Monspeliensi circa Monspelium inventa descripta & delineata sunt, in Botanico suo Monspelienfi.

- * 1. *Hieracium minus glabrum* C. B. prod. Park. **Small Hawkweed with smooth shining leaves.**

Ex radice albicante, oblonga, tenui, caulem palmares, raris pedales, tenues, leves, virentes, in alas divisi exurgunt. *Folia* habet pauca, ex virore splendens, oblonga, angusta, raris laciniis prædita, quorum quædam basi latiore, & alata, cauliculum amplexantur. *Floribus* est minoribus quam in illa specie, aureis, quorum singuli singulis pedicellis unciam superantibus insident, & aliorum more in pappis abeunt. Apud nos circa autumnum floret. In agris reperitur.

- * 2. *Hieracium Dentis leonis folio, floribus parvis* C. B. prod. Park.

Ex radice parva, lignosa, fibrosa, capillacea & albicante, caulis pedalis, rotundus, aliquantum hirsutus exurgit, quem ad radicem in ramos pedales, (unum vel alterum) divisionum quilibet *strem* parvum, subulavum sustinet. *Folia* ad radicem per terram sparsa Dentis leonis similiter sinuata & coriata, inferne molli lanugine pubescentia, supernè subaspera, unciam longæ, tres longæ.

Locut.

Hoc in Gallia Narbonensi circa Massiliam reperitur.

- * 3. *Hieracium Dentis leonis folio bulbosum* C. B. prod. Park.

Radix ex aliquot oblongis quasi Asphodeli bulbis composita, de se mittit caulem cubito altiorum, nudum, lævem, striatum, circa medium in ramos pedales, (unum vel alterum) divisionum quilibet *strem* parvum, subulavum sustinet. *Folia* ad radicem per terram sparsa Dentis leonis similiter sinuata & coriata, inferne molli lanugine pubescentia, supernè subaspera, unciam longæ, tres longæ.

Locut.

Monspelio delatum fuit. In herbis prætorum & laterum marginibus circa Laterum invenit D. Magnol. cui pro hoc maxime placet figura *Hieraci intybacei Tab.*

- * 4. *Hieracium tomentosum Hispanicum* C. B. prod. Park.

Tota planta mollis est, incana, tomentosa, radicem habens cortice rufescente rectum: caulis palmarem, rotundum, incanum: *folia* ad radicem oblongis pediculis donata, uncias tres quatuor longæ, semunciam lata, mollia, crassiuscula, ad formam foliorum Dentis leonis vulgaris sinuata, quæ in caule angustiora, minisque profunde sinuata. Cauliculi summo flores bini ternive lutei brevissimis pedicellis insident, quorum singuli ex eleganti calice hirsuto, in plures apices diviso emittunt.

Locut.

In aridis & saxosis Aragonie provenit.

- * 5. *Hieracium maximum asperum Chondrilla folio* C. B. prod. Park.

Caule est scilicet cubitali, crasso, rotundo, inæquali, striato & aspero, in summo in ramos semipalmares brachiato, quorum singuli singulos flores luteos sustinent. *Folia* habet pauca, alternatim caulem ambientia, Chondrilla modo in laciniis divisa, uncias tres longæ, & hirsute aspera. Monspelii in asperis, quæ loca Garigues vocant provenit.

Locut.

- * 6. *Hieracium Alpinum angustissimum oblongum folio* C. B. prod.

Ad radicem durissimam rufescentem *folia* plura graninea, palmo longiora, glabra, atrovirentia observantur; inter quæ caulis cubitalis, lævis, rotundus, striatus, paucis laciniis cinctus, & circa medium in plures ramulos divisis exurgit. Ramulis singulis *stres* unicus, parvus, luteus insidet, cui semen parvum succedit, quod cum suo pappo à vento excutitur.

Locut.

In monte Baldo reperitur.

- * 7. *Hieracium Alpinum pumilum Chondrilla folio* C. B. prod. Park. **Dwarf mountain Hawkweed with Sum-Autrocy leaves.**

Tota planta palmaris est, ex cuius radice alba, cortice nigricante recta *folia* aliquot prodeunt, lævia, pallide virentia, uncias quatuor longæ, pediculis longis donata, vix laciniata: inter quæ caulem exurgit rotundus, foliis Chondrilla modo divisis cinctus, qui in summo in duos tresve ramulos unciales dividitur, quorum singuli *strem* unum, luteum satis magnum sustinent.

Locut.

Crescit in Sneeberg Austria.

* 8. Lib.

- * 8. *Hieracium intubaceum flore læteo* C. B. prod. Park.

Hoc *folius* est Intubi, caulem proximè ambientibus, aliquibus integris, aliis in sinus profundos laciniatis, longitudine uncias quatuor, latitudine scilicet unciam superantibus, atrovirentibus & lævibus. Caulem habet tenuem, pedalem, ramosum, reclinatam & lævem. Cauliculo penè palmari & nudo *stres* unicus, luteus, mediæ magnitudinis insidet, cui semen parvum, pappo inclusum succedit.

- * 9. *Hieracium intubaceum flore magno albido* C. B. prod. Park.

Hoc *folius* est priore longioribus, latioribus magisque laciniatis: flore etiam majore, albido medio læteo, fons subrubente.

- * 10. *Dens leonis latifolius caulescens* C. B. prod.

Caule est cubitali, hirsuto, rotundo, striato & cavo, quem *folia* basi alata, in laciniis aliquot divisa, subrotunda, uncias sex longæ, scilicet unciam lata, marginibus nonnihil pilosis cingunt, quæ in caulis summo leviter tantum sinuata proximè eundem vestiunt. *Flos* magnitudinem ferè & colore, sed pallidior, ut in Dente leonis vulgari.

- * 11. *Hieracium montanum rapifolium* C. B. prod. Park. **Turnep-leaved Hawkweed.**

Ex radice rufescente, oblonga, parum capillata *folia* pauca, ad Rape vulgaris modum, in laciniis subrotundas, per margines sinuatas & ad tactum asperas divisa, pediculis oblongis, rubentibus & asperis donata, prodeunt: inter quæ caulis cubito altior, cavi, striatus, rufescentis, uno alterove brevi folio cinctus exurgit, qui supernè in ramulos plures dividitur, quorum singulis *stres* communiter unicus, raris duo, pediculis tamen distinctis insidet, luteus, mediæ magnitudinis, qui tandem in pappum abit.

In monte Wastefall provenit.

Locut.

- * 12. *Hieracium montanum foliis dentatis, flore magno* C. B. prod. Park. **Dented Hawkweed with a great flower.**

Hoc *folius* est atrovirentibus, lanugine carentibus, ad radicem maximè dispositis, uncias quinque longis, unam latis, per circumferentiam & dentatis & levissima lanugine pubescentibus: inter quæ caulis penè nudus, pedalis, cavi, hirsutus, asper, exurgit qui *strem* nudum etiam magnum sustinet, saturatè luteum, elegantè quasi calici inclusum.

Hoc in Helvetiorum montibus Gothardo, & circa Themas Fabarias crescit.

Locut.

Hæc planta flore ejusque calice *Hedysaroides Monspelianum* J. Bauhini refert. Ad Dentem leonis retulisse si caulis prius nudus, non penè nudus fuisset.

- * 13. *Hieracium ramosum magno flore* C. B. prod. Park. **Branched Hawkweed with a great flower.**

Hoc caule est cubitali, rotundo, subaspero in ramos diviso, quibus singulis *stres* magnus, aureus, Dentis leonis formæ insidet. *Folia* habet pallide virentia, nonnihil aspera, sinuata, & per margines exiguè pilis donata, longitudine palmarum superantia, tres uncias lata, per quorum longitudinem colla inligis excurrit, à qua per transversum vena feruntur.

In montibus Bellunensibus reperitur.

Locut.

- * 14. *Hieracium montanum lanuginosum, laciniatum parvo flore* C. B. prod. Park.

Ex radice oblonga atrovirentibus *folia* plura, pediculis tres uncias longis donata, crassa, profunde laciniata, acuminata, molli lanugine pubescentia, supernè atrovirentia & quasi maculata, alia scilicet quinquem longæ, alia angustiora; inter quæ caulem palmari, tenuis, mollis exurgit; cuius summo flores aliquot lutei, parvi, & quidem singuli singulis pedicellis insident.

Apud Monspelienfes in horto Dei crescit.

Locut.

- * 15. *Hieracium profundè sinuatum pubescens* C. B. prod. Park.

Radix est nigricante, lignosa, fibrosa; caule cubitali, rotundo, fistuloso, levi lanugine, ut & tota planta, pubescente, in ramos brachiato: *folia* ad radicem oblongis, acutis, profunde sinuatis, etiam laciniatis, oblongis pediculis donatis, per caulem paucis, similiter acutè laciniatis. *Flores* singuli singulis pediculis, aurei in pappum abeunt insident.

In pratis Michelfeldensibus ficcioribus ad dumeta, etiam in dumetis provenit.

Locut.

CAP. VII.

Hieracium Pulmonaria dictum.

Hoc nomine Hieracia etiam fruticosa dicta complectimur: Eorum autem nota characteristica quæ à reliquis Hieraciis distinguuntur est semen parvum, nigrum, breve. A Pilosella five Auricula muris, quæcum femine conveniunt, in eo differunt quod non reperiunt flagellis quemadmodum illa.

- A. 1. *Hieracium fruticosum latifolium glabrum* Park. *fruticos. latifolium foliis dentatis glabrum* C. B. *major latifolium Pannonicum* 2. *Clusii* J. B. *The smoother broad-leaved bushy Hawthweed.*

Clus.

Cubitalis atque etiam bicubitalis interdum sunt huic *caules*, firmi, rotundi, quadam lanugine obfusi [levissimis pilis hunc inde aspersis C. B.] quos inordinata, sive confuso ordine nascencia multa ambiunt *folia*, tres uncias aut amplius longa, unam lata, mollia, in ambitu dentata, lacteo succo plena, [atrovirentia, acuminata C. B.] summis caulis in aliquot ramulos finditur, sustinentur imbricata capitula, è quibus prominent *flores* lutei, denis, duodenis aut pluribus foliolis extrema parte incisis constantes, medium occupantibus multis luteis fibris. *Radix* minimi digiti crassitudinem & quat, multique tenuibus fibris capillata singulis annis augetur & ad latera novos frequentioresque caules profert.

Ejus generis reperitur graciliore caule, angustioribus & vix semunciam latis foliis, in reliquis conveniunt.

Locut.

In extremis partibus ficcorum pratorum inter vepres nascitur, atque etiam ad cæduarum sylvæ margines.

Plantam hanc aut ei valde similem inveni non longè à stagno *Huls-water* dicto in Westmelandia. *Folia* ejus & *caules* nulla omnino vel brevi admodum lanugine obducta fuere; namque etiam floruit quam *Hieracium fruticosum latifolium hirsutum*, quod & eodem in loco crevit.

- A. 2. *Hieracium fruticosum latifolium hirsutum* Park. C. B. *Hieracii Sabaudi varietas* ubi J. B. *Bushy Hawthweed with rough broad leaves.*

Caules huic bicubitalis sunt, hirsuti, teretes, rigidi, multis foliis inordinatè nascensibus vestiti, [alternatim quasi fusi] aversâ potissimum parte hirsuti, tres pollices longis, duos latis, in ætate desinentibus. *Flores* in summis caulis quales Hieracio Sabauda aut Pulmonariae Gallicæ. *Semen* nigra.

Hæc planta Pulmonariæ Gallicæ perfamilis est, insidensque in locis, nimirum sylvis & fruticetis, provenit; Differt caule altiore, robustiore & rigidiore, pluribus foliis vestito.

Variat (inquit C. Bauhino) 1. Foliis uncias quinque longis, sesquiuunciam latis, subrotundis, dentatis & aspersis, quemadmodum Patavii provenit, & à Guilandino Militaris Galeni & Lactarii dicebatur. Secunda Foliis est multò longioribus angustioribus, parum dentatis, molli lanugine bescentibus, quod apud nos reperitur, licet rarius.

Ab hoc nescio an specie differat.

- * 3. *Hieracium fruticosum folio subrotundo* C. B.

C. B.

Quod caule est cubitali, rotundo striato; *foliis* cinctò subviridibus, subrotundis, uncias duas longis sesquiuunciam latis, acuminatis & dentatis, leviter hirsutis: cætera præcedenti simile.

An Hieracii Sabaudi varietas prior J. Bauhino? ejus plantam fecam sibi à fratre Caspario militem scribit, cui in caule cubitum excedente *folia* priora alternatim disposita, uncias duas longa & pollicis angustiora, ovalia fere, non crenata, superiora quosdam dentes habent, hirsuta sunt.

- * 4. *Hieracium fruticosum minus* C. B.

C. B.

Hujus (inquit) triplex varietas occurrit; nam licet ex radice fibrosa & quasi præmorsa caulis pedalis simplex exurgat, atamen foliis brevibus & levissimis circa Patavium; at circa Norimbergam paucis, brevibus, subrotundis, in circumferentia crenatis & asperiusculis provenit.

Hæc varietas loco natali fortè debetur.

- A. 5. *Hieracium fruticosum angustifolium majus* C. B. Park. *Intybaceum* Ger. *rectum, rigidum* quibusdam Sabaudum J. B. *Narrow-leaved bushy Hawthweed.*

J. B.

Ad cubitos duos affurgit, interdum procerius, *caulibus* rotundis, rigidis, hirsutis, rubentibus, lacte prægnantibus, qui in summitate in aliquot furculos facillime, quorum singuli singulos *flores* sustinent.

huic Hieracii vulgaris. *Folia* præ omnibus Hieraciis rigida, oblonga, rigidis denticulis sinuata, hirsuta, atroviolenta, alternatim posita. *Radix* dura, longis fibris donata.

Inter frutes & ad sepes locis fabulosis & petraeis, non tamen admodum frequens oritur.

Minor Botanicos odoris non meminisse, qui huic latis vehementer est opus. *D. Dale* vicinus noster in hac planta à se inventa hoc anno 1685. Opus odorem non percepit. Variat fortè hoc respectu, & alicubi opium olet, alibi minime.

Locut.

6. *Hieracium frutescens foliis angustissimis non descriptum* Hort. Lugd. Bat.

- * 7. *Hieracium* 1. *latifolium Clusii*, Ger. *latif. Pannonicum* sive 1. *Clusii* Park. *Alpinum latif. hirsutum incanum* flo. magno C. B. *Pannonicum latif.* 1. *Clusio*, *Pilosella majori* vel *Pulmonariae luteæ accedens maculatum & non maculatum* J. B. *Broad-leaved Hungarian Hawthweed.*

Clus.

Huc quina aut sena sunt *folia*, humi strata, lata, Intybo-cæcio latifolia non multum dissimilia, in ambis nonnihil sinuosa, interdum etiam lacinata, mollia, hirsuta, nigricantibus maculis tapissimè infecta, aliquando nullis, lacteo succo turgentia: inter que *caulis* exit, cubitalis, cavus, raris foliis sepe, in quo plerumque unicus (nonnunquam alter & tertius) *flos* ex crassifolculo nigraque lanugine hirsuto calice emicat, Hedyonoidis flori similis sed pallidior, plenus, nonnihil odoratus. *Semen* deinde oblongiusculum, comâ incanâ pappi instar præditum, ut Tragopogi semen, quod maturum levissimè flata dispergitur. *Radix* illi minimi digiti crassitudine, nigro atque crasso corce obducta, lactei succi plena.

Floret Maio. Invenitur plerisque Ungariæ, Austriæ superioris & inferioris atque Moraviæ montibus, graminis & simul apicis locis, siccioribusque pratis.

In multis accedit ad Pulmonariam Gallorum.

- * 8. *Hieracium Alpinum villosum latifolium magne flore* C. B. Park. *Hier. 5. Clusii* Ger. *Alpinum hirsutum folio 5. Clus.* quodammodo incanum J. B. *Broad-leaved Mountain Hawthweed with a large flower.*

Clus.

Aliquot sunt huic *folia* è radice prodeuntia, uncialis fere latitudinis, oblonga, molli crispique lanugine admodum hirsuta, & quodammodo incana, lacteo succo prædita, è quorum medio *caulis* pedalis plerumque emergit, hirsutus, quem per intervalla ambiunt *folia*, superioribus breviora, ampliora, & in mucronem desinentia, non minus quam illa lassa hirsuta, aut lacteo succo prægnantia. Unicum in summo fert *capitulum*, è multis hirsutis & incanis foliolis compactum (nonnunquam in latebris alterum & tertium) quod in florem sese explicat Hieraci floris similem, multis foliis luteo colore præditis constantem; qui deinde in pappos cum suo brevi & nigro *semine* evanescit. *Radix* nigricat, multis tamen candicantibus fibris prædita, singulis annis novos caules producit. Tota planta valde amara est.

Invenitur in herbosis Alpinis jugis, ubi Julio, interdum etiam Augusto floret; in hortis autem Maio: semen Junio perficit.

Dubitat Clusius an sit ea planta quam Dalechampius Sonchum lanatum appellat: Nobis non videtur, cum Sonchus illi sit regionum calidiorum incolæ, non montium frigidiorum.

A semine species esse videtur Pulmonariæ Gallicæ dictæ.

- A. 9. *Hieracium murorum folio pilosissimo* C. B. *Hier. murorum Bauhini* quod est Pulmonaria Gallorum Lobelii Park. *Pulmonaria Gallica sive aurea latifolia* Ger. emac. *Pilosella major quibusdam, alius Pulmonaria flore luteo* J. B. *French or golden Kingwort*: rather, *Hawthweed* so called.

J. B.

Huic *radix* geniculata, rubra, fibratæque, lac manans sapore amarus: à qua *caulis* surgit unicus [inter duo trè] lacte similiter prægnans, unico plurimum folio circa mediam altitudinem donatus, cubitalis, tenuis, hirsutus, summa parte in aliquot furculos divisis, quorum extremis *flores* indident lutei Hieraci, qui in pappos marci facillime. *Folia* à radice statim exoritur, sinuosa inæqualiter, præcipue versis pediculis, superne virescentia & hirsuta, inferne densiore lanugine canescentia, maculis pulchris interdum notata, sapore amaro & nitrofo, pediculis subrubentibus, villosis, longis quibusdam, aliis brevioribus. *Semina* parva, nigra.

Nascitur plerumque in sylvis, muris antiquis & aggeribus umbrosis. Floret Junio & Julio.

In Sufflexæ sylvis propè Cuckfield vicum folio pulchris maculis notato observavi: inque transmarinis sepius.

Locut.

10. *Pilosella majoris sive Pulmonariæ luteæ species magis lacinata* J. B. *Hieracium murorum lacinatum, minus pilosum* C. B. *Golden Kingwort with more jagged leaves.*

J. B.

Proximè dictæ est hæc à radice similis: *folia* autem majora, latiora, longiora & profundius lacinata, in angulos profundos, acuminatos, ad pediculi finem dissecta, stellam mediam representantia, quorum quedam rotunda, quedam acuminata, pilosa, lanuginosa. *Caulis* cubitalis, unicus, unico folio in media sui parte, magis lacinato præditus, in alas aliquot divisis, ad quarum exor-

tium

tum foliolum admodum exiguum, acuminatum angustumque exoritur. *Flos* in fine Junii ap-
paret, in Julio explicatur ac pericitur, luteus, plenus, in pappum abiens. Tota planta lacte
madet.

In sylvis der. fis & opacis fagorum non adeo frequenter occurrit. Nescio an Varietas seu natura
lulus potius quam species distincta censenda sit.

- A. 11. *Pulmonaria Gallica sive aurea angustifolia* Ger. emac. *Narrow-leaved French or golden Lungwort.*

Ger.

Radix huic parva, fibrosa: *folia* exigua, magnitudine & aliquatenus etiam figurâ (alter tamen
dentata) Bellidis foliorum, albicantia & incana. *Caulis* palmaris aut scisquialtharis, striatus, inca-
nus, foliis pluribus longiusculis angustis oblitus, in summitate quatuor aut quinque flores brevibus pe-
diculis donatos gerit, colore flavo splendentes, & pro plantæ parvitate satis grandes, qui tandem in
pappum abeunt.

Hæc planta à Lobelio in *Adv.* pag. 253. sub titulo *Pulmonariæ Gallorum flore Hieracii* descri-
pta est: cujus etiam figuram in *Obf.* pag. 317. exhibet, quamvis perperam eam cum *Pulmonaria*
Gallorum vulgari confundat, ut ex titulo figuræ præfixo apparet. V. Ger. emac.

Locus.

Hanc invenit (& ad Johnsonum Gerardi emulatore transmissit) D. *Gulielmus Coet*, in colle
quodam in prædiis D. *Brigitte Kingmill, Sidmontoni*, non procul *Novo-burgo* oppido, in antiquo
Romano castris, prope portam decumanam.

12. *Pilosella majoris seu Pulmonariæ luteæ laciniatæ species minor* J. B. *A lesser sort of gold-
den Lungwort.*

J. B.

Radix huic crassa, adeo multis crassiusculis fibris donata, ut nonnisi lacerata evelli possit. *Folia*
ex pluribus seu capitibus septem longa, quadam breviora: quadam parum aut vix lacini-
ata, cæque minora, majora autem profundè laciniata, parte superna vix hirsuta, in averſa plu-
mifera in costis vel nervis: foliis inferioribus pediculi longi: superioribus per caulem multo bre-
vioribus: *caulis* ipsi dodrantales, inferna parte rubentes, rotundi, cavi, hirsuti, in paucos ramos divi-
sorum extensis *floribus* insident singulares, satis magni, lutei & papposi. Nec in radice, nec in bi-
lis sapore nullum insignem amaris veritatem.

Locus.

In muro pontis Clavevalle ubi, nec alibi se observasse meminit J. Bauhinus: nos in monte
Saleve.

Florès & semina decidunt Augusti principio.

- * 13. *Pilosella majoris seu Pulmonariæ luteæ species angustifolia* J. B. *Narrow-leaved golden
Lungwort.*

J. B.

Præcedentibus nititur *radix* magis curta & longioribus fibris donata. Folio donatur longius
prior, sed angustiore, piloso, lanuginoso, late dillecto, nec profundè laciniato, non dentatè
à radice orto, sed & caulem, usque ad summum amplexo: in summitate ad alarum exortum im-
pro, non laciniato. *Caulis* & flos prioribus respondent.

14. *Pilosella sive Pulmonaria lutea, angustiori folio, valde pilosa* J. B. *Narrow-leaved hairy
golden Lungwort.*

J. B.

Pilosella majori sive *Pulmonariæ luteæ* similis, cujus tamen *folia* acuminata sunt, longis pilis valde
hirsuta, non tantum à radice statim orta, sed etiam per caules pedales, hirsutos: flores lutei
guli vel bini, ac etiam terni, majores quam in vulgari, qui nondum * palloſcentes foliis obſtutur-
turi, quæ * cavi longique pilis ornati, & tandem in pappos evaneſcunt. *Radices* toruli, nigre, in
fibras crassiusculas desinentes.

* Fortè expli-
cati.

* Fortè can-
cra.

Locus.

Florēbat mense Junio in monte Saleve prope Geneviam: ubi & nos eam invenimus. Nostra
planta brevior erat: *folia* quæ in caulis lata basi absque pediculo adnata & densim in acumem
tenuata, pilis longis flavicantibus obſita, 3. aut 4. in caule.

- * 15. *Hieracium murorum angustifolium, non laciniatum* C. B. *Murorum angustifolium Park
Golden Lungwort with narrow unlobed leaves.*

C. B.

Ex *radice* crassa rufescente *caulis* scisquicubitalis, penè nudus, rotundus & asper exurgit: in cujus
summo, quasi in umbella, *floribus* pluribus, parvis, luteis residet. *Folia* ad radicem subnigra, mollia,
uncias sex longa, vix seminaum lata, in caulis parte inferiore pauciora, breviora, angustiora, lon-
gè à se invicem distantia, & inordinatè posita.

Locus.

In muris nostris reperitur, quod circa Patavium longè minus observavimus. Folio modò est lu-
ore (inquit) modò angustiore, & hæc *Pulmonaria Gallica tenuifolia Tab.*

16. *Pilosella*

16. *Pilosella major erecta* C. B. *major Gen. Pilosella altera erecta* Park. *Pilosella minori flore,
hirsutior & elatior, non repens* J. B. *Narrow-leaved Golden Lungwort not unlobed
or indented; or upright Mountain.*

J. B.

Fibrosi est huic *radix*, lacteo succo acri & amaricante, reptatu fibrarum non se propagans, nec
hum procreans, sed Hieraciorum more nonnunquam ad bicubitale altitudinem excreſcit in
plures caules modicè hirsutos, interdum hirsutissimos, maximè verò parte inferiore, cui *folia* qua-
dam adnata, admodum angusta, uncialia, quadrantalìa & palmaria: latiora verò & longiora sunt
nonnunquam quæ à radice statim exoriuntur, sapore subdulci, nulla excellentè adſtrictione, quæ
lac manant, sicut & caules, qui prope summum cacumen in aliquot furculos quadrantalios & ſex-
tantalios dividuntur, hique rursus plures breves, hirsutos pedicellos promunt: quorum singulis
singuli insident *ſeſculi*, Hieracii alcius, lutei, pleni, calice ambitu striato, lanugine nigra ob-
ſito.

Provenit in muris circa Montebelgardum: Nos circa Geneviam invenimus.

Locus.

Querendum an hæc, an ejus varietas fuerit quam proponit D. *Wheeler* in Itinerario suo sub titu-
lo *Pilosella majoris pilosissima*, in Lesina insula Ptolomæo Phariæ dictæ inventæ, cujus *folia* pilis
crebris unciam fere longis obſita fuere; non tamen dicit an reparat, an erecta sit. Forte est *Pilosella*
vulgaris repentis major species.

17. *Pilosella montana hispida parvo flore* C. B. *major, umbellifera, pæſeſe* & *montana & præ-
tensis* Col. *montana parvo flore* Park. *Mountain House-ear with a small flower.
An Pilos. major pilosissima* D. *Wheeler* in Itiner?

Col.

Huic *radix* non longa, nec recta, sed obliqua & velut decurtata (putrefcit quidem facili) mi-
nimi digiti fere crassitie, innumeris fibris, albis, longis, & circumrepantibus, quibus hæret, obſita.
Folia superne videntur sunt, ac hirsutæ admodum longè, rigente, densè, albente, fere alpera: infernè
albentia, nuntiſque hirsuta, & pauca quæ proximiori radice brevia sunt vulgatè parva, &
deinde semper longiora, ut dodrantem fere æquent, nec ita tunc deinde hirsutæ obſita & mi-
nimùm digiti longa: *caule* tripedali in medio adſurgente, in imo folia, in superiore parte hirsuta
ad flores ultios, rotundo, vivescente, aspero, cavo, lactescente sicuti *folia*, nudo, recto, tribus tan-
tum foliis semper decreſcentibus per caulem raro dispositis. *Floribus* in caulis summitate veluti
congesti denſique corymbi umbellarum fere modò, longis petiolis triuncialibus insidentes, parvi
admodum, Agerati vel Millefolii magnitudine; quibus *semina* parva, nigra, pappo denique evolvan-
tia succreſcunt.

Æſtate in Æquicolum montium jugis prætenſibus herboſis altioribus invenitur perfectæ.

Locus.

- * 18. *Pilosella incana Saxatilis lutea* C. B. *Auricula muris altera, incana saxatilis frigidarum
regionum* Col.

Col.

Radix huic nigra, rugosa, crassiuscula, ex qua flaventes longæ Helleboracæ fibræ, ubi terreni
quid adeſt inter rimas faxorum, (in quibus hærentem observavimus, viâ quâ à Flaminiano villa
ad montium cacumina S. Angelo dicta iux, in solidis illis propter vian altis excavatis faxis supra
medium iter) ut aliqui breviores & crispæ cernuntur: *Folia* in orbem quatuor aut quinque circa
radicis caput expansa, oblique dependent, parva & recentia rotundiora toto Autumno atque hye-
me, sed Vere deinde adultiora oblonga, ovalia, parumque sinuata sunt, incana, hirsutè densè,
longè, Verſalci maris modo, & magis hispida auricularum Quadrupedum modo. *Caulis* unico
vel gemino ex radicis vetusta cespice bifido prodeunte hirsuto latis, rotundo, pedali altitudine,
paucis rarique foliorum alis intercepto [duabus vel tribus:] in summo caput habente crassum, hirsu-
tum, congeneri vulgatè non diffimile, sed incanum, in quo *Floribus* eodem modo: *semina* pa-
riter copiosa, nigra & papposa sunt. Tota lacte manat, quare foliorum non amaro sed sicco.
Nullis hæc maculis ut in Vulgari infecta observatur, sed tota incana lanosa admodum hirsutè albi-
canta, Julio pericitur.

- * 19. *Hieracium alterum pumilum* H. Col. seu *Alpinum alterum minimum lanuginosum. Hier.
Alpin. pumilum folio lanuginoso* C. B.

Col.

Radix illius carnosa, ex qua longæ fibræ nigricantes, major quam superioris latifolia [*Pilosella*
aurea:] *folia* pilosiora, & longiore hirsutè obducta tota planta: foliola longitudine pollicari, lati-
tudine dimidii digiti: *caulis* unicus, quatuor digitos longus: *floribus* luteis.

Parum superat iconem ipsa planta.

Tum ex figura, tum ex descriptione, *Pilosella* species esse videtur, non repens.

Y

* 20. *Pilosella*

- * 20. *Pilosella phlomisoides exotica* J. B. *Syriaca* C. B. *maxima Syriaca* Lob. Park. *Great Syrian Spout-car.* An potius ad *Gnaphalium* referenda?

Lob.

Folia est majoribus carnosis, dense ab imo stipatis; candore & lanugine sericeo velle, hols ferici atroctati, hilari & specioso aspectu incanis. *Caules* ternos quaternosve, quadrangulos, geniculatos, pedales emittit. *Radix* durior, lignola, fibris donata.

J. Bauhinus hanc vidit apud D. Fel. Platerum. *Folia* (inquit) ab imo statim longis & crassius pediculis annexa, denso stipatu oriuntur, quaedam ovata, quaedam rotundiora, crassa, carnosa: ipso exortu holosericeo vellere donata, reliqua parte tota incana lanugine pubescentia, velut *Dictamnus* fallus aut *Stachys*, latissimo aspectu. *Caulum* etiam, qui unicus est, *folia* stipant alternatim harentia praeditis minoribus, longis interim crassiusculis pediculis donata. Nondum flores forebat, sed prima tantum florum rudimenta.

- * 21. *Chondrilla altera Dioscoridis Rauwolfio* Clus. *bulbosa Syriaca angustifolia* Pak. *bulbosa*, *Conyzae facie*, *foliis angustioribus* C. B.

Clus.

Radice est levi, ex fusco flavescente, superna parte circiter minimum digitum crassa, quinque vel etiam octo transversos digitos longa; infima parte tenuiore, cui inhaeret rotunda alia raris castaneae magnitudine, lacteo succo adeo plena ut turgat. Superiora radices pars qua le in tres cauliculos dividit, multa habet oblonga & graminis instar angusta *folia*, simul nascentia, ad terram valde inclinata; inter quae prodeunt *cauliculi* aliquot, foliis onusti, & quorum alii longiusculi exorunt pediculi, singulis *floribus* sustinent *Pilosella* majoris (quae *Auricula muris* a vulgo nuncupatur) huiusmodi aequalem, flavum.

In arvis Halapo vicinis satis abundanter invenitur.

Non procul inde, asperioribus tamen, magisque petrosis locis nascatur (inquit) aliud insuper *Chondrilla* alterius generis, radice & floribus cum superiore conveniens, cuius tamen *folia* laevia, magis tamen villosa & cineracea, *Holosteii* *Monspeliensis* *foliis* ferè similia.

Hae posterior species, *Conyzae marinae affinis Chondrilla alia Rauwolfii* J. Bauhini dicitur *Chondrilla bulbosa Conyzae facie major foliis latioribus* C. B.

Priori speciei uterque Bauhinus synonymam facit *Conyzam marinam Dalechampii* Lyl. quibus refragatur Parkinsonus, nec praeter rationem meam sententia, cum descriptiones non adeo veniant per omnia; praesertim quod hoc loco descripta radix lactescere dicatur; cuius qualitas in alterius descriptione nulla mentio; deinde flos huic *Auriculae muris* esse feratur, h. e. plantulis naturae plenus; illi autem *Conyzae* majoris, qui ex brevibus quinquepartitis flosculis consistit.

C A P. VIII.

De *Pilosella* sive *Auricula muris*.

Pilosella a pilis rigidiusculis quibus *folia* ejus obfita sunt nomen sortita est, *Auricula muris* foliorum similitudine dicta.

Flagellis reptatricibus à Pulmonaria, (quâcum semine parvo nigro convenit) reliquis quae Hieracii distinguitur; unde dehniri potest, Hieracii genus semine parvo, nigro, flagellis reptatricibus.

- A. 1. *Pilosella repens* Ger. *minor vulgaris repens* Park. *major repens hirsuta* C. B. *majoris repens*, sive *vulgaris repens* J. B. *Common creeping Spout-car.*

J. B.

Passim secus vias & in pascuis sterilibus obvia humi decumbit, & repentibus *furculis* hirsutis amarum lac fundentibus novam sobolem per demissas fibras subinde propagat. *Folia* pilis oblongis lupina parte oblita, murinis auribus similia, supra virentia, infra incana, sapore exsiccatum. *Flores* in singulis caulibus tenuibus, nudis, hirsutis, lequipedalibus singuli, *Dentis* leonis minoribus, pallide lutei, extimis flosculis, seu mavis foliolis, foris purpureiscentibus, calice hirsuto, fulvo; quibus succedunt semina pappo, parva, nigra, tenuia, oblonga. *Radix* tenuis, fibris aliquot de nullis terram humiter apprehendit.

Junio & Julio mensibus interdum etiam Maio florere.

Noravit Sim. Paulus non solum ad *Polygoni* minoris seu *Polygoni angustissimo* & acuto vel gramineo folio repentis C. B. radices circa Solstitium aetivum aut ad festum S. Joannis Baptiste baculas aut coccos, coccos baphicas seu grana Kermes annulantes, sed quoque ad *Pilosella* majoris hirsutae repentis C. B. radices reperiri, quae ova alicujus nihili ignoti insecti esse ideo hariosior, quod ex his (scapo penae anserinae aut cygnae inditis mox epistomio chartaceo obturando, ac dehinc aplicationi committis cernamus sponte sua, intra sex vel septem dies prodire insectum non dum superstes, quod unus ex amicis meis alatum avolasse observavit. Hanc verò observationem olim in Academia

Academia Leydeni communicavi An. Dom. 1623. Bolæo à Stapel, alitque meorum commulicorum in studiis Botanici. Sim. Paulus Quadrip. Botan. Class. 2. pag. 113, 114.

2. *Auricula muris Hispanica*, alius *Hieracium Pannonicum flore saturate croceo* J. B. *Pilosella major* Park. *Hieracium hortenae latifolium sive Pilosella major* Ger. emac. *Hier. hortenae floribus atropurpureiscentibus* C. B. *Golden Spout-car* or *Quim the Collier*.

J. B.

Radix huic fibrosa, summa parte purpureascentis, inferius albicans, amara, succo lacteo manans, ex se emittit clemata instar *Pilosella* majoris Fuchii & *Consolida* mediae, quae radicales albas in terram defungit, ac ea ratione plurimum se multiplicat & expandit. *Folia* ad radicales plura, Jaceae aut moris Diaboli ferè figurâ & magnitudine, sex septemve digitos longa, duos lata, atrovergentia, pilis rigidiusculis utrinque hirsuta, ad margines aequalia, quaedam tamen in margine quodam habent velut denticulos longis spatii dispositos. *Caules* cubitales & sesquicubitales, teretes, inanes, pilis rigidioribus, oblongis, crebris, fuscis, quorum balis nigricant, obfiti, unde & caules punctulis nigris aspergi videntur. Per caulem tria *folia*, inferiora majora, superiora minora: caulis summa parte in aliquot furculos dividitur & furculi iterum in pediculos breves quibus insident *flores* conferti, & calicibus striatis, pilis nigris hirsutis. Mense Maio aut Junio solus flos qualis *Pulmonariae* Gall. se expandit, colore insigni croceo aureo: in medio apices plurimum lutei, bifidi: *folia* floris in circuitu qualia *Calthae* denticulata aut crenata. Ubi flos unicus evanuit, multi simul florum & velut umbellam exhibent. Odor parvus, ferè *Hedynoidis* five *Dentis* leonis. Floribus succedunt semina pappo alata, parva, breviuscula, nigra. Tota planta lacte amaro & opium redolente turgit. Hae species ab Hieracio Alpino non lacinato flore fusco C. B. i. e. Hier. Germanico 1. Col. vel ipso latente, cultura solum differre videntur. In montibus Germaniae collegit F. Gregorius.

Hieracium hirsutum ferè umbellatum C. B. *Hier. IX.* Clus. Hist.

Hujus descriptio quae habetur apud Clusium in plerisque convenit plantae precedenti; ut vix dubitem eandem esse; praecipua differentia est in foliis, quae Hieracio vulgari forma non dissimilia esse scribit & inferne panis glabra. Consilium si placeat Autorem ipsum in Hist. plant. lib. 5. cap. 37.

3. *Pilosella minor, folio angustiore, minis piloso, repens* J. B. *major repens, minis hirsuta* C. B. *media vulgaris erecta* Park. *Creeping Spout-car with an upright stalk.*

J. B.

Insigniter repit & haec, *foliis* per terram sparsis, angustioribus, minoribus, tam infra, quam supra glabris, singulos quosdam pilos in adverso folio scissis excipias, quorum inferiora subrotunda, superiora longiora. *Caules* proceriores, interdum cubito altiores, non sine foliis, in aliquot pediculos circa fastigium divaricati, ubi *flores* duo, tres, quatuor, lutei ut alterius [*Pilosella* vulgaris repentis] sed minores.

In pascuis & collibus circa Genavam observavimus.

Lucur.

- * 4. *Pilosella Indica* Cornuti, *Indica odorata* Park. *Hieracium peregrinum* Eyll. *Sweet Indian Spout-car.*

Cornut.

Folium oblongum, pilisque longioribus hirtum habet: *radicem* quoque carnosam, oblique repentem, & fibris munitam longioribus. *Caulis* ei exit palmaris & singularis, *floribus* apcom-orientibus nunc septem, nunc octo *Pilosella* similibus, praeter colorem qui in eis est Croci, aut malorum aurorum. Odorem molcho fragrantiorum afflat flos, aliquot ut Solstitialis, ita solaris lucis & avidus & sequax.

Auricula muris astringit vehementer & ficit, unde & ovium gregibus noxia censetur. Stermutoria est & vulneraria, unde additur utiliter tum in porionibus vulnerariis, tum in emplastris & unguentis: vi etiam praesentissima esse dicitur ad calculum. Ob adstrictoriam facultatem, dysenteriam, reliquosque alvi & uteri fluxus sistit, biliosas vomitiones compescit, hernias (infantum praecipue) curat. Sunt & qui ad ictorum, incipientem hydropem & henis tumores eam commendant.

Extrinfecis modetur ulceribus oris (in collutoribus:) haemorrhagiam narium sedat (pulvis inditus).

Succus herbe inditus Herpetem miliarum efficaciter compescit & sanat. D. Hulse.

Succus decoctivae aciem ferri vel chalybis saepe merfam indurare creditur.

CAP. IX.

De Dente Leonis.

Dens Leonis Recentioribus dicta est hæc herba ob foliorum lacinias suis dentes quodammodo imitantium similitudinem.
Sub hoc titulo comprehendimus quotquot hujus generis sunt caule non ramofo, unicum in summo florum majusculum gestante.

1. *Dens leonis montanus glaber, caule cubitali foliis, flore magno.* An *Dens leonis latifolius caule, dens C.B?* Hieracium magnum Hispanicum Park? Mountain smooth Dandelion with a leafy stalk.

Radix huic minimi ferè digiti crassitudine, lacteo succo turget. Caulis singularis, cubitum alius, striatus, medullâ fæctus, satis crassus, non ramulosus, foliis multis vestitus, hirsutus, præcipue versus summum, unicum in summo gestans florem, magnum, luteum, è calice amplo, ex multis versus mis composito, ut in aliis Hieracis, subnigro, villosi, villis obscurè ex luteo virentibus. Folia ped. monaræ Gallorum dictæ formâ similia, non profunde laciniatâ, sed potiùs dentata, non profè glabra, sed rarioribus & vix conspicuis pilis donata, ad margines tamen crebrioribus & longioribus: quæ ad radicem sunt pediculis longiusculis donantur, quæ in caulibus existunt illis omnino ce-
rent. Semen non observavi.

In altissimi montis Jure cacumine La Dolaz dicto copiosam inveni circa finem Junii mensis florentem.

Planta est singularis & ab omnibus quas hæcenus viderim Hieracii speciebus diversâ, caulibus scilicet non ramosis, crebris foliis vestitis, & flores in summo singulares gerentibus. Ambigere videtur inter Palmariarum Gallorum & Dentem leonis.

- A. 2. *Dens leonis foliis integris, caule variis foliis vestito, monantes ferè.*

Radix satis crassa, simplex, folia emittit in orbem plura, in terram reclinata, duas uncias longi, unciarum lata, acuminata, interdum tamen extremo obtusâ, per margines obiter dentatâ, brevis utrinque villis obsita, tractant aspera, pediculis brevibus: media folii costa supinâ parte leviter interdum purpuratâ. E foliorum centro exit caulis singularis, teres, nonnihil striatus, inanis, vix obtusus, unde & tractant asper sentitur, sæpius simplex & indivisus, interdum tamen tamen emittit unicum in summo florum gestans amplum, Hieracii, pallidiorem, è calice squamoso, luteo emicantem.

Invenit & ad nos attulit D. Dale in colliculis seu tumulis olim ægessit juxta Bardoliam vicinâ, in extremis Ellexie limitibus Cantabrigiam versis. Nos olim eandem herbam observavimus in agro fossæ illius celeberrimæ the Devil's Ditch Anglice dictæ non procul ab oppido Novo mæris dicto, inter viam quæ inde Cantabrigiam ducit & Reche vicum istius fossæ ab hac parte terminatur, ubi & D. Dale hoc anno 1685. copiosam invenit.

Herbam hanc in Catalogo plantarum Angliæ Hieracium montanum, non ramofo, caule apulo flore pallidiore denominavimus, sed male, nam & unum interdum amittit ramum, è sinu folii exeuntem. Accedit ad Hieracium Pannonicum latifolium primum Clusii.

- A. 3. *Dens leonis Ger. vulgaris Park. latiore folio C.B. Hedyppois sive Dens leonis Fuchsii & Aphaca ex eleum genere Theophr. 7. Hist. 10. C.B. Bodai à Stapel. Dandelion.*

Radice digiti ferè minimi crassitudine, lactescente, surgunt nudi & inanes pediculi, palmatè pluriusque dodrantales, aliquando hirsuti lanugine facili cedente, quibus insident singulis singulis, pulchri, patuli, lutei, majores quam Hieracii ejus floribus similes sunt: exterioribus folia piona parte ex fulco rufescentibus, calice glabro, multifido, extra quem quatuor aut quinque folia, viridantia, reflexa: Flores in pappos abeunt, calyce deficiente & circa pediculum reflexo, medium florum pedem totius pelliculâ calvitiu fenile imitante obductum ostendente: unde nonnulli Clusii monachi dicunt.

In hortis & arvis, inque pascuis ubique oritur, & per totam æstatem floret.

Variat folius angustioribus & profundius laciniatâ, itemque senibus rufis & citrinis.

Epatica est, cum Endivia conveniens quo tamen potentius operatur. Ufus præcip. in febribus putridis inveteratis Scord. Aquam destillatam magnopere commendat Tragus in Apoplexiâ & febribus ardentibus, trium aut quatuor cochlearium mensura singulis vicibus sumptam; ex qua optima collyria adversus oculos maculas sunt: quin & inflammationi membrorum medetur aqua destillata, intercois in ea madefactis & impolitis.

Herba cocta stomachum dissolutum attingit: cruda etiam alvum silit. Eadem dysentericis auxiliatur sed magis cum lente decocta. Math. Succus potus is prodesse dicitur quibus gastrica effluvia. Universe plantæ decoctum potum lenteriam tollit.

Alvum supprimendo, obstructionisque referendo Mesentericarum, plus lotii derivat in vesicam quam pueruli remendo sunt, præsertim inter dormiendum, eoque tunc imprudentes & invidiâ regula permittunt, unde Gallis pueri Piffenliet nostratibus etiam eodem nomine J quasi Lectum 35, & Urmara herba dicitur. Radices enim plebecula Gallica in acetatis edit, aut patulis addit.

Parkinson

Parkinsons radices & folia decocta in Vino aut jusculo commendat in phthisi, tabe, cachexia & febrium accessibus.

4. *Dens leonis bulbosus Ger. D. l. Asphodeli bulbis C. B. D. l. Monspeliensium sive Asphodeli bulbis Park.*

Lob.

Radices hujus plantæ tenues sunt, carnosæ, succo refertæ, rotundæ in mucronem ad verticem, oblongæ faxe quadratenus similes. Junio & Julio flores luteos papposque gestat, multo majores, pallidiores quam Dens leonis: nec tubi capulum abfines multum: folia etiam humi frata, sed minus alæ inclatâ, aliquantum glauca & hirsuta, propius Cichoreum sylvestre referentia, sed multo laetiora: gustu amaro, acri & Dens leonis.

Hujus (inquit Lobelius) facilis proventus in Hetruria, Gallo-provincia & Norbonæ pratis & satis Locis. Nos propè Sellam novam viculum Monspelio vicinum invenimus & eruimus. Cum Hedyppnoide Monspellana confundit J. Bauhinus.

- A. 5. *Hieracium caule apophyllo hirsutum J. B. asperum flore magno Dens leonis C. B. Hier. D. l. folio hirsutum Ger. asperum foliis & floribus D. l. bulbosi Park. Dandelion hirsutior.*

Radix nititur fibras multas demittente, foris fusca, intus alba, quæ aliquando singularis, aliquando juxta terram in plura capita dirimitur, tandem in unam radicem coeuntia. Folia per terram sparguntur angustâ, oblonga, valde hirsuta, ad margines sinuata seu dentata, velut Taraxaci, mucrone obtuso. Caulis pedales & cubitales, tenues, striati, hirsuti, non ramosi, foliis nudi, inanes. Flores Dens leonis, in singulis caulibus singuli, ex hirsuto calice, plurimis stoliculis arctè stipatis compositi, quorum singuli singulis innascuntur semibus oblongis, sordide rufis aut fulcis.

Floret hæc species omnium quæ apud nos sponte oriuntur Hieraciorum prima, mense Maio, in Locis. pratis & pascuis ubique ferè.

Figura Hieracii foliis & floribus Dens leonis bulbosi Lob. ico. quam adhibent Gerardus & Parkinsonus sub titulis superius allatis non convenit huic plantæ à nobis hoc in loco descriptæ sed potiùs Hedyppnoide Monspellana J. B.

6. *Hieracium montanum laciniatâ folio lanuginoso Clusio J. B. montanum Dens leonis folio incano, vel laciniatum lanuginoso folio C. B. montanum Dens leonis folio incano Park. Mountain hairy Dandelion. Hier. 7. Clusii Ger.*

Claf.

Ex radice obliqua & rugosâ, minimè digiti crassitudine, multis etiam fibris donata aliquot ex-
tuberant capita, unde sena aut plura enascuntur folia, unius, duarum & trium unciarum longitu-
dine, semunciam lata, crassiore nervo per medium longitudinem excurrente, mollia, brevi inca-
næque lanugine prædita, infima parte valde laciniatâ & angustiora, superius vero latiora & den-
tata duntaxat, candido succo turgentia, è quorum medio bini aut terni emergunt caudiculi, palmati,
res, enodes, foris læves, intus concavi, sustinentes flores luteos floribus Hieraci Alpini hirsuto fo-
lio similes, quibus tamen color paulo saturator. Semen maturum tenue, longiusculum, nigrum
pappo involutum, vento abripitur.

Crescit in Leytenberg, florètque Junio.

7. *Hieracium alterum saxatile montanum Col. Dens leonis folio asperum Park. D. l. folio, hirsute asperum, minus laciniatum C. B. Rough rocky Habbutweed.*

Cl.

Radice nigra, pedali, corticosa, parvis fibrillis, non tantum rimis saxorum, sed ipsi integris ferè
faxis, in quibus nulla apparet fissura, se infinuat, ut nonnisi disruptis faxis ejus aliquid evelli possit.
Folii per orbem dispositi & oblique dependentibus atque herentibus viridem stellam exprimere vi-
dentur. Folia vero semipedem aut magis longa sunt, per ambitum laciniatâ minoris Hieraci modo,
hirsuta, aspera, dura, amara & lactescentia: è quorum centro exeunt duo vel tres juncti duri cau-
diculi thyrif speciei, hirsuti, tenues, pedales, asperi, lactescentes, secunde Chondrilla Dioficordis à
nobis depictæ parces & similes: in quorum cacumine singuli sunt flores oblongis calathis inclusi, qui
aperti lutei pallentes apparent: illique papposâ, oblonga semina & fusca succedunt, hancque ca-
lice evoluta.

Junio florèt & Julio mense perficitur.

Inimbus & altissimis saxosis solidisque vallis Campoclaresium lateribus oritur. Invenimus Locis.
etiam eandem postea in Aquiculorum montibus saxosis, inquit Autor.

8. *Hieracium montanum angustifolium nonnihil incanum C. B. montanum angustifolium Park. Hier. montanum sectum Clusio, angustifolium J. B. Narrow-leaved mountain Habbutweed.*

Claf.

Radix digiti crassitudinem interdum aquat, longa, nigricans, tenuibus fibris prædita, summa
parte in plura nonnunquam capita extuberans, quæ summa tellure sena aut plura oblonga folia, se-
nunciant ferè lata & nonnihil incana proferunt. E singulis radicis capitibus prodeunt inter folia
Y 3
singulæ

singulares *cauliculi*, duri, nudi, dodrantales aut palmares tantum, unicum *florem* sustinentes & un-
tis oblongis, extremo infectis foliis, luteoque colore praeclatis constantem, quo desistente *semen* ob-
longiusculum cum pappo levi aura flatu excutitur.

Aliud eius genus invenitur, cuius folia nonnulli in lateribus laciniata sunt ferè instar foliorum
Leucoi marini minus incani: *Flos* aureo colore magis rutilat, aliqui per omnia simile.
Utriusque planta lacteo succo plena, & amaricula gaudet est.

In omnibus illis montibus à *Calenberg* Danubio imminenti ad Alpes excurrentibus nascitur.

Locus.

* 9. *Hieracium Dentis leonis folio, hirsutae asperum minus* C. B. Prod. *Small rough Dan-
tion Hawkweed.* Hier. D. l. folio, hirsutae asperum, magis laciniatum C. B.

C. B.

Radice est parva, oblonga, ad cauliculorum & foliorum exortum rufescente. *Folia* ad radicem
pilosa, aspera, angusta, uncias duas longa, in laciniis divisa: inter quae *cauliculi* nudi, asperi, modo
unus, modo bini ternive, palmum non excedentes exurgunt; *florem* unicum, aureum, in pappum
abentem sustinentes.

Monspeliensi provenit.

Hæc non parvitate tantum, sed & floris colore aureo, & figurâ seminis prout in icone exhibetur,
differt à precedente.

Huic per simile est, si non idem.

Hieracium parvum hirtum, caule aphylo, crispum ubi seccatum J. B.

J. B.

Quod simplicem pedali altitudine *caulem* tollit, tactu asperum & singularem, cuius cacumini
impolitus unicus *Hieracii* quod *Cichoreum sylvestre luteum* appellant, in pappo evanescens. *Flos*
est *radice* gracili complura per terram sparsa densâ rigidâque lanugine spinulas quodammodo imitæ,
hirta & incana, sescunciam aut duas uncias longa, latis lata, divisione Erucæ purpureæ nobis dictæ,
siccata crispâ videtur.

Locus.

Monspeli etiam collegit J. Bauhinus: nos quoque in agro Monspeliiano, non longè à *Sella nova*,
in arvis.

Ab eodem etiam non multum abluat.

* 10. *Hieracium alterum minus seu pumilum* IV. Col.

Alterum Alpinum minus *F. Gregorius* dictum, aureo flore, glabrum; triuncialis cauliculo, foliis
sesquipollicem longis, laciniatis. *Denti leonis*, dicto *Pisciceto* flore aurato simile est, distat eo
quod totius plantæ, *radice* carnosa, nigra sicca, ex qua fibræ longæ humum petunt.

Differt foliis glabris.

Huic planè simile (inquit C. Bauhinus) nostrum *Hieracium pumilum, saxatile, asperum, radice per-
morfa* C. B. prod.

C. B. prod.

Cui ad radicem crassiusculam, nigricantem, in fibras oblongas premorsas abeuntem *folia* plura,
villosa, acuta, longis pediculis donata, uncias tres, quatuorve longa, semunciam lata, in acutis
rarioribus dentibus donata; inter quae *caulis* palmo minor, hispido, tenuis & rotundus, uno alio
rôve folio vestitus exurgit, *florem* subluteum sustinens, cui *semen* parvum, nigricans, pappo minus
suum succedit. In Alpibus provenit.

* 11. *Dent leonis minor aspero folio* C. B. Park. *Small rough Dandelion.*

C. B. prod.

Ad radicem parvam albicantem *folia* plura, subrotunda, duas tresve uncias longa, unam lata, la-
ciniata, & per ambitum levissimis spinulis, ut in Soncho, exasperata: *Cauliculus* duarum unciam
florem latus magnum, pallidè luteum sustinet.

Monspeliensi provenit. At circa Monspeli non invenit P. Magnol. *Botan. Monsp.*

Locus.

* 12. *Dent leonis minor foliis radiatis* C. B. Park. cui & *Trinciarella Italorum Cameracii.* *Small
Dandelion.*

C. B. prod.

Ad radicem parvam, nigricantem *folia* plura per terram sparsa, uncias tres longa, *semen* tantum
ta, in plures laciniâs profundas divisa, quibus hoc peculiare, quod quoque *radice* in terram
tres profundas laciniâs dividatur, & harum quælibet apices plures, quasi *radice* obtusa: *radice* *radice*
dicali levissimis pilis pubescent. *Cauliculi* plures, leves & nudi, quædam *radice* palmæ minor
tur; reliqui breviores reclinati, singuli *florem* unicum in pappum abentem sustinent.

13. Dent

* 13. *Dent leonis Gadenſis* Park. D. l. minimus C. B. *Cichorium sylvestre pumilum sive Hedysynis*
Cluf. cur. post. *Dandelion of Cadis in Spain.*

Park.

Radice longa, alba, tenella *folia* emittit plurima, spithamam aut eo amplius longâ, costâ media à
radice ad dimidiam longitudinem nudâ, deinde in laciniâs utrinque *Dentis leonis* vulgaris similes in-
cisa, ut *folia* *Dentis leonis* exactè referant, nisi quod minora & angustiora sint. *Flores* pariter
Dentis leonis modo longis pediculis, aut si rariis cauliculis, insident, parvi, lutei, in pappum abe-
untes: *Semina* longa, tenuia, subrotunda, ut in *Hieracis* nonnullis.

Locum simul indicat; siquidem è Gadibus insula à Gulielmo Boetio in Angliam dela-
tus est.

Radice est vivaci, gelu tamen corrumpitur, si hyems asperior fuerit.

Frequens ejus usus apud incolas in acetariis; ciet enim urinas, & hepar ab obstructionibus liberat *Vires* &
haud minus quam vulgares. *Cluf.* ex propria experientia.

Locus.

14. *Hieracium Dentis leonis folio obtuso minus* C. B. Park. *The lesser Dandelion Hawk-
weed with a blunt leaf.*

C. B.

Ad radicem parvam *folia* sena septenave terre incumbunt, quæ crassa & aspera, uncias duas lon-
ga, unciâ semis lata, obtusa, nec profundè laciniata: inter quæ *caulis* laevis, nudus & cavus exurgit,
qui *florem* unum, pallidè luteum & magnum sustinet.

Provenit in pratis extra minorem Basilicam.

Locus.

Descriptio hujus in omnibus ferè convenit *Hieracio nostro montano non ramoſo caule aphylo, flore pal-
lidore*, præterquam loco: Nostrum enim solo sicco & cretaceo, nimirum in aggerè seu vallo fa-
molse illius foliæ *The Devils ditch* dictæ provenit; & in collibus Bardovientibus, vide & con-
fer.

* 15. *Hieracium Narbonense rotundifolium caule aphylo* J. B.

J. B.

Hoc statim à radice alatis pediculis longiusculis *folia* fundit octona aut dena plus minus, rotun-
dis, in ambitu exactis, sed innoxii apiculis, veluti aculeis donata, lævia, sapore manifesto desti-
tuta. E quorum firmi *cauliculi* juncei bini exeunt, palmo vix longiores, nudi, quales in *Dente leonis*
vulgi dicunt; quorum summa *florem* sustinent luteum, minorem quam dictæ plantæ, sed in ele-
gantem pappum pallidulum fatiscentem, qui multiplex singulos flocculos sed Lactuce pedicello si-
cinct. *Semen* exiguum, longum sed Lactuce minus, subrotundum, striatum. Sapore nullum manife-
stum animadvertimus.

Monspolio ex rupibus illi vicinis evulsum habuimus. *J. B.* In satorum marginibus circa Bours-
natum frequens est. *Botan. Monsp.*

* 16. *Hieracium III. fœtidum* Col. *Dent leonis tenuissimum folio* C. B. prod.

Col.

Lævi est *folio* & profundè inciso *Dentis leonis* modo, magnis lobis Sonchi æmulis, semipedali
longitudine; *radice* carnosa, quam tuberosam ferè & fœtidam retulit [F. Gregorius] qui recentem
oblevavit: *caule* nudo, tenui, dodrantali, unicum in summo *florem* pallentem proferentem, ut con-
generum, sed paucis barbulis coronatum.

Hujus Descriptio plenior habetur apud C. Bauhinum in Prodromo; qui in Austria propè montem *Locus*.
Dravenschein reperit scribit. In herbis viis circa Monspeliâ frequentissimè occurrit, & mira fo-
rhorum varietate ludit. *Botan. Monsp.*

Descriptio Bauhini in gratiam studiosorum non pigeat hic transcribere.

Ex radice crassa, rufa & fibrosa *folia* aliquot tenuissima, virore splendens, palmaria, uncias du-
as lata, primum profundè laciniata, deinde qualibet laciniâ ut plurimum utrinque duplici vel tri-
plici levi laciniâ (vel pontis apice) subdivisa prodeunt, ut & pediculi tenuissimi, nudi, diutius unciis
foliis longiores, *florem* parvum sustinentes.

* 17. *Cichorium bulbosum* J. B. *Chondrilla bulbosa* Park. *marina* Ger. *bulbosa*, sive *Chondrilla* 2.
Dioc. an Theophr. 1. Hist. 11. C. B. Pulbous Succory.

J. B.

Ut rarissime pulchrum est Cichorii genus, innumeri fibræ tenuibus longè latèque perreptans,
quibus appens bulbi Avellanae circiter magnitudine, Alabastritis marmoris candore, solidi. *Folia*
sescunciam aut uncias duas longa, semunciam latiora, leviter finata, glabra, in obtusum mucronem
desinens, crassiuscula, rubescentia. Inter hæc surgunt *cauliculi* palmares, hirsuti, quorum fastigii
flores insident *Hieracis*, lutei, in pappo evanescentes. Hæc planta amara est & lacteum succum
habet.

Per arenam scripit: floret mensè Aprili propè montem Ceti ad mare.

Locus.

Radicem istam globosam ad strumas curandas multum conferre sic experimento didicisse My-
conius asserit, unde & *Cichorium strumæum* plantam nuncupavit. Sumuntur autem quinque aut
sex

Ex integræ cum melle multis diebus continuis: vel earum decoctum, vel aqua destillata, quæ tamen mellificiora sunt; vel conditum ex his cum melle paratum.

CAP. X.

De Scorzonera.

Scorzonera nomen est Hispanicum, huic herbe inditum, quod animalis *Escorcu* Catalanica sermone appellati morsus curet. Formam hujus animalis vide apud Monardum, qui inter grum libellum de hac herba & lapide *Beazar* scripsit. Ad serpentum autem genus pertinet hoc animal, unde Scorzonera idem ferè est ac Serpentina, quod contra Serpentum venena efficaç sit.

Sunt qui ad Chondrillam Dioscoridis referunt, sed magis ad Tragopogonis genus reducenda est. C. B.

Clusius Scorzoneras à Tragopogis in eo solum differre putat, quod illarum radix vivax sit, Tragopogi autem minimè.

Nos potius ex floribus ejusdem calycis formâ Scorzoneram à Tragopogone distinguimus, ut Scorzonera sit cujus flos à calycis radio non superatur, verum floris orbis calycis oras excolet penitus. Tragopogon autem cujus floris ambiunt & continent calycis radii floris petalis multo longiores. Flos quoque in Scorzonera plerumque major est & plenior quam in Tragopogis: calyx quoque in illis squamulosus, in his simpliciter radorum, longitudine ferè æqualium, stellatim flore apertio expanditur, serie constat.

1. *Scorzonera Hispanica major* Park. *latifolia sinuata* C. B. *Viperaria* sive *Scorzonera Hispanica* Ger. *Tragopogon Hispanicus* sive *Escorzonera* aut *Scorzonera* J. B. **Common Dippers grass** or **Scorzonera**.

f. B.

Facili longitudine est *radix*, crassitudine pollicari & majore, raris & majusculis fibris albis & luteis demissis, nigricante exterius cortice obducta, lacte dulcissimo non sine aliqua adstringentia prægnans, in multis annis vivax. *Caulis* sesquicubitalis, teres, striatus, inanis, multis alis onibus, & ab imo flammis ramosus, ramis longissimis, lanugine quadam rasilis obtectus; quæ etiam interius pubescent *folia*, latiore basi caulem amplectentia, longa, Tragopogonis, selscunciam lata, per marginem æqualia, interdum tamen sinuata seu crispâ, in perquam longum & angustissimum mucronem desinentia, nervis aliquot per longitudinem excurrentibus, glabra, obscure virentia. *Herba* insistent extremis ramulis prælongis singuli, Tragopogonis lutei, & calicibus squamulatis compactilibus [squamis magnis levibus,] qui manè se pandunt, post meridiem clauduntur. Flore marcescente calix in ventrem turgescit. *Semen* oblongum, angulosum, album, non tamen ut in Tragopogone in longum mucronem producit, verum pappus summo semini insidet.

Radix esculenta est, & apud nos in frequenti usu in cibis, imo Pastinacæ & ipsius etiam Sili radicibus antefertur.

In hortis nostris Junio mensè floret & in Autumnum usque.

2. *Scorzonera major Panonica latifolia* Park. *latifolia altera* C. B. *Bohemica* Lob. *precedenti* similis est.

Huic *folia* à radicis capite plura exire dicuntur quam præcedenti, angustiora, ad margins aquilata, leviora, colore viridi oblioriore & fordiora: caules etiam per sepe ab eadem radice plures: in reliquis cum ea convenit, & proinde quicquid intercedit discriminis, loco natali imputandum censuimus; nec Matthiolus ipse, neque Clusius distinguunt: Parkinsonus quoque fatetur hanc cum aliquot annos in hortis duraverit faciem mutare, nec posse ab Hispanica discerni.

Scorzonere radix sapore sed subdulci, unde & cruda & cocta & condita, non secus ac Pastinacæ nostra, editur: imò mensis etiam maghatum infertur, & Chivis Pastinacæ aut Sili præfertur. Contra morbum non solum Serpents *Escarzo*, sed & quorumlibet aliorum valet: contra febres pestilentes, contra quoscunque cordis affectus, melancholiam, palitationem, synopen, epilepsiam, vertiginem, contra viscerum obstructions, uteri mala, quid dico autem; omnia scilicet enim nova remedia celebrari solent. De vi ejus adversus serpentes *Escarzo* hinc & prola incredibilia narrat Monardus, qui singulariter de hac planta edidit libellum, quem cum aliis retic Clusius.

Amariæ insule Scorzonera amarulentior est Hispanica & nobis hortensis, & in hydropre incipiente & ætero contumaci plurimum valet. Ratium sit illud Hofmanni apud medicos. Si medicamentum vis hepaticum in bile crassa & adulta idem amarissimum fuerit opportunum. Sim. Paulus.

Scorzonere montana vis Alexipharmaca deprædicatur in *Ephemer. Germ. An. 11. Obs. 81.*

3. *Scorzonera*

3. *Scorzonera humilis latifolia* Panonica Park. *latifolia humilis nervosa* C. B. *Tragopogonis speciei*, sive *Scorzonera humilis latifolia* J. B. *Viperaria Panonica* Ger. **Dwarf broad-leaved Hungarian Dippers grass.**

Clus.

Lacina brevioraque habet folia quam Scorzonera major Panonica 1. Clusio, Bupleuro latifolia sive Elaphobolus Mompelliano non valde diffimilis, crassiora tamen & duriora, quinque nervis per longitudinem excurrentibus distincta, cereulei quodammodo viridi permixti coloris, gustu vero aliquantulum amaro & fervido. *Caulis* inter hæc assurgit gracilis, pedalis altitudinis, striatus, raris foliis septus, cui insidet flos superiori similis, luteus, magnus: quo marcido nascitur in calicibus *semen* oblongum, asperum, Tragopogo simile sed minus, in villosa materia alba latens. *Radix* pollicaris est crassitudinis, interdum major, longa, nigro rugosâque cortice recta, intus alba, quæ confecta lacteo succo manat, successu temporis flavescens; superiore parte hirsuta veluti carie donata est, & in plura capita plerumque exuberat, ex quibus folia prodeunt.

Hanc Clusius in monte Badentibus thermis in Austria imminente vicinisque aliis observavit. Locut.

4. *Scorzonera Panonica angustifolia* Ger. *angustifolia prima* C. B. *Tragopogonis speciei*, sive *Scorzonera humilis angustifolia* J. B. **Narrow-leaved Dippers grass** or **Scorzonera**.

Clus.

Formata hæc crassa radice, longa, nigro, denso rugoso cortice prædita, lacteo succo plena, quæ nonnumquam superiore parte in plura capita, quemadmodum præcedens, exuberat, crassitudine minimi digiti, (novellarum plantarum instar) villosa, ex quibus multa nascuntur *folia* Tragopogo similia, firmiora tamen, breviora, & ejusdem cum præcedentis foliis coloris; inter ea excreta humilis, palmum vix excedens *caulis*, aliquot brevibus foliolis septus, *cavus*, *florem* in summo fastigio ferens flavum, alteri ferè similem. *Semen* deinde in longioribus caliculis, Scorzonere Hispanicæ semini par, minus tamen, quod maturitate levissimo auro flatu excutitur, & ejus arbitrio fertur.

Hæc & sequens non modò in Hamburgensi monte quâ parte glaber est & tenui gramine duntaxat Locut. ætus, & quâ Austriam spectat, sed etiam in vicino *Prellenberg*, *Leyenberg*, catenâ illâ montium à Galesberg ad Alpes excurrentium & perisque Ungariæ locis nascuntur.

Florent Aprili & Maio, semen interdum Maio, aut sub Junii initium maturificat.

Temper.

5. *Scorzonera angustifolia subcærulea* C. B. *elatior angustifolia* Panonica Park. *angustifolia elatior* Ger. *Tragopogonis speciei*, sive *Scorzonera major angustifolia subcærulea flore* J. B. **Narrow-leaved Dippers grass.**

Clus.

Frequentia huic sunt *folia*, longa, Tragopogi foliis minorâ & angustiora, inter quæ cubitalis assurgit *caulis*, cavus quidem ille, sed firmus, durus, viridis, aliquot oblongis foliis septus, & superna parte in binos aut plures ramulos divisis, ferentes in longioribus calicibus *florem* Scorzonere angustifoliae floribus non dissimilem, nisi quod paulo minor sit, & coloris ex cereuleo purpureo, jucundi odoris, pastillorum è Benzoino confectorum nidorem quodammodo referentis, sed fugacis admodum. Sena deinde octona aut plura in singulis calicibus *semina*, Scorzonere seminum amula, quæ matura cum suo pappo à vento excutuntur. *Radix* singularis, minimi digiti crassitudinem æquat, densioque, foris nigricante & rugoso cortice obducta, superna parte hirsuta & villosa, quæ vulnerata succum exillat initio lacteum, deinde flavescens, gustu primum gummoso, postea aliquantulum acri: vivax est ut reliquarum radices vetustate crassior evadens, & superiore parte in plura capita subinde exuberans.

6. *Scorzonera angustifolia altera* C. B. *item Hieracium Tragopogonis folio ejusdem*. *Hieracium* 7. *humile* Clus. Hist. *item Scorzonera* 4. ejusdem Pan. **The other narrow-leaved Dippers grass.**

Clus.

Angustis constat *foliis*, Tragopogo aut Scorzonere angustifoliae proximis, carinatis, colore cinereo, digitalis longitudine, lacteo succo plenis, amarissimis; ex quorum medio exilit tener *caulis*, dodrantalis, per quem sparsa sunt rara *folia*, alii minora: is in aliquot ramos divius sustinent capitula aliorum more squamata, quæ in luteis *stipulis* Tragopogo similes, sed minores explicuntur, maturitate in pappos evanescentes. *Radix* nigra est, multis fibris albis capillata, lateribus propinquis quotannis agens.

Hanc quam in Panonicis ad Scorzoneras retulerat Clusius, propter radicis cum illis dissimilitudinem commodius inter Hieracii genera reponendam censet in Historia.

Copiosè nascentem observavit duntaxat in faxis ad Ganungam Carthustanorum cœnobium, Julio Locut. flores profertentem.

7. *Scorzonera bulbosa Attica*, Galacorta dicta Wheeleri.

E radice rotunda, bulbosa, Juglandis magnitudine, paucis fibris appensis, exeunt *folia* aliquot longa, angustâ, argentea lanugine pubescentia, inter quæ flos Scorzonere similis, pediculis palmari Græcis

Gracis *Galacorta*, id est, Herba lactea dicitur, quoniam tota planta lacte scaturit. In Hymetto Atticæ monte invenit *D. Wheeler*.

Locus.

* 8. *Scorzonera Cretica* Wheeleri, *Galacorta* pariter dicta.

Quod ad folia attinet *Asphodelo* fistuloso per similes est hæc planta; sunt enim ea intus concava seu tubulosa *Cepæcorum* instar. Radix crassa, altè in terram descendens, lacte albo dulci turgens.

Hanc etiam *Galacorta* Græci vocitant, eaque mulieres utuntur ad colorem candidum cuti conciliandum: Commendatur etiam in cibo ad laucendum.

Cum priore in Hymetto monte oritur. Est hæc planta singularis & *Anomala*. Nos nondum vidimus, certè non meminimus vidisse, herbam aliam, præter bulbosam usque affines, quæ folia habet fistulosa. Si caulem & flores vidisset & descripsisset, certum iudicium de ea ferre possemus.

Nos in insula parva promontorio Siciliæ Pachyno olim continuâ, nunc angusto freto diremptâ, ubi Arx Hispanorum præsidio tenetur inter alias multas rariores plantas *Scorzonera* etiam speciem invenimus, cui titulum fecimus

Scorzonera foliis angustis incanis, floribus dilute purpureis.

Caulis eo loco vix semipedalem altitudinem superabant.

9. *Tragopogon Coronopi* folio C. B. *Chondrilla coronopifolia* Thal. *Stabe Plantagini* folio Alpin. exot.

Alpin.

Folia multis *Plantagini* angustifolia figura & magnitudine similibus, humi stratis, crassis, colore viridi in luteum languente, sapore insipido, in orbem in terra actis, mollibus fragilibusque donantur: Ex quibus cauliculi semidodrantales, teneri, graciles assurgunt, in quorum summitatibus capitula parva, oblongaque ceruntur, è quibus flosculi tori lutei exeunt quibus succedunt semina parva, oblonga Scabiosa. Radix digiti minoris crassitie, alba, mollis, tenera, gustu insipida.

* 10. *Scorzonera foliis nervosis* C. B. minor angustifolia Pannonica Park. Germanica angustifolia Tab.

Park.

Folia ei longa, perangusta, viridia, *Tragopogi* foliis valdè similia, sed breviora & pauciora. Caulis graciliores & humiliores multò quàm majori Pannonica latifolia: flores minores, pauciores, petalorum gyris compositi: Semina etiam minora, aliàs similia: Radices duplo minores, graciliores, nec fisco lacteo adeò pregnant.

Reperitur prope Montepellum, in depressis herbidis & incultis locis ad dexteram viæ quæ à *Pav.* Ville novæ itur ad Miram vallem Julio mensè cum flore. Botan. Monsp.

Locus.

* 11. *Hieracium capillaceo folio* C. B. prod. An *Scorzonera minima tuberosa radice* Hispanica Park?

C. B.

Radice est *Scorzonera* simili, crassâ, oblongâ, tunicâ fuscâ & rugosâ vestitâ; ex qua cauliculi, palmares, leves, singuli florem unicuique, pallidè luteum, mediæ magnitudinis sustinentes erigunt. Folia ad radicem plurima, pili instar tenuia, duas, rarius tres uncias longa, rigidiuscula, amoventia, rarius cauliculorum partem cingentia.

Montepello allatum fuit. An fortè (inquit) *Scorzonera* species?

Scorzonera minima tuberosa radice Park. in multis cum hac planta convenit, differt foliis aliantulatum latoribus: radice brevi, lacte paucò; Flore parvo, simplici: femine minore, nigro: eandem tamen esse Autor ipse suspicatur, cui & nos subscribimus, nec enim libenter citra necessitatem Entia multiplicamus.

* 12. *Scorzonera sylvestris, fol. angustis, fl. cæruleo major & minor* Mentzel.

In sylvis temperatis, maxime ex Fagis & Quercubus confitis Marchiæ Brandenburg, circa villam Joachinicum, pagum Schornbeck, Furstenwaldiam, mensibus Junio ac Julio floret. Flos egregie cæruleus est instar *Cichorei* cærulei. Radix nigrescit.

* 13. *Scorzonera Illyrica* Park. Alpin. *Diperc-grass* of Slavonia:

Foliorum longorum, angustorum, trinerviolorum ad numerum quinquagenarium aut etiam centenarium; Caulium exiliam ad viciniam accedens multatudo: Flosculi exiguu, flavi; Semina quæ præcedentibus minora: Radix crassa, nigricans, hanc speciem à reliquis congeneribus abundè distinguunt.

Hæc subjugemus duas tresque plantas *Tragopogis* accenseri solitas, ob radices parvas cum caulibus uniusmodi rescentes, nec in *Scorzonera* vivaces & durissimas. Verum quoniam florum calicibus & seminibus (quæ

quibus præcipue notæ genericæ desumendæ sunt) ad *Scorzoneras* propius accedunt, iis potius subnectendæ putavimus.

14. *Tragopogon laciniatum luteum* C. B. *laciniatum majus* Park. folio laciniato, flore pallido J. B. The greater jagged *Scorzonera*.

Tragopogoni radix similis, tenera, lactiflua. Folia priora longa, angusta, ad margines aequalia, ad exortum angusta, versus apices latiora: posteriora & quæ caules occupant inferiora, alia utrinque, alia ex altero tantum latere laciniata, superiora paulatim minora sunt minisque incisa & tandem integra, lobis pallidius viridentia. Caulis cubitalis & altior, foliis velticis, summa parte in tres quatuorve ramulos divisis, quorum singuli capitulum sustinent *Tragopogi* vulgaris: [calix tamen non compositus è foliis mucronatis ultra florum petala excurrentibus & in longitudinem productis quemadmodum in genuinis *Tragopogis*] florem claudens minorem quàm *Tragopogi* lutei vulgaris, nunc expansum, circa meridiem se contrahentem: succedit semen minus quàm illius, minime asperum.

Plantæ J. Bauhino descriptæ folia priora tenuia, quæ tamen per ramos satis frequentia, triplo quadruplo vulgari *Tragopogoni* foliis latiora, in crebras profundas lacinas difflcta, quæ aliquando commune habent cum *Derive* leonis: Semen ad *Scorzonera* femina propius accedit.

Hinc J. Bauhinus *Tragopogoni* à *Columna* descripto fidenter eandem facit: Descriptiones tamen non satis conveniunt. Nos in hortulo nostro aliquando alumnus *Tragopogonis* speciem, *Coronopi* folio dictam quæ ab utroque (quantum memini) differebat; & certe C. Bauhinus in pinace *Tragopogona* quem *Coronopi* folio inscribit ab utroque distinguit: verum exactius eam describere negleximus.

* 15. *Tragopogon tenuissimè laciniatum* C. B. *laciniatum minus* Park.

C. B.

Radice est oblonga, crassiuscula, fibris carente, rufescente & lacte turgente: ad quam folia plura, oblonga, angustissima, acuminata, & in plures angustissimas lacinas divisa. Caulis edit cubito non multum brevior, rotundo, levi, striato, nonnihil folioso, in alas brachiato: singulis flos unus magnus & pallidus innidet, cui semen oblongum, scabrum, cristâ pilosâ in summo præditum & calicis oblongo inclusum, succedit.

Montepellum observavit C. Bauhinus descriptionis autor. Si semen rectè describatur, à præcedenti omnino specie distinctum est.

* 16. *Tragopogon hirsutum* C. B. *hirsutum humile* Park. *Apulum humile hirsutum luteum* Col. Small rough yellow *Goats-beard*.

Col.

Hinc radix longa satis, nigro cortice obducta, intus alba, lacte pallente turgida, dulci sapore, viscido cum consercit, minimi digiti crassitudine. Folia Crocici paulo latiora, ad graminæ accedentia, per longum venosa, è medio circa radicem plurima, longa fericea hirsute obfusa, pedalia, parum recta, partim vero convexa. Caulis edit brevioris alis, parum supra folia excedentem [quandoque duos tresve habere conspicitur] hirsutum, cavum, lineis striatum & lactescens, brevioribus foliis interceptum; in cuius summo calix est magnus sed alis minor, basin foliosam habens, quod in alis non observatur; florem emittens luteum, plenum, radiatum, quindecim circa se foliis radiantibus, calicis orbem superantibus, intus habentem coarctata alia foliola, Hircæ modo stantibus intortis, bicornibus, luteis, etiam Aprilis emicantem; deinde contractum post non multum temporis pappum emittentem longum, admodum fulvum, colore præ alis nigrescente, durioris rigidiorisque, Hircinæ barbe pilorum modo, semine longo, sed duplo minore albis, dentatis etiam stris aspero, contra aliorum normam circa immum tenuiore itemque fulvior.

Variat hæc planta, semine tantum, quod in Cirmole inventi brevius, latius, incantum, lanuginosum, acanthes proximum, pappo superiore admodum brevior, eodemque colore, minimeque nigrescente. Tota planta gustu est dulcis & grato. Martio caulem edit, Aprilis floret, & Maio perfrigitur.

Miror quid Parkinsono in montem venerit ut hanc plantam in duas species dirimeret.

CAP. XII.

De *Tragopogone*.

Tragopogon nomen accepit à pappo catio grandiori, qui è summo ejus vertice nascitur, & hinc barbam imitatur. Theophr. Hist. Postè autem non inepte didi *Tragopogon* hæc herba à figura floris nondum aperti, quæ barbam hircinam proximè refert.

Cæterum *Tragopogon* à *Scorzonera*, ad quam aliàs accedit, in eo distinguitur, quod calycis radii florum petala longitudine excedunt, & floris circumferentia calycis radii excedentibus stellata efficiunt, majorisque ambitu protenduntur. Calyx quoque *Tragopogi* (quantum quidem memini) minime inæqualis est, sed omnes ejus radii seu folia aequali fere longitudine extenduntur, contra quam in *Scorzonera*,

A. 1. Tra.

SECTIO SECUNDA.

Herbæ flore composito naturâ pleno & planifolio lactescentes seminibus solidis.

CAPUT PRIMUM.

De Intybo sive Endivia Cichoreâque.

Intybus sive Intybum quod *intus sit totus* dici nugarur Hidorus lib. 17. cap. 10. Saltem (inquit Vossius) cogitare debuit, quod ibidem ait, esse Græcum nomen. Gloss. *Intybus, intyba.*
Intybum Latini vocant à cavo tubæ specie caule *Bed. à Stapel.* quod Etymon ejusdem com-
matis est cum Hidorano.

Cichorium *Aegyptium* nomen esse, & inde in Græciam, postea in cæteras nationes commigra-
verba Plinii, lib. 20. cap. 8. docere videntur. In *Aegypto*, inquit, *Cichorium vocant, quod sive sit, sativum autem Serim.* Variè scribitur, *Kizgaur* cum a diphthongo, quod secutus est Hidorus
in versu illo Almanico,

Me Cichorea levèsq; malvæ.

vel *Kizgaur* cum simplici a. *Kizgaur* verò (quod Atticum est) nomen hoc habere creditur
mes. 28. *Intybus* verò (quod Atticum est) nomen hoc habere creditur
J. Bodæo dictum videtur à *intyba* invento, reperio, quod frequens in campis invenitur. Cæterum
Cichorium à reliquis planifoliis lactescentibus dignoscitur floribus & lateribus caulium & ramorum
exsertibus velut spicatum.

Intybus autem à Cichoreo differt foliis brevioribus non laciniatis, & quod annua planta sit, cum
Cichorium perennet.

1. *Intybus sativa* Ger. *sativa latifolia sive Endivia vulgaris* C. B. *Endivia sativa* Park. *Intybus sativum latifolium* J. B. *Garden of Broad-leaved Endive.*

*A*riva est planta, hyemis apud nos hand facile patiens, radicibus fibrosis, lacte pregnans
Folia per terram sparsa antequam caulescat, longa, lata, Lactuce foliis similia, in ambitu subita
crenata, subamara. *Caulis* cubitalis & sesquicubitalis, levis, striatus, inanis, multis ramis brach-
tus, tortuosus, vulnere lac fundit. Flores ex foliorum (que in caule hederacea sunt, minores) &
emittunt cærulei, Cichorii sylvestris; semen quoque consimile.

Seritur in hortis.

Ab hac non videtur aliter differre quam ut spontanea à cultâ.

2. *Intybus sativa angustifolia* C. B. *Intybum sat. angustif.* J. B. *Intybus sylvestre* Ger. *Intybus sive Endivia minor angustifolia* Park. *Wild or narrow-leaved Endive.*

Que foliis est angustioribus, sapore amariore, *Caulis* ramiflore; in reliquis cum priore con-
venit.

3. *Intybus crispâ* C. B. Ger. *Intybum sativ. crispum* J. B. *Endivia crispâ* Park. *Curded Endive.*

Hæc foliis est quam Endivia vulgaris majoribus, ubique in ambitu crispis ac sinuatis; *caule* ce-
teris majore, crassiore, teneriore, ut rectè Matthiolus: *semine* nigro, Lactuceaco: cætera similia.

J. Bauhinus Hortulanorum mangonio Intybum crispum effici opinatur. Nos Intybum crispum à vulgari sativa specie differre existimamus, nec accidentia tam diversâ & discrepantia arte indici
posse.

Seritur Intybum in hortis, & quod vere satum celeriter adolefcit, ac ipsa æstate florens semini
profert, ac deinde intercidit: Julio verò satum in hyemem restat: Septembri aut Octobri terrâ ob-
rutum, colligatis prius foliis, nivis instar candidum redditur, ac deinde mensibus hybernæ mensis
aliorum acetariorum loco inferitur. Et revera nostro palato Lactuca ipsâ lapidius est & gratus.

Sim. Paulus in arena sicca tumulatam integram hyemem ad ver usque servari scribit: quo man-
gonio mirum dictum quam fragilis & ori grata reddatur, ita ut magno delectamine anorexia aliopæ
laborantes eâ crudi vescantur.

A. 4. C.

4. *Cichorium sylvestre & sativum* J. B. *Cichorium sativum & Cich. sylvestre sive officinarum* C. B. Ger. Park. *Garden and wild Succory.*

*R*adice est pollicari, lacte pregnanti. *Caules* ab eadem radice plures profert, teretes, hirsutos,
in sylvestri tortuosos, bicubitales interdum, varièque in ramos summa parte divaricatos. *Folia* Den-
tis leonis profundè incisâ aliâs integra aut quam levissimè dissecta, pilosa, que in caulis sunt al-
ternatim adnascuntur absque pediculis, longa, in acutum desinentia, utrinque hirsuta: *Flores* luc-
cessivè emittunt, plures simul, è foliorum supremorum alis, sessiles & pediculis omnino destituti,
pulchri cærulei, è pluribus foliorum planorum extremitatibus latis & dentatis, ordinibus compositi.
Tota planta amara insigniter deprehenditur. *Semina* pappo destituntur. Flores interdum albi sunt.
Caulis monstruosam acquirit latitudinem. Per culturam majus & mitius evadit.

Tanta est (inquit J. Bauhinus) Cichorii similitudo cum Dentè leonis veris principio, ut difficile
sit discernere has plantas.

Non solum in hortis seritur, sed & sponte exit passim in Atligia secus vias & semitas locis incol-
tis, & in agrorum limitibus, ac potissimum (ut rectè Dodæus) folia habens profundioribus inci-
suris laciniata, quod & reliquis amariùs est.

Cichorium sativum (inquit J. Bauhinus) ego cum fratre non separo ab erratico, quod culturâ
tantum mut nonnihil: si non colatur quod fuit sativum iterum fit erraticum.

Æstate demum & post solstitium flor.

Variæ interdum floris color rubello & albo.

Cichorium plerisque Botanicis frigidum censetur; verum præparatus amarus caliditatem arguit.

Intybus & Cichoreum (autore Matthiolo) selectissimum præbet medicamen innumèrè calenti
aut etiam obstrueto hepatis quocunque tandem modo usurpata, sive foliis recentibus crudis aut
coctis compressis, sive succo, sive aquâ stillantiâ aut decocto hausto, sive foliorum siccorum pulvere
assumpto: modicè enim refrigerant & astringunt, inquit, quod nobis non probatur, quin potius
attenuant & abstergunt, ut rectè Schroderus. Commendantur & in febribus. Usus radicis Cicho-
rei in febre hæctica insigniter laudat Crato ab experientia.

Aqua è floribus cæruleis destillata, inflammationibus & caligini oculorum imposita potenter re-
medium adfert. *Trag.*

Folia cocta ex aceto comesta gonorrhœam reprimunt. *Matth.*

Flos hujus plantæ ad Solis ortum & occasum se recludit, sive sudum, sive nubilum fuerit coe-
lum. *Trag.*

Vocat Spiegelus podagricis Cichorii syl. herbam valde conferre. In causa calida (inquit) nihil
potius magis convenire, experientiâ edoctus quam pulverem foliorum Cichorei syl. mensè Maio col-
lectum & in umbra exsiccatum. Ejus datur 3 i. vel ʒij. in pure carnis pulli non saliti, manè
quatuor horis ante prandium, & vespere cum vadit dormitum, vel absque coena, vel cum coena pauca.
3. *Pand.* Vidi in biliosa podagra incipientes jam fluxiones ita cessasse ut minor paroxysmus redierit,
& breviori tempore duraret duobus vel tribus diebus continuus assumpto. *Spigel. de Arthritis.*

Joan. Rhodus Centur. 1. Observ. med. 44. testatur quod Professor quidam Patavinus diu pluri-
mum medicamentis quolibet anno sine efficacia tantum non confectus mutato demum consilio jul-
culis Cichoreæ in prima mensâ haustis melancholiam hypocondriacam profligaverit.

5. *Cichorium verrucosum sive Zacintha* Ger. Park. *verrucosum sive Zacintha, Hieracii adnunc-
randum* J. B. *Chondrilla verrucaria foliis Intybeæ viridibus* C. B. *Wart Succory.*

J. B.

Paulus admodum humo tollit *caules* graciles dodrantales, aut etiam cubitales, intus fungosos,
ramolos: ad quorum latera sessiles adnascuntur rari *flosculi*, alii etiam ramulorum extremis lutei:
quibus in pappum evanescentibus succedunt pericarpia pulcherrima, verticillatim radiata, Lupini
seminis magnitudine, in quibus *semen* copiosum Lactuce par, non ita compressum. *Folia* oblonga,
Dentis leonis, laciniata, multa per terram sparguntur, in ramis pauca. *Radix* longa, multis hîbis
donata.

Ad ostia Tibidis copiosè oritur: invenimus etiam spontaneam circa Liburnum portum & Flo-
rentiam.

Mira hujus plantæ facultas esse dicitur ad tollendas verrucas, vel foliis in acetariis devoratis, vel
succo eorum ilito.

6. *Cichorium spinosum* Ger. J. B. C. B. *spinosum Creticum* Park. *Thorny Succory.* *Chondrilla
genus elegans cæruleo flore* Clus.

*F*olia huic indidem plura ceu ex eodem puncto, alternatim oriuntur Cichorii, angustiora, sinuata,
virentia, [caestiosa & minora magisque amara quam Cichorei vulgaris *Bello*] *Caulis* glaber in rami-
bus dividitur rigidiusculos, inconditos, multifariam divaricatos, in duras abeuntes spinas, Tragacan-
the aut potius Aspalachi Monspelienis imitatione. *Flores* ad ramorum divaricationes, ipsorumque
adæo firculorum cacuminibus impositi, cærulei, denticulatis foliis constantes, duplo triploque quam
Cichorei vulgaris minores, cui *semen* simile. *Radice* firmatur singulari, magnâ, ut Cichoreum.

In maritimis & ficcis collibus & arenosis locis oritur, non in Creta tantum sed & in Sicilia, ubi *Leont.*
nos illud observavimus in insula parva à Promontorio Pachyno vi maris divulsâ, ubi Arx Hispano-
rum presidio tenetur. Floret Julio & Aug.

Recenti semine nata antequam in caulem abeat in acetariis manditur, inquit Bellus, sed durior &
amarior est Cichorio.

Z. 2

Vocatur

Vocatur vulgò, eodém referente, *suayam*. i. e. *Hydris spina*, quia vulgariter in tota Creta sicilibus hydriis utuntur ad haurientiam aquam è fontibus, quas hæc herbâ obturant, nè mures aliunde animal intus penetrare possit. Videtur enim ad hoc munus ista planta à naturâ formata: nam semper rotundâ figurâ cernitur.

CAP. II.

De *Lampfana*.

Lampfana Dodonæi J. B. *Lampfana* Ger. emac. *L. vulgaris* Park. *Soncho affinis Lampfana* densifolia C. B. *Rippelwort*. i. e. *Papillaris herba*.

Radice nititur alba, simplici, fusclosâ tamen & variè fibrosâ. *Caulis* inde exurgit, bicubitalis & altior, teres, striatus, pilis rarioribus hirsutus, rubescens, concavus, ramulos. *Folia* ad radicem & in ima parte caulis uno vel altero pinnularum pari donata, extremitate latiore, magnitudine & figurâ ferè foliorum *Sonchi* levis muralis, aut *Barbarea* dictæ, mollicella, hirsuta, alternatim posita: quæ in caulibus & ramis superiora, oblonga, angusta, acuta, nullis pediculis fulciuntur, nullis pinnulis lobifera donata. Supremæ caulis & ramorum partes glabra, in flores terminantur exiguis, luteis, & plurimis compositis flocculis, quorum singulis foliola coherere *semina* oblonga, nigricantia, nonnihil incurva, minimè papposa, utamque J. Bauhinus flores in pappos abire scribat. Tota planta vulnerata lac fundit amarum. Floret Junio & Julio mensibus. In hortis & collibus frequentissima est.

Efficax esse censetur in sanandis papillis exulceratis, unde & nomen *Papillaris* sortita esse videtur.

CAP. III.

Hieracium falcatum alterum Ger. emac. *Hieracii affinis Ragadiolus edulis* J. B. *Hier. flore inclinata* J. B. *capitulum inclinans semine adnato* C. B.

Radice nititur simplici, alba, è lateribus fibras emitente. *Folia* ad radicem plura, in terram respiciunt, *Lampfana* ferè figurâ, palmaria & semipedalia, principio angustò sinuato acutè ciliato, lobis quibusdam subrotundis utrinque velut pinnata, extremitatibus latis, modicè *caules* ex eodem radice plures exeunt, dodrantales aut pedales, teretes, hirsuti, oblongi albâ facie interdum etiam concavi] satis duri & rigidi, ima parte foliis nudi, ubi in ramos duri incipiunt vestiri. *Folia* hæc in lacinias acutiores dividuntur quàm quæ à radice exeunt, extremitatibus quidem latis nec minoribus, verum in acutos mucrones productis. *Flores* in summitatibus caulis & ramorum perexigui, lutei, vix pluribus uno flocculorum circulo compositi, pro calice unico foliolorum seu palorum vallo cincti, columnæ striatæ ferè similes cùm nondum aperiantur. Florelapso singulis calicis foliola singula *semina* sinu suo amplectuntur (quod singulare est in hoc genere) & in stellam se expandunt, superiunt adhuc in medio duo vel tria *semina* nuda intropium flexa. *Semina* autem in hac specie solida sunt & pappo destituta. Flores alii sessiles sunt pediculis brevibus aut nullis, alii, id est, in ramulis extremi, pediculis, latis longis insident. Tota planta lacte amara scatur, ut congeneres.

CAP. IV.

Hieracium stellatum J. B. *falcatum Lobelii* Ger. *falcatum sive stellatum* Park. *falcatâ siliqi* C. B. *Star seeded Hawklweed Succory*.

J. B.
AD cubitali altitudine assurgit tenuibus *caulibus* & ramosis, tantilla lanugine nisi propter terram vix hirtis, non sine foliis multis. *Folia* primum erumpentia Hecypnoidis, & pinguifoli palmari & plusquam sesquipalmari longitudine, sextantali & quadrantali latitudine, nonnihil sinuosa, hirsuta. *Flores* simplices, parvi, *Lampfana*, lutei: quibus succedunt *semina* stellæ radiatæ hirsuta, quæ postmodum falcis in modum incurvantur.

Prope Monspelium non longe à Castro novo dicto hanc plantam invenimus. Habetur & altè circa Monspelium, & Bononiam in Italia.

C A P.

CAP. V.

* *Camara Vaba Brasiliensis* Marggr.

Marggr.

IN eximiam altitudinem assurgit, *caule* hirsuto, nodoso. *Folia* quoque hirsuta & ad tactum aspera, in ambitu serrata, Urticæ foliis similia, inæqualis magnitudinis, bina semper directè sibi opposita. In extremitatibus ramorum enascuntur *flores*, magnitudine florum Buphthalmi, egregiè lutei, novem foliis constantes, & in medio unibilico magno luteo, cui admixta staminula nigra, odoris quasi medi inter Urticam & Menthani. Post flores sequitur *semen* oblongum, nigricans, ut in Cichoreo. Planta ad tactum planè glutinosa sentitur.

Cum planta hæc mihi incognita sit, neque Marggravium præcipuas ejus partes, flores putâ & semina satis accuratè descripserit, an eam resse hoc in loco posuerim non satis scio: sufficere tamen cam ad aliud potius genus pertinere ob folia in caule bina conjugatim posita.

CAP. VI.

Sesamoides parvum Matthioli Ger. *Chondrilla Sesamoidis dicta* Park. *Chondrilla cærulea Cyani capitulis* C. B. *Catanance Dalechampii flore Cyani, folio Coronopæ* J. B.

J. B.

Folia habet Coronopæ, hirsuta, candidiora, sæpe integra, aliquando uno aut altero denticello inæqualia, sapore nullo excellentè. *Caulis* cubitalis in variis fissi ramos, non sine foliis, teretes, brevibus, sed aliquantum asperis, pilis obfusi, lac manant. Ramorum cæcis longiorum extremis insident singulis singula squarrola capitula, squamis pulcherrimis, membrancis, pellucidis, albicantibus, striâ rufescente per medium decurrente, laxo connexu incumbentes, pellucidis, æstu nimio squalidis, compacta: quæ in flores expanduntur æreolæ, Cyani æquales, sed foliorum formâ longe diversa, quippe latiusculâ, non corniculatâ, extremi orâ Cichoreorum ritu crenatâ, quorum singulis adnata fibræ ex purpureo flavescentes, apicibus luteis. Medium occupat cincinnus foliolorum corniculatorum, violaceorum. *Radix* subest crassa, longa, exterris rubens.

In aridis & saxosis collibus agri Narbonensis passim obvia: invenimus etiam prope Gratianopolim in collibus quos transivimus eundo ad maximum Carthusianorum cœnobium.

Hæc planta à reliquis hujus generis lactescentibus diversa est floribus non plenis ut in illis, sed distictis.

2. *Catanance affinis Sesamoides parvum flore magis completo* Camer. J. B. *Chondrilla cærulea Cyani capitulis altera* C. B.

Ad Intybea potius referrem hanc plantam (inquit Camer.) cùm *radix* lacte non paucò turgcat. *Flores* Cichorii figurâ respondent, & alii simplici foliorum texturâ constant, alii densius stipantur, colore eleganter cæruleo, *stamina* in medio lutea habentes, è quibus relinquuntur *semene* subnigrum, angulosum pusillum, squamatis capitulis inclusum. Sapore est omnino dulci, nihil vel minimum amaritudinis obtinente.

Hanc à precedente non puto specie differe, non magisquàm Matricariam aut Chamæmelum flore pleno ab eisdem cum flore simplici: nihil tamen affirmo. Hæc etiam frequens est circa Monspelium.

CAP. VII.

De *Carduo Chrysanthemo dicto*.

OB succum lacteum quibus turgent, & florem planifolium naturâ plenum plantas hæcæ huc rectissimè, quamvis lacinatis & spinosis, caulibus etiam membranulis spinosis acutis Carduos simulent.

1. *Carduus chrysanthemus* Dod. *Scolymus Theophrasti Hispanicus* Clus. *Scolymus Chrysanthemus annuus* horti Regni Paris. *Carduus Chrysanthemus Hispanicus* Ger. emac.

Caulis assurgit simplici, sesquicubitali, bicubitali, aut altiore, pollicis crassitudine, ab imo statim ramoso, ramis prælongis, alternatim è foliorum sinibus exeuntibus, spinis crebris acutis horridis, laticè venis Cardui Marie in modum variegatis, quatuor aut pluribus fimbriis foliaceis lacinatis spinosis secundum longitudinem productis. Summos caules & ramulos occupant capitula squamulosa acutis terminatis binas ex adverso, extremo folio in prælongam cuspidem procurrentem, cincta. *Flores* ipsi flavi, è pluribus flocculis aggregati, quorum singuli singulis insident seminibus, nullo pappo seu lanugine vel inascente vel adjacente. Tota planta lacteo succo turget. *Folia* primò erumpentia & que ad radicem sunt, sinuata seu lacinata sunt, ad margines spinosa, spinulis mitioribus, lincis lacteis Cardui Marie dicti in modum notata, iis tamen angustiora & minora multo. *Semina* in capitulo acutè stipata, compressa, alba, brevissima.

Z 3

Prope

Læb.

Prope oppidulum S. Lupiani cundo ad Pedenatum & alibi circa Monspelium hanc speciem venumus.

Vires & Usus.

Salmanticensis (inquit Clusius) tenellam adhuc plantam & primum germinantem, cum ipsa radice etiam crudam aut etiam coctam cum carnibus edunt: ipsius lacteo succo omne lactis genus coagulant; etiamque ejus flore Crocum adulterant, ut quædam nationes Cnici flore. Hujus autem radice fides non minus libenter vescuntur quam Eryngii.

Omnino specie diversa est hæc planta à Carduo Chrysanthemo seu Eryngio luteo Monspelensi, est enim elatior, nec adeo longis crebris ramis luxuriat, flores tamen frequentiores profert; & multum fallor, hæc planta radice est annua, illa perenni. Quin & in ipso foliorum colore differentia est notabilis, cum hujus albicent magis, illius flavicent; & in foliis illis spinis utrinque acutis horridis capitula obvallantibus. D. Magnol in Botan. Monsp. conjecturam nostram confirmat, hanc plantam annuam esse, sequentem perennem affirmans: de qua etiam, utpote vivaci, intelligendum esse Clusium ait, dum tenellam adhuc plantam & primum germinantem cum ipsa radice lotam, crudam aut cum carnibus coctam edi refert, &c. Nos tamen aliter sentimus, nimirum de hac ipsa planta verba Clusii accipienda esse. Vidimus enim in oppidulo quodam Siciliæ ad radicem montis Ætnæ, octo supra Cataniam mill. Cardui hujus similis caules spinulis derafis crudos cum aceto & pipere acetiarii loco à vulgo comestos: hujus inquam, simillimæ proceriores plantæ magnitudine præcipue differente: quin & icon Clusii hujus plantæ est, non sequentis, quam Clusius Scolum Theophrasti Narbonensis titulo exhibet. Varietas illa-hujus plantæ quam proceriorem caule eduli denominavimus, Scol. Chrysanth. Africanus procerior Hort. Reg. Paris. dicitur.

2. *Carduus Siculus Chrysanthemum procerior caule eduli. An Scolymus Chrysanthemum Africanum procerior, Hort. Reg. Paris.?*

Hæc præcedente major est & procerior multo: caulibus & capitulis totaque adeo plantâ tomento seu lanugine obducta; Poribus & capitulis majoribus, foliis spinosis paucioribus, his tamen angustioribus, longioribus, robustioribus utrinque spinis armatis, obfictis quam in illo: membranula quoque spinose secundum caulum longitudinem decurrentes angustiores sunt seu humiliores multo in hac quam in illo.

Locut.

Ad radices montis Ætnæ observavit us ruficos caules hujus teneros membranulis & lanugine deratis, etiam crudos, in acetariis comelentes.

3. *Carduus Chrysanthemum Narbonensis Ger. Scolymus Chrysanthemum C. B. Scolymus Theophrasti Eryngium luteum Monspelensium Park. Spina alba J. B.*

J. B.

Radice nititur pollicari, fulvescente, lacteum succum fundente, vesca: ex qua caulis surgit bifidus & altior, multis alis concavus, hirsutus. Folia primum erumpentia, palmo longiora, præ ramis sparguntur, dodrantem mox æquantia, viridantia lacteis maculis confusis, leviter sinuata, fovea horrida, lactiflua, at que in caule & ramis sunt, ut breviora, ita rigidiora sunt magisque sensu, à quibus productæ alæ spinosæ, cauli ramisque adnatæ, tum hos, tum illum intraetabilem radium Flores inter folia reident auro fulgore comantes, ex capitulo Ponticam nucem æquiparant, spinis innoxius compacto, lac non fecus ac folia fundente. Semen compressum.

Locut.

In Italia, Sicilia & Gallia Narbonensi ad mare præsertim frequentissima est hæc Spina.

HISTORIÆ

HISTORIÆ PLANTARUM

LIBER SEXTUS.

QUI EST

De Herbis flore Composito discoide papposis, non latefcentibus: & primo

De iis quæ florem habent radiatum.

C A P. I.

De Herbis rotundifoliis, floribus folia antevergentibus, in singulis caulibus singulis, seu De Tussilagine.

USSILAGO Latinis, Græcis *Βίλας* dicitur: eodem sensu, à commodo compertissimo quod præstat anhelosis & tussi afflictiis. Nonnullis Chamæleuce dicta putatur quod folium subtus albefcat instar Populi alba. Ungula caballina à similitudine foliorum.

Notæ ejus characteristice sunt Flores folia antevergentes & brevi marcescentes, in singulis cauliculis singuli, radiati: folia subrotunda subtus incana.

A. 1. *Tussilago Ger. J. B. Park. vulgaris C. B. Common Colts-foot.*

Folia huic circumscriptione subrotunda, multis angulis prædita, Petasis familia sed minora multo, infernè subalbida, supernè virentia cum tantillo tomenti quod digitis facile potest detergi. Plures ex eadem radice, seu potius radice capite, emittit *Caulis*, palmum & non raro dodrantem altos, concavos, tomentosos, rubentes, foliis vestitos iis quæ à radice exeunt multum dissimilibus, nimirum longis, acutis, tenuibus, nullis pediculis, cauli appressis, alternatim positos, Flores sustinentes singuli singulos, luteos, foliolis numerosissimis in ambitu radiatos, foliolis plurimis quinquepartitis [cum stylo in medio] dense stipatis, luteis, medium discum componentibus. Radicibus tenuibus albis sub terra reptant & latè se propagant.

Flores cum caulibus brevi quidem marcescunt: (verum non intra diei unius duorumve spatium, ut nonnulli scribere) ex quo factum ut aliqui herbam hanc sine flore ac sine calice esse existimaverunt.

Natales circa Scaturigines aquarum & loca rigua. Folia hujus recentia temperatis proxima sunt; unde extrinsecus imposita [cum melle trita Diosc.] ulceribus calidis & inflammationibus [ut & Erysipelati] prosunt: siccata verò modicè acra & calida evadunt. Eorum fumus [per infundibulum ore exceptus ac deglutitus secundum veteres, rectius tubo inditorum & incensorum haustus, ad modum Nicotianæ] tussi, orthopnoæ, vomitibus pectoris conducit. Ad hos usus paratur Syrupus ex succo foliorum recentium: item conferva, tabellæ & elegmata. Ad eadem valent & radices siccatæ. Summi theoricæ est insignis.

Ubi sylvestris nascitur Tussilago subesse aquas credunt, & hoc habent signum Aquileges, teste Plinio lib. 26. cap. 6.

Hujus radici adnasci dicitur subalbida quædam lanugo, quæ à radicum segmentis prius expurgata, & deinde lineolis involuta, & in lixivio parum decocta, addito salis natri aliquanto, ac demum sole siccata, omnium optimus est fomes ad ignem ex filice excussum excipendum: quippe adeo ignis capax est, ut primo statim chalybis concussu accendatur. *J. B. Rod. in Theophr. hist. lib. 7. cap. 12. pag. 877.*

Tussilaginis foliorum cum flore Sulphuris & Succino in pulverem comminuto mixtorum & incensorum fumus ore haustus instar Nicotianæ phlegmā aliquando sanavit. *D. Boyl. de utilitate Philopop. nat. ad medicinam.*

D. Hillerus Med. Marchionis Brandenburgici pueros Atrophiam laborantes plurimos restituit foliis ungulæ caballinæ, quæ & concisa oleris ritu, & pulve farinacea imbuta, atque in butyro Saliæ in modum fixa comedenda diutius exhibebat *D. Sæmæ ex * Observat. Hieron. Reulnieri à Vellichio editis. * Oly. 147.*

2. *Tussilago*

2. *Tussilago Alpina* Ger. enac. *Alpina minor folio rotundo* J. B. *Alpina folio canescente* Park. *Alpina rotundifolia canescens* C. B. *Smooth mountain Colts-foot*.

J. B.

Quinque aut sex, interdum duodecim, *folia*, humi fusa, Chamæscisso vulgari non valde dissimilia, circumata ferè rotunditatis, nisi levi sinuum vestigio inæqualia essent, supernè cum saturo vires splendens, inferè tamento albo obducta, magnitudine semunciali, aut plusquam unciali, longiculis hirsutis piliculis nixa, exsiccant in initio gustu, deinde amaro. *Caulis* purpureascentem, palmatis aut cubitalis, concavus, lanuginosus, *flores* in summo gestat singularem, magnum, purpureascentem, alioqui Tussilaginis similem, in pappis fatiscentem, *semine* affixo, longo, gracili. [Elevi postea arefcit & perit cauliculus, ut reliquo anni tempore sine caule planta conspiciatur.] *Radix* villosa obvoluta, satis crassa, longis *fibris* capillata. Clusius radicem fibrolam serpere affirmat, & in latum se diffundentem multas propagines agere, tenuibus fibris se firmantes.

Locut.

Oritur (inquit Clusius) in fumis Austriæ & Sciræ jugis, & totos interdum cospicuos occupat. Nos in Alpibus Sciracis primò, postea in monte Jura, (ubi & J. Bauhinus) observavimus.

Tempus.

Sub finem Junii, ut plurimum flores, interdum verò tantum Augusto mensis, pro æris constitutione.

3. *Tussilago Alpina glabra folio Claf. Park. Alpina rotundifolia glabra* C. B. *Smooth-leaved mountain Colts-foot*.

Claf.

A priore non multum diffidet, figura enim foliorum eadem est, sapor idem, flos similiter purpureascentem, radix etiam summa tellure serpens, novàsque plantas subinde producens: *folia* duntaxat paulò ampliora nonnunquam conspiciuntur, neque adeò splendens supernà parte, neque arent candicant, sed tantummodo nonnullis villis obfita sunt.

Locut.

Invenitur in superiore collis parte post monasterium Nenberg, ad radices celsissimè jugi ejusdem nominis. Postea etiam observabam inferioribus jugis altarum Alpium, graminis locis. Claf.

C A P. II.

De Herbis rotundifoliis floribus folia antevertecentibus, in thyrsum congestis, seu

De Petasite.

Petasites à foliorum amplitudine & forma Petasum seu galerum referente dicitur. Notæ ejus diagnosticæ sunt flores folia antevertecentes, in eodem caule plures in thyrsis dispositi, nudi, brevi unà cum caulibus exarefcentes: folia subrotunda Beckii, sed majora.

- A. 1. *Petasites* Ger. *vulgaris* Park. *major & vulgaris* C. B. *vulgaris rubens rotundioris folio* Cl. *Butter-burr; Pestilent wort*.

J. B.

Caulis primò omnium erumpunt dodrantes plus minus, concavi, lanuginosi; *foliis* angustis & cuminatis vestiti, qui in thyrsum fastigiantur *florum* purpureascentium, nudorum, in pappis tandem evanescentium, quorum delapsi succedunt marcescente caule, *folia* amplissima, Tussilaginis figurâ, sed duplo triplove majora, ad pediculum falcata, rotunda ferè & in ambitu duntaxat serrata, non angulosa, ut Petasidis alba, inferè lanugine incana pubescentia, superè obscure viridula, nec penitus tomentis experta. *Radix* crassa amarefcit, & reptando se propagat.

Locut.

In humidis propè fluviorum ripas, juxta lacuum ac stagnorum margines ac vicinos aggers libenter nec raro provenit, ut rectè Dodonæus.

Tempus.

Circa Calendas Aprilis Spica cum floribus viget, sequuntur deinde folia in hyemem usque permansura, novis subinde subnascens. J. B. In calidioribus regionibus, atque etiam frigidioribus, vere blando, & temperato Martio mensis aut Februario exit.

Vires.

Insigniter amara est, sed non perinde acris. Germanico vulgo Pestilentialis radix dicitur, quia experientia comprobatum est misicè eam conducere pestilentialibus febribus. Radices cortice eas acco induit quoad viribus imbutum fuerit, exque illo cum Ruta succo & Theriaci propinam. Commendatur etiam in liphymia uterina, spiritus diffcultate, tussi, asthma. Facit & ad lues ventris lumbricos: utrimque etiam & menses ciet. Extrinsecis ad bubones & ulcera maligna prodest dicitur.

Est locus (inquit C. Hoffmannus) non procul oppido ex adverso Monasterii Gnadenbergici ultra Nigrum flumen, ubi folia excrefcunt in humanam altitudinem, ut quasi inter arbores ambules.

2. *Petasitis*

2. *Petasites albus anguloso folio* J. B. *Pet. minor* C. B. *White-flower'd Butter-burr*.

J. B.

Radices habet validam, crassitudine pollicari aut majore, longam, proserpentem, geniculatam, nonnulli ad Calami Offic. radices accedentem, cortice rubro testam, cui alius fuba lignosus, & in medio cartilagineæ matrix alba, gustu calido, aromatico, acri, subamarique, cui adnasc fibrae multæ, mediocriter crassæ & longæ, colore albo. *Caulis* proferit multos, sesquipalmares, striatos, molli lanugine incanos, crassos, concavos, in quibus *folia* eadem lanugine pubescentia, striata, oblonga, mucronata, sena septenave aut plura, alternato simi, sine pediculo, vaginæ instar caulem fovient: in summo caule *flores* ante folia multi simul congesti, albi, quorum singuli componuntur ex *filiculis* plurimis quinquepartitis, in medio fibrillâ pallidâ donatis, multis foliolis viridantibus circumdantibus. *Folia* angulosa, internè densiore lanugine quam superè recta, albioraque, ex pediculis longè, lætuginosis, albis, statim à radice exortis appenda.

Petasitis leucanthemon observavimus in declivibus montium quo transivimus cundo à Gavia op. Locut. pido ad Geniam, Aprilis florentem.

3. *Petasites minor folio Tussilaginis alter Morif. preclud. Hort. Reg. Paris.*

Petasitis folia scabra & aspera sunt; hujus autem * pronâ parte viridia, supinâ incana Tussilaginis instar: & nisi flos Petasitis proderet, vera videretur Tussilaginis species.

Hujus solum in horto Regio Parisiculi collectum & curiosè assevatum nobis ostendit D. Sloane.

* Pronam partem vocat que celum respicit, supinam que terram.

C A P. III.

De Conyza.

Conyza à *conio* dicta putatur, quod culices lentore suo capiat, & pulices necet. Verum Etymon hoc non probat Jo. Bodæus, est enim (inquit) inter *conio* & *conio* magna minus differentia. Ego, salvo meliori judicio, dictum puto *conio* & *conio*, quod pulvere fædatur, pulvisque glutine quali ac pinguedine oblitis caulibus ac foliis inhercat, quæ adeo obfolesci non raro videntur coloris. Vel *conio* nomen accepit *conio* & *conio*, quod caninum præ se ferat odorem. *Rad. à Stapel.* apud quem plura vide.

Ceterum Conyza nobis dicitur Herbe flore composito in pappos abeunte, foliis integris, odorata, hirsuta, & glutinosa.

Frutex cum foliis substratu sufficitque venenatas bestias fugat, culices abigit, ac pulices quoque *lures* necat; autore Dioscorido: quæ præcora de ejus viribus Veteres habent apud ipsos vide: Conyza enim recentioribus dicta an eadem Veterum Conyza sit incertum est.

Officinis nostris rarioris usus est. Ad proligandam scabiem unguentum ex radice ejus & foliis parant nonnulli.

1. *Conyza major* Ger. *major Montpellierensis odorata* J. B. *major verior Dioscoridis* Park. *mar. Theophr. major Dioscoridis* C. B. *Great sweet fleabane*.

J. B.

Caulis fruticat sesquicubitali & bicubitali, multiplici, lignoso, rigido, hirsuto & tactu glutinoso, [Clusio obfoleti coloris] in multos ramos brachiato. *Folia* geminatione prima inordinata, alternatim caulem amplectentia, tres uncias longitudine aquant, non totam unciam lata. [Clusio duplo quin Olmæ Alora] obiter serrata, mollia, pilosa, & glutine quodam lento viscidâ, ex viridi pallentia. *Flora* secundum extremos ramos spicam frequenter exiliunt lutei, Clusio rotundij. Senecioni ferè similes, in pappos evanescentes, *semine* parvo, cinereo. *Radix* subest crassa hirsuta, vivax, quotannis novos pluresque caules proferens. Totâ planta pinguis, glutinosa & odorata est cum quadam gravitate.

In Italia, Sicilia & Gallia Narbonensi passim provenit juxta vias & vinearum margines.

Locut.

2. *Conyza minor vera* Ger. J. B. *minor vera Pene Park. femina Theophrasti, minor Dioscoridis* C. B. *Small true fleabane*.

J. B.

Tam hæc majorem refert, ut qui illam nôrit & hanc quoque oblatam noverit, odore finit sed vegetiore. Ea minor est præcedenti, cubitum ferè alta, ut plurimum recta, quod in altera non temere videas, ramosa. *Folia* multò tenuiora, angustiora, breviora, subhirsuta, viscida, uti est & caulis. Extremi ramuli secundum longitudinem, velut in majore, *flores* sunt minores, & longè minus splendidos, numerosiores, in pappum similiter evanescentes. *Radix*, inquit Clusius, bini unum quidem quas observavi ejus generis stirpem singularem & annua.

Provenit circa Monspelum & in Italia ad mare inferum. Floret cum Majore sub Antinum, & *Le. B.* subinde semen profert. Crescit (inquit Clusius) frequentissimè in agris non procul Magritto, vii qui Toletum itur.

Conyza

Conyzam minorem illam quæ in Betica nascitur longè odoratiorem esse intelligo suprà descriptâ, licet formâ non sit dissimilis, ut ex planta sicca, quæ mihi conspecta (monstrante Guil. Boelio) conjecturam facere queo. *Clus. in Cur. post.*

- * 3. *Conyza Syria quibusdam J. B. minor Rawolfii Park. major altera C. B. Small Syrian fleabane.*

Rauv.
Plures ex eadem radice profert *Cauliculos*, circiter pedem aut paulò amplius altos, quorum nonnulli sunt succetti, postrema verò pars humi procumbit, novâque fibras agens, subinde alios cauliculos producit. Longiuscula habet Oleæ folia, pinguis, subhirsuta, satis gravis odoris, cui tamen suavitas quedam admixta est: alioqui floribus & cæteris notis Majori non valde dissimilis.

Circa Tripolim Syriæ observavit Rauwolfius, cujus descriptionem Clusius Latine vertit.

- * 4. *Conyza Pannonica lanuginosa C. B. Austriaca 3. Clusii Ger. Asteri montano hirsuto magno flore, sive Oculo Christi similis si non idem, sive Conyza 3. Clusii J. B. Hoary Austrian fleabane.*

Clus.
Pedales habet interdum caules, rectos, firmos, duros, incana lanugine testos; quibus longa interrent folia Conyzae majoris foliorum amplitudine, mollia, incana, hirsuta, dorso prominente, longiore quæ circa radicem sunt pediculis, quæ autem superiorem caulis partem amplectuntur breviterque proflus nullo: ea trita non injeundum spirant odorem, gustata amariuscula & acutiuscula deprehenduntur. Flores extremo cauli & ramulis illi inhaerentibus insident magni, Helenii florum formâ, multis foliolis luteis medium discum seu orbem pallascentem, ambientibus, nullo odore præditi. Radix longa, tenuis, nigricans, serpens, subinde ad ipsa capita unde caules produnt, multas canaliculatas fibras undique spargens, resinaceum quippiam olet, gustatâque amara & acrimia deprehenditur, vivax & perennis.

Exit sponte siccis & aridis locis, herbiferis tamen, declivibus collum ad Zimmerin, qui ad Pustianorum iter est, primo ab Urbe Vienna militari, ad Badenenses thermas, Radaun, Petronallum, atque secundum vias publicas. Floret Junio.

Johnfonus Gerardi emaculator hanc plantam *Conyza helenitidis mellita incana* eandem putat, sed errat hostro iudicio. Conyza enim illa planta est aquatica. J. Bauhinus Asteri montano hirsuto luteo magno flore, sive Oculo Christi eandem suspicatur: quocirca Asteris illius descriptionem et ejusdem Bauhini Historia mutuatim hic subiiciemus.

Genuculatim veluti incedit oblique acta radix, nigricans, crassiuscula & capitata, fibras finitimas & numerosas demittens, ex pluribus disparatis capitibus, subinde in unum coeuntibus confusis. Caulis complures ex supina radice pedales & majores surgunt, nonnunquam palmares tantum, plerumque obliqui, foliis vestiti superius raris, frequentibus verò terram proximè, tomentosis, albidis, uncinatis vel quatuor longis, femineum latus, ex principio angustio valde virolo. Flores in ramulorum extremis eminent singulares, magni, aureis in ambitu cœvantes foliis, disco concolori, foliis non tunc conjunctis, albidis, evanescentes in pappos.

Hæc C. Bauhinus Aster Atticus luteus montanus villosus magno flore dicitur. *Leb. ia. Ale. montanus hirsutus, Lugd. After luteus five Oculi Christi minor.*

Hanc invenit J. Bauhinus propè Pontem du Gard inter Nemausum & Avenionem.

- A. 5. *Conyza media Ger. media Asteris flore luteo, vel tertia Dioscoridis C. B. media Mellita flore magno luteo, humidis locis proveniens J. B. Herba dysenterica Cat. Alkord. Sic fleabane.*

Ad cubitum unum & alterum excrevit, interdum altius caule tereti, firmo & satis crasso, lanugine incana obducto, lento, folido, rubente: foliis crebris nullo ordine accrescentibus, aliis uncinatis caulem amplectentibus, angustis & oblongis, acuminatis, rugosis, albicantibus villosis, ad marginem interdum vix sinuatis. Ex alio foliorum abimo ad summum usque ramuli exeunt, quorum extremis ut & summo cauli insident flores Bupththalmi, circumat foliorum luteorum angustum lutei disci medietatem concolorem sed saturatiorem radiatim ambiente, odore nullo excellenti, semine succedente.

Radix subest caulem crassitie æquans, oblique ferè acta, paucis sed majusculis fibris donata, non subinde germina protrudens. Folia & summitates hujus plantæ digitis compressa faponem oleæ aut luteæ faponis repurgata.

Locus humidus & aquosus ubique ferè tum in Anglia tum in exteris regionibus oritur.

Descriptio est J. Bauhini à nobis acta.

Flores post nati in hac non minus quam in minore specie supra primigenios eminent, ramulis quorum fastigiis insident medio caule altius exurgentibus, ut in Gnaphalio vulgari.

Julio & Augusto mensibus floret.

- A. 6. *Conyza minor Math. minima Ger. enac. media minor species, flore vix radiato J. B. minor flore globoso C. B. Small fleabane.*

Radix plurimis fibris majusculis albescentibus constat: J. Bauhinus radicem ei attribuit unicam, sive palmarem aut sesquipalmarem, aliàs paucissimis fibris donatam, aliàs plurimis, nunc rectam, nunc caput

capreolorum ritu tortilem, lignosam, albam, inspidam. Caulis sesquipalmaris aut dodrantalis, teres, purpureus, brevi & vix conspicua lanugine hirsutus, firmus, solidus, ab imo statim ramulosus, ramulicrebris è foliorum alis exeuntibus. Folia alternatim posita, unciam aut sesquunciam lata, tres uncias longa, per margines undulata & veluti crispâ, absque pediculis immediate adnata, vel glabra, vel brevi admodum lanugine hirsuta. Flores in summis caulis & ramulis ex pluribus foliis dense stipatis aggregati, calycibus squamosis, lanuginosis, limbo, seu circulo foliorum admodum brevium, luteorum discum pariter luteum ambiente. Semina minima non papposa. Flores post nati supra primos eminent, ramulis quorum summitatibus innascuntur medio caule altius exurgentibus, ut in Gnaphalio vulgari.

Julio & Augusto floret in locis ubi per hyemem aquæ stagnant.

- * 7. *Conyza Alpina J. B. Jacobæa latifolia Pannonica altera Park. Jacobæa Alpina foliis rotundis serrata C. B. Mountain fleabane.*

J. B.
Ramis frequentibus fruticat, sesquicubitali, rigido caule. Folia alternata ferè, pediculis uncialibus & sesquuncialibus harentia, ex rotundo nonnihil oblonga, lincias crebre ternas lata, paulo longiora, modicè in acumen desinentia, profundè in ambitu serrata, subius incana lanugine pubescentia, suprà virentia. Flores ramulorum extremis crebri inherentes, lutei, Chrysanthemum similes, in pappos evanescentes.

In monte propè Wäsen, non longè à lacu Tigurino mensè Julio florentem observavit J. Bauhinus.

Genus & J. Bauhinus hanc plantam Conyzis annuerant, reliqui qui de ea scripserunt Jacobæis & revera foliis integris cum Conyzis convenit, nescio an odoratis, nec enim odoris ullius meminit Clusius aut J. Bauhinus.

- * 8. *Conyza Sicula annua lutea foliis atroviridibus, caule rubente Boconio.*

Boc.
Caulis hujus plantæ subrubens est, rotundus, pedalis, quandoque bipedalis altitudinis, in varias ac multiplices ramos diffusus, ad instar Linaræ *Belvedere* dispositos, circa quos Folia inferna longa, atro-viridia, angusta, Oleæ similia cum primum exeunt, deinde angustiora, & obnata deveniunt Kali formæ. Flores aurei & minoris Conyzae flore minus compactus, qui senescente planta abie in pappo.

Excepto colore & exilitate partium multum affinitatis habet cum Conyza minore vulgari. Annua est: palustribus locis circa Catanam urbem plurima nascitur.

- * 9. *Conyza caulis rubentibus tenuioribus, flore luteo nudo Botan. Monsp.*

Magnol.
Caulis habet cubitalis, rubentem, in varios ramulos subdivisum. Folia, cum adhuc planta semipedalis est, Conyzae majoris latitudinem habent, & Cisti ladanifera folia repræsentant, dum vero debitas acquirit magnitudinem & floret, angustissima sunt & contracta. Ramuli omnes flores profert rarios multo quam sint in superioribus, luteos, in calice rotundo & oblongo, nullis foliolis radiatim cinctos, & in pappos, evanescentes. Annua est planta, gravem habens odorem Conyzae majoris.

Septembri mensè invenit descriptionis Autor copiosè florentem in fossis humidis secus viam quæ à pago Perandit ad stagnum Volcarum, ad dextram: ubi & nos cum Monspeliensi efflens, eandem observavimus & collegimus.

- A. 10. *Conyza helenitis, mellita, incana Lobelii J. B. montana 4. seu incana C. B. helenitis mellita incana Park. incana Ger. Hoary Sweet fleabane-Mullet.*

Caulis emittit sesquipedalem, tomentosum, incanum ex radice fibrosa, Baccharis vulgaris non abimili. Folia oblonga, Digitalis foliis affinia, inferius exalbidâ seu cinericea, superius purpureo-virentia, foliorum Rhaponice instar. Flores lutei, Conyzae alterius similes, multo majores quam Senecionis, mellis virginici odore, sapore amariusculo Lobelii.

Nascitur in sylvis quibusdam Artæsiæ. *Leb.*
Hanc plantam Johnfonus Gerardi emaculator pro Conyza Austriaca III. Clusii habet; C. Bauhinus quoniam Conyzis montanis eam annuerat: Lobelii sylvium incolam facit. Ego potius cum Parkinsono Conyza palustris foliis laciniatis variemini facio: nam in aquaticis in agro Norfolciensi me ejusmodi Conyzam foliis integris vidisse memini.

- * 11. *Conyza helenitis pilosa Lobelii J. B. Alpina pilosissima C. B. Ger. helenitis pilosa Park. Hoary fleabane-Mullet.*

Proximè ad Conyzam helenitem, mellitam incanam accedit foliis, radice & floribus. In eoque nonnihil differunt, quod & caules & folia admodum aspera & pilosa sunt.

Hæc nobis incognita est. Ad eam pilosa est ut à quibusdam Alpina pilosa dicatur.

- A. 12. *Conyza*

- A. 12. *Conyza foliis laciniatis* Ger. emac. *aquatica laciniata* C. B. *helenis foliis laciniatis* Park. *Jagged Mary's Fleabane.*

Radicibus est tenuibus fibrosis: *caulibus* crassis striatis, concavis, versùs summities in plures ramulos divisis. *Folia* tam quæ à radice exeunt, quàm quæ caules cingunt profundius laciniata, aut saltem ad margines finitata. *Flores* stellati, flavi, reliquis hujus generis similes, in pappos abeunt.

Locus.

Tota planta mollis & tenera lanugine obducitur, & mel nonnulli redoleat. In palustribus & aquis nascitur. Nos eam in Insule Elenfis fossis palustribus circa *Mash* & *Chatteresse* vicos observavimus, copiosissime autem in fossis aquosis circa paludem *Pillmoise* dictam in Lancastria: & palustribus arenosis prope Aberavon in Comitatu Merionethensi Wallie.

Planta hæc Jacobæis potius quàm Conyzi annumeranda videtur ob folia laciniata, quamvis foliorum figura longi & acuminata ab eisdem satis differat.

13. *Asteris* [potius *Conyze*] altera species *Apula* an *Baccharis* Col. *Aster luteus radice odora* C. R. *Yellow Starwort with an odorate root.*

Col.

Radicem habet diuturnam, ex cespite Ellebori modo fibrosam; atque fibræ semipedales, duræ, nigra, crasso cortice, carnosæ, pullo colore, sapore & odore aromatico, nervum albicantem inter lignosum, tenuem admodum ostendunt dissectæ, aliquibus etiam tenuibus fibris intermediis albescentibus immixtis. *Folia** Alteris supradicti modo, crassis nervis multis prædita, in terram strata, lanosa, mollia, per ambitum obscure dentata, colore ex viridi pallentia, odorata. *Caulem* est foliorum umbilico emittit, semipedalem, hirsutum, angulosum, foliis vestitum alique petiolo hærentes, Dracæ vel Glasti modo, acutiore serraturæ dentatis; in summo duabus vel tribus alis divilum, in quibus capitula Asteris modo, tenuissimis barbulis ac densis radiantia, luteo umbone intus parvis flosculis constructo. Maio mense florêt, & Junio vel Julio perficitur, semine in pappos abeunt: exiguo & odorato. Illius radice odor & sapor adeo sensibilis naribus & gustui, ut nulla alia à se centrioribus descripta planta æquiparari ei possit.

Locus.

Rarior Cirinolan in sylva prope D. Rocchi ædem; frequentior in monte Majella dicta. Ob radicem odoratam hæc plantam Conyzi annumeravimus, quamvis folia & reliqua plantæ superficies an odorata sit necne non dicit Columba.

Circa Messinam in Sicilia inventimus.

- * 14. *Bantania* planta foliis Helenii J. B. An *Conyza odorata*, seu *Helenium odoratum* Sævia odorem spirans Doct. Coll. * Clus.

* Exot. lib.

A. cap. 25.

Clus.

Illius folia Helenii formam referunt [palmum longa aut majora, tres ferè uncias lata, percrenata, aliquot venis à medio nervo folium per longitudinem medium secante, inæqualiter attenuata, ut scintille & ad latera excurrentibus prædita, pronique parte incana: foliorum pediculi parvas pendices adnatas habebant veluti aures: tenelli rami & recentior nata folia alba lanugine percrebant, etiam in seccata; & degustata aliquid amaritudinis habere deprehendebantur. Clus.] *Flores* parvi, flavescentes, & in pappos abeunt; Conyza minores. Bantania comedunt.

Hanc ex India Orientali deportatam exiccata tantum vidit Clusius in chartis asservatam.

15. *Aster conyzoides* Gesneri Ger. emac. *conyzoides* Park. *luteus angustifolius* C. B. *Conyza rima* J. B. *Fleabane-like Starwort.*

J. B.

Proles sub terra agit radices, non sine fibris, in tuberosum velut bulbum tandem desinentes. *Caules* statim compluviali, dodrantales circiter emergunt hirsuti, foliis amicti frequentibus, diuturni tritumve unciarum longitudine, vix culmum latis, rigidis, nervo unico per longum donatis. Caulis superius divisis *flores* gestat Conyza majoris, luteos, in pappum evanescentes.

Locus.

Cherlerus & Nos etiam in Gallia Narbonensi plantam hic descriptam observavimus & collegimus in campestribus illis juxta montem Lupi.

Hinc plantæ nec figura, nec descriptio, (nimis quam illa brevis & ambigua) Lobelii satis exacte convenire videntur. Hinc C. Bauhinus Asterem conyzoidem Gesneri & Conyzam maritima Engd. pro diversis plantis habet, hanc *Chondrilla*, *Conyza facie*, foliis angustioribus titulo proponens illam *Asteris lutei angustifolii*. Ego tamen J. Bauhini sententiæ potius accedo, nec libenter circa non cessitanti Entia multiplico. Nescio annon rectius hæc planta inter Asteris species collocaretur, cum nullus in ea odoris meminerint auctores; & à Gesnero Aster dicatur.

At neque Conyzi annumeranda est, si eadem sit *Chondrilla* alteri Dioscoridis Rauwolfio, ut voluit Bauhini fratres, siquidem ejus radix læscit. Verum nos Parkinsoni potius sententiam amplectimur, qui has distinguit, unde & superius de *Chondrilla* illa ogimus inter Hieracia.

- * 16. *Conyza Melitenis retusis foliis* Bocconi.

Boc.

Surculis pullulatis pluribus, pediculis, rectis, ramosis, durioris pile subasperis: *Folii* pariter hirsutis, inordinatè caulem ambientibus, oblongis, indivisis, Hyssopi aut Oleæ foliis non dissimilibus

atque per extremum retusis. *Flores* huic radiati, in cacumine caulium auri luteo colore splendentes; quibus flavescentibus succedunt semina, quæ Conyzarum more in Pappos solvuntur.

Gignitur inter difficultates & acclives ascensus saxorum & cautum Melite insule sub Capucino. Locus. rum ctenobio. An odorata sit hæc herba non dicit descriptionis autor Paulus Boccone; proinde an rectè eam hic collocavimus nescimus.

- * 17. *Conyza montana* Myconi, foliis Hyssopi vulgaris villosi J. B. *Conyza montana pilosa* Park. *montana, foliis glutinosi pilosi* C. B. *Dirty mountain Fleabane* of Myconius.

Radicem est lignosâ solidâ, intrinsecus candicante, foris nigrescente, minimi digiti crassitudine, gustu aliquantulum adstringente, exsiccata non minus quàm Suberis cortex. Ex hac *Stolones* multi produnt, cretæ, villosi, solidi, dodrantales, in quibus folia tenuia, Hyssopi vulgaris, sed glutinosa Ledii modo, odore gravi & virolo, & hircinum quid olente. In summo cauliculis sunt flosculi Sonchii similes, luteoli, in pappos abeunt. Gustu subamara est cum levi acrimonia, caput tenans.

Nascitur in saxosis, præruptis & montosis locis, præsertim inter saxorum rimas, florens Augusto maximè. Si hæc Planta rectè descripta sit, flore Sonchi, ad hoc genus minimè pertinet: mihi incognita est, nec cuiquam, ut puto, Botanico præter Myconium descripta.

- * 18. *Conyza species foliis Virgæ aureæ* J. B.

J. B.

Folia per caules alternatim disposita, ferè similia Virgæ aureæ vulgaris foliis, quatuor vel quinque uncias longa, ex angusto pediculo longo dilatantur ad unciam unam, dein paulatim tendunt in acumen, eo modo quo Virga aurea, in his pilos non animadvertit J. Bauhinus. Folia in superioribus partibus breviora & angustiora sunt, ex principio lato. *Caules* rotundi, cubitales & sesquicubitales, in aliquot ramos divisi, in quorum longis partibus supremis capitula magnitudinis circiter Chamæneli lutei vulgò dicti, quæ cinguntur coronâ parvorum foliorum luteorum, ut cæteræ Conyze & Asters; qualis discus sit non recordatur. Calyx constat ex foliolis sive squamis cinereis & albis.

Collegit J. Bauhinus Spiræ in horto D. Tegnagel; vidit etiam apud Gesnerum; & reperit inter plantas siccas Val. Douro.

An odorata sit planta nescio, (quod solum nata Conyza ab Atere & Virgæ aurea differt) non dicit, unde nec nobis constât, ad quod genus propriè pertineat: verum quoniam Conyzam eam appellat, nobis quoque Conyza est.

- * 19. *Conyza montana lutea foliis oblongis* C. B. *major montana Germanica* Park. *Great mountain Fleabane* of Germany.

Thal.

Caules firmiter plures cubitales & altiores, rotundos, virides, minus glutinosos quàm Conyza majoris Diosc. dictæ, foliis cinctos crebris, nullo ordine positos, oblongis, acuminatis, colore viridi obscuro, quatuor aut quinque uncias longis, sesquiculmum latis. *Flores* lutei, quàm prædictæ Dioscorides nonnulli majores, in summis caulibus & ramulis singuli longis pediculis insidentes ut in illa, petalorum luteo-pallidorum circulo discum medium ambiente compositi, qui tandem fatiscientes in pappum abeunt.

Hujus & aliam seu speciem seu varietatem meminit Thalius, foliis longioribus, floribus minoribus.

Hanc plantam Parkinsonus in Anglia, multis locis sponte oriri tradit: verum falsus est. Nobis certè incognita est, nec ullibi vel in Anglia, vel in regionibus transmarinis observata.

C A P. VI.

De Atere.

Aster dictus est à floribus stellarum instar radiatis.

Nobis Aster censetur Herba flore composito in pappos abeunte, inodora, foliis integris & indivisis, innoxia.

Dulcè admodum est notam aliquam assignare quâ differat ab Atere Virga aurea dicta: Sive enim hinc colorem accipias, non pauci Ateres sunt flore flavo aureo; sive florum parvitatem, nonnulli ex Asteribus dictis flosculi sunt perexigui, ut v.g. Asteriscus latifolius Virginianus Cornuti; sive flores in umbellis aut capitula congestos, crebros; in Asterum numerum relatas invenies nonnullas flosculi in summis caulibus creberrimis in capitula aut umbellas conglomeratis. Est ergo Virga aurea Herbe species Asteri subordinata, floribus parvis, aureis, plurimis in summis caulibus in oymobis seu umbellis congestis.

A a

1. Aster

1. *Aster montanus luteus Salicis glabro folio* C. B. *montanus foliis Salicis* Park. Ger. *Conyza media* Monspeliensis, quibusdam *Asteris* Attici genus folio glabro rigido J. B. *Yellow Starwort* with Willow-leaves.

J. B.

Caulis est pedalis & plusquam cubitalis, striato, glabro, duro, foliis alternatim positiss, pallide viridibus, amictis, iisque duris, rigidis, nervosis, pediculis destitutis, semunciam latis aut paulo latioribus, tres uncias plus minus longis, acuminatis, leniter in ambitu crenatis. *Flores* Chrysanthemis, conspicue magnitudinis, lutei, & capitulo squarrosi. *Succedente* cum feminibus pappo lanugine. Atque hi quidem non secundum caules & ramos nascuntur, sed Asterum modo singuli singulorum furculorum extremis insident. *Radix* subest longa, fibrata.

Locus.

In collibus juxta *Castellum* & alibi in vicinia *Monspeli* oritur. Eundem observavimus in Germania juxta Rhenum flumen ex adverso *Manhemii*, & in sylvis supra *Neapolin* Italiae versus *Camaldulensem* cenobium. Florere incipit Junio.

Ab hac non separat *D. Magnol* *Conyza* mediae *Monspeliensis* affinem multifloram *J. B.* Nam in nostro inquit *Astere* flores aliquando singulares, & sepius plures, umbellae modo oriuntur: folia similiter admodum crebra sunt.

2. *Aster angustifolius* five 6, *Austriacus* 4. *Clus.* *Ast. 6. Clusii* Ger. *Aster luteus Linaria rigida* glabro folio C. B. *luteus angustifolius* Park. J. B. *Barrow-leaved yellow Starwort*.

Clus.

Pedalem altitudinem raro superat, numerosas à radice (non minus fibrosa quam quanta *Clus.* nec pauciores illa propagines agente) proferens virgas, graciles, duras, virides, quas frequenter, foliosulo ordine nascentia ambiunt folia, superiore angustiora, nigriora, duriora, *Parnice* vulgari dissimilia, minime tamen per ora serrata, amarulculo sapore, cui nonnihil acrimoniae adjuvandum fit. Summis virgis insident flores, quinto *Clusii* formâ similes, atamen minores, capite etiam foliato, five crebris foliolis imbricato: ramosa etiam circa summum sunt virgæ, sed rami matrem raris superant: *Semen* superioris simile.

Locus.

In umbrosis montium urbi *Vienne* vinorum pratis, in ipsis etiam collibus herbosis, &c. copiose crescit. Floret paulo serius superiore.

Conyza mediae *Monspeliensis* aut *Britannicæ* *Lugdunensis* congener videtur. Planta *J. Bauh.* non depicta ab hac diversâ videtur, siquidem caulibus & foliis est villosis, & floribus in singulis virgulis.

Planta *D. Wheeler* in monte *Olympo* observata, & *Itinerarii* lib. 3. pag. 219. descripta descriptioni *J. Bauhini* caulibus villosis & floribus in singulis virgis singulis respondet.

3. *Aster auricomus glaber latifolius folio non rigido* J. B.

J. B.

Non penitus omni pilo caret, verum tam brevem, tamque rarum, tam per folia, quam per caulem habet, ut vilis vix capiat: adnascuntur autem alternatim folia, caulem pinnis complexa, usque am circiter lata, tres longa, nonnihil in ambitu hincata: ex quorum uniuscujusque sinu palmas decem emicat pediculus, florem plerumque unicum, interdum binos sustinentes, aureo intenso colore contentum, magnam, *Tragopogonis* lutei æmulum, disco luteo, denso extrinsecus agmine obvallatum foliorum viridantium, levium, acuminatorum, tante longitudinis ut ipsum florem interdum superent.

Locus.

In campestribus & squalidis propè montem *Lupi* collegit *Cliererus*: At *D. Magnol* eum ibi de frustra quaerit.

4. *Aster lanuginosus folio* five 5. *Clus.* *luteus lanuginosus* Park. *Austriacus* 5. *Clusii* Ger. *luteus folio Salicis* folio C. B. 3. *Pannonicus Clusii*, *luteus folio hirsuto Salicis* J. B. *Willow-leaved Starwort*.

Clus.

Caulibus est villosis, teretibus [gracilibus, firmis, cubitalibus virentibus aut purpurascens, ab una radice multis] dodrante altioribus, per quos alternatim nascuntur folia, nullis subina pediculis, Saligna circumscriptione, venosa, pilis obita, semunciam latiora, nonnunquam angustiora, etiam unam aut duas tresve longa, leviter in acumen definita [lata sede caules amplectentia, & poro subamaro & acra]. *Flos* summo insidet cauli *Calthæ* par, luteus per ambitum foliis [longioribus, *Helenii* florem ambiens] foliis similia, angustiora tamen, flavi coloris dilutioris [mediosae latitudinis] magnæ & plurimis luteis mucosis flocculis compacto. Circa summum caulem à foliorum et ortu terna, interdum quaterni aut plures exeunt ramuli, summum ipsum caulem superantes, singuli florem primario similem sustinentes. Reticeatis floribus semen exiguum in capitulis remanet, quo natum cum pappo à vento diffunditur. *Radix* admodum fibrosa est, nigricans, deinde novas propagines & lateribus emittens & recentibus fibris sese firmans.

Locus.

Provenit plerique locis ad montium & collium radices, secundum vias agro *Vienne*nsi & caulis *Pannoniæ* sylvis. Floret Junio, semen Julio maturat. Plantam huic similem, si non eandem, observavimus in Germania ad Rhenum, inque Italia ad margines fossarum inter *Liburnum* & *Pisum* temper in aërolis.

5. *Aster tomentosus luteus, Verbasci folio* Bocconi. *Ragufinus Verbasci foliis* Zanoni.

Bocc.

Folia promit à radice multa, oblonga, indivisa, tomentosa, Stachydis aut *Verbasci* cujusdam sylvestris æmula, candidiora: Inter hinc caulis dodrantaliter rectus emergit, minoribus foliis cinctus, & ipsis molli albentemque lanugine incanescens; cujus in cæmine flores, *Asteris* formâ, radiato foliorum ambitu lutei, qui in pappos solvantur. *Radix* subest vivax, torquique planta si sub rectum hyeme revocetur, pluribus annis perennat.

D. Alexander Balam Auctori nostro communicavit, verisimile tamen est *D. Balam* à *D. Zanoni* hanc plantam habuisse: plenior omnium partium descriptionem videbis apud prædictum Zanoni in *Historia* sua Botanica.

6. *Aster montanus luteo magno flore* C. B. *Ast. mont. prægrandi Helenii flore* Ad.

Lob.

Florem unicum luculentæ magnitudinis ostentat: magnitudine serè colore & effigie *Helenii*, in caule singulari, cubitali, recto, gracili, folia ferentia fusca, magnitudine *Asteris* Italici, & admodum similia ut planè eadem putas: *Radix* fibrosa Succiis aut *Britannicæ* *Luglunensis*.

In montibus *Allobrogum* & *Gallo-provinciæ* collis, nonnulli raro inveniuntur.

Locus.

7. *Aster montanus alter folio & caule hirsutis* Ad. *Ast. Atticus luteus montanus villosus magno flore* C. B.

Proceritate & flore præcedenti non absimilis, sed caule & foliis hirsutis, longioribus, *Cynoglossi* nostri parvi paribus & similibus; *radice* verò minus fibrosa.

In monte *Caputadon* Junio mensis cum flore reperitur, tum etiam in campestribus & squalidis montis *Lupi*. *D. Magnol*.

Tempus.

Si *Lobelius* hanc & præcedentem plantam rectè descripsit cum unico flore in caule, à sequente seu *Pannonico* majore *Clusii* diversus sit oportet: quocirca an idem, an diversus sit in medio relinquo, suspicor tamen eundem esse.

8. *Aster Pannonicus major* five 3. *Austriacus* 1. *Clus.* *luteus major foliis Succisæ* C. B. *Int. maj. Austriacus* Park. *Int. foliis Succisæ* Ger. *Great yellow Austrian Starwort*.

Clus.

Ex radice nigra, obliqua, multis albicantibus fibris capillata, & lateribus propagines fundente multa initio promit folia, Scabiola, aut ut verius dicam *Succisæ* foliis similia, dilutior tamen viriditate & tenui etiam interdum lanugine prædita, gustu aliquantulum acri & amarulculo: inter que prolixa cubitalis & amplior, teres, plerumque rubescens, per quem sparsa sunt folia, jam dictis angustiora, mucronata, & nonnihil dentata: is extrema parte in aliquot ramulos divisis est, magnos sustinentes flores, ex multis quinque foliorum luteis flocculis, atque in orbiculare caput congestis constantes, quos per circumferentiam ambiunt oblonga, latiuscula, plana folia, elegantissimo colore flavo, nullo autem (aut certe perexiguo) odore prædita. Floribus succulentis semen inter villosam quandam in capitulis materiam latet, angulosum & quasi triangulare.

Passim ad *Alpium* *Austriacum* & *Striacum* radices, aprico loco, nonnunquam etiam umbroso nascitur, ubi Julio floret, Augusto ejus semen maturum est.

Locus & Tempus.

Considerandum proponit *J. Bauhinus*, an *Britannica* *Gesneri* & *Lugdunensis* tradatur à *Clusio* nomine *Asteris* tertii, *Austriaci* primi? quam ille *Britannica* *Conyzoidis* titulo describit. Verum descriptionem non in omnibus conveniunt: Siquidem *Britannica* caulis incanus & villosus describitur, folia densa, canique lanugine subius pubescentia. Unde *Britannicum* *Gesneri* & *Asterem* *Pannonicum* majorem five 3. *Clusii* diversâ plantam esse opinatur.

Ad hanc *Gesneri* & *Lugdunensis* *Britannicam*, h. e. *Britannicam* suam *conyzoidem* refert *J. Bauhinus* *Asterem* montanum luteum marem *Tab.* & dubitanter etiam *Asterem* montanum prægrandi flore *Helenii* *Ad. Lob.* cui & *Clusius* ipse *Pannonicum* suum tertium majorem eundem suspicatur: unde sequetur *C. Bauhinus* in *Pinnac* ex una specie plantæ tres scisse; nimirum ex *Astere* *Pannonico* majore *Clusii*, *Conyze* affinem; *Asterem* montanum luteo magno flore; & *Asterem* luteum montanum foliis *Succisæ*: Verum (ut diximus) *Britannicam* *Gesneri* & *Asterem* *Pann.* 3. *Clusii* rectè separat.

Hoc genus *Asteris* nos quoque in montosis non semel observavimus in Germania & Gallia.

Locus.

9. *Britannicum conyzoidem*, quibusdam *Asterem* *Pannonicum* *Clusio* dictum *J. Bauhinus* sic describit:

Radix nititur obliqua, repente, fibrosa, acri cum aliqua aromaticitate: caule cubitali, incano, villosi, in alas aliquot circa summum ducto: folia maximis quidem sesquipalmum longa, duas uncias latis aut amplioribus, reliquis palmum circiter longis aut brevioribus, semunciam latis, aristisque longis, densis, canique lanugine subius pubescentibus, sapore amaro præditis, citra ullam adflectionem flore *Helenii*, sed minore multo, luteo disco in pappos volante.

- * 10. *Santolina flore amplo* Alpin. exot.

Alpin.

Planta conspectu tenera, inollis, ac delicata, tota candida in montanis insulae Cretae nascitur, arbores figura, foliis parvis, oblongis, multis finit stipatis, circum ambientibus ramulos, & spissitudine occultantibus, candidis, Abrotani femine adprimè similibus, non tamen per oras serratis. Hac planta ab una radice longa, crassa, tenera caulem rectum, rotundum, digiti crassitie, album emittit: ex quo virgæ exeunt rectæ, graciles, complures, in cacumine in furculos duos vel tres divise, habentes flores Santolinæ, sed quadruplo majores, ad Calendulæ vulgaris magnitudinem atque aureum colorem maxime accedentes: quibus succedunt semina minuta, oblonga, Senecio proxima.

Planta est inodora, levi amarore linguam inficiens. De genere hujus plantæ, & an rectè huc referatur nobis non constat. Nihil habet Alpium de odore, nihil de pappo.

- A. 11. *Aster maritimus flavus Crithmum chrysanthemum dictum*. Crithmum chrysanthemum Park. Ger. maritimum flore Asters Attici C. B. maritimum tertium Matthioli, flore luteo Buplebium J. B. Golden-flowered Samprite.

J. B.

Suffrutex est maritimus, statim ab ipsa radice multos emittens stolonos, cubito altiores, rectos, robustos, teretes, rubentes, per quos folia densissima, uncia longiora, angustissima, crassa, tereta, glabra, extremo incisâ, acri, saluginoso, aromaticoque sapore prædita. Stolonum scapi in folios ramulosos finduntur, quorum singulis insidet flos majusculus, luteus, in pappo evanescent. Variis in locis maritimis circa Angliam observavi, v. in rupibus ad Llandwyn in insula Angliæ, in palude quadam propè Huxit-Castle ex adverso insule Vectis copiosissimam.

Asteris species est non Crithmi: unde Aster maritimus luteus Crithmum chrysanthemum vulgè dicitur, non ineptè incisâ possit.

- * 12. *Jacobæa Crithmi lateri foliis* Morif. præclud.

Morif.

Planta est bipedalis, foliis angustis, crassis, oblongis, viridibus Crithmi chrysanthemi similis. Rerum fert luteum Jacobææ, stellatum, cujus petala lata, lutea discum luteum ex plurimis foliolis ac etè stipatis constatum cingunt. Flos abit in pappos.

13. *Aster Atticus Italorum flore purpureo* Park. Italorum Ger. Atticus ceruleus vulgaris C. B. L. purpureo & albo flore J. B. Purple Italian Starwort.

J. B.

Caulis habet cubitales & sesquicubitales, tenues, teretes, duos, hirsutos, subrubentes, foliis atos oblongos, acuminate, asperis circa fastigium in furculos dividuntur, quibus flores insident amari radiati Bellidis majoris positi, sed colore violaceo [Dod. ceruleo-purpureo] aut albo, disco ne dio fulvo, in pappos faciente. Radix tenuis, transversa jacet, à qua multa demittuntur fibrae sapore amaro, nonnihil aromatico & calcificante, quidam aiunt nonnihil Caryophylli respicere. Semen parvum, sublongum, luteo non multum dissimile.

Nascitur in cultis & asperis collibus & convalibus, in Italia, Sicilia, & Gallia Narbonensi passim obviis.

Duplex habetur latifolius & angustifolius. Sic qui maturius floret minus altè assurgit, quam qui serius.

14. *Aster Alpinus flore purpurascens. An Asteri montano purpureo similis* J. B?

Radix ei satis crassa, obliqua, intus nonnihil lutea, sapore acrisculo, fibris aliquot donata. Folia ad radicem plura, longa, angusta, figurè fere Polimonii petrei Gesneri, saturo viore spendentia, ad latera nonnihil pilosa, ac neque dentata, neque serrata. Caulis semipedales aut dodrantales, surrecti, foliis velti alternatim positis his quæ ad radicem similibus, ramosi, singulis ramis florem sustinentibus Bellidis minoris, nisi quod limbus seu corona foliorum radiatorum in margine, minoribus brevioribusque barbulis confect, colore purpurascens præditis: interiores autem foliis, qui fundum floris component, inter viderem quasi & luteum colorem ambigunt.

In ascensu montium maximo Carthusianorum cenobio adjacentium Juli decimo septimo florentem invenit.

15. *Aster purpureus montanus* J. B. Alpinus ceruleo magno flore Park. montanus, ceruleum magno flore, foliis oblongis C. B. Aster 7. Clusii Ger. Great blue mountain Starwort.

J. B.

Radix huic satis crassa, longa, nigricans, fibrata, in plura dividitur capita, ac se propagat: Ex quo singulis emergit caulis unus, palmatis, rarius dodrantalis, interdum cubitales, hirsutus, paucis foliis vestitus, in summo florem gestans majorem quam vulgæ.

tera similem, foliis cœruleis, purpurascive luteum veluti oculum stellatim ambientibus: quem in pappis appendum semen sequitur. Folia circa radicem multa, pilosa, unciam unam, duas aut tres longa, semunciam lata, per extremum rotunda. Autore Camerario, interdum globuli tumentes, villosi, propè radicem adnascuntur folioli, estque omnino minor vulgari Astore.

In lumnis jugis montis Jure, item in montibus maximis Carthusianorum cenobio imminetibus Locut. invenimus. Oritur herbosis Auftriacarum Alpium jugis, inquit Clusius. Floret Julio.

C. Baulhus Alterum Atticum minorem Cam. ab Astore purpureo montano diversum facit, quam rectè ipse vidit: ego J. Baulhini sententiam amplector, qui huc eum refert.

- * 16. *Aster hirsutus Auftriacus ceruleus magno flore* C. B. Prod. Park. Blue Austrian Starwort with a great flower.

C. B.

Caulis est rotundo, hirsute aspero, pedali in unum alterumve ramulum brachiato; foliis latis, subrotundis, per marginem nonnihil exasperatis, & in apicem rigidiores desinentibus, rigidis, crassis, hirsute levi exasperatis & scabris cincto: cujus summo flos magnus insidet, ejusque orbem pallidum folia multa, tenuia, oblonga, pallide cœrulea ambiunt, qui maturus similiter in pappum abit.

Hic licet in Austria circa Crensam reperitur cum Astore mont. cerul. magno flore, confundi non debet C. B.

Huic affinem Cantabrigiæ in hortulo nostro aluimus sub titulo Asters Hispanici Londino missam, qui radice aræ vivaci, foliis lanuginosis; floribus amplis, pallide cœruleis: fortè Aster Pyrenæus præcox flore majore cœruleo Hort. Parisiensis.

17. *Aster Tripolii flore* C. B. minor angustifolius Park. Atticus Monspelienis purpureus, angustifolius foliis J. B. Narrow-leaved purple Starwort.

J. B.

Cognatus est Asteri Attico Fuchii, caulibus rectis, cubitalibus, teretibus, hirsutis; per quos folia crebra, glabra, nervosa, Linariæ foliis magnitudine & formâ respondentia: Flores in frequentibus pediculis, alius palmatis, alius uncialibus, umbellam mentuntur, Asteris Fuchiani similes, paulò tamen minores, violaceis in ambitu foliis, disco luteo, qui in pappo resolvuntur.

In prato juxta molendinum Caspi novi, inque sylva Valena & alibi propè Monspelium invenimus, Locut. Augusto etiam & Septembri mensis florentem. Aster minor Narbonenium Tripolii flore, Linariæ folio medio-purpureo Lobelio in Adv. dicitur. Flos Septembri mensis suavem Croci odorem spirat. Botan. Monsp.

18. *Aster ceruleus serotinus frutescens*, Tradescanti. Late-flowering blue Starwort.

Radix ei alba, furculosa, fibris multis donata, ad latera propagines emittens, huc illuc sub terra vagantes, & virgas subinde emittentes, ut planta brevi spatio longè lateque se diffundat. Caulis exerit bicubitales, teretes, rectos, rigidos, glabros, medullâ farctos, crassitie propemodum minimi digiti, foliis crebris, nullo ordine positos cinctos, superiora versus valde ramulosi, ut ex uniuicujusque folii sinu ramulus exeat, & planta arbutulæ speciem reddat. Supremos caules & ramulos occupant flores multi, Bellidis minoris magnitudine & ferè formâ, sed colore diverso; medium quippe umbonem ex viridi flavum ambiunt numerosa petala angusta, oblonga, pallide cœrulea, uni interdu vel altera crenâ in extremo incisâ. Folia Salignorum amula, inferiora digitum lata, tres quatuorve digitos longa, acuminata, per margines interdum obiter dentata, alia aequalia, lata basi absque pediculis cauli adnata: superiora sensim breviora & angustiora. Floribus marcescentibus succedunt semina pappo innascente alata, parva & brevia.

Septembri aut Octobri mensis floret. E Virginia in Angliam primus intulit Jo. Tradescanti, Locut. nunc nihil frequentius est in hortis, est enim admodum vivax nec ullum ferè solum respuit.

Duos præterea hujus species exhibet Morifonius in Præclud. Bot. Ex sunt

1. Aster serotinus angustifolius Canadensis flore cœruleo. Foliorum angustia à descripto differt, & flore minore.

2. Aster præcox flore cœruleo majore. Hujus caulis humilior, flos major, media autem æstate floret.

19. *Asteris latifolius Antiochialis* Cornuti. Virginicus latifolius præcox purpurante flore parvo, Park. The earlier broad-leaved purplish Virginian Starwort.

Cornut.

Radix huic crebris compacta filamentis: caules lignosi, teretes, graciles, subrubri, bicubitales; folia in ambitu serrata, longis pediculis innixa (velut Pyri) ad basin lata & subrotunda, in mucrone sensim gracilescunt: coloris quidem supra luteo-virentis, inferna autem parte velut Cyclamini. Caulium cacumini luxurians adeo florum insidet copia, ut complurimus contextum foliosul scilicet fertum potius quam genuinum plantæ florem dixerit. Singuli flores duplo minore stellâ fulgent quam vulgaris Aster Atticus (eamque ob causam Asteriscum potius quam Asterem appellavimus) medium cineracei coloris umbonem habent [pallide lutei potius] circa quem foliola velut radii dilutissime purpurascunt, succedente semine pappo. Caulibus marcescentibus radices perennant.

Sub finem Augusti & interdum serius pro anni temperamento floret. Planta est Canadensis.

- A. 20. *Aster maritimus purpureus Tripolium dictus: Tripolium majus & minus J. B. vulgare majus & vulgare minus Ger. majus sive vulgare & minus Park. majus ceruleum & minus C. B. Sea Starwort.*

J. B.

Cubitale & sesquicubitale altitudinem assequitur, radice fibrosa. Folia ad Limonii majoris folia accedunt, strictiora, longitudine fere paria, nervis rectis Plantagineis donata, glabra, crassa, pingua, colore cerulescente interdum, per caulem & ramulos nullo ordine crescentia. Caulis fastigium ramulorum flores gerit, furculorum extremis harentes, purpureos cerulesque, [umbonem medium luteum cingente foliorum purpureorum limbo seu corona] qui in pappos evanescunt.

Tripolium majus & minus, cum non aliter quam magnitudine differant, non separo: Tripolium flore nudo circa Brittolium observavi copiose.

Scatent hac plantâ (ut verè Lobelius) Narbonica & Anglica litora & fluminum crepidines, quas reffluxus & maris æstus inundant. Minorem speciem in palustribus maritimis non longè Mompello observavimus.

Hæc etiam planta Asteris species est, nobis *Aster maritimus ceruleus*, Tripolium vulgè dictum.

21. *Aster Virginicus angustifolius serotinus parvo albente flore Park. The narrow-leaved late flowering Virginian Starwort.*

Multis fruticatis *stolonibus*, quam præcedentis elatioribus, gracilibus, rigidis, foliis ad nodos vestitis singularibus, abique pediculis adnatis. E foliorum alis, à medio caule sursum, exeunt ramuli prælongi, & ipsi non raro in secundarios ramulos divisi, ad singulos nodos foliis pariter singulis obiti, verum minoribus & crebrioribus quam in imo caule. Flosculi in summis ramulis & furculis perexigui, stellati, circulo petalorum albescentium medium discum purpurascensem cingente radiati, in pappos evanescentes. Radix fibris plurimis, longis, albescentibus constat, in multis annos vivax, & plurimum se propagans, caulibus quotannis marcescentibus.

Multò serius floret quam superior, interdum, non ante finem Octobris aut Novembris initium; tempestate calidiorè maturius. Locus natalis idem qui præcedenti.

22. *Aster ramifolius annuus Canadensis Morif. Bellis ramifolia umbellifera Cornuti: ramifolia major umbellifera Americana Park. Annual white flowered Starwort of Canada.*

Corn.

Sesquipetalis herba est, radice minutissimis contexta fibris: foliis longiusculis, pinguibus, apertè obtuse virentibus, crenatis ambitu albidè laciniatis. Caulem habet pariter scabrum, pullulum, ubi omni ex parte ramulis, quibus apice numerosa florum copia crescit, Bellidis minoris effigie, densioribus tamen barbulis medium luteo-virens orbiculum concinnè stipantibus. Barbule namque rubescunt, ut nostratis, sed exaristato semper candore sunt insignes. Singuli flores longiusculi sustentantur pediculis, qui licet ab eadem cauliculi parte prodeant, diversè sunt & inæqualis semper longitudinis. Flo Junio, Julio & Augusto viger, ambobus postea marcescit, medius orbes in semine formatur, [quod pappo adiacente alatum est] Caulis tandem & plantæ pars omnis arefcit; nec nisi femine vegetat, quod à satù duodecimo fere die germinat.

Gustata linguam acriter pungit, cumque amaritudine insicet non ingrata, nescio quid enim aromaticum præ se fert, cujus odoris halitus cerebrum ferit, e quo putant crebra spurcione subinde per os exire.

C A P. V.

De Astore Conyza dicto.

Pantas hæc Conyza accenseri solitas ob odoris defectum Asteribus potius subjungimus, quamvis saporem obtineant ærem & aromaticum. Siquis ob hanc rationem non sollicitandus aut loco movendus putet, fiat ut ille suo judicio, nec enim ego hæc de re cum quo quam valde contenderim, præsertim cum flores in hoc genere vix sint radiati, ac præsertim Asteris seu Stelle nomen eis minus apte conveniat.

- A. 1. *Conyza cerulea aeris C. B. Ger. emac. odorata cerulea Park. Senecio sive Erigeron rufus, alius Conyza cerulea J. B. White flower'd Sweet Fleabane.*

J. B.

Conyza hæc subinde magnitudine, felicius aut infelicius solum nactus, variat, aliis sesquipalmaris, aliis plusquam dodrantalis: radicebus fibrosis, albicantibus, gustu nonnihil aromaticis: ex quibus caules surgunt, multi, tenues, striati, imbricatos, hirsuti, ramoli, medullâ alba pienti: Folia integra, nec ulquam dissecta, crenatave, lanuginosa, intorta, interiora quidem uncias fere dista longa, semunciam lata; superiora ut breviora, ita angustiora, utraque fere apice & aromaticata. Capitula quàm in Senecione vulgari longe crassiora, canaliculata, tomentosa, nonnihil rubescentia.

Lib. V. De Herbis flore composito non lactescentibus, &c.

Florum foliola dilutiorè purpura tincta sunt, medium obtinente pappo tomento exalbido in luteum vergente.

In sterilibus & siccioribus pascuis, præsertim arenosis, frequens oritur.

Locus.

- * 2. *Conyza cerulea Alpina major Park. C. B. Great, blue Mountain Fleabane.*

C. B.

Ex radice lignosa rufescente caulem crassum, pilis asperum, palmarem, mox in ternos ramulos, (& horum aliquos in pediculos) divisum protrudit: circa quem folia pauca, hirsuta & aspera, crassa, uncias tres quatuorve longa, uncia angustiora, nervis aliquot distincta. Singulis pediculis florem unica, ceruleus, Conyza ceruleæ vulgari similis, & similiter in pappum evanescens infidet.

In monte S. Bernhadi provenit.

Locus.

Si planta hæc à Conyza cerulea acri vulgari specie differat, cur non certiores distinctionis notas attulit C. Bauhinus?

- * 3. *Conyza cerulea Alpina minor C. B. Park. Small blue Mountain Fleabane.*

C. B.

Plantula est semipalmaris, aliquando minor, levius, rarius nonnihil pilosa; radice nigricante, fibrosa; cauliculo rotundo, tenui, unicam florem ceruleum, illius quidem flori formâ similem, sed triplo minore, multis apicibus donatum, & in pappum abeuntem sustinente. Foliola habet ad radicem plura, angusta, triuncialia, pediculis donata, pallidè virentia, at que caulem basi sua cingunt breviora sunt.

In monte Gothardo reperitur.

Locus.

4. *Conyza Canadensis annua, aeris, alba, Linaria foliis Bocconi. Con. alba, aeris, annua, Morif. An Eupatorium cannabinum Americanum angustifolium Park?*

Boc.

Conyza hæc præsertim in caulem assurgat foliorum humi jacentium orbem & quasi stellæ radiantis speciem exhibet: Folia huic primò nascenti sinuata & hirta, atque versis extremum retusa; quæ tandem in caulibus adultis Linariæ sunt æmula. Caulis pedalis & bipedalis interdum, Flores parvi, albo-virides, fere innumeri, atque in pyramidis modum dispositi, qui senescente planta verius autumnum in unum versum flectuntur, tandemque in pappos & Senecionum more solvantur. Sapore aeris est. Arida planta si digitis teratur non insuavi Mali Aurantii odore placet.

Ex Creta vel Canada vel aliunde allatam negant nonnulli, repugnante seniorum Parisiensium fide, quæ tandem in prima ætate ignota fuit. Quod nuppiam non oritur, & quasi de industria lata, hoc copie seminis pappescentis debetur, quod facile vento huc illic impellitur.

Hanc plantam esse existimo quam Parkinsonus sub Eupatorii cannabini angustifolii Americani titulo proponit & describit: qui folia ad margines interdum dentata esse ait, alias æqualia.

C A P. VI.

De Astore Jacobæa dicto.

Cum plantæ sequentes, Jacobæa aut Seneciones dici solite, folio sint integro, neque nos certam aliquam notam novimus quæ Jacobæa ab Astore differat, præter foliorum divisionem, ad Asterem potius quam ad Jacobæam eas referendas duximus.

1. *Jacobæa Senecioni affinis. Senecio folio non laciniato J. B. C. B. folio non laciniato Myconi Park. Groundsell with an undivided leaf.*

J. B.

Herba est cubitali altitudine, radicebus tenuibus, candidis, lignosis, dulcibus: caule aliquantisper piloso, rotundo, cavo, Medullâ lanuginosâ fæcto; in quo folia sunt exigua, pilosa, in ambitu serrata, crassa, aliquantulum vividè, internè rubescentia, quæ quandoque colore vinolo manus inficiunt. In caulis summis flores sunt lutei, in pappos protinus abeuntes. Sapor totius plantæ aqueus est, ut vulgaris Senecionis.

Nascitur in quercetis, locis non admodum siccis, sed humidis, interdum & in pratis. Nos in fabulosis inter oppidum Rat & Norimbergam celebrem Germaniæ urbem observavimus: eundem etiam Messanæ Siciliæ, in ascensu montium prope urbem. Calix floris Senecionis calicem exactè refert, verum circulum seu coronam foliorum in margine ad modum Chrysanthemi obtinet. Plantula teneta est, radice fibrosa, foliis Bellidis majoris.

Locus.

- * 2. *Jacobaea Pannonica folio non laciniato* J. B. *angustifolia* Pann. non laciniata Park. *mont. la. nigra* angustif. non laciniata C. B. *angustifolia* Ger. *Mountain Hagwort* with an undivided leaf.

Clus.

Terna quaterna aut plura habet *folia*, latiuscula, in ambitu leviter dentata: *caulem* cubitalem plerumque angulosum, gracilem, per quem inordinata sparsa sunt *folia*, infimis paulo minor, atque supremo angustiora, lata basi ipsam amplectentia. In summo caule quaterni aut quinque tanquam in umbella nascuntur *flores*; *Jacobaeae* vulgaris floribus non multum abimiles, antequam expleantur ex atro-rubescens, sed ubi aperti sunt auri fulgore splendentes, quos in ambitu spicant quidem na aut plura foliola, per extremum incisâ, superne phœnicea, subius verò quodammodo rubescentia. *folia* flores maturi in pappum abeunt, cui involutum est *semen* nigricans, oblongiusculum, vulgus *Jacobaeae* femini non dispar. *Radix* non valde magna, nigricans, tenuibus fibrâ candidioribus ornata, sub Autumnum nova denuo folia latiora ad veteris caulis sedem singulis annis producit. Totâ planta mollicula, & quadam lanugine obita conspicitur: amari autem est saporis.

Locus & Tempus.

Nascitur apud *Nemetibuzar*, aliisque Pannoniae & Austriae montosis, & caedus sylvis. *Flores* Junii initio, & sub ejusdem extremum finem semen maturum est.

- * 3. *Jacobaea rotundifolia incana* C. B. prod. Park. *Round-leaved hoary Hagwort.*

C. B.

Radice est crassiuscula, transversa, rufescente, in fibras oblongas abeunte: *caule* pedali, incano, *foliis* subrotundis, crassius, superne virgatis, inferne incanis, uncias duas absque pediculis longas, sesquunciam latis, in ambitu dentatis, at in caule paucis & angustissimis. *Flores*, qui *Scorzonerae* flori similis summo cauli insidet, satis magnus & luteus. Toti plantae lanugo quadam aspera est. Si hac planta rectè describitur *flore Scorzonerae* simili, hoc est, naturâ pleno, vel ad alius genus pertinet, vel est in hoc genere singularis & anomala.

- A. 4. *Jacobaea montana non laciniata nostras.* *Mountain-Hagwort with an undivided leaf.*

Radice est crassiuscula, transversa, fibras albas plurimas, & ipsâ satis crassas emittente. *Folia* ad radicem humi sparsa in orbem plura, sesquunciam longa, unciam plus minus lata, per ambitum leviter dentata, superne cum juniora sunt viridia, brevi tamen in lutum languescunt, & tandem exsiccantur. In horum medio fere centro exurgit *caulis* semipedalis aut humilior, purpureus, striatus, *foliis* parvis, angustis, acutis, absque pediculis, basi sua adherentibus, vestitus; in fastigio tres quatuorve *flores* velut in umbella gestans, *Jacobaeae* æmulos, è calyce striato, tum medio disco, tum barbulis ambientibus flavis; quibus in pappum abeuntibus *semina* parva *Jacobaeae* nati- ture sententia vento distillant. Tum caulis, tum foliola cum ambientia aranosa quadam lanugine obducuntur. *Folia* masticata initio nullo insigni sapore linguam afficiunt, paulo post nonnulli acris sentiuntur.

Locus.

In montosis sterilibus cretaceis praesertim, ut collibus *Gogmagog* dictis, & planitie *Novi Men oppidi*, & collulis contumelatis *Barloviae* in Agro Cantabrigienli aut Essexienli, oritur.

- * 5. *Jacobaea affinis planta tuberosa Capitis bone Spei* Breynii.

Breyn.

Radice est tuberosa, fusca, in orbicularem latitudinem effusa, Cyclaminis facie; *foliis* multis Cyclaminis etiam haud valde abimilibus, ex saturâ & dilutiore amenâ viriditate eleganter variegatis; inter quae *cauliculi* teretes, concavi, paucis foliolis septi, bini, terni plurive dodrantalis longitudinis exurgunt. *Florem* unicum, aureum, *Jacobaeae* latifoliae Pannonicae 3. *Clus.* similem, in pappum abeuntem, sustinentes.

Hæc (inquit Breynius) in ramulo secco & figurâ summo studio coloribus expressâ, quæ in *Berwingtoniano* horto floruit, notare potui.

- * 6. *Jacobaea Æthiopica Lavendule folio* Breynii.

Breyn.

Virgæ ex radice quas fundit, rotundæ sunt, striatæ & incanæ, magnitudine *Millofolii* sylvestris; per quas *folia* viridi-incana, uncias duas longa, culnum lata, nervo per medium decurrente crassius similia *foliis* Lavendule. Virgarum fastigia in furculos quosdam, & hi in pediculis, duos, tres, quatuor, plurive minutissimis donatis foliolis abeunt, quorum singuli *florem* è calyculo toruloso & rudibus canaliculato *Jacobaeae* gestant minorem, radiatis, aureis, per extremum incisâ *foliis* unum neminem coloris ex multis apicellis five tubulis constantem coronantibus: qui in pappulum ut dem *semen*, oblongiusculum, *Jacobaeae* vulgaris non dispar, abit.

Locus.

Gaudet locis herbosis Promontorii *bone Spei*.

- * 7. *Jacobaea*

- * 7. *Jacobaea Æthiopica Laricis folio* Breynii.

Breyn.

Hæc lignosus & parvus est frutex, *Ericæ* similis; ramos ferens multos, dilute virides, rotundos ac striatos, inferius, ubi nudi, tuberculis densis, five foliorum vestigiis delapsorum, punctulis velut, inæqualiter utrinque & in medio positis, instar *Euonymi* alterius *Clusii* infignes; cæterum ab initio ad summum numeroso ac denso agmine *foliis* uncialibus & dimidio minoribus, angustissimis, læte viridibus *Pinaltra* tertii *Hispanici* pumili *Clusii*, vel *Laricis* accedentibus, ac mollioribus, ita circumdati spicant, ut ipsos ramos penitus occultent.

Florem in ramulorum cymis plerumque solitarium producit aurei coloris, stellatum, *Jacobaeae* haud multum abimilem, minus autem foliosum, calyce longiore, maturitate in pappum evanescentem, & *semen* nigrum *Jacobaeae* longius relinquentem.

In ericetis ad Promontorium *Bone Spei*.

Locus.

- * 8. *Jacobaea spicata Moumotapensis* Breynii.

Breyn.

Hæc caule longiore quam prædictæ adolefcit, rotundo, striato, in ramos diducto satis longos; quos hinc inde *folia* sepiunt subrotunda, crassa & serrata, *Euphrasie* *foliis* quodammodo accedentia, in micromen verò acutiora desinentia. *Flores* scantiles per ramulorum longitudinem serie quadam succedentes gerit, velut in spicam congestos, flavos, radiatos, disco melino, *Jacobaeae* vulgaris minores, calyculo quoque longiore & angustiore, ex numerosioribus squamulis viridibus, sinuatis albam lanuginosam habentibus imbricatum compacto. Horum florum apicelli in pappos resoluti, una cum *semine*, *Jacobaeae* paulo exiliore volant. Totâ planta hirsute quasi subaspera, & albi lanugine obita conspicitur.

Datur & altera hujus speciei, cujus caules itidem striati sunt, at minus lanuginosi, *Folij*que paucioribus septi, ac *floribus* rarioribus, furculo longiusculo sepe solitariis insidentibus onusti.

Idem in locis cum prioribus reperitur.

Locus.

C A P. VII.

De Helenio sive Enula campana.

Helenium *Æthiopis* quod è lachrymis Helenæ natum dicitur, & ideo in Helena insula laudatissimum esse perhibetur.

Cæterum Helenium partium omnium, radicis, foliorum, florum magnitudine à reliquis integris-*foliis* flore discoide papposis distinguitur.

Helenium Ger. *vulgare* C. B. *Helenium sive Enula campana* Park. J. B. *Elecampane*.

Folia multa à radice exserit longa, lata, in terram reclinata, utraq; extremitate acuta, ad eam mollia, superne pallide viridia, subius incana, per ambitum crenata, brevibus pediculis hærentia: è quorum centro *caules* exurgunt nunc unus, nunc plures, recti, canaliculati, villosi, sub- rubentes, ad trium & quatuor usque cubitorum proceritatem, aliquot alis concavi, quibus *folia* aliquot nullis intercurrentibus pediculis adnascuntur, *Verbasci* latioris. *Flores* odorati sed obscurè *Buphthalmi* effigie, sed multis numeris majores, aureo fulgore comantes, quibus squarrosus subest latus capitulum, semen continens gracile & oblongum, pappo coronatum. *Radix* notandè crassitie, foris fusca, intus alba, sapore aromatico, acrimoniâ cum nonnullo amarore mixta, odore etiam, præsertim cum exsiccata fuerit, suavi & grato, cum nulla præterea plantæ pars odorata sit.

In pratris & pascuis, præsertim humidioribus, occurrit, sed rariùs. *Flores* Junio ac Julio vident. *Locus.*

Radix, cujus præcipue in medicina utilis est, insigniter amara est, hinc calida & exsiccans. *Vires.*

Recens Saccharo condita ad modum Zingiberis, vel exsiccata & in pulverem redacta Saccharo vel melle mixta, ut fiat elegma, vel cum Saccharo in tabellis redacta, si in ore continetur, & continuè saliva soluta una cum ipsa in asperam desertur arteriam, plurimum prodest adversus respirandi difficultatem, orthopneam, asthma, veteremque tussim.

In Tuli inveterata Decoctum radicis Enulæ cum Uvis Corinthiacis abundè commendat Dolæus l. 1. c. 9. s. 16. D. Saane. Ventriculo insuper commoda est à cœna sumpta ad coctionem promovendam. Hinc Platerus, referente C. Hofmano, eam vocare solebat *aroma Germanicum*, & valde laudabat præ Zingibere & aliis Indicis. Hoc etiam tempore, quod mirum alicui videatur, album faciliorem reddere dicitur.

Commendatur præterea, ut peculiare præservativum pestis tempore manè sumpta. Utile etiam est ad remorantes urinas & menses cientes seu decoctum ejus secundum Dioscoriden, seu exsiccatæ farina cum Saccharo mixta.

Vinum Gallicum album in quo radices in frusta concisæ per triduum macerate fuerint manè jejunio ventriculo sumptum ad dimidii sextarii mensuram Chlorosin Virginum ministris expugnat & sanat.

Decoctum

Decoctum radicis à Parkinsono & aliis intro sumptum ad spasmodum, contusiones & dolorem ischiadicum commendatur; vel exteriè applicatum.

Radicem vino decoctam, aut recentium succus vino infusus & potus lumbicos & tinea ventris euecat & expellit.

Vinum quod ex Helenii radicibus passim in Germania paratur, frequenter in potu sumptum mirifice visum acuit. *J. B.*

Enula campana in aqua communi destillata salem volatilem exhibet salis C. C. emulum cum odore, tum virtute. Vide *le Feur*.

Ad pestem præservativum: & Rad. Enula campanæ bene à fibris mundat. q. v. Decoque in aqua quousque mollescat, ut per fœtorem transire possit, de qua accipe part. 1. mellis depurati p. ij. & coque lento igne ad humiditatis consumptionem. Dosis 3i.

CAP. VIII.

De Doronico.

Doronicum vocabulum factum est ex Arabico *Doronigi* vel *Durungi*, quorum illud Serapionis est *Simplex*. c. 325. hoc Avicenna 212. c. 210. Horum verba si asseram nihil agam: tam enim non conveniunt cum Doronico quam non convenit album cum nigro. *C. Hofman.*

Doronici nota characteristicae sunt flores aurei speciosi, sparsi, in summis caulis & ramulis in longos pediculos excurrentibus singulares: Semina in plerisque parva nigricantia; folia indurata & subrotunda; radices tuberosae aut crassae, qualitate venenata & deleteria prædictæ.

Huc etiam ob florum similitudinem in figura & sicut refero nonnullas quas foliis sunt oblongis, radicibus fibrosis, nec quod sciam deleteris.

Possent fortasse ceteros hujus generis notæ à feminum figura aliisque accidentibus sumi. Verum quoniam nobis paucas admodum Doronici species videre contigit, nec multa quod sciam ut hortis à nostratibus coluntur, ea observare & inter se conferre nondum licuit, necdum licet.

1. *Doronicum vulgare* Park. latifolium Clus. majus Officinarum Ger. emac. Dor. radice Scorpi. C. B. latifolium Clus. Common or broad-leaved Acopards hanc.

Dod.

Folius exit pluribus, subrotundis, latis, dilute virentibus, mollibus, tenuique lanugine pubescentibus, Hædere cupisdam & unus Cyclamini foliorum formâ, sed amplioribus, ad Cucumeris magis accedentibus, hujus tamen & minoribus & mollioribus. *Caules* dodrante altior, & ipse lanugine haud carens, striatus, quasi multangulus, alioque rotundus, qui in paucos divisus ramulos, ipsi lae fligis fere promit, Chrysanthemum emulos, & medio videlicet disco & orbiculato ambitu luteos, qui in tenues & candidos pappos resolvuntur, quibus subsunt exigua, nigricantia *semina*. *Radix* haud magna, candida dum recentes sunt, geniculis veluti articulata, non rectè descendunt, sed per obliquum Graminis modo serpunt; & subinde exuberantes novella protrudunt germina (ita scilicet multiplicante stirpe) densius etiam ab ipsis tuberosis partibus aliquot decursum concoloribus b. bis. Relectum radicula examinatos Scorpiones: nam anterior & tuberosior cauliculis proxima caputculum cum pedibus, posterior articulatam videtur exprimere candam.

In montibus prope Geneva copiose provenit.

2. *Doronicum Cyclamini folio, nigra radice Campoclaresis* Col. Black-rooted Acopards hanc. with Schwebend leaves.

Col.

Differt hæc ab aliis vulgatis *radice*, quæ nigrescente & fusco cortice exterius testâ est, intus verò alba, odorata, capressi ligni densi modo, sapore dulci & aromatico, cerebrum petente: in faciem rimas excellentium montium in valle Campoclaresium longioribus fibris crassioribus & albicantibus minimè nodosis fæ infusata: ipsa verò radix obliquam, geniculatâ & in globulos intumescens, oblique repat in summa tellure, ut etiam nuda reperitur. *Folius* differt etiam, quæ non cucumeris modo ut vulgarij mollis, & hirsute incana obtusa, sed Cyclamino proximiora, carnosiora, vulgarioribus & duriora, majoribus dentibus circumfœrata, leviora minusque pilosa, viridiora colore: nitidiora, venulis quibuldam densis areticularis, ut cutis, depicta, magisque circa peristolam lunato sinu conjuncta. *Caudæ* pedalis & semipedalis invenimus, striata, cavo, tribus aut quatuor alis foliora absque petiolo alternatim hærentium intercepto. *Folia* ab radice plura quatuor & singulis germinibus, quæ plura orit. *Florum* in summo habet unicum ex calice soloso virente, quatuor unciarum diametro, quamplurimum barbatus, si in nem luteis, Ateri emulum, medium continens unbonem foliulis exiguus compactum, qui Maio mense emicat. Tota planta major est vulgata Cucumeris rotundifolio Doronico, & pulchrior aspectu reliquis aliis oritur in monte Martio locis Boreilibus.

Dubitat C. Bauhinus, an hæc planta sit Doronico radice [Scorpi] Brachiata Lob. cum tamen nempe figura neque descriptio Lobeliana ei apte conveniant. Fieri tamen potest ut eadem fuerit: nam Lobelius partem in plantis describendis habuit, memorie nimium fidens; & figuræ etiam ipsa non raro minus exacte sunt nec plantis per omnia respondent.

No

Non coræ plantam hanc *F. Columie* descriptam Cantabrigie in hortulo nostro aliquot annos a-lumini.

Doronici humilis Sciriaci Clusii descriptio ab hoc non multum abluat, ut eandem plantam suspicer.

De Doronici radice hoc cum primis controversum est, sitne venenata: Quantum comperi (inquit Calp. Hofmannus in *De Medicam. Officin.* lib. 2. cap. 4.) qui primus illum accusavit Maranta fuit, 1. *Meth.* 11. Ejus opinionis fuisse Akrotyandum quoque Gesnerus scribit 1. *de Aconit.* Matthiolus ab initio quidem acriter se opposuit, sed demum consentit, partim Corsiui motus auctoritate, partim experimento caniculae quam quatuor drachmas radices strangulavit. Huc iterum se opposuit Gesnerus 1. c. & Lobelius in Adv. qui etiam more suo in Matthiolo acriter invenitur: nec refert, inquit, quod caniculis perniciosum sit, cum non pauci reperiuntur aliis animalibus noxia & lethifera quæ homini non modo innocua sed & salutaria sunt: Nam & experimento cor-tum habemus Alos saluberrima interficul vulpes, & ex Plutarcho easdem enectas Amygdalis amaris discimus, &c. Fruatur ille suo judicio; ego cerè malleum suffragari Matthiolo quam in humano corpore experiri quod canibus aliisve Quadrupedibus perniciosum comperi. Nec refert quod sine periculo utitur Electuario de gemmis, &c. Nam & venenit ut Opio, &c. exigua dosi innoxia, ino cum commodo uti possumus, & in El. dicto Doronico aliis salutaribus mixtum corrigitur. Gesnerus autem deplorandum experimento vim lethiferam radices Doronici in semetipso comprobavit, siquidem verum sit, quod Costeus scribit in *Elect. de Aromat. Mesue*, illius est hujus radices obfusci. Quod ut credam (inquit Hofmannus) ipsi facit. Ut enim manifestò redargueret Matthiolum (sic loquitur 2. *Epist.* 20 & 22.) se 3ii rad. hujus fuisse, & per octo quidem horas bene habuisse: verum is elapsis ventrem ac stomachum inflari sensit, & circa os ventriculi imbecillitatem quandam, & corpus totum infirmum, ita ferè ut aliàs semel ac iterum ex nimio frigida potu perceperat. Quæ Symptomata cum biduo durarent, & non viderentur sponte cessare ingressum fuisse aquæ calidæ solum & curatum fuisse.

In Itinerario D. Georgii Wheeler inventio speciem Doronici, quam Græci circa Athenas *Scorpi*o *corta* vocant, ob radicem scilicet Scorpii similem, squamoso corpore, in medio intumescen-tem, caudâ acutâ, fibris pedes imitantibus utrinque productis, in terra reptantem, & subinde in tubera Scorpionum amula intumescen-tem, ut velut catena Scorpionum se mutuo insequuntur videatur. Folia Chelidonii minoris aut Tusilaginis foliorum minorum amula. Florem non vidit.

In Hymetti montis fastigio Athenis non longè hanc plantam invenit Autor, quam eandem *Locu.* puta præcedenti à Columna descriptæ; cerè à nobis Cantabrigie culcit ipsissima est.

3. *Doronicum radice dulci* C. B. Dor. folio subrotundo, serrato J. B. Dor. brachiata radice Park. D. radice repente Ger. Creeping Acopards hanc.

Clus.

Caules habet aliquando cubitalem, rotundum, striatum, viridem, intus concavum; capitulum in summo caule magnum, ex multis foliulis luteis concavis & quinque crenis divisus congestum, quod ab aliis longiusculis & in extremo crenatis foliis fulgore auri splendens ambitur, non inodo-rum. *Semen* exiguum, nigricans, cum suo pappo facile evanescens. *Folia* circa radicem longo pediculo inherenta, orbiculata ferè sunt, sensim tamen à pediculo in latitudinem se explicant, ut ambitu dentata & serrata; quæ verò caulem ambiunt longiora, & ab ipsa statim pediculi sede in latum expansa, omnia saporis acris & amari. *Radix* ex viriditate candicans, minimum digitum crassa, geniculata & quasi squammata, internodiisque distincta, sed nodis sursum tendentibus, non inferne, ex inferiore geniculorum parte longas agens fibras, albas, satis crassas, & propagines in la-teribus, gusta ferè succi à Glycyrrhizæ radice expressi & densati.

Invenitur in *Escher, Durenstein* & quibusdam aliis Austriacarum Sciriacarumque Alpium jugis in *Locus* & *Tempus*. inter taxa. Floret Julii initio, aut etiam serius, in hortos verò translatus, ubi non diu permanet Maio plerumque.

Hoc unâ cum Doronico maximo venatores pastoresque montani, qui Rupicaprarum radicem ap-*Vire.* pellant, adversus verigines non minus commendant quam Auriculæ urti flavo flore radicem, viri-busque firmandis apprime utilem esse ferunt. Huic simile est si non idem

4. *Doronicum brachiata radice* Ger. radice Scorpi brachiata C. B.

Lob.

Hæc species Dodonæo paulo major est Doronico primo seu vulgari, saturatius virens, procerior, radice pluribus corticis squammulis, nitentibus, candidis, marmoreis transversim cinctâ, cui alit utrinque apæ una est, Squilla marina, Cancellive aut Scorpi forcipulis non absimilis, dulcicula gu-*Locu.* stulosa. *Folia* majora paulo & rotundiora.

Umbrosis hæc montibus oblectatur.

Hanc Parkinsonus præcedenti eandem facit, nec immeritò meo judicio; ac proinde folia in Lo-belione nimis rectè picta sunt æqualia quæ crenis.

5. *Doronicum Stiriacum flore amplo* Ger. emac. humile Stiriacum Clusii Park. latifol. flore magno C. B. folio lato, flore magno J. B. Stiriac Acopards hanc with a large flower.

Clus.

Humilis plerumque est jam dicto, & capite floris majore, foliis à pediculo statim penè orbicula-*Locu.* tis, ut Cyclamino, alioque superiori non dissimilibus. Radicem item nodi & propagines, neque in hoc,

ut neque in præcedente, deorsum tendunt (nodi autem in hoc minis apparentes) aut andrum instar longe à matre se spargunt, sed quasi matri contigue sursum tendunt, & extra terram folia promittentes, fibris in tellure se firmant, nequis sine fibris ut utrinque anstas existimetur.

Nascitur in Veytzalben supra Neuberg in Stiria, & eodem quo præcedens genus tempore floret. Idem videtur Doronico Cyclaminis folia, nigra radice Campoclaresni Col. superius descripto.

- * 6. *Doronicon Germanicum* Park. *Plantaginis folio alterum* C. B. *Germanicum* folio semper ex adverso nascentibus, villosis J. B. *Calendula Alpina* Ger. *Germanicæ Leopardæ* bane.

Claf.

Terna aut quaterna summa tellure fundit folia, Plantaginis latifoliae fere aequalia, longiora tamen, & ad Digitalis luteum seu pallidum florem ferentis similitudinem magis accedentia, nervis distincta, mollia, viridia, superne nonnihil villosa, inferne candidiora & leviora, bina semper ex adverso nascentia, gustu nonnihil amaro & acri. Caudem habet fere cubitalem, nudum, rotundum, hirsutum, ex quo magnus emergit plura, multis foliis luteis in quatuor foliola divisus constans; cum obeni ambunt quindecim aut plura, foliis latifoliae familia, latiuscula, & per extremum crenata, coloris flavi elegantis. Semen floribus succedens, ut in Doronici generibus, in pappi exanthesi. Radix minimi digiti crassitudinem pene aequat, nodis quibusdam informibus distincta, mulieque fibris donata, lateribus propagines fundens & singulis annis nova germina proferens.

In omnibus fere pratis sublimioribus ad Alpium radices, tum in ipsis Alpibus Austriæ suis prore nit: item in caeduis sylvis ad Mœnum amnem.

- * 7. *Doronicon Vli. Pannonicum* Clusii: *Alpina Matthioli*, sive *Plantago montana* J. B. *Waltheriæ Leopardæ* bane with *Plantain leaves*.

Claf.

Superiori (inquit Clusius) non valde dissimilis, plura tamen secundum radicem habebat expansa folia, minus nervata & angustiora, angustiora etiam quæ caulem ambiabant, perinde tamen ut illa ex adverso nascentia, quæ cum suo caule nonnihil hirsuta erant: ejus suprema pars in plures ramulos dividebatur, sustinentes hirsutos calices, unde emergebant similes fere flores, coloris tamen aurei elegantissimi, duplici interdum foliorum medio orbem ambiuntium, & quodammodo per extremum hirsutiorum serie constantes. Radix gracilior est superiore, non paucioribus tamen adnatis fibris donata quam illa. Maio etiam floret.

Copiosè nascentem inveniebat Clusius vicinis Nemethwywar III. Balthasari de Bathyn ad ceduarum sylvarum declivibus.

Hanc plantam C. Bauhinus cùmque secuti Gerardi emaculator & Parkinsonus præcedenti eadem faciunt. Clusius tamen, qui utramque novit, distinguit, & post eum J. Bauhinus, apud quæ plenam & accuratam omnium ejus partium descriptionem vide. Notæ autem præcipue quibus ea differt, præter memoratas à Clusio, sunt, radices sapor acris, aromaticus & ingratus, cujus tamen in superioris descriptione nulla mentio: semen longum, striatum, hirsutum, compressum, acre, odoratum à Doronici feminibus multum differens. Nos, ut qui non necessariam specierum multiplicationem quantum possumus cavemus, in C. Bauhini sententiam proniores sumus.

Planta Arctica reperta est à frequenti experientia unica & optima panacea lapforum. Eph. Germ. Ann. 9. & 10.

- * 8. *Doronicon maximum* Ger. *maximum Austriacum* Park. *max. foliis caulem amplexantibus* C. B. *max. foliis Hystocyami Peruviani modo caulem amplexantibus* J. B. *The greater St. Brian Wolfshane*.

Claf.

Genus hoc Doronici omnium maximum bicubitalem interdum aut amplius habet caulem, minimi digiti perunque crassitudine, striatum, hirsutum, summo cacumine in aliquot alas divinum: folia circa radicem orbiculata, longo pediculo inhaerentia, rugosa & nonnihil hirsuta, quæ vero nullo ordine digesta caulem ambiunt, anaphora sunt, mucronata, leviter dentata, pediculo nullo, sed instar foliorum Tabaci majoris latifolia, caulem latiore basi amplexantia, viridia, hirsuta. Flores extremis alarum ramulis insident, magni, vixentes aut tricesim oblongis foliis & orbem foliorum ambiuntibus constans, lutei coloris, odoris expertes. Semen ut aliorum Doronici generum striatum, virentis tamen coloris, quod cum suo pappo aure leni statu defluit, initium ab exteriori ambitu faciens, ut in reliquis Doronici generibus. Radix ex viridi candicans nodosa, squis lule similis est, sed ubi propagines aucta est, crassior fit, & ex multis velut corporibus in unum confatur & caulefcit.

Secundum rivos & montibus labentes, locis umbrosis in descensu jugi Wechsell primum observatur (inquit Clusius) postea longe majori copia declivibus, sylvis tamen locis Estcheri & Herrenbach Augusti flores proferens: tandem in montanis sylvis ultra Dravum Pannonia interapini Maiore rens. Hortis libenter afflicte: in quibus Maio flores dat, semen Junio maturum.

- * 9. *Doronicon minus* Park. *minus Officinarium* Ger. *Plantaginis folio* C. B. *folio fere Plantaginis oblongo* J. B. *Plantain-leaved Leopardæ* bane.

Lab.

Hujus caules erant teneri, pusilli: folia mollicella, oblonga, uti Plantaginis, nonnihil ex viridi flavescentia, conspicue hirsuta Pilosella modo, vel Cucumeris agrestis, sed attractius levia, ambitu rotundo, sed nonnihil laciniato & superne angusto, Cucumeri agrestis quam Cyclaminis similior, terna vel quaterna: pediculis innatis radices exiguae, tereti, orbiculata, sed inferne in angustum longum adducellam experimenti, pluculis donata fibris: color candidus, sapor dulcis, amaricatus, & lentorem multum pauxilla conjunctum astrictioni præfert. Sesquipedalem altus caulis, floribus in summo donatur luteolis aut pallidis, radiatis Bupththalmi aut medicæ Consolide.

Hanc speciem Burdegale vicinis locis delatam habuit Clusius.

10. *Doronicon Austriacum angustifolium* Ger. Park. *longifolium, hirsutæ asperum* C. B. *Doronici species ex horto Ferrarienti, folio longo hirsuto* J. B. *Long-leaved hairy Leopardæ* bane.

Claf.

Caulis est brevis, pedali duntaxat, molli, hirsuto, striato. Folia illi rara, parva, crassa, longiuscula, superius parte admodum viridia, & quodammodo splendens, omnino tamen villosa, prona autem levia, distincte virentia: at quæ caulem ambiunt angustiora sunt, omnia poro peracris saporis. Summo caule unicam plerumque fert florem, Tertio Lobeliano [vulgaris nostris] similem, sed magis arcuatum, quo evanescente succedat exiguum semen nigricans, lanugine & pappo coronatum, quod levi aura excutitur, & venti arbitrio fertur. Radix parva, geniculata, & internodiis distincta, nigricans, crassioribus candicantibus aliquot fibris donata, gustu aromatico.

Hoc genus Doronici Clusius observavit in Sneberg, deinde in Snealben & Neuberg, nusquam Locut vero majori copia quam in summo Estcheri jugo, inter saxa, tenui, nigraque terrâ leviter tecta. Floret Julio, nonniamquam etiam Augusto, quo mensis semen subinde maturitatem consequitur.

11. *Doronicon Helveticum incanum* C. B. Park. *Hoary Helvetic Leopardæ* bane.

C. B. prod.

Ex radice geniculata & quasi squamata, caulis emergit pedalis, rotundus, incanus; cui flos magnus luteus, foliis aureis, longiusculis, non crenatis, dictum cingebat, qui tandem in pappum abie cum semine aliorum simili. Folia est crassa, ad radicem aliquibus subrotundis, aliis ex rotunditate oblongis, dentatis & serratis, parte inferiore unâ cum pediculis ob incanum lanuginem mollibus, superne vero pallide virentibus & nervo albicante: quæ vero caulem ambiunt longa sunt, angusta & acuminata, acris & amari saporis.

In Alpibus Helveticis reperitur.

An Doronicon folio longo f. B? cujus folia longa, parum lata (unciam circiter) & in ambitu serrata, aliâ Doronico vulgari simili.

- * 12. *Doronicon Helveticum humile, crassius foliis* C. B. Park. *Now thick-leaved Helvetic Leopardæ* bane.

C. B. prod.

Planta palmaris est, foliis crassis & densis, superne atrovirentibus, inferne pallidis, nonnihil hirsuta, primis quidem ex rotunditate oblongis, per ambitum crenatis, pediculi basi caulem ambiuntibus, subquincibus vero uncias sex longis, sesquiquinciam latis, quorum superiora pediculis carent. Caulis est brevis, hirsuto, in ramulos biunciales diviso, quorum singuli florem luteum modice magnitudinis sustinent.

Julio mense in Valesianorum jugis floret.

13. *Tussilago Alpina folio longo* J. B. *Alpina folio oblongo* C. B. Park. *relictis Doronici affinis longifolia. Long-leaved, Waltheriæ Leopardæ* bane.

f. B.

Helleborei fibras imitatur quodammodo hujus plantæ radix nigricans, transversa, fibrosa, sapore (ut mihi videtur) nonnihil aromatico, folia crassa, quædam palmo longiora, parte inferiore hirsuta, per margines serrata, multo breviora latioraque adolecenti quam adultæ plantæ. Caudes interdum cubitales, summum cacumen ornat flos magnus, Doronici vel Calthæ aut Plantaginis Alpinae (a qua tamen differt) aliquando duo, tandem in pappum abeunt.

In montis Jura verticibus altissimis Thuri & Dole dictis invenimus: J. Bauhinus in præalto monte Brantho & Albulâ in Rhætia florentem Julio.

- * 14. *Virga aurea magno flore* C. B. *Consolida aurea nemorum* Park. *Consolida aurea nemorum* L. *monii folio*, non *Alisma montanum* J. B.

Tab.

Folius est nigre Betæ aut potius Limonii, atrius virentibus, carnosus, aliquantulum hirsutus, crassus, nervosus, Doriae similis, amplexus pedales. Dromici *cauliculus* binos aut ternos: *floribus* caducis Dromici aut Calendule, & concoloribus fore, scitè pectinatis confertis & commixtis foliis antiquam pandantur eleganti spectaculo, radice multis filamentis Albidis sparsa in cespitem sumum, Bellidis modo; sapore medix *Consolidæ* tantillum acrimoniae prodentis, aut Herbe *Doris*, cuius etiam vires & quandam aromaticitatem emulatur.

In Aureliæ Gallicæ sylvis densissimis oritur. Hæc descriptio habet multa, [non omnia] quæ conveniunt Tussilaginis Alpine longifoliae, superius proximè descriptæ.

C A P. IX.

De *Virga aurea*.

Virga aurea à forma & floribus colore dicta, Asteris genus videtur, floribus parvis aureis, plurimis in summis caulibus in thyrsos aut corymbos, umbellatim congestis.

1. *Virga aurea* Ger. *aurea vulgaris* Park. *aurea vulgaris latifolia* J. B. *aurea angustifolia minus serrata* C. B. *Common Golden-rod*.

J. B.

Geniculatum hujus incedit *radix*, oblique per terram acta, fusca, frequentes demittens fibras, albicantes, sapore aromatico. *Caulis* recti & rigidi, duos aut tres circiter cubitos alti, striati, subfusi, medulla fungosi farcti. *Folia* tum à radice, tum in caule, & hæc quidem alternatim, longi pediculis appensa, interdum nullis aut perquam brevibus donata, quorum quæ ima sunt, palmum ferè late existunt, duos circiter longa [in nostris regionibus cum longitudinem & latitudinem non assequuntur] superiora minora, atrovirentia, utraque hirsuta & per ambitum serrata. *Flora* tum in summo caule, tum in pediculis peculiaribus ex foliorum alis exortis frequentes insident Doriae cate floribus limbes, lutei, in pappos evanescentes.

In ericetis ac montosis sylvis & salubus frequentis oritur. Augusto mensis floret.

Variat foliis (ut rectè C. B.) quæ sæpe sine crenis, aliquando saltem minus conspicuis serrata sunt. Vulneraria est & celeberrimis inter-siccis & extrinsecus adhibita, ipsi etiam Solidaginis Saracenæ præferenda. In vulneribus internis (inquit C. Hofmannus) prodest subductione ichorum per urina. Quod enim notantur summi viri pleraque omnes potiones vulnerarie sunt diuretica: Itè pugilis lente in poti ordinario Valerianum fumere, quæ inter diuretica familiam ducit: in externis juce exsiccatione & absterione, quibus qualitatibus valde excellit.

Lithoniptica diureticaque est non è postremis omnium consensu: in calculo primam experientiam habuit Villanovanus, qui in pulvere usurpavit: & celebrat in hoc afflicto Barclæus *Argem. & Encl. com.* Dof. 3ij. in vino albo calido quoque mane sumpta.

Insigni vi absterioria dotata esse ait Hofmannus. Hinc tante ipsius laudes in viscerum obstructionsibus, ad hydropem jam inclinantibus, ut du in secretis fuerit habita in decocto. Ad fluxum omnes alvi & uteri sistendos, necnon hemorrhagias internas commendatur, quæ adstrictivum potius quam absteriorum esse arguunt; nisi fortè exsiccatori vi hæc præstet, quam omnes tribuunt.

2. *Virga aurea Mexicana* C. B. *aurea Limonii folio*, paniculâ uno versu dispositâ, Mexicana Hort. Parisi. Mexican. *Golden rod, with Sea-lavender leaves*.

C. B. app.

Ex una radice caules plures, nonnihil tamen reclinati assurgunt; circa quos folia palmaria, sesquipedalia lata crustulicula splendens, in summitate tamen multo breviora. Ex foliorum alis rami prodeunt, quibus flores saturate lutei, firmi spectantes, & unam tantum canis partem occupant, insident.

Hanc Londino acceptam Cantabrigie in orto alumnus sub titulo *Virgæ aureæ Limonii folio*. Hinc eadem nobis videtur *Virga aurea Americana* Park. cuius tamen descriptionem subiungemus, ut Lector de ea ipse iudicium ferat. Caulum nonnihil pilosum, folia leviter dentata et adscibit, quæ notæ an huic conveniant necne dubito. Quod si diversa sit mihi incognitam fateor.

3. *Virga aurea Americana* Park. *Golden rod of America*.

Park.

Hujus folia antequam excolefcat, folia præcedentis [Virgæ aureæ serratis foliis] magnitudine æquant, angusta, oblonga, in medio latiora, utraque extremitate acuta, circum oras obiter dentata, colore viridi obscuro. *Caulis* nonnihil pilosus, pedali & interdum sesquipedali ferè altitudine, flos-
tu

Lib. VI. De *Herbis flore composito non lactescentibus*, &c.

hæc ab uno tantum latere, seu uno versu dispositis, aliarum hujus generis similibus onusti. Semen succedit pappus. *Radix* in terra restat caulibus hyeme marcescentibus.

4. *Virga aurea Canadensis*, hirsuta, paniculâ minus speciosâ Hort. Parisi. *Golden rod of Canada, with hairy leaves*. V. *aurea serratis foliis hirsutis* Hort. Blaf. auct.

Hanc Virgæ aureæ Canadensis nomine Londino missam in hortulo nostro Cantabrigiæ aliquot annos aluimus.

5. *Virga aurea foliis angustis, levibus non serratis* Hort. Joncq. *Narrow-leaved Golden rod with smooth and not indented leaves*.

Hanc quoque Londino accepimus sub titulo Virgæ aureæ Arnoldi Villanovani; est tamen puto planta Canadensis.

- * 6. *Virga aurea latifolia serrata* C. B. *aurea serratis foliis* Park. *aurea Arnoldi Villanovani* Ger. *aurea, sive Solidago Saracenica latifolia serrata* J. B. *Broad-leaved, indented Golden rod, or Confound*.

J. B.

Triplô latiora huic sunt quam * jam dictæ folia, longiora, ceteroquæ similia, perinde ut caules * Virgæ aureæ ramique: at verò flores lutei pappi, non secundum ramulos spicati, sed summis extremisque um-
bellam quodammodo effigiantes harent.

J. Bauhinus hanc reperit in monte Rosberg propè *Masumster*, florentem Octobri: C. Bauhinus Locus. in Basilensi monte *Manchenstem*.

7. *Solidago Saracenica* Dod. Lob. *Saracenica vera, Salicis folio* Park. *Virga aurea angustifolia serrata* C. B. *aurea angustif. serrata, sive Solidago Saracenica* J. B. *Saracens Confound*.

J. B.

Bicubitalis est hæc & tricubitalis, caulibus striatis, glabris: ex quibus alternatim folia nascuntur palmum & sesquipedalium longa, unclam unam aut duas lata, similia ferè foliis Salicis auriculatæ, Doriae instar per ambitum crenata, sed tenuiora, glabra, non hirsuta ut in vulgaris, sapore quodam aromatico prædita, calidiusculo. Flores non secundum caulem ut in Virgæ aureæ vulgaris, sed in extremitatibus, ut in Doria, ut umbellam quodammodo mentiantur, lutei, foliis singulis teris vel quateris constantes, stoculis confertis in pappos resolvendis medium obtinentibus.

In foliis propè Argentoratum in Germania, inque lumnis jugis montis Juræ collegimus; J. Bauhinus in monte Rosberg propè *Masumster*. Floret Septembri atque etiam Octobri. *Consolida* sive *Solidago* à conjungendis vulnerum labris Vires. Turcis & Saracenis dicta est. *Lugd.* Ad eadem valet ad quæ Virgæ aureæ, cuius etiam species censetur.

- * 8. *Solidago maxima Americana* Cornuti.

Corn.

Caulis multiplici, rotundo, glabro, leviterque purpurascens in tantam proceritatem attollitur quantum cubita tria aut quatuor implere solent. Circa quemque folia subpunguit, & sine ordine hinc inde disponuntur: formam habent singula Saponariæ aut Plantaginis aquaticæ, minus tamen densa sunt, nam adverso sole intuenti nullo vel foraminulis pertusa apparent, quod fibrarum crispitudo facit, nec magis inde scabra sunt ad tactum; attentæ siquidem membranae planities asperitatis illas velut levore quodam perpolit & exæquat, quod fit ut splendide admodum vireant. Flos adeo siccioris apud nos est, ut sæpius hyeme præoccupatus velut foetus in ipso utero ante partum elidatur: si verò aut æstas plurimum deflagravit, aut intemptivè calores autumnu incescunt, paniculam promit verius quam florem, luteam, nec nisi tubulis & flamentis per floccos prodeuntem, ac non longè post maturitatem in pappos abeuntem. *Radix* numerosa fibrarum copia contextur. Inest plantæ sapor jucundus, odoratilisque citra acrimoniam calefaciens, nec parum habens attractionis.

Peculiaris in hujus plantæ partibus vivacitas observatur, &c. vide.

9. *Herba Doria Lobelii* Ger. H. D. *vulgaris* Park. *Alisma Matthioli sive Doria* J. B. *Virga aurea major vel Doria* C. B. *Doria's Roundwort*.

J. B.

Oblique fertur *radix*, crassitudine digitali, alba, multas longas ab inferiore parte fibras demittens, concava ubi in caulem excrevit, sapore aromatico & amaro. *Caulis* trium aut quatuor cubitorum est altitudine, cui alternatim sine pediculo folia adnascuntur, Lepidii foliis accedentia, non nervosa, ut sunt Plantaginis aquaticæ, quibus etiam sunt longiora, acuta, crenata, pinguia. Folia ima & priora habent aliquid simile cum Plantagine aquaticæ, non tamen sunt ita lata, nec nervos secundum longitudinem obtinent, cum pediculis sunt cubitali; sapore Angelicæ aromatico fere remissiore, amaro. Caulis fastigium in aliquot dividitur furculos, qui flores sustinent Jacobææ luteos, sed minus foliosos, in pappos abeunt. Radice est vivaci & perpetua.

Montepeli ad Ladi amnis ripas sponte & copiose oritur. Floret Julio & Augusto; Semen matur. Locus in Septembri.

10. *Herba Doria minor Americana* Park. *Doria's Woodwort of America.* *Herba Doriae* Lora Ger. emac.

Park.

Doriae vulgari perfoliatis est fed minor, foliis per lyremem etiam virentibus, crassis, oblongis, angustis, duplo quam illius minoribus, & brevioribus pallidius virentibus, alias figurâ funilibus. *Caulis* complures ad dimidiam illius altitudinem non affurgunt, teretes & plerumque doxyfium nutantes, foliorum & florum multitudine prægravati ut recti stare nequeant. *Florum* capsula squamulosa quæ præcedentis majora, uti sunt & flores ipsi, magisque expansi, multis angustis foliolis oblongis & medio foliolorum agmine compositi, in pappum abeunt. *Radix* plurimis fibris nigricantibus confut in terra latè se diffundentibus, unde planta immerfium fe propagat, & plantas vicinas cneat. Accuratam hujus defcriptionem videbis apud Gorardum emaculatam.

- A. 11. *Virgæ aureæ fivæ Solidaginis angustifoliæ affinis, Lingua avis Dalechampii* J. B. *Conjæ palustris* Park. *palustris serratifolia* C. B. *Spargelia flica* Banc. & *Wirda* tongue.

J. B.

Duorum aut trium est cubitorum, *caule* striato, cavo, per quem ex longis intervallis alternata *folia*, Solidaginis Saracenicæ non multum abfimilia, fine pediculis adnata, palmum aut felequial mum longa, femunciam aut unciam lata, in ambitu ferrata, in acutum mucronem declinientia, & fubtus veluti tomento obfita [fuperne obfcurius virentia] Supremus caulis in furculos crebros ducitur, atque hii rursus in pediculis, in quibus flores lutei Solidaginis Saracenicæ.

Folia (quantum memini) in plantis nobis vilis uncia latiora erant, unde in Defcriptione Bauhiana mendum fubfite Typographicum fupior, & pro femunciam fcleniam legendum.

Lect.

In foliis paluftribus & earum aggeribus, in infula Elienfi obfervavimus, fed rariis: In tranfinariis propè Nantium oppidum ad ftagni latus, cundo à Geneva ad Luglunum.

C A P. X.

De *Stachade citrina* feu *Helichryfo*.

Stechas (Arabici intellige) ab infulis ejufdem nominis, ubi copiofe nascitur, cognomen accepit, teffe Diofcorido l. 2. cap. 32. & Plin. l. 28. c. 18. non tamen in iis duntaxat infulis nascitur, ut fcribit Plinius, fed alibi etiam multis in locis.

Herbam quæ *Stechas* citrina hodie vulgo dicitur, veterum *Helichryfon* esse Botanici penitus exiftimant. Variè autem fcribitur hæc vox, nimirum vel *Helichryfis* vel *Helichryfus*, vel *Helichryf* & vel *Helichryfus*. *Helichryfus* Plinio probari videtur, cum fcribat, *florem ad Solis repercufum aureæ lucis in modum dependere*. Quid autem paludi cum auro, inquit C. Hofmannus.

Aliis *Chryfome* Veterum putatur, quæ à comantibus auri fulgore corymbis (ut Plinius loquitur) nomen accepit.

Notæ ejus characterifticæ funt flores foliis marginalibus aridioribus & exiccis, quæque colos gratiam diu retinent ficcata, cineti; folia oblonga, angufta, canefcentia, aut etiam tomentofa & mema.

Huc autem ob notas communes plantas nonnullas Gnaphalia dici folitas refero, quarum color floris difcrepent, ut Gnaphalium Americanum, Gnaphalium montanum, &c.

1. *Chryfome Ethiopica Plantaginis folio* Breynii.

Hæc ex *radice* nigra & fibrofa *caulem* fert lignofum, firmum, plus fermen quam pedalem, fepius alios cauleulos producentem, vel minime, vel parumper & quidem fupiorè tantum medio lignofum, ubi parè nudus aut pauca faltem foliola habet: inferior verò ejus medietas foliis compluribus condecoratur, virefcensbitis & glabris, Plantaginis lanceolata perbellè emulandis; fed brevioribus, latoribus longèque multo rigidioribus, per oras modicè reflexis & crispulis, fupina paritè elegantè fplendentibus; in quibus nervi quinque infurgentibus fecundum longitudinem, cum venis fatis validis per latitudinem vario flexu difcurrentibus, cernuntur. Horum infima longiusculis & latis pediculis fulcantur, reliqua verò fine pediculo caulis adnata, marginibus utrinque in caule adco depergunt, ut planè alatus videatur. *Flores* caulium & ramulorum faftigia occupant, in comam coherentes, *Stechadis* citrinæ Italice *J. B.* finillimi, ac breviores, & squamulis & ftramineo & ferrugineo mixtum colore compactiles, quorum apices modicè cum maturitate in pappum *Semina* exiguum *Stechadis* citrinæ Germanice abeunt & aurâ leviffimâ diffipantur.

In locis Capitis bonæ fpei Reribus luxuriant, ubi verò flores.

2. *Stechas citrina floris & magnitudine & colore fpeciosa* J. B. *Helichryfon Orientale* C. B. *Helichryfon Orientale*, fivæ *Amarantus luteus* Park. parad. *Oriental Goldplocks* & *Goldentuft*.

C. B.

Caulis est rotundo, lanuginoso, pedali; foliis oblongis, angustis, lanuginosis; & ob tomentum crassis & canicatis, nique ad *radicem* oblongam, nigricante cortice rectam pluribus. *Caulis* in fupremo

Lib. VI. De *Herbis flore composito non lactefcentibus*, &c.

in plures pediculos unciales, incanos dividitur: quibus fingulis *flor* rotundus, rariis oblongus, quafi ex plurimis squamulis compositus, quintuplo quàm in vulgari, quæ *Stechas citrina* dicitur, major, flavus & fplendens.

Simile, fed *caule* cubitali, foliisque latoribus, minufque lanuginosis, umbellâ multo latiore, floribusque minoribus & pallidioribus, ex horro Nobiliff. Contareni habemus, inquit C. Bauhinus.

Ex *Creta* infula ad C. Bauhinum tranfmiffa fuit ab Honorio Belli.

Parkinfonus noftros *Helichryfon Creticum* & *Helich.* *Oriente* diverfas fpecies facit. *Oriente* *Helichryfon* fci. *Cretico* elatius est & ramofius magisque incanum & tomentofum, *foliis* tantillo latoribus & in *Creta*.

caule & ramulis crebrioribus; *Florum* umbellæ feu corymbi in *Orientali capitulo* longioribus & majoribus, & squamulis pluribus compositis, denfius ftipatis conflant, colore aureo hilariore micantibus. *Radix* est perenni, fed hyemem noftros agere tolorat.

Ego *Chryfomen* veram *Diofcoridis Jacobi Zanoni* pro hac planta habeo, quamvis neque figura neque defcriptio per omnia exadè respondeant. Cum Parkinfono tamen cenfco *Helichryfon Orientale* & *Creticum* diverfas fpecies esse.

Elchryfon Orientale C. B. *caule* felequialinari, foliis angustis, valdè incanis in Olympe Afæ fpon-taneum obfervavit D. Wheeler.

3. *Stechas citrina Germanica latiore folio* J. B. *Elchryfon fivæ Stechas citrina latifolia* C. B. *Amarantus luteus latifolius* Ger.

J. B.

Virgas habet dodrantales aut etiam cubitales, cana lanugine veftitas, nunc fingulares, nunc plures: per quos *folia* numeroſa, incana, latiora multo quàm *Stechadis* citrinæ Narbonenfis, adeo ut quæ terre proxima è radice ftatim pullulant, ad unciam fere latitudinem accedant. Extremis ramulorum immortalis auri fulgore refplendent conglomerati squamulis compactis corymbi. *Semen* pappo involutum. *Radix* longa, lignofa, fibrata. In foliis fciens decem poft annos deguftatis fapor nonnihil aromaticus. In ftirioribus propè Rhenum fuprà Coloniam Agrippinam abundè nalcemem obfervavimus: In regionibus quæ Rheno adjacent, potiffimum verò quæ inter Spiram & Wormatiam funt, provenit, in locis afperis, fabulofis, ficcis & canallibus, flores Junio & Julio menſibus. *J. B.*

Hujus flores vino decocti & poti lumbricos ventris expellunt, quod Tragus experientiâ certum *Vires* esse didicit. Eodem modo fumpti fudores eliciunt.

Hujus varietatem florum squamulis elegantè in modum prunæ ex aureo rutilantibus, in Caffibiæ ftiribus arenofis & apricis locis præferim fublimioribus Julio & Augufto florentem, Septembri & Octobri perficente, cetera præcedenti finilem *Chryfomes Germanicæ* flore ignef.

Aliam infuper varietatem, *foliis* longioribus & squamulis fanguinei coloris imbricatis, valdè raram ex iisdem montibus allatam addit.

Anaranti (fic enim appellat hæc herbam) flores, autore Trago, calidè funt natura, id quod & fapor & odor argunt. Vino quidem decocti & poti lumbricos ventris expellunt, quod Tragus experientiâ certum esse didicit: Eodem modo fumpti fudores eliciunt, quare hæc herbam obſtrictionibus hepatis, lienis, renium & velicæ conferre exiftimat. In lixivio decocti fi cum illo caput abluatur, fures capitis & porriginem expellit, pediculofque cneat. Veftibus affpofiti à tinea illas uentur. Aquâ decocti vaporantibus & fomentis induratum ac tumens matricem emolliunt. Flores nonnulli felici fuccellu adverfus morbum Regium ufurpantur. *Breyn.*

4. *Stechas citrina tenuifolia Narbonenfis* J. B. *Elchryfon fivæ Stechas citrina angustifolia* C. B. *St. citrina fivæ Amarantus luteus* Ger. *Chryfome fivæ Coma aurea* & *Stechas citrina vulgaris* Park. *Barrow-labred Goldplocks* & *Caffidom*.

J. B.

Fruticofa est planta, *radice* crassa, lignofa, fimplice, perenni [Lobelio radix gracilis est gummi Elemum, vel Cyperum rotundum Syriacum redolens, uti flores & tota planta, guſtu etiam aromatico, medicato & fervente, non tamen nimio fervore, fubſtringente] ex qua lignofi *folores* profaſcunt, qui in virgulas creberrimas pedales & cubitales, albidæ lanugine obfitis defcunt, quarum finium cacumen *flor*es corymbaceos, luteos pallentefce, denſe glomeratos fuſtinent, fingulos squamulis imbricatos, ficciffimos, colore aureo fulgentes, non marcefcentes per multos annos (fi bene exſicati & loco ſiccò reſervati fuerint) odore vehementes cum jucunditate. *Folia* per ramos ordine frequentia confcendunt, incana, villoſa, magis tamen ſubtus quàm ſupra, admodum anguſta, nec planè culum dimidium lata, veſus ſuperiora minus frequenter difpoſita. Lobelio auguſta, in molliculo vellere puſillum *ſemen* Majorana, fed exilius, ruſtum, acre, odoratum.

Copioſe provenit circa Moſpeliū, Aprilis & Maio florens. Parkinſonus Lobeliū ſecutus hæc cum *Stechade* citrina latifolia Germanica confundit, à qua ſpecie omnino differt.

Stechadis hujus flores, ut & Italice iſdem viribus polent quibus *Stechadis* Germanica. Attendamus Schroderum. Calf. & ſic. diuretics funt & vulnerari. Uſus præcip. in obſtructione urinae, hepatis, lienis, menſium; coagulatum ſanguinem reſolvunt, catarrhos excitant, menſes nimios fuſtine, lumbricos fugant [vino decocti aut macerati & poti] Commendantur & in primis ad exiccandas defluſiones acres pulmonum, &c. Extrinfecus faciunt ad emolliendam totam duritiem [in balneo] Capitis defluſiones ſiccant & diſcutiunt. [ſuffitu.] Matthioli herbam totam omnibus cerebri morbis à frigido provenientibus, nempe pituitofis fluxionibus, diuturnis doloribus, comitialibus, reſoluſis, & id genus aliis mederi aſſeſcit; ſive ejus decoctum in poti ſumatur, ſive in pulvere trita ex rhodomele bibatur aut oxymerico. *Penes* autorem fides eſto. *Adorbi* vltimis conſumaces nobis videntur, quam ut iam imbeli medicamento expugnentur.

Bb 3

5. *Stechas*

Lect. 3
Tempus
Vires.

5. *Stechas citrina tenuifolia altera sive Italica* J. B. *Elichrysum foliis oblongis, Stechadi citrinae* milis Dod. C. B.

J. B.

Virgæ ramosa, quarum superiores partes albicant, lignosæ, in quibus *folia* familia foliis *Stechadis* citrinæ Narbonensis, quæ tenuiora sunt, inferiora, breviora ut in illa, alia quedam longiora unci. In singularum virgarum summitate umbella parva corymbifera: Corymbi parvi minores quam in Narbonensi, longiusculi veluti parvis squamis constantes, qui se explicantes difcum faciunt, in quo flosculi multis apicibus constantes. Color qualis fit me latet, in sicca ad straminis colorem accedere videtur.

Locus. Bauhinus ex Apennino habuit: Nos eam in montibus Liguriæ, non procul Gavia oppido & a libi passim invenimus. Folia quam Rorifmarini angustiora, multo minus quam *Stechadis* citrinæ Narbonensis albicant.

6. *Stechas Citrina tenuifolia tertia sive Neapolitana* J. B. *Elichrysum foliis oblongis, paucis, Stechadi citrinæ angustioribus* C. B.

Matth.

Planta est exilis, foliis longis, angustis, hirsutis, striatisque: caulibus angulosis, umbellæ in summitate aureæ divulsæ, radice tenui ac supervacua.

Ne quis autem hanc cum præcedente eandem censeat (ut rectè monet Bauhinus) illa enim numerosis angustissimis foliis, hæc paucioribus, plus duplo longioribus, & illa latioribus est prædita. Inter Neapolim & Puteolos invenitur.

Locus.

- * 7. *Elichrysum Abrotani feminae foliis* P. Bocconi. *Abrotanum femina verum Dischoridis* L. noni.

Boccon.

Tenuis sunt huic *virgule*, fragiles, pedales; foliis circundate oblongis, angustis; denticulatis quam Abrotani femina longioribus, nonnihil candicantibus. Flores in fastigio cauliculorum umbellati, luteo auri colore fulgentes, Heliochrysi aut *Stechadis* citrinæ floribus colore & odore persimiles. Semen à Peride allatum plantam hanc in horto M. Etruriæ Ducis produxit.

Locus.

8. *Elichrysum Creticum* C. B. *Chrysocoma* V., quæ *Cretica* Clus.

Clus.

Singulares, nonnunquam plures, emittit è radice virgulas, teretes, sesquipedales, incana lanugine & velut tomento obductæ; quibus sine ordine multa adnata folia, unciam & amplius longa, uncie quadrantem lata, superne virentia, inferne alba: circa summam virgæ è foliorum alis nasci velut tenues ramuli minoribus foliis præditi: summe autem virgæ desinunt in nudum ramulum, vel fagulare, vel geminum, tomento carentem, cui insident singularia capitula, squamulis imbricatis dispositis constantia, instar capitulorum Cyani, è quibus prodeunt flores; multis staminibus suis compositi.

Stechadem citrinam Creticam flore amplo *Park.* i.e. Santolinam Creticam *Alpini*, & *Chrysocomen* V. seu Creticam *Clus.* pro una & eadem planta habeo. Nam descriptiones conveniunt, & locus idem est. Nec diversa nobis videtur.

Stechadi citrinæ alteri inodora Lobelii affinis, capitulis brevioribus J. B. *Helicryso sylvestre flore alba longo similis* C. B. *Stechas citrina sylvestrior* Park. quam C. Bauhinus sic describit:

Caulis est sesquipalmari, rotundo, incana lanugine obfuso, in ramulos aliquot inæquales, palmis breviores brachiato: foliis *Stechadis* citrinæ alterius inodora similibus, latioribus tamen, aliquibus leviter sinuatis, sesquinnucialibus, inferne incanis & tomentosis superne virentibus. Ramuli in pediculis tenues, nudos, quos quatuor longos, abeunt, quorum summitatibus, capitulum unicuique squamulæ cum flore insidet, qui in pappos breves ut in *Elichryso* sylv. angustifolio abit.

Locus.

In montibus Italiæ (inquit) prope Terracinam provenit. Icon J. Bauhini melius respondet plantæ à nobis observatæ quam Calpæ.

Hanc in muris & rupibus circa Mellianam Siciliæ urbem copiosè provenientem observavimus. Huius aliam speciem invenimus prope Toloniam Gallo-provincia portum, foliis longioribus, angustioribus, Rorifmarini similibus in caule crebrioribus, superne pallidius virentibus, subus minus incanis, uti sunt & caules. Flores eodem modo nascuntur in longis pediculis singulares.

Huic plantæ affinis & similis est, si non eadem,

9. *Chrysocome altera, peregrina* 1. Clus. Cuius descriptionem è Clusio subiiciemus.

Cubitalis plerumque habet *virgæ* quando adolevit graciles, incanas, & velut tomento quadam obfusas, quas incondita serie disposita ambiunt folia, longa, gracilia, Libanotidis coronariæ foliis similia, vel usque angustiora, superne nonnihil virentia, inferne incana, ex quorum sinu nascuntur tomentosi ramuli, minoribus foliis præditi, per summam verò virgæ raxiora sparsa sunt folia, quarum fastigii multis insident squamulæ flores, vulgaris *Chrysocomes* floribus minores, auri vel flavi coloris, qui marcescentes fuscum colorem contrahunt, & semen exile continent pappo involutum. Radix lignosa, dura, in aliquot ramos divisa. Cum quadam non insuavi graveolenti odorata est, gustuque calidiuscula. Salmariti

Salmaritici agro frequens est, (memini & Monpelliano videre) ubi tota æstate subinde novæ flores producit, totaque hyeme comam retinet. Hæc planta in eo à nostra differt quòd multos flores in ramulorum fastigiis gestat, cum nostra singulos tantum, còlique majores quam vulgaris *Chrysocomes*.

10. *Stechas citrina altera inodora* Lob. *Helicrysum sylvestre flore oblongo* C. B.

Lob.

Rarius hæc multò occurrit licetis cocciferis *Sommieres* inter & Monpelium, tota pulchella, facie *Stechadem* citrinam præferens; folia tamen sunt latiora, incana, ut tota planta. Cauliculis palmariis, in quibus flores iidem *Stechadis* citrinæ alterius, grandiores, longiores, Lactuca agrestis quadrantibus. Radix non magna, lignosa, inodora; tota minus nota, pervia, aut inventu facilis. Jod. Bauhinus hanc plantam *Stechadi* suæ citrinæ affini capitulis longioribus synonymam facit. Verum plantam, quam sub titulo illo describit J. Bauhinus, eadem omnino videtur *Stechadi* odorata purpureæ *Pilleteri* Lob. illi. Quocirca vel Lobelius errat, qui *Stechadem* illam purpuream *Piller.* diversam ab hac facit; vel J. Bauhinus qui eandem huic. D. Magnol nihil hic lucis affert, sed nos in dubio relinquit.

Præterea J. Bauhinus *Chrysocomen* secundam, sive peregrinam tertiam *Clus.* huic synonymam facit. Eam autem *Clusius* sic describit:

Pedalibus, interdum etiam cubitalibus assurgit ramis, candicantibus & lanuginosis, quos Oleæ similia folia, longa, mollia, cana lanugine recta per intervalla ambiunt. Flores autem extremis ramulis pallescentes, squamoli & Agerati ferè insident. Radices sunt nigricantes.

Hanc alteram *Chrysocomen* Murciani *Mameilla*, nomine Chamamelò communi, appellabant. Hispanenses *Romero marino*, i.e. Libanotidem coronariam marinam; Mauritani Granatensis urbis incolæ *Miscapin*.

At neque hic nobis satisfacit J. Bauhinus siquidem descriptiones *Clusii* & Lobelii non conveniunt ut consentaneis patebit, ideoque unus & ejusdem plantæ esse non possunt.

C. Bauhinus *Chrysocomen* quartam, peregrinam tertiam *Clus.* huius Synonymam facit, minus rectè nostra sententiâ, siquidem descriptio *Clusii* melius convenit *Stechadi* citrinæ alteri Lob. Mira est apud Botanicos confusio in speciebus & Synonymis huius generis.

11. *Stechadi citrinæ affinis capitulis parvis, variis, squamolis, in pappos evanescentibus* J. B. *An Elichryso sylv. angustif. capitulis conglobatis* C. B. ? *Chrysocome* 4, peregrina 3. Clus. *An Stechas citrina altera* Ad. Lob?

J. B.

Citrinæ *Stechadis* Narbonensis instar densè fruticat, *virgæ* tamen breviores, tomento candida, quas folia vestit citrinæ *Stechadis*, sed longiora subinde, non minus angusta, inoffensa marginum æqualitate, tomento villosa subtus obfusa. Capitula singulorum ramulorum (qui longi ac tenues sunt) extremis impolita, aut singularia, aut bina ac etiam terna, semuncia breviora, squamata: flores coloris fuscissimi & obsoletæ, non auri, quorum apices medi in pappos degenerant. Huius plantæ idem ferè odor qui dicitur *Stechadi*.

In faxis ac rupium filluris circa Monpelium variis in locis oritur. Caulis huic ramosos ramis *Locus.* longioribus, tenuioribus, sparsis, & foliis ferè nudis.

Chrysocomes 4. peregrina 3. Clusii descriptio huic bene convenit: Quocirca C. Bauhinus eam malè *Elichryso* suo sylv. flore oblongo synonymam facit.

Stechadi citrinæ alteri Lobelius flores singulos in singulis caulibus attribuit, quod plantæ huic nostra non convenit; unde aut malè *Stechadem* suam citrinam describit, aut ab hac nostra diversa est.

12. *Gnaphalium montanum album* Ger. *montanum sive Pes cati* Park. *montanum flore rotundiore* C. B. *Pileolla major & minor quibusdam, aliis Gnaphalii genus* J. B. *Mountain Cudweed, or Cat's-foot.*

Humi fundit circumcirca appressa ferè terræ folia oblonga, per extremum rotunda, incanæ lanugine obfusa inferna parte, inter quæ surgunt caules plantæ aut dodrantales etiam cubitales, tomentosi, candicantes, foliis vestiti longis, angustis, è quorum cacumine glomerati pendentes flores multi, jam majores, foliolis excucis, squamulis latioribus & brevioribus contextis, speciosiores, jam minores, è minus pulchris squamulis angustioribus & longiusculis constantes, nunc candidi, nunc magis minime purpurantes in medio apicibus multis, quibus succrescunt longi pappi. Radices fibrosæ repant *Pileollæ* vulgaris in modum.

In montibus variis in locis v.g. in planitie Novi mercati dicti oppiduli: in ericeto Bernatensi in *Locus.* comitati Lincolnia; in montibus *Ingleborough* in Eboracensi provincia & *Plumpton* in Wallia.

Huius duæ habentur species, altera flore majore, squamulis latioribus, altera flore minore, squamulis angustioribus: utraque floris colore albo & purpureo variat. In Angliâ species duntaxat nunc invenitur.

13. *Gnaphalium montanum affinis Aegyptiaca* C. B. *Baccharis Dischoridis* Rauwolfio J. B.

J. B.

Planta est cubitalis, foliis lanuginosis donata, Verbasci similibus, & caulem ut in Tabaco amplexantibus. Summa occupant flosculi albidè purpuralescentes, densè stipati ut in *Stechade* citrinâ apud Ped. cati. Radicula odorata, Ellebori nigri similis. In

Locut.

In descensu montis Libani observavit Rauwolfius.
Huius meminit Jac. Breynius, titulo Chylocomes Syriacæ flore atro-rubente.

14. *Chrysocome Syriaca candidissimis floribus* Breynii.

Breyn.

Non ita obvia alibi quàm in saxosis Libani montis, ubi à Rauwolfio reperta, in cuius Herbario plantam exsiccatam vidit Autor noster dodrantalem. *Folia* ejus incana, latiora Chylocomes Germanicæ atque breviora. *Flores* summis caulibus insident pauci, ex argenteis retortidis squamulis compactis, Gnaphalii montani floribus rotundioribus candidis haud impares, sed grandiores.

15. *Gnaphalium Americanum* J. B. Ger. *Americanum latifolium* C. B. *Argyroceme* sive *Gnaphalium Americanum* Park. parad. American *Endive* or *Life everlasting*.

J. B.

Ad cubiti altitudinem assurgit, procerius etiam subinde adolescit, *caulibus* crassiusculis, multo candido tomento obfistis, medullâ fungosâ farctis, teretibus: quibus certa ferie *folia* adnascuntur, palmum circiter longa, semunciam lata, in acutum mucronem desinentia, supina parte videntia, tripliciter nervo secundum longitudinem decurrente donata, inferius verò villosa & incana. Corymbi summis ramis insident multi conferti, tomento obfisti, quorum singulares *flores* ex argenteis retortidis foliis compactis, pappo in medio filamenta coloris rufi aut melini. Clutro subilavi, quæ ferè in Gnaphalio vulgari, comprehendunt, quæ tandem in pappum aut semen mutata abeunt. *Radix* subest lignosa exlicca, serpentes de se propagines & fibras promittens, minimi digiti crassitudinem ferè aquat, nigra, ex lateribus novos singulis annis caules proferens, qui primum emergentes nihil nisi tomentum esse videntur; tota ætate flores producentes.

Ex America delatum, indidè quæ denominatum.

16. *Gnaphalium Brasiliense* Marggr.

Marggr.

Ex *radice* minimum digitum crassa, multis filamentis prædita, odore aliquantulum cum Heleni radice conveniente, sapore tamen haud manifeste, perenni & quæ novos subinde caules protrudit, sex interdum & plures prodeunt *caules*, medioeriter rotundi, inferius crassi ad trium pedum altitudinem, geniculati quasi ob folia quæ illos ambiunt, subulsi & alba lanugine obfisti. *Folia* autem ambiunt multa, tres vel quatuor dig. longa, angusta, viridia, ac copiosa lanugine alba seu tomento obfista; superius minora sunt ad caulem, & caulis dissepitur in multos ramos, medioeriter lutos. Ramos onant hinc inde foliola angustissima, lanugine incana, unum aut duos digitos longa. In extremitatibus autem ramorum proveniunt *capitula*, ex squamis oblongis argentei coloris, splendens composita, quibus *foliis* innascuntur copiosi, culibet nimirum squamulæ quinque, constantes quinque foliolis albis, dissectis in medio eminente staminulo albo-purpureo; ceterum sunt penitus inodori. Post flosculos nascitur semen in ipsis squamis, oblongum, fugax, coloris fusco-argentei.

17. *Gnaphalium ad Stachadem citrinam accedens* J. B. An *Elichrysium* sylv. latif. *capitulis* congestis C. B. *Helicobryum* sylvestre Ger. emac?

Radix huius spectatur parum fibrosa & nonnihil lignosa: *folia* Gnaphalii, quædam tres unius longa, alia breviora, culum unum vel duos lata, tomentosa incana, mollia: *caules* villosi, albi, recti, interdum ramosi, dodrantales & cubitales; quorum falgitis duntaxat *flores* hærent & capitula ad Stachadem citrinam accedentia, vel ad Gnaphalium montanum, ex squamis lucentibus constans.

Locut.

In pratis non longè à Castro novo vico Montepelo vicino nascentem observavimus.

CAP. XI.

De *Jacobæa*.

Jacobæa à S. Jacobo, cui dicata est hæc herba, nomen accepit.

Jacobæa à cæteris papposis non lactescentibus, foliis lacinatis, floribus flavis radiatis differt.

A. 1. *Jacobæa vulgaris* J. B. vulg. *major* Park. vulg. *lacinata* C. B. *Common Ragwort*, *Ægyptum*.

Radix plurimis fibris majusculis albenibus terræ firmiter adhærescit, ut non sine difficultate possit extirpari. *Caules* inde exurgunt non raro plures, interdum unicus, teres, striatus, alius glaber, alius nonnihil lanuginosus, in apicis plerumque purpureo, solidus, *foliis* crebris, nullo aut tertio ordine positus vestitus, selsquibitalis aut altior, in latiore solo etiam tricubitalis, summa parte in ramos aliquot divisus, mediunt caulem altitudine æquantes aut etiam superantes; unde fit ut *flores* in summis caulibus & ramulis existentes in umbellâ quodammodo dispositi sint, magnitudi-

ne singuli mediocri, radiati, flavi, foliis marginalibus cuspidatis, medio disco concoloribus, angustis, oblongis. *Calix* floris squamosus, striatus. *Semen* perexiguum, pappo alatum, per maturitatem rubescens. *Folia* oblonga sunt profunde dissecta, primò in laciniam quidam congegationes ad mediam propè costam, deinde in alias lacinias secundarias subdivisa, glabra & obscurius virentia, præsertim supina parte.

In pascuis inque incultis & ad vias passim provenit.

Non solum eandem formam, sed eandem cum Senecione vires & facultates obtinet, autore

Locut.

Trago, inprimis autem vulneribus, inflammationibus & fistulis medetur.

Observat Hofmannus Jacobæam calidam nonnullis cataplasmatibus formâ adversus ventris tormina, (quæ miserè dysenteria affectos excruciant & tantum non interimunt) felici successu fuisse abdomini applicatam.

A. 2. *Jacobæa Senecionis folio incano perennis*. Hoary perennial Ragwort with Groundsel-leaves. Fortè *Jacob. vulgaris minor* Park.

Hæc à præcedente differt 1. *Radice*, quæ quamvis fibris paucioribus constet, perennis tamen est, & sub Autumno nova germina quasi capita emittit. 2. *Caulibus*, qui huic elatiores sunt & lanuginosiores. 3. *Foliis*, quæ pariter lanuginosiora sunt, obscurius viridia, in angustiora & acutiora, minus tamen crebra segmenta divisa. 4. *Floribus*, qui huic pallidiores, petalis ambientibus minoribus & brevioribus.

In pascuis præsertim inter vepres, & in sepium aggeribus non raro se offert.

Locut.

Jacobæa pumila Gallica Bocconi.

Boc.

Hæc *folia* habet cæteris omnibus suæ classis multò tenuius dissecta; atque est planta pumila & cæteris humilior. *Flore* & *semine* cæteris par.

A. 3. *Jacobæa latifolia* J. B. Broad-leaved Ragwort.

J. B.

Caulem habet tricubitalem, teretem, rubentem, medullâ albâ farctum, in ramos alterius instar divisum, quorum extremis *flores* insident magni, lutei, stellati ceu vulgares, & tandem in papposum tomentum evanescentes: at *folia* plurimum differt, dodrantem ferè longa, duribus unci latiora, ferrata, glabra, mollia, profunde circa principium secta, reliquæ alba lacinia ad Bugulæ folium accedente: verum enimvero quæ per ramos conspicuntur paullo magis sunt lacinata, Artemisifere dissimilata. *Radix* obliqua, multis fibris capillata; suspensor annuum herbam.

In Suedecovia florentem Augusto observavit ad ripam fluvii.

Locut.

A. 4. *Jacobæa latifolia palustris* sive *aquatica*.

Præcedentis descriptio huic per omnia ferè convenit, ut eandem plantam esse mihi pene persuadeam. Differt à Jacobæa vulgari *foliis* imis penè integris, ad principium duntaxat altè incisus & velut pinnatis, in caule minus crebris: *floribus* in caule & ramulis summis paucioribus, magis sparsis, nec ita in umbellæ formam congestis quemadmodum in illa; ipsorum petalis saturatus flaventibus, medio disco latiore & majore, è flosculis pluribus sed minoribus composito; stylis etiam minoribus & brevioribus in singulis; hinc capitula sequentia majora latioraque sunt in hac quàm in illa. Differt etiam loco, cum hæc in aquosis & palustribus semper proveniat, illa in ficcioribus. Perennis planta esse videtur. *Folia* etiam suprema in caule multo minus tenuiter dissecta sunt in hac specie quàm in vulgari Jacobæa. Quinetiam rami in hac longiores sunt, & à caule magis recedunt, & inferius in caule oriri incipiunt quàm in illa.

Ubique ferè ad fossas & in aquosis oritur.

Locut.

A. 5. *Jacobæa Pannonica latifolia* J. B. latif. *Pannonica prima* Park. latifolia Ger. *Alpina lacinata*, *flore* Buphthalmi C. B. Broad-leaved Hungarian Ragwort.

Clus.

Cubitali interdum excrevit *caule*, firmo, striato; quem ambiunt *folia* lata, rugosa, mucronata, per oras serrata, viridia, latiore basi, & velut appendicibus quibusdam prædita, infimâ parte quæ caulem amplectuntur, ingrati & nonnihil acris saporis: quæ verò à radice germinant rotundiora sunt & majora, sed nullas appendices habent, perinde tamen serrata atque superiora. Summus caulis dividitur in aliquot ramulos, quæ *flores* omnino lutosos sustinent, Jacobææ vulgaris similes, multo tamen majores, & ad Buphthalmum amplitudine accedentes, maturitate in pappum evanescentes. *Semen* observare non licuit. *Radix* satis crassa & candicans, subinde fibras, vulgaris Jacobææ instar in latera expandit.

Provenit in Austriacis Striacisque Alpibus: nusquam tamen abundantius quam supra Herrenalben, quæ longus ascensus est in Durrenstein. Floret Junio & Julio, in hortis translata etiam Maio.

Locut.

Tempus.

6. *Jaco-*

6. *Jacobaea marina* Ger. *maritima* C. B. *marina* sive *Cineraria* J. B. *marina* sive *Cineraria* cal. garis Park. *Sea-flagwort*.

Ad bipedalem interdum altitudinem affurgit *caule* duro, striato, tomento candido obdudo. Prima folia quævis similia sunt, rarioribus filluris, minuscule altis incisâ, quæ postmodum ad costam usque profundius dividuntur, digitali ferè interpedine segmenta laciniata intercedente, crassiuscula, inferius cinereo molli tomento una cum pediculo obita, superius atroviolenta, nitida, & nonnulla quoque lanugine fortuito obiter respersa, sapore prædita parum grato. *Flores* multi, coarctati, Jacobææ, melini, in pappo tandem abeunt.

Ad littora maris inferi ubique ferè occurrit: in Angliâ & Septentrionalibus frustra eam quæres. Hujus duæ præterea habentur species seu potius varietates, nimirum, 1. *Jacobæa incana* altera C. B. altera seu minor Park. quæ priore minor & humilior esse dicitur, *foliis* tamen longioribus, valdè laciniatis, laciniarum seu segmentorum extremis rotundioribus, superne etiam subcinereis; *floribus* minoribus colore obscurioribus, qui duos minimum menses durant antequam marcescant & desint. 2. *Jacobæa maritima* sive *Cineraria latifolia* C. B. Park. cujus folia inferiora subrotunda, cum pediculis pedem longa, uncias quatuor lata, ad modum Brassicæ vulgaris laciniata, & per marginem sinuosa; at superiora minora & acutiora: *flores* majores oblongis pediculis incanis & nudis insident, quorum discum aureum *folia* latiuscula pallidiora orbiculatim cingunt.

Argentæa Cretica *Alpin. exot.* huic eadem videtur, solâ foliorum incisurâ Pastinacæ æmulâ habens.

Jacobæa ad vulnera & ulcera inveterata ac fordida à recentioribus commendatur, quæ succo ejus cum melle permixto expurgantur. Ad dolorem ischiadicum aliisque inveteratos in unguentis utilis. Vale Gerard. Laudatur verò & hujus decoctum gargarizatum ad gutturis tumores & abscessus, quos & discutit & persanat. *Dad.*

Ægypti, autore Alpino, Jacobæa maritima ad multa utuntur: quippe decoctum ex folis paratum ad venum vesicæ calculos polleere aiunt, necnon ad sanandas antiquas obstructions, frigidaatem, strangulationem, sterilitatem, inflationem, atque ad menses interceptos revocandos, in infestationibus.

7. *Ageratum ferulaceum* Dalechampi J. B. *Chrysanthemum Alpinum foliis Abrotani multifida* C. B. *Achillea montana* Lob.

Clus.

Herba est cubitalis, *caulibus* satis robustis, striatis, quos *folia* ornant tenuiter Chamæmeli modo dissecta, quæ quo magis superiora versus tendunt, eo sunt minora, minutiusque incisâ: inferiora namque palmo longiora, Ferulacæ folii proxima. Caulis fistulosus in pediculis frequentes atque quibus incompositi *flores* umbellam mentiantur, Jacobææ floribus similes, minores, luteis foliis radiati, ramulis concoloribus medium occupantibus, tandem in pappo facessentibus. *Radix* terguiscula, medicis castitudo, fibrata. Sapor huic nonnihil aromaticus.

In cacumine montis *Esferon* mense Octobri florentem reperit J. Bauhinus: a Lobelius in collibus Calcaris & Horti dei montum Narbonensem jugis. Nobis etiam cum Monspelesi commorantur à D. Zuecker Dantiscano è vicinis montibus delata communicata est.

C. Bauhinus à Parkinsone & Johnsono Gerardi emaculatore non immerito reprehenditur, quod Ageratum ferulaceum Lugd. Chrysanthemum Alpino 2. Clusii idem facit: cum Chrysanth. 2. Clusii nec flores in cacumine in umbellâ: formam dispositos gerat, sed singulos aut geminos tantum in eo demum ramulo; neque eos parvos, quàm Jacobææ minores, sed Chamæmeli vulgaris floribus majores. Verum Chrysanthemum Alpini 3. Clusii descriptio Agerato nostro ferulacæ egregie convenit. Quocirca per errorem, puto, apud C. Bauhinum hæc nomina transposita sunt, & Chrysanthemum Alp. fol. longis tenuiter incisâ in locum Chrysanth. Alp. foliis Abrotani multifidis transferendum, utenique Chrysanthemum Alp. 3. Clusii, in locum Chrysi. Alp. 2. ejusdem.

Morifonius noster plantam hæc Chrysanthemis annumerat, ob semina, ut puto, foliola seu pappo destituta. Verum cum J. Bauhinus discretis verbis afferret flores in pappo passessere, nec plantam ipsa ad manum sit, ubi eam collocem incertus sum: si nimis rectè hic disposuerim, J. Bauhino imputandum est.

* 8. *Chrysanthemum Hispanicum tenuifolium* Morif. prælud.

Folia habet minus tenuiter dissecta quàm præcedens florèque duplo majorem. Quanvis hoc ferè aliò pertineat, ob assinitatem præcedenti subjunxi: Quod si minus rectè hic collocentur, utraq; simul removeantur.

* 9. *Jacobæa Sicula Chrysanthemi facie* Bocconi.

Bocc.

Caulis ei cubito sunt altiores, non ita crassi, inanes, seu intus fungosi, in plures ramos divisi. *Folia* longa, angusta, adnatis exiguis alis, Chrysanthemum Creticæ veluti divisiurâ & formâ, paululum terentia. *Flores* in ramulorum fastigiis multiplices floribus Jacobææ multo minoribus, medio umbonæ seu orbiculato ambitu luteo auri colore fulgentes.

Perpetua est planta, hyemencique facillè sustinens, ad Catanam & Tauromenium frequens.

* 10. *Jacobæa multifida umbellata annua* Bocconi.

Bocc.

E radice tenui parvâ *folia* plurima per terram strata, uncialia & triuncialia nonnunquam, Jacobææ more lobata, supra virentia, subter incana, in extremo circumacta rotunditatis, in margine sinuata emittit: quorum è medio *caulis* affurgit pedalis, alatus, rotundus, leviter hirsutus, *foliis* cinctus primùm Jacobææ divisiurâ, demum Abinthii modo tenuiter incisâ. Hic *caulis* in summitate *floribus* ramis palmaribus quasi laxè umbellæ in modum dividitur, quorum cacumines insident foliis latis & planis, aureo colore fulgentibus, & cingentibus umbonem pariter aureum, ex multis *staminibus* concoloribus confectum, qui tandem recedit in *semen* pappolum aliarum Jacobæarum more.

Annua est planta. Nascitur ad Agrigentum & oppidum Montapertum dictum.

C A P. XII.

De papposis non lætescentibus petalis marginalibus cuspidatis, foliis integris levibus seu

De Jacea Oleæ folio. C. B.

1. *Pharmica Austriaca* Ger. *Austriaca Clusii* Park. *Jacea oleæ folio, capitulis simplicibus* C. B. *Xeranthemum aliud sive Pharmica quædam* J. B. *Austriacæ Sæczwort.*

Clus.

Cubitali affurgit *caule*, candicante, Cyani æmulo: *Folia* illi infima caulis parte secundum radicem numero, longiuscula, angusta, superne molli lanugine incana, acridiusculi saporis: in ipso autem caule rariora. *Caulis* in aliquot ramos se spargit, sustinentes *capitula* è squamis velut argenteis imbricationi sibi invicem incumbentibus contexta: è quibus emergit *flor* venustus & elegans, duodecim aut quatuordecim foliis constans, duris, siccis, mucronatis, coloris initio albi, deinde ex ærulo quodammodo purpureascentis aut illius æmuli qui in Sefamoidis minoris *Matris* flore clareo, nullo odore commendatus, sed sola venustate gratus, & immarcescibilis: coloris enim gratiam tenet per multos annos è trabe suspensus, aut inter chartas repositus: in ipsa verò planta [si non erellatur] senescens subsilicem contrahit colorem. *Semen* non multum ablinis Sefamoidi minori, tenuius tamen & copiosius inter albam lanuginem latet. *Radix* singularis est, nigricans, dura, capillaribus quibusdâ fibris septa, sed annua.

In Austria circa Viennam urbem & alibi invenit Clusius.

Pharmice nomen huic plantæ imposuit Clusius, non quod stercumentum moveat, sed quod reliquis notis satis apud cum Dioscoridis Pharmica conveniat.

Pustillam incanam Jaccam alteram folio oleæ Lob. haud libenter pro diversâ specie admiscim, quam per omnia similem incanæ alteri [i.e. Xeranthemo] scribit capitulis & floribus, sed cauliculo minus diviso esse, palmari & sesquipalmari, foliis majoribus Oleæ, magisque incanis, minus serratis, capitulis habitioribus, nitidis argenteis squamis, gustu insipido, minime amaro.

2. *Xeranthemum* J. B. *Jacea Oleæ folio, flore minore* C. B. *Pharmica Imperati, sive minor* Park. *Pharmica Imperati, an Pharmica Austriacæ species* Clus. cur. post? Ger. emac. *Smaller Sæczwort.*

J. B.

Angulosum est *caule*, duro, lento, incano, lanuginoso, tenui, pedali & altiore pro ratione foli, plurimum singulari, in multos ramos divaricato: per quem *folia* alternatim disposita, densò tomento candicante obdita, inferne candidiora Abinthii vulg. foliorum colore, uncias duas aut tres longa, culmum lata, unico nervo medium folium percurrente, deorsum plerumq; reflexa. Singulorum ramulorum extremis singula hærent *capitula* oblonga, ex squamis candicantibus & lucidis, nitidis contexta, in acumen desinentibus cum frita rubente. *Flor* stellatus, squalidus & exsiccus foliis constat sex, septem, octo aut etiam pluribus, acuminatis, arduisculis, rubentibus, parvis, capitulorum squamis imitantibus sed longioribus, quorum medium occupant stamina numerosa confertaque, rigida, candida hirsuta, inter quæ latent semina lata veluti spinæ alba, mollia cum barbula in summitate villosa. *Radix* singularis, lignea, annua: E semine deciduo nove Autumni statim exurgunt plantule: quæ per hyemem virorem suum retinent, & vere sequenti excalescunt. Trita herba odorem aromaticum expirat.

Primò hanc observavimus in Arni fluminis alveo propè Florentiam in Italia, postea etiam in agris Locust. quibusdâ non procul Monspeho.

Xeranthemum vocabat Gelsenus ob siccitatem & squaliditatem florum etiam recentium. J. B. Hanc proculdubio intelligit Lobelius nomine *Incane alterius Jaccæ aut Jaccæ capitulis & flore*, quanvis *folia* (minus rectè) leniter serrata faciat, & caules ab eadem radice multos: ideoque C. Bauhinus frustra pro diversâ specie eam ponit.

CAP. XIII.

De papposis non lactescentibus florum petalis marginalibus cuspidatis, foliis dissectis & spinosis seu.

De Carlina.

Planta hæc à Carolo magno, primo ejus nominis Imperatore sic dicta est, quia exercitus ejus Angeli monitu usi radices hujus à peste liberari fecerunt. Masticatio ejus in peste prodesse dicitur.

1. *Carlina humilis* Park. *Carlina sive Chamæleon albus Dioscoridis* Ger. *Carlina aculeus magno* Juss. C. B. *caulisera & aculeis* J. B. *The Iow Carlina-Chiffle.*

J. B.

Carlinae radice, cujus præcipua est commendatio, longè latèque vagatur, profundèque intra terram agitur, crassitudine pollicari plus minus, superficie veluti coriacea & foraminulenta, colore foris rufio, intus candido, sapore aromatico, nonnihil gravi: antequam verò è terra emerget, in capita aliquot utplurimum effasce, ex quorum singulis separatim *folia* in orbem supina emant, palmum unum aut duos longa, unciam unam aut alteram lata, profundis ad costam usque incisura divisa & veluti crispâ, aculeis minacibus horrida, nonnihil tomentosa, viriditate exceptâ pediculi infima parte atrorubente: in horum medio sessilis hæret *cinna*, orbiculata, spinosissimis foliis undique obfusa, è cujus umbilico flores emicant flaminei, purpurascetes, vallo foliorum argenteorum cineti. *Semen* papposo tomento involvitur, oblongum, hirsutum.

Aliâ è singulis capitibus caulis surgit, pedem altus, atrorubens, lanugine quadam donatus, non sine foliis alternatim positus, in cujus summo cinereus nascitur floribus, ut jam dictum, foliis qualia in caule & circa radicem conspiciuntur circumcirca supinis. *Carlina*, inquit Camerarius hoc plerumque fit eo anno florere quod in hortum transferatur sine caule permanet, fin nimis, multo lætior altero anno surgit & cauligera fit. Alii quoque plerique Botanici *Carlina* aculeon & cauligeram eandem speciem plantam censent, & rectè meo judicio. Verùm F. Columna *cauligeram* non eandem aculei sed congenerem existimat. Nam quæ caulem habet (inquit) nunquam humilis est floribus, ut vulgaris; & genere diversa folia præfert, angustiora, virentia, magisque spinosa, & roripæ è minoribus barbulis usque canalicibus, umbone intus foliulis purpureo-rubentibus composito, quamvis antequam expandatur, lutei conspiciuntur. Plura capita præfert, nimirum in singulis caulis singula. Alii diligentius rem examinent.

In Germaniæ pascuis sterilibus & dumetis frequens oritur, nec minùs in Italia, Gallia Narbonensi & circa Genevam in montosis.

Refert Gesnerius hujus floris calycem tum recentem tum etiam siccum noctu claudì, ad solem verò aperiri. Germanis *Eberwurtz* dicitur, i. e. Apri herba, quia nimirum Apri ejus radices appetunt, non (ut vult Fuchsius) quod succi fit in polenta exhibeatur perimat; hoc enim experientia repugnat.

Hujus capitula carnosa, calyce, floribus ac semine relectis, ex aqua cocta cum butyro, sitè & pigre Cinarum more suave edulium præbent. *Gesn.*

*Del. l. 4, c. 1.
S. 19.*

Helenotus magni facit radices *Carlinae*, quas sympatheticè, perinde ac earum succus & extractum solet, arcere somnum statuit, multò magis somnos præternaturales. D. Soame.

Carlina alexipharmaca est & sudorifera, Peltis contagia arceat cujunque fit tempestive propinquet. Diuretica quoque est & emmenagoga; hydropicis confort, tuncis ventris necat. *Schroder.*

Philippus Melanethon cum cum hypochondriaci doloribus consisteretur, usu herbe *Chamaedontis* eos mitigavit: & hujus remedi efficaciam cum deprædicasse testatur Camerarius.

2. *Carlina sylvestris* J. B. *sylv. major* Ger. Park. *Cnicus sylvestris spinosior* C. B. *The common wild Carlina-Chiffle.*

Radice nititur simplici, altè in terram descendente [Petroselini radici aequali] paucis fibris donata, durâ & hypoglâ, sapore nonnihil acri & aromatico. *Caulis* plerumque simplex, interdum geminus, in floribus vis palmum altus, in latiori solo pedem superans, teres, striatus, purpurealces, folia crebris nullo ordine positus vestitus, prope summam ramos aliquot rectos spargens; quibus ut & summo cauli insident *flores* capitati, majusculi, latiores, ex pluribus foliulis, dense stipatis, oblongis purpureis, vix è lanugine confusis, limbo foliorum acutorum tum colore tum consistentiâ his minorum cinctis compositi. *Calix* floris è pluribus foliolis, squamatis dispositis, & ad margines spinosis compositus. Folioles autem singuli, singulis insident seminibus, corumque styli è hæc disco extantes lutei sunt. *Folia* angustiora sunt, pallidè viridia, lacinata, crebris ad margines spinosis nonnihil rigidis munita, crispâ, averâ præcipuè parte lanuginosa.

Serius floret & sub finem æstatis. In pascuis hiectionibus & cretosis per totam Angliam frequens oritur, nec minùs in transmarinis quotquot lustravimus regionibus.

3. *Carlina*

3. *Carlina sylvestris minor* Ger. *Acarna flore luteo patulo* C. B. Park. *Carduus Carlina minor* Juss. *Clusii flore luteo* J. B.

Clas.

Palmi altitudine non superat *cauliculus* tenui, unico, canâ lanugine obfuso. *Folia* *Carlinae sylvestris* vulgaris foliorum amula, minorâ, hincana, spinis horrida. Summo cauliculi fastigio bina ut plurimum fert *capitula* spinosa (nonnunquam etiam in aliis) in quibus *flos* luteus, orbem oculi imitans, mediâ lanugine pallidâ, quam ambiunt rigidula & exlicca foliola, coloris flavi. *Radix* tenuis, rufescent, vivax non est, sed singulis annis perit.

Nusquam hanc inveniebat Clusius quàm in aridis, quibusdam, petrosisque ac desertis circa Sal-Locus & manticensium urbem locis; Augusto mensè florentem. Tempus.

4. *Acarna capitulis parvis luteis in umbella* C. B. *Acarna sive Acorna, altera Apula* Col. Park.

Col.

Radice est pollice ampliore, bipedali ferè, ex albo flavente, odorata, Chamæleonis albi modo aromatica, lacte dulci turgida. Invenitur etiam in illa mensè Februario lac velut gummi densum ceræ modo sub foliis, non secus ac in Chamæleone albo nobis descripto. *Folia* ei sunt Cnici vel *Attractylidis*, in terram expansa, sed non herentia, duriora, levia, acutis admodum spinis, quæ hyeme regerunt: è quorum umbilico *caules* rufescentes aut rubentes parum lacte turgidi procedunt, cubitales, *foliis* alternatim herentibus cincti: in summo verò non tria aut quatuor tantum *capitula* ad modum *Carlinae sylv.* vulgaris gestat, sed veluti densos corymbos in umbella ferè. *Capitula* sunt parva, echinata, acanacea, Anthemidis florem quantia, foliulis intus lutescentibus, atque circum radiantibus barbulis luteo saturo admodum colore, quibus perfectis capitula etiam lutea videntur, & *semina* (si fallimur, nec enim ad maturitatem perducta vidimus, sed incipientia) pappum habent candidum sericeum, tenuissimum. Augusto flores; Septembri semina perfruct.

Ab hujus radice fungi exeunt laudatissimi, Cirinolanis gratissimi & maxime expetiti.

Circa Cirinolan Apulicæ oppidum in agrorum marginibus sponte fructat.

Hanc ipsam plantam, aut cerè ei simillimam, in Gallia Narbonensi, Italia & Sicilia non procul à mari copiosè provenientem observavimus. *Radice* est perenni, plures ei ab eadem radice *caules* exeunt, rubentes, glabri; *flores* discum luteum ambiens barbule aureæ: *Florum* tamen capitula (quantum meminimus) paulò majora erant Chamæmeli floribus, quibus ea magnitudine paria facit Columna.

Locus

5. *Acarna flore purpureo-rubente patulo* C. B. Park. *Acanthoides parva Apula* Col.

Col.

Radice habet tenuem admodum respectu plantæ, paucis fibrillis divisam, parum flavicantem, lignosam, odoratam, sapore amarulculo, ad sylvestris Valerianæ gustum ferè accedente. *Folia* ei parva multum respectu Chamæleonis albi, per ambitum aculeata & spinis horrida, *Attractylidis* vel *Acornæ* modo, superne atque magis infernè araneosi lanugine obfusa, ut multa excipi possit, quæ ita ductilis ac tenuissima est, ut Bombycinæ tela vicem supplere possit simul composita, atque ita facillimè neri potest, & filo tenui ac tenaci, ut tela inde effici possit. *Caulis* rotundus, dodrantalis, albus, eademque lanugine obfusus, foliis alternatim *Acornæ* modo vestitus; quibus persicente se flore ab imo decidentibus, ima pars caulis ad medium usque *Attractylidis* ritu denudatur: in summo verò & juxta capitulum (quod unicuique gerere solet) folia densiora sunt in rosetum, caulescentis *Carlinae* emulacione, cui etiam floris effigies similis admodum, verum minor multò, *Acornæ* primò loco à nobis descriptæ par & similis: barbulis enim levibus nitidisque floris umbo imus capillaribus foliulis constructus, circumdatur, ut in *Carlina sylv.* &c. illique purpureo-rubentibus, quem colorem in aliis non observavimus. *Semen* cinereum, leve, amarum, parvum, papposum.

Julio floret & Augusto perficitur; Locis incultis, siccis, editioribus sterilibusque Carinole frequentissima via quæ ducit ad Vincam Aquamena dictam. Emitte aliquando unam aut alteram propaginem circa caput, sed Impie dictæ herbæ Plinii modo supra patrem elevatam, in qua capicellum & flos, omnia verò minora.

Nos Cardum hunc in Sicilia circa Messanam, Italia circa Florentiam, & Gallia Narbonensi prope Mopselmum invenimus spontaneum, in arenolis.

Locus.

6. *Acarna Theophrasti sive Acorna Plinii* Col. Theophrastus his *Acarna*.

Col.

Radice nititur longa, pedem superante; crassitie digiti majore, pallentè odorata, *Carlinae* vulgaris modo, etiamque lactescente, dulci. *Caulis* ei bipedalis, foliis alternatim herentibus, *Attractylidis* & Cnici modo, & similibus, durioribus, verò, magisque pungentibus, levibusque, in summo tria aut quatuor capitula gestans ut *Attractylis*, quæ *florem* ætatis sine emittunt luteum, foliolis five barbulis circumambientibus, Asteris, Anthemidis, vel potius vulgaris *Carlinae* modo, sed colore nigis saturo. *Semen* Autumno papposum, ut in congeneribus, sed parvum, cinereum, Chamæleoni albo simile, sed proportionè minus.

Attractylidis antequam floret perissimis est (inquit Columna) verum in *Acorna* lavorem foliorumque vigentium asperitatem majorem observavimus, caulique rufum & ad rubedinem inclinantem colorem, atque totius plantæ succum candidum, pinguem, viscosum, facillè ætate concretum, dulci sapore.

Cc

In

3. *Cacalia Americana* Park. *Valeriana Urticae folia, flore albo* Cornuti.

Cornut.

Huic planta: radix ut Afaro fibrosa, non altè descendit, sed in summo terræ leviter hæret, adæque est aplicationis avida, ut sæpius nudat supra terram fibras, quæ saporis & odoris gratiam Natio non inferiorem obtinent, Valeriana vulgari longè nobiliorem, si enim diutius in ore dentibus prematur nura suavitate halitum commendat, linguamque postremò ut Cinnamonum acriter pungit. [Quicquid dicat Cornutus, Parkinsonus noster nullum unquam neque in radice hujus, neque in foliis aut flore odorem percipere potuit.] Pluribus surculis assurgit, rotundis, cavis, geniculatis, glabris, longitudinis ultra cubitum; hi in plures alas dividuntur. Folia ex adverso folia semper ab radice ad summum usque caulis fastigium nascuntur, referuntque Scrophularia, aut Urtice minores folia, minime tamen pungunt & ætatis virent. Cujusque caulis apex in mulcarum spargitur, Floribus ornatum parvis inodoris, Valeriane similibus, sed ex uno calyce pluribus. Post ætatem semina longiuscula tenui pappo hærentia in auras abeunt.

Floret Septembri. Hyeme sola radix superstes vivit, reliqua intereunt.

Tempus.

4. *Ysatis Calticoli, seu virga nigra saxorum* Hernandez.

Hernand.

Præcedenti similis & congener esse videtur, folia ferens Urtica, serrata: caules purpureos, teretes, quatuor cubitos longos: flores in cacumine comantes, pilosos, non senescentes, & purpureos, tes ex albo.

Locus.

Nascitur in locis saxosis Xalatlauheensium. Sapor citra ullam distinctionem Anisum refert, Radix pugilli mensura tusa, devorataque ex aqua vel vino sudorem elicit dolorem passis, atque ita cum lenit, ut mirabilem præstet ea in re operam.

C A P. XVI.

Linaria aurea Tragi Ger. *Linaria foliolo capitulo luteo major* C. B. *Heliobryos Tragi, seu Linaria tertia* J. B. *Chrysochome vioris seu Coma aurea Germanica & Neapolitana* Park. *Virga aurea Linariae foliis* Moris. *Golden-rod with Lead-flax leaves.*

Clus.

Cubitalibus aut amplioribus interdum assurgit ex una radice virgis, teretibus, gracilibus, & ris, nigricantibus, lentis & fractis contumacibus, quas non quina aut sena, (ut Dioscorides fuit attribuit) sed numerosa ambiunt foliola, longiuscula, angusta, Lino similia, & ra, mucronata, saturata viriditate nitentia, amari gustus & nonnihil aromatici. Extremitate virgæ in multos tenues ramulos desinunt, quibus insident singularia foliola capitula, florem luteum, & multis foliulis quinque radiolis decussatis styloque in medio prominente constantibus compactam amplectentia, nullo odore commendabilem: deinde semen nigricans, longiusculum, quale ferè in hiorationum generibus superne villosum pappi instar, quod levissimo vento excussum, ejus arduo fertur. Radix dura est, lignosa, nigra, aliquot fibris donata, singulis annis germinans, novæque virgæ proficiens.

Locus.

In montosis pascuis ad sepem propè Ratissionam & alibi in Germania: necnon circa Monspelium in Gallia Narbonensi oritur, nobis observantibus. Clusius, qui Olyris Austriaca inscribitur, multis Pannonia locis inveniebat, inque Austriæ prato quodam editore & ficiore circiter miliare infra Viennam.

Tempus.

Augusto mense floret. Semen Septembri maturificat.

C A P. XVII.

De Conyza flore nudo.

1. *Conyza major vulgaris* C. B. *Con. major Matthioli, Baccharis quibusdam* J. B. *Baccharis Monspelisium* Ger. Park. *Great Fleabane, Plowmans Spikenard.*

J. B.

Ex radicibus multis, sparsis, non altè depactis, lignosis, fragilibus, odoratis, amaris & acerbis surgunt ad cubitos tres aut quatuor alti caules striati, atropurpurei, incana lanugine hirsuti, lisd, rigidi, foliis singularibus non admodum crebris vestiti, supra medium in multos ramos & rectos diviti. Folia verbasca nigri aut Digitalis purpureæ, minora, molli lanugine pubescentia, leviter crenata, odorata, sapore acri & amaro. Flores in summis caulibus & ramulis conferti, graviter olentes, lutei, pappi, & plurimis foliulis peregrinis, dense stipatis cum stylo in unoquoque exstante bicorni compositi, nudi, & calyculis squarosis mollibus, viridi luteoque verficoloribus, squamis exterius purpurantibus. Semina exigua, oblonga, fusca, pappo adnascente alata.

Sertis & subAutumno flor. semineque maturat.

Tempus.

2. Conyza

Lib. VI. De Herbis flore composito non lactescentibus, &c.

2. *Conyza caulibus rubentibus tenuioribus, flore luteo nudo* Botan. Monsp.

Magnol.

Caulis habet cubitalem, rubentem, in varios ramulos subdivisum. Folia cum adhuc planta semipetalis est Conyza majoris latitudinem habent, & Cisti ladaniferæ folia representant; dein vero debitam acquirit magnitudinem & floret, angustissima sunt & contracta. Ramuli omnes flores proferunt rariores multo quam in reliquis ferè Conyzis, luteos, in calyce rotundo & oblongo, nullis foliis radiatum cinctos, & in pappos evanescentes.

Annuæ est planta, gravem halans odorem Conyzae majoris.

Septembri mense invenit descriptionis Autor P. Magnol copiosè florentem in fossis humidis seu Locus & cuius viam qua à pago Peralus itur ad stagnum Volcarum ad dextram; ubi & nos cum Monspellii Tempus. ellemus eandem observavimus & collegimus.

3. *Conyza major capitata seu globosa* Bocconi.

Radice constat satis crassa; quin & caule, foliis, ut & odore Conyzae majorem apprimè refert hac planta; sed in flore id præcipue notandum quod concretae illius discus seu umbo in globum seu caput globosum Lachryma Jobi figuræ non abimile; & insuper quòd absolutis & ad maturitatem perductis seminibus seorsum aperiat caput globosum, atque semina affundat in pappos abundantia; quòdque in medio capitis globi insecta exigua ut plurimum gignantur.

Locum ubi invenit non addit Descriptionis autor Paulus Boccone.

C A P. XVIII.

De Eupatorio Cannabino seu Avicennæ credito.

Eupatorium Avicennæ dictum floribus nudis purpureis à congeneribus differt. Sub hoc enim titulo comprehendit possint omnes hujus generis plantæ quibus hæc notæ adfunt, five foliis digitatis sint, ut Eupatorium cannabinum mas seu Avicennæ propriè & strictè dictum, five foliis integris, & Eupatorium Canadense folio Enulae Cornuti.

Posterior etiam aliter, & fortasse commodius, pro nota Senecionis characteristica sumi, folia habere laciniata; ita ut quæcunque hujus generis herba flore nudo, folio laciniato donata sit, Senecionis species habeatur, five floris color luteus sit, five purpureus, adoque Senecio viscosus Ethiopius flore purpureo Breyii & Eupatorium ericoides Capitis bonæ spei ejusdem verè & genuinæ Senecionis species erunt. Harum prior alias etiam notas Senecionis habet, nimirum calycem striatum, florem odorem in pappum fastigentem, semen Senecionis nostri simile, nec nisi magnitudine differens, tactum viscidum: Posterior semina Eupatorii obtinet, & foliulos etiam persimiles, ob quas rationes rectius fortasse ab Autore Eupatorii accensetur. Verum nos characteres obvios & expostitos quique primo aspectu visui se ingerunt sectamur, cum quæ à seminum qualitatibus sumuntur oculis nostris per se vel latent vel fallunt.

1. *Eupatorium cannabinum* Park. C. B. *cannabinum mas* Ger. *adulterinum* J. B. *Avicennæ creditum* Geln. *Herba S. Kunigundis* Trag. *Common Hemp Agrimony* or *Dutch Agrimony*.

Radix oblique aëta plurimis fibris majusculis albicantibus terram apprehendit. Caulis duos trësve cubitos altus, rectus, teres, tomentosus, & in viridi purpurascens, medullâ albi plenus, gratum & aromaticum odorem cum inciditur spirans, multis alis concavus. Folia in caule crebra, adacta, in eodem pediculo ternâ, Cannabæ folia nonnihil referunt, oblonga, acuminata, per ambitum serrata, sapore amaro. Flores velut in umbellis digesti, singuli foliulis quinque vel sex purpurantibus compositi, quorum unoquoque stylum habet oblongum; bifurcum, & suo insidet semine. Semina autem per maturitatem cum pappo innascente volant.

Ad flumini, necnon rivulorum ripas, serotium, & stagnantium aquarum margines subinde nascitur; Julioque mense apud nos in Anglia floret.

Eupatium est & vulnerarium, Ufus præcip. in cachexia, catarrhis & cysti, inque urina & mensibus retentis. Extrinfeculis est nobilissimis est vulnerariis. Schedæ.

Radicibus vim purgativam inesse experimento proprio didicit Gesnerius: cui earum pugillus in vino decoctus, colatus & potus per horam post alvum semel movit; postea vero vomitum duodecies ferè cum magno labore, ita ut Hellebori albi instar purget, sed multo facilius & tutius. Profuere sanè plurimum (inquit) magnâ pituitæ copiâ evacuat. Hinc verisimile est succum herbe in capitis devoratum intestinorum vermes necare. Tragus Argentinæ, in pecoribus tantum curandis usurpatum tradit; & prudenter nobis facere videntur Argentinenses, siquidem experimento Gesneri constat nimis vehementem esse ejus operationem, quam ut in humano corpore interius ejus alius possit probari, nisi parva quantitate & aliis corrigentibus mixti.

C. C. 3.

In

In Belgio rustici feliciter iterum curant huius plantae decocto. *D. Regemortier* in M. S.
In Noloscomio cuidam intestina corosia, ita ut per foramina stercorea exirent, jam propè deserta
to coalescent decocto Eupatorii Cannabini, quod Ebnafina adscribitur, cum vino parato, & poa
& ulceribus infuso. Ex Hieron. Velschii Obs. 44. *D. Soame*.

2. *Eupatorium Canadense folio Enulae Cornuti. Cannabinum Americanum latifolium Park.*

Corn.

Caulis huic glabri, rubescentes, (cinereo tamen colore suffusi) rotundi, inanes intus, per inter-
valla geniculis intercepti. *Folia* palmari longitudine sunt, latitudine triunciali, Salviae modo fan-
bra, in ambitu serrata, versis pediculis fastigiata, ac fensim latiora rotundioraque evadent,
pavis intervenientibus pediculis alternatim ambiunt. Caulium fastigium in furculis aliquot dividitur,
atque hi rursus plures in petiolo, quibus incompositi flores umbellam mentiuntur, *Eupatoria*
ericoidis floribus similes, sed pallidi seu straminei coloris, atque ex compluribus staminibus consti-
tunt. Sequuntur *semina* minuscule, Stoechadis citrinae Herbariorum paria, inter quae in medullo cal-
culi cernitur squamulis compactis, praeterea velut spadiceus, exiguus & durus *fructus* seu calicu-
lum feminale conformiter excrevit, superius saepe reflexum, intus inane & splendentem, quamvis
severe licuit.

Fructum hunc excrecentiam aliquam non naturalem, vel insecti matricem esse suspicamus.

3. *Eupatorio affinis planta Zeilanica foliis Ulmi Breynii.*

Breyn.

Altius Africano, pene ut vulgare Herba S. Kunigundis à Trago dictum, *caulis* rotundis, stri-
atis, in viridi aliquantulum purpurascens, sapore in refectis salso, fruticax; *quos* folia Ulmi vul-
garis amula, sed minora, versis pediculis fastigiata, ac fensim latiora rotundioraque evadent,
pavis intervenientibus pediculis alternatim ambiunt. Caulium fastigium in furculis aliquot dividitur,
atque hi rursus plures in petiolo, quibus incompositi flores umbellam mentiuntur, *Eupatoria*
ericoidis floribus similes, sed pallidi seu straminei coloris, atque ex compluribus staminibus consti-
tunt. Sequuntur *semina* minuscule, Stoechadis citrinae Herbariorum paria, inter quae in medullo cal-
culi cernitur squamulis compactis, praeterea velut spadiceus, exiguus & durus *fructus* seu calicu-
lum feminale conformiter excrevit, superius saepe reflexum, intus inane & splendentem, quamvis
severe licuit.

Fructum hunc excrecentiam aliquam non naturalem, vel insecti matricem esse suspicamus.

4. *Erigeron Zeilanicum Lampfane foliis Breynii.*

Breyn.

Magnitudine, foliis, caule & raris illi Cichorii generi, *Lampfana* à Dodonaeo appellato pesti-
mile, magis tamen hirsutum, *floribus* uberius pallidi coloris, *Conyzae* cereulæ acris C. B. minoribus,
quos nulla ambiunt petala onustum. *Stem* exiliter, papaveris, *Conyzae* acris annuae albe
ris par, quod vento citius lenissimè resedens floribus caliculis displicuit.

Ex *Zeilan* insula, vel propter foliorum vel virium fortè quandam convenientiam nomine *Bey-
nice* accepit Breynius.

C A P. XIX.

De Gnaphalio.

G Gnaphalium *Gnaphalium* Dioscoridi, quod foliis ejus *assl* *Tycedus*, id est, tomento, utitur,
C. B. potius quia folia ejus tomento obducta sunt. *Endro* (inquit Lob. in Adc.) &
cunt Graeci velle carperè lanas aut pannum, unde Gnaphalium, quod Cennusculum
Romani nuncuparunt & Tomentarium. Herba Impia Plinio dicitur. Ob id autem impiam ap-
pellaverit, quoniam liberi [posteriora capitella] supra parentem, id est, primum & medium,
summo cauli innascentes, excellant. Alii potius ita appellatam quod nullum animal cum attingit,
existimaverit. Anglice *Cudweed* dicitur, quod ruminantibus optulatur, & rumen amittit. Nota
vocat: & in Northumbria *Chateweed*, quoniam ad intertrigines valet, autore Turnero. Nota
generis indices sunt folia tomento obducta, ut nomen indicat, flores nudi, flosculi eos componen-
tibus prae parvitate vix conspicui.

A. 1. *Gnaphalium maritimum C. B. maritimum multis J. B. maritimum Ger. maritimum, sive Cicut-
ria Park. Sea-Cudweed & Cottenweed.*

J. B.

Radice firmatur crassa, longa, lignosa, paucis admodum fibris donata, nigra; quae *caules* emittit
compleures, dodrantes, crassiusculos, pilosos, candidos, in quibus densò ordine stipata *folia* ob-
longa, semuncialia, per extremum nonnihil rotunda, candida, quae concepta in flosculos xylina
nae penitus abeunt, olei in lucernis bibula. Ramorum fastigiis *capitula* in umbellae forè formam di-
gesta, crassiuscula, candida, villosa, in medio lutea, in quibus semen longiusculum, album, in ar-
cus formam incurvum. Nullum ego in hac planta saporem animadverto. Alstringit magnopere & desiccatur

Lib. VI. De Herbis flore composito non lactescentibus, &c.

desiccatur tota planta, nonnihil falsa, nec tamen ingrata aut amara; aliquantulum aromatica, odore
quadrantes citrinae Stoechadis aut gummi Elemi.

In arenoso maris litore propè trajectum *Abermeney* dictum freti Carnarviam & Angleseiam in Locu.
coriaentes, ex Angleseia seu Monae latere; item in litore Cornubiensi inter Penfantiam oppidum
& rupem S. Michael's Mount dictam invenimus. In transmarinis in Mediteranei maris litore non
infrequens est. Univerfo litore & fabuletis à Marianis aquas ad Ceti montis radices & lacum plu-
rima (inquit J. B.) alibi haud temere occurrit Narbna.

2. *Polium Gnaphaloides Alpin. exot.*

Huic Planta vel congener est, vel planè idem Gnaphalium maritimum superius proximè descriptum.
Differt foliorum magnitudine & figura, quae in hac acutiora sunt, & Myrti foliis paria, neque pilis in-
fecta, sed tota tomentosa apparent, secus quàm in Clusiana figura Gnaphalium maritimum pingitur.

His tamen non obstantibus nobis eadem planta videtur Gnaphalium maritimum vulgare &
Polium Gnaphaloides Alpini. Si cui aliter videatur, suo per me licet fruatur iudicio: revera enim
si rectè descriptum & depictum est Polium Gnaphaloides Alpini, saltem varietas erit praecedentis.

Gnaphalium maritimum ob odoris fragrantiam Calamus aromaticus Cambro-britannici Carnarviae
incolis dicitur.

A. 3. *Gnaphalium Anglicum Ger. Anglicum vulgare majus Park. ejusdemque majus Germanicum.
Gnaphalium majus angustifolium, & majus angustifolium, oblongo folio alterum C. B.
Nam & ipse hoc (inquit) cum à priore parum differat, qui voluerit idem dicat. Gnaph.
rectum J. B. Long-leaved upright Cudweed.*

Huic rectus & rigidus, dodrantem altus, teros, canaque lanugine pubescens *caulis*, nihilque so-
cis *folia*, magis tamen averfa quàm adverfa parte, quae in caule crebra, ordine nullo nascuntur,
uncias duas aut tres longa, vix culum lata ut plurimum, carinata, sapore praeter siccitatem nullo
evidente; ex quorum alis secundum caulem, ab ejus medio ad summum usque *capitula* oblonga,
squamata, plura simul juncta, ex viridi nigricantia & nitida, in pusilla stamina ex herbeaceo flavescen-
tia desiliunt. *Radix* subest parva, nigra.

In pascuis solo arenoso, & inter Genistas haud infrequens est.

Gnaphali Anglici decoctum semper ferè Anginam sanat. *D. Palmer.*

A. 4. *Gnaphalium vulgare majus C. B. Gn. minus sive Herba impia Park. Gn. Germanicum J. B.
Filago sive Herba impia Ger. Common Cudweed.*

Plures ex eadem radice *caules* surrigit tenues, semipedales aut dodrantes, plurimum erectos, te-
reres, incanescens & lanugine obritos, summa parte ramosos, *foliis* veltis creberrimis, nullo ordine
positis, pariter lanuginosis, angustis, oblongis, quàm Lavendulae multo minoribus, caulibus plerun-
que appressis, quibus absque pediculis adnascuntur. *Florum* globuli (ut rectè eos vocat J. Bauhinus)
tum in extremis ramulis, tum in ipsis angulis, quos ramorum divaricationes deformant, sessiles, &
pluribus floribus stipatis coagmentati. Sunt autem flores qui globulos hosce componunt & ipsi
compositi & *flosculis* ob exiguitatem suam aegre visibilibus. Pappi & floribus eminentes ex luteo pal-
lescent. Propè medium globulorum ramulos aliquot emittit *caulis*, qui supra medium caulem assur-
gentes suos singuli globulos flosculorum altius attollunt, velut filios supra parentem unde & Her-
ba impia dicitur. Praeter *radicem* mediani majusculam aliis descendente innumera plerunque
capillamenta spargit in fundo quibus terram apprehendit.

In siccioribus, sterilibus, glareosis & ad vias passim provenit.

Aqua ab hac destillata ad cancrum, praecipue mammillarum, magni est usus: continet enim ocu-
los cancrum ne exulcerentur cum linteolis semel in dies imposita. Sunt verò & qui Asari foliis
hujus aqua madefactis non infelicitur ad cancrum reprimendos utantur. *Dod.*

Ego parum praesidi aut juvaminis adversus Cancrum in hac aqua esse suspicor. Faciliatè autem
resiccat & nonnihil adstringentem obtinere hanc plantam Dodonaeo concedo: Hinc fortè
haemorrhagia, dysenteria, nimio menses fluxum, atque etiam Angina, conducit. Ad haemorrha-
giam reprimendam nostrates sequentem plantam praecipue adhibent.

Herba contusa, oleo macerata & cocta Occiduae Angliae plebs ad livores, concussiones, caesa
& verbera utuntur felicitè: menses etiam supprimit. *Lob. obs.*

A. 5. *Gnaphalium longifolium, humile, ramosum, capitula nigris, nobis. An Gnaphalio vul-
gari similis J. B. vulgare sive 2. Ger? medium C. B. Filago minor Park? Black-
headed, long-leaved, branched, low Cudweed.*

Radice parva, alba, simplici, intorta, fibris aliquot donata, & ad caput longis, *cauliculis* erig-
it palmarem, raris semipedalem, tenuem, teretem, tomento densò fide brevi, candido obtusum,
ab imo ad summum usque ramosum ramulis crebris & foliorum alis exsertibus. *Folia* cauliculo &
ramulis alternatim brevibus intervallis adnascuntur, angusta, oblonga, ab exortu fensim dilatata,
Hyssopiminora, utrinque mollia & lanuginosa, informe tamen candidiora. In summis caulibus &
ramulis *capitula* seu *flores* multi simul congesti, non tamen in globulos coacti ut in Impia vulgari,
extensis nigricantibus, & flosculis luteis admodum exiguis compositi ut visum ferè effugiant [flosculos in-
tellege pariales & quibus totales componuntur] Ramuli floriferi & basi florum seu capitulorum con-
gestorum orti longe altius assurgunt & nova florum agmina summis ramulis suis gestant.

In fratribus & locis depressioribus ubi per hyemem aquae stagnant sub autumnum frequentissi-
me reperitur.

A. 6. *Gnaph-*

- A. 6. *Gnaphalium minimum* J. B. minus repens C. B? *perperam, non enim repit, rarius fructu-
bit, sed erigitur. Filago minor* Ger. *Gnaphalium vulgare tenuifolium* J. B. *Hæc cum
duo pro eadem plantæ specie habeo. The least Cudweed.*

Ignescit radix multis fibris capillata, haud secus ac Gnaphalio vulgari five Impie: *Caulis* mol-
ti, dodrantales, ramosi: *folia* unciali longa, fili penè tenuitate, incondita, mollia, tomentosa,
incana: *stipuli* & capitula per caules disposita, ut in prædicto Gnaphalio, sed pauciora minora
que.

Hæc est Gnaphalii vulgaris tenuifoliæ descriptio apud J. B. quæ plantæ quam nos hic intellē-
etiam volumus exactè convenit, ut & locus inter fegetes, solo præsertim arenoso aut glareoso.

Gnaphalium parvum ramossissimum, foliis angustissimis polyspermon.

Hujus plantam siccam habemus ubi collectam non recordamur. *Radice* est parvâ, simplicī:
caulibus sesquipalmaribus aut majoribus, firmis, in plurimos ramos & furculos divisīs & subdivisīs,
foliis oblongis angustissimis, brevibus, acuminatis hirsutis. *Flores* globuli in ramulorum divarica-
tionibus, inque summis furculis sedent pediculis brevibus aut nullis. *Color* flosculorum, quatenus in
siccō discernere licuit, albus.

7. *Gnaphalium oblongo folio* Ger. emac. *supinum oblongo folio* Park. *major, lato, oblongo folio* C. B.
Long-leaved Cudweed.

Clas.

Palmares vel etiam majores habet *cauliculis*, quorum alii surrecti, alii secundum terram inflexi,
teretes, villosi, quos indigesto ordine mollia, incana, latiore infima parte amplectuntur *folia*, extre-
mo mucronata: multa summo cauliculorum fastigio insident capitella candicantia, flavescente la-
nugine plena. *Radix* crassiuscula est, subfusca, fibris aliquot prædita, quæ an vivax sit, asserere
nequeo. Aliquid autem affinitatis habere videtur cum Filagine minore Dodonæi.

Desertis quibusdam & siccioribus colliculis nascentem aliquando observabam.

- * 8. *Gnaphalium minus latioribus foliis* C. B. Park. Ger. emac. *Gnaphalium unico cauliculo* J. B.
Small broad-leaved Cudweed.

Clas.

Unico assurgit *cauliculo*, aliquot ramulis in diversâ se contorquentibus prædito, quos hinc inde
sepunt latiuscula, mollia & incana *folia*. Ad ramulorum internodia nascuntur, inter foliorum
congeriem, quina, sena aut plura capitella, simul congesta, ex flavo canescentia, multa lanugine
plena. *Radix* inutilis, sed deciduo semine novæ plantæ singulis annis renascuntur.

In siccioribus (quantum memoria Clusio succurrit) agris, præsertim demissa fegete occurrunt.

9. *Gnaphalium Alpinum pulchrum* J. B. *Alpinum magno flore, folio oblongo* C. B. *Fair Ma-
sfoot, or Mountain Cudweed.*

Caulibus est palmaribus, dodrantalibus, altioribus etiam, tomentosis, quos *folia* vestiant bo-
gæ, angusta, villosa, trium quatuorve unciarum longitudine, culmo latiora. Summum fasti-
giū flores gerit satis magnos, corymbatos, papposos, ex staminibus luteis atque splendentibus co-
stantes, sessiles, molli lanugine intertextos, in medio foliorum xili carptam lanam imitantium, &
diatorum. *Folia* propter terram multa, superioribus non multum absumilia, statim è radicula
tis crassiarum, nigrarum, multis fibris pullis capillatarum capitibus oruntur.

In montis Jure præalto vertice la Dolaz dicto invenimus.

Huic affinis si non eadem planta est

10. *Gnaphalium Alpinum, magno flore, folio brevī* C. B. dicta: *Gnaphalii Alp. pulchri aliud genu-
J. B. Leontopodium majus* Park. *Leontopod. sive Pes leoninus* Ger. em.

Hoc à priore differt, 1. Quod radicem tenuem foliæque breviam obtineat, cum illud radicem ha-
beat magnam, folia oblonga. 2. Quod flores nigricantes ex fusco violaceo gesserit, cum hujus ca-
pitella pallidescentibus flosculis constent, in reliquis conveniunt.

Suspicio Lobelium minus curiose plantam inspexisse, nec pictorem fideliter suas partes egisse,
& proinde unam & eandem speciem plantam esse hanc & illam. In arduis Italiæ & Germ. Alpibus
inque Baldo Veronenensi provenire refert Lob.

- * 11. *Gnaphalio Alpino affine Leontopodium parvum Lobelii* J. B. *Gnaphalium Alpinum minus* C. B.
Leontopodium parvum Ger. *Leontop. minus* Park. *Small Lions foot.*

Lob.

Dioscoridi & neotericeis præterita hæc huic [iconi scilicet] effigie habitique toto convenit, longulan-
tibus cauliculis & folio Gnaphalii montani, densa lanugine incanis: flosculis summo cau-
litico-pallentibus Gnaphalii montani, exili lignæque radice.

Hanc plantam J. Bauhinus apud fratrem Calparum inter plantas ejus siccas se vidisse refert. Ali-
locum ejus natalem non indicant.

12. *Gnaphalium*

12. *Gnaphalium umbellatum minimum* J. B. *roseum* Park. *roseum sylvestre* & *roseum hortense* C. B.
Rose Cudweed.

J. B.

Plantula hæc vix uncialem magnitudinem superat. Ea aliàs unica & simplex, aliàs in plures ve-
lut ocellos divisa, ex *foliis* constantes candicantibus, hirsutis, inter quæ *oculus* conspicitur, minimi
digiti ungem ferè latus, asperiusculus, ex flavo virelens. *Coliculis* etiam *foliola* vestiunt, prædi-
ctis minora. *Radix* ex meris fibris constat, lignæ duritiei, nigris, contortis, ipsa plantula lon-
gioribus.

In montis Ceti arenosis & maritimis fabuleis Maio mense floret: nos in insula parva ad promon-
torium Siciliæ Pachynum, nunc *Capo Passaro* dictum, collegimus.

Ab hoc non aliter quàm culturâ, & accidentibus inde ortis differre putamus *Gnaphalium roseum*
hortense C. B. cujus ramuli triunciales, reclinati, *foliis* subrotundis cincti, quorum summitatibus
sive rose modo expansus, disco luteo, etiam aureo foliolis ut in ramulis undique sustentatus [Par-
kinsonio duplici foliorum circulo cinctus] insidet, elegantis spectaculo.

HISTO-

HISTORIÆ PLANTARUM

LIBER SEPTIMUS.

QUI EST

De Herbis cum flore ex flosculis fistularibus com-
posito CAPITATIS dictis.

APITATÆ dictæ sunt hæ plantæ quia eorum semina cum pappo calice squamulis
inclusa in formam subrotundam conglobata sunt capitis æmulam.

Herbæ flore ex flosculis fistularibus composito, Capitata dictæ, sunt vel Capitibus

Maximis, squamiosis, Pinææ Conorum æmulis, squamarum unguibus & floris fundo pulposis, et
lentis, foliis aliis levibus aliis spinosis: CINARA, Scolymus.
Minoribus, foliis

Spinosis, aculeis

Crebris & rigidioribus: CARDUUS.
Mitioribus & mollioribus, floribus

Flavis, seu cujus capitula foliorum circulo obvallantur, semina striata flavicant: CA-
RDIUS BENEDICTUS; seu cujus semina levia sunt, alba, purgatrix: CNIUS SA-
VUS, Carthamus.
Purpureis; CIRSIIUM.

Spinis destitutis,

Per margines serratis, capitulis levibus,

Major; CENTAURIUM MAIUS.
Minor; folio

Laciniato paucioribus & majoribus lacinis: SERRATULA.
In tenuia segmenta, diviso: CRUPINA Belgarum.

Per margines æqualibus, Capitulis

Lappaceis, squamis in mucrones hamatos desinentibus, foliis maximis: LAPPA MAIOR,
Bardana.
Spinosis, spinulis

Rectis: CALGITRAPA, Jacea echinata.
Reflexis: JACEA MURICATA.

Levibus, flosculis marginalibus

Minus profunde dissectis, ore in lutum expanso: CYANUS.
Profundius in longas & angustas lacinias divisis: JACEA

DE CARDUO IN GENERE.

CARDUUS sic vocatur à *cavere*, quia aptus carendæ lanæ; quod de Carduo fullonum
dicto seu Dipfaco verum est. Alii autem Cardui ob convenientiam quandam cum Dip-
faco in spinis ita dicti sunt.

Nullum nomen Græcum invenimus quod Latinorum Carduo respondeat. *Argyrea*
enim latius est & spinam significat; *Argyrea* angustius, quod tamen Casp. Hofmannus late & in
genere sumptum ad omnem plantam aculeatam, quæ in caput affurgat alperum, significandam ex-
tendi affirmat.

Nos hoc nomine comprehendimus plantas omnes capitatas dictas, flore ex flosculis fistularibus
composito, foliis spinosis seu aculeatis.

Cum Carduorum plurimæ species sint, multitudo autem confusionem pariat, clarioris doctrinæ
& memoriæ juvandæ causâ eos in genera aliquot distinguemus.

Primum erit eorum qui capite sunt maximo, squamarum unguibus & florum fundo esculentis, fo-
liis per se molliibus, qui *Cinara* & *Scolymus* dicuntur.

Secundum eorum qui floribus luteis, quales sunt *Cnicus* seu *Carthamus*, & *Atractylis*.

Tertium eorum qui spinulis molliibus & innoxis. Hi sunt *Carduus mollis* & *Cirsium*.

Quartum erit de spinosissimis quibusdam noster nullo characterè aut communi convenien-
tiæ nota insignibus.

Quintum de his quorum folia in spicula prælonga exeunt, *laenatis* idcirco dictis.

Sextum de his quorum folia lacteis maculis & lineis pinguntur, seu leucographis.

Septimum de Carduis foliis tomentosis & incanis, *Acanthis* dictis.

Octavum de Carduis quibusdam exoticis singularibus & sui generis, quorum plerique *Acani* Bo-
tanici dicti sunt.

C A P. I.

De Cinara seu Scolymo sativo.

Cinaram nonnulli à puella ejus nominis, quæ in eam versa est, dictam fabulantur; alii à
cinere quo lætatur: cui conjectura Columella occasione deditur videtur, cum scribat
lib. 11. cap. 3. *Mulocinere stercoreandam, id enim steroris hinc olivi videri aptissimum.*

Sed Græcam vocem esse Cinaram non Latinam ostendunt *Vossius* in Etymologico, & *Jo. Bodæus*
à *Stapel* notis in Theophrasto. Hist. lib. 6. cap. 3. ad quos Lectorem remitto. Quin si à cinere vel
colore cinereo dicta esset, *Cinera* scribenda esset, non *Cinara*.

Cinara nobis dicitur Cardui genus capite maximo, conum Pinæum amulante, squamis crassio-
ribus & majoribus, unguibus carnosius esculentis, ut & floris fundo, seu ima calycis parte cui innas-
cuntur flosculi & semina.

Cinara vellex est, nullis neque in foliis neque in capite spinis seu aculeis, quo à reliquorum Car-
duorum norma abcedit: vel aculeatus seu spinosus.

1. Carduus sive Scolymus sativus spinosus & non spinosus J. B. Cinara bortenfi foliis non aculeatis
C. B. ejusdemque Cinara bortenfi aculeata. *Artichoke.*

f. B.

Ad culinarum cupiditas satus Scolymus folia à radice promit pedem & sesquipedem longa, semi-
pedem ferè lata, in lacinias latas subsectas divisa, incano & cinereo tomento obfita, potissimum
parte pronâ, nullo aculo minacia, interdum nulla est lacinia angulifera qui non spinis rigidis lute-
isque minetur. Caulis pedem unum aut alterum altus, striatus, tomentosus, ramis aliquot dona-
tus, in singulorum cacumine caput gerit turbinatum, squamis magnis, glaucis, carnosius, acumi-
ne obtuso, albis spinâ robustâ præpilato, ungue infimo crassiusculo, tenero, velco, albicante com-
pectum, quod sensim divulsis squamis superius læscit, tandemque floris stamina purpurascencia ex-
plicat.

Scolymi (pergit J. Bauhinus) duo habentur genera, sativum & sponte nascens. Sativi quidem
nulla verè genera sunt, licet genera dicat esse Matthiolum. Ex ejusdem siquidem stirpis semine
utroque tam spinosus quam non spinosus nascitur. Quæ certissima est nota identitatis seu con-
venientie (ut cum Peripateticis loquar) specificæ.

Spinosis folia gerit non spinosi magis divisa, magisque laciniosa, tenuibus circumdata spinis:
caulem quoque non spinoso similem, striatum, subalbicanscè, in cuius summitate echinatum
aculeaticumque extuberat caput, flore hyacinthino; semine Cnici minore. Radice nititur crassa,
firma, non insuavi. Addit insuper J. Bauhinus descriptionem non spinosi quæ ferè eadem est
descriptioni generali superius posita. Caput figurâ Nucis pinæ esse scribit, ex latis squamis co-
agnatæ, cuius squamæ figurâ folii Laurini aut Myrtini in aculeum desinunt breveni, nunc
robustum, nunc infirmum, nunc propè nullum. Semina inter candidam lanuginem contenta, ob-
longa, levi cortice obrecta candido vel nigro.

Siquis

DE

Siquis Cinaram hortensem aculeatam & non aculeatam inquit C. B. eandem fecerit, non peccabimus: quia foliis est aliquando aculeatis, aliquando mitibus. Sic caput nonnumquam gracilecentem metum erigit: nonnumquam in compressiorem & rotundiores globum contrahit; lumen interdum sponte sese recludentibus, interdum artibus compactis: caput squamam nunc virides, nunc palentes, nunc subrubentes, in aculeum delinquentes, nunc brevem, nunc robustum, nunc infimum cumque in aliis sursum erectum, in aliis dorsum inclinatum, nunc prope nullum. Est quaedam capite maximo, quae dicitur & pingitur sub Cinara maxima Anglica. *Leb. Haftenus* C. Bauhinus. Has omnes varietates, si ex eodem semine proveniant, vel aliquando do provenient, specie convenire libenter concesserim, quemadmodum Malos & Pinos omnes eisdem speciei esse contendit ob dictam rationem; quamvis in earum ramis, foliis, & praecipue fructibus, magna observetur accidentium diversitas & dissimilitudo. Observavi tamen tum in Anglia, tum in exteris regionibus duas Cinaram differentias, quas specificas esse suspicor, alteram capitibus longioribus, squamis sese sponte recludentibus & à capite extantibus; alteram capitibus tundis, lamine artē compactis & sibi invicem incumbentes, quae etiam ramulorum est praecipue, & plures producit fructus, finitimos iconi Cinarae maxime Anglica apud Lobelium alioque Botanicos. Ceterum si ex eodem semine, ut J. Bauhinus & Lugdunensis Hist. Auctor affirmat, *Cinara hortenſis aculeata & non aculeata* proveniant, poterant quoque & haec etiam varietates ab eodem semine aliquando oriri, cultique fortasse & mangonio aliquantulum immutari.

Apponuntur capita in aqua cum tantillo sale decocta donec teneantur, corumque polvis squamarum unguis eduntur cum butyro qui modicum aceti & piperis admiscetur: nec tantum capita nondum florecentia sed & caules teneriores elixatos & cum butyro & aceto conditos comunt Germani & Galli. Itali capita raro decoquant, sed cruda cum sale, oleo & pipere comunt.

Venerem in utroque sexu irritare dicuntur, ut quod maximè. Nil mirum igitur (inquit Bauhinus) si in tanto pretio sint, ut sine cilio hoc, nisi tempus anni neget, vix ulla oppar sit aut scilicet cena: imò mulieres Cardium hunc adeo ambire, ut diligentiori earum cultura effectum sit ut non tantum echinatae corum pinex, sed radices, caules & folia, per totam hyemem, quae cetera contabescant, nobis in cibum suppetant.

Scolymus urinae ciere praecipue traditur, quem tamen affectum in nobis non sumus experti. Truncus Cinarae, autore Jouberto, ex melle potius condendus adversus pulmonum infarctum. Sani vero debent Cinara caules terrā obruti, & candidiores facti saporisque mitioris.

Cinarae sativa folia in Zythogalo, seu liquore possenti nostratibus dicto & lacte & vino alio parato, decocta ad iterum imprimis commendantur ut medicamentum nulli secundum.

Cinara fercoraria & solutari tegram diligit. Columella, multo cinere fercorandam dicit: cui semine fercorans huic elli videtur aptissimum.

Hyemes asperiores agrè tolerat, adeoque hortulani nostri stramine aut fimo eam contegere solent.

2. *Cinara sylvestris* Ger. *sylv. latifolia* C. B. *Scolymus Dioecoridis* Park. *Cardium Scolymifera* J. B. *Wild Artichoke*.

J. B.

Sativa perfoliata est, caule procerum, hominis altitudinem assequente: *Folia* amplissima, ciliatissima, sed tomento copiosiore obducta, quorum nulla est lacinia quantumvis exigua, quam non arment spinarum mordacium flavescentium spicula, quibus & singula capituli squamarum extrema, sed majoribus multo rigidioribusque horrent; ipsa vero *capita* sativi capitibus magnitudine cedunt. *Flos* flammis confinis, purpureus. *Semen* Cnici. [Verius *Flos ex foliis lacinia artē hys confectus*.]

In Sicilia & Italia, neonem in Gallia Narbonensi subinde occurrit.

Loc.

Fruct.

Floribus ejus coaguli loco ad lac in calcem densandum rustici utuntur: ejusdem florem vulgè credunt contra feeminarum sterilitatem valere, & gravidarum partus ad justum usque tempus coatinere.

3. *Cinara sinifolia* cujus pediculi estantur C. B.

De hac C. Bauhinus in Pinace sequentia habet: *Foliorum* pediculi terrā obruti, candidi, à qui emundati, hyeme crudi cum sale & pipere in cibos veniunt: & licet capitula sint spinosissima, longiusculis aculeis armata, & vix vicia, colitur tamen ut stiones teneri gule arideant.

Quam plantam intelligit hoc titulo C. Bauhinus mihi non constat. Synonyma quae addit J. Bauhinus Scolymi sativi aculeati superius descripti synonymi facit. Parkinsonius in Parad. hisj. nomen sub nomine *Clardum*, proceriusque & crebris acutis spinis horridam, colore glaucodescens scribit.

4. *Cinara sylvestris* Cretica C. B. Park. *Carduus Agriocinara* Cretensium ex quo *Cosini* nigrum *Oenanthe* J. B.

P. B. n.

Supra Chifani arcem in insula Creta (Autore Bellonio in Obs.) ea montis parte quae Calabrorum monasterium, cui nomen D. Joannis de *Pradermo*, situm est, *Artichoe* sylv. genus est, scilicet, passiorum *Agriocinara* appellatum, cujus *radicem* cubitalis longitudinis, & humani cruris circūfinitulis, foris & intus nigram, pyri in modum turbinatam *Cosi* *Indici* loco in Aromatariorum officinis venalem esse afferimus. *Capita* fert instar Cinarae sive *Artichoe*, quae paltores crebè mandant.

mandunt. Ejus *flos* maxima ex parte candidus est (licet & purpureus inveniat) & suavis odoris. Ipsius radices *Chamaeleonis* albi radicibus similes sunt, & *folia* *Chamaeleonis* nigri foliis. Differt ab aliis *Artichocis* sylvestribus multis Italiae locis nascentibus.

5. *Cinara sylvestris* Pyrenaea. *Centaurium foliis* Cinarae Cornut. *Centaurium majus* Pyreneum Park.

Cornut.

Brachiali radice atre crassitudine in altum descendit; *foliis* ampla magnitudine laciniosis, divisi-
furā Cinarae radi referentibus, colore supra viridibus, infra candidis: tenuis quippe lanugo hac parte nascitur, addo laevis & polita, ut coloratam potius quam tomento obductam putes. Natura
lulus degetur cum ruptis foliis portio utraque à se divellitur. Bicutibalis *caulis*, angulosus, lanuginosus, foliis undique luxurians, in plures alas dividitur. Fort in cacumine *capitula* calathi effigie, squamulis aculeatis imbricatis aggelitis hispida, quae exigua Cinarae magnitudinem implent, color fulvus: dum dehiscunt singula florem aphyllanthem, purpureo quodam glomeratum corymbo expandunt (quod vix ante Augustum apud nos evenire solet) Excusso flore capitula clauduntur: inest
sese copiosum, Cnico simile; paucis inde diebus maturitate paulatim deficiente inclusa lanugine femina ostendunt. Sapor alterus & subamarus. Bilem subduci intestinis morantem, summoque habetur contra rheumatismos praesidio.

Montium Pyrenaeorum incola est.

Locut.

Plantae hae foliorum *divisura* & colore, *capitulumque* magnitudine Cinaram se prodit esse gentianam. *Erifor* ab hac specie semine facta, & in hortis culta orae sunt omnes Cinaram hortensium varietates.

6. *Chamaeleo albus* Apulus purpureo flore gummiſer Col. albus verus aculeis Park. *Cardina aculeis gummiſera* C. B. rectius me iudice *Cinara aculeis gummiſera* ducenda.

Col.

Huic *radix* crassa est admodum & longa, foris rufescens, intus alba, lactescens, aromatico gravi parum odore, non injucundo, cerebrum petente; dulci sapore, edulis: quae cum extrahatur, si vel minima fibrilla violeatur, statim ea parte lac emittit, in gummos ob viscositatem concretescens; etiamque grumis herentibus invenitur effossa circa summas radicularum foveas, ex quibus fruncare observavimus & in plantas plures dividi vultuſtate: in quibus singula capita orbiculata, mali parvi magnitudine, singulis foliorum umbilicis haerentia invenuntur, echinata, us in vulgata Cardina, humi jacenta. Huic vero spinosum *caput* sive *Acanus*, in quo *flos* concipitur, minime ut in vulgari à radiantis foliis illis veluti coronā dispositis inter caput & folia magna circumdantur, (quibus caret) nec floris umbo planus atque depressus conspicitur inter palentes quosdam barbatus magnas undique radiantes, illumque Chrysanthemum ritu coronantes; sed elatior, tumescens, rufas minutique barbatus seu potius squamas occultans, atque papposus. *Flosculi* quidem in quaque partes singuli dividuntur, tenues admodum ut capillares ferè videantur, non secus ac in floribus Scolymi sive Cinarae, quibus simillimi effigie, colore vero non ita coruleum imitantes, sed potius purpurascens. His marcescentibus candidum pappum emittunt interna *semina* singulis foliis subiacentia, ut in Cinara & Acanaceis, oblonga, cinerea, splendida, non ut Cnici crassa, sed Cnici modo contenta & effigie.

Junio mense acanum profert, Julio dehiscere incipiens staverubentem canam lanuginem ostendit, quae deinde Augusto extuberans, purpureo colore florens perficitur; Septembri perfecto canescens pappo cum semine evolvante. *Folia* huic pedalia vel majora, magis profunde incisa & spinosiora vulgari, Scolymi sive Cinarae familiore divisura, colore albicantia velut canescantia, inferne hirsuta; [quandoque virentia in eruptis Maio mense observavimus, ut diversa videretur planta:] in vestitiis & arcentibus rubentia, ut in aliis plantis observatur.

In Apulia Cirinola sterilibus devexis locis Occidentalibus edicis frequentissimam observavimus. Locut.

hanc plantam. Rustici armentorum duces gummi quod in Acano & inter spinosa folia calicis emanat colligunt *Ufur*. ex hac in Apulia, illudque appellant *Cera di Cardo*, quia concrevit velut cera dureſcit, atque ubi attrahendi opus fit eo utuntur. Vix enim est planta cui sponte gummi hoc non haereat. Non secus ac viscum dum recens est adhæret, & in fila protenditur, colore candido, nam ex lacteo fisco coalescit, & deinde collectum cere modo densatur, contractatque inſicitur nigrescitque. Haec omnia Columba.

Hæc planta ob *foſculos* fistulares ex quibus flores componuntur ad Cinaras reducenda est, quibuscum & seminibus & foliorum divisura convenit.

7. *Carduus Pinca* Theophrasti Alpin. exot. *Chamaeleo albus* gummi ut *maſſice* ferens. Hon. Bell. Ep. 1. ad *Clasium*.

Alpin.

Ab unica radice exit, foliisque numerosa producit, longa, multa, simul à radice prodeuntia, digitum lata, in nervum acta, Papyri seu Cyperi foliis proxima, sed albidiora, duriora, latiora & lenia; in quorum medio quasi obrutum caput acanaceum occultat, spinis exterius longis, densis, in cunctis modum actis custoditum: intus vero lanuginem albam, densam, indurantem; in qua, & exterius in eodem capite circa spinas gummi parvum, colore fulvescens, Maſſichi simile, odoratum & calidi gustus inherescens continetur. *Radix* vero crassa ut pollex, longa, senim ac senim gracilescens, D d

lescens, in extremumque tenuissimum desinens, exterius fulvescens in nigrum inclinans, immo alba, suavior olens, fervidi gustus, Carlinæ similis, ab eaque differens remisso jucundiorque odore. Ex insula Creta accepit Pr. Alpinus pro Chamaleone albo, quam tamen sententiam improbat & refutat, ut apud ipsum videre est in *Exot.* lib. 1. cap. 56.

Affinis est Plantæ præcedenti, non tamen eadem, ut descriptiones conferenti patebit: quamvis C. B. præcedentem plantam pro Chamaleone albo Hon. Belli, (quæ proculdubio huic idem fuit) habuerit, quod tamen mirum non est, cum Bellus Chamaleonem suam non descripsit; sed de eundemtaxat restitit, quod radicem habeat maximam, odoratam; quodque Junio & Julio circa æquum gummi destillat, quod pueri legunt & aliquantulum masticant, postea digitis lavigant & complanant, complicatimque in vesicula formam super alteram manum fortiter impellunt, ita ut eî vesiçula rumpatur & strepitum edat, quo ludî genere sumnopere pueri delectantur.

CAP. II.

De *Carduis flore luteo insignibus.*

His ob similitudinem in aliis partibus unam addemus speciem quæ flore est cæruleo.

De *Cnicio sativo seu Carthamo.*

Cnicus quæ & Cneus scribitur dicitur *ἀντὶ τοῦ καίωτος*, quod mordere & pungere significat, vel *ἀντὶ τοῦ καίωτος*, quod pungendo pruriginem excitet; quod de sylvestri rectius quam de sativo dici potest: an potius à floribus colore, cum *κνινός* exponatur croceus, rutilus? C. B.

Carthamus aut Curtamus à voce Mauritanica *Kartam* dicitur, non à *καίωτος*, ut nonnulli volunt.

Vires & Usus. Flocculis tuis condimenti vice utuntur, nec malè, cibos enim croceo colore commendat, & alvum emolliunt. Dicuntur & ietero mederi; quod, cum tenuium partium sint & tingendo apti, verisimile videtur, nam pleraque hujusmodi ietero conducunt.

Præcipuus florum usus est ad sericum abiectione pannos tingendos [colore incarnato] Quintæ eorum admixtione Crocum adulterant nonnulli.

Semen tustum ac in jure carniarum aut Ciceris arictini bullitum ac potum pituitam viscosam ac aquas vomitu ac dejectione purgat; hinc medicamentis phlegmagogis accensetur. Pectori maxime confert, mirè flatum discutit, proinde colicis & anasarcae conducit. Ventriculo adversatur, idque corrigit Romachicis, Aniso, Galanga, Cinnamomo; quatenus tardæ est operatio, adeo acris, quæ urgent ad exitum, Cardamomo, Zingibere, Sale geminæ, &c. Dosis in infuso à ʒiij. ad vi. N. B. Medullæ tantum ad purgationes usus est. Decorticiandum autem est (monere C. Hofmanno) cum scalpello, licet magna cum molestia. Si enim quis pistillo ausit, perdetur oleosam substantiam, in qua vis omnis.

Ex semine facta compositio Diacarthami insigniter confert hydropicis.

Seminis succus lac cogere dicitur, & magis ipsum resolvende alvi facultate donare.

1. *Carthamus sive Cnicus* J. B. Ger. emac. *Cnicus sive Carthamus sativus* Park. *Cnicus sativus* & *ve Carthamus Officinarum* C. B. *Wastard Saxtron* & *Sax flower.*

J. B.

Tereti surgit caule singularique, qui superius in ramos dividitur. Folia per caulem ramisque indigesta, nervosa, glabra, brevibus spinulis per ambitum donata, sescunciam aut uncias duas longa, unciam fere lata, in acumen desinentia, angustâ cervicè ramis adherent. Ramulorum extremis insident capitula inter folia squamata, & quibus flores explicantur flaminici, saturo Croci colore tineti. Semen pappo adhæret oblongum, album, medullâ dulci, albâ.

Locus.

Seritur in hortis, & agris etiam, circa Argentinam Germaniæ urbem. Locus ejus natalis videtur esse Ægyptus: Scribit enim *Plinius* lib. 25. cap. 15. Italiam Vespasiani principatu hanc ignorat, & in sola Ægypto celebrem.

Tempus.

Floret Julio & Augusto; semini interea perficitur, & eodem quo seritur anno exinde inarescit.

Carthami semen, quod homini catharticum est, Psittaci, referente Matthiolo, non solum innoxie estiant sed & commodè nutriuntur eo & pinguescunt. Ceterum accuratam omnium hujus plantæ partium descriptionem si desideras, eam tibi exhibebit *Jo. Bodæus à Stapel* Commentar. in Theophrast. Hist. lib. 6. cap. 3. pag. 605.

2. *Cnicus sive Carthamus flore cæruleo* J. B. *Cnicus alter perennis* Chiffi Park. *cæruleus* & *spinosus* C. B. *alter cæruleus* Ger. *Blue flowered Wastard Saxtron.*

Chiff.

Unicus plerumque huic *caulis* est, interdum statim à radice dividitur in binos, ternos aut quaterminos ramos, cubitales, firmos & lignosos, perinde ac ipse caulis, nullis tamen aut quàm paucissimis aliorum præditis. Folia pene Cnici vulgaris, candidiora, paulò longiora, & pluribus vix distincta. Capitula Cnici è squamis imbricis instar sibi invicem impositis conflata, è quibus florum

colore diversis, nam luteus non est, sed ex multis flaminibus [rectius flocculis] cærulei coloris conflatur. Semen Cnici semine minus & subruustum. Radix pollicaris crassitudinis est, carnosa, succulenta, foris fusca, non annua, ut vulgaris radix, sed aliquot annos interdum permanens.

Circa Cordubam in segetibus inventus est à Clusio & in agro Hispaniensi, florens Maio & Locus & Tempus.

* *Carthamus sativus flore croceo Tingitanus* Hort. Lugd. Bat.

Hæc species nomine tantum nobis cognita est, ideoque nihil dum habemus quod de ea dicamus.

3. *Carduus benedictus* J. B. Ger. Park. *Cnicus sylvestris bisulatus sive Carduus benedictus* C. B. *Polyp. Thistie.*

J. B.

Radice nititur albâ, multifidâ, succosâ. Folia ei laciniata, Sonchi aut Dentis leonis fere divisa, spinulis brevibus armata, sine pediculis caulibus adnata, alternatim posita, hirsuta, colore quem in Boraginis foliis cernere est. Caulis ab eadem radice singularis, multis alis concavus, & ab imo statim plures emittens ramos, supinus partim, partim erectus, subpurpureus, striatus, villosus. Flores parvi, lutei, multis flocculis quinquepartitis compositi, stylo trifido in uniuscujusque medio extante, quem quinque flaminula apicibus longis, fuscis, sibi invicem adnatis, & velut tubulum quandam efformantibus donata amplectuntur. Floribus subsistit capitula squamata, squamis majoribus splendentibus, quarum singule in spinas longas, erectas, utrinque itidem spinulis densatas, florem obvallantes exeunt. Singula autem capitula sex septemve folia cænea, è lata basi in acutum mucronem paulatim desinentia calicis in modum circumambiant. Tum folia hæc, tum spinulas modo dictas lanugo multa intercedit & connectit. Capitulis multo pappo stipatis semen est oblongum, striatum, sublateum, floccis rigidiusculis radiatis appendum.

Tota planta amarore insigni prædita est, radice excepta quæ nobis gustantibus vix leviter amaricare videbatur.

Experientiâ didici (quod ante nos observavit F. Columna) capitula hujus Cardui antequam flores pandantur, & florida mensè Maio (apud nos Junio Julioque) recisâ succum sanguineum paucum fundere. *J. Bod. à Stapel.*

Carduus hic, ab immentis viribus quas habere creditur *benedictus* & *sanctus* denominatus, ad Fridericum III. Imperatorem ex India missus fertur. Quod ut non nego (inquit C. Hofmannus) ita comportum fuit postea in Europa etiam spontaneum esse. Nam & in Lemno insula nascitur, Autore * Bellonio; *Qui à nostris vulgo Carduus benedictus appellatur, sponte in agris nascitur, nec aliâ cultura indiget. Greci nomine corrupto Gaideracantha, hoc est asinum spinam muncupat: atque etiam in Gallia, nimirum in arduis Alpibus Galloprovinciæ propè Monasteria, Marginals vocatis, ubi effodiuntur crystallina, irides, & varii coloris alii lapides: Crescit in summo montis rigidior & aliquanto minor hortensi.*

Hujus vires ab aliis fusè traditas sic paucis complectitur C. Hofmannus: Plurimum potest in decocto, præsertim in Vino cum febris abest; minus in pulvere; iterum minus in aqua destillata. Laudatur in pituitosis capitis affectibus, hemicrania, febricitate, vertigine, epilepsia, destillationibus ad pectus; quis in hydropo, quartana, omnibus febribus longis, quippe ab obstructionibus pendentibus.

Laudatur in colicis, nephriticis, ischiadicis, partim discutiendo, partim ad vias urinarias deducendo.

Præcipua ejus laus est in peste foras & intus: intus pro præservatione & curatione, sudoribus ciendis; foris pro ruptorio bubonum. Ideo in aliis etiam apostematibus usurpatur. N. Si sub initium Junii collectus fuerit vulnera recentia mirabiliter sanat, sin alio tempore nunquam id præstat.

Nostrates in zythogalo seu liquore Possleti dicto herbam exsiccatam decoquunt, eoque utuntur minore dosi ad sudorem provocandum, in larga quantitate ad vomitum ciendum, & ventriculorum expurgandum.

Vinum tempore Autumnali cum eo factum paulò minus quàm panacea est apud vulgus Germanicum. *Hofman.*

Perveliunt Medicinæ candidatos observasse (inquit Simon Paulus) vix huic secundam aliquam reperiunt in herbam in consolidandis putridis & contumacibus ulceribus & in Cancro ipso. Testantur nonnulli multiterum quandam, cujus mamme cancro ad costas usque consumptæ fuerant aquâ destillatâ, pulvere solumum insperso mundatam ac sanatam fuisse. Putrida & cava ulcera cysidam vini, cui erosa fuerat ad ossa usque caro omnis tibiurum, quoque bona omnia in curatione frustra expenderat. Arnoldus Villanovanus vidisse se refert hac tandem ratione sanata. Recentia Cardui benedicti folia contusa cum vino generoso decoquere, addicque postea liquefacta porci ænguii chullæ fincebat, tandem injectâ famâ Triticæ continuè fustulâ agitabat, quoad omnia in Emplatris consentiant coalescerent, quod calidum bis quotidie ulceribus imponebat. *J. B.*

Memorant aut Pavie olim quandam puellam incaute toxicatum ponium essentem, cum mox urgeretur enormibus symptomatibus, quæ neque Theriacâ, neque Alexipharmacis mitigari poterunt, solius aque Cardui benedicti haustu esse servatam. *J. B.* Hæc equidem apud me fidem non invenio.

In Scorbuto Carduum Benedictum mirè laudat nostro tempore Jo. Jacobus Hortigius Med. Veneris. Hieron. Velschius Obs. 51. Habui à D. Saane.

4. *Atractylis* Lob. Ger. *lutea* C. B. *flore luteo* Park. *vera flore luteo* J. B. *The Distaff Thistle*.

Col.

In planta juvenē & tenella *radix* parva est, duro cortice, foris pullo, dulci sapore, gravi odore: *Folia* prima carnosa, humi harentia, expansa in orbem, lata, oblonga, (truncata aut longiora) per ambitum aculeata, quæ postea lacinis paulatim dissecantur, Calcitræ vulgaris & aliorum Carduorum modo, virentia, sed alba lanugine obrita, aspera sed non pungentia dum in terra jacent, atque pluvii marcescunt antequam caulis erumpat. In vetustiore verò planta lignosa est *radix*, atque *folia* dodrantem longa & minora, cum caulis erumpit (mense Aprili) levia, profunde laciniata, aculeata magis, duriora atque pungentia, bipedalem *caulem* alternatim ambientia, qui foliis, rotundus, hirsutus, crassus, atque in summo alis divisis paucis, in quibus minora habentur folia, Cnici formi & modo harentia, inter quæ lanosior araneola veluti ac longa lanugine dependens, oblitus est (sicuti & alæ) tactu gummosus, odoratus, gravi & aromatico odore, thus quodammodo imitante, sed graviore nec tamen ingrato. Ab ima florum parte ut & summis virgis oblonga dependet lanugo, ut ex coli solet ad nendum aptata, ob cuius similitudinem *Atractylis* hæc dicta fuit. *Capitula* tria aut quatuor sylvestris planta proferit Julio mense, *flores* luteos obsoletos minuta pendet lanugo, ut ex coli solet ad nendum aptata, ob cuius similitudinem *Atractylis* hæc dicta fuit. *Capitula* tria aut quatuor sylvestris planta proferit Julio mense, *flores* luteos obsoletos minuta pendet lanugo, ut ex coli solet ad nendum aptata, ob cuius similitudinem *Atractylis* hæc dicta fuit. Singulis floribus Cnici modo & Acanaceorum singula subsunt *semina*, minora verò, nec pappum hirsutum & plumosum ut in aliis, sed radiatum velut stellæ, radius latus in acutum desinens, fulvescentibus, splendidis, inæqualibus. *Semen* verò quadratum, rhomboides, Cnici æmulum, ex albo purpureo primum, deinde flavescens atque perfectum nigrum, splendidum, punctis velut inscriptum. Caulis cum flore incipit jam denudari incipiens, pauca tandem circa capitula folia relinquunt, cæque maxime pungentia, durus, atque cæcimine hirsutus, ut *Colis* vicem de se præbeat atque amuletur, dependente veluti flamme candicante illa oblonga lanugine. Hujus plantæ *radix*, *folia* atque *capitula* virentia, avulsâ aut recisâ quovis anni tempore ab ortis initio seu germinatione prima ad florum usque productionem (postea enim arctici) linguæ nec succum semper emittunt, in venulis servatum, nam in carne aqueum vel virentem habent. In radice disrupta aut caule reciso venule circa corticem dispositæ cruentâ stillâ emicante se præbent.

Locus.

In Italia & Gallia Narbonensi, necnon circa Genovam, ad vias & agrorum margines ubique se præbent.

Nunquam observavimus *Atractylidis* florum colore purpureo variare, ut volunt Lobelius & Dodonæus.

Quin si reperitur hujusmodi *Atractylis* solo floris & foliorum glabritie à descripta diversa, seu libenter pro specie distincta, ut vult C. Bauhinus, eam admiserim.

* 5. *Calochierni Carduus Cretenfis* J. B. *Atractylidis* & *Cnico sylvestris* similis C. B.

Cum Hon. Bellus hanc plantam *Atractylidi* similem, majorem tantum fuisse ad Clusium scribat: Et Clusius eandem semine à Bello misso natam, (quæ antequam florem proferret gelu compressa est) *Atractylidi* pariter valde similem dicat; neuter autem plantam in statu viderit, nescimus an illa in re quàm magnitudine sola à vulgari *Atractylide* differat. D. Covell semen ejus titulo nominis *Atractylidis* ad D. Dent Cantabrig. misit. Veteres *Atractylidi* magnam vim contra venenata animalia tribuunt: item contra fungos. Fabulosum est à Scorpione percussos quamvis teneant can herbam non sentire cruciatum.

Atractylis dicebatur, quod eâ antiquæ mulieres pro fuso uterentur. *Atractylis* enim fuscum significat. Imò nunc dierum in Thracia circa Constantinopolin caulibus ejus pro fuso utuntur mulieres Græcæ, id attestante D. Covell. Ibi enim humanam altitudinem assequitur, cūque adoleverit folia decidunt & caulis rigidus evadit. Est autem hæc ab *Atractylide* vulgari hirsutior, quæ ibi etiam passim oritur, specie diversa, eodem asserente in literis ad D. Dent Medicum & Pharmacopolam Cantabrigiensem datis.

* 6. *Cnicus singularis* Alpin. exot. alter *Cretenis* Park.

Alpin.

In Creta nascitur, unicam *caulem* ab radice producens, rectum, rotundum, fomiculatum, hinc inde *foliis* longis, in acutum desinentibus, undique crenatis & spinosis vestitum: in cuius humilitate caput exat inter folia spinosa conceptum, *Atractylis* magnitudine: è quo exeunt capitula dentata, crocei coloris, simul stipata florum constituta, in quibus *semina* alba Centauri maxime similia continentur. *Radix* verò est crassa, longa, ad Rapunculi radicem accedens, nigrescens. Seminibus utuntur montani purgationis causâ.

C A P.

C A P. III.

De *Carduis Spinulis mollioribus, five*

De Cirfo.

Cirsium Klesm dicitur quoddam varicum dolores, quos Græcorum medici omnes *Kleses* vocant sed de lenitate.

Cirsium Recentioribus dictum à cæteris *Carduis* spinularum mollitie & imbecillitate differt, à *Cnico*, *Carduo* benedicto & *Atractylide* tum capitulorum parvitate, tum florum colore purpureo.

Cardium pratense Tragi & *Cardium* bulbosum Monspelienfium ob spinularum mollitiem sub hoc titulo comprehendo.

1. *Cardium pratense latifolium* C. B. Park. *pratense* Tragi J. B. *Tragus his* *Heads of Thistle*.

J. B.

Novicellus est Tragi pratensis *carduus* & mitibus spinis donatus. *Caulis* striatus, glaber, trium, quatuorve cubitorum altitudine; cui *folia* ex longis intervallis adnataxat pallide virentia, alia cubitum longa, alia palmum, alia satis profunde laciniata, alia duntaxat serrata, mollia & tenera. Ramis in quos caulis finditur insident capita satis magna, simul multa congesta, mollia, è quibus *flores* exeunt ex flavo pallidiores: *Semen* Cnici minus: *Radix* crassa.

In pratis Rheno vicinis præpè Argentoratim, Basileam, &c. abundè provenientem & Julio mense se florentem observavimus: J. Bauhinus in pratis montis Thuri non longè à Geneva; & in monte & Tempus.

Quod *folia* in cibis quoque ut reliqua olera expectantur ideo à mulierculis *Brassica graminea* appellatur. Est autem inter omnes *Carduos* hic tenerissimus, si spinas consideres molliuiculus J. B.

Aprili mense quotannis nova candida *folia* è capillata exeunt radice. J. B. Locus natali [in pratis] & floris colore pallido ab aliis omnibus *Carduis* faciliè dignoscitur.

2. *Cardium pratense Asphodeli radice latifolium* C. B. *bulbosum Monspelienfium* Park. *bulbosus* Monsp. *five* *Cantibus Sylvestris* quibusdam, *foliis* laciniatis J. B. *Tuberous-rooted Thistle* of Montpellier.

J. B.

Fœci *florum* non inepta similitudo ut *Acanthi* sylvestris nomen meruerit: sunt ea namque *Acanthi* seu Brancæ urinae foliis aliquatenus similia, admodum nigricantia, paulum hirsuta, vel potius tomentosa, crassifuscula, cum spinulis in extremitatibus laciniarum, quorum pediculi ad radicem rubescunt. *Caulis* bicubitalis, rubentes, imprimis parte ima, quorum ramis longis capita insident aliquot, *Cirsii* capitibus similia, miti, squarrolo echino, *floribus* flaminibus purpureiscentibus comato, qui tandem in pappos resolvuntur: *Semen* album oblongum. *Radices* ex uno capite plures dependent, turgidulæ, bulbos imitatur, sapore nonnihil asluginoso, in quo & *Atractylis* gulus elucet.

Locus.

In pratis Monspelio vicinis abundè oritur, ut tituli initio allati indicant.

3. *Cardium Cirsium dictum folio laciniato nigrum, & idem cum Asphodeli radicibus bulbosum* J. B. *An Card. pratense Asphodeli radicibus* Park?

J. B.

Cirfo affinis est hic *Carduus*, laciniatis spinosisque membranarum *caulem* striatum ornantibus: at verò *folia* palmum & sesquipalmum longa, glabra, nigricantia, profundius *Carlinæ* vulgaris lacinis incisa, rigidioribus spinis horrentia: scapi foliosam & spinosam fimbriam habent, & in longos ramos dividuntur: in quorum extremitatibus *flores* purpurei, verum capita squamata singularia unde emicant. *Radix* satis crassa, à quâ pendunt prælongæ fibræ nigre, Hellobori nigri vulgaris æmula. Hæc descriptio est ex planta sicca, quæ fortè bulbosa fuit.

In montibus præpè Genevæ sponte oritur: J. Bauhinus eundem observavit in montibus circa *Wasserfall*, floris Augusto.

Dubitat J. Bauhinus an sit *Acanthus* syl. alter *Dalechampi* Lugd. quem C. Bauhinus titulo *Cardii pratensis Asphodeli radice, foliis profunde & tenuiter laciniatis* proponit: estque Jacea tuberosa Ger. & Tab.

4. *Cirsium montanum maximum* Park. *Cirsium tomentosum radice bulbosa, quibusdam* *Leucacantha Anguillæ* J. B. *maximum Asphodeli radice* Ger. emac. *An Clusio Cirsium 4. five montanum 2?*

J. B.

Ex eodem capite multe pendunt radices *Paxonia* vulgaris [aut *Asphodeli*] more, candidæ, quæ fluere insipido; unde *folia* primum promuntur dodrantalia & cubito longiora, mollia, incanâ lanugine supra, infusque obducta, per ambitum dentata & paulum velut laciniata, spinis quæ brevibus & minoribus obrita, in acutum desinentia: post *caulis* & is quoque foliosis attollitur, bicubitalis & major, crassus, incanus, [cristatus seu fimbriatus] inque ramos summa parte divisis. *Flores* singulis, nudis & prælongis pediculis insident singuli, è capitulis squarrosis, albicantibus, spinulis

Del 3

nulis mitioribus oblitis, minoribus quàm pro plantæ magnitudine exeuntes, flosculis purpureiscentibus compositi, qui in pappis abuntes *semen* relinquunt parvum, album.

Plantam hanc grandem sanè & speciosam in hortulo nostro Cantabrigie aliquando alimus. Parkinsonus eam sub titulo superius posito exactè describit, & pro Cirfio maximo Alphedeli radice C. B. i.e. V. Clusii *fœx max. montano*, incana *fol. bulbosa radice*, habet. J. Bauhinus ad quartum Clusii refert, i.e. Cirfium foliis non hirsutis, floribus compactis C. B. minus rectè.

5. *Cirfium maximum foliis carnosiss, bulbosa radice, forè Lutetianum* J. B. *Cirfium max. Alphedeli radice* C. B. *maximum montanum incana folio, bulbosa radice sive V. Clus. an idem prædenti?*

Clus.

Ad Cirfii genera refert Clusius etiam id Cardui sive spinæ mollis genus, quod in bicubitalè & majorem interdum altitudinem excrevit, pollicaris crassitudinis *caule*, striato, incana tomentosisque lanugine obrito: *Folia* illi majora quàm in superioribus generibus, magis carnosa, succi plena, viridia, inambiti dentata, mollibusque spinis hirta. *Capita* in summo caule summisque ramis nuda, jam descriptis, quæ in flammæos, purpureo colore nitentes *flores* expandit, maturitate in pappum resolvuntur. *Radix* multis crassis fibris, Aphodelinos bulbos fatis referentibus & oblongis firmatur.

Nascitur in montanis pratis, etiam ad piscinarum udos margines, inter salices Amerinas quoque & harundines. Floret Julio.

Cirfium hoc à superius proximè descripto differt, foliis carnosiss, viridibus, Floribus majoribus. J. Bauhinus diversam ab eo speciem facit. Ego cum Johnsono & Parkinsono nostratibus potius idem crediderim, quamvis (ut verum fatear) notæ illæ, nimirum *folia habere viridia, flores majores alii Cirfii*, præcedenti non conveniant.

6. *Cirfium foliis non hirsutis, floribus compactis* C. B. *montanum capitulis compactis* Park. *Cardui Cirfium Monspelianum folio longo glabro* Matthioli J. B. *Cirfium foliis non hirsutis* Ger. emac.

Radix & ima *folia* (inquit Lobelius) Dipfasi modo & ortu, Buglossi angustifolii acutiora, & levius hirsutisque spinis alperiora, longiora, viridia. *Caulis* ut plurimum singularis, binos terribes cubitos æquat, angulosus, rectus, incanus, tener Sonchi modo: in cujus summa parte *flores* rotundi oblongis capitulis Cardui, purpureis, densis conflati staminibus, in pappis desinentibus, relicto oviguo, oblongo, Cardui *semine* fulvo.

Ad Ladum annem & alibi propè Monspelium copiosè provenit.

- A. 7. *Cirfium Anglicum* Ger. emac. Lob. *Anglicum primum* Park. *Anglicum radice Hiberni nigræ modo fibrosa, folio longo* J. B. *majus, singulari capitulo magno, vel incanum variè dictum* C. B. *The English sott of gentle Thistle*.

Radix plurimis fibris majusculis albenitibus constat, sapore amarifculo & nausæoso. *Folia* addecem tres aut quatuor digitos longa, & interdum longiora, pro ratione folii in quo crescit, sedæ digitum lata, superne brevibus pilis hirsuta, inferne nonnunquam incana lanugine obduta, ut margines spinulis crebris, brevioribus tamen & mollioribus quàm reliqui ferè Cardui, armata, è nuata & crispata, interdum etiam incisæ, non tamen profundæ. *Caules* pedales aut cubitales, erecti, striati, lanuginosi, uno vel altero folio, absque pediculo adnascente donati, plerumque singulis, non rariòs, unicum in summis *flores* gestantes purpureum, calice multis squamulis imbricatis compactis nonnihil purpurascens & acutis composito obvallatum. *Flos* autem Jacæ æmulus, è plurimis flosculis dense stipatis, singulis in quinque segmenta divisus, & singulis feminibus pappi coherentibus, compositus. *Caulis* ex ala folii superioris interdum alterum emittit *florem*, semina se explicantem, & postquam flos primarius in pappum obierit.

Junio mense floret, & tunc in palustribus frequentissimus.

C. Bauhinus cum capitulum magnum hinc plantæ attribuat, & folia variè dissecta, non leviter errat.

Cirfii primi Pannonici prædenti Clusii descriptio in omnibus ferè huic nostro convenit, ut vir dubitem eandem esse plantam: fibras duntaxat radices nigricantes facit, & foliorum colorem castrum.

Cæterum Cirfium hoc radicibus sub terra reptantibus & nova germina subinde protrudentibus, latè se diffundit.

- A. 8. *Cirfium Britannicum Clusii repens* J. B. *Cirfium aliud Anglicum Park. Cirfium singulari capitulo squamato, vel incanum alterum* C. B. *The great English sott of gentle Thistle, or melancholy Thistle*.

Clus.

Plantæ est *caule* singulari, cubitali aut ampliore. *Folia* per caulem alterna, longa, in ambu spinulæ mites, minimeque pungentes habentia, quorum lupinæ partes vident, prone albicant, & cana lanugine obducuntur. In summo caule capitulum unum Carduorum modo, quali ex lupinis mucronatis compactum, *flores* sustinens fatis magnus, ex multis apicibus, colore ex rubro purpureo, ac tandem in pappum abuntem: *Radix* est nigricans, fibrata, quandoque per magnas fibras se propagans. Floret Julio & Augusto.

Pro

Provenit in pratis ad radices montis Ingleborough, circa Settle oppidum, & alibi in montosis agris Locm. Eboracensis & Westmorlandici.

Hæc planta Londino ad nos olim transmissa est sub nomine *Cardui mollis Helenii folio*, & sanè re serio perpersi suspicamur Cirfium hoc nostrum majus repens, & Carduum mollem Helenii foliis non spinosum Camerarii unam & eandem specie plantam esse. Camerarius in eo describendo nimis brevis est.

9. *Cirfium montanum capitulis parvis* Ger. emac. *aliud montanum* Park. *singularibus capitulis parvis* C. B. *foliis non laciniatis, virore Brassicæ, & macrocaulon* J. B.

Clus.

Multa profert *folia* oblonga, Centaurii majoris non laciniati foliorum propemodum æmula, Brassicæ foliorum colore & viriditate, fatis carnosa, in ambitu crebris aculeis prædita: inter quæ medius exit *caulis*, cubitalis aut amplior, striatus, quem alternè ambiunt folia superioribus minoræ, latiore pediculo eum amplectentia, & veluti membranaceas quasdam alas ad proximam folia, secundum *caulis* cui adnatæ sunt longitudinem producentia; eâ de causâ *caules* quodammodo alati apparent: summus *caulis* in hispidum multique squamis imbricatum *caput* desinit, quod tandem in *florem* stamineum purpureo colore rubentem explicatur & propendit: in superioribus alis nascuntur interdum ramuli candidi, lanugine obfusi, similes sustinentes flores, qui deinde ut alii in pappum & lanuginem resolvuntur, *semine*que in eâ reliquis simile occultant. *Radix* minimi interdum digiti crassitudine, aliquot fibris donata & vivax, singulis annis propagines è lateribus fundit.

In montanis quibudam sylvis Pannoniæ, ut supra Pannoniam & Nemechwywar, aliis etiam ad Tempus. Alpes tendentibus, supra Badens, viz. Themas, & vicinis. Floreat Junio. Clus. Nos in Italia & Locm circa Flombrum portum vel hoc idem Cirfium, vel ei simillimum observavimus.

Cirfium majus alterum Ger. i.e. *majus* Lob. *quantum planta sit, & an à præcedentibus omnibus diversa, ignoravimus*.

Dod.

Nos in ampla planitie propè Augustam Vindelicorum, viâ quæ ad Monachium Bavarie ducit, duas Cirfii species observavimus, nescio an à supra scriptis omnibus diversas, eas enim (quod dolet) non satis accurate descripsimus.

9. Priori flos Cirfii Anglici minoris seu primi Park. flori simillimus, & in uno caule plerumque unicuique, quemadmodum in illo: *Folia* verò profundè ad mediam usque costam laciniata & spinulis horrida, ad modum ferè Cardui viarum vulgarissimis, pallide viridia. Augusti 24. nondum deflorat.

10. Alteri, quod tum planè defloruerat, *folia* viridia erant, breviora & latiora quàm præcedenti, in ambitu spinosa & Hyoficridis maculæ foliis figurâ suâ nonnihil similia.

11. *Cirfium Alpinum, foliis minus profundè laciniatis, creberrimis spinis oblongis*.

Hanc speciem in Alpibus Carinthiacis, & circa Augustam Vindelicorum observavimus. *Folii* erat ad radicem pluribus, palmum aut sesquipalmum longis, unciam aut fuscicram latiss, acumina- tis, obscure virentibus, glabris, ad margines leviter nec profundè incisus, creberrimis & oblongis acutis, sursum modicè inflexis spinis horridis. *Caulis* ejusmodi foliis sed angustioribus & minoribus donatus; & spinosis fimbriis armatus, inque ramos dividitur, in prælongos, tenues, hirsutos pediculis desinentes, quorum singuli singula capitula parva, purpureis floribus conspicua, calyce squamis brevibus non aculeatis compacto, sustinent.

12. *Carduus tricephalus horti Carthusiani*.

Carduum hunc in horto maximi Carthusianorum cœnobii vidimus. Erat autem (quantum meminimus) satis procerus, *foliis* ad radicem integris Cirfii, pari modo circa margines spinulis brevioribus & minoribus cinctis. *Caules* & ramuli fimbriis spinosis ad capitula usque excurrentibus aucti, tria insigniora capitula, parva, brevia, latiuscula, scissilla, squamulis innoxio obfusa, singuli sustinent. Insigniora dixi, nam & alia præterea pusilla, rudimenta potius capitulorum quàm capitula majoribus aggregata observavi. Flores purpurei.

- * 13. *Carduus mollis Lapathi folio* J. B. C. B. Ger.

Clus.

Pedali surgit *caule*, uterque crasso, striato, nonnihil lanuginoso. *Folia* illi circa radicem majora, Lapathi foliis ferè similia, aut potius illius plantæ, quam vulgè Totum bonam, sive Bonum Henricum cognominant, quæ pediculo adherent latiora & quodammodo angulosa, extrema verò parte mucronata, in ambitu aliquantulum sinuosa, & mollibus veluti aculeis obfusa, lupinæ parte virenta, pronâ verò omnino incana, foliorum alba Populi instar, & densâ lanugine obfusa, gustu incho exsiccante, deinde amariulo; quæ verò caulem amplectuntur minora sunt & angustiora, ex quorum summo circa summum caulem ramuli exeunt terna, quaternâ aut plura sustinentes capitula squamata, Cyani aut Jacæ capitulis respondentia, quæ dum expanduntur *florem* promunt ex cæruleo purpurascens, & *semen* deinde continent lanugine involutum, Cyani semini non valde dissimile,

diffimile, fed paulo majus, candicans. *Radix* nigra, aliquot tenuibus fibris prædita, dura, vivax & lateribus propagines spargit.

Clusus hunc erubet circa secundum Snelberg excelsum admodum montis jugum, inter saxa nascentem cum Auricula urfi flavo flore, incano folio, deinde etiam in Etschero. Florebat utroque loco mense Julio.

- * 14. *Carduus mollis angustifolius* Park. *mollis*, *lunulatis*, *angustifolius* J. B. *mollis folio oblongo*, *Caj. capitulo* C. B. *Narrow-leaved gentle Thistle*.

Clus.

Humilior hic est, neque palmarem altitudinem excedit: *caule* non minus crasso quam superior, multis longis foliis exornato, superne etiam virentibus, inferne cana [non tamen adeo densa ut superiora folia] lanugine vestitis, & molles quædam spinas in ambitu obtinentibus, gustu etiam amaro, initio autem adstringente. Summo cauli insidet singulare *capitulum* squamatum, majus quam præcedentes capita, ex quo *fos* multa lanugine ex coruleo purpurascente pubescens oritur. *Semen* obliquare non potui. *Radix* nigra, & frequentibus subnigris fibris prædita, subindurata germina & lateribus producta.

Crescit in summis Snelbe jugis, cum Auricula urfi, quæ glabro & splendente est folio, carni coloris flore. Floret verò Julio & Augusto.

- * 15. *Carduus mollis latifolius* J. B. C. B. Park. *foliis dissectis* Ger. *Gentle Thistle*, with jagged leaves.

Clus.

Multa secundum radicem habet *folia*, cum humi sparsa & jacentia, tum surrocta, inferne cana mollique lanugine obfita, superne virentia, valde laciniata, & ad medium usque nervum diffluit, Cardui stellati mollioribus & tenerioribus foliis parè similia; nullis tamen spinis horrentia, gustu primum excitante, deinde amarifculo: è quorum medio unus aut alter *caulis* affurgit, cubitalis aut amplior, teres, striatus, purpurascens, & molli quadam lanugine obfusus: inferiora folia, per ipsum caulem sparsa etiam laciniata sunt, licet jam dictis minora; quæ verò supremum caulem ambiunt, oblonga, angusta, nullis lacinis divisa, mucrone utplurimum purpurascente: extremi caules in aliquot ramos interdum dividuntur (magna tamen ex parte singulares sunt, unicuique sufficiens caput) qui *capitula* sustinent ex multis tenuibus squamis imbricatis dispositis composita, moliter echinata, quorum medium occupat stamineus & villosus *fos*, coloris purpurei elegantissimi. Flori flaccido & evando succedit *semen* angulosum. *Radix* digiti magnitudinem nonnunquam aequat, subfusca, longa, aliquot fibris donata.

Invenitur hic tota illa montium catena quæ à Calenberg & Danubio cui imminet ad Alpes usque extenditur, & deinde per Leytenberg, rursusque per Prollenberg & Hamburgerberg ad Danubium duobus supra Pösonum miliaribus reflectitur. Floret Maio, semen perficit Junio & Julio.

- * 16. *Carduus mollis latifolius* Lappæ *capitulis* C. B. Park.

C. B. prod.

Caule est cubitali, striato, brevibus & mollioribus spinis armato: *foliis* Rumicis formâ, tenuibus, lavibus, venosis, palmum longis, uncias quatuor latis, marginibus exiguis spinulis dentatis. Caulis summitas in pediculos breves unciales abit, quorum singuli *capitulum* Lappæ vulgaris formâ, ejusque fere magnitudinis sustinent, quod in stamineo purpureo *florem* expanditur.

Locus.

In Austria monte Taurerio Raftadiensium. Carduum mollem Helenii folio *Cam.* Cirsiio Britannico repenti *Clus.* eandem esse plantam suspicant: siquidem Cirsium illud Britannicum sub titulo Cardui mollis Helenii folio ante triginta annos ad nos Londino missum est. Cæterum pro Carduo molli Helenii folio *Cam.* iconem Cardui mollis Lapathi folio exhibet Parkinsonus.

CAP. IV.

De Carduis quibusdam spinosissimis nostratibus.

- A. 1. *Carduus nutans* J. B. Cirsiom tertium tota sua stirpe magis spinosum Dod. *Carduus nutans* Ger. *Thistle with a bending head*, *Spiny-thistle*.

Radix huic speciei alba, lignosa, simplex, crassitudine digitali, plures è capite fibras emittens. *Caule* inde exurgit cubitali, ramosis, ramulis crebris caulem ipsum longitudine superantibus; striatus, hirsutus, membranulis angustis, spinosis, crispis, secundum longitudinem à folio ad folium ductis abitis. *Folia* non admodum lata, altius incisa lacinis omnibus in spinulas caules purpurascentes exeuntibus, atrovirentia, interdum lanuginosa, præcipue averfa parte. In summis caulibus & ramulis *capitula* majuscula, lata & depressa, nutantia. Capitula intelligentes flores & eorum calices: sunt autem flores amplii, lati seu patuli, plurimis flocculis purpureis compositi: *calices* florum squamoli sunt, squamis in spicula lata, longa, purpurascencia, rigida, pectum denticulos imitata, deorsum interdum reflexa productis. *Semen* parvum, splendens, citrinum pappo alatum & obvolutum. Capitula antequam flores explicantur molchum redolent.

In agris incultis & restibilibus non raro provenit.

Gelneus de collectione hujus meminisse videtur, Carduus arvensis major purpureo flore (qui flore nondum nato molchum olebat) floret Julio.

- A. 2. *Carduus polyacanthos* Park. *primus* Ger. *emac. Aculeosa Gazæ* Ad. & *Polyacantha* Tab. ex *sententia Johnsoni*. *Carduus caule crispo* J. B. *Thistle upon thistle*.

Radix nitens simplici, alba, pluribus fibris capillata. *Caule* surgit tricubitali, concavo, striato minus crasso quam præcedentis, plurimis alis (quinque) membranaceis, laciniatis & spinosis secundum longitudinem productis horrido, crebris foliis vestito, ramulis prælongis. In summis caulibus & ramulis existunt *flores* è flocculis plurimis in capitula congestis compositi, pediculis nullis aut brevibus donati Jacce vulg. florum fere magnitudine. Florum calices squamoli sunt squamis extantibus, & in prælongas spinulas, molliores tamen & innocuas, exeuntibus. Color florum purpureus. *Folia* Cardui viarum divisura, atrovirentia, laciniata. Spinulis circa margines minacia, viridiora quam Cardui palustris; spinule minores & breviores, nec ut in illo purpureæ. Folia in caule non ita crebra, rami majores & longiores multo, capitula tantillo majora; Flores odoratior: Semina fusca.

In aggeribus fossarum ad sepès & inter vepres plerumque provenit.

Locus.

- A. 3. *Carduus polyacanthos secundus* Ger. *emac. Polyacanthos Theophrasti* Ludg. *Carduus spinosissimus capitulis minoribus* P. B. *Wetted Thistle with small flowers*. *Carduus Acanthoides* J. B.

Hujus caules pari cum priore altitudine assurgunt, graciliores tamen sunt, paucioribus & rectioribus ramis brachiatis, alis membranaceis, plurimum quatuor, latioribus quam in illo, rarioribus spinis, (longioribus tamen illis) armatis, pinnatis. *Capitula* longiuscula sunt, multo tamen quam illius minora, extremis ramorum plura simul congesta, nec pediculis distincta, quæ vix unquam aperiuntur, aut flocculos suos stamineos explicant, sed duntaxat eorumdem apices ostendunt, dilate rubentes. *Folia* huic ad radicem primò erumpentia latiuscula sunt, cardui lactis fere formâ, nisi quod paulò angustiora, & per ambitum magis spinosa. Color totius plantæ, tum caulis tum foliorum, cinereus aut albicans seu canus.

In aggeribus fossarum & locis rudertis, priore tamen minus frequens.

Locus.

Addit J. Bauhinus, (qui plantam hanc accuratè describit) folia cano tomento obfita esse, potissimum inferius: superne enim (inquit) prævalet viror, inter candorem tomenti interlucens.

- A. 4. *Carduus palustris* C. B. Park. *polyacanthos* 3. Ger. *emac. Marsh Thistle*. An *Onopryos* alter Ludg.

Humanam altitudinem aequat & non raro superat, *radice* simplici, pluribus fibris albis cincta & velut comosa. *Caulis* teres striatus, rectus rigidus, foliis creberrimis nullo aut alterno ordine positus ab imo ad summum usque convestitus, & membranulis pluribus spinosis secundum longitudinem excurrentibus crispis, pilis longiusculis hirsutus, solidus, ramulosus, ramulis ex alis foliorum præcipue prope summum caulem exeuntibus. *Folia* pro plantæ modo exigua, angusta, profunde laciniata, laciniis in spinas acutas exeuntibus, purpurascencia, ut & caulis, averfa potissimum parte, secundum costam hirsuta. *Capitula* in summis caulibus & ramulis plurima, parva, squamola squamis non extantibus sed arcte junctis & appressis, in spinulas breves vix conspicuas definentibus, purpurascencia, ad tactum glutinosa. *Flores* purpurei è plurimis flocculis arcte stipatis aggregati, stylo in singulis, [flocculis] è theca obcuris purpurea extante pallidiora Capitula pediculis admodum brevibus aut nullis innituntur. Odor florum valde remissus & languidus. *Semen* pappo involutum, album, exiguum. Nullibi apud nos quam in palustris & pratis aut palcuis humidis oritur adeoque altitudine sua & loco natali ab aliis omnibus Carduis dignosci & distinguere potest. Descriptiones quæ occurrunt Carduorum apud peritiores Botanicos breves sunt & obscure nimium, ut suspicer ipsos Carduorum species non rectè distinxisse aut probè intellexisse. Floris color in hac specie non raro variat, & ratione soli, ut puto, in album degenerat.

- * 5. *Carduus pratensis polyccephalus angustifolius* C. B.

C. B. prod.

Radix habet lignosam, fibrosam: *caulem* cubito altiore, rotundum, striatum, spinis carentem, cujus summitas in plures semipalmares ramulos, & hi quandoque in breviores dividitur. *Folia* sunt pauca angusta & brevia, spinis oblongis armata: capitula plura, parva, quibus minima subsistunt, exiguis spinulis prædita, & *fos* Jacce similis, ex staminibus purpurascencia compositi insidet, qui similiter in lanuginem abit.

* In pratis Michelfeldensibus frequens occurrit.

Locus.

C. B.

Ad bicubitalem altitudinem excrevit, cujus folia superiora candida sunt. Apud Helvetios in palcuis provenit. Hæc C. Bauhinus in Pinace. Nobis incognitus est.

CAP. VII.

De *Carduis leucographis* seu *lacteis* lineis notatis.

- A. 1. *Carduus Marie* Ger. *Mariæ vulgaris* Park. *Marianus*, *frœ lacteis maculis notatus* J. B. *Card. albis maculis notatus vulgaris* Park. Common *Witch-thistle* of *Andes* Thistle.

J. B. **U**ndulato macularum lactearum virecentiumque discursu variata *folia*, lata longique conspicuntur, sinuata & saxis aculeis horrentia, nitida, glabra. *Caulis* digitalis, striatus, lœvissime villosa incanus, duos aut tres cubitos altus, in ramos dividitur plures. *Echinus* tractabilis, rigidissimis acutissimisque spinis armatus, Scolymi mediocri magnitudine, callosi squamarum cartilagine, dulci, veluti, *florum* purpurascens stamina explicant, quibus *semen* succedat *Carthami*. *Radix* longa & crassa, esculenta.

Ad agrorum margines, & in aggeribus fossarum non raro occurrit. Eisdem viribus dotatus esse creditur quibus *Carduus benedictus*. Nobis culinarius potius quam medicinalis videtur. Decoctum ejus datur utiliter ad pecorum & viscerum infarctus & remorantes nas: quare confert *Hydropicis*, *ictericis* & *nephriticis*. *Matth.*

Aqua & foliis destillata laterum morbo medetur. *Trag.* extrinsecus præcipui usus est in phlegmatis, nomis & ulceribus erodentibus, si linteamina probe humectentur aquâ illâ, & ulceribus empanantur.

Semen in emulsionibus crebri est usus. *Sched.* Semen moderate calidum esse & tenuium partium citra omne dubium pronunciamus; cuius signis est usus in pleuritide & laterum punctationibus: remiscetur autem plerumque aliis feminibus & quibus emulsiones fiunt.

Folia tenera demptis aculeis non incommode oleribus adduntur. Apud nos in Italia frequenter in hortis feritur ad acetaria & usus culinae.

2. *Carduus leucographus hirsutus capitulo minore* Morif. *Mariæ hirsutus non maculatus* n. d. P. B.

Folia edit longiora & angustiora, obscurè maculata; secundo ab exortu anno *caulem* emittit & pedalem aut tripedalem, in cujus cymis nascuntur capita minora, purpureos forentia tubulosculis; quibus fastidientibus succedunt *semina* rotunda, crassa & solida. Semine perfectio plana raris citis interit.

- A. 3. *Carduus Mariæ non maculatus*.

Non alia in re à vulgari *Carduo Mariæ* differt quàm quòd folia edat maculis destituta. Hanc plantam mihi ostendit D. *George Horswell* circa *Clarksnewell* propè *Londinium*.

4. *Silybum majus annuum* Park. *Carduus lacteus peregrinus major*, *semine fusco*. *The greater outlandish Witch-thistle* with brown seed.

Park.

Unico affurgit *caule*, bicubitali aut altiore, tereti, foliis vestito quàm *Cardui Mariæ* vulgaris: nobis, lineis lacteis paucioribus notatis, ad margines laciniatis, spinis rarioribus cinctis. Cuius infioris paucos vel nullos emittit è lateribus ramulos, verum summa parte, in fastigio & lœvissime è supremis articularis excurrentibus, tria quatuorve *capitula* sustinet spinosa, quæ in *flores* se aperientes purcos, flammicos, quibus succedunt *semina* majuscula, fusca, in medio pappo laticantia. *Radix* longa, maturo tamen semine exarefecit & interit.

In Sicilia & Melita insulis sponte & copiose provenit. Ex femine Londino missio nobis è Cantabrigiæ succrevit & floruit.

5. *Carduus lacteus peregrinus Camerarii* J. B. *albis maculis notatus exoticus* C. B. *Silybum maritimum* Park. *The small Spanish Witch-thistle*.

Park.

Folia inferiora, quæ à radice primò exeunt, latiuscula sunt, nec altè ad margines incisa, paulò viridia, lœvis & lineis albis tenuioribus minoribusque notata, pediculis oblongis prædita: quæ *caulem* vestunt inferiora, nonnulli longiora sunt, versùs extremum latiora, ad basin angustiora. *caulem* amplectentia, ad margines paulò altius incisa, & spinulis acutis munita; superioribus paulatim adhuc profundius scissis, & minoribus summis caulis insident *capitula* parva, è perum medullis erumpunt *foveolæ* arcuè stipati, purpurascens; quibus delapsis succedunt *semina* parva, alba, pappo involuta, qui ob gummi quoddam albicans, pelliculum, & capitulo exadans, tenaciter eis adhærescit, ut difficulter admodum divelli & separari possint, præsertim postquam minia maturaverint, & gummi solis calore concreverit. *Radix* parva, lignosa, annua.

Hoc genus ut & superius *Parkinsonio* succrevit ex femine Hispani delato per *Gulielmum Bonum*.

Dubitat C. Bauhinus apud *Matthiolum*, an hæc planta sit *Agavus Creticus* Non. Balli, de C. infra.

6. *Carduus galactites* J. B. *Spina alba altera Matthioli*, & alibi, *Leucacantha Monspeliensium Dalechampi* Lugd. J. Bauhinus his *Witch-thistle*.

J. B.

Radice nititur satis tenui & simplici; *caulem* tollens interdum simplicem, interdum ramosum, cubitalem, striatum, cano villo pubescentem, membranis spinosis pinnatum, cujus summum in furculis aliquot facit, *capita* sustinentes *Avellana* magnitudinis, squarosa, quorum singula squama in longam acutiam, invalidam spinam desinunt: hinc flores emicant purpurei, gratia lue post multos annos tenuissimi. *Semen* pappo appenditur, oblongum, lubricum, candidum, amarum. Cæterum foliis palmis longiora, mitius aculeata, profundis crebrisque laciniis divisa, imò parte albidâ lœvissime donata, supernâ virefcunt, fortuitis maculis lacteis respersa.

Hoc genus *Cardui J. Bauhini* descriptum, in Sicilia & Melita insulis, inque Italia propè *Phalerum* *Genuesem*, necnon circa *Monspeliolum* in locis ruderalis & incultis observavimus.

Cæterum *Leucacantham Monspeliensem* Lugd. C. Bauhinus *Cardui tomentosi* capitulo latiore IV. speciem facit, titulo *Cardui tomentosi* capitulis echinatis, minis apte.

CAP. VIII.

De *Carduis foliis tomentosis* seu *incanis*.

- A. 1. *Acanthium vulgare* Park. *album* Ger. *Spina alba sylvestris* Fuchsio J. B. *Spina alba latifolia tomentosa sylvestris* C. B. Common *Cotton-thistle*.

J. B.

Tres quatuorve cubitos altum proferit *caulem*, striatum, concavum, tomentosum, cui membranæ per longum aduata, valde spinosa, sinuata, albicante villo obducta, altius extantibus; quibus continuantur *folia* sesquipalmaria & dodrantalia, lata, non admodum profundè incisa, sinuata, circa margines spinulis horrentia, similiter utrinque villosa & candida. *Capita* tumidos caules & ramulos terminant ferè singularia, grandia, plana & in latum expansa, squamiformis, squamis in spicula longa acuta & rigida, à capite extantia productis. Spine autem in capitulis & foliis fulvæ. *Flores* purpurei, è plurimis *foveolis* aggregatis compositi; *semine* cum pappis frequente Cnici, minore, vericoline, amaricante & acri. *Radix* tenera, alba, subulcis in adolescente plantâ, quæ qualitates per ætatem mutantur.

Perit postquam semen maturuit altero à sætione anno.

In aggeribus fossarum, ad sèpes & in incultis non raro occurrit.

Locus.

2. *Acanthium Illyricum* Park. *Illyricum purpureum* Ger. *Spina tomentosa altera spinosior* C. B. *Carduus quibysdam dictus Acanthium Illyricum*, aliis verò *Onopordon* J. B. *The more prickly Cotton-thistle*.

J. B.

Magnam habet cum precedente similitudinem: *folia* tomento candicante similiter obducta, profundius scissa, tota spinis armata. *Caulis* membranæ aculeatis alatus, sex septemve cubitorum altitudo [ego neque spontaneum, neque cultum tantæ altitudinis vidi] in ramorum, quos crebros habet, extremo *flores* gerit purpurantes jam dicti *Cardui*, ex echino etiam simili.

Mior Botanicos ex *Illyrico* hanc plantam accersere, cum non in Italia tantum & Sicilia, sed è *Locui* tiam in Gallia Narbonensi satis frequens sit; speciatim circa *Auricam* five *Orangiam* urbem copiosam observasse memini.

3. *Acanthio Illyrico accedens capitulis minoribus flexuosis* Morif.

Illyrico aded accedit ut nisi propius intuenti non animadvertatur differentia. *Caulis* emittit paucioribus spinis armatos. *Capita* habet minora, quasque cernua & flexuosa.

4. *Acanthium Lustranicum* Hort. Blaf. *Lustranicum altissimum* Hort. Reg. Paris. *The tallest Cotton thistle* of Portugal.

Acanthio vulgari non admodum diffimile est, verum procerius multo, ut quod ad hæc ferè altitudinem interdum attollatur: *Folia* ei magis incana, albidiora, densiorè lœvigine obducta: *Capita* minora quam tanta plantæ magnitudo & statura promittere videatur.

Cardium hunc Cantabrigiæ olim in hortulo nostro aluimus, è semine Londino accepto ortum.

CAP. IX.

De Carduis quibusdam exoticis singularibus & sui generis.

- * 1. *Acanus Theophrasti* Park. *Agavanus Cretensium* fortè *Acanus Theophrasti* Honor. Belli Epi. 5. ad Clusium.

Bellus.

Planta est spinosa, folia habens aliquantulum lata & spinosa; caules bicubitales aut tricubitales, in quibus capitula Echini amula è foliorum quæ caulem ambiunt cavis, ut & extremo caule exeunt: in quibus flores obsoletæ purpureæ, deinde semen rotundum, aliquantulum compressum, Cannabis semen colore æmulans.

Vulgaris est notitiæ in Creta, & antequam in caulem abeat comeditur.

Hanc stirpem Acanon Veteribus dictam fuisse iudicat Bellus, (à qua reliqua spinarum genera *Acanacea* nuncupata) conjecturis non deficiendis fretus, quas apud ipsum vide.

- * 2. *Carduus spinosissimus sphaerocephalus rigidus aculeis armatus* C. B. *spinosissimus sphaeroceph.* Cardui Arabici nomine missus Park.

C. B.

Huius semen C. Bauhino exerevit caule crispo cubitum superante, foliis latis, longitudine palmum excedentibus, per caulem rarioribus: Capite est rotundo, superne aequali, spinis longis atrociter pungentibus armato; flore albo, odorato: in cuius lanuginoso capitulo semen continetur striatum & transversim canaliculatum Cauliculis Hispanicæ fortè modo, sed rarius & crassius. Hortis facili affluet.

Radix Chamæleontis nigri cum aequali pondere Piperis & ceræ dentes vacillantes confirmat & dolores aufert. Ex Observationibus Marcelli Cumani à G. Hier. Velschio editis excerptis & translatis D. Soame.

- * 3. *Chamaeleon niger Dioscoridis Maranthæ* J. B. *niger verus* Park. *niger umbellatus flore albo hyacinthino* C. B. *Chamaeleon niger* Ger. *The true black Chamaeleon* Clus.

Maranta.

Huius umbella est spinosa, tam grata aspectu cum floret, ut nihil pulchrius videri possit. Etenim umbella loculis sive siliquis oblongis, densissimis acutarum spinarum circumplexis plena, in quibus flores purpurei, oblongi, intus candidi, tenues, Hyacinthi æmuli supereminet: sed illa illi qua spinosa semen occidit Cnicus simile adhuc virentibus in ea floribus, quod tandem illis dentibus maturefcit. Folia vario colore maculis inspersa. Caulem habet purpureum dodrantalitudine, radicem fulcam foris, intus radicis Aristolochiæ longæ colore, atque inter mille vix unum atque alteram vidimus, quæ non sit carnosa, quamquam Diosc. interdum exeam esse tradit. Acemi gustus est, sed commendari oportet.

Huius umbellata coma in aliis candidans, aliis cœruleum inclinans, aliis virefcens reperitur, antequam flores dehiscere incipiant, folia quoque rubefcencia, sicut & caules in nonnullis plantis.

Locu.

In Apulie finitimis ac multis aliis locis, in campestribus & siccis Chamæleonem suum nigrum maxima ubertate provenientem sepius collegit Marantha. Columna quoque ibidem provenire qui attestat. Bellonius in Græcia invenit, deque eo hanc Historiam narrat. Cum Chamæleonis nigri radices apud pagum quemdam in insula Lemno, *Livado chorio* nuncupatum, erui curavimus, plurimi Græci & Turcæ spectatum venerant quid ageremus: eas verò frustratam scietas sibi tradiebamus, ut facilius exficari possent. Turcæ in eo negotio occupatos nos videntes, similiter radices tractare & secare voluerunt. At cum summus esset aestus, & omnes sudore maderent, qui tunc cum radicem manibus tradaverant, sudoremque abstergerent, aut faciem digitis scilicet rancem pruriginem in locis quos attingerant postea senserunt, ut aduri viderentur, in tantum ut nec squilla nec Urtica illæ centesima parte ita adurerent; prurigo tamen non adeo celeriter se prodit. Post unam vel alteram horam singuli variis faciei locis cutim inflammatam habere ceperunt, ut tota sanguinea videretur: atque quod magis eam conficabamus, tantò major excitabat prurigo. Fonti affluentes sub Platano pro ludo habuimus initio, & risimus: ac illi plurimum indiguiti sunt, & nisi afoverafflens nos nunquam expertos tali virtute eam plantam pollicere, haud dubie male nos mulerant. At tamen nostra exultatio fuit ab illis facilius accepta, cum eodem incommo modo nos affectos conficerent.

Ex his (inquit J. B.) apparet, quòd ex instituto mulierculæ apud Marantham faciant, quæ talis succo pectines inhiunt ad puerorum pediculos enecandos.

D

4. *Polyacanthus*

4. *Polyacanthus Casabona Acanæ similis* J. B. *An Acanæ Theophrasti* Ger? *Theoph. Anguillare Lob?* *Ac. major caule non folioso* C. B. Park? *The supposed true Fish-thistle of Theophrastus.*

J. B.

Pulcher est Carduus, bicubitalis circiter, per cuius caulem rotundum, album, lævem, ramòsqæ folia dodrantalia ac etiam longiora, unciali latitudine, acuminata, superne ex atro virore splendentia, inferne tomento candicante obsita, denso, presso, nec nisi scalpello, aut alia ejusmodi re tentes radere conspicio, aquabili marginum circumscriptione, nisi prohibeant spinulæ flavescences, mordaces, quæ ex intervallis binæ, ternæ aut quaternæ, rarius singulares, in quas nervi desinunt, qui oblique à magno secundum longitudinem decurrente nervo in oras exporrigunt. Semen parvum, oblongum, lucidum, nigricans. Folia superiora interdum lata unciam etiam & semina & capita abundant rigidis spinis. Frigoris est impatiens.

D. Casabona Herbarius Ducis Florentiæ semen misit ad J. Bauhinum, cui provenit.

Ferantes Imperatus florem azureum ei attribuit. Lobelius Acanam Theoph. Anguillare, quam Valerandus Dourez Justinopoli Illyriæ detulit sic describit. Flaventibus aculeis horridus est, virentibus sinuatis foliis, averfa parte tomento incanis uti tota planta. Plures fundit scilicet cubitales caules, floribus luteolis, semine Cnici sed minore in squamolo & spinis horrido capitulo.

Si Lobelius Acanam suam rectè describit, foliis sinuatis, floribus luteolis, oportet omnino ut ab Acanæ Theoph. Imper. quæ eadem est descripta, specie differat. Ego verò Lobelio non multum fido, qui solet interdum vel ex memoria, vel ex conjectura plantas describere.

- * 5. *Acanæ flore luteo* J. B. *Acanæ Valerandi altera* Lob. ejusdemque *Pycnocomus Cretæ Salonenfis*, ut suspicatur uterque Bauhinus. *Acanæ humilis caule folioso* C. B. Park. *Acanæ Valerandi Dourez* Ger. emac. ejusdemque *Pycnocomus*: qui tamen cum Bauhino sentit eandem esse plantam. *The low Fish-thistle with winged stalks.*

J. B.

Radix demittit scilicet palmarem, crassiusculam, albam, fibras raras è lateribus producentem; quæ circa caput grandefcit, coliculis emittens plures, patulos, per terram sparsos, duarum triumve aut etiam quatuor ferè unciarum, variè divaricatos, lanugine alba rectos, membranaceis appendicibus numerosis, spinosisque secundum longitudinem alatos. Folia creberrima extremis potissimum ramulis, unius aut duarum unciarum, non rotam semunciam lata, incana lanugine utrinque pubescentia, nonnihil sinuata, non tantum infesto mucrone luteo, rigido, longo minucia, sed & pari feritate spinas è marginibus jaculantia. Capita oblonga occultant dense foliorum phalangis, lanuginosis squamis imbricata, ex pappo candicante pendente semine oblongo, Cnico simili, multo minori, minus candido & striis nigricantibus variegato.

Lobelius flores ei Cardui benedicti æmulos, minores, Senecionis majores, attribuit. J. Bauhinus è planta à Valerando Dourez missa, & (ut puto) sicca descripsit nec florum coloris meminit. Iobelius caulem dodrantalem & interdum cubitalem esse scribit.

Reperitur in Illyria, & copiosè in insula di Lesno, Angul. Lobelius Pycnocomon suam invenit in Creta Salonenfi prope diversorium S. Martini. Ego facili inducor ut credam Pycnocomon Cretæ Salonenfis Lob. Acanam Valerandi alteram ejusdem, & Chamæleonem Salmonicem Clusii, unam & eandem specie esse plantam: Obstat quòd Lobelius flores luteos Pycnocomum pro attribuit, cum Chamæleonis illius Clusii flores purpurascant. Verum potuit Lobelius fortè memoria nimium filis, aut plantam cum jam defloruerat colligens, in florum colore errare. Fortè etiam floris color pro diversitate loci variat; quod tamen non credo, cum istiusmodi varietatis in floribus vix detur exemplum, in eadem specie sci. lutei & purpurei.

6. *Acanæ major caule folioso* C. B. Park. *Acanæ similis flore purpureo, Chamæleon Salmanticensis* Clusii J. B. *Cham. nig. Salmanticensis* Ger.

Clus.

Ex Acanaceorum genere est hæc planta. Caulem pedalem habet, interdum etiam cubitalem, multis aliis sive ramis concavum, striatum & quasi canaliculatum, durum tamen & firmum: folia numerosa, longa, angusta, candicantia, spinis horrida. Summis ramis umbellæ quadam, ex quibus aut sensu calycidis five caprellis spinosis constantes innascuntur, in quibus folia purpurea, diluitor, maturo semine subinde in pappum evanescit, reliquorum Acanaceorum more. Semen est Cnici seminis forma sed minus, foris subnigrum aut cinerei coloris, intus candidum dulce. Radix nigra, dura, sigulenter dulcis. Tota planta ægrotiva est, & firmarum spinarum vallo munita.

Agro Salmanticensi frequens est. Nos eam prope montem S. Lupi, non longè ab oppidulo S. Lapien dicto, iternque juxta vias non procul oppidulo Vic in valle Frontiniana invenimus.

Planta hæc ortu, folio, totaque facie Acanæ præcedenti admodum affinis est, & fortè eadem, inquit Lobelius, cujus sententiæ & nos libenter subscribimus.

- * 7. *Leo ferax* Ger. *Acanæ affinis Leo ferax* J. B. *Acanæ minor caule non folioso* C. B. *Ac. min. caule non folioso, sive Leo & Carduus ferax* Park.

Hunc totius Acanacæ generis facili phœnicem, *Leonem feracem* dixere nuperi à spiculis & infestissimis spinis: nihil enim aliud è foliis aliis divinis & capulorum exordis quam spicula & vepres,

pres, unciam, & fescunciam longas videas. *Cardiculus* vix palmum aequat: *flor* Cnici sylvestris, pallidus, spinis & aculeis ferebentibus, horridisque cinctus.
Planta rara & vix nota, nullus properea usus. Audit tamen Lobelius quibuldam aridis collibus Italiae, ab Apennino non ita distantibus magno proventu gliscere. Hec omnia Lobelius, & eius *Observat.* reliqui Botanici transcripserunt quicquid de eo habent. At Lobelius quam vix notum scribit, descriptione sua non multo notiorē facit.

8. *Carduncellus montis Lupi* J. B. *Eryngium montanum minimum*, capitulo magno C. B. *Cardus Eryngoides* sive *Carduncellus montis Lupi* Park.

J. B.

Statim & radice simplici complura nascuntur folia, duas uncias aut palmum longa, rigida, in lacinias spinolas, semunciales, longiuscule distantes divisa. Cardus stellatus foliis similia. *Caulis* plurimum nullus, aliquando sesquipalmaris, foliis paucis minoribus vestitus, brevi lanugine subhirsutus, caput grande in cacumine gerit, unicum, oblongum, rigidis, nervosis, spinosisque foliis instructum, quibus squamæ oblongæ & innocentes subsunt, pappum coercentes, quam *flor* purpurea marcescens relinquit.

Locus.

In plantae prope montem Lupi, versus Meridiem copiosum observavit & collegit Cicerius.

Huius alia seu species, seu varietas in horto Regio Parisiensi colitur *Eryngii montani minimi* minime capitulo magno nomine.

9. *Cardus parvus* J. B. *Creticus minimus* Park. *Carlina sylvestris alia species* Clus. cur. post. *Acarna capitulis globosis* C. B.

J. B.

Pulchellus hic Cardus longiusculi sed gracili, non fibrosâ radice nititur, à qua *caulis* exurgit plerumque singularis, tenuis, palmaris & alto, in ramos divisus, per quos *foliola* uncialia, columnata, spinulis per margines donata, hirsuta. *Capitula* extremis ramulorum haerentia, inter renatos pinnatorum foliorum cancellos conclusa, Cyani capitulis minora. *Folia* ad radicem [multa] angusta, oblonga, [per oras incisa & spinosa] *Flores* [cerulei] non multum se aperiant ut expandunt, quibus succedunt *semina* parva, alba, pappo inclusa.

Locus.

Circa *Puzosia* arcem Siciliae in pascuis sterilibus eum invenimus; Boelius in Hispania, in arvis. *Capitula* ramulis infidentia supra medium quod cauli summo insidet, altius attolluntur, ut in *Impia Plinii*; omnia è multis angustissimis foliolis utrinque longiusculis spinis armatis composita, è capite umbilico (ut inquit Clusius) exilit *flor* flavus: Et revera nobis etiam flos (qui tamen jam præterierat) flavus videbatur, quem Parkinsonus, è quo J. Bauhini descriptionem supplimus (ex de floris colore nihil habet) ceruleum esse affirmat; cui potius fidendum quam Clusio qui fæcundatam plantam in sportulis Guilielmi Boelii, inter plantas quas in Hispania legit, conspiciat. Parkinsonus hunc bis ponit, 1. Sub titulo superius allato, 2. Sub titulo *Acarna globosis* capitis.

10. *Cardus minimus* Alpin. exot. mihi non videtur à præcedenti differre, quamvis nec ideo, ut descriptio (quam idcirco subiiciemus,) conveniant.

Alpin.

Elegantissima est planta, quæ ab una radice longa, tenui, ad palmarem altitudinem assurgit, foliis longis, Olivaceis, Attractylidis similibus, sed minoribus & mollioribus, spinulis tamen armatis, *caulibus* vero multis, oblique exeuntibus, quorum qui libet utrinque duos furculos, sed inaequali intervallo è caule exeuntes habet, in quorum medio calyx echinatus brevi pediculo, cæcis major, Attractylidis echino non minor, exterius spinulis multis numero, plerumque tredecim, & nullis, per longum ipsum calycem vestientibus armatus; tantoque artificio is spinulis acutissimis recti modo à natura elaboratis, ut vix aurifer peritissimus id opus efficere possit. Ille echinatus calyx fæc brevipediculo inheret, cum tribus foliolis oblongis [quinque apparet in toro] olivaceis, spinulis armatis, fere stellæ modo actis: singuli vero alii cauliculi in apice sunt eodem calyce spinosus, sed illo qui in medio ipsorum fit minor, qui omnes inheret furculis, cum suis pediculis è caule exeuntibus, sed calyx in medio eorum qui fit, breviori pediculo inheret quam utrinque perit. Calyce vero dehiscens *florem* parvum, qui nunquam latè è hinc Attractylidis modo, proferat, ceruleum, qui *semina* producit in pappo, parva, alba, suis laciniosis inherentia, ut in Attractylide, quæ calycibus latè dehiscenibus in aere evolat.

Locus.

Calyce echinato, nondum dehiscen, teneros & dulces Cretenses, apud quos nascitur, at diffine concedunt, inquitque non legitur Venerem excitare.

C. A. P.

C. A. P. X.

De Carduo stellato.

Carduo stellatus voco plantas capitatas, capitulorum squamis in aculeos rectos, oblongos & plerumque rigidos exeuntibus: foliis non spinosis.

- A. 1. *Cardus stellatus* Ger. Dod. *stellatus sive Calcitrapa* J. B. *stellatus foliis Papaveris erratici* C. B. *stellatus sive Calcitrapa vulgaris* Park. **Common Star-thistle.**

J. B.

Cabutum & sesquicubum altus est *caulis* angulosus, subhirsutus, alis multis concavus. *Folia* satis mollia, pedem aliquando longa, aliquantum incana, profunde in lacinias inconditas dissecta. *Capitula* extremis haerent ramulis, glabra, Cyani capitulis aequalia, singulis squamis in unciales & fescunciales, rigidas mordaces, rectâ foras minantes spinas desinentibus, ut radiatam stellam imitantur videntur. *Florum* staminâ purpurea, rarius alba. *Semen* lubricum, parvum, oblongum. *Radix* digitum vel magis crassa, mollis, succosa, nervum habens, ut aliae radices, duriusculum, colore albescens, longa pedem, Raphano similis Columna.

Juxta vias publicas, circa oppida & pagos, inque incultis & sterilibus non in Anglia tantum sed & exteris regionibus frequens est.

Apud nos non affurgit in altitudinem, sed frequentibus ramis in latitudinem diffunditur.

In aqua huius stillantia albas rosas vel fungum Sambucinum, vel contra flores Calcitrapae in aqua Rosarum albarum macerare, & applicare palpebris cataplasmatim instar sum solitus, & quidem optimo cum succellu. *Sim. Pauli.*

- * 2. *Cardus stellatus latifolius caulescens* C. B. *stellatus latifolius* Park.

Folia huic latiora & breviora quam præcedenti, minus profunde ad margines secta, paucis aculeis hic illic ad angulos fisis. *Caulis* fere simplex nec multum divisus, paucioribus ramulis, foliis confimilibus obitus, quos terminant *capitula* parva, rotunda, crassa, alba, aculeis crebris munita, pluribus simul [septem plerumque unâ] in stellâ formam dispositis, quorum medius longissimus, reliqui utrinque breviores. E medio capite exeunt purpurea filamenta, ut in reliquis Carduis. *Radix* parva annua.

Planta hæc ad Jaceas capitulo spinoso potius referenda videtur quam ad Carduos stellatos: verum quoniam mihi incognita est loco movendam non duxi.

3. *Cardus solstitialis minor* Apulus Col. An *Card. stellatus luteus foliis Cyani* C. B? *solstitialis* Ger? *solstitialis Dodonæi* Park? **S. Barnaby's Thistle.**

Col.

Ex radice parva, pulla, dulci, ac gravi sapore & odore Calcitrapæ dictæ, lignosâque *folia* emittit in orbem disposita, parum è terra elata, semipedali longitudine aut majore, divisis equalibus, raris, sinuosis, Hieracii Apuli magno capite modo, in rotundos & pares fere lobos quinos divisa, alba, atque brevi hirsutie obita, albicantia, molliâque. Ex quorum centro *caulis* rotundus, angulosus, bipedalis & major producitur, foliis vestitus, ut ocreatus videatur, ut in congenere lavifolio, albus, hirsutus, multis alis in summo, è foliis angustis & legeneribus prodeuntibus divisus, in quibus *capitula* parva copiosa insunt, echinata ut niger Chamæleo *Maramba* brevibus aculeis, iisque utrinque aculeis, pungentibus, sed non ut vulgaris stellatus dictus & Solstitialis. *Flores* lutei sunt atque tenues non illis diffimiles, Maii fine prodeuntes & Junio femina perficientes: atque capita etiam tunc lutescunt.

In incultis Cirinola, clivosis aridis copiosa est.

Locus.

C. Bauhin plantam hanc Spinæ Solstitialis vulgæ eandem facit, mihi tamen vix persuaserit, cum J. Bauhin spinas longas, rigidas luteas Cardui stellati è singularum squamarum mucrone exeuntes Spinæ lute Solstitialis attribuat: Columna autem aculeos breves, utrinque aculeatos, non ita rigidos aut pungentes ac sunt Calcitrapæ spinæ, *Carduo stellato minori* Apulo ascribat. Verum integram Spinæ Solstitialis descriptionem Bauhinianam subiiciemus: cum nobis diversæ speciei plantæ esse videntur.

4. *Spina Solstitialis* J. B. *Cardus Solstitialis* Ger. *Solstitialis Dodonæi* Park. *Stellatus luteus foliis Cyani* C. B.

J. B.

In frequentes ramos divaricata est, *caule* gracili, bicubitali, albedo tomento undique obfito, membranâ postm secundum longitudinem aptatis alato; foliis tripartito unâ cum ramis ad Cyani folia accedentibus, duarum triumve unciarum longitudine & longioribus, per superiores ramos vix unciam longis, albicantibus, hirsutis, quæ in florem eunte caule fere decidunt. *Capitula* Cyani capitulis aequalia, longis, rigulis luteis Cardui stellati spinis, è singularum squamarum mucrone natis, infesta. *Florum* staminâ lutea, quæ tandem in pappos evanescent. *Radix* latis longa, lignosa.

Montepeli in facis nihil abundantius, nec minus frequens in Italia, unde incremento segetum alit quando officit, & messorum manus pedicque vulnerat.

E c 3

Augusto

Tempus.

Augusto mense & Autumno flores.

lobelium *Juriale* vocat, & expertum pro morbo Regio Remedium esse asserit. Florem atque radicem mirifice pradicant valore in Cachexia, Hydropse, Febribus diuturnis, virginum dyscoloe facie & aliis obstruptionibus. Ejus decocto vel destillata aqua rustici utuntur ad coxendicis dolores, punctiones laterum, lenis tumores & sudorem ciendum. Cam.

5. *Carduus stellatus* Leucoi folio.

Ad dodrantalem altitudinem assurgit, caule tenui, striato, rigido, tomento brevi candicante, siccato, ab ino statim ramulos, ramulis crebris & foliorum finibus exeuntibus, quae alternatim pediculis quatuor aut quinque longas, angustas, superne obscurè viridias, subius incanae margines & qualia, Leucoi lutei vel Salicis folio longissimo similia: Ad singulorum exortum hinc inde spinas oblongas, quae ad latus plerumque aliam brevem habet. Summos caules & ramulos finium capitula muricata, praelongis acutis rigidis spinis rectè exstantibus minacia. Flores compositi & parvi purpurei, flosculorum fasciculati. Semina pappo involuta latitant, quam pro planta modo major, per maturitatem leucophaa nullo supremæ parti innascente pappo aut pilis.

Hujus plantae semen cum Parisiis essent, Anno 1665. mihi communicavit Botanicus insignis D. Marchand, locum natalem non dixit, nescio an ipsi cognitum.

CAP. XI.

De *Jacea* capitulis spinosis.

- * 1. *Carduus Eryngoides* capite spinoso Alpin. exst.

Alpin.

Folia habet Eryngii, sed tamen mollia; caulemque fert ab una radice rectum, cubitales ad apicem etiam altitudinis; in quo folia praedicta raris intervallis posita cernuntur. In summitate vero duo vel tria capita profert, magna, rotunda, caetis longè minorâ, squamis per cherimis circum extrema crenatis obfita: inter quas spinæ multæ exeunt stellarum modo, acutæ, allicantes & duræ: Flores vero quadratenus Cyani similes purpureascentes exeunt, & quibus ferè caetis similia sed minorâ, flavescentia. Tota planta, sed maximè capita coloris flavescentis. Radix crassa, carnosa, quâ indigenæ [Crete] libentissimè & crudâ & coctâ vescuntur, libidinisque excitamentum affirmant.

- * 2. *Jacea lutea*, spinosa, Centauroides C. B. *lutea spinosa* Apula Park. *lutea maxima* Centauroides Apula Col.

Col.

Radix humum profundè nixa petit, lignosa, dura, longâ, corticosa veluti Quercus caule, potius habens pilosum nervulis versuturum foliorum, foris nigrescens & albicans intus. Folia primò erumpunt Rumicis æmula, carnosa, dura, levia, retusiora, magna, longâ, lata; quæ de inde in lobos paulatim divisa erumpunt Raphani modo, majora, latiora, Centaurio magno æmula & Limonii soliditate. Caulem habet tripedalem, angulosum, foliis divisurâ Quercus vel Cetri modò harentibus alternatim, in summo parum hirsutum, sicuti & folia parte averfa. Capita profert aut tria, crassa, magno Centaurio paria, Jaceæ aut vulgaris Cyani squamis compacta, aculeata, & per ambitum insecta luculentibus spinulis, sed majora sunt omnia: internum verò quod à lutea spinulis five lacinias septitur, virefcens conficitur, gratum oculis spectaculum exhibens, ex quibus flosculi lutei capillares Carduorum modo emicant. Spontaneum in his capitulis gummi harentis flavum, splendidum. Floruit adhuc Junio: Semina desinde perficiuntur, candida, depresso, purpureo pappo. Radicis sapor & odor, Calceitrapæ ingratus fuit.

Locus.

Parium obvia est hæc, nec unquam uno nisi in loco Cirinole ortam vidimus, in fossâ quandam argillis vineæ depressois cussillam propè *Aegnam*, dexterrimum cum iur.

Hæc & antecedens planta multa habent communia, & in præcipuis notis conveniunt, ut defcriptiones conferenti patebit: diversitas est in florum colore, qui huic luteus est, illi albus; & foliorum flosculis quæ illi hirsuta est, huic levior.

3. *Jacea lutea* capite spinoso C. B. *lutea capitulis spinosis* Park. *major lutea* Ger. *Centaurium* idem sive *Jacea spinosa flore luteo* J. B.

J. B.

Rigido & recto surgit caule, duorum triumve cubitorum altitudine, multis alis concavo, striatis, angulosis, glabro. Folia ramulorum exortu subjecta, alibi que per caules & à radice ad Centaurii Collini (cujus species videtur) folia accedunt, duorum triumve unciarum longitudine, unciarum plus minus lata, in profundas lacinias ad costam usque dissecta, rigida, dura, castæ aspera. Capitula extremis harent ramorum, juglandis ferè magnitudine, squamis loricea & viridi flavescentibus, per oras nigricantibus, aliquando levibus & sui undique similibus, aliquando denticulatis marginibus, interdum in spinam longiusculam, mordacem & nigricantem desinentibus.

nonnunquam inermibus. Florum stamina in orbem explicantur, coloris lutei. Radix minimum digiti magnitudine aequat, superiore parte subinde comosa.

Circa Monspelium & Mellaniam satis frequentè observavimus.

Locus.

4. *Jacea lutea spinosa minor* solis in tenues lacinias dissectis.

Hujus ramulum duntaxat vidimus inter plantas siccas D. Philippi Skippon, ubi collectum nescimus. Caulis, ut in hoc genere plantæ satis crassus & firmus erat, foliis vestitus crebris in plurimas longas & tenuissimas lacinias divisis, ramosis. Summos caules & ramulos occupant capitula modica & squamis composita in breves & imbelles, utrinque hirtas, ex spadiceo nigricantes spinulas desinentibus. Flosculi lutei sunt. Hæc ex sicca.

- * 5. *Jacea montana purpurea echinato capite* Park. *cyanoideis echinato capite* C. B. *montana echinato capite* Clus.

Clus.

Molliora sunt huic folia quam vulgatissima; quæ secundum radicem sunt laciniosa, ad Calceitrapæ folia accedentia: caules cubitales, angulosi, striati, in multas alas divisi: capitula hinc inde per ramulos confuso ordine sparsa, longiuscula. quamplurimis squamis constantia, quæ in miore tenuioribus quam Calceitrapæ aculeos eoque valde barbato desinunt. Flores Jaceæ aut Cardui muricati purpurei: Semen non observavi: Radix Calceitrapæ radicem emulatur.

Ad montium radices, nonnunquam secundum vias nascitur in Austria inferiore & Stiria.

Locus.

Dubius J. Bauhinus, annon hæc eadem sit *Jacea sue latifolia*, capitulis pulchris, flore purpureo: non diversum censens.

C. Bauhinus Jaceam majorem folio multum lacinioso *Ad* huic eandem facit. Verum Lobelius hoc nullo Jaceam majorem Ger. Centaurium collinum *Gesneri* intelligit: cum in Anglia frequentem esse scribit inter segetes, ubi non alia habetur Jaceæ species.

- * 6. *Jacea capite longis aculeis spinosa* C. B. *flore albo*, capite longis aculeis spinoso Park.

C. B. prod.

Tota planta subincana, brevibus & rigidulis pilis hirsuta: radicem habet fibris crassioribus implexam, fragilem, candidam, sed membranâ subterfusa coram: caulem cubito altiore, rotundum, incanum, asperum, in ramulos inæquales divisum: folia prima & tenella pilis densioribus, albidioribus, mollioribus stipantur, reliqua vero oblonga, uncias duas lata, crassa, rigida, per ambitum profundius crenata, nonnunquam ad pediculum laciniosa, per quæ fibre crassiores albe transcurrunt. Caulis summitati capitulum squamulosum, ex pluribus squamis, etiam triginta numero compositum, & in eorum pili ænulum compactum insidet, quorum apices in spinas oblongas, rectas, subflavas & rigidas desinunt, & squamarum ore firmis pilis alentibus tanquam setis undique circumdate sunt: inter quos flos multis foliis oblongis, laciniosis & candicantibus emergit, cui semen Chico simile, sed vulgari majus succedit.

Hæc, inquit C. Bauhinus, à *Jacea montana echinato capite* Clusii diversa est. Ob folia circa margines dentata seu serrata ad Centaurium majus rectius refertur quam ad Jaceam.

7. *Jacea cum spinosis capitulis purpurea tenuifolia* J. B. *Stabe squamis asperis* C. B. *An Dodoneo Aphyllantes altera?* Capitulis spinosis *Jacea* Lob.

J. B.

Caulis huic cubitales, striati, asperi: folia aspera, angusta, uncias duas longa, quadam rariis laciniosa, aut cum quibusdam eminentis: capitula parva, quæ squamis constant flavescentibus, glabris, nisi desinere in tres [interdum etiam quinque] spinulas. Flosculi purpurei.

Circa Monspelium & alibi in Gallia Narbonensi copiose provenit. Observavimus etiam in He- Locus.

Caulis (quantum memini) valdè ramosi sunt, nec eriguntur, sed in terram resupini solum latè occupant.

- * 8. *Jacea tomentosa capitulo spinoso* C. B. prod. Park.

C. B.

Tota planta quasi farinâ aspersa foret albescit, & à radice caulis pede minor, statim in alas pluris divisis exurgit. Folia habet brevina, angusta, in petiola tria, quina, septena, subrotunda divisa. Cauliculis capitula parva ex squamis multis in aculeos acutos & rufescentes abeuntibus composita insident.

In Murena Hispaniæ inventa fuit.

Locus.

- * 9. *Jacea capitulis hirsutis* Boelii Ger. emac.

Ger. emac.

Plures è radice fundit cauleculos, angulosos, striatos, pilosos, imbelles & humi stratos, in multos ramulos subdivisos, tres quatuorve pedes longos, undequaque diffusos, & solum late occupantes: quibus ad intervalla adnascuntur folia hirsuta, laciniosa, Jaceæ majoris Ger. aut Erucæ ferè in modum, sapor

sapore amaro admodum. Ramulorum singulorum extremis singula innascuntur capitula, squamosa, unaquaque squama in quinque, sex, septemve spinulas imbelles, tenues, in semicirculum dispositas desinentes. Flores pallide purpurei, & pluribus flosculis, ut in reliquis huius generis compositis, flosculis marginalibus maioribus & longioribus his qui medium florem occupant, singulis in quinque lacinias angustas sectis, cyani non multum dissimilibus. Semen parvum, pappo inclusum, quo ad maturitatem perducto radix exarefcit.

Hæc planta ex semine à Guil. Boelio accepto D. Goodhero Descriptionis auctori succrevit: ubi illud Boelius collegit non meminit: verisimile autem est in Hispania aut Africa.

• 10. *Jacea montana incana laciniosa, capitulis bispidis C.B.*

C. B. prod.

Ex radice caulibus palmo major, rotundis, molli lanugine canescens exurgit, circa quem stipes pediculus oblongis incanis donata, laciniosa & subrotunda, tactuque mollia: capitulum parvum, Jaceæ montanæ incanæ asperæ capitulis hispidis.

Montepessuli in monte Calcaris provenit.

• 11. *Jacea latifolia, spinosis capitulis pulchris, flore purpureo J. B. An Jacea purpurea Hispania muricata ejuldent? purp. Valentina muricato capite Clus?*

J. B.

Multis ramis brachiata, cubitalibus & longioribus, striatis, angulosis, subhirsutis, tactu asperis, interdum concavis. Folia infima pedalis circiter, palmari latitudine, in profundas, latas, sinuatas lacinias divisa, & Cichorii styl. similia, hirsuta, aspera, superiora vero per ramos passim multo sunt minora, Cyani aut Hieracii foliorum divisa & magnitudine, usque ad ipsum capitulum crebra. Ceterum capitula extremis ramis hærentia turbinata sunt Cyani aut Jaceæ vulgaris capitulis parva, quorum singula squamæ flavescens aut rubentes, aliqui leves & politæ, in quinque, sex aut septem radiatas spinas, deorsum vergentes desinunt. Flores purpurei tandem in pappos facillime. Stamina oblonga, Cnicus aliquatenus similia, multo minora, variegata: Radix crassiuscula.

Huic forte eadem est *Jacea purp. Valentina muricato cap. Clus. i.e. Jac. foliis Seridis candicans, purpurea C. B. supina purpurea capitulis spinosis Park.* cui Clusius attribuit *Folia Seridis candicans*: ramos cubitales & flexiles, & in eorum summo capita squammata, florem deprementia purpuream: radicem valde crassam longamque & glutinolam.

Plantam huic similem ex semine Londino accepto ortam Cantabrigie in hortulo meo aliquando alebam, quam puti Parilienses in *Catalogo Horti Regii* intelligere titulo *Jaceæ cyanoidis alterius dæ caule seu Cyani Cretici spinosi Belgarum*. Hujus capitula (quantum memini) grandia erant, quam Cyani aut etiam Jaceæ nigre vulgaris majora: semina ut in planta Babinio descripta variegata.

• 12. *Jacea spinosa Cretica Zanoni.*

Precedenti forte eadem est, Radice nictur longa, brachii humani crassitudine, tereti, nodosa, medio deorsum versus in multos ramos divisa, còsque in ramulos minores & rariore subdivisos, arce crasso, succulento, viscoso, colore pullo terre Umbre dictæ rectos, medullâ intus albâ, tenet. Differt à superius proxime descripta foliis dimidio angustioribus, per oras spinosis, quo alius caule sitis cò minus incisus, adeo ut quæ floribus vicina sunt integra absque ullis incisuris obventur.

Integram descriptionem videbis apud Jacobum Zanoni *Hist. Botan. cap. 55.*

• 13. *Jacea laciniosa Sonchi folio, sive latifolia purpurea capitulo spinoso C. B. Park. An Jacea marina Batice Park?*

C. B.

Radice est rectâ, fragili, fibrosa, membrana subfusa testâ, & si plures caules protrudat brachiâ glutinosâ, dum duranti sapore subamarulorum tendente. Cauli ut plurimum rectus, hirsutus, brevibus densisque villis seu lanugine, potissimum parte inferiore reffertus, qui ob capitulorum gravitatem humum versus reflectitur, & in summo in aliquot ramulos dividitur. Folia primum prodeuntia variant, sunt enim rotunda, oblongo pediculo donata, dea magis magisque sinuata, tandem vero in lacinias, (quæ ad exortum inferiorum minoræ sunt) ne quales dividuntur: sunt etiam rigida & dura, adeo ut complicata cum quodam parne crepitâ franguntur, brevissima & durissimâ lanugine, potissimum superiora & ad exortum, recta. Caulibus run summis capitula spinosa, ex squamis compacta, initio viridia, mox ad apicem purpurascens insident: ex squamis spine septem, pulchro ordine, stellam dimidiatam referentes exeunt, quarum media ceteris latior & longior, in minuto capitulo rubens, paulo post vero pallens. Flos ex capitulo cardis promumpit, qui elegantius purpureæ & inodoros, cujus foliola fistula sunt oblonga, longius amplo & laciniato richu prædita, inferius angustæ, quæ ad exortum coloris albi, sed paululum versus fuscum in rubrum idè mutante: omnes autem stamina clavata sustinent, clavæ ex purpureo seu violaceo proflus nigricante, in summo alba puncta habente, & staminum pediculis, ubi et fistula prorumpunt albis existentibus. Semen Cyani semen refert, oblongum, angustum & cinereum est.

Parkinsonius semina nigricantia *Jaceæ sue marinae Batice* attribuit: spinas capitis acutas quidem, at innoxias esse scribit.

Huic similis est, non tamen eadem quam in maris litore arenoso propè Neapolin in Italia, trans urbem versus Torre di Greco & Calabriam copiosissimam invenimus, cui tuncum fecimus *Jacea purpurea maritima capitulo spinoso Neapolitana*.

• 14. *Jacea Sicula Cichorii folio, flore luteo, capite spinoso Bocconi.*

Boc.

Caulis huic angulosus & cubitum altus est, quandoque reclinatus, multis alis divisus & concavus. Folia longa, aspera, duas aut tres uncias lata, utrinque profundius dissecta, candicantia, foliis Jaceæ Sonchi folia latiora. Floribus constat luteis Spine Solstitiali similibus. Capitulis longis aculeis armatis donatur. Radix alba fibrosa.

Circa Saccam nascitur, nec videtur ea quæ sub Jacea capite spinoso longis aculeis à C. B. in Prothomo descripta est.

• 15. *Jacea arborea, argentea, Ragusina Zanoni.*

Zan.

Caulis surgit supra terram, simplicem, ad quatuor interdum digitorum altitudinem antequam in ramos dividi incipiat, inaequalem, subrotundum tamen, cortice flavo rubiginoso rectam; deinde in multos ramos crassiusculos diffusum, lanuginosos, candidos, arcuatos, à nodo ad nodum huc illic reflexos, medullâ viridante succosa, ligno tenui filamentoso circumdata plena. Ubi caulis in ramos dividi incipit crebri tuberculi apparent, e quibus folia exeunt nullo ordine. prima & infima integra omnino, Scabiose arboreæ Creticæ similia, proxima ad basin duobus dentibus incisa; his succedunt quatuor reliqua deinde ordine pluribus, donec tandem, tota in dentes huc lacinias secta sint, circa medium caulem. Summi caules folia iterum primis similia, integra & indivisa gerant, acutiora tamen, & alia pariter secundis similia, acuta & variè incisa. Summos caules & ramulos terminant capitula grandiuscula & oblonga, lanugine candidâ seu argenteâ obducta, uti sunt & reliquæ omnes plantæ partes, quæ si deradatur, folia ex viridi obscura restant: Capitula huc squamis imbricatis obteguntur, intus flavis & splendentibus auri instar, ima parte latis, à medio sursum versus argutis denticellis serratis, spinâ acutâ mucronatis; mense Junio aperta florem edunt speciosum, odore non ingrato, multis flosculis fistulosis corniculatis compositum, marginalibus longioribus, oris in quinque lacinias totidem foliola mentientes sectis; è medio uniuersumque exit filamentum seu stamen [rectius stylis] oblongum, corniculatum, & ex ipsius medio aliud, valde gracile, summa parte incurvum & bifurcatum. Florem excipit semen versus finem Julii, alarum locarum feminibus simile, colore flavicante & lucido. Radix brevis, subtilis, flexuosa, in multis furculis spargitur; inflexa cum stridore rumpitur, ac si ex vitro aut glacie compacta esset; colore ex flavo rufescente, medullâ intus albâ; odore Brassicæ horrentis; sapore aromatico tuberum in montibus Mutinensibus erutorum, verum pungente aliquantulum & exsiccante. Foliorum sapor valde amarus, velut Cardui benedicti. Planta est perennis, semine etiam se propagans.

16. *Jacea sphaercephalus spinosa Tingitana Hort. Edinburg. Jacea Tingitana capitulis spinosis Hort. Lugd. Bat.*

Cum hæc planta nobis nondum conspecta fuerit, plura non habemus quæ de ea dicamus.

C A P. XII.

De Cyano.

Cyanus à floribus colore cyaneo seu cœruleo nomen accepit. Batifescula sive Baptifescula Officinis olim dicebatur, quæ vox Hermolao à Latino derivata videtur, nimirum à batuo sive bato verbo antiquo, quod percutere & tundere significat, unde Anglicum *Beat*, & seu h. i.e. falsy à secando dicta, unde Anglicum *Sickle*: à percutiendo scilicet & renouando meliorum fides.

Cyanus flosculis in flore marginalibus speciosioribus minisque laciniosis infundibuli formam habentibus à Jacea differt: rectius genere cum Jacea convenire statuitur: namque si hanc distinctionem genericè notam ponamus, dux trêve duntaxat erunt Cyani species, nimirum vulgaris Cyanus, & Turcicus odoratus.

A. 1. *Cyanus J. B. minor vulgaris Lob. Ger. Park. Cyanus Segetum C. B. Wictu-bottles.*

J. B.

Lignolam habet multisque fibris capillatam radicem ubi excrevit: undè caules plures surgunt, cubitum & sesquicubitum alti, angulosi, cavi, lanugine incani, in ramos divisi. Folia infima Lob. Non tamen acutis lacinias sinuata, Scabiose aut Dentis leonis more; alia longa, culmum lata, per longitudinem alicubi profundè nervosa, creta, albicante. Flores ex capitulis squammatis compactis se explicant, corniculis nec in t. m. laciniosis constantibus, colore communitur cœruleo, & ut nomen loquitur cyaneo, alias albo, alias purpureo aut purpureo, crebris in medio flosculis cœruleis aut purpureis, simplicibus. Semen capite. 16.

lis florem suffinentibus seu alabastris oblongum, nitidum, pappo cristatum. Sapore est tota planta tico & aliquatenus nausoso, odore nullo eccellente.

Locus.

Inter segetes passim provenit. Flore est communiter cœruleo, rarius albo aut purpureo. Verum si in hortis lateri solo seratur & colatur, non tantum flores edit cœruleos aut albos, sed & purpureos, & carnosos, & varios seu albos medio purpureo aut cœruleo aut carneo. Cultu etiam & mangonio obincentur Cyani *flore plene*, diversorum colorum; unde C. Bauhinus temere hinc necessitate Entia multiplicat, Cyanum hortensem à Cyano segetum separans: Ostendat quis (inquit Frater) discrimen.

Vires.

Flos huius ut & aqua stillatitia utilis esse dicitur in oculorum inflammationibus, rubedine, lippitudine. Erysipelati inspergitur pulvis ex floribus unâ cum capribus factus. Ad putrida ulcera valet succus infillatus: Pulvis eorum assumptus Camerario eidem attribuitur: v. g. ætus febris restinguere, adversus venenatarum bestiarum morsus & puncturas prodesse, quæ frigidum cum esse arguunt: in palpitatione cordis, in suffocatione uterina prodesse, iis qui ex alto delapsi sunt acie contuli, & quacunque de causa sanguinem concretum intus habentibus utiliter exhiberi, quæ calidum esse suadent. Et revera fapor totius plantæ amarus & nonnihil acris, vis deobstruens, quæ calidum esse suadent. Et revera fapor totius plantæ amarus & nonnihil acris, vis deobstruens, quæ calidum esse suadent. Et revera fapor totius plantæ amarus & nonnihil acris, vis deobstruens, quæ calidum esse suadent.

Flowers in spiritu vini, aut etiam aquâ communi macerati suo eam colore imbuunt, itemque Saccaro elegantem colorem communicant, cujus usus omni periculo vacat. Idem præstant flos Cichorei, Delphinii, &c.

2. *Cyanus major* Lob. Ger. *major vulgaris* Park. *Alpinus radice perpetua* J. B. *montanus latifolius*, vel *Verbasculum cyanoides* C. B.

J. B.

Numerosis fibris & mediocriter crassis in unam radicem cœcutibus vivacem & perennem, in grato sapore, figitur: cubitales & altiores caules ferrugines, lanugine multo villosos, angulos quibus adnascuntur *folia* Lychnidis coronaria, longiora, latiora, lanuginosa, mollia, alis lanculis ad proximum usque folium semper, cum caule continuatis. *Capitula* squamata *flore* luteæ, Cyani vulgaris, sed longè majores, fimbriatis & cœruleo purpurantes, nonnunquam & ab eis, corniculis circiter uncialibus, purpurascens, quo etiam colore prædicta sunt *stamina* [flos] medi] apicibus tamen cineris.

Locus.

In montosis præpè *Spadum* vicum acidulis celebrem primò invenimus, postea etiam in monte Jura non longè à Geneva. J. Bauhinus in monte *Wasserfall*, Basileæ cum esset, observavit. Alii etiam in montibus non raro occurrunt.

Hæc planta si characteristicam Cyani notam à florum petalis marginalibus speciosioribus, minus profundè laciniatis, & infundibuli formam habentibus sumas, Cyanus dicenda non est, sed potius Jacea.

3. *Cyanus repens latifolius* C. B. Ger. *repens latifolius Lobelii* Park. *peramarus repens foliolis* vendulae J. B.

Ad. Leb.

Minus observata hæc, non aliò quàm ad Cyanum aut Jaceam referenda [imò rectius me præ ad Jaceam quàm Cyanum] foliolis oblongis, angustis, Lavendula, rigidis, illius plantæ quæ proximè descriptissimus [Cyani majoris] simplicibus, in *cauculis* gracilibus, viticosis, palmatis pedalis & sesquipedalibus, quorum singulis summis singuli *flores*, staminei Jaceæ, obsoleti purpurâ, è poculis squamosâ inflexione confatis prodeunt. *Radix* digitum parvum æquat. Tota planta gustu perquam amaro & ingrato.

Locus.

Subter Sclerati præteris ramulos ad *Sellam novam* & alibi agri Montepelici reptando latitat. Hæc omnia Lobelii. Nos plantam hanc circa Montepelium multis in locis observavimus, nec latuente, sed conspicuam.

Neque hæc planta ad Cyani genus propriè pertinet, sed ad Jaceæ.

- * 4. *Cyanus repens angustifolius* C. B. *repens linifolius* J. B. *repens angustifolius* sive *minimus* Park.

J. B.

Cauculus huic dodrantalis; *folia* ferè Lini, valdè crebra, uncia paulò longiora, angusta; *capitula* longa, squamata, similia Stœchadi citrine alteri inodora, verum squamæ breviores videntur, quibus erumpit tomentum candidum. Saporem insignem non animadverto.

J. Bauhinus ex flosa descriptit.

5. *Cyanus floridus odoratus Turcicus sive Orientalis major & minor* Park. *The Sultan flower*.

Park.

Folia huic latiora sunt, & ad margines magis laciniata quàm vulgari Cyano, non usque ad medium. *Caules* in majori specie minimum bicubitales, in minori humiliores, foliis confimilibus sed minoribus obiti, in plures ramos divisi, quorum singuli singula *capitula*, squamata, Cyani vulgaris majora, *flores* exferentia majores, è multis flocculis compositos, marginalibus octo aut novem filitosis, oblongis, versis oras paulatim dilatatis & expanis, infundibuli specie mediis brevibus

oribus & angustis. Flosculorum ambientium color dilutè purpureus, amœnus; mediocrem pallidior & albescens: odor fragrantissimus, ut præstantissimum etiam Zibethum superet. *Semen* pappo inclutim nigricat. *Radix* quotannis una cum superficie emoritur.

Constantinopoli ad nos transmissa est, apud Turcas in honore esse cepit quoniam ab Imperatore primùm in agris observata, ob odoris gratiam collecta & gestata est.

Minor species quantum magnitudine omnium partium tantum odoris suavitatem majori speciei cedit.

- * 6. *Cyanus tomentosus* Alpini exot.

Alpin.

Planta est furculosa, ferens ab radice furculos plures, longos, graciles, rotundos, oblique actos sursum, lanugine candida obitos, cubitales & ampliores, molles, *folia* hinc inde vestitos longis, tenuibus, per oras serratis, in acutum definitibus, candidis, tomentosis, Cyani foliis figurâ similibus, sed multò minoribus. Surculi in cacumine habent *flores* purpurascens, Cyani similes, suis parvis calycibus, & exterius squamis obitis, contentos. *Radix* tenuis, in multis divisa, lignosa.

Accedere videtur Jaceæ foliis angustissimis subtus incanis, seu Stœchadi purpureæ odoratae Parkinsoni.

- * 7. *Jacea Hispanica* Alpin. exot. *potius Cyanus Hispanicus*.

Alpin.

Et foliis & floribus & caulibus ex toto Jaceæ vulgari similis est. *Flores* verò ad flores Cyani maximè accedunt, & magnitudine, & figura, & colore. Etenim colore albescunt in cœruleum, & veluti rubens elegantissimos habent. Planta annua est & sapore amarefcit.

Hujus semina ex Anglia habuit Pr. Alpinus à Joanne Moro M. D. missa.

CAP. III.

De Jacea.

- * 1. *Jacea maxima* Alpin. exot.

Alpin. exot.

Aules à radice sustollit quinque vel sex cubitos altos, rectos, scabros, ad imum densè foliatis; è quorum medietate superiori hinc inde furculi plures, recti, graciles, rotundi exeunt, in quorum summitatibus producuntur *calyces* parvi, Cyani magnitudine atque figurâ, è quibus exeunt *flores* lutei, Cnici floribus similes: quibus in calycibus succedunt *semina* Centaurii majoris feminibus proxima, saporis leniter amari. Planta præpè radicem & in caulum infernis partibus admodum est perfoliata; *folia* verò Helenii foliis similia videntur, sed minora, quædam revoluta in seipsis, quasi luxuriantia, lanuginosa & quadantenus mollia, omnis coloris expertia, non sine levi amaritudine. *Radix* longa est, crassa, in tenuitatem definit, quibusdam pauculis radicalis fibrosis referta, colore alba, Cinaræ radici omnino similis.

Ex feminibus Hierosolyma delatis enata est.

2. *Stæbe capitata Rosmarini folio* Pona, sive *Chamepitys fruticosa Cretica Belli* J. B. *Jacea fruticans Pini folio* C. B. *Stæbe fruticosa angustifolia Cretica* Park. *An Chamepeuce* Alpin. exot.

Pona.

Ex albicante radice lignosa & aliquantulum fibrosa varii effertur *caules* teretes, modo Coronarie Libanotis, trium circiter cubitorum, quadam caute asperi: profert *folia* uti ipsa Libanotis, sed longiora multò & acuminata magis, quæ paulatim flaccida facta, ita le coarctant, ut omnino appareant Pinastri folia, quæque superne virefcunt, inferne albicant, cum quadam lanugine, uti & cauliculi: in ramulorum fastigiis edit *capitula* quemadmodum Stæbe Salmantica prima Clusii, quasi magnitudinis Centaurii majoris, cui etiam *flos* similis est, nisi quod magis purpurascit. *Semen* retinet Cnici sed nigricans. Perennis est planta.

Vide infra Jaceam foliis angustissimis, subtus incanis, cui plantam hic descriptam eandem esse suspicamus: ut & Chamepeuce Alpini in Exoticis descripta.

- * 3. *Stæbe*

- * 3. *Stebe fruticosa latifolia* Cretica Park. Frutex rotundo argenteo folio, Cyani flore C. B. *Cyanus fruticosus* Creticus Candie Ponce Ital. *Paleberrimus frutex* Bello ep. 2. ad Cluf.

Bell.

Ad duorum cubitorum altitudinem affurgit, in orbem diffunditur, perpetuoque virer. Folia habet longa, rotundiuscula tamen instar foliorum mali, firmiora, latissime virentia superne, inferne vero alba quamvis lanugine obducta, ut argentea videantur: *calliculos* albos, lanuginosos, quos *folia* utrinque ambiunt, in quorumque extremitate *flores* cernuntur specie thyrifi, ut in *Saponaria* vel *gari* dispositi, squamato politis, sed figurâ Cyani, colore pheniceo, calyce tamen longiore quam Cyani, squamato, albo & rubro diluto colore prædito. *Flores* in pappos resolvuntur: *semen* longius quam Cymini, calycisque sunt perennes.

In altissimis præcipitiis inter saxa provenit.

Lecur.

4. *Stebe major calyculis non splendentibus* C. B. *Austriaca elatior* Park. *Centaurii majoris* species tenuis folia J. B.

J. B.

Radicem habet minimi digiti crassitudine, dodrantalem, sapore Cyani nausoso: *Folia* Scabiosa squamatae argenteæ [proximo in loco describenda] tenuiter dissecta, albidiora, sapore amaro prædicta: *Caules* unius, duorum aut trium interduorum cubitorum altitudine, pro locorum ubi proveniunt ratione; in multos ramos fissi, foliis etiam tenuioribus. Abinthii ferè Pontici vestiti. *Flores* Cyani formâ, flammis, minoribus, purpureis & capitulis emicant turgidulis turbinatisque, Scabiosæ squamatae argenteæ, paulo minoribus, squamulis asperis, pilosis, imbricatis, non lucidis, ut in argentea illa. *Semina* parva, oblonga, ruffa, quaternis costulis striata, quibus pili adherent.

Tanta est hujus plantæ similitudo cum Scabiosa argenteis squamis, ut eandem existimemus, inquit J. Bauhinus; quod idem & nobis videtur. Capitulum argumentum Centaurii majoris speciem facio. *Idem*.

Lecur.

In Germania, Italia & Gallia Narbonensi frequens est, ut non opus sit loca memorare. J. Bauhinus Jaccam albam *Tob.* huc refert: C. Bauhinus speciem ex ea distinctam ab hac ut sequente facit, titulo *Stebes caliculis argenteis minoris*.

5. *Stebe calyculis argenteis* C. B. *argentea minor* Ger. *Salmanica argentea*, sive tertia Clusii Park. *Scabiosa squamata argentea* J. B.

J. B.

Lignosa radice firmata est. *Caules* cubitales & bicubitales, striati, subhirsuti, multis alis concoloribus multiplici cæsurâ dissecti ad Centaurii majoris speciem minorem accedunt, nigriora, tæneiora. Extremis ramulorum *capitula* nascuntur turbinata, concinnis lucentium squamarum & candidarum squamulis imbricata.

Hæc à præcedente vix alia in re quam squamulis capitulorum tenuibus & lucentibus differt, vix crediderim specie ab ea differre.

Lecur.

In Calabria præpè Tropiam urbeculam observavimus; necnon circa Monspelium.

- * 6. *Stebe Austriaca humilis* Clus., incana *Cyano similis tenuifolia* C. B. *Austriaca humilis* Park.

In collibus & montibus Viennensi urbi vicinis provenit hoc genus superiore multo humilior, magis incanum, tenuioribusque virgis; quod non multum differre videtur à minore Cyano.

- * 7. *Jacea montana incana odora* C. B. *Jacea mischata* J. B.

Radix lignosa, lenta: caulis rotundus, pedalis; folia longa, lata, mollia, tomentosa, laciniis longis divisa, alba vel cinerea. *Capitula* formâ & colore Jaceæ secundæ, [quæ Centaurium murale dicitur] Toti planta satis suavi odore prædita est, saporis amaricantis cum adstrictione quadam.

Lecur.

Ita describit Tabernamontanus (inquit J. Bauhinus) cujus & descriptionem & iconem promissam Heidegger proventus arenosis & fœcis locis. *Ne ibi frustra tam quævisimus; verum Centaurii majoris speciem tenuissimam* J. B. copiosam ibidem invenimus. *Gaudet loci alius & aprici.* Jaccam mollior tamen in monte Hymetto præpè Athenas observavit D. Georg. Wheeler.

8. *Stebe Salmanica prima* Clusii Park. *Salmanicensis* prima Clusii, sive *Jacea Intybata* J. B. *argentea major* Ger. major, foliis Cichoraceis, mollibus, lanuginosis C. B.

Clus.

Jacea similis folia habet humi strata, Scabiosæ Jaceæque foliis latiora, ad Cichorii folia accedentia, mollia, lanuginosa, & interdum candicantia. Aliquot ex eadem radice *caules* exunt, cubitales aut ampliores, striati, subhirsuti, fungosâ medullâ fæcti, multis alis brachiati; quibus insunt minora, minutèque dissecta, & mucrone quodammodo spinosa folia. *Flores* nascuntur in summis ramulis, *capitula* [Cyani paribus, turbinatoribus, glabris nitidisque & politis, albicantibus per extimum tuberculis squamis, imbricatis] comprehensâ, purpurei; quos subsequitur *semen* subrotundum Centaurii majoris æmulum, sed minus. *Radix* est longa, candida, digiti interdum crassitudine, quod nonnunquam vivax est & plures annos durat.

Lecur.

Circa Monspelium passim provenit, nec minus frequens habetur in Italia & Sicilia. * 9. *Stebe*

- * 9. *Stebe Salmanica secunda* Clusii Park. major foliis Erucæ mollibus lanuginosis C. B. *Jacea* genus *Stebe Salmanica*, foliis mollibus lanuginosis, caule infirmo J. B.

Clus.

Folia omnia habet mollia & lanuginosa, Erucæ instar laciniata; *Caules* infirmum, ramosum, in terram procumbentem, cujus *flores* summis ramis innascentes superiores majores, barbulis extenuatis Cyani æmulis, purpureis, (quibus intermixti villi quidam lutei) medium florem occupantibus. *Semen* superioris simile, vel Cyani femini: *Radix* digitalis, albicans, non vivax, sed quam subsequens hyems corrumpit.

Nascitur Salmanicensi agro in arborum & vinetorum marginibus. Floret Junio, Julio, & Augusto.

Locus & Tempus.

- * 10. *Stebe spinosa* Cretica Park. *Spinosa* J. B. *spinosa maritima* C. B. *Cyanus spinosus* Creticus Ponce & Alpini.

Clus.

Quam descripsit Clusius *Hist. app. alt. aut.* in Ducis Areschotani orto enutritam, trium circiter pedum altitudinem æquabat, & si angustius non conclusa liberè excrecere posset, ad majorem altitudinem pertingere posse arbitratur. *Futicosa* autem erat, ramulosque satis duros & quodammodo lignosos habebat, foliis valde laciniatis obfatis: summi verò ramuli flores sustinentes minoribus, siquæ singularibus foliis instar foliorum Lavendulæ septi erant & plerumque in spinas desinebant. *Tota* planta candidior ferè instar Cinerariæ dictæ: Squamosi etiam erant florum alabastrî & calices; ipsi autem flores candidi, Cyani formam quodammodo referentes. *Radix* lignosa, multifida atque perennis.

Floret Julio, Augusto, & toto Septembri.

Tempus.

P. Alpinus altitudinem palmarem huic plantæ attribuit, & flores colore carneos: reliqua descriptione satis convenit.

Hæc, puto, planta est quam observavit D. Georgius Wheeler præpè Athenas in Attica, inque Teno insula Cycladum. *Idem*. p. 52.

- A. 11. *Jacea major* Ger. itæque *Scabiosa flore purpureo* ejusdem, ut J. Bauhino & nobis etiam videtur. *Scabiosa major squamatis capitulis* C. B. itæque *Scabiosa major altera squamatis capitulis*, sive *Jacea rubra latifolia laciniata* ejusdem. *Centaurium collinum* Gessneri flore purpureo J. B. *Great Knappweed* or *Whattellon*.

Matth.

Primo statim exortu folia profert longa, nullis in ambitu laciniis, at quæ his succedunt plus, minoribus modo, dissecta cernuntur, quæ verò in caule & ramis habentur, minora sunt & magis laciniata. *Caules* gerit æstate sesquicubitalis, teretes, striatos, incanisque, qui circa cacumen suos fundunt ramos, in quorum fastigio *capitula* oriuntur in acutum densitatem, compactis squamarum ordine connecta, Cyani modo, & quibus flores prodeunt ferè etiam similes, sed rufescentes. Hos denique sequitur *semen* parvum, oblongum, ruffum, & superiori parte pilosum. *Radice* nittitur pollicari crassitudine, & sæpe majore brachiataque, sapore subdulci Pastinacæ proximo.

Nascitur inter fruges & in campis non cultis, argilloso præsertim solo: æstque (ut rectè Lobelius) legetur potius quam pratorum.

Lecur.

12. *Jacea nigra* Ger. *nigra vulgaris* Park. *nigra vulgaris capitata* & *squamata* J. B. *nigra pratensis latifolia* C. B. *Knappweed* or *Whattellon*.

Radix satis crassa, lignosa, vivaci, fibras multas emittente, sapore cum nausæa adstringente nittitur. *Folia* priora, quæ à radice exeunt, aliquid (inquit J. Bauhinus) commune habent cum Cichorii foliis, sunt enim longa, nonnihil laciniata, præ virore nigricantia, brevi lanugine hirsuta. *Caules* ex eadem radice interdum unicus, sæpius plures exeunt cubitales aut sesquicubitalis hirsuti, teretes, striati, firmi & rigidi, fractu contumaces, medullâ fæcti, foliis crebris, nullo ordine positis, iis quæ ad radicem similibus verum angustioribus, obiter præcipue ad exortum dentatis, cincti: è quorum alis ferè simibus à medio caule sursum versus ramuli egrediuntur consimilibus foliis sed minoribus donati, in fastigiis unum, duos, tresve flores sustinentes, seu potius florum *capitula*, satis grandia, squamis nigricantibus, circa margines alii instar pilosis, imbricatis positæ extensis connectæ, è quorum medio *flosculi* emicant tubulosi, laciniati, purpurascetes, arcuè stipati; quibus marcescentibus & delapsis restant, densò sed brevi pappo intermixta, *semina*, parva, per maturitatem ex cinereo nigricantia. Ramuli interdum in hac planta rectos ferè angulos cum caule efficiunt.

Post modum plerumque æstatem apud nos floret, æstque in pascuis nimis frequens. *Hæc* in Occidentali Angliæ parte hujus varietas flore Jaceæ majoris, hoc est cum limbo seu circulo flosculorum majorum seu longiorum in margine, Cyani in modum; hæcque non minus frequens quam vulgaris ibi oritur.

Tempus & Locus.

Hujus varietatis aliam adhuc varietatem observavit nobisque ostendit Tho. Willifellus cum flore pleno, cujus flos totus componitur ex ejusmodi flosculis, qui in margine illius sunt, nimirum oblongis & speciosis.

13. *Jacea nigra angustifolia* Park. *nigra angustifolia*, vel *Lithospermum arvense foliis* C. B. procl.

C. B. prod.

Radix est nigricante, in fibras aliquot divisa: caule pedali, rarius cubitali, rotundo, aspero, in alas inaequales diviso: quem *folia* incana, angusta, brevia, rigidiuscula & aspera, *Lithospermum* arvenis familia alternatim sua basi cingunt. Cauliculatorum summis *capitulum* squamatum & nonnulli alarum, aliarum *Jacearum* formâ, sed minus, insidet: ex quo *flor* multis exiguis oblongis foliolis pallide rubentibus vel ex purpurea candicantibus prodit, cui *semen* exiguum nigrum succedit.

Hanc passim Monspeliensis & Patavii observamus.

Aded exigua est & fore nulla inter hanc & precedentem differentia, ut non immerito J. Bauhinus ad idem caput utramque reducit.

Huic & altera similis, sed caule molli tomento vestito, & foliis incanis mollibus & longioribus.

14. *Jacea semper vivens* Lusitanica Bocconi & Morisoni.

Bocc.

Hujus plantae *folia* lanceolata, longiora latioraque quam vulgaris [*Jaceae nigrae*] marginetamen, ut illius, lacinata, aspera, è virore pallentia: *Caules* multi, cubitales & longiores, pluribus sparsim, & confusè foliis cineti, in ramos multiplices per totam summitatem divisi, duri, asperi, proferentes *capitula* è quibus exeunt *fistulae* [verius *folioli*] plura, conferta, coloris ex purpurea rubentis. *Radix* lignosa, dura, non absque fibris. Tota planta liyemem (nisi acris admodum fuerit) sine noxa facile tolerat.

In hortis Florentinis, Pisanis, Bononiensibus & demum Parisiensibus vidimus. E Lusitania primum allatum credunt, unde nomen habuit. Haecenus Bocconius, cujus descriptionem probamus, ut plura addere non sit opus. Nos è semine Londino accepto natam in hortulo nostro Cantabrigiae aliquandiu alimus.

15. *Jacea foliis angustissimis, subitis incanis. Stachys purpurea odorata* Park. *Stachadi cinerea* f. *foliis capitulis longioribus* J. B.

Pilliter.

Ad cubiti fore altitudinem assurgit, ramulis infirmis & terram versus reclinatis, unde in latitudine magis quam in altitudine diffunditur; è *radice* longa, dura, nigricante virgas crebras lignosas incanas emittens, *folia* plurimis, oblongis angustis, superne ex viridi nigricantibus, inferne languinis, tomento candicante obfita, circa margines subinde dentata vestita. Summis ramulis interdum singula, plerumque bina innascentur *capitula*, oblonga squamis confertis imbricata, *stipules* exsertentes pulchellos, purpureos, odoratos; quibus succedit *semen* pappi involutum, *Caulis* Pincae dicti seminibus nonnulli simile.

Plantam hanc variis in locis tum in Gallia Narbonensi tum in Gallo-provinciae rupibus prope Massiliam observavimus. D. Magnol in monte Ceterio, in sterilibus circa la Colambiere, versis Silenoram prope Fontcaude, & alibi eandem invenit. Botan. Monsp.

An & quantum differat haec planta à Stebe capitata Rosinarii folio Ponae considerandum.

16. *Jacea integrifolia humilis* C. B. *nigra humilis* Park.

C. B.

Hec *cauliculis* est pedalis, rotundis, alba lanugine hispida, & terram versus reflexis: *folia* uncium latis, duas longis, nec lacinatis, nec crenatis sed integris, lanugine, praesertim per margines, pubescentibus & subasperis, basi sua cauleculum ambientibus: in cujus summo *capitulum* ex multis squamis imbricatum dispositis constans, ex quo *flor* *Jaceae* vulgari similis, subpurpureascentis, ex foliolis [verius foliulis] oblongis in filamenta aliquot divisis compositus, prodit.

In Austria ad S. Hippolytum provenit.

Hec etiam à *Jacea nigra* vulgari aded in paucis differt, ut vix possim animum inducere ut credam speciem distingui.

17. *Jacea montana Austriaca major* Park. *Jacea nigra squamifolia capite major* C. B. *montana squamifolia major, semine nigro* J. B.

Claf.

Numerosa ab eadem radice promit *folia*, oblonga, vulgarissima *Jaceae* haud abfimilia, nec tamen minus aspera, sapore nonnulli calido, subadstringente tamen: *caules* plerumque cubitales, striati, ramosi, foliis angustioribus, & interdum paucis lacinis secundum pediculum praeditis obfita, ut in vulgarissima: *Capitula* in extremis ramis crassiora, non hirsuta, sed multis squamis tenuibus, & si vel digitis leviter attingas crepitanibus praedita, inferne candicantia, superne vero, quâ se his explicat, fusca. *Flor* multis exiguis foliolis [rectius foliulis] in quinque lacinias divisis ex purpurea candicantibus constat. E quorum medio purpureascentis tubulus exilit, in summo velut farina aspersus; quem ambiunt purpurea majora longioraque foliola [foliuli] quinque inaequalibus lacinis etiam constantia, ut vulgarissima. *Semen* Cnico formâ simile, sed exiguum, nigrum, paulo minus, quam vulgare, subadstringentis gustus. *Radix* etiam vulgarissima: similis est, fibrosa, nigricans.

Flor.

Floret Julio & Augusto & subinde semen profert, quod maturum statim è vasculis reptans siccum Tempus. florem excutit.

18. *Jacea nigra squamifolia capite minor* C. B. *montana Austriaca minor* Park. *montana squamifolia minor, semine albicante* J. B.

Claf.

Hec prior fore per omnia similis, paulo tamen humilior, ut quae raro pedalem superet altitudinem: *folia* minus aspera & aliquid incanis; paulo dilutius *flor*, *semine* minore, nec nigro, sed candicante & cinereo, linguam etiam magis calefacientem. Maturius plerumque floret & semine Julio periclit.

Provenit utraque copiosè in montanis Pannoniae & Austriae pratis.

Locus.

19. *Jacea latifolia capite hirsuto* C. B. *Austriaca villosa* Ger. *Austriaca latifolia villosa capite* Park. *Jacea cum squamis pennatis sive capite villosa elatior & humilior* J. B.

Claf. J. B.

Lata longiorque habet *folia*, superioribus majora, magis albescentia, molliora [breviora latiorque quam *Jacea nigra* vulgaris, sescunciam aut unciam longa, latitudine unciali, acuminata, crenata, infima vero palmum & sesquipalmum aequant. J. B.] leviter dentata per ambitum, gummoso gustu, sed amaritudinis non exigua. *Caules* plures ex eadem radice promit, cubitales vel etiam ampliciores & interdum minores, angulosos & striatos [subhirsutos, ramis multis brachiatos] *Capitula* terna aut plura, contigua fore, ex multis squamis imbricatum dispositis constantia, quarum cuspidibus externis reflexis, in aded crebra tenuisque filamenta, nigricantia, siue potius multifidam barbaram desinunt, ut ipsa capita tenuissimo & elegantissimo reticulo inclusa videantur, miro naturae artificio. *Flor* è medio erumpit *Jacea* vulgaris, purpureus. *Semen* maturum cinerei coloris, Cyani semini fore respondens. *Radix* vivax, & multis nigricantibus fibris donata.

Calidiori circa Monspeliolum caelo longè est frigidior foliaque possidet interdum sinuata potius quam crenata.

In montanis Pannoniae & Austriae pratis oritur Clusio: Floret Julio & Augusto.

Locus & Tempus.

20. *Jacea Melitensis capitulis conglobatis* Bocconi.

Bocc.

Caules hujus pedales & longiores sunt, alati, ramosi, geniculati. *Folia* angusta, *Jaceae* vulgaris foliis molliora, leviter sinuata & incana. *Flores* ad genicula ab imo ad summum caulium plures, sublevis, è capitulis normul spinosis, atque rotundi globuli formâ simul commixtis exeunt.

Melita invenit P. Boccone, in via quae *Cafalorum* ducit. Lutea etiam nata est, sed capitulis minus compactis.

21. *Jacea Monspeliulana cui in squamis fibrae nigrae, interdum acaulis* J. B. *Jacea humilis Hieracii folio* C. B. Park. *pumila, humilis Serpens, acaulis ferme, flore cyaneo & albo* Ad. Lob.

J. B.

Spontanea palmarum vix superat, interdum acaulis, cultura in cubitalem altitudinem proficit; multis ex radice crassiuscula productis *caulibus*, striatis, hirsutis, intus fungosis, multum ramosis. *Folia* pumila per terram sparguntur, Cyani foliorum amula, incana lanugine obfita, lacinata, alia integra, reliqua per ramos fortuito posita nascuntur. *Capita* foliis oblongis, minimè dissectis, acuminatis obvallata sunt, mediocri magnitudinis, mollicella, squamis longiusculis compacta, quarum oras fimbria nigra ambit, acumen vero in pinnatis spinulas innoxias fascit. *Flor* albus flamineus in pappos abit. Habetur etiam flore purpureo.

Prope Monspeliolum in marginibus satorum ad pontem viâ quâ Frontignanum itur invenit Lobelius: ibidem etiam D. Magnol floribus purpureis & floribus albis frequentem vidit Maio mensis florentem.

Locus & Tempus.

22. *Jacea angustifolia capite hirsuto* C. B. *angustifolia Austriaca villosa capite* Park.

Claf.

Longè humilior est, cubitalem altitudinem vix attingens, alioqui *foliis* villosis, & retis instar formatis *caulibus*, atque aded *floribus* magnam similitudinem cum precedente habet. *Semen* variat, quod nigricans est & paulo crassius.

In istius locis oritur, eodemque tempore floret.

Locus & Tempus.

Monspeli hanc nobis ostensa est fissa, ipsi tamen eam in loco natali crescentem nondum vidimus.

Jacea alba hirsuta capite C. B. cum non aliter quam floribus colore à penultima differat, species distincta censenda non est.

- * 23. *Jacea montana incana aspera*, capitulis bifidis C. B. Park.

C. B. prod.

Radice est lignosa, in longas fibras divisa & rufescente: *cauliculis* palmari, rotundo, lanuginoso: *foliis* asperis, ad radicem pluribus, incanis, hispidis, parum laciniatis, angustis, [interdum laciniatis, subrotundis & tactu mollibus] uncias quatuor longis, reliquis vero in profundas & rigidas crenas divisis, basi quae caulem amplexantibus, qui aliquando in ramulos dividitur, quorum singuli *capitulum* parvum ex squamis hispidis compolitum sustinent, earum enim cuspidis exterioris reflexe in tenuissima filamenta desinunt. *Flores* vulgari similes sed multo minores.

Locus.

Montepessuli in monte Calcaris provenit.

- * 24. *Jacea nigra laciniata* C. B. *nigra vulgaris laciniata* Park. *Jacea cum squamis ciliatissimis* J. B. *Jacea Austriaca* VI. Clus.

Clus. J. B.

Folia vulgari sunt similia, secundum radicem leviter laciniata. *Caulis* cubitalis aut amplior, gracilis, firmus, striatus, [aliquantum hirsutus] nonnihil interdum purpureascens, in multas alae aquales divisis, per quem *folia* sunt jam dictis minora angustioraque [uncialia & selsuncialia, semuncialia latitudine & angustiora, dura, subhirsuta] *Flores* tingit purpurea saturatio, Jaceae vulgares omnino similes & *capitula* pari, toto nigricante, cujus squamae singulae pilos breves agnuntur circumcirca ciliis instar possident. *Semen* priori aequale; *Radix* alis similis.

Crescit permixta cum superioribus, atque eodem etiam tempore flores ejus explicantur.

- * 25. *Jacea Cretica* Park. *laciniata*, *squamata* C. B. *squamata Cretica*, quibusdam *Scleritis Cretica* dicta J. B.

Clus.

Tabet multa longa *folia*, supra tellurem expansa, instar majoris Scabiosae *Matth.* crasso nervo praedita, & secundum illius longitudinem, non modo multipliciter laciniata, sed ipse etiam laciniis in minoris alias sectae. *Caulis* deinde emergit cubitalis & amplior, striatus, durus, non dissimilis *Jaceae montanae squamatae capite majori*, per quem sparsa sunt *folia* jam dictis minora & minus laciniata: finditur deinde in varios ramos, minoribus adhuc foliis & rariis sectis praeditis. Etenim rami sunt squamata *capita*, quae producant deinde *flores*, multis longioribus foliis purpureascentibus, interdum omnino albis & valde sectis constantem, ex quorum medio eadem illis pallens: evanido fore succedet *semen* multa lanugine involutum, Cniciformi simile, latere rigum, cineraceum. *Radix* satis crassa, & quibusdam fibris praedita, instar radicis Stoebeos Hispicae, quae an vivax sit me laet.

Peregrino femine (Cretici allato) nata est haec planta Clusio.

26. *Jacea montana lutea minima* Park. *montana minima tenuifolia lutea* Col. *laciniata* lca C. B.

Col.

Aquiculorum montes herbidi hanc non descriptam, Septembri mense floribus luteis omnium fundunt prope D. Angeli dirutum ibi templum, supra villam Flaminianam dictam; cujus *caulis* & *folia* pusilla respectu *capituli* & *florum*: magnum quidem illud profert, congenerum eam modo squamulis compactum, atque *flores* majores Jaceae pares, aureo colore, quorum interni [foliuli] elati atque recti, & exteriores circa caput procumbentes. *Caulis* vero tenuis, angulolus, semipedalis ad summum, duabus alis foliorum interceptus. *Folia* vero triuncialia, prope humum expansa, in tenuis admodum lobos divisa, ipsique etiam lobi insuper laciniati, canosi, aculeati, Vermiculariae Dioscoridis dimidiatum folium amulantes, leves, sed tenuiores. *Semen* deinde profert papulosum ut congenerum. *Radix* circa caput pilosa, fibris divisa crassiusculis, sapore & odore congenerum.

- * 27. *Jacea incana capite squamato* Francisci de Honuphris.

Honuphris.

A radice lignosa, parum inter petras (Circæi Promontorii) earumque fissuras asserata, foliorum canaliculatum (inter quae nullus nascendi ordo) multitudine germinat atque huic illicque diffusis, praetercautem oculis sese patefacit, moxque allurgens lignoso caudice, non solum ex fax verum ex Calstrum mecus propendit: quae quidem primo intuitu Raguloidem Jaceam adeo referre debatur, ut non nos tantum sed & alii antequam flores & caulem ederet eandem esse putarent: attentius vero à nobis animadverta dum in horto culta, ab illo differre toto celo cognovimus: *folia* equidem colore cinereo albicante, plurima lanugine aspera ipsam quodammodo amulantur; hujus tamen grandiora, magisque incisa, flexibilia, rimosa atque minus crassa; illis vero crassiora, albidiora, breviora & rotundiora, absque rimis: *flores* hujus, ut in vulgari Jacea, perpurantes & carni, illius vero auri. *Caulem* edit haec cubitalem, modo breviorem, modo longiorum, altum, striatum, foliis circumvestitum, & ubi folia insident brachiatum, circa initium aliquantum hirsutulum, ubi *capitula* adnascuntur squamata, non tamen spinosa, *floresque* canaliculatis coloris, Centauroidem Jaceam quodammodo referentes. *Semen* Cyani affinis.

Tota

Tota candicans, hortisque inclusa aspectu pulchrior est planta Maio mense floribus onusta spe. *Tempus* & *statu*. Ex praeruptis ingentibus Circæi veteris promontorii faxis Occasui expolitis ubique pen. *Locus*. det.

Hanc nonnulli montanam candidissimam Jaceam C. B. prod. putarunt, cui & ipsi addit Stoebeos folius: Hujus tamen *folia* nullam Stoebeos formam retinent: in ceteris tamen floribus, tum caule satis convenit. *Folia* illius magis laciniata, & ad Stoebeum accedentia, magisque quam hujus candicantia & lanuginosa.

28. *Jacea montana candidissima Stoebeos folius* C. B. Park. *incana, laciniata, capitulis Cirsiis, flore uno aut altero* J. B.

C. B. prod.

Haec ex radice crassa, lignosa *caulem* profert palmarem, nonnunquam cubitalem, angulosum, striatum, molli & incana lanugine vestitum. *Folia* habet ad radicem multa, per terram sparsa, palmaria, lata, Stoebeos instar laciniata, molli lanugine incana, & superiora molli tomento quasi samia aspersa, mollia & alba sunt. *Cauliculis* summis *flores* singuli Jaceae vulgares insident, quae ex *capitulis* squarosis prodeunt.

In montibus prope Capuam provenit. Nos in rupibus seu clivis maritimis Calabriae prope Sca. *Locus*. leam collegimus. Nostra etiam capitula ipsa eorumque squamae Jaceae nigrae simillima erant.

29. *Jacea montana capite magno Strobili* J. B. *incana Pini capite* C. B. *pumila Narbonensis* Park.

J. B.

Pumila est planta, duarum triumve unciarum altitudine, interdum dodrantalis aut major. *Folia* cauli longitudine vix cedunt: primum nascentia accedunt formae ad priora Centaurii *folia*, sunt lata & sublonga: sequuntur alia in profundas lacinas aequali situ divisa, subtus densa mollisque lanugine candicante oblita, quae etiam superius non omnino destituuntur, plerumque tamen viduantur; quaedam interdum non laciniata, aut parum. *Cauliculis* quoque tomentosis est, inque ramos subinde dividitur, sepe simplex, cujus cacumini insidet *caput* magnum, Scolymi, squamis argenteis, aut ex argenteo rutilantibus purpureascentibusve, perquam tenuibus mollibusque, per oras laetiscentibus cristatque compactis. Medium obtinent pappi, quos *flor* reliqui staminibus purpurantibus confans. *Radix* satis crassa, simplex aliquando, interdum plurium capitum, nigricans.

In collibus saxosis circa Montepesium frequens oritur.

Locus.

- * 30. *Jacea montana* Ger. *montana Narbonensis* Park. J. B. Lob. *montana, incana, odora* C. B.

Lob.

Cauliculis riget dodrantalis & pedem alto, rotundo: *folia* Jaceae luteae & Chamaeleonis levis Theophrasti magis edente, altera parte incana, glauca, tantillum hirta: *flores* Jaceae aut Cirsiis sed minores. *Radix* sesquipalmaris, gracilis, minutique fibrata, gustu cyaneo amarcat.

In castris & collibus *Casiri novi* conterminis Montepessulensis agrum nonnullam à Lobelio reperta *Locus*. est. Quid sit se ignorare fateatur D. Magdol.

31. *Jacea latifolia capitata non descripta* Hort. Lugd. Bat.

C A P. XIV.

De Centauro majore.

Centaureum nomen accepit à Chirone Centauro, qui eo curatus esse dicitur, cum Hercules excepti hospitio tractanti arma sagitta excidisset in pedem: quare aliqui Chironum vocant. *Plin.* lib. 25. cap. 6.

Centaureum duplex est, majus & minus, quae quavis nomine conveniat, & facie tamen & viribus distant, suntque toto genere diversa. Majus tantum hujus loci est.

Noxæ hujus characteristice sunt Capitula squamata laevia seu aculeis destituta, folia per ambitum serrata, magnitudo insignis.

1. *Centaureum magnum* Ger. *majus vulgare* Park. *majus Juglandis folio* J. B. *majus folio in laciniis* *floribus diviso*, C. B. *Great Centaury*.

J. B.

Centaurei majoris *Caulis* rectus hominis proceritatem assequitur, in ramos circa summitatem divisis. *Folia* amplissima in alae formam disposita, quarum singularia spichamam ferè longa, trium aut quatuor unciarum latitudine, per ambitum serrata, nervosa, glabra, saturate virentia: at primum producentia *folia* integra sunt, nec dissectionem agnoscunt: *Capitula* succulorum extremis insident squarola, è quibus emicant *flores*, staminibus purpureis contexti, in pappos evanescentes. *Semen* nitidum oblongum; *radix* rubens, crassiuscula, longa, recta.

F f 3

Radix

Leuc. Radix Centaurii magni, quæ hodie ad nos convehitur (inquit Matthiolus) Gargano præclaris-
simo Apulie monte numerosa nascitur: quin & in aliis Italiae locis, nempe in Veronensi agro
Baldo monte quem Benaci alunt unda, sed infirma si ad Apuliam comparas. In Officinis pro
Rhapontico vendi solet.

Vicia. Cui quædam adstrictione ac dulcedine acris est. Ob acrimoniam & adstrictoriam vim contra-
riarum qualitatium particeps est. Ob acrimoniam menses ciet & fetum mortuum expellit: ob
attenuandam facultatem prolivia sistit; prodest in hernia, expuitione sanguinis, sanguine coagu-
lato. Ad vulnera recentia & plagas conglutinandas tam efficax esse dicitur, ut carnes dum coquo-
tur inter se committant. Epar aperit ac roborat, unde hydropicis & ictericis auxiliatur tum vino
macerata, tum in pulvere pota. Summopere laudatur a nonnullis (inquit Schroderus) in obstin-
one venarum metacharum, & in morbis ortis, in febribus stomachicis, &c.

Præcipuus usus est in fluxibus sistendis & vulneribus consolidandis. Veteres commendant in rup-
tis, convulsis, dyspnoea & in veterata tussi.

2. *Centaurium folio glabro, flore flavescens* J. B. An *Centaurium Alpinum luteum* C. B. *ma-
lucum* Park.

J. B. Cubitalis & sesquicubitalis est planta, *caule* glabro carnosio, tereti. *Folia* dodrantalia & longio-
ra, glabra, gla- cia, in multa segmenta ad costam usque divisa, quæ quidem segmenta aliis opposi-
ta sita respondent, aliis vero minime, crassiuscula, nervo bifido per longum exprorecto, in ambi-
tu raris denticulis crenata, alias integra, sapore oleraceo. Singulis porro ramulis singula insidit
capitula Olivæ magnitudine, sed formâ conicâ, splendens, imbricata, tam accuratâ squamularum
communiâ contexta, ut levia esse videantur, nec ullâ asperitate molesta, e quibus emanant flæ-
staminei, diluta flavescens imbuti.

Capitulorum squame in hoc viridantibus striis pictæ sunt, obtusæ, nullis vel spinarum rudimentis
donatæ; quibus notis præcipue differt à Jacea luca capitulis spinosis C. B. cui aliis persimile est.

Leuc. Centaurium Alpinum luteum C. B. in monte Baldo provenit, inter quod & nostrum exigua inter-
cedit differentia. Ex ipsi capitulo ante Meridiam liquor pelliculus & Mannæ instar dulcis in gut-
tis sui stilis sponte exundat; & capitulum compressum & suctum altero tamen die hunc humorem
emittit. Adde insuper descriptionem radicis, huiusmodi. *Radicem* habet rectam, profunde descen-
dentem, crassam, parvâque fibrosâ, subalstringentem & Centaurii majoris sapore ferè præbi-
tam. Insumpseimus, nunc bifidam in extremo, carne intus albâ, foris cute nigra & durâ ore
etiam.]

Meniorem huius plantæ descriptionem videtur apud Jac. Cornutum in sua Canadensium plantarum
historia, quæ vires adscribit, ex conjectura (ut puto) potius quam experientia.

3. *Centaurium majus Africanum flore aureo odorato* Breynii.

Prima aliquando, quæ scitur æstate, nisi cæli nostri inclementi impediatur, vel altero post æ-
no, *Centum* emittit dilute viridem, sesquicubitalem & proceriorem, crassitudine auricularis, foliis
durum, striatum, aliquot ramis coarctatum: circa quem glabra, venosa & viridantia sunt *folia* æ-
cæ, vel si mavis Jaceæ pumila *lob.* in hore culce in modum laciniata, dodrantalia & palmata &
quo summum propiora exiunt, cò minorâ profundiusque diffecta, quæ autem à terra circaque
pedem proveniunt nullo ampliora sunt, pedali nempe longitudine, latitudine verò quatuor aut quæ
quæ digitorum, Hippolapathi vel potius Armoracæ formâ, rigida, rugosa, per ambitum serrata &
versis pæculum laciniata. *Capitula* caulis & ramorum summis partibus singula insident, rotunda, a
laui tu binomin fastigiata, præcedentis majora, atque pari imbricata squamularum communiâ, in
accuratè loricata ut levia ac quali polita videantur: Ex quibus flores flaminei, aureo colore pedo-
le fulgentes, atque suaviter olentes exeunt. His flaccidis *femina* alium Cruci in summo, ciliatâ
hirsutum, alia involutum lanugine, succedit. *Radicem* nititur longâ, crassâ, aliquot ramis præbi-
tâ foris & corticosâ, intus albescens & resinosa, saporem dulcem ac gummosum habens, quæ
perennis, frigida autem impatiens & Solis calor avida.

I. cr. Expect enim solum calidum, Barbarie nempe colles & incultos campos, præsertim non procul
Gigeri live Gigeri urbem Mauritania.

Hæc planta femina hoc anno [1685.] nobis donata sunt ab eruditissimo Viro & insigni Bota-
nico D. H. Sloane, quæ loco incommodo lata flores nondum explicaverunt.

4. *Centaurium majus alterum* Ger. *majus alterum sive Lusitanicum* Park. *majus alterum folio in-
gro* J. B. *majus folio non diffecto* C. B.

Clus.

Longa habet *folia*, non in laciniis divisa ut vulgare, sed Armoracæ foliis non dissimilia, & in
Gildi totum humi expansionum similitudinem plurimum accedentia, per ambitum tamen serrata
ferrata viriditate, & amariulculi saporis. *Caules* inter folia prodeunt cubitales, aut amphiores, roun-
di, creta summum bith aut trifidi, squamata capita sustinentes, Centaurii majoris primâ amula
florum villorum, coloris albescens, instar vulgaris: *Semen* Cruco ferè simile, seu, ut verius dicam
volgens, summo hirsutum, & molli lanugine involutum: *radicem* valde crassam, durum, longum
denso cortice rectam, foris quidem nigro, internâ vero parte flavescens, succumque croceum re-
stantem, qui cum amaritudine quadam aromaticus est.

Leuc. Supra Olythipponem Iapidosis juxta Tagum collibus duntaxat inveniebam (inquit Clusius) in
Belgica peregrinum omnino.

5. *Cent*

5. *Centaurium majus, Rba capitatum folio Enulæ subius incano & bisfuto* J. B. *Rba-ponticum fo-
lio Heleni incano* C. B. *Rba-pont. Enulæ folio latiore* Park. *Rba capitatum Lobelii* Ger.

J. B.

Folia est amplo, Enulæ five Verbasci nigri magnitudine & formâ oblongâ, prona parte lanugi-
ne cinerea obducta, lupinâ verò viridante, per ambitum serrato, crasso nervo per longum decur-
rente, à quo in margines oblique porriguntur venæ, antequam ad oras pertingant in venulis aliis
divisæ, pediculo longiusculo, latis crasso, villosis. *Caulis* (ut scribit Adversariorum auctores) re-
ctus, *capite* fastigiatus foris squamulis loricate, ac per maturitatem flamine purpureo pleno: *conine*
fior, major, & Rhabarbaro similio: Centaurii majoris vel Carthami longiore: *radix* etiam fungo-
for, Ex femine Turcico nonnulli habere, inquit Lobelius in *Adv.*

6. *Centaurium sive Rhaponticum alterum angustiore folio* J. B. *Rhaponticum angustifolium inca-
num* C. B. *Rhaponticum angustifolium* Park. *Rba capitatum angustifolium* Ger.

Lob.

Valde affine est Capitato Rheo ex Italico femine natum, sed *folia* angustiora multo, acuti lappa-
di paria, aversâ item parte incana; & *caulis* rectus, *capite* fastigiatus squamulis loricate, ac flami-
nibus purpureis, Cinare aut Cardui concoloribus pleno. *Semen* Cruici sylvestris compressum aggrè
maturat in Belgio. *Radix* Centaurii majoris fungior.

CAP. XV.

Cyan pulchro femine Centaurii majoris J. B. *Chondrilla rara purpurea, Crupina Belgarum dicta* Park.
Chondr. Hispanica Ger. *foliis laciniatis serratis, purpurascens flore* C. B. *The bearded Cree-
per.*

J. B.

*C*ultus proficit hæc herba siqua alia plurimum: Spontaneæ *caulis* vix palmaris, sæpe singu-
lari; in hortis bicubitalis & multis ramis brachiatus, firmus, striatus, medulla albâ donatus.
Folia priora duo orbiculata, alia quæ sequuntur longa unciis duas vel tres, laciniata, quæ
velut cespitant, nonnulli hirsuta; circa margines serrata, superiora in laciniis insigniter tenues
dividunt. Extremis ramulis insident *capitula* parva, oblonga, squamis raris sed longis, purpurâ-
centibus, laxis imbricata; *florum* sortentia flamineum, purpurascens. *Semen* Centaurii majus
minora, nitido levore lubrica inferne nigrescentia, Loni albi circa partem superiorem emetâ,
imbricam coronantem rufis longioribus barbato, ut p. Ichre aspergillum aquæ lustrali intingi solum
intineatur; inest femini medulla albâ. *Radix* solet esse longiuscula.

Hæc ut & agri Narbonensis collibus non procul à Lupo monte exit. *Lob.* Nobis inventa est *Locus*
prope Scalam in Regno Neapol. & in colle *Castri novi* non procul Montipelo.

Crupina Belgis dicitur à vocabulo *Cruppen* i. e. reperire, quia semen manu contrectatum se sub-
ducit ac prorepit.

Serratulam dictam apprimè refert hæc planta, foliis serratis & capitulorum formâ.

Columna hæc accurate describit & depingit sub titulo Senecionis-cardui Apuli. Inepè à non-
nullis Chondrile annumeratur, cum quibus nihil habet commune.

Prima erupione est terra vel ex folis tenuissimis foliis facile cognoscitur, quæ magna, subrotun-
da, in medio lineam rubentem obtinent.

CAP. XVI.

- A. *Serratula* J. B. C. B. *purpurea* Ger. *vulgaris flore purpureo* Park. *Satu-wort.*

J. B.

*C*aulis recto, rigido, striato, glabro, rubente ad cubitos duos attollitur, qui cis summitatem
in ramos molles finitur. *Folia* alias integra, Betonicæ paria, alias Scabiolæ instar lacina-
ta, utraq; atrovirentia, glabra, arguto spinularum mistum agmine serrata. *Capitula* cre-
bra extremis furculis insident, oblonga, squarrosa, atro-rubentia, e quibus flores emanant Jaceæ nigra,
purpureæ aut carnei coloris. Cæterum flores & plurimis flouculis aggregatis componuntur; quorum
undiqueque suo insidet femini: suntque omnes, tam marginales quam medi, eisdem magnitudi-
nis & figuræ. Radicem fibre majusculæ, sapore subamaro, tandem & eo quem Cyanus manu
exhibet.

Julio mense floret, estque in sylvis & pratis frequens.

Datur utilis potanda ex albo meraco ruptis & ab alto devolutis. Idem præstat radix pulveri-
fata, & 5j. pondere in vino calidè pota: in vino decocta, ac demde illia ulcera misericè mundat.
Carne replet, & cicatrice obducit: hæmorrhoidum quoque dolores mulcet foris adhibita. Folia &
radix simul confusa & imposita vulnera & enterocælis sanare creduntur. *Matth.*

Tempus:
Locus:
Vires:

Serratula

Serratula à foliis minutim circumquaque incisis & serratis nomen obtinuit. Parvitate sua præpue à Centauro majore differt, cum quo foliorum ambitu serrato convenit. Serratula affinis capitulo Baceharidis, flore Trachelii *Hort. Lugd. Bat.*

CAP. XVII.

De Lappa seu Personata.

Lappa dici potest vel *σῆν τῷ ῥαδίῳ* prehendere, vel *σῆν τῷ ῥαδίῳ* i. e. lambere, quod prætereuntem vestibus adhaereat. *Personata* autem dicitur, quòd folia ejus praegrandia veluti larve aut pueri vice obtendi solita essent. Veteribus Arcion aut Arcion dicta creditur, verum ratio nominis ignoratur.

Note ejus generis sunt capitula lappacea ob squamarum mucrones hamatos vestibus adherentia, folia amplissima.

- A. 1. *Bardana major* Ger. *vulgaris major* Park. *Personata sive Lappa major* aut *Bardana* J. B. *Lappa major, Arcium* Dioscoridis C. B. *Great Burdock, Clot-burr.*

Radice nititur simplici, crassa, profundè in terram descendente, foris nigra, intus alba. *Folia* pediculis longis insident, maxima, hirsuta, superne viridia, inferne brevi & densa lanugine incana, non exactè rotunda, sed in longitudinem productiora, & in acutum mucronem desinentia, lobibus & vix conspicuis circa margines spinulis. *Caulis* sesquicubitalis & altior, crassus, teres, hirsutus, purpurascens, medullis fartsus, foliis per intervalla breviora alternatim positus vestitus, ab imo flum ramosis. In summis caulis & ramulis *flores* in capitula squamosa congesti, squamis extenuis cum mucronibus reflexis seu aduicis, unde vestibus tenaciter adhaerescunt. *Flosculi* singulares & quibus totales componuntur singuli singulis insident seminibus alatis, ipsi purpurei, quinquepartiti, è medio exeunte clava quidam tubulosa, nigropurpurei, quam penetrat stylus pallidus bicornis. *Semina* majuscula, oblonga, fusca.

Bardana major noscitur *Park.* descripta varietas est accidentalis, non species distincta. Arcium quorundam *Lugd. C.* Bauhinus huc refert. Parkinsonus distinctam speciem facit, led dumentis historis fides apud nos vacillat ideòque C. Bauhino assentimur, quantumvis neque deceptio, neque figura Lugdunensis huic convenient.

Radix præcipue in usu est. Siccat, est pulmonica, diuretica, diaphoretica, extergens, subaltingens. Hinc convenit in Asthmate, calculo, expunctione sanguinis, in vulneribus inveteratis, tumore leni alarumque partium; in arthriticis morbis, quibus peculiari proprietate conforre statulent. *Sed.*

Extrinfecis imponuntur folia vulneribus inveteratis, articulis luxatis, ambustis, &c.

Semen insigne lithontripcticum censetur. Propinant autem in pulverem comminutum in Cerevisia tenui, aut zythogalo nostratibus *Pofter-dynk* dicto, humi plenè. Hofmannus præferrat radice floscharo conditam. Apulcius pulverem seminis per quadraginta dies dat, & ischiadicis miraciter sanat. Rationem addunt, quod multum salis nitrosi possideat hæc herba.

Caulis antequam lappæ gignantur derafo cortice crudi coctique ex oleo & aceto manducatis mensis coepere. Petrus Laurenbergius validam vim frangendi calculum, augendi semen, evadendi venerem eis attribuit.

Fobrem quantum in Henrico tertio Galliarum Rege decocto Bardana seu Lappæ majoris Potio Pena deletam fuisse testantur S. Formus Obl. 41. & G. Hieronymus Vellichius Obl. 4. Empiricum Parisiensem plurimos quartanarios decoct. radice hujus herbe ex vino albo magno succo fit curare solum accepimus inter Observationes celeberrimi Viri Pauli Marquarii Slegelii Politi Hamburgensis. Hæc D. *Tancred Robinson*, qui & sequentia communicavit.

De vi & efficacia hujus plantæ in Arthritide & lue Venerea consule S. Pauli *Quadrupar Botan. Cl. 3. p. 362, 363.* Eandem vim obtinet quam Salsaparilla.

Lappa major incensa deslagrat in modum Salis petrae, & pari ratione spuit ignem. *Ephem. Germ. An. 3. Obl. 222.*

In nephritide sem. vel rad. in aqu. Cherephylli aut Petroselinii plurimum commendatur. S. Pauli. In Lethargo in clystere prodelt radix Lappæ majoris. Doleus l. 4. c. 1. S. 19.

- A. 2. *Bardana major altera* Ger. *major lanuginosis capitulis* Park. *altera cum capitulis villosis* J. B. *Lappa major montana capitulis tomentosis sive Arcium* C. B. *Woolly-headed Burdock.*

A præcedente differt capitulis minoribus, squamis brevioribus, lanugine incana cum arancæ telis intertextis.

Primum observavimus circa Skipton oppidum & in montosa comitatus Eboracensis parte ex qua *Cræco* dicitur copiosè; superne etiam albi passim in Anglia, cum priore, ostendente D. S. Dale pharmacopæo & Medicine practico in Brantia Essexæ oppido.

HISTORIA

HISTORIÆ
PLANTARUM

LIBER OCTAVUS:

QUI EST

De Herbis flore composito non papposis seu

CORYMBIFERIS.

UID Corymbi nomine hoc in loco intelligimus superius diximus cum de Herbis flore composito donatis in genere ageremus.

Hujusmodi autem herbae sunt vel flore radiato, vel flore nudo: proinde librum hunc in duas Sectiones partiemur, quarum prima erit de Corymbiferis flore radiato: Secunda de Corymbiferis flore nudo.

Herbe flore composito Discoide, seminibus pappo destitutis, CORYMBIFERÆ dictæ, sunt vel disco

(Radiato, flosculis marginalibus seu barbulis eidem

[Concoloribus, floribus [totales intellige]

[Sparsi aut solitarii, foliis

{ *Integris*; barbulis seu flosculis medium discum cingentibus

{ *Cuspidatis*; seu radice tuberosa perenni, foliis conjugatim positis, flore minore: *Flos folia PYRAMIDALIS*: sive radice fibrosa annua, foliis ligulatum positis, flore & semine maximis: *FLOS SOLIS*.

{ *Frontatis*; Seminibus

{ *Incurvis*; fronte barbularum crenata; *CALENDULA, Caliba.*

{ *Recurvis*; *Chrysanthemum Asper dictum.*

{ *Lacinatis*, flosculis marginalibus seu petalis

{ *Latissimis* & subrotundis, calice è simplici foliorum ordine composito seu integro: *FLOS AFRICANUS.*

{ *Angustioribus*; barbularum fronte crenata: *CHRYSANTHEMUM segetum.*

{ *Tenuiter dissectis*: *BUPHTHALMUM.*

{ *In umbellæ formam* in summis caulibus dispositis: foliis

{ *Integris*, angustis serratis, barbulis & disco medio albis; *PTARMICA.*

{ *Lacinatis* Abinthii vulgaris in modum & pariter incanis: *ABSENTHIUM UMBELLIFERUM.*

{ *Tenuissime dissectis*; *MILLEFOLIUM, Achillea.*

{ *Diversi ab eodem coloris*, Albi sci. cum umbo seu discus medius flavus sit: suntque eadem floribus vel

Sparsi

Sparfis aut *solitariis*, foliis

Integris, aut ad margines duntaxat crenatis incisive; caule

Nudo, non ramoso, flore in fastigio singulari minore; *BELLIS MINOR*.

Folijs & *ramis*, clatior, floribus majoribus: *BELLIS MAJOR*, *Baptistulum* val. *gare*.

Multisariam in segmenta tenuissima divisis: flore suavi, *CHAMÆME LUM*: foetido; *Co. TULA*.

In umbellæ formam dispositis, foliis laciniatis pallidis, cum gravitate odoratis: *PARTHENIUM*, *Matricaria*.

Nudo, vide Tab. sequentem.

SECTIO PRIMA.

De Herbis Corymbiferis floribus radiatis.

Hæc vel sunt barbulis medio disco concoloribus, vel barbulis coloris à medio disco diversi. Utrumque genus est vel floribus sparsis aut solitariis, vel floribus in Umbellæ formam in summis caulibus dispositis. Erunt ergo quatuor hujus Sectionis membra seu genera sub alterna.

Primum, de Corymbiferis cum barbulis medio disco concoloribus, floribus sparsis aut solitariis.

Secundum, de iidem cum floribus in umbellæ formam dispositis.

Tertium, de Corymbiferis cum barbulis diversi à medio disco coloris, floribus sparsis aut solitariis.

Quartum, de iidem cum floribus itidem in umbellæ formam digestis.

MEMBRUM PRIMUM.

De Herbis Corymbiferis cum barbulis medio disco concoloribus floribus solitariis aut sparsis.

C A P. I.

De Flore Solis.

Flos Solis dicta planta à novo Orbe advecta, Veteribus incognita fuit, Recentioribus à similitudine cum Sole denominata est, barbulis ambientibus Solares radios, disco medio ipsum similes clypeum referentes.

A reliquis caryophyllis generis patris distinguitur flore omnium maximo barbulis umbonem medium coronantibus flavis & cuspidatis.

1. *Flos solis* Ger. *Chrysanthemum Peruvianum*, sive *Flos solis* Park. parad. *Helenium indicum maximum* C. B. *Herba maxima* J. B. *Œre Sun-flower*.

J. B.

Caulis surgit singulari, brachii crassitudine, decem aut duodecim pedum altitudine in nostris hortis, vicentium etiam & quatuor referunt ali in solo Hispano: incondita per hunc *folia*, *Calceolaria* forma, non item magnitudine, quippe spithamam longa, aut etiam sesquipediam, haud multo angustiora, acuminata, aspera, hirsuta, in ambitu serrata, pediculis longis herentia. Summum caulis fastigium *florum* sustinet unicum, rotundum, orbiculatum, Helenii simile, sed tam amplum ut facile palmem in diametro colligat, foliis aut nitore luteo micantibus ambitum obsidentibus; disco plano, lato, è plurimis flosculis, obcurius flavis, arcuè stipatis, quorum singuli singulis insident seminis, composito. *Semina* oblonga, tumidula & nonnihil compressa nigra [interdum alba] singula singulis alveolis pulchro ordine dispositis contenta, qui seminibus exemptis favum referunt. *Radix* fibris innumeris composita, nec altè in terram descendens, nec tantum aulâ promitte germen.

Flos aliquando tantæ magnitudinis ut 2362 semina exempta fuerint.

Flos solis merito appellatur, quia non solum effigiem Solarem præ se fert, sed versus eum semper caput inclinat.

Flores

Flores interdum (& ut Parkinsonus, caulis etiam ad foliorum pediculos) resina tenuem, pellucidam excludant paucâ quantitate, Terebinthinam Venetam colore, odore & sapore plane referentes.

Hujus plantæ tres aut quatuor seu species, seu varietates observantur: nimirum,

1. *Flos solis major flore singulari, maximo*, *Helenium indicum maximum* C. Bauhino dictus, atque hic vel semine nigro, vel albicante seu cinereo.

2. *Flos solis profler seu ramiflorus*, C. Bauhino *Helenium indicum ramiflorum*. Scribit Parkinsonus se in una planta sexaginta interdum ramos observasse. Flores in hac specie multo minores sunt quam in priore, multoquo tamen parvitatem compensat. Has duas plantas pro distinctis speciebus admittimus.

3. *Flos solis minor* Ger. C. Bauhino *Helenium indicum minimum* laciniato folio. Hic non alia in re quam partium omnium parvitate à prima specie differre dicitur, quamvis folia in iconem quam exhibet nonnihil laciniata pingantur.

4. *Flos solis minor femina* Ger. *Helenium indicum minus* C. B. His addi potest &

5. *Flos solis minor mas* Ger. quem omittit C. Bauhinus: & pari sane ratione omittere potuit tertiam & quartam species: nam si omnino differant, non aliter quam accidentibus quibuldam ratione celi aut soli, aut seminis aut temporis stationis differunt. Nam *Tabernamontanus*, cujus in hoc *Smia* Gerardus est, quatuor quas exhibet figuras pro corona Solis, non alter ab invicem distinguit quam primam & secundam flore majore à tertia & quarta flore minore.

Hujus plantæ bene repurgata à foliis, coctus cum oleo, sale & aromatibus, melioris est saporis quam Fagi, Asparagi, Cardui & Scolymi, ac ad Venerem insigniter stimulat, ut in seipso experimentum esse scribit Corvius: nec minus esu suaves & grati sunt pediculi foliorum teneri adhuc in craticula decocti, sale oleoque prius preparati.

Sanina hæc liberalius devorata capitis dolorem excitent, pectus tamen leniunt, ardorem extinguunt & apud aliquas gentes tula, coacta in panem, alsaque frumenti usum præbent. *Hernandez*.

2. *Flos solis pyramidalis, parvo flore, tuberosa radice*, *Heliotropium indicum quorundam* Ger. emac. *Heliotropium indicum tuberosum* C. B. *Battata Canadensis* Park. *Jerusalem Artichoke*.

Ger. emac.

Ab una radice caules unus, duo, tres, plurisque exsurgunt, teretes, virentes, striati, asperi, pilosi, duodecim aut interdum sedecim aut amplius pedes alti, crassitudine minore multo quam *Flores solis*, modullâ albi fingsi farcti, foliis crebris, nullo ordine positos ab imo ad summum usque cincti, pallide virentibus, asperis, acuminatis, octo circiter digitos longis, decem aut undecim latis, circa margines profunde dentatis, *Flores solis* vulgaris persimilibus, non tamen rugosis nec æquè latis. Caules ab imo statim ramosi sunt, ramis longis, foliis paulatim magnitudine decretescentibus ab imo ad summum usque: unde planta arbuscule similitudinem exhibet in conis seu pyramidis figuram effigiate. *Flores* apud nos in summis tantum caulibus & ramulis nascuntur. *Flores solis* similes, non tamen majores quam *Calendula vulgaris*, duodecim aut tredecim striatis, cuspidatis, aureo fulgore micantibus barbulis radiati, medium seu umbonem occupantibus flosculis luteis dense stipatis: *Calix* floris è squamis villosis compositus. *Semina* apud nos non perficit, quoniam serps post æquinoctium Autumnale floret. Caulis plures emittit radices, tenues, repentes, (quibus alimentum attrahit) fibrillis tenuibus capillatis, longe latèque se diffundentes, inter quas à radice primaria multe aliæ soboles tuberosæ crescent, glomeratæ, nunc radici primariæ seu matri adherentes, nunc fibris longis ad pedes ab ea distantiam adnascens, terram elevantes, & nonnunquam supra ejus superficiem apparentes. Unica Radix triginta, quadraginta, quinquaginta, aut etiam plura non raro producit hujusmodi tubera. Radices hæc tuberosæ foras colore rufescent, substantiâ seu carne internâ fungosâ candicante, variis prominentiis gibbosa, pugni humani interdum magnitudine, ea parte qua germinantæ sunt velut in rostellum elatæ. Caulibus marcescentibus radices tuberosæ per hyemem in terra resant & sequenti vore regerminant, raro tamen ante initium Maii. Hæc omnia è Gerardo emaculo transsumimus. Quibus adhuc, quamvis nimis fortè multa nonnullis videantur, caulibus alternatim onisti descriptionem è F. Columnæ Hist. adjiciemus. Caulis ab imo è foliorum sinibus alternatim herentium adeo ramis dividitur frequentibus undequaque, ut pyramidem efficiat, decretescentibus ramulis summis paulatim, adeoque floribus oneratur quatuor vel quinque in singulis ramulis, ut oblongum five metati rotundam stellatam dicas.

Radicum tubera sapore dulci gustui se commendant, & edulia sunt, & gratiora (inquit Columna) cruda quam cocta. Nostrates variis modis ea præparant, alii in aqua decoquant & cum butyro & Zingiberis tantillo condita eliant: alii in furno aut cibano cum aromatibus, modullâ, uvis passis, butyro, vino Hispanico, &c. malsâ farinaceâ in volventes coquant. Quocunque autem modo præparantur (inquit D. Goodyerus) flatulenta sunt, & ventriculo inimica: alii autem aliter sentiunt, nec ullam ejusmodi varietatem excitandi vim in illis percipiunt aut agnoscunt.

Datur hujus varietas radice oblonga.

In notis MSS. quas amicè nobis communicavit Eruditiss. Vir, D. *Josias Palmer* M. D. Londonensis invenio D. Hermannum Botanices Professore & Horti Medici præfectum in Acad. Lugduno-bat. afferere I. Helianthemum Virginianum tuberosi flores in pappum abire. Quod si ita fit aliò translatendum est, nam non est hujus loci: & F. Columnæ rectius *Aster Peruvianus tuberosus* dicitur.

positis, abque pediculis caulibus adnatis, colore glauco Cerinthæ aut fuscidis, duas aut tres uncias longis, vix digitum latis, circa margines altius incis. Flores in summitatibus caulis & ramorum Bellidis majoris, petalis in ambitu latis, flavis, discum aureum ambientibus. Discus autem ille componitur ex foliulis in quinque segmenta expansis cum stylo in medio, quorum singuli singulis feminibus insident, ut in reliquis corymbosis.

L. C. H.

Segetes frigidiorum tractuum Gallie, Germaniæ utriusque, Angliæ, &c. hic secatent, flavam per necti Cereum ornante; regionibus æstivis rarum. J. B.

4. *Chrysanthemum Creticum* primum Clusii Ger. emac. J. B. *major folio profundi laciniato, major flore* C. B. *Candy Corn-Margarigold.*

Cubitalis habet aut ampliores caules, satis crassos, teretes, striatos, duros, pauci intus medullis, ramosos, colore glauco aut pallide viridi, frequentibus foliis brevi petiolo inæqualiter nascentibus ornatos, quæ in varias & profundas lacinias cilique iterum circumcirca incisæ & valde dissectæ divisa sunt. Extremis cauli & ramis innascuntur ampliflores, & squammoso capite prodeuntes, duodecim aut pluribus foliis constantes, satis latis, extremo crenato, aurei initio coloris, postea paulatim in pallidum degenerantis, latiusculum discum ambientibus flavum. Flori utrinque orato succedunt capita ex multis inæqualibus, longiusculis, striatis, utraq; extremitate obtusis, & subulis feminibus compacta.

Radix subest alba, digitali crassitudine, brevis, multis fibris adhaerentibus, quæ semine perfectioriter, & quo in terram delapso novæ plantæ exoritur.

L. C. H.

Hæc Clusio ex femine Crete missa nata est. Verum non Crete peculiaris est, nobis enim in vineis & hortis olereacis circa Messaniam Siciliæ & alibi observata est copiosè autem in vineis.

Hæc planta variat interdum floris colore mixto, seu partim candido, partim luteo.

5. *Chrysanthemum Creticum* 2. Clusii J. B. *major folio in minores lacinias diviso* C. B. Clusius hujus *second Corn-Margarigold.*

Clus.

Non minus fruticosam, minuscule altum est, minus tamen crassos habet caules, fungosos & striatos etiam illos, quos ambiunt folia non adeo dissecta, sed in minores lacinias & rarius incisæ divisa, proposita ad Chrysanthemum segetum accedentia. Suffrutescunt caulis & rami squammati & quasi imbricata capita, ex quibus nascuntur flavi foliis, totidem quot in primo foliis constans, angustioribus tamen & medium orbem aureum cingentibus; quibus etiam succedit semen simile sed aliquantum minus.

Huc vel potius precedenti plantæ eandem putamus

Chrysanthemum foliis Matricariæ C. B. *Chryf. major folio valde laciniato flore croceo* J. B.

J. B.

Cui caules cubitum aut sesquicubitum alti, teretes, Leves. Radix superiori similis: Folia sat pediculis cauli ejusque alis adnascuntur, Matricariæ ferè divitura, pingua, tenera, sapore olensio quamquam non ita accepto. Flores quales superioribus.

Quantum differant Chrysanthemum Cretica Clusii ab hac tradito considerandum, inquit J. Bauhinus. Parum cerè aut nihil. Nam & descriptiones in perisicæ conveniunt, & utraq; annua sunt, & Chrysanthemum Matthioli in Germania & Septentrionalibus regionibus peregrinum. Chrysanthemum minus Camerarii in Epitome Matthioli J. Bauhinus huc refert.

6. *Chrysanthemum latifolium* J. B. *Hispanicum rotundioribus foliis* Park. item *Chryf. segetum* Boelii ejusdem & Ger. emac. *White-leaved Corn-Margarigold.*

J. B. Ger. em.

Fibrosis albis nititur radicibus annuis. Caulis teres, striatus, glaber, rubescens, cubitum plus, modum singulis færetus, ramis alternis divisis; foliis cinctus nullo ordine positus, duas tresve uncias longis, semunciam aut unciam latis, ad Bellidis majoris folia proximè accedentibus, porrectum latioribus, circumcirca ferratis, glabris, obscurè virentibus, sine pediculis adnatis. Flores exornatis caulis & ramulorum hærent singulares, minores quàm Bellidis majoris, disco foliisque discum coronantibus (vixinti numero in extremo crenatis) aureis. Florem suffulciunt squamæ vixantes. Semen parvum, oblongum, teres, incurvum, albidum.

L. C. H.

Inter segetes non in Hispania tantum, sed etiam in Italia circa Liburnum portum nobis observantibus copiosè provenit.

Huc per similes est & fortasse eadem

Chrysanthemum parvum, sive Bellis lutea parva latifolia J. B.

Per similes est (inquit) Bellidis majori, ejus folia habet, vix unciam longa, serrata, eodem ordine per caulem disposita, qui singularis pedalis, subhirsutus, summo vertice florem gerit unciam, paulo jam dictæ Bellidis minore, radiatis in orbem foliis saturatè croceis umbonem ejusdem coloris coronantibus, quæ avera parte suffulciunt folia pallide virentia, subhirsuta. Radix brevis, gracilis, multifida.

Precipua

Precipua differentia est in parvitate, quæ evenire potuit ratione loci caulis hirsutis, quæ tamen non tanta erat, ut hirsutum dicere ausus sit; & flore in summo caule singulari, quod tamen perpetuum non erat, & sterilitati soli fortasse debeatur.

* 7. *Chrysanthemum Alpinum* 1. Clusii Ger. Park. *Chryf. Alp. incanum, foliis laciniatis* C. B. *Chr. Alp. Judenbergense, Jacobææ affine* J. B. Clusius hujus *first Mountain Margarigold.*

Clus.

Multa habet secundum radicem longiuscula folia, Absinthio umbellifero similia, crassa, pollicari longitudine, in lacinis aliquot divisa, viridia, (in novellis quædam cavitates conspicitur) amari saporis: Caules aliquot palmares, rarioribus & tenuissimis dissectis foliis ornatos, striatos; in quibus veluti umbellæ dentum aut duodecim luteorum florum, Jacobææ vulgaris floris non multum absumilum & ejusdem odoris. Radix crassiuscula est, multisque candicantibus fibris capitula.

Provenit in Judenberg, Spital & aliis quibusdam Stiria jugis, ubi Julio & Augusto floret. Loc. 3

J. Bauhinus hanc plantam Jacobææ affinem facit; verum quoniam ex ejus descriptione non constat an flos in pappos abeat necne, & titulum & locum quem ei assignavit autor tantisper retinere permittimus, dum certiores de ejus notis generis facti fuerimus.

* 8. *Chrysanthemum Alpinum* 2. Clusii Park. *Alpinum foliis Abrotani multifidis* C. B. Clusius hujus *second Mountain Margarigold.* *Chryf. Alp. Escherianum, Jacobææ affine* J. B.

Clus.

Huc numerosa proximè radicem nascuntur folia, Abrotani maris foliis respondentia, dilutiorè viriditate nientia, & odore si terantur non ingrato, sapore verò amaricante & minime grato: ex his caules exeunt pedales, minoribus foliis onusti, in aliquot interdum ramulos divisi, qui singulis aut geminis sustinent flores, Chamamelo vulgari majores, inodoros, omnino flavos, hoc est, medium orbem luteum cingentibus etiam luteis foliis, satis latis. Radix fibrosa & nigricans est, pluresque a latere spargit ramos.

Invenitur in Etzcher, Snealben, Veytzalben & celsis aliis Alpium Stiria jugis. Floret Aut. Loc. 3

De genere hujus plantæ nihilo certiores sumus quàm de superioris: hic maneat donec de eo certius constiterit.

A. 9. *Bupththalmum vulgare* Ger. *Dioscoridis* C. B. *Matthioli, sive vulgare Millefolii foliis* Park. *Chamamelum Chrysanthemum quorundam* J. B. *Common Oxyeye.*

Caulibus cubitalibus & majoribus, tenuibus, & incana lanugine obductis, pluribus, propter terram rubentibus, ex lignosa radice oblique exortis, ramosis folia adnascuntur itidem lanuginosa, Millefolii, denticulata, pinnatæque, multo minora, quippe quæ non temere unciam longitudine superent, odore Chamameli. In singulorum ramorum fastigio flos unicus, Chrysanthemi, totus luteus, five quæ in ambitu sunt folia spectes, five discum, qui rigidulis apicibus asper est: Calyx porro cui insidet incanus, Chrysanthemi instar squamosus est.

Varis Germaniæ in locis hanc plantam observamus spontaneam; circa Florentiam quoque Loc. 3

* 10. *Bupththalmum Cotulae* folio C. B. ejusdemque *Bupth. caule & flore purpurascens, ex sententia fratris.* *Buph. alterum Cotulae folio* Park. ejusdemque & Ger. emac. *Chrysanthemum tenuifolium* Boelii. *Camomile-like Oxyeye.* *Bupth. tenuifolium folio Millefolii* ser. J. B.

J. B. Ger.

Radix est brevis, tenuis, candida, paucis fibris capillati. Caulis habet tomentosos, tenues, striatos, subrosos, cubitales & longiores, frequentibus satis ramis multifidis; per quos folia nascuntur ad Millefolii tomentosi folia accedentia [tenuissimè dissecta & foliis cotulae fastidia Ger. emac.] pari dispositione & divisi ferè, verum nonnihil latiora. Flos singulis ramis in cacumine hæret unicus, magnus, radiatis in ambitu foliolis longiusculis, extremo crenatis, tredecim aut quatuordecim aureis coronatus, disco concolore; calice folioso, lanuginoso, canescente. Foliorum flicorum sapor nulli memoratu dignus.

Foliola floris discum cingentia (inquit Clusius) subus plerumque nonnihil purpurascunt aut rubescunt; hinc, ut puto, Bupththalmum caule & flore purpurascens C. B. ramuli plerumque humi fusi sunt, & folia quàm Chrysanthemi Valentini crassiora.

Circa oppidum Aque mortuæ nuncupatum observavi & eruit Clusius.

In Horto Medico Leydensi habetur Bupththalmum folio Chamameli non descriptum; quod utomodo differat à precedente.

Loc. 3

* 11. *Bupthalmum Creticum Cotulae facie flore luteo & albo* Breyin.

Breyin.

Hæc Chamamelon perfamilis albam possidet radicem, densis fibris se in terram figentibus, tenuibus, & aliquantulum tortuosis: initio nullus manifesti saporis, sed diutius in ore dentibus pressa latus acrem, formæ ut Pyrethri, lingue relinquens. Ex illa densa in orbem circa terram *folia* erumpunt, leniter hirsuta, magnitudine, divisura & formâ Pyrethri Bellidis flore C. B. planè respondentia: inter quæ *Caulis* parè cubitalis, nonnunquam tamen duntaxat pedalis, rotundus, mollis, cum tempore durior, coloris viridis, vel ex viridi albicans propter hirsutiem, surgit & foliis minoribus, chamamelon magis convenientibus, sed crassioribus, in lobulos latiores divisus: ex quorum fune alia, ut plurimum longitudine caulem superantes, in tali abundantia, præsertim circa radicem, prodeunt, ut densa & orbiculata plantæ effigies subinde videatur ob alarum multitudine oblique & relapsinè se propagantium. Flores, quibus subest squamulosum capitulum, squamulis viridibus lanuginosis triplici serie contextum, Bupthalmi Alpini floribus non parùm assimulantur, nisi quod illorum petala, tredecim plerumque numero, majorem in medio paulisper quasi exculpatum live concavum, ex plurimis flavis tubulis condensatum orbem circumambientia, breviora, latiora, lineis seu plicis striata, & dilutiora flavedine sunt imbuta, imprimis cum ad sentium vergunt, & parte inferiore ubi parè tantum sulphurea, conspiciuntur. Primus horum florum in medio plantæ supra caulem mense Junio exit, deinde alii in alarum majorum cacuminibus, & tandem reliqui in ramulis lateralibus velut succedanei ita se excipiunt, ut planta hæc totam non modò cadidam æstatem atque autumnum fertilem floribus condecorat, sed trisæ senium etiam subinde anni genialiter coronet; mellicemque semper uberissimam latè compressorum seminum, saturè purpureorum, inter squamulas tenues membranaceas & latas, ejusdem planè coloris, nitentes, firmiter & solidè jacentium profertur; quæ tandem sicuti etiam squamula ipsæ, Regiæ suæ splendorem purpuræ cum illepidio colore spæcio tristi commutant, & in generis sui conservationem quotannis apud nos sunt ferenda. Planta hæc nullius excentilis est odoris, præter flores, subdulcem & medicatum quadantenus, saporis. Indivisibile & aromatico parè similem, spirantes.

Datur alia hujus fœ species, seu potius varietas, petalis discum illum luteum circumradiantibus albis, seu splendide argenteis, unde flores Pyrethro perquam sunt similes, planta ipsa Chamamelon, ut non facile queat discerni.

Hujus semen habuit ex horto Academico Lugduno-Batavo.

* 12. *Chrysanthemum Ericoides C. bonæ spei* Breyin.

Breyin.

Ante florum proventum aded Ericæ Coris folio simile, ut eruditissimus etiam botanophilus congenerem ei existimatus sit. Parvus enim est *Frutex*, complurimos, graciles, lignosos foliolos habens, & veluti quibusdam tuberculis obitos profertur ramulus: qui in superiore, ubi leniter lanuginosus, parte foliolis Ericæ Coris folio secunde *Clas.* persimilibus, aded confertis sunt ornati, ut nullum fore lignum conspiciatur. Summis ramulis singuli, vel bini aliquando, sæpius tamen numero plures, quasi in umbellam dispositi, insident *Flosculi*, Millefolii non multo majores, petalis pallidis discum parvum radiantibus, è Capitulo foliolis crebris sibi invicem incumbendis compacto prodeunt.

His marcidis *semen* ex fusco spadiceum, turbinaum, uvæ acinis simile, sed multo minus, superius vero, ubi angustius, denticulis quaternis duriusculis veluti coronula, in modum Chrysanthemi Canadensis bidontis fœre, donatum succedit, in materia quadam villosa latens.

In Catalogo Horti Medici Edinburgensis duas adhuc alias Chrysanthemi species invenio, Altera dicitur *Chrysanthemum latifolium Tingianum*; Altera *Chrysanthemum africanum pumilum præcumbens, flore carneo, nudo, luteo*; de quibus quoniam mihi nondum conspecta fuerint, quod dicam non habeo.

Nec quicquam nobis dicendum suppetit de Bupthalmu tenuifolio peregrino N. D. Hort. Ludg. Bat.

CAP. V.

De *Chrysanthemo seminibus longis, compressis seu Flore Africano.*

Hujus notè sunt floris calyx integer oblongus, petala lata, semina longa compressa: folia latiuscula, Tanacetii amula.

1. *Flos Africanus major polyanthos Ger. major seu maximus multiplex Park. Tanacetum fœre Flos Africanus major flore pleno C. B. Tagetes maximus rectus flore pleno multiplicatus J. B. The African Marigold.*

Caulis producit teretem, striatum, bicubitalem aut altiore, crassitudine pollicari, copiosis intus medullâ albâ færetum, geniculatum, ramulosum. *Folia* in caule ex adverso lata, in summis tamen caulis & ramulis singularia, Tanaceto nonnihil similia. [F. Columna Valeriana suæ vulgaris finiliora esse scribit quam Tanaceto] pinnata, lobis utrinque senis septenive cum impari

impari in extremo commissa, odore non ita gravi ac minoris generis, latè virentia, marginibus serratis, in acumen desinentia. Flores in summis caulis & ramulis singulares pediculis brevioribus quam in minori genere, prope inum calicem turgidis & concavis è calicibus oblongis, pluribus velut palls in angulos acutius desinentibus compolitis, pleni, pulcherrimi, flavi aureive. *Semina* tenuia, oblonga, nigra. *Radix* tenuibus fibris, mollibus, copiosis summa telluri hæret, ut rectè Columna.

Hujus plantæ sex varietates reconfer F. Columna: *Prima*, Caryophyllus Mexicanus maximus polyanthos, latis petalis & croceo saturo colore, dicitur; *Secunda*, minor & luteo colore; *Tertia*, simpliciflori umbonem habente flosculis exiguis Chrysanthemi modo, & barbulis five petalis magnis, octono plurimum vel novenis aliquando, & croceis; *Quarta* similis sed pallente colore; *Quinta* flore simplici simplex; *Sexta* flore fistuloso polyanthos.

2. *Tagetes Indicus minor simpliciflori flore, fœre Caryophyllus Indicus, fœre Flos Africanus J. B. Tanacetum Africanum, fœre Flos Africanus minor C. B. Flos Africanus minor simplex & multiplex Park. minor simpliciflori Ger.*

F. B.

Striatos producit caules dostrantales, aut paulò majores, intus fungosos, alis aliquot concavos. *Folia* Tanaceto similia, pinnata, ex quinque, aut pluribus conjugationibus ad octo, imparique extremo commissa, odore virolo, gravi: singularia saturatè virent, tres aut quatuor uncias longa, semundam circiter lata, circumquaque denticulis serrata, in acumen desinentia. Flores extremis ramulis hærent singulares, ex calyce turgidulo oblongo, simpliciflorum ordine radiati, colore infra ex flavo, supra ex flavo ferrugineo holosericeam telam imitante: Medium obtinent stamina numerosa, flaventia, quibus appenduntur *semina* tenuia, longa, nigra. Radix brevis, fibrosa, ac ubi è terra prodit, bina habens longiuscula folia.

A præcedente differt, 1. Partium omnium parvitate. 2. Caulibus infirmioribus, humilioribus, ramulis magis diffusis in latitudinem & terram versus reclinatis. 3. Pediculis florum longioribus & colore ferrugineo florum. 4. Odore graviore & magis virolo, tum foliorum, tum florum.

Hujus etiam duplex habetur varietas, altera flore simplici, altera flore pleno seu multiplici. Sic in universum octo habentur hujus species seu varietates.

Notandum autem secundam majorem varietatem, quam Columna *minorem* & luteo colore vocat, & in pallidum dilutiorum deficere scribit, à J. Bauhino Tagetem Indicem medium flore luteo pallido dici, qui eam citius florere affirmat quam majorem.

Historia plantarum Mexicanarum Fr. Hernandez alterius adhuc Floris Africani speciei meminit quem septimo in loco pingit, & sic breviter describit. Majusculum est septimum *Tepecan-pual* nuncupatum, fed exilioribus luteisque floribus, qualia sunt quoque ipsius plantæ folia, quæ sunt omnium minima.

De viribus hujus plantæ Hernandez in Historia prædicta hæc habet.

Vi pollet disculforia & aperient. Foliorum succus ebibitus, aut folia ipsa contusa & ex aqua c. *Viret.* pota, venter, ventriculum gelidum contemperant, menses, urinam, & sudores eliciunt, frigora intermittentium arcent illita paulò ante accessionem; flatum discutunt, Venerem excitant, cachectiam à causa frigida ortam vicio hepatis curant, aperiunt obstructa, convulsa laxant, hydropem levant: vomitum ex aqua tepida procurant, & tandem febrium rigoribus, imò & febribus ipsis expurgat per urinam & per sudorem causi medentur.

Verùm Dodonæus vim ei veneficam inesse prodidit, experimento in Fele factò qui ejus elu extindus est: quin & mures arrosos seminibus mortuos repertos addit, & puero ex elu floris os ac labia intumuisse & porcis quibusdam fuisse exitio. Quæ tamen (inquit Joan. Terentius *) non concludunt hanc herbam venenam esse & inter species Tanacetii referre non posse; & deinde Dodonæus nec argumenta refutat.

Fructus ille suo judicio: ego in Dodonæi & J. Bauhini sententiam concedere, quàm anceps medicamentum experiri mallem; nec in humano corpore periclitari quod porcis, felibus aliisque animalibus perniciosum esse constiterit, consilium duco.

Plantam hæc Africa indigenam esse vel nomen evincit, & nec solius Africæ, sed Americæ ut Loen. ex Fr. Hernandez plantarum Mexicanarum historia patet.

SECTIONIS PRIMÆ MEMBRUM SECUNDUM.

De Herbis Corymbiferis barbulis medio disco concoloribus, floribus in Umbelle formam dispositis.

CAP. I.

De Parmica.

Parmica ex re nomen habet, quoniam *Παρμική*, id est, Sternutamenta provocat. Notæ ejus sunt Flores in umbella, barbulis disco medio concoloribus; folia integra, ad minges duntaxat serrata.

- A. 1. *Parmica* Ger. *vulgaris* Park. *vulgaris*, folio longo serrato, flore albo J. B. *Dracunculus serrato folio pratensis* C. B. *Sneczwozt, Bastard Pellitorp*: nonnulli *Coote* *congue*, id est *Lingua asperina*.

f. B.

Est ubi tres superet cubitos, sæpius minor, cubitalis, radice oblique acta & velut geniculata, fibris majusculis & longissimis donata, sapore acri & fervido: caule singulari, tereti, glabro fistuloso, gracili, satis tamen rigido; cui alterno aut potius nullo ordine posita adnascuntur: folia, ab imo ad summum, Draconis esculenti, argutis asperiusculisque denticulis circumque serrata, atro virore splendentia, sapore fervido, Pyrethri mitiore. Summus scapus nonnulli angustis & subulsiutis in furculos aliquot dividitur, qui umbellatim flores gestant candidos [tam de scapo medium, quam petala eum undique radiatum cingentia] Millefolii terrestres, duplo aut triplo majores, odore non dissimili sed remissiore. Discus floris medius è plurimis Hofculis atque stipatis & in quatuor segmenta acuta divisus componitur.

In pratis udis & palustribus Julio mense flores. Florum calices in hac planta quam Millefolii breviores è pluribus squamis coagmentantur. Flores ut multo majores quam Millefolii, ita minus crebri & conferti in summis caulibus longioribus pediculis insident, nec adeo exactè simul umbellam efformant. Variat interdum flore pleno fæ multiplici, hinc *Dracunculus pratensis* flore pleno C. B. & aliorum.

Gustu est acri & fervido. Sicce pulvis naribus inditus, sternutamenta movet, unde ei nomen. Radix commissa caput purgat & dentium dolores mulcet pituitum eliciendo. Herba cruda aditus acceratis ad frigiditatem eorum temperandam & corrigendam.

2. *Dracunculus Alpinus Agerati foliis incanis* Hort. Reg. Paris. & Lugd. Bat.

Nos olim Cantabrigiæ coluimus plantam Londino missam nomine Agerati flore albo, quæ re vera potius Parmicæ species erat. Folia ei longiora erant quam Agerati vulg. acutiora, ad margines profundius serrata: Caules elatiores: Flores radiati, pallidi; odor (quantum meminit) satis validus Agerati. An hæc sit quæ Parisiis & Leydæ collitur sub titulo allato nescimus. An Ageratum folis serratis Montpelienium majus pallide luteo flore nonnullis.

3. *Dracunculus Alpinus folio Scabiose* C. B. *Parmica Alpina sive Dracunculus Alpinus Scabiose folio* Park.

C. B. prod.

Radices est fibrosas; cauliculis rotundis, pedibus, in summo in alas brachiatis: foliis instar Scabiosæ lacinatis, altè incis & crenatis: Hofculis in summis virgulis quoad discum medium stipatis, quæ foliola albida ut in Chamemelo vulgari ambiunt.

In Helvetiorum pratis Alpina propè Fabarjæ & in Gothardo provenit, Julioque floret.

4. *Parmica Virginiana folio Helenii* Morif. prædud.

Planta est bipedalis, cujus caulibus adnascuntur folia lata & oblonga, Helenii foliis haud alio milia. Flores fert albidos, feminique Parmicæ seminibus omnino similia.

Hæc planta à nonnullis ad Costum hortorum refertur, rectius tamen hic ponitur.

CAP.

CAP. II.

De Abinthio Umbellifero dicto.

Afoliorum divisura & colore Abinthium amulante nomen huic plante à Clusio imposuit. Verum ad Millefolium propius accedit quam ad Abinthium, ob flores radiatos & barbuls disco medio concolores.

1. *Abinthium album* Ger. *album sive umbelliferum* Park. *albis floribus, capitulis squarrosis* J. B. *Alpinum umbelliferum latifolium* C. B. *Cuffed Woodwood*.

Clus.

Dodrantalibus affurgit cauliculis [scilicet cuncialibus & dodrantalibus & mediæ magnitudinis] gracilibus, incanis, in quibus rara & exigua sunt folia, tota incanè lanugine & velut tomento obfusa, circa radicem majora, Bellidis majoris foliis non valde dissimilia, minora tamen & magis incisa [J. Bauhino Abinthii vulgaris in morem profundè lacinia] satique crassa, eximie amaritudinis. Summis cauliculis octoni aut plures insident Hofculi, in umbellam distributi, floribus Achilleæ non dissimiles, sed majores, septenis aut octonis candidis foliolis medium orbem [ex albis exiguis floculis luteo stylo præditis efformatum] cingentibus constantes. Semen deinde quale Abinthii vulgaris, odoratum. Radix nigra est, aliquot fibris donata, & à lateribus propagines spargens. In Austris Stiriaque cellissimis jugis à Clusio observatum, nec alibi ulquam. Junio & Julio floret. Variat insigniter magnitudine ratione loci in quo crescit.

Locus & Tempus.

2. *Abinthium umbelliferum, Mutellina quibusdam* J. B. *An Abinthium umbelliferum alterum Italicum* Lob? *Abinth. umbellif. hortenje* C. B?

f. B.

Radix nititur crassa, perenni ut videtur, caules emittente plures, palmares & paulò majores, per quos ut & in ipsorum fastigiis corymbi conspiciuntur rariores, satis magni & ni fallimur lutei. Folia tenuia, Abinthii Scriphei divisa, candidissima, hirsuta, sapore amaro, ingrato. Ex sicca.

Abinthii alterius Italici Lob. nota hæc sunt. Ortus, colore incano, & habitu ipso non ita diversum est ab Abinthio albo, sed omnia exiliora multo, Cauliculis plures spithameos emittit, summis Hofculis in glomeratis capitulis incanis gerens.

Pona Italice Abinthii Alpini umbellif. 3. genus neminit; quod C. Bauhinus *Abinth. Alp. Umbellif. tenuifolium* & minus appellat.

3. *Corymbif. Millefolii umbellæ, folio alato & lacinia.*

Radix ei alba, obliqua, repens, fibris longis, crebris firmata. Caules erigit cubitales, teretes, inanes, brevi & vix perceptibili lanugine obitos. Folia alata, quatuor aut quinque pennarum conjugationibus constant singulae pinna & extremum etiam folium circa margines dentate, & subsinde altius incisæ aut lacinia: sunt; pinnula & lacinia in acutos cuspides exeunt. Flores in summis caulibus (qui in plures ramulos dividuntur) velut in umbellas digesti, albi & Abinthii albi umbelliferi floribus omnino similes. Nullus in hac planta, vel odor, vel sapor inignis; initio gustanti subamara videtur.

In sylvis montosis propè maximum Carthusianorum cœnobium in Delphinatu Gallia nascitur. Junio floret. Hanc plantam indicatam puto, ni forte Morionus titulo *Millefolii Tanacetii foliis* eam intelligat. Folia tamen hujus à Tanacetis plurimum abluunt.

Locus.

CAP. III.

De Millefolio.

Millefolium, Græcis *Μαλφόριον* & *Χιλόριον* à multitudine foliorum, Achillea, *Ἀχιλλέα*, ab Achille primo ejus inventore dicta est. Plin. lib. 25. cap. 5. Invenit & Achilles discipulus Chironis qui vulneribus mederetur, quæ ob id Achillea vocatur, hæc sanasse Telephum dicitur.

Hujus characteristicam facinus flores in umbellæ formam dispositos, barbulis medio disco concoloribus, folia tenuissimè dissecta.

- A. 1. *Millefolium vulgare* Park. *vulgare album* C. B. *terrestre vulgare* Ger. *M. Stratiotes pen-natum* J. B. *Common Parrow or Apilfoil*.

f. B.

Ubique viarum obvium est Millefolium, caulibus dodrantalibus, cubitalibus & altioribus surgens, rigidis hinc tenuibus, teretibus, striatis, hirsutis, madullâ fæcibus, qui circa summitatem in aliquot furculos dividuntur, atque hi rursus in plures petiolos, qui flores in umbella ferunt odoratos, parvos, colore

colore albos aut subpurpureos, quinque, septem, paucioribus aut pluribus foliis constantes ex caliculo squamato. Ceterum *albus folii medius* est plurimus *stipulatus albus* in quinque acuta segmenta partim compositus: *folia marginalia, quae distant in circulum ambitum frontata sunt, fronte duplici creta in duas denticulas divisa. Folia* pinnata ad costam alligantur, tenuibus Chamamelis divitibus, sed compositioribus rigidiusculis, suave olentibus, sapore acrisculis. Radix lignosa & fibrillosa nigricat, & in terra se diffundit.

Folia in toto hoc genere [Corymbosarum] quantum memini, singulatim caulibus adnascuntur. Millefolium vulgare purpureum minus C. B. & aliorum, cum solo floris colore a praecedente differat, diversa species censenda non est. Variat enim hoc modo Millefolium vulg. floris colore in pascuis ubique.

2. *Millefolium odoratum minus Montpellierensium* Hort. Blaf.

Multò minus est quam vulgare, foliis canescentibus, odoratiusque habet suavem & aromaticam. Plurimum in locis herbis circa Monspelium reperit, ut propè pontem *Ville novae* &c. abbi.

Huius vires Schroderus sic breviter recenset. Vis ejus ad sanguinem sistendum. Usi itaque interno convenit in hemorrhagis & fluxionibus omnis generis, narium, uteri, alvi, vulnerum, scrotuli sanguinolenti, vomitus, urinæ retentæ, calculo, mictione sanguinolenta, gonorrhoea, hemorrhoidibus, flore uterino, maricis, &c. Extrinsicis adhibetur utiliter Cephalalgia, hemorrhagie narium & vulnerum, vulneribus consolidandis, tumoribus hemorrhoidum, hernia, icibus venarum, tumoris penis, &c.

Recentior observatio (inquit * C. Hofmannus) docuit Millefolium nostrum tantum absque facilitate hemorrhagias sistendi, ut etiam ciat. [At J. Bauhinus quod Millefolium sanguis in naribus intricetur ex afflicto contingere arbitrat.] Tam etiam vehementer esse diureticum, ut diuturnior usu creantas urinas pariat. Hofmannus ergo distinguit & Millefolium quod acerbum est vim illam glutinandi obtinere putat ; quod amarum deobstruendi & dissolvendi, urinas educendi, humores necandi, &c. Acrimonia & amaror manifesta sunt in Millefolio minore Cordi, iternique nobili Traubi.

Verum quicumque tandem qualitate id efficiat, multa exempla hemorrhoidum curata decoctionibus Millefolii adducit Riverius in Observe. Centuris & multi alii Scriptores, ut nos monuit D. Tanderus Robinsonus.

3. *Achillea sive Millefolium nobile* Ger. *Achillea Sideritis sive nobilis, odorata* Park. *Achillea villosa odorata* J. B. *Tanacetum minus album odore Camphorae* C. B. *Achillea hirsuta* Tronch.

* J. B.

Millefolio terrestri cognata est Achillea, sic ut non omnibus obvium sit discrimen. Virginitatem aliquando tribucibilibus, nonnunquam palmaribus, fratribus. Folia Millefolii vulgaris fere tomentosa, sed latiora, breviora, multifida, colore non ita viridi praedita, sapore amaro, odore valido aromatico. Umbellae fere corymborum Millefolii jam dicti, foliis candidis medium orbem aureum cingentibus.

In Germania ad Rhenum flumen, Gallia Narbonensis circa Monspelium, & in Italia passim provenit.

Parkinsonus Tanacetum minus flore albo ab hoc diversum facit, quam rectè ipse vidit. Novi quidam mulieres qui se ab abortu praeservarunt solo usu decenti Millefolii vulgaris. S. Pauli Quadripart. Botan. Class. 2. p. 91. Idem.

Ad sanguinis sputum, R pulv. Millefolii 3ij. propinquetur cum succo Plantaginis. Multum parat, & multò magis succus, inquit Matthiolus.

Ad sanguinem è naribus eliciendum Millefolium quàm optimè conducit; asperitate namque sua & duritie acuminata venas in naribus capillares aperit: Naribus cretam indurata, mox internè nas premantur & fricentur, unde multis solet elici & facillè sanguis & satis copiosus. D. Soame. Hinc notatibus *rose-blede* dicitur.

Tuber quod in hujus radice nonnunquam excrevit, oritur ex venenato quodam aut fermentativo liquore in vulnus seu puncturam ab insecto aliquo infectam una cum ovo immisso [ab eodem intellige insecto] qui cum succo radices mixtus, tumorem excitat qui sit receptaculum & velut uterus seu matrix ovi & vermiculi excludendi, eique alimentum & tutelam ministrat: unde *Millefolium berola* à Jac. Cornuto pro diversa specie minus rectè ponitur.

Sennertus in fluxu mentium nimio sequens exhibet. R Succi Millefolii 5ij. Sacchari 5j. Dant. D. Soame è Dola. Lib. 5. C. 4. S. 10.

4. *Millefolium maximum umbellæ albæ* C. B. prod.

C. B.

A praecedente [Millefolio vulg.] excepta magnitudine in paucis differt. Caulibus est sesquipedalibus, crassis [foliis circa radicem palmum longis, uncias quatuor latis, tenuissimè incisis, & velut è multis minutissimis alatis foliis constantibus, sed minoribus & tenuissimè incisis quae circa caules sunt, qui in ramos plures brachiantur, quibus singulis umbellæ, uti in Millefol. vulgari sed major, foliis albis referta insidet.

In horto Patavino crevit; & sanè nisi aliisfent in horto botanico, pro vulgari Millefolio habuissent inquit Descriptions autor C. Bauhinus.

5. *Millefolium purpureum majus* C. B. *flore rubro* Clus. Ger. *rubro flore maximum* Park. *Archibolwerd* Harrew. & *Milfoil*.

C. B.

Ex radice crassa facis caules plures ad cubitum & sesquicubitum excrevunt: foliis ut in vulgatissimo Millefolio dispositis; umbellæ magna flores elegantissimos rubri coloris & quinquefolios continens, in quorum medio apices pallide flavescentes, qui gratiam addunt, emicant. Flores contriti medicatum odorem spirant. Millefolium rubro flore Clusii foliis erat vulgari tenuioribus.

De loco hujus natali non constat.

6. *Millefolium Alpinum incanum carneo flore* C. B. *Alp. Clusii, parvum, nobile incanum, carneum* J. B. *Alp. incanum* Park.

Clus.

Elegans haec plantula dodrantalem five palmarem altitudinem non excedit, multis foliis circa radicem fratis, tenuissimè incisis & velut è multis minutissimis alatis foliis constantibus, nonnihil incanis: Candicantes caulibus satis crassi, hujusmodi foliis isque minoribus & tenuissimè incisis obiti: Umbellæ *stipulorum* densissima, qualis in vulgari Millefolio, sed dilutior rubro colore five carneo nectentum. Radix vix à vulgari differt, fibrillosa admodum & summa tellure serpens.

Sponte provenit in Judenberg & Spital, Stiriae Alpibus, atque flores profert Augusto.

Locus.

7. *Millefolium Alpinum incanum flore specioso* J. B.

* J. B.

Palmaris est plantula, radice simplici, rufa ac penè nigra: è qua folia prodeunt duas aut tres uncias longæ, rarius pinnata, tomentosa, longiusculis ac fere uncialibus pediculis herentia. Coliculis tomentosis item prædictis finitella quoque herent folia, sed aliquanto minor, brevioribusque pediculis cincta. Eorum verò summitatibus flores insident quinque aut sex, squamati, corymbati, ut ethica colligimus.

Legit hanc Platerus in Valleis montibus.

Locus.

8. *Millefolium lateum* Ger. Park. *tomentosum lateum* J. B. C. B. *Bellotum* Milfoil.

* J. B.

Dodrantalis est herba, multos ex radice crassa, dura, repente, fibris Hellebori æqualibus, quibusdam minoribus, colore nigricante aut cinereo foris, intus flavo, sapore dulcibus (in sicca planta) donata, caules emittens, rectos, satis robustos, in quorum acumine dense micant florum umbellæ Millefolii vulgaris terrestres, auro tum foliorum, tum umbilici colore fulgentes. Folia per coliculas tomentosas Millefolii Stratiotis, sed multa minor, minutiusque incisa, incano villo pubescentia.

Variat magnitudine foliorum hirsutis aliisque accidentibus pro ratione loci in quo oritur. V. Clusius & J. Bauhinus.

Circa Avenionem & ad viam quæ Auriaco Avenionem ducit copiosam invenimus: Clusius etiam in Murcano regno.

Locus.

9. *Millefolium Creticum* J. B. *incanum Creticum* C. B. Park. *Candy* Milfoil. *Stratiotes* Millefol. Belli Ep. 2. ad Clus. Alpin. exot.

C. B. prod.

Caulibus est lignosis, rotundis, incanis, sesquipalmaribus: foliis Chamæcyperidis (cui adeo similibus est ex exercitiis etiam Botanicos decipere possit) formæ oblongis, denticulatis, incanis, velut è Dioscorides, avicularum pennas imitantibus. Caules in summitate in ramulos abeunt, qui umbellam satis compactam ex floribus ex albo flavescentibus compositam sustinent. Sapore est amaricante aromatico, ad Santonica seu seminis contra vermes Officinis dicti saporem accedente.

Parkinsonus ex hac planta duas facit, priorem Millefolium incanum Creticum vocat; posterio-rem Stratioten nullefolium Creticum.

10. *Millefolium Alpino affinis planta, quibusdam fva moschata* J. B. *Tanacetum Alpinum* C. B. Park. *fva moschata* Rheiti, *Tanaceto cognata* herbula Gels. Hort.

* J. B.

Duos aut tres pollices alta est, paulò etiam amplior, coliculo junceo, simplice: foliis vestito Millefolio Alpino, licet non hirsutis, nec ita ad Millefolium vulgare accedentibus. Flores plures quam Millefolio Alpino, umbellati, sed minores, rotam agnunt foliorum alborum magnorum circumposito, apicibus in medio numerosis ex capitulo squamis nigris, Alpini Millefolii in modum compacto.

11. *Millefolium*

II. *Millefolium Tanacetifolium* Morif. præclud.

Hujus *folia* sub exitum antequam excaulescat planta, adeo sunt Tanacetifoliorum æmula, ut nonnulli ab oculato Botanico distingui possint.

CAP. IV.

De *Matricaria tenuifolia*, flore unicolore.

Cum *Matricaria* odore convenit, aliàs florum barbulis medio disco concoloribus reliquis hujus generis similis est.

* 1. *Matricaria foliis Abrotani* C. B. *Parthenium quæresquodæ* J. B. *Matricaria* sive *Parthenium tenuifolium* Park. *fine-leaved feverfew*.

J. B.

Scilicet principaliter est altitudine, *radice* parvâ, lignosâ, candidâ, parùm fibratâ, ex qua *cauliculi* ab quot exurgunt rotundi, aliquantùm rufescentes, in quibus, imâ præsertim & terræ vicinâ parte, *folia* sunt tenuia, foliis Abrotani similia, ut ovum ovo magis simile non sit. In summis caulibus *umbellæ*, & in us *stipuli* multi, albi compacti, quales in vulgari *Millefolio* cernuntur, ut impetientes prima fronte deludant, *Millefolium* esse judicatuos. Plantæ sapor amarus est, odor gravis, similis vulgari *Parthenio*. Quare congeneres esse plantas *Myconus* putat.

Ex Hispania delata est hæc planta.

* 2. *Matricaria Alpina Chamæmelis foliis* C. B. *Matricaria* sive *Parthenium Alpinum* Clusii Park. *Matricaria Alpina* Clusii Ger. *Mountain feverfew with Camomile-like leaves* *Millefolium Alpinum* J. B.

Clus.

Multis ex fibrosa *radice*, Chamæmeli modo, fruticat ramulis, pedibus, viridibus, quos ambunt *folia*. Authemidi proflus similia, multiplici incisione divisa, Cotulæ aut *Matricariæ* ferè odor, gustu calido, atamen non ingrato: Extremis cauliculis multi flores insident, umbellatim congesti. Abstinu Alpini umbellæ floribus proximè accedentes, hoc est, exigua capitella ex albo & pallido commixta, ambientibus ea semis aut octonis latiusculis albis foliis, ejusdem cum ipsâ herba odoris. Rami sive cauliculi humi procumbunt, & ex una (uti dixi) radice prodeuntes, subinde fibras agunt & nova germina procreant.

Invenitur in Sneberg, Sneallen & Durrenstein jugis magnâ copiâ; florètque duntaxat Augusto: nam cum in acclivitatibus & circa scrobes nascitur, quas diutius insidere solet nix, ternis illis floribus necesse est.

Culturam non admiat, nec horris affliciscit, quamcunque diligentiam adhibueris.

Valeat descriptionem J. Bauhini, quæ fortè est diversæ plantæ, nam flores quadruplo quæpiamve majores facit *Millefolium* vulgare floribus.

SECTIO

SECTIO PRIMÆ

MEMBRUM TERTIUM.

De Herbis Corymbiferis cum barbulis, diversi à medio disco coloris, floribus solitariis aut sparsis.

CAP. I.

De *Bellide minore*.

BELLIS Latinis à bello seu pulchro colore florum dicta creditur; Græcis veteribus indicta: quod mirum, si modo in Græcia adeo frequens sit ac apud nos in Anglia.

Due plantæ genere diversæ eo nomine censentur. Nos hoc in loco de minore agimus, cujus notæ sunt, Flos radiatus barbulis seu foliis marginalibus diversi à medio disco coloris: Caulis tam foliis nudis, quàm non ramulosus.

De temperamento hujus plantæ quoad qualitates primas non consentiunt Botanici. Alii calidam *Vires*, & siccam, alii frigidam & humidam censuunt. Verùm acetosus sapor frigiditatem arguit, & effusa fœces Bellum ostendunt. Vulneraria est insignis: exterius in emplastris & fomentis adhibetur, interius succus ejus vulnerariis potionibus admiscetur: unde & Consolida minor Officinis dicitur.

Mulierculis nostratibus usitatum est herbam cum floribus ad alvum laxandam exhibere. *Schrod.* Hujus radices exterius usurpantur ad Scrophulas & Strumas optimo cum successu. *D. Needham.*

Radices in lacte decoctæ & catellis exhibitæ impediunt ne crescant; si vulgo fides.

Extractum vel essentia hujus herbe intro assumptum innatâ quâdam proprietate (est enim tenuium partium) omnem sanguinem coagulatum, sive in vasis, sive extra resolvere & transpirare facere affirmat *Simon Pauli* Quadripartit. Botan. Class. 2. p. 27.

1. *Bellis sylvestica* J. B. *media sylvestris* Ger. *sylv. media caule carens* C. B. *rectius nudicaulis, non ramosa. Middle Daisie.*

J. B.

Radice haud secus fibrosa est quàm minor *Bellis*, sed crassior, etiam aliquando lignosior: folia verò majora, oblonga, per extremum rotunda, & in ambitu nonnihil serrata, hirsuta, subinde etiam rubentia, longo pediculo donata. *Cauliculi* ex radice nudi aliquot exeunt, dodrantales aut pedales ac majores florum singuli unicuique sustinentes, *Bellidis* majoris similem sed paulo minorem, foliis radiatis albis, disco luteo.

In montibus propè Genevam invenimus, in Alpiniis pratis frequentissima est, autore Clusio.

Locut.

2. *Bellis caule bipedali nudo, foliis magnis latis, floribus rubris & albis* Mentzel.

Folia instar *Erysimi* leviter sunt sinuata, nec plura addit, nisi quòd circa *Inspruck* collecta à se fuit hæc species, ut &

Bellis foliis valdè exiguis, caule procerò nudo, flore albo.

A. 3. *Bellis sylv. minor* C. B. *minor sylv. simplex* Park. *minor 4. sive sylvestris & 5. sive sylvestris altera* Ger. *minor sylv. spontanea* J. B. *Common wild Daisie.*

Totum cespitem operit sparsis humi foliis numerosis, pinguiculis, hirsutis, ex longa cervice sensim læscensibus rotundatiquè levissimè serratis. *Caulem* nullum promit, sed pediculos frequentes, palmares & altiores, tenues, teretes, hirsutos, quorum singulis flori insidet unus, *Bellidis* hortenensis minor, singulari foliorum in orbem ambitu, lacteorum aut ex albo sanguineorum, luteo umbilico. *Radicem* porro multis fibris tenuibus. Cum flori marcescit & semina maturare incipiunt medius umbo in metam affurgit, & semina in ambitu exteriora primò desiliere incipiunt.

In pratis & pascuis passim provenit; Vero primo & deinceps per totam æstatem floret.

Locut.

Hh

4. *Bellis*

4. *Bellis hortensis*, sive flore multiplico J. B. *hortensis* flore pleno, eoque magno vel parvo C. B. ejusdémque *Bellis hortensis* prolifera. *Bellis minor hortensis* flore pleno variorum colorum Park. ejusdémque *Bellis minor hortensis* prolifera. *Bellis media* & *Bellis minor multiplex* flore albo & rubro, item minor prolifera Ger. Double Daisies, or divers colours.

f. B.

Cerebis est in orbem fulis foliis, pilosellæ, pinguiculis, nonnihil crenatis, altis integris, hirsutis sapore astringente: inter quæ pediculi oriuntur palmares, tenues, subrubentes, hirsuti, qui flores sustinent albos purpureosque, mediocriter, Anthemidis modo: altas verò numerosa foliorum luxuries umbilicum luteum obumbrat, repetita transplantatione, colore vel albo, vel rubro, vel mixto, seu alternatim politis foliis, albis & rubris, seu in ambitu rubro in medio albo, vel viridi, vel quâ denique fors tulit temerè vericoline varietate foliorum commendabilis: nec radices fibrosæ reptatu contenta se propagasse, quin & e flore ad margines novam sobolem, haud aliter atque in prolifera Calcha, sufficit, sed matre ut par est minorem.

Præter varietates in Descriptione traditas, habetur & alia florum foliolis fistulosis. Novius ergo in universum quinque varietates, quæ sunt

1. *Bellis minor hort.* flore pleno rubro.
2. *Bellis min. hort. flo. pleno albo.*
3. *Bellis min. hort. flo. pleno mixto* [ex petalis albis & rubris.]
4. *Bellis min. hort. flo. pleno rubro*, petalis fistulosis.
5. *Bellis min. hort. flo. pleno prolifero* [albo, rubro, mixto.]

* 5. *Bellis hortensis pediculis foliosis* C. B.

C. B. prod.

Hæc à communi hortensi in eo tantum differt, quod pediculus, qui leviter hirsutus, foliis oblongis, subrotundis, duobus aut tribus longè distantibus cingatur, & flori folia quina subsistantur.

In hortis reperitur.

Vel naturæ lusus est, vel à Bellide minore genere diversa.

* 6. *Bellis Brasiliæna Caa-apia dicta* Marggr.

Marggr.

Ex radice unum aut sesquidigitum longa, vel etiam duos digitos, pennæ olivæ vel etiam mini-digiti crassitie, nodosa seu verrucosa, & filamentis ad latera & inferiore parte tenuibus donata, tres aut quatuor dig. longis, exteriùs ex gryseo rufescente, interiùs tota alba & lenta tres vel quatuor pullantem pediculi, teretes, tenues, tres, quatuorve dig. longi, qui singuli sustinent unum solum subrotundum vel oblongum, nimirum duas, tres, vel etiam quatuor dig. longum, sesquidigitum latum ubi latissimum, tenerium, & superna parte viride & splendens, inferni paululum albicans, nervo & venis transversis infernè conspicuis. Cæterum caret caule: fert autem florem in proprio pediculo, rotundum, umbilici figurâ, ut Bellidis flos, multis staminibus constantem pulchre inter quæ semen provenit rotundum, & seminis Sinapis magnitudine. Radix initio haud nufquam sapore est prædita, sed mansa quodammodo acris est, & relinquit in lingua velliculam saporem.

Venenis resistit, & fluxum dysentericum sistit herba si s. pondere quatuordecim horarum suco vino infusa & manè pota, ita ut æger per quatuor horas jejuset: purgat enim ita ut simul prolixum sitat.

Reperitur & alia species foliis in ambitu dentatis & leviter hirsutis, eorundemque pediculis raris pilis vestitis, flore cum umbilico in medio instar floris Chamæmeli.

C A P. II.

De Bellide majore caule ramofo & folioso.

- A. 1. *Bellis major* J. B. Ger. *major vulgaris sive sylvestris* Park. *major sylv. caule folioso* C. B. *Buphthalmum majus* Lon. *Consolida media vulnerariorum* Lob. *The great Daisy* or *Or-eye*.

f. B.

Radix ei fibrosa, reptans, sapore acri; caules emittens plures dodrantes & altiores, penta-gonos, solidos, ramulos, foliis multis vestitis, oblongis, pinguibus, serratis, mucronibus obtusis. Flores Buphthalmi aut Pyrethri, radiati, petalis in ambitu albis, disco medio luteo, amplo, ex plurimis stoculis luteis in quinque segmenta divisim composito, cum stylo in medio uniuscujusque. Folia calicem habent fimbriam nigricantem. Cum flore pleno in hortis invenitur.

Floret Maio & Junio apud nos in Anglia, ètque in pascuis ubique frequens. Itanc Patavii comedunt menfè Februarii in acetaris f. B. Lobelio si credimus, eadem potest quæ Bellidis, eodem modo usurpata.

Tempus &
Færet.
Locus.

Herb.

Herba integra, [caules, folia & flores] in Zythogalo decocta & pota adversus asthma, phthifim, orthopneam singulare remedium censetur.

Utile admodum est in vulneribus & rupturis in potu bibita, vel emplastri modo applicata.

Decoctum herbe sanat omnes morbos ortos ab intempestivo haustu potus frigidi cum corpus sit calidum, Cardilucius p. 1091. Idem affirmat Mindererus de Medicam. Militaribus. Hæc D. Tancer, Robinow.

2. *Bellis Alpina major rigido folio* C. B. Park. *Great Mountain Daisy with a stiff leaf*, *Alpina major foliis angustis rigidis* J. B.

C. B.

Ex radice nigra, repente, ab una parte fibras spargente & lignosa caulis rotundus, striatus, cubito altior exurgit, circa quem folia pediculis carentia, quinque vel sex uncias longa, vix unciam lata, rigida, partim obtusa, partim ex rotunditate acuminata, per circumferentiam profundè crenata, nullique ordine disposita. Caulis summo flos unicus, Bellidis vulgaris majoris flore major, medio luteo, foliis albis discum cingentibus infidet; cui semen oblongum, ut in vulgari, succedit.

In summis jugis montis Juræ propè Genevæ copiosè provenit: C. Bauhino in Baldo monte. Locus. Huic forte eadem est

* 3. *Bellis Virginiana densiore folio* Morif. præclud.

Cui folia latiora, serrata, densiora quàm ulli Bellidum sylvestrium majorum, majorisque flores.

* 4. *Bellis radice repente, foliis latioribus serratis* Morif. præclud.

Huic folia latiora magisque serrata quàm cuivis alii majoris Bellidis speciei. Flores itidem maximi, Radices longè lateque subter terram repentes.

- * 5. *Bellis Alpina minor* C. B. *Alpina minor rigido folio* Park. *The lesser stiff-leaved Mountain Daisy*.

Ex radice cauleculus unus vel alter, lavis, semipalmaris, incurvus prode, quem cingunt folia rigidula, angusta, brevita, per ambitum profundis & asperiusculis crenis donata. Cauliculo summo flos unicus, magnus, disco luteo, aliquando purpureo, foliis albis multis cincto, infidet.

Locus.

- * 6. *Bellis montana major folio acuto* C. B. Park. *Bellidis Alp. alia species minor folio non rigido* J. B.

Cauliculo est Bellide secunda brevior; foliis brevioribus, duplo triplòve angustioribus, levius crenatis, nec rigidis, in acumen exquisitum desinentibus: flore secunde simili, sed minore.

Locus.

* 7. *Bellis montana folio obtuso crenato* C. B. An *Bellis montana minor* J. B.?

C. B. f. B.

Radix habet lignosam, fibrosam: caulem unum, tenuem, levem & pedalem, [J. B. sesquicubitalem] folia angusta, longissimis pediculis donata, per marginem crenata, obtusa, in tres apices desinens, [terram proximè multa] In caulis summo flos unicus, parvus, disco luteo & foliis albis cum cingentibus, capitulo squamis nigricantibus compacto.

Montisellus versus Pigan & ad pedes montis Lupi & circumjacentibus campestribus squalidis & Locus. incultis C. B. In descensu montis Capouladem à Los cambretes inter rupes umbrosas invenit D. Magnol.

Bellidem autem montanam minorem J. B.

Optimè convenire ait cum Bellide quam invenit in herbis incultis ultra pontem Salenovæ ad dextram, & in campestribus via montis Lupi, quæ pedalis est, foliis inferioribus serratis, multò minoribus quàm in Bellide majore, superioribus vero angustissimis: flore mediocrius magnitudinis.

Bellidis ramulum exliccatum in horto D. Magnol Montiselli collectum nobis exhibuit eximius Botanica D. Hanf. Sloane, sub titulo *Bellidis Chrysanthemi folio*. Erat ei flos medicioris, folia angusta utrinque laciniata, raris utrinque laciniis, ceu denticulis extantibus, ut in Chrysanthemo segetum vulgari.

* 8. *Bellis minor alba ramofo* Park.

Foliis brevioribus magisque dentatis; cauleculis foliosis & in ramulos floriferos divisim à vulgari minore Bellide distinguitur.

E Lustrana habuit Parkinsonus.

Locus.

H h 2

* 9. *Bellis*

- * 9. *Bellis frutescens Indica ramosa* Hort. Lugd. Bat.

Stecus ejus acris est, mordicans & amarus.

- * 10. *Bellis maritima foliis Agerati* C. B. Park.

Plantula est palmo minor, ad cujus radicem parvam albam cauliculus pilis levis hirsutus, in his nervis tenuissimos ramulos dividitur, quorum unus sex, alii tres uncias non excedunt, aliorum partem inferiorem pauca & parva foliola, Agerati foliorum instar per margines creata, singulis unicum florem, qui parvus dicto viridi, foliis albis ultra viginti cineto, sustinetur.

Locus.

- * 11. *Bellis Tanacetii folio* quorundam. *Tanacetum inodorum* Park. non edornum Ger. *montanum inodorum, minore flore* C. B. album J. B.

T. B.

Radix huic crassa, nigra, fibrosa, cui complures fibre adnatae. Caulis cubitum & sesquicubitum alti, hirsuti, striati, alis concavi. Folia Tanacetii, pinnata, inferne hirsuta, superne glabra, atro-virentia, odore nullo, sapore adstringente. Flores Bellidis majoris, stellati, candidi, umbone flavo.

Hae planta J. Bauhino descripta eadem nobis esse videtur Tanacetum inodoro 1. Clus. non ut vult C. Bauhinus ejus Tanacetum mod. 2. Descriptio Clusii haec est.

Gracilibus, firmis, duris, cubitalibus interdum vero sesquicubitalibus assurgit caulis, per quos rara sparsa sunt folia pinnata, Tanacetum vulgari non admodum dissimilia, odoris tamen experti, gustu linguam vellicante & fervido, circa radicem majora atque hirsuta. Caulis summo fastigio in aliquot breves ramulos dividitur, nudos, quibus insident magni flores, Bellidis majoris flori semper aequales, octodecim aut viginti foliis albis, nunc longioribus, modo brevioribus, medium orbem flavum ut in Bellide majore cingentibus constantes; quibus marcidis succedit in mediis capitulis longiusculum semen nigrum; quod terrae commixtum plantas sui generis producit, & alias etiam non dissimiles, quarum flos est minor, secundo generi par. Radix est minimi digiti crassitudine, obliqua, non in altum demissa, nigra & aliquot hirsuta & vivax, quae etiam pangi possit.

12. *Tanacetum inodorum* 2. Clus. *inodorum minore flore* C. B.

Cum folia praecipue magnitudine, qui Cotula foetida aut Matricariae florem non excolet; foliis quae minus elegantibus, pediculis breviori cauli inhaerentibus, à precedenti differat: Cūque solum in locis exeat, & à prioris semine sato, vix videatur specie ab eo diversum. Quocirca J. Bauhinus non immerito fratrem reprehendit quod diversis species faciat. Haec duo Tanacetum (inquit) C. B. non duae sed una planta, aut saltem ejusdem speciei, ut non separande videantur.

Hanc plantam in colle La Hostie prope Genevam & ad Rhodani ripas observavimus: Clusius in omnibus utriusque Pannoniae montibus humilioribus & sylvis caeduis, ubi floret Maio & Junio.

Locus & Tempus.

- * 13. *Mentha Sarracenica species flore Anthemidis* J. B.

Herba est cubitalis, interdum minor: ramulis à radicibus multos edit, aliqua ex parte percales longitudinem velut stris ornatos, nonnulli lanuginosos, in quibus folia parva, brevia, non admodum lata, viridia, in ambitu serrata, odorata, medio inter Ageratum vulgare & Mentastrium odor, & tam simili Menthae Romanae vulgo dictae, ut haec illi commodè possit succedere. Flores in caeruleo multi, Anthemidis similes, in medio luteoli, in ambitu candidi, odorati. Radices tubulosae candicantes.

A Pyrenaeorum montium incolis, ubi frequens nascitur, appellatur *Herba del Mero*, i.e. Herba Maurorum seu Sarracenorum.

Diolecampus apud Historiam Lugdunensem, & C. B. Annotationibus in eandem Historiam hanc plantam cum *Parmentica Fuchii* unam & eandem facit. At J. Bauhinus in *Parmentica Fuchii* lanuginosam nihil observat. At nec folia illi odorata sunt, nec parva, nec brevia, nec admodum lata, sed longa & angustula: nulla etiam similitudine foliorum comparatur *Parmentica* & *Mentha corymbifera*. Verum loco cum *Parmentica* convenit, nimirum in pratibus juxta fluentia.

- * 14. *Herba Molucana* C. B. Park. *Molucana Acoftae* J. B. & Lugd.

Acofta.

Duorum aut trium cubitorum altitudinem acquirit haec planta, nonnunquam etiam locis uberioribus & humidis quicquid cubitos superans, eleganti vitore praedita; caule tenui, tenero, nonnulli concavo, imbecillo, & nisi uti J. Bauhinum perquisit sustineatur, humi sese distendens quoniam admodum Hederae, & multos ramos sargente, qui subinde radices agunt ut *Mentha* & *Melissophylloides*, adeoque serpunt ut planta sola vel ramus transpositus brevi temporis spatio magnum locum occupet. Folia huic tenella & mollia, in ambitu serrata magnitudine & forma Sambuci foliis respondentia: florem croceum, Chamemelii flori admodum similem, paulo tamen majorem.

Toto anno vivit & luxuriat.

Vulgo nuncupatur (teste Acofta) Remedium pauperum & destructio Chirurgorum.

Fructus

Frequenter utuntur cum in Maluca (unde primum originem traxisse creditur, quod istuc abunde crescat & plurima admisceatur Chirurgicis remediis) tum in omnibus Indiae provinciis, in quibus diligenter colitur & in pretio habetur, nec injuria.

Coquantur hujus plantae folia in oleo & cum cera inspissantur unguenti modo: mirifice curat id usum, unguentum omnis generis ulcera, recentia & antiqua, etiam si sanguinolenta, fœdissima, cuniculosa, maligna & putrida sint: mirae efficaciae esse deprehendi in tibiis vulneribus inveteratis, inque recentibus vulneribus.

Alia est praeterea hujus stirpis utendae ratio.

Eius enim caulem & ramos superiore cortice denudant, & sumunt membranam illam tenuem, quae media est inter exteriorem corticem & caulem, quaeque facile ut in Cannabe revellitur; cum oleo nucis Indicae madentem ipsius plantae foliis involvunt, & sub cineribus calidis recondunt: ubi incaluit & emollita fuerit, conterunt, & recentibus cruentisque vulneribus imponunt, seu grandia sunt, seu levia, & paucis diebus non sine admiratione conglutinant absque ulla inflammatione aut apostemate: lenit enim dolorem, sanguinique fluxum cohibet: breviter, nullo alio medicamento adhibito omnino ad cicatricem perducit: singulare etiam perhibent esse remedium adversus nervorum punctiones & vulnera.

Eodem praeterea modo adhibetur in apostemate aperto ad emundandum, carnem generandam, & ad cicatricem perducendam, item in inveteratis ulceribus & cuniculosis, in quibus ea solummodo trita interdum apponitur.

C A P. III.

De Pyrethro.

Pyrethrum ab igne nomen habet ob radicis ejus fervorem igneum C. B. Ab Anthemide seu Chamemelo flore majore & radicis acri fervidiorque sapore differt.

Pyrethrum flore Bellidis C. B. *vulgare Officinarum* Park. *Officinarum* Ger.

Dol.

Pyrethro folia sunt multipliciter dissecta divisaque similitudine fere foliorum Foeniculi, sed tamen minor, Dauci sylvestris & Carotae amula: Cauliculi doctrantales aut paulo aliores; in quorum fastigiis sua amplius, latus, Anthemidis similis, sed tamen major, medio orbe subulreis, angustis oblongis circumambientibus foliis, supina parte albicantibus, pronâ verò nonnulli purpureis. Semen inter disci five orbis stamina gignitur, tenue & oblongum. Radix digitalis fere est crassitudine, longa, burffuso colore nigricans, gustu acri & admodum fervido.

Ex Orientis partibus infertur. Nasci in quibusdam Italiae montibus, sed minus acre, scribit Mat. Locusthiolus.

Optimum remedium habetur in paralyysi linguae cum vocis amissione. Ad dentium dolorem Vires, radix masticata in usu est.

C A P. IV.

De Chamemelo.

Chamemelum dicitur haec planta quasi Malum terrestre aut pumilum, quod Mali [intelligit Cydonii Hofm.] odorem habeat. Dicitur & Anthemis à florum abundantia. Note ejus characteristicae sunt, Folia tenuissimè dissecta; flores sparsi, satis grandes, foliis marginalibus albis discum flavum cingentibus.

- A. 1. *Chamemelum odoratissimum repens flore simplici* J. B. *nobile seu odoratus* C. B. *Romanum* Ger. *Common Camomile*.

Item,

Chamemelum nobile flore multiplici C. B. *repens odoratissimum perenne fl. simplici* J. B.

Radices huic fibrosae sunt: caules tenues, hirsuti, striati, in terram procumbentes, & subinde radices agentes, unde immensum se propagat. Folia in caulibus crebra, tenuissimè in segmenta tenuia acuta dissecta. [Folium totale alatum est, ex pluribus pinnularum conjugationibus compositum, singulis pinnulis in plura segmenta angustissima in acutum desinentia divisis] Flores in summis caulibus & ramulis singulares, pediculis praelongis insident, pro plantae modo ampli, radiati, petalorum alborum & oblongorum continua serie discum medium flavum cingente, qui marcescentibus foliis marginalibus in capitulum grandiusculum, Tragi fere figurâ, extumescit. Planta haec in opacis viridior est & fere glabra, in apricis incana & lanuginosa. Odorem spirat suavem unguenti.

Julio demum mensis floret. In pascuis uliginosis, inque sterilibus & à jumentis demorsis non raro. Locust.

H h 3

In

Chamemelum Hispanicum luteum odoratum C. B. prod.

Ad Chrysanthemum potius referendum videtur.

- * 7. *Chamemelum Alpinum inodorum* C. B. Park. *Leucanthemum Alpinum Clusii* Ger. *Mountain Camomile without scent.*

Clus.

Hujus folia Chrysanthemii Alpini. Clusii foliis non multum dissimilia sunt, nisi paulo magis incisa essent, crassa & succulenta (uti sunt multarum Alpinarum surpium folia, quemadmodum & marinarum) amariuscule saporis, & nullius grati odoris. Cauliculi dodrantales, infirmi, in quibus singulares flores, Chamemelo majores, luteum orbem ambientibus vicinis aut pluribus albis foliis. Latè se spargit hæc planta Anthemidis modo & fibrosas radices habet.

Locus.

Crescit in *Judenberg, Spital* & aliis quibusdam provinciæ Stiriae jugis, ubi Julio & Augusto floret.

8. *Chamemelo affine Bupthelium Italicum segetum altissimum* J. B. Cham. *leucanthemum Hispanicum magno flore* C. B. prod. *Ch. Hispan. amplo flore* Park.

J. B.

Tam altè assurgit, ut segetes in Italia etiam superet, caulibus simplicibus per quos folia Bupthelii vulgaris, asperiuscula, alterno posita, ex unciali distantia, minutissimè ac profunde dissecta, quorum segmentorum summities velut pilos tenuitate sua representant.

Flos in fastigio unicuique, jam dicti Bupthelii flori aequalis, radiato in orbem simplici foliorumque odorum agnune constans, umbilico luteo. Differt (inquit) à Cotula fœtida ne quis fallatur.

Vulgare est circa Monspelum in latis, quod foliorum divisurâ, altitudine & inajori flore à Cotulis facili distinguitur. *Botan. Monsp.*

- * 9. *Chamemelum Ethiopicum lanuginosum* Breynii.

Breyn.

Chamemelum hoc prorsus novum, pulchrum sanè ac perarum est, eâ formè quâ Romanum facie in Promontorio Bonæ Spei crescens, quamquam minus, & ramos teneriores, densè lanugine pubescentes pargens: *Folia* minoribus, lanuginosis, Millefolii lutei junioribus & magnitudine quadrantenis & figurâ similibus. Ex ramulorum cymis inter folia pediculus palmaris fore, gracilis & laevis exit, qui in summo in capitulum læve, striatum, crenis magnis & obtusis per circumferentiam coronatum, ex viridi albicans & veluti rorulentum, paulatim crassescens abit: cujus medio floris Chamemeli vulgaris, disco ex tabulis mille minutissimis luteis conflato, foliolis candidis seu perquam pusillis, ut Asteris cernui *Col. cincto*, eleganti spectaculo insidet. Excusso flore *seu* copiosum, nigrum, Chamemeli inodori minus sequitur.

Hæc planta, propter capitula parumper à Chamemelo recedere, & medium quoddam generis hoc & Asterem cernuum *Col.* pretendere videtur.

- * 10. *Chamemelum Lusitanicum latifolium sive Coronopi folio* Breynii.

Breyn.

Cauliculis multis ab una radice prodeuntibus, & summa tellure magna ex parte sparsis, sepe pedalis, teneris ac leniter hirsutis, superius maximè, luxuriat: quos folia line petiolis alterno posita vestiunt, utrinque in lacinas novem aut decem laterales divisa, mediam quandam inter Coronopi minimi maritimi hirsutis, & Tanacetii Alpini C. B. adherentia cauliculis folia figuram continentia. Singuli caules & rami singulos flores producant, tam capitulo, quàm alias Chamemeli Romani flore simplici aequales, quorum candidissima, ad unguem citrina, anterioris dissoluta petala, discum totum tabulis amplexibus luteis obductum, & ita figuratum ut ab imo latior in angulum verticem exacutur, rotatim ambiunt.

Ex semine Lusitanico in Horto publico Amstelodamensi enatum mense Julio flores observavit Jac. Breynius.

SECTIONIS

SECTIONIS PRIMÆ

MEMBRUM QUARTUM.

De Herbis Corymbiferis cum barbulis diversi à medio disco coloris, floribus in Umbelle formam digestis, seu

De Parthenio aut Matricaria.

MATRICARIA à matrice seu utero recentioribus dicta, quòd morbis uterinis confert, Parthenium Dioscoridis confertur, quod diminutivum est à *ἡσθητο* virgo. Nota: ejus characteristicae sunt Flores velut in umbella, barbulis albis discum medium luteum ambientibus.

- A. 1. *Matricaria Ger. vulgaris* Park. *Matricaria vulgò*, minus *Parthenium* J. B. *Parthenium I. sive Matricaria vulgaris* C. B. *Feberfew.*

E Radice alba plurimis fibris emissis terram apprehendente *caules* exurgunt plures, sesquipedales, rigidi, striati, glabri, satis crassi, medulla fungosa repleti, foliis crebris, nullo ordine positis vestiti. Versus summities caulium ex alis foliorum exeunt ramuli, in quibus ut & in summis caulibus exsunt flores pediculis oblongis, plures velut in umbella radiati, non admodum ampli, foliis marginalibus brevibus, albis, discum medium flavum cingentibus. Foliis marginalibus marcescentibus discus medius extumescit. *Folia* velut alata ex duabus tribusve pinnularum medietate costæ adnatarum conjugationibus componuntur: pinnulae hæc natae sunt, inque alias minores circa margines dentatas subdividuntur, Filicis cuspidatae fere in modum. Color foliorum ex viridi luteolus. Totâ plantâ odorem gravem & vehementem spirat.

Junio & Julio mensibus floret ad sepes & in locis ruderatis.

Locus & Tempus.

Matricariae varietates sunt,

1. *Matricaria flore pleno* C. B. & aliorum, sola floribus multiplicitate à vulgari, non specie differt.
2. Habetur & *flore nudo*, seu foliolis radiatis medium orbem cingentibus viduo. Flore aphylo, ballatis floribus aureis Park.
3. *Matricaria odorata* J. B. & aliorum, cum nulla alia in re præterquam odore gratiore à vulgari differat, nec ulteriore descriptione indiget, nec species distincta censenda est.
4. *Matricaria florum petalis fistulosis* majoribus.
5. Minoribus.

Utrique varietas colitur in *hort. Reg. Paris.* & *hort. Leydensi*, & semini proculdubio originem suam debuit, uti Bellis minor florum petalis fistulosis.

6. *Matricaria cauliculis rubentibus* N. D. *Hort. Lugd. B.*

Ad uterinus affectus non parum confert (ut vel nomen ipsum arguit) decoctum & potum, *Vires* mentis & secundas remorantes, uteri suffocationem, &c. Quæcumque amara possunt utiliter præstat: ventris tinea expellit vel herba ipsa, vel succus ejus expressus non secus ac Centaurium aut Abundium. Convenit in Arthritide.

Nostratibus, & Germanis etiam (*Feberfew*) Febrifuga dicitur ac effectum. Nonnulli, ut apud Tragum, i. Hist. 50. sapientes mulieres, & Braslavola in *exam. Simpl.* vim purgatricem illi attribuant, quam Parthenio suo Dioscorides ineffe prodidit.

Palam est Apes ferre non posse odorem Matricariae: quare plethorici, quos præ aliis pungunt apes & culices, in hortis ambulatu optime sibi consulunt, si Serviam ex Matricaria sibi parent & circumferant: sic enim apes hujus graveolentiæ offensæ, quasi manu abactæ, illis non nocent. Eundem effectum expectare possumus à Cotula fœtida, *S. Pauli Quadrip. Botan. Class.* 3. p. 390. Hæc à D. Tauer. *Robinson.*

Ad Hemieraniam, & folior. Matricariae m. i. Calefiat in sartagine, & bis aut ter calidi vertici applicetur. *Chefican ex libro Ancronum.*

Matricaria cruda imposita capitis vertici mitigare ejus dolores facipit: solet. *S. Paulus.*

Parare ex ea & floribus Chamomilla cum tantillo Artemisia decoctum fœvi, à cujus usu hysterica symptomata illico cessare, & lochia abunde fluere sæpe comperi. *Idem.*

- * 2. *Matricaria inodora* C. B. Park. *Parthenium inodorum sive Achaëum Egyptianum* J. B. *Feberfew without scent.*

Herba est Chamemelo proxima, quæ tamen non adeo altè extollitur, sed parum supra latius expanditur, foliis Parthenii minoribus ac densioribus, floribusque Chamemeli æmulis. Herba sæpe odorifice expers percipitur, sed flores odorem gravem obscurumque spirant.

Ægypti porro quibus & hæc planta patria est, descriptore Alpino autore, florum foliorumque decoctum in usu habent ad tollendas viscerum obstructions, præsertimque ad ictericos.

Hæc planta ex descriptione rectius ad Chamemelum refertur.

Locus & Vires.

Herbe

Herbe flore composito discoide nudo, seu Corymbiferæ flore nudo, sunt vel caule

Determinato, flosculi fci cum finientibus, iisque vel

Sparſis aut ſolitariis,

Fruticeſcens, ſuperficie perenni, foliis in ramulis ſigillatim poſitis, odoratis: ABROTANUM FEMINA, Chamæcypariſſus.
Herbaceæ, ſemine

Cornuto ſeu bidente, foliis in caule bijugis, radice annua: EUPATORIUM CANNABINUM ſemina.
Induſo & integro, foliis vel

Integris Majorana: CHRYSANTHEMUM C. b. ſp. repens flore apophyllo Brey. Diffectu, ſeu ſegmentis Coronopii annulis: CHRYSANTHEMUM CORYZOIDES Schimper, &c. Brey. ſeu tenuiſſimis, Millefolii annulis: CHRYSANTHEMUM VALENTINUM Cluſ.

Velut in umbellam diſpoſitis in ſummis caulibus & ramulis, foliis

Integris,

Latius, elatior & major: COSTUS HORTORUM, Balaſmita mas.
Anguſtus, per margines inciſis, humilior & minor: AGERATUM; Balaſmita femina.
Diſſectus & velut alatis: Tanacetum.

Indeterminato, floribus cum non finientibus, verum ſecundum ejus longitudinem velut in ſpicæ diſpoſitis; foliis

Integris, longis, anguſtis, Hyſſopi: DRACO.
Diſſectis,

Fruticoſior & lignoſior, foliorum ſegmentis tenuiſſimis: ABROTANUM MAS.
Humilior & minor,

Amaræ inſignis, odore vehementiore, folio incano: ABSINTHIUM.
Minus amara, odore remiſſiore, folio ſubtus incano, ſuperne virente: ARTEMISIA.

LIBRI SEPTIMI SECTIO SECUNDA.

De Herbis Corymbiferis flore nudo.

HÆC Sectio in tria membra dividi poſſet.

Primam earum quarum flores caules terminant, floribus ſparſis aut ſolitariis.
Secundam earum q. f. c. t. floribus in Umbellæ formam digeſtis.

Tertiam earum quarum flores caules non finiunt, ſed ſecundum eorum longitudinem velut in ſpicæ diſponuntur.

CAP. I.

De Abrotano femina ſive Chamæcypariſſo.

ABROTANUM unde dictum ſit vide infra in Capite de Abrotano mare. Chamæcypariſſus dictur ab aliquo cum Cupreſſo foliorum ſimilitudine.
Note ejus ſunt ſuperficies fruticoſa, perennis, folia odorata; Flores ſolitarii ramulis terminantes.

I. Abrotan

1. *Abrotanum femina vulgare* Park. *femina foliis teretibus* C. B. *Chamæcypariſſus* J. B. Ger. *Common Lavender-cotton.*

Ex radice craſſa, dura, lignoſa & ſubinde in brachia ſiſſa virgulta cubito altiora emittit, lignoſa, tenera lamine incana & in plures ramos diviſa, quos ambiunt tenuia folia, longitudine circiter unciali, minutim denticulata, ita ut quatuor ſerè denticuli in eadem phalange agminatim diſpoſiti conſpiciantur, incana omnino, odore medicamentolo & cum quadam ſuavitate gravi, ſapore partim acri, partim amaro. Singulis ramulis ſinguli inſident flores Tanacetii, lutei, calicibus ſquamatoſis.

Circa oppidum S. Cyriaci in Hetruria copioſè provenit atque inde incipiendo ad Statum Eccle. Locum ſaliſtum ſeu territorium Papæ, ſecus vias.

Convenit qualitatibus cum Abrotano mare, uſuſque præcipui eſt in obſtructionibus Epatis, Re. Vires. num & Uterum: Icterus curat.

Ventris humricos interimit, quotidiano experimento mulierularum, tum ſemen, tum herba ipſa in lacte decocta & pota.

Folia ſicca ad ſiſtenda alba ſeminarum proſlavia conferre ſcribit Matthiolus, ſi continuis decem diebus aut pluribus, ſumantur à jejunis, & deinde interpolatis diebus.

2. *Abrotanum femina foliis Erica* C. B. Park. *Chamæcypariſſus unguentaria* J. B. *Green-leaved Lavender-cotton with a ſcent like Mintment.*

3. B.

Caulibus eſt tenuioribus, candidioribus, foliis veſtitis minoribus, ſed quæ majoribus denticulis incili ſunt, odore minus gravi & jucundiore.

Hanc ſpeciem eandem puto Abrotano femina 2. Cluſi, cujus etiam deſcriptio Abrotano noſtro unguentario in hortis frequenter culta, & in collibus ſaxoſis circa molendina Nemaui nobis obſervato melius convenit, quàm Bauhiniana, quæ hujuſmodi eſt:

Alterius (2.) rami etiam candicant, minus tamen frequentes ſunt, longiora habent folia, quatuor ſimiliter dentium ordinibus prædita, iniſio quidem incana, minus tamen quàm in ſuperiore, & quæ tandem omnino vireſcant; odor mitior eſt: ſapore, radice cum jam deſcripto convenit. Hoc genus plerique etiam hortis commune eſſe ſcribit.

He deſcriptiones (ut verum fatear) in eo contrariæ videntur, quòd J. Bauhinus & etiam Dodonæus folia minora huic attribuant quàm vulgari Chamæcypariſſo, Cluſius autem longiora; quæ quomodo conciliari poſſint non ſatis perſpicio, utcumque eandem utrique plantam deſcriptam minime dubito: proinde Abrotanum feminam 3. & C. B. ad idem caput reduco: ut & Parkinsoni Abrotanum feminam ſecundam ſeu majorem & Abrot. ſcem. quartam ſeu Erica foliis.

3. *Abrotanum femina flore majore* C. B. *femina Narbonenſis magno flore* Park. *femina 3. Cluſ. Lavender-cotton with a large flower.* *Absinthium marinum Abrotani feminae facie* Ger.

Ad primum genus multum accedit, ſed longè ſtrigoſius eſt, & ramos duriores, brevioribus minus frequentibus foliis obſeſſos habet, colorem etiam inter utrumque medium. Flores in extremis ramulis majores & pallidiores in ſquamatis capitellis. Radix in duos & lignoſos ramos divaricatur.

In acclivitate quorundam colliculorum inter Narbonem & oppidulum D. Nazarii à Cluſio obſervabatur.

Hoc genus an ab unguentario dicto differat ſubdubito: forè tota diverſitas loco debetur.

4. *Abrotanum femina foliis Rorifmarini majus* C. B. Park. *femina 4. Cluſ. hiſt.*

Cluſ.

Multis ab uno ceſpite prodeuntibus ramis conſtat, tenuibus pedaliſ; candicantibus, quas numeroſa ambiunt folia Rorifmarini coronarii, ſed minora & anguſtiora, quæ novella incana ſunt, & nulla ſerè inſculturarum veſtigia apparentia habent: adulta autem viridiora, longiora, & quali minus inciliſis diſtincta ſunt, multum tamen à Santolina: cedita ſolis diverſa, amari guſtus & jucundi odoris: multas & ſingulis ramis producit virgulas palmares, raris foliis ſeptas, æque in ſummo earum ſaſſigio capicilla, ſloremque lucum, Santolinâ multò ampliorem: maturo autem ſemine marceſcunt hæ virgule. Radix eſt lignoſa.

5. *Abrotanum femina foliis Rorifmarini minus* C. B. Park. *fem. 5. Cluſ. hiſt.*

Cluſ.

Flore, foliis, totâ denique facie præcedenti ſimile eſt, ſed per omnia minus & graciliſ: quod natibus tribuendum non eſt, quandoquidem uno eodemque in loco (inquit autor) ſimul naſcentes plantas invenierim, neque etiam ætati, quia utraq; ſpecies ex feminis natali loco ſejunctim collecta & reſpoſita & mecum in Belgicam delatis mihi natæ eſt, magnitudine & exilitate non minus diſcreta quàm natali loco fuerat.

6. Abro-

6. *Abrotanum femina viridis* C. B. Park. *femina viridis minor* Park. *fem.* 6. *Claf.*

Claf.

Præcedenti magnitudine par est, interdum etiam paullo majus: Ramuli non ut in altero candidantes sed virides: folia etiam viridia, sed longiora tenuioraque, non minus quidem amara quam illa, sed minus pueri odoris: *flor* pallidiores, *virgæ* quæ florem sustinent tenues, maturo semine etiam ardescunt, ut in superiore, cujus radici hujus *radix* etiam responder, sed magis fibrosa est. Nascuntur tres proximè descriptæ species in Salmaticensi agro, montibus Segobiz vicinis, quæ ex *puerto de Guadarama* vocant, & veterem Castellam à nova separant; aliisque asperis & silvestribus inspicant locis. Florent Maio & Junio; semen maturum Julio. Hæc omnia Clusius.

Locus.

* 7. *Abrotanum femina repens* C. B. *Santoliza* 5. Dod.

Nobis incognita & suspecta est.

8. *Abrotanum femina villosa & incanis foliis* C. B. *Scriptoris Dioscoridis Abrotan femina* facie Ad. Lob.

Ad. Lob.

Exilibus, lenibus *furculis*, pedem altis fruticat. *Radix* albicat, proluxa, furculisque statim ab humo numerosos promit, crebris *foliis*, minutum crenatis, teneriucula lanugine incanis, ut Gnaphalium suum tenuis obtusis, ubi extrema capitula aureis *floribus* bullata fulgent, *semine* parvo copioso referta, similitudine Tanacetum fide minore.

Adæo humilima est Abrotanum femine vulgari hortorum, ut haud facile utramvis ab altera discernere sit; nisi quia hæc tota minor, odoratior, candidior, tomentosa, quod alteri deest, cui folia breviora; sapor non adæo ingratus aut vehemens.

Locus.

Hoc & nobis non minus quam Lobelio in Galloprovincia, montis celsi S. Magdalene cryptæ celebris acclivibus, quæ S. Maximum oppidum spectat, observatum. Et reverè Abrotanum hem. vulg. adæo simile erat, ut pro eodem habuissim, nisi odor gratior, statura humilior, & loca contrarium fuissent. Lobelius quoque se vix credidisse ea differre scribit, nisi utrumque constulisset. Necdum tamen nobis planè satisfactum est, quibus loca hæc adire contigerit diligentius & exactius hanc speciem cum vulgari conferant.

* 9. *Abrotanum peregrinum Cupressi foliis* Lob. Park. *femina foliis Cupressi* C. B.

Exigua est *radix*: ex una stirpe pluresque viticeos, *caules* rigidiores nigricantes producent: *folia* cupressina aut Sabina, texturâ reticulatâ effigata, longa, angusta, & per virgula crenatis crenatis denticulata.

Ex brevi hæc & imperfecta descriptione qualisnam planta sit quam intelligit Lobelius nescimus: in capite de Sabina caulem ei attribuit pedalem & sesquipedalem, in summitates caudatas crenatis exeuntem.

C A P. II.

De Eupatorio cannabinum femina.

1. *Eupatorium cannabinum femina* Ger. *aquat. duorum generum* Park. *Cannabina aquatica folia tripartita diviso* Park. C. B. *Verbena seu Cannabina aquatica, flore minus pulchra, dicitur: magis frequens* J. B. *Water Hemp, Agrimony with a peltate flower.*

Radix plurimis fibris majusculis, fibrillis minoribus capillatis constat: *Caules* attollit cubitales & sesquicubitales, teretes, ramulos, solidos, [rubentes, hirsutos] *Folia* ad genicula ex adverso bina tripartita aut etiam quinquepartita, [subinde per ramos quoque nullo modo lacinata] circa marginem profundè serrata, glabra [J. Bauhino pilosa] latis pediculis caulem amplexa. *Flores* summis caulibus & ramulis insident, è foliis exiguis luteis quinquepartitis compositis, multis squamis purpurantibus calicis loco obvallati. *Semen* longum, latum & planum in summo bicornè [J. Bauhino in duos stylos asperos delinens qui vestibus adherent.] Uniuscujusque *floris* butin cingunt folia radiatim disposita, acuminata, brevibus circa margines pilis, qui serraturæ speciem exhibent, hirta.

Locus.

In locis humidis & palustribus, fossis, riguis, & intra fluviorum latè patentes alveos non raro prodit, ut rectè Dodonæus.

A. 2. Ev.

A. 2. *Eupatorium aquaticum folio integro* Park. *Eupat. Cannab. femine varietas altera* Ger. c. 2. *mac. Cannabina aquatica folio non diviso* C. B. *Verbena pulchrior flore luteo* J. B. *Water Hemp Agrimony with an undivided leaf.*

I. B.

Fibris *radicatur* multis albis, tum ab imo caule, tum ab ejus geniculis demissis, sapore aromatico. *Caules* cubitales & majores, alias minores, teretes, fibrillulæ & nonnihil subinde rubentes. *Folia* ad nodos bina adversa, quatuor aut quinque uncias longa, acuta, serrata tantummodo, non in lacinis divisa, superficie utrinque lævi, sapore acriculo. Ex foliorum alis duo ramuli diverſi exeunt, quorum alter altero minor esse solet. *Flores* multo pulchriores quàm in Verbena elatiore; quorum extrema folia ex luteo viridantia, stris nigricantibus picta, his proxima aureo fulgore nitent, magna, in orbem acta; medium occupant alternatim remissi folioli, luteoli, quinquepartiti, apiculis nigros exserentes, squamulæ striatæ, eximis quidem filiformes, sed suppare. *Semen* oblongum, compressum, fuscum, brevissimis ciliis aristis asperiusculis capiti adnatis, ad velle adheret.

In locis aquosis ubi aqua stat aut refidet J. Bauhino. Apud nos ubique odorum unà cum præcedente provenit Cannabina aquatica, non tamen quæ hic describitur, flore radiato, sed flore nudo.

* 3. *Conyza capite nutante* J. B. *Cannabina aquatica folio non diviso*, C. B. qui hanc cum præcedente confundit. *Water Agrimony with a bending head.*

J. B.

Caules habet plures, cubitales, hirsutos, qui in varios ramulos finduntur, quorum singulis appositum folium unum, longum, satis latum, rariùs serratum, pilosum, Conyzis nonnihil simile, ramuli ad florem usque robusti, rectique, per extrema in cervicem rigidulum contorquentur, *florem* nutantem, terræque versis inclinatum sustinentes, ex multis seu squamis compositum, quarum medium obsident multi apices lutei, eo ferè modo dispositi quæ in Verbena. *Florem* ambiunt quadam longiuscula folia viridantia stellæ in modum radiata. *Radices* fibrosæ, Hellebori nigri similes. C. Bauhinus in Prodromo hanc describit sub nomine *Cannabine aquaticæ* (similis capitulis nutantibus, & tapen in Pinace *Eupatorio cannabinum* *Chrysanthemum* eandem facit. Hæc tamen plantæ nobis diversæ videntur, ut descriptiones conferenti patebit: utcumque hujus descriptio melius convenit Cannabine aquaticæ folio integro nobis in Anglia familiari.

C A P. III.

* *Chrysanthemum Conyzoides Ethiopicum, capitulo aphylo, foliis Majoranæ* Breynii.

Breyn.

Lignosus hic frutex, pedalis, Conyza minimæ Lob. facie quodammodo nascens, in plurimos se expandit *ramos*, rotundos, striatos; quos numerosa & conferta ambiunt *folia* Majoranæ hortensis foliorum formam & Sanamundæ primæ *Claf.* non malè amulantia, villotiora tamen ac pauper minora, odoris & saporis aromatici, Menthe corymbiferæ seu Costi hortensis instar. Summis ramulis singularia, eorum autem angulis sæpius plura insident *Capitula*, dura, villosa, discum luteum staminulis plurimis constantem sine radiatis in ambitu nascentibus foliolis continentia: donec tandem eadem staminulorum loco *seminibus* solidis & angulosis, ex cinereo colore albicanibus, Fenculi seminis magnitudine, onerentur.

In bonæ Spei Promontorii locis herbosis oritur, ubi mensè Octobri & Novembri vernat.

Locus & Tempus.

Chrysanthemum Cannabinum Americanum Morif. prælad.

A nostræ cognitæ facile est, quippe caules edit quadrupedales, subrubentes, firmiores & rectiores: foliolos ex multis staminulis luteis conflatos habet, & semina bidentia multo vulgaris Chrysanthemi Cannabini seminibus majora, vestibus pariter adherentia.

I i

C A P.

CAP. VII.

De Agerato.

Agerum Dioscoridi l. 4. c. 59. cui nomen indicium dicitur in eodem libro dicitur quoniam flos in sua coloris specie dilutissime conservetur; quasi dicas senectutis expertus, quod Agerum dicitur: vel ut Plinius lib. 27. c. 4. quoniam dilutissime non marcescat. Notae ejus characteristice sunt flores lutei nudi in umbellae formam dispositi, folia integra profunde serrata.

1. *Ageratum vulgare* sive *Costus hortorum minor* Park. *Ager. foliis serratis* C.B. *Ageratum plerisque, Herba Julia quibusdam* J. B. *Balsamita fœmina sive Ageratum* Ger. *Spaldin, oꝝ Spaldin-Cantp.*

Radix constat lignosa, minimi digiti crassitudine, variè implexa, ex qua complura surgunt virgulae, cubitalia & altiora, tenuia, colore aliàs subrubente, aliàs ex viridi palléscente, in ramos divisa; foliis numerosissimis ab imo ad summum stipata, Costi hortensis ut odore, ita & formâ similibus, sed duplo aut triplo minoribus, profunde serratis. In summis ramulis Corymbi emicant Millefolii, sed colore înteo. *Semen* succedit exiguum, oblongum & paleaceum.

Nascitur in Hetruria circa Florentiam, Liburnum, &c. itémque in Gallia Narbonensi circa Monspelium & alibi copiose.

Hec planta Officinis pro Eupatorio Mestles habetur.

Temperamento & viribus cum Costo hortorum seu Balsamita marè convenit. Ex hujus & Ophioglossi foliis una confusis, & in oleo olivarum bullitis, addito cere, resine siccae & Terebinthinae tantillo, unguentum sive emplastrum efficitur præstantissimum, Gerardo nostro sapus probatum.

Mesue Eupatorio suo purgandi facultatem ascribit; quam alii huic plantæ adimunt & proinde non esse Eupat. Mesue contendunt. Schroderus & Hofmannus alvum laxare quam molissime statuant.

Felici successu oleo ipsius Agerati Septentrionalium utor in verminantibus puerulis, tam ut is il propinequet, quam ut Gossipio exceptum umbilico eorum applicetur. *Sim. Paulus.*

2. *Ageratum floribus albis* Ger. Park. *Ager. foliis serratis, flore albo* C. B. *Adipite floribus* Spaldin.

Caulibus est lignosis, foliis crebris vestitis, quam præcedentis minoribus minisque circum oss serratis. *Flores* in summis caulibus velut in umbellis dispositi, albi media tantum parte lutei nonnihil ostendentes. Olor plantæ priore aliquanto mitior: *Radix* pariter tenuis, fibrosa.

Hæc planta (ut nonnulli volunt) differt à præcedente, floribus colore tantum: Huic similem sed minorem J. Bauhinus exhibet & describit titulo *Herbæ de Lavita*. Fundit (inquit) *ex radice* viles dodrante minores, glabros, per quos folia alternatim posita cernuntur. Agerati foliis similia, vicia longa, angusta, in ambitu serrata, glabra, gustu aromatico & subamaro. Tanacetæ fœt. Fœstigia coleculorum in umbellis quodammodo abeunt *fœsticolum*, Millefolii Alpini minorum, his albis apices circumstantibus, ex capitulis, quæ squame nigris lineis pictæ componunt.

Hæc planta, quæquid sit de præcedente huc propriè non pertinet, sed ob flores radiatos, & sola non distincta, ad Pharmicam potius referenda est, non obstante Agerati odore.

Ageratum purpureum Dalechampi Lugd. alterius est generis.

- * 3. *Ageratum minus* Park. *foliis non serratis* C. B. Ger. emac.

Park.

Pluribus surgit caulibus, pedem non multum superantibus, foliis crebris undique obstitis, minoribus, longioribus, angustioribus, albidioribus quam in vulgari Agerato, circa margines non serratis, Stœchadis citrinæ foliorum æmulis. Summis caulibus innascuntur flores multi flavi coarctati, & in umbellæ aut Corymbi formam dense stipati, Agerati vulgaris flores bene referentes, odore lætato & vehementi.

Quod si flores in pappum abeant, cujus ope semina venti arbitrio huc illuc ferantur, non est planta hujus loci.

4. *Ageratum Africanum foliis laciniatis inodorum.*

Folia una ex angusto sensim dilatata, spissa, glabra, obscure viridia, in latum & trifidum mucronem desinunt; his proxima in tres lacinas, singulas itidem trifidas, profundius secta sunt: Superiora in caulibus tribus quatuorve hinc inde laciniis, angustis, longis, in acutum terminatis incisa videntur. *Caulis* ab eadem radice exeunt plures pedales, & altiores, ab imo statim ramuli, ramulis & sinibus foliorum alternatim positorum, & inferius satis frequentium ortis. *Caulis* & ramuli in pediculis prælongos exeunt, sustentantes florum umbellas densas: Singuli autem flores & plurimi flosculi aureis quinque-partitis, satis in hoc genere conspicuis componuntur. *Semina* in horulo nostro ad maturitatem non perduxit. Vere satum Julii initio florere cepit. Flores autem quam dilutissime

dilutissime durante antequam marcescant: nondum enim hoc vicesimo die Octobris, qui primi explicabantur contabuerunt, sed etiamnum in vigore persistunt, ut admirationi sit, unde nulla quam ego unquam viderim aut noverim planta æquo jure Agerati flos immarcescibilis nomen sibi vindicat.

Nullum neque in floribus, neque in herba ipsa odorem percipimus. Sapor nonnihil acris & aromaticus sentitur. Semen hujus inter alia multa rariora ad me misit ingeniosissimus Vir D. Hansius Sloane, M. D.

CAP. VIII.

De Tanaceto.

Tanacetum fortè à Tannaco quo nomine Parthenium appellatum fuisse Plinius testatur, Recentioribus dictum est, inquit C. Bauhinus.

Ejus Characteristice sunt Flores nudi in umbellæ formam digesti, folia laciniata.

- A. 1. *Tanacetum* Ger. *vulgare* Park. *vulgare luteum* C. B. *vulgare flore luteo* J. B. *Common Cantp.*

J. B.

In satis magna adolescit proceritatem duorum cubitorum & amplius, caulibus teretibus, nonnihil striatis & hirsutis, medulla alba fungosa plenis. Folia ex viridi in flavum vergunt, pennata, in segmenta per ambitum crenata divisa, costæ media adnexa, odore vehemente, sapore amaro. Flores in summis caulibus velut in umbellam digesti: singuli autem Corymbi seu flores totales è flosculis exiguis adè ut eorum partes visum penè fugiant, creberrimis, dense stipatis componuntur, iisque nudis h. e. nullo in ambitu barbularum circulo donatis, è calicibus squamosis. *Caulis* quotannis marcescunt & emoriuntur, radice in terra persistit.

Hæc planta ludit interdum foliorum colore, vario ex albo & viridi; hinc *Tanacetum variegatum* Parkinsono.

In montosis Angliæ Borealibus plurimum oritur, & alibi etiam secus vias & in agrorum marginibus non infrequens.

Temperamento & viribus cum Matricaria convenit. Vulnerarium, uterinum ac nephriticum *Vires*. Est. Ullus præcip. in lumbricis, torminibus ventris, cauliculo renum & vesicæ, mentibus obstructis, flatibus, hydrope.

Succus illius manuum pedumque rimas sanat, ulcera etiam crustosa & impetiginosa.

Ex tenellis herbarum erumpentibus foliis aut eorum succo cum ovis & farina placentatis faciunt tempore Paschatis, gustui non injuncudas & ventriculo utiles ad dissipandos flatus ex piscium & leguminum cili Quadragesimæ tempore contractos.

Corymbos & semen Agyræ ad expellendos lumbricos sæpe ingenti miraculo verminantibus pueris propinat. *Sim. Paulus.* D. Bowle conservam ex foliis & summitatibus paratam adhibet; quæ etiam resilit putredini, aperit obstructions, recreat lienem, illustrat sensus.

Succum cum quovis oleo inunctum nervorum contractionibus ac doloribus auxiliarem esse aiunt. Miles Monspelienfis hydrope pertinaci laborans ad sanitatem restitutus erat solo decocto Tanacet. *Ephem. Germ. An. 12. Obs. 112.*

2. *Tanacetum crispum* Park. *crispum Anglicum* Ger. *foliis crispis* C. B. *crispum flore luteo* J. B. *Curled oꝝ double Cantp.*

J. B.

Est hoc rari, reliqua vulgari descripto simile, sed foliis elegantissimis, crebriore incisurâ divisis, segmentis frequentius argutis crenatorum marginum flexu reflexisque crispis, cristas castrenses imitatis; odore gratiore, sapore amaro.

In hortis colitur; an & ubi sponte proveniat nescimus.

Locus.

Tanacetum Alpinum C. B. Park. *Isa moschata Rostii, Tanacetum cognata herbula* Gesf. hort.

Superius à nobis pro Millefolii specie descripta est.

Tanacetum inodorum primum & secundum C. B.

Nobis Bellidis majoris species censentur.

CAP. IX.

De Abinthio.

Abinthium Græcis Ἀβινθιον. Latini π mutant in b, quomodo iidem pro Ὀβινθιον dicitur a sonum, pro Ἀβινθιον Ἀβινθιον pro Ἀβινθιον q. Indelebile ab ἀβινθιον & ἄβινθιον quod Helychius interpretatur ἄβινθιον delectatio. Id malo (inquit Vossius) quam ut sic dicatur q. Ἀβινθιον, est iā, Etymologus teste, quidam veterum Comicorum id ad Erymon, credo, alludentes, appellaverunt. Ἀβινθιον verò sonat impotabile, quasi dicitur ἄβινθιον ἄβινθιον, Alii nomen hoc inditum esse huic plantæ existimant ab Ἀβινθιον quod est tangere & manibus tractare, per Antiphrasin quod nullum animal ob amarorem eximium eam attingat. Vossius Antiphrasin in Rhetorica explodit.

Abinthii notæ sunt flores nudi, caulis indeterminatus, folia incana, amaror insignis.

1. *Abinthium arborescens* Lobelii J. B. *Abrotanum femina arborescens* Ger. *Abrot. latifolium arborescens* C. B. Park. *Italis & Siculis* Herbarianca. *Tree-Wormwood*.

Lob.

Vulgari non ita dissimilis folio & flore, sed fruticis arboris habitu, Abrotani modo hominis proceritatem adipiscitur: candidiore & minore paulo folio, semper virente: gustu amaro, aromatico, odore non ingrato. *Florum* Corymbi lutei, majores & speciosiores quam in Abrotano vulgari, in summis ramulis creberrimi.

In Sicilia, Regni Neapolitani & insularum adjacentium clivis maritimis frequens oritur: invenitur etiam in montibus mediterraneis.

Planta est pulcherrima, & in fruticem satis grandem adolevit, quovis Abrotano majus & altius.

- A. 2. *Abinthium vulgare* Park. Lob. *vulgare majus* J. B. *latifolium sive Ponticum* Ger. *Ponticum seu Romanum officinarum seu Dioscoridis* C. B. *Common Wormwood*.

Caules huic plures, cubitales & bicubitales, teretes, striati, rigidi & lignosi, incani, medullâ fræti, foliis alternatim positâ, crebris vestiti, [multis ramis erectioribus fruticosi] *Folia* pediculis oblongis canaliculatis innituntur, varîe dissecta, primò in duo aut tria laciniam paria, singulæ autem lacinie in plures alia subdividuntur, utrinque incana, magis tamen pronâ parte. *Folia* continue lacinie latiora sunt in hac quam in quavis alia Abinthii specie nobis cognita. *Flores* longè serie in furculis & foliorum alia versus summities caulis & ramorum exeuntibus plures simul vel in racemulis, singuli pediculis perquam brevibus & tenuibus & foliorum quorundam alia egressi hærent nutantes & quasi penduli, & pluribus flocculis ex viridi flavicantibus compositi, nudi.

Odor totius plantæ aromaticus vehementior, gustus amarus [cum adstrictione aliqua. *Radix* crâssiuscula, lignosa, abundè calcificata, aromatica gratâ sine omni amarore os perfundens. *J. B.*]

In incultis & ruderalis locis secundum vias publicas, &c. passim obvium est.

Calê & ficat. Ventrîculum ac hepâ roborat, appetitum ad cibum excitat, obstructions reserât & indè sanos affectus tollit, ut Icterus, Hydropem, &c. Febribus putridis etiam diuturnis confert: viciosos humores per urinam expurgat: pellit præterea interancorum vermes, [ut nomen Anglicum *Wormwood* indicat, tandemque velles à tinctis conservat. *Schrod.*]

In usu sunt succus ejus expressus, aqua destillata, Sympus, Sal fixus & Oleum. Verum his omnibus præstare videtur cerevisia seu vinum Abinthites, quod & ventriculū roborat, & appetitum excitat, & obstructions reserât, & urinam ciet.

Aqua destillata languidior est & minorum virium; ut sunt pleræque aquæ destillatæ plantis ipsi.

Succus differt ab herba: hæc enim stringit, illè verò magis aquosus detergit. Effusæ vinum Abinthites quod ex herba sicca infusa paratur longè delicatius & gratius palato, quam quod excocti: Hoc enim herbaceum & terremum quod respicit.

Sal fixus, si à reliquis partibus vi ignis omnino separaretur, nihil nec gustu, nec facultatibus differre videtur ab alterius cuiusque plantæ fixo fixo. Siquidem omnes hujusmodi sales naturæ & qualitatis convenire existimo, ut id semel innotuit: quamvis alii diversim sentiant.

Salis Abinthii scrupulis unus, dimidium drachmæ, aut eo amplius pro ægri viribus aut ætate, in succo limonum cochleari uno exhibitur ad vomitum compescendum, in febribus biliosis inque ipsa illa passione alique affectibus, vix unquam frustratur medicum. Est autem in frequentu usu celeberrimis lupis urbis [Londini] medicis. Nec dubio quin centurias aliquot hominum, nec dicam myriadas, ex ipsi Orci faucibus eriperet, cum alia medicamenta nequiquam profecissent. *D. Hoffm. Vid. Ræver. Obferv. & Sydenham. de Febribus.*

Pro vino Abinthitæ quantum Abinthinum exhibere solent *D. Boerh.* Manipulum scilicet Abinthii in aqua frigida sextarius eribus per octo horas infundere præcipit, ejusque infusi quantitatē exequam, quantum scilicet patera vinaria capiat, manè & vespere, sed præcipue à prandio aut cena propinare: in hysterics enim affectibus, obstructionibus hepatis, & ventriculi debilitate plurimum prodesse expertus est. Vino autem & cerevisiæ præferendam aquam, quia nulli ei insunt vapores caput tentantes, quemadmodum in illis. *Ego cerevisiam tantum aquæ præferimus. Aquæ cum in Septentrionalibus regionibus nimis cruda est, & ventriculo eorum qui non assueverunt nimica.*

Oleum

Oleum Abinthii intus sumptum nocet vermes, venenis resistit, oppilationibus hepatis & ictericia confert.

Abinthii usus creditur inhibere concitationem ad Venerem, quo nomine apud honestas feminas damnatur, & maxime Vini aut zythi ex eo parati: nec facile hos potus maritis permittunt. *Cornar. apud J. B.*

Radix Abinthii degustate sapor primò in apice linguæ percipitur, indè ad ejus radicem transit, deinde in fauces & gulam descendit, ut ipsum tandem ventriculū calefacere videtur, calor sensu ad horæ quadrantem durabilis, idque quanvis nihil omnino succi deglutatur, neque tamen ingratus est, aut caput tentat, quemadmodum folia. Unde colligit *D. Greuvius* radicem hanc, quæ ab omnibus vulgò ut inutilis rejicitur, præstantissimis stomachicis annumerari debere, prout eam revera esse etiam experientia didicit.

In tertianis ac quotidianis (vix in quartanis) fugandis, sola essentia vel extractum Abinthii mixtum cum præcipitantibus seu absorbentibus insipidis, vel cum salibus fixis aut volatilibus sepius valere, nec hic Chinâ Chinæ opus erit. *Dan. Ludovicus de pharmac. Moderno seculo applicanda* p. 278. Habui à *D. Tancerdo Robinson.*

Ad hemicraniam, & Cucumeris sylv. radicem viridem minutim incisam & Abinthii ana q. f. Decoque in aq. part. ij. & tribus olei. Hydrelæo medicorū calente partem fove: radicem verò & Abinthium confusa in modum linimenti suppone. Hoc solo medicamento mulier quædam mirum in modum inclaustrat sanando hemicranias five cum febre, five sine febre, cujus exemplo curavit etiam Paulus Aegineta. *Vid. lib. 3. c. 5. Chesneau. E collectaneis D. Edw. Hulse.*

Ad quotidianam & quartanam præscribit Ernestus oleum sem. Abinthii à 3℔. ad 3℔. sumendum in liquore convenienti. Si oleum non sit in promptu cape succ. Abinthii. cochl. i. cum vino: hoc autem instante paroxysmo ad sudandum ægroto probè cooperato.

Sedavi statim serpentem gangrenam aquâ marinâ cui Abinthium incoxeram; quod experimentum in aliis quoque gangranis opposui felici cum succellu. *Thos. Bartholinus, Ephem. Germ. An. 2. Obfervat. 2. D. Tancer. Robinson.*

Abinthium viride intra calceos calcatum frigidam ventriculi intemperiem emendare experientia didici, non sine fructu in nobili viro, qui hujus calcatione non exiguum levamen se percipisse eorum expulsi, sanèctæ affirmavit. *Greg. Horstius Obsl. 22. lib. 7. D. Hulse communicavit.*

Jo. Vellingius narrat plures hydropicos à se extracto Abinthii percussos, atque inprimis civem quendam Patavinum, cui æstivo tempore abdomen adeo intumuerat, ut carulagines costarum spuriarum in dextro latere extensionis vehementia ab offibus avullæ fuerint. *D. Soame* ex observationibus *G. Hieron. Vellitii* excerpit & ad me transmisit.

Accidit cuidam oculorum lachrymato adeo fervida, ut lachrymarum pro faciem decurrentes eandem ferè totam adurèrent: hic succo Abinthii cum albamine ovorum mixto & applicato sanatus est. *Idem ex Obslerv. Hier. Resferri.*

In diarrhæa post purgantia, post fructuum horariorum abusum vinum Abinthites egregie confert.

Muli ab experientia edocti tradunt usum Abinthii oculis noxiū esse.

3. *Abinthium inodorum* Park. Ger. *inspidum* J. B. *inspidum, Abinthio vulgari simile* C. B. *Wormwood without scent.*

Dod.

Folii, caulibus, floræque vulgare latifolium refert, ut non quiv ovo similis sit, sed odore & sapore destituitur.

Quibus locis aut quâ regione hujusmodi nascatur (inquit Dodonæus) nondum cognovi, in studiorum tantum hortis à me repertum.

Varietas accidentalis videtur potius quam species distincta:

4. *Abinthium Ponticum montanum* C. B. *vulgare montanum* J. B. *Ponticum verum* Park. *Common Mountain Wormwood.*

Cam.

Vulgari Abinthio tam radice, quam caulibus, necnon foliis floribusque prorsus est simile, sed exilius, ad summum duorum dodrantum altitudinem attingens: amaritudo illi quæ priori sed gravior, & minus terro abominabilique odore commendatur.

Nascitur in montibus pluribus in locis.

Locui

5. *Abinthium Ponticum sive Romanum vulgare* Park. *tenuifolium* Ponticum *Galenii* Ger. *Ponticum vulgare, folio inferius albo* J. B. *Ponticum tenuifolium incanum* C. B. *Roman* & *Cypri* *Wormwood.*

J. B.

Numerosè spargit radices, parvas & crebris fibris intertextas, lignosas & sapore aromatico præditi: caules verò ex eadem radice plures erigunt, cubitales & sesquicubitales, teretes, glabros, virentes, aut ex virore rubescentes purpureascentive, frequentibus adnatis ab imo ad summum usque ramulos. Folia non minus tenuiter incisa quam Abrotani, sed brevioribus concinnioribusque segmentis, brevi lanugine pubescent, potissimum inferna parte, quæ & magis canescit quam superior, odore havi, sapore subamaro. *Corymbi* quàm in vulgari Abinthio minores, vehementiorem spirant odorem quam folia.

Iloc

Hoc (ut rectè C. Bauhinus) medium est inter Abinthium & Abrotanum; mihi sane Abrotanum redolere videtur: & est duorum generum: 1. Planè incanum, quo possimum Viennensis Officina utitur tanquam nobilior; ut refert Clusius; 2. Cauliculis purpureis, foliis supra parte viridioribus: exilissimum tamen natales istam varietatem duntaxat parere. Ego potius specie diversa fuisse hæc duo Abinthia crediderim: siquidem Abinthium Romanum Officinis nostris dictum, erat quidem foliis utriusque incanis & a descripto specie diversum, & (ut mihi videbatur) Abinthio maritimo nostrati planè idem.

Locus. Multis Germaniæ superioris in locis provenire dicitur: Clusio non solum multis Pannoniæ folis Austriæ, atque Viennensis agro, cum in laxioribus in scabris graminicis desertis ageritur.

Tempus. Autumno flores semineque profert, paulò post adventante hyeme herba marcescit, vegeta interius radice, à qua vix folia caulicque rursus exeat: in terra latè se diffundit.

6. *Abinthium tenuifolium odoratissimum Monotapense* Breynii.

Breyn. Abinthium hoc omnium pulcherrimum est, præcedenti persimile, nisi quòd *caules* albos proferat, quos *Folia* nonnihil majora, candidiora vestiunt, concinnioribus segmentis divisa, æque ac ad eorum ractum lobulis elegantissimis prædita: dividuntur hi præterea superiore parte in plures ramulos, *stipulis* minoribus densioribusque, instar Abinthii tenuifolii Austriaci *Clus.* omittit. Super intulper, ac præcipuis odore, jucundior & fragrantior est, quo omnia sui generis præcellit.

7. *Abinthium Ponticum repens seu supinum* C. B. *Abinthii species quibusdam Chamamelum* de Jambhem Fuchsii J. B.

J. B. Simplicè & singulari est *caule*, ferè cubitali, tereti, glabro, per quem ex intervallis *folia* nascuntur Chamæmeli nobilis similia, tenuiter incisa. Paulò supra medium caulem summo tenui ætenuatim pullulant *flores*, corymbis, Abrotani similes, inferiores quidem semuncialibus & longioribus pediculis nixi, superiores verò brevissimis hærent, & velut cauli apprimuntur. *Radix* lignola, tenuis, multilida, fibrata.

Locus. In quibusdam frigidis Helvetiorum montibus reperitur, autore Dodonæo. Ex longo estu comarum Abinthii Pontici, quæ Saccharo adservatæ fuerant hydropicos quosdam quasi deploratos sanitati restituisse se novissè scribit Matthioli.

8. *Abinthium Austriacum tenuifolium* Clus. J. B. Ger. Park. Pont. *tenuifolium Austriacum* C. B. *Austrian* Boerhaav.

Clus. Hujus caulis pedalem altitudinem plerumque æquat, nonnunquam etiam cubitalem attingit, seminis, cancellis, multis foliis, marini Belgarum Abinthii foliorum quodammodo æmulis, tenuibus, prostratis incanis, quo confuso ordine cum ambiunt, præditus, qui superiore parte in multos ramulos, ex tenuiorum adhuc foliorum alis nascentes dividitur, plenos *stipulorum* propendentes corymbis. *Radix* fibrosa est, & singulari annis novos frequentioresque caules producit. Tota planta impensè amara est, sed elegans & rara.

Locus. Crescit in collibus & apertis quibusdam locis, Viennensi urbi vicinis, atque à Rhizotomis promittitur cum eo quod vulgò Ponticum appellatur ad Viennensem pharmacopolarum officinas deducitur. Londini pro Abinthio Austriaco tenuifolio Clusii Abinthii quoddam genus colunt foliis longioribus incanis molli fœcia instar intente obstitit ab aliis omnibus nobis cognitis distinctum, cum tamen speciem circa Viennam Austriæ non invenimus.

9. *Abinthium Santonicum Alexandrinum* C. B. *Santonium Alexandrinum, seu senensis & Senensis* Santum Park. *Semenina* Ger. *Lumbricorum semen vulgare & Matthioli* J. B. Boerhaav fecit.

J. B. Quod in Officinis prostat *lumbricorum semen* vulgò dictum, ex variis minutissimisque fœculis, foliis & semine ipso coarctatum est. Semen parvum est, oblongum, (majora tamen inter in Miso stipularia, ex squarosis tumulis compacta) pullum vel flavescens. At quæ minutula inter ea sunt foliola frutata sunt. Quædam etiam observantur trifida, angustiora, acuminata. Videtur etiam adesse portiones tenuissimorum cauliculorum. Omnia facile digitis atteruntur; amara sunt cum crumena & odore gravifaculo.

Matthiolo planta est admodum fruticosa, caulibus & ramis numerosis referta, semine minuto oblongoque, racematim prodeunte, amarifaculo gustu, odoreque non insuavi.

Variis Autorum sententiis de hoc semine vide apud J. Bauhinum: qui cum Pena concludit Semen contra vermes trium Abinthiorum nullum videri. Nam tamen nonnulla avaritatis & figura similitudo illis inter se cunctis, tamen non adeo plene sunt adulta horum semina aut horridè amara, inquit Lobelius.

Quænam planta sit quæ lumbricorum semen producat nobis non cerè constat. Actor Scholæ ad Observationem primam Ann. 3. Decadis 2. Ephem. German. præ aliis nobis verisimilibus fœculibus videtur. Figura, inquit, Matthioli vitiosè delineata est, non tantum quod seminum figura potius foliola quadam repræsentet, sed & seminula ipsa bina ferè semper è diametro sibi opposita cauliculis

cauliculis adherent, cum tamen alternatim ubique è lateribus prodire cauliculi seminibus, prout ad nos deferuntur, permixti edoceant. Cæterum hanc à Cortuso transmissam plantam fuisse genuinam seminis nostri helminthici matrem arbitror: cum illius à Matthiolo datam descriptionem satis hinc quadrare *avæ* commonefret. Lobelius etiam in Hist. Plant. fœculum furculosum esse, undique seminibus gliscientem pluribus ferè quam foliis testatur.

Unde non solum sui generis planta fuerit, ad Abrotana referre mallem; præsertim cum & hoc vegetabile vim antelminticam possideat, & aliquæ ejus species etiam apud nos non planè ab illo peregrino differat, quod foliola, seminum copiam, colorem, odorem, &c. comparant.

Semen, quod microscopio subiectum teres flavumque est candelæ cereæ conjunctas elegantissimè repræsentat, observantur * Elholzio. Id quod in Tanacetii semine non comparat, quod itaque profertur vix habendum est.

De oleo possibilibus è Semeaqua destillatione quæ habet, videbis loco citato.

* Ephem. Germ. An. 6. Obs. 127.

10. *Abinthium Santonicum Judaicum* C. B. *Lumbricorum semen* Rauwolfio J. B.

Abinthium Santonicum (inquit Rauwolfius) provenit circa *Berlebem* & abundat in Terra sancta, foliis parvis, cinereis, nostratæ Abinthii mediocriter accedentibus, ramulis inflexis tenuibus cum capulo limbo, parvo, flavescite, gravis odoris, saporis amarissimi, acri cum sanguine.

11. *Abinthium Santonicum Aegyptiacum* Park. C. B. *Abinth. Aegyptium* quibusdam J. B. *Abrotani semina species secunda* Zanoni.

J. B. Folia fort palmaria, quæ sicca (ex sicca describimus) aliquid simile habent cum Trichomanæ vel Solopendri & Chamæcyparido; in quibusdam juxta longum pediculum sunt veluti foliola hujusmodi contingentia cum similibus nonnihil serratis, reflexis. Alia autem folia ex longiore pediculo in foliola longiora, & à se invicem magis distita dividuntur. Tota herba villosa & incana Chamæcyparidis modo, sapore amaro & seminis contra vermes Officinarum ferè simili; odore aliquantulum aromatico.

12. *Abinthium Ponticum Creticum grati odoris* C. B. *Ponticum & Romanum quibusdam, aliis Seriphium* J. B.

C. B. prod. Caulis est cubitum superante, rotundo, inæano, in ramos plurimos quinquangulos diviso; *foliis* tenuibus, multum divisis, mollibus & incanis: *floribus* vulgari formæ & colore similibus, paulo tamen majoribus. Hoc, quemadmodum Honorius Belli ex Creta, Anno 1596 (addita planta) perscripsit, in Creta frequentissime provenit, perpetuo viget, odorem gratum fœcit, nihilque amarum est, aut siquam amaritudinem habeat, ea valde obscura est, in viridi casti nulla percipitur; ab asinis & pecoribus omnibuscumque brutis valde expetitur. Vocatur *amara* & *oleum*, quemadmodum Anguillarum in Grecia vocari perperam scribit. Ego legitimum Ponticum esse judico.

At Cæsalpinus in collibus argillosis agro Senensi frequens esse hoc genus, quod & nos verum esse comperimus cum Florentiâ Romam iter faceremus.

13. *Abinthium album Valesianum* Park. *Valesianum tenuifolium candidum, seu Herba* J. B. *Seriphium montanum candidum* C. B.

J. B. Huc lignosi *rami* tomento denso & albedo pubescentes, mollitie delicata, id quod in *foliis* quoque non minus observatur, ad Seriphii Abinthii folia minutis casibus accedentibus, utrunque tamen angustioribus: *flores* nisi quod magnitudine cedant, similes quoque: odor aromaticus.

Hæc species Dodonæo Seriphio seu marino Abinthio assimilis est, sed candidior, odore & sapore quoque illius fœcit, sed tamen aliquanto suavior est ad Caphuræ odorem accedens: Camerarius quoque plantam eandem esse existimat Seriphio nostro vulgari, nisi quod gratiorem aliquantulum odorem fœcit, & sapore sit minus ingrato. Huc Gælinus Abinthium Seriphium seminum vel mediterraneum hoc appellat.

Ego hæc Abinthium marinum seu Seriphium unam & eandem huic specie plantam crediderim, & quæquid intercedit ducerim in natalibus imputandum: nam & alias herbas maritimas in mediterraneis nascentes observavi, v. g. *Kali spinosa* seu Tragon Matthioli in arenosis non procul Viennâ Austriæ, *Caryophyllum maritimum* in collibus non procul Mogungia, &c.

In Solum Valesianorum vicinis collibus frequens oritur: ex semine facili & pulchrè provenit, *Locus*, inquit Gælinus de hortis.

Abinthium Alpinum incanum C. B. prod. Park.

Præterquam parvitate sua in paucis differt à Valesiano albo jam descripto; proinde, cum locus etiam convenit, ab eo separandum non esse judico.

num accedentia. Corymbi rubentes spicati in ramulis crebris, Abrotani formâ & colore. Sola non raro ad ramulorum divaricationes muscosum, squamatum excrementum ferre.

Duplex est, alteri cauliculi sunt albicantes, alteri rubentes: primo vere folia cinerea, hirsuta, producit quibus mensis Junio depositis induit longiora & tenuiora, viridia, ut quis diceret aliam esse plantam. *J. B.* quod & nobis observatum.

Locus

In Germania, Italia & Gallia Narbonensi ad vias & in sterilibus ubique ferè occurrit. Invenitur etiam in Anglia copiosè provenientem, itinere à *Novo-mercato* oppido ad *Leaman* Norfolciæ propè vicum *Elden* dictum, &c. vide *Cat. Ang.*

Abrotanum inodorum Ger. Park. latifolium inodorum C. B. *Artemisia tenuifolia similis* si non idem, *Abrotanum inodorum* Lobelii J. B. *Onsabourp* *Sothernwood*.

Huic virgæ seu ramuli plures, humi plerumque fusi: folia magis incana & candicantia. In reliquis non multum differunt hæc & præcedens, & tamen Clusius specie diversas facit. Nos ponis *J. Bauhini* sententia accedimus, nec distinguimus.

Quin & Abrotanum campestre incanum Carlinæ odore C. B. prod., non alia in re à campelti vulgari differt quàm foliis eo modo quo Abrotani maris inferiora divitis, incanis, Carlinæ odore ut & sapore.

C A P. XI.

De Artemisia.

A rtemisia dicta est ab Artemisia Cariz regina, quæ eam sibi adoptavit, cum ante Partio nis, quod virgo Dea nomen illi dederat, vocaretur. Alii ab Artemis, id est, *Diana*, deducunt, quia feminarum malis medetur.

Notæ ejus Characteristicæ sunt *Caulis* indeterminati, folia dissecta subtus incana, odor & sapor: missior quàm Abfinthio cui aliis persimilis est; flosculi purpurascetes, nec ut in Abfinthio doctum nuntantes.

A. 1. *Artemisia vulgaris* J. B. Park. *vulg. major* C. B. *Art. mater herbarum* Ger. *Sping. wort.*

Radice digitali obliqua repat, demissis subinde fibris majusculis albis [sapore subdula & aromatico] *Caulis* surgit bicubitales, digitali crassitudine, teretes, striatos, brevi longioribus hirsutos, satis firmos & rigidos, plurimum purpurascetes, medullâ fæctos, foliis crebris alternatis politis vestitis, summa parte ramosos. *Folia* Abfinthii ferè divisa, verum segmenta in minorâ, in summis longiora & acutiora obtinent, superne obtusius viridia, glabra, inferne incana, quæ notâ ab Abfinthio facili discernitur. *Florum* Corymbi circa summities caulis & ramorum in racemulos quosdam è foliorum alis egresfos dispositi, Abfinthinis crebriores, singuli tamen minores, è flosculis purpurascetibus compositi, non ut in Abfinthio deorsum nuntantes, odore aromatico & satis grato, minus quàm Abfinthii vehementi, ad Lavendulæ odorem quadantenus accedunt.

In hac planta caulis & flores interdum albescunt, unde Artemisia alba *Tab. & Park.* Quæcumque regiones peragraverim (inquit Clusius) nulla fuit in qua Artemisiam hanc vulgarem, tum candidiorem, tum subpurpurascetem, universæ (ut puto) Europæ familiarem, ætatem non viderim.

Locus.

Artemisia vulgaris minor C. B. Park.

Non videtur specie à vulgari majore diversa. Non placet (inquit J. Bauhinus) Fratrem separare plantas solâ quantitate differentes.

Artemisia montana C. B. *tenuifolia montana* Park.

De hac attende J. Bauhinum. Eam etiam quam [Frater] Artemisiam 3. seu montanam facit, nempe leptophyllum montanum *Lugdunensis Hist.* (cujus tamen neque figura placet nec descriptio) nondum sejunximus [à vulgari].

* 2. *Artemisia polysperma* C. B. Park.

Cum non alia in re à vulgari differre dicatur quàm quòd unicum tantum producat caulem, & semina copiosiora, minus rectè pro diversa specie ponitur. Verum si hoc constans sit argumentum est diversum esse. De rebus ergo nobis non satis cognitis & exploratis nihil temere pronunciare audeamus.

* 3. *Artemisia Virginiana* Park.

Alquanto major est vulgari Artemisia & fruticosior, foliis pariter incisfis, sed majoribus.

Artemisia

Artemisia uterina est: menses, fetum & secundinas pellit, fordes abstergit, adeoque usûs creber. *Vires.* rini est mulierculis, quæ eam adhibent interne & externe, adeo ut vix balnea & lotiones parent in quibus Artemisia non contineatur. *Schrod.*

Decocto Artemisæ, si id cum Saccharo & melle temperetur, tussis mitigatur, calculus committitur.

Herbe siccatæ pulvis 3. drachm. pondere in vino potus optimus est doloris ischiadici remedium, autore Parkinsono: qui & herbam recentem aut ejus succum haustum in convenienti aliquo liquore præstantissimum esse remedium asserit is qui nimium Opii sumpsissent.

De præstantia hujus plantæ contra lassitudinem multa dicuntur. *Plin. lib. 26. cap. 15. Artemisiam aligant qui habeat viator, negatur lassitudinem sentire.* Jo. Bodeus in Theophr. Hist. hujus decoctum hominum ex itinere lassorum pedes, si eo abluantur adeo recreare diserte affirmat, ut nihil in rerum natura reperitur, quod ei sit antecederendum.

Sim. Paulus se sanctè testari posse scribit, se is agris in quibus nervosum genus malè habere sibi visum esset, flatulento spasmo obnoxio, aut qui de doloribus aut lassitudinibus membrorum, præter post chronicos, & quandoque etiam post acutos malignos morbos, conquesti sunt, felicissimum sepe eventum præscripsisse vannum maximam partem ex Artemisîa, post dein Salviæ, Agrimonie, Chamomillæ & Polentæ trita decocto repletam, ut in eam sese immergerent, vel in ea conderent.

Sunt qui carbonem sacro Jo. Baptistæ die sub hujus radice effossam ad epilepsiam commendant. Eum autem tum in pulvere exhibent, tum de collo suspendunt pro amulero. *Schrod. Pharmac. l. 4. c. 6.* De carbone isthoc vide *Fernelium* in consilio de puero Epileptico; *Jo. Bodeum* in Theophr. Hist. lib. 9. cap. 18. & *Jo. Bauhinum* in hac herba, qui hujusmodi superstitiosas & magicas vanitates merito reprehendit & damnat.

Novi, inquit Sim. Paulus, vetulam quandam, cujus utraque genua cum obdiderit tumor insignis edematofus, quæ linteis duplicatis, super Artemisiam suffumigatis, cum ex voto abegit.

C A P. XII.

Draco herba Ger. *Dracunculus hortensis* C. B. *Dracunculus hortensis* seu *Tarchon* J. B. *Draco herba* seu *Tarchon* & *Dracunculus hortensis* Park. *Tarragon.*

J. B.

Fruticosa promit duorum cubitorum & ampliora virgulta, dura, gracilia, nonnihil angulosa, inconditis ramis divisa: foliis primò orientibus divitis, ubi verò odolevit foliis onusta lini folia æquantibus, aut Hyssopi Arabum, atrovirentibus, splendidis, omnis divisionis ignatis, sapore acro, aromatico, cum quadam dulcedine grata, Anisum conditum amulante. Corymbico ordine persummos ramos quo in Abrotano, apiculis florum vix conspicuis, quos semen excipit accoritur. Radix perennis novam singulis annis stolonum sobolem emittit.

In hortis colitur, ac sæpius ramulis quàm semine scitur. De loco ejus natali altum apud Botani. *Locus.* cos silentium est.

Ufus ejus apud nostrates in acetariis frequentissimus est, ad temperandam & corrigendam alia rum herbarum quibus admiscetur frigiditatem & crudelitatem, adeoque Erucæ vicem supplet.

Cum insigni acrimonia planta tota sit prædita, haud verendum est, ne valenter excafciaat atque fecet, incidat, aperiat, digerat. Proderit igitur Tarchon is, scribente Matthiolo, quibus ventriculus frigidior: appetentiam excitat, flatus dissipat, membris robur addit, urinam & menses ciet, obstructions expellit; mansum pituitum ducit, & salivam instar Pyrethri, & hinc dentium dolores mulcet & humidum cerebrum purgat. Ad pestis contagia maxime & primæ laudis ejus stillatitia apud Anglos, hujus Lobelio, nobis nihil tale auditum, sudores ciet, & crassam pituitam concoquit. Pæpenti hujus herbe acrimonia, quæ maxime linguam vellicat, eorum esse medicamentorum quæ valentissime excafciaunt facile conjici potest. *J. B.*

K k

Anclarium

Auctarium LIBRI OCTAVI continens Herbas quasdam
Corymbiferis affines.

CAP. I.

De Scabiosa.

SCABIOSA recens vocabulum est: quidam à scabro herbe habitu nomen deducunt, est enim herba pilosa; alii, & rectius, à Scabie cui medetur, unde Aetii *ἰατρικὴ* esse creditur.

1. *Scabiosa montana maxima* Park. Ger. *Alpina maxima* Ad. *Alpina foliis Centaurii majoris* CR
Great Mountain *Scabious*.

Multa è radice crassa, vivaci promit folia, pedem aut amplius longa, obscurè viridia, alata seu in multas utrinque lacinias, per margines eleganter dentatas, ad mediā ferè costam incisa: inter quæ caules aliquot exsurgunt bicubitales & altiores pro ratione foli, angulosi, duri & lignosi, superiori parte in ramulos divisi, quorum extremis singulis insident capitula magna, rotunda, è viridi nigricantia, flores exferentia Scabiosæ vulgaris majores, è flosculis compositos pallidis seu è luteo albicantibus, [non cassis, ut vult Lobelius] quibus dilapsis succedunt semina oblonga, hirsuta, colore pullo.

Locus.

Incolus aliique Botanici hujus plantæ folia Centaurii majoris foliis similia & parè paria faciunt. In ascensu montis Juræ propè altissimam verticem Thoiri hanc copiosam invenimus: alibi etiam haud dubiè in Alpium jugis provenit.

- A. 2. *Scabiosa major communior hirsuta folio laciniato* J. B. *major vulgaris* Ger. *vulgaris patensis* Park. *patensis hirsuta*, quæ *Officinarium* C. B. *Common field-Scabious*.

f. B.

Radice habet rectam, longam: caules sesquicubitum & duos cubitos altos, teretes, hirsutos, ànes, foliis cinctos per intervalla longiora ex adverso binis, canā lanugine pubescentibus, foris Valeriana majoris, profundius subinde laciniatis, sapore subacri. Caules & ramuli in florum capitula terminantur. Flores autem aggregati sunt è plurimis flosculis quadripartis purpureo-roseis, quorum singuli singulis insident seminis, suoque habent calices, staminula & stylos. Flosculi marginales mediis productiores sunt, lacinias longioribus. Floris totalis calix è plurimis foliolis ætis basin ejus in circulum ambientibus componitur. Flores explicati planam ferè aut non admodum gibbosam superficiem efficiunt. Flosculis dilapsis semina in globum aut capitulum oblongius intoluntur. Quæ primò è radice exeunt folia integra ferè sunt, & non omnino laciniata.

In pascuis frequens est, nec minùs inter segetes Junio & Julio mensibus flores.

Hæc Scabiosa (inquit J. Bauhinus) aut mirabiliter ludit, aut differentias aliquas habet; quædam valdè laciniata ut descripta, quædam non laciniata, vel minùs profundè & rariùs, versùs superiora tantum.

Herba vino decocta ejusve succus aut aqua in M. B. destillata Apostematibus, Pleuritidibus, Tussibus, aliisque pectoris vitiiis medetur: nec minùs Asthmæ, Anginæ, Pestis. Pollere autem hanc (inquit J. Bauhinus) imprimis adversus Scabiem nomen illi inditum per se manifestat.

Scabiosa vires S. Urbanus his verbis complexus esse dicitur.

Urbanus pro se nescit pretium Scabiosæ:
Nam purgat pectus quod comprimit ægra Senectus:
Lenit pulmonem, purgat laterum regionem:
Abcessus frangit si locum bibita tangit:
Tribus unita foris anthracem liberat horis.

In plurimis expertus est L. Wilbrochius Archiducis Ferdinandi medicus celebris. ad rhagades seu scissuras & scirpines ex Luc oriundas, etiam in illis in quibus dec. Ligni parum profuit ceruli remedium pulv. Rad. hujus per hebdom. 3. quotidie assumptum.

- A. 3. *Scabiosa minor vulgaris* J. B. *minor sive Columbaria* Ger. *minor campestris* Park. *capitata globosa minor* C. B. *The lesser field-Scabious*.

Radice alba multiplici firmatur. [J. Bauhinus radicem repentem ei attribuit, crassiusculam, foris nigram, intus ex albo virescentem] Folia ad radicem hirsuta, est ubi multifariam divisa, est ubi integra, verbenæ incisuris ferè, ut rectè Lobelius, minora & ad tactum aridiora quam vulgaris Scabiosa. Caulis cubitalis, teres, glaber, inanis. Foliorum in caule adversorum tria aut quatuor paria, in tenuis

tenuis & angustas lacinias dissecta, inferioribus leviora. Caulis in aliquot ramulos dividitur, in quibus flores Scabiosæ majoris longis insidentes pediculis. Succedit capitulum aristis nigris horridum, J. B. Sapor foliorum, eodem autore, lentius & nonnihil acris, radice subamarus.

In pascuis ficioribus & montosis præsertim cretaceis copiosè provenit. Thalus in Hærcina Scabiosa minoris vulgaris plures recenset differentias.

Locus.

1. Scabiosa ejus f. five foliis Bellidis Sylvestris minoris major. Hanc C. Bauhinus Scabiosæ capitulo globoso majoris, five superius descriptæ Synonymam facit.

2. Scabiosa 6. five foliis Bellidis species minor. Hæc ex una radice, quæ nigra est, plures proferre tenuiores, teretes ac dodrantales coliculos, non ita foliosos ut prior, sed ferè proflus nudos nisi inferiore parte. Folia priora huic sunt in brevioribus & canaliculatis pediculis, Bellidis Sylvestris majoris foliis itidem similia, propè pediculum laciniata ut plurimum, reliqua parte serrata: post quæ reliqua quæ deinceps sequuntur folia diversæ ab aliis existunt formæ, frequenter in tenues & strictiores lacinias divisa; flores cærulei conglobati.

Hanc C. Bauhinus Scabiosam capitulo globoso minorem vocat. Videtur esse prioris varietas.

3. Scabiosa 7. five tenuifolia candida, seu major. Hanc C. B. Scabiosæ multifido folio, flore flavescente seu *apocynifolia* Synonymam & eandem facit; & per me licet faciat.

4. Scabiosa 8. five tenuifolia media, Radicem obtinet nigram, multifidam, coliculos teneriores, teretes, minùs foliosos. Folia priora multo minora quam præcedenti, divisa in lacinias tenues, latiores tamen paulò quam sunt reliquorum foliorum subsequenterum lacinia, quæ nimmer existunt admodum tenues & angustæ ac feniculacæ quodammodo. Flores sunt ut prioris speciei. Hæc Parkinsonio Scabiosa tenuifolia capitulo globoso dicitur, C. B. Scab. capitulo globoso foliis in tenuissimas lacinias divisis.

5. Scabiosa 9. seu tenuifolia minimæ priori coliculis est dodrantalis, teres, tenuis, proflus nudus, propè radicem solummodo plantæ hac folia protrudente in canaliculatis pediculis laciniata, breviora superioribus duabus speciebus ac tenuiora. In summo caulis florem continet cœruleum in orbiculato capitulo Succisæ simili, ex cujus ambitu exteriori breviora quadam ac tenuiora progrediuntur sursum propè adnata in brachiolorum exiguum modum, semel geniculata, ac bina ex adverso locata folia continentia, in quorum cujuslibet summo aliud ac brevius emergit florum capitulum conglobatum ac cœruleum. Locis autem prodit aridioribus, in collibus apricis ac meridionalibus Solem excipientibus.

Quod flores producat profleros accidentarium proculdubio est & individuale.

6. Scabiosa 10. seu tenuifolia species foliosa: ita denominata, quod coliculus, qui ipsi dodrantalis est, ac geniculatus, à radice usque in summum cacumen foliis infrequentibus, tennes ac feniculaceas lacinias divisis eleganter exornatur; quorum ad quodlibet geniculum bina ex opposito flos correspondent. Flos huic est in globum collectus cœruleus.

Præter has omnes Scabiosæ minoris varietates aliam adhuc diversam observavimus in montibus, quæ vulgaris minore humilior erat, & in uno caule unicum duntaxat plerumque florem gerebat, cum tamen grandiorum: quam Scabiosæ montanæ glabræ foliis Scabiosæ vulgaris C. B. eandem putamus. V. 7. Speciem.

4. *Scabiosa tenuifolia globosa elatior* Park. *Upright fine leaved Globe-Scabious*.

Recta assurgit singulari tenui cauliculo, foliis ad nodos inferiores binis ternisve simul parvis, angustis per margines eleganter dentatis vestito: superiora in caulibus binis ternisve simul parvis, angustis per margines eleganter dentatis vestito: superiora in caulibus binis ternisve simul parvis, angustis per margines eleganter dentatis vestito: superiora in caulibus binis ternisve simul parvis, angustis per margines eleganter dentatis vestito.

Rement hujus ex Italia habuit Parkinsonus. Quod terna interdum ad geniculum folia edat accidentarium esse puto, & luxurici plantæ adscribendum.

5. *Scabiosa rubra Indica* Ger. *Pack rubra peregrina*, quibusdam Indica J. B. *peregrina rubra*, capitulo oblongo C. B. *Purple Indian Scabious*.

f. B. Clus.

Planta hæc, licet una sit & singularis, & Scabiosæ minori vulgaris similis, plures tamen foliorum figuræ differentes species ut illa indit. Quippe ima, quæ propè radicem sunt, reliquis latiora, quadam crenata, quadam lacinias sed minùs profundis divisa, longo pediculo hærent, veluti repanda. Quæ sequuntur superiora versùs altius secta, profundioribusque lacinias divisa, veluti in plura alia subdividuntur, quorum singule partes infimis crenatis non magnitudine quidem, sed figuræ & specie quodammodo respondent. Sunt inter hæc quadam adhuc profundius & minutius secta. Suprema, quæ ad ramorum divaricationes exoriuntur, vel paucis aliquot incisuris, minùs tamen profundis, vel nullis planè constant, & per ambitum tota æqualia, angusta, brevioribus pediculis donata. Ima folia cum caule modicè hirsuta sunt. Caudæ autem cubitali [imo bicubitali] aut ampliore assurgit, quæ gracili, qui in multos, tenues ramos dividitur, extrema parte veluti umbellam flosculorum in caput congestam gestans, exterioribus flosculis, qui reliquos ambiunt, majusculis, in quinque lacinias divisis, quemadmodum & interiores flosculi, qui minores, omnes autem coloris elegantis rubri sunt & ad purpureum quodammodo tendentes, oblongis filamentis, apicibus albis insignibus donati, pulchram speciem exhibent. His succedunt stellata ut in aliis Scabiosarum generibus semina, in caput oblongum meta formâ, oblongis filamentis rufis exasperatum, congesta. Radix Ræpe formâ C. Bauhinus quam Clusius vivacem non esse affirmat; verum non experientiâ contrarium edidit sumus. Si enim hyems clementior fuerit, non solum plantæ quæ æstate ad florem non pervenerant, sed ex etiam quæ jam floruerant, in alterum annum durabunt, & flores edent, seminique natura & perfectæ dabunt.

Tempus. Floret æstate & autumnò: Semen sub Septembris finem aut Octobris initium maturefcit. *Flora*
Vires. colore pallido seu incarnato ut vocant non raro variat.
 Hujus semina amara esse & lumbricos enecare observavit D. Hermannus; ut habeo ex Annotatis D. Palmer.

• 6. *Scabiosa Javanica* Bontii.

Root. Macilentior est ratione foliorum quam Scabiosa nostras; flores minusculos cœruleos habet, qui foliis ut calyce contiguntur.

Vires. Viribus cum Scabiosa Europæa convenit. Unum (inquit) reticere nequeo, esse hanc Scabiosam remedium præstantissimum in exabescencia seu marasmi quadam specie in his locis admodum familiari, quo affecti agri ad extremam maciem ducti tandem tenuem animam exhalant, ita ut pellis & ossa devaniant, & sceleta potius videantur quam homines. In hoc affectu dico Scabiosa hæc cum Gramine cruciata Alpini & cum radicibus Chinæ simul cocta excellens est medicamentum. Malui porro hæc Scabiosam inter olera sua utrum.

Descriptio addè brevis, succinæ & generalis est, ut nihil certi inde explicari possum: puto tamen plantam à Scabiosa Europæa diverfam esse.

7. *Scabiosa montana glabra folio* Park. *montana glabra foliis Scabiosæ vulgaris* C. B. *glabra canis foliis virentibus, flore ex cæruleo purpureo* J. B. *Mountain Scabious* Wigg. innot. l'atveg.

Clus.

Quina aut sœna habet folia humi sparsa, Scabiosæ vulgariori & inter segetes nascenti ferè similia, minime quidem villis obfita, sed carnosâ admodum & venosâ, præ viriditate quodammodo splendens, aliquot crenis incisâ, sapore si manducetur lento & gummoso, deinde aliquantulum acro. Ex horum medio crescit palmaris *caulis*, aliquando paulo amplior, gracilis, rotundus, cujus inferioriorem partem ambiunt quatuor aut sœna folia, profundis & tenuibus lacinis divisa, bina semper ex adverso sita. Extremo calice insidet *capitulum* ut in vulgari Scabiosa ferè, è multis flouculis quæque foliis constantibus congestum, quorum exteriores majores sunt, elegantius colore ex cæruleo purpureo lætente præditi, villis quibusdam nigris singulorum flouculorum sedem ambientibus. *Radix* longa, nigra, crassiusculis albis fibris capillata.

Icon 13
Tempus.

Invenitur in luminis *Sneberg* & *Snealten* Austriæ & Stirie Alpium jugis, in tenui gramine nascentis, ubi floret Augusto, similiter in depressioribus, nudisque circa Viennam collium superciliis, Junio & Julio florens.

Quærit J. Bauhinus, cur Clusius in post. Hist. pro Scabiosa sua V. iconem posuit Scabiosæ minoris vulgaris seu columbariæ *Lab.* Difficile est rationem assignare; fortè una & eadem specie plantæ sunt hæc & illa.

Scabiosa prolifera Lob. Clus. J. B. & aliorum prolifera folio latiore C. B.

Vel hujus plantæ, vel Scabiosæ minoris varietas est, vel certè alterius cujusdam Scabiosæ speciei; minime autem speciei ab aliis omnibus distincta. Certè experientia nostrâ Scabiosæ minoris hoc modo interdum ludit, & proculclubio aliæ etiam Scabiosæ in hortis satæ & cultæ.

Idem est iudicium de Scabiosa prolifera foliis Gingidis C. B. & de Scabiosa tenuifolia prolifera minore ejusdem.

• 8. *Scabiosa parva odorata, floris foliis maculis infestis* J. B. *Scabiosa minor capitulo glabro odore* G. B.

J. B. Col.

Pulcherrima atque grata oculis atque naribus est Scabiosa hæc, quæ lignosam longamque radicem habet, ex qua folia exeunt diversâ, nam in imo vel sunt sylvestri Erucæ paria, vel Coronopæ similia, minora verò atque hirsuta; in caule verò similia lacinis Scabiosæ vulgaris minoris, sicuti & flores, qui purpurei ex albo colore sunt, necut in aliis cæruleo-purpurei, in capitulis rotundioribus; atque singuli flouculi Ocyms flores imitantur, nam galeculati sunt & per oras lacinati, admodum similes exotico Ocymo, foliis purpureis maculis infectis fimbriatisque, atque etiam, quod in aliis Scabiosis non observatur, bene odorati sunt.

In montibus oritur Amaltæ oræ: æstate floret.

Locus 12
Tempus.

9. *Scabiosa multifido folio, albo flore vel potius oxycordæ* J. B. *multifido folio, flore flavescente* C. B. *flore pallido* Ger. emac.

Clus.

Cubitalis caules, rotundi, graciles, firmi, virentes, nodosi, eos ad singula genicula amplectentibus binis foliis, ex adverso semper respondentibus, quæ tenuibus & profundis lacinis adco divisa sunt, ut alata videantur; color ex cinereo virescens, sapor amarulus: quæ verò secundum radicem nascuntur, antequam planta in caulem assurgat, latiora sunt, minoribusque lacinis divisa. Ex summis aliis ramulos fert tenues & nudos, qui sustinent plana capitula, è candidis seu potius oxycordæ [præsertim antequam explicentur] inodorisque floribus, simul nascentibus congesta; qui quinis foliolis [quorum tria inferiora majuscula sunt] constant, paucis intus staminalibus. Floribus succedunt

succedunt hirsuta semina vulgaris Scabiosæ seminibus minora, in orbiculare caput congesta. *Radix* minimi digiti crassitudinem interdum æquans, multisque exiguis fibris in lateribus prædita, vivax est, & singulis annis novos caules profert.

Circa Viennam Austriæ ad sêpes & in pascuis observavimus. Nullum est (inquit Clusius) Austriæ inferioris pratium siccius editorëve loco situm, nullus autem ager gramineus, nulli ferè arvorum margines in quibus non nascatur hoc Scabiosæ genus. Junio florere incipit. Hinc perisulis est.

10. *Scabiosa montana calidarum regionum major* Lobelii J. B. *montana alba* Ger. *fruticans angustifolia* alba C. B. *Aut Scabiosa major Pannonica albo flore* Clus. hist? Park.

Lab.

Colles amat hæc plagæ temperatoris, ut Podemontis propè Rivoliâ & Norbonæ, ubi montanæ vocant Herbari, folio angustiore, albidiorè, parum hirsuto, leviusque laciniato ad imum caulem, Verbenacæ aut vulgaris Scabiosæ: superiora verò in ramulis plusculis, gracilioribus, altius divisis, & flores per Junium & Julium prominentibus albos, Scabiosæ parvæ aut Jacæ, capitulis squamatis compactis, ubi semen Trifolii Asphalictidis, pullum, copiosum, involutis membranis arguta concinnitate efficit, angustias plicarum fornicum pusillum cohærentibus.

In collibus saxosis agri Narbonensis perquam familiaris est.

Perisulis est hæc planta præcedenti, adco ut cum primum eam viderem pro eadem habuerim: verum Botanici Platanifolens, qui utramque (puto) contulerant, diversam affirmabant, utcumque; Lobelius est perperam attribuit capitula squamatis compacta Jacæ, &c. Siquidem aliam Scabiosarum capitulis similia sunt.

Locus.

Lobelii iconem Clusius posuit sub titulo *Scabiosa alba Belgicorum hortorum*; quam Scabiosæ flore ochroleuco parè similem esse ait, floribus tamen candidioribus. Cùm Clusius igitur eadem faciat, non est cur nos separemus.

Ab hac etiam non multum differt, [eadem plane est D. Magnol]

Scabiosa glabra foliis rigidis viridibus J. B.

Quæ Montbelgardi fata in insignem magnitudinem adolevit, rigidis striatisque caulibus, per quos foliorum est situs adversus veluti ex geniculis: multa tamen ea sunt, sesquipalmaria, quadam doctantia, longis hærentia pediculis, duarum triumve unciarum latitudine, segmentis paucis longèque distitis inferiori parte divisa, ultimo segmento, quod mucronem constituit, trium unciarum longitudine aut majore: rigida sunt ea, viridantia & utrinque glabra. Surculis autem peculiaribus, palmum aut dolanentem longis hærent flores ex majusculis capitulis squarosis, albicantibus, hirsutis. Semen longum hirsutum.

Dubitat J. Bauhinus an hæc sit Scabiosa major Pannonica albo flore sive 8. Clus. bist. C. Bauhinus Scabiosam illam 8. Clus. Scabiosæ montanæ calidarum regionum Synonymam facit; à quo tamen frater Joannes descriptæ semen accepit nomine Stœbes Theophr. & Scabiosæ alba Bononiæ collectæ, quam in Phytop. Scabiosam Pannonicam 8. Clus. bist. fecit: quamvis in Pinace, ut videtur, sententiam mutavit. Suntu igitur nobis,

Scabiosa glabra foliis rigidis viridibus J. B.
 Scab. montana calidarum regionum major Lab.
 Scab. major Pannonica albo flore sive 8. Clus. bist.
 Scab. alba Belgicorum hortorum Clus. bist.

Una eademque planta tantisper donec certò constiterit eas specie distingui.

Scabiosam albam gemino capite C. B.

Quam Clusius in Belgicis hortis meminit, foliis laciioribus priore [Scab. alba Belgicorum hortorum] firmioribus caulibus, & florum niveorum capitulis interdum singularibus, plerumque tamen binis cohærentibus & simul nascentibus, cùm nullus præter eam (quod sciam) Botanici descripterit, ex brevi hæc & jejuna descriptio: à reliquis omnibus Scabiosis distinctam esse non ausim asserere.

11. *Scabiosa major Hispanica* Ger. Park. *major cum pulchro semine* J. B. *stellata folio laciniato* major C. B.

Clus.

Folia vulgaris Scabiosæ majoris foliis similia habet, laciniata, viz. altè incisâ, mollia, lanugine pubescentia: Caules nodulos, rotundos, interdum cubitales, è quorum geniculis folia inter se opposita. Summis ramis capitula insident è multis caliculis membranaceis & palaceis composita, qui singulares flores continent candicantes; quibus deciduis in medio quatuor singulorum caliculorum umbilico, exigua quadam stella subnigra conspicitur, quinquè aut sex interdum radiolis constants, paulum verò hi caliculi excrecentes expanduntur, donec (semper hirsutum & crassum [quo caliculi sustentantur] maturefcere incipiat. Radix candida, crassa, vulgari similitudo.

Clusius in hac sua descriptione non meminit foliorum longiorum floribus subjectorum, stellatam disporitorum, ut in Astere Attico luteo mont. Icon quoque ejus, quæ eadem apud Lobelium, ea non demonstrat: an cultura id faciat considerandum. J. B. Ego ea, à Clusio per inadvertentiam omisisti suspicor.

Crescit juxta vinearum margines & sêmitas, locisque incultis agro Salmanticensi, per reliquam etiam Hispaniam.

K k 3

12. Scab.

12. *Scabiosa cum pulchro semine minor* J. B. *Hispanica minor* Park. *stellata folio laciniato minor* fr. *maritima* C. B.

J. B.

Simplex & lignosa radice albicante figitur, paucis & his quidem exiguis fibris capillatâ. Caulis do-
drantalis, alique divisi in concavos, teres, hirsuti. Folia tenuiter dissecta, superiorum foliorum
Columbaria Scabiosae modo, pilis obrita: capitula radiata folia subiecta, oblonga. Semen per omnia
simile prioris semini, tomentolum, calathio membranaceo coronatum unguis fere magnitudine, pel-
lucido, striato, in cuius medio stella parva quinque-partita; ex seminis autem sinu capillamenta
quaedam parva atque rigidula prominent.

Locus.

Hæc Clusio cum Hispanica majore isdem in locis nascitur. J. Bauhinus semen ejus ex Gallo
provincia habuit. Nobis in Sicilia observata est.

- * 13. *Scabiosa maritima parva* J. B. an *Scabiosa stellata minima* C. B? Park? an *Scabiosa mari-
tima Rutæ canine foliis* Bocconi?

J. B.

Longiusculam agit radicem, satis crassam, multorum capitum, pro quorum numero caules emer-
gunt dodrantales, & si accedat cultus, etiam cubitales, ramosi Folia inferiora tenuia, præcedentia Scabi-
osæ divisionem. Capitula pro plantula modo magna, foliis magnis referta, præsertim circa
margines, colore in fissa planta purpureo. Caput obvallant folia oblonga, viridia, ut in Scabi-
osa Hispanica majore; at enim huic semen non ita pulchrum, quamvis interim membranae qual
habeat, magnis pilis oblitum.

Plantam hanc C. Bauhinus præcedenti eandem facit: J. Bauhinus (qui à fratre semen ejus acce-
pit) diversam. P. Boccone Scabiosam suam marit. sic describit: Causæ affurgit, ut vulgaris, teres,
striato, cubitali, atque pluribus alis concavo, imbecillo tamen & humi fimbriæ procumbente. Causa
que primò nascuntur in multis & profundas lacinias incisa, ad Rutæ caninæ five Fittulariæ acce-
dentia, in caule sensim attenuata, at minora. Flores subpallidi, quandoque etiam rubentes pro-
runtur. Semina aliarum modo producta.

Locus.

Nascitur in Caietæ maritimis & arenosis litoribus.

- * 14. *Scabiosa stellata minima* C. B. Park.

C. B. prod.

A præcedente diversa videtur, radicula simplici, cauliculo ut & foliis biuncialibus; floribus subcor-
leis, parvis: in calculorum medio stella parva conspicitur, à qua filamenta capillacea, oblonga,
russa, quinque numero, extra calculum producuntur.

Locus.

In Provincia, locis incultis.

15. *Scabiosa frutescens folio non dissecto peregrina* J. B. *Scabiosa stellata folio non dissecto* C. B. *borea Cretica* Ponce Park. *pergrina* Ger. *arborescens* Alpin. exot.

J. B.

Adversus pediculis longiusculis, caulem amplexus folia ordine per caulem nascuntur, oblonga, &
cuminata, medio latio, hirsuta, incana, Plantaginea, nisi alius esset nervorum decursus. Causa
teres, arborescens, albicans, pilosis, florem sustinens glomeratum, pallide purpureum. Semen
pulchrum, sublongum crassiusculum, album, desinens in latam pelliculam, ut Scabiosa Hispanica
major.

Locus.

In calidioribus regionibus, Cretâ v. g. oritur, & in multis annis durat, per hyemem folia rei-
nens, hyemes tamen nostras in regionibus Septentrionalibus agere tolerat.

Hanc plantam Pr. Alpinus in exoticis plenius describit, quem adeat cui hæc non sufficiunt.

16. *Scabiosa latifolia rubro flore* J. B. *latifolia rubra non laciniata secunda* C. B. *rubra Austriaca*
Ger. enac. *

Clus.

Cubitalis huic sunt caules, rotundi, nodosi fere geniculati, nonnihil hirsuti, concavi: in singu-
lis geniculis bina folia ex adverso nascentia, non multifida instar aliarum Scabiosarum, sed lata,
in ambitu tamen crenata, Urticæ foliis interdum majora, ex brevi petiolo pendentia, colore æ
viridi diluore prædita, amaro & acri sapore. Ex alarum sinu rami etiam prodeunt foliati, quæ
lateribus pediculis protrudunt, floribus Scabiosæ vulgaris modo congestis, ornatis, coloris ruber-
centis, nullius odoris: deinde semina simul congesta, angulosa, hirsuta. Cuius fere interdum magni-
tudine, stellatâ coronâ insignita. Radix minimi digiti crassitudine nonnunquam æquat, longa,
nigricans, statim à capite quadrata fibrâ satis magnâ spargens, & subinde ex lateribus novos caules
producens.

Locus.

In montibus Genevæ vicinis, inque Germanicis montosis sylvis passim luxuriat.
J. Bauhinus Scabiosam virgæ pastoris folio C. B. i. e. latifoliam peregrinam Tab. huic refert.

Scabiosa

- Scabiosa* 4. Clus. list. *montana latifolia non laciniata rubra* & *prima* C. B. *latifolia purpu-
rante ex nigro flore* J. B.

Clus.

Magnitudine jam dictam superat, majoraque & nigriora habet folia, purpurascens ex nigro
flore; in reliquis satis conveniens.

Cum priore, flore Maio & Junio, quo tempore semen plerumque etiam maturascit. Præce. Tempus.
dentis varietas quodam esse videtur.

Scabiosa maxima dumetorum folio non laciniato J. B.

J. B.

Radice habet perennes, fibrosas, longas etiam ad cubitum, satis crassas, ac multas capillares, in-
tis albas, extra nigricantes: sapor ingratus cum dulcedine & amaritudine aliqua, odor indicibilis:
Folia priora palmum longa, vel breviora, ac etiam longiora, lata duos aut tres digitos, similia foliis
Succisæ, majora, molliora: quæ per caules folia per geniculos modò bina, interdum terna, quæ veris
superiora redduntur glabra & minus mollia, serrata, non dissecta ut in vulgari, pulchre virent.
Caulis bicubitalis, crassus, plures ab una radice oriuntur, cavi, circa inferiora purpu-
rascentes & hirsuti, in superioribus partibus & ramis glabri; & juxta flores iterum hirsuti. Flores
in extremis ramorum, similes Scabiosæ vulgaris, necnon etiam Scabiosæ minoris. Differunt
hi flores à floribus Succisæ, cui tota similis herba, quod majores [uti & folia herbæ majoræ] flores
in circumferentia magni, hiantes, qui non sunt in Succisâ; color etiam diluor quàm in ea, & Scabi-
osam amulus, jucundus odoris: Flore decedente inter femina non sunt foliola, ut in Succisâ. Semina
sunt longa, hirsuta, compressa, cum quatuor angulis.

Inter dumet, & in pratis humidis montium juxta S. Hippolytum abundat, uti & in montosis Locus
locis circa Tigurum, & in monte Montets prope Basileam, &c. Florebat adhuc copiose Angusto & Tempus.

Septemur hanc plantam præcedenti [penultima] eandem esse, siquidem præcedens in dumetis
montosis Germanicis & Helveticis frequens est, quantumvis J. Bauhinus diversam faciat. Figura
hæc hoc titulo proposita in Historia J. Bauhini est alterius plantæ; nimirum Scabiosæ æstivalis
Clusii.

- * 17. *Scabiosa æstivalis Clusii* Ger. Park. *frutescens latifolia alba* C. B. Clusius *his Summer
Scabious*.

Clus.

Folia habet Scab. 8. Clus. foliis primùm, nascentibus & inferioribus non dissimilia, circa pediculum
aliquantulum laciniata, deinde serrata: Causam tricubitalem aut ampliore, rotundam, hirsutam, in
multos ramos circa summum dividit, quem alternatim bina semper ex adverso amplectuntur folia,
viridia, infimis similia, præter ea quæ in ramis, minora enim sunt illa, non laciniata, non incisa.
Summis ramis innascuntur squammatæ capitula, subcæruleis flosculis plena: quibus succedunt longi-
usculi albicantia semina. Ad capitulorum latera nascuntur utrinque alii ramuli, similibus capitu-
lis & flosculis præditi, deinde etiam ex illis terti. Radix candicat & fibrosa est, sed non rediiva,
nam excocto semine perire solet, veluti superior [octava Clus.] & illo deciduo (perinde ut illa) sin-
gulis annis sponte nascitur.

Ex quibus notis facile sibi persuadet Clusius hanc ex eo semine in Belgio natam, quod ad amicos
ante miserat [Scabiosæ suæ 8.] quod mihi non videtur verisimile.

- * 18. *Scabiosa montana Dentis leonis folio* C. B. Park. *Mountain Scabious with Dandelion
leaves*.

C. B. prod.

Causa est sesquipedali, viridi, rotundo, striato, levi & cavo, superiore parte nudo: foliis latiore
basi caulem amplexantibus, paucis, lavis, crassis, inferioribus obtusis & parum crenatis, superio-
ribus ad modum foliorum Dentis leonis in binas ternasve lacinias divitis & acuminatis, per oras
crenatis, unciis sex longis, & duas circa medium folii latis, per quod nervus excurrit. Caulis
summum, quem duo folia ferè ut in Diptaco complectuntur, flores aliquot subcærulei, pedicellis hir-
sitis inæqualibus insidentibus, exornant.

Hæc Montepessuli in monte Calcaris reperitur.

Locus.

- * 19. *Scabiosa folio Sinapi Sylvestris* C. B. Park.

C. B. prod.

Causa est cubitali, striato, in ramos palmo longiores brachiato, qui ex foliorum alis, ubi pili
paucissimi, prodeunt: foliis glabris Sinapi sylvestris modo, ad nervum usque laciniatis, & sparsim
crenatis, inferioribus subrotundis. Flores rubentes, mediæ magnitudinis, & singuli, cauliculi
summi insident. Neapoli ex horto Imperati habuit.

Ex brevi hæc imperfecta & jejuna descriptione non facile est definire an hæc sit species Scabiosæ
à reliquis omnibus descriptis diversa necne.

* 20. *Scabiosa*

- * 20. *Scabiosa omnium minima* Ger. *montana omnium minima* L. ob. J. B. *montana minor*, capitula squammosa C. B. *The least mountain Scabious*.

Lob.

Scabiosarum omnium minimam hanc anithus fuisse Lobelio Verbenam parvam facere, nisi in montibus cretaceis & incultis obvia foret: nam sesquipalmares pedalesve paucos edit *cauliculus*, folia in imo saepius donatos angustioribus, inter Sefamoidem & Scabiosam minimam; *floribus* dilute purpurea & squamulis capitulis non diversis.

De hac plura non habeo quae dicam. Icon Lobeliana Jaccam potius quam Scabiosam exprimit.

- A. 21. *Succisa sive Morfus Diaboli* J. B. *Morsus Diaboli* Ger. *Diaboli vulgata flore purpurea* Park. *Succisa glabra* C. B. *Devils-bit*.

J. B.

Qua *radici*, minimi fere digiti crassitudine, fibrae longe albaeque circumnascuntur, & praecisae suae praemorsa apparet, sapore misto acri & amaro. *Folia* oblonga, acuminata Scabiosae, quaequam non dissecta sed integra, vel paulum quid, praeterquam quae superiorem obtinent locum, serrata, magis quidem supra quam infra virentia, brevibus utrinque & vix conspicuis pilis hirsuta, ut omnia glabra videantur, bina ex adverso pediculis ad basin coeuntibus caulem amplexa; magis coeque in caule quam vulgari Scabiosae. *Caulis* cubito altior, teres, solidus, rubescens, ramulosus. *Flores* in caule quam vulgari Scabiosae, non adeo plani ac Scabiosae vulgaris, verum globosi; omnes quoque flosculi florem totalem componentes eundem figuram sunt & magnitudinis, cum in Scabiosa marginales interioribus majores sint. Flosculi autem ut in Scabiosa quadripartiti sunt cum stylo & filamentis inus.

Seriùs quam Scabiosa & sub Autumnum floret.

In pratis & pascuis, locis praecipue dumetosis.

Variat florum colore carneo & albo: interdum etiam foliis hirsutis invenitur.

Alexipharmaca est & vulneraria, ut facie sic viribus cum Scabiosa convenit. Inprimis celebratur in Epilepsia, peste, uteri dolore, sanguine coagulato, abcessibus oculis, lue Venerea quique ulceribus; in vulneribus recentibus, &c. Extrinsecus in Angina, tumoribus tonsillarum quae ex ad suppurationem perveniunt (gargaris) in fistulationibus, bubonibus, &c. *Sched.*

Dodonaeus adversus diuturniores faucium tonsillarumque tumores, qui ad suppurationem per perveniunt, valde commendat, & nulli secundam affirmat Succisam; cujus auctoritatem ego locutus, plerumque gargarismis, ubi Veneris & aliis ulceribus fauces gingivaeque faeculent, sedici succis miscere soleo. Succum ipsum Camerarius utiliter admodum addi gargarismis in angina ait. *Sim. Paulus.*

22. *Scabiosa argentea angustifolia* Park. C. B. *graminea argentea* J. B.

Ex *radice* lignosa *caules* bini ternive sesquipalmares & altiores, rotundi, incani, parum recti, dense geniculati exurgunt. Circa radicem folia quatuor aut quinque uncias longa, angusta, graminea, albicantia & argenti colorem referentia, unico nervo secundum longitudinem donata, in caulibus bina ex adverso posita; in superna caulis parte nulla. Caulis unicum *ascensum*, orbiculatum, planum, molli sanguine incanum sustinet, qui plures *flores*, ceruleos vel pallidos, aliarum formi continet: quibus caliculi membranacei cum filamentis brevissimis, *semen* continentes succidant. Capitulum ambiunt numerosa foliola acuminata.

Provenit in monte Vicentino Sumano dicto. Nos in planis Fori Julii depressis, quae ex Alpibus hyberno tempore ubertem delabentes aliquoties late inundant, eam observavimus. Repertur interdum hoc genus foliis glabris.

23. *Origanum fistulosum Canadense* Cornuti, sed potius *Menthastrum fistulosum Americanum* Park.

Cornut.

Caulibus exit cubitalibus quadratis, nunc angulosis, subhirsutis & ramosis: *Foliis* longis, Lychnichae filiquosae qualis dilute virentibus, quae ab imo ad Caulis fastigium usque pullulant, ibique per ora decem aut duodecim in orbem congesta *floris* obambunt globum, qui Scabiosae capitulum refert (quamvis sit latior, multoque depressior) mille *caliculis* confatur, à quibus funduntur ordinatè dispositi *tubuli* plures, senescentes longitudinis, coloris ex purpura coloflini, bifidi extremo quo patentem rictum hingunt, unde proflunt duo aut tria cum purpureis *apicibus* filamenta. Proles est, florem enim saepe transiit caulis, qui tribus digitis à primo flore elevatus, subiecti totidem foliis novo floris alterius globo repullulat. Tota planta caulis atque adeo foliis subincana languens pubescit. Efflat odorem non tria Satouriae hortensis. Sapor huic acerrimus, ac Hydrophagum more linguam percutiens, excepta radice, quae folis contextitur fibris; hac namque nescio quo natura lulu, proflus insipida gustanti percipitur.

Floret Julio & Augusto. Planta est in multis annos vivax. Origanum fistulosum eam nominavit Cornutus, quod tubuli floris ita inter se sint compoliti ut quandam veluti Cicutis compactam fistulam repraesentent.

* 24. *Bellis*

- * 24. *Bellis spinosa flore globo* C. B. *cerulea spinosa* Park.

C. B. prod.

Hac tota fere facie Bellidem ceruleam Globulariam dictam refert, cujus ad radicem *folia* plura sunt, parva, rigida, crenata, & culibet crenae aculeus infidet. Cauliculo est palmari, atrovirente, quem *folia* oblonga, angusta, non crenata, sed in aculeum abeuntia, inordinate basi sua veliunt, cujus summus capitulum rotundum ceruleum, Globulariae capitulo majus, multis flosculis ut in Suc- cisa hirsutum.

In Granadæ montibus copiose oritur.

Locus.

25. *Bellis cerulea Monspeliaca* Ger. *cerulea caule folio* C. B. *Aphyllantes Anguillara*, Globularia Bellidis similis J. B. Globularia Monspeliensis, Bellis cerulea Park.

J. B.

A *floris* pulcherrimi glomeratè figuræ Globulariam dixerunt quidam: constat autem si statimulis ceruleis dense factis, infidens cacumini *caulis* palmaris & sesquipalmaris, rariis cubitalis, rotundi, striati, rubescens, *foliis* vestiti multis, interdum unico, interdum ab eadem radice multiplicis: alia per terram sparguntur folia, Bellidis proxima, solidiora, glabra, nervosa, gustu amara. *Radix* lignosa, dura, fibris donata, rubra exterius, interius alba.

Circa Monspeliem plurimis in locis occurrit: quin & ad radices montium Juræ & Salevæ, & alibi Locus tum in Italia, tum etiam in Germania.

26. *Bellis cerulea caule nudo* C. B. *Blue Daisie with a naked stalk*.

Hac priore elatior est, caule proflus nudo & aphyllis, flore majore, *foliis* angustioribus & duplo triplo longioribus, atque omnino specie ab ea distincta, quicquid repugnat J. Bauhino.

In sylvis & montibus max. Carthusianorum cenobio proximis invenimus.

Locus.

Floret utraque species per totam ætatem.

Tempus.

27. *Scabiosa minima Bellidis folio* Ger. *Scab. Globularie Bellidis foliis* Park. *Bellis montana frutescens* C. B. *Aphyllantes affinis*, *Scabiosa quinta Clusii*, *Bellidis affinis* J. B.

J. B.

Ramos per terram reptantes spargit, subinde demissis fibris radicem agentes; alioqui *radicem* primariam lignosam crassiusculam habet. *Folia* Globularie similia, saturate virent, glabra, crassa satis, sed non ut Globularie *folia* per extremum integra, verum fissa & cordata ex pediculo longiusculo, sapore amaro. Pedicelli breves, aliquando satis longi, inter folia surgentes *florem* gestant ceruleum, glomeratum Globulariae, cui nec dissimile *semen*.

Nascitur in omnibus Pannoniae & Austriae montibus glabris & asperis, inrer saxa & salebras sparsa Clus. Nos ad radices montis Salevæ propè Genevam eam invenimus. Floret Aprilis & Maio; Semen Julio & Augusto maturefcit.

Locus & Tempus.

- * 28. *Scabiosa annua integrifolia sive foliis Bellidis* Botan. Monsp.

Magn.

Ex *radice* annua *caulis* rectus exurgit, sesquipedalis, hirsutus, quem *folia* in singulis geniculis bina opposita ambiunt: inferiora Bellidis sunt, serrata, hirsuta; superiora longiora, similiter serrata. Caulis in quosdam ramulos dividitur, *flores* ut in Scabiosa vulgaris sustinentes pallide ceruleos; quibus succedit *semen* aliarum more.

In segetibus ultra cundo à la Colombiere Maio mense florentem invenit D. Magnol, & versus Ledum amnem.

Locus.

C A P. II.

De Dipsaco.

Dipsacus *altissimus*, id est, sitibundus nomen à contrario invenisse dicitur, quoniam coherentium foliorum sinu concavo rorem vel imbrem recipiat, quo velut ad sitis injurias abigendus utatur. At * Vossius Etymologias hanc per antiphrasin rejicit & explodit. Labrum vero Veneris à foliorum etiam positu, pelvis vel lavacri speciem constitutentem, humorem faciei nito. *In Rheetorici* rem conciliantem continente.

Note generice sunt caules spinosi, flosculi squamis disjuncti, singuli singulis seminibus infidentes in capitula congesti flores compositos imitantia.

* 1. *Dipsacum*

Tempus.

Annua est planta, Julio & Augusto florens & Septembri semina maturans, quibus deciduis perit & sequente anno ex eis renovatur.

Locus.

Spontaneum invenimus non in agro tantum Monspelienfis, sed & alibi in Gallia Narbonensi.

- 6. *Carduus sphaerocephalus annuus* Batius minor Morif. præclud. An *Carduus sphaerocephalus annuus* Cam. hort?

Morif.

Hic cæteris sphaerocephalis *Carduus* minor est, vix bipedalem excedens altitudinem. Flores cæruleos minores globulati fert; capita etiam minora, sed semina multo cæteris sue familiae seminibus majora fundit.

CAP. IV.

De *Eryngio*.

Græci Philosophi *Eryngium* quasi *ἔρυν* i. e. ructum dictum putant, quod capæ quæ morfu furculum *Eryngii* præcedunt, vel degluerint cunctum gregem ponere sequentem quasi sit. Pore attentum lstant, donec *Eryngium* ructu rejecerint. C. B. Gertr. germanæ. Cæterum note *Eryngii* characteristice sunt folia spinosa, saltem summa; flores in summis caulis & ramulis in capitula congesti quibus radiata subsunt folia.

- A. 1. *Eryngium vulgare* J. B. vulg. & Camerarii C. B. *Mediterraneum* Ger. *Mediterraneum* f. v. *Campestre* Park. *Common Eringo*.

Radice nititur longa, minimi interdum digiti crassitudine, molli & tenera cum medulla sui nervo in medio solidiore, exterius nigricante, interioris alba, sapore dulci. *Caulis* exinde assurgit teres, striatus, pedalis aut cubitalis & interdum longior, [medulla fungosi albi plenus] summa parte in quantum plurimos ramulos divisus, foliis vestitus alternatim politis, glaucis, rigidis & aridiusculis, potius utrinque ad medium ferè costam laciniatis, [quorum singulae lacinae confimiliter subdividuntur] ad margines undique acutis & rigidis spinis horridis. In summo caule & ramulis spicæ [J. Bauhio breves conglobati, duplaci quodammodo similes nisi minores essent, flores profertur abiectioni] breves conglobati, duplaci quodammodo similes nisi minores essent, flores profertur abiectioni, apicibus concoloribus donatos, quibus subiecta in orbem folia (versus spinæ longæ) linear, longiuscula, & mucrone & marginibus spinosis.

Locus.

In Anglia rarior est, nec nisi duobus in locis à nobis inventum, nimirum, ad trajectum d. Dornia in Cornubiam non procul Plimoth; & in via antiqua Romana *Watling street* dicta propè *Black hall* vicum non longè à Darentia Northamptonie oppido: in exteris omnibus quas lustravi regionibus ubique frequentissimum est.

2. *Eryngium cæruleum* J. B. *montanum* Amethysinum C. B.

Solo summitatum & capitulorum colore pulchrè cæruleo seu Amethysino à vulgari differre videtur.

Locus.

In montibus Stiriae invenimus.

Vires.

Eryngium epatic. nephritic. & alexipharmac. est, ducit urinas & menses, torminaque acinuosos dissolvit: iterum sanat. *Schrod.*

Radices hujus, sed præcipue *Eryngii* marini, saccharo condite principem inter dulciana locum obtinent, suntque vel invito Matthiolo, Veneris (ut vocant) incentivæ, utiles etiam adversus pestem & acis contagionem, manè jejunio ventriculo sumptæ, tabidis & macilentis valde proficiæ. Valent insuper & ad lumen Veneream.

Eryngii radix melle aut Saccharo condita maximè confort gonorrhœæ. Flos autem ejus cæruleus si bibatur cum aqua confort Squinantia. D. Soban ex Observationibus Marcelli Cinnami ab Hieron. Vellechio cum aliis editis excerptam communicavit.

Afirmabat Simon Simonius Med. Prof. Lipsiæ multis in Italia cum successu familiarissimum remedium esse ad prohibendum abortum radicem *Eryngii* veni Cataplasmatibus modo ventri fusi ambulo impositum.

In nimio menstruorum fluxu, R Rad. *Eryngii* M. ij. in vino coque. Lavetur probè manè & vespere linteis calidis post abluitionem impositis. Initium verò abluitionis fiat ponè aures, tunc in cervice, hinc per totam spinam usque ad os sacrum, postea inungantur illa. Hoc remedium nonnullis intra triduum sanatas vidit quæ nullis aliis curari poterant. *Medicam. Louyse Burgesse. D. Soweri De Lee.*

L. A. C. 5. 5. 15.

- A. 3. *Eryngium marinum* Matth. Dod. Ad. Lob. cui & *Acanos* Plinii Ger. Park. J. B. *maritimum* & *Gesl. Hort. C. B. Sea-holly* q. *Eringo*.

J. B.

Radices huic subsunt longissimæ, circumquaque profundè vagantes, sapore aromatico. Folia plurimum pullulantia ex longis pediculis, nihil aut perparum laciniata, ferè rotunda, latiora tamen utrinque quam longiora, interdum latitudine palmum excedentia, crassa sive spissa, albicantia vel glauc.

glaucia, uti tota planta, quæ in laciniis abeunt non tamen admodum profundas in adolescente planta, sed rigidiorum spiculorum mordacitate multò infestiores, nec crassitudinem illam etiam siccatam amittunt, licet nervosiora appareant, multò etiam quam *Mediterraneæ* latiora. *Caulis* cubitalis, valde ramulosus. *Capita* extremis ramulorum inter punctata folia sedent, flores proferentia albidos. *Semina* duo juncta, lata, quæ cum spinis undique fere oblecta, vix impune eximi possunt.

Non modo in calidiorum regionum, quales sunt Hispania, Italia, Gallia Narbonensis & similes, *Locus*, sed etiam frigidiorum & ad Septentrionem vergentium, ut sunt Anglia, Belgium, Hollandia, atque alia adhuc is frigidiores maritimi arenosis frequens sponte nascitur, & radice sub terrâ vagatur, ut rectè J. Bauhinus.

- 4. *Eryngium Indicum* Bontii.

Bont.

Quod ad folia atinet, *Eryngio* maritimo vulgari simile est: flore tamen omnino differt, qui spicatum prodit, non fecus ac flos Lavendule, nisi quod longè major sit; coloris est ex cæruleo pallidi; flores per totum annum conspiciuntur, & libenter circa paludes crescit; & longa spatia occupat, lato fano ob pulcherrimos flores aspectu. *Radice* habet aromaticam & blandè calidi saporis.

Ego radices hic saccharo condidi jubeo, & illis cum summo succellu exhibeo, qui paralyti Indiciæ, *Vires*, *Berberii* incolis dicta, laborant, quod in meipso expertus sum, dum molestissimo & pigro hoc malo per quatuor continuos menses miserimè decumberem. Copiosas quippe urinas hac radice elicit, & sudare facit, tum Asthmam, quod plerumque hoc malum comitatur utilissima est; neque ego inter vegetaria medicamenta ullum præstantius reperiri posse confido ad expectorationem pituitæ salis & crasse; ut taceam notissimas ejus vires adversus calculum & renis affectus. Colicū quoque dolorem temperato suo & blando colore confectum sedat, & status intestinorum discutit.

- 5. *Eryngium pumilum* J. B. *montanum pumilum* C. B. *pumilum* Hispanicum Clus. Park. *pumilum* Clusii Ger. *Dwarf Sea-holly* q. *rather Eringo*.

Clus.

Palmi est, nonnunquam pedis, altitudine, caule gracili, multis ramis ex adverso ut plurimum nascentibus prædita. Folia circa radicem in rotæ speciem humi sparguntur, majuscula, latiuscula & molliora: at quæ in ipso caule sub alis nascuntur, minuscula sunt, tenuia, in ambitu serrata & aculeata. Ramulorum summitatibus globosa insident capitula, octo plerumque spinulorum foliorum ambitu felle inter circumvallata, ipsa etiam spinosa. Flos & tota capitula cum suis foliis ea ambiens ceruleis fere coloris. Suerescens planta folia secundum radicem in orbem nascentia mæcant, deinde alia caulem ambientia exiccantur & decidunt, ut raro plantam [cū desoritur] cum foliis, præsertim inferioribus reperire liceat. *Radix* dura quidem & spinosa, sed quæ non vix ferè, & singulis annis fementur maturo percat, semineque decido renascitur.

Post menses plerumque invenitur passim agro Salmanticensi, & nusquam alibi.

Locus.

- 6. *Eryngium pusillum planum* J. B. Ger. *planum minus* C. B. Park. *Small, smooth Eringo*.

Humile erat (inquit Clusius) statim à radice in plures ramos divaricatum, teretes, rotundos procumbentes: ad quorum singula velut genicula nascebantur inordinata folia, extremo latiuscula, circa pediculum angustiora & crenata: quæ verò circa radicem, formâ quidem illis similia, sed ampliora, unciam lata, binas aut amplius longa, ex viridi pallentes coloris: frequentes ex aliis ramulis nascebantur, ad quorum singulos nodos foliola, & echinata virentique capitula exoriebantur. Florem observare non licuit. *Radix* satis crassa & aliquot fibris donata: quin & procumbentes cauliculi plures secundum radicis caput crassiusculas fibras agunt, quibus subinde se firmant.

In hortis Jo. Mutoni à Lobelio, nec alibi visum, neque à Clusio in loco natali observatum: unde Mutonus habuit ignorabant, certè non dicunt.

7. *Eryngium Pannonicum* sive *montanum* Park. *latifolium planum* C. B. *planum latifolium, capitulo rotundo parvo* J. B.

Clus.

Bicubitali vel ampliori habet altitudinem: caulem firmum, striatum, medullâ alba plenum, ac veluti nodis distinctum, præsertim qua parte cum amplectuntur latâ & membranacea sede folia, tres aut plures uncias longa, duas lata, viridia, venosa, in ambitu serrata & aspera nonnulli, subamaro acriduloque gustu: quæ verò circa radicem nascuntur longiora latioraque sunt & oblongis pediculis innituntur: summus caulis in aliquot ramos divisus breviora folia habet, eique in profundas lacinas divisa, & mollibus spinis prædita. Summa deinde alæ in aliquot ramulos desinunt, echinata capitula ferentes, sphericæ ferè rotunditatis, in quibus multo corulei flosculi albicantibus staminibus præditi: sub ipsis autem capitulis novem aut plura, oblonga, angusta, aculeata foliola, stella instar expansa: ipsa porro capitula cum summis ramulis, supremæque caulis parte, interdum vestitus cæruleum proflus colorem acquirunt. *Radix* in novellis plantis digiti crassitudinem & longitudinem æquat, aliquot fibris donata, foris subhirsuta, intus alba, carnosa, gustu dulcicula, perinde ac *Eryngii* marini radix: vetustate subinde grandescit, & in plures alias radices exuberant, singulis annis ex lateribus frequentiores caules proferens: aliquando tamen hoc in ista plantâ observabam, ut prodesto semine sublegetis hyemis illam proflus corrumperet, præsertim cultoribus locis.

Frequens nascitur in pratis ad Danubium supra infragge Viennam sitis, & in hortos illatum f. *Locus* & licet provenit. Floret Junio & Julio. Nos hanc speciem nonnunquam invenimus sponte ortum. *Tempus*.

L 1

8. *Eryngium*

- 8. *Eryngium capitulis Pſylli ex Sicilia* Bocconi.

Rocc.

Ad Eryngii plani genus pertinet: quod capitulis Pſylli proveniat sic appellavimus. Constat enim radice tuberosa, ad Raphani formam accedente. Cum primum folia oriuntur sunt glabra, rotunda, indivisa, sed per oras laciniosa, longissimis & capillorum instar tenuissimis pediculis perdentia. Caulis pedalis, capitulis in summitate & caulium alis spinosis, Pſylli quodammodo annulis, & quibus flosculi prodant purpurei. Subiunt etiam singulis horum capitum foliola angusta, longa, dura & pungentia, multo longiora iis quae in vulgari conspiciuntur.

Locus.

In neglectis agris & aridis ut plurimum locis magnâ copiâ nascitur circa Saccam, Panormum & Agrigentum, &c.

9. *Eryngium Alpinum latis foliis, magno capite, oblongo, caeruleo* J.B. *Alpinum caeruleum, capitula* Dissac C. B.

J. B.

Plurimum capitum est radice pollicaris terram versus comosa. Folia prima plusquam cubitalibus nixa capitulis, Calthæ palustris, eodem modo propter pediculum falcata, sed mucrone acutiora, per ambitum serrata; alia per caules ad ramorum divaricationem lacinata & profunde incisa, cœperula potillimum suprema, quemadmodum & caulis ipse cum ramis. Echini magni, oblongi, densissimo creberrimorum cristatorumque foliorum, caeruleorum, echinum superantium vallo latere moliti.

Locus.

J. Bauhinus hoc genus reperit in monte Thuri florere incipientem Julii principio: Nos quoque vidimus Geneva delatum ex montibus vicinis, non tamen in loco natali ortum, quamvis sedulo perquiremus.

- 10. *Eryngium trifolium* Park. *Trefoil Eringo.*

Park.

Multa initio à radice Rapunculo simili, aromatica emitit folia longa, angusta, dura, interdum tripartito divisa: quae verò caulem ad intervalla obident pleraque omnia tribus foliis seu lacinis ad pediculum junctis componuntur, ut in trifolius. Summos caules occupant duo aut tria capitula Eryngii montani plani similia, quorum bases foliola angusta circundant. Semen quoque illius simile parvum, latum & oblongum.

Vires.

Radices Urinam eient & Venerem irritant. Haec Parkinsonus, qui nec unde, nec à quo hanc plantam habuerat meminit. Fortè Guil. Boerhaave ex Africa aut Hispania detulit.

Præter species supra scriptas aliam adhuc vidimus in horto D. Berardi pharmacopolæ Gratiopolitani, foliis imis subrotundis, profunde tamen incis, in tres præcipue partes seu lacinas insigniores, circa margines spinosis, colore (quantum meminimus) glauco Eryngii marini: caule brevi foliis paucis in angustas lacinas ad pediculos usque divisis, segmentis in acutas & rigidas spinas acutibus, donato. Capitula oblonga fuere ex aculeatis squamis composita, & ad basin foliolis angustis, oblongis acuminatis, utrinque spinosis obvallata.

HISTO-

HISTORIÆ PLANTARUM

LIBER NONUS.

QUI EST

De Plantis flore perfecto seminibus nudis solitariis:

Deque UMBELLIFERIS.

PRIMI generis Plantas quoniam ob paucitatem suam uni libro complendo non sufficerent, Umbelliferis præmittendas duximus.

Præmittendas, inquam (nam & alii ante nos, iisque probatissimi Botanici, partim ob nonnullarum cum Umbelliferis convenientiam in foliis, partim ob similem in aliis florum dispositionem, in nuctatis Umbellis mentionibus, eas Umbelliferis subjunxerunt) ob ordinem seminum singulis floribus succedentium, quæ in hoc genere singularia sunt seu solitaria, in Umbelliferis bina.

PARS PRIMA.

De Herbis flore imperfecto, seminibus nudis, solitariis, hoc est, ad singulos flores singulis.

HUJUS generis plantæ characteres genericos adeo insignes & velut fronti impressos ac spectantibus obvios gestant, ut nullo negotio tum à se invicem, tum ab aliis omnibus que apt distingui. Ii sunt in

Valeriana semina papposa, ut alios ostendunt.

Valerianella Calbis & ramuli dichotomi.

Plumbagine locus maritimus, caules foliosi, flores speciosi, colorem mutantes.

Limonis pariter locus maritimus, at caules nudi, flosculi parvi.

Mirabilis Peruviana Ramuli alternatim & foliorum adversorum sinibus egressi; flores monopetali speciosi, in eadem planta diversicolores, eaduci.

Libaria adulterina flores in summis ramulis pentapetali, fructui insidentes.

Passerina Tragi Fructus in aliis foliorum foliis, folia linearia.

Agrimonis flores hexaphylli, fructus lappacei, cum duobus in singulis nucleis; folia pinnata.

Circa flores dipetali, fructus pariter lappacei, folia integra.

Pimpinella fragrans folia pinnata, flores & semina in spicis densis, semina quadrata, quibus flores insidene tetrapetali staminosi.

Thalictro folia Umbellatarum modo divisa, flores staminosi, semina ut in Umbelliferis striata.

Femina folia composita, flores spicati, ad papilionaceas accedentes, in calcar retrorsum producti; pediculo à media parte egresso herentes.

LI.

CAP.

9. *Valeriana Alpina* J. B. *Alpina prima* C. B. *Alpina latifolia* Ger. emac. *Alpina major* fœve latifolia Park. *Mountain Valerian with Throatwort leaves*. *Valeriana Trachelii* folio Hon. Pat.

Radix longa, odorata, subdulci, Scopulorum rimis se infigit, altè impaeta. *Folia* ad radicem Trachelii majoris foliis perfamilia, oblonga, è basi latiore in acutum mucronem desinentia, circa margines quodammodo serrata aut dentata, obscurius viridia [C. B. pallidè viridia] glabra, nervis majoribus, pediculis longis appenla. *Caulis* cubitalis, teres, concavus, rubescens, [sapore resinoso, acrisculo f. B.] tria quatuorve obtinet foliorum paria, pediculis brevibus aut nullis, angustiorum, geminis pinnulis seu auriculis donatorum. [Flores in umbellam digesti, plurimi, minuti, purpurascens ut Valerianæ sylv. minoris f. B.] *Radix* & aliæ etiam plantæ partes odorem expiunt Violæ, satis vehementem, qui à longinquo sentitur, saporem etiam habent aromaticum.

In sylvis ad latera montis Salève propè Geneviam invenimus. Hujus plantæ descriptiones apud Clusium, J. Bauhinum & Casparum fratrem in nonnullis discrepant. Fortè ratione loci variat nonnihil & faciem mutat.

Planta J. Bauhini descripta in monte Salève reperta est, Aprilis principio florens: Nostra quoque etiam eam invenimus mense Junio jam defloruerat. At quam C. Bauhinus in monte *Wassfall* collegit Julio floruit.

- 10. *Valeriana Alpina Scrophulariæ folio* C. B. J. B. *An eadem cum præcedente?* atque etiam cum *Valeriana altera* C. B?

C. B.

Radix est nigricante, aliquantum torosa, nodosave: caule cubitali & sesquicubitali, unico interdum pluribus] cavo, striato, viridi: foliis lenis, septenis, longis pediculis donatis, quorum quædam subrotunda, quædam oblonga, quædam leviter sinuata: at quæ caulem cingunt paucæ lineæ, Scrophulariæ foliis æmula, uncias tres longa, sesquiunciam aut unciam lata, acuminata, leviter crenata, bina semper juncta. Caulis in summo in longas, tenues alas brachiatur, quibus sæpe pallidè rubentes, Valerianæ sylvestris similes insident.

In monte *Wassfall* collegimus. Videtur (inquit Clusius) utramque [hanc & præcedentem] una descriptione & figurâ expressisse, Valerianæ sylv. Alpinae primæ latifoliæ nomine. Et tamen in Pinace hanc Clusii Valerianam ab utraque specie distinctam facit.

- 11. *Valeriana bulbosa* J. B. Imper. *An Nardus Cretica* Belli? *Nardus Cretica Filipendulæ radice* C. B? *Valeriana Cretica tuberosa* Park? *Nardus montana Cretica* Alpina. exo.

Prima emittit folia Hysocyami albi æmula, sed paulò minorâ, at sequentia profundè dissecta. Heres quales Valerianæ majoris. *Radix* subest singularis, bulbosa, Nardum spirans. Quapropter Nardo montano simillima cum forma, tum odore.

Incola est montium Liguriæ.

Nardum suam Crenam H. Bellus op. 4. ad Clusium sic describit: Herba est Valerianæ simillima, odore, caule, flore, & forsân etiam semine, quod longissimum & depressum est, figura ad Lini semen accedens, & in pappum desinens. *Folia* prima herbica sunt coloris, rotunda ad Afari esse videntur, interdum majora, crassa, succi plena; quæ deinde subsecuntur paulò longiora sunt & nonnihil incisâ, quibus alia magis secta succedunt, & similiter alia, ut tandem ultima, antequam caulis emerget, Valerianæ majoris folia rectissime æmulentur. *Calem* Valerianæ perfamililem habet, concavum, ad sesquicubitalē altitudinem assurgentem, quem bina folia Valerianæ divisa utrinque per intervalla ambiunt: flores albos in Umbellis, Valerianæ similes, majores aliquantulum, odoratos: *radicem* tuberosam; ex primaria enim cui Caulis natus, minimique digiti est crassitudine & longitudine, tenues quædam radices per terram sparguntur, quibus alia tuberosa adnexæ, ut in Filipendula, Nardi odorem referentes. Tota hyeme vires, & novo vere caulem emittit, qui Aprili aut Maio marcescit & exsiccat; tota autem hyeme radices sub terra latent, & Autumnio primis imbribus germinare incipiunt.

Oritur humectibus collum lacis, invenitque etiam inter saxa.

- 12. *Valeriana tuberosa* J. B. Imper.

Folia producit effigie simillima Valerianæ minoris, sed crassiora: flores albos instar majoris, albi quantulum odoratos. *Radices* tuberosa odorem referunt Nardi.

Nascitur in montibus Liguriæ.

Has tres Valerianæ tuberosæ specie inter se distingui vix possum à meipso impetrare ut credam: nulli pariter ignote sunt, promissè plura non habeo quæ de his dicam.

- 13. *Valeriana annua Clusii* Ger. *annua* fœve *æstiva Clusii* Park. *foliis Calcitrapæ* C. B.

Clus.

Hæc statim à radice multa folia promit, humi diffusa, viridia, instar foliorum Calcitrapæ vulgò appellatæ, sive Cardui muricato capite, lacinia, inter quæ prodeunt aliquot caules, rotundi, cavi, ramosi, binos cubitos fere alti, virentes, quem ad singulos nodos utrinque ex adverso amplectuntur folia inferioribus minorâ, lacinia etiam, Valerianæ sylvestris vulgarioris foliorum æmula.

Summi

Summis ramis extremoque caule sustinentur tanquam umbellæ *florum* quinque foliis constantium, non diffusilium floribus Valerianæ Indicæ, coloris rubri dilutioris, ad carneum tendentis: in ramulos excrevit tandem illæ veluti umbellæ, & semen ferunt quale pene Valerianæ rubræ sed minus. *Radix* alba & satis lignosa, quam tamen subsequens hyemis corrumpit.

Floret æstate, & subinde in autumnum usque floribus & semine onusta conspicitur.

Tempus.

14. *Valeriana annua Sicula* quæ à præcedente diversa videtur. An Valeriana minor annua Park? *Alpina minor* C. B.

Radix ei simplex, mollis: *Capulis* singularis, erectus, quadratus, ab imo statim ramosus: *Folia* bina ex adverso ad singula internodia Valerianæ sylvestris majoris, laciniosa, bipinnatis, purpurei in extremis ramulis, alii supra alios alternatim scandentes. Color totius plantæ ruber; Sapor amarus.

In promontoriolo *Punto Cercio* dicto in Sicilia.

Locus.

C A P. II.

De Valeriana Nardo Celtica dicta.

- 1. *Nardus Celtica* J. B. Ger. *Celtica Dioscoridis* C. B. *Alpina Clusii* *Nardus* fœve *Spica Celtica* Park.

Clus.

Nardus interdum caespites occupat serpendo *radix*, & latè summa tellure sese inter muscum diffundendo: oblongi procumbentesque humi *ramuli*, tenues, plurimis veluti foliolis aut siccis squamis circumsepti, subinde fuscas & nonnihil capillatas fibras agunt, summa parte in unicum aut bina ternave extuberant *capitula*, aliquot longis, secundum caput angustis, deinde in latitudinem paulatim se laxantibus foliis, satique crassis & succulentis plena, colore dum primum emergunt viridi, deinde sub autumni initium aut æstatis finem flavescente, gustu amaricculo: palmaris aut doctantalis, nonnunquam etiam major, inter ista emergit *cauliculus*, satis firmus, ut in minoribus Valerianis sylvestribus geniculatus, bina ad singulos nodos habens inter se opposita exigua foliola; cui circa summum ex singulis alis enascuntur pedicelli, binos aut ternos *foseolos* coloris pallidi sustinentes, quibus succedunt semina Valerianæ sylvestris Alpina, saxatili præsertim [Valerianæ minimæ Nardifoliæ] proxima, paulo tamen minorâ. Tota planta aromatica est, & radicem Valerianæ sylvestris odorem æmulat.

Copiosè provenit (inquit J. Bauhinus) in Alpibus Germaniam ab Italia dissepcentibus. Monto- Locus. si gaudet Gentianibus, Liguriæque Alpibus sterilibus.

Autore Clusio, copiosè nascitur in summo *Judenberg* Stiriacarum Alpium jugo inter muscum, saxosis locis. Ibi mense Augusto floret sub ipsis fere nivibus, folia deinde promit cum illa dissolvitur & diffundere incipit. Legitur autem ab incolis sub Augusti finem & Septembris initium cum folia flavescere incipiunt, tum enim summam habet odoris gratiam, quæ caret cum folia primum promit, & adhuc viridis est.

- 2. *Nardo Celticæ similis inodora* C. B. *An Nardus Celtica altera* ejusdem? Park. *repens* Ger?

C. B. Prod.

Radix est oblonga, rufescente, capillata; ex qua folia aliquot oblonga, in latitudinem paulatim se laxantia, longis pedicellis donata, viridia primum, dein flavescentia exurgunt; inter quæ *cauliculus* tenuissimus, palmaris, rarius altior effertur, circa cujus medium *foliola* duo oblonga angustissima: *cauliculus* in pedicello abit, qui *foseolos* oblongos pallidos, ut in Celtica, sustinent, qui in *semina* exigua abeunt. Inodora est.

Hanc in Baldo & Alpibus Sumano conterminis legit C. Bauhinus.

Locus.

- 3. *Nardus ex Apulia* C. B. *Salonica Neapolitana*, fœve *Nardus ex Apulia* Park. *Nardus* fœve *Salonica Neapolitana* J. B.

f. B. Lugd.

In tam exigua planta conspicua est *radicis* crassities rugosæ, utcumque flavescentis, fibris capillata, in nodos extuberantis, è quorum lateribus hinc inde folia prodeunt, ut ex ea figura serpere radicem & editis illis nodis se propagare non abs re existimem. *Folia* illa oblonga sunt, angusta, Plantaginis utcumque similia, internè acta, supernè latiora. Sapore & odore Planta ista Valerianam refert, ut non dubitem ob odoris suavitatem egregius adversus morbos varios facultatibus præditam esse, ac Foliis loco substitui posse.

Ex brevi hac & imperfecta descriptione non certò scimus quò referenda sit hæc planta, suspicamus tamen eandem esse Nardo montanæ Clusii.

- 4. *Nardo*

- * 4. *Nardo Celtica similis Hirculus* J. B. C. B. *Hirculus* Ger. *Hirculus Clusii* Park.

Clus.

Plantula est Nardo Celtica similis, candidior tamen, & veluti ex viridi cinerea, sine cauliculo, minoribus brevioribusque foliis, villosa admodum secundum radicem & nigricans, nulla odoris jucunditate. Folia praemissa nullum aromaticum saporem reddunt, sed lenta & viscida sunt, cum Nardi Celtica folia calida sint, cum aliqua tamen adstrictione, odore saporeque jucunda.

Ex brevi hac & imperfecta descriptione non constat ad quodnam genus referenda sit hac plantula: utrumque hic locum habere permittimus, ne quid in Historia nostra desiderari Lector queat.

- * 5. *Nardus montana radice olivari* C. B. *Nardus montana* Ger. Clus. *montana tuberosa* Park.

Clus.

Tuberosam habet radicem quae quotannis adnatis aliis valde se propagat, multisque & quasi capillaribus fibris, infima parte & summo capite praedita est, ex qua stolones oriuntur foliis ex atro-virentibus superne & splendens, nec in ambitu serratis infima parte onustis, deinde aliis in lacinias dissectis, uti penes Valerianae majoris folia, sed minora, quoque stolones magis adoleverunt, eos magis dissecta videntur folia, ex adverso semper sita. Summo caulis fastigio confertim nascuntur flori, Valerianae sylv. floribus non dissimiles, odorati, minus tamen quam radix, quae sylvestris Valerianae radicem odorem valde emulatur.

Neapoli de monte Virginio erutam ad Clusium misit Fer. Imperator. Nardum montanum radicem oblonga C. B. cum Parkinsono nostro huc omnino referendam esse, cum radix vel ratione loci vel ex aliquo accidente facile variare possit.

Nardus Celtica calfacit & siccatur, virumque eandem est cum spica Indica: majore tamen cum utilitate adhibetur in urina cienda, ventriculo roborando, flatibus discutendis. Extrinsicis additur malagmaticis unguentisque calefacientibus. *Schrod.* Pannonibus frequens ejus ulus est in capitis lotionibus.

Nobis ut genere & facie externa cum Valeriana, ita & viribus co-venire videtur.

C A P. III.

De Valerianellis.

OB aliqualem formae similitudinem Valerianis accensentur haec plantae. A Valerianis tamen genere differunt, cum semina paposa non habeant, prout illae. Praeterea caule dichotomo seu in binos ramos semper divaricato non à Valerianis solum sed & ab aliis omnibus quas novimus herbarum generibus differunt, & primo statim aspectu dignoscuntur.

- A. 1. *Valeriana campestris inodora major* C. B. *Lactuca agnina* Ger. Park. *Locusta levis* J. B. *Amiba Aetruce* & *Corn. Salicet.*

J. B.

Parum interdum palmum superat, aliàs dodrantalis, radice donata tenui, ad imum fibrosa, gestu subdulci & fere insipido; folia tenera & delicata, longitudine semunciali, unciali aut sextantili, latitudine trientem unciam parum excedentia, colore herbaceo, subrotunda, nullo pediculo appenda, sapore fere eodem cum radice; à qua unica caule plures, angulosi, tenues brachia, binique ramulorum conjugatione semper divisi. Inter foliola summorum ramulorum foliola simul aliquot pulchelli, albidis aut dilute purpurea languentes, oblongi, in quinque lacinias dissecti apice amplectuntur tenuissimos, obtusum fere fugientes. Semina rotunda, compressa parumper, in summo acuta, & per obliquum rugis quibusdam exarata, albicantia, satis magna pro plantulae modo, atque antequam perfecte siccassent destituta.

Frequens est in agris, vineis & hortis, teste Tabernam. & experientia. Refrigerans est hec herba & nonnulli humectans, faculata ac temperamento Lactuce haud dissimilis; cupulo loco hybernis & primis Veris mensibus infertur, ac cum aceto, sale & oleo punctione, velut alia acetaria, inter quae haud posuerunt locum obinet. J. B.

Agri hujus passu multum delectantur & juvantur impinguanturque, ut aiunt, unde nomen Lactuce agninae obtinuit.

- A. 2. *Lactuca agnina seu Valerianella foliis serratis*. *Locusta altera foliis serratis* J. B. *An Valeriana sylvestris foliis tenuissimis divisis* C. B. ? *Small Corn-Salict* & *Valerian with jagged leaves*. *An Valer. min. annua* Par?

Radix ei simplex, alba, paucis fibris donata, tenuis. Folia quam Lactuce agninae vulgaris minor & angustiora; quae in superiore caulibus parva existunt [ad divaricationes scilicet] ex adverso bina, altius incisa seu serrata. Caulis dodrantalis & interdum pedalis, erectus, rigidus sed tamen tenuis, striatus, subhirsutus, in binos ramos divaricatur, & hi rursus in binos ramulos, & deinceps ramuli

ramuli in binos furculos, &c. nam Planta haec divisione sua semper dichotomia observavit. Flores in summis ramulis plures simul, parvi, purpureascentes, in quinque folia seu potius lacinias divisi. Semina pro plantae ratione satis grandia, per maturitatem exarata fusca, nonnulli striata, figura fere pignori seu vinacci, sed multo minora.

Inter segetes non admodum infrequens est. A Lactuca agnina differt, quod elatior sit, quod Locustae angustiora obinet & ad basin serrata; denique quod segetis flosceat, circa finem scilicet Junii.

Folia hujus non sunt tenuissimè dissecta, ut vult C. Bauhinus.

An Valerianella vulgaris species major serotina Moris. praedid.

Locustae inter segetes, & tempus florendi serotinum, & altitudo pedalis, & figura erecta conveniunt.

- * 3. *Valeriana echinata* C. B. *Valerianella cornucopioidea echinata* Col.

Col.

Ex radice tenui, admodum Vulgari simili, flavicante, parum odora, atque gustu Valerianae, folia cunctis breviter, vulgata non dissimilia, minora parum, atque levia, Valerianam sylv. minorem annuntia, binos aut ternos per ambitum sinus habentia Hieracii lanosi modo, semidigitum lata, longa vero duas uncias quae imo cauli haerent, magisque profunde serrata.

In aliis quidem, quae haerent latiora, & in lobos utrinque magis fissis & majora, ut alata videntur: eodemque modo superiora, sed minora semperque decrecentia. Caulis duas uncias longus, geniculo in medio interceptus, in quo folia bina ex adverso opposita ut in reliquis, (& quorum alii ramuli exeunt quod notandum) compressi, laevi, canaliculati, in summo bifurcati laevibus, cavis & expansis ramis, divisione sua dichotomia semper observantibus, atque circa divaricationum geniculos semper crassiorescentibus; in quorum summo velut tubuli parum compressi, etiamque canaliculati, castiores, latiores brevioresque ceteris internodiis, inter seam pyramidem effigantes, latiores scilicet in summo & crassiores, angustius foliolis exiguis alati infunt, in quibus [veluti fructus in Cornucopia] capitula sunt, basin foliaceam quodammodo habentia, floribus confertis exiguis Valerianae aut Nardi stolonibus amulantibus, ex purpureo-ceruleo albicantibus, supra fructus corniculatos, brachiatos & aducos infidentibus composita. Quibus Junio mense decedentibus, atque fructibus crassiorescentibus majora sunt cornicula, duriora & flavicantia vel pallentia, remanentque corniculata densa, copiosa atque adunca per orbem, atque tam floribus quam fructibus onusta planta Cornucopiam emulatur cacuminibus.

Est inter binos tubulos summus in qualibet alia interceptus fructus etiam, qui veluti compressus ob loci angustiam inter illorum sinus conspicitur oblongior ceteris. Estate periscitur. Planta tota pedalis est altitudinis, nec minus latitudinis occupat coma summa expansis alis.

In montanis umbrifidis oritur, ut prope Podium Poponisum Aequicolum castellum Comi. Locustae Martii dicti, & in Valerianum montibus.

4. *Valeriana semine stellato* C. B. *Valerianella altera tenuifolia, semine Scabiosa stellato* Col. *Valeriana petraea* Park. Ger.

Col.

Radix formi alitque qualitatibus supra scriptas emulatur. Folia ei angustiora, minusque incisa sunt inimo; at è medio caule erumpentia quatuor lacinias longis lividuntur, Nardi vel majoris Valerianae ritu Vulpis umbram sine capite describentia: quae vero [&] alae haerent quinquepartita aut trifida sunt, angusta & longa, apice divisa & magnitudine, atque in summo tenuiora. Caulis tenuis pedalis est, rectus, foliolis, purpureis, superne brachiatis, bifidum ordinem in alarum divisione servans, juxta folia (ex adverso posita) canaliculatus sicuti & alae. In summo totius plantae hexedecim infunt umbellulae, eaeque binae coherentes, è floribus confertis, exiguis admodum, ex albo purpureascentibus, tenuissimis staminibus è medio erumpentibus compositae, fructibus infidentibus utricularum effigie, qui floribus decedentibus stellati evadunt, sex radiis divisi, in medio parum cavi, quae Scabiosa modo cartilaginei, quorum corpus hirsutum est, atque umbilicatum vel filum critica modo fere profundius.

Estatis fine periscitur atque rufescunt siccata. Marcescitque planta. Junio florida invenitur. Tempus & status locum idem qui precedenti; in Apulia quoque Cirinolanis agris Aprilis mense observavi. Locustae.

Datur hujus varietas seminibus duplo majoribus, quae Valerianella nostras major Scabiosa seminibus. Moris. praedid.

- * 5. *Valerianella altera nudo umbilicato & levi semine* Col. *Plu minimi* Ad. *forè minima* Park. *sylv. foliis tenuissimè divisis* C. B. ?

Col.

Variat haec à superiore florum basi magis virente, atque angustioribus longioribusque foliis constructa. Floribus etiam paulo majoribus, sed umbellis minoribus, atque flore & fructu singulis inter summas alas interceptis vulgaris modo & Cornucopioideis: Fructu nudo, trigono, laevi, acutior in summo & quodammodo trifido, sed umbilicato, eodem quo superior modo, etiamque rufescente cum siccatur. In reliquis cum superiore convenit.

Duplicem varietatem proponit D. Magnol in Indice plantarum Montpellierensium, alteram semine rotundo, alteram semine oblongo, utramque inter segetes nascentem; hanc folia albidiora non dissecta, semen oblongum, umbilicatum, quam illius albidius obtinere scribit.

- * 6. *Valerianella*

* 6. *Valerianella femine hirsuto extremo umbilicato* Morif. præclud.

Hæc femina gerit uvarum acinis figurâ familia, sed hirta et ad extremum umbilicata, seu magis cava.

* 7. *Valerianella femine hirsuto, minore rotundo* Morif. præclud.

Hujus semen est hirsutius prioris seminibus, valdè caucalis minoris femini quoad figuram accedens.

Sponte provenit in Picardie novalibus.

Locus.

8. *Valeriana Mexicana* Gor. *Indica sive Mexicana* Park. *peregrina seu Indica* J. B. *peregrina purpurea albæve* C. B. *æquo jure Italica possit dici.*

J. B.

Dodrantalæ & cubitalis est planta, radice nixa tenui, brevi, candidâ, multis fibris capillatâ, sapore amaricante, non sine æstimatione aliqua aromatica. Caulis ferè repandus supinive magna ex parte, partim erectus, longitudine dodrantalæ, levis, concavus, teres, subrubens, striatus, æternis adversisque conjugationibus serie quadam sæpius bipartitus. Alarum divaricationibus, (incipiens præsertim) apposita, folia bina, priora ex adverso sita, duas trèse uncias longa, unam, rarius duas lata, Nardi montanæ similia [Plantaginis latifolia, ferè minora,] ubi nervorum divisiâ, tenera, pingui, sapore aromatico, quorum quæ superiora minora sunt, & ad exortum densius corbic crenata. Flores quasi in umbellâ, inodori, suave-rubentes, interdum albi, ex longo tempe corniculo in quina folia diffecti, [quorum duo superiora breviora & latiora, inferiora tanquam pendula, & mediâ reliquis longius] Ocymaltri Valerianthi, sed sine calcari: quibus dehis succedunt vascula oblonga, fungula, articulis distinctâ, foliolis quibusdam obsepta, crassa, concava, in plures calices divisa, in quibus vasculum latet, velut in foliaceum corniculum bipartum, in quo semen longiusculum.

Locus.

Circa Messaniam Siciliæ sponte & quidem copiosè oritur; unde non est cur eam ex Indis accersamus. C. Bauhinus quoque in Latio & in Sabinis provenire audivit; & alibi proculdubio in Europa sponte exst.

Planta hæc revera anomala est, verùm ob caules dictioromos, & quoniam alii eam Valerianellam antinuerant, hic relinquendam censui.

C A P. IV.

De Plumbagine seu Dentellaria.

Molybdæna Plinii nobis dicta videtur à plumbeo foliorum colore; aliis quia manibus volam inficit plumbeâ maculâ radix parum decora Molybdæna Plinii censetur. F. Columna pro Tripolio Diofcoridi habet, cujus rationes apud ipsum vide. Sui generis planta esse videtur, Tacitæ quoque non opus est ut assignemus notas generis Characteristicas cum ex descriptione peti possint.

Plumbago Plinii Ger. *Dentellaria Rondeletii* J. B. *Lepidium Dentellaria dictum* C. B. *Lep. Mespitiacum Dentellaria dictum* Park. *Tripolium Diofcoridis* Col. *Readwort.*

Col.

Radix fibris longis, crassis carnosiss diviluitur, odorata, gustu fervida. Folia Glabris, atro-virentibus, latiora, pinnis caulem complexa, Glabris vel Drabæ modo, majora atque obtusiora, semper in cause decorentia, per ambitum densiusculis exiguis aspera. Caulis à medio ad summum in alternos ramos crebri ductus habet, purpurascens [J. B. nigricantes] striatus, plures ab eadem radice, cubitales & sesquicubitales. Flores caucalibus hærent, acervatim primo congesti, calycibus viridibus, hirsutis crassis, viscolâ obitis inclini, cum aperiuntur quinquepartiti, colore ex purpureo-ceruleo candidantes, deinde magis colore sarurantur purpureo, ut variare videantur, ac postmodum clausi & marcescentes puniceo. Puniceus quoque color est in floribus tubulo oblongo & calyce tantumdem exort: in quo deinde semen oblongum, tritice ferè magnitudine, cortice virentis, tenui, atque intus libro purpureo-ceruleo chartam inficente affricit, quod deinde siccatum in nigrum vertitur, macellâ intus albâ & amara. Folia acris sapore sunt, at radice fervida; unde Rondeletius pro Pyrethri radice ad dentium cruciatum muleandum eâ uti solitus, Dentellariam appellavit plantam.

Tempus & Locus.

Æstatis sine & Autumno floret. Circa Neapolin toto maritimo tractu à Neapoli ad Romam, item circa Syraculas in Sicilia, & Monsipellum in Gallia Narbonensi copiosè provenit, locis semper meridie expofitis, atque natis afflatui subiectis, quanvis à mari interdum remotioribus, observante Columna; nunquam Septentrionalen plagam respicientibus, quanvis mari propinquis.

Tripolium dictum est quia ter variat seu vertit floris colorem. Col. Molybdæna Plinii nonnullis censetur, quia manibus volam inficit plumbeâ maculâ radix parum decora.

Egrotum

Egrotum dorsis sellæ compressione ulceratis contusam & appositam efficacissimè mederi plurimè testatos esse scribit F. Columna, qui in propriis equis experti sunt, nec vermes oriri, & quam primum exficari ulcus atque cicatrizari assenserunt.

C A P. V.

De Limonio.

Limonium à *limbus* pratum nomen suum obtinuit, quia irriguis pratis & confimilibus locis gaudet. At Limonium nunc dierum vulgò dictum herba est maritima, in salis palustribus & clivis maritimis proveniens. Abundè innotebit & ab aliis plantarum hujus classis generibus distinguitur loco natali & caulibus nudis ramosis.

A. 1. *Limonium* Ger. *majus vulgatis* Park. *maritimum majus* C. B. *majus multis, aliis Beben rubrum* J. B. *tom. 3. app. Sea Lavender.*

J. B.

Radix crassa, rubente, gustu adstringente, & in capita quadam divisâ nititur. Folia inde oriuntur Lapathi minoræ, leviora, poltioraque, minus atra, sed hilari virore tincta: inter hæc caules surgunt pedales, tenues, nudi, multis ramis latè ductis patuli, per quos ordine confcendunt flores densi, in unam ferè partem vergentes, ex albo cerulei, parvi, monopetali in quinque lacinias totidem perala imitantes divisi, calyculis rubentibus.

Singulis stoculis singula succedunt semina nuda, quibus calyx pro vasculo est, oblonga, rufescentia.

In salis palustribus inque clivis maricimis frequentissimum est.

Locus.

Atheram speciem à Lobelio inventam in agris Colcectrensisbus prope mare memorant Clusius & Parkinsonus. Gerardus quoque Limonium minus à se observatum scribit in clivis maritimis insulæ Thani prope Avargate. Nos unam duntaxat Limonii speciem in Anglia sponte provenientem habemus observavimus, quæ tamen magnitudine insigniter variat ratione loci in quo oritur: major scilicet quæ in palustribus salis, minor est quæ in clivis & rupium fissuris.

Semen Limonii, ut & herba ipsa, astringit, proinde diarrhææ, dysenteria, hæmorrhagiæ & niomensium fluxui medetur, ut Veteres prodiderunt, & Neoterici etiam consentiunt.

2. *Limonium parvum Narbonense Olea folium* Lob. *minus maritimum Olea folio* C. B. *parvum* Ger. *Narbonense parvum* Park.

J. B.

Ecce convenit cum Limonio majore, verùm caules humiliores; stoculi non ita cerulei in album magis inclinant, copiosi. Radix eadem, dura, rubra, adstringens: folia per terram sparsa, satis crassa, interdum tamen exigua, per extremum rotunda.

Locus.

Intra talebrosa litora & rupes montis Ceti, & alibi Norbonæ & Gallo-provinciæ Saxofis oriri frequentem scribit Lobelius.

Nos in litorebus prope Monsipellum duas invenimus Limonii minoris species: alteram minorem & humilioræ cauliculis palmariis, in plures ramulos divisis, floribus minoribus, copiosioribus, albis, tubuloseis cauliculis canescentibus: alteram majorem, floribus majoribus, magis ceruleis, nec ita confertis & copiosis in summis caulibus, & calyculis majoribus, rubentibus. Hujus flores magnitudine, colore, crescendi modo, & calycum colore propius accedunt ad Limonium vulgare quam illius. Hanc speciem esse putamus quam C. Bauhinus in Prodromo describit sub titulo *Limonii maritimi minoris foliolis cordatis* illam, cujus synonyma & descriptionem hoc in loco & J. Bauhinus Hiltoria dedimus.

3. *Limonium maritimum minus foliolis cordatis* C. B. J. B. *minus foliis cordatis* Park.

C. B. prod.

Ad radicem crassam, lignosam, rufescentem, parumque fibrosam folia plurima, densa, carnosâ, levia, subrotunda, per terram instar cespitis sparguntur, in quibusdam plantis obtusa nulloque crone prædita; in aliis in summo sinu habentia, & cordis formam referentia: inter quæ cauliculis plures, inæquales, trium, quatuor etiam sex unciarum, teretes, nudi prodeunt, in plurimos breves & recurvos ramulos divisi, stoculis frequentibus, parvis, pallide rubentibus onusti.

In litore maritimo circa Massiliam & Livornum reperitur.

Locus.

* 4. *Limonium parvum Bellidis minoris folio* Bauh. pin. *pumilum* Clus.

Clus.

Multis exiguis foliolis, Bellidis minoris penè foliorum instar à summa radice prodeuntibus præditum est, inter quæ cauliculi prodeunt frequentes, elegantibusque stoculis onusti. Ejus radix Betæ radicis similis erat, minor tamen & subrubra.

Circa

1. *Mirabilis Peruviana* Ger. Park. *Hachal Indi* sive *Admirabilis Peruviana* Clus. *Solanum Mexicanum flore magno* C. B. *Jasminum Mexicanum* sive *Flos Mexicanus* multis C. B. *The Marvel of the Islands*.

Clus. J. B.

Radix nititur crassa, *Mandragora* simile, cubitalem longitudinem saepe excedente, paucis foliis donata, circulos *Mechoaca* instar, si transverfa secetur, ostentante, foris nigra, intus alba, si pore primum factio, deinde nonnihil acri, & fauces vexante, quae terram versis in cervicem paulo minorem, rugosam desinit. *Caulis* promit cubitalem aut bicubitalem, vel etiam interdum ampliore, pollicari crassitudine, succulentum, firmum, ex viridi flavescentem, frequenter, ut *Ballamina* feminæ caules, geniculatum, & in multos ramos, eisdemque similiter nodulos diffusum, qui ex ipsis prodeunt non bini utrinque ex adverso oppositi, (ut in aliis caulibus foliis bisque cinctis fieri solet) sed singulares, distantes, idque alternatim, ita ut qui ordine sunt impari [primus seu infimus, tertius, quintus, septimus &c.] in eandem supitis partem spectent; & rursus qui ordine pares [secundus, quartus, sextus, &c.] in contrariam. *Folia* in singulorum ramorum nodis bina, adversis pediculis semper nascentia, Siliquastris foliis panis similia, viridia, satis carnosâ, succulenta, circa pediculum ampla, extremo mucronata, quae tria Siliquastris gravem odorem, gustata verò ingraturum saporem, & tandem illius vel foliorum Tabaci etiam acrimoniâ propenodum referunt. *Flores* in extremorum ramulorum alis singuli, longi, concavi, in quinque finus antequam aperiantur complicati, explicati verò Tabaci floribus non valde dissimiles, non tamen in mucronatos angulos ut illi desidentes, sed in obtusos, Convoluti florum instar, Tabaci floribus etiam ampliores, elegantissimâ interdum purpurâ sive Kermesino colore nitentes, nonnunquam laceriti, aliquando flavi aut pallentes, interdum proflus albi, vel exalbidi duntaxat, nonnunquam obsoletè rubentes aut flavescentes, saepissime binis coloribus simul elucescentibus multifariam virgati, aut maculati, aut variegati; odoris satis suavis & Narcissinum quidpiam referentis, sex oblongis staminibus, stiloque paulo longiore & medio fere emergentibus. Valdè autem caduci sunt hi flores; nam cum noctu explicari incipiunt, posthæc sub horam octavam antemeridianam (per aestus præclitum) sese contrahere incipiunt florum Convoluti modo, at temperato aurâ integro nonnunquam die expansi permagent, & sub noctem duntaxat contrahuntur, singulis tamen diebus alii recentes aperiantur, qui si incipit quidam decerpantur & inter chartas reponantur (diu enim colorem retinent) atque deinde inter se conferantur, isdem quidem coloribus consistere deprehenduntur, at eorundem sicut & mixtionem inter se variare. Distissime viret, & a Julio mense ad Octobrem usque (nisi primæ interveniant) numerosâ florum sobole luxuriare solet. Calycis flores amplectentes in quinque mucronatas lacinias sunt divisi, virides & quasi membranacei, in quibus unicuique semen nulli membranæ sive pericarpio conclusum mucrone, cui flos insedit, obtusulo, infima verò, qua cauli adhaeret, parte tanquam exigua coronâ ornatum, pentagonum fere, baccae myrti propè magnitudine, initio viride, maturitate fuscum, & quibuldam veluti tuberculis oblitum, vel levissima commotione decidens, nucleumque continens album, qui tritus in candidissimam, & amyli instar autem friabilemque pulverem resolvitur.

Radix vivax est, verum in nostris regionibus, si in terra relinquantur, brumali frigore & humore corrumpitur. Aservari potest vel arenâ obruta, vel chartâ emporetrici involuta, & in loco suo non nimis calido reposita. Sed exigui momenti (inquit Clusius) est compendium illud conservandum hyeme radicem, nam novo vere terræ commissa forsitan flores proferent quindecim diebus antequam illæ plantæ quæ semine terræ eodem tempore credito sunt natæ.

Plantæ ex semine qui rubri flores insident ortæ, nullos alios flores dant quàm rubros: idem evenit in semine aliorum colorum florum succedente fato. Plantæ enim inde enatæ nullos producant flores diversorum colorum. Quocirca si flores variegatos desideras, oportet ut semina, quibus flores variegati insident ferenda eligas.

Nullos dum hujus plantæ in medicina usus est. Ejus quæ vario est flore radices duas drachmas intus sumptas egregiè aquas educere ad Clusium scripsit Cortusius.

Ex farina panis conficitur. *Radix* tuberosa comeditur. *D. Palmer.*

2. *Admirabilis Peruviana rubra* aliud genus Clus.

Clus.

Quæ hujus generis plantæ Clusio enatæ sunt superiore genere longè ampliores erant & latissimè ramos frangentes. *Folia* in hoc genere magis aræa, magnitudo splendens, alterâ parte magis prominula & inferius suum exortum in nervo habentia. *Flores* oblongiores, tenuiores, externa etiam parte nimis amplæ: *Stamen* brevius & crassius; & *Radix* etiam brevior & crassior altera.

Magis serotina est reliquis, & nisi Solem valde apricam habeat vix ad frugem pervenit in frigidioribus regionibus.

Aliud totum in omnibus his plantis & observatione dignum, quod cum tabescere incipiunt, præman solta, deinde integri ramorum articuli simul decidunt, & circa nodos jam remanentes nodos candida quædam efflorescentia interdum adnascitur, quæ temporis successu concreta salis gustum terat. *Clus.*

3. *Sole*

3. *Solanum Mexicanum* *Jasminum Indicum* dictum flore minore. C. B. Prod. *Solanum Mexicanum* parvo flore sive *Mirabilis Peruviana minor*. Park.

C. B. Prod.

Hæc à vulgari in hortis culta potissimum magnitudine differt, omnibus plantæ partibus minoribus, & foliis rotundioribus existentibus. Totus flos unam quintam partem majoris non afflequitur, ita ut hujus quinque flores majoris unum in circumferentia non æquent. Stamina & stylus longius extra florem producuntur. Semen quadruplo minus est.

4. *Atzoyatl* seu *Mirabilis Mexicana* Hernandez.

Hernand.

Folia fort hirsuta & mollia, & figuram cordis, quanquam longiora sunt, amulantia: caules numerosos, geniculis rubris interstinctos; flores extra rubros, intra verò candentes, palmum longos, calicem prolixiorum formâ, ac radices hibi similes. Saporem & odorem Anisi præfert, non sine quadam acrimonia.

Frigidum montosumque locorum alumina est, & flores Septembri mense emittere solet. Hæc planta omnibus suis partibus in tantum differt ab *Admirabili Peruviana*, ut non tantum spe. *Tempus.* Loc. & sic, sed etiam genere ab eadem differre videatur.

C A P. VII.

Linaria adulterina Ger. emac. *montana flosculis albicanibus* C. B. *Linaria similis* J. B. *Pseudo-linaria montana alba* Park. *Anonymus Lini folio* Clus. *Walsard* *Coad-flax*.

Clus.

*P*edales habet ramulos, duos, ex viridi pallescentes, & in his multa folia, temere sparsa, nullos ordine disposita, dura, angusta, longiuscula, Lini foliorum amula, ejusdem cum ramulis coloris, qualis in Ruta montana elucet, h. e. ex viridi pallescentis, gustu nonnihil acido primum, deinde amaricante. Extremi cauliculi in multos ramulos sive pediculos dividuntur, qui flosculis albicanibus sustinent, quinque foliolis stellatim decussatis constantes, cum aliquot interioribus flammulis, qui tandem in singularia semina efformantur, pentagona, duro corio five putamine medullam albam continentia. Radix candicans, multifida, perennis & vivax, annuatim novos ramulos, five virgulas prodigens, nonnunquam etiam serpens *Linariæ* repentis instar.

In montosis cretaceis apud nos invenitur. In editoribus herbosisque locis agri Viennensis copiose nascitur. *Clus.* Loc.

C A P. VIII.

Passiflora Tragi J. B. *Passiflora altera* Ger. *Lithospermum Linariæ folio* C. B. *Lithospermum Germanicum*, *Passiflora Tragi* Park. *Liparia altera* *barjades montana* Col.

J. B. Col.

*L*ingux *Passifloræ* huic plantæ nomen fecere *foliola* acuminata, avicula jam dictæ linguam imitantia [Col. angusta & parva, Lini amula, sed minor] alternatim posita, rarius adversa, cauli dodrantali, interdum etiam pedali & altiori, recto, tereti, solido, lævi, virenti, saepe simplici, interdum ramoso & alis undique diviso sine pediculis adnata, sapore viscido prædita. Caulis à radice ad alas usque plerumque nudus est, foliis facillè defluentibus, atque exortis sui signa relinquens, ut in *Tithymalo*. Summas alas ab imo ad summum usque fructibus singulis, binis, aut plurimum ternis, pyriformibus, parvis, *Lithospermi* feminibus multo minoribus refertas habet: in quibus florum rudimenta insunt lutea; nam flores non semper observari possunt aperti, qui pulli sunt, calathidis formâ, ex herbaceo flavescentes, oris in quatuor lacinias divisis. Radix bifurcata, fibris rarisdivisa, alba & lignosa. Fructus cortice virente exuto libro intus nigro tegitur; medulla verò interior alba est.

In avis demossa segete circa Basilicam, Genevam, Monspelim, &c. frequentem observavimus. *Locus.*

C A P. IX.

De Agrimonia seu Eupatorio Græcorum.

*A*grimonia cum Lexicographis dictam putamus hanc plantam quia in agris abundat, potius quàm, ut nonnullis placere video, ab *Agrymonis*, quia medetur tibi *agrymon* sive *Agrymonis*, i. e. vicio oculorum.

M m 2

Eupato-

3. *Fumaria minor* sive *tenuifolia* *surcetta* J. B. *minor tenuifolia* C. B. *Copuos tenuifolia* Clus. Lob.
F. minor sive *tenuifolia* Park. *Fum. tenuifolia* Park.

Radice est tenui, simplici, alba, rectè descendente, paucis & brevibus ad latera fibrillis donati, sapore amaro & linguam exsiccante. *Cauliculi* inde exeunt plures, medio reliquis firmiore & majore, dodrantali, striato, concavo, ad intervalla *foliis* alternatim nascentibus vestito, & quorum alii ramuli exeunt. In summis caulibus & ramulis *flores* in spicas breves densasque compacti, vili pulcherrimi colorum varietate. *Flosculi* singulares (qui non omnes pariter aperuntur, semis enim summi, citius imi) breves, hiantes, supremo foliolo coloris purpureo carnei, mucrone cucullato, ex luto viridantes; foliolo genello subiecto, ceteroquin albo, mucrone atro-purpureo; innum locum obtinet subtenum foliolum, fili instar tenne, coloris carnei. Singulis flosculis singula innascentur *semina*, majuscula, compressa, ad Lini semina quadantenus accedentia, levia & splendida. *Folia* minora & tenuis dissecta quam in reliquis *Fumariis*, velut *Ruta* *spiculifris* minime, aut *Chamameli*: quæ & radice exeunt longis infident pediculis, segmentis autem sunt brevioribus; quæ caules occupant breviores habent pediculos, segmenta longiora. Tum caules tum folia glauca sunt & incana, glauco quodam velut polline aspersa. In foliis nullus aut admodum levis mihi gressanti sentitur amaro.

Locus.

In arvis inter segetes propè Obliam Gallo-provincia oppidum spontaneam observavimus. Invenitur autem plerique Hispaniæ regionibus, in arborum marginibus & juxta vias ac semitas, referente Clutio, qui nonnullis etiam Gallæ Narbonensis locis observare se meminit. Æstat floret.

Planta quam descripsimus, quinque Clusius & Lobelius intelligunt titulis superius allatis D. Magnol atque etiam nobis eadem videtur cum *Fumaria tenuifolia* compresso semine, Lini instar *Hort. Blas.* quicquid repugnet D. Morifonus: Nam & Lobelius semen compressum ei tribuit, & Clusius in icone sua hujusmodi semen appinxit, & D. Magnol se cum semine Lini legitè asserit. Certe planta quam nos in Gallo-provincia invenimus huic tam similis erat quam ovum ovo; quamvis in viretis nostris facta (ut rectè Lobelius) caducis & procumbentibus cauliculis oriatur.

LIBRINONI PARS SECUNDA.

De Plantis Umbelliferis.

UMBELLIFERÆ dicuntur hoc genus plantæ, quia earum pleræque flores gestant in Umbellæ seu Corymbi speciem dispositos. Quid autem Umbellæ in Phytologia significet Libro primo, qui est de Plantis in Genere explicuimus.

Hujus quidem generis species omnes flores in caulis & ramorum fastigiis coarctatos gestant, non tamen semper in Umbellæ formam dispositos. Notæ ergo Umbellatarum certiores & characteristice, quæ omnibus in universum & foliis conveniunt, sunt Flores pentapetali & ad singulos bina semina nuda simul juncta.

Cùm autem in unaquaque Plantarum tribu genera intermedia seu subalterna rectè constituere, & notis suis characteristicis definire perdifficile sit, tum in Umbelliferarum longè difficillimum, ob tres præcipue rationes; nimirum, 1. Ob specierum multitudinem: 2. Ob plurimarum etiam similitudinem: 3. Ob nominum confusionem & significationem incertam. Cùm enim veteres hoc genus plantas tanquam satis notas & familiares breviter descripsissent, paucis & generalibus notis aditis, Recentiores pro cujusque captu aliis, & non raro diversissimis plantis eadem nomina accommodarunt. Hinc in Scelsio v. g. Libanotidis, Panacis, Dauci, Ligustici tot ferè sententia sunt quot capita.

Præterea in hoc genere manifestè ostenditur, notas à feminis formæ sumptas non semper optimos esse generum indices, neque quæ feminis formæ conveniunt vel differunt genere pariter convenire vel differre: siquidem in genere Cumini datur aliqua species hirsuto & hispido semine, quæ in aliis omnibus partibus & accidentibus, figurâ, colore, odore, sapore, &c. cum vulgari Cumino semine striato levi convenit. Quis Sisarum à Pastinaca latifolia quacum in omnibus partibus tam exactè convenit, ut vix Ovum ovo similis sit? Quis itidem Sium seu Pastinacam aquaticam eadem foliis odore & sapore simillimum, non potius cum Pastinaca dicta conjungendas statueret, quam ob solam feminum in formâ externâ dissimilitudinem distrahendas & procul à se invicem removendas.

N. Plantas umbelliferas ut plurimum calidas esse. Annotavit D. Palmer.

Plantæ

Plantæ Umbelliferae sunt vel folio

Compositæ, pinnato aut triangulato; hæ autem Seminibus vel

Latissimis, planis & compressis seu foliaceis; foliis

Latissimis; flore

Albo, petalis cordatis, radice lignosiore: SPHONDYLIIUM.

Pallide luteo, foliis

Minus ramosis & propemodum pinnatis, semine minore, radice carnosa, etiam tena; PASTINACA LATIFOLIA.

Ramosioribus, radice minus carnosa, succifera; PANAX HERACLEUM.

Paulò angustioribus,

Pinnatis, seminis margine

Plano & equali; TORDYLIUM SPURUM,

Granulato seu crispo: TORDYLIUM GENUINUM.

Ramosis, Petroselinii aut Apii; OREOSELINUM.

In laciniis angustis, Carotæ, Cicutæ aut Saxifragæ pratensis divisa

Succo lacteo turgide; THYSELINUM.

Succo limbo foliis

Cicutæ; AUTUM CICUTÆ FOLII.

Saxifragæ pratensis; DAUCUS ALIATICUS.

Cari; CARVIFOLIA.

In tenues laciniis Fœniculi æmulas dissectis, semine

Minore, foliis Fœniculaceis

In segmenta longiora & capillacea divisi, radice annua; ANETHUM.

In segmenta paulò latiora tripartito divisis & subdivisis, radice perenni; PEUCEDANUM.

Magno, oblongo;

In medio tumidiore, alâ foliaceâ sinuosa in summo bifidâ cincta, colore albente; sapore acri: THAPSTIA.

Compressiore, per maturitatem nigro, caulis modicâ fungosâ, igni concipiendo idonea: FERULA.

Tumidioribus; vide Tabulam sequentem.

Integro aut laciniato duntaxat.

SECTIO

3. *Caucalis major* Clusio J. B. Ger. emac. *maxima* Park. *maxima*, *Spondylii aculeato semine* C. B.

Clif.

Caucalis hæc omnium maxima Clusii multos à radice producit *folones*, rectos, bicubitales & tricubitales, interdum etiam 4 cubitorum altitudinem attingentes, striatos, intus cavos, geniculis interceptos, & in plures ramos divisos, sub quibus latè fide adnascuntur magna alatiq; folia, in ambitu incisà & serrata instar foliorum Angelicæ, ex atro virentia. Summis ramis adnascuntur umbellæ candidantium *florum*, subus nonnihil purpurascens & ad carneum colorem accedentium: quibus succedunt lata *semina*, ferè ut in Spondylio vulgari, subhirsuta, & summo mucrone bifida aculeatè instar spinarum. Radicem habet albam, duram, lignosam, raris fibris præditam.

Locus.

Mense Septembri lata illico emergit, viridisque permanet tota hyeme, quam commodè ferre potest: Subsequens anni Julii flores, maturum semen sub exitum Julii & Augusto producit, quo ad maturitatem perducto perit.

C A P. V.

De Umbelliferis latis Pastinacæ foliis, semine fimbrià granulata aut crispà cincto, seu de Tordyliis.

1. *Caucalis Syriae cum maximo semine* J. B. *Gingidium latifolium* Ger. *latifolium* Syriacum Park. *foliis Pastinacæ latifolia* C. B.

7. B.

Pastinaca est bipalmaris & major, radice simplice, tenui, alba: Coliculus hirsutus, striatus, atrovi-rens, tortuosus: *Folia* Baucæ five Pastinacæ Germanicæ, alata, rotundiora, & folia singul-iaribus constata, plerumque ternis vel quinis, crassiuscula, crenata, hirsuta, subulpera: *Folij* albicantes, apiculis saturatè purpurè tinctis, umbellatum quidem, sed sparsim dispositi, longis foliorum segmentis protentis obvallantur, odore nullo excellent: quibus etiam nondum delapsis præcox oru succrescunt *semina* simul juncta, multa, incana, villosa, compressa, per maturitatem pulchrè peltata, duplicata, multò majora, etiam triplo vel quadruplo, quam sequentium duorum, quibus similia, crispà aliq; fimbrià umbonem cineritum circundante: (In his lineæ duæ, nonnihil nigrescentes, quales ferè Spondylio vulgari:) Saporis aromatici.

Locus.

Rauwolfius hujus semen ex Syria allatum J. Bauhino communivavit. Hujus umbella flore delapso in se convoluta & clausa cernitur Pastinacæ tenuifoliae aut Gaudii in modum.

2. *Tordylium* five *Seseli Creticum minus* Park. *Seseli Creticum minus* C. B. Ger. *Caucalis mino pulchro semine*, five *Belloni* J. B.

7. B.

Tenuum, lignescens, albam radicem demittit & simplicem: *caulem* habet pedalem aut majorem, striatum, hirsutum: *folia* per conjugationes longo pediculo adnexa, subrotunda, serrata, aspera & pilosa, minora quam *Caucalidis majoris*, *semine minus pulchro hirsuto*; quibus penitus similia etiam sunt ea quæ ramorum divaricationi adnascuntur, utcumque minora, nihilque cum superioribus *Caucalidis majoris* foliis habent simile. *Flores* in umbellam digesti, similes, candidi, quorum etiam *thosculi* exteriores majora habent bipartita folia: peltata *semina*, pulchriora, non ita hirsuta, fimbrià candidà crispè vel granulatè ambiente. Sapor plantæ ferè qui Staphylii. C. Bauhino flores & semina odorata, ac nonnihil acra Myrridis gustu.

Locus.

J. Bauhinus Monsipeli sponte provenientem vidit, ubi eam copiosè oriri in vinearum marginibus, præcipue circa portem Castri novi, testatur etiam D. Magnol in Botan. Monsp. Nos eam in Sicilia circa Mellanam observavimus.

Flores Junio, & Julio semina perficiunt: in calidioribus regionibus maturius. D. Magnol *Seseli Creticum* majus *Leb. Obs.* non aliter quam magnitudine à minore hic descripto differre patat. J. Bauhinus *Caucalidis* suæ majoris semine minus pulchro synonymum facit, quæ certe planta est omnino speciei distincta.

3. *Tordylium minimum* Apulum Col. *Seseli Creticum minimum* C. B. *Seseli Apulum Creticum minimum* Park.

Clif.

Hujus radix tenuis albidissima, albicans, dura, dulcis, aromatica & calfaciens est. *Folia* Coni-drina, majora quæ radicis proxima, hirsuta, mollia; quorum primum oblongum, rotundius crenis per ambitum unquam, sequentium longum, latitudine verò unciam parum superans; alterum verò duns apur, nam veluti lacinia, & incipientes lobos habet: Tertium caulis immo hærens longiore pectulo, binos lobos habet distinctos, parvos, rotundos, seminales diametro, & in cæcum folium majus & oblongum, primis angustius. Quartum circa tertiam caulis partem hærens, tertio simile est, sed minus. Quintum verò tantundem ab inferiore distans, minus omnibus est, & acutius folium quod imminet. Ex illius & capitis finis & geniculo ramulus exit. *Caulis* nudus est supra

supra folium tertia parte, hirsutus, striatus, durus, tenuis, umbellam habens sylvestris Pastinacæ modo cum basi foliacea, longis foliolis hirsutis constructa, ipsamque planam & expansam, brevibus intus pectolis, in quibus flores albi, densi, minuti, lucis intus staminibus: in singulis verò florum corymbis tres flores exteriores barbula habent magnas, binas ut in congeneribus, quorum medio insunt minora, & umbella exterius pendulis barbula armata videtur candidis, minutis intus stoculis remanentibus. Hujus semina adeo similia sunt vulgari, ut non nisi magnitudine differant. Duplo enim sunt minora, & umbilico nigriore. Maio adhuc virentia purpurascunt, deinde albicant, & folia decidunt è caule, ut planta cognosci nequeat, nisi à semine minuiore scutulis simili, per ambitum exiguis extumescens granulis vallato, ut in congeneribus, sed minora omnia: Sapor aromatico, odorato, amarulculo.

In incultis & sylva illa propè D. Rocchi adem Cirinola observavit Columna.

Locus.

C A P. IV.

De Umbelliferis semine foliaceo, Petroselinii vulg. aut Apii foliis.

1. *Apium montanum nigrum* J. B. VI. five *montanum folio ampliore* C. B. item VIII. *seu montanum nigrum* ejusdem. item *Daucus VI. seu montanum Apii folio minor* ejusdem [C. B. Park.] ex sententia fratris, adeoque ex una planta tres facit. *Apium montanum vulgatum*, & *Apium montanum Parisiensium* Park. *Oreoselinum* Ger.

7. B.

Folium est per terram expansum, Apii hortensis, nigrioribus, durioribus, modicè acerbis & amaris, odor nonnihil aromatici, & quasi vinosi, pediculo membranaceo purpurascens *caulem* amplexis procerum, multiplicem, non multum crassum, foliolum, striatum, nonnihil rubentem, ramosum; in quo umbellæ *florum* albescent, *seminibus* post se relinquunt longè foliis agriora, compressa, lata & ferè orbiculata, colore ante maturitatem plenam, mollo rubente, idque intensius remittit, modò viridi. Radix insigniter crassa, mollis, supernè parte capillatè, intus forisq; albidè, sapore acri, amaricante, ingrato nonnihil, succum è vulnere renitens lactescens, viscidum, resinolum.

Plenam & accuratam omnium hujus plantæ partium descriptionem è Cordi historia transcriptam vide apud J. Bauhinum.

In Germania montosis & ad latera montis Juræ non procul Geneva copiosè provenit.

Locus.

In summi amat montosos arenososque tractus, ut rectè J. Bauhinus. Cordo Polychreston dicitur à Germanico nomine *Deqlut*.

2. *Libanotis altera quorundam*, aliis dicta *Cervaria nigra* J. B. *Libanotis Theop.* nigra Ger. *Daucus selmoides major* Park. *montanus Apii folio major* C. B. *Saxifraga Vincetorum* Ad. Lob.

7. B.

Radix plures digitales, capite Mei instar capillato, in unam coeunt, quæ sensim attenuata pedes duos aut tres horum illosumque vagatur, altius humo depacta, foris nigricans, intus alba, lentum mucilagineum vulnerata manans, sapore resinaceo, aromatico, grato ad Pastinacæ Germanicæ accedens saporem: substantia teneriuscula: *Folia* cubitalia quæ tum à radice, tum caule oriuntur, longis apertè pediculis, aliquatenus Petroselinii Macedonici divisiua & effigie, rigidiora, glabra, glauci ferè coloris, crenata, sapore remissiore quam radix: *Caules* autem ferulacei, striati, duos, tres quadròve cubitos alti & in alas divisi, *umbellæ* sustinent amplissimas *stocculis* albicantibus, prorsumque desincent purpurascens. *Semen* latum ad Pastinacæ latissimè semen nonnihil accedens.

In pascuis montosis, inque vineis ad Rhenum in Germania, & in collibus Genevæ vicinis copiosè sponte natam observavimus.

C A P. VII.

De Umbelliferis foliis tenuius incisiss, Carotæ, sacco lacteo turgidis.

1. *Apium sylvestre lacteo succo turgens* C. B. *Apium sylv.* five *Thysellinum* Ger. *Thysellinum* five *Apium sylvestre* Park. *Apium sylv. Dodonei*, *Thysellinum quorundam*, planta lacteo succo turgens, locis humidis proveniens J. B.

7. B.

Dum triumve cubitorum *caules*, striati, angulosi, glabri, ramosi, inanes, imà parte ex fisco rubentes, ex quorum geniculis rubentibus oriuntur pediculi dodrantales & cubitales, caulium riu striati, angulosi concavique, *folia* sustinentes Carotæ, glabra, valde incisà, atrovi-

tia, lacteum liquorem, si rumpantur, reddentia, sapore ingrato, mixta cum amarore acrimonia. *Umbellam* gerit *stipularum* Petroselinum, albidorum. *Semen* rotundum, planum Anethi simile. *Dol.* Radix spargit complures, digiti minimi ferè crassitudine, longitudine altius palmari, altius dodrantali, candidas, eodem cum foliis sapore.

Locus.

Juxta lacus (inquit Dod.) uliginosis ac humidis locis, in fœcibus aquas residas habentibus, quandoque etiam Alnorum juxta veteres truncos reperitur. Junio ac Julio flores ac semen profert. Hanc plantam nobis nondum videre contigit. Morifonus in Alnetis humilis passim circa Blatus provenire affert.

- * 2. *Seseli palustre lætescens acre, foliis Ferulaceis, flore albo, semine lato* J. B. *palustre lætescens* C. B. Park.

Cam.

Folius est Ferulaceis, radice longâ, subfusca, ingrato admodum gustu, cum fervore non exiguo faucos tentante, quem cuncta deposuit: *caule* ramofo, tricubitali; *floribus* candidis in umbellis; *semine* lato, foliaceo, lætescens.

Hujus unicam plantam reperit Camerarius in quadam palude sylve Norimbergæ vicine, neque alius quisquam, quod sciam, botanicus cum sibi observatam meminuit. Certe ex descriptione ad sequentem plantam quam proxime accedere videtur.

Locus.

Morifonus in omnibus pratis humidis circumjacentibus provenire scribit, seminemque ferè sub finem æstatis. Folia habet multò tenuius incisa & longiora quam sunt Thysselin.

CAP. VIII.

De Umbelliferis quibusdam semine foliaceo, foliis tenuiter, Cicutæ aut Seselios præstis modo, divisis, succo limpidio seu aqueo.

- * 1. *Apium cicutæ foliis, Selinum alterum Clusii, semine lato* J. B. *Apium peregrinum Costa folio* C. B. *Ap. montanum verius* Park.

Clus.

Multa habet ab una radice præduntia folia, Cicutæ foliis non dissimilia: sed quæ caulem ambiunt minora sunt: *Caulem* cubito majorem, sæpe unicam, nonnunquam plures, & in his umbellas candidiorum florum, quibus succedit *semen* latum, minus tamen quam Ferule: *radicem* digitalis etiam crassitudinis, albam, odoratam & utrinque acrem.

Locus.

Provenit apricis & à Sole illustratis locis: Julio floret, Augusto semen profert in Salmanticensi agro.

- * 2. *Seseli Massiliense* Ger. *Mass. Ferule folio* C. B. *Massiliense alterum* Park. *Massiliense Nuperorum, folio aliquatenus simili Vissagæ* J. B.

Hujus folium dodrantali circiter longitudine & latitudine, tenuiter dissectum, castris Vissagæ, utrinque latioribus, vidit J. Bauhinus: florentem aut semen ferentem non observavit. *Semen* Camerario longius & latus est quam Fœniculum, odoris vehementis. Lobelius Seseli suum Massiliense Ferule folio describit, majoribus, crassioribus, latioribus, latiusque sparsis Fœniculi foliis: *caule* cubitali & proceriore: *semine* in umbellis Mei, compresso, carnosiore; gustu Seseli *Æthiopici* aut Peloponnesis, valde aromatico. J. Bauhinus dubitat an Lobelius eandem secum intelligat plantam.

3. *Umbellifera Alsatica magna, umbellâ parvâ subluteâ* J. B. *Daucus Alsaticus* Park. C. B. *item Daucus Hispanicus ejusdem* Parkinsoni.

J. B.

Indicta, quod sciam, Herbariis est hæc planta, proceritate hominem æquans aut major; *caule* rubente, striato, geniculato, inani, humo satis, & in ramos diviso: ad cujus singulos nodos pediculi, caulem ceu vaginâ amplectentes oriuntur, longi cubitum unum, ex cujus lateribus alii breviores prodeunt, folia sustinentes Silens aut Apii petræi modo divisa, sapore amaricante & aromatico prædita. *Umbellæ* pro plantæ ratione parvæ, Apii umbellis pares, ex floribus conflantur luteolis, quorum singulos componunt foliola quinque cum apice longiusculo in medio. *Semen*, Anethino humile, foliaceum, latum, striatum, sapore aromatico, subacri & amaro. *Radix* lignosa, rugis arata, vegetiore sapore prædita est quam semen.

Locus.

Inter Colmariam & Sultz, item inter Colmariam & Ruffack reperit J. Bauhinus, Octobris quinto cum flore & semine maturo.

Dauci Alsatici descriptio apud C. Bauhinum exceptâ solum umbellarum magnitudine huic convenit. Hanc etiam plantam in Palatinatu copiosam observavimus.

4. Cur.

- * *Carvisolia* J. B. C. B. *Carum prætense* Park.

J. B.

Carvisoliam voco herbam *radicibus* singularibus, pluribus, valdè longis, facis tenuibus, intus firisque albis, sapore virolo Coriandri virentis, nixam: *caulas* emittentibus bicubitalis & altiores, Petroselinii similes, tenues, striatos nonnihil, glaucos & angulosos, medullâ albi fungosâ plenos, ramosos: *folia* partim à radice statim, partim ex caulium geniculis, quæ membranaceo, striato pediculo obvolvunt, oriuntur, Cavi foliis proxima, laciore, majora, glabra, palmo longiora etiam prima, divisa Pastinacæ sylvestris vel Petroselinii vulgaris, longioribus tamen segmentis (per quæ nervus discurrens sulcum exarat) quæ ex intervallis crucos ramosas canaliculatas rachi annexas annulantur, sapore acrisculo & nonnihil aromatico. Flores pediculis inæquali longitudine, canaliculatis, umbellatim digesti sunt, parvi illi quidem, & supernâ parte ex luteolo pallescentes & ferè albi, aversâ rubentes: quibus decidentibus *seminum* rudimenta purpurascunt, matura verò lata, striata, similia ferè Pastinacæ Germanicæ seminibus, glabra, aromatica cum amaritudine & acrimonia, minora quam Peucedani, pallida.

In Montbelgardenfi Comitatu florentem invenit J. Bauhinus inter *Bluffs* & S. Mauritium in *Locus*, dumetis, item inter *Dampierre* & pontem *Paujaucourt*.

CAP. IX.

De Umbelliferis semine foliaceo, foliis in tenuissima segmenta Fœniculi æmula divisis; seu

De Anetho.

DE Anethi Erymo nugantur Grammatici. Alii *ἄνισον* quasi *ἀνίσκον* dictum volunt, i. e. invictum, quod cibi excitat appetentiam. Verius *ἀνίσκον* dicitur *ῥαγὲρ ἢ ἐκείνῳ*, quod sine cursu sponte sua feratur, id est quod cito crescat; vel ut apud Theophr. Scholiasten habetur *ῥαγὲρ ἢ ἀπὸ ἡγῶν ἰσθῶς*, quod sursum ascendat sive ear, id est, quod rectum sit, sive in rectum alligat. *Bod. à Stæpel. in Theophr. hist.*

1. *Anethum* J. B. Ger. *hortense* C. B. *hortense sive vulgare* Park. *Wild or Anet.*

Fœniculo persimile est, à quo tamen in multis differt; 1. *Radice* annua, inutili. 2. *Caulis* minore & humilior, ut qui sesquicubitum rariis excedat. 3. *Folii* magis glauci, & odore minis grato quam illius. 4. *Semine* latiore, foliaceo, sapore acri, minus grato etiam quam Fœniculi. 5. *Umbellæ* florum luteis pariter, sed minoribus.

In hortis feritur, scæpe è semine deciduo, si permittatur, quotannis renovat; nullibi tamen *Locus*. (quod sciam) apud nos in Anglia sponte oritur, ut quidam scripserunt.

Herba, sed præcipuè semen, digerit & discutit, maturat tumores, auget lac, conciliat somnum: *Vires*. Veneros appetitus minuit, singulæ vomitibus medetur. *Schrod.*

Oculis nocere & visum habere dicitur: quod nobis mirum videtur, cum Fœniculo, (quod omnium consensu visum acuit) simillimum sit, tam qualitatibus quam facie externa, nec minus potenter status discutiat.

Tenere comæ & radix recens vini habent diureticam, eaque calculosis non parum prodesse certum est.

Solent nostæ hujus semina aut etiam folia muric, quæ cucumerulos pro acetariis condunt, in coquere, ad saporem & odorem gratum communicandum, & frigiditatem corrigendum.

Decoct. Anethi in oleo & aq. qui f. bibatur. Deinde frusta panis in aqua fervente madescat. præbeat. Mirum in modum juvantur ægroti in ileo à facibus induratis etiamni stercus vomunt. *Chestnut ex Orisio.*

Ad singulum contumacem à frigida causa, R. Ol. ex semine Anethi gutt. iiii. Ol. Amygd. dulc. 3℔. m. f. haustus. Ad singulum nullis remediis cedentem hoc unum habuit Otho Heurnius.

2. *Anethum Sylv. grandius sativo, foliis Fœniculi Cæsalp.* *Anethum Sylv. majus* C. B. Park. *Anethum sylvestre semine exiguo Amos* J. B.

Amnos potius quam Anethi species, ideoque ad Ammi referendum, ubi ejus descriptionem vide. Eodem etiam pertinet, siquidem à præcedente differat,

3. Anetho

3. *Anetho similis planta semine lato, laciniato* J. B. *Gingidium-folio Feniculi* C. B. *verum fœ Syriacum* Park.

Rauw.

Plantula est Gingidio nostrati perquam similis, radice parva albicante, foliis feniculaceis, tenuioribus quàm in Pastinaca erratica, gustuque amarioribus: Umbellæ in medio capitulum æruleum habenti subsunt folia tenuia ut Melanthio: Semina rotunda, confertim coacta in unum quasi capitulum.

J. Bauhinus semina describit quâ parte coherent mutuo aspera, rugosa, oblonga, extrinsecis striata, in ambita foliacea, fimbriata, ut in Feniculaceis quibusdam, ab iis in eo differentia, quod pulchre in decem partes dividantur: totum semen paulo minus parvi digiti ungue vel denario.

In monte Libano Syriæ locis præruptis, provenire scribit Rauwolfius. Hæc omnia è J. Bauhini historia descripsimus.

Lecur.

CAP. X.

De Plantis semine foliaceo Umbelliferis, foliis in segmenta tenuia angusta tripartito divisi & subdivisi: seu

De Peucedano.

Pinus nomen accepit, quod Pino folium simile habeat: quâ de causa ab Apulico *Pinastellum*, id est, parva *Pinus* vocatur. Alii nomen invenisse putant à fœtore: Amarorem enim & fœtorem *pinastellum*, vox apud poetas significat. Homerus *Il. x. v. 410. pinus siquæ pinastellum*. Plinius Scholiastes exponit *pinus, pinastellum, pinastellum, pinastellum*. Jo. Bod. in Theophr. hist. p. 1046.

Peucedani note sunt folia tenuiter dissecta laciniis tamen latoribus quàm Anethi, tripartito divisa & subdivisa.

A coma quæ supra radicem cernitur *Haardstrang* dicta est [Germanis] hæc herba, quæ appellatione pilorum rectis significatur: A foliis & facultatibus *Sowfennel*, i. e. Fœticulum porcum vel suarium. A croceo illo succo, seu à sulphureo radice odore *Sulphur-wort* vocant J. B.

- A. 1. *Peucedanum* Ger. *Germanicum* C. B. *minus Germanicum* J. B. *vulgare* Park. *Hogs-fennel*, *Sulphur-wort*, *Haardstrang*.

J. B.

Peucedano radice ex deciduis foliis comosa, crassa, alæ depacta, cortice nigro obducta, substantia virescente, succum si vulneretur emittens fulvum, odore piceo, viroso. Caulis cubitum unum aut alterum etiam altus, in aliquot ramos brachiatus, striatus: Umbellæ insigniter late, tanta luxurie, ut interdum minores earum partes sobolem pariant Anethi umbellæ parem, in quibus *stipendi* reflexis foliis flavescens constant, *stipendi* longiusculis apices flori concoloris saltem filibus. Folia ampla trifariam dividuntur, singulæque eorum segmenta trifariam deinceps dissectantur, divisionum partibus Linariæ folio latitudine & longitudine fere paribus. Semen foliaceum, longius quam latius, striæ exterius quaternis fere, internis binis donatum, sapore acri & subamaro.

Lecur.

In fossis palustribus prope *Shoreham* in Suffexia observavimus: ad Thamesin etiam flumen copiose provenire aiunt: inque fossis palustribus maritimis prope Walton non procul Harlow in Essexia. Prope Monspelium in luci Grammontii aditu.

2. *Peucedanum majus Italianum* C. B. J. B. Park. *majus* Ger. *Great Hogs-fennel*.

A præcedente non aliter differt quàm partium omnium magnitudine, si Botanici fides. Peucedani radicem herbivæ vi purgandi donatam fuisse Veteres prodidere, sed propter fœtorem utriusque minus in usum deducta.

Viret.

Expectorator mucilaginem Tartareum, bilicque educit. Usus præcip. in affectibus pectoris, tussis, inflationibus, in obstructione hepatis, lienis, renum. Ciet urinam & calculosis prodesse creditur. Extrinsecus in hemicrania alique generibus cephalalgia, à catarrhis ortum ducentibus, in tumoribus rancidentibus, ulceribus inveteratis mundificandis, &c. *Schrod.* Veteres affectibus omnibus circa nervos consistentibus, ut Lethargo, phrenesi, epilepsia, vertigini, paralyti convenire aiunt.

Gelatina sive Conferva radicum pectorale insignis est & hystericum.

3. *Penc-*

2. *Peucedanum Siciliæ foliis hirsutis, floribus luteis* J. B.

Cesf.

Aspectu simile est Panaci Asclepio seu Ferulagini [Foliis Feniculi, floribus luteis] longioribus tamen foliis, crectis, hirsutis, pediculis densis ac brevibus eorum capillamentis. Caulum levem ac tenuem fert, cubitalem: flores luteos: semina oblonga, striata, in foliaceam latitudinem desinentia, sapore resinaceo. Radix Pastinacæ figurâ, sed cortice atro: mader succo, qui concrevit in lachrymam chui similem, non solum colore, sed & odore: at sapor acris & amarus est. Caulum gignit cum folia dimiserit prope finem ætatis, perficit adventante hyeme.

Peucedanum minus foliis lobatis angustis Morif. præhul.

Morif.

Hoc genus folia producit quina aut sena, nunc plura, nunc pauciora, Rachi seu nervo medio & regione adnascens, uno extremum claudente: è quorum medio sese erigit caulis bipedalis, sustinens flores luteos umbellæ in modum: semina fert membranacea, rotunda, Peucedani vulgaris in flor.

CAP. XI.

De Herbis quibusdam semine foliaceo Panacis nomine insignitis.

1. *Panaces Asclepio Guilandino, flore albo, folio aliquatenus Carotæ sed tenuiori* J. B.

J. B.

Olæ habet divisurâ ferè Carotæ vulgaris, quorum tamen segmenta tenuiora delicatioraque sunt & rariora, nequaquam ut illa hirsuta. Caulis canaliculati, tenues: umbellæ Amneos vulgaris pares, in quibus *stipendi* minuti, albi. Semen foliaceum, geminum, oblongum, Thapsiæ quorundam semini simile, minus, candidius, aromaticum, amarum, tres quatuorve costas exterius, interius quoque lineas, sed pauciores nigricantesque habens.

2. *Panaces Asclepio alterum Dalechampii* J. B. *Asclepio umbellâ luteâ* C. B. *Asclepio Dalechampii* Park.

Radix est Apii, candidâ, tenui, acri, odoratâ, folio tamen Apii aut Coriandri potius quàm Fœniculi, hirsuto: flore luteo in umbellis circinatæ rotundatis.

In alperis locis & tumulis prope Monspelium provenire dicitur.

Lecur.

3. *Panaces moschatum Americanum* Park. *Herbatum Canadensium* sive *Panaces moschatum* Cornut.

Cornut.

Planta est bicubitalis, radice albâ, longâ, carnosâ: foliis quæ prima prodeunt longis & latis, Corallo hortenii aut Lepidio similibus, (hoc est leviter solum in ambitu dentatis) sequentibus verò in profundas ad eam laciniâ dissectis, ut illa folii costam ferè pertingant. Pedalis folia longitudinis esse solent, & obiculariter caulem juxta terram cingunt. Nec enim ulla per caulem distrahuntur, nisi forte ubi caulis in ramulos diducitur: hæc enim parte breve foliolum nascitur, sed mutuum nihilque debite formæ retinens, ibique est potius vinculi loco quàm folii, sacrâ ita disponente naturâ, nè viz. ea pars, quæ est fragilis & impar capitis oneri, ventorum statibus dissemperetur. Hac ergo parte caulem nodo velut geniculo roboravit, munivitque tuberculo adnatiramuli extremum, & utrumque foliolo velut membrânâ latus extensâ obduxit, quod validius obfirmaret. Cyme singulorum caulium in umbellam se spargunt, adeo gravem ut antequam floculi hient deorsum ulque nutet. Flos albus est ut Panacis vulgaris, odore præcipuus, qui è longinquo quemque invitat halitû moscho gratiore. Semina succedunt minus lata vulgaribus. Tota planta subalbida est, & asperiori tomento obducta. Sapor foliorum acer est & odoratus, sub finem aliquantulum amarus: Radix verò non tantum amariudinis habet.

Florat Septembri & Octobri.

An plantam hanc rectè hoc in loco posuerim dubito.

CAP. XII.

De Thapsia.

Thapsia ex eo nomen accepit, quod in Thapso ejusdem nominis insula primum inventa fuerit, autore Dioscoride.

Thapsiæ nota genericæ sunt Folia tenuiter dissecta: Semen alâ foliaceâ summâ parte bifida cinctum, sapore acri.

1. *Panax*

1. *Panax Aſclepium Apulum Columæ* Park. Pan. *Aſclep. ſemine ſoliſo* C. B.

Col.

Radice habet tenuem, longam, pollicis craſſitie, cortice craſſo, ſubſavo, ex albo foris, intus candido, fungoſo; medullâ intus parvâ, lignoſâ, albâ, totam oblique rugoſam, copioſo lacte viſcoſo candido turgidâ, ut gummi ſtatim concreſcente, amaro, ingratu ſed aromatico vel medicato acri guſtu [gummi etiam invenitur ſapore & odore Thuri, verum amaro] cuius caput piloſum eſt villis foliorum marciolorum. *Folia* non alia habet quàm propè humanum in orbem ſparſa, acque convexa circa caulis inum, quæ capillaria ſunt minutis lobulis denſis diviſa. Milieſoli vulg. modo atque hiriſuti, in petiolorum alii ſive coſtis herentibus: *Folia* autem tota Fœniculi ſimilitudine ſunt ſed majora; ſingula in coſtis ſeptem [hinc inde tres & imparem mediam] quinque majores, & duas verò parvas in imo obliquiores circa craſſum petiolum rotundum atque cavum, hiriſutum diviſa, ſcſquipædalis longitudinis; lobuli verò minuti ſunt, quàm Fœniculi breviores & hiriſuti. *Caulis* e foliorum centro proſert ſingulari Fœniculaceum, bipedalem aut tripedalem ad ſummum, tenuem, geniculis ſive nodis abſque foliis diſtinctum, paucis, rectum, foliis nudum, in cujus cacumine unicam aut duas *umbellâs*, raro tres invenimus, Julio menſe floribus luteis onuſtis, amplas, dodrantali diametro, planas, verum ſemina perſcietes exuberantes rotundantur. *Semina* foliacea ſunt, alba utrinque binis cartilaginibus, ut in Thapſia dicta, in quibus & in umbellæ centro, atque etiam in caule aliquibus concretum gummi ſaveſcens, odoratum invenimus adhærens. *Semen* verò cartilagine denudatum oblongum, amarum, acre, & eodem cum radice odore.

Locut.

Hanc propè vineam Reguli *Aequamena* dictam erimus & copioſam invenimus, edito deſcripſe loco Septentrioni adverſo: alibi etiam in Apulia frequens eſt.

Thapſia latifolia Hiſpanica Park. *latifolia* Cluſii Ger. *Thapſia 1. Cluſii, latifolia, flore luteo, ſemine lato, ſimilis Seſeli Peloponneſi* Lobelii J. B. *latifolia villoſa* C. B.

Cluſ.

Ferulacea habet folia, viridia, villo ſeu lanugine quadam obducta, humi velut in orbem diſuſa, ingratu ſaporis, inter quæ cubitalis, interdum etiam bicubitalis exiliſſi *caulis*, digitalis craſſitudinis, nodulis, intus cavus & fungoſus, raris foliis præditus, ſummo ſaſtigio magnam & latam ſuſtinent *umbellam* luteorum ſeu flavorum ſorum, quæ dum maturuit *ſemen*, quod latum & accroſium eſt, genicque habet longum & anguſtum, ſphæricam & orbicularem figuram quodammodo reſert. *Radix* craſſa, longa, ſumma parte capillata, craſſiore libro veſtita, foris ſubnigro vel fulco, interiore parte candicante, lacteo ſucco plena, guſtu amariffimo & acri, nauſeam tamen movente, adeo ingrata eſt, mediis ejus nervis fungoſis.

Locut. & Tempt.

Gaudet collibus petroſis, quales ſunt non procul ab oſtio Tagi ſupra Ulyſſipponem & multis aliis Luſitanie Hiſpanique locis editioribus & incultis. Floret Auguſto, nonnunquam maturâ.

Hæc planta in quamplurimis ad præcedentem accedit, ut deſcriptiones conferenti patebit. Huc C. Bauhinus & nobis eadem videtur.

Thapſia quædam hiriſuta & aſpera, Cicute folio, flore luteo, ſemine lato, aliis Seſeli Peloponneſiacum J. B. *Seſeli Peloponneſe Cicute folio* Ad.

J. B.

Herba cubitali & altiore, ferulacea, tereti, intusque fungoſo *caule*, ramis multis brachiato: *Folia* Cicute ſolis quodammodo ſimilia, craſſiſcula, hiriſuta multum & aſpera, in alas oppoſitas ſubpæda, quarum ſegmenta ſingularia ſemina longiora, ſerrata: *Umbellæ* lata, lutea: *ſemen* magnum, per extrema biſidum, ex rotundo oblongum, labiis foliaceis, ſimile Thapſia Gargani montis, ſed minus: *radix* ſcſquipædalis, craſſa, ſolida, exterius nigricans, intus alba, guſtu amaro, acri & aromatico, terram verſus capillata.

Hanc plantam Lobelius & C. Bauhinus Thapſia latifolia Cluſii proximè deſcripſe eandem faciunt: J. Bauhinus ex autoritate Cluſii diſtinguit, Lobeliūque & fratrem notat. Ego C. Bauhini ſententiam amplectar, donec melius elocutus ſiero.

Locut.

Invenitur in montibus circa Monſpelium & Nemaufum, & alibi in Gallia Narbonenſi. Vido Botan. Monſpel.

2. *Thapſia ſive Turbith Garganicum ſemine latiffimo* J. B. *Thapſia Carotæ folio* C. B. *minuſ reſt in ſententia fratris.*

J. B.

Ampla & pulchra ſunt huius *folia*, glabra, pedem longa, in alas per certa intervalla ex adverſo ſitas diviſa, atque ex ruſum in ſegmenta alternata vel fortita ſubſecantur. Pœcudam ſere ſegmentis ſingularibus ſimilia, niſi hæc latiores & breviora eſſent: *Caulis* craſſiſculus, deſcens in *umbellâ* magnâ, quæ iterum dividitur in parvas, luteas, quibus *ſemen* ſuccedit longè maximum, unum longum, paulo minus latum, lobis præditum magnis foliaceis, per extremum biſidum, ſimile Thapſia latifolia Cluſii, ſed duplo ſere majus.

Locut.

Plantam hanc in Regni Neapolitani monte Virgineo Campania, & in monte Gargano Apuliæ repertū reſert Imperator.

Inven.

Thapſia radix epiſive ſiccus aut decoctum ſupernè infernèque cum violentia purgat, ideoque intra corpus exhiberi non debet. Quidam pro Turbith per errorem ſubſtituunt. Meſſanenſis ex numero ſunt, qui pro Turbith hac planta utuntur, ut rectè Imperator.

3. *Thapſia*

3. *Thapſia Fœniculi folio* C. B. Park. *temiſolia* Ger. *Thapſia 2. Cluſii, flore luteo, foliis tenuioribus Fœniculi panè inſar* J. B.

Cluſ.

Hoc genus Thapſia cubitali donatur *caule*, graciliore tamen quàm prima ſpecies, *umbellâ* etiam ſimili ſorum & ſeminis, ſed minore: *folia* illi multo tenuiora quàm illius, Fœniculi præ ſolio panè inſar, nullam inſignem qualiteram habentia: *radix* longa, digitalis craſſitudinis, foris nigra, intus candida & fungoſa, acris, ſummo capite villoſa.

Idem quibus primum genus locis invenitur.

4. *Thapſia Thaliſtri folio* Botan. Monſp.

Magnol.

Rara eſt admodum hæc Thapſia, ex Africæ litoribus allata circa propugnaculum dictum *la Tour de France*. *Radice* habet craſſam, quæ *folia* plurima producit pluſſariam diviſa, ſicut in Thaliſtro pratenſi Monſpelienſium, latiora, craſſiora, rugoſiora & ſplendentiora, inter quæ *caulis* oritur cubitalis, umbellâs habens floſculorum luteorum, quibus ſuccedunt *ſemina* oblonga alii ſoliceâ cinſta.

In orto Regio Monſpelienſi colitur.

Locut.

5. *Thapſia maxima latiffimo folio* C. B. *maxima Hiſpanica* Park. Th. *Salmanticenſis ſive 3. Cluſii, magna flore luteo, ſemine lato* J. B.

Cluſ.

Eſt hæc longè major ſuperioribus, utpote *Caulis* habens tres aut quatuor digitorum craſſitudinem æquantem, inſtar caulis Ferule, & ſæpiſſimè humanam altitudinem ſuperantem: *florem* & *ſemen* primo generi non diſſimilia: *folia* antequam planta in caulem aſſurgat multo ampliora, in orbem tamen non ſecus ac illa humi diſſuſa, *radicem* etiam craſſiorem.

Nâſcitur hæc non ſolum agro Salmanticenſi, ſed circa Pinciam vulgò *Valladolid* dictam, & tota Vetere Caſtella ad Pyrenæos uſque montes.

Sed nec parum hallucinantur qui hanc plantam Cicutariam maximam ſetidiſſimam Lob. eſſe cenſent. Cùm Lobelius ipſe dubius ſit an Cicutaria ſua maxima Brancionis ſit Thapſia Salmanticenſis Cluſii, an potius Cicutaria maxima ſetida, càmque non deſcribit, non eſt cur nos de ea admodum ſolliciti ſimus.

Vende Salmanticenſis, medicinam iſthic exercentes, huius radice utuntur ad provocandos menſes, *Vires* aliſque dejectiones molientes. Tantâ autem vi tum ſupernè tum infernè purgat, ut ſumentes in maximum periculum ſæpenumero conjiciat.

6. *Thapſia ſetidiſſima* Park. *foliis Libanotidis ſetidiſſima* C. B. 4. *Cluſii, Turpo vocata, foliis glutinoſis, radice nigra* foris J. B.

Cluſ.

Eodem Salmanticenſi agro & vicinis locis nâſcitur hæc Ferulacei generis planta, foliis Libanotidis, per terram ſimiliter expansis, lento quodam & glutinoſo rore ſemper aſperſis, ſaturâ viriditate ſplendentibus, radice craſſâ, longâ, tenerâ & fragili, foris nigra, intus albâ, ſucco lacteo planâ. *Caulis* nullum obſervabam, ſed cum ſerre dicebant rectum, tenuem, & in eo *umbellam* ſorum pene in globum coactam.

Tota planta teterrimi odoris eſt: unde verifiſimè eſſe conjicio non minùs eſſe noxiâ quàm ſit Thapſia, ad cujus genus referenda videtur.

7. *Thapſia vulgaris* Ger. *Carotæ folio* C. B. Park. *Carotæ facie* J. B. An *Thapſia Geſneri* ſeu *Turbith Garganicum*?

J. B.

Et lata & longa ſunt Thapſia huius *folia*, pediculo tam primario, quàm aliis minoribus ſegmentorum biſido, alpero, rubente: ſegmenta in aliis foliorum ſingularia, non ex adverſo nâſcuntur, aliquo tota facie Carotæ vulgaris folia ſatis reſerunt, hiriſuta, venoſa. Addit Parkinsonus *umbellam* ſorum luteam eſſe, quàm Ferule minore, uti ſunt & *radix* & *ſemen*.

C. Bauhinus Thapſiam Geſneri ſive Turbith Garganicum huc reſert, minùs rectè, quia Geſnero dicitur ſemine latiffimo, quod huic non convenit. Idem Thapſiam Caſalpini huc quoque reſert, quam Joannes frater ſpecie diſtinctam putat, quia Caſalpinus Ferule, non Carotæ ſimilem facit.

8. *Thapſia Caſalpino ſemine candido craſſo* J. B. an eadem præcedenti?

Caulis ſert non excedentem bina cubita, candicantem veluti cinere aſperſo: *Folia* proportionè minora, ſed latiores ſegmentis & ſubcandida: *florem* luteum in umbellis: *Semen* autem candidum, ſtriatum, craſſum & longius, in foliacea quadam labra deſcens. *Radix* ſubſet candida, craſſo capite, in ramos diviſa, ſucco lacteo valdè acri, ut tractantium & manus & facies tumefacit.

Hæc

Hæc planta Casalpio descripta eadem est nostrâ sententiâ illi quam circa Melitanam observamus, fortè etiam Thapsia Gesneri seu Turbith Garganico (ut vult C. Bauhinus) & Thapsia C. rotæ folio. Thapsia species citra necessitatem multiplicare videtur J. Bauhinus.

CAP. XIII.

De Ferula.

Ferula, Græcis Νάσσα, à ferendo dicitur (ut nonnulli volunt) quòd scapi illius pedamentum fruticibus ac senibus baculi & scipiones essent. Plin. l. 13. c. 22. Nulli fruticum leve major, ob id gestatio facilius, baculorum usum senectuti præbet. Alii Ferule nomen à ferendo impositum contendunt: Antiquitus enim discipulorum manus ferulâ cadebantur, unde Martialis Ferulam scriptum pedagogorum appellat.

Ferula ab aliis hujus generis distinguitur foliis feniculaceis, seminibus oblongis per maturitatem nigricantibus, quibus addi potest medulla fungosa, igni concipiendi idonea.

1. *Ferula folio Feniculi, semine latiore & rotundiore* J. B. *semina Plinii C. B. tenuiori folio Pauli Ferula* Lob. Ger. *femmel-giant*.

J. B.

Ad quinque aut sex cubitos excrevit, caule crasso, fungosâ medullâ pleno, ramoso. Foliis plissima, divisiâ feniculaceâ, sed segmentis latiores, Ferula glauca mox describenda similia, sed magis virentia: Umbellæ latæ forum luteorum, quibus delapsis semen supervenit magnum, fuscum, semunciam latum, paulo longius per extremum latellens, exteriore parte triplici lineâ clatiore striatum; quâ gemina semina conjunguntur fibrâ unicâ longâ donata sunt. Radix crassâ, ramosa, lætco succa manans.

Odor plantæ nonnihil gravior videtur quàm Ferule glaucae, sapor acris.

Locus.

In montibus Melitanæ imminutibus copiosè provenit, & alibi etiam in Sicilia & Italia: plurima quinetaia & procerâ in Narbonensi Gallia, præsertim rupibus illis præruptisque faxis præpositis terræne cryptas via quâ Monsipelo Frontignanæ itur, ad dextram; ut rectè Lobelius.

Vires & Usus.

Hujus caulis cum exaruerit levissimus est, quia fungosus, adeò tamen robustus, ut sufficit pro baculo ad sustentandam senectutem. Cæf.

Medullâ caulium fungosâ nonnullis in Sicilia pro fomite ad ignem è silice excussum concipiendum usui observavimus, cum in insula illa peregrinaremur; unde intelligitur cur poeta funderet, Prometheus ignem cœlestem furatum, cavâ ferulâ exceptum deportasse in terram,

Ἐν κρητῇ νάσσα καὶ τὸν διὰ τὴν πικρίαν.

Hujus viridis medulla pota sanguinem spuentibus & coeliacis prodest, sanguinis eruptiones sedat: Semen potum torminibus auxiliatur. Diosc.

E Ferulis primâ tantum germinatione corculum quoddam pastores eximunt, ovi luteum induratum referens, quod sub cineribus assatum, prius tamen chartâ aut linteo madefactis involutum, mox pipere & sole confectum, non modo gustui gratissimum est cibis, sed etiam ad excrecandam Venerem valentissimum.

2. *Ferula folio glauco, semine lato oblongo, quibusdam Thapsia ferulacea* J. B. *An Ferulago latius folis* C. B. ? *Libanotis Feniculi folio, semine foliaceo ejusdem. Ferula latiore folio* Park. *Panax Asclepium* Ang. & Cam. eisdem. *Ferulago* Ger. *Βροδοκάρβη* femmel-giant.

Mirum quàm grandescat hujus radix: Gaulis humanam proceritatem multum excedit: Folia magna, ferulacea, minus ad Feniculum accedentia quàm præcedens Ferula, coloris glauci, potissimum subtus, quorum singula segmenta latiora brevioraque sunt quàm Feniculacea aut Ferulacea, succum lætissimi manantia, odore gravi, sapore acii: Florum umbellæ colore subulato. Semen magnum, compressum, striatum, nigrum, angustius quàm Ferula.

Descriptio Rosmarini Ferulacei fertilis Dioscoridis apud Lobelium in Adv. huic apprimè quædam C. Bauhinus Ferulam galbaniferam Lob. hujus Synonymam facit. Joannes frater dubius hæret in Lobelio per Ferulam galbaniferam hanc intellexerit. Descriptio Ferule galbaniferæ apud Lobelium nimis succincta est & sterilis, quàm ut ex ea certi aliquid exculpere possimus. Nos tamen per C. Bauhini sententiam amplectemur, dum quis nos certius aliquid edocuerit: nec me multum movet, quòd Lobelius hanc tradat sub titulo *Rosmarini Ferulacei fertilis Dioscoridis*: Fortè eandem plantam bis tradit sub diversis titulis. Ego certe Lobelii memoriam non multum fido.

Nec minus incertum est quòd referri debeat

3. *Ferula facie Thapsia seu Turbit Gallorum* J. B. *Thapsia Turbit Gallicum & Turbit cinereum officinarum* Ad.

Lob.

Hanc à Rondeletio in Aquitanie macilentioribus montosisque squalidis inventam propè videri quâ trajicitur in Hispaniam, tum ad radices Pyrenæorum non procul Perpignanæ sic describit Lobelius.

hus. Craffior radices cortex, fusco foris colore, intus pallens, succoque multo gliscit lacteo, gummeo: caulis Peucedani, gracilior quàm Feniculi, foliaque Feniculo latiora, breviora: In umbellis semen Ferule minoris, oblongum, angustius, montani Siloris.

Nos (inquit J. Bauhinus) quò debeamus referre Lobelii incerti sumus. Multa habet communia cum Ferula glauco folio jam dicta: Verùm Rosmarinum ferulaceum Lob. melius cum ea convenit. Fortè una & eadem planta sunt Rosmarinum ferulaceum, Ferula glauco folio, & hæc, tribus diversis nominibus per errorem pro diversis plantis proposita. C. Bauhinus pro Thapsia duas Clusii habet, & Thapsiam Feniculi folio denominat. Thapham autem illam superius tradidimus.

4. *Libanotis quibusdam flore luteo, semine Ferule* J. B. *Libanotis Ferula folio & semine*, C. B. *Lib. Ferula folio & semine, seu Panax Asclepium Ferula facie Lobelii* Park. *Panax Asclepius Ferule facie* Ger. emac.

J. B.

Folia est Ferula ferè pari, minutius diviso, rigidior, odoris non ingrati, pediculis solidis minimè, quæ fungosis nixo: Caule procerò, ramoso, striato. Flore umbellato, luteo, parvo: semine raro per sparm umbellam, foliaceo Ferula, longo, duplici, albicante, potissimum quod foliaceum in illis est, striato, insigniter amaro & veluti resinoso: [Caule & radice magnitudine atque similitudine Anethi odorato Lob.]

Ex Iltria apportavit Valerandus Dourez, Insulanus, Lugduni Pharmacopœus.

Locus.

Hanc à supra-scriptis diversam esse vel foliis seminis color albicans evincit.

Ferula galbanifera Lob. quam ortam scribit è semine reperto Antverpiæ in Galbani lachryma, quò referenda sit, an ad Ferulam folio glauco, &c. dubius hæret J. Bauhinus. Nos (ut diximus) cum C. Bauhino sentimus, nimirum Ferulaginei latiore folio esse ipsissimam Ferulam galbaniferam Lobelii.

Galbanum succus est pinguis, non tamen Oleo solubilis, sed aquâ; mediâ quodammodo naturâ De Galbano. constans inter gummi & resinam, accendi enim igne ut Resinam, humore aqueo solvi ut Gummi: colore flavescente [intense flavo vel albedo Scbrod. ex ruffo sublivido Cæf.] substantiâ molli & ceræ instar dutilis, sapore amaricante cum acrimonia, odore vehemente, & cum gravitate quadam viscoso [Oppanacem referent Scbrod.]

Galbani opera præcipua sunt emollire & digerere. Usus intrinsecus est in mensibus ciendis, fœ-Veteribus vivis & mortuis necnon secundinis pellendis. Extrinsecus etiam prodest in partu ac mensibus, in suffocatione uteri, vertigine. Locus est sumi etiam in Epileptici, hysterici, lyncoptici, &c. Qui diluto manus unxit, impunè tractabit serpentes; si Veteribus fides.

5. *Ferula Tingitana folio latissimo lucido* Hort. Edinburg.

Hunc titulum invenimus in Catalogo Horti Medici Edinburgensis: plantam ipsam nondum videre contigit. Nuperrimè folium ejus siccum ad me Londino misit ingeniosus. Vir, & Botanices peritissimus D. Hansl. Sloane, titulo Ferulæ foliis lucidis & crispis, quod mihi potius Apium quoddam referre videbatur quàm Ferulam.

Ferulago tenuiore folio C. B. *Ferulago, seu Ferula minor* Park.

Hæc multò humilior est Ferulagine latiore folio superius descripta n. 2. foliis minoribus & angustioribus, Feniculaceis tamen majoribus, uti sunt & umbellæ; Semina præcedentium utriusvis [primæ & secundæ spec.] minora, iis tamen similia & nigricantia: Radix minor & candidior, paucis fibris donata.

SECTIO SECUNDA.

De Plantis Umbelliferis semine tumidiore & minus compresso donatis,
eoque majore.

HAS seminum respectu dividemus in eas quæ semine sunt. 1. Subrotundo, magno, fungoso; *Cachry* dicto: 2. Striatum loco multis alis foliaceis cincto: 3. Longo, non nullis rostrato: 4. Brevisse striato; eoque vel majore vel minore.

Plantæ Umbelliferae semine tumidiore & teretiusculo seu rotundo sunt vel

Piluliferae, seu fructu maximo, fungoso, subrotundo *Cachry* dicto: *LIBANOTIS cachryophora*.
Semine multis alis foliaceis cincto, striatum loco: *LASERPITIUM*.

Longo, quibusdam rostrato dicto,

Magis propriè rostrato, utpote *Geranii moschati* fructus amulo: *SCANDIX*, *Peisen Vmii*.
Lævi,

Major, perennis: *CICUTARIA vulgaris*, *Myrrhis sylvestris*.
Minor annua, odorata: *CEREFOLIUM* seu *cherephyllon*.

Striato, foliis

Latiioribus;

Major, semina iidem maximo, odorata, radice perenni, foliis Filicis amulis:
MYRRHIS sativa.
Minor, annua semine minore, caule solido, nodoso: *CEREFOLIUM sylvestre*.

In tenues lacinias dissectis, seminibus in hoc genere brevioribus; foliorum segmentis

Crevioribus, capillaceis, radice perenni: *MEUM*.
Paucioribus majoribus, radice annua, semine odorato, incurvo: *CUMINUM*.

Breviore,

Striato

Lævi, hoc est neque hirsuto, neque villoso, neque aculeato.

Majore,

Per maturitatem nigro, tumido, & ferè rotundo, foliis latis: *SNYERIUM*.
Per maturitatem albente, aut minus colorato; foliis

Latissimis,

Ramosioribus, odoratis: *ANGELICA*.
Tripartito divisis & subdivisis, radice perpetua, acri: *IMPERATORIA*.

Minus latis

Apii, magna & elata, radice perpetua, odore valido nec ingrato:
LEVISTICUM.
Aquilegie; *LIBANOTIS Aquilegie folio*.
Scelsus; summi segmentis tripartitis: *SILER montanum*.
Feniculi; *SESELI montanum* *Feniculi folio*

Minore, radicebus

Tuberosi, tubere

Simplici, semine lævi aut obscure striato, foliis minutis, radice esculenta:
BULBOCASTANUM.
Multiplici,

Foliis, odore & sapore *Pastinacæ latifoliae*: *SISARUM*.
Foliis tenuibus dissectis, in aquis nascentes: *OENANTHE*, *Filipendula aquatica*.

Cauliformibus strigosioribus & lignosioribus, foliis

Pinnatis aut minus saltem ramosis,

Forma, odore & sapore *Pastinacæ latifoliae*: *STUM*.
Foliis *Pimpinellæ sanguisorbæ*, radice fervida: *PIMPINELLA Saxifraga*.
Foliis profunde laciniosis, radice dulci, semine aromatico: *CARUM*.

Ramosioribus seu triangularis

Latiioribus,

In pauciora & obtusiora segmenta seu folia simplicia divisis: *APIUM*.
In plura & acutiora;

Cicutæ emula, *CICUTA* & *Cicutaria*.
Caretæ similia, umbellæ pariter clausæ: *VISNAGA*, *Gingidium*.

Angustioribus, in segmenta seu folia simplicia divisis

Breviora, acutè umbellâ sublutea: *SAXIFRAGA pratensis*, *Feniculi emula maritima*: *CRITHMUM*.
Longa, angusta, per margines serrata; seu breviora minus aspera, semine aromatico: *AMMI*; seu longiora, latiora, asperiora, radice reptatrice: *CRITHMUM 4. Matth.*

In segmenta tenuissima capillacea divisis

Oblonga; *FOENICULUM*.
Breviora: *DAUCUS*, sub quo nomine multas complectimur species, variis appellationibus à Botanicis insignitas. Quæ radice fervida est, *PYRETHRUM* dicitur.

Imis latis, summi: *emibis*, semine dulci, aromatico: *ANISUM*.

Hirsuto; cuius generis plures species sunt, nullo communi nomine donatæ, ut v. g. *DAUCUS Creticus*, *APIUM Macedonicum*.

Aculeato seu echinato aut hispido: *CAUCALIS*.

Sphæricæ rotunditatis; Cimicum tetro odore: *CORIANDRUM*.

Animale maritima: *PASTINACA MARINA*.

2. *Lasercitium Gallicum* C. B. Park. *Lasercitium* & regionis *Massilia* allatum J. B. *Lasercitium* Ge. *Lasercitium*.

¶ J. B.

Caulis hinc præcatus, Ferula par, friatus, goniculatus, fungosus. *Folia* in alas dividuntur, & regione oppositis, quæ in minores rursus subdividuntur. *Folia* singularia nullis hærent pediculis, et adverso sita, triplice fere per extremum diffusura; *Stipites* alibi foliorum amula, crassiuscula & firma: averſa parte rari pilis, rigidiusculis. *Umbellæ* traduntur Adversaria [Eob. & Penn.] pergrandes esse: Ferula, aut latioris quam Anethi: *semen* Anglice foliacum, rotundum, compressum, odoratum & colore buxco, [rectius alis membratibus striatis loco decurrentibus, quatuor numero in singulis feminibus, octo in binis junctis, donatum.] *Radice* prægrandem, intus albam, foris cineream, succo prægnantem, mollem, pinguem, odoratam, majorem quam Thapſia aut *Scutellaria*.

Lasercitium foliis angustioribus saturatè virentibus Morisoni. *An Lasercitio Lobelii similis angustifolia* J. B.?

Morif.

Folia est lucidis & saturatè virentibus plurifariam divisiss. *Semen* alis crispis undulatis leviter quatuor numero ornatur. *Radice* habet prægrandem, intus albam, foris cineream, succo prægnantem, mollem, pinguem odoratam.

4. *Lasercitium foliis angustioribus, dilutè virentibus, conjugatim dispositis* Morisoni.

Morif.

Folia multò priorum angustioribus prædictum est, per lobos longiusculos, angustos, ex adverso dispositos, & Rachii seu costæ medius adherentes. *Radice*, caulis, semine cum præcedenti convenit.

Omnium pariter horum trium *Lasercitiorum* seminum alæ foliaceæ numero octo sunt, videlicet binæ erectæ in singulis feminibus, hinc inde, & binæ aliæ ad basin, quæ semina coherent seu caput: addit ut in singulis feminibus appareant duæ semper in dorſo seu convexa parte feminis, ut idem versis basin seu planam partem dum scissimè considerantur: quinque adhuc sunt viridæ & conjugatæ numerantur sex, binis aliis ad basin arctè sibi conjunctis, & unus hinc inde speciem exhibentibus, cum in feminibus singulis exficatis & deciduis apparent quatuor.

Lasercitium Cyreniacum, Veteribus, [Theophrasto, Dioscoridi, Plinio, aliis] tantopere celebratum, tam eximii usus in cibo, medicina & jumentorum pecudumque pabulo, quæ planta fuerit hodie ignoratur. Cum ergo nihil habemus quod adiciamus is quæ à jam laudatis Autoribus de eo prodita sunt, Lectorem qui plenam ejus historiam desiderat ad ipsos remittimus, vel ad J. Bauhinii Hist. Plant. lib. 27. cap. 53. qui quicquid de eo uspiam scriptum extat corrasit, tandemque concludit, se cum Marcello credere Silphii Ferulam hanc non fuisse Balsamit arbuticula visiohem, nec li quorem liquore etiam inutiliorem. Siquidem peregrina Græciæ & Italiæ, idèque in majore dignitate cui illa semper fuit, ac certos privatimque sibi traditos natales locos, quod omnibus eam fecit optabiliorem accepit; ad Cyrenem sc. latioris campos, etſi postea extinctum omne illud Silphium fuerit. Et ne longiores (inquit) simus, ob raritatem, & quas habet ad utramque valitudinem egregias utilitates, gentibus ad spectaculum, & in Deorum templis ad religionem & anathemata propitiâ diu fuit. Cyrenenses Delphis Apollini quotannis Silphii caulem ex agri sui opibus offerrebant: Ferulamque hanc suam tantopere amaverunt, ut conditori Batto perpetuum cum eo honorem habuerint: in genna qui publice in signandis epistolis civitas utebatur Battum genus sui autorem ostendentes, qui mulier quæ decebat corporis ornatu & habitu Silphii caulem porrigebat, fortasse simul naturæque pro suis opibus gratias agens, gloriam felicitatemque suam, gratâ omnique beneficii memoria sic ostentans. Id certe maximum pretii & honoris in Ferula hac argumentum fuerit, quod egregium, rarum, amabile, preciosumque aliquid Græci significantes, non aliter quam ut in dicto proverbio sit, Batti Silphium pascitabant, neque immerito, cum tanta fuerit quondam, utroque tempore morborum & sanitatis ex eo humano generi voluptatis simul & necessitatis, tamque quotidianæ & amabilis cunctis usus. Subsequens planta quam pro vero Veterum *Lasercitio* venditant Pr. Alpinus & Jo. Bod. à Stapel, Comment. in Theophr. Hist. lib. 6. cap. 3. non est propriè hujus loci, sed ex semine Ferule præcis species descendit. Et revera *Lasercitium* Veterum seminis formâ quod Theophrastus foliaceum & Atriplicis hortensis semini simile facit: cum Ferula convenit, non autem cum plantis hoc capite propositis, quæ idcirco minus rectè *Lasercitii* nomine designantur. Verum quoniam insigni notâ ab aliis omnibus Umbelliferis differunt, convenit ut distinctum nomen in imponatur, eumque alii dudum *Lasercitii* titulum illis accommodarunt eoque pui usi recepto apud Botanicos innotescere ceperunt, nos nihil innovabimus, sed quod usurpant nomen illis relinquimus.

- ¶ 4. *Lasercitium Alpini* exot. Park. *Jo. Bodæo à Stapel comment. in Theophr. hist. lib. 6. pag. 588.*

Alpin.

Mense Julio, cum hanc plantam in horto Benbo Patavii conspexit Alpinus, *Caulis* erat procerus, longitudine trium cubitorum, recto, cavo, brachii crassitie, longitudine magnitudinèque Ferule cauli simili, quintam & eodem colore infecto, ita ut videretur in omnibus ei quam similitudo, & foliolis ab radice, folisque Sclini foliis similia fere, etiam folia sylvestris Anglice æmulantia, hec

licet majora essent, atque ipsius radicem brachiali crassitie & longitudine præditam observaverimus. Istiuscæ plantæ caulis, antequam in ipso umbella eruperat, brachialis crassitie erat, atque in eadem velut conum habere vidimus, & tunc temporis magnitudine & figura caulium *Lasercitii*, qui in antiquis Jovis Ammonis numismatis impressus cernitur, proſus amulari videbatur. Perſed, hinc caulem in umbella semen latum, foliaceum, & particulatim (ut de *Lasercitio* exprellit Theophrastus) qualis est Atriplicis hortensis, postea vidimus: atque etiam quod *Lasercitii* proprium esse videbatur, per ætatem, quo tempore casu eam plantam offendi, & caulis & radix copiosius lateum succum odoratum effudit, qui primum colore veri lactis cernebatur, postea collectus & aliquandiu aſſervatus colore fulveſcebat, & erat odoratus, alieus calcificationis non exers.

Ex semibus è Thracia delatis orta est hæc planta. Postquam semen perſecerit marceſcit.

Addit J. Bodrus, folia admodum viridia esse splendens ac si vernice vulgò dicta fricata essent, floſculos in umbella luteolos; semen aureo dilutiore colore præditum.

5. *Libanotis Theophrasti minor* Ger. Park. *Latifolia altera sive vulgarior* C. B. *Lib. Theophrasti quorundam sive Sefeli Ethiopicum Matthiolo, Cervaria alba* J. B. *Herb. frankincense* et Theophrasti, the lesser.

¶ J. B.

Radice nigra Cervariæ habet crassam, valde longam, comatam, verum albam: *Caulis* nodosum duorum aut trium cubitorum: *Folia* singularia quam Cervariæ prædictæ multò majora, subrotunda, serrata, quàm illius tamen minus, inferius panè glauca, superius viridiora: totum autem folium longo pediculo hærens, in alas subdividitur, oppositis, quæ rursus in folia ex adverso sita subdividuntur. *Umbellæ* late: *Flores* albi: *Semen* gemellum, octo angulis seu alis membranaceis extantibus donatum, cum quadam acrimonia & amaritudine.

In montibus propè Genevæ copiosè provenit. Ubberrimè etiam nascitur per omnes Ungariæ, Locu. Austriæ & Stiriz sylvas, teste Cluſio. Nos quoque in Alpibus Stiriacis eam observavimus.

- * 6. *Libanotis latifolia minor semine crispo* C. B. *Libanotis Theophrasti quorundam valde similis, Celsus amara dicta, semine crispo* J. B.

C. B.

Hæc à præcedente foliorum magnitudine & numero, seminisque formâ præcipuè differt: cum in vulgata singulari foliorum alæ magna ex parte quina folia habeant, utroque extremam alam occupant: hæc in primis duabus aliis tria tantum, & in media alâ quinq; obtinent, [minutis & rariis serrata, & quadam viri serrata, nobis etiam videntur tactu graviora] *Caulis* cubitali, glabro, umbella parva [amply J. B.] floſculorum alborum infidet, quibus succedat *semen* oblongum [breve C. B.] eleganter crispatum, nonnihil amaricans cum acrimonia.

Hanc Parkinsonus præcedentis duntaxat varietatem facit.

7. *Libanotis Theophrasti major* Ger. Park. *latifolia major* C. B. *Theophrasti quorundam folio minus* Matthiolo J. B. ejusdemque *Sefeli Ethiopici Matthioli alius genus Cluſio.*

Cluſ.

Majores habet foliorum alas, hoc est, in plura folia nempe binæ & vicinæ plerumque divisas, superioribus magnitudine longè cedentia, quæ superne splendens minus virent, & prona parte cineraci proſus sunt coloris, omnia in ambitu non modo ut superioris [loco penultimo descriptæ] serrata, sed etiam lacinis difſecta: æqualem cum superiore habet *caulem*, nodis similiter intercepum, *semen* umbellæ similes; *semen* par: *radicem* non diffimilem.

Floret Junio, interdum etiam seris: Semen Augusto maturum est. Per Austriæ & Stiriz sylvas Tempus & Locu.

J. Bauhin plantæ folio erat amplissimo, cubitali, tripartito, & tripartitis denuo brachiis, in terna quoque plurimum foliola desinentibus, sublonga, minutis rotunda quam in præcedente, serrata, postemum etiam interdum trifidum, inferna parte magis candicante.

- * 8. *Libanotis Apii folio, semine aspero* C. B. *Lib. Theophrasti Apii folio, Cretica* Park. *Rosmarinus folius Selino similibus* Bel.

Belus.

Folia hujus Selino similia sunt, serrata: *floresque* in umbellis albi: quibus succedunt *semina* oblonga, aspera: *Radice* nictur crassa, foris nigro cortice eoque tenui vestita, intus albâ, suis maxime olente: adeo (inquit Bellus) Libanotis legitima mihi videtur, quam Theophr. lib. 9. cap. 12. descript: hæc radix fit nigra, quia detractò levi cortice spectatur maxime alba. Appellatur vulgò *o cinas*, quod vertiginem inducere credatur, & ni fallor, Siler Creticum à quibusdam perperam vocatur.

Planta hæc ob semina oblonga aspera non videtur huc pertinere: verum quoniam de loco non constat, & radicis odore cum præcedentibus convenit, non movendam duximus.

C. Bauhinus hanc plantam in pinace suo bis ponit, primum nomine superius allato, iterum sub titulo Ligustici 2. seu folis Cicute.

CAP. III.

De Umbelliferis semine rostrato, seu Scandice aut Pelline Veneris dicto.

Scandicem Veterum Pectinem Veneris non fuisse probat J. Bodæus à Stapel. Pecten autem Veneris à seminum nostris confertis, Pectinis dentium amulus, dicta est hæc herba. Seminum in rostrum productis Geranii molchati rostra proxima similitudine referentibus ab omnibus aliis Umbelliferis distinguitur, ut plures notas conquirere non sit opus.

- A. 1. *Pecten Veneris* J. B. *Veneris* sive *Scandix* Ger. *Scandix vulgaris* sive *Pecten Veneris* Park. *Scandix semine rostrato vulgaris* C. B. *Shepherd's needle*, or *Venus-tomb*.

Ex radice alba, simplici, paucis fibris donata, sapore dulci [ut mihi videtur subacris] prædita caules producit tenues, dodrantales, hirsutos, juxta terram rubentes, superius virentes, strisque ut plurimum rubris distinctos, in ramos divisos: folia longis fere pediculis appensa, Coriandri dissimilia tenuti, sapore subdulci, subacris & nonnihil nauscoso [Dodonæo folia tenuiora quam lutea radices Pastinacæ, latiora vero, crebriusque dissecta, minusque odorata quam Charophylli] Flores umbellati latum positi colore albo, ad Myrrhidas flores quam proximè accedentes, nisi quod incili minime sunt ut illi, pediculi longioribus ceu corniculis, quod siquæ est rudimentum, insident. Ad parvæ umbellæ basin quina folia caulem latis brevibusque pediculis amplectuntur, quæ postea minutim reliquorum instar dividuntur. Semen longum, in nitroneo extenuatum, aut citius (ut inquit Dodonæus) crassis magnificæ acubus simile. Umbellæ autem seminum Geranii molchati seminum umbellæ proxima similitudine referunt. Rostra maturo semine dissiliunt in duas partes, manente in medio membrana tenui, alba, simili quodammodo acui Tritici aut Hordei.

Inter scægetos tam in Angliâ quam in transmarinis regionibus passim provenit. Hujus plantæ vix ullus hodie in medicina usus est: nonnulli tamen radicem cum Maha tulam omnia corpori infixa extrahere aiunt. Eadem cum herba & floribus in patella calefacta, ex vino albo meraco & butyro una cum hortensis Petroselinii foliis, pubicæ adhibita remorantem urinam, pueris præsertim provocat, autore Matthiolo.

Quadam teneram adhuc crudam vel cœctam cum butyro & oleo escitant.

2. *Scandix Cretica minor* C. B. *Cretica minor*, sive *Anthriscus* Park. *Pecten Veneris tenuissimifolius* foliis, *Anthriscus Casabonæ* J. B. *Anisomarathrum Apulum* Col. *Scandix minor* sive *Anthriscus* Ger. cinac.

J. B.

Ex radice tenui, parum fibrosa caulis unus vel plures tenuis exit. Folia ad radicem ex longiusculo pediculo, tenuissima, Mei fere divistira, [odoratiora multo, quam Scandicis vulgaris Bello, saporis qualis fere Charophylli vulg. Clat.] quæ per caules pediculi sui vaginâ eos complectuntur, indidæque alii scorim pediculi producent duum triumve unciarum, quorum extremis hærent in minima umbella flosculi, qui post se relinquunt radiata cornicula Pectinis Veneris, unciam circiter longa, at breviora quam in illa, quina plerumque ubi parvæ plantæ, ubi majores plura.

Provenit latis collibus, locis siccis & inter saxa: Manditur in acetariis vere, & maxime appetitur. Venerem mirum in modum excitat & adjuvat. Bellus.

Semen pro Scandicis Creticæ nullum à me satum plantam produxit Scandici vulgaris simillimam, imo planè eandem. Idem fere accidit J. Bauhino: unde quicquid intercedit discriminis celo aut solo debet suspicari: nisi detur in plantis transmutatio specierum.

Invenitur circa Montspelium, in sterilibus à la Colombiere & in colle Ferran odore suavi Anisi, imo & sapore. Botan. Alsop.

3. *Scandix Cretica major* C. B. Park. *Pecten Veneris Creticum* J. B. *The greater Shepherd's needle* of Candy.

C. B.

A præcedenti differt foliis inferioribus subrotundis, per oras oblique dissectis, Saxifragæ minoris Lobeli similibus, sed majoribus, leviter hirsutis: caule altiore, cubitali, anguloso, striato, subhirsuto: patulis floribus latioribus: seminibus rostratis pluribus simul junctis. Cuilibet rostro apice duo quatuor aculei rigidi præfiguntur, quod & in Chærefolio observare est.

4. *Scandix altera capite glomerato* Park. *Scandix umbellæ ex plurimis apicibus coaguentata quibusdam* J. B. C. B.

An sit Scandicis species degener & monstrosa, an aliud plantæ genus, cum Auctor semina non describat, cerò definire nequimus. Folia ei. quam Scandicis latiora, ad Apii magis accedentia atterebat & appingit. Videtis integram descriptionem apud Lugdunensem.

CAP.

CAP. IV.

De Umbelliferis semine longo, angusto, lævi, & primò de Cicutaria.

Cicutaria dicitur à foliis Cicutæ æmulis. A Cerefolio differt magnitudine quâ illud superat, foliis latioribus, radice perenni.

- A. 1. *Cicutaria vulgaris* J. B. *Myrrhis sylvestris* Park. sive *seminibus lævibus* C. B. *Wild Celery*, *Cold-weed*. *Cicutaria alba Lugdunensis* Ger.

J. B.

Radix huic crassa, longa, multis interdum adnatis donata, alba, potissimum interne, sapore acris & aromatico. Caulis proferit cubitales & non raro bicubitales & altiores, pollicari crassitudine, inanes, hirsutos, nonnihil rubentes, canaliculatos. Folia Cicutæ foliis proxima, latiora, pallidius virentia extremis productionibus, sapore aromatico, splendens, brevi & vix conspicua lanugine hirsuta, maxime averfa parte. Flores in umbella candidi, quorum singuli quinis foliis constant supremo reliquis majore. Singulis pro more bina succedunt semina, longa, glabra, per maturitatem nigra. Umbellarum partialium ex quibus totales componuntur bases seu radiorum exortus in orbem circumstant foliola angusta, acuta.

Ad sepes passim, inque pomariis & sub arboribus, Vere primo exit, & Maio mense floret. Locis & Tempus.

Venero tempore dum folia adhuc tenera sunt, antiquum excaulecat, gratum bobus pabulum est, unde & Cold-weed nostratibus dicitur.

Duas familias novimus Montbelgardi (inquit J. Bauhinus) quæ existimantes se colligere Pastinacas Germanicas, hyemali tempore has, forte fortuna offenderunt foliis destitutas, [hæ enim Pastinacis similes sunt quam Cicutæ radices] ex quarum usu licet paucis, inciderunt in grandia symptomata suffocationis, torporem ac vesaniam, ita ut ebrios veritus exprimerent. Curavit hos vomitu pulvere Saxónico, &c. Vid. Tom. 3. lib. 27. pag. 181. At nostrates afferunt Pastinacas ipsas vesalios torporem hunc & delirium inducere, unde eas apud ægyptios, i. e. Pastinacas insanias vocant.

2. *Cicutaria latifolia hirsuta* J. B. *palustris alba & rubra* Park. *palustris latifolia alba* C. B. forte etiam *palustris latifolia rubra* ejusdem.

J. B.

Dum cibitorum & altior est caulis, striatus, concavus, pilis obtusis, ad genicula singula sclo donatus quoquoquevis sesquipalmari, trifariam primò diviso, cujus divisiones deniceps singulares ad Myrridem accedunt, sed latiores, rariores, hirsutæ supra subulsi, potissimum per nervos venulæque asperæ, veluti & per pediculos. Umbellæ magnæ in plures alias minores divise, flosculorum candidiorum, aliquando suave purpureorum, aut potius Amethystinorum: sub quorum pedicellis foliola acuta, quaquaerersum radiata. Flosculos singulos sequuntur semina bina juncta, bicornia, longa, quæ relicto stylo medio faciliè dissiliunt deciduntque. Odor & sapor aromaticus, subacris, sed ille quam hic gravior & siavior. Radices crassæ, obliquæ, perpetuæ, aromaticæ.

In pascuis montosis Jura: & Salevæ montium propè Genevæ, præsertim ad rivulos oritur: un- Locis.

de & Gelsenius Selschi aquaticum eam vocabat, referente Jo. Bauhino.

3. *Cicutaria odorata bulbosa* J. B. *bulbosa* C. B. Park. *An Cicutaria Pannonica Clusii?*

J. B.

Singulari affurgit caule, hominis altitudinem excedente, crassiusculo, purpureascenti, vario, cavo, propter terram hirsuto, palmaribus internodiis distincto. Folia ex articulis producant crassiss magna, in alas divisa, easque in minora folia subdividenda, Cicutæ foliis similia, delicatiora, glabra, sapore non ingrato, nam & totius aloqui plantæ sapor est aromaticus, non feridus. Umbellæ lævi parvas, flosculis albis compactas: semina longa Cicutaria vulgaris, quibus maturis & deciduentibus Autumnino, perit & caulis & radix, plantæque novellæ ex semine nata totâ hyemæ durante usque ad Ver, quo tempore folia terna aut quaternæ supra terram se expandunt, ad Chærefolium accedentia, ex virore lucida, in tres lacinas præcipue divisa, tres cicerit uncias longa, odore & sapore aromatico, quorum pediculi ad tres uncias longi procedunt à radice singulari, brevi, turbinata, crassiuscula, Anthoræ radici simili, vel Napis minimis, testâ cortice tenui, pullo, interne albi, fungosæ, grati faporis, ad Staphylinum accedentis, desinente in parvas fibras longiusculas, parvas alas laterales habente.

Propè Enthezium Alfaræ in sepibus & alibi provenit itinere Basilicensi versis Mulhusium, mense Junio florens, & semen profere incipiens, quo deciduo planta perit. Cicutaria Pannonica Clusii novo vere in hortis & herbis agri Viennensis locis prodit: nascitur & quibusdam similibus Ungariæ locis, florens Aprilis & Maio, Junio semen plantæ maturans.

Novo vere radices firmiores & magis succulentæ cum novellis suis foliis in foro Viennensi venales reperitur: coquantur enim & cum oleo, aceto & sale primis mensis istius vulgaris, quam salubri cibo se necare facit Clusius: frequentem tamen ejus usum non sine noxa esse, & capitis gravemque doloremque inducere se expertum esse memorie mandavit.

Hæc omnia J. Bauhinus & Clusius:

CAP.

CAP. V.

De Cerefolio seu Chærophylllo Sativo.

Chærophyllon dicitur quod foliis gaudeat seu luxuriet.

Folius ad Petroselinum accedentibus radice annua omniumque partium parvitate Ciceraria differt.

Itæ de Chærophylllo vulgari accipienda sunt; nam Chærophyllon Canadense radice est perenni, & magnitudine Cicerariam æquat vel superat.

1. *Chærophyllum sativum* C. B. *Chærophyllon* J. B. *Cerefolium vulgare sativum* Ger. *Cerefolium vulgare* Park. *Chervil*.

Radice nititur alba, fusciflora; fibrillis tenuissimis capillata, minimi digiti crassitudine, sapore subacri. *Caulis* nunc unus exurgit, nunc plures pro ratione soli, selscubicuales & aliores, rætes, striati, glabri, inanes, geniculis longius distantibus nodosi, infra genicula in ventrem vagulum intumescentes, ramulos, ramulis alternatim ad singula genicula ex alis foliorum exeuntes. Summos caules & ramulos occupant umbellæ raræ, alias pediculis per brevibus & forè nullis, aliis longioribus infidentes. *Flores* parvi, albi, quinque petalis cordatis, totidemque staminibus albis compositi. Singulis flosculis bina succedunt *semina*, oblonga, glabra, per maturitatem nigricantia, sapore dulci & aromatico. *Folia* teneriora & argutius secta quam Petroselinum, sapore & odore æquico, aliis non multum dissimilia, pallide viridia, & nonnihil subinde rubentia, pediculis sæpe rubentibus, nonnihil hirsutis. *N. B.* Quamvis folia caulibus alternatim adnasci diximus in summitate tamen ad umbellæ exortum bini hinc inde oriuntur, & ex eorum alis bini egrediuntur rami, quod & aliis pluribus umbelliferis commune est.

Tempus. Maio mense floret & cum semen perfecerit brevi radicitus exarefcit, semine deciduo se quotannis renovans. Autumno autem oritur & per totam hyemem viret.

2. *Cerefolium latifolium Canadense* Cornuti.

Corn.

Omnes nostratis Cerefolii particulas ad unguem refert, sed plenioris incrementi *cauliculus* fit, cit & cymam. *Flos* itaque albidus muscarii effigie summum caulem occupat; hunc sequuntur *semina* longiuscula, ex uno pediculo plura. *Caulis* fragilis & tener, glaucusque virens ultra cubitum adolefcit. *Folia* sæna semper in singulis pediculis prodeuntia, in ambitu incisâ Petroselinum modo, latitudine & longitudine quadruplo superant nostratis. Tertiò à sætu anno moritur: *semine* percipitur tamen, quod statim atque decidit etiam non obitum sponte terræ insiguit & germinat: nec enim nostri instar agrum lætum & stercoreatum desiderat, sed in quacunque terra, ac vel crudo, vel effuso solo, si fertur, provenit.

Sapor huic dulcis est, odorque non insuavis, ac proinde esculentum testatur, sed & aliis oleis permixtum gratiam auget saporis.

Parces & Usus. Cerefolium vulgare partium est tenuium, diureticum, emmenagogum, & lithonripticum, sanguinem coagulatum resolvit, somnum suaviter inducit. Extrinsecis usus insignis est in dolore colico, in urina retenta (imposit. in cataplasin.) Credite mihi cum aliquando ex retenta per verecundia urina vesicæ insigni distentioni Vir quidam primarius laboraret, usui Chærophylli, Panacæ & Petroselinum herbarum in butyro infusio fixarum pedumque ipsius calide applicatarum nec sublevisse una vice circiter 4 libras urinx. *S. Pauli.*

Succus Chærophylli cum iusculo assumptus, aut Aq. ejus ter cohobata sæpius adhibita Dolci experientia contra vertiginem specifica sunt. D. Soame è Dolao. Sanguinem concretum ex consuetudine dissolvit tulum ac emplastrum modo impositum.

Tota planta dulcis est & odorata, acrisculo-quodam accedente sapore, quod fit ut aliis oleis admixta ea gustui gravior reddat. Est autem cruda in acetiis cum aliis herbis, aut etiam cocta: statulentum tamen aliquod obinet, unde & Venereum promovet.

Si butyro frangat herba, & abdomini imponatur, certum est contra tormina remedium. *Causa.* ad quod muliercule cœu ad sacram anchoram configiunt.

CAP. VI.

De Umbelliferis seminibus longis striatis seu

De Myrrhida.

Verisimile est à Myrrhæ odore dictum esse Myrrhida & Myrrham, inquit Marcellus Virgilius. Nullus tamen, quod invenerit, aperte id testatus est è Græcis aut Latinis. J. Bodelius plantam quam Dioscorides *Mopiv* vocat nomen accepisse ait *da ro puel* & *da ro* quod odorata sit, quasi unguentum redolens. Quod si verum esset, *Moe* scribi deberet cum simpliciter. V. Jo. Bod. in Theophr. hist. lib. 7. p. 8-7.

1. Myrrh

1. *Myrrhis magna semine, longo, sulcato*, J. B. *major vel Cicutaria odorata* C. B. *major vulgaris, seu Cerefolium majus* Park. *Cerefolium magnum* seu *Myrrhis* Ger. *Sweet Cicely* or *great Sweet Chervil*, by some *Sweet Fern*.

J. B.

Myrrhis radice habet insigniter crassam, adnatis plurimis & crassis donatam, albam, sapore dulci, subacri, grato, aromatico, qualis est feminis Anisi sapor. *Caulis* surrigit aliquot proceros, bicubitales & tricubitales, hirsutos, fistulosos: *folia* magna, pinnata, Cicutæ foliorum facie, magis albicantia, & albis maculis subinde repleta, tactu mollia, nervis averfa parte pilosis, sapore Anisi pediculis fistulosis. *Flores* in umbella gerit candidos, leviter odoratos, quorum singuli foliis quintis constant, bifidis seu cordatis, extimo intimis duobus oppositis simul utrisque majore, lateralibus binis medio modo & habentibus, bifurcato stylo albo cum staminibus albis medium occupante. Particularum umbellarum basin sustinet sentum radiorum stella. Succedit *semen* notatu dignum, magnum, longum, angulosum, sulcatum, sapore Anisi dulci & jucundo.

Autem apud Germanos in pratis alicubi nasci, ut in Hassia circa Cassellæ referente Gillenio. J. B. *Locus.* helius Filicina quodammodo referunt unde nostratibus *Sweet Fern*, i. e. Filix dulcis appellatur.

2. *Myrrhis altera minor* Park. *minor* C. B. *altera* Ad. *altera parva* Ger.

Præcedenti similis est, sed per omnia minor. *Semen* per maturitatem non nigricat ut in ea. *Lochus Pennini* è Saleva monte propè Genevam semen hujus attulisse refert. Nobis in Saleva non comparuit, utamque non negamus ibi inveniri.

Myrrhis cum Cerefolio temperamento & viribus convenit. Radix cum vino pota medetur *Vires*. moritui Anæcarum. A partu purgat mulieres, & menstrua provocat. Cum melle cocta & sumpt. *Menfes* ciet. et tabilis conducit, & thoracem à viscosis humoribus expurgat. Cum vino cocta & bis aut ter in *Tabes*. die pota à peste præservat. Herbam & radicem decoquant ad urinam promovendam. Fit quoque *Urina*. extractum ex herba & radice contra pestem & puerorum epilepsiam. *Epilepsia*.

Myrrhis majoris, seu Cicutariæ odorata: C. B. radix in decocto aut aliâ formâ usurpata malignis morbis medetur; hinc ubi Carlina destituitur illius loco Myrrhidis radices eligo. *S. Pauli* *Quadrup. Batam. class.* 2. p. 98.

3. *Myrrhis Breckenbergensis, foliis Myrrhidis Italicae, flore albo, radice crassa nigra* Thalii.

Que planta sit Bauhinus uterque ignorat, nosque una: descriptionem vide apud Thaliu.

4. *Myrrhis perennis lutea daucoides* Morif. prælud.

Morif.

Hujus *folia* quam proximè Dauco seu Pastinacæ tenuifolia accedunt; quin & *flores* habet luteos; *semina* rostrata, striata Myrrhidis montanæ seminibus longiora, at minus tumida.

5. *Myrrhis perennis montana alba* Morif. prælud.

Morif.

Ad binos ternosque pedes assurgit: *caules* producit striatos; *flores* aliarum suæ classis more albos: quibus succedunt *semina* rostrata, striata, semuncialia, exterius lutea, cavâ parte quâ junguntur hirsutula.

- A. 6. *Cerefolium sylvestre* Ger. Park. *Chærophyllum sylvestre* C. B. *Anthriscus Plinii* quibusdam, *semine longo Cicutariæ, aut Chærophylli*, J. B. *Wild Chervil*.

J. B.

Lignosa, simplex & alba est *radix*, sapore Pastinacæ aromatico. *Caulis* cubitum unum aut alterum altus, multis alis concavus, striatus ex virore atrovirens, abundè hirsutus, copiosâ medullâ farctus. *Folia* ad Cerefolii accedentia segmentis majoribus, nervo hirsuto annexa, ipsa quoque non minus pilosa, sapore nullo manifesto. *Flores* in umbellis candidi, petalis cordatis & quodammodo crispis, concoloribus apicibus compositi. *Semen* oblongum, tenue, sulcatum, duas fibras è summo proterens, gustu aromatico, simile Cerefolii semini sed minus, per maturitatem.

Cum floret planta caules infra genicula in nodos insignes intumescunt. *Passim* juxta sepes provenit, tam apud nos quam in Germania.

Locus.

C. A. P.

CAP. VII.

De Umbelliferis seminibus longis asperis seu

De Myrrhidae Sylvestri.

Myrrhis sylvestris Cretica, nodosa, seminibus asperis. *M. annua*, semine striato aspero oblongo, & dosa Moril.

Caulis ei rotundus, inanis, glaucus, satis seu spinulis rarioribus asper, cubitali altitudine, in ramos aliquot divisus, infra genicula in nodos prægrandes postquam florere incipit extumescens. Folia lata, brevibus pilis hirta, Cerefolii sylvestris nonnihil similia. Umbellæ parvæ, spiculæ exiguis albis compositæ. Succedunt semina longa, utrinque acuminata, grandia, striata, aspera. Postquam semen perfecterit radicitus exarefcit.

Hujus semen ante triginta annos Londino accepimus, & plantam ipsam ex semine rediitvam aliquot annos aluimus: putamus etiam in Sicilia spontaneam observasse.

Hæc planta Parkinsono in Theat. Botan. p. 907. describitur sub titulo *Seseliæ Cretensis* nudi Theatrum autem illud Parkinsoni ante quadraginta annos Londini impressum est.

CAP. VIII.

De Meo.

MEURUM, Græcis *Μέω* vel *Μίω*, à *Μέλω*, quia foliis constat omnium herbarum tenuissimis; quibus ut & semine magno, oblongo, striato ab aliis congeneribus distinguitur.

A. 1. *Meum* Ger. *vulgaris* Park. foliis *Anethi* C. B. *Meum vulgare* seu *Radix usua* J. B. *Common Spiguel* or *Spew*. *Westmorlandicis* *Wald-money*, or *Wald-munep*. *Capsæ* appellationis rationem non assequor.

f. B.

Herba hæc, cujus folia cubito fere longiora, longos habentia pediculos striatos, corumque lepremae partes foliis feniculi similes sunt, capillares, crebriores tamen & molliores, nec capili usque adeo longi; *caulem* edit similem Feniculo, minorem tamen multo, striatum, inane, cymosum, umbellam sterum alborum Anethinis similiam, pentapetalorum; *semina* magna, longa, striata. *Radix* interdum una, interdum plures, dodrante longiores, modò tenuiores, modò crassiores, & quarum lateribus ut plurimum oriuntur oblique radices, satis longæ, quæ sursum interdum tendere deprehenduntur, nec passim in aliis radicibus sic adnatæ provenire solent. Cortice vestitur primo nigricante vel potius cinericeo, tenui, deinde altero crasso, albo, gummoso; in ejus medio est matrix. Odore est satis jucundo, Pastinacæ fere, magis tamen aromatico, sapore non ingrato, nisi quò dactis & nonnihil amara. Quum verò radix hæc ex iis sit quæ hyemem perferunt, & Alpina, magnas habet comas capillares, ex foliis arefcitibus.

In Westmorlandia Angliæ provincia copiosè provenit in pratis & pascuis duobus à *Sidbury* pagum. p. vià quæ ad *Orton* pagum itur.

In exteris etiam regionibus Germania, Italia, Hispania in montibus invenitur.

Flatus discutiit. Usus præcip. in inflatione ac ructu ventriculi, in mensibus ac urina diutis, in uteri suffocatione, in torminibus ventris, in catarrhis tartarocæ pulmonum expectorando. *Schedæ*.

Multas ingrediuntur compositiones & stylam theriacam. *Idem*.
Habet autem radix, non secus ac Mentha, humiditatem quandam excrementitiam, quæ ad caput lata est *καταρρυή*. Unde intelligitur non adeo frequentem debere uti ejus esse, in iis præcipue qui aut voverunt caliditatem, aut alius Venere uti non debent. Quæ enim vi agit illud, eâ agit hoc quoque. *C. Hofmann*. Hinc fortè innotebat ratio nominis Anglicani *Waldmoney*, id est lenonum spes seu munus.

Gelsorum Mei pabulo in Apulia vaccæ plurimum & optimum lac reddunt, & inde caseum cabalinum dictum confici se audivisse ait. Ab nobis caseum illum ex lacte bubalino seu buffalino fieri narratum est.

Tobellum monuit Turnerus in Alpbis Chevioticis Scotiæ finitimis hanc stirpem magna uberitate scaterè. *Nobis in montibus illis plantas indagantibus non comparuit.*

I. Meum

2. *Meum alexiterium* Alpin. exot. Park.

Alpin.
Caulis assurgit cubitali & ampliore, rotundo, geniculato, viridi ut Anethum, non minùs crasso. Fort umbellæ parvas floribus parvis, candidis, quibus succedunt semina minutissima, oblonga, odorata, & linguam exaltacientia: ex nodis verò singulis exeunt cauliculi parvi cum Umbellis. *Radicis* nititur longa, gracili, digiti minoris crassitie, alba, in extremo divisa, odorata, atque acri. *Ragus* hanc plantam accepit Alpinus, ubi à vulgo *Herba serpentum* vocatur.

Locus.

3. *Meum alterum Italicum* quibusdam J. B. *alterum Italicum* Ger. *emac. spurium Italicum* Park. *latifolium adulterinum* C. B.

Mor.

Folia vulgaris Mei habet, duriora, crassiora & habitiora, subviridi odoris, Ruta Narbonensis tenuifolia quodammodo æmula; ex quorum sinu exeunt *caules* obliqui, pedales, nonnunquam sesquipedales, sustinentes *semina* striata, minora. *Radix* major, Peucedani facie & concretionem, pulvis, terti & injunctum tum saporis, tum odoris.

In collibus aridis passim in Gallia provenit, referente Morifono. Nobis in collibus & clivis Maculatis Regni Neapolitani observatum fuit. Floret sub finem æstatis, Autumno incunte semen suum perficit.

CAP. IX.

De Cymino seu Cumino.

CYMINUM *ῥίζα ὡς ὡς* prægnans esse dicitur, est enim, teste Theophrasto, fecundissimum. Ab Ammi differt radice annua, foliis in lacinias minus crebras, nec adeo tenues dissectis, omnium partium quantitate minore, semine etiam angustiore.

1. *Cyminum sive Cuminum sativum* J. B. *vulgare* Park. *sativum* Dioscoridis Ger. *semine longiore* C. B. *Cuminum-seed*.

f. B.

Parva & umbellifera herba est, altitudine raro pedem excedens [Cæsalp. annua planta, brevior cubito] tenuibus & in plures angustas partes scissis foliis [Cæsalp. foliis panicis, raris, capillaribus, & flore candido] *semine* in umbellis [parvis & rotundis Cæf.] oblongo, utrinque acuminato, anguloso, cartilagineo, in cineraceo colore subflavo, longitudine quartam uncie partem æquante, gustu subamaro, tenui, mediocriter acri & cum gravitate suaviter odorato. *Radice* nititur longa tenui, & cum maturum semen, pereunte.

In Melia insula copiosè scribitur ad mercimonia; ubi *Cumino* agro i. e. *Cyminum acre* incolis dicitur: Anisum autem, quod non minori copia serunt & divendunt, *Cumino dulce*, i. e. *Cyminum dulce* appellatur; unde C. Bauhinus alique Botanici decepti duas Cymini species constituerunt, nimum, acrem & dulcem. V. C. B. pin. in Cumino.

Semen resolvit & flatus discutiit, ideoque utile est in colica, tympanite & vertigine. Ex vino *Viter.* dulci sumptum discutit & ardori urinae auxiliatur; cum scibus in vino coctum tussim sedat, & thoracem expurgat. Utiliter panis incoquitur, & caseis inditur; ita enim concoctionem juvat & flatus dissipat.

Frequens & copiosus Cymini seminis usus faciem decolorat, & pallorem cuti inducit. *Dioscor. Galen.*

Suavem halitum spirant Cuminum, fecundum emendat, eaque de causâ quæ fecdam habent respirationem magno adjumento crebris utuntur. *Stapel.* Oleum arte chymica extrahum praefensillarum est virtutum in affectibus omnibus flatulentis, praesertim uterinis. Novi Empiricum qui miracula creditur facere affusis aliquot guttis panis tosto, & umbilico imposito. *Cæsp. Hofmann.*

2. *Cyminum sive Cuminum seminibus villosis.*

Hoc genus in insula Melita collectum habemus ubi cum superiore sparsim nascens, neque foliis, neque figura, odore aut sapore seminum, sed duntaxat eorundem hirsute seu villosa caesare differendum, observavimus.

Hoc fortasse genus est quod Jo. Bodeus à Stapel habet pro *Cumino dulci* Melitenisium, quod hirsutum esse scribit, quo qui conditus est panis, sapore gratiori commendatur.

Nec quis tamen putet, hoc esse quod Melitenis ipsi *Cumino dulce*, seu ut C. Bauhinus, *Cuminagero dulce* vocant, illud enim nihil aliud esse quam Anisum, & nobis cum ibi esse ab incolis dictum est, & ab eruditissimo Viro Joan. Francisco Abela Meliteni in descriptione illius insulae confirmatum.

P p

C A P.

7. *Angelica atropurpurea Canadensis Cornui.*

Hæc ut & præcedens nonnisi trima caulem facit, instar nostratis. Radix ei crassior est, torosa, nigra cute obducta, carne intus alba & nervo; carnosioribus etiam fibris adjectis. Folia longè majora & plura quam præcedentis, longiore etiam pediculo emergunt: hujus inferior pars, quæ radice aut caule attinetur, in profundam cavitatem sulcata, resupinus caulem labris amplexatur. Caulis ultra hominis proceritatem adolefcit, per semipedalia spatia nodosus, ut Calamus, & foliis in tercepis. A medio ad summum multis luxuriatur ramulis, qui & foliis minoribus semper ornantur. Flos antequam appareat in cymis sulcata folii cavitate obtegitur, quam productior caulis proinde, siccus apparet in roanditatem circumactus, quem sequuntur semina. Caulis hujusce plantæ foliorum pediculi atropurpurei: folia quoque & semina obscura viriditate insculcantur. Ut odor & sapore est ignavior superiore, ita & viribus videtur esse inferior.

CAP. XI.

De *Imperatoria*, quæ non ineptè *Angelicæ* speciebus annumeratur.

Nonnullis Magistrantia, aliis Astrantia, Ostrutium seu Osteritium dicitur: Veteribus indidta videtur. Note ejus sunt folia lata, colore & odore ad Angelicam accedentia, tripartitè divisa & subdivisa: radices crassa oblique: semen striatum majus.

Imperatoria J.B. Ger. major C.B. *Imperat.* sive *Astrantia vulgaris* Park. *Common Asperifolium*: by some erroneously *Peltiopsis* of Spain.

J. B.

Pollicari crassitudine nonnuncum est radix, sensim gracilescens, rugosa, & lateralibus fibris, quibus se propagat, donata, summa tellure oblique acta, carne albâ, aromaticâ, acrimoniâ vehementer linguam vellicante, totumque os calcificante. Folia terna plurimum juncta [potius tripartitè divisa] Macerones, acutiora, rigida, quorum singula rursus in tria segmenta serrata, albis levis, albis profundius dividuntur. Caulis cubiti & sesquicubiti altitudinem assequuntur, striati, manes, in alas diviti: Umbellæ florum alborum Myrrhides, late; semen Anethi ferè, sed paulò majus, candidum, plenum & latiusculum. [Florum petala bifida sunt.]

In montibus max. Carthaginiensium crenobio imminutibus invenimus. Gignitur etiam in Anniensibus montibus supra Tridentinum: inque pratis ad radices montium Alpius Authiac & Siniacis vicinorum magnâ copîa.

Hujus speciem minorem proponit Camerarius *Ep.* non alia in re quam partium omnium paritate à superiore differant, quam *Imperatoriam* seu *Astrantiâ* Alpinam appellat.

Saporis est accerrimi, radix presertim, unde per errorem nostratum vulgò *Pyretrium Hispanum* denominatur. Alexipharmaca est ac sudorifera. Dilectum misicè intestinum & uteri flatus, unde in colico cruciati utilis est. In colicis & flatuosis (inquit C. Hofmannus) est divinum remedium, ultra certè & Angelicam & Zedairiam. Utis præcipuus est in venenatis morbis ac ichibus: in pulmonum tartaro resolvendo & expectorando, in fœtore anhelitus corrigendo; in capitis affectibus phlegmaticis, Paralyti, Apoplexia, &c. Aiunt nonnulli quartanâ eos sanari, qui pulveris cochlearis dimidium horâ unâ ante accessiorem ex mero bibunt. Commendatur & ad hydropem [In hoc poe, in quartana, in febribus diuturnis omnibus, non habet sibi parem medicinam. C. Hofman.] Ex trinfecis in odontalgia (gargaris. aut radices frustulum denti dolenti impositum & in ore detentum, copiosè etenim pituitam & phlegma elicit) in catarrhis exiccandis (suffusio) in tumoribus, ac Arthritide frigida. In scabie capitis exiccanda (lotione) in serpigine inveterata sananda (cum adipe suillo illita) in globulis sagittive corpori extrahendis, imposita. *Schrod. & Matth.*

Hinc non immeritò (inquit J. Bauhinus) *Imperatoria* nomen sibi acivir, cum tot tantisque viribus præstet.

Ceterum ut facie externa & odore Angelicam refert, ita iissem cum illa facultatibus donata est.

CAP. XII.

De *Umbelliferis* semine striato majore, per maturitatem nigro, foliis latissimis, seuDe *Smyrnio* aut *Hippofelino*.

Smyrniû indè dictum est, quòd radix lachrymam emittat Myrrhæ similem, ut Theophrastus Hist. lib. 7. cap. 6. & lib. 9. cap. 1. docet, qualem Hippofelinum fuisse docet experientia, inquit Bodæus à Stapel.

Semine majore tumido, per maturitatem nigro à congeneribus distinguitur. Smyrniû autem Creticum foliis dum generum, inferioribus Apii in modum incis, superioribus quæ caulem vestit, ut integris & indivisis caulem amplexantibus, ab omnibus cujuscumque generis Umbelliferis differt.

1. Hoffm.

A. 1. *Hippofelinum* Ger. emac. *Hippofelinum* sive *Smyrniû vulgare* Park. *Macerone*, quibusdam *Smyrniû*, semine magno nigro J.B. *Alexanders*, *Hippofelinum* Theophrasti vel *Smyrniû* Diocoridis C. B.

J. B.

Radix nititur crassa, foris & intus albâ, odoratâ, acri cum quadam amaritudine. Caulis edie plerumque bicubitus, færetos, ramosos, striatos, nonnihil rubentes: folia Apii palustris, ampliora, segmentis rotundioribus, atrovirentia, sapore ad Apium horrense accedente; subdulcia. Flores in umbella ex foliis ex albo virecentibus & apicibus concoloribus compoiti. Semen crassum, nigrum striatum, seu angulosum.

In rupibus maximis oritur, v. g. in insula *Presfolm* dicta propè Bellum-mariæ oppidum An-Loens. gleise primarium in Wallia, inque Scotie litoreis rupibus propè Berwicum.

Macerone Italidis dicitur vocabulo (ut creditur) corrupto à Macedonia, quoniam Petroselinum Macedonum per errorem Officinis dictum fuit: Nostratibus *Alexanders* & vulgò etiam in Italia & Germani Herba *Alexandrina*, vel quia ab Alexandria Aegypti urbe advehi solitum est, vel quia id vulgò creatum.

Alit bene, & præstat eadem quæ Apium, sed efficacius. Venit in cibum eruda & cocta tum ra-
dis concila, tum folia tenella & caulis, frequentius apud nos in jussulis verno tempore ad sanguinem depurandum, rarius in intestinibus ex aceto & oleo.

In Officinis nostris alius atrum dicitur, in transmarinis vulgò sed falsò *Petroselinum Macedonicum*.

2. *Smyrniû Creticum* Ger. Park. *Creticum persoliatum* J. B. *peregrinum rotundo folio* C. B. *Candy Alexanders*.

J. B.

Hilari virore persulsa folia producit, nitidique, pedem longa, longo nixa pediculo, quæ in oppositas ex certis intervallis alas dividuntur, acque hæc rursus in alas, ut subscétiones particulares hanc male Apii palustris foliis possint comparari, aliusculè incisæ, crassæ satis, atque hæc quidem statim & radice pronascuntur: nam quæ ramorum divaricationibus subsint immane quantum ab hac forma discedunt, circumtate ferè rotunditatis, Persoliate foliorum modo à caule ramisque transfolia, siccum autem duntaxat unius late, & interdum gemina, alterum alteri impositum. Umbellæ est Anethi, aut Persoliate floribus albicantibus aut pallentibus: Semen subrotundum, nigrum, striatum.

Folia in caule non exactè rotunda sunt, sed in longitudinem productiora, nec à caule per se Persoliate in modum, sed cum tantum acutè amplectentia & undique lobis suis cingentia, quatenus nos observavimus.

Altero (inquit Camerarius) à fatu anno prodit foliis geminis, ut Locastarum ferè alas præferent, quæ paulo post marcescunt. Interea sub terra latitat radix rotunda Ervi magnitudine aut paulo grandior. Sæquenti postea anno folia protrudit instar Anni vulgaris; Radix verò tenuis sit & oblonga, quæ rursus per hyemem ita perdurat. Primo denique vere tandem emergunt folia Petroselinum, & caulem qualem descripsimus.

Quam C. Bauhinus speciem diversam facit foliis longioribus in caule & profundius incis, ex descripte semine sibi in horto enatam scribit Parkinsonus: proinde non est cur ejus ratio habeatur.

Invenit hanc F. Columna in montibus Aequicolum Valentinum & Asprenum in Sabinis, huc Locustis locis circa aquarum decursus, &c. Nos in Sicilia propè Pomo Cereulo non longè à Puzza allu.

Hujus caulis limbo habet seu lineas cartilagineas elatas, ejusmodi in aliis Umbelliferis adhuc observare non contingit. Col.

CAP. XIII.

De *Umbelliferis* semine striato majore foliis Apii, maximis, seuDe *Levisico*.

Levisicum vox à Ligustico corrupta videtur, vel potius à Libystico Galeni, quod est Ligusticum Dioscoridis. Ligusticum autem à Liguria, ubi plurimum nascitur, dictum est. Ejus note sunt folia Apii majora, odor validus, magnitudo & statura insignis.

Levisicum vulgare Ger. Park. *Ligusticum vulgare* foliis Apii J. B. *Lig. vulgare*, an *Libanotis fertilis* Theophrasti C. B. *Levage*.

J. B.

Caulis habet hominis altitudinem excedentem, crassum, geniculatum, cavum, striatum: Folia pedala & ampliora, in alas divisa, quarum extremitates ad folia Apii palustris aliquatenus accedunt, sed longè majores, obscuro virore splendentes, odore valido [non tamen ingrato] Rami ut & summi caulis umbellæ gerunt amplas, florum luteorum: Semen majusculum compressum. Radix crassa est & lignosa. D. Nid amicus noster singularis & Botanicus egregius solebat dicere, Levisicum Pharmacopoli odorem spirare.

L. m.

Levisticum vulg. in hortis colitur: natalis ejus locus nobis haecenus incertus: Pona tamen in monte Baldo reperiri ait, Alii in Alpibus Liguriae aut Apennino. *Elitae* floret: Augusto magna ex parte semen ad maturitatem perducit. *J. B.* gaudet solo umbroso.

Vinc.

Levisticum vulgare Germanicum *Park.* Quare an differat à vulgari Levistico. Alexipharmacum est ac diureticum, vulnerariumque; Ventericulum roborat, Asthmata subvenit, menses & lochia ciet; fetum mortuum ejicit (semen) tartarum lentum resolvit, doloresque induratos sedat; Epatis lienique obstructions reserat, adeoque præcipue ictero convenit. Extrinsecus ejus utilis est in Balneis, cataplasmatis (utero & ureteribus dictis) in Emplastris vulnerariis & im. *Schrod.*

Vulgus per caulem cavum petum haurire suevit, quo tussim sedatum iri fide persuadet. *Idem.* In facultatibus porro tam vicinum est Angelicæ & Imperatorie supra dictis, ut non puer necessarium esse commemorationem C. Hofmannus. Aduvat digestionem, ventositatem dissolvit & inflationem.

Veteres Ligures, ut & hodie Hetrusci, semine pro pipere utebantur. Promovendis mensibus & floribus sufficit *3 p.* seminis.

Cum odor hujus plantæ adeo validus & pertinax sit præ Angelicæ & Imperatorie, verisimile est eam vinibus etiam eisdem antecellere.

Nonen proculdubio factum est à Libystico Galeni, quod est Ligusticum Dioscoridis, id dictum quod in Apennino, quæ parte Liguriam attingit, frequens est.

* Forculus pro secreto habuit succum foliorum Levistici in secundinis retentis. Erat magnam Arcanum famole cuspidam obitericis, quæ ad obtinuerat à Judæo medico. Communicavit *D. Tenore dñs Robinson.*

* L. m. 29.
Olf. 32.

C A P. XIV.

De Umbellifera semine striato majore, foliis Aquilegie, seu

Libanotide aut Ligustico Aquilegie foliis.

Libanotis latifolia Aquilegie folio C. B. *Park.* Ligusticum Ranwolphi foliis Aquilegie J. B.

C. B. prod.

Radix est crassa, fibrosa, cortice inaequali, quasi rugis transversis asperata, fuscolio colore tecti; medulla candida, amara, modicum quid Aroma & Aristolochiam sapore nobilis: ad caput pali tanquam veterum foliorum deluxorum fibræ solidiores & nigre: etiam folia, quæ numerosa ex radicis capite longis pediculis emergunt, una parte quasi vaginato exortu (nimium ea quæ crassiora & latiora sunt, ut & ea quæ ex caule prodeunt) eundem tanquam membranaceis filiquæ circumdant articulo crassiore lineique transversâ: quæ crassa sunt, rigida, glabra, viridia & splendens, subtus candicans, fibris majoribus subpurpureis transcurrentibus, quæ licet instar foliorum Aquilegie dividantur, non tamen omnia in pares lacinas (Aquilegie lacinis latiores) fissa sunt: inferiora namque in vegetiore planta plerumque quinque folia habent extrinseci rami dividura, alius tria, tribus pediculis insidentia. *Caule* unicus est, cubitos tres, quandoque superans, rotundus, striatus, nodis distinctus, subalbicans, puniceo colore aliquando admo, in res, quatuor, vel quinque brachia distributus, quæ umbellam magnam ex longissimis fœcibus & floribus albis parvis compositam sustinet. *Semen* succedit longum, latum, striatum, puniceum, gustu subamarum, Cumini saporem imitans, aromaticum, modice exsiccans & salivam ciet.

È Camerini orto habuit C. Bauhinus. Nos eandem vidimus in orto *D. Caroli Howard* Ducis Noefolce fratris.

Libanotidem minorem Apii folio C. B. i. e. Libanotidem Theophrasti minorem *Leb.* Nos cum Parkinsono eandem putamus Libanotidem latifolia: alteri five vulgariori *gustum C. B.*

J. Bauhinus considerandum proponit an Libanotis Theophrasti minor Lobelio sit eadem cum Cervaria nigra seu Saxifragia Venetorum *Ad.*

C A P. XV.

De Umbelliferis foliis Apii minoribus, semine striato majore, Daucus montanis dicitur.

1. *Seseli 2. montanum Pannonicum* Clus. *Valdebonæ* nomine missa, Libanotidis secundæ quædamdum five *Cervariae nigre* species J. B. *Daucus montanus Apii folio albicans* C. B. *Daucum Scindoides maximus* *Park.*

Clus.

Brachiali interdum nititur *radice*, præsertim si planta vetustior sit (recentiores & juniores pollicarem habent) in aliquot ramos inferiori parte divisi, crasso, rugoso, nigroque cortice septi, gummoso primum lentoque sapore præditi, deinde acri & salivam ciente: quæ summo capite in multa exuberat capite villosa, (quemadmodum ferè omnes ferulaceæ generis)

pes unde exeunt magnæ & satis amplæ foliorum alæ, aliquot foliis per ambitum serratis & nonnullis incis, uni costæ inhærentibus, sed ex adverso nascentibus constantes, colore supina parte dilutius virente & aliquantulum splendente, pronè cineraceo præditi: Inter quæ sesquicubitalis nonnunquam emergit *caulis*, striatus, pollicaris interdum crassitudinis, geniculatus, in aliquot ramos divitis, quem ambiunt ad singulos nodos five genicula minores foliorum alæ. Summum caulem atque extremos ramos exornant umbellæ pallescentium *foliolorum*: quibus succedunt *semina* Sileris montani semibus similia.

Invenitur ferè in omnibus Pannoniæ & Austriæ inferioris montibus, aspero solo ventisque perflato. *Julio & Augusto* floret, & subinde semen profert. *Locus & Tempus.*

Differt à Cervaria nigra foliis virentibus magis, paucioribus conjugationibus compositis, verum, multo majoribus, amaris & acris nonnullis: floribus luteis ex umbellis minoribus, qui masticati odorem reddunt aliquantulum vinosum & aromaticum. *J. B.*

C A P. XVI.

De Silere montano.

Siler: nomen à Sile deductum est, quia pro Seseli semine utuntur. At Veteres ipsum Seseli etiam *Sili* ac *Seli* vocabant.

Haud scio (inquit Bodrus à Stapol) an vox Sili rejicienda. Nam apud Festum legere est, Siliam Antiqui dicebant quod nunc pentaculum dicimus, eod quod tum jejuni vinum Sili herba conditum absorbebant.

Bodrus semen Sileris majoris acediniis esse scribit quàm illum Seseli, eoque menstruis ciendis perquam commendatum.

1. *Siler montanum Officinarum* Lob. Ger. *Seseli* five *Siler montanum vulgare* J. B. *Siler montanum, vulgo Seselium* *Park.* *Ligusticum* quod *Seseli* *Officinarum* C. B. *Sermountain.*

J. B.

Humum superat altitudinem Sileris montani *caulis*. Caulem ramisque ceu vaginâ laxiore amplectuntur foliorum pediculi palmares aut sesquipalmares: ipsa verò *folia* in alas oppositas dividuntur. Segmenta extrema terna ferè sunt, Cythi Tragi foliis similia, oblonga, latiuscula, mucrone lentè obtuso. Umbellæ latæ, amplæ: *Semen* magnum cum hirsutia foliacea, striatum, oblongum sapore acri & subamaro, veluti corticis auranti, tandem ad Cymini saporem accedente. *Radix* magnâ comâ infimum caulem ornat, rugosa, digitali crassitudine, albidâ, odorata, in alium descendens.

In Jura & Saleva montibus propè Geneviam, inque Alpibus propè Pontiebam observavimus: Alii. *Locus.* bi etiam in Alpibus frequens reperitur.

C. Bauhinus Ligusticum Matthioli idem esse statuit cum Silere montano. Joannes frater hoc non aude asserere, tum quia Matthiolus Seseli hoc Officinarum cinicum fetorem repræsentare ait; Ligustici verò semen incolas Liguriæ passim in ciborum condimentis adhibere, tum quia Lobelius separat, tum denique quod semen quod apponitur iconi *Camer.* differat.

2. *Siler montanum angustifolium* *Park.* *Ligusticum* five *Siler montanum angustifolium* C. B.

C. B. prod.

Caule est tenui, cubitali, in alas brachiato, quæ umbellam albam, parvam sustinent; *foliis* paucis in segmenta angustis, oblongis (Peucedani instar) sed longè breviora divis, quæ in alis ferè capillacea.

Propè oppidum *Stain* Austria.

Locus.

C A P. XVII.

Seseli montanum Fœniculi folio C. B. *montanum tertium* Clus. *mont. angustifolium* 3. *Clusii, folio Seseli Massiliensis Matthioli, semine Angelicæ, J. B.*

Clus.

Hinc multæ sunt *foliorum* alæ, Fœniculi foliorum instar in multa folia tenuia, illis tamen crassiora & breviora divisa, virides admodum, mucrone omnium foliorum candicante & duro, calidi gustus: inter quas enascuntur cubitales *caules* aut amplores, digitalis crassitudinis, striati, geniculati, in aliquot ramos secti, quos secundum nodos alæ minores amplectuntur foliorum alæ. *Flores* in extremo caule & summis ramis in umbellâ distributi nascuntur albi: dein *semina* striata, Angelicæ semini non disparia, gustu fervido. *Radix* multis crassis & oblongis fibris, latè & oblique sparsis constat, quæ singulis annis summo capite novas propagines ad latera facit.

Nascitur in plerisque Austriæ inferioris & Stiriæ montanis pratis, atque Julio floret.

Locus.

SECTIO TERTIA.

De Plantis Umbelliferis semine minore.

PRO Seminibus minoribus habemus quæcumque Cicuta feminum magnitudinem non excedunt.

CAP. I.

De Umbelliferis semine minore, radicibus tuberosis.

HÆ vel sunt terrestres semine levi, vel aquatica semine striato. Priores Bulbocastana seu Nucula terrestres dicuntur, posteriores Oenanthe.

De Bulbocastano seu Nucula terrestri.

Bulbocastanum sic dictum Tralliano rentur, quod figurâ radicis bulbos, sapore gustique Castaneas scire exprimat.

Radice autem tuberosa, filis tenuius incisâ, semine longiusculo glabro, Umbellâ minimè clausâ ab aliis Umbellatarum generibus faciliè distinguitur.

- A. 1. *Bulbocastanum* J. B. *major & minus* Ger. *major folio Apii* C. B. *Nucula terrestri* major Park. *Earthy Nut or Hepper Nut*.

Radix tuberosa, alba, solida, fibras tum ab ino, tum à lateribus promens tenues, gustu subulsi grato, profundè in terra desitescit. *Folia* tenuius incisâ sunt quàm Petroselinio, segmentis acutioribus *Caulis* simplex, teres, striatus, foliis, uno plerumque folio adnato antequam in ramos dividatur. Ad singulas autem caulis divaricationes apponitur solum multo tenuius incisum quàm sunt quæ à radice oriuntur. Ad umbellarum bases nulla apponuntur folia. *Flores* quales Umbelliferis aliis, verum exiguius admodum, albi. *Semina* parva, longiuscula, & cum adhuc viridia sunt minimè emittunt; cum jam exaruerint striâ subobscure videntur, colore castaneo. Vere primo è terra erumpit; Maio exeunte & Junii initio floret, & in pascuis solo sabuloso aut glaroso frequentissima est. Cum semen perfecit tota superficies exarscit illico, radice in terra residua, tuberosa, inæquali, nigra membrana obductâ, carne albâ esculentâ.

Ego hæcenus unam duntaxat novi Bulbocastani speciem, nec plures agnoscit J. Bauhinus. C. Bauhinus Nuculam terrestrem Septentrionalium *Lob.* (quam Lobelius in Angliâ vel in hiberniâ notam scribit) Bulbocastani majoris Synonymam facit: Botanici nos fratres pro Bulbocastano minore habent quod sponte apud nos provenit; quod indicium non dari diversas species, seu majoris & minoris distinctionem.

D. Magnol duas species distinguit, majorem & minorem; & utramque se in horto plantâsse asserit, ut certior fieret an hæc varietas à loco ficiore vel humidiori dependeret.

Radix nostratibus effoditur, & cruda estur: Verum excorticata, & cum modico pipere infusa cantum cocta, inanis admodum cibus est, multum nutrens & Venerem stimulat. Medicamentis addita cruenta mingentibus & etiam spuentibus auxiliatur, Tralliano id attestante.

Hæc etiam fues (cujus avidè sunt) impinguntur, unde & Castaneæ fillæ, nostratibus pignus, nuncupantur.

In pascuis, non tamen pinguis sed glarosis copiosissimè proveniunt.

CAP. II.

De Oenante aquatica.

Oenanthe n. èrb. & è semine, quod colore & quadantenus odore non sit Viti dissimilis, vel potius quod cum vine floreat, & in flore ejus odor qualis in pubescente vite sentitur.

Radicebus tuberosis, è multis glandulis compositis, & loco natali, palustri scilicet & aquoso, ab aliis quibuscunque Umbelliferis plantis faciliè distinguitur.

- A. 1. *Oenanthe*

- A. 1. *Oenanthe aquatica* C. B. *palustris seu aquatica* Park. item *aquatica major* ejusdem p. 122. *Filipendula aquatica* Ger. *Oenanthe sive Filipendula aquatica* J. B. *Common Water Dropwort*.

J. B.

Bulbilla olivares ex tenuibus pendunt filis plures; quos nonnisi attenta cautione evellas; abrumponitur quippe faciliè sequentibus caulem duntaxat fibris. *Caulis* cubiti & sesquicubiti altitudine, striatus, concavus, ramulos, geniculatus. *Folia* inferiora parvis scicta, reliqua longioribus & tenuioribus segmentis cafa. *Umbellæ* parvæ, albæ. *Semen* oblongum, in duas veluti cuspidis desinens.

In pratis humidis & ad rivulos ubique fore oritur.

Sapore est amariaculo cum levi adstrictione, calide & sicca natura, aperientis & adstringentis facultatis. Mover urinam & arentulas extrinsecus & intrinsecus usurpata: aperit obstructions, & expungat meatus urinarios.

Locus.

- A. 2. *Oenanthe aquatica minor* Park. item *Oenanthe jucundæ minima* ejusdem p. 895.

Park.

Folia quæ producit antequam caulis emergit tenuissimè incisâ sunt, & in terram supina: Quæ caulem vestiant costæ potius solorum quàm folia videntur, superius obscuro virore splendunt; ut & *Caulis*, qui Juncum proximè refert, infra cujus summum apicem hæc acumen ut in Juncis, è latere erumpit umbellâ Holculorum albescentium, odoratorum, quibus subsunt *semina* Apii non majora, verum nigra. *Radix* inter fibillas capillares aliquot habet glandulas albescentes.

Hujus flos præterit plerumque antequam major florere incipit. Parkinsonus utramque in horto coluit.

3. *Oenanthe altera minor Africana* Park. item *tenuifolia altera Africana* ejusdem p. 895.

Park.

Procedentem minorem Oenanthem proximè refert, summitate seu Umbellâ differt, quæ major est & semina etiam majora.

Gmelinus Boelius è Barbaria Africæ regione attulit.

- A. 4. *Oenanthe Ciente facie Lobelii* Park. *Cherephyli foliis* C. B. *succo viroso, Ciente facie Lobelii* J. B. *Filipendula Ciente facie Lobelii* Ger. *Hemlock Dropwort*.

Lob.

Paludatio foliis non abissimis est, Rute pratensis similior [nostrâ sententiâ Apio aut Petroselinio similior quàm Thalictri] multo pullulati, virore terro, colore & facie Cicute. *Caulis* bicubitales fargit, & radice in pares Asphodeli albi bulbos multiparita, & quasi brachiata, nullius fibræ vinculo aut intervenit continuis, teneros, gustu acres & ingratos, sicco lacteo primùm, deinde havefcente, viroso, & exulcerante pragnantes. *Umbellæ* Cicute, cui affinem autumant qui maleficio parem expotes se afferunt: Ufos namque in acetalis nihil factum fuisse propius quàm ut interiorem, alium: alios qui estrassent, vertigine tenebrosâ palantes, nutantes, attonitos inque gyrum versantes se vidisset.

In multis, lutulentis & riguis non in Septentrionalibus duntaxat Angliæ, Westmorlandia scilicet & Eboracensi provincia, sed & in Meridionalibus, Surcia, Suffexia, &c. copiosè proveniunt.

Locus.

Inexculabilis est (inquit Johnson apud Gerardum) quorundam nostris temporibus ignorantia quæ radices hujus herbe Pæonie radicem loco vendunt. Quin sibi compertum affirmat, mulierculas rhizomas & botanopolas Londinenses radices hæc sub nomine *Levisici aquatilis* vendere. Verum in adeo venenatae sint & malignæ hujus plantæ radices nonnullis dubitare video. Matthiolus Oenanthem suam tertiam & Tabernamontanum Oenanthem scelinophyllon; quas C. Bauhinus hujus plantæ synonymas facit, salubrem esse plantam statuunt. Ego rem in medio relinquo, ulceri ori examini subsigendum.

5. *Oenanthe Apii folio* C. B. *Filipendula angustifolia* Ger. *Oenanthe sive Filipendula Mosspellana* Apii folio J. B. *Oenanthe Apii folio major* Park. *Water Dropwort with Small large leaves*.

J. B.

Perinde ut Oenanthe vulgaris seu Filipendula ita & huic glandulosa radices, longis filis pendule latis quam altius propagantur, tunica nigricante contextæ, intus albæ, Pastinacæ Germanicæ quodammodo sapore, gravior tamen, dulci. Hujus folia plurimum ludunt, prima germinatione lata, mox Petroselinii vulgaris seu Apii hortensis (à cujus etiam sapore parum abundunt nisi quod plusculum adstrictionis habeant) ex virore parè lucida, supra terram expansa, denum Peucedani ciliis induunt. *Caulis* plures surguntur, cæsi, angulosi, striati, cubiti & sesquicubiti altitudinis, multis alis concavi. *Flores* in Umbellâ muscoli, admodum minuti, ex albo purpurascetes. *Semina* differunt à prædicto Petroselinio, quo multò longiora, veluti capitulum habentia.

Florentem Junio Mosspellii inter Perov & lacum reperit J. Bauhinus.

Locus.

Parkin-

Parkinsonius aliam hujus seu speciem, seu varietatem habet, quam Oenanthen Apii folio minor vocat, eamque durum speciem facit. Ab hac etiam specie diversam facit Oenanthem angustifoliam Lobelii, enata praepter necessitatem multiplicans.

6. *Oenanthe Staphylii folio aliquatenus accedens* J. B. *Oen. Pastinaceae sive folio, semine Atropicae*, J. B. *Amorpha major & minor* Park.

J. B.

Folia hujus inferiora ad infima folia Oenanthos Monspessulanae accedunt nisi tenuius essent dicta: pediculus est plerumque spiramaeus, cui aequales ex adverso sitae alligantur alae, in folia Petroselinii subtiliora, delicatiora utcumque & inciliura concinniore, ad Staphylium quodammodo accedente: reliqua folia ad caulem alas enata Peucedani foliis proxima, id quod etiam in Monspessulana Oenanthos observavimus, cujus etiam cauli similis est & hujus caulis pulchre striatus; aliud quoque umbella densissimis mucillis albicantibus composita.

C. Bauhinus hanc plantam ad Joannem fratrem ex hortu Patavino attulit.

7. *Oenanthe stellata Cretica Alpini exot. Cretica stellata* Park.

Alpi.

Oenanthes alteri Matthioli quam finillima, caulem unicum promit, rectum, teretem, dodrantalem, non admodum crassum, qui in summitate in quinque ramulos dividitur, graciles, itidem rectos, recteque actos, qui Umbellam albam Oenanthos modo producant, quae Umbellae post flores nantur veluti in quinque stellas, habentes octo & quandoque plures radios, longos, lato, in acutum desinentes; in quorum medio flores sunt parvuli, in orbem comprehensi, qui postea induriscunt & mutantur in semina parva, oblonga, tenuia, Scabiosa Indica similia, simul compacta & durissima; stella autem per maturitatem nigra redduntur. *Folia* Oenanthos secundae, sed pauciora & majora. Radicibus nititur sex, septemve, longis, crassis, carnosiss, in acutum desinentibus, ab oem principio proficiscentibus, vulgaris Filipendulae aut Alphodeli radicibus quam proximis, sed minoribus. Tota plantae superstitis quotannis hyeme emoritur, radice sub terra latente.

- * 8. *Oenanthe Cretica prolifera* Park. *Apula prolifera* C. B.

Park.

Oenanthos Cretica stellata Alpini perfinillima est: Differt 1. *Foliis* amplioribus, nec in tot laciniis dilatis: 2. *Florum* Corymbis, qui licet albi sunt & pariter in capitula glomerati, atamen foliorum acuminatorum stellatum capitula cingentium vice hoc genus florum capitella aliquot obtineant primarium caput in orbem cingentia, ad eundem ferè modum quo in Calthae aut Bellidii pollicae dicitur floribus fit: 3. *Semine* Oenanthos aquaticae similia: 4. Denique & praecipue *radicibus*, quae in hoc genere glandulose non sunt ut in aliis, sed ex fibrarum tantum seu filamentorum abscentium magno numero compositae.

C A P. III.

De Umbelliferis semine striato minore, foliis & odore Pastinacae latifoliae.

Hae vel sunt terrestres, vel aquaticae. Terrestres, vel radicibus carnosiss, esculentis, *Sisyrinchium*; vel durioribus & lignosioribus *Selinum Segetale*, & *Amomum Germanicum*. Aquaticae sunt nomine immoescunt. Verum *Selinum segetale* & *Amomum Germanicum* rebus suis annumerantur.

De *Sisyrinchio*.

Sisyrinchium à *Pastinaca latifolia* sativa (cui foliis & sapore radicis satis similis est) differt semine, quod non ut in illa unica, sed foliaceum sed oblongum, angustum & striatum est, item radice, quae non ut in ea unica, sed ex uno capite plures.

1. *Sisyrinchium* Ger. *Sisyrinchium vulgare* Park. *Sisyrinchium multis* J. B. *Sisyrinchium Germanorum* C. B. *Altiterr.*

J. B.

Radix propter majorem suavitatem cupedis magis expetita quam *Pastinacae latifoliae* Germanicae, quae non ut in ea unica, sed ex uno capite plures pendulae, glandulose, tenerae & fragiles, rugosae, cortice tenui pallidiorque obducta, pulpa candida, digitali crassitudine, pedales quaedam, aliae multo breviores, dulci & grato sapore, nonnulli aromatico. *Caules* surgit sesquicubitus altos, singulares, geniculati, striati. *Folia* pinnatim disposita, Bauciae minor, teneriora, acuminata, nigrescentia, arguta per ambitum dentatiuscula crenata. Umbella candida suavolentium *styscalum*, quorum singulis quibus foliis totidemque apiculis constant. *Semina* in umbella producit Petroselinii, nonnulla majora, colore obscuriore, longiora.

Sisyrinchium in hortis feraciter semine, sed radice potissimum, majoribus ac crassioribus sublati, minoribus

res, iterum in terram defiguntur, quod Februario & Martio opportunè fit, priusquam caules assurgant, atque hoc tempore exemptae nervo medio duriori detracta coctae cum butyro, pipere & sale elantur. Veteres autem & majores radices si hoc tempore non adiuvantur, corrumpuntur novaque juxta oculos radicle mense Martio quandoque folia protrudere observavit J. B.

Cordus omnium radicum quae vespere sunt saluberrimas haec affirmat: Dodonaeus moderatè *Peregrina* calidas esse ac humidas, facile concoqui, nec tardè descendere, nutrire medicoriter, nec parvi esse succi, statulentum tamen quiddam etiam obtinere, unde Venereum promovet.

2. *Sisyrinchium Syriacum* C. B. *alterum Syriacum* Park. *Secacul Arabum & Mauritanorum sive Pastinacae Syriacae* Rauwolf.

Radice obtinet teneram, laevem, exterius canescentem, intus albam, fractu facilem, digitali crassitie, ac longitudine digiti dupla, tuberculis seu nodis aliquot inaequalis verrucis similibus, grato sapore Carotae; unde emergunt folia multa in plurimas partes dissecta, Carotae amula. *Caules* ad nodos confimibilibus foliis vestuntur, & in summitate umbellas florum gestant illius similibus, sed colore luteorum.

In Aegypto propè Cayrum urbem sponte oritur.

Locus.

- A. 3. *Sisyrinchium sive Officinarium Amomum* J. B. *Sisyrinchium*, quod *Amomum Officinis nostris* C. B. *Sisyrinchium vulgare*, sive *Amomum Germanicum* Park. *Petroselinum Macedonicum Eufychii* Ger. *Willard Stone-Parsley*.

Radix alba, lignosa, simplici, aliàs bifida, furculosa, in terram non altè descendente, sapore *Pastinacae* aromatico, caulem producit crassitie mediocri, teretem, medullâ sacrum, satis firmum & rigulum, glabrum, sesquicubitalè & altiore, crebris geniculis intercapitulis, & ab imo ferè ramulorum ad genicula huc illic reflexum. *Folia* in caule alternatim sita, pinnata *Pastinacae* Germanicae in modum, singularia tamen folia Sisyrinchii similia, tenera, oblonga, circumscissa crenata, aliquando & laciniata. *Flores* in umbellis parvis candidi, exigui, & quinquè petalis cordatis compositi, semine subsequente perpusillo, fusco, striato, gustu acrisculo aromatico.

Planta haec valde ramosa est, medius tamen scapus altius assurgit quam ramuli, qui multipliciter in furculos dividuntur umbellis suis onustos.

Locis humectis & lutois nascitur, unde & in sepium & fossarum aggeribus recentioribus.

Locus.

- A. 4. *Selinum Sii foliis* Ger. emac. *Selinum segetale* Park. *Donkwoit, Coyn-Parsley*.

Jenb.

E semine Petroselinii amulo foliis feminalibus binis, longis angustis exit: proximè erumpentia folia bina, exigua sunt rotunda, glabra, circum oras crenata: sequentia ad duo vel tria paria quatuor foliis rotundis mediae costae adnexis cum impari in extremo componuntur: postea pluribus erumpentibus formam nonnulli mutant; unumquodque enim folium foliis octo vel novem parvis, glabris, viridibus binis ex adverso mediae costae adnexis, impari costam finiente, circa margines eleganter dentatis, quoad formam Sii odorati Tragi folia referentibus, verum minoribus, brevioribus nec omnino sulcis constant: Inter quae plurimi oriuntur *caudiculi* ultra viginti interdum ab eadem radice, bipedales, graciles, teretes, striati, interdum erecti, aliis ad terram reclinati, geniculati, in multiplices ramos divisi. Ad singula genicula apponitur folium minus is quae ad radicem. Folia autem omnia tam quae terra exeunt quam quae caulem vestiunt brevi marcescunt, ut cum semon maturum nò unum quidem folium viride in planta cernatur. *Flores* albi fumos plerumque caules & ramulos occupant, interdum epleris geniculis ad terram usque exeunt, in umbellis parvis & inaequalibus, singuli petalis quinque, minutissimis planis, obtusis, & purpureis in medio apiculis constant. Totus flos aciculae parvae capitellum magnitudine non multum superat. Singulis foliis bina succedunt *semina* parva, cinerea, incurva, striata, Petroselinii feminibus similia sed majora, sapore acris & aromatico. *Radix* parva, alba, multis fibrillis donata, quam Petroselinii minor.

Circa initium Julii flores incipit, & distinscunt flores perleverat unde & partem aliquam seminis Angusto maturat, aliquam Octobris initio vix ad maturitatem perducit. E semine decem duo renascitur statim, & foliis virentibus per totam hyemem viget. Inter segetes loco praefertim Locus.

Herbam ad tumores genarum valere, si rursus & expressis succis cerevisiae mistus quotidie manè *Peregrino* bibatur, à mulierculaquadam quae in scipia experimentum fecerat, edoctus est D. Goodenham. Intra duas septimanas tumorem absunxit. Datur succus manipuli unius herbae expressus in dimidio sextario seu pinta Cerevisiae.

5. *Sium majus latifolium* Ger. emac. *maximum latifolium* J. B. *Sium Dioscoridis sive Pastinacae aquatica major* Park. *Great Water-Parsley*.

Caules crassiss striatis & velut angulosis concavis, ramosiss, ad duorum triumve cubitorum altitudinem assurgit. *Folia* ad radicem & in caulis *Pastinacae* sativae latifoliae similia, nec minora, alia seu pinnata, pinnis plurimis longis, latiusculis, acuminatis, circa margines dentatis, glabris, crassiss & succulentis, binatum ad mediam costam annexis composita. Summos caules & ramulos umbellae occupant magnae, *styscalis* albis compositae, quibus succedunt *semina* parva, striata.

Hujus folia quae initio veris primò erumpunt, sequentibus similia non sunt, sed minutum concava, & Oenanthos aquaticae, aut *Sisyrinchii* Cretici (cui hoc respectu similis est) foliorum amula. Odor huic gravis Petroseli aut bituminis.

In

Locus.

In fluviis majoribus plerumque oritur.
Hæc planta C. Bauhino Sion five Apium palustre foliis oblongis dicitur, minus commode nostro judicio. J. Bauhinus Tabernamontanum secutus ex una specie duas facit.

A. 4. *Sion erectum umbellatum* sive *Pastinaca aquatica* Lob. majus angustifolium Ger. minor alterum Park. *umbelliferum* J. B. **Common upright Water-Parsnep.**

Radix multarum aquaticarum instar geniculatim incedit, demissis subinde fibrarum comis locugiulis, odore & sapore Siani. *Folia* [quæ & radice exeunt] cubitum longa, longo pedicelo, hincato, glabris, intus cavo appenda, octo aut novem pinnularum conjugationibus composita, Pastinacæ Germanicæ similibus, minus rugosis, quæ verò in caulibus sunt minora existunt, profundiusque & argutius secta. *Caulis* sesquicubitalis, teretes, striati, inanes, recti, ramosi. *Flores* umbellæ caules & ramulos terminant: *floribus* minuti, candidi. Umbellæ basin seu exortum folioli angusta, acuminata ambiunt. *Semen* parvum odoratum, acre.

Locus.

In rivulis & ad fluviorum ripas.

A. 5. *Sium umbellatum, repens* Ger. emac. **Creeping Water-Parsnep.**

Caulis hujus plantæ crassifolius, concavi, striati, infirmi & procumbentes, è geniculis fibras albas in terram dentantes, quibus se propagat, ramosi, ramulis è foliorum alis eximibis. *Folia* origine membranosa caulem amplexa, longis pediculis concavis, Pastinacæ exempla, tribus vel quatuor pinnularum conjugationibus ad mediam costam annexis per margines dentatis composita, sicutum umbellæ non ut in præcedentibus summus caules terminant, sed secundum caules ex aduerso foliorum oriuntur brevibus adnodum & vix semuncialibus pediculis, octo aut novem radiis constantes: singuli radii in acumine umbellæ secundariam seu partialem sustinent, cujus basin ambiunt folia angusta, oblonga: ad basin umbellæ totalis nulla sunt ejusmodi folia, quæ à secunda hinc differt. *Flores* perexigui, albi, quinque petalis angustis acutis compositi sunt, quibus succedunt semina parva, brevia, striatim.

Locus.

In rivulis & aquarum scaturiginibus plurima ubique ferè in Anglia provenit, unde mirum eam à nomine ante Johannis Gerardî enaculatorem descriptam. Figura ejus extat in Hist. Lugd. p. 1092. sub titulo *Sin veri Martioli*, at Descriptio addita est alterius plantæ.

A. 6. *Sium minimum.* **The least Water-Parsnep.**

Radix, ut in aliis hujus generis, geniculatim incedit, demissa comâ fibrarum albenientium è geniculis. *Caulis* concavi, teretes, geniculati, rubentes, infirmi & humi procumbentes, duos nonnunquam palmos longi, ramosi. *Folia* ad singula genicula singula, alternatim posita, è quatuor vel quinque pinnularum mediæ costæ adnexarum conjugationibus composita, inferiora quæ aquis immerguntur tenuius incisâ superiora, quæ extra aquas sunt, minus secta & reliquorum hujus generis similia. Ex aliis foliorum emergunt ramuli, ex aduerso eorundem oriuntur umbellæ, ut in præcedentibus, pediculis uncialibus aut brevioribus, parvæ, duobus tribusve radiis constantes. *Flores* & semina reliquis hujus generis similia.

Locus & Tempus.

In palustribus & aquosis frequens Maio mense floret.

7. *Daucus Sciculus Pastinacæ foliis* Zanoni.

Zan.

E radice digiti minimi crassitie, dimidium pedem longâ, raris fibris donatâ, ima parte in duas trêse radicales seu ramulos divisâ, albâ, sapore nonnihil acri & aromatico, non ingrato, folia emittit multa, in terram undique diffusa, pediculis teretibus supernè sulcatis & cavis mixta, ramola seu triangulata, ut in aliis plantis Umbelliferis: siquidem folium integrum in ramos plures, binos oppositos, dividitur & in folium desinit; ramuli iterum in pinnulas subdividuntur latiusculas: folia tamen nonnulla ramosa non sunt sed tantum pinnata: Pinnae five folia ultima supernè viridis sunt, infernè albicantia, glabra, crassifolia, nonnihil lucida, per ambitum dentata, nervis labyrinthi in modum perplexis, reliquo folio viridioribus, ea undique percurrentibus: Pimpinellæ Saxifragæ minoris formâ similia, verum majora & acutiora. Inter folia exilit *caulis*, cubitum altus, glaber, & fere lucidus, teres, solidus, à nodo ad nodum huc illic undatim flexuosus, non fragilis, medullâ argenteâ repletus, raris nodis exceptâ imâ parte interceptus. E singulis nodis folia exeunt singula, alias bina, imo pediculo in membranæam vaginam caulem amplexam dilatato, ut in aliis multis umbelliferis fit; inferiora in caule ramifera sunt. Ex iisdem nodis & foliorum finibus, etiam inferius & terræ proximis, exeunt ramuli, foliis similibus, verum minoribus magisque dentatis fere in legemina tenuiora divisâ vestiti. Summus caules & ramulos terminant umbellæ florum minorum pentapetalorum, cum duabus in medio lingulis: Color aureus vividus, florum & staminum. Flores delapsi semina relinquunt oblonga, octangula, levia, colore stramineo obscuro.

Planta est perennis sed celi frigidioris impatiens.
Hujus semen à Panormo Siciliæ metropoli ad Auctorem transiit insignis Botanicus D. Puccini Boccone.

CAP.

CAP. IV.

De Umbelliferis semine striato minore, foliis Pimpinellæ pinnatis, radice fervida. Seu

De Pimpinellæ Saxifragæ.

A. 1. *Pimpinella Saxifraga* Ger. P. Sax. hircina major Park. Saxif. major umbellâ candidâ C.B. Saxifraga hircina major J. B. **Great Burnet-Saxifrage.**

Radix alba, simplex, minimi digiti crassitudine, rectâ in terram descendens, paucis fibris donata, sapore fervido. *Folia* longis insident pediculis, pinnata, tribus aut quatuor pinnularum conjugationibus ad mediam costam annexis, sit odorati umbelliferi similia, atrovirentia, splendens, sapore ignavio multo quàm radix, pinnis circa margines dentatis, & nonnunquam altius incisâ, averia parte hirsuta, lupinâ levibus. *Caulis* sesquicubitalis & altiores teretes, striati, glabri, inanes, ramosi & geniculati. Summis caulibus & ramulis insident umbellæ stercularum altitum minorum: quibus succedunt semina pro plantæ magnitudine parva, brevia, striata. Nulla ad exortum radiorum umbellæ totalis aut partialium apponuntur foliola.

In sylvis, agro Cantabrigiensi & Bedfordiensi, Cantiano quoque & alibi etiam in Anglia observavimus.

In hoc genere folia interdum in lacinias divisa nos quoque post Clusium observavimus.

Pimpinella Saxifraga major umbella rubente C.B. Saxif. maj. fol. rubente Park.

Quomodo à præcedente differat inquirendum. Clusius tantum ejus varietatem facit.

A. 2. *Saxifraga hircina media* J. B.

Hujus descriptionem paucis absolvit J. Bauhinus, Duum, inquit, generum habet folia, inferiora quidem ad minorem Saxifragiam accedentia, superiora verò majoris foliis similia, oblonga, in acumen desinentia, profundè crenata. Radix proluxa, mediocriter crassa: *caulis* striatus, cubitalis, alis aliquot brachiatus, umbellâ gerit albas majusculas.

J. Bauhinus dubitat an sit Daucus Selinodiscus Cordi, quem frater ad Pimpinellam Saxifragiam minorem refert: item an sit Lagudensis Daucus secundum genus Dalechampii, quod C. Bauhinus in pin. Daucum decimum seu campetrem Apii folio vocat, de quo alibi.

Tubinge observavit J. Bauhinus, & in monte Watville.

Fuchsius Pimpinellam mediam denominabat.

A. 3. *Pimpinella Saxifraga minor, foliis Sanguisorbæ* J. B. Pimp. Saxifraga major altera C. B. P. Saxifraga major nostras Park. præter rationem major dicitur. **The lesser round-leaved Burnet Saxifrage.**

Radix nititur simpliciter, altè in terram descendente, rugosa, alba, paucis fibris donata, sapore fervido. *Caulis* ab eadem radice nunc unus, nunc plures affligunt, cubitalis & altiores, brevi admodum, sed satis densâ lanugine hirsuti, striati, inanes, ab imo statim ramosi, ramulis è foliorum finibus (quæ ad genicula sunt) egressis, internodiis longis. Summos caules & ramulos terminant umbellæ satis amplæ, radiis multis compositæ [viginti numeravimus] quorum singuli umbellæ partiales sunt florum minorum, alborum, pentapetalorum, petalis in extremo subrotundis non bifidis. Singulis sterculis bina succedunt semina brevia, parva, tumidiuscula, striata, per maturitatem nulla neque ad umbellæ totalis, neque ad partialium radiorum exortum apponuntur foliola. *Folia* ad radicem multa, Pimpinellæ vulgaris foliorum æmula, & in ambitu serrata, tribus vel quatuor pinnularum medio nervo annexarum conjugationibus composita cum impari in extremo, superne obscure virida, infernè pallidiora & veluti glauca, nervis latioriore colore tinctis manifestè apparentibus. [In caule paucæ, eque brevia & tenuia sunt folia, pinnulis longis, angustis, altius utrinque incisâ.]

Augusto mense floret. In pascuis ficcioribus, solo præsertim glareoso, nasci amat.

Locus & Tempus.

A. 4. *Pimpinella Saxifraga minor* C. B. Saxifraga hircina minor Park. an Saxifraga minor nostræ ejusdem? Pimpinella sive Saxifraga minor Ger. emac. Saxifraga hircina minima, Pimpinella crispa Tragi J. B. **Small Burnet Saxifrage.**

Hæc species radice, caule, floribus & seminibus cum præcedente adeò convenit, ut vix internoscas. Præcipua differentia est in foliis, quæ ad radicem etiam tenenter incisâ sunt: nam ad mediam costam annexæ pinnule non ut in illa integræ sunt & subrotundæ, sed longæ, angustæ, in tria quatuorve pinnularum nervo medio annexarum paria subdivisæ; quin etiam singule hæ pinnule secundariæ ad margines altius incisæ sunt in lacinias dentatas. Folia pluribus pinnarum conjugationibus constant. Odore & sapore cum præcedente convenit.

Eodem cum præcedente tempore floret idemque in locis invenitur.

Calculo comminundo & expellendo, autore Trago, accommodatissima est, temperamento calidior: odor omnibus Apii generibus. Radix ticcata loco Piperis in cibo ultrapari potest: nam gustu & vi-

ribus ita Piperi responder; ut Piper Germanicum non inepte dici possit. Et meo certe iudicio utilior est & salubrior omni Pipere, quod ego experientia longa didici. Herba Pimpinella, radix & semen Petroselinum facultatibus pollent, sed in expellendo ac sedando dolores efficacioribus multo. Et radicibus pastili confici possunt, stomacho frigida intemperie, crassisque ac viscosi humoribus laboranti, passiori etiam colicæ ac matrici quam utilissimi. Radix quacunque ratione sumatur, five in pulverem redacta, five in potionibus aut eclogemat, adversus omne venenum facit unice, dolorem intestinum lenit, calculi renium prodest, menses citet, & si que alia per urinam evacuanda sunt; que omnia de semine quocunque accipienda sunt & de aqua destillata: que & maculas faciei detegit, & eam duram facit. Quod vulneraria herba esse dicit, nobis minus probatur, cum adeo acris & calida sit: forte ad sordida ulcera detergenda valet.

Ulus radicis præcipuus est (perhibente Fuchio) in peste aliisque morbis contagiosis præcavendis & curandis. Pota ex aceto magna commendationis est ad pestiferos morbos.

Contra phthisin nonnulli commendant Electuarium è radice Pimpinellæ minutissime trita & saccharo rosato factam. Vix mihi persuaserint adeo acrem & fervidam radicem phthisici convenire: ut neque tussi, asthma, peripneumonia. J. B. Alii ad colicos dolores leniendos propinant, nescio quo successu. Externus usus est in Odontalgia pro masticatorio ad pituitam eliciendam; ad bubones canerososque tumores maturandos, lac augendum, &c.

5. Pimpinella Saxifraga Africana major.

Hoc titulo cujusdam Pimpinellæ Saxifragæ à D. Magnol Montpelii in horto suo cultæ folium sicum nobis exhibuit eruditiss. Vir D. Sloane, ex Africa seu Barbarie ora allatam ad Promontorium Cæcium non longe à Montpelio retulit D. Magnol, unde ipse habuit.

Erat autem folium pinnatum Pimpinellæ instar, & ad exortum pinnarum singularum hinc inde singuli lobi seu foliola è rachi seu costa folii media enascebantur. Plura non habemus quæ de ea dicamus.

CAP. V.

De Caro.

Linus lib. 19. cap. 8. Carum à Caria appellatum dicit. Peregrinum & Carum genus hæc nunc appellatur, Carum principale.

Folius pinnatis, pinnis in multas lacinias dissectis, seminibus oblongis, striatis; radice dulci esculenta, ab aliis Umbelliferis distinguitur.

- A. 1. Carum seu Carum Ger. Carum vulgare Park. Caros J. B. Cuminum pratense, Carui Officinarum C. B. Caruwaits.

J. B.

Ex radice singulari, longa, crassitudine pollicari & majore, rugosa, adnatis quibusdam & fibris aucta, alba, sapore aromatico & acrisculo ut Pastinacæ, caules prostrati multos, cubitum & sesquipedem altos, striatos, foliosos, glabros, geniculatos, in ramos subinde divisos: folia longo carinato pediculo, sed angustio, partim à radice, partim ex ramulorum alis enata, Staphylini foliis similia, sed per longiora intervalla alas proferentia, & tenuius incisâ, glabra: in ramulorum extremis umbellæ non ingrato odore; flores singulares parvi, rotundi, albi aut rubescentes petalis cordatis nonnullisq; ad fissuram crispis, omnibus in ambitu aequalibus compositis, è quorum umbilico virenti latamina tenuissima exeunt albicantia, apicibus virentibus. Semen succedit oblongum, striatum, sapore acris & aromatico.

In pinguibus & latis campis herbosis & pratis, quæ subinde rigantur apud Germanos Bohemiosq; frequens nascitur J. B. In palustribus Lincolnensibus, inque pascuis depressis, & pinguibus prope Hullam oppidum in Eboracensi provincia copiose oritur, & alibi etiam apud nos in pratis.

Semen stomachicum est ac diureticum, siquidem status discutit, concoctionem promovet, urinam citet, cerebrum corroborat, lactis abundantiam præbet. Hinc usus ejus insignis est in colica, vertigine, epilepsia præcavenda, &c.

Semen hoc passim in Germania [& Anglia] usitatissimum est: nam & panibus, quos biscochos vocant, compingitur, & calceis adjicitur [in Germania] jussulis & placentis, aromatels, aliisque ferulis incoquitur, & in Officinis saccharo obducitur.

Radix dum adhuc tenera est non minus efficax habetur quam semen: æstivo caro ejus in cibis ipsa etiam Pastinacæ jucundior & delicatior, teste Parkinsono.

Multum olei reddit destillatum semen; quod multo acrius est quam oleum Anisi, experimento J. Bauhini.

Thonerus in Obs. p. 126. dolorem totius abdominis clausum per quinq; guttas olei destillati Carui curavit: & solo hoc oleo à sivo ventriculi dolore curavit etiam aliam. D. Hulse.

C. B. prod.

2. Carvi Alpinum C. B. Carum Alpinum Park.

C. B. prod.

Planta palmaris est & glabra, ex radice oblongiuscula nigricante aromatica folia emittens longis pediculis donata, foliorum Carvi modo, in paulo tamen majora segmenta divisa, pallide virentia. Caulis modus, modò duo tenuis, ad uncias sex exurgens, supra mediam nudus, in quinque senariis festucas instar umbellæ abiens, quarum singulæ hofculos aliquot, quasi in capitulum junctos, ex flavo rubescentes fulsunt.

In Pyrenæis montibus legit Burserus.

Locus.

CAP. VI.

De Umbelliferis semine striato minore foliis latioribus Apii seu Petroselin.

Apium, Græcis Σάλιον, ab apibus nomen habere putatur, quia Apes ejus flore delectantur. Petroselinum vulgare Apium Veterum censetur. Apium Officinarum eorundem Eleoselinum est. Petroselinum vulgare ab Apio palustri foliis minoribus, floribus luteo pallidis differt.

- A. 1. Imperatorie affinis umbellifera maritima Scotica Sibbald. Prod. Apium Scoticum & Apium maritimum quibusdam Newtoni.

Folia est quam Imperatoria minoribus & obtusioribus; semine striato majore; floribus pentapetalis albis in umbellam dispositis; radice non repente. Hanc esse plantam suspico: quam dudum in rupibus maritimis non procul Bervico è petrarum fissuris exeuntem observavi, & pro Hippocelino habui. Eandem esse puto quæ Phytologia Britannica pro Angelica sativa inseritur.

Pleniorum hujus plantæ descriptionem à D. Jacobo Newton transmissam libet hic subiungere. Radix ei alba, crassiuscula, fibrillis aliquot donata. Folia infima longis inniuntur pediculis, tripartiti divisi ipsa pariter in tres partes secta subrotundas, circa margines dentatis, dilutius viridia. Caulis pedalis aut altior, paucis foliis amictus. Flosculi exigni, albi. Semen figura & magnitudine Feniculaceo par & simile, striatum, fuscum. Tota planta saporem & odorem acrem, vegetum, aromaticum obtinet; quam Imperatoria tamen multo remissiore, & ad Apium propius accedentem.

Septembris mense semen maturat. In tumulo quodam arenoso & saxoso ad mare, sex ab Edinburgo miliaribus versus Queens Ferry, i. e. Regine trajectum, invenit Auditor.

Mibi (inquit) ibi narratum est, Scotos montanos, apud quos copiose oritur, quotidie manè eam citare; quo se tutos esse persuadent toto die à quavis contagione.

- A. 2. Apium palustre seu Officinarum C. B. vulgare ingratis J. B. palustre seu Eleoselinum Veteribus ejusdem. Apium Officinarum seu Paludapium Park. Eleoselinum Paludapium Ger. Smalage.

Radix nititur crassa, alba, rectâ, profundè in terram descendente, in plura interdum capita divisa. Folia inde exeunt multa, pediculis dodrantalibus, rubentibus, striatis, concavis, duobus tribusve pinnarum paribus & impari in extremo composita: Sunt autem pinnule istæ late, circa margines dentatæ, & in tres insigniores lacinias divise. Caulis ab eadem radice pariter multi exurgunt, crassi, profunde striati, concavi, bicubitales & altiores, nodosi longis internodiis, foliis cineti ut quæ ad radicem similibus, pediculis paulatim brevioribus donec in fumis caulibus immediate adnascantur, alternatim positis, è quorum sinubus ab imo statim ramuli exeunt prælongi medium etiam caulem altitudine fere æquantes. In ipso angulo ubi caulis in ramos dividitur [forte caulem etiam terminans] brevi admodum & interdum nullo pediculo sedet umbella, non continua fed discretæ, è pluribus radiis composita, quorum unusquisque in summo gestat umbellulam hofculorum huiusmodi quinque petalis albenitibus constantium, densè stipatorum, quibus succedunt semina striata, parva, quam Petroselinum minora. Caulis & ramuli in puncto ubi umbellæ sedent in tres ramulos non raro, interdum in binos abeunt; attamen extremi tandem ramuli in umbellas terminantur.

Olor totius plantæ validus, nobis tamen non ingratis.

In paludis rivulis & fossis majoribus, præsertim maritimis, non rarò invenitur.

Apium palustre in hortos translatum diligenti culturâ minusque ingratum evadit: unde in Italia & Gallia folia ejus teneriora una cum superna radicis parte abscissa cum oleo & pipere eliant & in delicias habent. Itali hoc genus herbe Sceleri five Celeri vocant. Galli usum ejus Italici debent, à quibus & nomen acceperunt: Parkinsonus pro nova specie proponit Selsini five Apii dulcis titulo, cuius tamen sententia non accedo, quoniam Apium dulce foliis Celeri in hortis nostris satum & cultum post aliquot annos invulgare Paludapium degenerat, ob aeris fci. frigiditatem. Quod idem Feniculæ dulci apud nos facti post tres vel quatuor annos plerumque accidit; adeo ut si illud habere velimus novum semen ex Italia petendum sit.

Apium radix inter quinque radices aperientes recensetur: Semen annumeratur seminibus calidis minoribus. Radix urinam & menses movet, calculum pellit, regium morbum solvit. Semen efficacius est quam radix, & ad eadem ad quæ sativi Apii semen commendatur. Minus tamen tu-

tus

tus ejus utilis est, nam comitiali morbo obnoxii ab hoc offenduntur, ut evidentibus experimentis comprobatur legitur & observatur. *J. B.*

3. *Apium hortense* Ger. *hortense* seu *Petroelinum vulgus* C. B. *hortense multis*, quod vulgo *Parafelinum*, *Palato gratum* J. B. *Petroelinum vulgare* Park. *Common Parsley*.

Radice albam, simplicem, crassitudinem interdum pollicari, paucis fibris donatam, alè in terram demittit. *Caulis* plerumque singulares in solo letiore plures surgit, pollicem itidem crassos, teretes, glabros, striatos, bicubitalis & altiores geniculatos, inanes, ab imo statim ramosos, ramulis inferioribus singulatis & foliorum alis excentibus, superioribus binis oppositis aut etiam pluribus simul ex eodem geniculo. *Folia* ima quæ & radice exsunt longis pediculis, binis plerumque alarum paribus & impari in extremo folio composita. Folium autem quod costam terminat in tria dividitur, eique singula in tres lacinias & ipsas dentatas acutioribus denticulis. In summis caulibus & ramulis florum umbellæ plurimis radiis compositæ, pediculis longis infidentes: *stipendiis* ipsi pallidi, quibus petalis ob parvitate vix conspicuis constantes, quibus succedit *semen* striatum, breve, crassiusculum.

Folia in hac planta interdum in lacinias angustas & longas dividuntur, ut quis meritis diversam speciem putet; ceterè insignis est varietas. Sapor plantæ acriscululus & non ingratus: Odor pariter.

Nulla in hac specie neque umbellæ totalis basin seu radiorum exortum foliola in circulum ambiunt, neque partialium ex quibus totalis componitur, ad eam tamen apponitur unum vel alterum foliolum.

*Petroelinum
crispum.*

Locus

Vires.

Folia hujus plantæ interdum rotundiora, frequentiora, pulchre crenata & crispa videntur pulcherrimo aspectu. *Quæstio* est an *Petroelinum crispum* sit species à vulgari diversa, an accidentia duntaxat varietas. *Columna* crispum in Sardinia sponte nati at, unde semen ejus in aliis regionibus dispersum.

Radix & herba potissimum ad culinas spectant, utriusque sunt in omni cibo: in anni inflationes stomachi depurunt, urinam & menses cient; secur & hienem ab obstructione liberant, hydropicis & ictericis conducunt. Solent nostrates herbam cum omni genus carne in fartagine cum frigore pro condimento; & in cavum corporis inditum cum avibus asfare, quin & crudum cum butyro comedere, & Acetariis immiscere, & ceterè quod ad saporem attinet, nullum olus non palato gratius & delicatius: Aliant tamen oculis inimicum esse & visui nocere; quod nos invidi cœdunt.

Semina medico usui utiliora, extenstiant, aperiunt, urinas cient, calculos dissolvunt, flatus dissipant, convenienti hydropicis, menses promouent, secundas & fetus mortuos expellunt. Commendantur & contra veterem tussim eleganti permixta aut incocta: venenis etiam adversantur, atque icterico Theriacis admiscuntur. *Dod.*

Extrinfecis herbe omnes partes resolvunt tumores calidos, imminuunt lac mammarum inflata, adeoque mulierculis nostratibus in usu sunt in ablutione Infantum. *Schrod.*

4. *Petroelinum majus* seu *Virginianum* Park. An *Apium hortense latifolium* seu *maximum* C. B? *Apium* seu *Petroelinum Virginianum* Ger. emac. *Virginian Parsley*.

Parkinsonus *Apium Virginianum* non alia fere in re quàm partium omnium magnitudine à vulgari *Apio* hortensi differre scribit. *Folia* scilicet Paludapii aequalia, & pallidius virentia quàm vulgares *Petroelini*; *semina* duplo ne dicam triplo majora: *radicem* majorem & breviorum. C. Bauhinus *Apium hortense maximum* sic describit. Ex *radice* oblonga, albidâ, & pro plantæ magnitudine tenui *folia* prodeunt pediculis palmaribus & sesquipalmaribus, striatis, pallide virentibus, tripartitè primum divisa, quorum quodlibet tripartitè rursum dividitur, ipsaque particule triplo quadruplè quàm in *Petroelino* vulgò dicto majores, per ambitum incisa, pallide virentes: inter hæc caulibus cubitalis & sesquicubitalis, tenuis, striatus exurgit; in ejus summitate *folia* oblonga angusta minimè incisa. Umbellam habet parvam, albam, exiguâ *stipendiis* refertam, quibus *semina* *Petroelini* formâ, sed duplo triplove minorâ majorâ, gustu nonnulli aromatico donata succedunt.

Nomine *Apii Anglicani* primum C. Bauhino fatum est.

5. *Petroelinum creticum* C. B. Park. *Agriopastinaca vulgo* in Creta Bello ep. 5. ad Clusum: cui *Bufelinum* Plinius videtur.

Bell.

Petroelino vulgari simillima est, nisi quòd minor, *foliaque* eisdem etiam incisuris prædita licet habeat, minorâ tamen & aliquantulum crassiora profert: *Caulis* *Petroelini* est, *flores* in umbella albos sustinens, quibus succedunt *semina* *Petroelini* sed minorâ, colore ad atrum accedentia. *Radice* immatur unica, pollicis magnitudine, semper figurâ longa, cortice tenui tecta, qui digiti attritu facillimè à radice separatur, quæ candida edulique est, Bulbocastani gustu. Tota hyeme vires, semineque Maio profert, postea tota ærelic præter radice, quæ terra latet, & primis Autumnii imbribus gemina protrudere incipit.

Hujus stirpis duo reperiuntur genera colore corticis radicem tantum differentia, nam unus nigri, alterius rufus confpicitur. Nigrum genus in montibus raris Creta, & etiam in Dalmatia præterit: at rufum abundantissime tantum in scopulis Creta propinquas inter saxa, &c.

Sequentes duas plantas à C. Bauhino traditas ob folia *Apio* similia huic capiti subjunximus.

* 6. *Daucus*

- * 6. *Daucus montanus Apii folio*, flore luteo C. B. prod.

C. B. prod.

Caulis est cubitali, anguloso, glabro, in breves alas brachiato; *foliis* *Apii* formâ, sed brevioribus, per ambitum minimè serratis, quorum pediculus striatus est: Umbellæ parvas habet; *flores* Elaphobolco similes, luteos.

In Calenberg & prope oppidum Baden Austriæ Burserus collegit.

Huic similes, sed per omnia majorem, *caule* crasso, canaliculato, ramofo, *foliis* latioribus minimèque crenatis, umbellis majoribus, ex floribus pallidis, collegit ipse in horto Patavino, Pleodyprethri nomine.

Locus.

- * 7. *Daucus pratensis Apii folio* C. B. prod.

C. B. prod.

Radice est oblonga, pallide rufescente cortice tecta, sapore & odore Pastinacæ five Dauci Officinæ, superne hirsuta & villosa; ex qua alæ prodeunt *foliis* pluribus uni costæ inhærentibus, per ambitum incisilis & serratis, formâ montani majoris, sed longè minoribus, pallide virentibus: inter quæ *caulis* pedalis raris cubitalis, tenuis striatus, paucis geniculis distinctus, in ramulos aliquot divilus exurgit. Ramorum extremis umbellæ candidæ *stipendiis* exiguorum infident, quibus *semen* oblongiusculum, nigricans, aromaticum succedit.

In pratis humidis Michelsfeldæ [prope Basilicam] provenit.

Locus.

8. *Daucus Petroelini vel Coriandri folio*, seu *Bunium Dalechampii* Park. C. B.

Locus asperis & petrosi nascitur. E *radice* parva, alba, furculosa, odorata, ad caput comosa, plurima emergunt *folia* ramosa, *Petroelini* adeo similia, ut primo aspectu minus attentos & cautos fallant. *Caulis* quadratus, procerus, digitali crassitudine, foliis *Coriandri* tenuioribus proximis virentibus, umbellæ Anethi sustinens. *Semen* Hyoscyami minus, odoratum.

- * 9. *Apium montanum Dalechampii* J. B.

Lag.

Radice est crassa, longa, extrinfecis nigra, intus candida, acri, odorata, aromatica; *foliorum* densi comâ circa radicem humi jacentium, *Apio* hortensi similibus, sed latiorum, jucundè olentium, in pediculis inferne rubentibus: *caule* cubito altiore è medio foliorum ambitu prosiiente, ferulaceo: *flore* in umbellis candido: *semine* *Apii*, acri, odorato & amaro.

Provenit in asperis, saxosis, lapidosis, apricis; nonnunquam etiam ex saxorum rimis emicat. *Locus & Tempus.*

Hanc plantam C. Bauhinus *Apio* montano nigro eandem facit; cui Joannes frater non assentitur. Si Descriptio exacta, nonnulla in ea sunt quæ Orocelino dicto non conveniunt, v. g. Semen *Apii*. Parkinsonus C. Bauhinum secutus *Apium* montanum vulgatus i. e. Orocelinum hoc facit.

- * 10. *Libanotis minor Apii folio* C. B. *Libanotis Theophrasti minor* Lobelii J. B. *Panacis species nonnullis.*

Lob. ob.

Folius est [quàm *Libanotis* Theophr. vulgaris] exilioribus multò, Saxifragæ Venetæ proximis, gemmo suo, *Panacis* alterius ritu, sed oris tantillum crenatis & laciniatis. *Caulis* bicubitalis & procerior. *Semen* *Anethi* candidum: flores in umbellis albi. Radix aromatica, grati & jucundi odoris.

Considerandum (inquit J. Bauhinus) an hæc planta eadem sit cum Cervaria nigra, i. e. Saxifragæ Vencorum Lob. At Lobelius disertis verbis distinguit. Ea fuit opinio Ponæ in Baldo, sed nobis minime probatur.

Parkinsonus hanc ad *Libanotidem* alteram seu vulgatiorem C. B. refert. At Lobelius ut distinguitam proponit. Nobis nondum satisfactum est.

CAP. VII.

De Aniso.

Anisum Hæmario ab a priv. & *ans* dicitur, quod folia proferat minimè æqualia. Anisum quidam, auctore Plinio l. 20. c. 17. quasi *anison* vocare, quia appetentiam cibi præstaret: Et forsitan sic dictum est, *an* dicitur *ans* *isum* *quædam*, quòd tensiones flautentas internas & externas remittat & laxet.

C. B. Quoniam foliis ad *Petroelinum* accedit ideo ei proxime subiunxit. Folia ima à summis plurimum differunt; ima enim integra sunt, superiora tenuiter dissecta. Semen odore & sapore est gratissimum, præ cuspis alius mihi notæ umbelliferæ femine, quibus notis ab aliis congeneribus facillè distinguitur; præsertim si addas, parvam esse herbam, annuam aut potius æstivam.

Q 3

Anisum

Anisum Ger. Park. J. B. *Anisum herbarius* C. B. *Aniſſe*.

Folia ima quæ primò exeunt longis herent pediculis, suntque integra, subrotunda, circa marginem tamen dentata, glabra, pallide viridia, uncià majora, odorata: superiora Petroselinii foliis similia & tenuiter incisa; [quò altiora in caule cò tenuius] *Caulis* teres, concavus, ramulos, inferius & vix le sustinet, hirsutus & nonnulli striatus. *Umbellæ* in fumis caulibus & ramulis ample pro planta modo, nullis ad exitum radiorum appositis foliolis. *Flosculi* parvi albi, quinque foliolis bifidis compositi, aequali fere magnitudine omnibus, cum totidem staminibus & apertibus albis. *Semen* parvum, minus quam *Cicutæ*, striatum, colore fere cinereo, odore ac sapore gracillimo, dulci, cum jucunda quadam acrimonia. *Radix* gracilis, inutilis, modo simplex, modo multifida.

Ubi sponte proveniat nescimus: atque tamen in Creta, Syria, Ægypto aliisque orientis regionibus feliciter gigni. In Malta copiosè feritur, (ubi *Cuminum* dulce appellatur) quæstus causa quæ ejus merimonio ad iacolas redimunt.

Semen *Anisi* præcipue in usu est, herba rarò in usum venit, radix tanquam inutilis nunquam, *Calſ.* & siccat. Cephalicum, hepaticum ac pneumonicum ac stomachicum imprimis audit [Pinus stomacho inutile esse ait, præterquam inflato] Usus præcip. in inflatione ventriculi, tussi, &c. *Sched.*

Ceteris flatum diluantibus medicamentis gratus est ventriculo, minus habet acrimoniae, & plus suavitatis.

Vereres in ventriculo frigido & humido mirificè commendarunt. Hinc in siti quæ à ventriculo, in dolore capitis, in vigiliis ab eodem, in diarrhæis à cruditatebus, &c. laudatur, urinam cetè & venæ stimulat. Diolcorides, sed præcipue Plinius, prolixè admodum sunt in ejus viribus delibantes, quos adeat qui plura velit.

Pisunt hoc in panem ex quo Bischoctum parant, quin & saccharo obducunt ad paranda Confecta quæ vocant, quæ & flatus dilcunt, & oris halitum fetentem emendant.

Spiritus illis tenuibus, ex quibus generosiores seu aquas ardentem elcunt, omnibus leviter conculsum ante destillationem infunditur, ad gratum saporem his iteratè destillatione exalantibus conciliandum. *Trochisc.* de *Aniso* ulus est in febribus diuturnis; *Olei de Aniso destill.* in flatibus: *Dianthi Mælie* in isdem & tussi à frigida causa: *Spiritus Anisi* in angustis pectoris. Sp. vini *Anisus* in Cardialgia experimentum est Landani.

Observat Heurnius, quod pulvis seu decoctum *Anisi* in colicis doloribus, urinae difficultate, &c. longè præferendum est ejus oleo: quod observandum est contra illos, qui omnia præter chymica spernunt. *Sim. Pauli.* Idem sæpe observavit Primrosius error. popular. lib. 4. c. 3. ut nos monuit *D. Hulse.*

Ad infantum tormina dare solebam scrupulum *Anisi* crasse pulverisat. cum primo pulvis coctici. Hoc purgat infantes non aliter ac si senior Rhabarbarum sumpsisset. *J. Heurnius in lib. trism Affertum.*

In singulo sterlento ager continuè masticet Anisi semen. Dol. L. 2. C. 3. S. 19.

Helmontius illud magni facit in Colica. Idem. L. 3. C. 2. S. 19. *D. Soame.*

C A P. VIII.

De Umbelliferis semine striato minore, foliis triangularis *Cicutæ* modo divisi.

De *Cicutæ*.

Cicutæ, teste Servio in *Ficlog.* 2. est internodium in triticeis five culmiferis, qualia cum habet hæc quoque planta inde dicta videtur. Quin potius *cicutæ* est canna quævis, intus cara & vacua, unde fistulas faciunt pastores.

Græci *κικυών* dicunt *κικυών* forte, quod *κικυών* i. e. circumagere exponit Etymologus, *περιεστ.* *Galenus.* Scutellariam enim addit refrigerat cerebro. *C. Hofman.*

A. 1. *Sium alterum Olusatris facie Lob. Ger. emac. majus alterum angustifolium Park. Erace folio C. B. Cicutæ aquatica Gesneri J. B. Long-leaved Water-Hemlock.*

J. B.

Radix pollicari crassitudine sensum tenuatur, fibris compluribus capillata; vulnerata succum remittens rufescentem, gustu acri. *Caulis* cubitalis & bicubitalis, crassus, ima parte rubescens, superius ex viridi pulchellens, striatus, glaber, geniculatus, impenis, Silens montani diversâ quodammodo, segnentibus multo longioribus, acutioribus, per ambitum serratis. *Flores* candidi Petroselinii, in umbellam latorem digressi.

Circa paludes & in stagnorum majorum marginibus oritur sed rarior. Nos in palude *Bratun* meor dicta in Cæstrensi comitatu; itemque in palude *Lovinglandiæ* in Suffolcia; in Trenta fluvio circa *Brantleiam* Abbatem diatam; in stagno quodammodo in ericeto *Hemflow*, propè oppidum; inque stagno ad *Thistleworth* vicum, propè *Thamesin* fluvium, supra *Londonium*, & alibi hanc plantam observavimus.

Nonnulli plantam hanc ad *Sium* fere *Pastinacæ* aquaticam referunt cum nostro judicio non convenit; ut neque cum *Cicutæ*, quò nos *Gelsenium* sequimur, retulimus: unde de ejus loco nobis istactum non est.

Descriptio

Descriptio Bauhini non est satis plena & accurata; eam tamen adhibuimus, cum nec melior, quod scimus extet, nec nos plantam ipsam nancisci potuimus, ut denudè describeremus.

A. 2. *Cicutæ Lob. Ger. major C. B. vulgaris major Park. Cicutæ Veteribus & recentioribus J. B. Hemlock.*

J. B.

Myrrhidi, atque etiam magis *Cicutaria* odorata tam similis est, ut legentibus plerumque damnosa fere paritas, non satis accurate eas distinguantibus: non alia enim radix est; non alius *caulis*, trichobitalis & inanis, levius tamen, exuvii serpentina, indeque non indeper *Serpentaria* caulibus modum maculosus: similis quoque est *folio*, multifariam partito, glabro, odore ingrato, sapore non ita, sed nonnulli acri: *Umbellæ* florum illis similiter albicæ: *semen* *Aniso* par, striatum, obscure viridet: tota denique planta viroso odore, quò ab illis maxime differt, perniciem testatur. *Radix* in horto præcipuum caulem ferat, longa pedalis, juniori *Pastinacæ* latifoliae Germanicæ similis, cortice tenui floscente, carne albi fungosa, odoris gravis, saporis subdulcis.

Circa pagos & oppida *Cicutæ* passim abundat, locis umbrifis & pinguibus, propè fossas aggeres. *Locus.* Cui floribus Julio, semine fragrantem Augusto ac ferius videre est.

Summe frigida & venenata censetur, & Socratis supplicio odiosa: Nihilominus frequens ejus usus *Vires.*

Modernis est in tumore ac inflammatione lienis: Succus emplastro splenico incoctus extinfectus adhibetur *Sched.* Periores medici nunc diem *Cicutam* calidam esse affirmant & minime frigidam. Extrinsecè usurpata anodyna est: tumores duros & ganglia potenter discutit in cataplasmatibus vel in emplastro de *Cicutæ* cum *Ammoniaco*. *D. Needham.* Vires radicium ad grana vigenti in febribus malignis vel Quartana ante paroxysmum exhibitus omnibus quæ ego unquam expertus sum diarrhoeas antecellit. *D. Boule.*

Ferendum ex radicibus *cicutæ* carnis incoctis duobus religiosis patribus [i. e. Monachis] quàm grava & admiranda symptomata excitavit, vide apud Kircherum de *Pesse*, sect. 2.

Ceterum *Cicutæ* non est omnibus animantibus exitialis: Storni enim, autore *Galenus*, innoxia *Cicutæ* vescuntur. Nos quoque ventriculum Otidis seu Turdæ avis dissecctum *Cicutæ* semine refertum invenimus, quatuor tantum aut quinque frumenti granis intermixtis; quod etiam mellis tempore avissila pro *Cicutæ* neglexerat; adeo delectatur *Cicutæ*. *Lucretius* quoque scribit

— Pinguetere sæpe *Cicutæ*

Barbigeros pecudes, homini quæ est acre venenum.

Ad lienis schirrhum, R succi *Cicutæ* aut *Mandragoræ* q. c. cum *Ammoniaco* distemperetur, & F. emplastrum; quod vocatur *Mirabile* ab *Hartmanno*.

A. 3. *Cicutaria tenuifolia Ger. Cicutæ minor, sive satna Park. minor, Petroselinii similis C. B. Cicutaria Apii folio J. B. The lesser Hemlock or Fool's Parsley.*

Radix nictur albi, longâ, simplici, paucis & tenuibus fibris donatâ, minimi digiti crassitudine. *Caulis* bicubitalis, inanis, striatus, glauco quodam poline qui digitis facile detergi potest, obductus, non tamen ut *Cicutæ* maculosis, eadem cum radice crassitie. *Folia* *Cicutæ*, ad Petroselinium accedunt, nisi quod segmenta acutiora sint, superne atrovirentia, inferne pallidiora & splendens, odore nullo, ut nec sapore ullo eccellente. *Flores* albi, pentapetali, petalis bifidis. Florum *umbellæ* foliola longa angusta viridia obvallant, nam ad bases radiorum *Umbellarum* partialium ex quibus totales componuntur foliola tria aut quatuor oblonga oriuntur, quò à *Cicutæ* differt, præterquam quod minor sit, caule non maculoso, radice annua, odore non ingrato. *Semina* parva, striata, breviuscula.

In hortis olaracis & arvis pinguioribus aliisque locis cultis frequens reperitur.

Locus.

4. *Cicutaria latifolia tertia C. B. Cicutaria maxima Brancionis, an Thapsia tertia Salmaticensis Clusio? Lob. ob. latifolia altera Ger. emac. Cicutæ maxima Park.*

Lob.

Caulis humanæ proceritatis, crassitie quatuor digitorum, foliis, semine & radice *Seseli* *Peloponensis* longe majoribus, quæ clinici celebratur ad mensis, vomitus & alias dejectiones ciendas: an non potius *Cicutaria* nostra maxima fecunda?

Videmus Lobelium ipsum de hac, planta incertum & dubium, an jam edita fuerit necne: & suspicari potius cum vel *Thapsiam* dictam *Clusii* esse, vel *Cicutariam* suam *latifoliam* fortissimam; unde ergo relinquit *C. Bauhinus* ab utraque distinctam esse.

Parkinsonus nomen hoc accommodat plantæ etiam sequenti, & sane, me judice, rectè.

5. *Cicutaria latifolia fortissima C. B. Cicutæ latif. fortissima Lob. Ger. emac. Seseli Peloponensis longe recentiorum Park. Seseli Peloponensis Matthioli, sive Cicutaria quorundam J. B. Great broad-leaved Wassard Hemlock.*

Caulis est geniculatus & cavi *Cicutæ*, alis brachiatus, sesquicubitus & duos cubitos æquans *Folia* ad Myrrhidi odorata accedunt, latiora, longiora, nigriora, in alas divisa, quæ rursum in segmenta pinnatim veluti *Filix* digesta, profundè serrata, latiuscula subsecantur, odore gravi & virolo *Cicutæ*. *Semen* brevius *Angelicæ* vel *Cicutariæ* maximæ fere par, in umbellis latis, exculis candido flore.

Hæc è *Lobelio* & *J. Bauh.*

In Rhetiae montibus invenitur.

Parkinsonius noster in planta quam hoc titulo in horto suo coluit per multos annos, nullum quodmodi cuius meminit Lobelius fecit & virosium odorem sentire potuit, ut neque in eius seminebus: forte alia & specie diversa, ei tamen simillima, planta fuit. Utcunque Matthiolus hoc nomine à Botanice numerò reprehendit, quod fecit plantam pro odorata exhibuerit, cum habetur qualem ille depingit minime fecunda; ut Parkinsonus testatur, apud quem descriptionem plenam videret.

- A. 6. *Cicutaria palustris* Lob. Ger. *palustris tenuifolia* Park. C. B. *Phellandrium* vel *Cicutaria aquatica* quorundam J. B. **Water-Hemlock.**

J. B.

Aquas amat, extra quas caule extat bicubitali & altiore, pollicari, saepe etiam brachii crassitie adaequante, striato, inani, geniculis distincto, in ramos varios diviso. *Folia* dodrantalia plus minus, divisione characfolii, propemodum glabra, sapore satis grato ad Sium accedente, cum levi quadam acrimonia. Umbellae in ramis gerit pro planta proportionem parvas, *stefculorum* alborum, cum exiguis in medio apicibus obscurè rubentibus: quibus delapsis succrescunt *semina* parva, oblonga, striata, nulla hirsute vel asperitate donata. Ex geniculis infimis demittit subinde capillares, longas & numerosas fibras quibus in imo radicator.

In aquis, praesertim crenosis, & rivis pignioribus Aestate floret.

Wepertus conscripsit integrum librum de hac planta; quem consulat Lector.

7. *Seseli montanum* *Cicutae folio*, *subbirsutum* C. B. Park. **Hairp mountain Hartbox with Hemlock leaves.**

C. B. prod.

Ex radice crassa *folia* lata *Cicutariae* vel *Myrrhidis* Fuchii instar, in multas alas divisa, nigricantia, levissimis pilis, praesertim ipsis pediculis alperis, subaspera: caule sesquicubitali & altiore, crasso, striato, cavo, nodoso, pilis paucissimis donato, in alas brachiato, *foliis* paucis, prioribus simplicibus, sed minoribus cineto: in summitate umbellae magna, alba: floribus succedunt *semina* oblonga, gemella, tenuissimo apice donata, Carui sapore.

Hoc in altissimo monte *Wassersfall* aestate florens inter saxa reperitur.

8. *Seseli montanum* *Cicutae folio* *glabrum* C. B. Park. *Seseli Alpinum* sive *montanum* *pinum* *Clusii*, *folio* *splendente*, *stefculis* *albis* J. B. ejusdemque *Ligusticum alterum* *Belgium*, *folio* *ferè* *Alpinis*, *semine* *rotundo*. *Seseli montanum* *maius* Ger.

Clus.

Ampla habet *folia*, humi sparsa, & in multas alas divisa, *Seseli* *Peloponnesii* [an *Matthioli*] fere similia, supernè viridia & splendentia, inferna parte minime. Ferule odore acri, nec admodum grato sapore: caulem deinde sesquicubitale aut altiore, crassum, striatum, intus singulosum, nodosum, & multos ramos in ambitu ex singulis geniculis seu nodis ferentem, per quem ipsa sunt *folia* superioribus respondentia, sed minora. Extremi rami in magnas Umbellas *stefculorum* candidorum desinunt, odoris ferè *Sambucini*; quibus succedit *semine* gemellum, striatum, barbatum, aromatico & fervido gustu. Radix crassa est & foris nigra, quae (ut in plerisque ferulaceis contingere solet) semine prolato perit, nec nisi altero aut tertio à fatione anno flores producere solet.

Crescit in celsis *Sneberg* & aliarum Austriae Alpium jugis, ubi Lectora sunt pascua: floret *semine* Junii aut Julii. Semen verò Augusto vel etiam serius maturescit.

Semen hujus cal. & fice. Urinas & menses potu ducit: prodest ad intestinorum ex cruditate dolores: concoctionem promovet, flatu discuit. Radix eodem praestat effectus, sed minus efficaciter.

Siler Creticum quibusdam *semine* longo, crispo, incurvo J. B. *Siler 2. foliis* *Cicutae* & *Siler Creticum* *Cambrarum* C. B. Vide Umbelliferas semine hirsuto.

CAP.

CAP. IX.

De *Seseli pratenfis*.

Seseli unde dictum sit me quidem latet. Nec enim satisfacit *Harmari* etymon *μηρ* *τὸ οὖλον* *τὸ ἰσθμ.* quod salutare sit hinulo, siquidem Veteres Cervas post partum purgari herba quadam quae *Seselis* vocatur prodiderunt. Ego potius vocem origine exoticam seu barbaram fuisse existimarem, quemadmodum & alia in terminata; *ἄψυ*, *ἡμῶς*, &c.

- A. 1. *Saxifraga Anglica* facie *Seseli pratenfis* Ger. *Seseli pratenfis nostras* Park. *Saxifraga Anglorum*, *foliis* *Feniculi* *latioribus*, *radice* *nigra*, *floribus* *candidis*, *similis* *Silae* J. B. **Peabow Saxifrage.**

E radice vivaci, longâ, rugosâ, foris nigra, intus albâ, gustu dulci aromatico & nonnihil acri caules quotannis surgit plures, sesquicubitales & bicubitales, digiti minimi ferè crassitudine, teretes, striati, medullâ farctos, propè terram rubentes, ab imo statim ramosos, ramulis per longa intervalla è foliorum alis excurrentibus. *Folia* tam quæ è radice exeunt, quam quæ caules vestunt, glabra, obscurè viridia, in segmenta longiuscula, angusta, acuta, rigida dividuntur. Summi caules & ramuli in *stefculis* terminantur, non admodum grandes nec coactas, sed laxas & raras. *Flores* singuli exigui quinque petalis è luteo albidis componuntur; quibus succedunt *semina* striata, brevia, apicibus rubentibus, per maturitatem castanea. Odor plantæ satis validus & gratus, ad Pastinacam quodammodo accedens.

In prat. & pascuis humidioribus vix alia frequentior occurrit planta.

Hujus plantæ succus, decoctum, aqua destillata vel semen in pulvere efficax est, vulgi experimento, in urina ciend, calculo atterendo & expellendo, flatibus discutiendis, colico dolore leniendo. Exhibetur autem tam infantibus quàm adultis.

Ab eximia dote in frangendo calculo Saxifragam scitè dixerunt nostrates.

2. *Seseli pratenfis* *Montpelienisium* Park. Ger. *Seseli pratenfis*, C. B. *Ses. pr.* *Silaum* ferè *Plinii* l. 26. c. 8. *Silaum* quibusdam *floribus* *luteis* J. B. **Peabow Saxifrage** of Montpellier.

J. B.

Caule est cubitali & sesquicubitali, glabro, striato, alis concavo: flores umbellati, albicantes: quos *semina* excipiunt gibba, striata, sapore aromatico, vinoso. *Folia* ampla sunt, minutum dissecta, inclisè ferè *Sileris* montani, sed segmentis longioribus paulò acutioribusque, quæ nervulus secundum longitudinem percurrit, sapore acri. Radix longa, digitali crassitudine, foris fusca, intus alba, in capita dividitur plerumque, penes terram comosa, sapore aromatico prædita.

In prat. non tantum circa Montpelium, sed & alibi in Gallia & Germania provenit. *Seseli pratenfis* *Montpelienisium*, à Saxifraga nostra pratenfis Anglica, mihi non visa est specie differre: Alii diligentius observent & inter se conferant has plantas.

Ex quo hæc scripti eruditissimus Vir D. *Tameredes Robinsonus*, literis à nobis requisitus, *Seseli* *Montpelienisium*, cum ibi commoraretur, diligenter & curiosè contemplatus, nullum potuit observare discrimen inter illud & Saxifragam pratensem nostratam, unde unam & eandem speciem plantam esse hanc & illam absque ulla omnino hesitatione concludimus.

3. *Seseli pratenfis* *tenuifolium* Park. *prat. ten.* sive *Daucus pratenfis* *tenuifolius* C. B. prod.

Caule est cubitos duos superante, rotundo, striato, nodoso, supernè in ramos brachiato: *foliis* instar *Pastinacæ* *tenuifoliae* *syly.* divisis: Umbellam habet ex parvis albis floribus compositam, quibus succedit *semine* parum, aromaticum, & tota planta *Pastinacæ* odorem refert.

In prat. vidis *Michelsfeldi* provenit.

Hæc planta non est verà *Seseli* *pratenfis* species ob flores albos.

CAP. X.

De *Dauco montano* & *Mutellina*, &c.

Sequentes duas plantas, si modò distinctæ sint, ob foliorum similitudinem huc retulimus: quanquam prior, si semen à C. Bauhino rectè describatur oblongum & crassum, rectius ad Meum referatur.

1. *Mutellina* J. B. *Meum Alpinum* *Umbellæ purpureascentis* C. B. An *Daucus montanus* Clus? *Meum Alpinum* *Germanicum*, illis *Mutellina* *distans* Park.

J. B.

Staphylini *syvestris* *folia* habet, minora tamen minutiusque incisâ, trium circiter digitorum longitudine, tota glabra. Caulis brevis, uncias aliquot altus, Umbellam gerit parvam. Radix propter

per terram capillata, fatis longa & crassa, exterius nigricans, odoris & saporis Mei vulgaris. Hinc C. Bauhinus *femina* oblonga, latiusque magna attribuit.
In monte Rhatio prope Burmum à J. B. Bauhino collecta est.

Locus.

- * 2. *Daucum montanum* Clusii, flore carneo, *femine* *Selino hortensi* aequali J. B. An *Meum Alpinum* Umbellæ purpurascens C. B?

Clus.

Hinc ex radice prodeunt quine aut senæ tenuiorum *foliorum* ala, Sefeli pratenfis alatis foliis penè similes, sed longè minores, neque palmi amplitudinem excedentes, sed proximè ad Acus palmis vulgaris folia accedentes, admodum virides: inter quas prodit *caulis* pedalis, nudus, striatus, seu gracilis, qui summo fastigio binas aut ternas (ut vulgo loquuntur) coloris; quos excipiunt *Selini* hortensis aequalia *femina*. *Radix* digitalis est longitudinis, cortice foris nigricante, rugoso & multo tenuius fibris prædita. Tota planta *Daucum* vulgarem quodammodo redolet, & illius gustum etiam refert.

Locus.

In Alpium Austriae & Sciræ sublimibus pratis nascitur, ubi Junio floret, in hortis etiam Maio. Hæc in reliquis cum præcedente convenit, seminis parvitate differt; si modo illius semen à C. Bauhino rectè describatur, de quo est cur dubitemus, cum Joannes ejus frater suspicetur ipsum descriptionem suam ex Arceti & Gesneri verbis concinnasse, quamvis eos silentio prætereat, nec fore unquam suâ manu plantam ipsam collegisse.

- * 3. *Libanotis minor* Umbellæ candida C. B. Park. Herbariorum Septentrionalium notior Libanotis Ad. Lob.

Ad.

Caule est gracili, recto, Mei aut Anethi, striato, atrovirente, bicubitali, paucis alis & geniculis donato: in quibus, imis præsertim, Peucedani prolixiora folia, Foeniculi tortuosa, angustiora. Sm. fragie Anglicæ, medio & superiore caule pauciora. Umbellis & floribus pusillis, candidis Mei: sed exiguum semen sub hyemem maturans, minus Carvi rotundi, ferè *Ammi* Officinarii par. Hinc inquit foveat multi herbarii horti in Gallia, Germania & Anglia.

Quam Lobellii tempore nota fuit, tam hodie ignota est, saltem in Angliâ nec multo noior est ut puto, in Gallia; nam in Catalogis Horti Regii Parisiensis & Horti Blaesensis eam non invenio: mirum est evanuisse plantam adeo notam, & in tot hortis cultam.

- * 4. *Libanotis tenuifolia Germanica major & minor* C. B. *ferulacea Germanica* Park. Lib. notis raris major & minor Thal.

Harum descriptiones videbis apud Thaliu.

CAP. XI.

De *Critthmo* quarto Matth.

Critthmum 4. *Matthioli Umbelliferum* J. B. *Eryngium montanum* Ger. *Eryngium arvense* folii sora similibus C. B.

J. B.

O Dioscorum reptatu *radicum* est: sunt enim ex longissimæ, & vel minimæ fibræ reliquiæ redi-vivæ, fatis crassæ, Eryngii & gustu & similitudine: *folia* in tria, quatuor, plura, pauciorave segmenta oblonga dividuntur, semineali latitudine & ampliore, longa, circumquaque ferrata, sapore cum radicibus communi. *Caulis* foeniculaceus, striatus, fatis, nodosus valde ramulosus. *Umbellæ* fatis magnæ minimis contextæ sunt *foeniculi*, colore albedo. *Semen* gracile, sublongum, quod aiunt acre, & odoratum.

Locus.

In Germaniæ regionibus Rheno adjacentibus inter segetes frequens admodum est. Hanc plantam Parkinsonus cum Sphondyliu inepte confundit.

CAP. XII.

De *Ammi*.

Ammi vox ejusdem originis esse videtur cum Sefeli: Ruellius tamen ab *Amis* matula deducit, quia adeo provocat urinam, ut subinde opus sit matula.
Ammi vulgare foliis in longas & angustas lacinas dissectis, circum oras crenatus, ab aliis Umbelliferis differt.

1. *Ammi*

1. *Ammi vulgare* Ger. *vulgatum* Lob. Park. *majus* C. B. *vulgare majus latioribus foliis, femine minus odorato*. Common broad-leaved *Withrops* weed.

Ammi Cretico & *Ammi* *femine* tenuissimo *majus* est, *caule* crassiore, striato, foliis latiusculis, oblongis, crenatis, multifidis, ad Podagrariz folia quadantenus accedentibus, quibus tamen multo minora sunt; superiora in plures lacinas divisa. *Umbellæ* inaequalibus contextæ sunt *mulcariis* *foeniculorum* alborum, amplissimæ, longis pediculis, ad quorum coitum folia circumpecta sunt longa, in tenues lori lacinias dissecta. *Semen* majus, ignavius quàm in Cretico & tenuifolio. *Radix* gracilis, inuis.

Locus.

In Italia & Sicilia in vineis, hortis & arvis pinguioribus spontè & copiosè provenit.
In Italia differentiam observavi foliis tenuius incis. Hanc Putschius *Ammi medium tenuioribus Varietas*, *folii* vocabat, & speciem alteram faciebat (inquit J. Bauhinus) Sed hæc fortassis à cultura varietas. Hujus etiam varietatis invenit Camerarius in horto. *Ammi* vulgare, inquit, interdum longè alia folia proferre conspicitur, pluribus nimirum incisuris prædita & nonnihil crispia, ut penitus diversa planta videri queat. Pari modo Petroselinum etiam vulgare variare animadvertimus, ut & Pimpinellam Saxifragam majorem.

2. *Ammi odore Origani* J. B. *alterum femine Apii* C. B. Creticum Park. Ger.

J. B.

Ad cubicum aequitatem mihi [J. Bauhinus] excrevit, *caulis* pluribus, ramosis, nitidis, striatis, & geniculis nodosis: *Folia* infima quidem latiuscula, multifida, ad Cavi nonnihil accedentia, superiora verò multo tenuius dissecta, non minus ferè quàm Chamæmelis; odore fiti tantum admodum aromatico Origani, sapore non dissimili: *Umbellæ* frequentes *foeniculorum* minutissimorum albicantium. Nec verò foliis Umbellis sunt subiecta tenuia folia, ut in Viliaga, sed & Umbellarum partibus singularibus. *Semen* succedit Anisi facie sed minus, insigniter aromaticum. *Radix* crassiuscula subest.

Locus.

Semen ex Alexandria Egypti adfertur. *Annua* est planta.
Ammeos semen unum est & quatuor feminibus calidis minoribus: incidit & aperit, exsiccatur. *Va-Viret.* Hæc ad tormina, urinae difficultatem & venenatorum morsus: Menstrua quoque ciet. Miscetur & cum erodentibus medicamentis & cantharide paratis, quæ resistit urinae difficultatibus, quæ alioqui id genus medicamentis supervenire solent. Sed & potu ac illitu colore pallidiorum efficit velut Cuminum. Nonnulli etiam Cuminum Æthiopicum appellant. *Dose.*

Misce præstat ad mulierum sterilitatem (Autore Matthiolo) manè 3j. pondere ex vino meraco aut carniu jure in tenuem pulverem contritum, alternis diebus, tribus horis ante cibum. Quod tamen diutius dari non debet quàm quatuor aut quinque diebus. Est enim ad sterilitatem præstansissimum remedium, & pluries expertum. Sed abstinere vir à conjugio ejus iis diebus quibus semen ebi-berit. In quem finem, itenque adversus fluxum albu mulierum, præmissio uterino clystere (inquit Sim. Pauli) loquentem pulverem aliquamultis sterilibus novis nuptis commendavi, quibus ingravidatæ, atque à fluxu albo liberatæ fuerunt. Clysteris uterini hæc est descriptio, R. rad. Aristoloch. utriusque ana 3ij. Gentianæ, Zedoariæ ana 5j. herb. hederæ terrestr. centaure. minoris, Aristol. Rosmarini ana M. j. Melissa, Artemis. rubræ ana Mß. Cardamom. minor 3ß. Confinde & contunde pro decocto ad Clysterem uterinum.

Pulvis hæc est descriptio, R. Herbe Veron. exactissimè pulveris. feminis Ammeos ana 3ß. Cardamom. minor. Cinnamomi acerrimi ana 3ij. Sacchari candi quartam partem ad pondus omnium. F. pulvis f. a. S. Paul. Ex annotatis amicissimè & eruditissimè Viri D. Edwardi Hulse.

3. *Ammi femine tenuissimo & odoratissimo* J. B. *Ammi parvum foliis Foeniculi* C. B. Park. *Ammi parvifolium* Ger. emac.

J. B.

Herba est pedalis, interdum bipedalis, *caule* tenui fragili, foeniculaceo, medullâ albâ pleno. *Folia* prima longa, profundè undique incisa: superiora foeniculaceis aut Anethinis similia, paulo tamen tenuiora. Extremis ramulorum herent *Umbellæ* parvæ, inaequales, *foeniculi* albis contextæ. *Semen* minutum, odoratissimum, calido & acri gustu. *Radix* parva, gracilis, lignosa, per ætatem in fibras ducta, sapore ferè *Pastinacæ*.

Locus & Tempus.

Augusto & Septembri mensibus floret, & ex femine deciduo se renovat. In Apulia abundare aiant.

4. *Ammiodes* C. B. *Ammi pusillum* Cæf.

Hujus descriptionem videbis apud Cæsalpinum, p. 286.

Folia in aqua hordei decocta lac nutricibus augent. Quin & foliorum aut seminis decoctum dolores nephriticos lenit, urinam movet, calculum pellit.

Radices menses provocant, obstructions hepatis & lienis reserant, atque ictero mederi traduntur.

Herba tota jussulis & sorbitionibus incocta ad corpus obesum extenuandum utilis esse potest.

Cf. m.

Germine Fœniculi teneriora antequam excalescant, cum superna radicis particula, unde scilicet emergunt, decisa, cum oleo & pipere menses secundis adjuvant Itali & Narbonenses Galli, eodem modo quo Apium dulce. Nostros folia recentia minutim concisa aceto immittunt pro condimento piscium elixorum in muria asservatorum, ut v. g. Salmonum, Luciorum, Scurionum, &c.

Ad quartanam & alias febres, R. succ. rad. Fœniculi siliij. cum saccharo dulcoretur, & jejunio propinetur in Aurora decem diebus continuus. *Zacutus* qui plurimus in lecto bene cooptis ait febres plurimum moveri, aliis lente pumice sciretur, aliis rictus feridos & crepitus. Facile sed utilis vocat auxilium.

Vidit Jo. Crato Med. Casareus monachum quandam novem dierum spatio à Præceptore suo ex suffusione facillimo remedio curatum. Radicibus nempe Fœniculi in vino coctis, & decocto oculis applicato. *D. Sanna* ex Oblerv. * *Hieron. Resneri.*

* Obs. 34.

Mulier quædam sentiens ante julum tempus fecum descendere ad pedinem cum aliis signis abortus, appositæ anteriori ventris parti subumbilico, & posteriori usque ad os sacrum cataplasma ex pane tosto cum aceto & pulv. seminum Fœniculi; unde statim omnia symptomata celsarunt. Fœniculum enim plurimum facit ad prohibendum abortum.

Idem ex ejusdem Oblerv. 106.

Fœniculum 2. seu vulg. Italicum, semine oblongo, gustu acuto C. B.

Item,

Fœniculum 5. seu sylvestre ejusdem & Park.

Lobelio & nobis à vulgari diversum non est, inquit Ebrodunenſis historiæ auctores: quæ & nos libenter suffragamur.

2. *Fœniculum dulce* Park. Ger. C. B. *dulce majori & albo semine J. B.* Sweet Fennel.

Cf. B.

Eodem quo fatum est anno semen profert maturum: à vulgato radicibus, foliis, caulibus & flore vix differre videtur, nisi forte caule minus procerò & graciliore ac foliis minoribus. Semen quidem multo fuit majora, striata, albidia, dulcia, minus acia: Cæterum siquidum hyemem apud nos perfert, & aliquot annis durat, videtur amittere dulcedinem & de albedine ac magnitudine minui.

Hoc genus Fœniculi post unum vel alterum annum, iterata satione seminis hic producti, in hortis nostris paulatim degenerat & in vulgare transit; nec in nostris tantum, sed & in Germaniæ atque etiam Italicæ, ut testatur Castilpinus. Unde verisimile est, semen ejus ex ultioribus adhuc Meridie versis regionibus adferri: ex Syria forte, ut Lobelius scribit, aut ex insulis Azoniæ, ut alii.

Nonnulli Fœniculum dulce à vulgari specie non distingui contendunt, eo argumento quod satione degenerat, & tandem in vulgare abit. Verum in speciebus Plantarum infimis dari interdum transmutationem non continendis rationibus suadet, & experimentis confirmatur.

Variat multis modis hæc planta. Vidit Lobelius apud *Gulielm. Dresch* procerum pragrædique Fœniculum, communi simile: caule tertium quaternumve cubitorum; foliis brevioribus, aliquanto rigidioribus, albicantibus Corruæ. Semen par aut paulo minus altero [*dulci*] rotundius & Aniso proprius erat. Isti Hippomarathri nomen fecerunt.

Fœniculum dulce Azoricum à communi dulci differt radorum Umbellæ magnitudine & longitudine, Umbellæ concavæ, seminibus majoribus.

Quia (inquit J. Bauhinus) Fœniculum hoc [dulce] à Veteribus descriptum esse credimus, idcirco quæque vires ab ipsis Fœniculo attributas convenire dicimus. Illas etiam huic ascribimus quæ Recentiores vulgari proprias faciunt.

* 3. *Fœniculum rotundum flore albo J. B. semine rotundo minore C. B. Park.*

Tab.

Radice nititur fibrosa exili; caule minori & breviori: foliis latioribus ac etiam brevioribus quam vulgari Fœniculi: Umbellæ alba, rotunda, primo anno flores & semen ferens minus quam vulgare Fœniculum, sublongum & rotundum. Planta gustus & odor vulgari similis. Si semen hujus stirpis Autumno terræ mandes, evadet tota planta procerior & efficacior, quandoquidem hyemem faciliè perfert.

Mirari Tabernam. subit (inquit J. Bauhinus) cur locum ubi hoc viderit, aut unde habuerit, non indicet: Nobis certe incognitum est, nec minus alius qui ante nos scripserunt Botanici: Dari ejusmodi plantam non ausim negare, an verò Fœniculi species sit necne dubito.

* 4. *Hippomarathri*

* 4. *Hippomarathrum Sphaeracepalum* Alpin. exot. Park.

Alpin.

Caulis fort. tricubitalis & amplior, rotundus, geniculatus, crassitie pollicari & etiam majore, herbaceo seu Fœniculi colore, oblique ex geniculis sursum actum, in singulis geniculis singulos alios cauliculos oblique exeuntes producentem, in quorum cacumine Corymbææ Umbellæ cernuntur, in orbem actæ, à quibus folioli elegantes emicant, violacei coloris, qui mutantur in semina parva, longa, tenuia, angulosa, Fœniculi seminibus proxima, non parum ex valido odore ferentia. Tota planta foliis constat Fœniculaceis, compluribus ab una radice proficiscentibus, eo ordine positis ut singuli ternis ramulis digerantur. Quo sanè ordine posita observantur, ex singulis caulium geniculis exeuntia, licet longè minora existant. Radix verò longa est, alba, carnosâ, non dissimilis fœniculi radici. E tota planta emanat odor & validus & ingratus, maximè ex feminibus, ex quo capiti dolor, si multum olfecerimus, inducitur.

Ex feminibus ab Ægypto acceptis Alpino orta est. Differt ab Hippomarathro cachryphoro, quod locum. ex longè amplior sit, caulique & longiores & crassiores ferat, & Umbellæ coloris violaceæ, in perfectum veluti orbem circumactus, quodque semina Fœniculacea producat.

* 5. *Millefolium aquaticum* Ger. *aquaticum vulgatum* Park. *aquaticum Umbellatum capillaceum brevique folio C. B. aquaticum Fœniculo simile, Umbelliferum J. B.*

Cf. B.

Folia sparsa, late virentia, Fœniculaceis perquam similia, casura non ita dissimili: prima & inferiora differunt nonnihil, segmenta sunt paulo latiora, odore grato, sapore nullo insigni. *Florer* gerit in scapo umbellatos.

Radices ad Hellebori albi radices quodammodo accedunt, fibrosæ, albae, crebrae ex uno capite dependentes, palmo longiores, cavae; in quorum tamen medio reperitur interdum radix quædam primaria minimi digiti crassitudine, fungosa, & veluti concava.

Apud paludes circa fossas Paduæ reperit J. Bauhinus.

Millefolium aquat. foliis Coriandri Mart. aquat. Umbellatum foliis Coriandri C. B.

Locus.

Suspiciatur J. Bauhinus iconem Matthioli ex diversis plantis composui, nimirum ex Umbellæ Millefolii aquat. folio Fœniculi, & Millefolii pennato, ac aliâ aliquâ plantâ; ejusdem opinionis est & Casparus frater: ideoque accessit. V. J. Bauhinum.

* 6. *Daucus pratensis Dalcampii* Park. prat. *Dalech. folio Millefolii J. B. prat. Millefolii palustris folio C. B.*

Lugd.

Nascitur radicibus multis, candidis, rotundis, ab ima caulis parte in diversâ sparsis, brevibus, dulcibus, odoratis; foliis proximè radicem sex aut septem, rotidem digitos longa, foliolis per ordinem multis, orbiculatim cauliculos totos ambientibus, Myriophyllo similibus, mollibus, late virentibus; caule medio Fœniculi, cubitali, in ramos duos vel tres divaricato, foliis paucis vestito, interdum nudo; Umbellâ per initium nonnihil rubefcente, postea albâ, amarâ, subacri, odoratâ.

* 7. *Anethum sylvestre semine exiguo Ammeus J. B. sylv. majus C. B. Park. rectius Fœniculum Anethi odore.*

Cef.

Grandis est sativo, caule crasso; foliis amplis ut Fœniculi, sed odore Anethi, quamquam infirmo: Umbellis amplioribus: flore luteo: semine exiguo, ferè ut Ammeos, subacri. Radix parva est & lignosa, annua.

Hæc herba equos purgant; nam miro modo ejus usu vegetiores redduntur.

Vires.

C. Bauhinus in Prodrômio alteram describit hujus generis herbam minorem, radice albicante, uncias longâ, tenui, quemadmodum & caulis, qui pedalis, albus, rotundus. Foliis est uncias quatuor longis, tenuissimè ut in vulgari divisis, Umbellâ parvâ, ex fœticis octo vel novem uncialibus compositâ; fœticulis luteis; semine parvo, oblongo.

Utrumque hoc genus (si modò diversa sunt) Siciliæ insulæ originem suam debent.

Cum semine leni exiguo, oblongo, rectius ad Fœniculum quam ad Anethum referuntur.

Locus.

CAP. XVI.

De Herbis quibusdam Umbelliferis foliis Feniculaceis, semine striato minore, variis nominibus Dauci, Seselios, Mei, Feniculi, Caucalidis, &c. Botanici insignitis.

1. *Menum Dauci Creici facie* J. B. C. B. *Menum aliud minus* Park.

Lugd.

In Allobrogum & Sequanorum montibus frigidissimis & altissimis nascitur, radice dimidio pede longiore, foris nigra, Dauci Creici modo, intus candida, brachiata, odorata; cauliculis multis, nervosis instar Feniculi, tres aut summum quatuor digitos altis: foliis brevibus, capillaceis, Feniculo similibus, flore candido, umbellis densis: semine minutissimo, amaro, & suaviter olente.

2. *Feniculum tortuosum* J. B. *Seseli Massiliense Feniculi folio, quod Dioscoridis consetur* C. B. Park.

Cubitali assurgit caule, interdum majore, striato, medullâ albâ pleno [Clusio unico, interdum cubitali, sed sapissime minore] mox à radice in varios, contortos ramos, firmos diviso, crassifolius, brevibus internodiis intercepto. *Folia* feniculacea, non ita tenuia, breviora, videlicet palmata, rariora, duriora, colore ferè Anethi [Clusio Anethi ferè, exilia & minutim incipia Ruce propemodum colore] Umbellæ parvæ exiguis floribus albis, aut etiam Clusio purpureiscentibus, constant. *Semina* alba striata, Dauci glaucifolii seminibus omnino similia, uti & tota planta. *Radix* longa, alba, crassifolia [digitalis etiam crassifolius Clusio] comata, aromatica. Tota planta odorata est.

Leoni.

In Sicilia circa Messinam primò se nobis in conspectum dedit: postea in Gallia Narbonensi copiosissima ubique ferè obvia fuit.

3. *Daucus glauco folio, similis Feniculo tortuoso* J. B. *An Peucedanum Pannonicum Clusio?*

Radix huic lignosa, alba, tuberculis quibusdam scabra, fibris paucis, verum iis crassioribus adfusa descendens, firmata [J. Bauhino minimi ferè digiti crassitudine, rugosa] sapore Pastinacæ subacri [J. Bauhino acriscula, cum levi amarore aromatica] in plura capita divisa: è quibus emergunt caules complures cubitales & interdum bicubitales aut altiores (in Hierisioribus & hinc vix pedales) graciles & vix le sustinentes, leves, teretes, nec (ut vult J. Bauhinus) laniati, in apicis fibrubentes, geniculis frequentioribus intercepti, duri, fragiles, medullâ albâ farchi versis superiora ramuli. Summus caulis & ramuli umbellæ gestant exiguas *stefalorum* minutissimorum, purpurantium primò, cum explicatur magis albescentium, apiculis purpureis donata, [ubi maturerent] quibus succedunt *semina* parva, striata, brevifolia, apicibus purpureis donata, [ubi maturerent] alba, Feniculi tortuosi seminibus similia [J. B.] sapore amaro, nonnihil etiam acris aromatica. *Folia* ad radicem parva, longis pediculis nixa, quinque vel sex pinnarum seu ramulorum compositionibus ad medium costam annexis composita, quæ tandem in lacinas prætenues graminæ dividuntur. [J. Bauhino foliorum particula latiores, crassiores, rigidiores quam in Feniculo & vix pungentes, colore glauco] colore viridi ad glaucum tendente, sapore acri, odore aromato. Præcipue verò notabile est in hoc genere quod folia in latitudinem non diffunduntur ut in plerisque umbelliferis & triangularia sunt, sed angustiora sunt & in longitudinem magis extensa.

Leoni & Tonini.

In collibus juxta Castellum Montisello non longè, inter vepres: Floret Julio & Augusto. J. B. in Septembri & in Octobrem usque.

Herbariorum Septentrionalium Libanotis notior *Label*. Ad. habet multa quæ cum hac planta conveniunt, ut descriptiones conferent patebit.

4. *Daucus petraeus glaucifolius* J. B. *An Daucus tenuifolius Cordi?*

J. B.

Radix capillata ex diffusis recentibus foliis, sapore accedit ad Staphylinum five Carotum, cum aliqua acrimonia: *Folia* profer tenuiter divisa, sed rarius glabra, colore glauco, è medio inter brevibus pediculis pendencia. *Caulis* unicus, ut plurimum, pedalis ac etiam cubitalis, tenuis, per quem plerumque tria parva *folia*, pediculo angustim amplectentia, ramulosi interdum, (presertim si planta sit minimi novella) in tres ramulos divisus, in quorum extremitatibus umbellæ parvæ *stefalorum* alborum: quos subsequitur *semen* parvum, per maturitatem rubrum, ad Anni vulgare accedens, aromaticum cum aliqua acrimonia.

Provenit locis siccis & petrosis, abundans semine maturo Septembri & Octobri.

- A. 5. *Peucedanum minus* Park. C. B. *Phyt. pumilum* Ger. *Peucedani facie pusilla planta* Lob. *Selinum montanum pumilum* Clusio, *foliis Feniculi aut Peucedani, flore albo, semine Selini* J. B. *Rock-parley*.

Clusio.

Aliquot à radice spargit *folia*, Feniculi aut Peucedani foliis formâ quidem similia, sed longè minorâ, & quidem raro pluribus quam quindecim foliolis constantia, è quorum medio dodrantalem crassitudine fert *caulem*, in multos tamen ramulos divisum, sub quibus alia foliorum alia minores nascuntur, novemque duntaxat foliis constantes, lata basi caulem amplectuntur, Pastinacæ sine Staphylini

in gustu & odore: singuli tamen rami exiguiorum florum candidiorum & odoris expertum umbellæ omitti sunt: quibus succedit *semen Selini* semini non dispar: *Radix* suprema parte in crassum caput extubescat, multiformis villis (qui foliorum superioris anni fibre sunt) hirsuta, brevis, quasque in orbem convoluta est, intus fungosa & alba, exterius fusca & rugosa, inferna parte bifida plerumque, & in raris fibrâ deflexis.

Biennalis est planta, & proleto semine interit.

Apud nos in rube S. Vincentii prope Brissolium oritur, invenimus & in montibus Germanici: *Locus*. Clusius in quibusdam ficorum delictorumque virentium tamen agrorum marginibus, & in nudis graminis-like montibus inferioris Austriæ & Pannoniæ. Floret Maio.

Icon Clusii egregie exprimit Peucedani facie pusillam plantam Lob. unde non est cur dubitaret J. Bauhinus eandem esse plantam; neque cur Calpurnius frater lententiam mutaret, & pro Selino montano pumilo Clusio quod in *Phytop.* Peucedani facie pusillæ plantæ synonymum fecerat, in *Pinnace* Peucedanum Pannonicum Clusii substitueret.

Hæc planta C. Bauhino in Pinace etiam Daucus montanus multifido folio, Selini semine denominatur. Bis ergo in Pinace ponitur. Hunc sequitur Parkinonius, unam plantam in duas species distrahens; nimirum in Peucedanum minus & Daucum montanum pumilum.

6. *Sison Alpin.* exot. *An Saxifragia Matthioli tenuifolia & umbellifera* J. B. *Sison odoratum* Park.

Alp.

Unicum caulem Alpino protulit, bicubitalem, rectum, gracilem, rotundum, geniculatum: *folia* capillata; Feniculo similia, odorata, quippe odore ad Feniculum & ad Anethum inclinantia. In caulium summitate umbellæ parvæ, raræ, foliolis albis præditæ, & ferè ex singulis geniculis exierunt ramuli, in summitate etiam minimas umbellâs ferentes; in quibus deslorescentibus sunt *semina* nigra, minima, oblonga, odorata, & subamarefcentia. *Radix* nititur longa, alba, gracili, odorata, oblonga, oblonga.

Matthioli de Saxifragia sua tenuifolia parum sibi constat, ut videre est apud J. Bauhinum.

In post com. cum magnis figuris eam hic describit. Nascitur in magnis & durissimis lapidibus, aut fisco & admodum extenuato solo, *Folii* capillates Feniculi modo, sed longioribus, tenuioribus & rarioribus. *Caulis* pariter prodest Feniculaceo, sed tenui ac pumilo, umbellâ in summitate emergente: *Semine* vulgaris Petroselinii emulo, sed longiusculo & odorato: *Radix* albicante, pastinacæ sapore. Tota planta subacris est, & subdulcis. Descriptio Alpini apprimè convenit plantæ illi umbelliferæ quam prope Gratianopolin invenimus, in planitie ad flumen, solo arenoso.

7. *Saxifragia multifido folio Pannonica, J. B. Daucus montanus multifido brevique folio* C. B. *Daucus montanus Pannonicus* Park. *Saxifragia Pannonica* Clusio.

Clusio.

Malo minor est Peucedano Pannonico Clusio & brevioribus foliis, Capni foliorum ferè emulis, quorum sapor & odor Peucedani Pannonici (quod nobis videtur Daucus glauco folio) foliorum odorem & saporem quodammodo referunt, paulo tamen acriora sunt: inter quæ *cauliculi* exierunt pedales, graciles, geniculati, aliquot exiguis foliis exornati, summo fistigio candidorum *stefalorum* umbellam sustinentes. *Radix* Peucedani radici non multum obfima, sed brevior, acrior, silivamque cians, multa hirsuta capita supernâ parte producens, è quibus folia & caules emergunt.

Inventa à Clusio multis Hungariæ & Austriæ inferioris locis, montium acclivitatibus petroso & *Locus*. fibuloso solo.

8. *Saxifragie tenuifolia affinis, quibusdam Caucalis* J. B. *Caucalis Peucedani folio* Ger. C. B. *Feniculi folio* Park.

J. B.

Hanc Anguillara Epist. 7. Caucalin vocat, & nasci in Poloponneso & multis aliis locis in faxis prodit, *foliis* Feniculi, *caule* cubitali, *umbellâ* albâ, semine Anni; comedi & odorem habere Petrofelinii; vocari ab eis *ἀγρον ὀσμιν*. *Radix* Lobelio unica, recta, humi pacta, candida, sapore Pastinacæ. In Apulia provenire plantam intellexit [Anguillara] quæ dicatur *Petra findula*, quæ multum respondet descriptioni hujus Caucalidis.

Male inscribitur *Caucalis*. Plantam hujus iconi similem observavi in planitie quadam prope Aug. Locum Vindelhorum, vix quæ Monachium Bavarie iur.

9. *Apium montanum folio tenuiore* C. B. *Apium, quod Petroselinum Dalechampii, folio tenui, Apii vortexis semine, subrubro, amaro, radice nigra* J. B. *Petroselinum Macedonicum forte Dalechampii* Park.

Lugd.

Radix longiuscula & crassa foris nigricat, intus albet, capite comato, eandem viore quæ plures annos perdurant, sapore amaro. *Caulis* inde pronatuntur plures, fungosi, striati, pedales, interdum palmatas duntaxat, *foliis* anethi Dauci glauco folio similibus. Caulium scapus tripartitus pumilus; laterales furculi umbellâs gerunt *stefalorum* albicantium, parvas pro florendi tempus, magis paulatim emittunt in semen floribus: medius furculus rursus trifariam subdividitur, umbellis similibus omittit. *Semen* Petroselinii vulgaris.

Locus.

In faxolis tumulis propè Gratianopolin nascitur. Lugd. Nos cum ibi essemus, hanc plantam non observavimus, sed aliam Saxifragie Matthioli tenuifoliae & umbelliferae iconi similem, foliis tenuissimis, umbellis parvis.

- * 10. *Caucalis tenuifolia montana* C. B. Park.

C. B. prod.

Radice est crassa, ex qua caulis exurgit pedalis; qui statim ad radicem in cauliculos palmares, rotundos, leves dividitur, hinc in minores subdividitur quorum etiam minutissimis alis ad radicem exiguae umbellae florum alborum minutissimorum insident. Folia ad radicem in tenuissima segmenta, & quae in caule in capillacea dividuntur. Semen parvum est, oblongum, striatum.

Julio mense florens in Sabaudia inter Tarentesium & Monasterium collecta.

Locus & Tempus.

CAP. XVII.

De Pyrethro.

Pyrethrum Diosc. l. 3. c. 86. ab igne nomen habet, ob radicis ejus fervorem igneum: Salivans Romanis quod mansu salivam eliciat apud Plinium l. 28. cap. 9. Pyrethri nomen solum habetur. C. B.

- * 1. *Pyrethrum umbelliferum* C. B. *umbelliferum primum* Park. *umbelliferum Matthioli* J. B. *littorij* of Spain.

Lob.

Radices huic & folia Cotulae foetida. Umbellae ab uno quasi centro multis pedicellis innixae, Venerci poëtinis ritu aut Anethi, candidis *scolulis*, fervido & amaricante gustu: [quibus succoluntur semina nigricantia, rotunda, Anisi majora: radix pollicis, interdum duorum pollicum, crassitudine, pedalis longitudine & altius in terram descendens, colore exterius è fusco flavescens, intus nigro, sapore acri admodum & fervido. Park.]

Hanc plantam Guilandinus in horto Patavino alebat, & Pyrethri veri nomine Lobelio donabat. Pyrethrum Celsipini, cum sit semine compresso, rotundo, figurâ lentis, ad aliud genus pertinet. Radix Pyrethri, quae satis frequenter ac feliciter in ore continetur ad Dentium dolores tollendos cum sua causa, humores plures in os allicit una cum saliva: Ergo salivationem movet, quum fortassis moveret duntius & copiosius, si intra corpus lumeretur quantitate parva sed iteratò. D. Smeck Sylvii Lib. 1. c. 13. Sect. 59.

Pyrethrum umbelliferum alterum Park. foliis Anethi C. B. Pyr. Gesneri J. B.

J. B. Lugd.

Radice nititur longa, simpliciter, modicè fibratâ, repente, digiti crassitudine, fervidi & urentis gustus: Folia Anetho familia prodeunt; caulis Foeniculaceus; flos in umbella circinata rotundatus. Quare nullam proliis notam deesse ad veram Pyrethri delineationem putat Gesnerius, qui plantam appietiam Pyrethri veri nomine ad Dalechampium ex horto suo Tigurenfi transmissit.

CAP. XVIII.

De Umbelliferis semine hirsuto seu lanuginoso Apii aut Dauci nominibus notis.

1. *Daucus* 2. *Dioscoridis* Col. *Apium peregrinum foliis subrotundis* C. B. *Vijnaga minor quarundam*, *Selinum peregrinum Clusio*, *semine hirsuto* J. B. *Selinum seu Apium peregrinum Clusio* Park.

Col.

Radice est alba, levi, tenui, oblonga Pastinacae vel Raphani cum nervo in medio, caulescente: planta lignosa, aromatica, gustu acri sed parum hircino & linguarum vellicante, qui sapore cum arefcit & lignosa efficitur evanescit. Folia emittit levia, Coriandri amula, sed rotundiora & longiore pediculo herentia, primum singula, deinde unica loborum conjugatione, tertio bina, tandem ternis aut quaternis hinc inde lobis minus rotundis & angustioribus divisa. Caulis est bipedalem & ampliore, striatum, tenuem, levem, Foeniculi effigie foliolum, fungosâ medullâ albi, in mox ex viridi obscure purpurascens, ramulosi, foliis interceptum alternis minoribus, angustioribus, magisque incisis, in summo umbellae albas habentem, plures sine basi ut Anethi rotundas, longis petiolis haerentes, atque dum corymbosae, nec adhuc florae, & teneriores, in terram deflexae procumbunt [nunc] cum autem florere incipiunt eriguntur & dilatantur, flores ostendentes Julio mense densos, minores, non dissimiles Anetho [petalis bipartitis & apicibus albis. Smeck]

minis deinde perficuntur parva, albicantia, hirsuta, Anisi similia [Petroselini vulgaris Clus.] gustu acri admodum & odorato, Cumini quid respiciunt.

Variat haec isdem locis orta foliis in caule majoribus, ita profundè incisis ac tenuiter, ut foliorum nervi à carne distincti sint omnes, Pastinacae [tenuif.] divulsas quodammodo imitancia.

In sepibus circa Messanam Sicilia urbem nobis observatum: in Salmanticensi agro in vinetorum marginibus sponte nasci autor est Clusius. Campocleri in sylvestribus & limitibus, & per colles nigro terreno refoctos & herbidos inventi Columna.

Dauci tertii Dalechampii

Icon apud Parkinsonum ab hoc non multum abludit, Radicem habet ex luteo albidam, brevem, in capite comosam. Folia ima latiuscula sunt & Coriandrinis similia; superiora in caulibus ordine minora & tenuiora, suprema ferè Foeniculacea: Flores albi, semina oblonga, sapore acri Anethi aut Cumini.

Verum si descriptio exacta sit planta est diversa.

2. *Daucus Creticus semine hirsuto* J. B. *Alpinus Cretico similis* Park. item *Creticus versus Dioscoridis* ejusdem. *Daucus Alpinus multifido longèque folio*, sive montanum umbellâ candidâ C. B. item *Dauc. foliis Foeniculi tenuissimis* ejusdem. *Daucus Creticus* Ger.

Dobantali aut altiore est caule, tereti, striato, hirsuto. Umbella mediocris magnitudinis summo caulî extremitate ramis infidet florum exiguum, candidorum, pedicellis canescentibus hirsutisque haerentium. Semen longum, incanum, villosum, acre, aromaticum: folia lanuginosa, cinerea, minutissime dissecta, mihi saepe etiam penitus glabra visa, atroventientia. Radix longa, digitali crassitudine, tetram versis comata, sapore Pastinacae Germanicae.

J. Bauhinus Casparum fratrem merito reprehendit, quod Daucum Creticum Lob. separaret à Gesneri & Clusii Dauco Cretico; siquidem discrimen non ostendit, atque contra mentem Lobelii id facit: qui in hunc modum de eo scribit. Nec tamen id sola Creta fert; quippe Germanicae Alpes non modò, sed etiam Genuefium colles & Genevesium circa Juram rupes hoc Cretico abundantes. Et paulo post. Huic quo minus sit Creticum siquid deest cœlum solùmve erit. Sanè effigie nihil, vixus autem parum abest. Variant quidem aliquantulum: nam qui in Baldo foliis est brevioribus compactioribus; qui verò in Helvetiorum Alpibus & monte Wasserfall longioribus & rarioribus.

Nos in summis montis Jurae partibus hunc observavimus.

Daucus Tiburtinus quibusdam J. B. adeò parum differt à Cretico ut specie diversum non arbitremur.

- * 3. *Daucus tertius Dioscoridis Bello* Park. *tertius*, folio Coriandri, flore luteo J. B. *Creticus nodosus*, umbellâ luteâ C. B.

flores luteos in umbellis, ut Anethum; semineque Cumini. Vere mandatur radices & folia, quae aromatici gustus sunt.

Scribit Parkinsonus hunc apud se flores protulisse albos. Suspicio cum intelligere Myrrhidis quandam speciem caulibus nodosis, seminibus longis asperis, umbellis albis, quam in Sicilia [potentam] observavi: nam hujus semen Londino aliquando ad nos missum fuit sub hoc titulo.

4. *Apium Macedonicum* C. B. *Apium sive Petroselinum Macedonicum multis* J. B. *Petroselinum Macedonicum verum* Ger. *Macedonicum quibusdam* Park. *Macedonian Pastlep.*

Col.

Folia Apii hortensis familia habet, ampliora, copiosioribus lobis, rotundioribus, magisque serratis, nitidis, Coriandrinis amulâ, vel Hircinae saxifragiae antequam caulem edat, albicantibus [atroventientibus J. B.] quorum fapor ignavior quam hortensis nostri videtur. Radicem longam, crassam, albam, rugosam, lignosam, pedalem, sapore acri. Caulis verò post multos à fatione annos promit [nobis] cubitalem, crassum, hirsutum, alis divisiis frequentibus, rotundam effigiem comant, umbellis candidantibus refertant, semine verò parvo, hirsuto alba obtuso, oblongo, Saxifragie hircinae simili, odorato, aromatico, sapore acri, fervido, & Cumini ferè respiciente.

Hæc planta F. Columnæ Daucus secundus Dioscoridis videtur.

5. *Apium petraeum sive montanum album* J. B. An Daucus montanum Apis folio minor à C. Bauhino in Prod. depictus?

J. B.

Folia habet dodrantalia, pulchrè in alas oppositas divisa, atque hæc rursus in opposita segmenta [singula] alæ Pimpinellæ Saxifragæ minoris folia imitantur divisa sua] Apis nigri montani segmentis similia quodammodo, quæ nunc variant pro locorum diversitate, quædam enim valde tenuia sunt & quasi crispâ. Caulis fœniculaceus cubitalis [imò bicubitalis & altior] medullâ plenus. Umbellae parvae, floribus albis contextæ. Semina Apii hortensis, longiuscula, striata, hirsuta, versus summam partem rubentia, cum amaro aromatica. Radix perennis, crassiuscula, alba, comata, sapore ferè ad Apium vulgare accedente prædita.

In rupibus non longe à Danubio uno circiter millari Anglico cis Danubium primò hanc observavimus: post in monte Jura non procul Geneva. J. Bauhinus in petrarum rimis Basileæ in Marchionatus monte provenire observavit propè pagum Krenzach, & Badè in Helvetiorum monte, cui & Basileensium propè Wassenfall.

* 6. *Panax Scutellum, semine hirsuto, foliis Pastinacæ sativæ* J.B. Bocconi.

Boccon.

Radix pro plantæ ratione parva: *Caulis* maximus, humanam altitudinem non raro superans, uctis ciliis, in plures ramos distributus, ruber, levis, rectus, intus fungosus: *Folia* quam Pastinacæ latiora ampliora, tenuibus nervis obsesta, lobis quali rotundis, figurâ præ cruciformi latè expansa, acule lucida. Umbellæ amplæ: *Flos* albus: *Semen* longum, crassiusculum, striatum seu fuscum, extemis candidi lanugine hirsutum, quæ exutâ semen grano Tritici figurâ & colore par est. Caulis vulnerato interdum fronte lachryma exit, concretusque colore flavescens.

Locum.

Non solum Panormi, ubi pro *Dabiso* notum, sed & in tota Maratæ valle, locis incultis & asperis copiose nascitur & appellatur ibidem à colonis *Ferla* seu *Terra Saracinesca*. Variat foliis quandoque glabris, quandoque hirsutis.

Daucus secundus Sieplis Sophia foliis Zanoni.

Zan.

Multa è radicis capite *folia* promit, quorum pediculi latè nervosâ cartilagine radici adneci, rotundi sunt, superne sulcati & cavi, tenues, fusciosi, & subulcidi, in ramulos eodem modo divisi & subdivisi quo in aliis Umbelliferis: *folia* ipsa minuta, crispâ, lanugine obsesta, inferius magis quam superne albicantia, tenera, succulenta, in ambitu dentata, humi expansa, quam latè occupant, Sophia latiora aut Pastinacæ sativæ tenuiora foliis similia, nonnihil odorata. E medio foliorum cespice enascitur *caulis*, sesquipedalis creiter, teres, canaliculatus, à nodo ad nodum undatum flexuosus, lanuginosus, rufescens, digitum minimum crassus, medullâ viridi repletus, crebris nodis imi maxime parte, interceptis, foliis supradictis similibus obsestis, verum abidiobus & minoribus ad nodos cauli adnecis, pediculis membranacea origine cum amplectantibus: è quorum cavis exant ramus, supra medium caulem asurgentes, quorum uniusquisque fastigio suo umbellam sustinet, foliis minimis cum flammibus & apicibus albis compositam, Rose moschata odore sed remissiore. Flores delapso restat *semen* oblongum, striatum, lanuginosum.

Radix spongiosa, flavicans, canaliculata, caule crassior, haud longè à capite in quatuor aut quinque ramos divisa, in multis annis vivax, Fœniculi sapore, auctore multo. Folia Aprilis fastorem emulantur. Semen reliquis plantæ partibus acris est & mordacius. Versus Mai finem floret.

Hujus semen à Panormi Siciliæ metropoli ad auctorem transmissit insignis Botanicus D. Paulus Boccone.

* 7. *Siler Creticum quibusdam foliis Cicutæ, semine longo crispo inenro* C.B. *Siler 2. foliis Cicutæ* C.B.

Semen, describente J.B. pulchrum & magnum pediculo unciali circiter pendet, semuncium longum, recurvum, crassum, fuscum, gemellum: unum è quinque aut sex costis asperis coagmentatum, alterum simplex; odor satis validus nec injucundus. Cum Cymino sativo habet aliquid simile, sapore etiam aliquo modo affini: Satum provenit *foliis* Cicutæ sed latioribus & paucioribus, *semine* inenro, gran. h. hirsuto & fuscio.

De hoc Bellus Lipsi. ad Clus. Rosinarii folia Selino similia sunt, serrata, florêque in umbellis albi: quibus succedunt *semina* oblonga aspera. *Radice* nittur crassâ, foris nigro cortice obque tecta veltita, intus alba, thus maxime olens.

C A P. XIX.

De Pastinacæ tenuifolia.

Pastinacæ à pascendo dicta existimatur. Nam radices ejus cibis sunt vulgares. Idolorum lib. XVII. cap. 10. *Pastinacæ vocata quod radix ejus præcipuus sit pastus homini. Est enim odorata, jucunda, cibo addeciabilis.* Turnebus tamen in Adversariis lib. VIII. cap. 23. ex eo dici putat, quod refectat & quasi habeat *pastum*, quomodo vocatur insectum quo vineæ foduntur.

Pastinacæ sativæ semine villosio, umbellæ flore delapso in nuduli formam contractâ, foliis tenuior incitis, ab omnibus aliis Umbellararum generibus facile distinguitur.

A. 1. *Past.*

A. 1. *Pastinacæ sativæ tenuifolia* Ger. *tenuifolia sativæ lutea* Park. *tenuifolia sativæ radice lutea vel alba* C.B. *sativæ sive Carotæ rubra, lutea & alba* J. B. Carrois.

Radice est pedem longâ, crassâ, conoide, friabili, luteâ aut rubrâ, interdum atro-rubente aut etiam albi, paucis ad latera fibris donatâ, succulentâ, sapore dulci aromatico. *Caulis* erigit duorum aut trium cubitorum, hirsutum, striatum, concavum, ab imo statim ramosum, ad cuius divaricationes folia dodrantalia, hirsuta in alas plures divisa, alis singulis in alias subdivisis, & his tandem alis secundariis in multa segmenta angusta oblonga acuta profunde dissectis, odore & sapore satis suavi, saturè viridâ, alternatim posita. *Flores* in umbellis latis conferti, pusilli, pentapetali, petalis fibroidibus & minimè bifidis, colore albo, interdum rubente. *Umbellæ* basin in circulum ambiunt folia angusta, in plura longa & acuta segmenta divisa. *Umbellarum* etiam partialium è quibus totalis componitur bases, ejusmodi foliolorum circuli ambiunt. Floribus succedunt *semina* longiuscula villosa. Cum jam desoruit umbellæ contractæ concavæ sunt & vasculum velut Daucus Officinarius deformant.

Seminis & herbarum eadem vires sunt quæ Dauci Officinarius. Specificum habetur ad uteri suffocationem. *Vires.*

Radices culinarie sunt, in aqua communi decoctæ resollatim inciduntur, cumque butyro, pipere & sale estiantur: sepius tamen apud nostrates* in jure carnum, maxime bovine, decoquantur, & unâ cum carnibus eduntur condimenti loco Rapi aut Napi modo. Nonnihil flatulentæ sunt, ventrem tamen emolliere creduntur, & tussi conferre.

Radix Pastinacæ atro-rubentis tenuissimè concisa, & in aceto acerrimo cum modico Aluminis rubeo decocta ad consumptionem coletur sinatûr, inspersi & exsiccati, fiet massa coloris purpurei, peromazæ lulis dicti, quæ molendo cum aqua gummata soluta dabit atramentum purpureum optimum. *Causar. de Atramento.*

Quercetanus folium semen Pastinacæ domesticæ exsiccatum & pulverisatum ad 3℔. cum paucis Vini vel Aquæ Melissæ datum pro peculiari & specifico medicamine ad uteri suffocationem vendit. *D.Somme è Dolæ.*

A. 2. *Pastinacæ sylvestris sive Staphylinus Græcorum* J.B. *sylv. tenuifolia* Ger. Park. *sylv. tenuifolia Dioscoridis vel Daucus Officinarius* C.B. *Wild Carrot, or Birds-nest.*

J.B.

In promptu est sylvestris Pastinacæ ex sativâ faciem novisse: *radix* minor & acrior: *caules* altitudine pares sesquipedales scil. striati, hirsuti, medullâ farcti, in alas divisi. *Folia* minutim dissecta, areolentia, aversa parte, hirsuta. *Flores* in umbellis magnis confertis, candidi. Flosculus umbellæ medius interdum purpurâ rubet. Umbellæ autem obvallant folia in angusta, longa, acuta segmenta divisa. Delapsis floribus succedunt *semina* brevina, striata, villosa; tum verò convoluta umbellâ cavitatem, cui aviculæ nidulum, in medio deformat. In pascuis, gracili solo, ubiq. *Locum.* occurrit.

Uterina imprimis est & diuretica. *Ufus* præcipuus est in tussi, pleuritide, stranguria, calculo. *Vires.* Cret menses & molas, sedat uteri suffocationes, stimulat Venerem.

Semen Dauci in Cerevisia leptomera infusum, & bibitum ad stranguriam & calculum renum ac vesicæ miris laudibus effertur nonnulli. Vid. Charletonium in lib. de *Lithiasis*. Helmontius vidit Consiliarium, qui per quindenas singulas solebat decumbere, usum prædicto decocto liberum à lithiasi vivisse per annos aliquot.

Seminis 3ij. vino albo infusæ & potæ hysterics paroxysmis medentur.

Tragus aliq. flosculum purpureum in media umbellâ valde prædicant pro certiff. Epilepsiæ antidoto. *V. J. B.*

A. 3. *Pastinacæ tenuifolia sylvestris lucida* Morifoni. *Tenuif. marina, foliis obscure virentibus & quasi lucidis* Botan. Monip.

Hujus *folia* non sunt hirta, sed paulò latiora quàm præcedentis, spissiora, magis dissecta & lucida: *Semen* aliarum congenerum seminibus multò majus. *Radix* odorem habet aromaticum.

In humectis & pinguibus pratis ad oram maritimam Aremoricam exit: Monipellii etiam in maritimis. Est cur dubitemus an hæc specie differat à vulgari sylv. an accidentibus tantum à loco natalitioris. *Locum.*

* 4. *Pastinacæ tenuifolia sylvestris radice & umbellâ luteâ* Morifoni.

Umbellæ colore à prædictis distinguitur, quæ dilutè lutea, cum illarum perpetuo sunt albæ. Ex agro Patavino ad Autorem missum est hujus semen à D. Alex. Balam.

* 5. *Pastinacæ Tenuifolia Cretica radice & umbellâ luteâ* Morifoni.

Morif.

Hic præcipue notâ cognoscitur, quod radios umbellarum producit quinas uncias longos, crassiores & rigidiore quàm sunt Vitisgæ radii: atque hi concavam constituunt superficiem midi avis instar, dum sunt adhuc semine prægnantes; atque *semina* villosa hispida, Carotæ vulgaris more, sed multò majora & crassiora ferunt.

Hujus

- A. 5. *Caucalis arvensis echinata latifolia* C. B. item *Caucalis lato Apii folio* ejusdem, ut voluit. *Lappula Canaria latifolia* sive *Caucalis* J. B. *Caucalis alpi folia flore rubra* Ger. *Echinophora quarta major* *maritima* Col. *Caucalis arvensis latifolia* purpurea Park. item *Caucalis Anglica flore rubente* ejusdem. Item *Caucalis major sativa* bene flore ejusdem & Cluf.

Col.

Hujus radix eodem colore, sapor aromatico & effigie est, in adultis lignosa, paucis fibris distincta. Folia majora aspera, dura, latiora, quinis vel senis lobis oblongis. Sorbi modo divisa: singuli lobi trium digitorum fere longitudine, per ambitum profundius incisus duri. Quinquifolii majoris modo. Caudis bipedalis est, alis divisus, rotundus, striatus ut angulosus videtur, asper albi hirsutis, umbellae edens, ut in penultima trifidas, sed breviori petiolo & crassiori impositas, basin habentes trifoliam, sed juxta flores pentaphyllam. Flores quidem purpurei, quibus superioris majores barbulas illas etiam habentes, quibus succedunt fructus quini in singulis petalis, alperi, striati, ut quindecim singulis umbellis insunt, superioribus minores, molliores, viridiores aculeis. Semen vero ut in superiore minus & aromaticum. Eodem modo fructus dividuntur atque perficiuntur, eodemque tempore floret. Campoclati depressioribus locis atque humidentibus parum: In agro Cantabrigienli & alibi inter segetes, sed minus frequens invenitur.

Locut.

Lobelius hanc describere videtur sub titulo *Caucalidis alterius purpureo*, foliis latioribus & crassioribus, femine etiam majore: Clusius nomine *Caucalidis saturae rubente* floret.

De *Caucalide Matthioli* quamvis planta sit non consentiunt Botanici. Fortè signum est etiam diversarum plantarum partibus compositum. C. Bauhinus Synonyma *Caucalidis* confondere videtur.

- A. 6. *Caucalis minor flosculi rubentibus* Ger. emac. minus flore rubente Park. femine aspero, flosculi rubentibus C. B. *Anthriscus quorundam femine aspero hispido*, J. B. *Ydige Parsley*.

Caulis surgit sesquicubitali, hirsuto, aspero, geniculato. Folia multis pinnarum conjugationibus composita, circa margines dentata, impari in extremo productiore, obscure rubentia, hirsuta. In summis caulibus & ramulis umbellae parvae florum ex albo rubescentium quibus succedunt femina parva, oblonga, hispida praetercentium vestibus adherentia lapparum modo. Planta est annua. Ad sepes passim observatur, aestate floret.

Locut.

- A. 7. *Caucalis segetum minor Anthriscus hispido similis. Caulis pumila segetum* Gooden.

Hæc & antecedens planta, quamvis inter se admodum similes sunt, in nonnullis tamen manifestè differunt. Primo illa procerior est, quippe quæ ad bicubitalem altitudinem non raro accedit, hæc humilior quæ pedem aut certe cubitum unum vix unquam superat. 2. Illa erectior est & internodiis longioribus, hæc tortuosa & sparsa geniculis frequentioribus. 3. Illius caulis prope terram vergens petala duo exteriora interioribus manifestè ampliora obtineant, apicibus autem albis staminula donantur. 4. Illius flosculi albi vel etiam dilute rubentes petalis constant aquilæ ferè magnitudinis & itamina continent purpureis apicibus capitata, cum hujus flosculi ad litem vergentes petala duo exteriora interioribus manifestè ampliora obtineant, apicibus autem albis staminula donantur. 5. Hujus femina multò ampliora sunt, apiculis in summis viridibus; illius longè fragrantiora magisque aromatica, coloris obscurioris, apiculis purpureis. Denique illam extra sepes & vepreta haud temere apud nos reperies, hanc in sepius nunquam, plerumque inter segetes.

Locut.

- Caucalis nodosa echinata femine* C. B. Ger. emac. Park. *nodosa echinata femine Anthriscus hispido affinis, si non ejus varietas perperam* J. B. *Knotted Parsley*.

Ex radice oblonga, tenui, alba lini ternive aut plures caules, qui dein in alios dividuntur, rotundi, striati, asperi, in terram plerumque, striati, alii bipalmares aut minores, alii cubitales; quos folia vestunt *Pastinacæ* similia, breviora tamen & pauciora, multoque tenuius divisa, aspera, alata, ex virore nigricantia. Ad singula penè internodia foliis ex adverso flosculi exigui, albi conferti, brevissimi pediculis insidentes, velut cauli arète adhererent, quibus succedunt femina plurima, parva, echinata, conglobata.

Locut.

8. *Caucalis Daucoideis Tingitana* Morisani.

Moris.

Sub primum exitum è terra & antequam excalescat, ejus folia adèc Dauci seu Carotæ foliorum sunt annula, ut pro Dauco accipi possit. Caules pedales & bipedales producit; in quorum summis proveniunt flores albi, qui antequam expandantur purpurascunt. Horum singulis delapsis succedunt bina femina, oblonga, compacta, longissimis & tenuissimis aculeis donata.

9. Myr.

- A. 9. *Myrrhis sylvestris seminibus asperis* C. B. sylv. Neapolitana atque etiam Anglicana Park. *Cerefolium sive Myrrhis vocata Aequilorum Columne* Ger. emac. *Cicutarie quoddammodo similis, vel Cherephylla accedens* J. B. *Small Hemlock Chervi* Witsj rough seeds.

Col.

Radix habet albam, oblongam, teneram, in summo crassam, paucis & tenuibus fibris divisam, in summo per obliquum rugosam, vultu facilem, sapore dulci, aromatico, parum gravi, ad Carotam quodammodo accedente. Folia prima admodum brevia, & diversimode rotundiora veluti Fumariae; at succedentia post quatuor aut quinque, in bipedalibus petiolis cavis, canaliculatis, in imo latis, succosis admodum, majora, Cicute emula sed minora, levia, splendida, praesertim inferne, sed nervis & petiolis carà mollique lanugine alba hirsutis, superne antequam caulem edat maculis albis atque etiam purpurulentibus aspersa; atque tunc tenella Cerefolii vice legunt eduntque in acetariis, *Cerefolium sylvestre* appellantes, gustu simili, parum amarulose. Caulem edit bicubitalem, Cicute emulam, atque ferè parem in locis terrenis, pollicis magnitudine, (in faxis verò brevem admodum & bipedalem atque tenuem) tenerum, levem, rotundum, inanem, succosum, osculentum, ad dodrantalia insertis geniculis distinctum, in quibus folia majora vel maximis ante caulem editis, petiolis hirsutis, amplis, bipedalibus atque etiam longioribus, Cicute foliis, nisi minora parum essent, admodum similia. In summo ale multæ è foliorum finibus prodeunt; atque hoc à Cicute differt, quod umbellæ secus alas palustris Apii ritu harent, non summis caulibus & ramulis insident, ut in aliis Umbelliferis. Flores albi, tenues. Semina oblonga, hirsuta, teretia Anisi modo, asperiora, vestibus harentia, cactamine longo, sapore aromatico acri parum & dulci, amarore quodam mixto non ingrato.

In aggeribus & muris terrenis, interdum & lapideis, locisquæ ruderatis non raro occurrit. Floret Locut. & semen fortè Maio & Junio, interdum ferius apud nos in Anglia.

C A P. XXI.

De *Pastinaca maritima* seu

Cristmo spinoso.

1. *Cribotum spinosum* Ger. *maritimum spinosum* C. B. *marit. spinosum sive Pastinaca marina* Park. *Pastinaca marina, quibusdam Secacul, & Cribotum spinosum* J. B. *Pickip Sampire* or *Sea Parsley*.

J. B.

Pastinacæ marinæ radix crassa, tenera, alba, gustu gratissima, dulcis & rugosa, ut *Pastinacæ* lativæ latifoliae. Folia crassa, duos ferè palmos longa, spinosa, crebris divisuris incisa, sapore aromatico cum quadam salugine. Caulis cubitalis, in multis divisus ramos, quibus insident umbellæ spinosæ, floribus parvis, albis donatae. Semen, describente Morisano, striatum, majus, binatum punctum, oblonga theci, cartilaginea, fursum spinosa obductum habet. Cum nondum capitulum hanc aperuissim (inquit) unico semine constare putavi, sed eadem scissâ, bina semina ibidem latentia, magna, striata inveni. Nos disiectis aliquot hujusmodi thecis unicam duntaxat intus semen invenimus, non tamen negamus naturaliter bina inesse debere.

In arenosis Maris Mediterranei litoribus nusquam non obvium est hoc genus.

Locut.

2. *Daucus stellatus* Alpin. exot. *stellatus Creticus* Park.

Planta est fruticosa, cubitalis longitudinis, magnæque latitudinis, odorata & aromatica, unicaulis, sed prope radicem foliosa. Folia verò cum suis caulibus Petroselinum quàm proxima apparent (ramuli etiam pariter divisi) *Daucum* Creticum ferè redolentia, linguamque excalescentia. Inter quæ exit *Caulis* rectus, rotundus, hinc inde ramificatus, eadem folia ferens: in ramulorum verò cæcimine flosculi lutei umbellati ferè producentur, à quibus fursum fructus parvi, oblongi, inferius lati, & habentes quinque spinas, parvas, stellarum modo flavescentes balos fructuum circumdantes, à quibus fursum quædam parvæ fibræ, quippe quinque vel sex, velut in conum desinentes procedunt. Fructus hi mirabili profecto artificio à natura elaborati videntur, siutque odorati atque aromatici. Radix longa, crassa, carnosa, Petroselinum aut *Pastinacæ* similis, odorata atque aromatica, quæ indigenæ velsuntur & cruda & cocta in acetariis: cruda autem citata maximè facit ad Venere rem excitandam augendâque.

Accelere videtur ad *Pastinacæ* marinam, & fortasse non differt à planta præcedente.

3. *Pastinaca echinophora Apula* Col. Park. sylv. *angustifolia fructu echinato* C. B.

Col.

Radix habet cubitalem, digiti crassitie, longam, æqualem, Eryngio similem, foris flavicentem intus albescentem, nervo intus tenui, cortice carnoso, sapore ferè aromatico non ingrato, cum acrimonia quadam & amarore dulci mixto, succosam in minutis venis. In novellis radicibus adèc gratius

Ss

mus qui *Bupleuron angustifolium* Dod. & *Auriculam leporis* *Monspeliensium* *Gesf. Hist. Anim.* *Bupleuri* vulgarissimi folio fibrotundo, synonyma facit. Hunc sequitur *Parkinsonius*, adeoque duas plantas confundit, ut ex descriptione patet.

2. *Bupleuron folio rigido* C. B. *latifolium Monspeliense* Ger. *latifolium* Park. *Auricula leporis alba*, sive *rigidior* J. B. *Stille-leaved Hares-ear*.

J. B. Differentia in folio est, quod non tantum majus, sed etiam crassius, rigidius, nervosius, modice in acumen desinens, quod flexis oris concavum carinam, seu potius Leporinam succentriam aciculam referens.

In sylvis & humetis prope *Monspellum* frequens cornitur. Julio & Augusto mensibus floret.

3. *Bupleuron minus angustifolium* *Monspeliense*. An *angustifolium Monspeliense* Ger? B. *minus angustifolium* Botan. *Monsp. angustifolium* Dod. *Narrow-leaved Hares-ear*.

Hoc an à quoquam descriptum sit nescio. *Auriculā leporis* minimā *J. B.* majus est & elatius, cubitali altitudine: *caulibus* teretibus, majoribus & firmioribus quam illius, non statim ab imo ramosis, sed aliquoties foliis duntaxat vestitis, alternatim positis, duas aut tres unius longos, angustis, acutis. Superiore caulium parte ramulic foliorum alis exeunt, ipsi in furculos præternus subdivisi, qui stoculis & semina eis succedentia in summo gestant. Sunt autem *Umbellæ* (si ita appellare licet) minimæ, duobus tribusve stoculis compositæ, ad quarum basin quatuor [horum] quique] foliola tenuissima & brevissima. *Stemina* singulis stocculis subsunt pro more binæ junctæ, Apri ferè magnitudine & colore. Ad exortum ramulorum singulos unum duntaxat folium appositum observavi, non binæ ut in *Auricula leporis* minima à qua hæc specie omnino distincta est planta; nam & illa etiam non nimis quam hæc, imò copiosius circa *Monspellum* provenit.

Hæc ex sicca, nam virentem describere negleximus, quia tum ab aliis anto nos descriptam putavimus. *Bupleuri angustifolii* icon apud *Dodonæum* plantam nobis descriptam optime representant; descriptio etiam bene convenit, unde minus rectè C. B. *Bupleuron angustifol.* Dod. *Bupl.* folio fibrotundo vulgatil. synonymum facit.

- A. 4. *Auricula Leporis minima* J. B. *The least Hares-ear*. An *Bupleuron minimum* Col. Park? *angustissimum folio* C. B?

Radice habet simplicem, candidam, duram, lignosam, fibris aliquot exiguis præditam. *Cauliculum* surgitæ unicum, interdum plures, gracilem, teretem, rigidum, ramulosum ab imo statim ad summum usque. Rami longi, rigidi, in alios iterum ramulos divisi, alternatim positi, prope fundum inna caule crebri, seu ad breviora intervalla, superius rarius seu ad intervalla longiora sibi sunt. Folia angusta, oblonga, crassiuscula, colore glauco, duriuscula, & Caryophylli foliorum quodammodo æmula, sed minoræ pro plantæ modo & breviora, ad singulos ramorum exortus seu genicula binæ, alteram longius & majus, alteram brevius & minus.

Stocculi & semina in summatis caulis & ramorum consistunt, quatuor aut quinque simul, quandam quasi *Umbellam* efficientes, quæ eadem quandam præstant: Inferiorum *Umbellarum* radialis & acutis foliolis cingitur, quæ eadem quandam præstant: Inferiorum *Umbellarum* radialis nonnulli altius affurgunt, alias subinde secundarias in summo gerunt *Umbellæ*, ad modum ferè *Herbe lupule* dictæ, aut florum profliferorum. Flores lutei *Umbellæ* carum similes semibus infident binis pariter punctis, striatis, brevibus, Apri.

Variis in locis hanc observavi, v. g. prope *Huntington* oppidum, viâ quæ *Stilton* ducit, in semine Septembris initio: *Camaloduni* Effestæ in palustribus locis fluvium copiose, florentem Augusti flandis, prope oppidum S. Neotis non longe ab *Ellesley* pago, juxta viam publicam: circa *Hajings* oppidum in Sulfexa ad litus maris: in transmaris etiam prope *Basilam*, & circa *Monspellum* copiose. Circa medium Augusti plerumque floret & semen brevi pericit. Annua est planta & quotannis ex deceduo semine se renovat. Descriptio *Bupleuri* terti minimi *F. Columæ* plantæ huic in plerisque respondet. Verum tum longitudine foliorum triuncialis, tum eorundem mollioris diversam speciem arguunt.

Quia folia intus cava facit veluti *Cyperii*: quæ nota an huic aut precedenti plantæ conveniat non recordamur.

C A P. III.

De *Astrantia nigra*.

Astrantia & *Asterantia* corrupta vox esse videtur ab *Asterio* vel *Astritio*, *Asteritium* autem ab *Olesterio* seu *Ostrutio*, quod à *Struthio*.

J. Astrantia

1. *Astrantia nigra* Lob. *Helleborus niger* *Sanicula folio major* C. B. Park. *Sanicula famina quibsdam*, alia *Elleborus niger* J. B. *Astrantia nigra*, sive *Veratrum nigrum* Ger. *Black Hellebore*.

J. B.

Cubum altos majoresque promit caules, teretes, striatos, qui mansi saporem exhibent imperatorie: folia *Pentaphylli* modo quinquepartita, singulis segmentis serratis, Imperatorie foliis superius, rugosa, superne atrovirentia, inferne ex virore in lutum tendentia. Flores simul aliquot *Saniculæ* longè majores, ex multis glomeratis stocculis virentibus, pentapetalis, quos folia obvallant multo, striata, ex albo virentia, paucâ admixtâ purpurâ. Succedunt stocculis singulis pro more umbellatorum semina binæ junctæ, oblonga, altera facie plana, alterâ gibba & canaliculata, colore cinereo. Radix multum fibrosa, Hellebori modo, atra.

In sylvis quibsdam non longè à *Monachio* *Bavarie* *Metropoli*, necnon in *Salève* pratis montosis, ubi *Genevæ* vicinis, itemque in *Jura* monte & alibi observavimus.

2. *Helleborus niger* *Sanicula folio minor* C. B. prod. Park. *Astrantia nigra minor*.

Radices nigre subsunt, & ab uno exiguâ capitulo fibræ quamplures tenues descendunt. Folia quæ oblongis pediculis donata, subrotunda sunt, unguem pollicis lata, in sepeum laciniis breves & angustas ad umbilicem usque divisa, per margines crenatæ, in caule verò brevissimis pedicellis tenuissime filia; inter quæ cauliculi bini, terne tenuissimi palmares & glabri exurgunt, uno altero folio vestiti: aliquando in summo pedicelli ad latera prodeunt, qui stocculos complures simul facies, candidos, quasi in mulario junctos sustinent. In summâ *Astrantiam* nigram *Lob.* per omnia refert, folique magnitudine differt.

Hic in *Alpibus* solum reperitur.

Plurimæ hæc, culturâ tamen multo majorem factam, in horto Nob. Viri *D. Caroli Hutton* *Londoni* vidi; quæ quidem magnitudine sola à vulgari *Astrantia* differre videbatur. Verum quam ego in summis *Alpibus* *Max. Carthusianorum* *Cænobio* imminuentium jugis observavi alius præter magnitudinem accidentibus ab ea differbat. Folia enim longe pediculis infidentia, non in quinque aut septem tantum laciniis sed in novem non rarè, casq. non breves, sed longas, angustas, acutæ, ad margines profunde dentatæ, ad pediculum usque divisa sunt; nec prope pediculum sibi invicem approximantes aut arcte junctas, sed aliquantulum remotas, ut in *Pentaphyllis*. Caulis tenues, glabri, bipalmares unico folio tenuissime secto absque pediculo adhaerente, ubi in duos tresve pediculos stocculorum *Umbellulas* glomeratas sustinentes dividuntur. Ad basin *Umbellularum* unum folium cum obvallantiâ, qualia in superiore cornuntur, minoræ tamen & angustiora. Hanc *Paulus Boccone* titulo *Hellebori minimi Alpini*, *Astrantie flore* describit & depingit, aut saltem huic congenerem: nam folia suæ plantæ (in exortum etiam) in quinque tantum partes divisa ascribit: & icon folia *Umbellarum* bases cingentia nihil breviora aut angustiora pro plantæ magnitudine præstant, quoniam sunt in *Astrantia nigra* vulgari majore: utcumque tamen foliorum laciniæ longitudine sua, angustia, serraturis, situ, adeo exactè referunt nostræ laciniæ, ut non dubitem eandem esse. Esto ergo hæc nostra.

3. *Astrantia nigra Alpina minima*. *Helleborus minimus* *Alpinus* *Astrantie flore* P. Boccone.

Fuchsius *Saniculam* suam seminam tam viribus quam formâ ad veram *Saniculam* proximè accedere scribit: *Dodonæus* *Veratrum* nigro *Dioscoridis* formâ & viribus respondere. De viribus cum illo sentimus. Nam humoros melancholicos purgare testes habet medicos quosdam *Germanos* esse *Vires*. licet usus. *Gesnerus* etiam hanc herbam vim per alvum purgandi, *Helleboro* albo ferè similem, sed minus natorum obtinere primum se expertum refert. Quæ confirmatur sententia *Dodonæi*. Fabricius *Hildanus* ad curationem febrili henis in *Apozematæ* præscribit *Saniculam* seminam *Fuchsi*.

C A P. IV.

- A. *Sanicula* sive *Diapensia* Ger. vulgaris, sive *Diapensia* Park. *San. Officinarum* C. B. *San. mas Fuchsi* sive *Diapensia* J. B. *Sanicle*.

J. B.

Concinna sunt *Saniculæ* folia, quæ à radice adstringente, amarâ & fervidâ, foris nigra, intus alba, fibrosa exeunt, cum splendore virentia, rugulosa, ferè rotunda, quinquepartita, singulis segmentis subdivisus, quorum omnium pulchre crenæ. Caulis cubitalis, enodis, lavis, uno tamen interdum, vel altero folio cinctus, in fastigio flores velut in *Umbellam* dispositos sustinet: e summo namque caule quatuor vel quinque vel etiam plures radii exeunt, quorum qui medius est non amplius dividitur, reliqui qui eum circumstant tripartiti sunt, gestantque plures stocculos in globulum congestos. Stocculi autem singuli quinquefolia sunt, albi aut dilute admodum rubentes. Singulos flores binæ excipiunt semina, lappulata, simul juncta ut in *Umbellam*.

In sylvis & sepibus passim, floret sub finem Maii.

Locus.

Sanicula

Viret.

Sanicula à mira sanandi vi nomen traxit: Vulneraria enim est è præcipuis; unde Gallis in adagi-
um venit vulgò jactatum, eos non indigere Chirurgo qui Saniculam & Bugulum habuerint.

*Qui ha du Bugle & du Sanicle
Fait aux Chirurgiens la nicle.*

Gustu id indicante astringit simul & amara est. Vulnerariis potionibus incoquitur. Internis &
externis vulneribus, sanguinis eruptionibus, ulceribus, dysenteris, ruptis & vullis auxiliatur decocta,
pota & imposita, ut breviter Lobelius, summatim vires ejus & usus recensens.

Umbilici eminentia & crassities in pueris innun-eris ferè curata est Cataplasma. ex Sanicula in vi-
no cocta, Umbilico apposita cum ligatura strictiore: Rad. Confolida majoris contusâ dorso è re-
gione Umbilici adnotata.

CAP. V.

De Sefeli Æthiopico.

Sefeli Æthiopicum frutex Ger. Park. *Æthiopicum Salicis folio* C.B. *Æthiopicum fruticosum*, so-
lio *Periclymeni* J. B. *Shrub-Hartwort* of Æthiopia.

J. B.

Ramis aliquot cubitalibus & altioribus fruticat, rigidis, lignosis, nigricante cortice intectis, in
multos ramulos diductis. *Folia* per ramos sublonga Periclymeni, angustiora, leviter ac-
uminata, breviora quàm Laureole, glabra, sapore & odore Juglandis, sed multò miuore
gratiorèque. *Umbellæ* pulchræ, feniculaceæ; *semen*, delapsis havecentibus floribus genat
oblongum, cinaliculatum, magnitudine seminum Feniculi.

Lam.

In rupibus oppido *S. Chamas* in Gallo-provincia vicinis observavimus. Lobelius ad Ceimontis
radices, quâ in lacum vergit uberi proventu fruticare scribit, quod & D. Magnol confirmat. Au-
gusto mense floret.

Semen Massiliensi Sefeli multò acrius est & odoratius, unde Lobelius eximiarum virium esse ac-
dit, ideòque ad Theriacam efficacius.

HISTO-

HISTORIÆ
PLANTARUM

LIBER DECIMUS.

QUI EST

De Herbis Stellatis & Asperifoliis dictis.

EC duo genera uno & eodem libro complectimur, non ob cognationem aliquam aut si-
militudinem quàm habent inter se; sed quòd earum neutra ob paucitatem specierum
quas sub se continet integro Libro molè & corporaturam idoneam contribuere possit.

PARS PRIMA.

De Herbis stellatis.

STELLATÆ dicuntur hoc genus herbe, quia folia caules stellæ radiantis in modum ambi-
bunt. Floribus sunt monopetalis, verùm in quatuor segmenta, totidem folia imitantia par-
tis; singulis autem flosculis in plerisque speciebus bina naturaliter succedunt femina.

Herbarum stellatarum TABULA.

Herbe Stellatæ dictæ, quia folia caules per intervalla ad nodos stellæ radiantis in modum ambi-
bunt, floribus sunt monopetalis quidem sed quadripartis, corumque singulis bina in plerisque
speciebus succedunt femina. Hæ vel sunt floribus

Per caules magis sparsis, foliis ad singula genicula

Quaternis, floribus & seminibus

In summis caulibus & ramulis: RUBIA erecta quadrifolia.
Caules ad genicula verticillatim ambientibus, flore

Albo, folio lato glabro; RUBIA levis Taurinensium.

Luteo, foliis hirsutis in aliis speciebus, in aliis etiam glabris: CRUCIATA.

Pluribus quatuor, radice

Rubra, cujus in vulgari & majori specie usus est ad tingendum, flores ex luteo herbidi:
RUBIA tinctorum.

Alba, vel fusca, foliis

Mollibus, & glabris, floribus

Albis; MOLLUGO.

Luteis; succo acido, ad lac coagulandum utilis; GALLIUM luteum.

Asperis & vestibus adherentibus, floribus pallidis: ASPERINA.

In summis caulibus Umbellatim dispositis;

Major, foliis laticius; ASPERULA, cujus duæ species habentur altera flore candido, altera flore cæruleo.

Minor, flosculis rubentibus; RUBIA gyancheica.

Spicati,

Quadrifolia, maritima; RUBIA maritima.

Pluribus ad singula genicula foliis, longioribus, angustioribus, mediterranea; RUBIA Crith spicata.

CAP. I.

De Rubiis quadrifoliis floribus in summis caulibus.

A. 1. Rubia erecta quadrifolia J. B.

Caulis hujus non planè cubitalis sunt, firmi, quadranguli, in ramos divaricati: Folia quaternaria Rubiæ minoris, solida & dura, geniculis circumposita. In ramorum cacumine floru copiosi, albi, jucundi odoris.

Circa Orton pagum in Westmorlandia, lacum *Wmader-mere* dictum, & alibi in Septentrionalibus montosis Angliæ nascitur.

In transmarinis etiam circa Genevam, in Rhætia, & alibi observavimus.

2. Rubia quadrifolia rotunda lævis Park. J. B. C. B. prod. quadrifolia vel rotundifolia lævis C. B.

C. B. prod.

Ex radice capillacea rufescente cauliculi tenues, quadrati, geniculati, palmo altiores, quorum aliqui in ramos brachiati, exurgunt. Ad singula genicula folia quatuor rotunda, nervosa, tantillum aspera in orbem disponuntur. Extremis cauliculorum flosculi albi, quadrifolii pedicellis capillaceis insident, quibus capitulum parvum geminum, asperiusculum succedit.

In montibus Helveticorum, ut Gothardo & ad Eremitanos provenit.

* 3. Rubia pratensis lævis acuto folio Park. J. B. C. B.

C. B.

Caulis cubitalis, lævis, quadratus, rufescens, geniculatus, cavus & communiter unus exurgit, et cujus nodis ramuli semipalmares prodeunt, quorum summis flosculi plures quadrifolii, pallidi insident. Folia lævia, quaternaria, uncialia, in acumen abeuntia ad quemlibet nodum disposita sunt.

Hæc apud Valesianos in pratis ad thermas Lucenses nata.

* 4. Rubia quadrifolia semine duplici hispida J. B.

J. B.

Cauliculi habet dodrante minores, multos ex tenuibus, reptantibus, inutilibus radiculis surgentes, quadratos, folia quaternis circum nodos decussatim positis, ad Alfinem vulgarem accedentibus, quam præcedentis minoribus, subrotundis, unciâ minoribus, venosis, nonnihil pilosis, cum dulcedine quadam amaricantibus orratis. Cauliculi scapus in ramos binos, hi rursus in ternis foliis viduos subdividuntur: in quorum summitatibus semina bina, hispida, multo minora quam Asperule, nigrescentia.

Nulquam quàm in monte *Rosberg* prope *Mafconium* (*Mafzemynter* Germani vocant) observat J. Bauhinus mense Octobri inter saxa, locis umbrosis & frigidis.

* 5. Rubia semine duplici hispida, latis & hirsutis foliis, Bocconi.

Sola foliorum hirsutie & magnitudine à præcedente Rubia differt.

In *Isa Isyra* vidit & collegit Paulus Boccone.

CAP. II.

De Rubia quadrifolia floribus verticillatis albis.

Rubia quadrifolia Italica hirsuta J. B. quadrifolia vel latifolia lævis C. B. lævis Taurinensium Park. Cruciatæ lævis Ger. emac.

P J. B. Ultera est hæc Rubiæ species, caulibus cubitalibus & majoribus, quorum geniculis quaternaria decussatim folia circumposita, formâ Plantaginæ, nervosa, acuminata, mollia, subhirsuta, duos ferè uncias longa, unciam circiter lata. Flores nodis verticillatim circumnascuntur, circa basin decussatis foliis suffulti, candidi.

In collibus Pedemontanis circa Taurinum & alibi in Italia.

Locus.

CAP. III.

De Rubiis quadrifoliis floribus verticillatis luteis; seu de Cruciatæ.

A. 1. Cruciatæ Ger. vulgaris Park. hirsuta C. B. Gallium latifolium, Cruciatæ quibusdam flore luteo J. B. *Crofs-wort* or *Wegwerc*.

Radice compluribus fibris sublatis, è geniculis emissis capillatâ reptat. Caulis proferit plures pedales interdum & longiores, quadratos, hirsutos, tenues, infirmos, crebris geniculis interceptos; ad quorum singulos folia quaternaria, stellatim disposita, hirsuta, ut in hoc genere lata, mucrone obtuso, abique pediculis cauli adnata. Flores ex alis foliorum egrediuntur verticillatim, non tamen, si curiosè observes, è foliorum omnium sinubus, egredi advertes, sed ex oppositorum duorum tantum: tres ferè ex uniuscujusque folii sinu furculos pluribus flosculis minutis, tetrapetalis, flavis onustos. Singulis flosculis semina succedunt bina.

Ad lepes & in Dumetis.

Siccat & atrahit. Vulneraria est è præcipuis, tum internè sumpta, tum externè adhibita. Valsit & ad ramos in vino pota. Expectorat quoque viscidos humores, autore Camerario.

Locus.

2. Cruciatæ nova Romana, minima muralis Col. Rubia quadrifolia verticillato semine J. B. R. echinata saxatilis Park. Rubecula echinata saxatilis C. B. Cruciatæ minima muralis Park.

Col.

Vincula plures habet ab radice tenui, cannabini filii crassitie, pallente [nigricante J. B.] multis capillamentis tenuissimis divita, quadratos, circa radicem tenuiores, postea crassiores, aliquando rubentes, ngulos, repandos humique sparlos, in extremo hirsutos, crebris geniculis distinctos, ad que folia quaternaria, exigua, rotunda in crucis formam disposita nullis pediculis adhærescunt: ex quorum sinu flosculi apiculati modo ex viridi pallentes, etiam quaterni, tribus botribus singuli constructi emicant, quorum unus in florem se pandit, quaternis pusillis foliolis ut vix distingui possit, etiam cum flammibus internis. Quibus fructus succrescunt, primum hirsuti, curvi, florem in mo desinunt, & perfecti deinde velut flores galericulati videntur, & duriores cum hiccere incipiunt velut echinati conspiciuntur, sed non pungunt, quamquam asperi tactu videantur. Caput quatuor aculeis distitum, barbulas five brachia utrinque etiam in aculeos desinentia, in medio pectus etiam aculeatum, subus ventrem habentes extuberantem, in quo semen luteum rotundum parvum, Panici modo. Abino florere incipit, & fructus habere in singulis geniculis & foliorum interstitiis.

Maiorino florere & fructus Junio perficiuntur. Sapor amarus atque acerbis ingratiss.

In arenosis juxta mare prope Liburnum portum & alibi in Italia provenit. In asperis & saxosis prope Nemausum collegit Cherlerius.

Tempus & Locus.

* 3. Rubia quadrifolia glabra angustifolia J. B.

J. B.

Hæc quàm vulgaris Cruciatæ gracilior & delicatior esse videtur, foliorum ceteroqui ordine & postea haud abimilis; verum angustiora sunt acutioraque, glabra omnino dicerentur, nisi per amicum tantum exigua quadam hirsutie fimbriata essent. Cauliculi toti glabri sunt.

Prope Patavium in Italia collectum ad J. Bauhinum delatum est.

Locus.

* 4. Gallium latifolium glabrum C. B. J. B. relictis Cruciatæ glabra. Cruciatæ minor lævis Park.

C. B. prod.

Radice est tenui, repente, geniculata: cauliculi tenellis, quadrangulis, geniculatis, palmo minoribus; folia è singulis internodiis quaternis, decussatis, glabris, instar Plantaginis nervosis, pallide viridibus & fuscantibus. Flores habet parvos, cauliculos verticillatim coronæ modo ambientes, luteos, brevibus pediculis donatos.

Circa Bononiam inter fenes tota æstate reperitur.

* 5. Ru- Locus.

* 5. *Rubia argentea* Cretica Alpin. exot. Park. *Cruciata argentea*.

Alpin.

E. radice parva, longa, tenui, exili multos furculos rectos, graciles, semidiorantalis altitudinis producit, foliis *Rubiae* sylvestris, mollibus, parvis, oblongis, argenteis, lenibus, simul ab eodem exoni quatuor ex opposito, aequalibus intervallis dense stellarum modo furculos convestientibus. Inter quae Clinopodi Cretici modo pauci, exlesque *flosculi* flavescentes cernuntur. Tota planta est munda, gustu adstringens.

C A P. IV.

De *Rubia tinctorum* seu *Erythrodano*.

Rubia Latinis, Græcis *ῥυδανον* à rubro radice colore dicta est. Quæcumque ergo in hoc genere rubro radicis colore sunt *Rubias* appellandas duximus.

1. *Rubia tinctorum* Ger. *fativa* J. B. *major fativa* sive *hortensis* Park. *tinctorum fativa* C. B. *Wadder*.

J. B.

Sarmentum longa producit, quadrata, uncinulis crebris hamata, geniculata; ad quorum singulos nodos *folia* rotata radiata circumponuntur. Aparines modo, sed multis numeris majora, contumeliter aspera, hirsuti crenulis per ambitum incisa, vestibus tenaciter harentia: ex quorum als pediculi exeunt *flores* sustinentes ex luteo herbidos, stellatos, tetrapetalos [pentapetalos J. B. g.] apiculis luteis: quibus *semina* succedunt rotunda, per maturitatem nigra. *Radices* sublimissime rose, reptantes, fucculentæ, ruffæ miniatæve, duræ lignosâ matrice farctæ, sapore mixto dulci, a cerbo & libanaro.

In hortis colitur magnâ copiâ ad lanas tingendas. *Rubia tinctorum* vulnerariis potionibus admiscetur. An verò abstergat & aperiat, an potius adstringat controversum. Quâ adstrictione ei attribuant adversus fluxum mentium, hæmorrhoides & dysenterias propinant: qui aperienti facultatem, in Ictero, Hydropse, Urina obstructa & sanguine coagulato exhibent. Et fortasse utriusque qualitatis participes est, primò aperienti, postea adstringenti, quemadmodum *Rhabarbarum*. Quæcumque enim tingendo idonea funt, tenuium partium merito censetur, adeoque facile penetrant & obstructions relaxant: & pleraque quæmodi mensiles & urinariæ eient, & ictero conducunt. Ex altera verò parte sapor acerbis facultatem adstrictoriam indicat.

A tinctoribus adhibetur hujus radix ad coloris rubri preparationem. Expetuntur folia Senecibus mulieribus ad flammæ vasa detergenda: siquidem mirum dictu quàm pulcherrimè nitecant quæ *Rubiam* fuerint experta.

A. 2. *Rubia sylvestris aspera*, quæ *sylvestris Dioscoridis* C. B. *sylvestris Montpellierana* major J. B. *sylvestris* Park. *Widb Wadder*.

Huic folia quàm *Rubie fativæ* minorâ sunt; & atroviencia, cum fativæ pallidiora sint. Vere *flores* profert parvos, luteos: Fructum fert æstate & autumno, qui per hyemem durat: sed nec ipsa herba inarescit. Inter sepes minor est & asperior fativa. Folia circa nodos quatuor, modo fere notavit D. Magnol.

Nos olim *Rubiam* sylvestrem à fativâ culturâ tantum & accidentibus inde ortis differre cultuâtinimus; nunc tamen à D. Newton melius edocti, mutatâ sententiâ, speciem diversam agnoscimus. *Rubie* enim fativæ tota superficies ad radicem usque quotannis emoritur, cum hujus (æ ætatis) per hyemem durat; nê alias distinctionis notas superius adductas repetam.

Rubia sylvestris non tantum in rupe S. Vincentii prope Bristolium oritur, sed etiam in rupibus prope Bedfordiam & per totam fere Devoniam in sepius copiose.

* 3. *Rubia montana angustifolia* C. B. *Rubia sylvestris longioribus foliis* Park.

C. B.

Radicem habet rufescentem, fibrosâ: *caules* cubito altiores, leves, rotundos, striatos, geniculatos: *folia* ad quatuor internodium longa, angusta, Gallii formâ, fena, septena, in orbem disposita & rigidiufcula, caulium ambiunt: ad internodia brevissimi ramuli exurgunt; ipse verò caulis in terminos plures brachiatur, quorum summus *flosculi* frequentes, albi, quadrifolii insident, quibus *semina* minuta rotunda, quodlibet suo pediculo donatum, succedunt. [Suspicio *semina* bina singulis *flosculis* succedere, & pediculis insidere.]

Hanc apud nos in asperis collibus legimus.

Locut.

* 4. *Rubeola saxatilis* C. B. C. Baulini J. B. *Rubia minima saxatilis* Park.

C. B.

Plantula est tota incana, semipalmaris; *cauliculo* tenui, quadrato, geniculato, in uncias ramulos brachiato. *Folia* parva, aspera, angusta; acuminata, communiter octo rotæ modo disposita habet. Ramulorum summus *flosculi* plures, exigui quadrifolii, apicibus & minimis pedicellis donati, luteoli insident, si rectè recorder.

In faxolis Gallo-provinciæ provenit.

Locut.

* 5. *Rubeola maritima aspera* C. B. C. Baulini J. B.

C. B. prod.

Radice est oblonga, tenui, reptante & rufescente: *Cauliculis* pluribus, geniculatis, biuncialibus, per terram sparsis, & capillaceis fibellis terræ affixis: *foliis* pluribus, brevibus, acuminatis, virentibus & asperis, cauliculos inordinatè cingentibus: *flosculis* minutis, pallidulis.

Copiosè in litore maris Mediterranei, non longè Montpellier & etiam Massiliæ occurrit. Nobis *Locus* in locis herbas indagantibus inspecta non est.

Ex generali hac & obscura descriptione ad quod genus plantarum herba descripta pertineat, certò colligi non potest: ad hoc autem non pertinere constat quod folia cauliculos inordinatè cingere scribat.

C A P. V.

De *Mollagine*.

Mollago Plinio proculdubio à foliorum mollitie dicta est. Quæcumque igitur hujus generis plantæ foliis & caulibus mollioribus & minus asperis sunt hoc nomine donamus.

A. 1. *Mollago vulgarior* Park. *Rubia angulosa aspera* J. B. *sylvestris* Lewis C. B. An *Rubia sylvestris* Ger? *Mollago montana angustifolia* vel *Gallium album latifolium* C. B. *Widb Wadder*, or *great Wadder* *Wadder*.

Radicibus lignosis, exterius fulvo cortice tactis, intus albis, plurimas fibrillas fulvas subinde demittentes firmatur. Plures inde exeunt *caules*, trichotales interdum, aut longiores, infirmi & humi procumbentes nisi vicinis sepius aut fruticibus, (inter quos plurimum oriuntur) se sustentent, ad radicem tenuiores, paulatim deinde crassescunt, ut in hujus generis reliquis, quadrati, manes, leves, virides & in apricis interdum purpurascunt, fragiles, nodosi longis internodiis, ramofi, quatuor ramulis è singulis nodis exeuntibus, duobus insignioribus, duobus parvis inferius ad eorumdem latera. *Caulis* ad nodos stellatim ambiunt octo plus minus *folia*, vix digitum longa, latiuscula, acuminata, intentes viridia, glabra. *Flosculi* numerosissimi, albi, in quatuor segmenta acuta, totidem folia imitantia, divisi, à medio ad summum, è singulis caulium & ramorum geniculis, velut racematim exeunt: quorum singulis bina ut in congeneribus succedunt *semina*.

Ad sepes & in dumetis frequens oritur.

Locut.

2. *Rubia sylvatica* Lewis J. B. *Mollago montana latifolia ramosa* C. B. *Gallium flore albo majus* sive *Mollago montana* Park. *Gallium* sive *Mollago montana* Ger. quoad desct.

J. B.

Ramola præ reliquis est hæc, *caulibus* vêtis, levibus, teretibus, tuberosis geniculis nodosis, per longa intervalla interceptis. *Folia* circum articulos radiatim posita, Alperula odoratæ, mollia, ac quàm in *Rubia angulosa* molliora. *Flores* summis ramulis & per furculos tam copiosi ut muscarum inveniunt, candidi.

In sylvis montosis, agro Lucemburgiensi & Aquigranensi collegimus. Montium incolæ hæc est *Locus* & *Tempus*.

Hæc planta magnitudine sua, glabritie caulium & foliorum, rectitudine caulium, eorumdem rotunditate, & loco natali ab aliis sui generis omnibus facile distinguitur.

Quærendum annon *Rubia* arborefcens Cretica *Alpin. exot.* huic eadem sit, quæ caudice constat brevi, digitum crasso, à quo multi exeunt rami, &c. E quorum acuminem exeunt duo vel tres furculi, graciles, in alios quoque divisi, in quibus utrinque *flosculi* parvi, albicantes cernuntur, &c. *Rubis* tamen coloris. In reliquis, quæ omnihus, notis cum superius descripta convenit.

A. 3. *Gallium album* Ger. J. B. *palustre album* C. B. *Molluginis vulgarioris varietas minor* Park. *White Ladies Bed-straw*.

Radice tenui, reptante, geniculata, innumeris fere capillamentis, tenuissimis, prælongis è geniculatum densissimis, se propagat. *Coliculis* similiter tenues pedales & cubitales, larmetosi, ramofi, quadrati, asperiusculi geniculati internodiis longioribus. *Folia* stellata, quaterna, quina aut fena, breviora, pallidè virescentia, (ut & caulis totus) coliculis geniculis ambiunt. In summis caulibus & ramulis *flosculi* plures simul confecti quassam quasi umbellulâ efficiunt, ut in *Rubia cynanchica*, &c.

T

1. R.

Dum in satis pinguioribus oritur, major fit & erectior, & descriptioni Myagri alterius Dalechampii Lugd. quod Asperulam hexaphylon purpuream vocat C.B. in Pin. satis convenit. Stellariam quam Lugd. in falis fabuleis provenire notat ad hanc Rubiam refert J. B. Botan. Monf.

CAP. VIII.

De Aparine.

- A. 1. *Aparine* Ger. J. B. *vulgaris* Park. C. B. *Philanthropion Diofcorides* & Plinii. *Lappage Plinii lib. 26. cap. 10.* J. B. *Cleavers*, or *Boole-grass*.

J. B.

A B infima radícula oriuntur viticulis quadratae, asperae, geniculatae, infirmae, proxima quae scandentes, adhaerescensque, tres aut quatuor cubitos interdum longa, ramosa. *Folia* in septena, Rubie modo, stellae instar radiata, singulis geniculis circumnascuntur, aspera, in spinulam desinentia. *Flores* prope summum ramulos & geniculis exeunt in pediculis oblongis tenuibus, pusilli, albi, tetrapetaloides, quorum singulis didyme succedunt lappulae, bina semina continentes, cortice nigro, (quem tamen sponte ne per maturitatem exiunt) tectae, cui subest substantia quadam dura & cartilaginea.

Locu.

Vires & Usus.

Ad sepes, interdum etiam inter segetes. Bini foliis amplis & terris exit. Aparine (inquit Diofcorides) pastores coli vice utuntur, ad eximendos & lacte pilos (nimium circumactis per lac foliis, quorum asperitas adeo tenax est, ut facile quicquid tetigerit apprehendat, J. B.) Seminibus, caulium ac foliorum succus potus contra viperarum phalangiumque morsus auxiliatur, infusus aurium dolori modetur. Herba cum axungia trita strumas discuit. Sanguinis etiam abundantiam ex vulneribus reprimere folia inposita Plinius tradit.

Aquam destillatam bis in die sumptam mensuram trium ligularum, aiant alvum colibere, efficacissimumque esse adversus morbum regium. *Trag.*

Aqua destillata, vel herba ipsa minutim concisa, inque vini albi q. f. decocta & pota, in calculo & arenulis insigne est, remedium. D. Needham. Pulvis qui ex hac herba & vitulino hancur superno exsiccat fit arcum est ad tumores lenis & status hypochondriacos.

Herba concisa pullorum Anserinorum esca est, unde etiam Anglice *Boole-grass* dicta est. Plebeii cives in mea patria aquam illius destillatam quotidie ex officinis poscunt contra tum peccatoris, tum hypochondriorum molestos dolores. Agerius in Tragum adversus similia mala commendat. *Sim. Paulus.*

Aparine in liquore Posselti cocta & hausta mirè gonorrhoeae prodest simpliciter. D. Palmer.

- A. 2. *Aparine* semine levior. An *Aparine*, semine Levi Park.? *Boole-grass* with smoother seed.

Hac praecedente humilior est, sarmentis brevioribus: foliis minoribus, minus hirsutis, pallidioribus: Seminibus quidem non penitus glabris, sed minus hirsutis. Locu. In agro Cantabrigienfi inter segetes solo cretaceo invenitur.

- A. 3. *Aparine* fructu verrucoso hort. Joncq. semine Coriandri saccarati Park.

Hac folius est levior, vulgari Aparine minor, seminibus verrucosis, non tamen lappaceis seu tenacibus.

4. *Aparine* floribus purpureis C.B. Park.

Hujus verbo meminit C. Bauhinus in Pinace, sed non describit, nec ab alio quoquam descripi tum dicit.

- * 5. *Asperula muralis minima* Park. *verticillata muralis minima* Col. *verticillata lutea* C.B.

Col.

Radice nititur exigua, capillari, plures viticulos proferens, ab imo fruticans, angulosus, quadratos & asperos, foliis per genicula sentis, aliquando verò quaternis & quinis herentibus, Gallici riu, supra quae ex caulibus geniculis, in rota speciem ut in Verticillatis plantis, fructus prodeunt duplices. Anisi effigie, parvi, hirsuti, quibus flores intident, admodum exigui, lutescentes, quatuor foliis constructi. Caulis asper est, denticulis perquam exiguis, & nisi luminis appositus haud propter tenuitatem & diaphanitatem conspicuus. Folia etiam hirsute tenuissima asperiuscula sentiuntur. Sapore amaro est parum. Ab imo sicari incipiunt folia, sicuti florere & fructus perficere animadvertimus.

Locu.

Vetustis muris innascitur frequens in castro Villa dicto in Valvensium montibus dodrantalis herbula: oritur in saxosis etiam locis ibi, ac etiam alius ubi Pancretia & Sempervivum vermiculatum. Maio mensis floribus & fructu onusta reperitur. Assate fiuntur & siccantur rota.

CAP.

CAP. IX.

- A. *Rubia cynanchica* J. B. C. B. *Synanchica* Lugd. p. 1125. Ger. *Asperula repens* Gesneri, sive *Saxifraga altera* Gesalpini Park. *Squinancywort*.

Radix ei crassa, lignosa, nigra, altè in terram descendens, fibrillis nuntiosissimis & praetenuibus capillata, in plurima capita divisa, caules fundens multos, tenues, sesquipalmares, spithamros & longiores angulosos [quadratos Col.] laves, [qui cum excreverint bipedales sunt & supini] foliis vestitis per genicula crebra admodum quaternis circa radices caput, quam brevissimis, lanioribus, ut longitudo ad latitudinem vix tripla sit: circa medium caulem genicula rariora sunt, folia angustiora, longiora, acutiora, quaterna; in summo verò bina tantum, & longioribus intervalis distantia. Flores in summitatibus, caulium & ramulorum in quos caules dividuntur quoddam quasi umbellae efficiunt ut in Valeriana, è tubo oblongo in quaterna segmenta expansi, suave rufescentes & fuae olentes, interdum albi, Jasmimi modo, quibus etiam effigie & colore similes videntur verum magnitudine Phu Diofcorides, semina deinde relinquentes coacervata, bina simul, rugosa vel aspera, oblonga, curva Phaeoli modo, Galii vulgaris duplo majora, atque cum siccantur flavicant.

In sterilibus, soli expositis cretaceis collibus abundat: v. g. Cogmagog-hills, Newmarket: Locu. Heath, Sussex Downs, &c.

Parkinsonius hanc plantam bis exhibet; nimirum, 1. sub titulo superius allato. 2. Cruciatæ minoris montanae nomine, p. 566. & fortè etiam tertium sub titulo Rubiae minimæ Saxatilis, p. 276.

2. *Rubia cynanchica* Saxatilis C. B. Park.

C. B. prod.

Ex Radice alba, oblonga, tenui & fibrosa, caudiculi plurimi tres, quatuorve uncias longi, foliis planis oblongis, angustissimis & viridibus vestiti, exurgunt; & inter hos pediculi bini, terni, palmares, graciles, in ramulos divisi, & paucissimis foliis vestiti, quibus flores ut in Cynanchica vulgaris, pallide rubescentes, singuli singulis pediculis donati intident.

In saxosis udis circa Valentiam Dolphinatus collecta fuit.

Locu.

CAP. X.

De Rubia Spicata.

1. *Rubia maritima* C. B. *marina* Clus. Park. Ger. *marina* Narbonensium J. B. *Sea-Madder*.

Claf.

O Uadrangulares sunt huic plante caules, palmares magna ex parte, interdum pedales, geniculati, duri & lignosi, candicantes, è radice crassa, lignosa, foris intensius rubente, intus rufescente, singulari, longiuscula, prodeuntes, jam simplices, jam ramosi, internodis modò brevioribus; modò longioribus distincti: ad quorum singula genicula quaterna folia, inferne quò cauli adherent latiuscula, extrema parte mucronata, rigidiuscula, candicantia, stellae instar in orbem adnascuntur, & subinde in alis ramuli, numerosis foliis brevioribus & confertim nascentibus ornati: in quibus, ut & in summis caulibus velut in spicas terminatis oblongi *stencil*, in quatuor segmenta expansi & velut radiati, pallidi. Semen in utriculis tenue, oblongum, fuscum.

Ad mare Mediterraneum in litoribus arenosis propè Syraculas, Cataniam, Terracinam, Monspeliolum collegimus.

2. *Rubia latifolia spicata* C. B. *Spicata* Cretica Ger. etiac. *Spicata* Cretica latiore folio Park. spicata J. B. *Spilico Madder*.

Claf.

A radice crassiuscula, subrussa, & frequentibus tenuibusque fibris capillata multi exeunt caudiculi, nodosi, quadranguli, asperiusculi, statim ab infima parte frequentibus ramulis ad singulos nodos ex adverso nascentibus praediti: quos etiam in orbem & ipsi geniculis ambiunt quaterna, quina, interdum sexa folia brevia & nonnihil aspera, coloris cinerei. Summi caules & ramuli desinunt in spicam longam [semipalmarem atque etiam palmo longiorem] videntem, speciem quadrangulum, quia *stencil* exiles & vix conspicui, colorque subvirescentes, alternatim contrario inter se situ nascentur è lumbis glumarum longa serie caulis appressarum. Semen tenue, oblongiusculum, pullum.

3. *Rubia angustifolia spicata* C. B. Park.

A praecedente differt foliorum & spicarum angustia, humilitate & parvitate sua. Circa Monspeliolum plurimis in locis sponte oritur, v. g. in collibus juxta *Casselles*, Agris Gram-Locu. montis.

lo alio genere tot species. Malum autem receptis & usitatis Generum nominibus adherere, quam prater necessitatem nova imponere; præsertim si usitatorum probabilis ratio reddi possit.

Herbarum Asperifoliarum TABULA.

Herbæ asperifoliæ, quibus folia in caulibus alterna, flores monopetali marginibus quinquepartitis, incisuris alias profundioribus alias levioribus, singulis autem floribus quatuor plerumque succedunt semina, sunt vel seminibus ad singulos flores

Quaternis, perianthio

{ Oblongo integro, foliis maculis albis variis; PULMONARIA MACULOSA.
{ Brevisse & ad modum floris expansio; seminibus

{ Asperis & lappaceis, foliis in plerisque speciebus mollibus & graviter odoratis; CYN-
GLOSSA.

Rugosis,

{ Caput viperinum aut galeam referentibus, flore

{ In quinque laciniis totidem folia imitantes diviso, radicibus

{ Albis, florum laciniis

{ Obtusis & subrotundis, foliis longis acutis; BIGLOSSA.

{ Acutis, foliis brevibus & latioribus; BORAGO.

{ Rubris; ANCHUSA.

{ Carunculate; parte superiore longius excurrente, inferiore brevior; ECHINUM.

{ Sepalum referentibus, foliis lavibus Linii, flore lacteo; LINUM UMBELLICATUM.

Lævibus,

{ Non splendentibus, floribus

{ In spiciis longis recurvis, foliis lanuginosis; HELIOTROPIMUM MAJUS.

{ Ad folium alæ, caulibus asperis & vestibus adherentibus, seminibus compressis; APARINE MAJOR.

{ Splendentibus & velut politis floribus

{ Cylindraceis tubulosis, foliis amplis longis; CONSOLIDA MAJOR.

{ In quinque laciniis expansis;

{ Major, seminibus duris splendentibus; LITHOSPERMUM.

{ Minor, echioides, spiciis florum prælongis recurvis, Echium SCORPIOIDES.

{ Binis, flore cylindraceo tubuloso, foliis glauco; CERINTHE.

CAP. I.

De Pulmonaria maculosa.

1. *Pulmonaria maculosa* Ger. *latifolia maculosa* Park. *Palm. Italorum ad Buglossum accedens* J. B. *Symphytum maculosum* sive *Pulmonaria latifolia* C. B. *Sage of Jerusalem* of Ierusalem, *Jerusalem Cowslip*.

Radice nititur albâ, fibrosâ, Hellebori, sed fibris rarioribus & quibusdam crassioribus, gustu admodum lento & viscido. *Caulis* angulosus, purpureus, hirsutus, unus interdum sur-
rectus, reliquis primùm germinantibus, aliâs plures ut in Buglosso. *Folia* alia statim à
radice exorta, conferta, per terram sparsa, alia caulem inæquali situ sine pediculo amplectentia, ob-
longa, unciâ lata, nervo medio per longum donata, in acuminatum mucronem desinentia, longi-
tudine

gine supra, infraque & in ambitu molli pubescentia; at adulto vere folia insignem acquirunt magnitudinem, præsertim infima, quippe quæ latitudine palmum superent, longitudine scilicet palmum, teneraque illâ lanugine rigescente hispida redduntur. Summitati caulis (qui brevis est, dodrantali altitudine) insident flosculi ex pediculis senariis & brevioribus multi simul puncti, interdum reflexi caudam Scorpioidis æmulantes, ut Echii, è calicibus oblongis, striatis, hirsutis, colore modò purpureo, modò violaceo, aliâs mixto purpureo-violaceo, idque in uno eodemque ramo, in quinque laciniis divisi. In calicis fundo succedunt semina quaterna Buglosii seminibus similia.

Folius variat (inquit C. Bauhinus) quæ albugando albis punctis & luteis notantur, aliquando iis *Varietas*.
carent, & hæc Pulmonaria folio non maculoso *Chef.* Hanc Clusius pro diversâ specie describit, à præ-
cedente tamen præcipuè differt foliis minis amplis, nullis albicantibus maculis sit, ærne infectis: re-
sque enim notæ conveniunt.

Floribus est communiter cæruleo-rubentibus, rariis albis. Pulmonaria speciem flore albo aliquot *Pulmonaria*
annos in horto alui, quæ omnibus sui partibus, sed præcipuè foliis, majoribus erat quàm descripta, *maculosa albo*.
& maculis pluribus majoribusque notatis.

In sylvis præpè Coloniam Agrippinam hanc primò observavimus, postea in omnibus ferè montib. *Locus*.
sis dumetis præpè Rhenum & circa Genovam.

Noltrandus pro odore in frequenti usu est, Salviam Hierosolymitanam ac Bethlehemiticam appel. *Vires & Usus*.
lant. Pneumonica & cardiaca censetur. Consolida & glutinat, Symphyti instat.

Ulus epus præcipuus est in ulceribus pulmonum, aliisque eorundem affectibus, Pthiisi, expuitione
fangum, &c. Extrinsecus in vulneribus.

2. *Pulmonaria angustifolia* 2. *Chesi* Ger. [*potius* 3.] *angustifolia cæruleo flore* J. B. *Symphytum ma-*
culosum sive *Pulmonaria angustifolia cærulea* C. B.

Ches.

Hæc folia sunt angusta & villis obdita, Buglosii sylvestris, Echive, aut Anchusæ foliis non absimilia, molliora tamen, neque tam aspero villo hirsuta, nullo pediculo prædita, sed medium caulem amplectentia, qui paulatim succrescens angulosus & hispidus, interdum nonnihil purpureus, in pedalem tandem altitudinem excrevit, in cuius fastigio multi pentagoni *caliculi*, in quinque purpureo-laciniis divisi & subhirsuti nascuntur, congentes oblongos, concavos *floris*, Buglosii hor-
tensis aut Pulmonaria vulgaris floribus formâ similes, qui per oras in quinque orbiculares ferè laci-
nias divisi, colore antequam aperiantur ex purpura rubente, deinde quando explicati sunt, cæruleo
albo eleganter nitent, ut Gentianellæ verna floribus venustatem si non superare, attamen proximè æ-
mulari videntur, odore autem nullo grati: ii maturi decidunt integri, quemadmodum Buglosii hor-
tensis & similia nigrum evadit, Echii aut Buglosii vulgaris semini respondens. Adnascuntur dein-
de secundum caulis pedem alia hirsuta folia, angusta, palmatis aut amplioris longitudinis Echii aut
Anchusæ foliis latiora mollioraque: inter quæ (licet sicca sint) subsequente vere prodeit caulis, suis
venustis floribus ornatus. *Radix* crassius carnosiusque fibris prædita est, ut Pulmonaria maculoso fo-
lio, initio candicantibus, deinde vestitate foris nigricantibus, dulci sapore.

Nascitur passim per Pannoniam & Austriam inferiorem in montanis & cæulis sylvis, & diutiss. *Locus*.
mè floret. Exilit primo vere, floribusque congestorum thyrsum ferè ante folia promitt.

- A. 3. *Pulmonaria foliis Echii* Ger. *emac. rubro flore, foliis Echii* J. B. *angustifolia rubente*
cæruleo flore C. B. *angustifolia* Park. *parad.*

Ches.

Hoc genus jam descripto ferè simile est, nisi crassiorum majorumque caulem, ac latiora folia ha-
beret, & floris similiter, non ut illa cæruleos, sed pulcherrimè rubentes: alioqui & radice & tempo-
ramento conveniunt.

Hinc omnino respondens, tum forma, tum amplitudine alia invenitur, cuius flores initio rubent,
deinde cæruleum colorem saturationem contrahunt.

Crescunt hæc duo genera ad cæduarum sylvarum margines, umbrosis locis in Pannonia, & co- *Locus*.
dem cum superiore tempore florent.

Pulmonariam foliis Echii invenit D. Goodyer in *sylva* quadam præpè aed. Holburienfens, in
salu *Nova Foresta* dicto in agro Southamptonia.

CAP. II.

De Cynoglossio.

Cynoglossum *Kowlyanov*, à foliorum forma caninas imitante linguas dictum est.
Note ejus sunt semina aspera & lappacea, compressa.

- A. 1. *Cynoglossum vulgare* J. B. *majus vulgare* C. B. Ger. Park. *Great Hounds Tongue*.

J. B.

Nigra foris *radix*, intus alba, tota crassa, Rapam exiguan representans [Columnæ non mag-
na] odore magis gravi quàm sapore, qui dulcedinem nonnullam satiam linguæ offert. *Caulis* cur-
vatus

citer bicubiales, in ramos multos divisi, vetustate concavi, multa lanugine obfusi: *Folia* longa & latiuscula primo anno, secundo, ubi caulem fert, stricta, acuminata, incana, mollia, lanuginosa, odore gravi. *Flores* Buglossi officinarum, colore fœdè rubente; monopetali quidem, in quinque tamen segmenta aliquoties divisi. [Columnæ *Flores* plani fere, non cavi, venis purpureo-oculis depicti stellatis effigies rotundis radiis, brevi admodum tubulo in medio prominulum concurrentes, quæpartito. Succedunt lappule quatuor, conis suis ad stylum in medio prominulum concurrentes, nonnihil compressæ, spinulis hispida, quæ peritaciter vestibus adherentibus, cavitæ unica donatæ, in qua idem semen unicum. [*Flores* & semina plerumque versus unam partem nutant, & singuli pediculis uncialibus infident, quibus nullum apponitur folium. Folia alternatim cauli adnascuntur nullis intervencibus pediculis.]

Locut.

Ad vias locis incultis & ruderalis præsertim pinguioribus passim cornitur. Junio mense flores.

2. *Cynoglossæ vulgaris minor species & candidior* J. B. *minus sive pusillum* Park.

Parvitate omnium partium & tomento candicante foliorum à vulgari distinguitur.

3. *Cynoglossum maximum* Lob. Park. *maximum* Belgicum C. B.

Occurrit in hortis Belgicis, foliis, floribus, semine, omnique sua parte duplo majus vulgari. Nobis videtur *superiori specie eadem, ob inertiam soli luxurians; nihil tamen tenere affirmamus.*

Viret.

Cynoglossum refrigerat & siccant. Uliis qui in sistendo fluxu alvi, gonorrhœa & catarrhis candidis. Sanguini etiam sistendo, & ad omnis generis vulnera & ulcera conducit. *Matib.*

Ulcus mammarum in lotrice Tubingensi sanatum vidi facili hoc remedio: Cynoglossi in Vin. & Aq. ana partibus æqualibus coctæ lavetur ulcus, & imponantur folia. *D. Soame* ex observ. *Jen. editæ Martii Obf. 33.* Unguentum ex illius succo cum melle & Terebinthina paratum ad ulcera antiquia maligna & fistulosa valde extollit Hieron. Tragus: Idem & maricis sanandis efficacissimum esse perhibet.

Verum quia sporiferum est & narcosis virulente suspectum, rarissime à practicis adhibetur, inquit Schroderus.

Immerito suspectum esse convincunt experimenta medicorum quorundam summe fidei & peritæ, qui nobis retulerunt se ad ulcera & tumores eo sæpius usos esse in cataplasmatibus & emollitis magno cum successu, quod etiamnum uti: intus etiam tuè sumi posse arguit Pillule de Cynogloss.

In strumis & scrophulis Cynoglossæ radicem tum intus in decocto, tum extra in cataplasmatibus formâ summo cum successu adhiberi solitam à quodam celeberrimo hujus Urbis [Londini] medico, jam satis functo accepit. *D. Ed. Hulse.*

Ad Scrophulas. Radices in taleas dissecantur, & suspendantur circa collum, novas adhibendo tertii quavis septimana. Retulit mihi amicus quidam, se novisse radices hæc suspensas circa collum pueruli cysidum pauperculæ, cuius caput & linteamina pediculis scatebant. Observatum pediculis quodam radice foretorem exolos procul aufussisse & sedes novasse, scrophulas oblitæ restitisse, nec quidem ille audivit nisi sanandis medicamentum successisse. *Idem.*

4. *Cynoglossa montana maxima frigidarum regionum* Col. *Cynoglossum mont. maximum* Park. *An Sylvaticum rubente caule* C. B.

Col.

Radice nititur pedali & ampliore, sesquipollicem crassa, foris nigricante, intus verò parum candicante: *Folia* emittit longa, pedem superantia, palmum lata, Plantaginis latifolia formâ, verum angustiora, & venis obliquis distincta, petiolo crasso atque rubente hærentia, hirsuta, ex albo virentia, atque in terram convexa quæ vetustiora, media verò erecta, tactu mollia. Maio mense caulem è medio profert bipedalem, crassum, striatum, cavum, lanuginosum, rubentem, foliis undique densis, rectis, angustioribus, semper decrecentibus ad flores usque circumdatum, ita ut nihil caulis appareat: nervus verò medius à petiolo per folium rectus discurrens rubescit in omnibus. In summo verò & inter foliorum cacumina flores apparent, oblongum & crassum veluti colum aut capitulum conformantes rotundum, undique circumscripti, densi, deorsum tendentes, radiis foliorum intermediis, quæ alarum cum expansi sunt flores varia erunt. Flores verò singuli calycem habent quinquepartitum, hirsutum, ipsi verò oblongi, cavi, in purpura rubentes, parum odori, in quinque rotundas oras, rectasque divisi sunt, nec amplius dehiscentes, quorum pars interior calyce occultata, angustior est, oblonga latius albaque, intus quam seminum rudimenta insunt, quadripartita, longum apertum in medio habentia, quinque itammodo lucis concomitantibus, & ex flore se exercentibus: quæ plantæ hujus globosum caput veriscolor & venustum efficiunt: viridi namque colore florum calices, flores ipsi purpureo-rubente, stamina verò lateo, atque foliola intermedia nervo rubente depicta sunt. Astatæ paulatim desiliunt, caule se producente, florum globosum caput, alarumque divisiones recipiens divicim acquirit figuram, demum perficiente se planta in brachia aliaque dividitur quatuor ut quodam, parim à se invicem distante orti, ut ab eodem fere principio productæ censeantur, in diversâ tendentes, pedales, hirsutæ, in quibus juxta unum fructum foliolum unicum conspiciuntur (quo à cæteris Cynoglossis differt.) Fructus verò est alternatim orientur, per alas dispositos versus septem inveniuntur, floribus ab imo marcescentibus succedentes, petioli tenuibus, digitali longitudine, insidentes, quadripartiti, depressi, ovali figura, echinati, simul coherentes cruciatum, quorum pars interior eructum haren in acutum delinit. Pars fructuum superior plana, aculeis crassioribus, nuntidæ & limbo circumflecta parum excrefcente, ut aquam continere possit; inferior rotunda, tota hispida, densioribus aculeis lappacis, vestibus hærentibus fœcatis, præter quam quæ petiolo hæret quæ levius est. Fructus per maturitatem rufescunt, medullâ intus libro ex viridi nigricante obductâ, sapore amarefcente, sicut & folia. Omnium maxima sunt hujus semina, latius oreque umbilico ac planiore.

In frigidis taptum regionibus, Apenninis montibus excelsis atque summitatibus, Campoclarenfi. Locut. um Matello & Aequicolum Rascino sponte ortam observavimus.

5. *Cynoglossum minus* J. B. C. B. *minus flore ceruleo* Park. *Cynoglossa minor montana serotina altera* Plinij Col. *Cynog. pusillum Austriacum alterum* Cluf.

Col.

Radix huic parva, lignosa, dura, cortice crasso, fibris obliquis, longis, tenuibus, lignosis donata, pullo colore, dulci sapore. Caulis tenuis, angulosus, hirsutus, summum pedalis, folia vestitus crebris, oblongis, Oleæ aut Lithospermii fere, virentibus, mollibus, hirsutis aspera, alba & longa obfusa, alternatim semidigitali spatio hærentibus; sapore amaro, & foliorum sinibus alia gemina exerunt parva. In summo caulis in tres, quatuor vel quinque dividitur ramulos, semper obliques, interdem pedales, bifidos aut trifidos, Scorpionis modo incurvos, foliis tenuibus & hirsutis vestitus, alteratim utrinque positus quemadmodum etiam florum & fructuum petioli in summis virgulis utrinque disponuntur. Flores pusilli sunt admodum, quàm Echii Scorpionis minores, ceruleo coloramant, brevi tubulo, ore quinquepartito, stellulam intus luteam continentes: quibus decidentibus fructus succedunt ex basi minima, quinquefoliata, lappacis, longis atque tenuibus aculeis armati, oblongi, pyramidales, apice illo medio carentes: semina oblonga, ovalia, angusta, figurâ trigonâ, in dorso cava, umbilicata parumper per longum eadem formâ, per maturitatem rufescentia. A summo caule florere incipit, deinde è foliorum superiorum sinibus alæ producuntur, paulatim excrefcentes.

Circa Moguntiam & Genevam spontaneam invenimus. In Aequicolum montibus frequens. Locut.

C. Bauhinus hanc plantam bis ponit, primò sub titulo Cynoglossi medi: secundo sub titulo Cynoglossi minoris. Parkinsonus quoque bis. 1. Sub titulo Cynoglossi minoris sive pusilli. 2. Sub tit. Cynoglossi minoris flore ceruleo.

6. *Cynoglossum Creticum secundum Clusij* J. B. Cret. alterum Ger. Cret. latifolium Park. Creticum latifolium fœtidum C. B.

Cluf.

Primo anno; ex radice longa, infra digitum minimi crassitudine consistente, rarisque fibris per longitudinem sparsis præditâ, crassiusculoque cortice foris sulco amictâ multa promit folia, palmum aut amplius longa, unciam lata, humi fusa, mollia & tenui brevique lanugine tecta, nervo latiusculoque illa per longitudinem æqualiter secante, inter quæ altero anno prodiit caulis cubitalis aut amplior, stratus, firmus, rectus, molli lanugine obfusus, quem consilio ordine vestitus folia jam dictis summa, sed quæ breviora sunt quò propius ad summum caulem accedunt, ex viridi pallidescunt. Summus caulis in multos graciles ramos dividitur, summo fastigio Scorpium aut Heliotropii majoris instar inflexos, in quibus plurimi calculi, quinque lacinias constantes, unde flores emergunt primi [Cluf.] floribus breviores, illis tamen ampliores, in quinque lacinias orbiculares divisi, candicantis minio coloris sed multis tenuibus purpureiscentibus venis, [quæ vestiture in cæruleum colorem transiunt] ornati. Descentibus floribus conspiciuntur in calyculis semina rugosa, aspera, & quorum medio prodiit stylus.

Tota stirps ingrati odoris est, Junio floret: vivacem non esse arbitror. Hanc plantam omnino specie eandem esse puto Cynoglossæ alceri media fructu cotyledone seu Lychioides Col. Lector Botanicus descriptiones invicem conferat, & ipse iudicet.

7. *Cynoglossum fructu umbilicato* C. B. *subrubente varicolore flore* Park. *Cynoglossa altera media fructu umbilicato sive ruguloso* Col. *An Cynog. Creticum 2.* Cluf?

Col.

Radice habet tennem, fibris divisam, lignosam, pullo colore, in plura capita interdum divisam. Folia vulgaris Cynoglossi multo minora, hirsutis molli, incana obducta, & magis in superna parte. Caulis pedalem & sesquipedalem ad summum, teretem, solidum, lignosum, hirsutum, foliis vestitus alternatim positus, lata basi absque petiolo hærentibus, in cacumine in tres ramulos divisum constantem totum caput florum & fructuum positum & naturam: alios etiam interdum è foliorum superioribus alæ ramos profert. Flores edit parvos, supradictis minores admodum, colore flavo-virentibus, singulis linceis variegatis, centrum sive umbilicum hilari rubente colore insectum habentes. Fructus majoris Cynoglossi, similes, umbilicati, cavi latiore umbilico, elatiore limbo circumflescente, nec obsolet ut in aliis, sed tenuiore, lucernarum effigiem imitante; Semen non depressum aut planum, sed pyriforme & parum compressum continet, sapore amaricante.

In Valdensium Anverfæ oppidi montibus corticem radicibus nec alibi à Columna reperta est. Locut. Maio florida cacumine & fructu prægnans invenitur, astatè perfricitur & deperditur.

8. *Cynoglossa folio virenti* J. B. *Cynoglossum minus folio virente* Ger. Cynogl. semper virens C. B. Park. *An Cynoglossa media altera virente folio, rubro flore montana frigidarum regionum* Col?

Caulis aliquot ex radice pollicari, nigra foris, intus alba, lignosa [crasso cortice Buglossi Col.] sapore viscido & ingrato [parum amaro Col.] erigit bicubiales, rectos, hirsutos, in alas divisos, adulos inanes. Folia formâ quidem sunt Cynoglossi vulgaris, supernè lato virore splendentia, glabra & tactu mollia, alicubi etiam molli lanugine obfusa, infernè albidiora, hirsuta & aspera, odore nullo,

11. *Buglossæ affinis semine cotylode seu umbilicato. Linum umbilicatum* Park. App. *Demus Latun.*

Park.

Annua est planta *cauliculis* exferens graciles, canescentes superius ramulos, *foliis* aliquot oblongis, glaucis seu albenis, mollibus, alternatim positis vestitis, quam Lini sylvestris latoribus & crassioribus vestitis. Ex alis foliorum singulorum singuli plerumque exeunt *flores* candidi, monopetali quidem, sed in quinque segmenta subrotunda coulque divisi ut pentapetali videantur, quibus succedunt in fundo calycis *semina* quaterna, eodem situ quo in Cynoglossa, verum non alpera sed rugosa tantum, & cotylode seu umbilicata.

Lulitanea: originis esse dicitur.

Locus.

CAP. V.

De Anchusa.

Aγχυσα ἔχει τὸ ἀγγύον, quodd vim suffocatoriam habeat dicta videtur: Aliis verò à floribus indicis colore, liquidem Ἀγγύων est fucio illinere, quod nobis non probatur, cum Ἀγγύων sit potius ab Ἀγγύων.

Anchusa ab Echio, Lycopside, Buglossa, aliisque congeneribus radicis sanguineo succo quo manus inhiuntur, Dioscoride monente, differt.

1. *Anchusa angustifolia* C. B. *lignosior angustifolia* Lob. Park. *minor lignosior* J. B. Item, *Libanotis* species Rondeletio ejusdem. *Anchusa* 4. Ger.

J. B.

Lignosus est frutex, pedalis aut cubitalis, *radice* subruissa, robusta; *foliis* rigidis, Roris marini textura, aliqui glabris, sed minoribus ramis hirsutis, per quos *folia* Hylopsi Arabum folia paria: alia Thymi Cretici capituli foliorum modo latoria, hirsuta, alpera, dura, ex eodem puncto fere numero plura, quorum unum reliquis longius multo, nervo unico per singula secundum longitudinem decurrente, nullo seu odore, seu sapore. *Flores* extremis herent ramulis, ex oblongo tubulo in calathiformi quinquepartito, ad Primule veris imitationem explicati, colore purpureo, (Clusio intense ceruleo.) *Semina* Echii aut Buglossi, latis magna, colore cinereo. *Semina* virge Scorpionis instar incurvantur.

In collibus sterilibus agri Monspelienf. v. g. *aux Garigues*, propè *Castelnus*, &c.

C. Bauhino Anchusam minorem lignosioris Lobeli eandem cum Tragoragino notho Dalechampi plantam statuenti assentior, quicquid reclamat J. Bauhinus. Magnitudine plurimum variat: A Lobelio enim describitur, cauliculis selquialmaribus, &c.

Radix, detracta summa cute nigicante, rubescit Clusio.

Hæc proculdubio planta est quam Pr. Alpinus lib. de *Exot.* titulo Anchusæ arboreæ describit & depingit.

2. *Anchusa Monspeliana* J. B. *minor seu Alebiadion vel onochiles* ejusdem. *Punicis floribus* C. B. *Anchusa Alebiadion* Ger. *minor purpurea* Park.

J. B.

Crassam longinque habet *radicem* lignosam, rubram, roseo colore tingentem. *Caulis* dodrantales, hirti, per quos [ut & a radicis capite] *folia* Echii, rigidis pilis obfita, unciam unam aut alteram longa. *Flores* extremis herent ramulis confori, purpureascentes, longiculi: *Semina* loquatur sublongum, cinereum. Sapor Buglossi non ingratus, acrior tamen & ficior.

In colle arenoso inter Gramontiam sylvam & Calium novum non procul Monspelio spontaneam observavimus.

C. Bauhinus Anchusam 3. *Cam.* epit ab hac specie diversam facit, quam rectè ipse viderit.

De Anchusæ viribus quæ Veteres habent apud ipsos videri possunt. Radix oleo soluta rubro colore tingit. Antiquæ mulieres pro fucio seu pigmento eâ uti solebant. Petroleo insusam & illtam ad vulnera recentia & puncturas commendant.

3. *Anchusa Echii foliis & floribus* C. B. *max. Gallie & Anglie, floribus Echii non dissimilibus, ceruleis, ad puniceum vergentibus* J. B.

Lob.

Quæ Colys & onoclea vocatur, maxima, frequentissima Gallia & Angliæ arvis latis, sed glaucis vel argillosis. *Radix* intus ligneo corculo, libro, corticæque crassiore amicta, sanguineo succo, laticulativo digito, in hirscente, digitum aequat, selquialmum longa, gustu Buglossæ. *Folia* copiosa Echii aut Buglossæ angustifolia, lanugine spinola, incana, celsi incumbunt. *Caulis* plurimum singulans, rotundus, squaber, cubitalis, thyrillis *florum* ceruleis ad puniceum vergentibus, Echii non dissimilibus. *Semina* exiguum, oblongum, pullum.

Nihil

Nihil video in hac descriptione quod non conveniat Anchusæ Monspelicæ: cùmque Lobelius hæc Angliæ arvis latis frequentissimam scribat: nobis autem nihil unquam simile inventum in Anglia aut ab aliis ostensum est, judicet Lector quæ fides Lobelio habenda sit, & annon potius statuent, hæc quoque Anchusæ speciem Monspelicæ eandem esse, seu Anchusam Monspelicam sub hoc etiam titulo descriptam esse Lobelio.

4. *Anchusa flore albo aut pallido Clusii*, J. B. *Anchusa lutea majoris varietas* C. B.

Clus.

Numerola huic sunt *folia*, palmaris longitudinis valde angusta, & pungente lanugine hirsuta; & quorum medio *caulis* allurgit secundo anno (primo enim *æguo* est) pedalis, interdu etiam cubitalis, crassiusculus, firmus, hirtus, in multos ramos divisus, in quibus breviora multò hispidaque *folia*. Extremis ramis prodeunt è vaginulis hirsutis & asperis *flores*, Symphyti majoris floribus quodammodo similes, albi aut ex albo nonnihil palliscentes five *æxephadon*, in angulos quinque divisi: quibus diffusis *semen* vaginulis conspiciunt viperino capiti aut Echii femini simile. *Radix* minimi digiti crassitudinem aequat, nigricque cute recta est, quæ sublata omnino rubet, & elegantissimo colore inficit: adeo autem carnosa est ut radicem vulgaris Buglossi instar condiri possit, dulcis tamen & insipida.

In pterique Pannoniæ Austriacæ siccis ac aridis locis nascitur.

Locus.

4. *Anchusa lutea* J. B. Ger. *lutea major* Park. C. B. *major floribus luteis* J. B. *Yellow Wither*.

Sanguineo succo plenam habet *radicem*, perinde ut Onochiles: *caulem* hispidum, pedalem vel etiam majorem, tenuiorem, *folia* per ramos breviora, pari tamen latitudine: *flores* in cæcunine congestos, & spicam ferè imitatos, concavos, Symphyti majoris, exiliores, luteos: *semen* Echii simile, minutum, cinereum, punctulis nigris notatum, sed triangulum & mucronatum, rostellis aviculæ formæ.

In agris sterilibus Lugduno non longè, quæ Genevæ itur observavimus; J. Bauhinus inter *Locus*. Viennæ & Lugdunum invenit, & in montibus Euganeis Junio florentem.

5. *Anchusa lutea minor* C. B. J. B. Park. *Anchusa echinoides lutea Cerinthos flore montana* Col. *Symphylum angustifolium Apulana* Park.

Col.

Radix Maio mense rubentem observavimus in tenellis: in venustioribus verò lignosa est, longa, magna respectu plantæ, foris nigra, corticosa & pilosa; ex qua multi veluti supini, elati fruticant in orbem, rubentes, selquipedales ad summum ramuli, hirsute obfiti alba, aspera, quemadmodum & *folia*, quæ angusta, Anchusæ Alcibiadis, minoræ, Linariæ, ferè tres uncias longa, multa circa radicis caput, in terram convexa, (multa enim germina è vetusta radice oriuntur,) quæ in caulis sunt majora & circa summum latoria, semperque breviora. *Flores* verò in caulis summo (qui bifurcati sunt & incurvi Scorpionis modo) emicant, ab imo incipientes: Primò verò in ipso ramulorum divaricationis angulo, oblongi, melleo succo intus Cerinthos modo, cavi, lutei, parum circum ora ventricosi atque angulosi, in quinque lacinias parvas ora divisa habentes, ex quorum centro longus apex prodit, qui medius est inter *semina* quatuor in imo concepti, angulosa, rostrata, sed mita, lævia, colore corticis Castaneæ, quæ demum itera oblongos, hirsutos, quinquepartitos *calices* alternatim dispositos per caulium summitates tunc erectas perhincuntur. Planta est perennis.

Maiore flore. Saxosus æquicolum montibus Meridiei expositis oritur.

Locus & Tempus.

6. *Anchusa humilis* Alpin. exot. *humilis* Cretica Park.

Alpin.

Ab una *radice* longa, pollicari crassitie, in extremum sensim ac sensim gracilescente, rubescente colore, magnitudine & figurâ radicis Cardui pinceæ maxime simili, in terram oblique acta, plures furculos, semidigito longos producit, utrinque *folia* longis, albis, Anchusæ proximis, sed minoribus densissime undique vestitis; atque in summitate ipsorum *flores* rubri, ad purpureum inclinant, in suis parvis calycibus ipectantur, Anchusæ majores figurâ coluteæ venæ, à quibus *se-graphi* pro *semina* producantur thecis parvis, oblongis, alperis, albicantibus. *Radix* tempore æstatis succo rubro turgens, quæ manus rubro colore inficit.

In locis montosis & sylvis Cretæ insula nascitur.

Locus.

Anchusa arborea Alpin. Park.

Descriptionem vide apud Alpinum. Eadem videtur Anchusæ angustifoliæ C. B.

CAP. VI.

De Echis.

Echium, *ἔχινος*, à figura feminis capiti viperino similis proculdubio dictum est; Hinc conjecturam capiunt ad viperarum aliorumque serpentum ictus valere.
 Flore corniculato, seu incurvo, & ex angusto principio in latum expanso, superiore parte longius excurrente; inferiore breviori à reliquis Asperifoliis distinguitur.

Buglossum Echiioides Indicum, Convolvuli cereulei minoris folio Breynii.

Breyn.

E radice caules prodeunt pedales & majores, rotundi, angulosi, virides, leniter hirsuti; quos folia bina, petioli ferè carentia, semper sibi mutuo opposita cingunt, Convolvuli cereulei peregrini C. R. foliis formâ, magnitudine & hirsutis respondentia; ex quorum alis utrinque ramulus sesquialter, petentius emergit, floribus ternis, senis, vel pluribus, Buglossi & Echii faciem mediam obtinentibus, cereulo-purpureis, ex calycibus hirsutis, quinquepartitis emicantibus, secundum longitudinem ferè quadam digestis onustis.

Locut.

Ex insula Zeilan habuit descriptionis Autor Jac. Breynius. *Ephemer. German. Ann. 4 & 5. Observ. 139.*

A. 1. *Echium vulgare* J. B. C. B. Park. Ger. emac. *Vipers Bugloss.*

J. B.

Caulibus est sesquicubito altioribus, hispida, punctis nigris notatis, solidis, teretibus, folia echii, nullo ordine positis vestitis, ab imo ad summum ferè fastigium floribus onustis, aque is vel cereuleis, vel ex cereulo purpurascens, monopetalis, margine in quinque subrotundas lacinas diffo, amplis & speciosis, cornu venarum figuram imitantibus, quatuor intus flammulis purpurascens cum stylo albo. Calix floris quinque segmentis longis, angustis, acutis, striatis constat, inque ejus fundo quatuor semina juncta rugosa caput viperinum figurâ suâ imitata, unde herbe nomen. Florum nondum explicatarum spica caudâ Scorpii ferè in modum reflectuntur. Folia aspera, hirsutaque, oblonga, angusta, non crenata, maculis interdum albicantibus notata, sapore saturo, crebra à radice, quæ longa, pollicari crassitudine, lignosa, gustu nullo eximio.

Locut.

Secus vias & semitas inque muris non raro & arvis sterilibus, Æstate tota floret.

Variat interdum floris colore albo.

Vires.

De hujus viribus nihil certi traditum invenio. Wirtemb. ad Epilepsiam & fervorem Echii radicem sumendam præcipit, liccantur & in pulverem redigendam, pulveremque drachma semis pondere cum vino aut cerevisia propinandum. *J. B.*

2. *Echium majus & asperius flore albo* C. B. *albo flore majus* J. B.

J. B.

Præcedenti simile est, sed multo majus & asperius; robustum, rectum, in alas valdè divaricatum. In agro Salernitano & Romano, inque Etruria & Gallia-Narbonensi hoc genus observavimus, quod revera tota specie ab Echio vulgari differt, non floris colore tantum, qui & in vulgari non raro albus invenitur: proinde non rectè à Parkinsono Echium vulgare flore albo denominatur.

Locut.

3. *Echium majus & asperius flore dilute purpureo* Botan. Monsp. *Iycopsis altera Montpellier floribus dilute purpureis* C. B.

Locut.

Circa Lateram in herbidiis pratorum marginibus & circa la Valette sæpius collegit D. Magnol.

4. *Echium Creticum latifolium rubrum* C. B. Park. *An Echium Candide flore pulchre rubente* J. B?

Clus.

Ampla initio habet folia, mediæ inter Plantaginem & Buglossum substantiæ, humi strata; inter que nascuntur caules rotundi, scabri & asperi, frequentibus alis donati, quos ambiabant inordinata folia minora, hirsuta; extremi rami circumvolvebantur & inflectebantur, Echii & aliarum Anchusarum instar, gestabantque caliculos quinque foliolis angustis & hirtis constantes, ex quibus cavi flores Echii floribus non dissimiles prædibant, coloris rubri, diluti, elegantis, in quinque lacinas summis oris lividi, (quos successu temporis purpurascens colorem contrahere observabat) & quorum umbilico exstant flammulae ex rubro purpurascens, apicibus pallidis, & mediis gracilis filis exalbilis & bitruncis. Flori fœccellit semen Echii cum non dissimile. Flores dedit Julio & sequentibus mensibus. Echii Candide *J. B.* tota planta candidior erat Echio vulgari magis ramosa: Flores formâ similes, nempe hiantes, sed colore diversis, pulchro scilicet rubente.

Locut.

In Gallia Narbonensi locis plurimis copiosè; circa Monspelium tamen rarius occurrit. Flore erat dilute rubente, uti planta Clusio descripta.

5. *Echium*

5. *Echium Creticum angustifolium rubrum* C. B. Park. *Cret. 2. Clus.*

Clus.

Caulis huic magis scabri erant quàm priori, rotundi, parvis maculis rubris distincti, Serpentinae ferè ritu: folia promebat quatuor aut quinque penè uncias longa, unam lata, pallidioribus maculis aspersa: Flores extremis ramulis nascebantur egregie rubentes, nativam rubedinem etiam adulti retinentes, & quorum umbilico majora duo flammula prædibant & tria minora, quorum tertium reliquis minis, omnia autem apicibus albis prædita. Flore incipiebat sub extremum Julium.

Hanc speciem caulibus maculatis, asperioribus, & ferè spinosis, magis procumbentibus observavi Locut. in Sicilia propè Mellaniam.

6. *Echium rubro flore* Ger. emac. Clus. J. B. Park. *Sylvestre hirsutum maculatum* C. B.

Clus.

Hæc planta adèò in paucis à præcedente differt, ut vix possim mihi persuadere specie distingui: Clusio tamen pro distincta eam ponit, & sic describit: Oblonga & angusta habet folia, villosa, vulgaris Echii foliis ferè similia, paulò tamen latiora, humi strata: Caulum modò pedalem, modò cubitalem, firmum, striatum, lanuginosum, maculisque purpureis conspersum; quem incondito ordine multa ambiunt folia, inferius breviora & angustiora, non minùs tamen hirsuta. Summum caulem exornant multi breves ramuli, in se veluti convoluti, atque Scorpiuri instar inflexi, pleni florum vulgaris Echii floribus similibus, sed colore rubro eleganti prædiorum, qui proximè caulem primum aperiri incipiunt. Excusso flore semen ut in aliis Echii generibus apparuit in caliculis nigro, viperino capiti simile sed minus. Radix satis longa, dura & lignosa, nigro cortice tecta, humo capite multos interdum caules promens, sed maxima ex parte duntaxat unicum.

Abundè admodum fœccis pratis supra & infra Sopronium Ungariae urbem, nusquam verò alibi Locut. hæc plantam observabat Clusius, Maio florentem, nunc saturatè rubentem, modò dilutiore colore præditam.

Iycopsis Egyptiaca C. B. Park.

7. *Echium pumilum album* C. B. *Echiioides parva alba* Park. *parva alba amphibia* Col.

Col.

Dodrantalis est planta aut summum pedalis, radice parva, pennæ Anserinæ calami crassitie, fusca foris, intus alba, at Maii fine Æquiculis & Valentinibus rubescere observavimus, dulci sapore; ex qua caule crassior duplo supradicta fructicat, ab imo duabus vel tribus alis divisis, subrubens, rotundus, asper, foliis alternatim vestitis per intervalla oblongis, parvis, Olex minoribus, seminiunciam latis, longitudine quadranti, virentibus, alba hirsute aspera parùm obtusis, in summo ut in superiore in tres ramulos divisis, in quibus alternatim eodem modo minora foliola disposita hærent: inter que flores ex calicibus hirsutis quinquepartitis superiori similes atque majores parùm, albicantes emicant; Semina in imo habentes quaterna, majora parùm superiore atque rugosa, aspera & etiam intorto rostro.

Eodem tempore cum superiore floret atque perficitur. In agris incultis ubique Cirinola frequens Locut. atque etiam Æquicolorum montibus circa sepès.

8. *Echium tenuifolium* J. B.

J. B.

Dentis ramis præditum est, tenuissimis illis quidem & Satureiæ ramulos crassitudine vix superantibus, multo tamen hispidiorebus Echii vulgaris, hoc est, & longioribus & rigidioribus & crebrioribus veluti spinulis horrentibus. Folia Satureiæ foliis paria, multa etiam tenuiora, asperitate majore quàm Echii nostratis. Flores recurvis ramulorum scapæ herentes satis magni, patuli, cereulei.

Hæc planta ad Anchusam sylvestrem lignosorem accedit, florum figurâ differt.

9. *Echium Hispanicum flore calcaris donato* C. B. Park.

C. B.

Radice habet lignosam, fibrosam, cortice ad rufum vergente tectam; à qua cauliculis plures, alii palmares, alii breviores, rotundi, nonnihil villoti, humum versus reclinati prodeunt, qui foliis raris, brevioribus, Veronice Alpine similibus, crassiusculis & asperiusculis cinguntur. Flores in cauliculis summis cereulei, oblongi, cavi, calcaris ut Linaria donati, ex hirsuto brevique calice prodeuntes, ex uno folio compositi, at in summitate in lacinas quaternas divisi; quibus delapsis in conceptaculis semen oblongiusculum, durum, rugosum, ut in Echio vulgari succedit.

In Gadæ montibus inventum est. Locut.

Flos calcaris donatus, & semen in conceptaculis hæc plantam ad diversum genus pertinere arguunt: verum ob descriptionis imperfectionem ad quoniam propriè pertinere definire nequimus; hic ergo tantisper locum habeat, donec certius nobis confiteretur quod referenda sit.

Ab Echio luteo minime non multum differre videtur, si non idem proflus sit.

10. *Echium*

asperis, nigricantibus, de quorum magnitudine quò superiorem locum occupant eò plus decede. Flores in summis ramulis ex alis foliorum egrediuntur singulis singuli, pediculis brevibus infidentes, quique oblongis, angustis, hirsuti, calicis foliis obvallati, Mili folis flosculis similes, verum non herbacei sed albi: Singulis flosculis quaterna (ut in huius generis reliquis) succedunt semina, Echii autem glossii seminibus similia, lavi tamen & splendentia.

Maio & Junio mensibus floret; estque inter segetes apud nos ubique frequentissima. Florum furelli, floribus nondum explicatis pariter reflectuntur ut in Lithospermo vulgari & reliquis congeneribus.

Locus & Tempus.

CAP. X.

De Myosotide seu Echio Scorpioide.

Echium Scorpioides dicitur à spicis florum longis, recurvis, & antequam flores aperiantur caudæ Scorpii in modum contortis. Spicis florum prelongis cum Heliotropio convenit, seminibus splendentibus, foliis oblongis ab eodem differt.

- A. 1. *Myosotis Scorpioides hirsuta* Park. *Scorpioides arvensis hirsuta* Ger. emac. *Echium Scorpioides arvense* C. B. *Scorpioides folissequum flore minore* J. B. *Spoulet-Scorpio-grafs*.

Radix cæ nigra, fibrosa. Cauliculi culmi crassitudine, angulosi, hirsuti, nunc erecti nunc versus terram reclinati, pedalis interdum longitudinis. Folia fuscicantia aut duas uncias longa, dimidium pollicem lata, Auricule muris similia, hirsuta, mucrone non admodum acuto, alternatum caulibus sine pediculis adnata. Flores in caulis & ramulorum summitatibus, in spicis digesti, quæ antequam flores aperiantur, caudæ Scorpii aut Serpentinæ in modum se contorqueant, unde nomen. Flosculi autem seminaulibus pediculis infident, parvi, monopetali in quinque tamen subrotunda segmenta partiti, qui cum primò explicantur purpureascent, mox in ceruleum colorem mutantur, umbilico luteo. Succedunt in vasculo (quod idem calix floris est) hirsuto connivente semina quatuor.

Locus.

In arvis & hortis passim, præsertim sterilibus & requietis. Per totam sæpè æstatem floret.

- A. 2. *Echium minus floscula lutea* C. B. *Myosotis Scorpioides minor floscula lutea* Park. *Small yellow-flower'd Scorpio-grafs*.

Hoc genus superiore omnibus suis partibus plus duplo minus est, Flores quàm illius triplo minores, cum primò aperiantur lutei, postea in ceruleum colorem abeunt. Spicæ florum pro planioris magnitudine longiores sunt; vascula feminalia majora.

Locus.

In ficioribus & arenosis pascuis, inque cuniculorum vivariis copiosissimum observari.

- A. 3. *Myosotis Scorpioides palustris* Ger. emac. *Scorpioides repens* Park. *Echium Scorpioides palustre* C. B. *Scorpioides folissequum aliud flore majore ceruleo & albo* J. B. *Water-Scorpio-grafs*.

Fibris multis tenuibus, primò albenitibus, deinde nigricantibus, è geniculis subinde in lumen demissis radicatur. Caudæ teretes, striati, solidi, cubitales & longiores, tractantibus asperi, in apiculis rubentes, foliis vestiti satis crebris, alterno vel nullo ordine positos, longis, angustis, absque pediculis adherentibus, brevibus admodum pilis hirsuti, ut glabra videantur; è quorum alis versus summum caules ramuli crebri exeunt. Flores in summis caulibus & ramulis, cerulei, monopetali, in quinque segmenta subrotunda partiti, pediculis feminaulibus aut incialibus nixi, umbilico flavo, pignatim digesti, spicæ antequam flores aperiantur caudæ Scorpii in modum reflexi aut intorti. Singulis flosculis quaterna plurimum succedunt semina.

Planta hæc natalibus, foliorum glabritie sed præcipuè suarum omnium partium magnitudine ab arvenfi Scorpioide differt.

Ad rivulos & in fossis palustribus. Circa finem Maii mensis florere incipit.

Locus & Tempus.

CAP. XI.

De Symphyto sive Consolida majore.

Symphytum sive Consolida connatis dictum esse manifestum est; & in prælo expressum quidam res conglutinet cum coquantur dictum. Floribus cylindraceis, pendulis cum Consolida convenit, seminibus ad singulos flore, quaternis usque lucidis & politis Lithospermi instar, ab eadem differt.

- A. 1. *Consolida*

- A. 1. *Consolida major* Ger. *Symphytum magnum* J. B. *majus vulgare* Park. *Symphytum, Consolida major* C. B. *Consolida*.

J. B.

Læto (& humido) solo satis obvium, radices furculosas & crassas demittit, foris nigras, intus albas, sapore leni, sed magnopere viciido & lento. Caudæ fuscicubitales & altiores, crassitudine digiti] inanes, hirsuti, asperi, & membranis foliorum alatis appendicibus inæquales. Folia Helianthi formam penè imitantur, acuta, rugosa, hispida [marginibus aequalibus] nullo ordine posita. Flores in summitatibus caulis & ramorum simul multi [antequam aperiantur caudæ Scorpii in modum revoluti, veluti flores Echii Scorpioides dicti aut Heliotropii,] penduli nolarum instar, non rarò ex pallido & luteo candicantes, interdum purpurascences, ex calice hirsuto in quinque segmenta acuta diviso, ipsi pariter summo margine in totidem acutas lacinias partiti, quibus totidem in penito flore adnata ligulæ herbidae, totidemque stamina breviter cum suis apicibus albidis inmersitis ligularum. Stylus longus flori concolor è centro calicis oritur, dilapso flore residuus, circa quem semina quatuor simul juncta calicis fundo adnascuntur. Semina Echii similia, colore pullo Anethus de generis dictæ, splendentia velut Lithospermi, nisdemque magnitudinis paria.

In aquis ad rivos & fossas: Maio mensis floret.

Vulnerarium est è præcipuis celeberrimum, mucilaginosum, incrassans, humorum acrimoniam obdundens. Usus præcip. in fluxionibus quibuscunque, imprimis alvi, in erosione pulmonum ac phthisi, scrob. Ego (inquit J. Bauhinus, cum quo etiam sentit C. Hofmannus) nolim uti radice Symphyti in omnibus vitis è thorace expurgandis, sed tantum in iis quæ eveniunt à tenui, subili & calida materia.

Locus & Tempus.

Floris in vino rubro coctos, bisque in die sumptos in cruenta urina optimos scribit Camerarius.

Extrinfecus vulnere sanguinem sistit, & fracturas ossium consolidat, quotidianà experientiâ attestant; unde & Anglicè à nonnullis Bone-set dicitur. Hujus virtutis in vulnere agglutinandis & fracturis ossium consolidandis evidens argumentum est, si modò verum experimentum illud à Veneribus proditum, Quod scilicet radices Symphyti [majoris] carnium frustra quibuscum coquantur cogantur ut coalescant.

Radices recentes minutim concisas, tulas & impositas ad dolores podagricos leniendas; & ulcera serpentina aut etiam gangrænas compescendas commendat Parkinsonus. Explicatus D. Hulse. Recipe hujus radicem quantum vis; tunde in mortario donec in massam redigantur, quæ super altum extendatur & applicetur parti dolenti.

Medicamentum hoc ad dolores podagricos & nonnunquam etiam ischiadicum leniendum valere iteratis experimentis attestantibus ab amico quodam certior factus sum. Quin & multos eo usos ad brachiorum dolores cum motus privatione conjunctos; aliquem etiam ad Venerem quandam post multas embrochationes frustra tentatas, non sine successu.

Radix Symphyti siccata & pulverisata in aqua tepida fontana dissolvatur, agitando usquequædam à ferrumine aut visco Symphyti lentescere ex parte aqua advertitur: quod simplicissimum medicamentum tum adversus hæmorrhagias, tum fracturas & luxationes artuum solertiores Chirurgorum multis alis compositis anteponunt.

Laborat quidam ulcere cacoethe, quod Chirurghi cancerem pronuntiabant, sed curare non poterant: Accedens Agyrra accipiebat Rad. Symphyti majoris, & derafo superiore cortice nigricante, reliquam ut poterat cutisam & linteis inductam quotidie bis imponebat. Ager convalevit; cancer tamen recens erat, nec octo aut decem circiter septimanas excellerat. D. Soame ex * Observat. * Obs. 130. Hieron. Resuscitari à Velschio editis.

2. *Symphytum tuberosum* J. B. Ger. Park. *majus tuberosa radice* C. B. *item minus tuberosa radice ejusdem. Nam Clusius non distinguit.*

Clas.

Angulosum & quodammodo pentagonum habet caulem, rarissimè pedalem altitudinem superantem, succi plenum, per quem rariora quàm in Symphyto majore sparsa sunt folia, illisque minorâ, teneriorâ & minus aspera, insipido sæpè gustu: flores in summis ramis pallidos, oblongos, Symphyti majoris floribus formâ similes, concavos, inodoros, extima parte in quinque crenas diviso, quinquè staminibus in medio flore velut in umbone tendentibus, protuberante in medio stylo caliculis deinde majoris Symphyti instar, in quibus semen Echii femini non dispar: radicem longam, ramolam, teneram & fragilem, minimi digiti crassitudine, subinde in tubera excrecentem, exiguis fibris capillatam: pediculi, calices, caules angulosi, & folia hirsuta sunt.

Invenitur in omnibus Pannoniæ & Austriæ sylvis, umbroso loco, præsertim sub fruticibus.

Locus.

Xx

CAP.

HISTORIÆ PLANTARUM LIBER UNDECIMUS.

QUI EST

De Plantis Verticillatis.

VERTICILLATÆ dicuntur hæ plantæ quia flosculi caulem articulatum vel verticilli amplectuntur, folioli interspersi.

Notæ autem quibus Verticillatæ à reliquis Plantarum generibus distinguuntur, sunt folia in caule ex adverso bina, flores monopetali, labiati plurimum aut galeati, femina ad singulos flores quaterna, quibus floribus calyx pro valvula infervit.

Ad genera Verticillatarum subalterna rectè constituenda & singulas species ritè ordinandas suisque sedibus disponendas idoneis admimiculis destinamus, cum nec ipsi plantas vidimus, nec Botanicorum descriptiones, omittis notis, accuratè traduntur vel omittuntur.

Pleraque omnes plantæ galeatæ & verticillatæ, annotante D. Hermans, ut ex relatione D. Palmer habeo, aromaticæ aut saltem odoratæ sunt. *Plures certe in hoc genere ejusmodi sunt quàm in aliis quæque.*

Plantæ verticillatæ fruticosæ, hoc est quarum superficies perennat, sunt vel flore

Galeato & labiato, seu utrinque labiato,

Grandi, in spicis laxis è verticillis aliquantulum distantibus compositis, foliis latis obtusis; SATIVIA.
Minore, foliis

Oblongis & angustis, florum verticillis

In spicis digestis

Breviores, floribus densius stipatis

Habitiores, cum foliis in summa spica; STROCHIAS.
Minores & tenuiores seu graciliores, longis insidentes pediculis, spicæ triticeæ æmulas; LAVENDULA.

Longiores, verticillis rarioribus compositas, foliis virentibus; HYSSOPUS.

Ad caulem nodos foliis intermixtis,

Major, in magnum fruticem adulescens; ROSMARINUS.
Minor, & humilior; SATUREIA durior.

Brevibus & latiusculis, florum & verticillis in spicis breves & habitiores digestis,

Villosas odore suavi seu vehementi; MARUM vulgare.
Non villosas, foliis

Latioribus

Latoribus brevioribus & viridioribus; THYMUM vulg.
Oblongis incanis & ad margines crenatis; POLIUM mont.

Galeatæ carente, radice

Reptatrice humilior, foliis quernis; CHAMÆDRYS vulgaris.
Non reptante, foliis superne viridibus, subius incanis

Elatior & lignosior; THECRIMUM.
Humilior & odorator; MARUM SYRIACUM.

SECTIO PRIMA.

De Herbis Verticillatis fruticosis, quarum superficies perennat, & lignescunt.

O B affinitatem tamen & convenientiam in notis genericis nonnullas herbaceas & annuas his admiscimus.

CAP. I.

De Salvia.

Salvia à salvere i. e. saluum esse dicitur, quòd ad multa, præsertim ad fecunditatem salutaris sit: cum steriles hujus usu frequenti gravide reddantur, quare Agrippa sacram herbam vocavit, Aetio auctore. *Βαλσαμὸν* Dioscoridi l. 3. c. 40. quasi in tabern redacta, cum herba ipsa semper retorrada & exsucca videatur, id enim *σάλας* & *σάλας* significat, folia enim attritis vestibus comparantur. C. B.

Note Salviæ genericæ sunt flores magni, hiantes, in spicis laxis, è verticillis aliquantulum distantibus compositis, folia lata, obtusa, rugosa, odor validus & vehementior.

1. *Salvia latifolia* J. B. major Ger. major vulgaris Park. major an *Sphacelus* Theophrasti C. B. *The greater or tommion* Sage.

Radice vivaci, perennis, lignosa plures exurgunt surculi lignosi, variè reflexi & intorti, valdè ramosi. Ramuli juniores & surculi quadrati sunt, brevi lanugine hirsuti, foliis ad intervalla ex adverso binis vestiti. Folia oblongis innituntur pediculis, rugosa, brevi & vix conspicua lanugine hirsuta, aures aut quatuor uncias longa, sescunciam lata, circa margines crenata, acuminata, alias viridia, auras ex purpurâ rubentia odore & sapore aromatico vehementiore. Flores in summis caulibus & ramulis velut in spicis digesti, verticillati, singuli singulis pediculis è sinibus foliorum concavorum triangulorum ad genicula conjugatim adnatorum ortus insidentes. Calicæ florum amplius striati, in angulorum ad genicula conjugatim adnatorum ortus insidentes. Flores autem quinque legumina divisi, tribus & minoribus inferius, duobus majoribus superius fitis. Cæteræ autem cæteræ aut corculi purpurei, monopetali, galeati galeæ lateribus conniventibus, labello oblongo, lato, bifido, propendente, cum duabus velut auriculis superius. Stylus tenuis incurvatus, in summo bifidus. Stamina duo in summo bifurca cum apicibus oblongis albidis, è floribus lateribus enata. Singulis flosculis pro Verticillatarum more quatuor succedunt semina.

Summitates plantæ glutinosa quodam humore aromatico madent.

2. *Salvia nigra* C. B. *nigra vel rubra* J. B. *Red* Sage.

Ex genere Salviæ majoris est (ut rectè J. Bauhinus) non species ab ea distincta: foliis ex atro rubentibus, potissimum antequam excaulescat, alioqui florida folio parum differt à majore vulgari, (inquit idem.)

At nos habemus speciem cujus folia & summitates rubent etiam postquam caulem produxit & floruit, quamvis minus intensè. Nam varii reperiuntur in hac Salvia colorum gradus inter viridem & atro-rubentem.

3. *Salvia variegata elegans* Ger. *variegata prima* Park. parad.

Typici colorum in eodem folio varietate viridi albo rubente pulcherrimum de se præbet spectaculum: Colores scilicet ductibus non rectis solum, sed huc illuc reflexis aut variè sparsis & velut undatis folia distinguunt. Hoc genus plerumque minus est vulgari latifolia Salvia, alioquin ei per simile. Hæc est procubidula Salvia altera perelegans, tricolor, argentea Belgarum, Hort. Paris.

X x 3

4. *Salvia*

4. *Salvia variegata vulgaris* C. B. *variegata secunda* Park. parad. *Salvia albis foliis* C. B.

7. B.

Ex genere *Salviae* majoris & haec est, quae folia quaedam tota, quaedam media ex parte candore nigro praedita habet. Haec est *Salvia* foliis ex purpureo & albo variis Hort. Paris.

Utrunque hanc speciem Catalogigie in hortulo nostro aliquot annos alimus. Catalogus Horti Regii Paris. tertium insuper his addit *Salviae* variegatae speciem, quam inscribit *Salvium majorem foliis ex luteo & viridi variegatis*.

Uter.

Salvia nostratibus saluberrima herba existimatur, idcirco verno tempore, Maio praecipue mense, *Salvia* nostratibus saluberrima herba existimatur, idcirco verno tempore, Maio praecipue mense, folia ejus & turiones cum butyro comedere solent ad sanguinem depurandum, & salutem tuendam. Quoniam bufones sub ea libenter stabulantur nonnisi diligenter lota & mundata in cibis usurpanda est. Ad arcendos bufones & alia animalia venenata Rutam *Salviae* proximam aut eidem intermixtam plantare solent Itali: secundum vulgatum illum versiculum,

Salvia cum Ruta faciunt tibi pecula tuta.

Salvia diuretica est; menses ob crassissimam remoratos ciet, & tamen nimios emendat. Parod. est in capitis affluibus, paralyti, vertigine, tremore, catarrhis. Extrinsecus apthas oris ablegit (in gargaris).

Puncturae vespertum & araneorum curantur repetita applicatione foliorum recentium *Salviae*. Epist. mer. Germ. An. 8, 9, 10. Aciditas enim fermenti venenosi obtunditur ab Alcali vegetabili. Haec plantae nigrescit cum Vitriolo ut Galie. Communicavit D. Tancr. Robinson.

Ad menses albos, R. *Salviae*, Sarf. paril. & Balsam. ana. Cape 3j. manē in jusculo per aliquot dies. Est remedium Aulicorum. Chosnean.

Tremule manus auspiciatissime lavantur in vino decoctionis vel macerationis *Salviae*. S. Pauli. Quodd si quis ex manipulo *Salviae* & Tabaci Virginiani concisi 3ij. & p. i. atque altero tinx Polentae decoctum ex aceto cerevisiae sibi pareat, ut os eg proliat, aut dentes foveat dum dolent, si ab hujus usu ingens levamen persentiet, ut aliquoties in his conperi quibus ex vulgo id commendari. Simon Paulus. Ex excerptis D. Edw. Hulst.

Vini adstringendi & sanguinem sistendi *Salviae* inesse cum aliis experimentis demonstrat illustris Vini adstringendi & sanguinem sistendi *Salviae* inesse cum aliis experimentis demonstrat illustris Vellingsius, in hortu Patavino plantarum vires spectantibus exponens, tum maxime hoc suo, quo sputum sanguinis eadem herba cum melle exhibitae sanantur testatur, remedium ex Aërio delungio, apud quem Tetrabib. 1. ferm. 1. Orpheus. Dato inquit sanguinem expuentibus succi *Salviae* capax, duos jejunis cum melle bibendos, & sanguis illico cohibetur. Communicavit D. Seane ex Oley. Georgii Hieron. Vellchii collectam.

Paralyti partium deglutitioni intermedium curatur per decoctum *Salviae* in vino, & continendo in ore (p. Vini infusionis thymii. D. Hulse ex Ettmulleri praxi). Vinum in quo decoquitur *Salvia* commendatur admodum a Deckero in praxi ad dolorem acrem ventriculi, [cardialgiam].

5. *Salvia serrata crispata* J. B. *latifolia serrata* C. B. *maxima sive latifolia* Park. Curled Sage.

Hujus *folia* breviora, latiora & rotundiora sunt *Salviae* vulgaris foliis [nonnulla quatuor uncias longa tres lata sunt] serrata & crispata ad margines: Flores in plerisque plantis purpureae coloris in modum, in nonnullis sed rarius alient.

Haec omnino specie distincta est a vulgari *Salvia*. De loco ejus natali nobis non constat: in hortis cultam sapienter vidimus, imò ipsi columinus.

6. *Salvia folio subrotundo* C. B. Park.

C. B.

Caulis est quadrato, villosus: foliis rotundis ad Violariae vel Aristolochiae rotundae folia accedentibus, at in acumen fientibus, scabris, vulgari magis candicantibus & tenuibus.

7. *Salvia minor* Ger. minor *auriculata* J. B. minor *sive pinnata* Park. minor *aurita*, & non *aurita* C. B. Sage of Vertice.

7. B.

Minorem *Salviam* quam minora capiat in foliis incrementa dixerunt: frutescente tamen, contrafractur interum majore, quadratis stolonibus & hirsuta canicie lanuginosis. *Folia* majori magnitudine cedunt, odore vehementiore, saporeque vegetiore vincunt, magis candicantia, quibus ad immum pinnule duae oppositae, aliquando una, est ubi nulla. Spicatos caeruleos flores ex majore promptum est discere.

8. *Salvia folio tenuiore* C. B. Indica Ger. minor *aurita* odoratissima Hispanica Park.

Præcedenti adeo similis est, ut nisi diligenter observetur, facile pro eadem possit accipi. Differt magnitudine & statura plerumque minore; foliis minoribus & viridioribus seu minus incanis; quod tenacior sit & frigoris nimis patiens: odore graviori & suaviori, paulo tamen vegetiore; floribus denique aliis purpureis, aliis albis.

Hanc plantam Parkinsonus a *Salvia* Absinthite speciem diversam esse contendit, & Johnsonum Gerardum emulatoreum reprehendit quod eam pro *Salvia* Absinthite habuerit: in recte examine.

9. *Salvia*

9. *Salvia absinthites* Ger. minor altera C. B. Absinthium redolens J. B. minor altera flore rubente Park. Woodwind Sage.

7. B.

Flore est satis magno, verticillato purpurascens [at quae in hortis nostris colitur flore est albo:] *Folia* *Salviae* minoris pari, nunc pinnato, nunc mutilo, Absinthium obolente, quem tamen odorem liccata vix relevant folia.

Habere flore purpurascens & albo. Observandum proponit J. Bauhinus, an quae flore est purpurascens ab alba differat, vel solo floribus colore ludat.

In omnibus praeferquam odore & sapore cum *Salvia* minore convenit, unde nec specie diversam arbitramur.

10. *Salvia Cretica pomifera* Clus. Ger. emac. major *Cretica latifolia* & angustifolia, aurita & non aurita, pomifera & non pomifera Park. *Salvia baccifera* C. B. *gallifera* Cretica J. B.

Fruticat haec alterius *Salviae* modo, in multis ramis sparsa, quadrangulos initio, & densa lanugine obdita, qui deinde in lineam substantiam transeunt istam quadratam amittunt, tenuiores autem tamen retinent, densiorque lanugine sunt obditi. *Folia* inferna parte valde lanuginosa, altera virent & veluti attrita, *Salviae* latifoliae foliorum instar, appendices utrinque secundum pediculum habentia & veluti aurita, nonnunquam etiam appendicibus carentia, nec tam ampla ut in latifolia vulgari, nec etiam adeo angusta ut in vulgari minore, quae aurita habet folia. Extremos ramos ambiunt verticillati semi & plures caliculi, in quibus flores vulgari floribus formi quidem similes, sed coloris ex albo purpurascens: quibus cadentibus semina nascuntur in caliculis, crassiora quam in reliquis *Salviae* generibus & illos ita repleta, ut quasi baccae appareant. Totius plantae odor paulo vehementior quam alterius *Salviae*.

In Creta baccae seu poma (quae duntaxat quaedam excrecentiae sunt) fert, uncialis interdum magnitudinis, multa lanugine obdita, orbicularia: In frigidioribus regionibus nullas fert. Galie haec ad junctura pediculi succulentia insident.

11. *Salvia tenuifolia* J. B. angustifolia serrata C. B. Cretica angustifolia non aurita Park.

Clus.

Multos statim a radice profert ramulos, lignosos ex fusco subrubentes. *Folia* longe angustiora sunt quam in ullo *Salviae* genere, in ambitu nonnihil interdum crenata seu crispata, eorumque sinu alii pusilli ramuli prodeunt. Medius caulis in spicam purpureorum florum desinit, nullis intermixtis foliis. *Radix* dura, lignosa, in ramos divaricata.

Nata est semine in Creta insula accepto. J. Bauhinus eam describit foliis minimis spissis, angustioribus, utemque parvis auriculis donatam.

12. *Salvia lanuginosa angustifolia* C. B. Park.

Caulis est rotundo, crasso, lignoso, ob candidam lanuginem molli, cubitali, ramoso: foliis candidis angustis, brevibus, semunciam latis, duas longis, densis & scabris, odore Tanacetii: floribus in caulis summo quasi in spica Lamii floribus similibus, purpurascens, e quorum medio staminibus oblonga esserunt.

13. *Salvia fruticosa lutea, latifolia, sive Verbascum sylvestre* quartum Matthioli Park. Verbascum Matthioli Ger. Verb. latis *Salviae* foliis C. B. Yellow flowered Sage.

Caulis multus, quadratis, incanis, lignosis fruticat: quibus ad intervalla adnascuntur folia rugosa, incana, lata apicibus subrotundis, *Salviae* vulgaris foliis simillima, sed majora. Flores verticillati, in summis praecipue caulibus aggesti; *Salviae* floribus figura sua satis similes, verum coloris diversi, nempe flavi. Semina quam *Salvia* majora. *Radix* lignosa, fibras multas in terram demittit. Odor satis validus, Parkinsono gravis & caput tentans, nobis non inijungendus.

Circa Taormenum Siciliae copiose provenit. Planta haec a Botaniciis plerisque perperam Ver. Locis. hujus dictis annumeratur, a quibus toto genere differt: rectius a Parkinsono *Salviae* speciebus accedunt.

14. *Verbascum angustifolium* *Salviae* foliis C. B. Ger. Moysipiensis flore luteo biante J. B. *Salvia fruticosa lutea angustifolia, sive Phlomis Lychitis* Diodoridis Clusio Park. Verbascum *Salviae* foliis Alpin. exot.

Clus.

Folia supra tellurem fundit crassiuscula, *Salviae* tenuifoliae parve similia, longiora tamen & angustiora, candicantia, inferiore parte densa & ferè alba lanugine proflus obdita. Inter haec exeunt cauliculi dorsales plerumque, interdum paulo majores, quadranguli, villoli & candicantes, e quorum geniculis folia longiuscula, superioribus similia nascuntur: caliculorum fastigia breviora habent & fere latiuscula praedita. Flores Lamii, lutei coloris, circa extremos cauliculos verticillati ex densa lanugine & quasi villis quibusdam pallidis prodeunt, comae plerumque inflexa & nutante. *Radix* nigricans & lignosa.

Locus.

Tempus.

In collibus saxosis circa Montepelium nobis observatum est. Clusio autore, in collibus, siccioribusque & petrosis locis per universam Hispaniam & Lusitaniam exsit.
Flore Maio & Junio; Semen autem subrustum, precedentis semini ferè simile in caliculis profert.

Verbasum sylv. Salvusolum Lob.

Ob descriptionis imperfectionem ad quod genus plantarum pertineat nobis non constat.

- * 15. *Salvia minor Aethiopica foliis Chamæleagni asperis Breynii.*

Breyn.

Fruticulus est parvus, caule quadrato, lignoso, aspero, quandoque spadiceo, seu purpurei obsolei coloris: ex quorum geniculis alae utrinque cruciatim alterno versu oppositae, binæ panduntur, ædem quadratæ & ramis aliis decussatæ: *Folii* Chamæleagni *Dod.* minoribus, asperioribus & angustioribus magisque venosis, per genicula binis cauli & ramis hærentibus. *Flores* in caulis & ramorum summis, in spicam ramosam sunt dispositi, eadem figurâ ac colore quâ *Salvia* nostras, ex paribus etiam caliculis, ad hispidioribus, aliquando pulchrè violaceis, prodeuntes. Odor totius hujus plantæ gravis, ad Homini vergens: Sapor aromaticus.

- * 16. *Salvia Syriaca Cisti feminae foliis, acetabulis Moluccæ Breynii.*

Breyn.

Salvia minoris auriculatæ instar densè fruticat, multis ramis brachiata: ex quorum geniculis ad versa oriuntur *folia* bina, *Salviæ* vulgaris multò minora, circinata. Cisti feminae foliis paria *folia* verticillatim circa summos ramulos nascuntur, & caliculis sive acetabulis Moluccæ prægrandibus, purpurascensibus prodeuntibus, galericulati, ac violacei coloris. *Semen* nigrum.
Hujus Rawolfius meminit in suo Hodeporico.

- * 17. *Salvia Indica arborescens Bontii.*

Fruticulus est surgens ultra duorum hominum altitudinem, & tantâ copiâ crescit [in India Orientali] ut sylvestra integra conficiat: nam longe latèque luxurians rapidè agit, non locus ac Ghyerthali in Europa; ita ut qui eam in hortis plantant, post aliquod tempus cum summa molestia relictus effodiant; cum subinde repullulcat. *Flores* fert ex albo cyaneos, ut reliquæ *Salviæ*. *Stem* admodum longus est, quæ præter gratum odorem, etiam umbram commodam præstat. Si autem bene colatur in hortis, plurimum de feritate sua remittit, quod fieri si radices & luxurians stolonibus statim temporibus commodè rescindantur, & tum non minus utilis est in cibis quam munditia pumila apud nos. Nam vino maceratæ si fumas aliquot quotidie liquoris uncias, nullum præstatum invenies remedium in familiari hæc tremoris seu paralytici specie, quæ Beriberi incolis dicitur, quod ut in pluribus aliis sic in meipso cum summo utilitate expertus sum.

Vires.

CAP. II.

De Lavendula seu Lavandula.

Lavendula Recentioribus dicta creditur quod balnei seu lavacris expetatur. Semen & folia (inquit Lobelius in Adv.) ad affectus matricis commendantur in fomentis & lotionibus.
Nonnulli Ispythium Hippii fuscipiantur, quod Hefychius *lavacris* vulgo dictum scribit, quæ vox ad lavandulam accedit.

Martinius à *leben* Germanico, i. e. vivere; deducit transitive sumptum, quia vivificat & valet ad lipthymiam seu animi deliquium, autore Matthiolo.

Eius notæ sunt flores in spicas tenuiores triticearum æmulas, longis pediculis insidentes congesti.

1. *Lavendula major sive vulgaris* Park. *Lavendula flore cæruleo & flo. albo* Ger. *Lavendula trifolia* C. B. *Pseudonardus, quæ vulgò Spica* J. B. *The most common of broad-leaved Lavender.*

J. B.

In fruticem satis grandem & lignosum, plurimis ramulis densum adolefcit, altitudine sesquipedali aut bicubitali, *Folia* infima quidem crebra & incondita ferè, superiora, ut in toto hoc genere, ex adverso bina, alternatim sita, per intervalla longiuscula, incana, culmum aut etiam semunciam lata, duarum triumve unciarum longitudine, nervo medium percurrente, odore vestiganti, grato, sapore amaricante. Summis ramulis spicam gestat longam, verticillatis caliculis cæruleis angustis, oblongis, constantem, in quibus *stipulæ* emicant cærulei seu violacei.

Folia huic longiora latorique multò quam *Lavendula* minori, magis incana, non tamen adeo crebra in caulibus & ramulis: ramuli seu verius pediculi spicas sustinentes huic duplo majores longiorèque

gioreque quàm illi. Spicæ quoque multò longiores & inflexæ: flores tamen singulares (quod mirum) quàm illius minores: Odor quoque totius plantæ vehementior.

2. *Lavendula minor sive Spica* Ger. Park. *Lavandula angustifolia* C. B. *Pseudonardus quæ Lavendula vulgò* J. B. *Barrow* *leaved of small Lavender, by some Lavender-Spike.*

J. B.

Totâ quidem facie precedenti proxima est, minor utuncque & humilior, pariter tamen densè fruticosa: *folii* minoribus seu angustioribus & brevioribus, nec adeo albidis, odore minis vehementi. *Spicæ* florum, uti dictum, breviores sunt & cretiores, *stipulæ* tamen singulares majores.

Variat interdum floris colore albo, uti præcedens.
In Hispania & Gallia Narbonensi sponte provenit. Gaudet apricis & petrosis locis, ubi porperat. *Locus* & *Tempus.*

3. *Lavendula folio multifido* J. B. Park. *folio dissecto* C. B. *Stæchas multifida* Ger. *Jagged Lavender.*

Claf.

Cubitali interdum altitudine asurgit, quadrangulis & hirsutis ramulis, quos multifida, tenuiterque incisa ambiunt *folia*, lanuginosa cinereique coloris acris gustûs & jucundi odoris. *Flores* in summis virgulis quadrangulis, nudis & lanuginosis, spicæ instar, ut in *Lavendula* congesti, cæruleo colore præditi, odorati: spica autem aliquantulum contorta est, & in quatuor veluti versus aut ordine digesta, alia interdum ex alia nascens. *Radices* habet duram, lignosam & multis ramulis donatam, quam vivacem esse facile sibi persuaserit descriptionis autor Clusius.

Nascitur circa Malacam Bætica urbem, ubi illam primum inveniebat Clusius, colle quodam illi *Locus* & ubi vicino, Februarii mensis florentem; deinde circa Murciam mensis Martio, nec usquam alibi. *Tempus.*

4. *Lavendula latifolia. An Lav. latifolia Indica subincana, spica brevior* Hort. Reg. Paris. ? *Broad-leaved Lavender.*

Hæc species foliis brevioribus & latoribus, minutisque incanis à *Lavendula* vulgaris differt; Odore cum ea convenit: Florum spicam nondum vidimus: quavis enim hyemes nostras haud difficultè toleret, spicam tamen in hortulo nostro nunquam produxit: Si eadem planta sit Parisiensis & nostra, spicam facit breviorem.

Lavendula ut facio sic viribus cum *Stæchade* convenire videtur.

Partium est tenuium, cephalica ac nervina. Usus præcip. in catarrhis, paralytici, spasmi, vertiginis, lethargo, tremore artuum. In urina, mensibus ac foetu pellendo (unde & parturientibus exhiberi solet) in torminibus ventris flatulentis. Extrinsicus in lixivis capitis ac artuum, in Masticatorum (pro catarrho exsiccando ac revellendo ad palatum, ne ad pulmones defluat.) *Schrod.*

In vinis aqua destillata, conserva ex floribus & oleum spicæ.

Florum spicæ cum lintheaminibus & vestimentis in arcibus recondi solent ad odoris suavitatem commendandam. Schröderus eos odore suo pediculos fugare scribit.

In difficili partu sem. *Lavendulæ* est oppidò conducibile. Duo sequentia remedia arcana præstantissima perhibentur.

Primum est Rondeletii, R sem. *Lavendulæ* 3ß. sem. Plantaginis, Endivie ana ʒij. Piperis ʒi. F. pulvis. Cape cum aquis sequentibus, R aquar. Caprifoli, Endivie ana ʒij.

Secundum est Backmeisteri, R sem. *Lavendulæ* 3ß. Succini albi preparati, borac. ʒij. Ol. Cinamomni ʒij. F. l. a. pulvis, dividendus in tres æquales partes, propinandus in vino Rhenano. Hæc sunt minime fallacia. *Sin. Paulus* ex Annotatis D. Edv. Hulse.

In parvis pediculosis hoc expertus sum (inquit A. Heron. * Reusnerus) Jussi caput inungi oleo * *Obfero*. 28. spicæ, & statim moriebantur pediculi. D. Soame.

di illam quodamque illam insecta exanimat, quoniam obstruunt meatibus respiratoriis aerem intercepti & excludit, cujus defectu insecta moriuntur.

CAP. III.

De Stæchade Arabica.

Stæchas ab insulis ejusdem nominis è regione Massilia ubi nascitur cognomentum accepit, teste Dioscoride l. 3. c. 32. Plin. l. 28. c. 12. Verum Lobelius in Adv. nobiles illas & rarissimas stirpem alumnas *Stæchades* insulas huic cognominis, non ex adverso Massilæ, ut perperam ex Dioscoride persuasum est (bidui namque itinere & litore indidem absumt) sed è regione Olibæ, vulgo *Hyeres*, urbiculæ olim tam laeta quam nobilis, à qua etiamnum hodie insule *Stæchades* nomen retinent, non Massilæ; dicuntur namque *Hyeres* insule.

Spicæ habitioribus pilosis squamulis imbricatis, cum foliis in eandem cacumine à *Lavendula* differt.

1. *Stæchas*

CAP. V.

De Hyssopo.

Υσσωπὺς dictum voluit quasi ὑψιπύον (pro ὑψιπύον) ἕκτο δ' ἔστω, quia super vultus effunditur; quia eius olim in aspergillis ad expandendum peccata usus erat: verum rectius ab Hebræo חִסְוִי denotatur, quam vocem septuaginta *Hyssopum* vertunt non semel. Spicis florum longis, & verticillis ramosis compositis, floribus versis unam partem spectantibus, segmento supremo, quod pro galea est bifido & sursum reflexo, foliis virentibus à reliquis Suffrutibus verticillatis distinguitur.

1. *Hyssopus vulgaris spicatus angustifolius* J. B. *Hyss. vulgaris* Park. *Hyss. officinarum carulea* sive *spicata* C. B. *Hyss. Arabum* Ger. **Common garden Hyssop.**

P. radice lignosa, dura, crassitudine digitali *caules* exeunt pedales aut cubitales, fruticosi, cum lignescere incipiunt rotundi, dum enim adhuc tenelli sunt, quadrati videntur. *Folia* angusta, oblonga, glabra, ad margines aequalia, foliis Lavendulae similia, sed multò breviora. *Flori* densis verticillis spicas longas mentientibus, in caulum summis, exeunt, amplius, cœrulei, quorum superum foliolum bifidum sursum reflexitur, bichidum labellum bimis alis superiore parte donatum demittitur. Singulis flosculis *stamina* insunt quatuor, oblonga, cœrulea cum suis *apicibus* parvis, obscure purpureis.

Locut. Collibus asperis Romaniae & Veronensi tractu, praesertim secus Aethiam, ad angustias horum & arcem munificentissimam, quae Imperatoriam à Venetorum ditione discriminat & regione montis Baldi sponte fruticem hanc refert Lobelius, cum nupiam alioquin nisi in hortis se inveniret deat. Felcior sanè nobis fuit Lobelius, cum enim eadem loca peragrarem, *Hyssopus* nullibi in conspectum se dedit.

Varietate. Haec planta multipliciter variat, nimirum 1. *Foliis*, quae *coloris* respectu, vel ex albo & viridi, vel ex auro & viridi varia sunt: Hinc *Hyssopus* foliis niveis *Park.* candidus Anglorum *Lk* & *Hyss.* foliis aureis *Park. circumscriptionis* respectu, vel ad margines aequalia sunt, vel crispia, vel dissecta; Hinc *Hyssopus* crispia *Gesf.* foliis crispis *Park.* & *Hyss.* foliis crenatis *Park.* 2. *Odore* mollium redolente; Hinc *Hyssopus* molliata, vel de Cilisia *Park.* 3. *Floribus*, qui *stilis* respectu vel uno ordine tantum, vel duobus dispositi sunt: *coloris* respectu vel cœrulei sunt, ut plerumque evenit, vel rubri; hinc *Hyssopus* rubro flore *C. B. Ger.* & aliorum: vel albi; Hinc *Hyssopus* vulgaris alba *exidem* C. B. *Ger. Park.* &c. Adeoque ex una specie quatuor facit C. Bauhinus, plures Parkinsonus. Nam omnes has varietates vel ex semine in hortis flos oriuntur; vel cultui & mangonio debentur.

Hyssopus hirsuta C. B. foliis cinereis *Park.* non aliter à vulgari differt quam foliorum & caulium lanugine, aut colore cinereo.

Hinc novem habemus *Hyssopi* vulgaris varietates raritate sua & elegantia spectabiles, quae horti cultorum ornant, nimirum

1. *Hyssopum* foliis niveis *Park.* candidam Anglorum *Lob.*
2. *Hyssopum* foliis aureis *Park.*
3. *Hyssopum* crispam *Gesf.* foliis crispis *Park.*
4. *Hyssopum* foliis crenatis *Park.*
5. *Hyssopum* molliatam vel de Cilisia *Park.*
6. *Hyssopum* utrinque floriferam *Dod.*
7. *Hyssopum* rubro flore *C. B. Ger.* & aliorum.
8. *Hyssopum* vulgarem albam *C. B. Ger. Park.*
9. *Hyssopum* hirsutam *C. B.* foliis cinereis *Park.*

Vires. *Hyssopus* calida est & acris [sapore fervido, inquit C. Hofmannus, suaeque acrimoniae palatum totum pervadente] unde attenuat, aperit & abstergit. Usus praecip. in affectibus pulmonum tartareis, tussis, affluente, &c. Sympus in affectibus pectoris paululum progressis, ubi scilicet de Glycyrrhiza, Capilli Veneris, alii non fass sunt operi quod moluntur, eximii usus est.

Extrinfecis adhibetur crebro ad fugillationes oculorum, ad uterum mundificandum, auriumque tinnitus tollendum (per tinnitum suffusus susceptus) ad oris absterionem (in gargarismis) *Schrod.*

Sunt qui Absinthio in corroboratione ventriculi praeferrunt. *Idem.* Cum carnis bubulis decocta cum aliis oleis minutim concisis, non insuaviter ex jure edunt, ut ac ventriculi grata.

Urinam vero etiam movere & ad urinam billicidiam utilis est. Quotopere *Hyssopus* fugillationi oculorum confert, testis sic Riolanus senior. Expertus sum verum, inquit, quod affirmat Archigenes apud Galenum, quod si *Hyssopi* coma nodulo inclusi bulliat in aqua, & tepide nodulus oculo cruento applicetur, tam manifeste fugit sanguinem, ut linat ipsum sanguinolentum videri possit. Hujus auctoritatem sequutus tibi occasio tulit, decoctum team ipsum sanguinolentum videri possit. Hujus auctoritatem sequutus tibi occasio tulit, decoctum *Hyssopi* aliquantulum adversus fugillationes, imò etiam oculorum commendavi; sed loco aque succulium in vino bulliendum quandoque curavi, & ex voto eas evanuisse recolor, dum lectum per tentibus sacculus subcapitis clausis palpebris fuit applicatus. *Simon Paulus.*

Vt quidam celebris mihi notus, cui senar ictu equi calcibus inculso graviter contusum fuit sola applicatione

applicatione cataplasmati cuiusdam ex *Hyssopi* foliis minutim concisis & cum butyro recenti non salito commixtis parati intra paucas horas à dolore liberatus est, deleta etiam livida & decolori nota in cute. *D. Boyl.*

2. *Hyssopus parva angustifolia* J. B. *parva angustifolia* Ger. *minor angustifolia* C. B. *minor*, sive *Hispanica* Park.

Clas. Dod.

Humilis est & tenerius hoc genus, alioqui formà non multum differens à vulgari, foliis angustioribus, obscurius virentibus, densioribus, odoris grati: flosculis verò in cacumine in brevis spica modum digestis.

3. *Hyssopus umbellata* C. B. *coronata*, sive *comosa* Clusii Park. *An Hyssopus spica brevi, lata* J. B.

Clas.

Hoc genus vulgari non admodum dissimile est (inquit Clusius) sed ad praecedens Hispanico formè natum magis accedit, exceptis ramulis, qui in virgarum fastigio numerosi in latam comam sparguntur.

Praeter hanc aliam *Hyssopi comosi* speciem constituit C. Bauhinus, quam *latifolia comà rotundà* confert vocat, idque auctoritate praecipue codicis Casarei; cujus picturis quanta fides habenda sit, non tunc rei herbariae periti.

Hyssopus furculus densis Park.

Park.

Humilis est *Hyssopo* vulgari, ramulis seu furculis crebrioribus, tenuioribus, minus lignosis, deorsum magis reclinatis; foliis obscure viridibus densius dispositis: in aliis cum eo convenit. Parum differt ab *Hyss.* parva angustifolia *J. B.*

4. *Hyssopus angustifolia spicata* C. B. *Park. tenuifolia* Ger.

Clas.

Valde fruticat hoc genus, nec minus quam vulgare suis virgis se propagat, quae sesquipedales interdum sunt, duae, lignosae, in multos virides tenuisque ramos divisa, quos obfident angustiora quam in vulgari *folia*, viridia, calidi gustus. Summi rami desinunt in spicam florum illos verticillatim ambientium, vulgari formà simillimam, minorum tamen, coloris cœrulei. Radix dura, lignosa, multifida, plurimisque capillamentis firmata, ex qua plures etiam nascentes virgæ, humi interdum prominentes, fibras agunt. Tota planta, si digitis aëteratur, odorata est.

Hujus picturam & ramos tenellos Londino accepit Clusius.

5. *Hyssopus latifolia* C. B. *Park.*

C. B. prod.

Caules est lignosis, rufescentibus, striatis: foliis triplo quam in vulgari latioribus, obtusis, in reliquis cum vulgari conveniens: quam Londino accepit C. B.

6. *Hyssopus montanum Cilicium quibusdam* J. B. *Hyssopus angustifolia montana aspera* C. B. *Hyss. montana* Park.

Hæc à vulgari *Hyssopo* hortenfi in paucis differt, foliorum nimirum angustia, duritie, asperitate & hirsutie, sapore amarior, minus acris. Suspicio hoc genus non differre ab *Hyssopo* montana vel de Cilisia *Park.*

7. *Hyssopus Goritiense floribus verticillatim ambientibus* J. B.

Hujus ramum duntaxat pedalem ab Agerio sibi datum describit J. Bauhinus: erat is rectus, firmiculus, foliis velutis glabris, unciam circiter longis, culum latis, Satireia duriore similibus, inaeque alia multa, sed minora, odoris grati & suavis, sapore nonnihil acris cum levissima amaritudine. Spica uncis duabus longior erat, angusta sive tenuis, tenuior multo quam in vulgari, multis parvis constant verticillis, & secundum unumquodque verticillum foliola duo floribus longiora. Flores non vergunt in unam partem ut in vulgari sed ramulos ambiunt, parvi, multis apicibus donati.

8. *Hyssopus folio Origani Dalech. J. B. Hyssopus rotundifolia spicata, forte Dioscoridis* C. B. *Hyss. folii Origani* Park. *An Hyss. Nammularia folio* Ger?

Odore, sapore, floris spica cœrulea nihil à vulgari diversum est hoc genus, sed ea re tantum, quod solum Majoranae, Pulegiæ simile ac rotundum in longum non porrigitur vulgaris modo.

CAP. VI.

De Satureia.

Satureia aliis à saturando dicta est, quòd cibus loco condimenti addatur: Alii à Satyris nomen traxisse putant, quia coctus marcescentes stimulat. Græcis Thymbra dicta est, fortè à *thym* ob fragrantiam C. B. Et tamen Columella distinguit Thymbra à Satureia,

Et Satureia Thymi referens Thymbraeque saporem.

1. Satureia durior J. B. montana C. B. hortenſis Ger. vulgaris Park. Winter Savoury, id est Satureia hyberna.

Folia huius angustiora quàm affine hortenſis, præcipuè quæ primò exeunt, multò duriora, inque acutos & pungentes apices densentia, multius viridia. Caulis teretes, hirsuti, geniculis multo crebrioribus quàm in sativa intercepti, unde & folia & ramuli frequentiores & numerosiores sunt. Atque hac notà sola primo statim aspectu à priore possit distingui. Ramuli in hac specie non in parvam longitudinem excurrunt ac in illa. Flores ex alis foliorum hinc inde exeunt, in pedicelo communum longiusculo, duo trève simul, interdum etiam singuli, galeati, galea interdum reflexa, lobello trifido, colore ex albo languide purpureascente. Calix floris in quinque longa, angusta segmenta dividitur. Planta fruticosa est & in multis annos vivax. Sapore & odore cum affina convenit.

In Gallia Narbonensi circa Monspelium, Nemausum, &c. in collibus invenimus etiam in Herbariis in alveo cussidam torrentis non longè à Radicofano copiosè.

2. Satureia hortenſis Park. asiva hortenſis Ger. sativa J. B. hortenſis, sive Camila sativa Plinii C. B. Summer Savoury.

J. B.
Lignosa nititur radice & simplici, fibras majusculas emittente, ex qua virgula surgunt pedem aut cubitum alta, teretis, rubelcentia, subhirsuta, geniculis certis distincta, ad quorum linguam nascuntur Hyssopi vulgaris, nonnihil hirsuta, crebris foraminulis non tamè pavis croti, odore suavi vehementi [J. B. Thymi vulgaris mitiore] sapore acri. Caulis ramosi sunt ramuli ex adverso binis, è foliorum alis exeuntibus, & ipsos etiam caules longitudine excedentibus. E foliorum alis exeunt *stipules* plures simul, pediculis brevibus, è calicibus in quinque acuta & angusta segmenta divisus, ipsi in quatuor lacinas partiti, ex albo purpureascentes. Semina parva, fusca, quàm Thymi tamen majora.

Planta est assiva nec per hyemem durare potest; unde quotannis feri debet.
In agris circa *Caschneſ* non longè à Monspelio copiosè & sponte ortum observavimus.

Est inter herbas calidas & acres, quæ urinam & menses movent: facultatibus cum Thymo & Serpyllo convenire aunt. Nobis potius ut facie sic viribus ad Hyssopum accedere videatur.

Utiſ est, inquit Schröderus, in affectibus *ventriculi*, cruditate, anorexia, &c. [proindeque condimentum pauperum esse scribit Tragus: nam omnibus edulis tam carniùm quàm piscium concoqui, &c.] *Pectinis*, *Asthmate*, *uteri*, mensibus obstructis: visum acuit. Extrinsicis dicitur tumor, dolorque aurium sedat.

Utiſ ejus frequens est in culina inter alia olera. Cum phascolis & aliis flatuosè utiliter incoquitur & editur. Fabis cum Selmo incisa & infixa edulium gratum, Belgis frequens habetur. *Lib.*

Pauperes in Germania Brassicæ capitatae hac herbà condiunt, qui sit ut illa jucundissimum odorum ac saporem gratissimum inde accipiant. *J. B.*

Plantam hanc quamvis annua sit & herbaceam ob convenientiam in foliis, odore reliquique notis cum Satureia duriore seu hyemali ab ea non separandam putavimus.

3. Satureia S. Juliani Ger. spicata S. Juliani Park. Sat. spicata C. B. Sat. foliis tenuibus, sive tenuifolia S. Juliani quorundam J. B.

Ad Lib.

In Tyrheni maris asperis & salebrosis S. Juliani Heruſci magno proventu oritur, virgulae caules, palmum altis, samentosis, lignosis: foliis ab imo crebris, Thymi Cretici, sed angustioribus, longiusculis, spicam brevem fummo gerentibus, *stipulis* copiosis intertextam: gustu acri & odore, ut nicaia ex obsoleta purpurea albicat. Thymo majorè minorè, minori fere par.

In collibus Meſſanenſis agri in Sicilia non minus frequentem observavimus quàm in monte S. Juliani. Cæterum in ipsis florentie urbis muris.

Saxifragam primam *Matth. C. Bauhinus* pro hac planta habet: Parkinsonus noster pro diversa sub titulo *Saxifragæ veræ Dioſcoridi Mattholi*. Tum à Serpyllo cui alias nascendi modo similis est, tum à Satureia differt, quòd tum odore suavi, tum sapore acri, qui illis insunt, careat. Consule hic placet Parkinsonum.

4. Satureia Cretica C. B. Ger. emac. Thymbra sive Satureia Cretica legitima Park. Thymbra Græca J. B.

Clas.

Multis ea ramis statim à radice fruticat, Thymi instar, quadrangulis, subsæpera lanuginè obdatis, purpureiscentibus, quibus innascuntur alternatim semper ex adverso ramuli, foliis eadem serie digestis onusti, Thymi genuini foliis parè similibus, subhirsutis, odoratis, mediè quodammodo inter Camilan & Thymum odoris, acriculicque saporis. Summos ramos verticillatim ambiunt aliquot capitula multis foliolis constantia, inter quæ caliculi, è quibus emergunt suaviter purpureascentes *stipules*, Thymi foliis similes, in quatuor lacinas divisæ, quarum infima latior est & repanda, superæ etiam lata sed brevior, reliquæ duæ minores, prodeuntibus è medio quinque *staminibus* candidantibus, quorum apices fusci coloris, & medio stylo bifido. E semine hac planta nata pusillo, nigro Thymi semini non abſimili. Radix dura, lignosa.

Clusius legitimum Thymbra statuit, quam etiamnum hodie Cretenses Thymbri & Thymbi appellant. Ex semine ab Hon. Bello è Creta ad Clusium missa enata est.

Pr. Alpinus hanc plantam Tragorianum esse contendit, non Thymbra, pro qua sequentem proponit.

5. Thymbra Alpin. exot.

Alpin.

Cædit in asperis locis Thymo similis, sed ramulis Thymi gracilioribus, minoribus, atque tenerioribus; qui utrinque habant alios furculos, graciles, non ex opposito positos, oblique actos, foliis Thymi sed tenuioribus & mollioribus, herboſi coloris vireſcentis, multis ex opposito invicem *caules* teneros ambientibus. Cauliculi vero in summitate ferunt *stipules* purpureascentes inter foliola spica modo. Exili radice, tenui, longa, lignosaque nititur. Thymo hac stirps similis est, sed altitudine minor, & eo longè ramulis fere in orbem expansis latior, ac ad terram depressior. Tota est odorata, odore ad Thymum quadantenus inclinante, nec minus & acri sapore thymum itidem simulat.

In ciborum condimentis usum habet, & in medicina, non minus ad movendos menses in muliere. Vires: inebriantes, utam. Ejus decoctum plurimum valet in tuſſicentibus ex melle ad excrementa in pulmonibus infarsa extenuanda, detergenda, atque ad spumam facilianda.

Pona in Baldo Italico Satureia ejusdani meminit sine descriptione quam vocat Satureiam Creticam spinosam.

CAP. VII.

De Thymo legitimo.

Th. vel *th.* dicitur, quòd adhucbeat iis qui animi deliquium patiuntur ob crassos humores; vel *th.* dicitur quòd hoc Veteres in sacris quæ igne accenso fiebant primum uti sunt. Alias Grammaticorum conjecturas de ratione & origine nominis vide apud J. Bodæum à Sapet. Comment. in Theophr. hist. lib. 6. c. 2. pag. 566.

Differt à Satureia, cui alias similis est, odoris fragrantia, & floribus in oblonga capitella congestis.

- Thymum capitatus, qui Dioſcoridis C. B. Thymum legitimum capitatum Park. Thymum Creticum, sive Aniquorum J. B. Thymum Creticum Ger. The true Thyme of the Ancients.

Clas.

Suffrutex est Thymum, pedem interdum altus, multis ramis lignosis, tenuibus & candidis praeditus, quos per intervalla ambiunt folia, sibi invicem opposita, angusta, tenuia, candidantia, acris gustu, quæ quibuldam locis hyeme decidunt: nam ubicunque sponte nascuntur hanc plantam inveniam, seu hyeme, seu veris initio, foliis viduam conspiciebam: sed utrinque ab exortu & vestigiis foliorum prominebant veluti oblonga capitella, instar eorum quæ in Origano onte sunt, ex tenuis foliis viridibus congesta, adeo confertis & numerosis, ut unicuique longiusculum folium apparet. Ipsa capitella cum floribus in planta virente observare non potui: Hispal autem, ubi maximus est ejus proventus (nam aliud Thymum non norunt) magis ejus jam reſecti faciliè demonstrant fuit, cum fuis foliis & longiusculis capitellis suos purpureascentes flores adhuc retinentibus fragrantissimi odoris: illo enim in aqua decocto utuntur ad dola, quibus vinum relevatè eluenda & repurganda: non minoris etiam usûs est ad conciliandam odoris gratiam iis vasibus quibus condice uti solent.

Non modo circa Hispalin copiosè nascitur, sed Gadibus etiam, qua parte insula ponte jungitur Locum. Comment. tota insuper Bætica in maritimis collibus, Meridici obversis. Nos in saxosis propè Syracusan Siciliæ urbem invenimus. D. Wheeler in insula Ceryra.

Et in insula Cathara nunc Cerygo aliam seu speciem, seu varietatem foliis minoribus agminatim nascuntibus.

Loquelum Apoplectico postliminio restitutam spiritu Serpylli vidimus. *Idem ex eodem.*

- A. 5. *Serpyllum citratum* Ger. Park. *Citri odore J. B. foliis Citri odore C. B. Thymum.*

Clus.

Admodum simile est vulgari, in omnibus Europæ provinciis occurrenti, crassiora tamen & magis atra habet folia, quæ trita Ciceri mali vel Meliophylli odorem referunt, & capsella paulo majora magisque purpurea, similibus tamen flosculis prædita; crassiores ramulos, quadrangulos, palmares, per terram fufos, ad singula internodia fibras agentes: radicem verò lignosam, multifidam, fibrolanque, numerosos proferentem cauciculos, summam tellure in orbem se spargentes.

Leont.

In montosis sed rarius invenitur: in Pannonia mixtim cum vulgari prodit, cum eo etiam florens Junio. *Clus.*

*Serpyllum
moschatum.*

Serpyllum moschatum Park. odore præcipuè à citrato differt, nec à quoquam præterea (quod sciam) Botanico memoratur.

- * 6. *Thymum latifolium* Park. Ger. *Serpyllum majus latifolium C. B. item Serp. sativum ejusdem, forte etiam Serpyllum vulgare majus ejusdem, & Park.*

Minus crectis quam Thymum durius, tenuioribus nec adeò lignosis, humi diffusis & procumbentibus, multoque pluribus luxuriat ramulis: *Flosculi* ex albo purpureiscent. Hyemes nostras minus reformidat, adeoque diutius in hortis satum durat, quam Thymum vulgare durius; odore & sapore est remissiore.

- * 7. *Serpyllum majus* Park. *vulgare majus C. B. Serp. majus flore purpureo Ger. & alud. eand. do Cam.*

Majus est & erectius Serpyllo vulgari, foliis majoribus, pallidius virentibus, Majorane annulis; floribus etiam majoribus purpureis.

- * 8. *Serpyllum latifolium hirsutum C. B. Park.*

C. B. prod.

Tota planta ob mollem lanuginem quâ pubescit, præsertim caulibus, incana est. *Cauliculi* denatur frequentibus, tenues, longis, recurvis, qui foliis subrotundis pediculis oblongis donatis cinguntur. Cauliculorum summis capitula flosculorum purpureiscentium insident.

- * 9. *Serpyllum angustifolium glabrum C. B. Pannonicum Clusii* Park. *angusto folio, etiam nunc Juglandis, vel nullo J. B.*

Clus.

Angustiora huic folia sunt, pauloque longiora [quam vulgari Serpyllo] viridia, glabra, raris per cauciculos sparsa. *Cauliculi* frequentes, tenues, longi, humi fusi, & subinde ad internodia virgati sese firmantes, oblonga, mollia & veluti spicata in summo forentes *capitella flosculi* foliis aequalibus resecta. *Radix* lignosa est, dura, & multifida. Tota planta aut nunc Juglandis foliorum odorem quodammodo refert, aut interdum nullo manifesto odore prædita deprehenditur; si line mutatione an atræ variantis afflatus id accidat me latet.

- * 10. *Serpyllum angustifolium lanuginosum folio J. B. angustifolium hirsutum, vel montanum repen hirsutum C. B. Serpylli Pannonici Clusii varietas altera Park. Serpyllum hirsutum Ger. emac.*

Clus.

Late serpit & magnos cæspites nonnunquam occupat. Nam licet duram & lignosam habeat radicem (ut præcedentia genera), tamen tamen quos in circuitu spargit *cauciculi* subinde fibras agunt, quæ temporis successi in radices non minus quam præcedentes oblongis, & alios deinde fundunt in ambitu cauciculos, foliis non minus quam proximè præcedentes oblongis, & alios quidem angustioribus, prædictis, incana mollique lanugine pubescentibus: longa in summis cauliculis capitella à secundi generis longo glabrius folio non differunt, & similibus flosculis plenis sunt. *Semina* in villosis infuscentibus utriculis parva, rotunda, fusci coloris. Tota stirps pænam quodammodo five resinaceum odorem trita refert & calido gustu est. Hanc speciem pro Serpyllo hirsuto nostrate in Cat. Ag. habuimus, verum nunc diversum arbitramur.

Leont.

Hæc duo genera proximè descripta in Ungaria, Austria & Moravia mixtim cum vulgari Serpyllo nascuntur; & eodem tempore, mense videlicet Junio, florent.

Serpyllum longifolium hirsutum Clus. in ejus Obsev. Pannonicis q. Hoc genus foliis hispidis seu pilosis se in lualidis & incultis via montis Lupi Junio mense copiose florentes observasse scribit D. Alejoval.

- * 11. *Serpyllum*

- * 11. *Serpyllum folio Thymi C. B. Narbonense* Park. *Creticum Ger. sylvestre, Zygis Clusio, Thymo vulgari, rigidiori simile J. B.*

Clus.

Serpyllum sylvestre, Zygis appellatum, quale Dioscorides describit, observabam, ni fallor, in Castellæ veteri, jussidem locis cum Thymo duriore five nigro, cui perquam simile est figuræ, ramis, altitudine & radice: folia verò paulo latiora habet quam Thymum, minus odorata, sed gravius nonnullis olentia, utpote quorum odor sit ferè inter Abrotanum & Stœchadem medius: in virgis item ramulos, qui floribus verticillatis nascentibus vestuntur, coloris ex albo purpureiscentis: quæ florum distictione & odore à Thymo discerni penè duntaxat potest. Minor est præterea ejus acrimonia quam Thymi, quippe quæ aliquid adstrictionis admixtum habeat.

Floret cum Thymo duriore, & perpetuò etiam viret.

C A P. X.

De Tragorigano dicto.

Tragoriganum Latine hircinum *Origanum* sonat; sic dictum non quod hircum oleat, sed quod gratum sit hircis pabulum, ut Onitis asinis. Nicandri Scholiastes ad hunc versum, *νεπείριον δὲν ἵκται, ὅντι δὲ ἵκταις ἐν νεπείριον ἡγοῦνται* i. e. in Venerem proclives seu præcipes.

Non videtur differre genere à Thymo vulgari.

- * 1. *Tragoriganum angustifolium C. B. Hispanicum* Park. *Tragoriganum Clusii Ger. Trag. tenuioribus foliis, flore candido J. B.*

Clus.

Minores sunt huic *furculi* & candidiores, tenuiora longioraque folia, aliquantulum incana, acris gustus: odor minus jucundus quam in *Tragorigano* primo *Clusii* five *Clinopodio* quorundam, Matrichina cognominato: flores etiam verticillati circa summos ramulos nascuntur ex utriculis prodeuntes, majores aliis & galeati, candidi. *Semen* observare non potui. *Radix* priori similis, lignosa, dura, multifida.

Solo Valentino agro sponte nascentem & Martio florentem observavit Clusius.

Leont.

- * 2. *Tragoriganum Matthioli J. B. Park. Serpyllifolium C. B. Trag. Dodonæi Ger. quoad iconem.*

Matth.

Hoc genus frequens nasci in Foro-Julienfi agro affirmat Matthiolus, in collibus saxosis & veteribus muris: ei verò tenues tribuit ramulos, foliis parvis longiusculis, Serpylli amulis, stellæ modo dispositis sapore ferè Pulegii; *steribus* parvis carnet coloris onustis à media parte caulis. *Radice* parvam, multis fibris donatam, ejusdem odoris cum foliis.

Difficile est (inquit J. Bauhinus) certò affirmare de qua planta intelligat Matthiolus, nisi nos aliquis Foro-Julienfis doceat, quæ planta apud eos iconi Matthioli respondeat. Matthioli glossator & patroni nihil certi de hoc *Tragorigano* scribunt. Lobellii sententia nulli [J. R.] arridet, hoc non *Tragoriganum* sed *Calamintha* speciem alteram esse Serpylli & *Clinopodii* figurâ.

- * 3. *Tragoriganum Creticum C. B. Park. Trag. Cretense Ger. Trag. quibusdam nigris, folio duo, flore purpureo J. B.*

J. R.

Virgula fruticat dodrantalibus & longioribus, adverso plerumque ramorum frequentium positi brachiis, lignosis, rubicundis, quadrangulis, hirsutis: *Folia* ex adverso nascuntur per modica intervalla, oblonga, Satureia foliis quodammodo similia, latiora, magisque rotunda, interdum in hortis nostris & Majorane foliis non minora, stigmatibus punctata, nigrescentia, tactu dura, gustu acri & aromatico, odore suavi; ex quorum sunt alia minora folia quoque emicant. *Flores* verticillati, Satureia flores amulantur, ex purpurea pallescentes, recti hiant apiculis exsertentes, *calyculi* hirsuti in quinque aculeos desinentibus. *Radix* lignosa exterius rubet, intus albet, ac in furculos aliquos abi, capillaribus fibris donatis.

In Valentino agro sponte nascitur & Martio mense floret, autore Clusio, cui *Tragorigani* sc. *Leont.* cuncti altera species dicitur.

Tragorigani herba est calida & acris, & ad eadem utilis ad quæ Thymus, Satureia, Hyssopus, *Vires*, nimium, ad pulmonis affectus, Tussim, &c. ad menses & urinas remorantes; ad crudelitatem ventriculi & tractus acidis, &c.

CAP. XI.

De Polio.

II *Polium* sic dicitur propter canicem, quæ in capitulis secundum Dioscoridem, at secundum Plinium in foliis apparet: *poli* namque canicem & canum significat.

Polii ergo nota Characteristica est foliorum & comæ canicis, & tomentosa lanugo quæ obducitur: quintem Polium ex humilioribus suffruticibus est, foliis oblongis, & in legitimi seu generis speciebus circa margines crenatis.

1. *Polium maritimum erectum* *Monspelicium* C. B. Ger. *Monspellianum* J. B. *montanum minus* Park. *epibeta huius & sequentis speciei apud Parkins. permutata videntur. Polium agnatum.*

f. B.

Folia angusta, oblonga, denticulata, candida, tomentosa, saporis acris & amari, per ramos dorsales vel palmares, rotundos, incanos, ex radice lignosa paucis fibris donata: *capitula* glomerata, alba, tomentosa, calyculis constant oblongis, & quibus flores emicant hiantes, candidi. Odor totius plantæ gratus [Matthiolo acutus & subgravis].

Locus.

Vires.

In Italia & Gallia Narbonensi in maritimis præcipue copiose provenit: flores æstate. Cal. tum (inquit J. Bauhinus) multum degenerat, minus candidum evadit, foliisque redduntur laetiora.

Polium cum acre sit & amarum, urinam & menses ciet; Hydropicos & ictericos juvat; venenatis moribus auxiliatur. Theriacum & Mithridaticum ingreditur.

Omni generis Polii ramuli in terram depacti, loco præcipue umbroso, sine difficultate radices agunt, ut in aliquot ejus generibus periculum fecit Clusius.

Nos hujus generis ramulum in horto Oxoniensi collectum & in libellum conjectum per triduum in loculis circumgestavimus, tandem Cantabrigiam reversi in horto nostro plantavimus, quatenus brevi comprehendit & radices egit.

* Lib. 2. C. 2. l. 5. 127.

Sylvius inter medicamenta Antiepileptica secundum locum Polio montano tribuit, ut quod volatili sale abundet. D. Swame.

2. *Polium montanum album* C. B. Ger. *montanum* 1. Cluf. *montanum* *Monspelicium* Park.

Hoc genus à precedente differt præcipue cauliculis humi sparsis; foliis leviter denticulatis, ut vix nisi diligenter observantibus denticuli apparent; in reliquis cum eo convenit, ut suspicer canicem esse plantam; quamvis icon non conveniat.

3. *Polium 2. albo flore* Cluf.

Hoc cauliculis erectis; foliis angustioribus, extrema parte duntaxat dentatis; capitulis majoribus longioribusque, laxioribus tamen neque adeo compactis à precedente differt. Quibus non obstantibus C. Bauhinus priori idem specie facit: Nos autem æquo jure utrumque genus maritimo *Monspelico* ad eum idem statueremus. Verum autoritas Clusii tanti apud me est, ut nihil temere pronuncare aut definire aulim. Certè icon quam adhibet Clusius, aliique post eum, Polio *Monspelico* nequequam convenit.

4. *Polium maritimum supinum* Park. *maritimum supinum Venetum* C. B. *montanum purpureum* Ger. *V. purpureo flore* Cluf? *candidum tenellum tomentosum flore purpureo* & *albo* J. B.

Cluf.

Hoc prostratis tenellum est exilibus & dodrantalibus ramulis, humi fuis, multa lanugine candida tactis, qui subinde ad nodos radices agunt: folia illi sunt medice inter tertium & quartum generis magnitudinis, breviora tamen, denticulata, valdeque tomentosa, quæ adeo causa est ut in tenellis nulla dentium vestigia conspiciantur nisi à diligenter observantibus: capitella superne multo minor, totaque tomentosa in quibus flos purpureus.

Vires. rar.

Polium VI. albo flore *Cluf.* hujus tantum varietas accidentalis esse videtur; siquidem sola tenerrima stirpis, & floribus varietas inter hæc duo discrimen facit, autore Clusio. Utrumque enim genus nihil fore nisi tomentum sunt & odoris suavitatis reliqua genera superant.

Utrumque fuis floribus onustum Martio reperiebat Clusius, nec differentiam animalis, veritatem, nisi si floribus color diligentius conferendi singulas plantas occasione præbisset.

Polium

tenellum.

J. Bauhinus Polium Venetum à Casparo fratre è Lio Venetorum altatum ab hoc distinguit, nec immerito, cum tota planta minus candida esset Polio *Monspelico*, foliis paulo laxioribus & plus crenatis; coarctata etiam magis divulsis. C. Bauhinus etiam ipse in Phytopynae distinguit hæc duo; at in Pinace, nescio ob quam rationem mutat sententiæ, conjungit.

* 5. *Polium*

- * 5. *Polium rubrum majus flore dilutiore* Moris. præl.

Hujus folia Polii lutei vulgaris foliis quam proximè accedunt quoad magnitudinem, serraturam & canicem. *Florem* ferè majorem dilutiùs rubrum quam præcedens.

6. *Polium montanum Lavendule folio* C. B. Park. *Polium Lavendule folio, flore albo* Ger. *Umbellifer-leaved Polium-mountain.*

Mulas ex eadem radice promit virgulas primi generis virgis similes, sed breviores & magis fruticulosas, supra ramis sparsas; folia in his Libanoticis coronariis foliis ferè paria, minora tamen superius vix, inferne canelcentia, nullis crenis per oras notata, amari gustus & jucundi quidem odoris, atamen minus grati quam qui in legitimi Polii montani foliis percipitur. *Florem* extremis ramulis gerit copiosum, album, alterius Polii floribus formâ non abstinens, non tamen spicæ instar congestum, sed velut in caput congestum: *Semen* deinde in valculis exiguum, nigricans. *Radicis* illi dura, lignosa, multilida, multis capillaribus fibris prædita.

In montosis circa Basileam, Genevam & alibi copiose provenit, nobis observantibus.

Locus.

Planta hæc minus rectè me judice, ad Polium referatur, cum nec folia ei tomentosa sint, neque circa margines crenata: Idem esto iudicium & de sequente.

- * 7. *Polium montanum repens* C. B. *montanum minimum* Ger. *mont. supinum minimum* Park.

Cluf.

Duarum unciarum longitudinem vix superat, exilibus ramulculis, in quibus non minus quam in superioribus ordine & ex adverso opposita nascuntur foliola duriora, breviora & angustiora, non denticulata. Ramulis insident terni aut quaterni flores albi, superioris [Polii Lavendule foliis] formâ similes sed minores. Hujus semen non observavi. *Radicis* fibrosa est & vivax natali solo. Nulli vero odoris gratia commendabilis est hæc planta. Floret autem ferè, Junio videlicet.

Nascitur publicâ viâ agro Viennensi.

Locus.

Neutram harum postremarum stirpium [hujus & Polii Lavendule foliis] licet sæpius cum suis conspiciamus in hortos translata, unquam cicurare potui, sed consueti pabulo destituta semper corruptæ sunt. *Cluf.*

8. *Polium montanum luteum* C. B. Ger. *montan. vulgare* Park. *Yellow Polium Mountain.*

Cluf.

Medie est inter tertium & quartum genus magnitudinis, minus fruticosum minusque firmis ramulis quarto, firmiteribus autem secundo: nam partim procumbentes eos habet, partim etiam erectiores, omnino incanos, magis etiam quam tertium: folia autem utroque ampliora, & tota candida: tenelli tamen ramuli capitella sua jam protrudere incipientes cum ipsis foliis flavescente lanugine obducuntur, perinde ac ipsa integra oblonga capitella, quæ tandem luteum florem profertur. *Semen* alius simile.

Florebat natali loco Martio mensè, apud Belgas ferè. Regno Granatenfî & Valentino oritur. *Locus.*

In squallidis propè Valenam sylvam D. Magnol invenit.

Ex hujus semine natum est flore modò candido, modò interius pallescente, foris exalbido, comique non minus quam folia canescente, quod Polium quartum Clusio.

- * 9. *Polium latifolium incanum Creticum* C. B. Park.

C. B.

Totum tomento albo molli tectum est, caules habens pedales, rotundos, in ramos palmares, hofque breviores subrotundos, quos folia vestiunt subrotunda, crenata, instar Alfinis hederule folio aut Chamedrys, crassa, rugosa, inferne candida, superne ex viridi flavescencia, quæ masticata pene limpida [in loca plantâ] & non secus ac si tomentum dentibus conteretur sanum præfert. Flores non vidimus.

Ab Honorio Belli è Creta missum est.

Locus.

Hæc species ad præcedentem proximè accedere mihi videtur.

- * 10. *Polium angustifolium Creticum* C. B. Park. *erectum Creticum, & ferè frutescens* Dioscoridis Pona.

In bipedale ferè altitudinem affurgit, caulibus rectis, duris, teretibus, lignosis, foliis oblongis parvis, angustis, oblongis apicibus subrotundis, Polii vulgaris similibus, sed minoribus multo, ad margines minime dentatis. Flores & semina vulgaris Polii [lutei intelligo] Tota planta valde odorata est.

Locus.

In Creta ad maris litora frequens.

- * 11. *Polium*

* II. *Potium mont. pumilum tenuifolium Africum* Park.

Folia huic angusta, incana, ad singulos geniculos multa: *flores* in summis ramulis parvi, subulsi. *Radix* nonnihil lignosa est, ut & tota planta, & aliquantulum odorata. A Boslio circa Tunisiam urbem collectum est.

Lecm.

CAP. XII.

De *Teucrio*.

Teucrium à Teucro inventore dictum planta est fruticosea, foliis Chamædryos, annulis floribus galea carentibus. Teucrium statura sua & magnitudine, foliis latoribus à Chamædrye differt, quoniam *foliis* galea carentibus convenit.

flor. Coy
1. *Teucrium* C. B. *Teucrium* multis J. B. *majus vulgare* Park. *latifolium* Ger. *Cret. Ger. mander*.

J. B.

Cognatum Chamædryi Teucrium altius fruticat, rectis, lignosis, quadratis, hirsutis *virgulis*, in quibus ex brevibus intervallis folia utrinque hirsuta, superius atro virore splendentia, inferius nonnihil caescentia: & inferiora quidem formâ & magnitudine Chamædryos spectantur, serrata, ex oblongo rotunda, [jucundi si erantur odoris. *Clus.*] quæ verò virgularum fastigia ornant ad Horum folia quodammodo accedunt, nequaquam per ambitum incisâ, & circa basin laticora in acumen desinunt. *Flores* porro è foliorum superiorum alis emicant, plures juncti, pediculis suis longis hærentes, calice hirsuto caescente, Chamædryos florum formâ, labello quidem longiore demisso, sed cucullo vidui; cujus loco *stamina* luteola exant, quo colore flos quoque ipse est præditus [Clusio ex albo persequens] *Sapor* herbe est acrisculus cum amaro non ingrato.

Lecm.

In Sicilia & Italia perquam familiare est, & Teucrium, ut facie Chamædryn vulgarem refert, ita cissidem cum ea pollet viribus.

2. *Teucrium Creticum* Clus. Park. J. B. *Creticum incanum* C. B.

Clus.

Perinde ut præcedens in fruticem assurgit, ramis tamen tenuioribus & incanis: *foliis* formâ similibus sed infensè magis incanis, superne minus virentibus & splendentibus, atque etiam minoribus. *Flores* ex singulis foliorum subius prodeunt, utriculis inclusi, quaterni aut seni, floribus Teucrii vulgaris formâ non disparibus, nisi paulo minores essent, & colore purpureo. *Semen* rotundum, aggrum. Tota planta odorata est.

Ex semine Cretâ misso Clusio enatum est.

3. *Teucrium Batium* Ger. Park. *Baticum Clusii* J. B. *peregrinum folio sinoso* C. B.

Clus.

Humana interdum altitudine assurgit, plerumque tamen humilior est, unico stolone minimi digiti crassitudine, candicante cortice obducto, & in aliquot ramos diviso, binos perpetuo oppositos, incanis. *Folia* præcedentis formæ, majora paulo, in ambitu nonnihil sinuata, externâ parte omnino incana, internâ vero ex atro virentia, non tamen splendentia ut in primo genere; quæ perquam amara. *Flor* candidus est, labris infensè prominentibus, nullâ galeâ superius imminente, aliquot oblongis staminibus sive villis è medio flore exeuntibus. Perpetuo viret non secus ac vulgare Teucrium.

Lecm.

Multis Siciliæ insulis in locis invenimus, v.g. propè Syracusis, ubi in insignem altitudinem assurgit, plurimisque virgulis & ramulis dense fruticat; in insula parva ad promontorium Pachymum, nunc capo Passaro dictum; circa *Puzosia* arenam, & alibi. *D. Willughby* nobis ostendit à se inventam itinere à Neapoli ad Romanam. Clusius montibus circa Calpen ad Herculeum fretum, & Bæce maritimis in sepius & inter alios fructus inveniebat.

* 4. *Teucrium Alpinum inodorum magno flore* C. B. *Alpin. inodorum* Park. item *Teucrium folio Scorodoniæ* C. B. ex sententia ejusdem.

C. B. prod.

Radix alba, oblonga & capillacea per terre superficiem repit. *Cauliculus* aliquot habet lignosus, rufescentes, hirsutos, nonnquam in alas divisos, semipalmares & in terram reclinatos; *foliis* subrotundis parvis, quorum maximum nè minimi digiti unguem aequat, hirsutis, rugosis & crenatis, *foliis* Salicæ velvetris superioribus formâ respondentibus, cinetis. In cauliculorum summitatibus *horæ* quædam in sepius & inter alios fructus inveniebat.

la

In monte majore S. Bernhardi & Augstallave Helvetiorum oritur. Parthenoforus Teucrium foliis Scorodoniæ C. B. pro tota & eadem cum descripta planta habet.

Lecm.

5. *Marum Cortusi* J. B. *Tragoriganum latifolium* C. B. *Trag. latifolium sive Marum Cortusi Matthioli* Park. *Tragoriganum Lobelii* Ger.

J. B.

Thymidiorisve Masticinæ instar dense fruticat, lignosis virgulis & incanis, quas vestiunt *folia* crebris geniculis Scirpylli foliis paria, thymi foliolis majora, subius incana, superius virentia, sapore amaro & acro, odore grato. *Flor* Chamædryos verè sive indies, nec figurâ quoque ablandens, multiforme demisso labello, galeæ locum suppletibus totilibus staminibus, *calyce* quoque Chamædryos parî, villosi, incano.

CAP. XIII.

De *Chamædry*.

Xanthos, quasi *humilis Quercus*, quia folia habet *ten. r. d. p. h. p.* divisurâ Quercui similia, adde & figurâ: unde non alia querenda est hujus generis nota characteristica. Parvitate sua præcipue à Teucrio differt; cujus & nomen etiam participat, nonnullis Teucrion dictâ.

1. *Chamædry vulgaris* Park. *vulgæ vera exsistimata* J. B. *minor* Ger. *minor repens* C. B. *Comm. Germander*.

Repatricium classis accensenda, *radiculus* lignosus oblique agit, fibrisque tenuissimis subinde rursus radiatur, *virgulis* donata dodrantalibus, rubentibus, lanuginosis: quibus *folia* ex intervallis adnascuntur bina, Quernorum divisurâ, longitudine unciali & majore, latitudine semunciali, rigida, ætro, fibrilata, sapore subamaro, subdulci & aromatico. *Flores* in spicatum quodammodo exant, purpureascentibus labello scutellato, alis duabus acutiusculis ad angustam cervicem appositis, supra quas surrecta seu spicula; pro galea verò, quæ desistuntur, purpurantia *stamina* surguntur.

Lecm.

In Germania, Gallia & Italia frequens reperitur.

In Anglia etiam invenimus non semel, an spontaneam ambigimus.

2. *Chamædry major* Park. *major latifolia* Ger. *emac. major repens* C. B.

Præcipua, nè dicam sola, inter hanc & præcedentem differentia est in statura & partium omnium magnitudine, ideoque J. Bauhinus hanc ab illa non separat: Nobis tamen videtur specie diversâ, non accidentibus foliis quæ cæli aut soli diversitati, aut etiam cultura debentur.

Tenuium est partium hac herba: potenter urinam ac sudores movet. Hinc confert in febri- *Viret.* bus, scorbutis, sanguine coagulato, & inprimis in Arthritide, Ictero & Urina suppressâ. *Schrad.* Ad- dit Matthiolus in Pestilentia, lumbicis, capitis morbis frigidis.

Extrinfecis adhæbitur in ulceribus serpentibus, in dolore hemorrhoidum, in auribus vermiculosis, in scabiæ & pruritu, in catarrhis exsicandis.

Scribit Vesalius in *Epist. de China*, decoctum Chamædryos fuisse commendatum à Medicis Genuensibus Carolo V. Imp. pro perpetuo Podagrar auxilio, facto decocto sive ex vino, sive ex aqua stillantia. Experitur qui volat, inquit Casp. Hofmannus, quod se Tragi sententiam amplecti ait, Chamædrym non posse quod Beronicam; & rectè indi decoctis doabibentibus.

Apud nostrates mulierculas in mensium suppressione decoctum ejus usus est creberrimi. Planta ipsa in agro Cantabrigiensi à vulgo *English Treacle* i.e. Theriaca Anglica dicitur, pro clusio quia Alexipharmaca censetur.

Quidam celebris ob Scrophularum curationem exhibebat decoctionem Chamædryos in Vini albi Lib. 2. ad Lib. 1. consumptionem. Dof. coch. 6. manè & vesperi, per mensis spatium: quo non proficente exhibebat infusionem Roris marini & Lingue cervine ana M. i. in vini alb. lib. 4. per horas viginti quatuor. & sumebat ager Cochlearia octo bis indies; quo decocto fovebat etiam partes tumentes, quo successu non traditur. *D. Hulse è MS. nondum edito.*

Pulvis Chamædryos celebratur inter Ægyptios contra febres intermittentes. Alpin. de Medic. Ægyptiorum, p. 146. 147. Laudatur etiam hæc planta in febribus intermittens à Montano & Barriello. Multi Rustici curant febres Quartanas pulvere Chamædryos sumpto in jusculis per aliquot dies. River. Centur. Observ. IV. Observ. 84. D. T. R.

Com. Mediolanensis uxor dolore uteri ingenti excarnificata, decocto Chamædryos cum jusculo puli parato, solutâ alvo, magnæque bilis ac pituitæ copiâ excretâ integrè convaluit. *D. Soame ex*

Observ. Hieron. Rejneri.

* Olf. 101.

3. *Chamædry*

Folius urticae, odore foetido; LAMUM.
Calice perampla, patulo, calathoides; MOUTICA.
Florellis reptatricibus, foliis subrotundis crenatis, florum galeis reflexis; *Hedra* TERRESTRIS.
Floribus in singulis foliorum alis singulis, calice crepidae aut calceamenti calcanem imitante, *Lyfimachia* GALERICULATA, *Cassida*, &c.

Pediculis immitentibus,

Oblongis, foliocolis plures sparsos sustententibus, foliis & odore Menthae; CALAMINTHA.
Brevibus flores multos confertos gestantibus,

Folius atrovirentibus, Calamintha majoribus, odore Citri; MELISSA.
Folius & odore Lamii; MARRUBIUM NIGRUM.

Galea carentibus, labiatis, foliis,

Facie & odore pinis, foliis trifidis; CHAMÆPITYS.

Folius Allii odorem spirantibus,

Elatior, Salvifolia, floribus spicatis, sylvestrica; SCORODONTIA.
Humilior, reptatrix, palustris, foliis & facie Chamaedryos vulgaris; SCORDIUM.

Inodoris, duorum generum caulibus, aliis erectis, qui flores sustentent, aliis se pinis & repentibus, floribus spicatis; BUGULA.

CAP. I.

De Mentha.

MENTHAM à Græca voce *Mēthō* dictam esse haud dubium est. *Mēthō* autem *μῦθος* deducunt Grammatici, quod purgationes feminarum inhibeat, vel quod semen copiosius ejus effluat et taceat.

Mentham Plutoni pellicem à Proserpina (ut solent pellices semper adesse uocari) in hortum Mentham transformata fuisse narrat poetarum fabulae, æterno in æternā planta hominis monumentum. Quam vocem Romani magis amantes, quia in ea male habuit ob amorem puella memoria servavit, et tantum aut altera mutata litera Græcorum Minthen Mentham suam fecerunt. Marcellus Virg.

μῦθος interpretantur lanuginem mulcosamque pubem humentibus & putrescentibus pæne cretibus subditi apertis obduci solitam, qualem cernere est in oletis & sterquilinis: cui non abstinuit tenera illa hirsuties quæ in Mentha agresti, sed præcipue Calamintha visitur.

Notæ Menthae Characteristicae sunt, Flos quadrupartitus, galea & labello à segmentis lateralibus vix discernendis; odor suavis, unde & Græcis *μῦθος* dicitur; radicibus vel flagellis repere.

- A. 1. *Calamintha aquatica* Ger. emac. *arvensis verticillata* C. B. *Mentha arven. verticillata hirsuta* J. B. *arv. vert. sive aquatica* Belgarum Lobelio Park. *Water-Calamint with whorled cozones*.

Radicibus reptantibus se longè latèque propagat; *caulibus* quadratis, alba lanugine villosis, pediculis aut alioribus, ramosis. *Folia* adversa Clinopodi vulgaris aut Calaminthæ magnitudine & figura, & pari modo per ambitum leniter serrata sunt, odore gravi Calaminthæ, sapore acrisculo non insuavi, utrinque hirsuta, & fere incana. *Flores* verticillati, Menthae Sisymbriae minores, dilute rubentes, & in album propemodum pallentes, [purpureo-cærulei pallidi] monopetali, in quatuor segmenta ad margines divisi, superiore quæ pro galea est in summo bifido.

Menthae hujus duas species seu varietates observavimus, alteram floribus majoribus, præter stylum quatuor intus staminibus cum apicibus suis instructis, alteram floribus minoribus absque staminibus extantibus.

In locis humidis & ubi per hyemem aquæ stagnant. Post mediam ætatem fleret.

- A. 2. *Mentha verticillata minor, acuta, non crispata*, odore Ocimi J. B. *Mentha fusca sive vulgari* Park. ut puto *M. cardiaca* Ger. *æd. æd. M. bortenensis verticillata*, Ocimi odore C. B.

Minus hirsuta est quam præcedens, imò admodò brevi lanugine obsita, ut minus curiosè eam contemplanti omnino glabra videatur. *Radicis* multiplex reptatus illi cum aliis communis est. *Caulis* cubitali altitudine surgit, quadratus, rigidus, rubentes. *Folia* (inquit J. Bauhinus) primùm Ocimo medio similia, quæ

quæ in caulibus superiora longiora sunt, acutiora & obscurius viridia quam Calamintha aquatica dicuntur, longioribus & acutioribus denticulis incisa, ut ad Mentha Romanæ folia accedant. Verticillati sunt, longioribus & acutioribus denticulis incisa, ut ad Mentha Romanæ folia accedant. Verticillati sunt, longioribus & acutioribus denticulis incisa, ut ad Mentha Romanæ folia accedant. Verticillati sunt, longioribus & acutioribus denticulis incisa, ut ad Mentha Romanæ folia accedant.

A reliquis Menthae speciebus (J. Bauhini verba sunt) conspicuum suavitatis odoris Ocimi, saporem Melle discrimen hanc facile dispelcit.

Vidimus aliquoties extra hortos, nescio an sponte enatam, an ex hortorum rejectamentis.

- 3. *Mentha crispata verticillata* C. B. *crispata verticillata*, folio rotundiore J. B. *crispata* Park. *Sativa rubra* Ger. quoad iconem.

J. B.

Reptatrix radice huic cum reliquis speciebus communis est; necnon caules quadrati, qui huic cubitos binos altitudine superant, rigidi, recti, propter terram purpurascens, hirsuti, multis alis concavi. *Folia* odorata ex ramorum & caulium geniculis enascuntur, atrovirentia, lubrotunda, rugosa, crispata, per ambitum serrata, glabra aut minimè hirsuta. *Flores* & foliorum alis verticillati, Palegi, in corollam languentis.

Quam speciem Menthae hoc nomine intelligant nobis non certò constat.

- 4. *Mentha spicata rotundifolia crispata* J. B. *rotundifolia spicata* C. B. *cruciata sive crispata* Ger. *cruciata* Park. *Spiked curled Mint* & *Croft's Mint*.

J. B.

Facies rotundifoliae crispæ spicatae qualis verticillatae: *radices* reptantes se propagantes; *caules* quadrati, hirsuti, infima parte subrubentes; *folia* & geniculis adversa, crispata, rugosa, vix hirsuta, serrata, ad verticillatum odore & sapore accedentes: at florum positus multum diversus, licet singulorum foliorum non alius sit vultus aut color: siquidem in spicas unciales & sextantales digesti sunt. Non minus ignota est nobis hac quam præcedens.

5. *Mentha crispata Danica aut Germanica speciosa* Park. *Great curled German Mint*.

Park.

Radicibus reptatricibus cum aliis sui generis convenit. *Caulis* erigit proceros, ab imo statim ramulos, foliis cinctos amplis, late & subrotundis, ad margines altius incisis, sinuatis, & veluti crispis, inferioribus præcipue, nam quæ superiorem caulium partem occupant minus altè secta & laciniata sunt, paulo profundioribus tantum denticulis quam præcedens serrata. *Flores* in spicas aliquanto grandiores, habitiores & rotundiores quam illius compacti, pallide purpurei. Odor plantæ non ingratus, minus tamen acer & vehemens quam supra scripturum.

Hanc Londino acceptam in hortulo nostro Cantabrigiæ coluimus.

Ipse observavi simplex decoctum Menthae crispæ (nescio an de hac specie an de præcedentium Vires. pede stillaret, quamvis scapellum myrsiniformem ter vel quater satis profundè in vasis pedis maxime pedis stillaret, quamvis scapellum myrsiniformem. S. Pauli Quadr. Botan. Class. 2. p. 390. Paratæ pediluvio conspicuus adesset chirurgus solertissimus. S. Pauli Quadr. Botan. Class. 2. p. 390. Paratæ pediluvio una famula prisæ ex aqua in quam iniecerat fasciculos aliquot Menthae. Hoc pediluvio Domina usa est. Forè non causam pro causa habuit. S. Paulus: nobis enim non verisimile videtur Mentham talem esse habere. Ex excerptis D. Edwardi Hulse.

6. *Menthastrum spicatum cultum, folio rotundiore rugoso* J. B. *Mentha rotundifolia spicata altera* C. B. *Menthastrum hortense, sive Mentha sylv.* Park. *Mentha cardiaca* Ger. ex sententia Johnsoni, verum icon non respondet. *Matured* Josephini.

J. B.

In hortis colitur, odioso reputati tandem hortulanis parum gratum. *Caulibus* pluribus quam Menthae crispæ spicatae, nigrioribus, hirsutis & mollioribus quam Menthae crispæ verticillatae. *Flores* spicati dugiti, minimi. *Odor* gratus.

Hæc planta sæpè solum differe videtur à Mentastro vulgari spontaneo, ut rectè opinatur Parkinsonus: quod & ipse J. Bauhinus titulo suo indicare & concedere videtur.

Hujus varietas est,

- Menthastrum spicatum folio crispato rotundiore, colore partim albo partim cinereo & virente* J. B. *Menthastrum niveum Anglicum* Ger. *Mentha spicata folio variegato* C. B.

Quæ foliis in eadem planta mirè ludit, modò totis candidis, modò ex albo in herbidum languentibus, aliis dimidia parte albis, altera viridibus, alias utroque hoc colore variè maculosis.

In hortis frequentissimum est. Nos Cantabrigiæ coluimus.

- A. 7. *Menthastrum folio rugoso rotundiore spontaneum, flore spicato, odore gravi* J. B. *Menthastrum* Ger. delcor. *Mentha sylvestris rotundiore folio* C. B. *Wasse-mint* oz *round-leaved wild mint*.

Cord.

Caules erigit cubitales, quadrangulares & hirsuti: *Folia* ex intervallis longitudine beffis [imò breviora] latitudine autem unciam tertia aut quarta parte excedentia, rugola, atque linguatula floru obducta: *Ramulos* supra medium caulis & foliorum finis producti, vere & ætate nunciosis undi *floribus*, in candido rubentibus & hiantibus, denticulatis calicibus insidentibus, & positi quadam *spice* inaginem referentibus, circumdati: quibus exiguum nigrumque *semen* succulit. *Radix* stititur multo capillamentis fibrata, laterales viculæ propagationis causa in terra spargente & perenni. Saporem habet amarum, acrem & adstringentem; odorem verò gravem & acrem, sativâ *Mentha* multo injucundiorum.

Locus.

Spontaneum observavi in prato quodam, aquoso loco, propè *Faulkbourne-hall* in Effexia copiosè: item juxta fluvium propè *Lydbrook* vicum, non longè à *Rosse* oppido in Herefordiæ Cont. & aliis. Provenit etiam sponte in Gallia & Germania, plurimis in locis. Aquas plerumque scatur.

8. *Mentha angustifolia spicata* C. B. *Ment. spicata folio longiore, acuto, glabro nigriori* J. B. *Mentha Romana* Ger. *Romana angustifolia, sive Catidaca* Park. *Speat-mint* oz *Pact-mint*.

J. B.

Non secus ac aliæ *Menthae* radicem longo reptatu subinde fibris dimissis se promovere; caules bicubitibus subrubentibus, quadratis: ex quorum nodis per certa intervalla gemini adversarii exeunt, ita ut inferioris semper cum superiore cruciformis sit positus; qualis & foliorum est alternatim, tam in caulis quam in ramis [Hic foliorum situs omnibus verticillatis plantis communis, quamvis non ita conspicuus & visui statim obvis in plerisque] Sunt ea verò oblonga, acuta, anovientia, minimùm hirsuta, per ambitum serrata. *Florum* autem pusillorum exalbidorum, panchis rubentibus guttatorum verticilli longiusculâ serie spicam effigiant.

Vire.

Menthae usus præcipuus est in Ventriculi imbecillitate, cruditate, singultu, vomitu, flatibus, ardore, hepatis obstructione, intestinorum dolore, capitis vertigine. Menfis & albumi mulierum profusum efficaciter compescit. Extrinsecis duritiem mammarum lactisquæ coagulationem tollit, a choreas sanat. *Sæbrad.* *Menthae* folia lacti immerfa coagulari & illud in caseum coire non permittunt. *Trag.* Quin & in ventriculo lac coagulari non patitur. Quare (inquit *Calp. Hofmannus*) scdant illam debent qui vel coguntur crebris ut lacte, vel aliud alimentum non habent. *Verum* lac in ventriculo receptum, si bene se habet, ritè & ex ordine nature coagulari debet, idcirco is qui ventriculus sanus & ritè dispositus est, non opus est ut querantur quæ coagulationem impediunt; sed in dantaxat quibus infirmis, aut nimio calore scatur, ad coagulationem moderandam. *Quamvis* etiam lac in ventriculo receptum initio coagulatur; coagulum tamen hoc antequam in intestina descendat, iterum liquamen diffunditur: quod si densius & durius sit, non ita facile fiet.

Herba succus ejusve aqua distillata ad vomitum reprimendum usûs sunt creberrimi. Ræq. semel atque iterum; enoruescunt si vitæ.

Eadem aqua distill. mulierculis usitatissima est ad tormina ventris in infantibus compescenda.

Turnero autore, odor *Menthae* cerebrum roborat, memoriam conservat & augmet.

Contraria valentur tradere autores de vi Venerem stimulant, Veneræque infomia & exorognos impediende.

Noftrates *Mentham* Pisîs & Fabis incoquere solent ad eorundem statulentiam corrigendam. Ex *Menthae* herba fîca, additis equalibus Rute partibus & tantillo sem. Carvi, omnibus convenienter in aceto Cerevisiæ coctis paratur Cataplasma, quod misicæ lac coagulatum mammarum resolvit primum, dein omnino generationem lactis prohibet: quo promiscuè puerperæ felici succosui untur. *Simon Paulus.* Ex excerptis D. *Edo. Hulse.*

Ad anorexiâ, Elxir *Menthae* cum spiritu proprio per infusionem paratum, addito pauco Saccharo est egregium. D. *Hulse* ex Etzmulleri praxi.

- A. 9. *Menthastrum spicatum folio longiore candicante* J. B. *Mentha sylv. folio longiori* C. B.

J. B.

Duos cubitos alta est, aliquando procerior: radicibus geniculatis, reptantibus, fibratis. *Caules* item quadrati sunt, non hirsuti: quorum geniculis apposita folia oblonga, acuminata, per ambitum serrata, molli lanugine canescientia, magis tamen interna quam suprema parte, odore satis grato, minutis multo vehementi quam *Menthae* sativæ spicate ære item simili sed remissiore. *Flores* ex robore in album pallefcunt.

Locus.

Invenimus hanc in prato quodam propè Florentiam Italiæ urbem. Ad *Burwelli* rivulum in Lincolnia Angliæ nascentem observavit D. *Martini Lister* amicus noster summus. Nullam provinciam (inquit *Clusius*) adhuc meminî, in qua non confpexerim *Mentham* sylv. sive *Menthastrum* sponte secundum aquas & riguis locis nascentem. *Parkinsonus* aut hujus non meminit, aut cum *Mentha* vulgaris folio rotundiore miscet.

10. *Mentha sylvestris longioribus, nigrioribus & minus incanis foliis* C. B. *Menthastrum folio longiore* Park.

Tab.

Perfimile est *Menthastrum* vulgari rotundifolio, sed folia nigriora, longiora, minùsque incana & hispida: flos item spicatus.

Id

In agro Enflo secus Campen & Zwollam oritur.

Locus.

11. *Menthastrum aquatici genus hirsutum spica latiore* J. B. *Mentha palustris folio oblongo* C. B. *Menthastrum minus* Ger. emac. *Menthastrum hirsutum* Park.

J. B.

Quadratos promit *caules*, duum vel trium cubitorum altitudine, hirsutos: *Folia* *Menthae* spicate folio æque, vel *Menthastrum* albi, oblonga, serrata, lanugine multâ subens canescientia, minutis tamen quam *Menthastrum* vulgaris rotundiore folio, vel candido, sapore insigniter acri fervidoque odore ferè *Sisymbrii* sive *Menthae* aquaticæ rubræ. *Caulium* scapus trifariam partitur, totidèque gerie veluti spicas latiusculas [non angustas ut in *Mentha* & *Menthastrum* spicatis] non multo unciâ longiores, in quibus flores subpurpurei, quinquepartiti, ex calicibus hirsutis, atratis, rubentibus, in apices quinque filis. *Radice* est reptatrice.

- A. 11. *Mentha aquatica sive Sisymbrium* J. B. Ger. emac. *Men. aquatica rubra* Park. *rotundifolia palustris sive aquatica major* C. B. *Water-mint*.

Humidioris foli amafia, ex radice reptatrice, crebris fibris donata *caules* aliquot emittit, quadratos, hirsutos, tenues, aut intus concavos, aut fungosâ medullâ fuctos. *Folia* ex articularis (qui non admodum crebri sunt) *Menthae* crispæ verticillate paria, minimè tamen crispâ, quanquam perinde ut illa per ambitum serrata, pediculis brevibus harentia, odore vehementi *Pulegii*, colore ex nigro rubens, non rarò tamen viridia. *Flores* in summis caulis in capitula crassiora, subrotunda congesti, infra quæ unus plerumque florum verticillus, è duobus glomerulis flosculorum, singulis pediculis communi è foliorum alis egressis, compositus. Flores autem dilata purpurâ rubescunt, in diebus communi fecti, quarum superior qui galeæ locum occupat bifida, staminibus quatuor emicantibus flos concoloribus, apicibus saturatioribus capitatis, J. *Bauhino* rubellis.

Pallidum secundum rivus, & in humidioribus provenit.

Hujus aliam proponit speciem J. *Bauhinus* titulo

- * 13. *Mentha aquatica sive Sisymbrii hirsuti.*

Cum non solum *caules* quadrati & folia sed etiam ipsi florum calyces densâ lanugine pubescunt, admodum canescant: *Folia* uncialia & fescuncialia, subrotunda, per ambitum obiter serrata: è quorum finis prodeunt pediculi *Flores* sustinent conglomeratos verius quam spicatos. Hanc nondum vidimus, nec scimus an specie differat à præcedente, an accidentibus tantum variat.

Mentha rotundifolia palustris minor, sive flore globoso C. B. *Menthastrum rotundifolium minus* Park. item, *Mentha aquatica sive palustris minor* ejusdem, p. 1243.

C A P. II.

De *Pulegio* quod pro *Menthae* specie habemus.

Pulegium ita dictum creditur, quod ejus flos recens incensus pulices necet odore: *Baldus* 99 Græcis quasi balans herba, quia gustatum à pecore cum florere, acri sapore balatum iis exorquet.

Parvitate sua, florum densis verticillis, sapore & odore acriore à *Mentha* differt.

- A. 1. *Pulegium* J. B. *vulgare* Park. *regium* Ger. *latifolium* C. B. *Penny-royal* oz *Pudding-grass*.

J. B.

Importuno reptatu quacunque terram attingit è *caulium* quadratorum, hirsutorum, dodrantalium geniculis demissis fibris radicularum luxuriat, longè latèque subiectum solum opacans. *Florum* ex articulari est exortus ad Origanum folia accedentium, odore cum suavitæ gravi, sapore fervido. Quadrantorum florum verticilli purpurascens, brevibus intervallis, longâ spicataque serie caules & ramos coronant, subiecta utique foliorum conjugatione una.

Gaudet locis palustribus & aquis ubi per hyemem aqua stagnat.

Majorem hujus speciem proponit *Parkinsonus*, quæ non alia in re quam magnitudine sua & caulibus erectioribus à præcedente differt. Hanc in Effexia Angliæ viarum marginibus copiosius quam alibi inveniri tradit. Nobis quamvis Effexiæ incolis nondum visa est, neque spontanea, neque culta.

2. *Pulegium densis furculis* Park.

Surculis crebrioribus, foliis minoribus & densius dispositis à præcedente differt, cætera ei similis. Alieubi in Angliâ spontaneam inventam fuisse & in hortos translatam scribit *Parkinsonus*, penes quem fides esto.

Z. z. 3

* 3. *Pule-*

3. *Pulegium* mas Ger. mas Plinii J. B. mas flore albo Park. latifolium alterum C. B. *Male*
or upright Penny-royal.

f. B.

Folius, ut vulgare, Sisymbrii est, aut Origani, toto caule ex intervallis cum floribus verticillos al-
terius planè modo conflantibus; vires, odor prorsus eadem. Caulibus est erectioribus, pedalem inter-
dum altitudinem excedentibus; floribus albis.

Locut.

In via qua Rivolo Taurinum iuxta ad agrorum margines observavit Matthiolus.
In insula Corcyra observavit D. Georg. Wheeler Pulegii speciem erecto caule, folio lato incano vel
hirsuto: quae tamen diversa videtur à Matthiolina; utraque autem pariter nobis incognita est.

4. *Pulegium Virginianum* nonnullis, alius *Serpentaria* aut *Colubrina Virginiana*. *Virginian*
Snake-weed.

Huius flores aut semina non vidimus. Caulis autem & folia *Pulegium Cervinum* dictum imita-
bantur.

5. *Pulegium angustifolium* Ger. C. B. *angustifolium* sive *cervinum* Lob. Park. *cervinum an-*
gustifolium J. B. Hart Penny-royal.

f. B.

Frequenter profert virgata, teretes, tenues, subrubentes, geniculatas, pedem longas & majores,
modicè erectas: folia Satureia, nonnunquam tantillum dentata, odore efficaci vulgaris Pulegii,
sapore fervido & mordaci. Florum verticillati globuli cis virgultorum fastigia ad nodos oriuntur,
colore dilute cœruleo, quorum singuli quatuor foliis constant, in quibus staminula exeunt floribus
concoloria. Radix adulteri lignosa, multis tenerioribus albicantibus Gratiolae radicem asparagosa-
cta, fibras summo cespite vagantes promittit.

Locut.

Primò ad Rhodanum fluvium juxta antiquum pontem Romanum S. Spiritus dictum observavi-
mus; postea circa Monspelium in humidioribus.

Vires.

Hoc etiam magna vulgaris Pulegii copia suppeteret, Pharmacopœis Regii & Monspelenses
Professores accipiendum imperabant, (inquit Lobelius) quòd viribus, sapore & odore multo quam al-
terius gravioribus, vehementioribus & probatioribus esse dixerint.

6. *Pulegium foliis Nummulariae* C. B. Park.

C. B. prod.

Huius ramulum tenuem, palmarem, ex horto Patavino allatum, quasi geniculatum folia tenuia,
instar Nummulariae rotunda, sed sextuplo minora pedicellis donata, cingebant, & floribus ex albo
cœruleis caulem verticillatis ambientibus subijciebantur.

Hoc odore vulgari multo est gratiore.

7. *Pulegium tomentosum minimum* Bocconi.

A vulgare Pulegio nihil discrepat nisi paritate, & foliis longioribus atque lanuginosis. Planta
enim hæc ad dimidium palmum non accedit.

In pratis non longè à Corleone in Sicilia invenit P. Boccone.

Vires.

Pulegium, cum revera Menthae species sit, iisdem etiam viribus quibus & Mentha pollere veri-
simile est. Acris tamen Mentha est, & proinde efficacius, partium tenuium. Usus præcipue
in mensibus ciendis, fluore albo, festu ejciendo. Confert hepaticis ac pulmoniacis nausæam & tor-
mina ventris dilucit, calculum & urinam pellit, ictero ac hydropi medetur. Extrinsecus prodest
capiti, somnum arceat, vertiginem dilucit, doloribus arthriticis convenit, dentes abstergit, prurum
cutis curat. *Schrod.*

Succus hujus herbae cochlearis unius mensura pueris exhibitus efficacissimum est remedium ad
tussim illam clamosam seu convulsivam nostratibus *The Chin-cough* dictam, aliis catarrhum fe-
rimum quæ teneram ætatem plurimum infestare solet.

Huius notitiam D. Boyle acceptam refero, qui ad proligandum hoc Symptoma inter aliam medica-
menta primas ei tribuit, nec immerito, ut experientia nobis compertum est. D. Hulse.

Nostrates botulis cruore distentis Pulegium concisum immiscere & incoquere solent; unde &
Pudding-grass vocant.

Ad raucitinem, R. Decodit. Pulegii dulcorat. 3vi. iturus cubitum, & sanaberis. *Chesneau ex li-*
bro Arcanorum. Ex annotatis D. Hulse.

Reccens facculus inclisum, & in lecto positum pulices efficaciter abigit: sed intra spatium septi-
mane facilli sunt renovandi. D. Palmer nobis communicavit.

CAP.

CAP. III.

De Marrubio aquatico.

Marrubium J. Bodeo à Stapel dictum putatur, quòd marcescentibus & tabescentibus profic,
vel quòd folia marcida & squalentia sint, quasi rubigine exesa forent. Utrumque Ety-
mon ineptum. Ceterum Marrubium Latinam vocem esse, non Græcæ originis inde de-
monstratur, quòd r secundum sine aspiratione scripserit legatur.
Folius rugosis, ad basin laciniatis, & odoris carentibus à Mentha distinguitur.

- A 1. *Marrubium aquaticum* Ger. emac. aq. vulgare Park. *aquaticum* quorundam J. B. *palustre*
glabrum C. B. *Water-Doehound*.

Radix est reptatrice caules unà exurgunt numerosi, sesquicubitales, quadrati, hirsuti, concavi, ra-
mosi. Folia in caulibus per intervalla ex adverso bina, glabra, valde rugosa, pallide virentia, longa &
modicè lata, in acumen desinentia pediculis priva, inferiora laciniata, præcipue versus basin quam
cauli adherent, superiora potius dentata. Flores ad genicula in verticillos dispositi, galeati quodam-
modo, parvi, albi, breves, in quatuor segmenta obtusiora divisi, intus purpureis notulis picti & calice
brevi in quatuor aut quinque segmenta partito exeunt. Singuli calices vel immediate adnascuntur
cauli, vel suis quique pediculis. Semina exigua, quatuor in unoquoque calice.
In aquis & ad rivulos passim & copiose oritur.

Locut.

2. *Marrubium palustre hirsutum tenuius laciniatum* C. B. *aquaticum alterum* Park.

C. B. prod.

Folia hirsuta, incanis & asperis. Scabiosæ montana calidarum regionum modo, ad costam me-
diam in plures oblongas, angustas, acuminatas & crenatas lacinias divisi à precedente differt.

In pratis & humidis fossis juxta sylvulam antri Frontignanensis viâ Miravallis plurimum oritur. *Locut.*
Ben. Monsp.

CAP. IV.

De Verbena.

Verbena, *Verberum*, Grammaticis quasi herbena, quia quamlibet herbam in sacris usitatam
significat. Verbena, autore Plinio, quòd ad Jovis mentem verrendam preparandamve ad
sacrificium adhiberetur. Vide Plin. lib. 22. cap. 2. & lib. 25. cap. 9.
Hierobotane hæc herba sacra dicitur, quia, autore Dioscoride, in lustrationibus suspensa alliga-
tore scelere habere usum. Adeo autem usitata erat hæc herba in sacris apud Ethnicos, ut ejus no-
mine (ut diximus) uti solebant ad quamlibet herbam in sacris utilem significandam; ut unanimit-
er cum Servio testantur omnes Critici & Grammatici.

Plantam hanc ob notas genericas communes, nimirum folia in caulibus ex adverso bina & semi-
na ad singulos flores quaterna, necnon flores monopetalos, Menthae æmulos, ad verticillatas re-
tulimus.

A congeneribus differt foliis rugosis, laciniatis & floribus in spicis longissimis angustis, nullis in-
termittis foliis.

- A 1. *Verbena vulgaris* J. B. mas seu recta & vulgaris Park. *communis cœruleo flore* C. B. *com-*
munis Ger. *Verbain*.

f. B.

Est herba minime digito tenuiore, fibrosa & subanara plures emergunt caules, cubitales & altio-
res, quadrati, solidi, brevi lanugine subhirsuti, & subinde purpurascens, ramosi. Folia in caulibus
per intervalla ex adverso bina, brevi itidem & vix conspicua lanugine utrinque hirsuta, rugosa,
profundè laciniata, divisa, quodammodo foliorum Quercis, infimis duabus incisuris profundiori-
bus, colore saturatiore superius quam inferius virentia. Ex alis foliorum & in summitate caulis flo-
res in longas spicas digesti, dilute cœrulei [ex pallido purpurascens *f. B.*] exigui, quinquepar-
titi ut in Verticillatis, & calice in ala folioli perexigui sessili exeunt. Singulis autem flocculis succe-
dunt in calice quatuor semina longicula, simul juncta, ut in Verticillatis, quibus omnino accen-
denda est hæc planta. Duo superiora flocculi cujusque segmenta galæ vicem obtinent.

In arvis & compitis. Æstate floret.
Hieronymus & Theophrastus Græcis dicitur.

Locut.

mina in singulis vasculis [quatuor, non duo tantum, ut C. Bauhinus eundem secutus Parkinsonus p. odiderunt] Hormini feminibus familia, fusca, triangula.

Locus.

Copiose provenit in Græcia & Hlyria, unde ad nos primum delata. Hujus duæ habentur seu species, seu varietates, altera foliis integris & ad margines æqualibus, altera foliis laciniatis.

Querendum an Marum Ægyptiacum Alpini sit diversum ab Æthiopide foliis non laciniatis: ob stat odori Marii suavis, statura brevior, nimirum cubitalis, ne idem credatur.

5. *Horminum majus* amplo flore violaceo, lobis florum punctis aureis notatis Morison.

Morif.

Folia proferit hirsutiora ceteris siue fortis, excepto solo Æthiopico, ad basin angulosa, inter que exeunt caules bipedales, aliquando tripedales, quadrati, quos ad genicula amplectuntur bina folia dodrantalia, auriculata. In summis caulibus verticillatim proveniunt flores ampli, violacei, lobis lateralibus punctis aureis aut purpureis notatis: quibus succedunt in capsulis magnis semina casti nigra, majora cæterorum omnium Horminorum feminibus. Punctis florum aureis purpureis & semine majore à sequenti distinguitur cum quo majorem habet affinitatem.

6. *Horminum Lapathi unctuosius folio, seu majus hastato folio* Morisoni.

Morif.

Hoc folia habet hirsuta, angulosa aut auriculata ad basin ut superius: In mucrone autem desinunt hastæ instar cuspidis: quin & forma Lapathi unctuosius folia representant. Flores fert magnos, omnino violaceos: semina in omnibus prioris feminibus minoræ.

Locus.

In horto Edvardi Morgani Westmonasterii vidimus, item Chelsia apud D. Waites.

7. *Gallitricum exoticum flore magno albo* J.B. *Horminum Syriacum* C.B. Park. *Bisferius* Cam. Aman quibusdam.

Sclearæm fativam tota facie egregie refert, caulibus quadratis, pilosis, nonnihil tactu asperis in frequentes alas adverso situ conjugatim positas divisas. Folia Sclearæ nostratis, infima priora parva, oblonga; sequuntur deinde ampla, rugosa, & hirsuta, odore suavi Ocymi, postea Sclearæ, qualis etiam est situs florum in spicis longitudo per intervalla verticillatorum, quibus bina semper subæqualia folia acuminata & concava, coitu labrum efficientia. Cæterum flores ex longis, striatis, laciniosis calicibus emicant suavescentes Sclearæ, sed colore lacteo, labello punctatis paucis immixto guttato, prominentibus sub galea flammibus incurvis, uno coccineo, reliquis duobus argenteis, ochreos apices fulgentibus. Semen simile Gallitricæ lativæ, sed paulo majus, una parte globosum, altera ferè triangulare, coloris varii ex nigricantibus & rubentibus maculis oblongis.

8. *Horminum pratense foliis serratis* C.B. *sylvestre vulgare* Park. *Gallitricum sylvestre* vulg. *sive sylvestris Sclearæ flore purpureo caruleve magno* J.B. *Horminum sylv.* Fuchsii Ga.

J. B.

Hanc plantam videre est interdum duos cubitos adæquantem, caule quadrato & hirsuto, inani, in alas diviso: Folia quam Hormino lativo veniori majora, squalida & veluti siderata, quædam nonnihil sinuata & serrata, potissimum prima, que breviora, ex longioribus pediculis: alia ad Salviae magis accedentia, odore gravi, sapore aliquantulum aromatico. Flores in longa spica gestati uterque caliceo & purpureo magnos, Salviæ florum formæ. Semen nigrum: Radix lignosa, odorata viris. Flores Sclearæm redolere ait Lobelius.

Locus.

Secus itinera in agrorum limibus, in collibus juxta cultos agros sitis & in campestribus provenit. Trag. in pratis passim Fuch.

Botanici nostrates per errorem hanc plantam habuerunt pro Hormino sylv. vulgò in Anglia proveniente, cum sint omnino plantæ diversæ: Horminum hoc sylv. Herbariorum quo hædus non inveni spontaneum in Anglia: Horminum autem quod apud nos frequens sponte oritur, Hormini sylv. IV. Clusii V. species est, i. e. Horminum sylv. Lavendulæ flore C. B.

Hormini sylv. quarti species I. Clus. ab hoc nonnihil differre videtur, nimirum foliis non laciniatis sed per oras duntaxat serratis, superne viridibus & nullis vallis oblitis, inferne villosis. Extremus caulis plerumque purpureus.

- Horminum pratense viricum foliis incanis* C.B. sylv. flore albo Ger. sylv. incanum flore albo Park. sylv. flore majore albo J. B.

Hujus varietas est floris duntaxat colore albo & foliis incanis à descripto diversa, non species distincta.

Semen integrum hujus, non minus quam Sclearæ, oculis immixtum eos purgat & mundificat, ruboremque & inflammationes mitigat & sanat, ut Gerardus noster aliquæ referunt, nec vulgè ignorat, qui non sine successu in hunc finem illud adhibet. Verum non aliud, puto, efficit quam lapis Chelidonium aliaque gemma politæ & hemisphæricæ oculis impositæ.

9. *Horminum spicatum Lavendulæ flore & odore* Bocconii.

Bocc.

Caulis, folia, semina Hormino Sclearæ dicto non sunt dissimilia. Floresculi purpureo-cerulei, Lavendulæ florum formæ & magnitudine caulem quadratum verticillatim per intervalla ambiunt, in longissima spice modum digesti: quos subsequuntur caules quinquagesiam denticulata in margine superiore, que sursum versus erecta, caulique appressa & subrubentia, quasi bifloræ plantæ peramena specie prolixi & non marcescentis coloris cerulei spicam iterum efficiunt. Tota planta arida suavis Lavendulæ odorem spirat. Ad bicubitalem altitudinem ascendit. Propè Agrigentum & Caintatam exit plurimum. Locus.

10. *Horminum sylvestre majus, foliis profundius incisissimis* C.B. *Gallitricum sylv.* com. *viridescens* J.B. *Horminum sylvestre italicum* Park. sylv. flo. rubro Ger.

Quam Gallitricum sylvestre flore magno majori altitudine excrevit, caule quadrangulo ut reliquæ species, sed ejus extrema pars non purpurea, verum viridescens est. Flores tamen formæ similes, dilutioris sunt coloris. Folia inferiora majores habent incisuras, ut nonnulli laciniata videantur.

Passim in sylvis cædis, montanis pratis, viarumque marginibus sponte nascitur per totam Germaniam inque alia Provincia. Floret Maio, interdum etiam Junio.

Ad hoc parum differt à sylv. vulgari Hormino, ut pro illius varietate accidentaliter potius quam specie distincta habendum sit.

Hoc etiam flore est minore & rubro, inquit C. Bauhinus, quod Hormini sylv. quarti species IV. Clus. Horminum sylvestre flore rubro Ger. Horminum sylvestre italicum Park.

11. *Horminum minus folio sinuato, flore minore, dilute ceruleo* Morif. prælud.

Morif.

Caulis quadratus, pedales, hirsutos producit, procumbentes, rarius ramosos, foliis nonnihil hirsutis, pollicem latitudinem vix excedentibus onustis, uncias tres longis, in margine sinuatis. Cauliculi rarius dispositis ornantur, dilute violacei, Lavendulæ florum æmulis. Semina minoræ, nigra aut fusca.

Morisonus hanc speciem à sequente distinguit: nobis incognita est.

- A. 12. *Horminum sylvestre Lavendulæ flore* C.B. Park. *Horm. sylvestre* Ger. *Gallitricæ affinis* Maris, si non genus aliud, Sclearæ Hispanica Tab. J.B. *Hormini sylv. quarti, quinta species* Clus. *Common English wild Clary.*

Clus.

Gallitricæ præcedenti, i. e. flore minore rubro, non valde dissimile est; etenim caules habet non minus altos, quadrangulos, nodis cinctos, villis quibusdam obfusus; & folia in singulis nodis ferè similia, paulo tamen duriora, leviora, angustiora, angulosa quodammodo, mucrone magis obtuso, & laxioribus dentibus prædita, præsertim que secundum radicem nascuntur: è cauliculis in extremo caule summisque ramis, verticillatim nascentibus, & velut in spicam desinentibus, emergunt flores reliquis speciebus longè minores, Lavendulæ florum ferè æmuli, nec colore ab illis valde differentes: quibus decidentibus succedit semen nigrum. Radicem habet superioribus similem, & tota planta simili cum reliquis odore prædita est.

Hæc est species illa Hormini, que in omnibus ferè Angliæ nostræ provinciis sponte provenit; quantumvis Botanographi nostrates Horminum sylvestre vulgare seu pratense foliis serratis C. B. apud nos passim provenire scribant; hanc scilicet speciem per errorem pro Hormino pratensi foliis serratis C. B. habuerunt. Hanc utique Clusius se Greenvici propè Londinum ad arcis Regiæ hippodromum invenisse scribit, ubi certum est non aliam nasci speciem quam Horminum sylv. vulgare Ger. & Park.

13. *Horminum sylvestre Salvisolium minus* C.B. sylv. Salvisolium Park. *Gallitricum glabrum, folio Salviæ, flore purpureo* J. B.

J. B.

Sylvestri Gallitricæ vulgari est per simile. Folia ex opposito ad caulium nodos nascuntur, minoræ multo & angustiora quam illius, rugosa, aliquatenus ad Salviæ accedentia, nisi quod in ambitu serrata & veluti circumrostrata, sine pilis, quamvis parte inferiore semper albiora paulo, gustus exficant & amarum, odoris verò quam superius descripta jucundioris. Florum crebri verticilli spicam efformant, sunt autem ii purpureo-violacei, minores quam jam dicti sylv. Gallitricæ; subjectis unicuique verticillo binis brevibus latiusculis foliis, nonnihil etiam ceruleis. Semen in caliculis nigrum, reliquis generibus minus. Radix digiti minimi crassitudine aliquando æquat, nigra, cortice recta et interiora parte flavescens, multos singulis annis producit caules, inferiore & terræ viciniora parte humi procumbentes, arque è nodis radici proximis subindecidatibus agentes.

Ubique circa Viennam Austriæ nascitur totique Pannoniæ secundum vias, in agrorum vineto- rumque marginibus. Integrè æstate floret, & subinde semen proferit.

Locus & Tempus.

Folis urtica, odore foetido, seminibus minoribus, nigris ab Hormino distinguitur.

- A. *Galeopsis legitima* Dioscoridi Park. vera Ger. emac. *Gal. sive Urtica iners magna satidissima* J. B. *Lamium maximum sylvaticum fatidum* C. B. *Hedge-Pettie*.

Radix sub terra reptat, fibras tenues & geniculis subinde demittens. *Caules* inde exurgunt cubitales aut sesquipedales, quadrati, hirsuti, inanes, ramosi. *Folia* ex adverso bina, Urticae majoris, nonnulli latiora, acuminata, innocua lanugine obfita, in ambitu serrata, pediculis longis induratis, ea etiam quae in caule sunt. In summis caulibus & ramulis flores in spicas longas, angustas, venticulis non admodum crebris compositas digesti, oblongi, cucullati, colore purpureo, concoloribus flumibus, labello tamen albis lineis picturato, brevi, patulo. Singulis foliis succedunt in uno calice quatuor semina mediocrius magnitudinis, per maturitatem nigra. Folia ad verticillorum bases exigua sunt & angusta. Odor totius plantae foetidus & ingratus admodum.

Aestate floret: in sepibus frequens.

Hinc simile aliud foliis non ita amplis, sed inferius incanis & lanuginosis, (Lamium incanum dici poterit.) *Thal.* Parkinsonio Galeopsis altera incana dicitur.

Ilujus succus cum aceto exhibitus valere dicitur adversus hemorrhoidas; itaque ad discutendas verrucas, tumores duros, quosunque panos, &c.

D. Bowle herba decoctum ejusdem efficaciter pulverem commendat in affectibus lenis.

C A P. X.

De Nepeta seu Mentha cataria.

Nepetam à Nepa Scorpius deducit Martinius, quia contra eas & alias venenatas bestias facit.

Mentha cataria dicta est Recentioribus hac planta, Antiquis forte incognita, perameum spectaculi argumento (inquit J. Bauhinus) Vixdum enim conspectam ubi olfactantur, caemplexatus & diffusivatus fuerit, lascivendoque jam illi accendendo, jam recedendo sese utriusque pedibus diu & multum affricaverit, colludendo tandem miris gesticulationibus, universam arde ligur.

Folis Urticae incanis, odore Menthae graviore, floribus in spicas habitiores digestis à congenitibus differt.

- A. 1. *Mentha cataria* J. B. *felina sive cataria* Ger. *cataria vulgaris & major* C. B. *Nepeta major vulgaris*, Park. *The greater or most common Pepp or Catmint*.

J. B.

Eradicis lignosa caulem surrigit cubitalem aut bicubitalem & altiore, quadratum, hirsutum, prope terram fibrubentem, alioqui incanum multis alis concavum itaq. binis semper adversis: quo eam ordine [licet non pari semper numero] *folia* ferè ad genicula emicant, hirsuta, incana, longis pediculis haerentia, figura & divisa foliorum Urticae majoris aut Melissae, sapore fervido, odore Menthae graviore. *Flores* in summis caulibus & ramulis ex alis foliorum exeunt conferti, in eodem communi pediculo, singuli & calice longiusculo, in quinque acuta segmenta diviso, galeati galei limbi, labello concavo margine denticulato, linea intus punctorum purpurascens notato. *Flores* autem versis unam præcipue partem vergunt.

Floret Junio & Julio, estque in agro Cantabrigiensi, & alibi ad sepes non raro obvia.

2. *Nepeta media* Park. *The middle sort of Pepp or Catmint*.

Park.

Caules hinc rigidi quadrati, quam præcedentis minores, plures tamen ab eadem radice, altitudine interdum pares: *Folia* duplo ferè minor, duriora, viridiora, odore minus gravi quam illius: *Flores* pauciores, minores, per intervalla caulium geniculis adnati, ad summum usque & dilute purpurei, ut priores hiantes, quibus in calicibus succedunt semina similia. *Radices* crassiores, longiores, lignosiores, in multis annis durabiles; *folia* tamen per hyemem non reuident.

Hanc Parkinsonus aliquot annos in horto suo aluit, unde acceptam non recordatur.

3. *Nepeta minor* Park. *Mentha cataria minor* C. B. *Cattaria tenuifolia Hispanica* Clus.

Clus.

Semine ex Hispaniis missio Clusio enatum est hoc pulcherrimum Cattariae genus, cubitales habens caules, quadrangulos, geniculatos, multis ramis præditos: oblonga & angusta, per oras crenata & incana *folia*, odore quam in Cattaria vulgaris foliis vehementiore, fervido gustu: *flores* spicati in extremis ramis nascentes, candidos, vulgaris Cattariae floribus respondentes: deinde semina in exilibus calicibus nigrum, Calamintae semini par: *radicem* duram, fibrolam, perennem, longula annis novos caules præferentem. Floret Junio & Julio.

Hinc à præcedente specie differre non concesserim.

Nepeta

Nepeta calif. & sic. partium est tenuium. *Ufus* præcip. in morbis uterinis (scil. obstruct.) steri- *Vires.* lute, fetu pellendo, tum quoque in tartaro pulmonum incidendo, &c. Extrinsecus in balneis pro utero. *Sched.* Decoctum ejus in suffocatione uterina non minus utile est quam Melissa. Idem in scabie singulare experimentum est si manus ei imponantur. *C. Hofman.* *Nepeta* odor selem murelegam repræsentat & plerisque omnibus ingratus est. * *C. Hofman.* At * *De Medi-* nobis *Nepeta* majoris odor non ita ingratus videtur. Hanc herbam ex agris in hortos translataam. *Officin.* adeo ut eam locum in quo comminutam plantam triverint offendat humor eorum corporibus compressa & levigata: nec in alia quacunque planta ex agris in hortos translata simile quidquam hæcenus observare potuimus. Omnes enim quas transilimus à felibus intactæ sunt, hæc una excepta, quæ semper nisi spinis contexta dicto modo corrumpebatur, ut multoties experti sumus, idque diversis in locis. Si verò aliquandiu in horto defendatur donec coalescat & floreat, in postea intacta manebit, sicut & ea quæ ex femine deciduo orta sunt plantæ: Adeo ut videantur foles languidus & marcescentem appetere, vegetam non curare. Hinc Anglicus ille rhythmus. *If you set it, the Cats will eat it: If you sow it, the Cats can't know it.*

- * 4. *Mentha cataria latifolia* C. B. *cataria altera* Ger. *Nepeta peregrina latifolia* Park. *Mentha Cattaria Hispanica*, olim mihi *Sideritis altissima*, flore subcæruleo & albo J. B.

Mulis rectis assurgit *caulibus*, quadratis, canaliculatis, fungosis medullâ farctis, subinde inanibus, glabris, cælis tres alis, & majoribus, multis alis concavis; in ramos filii oppositos divisis. *Folia* Mentalitri aut Nepete vulgaris, sed longiora, pollice latiora, glabra, superne atrovirentia, inferne magis candiantia, rugosa, in ambitu serrata, odore gravi. Ex pediculis duobus *flores* verticillis crebris spicam quodammodo amulantur, colore carneo, intusque punctis saturatè rubentibus guttati.

Semina bina aut terna, oblonga, ruffa. Summitates purpurascunt. Sapor foliorum ingratus.

- * 5. *Mentha cataria angustifolia major* C. B. *M. Cattaria Hispanica angustioribus* J. B. *Nepeta peregrina angustifolia* Park. *Mentha cataria angustifolia* Ger. emac.

Dod.

Hinc (describens Dodonæo) flores quam vulgari copiosiores ac colore è rubro dilato purpureo ad caeruleum inclinantibus, exiguis notulis purpureis respersi; *folia* colore minus albicante, quibus à præcedentibus differt.

Mentha cataria angustifolia minor C. B. prod.

A tenuifolia Hispanica Clus. adeo in paucis differt, ut mihi planè persuadeam eandem esse. Solâ differentia est in foliis, quæ huic acuminata sunt, in profundas dentas velut laciniâs divisa, cum Clusianæ angusta sint, leviterque crenata, totaque incana. Hanc Parkinsonus ad Tertiam seu Nepetam suam minorem refert.

- * 6. *Mentha cataria minor Alpina* C. B. prod. Park.

Hæc inquit *caule* est pedali, anguloso, rufescente & ramoso: *foliis* priore quadruplo minoribus, Nepete vulgaris formâ respondentibus, quasi triangulis, subcanis, serratis: floribus pallidis, galericulatis, velut in spica dispositis, & priori similibus.

In montosis circa Neapolim Italiae provenit.

Miror cur C. Bauhinus tot Nepete species constituerit. Suspicio equidem ego ad duas tantum species reduci debere supra scriptas omnes, exceptâ VII. seu Mentalitro mont. 1. *Clus.*

Nepete mediæ Park. plantas in horto nostro è femine deciduo ortas, latitudine & angustia, canitie, serratis foliorum plurimum variare animadverti, ut diversas non immerito posset suspicari species, ni ex eodem femine ortas noviss.

- * 7. *Mentalitro montanum* 1. *Clusii* Ger. emac. *montanum sive Pannonicum Park. montanum folio coloris viridis* J. B. *Mentha montana verticillata* C. B.

Clus.

Cubitali aut ampliori assurgit *caule*, quadrangulo, medullâ pleno, multis nodis constante, ex quibus binis semper ex adverso oriuntur ramuli similiter quadranguli, circa quorum extremas partes oblongæ spica verticillatim compositis calicibus constantes, in quibus folia Menthae sylvestris, aut illius potius Calamintæ, quam vulgò Catariam vocant, floribus similes, exalbidis, grati odoris. *Folia* Mentalitro ferè similia, sed magis ad Cattariae folia accedentia, colore tamen minus albicante quam illa aut Mentalitri, sed potius viridi, Mentalitri odorem referentia acris & calefacientia sapore. *Radix* duâ & lignosa ex lateribus propagines spargit.

Mentharadice geniculata C. B. *Mentalitro radice geniculata* Park. *Nepeta angustifolia odorata*.

C. B. prod.

Ex radicè modicè crassâ, geniculatâ, fibris distinctâ *caule* exurgit cubitalis, quadratus, tactu aliquantulum asper, quem *folia* oblonga, Menthae spicatae similia, parique modo disposita, mollia, nigricantia, nonnulli rugulosa, in ambitu serrata, ambiunt. *Flores* habet in spica oblonga galericulatos,

tos, ut in *Mentha cataria*, dilute purpurascens: quibus vascula succedunt *semen* rotundum, quod tritum aromatici odoris est, (ut & tota planta odorata est) continetia.

8. *Menthastrum tuberosa radice* J. B. *tuberosa radice Clusii* Ger. *Menthastrum tuberosum Clusii* Park. *Mentha tuberosa radice* C. B.

Clus.

Cubitalis habet *caules*, quadrangulos, rectos, frequentibus ut superior nodis cinctos, subhirsutos: *folia* longiuscula, rugosa, in ambitu nonnihil serrata, superioris Mentaltri i. e. Nepetæ nostræ: foliis non dissimilia, magis tamen incana, non suavis odoris, amari & acris saporis. Summi cum extimo caule in molles canescentes exilium foliorum spicas desinunt, & inter ea verticillatim compositi nascuntur *caliculi*, in quibus prodeunt *strobili* candidi, *Cattariæ* florum amuli. His marcidis succedit *semen* illi par, exile, nigrum. *Radix* crassa, succulenta, Raphano ferè æqualis, siccis aliquantulum fusca, in multis hinc inde ad latera quasi parvos adnascens napos extuberat, absque longiusculis fibris donata est, perennis, & plures singulis annis caules proferens; imò ipsi etiam nati a matre abrupti & terrâ obruti novas interdum plantas procreant.

Hæc femine accepto ex Hispaniis Clusio nata est.

C A P. XI.

De Betonica.

Betonica, aliis Vetonica. Vetonice ratione originis: Vettesones enim sive Vettesones populos fuisse Hispanie constat. Vettesones in Hispania invenerunt eam quæ Vetonica dicitur in Gallia. *Plin. lib. 25. cap. 8.*
Betonicæ notæ Characteristicæ sunt in spicas habitiores digesti; caules non ramosi, folia ex-nata.

A. 1. *Betonica* Ger. *purpurea* C. B. *vulgaris purpurea* J. B. *vulgior flore purpureo* Park. *Wood-Betony.*

J. B.

Caulibus surgit numerosis, cubitalibus & altioribus, quadratis, ex longo intervallo nodosis: *folia* alia ad caulium genicula gemina adversa, alia humi sparsa incondita, pediculis palmaribus cincta donata, per ambitum crenata, rugosa, alpera, hirsuta, sapore aromatico prædita. *Flores* in summis caulibus spicati, verticillatim dispositi: infra spicam ad aliquam distantiam unicus florum verticillus caulem ambit. Sunt autem flores purpurei, galeat reflexâ subrotundâ, labello trifido demisso: è medio recti stamina flori concolora exsertuntur. *Calix* quinquepartitus, brevis, hians. Verticilli densi sunt, nec plures in eodem pediculo flores, ut in *Calamintha* & *Nepeta* fit. *Radix* pollicem crassa, crebris longisque fibris capillata.

Duorum est generum, Autore Clusio, Una enim breviorum florum spicam habet & maturius floret: Altera autem longiore, molliore & magis fusca est florum spica, illaque etiam senilis flores suos explicat. Solet præterea hæc postrema in maiorem altitudinem excrecere quam prior, licet eodem loco utraque sponte nascatur, vel eodem pulvino excolatur.

Betonica flore albo Clus. J. B. C. B. Ger. Park. cum vix alia in re præcedente differat quam florum colore, non est cur pro specie diversa proponatur.

2. *Betonica minima Alpina Helvetica.* Park.

Solâ partium omnium, [foliorum, caulium, florum,] parvitate à precedente differt.

Ostenfa est etiam nobis in Anglia sponte nascens Betonicæ species minor, quæ tamen ad revera specie differat à vulgari dubito, an parvitem suam loco natali debeat.

3. *Betonica major Danica* Park.

Differt à vulgari *foliis* duplo triplè majoribus, *caule* graviore & propemodum sesido: *caule* firmiore altiorisque; florum etiam purpureorum spicas crassiores & longioribus.

Hanc Londino acceptam Cantabrigie in hortulo nostro aliquot annos alimus.

Betonica folio Alopecuros quorundam J. B. *Betonica-folia capitulo Alopecuri* C. B. i. e. *Alopecurus montana* Lugd. *Betonica Alopecuros montana dicta* Park.

Cum descriptio huius quæ habetur in historia Lugdunensi imperfecta sit, nullâ florum aut seminum mentione factâ, ad quod genus pertineat ignoramus. Facillat ergo in præsentiarum donat ab aliquo de eius notis Characteristicis certiores facti fuimus.

De hæc planta singularem librum scripsit Antonius Musa Augusti Imperatoris medicus, unde in tanto pretio cepit esse, ut Italico proverbio diceretur. *Vende la tonica & compra la Betonica.* In tanto pretio cepit esse, ut Italico proverbio diceretur. *Tu hai più virtù che non ha la Betonica.*

Quæ

Quamplurimæ autem huic herbe virtutes attribuantur quoquo modo possint. Sic breviter Schro. *Vires.* dens; Acris est & amara: Discutit, attenuat, aperit & abstergit. Impuritas cephalica est, epatica, splenetica, thoracica, uterina necnon & vulneraria, & denum diuretica. Hinc usu externo & interno creberrimè venit, præcipuè in morbis capitis.

Foliorum exsiccatum & concisum vel scordium, vel cum Tabaco mixtorum & tubis insectorum fumum ore haurire & reddere solent nonnulli in capitis affectibus. Quæ de Betonica Veteres habent apud ipsos vide.

Ceterum in hac herba id observandum radicem faciat longe diffipare à foliorum & florum viribus, upote quæ multum stomacho, orique ingratæ, nauseam, rugitus, vomitumque ciant; folia & contra odora, aromatica, & grato sapore, nonnihil roborante, cibo & medicamento naturæ amica.

Pseudo-thea è Betonica, Scordoniæ & Chamæpyros foliis exsiccatæ parata, edulcorata & calida pota in podagra, cephalalgia & nervorum affectibus admittenda efficacæ medicamentum est.

D. Bowle.

N. Plantarum omnium succi expressi, postquam aliquandiu steterint, & fæcibus subsidentibus clarævalerint, aliqua ruboris tinctura perfusi apparent, alii dilutiore, saturatiore alii.

Ex omnibus quos expertus sum Betonicæ vulgaris dilutissimus est, & minimè coloratus. Habui à D. Sem. Fijler Sheffieldensi Medico.
Observavi multos Arthriticos curatos fuisse quotidiano usu Betonicæ [florum foliorumque] in pulvis, acetiis, poti & balneis, sed exquisitam observabant victis rationem, corpus per intervalla expurgabant & fonticulos aliquot gestabant. Fabric. Hildan. Cent. III. Obs. 32.

4. *Betonica frutescens* Bontii.

Bont.

Maculas fert in foliis suis quales in Pulmonaria videmus: Flores tamen seu spica ejus eam de Betonica genere esse arguunt: colore sunt *strobili*, qui mille ferè in una spica existunt, ex pallido cyaneis, quales sunt flores Rositarum.

Pulmonibus hujus decoctum utile esse fertur, spūto sanguinis, phthisi, asthma, denique conducit *Vires.* ad id quod *Sakri batii* Indi vocant, seu morbos cordis; Cordis autem nomine non tantum Cor ipsum, sed Hepar, Pulmonem, Lienem denique insignunt.

Inde porro mulieres succum hujus plantæ expresse ac viridem excellens Antidotum dicunt esse adversus morbus Serpentum, Scorpionum, Scolopendrarum & ceteros venenosos ictus.

C A P. XII.

De Prunella potius Brunella.

Brunellæ vox originis est Germanicæ. Ita autem dicta est hæc herba, quod usus maximus ipsi usit in Caulo Ungarico, [ardore faucium ac gutturis] quem Germani *Die Braune* vocant. Spicis brevibus habitioribus cum Betonica convenit, parvitate sua & foliis circum oras æqualibus & non crenatis ab eadem differt. Quinetiam Betonica infra spicam ad aliquam distantiam unicum obtinet florum verticillum, quod in Prunella non cernitur.

A. 1. *Prunella* Ger. *vulgaris* Park. *flore minore vulgaris* J. B. *Brunella major folio non dissecto* C. B. *Common Self-heal.*

Radix parva, oblique acta, fibris aliquot majusculis donata emergunt *caules* dodrantes aut etiam pedales & altiores, quadrati, hirsuti, è geniculis inferioribus fibris demissis reptantes, ramosi. *Folia* ad intervalla pediculis longiusculis hærentia Majoræ sylv. aut Ocyini familia sed majora, hirsuta, demissis in margine vix conspicuis incisâ. *Flore* ⁴ in summis caulibus & ramulis verticillis dense stipatis in formam spicæ habitioribus congesti, galeati, purpurei. Singulos autem florum verticillos sex floribus compositos bina opposita excipiunt folia, iis quæ in caule longè dissimilia, triangularia basi caulem amplexa, in acutum mucronem desinentia, concava, membranacea, & omnino qualia in Sclæræ vulgaris cernuntur. Singula autem folia tres florum calices finiu complectuntur, hirsutos, in duas præcipuè lacinias divisos superiorem & inferiorem quorum inferior in duo segmenta acuta denuo finditur.

In paleis ubique luxuriat. Aliquanto seriùs floret apud nos in Anglia, rarè antè medium Junii. *Locus.* um. Floris colore variat albo & carneo.

2. *Prunella flore albo parvo, folio laciniato* J. B. *Brunella folio laciniato* C. B. *Prunella Lobelii* Ger? *Symphytum petraeum Lobelii?* *Laciniated Self-heal with a small white flower.*

J. B.

Folia huic multa è *radice* fibrosa ex longis pediculis, quædam palmaria, oblonga, uncia digiti angustiora, pilosa; ultra medium caulis pedalis duo magnis lacinias dissecta, cornu cervinum representantia, itemque alia duo juxta florum caput, unciam & semis longum, latum unam, paucioribus lacinias prædita. Flores inter ignavias continentur hiantes, albi, & nonnuncquam rubelli, mediocriter eminentes. Gaudere herbosus & gramineis locis, itemque aliis quæ à fluminibus nonnuncquam inundantur aut torret Clusius. Floret maturius Prunella flore magno nempe Maio, tamen etiam Junio.

3. *Prunella*

3. *Prunella flore magno, folio non laciniato* J. B. *Prunella ceruleo magno flore* C. B. *Prunella magna flore purpureo* & alia albo Park. *Prunella flore albo* Ger. *Great flower'd* L. Ital.

Differt à prima fere vulgaris capitulis crassioribus, floribus formâ quidem similibus sed longè majoribus, nec ingrati odoris, ventre laxiore, galeisque saturatis plerumque purpurascens, quamvis color ejus interdum variet. *Radice* habet nigram, multis crassiusculis & candicantibus fibris præditam, novisque propaginibus sese singulis annis augentem.

In editioribus & gramineis locis circa Moguntiam, Genevam & alibi hanc observavimus.

4. *Prunella flore magno purpureo, folio laciniato* J. B.

J. B.

Caule est palmari hirsuto. *Folia* inferiora quidem unciali pediculo nituntur, superiora pro portione minora, tandem etiam nulla, differe & fuscantiam longa, subhirsuta, in adversas lacinas dissecta. *Flores* inter spicæ uncialis squamata folia subrubentia emittant magni, tres uncia quadrantes æquant, hiati patulo, *stamina* emittentes, purpurascens.

Locu.

Montebelgardi & alibi observavit J. Bauhinus.

Prunella flore magno albo, folio laciniato J. B. *minor alba laciniata* C. B.

Tota planta vix quatuor digitos excedit, *foliis* superioribus admodum dissectis, hirsutis, *flore* magno albo, aliquot vulgaris similis.

Pro superioris varietate accidentali hanc habeo.

5. *Prunella angustifolia* J. B. *hyssopifolia* C. B. *An Alpina glabro folio, angusto integro* Morif. prælad?

A vulgarissima *Prunella* differt *foliis* sextantalibus aut etiam quadrantalibus & longioribus, angustis, *Hyssopi* fere similibus, satis asperis & rigidis; in aliis, quantum observavimus, cum ea convenit.

Locu.

Circa Monspelium frequens habetur.

Parum admodum ab hac differe videtur *Prunella Alpina glabro folio angusto integro* Hort. Blef. nisi forte totorum glabritie.

6. *Prunella Batrica annua foliis laciniatis* Morif. prælad.

Morif.

Folia inferiora profert sinuata, per terram strata: *Caulescente* planta *folia* edit laciniata, è regione disposita. Summis caulibus innascuntur verticillatim amplius flores, cerulei, qui exsiccati relinquunt spicatum seu densissimè dispositas capsulas, verticillatas, quinqueferas in margine parvis.

Vires.

Prunella facultatibus cum *Bugula* convenit. Abstergit & consolidat. Usus præcipue in vulneribus, imprimis pulmonum, in sanguine coagulato. Quod grumos sanguinis dissolvat non credit C. Hoffmannus. Qui enim hoc facere potest cum adstringat & licet? at neque viscerum obstructions aperire, concedit, quod Dodonæus asserit, ob eandem rationem.

Extrinfecus in vulneribus & cereberrimè in angina aliisque affectibus oris & faucium usurpatur; ardorem eorum extinguendo, quem Germani *die Breune* vocant, si ex illius decocto aut aqua destillata colluantur & gargariuntur; unde nomen *Brunellæ* adepta est. Valet & in recentibus vulneribus, & in putridis ulceribus sedis & pudendorum.

Observavi rursus quendam *Prunellam* & *Veronicam* vino incoquere, eoque mictum sanguinem diuturnum perficere, qui antea curari non poterat. Solenander Consil. Med. 27.

Mirum dictum est quam egregie causæ & hæcicis febribus *Prunella* vel cruda, vel cocta prosit, S. Paul.

CAP. XIII.

De Sideritide spicata.

Herbas sequentes cum Botanici Sideritides vocamus, verum quia flores spicatos obtinent à reliquis ejusdem nominis segregamus.

1. *Sideritis Alpina Hyssopifolia* Ger. emac. C. B. *montana Hyssopifolia* Park. Sid. Valeriana brevis spica J. B.

J. B.

Minimum digitum crassitudine fere æquat *radix* lignosa, non sine adnatis fibris [pallentescentis] fusco infecti coloris. *Clas.* aliquot annos durans, frigorisque patiens, pulla, amaricante gustu. *Lib.* quæ

quæ ex se innumeras promit virgas, lignescens, dodrantales, oppositis ramis paulò supra radicem brachiatis, per quas *folia* ad juncturas bina, oblonga, angusta, per extremum nonnihil serrata. Desunt autem singuli ramuli in *spicas* Bætonicæ vel Phalaridis spicarum æmulas, unciam aut fuscantiam fere longas, pulchris calicibus in quinos aculeos desinentibus majoribus quam vel *Fuchianæ* vel *Monspelianæ* Sideritidis, minisque hirsutis, dense stipatis, adjacentibus foliis barbatis ac pane velis. *Flores* Clusio nonnihil pallescens.

In monte Jura circa verticem Thuiri invenimus.

Locu.

2. *Sideritis Monspellana* J. B. *Scordioidea* Ger. *Monspelensis Lobelii* Park? *foliis hirsutis, profundè crenatis* C. B.

J. B.

Radix huic subest crassiuscula, lignosa, raris fibris donata: *Caules* à radice mox plures, subinde ramosi dodrantales, valde hirsuti, albicantes: *folia* breviora, rotundiora, magisque hirsuta quam *Sideritidis* vulgaris, serrata, amara: *flores* verticillati, formâ quidem ac magnitudine similes, sed coloris ex luteo albescens; odore est gravi. Amaricante exsiccatæque gustu præditi sunt flosculi (inquit Lobelius) ac nonnihil aromatici, suavique halant quod *Chamaedryn* aut *Bætonicam* referat.

Monspelii propè patibulum copiosè provenit, & alibi aux *Guarguies*.

Locu.

Flores in spicas longas & laxas, è verticillis non arcte stipatis compositas, digesti sunt. Singulis autem verticillis subsunt duo lata, circumferentiâ subrotundâ spinulis armata foliola, sinibus suis flores complexa.

CAP. XIV.

De Verticillatis non spicatis floribus ad caulium nodos foliis intermixtis.

De Acino.

Acinus, *Acin*, quia *ἀκύνει*, i. e. *tenet* *καὶ* *ἀκύνει* *τὸ* *ἐγγύς*, alvum mensēque sistit, *Dioscoridis* sententiâ. Lobelius per v scribendum esse *ἀκύνει* contendit, ut sit ab α privativa & *κύνει* *sem* *pregnans*, quod sterilem infecundamque plantam signat: nam *Theophrastus* & *Plinius* nullum in eo florem aut sēmen agnoscunt, forte quia obscuris & feris floribus promit, qui frigore superveniente sæpius corrumpuntur.

Acinos autem foliis est *Serpilli* aut *Ocimi* minoris, floribus in verticillis ad caulium nodos foliis intermixtis, calyculis oblongis, striatis, collo angusto, ventre turgidiore, quo cum *Verticillatis* fructuosis conveniunt.

- A. 1. *Acinos multis* J. B. *Ocimum Sylvestre* Ger. *Clinopodium minus* sive vulgare Park. *arvense* *Ocymi* facie C. B. Wild. Basil.

Radice nititur simplice, tenui, paucis fibris donatâ. *Caules* palmares, hirsuti, rubentes, quadrati, ramosi quamvis propè terram rotundi videantur, cum reclinantur fibras in terram denuntant. *Folia* contrariis inter se pediculis ad singula genicula bina, *Serpilli* familia sed majora, [Alii *Ocymi* minoris foliis comparant] leviusculis per ambitum crenis infidentia, supernè viridia, infernè albida, nervis conspicuis prædita, pediculis brevibus infidentia. *Flores* in summis caulis & ramulorum verticillatim dispositi, è calice oblongo striato, collo angustiore, ventre turgidiore, purpurascens, galeati, labello trifido, galeâ nonnihil reflexâ: in medio labello macula alba, intraque eam lunula purpurascens. *Semina* ut in hujus generis reliquis.

In montosis cretaceis, aridis & glareosis locis sponte oritur. Menſe Junio floret. Variat autem *Locu.* *Ægypti* floris colore albo.

Acinos Anglicum Clas. nobis nihil aliud esse videtur quàm hujus varietas foliis ludens non crenatis.

Hæc planta mulierculis botanopolis Londinensibus *Polium montanum* superiore sæculo dici solita est, quo nomine ad nos olim Londino missa fuit.

2. *Acini pulchra species* J. B. *Clinopodium montanum* C. B. *Austriacum* Clus. Park. Ger. emac.

Clus.

Dodrantalibus est *cauliculis*, tenuibus, quadratis, duris geniculatis: *Foliis* non admodum vulgaris *Acini* foliis ab similibus, acuminatis, crenatis, viridibus, non injuncti odoris, saporis autem aliquantulum acris. *Flores* summis cauliculis ad singula genicula profere *Clinopodium* vulgare non distimilium duplo triploque majores, binos ternosve simul è foliorum sinibus, purpureo saturo colore præditos (tamei nonnunquam inveniantur albi) antroscum maxima ex parte propendentes & conversos: in quibus succedunt vascula qualia in dicto *Clinopodio*, ventricosa: in quibus *semina* nigra, Calaminibus aut vulgaris *Clinopodii* feminibus æqualia. Numerosas habet *radices*, duras, & multis fibris capillatis.

In ascensu montis Jura copiosè spontaneum observavimus. Crescit etiam, Clusio teste, in montibus Badenibus thermis imminutibus, & ceteris vicinis ad Danubium procurentibus, &c. Floret Maio; Semen Junio maturum.

per plures annos vivit, etiam in hortis nostris nisi hyems asperior aut diuturnior fuerit. Folia huius minus crassa quam Dictamnio vero, & per longiora intervalla in caulibus disposita.]

12. *Pseudo-dictamnus alter Theophrasti* Penn. Park. *Pseud. acetabulis* Moluccæ C. B.

Caulibus multis incanis, quadratis ad pedalem aut majorem altitudinem affurgit, *foliis* precedente aliquanto majoribus & longioribus, e quorum alis prope caulium fastigia exeunt calices hirsuti Moluccæ similes sed minores & breviores, e quibus emicant flores coloris ex albo & rubro mixti. *Radix* fibras plumas spargit. Odor huius non insuavis. Hyemem aequè ac precedens tolerat. Hanc ipsam plantam aut certe ei simillimam in hortulo nostro Cantabrigiæ aliquando alimus, foliis Pseudo-dictamnio formâ quidem similibus sed majoribus, mollioribus magisve villosis, minus tamen incanis. Florum calices amplii & patuli erant, verum Moluccæ acetabulis multo minores, hirsuti quoque & striati.

Hanc etiam invenit D. Wheeler in insula Cithæra olim, nunc Cerigo dicta, & satis exactè describit in enar. lib. 1. pag. 49.

13. *Marrubium Hispanicum* Alpin. exot.

Alpin.

Herba est frutescens, tota candida, cum leni lanugine alba. *Caulis* aliquot proferit, quadrato, cubitales & amphiores, oblique ætos. *Folia* habet oblonga, alba, lata, in acutum desinentia, duplo majora Cretici Marrubii, & ex opposito in caulibus aequalibus interstitiis posita, candida, sublimia. *Flores* aequalibus spatiiis idem in caulibus & ramulis cernuntur, verticillato ambini, candidi; a quibus *semina* parva producuntur, tenuia, oblonga, sapore subamaro, subacri. Tota planta nititur radicibus tenuibus, longis, lignosis, multis: facilitate adstrictoria & non infremere sicante prædita est.

Differre videtur ab Hispanico candido Park. id est, albo latifolio peregrino C. B.

14. *Marrubium Creticum angustifolium* inodorum Park. album peregrinum brevibus & chusifolius C. B.

Huius plantæ similem alii olim Cantabrigiæ ex semine pro Pseudo-dictamnio misso obtinuit; eam intelligo cupis mentionem feci sub duodecima specie, quæ forè non differt à Mar. Hispanico candido Park.

15. *Marrubium nigrum* Creticum Alpin. exot.

Alpin.

E *radicibus* multis Primulæ similibus *folia* complura proferit, oblonga, in extremis acuta, parvis suis pediculis sursum in orbem acta, nigra & nigra lanugine obsita, Marrubii albi foliis majora, longiora & latiora, magnitudine & figurâ ad Asiatrâ ferè folia accedentia. E quibus sunt duos vel plures *caules* producti, longos, rectos, quadrangulos, nigros, per intervalla geniculatos; in quibus & singulis geniculis exeunt circumspiles ex opposito *folia* complura, numero ferè septena, ac plura etiam, oblonga, prioribus similia sed longe minora, multum nigrescentia, non dissimiles Marrubii floribus, idem nigrescentes. Tota planta colore nigricat, ut de industria ab aliquo videretur colore infecta.

Hæc planta, si ab Alpino rectè describatur, non est genuina Marrubii species, sed anomala.

C A P. XVII.

De Clinopodio.

*K*linopodium dicitur quod *κλινος* est *κλινος* *ποδός* *κλινος*, quod orbiculato florum ambitu speciem pedum lecti præbet, *Fibris* ex intervallis Marrubii modo dispositis. Plin. Foliis est Majoranz sylvestris, florum tubis quam in Marrubio longioribus, calycibus in quinque spinulas terminatis.

Clinopodium majus Park. *quorundam*, *Origani facie* J. B. *Origano simile* C. B. *Acinos* Ger. *Spitz wild Basil*.

Radice obliquè sub terra agit, fibris obtectis densis. *Caulis* cubito altiores sunt, tenues, quadrati, hirsuti. *Folia* Majoranz sylvestris, minus odora, ad nodos opposita, utrinque hirsuta. *Flori* in verticillis magnis dense stipati, oblongi, galeati, purpurei, & calicibus gracilibus, oblongis, striatis, in quinque spinulas desinentibus, tribus superne, duabus inferne oppositis. Florum autem caliculi non insident singulis pediculis singuli, sed plures simul in eodem communi pediculo. *Semina* singulis quatuor succedunt parva, subnulla.

Ad sepes & in vepretis passim.

C A P. XVIII.

De Lamio.

*L*anium dictum nonnullis putatur à florum encullata effigie larvatam lamiam quodammodo representante.

Floribus in verticillis ad caulium nodos, foliis Urticæ, odore fetido, seminibus majusculis, & valculis brevibus patulis maturitate illico decedentibus, à reliquis verticillatis distinguitur.

A. 1. *Lanium album* Ger. *vulgare album* sive *Archangelica flore albo* Park. *album non fatens folio oblongo* C. B. *Galeopsis sive Urtica iners floribus albis* J. B. *White Archangel* & *Dead Nettle*.

Radices plurimis fibrosis nictur; plurimis etiam surculis, oblique Menthe ferè in modum sub terra reptantibus, & e nodis subinde radices agentibus, latè se propagat. *Caulis* inde exurgunt pedales aut cubitales, quadrati, grandifoli, prope terram tamen graciliores & infirmiores, unde etiam vix se sustentant, inanes, modicè hirsuti, ramosi, geniculis rarioribus intercepti, prope terram in apricis purpurascetes. *Folia* ex adverso bina, urticæ simillima, quæ in imis caulibus sunt longis pediculis nituntur, quæ in summis brevioribus, brevi & innocua lanugine hirsuta. *Flori* ad genicula verticillati caules ambiunt albi, satis amplii, galeati, exteriùs pallidi potius quàm nivei, labello pallido, non punctato, bifido, galea amplâ exteriùs, præcipuè ad margines pilosa, quatuor intus *semina* minula, longo longiora breviora totidem occultante. Staminum apices marginibus circumscriptis nigris formam characteris & quodammodo representant. *Sylva* præternis bifidis staminibus adjacet, & ex ipso flore enascitur, non, ut in aliis huius generis fieri solet, è staminum medio. *Calix* floris idemque vasculum feminale amplius, patulus, striatus, sessilis, in quinque oblonga angusta segmenta dividitur, quæ in tenues & acutas sed innoxias spinulas desinunt. In imo calice quatuor *semina* simul juncta singulis flocculis succedunt. Calices florum singulatim è foliorum alis exeunt. Odor huius plantæ minus gravis.

Aprii mensis & incunte Maio apud nos floret. Ad sepes inque locis ruderalis & dumetis.

Recentiores flores Lamii candidos florem muliebrem albidum fuisse posse existimant; unde nonnulli ad eum usum parant ex ii: Conservant, singulis diebus sumendam.

Tempus & Locis.

2. *Galeopsis sive Urtica iners flore purpurascens* majore, folio non maculato J. B. *Lanium folio oblongo flore rubro* Park.

Apræcedente non alia ferè in re differt quàm floris colore purpureo: unde C. Bauhinus non distinguit. J. Bauhinus descriptione suâ notas nonnullas addit à nobis omittas, caules scilicet purpureos esse, foliaque atro-virentia atròve purpurea, (quæ tamen huius speciei propriæ sunt) genicula caulium intensius crebriora, medio caule internodia longiora; ad radicem folia subrotunda ad Marrubium ferèdum accedentia: galeam bifidam, labelllum punctis carnis & sanguineis notatum.

In transiuntis frequentem observavimus.

Locis.

Galeopsis lutea Dalechampii Lugd.

Huius aut superioris varietas esse videtur, non species distincta.

A. 3. *Lanium rubrum* Ger. *vulgare folio subrotundo, flore rubro* Park. *purpureum fetidum folio subrotundo, sive Galeopsis* Dioscoridis C. B. *Galeopsis sive Urtica iners folio & flore minore* J. B. *Small dead Nettles* & *red Archangel*.

E *radice* tenui fibrosa non repente plures erigit *caules* quadratos, concavos, propemodum glabros, latis grandes, deinde uno vel altero foliorum pari cinctos, tum ad summam ferè nudos, semipedales, infirmos. In summis caulibus *flori* in verticillis densius stipati, galeati, parvi, purpurei, labello saturatioribus maculis guttato, Calices florum breves, patuli, striati, sessiles in quinque longas angustas lacinias seu spinulas divisi, quatuor in imo *semina* continent, oblonga, angulosa, per maturitatem fusca & splendens. *Folia* urticarum æmula sed minora & breviora, molliora, circum oras crenata, pediculis semuncialibus insident. Odor totius plantæ fetidus & ingratus.

Primo vero & deinceps per totam æstatem floret.

Ad sepes & macerias, inque locis ruderalis & hortorum areis minus exculitis nimis frequens.

Herba tula & imposita valere creditur ad tumores quoscunque discutendos, necnon ad inflammationes, plagas, ulcera putrida & vulnera.

Locis.

Ad Scrophulas. R. Herba recentis [Lamii albi] M. i. Calefiat inter duos lateres calidos, & tumori applicetur. Eam noctis unius spatio plurimum aperit. Aperto adhuc mixturam sequentem. R. Omphacii cochlearia VI. Butyri Malialis instar Juglandis; misce & impone lanæ nigre oleo è pedibus bubulis madefacta: Intus interim propinquetur aqua florum genitæ mane & hora quarta pomeridiana singulis diebus. D. Huls è MS. nondum edito. Decoctum Lamii rubri ad dysenteriam commendatur.

4. *Lamium alba lineâ notatum* C. B. *Lamium Plinii montanum Columnæ* Park. *Galeopsis maculata* J. B. *Milzadella* vulgo.

f. B.

Caules multos fundit, quadratos, procumbentes, rubescentes, in quibus *folia* *Urticæ* hirsuta, molliora, *Lamio* vulgari albo flore similia aut *Ballostæ*, sed minora duplo, serrata rotundius incisis, lineâ albam per medium, atque rectum nervum utrinque ambientem habentia, quæ lineâ in fœcatis plantis etiam post decennium durat conspicua: tota gravem odorem remittunt, minus quam in vulgari mortua igitur ingrati. *Flores* circa summam geniculæ ex albo rubentes. Vere floræ & aestate perfructur.

In Italia & Gallia Narbonensi ad fepes & circa vepes frequens oritur.

An specie differat à *Lamio minore purpureo* necne dubius hæreo.

Varietas.

Hujus varietatem in *Æquicolum* montibus observavit F. Columna, foliis brevioribus, angustioribus & acutioribus, profundius incisis per ambitum divisis, ut in *Chamaedry*, lineâ albâ per medium decurrente angustiore.

5. *Lamium maculatum* C. B. *foliis maculatis* Park. *Urtica fatua* Monbret & Thal.

Foliis maculis & lineolis albis perspersis & pulchre variegatis à precedente distinguitur, nec ulteriore descriptione indiget. Vidimus in Horto Regio Parisiis & alibi.

- A. 6. *Lamium rubrum minus, foliis profunde incisis. Small cut-leaved red Archangel.*

Hæc species primò nobis ostensa à *Tbe. Willstet* in campis *S. Jacobi* dictis propè Londinium, postea variis in locis solo arenoso aut glareoso observata. *Lamio* rubro minore vulgari plenius minor est, quamvis in lætiori solo in magnitudinem illius æmulam interdum proficiat. *Radix* ei simplex, tenuis, unde & plantam annuam esse suspicamur. Caulibus & foliorum & florum sim cum *Lamio* rubro vulgari convenit. Differt ab eo foliorum incisis. Cum enim in illo folia leviter tantum circa margines crenata sint, in hoc alius incisa & propenodum laciniata sunt, lacinialis, seu major dentibus in acutos apices terminatis. Differt etiam florum parvitate & eorumdem tibi brevioribus, addit ut flores antequam explicentur vix è vasculis appareant.

Locus.

In hortis oleraceis inque arvis requietis non raro invenitur, ut v. g. propè Brantiam in Essexia in calcetro Bockingam ducente.

- * 7. *Lamium moschatum foliorum marginibus argentatis* * Wheeleri.

* Triner.
lib 4. p. 309.

E *radice* tenui fibrosa *caulem* exserit quadrangulum, foliis vestitum longis pediculis imbricatis, *Lamii* flore albo similibus, verum rotundioribus intercrenatis, propè pediculis maculâ nigra amplâ notatis, marginibus circumcincta argenteo colore insignibus, & odore moschum redolentibus. Ad *Pentagi*, fortè *Panthæam* olim dictum, sinus Corinthiaci oppidum observavit *D. Wierle* Florem, puto, non vidit.

8. *Lamium Novæ Angliæ Parietariæ foliis.*

In reliquis ad *Lamium minus* accedit; foliis *Parietariæ* æmulis ab eodem differt. Cantabrigiæ olim in hortulo nostro cultus.

Locus.

- * 9. *Lamium rotundifolium floribus minimis n. d. Hort. Ludg. Bar.*

- A. 10. *Lamium folia caulium ambiente majus & minus* C. B. *Galeopsis* sive *urtica* inter mar, folio *caulem* ambiente J. B. *Alfine hederula altera* Ger. *hederula folio major* Park. *Hederit.*

f. B.

Planta est sesquipalmaris & major, caulibus quadratis, infirmis, nonnunquam succreitis, fœpiss humi sparsis: *Folia* primùm promissa pediculis donata, similia foliis *Galeopsis* minoris, rotundata fœc, serrata: alia in superioribus caulium partibus oriuntur, bina, immediate caulibus adherentia, perfoliata fœc modo caulem ambientia, rotunda, hirsuta, profunde crenata, crispâ, odore minus fœcillâ quam præcedentes *Galeopsis* species, sapore nullo excellentes. *Flores* inter folia ad nodos verticillati caules & eorum ramos ambiunt, purpurei, hiantes, è calyculis oblongis, hirsutis, multifidis: *radix* em demittit simplicem, rigulam, fibratam.

Locus.

In agris & hortis frequens oritur.

- A. 11. *Lamium luteum* Ger. Park. *folio oblongo luteum* C. B. *Galeopsis* sive *Urtica* inter sui luteo J. B. *Helloto Archangel* or *dead Nettie*.

Radix inæqualis fibras plurimas majusculas in terram demittit. *Caules* inde exeunt longi, quadrati, infirmi, concavi, *folia* vestiti binis, per intervalla oppositis, viridioribus, longioribus, & angustioribus quam in reliquis *Lamiis*, pediculis longiusculis inidentibus. *Flores* ad geniculâ verticillati caules ambiunt, lutei, speciosi, galeæ amplâ, ad margines pilosâ, quatuor *stamina* albentia cum *apicibus* suis luteis, & *stilo* purpureo bicornè è centro calycis, in medio quatuor unâ junctorum seminum

seminum egresso, continente. Floris labellum in tres partes dividitur, quarum dux laterales punctis & lineis purpurantibus pinguntur, media punctis & striis croceis.

In Sylvis & umbratis Maio mense floret.

Locus.

12. *Lamium maximum sylvaticum alterum* C. B. *Galeopsis maxima flore magno rubro* J. B. *maxima Pannonica* Park. *Lamium Pannonicum* sive *Galeopsis* Ger. emac.

Claf.

Cubitali *caule*, interdum etiam majore, quadrangulo, crasso assurgit, secundum radicem frequentibus geniculis prædito, è quibus *folia* nascuntur *Urticæ* foliis haud asimilia, per oras similiter crenata, sed longè majora, palmarèque amplitudinem fœssimè superantia, hirsuta quidem, sed non mordacita: A medio caule sursum versus ad singulos nodos, orbiculatim senti, octoni, nonnunquam deni nascuntur *fores*, non simul sed succellivè se explicantes, *Lamii* floribus multo majores, saturè rubri & tanquam purpurei, galeæ instar hiantes, labro inferiore (cujus laciniatæ oræ) bifido, & frequentibus ad latera barbulis prædito, interiore parte purpureis & candidis lineis depicto, quatuor *staminibus* cum *stilo* sub galea latentibus; odore gravi & ingrato, ut tota planta, si teratur, gustu etiam insuavi & amaro. In laciniatis vasculis *semina* continentur *Moluccæ* similia. *Radix* crassa, fibrosa, perennis, singulis annis augetur, novèque stolones proferens.

In sylvis montibus arcu *Geben* vicinis in Pannonia supra *Waradlinum* maximâ copâ nascitur, *Locus*, ubi Maio florentem inveniebat *Clusius*.

Lamium Cannabis spuria dictum.

- A. 13. *Cannabis spuria* Park. Ger. *syloestris quorundam Urticæ* inter affinis J. B. *Urtica aculeata foliis serratis* C. B. *Dastard Hemp*.

Radix simplex plurimis demissis fibris terram apprehendit. *Caulis* plerumque simplex, pedalis, quadratus, manis, ramulos, pilis rigidioribus hirtus. *Folia* in caule bina per intervalla opposita, *Urticæ* fœc figura, circa margines serrata, pediculis semicubitalibus appenda, venosa, nervis avera parte extantibus, qui in re *Cannabis* folia imitantur. *Flores* in summis caulibus & ramulis in verticillis crassos compositi, galeati, purpurascens, è calicibus striatis, patulis, marginibus in quinque spinulas acutas divites exeunt. Singulis floribus succedunt quatuor *semina* simul juncta, majuscula, pilla, quæ dilapso flore brevissimo temporis spatio matureſcunt, & continuo decidunt.

Locus.

- A. 14. *Cannabis spuria flore specioso luteo, labro purpureo. An Cannabis spuria altera* Park? An *Urtica aculeata foliis serratis altera*. C. B?

Hujus *folia* pallidiora sunt quam præcedentis: verum præcipua differentia est in floribus, qui multo ampliores sunt quam illius, colore luteo. Labellum macula ampla purpurea fœc totum occupat.

Seges frigidiorum & humidiorum tractuum hæc scatur: ut v. g. montosæ agri Eboracensis. *Locus*, Planta Parkinsono descripta florum colore cum nobis observata, & hoc in loco proposita convenerit, eorum parvitate differt.

- A. 15. *Lamium montanum Melisse folio* C. B. *Melissa Fuchsi* Ger. *Melissophyllum Fuchsi* Park. *Melissa adulterina quorundam, amplius foliis & floribus non grati odoris* J. B. *Baumin* leaved Archangel.

f. B. Claf.

Fibrosa *radice*, subacri & amara nititur. *Caules* pedales & majores quadrati, hirsuti, geniculati, multâ modullâ fœciti. *Folia* *Galeopsis*, oblonga, rugosa, hirsuta, *Melissophylli* fœc similia, atra viriditate nitentia, gustu aliquantulum acri. *Flores* ex singulis nodis inter folia terni & quaterni prodeunt, in utriculis oblongis, laxis, hirsutis, omnes antrosum spectantes & propendentes, longiusculi, inodori, *Lamii* florum quodammodo æmuli, majores tamen & nullâ galeâ insigniti, solo labro inferiore promisso, & reliquis foliis (quæ in quibusdam floribus ex albo purpurascunt, aut diluore purpurâ nitent) majore, purpurei coloris. [J. Bauhinus cassidem succreant flori attribuit, prominentibus ex rictu [staminibus].] *Semen* magnum, nigricans, inæquale.

In sylvis frequens occurrit in Occidentibus Angliæ regionibus, verbi gr. in Devoniam circa *Totnes* *Locus*. oppidum, in Penbrochia circa *Haverford-west*. In sylvis etiam montosis propè *Genevam* & alibi in transmarinis observavimus.

Alteram hujus speciem in Austria invenit *Clusius* caulibus infirmioribus, frequentioribus ex radice singulis annis repullulantibus, foliis etiam paulò angustioribus. *Alia species.*

- * 16. *Lamium fruticosum non maculatum Creticum Zanoni.*

Zan.

Multos è radice caules emittit, majores sesquicubiales, pennæ scriptoriæ crassitudine, teretes, quamvis ob costas exiles quæ in cortice sunt quadrati videantur, eo enim sub lato rotundi manent. Cortex interior viridis difficulter à ligno dolibratur, quod fragile est, tenuis, modullâ intus viridi. *Caules* & rami majores lignè substantiâ constant, surculi juniores herbacei, ut vel ex colore magis viridi patet. Sunt autem caules, præsertim parte inferiore & lignosa, raris nodis intercepti, [in minoribus ramulis nodi satis crebri sunt.] *Folia* prima & in caule

caulis inferiora superioribus multo majora sunt, omnia superne secundum nervos lancea-
fideata, nervis averfa parte extantibus, tela folii nervos interjacente glabra, tenuia, tenera,
fuciculenta, pediculis brevibus, tenuibus, teretibus, superna tamen parte prope scia pariter ali-
catis, nonnihil pilosis sustentata, bina opposita, alternando caulis latera, minime decidua, sed pa-
hyemem videntur. Supremis geniculis è foliorum alis exeunt calyculi subrotundi margine in quinque
lacinas seu radios extremitate incisos diffecto, è quibus mense Maio emergunt flores galeati,
albi, labio superiore seu galea bifido, inferiore trifido, lineis flavis intus variegato. E medio exeunt
filamina aliquot, apicibus incurvatis, colore flavo. Delapso flore restat in calyce *semina* nigra, plu-
rantia sylvestris simile. Radix longa est, rotunda, tortuosa, variegata ramosa & filamentis plumbeis
fibrosis donata, colore inter album & fulvum medio, medullis seu nervo medio albo, duro, folio,
sed tamen valde fragilis; sapore fabarum recentium. Planta est vivax, & in multos annos durat,
quamvis coelum fragilius & Septentrionales auras non facile tolerat.

17. *Galeopsis frutescens Tingitana* Hort. Leydenfis.

C A P. XIX.

De Sideritide.

Sideritis dicitur à sideris, id est, ferro dicitur, ob vim vulnera glutinantem. Sideritis enim vim ha-
bet, ut quamvis recentis gladiatoris vulneri alligata sanguinem claudat. *Plin. lib. 12. cap. 9.*
Odone gravi & fastidio cum Lamio convenit, foliorum figura differt. Nos sub hoc no-
mine complectimur omnes verticillatarum species reliquis generibus floribus non spicatis non com-
prehensas, sed eas præcipue quæ odore cum Lamio conveniunt, sed folia Urticæ non habent.

1. *Herba veneti Monspeliensis* J. B. *Marrubium nigrum longifolium* C. B. Ger. Park. *Sideris Monspeliensis* Lagd.

J. B.

Caulis habet cubitales, in multis divisos ramos, robustos, quadratos, rubentes, hirsutos. Folia
ex adverso sita, Salvia aut Parietaria potius foliis similia, dura, nervosa, superne videntur & nuda,
inferne subhirsuta & albicantia. *[Folia nobis visâ sunt longiora & acutiora foliis vel Salvia vel*
Parietaria.] ex quorum sinu verticillatim ramos caulemque ambientes nascuntur calices, liliati, hir-
suti, in acutas barbula delinquentes, è quibus flores promittunt galeati, Verbaſci sylv. Mattholi, sed color
purpurei. Verticilla autem undique plumatis, rigidulis cristis obvallantibus stipantur.

In asperis & ad vias circa Monspeliolum frequens, nec alibi vidisse memini.

Floret Maio, Junio & Julio. Solibus æstivis, in herbis & flatu jam marcescentia folia crebro
petula & multiflora, quasi vento peria viluntur, unde nomen inditum.

Sideritis Persica odorata Zanoni

Mihi non videtur specie diversa à precedenti. Magnum è radice foliorum cespitem emittit, quo-
rum maxima palmum plus longa, tres circiter digitos lata, solida, cartilaginea, circumcirca ar-
gute denticulata, denticulis duris & veluti pungentibus, superna parte viridia, inferne albi-
cantia nervis duris, ac si ex are aut stanno in fila ducto conflarent, intertexta, rufi odorem
aromaticum & resinofum exhalantia, Mentha Saracenicæ formâ similia, verum angustiora & lon-
giora, odore multo minus gravi, substantiâ duriore magisque cartilagineâ, pediculis latis, maxime
quæ nodis annectuntur, adeo ut eos totos amplectantur, quadrangulis, lanuginosis imò pilosis,
subinde rubentibus. Folia gustati saporem in ore relinquunt nonnihil mordacem & acutum cum
multa tamen siccitate mixtum. E cespicio folioso dicto multi exoritur caules, quadrati, sulca-
ti, à medio sursum sanguinei, parte inferiore dilutius virides, leucibates, quartum unctæ partem crassi,
undulati, substantiâ foliis & durâ non fragiles, raris geniculis intercepti rubentibus, ad quos bina
folia opposita, è quorum sinubus exeunt ramuli foliosi foliis minoribus & absque pediculis adnatis.
Nodos verticillatim ambiunt uncinuli, hirsuti, arcuati, oblongi, acuti, quorum in medio nascuntur
calices quadrati, sulcati, margine in quinque denticulos acutos hirsutos sceto, è quorum unoquoque
circa sinum Juli exit flos galeatus, latis grandis, Salvia vulgaris similis, colore interius rubro ad vi-
solacem tendente, exterius albicante, nonnihil lanuginosus, necti hanc, duabus inferne alis subro-
tundis, galeâ in punctum terminatâ; cusps in medio multa exeunt filamina nigra cum
lineâ alba per medium ductâ capitata. Floribus excussis restat semina in calicibus, ovalis figure, per
longum sulcatum, fibrillum, Muris majoris stercorei similes. Radix longa flexilis, furculosa & bi-
brata, fons ferruginea, mui alba, sapore adstringente & exsiccante.

Hoc modo opore & prolaxe satis hanc plantam describit Jacobus Zanoni, quem adeat Lector
qui plura vollet.

E seminibus Persia allatis D. Zanoni enata est hæc planta, quæ an diversa sit nocte ab *Sideris veneti* Monspeliensi. Lectoris potius iudicio submitto. Zanoni diversum contendit, ac nobis non
satisfacit.

2. *Leonurus*

2. *Leonurus Capitis bone* spei Breynii.

Breyn.

Pulcherrima hæc Lamii species cubitalem obinet caulem, striatum, quadratum sed obtusis angu-
lis, brevi ac incana lanugine obductum; binis angustis acque incanis foliis per ambitum serratis,
alternatim per longa intervalla hærentibus, ut in Sideritide vulgaris, sed longioribus: ex quorum
sinubus ramuli similiter quadranguli, minoribus foliis amicti pronascuntur, atque hoc ab inno Caulis
ad summum ferre geniculis, quos verticillatim innumeri, teneri, striati, in aculeolos aliquot ex-
cidentes utriculi, pedunculis parvis iuxta basin appendiculas more Marrubii falcatis habentibus, in-
fidentes; è quibus flores exeunt galeculati, fistulosi, Lamii floribus formâ non abiniles, sed multo
longiores, incomparabilique elegantie, ex aureo pheniceo ardentissimi coloris, ac molli lanugine
hirsuti, labro demisso parvo & trifido, galeâ longissimâ, pilis holosericeis ex pheniceo pulchre splen-
dentibus fimbriatâ, quæ prius quàm è calyce erumpit Lamii instar reflexa, mox verò caude Leo-
nina instar in sublimem erigitur, sub qua filamina quadam longissima, apicibus parvis capitula deli-
tescent. Elapso florum tempore succedunt pro more *semina* quatuor in quolibet utriculo. Sapor
lupis plantæ amarus: odor aromaticus, attamen gravis, infima præprimis calyculorum parte, qui
etiam duodecimo post collectionem anno contriti eandem pene quem Marum Matth. odorem pro-
dunt.

Vere in omnibus ferè pascuis iuxta Promontorium bone spei floret.

Locus.

A. 3. *Sideritis Anglica frumosa radice* Park. *Panax coloni & Marrubium aquaticum acutum* Ger.
Stachys palustris fatida C. B. *Galeopsis angustifolia fetida* J. B. *Clowys All-heal*.

J. B.

Radix nititur geniculata, reptante tumoribus inæquali & veluti frumosa. Caudes duorum aut tri-
um cubitorum altitudine, modice rubentes, hirsuti, asperi, quadrati, inanes, folia ex nodis profertim
bina, ex opposito sita, lylimachia purpureæ spicata, angusta, acuminata, hirsuta, mollia, excepti
aversi foli costâ rubescente, nonnihil aspera, per ambitum serrata, odore gravi Galeopsis, sa-
pore subamaro. Flores spicati, ex pluribus verticillis constati, quorum singulares cucullati, purpura-
scentes, labello variegato. In floribus calendo (qui brevis est & in quinque segmenta acuta divisis)
quædam subnascuntur semina nigra, nitida, fere triquetra.

Ad fluvios & in aequalis passim.

Gerardus nostras herbe hujus efficaciam in vulneribus sanandis, experientiâ ejusdem messoris
Canani, qui crus fidei falce graviter vulneraverat elocutus, miris illam præconis celebrat. Folia
tuta cum axungia porcum vulneribus recentibus imponit. Hinc nomen Panacis coloni. D. Herntan-
nus Syrrupum ex ea paratum optimum esse remedium ad raucecandem perhibet. D. Palmer.

Locus.
Vires.

4. *Sideritis vulgaris* Ger. *vulgaris Clusii* Park. *vulgaris hirsuta* J. B. *vulgaris hirsuta erecta*
C. B. *Common Iron-wort*.

J. B.

Ex lignosa radice caules emittit pedales & bipodales, quadratos, hirsutos, ex albidio virore flave-
scentes, iam surrectos jam depresso, ut recte Lobelius J ad quorum genicula folia exeunt rugosa,
hirsuta, unciali aut sextantali longitudine, semunciam circiter lata, in ambitu crenata, sapore ex-
siccante & adstringente cum calore aliquo. Flores verticillati genicula amplectuntur, galeculati,
ex albidio lutei, labro sanguineis punctis guttato, ex calyculis hirsutis in quinque mucronata seg-
menta abeuntibus. Semen nigrum.

Per Germaniam, Italiam & Galliam in agrorum marginibus vulgarissima est. Æstate floret.

Exsiccat vehementer & attringit, hæmorrhagiam sistit, catarrhos & destillationes à capite com-
pescit. Vulneraria est, intus & extra adhibet apta, præcipue in herniis & enterocolis: alba mulie-
rum proluxia compescit.

Locus.
Vires.

5. *Sideritis hirsuta vulgaris hamilis* C. B. *Sid. secunda Clusio capitato flore* J. B.

Clus.

Humilior est priore, neque pedalem excedit altitudinem, in raris divisa ramulos; folia priori
similibus, mollioribus tamen: flores ampliores, albi, palléscente labro, & paucis rubris punctis asper-
so, verticillati in utriculis caulem supremoque ramulos ambientes, breviores quàm in jam dicta
& quam ampliatam spicam efficiunt, ut in Prunella vulgò dicta, autore Clusio.

Nulquam non occurrat in agris & inter segetes in multis Pannoniæ & Austriæ locis. Floret
Julio.

Locus.

6. *Sideritis glutinosa bitumen redolens* Morif. præclud. *viscosa Cretica bitumen redolens*
Zanoni.

Dodrantiæ est altitudinis, cujus folia ex adverso sita sunt, hirta, glutinosa, caulibus conjuga-
tim adherentia; contacta manibus aut naribus admota bitumen redolent. Flores albos & semina ve-
ligiorum congenerum modo fert.

Hanc plantam Jacobus Zanoni in Historia sua Botanica Italico idiomate conscripta plenius de-
scribit, quem consulat qui satisfactum non est.

* 7. *Side-*

7. *Sideritis hirsuta procumbens* C. B. *Sideritis Clusii Hispanica, hirsuta* J. B. *Sideritis prima*, *Herba Judaica* Park. *Herba Judaica* Lobelii Ger. emac.

Clus.

Longiore est folio quam Marrubium, satis ad Salviae folium accedente, minore tamen, quæm ferè foliis divisiis, scabro, villis quibusdam prædito, nec injucundi gustus, nec odor. *Caulis* lundie quadrangulus, palmum ut plurimum excedens, interdum procumbentes, duros, hirtos, candelantes, quorum summitates per intervalla verticillati orbes coronant ut in vulgari Sideride: orbes valculi constant, in quibus *flos* prior par, ex candido nonnunquam purpurascens, quò evanescente semen in valculis nigricans reperitur: *radix* dura lignosa, vivax.

L. cut.

Frequens occurrat aridis & petrosi Castellæ veteris locis, æstate florens: quibusdam etiam locis in Autumnum usque floribus onusta conspicitur.

Lobelius in Obs. & Icon. atque etiam Dodonæus, assumpta hujus icone eandem eam faciunt cum vulgari primo in loco descripta Sideride. C. Bauhinus differre hanc à vulgari scribit, quod illa altior, hac caules habeat procumbentes, magis hirsute candicet. Verum hæc non sufficiens ad differentiam specificam (ut vocant) arguendam. Et revera Sideritis vulgaris caules non raro procumbunt, sicutque infirmi satis. Quid quod ipse Clusius in Hispaniis, hanc nunquam ferè non occurrere scribat arido & petroso solo per Hispaniam, Galliam, Germaniam: mirum ergo nobis per istas regiones herbas indagantibus nunquam in conspectum se dedisse, si à vulgari diversa sit.

Igo (inquit J. Bauhinus) ferè dicere Sideritum Hispanicum Clusii eandem esse cum Monspeliensi, nisi Lobelius & C. Bauhinus eam ab illa separant.

8. *Sideritis quarta Clusii, ramulis procumbentibus* J. B. *hirsuta procumbens altera, minimè crecata* C. B. *parva procumbens* Park. *procumbens ramosa* Ger. emac.

Clus.

Aliquot habet *ramos* procumbentes, quadrangulos, tenues, villis quibusdam obsitos, quos per intervalla contrario semper situ cingunt *folia*, vulgari ferè similia, paulo tamen minora, à medio ad extremum serrata, nonnihil etiam villosa. Summos ramos verticillatim ambiunt valculi, in quibus *flores* prioribus formâ similes, quantum ex delineatione colligere potuit Clusius; nam plantam ipsam non vidit, sed ejus iconem tantum à Jac. Plateau missam: unde neque de colore floris, neque de semine quicquam pronunciare potuit.

9. *Sideritis folio rotundiore* J. B. *altera parva Clusii* Park. *procumbens non ramosa* Ger. emac. *Sideritis V. Clus.*

Clus.

Medium *caulem* habet surrectum, quadrangulum: deinde statim à radice multos in latera spargit *ramos*, humi fusos, quadrangulares, quibusdam villis pubescentes, geniculatos, quos bina ferè inter se opposita ad singulos nodos amplectuntur *folia*, præcedentis folii parè similia, minus tamen serrata, inter que ab imo ad summum usque verticillorum ritu nascuntur in valculis *flores*, superioribus etiam formâ similes.

Ex hujus iconem ad Clusium mittebat Jac. Plateau ipse manu eleganter expressam. C. Bauhinus utramque hanc speciem ad idem caput reducit: & ut verum fateor, non possum mihi persuadere, dari tot distinctas Sideritidis species.

10. *Sideritis hirsuta pallida flore* C. B. *Sid. flosculus vix è vasculis prominentibus fuscis* J. B. *Sid. angustifolia* Ger. *Sideritis vi. Pannonica* Clus. *Germanica parva* Park.

J. B.

Cubitalis est plus minus planta, *caule* quadrato, hirsuto; *foliis* nequaquam per margines serratis, uncialibus & fusciculis, hirsutis: Rami in quos dividitur *caulis* oppositum habent solum, per quos longa ferè *flores* verticillati, pusilli, intra ipsos calices propemodum occultati, fusco colore inamati in sicca, calicibus admodum hirsutis, in quinque acutis in spinulam desinentes sectiones divisis. Porro unicuique verticillo bina subjunguntur adversa folia, multo inferioribus minorâ, magis tomentosa, nervis secundum longitudinem donata, æquabili marginum circumscriptione, ad Serpyllum accedentia.

Clusio *caulis* pedalem non superat altitudinem, ab radice statim ramosus: Extremos ramos canelèque foliorum pallidècentis colitis coma occupat. *Radix* albescent, lignosa, aliquot fibris lura, non vivax.

L. cut.

Frequentissima est in Pannoniæ Austriacæ inferioris arvis inter segetes, macro & sterili solo: floret Junio & Julio.

Hinc, diligenter collatis descriptionibus, omnino eandem judico Sideritum montanum parvo flore nigro-purpureo Col. cujus tamen descriptionem ne quam speciem temere omisisse arguar, subijciam.

Sideritis

- Sideritis montana parvo variisque flore* C. B. *montana Apulia versicolor* Park. *Sid. montana parva* *flore nigro-purpureo medio croceo* Col.

Col.

Flos galericulatus est, atque in hoc genere minimus, caput habens hirsutum, nec ab utriculo exterrum, ut vix nisi lectâ manu plantâ discerni queat, vario distinctus colore, capite nempe & barbularum oris nigro-purpureis, medio umbilico luteo, collo denique candicante. *Utriculi* verò quinis latiss dividuntur nervosis oris, aculeis longis parum hipidis, hirsuto reliquo corpore, senti circa genicula caulis & ramorum. *Caulis* fœsqipedalis, ad summum quadratus, rubescens, hirsutus, alis duabus in medio divisis. *Folia* oblonga, ex viridi languentia, albâ, longa hirsute obducta, ternis utrinque circa extremum obscuris denticulis serrata, circa innumeralem longis veluti petiolis infidentia, ut circa fastigium & utriculos illis carentia, latiora, ac nervos quinos per longum habentia, nec incusis divisa, at acuminata. *Semen* angulosum, ex nigro cinereum, quod angusto pilosque utriculorum ore occluditur. *Radix* lignosa, parva, fibris divisa atque flavescens. Sapor plantæ dulcis calescens parum, atque palato non ingratus. Aliquando uncaulis, aliquando multicaulis invenitur.

Junio floret, atque æstate perhicitur. In sterilibus & saxosis Aëquicolarum supra Capuccinorum *Locu.* sylulam.

11. *Sideritis genus spinosis verticillis* J. B.

J. B.

Caulis huic quadratus, hirsutus, cui ad singulos nodos verticillatim circumnascuntur *flores*, Sideritidis vulgaris floribus similes, candidi, hiantes, non ita exerti, calicibus laxis, duris, in quinque lacinias rigidas, spinosas, supremam omnium longè maximam divisis: unicuique autem verticillo ab imo tam ad summum usque fastigium duo sunt subjecta ex adverso orta foliola, modicâ hirsute obdita, serrata ut Teucrii, sed nonnihil oblongiora, angustiora.

In Italia & Gallia Narbonensi prope Monspeliem in agris hanc observavimus.

Icon Sideritidis V. Clusii huic plantæ non ita dissimilis est; ut putem hanc illi eandem esse. Nam Clusius ex intuitu duntaxat picturæ descriptionem suam concinnavit, cum icon nuda nullis non adjectis à Jac. Plateau ad eum mitteretur. Descriptionem vide & confer.

- A. 12. *Sideritis humilis lato obtuso folio* Ger. emac. *Sid. hederula folio* Park. *Petty. Al.* *heal.* An *Sideritis Alpinæ Triflaginis foliis* C. B.?

E *radice* alba, simplici, fibris tenuibus capillata *caules* promit palmares, quadratos, hirsutos, ramosos, foliis vestitos ex adverso binis, pediculis longis infidentibus, hirsutis, circa margines crenatis, ungui pollicis paribus aut majoribus, brevibus, obtusis. *Flores* ad geniculos verticillatim caules & ramosos ambiunt, galeati, parvi, dilute purpurei, tum galea tum labello faturationibus punctis purpureo notato, & calicibus vix emergentes hirsutis, margine in quinque segmenta acuta partito. *Semina* per mantamentum nigra, ejusdem cum reliquis hujus generis figuræ, quæ quamprimum maturare statim excidunt è vasculis.

Plantula hæc annua est, Junio & Julio mensibus floret. Inter segetes sæpius occurrat, præsertim in Septentrionalibus.

Sideritis Alpinæ Triflaginis folio C. B. in Prodr. cetera huic similis est, figurâ floris differt, quæ in nostra planta brevis est: idèque Parkinsoni immortet à nobis in *Catalogo Plantarum Angliæ* reprehenditur, quod hæc duas Sideritides specie diversas fecerit.

13. *Sideritis glabra Bætonica ferè folio.* An *Galliaricum flore minimo albo* J. B. ? *Horminum minus supinum Creticum Clusii* C. B. Park.

Folia parva Bætonicæ ferè figurâ, sed breviora, pariter crenata, glabra, obscurè viridia velut Bætaricæ luteæ, pediculis satis harentia: quæ in caulibus sunt paulatim minorâ, angustiorâ, acutiorâ, brevioribus pediculis, & suprema nullis. *Caulis* satis firmi, quadrati, hirsuti, ab imo usque valde ramosi. *Flores* in verticillis ex alis foliorum exeunt; singuli singulis fœ brevissimis pediculis donati; albi, labello è luteo pallido, in ipso rictu aliquot rubris punctulis guttato. Galea minus utrinque ad latera lineam habet albam. *Folia* que florum verticillis subsunt reliquis in caule similia sunt. Unum autem verticillum sex flores componunt.

Sideritis hæc nobis succrevit ex semine à D. Covell (ut puto) accepto; qui in Thraciâ plantam observavit.

14. *Sideritis foliis oblongis glabris* C. B. *glabra oblongo splendente folio* Park.

C. B. prod.

Caulis habet quadrangulos cubitales, velut geniculatos, in quorum summitate rarissimi pili conspiciuntur. *Folia* tenuia, pallide virentia, pentus glabra, quorum inferiora tres uncias longa, unam latâ, minimèque serrata sunt: *Flores* formâ quædam Sideritidis vulgarissimæ floribus respondent, sed longiores: & majores, galeati & albi, è calicibus alperiusculis prodeuntes ad foliorum exortum, ab imo ferè ad summum caulem verticillatim ambiunt; quibus *semen* parvum, nigrum, inæquale succedat.

C c c

A. 15. Si.

- A. 15. *Sideritis arvensis latifolia glabra* C. B. Park. Ger. *glabra arvensis* J. B. Smootter. *leaved, yellow-flowered field Iron-woot.*

Radix nititur alba, lignosa, fibris aliquot majusculis donata, annua, sapore subdulci. *Caulis* inde exurgit singularis plerumque pedalis, firmus, quadratus, hirsutus, ramulos tendens ex adverso geminos. *Folia* quam Ladani segetum diu latiora, pediculis suffulta, è lata basi in acutum mucronem sensim definentia, denticulis majoribus serrata, brevi & vix conspicua lanugine hirsuta, ad tactum mollia. *Flores* in summis caulibus & ramulis umbellatim digesti, galeati, tubo longo prominuli, exterius pilosi, albi, cum aliqua flavi aut viridis tinctura. Floris labellum in tria segmenta divisum maculâ intus saturatiore è flavo virenti pingitur. *Calices* florum in quinque spinulas desinunt, *Semina* grandiora fusca continentia.

Locut.

Julio mense è circa principium Augusti apud nos in Anglia foret. In occidentali Eboracensis comitatus parte, viz. circa Wakefield, Darfield, Sheffield, &c. inter segetes frequens reperitur. Invenimus & in transmarinis sepius: miramur autem cur omnibus qui de ea scripserunt Botanici glabra dicta sit.

- A. 16. *Ladanium segetum quorundam flore rubro* J. B. *Sideritis arvensis angustifolia rubra* C. B. *arvensis rubra* Park. Sid. 7. Ger. emac. *Narrow-leaved All-heal, or Iron-woot.*

J. B.

Radix huic alba lignosa, plurimas fibras undique spargens. *Caulis* pedalis, simplex, quadratus, nonnihil hirsutus, purpureus, ramulosus. *Folia* ex brevibus & inter se contrariis pediculis bina, nonnihil hirsuta, purpurea, subhirsuta, in acutum definentia, circa margines dentata, sapore angusta, oblonga, atrovirentia, subhirsuta, in acutum definentia, circa margines dentata, sapore exlicante. *Flores* prope summitates caulibus & ramulorum verticillatim dispositi, galeati, oblongi, purpurei, labello punctis duobus albicantibus notato, interioribus paulo notulis in luteum vergentibus resperso, è calice brevi, patulo, quinque-partito, segmentis in spinulas definentibus. Fin pro plantæ magnitudine amplius est & pulcher.

Locut.

Inter segetes passim & copiose. Floret à mediâ æstate in Autumnum.

17. *Sideritis Heraclea Dioecialis, sive Sid. marina Salvifolia nostras Donato* Park. App.

Park.

Radix huic minimi digiti est, rugosa, sublutea. *Caulis* lignosus, quadratus, ima parte solum sal. viz. similibus, sed nonnihil viridioribus cinctus, superius adnascensibus Marrubii Creteici similibus, Summus caules flores verticillatim ambiunt Salvia ferè in modum dispositi, colore albicante aut ex luteo cinereo tincti. *Folia* commansa Masticichen resipunt.

Locut.

In maritimis sabulosis inter *Perovis* & *Maugio* æstate florentem vidit P. Magnol. Basn. Nisip.

18. *Sideritis querno folio* C. B. Park.

Caulis huic rectus, paucis ramis, raris foliis, laciusculis & in extremo rotundis, incisuris in ambu inaequalibus scetis, binis oppositis, pediculis brevibus insidentibus, quernis nonnihil similibus. *Flores* parvi in verticillis exiguis circa summos caules, colore pallide purpureo.

19. *Galeata & verticillata Persice foliis* Moris. prælud.

Moris. prælud.

Folia producit Persice foliis quoad formam & serraturam adeo similia ut nihil magis. *Flores* autem fert galeatos, subpurpureos, amplos, quorum singulis in calycibus in margine quinquepartitis, verticillatam more, succedunt *semina* angulosa quaterna.

Perperam ergo à nonnullis ad Digitalem refertur.

CAP. XX.

- De *Hedera terrestris*.

Hedera dicta est hæc herba ob foliorum aliqualem similitudinem, & quod hederæ instar in terra reptat. Folia subrotunda, flagellis reptatricibus, Florum labio superiore, galeam vocant, bisido & reflexo à reliquis Verticillatarum generibus distinguitur.

A. 1. Hedera

- A. 1. *Hedera terrestris* Ger. *terrestris vulgaris* C. B. Park. *Chamaecissus sive Hedera terrestris* J. B. *Ground-Hvy, Bill-go-by-ground, Ale-hoot, or Tin-hoot.*

Flagella tenuibus, quadratis, humi fufis, è geniculis radices agentibus latè se diffundit. *Caulis* [qui flores sustinet] tenuis, hirsutus, quadratus, rubentes, inanes, infirmi & vix se sustententes, palmates aut semipedales, foliis vestiti per intervalla ex adverso binis, pediculis longis insidentibus, subrotundis aut in acumen modice productis, per oras crenatis, hirsutis, cum adhuc tenera sunt & primis germinant purpurantibus. *Flores* ad caulium nodos in verticillis, è singulis foliorum alis tres quatuorve aut etiam plures exeunt, cærulei, oblongi, utrinque labiati, labio superiore, seu galeam mavis dicere, bisido, & ad latera reflexo, inferiore in quatuor segmenta diviso, tubo intus saturatiore purpureis maculis & lineolis variegato, rictu pilis brevibus albis velut lanugine quadam obfuso. *Stylus* tenuis, bicornis. *Calix* floris oblongus, angustus, striatus, marginibus in quinque segmenta brevia partitis, flore marcescente in ventrem turgescit, & quatuor semina oblonga continet. Sapor plantæ amarus; odor gravis ad Mentham quodammodo accedit, aut inter Lamium & Mentham ambigit.

Aprilis mense apud nos plerumque foret. Ad sepes & macerias.

Duplex est (inquit C. Bauhinus) major quæ vulgaris: & minor elegantior, cauliculis erectioribus, brevioribus, ut & foliis; Floribus magis cæruleis, quæ locis humidioribus circa arbores antiquas invenitur.

Tempus & Locut.

2. *Hedera terrestris montana* C. B. Park. Cath. ep.

C. B.

Prore hirsutior est, foliis majoribus & floribus qui purpureasunt. An hæc specie distincta sit à prore me latet.

3. *Hedera Saxatilis* Ger. emac. *terrestr. Saxat. Lobelii* Park. *magno flore* C. B. *Afarina sive Saxatilis Hedera* Ad. Lob.

Ex jejuna & obscura Lobelii descriptione ad quod genus plantarum referri debeat elicere nequeo.

Hedera terrestris vulneraria est, tum intrinsicè sumpta, tum extrinsecus adhibita, diuretica, em- *Vires.* *menagoga*: usui creberrimi in Tartaro pulmonum & renum resolvendo: quin & ictero conferre dicitur, & ad dolores colicos conducere in clysteribus.

Summatim *Hedera terrestris* nonnihil rubescentium s. q. contusa formetur in placeantam quæ sole fervido statim exsiccat, in pulverem subtilem redigatur, & in vitro servetur. Hæc planta viretum cum odore & colore optimè ac distinctè supra omnes confervas aut syrups retinet: atque in tulle gravi & pertinace inque Phthisi summoque prodest. Sumatur Drachm. f. ad Drachm. i. bis die cum aqua destillata aut decocto pectorali. *Willis Pharmacop. rational. part. 2. Sect. 1. cap. 6.*

Vidi ego utentes quosdam ad torsiones post partum ventri apposita; ac ipsæ sanè utiliter usus sunt. Hujus porrò felicem usum observavi in expellendis verbis equorum si contusa detur cum *Avena*, J. B.

Hedera terrestris Angli præsertim Septentrionalis in doli inmittere solent ad depurandam seu clarificandam cerevisiam, quod brevi, nempe viginti quatuor horarum spatio præstare solet, unde & nomen *Ale-hoot* seu *Tin-hoot* adepta est. Verum hic mos post receptum Lupulorum usum paulatim desuevit.

Succus hujus plantæ naribus attractus cephalalgiam etiam vehementissimam & inveteratam non lenit tantum sed & penitus auferit. Medicamentum hoc (inquit autor meus Joannes Oldane) ludimagister olim Tamworthensis) quamvis facillè parabile & ubique obvium sit, non satis potest laudari, sires ex usu æstimentur, auro equiparandum. Novi quippe qui per decennium & amplius acerrimis doloribus confictati statim ab ejus usu recreati sunt, nec unquam postea paroxysmum fecerunt.

Ad colicum dolorem, R fol. heder. terrestr. q. v. infund. in oleo ad Solem æstivum, est singulare remedium injectum & eptum. *Chesneau ex Matthiolo. Communicavit D. Hulle.*

Ad calculum, erat qui vino in quo *Hedera terrestris* infusa esset, addito Saccharo Candi cum succo quidem uretur, sed & cum dolore cum arenulis excerneret insigni. *D. Soame, ex * Observat. Olf. 167.* Hæc. Resinæ à Vellchio editis.

4. *Lamium ad Hedera terrestris accedens* J. B. *Lamium Pannonicum* 3. *Clus. Pannon. tertium* Clusii Ger. emac.

Exradice urticæ vulgari simili plures proferit pedales cauliculos, teretes, quadrangulos, frequentibus nodis cinctos: ad quos *folia* oblongis pediculis donata, Lamio vulgari purpureo similia, vel proximè ad *Hedera terrestris* accidentia: inter quæ *calyculi* terni, quaterni vel quini, continentes flores *Hedera terrestris* floris formâ proximos, hiantes, nullâ superne galea emicante, sed latiusculo folio reflexo duntaxat, mixtis coloribus, cæruleo, purpureo & albo insignitis.

Nascentem plantam Clusio nunquam videre contigit, sed ejus duntaxat iconem fuis coloribus diligenter expressam.

CCC 2

CAP.

CAP. XXI.

De Moluca.

Peregriina est herba Asiaticæ originis, Constantinopoli primum delata. Calycibus florum ampliflimis, patulis, acetabulorum annulis ab aliis omnibus verticillatis primâ facie cum floret facile discernitur.

1. *Molucca* J. B. *Melissa Molucca levis* Ger. *Mel. Molucca levis*, sive *Syriaca levis* Park. *Melissa Moluccana odorata* C. B. *Smoothy Molucca Baulin*.

J. B.

Caulis habet rectum, sesquicubitalem vel majorem, glabrum, subrubentem, ferè quadratum, satis robustum, paucâ medullâ factum, in ramos multos satis diffusum, còlique binos oppositos: *Folia* subrotunda, per ambitum serrata [sedque profundè] longis pediculis appensa, foliis Mimbii nigri similia, verum non ita nigra, planè glabra, nervosa. In caule ramisque à medio ad summum usque ex intervallis calices magni, patuli, calathoides, cutanei, nervosi, seni verticillati digesti, *stipulos* comprehendunt Galeopseos, ex albo purpureascentes, galeâ hirsutâ, apicibus in medio, tandem seminibus succulentibus triangularibus. Caterum unicuique verticillo folia bina adherent, longo interveniente pediculo, inferioribus similia: ad pediculorum ipsius exortum spinulae aliquae longiusculae prostrantur. *Radix* lignosa est & fibrosa. Annua est herba cui folia amara, flos ferè insipidus.

Huius plantæ odor nulli gratus.

2. *Molucca asperior fetida* J. B. *Molucca spinosa* Ger. emac. *Melissa Molucca asperior* sive *Syriaca asperior* Park. *Melissa Moluccana fetida* C. B.

J. B.

Longius nituntur pediculis *folia* circumscriptiōne ferè rotunda, laciniata, nervosa, fetida. *Flos* è calicibus verticillati caulem amplectentibus ex intervallis erumpunt: Sunt autem calices minus patuli quàm in Molucca priore, nervosi, laciniati, quorum laciniæ in longas, rigidas, infestas spinas delinunt.

Tenacior est quàm præcedens, nec ita facile semen ad maturitatem producit.

3. *Melissa frutesca Sicula, calice amplo, patulo.*

In longitudinem insignem excrevit, *caulibus* infirmis, quadratis valdè ramosis. *Cortex* ramorum antiquiorum cinereus est, juniorum rubens. *Folia* Melissæ vulgaris formâ similia, sed multò minorâ, circum oras pariter dentata, pediculis satis longis nixa. *Flores* cucullati, albi cum leiâ tamen ruboris tinctura, labellis punctatis. *Calices* florum eisdemque seminum conceptacula qualia ferè Moluccæ, ampla, patula, calathioide, minora tamen, & in quinque laciniâs, tribus superius, duobus inferius latis, ad margines secta. *Semina* qualia Moluccæ: odor plantæ gravis.

In Sicilia circa Messanam, & in insula ad Promontorium Pachynum invenimus hanc plantam, cujus etiam caules nobis perennare videbantur. Pro non descripta hæcenus habemus. Calycibus magnis patulis, infundibuli ferè forma cum Molucca convenit.

Ad hanc plantam accedit Lanium frutescens non maculatum Creticum *Zanoni*.

CAP. XXII.

De Calamintha.

Calamintha quasi bona & utilis Mentha dicta putatur: nidore enim suo (ut habet Aristot.) spiritibus vel accensa, vel suffrata fugare solet. C. Hofmanno ~~radix~~ dicitur medium esse vocabulum, quale ~~quod~~, &c. ut Calamintha sit mentha horrida, incana, & ingratæ odori. Calamintham enim nihil aliud esse quàm Mentastrum Galeni auctoritate inductus sibi persuadet. Dicitur ergo Calamintha ~~est~~ *isopogon*. At nobis Calamintha alia res est, & genere à Mentha diversa, cujus notæ sunt flores galeati tubo oblongo, pediculis longiusculis è foliorum sinibus egressis insidentes. Folia & odor Mentha.

A. 1. Cal.

- A. 1. *Calamintha vulgaris* Park. *vulgaris* Officinarum Ger. *vulgaris* vel *Officinarum Germanie* C. B. *flore magno vulgaris* J. B. *Common Calamint*.

J. B.

Per caules ramosque quadratos *folia* nascuntur unciam aut sesquiciam longa, serrata [leviter tamen] pilosa, odore satis grato, à medio ad summum usque ramorum ex alis foliorum pediculis duo in plures minores dissecantur, quibus flores insident è *caliculis* barbatis striatisque semunciales aut paulo longiores [maiores enim sunt quam in ea quæ Pulegium redole] hiantes, colore purpureo, odore jucundo præditi.

Viget æstate, à Junio in Autumnum flores seménque perficit.

In Angliâ rarius occurrit spontanea, invenitur tamen, in viis publicis, ad aggeres fossarum & *Locus*.

sepium, &c.

Huius folia latiora sunt, majora, & pro magnitudine breviora quàm illius quæ Pulegium est odore. Flores autem in ea quæ sponte apud nos oritur (quantum memini) quàm illius majores non sunt. Flores enim magnitudine variant, annotante Parkinsono, in Calamintha vulgaris: & C. Baulinus in Prodromo Calamintham vulgarem exiguo flore pro diversâ specie describit.

Calamintha calidior est & acior quàm Mentha, partium tenuium. Stomachica & uterina est *Vire*. Inspiritus: menses citò, urinam movet, hepar refert, tussim medetur. *Schrod*.

Folia Dioscoridi potu aut illius demoris à serpente opitulantur: ruptis, convulsis, orthopneæ, torminibus, cholericis, horribisque auxiliantur: regium morbum expurgant; præsumpta in vino venenis resistunt: tinea caterisque interaneorum animalia cum sale & melle pota enecant: nec fescis cocta crudè vi terantur. Elephantiacos elitata adjuvant, si postea serum lactis ebibant: apud quem plura vide.

- A. 2. *Calamintha odore Pulegii* Ger. *Pulegii odore, sive Nepeta* C. B. *altera odore Pulegii, foliis maculosis* Park. *flore minore, odore Pulegii* J. B. *Field Calamint*.

Caulibus planibus, cubitalibus, tenuibus, quadratis, rigidis, hirsutis, in apicibus rubentibus, ramosis, in terram reclivatis emergit quotannis. *Folia* ex intervallis opposita, pterygia, hirsuta, raris crebris incisa, triangularia ferè, odore gravi Pulegii vel ferè Sisymbrii, sapore acri, vegeto. *Flores* ad genicula verticillati, pallide purpurei aut cærulei, tubo longo, labello trifido, pediculis longiusculis hærentes: Ex ala folii utriusque exit pediculus communis, oblongus, tenuis, plures stilososque pedicellis sustinens. *Calix* floris idemque valculum feminale oblongus, angustus, striatus, quatuor in fundo *semina* juncta continet minutissima, rufa.

Semis & sub Autumnum floret. In aggeribus sepium, ad agrorum margines & vias publicas solo *Locus*, præsertim sterilior & arenosus copiosè provenit.

3. *Calamintha montana præstantior* Lob. Ger. Park. *magno flore* C. B. *flore magno ex calice longo* J. B. *Mountain Calamint with a large flower*.

J. B.

Per caules ramosque quadratos *folia* nascuntur adversa, semuncialibus pediculis nixa, sesquiciam longitudine, paulo minus lata, subhirsuta, profundè in ambitu serrata: è quorum uniuscuiusque sinu pediculus exit unus, semuncialis, quinque, quaternove peculiaribus pedicellis gestans flores, patulo hiati purpureascentes, unciali supra hirsutatum, striatum, longum calicem longitudine proeminens. *Radix* sanè multò longior quàm in vulgari.

In montosis Etruriæ sylvis, inque montibus prope Max. Carthusianorum cernobium.

Locus.

- * 4. *Calamintha folio & flore parvo, incana* J. B. *Cal. incana Ocimi foliis* C. B. *Cal. minor incana* Park. *montana vulgaris* Ger.

J. B.

Caulis hirsutus, cubitum excedentes: *ramuli* oppositi: in summitate *stipulis* hiantes, albi, gravis odoris, ex binis longiusculis pediculis bini: *Folia* Majoranæ quædam multò minorâ, potissimum superiora, vix crenata aut raris, valdè hirsuta, inferior potissimum parte, penè incana.

Caulibus Linguagotticis, calidatimque regionum innascitur. Lob.

Locus.

5. *Calamintha montana Acini aut Serpylli foliis.*

Caulis huic teretes, semipedales aut dodrantales, ramosi: *folia* parva, glabra, Acini Anglici *Clus*, & illorum in modum raris dentata: *Flores* in summis caulibus & ramulis verticillati verticillis adco & spicis longas mentiantur. Verticilli quos diximus constant ex stoculis parvis non scissicrebris ut spicas longas mentiantur. Verticilli quos diximus constant ex stoculis parvis non scissicrebris ut spicas longas mentiantur. Verticilli quos diximus constant ex stoculis parvis non scissicrebris ut spicas longas mentiantur. Verticilli quos diximus constant ex stoculis parvis non scissicrebris ut spicas longas mentiantur.

CAP. XXIII.

De Melissa seu Melisophyllo.

Melissa dicitur hæc herba quia odore ejus apes delectantur in tantum, ut si succo ejus alvearia linantur nunquam diffugiant.

Folius atrovirentibus Calaminthæ majoribus, odore citri, floribus in uno pediculo: cuiusque folii finu egresso pluribus confertis, non ut in Calamintha sparsis, à reliquis lupis familie distinguitur.

1. *Melissa* Ger. *bortenensis* C. B. *vulgaris* Park. *vulgaris* odore citri J. B. unde *Citræ Gesta* dicitur. **Common Baulm.**

J. B.

Apibus gratissima Melissa, ex argumento nomen adeptæ, caulibus adolefcit cubitalibus & alioribus, quadratis, levibus ferè & nudis, in plures alas, ex adverso ficas, divisis, solidis, duris, rigidis & fragilibus. *Folia* è geniculis bina opposita pediculis circiter uncialibus appenduntur [inferiora in caule longioribus, superiora brevioribus, in congeneribus] Calaminthæ æmula [inferiora tamen triplo majora] cum splendore atrovirentia, brevi lanugine hirsuta, per ambitum serrata, odore citri, sapore acrimonia aliquâ linguam feriente: ex quorum alis verticillati flores emicant [in duobus fasciculis, hinc inde uno, pluribus simul, perbrevis pediculis nixis, secus quàm in Calaminthæ] albi, pallide rubentes, [tubo brevi] supremâ laciniâ bifidâ, labello lateralibusque duobus laciniis saturatore, ex calyce hirsuto, striato, [bipartito, superiore parte sursum reflexa & tridentata] inferiore dorsum porrecta bifidâ, seu in bina segmenta longa acuta divisâ. *Radix* tubell. li. gnosa, multifida, teres, obliquo actu per terram lata, fibris multis albescentibus, crebris capillamentis cinctis, profundè in terram demissa.

Locus & Tempus.

In Anglia non provenit sponte, quod sciam, sed in hortis duntaxat colitur. Circa Genovam videtur spontaneam in sepibus J. Bauhinius. Floret Junio, Julio & Augusto, Hymæ superficialis marcescit radice resiliit.

Vires.

Melissa inter herbas cordiales recensetur. Hinc Melancholicis tantum non appropriata est: tristitiam depellit, somnia procreat læta, sensusque acuit. Hinc in Syncope & palpitatio cordis magnas habet laudes apud Forestum & alios. Commendatur à Ronsdevio in Paralyti, Morbo caduco, Vertigine, aliusque cerebri frigidi affectibus cum vino cocta, aut macerata & bibita: i. Gratarolo in confortanda memoria, & ingenio aciendo quocunque modo comedatur. In remotione mensibus, & lochus puerperarum, suffocationeque uteri & flatibus magni usus est. Emendat insuper fatorem anhelitus.

Muliercule in Gallia tirones teneros tusos ovis, saccharo & rosaceo excipiunt, placentalisque pinguinis parturientibus, puerperis & enixis quibus vires impendio deesse fuerint, & secundæ non probe eductæ.

Extrinsecus usus est in uterinis balneis, cataplasmatibus, &c. itibus venenatis apum, vesperum, &c.

Pro Officiis, monente C. Hofmanno, colligenda est tempore verno, & extra florem, ad quem tibi pervenit jam cinices olet.

Ad maniam, R. fol. Melissæ Mj. minutim incidantur & infundantur in sp. vini 3iv. add. Margarit. p.p. 5i. Dosis Cochli. ij. Erat arcanum familie cuiusdam Monspeliensis. *Rivierus.*

Si formulam medicamenti melancholicam refranctis expectatis (inquit Simon Paulus) hanc accipite. R. Conserv. Melissæ 3j. Boraginis, Buglossæ ana 5v. confect. Alkermes 3j. cum fyr. quicquæ aperientium, cujus jugi usu præmissis Universalibus recolor à pertinaci Melancholia virginem sanatis pristina restitutam, quæ insuper chlorofi laborabat.

Nostrates Muliercule Melissâ decocto. menses sibi concitant & prostant. Novi unam & alteram quæ satis feliciter sibi menses prolucunt Melissâ recenti tibialibus vel sandaliis foliis indita. *Simon Paulus.*

Multi cordis tremore laborantes, jam derelicti à Medicis curati sunt sola. Aq. Melissæ cum manu Christi M. ad consentitum satis crassam, tempore paroxysmi largius adhibita.

Quam etiam in epichemate seu potius cataplasmate adhibitam, imitatione Helidei de Padoanis Medici Bononiensis & præceptoris sui mira effecisse notavit P. Forest. L. 17. Obi. 1. Ex Observat. Jeremia Martii. *D. Soame.*

2. *Melissa Turcica* Ger. *Turcica multis dicta* J. B. *Turcica flore cæruleo & albo* Park. peregrina folio oblongo C. B. **Turkey Baulm.**

J. B.

Odor & sapor Melissam arguunt; at *folia* in caulibus ramosis, quadratis, subrubentibus, cubitum & sesquicubitum altis, quàm Melissæ vulgaris longiora & angustiora [J. Bauhino lesuncium] (*indici encies*) longa, vix semunciam lata, (*amonsifiora* in planta *vegeta uncia latiora*.) Lobelius Char. max. vel Scordii foliis ea comparat, per ambitum serrata, in acutum desinentia. *Flores* verticillati geniculis circumscissis, cærulei vel albi, labello bifido, bifidoque cucullo brevior, binifque alis exiguis constant, ex spinosis caliculis radiatis exeunt. *Semen* nigrum, apicello albo, dum adhuc recens est conspicuo, insigni.

Hæc

Hæc planta ex Moldavia ad nos primum delata est, ubi sponte per se provenit. Observante *Locus*. Parkinsono, semine sata cæruleo albæ colore non mutat, sed quæ flore est cæruleo producit perpetuo plantas flore cæruleo; quæ flore albo, plantas flore albo; quod se per viginti minimum annos in hortu suo expertum affirmat: idèoque has duas varietates specie distinctas esse contendit; nec prætor rationem.

3. *Melissa sylvestris hirsutior, minus odorata; Melisophylli sylvestris genus Matthiolo.*

Hanc in Hetruria prope Liburnum portum copiosè provenientem observavimus.

Locus.

CAP. XXIV.

De Marrubio nigro.

Folius & odore Lamii est, à quo differt floribus in singulis pediculis & singulis foliorum albis egressis pluribus confertis.

- A. 1. *Marrubium nigrum* Ger. emac. *nigrum sive Ballote* J. B. *nigrum satidum, Ballote dictum* Park. *nigrum satidum, Ballote Dioecoridis* C. B. **Stinking Horehound.**

Caulis cubitalis & interdum bicubitalis, plures ex eadem radice lignosa perenni exeunt, brevi lanugine hirsuti, quadrati, inanes, ramosi, rubentes, foliis vestiti ad singula genicula ex adverso binis, Melissæ aut potius Lamii rubri, rotundioribus & nigrioribus, hirsutis & ad tactum mollioribus, rugosis. *Flores* verticillati caulibus adnascuntur, in eodem communi pediculo è folii finu egresso plures, galeati, pallide purpurei, saturationibus lineis intus striati. *Calices* striati, oblongi, in quinque acuta segmenta partiti, quatuor singuli *semina* continent parva, per maturitatem nigricantes. Eisdem foliorum sinibus una cum floribus & ramulis exeunt. Odore fœtido Lamium refert.

Locus.

Ætate florat in ruderalis & ad sèpes. *Vir.*

Hujus folia (inquit Dioecoridis) sale trita canis moribus medentur. Ferventi cinere flaccescant, vires ut condylomata reprimant: sordida ulcera cum melle purgant. Plinius eadem insidem ferè verbis recitat.

Decoctum Ballotes præstantissimum est remedium in hypochondriacis affectibus, itidèque in hysteris *D. Boule.*

2. *Marrubium Hispanicum* Ger. *nigrum Hispanicum, vel Ocimestrum Valentium Clusii* Park. *Mar. nigrum rotundifolium* C. B.

Clf.

Poehl est altitudine, ramis quadrangulis, villo obfatis: *folia* Ocini modè formâ & magnitudine, gustu adstringente; circa summos ramos *flores* proveniunt, in orbes dispositi Marrubii instar, Ocini floribus similes, in valculis pungentibus. *Semen* quale Marrubio nigro. *Radix* Urticæ aut Lamii radicem æmula.

Hujus folia (inquit Clusius) tamen frequenter venis prædita, Marrubii foliis sunt multo molliora, & minus crassa, neque ulli odoris gratia.

Prorenit copiosè circa rivus ex flumine *Guadalquivir* vulgò appellato, id est album flumen, ductos *Locus*. ad urbem Valentiam in Hispania, ubi cum initio Aprilis florentem & semine prægnantem observavit Clusius, nusquam alibi sibi conspectam.

CAP. XXV.

De Cardiaca.

Cardiaca dicitur quoniam peculiari proprietate cordis infantium seu cardiæ dictæ morbo medetur.

Folius circumscriptio subrotundis & profundè laciniatis ab omnibus aliis Verticillatarum generibus differt.

1. *Cardiaca* J. B. Pack. *Marrubium Cardiaca dictum, sive primum Theophrasti* C. B. Ger. **Wotherwort.**

Caulis exurgit bicubitali aut altiore, rigido, firmo, quadrato, inani, non admodum ramoso, foliis cincto ad intervalla longiora binis oppositis. *Folia* autem una circumscriptio ferè subrotunda sunt, pallidius virentia, in tres insignes lacinas profundè divisa, lacinus circa margines dentatis, venosa admodum & rugosa, brevi admodum lanugine utrinque obfata, ut nihilominus glabra videantur: quæ in caulibus sunt obscurius virent, sensim angustiora sunt, & integra ferè, in longam cuspidem desinunt, ad latera utrinque unico dente incisa. *Flores* in verticillis densis ad caulum nodos,

nodos, parvi, purpurascens, galeati galea integrâ, exterius lanugine alba densa hirsuti, labello parvo propendente, cum duabus ad latera velut auriculis. Flosculorum singulorum calices sessile, nullis pediculis, ex alis foliorum orti, patuli, breves, marginibus in quinque spinulas longiusculas divisus. Plurimi autem caliculi dense stipati ex singulis foliorum alis oriuntur, seorsim uniusquisque, non flores in eodem communi pediculo.

Folia tam quæ è radice exeunt, quam quæ caules occupant longis insident pediculis, quod nota tu dignum est. Radice est vivaci.

Incultis, ruderatis & asperis locis gaudet.

L. n. n.

2. *Cardiaca crispâ.*

Cardiace speciem elegantem è semine Londino accepto ortam *foliis* circa margines undatim creberrime flexis reflexisque seu crispis habuimus.

Viret.

Ad cordis affectus à nonnullis commendatur, & tantum valere existimatur, ut ab effectu nominis invenisse putetur. Verum Schroderus peculiariter inquit modetur distentioni hypochondrii & *cardie* infantium (quem affectum *cardiacum* seu *cardialgiam* appellant.)

Urinam & menses ciet, pectus à pruritu dererigit, & lumbicos necat. In pulve em contria, & cochlearis mensura ex vino hausta difficile parientibus mirum in modum opitulatur. *Matth.* Quoniam uterinis affectibus conducit nostratibus *Æthiopiæ*. i. e. Matricis herba nuncupatur.

Decoctum Cardiacæ, equive ficate pulvis cum Saccharo mixtus & exhibitus in palpitatione cordis, lenis morbis & affectibus hystericiis adjuvanda virtutis & efficacie medicamentum est. *D. Baul.*

A veterinatis & mulo-medicis ad boum & eorum morbos usurpatur cum succellu.

CAP. XXVI.

De Herbis verticillatis calyce calceamenti calcanem imitante.

Harum notæ sunt flosculi oblongi in singulis foliorum alis singuli: calyx clausus seu operculatus crepidæ aut calceamenti calcanem referens.

- A. 1. *Lysimachia cerulea galericulata* sive *Gratiola cerulea*. C. B. *Tertianaria*, alii *Lysimachia cerulea*. J. B. *Lysimachia galericulata* Ger. *cerulea* sive *latifolia major* Park. *hooded Willow-herb*, or *Roof-herb*.

Radix tenuis, geniculata, alba, sub terra repit, fibris è geniculis demissis. Caudex quadraj concavi, rigiduli, glabri, cubitum aut sesquicubitum alti, ramulos, infirmi & in terram reclinati, adob- que fibris è geniculis demissis denso radicari soliti. Folia angusta, longa, acuta, rarius per ambitum crenata, pediculis brevibus insidentur. Bini flores è foliorum contrario situ in caulibus quadrangulis nascentium sinibus propendentes in anteriorem partem propendunt adeo aquales & contigui, ut ex eodem sinu orti videantur. Flores autem galeati, longi, exterius hirsuti, è violaceo in cœruleum languentes, labello pinnatilis saturatioribus picto. Calice forma peculiaris, calcanem crepidæ aut calcei imitata, operculo tecta.

L. n. n.

In aquis ad rivulos & fossas passim & copiose oritur.

De hujus viribus nihil invenimus à Botanicis traditum.

- A. 2. *Lysimachia galericulata minor*. *Gratiola latifolia* Ger. *latifolia*, sive *nostris minor* Park. *The lesser hooded Roof-herb*.

Radices albis, ad intervalla geniculatis, & è geniculis fibras emittentibus longè latèque se propagat sub terra reptans. Caudex surrigit vix palmare, rectos, rigidos, quadratos, tenues ab imo stir- ram ramosos, foliis crebris ex adverso binis cinctos. Folia autem semunciam aut unam longæ, tri- angula, è lata basi in acutum mucronem sensim desinentia pediculis brevissimis insident, pedicu- labra, in apicis hirsuta & subinde rubentia. E singulis foliorum alis singuli flores exeunt, pedicu- lis brevibus tenuibus, versis unam partem flexis, galeati, tubo longo, purpurascens, labello al- bo purpureis maculis & lineolis variegato, è calice calcem Sandali repræsentante, qui delapso flore sit *ovulum feminale* connivens & operculo tectum, quatuor femina occultans. Sapor plantæ amarus.

Locut.

In palustribus Julio & Augusto mensibus florere.

Lysimachia galericulata Urticæ folio.

3. *Lamium peregrinum* sive *Scutellaria* C. B. *peregrinum*, *Scutellaria dictum* Park. *Castilla Col.* à *pericarpis formæ Galeam militarem* exprimente. *Lamium Asfragaloides* Cornut. *Lam. Hispanicum* Park.

Col.

Hujus fructus rotundi sunt & compressi, hirsutie crassi, asperginosa viscosa & odorâ, manus insiden- te dum vivunt oblati: quorum pars anterior in acutum producit, fissuram habens oris specie, & deli- per velut in fronte limbum elevatum, sui proportionem magnum, elatum velut diadema, aut crista obliqua,

obliqua, quâ ornari videtur, ut in militum galeis. Cum sicari incipiunt, os dehiscens aperit, su- periorè cristatam partem ut in galeis elevando, eo ac si miles modo suam nudare vellet frontem, ut solent æstu, vel ut melius videant, & quatuor ostendunt *seminibus* intus coherentia, parva, rotunda, sulcata, verrucosa; quibus perfectis ac defecatis cum ipsis *radice* superior pericarpium elata pars, immo tantum reliquias brevi petiolo hærentem *cauli*; qui ab *radice* parva, urticacæ, obliqui, lignosæ, flavicent, fibrosa admodum Vere cubitalis producit vel amplior, solidus, in imo rubescens, re- ctus, singularis, quadratus, hirsutus, *foliis* circumdatus per genicula binis, in imo parvis, superius majoribus, obscurè virentibus in umbrosis, sed in apertis locis ex viridi languentibus, hirsutis, mol- libus, petioli à caule recedentibus, circumferratis, & dentibus retulis Melitophylli modo, cui figu- ræ & magnitudine similia sunt, non ita rugosa, sed Lamii modo plana. E foliorum sinibus *ra- m* excentes ad singula genicula bini, *caulem* dividunt: in quorum & caulis summo foliola sunt an- gusta, parva, acuminata, lavia florum bases existentia, ut in Hormino & similibus, binos flores pur- pureos galeculatos, Lamii modo oblongos proferentes, non obliquos sed erectos cervice, & uno versu dispositos, collum habentes longum, albescens: particulatim ab imo floret per longam ve- luti spicam Maio & Junio mensis, atque æstate pericuriat.

In Italia circa Florentiam, Laburnum & alibi eam observavimus. Florum & calicum respectu *Locut.* magnam habet cum *Lysimachia galericulata* dicta similitudinem, unde eam primo aspectu *Lysima- chia galericulata* Urticæ folio denominavimus.

Locis incultis intra sepes collium & montium humenta & saxosa amans loca reperitur. Folia amara sunt admodum, ingrata, parum vel nihil odora. *Col.*

Varia flore ex albo pallente, foliis latifolia. Calamintæ similibus, candilis.

Huc similitudinem est, & (ut puto) idem Lamium Asfragaloides Cornut.

4. *Scutellaria Americana Malvæ folio*, Morif. præclad.

Morif.

Folia emittit Malvæ foliorum quoad figuram quodammodo annula, sed majora, è quibus proflit *cauli* sesquipodalis, rectus, plurimos in sathagio furvens flores verticillatos, galeatos, quibus exanidis succedunt capsulæ tali instar qui supponitur mulierum calceis si posterius inspicitur capsula, si au- tem superius consideratur capsula feminis, scutellam omnino refert, cavitate sua in superiore parte.

CAP. XXVII.

Verticillatæ herbaceæ flore galeâ carente.

De Chamæpitys.

Chamæpitys, id est humilis Pinus, à foliorum similitudine dicitur, vel humilis Picea, quod folia Piceam oleant. Latine Ajuga dicitur seu Abiga, quod sectum abigit & abortus fa- ciunt: nonnullis Iva arthetica, quod arthritidi medetur.

Chamæpitys foliis Pinis annulis, & odore resinoso à reliquis sui generis differt. An ad Suffruti- ces, an ad herbas referenda sit dubio. Ob parvitatem suam & cauliculos teneriores herbis potius annumerandam duximus, quamvis caules in nonnullis speciebus interdum perennent.

- A. 1. *Chamæpitys vulgaris* Park. *vulgaris odorata flore luteo* J. B. *lutea vulgaris*, sive *folio trifido* C. B. *Cham. ma* Ger. *Common Ground pine*.

J. B.

Plantula est palmaris, nonnunquam vix unam aut duas uncias alta, *radiculâ* satis longâ, simplici & durâ. *Caulis* teres, hirsutus, propter terram rubescens, cetera ex herbido in luteum ver- gens, quemadmodum & *folia*, quæ ex brevibus intervallis ad nodos gemina opposita nascuntur, hirsuta, avicilè digitatos pedes sive tridentem imitata, sapore & odore piceis aut resina: ex quo- rum alis *flor* emergunt luteoli, labello latiore, bifido, superiore parte punctulis rubris guttato; ga- leæ vero vice lamina promunt dilute purpurascens, *Semina* in calyculis quaternis, triquetra fice- culum, ut in aliis verticillatis. [Floris tubus in ventrem turgescit, & vasculi feminis vicem præ- stat.]

In agnis restitilibus, sed rarius in Anglia provenit.

Locut.

Nervollum genus roborat. Pilulas contra paralyfin vide apud Matthiolum; incidiit, aperit, diu- retica est & emmenagoga: fetum mortuum & secundinas pellit, adeoque potenter operatur, ut visus est in utero gestantibus omnino interdicitur, quoniam abortum facit. Verum in ichthiacis & Arthriticis affectibus præcipue æstimationis est decocta in vino, vel in pulvereum redacta & cum Hermodactylis & Terebinthina Veneta in pilulas composita. Eadem pilule ad Hydropem valde utiles esse perhibentur, usu eorum per aliquod tempus continuato. N. J. Baulinus ab Hermodactylis cavendum monet. Exterius absterfione promovet vulnere & ulcerum solidationem, duritie- rum dissolutionem, &c.

Viret.

2. *Chamæpitys*

- * 2. *Chamepitys folio non laciniato* J. B. *incana exiguo folio* C. B. *odoratior* Park. *Chamepitys* J. B. *dones* Ger.

Adv.

Radice fibrosa Sonchi aut Dentis leonis minore: *ramulos* proferit, palmum altos, humi stratos & foliis septos Sempervivi minoris aut potius Vermicularis, minis cariosis, sed incanis & hirsutis, in quibus *folioli* ex melino albid. Suaviorem spirat odorem, interdum uliginosum uti ulnea mulcitate quernus aut cedrinus.

Locus.

Minus nota haec & paucis locis obvia (inquit I. Obel.) collibus aridis & arvis editioribus Nioce Sabaudae & Genue Ligusticae, circum urbem Penem in Italia fruticat, ut quidam affirmant. Adeo confusae & obscurae de hac planta scribunt Botanici, ut ipsis minus cognita fuisse videatur: Consule J. Bauhinum.

3. *Chamepitys moschata foliis serratis, an prima Dioscoridis?* C. B. *Cham. sive Iva moschata* Monspeliensium J. B. *Iva moschata* Monspeliaca Ger. *Anthyllis altera* Hottentorum Park.

Complures ab *radice* crassiuscula, longa fundit *caules* lignosos, palmares aut dostrantales, hirsutos: per quos folia crebra, villosa, albicansia, duas tresve uncias circiter longa, vix semunciam lata, quae caulibus haerent angustiora, una aut altera circa medium apophysi Coronopi instar donata, aliquando circumcirca integra sibiue similia, unico nervo per longum decurrente. *Flores* suis magni, purpureascentes, hirsuti, patulo rectu hiant. *Semen* nigruum, crispum, sublongum, verrucosum, infistat aliquantulum incurvum in utriculis lanuginosis.

Locus.

In saxosis collibus circa Monspeliacum & alibi in Gallia Narbonensi provenit: invenimus & in insula ad promontorium Siciliae Pachynum dictum.

- * 4. *Chamepitys Austriaca* Clus. Ger. *Austriaca Clusii* Park. *caerulea Austriaca* C. B.

Clus.

Elegantissimum est hoc genus, numerosos cum adolevit proferens *caules*, pedales, nonnunquam etiam duntaxat palmares, quadrangulos, firmos, lanugine omittos, frequentibus nodis cinctos, quibus utrinque sibi opposita innascuntur *folia*, *Chamepityos* vulgaris foliis similia, latiora tamen, & in quatuor aut plures lacinias divisa, superne viridia & splendentia, subius nervosa & nonnihil incana, odoris non injeundi, gustus calidi, non ingrati tamen: Ex singulis alis nascuntur ramuli similiter quadranguli, frequentibus foliis Ajugae similibus septi, durioribus tamen, qui deinde alia oblonga in alis foliola, angusta mucronata, Libanotis coronariae senescentis foliorum pene aemula gerunt. Summos ramos verticillatim ambiunt rigidiusculi caliculi & quibus exeunt *flores* appergetur floribus forma non dissimiles, sed longe majores & elegantissimi, colore saturae purpureae & violaceo, inferiore tamen & propendente labro nonnihil candicante, & sanguineis guttis repleto. *Semina* in singulis caliculis, pro more, quaterna, oblonga, angulosa, colore nigro & splendenter praedita. *Radix* nigra, dura, multis fibris capillata, & singulis annis novos *caules* proferens.

Locus.

In jugo summo montis cujusdam 1 $\frac{1}{2}$ mil. Viennae Austriacae distante tenui, nigroque solo, invenit Clusius.

Temper.

Flores proferit sub finem Maii & Junii initio, quo etiam mense semen plerumque maturitatem acquirit.

- * 5. *Chamepitys adulterina sive Pseudo-Chamepitys* Park. *Cham. spuria, multifida folio*, Lami flore C. B. *Cham. spuria altera* Dodon. Ger. emac.

Clus.

Puella est planta, Ajuga valde similis, cum cauliculis, tum foliorum trifidorum forma, hirsuta tota, subalbo gustu & inodora, nisi ingratum quidpiam & herbaceum oleret. *Flores* extremis ramis ex albis prodeunt. Ajuge floribus non dissimiles, majores tamen paulo & albi. *Semina* subquadrata quaterna in singulis caliculis seu utriculis, cineracei coloris, majuscula & ferme orbiculata. *Radix* crassiuscula est, subalbida & perennis, quantum conjicere licet.

Locus.

In Hispania provenit, locis incultis, aestate flores producents.

CAP. XXVIII.

De Bugula sive Consolida media.

Bugula Gallicae originis vox est; Gallici enim *Bugle* dicuntur hac herba. Nota ejus sunt, praeter communem huic generi, nimirum florem galea carere, sunt caules quidam generum alii repentes & teretes, alii quadrati, erecti, flores sustinentes, in spicam laxam dispositos.

Bugulae Alpina non repit clematibus, verum à Prunella differt foliis productionibus, extremo rotundioribus & circa margines dentatis; florum spicis longioribus & laxioribus.

- A. 1. *Bugula* Dod. Ger. *vulgaris flore caeruleo* Park. *Consolida media pratensis caerulea* C. B. *Consolida media quibusdam Bugula* J. B. *Bugle*.

J. B.

Quadrato, inani, hirsuta & aliquantulum cyaneo affurgit *caule*, palmari aut semipedali: *foliis* Anagallis aquaticae majoris nonnihil ferratis, binis oppositis, per intervalla nascentibus, colore vel violaceo, vel purpureascente, vel virente; sapore primo occurrit subdulci, mox amarescente & adstringente, inferioribus ex satis longis pediculis ad Bellidem accedentibus; clematibus longe se spargentibus. *Flores* ex foliorum alis caliculi infident sessili, brevi, hirsuto, cyaneo, quinquepartito caerulei varii, labello Orchidis alicujus similes, in quatuor segmenta, duo lateralia productiora, inferiora totidem minis alta sed magis lata abuntes, nulla galea alivae ut Orchides & Lami, apicibus & stylo cyaneis, sapore melleo si caudicellam quae caliculi haerent, fluxeris. *Radix* tenuis fibrosa majore adstrictione quam folia gustum movet. Haec enim J. Bauhinus.

His adde caulem hujus plantae ab omni latere non esse hirsutum, sed duobus oppositis tantum, ita, alternatim ad singula internodia, ut in foliis sit. Singulis flosculis quatuor in imo calice succedunt semina simul juncta, ut in reliquis hujus generis sit. Florum verticilli proximè admoti spicam quandam mentuntur. P. Renalms plantam hanc *docteur* inscribit, quia duum generum caules obtinet, alios tonus, teretiusculos, humi repentes, quibus se propagat, alios erectos, quadratos, flores sustinentes.

Variat floribus colore caeruleo, carneo, albo.

In sylvis & pratis humidis frequentissima occurrit, & apud nos Maio mense flores.

Bugulam carneo flore Clus. Park. medium pratensem purpuream C. B. à descripta specie diversam esse nequaquam concesserim.

Consolida media flore luteo C. B. Bugula flore luteo Park. Haec, inquit C. B. exterius multò minor est, foliis rotundius crenatis, flore luteo, quam ex Anglia habemus.

Nos incognita est, nec ullam quod scimus in Anglia sponte provenit. Varietas tantum vulgaris Bugula esse videtur.

Vitibus cum Prunella convenit. Vulneraria est tam intrinsecus quam extrinsecus adhibita. Contra Terebrantem, hepatis obstructionem, urinae retentionem, &c.

Gallici vulgo dicuntur illum Chirurgi operam non indigere qui Bugulam & Saniculam habuerit. Commendatur Bugula ad disrumpit, fracta, convulsa caesque; idcirco & potionibus vulnerarum adhibetur, in quibus tanta ejus vis esse dicitur ut sanguinem concretum resolvere ac discutere valeat.

Præsens remedium esse dicitur apthia & ulceribus in ore serpentibus.

Unguentum è foliis Bugulae, Scabiosae & Saniculae tussis & in axungia bullitis ad siccitatem usque, & deinde expressis ad omne genus ulcerum, contusiones & vulnera sananda plurimum valere scribit Parkinsonus, qui ejus usum nobilibus matronis commendat.

2. *Bugula caerulea Alpina* Park. *Consolida media caerulea Alpina* C. B. *An Consolida media Genevensis* J. B.?

Ex *radice* fibrosa *caulis* quadratus, striatus, leviter hirsutus inanisque confurgit, quem *folia* oblongis pediculis donata, angusta, trium unciarum longa, per ambitum incisa, leviter hirsuta cingunt. *Flores* geniculati, caerulei, è quorum medio filamenta quaedam prodeunt, in cacumine quasi spicam congesti sunt.

Ab hac non puto differre specie Consolidam mediam Genevensis, quam & nos circa Genavam atque etiam Basilicam frequentem observavimus. A vulgari differt *caulibus* ab una radice pluribus erectis; *folia* minoribus, oblongioribus, & superioribus profundius crenatis quodque clematis caret.

- * 3. *Bugula odorata Lusitanica* Cornuti, Park.

Corn.

Radix habet nigro capillitio fibrosam, nequaquam humi repentem: ab hac succrescunt quatuor aut quinque *cauliculi*, rotundi, hirsuti, geniculati qui parte folia exeunt; quae *folia* longa sunt hirsuta, atroviolacea, duabus aut tribus laciniis, recurvum dentem referentibus utrinque divisa: quod autem inferiora sunt ac terae propiora eò ampliora, quod remotiora eò breviora & angustiora, ut ferè tantum capillari tenuitate appareant: us in partibus in quibus flores interpositi sunt. *Flores* enim inter *folia* caulem à medio ferè ad apicem usque verticillatim ambiunt, & intermedii foliis illis obducto veluti sepimento mununtur. *Flores* sunt violacei coloris, in tubulum efformati, cujus extremitatem alterum ab exiguis calicibus prodit, alterum, ut in Bugula nestrata, dum hiat, rectum quandam

dam mentitur. Decussis flore (quod circa Augustum mensis accidere solet) calyculus *seminibus* albis turget, quæ novam sequente anno progeniem subministrat. Soritur mensis Martio.

Tota planta odoratissima est, jucundissimique aspectus, & apud nos proceritate vix pedem imple.

CAP. XXIX.

De Scordonia seu Salvia agrestis.

SCORDONIA ab odore Allii quem exhalat, Salvia à foliorum similitudine dicitur, sylvestris potius quam agrestis dicenda quoniam rarò extra sylvas & dumeta seu fruticeta invenitur. His autem duabus notis, nimirum odore Allii & Salviæ foliis à reliquis hujus generis cum flore galea carente differt, quibus adde flores ex singulis foliorum alis singulos, quâ notâ convenit cum *Lysimachus galericulatus*.

Scordonia seu Salvia agrestis Ger. *Scordium alterum seu Salvia agrestis* C. B. *Scordonia seu Scordium alterum quibusdam, & Salvia agrestis* Park. *Scordis seu Scordium folia Salvia* J. B. *Wood-Sage*.

J. B.

Radix nititur flexuosa, dura, repente, fibras tenues interdum longas demittente; ex qua *Caulis* eriguntur plures, cubitales & bicubitales quadrati, hirsuti, purpurascens vel nigricantes, moduli albi fere, ad quorum genicula *folia* exeunt ex intervallis gemina opposita Salviæ vel Betonicæ nisi acutiora essent, ad Urticam quodammodo accedentia, rugosa, atrovirentia, scabra squallidique, pilosa, per ambitum serrata, sapore amaro. Summus caulis in *stipules* aliquot dividitur, in quibus *folia*, per ambitum serrata, in unam partem vergentes, ex singulis foliolorum adversorum alis singulis, adlocum bini simul, brevibus pediculis, colore herbaceo, vel candido pallido, ex quorum recto loco *galeæ stamina* exeunt purpurascens; è calice cujus segmentum superius integrum est & furtim reflexum, inferius in quatuor denticellos seu spinulas dividitur. *Semina* fusca, Ocyini grana similia.

In sylvis & dumetis.

Hujus decoctum urinae & menses ciet; in lue venerea utiliter exhibetur. Vulneraria est præcipuis, siue interitis sumpta in potionibus, siue exterius applicata.

Viribus cum Scordio convenit, & Gesneri iudicio ad remedia Scordio præferenda fuerit. Hinc hanc miris laudibus in ulceribus gangranosis celebravit, & duplicata dosi Scordio substituit.

Sunt qui hujus decoctum lue Venerea infectis non infeliciter propinant. Dod.

CAP. XXX.

De Scordio.

SCORDIUM dicitur hæc herba, quod ejus folia trita odore Allii acri nares feriant. Odore Allii, foliis & facie Chamædrys, loco palustri & reptatu ab aliis hujus generis abunde distinguitur.

A. 1. *Scordium* J. B. C. B. Ger. *legitimum* Park. *Water-Germander*.

J. B.

Præsentis ad venena remedia commendatione Scordium inter reptantes plantas reponimus: *caulis* palmares ac majores interdum, ramosi, geniculatim progredientes, densis fibris Pulegi modoterram comprehendunt, partim surgunt, plures ex *radicibus* capillaribus, hirsuti, quadrati, ramosi: *Folia* Chamædrys oblonga, rugosa, serrata, tactu mollia, hirsuta, albicantia, odore Allii sed remissiore & gratiore, sapore amaro: ex eorum alis ramuli etiam pronascuntur. *Flores* indidem quoque undique per caulem quaterni, Chamædrys floribus persimiles, colore rubentes, scutellatum labelum demittentes, quatuor anlis superiore parte donatum galeæ loco, quæ hinc ut Chamædrys nulli: *Stamina* profluit purpurascens: emicant autem flores ex folliculo in quinque mucrones parvo [quod omnium fere verticillatarum floribus commune est] lanuginoso, pediculo brevi rubescens: *Semen* minutum.

In palustribus Liliensis insula copiose provenit.

2. *Scordium alterum lanuginosum verticillatum* C. B. *Scordis Plinii primum* Park. *Scordis tenera* J. B. *Cretica* J. B.

Bell.

Folia tomentosa Manthastro Marrubioque albo similia proferunt: per terram in orbem diffundunt: multi ramus è *radice*, quæ magna & perennis est, prodeuntibus, quadrangulis, tomento albo obditi ut Marrubium, in quorum summitatibus flores Marrubii albi in quadam magna spicaherent, quibus succedunt semen nigrum. Tota planta major & crassior est Scordio vulgari.

Nascitur

Nascitur ubique inter saxa, secus vias & in marginibus agrorum. Allii odorem ut Scordium refert, & in tota fere Creta Septasiani pro Scordio promiscue hæc herba utuntur. Alpinus in exor. plantarum hanc prolixius describit, quem consule.

3. *Scordis altera Plinii Pene Ital. Park.*

Caulis erectioribus, ramosioribus assurgit; foliis similibus sed majoribus, rotundioribus denticulatis. Caules & ramuli in spicas stolorum rubentium desinunt.

Scordium Alexipharmacum ac sudoriferum est; usus præcip. in peste pestilentialibusque morbis, *Vires* febribus malignis, (tam præservando quam curando) in obstructionibus epatis ac lienis, in pulmonibus purulentis ac mucilaginis refertis, extrinsecus mundificat vulnera & ulcera, lenit dolores podagricos. *Schrod.*

Sunt qui in mensum profluvio cum successu exhiberi velint. *Idem.*

Succus ejus seu pulvis valet ad lumbricos intestinorum. Verum præcipua vis est in veneno expellendo, & adversus pestem aliosque morbos contagiosos.

Ex hac herba paratur Electuarium inde Diascordium denominatum; eximii usus ad omnes prædictos affectus. Cardiacum est insigne & usurpatur in iis individuis in quibus Theriaca & alia calida locum non habent. Nutrices nostræ parva dosi etiam infantibus exhibent ad tormina intestinorum.

Gasp. Guilmannus Med. Augustan. plurimos bubones pestilentes ruptos & ulcera maligna curavit feliciter solo pulv. Scordii, & nondum ruptos aperiebat. D. Sæmæ ex * Observat. Hieron. Reusneri. * Olf. 132.

Ddd

HISTO-

HISTORIÆ PLANTARUM

LIBER DUODECIMUS.

De Herbis semine nudo Polyspermis,

HOC EST,

In quibus singulis floribus plura quatuor succedunt semina,
nullo certo aut definito numero.

PRO feminibus nudis habeo quacunq[ue] folliculos aut tegmina privata, (siquæ habeant aut habere videantur) sponte non exiunt, verum iis induta à planta matre abscedunt.
Hinc femina Malvæ pro nudis habeo, quia privatos folliculos sponte non exiunt.
Seminum tunica Animalium secundis respondent, conceptacula utero; quod ergo cum semine excidit pro secundis hoc est, feminis tunicis habendum est. Si cui aliter videtur, suo per me licet finatur iudicio.

Herbæ semine nudo polyspermæ, hoc est, in quibus singulis floribus plura quatuor succedunt semina nullo certo aut definito numero, sunt vel flore.

Perianthio testis

Triphylo, flore

Tripetalo aquaticæ, foliis

{ Plantagineis : PLANTAGO aquaticæ
Sagittæ cuspidem referentibus : SAGITTARIA.

Polypetalo, calice

{ Cum flore deciduo, foliis integris, radicibus tuberosis : semine perfecto, brevi marcescente superficie, radices perennant ; CHELIDONIUM MINUS.
A flore superstiti, foliis tripartito divisis, floribus ceruleis, albis aut carneis ; HEPATICA nobilis.

Utræque hac planta primo vere floret ; prioris autem flos flavus est.

Pentaphyllo, unâ cum flore deciduo, feminibus in globulum echinatum congestis, flore

{ Pentapetalo ; RANUNCULUS
Polypetalo ; foliis tenuissimè dissectis, radice

{ Perenni, flore flavo ; HELLEBORUS niger ferulaceus.
Annuæ, flore rubro aut flavo ; FLOS ADONIS, ERANTHEMUM.

Ostaphyllo, feminibus in rotula aut caesoli formam circumactis, foliis [in malvis roseis calyx geminatus est & uterque calyx in quinque lacinas divisus]

{ Integris ; MALVÆ : quæ folio est productiore & anguloso Alibæa dicitur.
Dissectis, seu laciniatis ; ALCEA.

Decaphyllo seu in decem segmenta diviso, à flore superstiti, feminibus

Caudatis

{ Caudatis, appendicibus uncinatis aut plumosis adherentibus, foliis pinnatis, radice aromatica ; CARYOPHYLLATA.
Nudis, absque ullis appendicibus, foliis venosis

Digitatis, in eodem pediculo

Ternis, feminibus

{ Pulpæ molli esculentæ innaescentibus, flagellis reptatricibus ; FRAGARIA fertili.
Siccis non reptatrix ; FRAGARIA sterili.

Quinis aut septenis, flore

{ Pentapetalo aut polypetalo ; PENTAPHYLLUM.
Tetrapetalo ; TORMENTILLA, Heptaphyllum.

Pinnatis,

{ Incanis aut tomentosis, reptatrix ; ARGENTINA.
Virentibus, erectæ aut provolutæ ; PENTAPHYLLOIDES.

Nudo, absque perianthio ; v. Tab. seq.

His annumeranda est Sagittaria aquatica quæ flore est tripetalo : v. in capite de Anomalis.

CAP. I.

De Chelidonio minore.

CHELIDONIUM *Χηλιδώνιον* à *Χηλιδό* Hirundo, Chelidonium visui saluberrimam Hirundinis monstrari vult, vocatis pullorum oculis ed medentes : quibusdam sic dictum quod in Hirundinum adventu floret, & discessu marcescat. Plin. l. 8. c. 27.
Posterior ratio nobis magis aridet.
Chelidonium calyce triphylo cum Hepatica trifolia convenit, ut & flore polypetalo ; ab eodem differt calyce cum flore deciduo, ut in Ranunculis, & foliis integris subrotundis.
Possent autem hæc duo genera, nec minus commodè cum Flore Adonis & Helleboro ferulaceo conjungi, ob florem polypetalum : nec multum interest.

A. 1. Chelidonium minus Ger. Park. Chelidonia rotundifolia minor C. B. Scrophularia minor sive Chelidonium minus vulgo dictum J. B. Pilewort or the lessercelandine.

7. R.

Planta est palmaris, aliàs paulo major minorve : quæ quotannis nova radice foliis & flore, sicut Satyriones & Aron, reviviscit. Ea [radix] nobis insipida est, partim bulbulis aliquot, modò pyramiformibus, modò longis, ferè teretibus aut ventricosis utrinque acutis, modò rotundis, foris pallidis, intus albis ; partim fibris multis candicantibus confans : unde emergit *caniculus*, secundum terram albicans, supernè dilutè purpurascens, imâ parte gemiculo donatus, ex quo oriuntur folia bina opposita, longis pediculis ex lato principio coloris carnel, sensim in angustum virefcens desinentibus, aliqueus hederacea, sed molliora, minora, rotundioraque, splendens, nervosa, maculis albis interdum notata, (sicut & bina illa quæ statim è radice oriuntur) indidèmq[ue] ex alis foliola minora, magisque angulosa, simili colore & nitore splendens, glabra. Reliqui caulis folia profundius in oia Hedera helictis repentis foliis proxima, alterno plerunq[ue] situ, brevioribus pedicellis virentibus appensa. Summo fastigio ramulorum infidet flos unus, Ranunculi amulus, ex octo aut novem foliolis, aureo filigore radiantibus, unguibus chloris, compositus, è calice tribus brevibus & carinatis foliis constante exiens, in medio habens *staminula* multa crocea, ex tenui latefcencia, averla parte sulcata. Succedit capitulum Ranunculi echinatum, è viridi luteum ex feminibus congestum. Floris & foliorum sapor herbaceus.

Vidi in hac planta, cum jam desluerat, & marcescere incipiebat, bulbulos tritici granorum amulox ipsi foliorum alis succrescentes.

Apud nos in Anglia sub finem Martii & Aprilis initio floret. Maio flores & folia evanescent, ra- Tempus.

dicibus in terra ad ver usq[ue] proximum latitantibus.

Nascitur (ut rectè Dod.) in pratis, secus vias, in scrobium fossarumq[ue] marginibus, uliginoso Locus.

præsertim solo.

Veteres Chelidonio suo minori insignem acrimoniam attribuant, cujus nostrum particeps non est *Vires*. proinde haudquaquam confert iis morbis quibus Chelidonium Veterum. Hanc differentiam loco attribuit C. Hofmannus & alii. De hoc inquit observandum fieri quod in Aro, Aphodelo, aliis, ut radix quibusdam locis valdè acris sit, quibusdam dulcis & edulis : ego speciem differre suspicor Chelidonium minus Veterum, & Recentiorum. Schroderus radices hujus refrigerare & humectare scribit.

D d d 2

scribit. Utiles esse in ictero, scorbuto, hamorrhoidum fluxore. Extrinsicis specificè mariscos five ficos ani curare, dentiumque putredini maximopere subvenire.

Hofmannus hoc inquit scio ex fide dignis, radices tam esse aptas hamorrhoidibus ut appropriatè dicantur. Ideò non tantum abluunt decocto ex vino, ex urina propria, sed vel per pulverem aspergunt, vel emplastrum modo imponunt; imò amuleti loco gestant. Audivi, qui diceret, non extrahunt tantum extinguere dolorem, sed & integris, in reddendo consueto illarum fluxu.

Duplicem figuram gerit hæc herba, alteram scorbuti, purpureas maculas in foliis: alteram ficosum anituentium, radicem tuberosam.

Radix recens imposita funditus extirpat & scrophularia, unde & nonnullis Scrophularia dicitur. Planta calida est & acuta, quia sale acri pollet. Nam aqua destillata est acris. *D. Hermann.* Habui ex relatione *D. Palmer.*

* 2. *Chelidonia rotundifolia major* C. B. Park. *The greater Pilewort.*

C. B.

Hujus radix fibrosa est, quibus aliquot oblongi testiculi adherent. *Folia* est subrotundis, crassis, levibus, ad foliorum Alari magnitudinem accedentibus, sed nonnihil quandoque sinuatis, petiolis simplicibus donatis, & humi procumbentibus. *Caule* palmo minori flor. insidet calycis triphyllo, membranoso sustentatus, qui pallide luteus, magnus, vulgari quadruplo major, ex quoque vel sex foliis, quorum singuli ad medium fissi sunt, componitur, & ad ejus umbilicum infima plura rufescentia conspiciuntur.

Monopetali locis humidis provenit.

Locus.

D. Magnol fæ similem circa pontem Castri novi vidisse scribit, quam à minori vix separandam æbitatur. Verum, unde delata, habetur in Horto Regio Parisiensi, inque Horto Academico Leydenti.

Chelidonium minus floribus plenis, & Chel. mint. foliis maculatis pro varietatibus accidenlibus habeo, non pro speciebus distinctis.

C A P. II.

De *Trifolio hepatico.*

1. *Trifolium hepaticum flore simplici* C. B. *Trif. hepat. five Trinitatis herba flore ceruleo* J. B. *Hepatica nobilis five trifolium* Park. *Hepaticum trifolium* Ger. *Hepatica, or noble Liverwort.*

Radice crassiusculæ in plurima capita divisa, fibris innumeris ex rubro nigricantibus variè intertextis capillatis, adeo ut totæ fibræ hæc occultentur, nec aliud esse videantur quam malle seu congeries fibrarum glomeratarum & miris modis implexarum. E singulis autem radicis capitulis seu nodulis quotannis progrediuntur primò flores; deinde *folia*, cum primum emergunt complicata & hirsuta, postquam extenduntur glabra, superne obscurius viridia, aversa parte pallidiora, & interdum Cyclamini modo purpurascientia, triquetra, in tria segmenta non tamen ad pædunculum ulque divisa, per margines aequalia, pediculis sesquipalmaribus & longioribus insidentia. *Caules* ex eadem radice plures, tenues, breviores quam sint pediculi foliorum, nudi, singuli singulos flores sustinentes, speciosos, sex & interdum septem aut octo foliis compositos, plerumque ceruleos, variis carnos aut albos, *staminibus* cum suis apicibus intus plurimis, & calice trifolio à flore delapso superfluo. *semina* aliquot nuda, acuta, Ranunculorum modo in globulum congesta protegente.

Variat floribus ceruleo, carneo, albo.

Februario mense flores fit hyems elementior fuerit. In Anglia sponte, quod sciam, non provenit, in transmarinis invenimus in monte *Wasserfall* non longè à Scaphusia Helvetiæ urbe.

Decem hujus plantæ species seu varietates proponit Parkinsonus in Paradiso suo terrestri. Hæc sunt.

1. *Hepatica flore ceruleo simplici major*, nobis descripta.
2. *Hep. minor flore pallide ceruleo*. Hujus folio quam præcedentis dimidio minoræ crebrior: flores (quos tamen apud nos rarius fert) pallide cerulei & minores quam illius.
3. *Hepatica flore purpureo*. Solo floribus colore saturiore violaceo à prima specie differt.
4. *Hep. flore albo minore*. Flore est albo, præcedentis flori aequali: foliis cantillo minoribus & pallidioribus.
5. *Hep. alba magno flore*. Flores magnitudine, (qui proximè describenda æqualis est) à præced. differt.
6. *Hep. alba five argentea*. Foliis & floribus præcedentium, excepta ultimâ, majoribus est: & forum colore e dilute rubente cinereo, paulatim in album linguente.
7. *Hep. alba, apicibus rubris*. non alia in se quam apicibus staminum rubris hæc Hep. alba differt.
8. *Hep. flore rubro*. Hujus folia etiam aliquanto magis rufescent quam Hep. vulgaris ceruleæ.
9. *Hep. flore purpureo multiplici, five pleno*.
10. *Hep. flore ceruleo pleno*.

Pleraq; hæc varietates vel loco natali, vel factioni, vel culture & mangonio debentur. Probatur maxime à recentioribus medicis (inquit J. Bauhinus) ad vulnera glutinanda tam foris illata, quam intus sumpta: item ad enterocælas, in quem usum pulverem dimidii cochlearis mensuræ ex vino austero propinant. Tota planta decoquitur in vino eodem ad columellæ faucium; inflammationes:

mationes: Refrigerat enim, siccat & roborat. Quare adversus intemperies calidas, & inflammationes hepatis & febrium calores perutilis. Rarius præscribitur à Medicis nostratibus, & in illis qui eo uti sunt fæ nullum potuisse effectum observare scribit Parkinsonus.

* 2. *Hepatica nobilis flore albo parvo Tradescamii, an Virginiana Park.*

Hæc species foliis obscurè viridibus, flore albo parvo apicibus albis à congeneribus differt. Tradescantius spontaneam invenit in Virginia, (quantum meminit Parkinsonus) & in Angliam detulit.

C A P. III.

De *Ranunculo.*

Ranunculus *Buteagium* à ranis dicitur, vel quod ranarum more humidis limitibus, opacisque marginibus lætetur: vel quod ranæ inter ejus fructus frequenter inveniantur.

Floribus plerumque pentapetalis unâ cum calice caducis; seminibus succedentibus unicuique flori plurimis in globulum aut spicam & plerumque asperum seu echinatum congestis, ab aliis congeneribus plantis distinguitur.

Ranunculi plerique [non tamen omnes] vim habent exulcerandi & crustam cum dolore inducend. Vires di: unde & scabros ungues & scabiem remouent, & stigmata & puncta delent; fornicarias item ac peniles verrucas & alopecias ad breve tempus imposita tollunt. Radix arida trita naribus admota sternutamenta movet.

§. I. *Ranunculi pratenses & arvenses.*

- A. 1. *Ranunculus pratensis repens* Park. *prat. repens hirsutus* C. B. *pratensis etiamque hortensis* Ger. *repens flore luteo simplici* J. B. *Common creeping Crowsfoot or Butter-cups.*

Radix plurimis fibris albenibus constat. *Folia* prælongis insident pediculis tripartito divisa, segmentis Alari ferè similibus, altius incisâ & circa margines dentatis, utrinque hirsuta, atrovirentia, maculis albis subinde notata. *Caule*culo emittit plurimos, tenues, teretes, hirsutos, concavos, supinos & humi sparsos, ad intervalla è geniculis radices agentes. Est enim planta plurimum fundorum, ut vocat *Jungius*. Flores in pediculis longis seu fuscis ex adverso foliorum oris pentapetali, flavi, splendentes, si vernice obliuerentur, & calice pentapetalo, *staminibus* & apicibus intus plurimis flori reliquo concoloribus.

Cum flore calix una decidit, quibus succedunt *semina* plurima; in capitulum echinatum conglomerata, singula enim apices habent acutos, per maturitatem autem nigricant.

Locus.

In prat. & hortis præsertim humidioribus. Repertur interdum flore pleno seu multiplici, qui ob raritatem & elegantiam in hortis colitur; Ranunculus hortensis inclinans C. Bauhino dictus. Hanc speciem minimè acrem esse perhibet Tragus & propterea citra noxam aut periculum corpori adhiberi posse: quin & mulierculas Germanicas Aprilis mense illum tenerum unâ cum aliis pteribus decoquere solere.

Ufus.

- A. 2. *Ranunculus bulbosus*. Ger. Park. *tuberosus major* J. B. *pratensis radice verrucis modo rotunda* C. B. *Round-rooted or bulbous Crowsfoot.*

Foliis & floribus præcedenti similis est. Differt ab eo 1. *Radice*bus in bulbos inermescentibus. 2. *Caule*bus cretioribus, & minimè reptantibus. 3. *Folia* in caulis superioribus in rariore & longiores lacinas dissectis. 4. Quod calicis folia cum flos aperitur ad pediculum reflexa sint, cum in illo petalis subjecta & contigua ea sustinere videantur. 5. Quod paulo maturius floreat. 6. Quod capitula seminum paulo productiora sint; semina autem singularia spinulam in apice non habeant, qualis in repentis feminibus cernitur. Possent & aliæ adhuc differentie observari, sed hæc ad distinctionem sufficunt.

Solet hæc quotannis veterem radicem in terram profundius detrudere, supra quam mox gignitur.

Trag.

In pascuis ubique & nimis frequens reperitur.

Locus.

Hujus etiam varietas flore pleno in hortis colitur; qui Ranunculus bulbosus flore pleno C. B. Ranunculus minimus saxatilis hirsutus C. B. ab hoc non distinguendus videtur J. Bauhino & nobis.

Tragus hanc speciem Ranunculum sceleratissimum vocat: Et * C. Hofmannus Mendicos hæc plantam autem exulcerare ait, ut miserabiles videantur.

Vires.

Aquam radicum hujus destillatam, aut infusionem cum spiritu vini factam contra postem extolunt herbaræ Noricæ. *Cat. Ald.*

De Medic.

Radix hujus herbe omnium consensu adurit & exulcerat efficacissime, pustulas excitat, unde nonnisi externis corporis partibus adhiberi debet: quare, inquit Tragus, erodendis & exsiccandis duris tumoribus mirificè conducit, verrucas peniles seu foraticantes & id genus vitia tollit.

Offic. 12. c. 232.

Monet Camerarius radicem, si recens sit causticam esse ac admodum urere, exsiccatam autem poltunum mentem dulcem effici.

Nicolaus Chelneau Massiliensis M. D. in Cephalalgia succum Ranunculi [bulbosi ut puto] commendat; qui (inquit) cum dolor parvum locum occupat, ad miraculum eum tollit. Eligitur species quae foliis Anemone affimilatur, & linguam mordet quam maxime multicata, cujus folia contrahuntur in mortario ligneo aut marmoreo, factoque emplastro perforato, ut in applicatione pyroici solet fieri, & loco dolenti impolito, applicantur supra foramen folia Ranunculi contusa, & multo succo madenta, non tamen ut diffuset, emplastroque non perforato superimpolito, duarum horarum spatio cutem aperit in tenero loco & depilato, praecipue si colligatur herba in loco folio expolito; in capite vero ubi pilus nascuntur non facili aperit, sed parte in tumorem elevata dolorem sedat. Hic unum advertendum, ut circa oculos ponatur in parva quantitate, propter palpebrarum & partium circumjacentium inflationes quas gignit stupendas, nullius tamen periculi. Multa adducit exempla Cephalalgiae hoc medicamento curatae. Eodem etiam cum successu utitur in Aethritide. Sacerdos, inquit, quidam cum ex reliquiis podagrae per tres annos integros detineatur in lecto, incedere non valens, loco magis dolenti impoluit Ranunculum eo modo quo in doloribus capitis diximus, & sanatus est: quod est species quadam cura quam ex Paracello apertam vocavimus, quae crassus humor cutem penetrare non valens hoc modo educitur.

Quidam peste correptus & in magno periculo constitutus servatus est duobus fonticulis factis in inguine bubonem habente. Applicavit scilicet folia Ranunculi contusa in parte interna carnosae coxae, vesicaeque & ulcera excitavit, quae tantam materiae venenatae quantitatem emiserunt, ut servatus fuisset.

Alius in axilla bubonem habens, applicavit in medio muscoli bicipitis brachii ejusdem lateris fol. Ranunculi contusa, ad nunc magnitudinem, circum inungendo nutrito, & more vesicatorii ulcera aperta servando. Qui haec exempla retulit fuit testis ocularis. Eruditiss. Vir D. Edw. Hulse excerptis, & inter alia multa ad nos transmissis.

3. *Ranunculus maximus tuberosus, flore magno pleno J. B. radice tuberosa flore pleno & profuso C. B. maximus Anglicus Ger. Anglicus maximus multiplex Park. The great double flowered Crowfoot, or double Eye of Dec.*

J. B.

Jucundi spectaculi oblectamento omnium Ranunculorum primas obtinet, ameno florum incremento; qui colore aureo, non tantum deriso foliorum stipatu luxuriant, sed & e medio flore alius surgit minor, hirsutus suis foliis minus non minus quam inferior obvallatus, numerosaque foliorum congestione multiplex, pediculo inferiorem transadlagente: *Folia* rugosiora quam Ranunculi pratensis, majora, rotundiora, inque minus acutos angulos divisa. *Radix* subest tuberosa, verticillata, Cyclamini magnitudine, valde fere multiplicans.

Locu.

In hortis nostris frequentissimus esse solet, nescio an aliter à Ranunculo bulboso seu tuberoso ni- more differat, quam quod major sit & flore pleno.

- A. 4. *Ranunculus rectus foliis pallidioribus hirsutus J. B.*

J. B.

*Radix*bus figuratur multis, fibrosis, albis, nequaquam reptantibus [neque radicibus neque caulibus reptat] unde caules pulsatant complures, pedales vel cubitales, cavi, molles, hirsuti, in variis ramulos divisi, [non raro terram versus reclinati] quorum extrema flores sustinent paucos, luteos, apicibus medium occupantibus crebris luteis ut in aliis: quibus succedunt capitula aspera, ut in plerisque Ranunculis, sublonga. *Folia* multo minoria sunt quam in reptante vel Recto, hirsuta, longis pediculis mixta quoque [at quae in caulis sunt brevioribus] in tria primaria segmenta divisa, quorum unumquodque demum in profundiores lacinias subdividitur, quorum color subpallidus minimeque vi- rens quam in reliquis Ranunculi speciebus. At vero priora nec profunde, nec in tot lacinias divisa sunt ut suprema, figura etiam sunt rotundiora, [maculae albae obscurae & vix perceptibiles sunt] In gustu nullam perceptum acrimoniam manifestam.

Locu.

Locis humidioribus & luteis etiam apud nos abundat, floréque Maio, Junio & Julio.

5. *Ran. magnus valde hirsutus, flore luteo J. B.*

J. B.

Ex radice oblonga, ex qua veluti capillamenta sursum feruntur ad modum Dauci alterius Fuchsi, caules prodeunt cubitales, striati, cavi, hirsutae asperi, & ex ruffo flavescentes, qui in ramos brachiantur: foliis quinis sensive palmatis & sequipalmatis pediculis [caulis forma & colore] e ramos prodeuntibus, quae densa sunt, lata, in ternas profundas lacinias divisa, quae denud inclina sunt, per ambitum serrata, colore ex viridi nigricante vel potius rufescente, quae propter lanuginem & hirsutiem splendent: in caule folia parva & quidem brevioribus pediculis habentur. In summis caulis flores parvi, aliorum Ranunculorum more, quinque foliis donati, pallide lutei; Semen in capitula congestum succedat.

J. B.

Hunc aut ei valde similem in pascuis in summitate montis Salevae propè Genevam copiosum ob- servavimus, non tamen loco umbrosi sed apicis & soli expostis.

6. *Ranunculus tenuifolius montanus luteus J. B.*

J. B.

Peculiaris haec Ranunculi species est. *Radix* ex capitulo denso tenuium fibrarum longarum nigri- cantium agmine constat. Ex qua ima statim folia singularia longis pediculis ornantur, Geranii

Grimalis

Grimalis five quartii Fuchsi, tripartita, sed minutius dissecta parte singula in minores divisuras. Cauliculi plures leuquipalmares, graciles, quibus adhaerent folia sine pediculis, sed in angulosis quibus protra multa partes divisa & vere digitata: in quorum summo flores singulares, lutei, splen- dentes quiescenti foliis; quorum media numerosi apices concoloris sed obsoletiores occupant: inter quae crassus quidam globulus futurorum seminum ut in reliquis Ranunculis rudimentum.

In mentis Jurae praeterea tabulae Thuri J. Bauhinus & nos post eum hanc speciem observavimus. Locu.

- A. 7. *Ranunculus pratensis erectus acris C. B. prat. erectus acris vulgaris Park. rectus, non re- pens flore simplici luteo J. B. surrectus cauleculis Ger. Upright Meadow-Crow- foot.*

Ad bicubitalem altitudinem surgit caulis rectis, rotundis, concavis, brevi & rara lanugine ob- fuscis, unde & omnino glabri videntur. *Folia* quae & radice exeunt praelongis insident pediculis, & figura & divisa sua Napelli aut Aconiti lutei foliis perfimilia. *Caulis* in ramos plurimos dividuntur, qui in summitatibus suis flores gestant luteos, pentapetalos, Ranunculi repentis similes, & calice hirsuto pentapetalo. Floribus singulis succedunt in capitulo subrotundo, minore quam Ranunculi repentis, semina plura compressa, acutis in summo apicibus. *Folia* interdum purpureas habent macu- las, sicutque brevi lanugine hirsuta, acris, nec ad pediculum usque in tres partes divisa, quemad- modum Ranunculi repentis folia.

In pratibus & pascuis ubique fore obvisus est.

Haec in hortis flore pleno seu multiplici qui Ranunculus hortensis erectus flore pleno C. B. re- pens non repens pleno flore J. B. cujus & Gerardus & Parkinsonus meminere, verum non ut di- stincte speciei.

Locu.

8. *Ranunculus pratensis erectus dulcis C. B. Park. Sweet upright Meadow-Crowfoot.*

A praecedente non aliter differt quam quod minime acris sit aut causticus ut praecedens, sed mi- tis, sapore dulci & non ingrato, unde & a Germanis cum folia ejus adhuc tenella sunt pro odore inter alias herbas usurpatur.

Et hic etiam flore pleno reperitur, qui Gerardo Ranunculus dulcis multiplex: C. B. Ranunculus dulcis flore pleno Park. Ran. erectus dulcis flore multiplici.

9. *Ranunculus magnus hirsutus repens flore pleno J. B.*

J. B.

Radix fibrosa caules tollit cubitales, crassos, satis hirsutos, juxta terram rubentes, superius vi- rescentes, filulosos, in ramos aliquot brachiatos, & ubi terram attingunt fibris, malorum Ranuncu- lorum more, & radicantes denso. *Flores* in ramulorum extremis majores quam in praecedenti, [Ran. repens vulgaris] numerosa foliorum serie constant, quorum exteriora croco tincta splendent, mo- dico intervallo diducta, interiora virentia aut chlora, scandulato incubitu confertim stipata, exteri- oribus altiore situ posita, imbricatam Coni Cedri Libani dicti conglutinationem quodammodo amu- lantur, relicta duraxat umbilicata in summo lacuni: Toti flori subiecta foliola quinque, hirsuta, vi- ridantia. *Folia* alia à radice oriuntur, alia à ramis, pediculo longo, fistuloso, palmari & dodrantali, hirsuta, valde lata: primaria divisa triplici, quarum unaquaeque rursus tripartita, obtusa, crassa, hir- suta, superna parte atrovirentia, splendens & rugosa, inferna ex albidio virentia dilutius: non- nulla interdum folia, ut circa floris pediculum antequam se expandat, caulem immediate ambiunt, in tres oblongas divisuras acutas, amplius non dissectas abundant.

Flores mente Aprili.

Memini me cum puer adhuc essem Ranunculi florem vidisse ei quem J. Bauhinus describit; pos- simul. Erat autem is frequens tunc temporis in hortis apud nostrates.

Tempus.

- A. 10. *Ranunculus hirsutus annuus flore minimo. Field-Crowfoot with a small flower.*

Radix e fibrosa fibris masculis albis, gustanti nihil vel parum acris. *Folia* longis pediculis in- sident, hirsuta & ad tactum mollia, circumscriptione rotunda, & Geranii columbini foliis nonnulli- simili, palmiculata, in tria segmenta insigniora divisa, non tamen ad pediculum usque, per mar- gine dentata majoribus denticulis. *Caulis* ab eadem radice plures, interdum erecti, saepius in terram reclinati, in ramulos divisi, foliis alternatim positos vestiti, quibus ex adverso oriuntur flores longis pediculis insidentes, lutei, pentapetali petalis acutiusculis, & omnium quos mihi hactenus videre con- tigit minimi. Succedit capitulum plurimis seminibus compressis mucronatis coagmentatum.

In solum aggeribus saepius occurrit: invenimus & in arvis requiescit.

Locu.

11. *Ranunculus ceratophyllor seminibus selectis in spicam adactis* Moris. praed. *Melampyrum persicillum luteum* Park. Lob. *luteum* Ger. *luteum minimum* C. B.

Mor.

Folia est ter tripartitis, cornu cervi quodammodo referentibus: e quorum medio exeunt cauliculi plurimi, trunciales, singuli singulos sustinentes flosculos, aliorum Ranunculorum modo quinis pe- talis luteis constantes, ambientibus rudimentum viride, quod tandem in spicam degenerat uncia- tem, seminibus falcatis onustum.

Annua

- A. 2. *Ranunculus aquaticus hederaceus albus* [non luteus] C. B. *Ranunculus hederaceus rivulorum* se extendens, atrā maculā notatus J. B. *Ranunculi aquatilis* varietas altera Ger. emac. **Ivy-leaved Water-Crowfoot.** *R. hederaceus aquat.* Park. quoad descr. non figura & *Synonymia sunt Lenticula aquat. trifida.*

Caules huic teretes, solidi, supini, geniculati; ē quorum geniculis plurimis fibris albis demissis, planta late se diffusit. *Folia* ad genicula pediculis longiusculis insident, triangularia, & ad hederæ folia quodammodo accedentia, levius, splendentia, maculā nigrā interdum notata, alias palidius virentia. *Flori* in caulis parte foliis adversā nascuntur, parvi, pentapetalis petalis acuminatis, ē calice quinquepartito, albi, non licei ut vult Bauhinus. *Flori* succedit globulus *seminum* densè stipatorum, vicie vulgaris magnitudine fere, feminibus minimè acuminatis.

In rivulis & fossis vadiosis ubi aqua scaturiunt sæpius occurrit, solo præsertim arenoso. *Æstate* floret.

R. Summitatum seu turionum Alni, Foliorum Ranunc. aquat. hederacei, Salvia ana manipulum unum: infundatur per noctem in vino albo, & infusum propinetur. Ad Hydropem & Scorbutum mirifice conferre dicitur. Habui à D. Maplet.

- A. 3. *Ranunculus aquatilis* Ger. aquaticus *Hepaticæ facie* Park. aquat. folio rotundo & capillaceo C. B. *anquilis albus tenuifolius* J. B. **Water-Crowfoot with various leavgs.**

Fibris numerosis in limbo demissis *radicatur.* *Cauliculos* fundit longos, satis crassos, inanes, infirmos & in aquis fluitantes, in ramos subinde divisos, per quos duorum generum folia conspiciuntur, alia enim capillaris tenuitatis confertissimis cirris perplexa, alia verò supra aquam Ranunculi foliis similia, lucida, maculis quibusdam nigris notata, satis crassa, subrotunda, in aliquot partes divisa, sed non profundè, alternatim adnata. In caulis parte foliis adversa oriuntur *flori* longi [ut & folia] pediculis insidentibus, qui explicante se capitulo quinque foliis viridantibus obvoluto apparent candidi, amplius pentapetalis, ungibus petalorum luteis, flaminibus numerosis flavis *capitulum* obvallantibus subrotundum, Ranunculorum, feminibus confertis compositum.

In fossis aquas habentibus & lenè decurrentibus rivulis, ut rectè J. B. gignitur. April, Maio, & subinde Junio mensibus abundè & late floret.

- A. 4. *Ranunculus aquaticus omnino tenuifolius* J. B. *Millefolium aquaticum* Ranunculi *flor* & *capitulo* C. B. *Millefolium sive Maratrophyllo flore & semine* Ranunculi *aquatilis* *Hepaticæ facie* Ger. Millef. *aquat. foliis* Abrotani, *Ranunculi flore & capitulo* C. B. *non Ran. aquat. capillaceus* ejusdem.

In hoc nulla *foliorum* differentia ut in precedente: siquidem omnia inter se similia, tenuibus illi duntaxat precedenti, seu ut alii volunt Chamæmeli, foliis proxima. *Flores* candidi, illius limbo, sed multò minores: *Capitula* echinata conveniunt, rotundiora paulum & minora.

Aquis innatæ tum fluentibus, tum stagnantibus, ubique frequens. Columnæ Ranunculi triphyllon aquaticus medioliteus dicitur: siquidem florum petala circa ungues lutea sunt. Eodem cum precedenti tempore floret.

- 5. *Ranunculus Hederulæ folio aquaticus* Park.

Park.

Reptando supra terram fibris ē geniculis demissis se propagat. *Folia* habet subrotunda, crenata, Hederæ terrostris similia. *Flores* pallidos quinque petalis acuminatis compositos, quos sequuntur capitula subrotunda ē feminibus confertis.

De loco & tempore nihil addit.

- A. 6. *Ranunculo sive Polyanthemo aquatili albo affine* Millefolium *Maratrophyllo* *fuitis* J. B. *Millefolium Maratrophyllo* *Ranunculi flore* Park. Millef. *aquat. foliis* Faniculi, *Ranunculi flore & capitulo* C. B. **Fennel-leaved Water-Crowfoot.**

J. B.

Longissimis, in aliquot partes divisis, teretibus, levibus, inanibus *flagellis* prociduis, aque impetum, cuius est alumina planta, imitatur: foliis ad genicula Fœniculi, vel potius Peucedani, multo longioribus, atque precedentium duorum in pauciores partes divisis. Ex iisdem etiam articulis surgunt pediculi concavi, quibus insident flores Ranunculi lactei, quinque foliolis striatis constantes, apicibus in medio luteis: quibus succedunt capitula confimiliter Ranunculi, viridantia, echinata.

In fluvio *Tame* & rivulis cum influentibus circa Tamwortham, Middletonum, &c. in agro *Warwiceni* abundat. Observavimus & in fluvio *Ilde* Oxonium præterfluente copiosum. Maio & Junio floret.

A. 7. &c.

- A. 7. *Ranunculus flammæ minor* Ger. & *flammæ serratus* ejusdem & Park. *Palustris flammæ minor sive angustifolia* Park. *longifolia palustris minor* C. B. *longifolia, alius flammula* J. B. *item palust. serratus* C. B. **The lesser Spear-wort.**

J. B.

Caulis est dodrantalis, glabro, fistuloso, geniculis nodoso, nunc solitario, nunc in ramos diviso, repante: *Folia* priora ex longis pediculis, unciam semis lata, oblonga alia, alia subrotunda, superiora per caules ex articulis oriuntur, bina, interdum serrata, quæ minus angusta, longitudine circiter palmari, sapore acri: *Flores* Ranunculi vulgaris præteritis, contractiores, aureo fulgore nitent. *Radix* ex fibris albicantibus conflata est. *Caules* etiam erumpunt, & quidem rursus ut in Ranunculis quibusdam *radicantur.*

Foliis huc nunc æqualibus, nunc serratis, etiam in eadem planta. Magnitudine etiam insigniter variat.

In pratens locis uliginosis ubique abundat, Junio florens.

Ab acri & ardente seu caustica vi flammæ denominatur. Oves hac herbā pastas inflammationibus peccioris, internotumque vicerum erosionibus ac exulcerationibus corripit aiant.

Locus
Tempus.

- A. 8. *Ranunculus flammæ major* Ger. *palustris flammæ-major* Park. *longifolia palustris major* C. B. *folio longo maximus, Lingua* Plinii J. B. **The great Spear-wort.**

J. B.

In uliginoso solo & palustribus [apud nos & in ipsis aquis vadiosis] exit Ranunculus Lingua Plinii Dalechamptio putatus, *caule* bicubitali & altiore, crasso, lavi, in ramos subinde diducto, per quem veluti & per ramos alternatim *folia* producantur, pedali circiter longitudine, vix unciam lata, crassiuscula, glabra, mucronata, saporis acris & amari Dalechamptio. *Flores* extremis inhamerant ramulis, magni, Ranunculorum aliorum formā, quinque foliis luteis constantes, quorum medium obstat numerosi *apices* concolores: eis superveniunt, autore Tabern. capita erinacea, parvæ nuce Juglandis magnitudine, cum acutis aculeis, saporis calidi & urentis. *Radix* compluribus fibris destituta nictur.

In fossis palustribus Eliensis plurimus oritur; & alibi etiam propè Cantabrigiam, ut in fossis *Locus* quibusdam circa mariscum de *Feverham*.

- 9. *Ranunculus flammæ Bayonensis* Park.

Park.

Folia longis, angustis, acuminatis, *caulibus* ramosis *radicibus* fibrosis flammæ minorem vulgariter imitatur. Differentia est in floribus qui huic multò majores.

In palustribus maritimis propè Bayonam oritur.

Locus.

- 10. *Ranunculus flammæ flore albo minor* Park.

Park.

Folia huic Ran. flammæ minoris similia, pediculis longis nixa, verum longiora & angustiora multo. *Cauliculis* inferius foliis nudus, summa parte ubi flores erumpunt bina oblonga & angusta folia protrudit. *Flores* quàm in flammæ vulgaris dicto minores, emaculati candoris. Capitula & radices cum illius conveniunt.

De loco natali nihil addit, neque unde aut à quo habuit dicit.

9. 5. *Ranunculi foliis gramineis.*

1. *Ranunculus montanus folio gramineo* C. B. *gramineus flore luteo simplicis* Park. *pumilus gramineis foliis* J. B. *Ranunculus gramineus* Lobelii Ger. emac.

J. B.

Fibræ quibus *radicatur* uncias duas plus minus longæ sunt, satis crassæ, & fibrillis capillaribus donatæ, quæ in *radicem* minimi fere digiti crassitudine coeunt, filamentis supra terram comosam, quod hanc absurde perennitatis fidem faciat. *Folia* ē radice statim pullulant [in mea quidem sicca planta [epena] duas uncias longa, aut paulum admodum excedentia, angustæ gramineæ, unumque uncia brevius medio cauli adnatum, alioqui nudo & enodi, gracili, palmo altiori: cuius fastigio *flor* insidet unicus, iuste magnitudinis, qualis est Lingue Dalechamptii aut vulgaribus Ranunculis, major multo quàm Ranunculi Flammulæ dicti, ē quinque foliolis compositus, quæ totidem minoribus [calicis] ut in Ranunculis fieri solet suffulciuntur. Succedit Lob. testè *semen* racemosum Ranunc. præteritis.

Parkinsonius folia Caryophylleis similia facit, longa, angusta, acuminata, carinata seu concava nonnihil, colore glauco.

Si plantæ humidio & pingui loco valdè excrevit, & pulcher videri fit.

Habetur & in hortis flore pleno seu multiplici, qui Ranunculus montanus folio gramineo multiplex, C. B. gramineus flore luteo multiplici Park. Ran. gramineus pleno flore J. B.

Parum obvis, duntaxat Narbonensis Gallie præteritis, ponè publicum diverforium montis *Locus* Lupi, & in arduis Mendeni Ruthenorum pratens & pascuis.

• 2. Ra-

Locus &
Tempus.

Vires.

Locus &
Tempus.

Locus.

Locus &
Tempus.

Varietas
flo. pleno.

- * 2. *Ranunculus gramineo folio bulbosus* C. B. *angustifolius bulbosus* J. B. *leptomacropyllos bulbosus* Col. *gramineus bulbosus* Park.

Col.

Radice est in longam velut cervicem producta, villosa cortice nigro, cæta, [pluribus involteis Croco similibus contecib. *Dalech.*] ex qua duas uncias longitudine carnosae fibræ in imo crassiores, Fipendula palustris radicis modo, capillaribus fibrillis hirsute, terram unctæ, oblique amplexantes, producantur [alix radicales, albx, crassæ aliquantulum, veluti capillamenta dependunt *Dal.*] Internus verò intra villosum tegumentum bulbosa radix invenitur, Gladioli modo gemina, altera alteri insidens, veltiori atque corollæ parvi præcedens anni, ex quibus fibræ ortum ducunt. *Folia* huic prima duas uncias longa, quæ majora efficiuntur & palmum ad summum æquant, circa radicem pilosa, reliqua lævia, colore cinereo albicante, per longum venis distincta, octo numero, caulem cingunt dodrantalem [aut cubitalem *Dal.*] junceum, duobus geniculis & foliis abq. ramulis distinctum, in summo virens caput habentem, quod *storem* dehiscens luteum edit, [*Dalechampsius* binos flores summo cauli appingit, & flores in plurali attribuit.] splendendum, staminibus densis intus plurimis, calyce tunc etiam quinquepartito. *Fructum* deinde capitulum oblongum admodum, squamosum, *semine* rotundo sed apice rostrato, persiciens.

Folia *Dalech.* à longo pedunculo dependentia, transversum digitum lata, *Palmæ* folium in modo substantiæ & contumaciæ fracturæ imitantia.

In *Aquicolorum* montibus supra D. Philppæ antrum Columnæ observatus, Maio flore incipiens. In montibus D. Mariæ à Monteferrato, & circumvicinis partibus ad montium radices juxta arbusta & querceta. *Dal.* Aprili & Maio floret.

- * 3. *Ranunculus gramineus persolatus* Park.

Park.

E. radice parvâ fibrosâ *folia* aliquot emitit angusta, graminea, subglauca, duas uncias longa, quæ præcedentis nonnihil latiora: è quorum medio exilit *caulis* vix altior foliis, cui circa mediam partem adnascuntur bina folia oblonga, ad basem latiora & continua, eodem modo caulem cingentia quo Centaurii lutei folia. Summum caulem in ramulos aliquot divisum occupant duo trève *folioli* exigui, ex viridi luteoli, petalis conniventibus, rariis expansis. *Capitula* succedunt echinata *Ran. graminei* vulg. similia.

Habetur & alia hujus species seu varietas foliis latiusculis, *strobis* expansis, petalis acutioribus.

- * 4. *Ranunculus pumilus alter angustifolius* Park.

Park.

Hic major est & elatior nonnihil præcedentibus, qui in summo caule unicum tantum gessat florem, cùmque ampliorem quam sunt flores reliquorum *Ran. gramineo* folio.

De loco natali hujus aut præcedentis speciei nihil addit Descriptionis autor Parkinsonus.

§. 6. *Ranunculi montani vel floris colore, vel figura foliorum à reliquis generibus diverfi.*

- * 1. *Ranunculus montanus foliis Plantaginis* C. B. *Ran. folio Plantaginis* Ger. *Plantaginis folio* Park. *Pyrenæus foliis sublongis non laciniatis, albo flore* J. B.

Claf.

Pedali imò etiam ampliore affurgebant plantæ quas videbam altitudine; *Caule* rotundo, satis firmo, viridi, per quem alternis tria aut quatuor sparsa erant *folia*, satis lata, basi caulem amplectentia, tres aut quatuor uncias longa, unciam verò lata, mucronata, multis venis ab infima solè extenuum mucronem procurrentibus distincta, viridis coloris, qualis est ferè *Brassicæ* campetris, quorum ora tenui mollique alba lanugine oblecta. Summo caule ex foliorum, quæ minimis erant, alis exibant tres, quatuor, vel etiam plures oblongiores pediculi caliculum quinque foliolis constantem sustinentes, è quo *strobis* prodibat pentapetalos, petalis feminalibus, tenellis, proxis niveis, cuius medium occupabant frequentissima parva stannina flava cum orbiculari capitulo, nullius aut perexigui odoris. Cùm verò primum è terra emergebat hæc planta, & antequam in caulem læta, crederetur, bina duntaxat aut ad summum terna proferebat folia, tres uncias longa, unciam lata, crassiuscula & firma, multis etiam venis secundum longitudinem distincta ut quodammodo ad *Plantaginem* latifoliam foliorum formâ accedent. Caput radicis hirsutissimum erat, quod deinde in multas crassiusculas albas fibras dividebatur.

E. montibus *Pyrenæis* eruta est hæc species. Invenitur hujus varietas cum duplici in flore pedali lorum serie; quæ *Ranunculus* *Pyrenæus* albus duplex *Park.*

Locut.

2. *Ranunculus*

- * 2. *Ranunculus albus simpliciflore* J. B. *Alpinus albus* Ger. *montanus albus minor simplex* Park. *montanus Aconiti folio, flore albo minore* C. B.

J. B.

Radix cauli quasi apposita, palmaribus aliquot fibris, crassius mediocriter, rigidis & albis disparatis constat, ex qua surgit *caulis* sesquicubitalis & bicubitalis, pallido & virente levore nitens, supra communem sortem *Ranunculum* crassius, solidus, in ramos aliquot divisus, foliisque ad alas donatus. *Flores* gerit uncialibus & sesquicubitalibus hirsutis pediculis, *Ranunculum* vulgarium formâ & magnitudine, sed candore nivem provocantes, suaveolentes, pentapetalos, quorum medium occupant apices lutei. *Folia* *Aconiti* foliis similia, quinquepartita, profundissime serrata, inferne hilariter splendens: superne viridia, squalida. Tabern. ait sapore calido & acri sed mitiore, & non ita urente ut in cæteris.

Hujus generis invenitur flore pleno niveo, in hortis cultus, qui *Ranunculus albus flore pleno* *Varietas* *flo. pleno.* *J. B.* *albus flore pleno* Ger. *albus multiflorus* Park. *Ran. folio Aconiti, flore albo multiplici* C. B. In Jura & Saleva montibus propè Genevæ copiosè provenit. Maio mense floret. *Locut.*

- * 3. *Ranunculus flore albo Alpinus major* J. B. *Ran. montanus Aconiti folio albus, flore majore* C. B. *montanus maximus albus* Park. *Aconiti folio* Ger.

J. B.

Hic paucis à præcedente differt, nimirum magnitudine & staturâ elatiore: *foliis* non adeò lævibus, minus atro-virent præditis: *strobis* frequentioribus majoribusque pediculis rectoribus inherens: quodque serius floret.

Folia præmanfa nullam manifestant acrimoniæ, sed amaritudinem potius habere deprehenduntur. *Caulem* *Clusius* tenuem huic attribuit, sed firmum, & certè quantum memini J. Bauhinus minus rectè crassum præcedenti ascribit. Capitulum ex seminibus simul congestis, quemadmodum in reliquis *Ranunculis*, constat. *Radix* præmorsa videbatur, multâque longas & candicantes fibras habebat.

Abundanter provenire conspicebat *Clusius* in acclivi montis Wechsell, Sneberg & aliorum montium sylvestris locis: Floret Maio & Junio: Semen Augusto maturitatem assequitur.

Hujus etiam generis invenitur qui florem habet plenum & multiplici foliorum serie constantem.

Locut. & Tempus.

4. *Ranunculus montanus albus hirsutus* J. B. *montanus Pennæi* Park. *montanus hirsutus purpureus* Ger. *emac. montanus hirsutus purpurascens flore* C. B.

J. B.

Nigra radice nititur, crassioribus fibris donata, quaque caulem emitit perennium plantarum more comola: ex hac *folia* nascuntur quatuor, quinque, vel sex, pediculis palmaribus hærentia, ampla, circumscriptione rotunda, sed in plurimas lacinias ad pediculum usque divisa, hirsuta. *Caulis* uncus, cubitalis vel sesquicubitalis, pilosus, cujus summum in quatuor vel quinque ramulos, palmaris plus minus facillit, quam divisionem *folium* ambit unicum veluti perforatum, sine pediculo, non minus profunde quam inferiora dissectum. *Flores* unicuique ramulo unus insidet, pulcher, quinque foliis orbicularibus constans, quæ inferius purpurascunt, superius in lateribus ex albo purpurea sunt, reliqua parte albisissima. Hinc oriuntur capitula è latiusculis, ex oblongo rotunda, lævibus *seminibus* congesta, pluribus quam duodecim, ad semen *Pastinacæ* Germanicæ accedentia. [*Pennæo* seminibus aut in *Ranunculis* compacta, ex nigro purpurea & mucronata, parum compressa, paullo quam in aliis *Ranunculis* majora.]

In sylvestris montis Jura propè verticem Thuri copiosè provenit. Junio & Julio mensibus floret. *Locut. & Tempus.*

5. *Ranunculus montanus hirsutus albus elatior* C. B. *montanus* 2. *Clus. montanus albus major vel elatior* Park. *parad.*

Claf.

Quina aut sena promit ex radice *folia*, magna, viridia, dura, *Ranunculi* bulbosi foliis haud absimilis, nonnihil hirsuta, tribus scissuris ad pediculum usque pertingentibus, & aliis præterea minus profundis divisa, *caulem* inter illa excurrentem cubitalis longitudinis, nudum, singularem, firmum, aliquantulum hirsutum, intus cavum, qui in summo fastigio trina habet folia contigua, profundè laciniata penè instar *Anemonidum*, supra quæ deinceps *caulis* dividebatur in quatuor aut quinque oblongos & teretes pediculos, quorum singuli sustinent unicum *strobis*, quinque foliis latis magnis & albis constantem, mediocriter odoratum multis flavis staminibus *capitulum* occupans umbilicum cingentibus, quod excusso flore apparet magno planoque *semine* onustum. *Radix* veluti præmorsa & multis nigricantibus fibris prædita.

Frequentius nascitur in Sneberg, Snealben & aliarum vicinarum pratis sublimioribus; florêtque Junio: *Locut. & Tempus.*

Per similes hic hæc species præcedenti, ut descriptiones conferenti patebit, eandem tamen esse non auid affirmare.

Ecc

* 6. *Ran.*

nora, & pluribus tenuioribusque lacinias divisa. *Caulis* tereti inhaerent bina *folia*, quorum inferum in tres majores lacinias divisi, & illa denuo in ternas, media vero in quinque minores. Summo caulis inhaerebat *flor*, frequentibus, & multiplici serie dispositis foliis constans, quorum alia aliis paulo latiora, coloris, ut pictura ostendebat, (quem nescio an pictor fideliter imitatus sit) minati. E medio flore profliebat pedicellus unciam altus, sustinens alium florem minorem, plenum tamen & ejusdem coloris, non secus ac videre est in Ranunculo illo tuberosa & magna radice, cujus *flor* flatus, multiplex foliorum serie constans, qui saepe non modo secundum florem ex primo, sed & tertium ex secundo nonnunquam producit. Ex superioris autem folii sinu natus erat ramulus duobus tenuibus foliis praeditus, cujus fastigio insidebat strobilus etiam plenus, secundo fere aequalis. Ego hunc & superiorum Ranunculum specie convenire puto, & utrumque cum Ranunculo Asiatico primo in loco descripto, liquidum flos non naturae sed secundum speciem plenus sit, led ex accidenti tantum, ob ubertatem folii, aut plantae luxuriam.

15. *Ranunculus Creticus grumosa radice flore nigro* Clus. *Ran. grumosa radice flore nigro* C.B.

Clus.

Ex radice grumosa instar illius quae ex Asia adfertur aliquot *folia* producit satis ampla, humiq. in orbem sparsa, fuscicula, viridia, supina tamen parte albicante colore in viridi velut conspersa, in tres lacinias, per oras aliquot crenis incisae, divisa: inter illa quaterni aut quinque prodibant *cauliculi*, graciles, firmi tamen, brevi quadam lanugine obiti, quique ex foliorum magis incisorum, quibus ambeantur, alia alterum plerumque, nonnunquam etiam tertium ramulum producebant, parvo non altero folio ornatum, qui summo fastigio sustinebant subulcum calyculum, in quinque foliola, fusco villo obfusa, divisum: & deinde explicatus florem ostendebat quinque foliis unciam amplius profusque nivels constantem (hæc interdum quadam conspicuerentur raris venis suaverubentibus per oras sparsa) & e quorum umbilico emergebat capitulum, subulcus staminibus infima sede cinctum, quod magnam gratiam candore folii conciliabat.

Tempus.

Flores explicabat mense Maio cum Asiatico phoeniceum florem gerente, quibus succedebat simile capitulum, non dissimili palaeaceo & acerolo semine oblitum, quod inutile esse arbitror.

Praeter descriptas plurimae aliae hujusque generis seu speciei seu varietates, magno studio undique conquisitae in hortis curiosorum emittuntur. In Catalogo horti Regii Parisiensis Anno 1665. edic invenio sequentes.

- Ranunculus Asiaticus grumosa radice, flore simplici luteo palléscente, striis rubentibus.
- Ranunc. Asiat. simplex aureus *Ferrarii*.
- Ran. grumosa radice, aureo panno concolor, fundo & limbo rubentibus.
- Ran. Asiat. flore simplici melino.
- Ran. Asiat. grumosa radice, flore miniat per oras luteo.
- Ran. Asiat. flore luteo, lineis albis picto.
- Ran. Asiat. grumosa radice, foliis intus & per oras pallide luteis, lituris purpureis, alia referentibus Papilionum.
- Ran. grumosa radice flore phoeniceo, simplici odoro.
- Ran. Alphodeli radice, flore flavo, venis rubris distincto, *Boswel* dictus.
- Ran. flore pleno flavéscente, & rubris lineis elegantissime variegato, *Le Seraphique*.
- Ran. Alphodeli radice, flore sanguineo maximo, *Le monstre rouge*.
- Idem flore luteo variegato, *Le monstre Panache*.
- Ran. Constantinopolitani gigas flore coccineo, *Le Geant de Constantinople ou le grand Orange*.
- Idem flore eleganter variegato.
- Ran. Romanus gigas miniat flore, *Le Geant de Rome*.
- Idem plenissimo flore miniat & luteo vario.
- Ran. Alepus grumosa radice, flore purpureo-sanguineo maximo, *Spherique ou Peone*.
- Idem flore lineis rubris & luteis striato, *Spherique Panache*.
- Ran. Syriacus grumosa radice flore miniat patulo, *Salamine*.
- Idem ex luteo palléscente & rubro mixtus, *Le grand Pontife, ou le Salamine Panache*.

9. 8. *Ranunculi quidam C. Bauhino in Prodromo & Parkinsono descripti.*

- 1. *Ranunculus montanus subhirsutus latifolius* C. B. prod. *montanus hirsutus latifolius* Park. *mont. subhirsutus Geranii folio* C. B.

C. B. prod.

Ex radice longa fibrosa *folia* prima Geranio columbino similia, subnigricantia, mollia, in tres primum lacinias ad pediculum divisa, & hæc in alias tres, hæque in alias sectæ, pediculis palmaribus subhirsutis donata prodierunt, quorum tamen superiora latiora & acutiora: inter quæ *Caulis* sesquicubitalis, cavus, striatus, pene glaber; in ramos brachiatus effertur: quibus flores parvi, pallide lutei quinquefolii insident: hæc *semina* in capitulum congesta succedunt.

L. & M.

Hic in humidis montis Murete provenit.

2. *Ranunculus montanus lanuginosus foliis Ranunculi pratensis repentis* C. B. Park.

C. B. prod.

Radice habet fibrosam, rufescentem, à qua cum *caule* tenui, cubitali, lanuginoso, supernè in alas diviso prodierunt *folia* pallide virentia, tactu mollia, pediculis palmaribus, lanuginosis donata, in-

star Ranunculi pratensis repentis, in tres primam lacinias, oblongis pedicellis donatas, & hæc in alias acutæ per marginem crenatas, divisa. *Flor* aureus quinquefolius.

Priore rarior est, & in altissimis montibus, ut in *Helvetia* Marchionatus reperitur.

J. Bauhinus hunc synonymum facit *Ranunculi sui magni, valde hirsuti, flore luteo*: At descripti- ones non conveniunt. *Locus.*

3. *Ranunculus montanus Beticæ foliis Park.*

Park.

Multa & radice plurimis fibris albis composita emittit *folia* latiuscula & oblonga, venis seu nervulis crebris superficiem velut rugosam efficientibus, intertexta, pediculis brevibus donata, circa margines crenata, extremitate rotunda, Beticæ foliorum instar, illis tamen minora, supernè atrovirentia, inferè argentea. In horum medio seu centro exurgit *cauliculus* nudus, palmi altitudinem vix excedens, in fastigio florem gestans singularem, parvum, quinque foliis mucronatis albis congestum, apicibus in medio luteis; totidem calicis foliolis viridibus sustentatis. *Semina* ut in aliis Ranunculis in capitulum echinatum congesta. Tota planta, *folia* & radices, amara initio, deinde valde adstringentia.

In Alpibus, nimirum in monte *Senis*, quæ superant qui & Gallia in Italiam iter faciunt, à Pillo- *Locus.* to inventus, & ad Lobelium transmissus est.

Hæc in Catalogo horti Regii Parisiensis.

4. *Ranunculus Geranii tuberosi folio* C. B. prod. Park.

C. B.

Radice est fibrosa; *caulibus* multis, cubitalibus, viridibus, lavibus, striatis & ramosis; *foliis* à radice pediculis palmaribus donatis, uncias sex longis latisque, supernè atrovirentibus, foliorum Geranii tuberosi instar in multas lacinias, sed longiores & latiores, ad pediculum divisis, & rursum in alias scissis; at in caulis summitate in segmenta graminea partitis. *Flores* in ramulorum summis plures, parvi, lutei, multis in medio staminibus; quibus *capitulum* parvum rotundum cum semino succul- *Locus.*

Non longè Patavio in Arqua, ubi Petrarchæ sepulchrum legit C. B.

5. *Ranunculus saxatilis magno flore* C. B. Park.

C. B. prod.

Radix ex oblongis fibris capillaribus composita est. *Folia* habet ad radicem plura, oblongis pediculis nonnullis lanuginosis donata, unguem vix lata, in tres parvas lacinias, & hæc in binas vix longas acutas, divisa; inter quæ *cauliculus* palmo minor tenuis, lanuginosus, cujus summo *flor* magnus, aureus, splendens, quinquefolius, multis in medio staminibus rufescentibus, insidet. *Gira* Montepellum in saxosis crevit. *Locus.*

6. *Ranunculus saxatilis foliis subrotundis* C. B. Park.

C. B. prod.

Radix in fibras oblongas, capillaceas abit: *Folia* per terram sparsa, subhirsuta, crassa, pedicellis ovalibus donata, vix unguem lata, in petiolo parva, subrotunda. & hæc in alia dividuntur: *cauliculus* tenuis, lanuginosus, sex unciarum, ad exortum statim dividitur: *flor* luteus, quinquefolius, multis staminibus donatus.

Eodem quo prior loco reperitur. An hic à præcedente differat inquirendum.

7. *Ranunculus minimus saxatilis hirsutus* C. B. Park.

C. B. prod.

Radice est pusilla, capillari, circa quam *foliola* plurima, in tres lacinias subrotundas & per marginem incisas divisa, longis pedicellis hirsutis donata: inter quæ *cauliculus* duarum triumve unciarum hirsutus exurgit, *florem* luteum aliorum Ranunculorum similem multis in medio creceis staminibus sustinet: cui *capitulum* parvum ut in aliis succulit. Non longè Montepellio ad Lattes provenit. *Locus.*

8. *Ranunculus villosissimus Montpelicius* C. B. prod. Park.

C. B. prod.

Radice est fibrosa, rufescente: *foliis* ex ea prodeuntibus crassis, villosis, parvis, in lacinias primùm rotundas, alias subrotundas, alias acutas, & hæc in alias incisæ, & per marginem crenatas, quæ verò in *caule* suo in oblongas & acutas & quasi aculeo armatas lacinias, sed longitudine impares dividuntur: inter quæ *cauliculus* palmaris, in breves alas brachiatus, quibus singulis solum in plures lacinias divilum subdividitur. *Flor* aliorum Ranunculorum formæ, osside magnitudinis, lutei coloris est. Tota planta ob pilos rufescentes molles villosa & rufescens est, & Montepellio in saxosis reperitur.

Dubitat D. Magnol au hæc sit Ranunculi distincta species an varietas tantum Ran. saxatilis magno flore.

9. *Ranunculus montanus folio Aconiti, magno flore* C. B. Ran. mont. major flore luteo Eyst.

CAP.

CAP. IV.

De Herbis quibusdam Ranunculi capitulo & calyce, flore polypetalo, & primò
De Ranunculo Ruta folio.

Ranunculus præcox Ruta sive Coriandri folio Park. parad. Ran. Rutaceo folio, flore suaverubens;
C. B. præcox Rutaceo folio Ger.

Clus.

Folia aliquot à radice producit multifida, Ruta foliis non valdè dissimilia, molliora tamen & magis viridia: flores autem habet amplos, ante ipsa folia emergentes, forniculæ dum initio emergunt ad suaverubentem colorem tendentes, internè candidos, duodenis aut pluribus foliis constantes, umbilicum occupante capitulo viridi, ut in reliquis hujus generis, cincto multis albicantibus staminibus, quæ flavos apices habent, sine odore: Hos sustinet cauliculus teres & inno purpureus, deinde ex viridi pallens, quem ambit unicum plerumque folium, (raro plura) exiguum, duabus aut tribus laciniis divisum, latè basi cauliculum amplectens: Floribus deciduis succedens illud capitulum, & in femina crassifolia evadit. Thoræ Valdensium semini panè similia.

Nascitur in inferioribus Suedegæ jugis & vicinis montibus, in hortos autem translatus multis adnatis sese propagat, multoque frequentiores fibras spargit.

Floret in hortis plerumque Aprilis, nativo loco serius.

In Catalogo horti Regni Parisiensis habetur,

Ranunculus Ruta folio serotinus, flore aureo pleno.

CAP. V.

De Flore Adonidis.

Adonidis floris meminit Ovidius 10. Metamorph. qui Anemone esse à multis creditur; aliis huic id nomen tribunt. Quibusdam hæc herba prædè Theophrasti à floribus flammæ igneoque colore censetur; qui inter flores vernos & odore carentes ante recenset, 6. hist. &

A. 1. Flos Adonis Park. F. Adonis flore rubro Ger. F. Adonis vulgè aliis Eranthemum J. B. Adonis bortenſis flore minore atrorubente C. B. Adonis florum, sive Phacelias.

Radix ei alba, simplex, minimo digito tenuior, sapore herbaceo & nonnihil nauscoso, J. B. Caulis cubitales aut sesquicubitales, inferius hirsuti, erecti, teretes, striati, tubulo angustio perforati, glabri, ramosi, ad intervalla foliis alternatim positos vestiti, ramulis crebris è foliorum alis exumbis, & caulium ipsam altitudine superantibus. Folia Chamæmelinorum magnitudine & divisione, in angustas & acutas lacinias dissecta, hilarè viridia, glabra. Flores in summis caulibus & ramulis singuli, pediculis satis longis, è calice quinquefolio unà cum flore deciduo, pentapetali, fæpius octapetali, interno cruore saturati, cum multis intus staminibus apicibus obscurè cæruleos gestantibus. Florem medium occupat capitulum Ranunculi, in longitudinem productum, multis feminibus majusculis in acutis apicibus desinentibus, per maturitatem etiam virentibus compositum. Flos hortulanis nostris Phæacelias epe, i. e. Phasianus oculus, ob colorem dicitur.

Inter segetes frequens in exteris regionibus; aint & in Anglia sponte provenire sed raris, nisi hi certè nondum occurrat.

Adonis flore læto non alia in re quàm floris colore à præcedente differt.

2. Flos Adonis 2. Clus. Adonis sylv. flore phæniceo, ejusque foliis longioribus C. B.

Clus.

Similes habet priori caules & folia, sed dilutius virent: caules etiam rarioribus alis præditi. Folia paulo molliora, nec adeo multifida: flores longioribus foliis constant, & coloris sunt phæniceo, diutius etiam quam sunt Anagallidis flores, villis nigris similiter umbilicum occupantibus, in quatuor, vix etiam apertio flore, caput extuberat, in majorem deinde longitudinem excrevisse intus quæst, illosque graciliss, femine tamen constans adeo simili, ut neutrum ab altero discerni queat. Radix superiori fore similis, quodammodo flavescens instar radicis Fumariæ, sed fugacior atque, quemadmodum & tota planta.

Sponte frequentissima nascitur inter segetes, in Gallia Narbonensi, universa Hispania, Italia, Inguæ Austria & Moravia.

Floris epi qui flore est phæniceo in vino insusos & potos ad dolores colicos & nephriticos lenissimos utiles esse experientiâ compertum scribit Parkinsonus in Parad.

C. A. P.

CAP. VI.

1. Buphtbalmum Dodonæi, aliis Confligo tenuifolia J. B. Buphtbalmum sive Helleborus niger ferulaceus Ger. Helleborus niger ferulaceus Park. Hellebor. niger tenuifolius Buphtbalmi flore C. B. yellow Ox-eye.

J. B.

NON absimilis Hellebori radici hujus fibrosa radix, quæ sicca, qualis in Officinis prostat, sesquipalmaris, fibris nigricantibus constat, tenuioribus quàm Hellebori nigri radix, à capite magis etiam divulso pendulis, sapore amaro præditi, non parvâ tandem acrimoniam relinquentibus: caules aliquot proferens spithameos, striatos, tenues, in quibus folia, tenuissima dissecta, Floris Adonidis modo, sapore subamaro, odore ubi atterantur digitis insuavi. Flores pulchri, flavi, multo excellentes odore, ex foliis sedecim, oblongis, striatis, acuminatis, circa mucronem nonnihil crenatis compositi: in medio amœna plurimorum staminum partium herbidosum corona capitulum circumstat, oblongum, echinatum ut Ranunculi: seminibus acutis compressis: subsunt flori quina folia viridantia hirsuta.

Clusius vulgarem ait omnibus apricis collibus, & siccoribus utriusque Pannoniæ & Austriæ gra-Locus, minis campis. Maio aut Junio floret.

Radix amara est & acris, & venditur loco radicis Hellebori nigri, sed deleterium est. Verrucas Vires. tollit ut Ranunculus. D. Palmer.

2. Helleborus niger ferulaceus sive Pseudo-Helleborus, caule geniculate, flore magno instar Tulipe Mentzel.

Differt omnino à præcedente: hic enim longè per omnes partes tenerior est & humilior nostro in Machia Brand. circa Francofurtum copiosissime crescent.

Huc idem videtur

Buphtbalmum peregrinum Alpin. exot.

Alpin.

Fructat hæc planta multis caulibus rectis, rotundis, gracilibus, sed ab una radice oblique actis, densis, tricuspidatis, colore viridi nigrescente. Folia plura habet, quadatenus Fœniculo similia, pundo virore oculos delectantia: in cauliculis verò flores cernuntur, aurei coloris fulgescens, duplo Anthemidis majores, à quibus fiunt femina parva, oblonga, tenuia, nigra. Radices subsunt longæ, graciles, subnigrescentes.

Petennis est, hyemisque frigora spernit. Vere & totâ æstate, & usque etiam in Hyemem floret.

Plantam hanc præter rationem Hellebori nigri speciebus accensent, cum neque notis genericis, neque facultatibus cum Helleboro conveniat. Dodonæus enim hujus radices per inferna minime purgare experientiâ didicit.

CAP. VII.

De Malva.

Malva Latinis quasi Molva quod alvum molliat, ut inquit Festus, secundum tritum illud Scholæ Salernitanæ verficulum,

Dixerunt Malvam Veteres quia molliat alvum.

Græcis etiam Μαλὰγ dicitur sive ἡ μάλινος ob eandem rationem.

Utrumque Erynon improbat Casp. Hofmannus, nec tamen meliora substituit.

Nox Malva characteristica sunt calyx octaphyllos, seu geminus, exterior in tres, interior in quinque laciniis divisus, folia integra, femina in rotula aut calcoli formam circumacta.

§ 1. Malvæ sylvestres annuæ.

1. Malva crispâ J. B. Ger. Park. parad. foliis crispis C. B. Curled or French Mallow.

J. B.

Humanam altitudinem assequitur & in latiore solo etiam excedit, caule crasso, tereti (quamvis J. Bauhinus, nonnihil angulosum faciat) viridanti & non rarè in apricis rubenti, glabro, rigido, aliquantulum concavo, alias medullâ copiosâ facto, ramoſo. Folia palmariis aut dodrantibus pediculis, altera parte hirsuta, altera glabris, appensa, per intervalla caulem ab imo ad summum usque æternam posita obvehunt, Malvæ vulgaris majora, brevibus pilis hirsuta, non tantum laciniata, verumetiam

verumetiam crebro flexi reflexique per oras crispæ & argutè denticulata. Flores conferti ad pediculorum quæ folia sustinent exortum brevibus plerumque petiolis [nunc singuli singulis, nunc communi pediculo plures] insident, haud majores quam Malvæ, sylvestris pumila aut provoluta, colore ex diluissimo rubore albicante, quinque foliis cordatis, lincis intus purpurascens, saturatioribus striatis, ad ungues ut in reliquis Malvis junctis, compositi: calice hirsuto virefcente in quinque legitima acuta diviso: in quo etiam connivente succedunt in orbem congesta semina Malvæ jam dicta. Calici subnata tunc angusta folia ut in aliis Malvis. Radix subest dodrantalis aut longior breviorve pro ratione soli, fuscolosa, alba, mediocriter crassa, sapore grato, & ut reliqua planta glutinosa. Annua est planta, semine deceduo le quottannis renovans. De loco natali nihil invento.

2. *Malva trimeftris* Clus. *trimeftris flore cum ungulis purpureis* J. B. *æstiva Hispanica* Ger. *Malva folio vario* C. B. Pin. *æstiva sive trimeftris* Park. forè etiam *Malva Hispanica sine carne* amplo ejusdem.

Pedali altitudine crescit hoc Malvæ genus, caule rotundifusculo, tereti, viridi, lanugine tamen aliquantulum oblitio, quem rara, & nulla certâ serie distributa ambiunt folia, tenella, viridia superne, infernè dilutiora; infimo cauli adnata, cingentæ fermè rotunditatis, in ambitu serrata; supremum caulem & ramulos amplectentia angulosa sunt, ad foliorum Althææ formam panè accedente. Flores summis ramulis inherentes, satis magni, quinque foliis extima parte lunatis constantes, purpureis coloris, unguibus saturatioribus purpurâ infectis, prodeuntibus ex umbilico flaminibus pallidis, villis purpureis: Semen in foliaceis capitulis plenum. Radix parva est, candicans, tenuibus fibris prædita, atamen, aut potius trimeftris, quam subsequens hyems corrumpit.

Malva Hispanica flore carne amplo Park.

Formâ externâ & crescendi modo vulgari Malvæ permissilis est. caulibus rectis, duos tresve pedes altis, multis ramis brachiatis affurgens, ab imo ad summum usque foliis oblitio rotundis, Malvæ vulgaris similis sed rotundioribus, tantillo minoribus, minutique divisis, inferioribus majoribus. Flos est foliorum alis exeunt, copiosi, pentapetali, carnei, cum pistillo in medio concolore. A vulgari Malvæ floribus præcipue formâ, qui huc longior est & ad margines magis expansus Campanule in modum, ejusdemque colore incarnato seu pulchrè rubello differt. Floribus succedunt orbiculi, seminibus rugicantibus, vulgari similis sed minoribus, arctè stipatis compacti, Radix tenuis, longa, quottannis marcescens.

Ex Hispania ad nos delata est.

Miror cur Morifonius hanc Malvam perennem faceret, cum Parkinsonus annum esse assidue.

3. *Malva folio vario* C. B. prod. *Malva stellata* J. B.

J. B. *Caulis huc torques cubitales vel bicubitales, ramosi. Folia priora in tenella planta sunt ex longis pediculis parva, rotunda, serrata; ubi autem adolevit, per ramos ex brevioribus foliis in latis magna, [evadunt] in tres partes divisa, quorum quadam sagittam exprimunt. Sapor ingratus, nonnihil viscosus. Flos magnus, purpureus, striatus, quinque foliis cordatis constans: in medio pistillus albus, ex multis apicibus compositus. Ejus calix prior membraceus, uti & secundus, in quo cuspidales quinque stellam quodammodo exprimentes. Semen quale vulgaribus Malvis. Tota planta hirsuta. [Radix subest alba, fibrosa.]*

Argentina in horto Friderici Meier vidit J. B.

Malva folio vario C. Bauhino in prodromo descripta & depicta diversâ videtur à Malva trimeftri Clus. quam in pinace Malvam folio vario appellat.

4. *Malva hirsuta folio cordato* Morifoni.

Morif.

Caulis edit multos, hirsutos, bicubitales & altiores; quibus adherent folia cordata, mucronata in ambitu leviter serrata, pediculis etiam hirsutis, brevibus innitentia: ex alis prodeunt pediculi alii breves sustinentes flores pentapetalos, floribus primæ majores, secundæ vero minores [quid per vocabula primæ & secundæ intelligi non capio] dilute rubentes: quibus succedunt, calcoli aut calcoli instar, multa semina semilunaria rotatim cingentia stylum nutritivum. Annua est planta.

Floret Julio & Augusto: semina perficit Septembri & Octobri. Semina hujus ex Asia habuit Descriptions autor.

5. *Malva annua rotundifolia, floribus omnium minimis albis pentapetalis, verticillatis geniculis ambicantibus* Morifoni.

Morif.

Hæc Malvæ species ascendit ad altitudinem quatuor aut quinque pedum, atque in singulis gaudis plurimos edit stilos, albos, pentapetalos, omnium minimos; arctè & verticillatis caules ad singula genicula amplectentes, quasi abeque pediculis: floribus satiscensibus singulis singula succedunt capitula, ex plurimis seminibus semicircularibus, cortice rugoso rectis, rotatum seu circumlatum ambiens stylum nutritivum. Folia inferiora sunt rotunda, laciniata & crispâ, superiora oblonga, sinuata. Flores sunt parvi, quibus parvis imò omnium minimis petalis albis constantes: quibus dense circa genicula dispositis succedunt circuli seu calcoli minimi, arctè geniculis adherentes. Planta est annua, quæ postquam multiplicata, imò infinita semina ediderit, totatim perit.

6. *Malva annua hirsuta, foliis bedere instar angulosis* Morifoni.

Morif.

Caulis hujus sunt admodum hirsuti, quin & folia eorumque pediculi quibus innituntur hirsutæ pariter scænt: flores habet minores, pentapetalos, at singula petala deliquium patiuntur, adeo ut bidentia in extremitate appareant: hinc singulis singuli orbiculi caseiformes succedunt, in quibus conspiciuntur plurima semina circulariter ambientia stylum nutritivum. Planta est annua, florens æstate, atque semina versis ejusdem finem perficiens.

2. *Malvæ sylvestres perennes.*

- A. 1. *Malva vulgaris* Park. *sylvestris* Ger. *sylvestris folio sinuato* C. B. *vulgaris flore majore, folio sinuato* J. B. *Common Wallows.*

Radix simplici, alba, paucis fibris capillata altè in terram descendente, sapore dulci & viscido prædita firmatur. Caulis sesquicubitales & altiores, ex eodem radice plures, teretes, hirsuti, medullâ latti, ramosi, minimi interdum digiti crassitudine ferè. Folia singulatim per intervalla caules vestigia, pediculis prælongis insidentia. Flores ex alis foliorum exeunt plures simul, pediculis longis, tenuibus, hirsutis, amplè purpurei, saturatioribus lincis striati, quinque foliis cordatis ad ungues junctis compositi, [unde & flores integri decidunt] cirris purpurascensibus medium occupantibus. Calices, qui florem antequam aperitur obvolvunt, quinquepartiti, arctè connivunt, & quinque lincas emittentes attendit, quemadmodum Pentaphylli calix. Quinque hæc calicis folia tria alia exterius circumstant. Semina simul junctâ compressi orbiculi umbilicati seu calcoli formam imitantur. Folia Malvæ vulgaris imia rotunda, in caulibus laciniata, atrovirentia, circum oras crenata, brevi & vix conspicua lanugine hirsuta.

Ad sepes & semitas inque locis ruderatis.

Variat interdum floris colore albo, quæ Malva vulgaris flore albo Park.

Locus.

- A. 2. *Malva sylvestris minor* Park. *flor. pumila* Ger. *flor. folio rotundo* C. B. *vulgaris flore minore, folio rotundo* J. B. *Small wild Wallows, or Dwarf Wallows.*

Hæc omnibus suis partibus præcedente minor est. Radix non minis altè in terram descendit, ut difficiliter extirpetur. Caulis tenuiores, infirmiores & in terram reclinati, hirsutiores etiam verum lanugine breviori, medius tamen non raro erigitur. Folia minora, rotundiora, quæque in summis caulibus sunt minus laciniata, præterea nigricant magis, & canitum quandam ostendunt. Verum præcipua differentia est in floribus, qui multo minores sunt, & ex pallida purpura albicantes, purpureis lincis striati.

Hæc non minis frequens est præcedente, in eisdem locis proveniens.

Herba humectat, emollit, lenit dolores, urinæ acrimoniam mitigat: in tumoribus maturandis, Viri. doloribusque sedandis extrinsecus adhibetur in cataplasmatibus; ad alvum leniendam & dolorem nephriticum mitigandum in clysteribus. Præcipua ejus vis est in emolliendo, ut vel ipsum nomen arguit.

Ob lentorem succi Syrupus & conserva medentur dolori calculosorum. Ob calorem illum modicum quem habet est remedium colicum in infantibus in butyro frixa. Hoc in propriis liberis expertum sum. C. Hoffman. in De Medicam. Officin. Eadem habet S. Paulus. Decocti vel aquæ destillatæ foliorum Malvæ hujus cum Syrupi violacei 3iβ. urinæ ardorem & acrimoniam mitigat & restinguit illico prima dosi. Grulingius in praxi, nec se aliud in hoc morbo præsentis remedium nôsse scribit, cui nostra quoque experientia suffragatur. D. Hulse.

Ad Dysuriam, & Decoct. Malvarum cum Syrup. Violarum. Hoc remedio semetipsum curasse testatur Forestus. D. Hulse.

3. *Malva Betonica folio* Bocconi & Zanoni.

Boccon.

Hujus est hæc Malvæ species: Cauliculis palmari & bipalmari, infirmo & per terram strato, seu versis terram reclinato. Foliis in longioribus pediculis Betonicae formâ constat, minoribus in ambra crenatis, circa cauliculos paucis; & quorum sinu pediculus exit longus, stilosum sustinens Malvæ vulgaris facie purpurascens, subeunte semine Malvaceo.

Herbæ alumnæ edit hæc Malva, quam in pratis illustrissima Gaitanea gentis Terriccio dictis, Lenc. non sine tædio & molestia multarum circumionum quasi latentem invenit Paulus Boccone.

4. *Malva Americana* C. B. prod.

C. B. prod.

Radice habet oblongam, albam, fibrosam; caulem angulosum, striatum, lanugine levi oblitum: folia viridia, tenuia, plerumque semicircularia, uncas duas longa, tres lata, superne angulosa seu sinuata, per ambitum leviter crenata, pediculis palmariibus hirsutis donata: flores albi una cum semine Malvæ sylv. pumila: similes sunt.

5. *Malva*

- A. 1. *Althea vulgaris* Park. *Althea liscen* Ger. *Dioscoridis* & *Plinii* C. B. *Althea* fœt. *Hif. malva* J. B. *Pharbitis* Hallows.

J. B.

Ex Malvarum familia prerogativam tulit Althea, utilitatis multiplici nomine commendatur; radicibus multis nixa, bene habitis, albis, nucagine lentâ, quam manû maceratione deponunt, turgidis: caules bicubitales & prociores, teretes, tenues, molli lanugine incani, angulo nubo perviti: in quibus folia alternata Malvæ vulgaris, longiora, sinuosa, serrata, mollicillo tomento incana, ex alis flores profert Malvæ vulgarem, minores, colore albo tantillum ad carneum declinante, quinque foliis constantes, in quorum medio stylus quatuor apicibus purpurantibus & obsoletis floribus erigitur. Semen pastilli compressi ritu, ut in vulgari, relinquatur.

Locum. Apud stros in palustribus maritimis tantum (quod sciam) sponte oritur: in exteris regionibus in palustribus à mari procul remotis non semel observavimus.

Vires. Emollit, laxat, discutit, dolores lenit, tumores maturat, acrimoniam mitigat & corrigit, tum herba, tum etiam radix & semen. Ulius præcip. in affectibus vesicæ & calculi renum, in Althmate & Pleuritide. Extrinsecus ejus ulus cereberrimus est in clysteribus, cataplasmatis, &c. *Schedæ.*

In summa, ad quatuor præcipue utilis esse perhibetur

1. Ad calculum renum & vesicæ, tum Sympus Althææ, tum decoctum foliorum sed præcipue radicem, seu ore tenuis assumptum, seu in clysteribus, tum denique semen quovis modo preparatum. Emolliendo & lubricando hoc efficit: Abundat enim succo lento & mucilaginoso.

2. Ad affectus pulmonum, Althma, tussim, phthisin, pleuritidem.

3. Ad insectorum erosiones, dyenterias, &c. [Decoctum radicem & mucilago seminum præcipue.]

4. Ad tumores duos emolliendos & maturandos [cataplasmata foliorum aut radicum.]

Ex radicis mucilage cum Saccharo fit confectio Diathæa, in catarrhis subilibus, in raucedine, in aliis gutturis vitis utilis.

Mucilago Althææ aq. ros. extracta eos dolores mitigat illita, qui arte à sinapismis & vesicatoriis excitantur, si hi nimis molesti sunt. *Sim. Pauli.*

Radix ad clysmata dyentericorum instat. Specifici Medicamenti maxime commendabilis est. *Idem.*

Muliercularum nonnullarum certum experimentum esse novi, consolidari radicibus Althææ papillarum scissatis, his in linimentis formam redactis, addito tantillo sacchari. *Idem.* Hæc ex collectaneis D. Edw. Hulse.

Ad renum affectus, R. Rad. Althææ 3℥. Ciceri, rub. Mß. fiat jusculum cum butyro aut melle. *Idem.*

Radices Althææ acrimoniam præditas esse arguit, ab experientia D. Sogerus. Ex applicatione enim hujus radicis contusa & in aqua simpliciter decocta plurimæ pustulae rubicundæ & dolorificæ membrum ad eam exasperare, ut undiq. planè exulceratum apparuit, quod tamen malum amplius de spermate ranarum sanatum fuit. *Ephem. German. An. 9. & 10. Observ. 100. D. T. Reibsch.*

Levamen manifestum rotavi in septuagenario stranguria laborante assumpto decocto foliorum Bismalvæ: idem expertus sum in alio qui gonorrhœa contaminatus videbatur. *Antonius de Hida* in Centuria Observationum, *Observ. 29.* Transmisit D. Edw. Hulse M. D. Londini medicum exerceans.

- * 2. *Althea flore majore* C. B. *Pannonica* Park. *flore grandi* Alceæ, *Thuringica* Camerario J. B.

Clus.

Floribus amplis, Alceæ floribus etiam majoribus, colore item illi vel respondentibus, vel omnino ferè candicantibus ab Althæa vulgari differt: in reliquis cum ea convenit.

- * 3. *Althea Pannonica tertia* Clus.

Clus.

Præcedente folis floribus differt, qui huic minores sunt, vulgaris tamen floribus aliquantulum majores.

- * 4. *Althea laciniato folio* C. B. *profundè serrato fœt. dentato folio* J. B.

Clus.

Hujus folia licet incana & mollia, in tres tamen majores lacinias divisa sunt. Flores etiam paulo minores superiores, Belgicæ seu vulgaris floribus magnitudine respondentes, sed colore dispares, nempe qui toti incarnati coloris sunt, multis intus staminibus nigricantibus: cæteræ notæ conveniunt cum vulgari.

Locum.

Per Pannoniam & in Moravia tres hæc seu species seu varietates Althææ, humidis locis & secundum tumulos sitis, observavit Clusius.

5. *Althea rosca peregrina*, fortè *Rosa Moschensis* Plinii Cornut. *rosca peregrina* Park.

Cornut.

Ex radice vivaci, longâ, albâ, lentâ circa Maium mensém quotannis erumpunt caules rotundi, virides, medullâ pleni, uno verbo Malvacæ. Folia sunt fibrota, & aliquo modo Cyclamin, propius

pūs tamen Mori nostratis folia referunt: prona parte molli & tenui lanugine canescentes, olæ foliorum instar, supina aliquanto magis virentes. Cujusq. caulis fastigium globulos admittit virides, non paucos, qui singuli singulis pediculis teretibus innituntur, & quamplurimis foliis oblongis & angustis omni ex parte circumdantur. Oriuntur hæc foliola à basi globuli, distant inter se aliquo intervallo, egregièque ordine disposita, velut cancellis eundem globum obsepiunt, qui dum maturate defecit, in quinque partes finditur, alveoque suo condita quinque fundit latissima folia, quæ rotalem florem exprimit, similem atque etiam ampliore Malvæ roseæ *Lab.* In hujus floribus umbilicus stat panicula albidâ, pistillo tenui fulta qualis in floribus Althææ fruticis conspicitur. Floret circa finem Augusti, à sylvis Africanis ob floribus gratiam in hortos nostros translata.

Locus.

C A P. IX.

De Malvis & Althæis frutescentibus & lignosis.

1. *Althea frutex prima* Clus. *Althea frutescens folio rotundiore incano* C. B. *Althea arborea* Olbia in Galloprovincia Ad. Lob. *Althea arborecens* J. B. *arborecens* Provincialis *Althea frutes* Clusii Ger. Park.

Clus.

Arbustule instar affurgit, crassifusculo stipite, lignoso, in multos magnosque ramos diviso, qui in alios minores, duos etiam, lignosos & minime oblescentes cortice cinereo, lentèque tectos, findebantur. Ejus folia Althææ foliis similia, minora tamen, magis rotunda, valde mollia, & profus incana. Flos extremis ramulis & inter foliorum exortus nascens, dilute purpureus, quinque foliis constans, Malvæ vulgaris flori non dissimilis, & major quàm in Althæa vulgari. Folia non abijcit nisi aliis enatis, ut pleræque stirpes perpetua fronde virentes facere solent.

Hanc plantam describit J. Bauhinus Tom. 2. p. 936. cui folia, & rectè, Malvarum minorum magnitudine, attribuit, pediculo satis longo, lanuginoso mixta: Flores purpureascentibus unguibus & ad radicem hirsutus.

J. Bauhinus cum Lobelio Althæam fruticem 1. Clusii. *Hist.* Althææ suæ arboreæ Olbiæ eandem perat: C. Bauhinus & ipse Clusius diversam: Ego cum Lobelio & J. Bauhino sentio, siquidem Althæa illa quæ Olbia in Galloprovincia copiosè provenit ipsissima est Althæa frutex 1. Clusii: Species autem illa Althææ quæ à Londinensibus nobis ostensa est pro Althæa Olbiae Lobelii, Althæa arborea altera vel Bryoniae folio J. B. censenda est. Errat ergo C. Bauhinus, & cum sequenti plerumque Botanici, cum Althæam fruticem primam Clusii pro Althæa frutice flore specioso in hortis ob floribus pulchritudinem cultâ habent. Consule J. Bauhinum loco laudato.

In rupibus non longè à specu Frontignana, Olbia etiam in Galloprovincia & circa Tolonam ob Locum servavimus.

2. *Althea frutescens Bryoniae folio* C. B. *Alth. frutescens, folio acuto, parvo flore* ejusdem. *Althææ species, quibusdam arborea altera, vel Bryoniae folio* J. B. *semper virens Bryoniae folio* Park.

Hanc ita describit C. Bauhinus: Caule est cubito altiore, rotundo, lanuginoso, albo: foliis Bryoniae similibus, in quinque lacinias ut plurimum divisis, palmatis, & aliis multo minoribus, crassis, nervosis, lanugine nonnihil asperis, parte inferâ canescentibus, & longis pediculis insidentibus. Flores habet purpureo-cæruleos, quinquefolios, superne semilunatos, staminibus rufescentibus donatos; quibus singulis capitulum foliaceum, planum, semen Althææ simile continens succedit.

Hæc est (ni fallor) Althæa frutex 2. Clusii, quam sic describit. Ex semine in Creta collecto provenit planta, quæ sequente anno valde adolevit: nam ramos protulit bicubitales, cortice viridi tectos, cui inspersa est plurima incana lanugo, seu potius tomentum: folia etiam habet incana, angulosa, & per oras dentata, quàm præcedentis majora: flores minores, Althææ vulgaris florum magnitudinem vix superantes, quinque foliis constantes instar reliquarum Malvarum, coloris rubri valde diluti, & ad carneum, (si ita vocare liceat) inclinantibus, multis staminibus ex albo palliscentibus, in oblongifusculo & crassifusculo stylo nascentibus, & umbilicis occupantibus. Floribus desistentibus succedunt plana capita, ut in vulgari Malva, semen in orbem serie quadam distributum continentia. Idem sentit J. Bauhinus, quem sequor.

Hujus semen ad nos transmissum est Althææ Olbiæ *Lab.* nomine: & reverà icon Lobelii in Adversariis non ineptè responderet huic plantæ. Verum ut superius diximus, Althæa Olbiae Lobelii eadem est Althæa frutici 1. Clusii, quantumvis mala figura Clusium & C. Bauhinum decept.

Althæam fruticem 3. Clusii C. Bauhinus ad Kettmiam refert, & Kettmiam alteram speciem minore flore facit, verum erroneè nostro quidem iudicio: siquidem Kettmia semina fortè localitatis inclusâ, non in orbiculis rotatam circa stylum disposita.

Parkinoniam Althæam fruticem 3. Clusii speciem ab hac diversam facit, eamque Althææ fruticose Creticæ titulo proponit: verum erroneè etiam, ut nos opinamur.

Sequentes tres plantæ an rectè hic collocavimus nescimus.

Vires.

Clavus radicem minimi digiti crassitudinem aequare, inque ramos divaricari, & summo capite quasi nodosam esse scribit: virgas inde exire cubitales & amplores: folia quae in extremis caulis & ramis sunt ad Verbenae folia ferme accedere; quibus etiam ea comparat F. Columna.

Est emplasticorum & emollientium medicamentorum numero est Alcea, utque facie externa sic etiam viribus cum Malva convenit. Celebratur ab Empiricis ad caliginem oculorum. Aqua decocta torminibus intestinorum remedio est. Brevis Alcea, Malva & Ilicus omnibus totius corporis calidis doloribus apprime conducunt: ut recte J. Bauhinus.

8. *Althaea seu Alcea peregrina semine rostrato, flore luteo minimo* Morif. praelud. *Carpini folio, flosculis luteis* Bocc. annua, fruticosa, *Fernambucensis flo. luteo* Zanoni.

Morif.

Hujus folia sunt quasi Carpini foliorum æmula, bina è regione, caulem ambientia, rotundum, rectum sesquipedalem; cujus summis fastigis innascuntur *flosculi* lutei minores; quibus deciduis succedunt aretè in circulum disposita *semina* aculeis pungentia, unde *rostrati* ei nomen impolsum.

Perit singulis annis, in Italia Melochiae spura nomine nota; ibidem & in Gallia colitur in hortis omnibus Botanici. *Boccon.*

Hanc Morionus in Historia Oxon. mutato nomine, Alceam Pharnambucanam Carpini folio, flosculis minimis luteis, semine simplici rostro donato appellat; & addit caulem ei rectum esse, inò rigidum & firmum, flosculos pentapetalos; semina aculeis singularibus pungentibus prædita, rostri instar, radicem fibrosam: totam plantam viscido esse sapore. Aprili satum semen perficere ante Septembrem exactum.

- * 9. *Alcea Virginiana, Carpini folio, flosculis minimis luteis, semine duplici rostro seu aculo prædita* Morif.

In omnibus convenit cum precedenti, nisi quòd semina illius sint triangularia, minora, binis rostris seu apiculis in summo prædita.

Semen hujus plantae habuit A. D. Johanne Banister.

CAP. XI.

De Herbis cum floribus calice decaphyllo seu in decem lacinias diviso, seu cum duplici calyce.

De Caryophyllata.

Caryophyllata ab odore radicis dicitur, quòd vernali tempore eruta Caryophyllum aromaticum odore refert: vulgò Herba Benedicta & Sanamunda ab insigni quâ pollet facultate & efficacia.

Seminibus caulatis, foliis pinnatis, radice aromatica à congeneribus differt.

- A. 1. *Caryophyllata vulgaris* Park. C. B. *vulgaris flore parvo luteo* J. B. *Æbens, Herb. Bennet.*

Radix obliqua, fibras subinde in terram demittens crassiores, sapore & odore aromatico Caryophyllorum. *Caules* ex eadem radice plures, cubitales & altiores, teretes, hirsuti, medullâ fardi, tenues, folia alternatim per intervalla positâ vestiti, in summo ramosi. *Folia* quæ à radice exeunt hirsuta, alata, folia potius pinnata, pinnulis minoribus ad costam mediam hinc inde adnexis, cetero folio in tria segmenta majora, per ambum altius incisa desinente: Quæ in caulibus sola existunt duabus pinnulis majusculis ad pediculi basin cauli adhaerentibus velut auriculis quibuldam, & triplici in extremo lacinia Rubi fere simili constant. *Flores* è foliorum sinubus non exeunt, sed ex adverso foliorum, longissimis pediculis, pentapetali, lutei, Tormentilla floribus similes, calice decem folioli, quinque majoribus, minoribus totidem, composito. Plurima staminula lutea in medio flore capitulum circumstant, quod in *echinum* subrotundum excrevit, numerosis densè stipatis seminibus compositum, quorum singula seta, seu caudâ quâdam extremo reflexâ & uncinatâ, donantur, quâ velutibus adhaerescunt.

Ad sepes & in dumetis: floret apud nos Maio & Junio mensibus.

- A. 2. *Caryophyllata vulgaris majore flore* C. B. *Æbens with a large flower, vulgaris major* Park.

Hoc huic major & speciosior quàm Caryophyllatæ vulgaris: an aliis accidentibus differat non meminimus, quamvis ex eadem radice plures, cubitales & altiores, teretes, hirsuti, medullâ fardi, tenues, folia alternatim per intervalla positâ vestiti, in summo ramosi. *Folia* quæ à radice exeunt hirsuta, alata, folia potius pinnata, pinnulis minoribus ad costam mediam hinc inde adnexis, cetero folio in tria segmenta majora, per ambum altius incisa desinente: Quæ in caulibus sola existunt duabus pinnulis majusculis ad pediculi basin cauli adhaerentibus velut auriculis quibuldam, & triplici in extremo lacinia Rubi fere simili constant. *Flores* è foliorum sinubus non exeunt, sed ex adverso foliorum, longissimis pediculis, pentapetali, lutei, Tormentilla floribus similes, calice decem folioli, quinque majoribus, minoribus totidem, composito. Plurima staminula lutea in medio flore capitulum circumstant, quod in *echinum* subrotundum excrevit, numerosis densè stipatis seminibus compositum, quorum singula seta, seu caudâ quâdam extremo reflexâ & uncinatâ, donantur, quâ velutibus adhaerescunt.

Ad sepes & in dumetis: floret apud nos Maio & Junio mensibus.

resolvendo, &c. Vinum in quo infunditur radix optimo & jucundissimo odore & sapore commendatur; eoque cor exhilarari, & obstructions jecoris aperiri, necnon friguitate & crassis humoribus affectum stomachum juvari multi testantur. *Treg.*

Quam manifestè adstrictiois particeps sit, verisimile est epotam prodesse cœliaci, dysenterici, seminarum profluvii, & cruenta expletibus.

Radix infusa Cerevisiæ summum tenet in roborandis articulis & visceribus. *D. Hulf.*

Radix sili. aut herbae integræ manipulus j. in Aq. fontan. aut Zythogali sili. ij. decocta ad j. consumptionem, ad febres intermittentes, præsertim tertianas, duabus horis ante paroxysmum, vel etiam in ipso paroxysmo optimo cum successu propinari solet. *D. Hulf.*

Mentis morum suppressio certis experimentis Simonis Lazii, Med. Vienn. præceptoris mei sublata est haud semel Dec. rad. Caryophyllatæ in vino. *Achilles Gasseri* in observ. à Velschio editis. Adnotavit *D. Sæmæ* & ad me misit.

- A. 3. *Caryophyllata montana purpurea* Ger. emac. *Caryophyllata montana sive palustris purpurea* Park. *aquatica nutante flore* C. B. *aquatica flore rubro striato* J. B. *Purple water* & *mountain* Æbens.

J. B.

Radix non admodum crassâ, obliquè actâ, plurimis fibris crassiusculis comosâ sub terra reptat, sapore amaricante [J. B. adstringente & tandem subulâ] *Caules* proferunt nubes plures, nunc pauciores albugine cubitales, [nobis vix pedales] fæcetis, hirsuti, nonnulli rubentes. Ramulorum summis, albugine etiam privatis pediculis, brevibus, hirsutis, rubentibus, nutantibus flores insident, non parvi, prout eos describit J. Bauhinus, striati, non multum lati, & supra calicem parum admodum se proferentes, extrâ intensius purpurei, intus dilucidi, odore grato, ex foliis quinis, à tenui principio sensim in latum se diffundentibus, intra quorum sepra apices multi crocei, *echinatum capitulum* obvallant. Insidet autem flos quasi calatho paralo, rubenti hirsuto, in quinque lacinias hirsutas, totidemq; singulas in laciniarum spatia distributas, diviso. *Capitulum echinatum* pediculum suum privatum habet simplicem & è fundo floris exortum.

Folia pinnata, venosa, hirsuta, circum oras serrata, Caryophyllatæ vulgaris foliis satis similia, alia à radice statim orta, alia in caulibus.

In montosis Septentrionalibus Angliæ, circa *Settle, Ingelton*, &c. inque Occidentalibus Cambria *Locus*.

circa *Snowdon* montem & alibi plurima. Observavi insuper sponte provenientem in loco palustris prope rivulum quendam Astonie viculi molendino vicinam in agro Warwicensi: & plurimis locis palustris alibi in Angliâ ab aliis inventam novimus.

J. Bauhinus, quem hac in re libenter sequimur, huc refert Caryophyllatam montanâ 3 *Clus.* i. e. aquaticam alteram C. B. quam tamen pro distinctâ specie positam invenio in Catalogo Horti Regii Parisiensis. * Jac. Breynius Caryophyllatam illam prolegentem, à Clusio pro montana tertâ * *Exor. Cent. i.* equestram ac descriptam, in Borussia nasci refert, tam simplicibus quam plenâ, inò nonnunquam etiam proliferis floribus. Hujus autem (inquit) pulchritudinem & diversitatem à Caryophyllatâ aquat. *namque flore* nutrimento tantum superfluo ac abundantius pluvius adscribendam, & mutuatam ab breve temporis spatium raritatem minime durabilem, altero post anno pereunte hoc adscito decore, D. Hermannus Caryophyllatam aquat. vulg. & Caryoph. montanâ foliis solum differre asserit, quæ uni rotunda, alteri oblonga. *E. Notis D. Palmer.*

- * 4. *Caryophyllata montana flore pleno prolifero* Breynii. *An præcedenti varietas?*

Breyn.

Radix ejus Caryophyllatæ aquat. nut. flore in omnibus proflus respondebat: ex cujus propaginibus *folia*, *Hederæ* terrestris paria, orbiculata ferè, per ambitum modico serrata, & leniter crispa, pediculis sesquialibus innixa virebant; quorum unicum duntaxat lobulo exiguo rotundo utrinq; circa basin aunculatum. Hæc inter *folia caulesculis* palmaris, erectus & firmus eminebat, ternis vel quaternis, in lacinias tres latas serratisq; sed non usque ad pediculum divisis foliolis inferius sepius; proximè à summo fastigio elegantissimum sustinens *florem*, sanguineum, seu hilaris cinnabaris fulgore ardentissimum, & multiplici foliorum textura ac serie constantem, Caryophyllatæ mont. 3. *Clus.* prope modum formam referentem, calyce excepto, è foliolis multò minoribus constructo. Ex dicti hinc centro cauleculis ad sesquidigitum altitudinem transiiebat, flore alio minore ac minis foliolo magnitudine ornatus. Tota planta lanugine Caryophyllatæ vulgaris modo pubescit.

Ex Callibæ montibus nonnulli unicam plantam mense florentem excepit Autor: unde verisimile est, accidentalem potius varietatem seu naturæ quendam lulum esse quàm speciem Caryophyllatæ distinctam. *Locus.*

- * 5. *Caryophyllata montana minor flore nutante purpureo* Morif. prælud.

A Caryophyllatâ majore vulgari flore purpureo nutante differt quòd *folia* edat glabra, minutiusq; dissecta, totaque planta minor sit.

- * 6. *Caryophyllata Brasiliensis* Marteg.

Marteg.

Caulis ad trium pedum aut etiam majorem altitudinem assurgit, ad singula genicula quasi duos ramos oppositos habens, atque itidem duo *folia*, quæ cum pediculo suo quatuor digitos æquant (superiora

rora sunt angustiora) in quinque alia singula secta, nimirum bina priora opposita, & quintum in extremitate. Sunt autem folia in ambitu dentata ac late viridia. In extremitatibus ramorum, in singulis provenit *flor flavus*, Tormentilla annulus, constans quinque foliis angustis, quibus multa foliola viridia substrata. Post flores sequitur capitulum rotundum lilioidem, continens *semina* oblonga. Radix multa habet filamenta, & odore refert Caryophyllos, unde nomen meruit.

7. *Caryophyllata montana* Park. Ger. *montana flore magno luteo* J. B. *Alpina lutea* C. B.

Clus.

Simili propemodum [cum superiore] ratione serpit & hujus *radix*, superiore non minor, atque in tam multa capita extuberans, è quibus similiter multe *foliorum* alae nascuntur, superiores non breviores, sed frequentioribus minoribus foliis in ambitu serratis utrinque ornate, unico denotat & quodammodo circinato folio, in tres tamen plerumque lacinias diviso, & in ambitu serrato, extremam alam occupante, quæ splendet & dilutius virescit quam in primo genere. Nascuntur etiam inter eas foliorum alas pedales *caules*, graciliores quam in precedente, minoribus magisque lacinatis foliis ornati, qui singulares plerumque, nonnunquam etiam plures, *caliculis* sustinent, in quibus *floræ* aureæ, quinque foliis vulgari majoribus prædicti, floris Cisti femine interdum amplitudinem æquantes; medium occupant multa lutea *stamina*, inter quæ lateat villosa quadam congeries, quæ exscisso flore sese explicans, mollior est superiore & *semen* planum adnatum ostendit, quod maturitate fulcum fit. Tota etiam planta lanugine oblita & attritionis particeps est.

Ianc invenimus in altissimis montibus max. Carthusianorum cenobio in Delphinatu vicinis. J. Bauhinus in monte Braulio Rhatorem eandem reperit: Clusius in summis duntaxat Alpium jugis, non tamen omnibus, sed inter gramin, vel sub fruticibus. Floret istæ Junio, semen Augusto maturum. Radix J. Bauhino satis crassa, nigra, fibrata valde odorata.

* 8. *Caryophyllata Alpina minor* C. B. Park. *Alpina minime prima species* Ponz Ital. *Alpina minima* Ger. emac.

Vix alia in re à precedente differt quam partium omnium parvitate; an speciem diversâ sit videtur quibus utriusque copia facta fuerit: utramque invenio in Catalogo Horti Regii Parisiensis.

* 9. *Caryophyllata Alpina minor altera* Park. *Alpina Apii folio* C. B.

Pon.

Folia huic quam precedenti multò longiora, humi in ambitu strata, in plures partes divisa, quarum singula Paludapii folia quadrantes referunt: in quorum medio exurgunt duo tresve cauliculi tenues, umbellæ & procumbentes, quatuor foliis obliquis minoribus quam quæ è radice exeunt & tenuibus incisus, quorum fastigia occupant *floræ* singulares hexapetali & interdum octapetali, pallide luteæ calculo viridi sustentati, cujus extrema summum florem adæquant. Florem excipiant *capitula* reliquorum similia verum molliora & lanuginosiora, cincinnis seminibus adherentibus. Radix oblonga, tenuis, ramosa, fibris aliquot donata.

In monte Baldo provenit, autore Jo. Pona.

* 10. *Caryophyllata Pentaphyllea* Park. J. B. *Alpina quinquefolia* C. B. *Alpina Pentaphylla* Ger.

Lob. Ad.

In Rhætici Alpibus non procul Clavenna hanc primum nacti, putavimus esse Tormentilla aut Pentaphylli speciem: verum radix Gerani fibrosior, forisque rubiginosa, parum quod fovea redolens, Caryophyllatam testatur. Quinciam erigit *caules* pedales, cui hærent *folia* quinquepartita ambitu serrato Pentaphylli aut Tormentilla flore luteo pallentēve, staminibus lanuginosis, croceis, papillis, minoribus Caryophyllatæ.

An Caryophyllatæ, an potius Pentaphylli species fuerit hæc planta, nobis non certò constat. Tancipser hic locum quem occupavit retineat donec de ejus notis characteristicis certius edocui sciamus.

11. *Caryophyllata Alpina Chamædrys folio* Moric. *Chamædrys spuria montana* Cisti flore Park. *Alpina, flore Fragariae albo* J. B. *Alpina, Cisti flore* C. B. *Tenerum Alpium Cisti flore* Ger. *Mountain Avena with Germander leaves*.

J. B.

Dura, lignosa *virgulta*, palmaria aut dorsantialia per terram spargit, colore rubente [ex fuscore bene prædicta Clus.] prædita, per quæ *folia* nullo nascuntur ordine, Chamædrys venosior foliis similia, minima, duriora, rugosiora, serrata, infernè incana, superne atrovercena, gustu adstringente. Pediculis, tenuibus, palmariibus hirsutis insident singulis singuli *floræ* candidi, Fragaria duplo majores, foliis sensu aut pluribus constantes, quorum medium occupant circi *stamina* numero; quibus delapsis succedit plumatum pulsatilla capitulum, semine oblongo, rufum. Totus autem floribus bafu fulcitur folia hirsuta, oblonga, angusta. Radix longè lateque serpit, crassa, lignosa, ex rufa nigricans.

In montis Juræ suprema parte Thuri, inque Alpibus Corinthiacis observavimus. J. Bauhinus in Rhætici monte Braulio. Frequens autore Clusio in Auftriacarum & Stiriacarum Alpium jugis. In Siberia etiam invenitur inter *Gori* & *Galloway*, unde & nos delatam vidimus. Floret Junio & Julio.

12. Cary.

12. *Caryophyllata montana Virginienfis* Park.

Caryophyllata montana seu septima major est, & elatior, in aliis parum differt: Semina producuntur plana, tenuia, nigricantia in folliculis inclusa.

C A P. XII.

De Fragaria.

Fragaria à fragro Latinis dicta videtur, quia hic fructus optimi odoris est. Vossius ita dictum existimat potius à *fragilis*, unde *mollia fraga* dixit Ovidius Metamorph. 12. Nobis prius Elymon magis placet. Fructus hic Græcè est *εμμελον*, quæ tamen vox latius patet, & ad Arbui fructum significandum extenditur.

Fragaria notæ characteristica sunt Folia venosa, in singulis pediculis terna, fructus molli esculenta pulpa constans seminibus exterius adnascentibus, odore fragranti, cauliculi reptatrices.

A. 1. *Fragaria Ger. vulgaris* Park. C. B. *Fragaria ferens fraga alba & rubra* J. B. *Common Strawberry*.

E Pentaphyllorum genere est, quamvis trifolia sit, ut manifestè ostendunt folia venosa, *flor* pentaphyllis calice è decem partibus seu segmentis composito, semina denique eodem modo congesta. *Folia* ei in longis pediculis terna, venosa, hirsuta, per ambitum serrata, superius viridia, inferius albicantia. *Cauliculi* palmum alti, teretes, hirsuti, in summum ramosa, *floræ* sustinent complures Ranunculi minores, Pentaphylli vulgaris floribus similes, quinque foliis candidis compositi, *staminibus* numerosis brevibus apices luteos sustinentibus, capitulum rotundum circumstantibus. *Fructus* globulosus inaequalis, per maturitatem ruber, odoratus, sanguineo dulci, vinofo, gratissimoque siccò pregnans, cui adnascuntur extrinsecus *semina* multa, exigua. *Flagellum* seu loris tenuibus, plurimis hinc inde emissis, ad intervalla nodosis & foliosis, ad nodos radices agentibus, latè se propagat. Radix oblonga, subruffa, multis fibris capillata, gustu adstringens. In sylvis & dumetis Maio mensè floret, & brevè semen maturat.

2. *Fragaria fructu hispido* Ger. emac. *Fraga aculeata* Park. parad.

Locus & Tempus.

Flu hujus petala alba non habet, sed ex duobus aut pluribus circulis foliorum viridum componitur. *Fructus* hispidus est, seminum loco aculeis virentibus oblongis pulpæ rubenti innascentibus scaber.

Fructu nature habeo: Cantabrigiæ in orto per aliquot annos colui.

3. *Fragaria major fertilis seu Bohemica maxima* Park. parad. *The greater or Bohemian Strawberry*.

Precedenti similis, nec ulla ferè in re, magnitudine excepta, ab ea differt. Est autem omnibus partibus, radice, foliis, caule, floribus, fructu vulgari Fragaria prope duplo major. Fructus non perinde gratus est ac illius, dulciior tamen. An Fragaria fructu parvi Pruni magnitudine C. B.?

4. *Fragaria Virginiana, The Virginian Strawberry*. Park.

A vulgari Fragaria differt *foliis* majoribus, magis glaucis, minus splendentibus, pilis paucioribus obsitis, nec nisi ad solem conspicuus, ut omnino glabra videantur: *caulibus* humilioribus, minus erectis: *florum* pediculis brevioribus, nec adeò hirsutis; *floribus* ipsis majoribus, foliosis eos componentes acutioribus: *Fructu* majore, colore minus saturo & ferè coccineo, sapore acido.

Si fructum ab hac planta desideras maturum & copiosum, radices rarius dispendende sunt, ne folia interstina tota occupent & intumbrent; deinde propaginibus seu flagellis continuè avulsis impotuna ejus luxuries sedulo coercenda.

Cultura.

Fragaria quoddam genus in Alpibus Bargeis visum est bis in anno fructificare, Vere sci. & Autumno, cujus fructus modicè compressus est & stratus, sapore Rubi Idæi. *Cesl.*

Tragus & Gelsnerus singulare genus tradunt, quod *Harbeer* appellant. J. B. Fragaria minor hispida do Parkinsono dictum, foliis hispida C. B.

* 5. *Fragaria affinis sericea incana* C. B.

C. B. Prod.

Radix est lignosa, nigricante, ad quam *folia* plura, Fragaria sylvestris similia, sed longè minora, utrum non æquantia, crassa, utrinque incana, molli & sericea lanugine tecta, in tres lacinias ad pediculum usque divisa, & superne crenata: *ramulos* habet breves, reclinatorios; *floræ* parvos, luteos, stellatos sustinentes; quibus capitulum calyce quinquefolio sustentatum, minutum semen continens succedit.

C. Bauhinus ab Albino in Granadæ saxosis collectam accepit: D. Morifonus copiosè in sylvis ad jacobum Pictavio reperit.

Non est hæc genuina Fragaria species, sed ob similitudinem aliquam huc reducitur; ad sequens Locum caput potius pertinet.

* 6. Fra.

Fragaria bis fructum ferens C. B. *Frag. fol. hispida* C. B.

- * 6. *Fragaria Helvetica nana* Park. An *Frag.* flore luteo C.B? Forè etiam *Fragariae affinis sericea incana* ejusdem.

Park.

Folia huic quæ ad radicem perexigua, tripartitè divisa, pediculis brevioribus nixa quàm in quavis alio *Fragariae* genere; quæ caulem vestunt [humum stratum, quatuor uncias vix excedentem] minora sunt, & pediculis destituta. *Flos* in extremo caliculo plerumque singularis, quinque petalis profundius, *Fragariae* instar, compositus, major quàm pro plantulae modo, colore subluteo. Fructum nondum vidimus, nec qualem ferat novimus.

In Alpibus Helveticis à D. *Fletichero* Silesiano collecta, & ad nos delata est.

An hæc *Fragaria gemma* sit necne dubitamus. Ad præcedentem accedere videtur.

Fraga refrigerant & humectant, venenis resistunt, microcholis conveniunt & siticulosi, sed copiosiore cibo caput tentant & inebriant (inquit *Cæsalpinus*) quod tamen nos qui copiosè sitient multoties ingessimus, nunquam experti sumus. Habent quidem saporem vinosum etiam non affuso vino, verum debilem. Ideo tamen à copiosiore eorum est abstinendum, quia in ventriculo putrescere apta sunt. Nec sola comestenda sunt sed cum saccharo & vino ad frigiditatem & humedatorem illorum corrigendam, ut nostrates facere solent.

In Gallia alieubi, teste *Bruyer* [& in Anglia etiam passim] comedunt cum lactis cremore; qui præstat, inquit, id quod vinum: Nobis aliter videtur.

Aqua *Fragarum* destillata cor confortare dicitur, vitia thoracis expurgare, morbum arquatum discutere, sanguinem purgare, ulceribus oris & Anginae auxiliari gargarisato, calculum renium comminueri; alia etiam juvenantia prestare, si *Trago* credimus.

Qui ex calida intemperie habent faciem pustulosam, quin scabiem vel in toto, vel in parte faciem & pruriginosam, singulis diebus manè hauriant ejus ʒj. præterpropter. Idem calculosi jubetur facere. Nam & refrigerat renes & areculas abstergit. *Casp. Hoffm.* Ad calculum, *Fraga* manna in phialam aqua ardente optima plantam conjecito, post horas quadraginta circiter collata, & rursus nova in eandem aquam ardentem injecto, ac sic relinquito optimè testè ac munita sit aliquid expiret. Primitæ autem *Fraga* quæ post colaturam supersunt per linteum validè exprime potioris, & expressum etiam liquorem sorsum servare. Cum uti voles, ter aut quater in mensē cochlearium plenum sumes manè, & addes pulverem de saccharo cando. Gratum, probatum, efficacissimumque hoc remedium est, quod ultra viginti annos calculo confictari, præ cæteris omnibus, quæ innumera eis diversi medici præscribere, Gelfnero commendaverunt. *J. B.*

Herba refrigerat & crecit moderatè. Saporem cum sua radice est amaro, cum evidenti albidiorie. Diuretica est, utilisque crebri in idero; & ut & in gargarismis & balneis, in cataplasmatibus, & ad sistendos fluxus, ad dysenteriam, ulcera sordida purganda, ad catarrhos & destillationes cohibendas.

Hujus decoctum cum tota (ut loqui amant Medici) hoc est, plantæ integræ cum foliis, radicibus & flagellis, optimo cum succellu ltheris propinatur, vel sorsum, vel alia huic malo medicamentis appropriatis admixtum. M. Rulandus potius corpus extrahit. Essile purgatum illud prædicere solebat hæc formula. R. *Fragariae* manip. ij. passilurum exacinarum ʒij. Bulliant in aqua fontana ad sufficientiam & bibe. *D. Hulse.*

Vidi (inquit C. *Hofmannus*) in eo qui copiosius comederat *fraga* multas illarum portiones in nutula ut renes putarentur colligari. Rarum hoc & incredibile.

Idem asserit *Fragariam* præstare egregium diureticum in febribus colliquis, cum volumus aquam abdomini insulsum & hydropem mentientem ad renes derivare.

Incerto autore doctus sum *Fragariam* in vino rubro coctam, & aliquoties pubi & pectini impostam instar cataplasmatibus album mulierum fluxum sistere; quod etiam in pollutione nocturna, & gonorrhæa non virulenta efficacissimum comperi. *Sim. Paulus.*

G. *Fabricius Hildanus* Cent. V. Obs. 38, ejusdam feminae mentionem facit, quæ post esum *Fragarum*, jejuno adhuc ventriculo, horrendis symptomatibus statim vexabatur, ut lipochymia, vertigine, hypochondriorum intumescencia, dolore ventriculi, &c. Sed hic notandum est feminam comessisse hæc *fraga* cruda & illota, sine vino aut saccharo. Ego planè censo hæc fruges venenas fissile ab urina, saliva, aut halitu serpentis vel bufonis, qui fragis limonopere delectantur, velorè (ut rectè D. *Tumredus Robinson* qui Observ. transmissit) in sectum aliquod succum quendam noxium & venenosum iis inspergat.

Sunt qui ex *Fragorum* solo odore in animi deliquium incidunt, ut *Nosocomii* præfatus *Ellingius*. Virgo quædam Austriaca ex ejus *Fragorum* epileptica facta est, atque exinde quotiens tempore quo efflorescunt paroxysmo obnoxia est. Ex Observat. *Achillis Gasseri* apud *Hieron. Vellchium* excerpt. *D. Soame.*

C A P. XIII.

De *Fragaria sterili seu spuria.*

1. *Trifolium Fragariae foliis*, luteo flore *Bernardi Hort. Juncq.* *Pentaphylloides majus erectum, flore luteo, ternis foliis Fragariae instar hirsutis* Mout.

Marif.

Numero, situ & textura foliorum antequam exaulescat, *Fragariam* quivis perfectam affimaret: sed postquam caules suos pedales & sesquipedales ediderit, hirsutos & lignosos, sesquipedales pentapetalos in fastigio gestantes, succedentibus seminibus plurimis fibrillis fuscis absque ulla pulpa humidâ, velcâ, ad *Pentaphylli* potius genus pertinere sese manifestat: quoniam

vix revera *Fragaria* & *Pentaphyllum* notis genericis conveniant, nimirum calice decaphyllo, flore pentapetalo, seminibus plurimis nudis singulis floribus succedentibus, ut alia omittam.

- A. 1. *Fragaria sterilis* C.B. minimè vesca Park. minimè vesca sive sterilis Ger. emac. non frangit-
ra vel non vesca J. B. *Warren Strawberry.*

J. B.

Radix nitens lignosa, satis crassa, cortice ruffo adstringente obductâ, multis hinc inde enatis fibris capillatâ; fœmentis suis per terram serpenticis, tenuissimam fibram productione denuo radices agens. *Folia* humi fusa, tripartita, in ambitu serrata, molli lanugine supra subtilique cænescentia, quàm *Fragariae* sterilibus minorâ, & supina parte obscurâ viridâ, ex hirsutis pediculis duas uncias longis, ad exortum geminâ tripartito stipatis, sextantalis, strobilum unum vel alterum sustinet pulchellum, candidum, inodorum, quinque foliolis in medio crenatis & velut cordatis compositum, ex caliculo decem mucronatis hirsutis foliolis ut in *Pentaphyllis* donato; quorum quinque flore evanescente convinent & semina occulant in capitulis *Pentaphylli* similibus. Staminula in medio flore plurima.

April mensis apud nos florere incipit; estque in pascuis sterilibus frequentissima.

3. *Fragariae affinis sericea incana*, vide descript. in Capite præcedente.

C A P. XIV.

De *Pentaphyllo.*

Folia venosis, in singulis pediculis quinis, aut interdum septenis, flore pentapetalo, ab aliis annibus hujus generis, primo statim aspectu faciliè distinguitur, ut plura addere non sit opus.

- A. 1. *Pentaphyllum rubrum palustre* Ger. *Pent. vel potius Heptaphyllum flore rubro* J. B. *Quinquifolium palustre rubrum* C. B. *Purple Marsh Cinquefoil.*

J. B.

Valde prolifera habet radices, & fecundo reptatu luxuriantes, lignosas, fibras aliquot emittentes, alias, aliis rubentes, pluribus fibrillis capillatis [Radix in aquis externis unguitur, non rubet, ut vulgo Bauhinus.] *Folia* quina vel septena *Pentaphylli* vulgaris, sed non eo ordine sita, verum cœca in aliam disposita, subius incana, supremâ parte viridantia, vel glabra, vel lanugine vix conspicua hirsuta, profundè per ambitum serrata, pediculis non admodum longis nixa, quorum ima in vaginas amplas caulem amplectentes degenerant. Caulis glabri, rubentes, in terram reclinati, foliis per intervalla lateribus vestiti. In summis caulibus flores in furculis alis egressis consistunt duo tresve simul, pediculis brevibus, satis grandes, & quinque latis mucronatis rubris calicis segmentis & totidem perangulis petalis compositi, pluribus intus apicibus concoloribus, & turbinate capitulis *Frage* æmulo, tam figurâ, quàm magnitudine.

In palustribus putridis multis in locis occurrunt.

- A. 2. *Pentaphyllum vulgatilissimum* Park. *Pentaphyllum sive Quinquifolium vulgare* repens J. B. *Quinquifolium vulgare* Ger. *majus repens* C. B. *Common Cinquefoil or fibrous leaved Grass.*

Pediculis, longis, tenuibus, hirsutis, rubentibus loris, ad intervalla geniculatis, & c. geniculis folia & radices angustis, latè se propagat. *Folia* in pediculis quadrantalibus & majoribus quina ad eundem exortum, nervosa, in ambitu altis incisuris serrata, oblonga extremis subrotundis, hirsuta, obscure viridâ. Inter folia exeunt sicculi ex adverso foliorum. [ramuli è foliorum alis] pediculis prælongis, singularibus, è quinque, foliis flavis, latiusculis, cordatis, & plurimis, intus staminibus compositi. Calicis flores decem segmentis componitur, & quibus quinque, conniventia tum foliorum antequam aperirent, tum semina flore dilapso pericarpij loco occultant & protegent. [Radix longa, crassitudine intermedium digitali, colore rubro, lapore adstringente & escicacante; & exsiccata agri quicquid augeat.]

Estare apud nos florere & in Autumno ulque. Passim ad semitas.

Vulnerum est & astringens. Sistit fluxus alvi & hemorrhoidum, nariumque hemorrhagiam. Utile est in expuitione sanguinis, & tussi. Commendatur etiam ad paralytim, phthisim, arthriticum, interitum. Prodest etiam in calculo & erosione renum, in hernia & febribus. Extrinsecus in oculis inflammatis succus instillatus, in oris putredine, laxitate dentium. Abstergit etiam ulcera maligna. *Schrod.* Præcipue notanda est vis ejus adstrictoria, quæ mediante agit quicquid alicui.

Pulsus radices drachmæ unius pondere sumptis paulo ante paroxysmum in febribus intermittentibus infuse febrifugum est. *D. Needham* ex relatione *D. Ballard.* Hujus facultatis mentionem invenio etiam apud *Tragum*. Quin & multis seculis ante *Tragum* *Hippocrates* ad febres fugandas hæc planta utilis est; (ut nos monuit *crutell.* Vir D. *Edw. Hullius* M. D.) qui Lib. de Morbis 2. pag. 64. editionis *Vander-Linden*, hæc habet. Si tertiana febris teneris, siquidem non omittis tribus mensibus quarta corripit pharmacum decorsum purgans bibendum dato: si vero pharmaco non opus habere videatur, radicem *Quinquifolii* tritatum acetabulum mensuram ex aqua bibendam dato. In quæ rebus D. *Spon.* lib. de Febribus & Febrifugis hæc habet. *Pentaphyllum* est planta nonnulli amara, & valde astringens, unde proprietatem obtinet roborandi fibras ventriculi à febre relaxatas, & acidum ejus edulcorandi & figendi: nec dubium est quin in Græcia, ubi *Hippocrates* vixit, efficacior fu-

Tempus & Locu.

Locu

erit quam hic loci, quandoquidem pleraque plantae melius proficiunt viribus in locis calidis quam in frigidis, praecipue illae quae aliquantulum aromatica sunt. Nihilominus novimus nonnullis esse plebe Gallicae literaturae omnino rudes, traditione sola à majoribus accepta edoctos, Pentaphylli decoctum ad febres intermittentes sanandas propinare, adeoque nimis ejus confici, Hippocratis discipuli sunt. *D. Hulse.*

Ab experientia commendat decoct. rad. Pentaphylli in Aphthis, quo Thomas Thomafius mirabili cum succelli & artificio oris ulcera sine ulla alia re sanavit. *Jac. Cef. Baricellus Hort. Genial. p. 143.* Pentaphyllum, Tormentilla, Argentina, Fragaria ut genere sic vtrius convenire videntur.

- * 3. *Pentaphyllum Alpinum splendens aureo flore* J. B. *Quinquosolium minus repens Alpinum aureum* C. B. *Pentaphyllum incanum repens Alpinum* Park. *Quinquosolium minus flore aureo* Ger. emac.

J. B.

Pulchra Pentaphylli species in multa capita divisa, in quibus multae squamae: *radices* multae, ruffae, & quibus ex uncialibus aut longioribus pedicellis *foliola* quaquaversam densa agmine panduntur, Tormentilla ferè facie, mediâ parte serrata, polita & ferè lucentia, aliquot pilis vix ac ne vix quidem conspiciuntur in quibusdam parvis obliquis. *Cauliculi* aliquot palmares, summo tenus divisi *stefculos*, fulminei pulchritudine luteos (quantum quidem ex sicca judicare licet) foliis latiusculis constantes; in quorum medio *flamma* saturatior, ac ferè crocea.

Pentaphyllum tertium *Clus. ramos* promit humi se spargentes, & subinde oblongas alias fibras agentes: *Folia* quam Quinquosolii vulgaris molliora, aliquantulum incana & splendentia.

Locus.

Crescit (inquit Clusius) in summis Alpium jugis, quae tamen herbosa sunt, & sub Junii initium floret, in hortis autem Maio.

- * 4. *Pentaphyllum minus folio subtus albicante* J. B. *An Quinquosolium minus repens luteum* C. B? *Pentaphyllum minimum repens* Park?

J. B.

Radix lignosa minimi ferè digiti crassitudine, in fibras tenuiores abiens, longè latèque vagatur, cortice nigro obiecta, sapore adstringente, *ramuli* emittens complures, etiam palmares, humi fissi, in alios ramulos divisos, hirsutos & nonnihil rubentes: in quibus *folia* quae pollice tereis, quinquepartita, singulis segmentis circa mucronem leviter incisiss, superne virentia, inferne albicantia: *stefculi* parvi, lutei, quibus folia constant, apicibus multis luteis medium occupantibus: subsunt autem flori quinquae folia hirsuta, foris viridia, intus ad luteum vergentia, quibus interjecta totidem foliola dimidio minor, viridantia.

De loco natali hujus plantae nihil scribit. At Quinquosolium minus repens luteum C. B. in colle patibuli viâ pontis Castrî novi & in ficcis Salenovae copiosè nascitur. *Botan. Monsp.*

- * 5. *Pentaphylli minoris major species folio subtus albicante* J. B.

Folia est multò majoribus quam in precedente, ex longis pediculis dodrantalibus, & quinque foliolis, ac multis lepidis, oblongis, extremis subrotundis, serratis, subus albicantibus: *caulibus* palmariis, in summitate floribus luteis multis, ex brevibus pediculis: *radice* nigra, longi, cum foliis crassiss.

Ubi collectum hoc Pentaphyllum nescivie Descriptionis autor J. Bauhinus. Utrumque hoc Pentaphylli genus nobis incognitum est.

Pentaphyllum minus repens aureum *Ad.* Tormentillam admodum representat: folia ejus quae terram spectant albicant. Non propagat se ramulis defixis Pentaphylli vulgaris in modum, unde miror cur repentem vocet C. Bauhinus, nisi fortè radicibus reptet, ut innuit Joannes frater de suo, si modo eandem plantam intelligat.

Admodum obscuri sunt Botanici in historia Pentaphyllorum.

- * 6. *Pentaphyllum minus molli lanugine pubescens, flore luteo* J. B. *Quinquosolium repens minus lanuginosum luteum* C. B. *Pent. minus repens* Park. *Quinquosolium incanum* Ger.

Clus.

Multa exeunt ab una *radice* capita ramosa, humi fusa, aliquot foliis Pentaphylli vulgaris & elatioris formâ similibus praedita, h. e. quae quinque foliolis in ambitu serratis, mollicque lanugine pubescentibus, constant, sed non ut illa [precedens] incanis, gustu initio exsiccante deinde linguam nonnihil vellicante: Ex his capitibus prodeunt dodrantales interdum caliculi, similibus sed minoribus foliis ornati, gestantes in summo multos *flores* luteos, elegantissimos, pentapetalos, medium florem occupantibus multis *filamentis* luteis. *Semen* in caput & veluti Fragi rudimentum congestum, fulcum. *Radix* longa, dura, satis crassa, foris nigricans & tenuibus fibris donata est: sed & rami illi humi fusi plerumque fibras agunt, & vicina loca occupant.

Nihil illo vulgatus locus ficcis & nudis Pannonia, Austria inferioris, Moravia & Bohemia. Flore incipit incune propemodum vere.

7. *Pentaphyllum parvum hirsutum* J. B. *Pent. minus repens lanuginosum* Park. *Quinquosolium minus repens aureum* C. B. *Quinquosolium quartum secunda species* Clus. *Pentaphyllum incanum minus repens* Ger. emac.

Clus.

Cum precedenti nascitur atque etiam floret, minus tamen frequens, humi similiter fufum, cujus *cauliculi* non virent sed purpureascent, & graciliores sunt: *folia* angustiora, magis villosa, & illorum ore altius serrata: *flores* etiam magis aurei; in ceteris conveniunt.

Radix

Radix donatur (inquit J. Bauhinus) crassa, longa, nigra: *foliis* parvis hirsutis, ex pediculis duas uncias longis: *cauliculis* multis, humi fuis, quatuor vel quinque unciamum.

Pulvis provenit (inquit J. Bauhinus) [at non in Anglia.] Martio & Aprili floret.

Tempus.

8. *Pentaphyllum rectum majus* J. B. *majus erectum* Park. *Quinquosolium majus rectum* Ger. *rectum luteum* C. B.

J. B.

Non minus strenue astringit hujus *radix* quam vulgaris supini, multis adnatis aucta, rubescens: *caules* cubitales & majores, plures, duri & rigidi, recti, teretes, subrubentes, villosi, circa summum in aliquot alas, modò longas, modò breves divisi. *Folia* hirsuta, Alceae ferè æmula, variante divisa, quintuplici, sepeuplici, singulis segmentis profunde serratis. *Flores* odore Agrimonie, Quinquosolii supini majus instar, colore luteo, intensiore, diluore & albo interdum, sed rarius, unde Lobelio in Adv. *Pentaphyllum album & purpureum* inscribitur.

J. Bauhinus se in Alfatia spontaneum observasse scribit.

Est &

Locus.

9. *Quinquosolium Canadense humiliss.*

Morif.

Cujus folia saturatius virent: *stefculos* magnos luteos, & consequenter capsulas majores aliorum more gent.

- * 10. *Pentaphyllum rectum majus, tenuius, villosius, Pannonicum* J. B.

J. B.

Cubitalibus & majoribus tenuioribusque est *caulibus*, longis pilis hirsutis, non ita firmis. *Folia* per caules longos habent pediculos, dodrantales, longis etiam pilis hirsutis, ad principium dupè pinnæ foliorum instar, tenues, simplices, unciam circiter longae, dividuntur autem folia in sex vel septem portiones, profunde serratas, quales in praedicto sed minores, villosiores, candidiores: rami dividuntur in tenuiores ramulos, qui desunt in *capitula* minorum quorum *calices* minores, cum longis pilis, candidiores. Cujus coloris sunt *flores* nos later.

- * 11. *Quinquosolium montanum luteum erectum hirsutum* C. B. *Pentaphyllum montanum erectum* Park.

C. B.

Ex *radice* nigricante *cauliculi* exeunt tenuissimi & sesquipalmares, in summo multifidi, & molli lanugine pubescentes: *folia* inferiora longissimis pediculis donata, in septem (at quae in caule in quinque) lacinias profundas, diversae longitudinis, per oras serratas, pilisque donatas dividuntur: quae parte inferna, ut in vulgari, rufescent, tantillum incana sunt, non tamen splendent. *Flores* habet parvos, aureos, quinquosolios, multis brevibus & croceis staminibus donatos, quibus capitulum aliorum more, *semen* minutum continens succedit.

In montis Cretacensis ad patibulum ascensum provenit.

Locus.

12. *Quinquosolium rectum luteum Monspeliense.*

Folia huic longis insident pediculis, & circumcirca dentata sunt denticulis majoribus, non admodum hirsuta. *Caulis* ex eadem radice plures exeunt, dodrantales, minus crassi & firmi minidique erecti quam Pentaphylli recti majores vulgaris, in summitatibus suis in aliquot ramos divisi numerosos *stefculos* luteos.

In sylva Valena propè montem Lupi non longè Monspello invenimus. A precedentibus duobus *Locus*, specie differre videntur.

- * 13. *Pentaphyllum seu Heptaphyllum albo-pallidum, seu flore ochroleuco, petalis singulis cordatis.* *Morif. Hist.*

Morif.

Humilior est haec species, foliis dilutius virentibus, hirsutioribus; floribus sulphureis seu albo-pallidis cordatis.

- A. 14. *Pentaphyllum erectum, foliis profunde scissis, subtus argenteis, flore luteo* J. B. *rectum minus* Park. *Quinquosolium erectum folio argenteo* C. B. *Quinq. Tormentillae facie* Ger. *Tormentilli Cinquefoil.*

Radix ei simplex, satis crassa, lignosa, exterius obscurè rubens, interius alba, plurimis fibris capillata, in numerosa capita divisa. *Caulis* inde emoungit plures, teretes, rubentes, hirsuti, in terram reclinati. *Folia* in caulibus alternatim sita, ad exortum suum geminâ appendice caulem amplectuntur, pediculis longis incanis, venosa, & profunde incisuris circa margines serrata, superne obscurè viridia, hirsuta tamen, inferne incanâ lanugine obducta. *Flores* in summis cauliculis parvi, flavi pentapetali, è calice quinque segmentis composito, quem alia quinque segmenta angusta

G g g

Locus.

Tempus.

gulta obvallant, ut in *Pentaphyllo* vulgari repente. Semina eadem modo nascuntur, parva, color per maturitatem Olivæ immutatur condire ferè.

In arenosis aut glareosis pascuis sed rariis; interdum & in muris. Junio mensi floret.

15. *Pentaphyllum rectum* J. B. *rectum flore albo nobis. An Quinqesfolium album majus caule. C. B. ? Pentaphyllum majus luteo flore vel albo Park ?*

Radix ei crassa, cortice nigricante obiecta, [russa & subnigra, lignosa, astringens *f. B.*] in plurima capita nonnullamq. divisa. *Folia* pediculis longis hirsutis insident, brevibus pilis circa marginem & in averta parte donata, superne glabra, pallide viridia, quinquepartita, partibus singulis brevibus, latis, extremo subrotundis, in ambitu minime serratis sed extremis duntaxat oris duobus tribusve denticulis, interdu tamen ad medium usque, humorem glutinosum exsulantia, unde ad tactum viscosa sunt. *Caulis* palmaris & sesquipalmaris, erectus, hirsutus, subruher, folis vestitus tribus quatuorve, (quæ ex bitido folio seu vaginâ quâdam caulium amplectente exeunt) in summitate in plures ramulos spargitur, unde & flores umbellam quodammodo mentiuntur, albi, & quinque foliis compositi longiculis, cum flos expanditur, in tantum à se invicem distantibus, ut inter duo quælibet folia unum calicis segmentum appareat & florem componere videatur, ut in *Fraxina*. Medium floris occupant villis tomentosi innumeri, in fasciculam velut congesti, albi, nonnullam etiam purpureascentes, apicibus pullis insignes. Mensis Juli initio flores incipit.

E ripium hirsutis exie in ascensu montis Salevæ propè Genevæ; & tuncque ad latus portæ Max. Carthusianorum cenobii Gratianopolin ducentis. Invenimus & in Alpibus Carinthiacis.

Descriptio *Quinqesfolii albi majoris caulescentis* C. B. plantæ nostræ in perisique convenit; excepto quod folia serrata in ambitu hirsuta, & floris petala in summo divisa.

- * 16. *Quinqesfolium album minus* C. B. *Pentaphyllum album minimum* Park.

In paucis, excepta partium omnium parvitate, à precedente differt, nimirum foliorum pedicellis brevibus, & foliis ipsi extremis tantum oris serratis.

Quinqesfolium 2. minus flore albo Clus. *Quinqes. sylvaticum minus flo. albo* Ger. emac. *Pentaph. album minus* Park. *album minus alterum* C. B. *An Pentaphyllum Alpinum argenteum flore albo nostrum ?*

Clus.

Ex eadem radice quæ nigra est, multos plerumque cauliculos proferre solet, conferunt nascuntur secundum radicem incanis foliolis, formâ superiori [sequenti] humilibus onutis, graciles, non humi fusos, sed rectos, & summo fastigio multos *stipulos* priori [sequenti] similes. Sequens genus videtur sed per omnia minus.

Leuc.

Emit hoc inter fixa & scopulos summis Austriacarum & Striacarum Alpinum jugis Clusius. Floret sub finem Junii, interdum Julii & Augusti, prope juga illa maturius aut ferius nivos sunt libera. Accedit ad nostrum *Pentaph. argenteum Alpinum* flore albo, in nonnullis tamen ab eo differt.

17. *Quinqesfolium album majus alterum* C. B. *sylvaticum majus flore albo* Ger. *Pentaphyllum album J. B. majus alterum album* Park.

Clus.

Ex radice multis fibris donatâ pediculi plures exoriantur, palmares & sesquipalmares, tenues, angulosi, hirsuti, *folia* singuli sustinentes quinqesfolium, superne glabrum virideque, inferne argentea lanugine villosa, cupis segmenta singula carinata ferè; quædam longiora quam minima, alia minime serrata, in obtusum mucronem desinunt, quam in *Tormentilla* argentea longiora, superna parte virore non ita obscuro, nec ita glabra. Ex calicibus hirsutis flores peculiaribus quoque pediculis longiculis insident *Fraxinæ*, colore perinde lacteo, ramulis in medio luteis. Sapor herbe glutinosus.

Leuc.

In Alpibus Striacis inter oppidum S. Michaelis & *Knittelsfeld* invenimus. Clusius in montosis sylvis in Austria, Moravia & Pannonia interamni observavit: nam *Pentaphyllum album* i. Clusii ab hoc non separo. Clusius autem cauliculos exiles & tenues, dodrantales ei attribuit: radicem crassiusculam, nigricantem, in ambitu sese diffundentem; *folia* extremis duntaxat oris crenata.

18. *Pentaphyllum argenteum Alpinum flore albo. An Pentaphyllum foliis superne & inferne incanis J. B. ? An Quinqesfolium minus album alterum* C. B. ? *Quinqesfolium sylvaticum minus flore albo* Ger. emac. *Pent. album minus* Park.

Radix crassa, lignea, nigricans, vel atro rubore perfusa, ex qua plura capita squamata. *Folia* conicetissima, quinquepartita & interdum tripartita, exigua, lanugine molli, argentea tam supra, quam subus canina, obtusa, & in extremo duntaxat duabus tribusve crenis incisa, pediculis brevibus nixa. *Cauliculi* ex eadem radice plures exeunt, duarum unciarum pariter villosi, tenues & minimi, foliolis duobus tribusve tripartito divitis vestiti, quæ appendicibus duabus caulium amplectuntur; flores in summitate sustinentes duos vel tres, pentaperalos, albos, cum numerosis intus *filamentis*.

radix, apicibus purpureis capitatis. Vice styli congeries & veluti fasciculus filamentorum. *Calix* ex decem foliolis hirsutis in acutum exeuntibus constat, quinque latioribus, quinque angustioribus, alternatim positis.

In summitatibus montium altissim. max. Carthusianorum cenobio imminentium invenimus.

Leuc.

Planta J. Bauhino descripta ab hac nostra differt quod in singulis caulibus flores gerat singulos.

19. *Trifolium argenteum Alpinum* Pona. *Alpinum argenteum Persici flore* C. B. aut cetere ei simillimum.

Eodem in loco cum precedente planta à nobis inventum, non videtur ab ea specie differre. *Folia* duntaxat angustiora longioraque videbantur. Verum quicquid de eo sit, *Pentaphyllum* foliis inferne & superne incanis *f. B.* idem proculdubio est *Trifolium argenteo Alpino Pona*, cum in eodem loco, monte Baldo nimirum, utrumque inventum sit, cumque in *Pentaphyllo* illo dicto *folia* observentur duntaxat terna, & in singulis caulibus flores singulares, quod idem de suo *Trifolio argenteo* observavit Pona.

Planta autem quam nos hoc titulo intellectam volumus, quinque precedenti specie eandem suspicamus, à *Trifolio argenteo Alpino* Pona, h. e. *Pentaphyllo* foliis inferne & superne incanis diversis videtur, cum in eodem caule duos interdum aut etiam tres flores gesserit, aliquo simillima.

Trifolium faxatile hirsutissimum *f. B. C. B.* huic plantæ simillimum nobis esse videtur, & forte idem. Descriptionem videbis apud utrumlibet autorem.

- * 20. *Pentaphyllum minus argenteum* Park.

Park.

Ramulis plurimis albenibus, ad radicem multis & brevibus filamentis seu capillamentis potius quam foliis vestitis, humi se diffundit; superius exeunt folia parva, extremis subrotundis & minime dentatis, superne obscure viridia, inferne argentea. Summos ramulos occupant capitula seu folliculi multi incerto numero & ordine, longos luteolos circumdantes, à reliquis generibus multum diversi, quibus exeunt minimi & vix discernendi folliculi albenes, quos sequuntur semina minutissima flavolcentia. *Radix* parva, longa, dura, fibrata multos annos durat, in multa capita divisa, ut magnam terræ spatium occupet.

Ex seminibus à regionibus transmarinis acceptis Parkinsono succrevit.

Alchimilla: potius quam *Pentaphylli* species nobis videtur.

- * 21. *Quinqesfolium Lupini folio* C. B. *Pentaphyllum dupondum* Thal.

Descriptionem hujus vide apud Thaliu.

- * 22. *Quinqesfolium tuberosum Indicum* C. B. *Pentaphyllum Indicum* Clus. exot. l. 4. c. 18.

Clus.

Bina duntaxat habebat *folia* eaque tenella, peracri tamen sapore prædita, ex tuberosâ radice prodeuntia, gracili, septem aut octo nihilominus uncias longo pediculo subnixa, in quinque profundas & ad pediculum usque ferè peringentes lacinias divisa, nervo singulas lacinias à pediculo ad summum mucronem secundum longitudinem secante, & venis quibusdam ab eo nervo in latera excurrentibus prædita. Caulicem & flores proferret mihi incomperitum: sed radix quæ, ut dicebam, tuberosa instat radicis *Tormentillæ*, & solida, parte externa aliquantulum fusca, internâ vero alba, & cujusdam acrimoniæ participes duorum aliorum foliorum, quæ abrupta, vestigia adhuc renebat, plenæque & aliquot fibris donata erat.

In hortulis Nicolai Goli M. D. reperta erat, qui cum iis quos Mercatorum societas Amstelodani in Indiam Orientalem aromatatum comparandorum gratia ablegaverat, Anno 1601. profectus in reditu extinctus erat.

Non videtur pertinere ad hoc genus.

CAP. XV.

De *Pentaphylloide*.

A Pentaphyllo cum quo in aliis plerisque convenit, foliis lobatis, Agrimonie aut Caryophyllat ferè annulsdiffert.

1. *Pentaphylloides erectum* J. B. *Pentaphyllum fragiferum* Ger. Park. Clusf. *Quinquifolium fragiferum* C. B.

Radice præditum est plurimum capitum, crassiusculâ, lignosâ, cortice saturatiùs rubente, strenuè adstringente, rectâ, è qua *pediculis* pluculi prodeunt, palmares, quorum extremo connectuntur terna *folia* hirsuta, serrata, Fragarie amula, longè minora, rursusque eidem costæ una aut altera continilium foliorum conjugatio, quo longius à supremis illis abstant minorum. Inter hæc caulis nascitur cubito altior, hirsutus, semel atque iterum quinis junctis foliis insignis, superius in ramulos aliquot divaricatur, qui multos *flores* gerunt, albos, Pentaphylloides supini duplo majores, subiecti radiatis foliolis viridantibus, hirsutis, floribus umbilicis occupant, capitulo Fragum ferente, ut in cæteris Pentaphyllis, quod constat seminibus oblongis, forè rufis.

In monte Saleva propè arcem antiquam jam ferè collapsam oritur. Clusius in Leydenberg locis umbrosis, inque Pannonia multis locis, non modò in cædis sylvis, sed etiam graminibus campis, Sc. observavit.

Floret Maio; fructus paulò seriùs maturefcit.

2. *Pentaphylloides supinum* J. B. *Pentaphyllum supinum* Potentillæ facie Ger. Park. *Quinquifolium fragifero affinis* C. B.

J. B.

Folia plurima pediculis longis, ex *radice* crassiuscula, longa, multorum capitum, annectuntur conjugatim, singula serrata, ad Geranii supini folia accedentia. *Caulis* cubitales, inanes, numerosè gerunt *flores*, parvos, luteos, ex brevibus pediculis. Succedunt *capitula* parva Fragis immixta similia.

In Germania propè Rhenum, infra Moguntiam invenimus. Frequens in agro Viennensi, in extrenis pratorum marginibus, secundum sylvas. Clusf.

3. *Pentaphyllum pusillum* repens *foliis argenteis fragiferum* N. D. Hort. Lugd. Bar.
4. *Quinquifolium similis emcapyllos* C. B. *Emcapyllos* Park.

Radice habet crassam, nigricantem, in longas fibras abeuntem, à qua *cauliculi* plures ad exortum usque conglobati, per terram sparsi, capillacci, multifidi, tres quatuorve uncias longi prodeunt. *Folius* est oblongis pedicellis donatis, in novem lacinas angustissimas per margines incisas, & hirsutis villosis, divisis. *Flores* parvi, aurei, & *capitula* parva Quinquifoliorum modo à pedicellis sustinentur.

Ex Helvetiorum Alpibus.

- A. 5. *Pentaphylloides fruticosum*. *Shrub-Cinquefoil*.

Tota planta castaneo est colore, exceptis foliis & floribus, gustu subdulci, ligno solido. *Radix* ei fibrosa, undique juxta caulem turiones, seu mavis stolones, mittens. *Caulis* bipedalis aut altior, in plurimos ramos & furculos divisis, & subdivisis; per quos ad singulos pollices pediculi seminales alterno ordine fitti *folia* sustinent, subius lanuginosa, superne glabra, viridia, quodammodo pennata, è pinnulis oblongis septenis (rariùs quinis) composita, ita dispositis ut ex uno quasi centro quaternæ, ex altero (scilicet superiore) ternæ prodire videantur. *Flores* lutei, amplè pentapetali, umbilicus tenuibus adnatiscentibus, adeò ut citò decedant, novis tamen indies succedentibus per totam æstatem. *Calix* Pentaphylloium more è quinque (rariùs sex) foliis lanuginosis commixtus constat, totidem tenuioribus interjectis. Semina aut prostris nulla, aut saltem inconspicua; nec quicquam post exactos flores præter brevem quandam lanuginem multis staminibus interspersis reperitur. *Caulis* lincis annis (nè dicam septis) cuticulari seu corticem exteriorem exiit, adeò ut eodem tempore eidem cauli vel senas, vel fortasse etiam denas, cuticularum lacinas adherentes conspicias.

Reperitur ad ripam Meridionalen Tees fluvii qui Dunelmensem episcopatum ab Eboracensi provincia determinat, infra vicum Thorp dictum variis in locis, nec minus infra cenobium S. Aethelani, Eggleston-Abbey dictum, in agro Eboracensi. Hanc plantam primus observavit, nobisque ostendit, & descriptionem à se concinnatam communicavit D. Johnson Eboracensis.

CAP.

CAP. XVI.

De *Pentaphylloide Argentina* dicta.

Argentina ab argenteo foliorum splendore dicta est. Germani *Genferich*, id est Anserinam, appellant, quod hac Anseres in cibo delectantur. Quo nomine Græci & Latini hanc herbam appellant à nullo proditum est. Recentiores quidam Potentillam ab eximis viribus quibus pollet vocant, nonnulli Agrimoniam sylvestrem ob formæ affinitatem. *Trag.*

- A. *Argentina* Ger. *Potentilla* Park. C. B. *Potentilla seu Argentina* J. B. *Wild Canopy, Silber-weed*.

A foliorum molli & argentea lanugine nomen accepit hæc planta. *Radice* habet nunc simpli. *Erym.* com, cortice nigricante rectam, nunc fibrosam, gustu adstringentem, undè plurima emergunt *folia*, in terram relapsa, Agrimonie foliis similia, majoribus hinc inde pinnulis, obtusis, circa margines profundè denticatis, cum plurimis minutulis intermediis constantia. *Flagella* undique spargit, quibus insigniter se propagat, Fragarie instar. Ex alis foliorum, quæ appendicibus suis flagella amplectuntur, exeunt *flores*, singulares, pediculis longis hirsutis fulti, flavi, quinque foliis subrotundis non crenatis compositi, cum plurimis in medio staminulis & apicibus concoloribus, è calice hirsuto, quinque segmentis acutis, (quæ conniventia florem antequam aperitur, & semina iterum flore dilapso occultant) composito. Hæc autem folia alia quinque circumstant, nonnunquam segmentata.

Frugens est circa semitas & loca aquosa: Amat enim loca uliginosa & ubi per hyemem aquæ *Locus* stagnant.

Uterque sic viribus cum Fragaria, Pentaphyllo, Tormentilla convenit: quas summam recenset Schroderus his verbis.

Refrigerat moderate, astringit fortius, ficit, consipat.

Hinc languinis expuitioni medetur, diarrheam & reliquas tum alvi, tum uteri fluxus compescit; hæmoptocis & hæmorrhoidis subvenit: renum calculum insigniter atterit: vulneribus insuper & ulceribus admodum conducit. Externè famosa est in doloribus dentium mitigandis, putredine gingivarum accenda, aestu febrili sopiendo, quem potenter compescit, cum sale & aceto confusa plantis pedum supponatur, vel carpis applicetur.

Aquam hujus stillatitiam ad lentiginis, panos & maculas, fuscumque colorem sole contractum delendum Angliæ mulierculæ adhibent.

Hujus radices, quas *Woods* vocant, in agro Eboracensi circa Settle oppidum hyberno tempore effolis pueri elant. Sunt enim sapore suavi, nec minus grato quam Pastinacæ, ut à Pharmacopoeo quodam fide digno, ibidem degente certior factus sum. Postea observavi etiam porcos radices hæc solto effolis libenter vorare.

Experimento egregio didicit Jo. Agricola Potentillam succum unâ cum pulvere Colchici vulgaris maricis ani mederi. *J. B.*

Castor Durantes jubet ut dysentericorum indatur calceis: Atque hac arte non solum dysenteriam, sed omne genus p.n. fluxiones infimi ventris, ut nimios menses, imò narium hæmorrhagiam dubio procul sistere valebit. *Sim. Paulus.* Hartmannus eandem hoc modo usurpatam valuisse ad dysenteriam affirmabat, postquam medicorum opera nihil profuisset.

Hanc etiam pro Arcano celebrat Petr. Borellius Cent. 1. Observ. 12. Diuretica aliquando cum fructu in febribus exhibentur, inter quæ Anserina specificè prodest, sic etiam & Sal Anserinæ, quod mihi pro specifico est. *D. Soame* de Dolai L. 3. C. 7. S. 14.

CAP. XVII.

De *Tormentilla*.

Tormentilla, *ῥαδισμα*, quod radice pulvis cum aluminis & Pyrethri momento cavis dentium inditum eorundem tormentum five cruciatum sedet. *Lab.* Alii à Dysentericis tormibus sanandis à Recentioribus ita nominatam censent.

A Pentaphyllo distinguitur, foliis septenis in eodem pediculo, quod & Pentaphyllis nonnullis commune est, sed præcipue flore tetrapetalo, quod huic proprium.

- A. 1. *Tormentilla* Ger. J. B. *vulgaris* Park. Offic. *Sylvestris* C. B. *Tormentil* o? *Septfoil*.

J. B.

Ex *radice* crassa, pollicem nonnunquam superante, aliàs recta, aliàs in obliquum actâ, rubente, fibrosa, sapore adstringente *uticulas* plures emittit humi fusas, nonnihil subinde eictas & cubitum interdu longas, hirsutas, rubescentes, tenues; in quibus ex intervallis *folia* caulem ambientia, Pentaphylli, hirsuta, sed divisura septemplex. *Flores* parvi, lutei, tetrapetali, aliàs Pentaphylli similes.

Ggg 3

les. In hujus coliculo observatur aliquando adnatum tuberculum quoddam, excrementitium, con-
 cretione Pomorum Quercinorum, in cuius antro stabulantur vermiculi seu teredines.

Locut.

In pascuis ubique fere, præsertim ficioribus & montosis.

2. *Tormentilla Alpina major* Park. *Alpina vulgaris major* C.B.

Radix huic odorator, rubicundior ac major vulgari: Folia etiam majora: in reliquis conveniunt.

A. 3. *Pentaphyllum reptans alatum foliis profundius serratis* D. Plot. minus viride flore aereo tetrapetalo, radiculari in terram & geniculis densitate Moris. An *Pentaph. Tormentilla facie repens* Hort. Leyd?

D. Plot.

Quinquefolium vulgare repens crescendi modo æmulatur, & in plerisque partibus refert: nisi quod folia nonnulla ad exortum plantæ & radice subrotunda & Alchimilla modo integra & indivisa obtineat; alia quinquepartita superiore tantum medietate dentata. Folia non semper quina in eodem pediculo existunt, sed prout caules seu flagella in longitudinem excreverint paullatim pauciora, quaternaria v.g. terna, bina & in extremis cauliculis singula; Omnia ad pediculi exortum binas appendices seu aurículas adnascens obtinent, ut in vulgari *Tormentilla*.

Flores *Tormentilla* instar tetrapetalæ; è mille vix unum reperies pentapetalon.

Ad margins arvorum inter *Hoekley* & *Sylvas* colli *Shover* subiacentes, & alibi in agro *Oxonien* invenitur.

Locut.

Viret.

Tormentilla, cum *Pentaphyllo* revera species sit flore tetrapetalo, eisdem cum eo vires obtinet. Siccat & potenter astringit; hinc in fluxionibus quibuscunque alvi, uteri, &c. non aliud remedium utilitatis quam *Tormentilla* radix, quomodocunque exhibita: præterea diaphoretica est & alexipharmaca; unde & omnibus medicamentis quæ adversus venena, pestem, variolas & morbos aliove morbos malignos componuntur adhibenda, præsertim si cum fluxu alvi conjuncti sint. Tandem vulneratis potionibus, unguentis & emplastris adjungi solet, nam vetera & putrida ulcera & abcessus sanat.

In insulis Ferroenibus *Tormentilla* utuntur, defectu corticum in pelibus Animalium præparandis. *Th. Bartholin. Act. Med. An. 1671. Obs. 49. D. Tancr. Robin.*

Ad Diarrhoam commendat *Ermullerus Extra* dum *Tormentilla*, præmissio si opus est *Rhubarbaro* una alterave vice: hinc exhibitum ana 3℔. ad 5℔. quod remedium præcellit omnibus aliis medicamentis in dysenteria epidemica. *D. Hulse* ex *Ermulleri* prax. cap. de Diarrhoa.

C A P. XVIII.

De *Plantagine aquatica*.

Plantago dicitur ob aliqualem foliorum similitudinem.
 Locu natali, & flore tripetalo cum *Sagitta* convenit, foliis *Plantagineis* ab eadem differt.

A. 1. *Plantago aquatica* J. B. *aquatica latifolia* C. B. *aquatica major* Ger. Park. *Great Water-Plantain*.

J. B.

Foliorum cum caulis in quo involvunt ad tenues usque & numerosas radicum fibras tubinatus coitus bulbi faciem aliquatenus mentitur: caulis autem striatus, angulosus, inanis, sububer, plerumque cubitalis, non raro etiam procerior, alis indidem ortis in orbem coronatur, atque hec sum in radiatos ex intervallis furculos facessunt: quorum extremis insident *stipules*, dilutione purpurea pallascentes, fimbriatis foliis tribus constantes, totidem toti flori subiectis foliis minoribus, viridantibus, herbacei coloris, staminulis cænis è molio flosculo exornatis. *Semina* Milio vix majora, utrinque compressa, margine sulcato, in trigonum junctis lateribus disposita, copiosa. Folia *Plantaginis*, longiora, acuminata, nervosa, glabra, sapore subacido prædita.

Locut.

In & juxta aquas ubique fere reperitur.
Johnstonus apud *Gerardum* hanc plantam *Limonium Dioscoridis* & *Plinii* esse contendit, quibus argumentis apud ipsum vide. Certè inepè admodum *Plantago* appellatur, cum qua parum habet similitudinis.

Viret.

Refrigerare & siccare dicitur. *Schwenckfeldius* procidendam ani curare, rubentem podagram, capitis dolorem à causa calida mulcere, cruento spurio urinæque mederi tradit.
 Summum secretum & expertissimum quo subito lac in mammillis consumatur esse ait *Tunothus* *Roslin* succum hujus *Plantaginis* illis applicatum.

A. 2. *Plantago aquatica minor* Park. *aquatica humilis* Ger. *aquat. humilis angustifolia* J. B. *angustifolia* C. B. *The lesser Water-Plantain*.

J. B.

Gracili concavo, nudoque caule pedali & altiori prædita est; vorticillatim circa medium pediculi quadrantalibus & trentalibus ex geniculo ortis radiato; consimiliterque aliis ejusmodi summum caulem

caulem coronantibus; quorum unicuique *stipula* insidet satis amplius, albus unguibus flavis, è tribus caudicis foliis compositus, glomerato in parvi echini modum capitulo relicto. Folia ex radice scæna sependæ, junceo pediculo palmari & scæquipalmari mixta, angusta, acuminata, glabra, tribus longis nervis distincta. Odor plantæ mihi non admodum gratus sed potius gravis, ad Castorei odorem accedens. Radix innumeris fibris albenibus constat. Adde, quod capitulum in medio flore aliquot staminula breviter circumstant, acuminulis luteis.

C A P. XIX.

De *Sagitta*, seu *Sagittaria*.

Sagitta dicitur hæc herba, quod ejus folia alata sagittæ cuspidem proximè referant.

Sagitta minor J. B. *aquatica minor latifolia* C. B. *minor latifolia* Park. *Arrow-head*.

J. B.

Sagittæ radices sunt multæ, albæ, crassiusculæ, fungosæ, non sine capillaribus fibris, à quibus propagines nascuntur longissimæ, interdum cubitales, junceæ tenuiatis, luteæ aquam serpentes, similes radicibus *Lyfimachie* luteæ. Folia aquis innatant rare forma; alata *Sagittæ* mucronem amulantia, fuscis hinc inde in superna parte maculis notata, quadam ex primis in acumen non desinunt sed rotundantur. In eorum porro singulas alas longi, terni aut quini nervi per longum porriguntur, obliquis à nervo in nervum venulis intercursantibus, labore *Plantaginis* aquaticæ, pediculo minimi digiti crassitudine, fungoso, striato, penè triangulo, duos aut tres cubitos longo pro aquæ profunditate in qua vivit. Folia sapore nonnihil subdulci & viscido, cum vestigio obscuro acrimonia: Caules rectos duos aut tres emittit, non multo foliis altiores, rotundos fere, striatos, crassos, fungulos, in quorum parte superiore plures flores exoriantur, plerumque terni, caulem amplectentes, ex pediculis five ramulis, modò longiusculis modò brevioribus, pulcherrimi, mediocriter magni, tribus foliis albis constantes, ungue purpurascens notatis, florum *Amygdalarum* foliis paulo minoribus, in medio apices multi rubentes. Sub flore tria foliola viridia. Flores exiunt echinata capitula, subpurpurea, magnitudine penè fructuum *Arbuti* vel *Frageorum*, ex aculeis velut echinata, qui nihil aliud sunt quam semina lata compressa in acumen desinentia, unguibus Avium similia. In aquis leniter decurrentibus frequens est.

Locut.

Sagittæ tres species seu varietates constituunt Botanici.

1. *Sagittam* majorem J. B. Ger. quæ *aquatica* major C. B. major *latifolia* Park. minori angustifolia jam descriptæ, excepta magnitudine, per omnia similis, verum folia non ulque adeo acuminata habentur.

2. *Sagittam* latifoliam minorem, superius descriptam.

3. *Sagittam* minorem angustifoliam J. B. quæ *aquatica* minor angustifolia C. B. *Sagittaria* minor angustifolia Park. Hæc minori descriptæ per omnia similis, sed omnia minora sunt ei, foliaque angustiora multo, magisque acuminata.

Hæc tres varietates non videntur nobis inter se specie differre; siquidem promiscuè in eisdem aquis perape oriuntur, unde & eidem semine ortum suum debere videntur.

LIBRI DUODECIMI

SECTIO SECUNDA.

De Herbis semine nudo polyspermis flore nudo seu nullo Perianthio testis.

Herbe semine nudo polysperme, flore nudo, h. e. nullo perianthio testis, sunt vel eodem

Quadrifolio seu cruciati, majores & sarmentosa, gustu servido, cinninni seu plumulis longis villosis feminibus adnatis; CLEMATIS.
Polyphylo, caule

Indeterminatè foliato, speciosum florum thyrsum proferente, foliis pinnatis, radicibus

Tuberosis, bulbillis ab extremis fibrarum filamentis dependentibus, feminibus in circum dispositis; FILIPENDULA, Osmante.
Fibrosis, feminibus incurvis, in globulum congestis; ULMARIA.

Determinatè foliato, ex unica tantum distinctione, ubi terna herent folia, floribus in singulis caulibus singulis; feminibus

Ranunculis, in capitulum congestis, nullo pappo aut lanugine vel adhaerente vel involvente, folio variè dissecto; ANEMONE nemorum.
In pappo abentibus, multiplici colorum varietate & pulchritudine; ANEMONE. Hujus flos vento potissimum aperiri dicitur, unde nomen.
Caudatus, cinninni seu plumulis longis adherentibus; PULSATILLA.

CAP. I.

De Clematide.

Clematis dicitur à κλίμα sarmentum, quoniam flagellis vitigenorum armulis arbores confecit.
 Note ejus sunt flos quadrifolius seu cruciatus, cinninni seu plumulæ longæ villosæ in plerisque speciebus feminibus adnatæ, sapor servidus.

- A. 1. *Clematis latifolia* sive *Atragene quibusdam* J. B. *Clematis sylv. latifolia* C. B. *Clematis sylv. latifolia*, sive *Viorna* Park. *Viorna* Ger. *Great wild Clematis* & *Enablers jop.*

J. B.

Sarmentis aliquatenus vitigenis luxuriat, crassis, usque angulosis, rugosis, junioribus fibratis, subinde rubentibus, obsequio flexu lentis. *Folia* quina, Dulcamaræ æmula, alias integra, alias dentata & fimbriata, gustu acra, viticulæ mediæ tortili, quæ capreolorum loco vicinis arbutis implicita scandit, adnectuntur. *Flores* racematim petiolis incanis insident, suavolentes, candidi, quaternis radiatis foliis constantes; quorum medietatem obfider muscosos staminum pallidiorum cinninnus. *Flores* excipiunt acini complures, cuneatim indidem orti, pinnatæ lanuginis tomento barbati. *Radix* crassiuscula, fusca, fibris donata.

Illius sarmenta (inquit Clusius) in Pannonia conspicebam brachiali crassitudine, nodis carentia, recta, rimoso cortice vitis instar recta, hastæ interdum longitudine sub vastis arboribus, & latè ramos spargentibus (quibus se implicaverat) crescentia. Tantam magnitudinem & statum apud nos raro assequitur. Ramuli ejus cinerei sunt lenti & tenaces, unde vinum aut funiculorum loco inserviunt januis aut craticulis colligandis, fasciculis vincendis, &c.

Vulgaris

Vulgaris est omnibus quas Clusius adit provinciis, vicinis arboribus & sepibus sese implicans. *Locus.*
 Julio mense florens; fructus plumis suis incanescentes dependunt.
 Gullus servidus & acris calidam vinum arguit. Usus ejus est ad circulos pro retinendo labente utroque. *Vires & Usus.*
 Ad confringendos fauces veluti Salices & alia vincula adhibetur. J. B.
 Flore, semine, cortice & radice vinum urendi habet.

Species illa quæ *Flammula* dicitur, digitis trita, acerrimo odore velut Fulgor momento nares fere attingit. E *Flammula* utraque tam recta, quam scandente elicitur aqua, quæ Spiritus vini instar servata est. Hanc compositum est (inquit Martialis) efficacissimum esse in morbis frigidissimis. Ac certe intra corpus non debet assumi, nisi aliis aquis probe mista & temperata, ne viscera lædant.

Sunt qui hujus oleum commendant ichthiacis, articulorum illiusque doloribus, urinae angustis & renem calculis, in quibus morbis aut calidum illud inungunt, aut clysteribus infundunt. Id autem præparant hoc modo. *Flammulae* folia tenuissimè concisa in rosaceum imponunt, quod vitreum vas exceperit, ac inde per astatem insolant obturato vase. Datur etiam in cibis hilec morbis affectis muni drachmarum pondere. J. B.

2. *Clematis Batrica* Ger. *Batica Clusio* J. B. *sylv. altera Batrica* Park. *peregrina, foliis Pyri incisæ* C. B.

Clus.

Longè habet *sarmenta*, lenta & ramosa, binos per intervalla capreolos, contrariis semper inter se pediculis nascentes proferentia, quibus vicinas arbores & frutices scandit: *folia* Pyri ferè, minora tamen, dura, viridia, in ambitu incisa sive serrata, acris & servidi gustus, singularia in singulis pediculis, sed plurima simul ex claviculæ alis prodeuntia, inter quæ ex utroque sarmentorum latere pediculi exeunt calyculum Tichymali cævoles seu labellis sinualem sustinentes: ex cujus medio exit *capitulum* ex multis feminibus Miliæ æqualibus conflatum, quibus insident oblongi cinninti, & albe quodammodo villosæ plumulæ.

Hæc stirpem pinum invenit Clusius inter Afindum (vulgo *Medina Sidonia* appellatum) & Calpen, secundum fluenta, vicinas arbutulas orientem & suo pondere deprimentem, deinde aliis Batricæ locis, Januario jam suos cinninnos explicantem. *Locus.*

3. *Clematis sive Flammula repens* C. B. *Clem. sive Flammula scandens, tenuifolia alba* J. B. *Clem. wens* Ger. *wens flore albo* Park.

Clematis hæc per se infirma, non nisi proximis fulta in altum nititur: neque tamen id illorum capreolorum opæ facit, sed foliorum pediculis sepes amplexatur. *Sarmenta* habet striata, viridantia, gæculata: *folia* recticaulis *Flammulae* foliis similia, à *Vitalba* sive *Athragene* differunt longitudine, angustia & soliditate; tota etiam planta minor. *Flores* albi, odorati, qui viridè vi labia si imprudenter attingunt inflammant. *Sepe* succrescit plumacea cyffa indigne. Habetur flore pleno.

Circa Monspelium in collibus laxosis, & alibi in transmarinis observavimus: in Anglia, quod sciam sponte non provenit. Julio & Augusto flores.

Hujus minor quedam species seu varietas esse videtur *Clematis maritima repens* C. B. *Park. De Specie minor.* Scripiones enim in plerisque conveniunt. Addit insuper, *Canaliculos* atrovirentes cortice vestitos: *folia* acuminata & nervosa, tria uni-pediculo communiter insidentia, qui velut in capreolum abit (quod non capio) quæ in summo caule floribus subiciuntur angustissima esse. *Flores* longis pediculis sustentari, haberèque multa intus stamina villosa, alba. *Semina* plana, subrotunda, rutelcentia, hinc ternæve simul. *Hæc accidit, quamvis in descriptione omissa, præcedenti plantæ pleraque conveniant: prout enim non separamus.* In maris Adriatici litoribus invenitur. C. B.

4. *Clematis sive Flammula surrecta alba* J. B. *Flammula recta* C. B. *Flammula Jovis surrecta* Ger. Park.

J. B.

Fibras *radicem* demittit & albicantem: *sarmenta* nullius opes indiga, suâ vi in duorum & plurimum cubitorum altitudinem juncunt, levia, teretia, propter terram nonnihil rubelcentia, fistulosa & geniculis intercepta. *Folia* cujusmodi ferè in vulgi *Flammula* aversi parte subhirsuta & ferè incana, adversè verò atrovirentia. *Flores* consimiles, copiosi, quadrifoli, candidi, apicibus viridantibus. Non minus undâ vi velicas hæc excitat quam cognata repens.

Hæc ab is qui diligentius observant (teste Clusio) duorum generum esse deprehenditur. Una duplex speciem *sarmenta* rubelcentia habet, quemadmodum & foliorum nervos & pediculos, præcociorque est ceteris. & odoratum fortè florem. Alterius autem *sarmenta* cum foliorum pediculis virent, & florem ferè minus proferunt. Humanam vero altitudinem utriusque *sarmenta* plurimum superant, & singulis annis nova, eique frequentiora incunte vere (marcidis & corruptis prioribus) renascuntur.

In sepibus ad montes prope Ratisbonam in Germania observavimus. Clusius in Austria & Pan- *Locus.* nonne cædis sylvis frequentem scribit.

5. Clematis

5. *Clematis Pannonica* Ger. *Pannonica flore cæruleo surrecta* J. B. *Clematis cærulea erecta* C. B. *Clem. cærulea Pannonica* Park. parad.

7. B.

Complures *radix* latis crassa è lateribus spargit fibras, fulves, nervulo ligneo candido farctas: *Sarmentum* inde complura [quaterna aut quina *Clus.*] ad cubitum & sesquicubitum exsurgunt, recta, dura, striata, angulosa, subhirsuta, nonnihil purpureascentia, geniculata: ad quorum singula genicula *folia* sine pediculis bina opposita, Plantaginis majoris fere paria, minora tamen, similiter per longitudinem nervosa, acuminata, in ambitu lanuginosa, supernè ex atro virentia, infernè dilutiora, lanugine quadam per nervos resperfa, [Clusio Alcepiadis panè foliis respondentia] non valde dura, servidi gustus, quemadmodum *Flammula Martii* folia. Ex superiorum foliorum alis pari incremento surgunt gemini adversè furculi, eodem modo se habentes quo sarmenta primaria, nisi quòd minora sunt multis numeris folia: neque tam in primariorum sarmentorum, quam alarum furculorumve extremis *floribus* nutabundus, unicus, magnus, quatuor foliis mucronatis, crucis in formam [inquit Clusius] decussatis constans, modicè sursum reflexis, foris saturatè cæruleis, canaliculatis, minimè cœrulea lanugine per margines oblitus, intus vero glabris, neque tam intensè atque medium extimi folii cœruleis. Medium florem occupat villosus glomer fibrarum ex luteo albescens, quarum complexu continentur stamina alba glabra, viridantia, apicibus ex albo luteis, atque intra hæc tertia fibrarum virentium in tota phalanx. Semen compressum, magnum, Clusio Pullatille feminis fere simile, plumatum, ut in Viorna; nullius acrimonie particeps Clusio.

Locus & Tempus.

Inventa est à Clusio sponte nascens in pratis circa *Stampfen* duobus ultra *Posonium* Ungaricè milliaribus, & aliis ad Danubii ripas supra *Posonium*. Floret Maio & Junio, semen maturat Augusto.

Alteram hujus speciem depingit & breviter describit Gerardus quam majorem *Pannonicam* vocat.

6. *Clematis peregrina cærulea sive rubra* Ger. *cærulea vel purpurea repens* C. B. *peregrina flore rubro vel purpureo simplex* Park. *Clematis sive Flammula flore cæruleo & purpureo scandens* J. B.

7. B.

Continnior est quam vulgaris *Flammula*, foliis ad *Athragenes* propius accedentibus, ut quæquam *Flammula* brevior fuit & latiora, & varia specie *Athragenes* foliorum modo ludentia, modo integra, aliis divisa semel aut iterum, minimè tamen serrata, lævia, atrovirentia, sapore acri, expedculis tenuibus, rigidis, subrubentibus, subhirsutis terna. Sarmentis autem suis innititur depædatis pedamentis non fecus ac *Flammula* vulgaris repens: sed præcipua est *florum* grætia, qui non tantum odore suavi placent, sed & colore purpureo oculos morantur; quatuor foliis, (quorum vel unum *Flammula* vulgaris florem integrum facile superat) crucis modo dispositis constans, in quorum medio cincinnus staminum ex viridi pallentium. Succedunt *Semina* tria, quatuor, aut plura in eodem pediculo, nullis lanuginosis adherentibus, compressa, subrotunda, acuminata.

In Hispaniæ & quibusdam Italia locis juxta sèpes & agrorum margines sponte exit: Augusto mense & quandoque Julio flore.

Reperitur interdum flore pleno seu multiplici quæ *Clematis* purpurea flore pleno scandens J. B. *Clem. peregrina flore purpureo pleno* Park. *peregrina flore pleno* Ger. *Clematis cærulea flore pleno* C. B.

Item flore duplo minore, seminibus pariter minoribus, quæ *Clematis* peregrina flore puro *Morif. præclud.*

Folia *Clematis* contusa lac è manibus extinctum educere, dictante D. Hermann, dicitur D. Palmer. An hujus an præcedentis aliùsve plantæ folia intelligat mihi non constat.

7. *Clematis cruciata Alpina* Park. Get. emac. *Alpina Geraniifolia* C. B.

C. B.

Ex *radice* sarmentosa & perenni *caules* plures lenti, lignosi, quandoque rufescente cortice teñti, duos trique cubitos alti exurgunt, qui æqualiter partiti in latera dividuntur: quibus singulis *folia* crebris & profundis divisis incisa, trigemina coherentia, ut in *Anemone Geraniifolia*, insident. *Flori* singuli singulis pediculis longissimis ac tenuissimis insident, qui coloris cœrulei albicantis aut obscurè purpureascentis, ex quatuor foliis oblongis, mucronatis, nervosis, crucis in modum dispositis & nonnihil lanuginosis, in cujus medio *folia* plura, breviora, quæ quasi acervulum capillaceorum filamen-
torum alborum ambiunt.

In monte *Baklo* provenit, inque montibus *Austriæ* frequens est.

8. *Clematis Hederæ folio* Morif. præclud.

Morif.

Planta est scandens & circa petriam se involvens ad altitudinem quinquorum pedum plus minusve ascendit; cujus folia sunt *Hederæ* æmula, latiora. *Flore* sferæ minores, herbaceos. Fructum nunquam vidit.

Locus.

CAP. II.

De *Filipendula*.

Filipendule notæ characteristice sunt Flores polypetalis, *Radices* tuberosæ, glandulis oblongis ab extremis fibrarum filamentis pendentibus. Semina in circulum disposita.

- A. 1. *Filipendula* Ger. J. B. *vulgaris* Park. *vulgaris*, an *Molon* Plinii C. B. *Common Drop-
wort*.

Radice multiplici firmatur, exterius nigricante, intus albâ. Fibræ in bulbos turgescunt. *Folia* pluri-
stima ad radicem, multifariam pinnata, *Pimpinella Saxifragæ* fere modo, angustiora, profundius lac-
cinata. Caulis plerumque unicus, erectus, dodrantalis aut etiam pedalis & altior, striatus, ramulosus,
paucis foliis vestitus, *floribus* in fastigio sustinet, velut in umbellæ [paniculæ J. B.] formam dispositi-
bus, flavolentes, albos, exterius rubentes, heptapetalos, [in quorum medio magnus apicum luteo-
nim plexus sese explicat. J. B.] quibus singulis succedunt *semina* undecim, duodecim, aut plura
pauciorave stellatim disposita veluti totidem radii, nuda, vestibus tenaciter adherescentia.

Nomen huic fecit [inquit J. Bauhinus] radices glandularum olivarum aut longiorum, minutisque *Rationominis*.
ventriculorum, *Asphodeli* more, foris ex rubro nigricantium, intus albescentium, acrimoniam quan-
dam cum adstrictione, dulcedine & levi amaritudine sapientium per fibrarum filia penilis con-
nectio.

In pratis & pascuis montosis plerumque oritur: interdum in humilioribus, sterilibus & sicciori-
bus invenitur.

Hujus varietas esse videtur

2. *Filipendula minor* C. B. Park.

C. B.

Radices habet rufescentem, in filamenta extenuatam, sed per extrema glandulosam: *folia* duas
trise uncias longa, semunciam lata, ex segmentis pluribus, tenuissimè divisis, ambitu serratis com-
posita, veluti *Potentillæ*, duriora tamen & saturatius virentia; inter quæ *Cauliculus* palmo minor,
in medio foliolo cinctus exurgit, aliquando simplex, aliquando in summo bifidus, cui coma *Hofcy-
kum* albidiorum, staminibus prædiorum, aliquando quasi in caputulum compactorum insidet: Suc-
culi *semis* instar racemi parvi coactum.

In aspersis circa *Monspelium* se legitur dicit C. B. D. *Magnol* varietatem præcedentis hanc facit, *Locus*,
que in aspersis & aridis multò humilior nascitur.

Radix atenuat & substringit. Decoctum ejus urinam & calculos pellit, dysuriæ & urinae stil-
licilio subvenit. Pulverem radices, ejusve succum adversus morbum comitialem commendant non-
nulli. Alii *Filipendulam* proximè accedere qualitatis ad *Proniam* scripsere: & hinc epilepticos,
analepticos ac vertiginosos juvare *Filipendule* radices retulit Lobelius. Meletur & anhelosis & suspi-
nolis, & ventriculi inflationibus, cum semine feniculi.

In albo mulierum profluvio, inque tymio lochiorum fluxu usûs est eximii. D. Needham.

Pulvis radicum *Filipendule* celebratur in fluore albo mulierum, cunctis aliis medicamentis in-
callum propinatis, ab experientia S. Pauli Quadrip. Bot. Class. 4. p. 300. Doz. ʒj. in decocto Dau-
di. Hartman Corbaeus pro experimento habet quondam ʒj. radices *Filipendule* virentis cum vino
nigro exhibere in fluore albo mulierum. D. Saame è Doleo, L. 4. C. 4. S. 20.

Dysenteriam (sepius à se curatam notavit Jo. Prævotius in Adversariis suis exhibitio ʒj. pondere ex
vino aut ori visello pulvere radice, *Filipendule*, quem ante ipsam Secreti loco commendaverat Lu-
dovic. Mercatus Lib. 1. de recto præsidiorum usu, C. 14. Est sanè huic plantæ insignis vis adstrin-
genti, ut hernias quoque ejusdem usu curatas observavit Thom. Carthusius. D. Saame ex Observ.
ʒj. Hieron. Vellchit transcripsit & ad nos misit.

CAP. III.

De *Ulmaria*.

Ulmaria à foliorum quadam cum *Ulni* foliis similitudine dicta, à *Filipendula* differt radii-
bus fibrosis, magnitudine quæ illam excellit, seminibus intortis, in globulum congestis.

Ulmaria J. B. *vulgaris* Park. *Regina prati* Ger. *Barba capri floribus compactis* C. B. *Spargan-
dolum* Sweet.

Radices fibræ rubentes, lignosæ. J. Bauhinus *radicem* digitalem infinitis fibris rubentibus capilla-
tis acerbis. *Caulis* exurgit sesquicubitali & altiore, recto, anguloso, lævi, rubente, firmo, con-
cavo,

CAP.

cavo, ramolo. *Folia* per intervalla alternatim caulium adnascuntur, tribus aut quatuor pinnularum in quatuor conjugationibus compositi, cum impari in extrema ala folio trifariam diviso ad modum fere foliorum Rubi Idai: majoribus hinc pinnulis interpositae sunt minusculae aliquot, ut in Filipendula & Agymonia, omnes circum oras serratae, inferne canescentes, superne virides. *Folia* autem crispis plicarum contextu ad Ulmi folia accedunt, unde & planta nomen. *Flores* in summis caulibus & ramulis in umbellas quodammodo dispositi, nullis internixtis foliis, flavescens, positi & forma Filipendulae vulgaris, albi, pentapetali, apicibus crebris similiter albis. Singulis floribus plura succedunt *semina* nuda, oblonga, contorta & in globuli fere formam coacta.

In pratis humidis & ad rivulorum ripas passim & copiose provenit. Sudoletia & alexipharmaca est, proin convenit in fluxibus omnis generis, diarrhoea, dysenteria, fluxu menstruo, eruptione sanguinis; resistit pesti. Folia vino aut cerevisiae immixta & acum cum saporem & odorem conciliant, non sicut ac Pimpinella.

Flores odoris grati sunt, cor exultant, nec tamen caput gravant, unde & aeterno tempore claribus & tridulis ornandi sternalisque conveniunt. Rupellensis Renatus, referente J. Bauhino, dicit hydromelitis ex ejus flore conciliari gratum odorem, & ita parari ut amuletur vinum Creticum, quod Malvaticum vocant.

Ipsa vidi & sanare totari possum, in lethali vulnere vesicae cujusdam puellae, itaque brachii fractura prope modum immediabiliter Regimini praeclaros edidisse effectus; unde merito ingreditur emplastrum Felcis Wurze, toto orbe celebratissimum & usitatissimum. Simon Pauli Quadrig. Botan. p. 432. E. Colletaneus D. Tinebris Robinjon.

Calix Wurze hujus radices miris laudibus effert, imò omnibus aliis vulnerariis herbis, aut adversus fracturas ossium commendabilibus praepone re videtur. Idem.

CAP. IV.

De Anemone sylvestri, seu spuria.

Anemone sive *seu dicitur*, quod flos tantum vento flante aperitur, vel potius quod locis apertis & vento obnoxius florere gessit.

Anemones in genere characteristicam facimus, caulem determinatè foliatum, ex unica tantum distinctione, ubi terna laevia folia, flores in singulis caulibus singulos.

Anemones sylvestris flos spurie femina Ranunculi in capitulum congesta, nullo pappo lanugine vel adhaerente, vel involvente.

Anemones genuinae flos hortensis femina pappi involuta. Pulsatilla femina cincinnati plumbis longis adherentibus.

- A. 1. *Anemone nemorum alba* Ger. *nemorosa flore majore* C. B. *Ranunculus nemorosus albus simplex* Park. *Ranunc. phragmites albus & purpureus vernus* J. B. *Wood Anemone*.

J. B.

Radix habet crassiusculam longam, oblique proserpentem, foris purpuream aut fuscam [cum junior est flavicantem] intus albam, sapore cum levi adstrictione acrem [ut commandata fauces inflammer] à qua fibrae capillares denuntantur. Surgitur *coliculus* tenuis mollisque purpureus, sesquialmaris & major; circa cujus fastigium uno & eodem loco enascuntur folia terna Ranunculi ex fenestralibus tubellis pediculis, hirsuta, nunc virentia, nunc purpurantia [in tres lacinas ad pediculum usque divisa]. Coliculus summo flos insidet unicuique, nudus flos calicatus, alius albus, alius purpureus, aut unguibus carni coloris, foliis constants sensis, oblongis, in medio *flaminula* plurima crocea continens. [Succedunt *semina* plurima nuda, oblonga, hirsuta mucrone incurvo, in capitulum conglobata Ranunculi nodo.]

Floret apud nos circa finem Martii & Aprilis initio, aut aliquantè serius citiusve prout hiems asperior aut mitior fuerit. In sylvis & dumetis praesertim udis, per totam Angliam frequentissima occurrit, nec minus in exteris regionibus.

Alia quinquem prae caetera in caule existunt è radice folia emittit, longis pediculis insidentia, majora, segmentis latioribus, albis similia.

Reperitur interdum flore pleno seu multiplici, eoque vel 1. albo, quae *Anemone nemorosa* flore pleno albo C. B. syl. flore pleno albo Park. An nemorum flore pleno albo Ger.

Vel 2. purpurea, quae *Anem. nemorosa* flore pleno purpureo C. B. Anem. sylvestris flore pleno purpureo Park. Anem. nemorum flore pleno purpurea Ger.

Has varietates Clusius prolixè describit, verum non opus est operosa descriptione, non enim alia in re à vulgaris *Anemone nemorum* differunt quàm multiplica foliorum in flore serie: quamvis secundò generi sub ipso flore velut calicis loco folia appingantur, qualia in medio caule esse solent.

* 2. Ran.

- * 2. *Ranunculus flore intensè ceruleo instar Cichorei duplex?* foliis majoribus & minoribus.

A Christ. Mentzelio observatus est in Apenninis montibus, itenere à Româ versus Siennam.

Ranunculium nemorosum flore carneo Park. *ejusdemque* Ran. nemor. flore purpureo-ceruleo pro Varietate.

Hujus plantae varietatibus accidentalibus habeo, non pro speciebus distinctis: nec libenter concessim Ranunculium nemorosum Anemones flore minore C. B. Ran. nemor. minimum album Park. specie differre à superius descripta: quoniam nec ipse C. Bauhinus diffingueret, nisi hic parvus copiosissime in editissimo monte ad Curiam Rhatorum, & circa Monsipellum fuisset observatus. Deviribus hujus plantae nihil à Botanicis proditum invenio.

Anemone nemorosa sterilis foliis punctatis C. B.

Anemones sylvestris seu nemorosa species degener esse videtur.

- * 3. *Anemone nemorum lutea* Ger. *Ranunculus nemorosus luteus* C. B. *flore luteo* Park. *Ran. phragmites luteus nemorosus* J. B. *Yellow Wood Anemone*.

J. B.

Hujus *radix* praecedenti vulgari albo & purpureo formâ, colore, sapore, fibrisque per similes, *coliculus* item & foliorum numero convenit; sed *folia* virentiora, longiora, brevioribusque pediculis, ita ut is quasi destituta, concursu suo quasi corylam purpurantem efficiant, in ejus medio prae ter duos folia oblonga, minimèque dissecta, crenatæ, coliculi scapus nonnihil pilosus florem sustinet, nonnihil singularem, alias geminum, Ranunculi, aureum, quique foliis latiusculis & obtusis constantem; in ejus medio *flaminula* crocata plurima.

In sylvis sed rarius provenit. In Anglia, quod sciam, non invenitur spontanea. J. Bauhinus Ge-Locu & neve florentem reperit Martio. Tempus.

Floret communiter Martio, aliquando duobus aut tribus, naturâ vel errante, vel ludente.

- * 4. *Anemone nemorosa affinis peregrina* 1. *candido aut purpurascens flore* C. B. *An. sylvest. tenuifolia peregrina alba* Park.

Clus.

Folii & radice ab *Anemone nemorum* vulgari non distat: ab extrema radice parte *cauliculus* affurgit, dextrantibus, teres, ex viridi purpurascens, summo fastigio gestans terna folia pediculo purpureo innitenta, quae in tres lacinas dividebantur usque ad pediculum illas sustinentem, inter quae crescentia trifurcata pediculus, ex viridi etiam purpureas, *florem* sustinens octo aut novem brevibus mucronatiffique foliis constantem, proflus albis, quibus tamen externa parte nonnihil suaverentibus purpure erat velut inspersum, medium florem occupante, *capitulum* viridi frangi rudimentum referente, quod ambiebat; multa *flaminula* alba & tenuia, *apicibus* havis praedita: adnascantur interdum sub flore bina aut terna folia media ex parte alba, altera viridia.

Floret ab Aprilis. In hortis cultam vidit Clusius, nec locum ejus natalem indicat. Tempus.

- * 5. *Anemone nemorosa affinis peregrina* 2. *flore herbacei coloris* C. B. *sylv. peregrina viridis* Park.

Clus.

Folii & radice cum priore conveniebat, necnon *cauliculus*, in quorum fastigio non terna sed septem plerumque, nascebantur *folia*, admodum virentia, in alia terna (eique laciniata) divisa usque ad pediculum illa sustinentem, qui purpureascebat: inter quae alius pediculus affurgens, binas uncias longus, herbacei coloris, sustinens *florem* octo aut novem foliis constantem, quorum quatuor externa tertia lacinis extrema parte divisa, foris circa unguem purpureascebat, alia interna minimè, sed omnia herbacei erant coloris, & umbilicum habebant interiore parte ex viridi albescens, quem occupabat *capitulum* immatura frago simile, viride, illud ingentibus multis exalbidis *flaminibus*, flavis *apicibus* praeditis.

Floret Aprilis cum superiore. In horto Christiani Porreti cultam vidit Clusius, de loco natali nihil habet. Tempus.

6. *Anemone Geraniifolia* J. B. Ger. *tenuifolia sive Geraniifolia cerulea* Park. *Gerani Robertianii folio cerulea*; an *Dioscoridis* C. B.

Clus.

Multa habet *folia*, novo vere, quum prodire incipiunt purpurascencia, deinde ex viridi pallentia, multifida, Conandri, vel Jimonia: potius Anemondis foliis similia, trigemina plerumque simul pediculis connexa, hirsuta, & in terram ut Dioscorides rectè ait, inclinantia: inter quae *caulis* exilis nudus quidem, sed quem terna folia trifariam profundius incila, mediâ parte amplectuntur, quae aliquandò *florem* occultant, donec Solis calore ex se ipsis explicans & emergens expandatur in quatuordecim aut quindecim foliola mucronata, minora quàm in latissimorum generibus, coloris vel cerulei, vel albi, vel utroque mixti, hoc est, externa parte subcerulei, interna albi, *flaminibus* albis, quorum *apices* pallidi, medium occupantibus. Decussis flore apparer *capitulum* pene Ranunculi, constatum ex *seminibus* ejus gemini etiam similibus, non tomentosum ut in Anemone genuina. *Radix* digitalis plerumque longitudo & crassitudine, in aliquo ramos divisa, & tuberculis obfusa, H h h fibras

Anemone latifolia simpliciflora.

- 1.
- Anemone latifolia simpliciflora carnea flore*
- C. B.
- incarnata*
- Park. parad.

C. B. Pin.
Flos decem aut duodecim foliorum purpurei ferè coloris, unguibus albicantibus.

- 2.
- Anemone latifolia flore purpureo-faturo*
- C. B.

C. B. Pin.
Flos 8. foliorum, coloris purpureo-faturo, exterius splendentis unguibus magnis & ad pediculum purpureis.

- 3.
- Anemone latifolia purpureo-violaceo flore*
- C. B.
- viola purpurea*
- Park. parad.

C. B. Pin.
Flos octo foliis constans, externè dilutè purpurascens splendet, internè violaceus, unguibus magnis & argentei coloris.

- 4.
- Anemone latifolia flore purpureo-violaceo altera*
- C. B.

C. B. Pin.
Flos qui ex 12. foliis constat: foris ex purpureo albescit & splendet: interius ex violaceo purpureo splendet, unguibus albis.

- 5.
- Anemone latifolia violaceo flore*
- C. B.

C. B. Pin.
Flos octo vel plurimum foliorum, externè subpurpureus & splendet, internè ex purpureo violaceus unguibus rubescentibus, orbe albicante cinctis.

- 6.
- Anemone latifolia flore violaceo saturo colore*
- C. B.

C. B. Pin.
Flos sex foliis praeditus, violacei saturationis coloris, unguibus majoribus magisque candidis.

- 7.
- Anemone latifolia flore variegato*
- C. B.

C. B. Pin.
Flos qui octifolius, foris ex purpureo saturatus rubet, interius ad ungues usque albus saturo purpureo & quasi Kermesina nitet: oris coccineis, in quæ radii purpurascens sparguntur: unguibus magnis & albos habet.

- 8.
- Anemone latifolia punctato flore*
- C. B.
- latifolia ameno violaceo, & punctis albis versicolor*
- Hort. Reg.
- purpurea striata*
- Park. parad.

C. B. Pin.
Flos octifolius violaceus, interna parte maculis albis aspersis.

- 9.
- Anemone latifolia flore carnea*
- C. B.

C. B. Pin.
Flos modo majoris, modò minoris, octo folia extrinsecus nonnihil purpurascunt, intrinsecus ferè carnei, vel saturationis, vel dilutoris, unguibus albis.

- 10.
- Anemone latifolia flore Oranget coloris*
- C. B. an
- Anemone Pavo major & minor simpliciflora*
- Park. parad. an
- Anem. latif. flore simpliciflora croceo pallescente? vivaci rubore radiato*
- Hort. Reg?

C. B. Pin.
Flos octo vel novem folia, externè carnei coloris, unguibus saturatè purpurascens, internè carnei diluti: Habetur major & minor.

- 11.
- Anemone latifolia flore coccineo*
- C. B. Ger. emac.
- coccinea*
- Park. parad.

C. B. Pin.
Flos octo folia, internè elegantissimo coccineo nitent, ungues orbis pallescens ambiè, externè quadam lanugine pubescent: Huc pertinet *Anemone latifolia flore coccineo simpliciflora* Eysf. ex sententia C. Bauhini.

- 12.
- Anemone latifolia flore magno coccineo*
- C. B. Ger. emac.

C. B. Pin.
Flos octo folia, internè elegantissimo coccineo colore fulgent, nullis unguibus apparentibus, externè colore dilutor; & lanuginosa.

- 13.
- Anemone latifolia flore coccineo phæniceo*
- C. B.
- latifolia Byzantina*
- Ger. emac.

C. B. Pin.
Flos amplius octifolius, coloris ex coccineo phæniceo, ut in Rhœade, unguibus parvis subpallidis.

- 14.
- Anemone latifolia Saniculæ folio*
- C. B.

Hujus C. Bauh. meminit ex Horto Eysf. sine descriptione.

Anemone latifolia simpliciflora à Parkinsoni Paradiso.

1. <i>Anemone carnea vivacissima simplex.</i>	6. <i>Anem. cramefina.</i>
2. <i>Anem. Persici violacea.</i>	7. <i>Anem. incarnata Hispanica.</i>
3. <i>Anem. Cochenille.</i>	8. <i>Anem. rubescens.</i>
4. <i>Anem. Cardinalis.</i>	9. <i>Anem. Moschatella.</i>
5. <i>Anem. sanguinea.</i>	10. <i>Anem. Enfumata.</i>

Anemone latifolia flore simpliciflora maculati coloris Hort. Reg.*Anemone latifolia flore pleno.*

- 1.
- Anemone latifolia maxima versicolor*
- C. B.
- Chalcedonica max. versicolor*
- Park. parad. max.
- Chalcedonia Polyambos*
- Ger. Hort.
- latifolia pleno flore*
1. Clusf.

C. B. Pin.

Folia florum externa & majora dena aut duodena, viridia sunt, eorum mucronibus coccineo colore leviter & virgatim infectis: interna minora & angustiora, dilutiorè purpurea ex rubro nitent.

Aliquando, ex prædicto flore uncialis pediculus, minorem florem ex octo latiorum foliorum partim viridum, partim coccineorum compositum, sustinet.

Anemone Hort. latifol. pleno flore 2. Clusf. non differt à prima, nisi quòd in hac floris umbilicum glomerata & reflexa folia non occupant. *Anemonem latifoliam fl. pleno* 3. C. B. huc etiam refero.

- 2.
- Anemone latifolia Pavo dicta major*
1. C. B.
- tenuifolia (sed non rectè) flore pleno coccineo*
- Ger. * emac.

C. B. Pin.

Flos unicus viginti, triginta, aut pluribus foliis constans, eleganti, saturato splendiddoque coccineo colore praeditis, unguibus languineis, orbe pallido cinctis.

Variat flore prolifero.

Anemone latifolia Pavo minus polyphylla C. B.

C. B. Pin.

Hac flori minùs plenos profert, interdum simpliciflora, octo, novem, aut decem foliorum serie constans.

Non differt specificè ab *Anemone* hort. latifol. pleno flore 1. Clusf., ex sententia C. Bauhini.

- 4.
- Anemone Gerani rotundifolia plena*
- C. B.

Ab *Anemone* hort. latifolia tertia Clusf. sola multiplici foliorum serie differt.*Anemone latifolia flore pleno ex Horto Regio Parisiensis.*

1. *Anemone latifolia flore duplo, foliis albo & ameno violaceo virgatis.*
2. *Anem. latifolia Pavo dicta polyphylla, flore suaveniente.*
3. *Anem. latifolia flore pleno, arboris Persicæ, quoad floris colorem æmula.*
4. *Anem. latifolia multiplex flore violaceo.*

Anemone tenuifolia flore simpliciflora.

- 1.
- Anemone tenuifolia flore multifido dilutè purpurascens*
- C. B.
- tenuifolia flore dilutè purpureo*
- Ger. emac.

C. B. Pin.

Flos ex quatuordecim & pluribus foliolis dilutè purpureis, & quasi carnis, nullis unguum vestigiis constat.

- 2.
- Anemone suberosa radice*
- Ger.
- tenuifolia purpurea vulgaris*
- Park. parad.
- Oenanthes foliis flore violaceo hexaphyllo*
- C. B.

C. B. Pin.

Flos qui ex sex interdum septem & octo foliis compositus est, communiter est purpureus seu violaceus, externa parte lanuginosus.

- 3.
- Anemone tenuifolia coccineo flore hexaphyllo*
- C. B.
- tenuifol. coccinea simplex*
- Park. parad.
- Chalcedonica simpliciflora*
- Ger.

C. B. Pin.

Flos floridi coccinei coloris, unguibus magnis, ex pallido, fusco & albo mixtis.

C. B. pin.
Flos internè coccineus, unguibus albis, & externè coccineus, tenui lanugine pubescens & splendens.

4. *Anemone tenuifolia flore albo hexaphyllo* C. B.

C. B. pin.
Flos intus elegantissimus coccineo colore nictet, foris lanugine pubescit; unguis albi sunt.

6. *Anemone tenuifolia flore coccineo sanguineo* C. B.

C. B. pin.
Flos quinque, sex, interdum septem foliorum, coloris coccinei, ad sanguineum vergentis, unguibus magnis ex albidis, purpureis venis distinctis; aliquando flos ad costæ lateris colorem accedit, nec splendet.

7. *Anemone tenuifolia flore sanguineo coccineo* C. B. *tenuifolia flore coccineo* Ger. emac.

C. B. pin.
Flos sex folia, externè lanugine obducta, coloris sunt sanguinei saturatoris & splendens, internè sanguinei coccinei permixti.

8. *Anemone tenuifolia flore sanguineo coccineo altera* C. B.

C. B. pin.
Flos major hexaphyllus, sanguineo colore, vel inter coccineum & cochineolum medio, unguibus minoribus, & albicantibus.

9. *Anemone tenuifolia flore ex sanguineo & coccineo medio* C. B.

C. B. pin.
Flos hexaphyllus coloris ex sanguineo, & coccineo medii, diluti, ei prorsus similis quam ulgus cochineolum appellat: utriusque magni, albi & quasi argentei.

10. *Anemone tenuifolia flore amplo sanguineo hexaphyllo* C. B. Ger. emac.

C. B. pin.
Flos coloris sanguinei elegantissimi, unguibus magnis albis.

11. *Anemone tenuifolia flore amplo avorubente* C. B.

C. B. pin.
Flos hexaphyllus, coloris sanguinei ex atro rubentis & quasi serici panni villosi Kermesino colore præditi, coerulesci.

12. *Anemone tenuifolia flore rubro saturo* C. B.

C. B. pin.
Flos hexaphyllus, ruber, seu potius sanguineus, unguibus magnis saturis, venis albicantibus distinctis.

13. *Anemone tenuifolia flore niveo* C. B.

C. B. pin.
Flos hexaphyllus niveus, cuius unguibus carni quid aspersum: Apicibus ex obscura purpura nigricantibus.

14. *Anemone tenuifolia flore amplo candido* C. B.

C. B. pin.
Flos hexaphyllus, prorsus candidus, unguibus externè virefcentibus, apicibus nigris.

15. *Anemone tenuifolia flore albicante* C. B.

C. B. pin.
Flos est hexaphyllo candicante, staminibus albis, apicibus subceruleis.

16. *Anemone tenuifolia flore ex albidio majore* C. B. & *minore ejusdem, tenuifolia flore ex albidio* Ger. emac.

C. B. pin.
Flos hexaphyllus, coloris primum ex albidio virefcentis, dein ad carneum tendentis, unguibus externè virefcentibus, internè albis, staminibus carni coloris.

17. *Anemone tenuifolia flore furo albicante* C. B.

C. B. pin.
Flos ex cineraceo sive furo, albicans & tenui velut rubedine perfusus, ut ferè est Capucinarum pinnis.

18. *Anemone*

18. *Anemone tenuifolia flore carneo striato* C. B. Ger. emac.

C. B. pin.
Flos hexaphyllus externè carneus, oris albicantibus: internè exalbidus, venis carnis ad medium folium sparsis, staminibus purpurascens, apicibus nigricantibus.

19. *Anemone tenuifolia Cretica albo magno flore* C. B. prod.

C. B. prod.
Flos est Ranunculi pratensis, vel hortenſis repentis, speciei trifolia, rarius quinquefolia, divisis, per marginem crenatis: Caudæ pedali rotundo, flores duos vel tres albos, ex sex, vel septem foliis compositus, Papaveris erratici florum magnitudine superantes sustinente: quibus capitulum, seminibus aliorum Ranunculorum more contractum, succedit.

Hanc delineatum, Patavii natum, Laurentius Rosenæ Germania Pharmacopœia, una cum aliis Anemones, Ranunculi.

20. *Anemone tenuifolia flore pallide coccineo* C. B.

C. B. pin.
Flos hexaphyllus, foris tenui lanugine pubescens, coloris dilute rubescentis, internè coccinei valè diluti, unguibus amplis albis.

21. *Anemone tenuifolia flore magno suaverubente, unguibus albis* C. B.

Anemone tenuifoliae simplici flore à Parkinsoni Paradiso.

1. Anemone carnea pallida.
2. Anem. carnea vivida unguibus albis.
3. Anem. alba venis purpureis.
4. Anem. coccinea absque unguibus.
5. Anem. flore holoserico.
6. Anem. sanguinea.
7. Anem. rubra fundo lutea.
8. Anem. coccinea dilutior.
9. Anem. alba staminibus purpureis.
10. Anem. carnea Hispanica.
11. Anem. alba carnis venis.
12. Anem. alba purpureis unguibus.
13. Anem. purpurascens.
14. Anem. facie florum pomi simplex.

Anemone tenuifoliae simplici flore ex Horto Regio Parisiensi.

1. Anemone tenuifolia flore simplici majore albicante.
2. Anem. tenuif. flore miniato venis albis distincto.
3. Anem. tenuif. flore albo, circa caulem purpurascens.
4. Anem. tenuif. flore simplici rubro pallentibus oris.
5. Anem. tenuif. flore simplici flammeo & albo splendoris particeps.
6. Anem. tenuif. luteo pallore decolor.
7. Anem. tenuif. holoserico magis pulla: seu foliis fusco rubore saturatis.
8. Anem. tenuifolia flore simplice albo.

Eadem flore

Amethystino.	Igneo.
Aquo.	Leucophæo.
Argenteo.	Miniato.
Atro-purpureo.	Pheniceo.
Ceruleo.	Puniceo.
Ceruleo-saturo.	Purpureo.
Dilute ceruleo.	Rubundo sive sanguineo
Dilute purpureo.	Rubro.
Dilute violaceo.	Rubro-splendido.
Hyacinthino.	Suaverubente.
Ianthino.	Violaceo.
Ianthino dilutiore.	

1. *Anemone tenuifolia multiplex rubra* C. B. hort. *tenuifolia pleno flore* Clus. *coccinea multiplex* Ger. *tenuifolia flo. coccineo pleno vulgaris* Park. parad.

Ab Anemone hort. tenuif. simplici flore 2. Clus. sola multiplici foliorum serie differt. Flos est rubro, ceruleo, albo.

2. *Anemone tenuifolia multiplex purpurea* C. B.

Flos 20. 30. aut pluribus foliis constans, eleganti purpureo colore præditi, unguibus albis. Est etiam que purpureo-ceruleum florem, aliaque suaverubentem & nitidum profert.

3. *Anem.*

3. *Anem. tenuifol. multiplex atro-purpurea* C. B. *tenuifol. fl. pleno atro-purpurea* Ger. enac.
Folia florum externa & majora, rubra sunt, interna minora & angustiora, atro-purpurea nuda.

Anemone tenuifolia flore pleno ex Horto Regio Parisiensis.

1. *Anemone tenuifolia* flore duplici albo.
2. *Anemone tenuifolia* flore pleno fordide albo, & subcœruleo colore irrorata.
3. *Anemone tenuifolia* flore pleno albo nitide fœrdo, margine suaverubente.
4. *Anemone tenuifolia* foliis luteis candidis, foliolis flammæ splendore lucentibus.
5. *Anemone tenuifolia* flore pallido pleno candore lactescente.
6. *Anemone tenuifolia* flore obfoletæ rubro, foliolis atro-purpureis, medio villo concolori.
7. *Anemone tenuifolia* foliis, & foliolis vivaci cocco splendentibus, & nivis albedine virgatis.
8. *Anemone tenuifolia* flore pleno, foliis & foliolis coccineis: coccinea holosericeo pleno flore.
9. *Anemone tenuifolia*, foliis florum utrimque contractis cocco saturatiore niventibus.
10. *Anemone tenuifolia* miniato colore, & albo varia.
11. *Anemone tenuifolia* pleno flore, ignis fulgore ardens, innocentèrque flammæ.
12. *Anemone tenuifolia* pleno flore, foliis & foliolis fulgentissimo cocco splendentibus oris nivis.
13. *Anemone tenuifolia* flore pleno rutilo, & argenteo candore bicolori.
14. *Anemone tenuifolia* phœniceo flore foliolis interfulso candore lucentibus.
15. *Anemone tenuifolia* rubicundissimo flore, lacteis lacrymis asperso, & minus ardenti.
16. *Anemone tenuifolia* multiplex ranunculi flore.
17. *Anemone flore pleno* miniato, cacumine albescente, foliolis partim albidis partim miniatis.
18. *Anemone tenuifolia* flore pleno violaceo major.
19. *Anem. flore violaceo* dilutiori præcox maxima.
20. *Anem. tenuifolia* flore pleno ex griseo dilute violaceo minor.
21. *Anem. tenuifolia* flore pleno, Mali Persicæ rubello flori concolor.
22. *Anem. circumfusus* foliis obfoletis purpurea, umbilico blandè virenti.
23. *Anem. tenuif. flore maximo* foliis & foliolis ex viridi pallente & purpureo violaceo colore pictis.
24. *Anem. tenuifolia* tantum flore, lactis albedine stolato.
25. *Anem. tenuifolia* flore albo maximo.
26. *Anem. tenuifolia* flore amplo florum foliorum nivis grata viriditate diluens.
27. *Anem. tenuifolia* flore pleno carne rutilis guttato punctis maxima.
28. *Anem. tenuifolia* maxima pallido candore lactea, & levi per oras rubedine confersa.
29. *Anem. lupina* & fere jacens maxima languido rubore spectabilis.
30. *Anem. tenuifolia* amplo flore sessili, carnis colorem amulante.
31. *Anem. tenuifolia* multiplex mutata florum facie quotannis nova.
32. *Anem. tenuifolia* flore maximo, flammæ & nivis colore vario, eminulis citris blandè luteis.
33. *Anem. tenuifolia* multiplex alto & firmiori cauliculo amplum floris verticem præmissis, notabilem, miræ coloris suavitatem.
34. *Anem. tenuifolia* minor flore niveo, & suaverubente semper elegans.
35. *Anem. tenuifolia* maxima foliis, & foliolis fulgenti cocco splendentibus, oris nivis.
36. *Anem. gigantea* flore flammæo diluore.
37. *Anem. vivido Cinnabaris* rubore splendent, foliis albâ lineâ notatis.
38. *Anem. flore pleno* multiplici rubente, comâ fusca.
39. *Anem. tenuifolia* flore maximo sanguineo.
40. *Anem. tenuifolia* ruberrimo flore maximo.
41. *Anem. tenuifolia* flore maximo rubicundissimo, foliis albo candore radiatis.
42. *Anem. tenuifolia* multiplex ruberrimo flore, vittâ, seu flaminibus violaceis.
43. *Anem. profundi* coloris amœnum ruborem, interfulso candore vittâ suâ diluens.
44. *Anem. tenuifolia* multiplex flammæ, flaminibus citri colore præditis.
45. *Anem. tenuifolia* multiplex coccinea, vittâ viridi.
46. *Anem. tenuifolia* hilari Cinnabaris fulgore ardentissima, expanso pleno flore ungubus albis.
47. *Anem. tenuifolia* flore pleno, fulgentissimo minio, & maculis guttato albis bicolori.
48. *Anem. tenuifolia* maxima purpureo flore.
49. *Anem. tenuifolia* propendente flore, ex violaceo & ferrugineo verficolori.
50. *Anem. tenuifolia* multiplex magno flore, violaceo & rubente colore mixto.
51. *Anem. tenuifolia* floribus dilute violaceis, viridi colore, & rubro perfusis.
52. *Anem. tenuifolia* flore violaceo, foliis & foliolis lactis albedine striatis.
53. *Anem. gigantea* flore cœruleo.
54. *Anem. tenuifolia* flore pleno cœruleo, foliis & foliolis per oras interfulso candore pictis.
55. *Anem. altera* lupina, & floris mole fere jacens amethystina.
56. *Anem. foliis* & foliolis ex rubro purpureo & albo variegatis, comâ holosericea.
57. *Anem. prominulis* ligulis radicem longioribus, & contortis, instar capillorum Medusæ.
58. *Anem. tenuifolia* foliis laticioribus pleno flore flammæo.
59. *Anem. tenuifolia* flore cœruleo albis intersecto radiis.
60. *Anem. foliosa* toto interdum flore subrubente, & lateritia.
61. *Anem. tenuifolia*, foliis ad basin rutilis, cacumine albescente.
62. *Anem. tenuifolia* multiplex foliosa, sanguinea major.
63. *Anem. foliosa* candidis floribus diluto rubore umbilicatis, & latissimum in orbem patens.

64. Anem.

64. *Anem. Hermaphrodita* foliis circa basim, & media sui parte rubris, altera, lactis candore fulgentibus.
65. *Anem. foliosa* flore suaverubente multiplici.

Eadem flore

Albo.
Anemone violaceo, & albo mixto.

Hyacinthino.
Lanthia.

Anemone tenuifolia flore pleno è Parkinsoni Paradiso terrestri.

1. *Anem. tenuifolia* flore coccineo pleno variegato.
2. *Anem. tenuifolia* flore coccineo saturo pleno.
3. *Anem. tenuifolia* flore pleno suaverubente.
4. *Anem. tenuifolia* flore albo pleno.
5. *Anem. tenuifolia* flore pleno albicante.
6. *Anem. tenuifolia* flore pleno rosco.
7. *Anem. tenuifolia* flore pleno carneo vivacissimo.
8. *Anem. tenuifolia* flore rubro-fulco pleno coma Amarantina.
9. *Anem. tenuifolia* flore pleno tricolor.

Anemone tenuifolia flore pleno è Flora Joan. Rea.

1. *Anemone tenuifolia* flore pleno verficolor.
2. *Anem. tenuifolia* elegantior flore pleno rubro.
3. *Anem. tenuifolia* flore pleno coccineo.
4. *Anem. tenuifolia* flore pleno coccineo variegata.
5. *Anem. tenuifolia* flore pleno coma scarlata.
6. *Anem. tenuifolia* flore pleno dicta Nacara.
7. *Anem. tenuifolia* flore pleno sulphureo.
8. *Anem. tenuifolia* flore pleno viridante.
9. *Anem. tenuifolia* flore pleno albo major.
10. *Anem. tenuifolia* flore pleno maxima albo.
11. *Anem. tenuifolia* flore pleno Columbina.
12. *Anem. tenuifolia* flore pleno Rosco.
13. *Anem. tenuifolia* flore pleno Rosco variegata.
14. *Anem. tenuifolia* flore pleno rubicante maculata.
15. *Anem. tenuifolia* flore pleno purpureo.
16. *Anem. tenuifolia* flore pleno Lavendula colore.
17. *Anem. tenuifolia* flore pleno cœruleo.
18. *Anem. tenuifolia* flore pleno coma purpureo.
19. *Anem. tenuifolia* flore pleno coma Amarantina.
20. *Anem. tenuifolia* flore pleno coma Amarantina-variegata.
21. *Anem. tenuifolia* flore pleno quinque coloris.
22. *Anem. tenuifolia* dicta *Bel-Lizance*.

C A P. VI.

De Pulsatilla.

Pulsatilla nominatur, quod seminum tremuli pappi levissimo flatu huc atque illic agitentur, unde & Herba venti.
Nomen Pulsatilla Italicum est, siquidem inibi ita vulgo dicitur hæc herba.
Est autem Pulsatilla nihil aliud quam Anemone seminibus cinnamatis seu plumulâ caudatis.

1. *Pulsatilla vulgaris* Gor. *purpurea cœrulea* J. B. *folio effracte & majore flore* C. B. *Pulsat. Danica* Park. parad. *The greater or Danish Pasque-flower.*

J. B.

Tenuia folia sic facis Pastinacæ sylvestris foliis similia sunt, nisi ab eis magnitudine vincerentur, tenui divisa pilique respondentia, ex pediculo longiore, palmari circiter, admodum villosa, & propter terram subrubente appenda. *Caulis* teres, cavius, densa lamine obductus, palmaris aut doctus paulo infra florem nascitur, densa mollique tomento comatus, circumcirca labri aut acetati instar caulem cingens, fibique inferiore parte continuum, quod mox in lacinas numerosas tenui instar finditur. *Caulis* summo fastigio *flor* sedet unicus, magnus, è sex foliis acuminatis compositus, purpurascens, foris hirsutus, intus glaber, levem sed suavem odorem aspirans. Medium obfistat ex oblongo rotundum *capitulum*, fibris apicibusque luteis circumatum, postquam autem delapsus est

est flos, caulis supra folium supra dictum quintuplo aut altius excrefcit, pròque flore succedit comofum capitulum *flaminum* holofericorum mollie, argentei splendoris; appenso unico capite flammis oblongo, tereti: delapfis porrò caducis feminibus cum flaminibus appensis caput relinquunt rotundum. *Radix* crassa, longa, nigra, in plura capita interdum divisa, fuperius ex reliquis marcolorum foliorum comata, sapore nonnihil amarefcence & tandem acrimoniam linguam vellicante.

Pulsatilla Danica Park. major est vulgari nostrate tum radice & folio, tum etiam flore, qui colore est purpureo, hilarior minutiusque saturo, & culture magis patiens, ut se facilius expertum scribit: nostras enim hortis non libenter affluet.

Locus.
Tempus.

In transmarinis montosis frequentior oritur in Germania, Italia, Gallia. Floret Veris initio circa finem Martii seu Festum Paschatis, unde et nomen Anglicum: *Pasque-flower*.

- A. 2. *Pulsatilla flore clauso ceruleo* J. B. *flore minore* Ger. *minore nigricante* C. B. *Anglica purpurea* Park. parad.

Lobelius florem cœruleum perpetuo clausum huic plantæ attribuit: Clusius iconem Lobeli adhibet titulo *Pulsatillæ vulgaris saturatiore flore*, cui *folium tenuius incilum florumque* minorem, purpurei coloris adeo saturi ut niger videtur, ascribit. Clusius *Pulsatillam* nostram Anglicam vulgarem intelligere videtur: Nam alterum illud genus præcocius, crassiusque folio, ampliore flore dilutiusque *Pulsatilla Danica* Parkinsoni respondet, cui & ipse *Danicam* suam eandem facit.

- * 3. *Pulsatilla rubra* Ger. J. B. *flore rubro* Park. *flore rubro obtuso* C. B.

f. B.

Differt à vulgari, non solum floris colore, sed etiam formâ foliorum, quæ tenuius divisa, florum item foliis quæ longiora & oblonga, cum in vulgari acuta sint.

Ex Aleppo Syriæ urbe se habuisse Lobelius refert.

Locus.

4. *Pulsatilla alba* J. B. *flore albo* Ger. C. B. Park.

f. B.

Folius est multo amplioribus quam reliquarum ulla, nec ita etiam minutim concisus, & ad Myrtilidis sylvestris foliorum divisiarum quodammodo accedentibus, & nonnihil hirsutus. *Caulem*, qui cubito longior nonnunquam, medium circingit consimilia quoque folia [terna]. Cæterum *flor*, qui summo cauli hæret unicus, lacteo est candore, quem villosum capitulum cristatimque consequitur, aliarum more. *Radix* item crassa. *Planta* est speciosa.

In fumis Jura montosis jugis copiose oritur. Clusius in *Eischer & Durrenstein* Stiria cellionibus pignis inventi, ubi Julio mense florescere. Difficiliter cicurari posse tradit idem.

Locus.

- * 5. *Pulsatilla lutea* J. B. *lutea Alpina bispidior* C. B. *lutea prima Dalechampii* Lugd.

f. B.

Palmaris est planta, *radice* crassa, *foliis* cœuleæ modo divisis, sed segmentis latioribus, valde hirsutis: *caulis* singularis unicum summo fastigio sustinens *florem*, colore luteo præditum, flos hirsutum, intus glabrum, obliquo medio, apicem magno numero.

Commemorat (inquit J. Bauhinus) Lobel. in Adv. & Dodon. *Pulsatillam* luteam; qui nostram intelligit ambiguum: siquidem eam à vulgari colore tantum distinguunt.

In Rhætia monte Braulio florentem Julio reperit J. Bauhinus: Cherlerus sub finem Junii monte Gothardi.

Locus.

- * 6. *Pulsatilla lutea Apii hortensis folio* C. B. J. B. *secunda Dalechampii*.

Lugd.

Radice est tenuiore, brevior, minus atra, *foliis* hortensi Apio similibus, paullo latioribus, hirsutis, radicem ambientibus, nullis in *caule*, dodrantali, lanuginoso, media sui parte villosa glomo pubescente, e quo prodeit *flos* auri coloris.

- * 7. *Pulsatilla lutea Pastinacæ sylvestris folio* C. B. *lutea seu 5.* Ger. emac. *tertia Dalechampii* J. B. *Anemone sylvestris* 3. Clus. Hist. *Pulsatilla flore luteo* Park. par.

Lugd.

Radice est quam in superioribus graciliore, folio *Pastinacæ* sylvestris, apicibus in medio flore cœruleis, quos in feminis conceptaculum tandem formatos spissa lanugo vestit.

Pulsatilla luteæ secundum genus (inquit J. Bauhinus) vidi apud fratrem: Quod sit tertium nos latec: Icon nobis quidem inepta & falsa videtur.

Hanc Clusius ita describit: Ab radice villosa capite multa germinant folia, *Pulsatillæ* foliis parè similia, laciniata, & multis divisiis secta, mollia, parte supina viridia, pronâ autem paululum candicante & valde hirsuta; inter quæ *caulis* emergeit nudus, rotundus, lanugine oblitus, circa summum sustinens foliola, e quibus prodibat vulgari *Pulsatillæ* similis pediculus, cui intidebat unicus flos major, ut plurimum *Pulsatillæ* vulgaris flore, sex foliis constans, quæ interiora parte valde flava erant, exteriora autem ob lanuginem dilutiora & pallentia: in huius medullis orbiculat

culatum caput eminebat, luteis staminibus cinctum, cui villosa cæfaris succedere videbatur: quam Angulo mensuraturam consequi arbitrabatur Tobias Rosluis, qui in Alpium planis eam observabat, nunquam verò abundantius quam circa pedem montis S. Bernardi, qui Helvetios spectat.

- * 8. *Pulsatilla folio tenuis inciso & flore minore sive palustris* C. B.

C. B. prod.

Folius est ad radicem in tenuissima & angusta segmenta divisis, eorum pediculis hirsutis; inter quæ *caulis* pedalis, rotundus, rufescens, levi lanugine aspersus, cuius medium folia capillacea acuta cingunt, ipsiusque summo *flos* unus, villosus capitulo ex capillaceis foliis composito sustentatus infidet, qui vulgari longè minor, ex foliis sex acutis *Viola* nigra colore compositus, staminibus in medio luteis. Capitulum villosa cæfarie comofum & incanescens cum semine succedit.

In pratis udis & paludosis Michelsfelde prope Basileam provenit; & in hortum translata cum vulgari vegetior quidem fit, sed formam & colorem reservat.

Locus.

- * 9. *Pulsatilla Apii folio vernalis, flore majore* C. B.

C. B. prod.

Ex radice nigra longiuscula *folia* plura, pediculis oblongis pilosis donata, crassa, dura, rigida, Apii foliorum instar in quinas laciniis, & hæc in alias divisa, margine piloso, prodeunt: inter quæ *cauliculus* unciarum quatuor, nudus, at hirsutus, incanus exurgit, qui *florem* magnum, trium unciarum, longum, latumque, ex sex foliis compositum, multisque apicibus luteis, ut & duæ sequentes, donatum sustinet, qui colore variat, aliquando ex albo & subpurpureo aureus, aliquando intrinsecus albus, extrinsecus subpurpureus, vernali tempore florens.

In sylvis circa Francofurtum ad Oderam.

Locus.

- * 10. *Pulsatilla Apii folio vernalis, flore minore* C. B.

C. B. prod.

Ex hac ex radice consimili *folia* crassa, pauca, oblongis pediculis donata, Apii instar, sed in tres tantum laciniis, ad umbilicum divisa edit, quarum quilibet in alias binas ternasve laciniis, per margines incisæ lecantur, & pilis vix conspicuis donantur; cauliculo villosissimo, uncias duas alto, sua priora media parte minor, & dilute purpureus infidet. Aprili, foliis plerumque carens, floret.

Locus idem qui priori.

Has esse veras & genuinas *Pulsatillæ* species ex descriptionibus colligi & concludi nequit: contrarium nobis ob caulem nudum videtur; utcumque hic locum quem usurparunt, retinere permittimus, donec certis constiterit, quò referendæ sint.

Locus.

- * 11. *Pulsatilla Apii folio Autumnalis* C. B.

C. B. prod.

Radice est longa, foris nigra intus candida: *foliis* ad radicem plurimis, Apii modo in tres tantum laciniis, & hæc in alias, divisis, glabris; inter quæ *cauliculus* triuncialis, albis pilis villosus, florem præcedente minore, obsoleti coloris instar vulgaris, sustinens, qui ut & priorum flores, in capitulum hirsutum quod *semen* continet, abit.

Septembris mense florens in Lusatia reperitur.

Hæc etiam species ejusdem farinae est cum duabus præcedentibus, quæ si rectè describantur caule nudo ad hunc locum nostro judicio minime pertinent: siquidem notè *Anemonarum* characteristici ei carent, quæ est habere caulem non solum *unum*, sed & determinatè foliatum, ex unica tantum distinctione: hæc autem folia flori dum adhuc tenerior est calycis vicem supplent.

Locus.

- * 12. *Pulsatilla folio Anemones secundæ seu subrotundo* C. B.

C. B. prod.

Radix crassa, nigra, aliquot propagines quandoque fundit: ex quibus prodeunt *folia* pediculis oblongis, hirsutis donata, instar *Anemones Bulbocastani* radice, subrotunda, internè & per marginem levi lanugine candicante, semper in laciniis tres latas, & hæc in alias bifidas vel trifidas, minus profundas secta: inter quæ *caulis* emergeit pedalis, subhirsutus, infra medium angustis foliis (qualia & flori subpinnatur) cinctus: *florem* subcœruleum, septem foliis donatum, & reliquorum more in pappum abentem sustinens.

Ex Lusatia accepit C. Bauhinus. Miror Bauhinum folia in hac specie qualia in medio caule flori eam subiecta scribere, cum *Pulsatillæ* genuinæ flos calice careat, nec ulla ei subiciantur folia. Inter præcedentes generibus nullorum meminit in caule foliorum, quæ sunt huius generis nota characteristica, omnibus in universum *Anemones* speciesbus, quibus *Pulsatillam* accenslemus, conveniens. An forte iis careant, ac proinde huius generis non sunt?

Flos proculdubio sex tantum petalis naturaliter donatus est, quod septem habeat accidentarium est & quodammodo monstruosum. Breynius etiam non nisi sex ei attribuit.

Pulsatilla

Pulsatilla polyanthes violacea Anemones folio Breynii, eadem præcedenti.

Breyn.

Radice nititur nigra, crassa, non admodum profunda, inferius in plures tenues ramos & fibras, superius in multa capita diffusâ: quæ novo Vere statim post solutas nives, ino nonnunquam sub illis caules multos sesquipalmares & dodrantales, rotundos, inanes, albis tenerisque pulis plantæ hirsutos emittit: horum quivis paululum ultra medietatem coronulâ in lacinias plurimas dissectâ, extrinsecus perquam villosâ, intrinsecus glabrâ & venulis striatâ cingitur; in extremitate florem Pulsatillæ vulgaris quidem formâ & hirsutæ æmulam, sed longè ampliore; è foliis sex latis, cœnuleis vel violaceis compositum gerens spectabilem, odoris dulcis; cujus medium globus ex densis caputula lutea gestantibus confectus staminibus, occupat: Huius è centro capillamenta rursus densa & mollia, in cuspide, vel penicilli in morem conjuncta pronunt, sensim decedente flore altius sese ac latius, in globo villosi cæsarie comoso & incanescente, expandentia; ac in cuspide infima cæsarici parte semen exiguum, longiusculum parvo in pericarpio villosio complexentia. Folia præterlapso floris tempore primum se conspicientia offerunt. *Anemones hortensis latifolia simpliciflora* 7. Clus. latioribus foliis proxima, longis pediculis hirsutis suffulta in lacinias tres primarias ad pediculum usque divisa, & hæc in alias bifidas vel trifidas minus profundas, quarum unaquæque iterum in anteriore parte dissecta: hæc folia justam consecuta perfectionem venola, dura, rigida & præcipue subtus sunt hirsuta.

Locus.

Asperis sterilibus & incultis Borussia: ac Cassubia: gaudet locis, ericetis sylvarumque marginibus. Variat floribus candidissimis, & interdum pulchrè rubentibus.

Itane præcedenti eandem esse suspicatur Breynius, & meritò, nam proculdubio eadem est.

Offendit nobis D. *Hansius Sloane* Pulsatillæ cujusdam à D. *Magnol* inventæ quinque circiter leucis à Monspelio, & in hortum suum translata: caulem cum flore exsiccatum; quam Pulsatillam polyanthen *Breynii* esse conjectatur. Radix Pulsatillæ vulgaris similis: Florendi tempore & foliis postnatis cum ea convenit. Caulis elatior est, valde hirsutus coronulâ foliorum variè dissectorum, lanugine alba, longa pubescentium in medio cinctus.

* 13. *Pulsatilla flore obsoleto, caule nudo Breynii.*

Breyn.

Radice ac foliis Pulsatillæ vulgaris flore obsoleto per similes; præter caules, qui nudi plantæ, nec ulla redimiti coronulâ, cujus summo contra flor multo major, magisque patulus, è colossio oboleto, foliis octo constructus, ac innumeris crocos flavos gerentibus staminibus prædictis, gloriose infidebat. Itane plumosa congeries cum semine à præcedente nihil diversâ tandem succedebat.

Locus.

Ex Cassubia: montibus initio Maii ad Autorem descriptionis allata est hæc Pulsatillæ species, qualem nec antea nec post vidit.

Suspicio ego plantam fuisse monstruosam, & individuaalem, à congenerum norma abducentem; maxime quod nullam habuit in medio caule foliorum coronulam, qualem in omnibus quas vidimus huius generis plantis semper adesse observavimus; nisi fortè ad Caryophyllatas referenda sit.

Vire.

Ab Empiricis id compertum habet Brunfelsius, quod Pulsatilla vulneraria sit herba. Quid per Alenbicum destillata aquam vulneribus mundificandis curandisque præstet utilissimam, quæ & putridam carnem erodat. Cum autem gustu sit acerrimo magis externis quàm internis partibus corporis adhiberi debet, ut rectè Tragus.

Matthiolus radicem subdulcem esse ait, unde non longè abest à temperato. Sunt qui eam maxime præferant contra pestilentie contagia, & pota venena & virulentorum animalium ictus, sicam vino bibatur drachmarum duarum pondere, quare in Antidotis additur. Tragus radicem siccatam sternutanti eiere, crudam verò manû pituitam elicere scribit, quæ arguunt eam procul abesse à temperie.

HISTO.

HISTORIÆ PLANTARUM LIBER DECIMUS TERTIUS,

Herbas Pomiferas & Bacciferas complectens.

PARS PRIMA.

De Herbis Pomiferis.

POMIFERAS voco quæ fructus plantarum omnium maximos producunt [non omnes illarum species, sed aliquas] cortice crasso testos quo à Bacciferis distinguuntur, quarum fructus membrana duntaxat tenui vestiuntur, flores nudos, monopetalos, margine quinquepartito, summo fructui infidentes.

Herbæ Pomiferae sunt vel

Capitatae, pulpâ seu carne

Dulci vel insipida, semine

{ *Thyreoides*, duobus in summitate eminentibus angulis velut cornuto, flore albo; CucurBITA.

{ *Ad margines æqualis* absque eminentiis,

{ *Magno*, lato, rhomboide,

{ *Albo*, lineâ circa margines elatâ cincto, fructu maximo; *Pepo*.

{ *Nigro*, nulla in margine elatâ lineâ, in medulla fungosâ aut rubente pulpa latitante; *CITRULLUS*, *Anguria*.

{ *Minore*, semine per maturitatem

{ *Albo*, angusto, oblongo, nucleo pineo nonnihil simili, fructu majore

{ *Æquali*, tuberculis non exasperato, molchum redolente, carne delicata; *Melo*.

{ *Tuberculis spinosis bullato*, carne magis insipidâ & aqueâ, seminibus pulpâ humidâ copiosâ contentis; *CUCUMIS*.

{ *Nigro* aut pullo, minore & brevior, fructu itidem minore

{ *Undique hispido*, Olivæ figurâ, qui per maturitatem à pediculo avulsus cum impetu semina ejaculatur, pulpa purgatrice; *CUCUMIS asinus*.

{ *Verrucosis tuberculis asperato*, minime per maturitatem puniceo; *BALSAMINUM* seu *cucumerina*.

Amarâ, pulpâ intus fungosâ levissimâ, semine parvo albo duro; *CQLOCYNTHIS*.

Caputis carens, fructu clypeiformi; *CUCURBITA clypeata* seu *Melo-pepo clypeiformis*.

- * 7. *Pepo maximus Indicus compressus* Lob. *Pepo compressus major* C. B. *Cucurbita aspera*, folio non fissa, fructu maximo, albo, sessili J. B. *Pepo* Park. parad.

Fructus magnus, qui interdum pondere ad triginta libras accedit, albus, utrinque sessilis, costis eminentibus & latis distinctus. *Folia* licet sint aspera admodum, differunt tamen ab aliis, quod non sunt laciniata & hilla, sed rotunda, ferè ad folia *Bardane* accedentia.

Hic, autore C. Bauhino, corticis colore & substantia variat; qui enim albidus est colore substantia est molliore, qui obscurè virenti durior.

8. *Pepo lagenarius folio molli, fructu virgato.*

Folia ei ampla, *Peponis* similia, verum mollia & minime aspera. *Flores* magnitudine & colore flavo *Peponis* flores referunt. Fructus *Cucurbitam* lagenariam majorem, annulantur collo oblongo angusto, ventre tumido & subrotundo, areolis pulchre viridibus & albescentibus secundum longitudinem ductis eleganter depicti.

Ex semine ab ornatissimo Viro D. Hanf. Sloane transmissio, præteritæ æstatis in hortulo nostro succrevit. Locus natalis nobis incognitus.

CAP. III.

De *Colocynthide*.

Probabilem hujus vocis *Colocynthis* rationem apud Grammaticos non invenio: nam conjectura Martini quod ita dicatur, quod sit *κόκκος κωνία* seu *cibus canum*, vel quod *κόκκος* non, alium movere mihi non ardeat.

1. *Colocynthis* Ger. J. B. *Colocynthis vulgaris* Park. *fructu rotundo minor* C. B. *Colocynthis* tida.

C. B.

Noriora Officinis poma hujus quàm herba, quæ per terram sparsa, striatis, asperis flagellis, sola per intervalla profert singularia, pediculis duarum triumve unciarum, vel etiam longioribus harentia, aspera, incana & hirsuta, præsertim verò parte inferiore, punctis albicantibus notata, heriata, Citrulli divisiura, sed minore, ad quorum pediculos exeunt tortiles capreoli, & ipsi quoque hirsuti: *flores* luteoli; poma pugno aequalia Lob. subflava, virentia, viroscæque: deferuntur exemplo cortice flavescente: pulpa candida, fungosa, levissima, amarissima, horrendo & ingenter amaro gustu fauces, viscera, intestinæque ledens, cui immersa semina [sex ordines seminum] parva, compressa, dura, polita, alba, vel rufescentis, vel, ut Dod. fordentis coloris, [Cucumerinorum magnitudine, verum rotundiora, tumidiora, duriora Park.]

2. *Cucurbita sive Colocynthis amara, pyriformis, variegata* J. B. *Col. pyriformis seu Pepo amarus* C. B. *Col. pyriformis* Ger. Park.

J. B.

Longius paulo à *Colocynthide*, quàm Officinarum usus recepit, formâ recessit, præsertim foliis: *semen* longissimis, asperis, canaliculatis, claviculæ beneficio ridicas topiarias conficendibus: *folia* Cucumeris, magis laciniata, atrovirentia superius & molliore, inferius herbida & aspera: *fructus* Cucumeris, croceis: *fructus* succedunt pugillares, formâ pyri turbinati, viridantes, hirsute albicantibus virgati, confusissimè quibus notis temerè maculosi: carne candida, odoris gravis dum virent, saporis amari intolerabilis, cui *semen* emergitur copiosum, compressum, candidum, *Peponis*.

Præter descriptas alias aliquot *Colocynthis* sive *Peponis* amari species proponit & describit J. Bauhinus.

1. *Cucurbita aspero folio, amara, grandis, oblonga, viridis*. Hæc, quod imprimis memorabile est, (si Cordo deservienti fides) à geniculis radices in terram demittit tenues, quibus nutriendum fructus succurrit. *Colocynthis oblonga* C. B. Park.
2. *Cucurbita aspero folio, amara, grandis, rotunda, viridis*. A præcedenti duobus tantum differt.
1. Foliis in quinque partes divis. 2. Fructu minore globoso.
3. *Cucurbita aspero folio amara, turbinata, flava, candidantibus lineis inscripta, parva*. Fructus quatuor seminum ordines continet: ipse autem pyriformis est.
4. *Cucurbita oblonga, non angulosa, colore viridi, amara, folio aspero*.
5. *Cucurbita amara magna, folio aspero, colore vario*.
6. *Cucurbita aspera amara, fructu parvo, globoso, colore vario*.
7. *Cucurbita amara parva, medioeris magnitudinis*.
8. *Cucurbita sessilis & compressa, flava, amara*. Accedit ad *Melopeponem* clypeatum, fructus autem non est fimbriatus.

Colocynthis est medicamentum viroissimum, & tantum non mors ipsa, ut *Prophætarum* filii clamant. 2. Reg. 4. inquit *Casp. Hofman*. Non tantum enim *Colocynthis* est, sed abstrahis intestinis dy-

enterias facit. Violentiam ipsius vel hoc indicat, quod solo tactu & odore, abundè & cum magna perturbazione alvum deiecit; quod experiuntur qui eam pinxunt aut aliqui tractant. Non tantum enim validissimè concutit totius corporis habitum, sed exagitat vi sua malefica omnia viscera, quantum diligenter preparatur & corrigatur. Diligentia imprimis illa est, ne detur nisi in malis periculisissimis, & viribus adhuc integris.

Purgat pituitam crassam & glutinosam aliisque humores similes è profundis & remotissimis corporis partibus: ut cerebro, nervis, articulis, pulmonibus. Unde commendatur & cum fructu exhibetur in cephalalgia, hemicrania inveterata, apoplexia, epilepsia, vertigine, asthmate, tussi, dyspnea, morbis articularibus frigidis, dolore colico flatulento, hydrope, &c. ubi, inquit Hofmannus, malis modo malus cuneus querendus est.

In his tamen malis, pergit idem, non subito oportet provolare ad *Colocynthis* substantiam per os dandam. Quæ enim in imo ventre sunt, in iis ferè sufficit inunctio umbilici partiumque vicinarum. Ubi verò inunctio præstat quod debet, clysteres defectum suppleant. Posthæc antequam substantia detur, infusa vel decocta præsto sunt. Tandem substantia, sed bene correctæ. Ea verò valde operosa est. Prima & potissima consistit in exactissima pulverisatione. Nisi id fiat, partes quadam substantiæ intestinis hærentes, & valorum ora arrodentes, instar hirudinis sanguinem trahunt. Altera correctio est per pinguiam & lubricantia, quæ obtundunt acrimoniam ipsius, ut *tragacantha*, *masfiche*, *gallum*; sed nec lubricantia tantum verum & cordialia, & hepatica & stomachica, adhibenda sunt.

Semen Lobelio constat non tantâ violentiâ ad purgandum quàm caro ipsa sive medulla. Dedimus namque (inquit) multo majorem dosin, quàm medulla, majore commodo, nullo aut longè minori tumultu.

CAP. IV.

De *Anguria* sive *Citrullo*.

Anguria Græcorum recentiorum vocabulum est, eo primùm Aetium usum esse voluit; rationem nominis non invenio: Aliàs *Citrullus* à *Citri* luteo colore dicitur. Ejus notæ sunt semina *Peponum* similia, nullâ in margine elatâ lineâ, in carne media seu pulpa rubentè latitantia, colore nigricante; Fructus magnus *Peponum* non dissimilis.

1. *Anguria Citrullus dicta* C. B. *Citrullus folio Colocynthis* sessi, semine nigro, *Quibusdam Anguria* J. B. *Citrullus Officinarius* Ger. *Anguria sive Citrullus vulgarior* Park. *Citrullus*.

J. B.

Spargit per terram *sementa* fragilia, hirsuta, foliis vestita amplis, in profundas lacinas dissectis, aspers & hirsuti, è quorum sinu exeunt capreoli, necnon pediculi, flores sustinentes luteos, quos *fructus* excipiunt magni & rotundi, quos ferè ambabus manibus ambias: Cortex duriusculus sed laticis, nullis tuberculis inæqualis, atroviridior, dilutissimè virentibus maculis persusus: caro Cucumeris vulgaris, alba, firma, grati saporis: Semen fungosâ mediocritate occupante substantiâ immergitur, oblongum, latum, compressum, nigrum, rugosum, duriusculo cortice præditum, sub quo medulla alba, elui grata ut *Cucurbitarum*.

Corticis colore variat, qui albis vires, aliis subcandidis maculis aspersus est: Caro aliis rubens & dulcor, aliis candida: Semina colore nigro, rubro, fulvo.

2. *Melo aquaticus, Jaco Brasiliensis Marggr. Citrullo affinis Melo Indicus sive Patheca* J. B. *Melo Indicus fructu oblongo* C. B. *The Water-Melon*.

Marggr.

Caulis habet samentosum, hirsutum, humi serpentem, & multis capreolis vicinis adnuculis & aggentem. *Folia* profunde laciniata & incisa, longa, striata, Angurie Matthioli ferè similia, quolibet insidet pediculo sesquidigitum ferè longo, & caule humo adfixa erecta stant folia. *Flos* parvus, flavus, pentapetalos, umbilico flavo. Fructus rotundus seu globosus, vel etiam ellipticus, cortice viridi, magnitudine capitis humani, aut paulo major vel minor, carni habens albam & in medio rubram (nimium ubi semina jacent) seu sanguineam, succulentissimam, boni saporis: tantum autem copiam aquæ dulcis frigida, ut inter edendum tanquam è poculo hauriri possit. *Semina* continet multa cucurbitarum magnitudine & figurâ [imò *Peponum* non cucurbitarum figurâ, nisi licet *Cucurbitæ* nomen sumat pro *Peponem*] in quibusdam coracini, in aliis rufi coloris, quæ inter frigida majora ulsupantur.

Amat solum sterile & arenosum, sed si arenâ fimo mixta teratur felicissimè provenit & fructus *Locum* ingentis molis.

Fructus hi sunt quos in plateis urbium Italicarum venales circumferunt æstivo tempore, *Cucumere* & *Fredæ* proclamantes. Pulpa rubente circa semina & seminibus eidem immixtis pleni sunt, nullâ in medio fungosâ substantiâ aut cavitate reliquâ.

Quære an *Melones* aquatici edules Virginiani *Ger. emac.* à D. Goodyero descripti, superius tractatis caulis samentosis late diffusis, foliis, floribus, claviculis *Peponi* vulgari similibus & aequalibus, etiam fructu *Pomum* grandiusculum magnitudine non excedente, pulpam & semina compressa *Peponis*.

Vires.

Peponis similia continente, huic idem sunt, fructu ob climatis nostri frigiditatem in magnitudinem non proficiente.

Anguria fructus, (inquit Matthiolus) frigidus est & humidus, siti accendæ aptissimus. Quo fit ut Itali, ardente Sizio, ejus pulpâ internâ se refocillent. Confort ardentibus febribus & lingue ariditatem quibus maximè. [Species illa quâ Itali æstivo tempore utuntur, cujusq. elum etiam febrientibus permittunt, est Melo aquaticus dicta: Quæ hæc, an diversa species sit quam in Ægypto in tantam excreverit magnitudinem aiunt ut unus requirat unum hominem. Ad quas certis Cypri locis sedet ventitor, qui præteritibus ex cochleari præbet succum.]

Anguria utilis illis convenit qui tenuis & imbecillis sunt temperamenti, macri & exangues; quibus acida poriones non conveniunt quæ maciem magis augent.

Semen Citrulli est & numero quatuor frigidiorum majorum, cum quibus temperamento & viribus omnino convenit, ut eadem repetere non sit opus.

Citrulo vel Meloni Indico accedens Camolanga, J. B. adeò breviter & obscurè describitur ab his qui de illo scripserunt, ut nihil certi & distincti quo innoscat inde colligere possimus.

3. Anguria carne lignosa C. B. Park.

Cef.
Carne est intus lignosa, atque adeò dura ut pile modo resiliat, nec frangatur projecta.

4. Anguria Ægyptiaca C. B. Park. cujus superius meminimus.

Fructus hi nostratibus Angurii majores sunt: Inveniuntur tante magnitudinis, autore Belloio, ut tres quatuorve Camelo, unus homini onerando sufficiat, cortice flaviore, quæ intus semina tantum & aquam dulcissimam continent. *Alpin.*

5. Meminit insuper Parkinsonus noster alterius speciei, quam Anguriam Americanam vericorello vocat, quæ à Citrulo vulgari differt colore viridi maculis & lituris albis variegata; pulpâ seu carne internâ nonnihil firmiore & durabiliore; semine deniq. longiore majore, rubicundiore, laviore & splendidiore.

C A P. V.

De Melone.

Hoc genus (inquit C. Bauhinus) Palladius Melones quasi *melones*, i. e. pomeos à Malorum figurâ appellavit, vel fortè ab odore.
Semine albo, angusto, oblongo nucleî pinei amulo cum Cucumere convenit; fructu majore non spinoso, moschum redolente, carne delicata ab eodem differt.

1. Melo Ger. J. B. Park. vulgaris C. B. The Muski-melon.

J. B.

Sarmentosis asperisque & longis caulibus per terram se spargit: foliis asperis, angulosis sed minus quam Cucumerum, quorum respectu rotunda dici possent, quibus magnitudine videntur cedere: è quorum finu flores emicant lutei, Cucumerinis similes, floribus Pomorum Amoris pares [imò majores] indidem plures, unâ cum intortis capreolis; quos excipiunt fructus nonnihil pilosi, omnes ventrioli, modo sublongam, aliis contractiorem rotundam figuram obtinent, majores & minores, coloris & canaliculati, in superficie aliquas velut à tinea corollas semitas reticulatas habentes, colore viridè & cinereo, cortice duriore quam Cucumeris. Caro subest per maturitatem: coloris Melini, mucilaginosâ, humidâ, deflueus ubi immixta matura, sapore suavi, moschum subinde redolens, ut faccharum respiciens. Medullâsum filium mucilaginosâ quadam substantia, cui immerguntur semina, Strobilis quodammodo similia, minora, candida, sapida, numerosa.

Multiplex in fructu est differentia, non tantum colore cutis, carnis, saporeque & odore, venum etiam formâ oblongâ, sessili, &c.

2. Melo Hispanicus Ger. J. B. magnitudine sola à præcedente differt.

3. Melo rotundus parvus C. B. moschatellinus rotundus parvus & pyriformis J. B. Melo saccharum Ger. Colocynthis aut Avamitrix superat, odore Moschi, sapore delicatissima.

Meminit J. Bauhinus præterea Melonis reticulati; Melonis turbinati; Melonis magni cortice viridè levi, semine parvo; & tandem Meloni longi, longitudinis circiter quatuor palmorum, incurvi ut cornu vaccinum, &c. quarum descriptiones qui desiderat, ejus historiam adeat.

4. Meloni

4. Meloni Abdelavii Ægyptii J. B. Melo Ægyptius C. B. item Melo Ægypt. ejusdem.

Alpin.

Planta à nostratibus non multum differt, sed fructus fortè oblongos, acutos extrema & medium valdè crassum habentes, Baobab alibi narratis fructibus proximis.

Horum utilis ad cibum haud multum jucundus percipitur, cæterisque omnibus insipiores & molli pulpi observantur. Habent tamen semina quæ aliis omnino ad refrigerandum magis præstare possunt. Quæ de re omnes ea plus aliis in usu frequentiori habent; aliorum Melonum semina parvi facientes.

Vellings fructum quâ parte ramo suo adheret angulo flexu prius incurvari scribit, sensum deinde ventre gravidum intumescens, versus alterum extremum denuo gracilesce: Sulcis rebus interdum in longitudinem exaratum esse, cortice molli tenui, maturoque jam fructu rufescente; non eâ saporis gratiâ ut lautiorum aliquis ipsum mensa dignetur.

Melones quamvis in deliciis habentur apud gulas proceres, eorum tamen pulpa frigida est & humida, in ventriculo putrescere apta, febribus ac torminibus generandis idonea. Ego facile Dodonæo concesserim Melones difficiliter concoqui quam Cucumeres, quantumvis J. Bauhinio contrarium videatur, ob carnem odoratam; quodque ipse qui ventriculo laboravit frigido & pituitum coacervante, non semel observaverit, cucumeres sibi facili nocere, ventriculo difficulter eos concoquentes, ructu diu post eum eodem respicente; cum Melones semper sine manifesta comederit noxa. At nos è contra nullum unquam ex esu Cucumerum noxamentum sensimus, at ex Melonum maximum non semel. Quocirca hæc fortasse idiosyncrasia tribuenda sunt. Ne Melonum caro in ventriculo vitæ & noxam inferat, cum Sale & Pipere comedenda est (Alii Saccharo solo utuntur) & vinum copiosè superbibendum.

Semen est & numero quatuor frigid. maj. cum quibus viribus in omnibus convenit. Lac Melonum præstantissimum in febribus ardentibus remedium censetur. Seminum autem medullam aquâ fontanâ aut alio liquore congruo prius cutusam per cribrum setaceum emulgent angustissimum, aut pannum ad instutum accommodatum. Seminis hic cremor febrientibus utiliter, teste Matthiolo, ex hordeacea prisana propinatur. Datur etiam tussitentibus, tabidis & marasmo affectis, æque etiam contra urinæ ardores valdè prodest.

C A P. VI.

De Cucumere.

Cucumis vocem nonnulli à curvatura deducunt, unde Maro

— tortisque per herbam
Cresceret in ventrem Cucumis.

Sed verius Scaliger à *Kwuds*, quæ vetus Græcorum vox est. *Kwuds* autem inquit Vossius, suspicor esse ab Hebræo מִקְּרָא i. e. Cucumis.

Nota Cucumeris sunt Fructus tuberculis spinosis bullati, semina pulpâ humidâ copiosâ, gelatinæ amulâ contenta.

Fructum hunc non fuisse Cucumerem Antiquorum, verum iis incognitum multis argumentis probat Calp. Hofmannus. Vide Medicam. Offic. lib. 2. cap. 76.

Ego certè, cum in Italia peregrinarer, miratus sum Italos hunc fructum Citrullum appellare, Melones autem aquaticos & Pepones, Cucumeres.

Alvo nomen apud Græcos, quemadmodum Cucumeris apud Latinos generale nomen est omnium horariorum fructuum, videlicet Peponum, Melonum, Cucumerum, Anguriarum & cæterorum ejusdem generis, ut Guilandinus quoque notavit. C. B.

1. Cucumis vulgaris Ger. sativus Park. sat. vulgaris C. B. vulgaris, viridis & albus J. B. Cucumibder.

J. B.

Ex radicibus rectis multisque candidis capillamentis fibratis; hirtis *sarmentis*, crassisque, humi suis alternatim adnascuntur folia, palmi unius aut alterius quaquaversum amplitudine, tactu aspera, angulis hederaceis caesa, & serrata, scandentia, Melonum foliis asperiora, & majora latioraq. [æ magis angulosa] è quorum alis capreoli exeunt & flores, Lob. lilacei, ex luteo pallentes, conivertensque noctu aut marcescentes Volubilis ritu, quinquepartiti, seminibus majores. Fructus oblongi, utrinq. turbinati, viridanti colore aut albo. (Viridantes autem ubi maturi flavescunt) semipetelo longi, parum ventricosi, angulosi; verrucosis, subnigricantibus tuberculis asperati, cortice tenore, carne dumifcula, candida, transparente, laxa, sapore non ita grato ac Melonum, sed peculiariter quodam & agresti *Trag. semine* copioso, pincolis putamine exitis accedente, Melonum seminibus adeo simili (teste Lobelio) ut neutiquam, nisi quia angustius, [non omnibus Melonibus] & pullo apiculo subus protenso donatum est, discrepet, medullâ lactescente, admodum suavi & multo vis Officinis.

Carnem

Carnem hic vocat pulpam illam interiorem seminibus intermixtam, cum caro potius dicenda sit substantia illa alba, crassior & firmior cuti proximè subiecta, ut in aliis Pomiferis: hanc autem substantiam totam (ut videtur) pro cortice habet.

Cucumis minor pyriformis Ger. C. B. *f. B.* à vulgari descripta non alia in re quam fructus parvitate & figurâ differt.

2. *Cucumis flexuosus* C. B. *anguinus* Ger. *longissimus* J. B. *anguinus flexuosus* Park.

f. B.

Cucumis flexuosus, autore Lobelio, sive anguinus proflus similis est vulgari, flagellis, foliis & claviculis. Nos autem observavimus ei *folia* esse minùs aspera quam in vulgari, quædam etiam subrotunda, parùm laciniata & angulosa, alia magis. *Fructus* longi, instar serpentis se contorquentes, albi, quasi canaliculati & striati, pulpâ albâ, sapore vulgaris *semine* albo.

Ego (inquit J. Bauhinus) nostros hos longissimos Cucumeres specie à vulgaribus differe asserere non vereor, & tales naturâ non arte esse, quicquid dicat Matthioli, cui ut in perieris alius credimus. Vidi (inquit) Citrulos nostros adhuc florescentes in fistulis coniectos mira longitudine crevisse. E quorum semine qui postmodum orti sunt eandem retinuerunt formam, adeò ut in vine pendentes anguini modo contorti viderentur. Hæc ex Plinio habui: qui tamen hos speciem suam semine sato levare non asserit. Matthioli tamen insinuat Dodonaus.

Semen Cucumeris est è numero quatuor illorum famol. seminum frig. maj. Abstergit, aperit, urina ducit. Ufus creberrimi est in emulsionibus antipepturicis, antinephriticis & simili. *Schrad.* Ejus farina cutim splendidiorem redditur dicitur.

Ipâ Cucumerum substantia frigida est & humida, succi excrementi, adeòq. nonnulli robustioribus ventriculis elenda. *Idem.* At nos quavis ventriculo non admodum robusto sumus, ut qui vitam seditariam agimus, per multos annos Cucumeres copiosè ingestissimos, quandoque tempestivi fuerunt, & esui idonei, nec tamen ullam vel levissimam noxam aut incommodum inde fecimus, quanvis jam ferè sexagenarii sumus: quæ cum Florentiæ in Italia febri laboraremus, præsertim D. Kirraro Medico Anglico ibidem degente, pulpam Cucumerum iusculis nostris incoctam non sine insigni solatio & levamine comedimus.

Verùm crudi cum comelutur, in orbiculos tenues concisos & sale aspersos duplici propoliscepto cossi, agitare convenit; donec humor aqueus copiosius eliciatur & extillet, quo effuso, aceto, oleo & pipere condiendi sunt, quomodo & palato & ventriculo gratissimi evadunt, & cerè non insalubres.

Parvi aceto, sale, pipere & Anetho quotannis condiuntur; inferuntur etiam quandoq. Caryophylli, & per totum annum conservantur. Mirè præter cæteras vires, appetentiam excitando, astuant ventriculo conferunt. *f. B.* Hos Germani *Churleus* vocant, quod nomen & nos Angli ab iisdem mutuati sumus. Vox *Gurken* diminutivum videtur ab Anguria per aphæresin rejecta prima syllaba *Aw*, & addita diminutiva *kin* facta.

3. *Cucumis sativus major* C. B. *Hispanicus* Park. *parad. ex Hispanico semine natus* Ger.

* 4. *Cucumis Aegyptius, Chate* J. B. *Cucumis Agypt. rotundifolius* C. B.

Alpin.

Folia habet minora, albiora, molliora ac rotundiora quam nostrates: fructus admodum differentes, longiores, viridiores, cortice plano, molli, aequali, sapore dulciori.

Usum ulum corporibus in cibo, ipsis tum crudis tum coctis vellecentibus salubrem esse apud omnes Aegyptios creditur: Sunt enim concoctu facilliores. Medici aliqui ibi nonnullis febricitantibus crudos etiam mandendos concedunt, præsertimque peste affectis, quibus Cucumeres hos crudos escatos summe conducere omnibus (quæ ratione nescit Alpinus autor) persuasum sit. Coctos in ardentibus febribus utiles esse ratione confirmatur, quando refrigerent atque humectent. In renum & vesicæ calidis morbis cum lacte coctos Cucumeres multis diebus non sine multa utilitate in cibo sumuntur. Hæc etiam ipsorum seminum pro iisdem malis per os sumere sape solent. Ad oculorum verò aliarumq. partium calidas inflammationes pulpâ contrâ Cucumerum, lacti mixtâ utuntur: Etad sedandos podagricos dolores à causâ calida concitatos succum lacte oleoq. rosaceo mixtum partes laniando adhibent. Stillatiam aquam ad libram, ad jecoris caliditatem corrigendam, & ad sanandos renes inflammatos, tum à calculis vexatos multis diebus agros bibere consilunt, quibus ipsam sans in conferre experientiâ compertum est. Sunt aliqui qui ad eandem hæc mala aquâ stillatâ lacti eorundem Cucumerum seminum mistâ uti solent.

* 5. *Cucumis sylvestris Brasiliæ* Margg.

Margg.

Sarmentoso caule serpit super terram, in longis pediculis *folia* habens singulatim posita, quodlibet in tres lacinas scissum, ac in ambitu dentatum atque hirsutum. *Flos* flavus: *Fructus* ovi galinæ magnitudinis, ellipticæ figuræ, tuberculis admodum acutis, maturus est pallidus: Intus Cucumeris modo *semina* alba transversim sita multa. Edulis est.

C. A. P.

C. A. P. VII.

De Balsamina.

Balsamina dicitur quod ex pomis ipsius immaturis, oleo injectis insolatione oleum seu Balsamum, ut Chirurgi vocant, ad vulnera consolidanda præstantissimum conficiatur. C. B.

Balsamina rotundifolia repens seu mas C. B. *Balsamina cucumeraria* J. B. *Balsamina mas* Ger. Park. *Cucumis punicentus* Cord. hist. *The male Balsam Apple.*

f. B.

Ex radice parva, fibrata, semestri pronascuntur vicule unius aut duorum cubitorum, tenues, striatæ, angulosæ, quæ clavicularum ope, quas ad singula folia emittit, periculis se circumvolvunt. *Folia* Bryoniæ vel potius Vitis foliis similia, minora, concinnius divisa, lulari virore nitent, penitus glabra, pediculo unciam aut sexunciam circiter longo, amaro quodam & acrimonia levi prædita. E foliorum alis *flores* prodeunt, ex quinque foliolis acuminatis compositi, colore ex albido lutei, *staminibus* etiam luteis, quos excipiunt *fructus* sublongi, qui maturi rubent; vel (ut ait Lobelius) superficie, carneq. nitentes purpure pheniceæ, turbidati, Cucumeris formâ, eodemq. modo tuberculis horridis bullati: *Semine* Citruli vulgò dicti, copioso, fisco, longiore quam latiore, modicè acuminato, compressoque & aspero.

Locus natalis non traditur, nec enim nisi sata provenit; melius & feliciter in Italia calidissime regionibus proficit quam in Germania aut Angliâ, ubi Augusto plerumque floret, & nunquam aut rarè & tardè fructus maturefcit.

Vulnera recentia conglutinare folia imposita feruntur, cum vino verò assumpta, coli intestino. *Vires.* Atque dolores sopire, & ruptis convulsisque utiliter exhiberi. Oleum in quo fructus exempto semine, vel insolutis, vel in calentis aquæ balneo decoctus, vel in fimo equino maceratus, vulnerum inflammationes arceat: eadem & facile ac citò unit ac perstant. Doloribus ac ulceribus mammillarum auxiliatur; uteri ulcerationes ac inflammationes injectum curare posse existimatur; punctis ac vulneribus nervis utiliter adhibetur: adversus combustionem ex aqua oleone fervente ferro ignito vel igne aliquo confert: cicatrices extenuat, rancides quoque hoc fecundas reddi affirmatur, si post balni convenientis usum, partes circa pubem ac uterum isto inungantur, ac demum viro mulier melleatur. Ego verò (inquit J. Bauhinus) de ea peculiarè experientiam nullam habeo. Potentius itaque alio, si libet, eorundem virum facere periculum. Adit Tragus ex Hermolao; oleum ex ejus seminibus exprimi ad vulnera præcipiunt.

C. A. P. VIII.

Herbæ Pomiferæ capreolis carentes.

De Cucumere sylvestri sive Asinino.

Cucumis sylvestris sive aspinus J. B. *styl. aspinus dictus* C. B. *agrestis sive aspinus* Park. *aspinus* Ger. *Wild Cucumber.*

f. B.

Malonis folium quodammodo refert, verùm minus dissectum est non ita angulosum, in acumen productum: mollius quam Cucumeres vulgares, ipsis etiam magis incanum, præsertim parte inferna, vel cineritum, crassius & asperius, longis & hirtis pediculis appendim, ex flagellis ramolorum caulium teretibus striatis & hispida enatum. *Flores* lativi floribus multis numerosiores sunt, pentapetali, calathij formâ, colore ex albido herbaceo, tantillum in dilutionem flavorem declinante, saturatius tinctis *epicibus* medium occupantibus. *Fructus* majorem glandem Ceri æquat, cui & formâ olivari responder, superficie spinulis crebris brevibus horrente, qui maturi levissimè tactu virosunt succum tum lubrico semine violentè ejaculatur. *Semen* maturum pullo est colore, vel ex cinereo nigricans, Colocynthidis non dissimile sed minus. *Radix* longa, caula, alba, paucis adnatis donata, in plures annos vivax.

In locis ruderalis & viarum marginibus alitque incultis locis in Italia, Sicilia & Galliâ Narbonensi frequentissimum observavimus. Circa Autumni finem fructus maturantur.

Hujus succus expressus & inspissatus Elaterium dicitur, cujus parandi modum ex medulla seminis candida, plurima, (quæ minùs quam fructus ingrata est, quæque præsertim flos exsiccatâ flavissima *Vires* & *Urin.* adnota tota usendo dellagrat) & pauca ei harente mucagine medullosa à vulgari diversum tradit Lobelius.

Hujusmodi Elaterium è semine se neque vidisse unquam neque audivisse apud nos factum ait Parkinsonus, quanvis ipse pharmacopœus fuerit. Se verò tum viride tum album Elaterium à Dioscoride & Melue memorata fuisse affirmat. Nam quod è pulpa seu substantia fructus quanvis leviter pressa & per cribrum adacta, viride erit, & per multos annos humida manebit, postquam primitus humore evaporato exsiccatum fuerit, ex aëre scilicet humorem contrahens & mollescens; ut ad humiditatem

dicitur ejus absumendam multi etiam anni requirantur: Quod vero ex liquore albicante & ferofo, & fructu dissecto (sponse sua oxillante, absque ulla pressura fit, per siccitatem abscit, quoniam & alba, dura sicque manebit, nisi vel aeri humido exponatur, vel in loco humido ut mollescat aperta relinquantur. Videtur autem Eleuterium minorum virum est, minusque violentius fursum desolante purgat quam album. Hujus enim vel granum unum liquore aliquo solutum in corpore tenore potenter operatur; imò nōsse fit ac dimidium granum medicamento cuidam cathartico tenore ad illud accedendum, ventriculū conturbasse mirum in modum, & vomitus crebros excitasse, & postea per sedem violentius purgasse, quam granum integrum sorsim exhibitum credi possit.

Purgat pituitam ferofoque humores vomitu & dejectione, atque ideo ē juncturis misceat trahit.

Mayer menses, fœtūque interimit, unde rarus ejus usus, præcipue cum nec malignitate careat.

Schrod.

Omnium succorum hic maxime durabilis est, addo ut ultra centum annos efficax manere credatur. Theophr. Erat Empiricus qui pilij. Cicoris magnitudine ex farina triticea & succo Cucum. A. sin. efformatas Hydriopis exhibebat, unde copiosa purgatio aquarum sequebatur. Mox lotionem crurum ex dec. Caulium instituta materiam deorsum traxit, iterumque pilulas dedit, & plurimos perfecti restituit. D. Soame ex Observationibus Hieron. Reusneri à Velschio editis.

CAP. IX.

De Cucurbita clypeiformi.

1. Cucurbita clypeiformis sive Siciliana Melopepon latius à nonnullis vocata J. B. Cucurbita clypeiformis sive lacinata Park. Melopepo clypeiformis C. B. Pepo maximus clypeatus Ger. The Buchler oz Himmel-Gourd.

Cucurbita hæc erecta provenit, absque capreolis. Folia profert Cucurbitis folio aspero non multum dissimilia. Fructus fungum representans tenero est exteriori cortice; carne lucida, firma, saporis aliarum Cucurbitarum, semine penè circinato: palmam manū fere implet, (imo longe majorem vidimus) labra reflectuntur & crispantur.

Parkinsonius caulē crassum, angulosum, asperum, intus concavum, altitudine tripodali ē attribuit: folia viridiora, magisque lacinata quam aliis Cucurbitis.

2. Cucurbita clypeiformis cortice molli, & ramosa J. B. An Pepo latus Dod.

Hic fructus saturæ flavedinis latam, planamque fere circa petiolum viridem, asperam, angulosamque superficiem gerit, unciam circiter latam: mollem corticem habet, raris sulcis exaratum, externam circumferentiam multis quasi lobis mollioribus, rotundioribus, sibi invicem succedentibus ornata obtinet, supremam partem dimidiæ sphaeræ; depressa tamen undique minusque convexa similem exhibet, inque medio sui foveolam aliquam, decidui floris latiorē asperiorēque sedem spectandam offert. Cortex corrugatur successu temporis.

Hæc species non surrecta est aut sponse sustinens, sed procumbens & latè se spargens, in capreolos habiterit obliquare neglexit J. Bauhinus.

Alias præter prædictas Cucurbitæ clypeatæ species seu varietates, aut plantas pomiferas adeam accedentes exhibet & describit J. Bauhinus, quorum tituli sunt,

1. Cucurbita clypeatæ affinis, sive Siciliana genus parvum, utrinque obtusum, quibusdam Melopepo rotundus J. B. Capreolis non caret.
2. Cucurbita genus, sive Melopepo compressus alter Lobelio. Melopepo compressus C. B.
3. Cucurbita alpera, cortice molli, alba, magnitudine Arantii. Pepo rotundus Aurantii forma C. B.

4. Cucurbita clypeiformis tuberosa & verrucosa.
5. Cucurbita lata, clypeiformi accedens, minus tuberosa.
6. Cucurbitæ clypeatæ affinis, ovalis, angulosa, ad Citrum nonnihil accedens.
7. Cucurbitæ clypeatæ affinis, à pediculo in conum desinens.
8. Cucurbitæ clypeatæ affinis, utrinque aliquo modo turbinate.

His admisceat Cucurbitas aliquot Indicas, quas an rectè disponat dubitat. Nonnullæ ex his aliis pertinent.

Latorum & clypeiformium Peponum, Autore Dodonæo, caro durior est, qui & idcirco diutius quam reliqui incurrupti servari queunt. Eduntur autem hi non modo elixi, sed & in pingui aliquo fricti. Descendunt verò & per alvum haud segnitur; alimentum verò adferunt qualealiorum.

CAP.

CAP. X.

De Granadilla seu Murcutia & Maracoc & Flore passionis dicta.

Granadilla Hispanis dicitur hæc planta à similitudine fructus cum Malo Punice seu Granato. Murcutia & Maracoc sunt voces Americane, hæc Virginiana, illa Brasiliensis, quibus hæc planta indigenis innotescit, quarum significationem nescimus. Flos passionis cur dicta sit te docebit Jo. Baptista Ferrarius, nimirum, inquit, quod Divini Amoris manu vinctus inscriptus floribus fit, qui à similitudine partium floris cum corona spinea, clavis, flagello reliquique quibus calus, tortus, vulneratus & cruci affixus est Dominus Christus fuscè rhetoricatur.

1. Granadilla Hispanis, Flos passionis Italici Col. not. in Rech. Maracoc sive Clematis Virginiana Park. Murcutia 3. Maltiformis alia Margg. Clematis trifolia flore roseo clazato C. B.

Col.

Radice nititur vivace, repente, geniculata, fibrosa, fractu facili, colore ex pallido albicante, sapore subdulci, recentem Fabam imitatur. Samenta emittit multa, tenuia, prælonga, ex viridi rubenta, quæ terram tangentia facili se propagant, & geniculis sive alis foliorum fibris densissimis; capreolis è foliorum sinibus egressis arborescunt fulcra proxima arripens & scandens. Folia trifida, laeacem imitata aut Lupuli folia, mediâ lacinia productiore, quatuor aut sex uncias longa, latitudine fere pari, minutum serrata, lœvia, nervosa & aliquantulum venosa, diluto colore viridia, & circa petiolum binas quoddam extuberantias habentia magis virentes, & Mili magnitudine, odore gravi, Yridis, & acri parum sapore, alterius disposita, ternosque inter se digitos distant. Flores ex lingulis foliorum alis quotidie totâ Aestate ad Autumnum usque emicant, odore jucundo Mellis vel Hyacinthi; effigie primum antequam pandantur Nigellæ fructus foliolo virenti calyce mutantes, oblongi, angusti, longo petiolo, fere trigono, insidentes, in quinque apices desinentes, totidemque folia non infra claudentes: quibus deinde desinentibus candida intus & cava foliola conspiciuntur. His fructus, quarum superiores rectis filamentis, brevioribus parum expanduntur; inferiores verò rotæ longioribus, illisque in extremo aduncis uno cursu, qui ab majorem illorum longitudinem cavus clypeus foliorum comprimebantur. Quibus quinquaginta aut sexaginta circiter filamentis dissectas elevavimus in novella planta. Ex harum & internarum alarum brevissimarum umbilico stylus sicculus, effigie columnæ cum basi vel imo torulo, longitudine fere uncial, assurgit, erectus, rotundus, lævis, dilute virens, globulum parum oblongum pro capitulo eodem colore sustinens; hic verò parte ima quæ heret columnæ luteis quinque lamellis pendulis, circumdispositis coronatur; & obliquis crassiusculis ramosis petiolis, parum incurvis, rigidis, dependentibus, radiatum diademata rotundum emulantibus: ex globulo verò summo tres capitati clavi, erecti, oblongi assurgunt, ex viridi albicantes, trigono positi inter se distantes in summo, & parum contorti, literam S oblongam imitantes, capitibus crassis, saturiore colore distinctis, & superius parte leni micatâ divitis, ut bifida capita videntur, quamquam eorum ambitus sit rotundus & veluti quinquepartitus. Manè se elevant flores, tota die hiantes manent, noctu clauduntur, nec amplius aperiantur, sed flaccescunt & decidunt. Fructum gerunt extuberantem Mali Appii magnitudine, rotundum, colore cinereo, intus distinctum cellulis, quæ etiam in integro fructu observantur ob levem quoddam extuberantiam, & trianguli effigiem in summo circa apicem. Acinos intus continet, oblique dispositos, centum petentes, similes quodammodo illis Mali Punici vulgò Granato dicti, duplo majores, basi cavâ quæ petiolo hærent, in acutum desinentes, minimè anguloso & lato capite, ut in Punice sunt, candidantes, diaphani & molliores, semine intus Mali forma & nigro, quod intra carnem acinorum diaphanum succosam & mollem apparere effigie quadam cordis annulâ & exceptum ab illa, cavus punctus impressus asperum cernitur, medullam habens candidam & fere insipidam. Exsiccatō fructu semina intus, ut in Cucurbita, si agitur crepant. Invenitur etiam dissecto fructu semina adhuc nigra, carne illâ obducta, exueta, viscosa, nigricante dulcique sapore veluti Cassia fistula, & alia detecta & soluta, ex flavo candidatis, asperiora, ossæ veluti cortice, Perfici mali ossibus data proportionē similia. Fructus hujus cortex est veluti coriaceus, ut Coleocythentibus, intus cartilagineus, candidans, odore suavissimo & gratissimo sed remisso. Acinorum recentium sapor in maturo fructu ex dulci ad acidulum vergit, admodum gratus, & jucundo odore palatum ferientem inter Fragum & Melopeponem. Aiunt multum comestum alvum lenire & subducere potius quam gravare. Fructus in hac planta non ex imo flore, at neque ex columna sive stylo floris, qui torulo distinctus apparere & striatus more columnarum Ionicarum; sed ex globulo illo summo, clavo profertente percipitur.

Granadilla dicta fuit hæc planta ab Hispanis à similitudine quadam cum fructu Mali Punici cum intus intus externâ, nisi quod minor sit & careat summa illi coronâ.

Marggavius & Parkinsonius hujus plantæ florem & fructus paullo aliter describunt colorum respectu, qui fortasse in aliis & aliis plantis variant ratione celi, aut soli, aut utriusque.

2. Murcutia guacu Margg. seu fructu pyriformi.

Margg.

Caulis contortus, quadratus, varius, coloris cinerascens seu grysci, pollicem crassus, seu etiam vix & brachii crassitie, longe serpit, atque etiam arboribus & fruticibus se implicat. Folia habet viridia, lævia & splendida, quinque aut sex digitos longa, non serrata, inæqualis figuræ, quad-

K k k

LIBRI DECIMI TERTII

P A R S E C U N D A.

De Herbis Bacciferis.

BACCAS hoc in loco appello fructus herbarum quoscunque membrana tenuiore vestitos, pericarpio seu palpa intus humida aut molli femina ambiente eisdemve intermixta. Ex his nonnulli fatis grandes sunt, ut v.g. *Poma amoris* & *Mala insana* dicta.

Herbarum Bacciferarum T A B U L L A.

Hæc sunt vel

Bacca est pluribus acinis composita, mora Rubi æmulantibus: CHAMÆMORUS, CHAMÆPERICLYMENUM.

Simplicibus acinis,

In racemos dispositis,

Scandentes,

Caprea, cauliculis

Spinosis, foliis Tami lævibus: SMILAX ASPERA.

Non spinosis, foliis vitiginis: BRYONIA ALBA.

Caulibus volubilibus, foliis Convulvi: BRYONIA NIGRA.

Erectæ, foliis

Compositis seu ramosis, foliis

Ad Angelicam accedentibus, fructu per maturitatem rubro & suavi: ANGELICA BACCIFERA.

Ad Imperatoriam accedentibus, fructu venenato: ACONITUM RACEMOSUM, Clisphoriana.

Simplicibus, Solani similibus, elata & grandis: SOLANUM racemosum Americanum.

Magis sparsis, foliis

Latioribus & majoribus,

Nervosis,

Empodiceis

Cum lingua seu folio secundario in medio folio: HYPOGLOSSUM, Bislingua.

Fructu solo seu bacca e medio folio enata, foliis

Majoribus & latioribus non spinosis: LAURUS ALEXANDRINA.

Minoribus, myrti æmulis, in mucronem spinosam & pungentem excurrentibus: RUSCUS, Oxymyrsine.

In caulibus fructus gerentes aliarum plantarum more, flore

Cylindroides

Cylindroides oblongo, elatior, radice nodosa: POLYGONATUM.

Campaniformi, humilior, foliis binis ternisve: LILIUM CONVALLIUM.

Stellato, in spica, foliis singularibus et terra exiens, in caule tamen duobus do, nata: MONOPHYLLON.

Minus nervosis, seu paucioribus nervis conspicuis, & mollioribus, fructu

Nudo,

Acaulis, nullo scilicet præter floris pediculum caule, pomo magno, radice grandi & spinosis: MANDRAGORA.

Cauliferæ

Monococcos & plerumque tetraphyllos: HERBA PARIS.

Baccis pluribus, flore

Campaniformi, concavo & tubuloso, fructu nigro grandiore, venenato & lethifero: SOLANUM LETHALE, Bella Donna.

Stellato, in quinque aut sex segmenta acuta partito & expanso, apicibus in umbilico in umbonem quandam coeuntibus, fructu

Magno, seu foliis integris, flore etiam amplo: MALUM INSANUM: five foliis pinnatis Agrimonie æmulis: POMUM AMORIS.

Minore, seu quæ caule est perenni, foliis Capfici, fructu rubro majore: ANOMUM Plumii; five quæ caule annuo, fructu in racemulis minore: SOLANUM vulgare.

Occulato, calycibus florum in vesicis excrecentibus:

Alfines foliis & flore, fructu minore: ALSINE BACCIFERA.

Solani foliis & flore, fructu rubro, luteo

Majore, Cerasi æmulo, vesiculis etiam magnis, per maturitatem rubentibus [in vulgari Europæo] ALKEKENGII, Solanum balicacæbum

Minore, vesiculis etiam minoribus, in verticillis ad caulium nodos: SOLANUM SOMNIFERUM.

Tenuissimis & capillaceis, turionibus esculentis: ASPARAGUS.

Parvis, Serpylli æmulis, viticulis tenuibus, in palustribus nascens: VITIS IDÆA PALUSTRIS, Oxycecos.

Ad hoc etiam genus [Bacciferarum] retulimus Capficum seu Piper Indicum ob convenientiam cum Solano in partibus præcipuis, quamvis nonnulli fortasse bacca descriptionem huic plantæ minime convenire obijciunt.

CAP. I.

De Chamæmore, seu Chamærubo.

Chamæmorus à foliorum cum Mori foliis similitudine dicitur; verum rectius mea sententiâ C. Baulimus Chamærubum appellat, siquidem folia & fructus ad Rubum propius quam ad Morum accedunt.

A. I. Chamæmorus Ger. Clus. Anglica Park. ejusdemque Chamæmorus Cambrobritanica Rubo Idæo minori affinis Chamæmorus J. B. Chamæmorus folio Ribes Anglica C. B. Vacciniæ mibis Ger. Cloud-berries.

Dodrantibus prædita est viticulis, in quibus alternatim tria, quatuor, rarius quinque folia scabra Malvæ, vel potius Mori, [novellæ vitæ. & primum nata, mox tamen Clusius (& nos pariter) cum Ribes vulgaris foliis conferre.] foliis non valde dissimila, in quinque præcipuas partes divisa & perambitum serrata, longis pediculis innixa, qui ex binis alis sive apophylibus caulem amplectentibus exeunt. Summum caulem exornat flos unicus, quinque foliolis ex nigro [forte ex albo] purpureiscentibus constans. Fructus Mori fructui [Rubus Idæi vulgaris veris] similissimus (unde nomen) sed paulo minor, primum albicans & acerbus, postea ruber, ex acerbis dulcis. Radix utcumque nodosa, ex singulis nodis paucas fibras spargens, nure se propagans, & quam longissime serpens, sed brevi tempore maximum spatium occupat.

K. k k 3

Descriptio

Lect.

Descriptio est Thomæ Pennæ Doct. med. Londinensis: In summitatibus montium altissimum Pendle & Ingleborough, solo perido & palustri oritur. Anno 1668. circa finem Julii in summitate montis *Huckle-hangb*, tres circiter milli, ab oppido *Seile* Eboracensis agri distantis copiosam cum fructu maturo inveni. Fructus autem figurâ suâ Rubi Idæi mora æmulatur, in eo diversus, quod singulares acini nonnihil majores sunt. Color bacce ante plenam maturitatem ex parte Soli obversa ruber, cum jam perfectè maturus è rubro in flavum mutatur; gustus quoque ex acerbis in dulcem, & meo falcem palato gratissimum, abit.

Parkinsonus Chamæmorum Cambrobritannicam seu Lancastrense Vaccinium nubes pro diversa specie proponit: verum nos sedulo inquirentes nullum præter superius descriptum Chamæmorum speciem sponte provenientem in Cambria neque in Lancastria invenire potuimus, at neque de ea quicquam inaudire. Quid quod descriptio Parkinsoni plantæ nostræ adamussim quadrat, & ut verum fateamur, melius quam ipsius Pennæ à nobis adhibita?

Chamæmorum Norwegicum Clusii Park. J. B. *Chamæmorum foliis Ribes* C. B.

Clus.

Superiori non valde affinem tantum (ut vult Clusius) sed eandem prorsus esse existimo: verum ne temere Lectori imposuisse videar, descriptionem Clusianam ex virgulis cum foliis & flore inter chartulas repositis ab Hoierio missis concinnatam subiiciam. Erant inquit hæ *virgæ* tenues, digitatis longitudinis, fusci coloris, coriace obductæ, quibus inhaerebant unciulibus petiolis folia, vulgares Ribes foliis non valde dissimilia, sed paullo magis orbiculata, in breves aliquot lacinas divisa, quibusque eminentioribus nervis aversâ parte præditæ, à quibus multæ venæ ad circumferentiam sparguntur in ambitu dentata. E summis virgis exeunt oblongiores tenuioresque petioli, sustinentes singularem caliculum, è quo *flos* emergit candidus, nunc quaternis, modo quinis foliolis constans, tubiculum occupantibus multis exilibus *staminibus* albis cum flavis *apicibus*. Flori succedit *fructus*, *Fraxi* magnitudine, rubens aut pallidus, cujus interior pulpa mollis, humida, mucilaginis, exitium acinulorum plena, gustu non insuavis.

Lect.

Paludosis & humidis locis gaudet, & maturitatem acquirit fructus mensibus Junio, Quintili, Sextili.

Vires & Usus.

Ex hoc fructu (inquit Hoierus) Electuarius ad Scorbutum rudi Minerva consuevit quotannis Norwegiæ & Finnarchii. Baccas in fœteli aut atheno per se ad mediocre consistentiam coquant, nullo addito liquore; cum enim succi pleni sint & molles, alieno humore irrigari non expent. Quamquam in delicatioribus suis nonnulli, qui melierati Pionensis (quo summe delectantur Septentrionales isti) aliquid affundant. Hanc confectioem idoneis vasibus exceptam, & ne corrupturam ab ambiente aere butyro dissoluto obductam, usus studiosissimè reservant; nobile sane & probatissimum illis adversus Scorbutum remedium. Etenim non facile credas quæ miracula gens illa soli hæc medicina faciat quotidie, ut omnino fatendum sit, nihil aliud hanc esse vel Cochleariam illam tot enconnis hæctenus celebratam, vel Becabungam, vel Silymbrium, Cardaminem, & id genus alia, quibus Germani se effertunt.

Nonnulli Scorbuticos, quavis ridiculè, bene tamen atque utiliter hunc in modum curant. In vicinam aliquam insulam moris abundantem exponunt, ibidemque solos relictos domum non transferunt, priusquam sanitati sunt restituti. Tum enim illi, quasi ab omni humanitate exclusi, vitæ tamen (quod credibile est) cupidi, moris istis velci coguntur, sive ut extremo remedio commensuram sanitatem recuperare tentent, sive ut sitim, quæ ut plurimum torquentur, extinguant. Dumque hoc ad sanitatem agunt, sine dubio intra paucos dies oppido convalescunt. Hyeme verò, quando id non licet, Electuario suo non minus feliciter utuntur sine certa dosi aut custodia.

Chamæmorus altera Norvegica Clusii

Huc non pertinet, sed Ribesii species est.

A. 2. *Chamæmorus saxatilis* C. B. *Rubus saxatilis* Gor. *Alpinus saxatilis* Park. *Alpinus lamellus* J. B. *The Stone-Rambler, or Rasp.*

Clus.

Pedalem non superat altitudinem, teretibus, subrubentibus & hirsutis viticulis, in quibus bina aut terna folia Rubi Idæi à plerisque nuncupato penè similia, hoc est, terna simul ex eodem pediculo nascentia, rugosa, non hirsuta tamen, nullisque spinis horrentia, valde exiccantis & adstringentis gustus, deinde amarissimæ; in summis viticulis & supremis earum alis flores quidem fert (sed cujus formæ aut coloris ignoro, verisimile est Rubi Idæi aut humilis pares) deinde fructum Rubi vulgari aut Idæi minorem, hoc est minore acinorum numero constantem: etenim binos tantum, ternos, quaternos aut ad summum quinos acinos habet, longè tamen majores quam in ullo alio Rubi genere, omnino rubentes, & adeo succi plenos, ut quodammodo transparent, acidi & palato gratissimi saporis. Continent singuli illi acini singula grana, alba, rugosa & inæqualia, adstringentis gustus. *Radix* longè latæque serpit, & longas interdum viticulas humi spargit, quæ subinde radices agunt.

Lect.

Montium altiorum incola est ubi in saxosis provenit. Nos in monte *Ingleborough*, & alibi in Eboracensis comitatibus montosis occidentilibus & borealibus observavimus.

Parkinsonus flores tetrapetalos aut pentapetalos (proculdubio naturaliter pentapetali sunt & ex accidente solium tetrapetali) colore roseo pallido aut albente.

CAP.

CAP. II.

De Chamæpericlymeno dicto.

Chamæpericlymenum inscribitur hæc herba ob aliqualem fructus ejus cum Periclymeni similitudinem. Est autem planta singularis; siquidem uni flori plures succedunt acini, non in unam velut baccam confusati, ut in præcedenti, sed suis singuli disjunctis petioliis hærentes.

A. 1. *Chamæpericlymenum* Park. Ger. Clus. *Periclymenum parvum Prutenicum Clusii* J. B. *Periclymenum 3. sive humile* C. B. *The Dwarf Honey-suckle.*

Clus.

Radix est reptatrice; *caliculis* sesquipalmaribus [Pennæ apud Clusium dodrantalibus] quibus quatuor, sex, aut etiam octo, ex adverso per intervalla adherent *folia*, in imis cauliculis seu furculis minora, in extimis ampliora, Ascyri foliis satis similia, in mucronem desinentia, quinque nervis insignitis aliquando unicus, ut plurimum bini, utrinque scilicet unus, exsurgunt ramuli, binis aut quaternis foliis simili serie dispositis præditi. *Florum* porò summis cauliculis nitentem, quatuor petalis candidantibus constantem producit, in cujus modo multe bacule petiolis suis inhaerentes, per maturitatem rubentes, intus albae, racematim coherentes [vaciniorum roborum magnitudine Hoier.] fuscilente, sapore admodum dulci, [quæ manducate scabiem generare vulgò creduntur. Hoier.] Prutenis rusticis circa Gedanum valde expetite.

In Norvegiæ & Sueciæ maritimis copiosè nascitur. In Northumbriæ Angliæ montibus Chevioticis *Locus* dictis ad latus occidentis Septentrionalis partis altissimi montis abundè provenit.

Quin Periclymenum humile Pennæ & Hoieri atque etiam nostrum Northumbricum una & eadem plantæ species sit minime dubito, quamvis Pennæ descripta ob cæli fortè temperiem aut soli ubertatem, major & elatior fuerit.

* 2. *Chamæpericlymenum Brasiliænum. Camara tinga seu Camara flore rubro* Marggr.

Marggr.

Caulis lujus hirsutus in multos expanditur ramos: *folia* habet serrata, *Mentha* crispæ similia, sed magis splendentia, leni hirsute prædita, & ad tactum mollia, bina sibi invicem ubique opposita, quolibet brevi pediculo insidens. In extremitate ramorum, uti & ad exortum foliorum ad caulem genuunt oblongi pediculi alique, juxta se positi, multos *stipulos* habentes rubros. Post flores sequitur uvula, bacca plena viridibus, magnitudine baccarum Sambuci, & uvula cum bacca similis ut fructus Chamæpericlymeni Clusii. Flos insignis odoris, & ipsa herba superat odore Mentham.

Variat floris colore flavo.

CAP. III.

De Smilacæ aspera.

Bacciferæ fructu racemoso scandentes.

Smilax, si fabulis credimus, à Smilacæ puero in herbam sui nominis versò dicta est. *Ovid. Metamorph.*

Et Crocon in parvos versus cum Smilacæ flores.

Capreolis cum Bryonia alba convenit, foliorum formâ cum nigra, Caulibus spinosis ab utroque differt.

1. *Smilax aspera fructu rubro* Park. *aspera fructu rubente* C. B. *Smilax aspera* Ger. J. B.

J. B.

Longis, rigidis, striatis, contortis, valde implicatis, lentis, samentosis *viticulis* excrefcit, nunc in hanc, modo in alteram partem (inquit Clusius) certâ quâdam serie servatâ inflexis, ex geniculis capreolos proferens, quorum ope vicinis arboribus alivæ advolvitur, & ab imis ad summa reptat. Horret autem spinis duris rigidisq., non tantum atper farmenta surgentibus, sed etiam per pediculos unciales plus minus, quibus *folia* ex intervallis singularia appenduntur. Cæterum folia Sigilli B. Marie dicti possident, sed longè crassiora, rigida, nervosa, spinis non tantum per margines horrentia, sed & in dorso secundum nervos, nunc ampla & viridia, modo angustiora & albis maculis conspersa, autore Clusio. *Flores* è singulis extremorum ramulorum geniculans tuberculis racematim coherentes crebri erumpunt, parvi, albi, odorati, hexapetali, exiguis in medio apiculis. *Hosce* excipit

unt

manei, & Vesalium in *Epif. de hac radice* usus est ille propria voluntate, sine ullus Medici cubiculari consilio: ideo sine succellu, cum neq. servaret debitum vitæ modum, neq. continuaret. Quo factum est ut, facili momento relaberetur ad Guaiacum. Nihilominus negotio palam facto, non tantum Medici Principum volebant scire à Celarianis rationem exhibendi, sed Principes ipsi sollicitabant Cæsarem, pateretur rem innovescere. Tantum poterat manus spes adipiscendi sanitatem absq. methodo Medendi. Quæcûm apud plerosq. omnes decollaret, cepta sunt veri licentia temere decantata, in rigorem Guaiacani, simulq. laboratum, quomodo China ad temperantem Guaiaci deducere. Hactenus Hofmannus.

De viribus & usu radices Chinæ vide Garciam, Acoftam, Monardem, Vesalium, qui integrum de ea librum scripsit. Extractum cum Sp. Vini rari usus est, adhibetur crebrius in decoctis, sufficitq. una tincta vel due uncie pro lb. novem aquæ, inquit Schroderus. Quoniam omnis sapor expers est China gratissima est faciendo contra luem Veneream decocto, quod recipit radices Chinæ in orbiculos concitæ 3ij, aquæ fontanæ lb. sex aut septem macerentur simul diem & noctem in fictili novo: postea lento igne coquantur in fictili bene operculato aut in MB, ut fit decoctum Salsæ aut Guaiaci, quoad satis videbitur [Garcia ad dimidii usq. humoris consumptionem, verum minorem Chinæ quantitatem prescribit, nimirum unicam tantum unciam pro septem aquæ libris.] Hujus decocti bibat quotidie bis quantum agroto & Medico satis videbitur. Prodest hoc decoctum non tantum in Lue Venerea, sed etiam in omnibus morbis sudores postulantibus. Explicatis Garcias utile præterea esse scribit ad paralyses, tremores, articulorum dolores, sciaticam, podagram, tumores scirrholos & oedematodes, tum etiam fluxus & extirpat. Succurrit ventriculi imbecillitati, inveterato capitis dolori, calculo & vesicæ ulceribus. Monardes addit, ætatem salvere, & omnem hepatis intemperiem emendare, ad quam valde celebratur; febribus diuturnis, quotidianis & erraticis prodest. Venereum admodum excitare creditur.

J. Bauhinus certum esse ait Chinam rite administratam Luem Veneream superare, cutem munda, dolores profligare, macies reparare, humiditatem habere oleosam, atq. firmare fibræ adhærentem, ut hac ratione & diuturnam & multoties repetitam patiatur coctionem, si minime cæciosa fuerit, neq. admodum gracilis & sicca, sed mediocriter gravis, colore inter album & rufum medio: prescribit autem unciam tantum Chinæ pro sex libris aquæ.

Præcipit Vesalius (atque etiam Monardes & Acofta) ut decoctum hoc calidum conferretur, vel singulis diebus recens fiat, aliqui aut acidum fieri & corrumpi. Sed experientia docetur oppositum, nec servatum quatuor dies aciescit. *J. B.* Potest secundò vel tertio decoqui.

Kallosus ex decocti usu hominibus valde pinguetere ait. Cujus rei oculatus testis sit Alpinus 3 *Med. Egypt.* 16. & iterum *lib. 4. cap. 1.* ubi testatur, vidisse se plurimos emaciatos decocti hujus usu corpus recepisse. Quin Turcas qui delectantur uxoribus bene habitis, eodem decocto crasse facere delicias suas.

Piso tres Chinæ species reperiri scribit licet paucioribus cognitas, quæ omnes sub eodem nomine comprehenduntur ob summam quam inter se habent similitudinem; verum ille non multò notiores illas facit, sed nos in media nocte relinquit.

2. *China spuria pyriformis* C. B. *spuria pyriformis sive imbinata* J. B.

Hujus descriptionem videlicet apud Lobelium & J. Bauhinum.

3. *China spuria nodosa* C. B. *Pseudo-china* Ger. *Pseudo-china radix* Clusii J. B.

Clus.

Valde nodosa erat hac radix & in aliquot tubera formata, subrutilo colore, samentum aliquam partem summo fastigio adhuc retinens, quale in Smilace aspera conspicitur, duri, lignosi multis venis, ut Smilacis samenta præditi: ipsius radicis substantia etiam subrutila, ut in Acori adulterum radice, fasti initio saporis fide gustus cum videlicet venusta, deinde exsiccatiss. E Virginia aliam est pro radice Chinæ, quamvis (ut scribit Tho. Harriotus Virginienfis historiae auctor) indigena nullum illic usum norint, sed aliâ radice utantur Chinæ Orientali valde simili & fortasse eadem, è qua concisâ contritiq. & cum aqua expressa ad succum eliciendum panem conficiunt: & de cocta fit jusculum gelatinæ annulum in cibis laudatum, præsertim si oleo contemperetur. Hinc cauliculos spinulos attribuit, & juxta arbores fatum eas scandere & in fastigia earum summa erigere scribit; ut vix dubium sit ipsissimam Chinam Orientalem esse.

4. *China Michuacensis* Fr. Hernandez.

Herba est Arundinaceæ innitens radici rubraque, sed densè ac gravi, è qua caules insurgunt arundinæ, leviss ac ferulaceæ, longi, pollicumque crassi, foliis ornati per intervalla magnis, conferta, ac nervis secundum longitudinem discurrentibus, quod event in cæteris, quibus etiam hinc viribus similis est.

Nascitur *Michuacani*, ubi *Phaco* vocant. An hac eadem sit præcedentium alterutri nescimus.

CAP.

CAP. V.

De Bryonia.

Bryonia à *Cepis pullulo*, germino dicta putatur, quia pullulat & spargit se, & luxuriat vehementer. Alii à *Cordo extollo*, exalto deducunt, eo quod in propinquos frutices scandens ex tollat; verum cum v. scribitur quod huic Etymo repugnat. Vitis alba dicta est, non solum quod foliis & viticulis vitem sativam referat, verum etiam quod fructum in exigua uvæ similitudinem, acinis sicut raris, conformatum producat. Melothron appellari videtur à colorum concinnatione, nam Greci *παραδης* vocant *Edimura* & *quadrantem*, id est, colorum infectiones & concinnationes, quod coris fortè ex Bryoniae albæ fructu accedebant, ut conjectatur *J. B.*

Bryoniae albæ notæ sunt capreoli, caulos non spinosi, folia vitægreena, vis cathartica vehementior.

A. 1. *Bryonia alba* Ger. *alba vulgaris* Park. *aspera, sive alba baccis rubris* C. B. *Vitis alba sive Bryonia* J. B. *White Bryony*.

J. B.

Brachiale interdum crassitudinem radix adipiscitur, alba (excicata similis Mechoace, circulos enim habet, verum differt quod sit fungosa, sapore acri, amaro & viroso) unde flagella exeunt tenera, striata, subfibrata, quæ longè lateque clavicularem beneficio se spargunt, & proxima quæq. scandunt: *folia* hederacea, angulosa, hirsuta, incana, viridantia, aut arcis candidis discurrentibus undulata, ut in Cretica quam vocant recentiores: ex foliorum alis flores simul aliquot puncti, è quibus foliis compositi exeunt, colore albido in herbaceum languente, quibus succedunt acini Sambucus parces, per maturitatem rubri, succo croceo, nausico, granulique turgent.

Hujus duplex habetur species seu portus Varietas, altera *meu seu ferilis*, in qua Florum racenuli Varietates pediculi communi palmum longo insident, cum in femina seu fertilis pediculo perbrevis, vix unciali *maris* & *fructu* *mine*.

Docentur: flores quoque duplo majores sunt, medium occupante pro stylo umbilico brevi, in qua segmenta lata obtusa diviso, fimbria circum oras flavâ cincta: altera femina seu fertilis. Flos monopetalos in quinque segmenta acuta dividitur, è luteo albicans, lineis nigris striatus: Summa autem baccæ insidet pediculo brevi ex ipso apice baccæ exeunte, & brevi postquam aperitur integer dilabatur.

Ad sepes frequens reperitur.

Locus.

2. *Bryonia alba baccis nigris* C. B. *alba vulgaris fructu nigro* Park. *Vitis sive Bryonia nigris baccis* J. B.

Prolixam & particularem hujus descriptionem vide apud J. Bauhinum è Cordo descriptam. Differt à priore radicibus & baccarum colore: hujus radix interitus buxco colore pallet: illius ex albidò sublucei coloris est: hujus baccæ mature nigricant, illius rubent. C. B. quæ notæ pro descriptione aut distinctione sufficiunt, nam reliquæ pleræque à Cordo adhibite utrique generi communes sunt.

Radix Bryoniae purgat validè serosos & pituitosos humores: splenetica, uterina, & jecoraria est, *Vires*, utopote quorum obstructions aperit. Hydropicorum aquas per vomitum ac feculentum educit, mentis ciet, fetum ejicit, suffocationes uteri arceat, asthmata sanat, podagricis convenit intus & externis. *Sched.*

Platerus, referente Hofmanno, accipit radicem antequam germinet, & detracto cortice in talculos sectam filo trajicit, modico calore ficit, five is folis sit, five ignis. Mox infundit in vino generoso & iterum excicat. Hoc repetit aliquoties. Ita preparata, aiebat, purgat fine molestia.

Idem troch. parat hoc modo, Bryoniam ita correctam in pulverem redigit, & vino Malvatico, in quo Zingiber maderit, irroratam cogit in pilulis tenuissimis: quos siccatos tenuiter pulverisat, & utitur in infusioibus. Ita purgat instar Agarici trochiscati. *Hofman. in de medicam. Officin.*

Conserva radicem magnitudine nucis Myrsinæ bis in die sumpta, usi ejus per longum tempus continuato, Epilepsiam vel etiam hysteriam passionem persape profligat & sanat. Idem præstat radices frustulum poculo quo ager ad bibendum utitur petendo inditum. *D. Bowle.*

Hujus alparagis, qui prima germinatione exeunt solebant Veteres vesci, ut docet *Columella* l. 12. c. 7. Ab omnibus pro more per Ver edi tradit Galenus, edulmumque esse propter adthricionem stomachi gratum. De iis etiam Paulus hoc modo scribit, Bryonia alparagi stomacho quidem accommodati sunt, & urinam cient, parum tamen nutriunt, essi cûm coquantur oleum alparagis in nutriendo efficaciores sunt. Quæ de Vitis sylvestris, five Tami quidem, sed nequaquam de hujus germinibus veritatem habent, inquit Dodonæus, nam hujus alparagi nequaquam affingunt, sed alvum rementibus commovent, stomachoque gravem molestiam inferunt.

Circulatoris & Agryæ nonnulli ex hujus radice mira quædam monstra effingunt, quæ cum aliquot dies sicce arena mandaverint, pro Mandragoris postea distrahunt. *Trag. J. B.* Hæc impostura nostratum etiam vulgo illudere solent ejusmodi nebulones.

Bryonia radix commendatur in Hydrope internæ, & externæ applicata regioni renum. S. Grembs.

p. 18. Hydrops enim interdum audit Læthargus renum. *D. Tancr. Robinson.*

Dolorem ichthadicum radix recens usua, cum Lini oleo mixta, & tepide applicata mirum in modum pacat. Renovandus est labor donec tota materia morbifica transleatur. *Tachemius* de morbo-
num principe, p. 183.

Helmontius de vi & efficacia hujus radicit in contusionibus lividis sanandis sapius agit; cui memorabile experimentum in quodam erudito amico nostro factum suffragabatur, inquit *D. Bosius in experimentis de corporum porofitate* p. 18. Habui & Collectaneis *D. Tancr. Robinson*.

Ad lateris dolorem, & talem radicit Bryoniae, tosta calide lateri applicetur. *Chefneau ex libris Aconitarum*.

Ad scrophulas tam apertas quam non apertas, R. Rad. Bryoniae quae sit magna & bene munda lib.ij. in talcolis minutim. sectam frige in sartagine quousque contabescant, cola; adde cerebuth abietis lib.ij. ceræ 5v. F. unguentum, materia ab igne remoti. De hoc unguento, quod est valde viscidum, supra strumas cum panno lineo appones mane & vespere; vel enim strumas resolvit, vel ad suppurationem deducit, tandemque sanat ulcera. Nunquam fallit, ait *Zacutus* cum juramento. Vide curations processum lib. 1. *Prax. admirand.* Obl. 101. Communicavit *D. Edw. Hulseus*; qui & alias plurimas Observationes medicas Historiae nostrae contulit.

Lana crescente, tempore verno Radicem Bryoniae terrae adhuc immerfam excava, cinper imponendo operculum ex superiore radicit parte abscissum & omni mane duo vel tria exidantia cochlearia habebis. Succum hunc singulis matutinis horis a cochleari uno ad 2, vel 3, Hydriopex exhibe; quo solo vili medicamine plures, Deo adjuvante, curavi. *D. Swame* & *Dolai* 1. 3. C. 9. S. 21.

3. *Bryonia alba maculata* J. B. *Cretica maculata* C. B. *Cretica decoccos* Park. *Bryonia Cretica* Pon. Ital.

C. B.

Hae radice est longæ, sed ad vulgaris magnitudinem non accedente, & in eo diversis quæd circularis lineas non habet; folia quam vulgaris minoribus, albis striis per medium discurrentibus vel maculis albis notatis: floribus majoribus, ex longis pediculis propendentibus. Culibus flori fructus succedat fœniculatis, superne in duas partes divisis, viridis primum, at per maturitatem ruber, semina duo continens, quare decoccos appellari potest: in reliquis cum vulgari convenit.

CAP. VI.

De Bryonia nigra.

Hujus characteres generici sunt caules volubiles, folia convolvuli majoris.

1. *Bryonia nigra Discordis* Park. *nigra* Ger. quid?

Park.

Ex radice crassa, exterioris nigricante, flavescente intus, succo lacteo pregnante, viscido & digitis adherente, multa emitit *farmenta*, longa, viridia, folia oblonga latis, acuminatis, integris & indivisis, per margines aequalibus, obscure viridibus; & quorum sinibus capreoli exeunt tortiles quibus obvia quæque apprehendit. Versus summities una cum capreolis exeunt racemi longiusculi *ferum* albicantium nucleosorum, quibus succedunt baccae per maturitatem nigricantes.

Hanc plantam nec unde aut a quo habuit, nec ubi viderit, si omnino viderit, nos docet, sed in media nocte relinquunt.

- A. 2. *Bryonia nigra sylvestris* Ger. *sylvestris nigra* Park. *levis*, sive *nigra racemosa* C. B. *levis nigra quibusdam sive Tanus Plinii*, *folio Cyclamini* J. B. *Sigillum B. Marie Oliv.* *Blachit Bypomp.*

J. B.

Radix magna, crassa, tuberosa, rotunda ferè, foris nigra, intus alba, profundè in terram demissa, ut non nisi altissime adacto ligone quæ facillè consequi possit: viridis à nobis gustata saporem acrem lingue imprimebat, non tamen ingratum aut amarum: siccata candidissima substantia accedit ad Dracunculi minoris radicem, nullis circulis donata quales apparent in Bryonia, quæ facile in pollem redigi potest, nec rara ut illa sed compacta, in eo accedens ad Mechoacam, ab ea etiam diversa circulis, sapore quoque est non ingrato cum aliqua acrimonia; plures *reticulas* emitit, quæ proximis se circumvolventes in alium nituntur, nullis clavicularis donata. Folia alternatim longissimis pediculis hærent, Cyclamini foliorum ferè formâ, sæpe tamen acutiora, & duplo triplove minorâ, infra supràque læto virore splendens, tenera, multis nervis sinuatis prædita, gustus viscidus. Flores inde oriuntur unde foliorum pediculi, racematim coherentes, in sex lacinas divisi, ex læto virentes sive chlori: Summi autem baccis innascuntur pediculis tenuibus brevissimis, & antequam baccæ maturentur desiliunt. Succedunt racemi uvarum rubentium, aut ex rubore fulcarum.

Ad sepes & in dumetis frequens oritur.

3. *Bryonia levis sive nigra baccifera* C. B. J. B. *Bryonia nigra baccifera* Park.

C. B.

Hæc à communi Bryonia sylvestri, quæ Tanus dicitur, potissimum in his differt, quod communis florem minorem habeat & racemosa sit; hæc verò flore sit majore & baccifera. In descriptione etiam flores albos huic attribuit, cum præcedenti ex læto virides sint: baccas Cerasis comparat, & singulatim in singulis pedicellis è caule prodire scribit.

Provenit in sylvis circa pagum *Hunningen* Junio florens; at bacce Septembris fine maturæ *Locu.* sunt.

De viribus hujus plantæ non convenit inter Botanicos. Comperitum est (inquit *Obelius*) vel *Vire.* mulierculis, vehementius urinas renimque sabulum, mensimque saburram impellere potui. Incidit & attenuat lentam pituitam, præsertim in thoracis affectibus.

De vi purgatrice nihil dum comperi, inquit *Calp. Hoffmannus*. *D. Mart. Lister* nobis affirmavit se quamvis tum radicem ipsam in substantia, ut vocant, tum ejus extractum larga dosi sæpius exhiberi, nunquam tamen observare potuisse eam vel per vomitum, vel per secessum, vel alio quovis modo sensibili operari.

Pulvis radicum cum aceto & stercore vaccino ad formam cataplasmatidis reductus podagricos dolores lenit.

De hujus Asparagis accipit *Dodonæus*, quæ Vetores de Bryonia Asparagis tradunt, esui scilicet aptos esse: nam hos Matthioli verno tempore cum primum erumpunt Asparagorum more decoctos manli prodit. Sunt etiam, qui asserunt in Hispania Beticæ in cibaria recipi.

4. *Icipo Brasiliensis* Margg. *Bryonia species videtur. An Aparagua* Hernandez?

Margg.

Circumvolvite se arboribus, lignum ejus lentum, vimineum, cortice cinereo. Folia dilute virentia, hinc inde in ramulis posita, conspicuis venis transversim prædita, quatuor circiter digitos longa, acuminata. In ramulorum extremitatibus multi prodeunt *fasciuli*, quinque petalis albis deorsum incurvatis constantes: in medio autem multa habent staminula coloris lutei. Odoris sunt suavis.

Fructus non describit, unde de genere hujus plantæ nobis non certò constat. Cum Bryonia nigra conjungimus tum quod consimiliter caule scandat, tum quod fructus racemosos producat.

CAP. VII.

Baccifera racemose erecta.

De Angelica baccifera.

Angelica à foliorum similitudine dicitur. Statura elatiore, foliis Angelicæ, baccis minoribus, obscure rubentibus, dulci sapore à Christophoriana distinguitur.

Panaces xamvay sive racemosa Canadensis Cornut. *Panaces xamvay sive Racemosa Americana* Park. *Angelica baccifera vulgo, Berry-bearing Angelica.*

Cornut.

Radix pollicari crassitudine deorsum fertur: effossam vidi pedem longam, & nè sic quidem solidam sed abruptam. Caulis rotundus, geniculis articulosis, ramosis, obscure purpurascens, medullis cartilagine repletur. Folia ab eodem pediculo plura, ex rotundo in acumen gracilescunt, ambitu serrato. Ex geniculis prodeunt pediculi, caulem sinu amplexantes, cujus in sinu cavitate oculis delitescit subsequens uvæ rudimentum: sicque ramuli & caulis per genicula mediâ ætate non floribus modò sed & gravidis baccis racematim contextis onerantur. Flori viti armulus primum herbaceus est, postea paulò magis candicat: hunc uva excipit, acinis per initia virentibus, deinde fuscæ rubentibus, quibus suavitas inest, gustui acceptissima, intus pleniori semine turgens. Sapor foliis & radici Panaci similis, uvæ gratior.

Singulis annis caulem & folia deponit, sequenti anno nova producit.

Ubique provenit solo macro, pingui, limolo, etiam inter difficultates faxes.

CAP. VIII.

De Aconito racemoso seu Christophoriana.

Folii Imperatoricæ, fructu majore, facultate venenata & deleteria ab Angelica baccifera discernuntur.

LII

A: 1. Aco-

- A. 1. *Aconitum racemosum*, *Atropa* quibusdam J. B. *Ac. racem.* an *Atropa* Plinii lib. 27. cap. 7. C. B. *Christophoriana* Ger. vulgaris Park. *Herb. Christoph.* 92 *Sane-herries.*

Radice crassiuscula, foris nigra nititur, fibris donata, interioris Buxi colore lutea. *Caules* sesquicubitalis, ramosi, tenues, teretes, geniculati. *Folia* rugosa, inferne splendens, interdum utrinque & si tota confiderenter valde ampla; & abeunt enim in tria segmenta, pediculis palmaribus & sesquipalmaribus donata, atq. hæc rursus trifariam divisa, sæpiusq. interdum triplici illi divisiuræ dissecta, ut tandem tercia simul folia singularia conspiciantur, Imperatorie quodammodo similia, oblonga, acuta, profunde late incisâ, quorum medium folium, incisuris duabus profundioribus dissectum, tripartitum apparet. *Flores* racematim dispositi, candidi, ex foliis quinque caducis compositi, intra quæ *stamina* candida, herbido nonnunquam apice. *Bacce* succedunt rotundæ, paulo longiores, per maturitatem nigre, striam lineamve ab una parte ostentantes, uvarum acinis alioqui similes, & in uvæ modum coherentes.

Perispermique Germaniæ in locis, speciatim circa Rhenum Mosamq., in sylvis præsertim montosis occurrunt, vivaci & duriturnæ radice, quotannis cauliculos & folia regenerans. Invenitur etiam in sylvis *Hæstwood* in agro Eboracensi, non tamen copiose.

- * 2. *Aconitum bacis niveis & rubris* Cornut. *Christophoriana Americana* bacis niveis & rubris Park.

Cornut.

Verno tempore apud nos utrumq. hoc genus in pedalem *caulem* proflit. *Radix* nigrior, nec inungetur, nec in latera spargitur; sed coacta in se adnascens undiq. fibris capillatur. *Caulis* purpurascit, pallig. pariter, qui multi ab radicibus germinant. *Folia* ni minora essent Vitium ac Ribes poterant videri, paulo rugosiora tamen, ac in viridi colore sunt obscuriora. *Caulium* cacumina, Maio mense, in uvam se spargunt, nulle apicibus verius quam *stipulis* compositam. (quantum si icosim *stipulam* ungue mollior præcidat nec vires, lex alba foliola apicibus subtrita agnoscat) Innascitur singulorum umbilico turbinata quadam *pilula*, quæ postquam plenior incrementum convalescit orbicularis est figuræ. Punctum purpureum istius bacce extremum signat, *filiculis* coloris longior subest pediculus; *bacca* ipsa nivea; variat tamen interdum colore; vidimus enim etiam rubellâs.

In opacis & sylvestribus locis in Americæ parte Septentrionali frequentissimum est.

Locut.

C A P. IX.

Solanum racemosum Americanum. Solanum magnum rubrum Virginianum Park.

Park.

*C*ausa surgit crasso, firmo, tereti, rubente, quinque aut sex pedes alto, *foliis* nullo ordine positis, amplis, levibus, venosis, pallidius viridibus & interdum rubentibus, Solani fere figurâ, per margines æqualibus vestito, in ramos multos diviso, Solani lethalis in modum, E geniculis in superiore caulis parte exeunt pediculi seu furculi *stipulis* racematim dispositos sustinentes, exiguis, pallide rubentes, tetrapetalos; quibus succedunt *bacce* per maturitatem atro-rubentes, quatuor singula nigra, subrotunda *semina* continentes. *Radix* cruris humani crassitie, alba, pedem longa in pluris annos vivax; verum ni defendatur brumali frigore facile corrumpitur.

E Virginia & Nova Angliâ delata est hæc planta: nos eam in hortulo nostro Cantabrigiæ aliquot annos altimus.

Locut.

C A P. X.

- * *Solanum racemosum Cerasorum forma* C. B. prod. vel *Cerasa amoris racemosum* rubra.

C. B. prod.

*E*x *radice* fibrosa *caules* exurgunt bicubitalis, angulosi, aliquantulum hirsuti, in multos ramos late se spargentes divisi, qui inferni sunt, & nisi rudicâ sustineantur in terram procumbunt, succi pleni. Ex caulis latere pediculi tres, quatuorve uncias longi, hispidi, *flores* sustinentes prodeunt. *Folia* habet in multas lacinias acutas, impari semper numero, Agrimonie foliorum instar divisa, & per margines incisa, aliis foliis minoribus interjectis, pallide viridibus, aspera & gravem odorem spirantia. *Flores* plures, quorum singuli quibus pedicellis insident, luteoli, ex quinque foliis auctis compositi, à calyce viridi, quinquefolio sustentati, in quorum medio *capitulum* parvum rufescens, apicibus donatum, quibus *fructus* succedunt, quasi in racemo dispositi, Cerasorum formâ & magnitudine, virides primum, deinde per maturitatem rubentes; in quibus non secus quam in *Pomo amoris* copiosa, humida medulla, & semen minutum albicans & planum continetur.

Planta annua est, & singulis annis serenda, quamvis in horto meo ex decido femine renata sit. Hæc descriptio in omnibus fere, excepta fructuum in racemos dispositione *Pomo Amoris* vulgari convenit.

C A P.

C A P. XI.

Plantæ epiphyllocarpe.

De Lauro-Alexandrina.

*H*æc planta & *Ruscus*, qui genere cum ea convenit, ab omnibus aliis cujusque generis sit unica notâ facile distinguuntur, quod in iis fructus è medio folio enascitur, unde & *Græci Empyroglossi* dicta sunt. Eas totasse rectius ad fructus retulerim. Verum, quantum memini, quamvis caules plures annos durent, non tamen germinant aut augentur post primum annum, sed novi quotannis *Asparagi* seu cauliculi è radice exeunt. Hypoglossum seu potius Hypoglossum & *Bilingua* dicitur à folioli secundariis, seu lingulis, è mediis foliis enatis.

1. *Laurus Alexandrina fructu pediculo insidente* C. B. *Hypoglossum* seu *Bilingua* Park. *Bonifacia* seu *Bilingua* J. B. *Hypoglossum mas & semina* Ger.

J. B.

Sesquicubitalibus, lentis, hilari virore perfusus, striatis viminibus multis à radice adolefcit, per quos alternata ferè *folia*, interdum plura veluti ex geniculis radiata videntur, nunc latiora nunc angustiora, pulchrè virentia, crassiuscula, nervosa, verum obsequiosa, acuminata, quorum unicuique mirabili naturæ industria in medio enascitur aliud foliolum, confimili forma, non item magnitudine, ejus è sinu foliuli ita exigui, ac ita dissecti ut veluti muscoli videntur, emicant hexapetali colore herbido diluente, & in flavum vel pallidum inclinante, quibus delapsis *bacca* succedit majuscula, rubra, Cicoris magnitudine ut *Ruscus*. *Radix* Columnæ *Ruscus* similem dicit, majorem tamen, à qua plures turiones, *Asparagi* vel *Rusci* modo, exeunt. Fructum in Angliâ non fert ob cæli inclementiam: imò in Italia raritus cum perficit.

Gaudet umbrosis & montanis; frequentissima in Liguria; Alpibus, Urbinati agro & quibusdam *Locut.* *stipulis* montibus. *Matib.* In Ungariæ montibus etiam nascitur, autore Clusio.

Herbari & radicem in pulverem redactam commendant ad exsiccanda manantia vulnera ac ulcere. *Vires.* præsertim fuscum, ad columellam prolapsam levandam.

Trahunt ex vino potam stragulatibus uteri succurrere, herniis ab prolapsu interaneorum extirpantibus multa celeritate mederi. Cum genere cum Polygonato conveniat, non dissimile veri est eadem cum illa facultates obtinere.

2. *Laurus Alexandrina* Lob. Ad. part. alt. J. B. *Alexandrina genuina* Park. *Alexandrina fructu folio insidente* C. B. qui perperam hanc *Lauro Alexandrinæ* Col. eandem facit, Parkinsoni sententiâ.

Hypoglossi seu *Bilinguæ* persimilis est, quoad crescendi modum; è radice fibrosâ, durâ, ad caput nodosa, multa emittit *ramina*, *Asparagi* modo, *folia* vestita æternam positos, utrinque nervosis, rigidis ut Hypoglossi, inferioribus latis & subrotundis, uncias duas longis, plus unâ latis, in mucronem *Rusci* modo fastigiat, quàm Hypoglossi pallidioribus. A medio folii non averfi (ut Lobelius) sed averfi, autore Parkinsono (qui plantam in horto suo enutrivit, & à quo ramulum ejus habuit Lobelius) crassiore nervo foliulus emicat stellatus, ex albo virefcens, adeo brevi pediculo intercedente ut immediate adnatus videatur. Flori succedit *bacca* rotunda, parva, per maturitatem rubra, in qua continetur semen durum medullâ albâ.

Hujus semen in horto Pisano collectum Parkinsono communicavit D. Flud M. D.

Locut.

3. *Laurus Alexandrina vera* Clus. *Laurus Alexandrina & Chamædaphne* Col. An *Chamædaphne vera* Dioscoridis Park? An *Hypoglossum Matthioli* Ger.

Col.

Rusci effigie est, admodum majore; Hypoglossi latiore, flores & fructus *Rusci* modo proferens ex medio folio, absque ligulis. Folia quam Hypoglossi latiora, colore vero magis diluto & molliora, nec nervulis five venulis in longum tantum directis per folia, sed divaricatis.

Parkinsonus hanc à præcedenti differre ait foliis angustioribus & longioribus, superne paulo viridioribus, inferne pallidioribus, ejus fructus averfi folii parti plerumque accrescit pediculo non minus curvo quam antecedentis; & C. Bauhinum reprehendit quod *Laurum Alexandrinum* Lobelii *Lauro Alexandrinæ* Col. eandem facit. Nobis tamen C. Bauhinus minime reprehendendus videtur; ut descriptiones enim tum figuræ Lobelii & Columnæ conveniunt, ut mihi planè persuadeam utramque eandem speciem plantam describere & depingere. Utinamque duas dari species concedo, cum Parkinsonus ipse utramque in horto suo simul coluerit: verum secundam Parkinsoni, i. e. *Chamædaphnen* veram Dioscoridis à *Lauro Alexandrina* Col. specie diversam puto.

Joan. Tradescantius hanc Parkinsono communicavit.

4. *Laurus Alexandrina ramosa, fructu è summitate caulium prodeunte* Hort. Paris.

Hanc in horto Regio Parisensi vidimus, verum alieno tempore, nimirum sub exitum brumæ, nec neque fructum neque florem edidisset: Nec tamen eget proluxa descriptione, cum notæ in titulo altæ ad eam à reliquis congenicibus distinguendum abundè sufficiant.

Locut.

In umbrosis montis *Wechsell* sylvis, deinde in *Durrenstein*, &c. invenit Clusius, ad quem etiam *Silesia* transmissum est.

6. *Polygonatum minus* Lob. Ger. *angustifolium* Park. J.B. *angustifolium non ramosum* C.B. *Narrow-leaved Solomon's seal*.

f. B.

Alba radix geniculatim incedit, haud secus ac prioris Polygonati. *Caulis* cubito altior, similis, sed in his *folia* multis numeris angustiora. Rubis foliis paria, levia, venosa, viridia cum aliqua caerulei cinctura, quaterna aut quina radiatim ex caulium geniculis enascuntur, cum & herbaceis *strobis* Polygonati vulgaris, succedentibus *baccis* minoribus: Clusio *fructus* initio viridicore, qualis est Graminis Parnasti quorundam five Unifolii fructus, deinde per maturitatem rubro, granulis albis, duris, reliquorum instar repleto.

Locut.

In sylvis montosis propè Spadam urbiculam aciculis celebrem copiosissimum observavimus, inque sylvis montis Salevæ propè Geneviam. In editis montanis sylvis & umbrosis locis provenit.

- * 7. *Polygonatum angustifolium ramosum* J.B. C. B. Ger. Park. *Narrow-leaved ramose Solomon's seal*.

Clus.

Caulis habet cubitalem, angulosum, in multas tenues alas divisum, quæ equaliter ex singulis angulis exoritur, quaterne interdum, nonnunquam & quinæ, pro angulorum qui in caule numero: *ramuli* tenues, longis & angustis *foliis* oblongis sunt, binis, ternis aut quaternis aqualiter in circuitu proceduntibus, in quibus *strobis* Polygonato proximè descripto similes, paulo tamen minores, brevi pediculo dependentes inter foliorum alas parsi sunt; quibus succedit *fructus* rotundus, ruber, pulpa plenus, aliquot ossa grana continens. *Radix* vulgari similis est, candida, nodosa, propagines ad latera fundens, & candidissimis fibris obfita.

Ex *Silesia* habuit Clusius.

8. *Polygonatum Virginianum* Park. Ger. emac. *spicatum sterile*, & *spicatum fertile* Corn.

Cornut.

Radix constat alba, tenui, quo à vulgari differt, ex longis intervallis geniculata, quæ Lili, quod convallium vocant, instar repit. Maio mense *Cauliculus* pedalis assurgit, è cuius utroque latere exoritur *folia*, inæquali situ disposita, vulgaris facie, acutiora tamen, pinguiora, & minus nervosa, imò nec subus incana, sed grata & pellucida viriditate utrinque, micantia. *Flos* neutiquam ex alarum finu prodit ut in Europæis Polygonatis, sed summum caulis apicem occupat, ibique plurimum spicatum aggeritur, unusquisque proprio petiolo in caulis fastigio desinente sustinetur. *Flos* exiguus est, & quæque albis foliolis compositus, asteris figurâ cum expanditur, filamenta quoque tenuia epimodi foliolis interferuntur. Excusso flore globuli tenues succedunt, qui sensim cum magnitudinem assurgunt quam in separato folio appingit curavimus. *Baccas* istas [minores quam in ulli ex prædictisolygonatis specie] subrotundas excurrentes, lineæ sex nigre, æquis intervallis utrinque in puncto velut in polo sese intersecantes, singulas, albas initio separant velut sphaeram Meridionales circuli, pari naturæ ingenio ac si Geometra composuisset. Hæ baccæ non mediocrem subeunt maturitate mutationem, sensum enim nesciunt donec omnino rubeant, rubore splendido coccineo, ac tum temporis signaturæ linearum penitus obliterantur. Ægrè admodum gustatur, fastidiosum enim saporem obtinet, qui ferè ex dulci in amarum tendit, Solani lignosi more.

In Virginia & Nova Anglia sponte provenit.

- * 9. *Polygonatum racemosum* Cornut. *racemosum Americanum* Park.

Cornut.

Radix firmatur crassâ, subulbidâ, pluribus internodiis extuberatâ, nec paucioribus capitata fibris: *Caulis* aliquando simplicis, nonnunquam etiam, sed raro duplicis, cœque rotundo atque atropurpureo in duos cubita elevatur. *Folia* habet latissimè expansa; Nervi simili atque in Plantagine ordine per eorum latitudinem discurrent; vari coloris, nunc purpurei, nunc atroviridis. Ut autem folium quàm in aliis speciebus durius ac nigrius est, ita & ejus ambitus rugosior lineâ obscuriore clauditur. In apice caulis uve floridâ simulachrum apparet. Mollia filamenta dilutè pallentia *strobis* loco petiolis insident: ferè vigent oëdiu, quo elapso succedunt *acini* rotundi baccarum Juniperi magnitudine, eximiam uvari componentes: flavescent hi per initia, & mille notis quasi sanguineis interpinguntur, longè verò postea maturitatem adepti, evanescentibus maculis illi toti in Cerasorum ruborem transiunt. Eorum pulpa dulci sapore linguam afficit, *seminâ*, alba continet subrotunda, quibus satis vel levissimâ adhibita opéra planta hæc facillimè pullulat.

- * 10. *Polygonatum ramosum perfoliatum flore luteo majus & minus Americanum* Cornut. Park.

Cornut.

Hinc statim gracilis in exortu *caulis*, teres & glaber, palmarem ferè longitudinem assequitur, mox in duos ramos diducitur, quorum singuli in plures postea divisi, cubitalem saepe longitudinem superant. *Folia* caulium pævio utrinque ductu ita excipiunt, ut Perfoliatæ instar medium penitus obvalent: la via hæc sunt, oblonga, venosa, & extremâ parte obtusâ, pallidissimèque virent. E superio calciculi apice, & ipsorum etiam foliorum sinibus, incurvo deorsumque nutante pediculo *strobis*

teus propender, sex angustis sed longioribus foliis compositus, quæ, ut in Tulparum genere fieri solet, separatim dividuntur. In interna floris parte filique rudimentum cum adnatis corniculis, sexq. longa, sublateque stamina deltescunt. Cum desoritur pediculus sursum flectitur. *Semen* albidum filique coracæ initio viridi, deinde fuvâ, triangularisque forma concluditur. *Radix* non adeo crassa est, nec adeo candida atque præcedentium, sed folia fibrarum copiâ densius contextâ capillatur, nec proinde latius graditur ut superiorum. Florent ineunte Junio, Julio femina perficiuntur, quo tempore filique reseratis commissuris trifariam hiat, ut concepto semini exitum patefaciat.

Variat foliis angustioribus & longioribus & in acutissimum mucronem desinentibus: Flore quoque multo pallidior.

Ex nova Francia delatum est hoc & superius genus.

Hæc planta Polygonati speciebus minimè accensenda videtur, quin potius Bulbos affinium familiæ inferenda: at neque præcedentes duæ veræ & genuinæ Polygonati species sunt.

Locut.

- * 11. *Polygonatum latifolium, perfoliatum Brasiliannum* C. B. J. B. Park. *Accedit in multis ad præcedentem*.

C. B. prod.

Caulis est bicubitali, striato, *folia* Perfoliatæ modo transcurrente: *foliis* pallidè virentibus, tenuibus, nervosis, utriusque duas latas, quatuor longis: *flore* magno albo, ex foliis quinque angustis, binas uncias longis composito, qui ex longo, tenuissimo pediculo dependet. Fructum non vidit autor. Hoc in Brasilia apud Toupinanbaulicos crevit.

Polygonati vires summam recenset Schroderus his verbis.

Vulnerarium est & altringens, fluxiones quasque sistit; ossa fracta consolidat. *Radix* in vi-viret. no decocta & pota mira prestat in contusionibus & fracturis ossium, in herniis, &c. Extrinsecus faciei maculas abstergit, cutim dealbat, &c.

Baccæ pituitam mucilaginosam per vomitum ac secessum educunt. Dof. 14. aut 15.

Ad mensis albos, & Rad. Sigilli Solomonis saccharo condit. Est experimento probatum remedium sepius utentibus. *Matthioli*.

In Cerevisia forti coctum optimè convenit in Arthritide. D. Palmer distante D. P. Hermanno adnotavit.

Sylvius L. 2. C. 21. S. 131. inter Medicamenta antiepileptica Sigilla sexto in loco recenset, cuius æorum & oxymel infantibus epilepticis auxilio fuisse se novisse ait, & acrimoniâ suâ saltem suum volentem manifestare nemo negabit in arte peritus, inquit. D. Soame.

- * 12. *Polygonatum latifolium cauleculis rubentibus non descriptum* Hort. Lugd. Bat.

- * 13. *Polygonatum flore plene odorato* Hort. Reg. Par.

CAP. XIV.

De Lilio convallium.

Lilium convallium Recentioribus dicitur hæc herba, quod in opacis & lucis vulgò nascatur. Lilium inter Spinas & Lilium convallium Solomonis. Notæ ejus sunt caulis nudus, flores parvi campanulati; baccæ rubræ.

- A. 1. *Lilium convallium* Ger. *convallium vulgo* J.B. *convallium album* C. B. *convallium flore albo* Park. *White convallium* or *White Lily*.

f. B.

Radix tenui & alba, fibrata, summo cespite reptante donatum, *caliculus* profert palmarem circiter, angulosum, à cuius medio ad summum *flores* pulchri in unam ferè partem vergentes per intervalia, penduli & nutantes, in pediculis tenuibus curvisque nascuntur, parvæ notæ effigie, omis in sex lacinias difficilis, totidem staminibus ex herbido luteis fundo adnatis, stylum triquetrum circumstantibus, odore suavissimo, sapore amaricante: quibus succedunt rubra *seminum* conceptacula globosa, ut in Asparagis. *Folia* bina aut terna, lata oblonga Orchidis foliis similia; potius nervosa Polygonati. Maio mense floret.

In exco Hampstedienfi propè Londinum copiosè provenit; item in umbrosis ad latera montis *Locut.* Ingleborough & alibi in Septentrionalibus Angliæ.

Lilium convallium flore rubente J. B. C. B. & aliorum, *strobis suave-rubentibus* Ger.

Solo floris colore à præcedente differt. C. Bauhinus florem minorem esse ait & minus odoratum.

- * 2. *Lilium convallium cum pluribus florum ordinibus* J. B.

Huius *caliculus* non contentus est uno florum ordine, sed utrinque producit flores unciales & semunciales pediculis, appositâ unicuique ligulâ ad exortum pediculi paris cum eo longitudinis.

3. *Lilium convallium magnum* J. B. An *Lilium convallium Alpinum* C. B?

Foliorum dupposito, fibrosa striatque textura cum nitido virore respondet foliis Lili convallium vulgaris, duplo tamen aut triplo majora sunt.

4. *Lilium convallium latifolium* C. B. J. B.

C. B.

Radicibus est tenuibus, longis, repentibus: *caule* pedali, *foliis* ternis, viridibus, nervosis, subrotundis, levibus, palmatis, uncias quatuor latis, basi sua caulem fistule modo ambientibus; *floribus* magnis, albis, rotundis, hiantibus, reflexis & odoratis, quibus fructus rotundus, rubens, *semen* durum continens succedit.

In hortis quibusdam colitur.

Flores, ut & folia, adversus apoplexiam, epilepsiam, paralyfin, vertiginem, aliisque morbos capitis frigidis auxiliares esse feruntur. Sunt etiam qui velint cor roborare, ac cardiacis prodesse & lithomyia.

In Germania alicubi conficiunt ex floribus per aestatem ficcatis vinum vindemiarum tempore, ipsi calcatis uvis admiscentes, quo postea utuntur ad praedicta.

Sunt & qui recentiores flores cum vetere & generoso vino destillant, vel solos, vel cum floribus Lavendulae & Rosae marini, vitreis organis in balneo aquae. Qui fortiores volunt, repetunt infusionem, iterumque destillant. Saepe parata aqua Matthioli dicitur aurea, quia in valis aureis argentea servatur, & in omnibus periculosis morbis exhibetur.

Non radices tantum, sed & flores exsiccati & in pulverem redacti insigne *Asquandae* habentur.

CAP. XV.

De Monophyllo.

Monophyllum dicitur haec herbulis quod radices inter reptandum folia singularia emittant; nam in caule duo plerumque folia sunt, interdum tria.

Monophyllum Ger. *Monophyllum* sive *Unifolium* Park. *Monoph.* sive *Lilium convallium minus* C. B. *Unifolium*, sive *Ophrys unifolia* J. B. *One-blade*.

Reptando fibrillas proferit tenuis *radicula*, subdulcis, candida: unde *coliculus* palmarum exurgit, tenuis, folio uno aut altero, rarius tribus donatus, forma ad folia sigilli B. Maris diti accedentibus, minoribus, per longitudinem nervosis, aequali parte hirsutis. *Pisculi* candidi, odorati, quatuor foliolis, totidemque staminibus concoloribus, cum stylo constant. *Baccae* succedunt Lili convallium per maturitatem rubentes.

In omnibus paene editoribus Belgii & Germaniae sylvis & dumetis invenitur. Primo observamus in Hollandia, in luco quodam prope Hagam Comitum. Floret Maio & Junio. Nos Maii 28. in flore invenimus.

CAP. XVI.

De Mandragora.

Mandragora dicitur, quod folis fervidioris impatiens ad mandras pecorum, antra, aliisque speluncas umbras provenire amet. *Mandre* enim aprica loca quo se recipiunt & stabulant armenta etiam hodie Itali & Graeco significant.

Notae ejus sunt quod nullos caules producat praeter pediculos flores & fructus sustinentes, radices grandes anthropomorphae quodammodo.

1. *Mandragora fructu rotundo* C. B. *Mandragoras mas* J. B. Ger. *mas vulgarior* Park. *The male Mandrake*.

J. B.

Anthropomorphon dixerit Mandragorae *radicem*, crassam, longam, bifidam, incoxantem hominem, ut sibi persuadent, referentem: [radix interdum simplex est & indivisa, interdum etiam trifida aut quadrifida] & cujus capite *folia* exeunt, mari quidem circiter cubitalia, scilicet palmarum fere lata, principio & mucrone angustis, atro virore praedita, foetida: inter haec a radice quoque [nullum enim proferit caulem] pediculi exeunt crebri, duarum unciarum, aut palmares etiam, *floribus* singulis sustentibus albidum, ac nonnihil purpurascens, modice hirsutum, Campanulae fere forma, quinis legentis, & calyce foliato, laciniato, itidemque villoso, odore foetido. *Pomum* sequitur rotundum, parvum, Mespili magnitudine, ex lateo viride, *semina* continens alba, subrotunda compressa. [Pomum plene

plenum maturum croceum colorem acquirit Park.] Radicum in Officinis prostant solummodo cortices. In calidioribus regionibus Hispaniae puta Italia, Creta & Cycladibus insulis sponte in sylvis & um. *Locus*. horti exit, necnon prope ripas fluviorum; in frigidioribus & Septentrionalibus nonnisi in hortis futa colitur.

Mandragoras mas alter Park. foliis ex viridi subcinereis & nonnihil complicatis a praecedente differt.

2. *Mandragora semina* J. B. Ger. *floribus subcervuleo purpurascens* C. B. item *Mandragora fructu pyri ejusdem*. *Mandragoras femineus* Park. *The female Mandrake*.

Clas.

Mandragorae *semina* *folia* angustiora, minor & nigriora sunt quam mari, magis etiam rugosa crispique, virofa & graveolentia & humi expansa: inter quae longi pediculi exsunt, per totam strobili, quibus insident *flores* Melopeponum floribus forma pene similes, coloris ex carneis purpurascens, quibus succedunt *fructus*, non turbinati instar pyri, sed rotundi, Vescariae fructu triplo majores, initio virides, maturitate pallescentem ex lateo colorem adquirentes, odorati, succi pleni, semine abundantes plano ut maris fructus, sed minore nigroreque. *Radix* pedalem aut amphoterem longitudinem aequat, interdum bifida, intus alba, foris vero fusca, cui aliquot fibrae adnatae sunt.

Supra Gades itinere Hispanensi, non procul ab urbe *Xeres de la frontera* dicta, ad arborum margines, quo secundum flumina sita sunt, & quibusdam aliis Baeticae locis uliginosis florentem observavit Clusius Februario, &c.

Mandragoras inter narcotica & hypnotica medicamenta recenseri solet. Quod an de radicum *Vires* cortice (qui officinis in usu est) verum sit nescio. Fructus certe immerito suspensus est. Calp. Hosiannus. An quisquam Pomum ipsum cum vel fine cortice impune possit esitare se valde ignorare scribit. Aetius omnem malitiam videtur rejicere in semine, quasi illo dempto caro sit indecens, nisi nimis copiose ingeratur.

Verum, o bone, pulparum etiam cum semine innoxie esitari posse te docebit, Jo. Faber Lynceus Romae Simplicium Professor, Vir eruditissimus, & fide dignissimus. Is, teste Joan. Terrentio Notis in *Hernandez de Plantis Mexicanis*, lib. 8. cap. 28. coram suis Auditoribus magnum Mandragorae pomum, cui cum feminibus jejunus abstulisset, sine ulla vel somni, vel alterius mali signo minimo, & ut experimentum esset certius, jejunus usque ad prandium, per aliquot nempe horas, permansit, & à vino, nevis pharmaci debilitaretur, abstinuit. Idem experimentum se quoque per seipsum fecisse testatur Jo. Terrentius.

Cum ergo Mandragorae poma & esculenta sunt & odorata, non est cur aliam interpretationem ipsis Hebraei *Dudaim*, quae matri suae *Lise Reuben* attulit, queramus. Cumque veterum testimonio semen Mandragorae potum uteros purget, verisimile est Rachelis hujusce facultatis consciam poma Mandragorae expectivisse, ut purgato utero aptior ad concipiendum redderetur, liberisque non minus quam Lisa (soror & in ancilla Zilpha procrearet. J. B.

Cortex radicis, qui ad nos aliunde, potissimum ex Italia asportatur, narcoticus est ac soporiferus (inquit Schroderus) rari usui intrinsecus. Extrinsecus ejus usus est in oculorum rubore ac dolore, in erysipellate, in tumoribus duris, strumis &c.

Agricis & impositores pro Mandragoris circumferre & plebi divendere solent fictitias quasdam imagines: ex aliarum stirpium radicibus recentibus efformatas, Altheae, Arundinis, sed praesertim Bryoniae.

CAP. XVII.

Ipeca coanna Brasiliensis Marggavio. *Herba Paris Brasiliensis polycoccus*.

Margg.

EX radice spithamae longitudine & ampliori, flexuosa, nodosa seu geniculata, multis filamentis lateralibus praedita, quaeque corticem habet subrustum instar Tormentillae, interius autem alba est & in medio habens medullam, à qua reliqua substantia viridis radicis detrahi potest, molliori, removeri, progeneratur unus aut alter *caulis*, semipedalis aut paulo longior, teres, lignosus, lentus, coloris cinereiscentis, partim terrae incumbens aliisque radicibus agens, partim surrectus. In unicumque hujus summitate sex, septem aut octo ut plurimum folia insident modo Herbae Paris, fipennis luteae viridia, inferius dilutiora, nervo uno secundo longitudinem, & multis venis transversis praedita instar foliorum Lupini, ad tactum ut folia Alari sed molliora. E medio horum in proprio pediculo enascuntur decem, duodecim, aut quindecim flosculi, in capitulum congesti, parvuli, albi, pentapetali, cum totidem staminibus albis. Post flores sequuntur totidem baccae brunneae seu tinnatae laeae coloris, magnitudine Cerasi sylvestris: bacca intus continet pulparum albam, succulentam, cum duobus granis feminis duris, flavescensibus Lenticularis figurae.

Anat planta humidis sylvas & in hortos translata nullum fuit incrementum.

Radix contusa, & drachmae unius pondere in poculo vini aqua mixta macerata, deinde leviter bullita, si bibatur, per vomitum & scitulum purgat, & non solum in dysenteria sed etiam in affectibus variculi datur optimo successu.

CAP. XVIII.

De Herba Paris.

Herba Paris dicta caulis non ramosis, unico in singulis flore & bacca, determinatè sive ex una distinctione foliatis ab aliis omnibus plantis distinguitur.

A. 1. *Herba Paris* Ger. Park. J. B. *Solanum quadrifolium bacciferum* C. B. *Herb Paris* G. *Eruc lobz*, *One-berry*.

J. B.

Radice obtinet tenuem, geniculatam, repentem; *caulem* mediocriter crassum, teretem, solidum, duos palmos altum, propè terram rubentem, superius viridem: *folia* duobus cis summum *caulem* digitis quaterna, rarius quina [tenere antequam hactam producat terna sunt] ex angusto principio lata, in acumen desinentia, rugosa & nervosa, per margines aequalia, inferne splendentia, superne non item. *Flor* in hastula singulari, ex quatuor latifculis, acuminatis, viridantibus foliis; inter quorum duo quilibet foliolum tenuissimum acutissimumque ejusdem coloris intercedit. *Stamina* pro foliorum numero octona, longa, acuta, viridia, additamentis croceis [aliis albenicibus] oblecta. In medio sessilis *baccula* quadrangula, & interdum pentagona, atropurpurea, ex cuius umbilico quater-na *filamenta* ejusdem cum ea coloris emicant. *Semen* acino inclusum album, minutum [magnitudine Papaverini aut Amaranthij] copiosum. Odor virosus & ingratus.

Locus.

In montium, sylvarum, convallium & frutetorum opacis, ac perinde aliis umbrosis pingui aceto reperitur solo, ut rectè J. Bauhinus. Aprili mensè è terra exiit, & Maio aut Junio baccam perficit. De hujus viribus sic breviter Schroderus; Baccæ & folia refrigerant & siccant. Ufus baccarum internus est alexipharmacus in peste, venenatis morbis, venenisque animalis (ex gr. Arsenico) Extrinsecus foliorum usus est in bubonibus pestilentialibus aliisque calidis tumoribus, in paronychiis, in ulceribus inveteratis.

Plantam hanc non Aconitum credendum esse, sed potiùs Alexipharmacum probat Lobelius experimento duorum canum, quibus Arsenicum & sublimatum dederat, quorum alter, qui pulverem Saxonicum exhibuit, convulsus; alter, cui nihil dedit, extinctus est. Vid. historiam integram *Ad.* pag. 105.

An tutum sit pestilentialibus morbis applicare narcotica, meritò controvertitur, inquit J. Bauhinus. *Caesp.* Hofmannus ad fidem experientiam provocat Matthiolum adversus veneficia commendat, atq. se novisse quoddam veneficis semittulos factos hujus plantæ semine ad viceffimum usq. diem haustu drachmæ pondere, pristinae sanitati omnino restitutos esse. Nos contra pronunciamus eos semittulos vel planè stultos esse, qui credunt veneficia à sagis illata (si tamen intulerint) tolli posse per verba, herbas, aut ejusmodi præstigias.

Quod ad verba attinet & nos cum Bauhino sentimus: non videnus tamen cur herbe non possint corrigere & sanare morbos, quos spiritus mali humores corporis depravando intulerint.

* 2. *Solanum triphyllum Canadense* Cornuti. *Herba Paris Canadensis rotunda radice* Park.

Corn.

In pedem surgit *cauliculus* teres & viridis, qui in medio sui tribus *foliis* adversis inter se, horticibus & in obtusum mucronem desinentibus colorisque obscure virentis intercipitur. Ultra hanc enim nudus transiit caulis, qui in summo *florem* unicam gestat, sex foliis constantem, quorum tria subjecta tota viridia sunt & breviora: tria vero superiora longiora & latiora atropurpurea. Nascitur in eorum medio *perianthium* exiguum, quod maturitate pullum & nigrum redditur, *seminibus* parvis Solani hortensis annulis turget. Sapor huic dulcis. *Radix* non per summam tellurem errat ut nostras, sed in tuberculum conglobatur.

Tempus.

Hujus flos colore nonnumquam variat, candidus siquidem reperitur. Incunte Maio floret; Junio bacca maturare, Julio præter radicem omnia desiciunt.

* 3. *Solanum triphyllum Brasiliense* C. B. *Herba Paris triphyllum Brasiliense* Park.

C. B.

Ex *radice* tenui, oblonga, oblique serpente *cauliculus* emergit singulari, glaber, palmum superans, circa quem *folia* terna, ex uno centro prodeuntia, & in latus sparsa, Solano tetraphyllo similia, latiora tamen, uncias quatuor lata, quinque longa, ex rotunditate acuminata, tenuia, lavia, venosa, supra que *cauliculus* unciarum quatuor allurgit, cui tria alia *folia*, uncias tres longa, longèque angustiora insident calices instar sustinentia *florem* magnum, album, venosum, ex tribus foliis, uncias duas longis, & ferè unciam latis, compositum.

Locus.

In sylvis Brasiliæ apud Tououpinambaulticos copiosè oritur. Habetur & in Canada, ut refert Parkinsonus.

A vulgari Herba Paris flore magno, tripetalo differt.

CAP.

CAP. XIX.

Herbe Paris affinis bifolia, Pomum Maiale Londinensibus.

Aconitum humile bifolium, sive Aconitifolia flore albo unico Leucoii campanulato, fructu Cynosbati Mentzel.

Mentzel.

EX *radice* Anemones albâ, fuscâ, tuberculosa, quæ ad sui propaginem juxta terræ superficiem latè serpit, crassasque in terram altâque fibras demittit, exurgit *cauliculus* uncias quinque vel sex longus, albus, rotundus, firmusque tanquam ferreum filum qui in duos iterum dirimitur cauliculos tanquam ramulos priori similes, uncias quatuor longos: quilibet ramulus folium unicam Aconiti pardahanchis Napellique foliis non absimile (sicut non adeo minutum sit dissectum) sustinet. Duo hæc folia sex laciniis constant, quæ basi tenui juxta pediculum suffulta in latius foliolum saturatè viride desinunt, in extremo in duos apices, qui cum suis lateribus parum retrò flectuntur, divisa. Ex ala cauliculorum folia sustinentium sub finem Aprilis & principium Maii erumpit *flos* cum suo pediculo non infirmo, semenciam longo: hic antequam aperitur ob staminum intus latentium & styli crassitiem Cynosbati fore fructum refert: at ubi folia expanditur Campanulæ pendulæ sive Leucoii bulbosi speciem exhibet. Constat autem flos sex foliolis rotundis, concavis, candidis, ad margines parum plicatis & tactu facillè decidentibus: Intus latent *stamina* duodecim lutea, stylum crassum, tribus in summitate fistulis muscosis præditum circumdantia, odorèque Pyrolæ minimæ spirantia. Circa finem Maii cum flos decedit stylus incipit crassescere & demum Cynosbati formam & magnitudinem acquirere; cuius apex aliquid fungosum aut muscosum retinet. *Fructus* initio viridis per maturitatem flavescit parumque rubescit, curvèque satis crassa intra se corpusculum Fragi maturi formâ, semina exigua in superficie sustinens & tenui basi innixum claudit. Planta *radice* per terram serpendo se propagat: primo anno unicam foliolum cum suo caule protrudit: sequenti anno caulis cum suo folio fit crassior; tertio verò caulis bifurcatur, duosque folia cum suo flore & fructu proferit. Hanc plantam Londino missam Pomi Maialis titulo in herbario nostro Cantabrigiæ aliquot annos aluimus: Est autem (ut puto) Virginie incolæ. Ad Herbam Parisidis nobis videtur accedere.

CAP. XX.

Monophyllo affinis Brasiliense innotata Margg.

Margg.

EX *radice* alba, succulenta, oblonga, & multis filamentis prædita producit quatuor, quinque, sex aut plures *caules*, rotundos, cava, fistulosos, virides, spongiosos, bipedalis aut etiam majoris longitudinis: quilibet autem tantum unicam sustinet folium & superius unicam *spicam*, quæ prodit è latere caulis velut è vagina. *Folium* autem quodlibet quatuor vel quinque digit. est longum & splendè viride, figurâ cordis: Flosculi verò in spicam congesti, longiusculi & sex petalis constantes, quorum tria superiora coloris sunt cæruleo-purpurei, inferius vergentia obscure purpurei. Inodorus est flos.

Cum fructum non describat autor, quò pertineat planta nescimus, ubicunque autem disponenda Monophyllum rectè dicitur, cum unicam tantum in uno caule folium obtinet.

CAP. XXI.

De Solano.

Solanum, *Strychnos* Græcis, quasi Solanum, quod suis confert adversus febres ardentes, aut tore Trago. *Martin*.

Solanum notæ genericæ sunt Flores monopetali, quinquepartiti aut stellati, apicibus in umbilico oblongis, erectis & coitu suo umbonem quandam componentibus, semina parva compressa.

Est autem duplex vel fructu minore, v.g. Solanum vulgare, lignosum, &c. vel fructu majore, quod ignis poniferum dicitur; ut Pomum amoris, Mala insana, &c.

A. 1. *Solanum*

- A. 1. *Solanum lignosum* sive *Dulcamara* Park. *Solan. scandens* seu *Dulcamara* C.B. *Amara dulcis* Ger. *Glycypteros* sive *Amara dulcis* J. B. *Woody Nightshade* of Brit. tectoret.

Sarmenta lignosa, fragilia, tenuia, duos aut tres [imo quinque aut sex] pedes longa, vicinis stipibus aut fruticibus se circumvolventia, alia humi procumbentia emittit. Cortex novellorum ramulorum virid, sed venturorum ipsorumque caudicum asperior cinereo subcandore colore, extrinsecus quidem, nam intrinsecus pulchre etiam vires. Medulla intus fungiosa. *Folia* alternatim enascentur, Solani hortensis, atrovirentia, duabus pinnis nonnunquam imā parte aurita, pediculo circiter unciali. *Flores* in nulfcaris exiguis fecituli sed pulchelli, ceruleo-purpurei, quandoque candidi, in quinque folia angusta, acuminata, extrorsum reflexa parvis, in quorum medio apices lutei in umbonem compositi. Hisce succedunt *baccæ* per maturitatem coccinei coloris, sublonge formæ, molles, lenti & ingrati saporis parvis, *granulis* compressis albenibus replete. *Radix* fibrosa.

Aquosa & rigua amat, atque hinc circa feroces & fofas sæpe reperitur. Junio & Julio floret. *Sebizium* viridem *Dulcamaram* confusam & cataplasmatem formā applicatam aut mitigare inammurum dolores, ac emollire eorum duritiem, dissolvereque in eis grumelens acit.

Urinam ciere dicitur, & contra hydropem cum fructu exhiberi. Accipie, præceptore Trago, lignum de hac planta libra pondere, ac minutim in frustula tali ludici instar concisa cum mentula vini albi, in novam ollam, cāque operculo (per quod tamen foramen in medio exiguum transfigito) probe cōtectam, ita quidem ut cum farina ex aqua undique oblinatur, reponas superque carbonem lento igne decoquo supra tertias, demūque his utare. Hac potio nam una hora antequam surgas, & vesperi cum lecto te committere velis, cyathi vulgaris mensura sumpta morbum longius, præsertim inveteratum leniter per alvum & urinam exigit. Fertur ruptis & ex alto præcipitatis aut etiam cassis succum utiliter bibi. Creditur siquidem concretum alvici in viscibus sanguinem dissolvere, & partium læsarum sanitatem procurare: Efficax etiam censetur ad aperientis obstructions hepatis & lienis. At Parkinsonus scribit quoties ex Medico rum præcepto istum exhibuit se compersisse satis violenter purgare. Ex Prævotius ligno *Dulcamaræ* decocto inter alium benigne evacuantia principem locum tribuit. Lib. *De medicina pauperum*.

R. Foliorum manip. quatuor concisos cum 3iii. semin. Lini subtiliter pulverisat. decoque in vino moschato Cretico, aut lario porcino ad consistentiam cataplasmatem calidum applicetur. Unius noctis spatio tumens capitis humani magnitudine resolvit, & contusiones deploratas musculorum sanavit. D. Hulse communicavit.

- A. 2. *Solanum vulgare* Park. *hortense* Ger. *S. hort.* sive *vulgare* J. B. *bacciferum* I, sive *Officinum* C. B. *Common Nightshade*.

J. B.

Primariæ *radices*, quæ plerumque parum altè agi solet, numerosæ fibræ majusculæ & oblongæ adnascuntur: unde caulis assurgit unicus pedalis aut cubitalis, teres, quibusdam tamen velut alismembracæ angulosus, solidus, obscure viridis, seu ex viridi nigricans, in multas alas divisus. *Folia* in caule ad intervalla singularia, pediculis longis appenda, ad folia Atriplicis accedunt, atrovirentia, modò sinuata alias integra, brevi & vix conspicua lanugine utrinque hirsuta, mucrone acuto. Juxta folia è caule exeunt rami majores, & ex ipsis foliorum alii alii minores. Ex adverso foliorum, plerumque tamen in caule aliquanto inferius, exeunt furculi seu pediculi majusculi, digitales aut longiores, in summitate dispersi in plures minores pediculos, quorum singuli *flores* sustinent monopetalos quidem, verum in quinque lacinias acutas totidem folia imitantes reflexas ad unguem sæpe divisos, totidem pariter flamina cum apicibus suis luteis oblongis cœquantibus & stylum videntem è media bacca exeuntem occultantibus ambientes. *Flores* excipiunt *baccæ*, corymbis hederaceis pares, per maturitatem plerumque nigre, interdum flavicantes, aut rubre, succo prægnantes, in quibus *semen* plurimum minutumque. *Calix* floris parvus quinquepartitus: Filiculi & bacce dorsum mutant.

Temper.

Augusto & Septembri mensibus floret & semen perficit, superveniente hyeme primis statim primis corrumpitur.

- * 2. *Solanum Brasiliense* Aguara quiya dictum.

Per omnia forè cum precedente convenit, ut vix possum mihi persuadere specie diversum esse, quin & Marggravius ipse idem facit. Verum folia Capfici ei attribuit, duo, tria, vel quatuor juxta fe polita, quod in nosstrate non observavi nisi intelligat germina è foliorum finibus, (quod videtur) cum inaequalis magnitudinis esse scribat: deinde semina purpurascientia.

3. *Solanum lanuginosum hortensi seu vulgari simile*. *Woody Nightshade*.

Solano vulgari major est & elatior, *caule* crassiore, lanuginoso, rubente: *Folii* lanuginosi, molles & incanis, mucronibus & segmentis obtusioribus, minutè profundius quam in vulgari Solano. *Flores* eundem obtinent situm & figuram, verum duplo majores sunt & lanuginosi, teneriores quoque & molliores. *Baccæ* per maturitatem croceæ.

Locus ejus natalis mihi nonnorescit, semen ejus Londino ad memisse Edvardus Morganus.

Solanum hortense erat olim edule. Refrigerat cum adstrictione. Utius apud Dioscoridem est in Erythraeiis foris. Hoc Dodonæus vehementer improbat, quod repellat. Adhibetur etiam in dolore capitis & in paroculis externè.

Remedium

Remedium est præstantissimum in penis inflammatione ex lue Venerea orta curanda, cum albugine ovi. Succus carps applicatus febrem tollit, ut & in gargarinibus; interne non faadeo. Communicavit D. Palmer, ex dictatis D. Hermannii Botanices Professoris & horti medici Leydenfis præfecti.

Tumoris mamillarum frigidis linimentum ex succo Sempervivi, Solani & albumine ovi tepidum sæpius inunctum mirifice prodest. Ex observationibus Marcelli Cumani ab Hier. Velschio editis excerptit & misit D. Barn. Soame.

4. *Solanum fruticosum bacciferum* C. B. *fruticosum Americanum dictum Anomum* Plinii Park. *Anomum* Plinii Ger. *Strychnodendron* J. B. *Tree Nightshade*.

J. B.

Arbustula trium cubitorum aut altiore proceritate, gracili stipite, quam cortex integre cinereus, in ramis viridis. *Folia* Euonymi, atrovirentia, sapore subacri. *Flores* Solani hortensis, candidi, quinque foliis reflexis constantes, apicibus totidem in medio croceis conjunctis. Succedit singulis floribus bacca fructui Halicacabi Solani æqualis, coccinea, seminibus similibus referta, luteis orbiculatis, compressis. *Radix* multas fibras luteas annexas habet.

In nostris regionibus folia hyeme amittit. Tota planta [folia, flores, semina] odore & sapore caret.

Locus ejus natalis non traditur, Americæ tamen indigena putatur. Julio plerumque aut Augusto apud nos floret, rarius Junio. Vix ante Solstitium hybernū aut Natalitiam Christi fructum mat. Tempus.

5. *Solana fructu majore Pomifera dicta*.

- * 5. *Solanum pomiferum fructu rotundo, striato duro* C. B. J. B. *Mala Æthiopica* Ger. Park.

J. B.

Caule est singulari Solanum pomiferum dictum, crassitudine digitali, recto, cubitum alto aut majus, minus patulo seu ramoso, glabro latè virenti, medullā albicante pleno, spinis subinde donato, in ramis plures divisio. *Folia* Melanzanae foliis parva, sinuata, atrovirentia, undique glabra, spinis fortissimis, aversa parte costa medice innatis, horentia. *Flores* Solani vulgaris albi, cono luteo. *Poma* sequuntur rotunda, torulis calciculata sive striata, dura, quam Pomi anoris vulgaris minora, per maturitatem rubra, pulpā intus acidā, non adeo molli & humidā quam illius: *Semina* parva, compressa, pallide lutea, Pomi anoris similia.

Ex Æthiopia in Hispaniam primum invecta existimatur *Dol.* inde ad nos venit. Parkinsonus Solanum pomiferum herbariorum *Lob.* à Malis Æthiopicis dictis distinctum contendit, quod scilicet nullas neque in caulibus, neque in foliis spinas habet. Nos cum Bauhino utroque Solanum illud Mali Æthiopici synonymum facimus.

6. *Solanum pomiferum fructu oblongo* C. B. *Sol. pom. fructu rotundo* J. B. ubi tamen mendum typographicum subesse suspicor, & fr. oblongo scribendum. *Mala insana* Syriaca Park. *Mala insana* Ger. *Mad Apples*.

J. B.

Fibrosæ parum altè designt *radices* (inquit J. Bauhinus) *Caulem* plerumque erigit singularem, dramalem aut pedalem, teretem, rubentem, lanugine quadam, quæ facile detergi potest, oblitum, crassitudine digitali, ab imo statim ramosum, ramulis creberrimis nullo ordine positæ, & foliorum alis exeuntibus. *Folia* perampla sunt, palmaria scilicet aut sesquipalmaria, palmum ferè lata, quercinorum quodammodo figura & circumscriptione, per ambitum sinuata, non tamen crenata aut dentata, pediculis palmariis crassissimis infidentia. Tum caulis, tum venæ majores foliorum rubent: *Folia* ipsa saturatè virent, pulvisculo quodam seu lanugine velut farina albicante aspersa: costæ seu nervo folii medio spina nonnunquam innascentur. Ex adverso foliorum exeunt *flores*, nunc singuli, nunc bini ternive in eodem furculo, è calice spinulis rubentibus horrido, in quinque acuta segmenta diviso, monopetalis quidem verum in quinque aut sex lacinias stellæ in modum expansi, ampli, sinuati, purpurei aut albicantes: quibus succedunt *poma* ovi vel cucumeris, circiter magnitudine, ex rotundo sublonga, colore purpureo virefcente, lavi cortice, succosa albicante intus pulpâ, in qua copiosa *semina*, albicantia, compressa, Piperis siliquastris annula.

Belngela Lusitanis, Tonga Angolentibus, *Macumba* Congenibus *Marggr.* ab hac planta non diversam specie esse cum Marggraviio sentimus; quantumvis jo de Laet Marggravius in hoc deco-

pum putet, falsus ipse. Affinia cum essent Mandragoris hæc poma, quidam Recentiorum suspicati sunt marem Theophrasti Mandragoram esse, eoque esu lethalia rati, mala insana vocarunt: cum tamen nullos excipient furores, verum in acerranis & bellariis is utantur Itali & Hispani. Saporem habent Citri.

Marggr.

M m m

* 7. *Solanum*

- * 7. *Solanum pomiferum fructu incurvo* C. B. J. B.

J. B.
De hoc Rauwolfio, Halepi reperiuntur tria genera Melantzanorum, Arabibus etiam *Melange* & *Belengiam* dicta, cinerea, lutea & rubella, longitudine & curvitate eadem, longis Cucurbitis similia.

An à præcedente specie differat necne nos latet.

- * 8. *Solanum pomiferum fructu spinoso* J. B.

J. B.
Rauwolfio poma longa sunt & rotunda, majora, colore nigra, lavia, ita lucida ut splendunt. Melanzana nigra Lugdunensi Hist. inscribitur, fructus longus, altus, aliàs rotundus, colore nunc atro, nunc subnigro, cortice lavi & procul intuitu splendido.

- * 9. *Pomum de Hiericho, Melongenii congener* J. B. *Solanum spinosum fructu rotundo* C. B. *spinum fructu rotundo, sive Pomum Hierichonticum Imperato* Park.

Imper.

Folia producit candicantia, simillima foliis Melangianæ Italici dictæ, sed paulò minora. Calices & foliorum costæ spinosæ sunt: flores cærulei instar florum Buglossi: Fructus rotundi pomini, quorum color antequam maturescant viridis, maturorum flavus, sapore insipido & aliquantulum odorato.

Huc eandem aliquando existimavi plantam illam, quam olim apud Jo. Tradescantium vidi Lambethæ in horto nutritam, nomine *Plantæ spinosissimæ Virginianæ Boraginis flore*, quinquæ Monitus noster in *Præled. Botan.* breviter describit sub titulo *Solan, foliis & caule spinosis*, cujus tamen fructum se nunquam vidisse fatetur.

Verùm à Paulo Boccone oculato teste edoctus *Solanum isthoc dictum foliis & caule spinosis* capulas feminales atque etiam fructum Capparis formâ obtinere, sententiam muto, idque non tantum à Solano descripto fuit. Pomo de Hierico diversimodum arbitror, sed & an omnino ad hoc genus pertineat dubito. Donec tamen mihi certius constiterit ubi disponi debeat, locum quem ci assignant Botanici recentiores meatur. Descriptionem autem ejus Bocconianam, quoniam plenior est & accuratior, hic subijciam.

10. *Solanum spinosum Indicum Boraginis flore* Ico. Roberti Hort. Paris. *Sol. foliis & caule spinosis* Moril. præd. *Solan. spinosum, maximè tomentosum* Bocq. *Jurepeba Brasilienſis* Margrav.

Bocq.

Radius ejus longè latèque sub terra reptat. Cauliculus promit pedales, subinde sesquipedales, aculeis mordacibus seu pungentibus frequenter armatos. Folia per nervorum longitudinem infernè & superne paribus spinis insecta, in margine diverſimodè sinuata, utraq; parte pingui tomento obdita. Flores Boraginis facie. Capsule feminæ atque fructus (ut Florentiæ vidimus) Capparis formâ.

E Virginia in Angliam intulit Jo. Tradescantius: eandemque ibi nuperimè observavi D. Bernier.

Marggravius hanc sic describit, Planta est frutescens, quæ in quatuor, quinque aut sex pedum altitudine affurgit, caule lignoso, eoque ut & ramis alba lanugine vestitis, necnon raris hinc & inde spinis. Folia huc quolibet pediculo rotundo, crasso & hirsuto insident, spitham longitudine, inferna parte lanuginosa instar foliorum Jacobææ, superna viridia, suntque præterea laciniata & quasi è septem triangulis composita. In summitate ramulorum fert foliocola, umbellatim quasi congestos, lactei coloris cum paucis cæruleo mixti, qui exactè quinquangularem stellam representant, constantique unico folio in tota triangula effigato & quasi diviso: in medio autem quinque stellamula stant erecta.

Pilo florem Boraginis simillimum ei attribuit sed odoratiorem.

Nuperimè inter plantas in horto Medico Leydenſi à Viro eruditiss. D. Jof. Palmiero M. D. Londinensi, demonstrante D. Hermann, observatas & annotatas invenio triplicem hujus speciem unam spinis violaceis, fructu croceo; alteram spinis flaviscentibus; tertiam, quam vocat Africanam perennem illo Boraginis, fructu croceo.

Descriptio Marggraviana, & nomina huic plantæ imposita in horto Leydenſi Solani speciem arguunt.

- * 11. *Solanum species ex Apennino quibusdam* J. B. *Solanum peregrinum fructu rotundo* C. B. *Mala insana Europæa* Park.

Lugd.

Herba rara est, & foliorum & fructus figurâ insignis: foliis quidem oblongis, per ambitum finibus venosis, ternis fere simul ex intervallis per caulium prodeuntibus teretem, digiti crassitudine, fere cubitalem: fructu autem in caulium vertice rotundo exiguo Malo simili, Pruni magnitudine, semine plano.

In Apennini sylvis umbrosis & densis reperiri retulit Dalechampi. Planta hæc nobis hæctenus incognita est: invenio eam in Catalogo horti Regii Parisiensis.

Locus.

- * 12. *Solanum species Fockii Fockii dicta Javanensis* Bontii.

Bont.

Quantum ex foliis, floribus, fructu denique hujus plantæ conſpicere licet, certo certius est hanc speciem Solani esse, nisi quod fructus longè grandiores sint quam Solani nostri, utpote qui cubiti longitudinem quandoque excedant, corticemque tam levi, ut speculi modo humanam effigiem remanere possit. Foliis quoque hirsutioribus est, & quasi lanam superinductam gerentibus. Crassitudine brachium humanum facile æquant [fructus]. Ploni intus sunt seminibus minutis, quales etiam in baccis Solani vulgaris inveniuntur. Fructus porro in his regionibus non solum sunt edules, verum etiam delicatissimi saporis, si conquantur cum vino & pipere eundemque gustum obtinent quom cinare basis. Boni sunt nutrimenti, tum diureticam viam obtinent, ideoque calculo vehicè & renum affectibus admodum utiles sunt.

Hujus est & alia species lyveltris, fructu planè spherico & ibi maturit flavo, cum domesticis Species *Slough*, purpureo sit, vel grandinis instar albo, sapore amaro, ut nonnulli ab Apris & Rhinocerotibus devorant. Porro hujus plantæ caulis planè spinosus est, unde imprudenter non locus ac Rubus attingi non debet.

13. *Solanum pomiferum fructu rotundo striato molli* C. B. *Mala aurea odore satido, quibusdam Lycopersicon* J. B. *Pomum amarum majus fructu rubro* Park. parad. *Poma amoris* Ger. *Apples of love*.

Caulis ei infirmus, longissimus, intus concavi, pilis longiusculis hirsuti, humi procumbentes, ab extor more ramosi, ramis multis ipsum etiam caulium longitudine æquantibus, & in plures adhuc ramiculos divisis. Folia è tribus fere pinnarum seu lobi quibus circa margines dentaturum conjugationibus ad medium costam adnexis, cum impari majore in extremo composita, interpositis etiam aliquot minoribus lobulis Agrimonie foliorum quadantenus amittit, nisi quod pinnæ seu lobi acutiores sunt, aut proſus glabri, aut paucissimis pilis costis æqualibus innascentibus hirsuti, pallidius virides. *Floſculi* in ſurculis non ex alis foliorum, sed pæto inter duo folia majora fere oriuntur, ut in nigari Solano, decem aut duodecim simul, pediculis privatis uncialibus aut majoribus, quorum singuli nodum fere geniculum habent propè florem, ubi genivus fructus pediculus incipit. Flores flvi sunt, monopetali quidem, verum in quinque segmenta, eorum divisi ut pentapetali videntur; ombone in medio flavo, & quinque staminum apicibus ædè coherentibus compositis. Figura floſculi Solani vulgaris, nec eo major, calix pariter quinquepartitus, hirsutus, uti sunt & florum pediculi. Floribus succedunt fructus Cerasi majores, aliis figurâ non multum dissimiles, per maturitatem è croceo rubefcentes, carne seu pulpa humidè eſculenta, semina plura flavicantia, vinacorum fere figurâ continentes.

In hortis nostris fata, quamvis serius germinat, luxuriam admodum, post mediam ætatem flo. Tempus, & Autumno fructum perficiens: superveniente hyeme pignus statim prunis consumitur.

Altam speciem proponit D. Morifonius in *Præled. Bot.* quæſo Poni amoris fructu molli, striato, Varietas, aureo, qui folii fructus striis à præcedente distinguitur.

Succus herbe valde opportunus est incipienti epiphora fluxionibus oculorum fervidis, glauco. Vires, ma facturis, si per initia admoveatur. Non enim modò irruentis humoris impetum filit, sed etiam calorem moderatè spiritus periculo à recentioribus factio. Quinetiam Erysipelatis ignibusque facis vehementer obducitur.

Italis nonnulli escantur poma cum pipere, sale & oleo præparata, non secus atque Cucumeres. Sed elatius & cocta; nescio quo commolo: Nam tæter quam halat tota planta spiritus, ea peram turo in ebos venire satis prodic. Succo æquo abundant nobis gustantibus parum grato, & cæcè alimentum quod corpori præstant perexiguum est & vitiosum.

In oleo cocta ad scabiem sunt efficacia. Eadem arte Chymica oleum subministrant ad ambusta percommittunt. J. B.

14. *Solanum tuberosum esculentum* C. B. *Batiata Virginiana* Gor. Park. parad. *Arachidia Theophrasti* fortè, *Papas Peruianorum* Cluf. *Papas Americanum* J. B. *Virginia Potatoes*.

Caulis bicubitalis ac trieb, ac etiam altior, [quing, aut sex interdum cubitos longus *Cluf.*] pollicari crassitudine, succulentus, subrotundus, striatus, subhirsutus, viridis, crebris punctis rubentibus maculosis, manis, ramosus [ramis longis infirmis, in terram nisi administratis sustinentur procumbentibus.] inæqualis propter eas quas habet inde usque à foliorum pediculis adnatas membranaceas alas, atropurpureas, nonnullarum calſpas. Folia sesquipalmaria ex tribus foliorum conjugationibus componitur [interdum quatuor aut pluribus] quibus impar unum, reliquis majus fere, aliam claudit. Sunt autem singularia folia subhirsuta, ortu quidem inæquali, non adeo tamen quin aliam quoque modo deforment, altero tanto longiora quam latiora, atrovirentia & splendens superne, inferne autè & splendor & viroris intentio: conjugationes singulas intercedunt alia foliola rotundata, Lentu aut Lupino fore paria, ortu & positi perinde inæquali. [Que primo nascuntur folia Barbarea similia sunt ex atro purpurascantia, villosa, ceteris pallide virentibus, absque pediculis palmum longè C. B.]

4. *Piper cum filiqua lata ac rugosa.*

Fructum gerit instar vesicæ rugosæ, aliquantulum latum ac longum, nec ullam cordis formam fert. Non est ingrati odoris, sed Iridis sylvest. minoris five Armeniaci mali odorem refert.

TERTIA CLASSIS.

1. *Piper oblongum recurvum filiquis.*

Caulis sesquicubitalis: filiquæ ½ digitos transversos longæ, contortæ interdum, eaque non valde crassæ, cuspidæ mucronatæ instar cornu hinnuli.

2. *Piper longum minus filiquis recurvum.*

Folia quàm præcedentis minora; caulis cubitalis aut altior: filiquæ dimidiam superioris filiquarum longitudinem & crassitiem æquantes, mucrone etiam acuminato instar cornu.

3. *Piper bifurcatum filiquis.*

A præcedentibus hoc folo differt, quod filiquas gerat non aded mucronatas, sed æqualis fere crassitudinis, extremâ tamen parte aliquantulum angustiore, & nervo prædictâ, quæ illam velut bifurcatam efficit.

4. *Piper filiquis flavis.*

Hujus filiqua quamvis brevior sit & magna ex parte in mucronem destinata, colore auro profus ut Aurantia mala probè matura; alias vulgari similis est, ut & ipsa planta. Alias præter hæc Capfici species seu varietates præcipuè ex horto Eysf. proponit C. Bauhinus, nimirum,

1. *Piper Indicum fructu dependente Pomi amoris formâ.*

Cui folia Solani vulg. fructus rotundi, sulcis aliquot distincti pendent, rubore corallii.

2. *Piper Indicum fructu aculeato.*

Duplex est, inquit, majus & minus, illud rotundum, hoc orbiculatum, utrumque rubet & in innoxium quasi aculeum abit.

3. *Piper Ind. filiquis surrectis, cerasi formâ.*

Clus.

Piper Brasiliæ Clusii in notis ad Monardem cubitalibus ramis, virentibus, quàm in vulgari gracilioribus: foliis hortensis Solani ferè, aliquantulum angustioribus, flore etiam dicti Solani in longis pediculis, surrecto: fructu minimo, initio viridi, deinde nigricante tandem rubro, continente multa semina latiuscula & plana, tam fervidi gustûs ut fauces aliquot dies incendat gustum.

4. *Piper Indicum caule piloso, flore majore.*

Margravius quatuor recenset species in Brasilia observatas.

Prima vocatur Lusitanis *Pimenta Malaguetta* (quam de Angola primum venisse dicunt) Brasiliensibus *Quiyayui*, in arbutulæ formam & tres aut quatuor pedum altitudinem assurgens, caule lignoso, foliis in ramulis binis oppositis. Flores tres vel quatuor simul ad exortum foliorum exeunt. *Fructus* cylindrico-pyramidalis, majoris chordæ Violæ crassitie, cæteris speciebus acrior multo. Secunda, *Quiya-cameri* Brasiliensibus: à præcedente differt foliis paulo majoribus & foliariè positis; fructu majore & crassiore & magis saturatè rubente.

Tertia, Brasiliensibus *Quiya-apua*, magnitudine est fructûs Cerasi nostratis acidi, coloris rubi. Hujus alia species habetur fructu dimidio minore, dilutius rubro, vel etiam flavescente.

Quarta, Brasiliensibus *Quiya-aca* foliis est quàm secunda angustioribus & longioribus, fructu tres dig. longo, cylindraceo, acuminato, cum maturuit rubro. Alia invenitur ejus species cujus fructus seorsum incurvare solet instarunci.

Franciscus Hernandez in Historia sua plantarum Mexicanarum multas Piperis Indici species proponit & describit.

1. *Quiya-*

1. *Quanc-chilli* Mexicanis dictum, omnium minimum, fructu Oleastris baccas forma & magnitudine imitante, cæteris omnibus acriore & urentiore.

2. *Chilcepin* à culicibus, quos fructus ejus colore & parvitate videtur imitari. Hujus tres differentie sunt, natali solum loco & tempore quo leguntur distinctas: vide si placet Autoretem, p. 126.

3. *Zenalechilli* dictum à sole: irriguis enim locis cessantibus jam imbribus, i. e. Augusto & Septembri solet feri.

4. Dictum *Chilextzli*, à colore quo tingit croceo quæ eo parantur condimenta: sex, septemve dig. longum est, mediocriter tenue, interdum ex albo rubescens, interdum verò inclians in passum.

5. *Tzinquabuyo* i. e. montanum, gracile est & quinque dig. longum, colore corallii.

6. *Pilo-chilli* vocatum à molliedine, longum est, amplum, particeps dulcedinis, rubri coloris atq. aded mitis acrimoniæ, ut cum *Tlaolli* seu placentis ex *tritico Indico* paratis mandi consuecat. Fumo excucatum hoc genus in annuos usus reponitur.

7. *Milchilli* dictum haud minus præcedenti, sed in acutum tenuemque sensim mucronem desinens, tandem quoque rubescens.

Præter memoratas alias quoque reperiri species haud dubium: & fortè earum numerus incertus est, novis quotidie ex femine subnascentibus: ut in aliis Plantarum generibus: Nihil tamen affirmo, quoniam nondum periculum feci. Cum tamen omnium folia Solano similia & pane paria sint, aut media inter Solani & Lauri folia; & flores pentapetali, candidi, Solani; & quibus filiquæ oriuntur, primò virides, mox majori ex parte in rubrum, & demum in passum colorem inclinant, refertæ parvo semine, exili, candicante compresso atque in orbem efformato, acris gustûs atque urentis naturæ; totique ferè differentia in fructuum forma aliisque accidentibus consistat, verisimile nobis videtur non differre specie quæ pro diversis à Botanicis proponuntur generibus.

Est (inquit Fr. Gregorius Reg.) Piper hoc Americanum tantâ acrimoniâ præditum ut exulceret *Vires* & pustulas excitet ubicunque applicatur, neque solum id præstat, sed etiam filiquas tantummodo *Usus*.

aperiendo & semen eximendo aded acris exhalat vapor, ut per nares penetrans cerebrum subeat, & ex eo eliciat tantam eamque lentam & viscidam materiam, ut admiratione dignum sit, quin & gurgur ingrediens tussim excitat, & aded vehementem vomitum ut omnia viscera rejici debere videantur; filiquas præterea & internas partes confringendo sternutamenta valdè excitat, & manibus confractis tractando tantam in iis inflammationem parit, ut aliquot horarum spatio aduri videantur, repentinè petendum sit ab aquæ frigide aut vini lotione. Hæc omnia sum expertus, inquit, dum semen è filiquis eximebam. Quinimo in ignem injectæ filiquæ gravem & tetrum excitant odorem qui nauseam & fastidium adstantibus provocat. Imò si filiquæ particula prunis injiciatur intra trichliniæ aliducæ conclavæ, sumus naribus exceptus omnibus quotquot in eo adstanti membri membranas vellicando immoia & continua sternutamenta movet, quæ non cessant donec vel fumus diffuset aere externo admittat, vel postulat evanescat, fuligine scilicet præcipitata, ut sæpius experti sumus.

Brasilienses hæc *pimenta*, ut vocant Lusitani, conterunt cum sale, & mixturam illam vocant *Isiquaya*, eamque usurpant ad cibos inter manducandum, ut nos Salem. Eandem quoque miscunt cum farina & picibus coctis exemptis spinis, ac mixturam illam appellant *Pira-quiya*, quam usurpant iter facientes. Bene sapit & durat ad aliquot dies.

Modum preparandi hujus filiquas ad usum docet frater Gregorius. In umbra primo siccant, deinde cum eis uti volunt, cum farina in vase ad id apto lento igne exsiccant: Exsiccatas & à farina & pediculis suis liberatas forcipe una cum seminibus suis minutissimè incidunt, & ad singulas sic incitum uncias pollinis farinæ libram addunt, & cum fermento panis instar pinsum, massam probè fermentatam cibano coquunt, coctam in tales scindunt, & denuo coquunt instar biscoti, tandem minutissimè terunt & per cribrum transmittunt.

Admirabilis, inquit, est hic pulvis ad condiendum omne genus cibi: valenter enim ventriculi & intestinorum status discutit, orexin excitat, cibis præsertim humidis & flatuosis inspersus bonum laporem conciliat, atque etiam vino; concoctionem juvat, urinam & menses erocat, pituitosos humores undecunque, potissimum coxæ adhaerentes articulis discutit & evacuat.

CAP. XXIII.

De Solano lethali sive Bella Donna.

A Præcedentibus Solanis non specie tantum sed & genere differre nobis videtur, quantumvis nomen commune habeat. Flores habet campaniformes concavos, & tubulosos, relique notæ ex descriptione peti possunt.

A. 1. *Solanum lethale* Park. Ger. *melanoceras* C. B. *Sol. manicum multis* sive *Bella Donna*, *Deadly Nightshade*.

J. R.

Totum pulvillum opacat perniciofa Solani *Bella Donna* dicti luxuries: namque ex radice crassa tribus cubitis altiores caules erigit, pollice crassiores hirsutos, qui in tuber crassifcentes, in multos ramos indidem ferè exortos brachiantur: Solani hortensis formâ, non sinuata, & plerumque duplo triploque majora, utrinque pilosa, superne atroviorentia, inferne verò herbida. Flores striati, & solum alis concavi, Campanularum instar, in quinque lacinias divisi, colore intus livido, lurido,

lurido, purpureoque, fundo luteo verficolori, extra verò tantillum ex herbido rubefcentes, subhirsuti: occultant autem fibras quinas, ad exortum hirsutae, qualis & fundus est, apicibus albidis: Stylus verò productior extra floris oras promittitur capitulo viridante. Decedentibus floribus infidens hirsuto quinquepartito calyci baccae nuda. Herbae Paridis.

Juxta parietes sepimentaque agrorum, ad vias publicas, locis ruderatis & parum cultis reperitur; sed rarius in Anglia. Prope Cantabrigiam circa Fulborn vicum copiose provenit.

* 2. *Solanum somniferum alterum* Park. *somniferum bacciferum* C. B. *Solani lethalis aliud* genus Dod.

Dod.

Folia est quàm præcedens angustioribus, venosis, dorsum reclinatis: caule anguloso: floribus oblongioribus calathi specie, marginibus crenatis & pediculo dependentibus, quibus succedunt singulae baccae nigrae, aut ex nigro purpureascentibus seminibus replete, media sui parte calyci denticulato inherentes. Radix grandis, strumosa & albicans.

Mathiolus Solanum istud agro ait exire Goriticensi, in monte Salvatino inter saxa.

Solanum lethale dictum fuit Bella donna somniferum est & malignum. Note sunt Historie de pueris ex isti baccarum ejus extinctis tum Wisbici in Anglia nostra, referente Gerardo, tum in partibus transmarinis, narrante Fuchio. Quin & nupero perquam tristi experimento confirmata est vis ejus lethifera.

In calidis inflammationibus sine periculo adhiberi possunt ejus tum radices, tum etiam baccae & folia.

Bella donna Venetis aliisque Italis dicitur, quia ex ejus succo vel aqua destillata fucum conficiunt mulieres, quo faciem oblinunt, & ex rubicunda pallidam efficiunt frigoris vehementia.

Hujus herbae folia recentia mammis imposita earum durities & tumores etiam canculos emolliunt, & discutunt: ut sapius expertus est generosus Vir, D. *Percivalius Willughby*. Quod à nemine hæcenus, quod scimus, proditum publicæ utilitatis causâ sine invidia communicamus.

Horum & ipse non ita piden effectum vidi oppido mirabilem. Nobilis Domina mihi nota ulcusculo cuidam paulo infra oculum, dextrumne an sinistrum oblitus sum, nec multum retere, quod cancrosum esse suspicabatur, foliis recentis particulam imposuit; quæ noctis unius spatio evanescit oculi tunicam adeo relaxavit, ut omnem explicandi sese & pupillam contrahendi facilitatem ei ademeret: siquidem pupilla clarissimo lumini obversa vehementer dilatata perstitit, scio & pari suo plus quadruplo amplior; donec amoto folio uvea mulculosam vim suam & tonum paulum recuperaret. Atque hoc ne quis casui imputet, tribus distinctis vicibus in se ipsa experta est eadem nobilis Domina, me quoque tunc temporis fortè fortuna præsentem & spectantem.

An Solanum hoc efficiat frigiditate, an potius vi quadam narcotica, considerandum. Chirurgus qui Cancrum eradica verat & ulcus sanaverat folii particulam loco imposuit ad humores repellendos, nec eodem rursus conflueret: verum ob symptomata prædictum eandem removere coactus fuit.

Pastor quidam in Cherfoneso Cimbrica adversus dysenteriam morbum eò loci contumacissimum & contagiosissimum summo cum fructu & successu decumbentibus propinavit vinum cuiusdam fuit bacce Solani. Non solum enormem fluxum sustinet & dolorem demulcent; verum malignitatem in sudorem resolvunt. *Ephem. Germ. An. 17. Oberv. 64.*

Si per baccas Solani sive hirsuti illius funosi, quod puto, intelligantur (inquit Luc. Schroek Scholius in hanc observationem) quadrabit huc quod Conr. Gelfnerus, Symplicium ex eis paratum pro magno arcano commendans, ad Achill. Galicem perscripsit: *Succum ex ejus fructibus expressum, & ad Symplicium consistitiam cum pauco Saccharo decoctum, ita effiacem esse, ut vel ligule aut Cochleari parvi mensura seminum inferat, fluxiones sistat, dolores tollat, dysenteriam curet: gratis est palato, sed cavendum ne amplius detur; ego cum laude usus sum.* Utantur quibus videtur; ego ab ejus usu abstinendum censeo, nisi in tutiorum medicamentorum extrema inopia.

Accidit, nisi fallor, tempore Pontificis maximi Urbani ultimi, ut quidam de familiarit Cardinalis magni nominis (ut mihi hic Augustæ retulit ejus hortulanus) infunderet in vino Malvaceo herbam illam quam *Bellam Donnâ* vocant, datam aliâs, per noctem, ut ejus hoc bæ effectus dicerent; insulsum hoc proponant cuidam fratri mendicanti ex conventu S. Hieronymi qui Patavii Fratrum ignorantia dicitur; à primo breve fratrium, cachinni, gesticulationes variae; dein insania vera, post stupor meus, qualis est ebriorum vigilium. Cardinalis pro ebrio in carcere includit; deinde à medico qui rem subsolveret innocens pronuntiatur, qui acci cyatho propinato à dementia quam Bella Donna causavit cum liberat. *Hæbysterus Decad. 7. Oberv.*

Observationem transmissit eruditissimus & amantissimus Vir, D. Edw. Hulse.

CAP.

CAP. XXIV.

De Solano vescario sive halicacabo & affinis.

Hujus note sunt fructus in calycibus in vesicas intumescens occultati.

1. *Solanum halicacabum vulgare* J. B. *vesicarium* C. B. *halicacabum* Ger. *halicacabum sive Alkekengi vulgare* Park. *Winter Cherry*.

Radix geniculata sub terra repat, fibras tenues obiter de se spargens. Cauliculis pedales aut aliores, tenues, teretes, subrubentes & subhirsuti, medullâ fasci, crebris geniculis intercepti; ad quæ folia bina simul ab eadem caulis parte, pediculis longis appensa, oculi ferè figurâ aut Solani hortensis, sed majora, obscuris & fœdidis virentia, per margines non crenata, brevè & vix conspicua lanugine hirsuta. E foliorum alis singulis singuli exeunt flores; pediculis feminalibus aut ungalibus tenuibus hirsutis fulci, amplii, albi, monopetali, in quinque lacinias divisi, apicibus concoloribus. Delapso flore calix ejus in vesiculam laxam intumescit & extenditur, pentagoniam, per maturitatem minuatam, fructum continens. Cerasi parvi magnitudine & forma, colore minato, pulpa humidâ repleta; in qua semina plurima parva, compressa, alba; Bacca ob imbecillitatem pediculi dorsum dependens.

Nascitur in parietinis, locis umbrosis aliquantulum humentibus, quandoque propè tiliginosas sepes & circa agrorum margines: nos in sylvis in insula Danubii juxta Viennam Austriæ observavimus; item prope Romam in ferobibus. Maio, Junio & Julio floribus apparent; sub Autumno fructus maturefcunt.

* 2. *Solanum vescarium Indicum* C. B. *Solanum sive Halicacabum Indicum* J. B. *Halicacabum Indicum vetustum* Park. *Camari Brasiliensis* Margg.

J. B. Park.

Caulis huc Solano cubitalis & bicubitalis, crassiusculus [firmus & erectus, angulosus, nodosus Park.] aëreos ramos dictuctus, per quos folia Halicacabi vulgaris majora nomili, lacinia, atrovirentia, venulis ex medio nervo obliquis in lacinias expositis, pediculo duum triumve unciarum. Flores ramorum divaricatione, foliorumque sinu prodeunt singulati, ex albedine lutei ut in vulgari, ejusdemque floribus similes, ex unico folio in quinque angulos exacuto, circa ungues quinque maculis atropurpureis notati, *staminibus* purpureiscentibus, apicibus atropurpureis donatis, medium occupantibus. Vescæ Halicacabo pares sequuntur, virentes quos acinus replet magnus, [ad eò ut vesicam intumidam dirumpat, & in quatuor partes dehiscat; per maturitatem etiam virentes, aliquando tamen per Soli obversæ ex obscuro virore purpureascent. Tota planta insipida est, succum tamen mucilaginosum ad generis exsudat, odore virolo Lycoperfici Park.]

In frigidioribus hiæc regionibus annuatim radicibus perit, ad primum hyemis accessum: an in calidioribus, quarum indigena est, perennet, me latet.

3. *Halicacabum sive Alkekengi Virginense* Park. *Virginian Winter-Cherry*. *Q. An species distinet à præcedente.*

Park.

Cauliculis huic infirmi & hūmi fusi, seu minùs erecti quàm vulgaris, majores tamen, quemadmodum & folia, circa margines dentata & lacinia, atrovirentia. Flores & geniculis exeunt singulis singuli ut in vulgari, in imis magis quàm in summis caulibus, quàm illius tantillo minores, quod petalis albacantibus, propè ungues lineæ circulari rubente notatis compositi. Succedat bacca utriculo inclusa [seu vesicula tenui] quàm ferè replet, minore quàm in vulgari spatio vacuo relicto; minor quàm Halicacabi vulgaris, per maturitatem non ut in illo rubra, sed viridis, femine parvo albente repleta. Radix sub terra se diffundit, hyemes tamen nostras non fert.

Customati. Fr. Hernandez seu vesicaria Mexicana à præcedentibus non videtur multum differre. Folia illi Solani, altera parte sinuosa hirsuta & pingua: caules prælongi, quadrati, purpureascentes, & quateris frutis totidemque insignes dorsis: Fructus in vesicis magnis & quinque angulorum contentis, glutinosis, orbicularis, & nucibus Ponticis par, refertur femine exili & longiusculo, paleis perispermii, initio amaris, cum adoleverit dulci: atque edulis: Radix magna & fistulosa.

Customati. Fr. Hernandez præcedenti eadem videtur, judicent Lectores.

Radix cortex tulus & ex aqua devoratus duarum drachmarum pondere purgat interdum per superna bilem & pituitam.

Solanum halicacabi bacca nephritice, diuretica ac lithontriptrice insignes sunt. Earum vis non solum præstantissima habetur ad renum vitia, ad ciendam urinam, sed ad ejus quoque acrimoniam remediandam. Valet etiam fructus epotus ad expugnandum morbum Regium autore Dioscoride. Sumi autem possunt vel vino infuso, vel in sero lactis aut Zythogalo decoctæ, vel in pulverem redactæ in quovis liquore.

Baccarum folliculi vesicam inflatam referunt, unde ex signatura seu nota impressa colligunt eas vesice dicatas & salutaris esse.

Civis quidam Augustanus morbo articulari gravissimè laborans, ita ut sæpe per integrum mensem decumberet, cepit quicquid suavis, singulis Lunæ mutationibus, in ipso illarum puncto octo fructus Halicacabi comedere, vel contusos ex vino bibere. Ita expelli sibi per urinam materiam mirè fœdam totumque se ab hoc morbo liberum affirmabat. Alius ex consilio Ducis Ulrici Wirtembergici intra singula

Viret.

lingula decedens semel Majorana vel Origanum naribus indito extraxit magnam mucis & pituitae copiam, nec unquam amplius sensit Podagran. Ex Observationibus Jeremiae Martis (Obs. 15) D. Saane. In calculo renum maximo profectu usus kury non fuit. Fructibus Alkekengi duodecim, bene dentibus contritis interioribus granulatis, & superbibito bono haustu Vini Juniperini. Idem ex eodem. Suffusus seu fumus ex fructu Halicacabi confuso, cum cera mixto facta inde pasta, in luminum foveam ignitam injecta fumum suggerit, quo ore excepto cataractam vermes (e dentibus) cum spuma copiosa rejecti, & crudellissimi dolores sopiti observati fuerunt. D. Hulse ex Extremis praxi.

4. Halicacabum seu Alkekengi Indicum Bontii, fortè idem cum secundo.

Bont.

Circa fluminum ripas copiosè nascitur cum floribus suis pulchre flavis, quibus minores paulo quam Alkekengi vulgaris vesiculae succedunt, quibus fructus continetur.

Indi & Chineses hanc plantam cum Mandragora ponunt, & Chilli seu Ricino Americano conedunt. Succus viridis expressus in usu est ad calidos renum & vesicae affectus, tum in gonorrhoea Venerea quae hic evenit acerbissime remedium est anodynum summè.

5. Solanum verticillatum J. B. somniferum Park. Ger. somniferum verticillatum C. B.

Plures ex eadem radice producit caules cubitales aut ampliores, satis crassos, rectos, teretes, hirsutos in aliquot ramos candicantes & lanuginosos divisos, quibus inhaerent numerosa folia, bina saepe ex altero sita, Mali Coronei foliis similia, [J. Bauhino foliis Prunae proxima, sed minus] densa, mollia, lanuginosa, & gustu asperitulum calida, pediculis unciis brevioribus haerent, li quorum, siu flores, caulem proximè verticillatum olivaceo terti aut quaterni, pallidi, longiusculi, quadrifariam divisi [J. Bauhino Solani vulgaris pares, ex quinque foliis compositi, apicibus aliquo in medio] quibus succedunt acini, in molli lanugine pubescentibus foliiculis inclusi, maturate vel rubri coloris, vel ex rubro crocei. Radix subest longa, crassa, dura, fusci coloris cortice donata.

Spontaneum vidit Clusius in inferiore arce urbis Malaga vulgò dictæ, loco petroso & inter rudera, florentem & semine maturo praeditam Februario: ibi vivacem & plures annos durare cerum est, nam superiorum annorum, caules adhuc retinentem conspicebat Clusius: in frigidioribus quoniam perit.

Hic persimile est si non idem,

Solanum somniferum Antiquorum Alpin. exot. somniferum Antiquorum verum Park.

Alpin.

Altitudine est bicubitali & ampliore, ab una radice grandi, non multum crassa, lignosis, alio cortice vestita, caetera insipida tres aut quatuor, aut plures etiam caules producentes, rotundos, rectos, fractu difficiles, albicantes, & quibus succulsi alii exsunt, aliquando verò unus solummodo stipex omni ex radice, qui in meltos caules dividitur, qui longi sunt, recti, rotundi, albicantes, foliis vestitum non utriusque binis simul, sed singulis alternatim circum ramulos, à suis pediculis longis sursum pendens, Mali Cydonii folia magnitudine & figurâ emulantes, in quibus & in ramulis humiditas quaedam residua, quæ manui adheret. In cauliculis verò juxta foliorum sinus inter folia flores multi, parvi, rubri, Leucon figurâ, racematim circa caulem congesti cernuntur, à quibus succulsi parvi rotundi, in acutum terminantes, quadratenus striati succedunt, primò virides, & mox ad maturitatem perducti, rubri apparentes, figurâ planè imitantes Solani velicari vesicas, sed multo tamen minores, intus habentes granum rotundum, fructui Halicacabi simile, minus tamen, & cum maturet rubri coloris evalit.

In Crete insula locis maritimis nascitur.

Hujus foliis contritis emplastrum modo ad calidas inflammationes utuntur: atque illis ex ipsorum succo fronte, temporibus, ac aliis corporis partibus, in quibus pulsus sentiuntur, vel iidem consus emplastri modo impositis ad somnum familiarissimè utuntur, necnon ad exsultiones.

6. Alnus baccifera Ger. scandens baccifera C. B. repens baccifera Park. Cacubalum quibdam vel Alnus baccifera J. B. Berry-bearing Chickweed.

Clus. J. B.

Sarmentis verius quam caulibus, usque numerosis praedita est hac planta, infirmis, geniculati, flexibilibus, humanam altitudinem superantibus, [quæ novum transmittunt à quo cortex hirsutus facile stricte cedat, crebris geniculis tuberosis donata. J. B.] Bina singulis geniculis & internodiis adnascuntur ex adverso sita, Alnus vulgaris foliis figurâ & colore similia, longè tamen majora, & ad Helixina folia, foliorum amplitudinem accedentia, mollia. Flores ex turgidis Halicacabi utriculis vix tantillum foliorum, quæ numero quinque, [Clusio sex] herbido pallore albescent, apices bifidos proferunt, penitus lætentibus staminibus simul & bacce rudimento, acini Piperis aut granorum Juniper vulgaris magnitudine, quæ initio viridis, per maturitatem nigra, grana continet exigua, nigra, nitentia, rotunda, compressa. Radix candida, valde fibrosa, longa & sarmentitia, quæ singulis anni novos caules promit, aliis per hyemem marcidis & corruptis.

In sepius primò non longè à Francofurt ad Menum, postea in Italia quoque & Gallia Narbonensi observavimus: Copiosam Clusius Salmanticensi agro, umbrosis locis & circa sepes, &c.

C. A. P.

C. A. P. XXV.

De Asparago.

Esti *Asparagus* vel *Asperagus*. Galenus 2. *Alimus*, omnes propemodum teneros caules & tenera germina, seu ex oleibis & herbis, seu ex succis fructibus, seu ex fructibus arborisquæ vocat; atamen peculiari generi plantæ etiam tribuitur, quæ sic dicta, quod cauliculos hos, qui prima germinatione à terra prodeunt, præcipuos habeat. C. B. Asparagi notæ genericæ sunt folia tenuissima & quasi capillacea, turiones crassi, esculentis.

A. 1. Asparagus Park. Sativum Ger. hortensis & pratensis J. B. sativa C. B. Manured Sparagus of Asperage, corrupte Sparrow-grass.

Cord.

Caules emittit primo vere teneros, longos, teretes, virides, glabros sine foliis, ab uno capite plures, qui paulatim in numerosos, tenues, lentos dividuntur ramos & virgas, & circa has foliola frequentia, unciæ longitudine, individua, & capillorum aut setarum modum tenuia. Tota itaque herba cum Fœniculo aliquam in foliis similitudinem habet, & dum cubitorum altitudinem petit. Flores Sole in Geminis transeunte circa ramulos copiosos, parvos & pallidos producit, & post eos baccas Pisi quantitate, rotundas rubentisque, intus carne sua duo aut tria nigra & corneæ soliditatis semina claudentes. Radicibus nititur perennibus, numerosis, ab uno transverso, & propter caulium vestigia aspero villosque dorso utrinque in obliquum descendentibus, longis, teretibus, lentis, foris cineraceis, intus autem candidis, quibus dulcis & glutinosus est sapor: Coliculis item teneri admodum suavem saporem habent, sic etiam ipsa femina.

In pratis ad Rhenum & Danubium sponte & copiosè provenit: nos in Anglia ad Promontorium Locustæ dum The Lyzzard point in Cornubia invenimus.

Asparagus sylvestris tenuissimo folio C. B. vel ipso patente solâ transplantatione & culturâ à sativo differt.

2. Asparagus palustris Ger. marinus crassiore folio Park. maritimus crassiore folio C. B. marinus J. B.

J. B. Clus.

Caule est brevior, firmiore, in tortuosos ramos divaricato: Foliis brevioribus, crassioribus, latioribus robustioribus quam in Asparago altis, ex cœruleo virentibus: Bacis duplo Juniperinis majoribus, non addo corali instar intense rubentibus ut in illo, sed potius nigricantibus, semina quatuor aut quinque majuscula continentibus.

Monspeli in palustris propè mare copiosum observavimus.

Asparagum hunc palustrem non possum animum mihi inducere ut credam à sativo seu altis specie diversam esse: Siquidem folia crassiora latiora habere & asperiusculo amaro sapore prædita, aliis plurimis plantis in maris vicinia nascentibus evenire solet, colorem etiam nonnihil mutare. Sola saccharum magnitudo & color obstat videtur. In hortos transferatur, & fiat experimentum, annon faciem mutabit.

D. Magnol Asparagum maritimum à sativo seu sylvestri, quod pro eodem habet, non culturâ tantum, sed & specie differre verissimè putat. Licet enim (inquit) ambo circa Aquas mortuas vulgò *Aigues mortes* oppidum in iidem ferè locis oriantur, istius tamen turiones dulces sunt, maritimi amari, folia etiam in isto tenuiora sunt, in maritimo crassiora.

Asparagi turiones seu germinarecentia, leviter decocta & butyro condita sapore delicato palato virescunt, & in cibis magni æstimantur verno tempore. Ventrem emolliunt urinamque cient, scetorem tamen mirum ei communicant, ut quis in seipso facillè potest experiri.

Radix diuretica est, lithontriptica & ex aperitiuis quinque. Ejus decoctum epotum ægrè melencolicis, Regio morbo laborantibus, nephriticis & ichthadicis opitulatur. J. B. & Dioscoride.

Nota frequentiorum usum diureticorum quorumcumque vesicam excutere, ideòque D. Boule traumatica diuretics admiscere solebat.

Asparagum alvum solvere non credit Casp. Hofmannus, quia est diureticum medicamentum.

In pituitos Venerem stimulare posse & semen augere deorrit idem, cum in biliosis subducta materiæ contrarium faciant.

3. Asparagus petrus sive Corruca Ger. Asparagus foliis acutis C. B. Corruca J. B. sylvestris foliis acutis Park.

J. B. Clus.

Duris, confertis, angulosis virgulis, candidis & lignosis ad hominis altitudinem fruticat, in frequentes ramulos striatos, alternatim ferè divisos, circa quos quina aut sena foliola ex uno puncto exeunt veluti in Larice, duriora & breviora quam Asparagi altis, & spinarum quam foliorum nomine signiora, quippe acriter pungentia. Flosculi parvi, pallidi, & semis foliolis constantes, sub aliis inter folia enascuntur, odore jucundo uti Violæ Martiæ. Bacca prima fronte Asparagi altis bacis similes, cineræ, ingrati saporis, & teredini obnoxia, in quibus primum occurrit pellicula alba, pellicula, deinde rubra densa, tertio nigricans, postremo semen unicum vel duo alba, lætescentia, duriuscula. Radix ab uno capite multa, crasse instar Asparagi altis, sed breviores, nascuntur.

In

Locus.

In Italia ad sepes & in dumetis frequens: Provenit quoque circa Monspelium in Linguadocia; nec minus frequens in Castella & regno Granatensi. Floret uvâ matrescente, hoc est Augusto; semen Octobri maturum est.

4. *Asparagus sylvestris aculeatus* Ger. *aculeatus*, tribus aut quatuor spinis ad eundem exortum C. B. *petraeus sive Corrida aculeata* Park.

Clus.

Et hic etiam fruticosus est, in viridibus & mollioribus ramis five *virgis* ramosis tres aut quatuor spinas ab eodem ferè exortu prodeuntes, hinc inde sparsas pro foliis ferens, virides itidem uti rami sunt.

Florem nullam in hoc conspicebam, sed frequentes *baccas* rotundas, ut in superiore, initio virides, deinde per maturitatem nigricantes, succo & pulpâ virente plenas, quibus *semen* includitur durum, foris nigrum, intus candidum, ut plurimum unicum, interdum bina. *Radices* habet plures, crassas longas, superioribus non valde dissimiles.

Locus.

Ad mare propè Tauromenium in Sicilia vidimus. Frequens est, autore Clusio, ad Tagum fl. in Lusitania, atque etiam Batia solo petroso, in collibus & sepihus. Novembri semine onustum invenit.

5. *Asparagus sylvestris spinosus* Clusii Ger. *aculeatus spinis horridus* C. B. *spinosus*, sive *Corrida spinis horrida* Park.

Clus.

Cubitalis habet *virgas*, ramosas, candidas, lignosas, candicantibus, firmis, deorsum spectantibus spinis alternatim, & secundum virgarum ramorumque inaequalium inflexionem horridas: ad quas quina aut sena *folia* ex eodem capite simul prodeunt, ut in Larice, prioris Asparagi sylvestris folia longiora molliorâque Lavigni foliis non dissimilia, quæ commanducata subdulcia & aliquantulum gummosa deprehenduntur. *Flos* inter folia ex alarum sinu longo tenuique petiolo dependet, ex viridi pallescens, deinde *fructus* paucè rotundus, sed qui tricoccus videtur (tamen si unicum granum magna ex parte continet, rarius bina, foris nigrum, intus candidum, firmum ut in lupinonibus) initio virelens, maturitate rubescens & carnosus, five succum & pulpam continens lentam & viciadam. *Radice* firmatur multiplici, instar aliorum sylvestrium Asparagorum, longâ, crassâ, intus albâ, foris flavescente. Fert initio veris aliquot turiones, instar altius Asparagi, qui illorum modo manduntur crudi & cocti cum aceto, oleo & sale.

Locus.

In insula promontorio Pachyno adiacente & alibi in maritimis Siciliae invenimus: Clusius supra Olyssipponem, salubrosi locis, juxta vias, non procul à Tago fl. aliis etiam Lusitaniae locis & totâ ferè Baetica.

CAP. XXVI.

De *Vitis Idæa palustris*, seu *Vaccinio palustri*.

Hanc plantulam viticulæ tenues, folia Scirpylli, flosculi tetrapetali, locus palustris, bæccæ interdum sublongæ à reliquis Bacciferis distinguunt. Cæterum Vaccinia ineptè dicuntur hoc genus planta; cum Vaccinia Veterum Hyacinthi fuerint, ut in capite de Hyacintho ostendimus.

CAP. XXVII.

- A. *Moschatellina foliis Fumariæ bulbosæ, de qua Cordus J. B. Ramunculus nemorosus Moschatella dictus* Park. *nemorum Moschatellina dictus* C. B. *Radix cava minima viridi flore* Ger. *The Mough Wood Cresswort*.

Radicem habet seminealem & uncialem, crassam, candidam, pluribus squamulis, caninorum dentium instar habentibus, quarum inferioris cavum superioris mucronem solidum excipit, succulentam, sapore nullo manifesto, è squamarum sinibus superioribus fibras emittentem plurimas, alias tenues, albas, prælongas, quibus alimentum haurit; alias majores, albidissimas, filorum similes, ad intervalla rariora obiter denticulatas, tandemque in capita intumescences, quibus sub terra repens latè se propagat. *Folia* tenera, pallide virentia, Fumariæ foliorum divisiura, duo aut tria, pediculis oblongis teneris & fragilibus insident. *Caulem* ut foliorum pediculis haud discolor ita non multo altior, palmaris, singularis, media parte foliis binis adversis cinctus, brevibus pedicellis appensis, reliquis supradictis, exceptâ soli quâ superantur magnitudine, similibus. Incaulis fastigio *capitellum* cubicum, è quinque flosculis coagmentatum herbaceis, monopetalis luteis. *Calix* floris trifolius. Vascularum feminale crassum, succulentum, quatuor intus semina claudit. Flores & folia moscheum olent.

Martio

Martio mense exeunte & initio Aprilis apud nos florēt. In umbrosis sepihus & senticetis, aut *Tempus* etiam sub arboribus solo laxo & arenoso multis in locis invenitur. Postquam defloruit, superficies & *Locus*. molli cum quatuor plurimum intus seminibus parvis, alvis oblongis, compressis Lini seminum figurâ, constantes, ut hæc æstate [Anni 1685] observavimus, semina matura nobis subministrante D. S. Dale Amico & vicino nostro.

Quam plantulâ hujusce fructus etiam maturus pericarpio seu pulpâ molli humida & seminibus eadem inclusis constat, Baccifera genuina & propriè dicta censenda est.

- A. 1. *Vaccinia palustris* Ger. Park. *Oxycoceus sive Vaccinia palustris* J. B. *Vitis Idæa palustris* C. B. *Marsh Whortle-berries*, *Moss-berries* or *Moor-berries*.

Radices tenuibus rubentibus fibrillas capillares subinde emittentibus sub terra reptat. *Caulem* prælongis, filamentorum instar tenuibus, infirmis, atrorubentibus, in terræ superficie sparsis latè se diffundit: quos *folia* vestiunt non admodum crebra, sita alcano, dura, Scirpylli foliis paria aut nonnihil minorâ, superne viridia, subtus glauca seu, ut J. Bauhinus, ex cinereo virentia, glabra, marginibus plerumque reflexis, pediculis adeo brevibus insidentia ut immediate adnata videantur. *Flores* è summis ramulis exeunt, nunc singuli, nunc bini aut fortè etiam plures, ex sinibus foliorum exteriorum seu squamarum singuli, pediculis prætenuebus, digitum longis; purpurantes, Glycypteridis floribus similes, petalis quatuor acuminatis ad ungues junctis, reflexis, cum octo in medio staminibus seu apicibus croceis & stylo in unum acutum corpus seu umbonem coeuntibus: Quibus decidentibus succedunt bæccæ quàm Vaccinia nigra majores, rubentes vel flavo-virides punctulis rubris creberrimis resperisæ, non exactè rotundæ sed persæpe oblongæ, umbilico purpurascente cruciformi insignes.

Florēt Junio, fructus Julio maturescit; in palustribus putridis.

Locus & Tempus.

2. *Vitis Idæa palustris Virginiana fructu majore*.

Hujus bæccas à nova Anglia usque missas Londini vidimus & gustavimus. Scribitis seu tortis; *Cattæ* nolratres vocant eas inferiunt.

Nnn

LIBER

HISTORIÆ PLANTARUM LIBER DECIMUS QUARTUS, QUI EST,

De Plantis multifiliquis seu corniculatis.

PLANTAS multifiliquis voco quæ ad singulos flores plures producant filiquas seu corniculæ disjunctæ: quibus tamen ob convenientiam in reliquis partibus, nonnullas filiquas conjunctis admiscemus.

Plantæ multifiliquæ seu corniculatæ sunt vel foliis

Crafftis succulentis,

Majores latifoliæ, foliis

Ad radicem multis in globulos congestis, iis quæ in caule sunt majoribus & spissioribus, foliis in furculis reflexis in summis caulibus; SEDUM seu SEMPERVIVUM in quibusdam.
Ad radicem nullis; cum hæc plantæ à prima statim germinatione, exaltant, radice

Odorata, in summis montibus nascens, foliis glaucis serratis; RADIX RHODIÆ.
Inodora, folio aliis serrato, aliis aequali, radicibus aliis tuberosis, aliis fibrosis; TUPHILUM.

Minores angustifoliæ; SEDUM STELLATUM.

Texture variorum & minus succulentis, quarum notæ genericæ sunt

Folia

Graminea triangula, caules nudi. flores in umbella; JUNCUS floridus.
Lata, integra & non dissecta, Althææ amula, flores ex alio folio. um. lutei; ACONITUM.
Digitata, flores non decidui, radices cathartice, HELLEBORUS NIGER.
Pinnata, Fraxini similia; Flores in spicas digesti; semina nigra, majuscula, splendens; FRAXINELLA.

Flores,

Cucullati, folia circumscriptione subrotunda, laciniata, semina rugosa, facultas plurimum deleteria; ACONITUM.

Corniculati,

Unico cornu seu calvari retrosum extenso, semina nigra triquetra, folia in tenues lacinas dissecta; DELPHINIUM, Consolida regalis.
Pluribus corniculis recurvis, pendulis, semina nigra lucida, folia umbelliferarum modo divisa; AQUILEGIA.

Expansi, aut planifolii; [Folia plana hic voco quæ non sunt fistulosa aut concava]

Majores, rosei, semina majuscula rotunda, per maturitatem nigra, radices crasse tuberose; PÆONIA.
Minores, Ranunculi formæ; Quæ vero hujusmodi flores producant plantæ sunt vel foliis

Integris, floribus nudis absque perianthio, aquosis gaudens; CALTHA PALUSTRIS.
Laciniatis; Aconiti aut RANUNCULI.

Caulifera, flore globofo; RANUNCULUS GLOBOsus.

Acanthis cum flore in medio folio, radice tuberosa; ACONITUM HYEMALE.

CAP.

C A P. I.

De Sedo seu Sempervivo majore.

Hujus notæ sunt folia in globulos oculi bovini æmulos congesta, lata & succulenta, flores in furculis reflexis in summis caulibus stellati.

1. Sedum majus arborescens J. B. Ger. emac. majus arborescens flosculis candidis C. B. majus legitimum Clus. Park. Tre-House-leck.

Clus.

Frutex est potius quam herba, duorum cubitorum nonnquam altitudine, brachiali verò crassitudine, multos ramos pollicaris crassitudinis aut majores, qui in multas alas dividuntur digitalis crassitudinis, summo fastigio velut in orbem desinentes, multis foliis conferent & imbricatis sibi mutuò incumbentes constantem, perinde ac in Sedo majore vulgari. Carnosa sunt autem ea folia, succi plena, & lingue instar efformata, h. e. ab infima sede paulatim in latum sese dilatantia; in ambitu crebris & minutis veluti denticulis adco leviter serrata ut vix appareant, gustu paululum adstringente: cortice denso, carnoso, succulento totus frutex cinctus est, cujus membrana exterior subfusca, maculisque seu potius sedis foliorum vestigiis respersa, ut in Tithymalo characia. Interdum summis majoribus ramis emergit crassus & veluti foliosus quidam pediculus, tanquam thyrsus gerens multarum gemmarum, quæ successu temporis in flores sese explicant, ex flavo pallentes, stellatum instar in aliquot folia divisos cum suis staminibus. Jam maturefcere incipientibus floribus, & ad seminis efformationem properantibus gracilefcit hic pediculus. Semen exile est & nigrum. Semper vivit hæc planta, nam antequam vetera folia abiciat, nova semper producit, & facile ramulis pangitur.

Sponte nascentem observavit hanc plantam Clusius prærupto & scopuloso colle, non procul à Locut. Sponiri arce regia, quinto ab Ulyssipone milliari. In Italia frequentem in scissilibus emittit observavimus.

Legitimum id esse Sedum aut Sempervivum majus, Dioscoridi ad hæc ad præcipue neminem in Stirpium cognitione medicorum veratam inficias ire posse affirmat Clusius: Nam quod hæcenus pro Sempervivo majore habitum est, nihil aliud est quam Coryledon altera Dioscoridis.

2. Sedum majus vulgare C. B. J. B. Park. Sempervivum majus Ger. House-leck.

Folia editæ terræ ac radicibus proxima, crassa, pinguia, lenti succi plena, acuminata, densa, per margines aequalia, & in orbem ad effigiem oculi disposita, atque hujusmodi orbiculos complures proferens, late atque in amplitudine sese diffundit, non raro & tenues fibras emittit, quibus latius serpat, atque novos orbiculos progignat. Assurgit quandoque in medio horum caulis pedem plus minus alius, erectus, crassiusculus, similibus sed angustioribus & acutioribus foliis veluti squamis obiectus, superius in ramos ductus reflexos. Flores scissiles, serie quadam succulentes gerit, stellatos, rubentes aut obscure purpurascens, polypetalos, quos excipiunt filicula plurimæ seu corniculæ semine minutissimo repleta, in orbem disposita.

Inter petras in montibus sponte oritur, & ad macerias & muros. In Angliâ spontaneum non vidi, Locut. ubique tamen in domorum tectis, muris & maceris vetustis & imbricamentis seritur. Caulis floriferus est post Solstitium æstivum; cum semen Autumno perfectum exarscit.

Refrigerat validè & astringit. Usus præcip. intrinsecus in febribus biliosis, sedat scilicet sitim & Vires. compescit ardorem. Vulgare est plebi nostrati (inquit Schroderus) expressum succum cum Saccharo in febribus morbisque calidis propinare. Botanici nostrates præferunt succum Zythogalo aut liquoris postei infusum; scilicet cum bono cum successu hoc modo propinatam novisse ait D. Tanderden Robsonius, tum in aliis febribus, tum præcipue in Erythipelatide & hectica; Abundat enim hæc planta, sale Alcali medicamentoso.

Tragus succum aut aquam destillatam, linteolis in eis madefactis ac impositis in inflammationibus quibusvis corporis, imprimis verò phrenetico morbo, apprime conducere scribit, in inflammatione ac rubore oculorum, jecoris item & renum. Articulorum insuper morbo medentur, & ambulationi auxiliantur.

Succus Solari succo admixtus, & cum oculis Populeis decoctus in axungia suilla, ac percolatus ut fiat unguentum, mirè efficax est, omnibusque populeis unguentis Tragi judicio præferendus.

Galenus cum Dioscoride Epithematis loco succum cum aceto Erythipelatis foris imponunt, quod hodie, inquit Casp. Hofmannus nemo auit.

Succus verrucis & pedum clavus illitus ut eo probè madefiant, deinde foliorum cuticulâ superimpositi, eos tollit & sanat.

Ad cornua pedum, & Folia Sempervivi majoris q. f. contunde & superpone sex diebus continuis, Chesnean.

Ad matricis & urethræ ulcera, & Succus Sempervivi majoris ʒiv. Licharg. ʒj. vitell. ovorum n. ii. diu agitat. in mortario plumbeo, utere. Remedium erat Chirurgi cujusdam Parisiensis. Item. Habui ex collectaneis D. Edo. Hulse. Medici Londinensis.

In febribus linguam molesti aridam vel etiam fissam lenient folia Sempervivi majores, membrana exilis denudata. Aquæ puræ aut Rosacæ induuntur, hinc subinde lingue imponuntur, atque denudata renouantur. D. Soame & Sylvii L. 1. c. 23. S. 64.

N u 2

* 3. Sedum

3. *Sedum majus montanum dentatis foliis* C. B. *Sedum* 4. i. e. *Cotyledon altera* secunda Clus. Ger. *An Sedum latifolium floribus magnis albicantibus* J. B? *Sed. majus alterna flore* A. Lante Park. quid velit vos illa Atlante non satis capio.

Clus.

Pinguia, crassa, numerosaque habet *folia*, circa radicem densa, Acetabulo alteri five Sempervivo vulgari majori similia, maiora tamen & in ambitu leviter dentata, succulenta & gustu acido: inter quae multa in ambitu capita, & similibus sed minoribus foliis congesta exsurgunt, longis pediculis inhaerentia, quae tandem aucta in novas plantas efformantur. Ex ipsius matris umbilico emergit *caulis*, dodrantalis, foliolis, rectus, ferens in ramulis florem alterius Cotyledonis instar albicantem, magnum, sex foliis conflantem, cui succedunt *filiquae* seu vascula rotidem angulis discreta, *semine* exili plena. *Radix* Sempervivo vulgari majori similis, minus tamen crassa, caudicans, subinde novas plantas, praeter jam dictas, & lateribus fundens.

Locus.

Frequens est in omnibus jugis urbi Viennae vicinis, atque in Austriacis, Stiriacisque Alpibus. Floret Julio.

Usciat.

Illis ipsis locis invenitur aliud genus huic valde simile, per omnia tamen minus & cuius folia magis sunt dentata: quod *Sedum majus montanum dentatis foliis* alterum C. B. *Sedum* alterum minus magis dentatis foliis Park.

Invenitur & alia hujus varietas praecedenti per omnia simile exceptis floribus qui purpurei sunt & odorati.

4. *Sedum majus montanum foliis non dentatis, floribus rubentibus* C. B. *Sedum montanum latifolium flore purpureo* J. B. *majus angustifolium* Park. Ger.

Clus.

Conteritis, frequentibus pinguibuscque five crassis atque in orbem digestis est hoc etiam genus *folii*, superiore tamen minoribus, nec dentatis in ambitu, tamen aliquantulum hispida apparent, sub quibus & radices capite aliae similes plantae crassis fibris praeditae in orbem se propagant & radices agunt: & matris umbilico palmaris, nonnumquam etiam dodrantalis exilit *caulis*, succulentus, rubescens, nudis crassis succique plenis & mucronatis foliis cinctus, angustioribus quam superiora & mucrone purpureo, qui supremam parte in ramulos dividitur, multis *floribus* superioris Cotyledonis alterius floribus forma similibus onustus, minoribus tamen, duodenisque, angustis, mucronatis, itelque instar decussatis foliis conflantibus, coloris ex rubro purpureiscentis, totidem *filiquis* in capite aut veluti coram compactis, floribus umbilicis occupantibus & vicinis quaternis staminibus cum ambientibus. *Semen* illis filiquis five loculis adeo exili inest ut oculorum aciem propemodum fugiat. *Radix* mediocriter crassa & fibrosa est, Cotyledonis alterius mole.

Locus.

Plantae quae florem tulerunt tum in hac tum in superiore intereunt, perinde atque in Sedo majori vulg.

Crescit in Taurinarum Alpium jugis non procul Saltzburgo, ubi floret Julio, in hortos transita maturus, viz. Maio.

5. *Sempervivum rubrum montanum* varietas Col. *Sedum rubrum tomentosum* Park. *montanum tomentosum* C. B.

Col.

Singula hujus folia, dum planta sine caule est. Vere incipiente ad invicem tomentosa lanugine contextuntur: apices enim foliorum, relictis foliis intermediis, tenuissimis densisque staminibus veluti Araneis interceptuntur, ut semper angulos efforment, ita ut tota foliorum superficies operiatur immixtis figuris trigonis, tetragonis, pentagonis & hexagonis intersectis ad invicem, ut ex quolibet extremi folii apice efformetur. Autumno & hyeme antequam caulem edat incana est aut cinerea, nec folia conjuncta tomento aut aranea sunt, fed aperta & disjuncta, ut in vulgari: cum caulem edat tota planta colorem mutat & folia efficitur.

E radice passilla, tenui veluti filum, inter saxorum rimas ubi parum terrae inherentes, multa *folia*, veluti Cinarae fructus squamosi, in globulum composita, Nuclei Regiae oblique dimidiatae magnitudine orbem complentia, linguarum angustiarum effigie, parva, carnosa, vulgaris majoris lutei Sempervivi modo, per ambitum hirsuta parum, in summo araneola multum, colore cinereo: Aestate caulescente plantae ita illi haerent densa ut pyramidem effigiant, atque nihil praeter summum caulis appareat, in quo folia minora alternatim separantur. *Caulis* semipedalis, in summo bifurcatus in alas, in quibus *flores* magni, rubentes, roseo sauro colore, stellati, in decem radios secti, cum totidem apicibus mediis fructum habentes: staminibus vero circa illum viginti, quorum cacumen laterum, montum est. Florum folia expansa & radiata, veluti plicata prius quam dehiscerent, canaliculum vel plicam habent in singulis radiis, colore magis saturato; calycem vero diluatiorem, subius hirsutum, totidemque oris distinctum.

Julio floret & Augusto perfcitur, in Aequicolum montibus, & jugis altissimis, nudis, saxosis, meridiei expostis supra montem Flaminianum, se Serrone vulgo dictum, superciliu scilicet appellatum.

6. *Sedum Alpinum roseum cauliculis rubentibus* Hort. Lugd. Bat.

In horto Regio Parisiensis habetur sub titulo Sedi Alpini medii rosei, aculeo rubente.

Hanc plantam, nemo haecenus, quod sciam, descripsit, nec nos eam vidimus, ideoque necesse est an recte hic collocavimus.

CAP.

C A P. II.

De Telephio.

Telephium dictum volunt, quod ulceribus malignis & deploratis, qualibus Telephus Myrrhae rex ab Achille vulneratus consenuit, (quae eam ob rem etiam Telephia vocatur) auxilia- tur: Fabaria vulgo ad foliorum cum Faba similitudine, Officinis Crassula major appellatur. C. B.

Folia in Telephio non conglobantur in capitula, ut in Sedo majori; nam à prima statim germinatione excaulescit. Flores velut in umbella pentapetali, quibus succedunt thecae plurimum quinq.

- A. *Telephium vulgare* C. B. *Telephium five Crassula major vulgaria* Park. *Crassula five Faba inversa* Ger. *Anacampteros vulgo Faba crassa* J. B. *Opine, or Live-long.*

J. B.

Petalis est & altior Anacampteros, *caulibus* rectis, teretibus, solidis, quibus perquam crebra adnascuntur *folia*, surrecta, succulenta, Portulacae foliis longiora, colore glauco, rubedine aliquo subinde perfuso, crenata. *Flores* in summis caulibus & ramulis [in quos summi caules dividuntur] in umbellae digiti, rubentes, pentapetali cum pluribus staminibus; medium florem occupant *thecae* aliquot, plurimum quinque semen claudentes praeparitate ferè inconspicuum. *Radix* subest tuberculis glandulosis strumosa, unde Faba inversa nomen. Nullo nec sapore nec odore excellit.

Folia interdum integra sunt & minime crenata, flores non raro albi, ut eos describit Bauhinus, apud nos tamen saepius purpurei: atque hoc est Telephium 3. purpurascens flore Clus. Hist. qui folia in caule rariora ei attribuit.

In umbrosis maxime & ad sepes oritur, non raro tamen in agris & pascuis.

Locus.

2. *Anacampteros purpurea* J. B. *Telephium purpureum majus* C. B. *floribus purpureis* Park. Ger. *An Rapuntium umbellatum* Col?

Clus.

Ex radice crassiuscula, & bulbis instar parvorum naporum, multisque etiam fibris praedita, aliquot singulis annis producit *caules* cubitales, quibus innascentur *folia* satis frequentia, inordinata, Telephii vulg. crassa, succulenta, in ambitu tamen nonnihil crenata & veluti sinuosa. *Flores* coloris graminis ex rubro purpureiscentis: in reliquis cum Telephio vulgari convenit.

J. Bauhinus Anacampterosi seu purpureae *caulem* rectum & rigidum ascribit: *folia* quam vulgari angustiora, longiora, dilutiorque virore tincta: *flores* rubentes, quo etiam colore sunt stamina media & apices.

Telephium purpureum minus C. B. J. B. *minus flore purpureo* Park.

Non alia in re praeterquam partium omnium parvitate à praecedente differre videtur. Videsis descriptionem ejus apud Bauhinum in Prodromo.

3. *Telephium latifolium peregrinum* C. B. *Crassula major Hispanica* Ger. *Telephium five Crassula major Hispanica* Park. *Anacampteros maxima* J. B.

Clus.

Habet hoc duos, tres pluresve *caules* à radice prodeuntes, cubitales, succulentos, in latus se incli- nantes; in quibus ordinata sunt *folia*, h. e. ex intervallis bina, semper adversis pediculis nascentia, crassa, folia plena ut in vulgari, sed majora & magis carnosa. *Flos* in extremis ramis quasi umbellati nascitur, quemadmodum in Crassula majore, pallidus. *Radices* illi plurimae glandulosae Crassulae vulgari similes.

Nascitur in Hispania umbrosis quibusdam locis, unde ad Belgas delata facile comprehendit & au- ta est, valde enim vivax est, ut etiam rami in terram depacti statim radices agant.

Locus.

Floribus est albis atque etiam rubris.

4. *Telephium Portulacae folio* Morif. praed. l.

Morif.

Sola crassitie flos spissitudine foliorum, Portulacae amulorum à ceteris suae classis facile distinguitur.

5. *Telephium semper vivens* Ger. *repens folio deciduo* C. B. *minus repens five Cepaea Panfilii* Park. *Anacampteros minor rotundiora folio semper vivens* J. B.

J. B.

Inter Anacampterosa vulgo notum & hanc speciem hoc interest discriminis, quod non tantum minor haec, sed & radices fibrosae Sedi vermiculares, non tuberosae: foliorum series non minus stipitata, verum ea excepto colore glauco ad Portulacae folia quam proxime accedunt magnitudine & circinata, ferè rotunditate, suntque admodum caduca, sic ut saepe major pars caulibus ubi exciderint foliis vidua

N n n 3

con-

conficiatur, reliquis interim ubique foliorum ubi exciderint vestigiis. *Caules* graciles, teretes, non nihil rubentes per terram repunt, dodrantem longi. *Flores* in umbella, Anacampteros vulgares, quorum singuli quinque folioli ex albedine in purpureum vergentibus constant, apices verò sunt latei: in medio autem flore coeunt quinque velut alabastrum mucronati.

Tota hyeme viret: facile se propagat.

Vires.

Vulneraria est & astringens: Præcip. usus in consolidanda intestinorum erosione per dysenteriam introducta, in curanda hernia, in ambustis medendis. [Aqua destillata exhibita, aut radix cum melle in vino decocta ac pota.]

Magna dolores sedandi facultate pollet hæc herba, idque tam in recentibus vulneribus, quam in fordidis & inveteratis ulceribus efficitur folia tufa & imposita.

Herba sub cineribus tosta & cum adipis sullo mixta & imposita paronychia egregie sanat. Radix Telephii recens appensa, [aut aliquot saltem ejus nodi, prout nodi plures vel pauciores in ano protuberant] cum hilo in dorso inter scapulas, hæmorrhoidum dolores siccio levat, simulque cum marcescente radice tabescit & evanescit omne tuberculum. V. *Ephemer. German. Ann.* 2. Obs. serv. 195. ubi D. Wedelius Amuletum hocce miris præconis colebrat, ejusque efficaciam duobus exemplis comprobat. Nos ut non negamus Amuleti aliquam vim inesse posse, ita iis non multum fidimus.

• 6. *Telephium Indicum* Bontii.

Bont.

Caule est paulo elatiore quam *Telephium nostras*, foliis etiam aliquantulum in figura variantibus. Incola Malaii à forma *Moulti Bebec* vocant, quod Anatis rostrum significat, nam inversum Anatis rostrum admodum bene refert, præsertim illorum qui incisuras ad latus rostri habent. Semper viret hæc planta.

Vires.

Incola eâ utuntur contrita ad ipsorum scabiem & cætera biliosa ulcuscula in cute, quæ hic nunquam desunt. Tum ad Erysipelata quoque utilis est cum aceto contusa. Malaica mulieres eâ quoque utuntur pro topico super bregma puerorum ubi futuræ nondum coaluerint, referentes id ad robur cerebri facere.

A. 7. *Rhodia radix* J. B. C. B. Ger. Park. *Rosewort*, or *Rose-root*.

J. B.

Tuberosa radice nititur, quam ob Rosarum consimili odore saporéque Rhodiam appellant, foris in fusco splendente, intus albâ, fragili, rosem odorem halante, gustu Rosæ simili, non ignaviter adstringente. *Virgæ* ab una radice plures oriuntur, tenues, numerofo foliorum agmine dense stipati, substantiâ & positi Telephii vulgo dicti, angustiorum, oblongorum, acuminatorum, & circumquaque serratorum, colore glauco excepto mucrone purpurascente, sapore adstringente. *Flores* in umbella purpurascences, quibus succedunt *siliques* oblongæ, extra reflexæ, corniculorum, Aquilegiæ aut Aconiti instar, rubentes, in quibus semen minimum oblongum & palacacum.

Locus.

In excelsis montibus Cambriæ, Eboracensis Com. Westmorlandiæ, &c. v.g. *Snowden, Caderidri, Ingleborough, Hardknott, &c.* ex ipsis rupium fissuris, præruptisque in locis exit.

Vires.

Modernis practicis vix in usu est, nisi quod interdum ad renum calculos decoctis incoquantur. Nos cum J. Bauhino judicamus eam non procul abesse à Rosæ aut Crassulæ temperamento, quæcum facie externa adeo convenit, ut nulla ratio sit cur diverso nomine insigniatur.

• 8. *Rhodia radix foliis minus incisâ* Hort. Lugd. Bat.

• 9. *Rhodia radix major purpurea* Hort. Lugd. Bat.

CAP. III.

De *Cepææ*, & *Sedis minoribus Stellatis*.

HÆ plantæ parvitate sua & foliorum angustia à præcedentibus differunt.

1. *Cepææ* J. B. C. B. Ger. *Cepææ Matthioli* Park.

Clus. J. B.

Spargit per terram folia succulenta, Portulacæ similia, minora, subrotunda. *Cauciculum* exsertit dodrantalem, in terram procumbentem, atque in multos ramos fissum, cui ad singulas alas adnascuntur folia præcedentibus similia, angustiora, ex oblongo per extremum subrotunda. *Flores* in caulis à medio summo tenus ex uncialibus pediculis plures congesti, suis tamen petiolis minoribus nisi parvi, albicantes, pentapetali; quibus succedunt tenuia ut in Crassulis capitula, exili scobis instar *semine* plena. Annua autem est, singulis annis deciduo semine sponte resurgens.

Locus.

Circa Monspelium & Genovam sponte oriri dicitur.

A. 2. *Sedum*

A. 2. *Sedum minus hamatodes* Ger. minus flore luteo J. B. minus luteum folio acuto C. B. *Vermicularis* & *Crassula minor vulgaris*, sive *Illecebra major* Park. The most ordinary yellow *Prickmadam*, or *Stone-crop*.

Radices in terram demittit plures, innumeris filamentis capillatas. *Caules* exserit teretes, crassos, pingues, medullâ solidiore, carne molliore, infimos & humi procumbentes, ramosos; foliis vestitis creberrimis, nullo ordine positis, initio glaucis, per vetustatem rubentibus, crassis & succulentis, quæ caulis adherent crassioribus, paulatim in acumen desinentibus, molli in ipso apice spinulâ donatis, non exacte tamen teretibus, sed supina parte planioribus. *Caules* qui flores succedunt eriguntur, altitudine dodrantali, foliis jam descriptis similibus vestiti, verum rarius dispositi & brevioribus. *Flores* in summis caulibus in quâdam velut umbellâ dispositi, flavi, hexapetali, & calice in sex partes diviso, cum plurimis intus staminibus apices concoloribus succulentibus. Singulis floribus succedunt vâcula plurima semine repleta, qualia in *Sedumajore* & *Telephio* cernuntur, nimirum Aconiti aut Delphinii.

In muris & tectis ubiq; fere in Angliâ occurrit.

Locus.

A. 3. *Sedum minus luteum ramulis reflexis* C. B. minus luteum flore se circumflectente J. B. *Aizoon Scorpoides* Ger. *Vermicularis Scorpoides* Park.

Summo caule in ramulos diviso sese inflectentes instar similitudinem Scorpiuri five *Heliotropii* majoris à precedente differt.

Varietas potius præcedentis videtur quam species distincta.

Inter actaria multis locis recipitur (inquit J. Bauhinus) in quibus & sapit & palato gratum est; *Ufus*, astringit ventriculo confert, teste Dodonæo.

Cum *Sedo* majore temperamento & facultatibus convenire videtur, ejusque loco, si res postulat, ulupari potest.

A. 4. *Sedum purpureum pratense* J. B. minus palustre Ger. *Sedum arvense* sive palustre flore rubente Park. *palustre subirsutum purpureum* C. B. *Small Marsh Sengreen*.

J. B. Clus.

Dodrantalem habet *cauciculum*, subrubrum, succulentum, tenerum: foliola longiuscula, subhirsuta, succi plena, Vermicularis folia referunt nisi quod planiora sint. *Flosculi* in summis cauculis pentapetali, purpurascences aut carnei coloris, cum aliquot internis staminibus pallidis. Totidem succedunt *cornicula* quot sunt in singulis floribus folia, initio viridia, deinde purpurascencia, *semine* eule continentia. *Radix* exigua est & inutilis, secundum quam ex infimo caule furculorum propagines in orbem humi diffusæ sunt, multis exiguis foliolis Sedi minimi acris fere similibus, minoribus tamen, angustioribus & obtusiore mucrone præditis cinctæ, saporis insipidi & aequi.

In humidioribus ubi aque scaturiunt ad latera montis *Ingleborough*, & alibi in montosis Septentrionis *Locus*, palubus Angliæ. Nascitur humentibus pratis circa Norimbergam. J. B.

Sedum arvense flore rubente C. B. prod. huic idem videtur: confer utriusque descriptiones.

5. *Sedum ecbinatum vel stellatum flore albo* J. B. *Prickly-headed Sengreen*, with a white flower.

J. B.

Ex radice brevi, multis fibris capillata caulis unus vel plures prodeunt, spithamaci, pingues, supini, teretes, sæpe simplices, alias in duas alas divisi, non tamen facile fragiles. *Folia* Portulacæ, subcicada, carnosa & succulenta, coloris viridis, extremâ orâ (quæ latior etiam est) serrata, saporis Sedi vulgaris majoris: folia inferiora caulis excrecentibus exstancantur & corrugantur. Caulibus ad certa intervalla adnascuntur flores stellati, Sedi, quinquepartiti, albi, apicibus purpurascensibus, quinque, foliis acuminatis, teretibus, viridantibus totum florem obvallantibus: capitula stellatæ succedunt ex radiis plurimùm quinque, rarius sex, compressis, *semen* continentes minutum Aizoi vulgaris.

In muscosis septum aggeribus non longè à Genève, locus viam quæ inde ad oppidum *Jay* *Locus*, ducit.

Messanæ quoque, similibus in locis invenimus.

Ad *Ceptram* plurimum accedit.

6. *Sedum ecbinatum flore luteo* J. B.

Toto habitu simile est superiori [sed minus,] foliis tamen variat, non sinuatis, magis ad Portulacæ folia accedentibus, minoribus: *Flores* item non albos sed luteos promit, eodemque tempore perficiuntur, gustu etiam simili.

Circa Portum Veneris & alibi in Italia plantam hanc invenimus; quin & ex semine Londino accepto ortam Cantabrigiæ in horto alimus. Nostra tamen planta ab hac F. Columnæ descripta nonnihil diversa videtur: folia enim habet ad Alinæm accedentia, & ut memini, nonnihil crenata. Annua est planta.

7. *Sedum*

7. *Sedum minimum montanum flore purpurascens parvo, semine stellato.*

Radix ei alba, tenuis, pluribus fibris capillata, vix ultra annum vivax. *Caulis* ex eadem radice emergit, nunc simplex, nunc plures [tres interdum quatuorve] semipalmares, erecti, teretes, nubescentes, foliis vestiti creberrimis, circumcirca nullo ordine positis, crassis, subrotundis, brevibus, apicibus obtusissimis, rubentibus: *Floris* in summo gerunt velut in umbellam dispositos, exiguos, pentapetalos, vix se pandentes, petalis acutis, saturatione lineâ purpureâ per mediam longitudinem decurrente, ad margines pallidioribus. Vascula seminalia quinquemembra, stellata, radiis purgentibus.

Circa medium mensis Julii in præruptis & altissimis montis Juræ scopulis florentem invenimus. Huic non longè dissimilem invenit & descripsit in Indice suo plantarum circa Monspelium nascentium D. Magnol sub titulo *Sedi annui minimi stellati rubri*. Parvula, inquit, est planta, uncialis aut biuncialis, unico ut plurimum cauliculo affurgens. Folia crassa & subrotunda sunt, inter quæ flosculi albi oriuntur, satis magni pro plantule modo, quibus stellula rigida, crebre succedunt, in quibus parvum semen continetur. Annuâ est planta.

Maio mense cum flore & stellulis sapienti descriptionis autor in ingressu luci Gramuntii flos Illicibus.

CAP. IV.

Plantæ quedam exotica Chrysanthemi titulo à Jac. Breynio exhibita, Sedis stellatis affines.

1. *Chrysanthemum aizoides Africanum primum seu latifolium Breynii.*

Huius caules cubiti altitudinem attingunt, glabri, teretes, succi pleni, & coloris ex viridi albicantis. *Folius* diluto nec inventum virore pictis per longa intervalla frequenter binis donati, Portulacæ crassitie & succulentia; sed Calendulæ, quæ figuram & magnitudinem, respondentia: E quorum alii ramuli aliquot pullulant, minoribus foliis & gemmis junctum onusti, sed eorum, floræ ipsi in horto Amstelodamensi] intempestivis prunis præsertim decedunt. Nam cujuslibet tantum caulis summitas *Florem* saltem unicum, per animum, ex capitulo viridi, crasso, in folia se lacinias quinque decessat, mense Septemb. vel Octobri offerebat, eadem quæ flos mediocris Calthæ amplitudine, Floris autem Solis figuræ, umbone citrini coloris, quem per circumferentiam concoloria, angustissima ac uncialis petala copiosè cingunt, constare. *Semen* mihi non visum sequentium par judico.

Ex semine à Pronuntio bonæ Spei dicto delato in horto Caroli Chirvry Amstelodami natum est.

2. *Chrysanthemum aizoides Africanum secundum, seu teretifolium Breynii.*

Breyn.

Raritate & venustate primum antecellit, locis apricis & arenosis C. bonæ Spei proveniens. Hoc ex semine ad fuscum inclinante, subrotundo, & eadem ferè quâ Hormini magnitudine in horto nostro succrevit. *Radice* verò constabat dorsantali, digito crassâ, tereti & alba, Raphani minoris oblongi, quæ figuram & consistentiam, simili, sapore tamen aqueo. Ex hujus capite folia complura, succulenta, sesquipalmaria, digiti infantis ferè crassitie, teretia & flavo-viridi lavore nitida edebat, quorum plurima convexa, ac in extremitatibus ficcata. Inter hæc duo, tres, vel quatuor (ni fallor) plures *Caulis*, magnitudine & crassitie foliis penè æquales porrigebantur. *Florum* in *Revervingiano* horto dedit, Solis radiati instar formatum, eadem quæ primi generis figuræ, nisi quod duplo penè major, umbone aureo, petalis majoribus & latioribus sulphureis, una parte flavis radiato fuerit. Folia insuper aut lacinia capitis stellata, teretes & falcata erant. Plantam annum, flore semineq. edito evanescentem judico.

3. *Chrysanthemum Aizoides Africanum tertium, seu triangulari folio, flore aureo Breynii. Aff. Aizoides Cap. bonæ Spei Zanoni.*

Species prima.

Breyn.

Huius [in horto Autoris educati] *radix* secundo similis, sed grandior: quæ aliquot humi jacet, aliquot inde se effert, in orbem, velut Aloe pumila esset, folio diffundebat, jucundo virore oculos delatantia, dorsantalia, digitalis verò crassitie & triangularis figuræ. Ex illorum medio caules rotundi, ex viridi albicantes tres aut quatuor pluriusque pedales, binis ut plurimum, & ex inferiori triquetris, sed minoribus foliis præditi, proriebantur. Horum unicuique, senescente Autumno, crassum, oblongum, in quinque lacinias angustas dissectum, calycis callosi Avellane Lombardice simili alabastrum addebat; quod occultum suum decus meo etiam, sicut præcedens, horto invisit, quæ *Revervingiano* maneret proprium ornamentum, ubi, stella in modum, in quinque angulos resolutum *florem* aureo fulgore comantem protulit, primi generis minorem, umbilico delutior, tres visu jucundos, virides circulos exhibente ornatum, quantum ex pictura augurari licuit. *Semen* secundi generis minus.

Specie

Species secunda, flore purpureo.

Breyn.

Rarissima est hæc, & quantum mihi constat, Europæ nostræ minis reliquis nota, Antecedentè perissimè, nisi quod plerumque major, & folia floris umbonem luteam circumdantia purpurei coloris sint.

Species tertia, flore carneo.

Breyn.

Secundæ speciei valdè similis est; excepto quod petala, quibus umbo floris radiatur, carni sint coloris.

Species quarta, minor flore flavo.

Breyn.

Hæc, quantum ex figura à D. ten Rhyne transmissa Autori nostro conjectari licuit, pedalis circiter est; caulis procumbentibus, articulatis, quos folia triquetra, reliquis breviora & longè angustiora exornant. *Floris* in caulis & ramis se solitarios ut in cæteris præbentes parvi sunt, capitula trigono, petalis brevioribus ac paucioribus quam primæ speciei, quorum color luteus seu flavus, cinctio.

Tota hæc planta cum congeneribus omnibus antedictis, præprimis folia earum cum capitulis ut Aizoon succulenta sunt. Sapor aqueus, nitrosi quid occultans, quod in ficcatis, quæ planè falcata sunt, patet.

Cum plantæ hæc nobis nondum fuerint inspectæ, an rectè Chrysanthemum annumeretur nescimus. Paulus Ammannus, cui cognita & examinata fuerunt, quò pertineant te certius docebit.

Chrysanthemum, inquit, aizoides Africanum (1.) latifolium Breynii. (2.) teretifolium, (3.) triangulari folio, flore aureo, (4.) flore purpureo, caulis & ramis purpurascens, (5.) flore carneo & (6.) triangulari folio minus, flore flavo in *Cent.* 1. & *Prodr.* p. 21. ad classẽ Chrysanthemorum non pertinet, quoniam non ferunt semina quadrangula nuda, more Chrysanthemorum; nec ad illæ, quæ non habent semina papposa, sed magis Kali florido repenti Aizoidi Neapolitano Col. & dicitur Kali Africana Kali florido repenti Aizoidi Neapolitano Columnæ affinia.

I. Habent enim vascula pentagona coni inversi instar, in summo plana, per margines quinque anostis apicibus circumvallata, totidemq. intus cellulis donata, quæ per maturitatem deflentes, & fœmina parva, spadicea, rotunda effundunt: apices five capitula dum maturefcere incipiunt, deflentes & fœculentæ, summo capitulo stellæ radiatæ figuram imprimunt.

II. Quædam ex hoc genere ferunt, vascula quindecim localiter donata, totidemq. apicibus oblongis, fungosis, in conum coarctatis circumvallata, ut Chrysanthemum aizoides triangulari folio, flore aureo.

Quantum ex his capitularum seu vasculorum seminalium descriptionibus colligere licet plantæ hæc Sedi seu Aizoi exotici speciei sunt, non Chrysanthemi.

CAP. V.

De Pæonia.

Pæonia, quibusdam *παιωνία*, cujus radicem aliqui *ἰδαὶς διακρίνεις* vocant, Pæonia dicta est à medico Præone, qui cæ Plutonem ab Hercule vulneratum, Homero Odys. 5. fingente, curâse perhibetur. *Pæonia vetustissima inventa est, nomenque auctor retinet, quam quidam Pentorobon appellant, alii Glycyfiden.* Plin. lib. 25. c. 4. Forè (inquit Bodæus à Stapel) à *παῖον* vel *παῖων* hymnos cano, quod ob insignes virtutes multum laudaretur: nam Pæonias omnes herbas Veteres pro salutaribus habuerunt.

Pæoniæ notæ genericæ sunt flores rosei maximi, semina majuscula rotunda, per maturitatem nigra, radices crassæ vel tuberosæ; folia composita.

1. *Pæonia mar. Park. Ger. præcior J.B. folio nigricante splendido, quæ mar C.B. The male Peionny.*

J.B.

Pæonia mar præcior, ut rarior, ita notabili foliorum & radicis differentiâ à feminâ dissecitur: cuiusmodi etiam femina videtur altius assurgere, ad sesquicubitalem aut bicubitalem altitudinem; pluribus caulis nonnullis rubentibus, in aliquot ramos divisis, foliis vestitis Nucis Juglandis ferè positi & figuræ, sed latioribus, crassioribus, lanugine quadam averâ parte pubescentibus, ternis, quaternis, quinis, raris septenis, saturè viridibus, glaucocœ obductis, caulium extremis ad committens parte interna rutilis, ex longis rubescentibus pediculis pendentibus. *Floris* supremis insident fastigii singularæ, paruli, quos carnata quadam folia sustinent, similes ferè floribus Pæoniæ feminæ, sed dilutiores, non line purpureâ tinctura, nervis reliquæ floris parte saturationis, in quorum medio *flamina* purpurantia apices croceos sustinent. Succedunt cornicula alba, villosa in principio aque lucente lanugine pubescentia, raris terna, sæpius quina aut circiter, cristâ sanguinea incurvâ superne

Locus &
Tempus.

superne donata: juxta cornicula stamina rutila, apicibus luteis farinaceis donata. Cornicula vero jam grandiora reddita, atq; per maturitatem delibescit recurvantur, elegantissimèque granata ostentant (scien, utrinq; ordine positam, primum acinis granati colore similibus, mox atroceruleorum, tandemque nigrorum, rotundorum, crassiorumq; quam in femina, colore & substantia alio quo similibus, quemadmodum & sapore. Radix ceu palus altè depangitur, recta, nonnunquam in adnata parva divaricata.

Hujus flores Maii initio explicantur, mósq; decidunt. Gessnerus in Generoso dicto Helvetie monte reperiri audiverat.

Si seminetur Vere, ut plurimum per annum latitat, & post singulis annis foliorum divisió augetur.

2. *Paeonia mas tardior* J.B.

1. A precedente differt foliis numerosioribus, quippe quinis aut septenis, impari aliquando bifido; dilutius quoq; virentibus, & aversa parte, si cum praedicta foliis conferantur, pallentibus, quæ & albi quadam lanugine donata sunt. 2. Non caulium modo extremis sed ipsis quoq; foliorum costis interna seu adversa parte rutilantibus. 3. Floribus tardius erumpentibus, nec citius quam prius decidunt.

Floret hæc communiter sub finem Maii.

In usum Medicum veniunt radices & semina.

Ufus eorum præcipuus est in affectibus *cephalicis*, Epilepsia, Incubo, &c. *uterinis*, mensibus obstructis, lochiis purgandis, doloreque post partum mitiganda, epatis obstructione. Extrinsecus suspensum granæ ad radicem de collo pro arcenda epilepsia. *Schrad.*

Tempus.
Viret.

* 6. *Simplic.*

Vidi (inquit "Galenus") puellum quandoq; octo totis mensibus morbo Comitiali liberum, ex eo quo gestabat radicem tempore. Ubi autem fortè fortuna, quod à collo suspensum erat decidisset, protinus morbo correptus est; rursum, suspensio in illius locum alio inculpate se habuit. Visum ergo est mihi, fatus esse demò id certioris experientie gratia, detrahare: id cum fecissem, & puer iterum esset convulsus, magnam ac recentem radicem partem ex collo ejus suspendimus, ac deinceps porcum sanus effectus est puer, nec postea convulsus. Experimentum hoc Galeni confirmant Montani, Pernelius, Apollonius Menubensis lib. de Alee, cap. 7.

Quæ hoc qualitate seu proprietate effecit ambigitur. Quæcumque tandem (inquit Julius Alexandrinus à Neustrian suis in Galeni de simplicium Medicam. facult. librum notis) succellus hujus fuisse frustram hodie. Vbi igitur tam efficax non est nostra hæc Paeonia quam aliarum regionum aliquarum, vel leviora erant illius temporis mala hæc quam nostri hujus sunt, ob immutata in deterius fortè victus rationem. Alii in effloresc. sub certo syderum positu totum negotium consistere afferunt. Quæ opinio Magica aut supersticiosa vanitate non vacat. An (inquit Calp. Holmanus) Galeni radix non fuit naturæ suæ talis, sed quia *παρασάδην*, *adjuvata*, ut sic verum. Diaboli enim in multis aut juvat naturam, aut impedit.

Sylvius nihil grandis (inquit) hæcenus ab hujus radice & semine sepiissime à me usurpatum vidi præstitum. *D. Soane.*

3. *Paeonia femina* Ger. *femina vulgaris flore simplicis* Park. *communis vel femina* C.B. *femina vulgaris* J.B. *Female Peonion*.

7. B.

Radices glandulosas fibris quibusdam interceptas habet, ut Asphodelus, à quibus demò & alie propagantur simili modo glandulosæ. Caulis viridis vix nisi ad exortum pediculorum foliorum rubedinem ullam ostentat: *folia* variè & inconditè dissècta, modo trifida, modò bifida (de singularibus foliis intellige) aliàs etiam integra, superne virentia, inferne albicantia aliquantulum & nonnihil hirsuta. Flos qualis in mascula [sed minor magis, purpureus] cum staminibus & apicibus consiliuibus perinde ut in *siliqua* [quæ tamen minores] at *semen* oblongum, per maturitatem nigrum.

Floret mense Maio: semen Julio ad maturitatem pervenit; multumq; se reptati multiplicat.

4. *Paeonia femina Hispanica pumila* Park. *tenuis laciniata, subius pubescens, flore purpureo* C.B. *femina pumila* Ger. *quoad iconem*.

Clus.

Tenuis dissècta & laciniata habet *folia*, magis mucronata, aversa parte brevi lanugine pubescentia & candicantia, adversa verò virentia nec splendens, multis venis à medio nervo in latera foliorum excurrentibus, ut in reliquis Pæoniæ generibus: *caules* graciles & dilutius virentes, singulis sustentantes unicum *florem*, aliorum generum floribus paulò minorem, simplici octo foliorum serie constantem, purpureum, quod est minus rubentem quam qui plenus est, sed non minus odoratum, multis *staminibus* candidis horum *apices* flavi, bina cornicula media cingentibus præditum, quæ maturitate delibescit *semen* continere conspiciuntur vulgaris Pæoniæ, initio subceruleum, se mitis limi instar. Radix superiori similis, minus tamen crassius sed gracilioribus bulbis constans.

Nata est Clusio semine ex Hispania missò: floret Maio mense cum aliis.

* 5. *Paeonia*

* 5. *Paeonia Poni Arantii colore* C. B. *tertia* Clus. *femina flore carneo simplici* Park. *parad.*

Clus.

Folia huic Pæoniæ femina, paulò dilutius virentia quam *παρασάδην* splendens, per oras nonnihil crispata, inferne cineracei coloris: *flos* simplici sex foliorum serie constat, coloris carni dilutioris, in quo flavescens tenuiter elucere videtur: *cornicula* viridia medium florem occupant, & multis albis *staminibus* cinguntur, quorum *apices* aurci. Semen in corniculis nigrum: *radix* bulbaceis Asphodelinisq; tuberibus constat.

Floret Maio.

* 6. *Paeonia Aquilinae foliis* C.B. *quarta Aquilinae foliis* Clus. *femina Aquilinae foliis* Park.

Caulis huic latis firmus: *folia* in ternas alas divisa, quæ totidem folia gerunt breviora & magis orbiculata quam aliarum, atque in aliquot laciniis scissa, superne dilutius virentia, inferne pubescentia & canescantia, adeoque similia Aquilinae foliis, ut primo intuitu pro illis accipi possint. Radicem habet multis bulbis longis præditam ut Pæonia femina. Florem non viderat Clusius.

7. *Paeonia flore ex albidò pleno major & minor* C.B. Clus. *femina flore pleno albicante* Park. *parad.*

Clus.

Humilior est illa quæ amplum, ex rubro purpurascens, plentiusque habet florem: *Caulis* item quam illi gracilior. Folia quidem multis laciniis ut alteri divisa, sed angustioribus: *flores* etiam minores, neq; adeò pleni, utpote qui sexaginta aut septuaginta foliorum numerum rarò superent, cum in vulgaris plenæ flore aliquando quadringenta observare meminerim. Hujus color initio dilute purpurascens, & quodammodo carneus, deinde paulatim clangescens, exalbidus fit, tandem totus ferè niveus, excepta foliorum basi & infima parte, quæ carneum quodammodo colorem retinet. Bina aut terna, ut plena vulgaris, habet in medio flore *cornicula*, minora tamen. Peculiarum etiam habet ejus flores notam, ut illi folia non facile defluant, sed durissimè hæcant, imò donec temporis diuturnitate nigrescant, marcescant & siccitate contrahantur. Radices etiam habet hæc minores & graciliores quam vulgaris.

Reperitur hujus generis flore longè ampliore, ut quæ Purpureæ plenæ flori non cedat magnitudine. Unica, ejusdem tamen cum descripto naturæ, durissimè nimirum folia retinens, temporis succellum nam albescens.

* 8. *Paeonia folio subius incano flore albo vel pallido* C.B. *femina leucanthemos & ochrantemos* Park. *femina pumila* Ger. *quoad descr.*

Hanc, quæ in celsissimorum Crete montium convallibus abunde provenit, promiscuæ naturæ esse, hoc est, quæ neque mas, neque femina esset, scribit Hon. Bellus ad Clusium.

Huc refert C. Bauhinus Pæoniam flore niveo Clus. in Navarræ montibus inventam, cujus flos simplici foliorum serie constat, vulgari minor, radices etiam habentem illâ minores.

Pæoniam feminam flore albo pleno

Depingunt & describunt Tabernamontanus & Gerardus: Figura apud Gerardum est eadem quam Clusius exhibet pro *Pæonia pleno flore albescens minore*.

Pæonia flore variegato C.B. *femina versicolor* Park. V. Clus.

Hujus flores interdum carni sunt coloris, nonnunquam omnino rubri, aliquando etiam foliis vel media ex parte rubris, aliâ carni coloris, vel utroque colore radiatim distinctis. Dubitat Clusius annon artificio colores illi fuerint inducti.

* 9. *Paeonia promiscua* Ger. *promiscua striatior folio* J.B. *femina promiscua* Park. *femina altera* C.B.

7. B.

Multa tam cum mascula, quam cum femina vulgari Pæonia communia habet. Radix glandulosa ut femina vulgaris, sed crassioribus glandibus: at *folia* propius ad masculæ folia accedunt, magis tamen incondita, singulaque strictiora & longiora, superne ut mascula saturatè virentia, inferne verò magis albicantia, minus tamen quam femina vulgaris, quibus etiam aversa parte multo minus sunt pilosa. Flores saturatius sanguineo coccineo colore rubent, septem aut novem foliis constantes: *Apices* ac *stamina* & *siliquæ* ut in aliis.

* 10. *Paeonia promiscua Vormarii folio latiore* J.B.

7. B.

Pulchrè hæc variat à reliquis Pæoniæ speciebus: Folia siquidem quæ imis ramis herent, latiora sunt quam ceterarum, rotundioraque, aversa parte glauca, hirsuta, adversa saturatius virentia, itidenque plus obfusa, sed paucioribus quam in opposita. Folium in terna aut quaterna ut etiam quina segmenta divisum est, nullâ divisione certa, sed temere variante. Flos à reliquarum flore haud abimilis: Siliquæ vero retortæ hirsutæ alba totæ contractæ.

11. *Paeonia flore pleno rubro* J. B. *femina, flore pleno rubro majore* C. B. *Paeonia femina multiplex* Ger. *femina vulgaris, flore pleno rubro* Park. *Double-flowered female Paeony*.

J. B.

Omnium *Paeoniae* specierum longè pulcherrima est, speciosa *floris* Languinei satuti incrementum, tam densis foliorum stipatu luxurians ut fidem numero superet. *Folia* sane *floris* sunt plurima, magnitudine & forma inter se discrepantia. Extrema enim caulem proximè amplectentia reliquis omnibus majora sunt, & adinstar Rosarum odoratarum circinate rotunditatis: reliqua interstitia inter se variant; sunt enim quaedam illorum graminea fore, oblonga nempe & angusta, interque haec aliquid quando colore albo tincta conspiciuntur, cum levi rubore, quaedam verò fistulosa inferius & quasi tubulosa, arcto satis pervia meatu; quaedam paulo majora, & ad latera utraque mirè varietate modo magis minisque profundè incisa, dissecta & alicubi serrata, quaedam adhuc majora latioraque majoribus quoque incisuris dissecta, quaedam etiam, & quod observatu dignum, referunt suâ scitura & formâ ea omnia folia quæ viridia sunt. In medio flore duo assurgunt calices albi hirsuti, oblongi, inferius latiores, in medio ventrosi, in summo denique acuminati, cum inflexa quasi Galli cristam referente substantia rubra, feminum futurorum rudimenta intra se continente. *Folia* multum similia *Promiscue* Lobelii foliis, breviora tamen & utraque latiora, nec vel tenui illa *Promiscue* lamine infernâ parte donata, sed instar masculæ glabra & virentia.

Ex hujus femine Clusio nate sunt plantæ, caule, foliis, radice matrem planè referentes, quarum una tertio anno florem dedit, matris flos quidem concolorem, sed simplici sex foliorum serie constantem. Altera autem Byzantina prioris florem imitans, h. e. simplicem octo foliorum seriem habentem, colorem tamen magis rubrum & saturnum, & ad nigredinem quodammodo tendentem: Tertia florem plenum tulit matri concolorem, vel etiam majorem, & singulis annis cornicula five nubes, quarum aliqua femine prægnantes fuerit.

Cæterum flos hujus plantæ omnium quos novimus multiplici foliorum serie constantium speciosissimus est & maximus, foliis numerosissimis compositus, non diu tamen durat, verum intra sex aut octo dies postquam aperitur desinit.

- * 12. *Paeonia flore pleno rubro minor* Clus. J. B. *flore pleno rubro minore* C. B.

Clus.

Folia hujus alterius foliis haud abfimilia: *Floris* tamen ejus flore minor, nec adeo plenus, illi præ qui carnei coloris plenus est par, non minus tamen saturi rubri coloris quam majoris, sed ejus folia interiora venis quibusdam nigricantibus asperâ conspiciuntur, medium florem occupant cornicula nullis staminibus obita.

- * 13. *Paeonia peregrina flore saturâ rubente* C. B. *femina Byzantina* Park. *parad. Byzantina* Ger. *enac. Byzantina prior* Clus.

Folia habet præcedentis foliis non dissimilia, paulo tamen crassiora; *caules* illi similes aut ampliores, *florem* summo fastigio sustinentes unicum, simplici octo, decem, aut interdum plurium foliorum texturâ constantem, non purpureorum ut *maurandæ*, sed rubentium & elegantissimum; *radicem* multis nodis oblongis, sive Alphodelnis bulbis præditam *Paeoniae* feminae instar, extenuis pallidioribus.

- * 14. *Paeonia peregrina flore dilutâ rubente* C. B. *Byzantina altera* Clus.

Hujus germina recens prodeuntia non rubent ut in priore, sed ex albo virefcunt, ut etiam caules & foliorum pediculi, quæ in illo initio rubent. *Folia* superiore dilutius virentia leviusque, superne & infernè non minus quam superioris splendent. *Floris* etiam paulo major dilutiorè magisque florido colore præditus est: ejusdem filique breviores, femina rotundiora, minus nigra & splendentia. Hæc non adeo liberalis est in proferendis floribus ac superior.

Utraque femine Byzantio misso nata est.

Floret Maio cum aliis *Paeoniae* generibus, aut cum illa florere desinant.

Cum Clusio ex femine *Paeoniae* femina vulgaris flore pleno rubro enate sunt tres varietates, speciemur, imò fidenter affirmamus, nonnullas ex superius traditis *Paeonias* non species distinctas esse, sed varietates tantum, quæ sationi & culturæ originem suam debent.

Temper.

CAP.

CAP. VI.

De *Helleboro nigro*.

Hellebori etymon superius tradidimus in capite de *Helleboro albo*. *Hellebori nigri* notæ sunt folia digitata, flores non decidui, si modò flores seu florum petala, & non potius floris calyx dicenda sunt folia illa lata, speciosa, alba, purpurascens, quæ florum petala vulgò habentur, floris autem petala tubulosa illa foliola virentia quæ stamina & capitulum velut corona cingunt, quæ foliis prædictis calycis occultantur: radices cathartice.

1. *Helleborus niger verus* Ger. Park. *niger flore rosso* C. B. *niger flore albo, interdum etiam valdè rubente* J. B. *True black Helleboe, or Christmas-flower*.

J. B.

Radice habet numerosis fibris, vulgari paullo crassioribus donatam. *Folia* à radice pediculo spithamum, crasso, succulento, tereti, punctis purpureis ut *Dracunculi* majoris notatè appensâ, densâ utplurimum in *folia* novem, viriditatis, levia, rigidiora, crassioraque quam in vulgari flore viridi, lata, obtrata, serrata, in extrema folii ora & paullo inferius, crenis autem viduâ reliqua portione tota: pediculi singularium foliorum, ut & averis folii nervus, purpurascens. Inter folia flores occultantur, pediculo plurimum palmari & sesquipalmari, succulento & maculoso, ex foliis quinque cætidis, ungue purpurascens extrinsecus, subrotundis, striato venularum discursu præditis. Ad floris inum foliolum oblongum integrum, pauloque inferius aliud tanquam vagina, interdum divilium in plura. Floris medium occupant staminula multa lutea, brevique, cum corona decem, duodecimve tubulorum virentium. Succedunt filique corniculatè intoræ, septenæ, in quibus semen parvum, rotundum nigrum: fit interdum, ut eunte in femina flore ejus folia colorem contrahant ferrugineum tam intra, quam extra. Aliquando florem habet valdè rubentem, interdum album pro anni constitutione.

In Alpibus non longè à Ponteba copiosum invenimus. J. Bauhinus se cum in variis sylvis Locui observasse tradit.

In orto Blasensii aliam hujus speciem invenio quam *Helleborum nigrum* flore rosso, minorem Belgicum vocant; qui omnibus suis partibus, foliis, caulibus, flore, præcedente minor est; flore ex albo rosso.

Purgat potenter humores melancholicos, utile per consequens medicamentum est omnibus affe-

ctibus inde originem trahentibus, quales, Mania, Insania, Hypochondriaca passio, Elephantiasis, Herpes, Cancer, Quartana, Vertigo, Epilepsia, Apoplexia, Scabies. Sed cautè & nonnisi robustis, ob viciatam quam exercere aptus natus est, exhibere conducit. In decocto tamen minus est periculi. Corrigitur mastiche, cinnamomo, aniso, fenicè, & sim. *Schrod.*

Alii *Helleborum nigrum* rectè preparatum innoxium esse medicamentum scribunt, ut tutò pueris, gravidis & debilibus corporibus dari possit.

Dosis in substantiâ à gr. 15. ad 35. 5ij. robustissimis etiam 3j. in infuso vel decocto à 3j. ad 3ij. Exhibetur vel substantiâ ipsius, vel infusum, vel decoctum. Substantiâ exhibetur, 1. Formâ pulveris fumendo *Helleb.* nigri 5ij. zingib. mastic. rosar. cinnamom. anis. ana gr. 4. Milce in pulcro

In pueris sume 5j. 2. Formâ pilularum, formando ex prædicto pulvere cum syrupo idoneo pilulas. 3. Formâ placentularum: vide *Le Brun*. 4. Formâ cydoniati. V. eundem, apud quem & reliqua.

Vis omnis hujus radicis est in cortice aut fibrillis rejectâ medullâ. Optimè corrigitur Caryophyllis aromaticis. D. Palmer è dictatis D. Hermannii Horti Leydenensis præfeci. Jo. Hartmannus in fluxu menium nimio Cingulum ex foliis *Hellebori nigri* compactum ita ut folia recentia affluantur fasciæ, circa lumbos corpori applicat.

2. *Helleborus niger bortenfi flore viridi* C. B. *Helleborastrum* Ger. *Helleboraster minor flore viridante* Park. *Elleborus niger vulgaris, flore viridi vel herbaceo, radice diuturna* J. B. *Bears foot*.

J. B.

Hic tum ab *bortenfi flore albo*, tum ab *adulterino* manifesto discrimine sejungitur: licet enim radice fibrola, nigra, eaque numerosâ similitudinem magnam cum *bortenfi flore albo* insinuent, dissimilitudinem verò cum *adulterino*, reliqua tamen plantæ facies differentie fidem faciet. *Folia* enim ampliora, viridis herbacei, teneriora quam illorum utriuslibet, in plura segmenta conciduntur, singulique laciniæ in acutum mucronem, non obtusum more *bortenfi flore albo* desinunt, in ambitu serrata, nec tam saturo colore tinctæ, nec tam rigide ut *adulterini*. Jam verò flores pediculis palmariibus & dodrantibus hærentes colore sunt herbaceo, *adulterini Ellebori æmuli*, quin in majoribus foliis constantes, umbilicum obidentibus apicibus crebris pallidioribus. Semen corniculis aliquot surtibus conjunctisque aliorum more cingitur.

In montibus Euganeis, inque monte illo excelso cui inaspiratur S. Marini urbs, decem circiter Locui. mill. pæ. Arimino distans, observavimus.

Folia cervicis per tres aut quatuor horas infusa & pota, jejuno ventriculo, tribus matutinis, in- *Vires* signe prophylacticum censentur adversus variolas aliisque morbos contagiosos. D. *Johnsen*.

ooo

Pul.

Pulverem foliorum exsiccatiorum, pauca quantitate, verminantibus pueris exhibent nostros, vel in potu aut juleculo, vel in ficu, &c.

3. *Helleborus maximus* Ger. *maximus* sive *Confiligo* Park. *Helleborus niger fetidus*, *Confiligo* Plinii lib. 27. cap. 9. C. B. *Helleborus niger sylvesteris adulterinus*, etiam *hyeme* virens J. B. App. tom. 3.

J. B.

Planta est cubitalis, odoris virosi, radice fibrosa, obliqua, cortice subnigro, nonnihil cum acinopia levi amicante, lignosam & duram medullam obducens: caule tereti, quem investit primum cortex mixto cum virore rubellus, alter pallide virescens, cui subest caulis lignosus, copiosam medullam viridantem complexus: folia pediculis palmaribus appensa, densissimo stipatu caulem ambiunt, in tria, quinque, saepius novem folia subdivisa, longa, striata, atrovirentia, in ambitu serrata, nullis interdum crenis incisa, dura, rigida, nervo per mediam longitudinem valde conspicuo decurrente, a quo utrinque in latera obscuriores venulae prodeunt: at superiora folia, ut in pauciores portiones sunt divisa, ita & latiores sunt tum portiones ipsius folii, tum pediculus. Ex alis prodeunt ramuli multi dilute virescentes, ob mollitiem floris ponderi impari deorsum reflexi, paucis foliis pallidulis parvis, integris donati; quibus insident flores singuli, bini, terni, quaterni, ovales fere, nec ita ut in Helleboris expansi, ex pediculis semipalmaribus quadrantalibus, ex foliis quibus herbaris, extremam ora cum le magis explicant rubente, striata compositi: in medio stamini plurima, capitulo sulcato, exalbidu, extra quae intra floris calathum, quatuor, rarius tres aut quinque, ceu tubi concavi, magis virescentes, breviorisque quam staminiula, oris fimbriatis, leviter interdum purpurantibus: penitissimum floris meditullum occupant cornicula Aquilegiae vel Hellebori, bina ternave, tuberculo innixa, in quibus semen.

In Germania, lateribus montium quo eluctatur Rhenus, inter Coloniā & Moguntiam copiosissimum observavimus & alibi in montibus regionum transmarinarum.

Veratrum nigrum A. peregrinum *Cuscuta*, *Helleboraster maximus alter Cuscuta* Park.

In paucis à precedente differt, nimirum foliis paulò atrioribus, & florum oris ex purpura nigricantibus, praesertim trium interiorum petalorum: ideòque nos specie diversum nondum agnoscimus.

Tragus & Dodonaeus venenatam qualitatem huic plantae tribuunt, ideòque ab ea cavendum monent.

Radices hujusce particulam in pecoribus medendis auricule perforatae inserere soliti sunt Veterinarii antiqui. Recentiores omnibus fere corporis jumentis partibus radiculam eam ingerere solent, quavis etiam de causa laborantis. Quamprimum etiam jumentum aliquod parum late vivere intellexerint, ad hoc medicamentum tanquam sacram ancoram confugiunt, & plerumque succellis voris respondet. *Kyberis* apud Tragum: qui tamen veterinarios *Gengenbacenses* non Confiligine, sed Helleboro nigro Dioscor. ad hanc rem uti ait. Germanos veterinarios nostri etiam imitantur in hujus radices vel caulis usu.

4. *Helleboraster alter trifolius spinosus* Park. *Helleborus niger trifolius* hort. Farnel.

Folia tripartito divisis, durioribus & rigidioribus; denticulis circa margines asperioribus & pungentibus incisis; & floribus pallidius virescentibus à precedentibus abundè distinguitur: cetera cum eis convenit.

In hortis curiosorum enutritum vidimus, locum ejus natalem ignoramus. Folia singularia Laurinis comparat & magnitudine & substantia & figura Petrus Castellus. Caulem ei attribuit cubitalem, teretem, digiti crassitudine, foliis circumcirca vestitum: Flores in summis caulibus & ramulis Hellebori nigri vulgaris, dilute virides, aut subalbidos.

Incipit florere Novembri, & in Martium & Aprilē usque florens perseverat: quilibet autem floris apertus & in suo vigore perdurat ultra quadraginta dies.

C A P. VII.

De Fraxinella.

FRaxinella à foliorum cum Fraxineis similitudine dicta est. Folia Fraxinis, floribus in spica speciosis, seminibus magnis nigris splendentibus ab aliis plantis discernitur.

Fraxinella, Officinis *Dictamnus* J. B. *Dictamnus albus vulgè* sive *Fraxinella* C. B. *Fraxinella* Ger. Park.

J. B.

Radices candidae sunt, variòque implexu multifidae: unde emergunt quotannis scapi plurimi, sed quicubito proceriores, hirsuti, rubescentes, [in ea tamen specie quae florem album proferit pallide virides]

virides] medulla multà facti; folia vestiti nullo ordine positi, alatis, tribus vel quatuor pinnarum conjugationibus ad costam annexis cum impari in extremo costam terminante, Fraxini similibus, superne atro-virentibus, inferne dilutioribus & splendentibus, laurinis aequalibus, crenatis. In summis scapis florum thyrri pulcherrimorum ex intervallis positorum, odore gravi, folis quinque ex albo purpureo, striis saturatioribus notatis, aversa quae parte nonnihil hirsu constantium, libris ongis recurvis, denis numero, purpurascens, subque apicibus luteolis ex purpureo herbis, minutis micantibus granulis atro-purpureis, resperfis, medium obidentibus, una cum stylo pentagono pericarpio insidente, quod in plures filiquas seu theculas dividitur. Semen nigrum, lucidum, paulo majus quam Mili Solis.

In praeceptis montium Rheno flumini vicinorum hanc non semel observavimus. Floret Junio, Locu.

Radix (quae sola fere in usu est) cardiaca & alexipharmaca confectur, contra pestilentie contagia utilis, (quoque modo sumpta. Autoritate Matthioli valor adversus venena, & venenosorum animalium ictus. Necat interaneorum vermes drachmae pondere hausta. Datur contra frigidos uteri morbos: nam & menses & urinam movet, partum adjuvat, secundas & emortuum faetum educit tum supposita, tum cum Pulegio suffusa, tum ex vino meraco 3ij pondere pota. Valer quoque ad alvi tortiones, & ad eiciens renum calculos.

Additur quoque utiliter in potionibus internorum vulnerum. Datur comitialibus & aliis cerebri affectibus.

Aquam destillatam pro Cosmetica habent Romanae mulieres, & utuntur in inflammationibus oculorum. Ex his apertum est neutiquam posse esse succedaneum verè Dictamni (inquit Cap. Hofman.) Verum cum acris sit & amara, non video cur non eadem possit praestare quae Dictamnus.

Silique & flores contactu pruritus faciunt, & in calidioribus regionibus cutim exulcerant. Variat floris colore albo.

C A P. VIII.

De Althea lutea seu Abutilo Avicennae.

Folius Altheae mollioribus, floribus è foliorum alis exeuntibus luteis, ab aliis hujus generis discernitur. Affinis & similis est Alcae Venetæ, Sabdariffae, Banniae moschatae aliisque Alceis accenseri foliis plantis exotici pentapetalis, cum conceptaculis in quinque cellulas dispersitis: verum in hac thecae disjunctae sunt & tantum contiguae, non conjunctae unicum efficientes vasculum, utin in illis.

1. *Althea lutea* Ger. *lutea* sive *Abutilon Avicennae putatum* Park. *Al. Theophrasti flore luteo* C. B. *Theophrasti flore luteo*, quibusdam *Abutilon* J. B. *Yellow Mallow*.

J. B.

Cum Althea vulgari de mollitiei palma certat quod Abutilon vocant, radice parvâ, albâ, fibris aliquot adnatis donatâ, subdulci. Caulis foris tomento molli totus est oblitus, pingue quod attrahantibus manibus allineus, incanescens: cortici, qui facile delibatur subest lignum Saligni instar candidum & durum, medullam succulentam viridem continens. Ex caule folia nullo ordine nascuntur, pediculis palmaribus & minus, lata, circinate rotunditate, nisi in mucronem acutorem desinerent, laevigine incana & insigniter molli obducta: ex horum alis rami producantur: indidem flores item prodeunt Caryophyllatae aquaticae, intense croci, striati, pentapetali, medium occupante apiculorum luteorum glomere: totum verò florem complectuntur quinque folia incana, lanuginosa. Succedunt tomentosa capitula, Juglande paulò minorâ, supremâ parte plana fere ex decem aut duodecim folliculis latiusculis, compressis, in mucronem acutum desinentibus, in orbem juxta positus: in quibus semina semicircularia fere, compressa, fusca, medullâ albâ, dulci.

Annua est planta, non diu durans. In hortis scribitur. C. Bauhinus inter Ferrariam & Bononiam observavit ad duos cubitos excrecentem.

2. *Althea Theophrasti similis* C. B. *Abutilon Indicum Camerarii* Park. *Abut. Indicum* J. B.

J. B.

Flore est pallido, subcandido, sive medio luteo, pediculo nixo subhirsuto, sicut & novella folia ac caulis, non tamen ejus ad tactum mollitiei quâ vulgò notum Abutilon Italicum. Pediculi in fibras divisi foliis venulas sparsas subministrant spicas, in aversa parte folio existente pallidiores, internâ vero saturatius virescent. Caulis penes internodia subruffescens. Florem excipit folliculus subniger, stellatim compactus, semen quoque continens nigrum: Exterius involucrium ex viridi flavescens. Radix pallida fibrosa.

CAP. IX.

De *Caltha palustris*.

A. Caltha palustris J. B. *palustris vulgaris simplex* Park. *palustris flore simplici* C. B. *palustris major minor* Ger. *Marthy-Margold*.

Radix plurimis fibris majusculis albidibus, & foliorum marcescentium alis egressis, fibrillis tenuibus capillis constat. *Folia* ima, quæ è radice exeunt, pediculis longis [semipedalibus aut dodrantalibus], insident, fistulosi, Chelidoni minoris similia, verum multo majora, non maculosa, profundiore circa pediculum sinu, per margines crenata, glabra atrovirentia. *Caules* ab eadem radice plures, dodrantales aut pedales, teretes, glabri, concavi, geniculati, ramosi, foliis paucis singulatis, pectatis, iis quæ è radice exeunt similibus, sed brevioribus pediculis insidentibus vestiti, ad singula genicula in duos ramulos divisi, quos membranacea sua basi amplectitur pediculus folii quod ad singula genicula adnascitur. *Flores* in summitatibus caulibus & ramulorum singulorum singuli per ad singula genicula adnascitur. *Floribus* plurimis in medio staminibus & apicibus concoloribus, calice nullo: tapetali, spæciosi, flavi auriceæ, plurimis in medio staminibus & apicibus concoloribus, calice nullo: Floribus singulis plurimæ succedunt *siliquæ* seu *cornicula* radiatim sita, quæ per maturitatem superiore parte dehiscunt, & binos seminum eadem superiori parte adnascuntur ordines ostendunt. Sunt autem semina oblonga, quæ siliquæ adnascuntur viridia.

Ad Rivulos inque palustribus & aquis ubique ferè nascitur. Habetur in hortis culta flore pleno.

CAP. X.

De *Aconito foliis & flore Ranunculi*.

Hæ plantæ à capsulis feminalibus toto genere à Ranunculis differre, & ad hanc familiam pertinere deprehenduntur, nec tamen vera & genuina Aconita sunt, cum nec caulis, nec floribus, nec seminibus cum eisdem conveniant, imò totus plantæ habitus ab Aconitis diversus est; sed suum & proprium genus constituunt.

1. *A. Ranunculus globosus* Ger. Park. *parad. flore globofo, quibusdam Trollius flor* J. B. *montanus, Aconiti folio, flore globofo* C. B. *The Globe-flower or Archer-golden.*

J. B.

Radix nigram, fibrosamque Helicbori æmulam habet: *folia* ferè Aconiti, in quinque segmenta divisa, idè, ad ipsum usque pediculum dodrante longiora, nisi quòd folia in caule nullo pediculo cauli adnascuntur, consimiliter tamen divisa. *Caules* sesquicubitalis, leviss, inanis, ramulosi, *flores* sustinet vulgari Ranuncolorum sorte majores, iis tamen concoloribus, sed minus micantes, decem aut duodecim foliis constantes, intrò modicè reflexis, ut sessilem globum imitentur. *Floribus* succedunt *siliquæ* seu thecule plurimæ, arèdè stipatæ, *seminibus* parvis rotundis splendentibus repletæ, quæ per maturitatem summâ parte dehiscunt & semina effundunt.

Ad litora montium, & in pratis montosis in Septentrionalibus Angliæ, inque Cambria copiosissime. Ob floribus venustatem in hortis colitur, quibus facillè assuescit.

Notandum (inquit J. Bauhinus) Mattheolum tribuere suo Aconito flore Ranunculi usi & vires Lycocotum, quas nostris melle Ranunculo globofo flore vix credimus. Possit tamen in Animalibus fieri periculum. Schwenck. quidem ceteris Ranunculis hunc minus acrem air, propterea minus elatere & ficcare.

2. *Aconitum hyemale* Ger. Park. *unifidum latum bulbosum* C. B. *Ranunculus cum flore in medio folio, radice tuberosa* J. B. *Winter Wolfs-bane.*

J. B.

Rara est elegantia hujus plantæ, quippe quæ nullum producit *caulem*, sed ex *radice* tuberosa, si adulter sit, Anemones modo inæqualibus articulata, aliàs Staphylo dendri nucem magnitudine duntaxat adæquante, exterius nigra, acri admodum gustanti, *Dod.* fervente *Camer.* fibris nonnullis cacti, *pediculis* aliquot promit palmatis vel etiam dodrantales, teretes, cavi, nudos, præterquam quod extremum in umbilicum inferius folii, quod pediculis singulare intidet, circumscriptione rotundum ferè, sed ad pediculi usque committionem multifidum, in radios stellatos subdivisum, glabrum, splendens, saturo virore tinctum; & ejus medio sessilis sine pediculo *flor* unicus emicat, Ranunculi, luteo auri fulgore, vel ad virorem declinante, sensu longiusculis foliis constants, medium obliquantibus numerosis fibris, apicibusque luteis: horum delapsum exceptum corniculatæ *siliquæ* Aconiti vel Helicbori nigri, quatuor aut quinque erectæ. *Semen* siliquis inclusum, rotundum compressum, flavescens.

Non ab re *Anemone Bononiensis* nonnullis dicitur, quippe circa Bononiam & per totam etiam Lombardiam copiosissime provenit, Februarii mensis initio florescens.

Radice

Radice cum magna prudentia exhibitam purgare perhibet Camerarius: sin verò non ritè aut ni-vires, mia quantitate usurpetur, esse valdè nocuam.

CAP. XI.

A. Plantago aquatica minor stellata Ger. *emac. aquatica stellata* C. B. *aquat. minor muricata* Park. *Damaionum stellatum Dalechampii* J. B. *Star headed Water-Plantain.*

J. B.

Aquatice Plantaginis fibrosas radículas in nodum collectas possidet, unde palmaribus nixa pediculis *folia* exeunt, Plantaginis aquaticæ æmula, multo minoræ, & ad pediculi insertionem interdum pinnata. Coliculi plures, sesquipalmæres aut dodrantales, teretes, inanes, nodis ex longis intervallis geniculati; & quorum articulis inque summo caulium fastigio radiati in orbem exeunt pediculi unciales, quorum unicuique insidet quindm semine radorum stella pulcherrima Aizoi peregrini *Cann.* stellæ æmulans. Harum stellarum radii nihil aliud sunt quàm siliquæ seu vascula membranacea semen exile subteum continentia.

In aquis stagnantibus sed raris invenitur: in stagno seu piscina quadam secus viam publicam, ad Locum, ingressum Runfordiæ oppiduli in Essexia copiosè oritur. Parkinsonus huic plantæ flores albos tripetalos tribuit.

CAP. XII.

De *Iunco florido seu Gladioli palustri*.

Hujus notæ sunt folia graminea, triangula, caules nudi, flores in umbellam in summo caule dispositi: Planta est singularis & sui generis bulbosis affinis, esse videtur; caule & florum autem ac forma ad Moly accedit.

A. Iuncus floridus J. B. Park. *floridus major* C. B. *Gladiolus palustris Cordi* Ger. *The flowering Rush or Water Gladiole.*

Cord.

Radices habet duas, quarum gracilior & nigrior descendit: crassior verò in superficie ferè terre transversa fertur utrique: propagines aliquot & multe fibræ adnascuntur. Habent radices saporem dulcem & glutinosum. [Radix quam crassiorem vocat, est (ut mihi videtur) radicis pars recentior & hujus anni, quæ ut progreditur superne folia, inferne fibras albas majusculas emittit.] *Folia* eriguntur multa, mollia, spongiosa seu porosa medullâ, triquetra, longa, ad exortum concava, & membranis appendicibus caulem aliquotque amplexa, supina parte versis apices pluniora. *Caules* bicubitalis & altior, teres, glaber, spongiosus, non tamen concavus, foliis nudis, in cacumine *flores* plurimos gestans in umbellæ formam dispositos, pediculis sesquipalmariis nudis tenuibus fultis. *Flora* autem hexapetali sunt, & carneo purpurantes, tribus exterioribus petalis carinatis & majoribus, quæ calycis esse videntur; tribus interioribus minoribus. *Vasculum seminale* sex thecis seu locamentis constat, purpureis, in summo corniculatis, semine intus minutissimo repletis. Vasculum isthoc in medio flore circumstant *stamina* circiter novem, aliàs longis purpureis, aliàs brevibus apicibus capitata, pulvisculo flavo attractantium digitos inficientibus. Umbellæ basin tria insignia acuta foliola circumstant.

Nascitur autem (inquit Cordus) pinguibus limosis & humentibus locis, quò fluviorum inundationes Locis provenire possunt. Apud nos plerumque in ipsis fluviorum alveis in limo prope ripas,

Iuncus floridus minor C. B. Park. huc non pertinet.

CAP. XIII.

De *Aconito*.

Aconitum dictum Plinio ab *Acon*, quoniam in nudis caulis crescit; Theophrasto ab *Akon* pago Mariandynorum. Prius etymon Ovidius probat cum dicit,

Que quia nascuntur dura vivacis caute Agrestes Aconita vocant.

0003

Alii

Item & Timpus.

Alii nomen quidem à cauitibus deducunt, sed diuersam eius rationem assignant, quoniam scilicet huic plantæ eadem vis in morte esset, quæ coctus ad ferri aciem detracendam, statimque adnota velocitas semetur. Plin.

Aconiti nota sunt folia circumscriptione subrotunda, laciniata, flores cucullati, semina rugosa, vis in plerisque saltem speciebus deleteria.

1. *Aconitum magnum purpureo flore*, vulgò *Napellus* J. B. *Acon. caruleum*, seu *Napellus* 1. C. B. *Napellus verus caruleus* Ger. *verus flore caruleo* Park. *Wien Helmet-flower* ex *Wondy. bood.*

J. B.

A radice (inquit J. Bauhinus) Napi parvi magnitudine, nigra, fibras è lateribus producente, caules emittit plures, bicubitales & altiores, teretes, laues [versòs summam tamen partem lanugine breui pubescunt] medullà farctos, rigidos, fractu contumaces, ab imo ad summum folia cinctos crebris, alterno aut potius nullo ordine positis, pediculis longis, supina parte canaliculatis infidentibus. Sunt autem folia obscure viridia, glabra, nervosa, in quinque insigniores lacinas ad pediculum facè diuisa, magis scilicet ad profundius laciniata quam in quavis alia Aconiti specie, singulis lacinis primariis in plura segmenta angusta, acuta profunde dissectis. In summo caule flores existunt crassius, velut in spicam digesti, singuli pediculis uncialibus infidentibus, quibus petalis compositi, quorum superum galeæ aut cuculli monachalis in modum concavum, stylos duos occultat, duo lateralia latiora, infima duo florem medium occupant. Sunt autem flores carulei, saturatioribus venis striati, intus pilis obditi. Succedunt thecule, non tres semper, sed quatuor aut plures, oblonge, glabræ, semina multa continentes per maturitatem nigra, rugosa.

Vires.

Facultate est hominibus aliisque animalibus exitiali & perniciofa. Evidenti, sed perquam miserrabili experimento id Antverpiæ olim perceptum in recenti adhuc est memoria (inquit Dodonæus) Cum enim ab imperitis lupus inter acetaria illata essent radices, quæcumque eas ediderunt, mox levissimis correpti symptomati, brevi vitam cum morte commutârunt. Quin & Turnerus perhibet, Gallos quosdam Antverpiæ pro Imperatoria in acetariis, comestis Napelli radicibus intra biduum omnes obisse, exceptis duobus hirsutioribus, qui eas reuomerant. Est utique Napellus venenorum præfatus tanctorum facile princeps.

Animal quod Napello nutritur, ejusque Bezoar viri remedium specificum ab Avicenna perhibetur, misce sit an inuicem inter Botanicos non convenit. Consule Dodonæum & J. Bauhinum.

N. Napellus in jugis montium Alpiorum nutritus vires admodum noxias excreat, delatus autem in hortos parum suis venenis operatur: quod experimento confirmat D. Martinus Bernhards à Berniz in Ephemer. Germ. Ann. 2. Observ. 42.

Idem confirmat Pet. Joh. Faber in Panth. 1. t. cap. 43. Cicuta, inquit, & Napellus, quæ veris meridie in montibus Pyrenæis venenata sunt, ita transplantentur versus loca Septentrionalia & humida omnem malignitatem deponunt. Observationes has transmisit D. Tancrèd. Robinsson. Ego tamen non libenter vellem in memetipso experiri Napelli in hortis culti vires, mihi enim melleatus, linguam nonnihil stupefecit; qui tamen stupor non statim sentiebatur.

- * 2. *Aconitum Napello simile sed minus, caruleum, præcocius* J. B. *Ac. violaceum* seu *Napellus* II. C. B. *Ac. Lycostomum præcox* Park. *Ac. lycostomum* IV. *Tauricum* Clus. *Ac. violacum* Ger. emac.

J. B.

Unius aut duorum cubitorum proceritatem assequitur, caule gracili subhirsuto & subrubente, non ita recto. Folia Napelli, minus tamen crebriò paritica, licet in quinque lacinas profundas, primariis diuisa, quarum singula rursus variè subdividuntur, colore atrovirente [superne] ex pediculis duas trèse uncias longis. Flores carulei, cucullati, pilosi, quorum galea linguas duas occultat purpureascentes, quorum capitulis impositus utriculus liquorem melleum continet: de hunc aureo licet premio quo margine galeam ingrediuntur, infimos margines excipiunt duo subiecta folia, quorum quatuor complex comprehenduntur atro-purpureorum staminum villi. Radix subest nigra, oblonga, fibrata; [Exigui Napi instar Clusio.]

Locus.

Invenitur in Tauricis montium jugis non procul à Saltzburgo, ubi floret Julio; in hortis transilvania maturis, citius Napello, à quodifficiliter discernitur, inquit J. Bauhinus.

- * 3. *Aconitum spicae florum pyramidalis* Morif. Præclud. *pyramidalis multisflorum* Hott. Parif.

Morif.

Quoad radices & folia aliorum Aconitorum more provenit. Solummodo spicam fert florum cucullatorum, ad basin latiorum quæ tandem in mucronem definit pyramidis instar. Quæ notâ quam facillime à cæteris suis fortis distinguitur.

4. *Aconitum caruleum Autumnale* Park. *Lycostomum Autumnale Napello simile* J. B. *caruleum Napelli flore* C. B.

Clus.

Folia hujus media quodammodo sunt inter Aconiti radice bulbosa seu Thoræ Italice, & Acon. Neubergeri: folia Thoræ quidem Ital. foliorum quasi emula, nonnihil tamen ad Acon. Neubergeri foliorum formam accedentia, nec illius minus ampla, atrâ viriditate splendentia superne. Caulis illi bicubitales, crassus, firmus, striatus, virefcens & splendens, summo fastigio florum spicam Acon. Neubergeri.

Neubergero ferè similem gestans, quibus etiam succedunt pares siliques seu capita, & simile semen. Radix illius etiam radici par, perennis, & multis ad latera adnatis se propagans.

Floret ferius, nempe Augusto. De loco natali nihil habet Clusius.

In sepibus non longè à Memminga Suevix urbe invenimus Aconiti speciem medio Augusto florentem, bicubitalem & altiorum, valde ramosum, foliis minus dissectis quam in Napello, cui figura quam habet Parkinsonus satis aptè respondet; tempore florendi cum hoc etiam convenit.

Locus.

5. *Aconitum Lycost. Napello simile, Neubergerense, foliis latioribus, flore purpureo* J. B. *Aconitum purpureum seu Napellus* III. C. B. *Acon. purpureum aliud* Park. *Ac. purpureum Neubergerense* Ger. emac.

Clus.

Latiora vulgari Napello habet folia, licet similiter incisa & laciniata, magis atra similiter & splendentia: caulem rectum, firmum, rotundum, trium interdum cubitorum altitudinem æquantem, & in multos ramulos superiore parte sepe numero divisum, qui flores spica instar congestos ferunt, colore purpureo, Napelli vulgaris floribus plane respondentes, hoc est quatuor foliis constantes, quinto velati galeola supereminente, & bina circumvoluta instar liti cornicula occultante: flaminibus tamen media congeris magis fusca est. Florum spica in extremo caule nascens, reliquis oblongior est, & magis expansa. Singulis floribus terna succedunt cornicula, interdum quaternæ aut quina in caput unum congesta, semen atrum & inaequale continentia. Radix illi, vulgaris Napelli instar, parvo Napi simili, cui in lateribus adherent alii Napi, fibræ prædicti, quibus se propagat.

Crescit in Montis Neuberger ducatus Stirie jugo, ad vacuum stabula. Floret Julio.

Locus.

- * 6. *Aconitum Lycostomum Lyncæum Napello simile* J. B. *Acon. comâ inflexa, foliis angustioribus* C. B.

Clus.

Medium quodammodo inter vulgarem Napellum & genus Aconiti præcedens est: folia enim illis simillima obtinet; caulem inter illos medium, infirmiorum tamen, & superna parte aliquantulum nutantem: flores utriusque floribus profus respondentes, nisi castis supra quatuor folia eminentes magis fimbriaretur & haret, rostrisque magis mucronato esset: semina in ternis corniculis simul junctis similia: radice etiam non multum variantem.

Ex Lyncæanis montibus erutum Clusio missum est. Floret cum superioribus, aut paulò etiam Locus.

- * 7. *Aconitum caruleum minus, sive Napellus minor* Park. C. B. *Acon. Lycost. caruleum parvum* Ger. *Acon. Lycost. flore caruleo, galeâ clatiore, radice bulbosa* J. B. *Acon. Lycost. X. Thoræ Italica* Clus.

Clus.

Præter fibras, quibus subinde radicatam terræ hæret, bulbos gerit turbinatos, è quorum basi fibræ alie exeunt. Folia ex caule alternatim producuntur, mediocri amplitudine, quæ in quinque profundas lacinas, rursus levius subdivisas, confinduntur, splendenti virore prædita, subhirsuta: flores galeati, rari, cassidem longam erigunt, colore dilute caruleo.

Ex Italia ad Clusium transmissa est. Ubertim nascitur ad Monasterium Neuberger, secundum torrentem qui Monasterium alluit, &c. V. Clus. Hist.

Locus.

- * 8. *Aconitum Lycostomum flore maximo* J. B. *Acon. caruleo purp. flore maximo, sive Napellus* IV. C. B. *Acon. maximum Judenbergense* Ger. emac.

Clus.

Folia habet in quinque lacinas altè diuisa, & illas denudò in ambitu concisas, Thoræ Italice foliis intercedendo adeo similia, ut si quis plantas antequam in flores abeant conferat, nullum ferè discernit deprehendere queat, nisi Italica Thoræ splenderet, hujus minime: Caulem bicubitalem nonnuncquam, rotundum, non valde crassum, firmum tamen & rectum, ex viridi purpurascens, superne quinos aut senos ferentem flores, inter omnia Lycostomi genera maximos, quatuor foliis ut reliquorum generum constantes, supereminente galeâ longè majore & uncialis aliquando longitudinis, elegantis è caruleo purpurei coloris, sub qua bina longa cornicula, extrema parte latiora, & liti Veterum Romanorum ferè instar inflexa, coloris dilute purpurascens reguntur, flaminibus nigris medium florem occupantibus. Floribus succedunt cornicula ut in reliquis, sed majora, semen inaequale & sulcum continentia. Radix parvi Napi formam æmulatur, nigricantibus fibræ prædita: alias præterea similes radices lateribus adnatas habet, tenuioribus adhuc fibræ, quæ singulis annis adhuc recentes caules proferunt: sed etiam infimi caulis nodis adnascuntur tubercula, non secus ac in Italia Thoræ.

Sporite provenit in Judenberg altissimo totius Stirie monte. Floret Augusto. Copiosè etiam Locus.

oritur in quodam Schuceberg jugo quâ difficillimus est ascensus.

- * 9. *Aconitum maximum comā nutante* Park. *Lycōf. comā nutante maximum* J. B. *maximum nutante comā* Ger. *inflexā comā maximum* C. B.

Clus.

Trium interdu cubitorum altitudine affurgit, *caule* tamen satis gracili, rotundo, superiore parte, in multos ramos diviso & nutante. Summo *caule* longam *spicam* fert, *Napelli* vulgaris floribus similium, sed paulo dilutior purpura splendentium, quorum singulis succedunt *capiculus* & *femina* qualia precedentium. *Folia* ampla & oblonga, in multas tenues profundaque lacinas magis dividuntur quam in illo præter id quod Delphinii flore dicitur *Acon.* genere, quæ superne quidem atrâ viriditate prædita sunt, non splendent tamen. *Radice* habet crassam & longam, Napi ferè magnitudine, foris nigricantem, & per intervalla multis fibris donatam, & superiore parte in multa capita extuberantem, à quibus caules emergunt, subinde tamen recentes exiguos Napi ad latera enatos habet, quibus se propagat.

Locus.

Primum ex Italia ad Viennam delatum est & Clusio communicatum.

10. *Aconitum Lycōf. cereuleum calcari magno* J. B. *Acon. cereuleum hirsutum, flore Consolide regalis* C. B. *Acon. Lycōf. hirsutum flore Delphinii* Ger. *Emac. Acon. flo. Delphinii majus* Park. *Acon. Lycōf. flo. Delphinii* i. *Silestiacum* Clus.

J. B.

Altitudine vix cedit *Napello*, *caule* firmo, inani, purpurascens, qui subhirsutus videtur. *Folia* *Aconiti* *Lycōtoni* lutei folis similia, in latas dissecta lacinas, hirsuta. Summus *caulis* in longam abis *spicam* *florum* pulcherrimorum *cereuleorum*, longo, rostrato *Aquilegie* vel *Consolide* *regalis* corniculis, libratis se *Columbe* *anulo*, cujus extremo hianti *folia* subsunt quaterna aliorum *Aconitorum* modo, & in horum medio *stamina* multa. Ad *florum* verò exortum bina *foliola* angusta, ceu *cornicula* quædam eriguntur. Hæc succedunt ternæ junctæ *corniculatæ* *filiquæ*, *semen* continentes nigricans, rugosum. *Radix* Clusio crassa, tuberosa, nigra, rugosa, concava, graviter olens, multis tenuibus, fuliginosisque lanugine pubescentibus fibris prædita, ad cujus latera secundum infimum *caulem* singulis annis nova germina repullulant.

Locus.

Frequens est in montibus territorii Freywaldensis in Silecia, Augusto florens, at in houts translatum Junio.

- * 11. *Aconitum Lycōf. flore Delphinii* Ger. J. B. *Acon. cereuleum glabrum flo. Consolide regalis* C. B. *Acon. flore Delphinii minus* Park.

Dod.

Proceris affurgit caulibus instar *Napelli*: *folia* variè similiter, & creberrimis incisuris divita: *flori* secundum *caulem* superius veluti in longam compositi *spicam*, è puniceo ac obscuriore colore parum amulantur; formâ ferè *floris* *Regii*, in posterius videlicet *corniculam* delineantes: *Siliquæ* & *semen* ut majoris *Lycōtoni* lutei. *Radices* oblongæ, crassæ tres aut quatuor demittuntur, paucis adherescentibus filamentis.

12. *Aconitum folio Platani, flore luteo palléscente* J. B. *Acon. Lycōtonum luteum* C. B. *luteum Ponticum* Ger. *lat. Pontic. serotinum flore albo* Park. *an Ponticum lat. præcox ejusdem?*

J. B.

Ex *radice* flexuosis, numerosis, nigricantibusque fibris cirriformis, implexis, satis jucundo odore præditis constant *cauli* surgit leviter hirsutus, duobus cubitis altior, manus, striatus, rotundus, tenuis, lentus & nonnihil flexuosus, in alas divisis. *Folia* ampla, quinquepartito primariò divisa, singulis segmentis denique subdivisis, superius ex atro virentia, inferius albicantia. *Flori* ex pediculis uncalibus & plensum sextantibus, quorum singulis appositum foliolum oblongum interdum diffusum, sæpius integrum, lutei, aut ex luteo albore herbacei, oblongi, concavi, inferius hiantes, & foliis quinque compositi, duobus lateralibus brevibus & latissimis, inferum altero lato, altero acuminato, quinto in tubi modum concavo, in cujus intimo recessu duo *cornicula*, in spiram convoluta extremo, dorso brevem, hincum canaliculum sustentant, occultantur: ad quorum conum in *flori* hiant *staminum* confpicitur congeries herbidorum, *apicibus* vel albidis, vel herbidis, vel nigro mixto vesticoloribus. *Siliquæ* ternæ vel quaternæ, *Aquilegie*, rectæ, simul junctæ, in quibus *semen*, rugosum, nigrum, naturâ calidissimum veluti *Ptychium*, quod degustatum crebra spita provocat.

Locus.

In colle la *Bastie*, & montibus *Genevæ* vicinis copiosè provenit. In altissimis montium vallibus nascitur, in variis Germaniæ, Austriæ, Pannoniæ & Helvetiæ locis, in sylva Hercynia præsertim.

J. B.

Varietas.

C. Bauhinus *Aconitum Lycōtonum* albis pallidissime floribus ab *Aconito* *Lycōtono* luteo separat. Idem facit & *Parkinsonus*; qui tamen non aliam inter ea differentiam notat quam in tempore tum germinandi tum floris, quod illi mensuræ minimum spatium tenet est quam huic.

Vires.

Maligna est & hominibus adversa vis *Aconiti*, siccis imprimis radicis non solum assumptus hominibus venenosa est, sed & talis aut sagittis illius lethalia vulnera infligit.

Huius autem *semen* aut radicem in pulverem redacta & cum oleo temperata ut unguentum inde fiat illius pediculis ac surculis enecat & abstergit: idem radix præstare potest si in aqua vel lixivo decoquantur, ac cum illa postea caput abluatur. *Trag.*

13. *Antithora flore luteo Aconiti* J. B. *Antithora* Park. *Aconitum salatiferum seu Antithora* C. B. *Antithora flore Aconitum salatiferum* Ger. *The counterpoison to the Antithora-hood, or false lupat* *Wolfs-bane.*

J. B.

Antithora perneccabili *Thoræ* veneno adversa, dodrantem alta, interdum & cubito procerior, *caule* est singulari, rigido, anguloso, subhirsuto, cui *folia* alternatim adnascuntur, *Napelli* amula, tenuius dissecta, & splendoris illius expertia, averâ parte albicantia, sapore amaro prædita *Label.* *Nigellæ* quadammodo similia: *flori* non ingrato odore præditi, cucullati, & rictu hianti *Napelli* penitus, ex capto colore, qui huic ex flavo palléscent: *Corniculatæ* *femina* vascula iidem consimilia. *Radix* ex bulbis olivaribus constat, foris fuscis, intus albis, gustu amaris fibratis.

Clusius considerata diligenter partium huius plantæ omnium cum *Napello* similitudine, usum ejus suspectum habet, & fatius ducit ab eo abstinere, præsertim tantâ copâ aliorum remediiorum, quorum facultates jam sunt exploratæ. Jo. Bauhinus quoque rectè monet eâ cautè utendum.

Pesti specificè adversari dicitur hæc radix, & peculiariter radici *Thoræ*, ut nomen indicat. Om. *Vires.* num tamen consensu purgat satis vehementer. Considerent lectores (inquit J. Bauhinus) an radix purgans conveniat commotis à viperis & cane rabido, itémque peste laborantibus.

C A P. XIV.

De Staphide agria.

Staphis agria à foliorum cum vigineis similitudine nomen accepit. Folis & filiquis atque etiam viribus cum *Aconitis* convenit, flore cum *Delphinio*, ad quod etiam semine magis accedit quam ad *Aconitum*. Latinis *Pedicularis* dicitur ab effectu.

Staphis agria J. B. C. B. Ger. Park. *Staves-acre* o? *Taufe-wort.*

J. B. Park.

Hirsutum habet *caulem*, cubito altiore, in multos ramos ductum; in his *folia* longis harentia pilculis, ampla, virginea, unde toti plantæ nomen comparatum, vel *Ræmi* magnitudine & digitata digitata, pilosa. *Flori* pediculis frequentibus, tum è foliorum sinu, tum ex caulis fastigio, tum ex ramis exsertibus insident, *cærulei* è quinque foliolis hirsutis compositi, apicibus & staminibus solacis modum tenentibus. *Parkinsonus* exactius *flori* *Consolide regalis* similes scribit cum calcar pariter retrorsum extenso, sed multo amplexiore, colore obscurè *cæruleo*, quibus succedunt *filiquæ* tresquatuorve *corniculatæ*, ut in *Aconitis*, sed majores, in quibus *femina* magna, rugosa, nigra, triangula, uridæ facultatis vi gustatu os incenduntia. *Radix* longa, lignosa, annua.

Nascitur in opacis: in Istria (inquit Matthiolus) Dalmatia, Apulia & Calabria frequentissimo *Locus.* provenit.

Vehementer calidam, acrem & causticam habet facultatem: hinc pro masticatorio habetur: pur. *Vires.* et etiam sed cum metu strangulationis, idè desit ejus usus. Pulvis capiti imperfus pediculos enecat, aut cum oleo tritus & inunctus. Quæ de ejus viribus habent *Veteres* apud ipsos vide.

Semen *Staphidis agriæ* exhibitum à gr. XII. ad \mathfrak{v} i. sursum & deorsum purgat, pyralium excitat, unde egregiè juvat in lue Venerea. *Franc. de la Boe Sylvius* cap. de purgant. & salivum.

Idem *Lib. 1. c. 5. S. 25.* *Staphidis Agriæ* semina quindecim aunt, si trita cum hydromelle affumantur, potenter humores pituitolos, glutinosos per Vomitus cum suffocationis periculo expellere. [*Dod. Herb. Belg. lib. 12. cap. 10. pag. 595.*] Ab illis namque infuscantur fauces, ardore summis in eis accenditur. Eadem semina docent manâ pituitam ex capite allicere in os. Unde facillè patet eadem semina, si ex Aqua multa decoquantur, & illo decocto Os collatur, posse levem sic excitari salivationem, quæ forsân felicius fit si non simul & semel quindecim semina, sed unum vel duo diebus pluribus exhiberentur, sicque paulatim salivatio levis excitaretur. *D. Soame* excipit & misit.

C A P. XV.

De Aquilegia.

Aquilegia recondit vocabulum est, quasi Aquilina ob *florum* mucrones aduncos ut sunt *Aquilini* ungues. Anglis *Columbine* dicitur, quia *florum* calcaria recurva columbarum cervicem cum capite & rostro tum figurâ tum colore reserunt. An veteribus Græcis vel Latinis cognita fuerit, aut quo nomine dicta nondum constat.

Note illius generis sunt *folia* *Umbelliferarum* modo divisa, *flori* penduli cum pluribus *corniculis* recurvis, semina nigra lucida.

Aquilegiæ stellatam, quæ caret illis *corniculis* recurvis in flore, pro specie degenerare habeo.

A. 1. *Aquilegia*

- A. 1. *Aquilegia flore simplici* J. B. *vulgaris flore simplici* Park. parad. *Aquilegia sylvestris* C. B. *item Aquil. hortenjs simplex* ejusdem. *Aquilegia cereulea* Ger. *Single Co. lumbines.*

J. B.

Plurimum pollicaris crassitudine est *radix*, candida, altè in terram descendens, una parte ramosa & fibrosa, sapore subdulci, in multos annos vivax. *Folia* ex longis, rigidis, hirsutis pediculis teretibus, intermedium ter novena, pediculo nimirum primò trifariam divisio in ramulos & unoquoque ramulo in tres furculos, & singulis furculis tandem in tria folia lata, obtusa, per margines rarioribus incisuris velut crenata, duabus tamen profundioribus in tres non raro lacinias divisa, inferius glauca, superne obscurius viridia, cum quadam cærulei tinctura, Chelidoniae majoris foliorum in modum. *Caulis* tenuis, sed rigidi, hirsuti, gemiculati, ramosi amœnos flores sustinent, corniculis rostratis compositos, ut passis aliis columbam (si cum lateribus alternatim interjectis foliis unum ex corniculis eximeris) egregio naturæ artificio deformet: atque hi quidem vel sylvestres, [vix alterius coloris quàm puniceus] vel hortens, colore cæruleo, rubro, candido, carneo, herbaceo, varietatibus infinitum pariunt varietatem: omnibus tamen semen Consolida regalis nigrum lubricum, splendens in corniculis succreitis Aconitorum continetur.

In multis montanis sylvis cæruleo flore sponte nascens invenitur, in omnibus ferè Europæ regionibus: in Asia certè non infrequens est.

Hujus varietas nobiscensetur

Aquilegia multiplex Ger. *flore pleno sive multiplici* J. B. *vulgaris flore pleno* Park. parad. *hortens multiplex flore magno* C. B.

J. B.

Ob floribus elegantiam in hortis culta hæc stirps pluribus, densioribus & nitidioribus corniculis observatur: floribus etiam uberiore sæturâ multiplicibus, qui vel cærulei prorsus sunt, vel violacei, vel cineracei, vel blandè rubentes, vel saturè rubri, vel albi, vel ex albo & cæruleo, violacoeo multifariam commixti, vel alterius coloris, quis enim omnes enumeret: cetera similia.

2. *Aquilegia hortenjs multiplex flore parvo* C. B.

A priore (inquit C. Bauhinus) floribus magnitudine & pullo colore differt. Verum nos hujus generis flore parvo multiplici, non pullo tantum floribus colore, sed & albedo, & ex albo & purpureo variegato insignes habemus. Flores hujus reliquis *Aquilegis* magnitudine plurimum cedunt, eas tamen multiplicatè foliorum superant, ut dubitem annon à reliquis specie reverè diversa sit. Certè femine fata, quantum quidem hæcenus observare potui, speciem suam servat, nec alterius generis plantas producit.

3. *Aquilegia rosea* Park. *flore roseo multiplici* C. B. *flore roseo* Ger. *flore simplici & pleno non corniculato* J. B. *roseo columbines.*

Clus.

Hujus flores carent corniculis illis liliis instar inflexis, & plana duntaxat habent folia, qualia sunt ea quæ in simplici cornicula ab invicem segregant: constant verò flores vel simplici octo aut decem foliorum ordine dispositorum serie, vel eâ multiplicatâ ad senarium aut septenarium numerum, hoc est, ut singulis illis octo aut decem foliorum ordinibus [potius foliis] sena vel septena alia incumbant, intermedium etiam plura elegantis spectaculo, non alternatim confusa ut in Rosa plenâ, paucis staminibus cum corniculis, quemadmodum in vulgatiore, floribus medium occupantibus, & simili nigro splendens femine plenâ. In eadem planta conspicere licet nonnunquam flores, quorum prima & secunda foliorum series calcaris seu corniculis illo contorto caret, interiora reliqua, instar vulgaris, corniculata contorta habent. Sed etiam hoc genus mirum in modum colorem variat: nam ex ejus quæ cæruleo flore est femine decidua sponte natas plantas habui, quæ cæruleum, album, rubellum, suave rubentem, cineraceum, purpureum, rutilum vel saturum, pullumque & quodammodo obsoletum florent tulerunt, eumque vel simplici foliorum serie, vel multiplici constant.

Hanc habeo pro specie *Aquilegie degeneræ*: nam in eadem planta nonnullos flores observavi cum corniculis, alios sine eis.

4. *Aquilegia inversis corniculâ* Park. *Aquilegia hortenjs multiplici flore inverso* C. B. *Aquil. flore pleno inverso* J. B. *Aquilegia flore inverso* Ger. emac.

Non alia in reâ præcedentibus differt quàm floribus figurâ corniculis inversis constantes, h. e. corniculorum contortis micronibus omnibus ex floribus centro prodeuntibus. Hæc etiam species degener nobis videtur, non tamen quantum fidenter illud affirmamus.

Hujus generis flos non tantum colore variat quantum reliquorum solent: siquidem non ultra tres aut summum quatuor colorum differentias in eo observavi Parkinsonus, nimirum album, purpurascens, rubentem, cinericeum aut obscurè & obsoletè purpureum.

* 5. *Aquilegia*

- * 5. *Aquilegia degener* J. B. Park. Ger. *degener virens* C. B.

Clus.

Aquilegium degenerem vocat Clusius exiguae Rosæ formam emulantes flores ferentem, coloris vel omnino viridis vel ex viridi purpurascens.

Hujus florem Parkinsonus *Aquilegie* rosæ flore pleno similem facit, verum exteriora petala primæ scilicet seriei reliquis interioribus multo majora & latiora sunt.

Hanc quamvis alii speciem degenerem faciant Parkinsonus tamen veram & genuinam ab aliis distinctam *Aquilegie* speciem esse vult, nec infirma ratione nititur, siquidem semen ejus satum speciem suam constanter propagat, nec diversi generis plantas producit.

- * 6. *Aquilegia montana magno flore* C. B. prod.

C. B. prod.

In *Aquilegia* vulgaris altitudinem excrevit quidem, sed foliis plurimum differt, cum in lacinias tenuiores calque non obtusæ ut in aliis, sed acutæ dividantur; & folia penè subrotunda sint: sic & floribus cæruleis, vulgari similibus, sed multo majoribus.

In monte propè Thermas Tabarias copiosè provenit.

Locu.

- * 7. *Aquilegia montana parvo flore, Thaliâ folio* C. B. J. B.

C. B. prod.

Ex radice parva folia Thaliâtri formâ, sed exigua, pallidè virèntia prodeunt, inter quæ cauliculus tenuis, palmo minor, duobus tribusve foliis brevibus, oblongis, minimè divisus exurgit, florem unicam coruleum sustinens, formâ quidem vulgari similem, sed quintuplo minore.

In Helvetiorum Alpibus reperitur.

Aquilegia folius Thaliâtri, foliis minutissimis albis, *Memzel.* quæ Fumarie speciem primùm inspecta præstat videtur, quæque in Apennini locis petrosi & in Alpibus circa Tridentum provenit, non aliter à præcedente quàm floribus colore differre videtur.

Locu.

- * 8. *Aquilegia pumila præcox Canadensis* Cornuti. *Virginiana flore rubescens* Park.

Corn.

Folia habet Thaliâtri pratensis figurâ & amplitudine paria, colore quadantenus similia, nam aliquando pallidius virènt. *Caulis* tenuissimus, rubentes, vix palmum æquant. *Flosculi* in singulis apicibus crescent, quinque corniculis cavis, non ut in nostræ aduncis, sed rigidis constantes: quæ corniculâ à medio ad conum usque puniceo obscuri coloris sunt, infra autem qua parte hiant croceo colore tinguntur. Hæc inter corniculâ quinque foliola punicea etiam coloris medium tenent, quorum mucro dorsum vergit. Floris in medio *stamina* sunt alia quamplurima: quæ luteis apicibus fastigiantur, simul cum flore desinunt: Quæ in spinulam acuminantur in quatuor quinque recurvas *stigmata* formantur; Delphinii similes, in quibus *semina* nigra & nitida. *Radices* subint tenuissimis filamentis fibratæ.

Tragus & Matthioli scribunt seminum pulv. 5i. cum croco nummi pondere è vino bibitum certò *Vires.* linare iterum, si lecto se contineat æger & sudet.

Camerarius in horto semen saccharo incrustatum laudat in viscerum obstructionibus, in vertigine, &c. Aqua stillatitia Trago eadem efficit, præstatque levamentum adversus syncopen: Abscessus proinde internus discutit, venenum quodvis expellit, ac tormina mitigat.

Clusius semen tenuissimè tritum & in vino datum mulieribus in partibus difficultatè optimo cum succellâ exhiberi scribit. Si primus haustus non sit efficax repetatur.

Camerar. docet decoctum herbe totius cum momento Ambre contra *adynamiam* facere.

Semen in expellendis variolis & morbillis usitis mulierculis est creberrimum. *Schrad.* Externiculis frequens ejus usus est ad putredinem gingivarum scorbuticam emendandam, ulcerâque oris & faucium emendanda. *Schrad.*

Folia notrostribus in usu sunt in collutionibus & gargarismis contra affectus faucium & asperæ arterie calidos.

C A P. XVI.

De Delphinio sive Consolida regali.

Consolidam regalem Veteres inter flores coronarios reposuere, Hyacinthum nominantes, curius Dioscorides l. 3. c. 85. in Delphinio altero, quod & Hyacinthum vociter, meminit. Siquidem Plinius l. 21. c. 11. scribit discurrentes notas inesse, ut Græcorum literarum figurâ A I inscripta legatur: quod in Consolida regali hortensi observatur, cum in floribus solum sit implicatum, quod in albo characteres habet occultatos ex virgulis cæruleis duas literas A I aut tres A I A experimentes.

Delphinium duplex est Dioscoridi, cujus altera species Romanis buccinum dicitur. Quare si apud Dioscoridem vox *depprovi* ad flores referatur, tum Consolida regalis hortensis Delphinium erit, ac Consolida regalis segetum alterum ejusdem Delphinium. Hæc C. Bauhini Pinace. Ob floribus figuram Delphinium imitantem Dioscoridis Delphinium credita est hæc planta. Consolida regalis à consolidandis vulneribus dicitur.

Characteres

Characteres hujus generici sunt folia in tenuissimas lacinas dissecta, flores unico corniculo retrorsum extenso fere calcar donati, semina nigra, triquetra.

1. *Delphinium elatius flore simplici diversorum colorum* Park. parad. item *Delph. elat. flo. pleno divers. colorum* ejusdem. *Consolida regalis* erectior purpureo sive violaceo flore majore J.B. item *Consol. reg. erectior flo. purp. sive violaceo pleno* ejusdem. *Consolida regalis sativa* Ger. *Narth. spur.*

Clus.

In bicubitali plerumque altitudine assurgit, interdum etiam majorem, nonnunquam infra il-
lam consistit. *Caulem* verò habet rectum, firmum, striatum, queni indiscriminatum ambiunt multi-
tuda *folia*, frequentiora quàm in vulgari, è quorum alis prodeunt rami virides, finilibus foliis om-
ni, desinentes in oblongam florum spicam sex foliis constantium, quorum quaterna in latera ex-
panduntur, quintum superum caudà aut calcar insignitum in posteriorem partem prominente,
reliquis majus, cui subest sextum medium florem occupans, extrema parte longiusculum & bitidum;
deinde per latera alarum multa stamina, umbilicum floris occupantia regens. Flori succedunt, ut-
plurimum singularia, rarius plura, longiora & crassiora cornicula, *semen* inaequale, maturate ni-
grum continentia. Color floris in hoc genere mirum in modum variat, nam aut niveus est, aut ex-
albibus, aut carneis, isque vel saturatus, vel dilutus, aut cinereus, aut purpureus seu violaceus, at-
que vel dilutor, vel saturior, nonnunquam etiam varicolor, h. e. vel media ex parte purpureus,
altera incarnatus sive saepe rubens, interdum etiam altera parte albus.

Hæc autem varietas ratione acquiritur: nam unius generis semine omnes hi colores mihi nati.
Aliud præterea in hac planta animadvertione dignum est, illam videlicet inveniri. Floribus multipli-
cium numero constantibus, omnium supradictorum colorum, nullo aut peregrino calcar prædi-
tatis, quibus succedunt minora semina in superiore cornicula, bina, terna aut quaterna pleræque in-
tacta, rara, quæ paucum semen præbent: è quibus terræ commissis rarè nascuntur plantæ plenum
florem ferentes, pleræque simplicem, quarum tamen semine spontè deciduo denuo nascuntur quæ
plenum florem profertur.

Vires.

Vitum acutè & roborat tum succus florum expressus, tum eorundem aqua destillata, imò vel con-
tinuus (ut auitur) inquitus, unde nonnulli eorundem fasciculos in conclavibus suspendunt.

Herba in potioribus vulnerariis utilis esse perhibetur, consolidat enim & glutinat, unde & Con-
solidæ nomen adepta est. In pulverem contritum cum ejusdem aqua stillatitia pota confort cardia-
lis, calorem præter naturam extinguit, bilem exaltantem reprimit, necnon tussim & sibilum,
adversatur venenis. Succus expressus recentia vulnera sanat. *Matth.*

Conserva florum commendatur ad tormina ventris infantium, & ad ardorem stomachi. *Sched.*
Attendat Lector censuram Casp. Hofmanni. In facultatibus vix aliud reperio quàm superstitiosas,
& nullo fundamento nixas medelas.

Decocto florum *Consolidæ Regiæ* & *Croci* 5j. in vino ex suppressione menstruum convalescit
mater & filia ejus. *Achill. Gasseri* Obs. 81.

- * 2. *Delphinium elatius cæruleo flore* Clus.

Clus.

Hoc genus multò uberius est superiore, atque interdum adèò amplum, ut humanam altitudinem
superet, numerosiores ramos proferens, & plura majoraque folia, sive foliorum alas, non minus ta-
men quàm supra descriptum in tenuis lacinae divisa. Hujus flores superioris floribus formi simi-
les sed longè ampliores, & coloris aut cærulei elegantissimi, aut ex cæruleo purpurascens: Corni-
cula floribus succedente crassiora, nigrum inaequale *semen* quale alterius continentia; quod satum ge-
nus suum conservare semper è bsa vavi, nullà prorsus coloris mutatione facta.

3. *Delphinium majus sive vulgare* Park. par. item *Delph. vulg. flore pleno* ejusdem.
Delphinium vulgatum Clus. item *Delph. humilis sive vulgatum pleno flore* ejusdem.
Consolida regalis hortensis flore majore & simplici C. B. item *flo. maj. & multiplici* ejusdem.

Clus.

Hoc genus ramis suis in latitudinem magis diffunditur quàm superius, terram versus potius rectina-
tis quàm erectis, foliis multis obfatis viridibus, in tennes & oblongas lacinas dissectis. Fencilis fere in-
statur. Rami in florum rariis dispositorum spicas oblongas exeunt, magna colorum varietate: nam
præter cæruleum qui in arvis, invenitur & albo flore, & candicante, & rubro & dilute rubente.
Hujus generis mihi (inquit) nata sunt qui simplici quidem sex foliorum textura constant, sed to-
ni, quaterni, quini simul commixti innascebantur, totidem brevissimis calcaribus præditi, majore ta-
men & grandiore in extimo illo flore qui reliquos veluti complectebatur. Sunt etiam in hoc gene-
re quæ flores profertur multiplici foliorum serie constantes unico tantum calcarè retrorsum exten-
so; magna colorum varietate. Parkinsonus purpureum, cæruleum, album, carneum, variegatum
recentat.

4. *Consolida regalis arvensis* C. B. *Delphinium arvense* Park. *Consol. regal. flore minore* J. B. *Consol. regal. sylvestris* Ger.

Genere hæc non est diversa à proximè descripta, verùm spontanea cum sit, nullòque mangonio
laciore exalta, tota strigiosior evadit, nec temere dodrantalem magnitudinem quoad sponte sua
est excedit, nec adèò foliorum vel numero vel latitudine [vel segmentorum longitudine] luxuriat:
magis etiam squalidus flos & minor, coloris cærulei. *Semen* in corniculis non dissimile sed minus, non
ita facilè in hortis satum germinans.

* 5. *Consolida*

- * 5. *Consolida regalis maxima villosa* J. B.

Caule est longiusculo, contorto, admodum villosa: *folia* fere palmum longa; pilosa, multida,
segmentis latis, non multò paucedani foliorum segmentis angustioribus, villosis, non sine oblongis
quibuldam veluti foliorum ligulis. *Flos* unicuique pediculo infidet unicus, magnus, candidus, quorum
calcar & folia extrema foris tomentosa sunt, & virore quodam variegata; *cornicula* quæ succedunt
densissimo villo sunt obfata.

Unde, inquit, hanc nacti sumus non recordamur.

6. *Consolida regalis latifolia parvo flore* C. B. *regalis peregrina parvo flore* J. B. *Delphinium Hispanicum parvum* Park. parad. *Consolida regalis latifolia* ejusdem Theat.

Ex radice fibrosa, oblonga, rufescente *caulis* cubitalis, rotundus, striatus, levissima hirsutie albi-
cans, in ramos brachiatus, exurgit. *Folia* prima quidem latifolia, tripartito divisa, segmentis latius-
culis laciniatis, alia verò in summo caule & per ramos, parvis sceta [tripartito divisa C. B.] quædam
integra. *Flores* parvi quàm strigosi illius arventis minores, colore cæruleo obsoleto [subcæruleo
pallido seu languido Park.] qui alternatim surgentes spicam efformant: quibus excussis singulis ter-
na succedunt erecta similibus juncta cornicula *semen* parvum continentia.

In insula Melitè circa urbem novam in rudibus & muris, inque Sicilia & Italia invenimus. *Lous.*
D. *Wester* in insula Coreyra *Consolidæ regalis* speciem fecundam observavit, verùm non descripsit.

- * 7. *Consolida regalis hortensis flore minore varicolore* Morif. prædul.

Folia habet hortensis Delphinii vulgaris foliis tenuius dissecta: Flores minores rubros, stris nigris
maculatos; quo facillimè ab aliis distinguitur.

- * 8. *Consolida regalis serotina flore albo multiplici & simplici.*

Humilior est multò quàm Delphinium surrectum & ramosior, foliis tenuius incisè & deliciori-
bus. Florem non ante finem æstatis producit, [in horto nostro cum Delphinio surrecto unà lata
non ante florere cepit quàm illud pane desoluerat:] Erat autem floris color in omnibus quæ nobis,
& amico cuidam nostro qui illud communicat, ex semine succreverunt plantis albus, ut putem eam * D. S. Dale,
floris colore rarissimè variare.

C A P. XVII.

De *Ulmaria* majore seu *Barba capri*.

Barba capri J. B. Ger. emac. *B. capræ floribus oblongis*, *Melandryon* Plum. C. B. *Ulmaria major*
sive altera Park.

J. B.

*R*adicem forvita est mediocriter crassam, fibrosam, cortice intertā crassiusculo ad rufedinem de-
clinante, cui subest lignosa substantia cum copiosa medulla alba fatua. *Caules* duos trèves cubitos
alti & majores, multis alis concavi, laeves, teretes, medullosi, arcto tubo (qui in aliis nullus est) per-
forati. *Folia* Castaneæ oblonga, acuminata, serrata, plura ad costam alligata, nullis intercedenti-
bus minoribus foliolis ut in *Ulmaria*; à qua & flores hujus plurimum differunt, in ligulis videlicet ra-
cematim collocati, perpallidi candidi.

Nobis observantibus plantæ hujus folia bicomposita seu triang. lata sunt & Umbellatarum modo
divisa, rugosa & circa margines pulchrè dentata: Unicuique flores plures theculæ disjunctæ succe-
dunt.

In colle *la Bassie* prope Genevæ hanc plantam observavimus, & in Helvetia non longè à Sca. *Lous.*
phlia, loco humido.

HISTORIÆ PLANTARUM

LIBER DECIMUS QUINTUS,

QUI EST,

De Herbis flore monopetalo vasculiferis.

SECTIO PRIMA.

De Herbis flore monopetalo uniformi.

HERBAS vasculiferas vocamus quæ præter floris calycem, aliud habent vasculum, in quo semina continentur.

Quid per florem uniformem, quid per difformem intelligimus, Libro primo, cap. 11. explicuimus.

N. Nos in hoc opere flores monopetalos, laminâ consueque divisâ ut polypetalis videantur, pro polypetalis habemus.

Herbæ flore monopetalo uniformi sunt vel vasculo diviso in locum

Bina, foliis in caulibus

Alternis; vasculo

Operculo testis, quod per maturitatem abscedit; calice oris quinquepartitis acuminatis insigni, ut fructus glandem quodammodo referat; vi narcotica & virofa; HROSCERAMUS.

Brevifolii, foliis pinguibus, vi narcotica præditis; flore è tubo longo in latitudinem expanso, margine

Integro, anguloso, colore rubente; vasculo oblongo, conoide; major & elatior; NICOTIANA, Tabacum.
In quinque segmenta diviso, colore luteo; vasculo brevior & subrotundo; humilior & minor; PRIAPEIA, Hyoscyamus lævis.

Ex adverso bimis, nervosis; sapore amato; GENTIANA.

Terna, seminibus in singulis cellulis

Bimis mascululis; vasculo ipso floris calice contento, aut supra fundum ejus elato; vicinis plantis circumvolvendo scandens, succo lacteo plerumque turgescens; flore campanam referente, margine integro; CONVOLVULUS.

Plurimis exiguis, lucidis, lætescentibus & erectis, flore

Campanam

Campanam referente, margine in quinque plurimum lacinias secto, flore ejusque calice vasculo feminali infidentibus; conceptaculis feminum

Oblongis, & in filiquas productis; SPECULUM VENERIS.

Brevibus & habitioribus; foliis

Hirsutis; TRACHELIUM.

Lævioribus; radice

Carnosa esculentâ; RAPUNCULUS.

Ligniflore aut tenuiore; CAMPANULA.

Corniculato, flosculis parvis in florem quandam totalem seu compositum confutatis; RAPPINCULUS corniculatus.

Quaternis, fructu spinoso, maximo; flore è tubo oblongo calathoides; facultate virofa; STRAMONIUM.

CAP. I.

De Hyoscyamo.

YONILEU i.e. Faba suilla vel porcina, quod Apri ejus pastu resolvantur & convellantur, præsentis mortis periculo, nisi aquâ copiosâ statim se foris & intus proluerent, ut *Alianus* prodidit, lib. 1. Nota ejus sunt folia in caule alternatim posita: vascula feminalia operculo testis, quod per maturitatem abscedit, calyx oris quadripartitis acuminatis insignis, vis narcotica & virofa.

A. 1. *Hyoscyamus vulgaris* J. B. *niger* Ger. *niger vel vulgaris* C. B. Park. **Common Henbane.**

J. B.

Odre festido facillè se prodit Hyoscyathus niger, nusquam non obviis, Acanthii vulg. foliis, mollibus, lanuginosis, pinguibus, incanis, per margines altius incis, copiosis, nullo ordine in canibus, cubitalibus ramosis, crassiss, densâ lanugine oblitis. Flores confertim enascuntur calathi effigie, lutei, purpurascenscentium linearum crebro discursu verticillares, fundo obscure purpureo, in quinque obscura segmenta partiti. Stamina quinque breviter purpureos apices crassos & oblongos gestant; stylus longior apice rotundo albo, medium florem occupat. Calix floris hirsutis, oblongus, margine in denticulos rigidos acuminatos quinquepartito, delapsâ flore in ventrem extumescit, & vasculum feminale continet in bina loculamenta divisum, semine pusillo obscure cinereo refertum. Radix libell crassa, rugosa, intus alba, foris fusca, minus olida quam folia.

Secus vias ubique ferè gignitur in incultis, ruderalis & pinguibus locis. Hyoscyamus refrigerat & emollit mîrè, somnum inducit, dolores sedat, acrimoniam mitigat, at rationem perturbat: unde internus ejus usus rarissimus est. Adversus acres calidâque oculorum deflexiones prodest: sanguinis eruptiones muliebrique profluvia compescit: Et ad testium aliarumque partium inflammationes adhibetur; necnon ad Podagram & dolorem ischiadicum in fomentis. R. fol. Hyoscyami, decoquantur in lacte bubulo, & fiat cataplasma, quod mirificè proderit, ut ait *Durcius* in *Adversar.* supra *Hollerium*.

Vini Hispanici vel Græci in quo Seminibus Hyoscyami modica quantitas per diem unum vel alterum infusum fuerit patera una horâ somni sumpta requiem suaverè conciliat.

Semen Hyoscyami & Papaveris albi ana ʒij. Conserva Rosarum Rubrarum ʒij. in formam Eleænarîi redacta, & nucis myristicæ magnitudine exhibita hamorrhagiam quamcunque sistunt. *D. Boyl. de Utilitate Philoxoph. Nat.*

Apud nos (inquit *C. Hofmannus) ex sem. Hyoscyami fit oleum, cujus ad parandum somnum *Medicam, murelunt vires, temporibus illis. Est etiam in usu in gonorrhœa & nimis mensibus, regioni lumborum & perineo adhibuit. In doloribus aurium, ubi leviora anodya non inveniunt locum cum Croco aut Castoreo etiam infunditur. Itâ in dentium doloribus cum lana imponitur.

Andegavenles & Pictones adversus pruriginem illam molestam, & tumores manuum pedumque à frigore contractos Hyoscyami citinos carbonibus inspergunt, fumumque exhalantem manibus pedibusque excipiunt.

N. Expressus quoquo modo succus (ut rectè *Casp. Hofmannus*) tutior est illo qui ex incisa planta profluat. Est enim is Opio similis. Rursus expressus ex semine siccâ affusâ aquâ, tutior est illo qui ex tota planta viridi fit. Tandem aqua destillata omnium tutissima est.

Hyoscyami albi usus mitior est & tutior multo quam nigri.

Ratio cur succus expressus mitior sit è vulnere inflicto effluente hæc nobis videtur. Cum in omni planta duplex minimum succus sit, alter aquosior magisque insipidus, alter plantæ proprius & speciosus; hic autem incisione facta è valis, utpote majoribus, sponte effluat, ille ob vasorum angustiam non item; qui fit per expressionem totam lympham continet, quæ longè copiosissima est, & succum plantæ essentiali valde diluit & enervat: cum qui sponte effluat essentialis sit & specificus, syncerus & immixtus, in quo tota vis plantæ quæ talis residet.

2. *Tabacco angustifolium* Park. *Nicotiana major angustifolia* C. B. *Nicotiana sive Tabacum folio angustiore* J. B. *Sana sancta Indorum* Ger. *Narrow-leaved Tobacco*.

Præcedenti latifolia omnibus partibus minorem esse volunt Herbarii, verum quæ in hortulo nostro ex semine Parisiis accepto orta est altitudine saltem latifoliam aequabat imò superabat: nec flores aut vascula seminalia minora nobis visa sunt: verum insignis est *solum* discrimen, quod non, ut in illa, cauli apprimuntur, sed pediculis herent satis longis, angustiora etiam sunt & magis acuminata quam illius. Flores saturatiore esse aiunt, quod nobis non animadvertimus; in reliquis satis conveniunt, ut plura addere non sit opus.

* 3. *Nicotiana minima* C. B. *Tabacum minimum* Ger. emac. *Nicotiana sive Tabacum minus* J. B. *The least Tobacco*.

Peti maris & feminae semine deciduo sponte nata est Clusio, superioribus paulò humilior, cuius folia, ut in priore, caules amplectuntur, sed multò angustiora, etiam infra secundi generis foliorum amplitudinem: floribus tamen saturatis rubentibus magis hoc quam illud æmulatur.

Icon quæ extat huius plantæ non respondet descriptioni Clusianæ, cum folia longis pediculis infidentia pingantur.

Johnstonus apud Gerardum flores ei virentes attribuit, etiam quam Priapeia minores, unde liquet pro Tabacco minime diversas species exhiberi. Tabacum autem Clusii minimum, cum ex majorum semine ortum sit, degener quædam species, fere accidentaliter Tabaci varietas fuerit oportet, quæ speciem suam non servat seu propagat semine fæto.

Vires
et us.

De Nicotiana seu Tabaci viribus & usu multi multa. Peculiarem Tabacologiam conscripsit Joannes Neander, Medicus olim Bremensis, & inde Alstedius in sua Encyclopædia: Chrysolomus etiam Magnus: Raphael Thorius huiusmodi composuit de Tabaco: Satis idem prolixus est in ejus descriptione Nicol. Monardes in simplicium Medicam. hist. cap. 14. Vires ejus summam tradunt Schröderus & J. Bauhinus.

Herba recens abstergit, incidit, resolvit, aliquantulum astringit, resistit putredini. Sernuaria est ac apoplethizans, anodyna, vulneraria, vomitoria. Usus præcip. externus, ad catarrhos cerebri exsicandos, somnum inducendum, lassitudinem ex labore discutendam, uteri strangulatum compescendum. A peste præservat (in iussu) sedat dentium dolores; dissolvit tumorem uvule (in gargar.) medetur siccitibus, phthiriali, prurienti, achoribus ac favo; mundificat & consolidat vulnera & ulcera inveterata, sanat ambusta quoquo modo adhibita (balneatione scil. vel sola impositione foliorum recentium nostratis Nicotianæ, &c.) Nec tamen proflus usum quoq. regebat internum, dum pro vomitorio exhibetur sit violento, quæ ratione curat febres aliòq. morbos; sed cautione hic opus est.

Fumi Nicotianæ in tubo accensa ore attracti & redditæ per totam Europam usus est creberrimus: pietatis elicit & catarrhos exsiccat: usus evacuatis oris & faucium glandulis dentium dolori & capitis gravatiori auxiliatur.

Verum quoniam calidæ & exsiccat, usus ejus minus utilis est, imò nocivus iis qui calidiores sunt temperaturæ, biliosis & macilentis; ut in memetipso expertus sum, nisi cum dentes dolent & fauces humore turgent.

Sunt qui Fumi hoc modo accepti usum damnant. Audivi (inquit C. Hofmannus) à militibus in Belgio versatis vidisse se dissecta capita eorum quibus patera cerebri ab Anatomicis dicta tota interius elicit nigra, licet à carnificis interfuissent. Audivi à Patricio Norico, qui in superiore bello Bohemico vidit omnes qui in conflictu cum hostibus interierint Anglos habere talia capita. Hinc discant sapere qui alias sapere noluunt. Idem nobis affirmavit D. Bouchet Pharmacop. Londonien.

Si hæc vera sint (de quo tamen est cur dubitem) non inde tamen sequitur fumum nocivum esse, cum multos novimus qui quotidie & copiose per plures annos eo usi sunt, sanos tamen & validos vitam ad extremam senectutem produxerunt, nec ullum inde incommodum, sed potius maximum juvenem percepisse: aliis enim ventriculum refocillat & concoctionem promovet, aliis alvum leniter solvit: alii nullum unde commodum, at neq. damnum sentiunt, quibus usus ejus ad aliorum est.

Usum huius fumi primus in Angliam intulisse dicitur D. Gualterius Raleigh, ex America redux, ubi servos & mancipia eo usos observavit ad somnum conciliandum.

Foliorum pulvis inspiratus attractit, naribus (qui mos in Italia usitatissimus est) verbera & cutis ejus generis supplicia non sinit sentiri, vires addit, augeat animum, & ad labores tolerandos infirmam vim. Verum in eo utendo cauto opus est, ne modum excedas. Hernandez.

Folia Nicotianæ viridia contusa & applicata sedant dolorem podagricum & vim obtinent narcoticam. Inde etiam æstum & pustulas ab Urtice excitatas Nicotianæ succus aut folium viride applicatum relinquit & sanat.

Modum quandam purgandi cerebrum singularem refert Joan. Torrentius notis in Hernandez quem à Capucino quodam didicisse, qui se multis à podagra liberasse asserbat. Ex Nicotianæ arido folio quantum Juglandi possis includere liquitur, digitis, compressum linteolo mundo, vel serico includitur, & in modulum n. cis Pontice magnitudine figuratur, filoque compingitur. Eum modulum ori indinus & linguæ ad palatum sublevamus per dimidiæ horæ spatium statim effluit pituita tenacissima, fili instat ex ore dependens, quæ capite inclinato in vas subiectum excipitur. Et licet aliqua cerebri vertigo sequatur, ea tamen nisi Cerebrum admodum calidæ sit naturæ, statim evanescit, æstusque omnino innoxia.

Nonnulli Nicotianam ob vim narcoticam frigidam esse volunt. Verum calidam esse arguunt, odor resinosis non ingratus, & summa acrimonia, quæ & fauces urit, & non minore purgat per vomitum

vomitum violentia quam ipse Helleborus, ut experientia multorum constat. Tandem nullum (inquit Joan. Torrentius) hæctenus innotuit narcoticum, quod non sit calidum.

Ad calculum è renibus abigendum usus aquæ stillatitiae Nicotianæ viridis plures tenaciter adherentes abigit. *Chefneau* ex *Zacuti*, lib. 2. prax. mirand. Observ. 66. E Collectaneis D. Hallæ.

Ad dentium dolorem, & Tabaci probè calcinati in crucibulo, inde in cavum dentis, & statim dolor sedatur, ut pluries expertus sum. *Chefneau*.

Olei Tabaci gutta una vel altera lingue vel ori Felis aliudve Animalis instillata ocyssimè illud interimit. Franciscus tamen Redi observat non omnia animalia interficere oleum, neq. quæ perimit, eodem omnia temporis spatio: cum magna hoc respectu intercedat differentia inter Tabaci plantas, interq. Animalia in quæ agit. D. Tancer. Robinson.

Ununtur Chirurgi ad torporem ubi membra abscondunt. D. Palmer è *dislati* D. Hermann.

Commendo utum Tabaci in peste; me enim liberabat peste correptum; omnèq. ferè domus, in quibus hæc planta vendebatur & *Noviomagi* & *Londoni* libera erant à contagio, cum vicinæ infestæ essent. *Diemerbroeckius de peste*. Ex Adversariis D. Tancer. Robinson.

Ad Paralytin, & Folia Tabaci viridis, infundantur in vino malvatico. Hoc vires fricentur partes resolutæ post sudores. Præstat omnibus externis remediis. *Hartmannus*. Communicavit ingeniosissimus vir D. Edo. Hulse.

Tellatur Anton. Recchus fumum Tabaci in uterum inspiratum, in suffocatione ejus, in difficili anhelitu, mulierum angustia, syncope, mira præstare, atque dicto citius. Ex excerptis D. Hulse.

Folia Tabaci si manui, chartæ aut linteo affricentur colorem pulchrè viridem præbent. Observante D. Merret. Notis in Anton. Neri p. 265.

Exemplum violentæ vomitionis semper immediatè sequentis insperionem pulveris Tabaci super semur contusum & laceratum habetur *Ephem. Germ. An. 12. Obs. 108.* ut me monuit D. Tancer. Robinson.

Nobilem virum adeò pinguem vidi, ut equo insistore nequiret quin statim sopiretur, nec loco ferè moveri posset: ille tamen nunc hic, nunc illic vadit, mole illa desperata, & pristinum habitum recuperavit, quod sola masticatione foliorum Tabaci peractum fuit, ut ipse mihi asseveravit: pituitosis enim & frigidis corporibus utile est. *Petrus Boerhaave Cent. 11. Obs. 11.*

At masticatio Tabaci non semper & in omnibus eundem effectum habet, ut ipse experientia edocui in amico quodam nostro, qui ob id nihilo macilentior effectus est: affirmavit tamen ejus usum ænes antea vacillantes firmasse.

Novi tres juvenes robustissimos à dysenteris liberatos propinando decoctum Tabaci, quod maxima sua violentia totam mali causam evacuavit, & reliquit anodynam & narcoticam qualiterem. *Diemerbroeck* Observ. Medic. Obs. 19. Quamvis hoc iis bene cessit, nimis tamen tenerariū foret, me judice, illud in exemplum trahere, & Nicotianæ decoctum dysentericis promiscuè propinare, purgat enim violentè tam per vomitum quam per feculentum.

Willisus noster Tabaci usum in castris commendat, posse enim comæditis inopia, quæ inibi frequens esse solet, supplere, & milites laborum & periculorum minus sentientes efficere. Morbis insuper castrensis, colicæ, diarrhoeæ, ulceribus, capitis & artuum doloribus, apprimè conducit, tam præservando, quam sanando.

Lixivium Tabaci frequenter adhibetur in pсора & lepra pecudum ac jumentorum. D. Tancer. Robinson, qui & præcedentem observationem milit.

Notamenta & incommoda quæ usum Tabaci sequi solent videri possunt in Sareniff. Regis Jacobi tractatu de Tabaco, & Simonis Pauli de abusu Tabaci.

4. *Priapeia*, quibusdam *Nicotiana minor* J. B. *Nicotiana minor* & *Eyff.* C. B. *Hysocyamus luteus* Ger. *Tabacco Anglicum* Park. *English Tobacco*, by some *yellow Wendane*.

Radix nunc simplex, digiti minimi crassitie, nunc multiplex plurimas fibras tenellas albescentes undique spargit, nec altè in terram descendit. Caulis simplex, rotundus, hirsutus, cubitalis & lequibitalis, solidus, ramosus, digitum crassus in solo lætore, & ad tactum glutinosus. Folia in caule non admodum crebra, siti æterno, pediculis brevioribus donata, pingua, atroviencia, ad margines æqualia, mucronibus obtusis, nec figurâ multum diffimilia foliis Solani lethalis, verum minora. Flores in funnibus caulis & ramulis plures simul brevibus insident pediculis, herbacei seu ex luteo variegatis, oris extrorsum reflexis, & in quinque laciniis insident pediculis, herbacei seu ex luteo variegatis, cum apicibus cinereis & stylo concoloris occultant. Insident autem flos calici hirsuto, viscido, quinquepartito. Succedunt floribus *vascula* fibrosa, umbellata, glandem virgè viridis decoctam representantiam, in binas partes per maturitatem desinentia, seminibus innumèris pusillis, sordide flaventibus resecta; gustu acri (qui vult J. Bauhinus.) Planta est aëria, & semine deciduo se renovans. Americæ originem debet.

CAP. III.

De Gentiana.

Gentium Illyricorum regem omnes hujus herbe inventorem faciunt, eisque nomen suum im-
posuisse aunt.
Gentiane notæ genericæ sunt folia nervosa, in caulibus ex adverso bina, flores calathoi-
des, margine in lacinias aliquot totidem folia imitantes plerumque diviso, sapor amarus.

§. Gentiane majores.

1. *Gentiana major* Ger. *major lutea* C. B. Park. *vulgaris major Ellebori albi folio* J. B. *The most common great Gentian, or Feltwort.*

J. B.

Folia Ellebori albi foliis paria, circa radicem multa, per caules ex adverso sita, costem pediculis
connatis amplectentia, nervis tribus aut quinque Plantaginibus distincta, glabra, polita, lucida, hisque
notis ab Ellebori albi foliis distincta. *Caulis* cubitales, bicubitales, ac etiam interdum hominis almen-
dinem assequentes, singulares, leves. E. foliorum superiorum minorum sinu flores verticillorum modo
dispositi erumpunt, calycibus inclusi primùm, postea intumescentes, explicantur, qui finguli longiusculi
& lutei: sequuntur vaulcula oblonga, in duas fe partes aperientia, in quibus *semen* numerotum, le-
viter rubens, ad Leucoi semen accedens, levius. *Radix* crassa, longa, multifida, intus flavescens,
sapore insigniter amaro: que cum sit fungosa, ficcata insigniter corrugatur, ac externe rufesceat.

In montium pratis & pascuis variis in locis observari (inquit J. Bauhinus) florentem Junio, &
semen maturatum Augusto. Nos in montibus circa Geneva copiosam vidimus, nec minus in
Alpium pascuis montosis.

Radix hujus plantæ (quæ præcipue in usu est) alexipharmaca censetur. *Ufus* præcip. in peste
aliisque venenatis affectibus; in obstructione epatis & lienis, &c. & hinc in hydropo, tum in sus-
socatione uteri, in imbecillitate ventriculi, lumbicis, febribus intermittentibus, mortui canis rabi-
di, &c. Extrinsecus adhibetur creberrime in vulneribus ac fonticulis mundificandis, in mortui canis
rabi di accendo (cum Theriaco imposita) *Schred.* Chirurghi ex ea efficiunt turundas ad ulcera &
vulnera dilatanda. *D. Pinner.*

Ad canis rabidi morsum & ad ventriculi imbecillitatem exhibetur radicis pulvis è vino potandus.
Ad febres pellendas aqua destillata, vel succus inspissatus magnitudine Castaneæ aut nucis juglandis,
[dimidium quæ uno die, alterum postredie] deglutendus. *Schred.* succum hunc creberrime
esse usui scribit in febribus intermittentibus, in quibus ante paroxysmum à 3ß. ad 3j. aut 3ij. ex-
hibetur felici cum succellu.

Gentiana & solitaria & (vetus experimentum tentantibus) tantillo nucis vomice locata nobis
quoque olim in gregariis haud parum utilis, æquivalens aut constantius quid quam nunc canor illa
China Chinæ seu pulvis patrum præstitit. Dan. Ludovicus de Pharmac. moderno seculo applican-
da, p. 257. Communicavit *D. Tinner.* *Robinson.* Dolens Lib. 3. Cap. 12. S. 12. Inter scripsi-
ga Chinæ de China à plerisque æquariari Gentianam scribit, quæ indelem cum vino exhiberi potest, vel
in forma extracti in pilulis, vel in decocto.

Putredinis Gentiana hostis infestissima & veneni mors (inquit Lobel.) Pesti adeo præsens temo-
drum, ut non modò homini sed etiam brutis, incolumitatem tueatur, & amissam restituat, eoque
solita Helvetia istam cum Flammula porcis propinare ne anima in vivo cadavere periret.

Similiter in descriptione Alpium refert pastores uti Gentianis ad ubera vaccarum, si à muribus A-
raneis aut aliis bestis venenatis ledantur.

Puer quidam integro anno cæcus Rad. Gentianæ incisæ & in vino ad dimidiæ partem consumptio-
nem coctæ decocto oculis siphunculo injecto manè, per tres vel quatuor dies, convalescit. Oculos

• *Obscr.* 175. autem vellicabat & dolorem excitabat. Ex * *Obscr.* Resueneri à Vellicho editis excerptis *D. Sæm.*

2. *Gentiana magna flore purpureo* & albo J. B. *major purpurea* C. B. *major flore purpureo, &*
major flore albo Park. *major purpurea* 1. *Clusii* Ger. emac. *Great purple Gentian.*

Clus.

A vulgari majore luteo flore nihil formi differt; etenim ampla habet *folia*, Ellebori albi foliis haud
multum absimilia, sed teneriora & saturiore viriditate splendentia: *caules* digitali aut pollicari inter-
medium crassitudine præditos, rotundos, cubitales, nonnunquam bicubitales, geniculatos, quos ambiunt fi-
milia *folia*, aliquantulum tamen angustiora, ex adverso sibi opposita. Extremos caules ambiunt
bina aut ternæ confertorum *florum* coronæ, qui non sunt lutei aut stellati, ut in vulgari majore,
sed purpurei, majores, concavi, in fœnas aut plures lacinias obtusas extremis oris secti, & purpurei
quibuldam punctis, inferiore & interiore parte, quæ candiores & dilutiores sunt, distincti, odoris
expertes, totidem quot sunt lacinie staminibus longum & bifidum vasculum interne ambientibus,
in quo continetur copiosum *semen*, planum, paleaceum, minus quam in illa flava majore stellato
flore, subrotundum. *Radix* crassa longa, foris plerumque flava, intus alba, impense amara, digitalibus
fibris subinde prædita est, singulis annis nova germinat (quemadmodum major flava) proterens, & multo

multos caules ex eodem capite producentes, præsertim cum adolevit, sed qui alternis duntaxat annis
floriferi esse solent, interquiescente nimirum uno anno à patre matre.

In Stria superioris Alpibus invenitur hoc genus flore albo *Clus.*

Gen. purp. in Pannoniarum Noricarumque Alpium jugis sponte & quidem copiose exit.

Ventum neque hoc neque illud genus curare unquam potuit *Clusius*, aut illa diligentia efficere
ut in hortis permanere vellent, nactum flores proferre. Quin cultura beneficio deterior evadit.
Flore Augusto, semen Septembri maturescit, nova nive cadere incipiente.

Tempus.

3. *Gentiana major pallida flore, punctis distincto* Clus. *major flore punctato* C. B. *major flore*
pallido punctato Park.

Superiori magnitudine & formâ planè similis est: flores tamen paulò minores visi sunt, obsoletè
lori, plurimis maculis nigris intus & foris aspersi.

In Silicis montibus eruit *Achilles Cromerus*, medicus Nissenensis, & ad Clusium misit. Huic rela-
tum ab illo qui cum deducebat, in alio quodam præalto monte, aliam formâ non dispari reperiri
quæ cereuleo flore esset. Hæc omnia Clusius. Verum hujusmodi ducum fides plerumque vacillat.

4. *Gentiana Asclepiadis folio* C. B. Park. *folio Asclepiadis vulgo creditæ* J. B. *major 2. cereuleo flore*
Clusii Ger. *Gentian, with Swallowwort leaves.*

Caulis plures ab eadem radice ad cubitum altos totidi, graciles, articulatos, duos firmosque, quo-
rum singulis juncturis (quæ crebre sunt) bina ex adverso posita *folia* adnascuntur, Asclepiadis fo-
lii formâ & magnitudine respondentia, mollia, quinque nervis secundum longitudinem excurrentibus
infracta, mucronata, dilutius virentis coloris. A medio caule ad fastigium ulque ex alarum sinu
singulares ex adverso sibi exiliunt *flores* [interdum bini aut plures] oblongi, concavi, calathi for-
mâ, quinque lacinias per extremum divisi, colore nunc purpureo & saturiore cereuleo, modò di-
lutore & velut cineraceo, quinque pallidis staminibus umbilicis occupantibus. *Vasculum* sequitur
bicorne, quo per maturitatem hiant *semen* conspicitur planum, paleaceum, cineracei coloris, su-
periore minus. *Radix* lutea, digitalis crassitudinis, multas oblongas fibras ejuldem coloris in latum
pargit, singulis annis augescens & nova germina proferens, valde amari gustus. Fertior hæc est
superiore, nec ut illa interquiescit, sed singulis annis, vetustior videlicet, multos caules floribus o-
mnibus producit.

Copiose in Stria, Pannonia & Austria inferiore provenit, ad montium radices, umbrosis collibus, *Locus.*
æquum verò in luminis & apertis jugis. Nos eam in montosis humidioribus propè Landaviam &
basum Acronum, & ad latera montium in Stria, propè *Shadwin* & alibi copiosissimam observa-
vamus, ad fopes plerumque & in umbrosis.

Pertinax quidem hæc est & ferè miora loca respuit (inquit Clusius) interdum tamen curi &
diligenti effugimus ut in hortis comprehenderet, & singulis annis repullulare, & flores ferret: ac-
tamen quasi nativo aere & pabulo privata, atque tanquam compedibus vincula lugera videbatur, ac
pessimis vigoris & elegantie plurimum amittere.

Slavonici rustici hujus radicis decoctum feliciter calculosis propinari experimento se compertum
habere affirmant. Aretius & *Jos. Simlerus* tradunt eâ pastores uti ad ubera vaccarum, si à muribus
araneis aut aliis venenatis bestis ledantur, curanda.

5. *Gentiana cruciata* C. B. Park. *minor cruciata* Ger. *minor seu vulgi Cruciata* J. B. *Crosswort*
Gentian.

J. B.

Roxant cum *radice rami* palmaris, selquipalmaris & dodrantalis, subrubentes, teretes: quos cre-
bra ambiunt *folia*, bina semper adversa, vel potius unum continuum ad genicula, tanquam vaginæ
caulem involvens, ejus utrinque exit segmentum Gentianæ, quadruplo minus, Saponarie folio
simile, trios secundum longitudinem nervis insignis, leve, pingue, amarum. *Flores* in ramulis
extremis è foliorum alis conferti, cereulei, quinquepartiti, è calycibus vix eminentes. *Semen* copio-
sum, minutum, oblongum, sulvum, infidipidum, vasculis continetur oblongis, bipatentibus, folliculo
membranaceo obvolutis.

Dnas hujus differentias observasse video (inquit Clusius) unam ramis lumi procumbentibus & *Varietas.*
minorem, alteram firmis & erectis caulis, eamque majorem: flores item alterius magis cereulei
spesantur, atque illarum altera radicem in foramina sectam minime habet.

Nascuntur verò ex per universam Pannoniam, tum in collibus montibusque apertis & graminis, *Locus.*
tum scicioribus pratis & herbosis secundum vias publicas locis. Nos cum Dod. & Trag. in pascuis
montosis inque collibus & incultis agris & secus itinera in Germania passim provenientem observa-
vimus.

Hujus radices recentioribus magnis laudibus efferruntur contra pestilentiam, & venenosorum ani-
malium ictus. Matthioli radicem tusam & ventri emplatrum modo impositam ad vermes intestino-
rum, remedium expertum affirmat, necnon ad frumæ ulceratas sanandas eodem modo tusam quæ
nuper effossa sit, vel siccam in pulvere contritam valere.

Cum autem amara sit & foliis & radice verisimile est eadem præstare quæ reliqua amara.

g. 2. *Gentiana minores seu Gentianella.*

1. *Gentianella verna major* Ger. emac. *Alpina verna major* Park. *Alp. magno flore* J. B. *Alp. angustifolia magno flore* C. B.

J. B. Clus.

Graciles habet radices, longiusculas, plures coherentes, flavescentes, propagines & lateribus prodeuntes: *Folia* humi fusa in orbem crebra [sena aut octona *Clus.*] bina semper ex adverso se spe etantia, duplo triplove Hippii majora, uncias duabus interdum longiora, semunciam aut unciam se- re lata, in acumen desinentia, crassiuscula, unico nonnunquam, aliis tribus per longitudinem ne- vis donata, levia, Myrti latissima foliis fere aequalia, impenso amara. Ex horum medio *cauliculus* exilit uncialis, quaternis plerumque foliis multo minoribus, binis tamen alternatim semper stir- pis proportionem, calathi aut Campanulae modo concavum, longum duas tresve uncias, in quinque angulos desinentem [J. Bauhino in quinque laciniis divisum] mucronatus, cum duabus utrinque apud laciniæ finem incipiunt appendiculis, elegantissimo & maxime vivido cœruleo purpure colore, pallido piltillio intus prominente, qui quinque quodammodo costis ex infima ipsius floris interiore feale prodeuntibus fuscitur. Florem subsequatur longum & mucronatum *vasculum*, quod se in du- as aequales partes aperiens *semen* ostendit exiguum, striatum terrei coloris.

Locus & Tempus.

Crescit in Sneberg & Etzcher abundantissime aliisque Alpibus continua ferie productus, perpe- tuaque quasi nive oblitus, ubi Junio & Julio, hoc est primo istius vere floret: Sub Julio vero finem & Augusto semen maturitatem adipiscitur: at in mitoribus locis in quibus rarius invenitur, atque in hortos translata, Aprilis & Maio. *Clus.* Nos speciem hanc in altissimo vertice montis Jure *Thuri* dicto invenimus. Quamvis autem nonnisi in editissimis summorum montium jugis sponte proveniat, culturam tamen patitur, & hortis nostris haud difficulter affluet: ob foliorum pulchritudinem & horu- mi & florum amatoribus summo vere experta & studiosissime culta. Amarissimum est totius plan- tie sapor (inquit J. B.) ideoque jecionis vitis nempe regio morbo & obstructionibus auxiliatur.

- * 2. *Gentianella Alpina latifolia magno flore* C. B. prod. *major, sive Gentianella Alpina latifolia magno flore* C. B. Park.

C. B. prod.

Ad radicem nigricantem fibrosam *folia* humi sparsa quaterna quinave, subrotunda, crassa, Plantagi- nis vel Cathæe Alpinae formâ, unciam lata, duas longa: inter quæ *cauliculus* uncias quatuor altus, uno alterove folio donatus, cui utriculus infidet, unicum *florem* oblongum, cœruleum calatho similem sufficiens, cujus calyci utrinque folium oblongum adponitur.

Locus.

Ex Helvetia Alpibus habuit C. Bauhinus.

3. *Gentianella minor verna* Park. *Alpina verna* Ger. *Alpina verna major* C. B. *Gentianella quæ Hippian* J. B.

J. B.

Singulari assurgit *cauliculus* gracilis, aut subpurpureo aut viridi, in quo sena aut plura pauciorve *folia* trinervia, bina semper inter se ex adverso respondentia. Caliculus summo fastigio fert, & quo *flos* longus inodorus exilit, extrema parte in quina velut foliola divisis, cœrulei coloris adoblegan- tis & viridi, ut ipsi celum quod imitatur provocare videatur: singula floris pilice aut foliolâ lat- us lineam candicantem habent, & alia quina tanquam mucronata foliola aut appendices laciniis floris ab invicem sejungentes: palefcentia staminula medium florem occupant. Floribus succedit longiusculum *vasculum* mucronatum exile, durum rotundum *semen* continens. Ex eadem radice, quæ flavescent & fibrosa est, & quodammodo summa tellure spargitur, plures alie plantule assur- gunt, quarum nonnullæ in cauliculis attolluntur & similem stoculum proferunt, alia duntaxat pro- ducunt folia humi strata & veluti in orbem disposita, interdum Lenticule non majora, interdum se- muncialia aut longiora, nervosa.

Locus.

In montibus circa Genevæ copiosè provenientem observavimus: Clusius in cellissimis Sneberg, Snebten, Etzcher & Durrenstein jugis herbido solo, ubi sub finem Junii floret, at in mitoribus vicinis collibus & hœcioribus pratis Maio, semineque sub extremum Junium profert. Minus hæc hortum ferre potest quam superior & omnem culturam repere videtur. *Clus.*

4. *Gentianella purpurea minima* Col. Gent. *Alpina verna minor* C. B. *The least purple vernal Gentian.* *Gentianella æstiva minima Neapolitana* Park.

Col.

Eodem tempore iisdemque locis quibus proximè sequens invenitur & floret hæc etiam (inquit Fa- bus Columna, descriptionis autor) quæ minor altitudine, sed fruticosa ab imo ad summum. *Radice* nititur longiore, fibrosa, tantumdem fere intra terram ramosa & se extendente, ac superne affluigit & se expandit. *Folius* eodem modo in terram stratis, binis utrinque, dense in imo caulibus- rentibus cruciatis, oblongioribus admodum proximè describendis, angustioribus tamen: *caule* bre- viore, ab imo singulis geniculis ramoso, purpurante, magisque quadrato. In summo *flore* ex cali- cibus parvis atque profundè admodum in quatuor apices divisis, oblongo tubulo, inani, calathi effi- gie, multum exerto, atque in quatuor parvas hiantes parum laciniis se dividentes conspiciuntur colore ex rubro purpurante, quorum medium five umbilicus villosus est atque candicans, sicut & dilutior

dilutiores laciniarum ora. Utriculus habent medium oblongum, teretem, bifido capite atque se- mita turgo, hævent, minuto, rotundo nitido, & reliquis omnibus pro proportionem planta cras- siore, & ab illis diverso, Irionis lævis semini æmulo, Julio mense dissecto per medium vasculo effluen- te. *Radice* sapor acris & amarus.

Flore in quatuor laciniis diviso cum sequente planta convenit.

5. *Gentianella cœrulea oris pilosis* C. B. *Autumnalis fimbriata flore* Park. *Gentianula lœvigine ad singularum foliorum floris laciniis denata, flore quadripartito* J. B. *Autumnal Gentian with a fringed flower.*

Col.

Radice est longa, tenui, repente, perenni, nodosa & oculos habente, flavâ [J. Bauhino albida] gustu amaro. *Folia* angusta sunt admodum & levia, Lini fere paria, sed breviora, nec supra radice densa, imò rara, & ab imo bina ex minimis [J. Bauhino uncia breviora] semper ad singula genicula majora ad medium usque caulem, deinde paulatim decrefcentia, nervo unico secundum longitudinem decurrente. *Caulis* sæpe singulares, aliquando plures, dodrantes & minores, qua- dranguli striis descendebentibus ex quolibet foliorum geniculo utrinque, in ramos aliquot divisi. In summo *calix* exuberat ex rotundo quadratus, purpureus ex viridi, quatuor apicibus magnis *florem* circumdans oblongum, satis exertum colore cœruleo, calathoides, in quatuor duntaxat partes pro- fundas divisum, non mucronatus, sed rotundas modicè & crenatas, quarum latera utrinque barbato donata cœruleo, nec ullam habent ad imum laciniæ intrinsecus lœvigine, fimbriis tamen foliolo- rum circa centrum ob convolutionem elatis: foliolum enim alterum alteri infidet atque ex illo or- tum ducere videtur. Medium occupant *apices* quatuor, obsoleto minio tincti, staminibus albidis in- dentes. *Vasculum* feminale longum, quadrangulum, in duos apices albicantes desinens, in quo semen continetur minutissimum nigrum, quod findente se ut in aliis, utriculo decedit.

Hanc speciem in Germania non procul *Weissenburge* invenimus cum ab Augusta ad Norimbergam *Locus* noster faceretur: J. Bauhinus plures locos meminit in Germania. F. Columna in *Æquicolum* mon- tibus, le *Fosse* dicto loco observavit.

Mense Septembris in Germania floret; in Italia etiam Octobri & ad hyemem usque durat, nec *Tempus* florida translata perit.

C. Bauhinus ex hac unica specie, ni multum fallimur, duas tresve facit, nimirum *Gentianam* Alpina VI. f. Gent. cœruleam oris pilosis; item *Gentianam* pratensem VII. seu angustifoliam Autumnalem minorem floribus ad latera pilosis: itemque ex sententia *Cherlerii* pratensem VI, seu angustifoliam Autumnalem majorem, quamvis sub hoc titulo duas species miscere videtur, ut Synony- na conferenti patebit.

- A. 6. *Gentiana palustris angustifolia* C. B. *Pneumonanthe* Ger. *Gentianella autumnalis Pneumonan- the dicta* Park. *Gentiane species, Calathiana quibusdam radice perpetua, sive palustris* J. B. *Marsh Gentian or Calathian Diolet.*

J. B.

Udos amat pratorum margines & humentia ericeta, singulari, aliàs multiplici, supra cubitalem altitudinem, recto, tenui, flexibili, geniculato *caule* assurgens: per quem aequalibus spatii adversa descendunt *folia*, palmari nonnunquam longitudine, culmum lata, superius atroviolenta, infernè dilutiora, trinervia, ut sunt omnium *Gentianarum*; e quorum sinu a medio fere *caule* summo tenus prodeunt ramuli, *flores* jam singulares jam duos aut plures, elegantes, cœruleos, in quinque laciniis extrema parte divisos, calathi formâ, proferentes. *Radices* plures longæ, lævæ, amaræ. Cluso ra- dis crassiuscula; circa summum caput in aliquot longas, lentasque & flavescentes fibras dividitur.

In agro Lincolnensi & Eboracensi in ericetis humidioribus copiosè provenit: Invenimus & in *Locus* transmarinis v. g. in pratis humidis ad radices montium, Lindaviâ non procul, in Germania. Sta- tura & magnitudine pro ratione loci insigniter variat.

- A. 7. *Gentianella species quibusdam, An Cordo Pneumonanthe aut Gentiana fugax altera Clusii* J. B. *Gentianella Autumnalis Centauree minoris foliis* Park. *Gentiana pratensis flore lœvigine* jo C. B. *Gent. fugax minor* Ger. *Wassard or Dwarf Autumnal Gentian or Felt-wojt.*

Radice nititur simplici, lignosa, sublœvâ, rectâ descendente, paucissimis fibris donatâ: *Caulis* ex- urget nunc unicis, interdum plures, altitudine palmari aut semipedali, quadratus, ex viridi saturatè rubens aut purpureus, fractu contumax & valdè ramulosus; *foliis* cinctus ex adverso binis, nullis pediculis immediatè adnatis, longitudine digitali, & latiore principio paulatim in acutum mucronem hæcipientibus, tribus nervis insignioribus secundum longitudinem decurrentibus, obscure virentibus & in atrum nonnunquam vergentibus. *Flores* ex alio foliorum exeunt, propè summum caulis cre- bi, purpureascentes, & longo & majusculo tubo in quinque semuncialis mucronatis laciniis expansi. Segmentorum basi in circulum disposita adherent foliola erecta, in tenuissima filamenta divisa [J. Bauhinus pilos barbulsive purpureascentes vocat] quorum coctus tubulo occultata quinque stamina cum stylo viridante continet: sunt autem sapore liculentius amaro quam *folia*, non sine acrimonia quadam. *Vasculum* feminale oblongum, teretiusculum, per maturitatem summa sui parte bifariam fissile, & (sæpe effundit rotundum, obcuri coloris, pro plantule proportionem latis grande copiosum. Sapor totius plantæ amarus & calidus, radices autem fatuas.

Flore apud nos sub exitum Augusti, aut aliquanto citius.

Tempus.

Hæc

Hæc est species illa in cretaceis collibus per totam Angliam frequentissima, quam Herbarii nostri in duas distrahunt. Confale *Gier. emac.* Estque Gentiana fugax 2. Clusii, cuius nota characteristica est, quod singulis floribus laciniis infimam internam partem purpurea lanugine pubescent.

Ab hac non differt specie (ut suspicor) Gentiana fugax quarta Clusii, quam se in Britannia non procul Dovera, observasse meminim, ubi altam à descripta diversam Gentianellæ speciem nesci, nihil persuaderi vix patior, inquit alii.

Gentianella fugax quarta Clusii, flore dilute purpurascens & cæruleo elegantissimo J. B. Gent. brevifolia J. B. Gent. fugax minor Gort. Gent. autumnalis Centaurea minoris folia Park.

Dodrantedem non superat cauliculis & ramulis exilibus, minoribus etiam foliis, Centuarii minoris foliis penè paribus. Flores minores habet, licet formâ superioribus non abimiles, qui aut dilute purpurascunt, aut cærulei coloris elegantissimi sunt. Cornicula subflavo exili femine plena sunt. Radix licet tenuior à reliquis hujus generis non valde differt.

Hanc plantam à *Gentiana fugaci* secunda Clusii non differre specie suspicamur, ut superius monuimus. nec enim Clusius ipse ulla differentie notas adducit præter parvitatem omnium partium; quæ plerumque in talibus locis impuenda est.

- * 8. *Gentianella annua seu fugax prima Clusii flore ex cæruleo purpureo exiguo J. B. Gent. autumnalis ramifolia C. B. Gent. æstiva purpureo-cærulea Park.*

Clus.

Cubitalem habet caulem firmum, geniculatum per quem ad singulos nodos sparsa sunt bina semper folia, sibi ex adverso opposita, trinervia, lata sed & sine pediculo cauli inharerentia, semisque in longum mucronem definitiva. Ab imo ferè caule è foliorum alis nascuntur dodrantedales & pedales ramuli, tenues, minoribus foliis septi, quinos, septenos, aut plures flores foliis cinctos proferentes, in quinque mucronatas laciniis divisos, exiguis pro plantæ magnitudine, purpurascens ex cæruleo coloris: his succedunt longa & angusta vascula, tenui femine plena. Radix singularis est, exigua, paucissimis fibris prædita.

Nascitur in pratis herbidisque locis ad radices montium fitis, Julio & Augusto flores proferens. Hæc omnia Clusius.

- * 9. *Gentianella fugax tertia Clusii, flore viridescens & subcæruleo, brevior & major J. B. Gent. flore brevior & major C. B. æstiva flore brevior Park.*

Clus.

Pari ferè (inquit Clusius) cum secunda [i. e. *Gentianella fugaci* nostrate] excrevit altitudine, nec minus frequentibus ramis est prædita: caulis etiam quadrangulus: terni aut plures in singulis ramulis flores, superiori similes, i. e. secunde, sed breviores amplioresque, viridescens initio coloris, deinde subcæruleo: quibus longa cornicula seu mucronata membranacea vascula, femine plena, ut in superiore, succedunt: folia in singulis nodis multo latiora, mucronata, trinervia, ex adverso inter se sita, viridis saturi & quodammodo nigricantis coloris. Radix superiori [secunda] similis.

Obvia est hæc in omnibus pratis in sublimi fitis & montium jugis, florèque ferè, Augusto videlicet.

- * 10. *Gentianella fugax quinta Clusii, flore cæruleo colore elegantissimo J. B. Gent. Alpina æstiva Centaurea minoris folia C. B.*

Clus.

Longè exilior [quàm quarta fugax] vix trium unciarum altitudinem æquat, licet multis alis prædita: foliis Centaurii minoris in singulis goniaculis, altarum more habet: flores minori Gentianellæ venie persimiles, venustissimo cæruleo colore præditi: cornicula qualia superior [fugax quarta Clusii] admodum exili & nigro femine plena: radicem quàm in superioribus minorem, sed frequentioribus fibris donatam. Impensè amara est.

Floret in Etcheri jugis Augusti initio.

Calceanthum vernam Dalechampi C. Bauhinus huic eandem facit, Joannes ejus frater aut Charleus, diversam. Differt floribus colore è cæruleo purpurascens, albis inus staminibus.

Nos in ampla plantæ prope Augustam Vinelicorum quam pertransiunt qui Monachium Bavariæ iter faciunt, copiosum invenimus Gentianellæ speciem Augusti mensis medio florentem, quam Gentianellam Alpinam minimam flore unico cæruleo elegantissimo denominavimus, quæ forte huic eadem sit: aut potius

- 11. *Gentianella minima Bavarica Cam. minima elegantissima Bavarica Camerarii Park.*

Quæ dum generum est, major & minor. Major ramulos aliquot humi spargit foliis crebris Centaurii minoris similibus obtusis, verum nonnihil acuminatis; in quorum uniuscujusque foliolo illos unius coloris cærulei acutissimi, in quinque folia expansi. Aliam hujus speciem exhibet omnium minimam foliis subrotunda.

12. Gort.

- 12. *Gentianella æstiva cordata Park. utriculis ventricosis C. B. cærulea calice turgido pen ægono nobis; cærulea cordata Col.*

Col.

Radix humi pusilla, fibrosa, tenuis, ex albo pallens & lignosa: ex qua foliola unguis minimi magnitudine prorumpunt, bina ex adverso opposita, inferiora minora atque subrotunda, effigie Gentianæ majoris vel Arnoglossi, lœvia, unico per medium discurrente nervo, ex viridi flavescentia. Caulis habet semipedalem ad summum, quadratum, striatum, purpurascens, foliolis binis in singulis geniculis ex adverso oppositis harentibus; à medio ad summum ferè alius divisiim brevis, in quibus utriculis ventricosis, magni admodum respectu plantæ insunt, ex albo viridantes, naves, limbus quinque cartilagineis latis quinque angulos constituentibus, & in totidem ora acuta desinentibus, in quorum summo primum folia emicat parùm se exerens, convolutus, colore ex albo purpurascens; deinde subcælescens atque hians, quinquepartitus stellam foliolis repræsentat, adeò præstante cæruleo colore aque ameno, ut vix ficticius ex lapide Lazuli, *Ultramarinus* dictus æquè pulcher sit: & inter quas illas folia laciniis majores alias habet intermedias parvas, cordis figuram imitantes, quæ aliis desunt quæ lineam veluti nervum albam habent, atque adeò floribus centrum albicare cernitur. Flos enim non pluribus foliis sed unico tubuli instar cavo quod in extremo in stellam divisiim est, constat, quamvis è pluribus componi videatur. In medio staminula quinque & fructus caput cernuntur. Seminis verò conceptaculum oblongum, teres, angustum, collo longo in summo capitato; in hoc ab aliis differens, quod perfectum à summo funditur copiosissime emitte minutum arenâ instar sed oblongus duplo semen, nigrum. Sapor anarus, ingratus ut congenerum.

Copiosè provenit in ampla illa plantæ prope Augustam Vinelicorum, quam pertransivimus veniendo à Monachio Bavaricæ. Floruit sub finem Augusti. Maturus florè, nimirum Junio, in pascuis montium æquicolum, ubi eam invenit Columna, prope S. Angeli dirutum antiquum templum supra Villam *Flaminianum* dictum.

Hæc species ab aliis nobis observatis Gentianellis in eo differt, quod floribus tubus non eminet omnino supra calicem, sed foliola tantum, in quæ summa parte dividitur, expanduntur supra eum ut in *Caryophyllis*.

- * 13. *Gentianella Pennæ cærulea punctata Park. punctato flore subcæruleo Pennæ J. B. palustris latifolia flore punctato C. B. Pennæ minor Gort.*

Clus.

Caulem habet geniculatum, cubitalem, supra radicem aliquantulum rubentem: folia Gentianæ similia, ex intervalis bina, sed multo minora, venosa, quorum inferiora majora sunt, & longiora, pediculis rubentes habentia, superiora verò cauli sine pediculis adherent, quinque ferè amplectuntur. A medio parè caule è foliorum cavis oriuntur flores pentaphylli, striati, utrinque tres, rarius bini nisi circa summum caulem, foliis quinque subcæruleis constantes, nigricantibusque punctis elegantissimi notati, [unde nomen] quinque staminibus, quorum apices lutei, præditi. Floribus succedunt vascula cum feminibus Gentianæ similia, minora. Radix parva, multis fibris prædita, ex fusco lœvia.

Provenit copiosè in Bokenmuto Sutenfium monte: floret Augusto.

- * 14. *Gentianella Indica Bontii.*

Bont.

Quoniam (inquit) herba hæc tum formâ, tum floribus cyaneis Gentianellæ patriæ optimè respondet, merito mihi Gentianellæ nomen illi indidisse video; gustu tamen non amaricat, nanque Guaiacæ & Indis inter olera ac *Scir* suum reponitur: tum alvum modicè ciet, urinas movet, obstinens denique viscum tollendis inservit, ut merito inter medicamenta alimentosa reponenda sit. Folia in usu sunt adversus tibiurum & pedum ulcera hic admodum familiaria, propter exsiccatum & abstergentem ejus vim. Aquam quoque ex illius foliis elicimus, quæ conducit colicis doloribus, duris diarrheis, cæterisque ventriculi & intestini affectibus à frigore ortis.

Hæc plantam veram & genuinam Gentianellæ speciem non esse suspicor. Hic maneat donec certius constiterit ubi disponi debeat.

- * 15. *Bandura Cingalensis Gentianæ Indicæ species P. Amman. Planta mirabilis desillatoria Grimmii.*

Amman.

Capulis & seminibus Gentianæ est conformibus: Conspicius est in ea præter capulas seminales foliulis foliaceis folio appensus, ad medietatem aquâ potabili dulci plenus, penem exprimens, qui aliquando longitudinem pedis & crassitiem brachii longè excedit.

Hujus iconem *Ephem. German.* An. 11. Obl. 146. exhibuit Grimmii, & præterea de ea addit, Radix ex terra humore attrahit, qui beneficio radiorum Solis in plantam ipsam ascendens, per caules & nervos foliorum defluit, & in hoc naturali vase recipienti tandem reservatur, donec ad necessarium hominis usum adhibeatur. Receptacula hujus humoris quando nondum ad extremam proveniunt maturitatem superius operculo eleganti clausa sunt, quod interdum digitis pressum diffinit, hancque dulcem limpidam, amabilem, confortantem & frigidam aquam suppeditat, ita ut interdum sex vel octo receptacula plus minus tantum aque continent, quantum unius hominis situm, cum maxima delectatione, bene restinguere possit. Interdum receptacula ferè plena sunt, interdum

Qq q

semiplena

semplena et nonnunquam vel minus inest, nec etiam omnes eandem habent capacitatem, quod proficiscitur à constitutione aeris, prout ille diu ficus, calidus vel humidus existerit.

Vires. In medicina suas etiam habet virtutes. *Radix* adstringens est facultatis. Herba frigefacit & humectat, & potest ficus cum proprio destillato liquore expressus internè usurpari ad febres ardentes, & externè ad inflammationes, Erysipelata & similia.

Locus. Crescit non longe à Columbo in humidis & umbrosis Sylvis.

CAP. IV.

De Convolvulo.

Convolvuli notæ sunt viticula seu cauliculi peticis aut plantis vicinis se circumvolvendo scandentes, quamvis hac nota non perpetua est in omnibus speciebus, nam *Dorycnium* Creticum *Alpini* aliis notis essentialibus & genericis cum Convolvulis convenit, & tamen creditur esse. Vasculum seminale in terna loculamenta, quorum unumquodque semina bina majuscula, angulosa continet, divilum; Flos campanulatus margine integro; succus in plerisque speciebus lacteus.

1. *Scammonia Syriaca* C.B. *Syriaca legitima* Park. *Syriaca, flore majore Convolvuli* J. B. *Scammonium Syriacum* Ger. *Scammonij*.

J. B.

E. radice longa, crassa, [brachiali crassitudine, foris obscure cinerea, intus alba, fibrosa] lacteo succo pregnante, multas aliquot cubitorum viticulas profert, proximis radicis seclè convolventes scandentelque: *folia* triangularia, cujus haustilis barbatus mucro, Similicis lavis emula, sed minora, glabra, tenuia, pulchre viridia, pediculis brevibus insidentia. Ex alis foliorum propè summos caules exeunt flores pulchri, calathoides, purpurascens, Helixines Cissampeli floribus proximis; quibus succedunt capsule seminales rotunde seu globosae, feminibus intus nigris angulosis.

Radices filis rotulis five cor medium exemptum (inquit * Jo. Bodæus à Stapel) planè idem est radicis communis & probatoris Turbidi Officinarum: verum aliquanto facilis frangitur hac, tamen estis gummyola succoque lacteo pregnant atque Turbidi.

Locus. In calidis pingui exit solo, velut in Asia Mylia, Syria aliisque similibus. Reperitur & in Creta insula, Bellonio teste.

- * 2. *Scammonia macrorrhizos* Alpin. exot. *macrorrhizos Cretica* Park.

Alp.

In omnibus cum Scammonio Syriaco convenit, hoc excepto quòd non habet radicem crassam, sed longam, foliolumodque ut pollex crassam: lacteo verò succo purgatrice non minus quam Scammonium mader.

Locus. Ex insula Creta accipit Alpinus.

3. *Convolvulus Scammoniae foliis* [et flore] *emulus* Morif. *An Scammonia rotundifolia Virginiana* Park?

Morif.

Radice est crassa, in terram se demittente, atque longè latèque rependo sese propagante aliis radicibus, ex quibus pullulant novae plantae. *Folia* gerit Scammoniae, triangularia, multo latiora à basin quam sunt Scammoniae folia, minus tamen acutis angulis. Flores habet dilute pallidos, campanulatos, herbaceo omnino coloris, Scammoniae quodammodo emulos: *capsulas* seminales tribus loculamentis, triplici membrana serie separatis itidem, atque in singulis bina continentes semina angulosa, nigra aut potius fusca. Primo intuitu si juxta Scammoniam collocetur, ab ipsa primò foliorum structura, deinde radice longè latèque sub terra repente dignoscitur, cum Scammonia radicem longam, crassam Napi aut Rhaphani majoris instar obtineat. Lactescit ut aliae pleraque sui generis.

Vires.

Scammonium purgat validè humores biliosos acres, serosos è partibus remotis, adeoque creberrimi utilis est non modo per se, sed cum aliis admixtum.

Verum cum magnè sit acrimonia (inquit Schroderus) intense caliditatis & siccitatis, infensè malignitatis, mordacis flatulentiae, excessivae attractionis, ideoque aptum natum quod intestina erodat, viscera, cor, hepar, &c. conturbet, ventriculum flatibus mordacibus lacestat, vi suà calefactoria ac excicatoria inflamat, & consequenter febres inducat; vi attractoria hypercartharos causat, correptione opus habet.

Quinque vitia habere aiunt, quibus nisi occurras luet ager tuus.

1. Est, quòd status quosdam mordaces gignat, usque adeò ventriculum lacerantes, ut sumentibus nauseam commoveant. Noxa haec tollitur, si in excavato cydonio malo clibano aut prunis insatur, pasta undique circumlita, praesertim additis aut Dauci, aut Foeniculi, aut Apii semine, aut Galanga.

2. Quòd inflamet acridinis exsuperantia corporis spiritus, quo fit ut faciliè febres excitet, is praecipue qui obstructionibus viscerum & humoribus putrescentibus obnoxii sunt. Sed id nocuum

ti aufertur admistis inter coquendum quæ refrigerant & fervorem extinguunt, cujusmodi sunt mucilago Psylli, decoctum & pulpa Prunorum, succus aut aqua rosar. violar. &c.

3. Quod eadem acridinis sua recludat ora venarum, ut sequantur evacuationes nimis hypercartharides diete. Haec noxa tollitur adstringentibus, Mastiche, Myrob. Pomo Cyd. praecipue Aloe, quæ inter purgantia ventriculo valde grata est.

4. Est, quòd acrimonia abradat intestina, & exulceret reliqua viscera, quod ex crebris punctiombus innotebit. Hic damus partim ea quæ lubricant & lentore suo obstant, ut secundo loco dictum est, partim adstringentia, tum viz. cum jam incipit agere.

5. Est, quòd malignitate quadam indicibili principibus partibus bellum indicit. Hinc addimus cordialia, hepatica, stomach. &c.

Scammonium five succus Scammoniae densatus per coctionem aut etiam per macerationem paratus Diagridium appellatur. Confectio autem ejus per coctionem hac est.

Accipitur Cotonea, extrahiturque durior ejus illa pars media quæ semina continet (recisi tamen superiori prius lamina) cujus loco in excavatam partem Scammonium inditur; mox lamina quæ prius fuerat recisa, pro cooperculo addita cooperitur, triticæque pasta circumquaque malo cotoneo obducitur ac ita coquitur in clibano. Pomo refrigerato Scammonium eximitur & usui reservatur.

Per macerationem paratur accipiendo Scammonii partes duas, succi Cydoniorum partem unam, & miscendo probe, deinde ponendo in locum calidum & quotidie movendo, donec mediocriter induretur ejus massa; & quæ sunt pastilli qui quantum satis est exsiccantur.

Vera autem (inquit le Brun) Scammoniae preparatio fit cum succo Limonium depurato, in quo dissolvitur in B.M. & fervens adhuc per hunc transmittitur, quo pacto crassa & impura ejus substantia, quæ nonnisi noxam parit, seceratur.

Quod ad electionem Scammonii attinet, optimum est quod ex Antiochia advehitur, nitidum, splendendum, (instar glutinis Taurini) citò liquefcens, friabile, colore cum frangitur fulvo, non valde ponderosum, tactu linguae lactescens, nec vehementer calefcens (nempe hoc Tithymali admixti argumentum est).

At vulgare nostrum squalidum est & cinericeo colore & aspectu tristiore, quia non est liquor manans aut lachryma Scammonae, sed succus vi expressus, non ex radice tantum sed ex tota planta.

Dosis Scammonii preparati à gr. vi. ad gr. xij. aut ʒj. Dioscorides & Rufus usque ad ʒj. exhibent. Paulus & Aetius usque ad ʒij. Quicquid fit Graecorum Scammonium fortè mitius erat, nec ut hoc tempore succo Tithymali adulteratum: standum itaque potius in dosi Mesic.

Scribit J. Bodæus à Stapel se sepiissime gr. xx. etiam xxv. cum violaceo syrupo, non sine fellicissimo succellu exhibuisse; pueris viij. x, xij. annorum grana x. xij. xv. non minori cum succellu: quinquennibus gr. vi. septemve.

Confulo (inquit Fallopius) ut semper exhibeatis paucam quantitatem, quæ quantitas sit potius pro calcar: vocatur autem calcar pauca Scammonii quantitas addita medicamentis purgantibus pro ruiticis, vel pro aliis robustioribus & cervicosis hominibus, aut etiam Monachis.

Denique cum nulla providentia fit satis, moneo denuo (verba sunt Calp. Hofmanni in fine capitis de Scammonio) 1. Ne Scammonaeata dentur illis, quibus ventriculus (comprehendo intestina) est debilis, quales ferè sunt hypochondriaci. 2. Ne calidioribus & qui ad febres proni sunt. Valde enim turbant corpora. 3. Ne in specie iis qui faciles sunt ad lipothymias. 4. Ne substantia detur in jusculis.

Verum quicquid hi contra Scammonium & Scammonaeata declamant, si modò Scammonium rectè præparetur, & debita dosi exhibeatur, non est aliud praesentans remedium quod certius & etiam tutius operetur, praesertim aliis medicamentis admixtum. Neque qui huius usum reprehendunt, ullum aliud medicamentum invenire possunt, quod ejus loco substituant in tantilla quantitate adeò utile & presicuum, tantæ efficaciae & tantarum virium. Audro praeterea nonnullos asserentes, se plus huic medicamento fulere quam aliis cuicumque quantitatibus; nec securos esse posse de operatione aliorum purgantium, nisi Scammoniae tantillum sit admiscatur. Haec autem ferè nunquam frustratur medicum, unde non immeritò aliorum medicamentorum calcar appellatur: Quæ diximus confirmat Clarissimus Vir Franciscus de la Boe * Sylvius (ut nos monuit D. Scaene) Scammonium, inquit, blandè purgat, quicquid gannant impuri; restatur ubique Medicorum peritorum experientia quotidiana. Ego certe potè alios multos, aliquot millenis vicibus eo sum usus, sed semper cum successu optimo & operatione blanda.

Ceterum Scammonium quadam latente totius substantiae proprietate operari creditur: Nam gustu quidem nulla in eo caloris vehementia deprehenditur. Cuicumque siquidem liquori aut rei permiscetur, nullam ei vel amaritudinem, vel acrimoniam, aut alium ingratum saporem communicat.

Novi civem Ulmensem, qui toties recidivam hæmorrhoidum passus est, quoties medicamentum ore assumptum quod ingrederetur vel Scammonium, vel folia Senæ. Horum usu interdico ab acerbis hæmorrhoidum dolore per multos annos immunis saluberrimè vixit. E. Scaletti Armamentar. Chirurg. Obf. 76. D. Tanc. Robinson.

4. *Convolvulus Americanus Mechoacan dictus. Faicuca Brasiliensis seu Radix Mechoacan* Margg. *Bryonia Mechoacana alba* C. B. *Bryonia alba Peruana sive Mechoacan* Park. *Mechoacan* J. B.

Margg.

Caulis artemosus est, longissimè serpens & scandens, multangularis, lentus, rufus, etiam viridis. *Folia* foliaria posita, quolibet in suo pediculo digitum longum, figuram habens cordis uti pingui, duabus ad latera auriculis, tenera ad tactum, unum, duos, tres & quatuor dig. longa, saturatè viridia, inferius nervo & venis transversis conspicua; nullum autem præter herbaceum habent odorem folia trita: Gaulis verò incisis lacteum succum præbet. *Florem* fert Convolvuli magnitudine

dine & figurâ, unico folio constantem, album cum paucis incarnato dilatatum, intus autem purpureum. Semen continet Pisi magnitudine, fusci coloris, verum haud rotundum, sed quasi duae particulae celsæ esse ita ut ferè triangularis sit figurâ. Radix medium aut inoprem pedem longitudine aequat, crassitudo plerumq; eadem, & ut plurimum dupla & bifida est, una parte brevior altera, exterius obducitur cinerea seu fulva, recens resinam quandam fundit & est interius alba.

Hæc est descriptio Marggravii: cui ut oculato testis & veraci fidem potius adhibemus quàm alii sibi nimis comperta ex aliorum relatu scribentibus: unde Mechoacanam veram & genuinam esse Convulvuli speciem minime dubitamus: non autem Bryonia, ut vult C. Bauhinus: Nam quæ Monardis habet de fructu, Coriandri magnitudine, racematim coerente, ex aliorum relatu scribit, non desinit elocutus.

Mechoacana sylvestris Monardis à descripta non aliter videtur differre quàm ut planta sylvestris à culta ejusdem speciei.

Milla sunt Clusio ex Hispaniis duo feminis Mechoacan genera; unum brevi calyculo five filiqua, feminæque nigro, quale est Scammoniae aut Convulvuli majoris: Alterum oblongiore alioquantum calyculo & femine rufis, quàm superius longiore tenerioræque; utriusque filiqua parte interiore lanuginosa erat. Posterior species forte est quam Monardes describit, flore Mali aureæ, quinque petalis constante majoribus, subfidei coloris, & cujus umbilico protuberat calyx five vesicula quadam Avellanae magnitudine, membranis constantibus tenui, albicantibus, quæ in duas cellulas tenuissimâ pellucida secreta dividitur, & in linguis bina grana, Cicoris exigui magnitudine, colore per maturatam nigro, gustu insipido, continentur. Hæc etiam Convulvuli species videtur, quamvis (ut suspicor) flos minus rectè descriptus sit: semen etiam nigrum; quo differt à Clusiana secunda. Prior Clusii species eadem videtur Marggraviana.

Mechoacana à provincia ubi primò reperta est nomen obtinuit: postea tamen in multis aliis Americæ Meridionalis regionibus, ut v. g. Nicaragua, Guat., Brasilia, inventa est.

Plantæ quas describit Fr. Hernandez pro radice Michuacanica *Tachache* nomine, floribus oblongis, coccineis, fructu Peponis formâ & magnitudine, lanugine obducto candenti, ac femine albo refoeto, tenui, latèque non sine bombycinis quibuldam filis, argenteis & lentis, ab omnibus à Monardo & Marggravio propositis diversè videntur, & Apocyno potius affines quàm Convulvulo.

Ex insula Novæ Hispaniæ Mechoacan dicta, unde delata est, nomen obtinuit hæc radix. De ejus facultat. libellum singularem edidit Æg. Everardus Antverpiæ, 1587. ut & Jac. Gorraeus Gallicè Parisiis. De eadem satis prolixè agit Monardes in Simp. Ind.

Pituitosus, aquosus ferosusque humores ex toto corpore, ac imprimis ex capite nervosus, genere, ac pectore blandè ac sine molestia educit. Addunt ali purgandam etiam partes roborare. Quin & bilem flavasque hydropicorum aquas purgat, ex quo ipso cognoscitur (inquit Casp. Hofman) quàm non sit mitis medicamentum.

Tullis veteri, colico dolori, arthritidi, Lui Venereæ plurimum confert. Quia tamen calida & secca, monet Schroderus, ne in calidis constitutionibus ejus usus sit continuus.

Sumitur in substantia ferè tantum, sumendo pulverem ipsius cum liquore idoneo, præsertim cum vino, quauvis etiam cum jussulo sumatur. In decocto non datur; nam experientia compertum est, coctione vim ipsius perire & exsolvî. Liquor non solus exhibendus est sed pulvis insulus. C. Hofm. liquorem etiam solum purgare scribit.

In pulvere servanda non est: ita enim ut in aliis vis ipsius facile exhalat. Pulvis fit crassiusculus.

Dosis à ʒʒ ad ʒj aut ʒij. Corrigitur cum Cinnamon. Anisi aut Mastich. tertia parte. Eligatur recens, intus albicans non tamen candida, cortice cinereo tota non curiosa.

5. *Convulvulus Americanus Jalapum dictus. Mechoacanna nigricans sive Jalapum* Park. Bryonia Mechoacanna nigricans C. B. J. B. *Jalapum* Ger. *Jalap.*

C. B. prod.

Radice est Mechoacanæ similis, sed cortice nigricante vestita, interius rufescens, quæ tessellatim incisa rotunda, magnitudine & figurâ calculo aleatorio respondens ex India Gelapæ five Celapæ nomine allata fuit. Ab Alexandrinis & Massiliensibus Jalapium vel Gelapo vocatur, & à Massiliensibus Mechoacanna nigra vel mas extitimat.

Gutui est non ingrato & gummoso, & ob copiosam gummositatem si carbonibus vel igni admoveatur Hamman concipit [hoc se nunquam observare potuisse scribit Parkinsonus.]

Facultate vulgarem seu albam Mechoacan superat: nam ob gemmi copiosum fortius humores ferosos purgat, cum in ventris levi dolore, & præcipue viscera, hepâ & ventriculi roborat. Quare diachymi nimis pondere exhibetur tuto, & sine fastidio opus fuit exsequitur. [Cautiores in gravis subsistunt; Schroderus non ascendit supra ʒʒ.]

Vis purgatrix potissimum in resina Jalapi consistit, ideoque monet Schroderus, si Jalappam adhibere volueris, vel in substantia, vel in extracto aut magisterio utaris. Vino enim si infundatur vires suas pro voto non communicat.

Jalap plantæ descriptionem apud Botanicos non invenio.

A. 6. Cen.

A. 6. *Convulvulus major* J. B. *major albus* C. B. Park. *Smilax levis sive lenis major* Ger. *Great Windweed.*

J. B.

Radicebus albis, tenuibus, sub terra reptantibus, & subinde fibras agentibus, sapore acrifculo, latè se propagat. Longissimis & velut contortis tenuibus, striatis viticulis subsidio proximi ejusculi sustentaculi in altum nititur; ex quibus longis intervallis, pediculis unciâ longioribus harentia prodant folia, hederaceis longè majora, acuminata, duas alas hinc & hinc juxta pediculum prominentia, levia, nitida, viridantia; ex quorum sinu proferuntur pediculus longus, singularis, cui insidet flos unicus, magnus, nivei candoris, calathi forma, cujus innum tubulum calix quinque foliolis oblongis compositus amplectitur. Duo insuper foliola oblonga, triangula, carinata, circa marginem purpurascencia, florem antequam aperitur seu folliculus excipiunt & occultant, ut & calicem floræ dilapso. Tum *lamina*, tum *stylus*, tum eorumdem apices albi. *Semina* in capitulo cerali parvi magnitudine rotundo continentur fuliginosi coloris.

Ad sepes locis humidis frequens est. Superficies plantæ quotannis emoritur, radice vivaci. *Locu.* Aestate floret. Radix ut & planta ipsi lacteo succo turgent, & gratum subis alimentum præstant J. B. quod miror cum cathartica sit.

Convulvulus major albus maritimus, crassiori & auriculato folio, Helxine cissampelos Ad.

An à præcedenti specie differat, an accidentibus quibuldam duntaxat variat, inquirendum.

Vires huic plantæ ascriptas vide apud Botanicos. Catalogus plantarum Aldorffius Mauriti Vires: Hofmanni *Scammonium Germanicum* ob vim cathartica appellat. Prænotus in lib. de Medic. Pauperum, inter benignè bilem evacuantia enumerat decoctum à M. j. ad M. ij.

A. 7. *Convulvulus minor vulgaris* Park. *minor arvensis* C. B. *Helxine cissampelos multis sive Convulvulus minor* J. B. *Smilax lenis minor* Ger. *Small Windweed.*

Radicebus albis, lentis, tenuibus, raras fibras emittentibus longè lacteque sub terra reptat. Cauliculi plures, tenues infirmi, vicinis plantis se circumvolvendo à sinistra dextram versis in altum enituntur, interdum ramosi, alias cum nihil in propinquo est quod apprehendant in terram provolvunt. Folia singulatim posita, pediculis longis, triquetra quodammodo, inferiora & majora uncinata, fuscum longa, angulis ad basin utrinque productis velut auriculata, glabra, per margines aequalia. Flores ex alis foliorum exeunt, in pediculis longis tenuibus bini plerumq; campaniformes, albi aut purpurascences & interdum varii; stylo intus albo, bifurcato & apicibus purpureis: calix floris brevis, integer. Flori succedit vasculum seminale subrotundum exiguum, quatuor semina majuscula, angulosa continent. Tota planta lacteo succo turget.

In arvis & hortis vel cultis, vel neglectis, & ad vias frequens oritur.

Locu.

A. 8. *Convulvulus arvensis minimus* D. Dent. *The least Windweed.*

App. ad Cat. Cant.

Folia habet hæc planta angusta, cuspidata Sagittariæ ferè in modum, foliis Convulvuli minoris vulgaris multo minorâ: Flores etiam obtinet minores. Videtur itaque ab illo specie differre, quippe quod cum in eodem solo juxta crescant, supradictas tamen differentias fortiantur.

In arvis inter Harleston & Everiden parvam vicis, in Comitatu Cantabrigienfi Angliæ observavit D. Dent. *Locu.*

* 9. *Convulvulus minor Africanus* Park.

Folius ad basin minime divisus verum integris & floribus purpureis à precedente differt, cætera ei similis.

10. *Convulvulus Althææ folio* Park. *argenteus Althææ folio* C. B. Ger. *oniac. peregrinus pulcher folio Betonicæ* J. B.

J. B.

Ex viticulis proxima fulcra arripientibus, tenuibus, pilosis, pedibus aut cubitalibus, longis pediculis harent folia, argentei coloris, splendide tomento villosa, infima quidem & radici (quæ tenuis summo celsipite vagatur) proxima Betonicæ purpureæ foliis similia, sed multo minorâ, crispis serratisque marginibus, reliqua etiam laciniata & profundè incisa, gummosa Clusio, si gustentur, tubarica & subamarâ. Flores inter Helxines Cissampeli & Smilacis levis flores medi, his minores, illis majores, purpurascences, calathi formâ, ex continuo unico folio constati, longis pediculis harentes, quorum basin ambit folliculus ex pluribus foliis compositus. Radix Clusio tenuis, exilis, fusca, per summos celsipites repit, & subinde alias plantas producit.

In hac plantâ præcipue notabile est, quod non lactescat aliorum Convulvulorum modo.

* *Helxine cissampelos* *Discoridis* Zanoni.

Aded in paucis à descripto differt, ut vix possum mihi persuadere specie distinctam esse. Viti-
lis triculitibus: foliis superne viridibus, subtus albis, pilis brevibus, rigidulis oblitis, unde & ad ta-
ctum aspera sunt: relique notae conveniunt.

11. *Convolvulus spicifolius* Park. *minimus spicifolius* Ger. *Linariae folio* C. B. *Volulus terr.*
fris J. B. *Cantabrica* Plinii quorundam Clus.

J. B.

Ex radice crassa, lignosa & sicca, nigricante [Clusio candicante, singulari, infima parte ramosa]
vivaci, multorum capitum, crebros, juncos, tenues *cuniculos* profert, duos vel tres palmos utplur-
num longos, aliquando etiam cubitales, hirsutos, valentulos; per quos cernuntur nullo ordine *folia*,
angusta, oblonga, pilosa, [Salicis foliis haud ab similia Clus.] gummosa siquis mordeat & nonnihil
amara. Extremis ramulorum infident ex calyculis hirsutis *flores* ex albo purpureascentes, Helxine
Cissampeli, Calathi figura, [unico folio constantes, sed ita implicato ut quinque videantur, florum
oris in toridem angulos desinentibus, & dum clauduntur complicatis. Clus.]
In Italia, Sicilia & Gallia Narbonensi vulgarissima est.

Locut.

- A. 12. *Soldanella marina* Ger. *maritima minor* C. B. *vulgaris sive Volubilis marina* Park. *Bras-*
sica marina sive Soldanella J. B. *Sea-Willow*, *Sea-Colewort*, *Scottish Sea-*
ivy-grass.

J. B.

Per terram suas spargit *viticulos*, à quibus *folia* prodeunt subrotunda, retusis alis praedita, latiora quam
longiora, Chelidonii minoris similia, crassiuscula, liquore lacteo manantia, pediculis longis innixa.
Flos magnus, purpureus, quadrantaliter fere, campanulatus, non ab similibus multum floribus herbe quae
pro Nil Avicenna exhibetur, aut Smilacis levis, indivisus. *Semen* in loculis rotundis non tantum
nigrum, sed & album, angulosum; [albo semine quae fit nos nondum vidimus.] Gustu alico,
subamaro.

Locut.

Vires.

In litoribus maris arenosis frequens oritur, tum in Anglia, tum in exteris regionibus.
Herba in totum ventriculo inimica, acris, vehementissime alvum ciet. Coquitur propter acri-
moniam cum pingui carne. Valide aquas ducit, praecipue prerogative in ascite; utilis etiam in
Scorbuto; utendi modus varius, siquidem folia ejus ex sale, aceto & fischaro acetari modo ad quin-
que aut sex buccellas comesta, mirabiliter aquas per alvum educunt. Eadem in pure carniū cocta
adjecto dein fischaro aut melle propinquantur; Possunt & sicca in pulverem redacta ad 3ij aut ij ex
jure pulli bibi.

Fallopis asparagos hujus in hydropoe commendat. Altomariis autem de Ascitis curatione agens,
Quidam aut ex rumonibus succum marinae Brassicae cum Sapa seu aqua lactis approbant quos ulum
non valde admittit. Namque ventriculo mirifice adversatur, & ipse pluries experientia vidi noxam
potius inferre quam auxilium aliquid hydropicis prestare, imò quosdam citius perisse ob-
servavi.

Corrigitur stomachicus. Zingib. Mac. Cinnam. sem. Anisi, &c. Doz. in substat. à 3ß ad 3i.
Sebrod.

- * 13. *Soldanella maritima major* Park. *Soldanella vel Brassica maritima major* C. B. *Convolvulus*
marinus Soldanellae affinis J. B. *The greater Sea-Willow*.

J. B.

Hujus *folia* inferiora, quae uncialibus pediculis committuntur, falcata Phyllicidis in morem sunt,
adverso sine rotunda, vel lacuna in medio exculpata corculum imitantia, sescunciam circiter longa,
unciam lata, nervis obliquis à medio recta in latus expositis: superiora vero folia Hemion-
dis alterius peregrinae Clusii modo, auriculis pulchris geminatis, (in quas nervi excurrunt) punctata.
Flores ex foliorum alis prodeunt magni, ut in Convolvulo majore. Pericarpium & semen ut in
Soldanella.

Locut.

In Regno Neapolitano ad mare provenit. Imper.

- * 14. *Convolvulus marinus seu Soldanella Brasiliensis* Margg. *Brasilian Sea-Willow*.

Margg.

Ex radice lenta, longa, non crassa sed gracili, paucis fibris praedita, nigricantis exterioris coloris,
intus alba & Lactis glutinosi plena nascuntur aliquot *caules*, longissime serpentes supra terram, qui
hinc inde radices iterum agunt, teretes, lenti & virides. Adnascuntur illis *folia* alternatim posita,
vel opposita, quodlibet suo pediculo quatuor aut quinque dig. longo infidens, obrotunda figura,
instar clypei stomachalis, late viride & aliquantum crassum, elegantibus venis obliquis trans-
currentibus, & nervo in medio. Hinc inde quoque, prope pediculum foliorum petioli florum prode-
unt, tres, quatuor, quinque, interdum & unicum florem sustinentes, Campanulae seu Convolvuli
majoris figura, coloris dilute purpurei, & in basi nonnihil albicantis: in medio visitur breve sta-
men ut in Convolvulis solet. In hoc flore interius quinquangularis repraesentatur stella, nam totus
flos

flos superius quasi in quinque angulos definit. Claudat flos post meridiem. Tota planta copiose
lactat, lacte glutinolo.

Parum admodum si quid omnino differt à Soldanella vulgari.

15. *Convolvulus Siculus minor flore parvo auriculato* Bocconi. *Small blew-flowered Sici-*
lian Willow.

Caliculis ab eadem radice plurimos promit prelongos, tenues, humi stratos, [præter medium fir-
miorum qui initio erigunt.] nisi in propinquo sint plantae aut pertice quas arripiant, tunc enim is, à
dextra sinistrâ versus se circumvolvendo in sublimem claudunt. *Folia* modicis intervallis singularia,
longiusculis pediculis infident, figura fere foliorum Viola, nisi quod acutiora sint & minorâ, circum
oras aequalia, superne lanugine quadam vix conspicua pubescentia, inferne canescentia. *Flores* ex
alis foliorum exeunt, pediculis uncialibus tenuibus, singulares, campaniformes, pallide cærulei,
omnium convolvulorum minimi. Ad basin calicis uniuscujusque floris apponuntur duo foliola ob-
longa, angusta, ceu auriculæ quadam. Flosculis succedunt vascula subrotunda, quadruplici locu-
lamento quatuor singula *semina* continentia, majuscula angulosa, pulla fœ ex rufis nigricantia.

Annua est planta, per totam æstatem in Autumno ulque flores.

Circa Catanam Siciliæ urbem frequentem observavit & collegit Paulus Boccone, circa Panormum Locut.

16. *Convolvulus trifolius sive hederaceus purpur.* Park. *Convol. cæruleus* Ger. *cæruleus hederaceo*
anguloso folio C. B. Nil *Arabum* quibusdam sive *Convolvulus cæruleus* J. B. An *Cocostamali*
seu *lutea Tamali Urinaria mirabilis* Hernandez?

J. B.

Tortilibus viticulis, tomentosis, proxima quaque arripiens in alvum nititur, texturis topiariis peri-
doneus, nisi longiore vitam teneritudo frigorum male patiens negasset. *Folia* palmum circiter
lata, paulo longiora, formâ hederaceâ, in tres acutas lacinias sinuantur, lanuginosa, colore ex her-
bido in flavum vergente, priora ad folia Sigilli B. Mariæ accedunt: [folia Lob. ternis angulis singu-
la in teneriusculis pediculis.] *Flores* Smilacis levis cyaneo colore adlanduntur. Extra tamen in
singulis quinque laciniarum zona excurrit albida, quo etiam colore totum floris infundibulum tam
extra, quam intra cingitur, quinque foliis herbe coloribus obvallatum, in quo stamina & apices
hætei altè reconduntur. *Semen* nigrum, angulosum, Vicie magnitudine. *Radix* subest parva, fibro-
sa, lignosis nervulis, fractu contumacibus fæcta, Cyclamen Hederæve annosam imitata, nonnihil
hirsuta. *Quid sibi velit verba hæc postrema non satis capio, nisi forte transposita sint.*

Flores noctu fœ aperiant (unde Florem noctis vulgo quidam in Italia nominant) postridie vi
Solis pereunt. Gess.

Convolvulus hic (observante Parkinsono) circumvolutionibus suis motui Solis adversatur, seu
contra motum Solis progreditur, quo cum aliis Convolvulis vulgaribus convenit. De loco natali
nihil certi traditur.

17. *Convolvulus trifolius Virgineus* Park.

Folia est præcedenti per similibus, sed minoribus, segmentis seu angulis lateralis rotundioribus,
eorumque etiam altero paulo longiore & deorsum reflexo. *Floribus* multo minoribus, & pallide
cæruleis cum marcescere incipiunt in purpureum saturatorem mutantibus: *Seminibus* etiam mino-
ribus.

18. *Convolvulus purpureus folio subrotundo* C. B. *cæruleus major rotundifolius* Park. par. *cæru-*
lens folio rotundo Ger. emac. *Campanula Indica* J. B.

J. B.

Congener videtur præcedenti, tortilibus flagellis, hirsutis, rubescentibus, circum perticas convolu-
tis in alvum nitens. *Folia* hederacea sive Cyclamini, acuminata, qualia nempe primum pullulantia
esse solent præcedentis, ad pediculum uncia longiorem, rubentem, hirsutum, falcata, subus suprà
pilosa. *Flores* campanulati seu calathi formâ, calyci infident in quinque acutas lacinias diviso, vil-
loso, nigricanti, tres fere simul juncti in privati pediculi unciam longis, è fastigio alterius com-
munis pediculi palmum longi, è foliorum sinu exeuntis, enatis, speciosissimi, purpurei.

Semen ex Syria & Orientalibus delatum aiant. Æstatè flores, & Autumno semen perficit, deinde Locut
radicibus interit. & Tempus.

Hæc planta Parkinsono in Theat. Convolvulus azureus sive cæruleus major dicitur, & Conv.
cæruleus major fol. rotundo, sive Nil Avicennæ. Nonnullis *flor noctis* appellatur, quia flores ejus ves-
peri plerumque fœ explicant, totaque nocte aperti manent, donec tandem Solis calore contrahan-
tur & marcescant.

19. *Convolvulus minor cæruleus Hispanicus* Park. parad. *cæruleus minor folio oblongo* Ger. emac.
pergrinus cæruleus folio oblongo J. B. C. B.

C. B. prod.

Radice est singulari, oblonga rufescente, ex qua *caules* multi, tenues, pedales, interdum cubitales,
flexiles, ramosi, levissimis pilis pubescentes prodeunt; quos *folia* oblonga, inferiora quidem uncias
tres quatuorve, vix unciam lata, inordinatè vestiunt, quæ sensim minorâ redduntur, & per marginem
leviter

leviter hirsuta sunt. Ex omnium ferè foliorum sinu pediculi tenuissimi, oblongi, exurgunt, quibus singulis *flor* cœruleus ad exortum pallidus, Campanulæ formâ, unico folio constans, & ex caliculo prodeius infidet. Floribus succedunt *capsula* membranacea parva, quibus semina parva nigricantia includuntur.

Flores hujus plantæ pulcherrimi sunt, & triplici colorum varietate spectabiles, circa margines cœruleo amensissimo, media parte subluteo, fundo albo. [Morif. media parte albedo seu ochroleuco, deinde ad fundum usque luteo.]

Multis Hispaniæ & Lusitaniæ locis sponte oritur. Nos in Sicilia ad Promontorium Pachynum invenimus. In Mauritania circa Tingidem urbem copiosissimum observavit Robertus Spotswood istius urbis pharmacopeus.

20. *Convolvulus minor argenteus repens Rapellensis* Morif.

Mor.

Humilis est hæc Convolvuli species, in terram procumbens, *foliis* longis, angustis, argenteis & omnino incanis: *floribus* campanulatis, rubris aut colofinis. Ex hac nota *florum* coloris, juncta canicie argentea foliorum angustorum & longorum nullo quasi negotio distinguitur à cæteris Convolvuli minoribus speciebus. Lacte turget ut congeneres pleræque. *Radice* est repratice.

Ad oram maritimam circa Rapellam provenit: semine raro ad maturitatem perducit.

21. *Convolvulus peregrinus cæruleus Elatine similis n. d.* Hort. Lugd. Bat.

*Flor*es monopet. Semina in capsulis angulosis ut in aliis Convolvulis. Ex Italia semina huc transferuntur.

22. *Convolvulus Indicus Batatas dictus. Batatas, Camotes Hispanorum* Clus. C. B. *Battata Occidentalis Indiciæ, & Inham Orientalis Lusitanorum* Park. *Sisaron Peruvianum, su Batata Hispanorum* Ger. *Spanish Potatoes.*

Tria hujus plantæ genera observavit Clusius, colore externo inter se differentia, etiam gustus suavitare: nam aut cortex externus rubescebat quodammodo, sive purpurascens erat (& hoc genus præstantissimum judicabatur) aut pallefcebat, aut albus erat: singula tamen genera albam interius carnem habebant.

Prodeunt autem illa, (Cucumeris sylvestris modo) sarmenta humi diffusa, satis crassa [tema Margr.] succulenta, lævia, viridia, [in terram subinde radices agentia Margr.] quibus ad unum aut duorum digitorum intervalla, pediculis duos, tres, quatuorve digitos longis adherent *folia* utrinque: carnosa, Ari foliis seu potius Spinachie haud dissimilia, ex viridi utrinque canescentia. *Flor*em aut fructum ferat à nemine intelligere potuit Clusius: Margravinus temere nimis ferre utrimber negat: *Radice* autem sic læto, ea plerumque dodrantalis est, grandis, librali pondere, inæqualis, cui ræz & breves adnate sunt veluti fibre: binæ autem, ternæ vel plures ex eodem capite aliquando dependent radices, ipsarum radicum instar, [Oenanthes odore virolo annulas Morif.] varie figuræ, quædam enim quatuor, quinque, sex, digitos longæ sunt, Rapi instar crassæ, quædam rotundæ. Scirrus vel integra si minor sit, vel in taleolas dissecta. Præsent de se succum lacteum incide.

Hanc plantam Convolvuli speciem esse verisimilimum puto, non tantum ob sarmentorum & foliorum similitudinem & radicem lactescentem, sed & quia Fr. Hernandez cuidam hujus speciei, quam *Cacamote Tlanquiloni* seu Batatum purgativum vocat, flores malvaceos, i. e. ut se explicat, Cichulorum formâ vel cymbalorum, ascribit & appingit.

Coquantur, aut sub cineribus affantur, suntque optimi saporis & præferuntur nostris Rapis. Modum condiendi vide apud Clusium.

Batata recens consula & affusi paucula aqua macerata, scipsium fermentando fit potus quo Brasilienses utuntur.

Sponte nascitur in novo orbe & vicinis insulis, unde in Hispaniam primò, deinde in alias Europæ regiones delata est.

Alterius speciei meminit Margg. *Omenapo Yima* Brasiliensis dictæ, quæ humi serpit, *caule* sarmentoso, viridi: *folia* habens cordis figurâ vel etiam aurita, solitarie posita, viridia, nervo & venis viridibus. *Radix* cruda est alba, sal cocta fit rubra, èstque utrumque rotunda.

Tertæ adhuc speciei *Pararo* dictæ præcedenti similis, nisi quod caule sit purpureo, & nervis atque venis foliorum purpureis: item & radice.

23. *Cacamote Tlanquiloni seu Batata purgativa* Hernandez.

Hernand.

Folia ferè Hederæ formâ, sed angulis quibusdam insignia; *caules* exiles, teretes & volubiles; *fr*ores malvaceos & purpureos, caliculorum formâ cymbalorinive; *radices* verò obrotundam, candentem & teneram.

Nascitur regionibus calidis temperatiquæ sponte sua, ac etiam culta pertinaci quadam vivacitate, quales sunt Palmarumenses & Mexicanes. Radices duarum unciarum mensurâ devorate cubum tendenti alvum mira lenitate & securitate expurgant. Dulci sapore & grato constat nec Pyris ne Rastibus cedenti.

24. *Car*

24. *Cara Brasiliensis*, Inham de S. Thome, Congensibus Quiquaqui congo Margg. *Ingame sive Inham Lusitanorum* Clus. *Rapum Brasilianum sive Americanum alterum* C. B.

Margg.

*Caul*e quadrato, ad angulos pennato, viridi, hinc inde rufescente, paululúmque contorto longif. sine serpit super terram, aut etiam sepes ascendit, tàmque latè se propagat, ut integri hortuli longif. decemdecies in unoquoque latere habentis aream unica planta facit occupet. *Caulis* enim & ramuli ejus hic illic terram contingentes radices agunt, quinimo quamvis terram attingere nequeant, nihilominus fibras hæcæ protrudunt, sed ob defectum nutrimenti ad justam magnitudinem nequeunt pervenire. In caule septem, octo aut novem digitorum interstitio duo pediculi enascuntur oppositi, quinque aut sex dig. longi, iidem quadrati & pennati, quibus infident *folia* Sagittalis notratis aut Vomeris, posteriori parte circinati figurâ, novem aut decem dig. longa, circiter sex lata ubi latissima: læta viriditate splendentia, satis solida, septem aut novem nervis ex pediculi infertione prodeuntibus, & per longitudinem excurrentibus, inferius prominentibus, superius profunde pænitibus; in extremitate sunt acuminata, acumine molli, digito longo, ut in vomere, prominente. Copiosum liquorem aqueum fundit caulis incisus instar lachrymarum viti. *Radix* crassa fusi vestigia, sub qua flavescit, intus carnem albam, succulentam & quasi lactescentem habens, non ingrati saporis. [Radices Clusio scabro & inæquali cortice rectæ, ut Aristolochie longe legitime radices, & multis exiguis fibris sparsim nascentibus præditæ.] Cocta cum butyro, vel oleo & pipere condita bene sapit, sicca tamen est, & farinam refert, unde & pro pane à Guineensibus usurpatur. *Flor*es velut in spici gerit & superiore parte caulium egressis: verum Marggavio nec semen persciscit, nec flores explicuit, unde ad quod genus plantarum referri debeat nobis nondum certò constat.

Clusius alterum genus agnoscit à priorè differente cortice inæquali & tuberculis obfito, cum viticulis spinosis, quam *Team Peru* nominant. Marggavio quoque aliud, *Cara-mambi* Brasiliensis dictum, caule longè serpente qui *folia* habet longe solitarie posita, quorum quædam sunt cordis figurâ, quædam insuper aurita, nervo secundum longitudinem & venis obliquis conspicua. *Radix* illis est candida.

25. *Convolvulus heptaphyllus Indicus pilosus* Breyer.

Breyer.

Flagella ei rotunda & cava, res quas arripere possunt circumplectentia: quibus *folia* longis pediculis adherent, profundè in lacinis septem speciosis, inferius angustas, ad medietatem sensim lacinas, & postmodum rotundiores, tandem in acuminatas desinentes distributa. *Flor*es concavi & monophylli aliorum Convolvulorum more perhibentur. Planta tota villosa est, parte imprimis foliorum prona, & in sarmentorum summitatibus.

Insulæ Zeilan indigena est.

26. *Convolvulus Brasiliensis quinquefolius* Margg.

Margg.

Frutices atque arbores ascendit, isque se implicat, *caulem* habens rotundum, uno latere plerumq. binnum, altero viridem, per totum autem punctis brunnis undique variegatum & pilosum: intervallo autem semipedem ferè in caule ad latius extenditur semper ramus satis crassus, semipedem circiter longus, iidem hirsutus, qui subrotunda & quasi turbinata corpùcula, suis pediculis innitenta & hirsuta sustinet, quæ sese aperientia *flor*em exhibent candidum, uno folio constantem instar Campanulæ: in eodem autem puncto è quo prodeit pediculus qui *flor*em sustinet, etiam pediculus ejusdem crassitie, ac quatuor circiter dig. longus enascitur, quinque folia in orbem disposita sustinet ut in Pentaphyllo ad tactum mollia, superius viridia, inferius subalbicantia, ac ubique pilis albicantibus prædita.

27. *Tatoyexil seu Pet passerinii* Hern.

Hernand.

Folia producit Passeris pedibus similia, sinuosa nempe & in quinque aut plures cuspides more Quinquifolii aut Heptaphylli divisa. *Radice*m fundit ovis gallinarum Pyrore formâ & magnitudine similem, lacte affluente, ex qua *caulem* profert teretem lentum, repentem humi, aut plantis vicinis sese advolvuntem. *Flor*em Malvæ purpureum videt minore.

28. *Convolvulus foliis laciniatis vel quinquefolius* C. B. *Ægyptiacus quinquefolius* C. Bauhin J. B. *major Arabicus sive Ægyptius* Park.

C. B. prod.

Viticuli est tenuibus, geniculatis, lævibus: ex quolibet geniculo *folium*, longo tenuissimo pedicello donatum prodeit, quod in quinque lacinis angustas longiusculas dividitur, & quandoque inferior una alterave bipartitur, & cuilibet lacinæ tenuissimus mollisque aculeus infidet. Supra foli exortum, pedicellus aequè tenuis, duarum triumve unciarum longus & nudus exturgens *flor*em purpureo-cœruleum, aliorum Convolvulorum formâ sustinet. Hujus ramulum tantum vidit C. Bauhinus. A Pt. Alpino in Exort. describitur Convolvuli Arabici titulo, èstque proculdubio

Convol.

- A. 1. *Trachelium majus* Belgarum Park. Lob. Clus. *majus Belgarum sive giganteum* Ger. emac. *Campanula maxima foliis latissimis* C. B. *palabra à Tossiano Carolo missa* J. B. item *Trachelium candidum Anglicum majus, foliis ferè Digitalis vel Campanulae* J. B. *Giant Throatwort.*

J. B.

Hujus radix non altè quidem in terram demittitur, sed innumeris tamen fibris latè cespitem occupat, candidantibus, lactuosis, dulcibus: *Caules* complures, duorum aut trium cubitorum altitudine, concavi sunt, minimi digiti crassitudine, striati, minimum hirsuti: *folia* Urticae, Campanulae majoris quidem formâ, hirsuta, palmari & sesquipalmari longitudine, latitudine palmari [folia nostrat Trachelii gigantei infra eam magnitudinem subsunt, quatuor uncias longa, fuscicantia: aut duas uncias lata, rugosa] in ambitu serrata, alternatim ex certis intervallis cauli apponuntur: ex quorum alis singulis singulis flores, partim sursum vergentes, & partim deorsum inclinantes ex brevi pediculo purpurascens, albidum cum ceruleo, calathi effigie, in quinque laciniis longas, acutas, & interdum extoriorum reflexas patet, foris glabri, intus hirsuti oriuntur: *apicibus* totidem luteis, stylo dilutiori, qui supremâ parte in tres partes finditur, quae circumflectuntur. *Calix* quinque cuspides longos habet. *Flore* marcescente succedit magnum capitulum, Mespilo simile, deorsum inclinatum, in quo semen.

Lobelius hanc plantam bis exhibet eodem in loco, nimirum Obf. p. 177. sub titulis 1. *Trachelii majoris* Belgarum, & 2. *Anglicis Septentrionalis majoris Trachelii candidi*: ut facile esset probare, si operæ pretium foret. Gerardus quoque nostras bis eam descripsit & depinxit: verum error iste in Gerardo à Tho. Johnsono emaculato detegitur & corrigitur.

In Septentrionalibus Angliæ montosis, agro v.g. Derbyensi, & Eboracensi copiosè provenit.

Variat floribus colore, nam in montibus propè maximum Carthusianorum cœnobium saturiore ceruleo floribus colore observavimus, nulla aliâ in re à nostrate diversum, flore albo etiam in hortu satum variat.

2. *Campanula hortensis folio & flore oblongo* C. B. *Viola Mariana* Ger. *Mariana flore purpurea* Park. *Mariana Dodonæi, quibusdam Medium* J. B. *Coburny Wells.*

J. B.

Radix vesca, dulcis, alba, longa, crassa: quæ caulem emittit plusquam bicubitalem, teretem, hirsutum, asperum, in ramos divisum. *Folia* Trachelii majoris, angustiora, longiora, hirsuta, conata, & modice per margines crispâ. *Flores* ramorum extremitatibus insident, Calathi seu Campanae formâ, majores quam Trachelii, ventriosi, oris in quinque laciniis exterius reflexis divisâ, colore ceruleo seu violaceo, rarius purpureo, aut albicante, in quorum medio *stamina* latent lutea, *stylus* erectior, luteo pulvisculo resperis.

Insident autem totos *calyculo* crebris thorulis hirsutis inæquali, in quinque acuminata foliola floribus lateribus appressa dissecto. *Semen* exiguum spadicum.

Secundo postquam fata est anno caulescit, cūque semen perfecit perit, & deciduo semine renovat.

Nascitur (ut aiunt) in sylvis & montibus, necnon in opacis quibusdam tractibus, plerisque Italiæ & Germaniæ locis. *Matr.* Nobis neque in Italia, neque in Germania occurrit.

Vasculi feminalis respectu à reliquis hujus generis differt, quod in quinque localamenta divisum obtinet.

3. *Medium Dioecoris* Rauwolf J. B. *Viola Mariana laciniatis foliis peregrina* C. B. *Vi. Marie na peregrina* Park.

Rauwolf.

Viola Mariana perfinis est planta, nec ita obvia cuius differentia apparer præterquam in foliis, quæ in hac divisa magis, Cichorii instar. *Flores* etiam magis panduntur, octo foliolis in orbem dispositis constantes. *Radices* austeritas major quàm capitulorum feminum, quæ tamen nondum erant matursæ.

Inter fructuosa sepiusque in altum affurgit, in profunda, tenebrosa & aspera valle Libani.

Floribus in octo foliola expansis non solum à *Viola Mariana* differt, sed à quavis alia Campanulæ specie: ex enim omnes in quinque tantum segmenta marginem partium habent: ut mihi dubium sit an omnino ad hoc genus pertineat.

- A. 4. *Trachelium majus* Ger. *majus flore purpureo* Park. parad. *Campanula vulgaris foliis Urticae major & asperior* C. B. *Campan. major & asperior foliis Urticae* J. B. *Great Throatwort, or Canterbury Wells.*

J. B.

Multum ad Violam Marianam accedit. *Radix* alba, vivax, Rapunculi sapore, non minus grato. *Caules* cubitales [imo bicubitales non rarè & altiores, minimi interdum digiti crassitudine, striati, concavi, purpuralescentibus] hirsuti: in quibus alternatim nascuntur folia Urticae, pilosa, acutiora, [inferiora longis pediculis harentia, superiora brevibus] *Flores* ex foliorum alis cœnules aut violacei, interdum albi, notæ similes, interius pilosi, calyce parvo, non ut in *Viola Mariana* tonis canaliculato, in laciniis quinque acutas, sicuti & flores, diviso. *Stylus* triceps, surrector, colore albedo, *staminibus* circumspicitur quinque luteolis. *Vasculum feminale* ut in reliquis hujus generis.

in

In sylvis & ad sepes frequens oritur. Variat interdum floribus colore albo. Alitur etiam in hortis. *Locus.*

Meminit Dodonæus speciei ejusdem, foliis aliquantulo levioribus, floribus elegantioribus, coloris purpurei è ceruleo: quæ C. Bauhino Campanula urticae foliis oblongis minus asperis.

Planta tota, sed præcipuè radix astringit & ossificat, ideoque decoctum illius ad incipientes oris & Vires. tonsillarum inflammationes & exulcerationes, aliâque ejusmodi mala quæ adstrictione indigent confer. Utiles etiam est haud dubiè ad alia quævis ulcera ob insignem quem obtinet in exsicccando facultatem.

Radix alba, tenera, in acetariis apta jejunio verno præsertim. *Lob.*

5. *Trachelium sive Cervicaria major* Levior, *flore albamagno* J. B.

J. B.

Folia glabris differt multum à nostrâ Campanula majore & asperiore, ea enim vix appareantes habent pilos: serraturæ etiam minores, nec ita inæquales. *Flos* Campanulae, alioqui magnus, albus. Tota planta prædicta minor atque tenerior apparer.

Plantam habuit ab Agerio *Cervicaria majoris flore albo* nomine: de loco nihil addit.

6. *Campanula repens flore minore ceruleo* J. B. *Camp. hortensis Rapunculi radice* C. B. *Cervicaria* 4. *Dod. qui eam rectè descripsit.*

Perfissimè est hæc planta præcedenti [Trachelio majori] in nonnullis tamen manifestè differt.

Viz. 1. Quod caules ejus teretes sint & ferè glabri, Trachelii verò majoris angulosi & hirsuti. 2. Quod in hoc flores minores longa serie versus unam duntaxat partem vergant, cum in Trachelio quaquaversum diffusantur, & spica multo brevior sit. 3. Quod flores in Trachelio pluribus & longioribus intus pilis obfusi sint, in hoc paucis & brevioribus, quodque Trachelium in eodem communem pediculo duos tresve flores plerumque appensis habeat, cum Campanula isthuc ut plurimum unum duntaxat. 4. Quod in Campanula flores deorsum nutant, in Trachelio erectiores sunt. 5. Campan. mirifice per radicem serpit, Trachelium non item. 6. Denique Trachelium robustior est planta & procerior, ejus, folia profundius serrata & longioribus pediculis fulta, eaque è quorum sinibus flores exeunt quam in illa majora.

Hanc plantam in monte Saleve, inque agris non procul Geneva versus oppidum Jay copiosè *Locus.* cretcentem observavimus.

7. *Campanula sive Cervicaria Bononiensis parvo flore* J. B.

J. B.

Caules huic plusquam bicubitales, rotundus, fungosus, nonnihil asper. *Folia* per caulem sine pediculis harent, cum ferè amplectentia, in quo differt à præcedente, sunt etiam is latiora, latitudinis pene trium unciarum, longa quatuor plus minus, serrata, inferna parte albicantes pilos habent, valde exiguis: Summitas quæ floribus vestita pedalis est, & quamplurimis abundat Campanulis, quibusdam ex brevibus pediculis cauli harentibus, aliis ramulis brevibus duarum aut trium unciarum.

Ab Agerio siccam habuit. Circa Bononiam copiosè provenire dicitur.

Locus.

8. *Campanula foliis subrotundis* C. B. *Trachelium subrotundis foliis* Park.

C. B. prod.

Ex radice tenui, repente caulis sesquipalmaris, levi lanugine pubescens exurgit, quem folia pauca subrotunda, uncias duas parè longa lataque, pediculo oblongo donata, tenuia, subaspera, per ambitum crenata cingunt: in caulis summo flores pauci, dilute cerulei Campanulae formâ, deorsum pendentes, ex quorum medio stylus exurgens extra florem fertur.

Hæc à Campanula horrensi Rapunculi radice differe videtur altitudine, foliorum longitudine, florum magnitudine & numero, quæ pro radicibus multas tenues, transversas & oblique repentes fibras habet, à quibus radices longæ, candidæ Rapunculi similes demittuntur.

9. *Campanula Drabæ minoris foliis* C. B. Park.

C. B. prod.

Ex radice Rapunculi minoris formæ caules sesquipalmares, lanugine levissimâ aspersi prodeunt: quos folia Drabæ minoris foliis similia, subrotunda, virida, unciam longa, semunciam lata, per ambitum crenata, & in acumen fastigiata, subaspera, pediculis carentia alternatim vestiunt. *Flores* pauci, subcerulei, sexanguli [hoc præter aliorum hujus generis normam: fortè error est in numero] calathi formâ, mediocri magnitudine, & pediculis oblongis donati, summo cauli insident.

In pratibus circa Valesianorum thermas copiosè provenit.

Locus.

10. *Campanula foliis Echii, floribus villosis* C. B. *Trachelium foliis Echii* Park.

C. B. prod.

Ex radice oblongiuscula folia angusta, quatuor aut quinque uncias longa, subaspera prodeunt, in quæ *Caules* palmariis, rariis pedalis, rotundus, subasper, paucis, brevibus & angustis foliis vestitus exsurgit;

R r r

exurgit; ex cujus summitate flores unciales, lati, Campanulae formâ, quini, feni, cœrulei, alternatim dispositi brevibus pediculis dependent, quorum extremitates, quemadmodum & calices pili oblongi, pappi instar ambiunt.

In Baldo reperitur, & Helvetiorum Alpibus, Gothardo & monte Fractio.

Locus.
Alia species.

Hujus & minor species, quæ minus hirsuta, semipalmatis foliis brevibus; cauliculo gemino, ex quorum quolibet reflexo folio unicus ille tamen minor, dependet.
Ex Helvetiorum Alpibus allata est.

- * 11. *Trachelium alissimum, hirsutum asperius, foliis angustis, floribus parvis* J. B.

J. B.
Radice crassa nititur & subdulci: *Caulem* erigit bicubitalem vel tricubitalem, crassiusculum, hirsutum, foliis ornatum angustis, longis, ad Echii folia accedentibus, asperis. *Flores* conferum conglomerantur ut in Trachelio minore, Campanulati sed minores, cum tamen planta major.
Inter Sultz & Zenne Allatie urbes, invenit descriptionis autor J. Bauhinus, mensis Julio florens.

- * 12. *Trachelium saxatile foliis Pulmonariae Gallorum C. B. Saxatile spicatum* Park. *Rapunculus Saxatilis* sive *pyramidalis* alter Ger. emac.

Clasf.
Radice habet candicantem perennem, unde persiliunt interdum plures *cauliculi* teretes, inaequales & contorti, palmares aut breviores longiorive pro vetustate plantæ aut loco in quo nata, candida lanugine tecti, singulis annis pereunt, novis sequente renascentibus qui summo fastigio multis elegantibus floribus, cœruleis, spicæ in modum digesti sunt ornati, ut in Trachelio min. quibus succedunt *vascula* etiam illius similia, minutissimum *femine* plena, longiusculum tamen potius quam rotundo, coloris ex spadiceo fulci. *Folia* inaequaliter hinc inde sparsa. caules ambiunt, ad Pulmonariae Gallicæ foliorum similitudinem satis accedentia, cum magnitudine, tum crenarum in ambitu formâ, atque ipsa etiam candida lanugine ferè obita, pronâ præsertim parte. Tota planta lactescit, & ad Sonchi odorem proximè accedit, saporeque est dulci, præsertim radix, ut præ Rapunculus vulgaris.

Locus.

Nascitur in alperis & saxosis montibus Brixianis, circa specuum oras, inter durissimâ saxa, ut non sine magno labore radices erui possint, nec usquam observavit F. Gregorius de Reggio Capucinus, nisi in locis cavernosis ubi nullæ aliæ plantæ proveniant, nec humor penetret.

- * 13. *Trachelium majus petræum* J. B. Ger. emac. *petræum majus globosum* Park. *Campanula Alpina sphaerocephala* C. B.

Pon. J. B.
Radice lignosa & rugosa, colore pallido purpurascens exeunt *cauliculi* multi, striati, subhirsuti, cubitales & cum rubore virides, crassi, firmi, lignosi, incano tomento pubescentes, in ramos nullo ordine divaricati [J. B.] qui inordinatè emittunt *folia*, oblonga, crenata, nigricantia, sua pariter hirsuta communia, parte pronâ potissimum, ubi etiam albicant, & Salviæ folia referunt, magis tamen angusta & mucronata [quædam uncialia, longiora etiam, lomunciam ferè lata, quædam breviora & angustiora præsertim quæ in summo consistunt. Quæ verò ramis lærent prædictis multis numeris minorâ]. In summo caule sunt *flores* multi, acervatim congesti, & inferius ex eodem globuli quidam, ad minori numero; & inferius adhuc inter caulem & folia alii, & adhuc pauciores, formam representantes solum *Umbellæ Cervicariæ* Penæ, sed minores, albi, in quinque & quandoque, septem mucronatas scissuras divisi, & quorum centro multa exeunt *filamina* subulca, quorum unum modo proboscide egreditur, versis acumen satis crassum, quod dum maturatur bifurcatum & aduncum evadit. Decedente Angusto florens conspicitur, atq; talis per plures dies conservatur, unde Pona semen observare non potuit. Inter rimas illorum asperimorum lapidum Baldi solum circa Coronæ Templum pullulat.

Templum
& Locus.

14. *Trachelium divergens* Clasf. *spicatum tenuifolium* Park. *Alopecurus Alpinus* quibusdam, *Echium montanum* Dalechampii J. B. *Echium Alpinum* luteum C. B. ejusdemq; *Campan. foliis Echii.*

J. B. Clasf.
Pollicaris crassiusculis habet *radicem*, sensim gracilescantem, palmo longiorem, in apophyses aliquot abscunt, teneram, rubentem rugosâ cortice rectam. *Caulis* dodrantalis aut pedalis, crassitie respondet radici, firmus, cavi, singularis, hirsutus, crebris foliis vestitus, alis palmum ferè longis, alis brevioribus, potissimum superioribus, lactuine semunciali, hispida, ad Echii folia accedentibus. Thyrsus seu potius *florum* inter foliola latens, pulcherrimo ordine dispositorum, Trachelii aut Rapuntii floribus similium, sed minorum pallescentibus, coloris crassâ spica nascitur. Evanescentes flores in *capitula* transeunt exile subulcam, *semen* continetia.

Locus.

In altissimis jugis montis Juræ prope Thuri copiosum invenimus.

15. *Campanula foliis Anchoisæ, floribus oblongis* C. B. *Rapunculus montanus, sive Trachelium montanum* J. B. *Trachelium montanum majus* Park.

J. B.
Folia multa propter terram, in quibusdam duabus uncis longiora, in aliis quadruplo, ad Echium accedentia, ex angusto principio sensim lactescentia, sensimq; deinceps in acumen desinentia, utrinq; hirsuta, nonnihil crenata, costâ medium secante. Inter hæc surgit *caulis* ferè cubitalis, hirsutus, enodus, uno

uno aut altero foliolo exiguo donatus. *Flores* in caulis scapo superiore quinque aut plures, singuli in singulis pediculis non admodum longis, magni, Campanulae urticæ folio similes, ex cœruleo albo-fentes, calyce hispido basin completente. *Radix* crassiuscula & longiuscula, elui grata.
Burmouli in Rhætia invenit J. Bauhinus florentem Junio: Agerius in montibus Stiriaë collegit.
Huic eadem videtur quam

Locus.

Campanulam minorem foliis Succisæ flore magno denominavimus.

Ad semipedalem altitudinem assurgit, foliis ad radicem oblongis, Succisæ ferè similibus quod ad figuram attinet, sed multo minoribus, hirsutis, per margines aequalibus, aut crenis vix conspicuis incis. *Cauliculi*, tenues, teretes, hirsuti, non ramosi, uno vel altero folio vestiti antequam ad flores veniunt est, qui alternatim caulem ad intervalla descendunt, quatuor quinque vel sex, & quandam quasi spicam efficiunt laxam, nutantem, pediculis semuncialibus tenuibus, magni pro plantæ modo, & Trachelii majoris amuli.

Invenitur inter Glucknitz & Mertzschblug in montibus Austriam & Stiriam differmantibus. Siccam à D. Philippo Skippon aservatam descripsimus, nam virentem per festinatum omnem non licuit.

- * 16. *Rapunculus nemorosus magno flore* Park. minor C. B. *Rapuntium sive Erinus magno flore* Col.

Col.

Radice est crassa, fibrosa, ex albo parum rufescente, sapore dulci ut Rapuntii vulgaris, lactescente, ac perenni, ut conjicere est ex novella sobole & radicis rugosâ capite. *Folia* cum caule promit, primum exigua, rotundiora acumine, vulgaris Pepli magnitudine, deinde longiora, quæ vix unciam aquant vel superant, semper longiora & angustiora, illaque in extremo acutiora, quæ caulis medio hærent. *Caulis* tenuis est, pedalis, striatus, paucis foliis interceptis, in quibus deinde *flores*, post diffusos priores qui supra caulem cacumen producantur, ex quinquefoliata basi angustifolia, ut in aliis. *Flores* effigies ad Trachelii angustifolii Col. accedit, unciali longitudine, & semunciali ferè latitudine, in quinque laciniis oris margine inciso, obsoletè cœruleo purpurascens colore venulis purpureo-cœruleis per longum depictis est flos, laciniis habens colore magis saturo; *apicem* in medio infusum, in torto cacumine, quinque etiam *faminibus* circumdant. Fructus ut congenerum, & *semen* arene instar minutum decidit per foramina tunc pervia minutum. Tota planta cum floribus lactescit, dulci sapore, edulis, grator in cibo quam Rapuntium.
In Asprensium collequodam Castro subiacente.

Locus.

- * 17. *Rapunculus nemorosus angustifolius magno flore major* C. B. *Rap. nemorosus* Ger. Park.

Folia ima oblonga habet, & circa margines dentata, succedentibus tamen breviora; quæ prælonga sunt, & marginibus pariter dentata, brevibus pediculis nixa, ad quorum exortum alia minorâ canli apponuntur. *Flores* aliorum Rapunculorum similes, pallide cœrulei. *Radix* alba, longa, minus tenera quam reliquorum.

- A. 18. *Trachelium minus* Park. Ger. emac. *minus multis* J. B. *Trach. sive Campanula pratensis flore conglomerato* C. B. *Little Throatwort of Canterbury-bells.*

Caules ex eadem radice plures erigit pedales aut cubitales, hirsutos, teretes, rubentes. *Folia* quæ a radice exeunt longis insident pediculis, ipsa tres digitos interduo longa, semunciam lata, in acutum mucronem desinentia, circa margines crenata & veluti crispâ, brevi & vix conspicua lanugine hirsuta, ad radicem arduiscula: superiora in caule minora, absque pediculis adnata, situ æterno. In summis caulibus & foliorum alis sedent *flores* plures simul conferti, absque pediculis calathoides, erecti, pulchrè purpurei, ad medium ferè in quinque laciniis acutis secti, stylo intus oblongo trifido, quem circumstant quinque staminula alba. *Vasculum seminale* in imo calice infra floris hindum situm, in tria locamenta dividitur.

In pascuis montosis & ceratæis plerumque nascitur, & post mediam æstatem floret.

Gerardus nostras hanc plantam bis descripsit & depinxit, primò *Trachelii minoris*, iterum *Violæ calathianæ* titulo; unde J. Bauhinus mali figurâ deceptus, cum (ut ingenue fatetur) linguam Anglicanam, quæ eam Gerardus descripsit, non intelligeret, sub titulo Trachelii sive Violæ Calathianæ cam iterum proponit.

Locus.

Trachelium minus album J. B.

Floribus est albis, non magnis, multis simul in extremitate *caulis* cubitalis, levis: foliis longo pediculo uncias tres longis, duas latis, non in acumen desinentibus ut cæterorum Tracheliorum, serratis, vix asperis, glabris. Ex sicca descriptis.

In horto Meter vidit. Q. an alter quam floris colore differat à Trach. min?

- * 19. *Campanula media* foliis inferius candida lanugine vestitis C. B. Campan. sive *Cervicaria media* Thais, floribus cæruleis parvis J. B.

Thal.

Locus montanis & Soli meridiano expositis nonnunquam prodit, caule tereti, aspero, foliis plurimis amictis, minoribus multo, viridioribus superius, inferius candidis, lanugine vestitis, quali folia Altheæ, sicut & folia media figuram inter *Urticæ* majoris breviora folia & *Altheæ* referunt. Caulis ut plurimum unicus est fine ramosis adnatis, sæpenumero tamen in plures dividitur brachiatis virgulis. Circa medium ferè caulis, ubi majora folia exoriri desinunt, frequentes *æspæritæ* adnascuntur, ordine per certa intervalla usque in apicem caulis consequenter, ac ex alis peculiaribus ad latera erumpentes, tenuibus quibusdam foliis, iisque incrispatis parum, ac agminatim dentefque sic coherentibus constitutæ, ex quibus longa serie in scapo flores crebri prodeunt, eleganter cærulei, similes prioribus sed multo minores.

Planta hæc nobis incognita est, nec alii puto præter *Thalium* botanico visa, & descripta.

- * 20. *Campanula hirsuta* Ocimi folio caulem ambiente, flore pendulo Boccon.

Boc.

Caulis constat pedali, striato, hirsuto, in multos cauliculos divaricato, quos ambiunt folia ampla, & illa quoque non leviter hirsuta, Violæ pentagonæ æmula, caulem amplectentia, sed majora: *Fla* in summitate cauliculorum pendulus, purpureus, Campanularum formæ, variis foliorum longiorum & angustiorum appendicibus, quasi auriculis ad florum basin appolitis, cinctus. Sequitur semen ut in aliis omnibus ejusdem classis. Radix nititur exili, quæ singulis annis perit.

Mellane in loco dicto la Ringo nascitur.

Locus.

- * 21. *Trachelium pumilum* Alpinum, singulis floribus ex singulis ramulis satis magnis J. B. Campanula Alpina pumila lanuginosa C. B. Trach. pumilum Alpinum Clus. Park.

Clus.

Dodrântalis est plantula, cauliculo striato, in plures ramulos divisio, quorum singuli sustinent flores satis magni, cavum, Campanulæ instar efformatum, in quinque angulos delincentem, quemadmodum vulgaris *Trachelii* aut *Campanulæ* flori, cinereo colore præditum. Floribus succedunt capitula satis magna, trigona, nutantia, seu deorsum spectantia, quæ continent semen vulgaris *Trachelii* semini non dispar, sed minus & exalbidum. Folia quæ per caulem sparsa sunt latiusculâ basi cum amplectuntur, & in oblongum mucronem desinunt; quæ verò summa tellure stirpi adherent, latiuscula sunt & longiori pediculo innixa. Radix pro plantæ exilitate satis magna, candicans, superna parte in plura capita exuberans, & quibusdam fibris hirsuta. Tota planta lanugine pubescente lacteque succo abundat.

Nascitur in Sneeberg, aliarumque vicinarum Alpium jugis. Flores profert Julio.

Locus.

- * 22. *Trachelium ramosum* floribus plerisque singularibus J. B. à precedente non multum diversum.

J. B.

Radix crassiuscula, uncias quatuor longa, parum fibrosa: folia ad radicem multa ex brevibus pediculis, unciam unam vel duas longa, medium lata: Caulis hirsutus, pedalis, in ramos divisus, qui desinunt in folia brevia, lata, ex quorum medio oriuntur magnæ campanæ purpureæ, plerumque singulares. Ex *Tracheliorum* minorum genere est, (inquit J. Bauhinus) ex sicca quam nescivit unde habuit descriptit.

- * 23. *Pyramidalis Valerandi* hirsuta J. B.

J. B.

Primo anno (inquit J. Bauhinus) mihi caulem non produxit, qui sequente demum anno in tantam excrevit altitudinem, ut facile lanceam æquaret, hirsutus, medullâ albâ farctus, foliis vestitis infernè & superne hirsutis, acuminatis serratisque *Trachelio* majori accedentibus. Flores longè sene campanulis imitati, Rapunculi vulgaris haud minores, cærulei, per oras laciniati, ex uno pediculo plures.

Ex femine per *Valerandum* Dourez ex Slavonia delato J. Bauhino nata est.

- * 24. *Campanula Alpina* Tragopogi folio C. B. *Trachelium Tragopogi* folio montanum F. Columne J. B. Park. Trach. Tragop. folio Clus.

Col.

Radixem habet crassiusculam, albidam, lactescentem, & ex ea plures propagines, habentes folia angusta, longa, duriuscula, Croci aut *Tragopogi* formæ & magnitudine: Veris fine caules pedales edentes, subrubentes, atque hirsutos, quibus folia alternatim rariâ, hærent; in quorum summo lex aut septem simul flores purpurei, Nole formæ, *Trachelii* vulgaris modo, ex basibus singulis quinque foliis viridibus constructis exeunt. Fructus atque semina *Trachelio* etiam similia æstate pericit. Radix perennis est atque dulcis, elui apta sicuti vulgare *Rapuntium*.

In D. M. Virginis monte sic vulgo dicto exoritur.

Locus.

Trachelium

Trachelium capitatum hirsutum foliis graminis Pauli Boccone.

Foliorum præcipuè hirsutia à precedente differre videtur & statura pedali, flosculorumque in capitulum congestorum multitudine. Verum his non obstantibus, cum ipse P. Boccone dubitat an eadem illi planta sit necne, non est cur nos separemus.

- * 25. *Campanula Lychnoidea* J. B. *Lychnis hirsuta* L. sive *Lychnis Campanulæ* flore C. B. *Lychnidis* sive species *Myconi* Lugd.

Lugd.

Radix est fibratâ, palmum longâ, nigricante, nervum intus habente, in profundum actâ, sapore dulci, cum adstrictione. Ex ea ramulos fundit multos, rotundos, villosos, incanos, vix palmum excedentes, in quibus folia angusta, pilosa, incana, per cauliculos incerto ordine distributa, leviter adstringentia. In summo caulium vertice flores exeunt Campanulæ similes, quales in *Convolvulo*, rotundi, ex candido nonnihil purpurei.

Non alibi quàm in montibus D. Mariæ à Monteferrato à Mycono visâ est.

Qu. Annon *Convolvuli* potius species sit?

Locus.

- * 26. *Campanula Urticæ* folio Brasiliensis Marggr.

Marggr.

Caulis tereti, recto, paulum piloso, viridi, in tres aut quatuor pedum altitudinem affurgit, ac in longis pediculis bina semper folia opposita gerit, figurâ *Urticæ* foliis similia, sed majora, in ambitu serrata, ad foliorum exortus etiam hinc inde rami opponuntur, qui eodem modo folia obtinent, in summitate caulis & extremitate ramorum minora. Flores ibidem fert in longam quasi spicam congestos, elegantissimos, pediculo digito longi insilentes, ac deorsum propendentes, figurâ mitræ *Poloniæ*, & in extremo ambitu habentes quinque incisuras, sunt autem coloris coccinei & interius punctis saturatè rubris variegati, præterea habent in medio staminulum longum, pallidum, cum apice Liliiaceo. Tota autem planta cum flore odorem refert *Marrubii*.

§. 2. Rapunculi & Campanulæ glabræ.

1. *Rapunculus Creticus* seu *Pyramidalis altera* C. B. *Rapunculus Creticus*, *Petromarula* J. B. *Petromarula Cretica* seu *Rapunculus Creticus* Park. *Petromarula* seu *Lactuca petræa* Pon. Ital. Bell.

J. B. Bel.

Herbam teneram, lacte turgentem, floribus cæruleis, visui gratam Imperati sic describit Honorius Bellus. Folia profert cichoracea, magna profundè incisâ, in orbem diffusa, saturè viventia, infernè splendentia, ad purpuram aliquando tendentia ut *Cyclaminus*, lævia; quam autem semine nata prodit, prima ejus folia *Violæ* nigra foliis similia sunt, rotunda, & aut nihil, aut parum duntaxat serrata. Cauliculos autem multos habet, rotundos, striatos, bicubitales aut tricubitales: quibus innascuntur flores copiosissimi, purpurei, *Hyacinthi Orientalis* florum æmuli, densè compacti, ut spicam eamque magnam referre videantur; quibus succedunt semina minutissima. Radix firmatur magna, alba, in alas divisa, eduli, sapore *Rapunculi* radicem imitante. Tota planta lacte abundat.

In Creta ubique reperitur in arborum marginibus, secus vias lato solo, inter faxa, & supra parietes. Floret ibi ætatis principio, deinde exarefcit tota præter radicem, quæ Octobri folia proferre & Tempus incipit & vires tota hyeme.

Locus.

2. *Campanula Linifolia* lutea montis lupi flore Volabilis Ad. Lob. Camp. lutea linifolia Gor. Park. *Linum sylvæstre* luteum foliis subrotundis C. B. item *Rapunculus nemorosus angustifolius* parvo flore ejusdem. Bis enim ponit hanc plantam sub diversis generibus. *Linifolia* *Campanula lutea* J. B.

J. B.

Folia per caules, ferè sesquipalmares alterno situ, oblonga, angustaque, Lini fativi foliorum æmula, lævia. Caulis superius in ramos abeunt, qui flores gestant insigni magnitudine, uncia longiores, croceo colore micantes, calyce in quinque longas angustas lacinias fillo, capitulo sequente Lini sed magis turbinato. Radix longa, crassa lignosa, in plura capita tuberosa divisa.

In devexis montis Lupi propè Monspelium collegit Lobelius, quâ ad Septentrionem vergit, cui nec alibi visâ, & usu minus cognita. Latoribus foliis in devexis montis Caponladou Junio mensis cum flore invenit P. Magnol.

Vera Lini species est (inquit Morifonius) ex flore & semine: Campanula autem non est, quia nec lactescit, nec semen minimum lucidum, aliarum Campanularum more fert. H. B. p. 432.

Postea Hist. Ox. p. 576. sententiam mutat, & sibi contradicit. Est enim (inquit) à fine ultimo i. e. flore & capitulo seminali Campanula, ergo male collocat inter Lini species à C. Bauhino. Hujus plantæ ramulum cum Monspeli essemus nobis communicavit D. Carolus Zueiker Dansticanus.

An vera & genuina Campanulæ species sit, an inter Campanulam & Linum ambigat, me latet, ut qui vasculum seminale non observaverim.

R r r 3

3. Cam.

3. *Campanula Persicifolia* Ger. Park. *angustifolia* *cerulea* & *alba* J. B. *Rapunculus persicifolius* *magna flore* C. B. *Peach-leaved Bell-flower*.

† B.

Ad sciscubicalem altitudinem affurgit *caule* anguloso aut striato, glabro, rigido, inani, crebris foliis vestito nullo ordine positus. *Folia* angusta longa, glabra, ex atro virore splendentia, ad marginem raris, nullo ordine positus & vix conspicuis denticellis incisa. *Flores* in summitate caulis ex altiliorum exeunt in eodem furculo seu pediculo plures simul, pedicellis privatis brevibus, monopetalis, Campanulati, ampli, margine in quinque segmenta diviso, quam Rapuntii magis patuli, plerumque cerulei, interdum albi, & calice quinquepartito; infra quem consistit *vasculum* calicis figuræ, in tria loculamenta dispartitum, *semina* continetis parva, splendentia, tribus foraminibus per maturitatem pertusum, & quibus *semina* fundit. *Radix* quam Rapuntio minor, magis fibrosa tortuosaque.

Locus.

Observavimus hanc in dumetis prope Spadam urbiculum acidialis celebrem in Germania inferiore, flore albo: in montibus & collibus Genævicis flore ceruleo. In Anglia quod etiam sponte non provenit.

4. *Campanula lactescens pyramidalis* Ger. *Pyramidalis* *Levis* J. B. *Rapunculus* *lact.* *lactare folia*, seu *pyramidalis* C. B. *Campanula major* seu *pyramidalis* Park. *parad.*

† B.

Lactæ turgit *radix*, Rapunculi similis, restitibi fecunditate se multiplicans, etiam ex frustulis repullulans; ex qua *caules* trium quatuorve cubitorum surgunt, *leves*; *foliis* vestiti glabris oblongis, fortius cretis incilis, verum inferiora folia palmum aut sesquipalmum longa, palmo latiora, per extremum ferè obtusa, & ea quoque glabra, raris admodum celsis dissecta & vixdum serrata. *Flores* à medio caule ad summum usque fastigium cerulei, campanulati oris laciniatis expriment, quam Rapunculi vulgaris majores ac patentesiores.

De loco natali nihil certi traditur. Floret Julio & Augusto.

Morifono folia hujus prima & terræ proxima. *Viole* nigre formâ similia, paulò tamen majora, quæ verò circa caules paulo longiore, utraque saturi viroris: caules validi & præalti: quæ quidem vera sunt.

- * 5. *Rapunculus Alpinus pyramidalis minor* C. B. *Rapunc.* seu *Campanula pyramidalis minor* Park.

C. B. Prod.

Radix Rapunculi formâ: *Caulis* unus, sesquipalmaris, *foliis* pallide virentibus, per ambitum cretatis, acuminatis, unciam latis, tres longis, alternatim cingitur. In summo flore pauci, cerulei, Campanulæ formati, pedicellis annexi, & filamento oblongo eorum medio procedente donati pendunt: quibus singulis *capitulum* oblongum, pertusum succedit, cui *semen* minutum includitur.

In Italia provenit, sed locus excidit. C. B.

6. *Campanula Pyramidalis minor* Alpin. Exot.

Alpin.

A radice tres vel quatuor, vel plures etiam *caules* affurgunt, bicubitales & etiam longiores, recti, graciles, rotundi, ex quibus hinc inde ramuli multi ascendunt, inferne longi, superne breves, ita ut servato aequali ordine in his ramulis, quasi pyramis cum ramulis floribusque appareat, unde nos *Campanulam pyramidalem minorem* nominavimus, ad differentiam *vulgatæ*, quæ longè amplior est. Ex summitatibus verò ramulorum *flores* propendunt numerosi, qui parvis Campanulis sunt similes, colore aut ceruleo dilutior, aut candido, hæque campanulæ sunt cum suis filamentis tanto artificio à natura librata, ut artifex peritissimus ita perbellè vix eas faceret, deorsum propendentes, figurâ florum qui in vulgaribus Campanulis spectantur, sed paulò majores, suavior olentes. Hæc turps inferne quasi terram admodum est foliosa: *folia* verò spectantur longa, viridia, inferius latiuscula, & in acutum desinentia, magnitudine & figurâ quasi ad Rapunculos accedentia, vel ad Anthyum hylvestrem; longè tamen extirpæ undique serrata, superne longè minora, tenuiora, ac magis minutata cernuntur, singulaque ad uniusculumque ramuli in caule exortum. *Radix* profragrans crassa, brevis, Nucis Juglandis ferè magnitudine, figurâ tamen longior, in acutum desinens, colore albo vel translucente, ad Rapunculi itidem radicem maxime inclinans. Sapor verò insipidus & viciatulus observatur est. Sæpe perennis est, & quo annosior eo radices habet numerosiores & crassiores.

Locus.

In valle S. Fidis ad duobus à Bassano oppido m. p. in locis opacis & humidis, nec alibi ulquam, nascentem vidit Prosp. Alpinus.

- * 7. *Rapunculus petraeus* Alpin. Exot. Park. Morif.

Alpin.

Radix huic oblonga est, digiti minoris crassitie, carnosa & alba, Rapunculo vulgari valde similis, sapore dulci, subacri, unde in acetarum Rapunculi modo (ut audio) est satis accepta gustus. Ex radice *folia* complura sort, longissimis pediculis gracilibus inherencia, Hederae foliis carnosis similia, minora tamen, longiora, magis in acutum desinentia, tenuiora, colore viridi nigrescentia. E foliorum medio procedunt tres furculi, graciles, recti, longi, rotundi, dodrantales, cum parvis foliis, longis, tenuibus, utrique alternatim suis petiolis caulis adnatiscentibus. In cauliculorum

caucumine

caucumine *capitulum* parvum rotundum, aliquando oblongum extuberat, & *sterculis* complurimis cereis, in unum congestis, inodoris, quibus singulis succedunt *capsule* exiles, tribus loculamentis divise, in quarum singulis plurima minuta *semina* lubruffa, splendentia.

Nascitur prope Bassanum in agro Marosticensi, à Brenta flumine vix tertia miliaris parte distante, in colle lapideo Septentrioni expolito, radice rimis saxorum infixâ, ut propterea magno labore eruat, vixque integra.

Locus.

- * 8. *Rapunculus nemorosus angustifolius major* *major flore* C. B.

Hic *folia* exhibet etiam angusta vulgaris Rapunculi esculenti in modum, profundè serrata: *flores* verò ampliores, nobis alicujus patentesiores in modum, quinquefariam in margine partitos: quibus succedunt capsule trifariam junctæ, singulæ singulis foraminibus pertuse illius more.

- * 9. *Trachelium parvum folio Bellidis subrotundo.*

Radix ei alba, simplex, lignosa, annua: *Caulis* erectus, striatus: *Folia* alternatim posita, subrotunda, abique pediculis cauli adnata *Flores* Trachelii majores.

Circa Messaniam in montium urbi imminenti lateribus observavimus.

Ad præcedentem pertinet.

Locus.

- * 10. *Campanula Alpina glabra flore dilutissimè ceruleo* J. B.

† B.

Nihil hirsuti aut asperi (inquit J. Bauhinus) nobis in hac planta apparet. *Folia* aliquid similitudinis habent cum Hieracio Sabauda, in circuitu serrata, minora sunt quam Campanula repentis flore minore: *flores* etiam paulò minores videntur, in unum latus versi, ex brevi pediculo nutantes.

Ramulum habuit ferè pedalem, datum ab Agerio, qui in vertice montis Tyrolensis collegerat.

Excepta glabritie parùm differt à Campanula repente flore minore.

Locus.

- A. 11. *Rapunculus esculentus* C. B. *esculentus vulgaris* Park. *vulgaris campanulatus* J. B. *Rapuntium parvum* Ger. *Rapuntius*.

Rapunculo vulgari *radix* alba est nunc simplex, nunc furculosa: *Caulis* sciscubicitalis, gracilis, hirsutus, angulosus & striatus, nunc unus, nunc plures, *foliis* cinctus nullo ordine positus, angustis, acutis, pediculorum experitis, cauli adnatis basi latiuscula, sensim angustioribus ad apices usque, per margines cretis vix conspicuis leviter incisis, in summo ramosis, ramulis & foliorum sinibus exeuntibus.

In summis caulis & ramulis, longis pediculis insident *flores* campanulati, in quinque laciniis acutis profunde divisi: singulæ autem laciniæ tribus furculis purpureis insignes sunt. *Stylus* in medio flore trifidus in tria cornua reflexa; quem *filamina* quinque tenuia breviora circumstant. *Flores* color est ceruleo purpurascens: *Calix* ex quinque angustis acutis foliolis componitur. Infra forem ad imum calicem *vasculum* est seminale tribus loculamentis distinctum, *semine* repleto copioso, exiguo, lucido. Tota planta lacteo succo turgit aliarum Campanularum instar.

Vernis acetariis (inquit J. Bauhinus) expetit hujus *radix*, minimi digiti ferè crassitudine, Napi *usui* parvi similitudine, alba, dulcis. Cum longo Piperi devorata lactis uberatem facere perhibetur.

Estur non cocta tantum sed & cruda in acetarum, quod maxime gustui placeat, & appetentiam excitet; longe quam Rapi aut Rhaphani delicatior. *Leb.*

In aggeribus fossarium, inque arvis non cultis nascitur; in hortis etiam ad acetarium usum ferit *Locus.* & colitur ut grandior evadat. Æstat florere.

- Erinos* *injur* Fab. *Columnæ*, *Rapunculo affinis* J. B.

C. Bauhinus hanc plantam habet pro Rapunculo esculento vulgari proximè descripto, cujus sententia & nos quoque accedimus: nihilominus descriptionem ejus Columnianam proponemus, ut Lectori iudicium permittamus.

Radix constat carnosa, non magna, parvum Rhaphanum æquante ad summum, candida, gustu suavi, exdulci acerbæ acetarii experta, lactescens, in medio vel imo parùm extuberante, à qua *folia* exeunt primo vere, Ocimi foliis similia, minora tamen, mediis Ocimi foliis aequalia, per ambitum serrata, superne hirsuta parùm atque viridia, inferne vel levia atque posita, albidioraque. *Caules* postea ab radice emittit plures, secundum loci annique temperiem, pedales vel ampliores, angulosos, hirsutos: quos *folia* absque petiolis alternatim circumdant, longiora admodum angustioraque, minuspue serrata, ita ut qui viderit plantam sine caule, atque postea caule præditam, diversim ab quoque dubio esse censeat, nisi domi cultam observaverit. *Folia* quidem quæ antequam caules edere habelat terram tangentia marcescunt, nec in illa amplius inveniuntur. Ex foliorum aliis ramuli exeunt, in quibus sicut in caulis *flores* Maio exeunt, petiolis parvis haerentes, cavi, quinque divisi in extremo dissecti, colore albicantes & etiam purpurascens, intus thyriformes habentes, qui in tres curvas partes dividitur: quibus siccatis florum basis extuberat, quæ hirsuta est & in quinque viridia folia desinit, semen periciens Junio & Julio fuscum, minutum, compressum, gustu acerbum, quod cum perfectum & siccatum est, per basis foramina, quæ tunc pervia sunt decidit. Tota planta lacte manat dulci disrupa. Hæc descriptio Rapunculo vulg. esculento per omnia convenit, nisi forè floris colore, qui pro celi aut soli diversitate variare sæpenumero solet.

A. 12. *Campanula rotundifolia* Ger. minor *svlv. rotundifolia* Park. minor *rotundifolia vulgaris* C.B.
The lesser round-leaved Bell-flower. *Campan. parva, Anguillare Cantabrica* J.B.

Radice est albā, crassiusculā, modicē fibrosā, subdulci. *Folia* primo ortu aliquatenus *Viola Martiae* primis minoribus foliis similia, minora, lineata, ex semuncialibus & uncialibus pediculis, quae mox laciniata sunt *hederaceorum* instar: At quae in caule sunt longa, angusta, acuta ad margines aequalia, nec ullis pediculis nixa. *Caulis* pedalem interdum altitudinem assequitur, teres, glaber, obliquis viridis, foliis vestitus crebris, nullo ordine positus. *Flores* in summitate caulis caeruleae, campanulatae, Rapunculi similes, margine in quinque lacinias diviso, penduli; ē calice in quinque longa angusta segmenta exeunt. In medio flore *stamina*, & quatuor foliola parva, alba, quae introfumi ad floris umbilicum incurvantur. *Semen*, ut in hujus generis reliquis, valculo infra florem sito, tribus loculamentis distincto includitur.

Locus
Tempus.

In agrorum marginibus, inque dumetis & ad fepes praesertim in montosis, ubi pascua etiam occupat frequentissima est. Aestate & in multum Autumni floret.

Descriptio est J. Bauhini a nobis interpolata.

13. *Campanula minor rotundifolia Alpina* C.B. *Rapunculus Alpinus minor rotundifolius* Morif.

Radice hujus plantula non observavi; Morisonus noster tuberosam ei attribuit; Clusius, (simodo eandem describat) radicales fibras valde serpentes & vicina loca occupantes, subinde germinantes & novas stirpes producentes. *Folia* ei ex rotunditate oblonga sunt & mucronata, circa margines serrata [longissimis pediculis inintertia] Flores Rapunculi vulgaris formā similes, [nunc eleganti caeruleo colore praediti sunt, vel saturato purpura five violaceo nitentes, vel dilutiore purpureo colore & quasi cineraceo confusci, interdum etiam nivei Clusio.]

In Alpibus Striacis & Carinthiacis invenimus aut hanc, aut sequentem plantam.

Campanula illa, quam in sylvis montosis prope Lindaviam urbem, & alibi in Alpibus Striacis & Carinthiacis invenimus, *folia* habuit qualia modo descripsimus; *caules* sesquipalmares & longiores, tenuis, paucis foliis vestitis, imis latioribus, reliquis sensim angustioribus, ad margines dentatis, exceptis iis quae in summis caulibus sunt. *Flores* versus summos caules ex alis foliorum exeunt, longi pediculis, caerulei, & Campanulae minoris rotundifoliae similes. In uno autem caule tres, quatuor, & non raro quinque flores sunt; totidemque per sepe ex eadem radice caules exeunt.

14. *Campanula Alpina minima folio serrato oblongo.*

Plantula est semipalmaris, foliis angustis, oblongis etiam iis quae ad radicem sunt, circa margines serratis, in cauliculis crebris. In summis caulibus duo tresve flores, praecedentium similes, pro plantulae proportionem ampli caerulei.

Clusius in hist. pro *Campanula minore Alpina* iconem habet Lobeli & Dod. Et revera descriptio ejus non convenit huic plantae sed potius praecedenti: ut dubitem adhuc quam plantam intelligat Clusius *Campanulae minoris Alpinae* titulo, & putei J. Bauhinum recte fecisse quod non separet eam a praecedente.

Campanula minor rotundifolia flore in summis cauliculis C.B. i. e. *minor alba & purpurea* Ger. *minima sylvestris* Park.

An & quomodo differat a *Camp. minore rotundifolia* vulgari, examinent alii: mihi certe eadem videtur.

* 15. *Campanula rotundifolia minima* C.B. prod. Park.

C. B. prod.
 Plantula est trium unciarum, ex cuius radice alba, capillari, oblonga exurgunt cauliculi (spe unus, plerumque terni aut quaterni,) tenuissimi, subrepentes, & ad radicem subhirsuti, majores ex parte nudi, singuli unicuique foliolum subcoeruleum, deorsum nutantem, calachi formā sustinentes. *Foliola* habet ad radicem potissimum, exigua, subrotunda, serrata, rigidiuscula, quandoque rubentia.

Locus.

In Rhatorum Alpibus inter saxa, florentem adhuc Septembri invenit C. Bauhinus.

* 16. *Campanula linifolia caerulea, vel Rapunculus campanulatus linifolius* J.B. *Camp. Alpina linifolia caerulea* C.B. *linifolia caerulea* Park.

C. B.

Ex radice tenui alba, cauliculi quaterni, quini, plures paucioresve, palmares & sesquipalmares, graciles, rotundi, simplices emergunt & foliis oblongis, angustissimis confuso ordine septi. Flores in summitate caerulei.

Locus.

Rupes & summa juga montis *Wasserfall* Julio mense florens exornat. Monet C. Bauhinus hanc cum vulgari *Campanula minore* minime confundendam. Diligentius conferant quibus montem illum adire contigerit, & plantam ipsam in statu videre.

A. 17.

A. 17. *Campanula Cymbalariae foliis* Ger. emac. Park. *Cymbalariae foliis, vel folio hederaceo* C. B.
Camp. folio hederaceo, species Cantabricae Anguillare J. B.

Tenella est plantula, radice exigua, capillacea & albicante: cauliculis tenuibus, palmariis & sesquipalmariis; per quos folia tenera, hilari virore perfusa, Hederæ vel Cymbalariae, angulosa angulis acuminatis, longis pediculis donata. *Flosculus* pediculi fili instar tenui, longiusculo, uni unicus, infidet gracilis, oblongus, per summam oras laciniatus, caeruleus, ceteroqui pallidus: [aliquando summo cauliculo, aliquando ex ejusdem lateribus producente.]

In aggeribus udis ad aquarum margines in Occidentalibus Angliae copiose provenit: invenimus & *Locus*. in Septentrionalibus prope Sheffieldiam.

* 18. *Campanula rotundifolia Catanæa longius radicata* Bocconi.

Boc.

Radix hujus altè in terram depacta est: *caules* multi sunt, pedales, duri, rigidi: *Folia* Cymbalariae rotunda, leviter sinuata, ab imo usque ad fastigium ferric aequalia. Flos altiarum Campanularum formæ caeruleus; item & semen, lucidum, rufum.

E rimis faxorum erumpentem prope Catanam invenit. Differt ab ea quæ Cymbalariae foliis dicitur *Locus*. ur, radice, sed præcipue foliis superioribus minime angustis.

* 19. *Campanula serpyllifolia* C.B. Park. *Campanula Serpyllifolia* J. Bauhini.

C. B. prod.

Tota planta floribus exceptis Serpyllum refert, nam radice est tenui, obliqua, tenuissimis fibris capillata, & hinc inde repente: cauliculis plurimis rubentibus, in terram reflexis, cui novis fibellis quæ ferunt, qui in ramulos plures tenuiores dividuntur; quos foliola Serpylli vel potius Nummulariae quæ flore est purpurascens, formā subrotundā, duo semper opposita, quædam majora, quædam Serpyllo minora, crenata, subtus pallide virentia, pediculis brevissimis & levissimè pubescentibus, ambiunt. *Cauliculi* aliquando in pediculis nudos flores sustinentes desinunt: aliquando ex cauliculorum lateribus pediculi triunciales, in summo nudi, floribus ornati exurgunt. *Flores* bini vel terni, Campanulae formæ, ex caeruleo rubentes, deorsum nutantes, singuli singulis pedicellis donantur.

In Baldo cum floribus legit descriptoris autor C. Bauhinus: in Rhætia florentem aestate invenit *Locus*. J. Bauhinus.

* 20. *Campanula Alpina latifolia flore pullo* C. B. Park.

C. B. prod.

Cauliculi est tenuissimo, palmo minore, qui ad partem usque mediam foliis uncialibus subrotundis, alternatim dispositis, leviter crenatis, pallideque virentibus cingitur: at pars superior nuda est, cui ferè semper unicus flos, mediæ magnitudinis, pulli coloris infidet.

Locus.

In Alpibus Aultriacis, ut Sneeberg & aliis oritur. Forè hac non differt specie a *Campanula rotundifolia minima* epuldem C. B. nam vix animum induco ut credam dari tot *Campanulae rotundifoliae* minoris distinctas species.

21. *Campanula parva rotundifolia, flore caeruleo, pentagono, grandi.*

Folia huic *Campanulae rotundifoliae* minoris, in locis nonnullis hirsuta, aliis glabra. *Cauliculi* non alligunt in altitudinem prout in illa. Flos parvitate plantæ grandis & insignis.

Locus.

Invenimus primo in clivis maritimis prope Scalcam & portum S. Nicolai in Calabria; postea etiam alibi in Regno Neapolitano.

J. B.

Complures statim à radice tollit caules, cubito altiores, nonnihil angulosos, subhirsutos, simplices, quibus ab imo ad summum adnascuntur alternatim folia, nonnihil hirsuta, uncialia & sesquuncialia, semunciam circiter lata, pauca unciam attingunt, in acutum mucronem desinentia, per ambitum serrata, obliquis venis à medio nervo in margines expositis. Summus scapus flores ex intervallis proferat Rapunculi vulgaris floribus similes, caliculo exiguo, pinnato, persimili, ex pediculis uncialibus & sesquuncialibus tenuibus. *Radix* alba, Rapunculi vulgaris crassitudine, multifida, longiuscula. Flos ruber caeruleus; pistillus longus extra florem prominens.

Locus.

In monte Jura collegimus.

Folia hujus plantæ quæ in caule sunt, nullis pediculis intervenientibus eidem adnascuntur, latitudine unciam unam æquant, inferiora etiam superant. Flores campaniformes sunt, pulchre caerulei, non autem exeunt singulares è foliorum sinibus, prout eos repræsentat figura J. Bauhini, sed tres, quatuorve simul in eodem communi pediculo.

* 23. Ra-

Vires.

Fructus ipse ac etiam tota planta sporifera sunt facultatis. Nucem Methel esse affirmant Pharmacopœi & Physici orientales, quia facilius sit huius fructus, quæ Nucis Methel Avicenna tribuit. Eisdem autem effectus habere experientia comprobari testatur Dalechampius.

2. *Solanum fetidum* poma spinosa rotunda, semine pallido C. B. *Datura Egyptia* Velling. in Alpin. de plant. Egypt. *Datura Contarena* Alpin. exot. *Aegyptiaca flore plena* Ponce Ital. *Stramonium minus flora geminato purpurante* Park. parad. *fructu rotundo, foliis per ambitum Xanthii modo incisio* Col.

Vesling.

Longa crassique fundatur radice, quæ subrubro perfusa colore odorantium capitibus gravedinosum Meconii halitum inspirat. Surgit ab ea caulis singularis, sed amplius, ramisque plurimis poro diremptus. Vidi quaternis quinisque ferè cubitis aditum, totum rotundo schemate, violæ obliquo ornatu splendide coloratum. Folia longis petiolis insistentia, virorem suum nigredinis aliquid mistura obducunt, quorum inferiora producta amplius magisque dilatata variis utrinque divisuris inæqualiter exasperantur. Florem producit non vulgaris elegantia specimen, ænicum odoræ suavitatis in tota planta compendium. Hinc denticulato calice enixum, ab angustiore cervice, mediocriter turgido ventre tubuli instar sensim diducit. Folii constat, modò simplici, duplici modò, imò & triplici, quamvis hoc alterius additamentum videatur. Externâ facie purpurea decorem induunt, internâ lacteo candore largius perfusi flores, omnium hoc proprium est ut resupinantur labris in laciniis aliquot dirimantur, quæ retortis sensim oris collectæ velut in caudas attenuantur. Fructum edit plus minùs rotundum, spinosum horrentem cortice, nonnunquam innoxio scabritie æquabiliori, quæ semina copiosa flava primum, tandemque pallescentia complectitur.

Huius fructum Prosper Alpinus ex communi sententia Nucem Methel, plantam ipsam verum Diocordis Stramonium pronunciat. Viri clarissimi ad feminis vim delirant pariter ac stupescitiam respicientes Solanum maniacum Theophrasti & Hippomanem Cratevæ nuncupant; ab Egyptiâ vulgò *Datura* vel *Tatura* appellatur.

Frigoris nimis patiens est, unde semen rarò in hortis nostris perficit.

3. *Stramonium majus album* Park. *Stramon. spinosum* Ger. *Stramonia altera major sive Tatura quibusdam* J. B. *Solanum fetidum poma spinosa oblonga* C. B. *Thorn-Apple of Peru*.

F. B.

Est ubi humanam proceritatem adequat, ramis patulis brachiata, caule crasso, subhirsuto. Folia sinuata, Pedis Anteriori vocati foliorum instar, sed quadruplo aut quintuplo majora, abominando putore nares ferientia. Flores ad ramorum divaricationem ferè, niveo candore insignes, ex tubulo pentagono in longum latitugum explicantur continuum, per marginem quinque mucrones totidem fissuris interceptos habentes, odore grato, sed obscuriore, in quibus latent flamma quinque, longa, herbida, apicibus ochris lineâ albi variatis, unâque pistillum albidum. Cæterum huius tubulum obvolvunt laxior folliculis quinqueangularis, totidem laciniis, totidémque mucronibus alternis per oram divisus. Fructus succedit altero tanto major quam Juglans flos callo obducta, oblongus, turbinatus, pungentibus spinis undique fenticulosus, qui per maturitatem in quatuor partes æquales desinunt, dissepimento membranarum, quibus (sem) copiosum adheret, nigrum, compressum, modicè alba, sapore ingrato, distinctas. Radix subest ex numerosis fibris compacta.

Variat floribus colore, nimirum vel flavo, vel Hyocyami floribus accedente. Hinc tria huius plantæ genera Acoftæ cap. 53. & Costæo. Columna quoque Annot. in rei Medic. Novæ Hiss. has pro distinctis speciebus habet.

4. *Stramonium majus purpureum* Park. parad.

Park.

Magnitudine & figurâ partium omnium, caulis foliorum, florum, fructus cum præcedente convenit: colore caulium obducitur purpureo, foliorum viridi saturatiore nonnihil purpurascente, florum denique dilutius purpurascente ex albo differt.

Hinc plantam in hortulo nostro Cantabrigiæ unâ cum proximè præcedente aliquot annos colimus, nec tamen, quantum observavi, femine late unquam speciem mutarunt, sed fuisse fingens genus semper propagantur, quo fit ut specie distinctas existimem.

Habemus insuper Stramonii pusillum genus flore albo; quod non aliâ in re quam saturâ & parvitate à Stramonio albo majore differt. Foliorum & florum, necnon fructuum figura, situs, magnitudo par: verum bipedalem altitudinem rariùs excedit. Caulis insuper ramosus, & eodem quo foliorum modo divisus. Ex femine autem deciduo faciliè ipsam renovat.

5. *Solanum fetidum poma grandibus aculeis donato* Morif. præclud. *Stramonium ferox* Boc. *Datura Cochinchensis spinosissima* Zanoni.

Ricc.

Ad Stramonii majoris altitudinem propè accedit (minor erat multò in horto nostro) Ramis constat late expansis quæque brachiatis; caule crasso, cavo, medullosa & ramoso; foliis angulosis, sinuatis ad Pedis anteriori dicti folia accedentibus, majoribus paulò atque crassioribus, è viore pallescentibus. Flores ad ramorum pene omnium divisionem candidi absoluti, ceruleæque, qui in foliulo quinqueangulari è longo tubo in calathum laxantur continuum, quinque angulis quinisque fissuris distinctum: in hisce floribus sunt flamina quinque cum pistillo. Florem excipit fructus Nucis Juglandis

Juglandis magnitudine & formâ similis, crassioribus quam in *Datura* putata spinis horridis & fenticolis, unde ferox mihi dicitur, quatuor membranarum intus divisus, in quibus nescio quid fungosum reflectitur, cui Semen adhæret copiosum, renis formâ, rugosum seu asperum, medullâ albâ repleto. Radix subest è numerosis fibris composita, annua. Floret æstate & semen perficit versis finem Autumni.

Huius plenisimam & accuratam omnium partium descriptionem desideras, Jacobi Zanoni historiam Italicè conscriptam adeas.

Stramonii semen in pulverem reductum & in poti exhibitum mentem turbat & alienat, insaniam Vires. quendam 24 horas durantem inducens, unde à furibundis inditur in cibos corum quos depredari volunt referente Garetto; Acofta autem impudicas mulieres illum 3ß. pondere amatis suis ex vino aut alla que ridens aut ejulans, aut dormiens, plerumque etiam alteri colloquens & respondens, ut interitum etiam sana mente esse credas, tamen mentis non fit compos, neque cum agnoscat cum quo sermones confert, & colloqui habiti planè fit immemor postquam ad se redit. Sunt vero nonnulli adeò exercitatz in hoc medicamento exhibendo, idque sic temperare nòrunt, ut ad certas, æque quot velint horas, quibus id propinant mentem adimant. Nonnulli tamen ad provocandas urinas ex medicis Gentilibus utuntur. Horum prima cura est medicamentum vomitum clementia exhibere; deinde acres clystères injicere, fortèque ligaturæ & ficationes brachii crucibûsq; adhibere, interdum etiam cucurbitulas applicare; quæ si non juvant venam secare in majore pedis articulo necesse est.

Stramonii verò Medici & Christiani indigenæ, cum à cucurbitulis & venæ sectione abhorreant, nihil aliud quam vomitum provocant, fortèque ligaturæ & fricationes adhibent. Quæ si non sufficiant, balnea ex aqua calida prescribunt ad efficiendum sudorem: porò à vomitu vinum propinant quo piper & cinnamonum admiscetur.

Radix drachma ex vino pota somnum profundum inducit, in quo varia insomnia & miræ re- ræ facies overfantur.

Semina per noctem in aceto macerata deinde exactè trita, utiliter illinuntur herpeti miliarî & erysipellati serpentibus.

Unguentum ex succo foliorum cum adipe porcino paratum, ad partem aliquam aut membrum corporis igne vel aqua fervente utlulatum sanandum efficacissimum esse remedium multorum experientia comprobatum est.

6. *Datura Malabarica Hummatu dictæ prima species* Hort. Malab.

Hort. Malab.

A Stramonio majori albo superius descripto parùm differt; nimirum florum origine è foliorum similibus, cum in Stramonio majore albo flores in angulo divaricationis ramorum ferè siti sint; tum fructus per maturitatem colore viridi, & seminum flavo seu subrubro, cum illius fructus maturitate hærent semina proflus nigra sint.

Verum hæc differentie non tanti sunt, ut specie distinctas patem: nam & in Stram. albo vulg. flores superiores è foliorum sinibus exeunt: & in *Hummatu* forte fructus & semina ante plenam maturitatem descripta fuere, vel forte etiam colore variant: reliqua certe descriptio *Hummatu* egregie convenit Stramonio prædicto.

Herba trita & mixta cum oleo *Singelim* membris tumefactis imponitur. Succus foliorum expressus, & mixtus cum Saccharo dicto *Lustanis* *Jegra de cina* confert in morbo sacro, parte affecta cum eo unctâ. Semina ad tria numero sumpta conducunt in febre frigida: eadem trita & mixta cum aqua in qua macerata fuit *Oryza* membris tumefactis commodè imponuntur. Hort. Malab.

Quam periculosis sit seminum ulus internus superius ostendimus.

7. *Nila hummatu, Datura Malabarica secunda species* Hort. Mal.

Hort. Malab.

In humanam altitudinem affurgit, radice fibrosa, albicante, stipite purpureo-ceruleo seu purpureo-rubro & nigricante. Folia quin præcedentis minorâ, petiolis interioribus purpureo-rubescens appenda, oblongo-rotundo, cuspidata, uno latere ex inferiore parte petioli producta, margine æquabili, maxima ferme ad medium latitudine rectè lenta & fracta facili, costis quæ obliquo & annulari ductu ex mollia exeunt, ac venulas etiam transversas emittunt, in adversâ sita, odore quoque gravi: in foliis tenerioribus adversâ pars ex rubro in totum nigricat, interiore viridi.

Flores ejusdem formæ, sed colore in totum ex ceruleo-purpureo-rubro fusci, qui in calyce magis fuscescunt cum in gemmis sunt; pars interior campanæ albicat.

Fructus oblongo-rotundi sunt, alii glabri, alii gemmulis hinc inde rigidis, ac valde nitentibus, & purpureo-rubris obiti, colore primum viridi, qui in purpureo-rubrum facessit. Calyx quoque rotundus sed minor, & fructui minùs proximè aditans. Semina ejusdem formæ ac coloris.

In arenosis crescit, & toto anno, maxime autem tempore pluvioso florit. Decocta proficua est pro membrorum doloribus vel pro eorum induratione in ablutione corporis, & pro febre frigida cum ejus decocto in oleo corpus ungatur, ad quod etiam servit radix eodem modo utriparata. Folia trita cum calce serviunt pro pruritu corporis facta perunctione.

Foliorum & fructuum decoctum cum oleo dolores corporis mitigat eodem modo adhibitur. Fructus contusi & triti demptis seminibus perbellè sanant apostemata & carbunculos his impositi.

Semina largius sumpta saporem inducunt, ac periculosa est eorum sumptio, necem adferens.

Hæc in virtute prima est excellentior.

Sff 3

8. *Mudela*

- 8. *Mudela-nila-humatu*, *Datura Malabarica* tertia species.

Hort. Mal.

A precedente nonnisi in *floribus* differt, qui huic duplicati sunt vel triplicati, altero alteri innato, ut in *Datura Contarena*, quorum secundus ex primo, qui latiori est orificio, duos ferme transversos digitos, tertius ex secundo ferme tres eminet. Sunt autem Flores singulares orificio minus lato quam precedentis, quinque cuspidibus longioribus, ac medio inter duos cuspidis intervallum plicâ corrugati, & exteriores duo è fundo ad singulos cuspides tribus nervis parallelis paulum eminentibus striati, interior uno nervo eminente & duabus venis parallelis.

Intra hæc campanas, ubi se arcè in collo apprehendunt etiam oblongo-angusta foliola, quorum alia superne, alia inferne exoriantur, exteriori superficiei interioris campanæ arcibus annexa, parte exteriori quoque rubro-fusca; purpurascencia, interiori albicante conspiciantur.

In flore interiore *stamina* quinque rubro-purpurascencia cum oblongis surrectis apicibus ut in *Nila-humatu* proveniunt, parte inferiori, quâ quadrata, striata pilosa & candida, collo campanæ annexa & agglutinata. *Stylus* in totum purpurascens, superne crassior ex capitulo oblongo, nigricante, purpureo, quod rudimentum fructus est, emergens.

Calyx quinque cuspidibus quoque eminet, ac versus singulos cuspides uno nervo eminente in longum striatus est, colore rubro-nigricante purpureo.

Hanc speciem superioris tantum varietatem esse suspicor.

- 9. *Datura Indica foliis Malabathri* Breynii.

Breyn.

Ramus hujus ex India sub nomine *Datter* seu *Dutrea* ad autorem transmissus pedalis longitudinis, quadrangularis, hirtus, & frequentibus internodiis distinctus erat; cui *folia* ex adverso bina adnata sunt, uncias quatuor aut quinque longa, duas lata ubi latissima, nervis, venis & toto habitu Malabathrum exquisitè repræsentantia, nisi quod substantiâ minus solidâ, magis herbacæâ, ac in utraq; plantæ pilis albis, brevibus atque subperis, sicut & petioli illorum parvi quibus innuntur, sunt oblita. E foliorum ortu ramuli eodem ordine & serie quo folia ipsa procreverunt, foliis item geminis, sed quadruplo minoribus condecorati. Geniculum autem superius ramulorum loco *flora* binos, & rami cæcumen quaternos, in angulos quatuor aut quinque desinentes, Hyoscyami haud dissimiles, sed ex calyculis planè hirsuti, asperis & veluti argenteis proumpentes, ostentat, quorum observare colorem non licuit; neque de fructu & semine, an *Datura* vel *Stramonio* rectius æquiparanda, quicquam certi habere potuit.

LIBRI DECIMI QUINTI SECTIO SECUNDA.

De Herbis flore monopetalo difformi.

Herbe flore monopetalo difformi sunt vel Pericarpio seu Vasculo subrotundo, bivalvi; Flore

Rictum exprimente; major & elatior; caule multis foliis cincto; LINARIA.

Violam referente, pusilla, palustris; caule nudo, unico in summo flore; foliis humi stratis, pallidis, humore pingui inadentibus; PINGUICULA.

Rictum exprimente absque calcari; vasculo in bina locumenta diviso, è tribus foraminulis semina fundente, vixit naves referente; ANTIRRHINUM.

Semifistulari seu corniculato, cum labello in pale formam producto; pericarpio grandi, in sena locumenta diviso; ARISTOLOCHIA.

Aviculato parvo; pericarpio bivalvi; foliis in caule ex adverso positis; SCROPHULARIA.

Dactylobecam referente, pendulo; floris calice itidem bivalvi; DIGITALIS.

Galeato; seminibus

Compressis, florum calicibus

Membranis tumidis & velut inflatis, vascula seminaria occultantibus; PEDICULARIS, *Christa Galli.*

Tumidioribus,

Magnis, granorum Triticum æmulis, foliis paucioribus venis conspicuis; folio brevi laciniato & canaliculato pericarpium sinu suo excipiente; MELAMPYRUM, *Triticum vac cimon.*

Minutioribus; foliis ad margines ferratis; EUPHRASIA.

Antirrhinum minimum dictum Linariæ species est, quia flos ejus rictum exprimit & calcari donatur; capsula quoque; seminalis binis locumentis distincta est. *Elatine* quoque dicta utraque eodem petinet ob easdem rationes. Tandem *Cymbalaria Italica* nomine nota genuina Linariæ species est. Quæ flore sunt galeato omnes vasculo etiam sunt bivalvi, seu in bina locumenta partito.

C A P. I.

De Pinguicula.

PINGUICULA Gesnero dicitur quòd folia ejus ad tactum pingua sint ac si oleo aut butyro obliherentur.

A. 1. *Pinguicula Gesperi* J. B. *Pinguicula sive Sanicula Eboracensis* Ger. Park. *Sanicula montana flore calcari donata* C. B. *Dutter-wort*, Yorkshire *Sanicle*.

J. B.

Fibris aliquot albis præ plantulæ modulo satis crassis, non admodum altè in terram demissis, dicitur. *Folia* per terræ superficiem sparsa sex aut septem, & interdum plura, pallidè ex luteo viridia, pinguicula & nitida ac si oleo aut butyro obliherentur, binas uncias longa, unciam circiter lata, per extremum nonnihil obtusa, marginibus aequalibus & minime crenatis. [Supina folii superficies brevis admodum lanugine curiosè intuenti obducta cernitur.] Inter hæc surgunt *pediculi* aliquot palmares aut altiores, quorum unicuique in summo fastigio hæret *flos* unicus purpureo-violaceus aut albus, Viola.

LIBRI

Viola similis, monopetalos tamen, calcar longo donatus, in quinque segmenta divisus. [Nostratis flos fore semper dilute purpureus aut ex pallida purpura cæruleus].

In palustribus humidis, & montosis udis ubi aqua scaturiunt sæpius occurrit.

2. *Pinguicula flore albo minore, calcar brevissimo.*

Hanc in summitatibus montis Juræ locis udis reperimus.

3. *Pinguicula flore amplo purpureo, cum calcar longissimo.*

Hanc unā cum priore ipsam in locis observavimus. Floris colore saturè purpureo, ejusdemque magnitudine & calcar prælongo, tum à præcedente, tum à vulgari nostrate differt.

A. 4. *Pinguicula Cornubiensis flore minore carnea.*

Folia huic circa margines reflexa sunt & velut convoluta, pellucida ferè, & venis rubentibus striata. Flores quàm in vulgari nostrate multo minores pallidiores, & ad internatium colorem dictum accedentes.

In Cornubia locis palustribus observari circa *Kilkhamton* & alibi.

Vulnera recentia & plagas curare dicuntur folia trita & imposita. Succo ejus pingui & butyro illic tum manum rimas, tum tumores & fistulas in uberibus vaccarum rustici sanant. Hinc & Sanguiculae laborantis ei nomen inditum. Plebs Wallica syrupum ex ea conficit, quo se suæque purgant: quin & herbam jusculis incoquant in eundem usum. Purgat enim pituitam sacris fricant. Præterea unguentum ex ea conficiunt ad obstruendum hepatis utilissimum.

Daléchampius asserit radicem pistam & pro malignate impositam tertio die curare ichthiacos, eandem tritam & impositam locis dolore affectis quovis dolores sanare. At radix nimis parva est quàm ut pisti possit in bene usum. Camerarius testatur vulnerariam esse herbam, præsertim ad ranunculorum puerorum exitum. S. Paulus.

Tingit crines flavedine, & inservit instar gummi ad contorquendos mulierum capillos. Idem.

C A P. II.

De *Linaria*.

Linaria dicitur à foliorum similitudine cum *Linii* foliis.

Character ejus genericus est flos rectum exprimens, calcar donatus, cui succedit vasculum binaire.

A. 1. *Linaria lutea vulgaris* Ger. J. B. *vulgaris nostras* Park. *vulgaris lutea flore majore* C. B. *Common popple* Coad-flax.

Radicibus albis, duris, lignosis sub terra reptando immensum se propagat, si locus suppetat. Caudex ex eadem radice plures surgit, pedales aut cubitales, glabros, glaucos, foliis vestitis crebris, nullo ordine positos, angustis, acutis, Pterygæ: similibus adeo, ut nisi hac deesset difficile foret distinguere, antequam floreant planta. Caulis autem summa parte ramosi: Flores in summis caulibus & ramulis velut in spicas aut thyrsos digesti, singuli pediculis brevibus, è foliorum alis egressis insident, lutei, recti croceo, labello trifido, erecto folio in duas velut auriculas diviso, postica parte calcar fere corniculo, oblongo, acuto, Confolide regalis in modum producto, quo ab antirrhini floribus differunt, quibus aliis persimiles sunt. Calix floris parvus, quinquepartitus. Vasculum femineculum gerdulum per maturitatem in duas carinas desinit, (seminibus planis rotundis. Sapor plantæ amarulus & lubacris.

Ad agrorum margines & vias publicas, inque pascuis sterilibus frequens occurrit.

2. *Linaria latifolia triphylla major* C. B. *Cretica latifolia major* Clus. Hist. Park.

A frequenti planta (cui aliis persimilis est) differt caulis altitudine cubitali aut ampliore, eoque in multos ramos divisa, quem ambiunt folia modo bina, interdum terna simul, aliquando incoadita & nullum ordinem servantia, latitudine interdum unciali. Vascula ut in aliis *Linariæ* generibus nigrum semen continentia. Descriptionem pleniorē vide apud Clusium & C. Bauhinum, sufficit nobis notas potuisse quibus à sequente differt.

3. *Linaria triphylla minor lutea* C. B. *Valentina* Park. parad. Hispanica 1. Clus. *Linaria trifolia* J. B. *Valentina Clusii* Ger.

K. B.

Caulis ternos quaternosque ab eadem radice profert, pedales & longiores, crassiusculos, succulentos, teretes, inferiore parte rubentes, superius viridantes; quos ambiunt folia ex certis intervallis parvis disposita, ex eodem loco terna, caulem amplexantia, potissimum parte inferiore, circa fastigium enim sparsim nullo ordine digruntur: accedunt verò nonnihil ea ad *Telephii* folia, minus crassa, succulenta, minime tamen per ambitum incisca, circa exortum latiuscula, in obesum desinentia.

ria, pari fere latitudine cum longitudine, sinuatis nervis ad modum fere plantaginis, postica parè minime apparentibus, donata, acetabuli instar concava, cælestisque aqum exceptam continentia, sapore amaricante. Verum flores serie longa dispositi, *Linariæ* vulg. similes sunt, lutei, tinctiore tamen labello, & rectu lanuginoso, corniculo purpureo, extra folia viridantia, quæ floribus basin ambiunt, porrecto: Floribus succedunt capitula rotunda, in quibus semen, quod nec Clusio nec J. Bauhino videre contigit. Radix singularis, crassiuscula, alba.

Circa Valentiam in pratis & locis umbris Martio florentem observavit Clusius *Linariam* latifolia triphyllam majorem C. B. *Linariæ* latifolice *Valentinæ* Clusii nomine à Doldio misit nos cum J. B. non distinctam suspicamur à descripta. C. B. præter mentem Doldii à *Linaria Valentina* Clusii conjungit. Et revera Lin. Cret. latif. Clusii in omnibus fere convenit cum planta nobis hoc in loco ex Joanne Bauhino descripta; præcipua & fere sola differentia est, quod caules in *Cretica* Clusii h. e. latifolia triphylla majore Bauhini in multis ramos divisi dicuntur, cum J. B. in descriptione sua ramorum non meminit: quam notam ab eo fortuito omissem putarem, cum pictura ramulos exhibeat, nisi Paulum Boccone in *Linariæ* suæ *Sculæ latifolice triphyllæ* descriptione hac solâ notâ exceptâ, Bauhinianam *Linariam* triphyllam latifoliam cum sua omnino convenire observantem animadvertissem. Sinto ergo, si videtur, *Linariæ* *Creticæ* latifolia Clusii & *Linariæ* triphylla latifolia C. B. una & eadem plantæ species, & diversa à *Linariâ trifoliâ* J. B. h. e. *Linariâ* *Sculâ latifolia triphyllâ Bocconi*, Lin. *Valentinâ Clusii*: cum hæc caules habeant simplices & indivisos, illæ ramis brachiatis. Mihi tamen nondum satisfactum fateor.

4. *Antirrhinum minus flore Linariæ luteum inscriptum* Ger. emac. App.

Ger. emac.

Multos hæc cauliculos seu ramulos, tenues, teretes, glabros humi sparsos initio à radice promitte, uncias quatuor aut quinque longos, foliis crebris, viridibus, brevibus, acuminatis, Serpylli æmulis, nisi quod longiora, glabra, tres quatuorve simul inter se opposita vestitis inter quos exurgunt quinque aut sex, interdum decem aut duodecim, recti, teretes, tenues, glabri cauliculi, cubiti alii, in ramulis divisi, longis, angustis, tenuibus, virentibus, nullo ordine positos foliis amicti. Summis caulibus & ramulis innascuntur quinque, sex aut plures flosculi lutei, conferti, ab imo sursum versus paulatim florescentes, longum relinquens spicam minutissimorum pericarpiorum, bifariam loca impressa divisorum, ac si duæ valvule junctæ essent, altera ex valvulis altera paulo longiore: in quibus continetur semen minutissimum, nigricans. Radix brevis, exigua, alba, paucis fibris dotata, annua.

5. *Linaria Scula multicaulis, Molluginis folio* Bocconi.

Boc.

Caulis huic cubitales sunt, rotundi, ramosi, subrubentes. Folia angusta, unciam longa, inferiora circum genicula stellatim radiata, Molluginis instar, superiora autem inordinatè disposita, illa, Kali modo carnosa, sulco canulato per longitudinem decurrente. Flores lutei, & vulgari *Linariæ* minores. Floribus satiscitibus succedunt Capitula rotunda, in quibus semen latet. Radix subest perennis, tenuis & fibrosa.

Panormi tota æstate floret, & copiose etiam alibi in Sicilia.

Cum dubitet Paulus Boccone annon *Linaria* *Cretica angustifolia Clusii* cum planta hic propostia specie conveniat, ejus descriptionem subiiciemus, ut Lector studiosus eas invicem conferat: nobis autem proximè accedere videtur ad *Linariam tetraphyllam luteam minorem* Columnæ, quam idcirco proximo [post *Creticam Clusianam* minorem] in loco proponemus: Sola differentia esse videtur in numero foliorum ad singula genicula caulem ambientium: & quod caulis Columnæ non dicatur ramulos.

Locut.

6. *Linaria Cretica angustifolia* Clus. Park. *Linaria quadrifolia exiguis flosculis cinereis* C. B. 2. an eadem præcedens?

Clus.

Virga initio profert ab unâ radice satis copiosa, rotunda, læves, sesquipedalis vel pedalis longitudo, quos bins aut ad summum ternis intervallis quaternis simul ambiunt folia, vulgari *Linariæ* foliis duplo angustiora, deinde alia singularia, nullo servato ordine. Virgis innascuntur frequenter ramuli, foliis valde tenuibus donati, qui velut ex umbella exigua (cujus forma paulatim evanescit) flores protrudit valde exiles, qui quinque foliolis constare videntur, bins scilicet erectis, supra caulem abhæcantem vel cineraceam, bins latera occupantibus & uno propendente, caudâ insuper five calcar sub illis conspicuo, antorsum reflexo. Semen in pericarpio seu valculis, Lino fere similibus, cineraceum & planum, quod deciduo flore brevi maturescit, etiam herbâ adhuc virente. Florebat sub finem Julii.

7. *Linaria quadrifolia lutea* C. B. *tetraphylla lutea minor* Coli. Quinta eadem videtur.

Col.

Plantula est pedalis, exigua radice, viticulis multis, supinis assurgens; sed caulis est rectus, geniculis singulis quaternis folia promens, in imo minora, atque à medio ad summum non quaternis, sed ternatis singula, & breviora: folia Lini aut *Linariæ* æmula, colore Brassicæ, inferne canaliculata, cauli cruciatim erecta hærentia. Flores in summo pauci, è petiolis brevibus prodeuntes, calycibus

Tempus &
Locus.

bus quinquefoliatis hirsutis insidentes, effigie atque positu Linariæ vulgaris similes, verum minores atque lutescentes. *Fructus* crassi, rotundi, sex lineis distincti, apicello in summitate emicante, in quibus *semen* nigrescens, lunatum, ut in congeneribus. Sapor idem amarus qui in aliis.

Aprili mense floret, & æstate perficitur. Anversa Valvensium in montium lateribus Soli expostis sterilibus oritur.

C. Bauhinus in pinace duarum Linariæ luteæ specierum meminit, quas tamen non describit.

Primum Linariam rectam angustifoliam IV. facit, titulo Linariæ luteæ montanæ Genistæ tinctorie folio: quæ inquit ad montem S. Bernardi, floribus aureis, mediæ magnitudinis reperitur.

Secundam, Linariam rectam angustif. V. titulo Linariæ luteæ flore minimo: quæ in agris Provinciæ Galliæ, brevibus & angustis foliis & minutissimis floribus luteis occurrit. Hæc Linaria minor æstivæ Ger. emac. App. fortè.

Paulus Boccone Linariæ cujusdam meminit, quam pumilam triphyllam Siculam appellat;

Cui pro planta tenuitate radicem fati crassam attribuit, plurifariam in ramos divisam, non sine fibris quibusdam etiam adnatis: Cauliculus tres aut quatuor, palmares, geniculatos, per terram fritos, circa quos Folia parva, subrotunda, Cruciatæ Dod. magnitudine, decussatim ad genicula composita. Huius floribus non observavi; quare nescio unde ei constare possit Linariam fuisse quam describit.

Ad montes Hyblaicos in oppido Melitina nascitur.

Linaria lutea vulgaris alvi turbatrix est, autore Trago. Urinam tam potenter pellit, ut inde Harnkraut Germanis appelletur. Aquæ quantum vitrum exiguum capiat, admixtâ drachmâ corticis ebulli in pulverem redactâ sumpta potio urinam potenter cit, quare hydropicis tantum id medicamentum exhibendum erit. Eadem aqua destillata pota alvum laxat, morbum discutit Regium, adveniens quem herba ipsa in vino decocta ac pota imprimis facit, sicut & jecur obstructionibus liberat. Eadem aqua aut succus oculis inditus inflammationes eorum & ruborem tollit, quod se experientia & longa observatione didicisse scribit Tragus. Eadem linteolis impolita quævis ulcera emundat si cum ea colluantur loci affecti. Succus inde maculas & vitæ faciei emendat. Trag.

Isteris non recentibus tantum sed jam ad hydropem spectantibus verissimum & efficacissimum præstat commodum, observante Lobelo in Adv.

Sunt qui herbam hanc intra calceos plantis pedum supponunt ad febrem quartanam abigendam.

Ad dolorem hæmorrhoidum, R. Herb. Linariæ cum flor. q. f. decoquatur cum adipè porcino, quousque adeps valde visceat, fiatque unguent. cui expresse & parum refrigerat oleum oli adinfecatur. Ego non solem vitellum oli miscere nisi applicationis tempore, utique compen unguentum in hac regione viriditate amittere post annum, & cum ea virtutem: id quod Masiliæ non contingebat. Cbesneau. Habui ad ingeniosissimum viro mihi quævis amicissimo D. Edw. Hallæ M.D.

Linaria sanat incredibiles hæmorrhoidum dolores, Grems & Cardilicio autoribus, item Sennerto D. Tancredus Robinson.

- * 8. Linaria pumila Hispanica Park. pumila supina lutea C. B. lutea parva serpens J. B. Officinalis sive sylvæstris Lob. Ger.

Clus.

Palmariis exit virgulis, frequentibus, humi sparsis, quas vestiunt folia vulgaris foliis similia. Extremos ramulos occupant multi flores flavi, vulgari minores, velut in spicam congesti; quibus succedunt capitula minora quam in vulgari, exigua semine nigro plena. Radix tenuis est & candida; vulgaris modo serpens. Valde amara est, & quia plerumque cum Chamæpity nascens reperitur, adeoque pumila sit, Salmanticensis Chamæpity genus esse censebant.

Salmanticensi agro, aridis locis provenit, ubi tota ferè æstate floret. D. Magnol Linariam illam quæ in faxosis montis Lupi & montis Capouladou oritur pro hac habet.

Locus.

- * 9. Linaria latifolia Dalmatica Park. maxima foliis Lauri Dalmatica J. B. latifolia Dalmatica magno flore C. B.

C. B.

Caulibus est lignosis, rotundis, firmis, cubitum superantibus, in ramos brachiatis, quos folia præsertim inferiora, uncias duas, aut etiam tres longa, unciam lata, pediculis carentia, in luminatæ caulum semper breviora & angustiora, in apicem acutissimum delincentia nullo servato ordine ambiunt. Flores habet Linariæ vulgaris floribus similes, sed triplo imò quadruplo majores, Antithus majoris magnitudine ex luteo rufescentes aureolæ, quibus vascula ut in aliis succedunt.

Ex semine Florentia à Capadonia missio in orto Montbelgardiano crevit.

- * 10. Linaria Americana parva flore luteo C. B. Park.

Ex radice caules plures (scilicet biculatos, rotundi, leves, rufescentes, in ramos plures divisi exurgunt; quos folia triplo quam in priore angustiora, in acutum apicem delincentia, atrovirentia, alternatim nulloque ordine disposita, cingunt. Floribus est aureis ilque longè quam in vulgari minoribus.

- * 11. Linaria

- * 11. Linaria Pannonica a flore luteo minore quàm in vulgari J. B. Pannonica major Park. Lin. flore pallido, rictu aureo C. B. Pannonica 1. Clus.

Clus.

Bicubitali interdum excrevit magnitudine, rectum forens caulem, levem, viridem, multis foliis sativo Lino similibus circumseptum, qui superiore parte in multos tenues brevique ramulos divisis est, ferentes ramos flores, Linariæ quidem vulgaris floribus respondentes, sed minores & pallidiores, rictu nonnulli villosi & aureo: semen in valculis Linariæ vulgaris similibus exile, nigrum: Radix longiuscula, candidans, multis tenuibus & majusculis fibris in latera expansis nixa, perennis, summo capite singulis annis novos caules profert quidem; sed ex lateralibus fibris non germinat ut vulgaris. Tota amarissima est.

Crevit in montium declivibus secundum publicas vias & gramine nudis locis, supra Pofonium ad Locum Danubium, Gumpoltkirchen, Leytenberg, atque etiam in Moravia. Floret Junio & Julio, interdum etiam Augusto & subinde semen. proterit.

- * 12. Linaria lutea parva annua J. B. pumila, foliis carnosiss, floribus minimis flavis C. B. lutea Moravia Clusii Park.

J. B.

Magnitudine varia mihi crevit, alias scilicet palmari aliàs plusquam dodrantali, ex radicibus parvis, albicantibus, pluribus: Sunt autem caules, qui tenues & numerosi existunt, & folia, que teneriora, angustioraque & crassiora quam in vulgari Linaria, colore glauco, terna vel quaterna aut quina, ex certis intervallis, aliis vero incondita, subamaro sapore: foliis in ramulorum fastigiis Linariæ formæ, crocei, sed quadruplo minores, odore nullo; quos excipiunt globuli oblongi semen continentes parvi, orbiculatum, compressum. Radix tenuis est & annua.

Nascitur plerique Moraviæ locis in collum acclivitatibus: Lutetia etiam extra portam Honorii Locum in arvorum marginibus & collibus J. B. Floret quasi tota æstate in Autumnum usque. Ex semine potius deciduo in hortis facile renascitur.

Reperitur in sterilibus locis circa Boutonetum, Sellam novam, la Columbiere aliisque Maio mense forens. Botan. Monsp. Nos in cacumine montis Lupi duabus Monspelio leucis distantibus Autumno crentem invenimus; diversum à nobis sentit D. Magnol: vid. Linariam 8.

- * 13. Linaria annua angustifolia flore majore luteo Morif.

Morif.

Hujus folia sunt quasi Psyllii foliorum emula, longiora. Caulem producit scilicet pedalem, cujus gemis insinuantur flores lutei, multo majores quam pro tenuitate plantæ. Semina compressa, nigra.

Circa Burdegalam in fati arvis provenit.

Locus.

- * 14. Linaria maritima minima, viscosa, foliis hirsutis, floribus luteis, Morif.

Folia edit hirsuta, viscosa, superioris foliis multo dilutius virescentia, pilis scatentia: caules semipedales, in quorum cimis flores fert minimos, luteos: quibus evanescentibus succedunt capitula rotunda, bililce aliam. Linariarum colore, continentes semina nigra, compressa seu foliaceæ. Provenit in arenosis maritimis Armojicæ.

Locus.

- * 15. Linaria pusilla procumbens latifolia flore pallido, rictu luteo.

Radix huic simplex, quidem, sed multis fibris majusculis donata, sublutea, annua: Ex qua cauliculi emergunt plures infirmi, teretes, palmares, humi procumbentes, glauci, quemadmodum & folia, que nunc singula, nunc bina ex adverso, nunc terna & interdum etiam quaterna simul in caulibus oriuntur, unde & ramuli quoque nunc singuli, nunc bini, nunc terni simul exeunt. Folia Polygoni foliorum æmula sed minora. Flores longis pedicellis subnixi albi rictu luteo, calcaribus tenuibus longissimis retrorsum extensis. Pars illa floris que erigitur in medio fissa binas veluti aurículas representat, ut in Linaria purpurea parva. Florent circumstante quingue foliola viridia pro calice. Postquam flos evanuit, pediculus ejus deorsum incurvatur. Vasculum seminale rotundum, bivalve, seminis repletum pusillis, rufis. Quamprimum semen maturascit dehiscit capsula, ut difficile sit semen colligere.

Frequens est Messaniæ in vineis & hortis: Floret Maio & Junio.

Locus.
& Tempus

- * 16. Linaria minima erecta Park. An Linaria minor æstivæ Ger. emac. Append.

Park.

Singulari affurgit caule, dimidium pedem altitudine vix excedente, foliis plurimis, pusillis, angustis, ex ceruleo viridibus amictis, Linariæ vulgaris similibus; summo fastigio flores multos gestantæ exiguis, pallide luteos, rictu saturatiore, calcaris exiguo. Semen minutissimum, compressum, nigricans. Radix pusilla, annua.

De loco natali nihil certi habet.

Linariæ

Linarie minori affixæ Johſonſus apud Gerardum *Caules* teretes, glabros, ex viridi albicantes, pedales, infirmos & vix fe ſuſtinentes attribuit: *folia* anguſta, oblonga, acuminata, deorſum plerumque reflexa: *flores* in ſummis ramulis ſpicatos, ſed non conſertos. Linarie vulg. ſimilis eſt, ſed multis numeris minor.

* 17. *Linaria ſeu Offryis alba* Park. *Offryis alba* Lobelii Ger.

Moriſ.

Ex radice oritur lignoſi, multis bifurcationibus inferius diviſi, multiſque fibris inde emanantibus: Ex qua protruduntur multi *caules*, leni, multis *foliis* anguſtis, oblongis, inordinatim diſpoſitis ovali, haud abſimiles foliis vulgaris luteæ. In caulium cimis proveniunt *ſeſculi* multi, ſpicatim diſpoſiti, albi ſeu pallidi, vulgaris formæ, ſed magnitudine eos excedentes. *Semen* in bicapſularibus theſis ſeptio medio diſjunctis & ſeparatis, foliaceum, compreſſum, nigrum. *Radix* eſt alba, longa, craſſa ſatis, multos annos durans.

Hæc herba à Lobo in Hiſt. Belgica deſcribitur. C. Bauhinus Offrydem albam *Lob. ico.* Linarie Pannonicæ 1. *Cluſ.* Synonymam facit, verum dubitanter: Nobis cerè incognita eſt: Deſcriptam deſcriptionem Moriſoni partim ad iconem factam, partim à Parkinsoni Theat. mutuatam.

* 18. *Linaria annua Chalepenſis minor erecta, flore albo, lineis violaceis notato* Moriſ.

Moriſ.

Ad pedalem altitudinem rectè accendit, *cauliculis* foliis compreſſis, uncialibus, raris diſpoſitis veſtitis. Ex horum ſinibus oriuntur *ſeſculi* albi, lineis parvis, violaceis notati, & quod obſervata dignum, calyce ſuſtinentes prædictos *flores* habet ex quinis foliis compreſſis, uncialibus conſtatos, & longitudine multum capſulas ipſas ſuperantibus.

Semen hujus à D. Rob. Huntington in territorio Chalepenſi collectum & ad deſcriptionis autorem tranſmiſſum eſt.

19. *Linaria purpurea magna* J. B. *purpurea major odorata* C. B. *Lin. altera purpurea* Ger.

J. B.

ſeſcubicalem è longa, nigra, contorta, lignoſa radice caulem emittit, cùmque teretem, glabrum, firmum, in ramos prælongos diſſiſum, foliis ornatum longioribus latioribusque quam Liniaria lutea, ſapore nullo evidente. *Flores* longa ſerie per ramos naſcuntur, antroſum hians, foliis parte calcar prominente, colore purpureo præditi, minores multo quam Liniarie luteæ vulg. Semen in vacuulis parvis, biſidis continetur.

Circa Neapolim & ad radices montis Veſuvii.

Maxima eſt omnium quas hæcenus novimus Liniariarum; flore parvo, intenſe purpureo.

A. 20. *Linaria odorata Monſepſulana* J. B. *Linarie flore albicante Caryophyllata* Cam. Hort. *Linarie odorata* Lugd. *Lin. capillaceo folio erecta, flore odoro* C. B. prod. Q. *Lin. caryophyllata albicans* Park.

J. B.

Rectis & rigidis ſtat *caulibus*, bicubitalibus, juxta terram rubefcentibus, quos Liniarie vulgaris *folia*, anguſtiora denſo ſtipata ornant, ſapore amariſſimo: Summum cauſis faſtigium in ſurculos aliquot abſq. qui *flores* ſuſtinent eodem quo in Liniaria vulgata diſpoſitis ordine, calcare longe breviori & parum apparente, quæ in re diſſerunt à planta Liniarie aliquatenus ſimili, ſicuti & in eo quod *flores* ſunt majores, odore gratiſſimo, ſuperiore folio pallido, purpureſcentibus ſtriis variegato, inferiore in tres lacinas albas diviſo, rectè lanuginoſo, amethyſtino, croceoque colore picto. *Semina* parva in vacuulis ſubrotunda, hæc Liniarie jam dictæ ſimilibus, ſed majoribus, ſapore (ut mihi videtur) adſtringente. *Radix* vivax, inſigniter repens, colore candida.

Circa Monſepſulum ubique occurrir: in Cornubia etiam Angliæ provincia, non longe ab oppido Perin in ſepibus invenimus, Occidentem verſus.

Deſcriptio quam proponimus J. Bauhini plena eſt & exacta. Cluſius (ut ille [J. Bauhinus] obſervat) Liniarie odoratæ nomine ſpigit, & deſcribit tantum flores: cætera ſunt alterius plantæ, nempe Liniarie folio Bellidis. C. Bauhinus purperam folia capillacea ei attribuit: ni aliam, forte plantam intelligat.

* 21. *Linarie odorata Monſepſulana minor cerulea* J. B. *arvenſis cerulea erecta* C. B. prod.

Dodrantalibus & brevioribus, ex radice fibroſa mox ortis *caulibus*, tenuibus, rigidis; quos *folia* veſtiunt rara; alternatim ex longis intervallis, ſili inſtar tenuia, ſemina longa. *Flores* in cacumine ſerie quadam ſibi invicem ſuccedunt, Liniarie odoratæ majoris, cerulei, calcar longè præditi.

An & quomodo à ſequenti planta diſſerat conſiderandum. D. Magnol diverſam facit, ſequè propòrtum Ceterum in arvis Aprilis & Maio menſe legiſſe ſcribit.

22. *Linarie graminæ floribus congeſtis ceruleis. An Lin. cerulea calcaribus longis* J. B.

Altitudo à dodrantalibus, *folia* graminæ: *flores* in ſummo caule denſe ſtipati velut in brevi ſpica. Hanc hic deſcribit J. Bauhinus;

Radix

Radix tortuoſa, dura, alba, fibrata: *Caulis* ſingularis, ſimplex, pedalis, glaber, teres, gracilis: *folia* alia adverſa, alia alternata, uncialia, anguſta, acuminata, hævia: *flores* per ſummum ſcapum eo ordine quo in Liniaria vulgari, eadèque formæ, dimidio minores, calcar ſerè longiore, cerulei, quinque herbaei coloris anguſti longique foliis baſin ſuffulcipientibus: Vacuula minora quam Lini vulgaris.

In palcuſis ad radices montis Veſuvii copioſe oritur.

Locu.

23. *Linarie purpurea parva* J. B. *quadrifolia ſupina* C. B. Ger. omac. *quadrifolia Alpina* Park.

J. B. Cluſ.

Radix ſubſet tortuoſa cum fibris longiſculis [tenuis, alba, multos ex uno capite ramulos proſert, aque etiam ſumma tellure ſerpi *Cluſ.*] *Caules* complures, palmares & majores, in terram reclinati, ramoſi, *folia* amicti veluti ex geniculis, modo ſingularibus, modo ternis aut quaternis, vix quadantem uncia æquantibus, craſſis, ſucculentis, coloris ex herbaceo candicantis & veluti ceſſii. Extremis ramis *flores* multi, congeſti hærent, Liniarie vulgaris, minores, longis calcaribus præditi, cerulo-purpurei, folio ſuperiore biſido, apicibus in rictu lucis, concolori etiam labelli portunculæ penitior [Cluſio elegantiffimo colore præditi, ex violaceo quodammodo purpureſcente, labro inferiore ubi hiat aut diſſecto rictu aperitur planè aureo.] Succedunt *vacuula* parè rotunda, calyce ex quinque foliolis excepta, quæ continent *ſemina* longiſcula, compreſſa, qualia ſunt Alyſſi. *Dof.*

In Alpium præruptis per Stiriam & Carinthiam, inque monte Jura obſervavimus. Cluſius perennem eſſe ſcribit.

Locu.

24. *Linarie purpurea parva foliis ſine ordine diſpoſitis* J. B. *Lin. cerulea repens* C. B. Park. *Moravica* 2. *Cluſ.* *Offryis purpureo-cerulea repens* Ger.

Cluſ.

Tenuis & humi diſſuſus habet *cauliculis*, valde frequentibus, anguſtioribus, ſine ordine diſpoſitis, craſſiſculis, & coloris ceſſii foliolis obſitis, in plures alas nonnuncquam diviſos; quarum faſtigium occupant multi, ſpice inſtar conſertim naſcentes *ſeſculi*, colore ſuperiori ſerè ſimiles, ſed multo minores: quibus ſuccedunt parva *capſula* ſemine plena, de cujus forma & colore nihil aſſerere poſſum (inquit Cluſius) quandoquidem florentem & capitulum rudimenta duntaxat præbentem in Moravia collibus inveniebant. *Radix* multis fibris læt ſparſis conſtat, & perennem eſſe apparet.

In alveis fluviorum & torrentium Alpſtrium obſervavimus.

Locu.

Ab hoc genere parum admodum diſſert, quantum ego quidem perſpicere poſſum,

Linarie Hiſpanica 4. Cluſii. *Lin. foliis carnoſis cinerei* C. B. *Lin. parva Hiſpanica altera* Park.

Multos graciles infirmos fundit *cauliculis*, quos ambiunt frequentia, carnoſa, tenuia molliſſique *folia*, cineracei quodammodo coloris: extremis cauliculis inſident aliquot *flores*, ſuperioribus minores, coloris cerulei dilutioris ad cineraceum tendentis, quorum rictus flavus: illos ſequuntur *vacuula* maturitate hiantia, & cineraceum planum exiguum ſemem continentia. *Radix* alba, tenuibus villosa prædita, annua.

Tota æſtate & Autumno floret, & maturum ſemen proſert.

Tempus.

* 25. *Linarie tenuifolia æruginæ coloris* C. B. *Hiſpanica* 2. *Cluſ.* *Hiſpanica atro-purpurea repens* Park.

Cluſ.

Tenuibus frequentibusque ex eadem radice affurgit *cauliculis*, iſſque imbecillibus & plerumque procumbentibus; quos veſtiunt frequentia tenuiaque admodum & molliſa foliola, æruginæ quodammodo coloris. Summis ramulis & cauliculis inſident aliquot *flores*, Liniarie vulgari formæ ſimiles, ſed paulo minores, elegantes, coloris ex purpurea ſerè nigricantis, circa rictum flavoſcentis, tenui odore præditi. *Flores* ſuccedunt rotunda *capſula*, cineraceum planumque ſemem continentia. *Radix* candida eſt, tenuibus quibuſdam fibris & quaſi villis donata. Tota planta tenella eſt, & frigete facile corripuitur.

Floret æſtate, ſemen Auguſto maturitatem conſequitur, interdum etiam diutius floret. Semine Tempus.

* 26. *Linarie foliis anguſtis, ex viridi canefcentibus* C. B. *Hiſpanica* 3. *Cluſ.* *Hiſt. Liniaria Hiſpanica tertia* Cluſii Park.

Cluſ.

Multi hinc graciles pedaleſque à radice *caules* proveniunt: hos frequentia ambiunt *folia*, anguſta, longa, ex viridi canelcentia, ejus ſerè coloris qui in Lavendulæ foliis conſpicuus eſt, amari autem ſaporis. Circa ſummum caulem multi naſcuntur *flores*, utrunque odorati, ſpice in modum conſerti, formæ ſuperiori ſimiles, quorum ſubrectij biſidum foliolum externa parte exalbi coloris eſt, interna purpurea, rictus deinde *exſidatus*, ſive albicantis ex flavo coloris, hirtulo & purpureo labro, præcedentibus tribus latiuſculis, purpureſcentibus barbulis. Flori ſuccedunt *vacuula*, ſed plerumque hiantia [Francofurti.] Vivax eſt, & ex radice ſingulis annos novos proſert *caules*.

F. t.

* 27. *Linarie*

- * 27. *Linaria triphylla cerulea* C. B. *cerulea* Apula triphylla Col. Park.

Col.

Radice alba, tenui firmatur; ex qua plures, teneri caules pedales fruticant [aliquando singulari caule inveniunt] leves, albicantes, foliis per genicula ternis, Rutaceis paulo majoribus, latoribus, acutioribusque, colore cinereo Rutæ aut Brassicæ, circa summum verò caulis alternatim dispositi, ex quibus Martio mense flores primum coarctati, cerulei, minuti, extumescencia labra tantum lutea habentes, qui paulatim crescente caule decidunt, & fructus inter folia remanent rotundi; in quibus foliaceum, latum, compressum, nigrum, atque respectu plantæ magnum (men. April. mense pericitur. Sapore est palatum exalefacient, nec dulci, nec amaro excedente.

Cirinolanis agris pratensis incultis obvia est.

Locus.

- * 28. *Linaria tenuifolia Lugdunensis* Park. *Lin. capillaceo folio altera* C. B.

Folius est angustis capillaceis creberrimis in cauleculis teretibus, pedalem altitudinem raro excedentibus, sapore amaricante & austero, ut uter alteri prævaleat vix internoscas, ramosis quorum fastigia occupant flores pauciores & minus conforti quam in aliis, dum adhuc clausi sunt rubentes, cuncte implentur albi rubro diluti: quibus succedunt semina parva, plana seu compressa in capitulis parvis oblongis. Radix nigra, fibrosa.

- * 29. *Linaria flore pallido, rictu purpureo* C. B.

Hæc procoritate Linariam vulgarem non excedit, foliis autem planè latoribus est & læte virentibus; floribus albicantibus, rictu purpurascente decoris & multo raris dispositis quam flores vulgaris Linariæ, qui densius & spicati summas caulium cymas vestiunt.

- * 30. *Linaria minor cerulea erecta* Park.

Folia hujus plantulæ quæ è radice exeunt (si rectè pingantur à Parkinsono) præter normam aliorum sui generis omnium alata seu pinnata sunt, è tribus quatuorve pinnarum medicis colte adnexarum conjugationibus cum impari in extremo folio composita: [in descriptione cauliculos aliquot ei attribuit parvis brevibus, binis sibi adversis foliolis vestitis, adeoque ut videtur, folia hæc composita cauliculos foliosos vocat] inter quæ duo trèse cauliculi assurgunt, vix pedem dimidium alti, foliis longioribus & angustioribus obliquis, flores in fastigio gestantes quam præcedentis Linariæ minime erectæ ejusdem ampliores, subcaules quibus succedunt semina illius similia. Radix fibrosa annua. Hæc est procubibulo

Linaria annua purpureo-violacea, calcaribus longis, foliis imis rotundioribus, minor cerulea D. Pöhllein Lob. Illustr. quæ

Iohelio in *Illustrationibus stirpium* describitur, qui de florum calcaribus nihil dicit, quamvis longiores sunt quam in plerisque aliis speciebus.

Locus.

In herbis satorum marginibus intra lucum Gramuntium sitis Maio mense florentem vidit D. Magnol.

31. *Linaria semper virens* Alpin. exot. Eadem videtur secunde, seu *Linariæ odoratæ* Monspeliensis J. B.

Alp.

Calcaribus exit multis, bicinctibus ac amplioribus etiam, rectis, rotundis, colore ceruleo nigricante, foliis utrinque alternatim longissimis, tenuibus, angustis, latitudine ad Linum accedentibus, vestitis: in quorum summis fastigiis spica modo flores producuntur plurimi, parvi, cerulei, elegantes, calcar posteriori brevi, tenui, inflexo. Floribus hisce singulis succedunt capsula singulari, bifida, & septo medio pellucido divise; continentes hinc inde semina rotunda, tenuissima, nigra. Radicibus nititur multis, longis, crassiss, albicantibus, ab uno principio scilicet, apice radicis, ut in Phalangii ramosi & non ramosi radicibus observare licet.

Perpetuo viret, & per æstatem totam floret & ac ita luxuriat & se diffundit, ut vix extirpari queat, aut impediri quin hortum totum ubi semel facta est occupet.

32. *Linariæ aliquatenus similis folio Bellidis* J. B. *Linaria Bellidis folio* C. B. *odorata* Park. *purpurea odorata* Ger.

J. B.

Ex vasculorum & superiorum foliorum argumento (inquit J. Bauhinus) in Linariarum classem refero. Radix subest crassiuscula, lignosa, alba, contorta, simplex, interdum multifida; ex qua germinant multa, per terram sparsa folia, ferè Bellidis majoris aut Agerati, profundè in ambitu serrata, glabra, amara; reliqua per ramos tenuia, angustissima, longiuscula: Caudæ ex radice statim plures oriuntur, cubitales, teretes, multum ramosi, quos ferè totos unà cum ramis ornant longi serie flosculi, è foliorum finis prodeuntes, exigui admodum, & quodammodo hiantes, partim cerulei, partim albi, nullo calcar donati: Vascula delapsis floribus succedunt, multa, parva, subrotunda, & veluti bipartita, quibus semini clauduntur copiosum, minutum subreptum, amarum.

J. Bauhinus

J. Bauhinus hanc observavit in agris inter Lugdunum & Viennam; nos in agris Lugdunum inter Locum. & Gratianopolin, quinque aut sex leucis à Lugduno.

Descriptio Clusii *Linariæ odoratæ* conveniret plantæ à nobis descriptæ, si non diceret florem habere hamulum incurvum; sed & titulus odoris non convenit: Quare existimo una descriptione & uno titulo duas plantas esse ab ipso traditas, [nimirum Linariam odoratam Monsp. & plantam hic propositam] J. B.

Nos cerè in hujus plantæ floribus nulla observavimus calcaria aut cornicula: & uterque Bauhinus eos calcaribus carere affirmat. Et quod ad odorem attinet, nos nullum in ejus floribus sensimus; quin & Clusius ipse in calidis regionibus aliquantulum duntaxat odoratam esse scribit, in Germania verò & Belgicis hortis inodoram. Quocirca J. Bauhini sententiam amplectimur, nimirum Clusium duas plantas tum in figura tum in descriptione sua miscuisse; quem secuti reliqui plerique Botanici eundem errorem errant.

Potest hæc non incommode ad Linarias referri, verum propria & genuina Linariæ species censeri non debet; nulla in flosculis ferè convenientia nobis visa fuit, nec folia ullius nobis cognita Linariæ speciei foliis similia, cum è radice exeuntia ab iis que in calibus plurimum sint diversa, unde cum primum plantam vidimus pro anomala & sui generis habuimus.

33. *Linaria arvensis angustifolia flore pusillo non descripta* Hort. Lugd. Bat.

Flores calyce donati. Semen in vasculis bivalvibus rotundis; quod omnibus Linariis commune est.

- A. 34. *Linaria Elatine dicta folio subrotundo.*

Elatine folio subrotundo C. B. Park. *mar. folio sub rotundo* J. B. *Veronica femina* Fuchsii sive *Elatine* Ger. *Round leaved female flutellin*, or *Speckwell.*

Radix alba, simplex, tenuis, paucis fibris donata, rectè in terram descendit. Caulis tenuis, rotundus, vix palmum altus, verum flagella quæ ad latus supra terram spargit, longitudine non raro fistulam excedunt. Folia quam Alines mediæ majora, rotundiora, pallidè viridia & canescencia, hirsuta & ad tactum mollia, circa margines plerumque aequalia, interdum tamen obiter dentata, pediculis brevissimis fulta, situ æterno. Ex alis foliorum emergunt pediculi singulares, longi, tenues, angulosi flores sustinentes, Linariæ similes, parvos, cum calcare tenui incurvo, rictu amplo, labello ex herbido flavescente, superiore adversè laciniâ bifida, pullâ. Calix floris pentaphyllus. Floribus succedunt capsula feminalia turgidula, è binis loculamentis composita femina continencia.

In arvis sponte & copiosissime provenit. Serius post mediam æstatem florent.

- A. 35. *Linaria Elatine dicta folio acuminato.*

Elatine folio acuminato, seu femina foliis angulosis J. B. ab hac præcipue differt foliorum figura quæ ei longiora sunt, in acutum desinunt & ad basin auriculas habent velut Acerolæ ovilla. J. Bauhinus Helxines cissampeli foliis comparat aut sagittæ mucroni. Hæc species, inquit idem, magis sessilis est quam illa, viticulas longissimas spargit. Flores consimiles sunt sed minores.

Cum priore.

In transmarinis plantulam hæc florum colore dilutè ceruleo variantem observavimus.

Facultatibus cum Veronica convenire aunt.

Succus herbæ exprellis ejusve aqua destillata, tum intus sumpta, tum exterius applicata ulcera scordida & cancrula cohibere & perfectè sanare dicitur.

Natum qui decreverant abscondere perdocti Medici complures, præceperantque ejusdem sententia: Chirurgis valde exercitatis id faciendum, quidam missellus Barbitionis, qui de quopiam suo hero eximio Medico didicisset distillat: hujus liti & potu effecit, ut nec nalis abscondendus foret, & ut reliquo corpori in lepram prono optime esset. Amaricant folia adstringuntque siccitate non exasperante. Lob. Adv. p. 197.

Locus.

Vires.

Linaria Cymbalaria dicta.

36. *Cymbalaria* C. B. *Italica* Ger. *Italica hederacea* Park. *flosculis purpurascens* J. B.

J. B.

Ex parietum rimis pendulas fibras evibrat, tenues, purpurascens, teretes, læves, longas, nervo, quem facile stringendo linquit cortex, farctas, in varias variè fibrillas facientes; per quas folia est emere longis appenda pediculis, hederacea, angulosa, superne atrovirentia, inferne Cyclamini modo purpurascencia, tenera, fusciculenta, obscuro quodam amaro prædita. Ad exortum porro pediculorum quibus hærent folia toriles surgunt alii pediculi, quibus flores singuli insident, Elatine aut Anthrini minoris, purpurascens, calcar brevi, rictu pallido. Succedit capitulum globosum, semina claudens parva, crispia.

Basile observavimus in ipsius urbis muris: in Italia autem, uliginosis parietibus, maceris & saxis Locum. nihil frequentius.

Facultatis est humida frigidaque cum adstrictione quadam. Iis profectò hanc plantam pollere Vires. facultatibus facto periculo constat quibus primi generis Coryledonem. Sunt qui eà utuntur ad alba utri profusa, eandem recentem in acetariis propinantes, teste Matthiolo. J. B. Nolstratibus qui acetum raris utuntur conservam è foliis factam potius commendat Parkinsonus.

T c c 2

Linaria

Linaria Antirrhinum dista.

- A. 37. *Antirrhinum arvense minus* C. B. *minimum repens* Ger. emac. mali. *glyssie minimum* Park. *The least Calves-foot, or Snapdragon.*

Radice nitida parva, alba, simplici, dura, longis & tenuibus fibris donata. Caudex ei palmatus sunt, teretes, hirsuti, ramuli. Folia caulibus inferiora conjugata, superiora alternatim adnascuntur vix digitum longa, angusta, hirsuta, mucrone obtuso. Flores ex alis foliorum exeunt singulati, Antirrhini similes, pediculis seminealibus aut longioribus, dilute purpurascens, cum brevibus & tenuibus calcaribus, & calice tetrapetalo. Succedunt capsule oblonge, ventricosa, septi crassiusculi beneficio in duos loculos divisa, semine parvo, obscure rufo aut pullo repleto.

Locum.

In arvis sepius obvium se dat, nonnunquam & in vis publicis, & locis cultis. Æstate floret. Hæc planta ob florem calcaris donatum, & vasculum bivalve eodem cum Linaria modo hians & semina fundens, Linariae potius quam Antirrhini species censenda est.

CAP. III.

De Antirrhino.

Antirrhinum v. *Antirrhinum* Dioscoridi l. 4. c. 133. dictum quod fructu sit vituli narium simili. Appellatur & *Os leoni* Cæsalpino, qui existimat plantam hanc eandem esse quam intelligit Columella per illa verba, *Et hians secula leoni Ora feri*; Siquidem flores hujus rictum leonini oris imitantur; quod verum est de hujus plantæ floribus, non de Aquilegia, quam alii à Columella denotant volum.

Note hujus sunt flos rictum exprimens quo cum Linaria convenit, calcaris carens, quo ab eadem differt, vasculum in bina loculamenta divisum, & tribus foraminibus semina fundens, vituli caput & nares referens.

1. *Antirrhinum vulgare* J. B. *purpureum* Ger. *purpureum sive roseum* Park. *major alterum folio longiore* C. B. *Purple Calves-foot, or Snapdragon.*

Radice firmatur lignosa, alba. Caudex cubitales & sesquicubitales, teretes, solidi, glabri prope teram, superius brevi lanugine hirsuti. Folia longa angusta, glabra Lencoi lutei, alterno aut potius nullo ordine posita, sapore subacri. Flores in fumis scapis in thyrsi morem dispositi, amplius, nuperditi, colore carneo albore, rictum leoninum exprimentes, bifido folio surrecto, labello trisido, antequam in lacinias dividi incipiat nonnulli limbo fibrarum villosi donato, stylum & quatuordecimina apicibus flavis insignia continentes. Calix floris brevis, quinque segmentis obtusis, acuminate ciliatis: *Pedicularis* ejusdem brevissimus hirsutus, & sinu folioli exguis, brevis, concavi, acuminate ciliatis. Flores versis eandem omnes partem vergunt, suntque externis hirsuti. Summitates caulium, & florum calices ad tactum viscosi sunt. Flori unicuique succedit *vasculum* seminale grande, caput vitulinum quodammodo referens, apice incurvo, in duo loculamenta divisum, quorum superius per maturitatem suam sui parte uno foramine, inferius duobus aperitur. Semen pusillum, angulosum, pulchrum seu nigrum.

Locum.

Descriptio est J. Bauhini, à nobis interpolata & aucta. In aggeribus fossarum & ad sepes circa Nemausum abunde oritur. Variat non raro floris colore albo.

2. *Antirrhinum luteum* Ger. *luteo flore* C. B. *flore luteo grandi* Cam. *flore subulato* Dod.

Locum.

Hoc à priore non floris tantum colore, sed & foliis variat brevioribus, latioribus, subhirsutis. Circa Mellanum urbem in muris sponte nascentem observavimus hanc speciem, unde Petrus Castellus in suo Mellanensi plantarum catalogo Mellanensem illam appellat; quamvis & alibi quoque sponte proveniat, in præcipuis scopulis, ut Cæsalpinus recte observavit: nam & nos in rupibus non procul *Pietra Santa* Hetruriae oppido, cum Malsà Lucani iter faceremus, copiosam invenimus: quin & in Germania spontanea occurrit.

Varietas.

C. Bauhinus *Antirrhinum majus rotundifolium* Camerario in horto *Antirrhini* majoris flore roseo dicti, meminit; quod in agro Monspeliensi & Nemausensi provenire refert. Nos à præcedente accidenter tantum distare putamus, ut qui neque in Monspeliensi neque in Nemausensi agro hujusmodi Antirrhinum observavimus. V. C. B.

3. *Antirrhinum angustifolium* glyssie J. B. *arvense majus* C. B. *glyssie medium* Park. minus Ger. *The lesser wild Calves-foot, or Snapdragon.*

J. B.

Elegantissima est plantula, tenui albicantèque radice; caudiculis palmariis aut cubitalibus, teretibus, hirsutis, quos alternatim ornant folia stylis parva, simul plura, inferius nonnunquam rubescentia, pinguis & nonnullis acris, tubamata. Flores ex foliorum alis bicolores, partim albi, partim purpurascens,

purascentes, Antirrhini majoris, sed multis numeris minores, quorum basin obvallant quinque vel septem folia viridantia, hirsuta, quædam longa, quædam breviora. Pericarpium calvariam catelli egregie refert, ac oculorum fossas nareque corniculo inductas, in quo semen.

In arvis solo arenoso non raro occurrit.

Hujus varietatem flore carneo, rictu striato in Italia & Sicilia observavimus.

Ex Hispania à Boelio allatam habuit Parkinsonus flore sanguineo splendido, rictu luteo, aut pallido:

Locum.

Varietates.

Item aliam quam vocat Antirrhinum alterum flore albo minimum.

4. *Antirrhinum album serrato folio* J. B. *Ant. folio dissecto* C. B.

J. B.

Unico, recto, ad cubitum, interdum duos, alto caule affurgit, in quo folia eo ferè ordine quo Lini disposita cernuntur, satis dura & aspera, pulchrè serrata, longa satis & angusta. Flores albi, ferè similes sunt majori Antirrhino, satis magni proportionis plantæ; calycibus vituli narium æmulis succedentibus.

Prope Monspeliem in ora maritima, vulgo *Plage*, quæ respondet prædio dicto *Aresquies*, inter Locum Juncos, versus Miramvallem & Frontignanum.

Accedit ad nostram Cristam Galli Mellanensem, & fortè eadem fuerit.

5. *Antirrhinum saxatile Serpylli folio* C. B. prod. *Saxatile Bauhini* Park.

C. B.

Radice est parva; ramis multis reflexis, tenuibus, leviter hirsutis: folia Serpylli vulgaris formæ, sed minoribus: floribus rubris, aliquando pallide cæruleis, pedicellis oblongiusculis infidentibus, formæ & magnitudine una cum capitulo infidente Antirrhino annotantur minoris similibus.

Folia inferiora sunt Antirrhini, superiora verò Serpylli, annotante D. Magnol, qui copiosum invenit inter rupes montis *Capouladou* non longè à Monspelio, tum & in locis *Garrigues* dictis inter *Laverne* & *Pignan* Maio & Junio mensibus cum flore.

Antirrhinum rarè usus est in medicina, sed propter floris elegantiam in hortis colitur.

Fabulosa sunt, frivola & supersticiosa quæ circumferuntur de viribus hujus plantæ & aliarum nonnullarum contra spectra, incantationes, veneficia; ad conciliandam gratiam Principum, Magnatum, &c.

CAP. IV.

De Aristolochia.

Aristolochiam * Cicero nomen accepisse auctor est ab inventore Aristolochio, qua de causa dentem calumniam vix evitare potuit. Contendunt enim nomen huc inditum quod puerperis proficit. Sed quid impedit quod minus ab Aristolochio nomen habeat, simulque salutaris sit puerperis? Credibile enim non videtur Ciceronem de suo hoc finxisse, sed ab aliquo antiquo auctore, cujus scripta perperit, desumpsisse. Quod eò magis sit verissimile, quod apud * Galienum, in carmine Andromachi lagatur & *antistylis* *herosolymis*. Nicandri etiam Scholiastes Aristotelem testem vocat à muliere inventam Aristolochiam. Nomen autem inventoris herbe inditum fuisse verissimile est, qui five vir, five femina fuerit perinde est.

Rectius tamen inde deducitur nomen, quod sit *aleon* *aleon* *aleon*. * Dioscorides, *Aristolochia* *aleon* *aleon* *aleon*. * Plinius, *Inter nobilissimas Aristolochie nomen ideoque gravide videntur, quoniam esse aleon* *aleon*. * Noster *malum terre* vocant. Unanimi consensu omnes restitunt *aleon*, quæ vox parturientes non gravidas denotat. Quomodo Jo. Bodæus à Stapel Plinium defendit vide apud ipsum Comment. in Theophrast. hist. lib. 9. cap. 13. p. 1107.

Note Aristolochie diagnosticæ sunt flos sensifutularis seu corniculatus labello in palæ formam producto, pericarpium grande in sena loculamenta dispersum.

1. *Aristolochia rotunda* J. B. Ger. *rotunda vulgarior* Park. *rotunda flore ex purpurea nigro* C. B. *round Birthwort.*

J. B. Claf.

Multa fundit ex una radice *sermenta* cubitalia quadrangula; imbecilliora quam Clematidis vulgaris; quibus alternatim adnascuntur folia, [medie inter *Malvæ* & *Hedera* folia magnitudinis] æquodum brevi pediculo herentia, caulem alis suis peritus complexa, omnium maxime rotunda, mollia, [venosa] pallidiora [colore ex viridi nigricante] ex quorum alis flore exeunt seminealiter pediculo herentes, tubulo ex luteo pallidiora in palam ex rubro nigricantem desinentes, latiorum quædam in longæ aut clematidis flore. [Succedunt *Antistylis* rotundi, parvi *Melapépionis* figuræ, qui multa grana continent ordine disposita, lata, nigricantia, interstitiis sanctibus quibusdam membranis, & maturæ etiam fingsosæ, albæ, singulis granis interposita, quod reliquæ Aristolochie generibus commune est.] J. Bauhino utriculi sequuntur turbati, striati, per maturitatem in sex partes dehiscentes. Radix subest ampla, tuberosa [rotunda J. B.] rugula, foris fusco, intus buxuo colore prædita, cortice crasso, tristi anarore gustum afficiens.

In Italia passim ad sepes & in aggeribus fossarum habetur, pingui solo: nec minus frequens in Locum Hispania & Gallia Narbonensi. Floret vere.

T et 3

* 2. Aristol.

2. *Aristolochia rotunda altera* Park. *rotunda altera* Clusii J. B. *rotunda*, flore ex albo purpureo. Jente C. B. *The other round-rooted Birthwort.*

Clus.

Romulus seu palmities habet prioris, sed frequentiores & breviores: *folia* longe quidem formam & colorem emulantia, sed majora, longiorque pediculo quam superioris fuit: *stemon* ex albo purpureo, interius fuscum, longe flori pene similem: Eius *fructus* priore longior, pyri in modum turbatus, gracilior quam in illa matre: *semen* planum, minus priore & rotundum: *radix* superioris filinis, cortice tamen magis flavo.

Locus & Tempus.

Floret paulo maturis fupioris, immaturo: *semen* ferè abiecit, quando prioris maturare incipit. Hanc nonnulli campellibus & inter segetes sponte nascentem conspiciebant Clusius. Superiore minor est, & injuratum huius toleratior.

3. *Aristolochia longa* J. B. Ger. *longa vera* C. B. Park. *Long-rooted Birthwort.*

Clus.

Hic etiam *candicans* quadranguli, duos palmos longi, interdum longiores [cubitali circiter longitudine J. B.] in multos ramos divisi, humi uti *Rosunda* diffusi. *Folia* quam illius minor, similia, dilutioris coloris, longiore pediculo fulta, *Soldanella* foliorum pene formam. *Flor* similiter oblongus, concavus, ex viridi candicans, Rotunde alterius florum effigie, sed extrema parte coloris magis habet, intus ut reliquorum villis obsitus. *Fructus* Pyri in morem turbatur, sed non adeo tenui rari ut alterius rotundæ fructus, qui maturate dehiscens *semen* ostendit, latum, rufum & tandem fuscum. *Radix* adultiorum plantarum crassitudine est brachiali, longitudine pedem æquantem: Adultæ verò omnes pleniore extrema parte obtuse sunt, & aqualis ferè per totam longitudinem crassitie, subinde tamen cuspidè ramosa: juniores gracilescunt, multasque fibras habent.

Locus.

Provenit campellibus locis inter segetes, & quibundam vineis in Narbonensi Gallia; & novo Vite floret.

4. *Aristolochia longa altera* Clusii J. B. *longa Hispanica* C. B. Park. *The other long-rooted Birthwort.*

Clus.

Huius *species* à Gallicæ flore diligentibus insipientibus nonnulli differre deprehenditur, quippe cuius extrema pars interiore parte purpurei coloris sit, quæ in alia herbaceæ. Hispanicæ etiam radix extrema parte non est gracilis in novellis plantis ut altera, sed plerumque obtusa, & radix ipsa brevior.

Locus.

Nascitur in Hispaniis inter vites regno Valentino frequentissima, ubi Martio florentem & jam *semen* perficere incipientem inveniebant.

Verum hæc differentie non sufficiens, hic iudicium ad diversitatem specificam, ut vocant arguunt, cum in plerisque speciebus plantarum majores observari possint.

Utraque frigoris impatiens est, nec hyemes nostras tolerat, nisi in scitibus asseretur.

Phedra seu *Aristolochia Mexicana* H. longa *Heimayde* hunc vel eadem est, vel simillima, quamvis ille *Aristolochiam clematidis* eam vocet; neque apud alterius Orbis colonos se vel vivam, vel pictam vidisse dicat.

5. *Aristolochia clematidis* Park. *clematidis vella* C. B. *clematidis vulgaris* J. B. *Saracenia* Ger. emac. *Creeeping Birthwort.*

Clus.

Præcedentis magnitudine superat: *caulem* habet firmiorem, rotundum, striatum, supra cubitalem altitudinem assurgentem. Huius *folia* reliquarum foliis multo ampliora, ex viridi pallidiora, longo pediculo fulta, formam Longæ vel potius Rotundæ alterius folia referentia. *Flor* pallidus, copiosis in singulis aulis, qui in aliis gentibus singulis, Longæ foliis formam præstat quodammodo testis, quo evanescente succedit *fructus*, reliquarum fructu major, exigui mali magnitudine, *semen* continens quale est reliquarum *Aristolochiarum*, sed magis. Huius *radix*, quæ reliquis cum gravitate quadam est odorata, tenuis est & ad minimi digiti magnitudinem nunquam accedens, longè lætèque serpit, & sub terra altissime mergitur, adeo vivax ut etiam frustulatum concissa facillè renascatur, & magna difficultate eruat: sapore est amaro, adeoque tenuium partium, ut statim gustata fauces eo imbutat.

Locus.

Circa Monsipellum in vineis fossis & aggeribus plus satis luxuriat: autore Clusio in vineis adeo ibi frequens, ut viti ab illius odore vidum contrahant. Invenitur & in aliis plerisque Gallie, Hispaniæ, Ungariæ, Germaniæ superioris & inferioris locis referente Clusio: Nobis tamen in Germaniâ peregrinantibus nusquam est conspicua. Floret cum reliquis.

Alia species.

Aristolochia clematidis speciem testatorem foliis in extremo brachio seu mucronatis in monte Hyemetto prope Athenas observavit D. Georg. Wheeler. Itinerar. lib. 8. pag. 414.

6. *Aristolochia clematidis Batice* Clus. Park. *clematidis* Ger. *clematidis non vulgaris* J. B. *clematidis serpens* C. B. *Climbing Birthwort.*

Clus.

Longa, carnosa, tenuia striatque habet *armenta*, quibus vicinas sepes & interdum arbutulas superat, isle convolvens & implicans Convulvuli aut Lupuli modo. *Folia* illi reliquarum *Aristolochiarum* foliis similia, seu potius Scammonie Monspeliacæ, extremo mucrone acuminato, superne lævia & viridia, inferne ex purpureo albicantia, longo pediculo innixa. Hic *Aristolochia* longe, incurvus, oblongus, ex purpureo nigricans, intus tenui lanugine plenus, longissimo omnium pediculis infidens, reliquarum *Aristol.* similes, æque magnus ac in vulgari *Clematide*, & à pediculis dehiscens; *semen* etiam simile. *Radix* prælonga, sarmenticia, Smilacis asperæ instar, (cum cuius crassioribus fibris magnam habet affinitatem) nunc per summa serpens, mox altè sub terra se condens, pallidi coloris, non ingrati saporis, gustata etiam aliquantulum adstringens deprehenditur, & manifestæ acrimoniæ. Tota planta odorata est.

Circa Hispaniam, itinere Ulyssipponensi, plurimisque aliis Batice locis, in dumetis, vepribus & Locis & vettulis quibundam oleis, pingui solo sponte nascens observavit Clusius, semper istic virens, & Januario, Februarioque florens.

7. *Aristolochia polyrrhizon* J. B. *Arifol.* *Pifolochia dicta* C. B. *Pifolochia* Ger. emac. *Pifol.* vulgari Park.

J. B.

Ex *radice* argumentum nomen invenit, quæ ex plurimis, longis, junceæ tenuitatis, buxæ coloris radicibus, in unum tandem caput coarctatis effe composita. *Cauliculus* dodrantales habet aut pedales, raro majores, graciles, angulosos seu striatos, ramulos. *Folia* longe foliis similia, minor, magis rugosa, & aliquantulum in ambitu sinuosa: *stemon* Rotundæ prioris formæ æqualem, minorem tamen & aliquando nigrum, interdum ex herbaceo flavescens: fructum rotundæ primæ fructus effigie, verum minorem, cum maturit ei quæ pediculis adhæret parte dehiscens ut in præcedente, [longæ verò & reliquarum extremæ] *semen* etiam simile.

In arvis prope *Sellam novam* agri Monspeliensis sub oleis invenimus: Clusius in olivetis & petro-locis Hispaniæ Gallicæ Narbonensis locis. *Semis* foliis brevissimis pediculis infidens, crassius parva, acutiora quam

foliis in plantis nobis observatis brevissimis pediculis infidens, crassius parva, acutiora quam figura Clusiana præsentat, extimis marginibus undique eleganter sinuata, ita ut dentata videretur, colore, præsertim inferiore parte, canescentia, & Scammonie Monspeliacæ amula.

8. *Pifolochia Cretica* C. B. *Cretica semper virens* Park. *Cretica sive Virginiana* Ger. emac. *Arifolochia Pifolochia altera* J. B.

Clus.

Multa est summo radicum capite profert tenuia *armenta*, pedem aut plus vel minus longa, angulosa, striata, lævia, fractu contumacia, humi sparsa, & ex atro virentia, in quibus incondite ordine nascuntur *folia* nervosa, superiori similia, magis tamen mucronata, & ad Smilacis asperæ foliorum formam quodammodo accedentia, minor, atraque & immarcescibili virore prædita, oblongis pediculis nitentia, de quorum sinu nascuntur longi cavique *stemon*, *Aristolochiæ* longæ floribus formæ similes, lævæ tamen rubedine foris magis distincti, interne verò aliquantulum flavescens, oblongique pediculis adherentes. His succedit *fructus* *Aristolochiæ* longæ fructui non dissimilis, sed minor: numerosas autem hoc genus habet *radices* instar præcedentis aut Smilacis asperæ, verum graciliores, & fibris quibundam tenuibus donatas, odoratas.

Flores profert Julio & Augusto.

Diligens & peritus Botanicus Thomas Johnsonus Gerardi Historiæ emaculatæ *Polyrrhizon* illam famulam *Virginianam*, (quam ex Virginia allatam in herbo *Joan. Tradescanti* Lambethæ prope Londinum cultam & florentem vidit) cum descriptione Clusiana *Pifolochiæ Creticæ* studiose collatam, eandem omnino speciem plantam esse invenit, nec ullâ infirmiore notâ diversam speciem arguente differre: quocirca Parkinsoni iudicium diversam statuent non magni facit, sed potius cum Johnsono sentio eandem esse. Videtis descriptionem Parkinsoni in Theatro Botanico.

9. *Aristolochia Maurorum* C. B. *peregrina Rauwolfii* Clus. *Aristolochiis similis Rhabasi & Rauwolfii Maurorum* J. B.

Rauwolf.

Aliquem spirat odorem, sed ingratum. Ex *radice* surculi prodeunt plerumque quatuor, albicantes, si modo tenues ad radicem, ex quibus parte superna hærent foliola septem aut octo utrinque, cæcis, opposita, magnitudine & situ foliis Filicis Floridæ respondentia, nisi quod versus ima aurica sit, ad instar *Salviæ* minoris. Inter quorum ima, superioribus magis aliquanto inter se distantia, hærent *Aristolochiæ* similes, paullo majores, colore magis fusco, longiorisque pediculis. *Radix* altè depacta est, qualitate sicca calidique, ut amaritudinem ejus docere putat Rauwolfius.

Utriusque *Aristolochiæ*, tam longæ, quam rotundæ, radix calida & sicca censetur. Utraque virens, atenuat, aperit cum modica absterfione: rotunda tamen tenuiorum partium est, longa cassiorum. Quæ *Clematidis* vocatur fragrantior est (inquit Galenus) itaque ea ad unguenta utuntur.

6. *Aristolochia*

tur unguentarii, sed ad sanationes infirmior, & longè minus quidem tenuitatis obtinet quàm rotunda. Lobelius Polyrrhiza Arist. radicem reliquis duabus [longe & rotundè] præferendam ait, tum suavi aromaticitate, tum medicata efficacie facultate: cujus causâ merito Andromachi & Galeni theriacis aptiores. Clemenatis tamen vulgaris utraq; reperitur ignavior.

Utraque Aristolochia Cephalica, Epatica, & Pulmonica imprimis est. Hinc prodest ad taraxeam maculigenam resolvendam expectorandamq; ad menses ciendos, tumores internos nimpens, venena discutienda. Insuper *Longe* infuso ad scabiem exsiccandam vel vulgo hic [in Germania] utilissima est. Extrinsecus adhibetur usu creberrimo ad exsiccandam & mundificandam vulnura.

Rotunda efficacior est, & imprimis menses ab secundinis ciendis celeberrima. *Schrod.*

C. Hofmannus ita distinguit virium respectu, Commendatur *Longa* in vulneribus & ulceribus fordibus, in vitis caris, in purificandis dentibus: *Rotunda* in affectibus pectoris à crassis humoribus, in flatibus, in doloribus ventriculi, in singulis, in ruptis, ubi sanguinis grumi dissolvendi sunt, in obstructionibus henis, &c. Educit enim per urinas, menses, cutim, varia excrementa.

Præcipua utriusque vis est (ut nomen indicat) ad uterum à partu expurgandum, & menses movendos. Tam efficaces sunt (inquit * Lobelius) longa & polyrrhizos præsertim, ut radices utriusq; parti momento, partim intro date, partim in pessario admotæ, elicerent fetum, jam scilicet exumpere conatum, fœtulem involucri lacerata enixam puerperam tridui cruciatibus panè euectam.

Exhibetur ad affectus uterinos plerumq; in decocto.

CAP. V.

De Scrophularia.

Scrophularia à radice nodosa & ab affectu nomen accepit, quod ad scrophulas prodesse creditur C. B. Sunt autem Scrophulae five strumæ & chæcrales glandularum induratarum tumores in cervice, alis & inguinibus. Volunt ita dici quod porcis sunt familiares, aut quod numerose sunt foliolis & prothiæ veluti scrofæ. Est autem Scrofa Sus qua fœtis causa alitur. Scrophularia notæ sunt folis auriculatis, vasculum bivalve, subrotundum, acuminatum; folia in caulibus contrariis inter se pediculis bina, semina parva, fusca.

1. *Scrophularia aquatica major* C. B. *maxima rad. fibrosa* J. B. *Betonica aquatica* Ger. *aqua. major* Park. *Water-Beetony*, rectius *Water-Figwort*.

Radix crassa fibris numerosis, majusculis, longis, albis donatur. *Caulis* bicubitales sunt, quadrati, crassitudine minimi digiti, quàm Scrophularia vulgaris majores, glabri, inanes, ramosi. *Folia* per intervalla longiora ex adverso bina, pediculis fœlucialibus insident, duobus plurimum lobis ad pediculum donata, tres aut quatuor digitos longa, duos lata, circa margines crenata, mucrone obtusiore quàm Scrophularia vulgaris, & Betonice foliorum figurâ suâ amula, verum duplo triplove majora. *Flores* in summitatibus caulis & ramorum, in eodem communi pediculo seu furculo plures, ex alis quidem foliorum quorundam, sed perexiguorum, angustorum, acutorum, non crenatorum & omnino dissimilium reliquis egrediuntur, parvi, monopetali, turgiduli, obfcurè purpurei, duobus in summa parte exantibus latis & obtusis segmentis velut auriculis; *apiculis* flavis in ipsâ floris apertura se ostendentibus; quibus succedunt *vascula seminalia* subrotunda, acuminata, è duobus locamentis compolita, *semina* intus continentia parva fusca.

Ad ripas fluviorum copiose provenit, in ipsis aquis.

Hujus speciem quadruplo minorem, Londini alebat Thomas Bennæus, & Muttonus Belga Tor-naci, referente Lobelio, quæ

- * 2. *Scrophularia palustris non fetida, sive aquatica minor* C. B. *Betonica aquatica minor* Park.

- A. 3. *Scrophularia major* Ger. *major vulgaris* Park. *vulgaris* & *major* J. B. *nodosa fetida* C. B. *Figwort*.

J. B.

Fœtidi odoris tota est, Sambucum referentis. *Radix* oblique agitur, alba, crassiuscula, & tuberosius inæqualibus strumosa. *Caulis* firmus, rectus, quadratus, cavus, purpurascens, ad binos cubitos excrevit, in alas divisis. *Folia* Galeopsis, majora, acuta, serrata, ex caulibus geniculis adversa, (quod tamen perperum non est) atrovirentia. *Flores* ex hirsutis pediculis calicibus quinquefoliis insident, anturimi minimi hiantis oris instar habentes, supremâ lacinia in medio bifida, intus atropurpureæ, extra nonnihil virescentes, laterales duabus cum infimâ exorosis reflexæ magis ex viridi pallidæ, prominulo è rictu stylo vixente, alè reconditis tortuosius staminibus cum apicibus ochreis. [Stamina interdum in rectum exorriguntur, cœrime apices pallidi è floris hiatus apparent.] Vasculum feminale bivalve, subrotundum, in summo acuminatum.

In sylvis, dumetis & sepibus nascitur non infreq. Julio & Augusto floret.

Ex

Ex re nomen habet; siquidem radix ejus strumas & hæmorrhoides sanat. Utiles insuper est in cancriosis ac similibus serpentinis ulceribus malignaque scabiè. Siquis hæmorrhoidum excream infano dolore torquetur, minimum quid Scrophularia vel radices, vel foliorum cum cibo aut potu capiendi statim dolore liberatur; five ipsam plantæ substantiam ficam aut viridem, five decoctum ejus assumat. Hæc ab Heers in Observe, qui hoc sæpius expertum ait.

Sicce radices pulvis impositus hæmorrhoides fœcat: Idem drachmæ pondere potus lumbricos venis pellit.

Aqua è radicibus destillata faciei ruborem tollit.

Ex hac herba unguentum conficitur ad omnis generis scabiem utilissimum: quo ipse (inquit Tragus) scabies Lepre humillimas curatas vidi. Ejus autem compositio sic se habet, Mayo mensis finem herba cum radice, sordibus diligenter expurgata ac lota, eaq; contundatur, post succum ipsè expressum in angusto vitro probè obturato per annum asservetur. Cùmque unguentum parare volueris, tum expressi succi, cere & olei æquis portionibus tantum accipe quantum unguenti parandum erit, quod ubi feceris conjunctim ea super carbones decoquantur & consque temperentur donec unguentum fiat. *Trag.*

Ad Scrophulas sequens Emplastrum præscribit D. Sibbalds *Prod. Hifor. Natural. Scotie.* & Axung. porcin. lb j. solvatur moderato ignis calore. Tunc ʒ folior. Scrophular. Cynoglossa. Lamii flor. alb. Digitalis an. p. æ. q. 3. in minutas partes conficiantur, & in Axungia coquantur igne temperato, repetendo coctionem ter aut quater, usque dum unguentum saturati viroris sit. Tunc appendatur in librâ unguentum, sumendo dimidium ejus Cere & Resina tantundem, Terebinth. ʒij. viridis eris ʒj. dissolvantur simul omnia, tunc per linteum colentur, & fiat massa, super altam q. 3. extendatur, & parti applicetur.

- * 4. *Hujus aliam speciem depingit & describit Parkinsonus titulo Scrophularia majoris alterius elegantis.*

Park.

A vulgari differt floribus non ut in illa hiantibus, sed quatuor foliolis rubentibus compositis, seu majoris in quatuor foliola rubentia expansis: *vascula* feminalibus non acuminatis: *foliis* interdum pluribus ad idem geniculum, præsertim inferius, fisis.

5. *Scrophularia folio Urticæ* C. B. *peregrina* Cam. Park. *flore rubro Camerarii* J. B. *Nettle-leaved Figwort*.

Ex eadem radice fibrosa & tuberculis carente plures emittit *caules*, medium tamen reliquis multo majorem, crassitudine digitali, firmum, ab imo ramosum, ramulis ex adverso brevibus, è foliorum alis exeuntibus, cubitalis & altiores, quadratos, concavos, lanugine admodum brevis & vix conspicua hirsutus. *Folia* Urticæ amula, sed pro latitudine breviora, obfcurè viridia, glabra & splendens, inferiora in caule pediculis longis appenda, superiora ordine breviora. *Flores* in furculis è foliorum alis egressis sex, sæpè nunc aut plures, pediculis tenuibus hærentes, patentiores quàm Scrophularia vulgaris, nec adeo obsoletè purpureæ, sed rubicundiores. His succedunt *capsula* subrotundæ, bivalves, *seminibus* intus exiguis pulvis.

Olor plantæ foetilis & ingratus Scrophularie vulgaris.

Circa Pisas copiose provenit, etiam in muris ipsius urbis, & alibi in Italia. Hæc est proculdubio *Loem*.

Scrophularia Cretica 2. *Clus.* quod folio Urticæ esse dicit.

Aliam Scrophulariam peregrinam speciem describit Parkinsonus, quam peregrinam alteram appellat, altitudine bipedali; foliis pulchrè viridibus & velut alatis: floribus sublateis cum staminibus pulvis.

6. *Scrophularia flore luteo* Ger. C. B. *Parlc. lutea magna, amplis foliis* J. B. *Lanum Pannonicum alterum sive exoticum* Clus. *Yellow flowered Figwort*.

Ex radice crassa, nigra, fibrosa, Scrophulis carente *folia* antequam caulem edat plura in terram convexa exeunt, magna, rotunda, hirsuta, uncias quinque vel sex longa, similitudine lata, ob pilos brevissimos asperos mollia, Urticæ foliis simillima nisi ampliora utplurimum essent, pingui & lento quodam veluti rore leviter asperata, profundè per ambitum serrata, pediculis longissimis, [triun quatuorve unciarum]. Altero anno *caulem* [C. B. caules plures] profert, bicubitalem circiter, [cubitalis & fœlucibulcalis C. Bauhino] quadratum [quadrangulum vel hexangulum Clus. utriusque enim formæ nascuntur] crassum, cavum, leviter hirsutum, [hirsutis alba obtusum] rectum, geniculis distinctum, ad quos *folia* bina plerumque opposita, [interdum terna in caule scilicet hexangulo] ab imo caule ad summum paulatim decrecentia, & pediculis sensim brevioribus fulta. Ex unicuique ferè folii sinu, ab imo ferè ad summum, pediculis emergit palmaris circiter, C. Bauhino lavis, Clusio verò & Columnæ hirsutus, cujus circa fastigium foliola bina exigua conspiciuntur, supra quæ extremo pediculi cacumine *flores* hærent complures [tres vel quatuor Col.] luteæ, Pili minimi magnitudine, concavi, hiantes, quinque brevibus lacinis ora divisa parum habentes, apicibus tidem intus luteis, [tenui stylo cum staminibus emergente] Arbuti floribus admodum similes Col. basin habentes luteo-viridem, quinque, foliolis constructam: quibus succedunt oblonga *pericarpia*, in acutum desinentia, Scrophularie familia [capitulis Hyperici familia J. B.] in quibus familia *semina*, minuta & nigra continentur, Capitulorum acuminum filamentum capreoli instar insidet.

Maio

Lect.

Maio floret, ac etiam Æstate, & Autumno perficitur, deinde iterum ex radice germinat. *Col.*
In valle Campoclaurentium atque etiam supra Matcium umbrosis Septentrionalibus, nivosis locis invenit Columa; postremò etiam in Æquicolum montibus, in villa *Plagis* dicta.

Quatuor celeberrimi omnium Botanici, Carolus Clusius, Bauhinus uterque & F. Columa hanc plantam diligenter descriperunt, è quorum descriptionibus hanc nostram composuimus.
Galeopsis altera luteo-pallida *Park.* huic plantæ eadem est.

- * 7. *Scrophularia Cretica* v. *Clus.* *Cretica latifolia* *Park.* *Indica* *Ger. Ser. foliis Filicis modo laciniatis vel Ruta canina latifolia* C. B.

Clus.

Huic *folia* initio prodeunt humi expansa, Scabiosæ primis foliis non valde dissimilia; deinde sequebitalis affurgit *caulis*, quadrangulus, cavius, viridis, angulis purpureiscentibus, interdum etiam toti ei parte que Sole illustrata est purpureus: cuius infimam partem ambiunt longè ampliora *folia*, in multas laciniis divisa, ex adverso nascentia, deinde reliquum caulem alia, quæ alata sunt, & Filicis aut Aleatorolophi foliorum instar ferè, multas laciniis prædita, quæ rursus in alias longè minores, & in ambitu serratas secantur. A medio caule ad summum ex alarum sinu nascuntur rami etiam quadranguli, minoribus foliis præditi, & illi similiter in alios ramulos divisi, sustinentes *foliolas* instar utriculorum cavius, Scrophulariæ vulgaris floribus non abimiles, ex flavo virelcentes, sex foliis constantes, quorum bina infima valde sunt exigua, & infernè aliquantulum reflexa, quæ in lateribus suis, paulo quidem altius attolluntur, & suprema parte aliquantulum purpureascent; sed bina suprema majora sunt reliquis, & quodammodo reflexa, purpureisquæ ex atro coloris, paucis & brevibus *flavis filamentis* ex umbilico prodeuntibus. *Radix* pollicaris panè crassitudinis est, in multas fibras divisa, candicans coloris.

- * 8. *Scrophularia foliis laciniatis* C. B. *Prod. Scrophularia Indica* *Park.* *An Scroph. Indica capitula maxima* J. B?

C. B. prod.

Caule est crasso, striato, subrubente & levi: *foliis* atrovirentibus, levibus, tenuibus, oblongis pediculis donatis, inferioribus palmatis, instar foliorum Raphani, in laciniis quinque oblongas, crenatis, divisis: ex quorum sinibus *folia* minora, etiam laciniata, prodeunt. *Flore* est magno, elegantissimo, croceo inferiore parte, intrinsecus rubro.

Huius ramulum duntaxat accepit descriptionis autor C. B. nomine *Scrophulariæ Hispanicæ* non scripserat.

Addit ex Parkinsono, *Ramulos* hujus *caulis* effere, sed infirmos & humi plerumque hinc inde stratos, geniculis crebris interceptos: *capitula* majora & duriora quàm in quavis alia Scrophulariæ specie: *radicem* crassam fibris comosam, postquam planta semen dederit marcescentem, aliis durantem.

9. *Scrophularia altera Ruta canina dicta* *Park.* *Scroph. Ruta canina dicta vulgaris* C. B. *Ruta canina* Lob. *Ger. Scrophularia tertia Dodonæo tenuifolia, Ruta canina quibusdam vocata* J. B.

J. B.

Radicem habet longam, simplicem, mediocriter crassam: *caules* cubitales, striatos, teretes, ferè nigricantes, medullâ fungosâ plenos, ramulos; per quos *folia* oblonga, angusta, profundè laciniata, graviter odorata: flores eo ordine dispositi quo in Scrophularia majore vulgari, copiosiores, parvi nigri; quos vascula excipiunt Scrophulariæ minora, acuminata, in duas carinas delincentia.

Lect.

Ad Rheni ripas propè Basileam primò, deinde in Italia, Gallia Narbonensi, & circa Genevæm copiose nascentem observavimus. *Radice* est diuturna.

- * 10. *Scrophularia Ruta canina dicta minor* Morif.

Morif.

Pedalis est planta, duplo minor priore: *folia* multò tenuius dissecta: *flores* integri in fundo, quinque laciniis in margine divisi, *stamina* & *stylus* admodum brevis, ex ipsorum fundo orta habentes; quibus fastidientibus succedunt *capsula* omnium minimæ, bifide, virides adhuc arctè junctæ & striatè unite, pyramidalem exhibentes figuram, acumine pungente præditam, sed exarctæ sponte aperiuntur & *semina* plurima, reliquarum minorum effundunt.

- * 11. *Scrophularia Scordoniæ foliis* Morif. *Lusitanica* Hort. Leyd.

Morif.

Ad altitudinem bipedalem ascendit, caule quadrato, crebris geniculis intercepto & in multos ramulos brachiato. Ad singula autem gaulica bina è regione apponuntur *folia* mucronata, serrata, scabra, Salviæ sylvestris instar, quibus addit similia sunt, ut antequam flores & semen producat, pro Scordonia haberi possit. *Florem* fert uncia pediculo innitentem, integrum in fundo, quinquefariam in margine partitum, laciniis quatuor ferruginei coloris, infimâ virelcentis: ex fundo floribus exeunt quatuor *stamina* subviridia, perbrevia, unâ cum *stilo* ejusdem apice ejusdem coloris. Hisce deciduis succedunt *capsulae* pyramidales, mucronatæ, adhuc virides arctè sibi invicem junctæ, exarctæ

effractæ apertæ, inq. singulis cellulis *semina* continentes minuta, subfusca, cæterarum suæ fortis more. De loco, florendi tempore & duratione nihil habet.

- * 12. *Scrophularia Sambuci folio* *Park.* *Sideritis Sambuci folio* *Alpin.* *exot.*

Park.

Caulibus affurgit pluribus, quadratis, concavis, duos trêfve cubitos altis, *foliis* aliquot alatisque geniculis exeuntibus cinctis, è pinnulis aliquamultis conjugatis ad costam medianam adnexis, foliorum Sambuci instar, compositis, Sambuci insuper ferè odore. E foliorum sinibus ad caulem ramiformes *pedos*, & summis *caulibus* exeunt *flores* multi, concavi, nutantes, obsoletè rubentis aut purpurei coloris; quibus succedunt *capsulae* parvæ, rotundæ, nigricantes, acuminatæ, *seminibus* aliarum hujus generis annulis repletæ. *Radix* longa, fibris aliquot aucta.

Ex Hispania transmissa est. Parkinsono è semine nata. Biennio tantum vivit & perfectis seminibus exarefcit. *D. More*, ad quem cum Patavii commorabatur femina ejus cum aliis rarioribus transmissit Parkinsonus, eam Alpino communicavit. Locis umbrosis & humidis gaudet. *Lect.*

- * 13. *Scrophularia peregrina Telepii folio non descripta* Hort. Lugd. Bat.

CAP. V.

De Digitali.

Digitalis à flore Digitale seu Dactylothemam referente dicta est, nec alio opus habet caractere generico quàm hujusmodi flore concavo, labiato, pendulo, cum valculo bivalvi.

- A. 1. *Digitalis purpurea* J. B. *Ger. purp. vulgaris* *Park. purp. folio aspero* C. B. *Purple Fox-glove.*

J. B.

Est ubi cubitos duos superat Digitalis purpurea, *caule* pollicem crasso, anguloso, hirsuto, subrubente, concavo, ex *radice* fibrosa, amara. *Flores* in thyris longioris morem, frequentes, ab uno caulis latere penduli, brevibus hirsutis pediculis, quorum singulis est appositum foliolium acuminatum, calidi aut Digitalis factori munimentis effigiatæ, colore foris coccineo, exceptæ inferiore parte, quæ propter nonnullam admixtam albedinem carneo est, intus verò filititer purpurei, inferiore parte quæ & longis pilis obfita est) versicolore albis maculis nigro guttatis: floris basi penitus adnascuntur *stamina* alba aut purpureascentia, contorta, quæ apices didymos croceos guttatos sustinent: *stylus* tenuis purpureascentis ex hirsuti oblongique *pericarpii* bivalvis mucrone protenditur, cui postea includuntur continenter *semen* minutum. *Folia* Verbalci opinionem rectè, sustinent, oblonga, in acumen desinentia, hirsuta, in ambitu serrata, superne atrovirentia, infernè inæna: quæ ad radicem sunt longissimum pediculis, quæ in caulibus nullo ordine posita, crebra. *Calix* floris plerumque quinquefolius, floris margo in quinque dividitur segmenta.

Amat solum arcuosum. Variat interdum floris colore albo, sed rariùs; nam è millibus vix unam plantam reperies flore albo insignem: hinc Digitalis flore magno candido *J. B.* alba folio aspero C. B. major alba *Park.* alba *Ger.*

1. Parkinsonus alterius adhuc Digitalis albæ speciei meminisse, quam *Dig. albam alteram* seu *minor-Varietatem* appellat, cui *folia* precedenti quidem similia tribuit, verum minora paulò & breviora, obcurius virentia; *caulem* humiliorē vix tripedalem: *flores* minores: in reliquis conveniunt.

2. Digitalis major flore carneo *ejusdem* *Park.* à vulgari purpurea, *foliis* paulò minoribus differt: floribus quoque minoribus, dilutius rubentibus seu carnis.

3. Digitalis media flore luteo rubente *ejusdem*. Mediæ est magnitudinis inter Digitales maximas & minores: *folia* luteo minoris aliquatenus æmulus, quàm precedentis minoribus, floribus longis, angustis *Dig. albæ* alterius seu minoris ferè magnitudine, colore luteo aut barico, rubore velut pendulo, quem colorem prius *Calney* appellamus, & in Aurantis nonnullis conititit. Cum semen dederit radicibus exarefcit, secundo plerumque à statione anno.

Hæc Digitalis varietates, quanvis accidentibus potius quibusdam quàm specie à vulgari purpurea differre putem, nolui tamen omittere, ut Lectori integrum sit de his iudicium ferre.

Digitalis herba emetica est. Somerseti Angliæ turba hujus decocto feblicitantibus purgationibus & interdum superpurgationibus & vomitionibus humidioribus alvo molitur. *Lob. Ob.*

Parkinsonus efficacem esse contra Epilepsiam affirmat, si duo ejus manipuli cum $\frac{3}{4}$ Polypodii quercini in cervicili decoquatur, & decoctum propinetur. Qui enim viginti & sex annos continuo ex morbo laboravit ita ut singulis mensibus bis terque caderet, hujus decocti uls penitus liberati sunt, alacritate per integros sedecim menses nē unum quidem paroxysmum sentierunt. *Verum medicamentum hoc robustioribus tantum convenit, siquidem videntur admodum purgat & vomitionibus inmanes excitat.*

Sumptis conducere titam & impositam succumque ejus in unguento experientiâ comperitum est. *Park.* Novi plures (inquit D. Barenius in MS. nondum edito) qui in strumosis tumoribus Digitalis floribus valde confidunt, quos quidam in butyro Maliali, quot possunt immittentes errant in solandis per æstatem. Alii cum adipe porcino miscant, & sub terra defodiunt per quadraginta dies, utique flores cum unguento reservant, unâ hinc inde iudicant & timoribus applicant: hoc tumoribus decedentibus vel maturandis, ulceribus detergendis vel exspondis sufficere ferunt se expertos. Quinto & sexto quoque die Diacarthamo purgant, interim continuè decoctum Herbe Robertianæ præbent.

ben: pars ulceris rubens parte unguenti tenuiore illinatur: pars autem crassior unguenti linteamenti imponitur, quod nunquam mutetur. Sunt qui novella & primò erumpentia planta germina accipiunt, corinque succum expressum in butyro coquant ad succi consumptionem, atque hoc novo succo addito bis terve repetunt.

N. 1. Oportet ut parietur sufficiens quantitas unguenti eo anni tempore quo flores haberi possunt, cum nonnunquam integer annus aut eo amplius ad curam perficiendam requiratur.

N. 2. Quamvis ulcera primò majora fiant nē metuas, liquidem unguentum postquam humores omnes absorbuerit & exsicaverit, ea demum sanabit & cute obducet.

N. 3. Unguentum hoc in Scrophulis humidis & purè manantibus præcipuè utile est in fœcis parum valens sed ad Balilicon & præcipitum confingendum. Habui ex relatione viri amicissimi, tum rei Herbariorum totius Medicina peritissimi D. E. Hufle.

Proverbum est Italicum *Avalda tutte le piaghe salda*, i. e. Digitalis sanat omnia vulnera.

2. *Digitalis maxima ferruginea* Park. *angustifolia flore ferruginea* C. B. *ferruginea folis angustifolia* B. *ferruginea major* Ger. emac.

f. B.

Tres aut quatuor cubitos altus est *caulis*, mediocriter crassus, firmus, teres, levis, cupis scapus summus in alas aliquot scinditur. *Folia* Digitalis sublate angustifolia folis proxima, longa, angulata, acuminata, atrovirentia, [ex vidi candescentia Park.] nervosa, averfa parte subhirsuta, lori crenatum vestigio per ambitum incisa alternatim cauli adnascuntur. *Flores* longa serie thyrsifide dispositi, Digitalis purpureæ, breviores, rigidiores, foris totius hirsuti, ferruginei, intus eodem colore saturatiore, & fœnis variegato picti, labro productiore villosa dependente, in medio recti hinc, latentibus sub superioris folii margine apicibus luteis: insidet autem floris recurva basis calycis stellato quinque radiis constanti. *Capitula* quam in vulgari purpurea minor *femina* minuto, fusco repleta.

Catalogus Horti Regii Paris. Digitalis ferrugineæ duplicis meminit, nimirum 1. *Latifolia*, cui synonymiam facit Digitalen maximam ferrugineam Park. & 2. *Angustifolia*, quæ est C. Bauhini Digit. angustifolia flore ferruginea; J. Bauhini Digit. ferruginea folio angustiore. An hæc duæ speciem differant nescimus, examinent alii: certe Dig. ter. fol. ang. f. B. in parem cum Parkinsoniana Dig. max. ferruginea altitudinem affurgit. Verum quicquid sit de ferruginea latifolia & angustifolia, dari duas Digitalis ferrugineæ species certum est, cum Tho. Johnstonus vir summe fidei & diligencie, utramque vididerit & descriperit:

Alteram majorem appellat, *foliis* imis pedibus, atrovirentibus, venosis: *caulibus* tricarabulibus; *floribus* hiantibus, amplis, cum labello sursum inflexo.

Alteram Dig. fer. minorem & foliis multo minoram, angustiora, levia & intensius viridia: *caule* pedales; *floribus* parvis, superioris colore similes. Hanc apud Tradescantium vidit medio Julio florentem.

Hæc species caule est quadruplo humiliori quam superior, proinde eadem esse non potest quam J. Bauhinus describit, quæ in parem cum illa altitudinem affurgit. Quocirca vel tres duas Digitalis ferrugineæ (quod non credo) species, nimirum 1. *Major latifolia*, quæ est Parkinsoniana maxima: 2. *Major angustifolia*, C. B. f. B. 3. *Minor* Ger. emac. vel Parkinsoniana & J. Bauhino descriptæ species conveniunt.

Hic insuper addit Catalogus Parisiensis quartam adhuc speciem, viz. Digitalem latifoliam flore ferrugineo minorem.

3. *Digitalis lutea magno flore* C. B. *ampla flore* Park. *flore majore, folio latiore* J. B.

f. B.

Minor huic quam purpureæ magnitudo; nec dissimilis *radix*: *Caules* angulosi, nonnihil hirsuti: *Folia* angustiora, longa, infernè nervis hirsutis rugulosa, superne penitus glabra, atrovirentia, in ambitu crenata, sapore subamaro & acri: *Flores* Digitalis purpureæ pares, foris intusque hirsuti, sed colore, extra quidem dilute luteo, intus verò croco saturatiore languideque luteo virulicolores.

In montibus circa Genevam & in Germania invenimus. Floret Junio & Julio.
C. Bauhinus pro Ephemeræ Dioscoridis Column. hanc habet: verum Columna flores albos Ephemeræ suo attribuit, qui huic lutei sunt. Fortè tamen Columna colorem pallidè luteum pro albo habuit; ni floris color interdum variet.

4. *Digitalis lutea vel pallida parvo flore* C. B. *flore minor sublate, angustiore folio* J. B. *minor lata* f. *vel pallida* Park. parad.

f. B.

Duorum cubitorum altitudinem aequat vel etiam superat, *caule* digitali, ramoso, levi, ex radice pollicari emicante: cui alternatim adnascuntur *folia* spithamiam longa aut breviora, duas aut tres uncias lata, acuminata, in ambitu crenata, superne glabra, atrovirentia, infernè herbida, subhirsuta: *floribus* tanquam thyrsifidibus longa serie effigantes, quamquam ortu diverso, eodem tamen ferè omnes vergunt dimidio minores Digitalis purp. floribus, colore luteo in herbacuum languente, idque tam intus quam foris, labro intrinsecus villosa; quorum unicuique ad pediculum folium acuminatum penitus glabrum est appositum. *Semen* in loculis bivalvibus aliarum hujus generis more. *Radix* fibrosa, perennis, nec ulla cæli injuria aut gelu vehementiori facili corruptur.

In montibus circa Genevam, utrumque circa Salernum & Neapolin in Italia copiosè provenit. Julio, Julioque mensibus floret.

C. Bauh.

C. Bauhinus aliam adhuc *Digitalem angustifoliam luteo parvo flore* in Prodrómo describit: quæ an alter quam partium omnium parvitate à præcedente Lectori considerandum relinquo: Descriptionem ejus videat apud C. B. in Prodr.

- * 5. *Digitalis Virginiana, Lysimachia facie, foliis subrubentibus, flore violaceo minore* Morif. An Digit. Virginienfis seu Americana ferratifolia Hort. Paris. & Lugd. Bat?

Morif.

Caules promit bipedales, subrubentes: quos ambiunt per intervalla ad singula genicula bina *folia*, mucronata, Limonii majoris primo ortu foliis haud abfimilia, ex adverso adnascuntia, quæ à caule perforari videntur aded arcè eum cingunt. Ex alis ad genicula superiora enascuntur pediculi alios procreantes, quibus innascuntur flores calyce & forma Daſtylothece seu Digitalis minoris, nisi quod *folia* integer in fundo tantum, in margine quinquefariam sinuatur, ut in Nicotiana femina, coloris violacei: in fundo autem floris quatuor *staminibus* arcuata latent, quorum singulorum extremo, aliarum Digitalium florum more duo apponuntur testiculi rubelli, lentiformes in superiore floris parte: est enim *stylis* propendens versus inferiorem partem luteis, lanuginosis. *Floribus* succedunt thecae bicapitulares, in mucronem acutum bifurcatum desinentes, continentes in se femina minuta, infinita, ceterarum in Digitalium more.

Floret Æstate, atque eadem exeunte & ineunte Autumno semen suum perficit. Foliorum situs & florum figura diversam à Digitali plantam arguunt.

Tempus.

CAP. VI.

De Pediculari seu Crista galli.

Pedicularem Lobelius scribit vocari hanc herbam, quod facilitatibus sit virosis, pratis infesta, & pediculis hostis. Contra Dodoneus Pedicularem ab effectu nominat, quod pecori ac juventis, quæ in pratis ubi hæc provenit pascuntur, pediculorum copiam gignat. Mihi hujusce herbæ folia, pediculi tergo rugis suis perquam similia sunt, & inde forte nomen.
Notæ hujus generis sunt præter flores galeatos & valculum bicapitulare, florum calyces tumida & velut inflatæ folliculis seminum occultantes, *Semina* compressa.

- A. 1. *Pedicularis sive Crista galli lutea* Park. *pratensis lutea vel Crista galli* C. B. *Crista galli* Ger. *galli femina* J. B. *Yellow-rattle* oz *Œcis-comb*.

E *radice* parva, alba simplici, furculosa ad latera emittente, non altè in terram demissa *caulis* affurgit plerumque singulari, pedalis, rigidus, levis, quadratus, rectus, tenuis, inanis nigris non rarè maculis & luteis variis, & versis supremam partem purpurascens, in ramos aliquot divisus, quos adversofolius posita bina semper ambiunt *folia*, sine pediculis, lata basi, exinde sensim angustata ad apices usque, longitudine digitali, acuta, per margines dentata, cristam galli imitantia, venis insignibus à medio ad singulos dentes hinc inde excurrentibus. E foliorum sinibus ramuli exeunt per paria seu duos adversi. In summis caulibus & ramulis conferti & spicam mentientes *stipules* & foliorum pariter fructus singuli singulis exeunt, brevibus admodum pediculis; *calicibus* turgidis, compressis, in quatuor acuta segmenta summo margine incisis. *Flores* monopetali, flavi, cucullati, stylum tenuem & quatuor femina cum suis apicibus occultant. Delapso flore calix in majorem longè velicam intumescit, & valculum feminale amplum, compressum intus continet, in duo loculamque per medium divisum, & femina plura, compressa, margine membranaceo cincta, colore pulvereo continens. Seminibus maturis illico dehiscunt valcula membranacea, & cum exsiccantur lucida fiunt.

Floret Junio, & semen brevi maturat, quod statim effundit, & mox radicibus exarefcit ante fœniculum.

In pascuis præsertim sterilibus exit, non rarè & in arvis, utrobique inutilis & vitiosa, ut rectè Loc. J. Bauhinus.

2. *Crista galli mar* J. B.

A femina differt statura & altitudine, interdum sesquipedali: caule robustiore, foliis latioribus: *floribus* multo majoribus; & summiculis magis albescentibus, utriculis hirsutis.

Hanc in pratis circa Genevam unà cum femina observavimus. In Anglia nondum invenimus. Loc.

3. *Crista galli spicata flore luteo magno* Messanenfis.

Radice est furculosa, annuà tamen: *caule* cubitali aut etiam altiore, recto, firmo, quadrato, nonnihil lanuginoso. *Folia* plerumque bina ex adverso sita sunt, longa, angusta, pallide viridia, rarius & majoribus circa margines dentibus, extantibus velut laciniosis, incisa, Cratægoni Euphrosynofacie foliis similia. Spica florum in summo congesta, grandis, quadrata, lanuginosa, & nonnihil etiam villosa. *Flores* lutei, ampli, cucullati, figurâ florum Ladani segetum, ex utriculis facis amplis, valculum feminale bivalve claudentibus. Semen non observavimus. Columnæ arææ instar minutissimum est, copiosum flavum.

U u u

In

Digitalis ferruginea major.
Digit. ferruginea minor.

Locus & Tempus.

Locus & Tempus.

In lateribus montium Messianae imminuentium hanc & sequentem invenimus, Maio mense in statu & vigore.

4. *Trixago Apula unicaulis, variegata* Col. *Crista galli spicata flore vario ex albo & purpureo. An Antirrhinum folio serrato* J.B?

Præcedenti simillima est, in his præcipue differt. 1. Quod minus procera sit: 2. Quod caules in ea & aliquando etiam foliorum margins rubeant. 3. Quod flores minores sint & diversi coloris, cuculli v. g. rubent, labia in medio albescent, ad margines rubore diluuntur.

5. Columna hanc plenus & exactius describit: Herba est unicaulis semper, ab radice singulari prodehens, caule pedali aut ad summum sesquipedali, quadrato, hirsuto, albescente aut purpureo, foliis cincto ad intervalla digitalia ex adverso binis sine petiolo hærentibus, angustis, oblongis, obtusis, crassis & carnosis, ex viridi albicantibus, hirsutis, raris dentibus serratis, in medio caulis majoribus, triunciali longitudine. Summo cauli insidet spica quadrata, cristatus foliis rotundioribus, hirsutis, densis, Eufragiæ vulgari similibus constructa; ex quibus flores galericulati, magni admodum proportionem plantæ latis barbibus, albis, pallentibus, capitulis vero purpureo albescentibus hirsutis, ex quibus luteum flamen veluti dens exoritur, &c.

Cum priore, à quâ fortasse non differt specie.

A. 5. *Pedicularis pratensis rubra vulgaris* Park. *pratensis purpurea* C. B. *Pedicularis* Ger. *Pedicularis, quibusdam Crista galli flore rubro* J. B. *Red Rattle*.

J. B.

Flores ut in Crista galli vulg. è vesiculis laxis, glabris emicant, verum non ita compressis, cucullatis, tantillum cum multo virore rubescentibus: colore sunt rubro, rarius carneo aut albo, laciniâ superiore rostrata, apices luteos quatuor bina cavitate insculptos stylisque purpureo albescentibus sinu suo occultant, inferiore seu labello in tres laciniolas cinctas profunde inciso. Folia cum Filipendula nonnihil habent simile, at longe minorâ, minutiusque incisa, colore viridi vel spadiceo, in caulibus angulosis, concavis, palmatis, aut dodrantalibus, infirmis. Radix nonnihil amaricat, alba, rugosa, formâ radicem Petroselinæ vulgæ dictæ, minimi digiti crassitudinem vix attingens, in crassissima, fibris divisa. Ex summa porro radice folia exoriantur lata, crassa, in mucronem desinentia, per ambitum serrata, è quorum sinu reliqua folia cum caule emergunt. Sic & primogenita plantæ folia prima Dryopteris, amula formâ & laciniis, ut etiam aliquos fallere possit. Cæterum semen hirsutum, rotundum in valculis magnis falcatis, in rostrâ desinentibus.

In pratibus, pascuis & ericetis, locis humidioribus, abunde exit per totam Angliam.

Locus.

A. 6. *Pedicularis palustris rubra elatior. An Pedicularis campestris prior species* Trag?

Hæc præcedente plus duplo major est & elatior, caulibus firmis, erectis: Differt quoque & floribus calicibus, quæ in hac subhirsute sunt minutique turgide quàm in illa, & ipsi etiam semibus ut conferenti patet.

Locus.

In locis palustribus & aquis prodehens.

Alectorolophum tertium Clus. huc refero; ejusdemque genus alterum ad præcedentem: nam & notæ omnes conveniunt: & Clusius eam prope Londinum collegit, ubi certo certius non alia occurrere species.

Hujus herba (si Trag. fides) inter cætera pabula à pecoribus devorata pedicularum in illis ingentem procreat copiam, quo morbo vix tandem citra magnum periculum liberantur.

7. *Crista galli montana, floribus pallidis in spicam congestis.*

Radix ei simplex, alba, paucis fibris donata, magnitudine & figurâ radicis Tragopogi, nisi quod longior sit, sapore non ingrato Nucis Avelanæ, paullo amarior. Folia ad radicem unum vel duo, alio ex pluribus pinnarum conjugationibus Filicis fere in modum composita, inferius hirsuta, in acutum desinentia, singulis pinnis ad margines serratis Cristæ galli vulg. luteæ folia bene imitantibus, vixoribus ad luteum tendentibus. Caulis ab eadem radice singularis, dodrantalis aut pedalis, teres, firmus, nonnihil hirsutus, intus concavus, [minimè ramosis quantum mensur] spicam in summitate gestans palmarem florum densè stipatorum, pallide luteorum, Cristæ vulg. luteæ simillimam, nisi majores essent & vix sese aperirent, è calyce ventricoso, pentagono emicantium, pediculis nullis. Ad singulos flores singula habentur folia ut quæ ad radicem similia, superiora tamen in spica pinata esse desinunt, suntque Pedicularis vulg. luteæ foliis persimilia. In calice later feminis conceptaculum turbinaum, seminibus minutis, rotundis repleum. Unicum plerumque habet hæc planta in caule folium infra spicam.

Locus.

In summis jugis montium altissimorum Maximum Carthusianorum cenobium circumdantium invenimus. Differt autem tum à Pediculari majore Dalechampii J. B. tum à Pediculari bulbosa ejusdem.

* 8. *Pedicularis major Dalechampii* J. B. *Alpina Filicis folio major* C. B. *major Alpina* Park.

Dalechamp.

Filipendulæ Alpinae affinis est, radice foris nigra, Napi modo gracilescente, rugosa, nonnihil scissata: caule termi cubitali, virgato, unico; foliis Filicis, in longo pediculo ordine collocatis, per ambitum crenatis, excurrente per caulem alternatim unoquoque foliorum pediculo: flore pallido, ipsi-

catum

catim in summo caule congesto, semine copioso, in latis corticosis vasculis incluso, Alyssi modo.

In vertice montis auri Gergobæ Arvernorum propinqui gignitur. Dalechamp.

A præcedente differt radice foris nigra; foliis in caule pluribus, alternatim positus: vasculo seminiali lato.

Locus.

* 9. *Filipendula montana altera* C. B. *montana mollior altera* Park. *Alectorolophus* 11. Clus. hift.

Clus.

Sequenti per omnia fere simile est, sed longè mollior, cujus flores modo pallidi modo purpurei sunt: radix etiam crassa, & fibras Alparagi radicibus similes agens.

Non in summis tantum Alpibus, sed & in inferioribus uliginosisque pratibus nascitur.

Locus.

* 10. *Pedicularis bulbosa* J. B. *Filipendula montana flore Pedicularis* C. B. *Filipendula montana major albida* Park. *Alectorolophus Alpium major* 1. Clus. *Filipendula montana* Ger.

Complures ab una radice emittit caules cubitales, minimi fere digiti crassitudine, laves, concavos: in quorum cacumine flores multi, acervatim congesti, oblonge spicæ instar, quemadmodum in Orchidibus; cucullati, Pedicularis, majores, è calyculis pentagonis inter minoriora folia prodeunt, exhibito colore. Folia palmatis nixa pediculis, pinnata, Filipendulæ divisiâ, statim extradice prodeunt, qualia per caules pauca, præterquam in summitate, ubi florum spica incipit, quo loco satis sunt frequentia: Floribus succedunt mucronata capitula maturitate delinquentia, semineque ostendentia exiguum inaequale, cineracei coloris. Radices capillaribus fibris intertextæ, mulcæ, principio angusto, sensim extruberantes, multum Filipendulæ radicibus cedentes. Vestigia veterum caulium demonstrant non esse annuum stirpem.

An Herba foliis Asplenio similis Gesn. m. fr? Radicibus tuberosis, & caulibus ab eadem radice pluribus à Pediculari montana nostra differt.

* 11. *Pedicularis Alpina lutea* C. B. Park. *Alpina, flore lutea, radice nigra* J. B.

Lugd.

Hæc radice crassa, nigra, multifida: folia exinde profert longo pediculo nixa, quæ foliolis multis constant, toto ambitu minutissime incisæ ex adverso sitis ut in Filipendula, quæ causâ nominis fuit [Filipendulæ Alpinae Lugd.] Caulis pede altior foliis luteis spicatum fere congestis in vertice sustinet, quibus delapsis valcula succedunt oblonga, Antirrhini loculis similia, minuto semine plena.

Eam gignunt summa Alpium jura.

Descriptio hujus plantæ imperfecta: Differt à Pediculari montana nostra, radice nigra, & foliis in caule pluribus (ni pictura fallat) & minutissime ut in Filipendula incisæ.

Locus.

* 12. *Crista galli umbellata* C. B. prod. *galli lutea umbellata* Park.

C. B. prod.

Radix est tenui, parva; caule palmo parum altiore, tenui & erecto: foliis paucis, unciam longis, angustis, per ambitum crenatis: Caulis summo flores plures, quasi in umbella dispositi, triplo majores & latiores quàm in vulgari, quibus valvule latæ, membranæ, semen continentes succedunt. In Castiliæ agris collecta fuit.

Locus.

* 13. *Crista galli angustifolia montana* C. B. Park.

C. B. prod.

Caulis est cubitali, anguloso: foliis oblongis, angustis, acuminatis, margine crenatis, binis sibi ex opposito correspondentibus; ex quorum alis foliola minora prodeunt, & plerumque cauliculis unam alteramve unciam altius, minutissimis foliolis cinctus: ipse verò caulis in ramis semipalmatis, etiam majores, dividitur: quibus flores pallidi, eo quo in vulgari ordine, sed longè minores insident, quibus valvule semen latissimum includentes succedunt.

Hæc in montibus urbi [Basilicæ] vicinis reperitur.

Locus.

C A P. VII.

De Euphrasia seu Euphrosyne.

Euphrasia (inquit Dalechampius) dicta est hæc herba, quia oculos juvat & delectat, quam vocem imperiti lingue Græcæ depravantes in Euphrasiam verterunt. Hunc refutat J. Bauhinus, quia nihil de hac herba apud veteres Græcos aut Latinos occurrit. Hujus notæ sunt folia venosa serrata, semina albicantia.

A. 1. *Euphrasia* J. B. Ger. *vulgaris* Park. *Officinæ* C. B. *Euphrosyne*.

Plantula est palmaris aut sesquipalmaris, radice simplici, tortuosa tamen seu huc illuc reflexa, fibris paucis majusculis donata, lignosa, albâ caulibus teretibus subhirsutis & in apicis purpureo albescentibus

U n n 2

iscentibus, ramosis, ramulis crebris è foliorum alis exeuntibus, caulem medium interdum longitudine superantibus. Sunt autem *folia* bino ordine in caule adversa, sine pediculis adnata, Chamædrys aut *Alfines* chamædrys-folia, saturo virore splendentia, rugosa, dentata, averfa parte hirsuta, sapore pingui & subamaro. *Flores* in foliorum alis singulis singuli è calicibus quadrupartitis sessilibus exeunt, pulchelli, lactei, purpurantibus lineis intus striati, labello in tres bifidas lacinas diviso, & macula flavâ in medio picto; galea reflexa pariter bifida staminola aliquot occultat. *Flori* lucidiculis *vasculum* feminale oblongum, compressum, bivalve, in duo localitatem divisum, *seminantibus* plura oblonga, cinerea continens.

Locus.
Terra.

In pascuis sterilibus, vulgarissima, post mediam ferè æstatem in Autumnum usque floret. Euphrasia quoque modo sumpta, seu in pulverem redacta, & cum vino albo pota, seu per se sola masticata & deglutita, seu succus ejus expressus, aut aqua destillata videndi potentiam mirificè roborat & adauget, debilem aut amissam reparat & restituit. Inflammationibus & caliginis oculorum adhibetur tula, & inposita, aut succus ejus oculis inditus, sed præcipue aqua destillata.

Fit ex Euphrasia, autore Arnoldo Villanovano, vindemite tempore vinum, cujus usui senum etiam oculi rejuvenescere feruntur, &c.

Calp. Hofmannus usum ejus depicabilem facere ait incertitudinem herbe, quodq; Arnoldus alius, usum ejus restringunt ad pingues & pituitosus. Et quod ad vinum attinet male illud cessisse socio & committenti suo Pena scribit. Nec mirum, non enim curat quamvis caliginem, sed illam quæ est à frigida, neque hanc omnem, sed potius à pituita. Calidam enim & siccam esse plantam ostendit gustus, qui amaroem quandam præ se fert. Calp. Hofman.

Verum si oculorum caligini conducit, non illud efficit calore aut siccitate: multa enim calida & sicca occurrunt, sed vel tenuitate partium, vel specifica quadam proprietate. Tenuium autem esse partium vel illud argumentum est, quod Tragus vino decoctam ac calidam propinatam morbo arguato nihilominus compertit.

Macis ʒss. Euphrasie ʒij. Fiat pulvis subtilissimus. Dosis factis debitis evacuationibus ʒij. Valet ad Scotomum & imagines. Maroklus pulverem Doctoris Helidei appellat. Dodonæus semen fœniculi & faccharum addit. Fuchsius in catarractis & suffusionibus commendat.

Fabric. Hildanus Auctor imprimis celebris & fide dignissimus *Centur. Epist. 103.* tantum esse ait Euphrasie in imbecillitate visus vim atque efficaciam, ut ejus usu septuagenarios quosdam propter vigiliam & fatidicam plurima anillo vili, in decrepita ætate eam recuperasse observaverit. D. Taceret, *Robinson;* qui oculistas quos vocant tum in Anglia, tum in transmarinis regionibus herbam ipsam exhibere cum in acetiariis, tum in iuleis, tum etiam pani incoctam & potui ordinario insulam, exursecus autem in collyriis, & fomentis applicare adnotavit.

* 2. *Euphrasia lunifolia* Col. part. 2. *foliis* Lini angustioribus C. B. minima Park.

Folia huc longe exiliora & angustiora sunt quam Lino. Tota planta non excedit dodrantem cum radice. Vulgari Euphrasie flore, fructu, semine ac sapore similis est.

A. 3. *Euphrasia pratensis rubra* C. B. *Euphr. parva purpurea* J. B. *Cratægonon Euphrasies facie* Ger. *Euphrasia pratensis rubra major* Park. *Red meadow Eye-bright, or Eye-bright* Col. *Whet.*

E radice alba, lignosa, tenui, huc illic reflexa, nunc simplici, nunc multiplici seu in plures fibras sparsa *caule* exurgit dodrantalis aut pedalis, firmus, teres, qui tamen quadratum simulat, lanugine brevi subhirsutus, solidus, ab imo statim ramulosus. *Folia* digitum longa, angusta [unam circiter tertiam partem digiti lata] à basi ad mucronem sensim angustata, nervosa, nervis seu venis admodum conspicuis, denticulis per margines rarioribus serrata, Pedicularis in modum, bina in caule conjugati, absque pediculis adnata. *Flores* in summis caulibus & ramulis in longas velut spicas digesti, singuli ex alis foliorum singulis egressi pediculis brevissimis, galeati, purpurantes aut carnei, rarius albi, labello trifido. *Calix* pro floribus modo satis grandis, summâ parte in quatuor acuta segmenta divisus, *vasculum* feminale intus contracto oblongum, Euphrasie vulgaris.

Locus.
& Tempus.

Inter fetetes & in pascuis, locis præsertim humidioribus frequens oritur & post mediam æstatem floret.

A. 4. *Euphrasia lutea latifolia palustris. Yellow Marsh Eye-bright. An Crisæ galli affinis* planta Romana, seu *Crisæ galli major Italica* J. B?

Cratægonon Euphrasies facie aut *Crisæ galli* non admodum dissimilis est. *Radix* si simplicis, alba, sapore nullo insigni: *caule* pedalis, teres, hirsutus. *Folia* in caulibus nunc bina ex adverso, nunc alternatim adnata absque pediculis, è lata basi intenuum mucronem sensim desinentia, sesuncina longa, per margines dentata, rugosa. Ex alis foliorum emergunt flores *stipularia*, galeati, flavi, labello latiusculo, & in tres lacinas diviso, è calice oblongo, striato, in quatuor segmenta expanso. *Vasculum* feminale oblongum, in binas cellulas divisum, gestans in apice stylum prælongum a flore rudicium. *Semen* exiguum, rotundum, rufum. Tota planta, cum in statu est, glutine quodam seu lentore viscoso madet.

Tempus.
& Locus.

Floret Julio & Augusto. In agri Cornubiensis occidentaliore parte, ad rivos & in palustribus copiose provenit: invenimus & in agro Staffordienfi. Planta hæc Euphrasie semen non habet. Nondum descriptam putamus, quod mirum, cum in Cornubia adeo frequens sit. *Crisæ galli affinis* J. B. diversâ videtur.

A. 5.

A. 5. *Cratægonon foliis brevibus obtusis Westmorlandicum. Short-leaved Eye-bright Col. whet.*

Radix huc (ut putamus non descriptæ Euphrasie speciei) alba, dura, fibris majusculis prædita, & (ut mihi videbatur) repens. *Caule* semipedales, graciles, erecti, rigidi, non ramosi, nonnihil hirsuti, fragiles. *Folia* per paria sine pediculis caulibus adnascuntur, figurâ & magnitudine *Alfines* Chamædrys-folia, rugosa, per margines dentata, virore ad cinereum tendentis, & nonnihil splendentia. *Flores* in summis caulibus ex alis foliorum exeunt, brevibus pediculis nixi, figurâ florum *Crisæ galli*, tubo longiore, colore forside purpureo, calice quadripartito; quibus succedunt *vascula* ventricola, in binas partes impressa linea divisa. *Semina* albicania Cratægoni. Sapor plantæ acris nonnihil & amarus.

Prope *Orton* vigum in Westmorlandia, juxta rivulum, qui decurrit secus viam, qua inde *Crosbei* am itur. Post mediam æstatem floret.

Locus.
Tempus.

6. *Euphrasia pratensis lutea* C. B. *prat. major lutea* Park. *Coris Monfessulana lutea* J. B. *Eup. lutea montana angustifolia major altera* Col. *Yellow narrow-leaved Eye-bright.*

Col.

Caule est singulari, cubitali, tenui, lignoso, ferè rubente, quadrato sed obtusis angulis [J. B. rotundo] *foliis* cincto angustioribus, Lino aut *Hyllopo* paribus, crassis, per ambitum rarioribus denticulis, tenuis fci. serratis, per rariora genicula binis cauli hærentibus: ex quibus alæ [ramuli] utrinque cruciati, alterno versu oppositè binæ panduntur oblique, oblongæ, admodum caulis & plantæ proportionè: à quorum medio ad summum ulque densi flores uno versu disponuntur duplicati, galericulati, galericulati, dorsum spectantes, ex utriculis prodeuntes, sed colore luteo saturato luteo aureo oculis recreantes. *Semina* perfrict Octobri mense, Euphrasie similia angulosa candida, quæ pericarpis siccis atque delibentibus ab imo incipiunt decidere.

Serius post mediam fci. æstatem floret: atque durat hyeme lignosa planta, sicca, foliis nuda, Tempus. cacuminibus tantum racemosis adherentibus. Sapore amaro, adstringente, & extergente, linguam exasperante gustantibus nobis visa fuit Col.

Primo eam invenimus in Germania, non procul Aldorfio Norimbergensium Academia, deinde Locus: in Hetruria, tandem in Narbonensi Gallia.

* 7. *Euphrasia pratensis Italica latifolia*, C. B. *pratensis minor purpurea* Park. *Euphrasia tertia non scripta* Col. *The lesser broad-leaved purple Italian Eye-bright.*

C. B. prod.

Radice habet lignosam, parvam, nigricantem, in tenues fibras divisam: *caulem* semipedalem Col. Bauhino palmarem aut minorcm, quadratum, rubentem, leviter hirsutum, fœpius simplicem, aliquando statim ab exortu in duos, rariis plures parvos ramulos divisum: quem *folia* pauca, crassa, hirsuta, rotunda ferè, & bina adversa, in crenas profundas, inferiora quidem quæ minora in ternas, superiora vero in quinas sensatè divisa sua basi cingunt.

Flores è foliorum sinu, aliquando à medio caule, aliquando tanquam ex spica comæve, ex utriusque velut oblongo calice prodeunt bini, galericulati, purpurascetes, quibus *semen* oblongum angulosum candicans in utriculis succedit. Amaro est sapore. Ubi nascitur ita frequens invenitur, ut humum tapeto operatam purpureo inspicere videaris. Annuæ est planta. V. Botan. Monsp.

Variat in calidioribus regionibus v. g. in Apulia & Ciripola in pratis & pascuis: floris colore atque Variet. etiam comâ albâ: in frigidis locis colliumque pratensibus herbosis flore est semper purpureo.

In via Romana, etiam Romæ in monte Tellaceo provenit, passim etiam in Calhilia, maxime Locus. circa *Escurial* reperitur. Circa *Monspeliu* ultra pontem Sellæ novæ juxta viam qua itur ad pagum *S. Jordi* in sterilibus istis locis dictis *Garrigues* Maio mense florentem invenit D. Magnol.

* 8. *Euphrasia Italica latifolia altera* C. B. *purpurea latifolia* Park. *major sylvestris purpurea latifolia* Col. *The greater broad-leaved purple Eye-bright.*

Col.

Radice est tenui, intorta, lignosa, bifurcata vel magis divisa: *Caule* sesquipedali, quadrato, hirsuto, subrubente, per genicula, digitalibus intervallis, *foliis* velut unciam longis, latis vero tertiam illius partem, in acutum desinentibus, per ambitum serratis: ex quorum sinibus à medio ad summum usque Caulis alæ [ramuli] surgunt utrinque, oblique parim, minutoribusq; foliolis ornate, quibus summa parte à medio ulque densi flores insunt uno versu dispositi, ex alternatis tunc foliolis prodeuntes, galericulati, purpurascetes, ex utriculis emicantes hirsuti, non dissimilibus cæteris; quibus prædicti succedunt crassiores, multique congeneribus oblongi, *seminibus* turgidi angulosis, candidis, parum vulgari majoribus, quæ Septembri & Octobri mense perfricuntur.

Angusto flore, amaro tula sapore. Aequicolum collium semitis & *Quercetis*, depressioribus etiam Locus: locis, umbrosis atque humectantibus gudet.

* 9. *Euphrasia lutea Alfinesolia radice squamata* C. B. *Anonythos radice dentaria* Col. *Euphr. lutea minor radice squamata* Park.

C. B. prod.

Radice est velut bulbosa, alba, ex quatuor crassiusculis squamis coagmentata: *caule* pedali, aliquando palmari, levi, cavo & ramoso, ramulis ex altum cavis prodeuntibus, quem *folia* bina, petiolis

petiolis carentia basi sua situ adverso cingunt. Allines Trixaginis foliis formâ similia, sed acutiora. Flores lutei, Euphrasie floribus respondentes: quibus succedit *semen* nigrum rotundum, in apicem exiguum desinens, quod geminum parvo petiolo insidet.

Hæc montosis asperis & humidis gaudet. In Alpibus Helveticis & Austriacis, inque Pyrenæis montibus invenitur.

Semina quæ vocat vasa seminalia fuisse existimo; aliâs ad hoc genus minimè pertinet.

Dentaria Buguloides radice globosa Mentzel. eadem videtur præcedenti.

Mentzel.

Altitudine sua & foliis Bugulam luteam mentitur; at *radix* Dentariæ est, globosa, squamulis tanquam denticulis murium alabastrinis circumcirca referta. Ex hac *cauliculus* nunc unus, nunc plures & in ramulos divisi exurgunt quadrati, ad singula internodia foliola Chamædrys bina sibi opposita sustinentes. Ex horum alis *flosculi* erumpunt aurei, oblongi calycibus in quinque foliola divisis, florum Euphrasie formâ. Eos sequuntur *pericarpia* rotunda, in quibus *semen* observare non licuit.

Collegit hanc Mentzelius mense Maio in Alpium quodam excellissimum & prærupto jugo dimid. null. Germanico ab oppido Mittenwald dicto mediâ viâ inter Inspruck & München.

* 10. Euphrasia purpurea minor C. B.

Mag.

Ex parvula radice fibrosa caulem emittit sæpius palmo minorem. Folia per caulem rara sunt, ex intervallis bina caulem cingentia, oblonga, rugosa, satis profundè crenata & levior hirsuta: in summitate spicam florum producit, qui bini semper oppositi nascuntur, purpurei, & Antirrhini flosculos imitantes: labrum superius tripartitum est tribus punctulis albis notatum. Succedunt floribus longi utriculi; *semine* minutissimo subulato pleni. Annua est planta. In feminis cœle de-scripto C. B. nostræ non convenit.

Maio mense florentem invenit descriptionis autor ultra pontem Salenovæ, juxta viam quâ iur ad pagum Saint Jorði in sterilibus illis locis dictis Garrigues.

Semina non sunt Euphrasie sed Antirrhini, quocum & floribus convenit.

C A P. VIII.

De Melampyro seu Tritico vaccino.

Melampyrum à ulnis & viciis. Ex tritici enim mutatione nascitur Melampyrum, ut ex melino nigrum fiat, teste Galeno. Nos ejusmodi in plantis specierum transmutationem dari non concedimus. Cæterum Melampyrum dictum putamus, quod semen ejus triticeum referat magnitudine & figura, colore nigro differat: Cum autem inter legetes tritici frequens nascatur, ejusque grana triticeis suspensum admixta sint, hinc orta occasio fingendi ex tritici mutatione nasci.

Triticum vaccinum dicitur quod gratis pastus sit bobus & vaccis saginandis.

1. Melampyrum multis sive Triticum vaccinum J. B. Melampyrum purpurascens comâ C. B. purpureum Ger. Cratægonon flore vario Park. Common purple Cow-wheat.

J. B.

Ignota est & exigua radiculâ, aliquot consimilibus fibris donatâ: ex qua surgit *caulis* singularis, quadratus, hirsutus, purpurascens, multis alis concavus: Folia ex intervallis ex adverso posita, linearia alta, alia lata & profundè laciniata; apæra, atro-virentia: at quæ in supremo thyrisi sunt breviora existunt, breviora, latiora, digitata, hilari purpura tincta: ex quorum alis galeati flores exant, subhirsuti, casside purpurea, labello luteo, rubore confuso, cervice penitus lutea, reliquo tubulo purpurascens: quibus succedunt in capsellâ oblongâ, turgida, in bina loculamenta divisi, tegmine membranoso in aristam desinente brevissimâ, obvoluta *semina* duo, aut tria, triticeis minorâ, nigriora.

Inter legetes passim reperitur in exteris regionibus: in Angliâ, quod sciam, non provenit.

Melampyrum (inquit J. Bauhinus) nondum, quod sciamus, in medicina usum obtinuit, sed plerumque negligi solet. Scribit Clusius, eam in Occidentali Frisâ seu Flandriâ parte (ubi copiosissimum ait) panem vitare, & atriorum reddere: quinimo eos qui eo vescuntur plerumque capitis gravædine tentari solere, non secus ac si solio victississent. Ego semine hujus sæpius quidem panem triticeum observavi, sed nullum prævium saporem ei adferre deprehendi, nec insalubriorem at rusticum ideo haberi animadverti, nec eam ullo modo separare studeo. Quin & Taberni, qui admodum apud panem ait, se sine ullo noxamento sæpe comestisse testatur.

Gratis pastus bobus & vaccis saginandis, ut non incongruè forsan Pabulum bovinum aut vaccinum quæ nuncupare possit. J. B.

2. Melam.

2. Melampyrum ceruleâ comâ C. B. ceruleum Ger. Melampyro affinis Parietaria cerulea quorumdam J. B. Melampyrum 4. Park. quoad Synon. Cratægonon flore vario quoad iconem.

Clus.

Quadrangulo assurgit caule, pedali, nodoso, villis quibusdam hirsuto; in quo alternatim ad nodos bina semper ex adverso nascuntur longa folia, secundum pediculum lata, & sensim in mucronem desinentia, aliquantulum villosa. Summus caulis & rami desinunt in foliorum comam superioribus minorum, ad pediculum laciniatorum, mollique lanugine pubescens, coloris purpurei, nunc dilutioris, modo saturatioris elegantissimi & violacei: inter quæ bini sibi semper oppositi flores nascuntur, longiores concavi, aliquantulum hiantes, superiore labro nonnihil reflexo & villosa, inferiore laciniato & deorsum propendente, coloris initio lutei, deinde omnino aurei, omnes tamen, licet æternis contrario situ nascentes antrorsum exporrecti & spectantes. Radix candicans est, annua.

In sylvis montosis non longè à Gratianopoli, quâ inde ad max. Carthusianorum coenobium Locu.

Hanc cum primò invenimus Parietariam sylvæ speciosam denominavimus, cui caulis quàm in vulgari nostrato erectior, summitates purpureæ, flosculi pulchri, aureo colore nitentes; addo tamen in paucis differt, ut nesciam an specie diversa censenda sit.

Semen maturè colligendum antequam exiliat è valculis, & statim tellari redulendum, ut sponte excidat: Nudum enim si contrectetur fecunditatem perdere existimatur. De omni genere Melampyro hoc intelligendum.

A. 3. Melampyrum cristatum J. B. an lateum angustifolium C. B. Park. Crested Cow-wheat.

Radice parvâ, lignosâ aliâs simplici, aliâs multicaudâ, albâ videntur hauriri. Caulis semipedalis est & altior, aliâs teres, aliâs angulosus valde ramulosus, ramulis ipso etiam caule longioribus, plurimum adversis, inæquali interdum ortu folia vultus Melampyri Sylvatici flore luteo, verum longioribus & angustioribus, binis plurimum oppositis. Flores in caulis & ramulorum summitatibus, in spicis crassis, quadratis, longi, hiantes seu galeati, purpurei plerumque cum rictu luteo, quos sequuntur filique breves apicibus acutis, & Melampyri Sylvatici filiquis similes: Semina item paria. Calix floris brevis, margine in quatuor segmenta partito. Singulos aureos flores & filiquas sui suo oco alveolo excipit folium sursum versus duplicatum, cujus superior margo utrinque figuram Lunæ falcatæ refert, arcu minutis denticellis continè crenato cristatior: quin & apex hujus folii in longum & angustum mucronem procurrat. Ex his foliis ita duplicatis & squamatis incumbentibus componitur spica: Sunt autem purpureo plerumque colore tincta.

In Sylvis Cantabrigienfibus & Bedfordiensibus copiosè provenit. Observavimus insuper in syl. Locu, vasis montium propè Genevæ.

A. 4. Melampyrum Sylvaticum flore luteo sive Satureia lutea sylvestris J. B. Mel. lateum latifolium C. B. Cratægonon vulgare Park. Cratægonon album Ger. Common wild Cow-wheat.

J. B.

Melampyri vulgarioris segetum radices habet, strigosius plerumque, coliculis dodrantalibus aut cubitalibus, quadratis, subhirsuti, in frequentes prælongos ramos conjugatim divisi. Folia geniculis adnæctuntur bina opposita, atropurpureo colore maculosa, interdum culmum lata, interdum duplo latiora, uncias duas plus minus longa (ingrati & aliquantulum acris saporis Clus.) quorum quæ superma floribus opposita sunt vulgarioris Melampyri segetum modo laciniata sunt. Cæterum tubuli formâ flores hiantes alterius Melampyri, toti lutei sunt, conspectiores, bini & unam ferè in partem vergentes è *pericarpio* tripartitis; quibus compressa succedunt valcula rostro adunco, *semina* tria, verum quatuor magnâ oblonga, granorum Tritici æmula comprehendenda. In hac planta interdum observavi colorem ceruleum vel dilutè rubentem. J. B.

In sylvis, sylvarum nigrinibus, dumetis, sæpius umbrosisque locis circa Quercum aliarumque Locu, vetularum arborum radices, in omnibus ferè Europæ regionibus invenitur.

* 5. Melampyrum lanuginosum Batium C. B. lanuginosum Park. Parietaria montana Batia Clus. cur. post.

Clus.

Pedalis longitudinis caule prædita erat elegans hæc planta, quadrangulo, & tenui mollique lanugine tecto, in aliquot ramos secundum radicem diviso, quos per intervalla ex adverso semper nascentia ambiunt folia oblongiuscula & angusta, per oras serrata, perinde ferè ut Stachados serrata folia. Summum ramorum fastigium in oblongiusculam, squammatam, mollique tomento constantem spicam desinit: è qua flores elegantes, oblongi prodeunt, formâ quidem aliorum floris similes & in latus propendentes.

* 6. Sordio

- * 6. *Scordio affinis Elephas ob. florem C.B. Scor. af. Elephas Columnæ Park. Elephas Campclarenſium Col.*

Col.

Radice habet parvam, obliquam, albeſcentem, teneris, craſſiuſculis, ex viridi albis, tranſlu-
cidis foliis, triticeæ grani effigie ac magnitudine, paulo tamen laciſſimis, incifuram illam præſeren-
tibus, veluti dentatam, ut etiam in Scordio obſervavimus: *Caulem* quadratum, virentem, ſucco-
ſum, cavum, tenerum, nonnihil hiſſutum, ſicut & *folia*, quæ primo obtuſa leviter videntur, bina ex
oppoſito cauli hærentia, primùm parva, deinde cum caule grandiora, atque oblongiora, magni-
tudine Menthae, ſed retuliora, ut etiam ſerratū, quæ rarior eſt, ad Scordii folia accedentia, colore
albidiore, ſplendidiore atque ſuccoſa, ſapore linguam vollicante. Ex eorum verò ſimilibus & caulis
geniculis utrinque à medio ad ſummum, & aliquando etiam ab imo ſerè, alæ multæ exeunt, ſed mi-
noribus foliis atque acutioribus, formâ & ſerraturis: inter quæ folliculi bini ex ſingulis geniculis,
parvo petiolo hærentes, Narcifſi ſerè odore ſuavi flores emittunt luteos, aureo colore roſtratos, E-
lephantis caput repræſentantes. Caput enim è folliculo exerunt cum cervicis inciliſa & craſſitie
recurvum naſum ſive roſtrum probocidis inſtar, ſemuncie longitudine producentes: in cuius me-
dio ex inferiore parte ſuperioris veluti mandibulæ dentes bini ſunt, recurvi: ex capitis verò fronte
utrinque dependent veluti maxillæ ſupercilia formantes; ſub quibus maculæ ſunt excavatæ, ut
oculos purpureo, roſeo colore repræſentent; inde ex inferiore parte & ſub collo latum eſt folium,
auriculæ referens, quatuor diviſum inciliſis, ut in galericulatis floribus, ſed longè latius, unciam
enim aequat latitudine. Floribus decifis, intra ſingulos folliculos parum hiſſutos utriculis perſici-
untur ventrioſi, quadrati, ſed obtuſis angulis, in quibus ſemina ob cutis tenuitatem & illorum copiam
extuberant, ut illorum craſſities videatur quæ Mili vel Anagallidis eſt magnitudinæ. Colore ſunt
cinereo, gibboſa & rugis circum delineata, numero ſerè triginta in ſingulis pericarpis, quæ cum per-
fecta ſunt utriculos diſtumpunt, atque decidunt.

Ab imo flore incipit Junio, atque Julio perſiciri.

Loca umbroſa diligit, frigida atque humenta Septentrionalia in Valle Campoclarenſium.

Tempus.
Læti.

HISTO-

HISTORIÆ PLANTARUM

LIBER DECIMUS SEXTUS,

QUI EST,

De Plantis Flore uniformi tetrapetalo Siliquofis
& Capſulatis.

ARUM note ſunt calyx quadrifolius unâ cum flore deciduus, flores plures
ſimul in ſummis caulibus & ramulis, ſucceſſivè ſe aperientes, nullis ad pedi-
celorum baſes appoſitis foliis, loculamenta in ſingulis vaſculis ſeminali-
bus plerumque ſingula, rariùs bina.

Dividi poſſunt in ſiliquofas & capſulatas ſeu ſiliculofas.

Siliquofæ voco quæ vaſcula habent in longitudinem producta, bivalvia
ſerè & membranâ intergerinâ duplicem ſeminum ſeriem diſterminante ſe-
cundum longitudinem diviſa; quibus etiam accenſo quæ vaſcula habent in
latitudinem diſcuſa, modò majora ſunt, & membranæ diſſepientes ad latitudi-
nem ſeu planum vaſculorum parallele.

Capſulatas ſeu ſiliculofas appello, quæ vaſcula proferunt breviora, ſeu ſimplici intus cavitate, ſeu diſ-
ſepta, ſive membranâ alveolos diſterminans ad latitudinem ſeu planum ſiliquæ perpendicularis ſit,
ſive parallela.

N. Calycem habere unâ cum flore deciduum non eſt perpetua & conſtans nota omnium huius ge-
neris ſpecierum; unam enim novimus, nimirum Thlaſpi Alyſſon dictum campeltre minus, in quâ à
flore deſapſo reſtant calycis folia.

SECTIO PRIMA.

De Plantis flore uniformi tetrapetalo ſiliquofis.

Herbæ flore tetrapetalo ſiliquofæ ſunt vel ſemine

[Compreſſo, lato, foliaceo, in nonnullis etiam margine membranaceo cincto; ſiliquâ vel

Longâ, anguſta: hæ autem ſunt flore vel

Major: radice

Æquali, nec dentata ſquamofâve, nec tuberoſâ; flore odorato

{ Flavos, in parietinis & rudibus rupibûſve plerumque naſcens: KETRI *Leucium*
luteum.
{ Purpureo, albo aut vario; foliis

{ Incanis: *LEUCIUM vulgare purp.*
{ Virentibus: *LEUCIUM folio virente.*

Dentatâ ſeu ſquamofâ, tuberoſâve; caule non ramoſo, foliis in uno pedicelo ternis,
quintis aut ſeptenis: DENTARIA, *Coralloidea.*

Minore;

Minor; variis nominibus Hesperidis, Draba, Leucoii insignita: *LEUCOTUM siliquosum*
flore minore

Lata, brevi,

Glabra, major, flore purpureo majore, Urtica folio: *VIOLA lanaris*, *Bulbonach.*
Hirsuta minor, flore luteo aut albedo, parvo, foliis incanis: *ALYSSON*, *Lunaria.*

Tumidiore & non compresso, siliqua

Lata, brevi: *PARONYCHIA*; item *Sedum petraeum* dictum, & *Bursa pastoris* loco ob-
longo.

Tereti longa; semine

Sublongo, majore; flore

Majore, odorato, præcipue sub vesperam, Leucoii annulo: *HESPERIS.*
Minore, inodoro, foliis subrotundis, Allium olentibus: *ALLIARIA.*

Rotundo seu globoso

Majore, foliis seminalibus bifidis, siliquis

Secundum longitudinem, membrana intergerina duplicem seminum seriem dis-
tinnante disseptis; foliis

Laevis,

Majore, glaucis seu subcaeruleis, carnosis, semine mitiore & minis acri,
per maturitatem nigro: *BRASSICA.*
Minore, laciniatis, odore foetido & ingrato, semine acriore & calidiore,
per maturitatem fulvo aut pullo: *ERUCA* genuina.

Aperiusculis, imis saltem ad radicem, nam superiora in plerisque glabra sunt
aut glauca; semine

Mitior & minus acri, radice

Carnosa, esculenta,

Majore & rotundiore, substantia laxiore: *RAPA.*
Minore, longiore, & subacri, substantia solidiore: *NAPUS.*

Duriore, minore, & minimè tuberosa; siliquis & seminibus *Rape:*
Napus sylvestris.

Fervido & acerrimo; foliis tam quæ ad radicem, quam quæ in caulibus
asporis [excepe *Sinapi* genuinum, cujus folia in suprema glabra] *SIN-*
NAPI. Hujus generis humiliores, siliquis teretiusculis majoribus &
longioribus, semine majore, minus acri *RAPISTRA* appellantur

Crassis fungosis & in quibusdam speciebus articulatis membrana non disseptis, radice

Carnosa, esculenta, acri, flore subcaeruleo aut purpurascente: *RAPHANUS.*
Tenui, furculosa, dura, non esculenta. *RAPISTRUM articulatum.*

Integris floribus

Luteis, siliquis

Brevioribus & crassioribus: *ERUCA spuria*
Longioribus & tenuioribus: *ERYSIMUM, Trio.*

Albis, vel purpurantibus, aut etiam ex luteo albidis; siliquis per maturita-
tem

Valvulis

Valvulis in spiras revolutis dissiliantibus, & semina cum impetu ejaculantibus:
CARDAMINE.
Non dissiliantibus, foliis minimè dissectis, islesemque & caulibus imis asperis,
summis laevibus;

Majore, siliquis longioribus, erectis, cauli approximantibus; *TURRITIS.*
Minor, siliquis brevioribus à caule extantibus; *PILOSELLA siliquata.*

Angustis, curtis, exiguis, seu floribus albis, foliis amplis, integris, oblongis, radice repatrice &
vivaci, sapore & odore Rhaphani acri: *RHAPHANUS rusticanus*; sive floribus luteis minoribus,
foliis magis laciniatis: *RHAPHANUS aquaticus.*

CAP. I.

De Leucoio folio incano.

Leucoion duplex est, aliud bulbosum, aliud fruticosum. Prius à floribus candore nomen acce-
pit; posterius à foliorum potius canitie cineraceæ albedine: illud ad Bulbosorum genus
pertinet, hoc hujus loci est: estque duplex, vel flore purpureo albôve; vel flore flavo.
Nota illius genericæ sunt Flos major odoratus purpureus aut albus; siliquæ longæ compressæ, biva-
les, membrana intergerina secundum longitudinem in bina locidamenta divisa, semina itidem com-
pressa.
Hujus duplex habetur genus, alterum folio incano, flore purpureo, alterum folio vitenti, flore
albo.

1. *Leucoion incanum majus* C. B. *Leucoion hyemale* & *du durans*, purpureum, roseum, ac etiam
album *J. B.* *Leucoion album*, sive purpureum, sive violaceum *Ger. emac.*
Leucoion simplex sativum diversiforme colorum *Park.* *Stock Gillyflower.*

J. B.
Non tam florum, quam caulibus & foliorum color Leucoio nomen fecit: siquidem folia incondi-
ta semenciam aut unciam [in interdum duas minimum uncias] lata, palmum unum aut duos lon-
ga, per margines aequalia, tota albent, obtuso mucrone, incana mollisque lanugine pubent. *Caulis*
orbitalis & lesquibitalis aut altior, lignosus, teres, in ramos multos fissus, incanus similiter & to-
mentosus. Flores extremis ramulis hærent, ex oblongo calice piloso erumpentes, amplius, è quatuor
petalis oblongis in extremo subrotundis compositi, colore vel rubro vel purpureo, dilutior aut sa-
turiore, vel etiam albo præditi, odore suavissimo fragrantibus: unde siliquæ nascuntur palmum
aut semipalmum longæ, compressæ quando mature, mucrone bifido, duos seminum versus continen-
tes, quæ compressæ, orbiculata, medio rufa, margine seu fimbria cadente cincta, sapore acrisculo.
Radix lignosa, alba. Magna est in hujus plantæ floribus colorum varietas. Alii enim candidi sunt,
alii incarnati, alii rosei, alii purpurei aut violacei, alii sanguinei, pul. hærmine rubentes, alii deni-
que diversicolores, albi viz. maculis & lineis vel purpureis, vel suaverubentibus, vel roseis, vel vio-
laceis picti & variegati; prout nature ludere placuit. Cærulei coloris in hoc genere hæcenus non
vidimus. C. B. Et tamen *Tragus* Leucoii seu *Violæ* cæruleæ meminit. C. Bauhinus in *Phyt.* inter
floris colores luteum numerat. Frater *J. B.* in hoc genere non putat extare luteum; nec nos un-
quam vidimus. At *Parkinsonius* noster in *Parad.* Leucoii speciem proponit titulo

Leucoii sativi albedo-lutei simplicis:

Cui folia viridiora: flores pallide lutei & propemodum albi; in aliis à Leucoio vulgari descripto
nihil differentis.

Leucoion flore pleno diversiforme pariter colorum

Ab eo quod simpliciter est flore specie minimè differt, siquidem ex ejus semine oritur: vel mango-
nio repetitè crebriore transplantatione (ut aiunt) ex simplici multiplex fit. Lugdunensis ti-
men transplantandum monet antequam floruerit. Hujus flos non petalorum tantum multiplicitate,
sed colorum varietate insignis est. Reperiuntur enim colore albo, rubro, purpureo, variegato, ut
in præcedente, insignes.

2. *Leucoion incanum minus* C. B. *Leuc. æstrum* flore purpureo & roseo ac albo *J. B.* *The*
lesser Stock-Gillyflower or *July-flower.*

Binis foliis emergunt, hyemalibus Leucoiis similibus, minoribus, tenerioribus, flore nunc purpu-
reo, nunc roseo, nunc albo. A majore (inquit *Lobelius*) non formâ, sed magnitudine solâ dif-
fert: *Caulis* foliisque habet similia, sed minora: flores etiam non unius coloris: sed vel candidos, vel
rubentes, vel puniceos, uti majoris: siliquæ etiam & semina similia.

J. Bauhinus

J. Bauhinus fratrem reprehendit quòd hoc & præcedens genus seu *Leucoium majus* foliis magnitudine differre scribit; in eo enim (inquit) etiam differunt, quòd hoc non arborefcit, & folia etiam prima, in fallor, differentiam aliquam habent.

Parkinſonus *Leucoium* habet, quod appellat *Leucoii* alterum genus ex ſeminio oriundum, quod à vulgari *Leucoio* majore differt, quòd majus nullo & elatius non raro evadat. Nuncquam tamen flores variegatos edat, Hyeme etiam non ferat, quo cum *Leucoio* hoc minore æquum convenit, quòd Vere fatum floret Julio, Auguſto, Septembri; Autumno perit, nec hyemem proſert, etiam reſpoſitum. Duplex ergo (ſi his Autoribus fides) *Leucoii* æſtivi genus eſt alterum *Leucoio* hyemali majus & elatius, alterum eodem minus.

Leucoium melancholicum Park. flor. colore livido rubente melancholico Eyst. *Leucoium livido rubente colore* C. B. *Hæſperidis ſpecies eſt*, vide inter *Hæſperidas*.

A. 3. *Leucoium maritimum maximum* Park. *Leucoium maritimum* Camerarii J. B. item *Leucoium maritimum magnum latifolium* ejuſdem: *marinum majus* Park. *maritimum ſinuati folio* C. B. *L. marinum purpureum* Lobelii Ger. emac. *Woad-leaved Sea-Stock* Gilip-flower.

Park.

Radice alba, lignoſa, longa, in multos ramos diviſa folia promit longa, craſſa, albicantia, molli, in orbem circæ radices caput humi ſparſa, rigidiora quàm hujus generis reliquorum, in profundas lacinias utrinque, coram corvæ fore in modum, incila & velut dentata, pulchro aſpectu. Secundo à ſatione anno caulem protrudit, incana languine candicante, altitudine circiter tripodali, in multas alas diviſum, craſſum ſed tamen infirmum & vix fe ſufficientem; cui innaiſcuntur folia anguſtiora, parum admodum laciniata, aut etiam equalia, & in ſaſſigio flores, alios ſupra alios, multos, minutis odoratos quàm *Leucoii* incani horteniſis, tantillo majores, colore purpureo cæruleo pallido: quibus ſuccedunt ſiliquæ reliquorum ſimiles, ſemina claudentes majora, obſcuriora. Poſtquam ſemen dedit radicis intent.

Locu.

Hanc attulit J. Traſdeſcantius in Angliam ex inſula *Cracina* propè *Rapellam* in Gallia: eandem invenimus in litore arenolo inſule Angleſiæ in regione *Cuarnarvon* oppidi in Wallia, atque etiam in extrema parte Cornubiæ, & alibi in litoribus arenofiſis: cui ſpecie omnino idem putamus *Leucoium maritimum majus* Cluſio deſcriptum, ſed non rectè depicium; *Leucoium maritimum magnum latifolium* J. B.

Leucoium maritimum majus Cluſ. Cluſ.

Deſcriptio Cluſiana ſic fe habet. *Caulis* ei pedalis eſt, interdum major, ramiſus admodum & humi procumbens: folia longa, craſſa, molliſia, canentia, & quodammodo lanuginola, Chichori aut Eruce modo diviſa, & velut præmoſa: flores ſecundum ramulos odorati, dulcioris purpurei colore ſed ad rubri vini faeces quodammodo tendentis: ſiliquæ longæ, craſſiſculæ, planæ tamen ut vulgari *Leucoii*, plana & ſubruſſa ſemina continentes. Radix multida, ſed non perennis; poſtea enim quàm planta florem & ſemen protulit (quod altero plerumque à ſatu anno interdum & tertio ſeri ſolet) perit. Alia: floret.

Locu.

Naiſcitur in Mediterranei maris litoribus in Hiſpania & Gallia Narbonenſi. Nos ad Mare Mediterraneum propè Monſpelium invenimus ipſiſſimum illud *Leucoium*, quod in litoribus noſtris oritur, quòdque ex Parkinſono deſcriptum dedimus, unde minimè dubitamus quin una & eadem ſpecie planta ſint *Leucoium maritimum maximum* Park. & *Leucoium maritimum majus ejuſdem* & Cluſii.

C. Bauhinus & Keiri marino flore candido *Lib.* ico. (cujus figuram Cluſius aſſumpſit quavis deſcriptioni ſuæ non conveniat) novam *Leucoii* maritimi ſpeciem fecit, titulo *Leucoii maritimi candidi*, quàm rectè ipſe videt.

4. *Leucoium maritimum anguſtiſolium* J. B. C. B. *marinum minus* Lob. Cluſ. Park. Ger. *The leſſer narrow-leaved Sea-Stock* Gilip-flower.

Cluſ. J. B.

Radice craſſa, lignoſa, alba, cui plures craſſæ fibræ & plura capita eſſe ſolent, multi caules exoriantur, ſingulares vel ramoſi, dodrantales, teretes, ſatis firmi, multo tenuiores [addit J. Bauhinus & candidiores quàm præcedentis, quod non probamus] folia breviora, parva, candida, nullo aut obſcuro lænarum veſtigio incila, minutis craſſa quàm præcedentis. Flores in ramulis ſuperiore minoris coloris pulcherrime rubentis, & dum ſacceſcere incipiunt ſaturatioris, quales *Leucoii* vulgari rubri flores, & odorati quidem illi, verum minus ſuperiore: ſiliquæ ſuccedunt tenuiores multo & breviores quàm in præcedente, teretes, ſemine copioſo, miniſſimo, ruſſo reſerta.

Tempus & Locu.

Floret Julio & Auguſto, eodem quo fatum eſt anno, deinde perit. In arenofiſ Maris Mediterranei litoribus propè Frontignanæ & albi obſervavimus, ſit copioſe.

* 5. *Leucoium maritimum repens* C. B. *maritimum procumbens* Morſf.

Cauliculis ſurgit pedaliſis, infirmis, atque idcirco humi facilè procumbentibus, in plurimas alas diviſis: foliis conſtat *Leucoii* vulgariſ incani figurâ, è diluto virore albicantibus. Floſculi in carneo colore modicè rubent: cætera cum præcedentibus conveniunt.

C. Bauhinus dubitat an ex ſemine prioris in hortis natum ſit: cum (inquit) in hortis ſaturn longioribus quidem ſit cauliculis, ſed in terram reflexis, folio latiore, flore purpureo, totique ætate floreat.

Hoc genus, ſiquidem à præcedentibus diverſum ſit, nobis certè incognitum eſt, ideòque nec plura habemus quæ de eo dicamus.

* 6. *Leucoi*

* 6. *Leucoium ſylveſtre inodorum, flore parvo, pallidior* Eyst.

Radices oblongiſculas, albefecentes in terram demittit, è quorum capite numeroſa expanduntur folia, oblonga, ſubincana, inſtar *Leucoii* majoris 4. Tab. variè inæqualiterque in ambitu circumſecta aut quaſi ſubincana. Caulis inde unus aut alter allurgit, nonnunquam cubitum æquans, nonnunquam pedalis, in ſummitate ſcalicatum gerens floſculos, parvos, pallidiores, inodoros, *Leucoii* lutei vulgariſ æmulos, ſed minores, flavo-pallidos, quibus in longis, anguſtis, ſurcetiſ ſiliquis ſuccedunt ſemina flavefeſcentia, minuta, plana, compreſſa, reliquorum ſuæ ſortis more.

* 7. *Leucoium maritimum latifolium* C. B. *marinum latifolium* Ger. Park. *maritimum latifolium, flore cæruleo purpurante* J. B.

Morſf. Lob.

Foliis eſt latioribus, rigidioribus, hiriſcioribus profundè laciniatis, quæ ſuſum verſus perforantur à caulibus. Flores ex cæruleo purpureſcunt in palmaribus & ſeſquipalmaribus coliculis. ſiliquæ quàm *Leucoii* lutei vulgariſ multo breviores & tenuiores, teretes, ſemina oblonga teretiſcula in ſe continentes. Unde patet plantam hanc ad *Hæſperidas* potiùs quàm *Leucoia* referendam eſſe.

Maritimus gaudet nataliſis. In declivibus etiam montis Capouladon inter rupes primo vere floret in loco dicto las Cambretes Botan. Morſf.

* 8. *Leucoium ſaxatile* Thymi folio, hiriſutum, cæruleo-purpureum C. B. *Liboreoleucoium minimum, ſupinum* Valerijum Col. *saxatile* Thymi folio Park.

Col.

Plantula eſt exigua, grata oculis propter ſorum copiam, colore venuſtorum, quos Maio menſe proſert, cæruleo-purpureos, variegatos, medium quid luteo-candidi habentes, ſtaminibus intus parvis: ſiliquis, illis deſicientibus, è medio calice ſoliſo proſert parvas, breves, craſſas, inanes, in apicem longum deſinentes, in quibus ſemina continentur exigua, copioſa, ruſefeſcentia, aſtate perfectæ. Folia ſunt breviora, magnitudine durioris Thymi, hiriſta, colore cinereo, ſicuti tota planta. Alternatim viticulis multis denſè adnata, ut unaquæque planta comola ſit admodum, atque orbem viticulorum frequentia conſiciat. Quamvis ætate floreat, nunquam perit, ſemper regerminans, novas è geniculis denſis viticulorum ſoboles foliorum proferens, quapropter etiam hyeme reperitur. Tota limi odore gravi, ac ſapore guſtata putet.

Singulis viticulorum cacuminibus tres aut quatuor inſunt flores, aut ſiliquæ, duratque ad Autumnum cacumine & ſiliquis. Acris eſt foliis & ſiliquis, linguam villicans manſa, quam quàm *Leucoium* ad Thaliſcos gradus accedens.

Saxis præruptis montis Averſæ oppido herentis Septentrionalis frequentiffima eſt.

Plantulam hanc ad *Leucoii* genus non pertinere ſuſpicamur ob ſiliquas craſſas, teretiſculas, ut pictura eas repræſentat, & ſemina parva rotunda.

Locu.

* 9. *Leucoium maritimum candidum* C. B. *marinum flore candido* Lobelii Ger.

Hujus iconem vide apud Lobelium, Gerardum, & Cluſium in Hiſt. ſub titulo *Leucoii* marini majoris, nam deſcriptio alterius plantæ eſt.

C A P. II.

De *Leucoio* folio viridi flore albo, odorato.

Hoc genus foliorum & ſorum formâ cum præcedente convenit, illorum colore viridi, horum naturaliter albo diſſert.

Leucoium album odoratiſſimum folio viridi C. B. *hyemale, diu durans, flore albo, folio viridi & livido glabro* J. B. *An Keiri ſimplex flore albo* Park. parad.

C. B. prod.

Radice eſt multida; caule viridi, ramoſo, aliquando minimi digiti craſſitie: foliis glabris, atro viro ſplendentibus, craſſis, *Leucoii* lutei [potius incani] foliis formâ reſpondentibus: floribus albis, *Leucoii* incani ſimilibus, ſuaviter admodum, & quidem veſperi, *Hæſperidum* modo, olentibus; quibus ſiliquæ longæ, craſſiſculæ, virides, ſeminibus planis repleta ſuccedunt.

Hoc per plures annos durat, ſi hyeme in cella aſſervetur.

Leucoium Hiſpanicum foliis latis Raſiſtri perſoliatis, flo. pmp. Mentzel.

Ultra polem longum provenit.

Leucoia ob ſorum pulchritudinem & odoris fragrantiam in hortis coluntur.

X xx

C A P.

CAP. III.

De Leucoio luteo seu Keiri.

HOC genus non tantum foliorum colore viridi, sed & eorundem forma precipue tamen floris colore à precedentibus differt, qui in hoc luteus est, in illis natura purpureus aut albus, nunquam ne ex accidenti quidem, (quantum nos hactenus observavimus) luteus.

- A. 1. *Leucoium luteum, vulgò Cheiri, flore simplici* J. B. *luteum vulgare* C. B. *Keirifve* Lencium vulgare luteum Park. *Viola lutea* Ger. *Wall-flower*.

Radices, surculisque seu ramulis ubertim fruticantibus luxuriat, lignosis, albicantibus quos obdunt folia nullis appenda pediculis, crebra, unciali & ampliore longitudine, ex angusto principio sensim dilatata, virentia aut canescentia, idque maxime prona parte, sapore subacri. *Flores* crebri, lutei valde odorati, sapore parum grato, staminibus senis styloque chloris, in medio penitus fere latentibus. Succedunt *siliquæ* longæ, in quibus *semen* latum, rufum, gustu acri & amaro.

In muris passim & copiose provenit.

Lecut.

Leucoium luteum flore pleno J. B. & aliorum

Non differt specie ab eo cui *flos simplex*, sed cultura tantum. Cultu & mangonio talem evadere aiunt, præsertim si tenella plantæ antequam floruerint sæpius transferantur. *Lugd.*

Vires.

Flores Leucoii lutei parium sunt tenuium, discutiant, exergent, cordiales ac nervini sunt, dolores mitigant, menses cient, secundinas proritant, fecum pellunt; unde medicamentis, quæ Græcis *galeæ* dicuntur accensentur à Galeno 7. *Simpl.*

In usum sunt conservæ ex floribus, aqua destillata, & oleum ex floribus insusum, quod præservat ab Apoplexia, & paralyticos juvat, estque insigne anodynum in vulneribus & inflammationibus parium nervorum, ut & in malis uterinis.

Quæ de Leucoii viribus habent Veteres apud ipsos vide, vel, si placeat, apud J. Bauhinum Hist. Plant. Lib. 21. Cap. 13.

Episcopus Tridentinus ad præservationem ab Apoplexia & Paralyti felicitate utebatur conservæ florum Cheiri in aqua sua propria adsumptæ. D. Soame ex Observat. Hier. Reusneri à Velichio editis Obs. 11.

2. *Leucoium luteum magno flore* C. B. prod. *Keiri fve* Lencium luteum simplex majus Park. parat.

A vulgari Leucoio luteo differt magnitudine & colore, quia parvum fruticem valde ramosum & totum virentem refert. *Folius* est majoribus, viridibus, splendentibus: *floribus* magnis, ita ut hujus folium unum vulgaris florem integrum parè adæquet, odoratissimis, intensiorisque lutei coloris, [Park. aurei intensioris] quin & spica florum multo longior est quam in illa, & diutius durant flores antequam marcescant aut contrahantur: *siliquæ* crassiores & breviores in apicem seu mucronem tenuem desinentes. Tenerius est quam vulgare, nec adeo ramis luxuriat, nec ita facile ramulis aut surculis depauctum comprehendit & propagatur: nec hyemes nostras facile tolerat nisi à gela vehementiore defendatur.

C. Bauhinus *Leucoium luteum maximum foliis tuberculis obstris* ab hoc specie distinctum facit, cujus (inquit) flores magnitudine thalerum Philippiæ superant. J. Bauhinus *Leucoium luteum arborescens* proponit, cujus flos interdum pervenit ad amplitudinem monetæ quam *Julium* vocant, quamvis ipse tantæ magnitudinis non viderit. Nos non libenter agnoscimus differentiam quam vocant specificam inter hæc plantas. Examinent alii quibus utramque varietatem colere contigerit.

Utrumque hoc genus, tum majus, tum maximum flore pleno reperitur: Hinc *Leucoium luteum pleno flore majus* C. B. & *Leucoium maximum luteum flore pleno* Park. parat.

Varietates duæ.

Duas insuper alias Leucoii lutei flore pleno seu species seu varietates recenset & describit Parkinson in *Parad. nimirum*

1. *Keiri fve Leucoium luteum alterum flore pleno.*

Cujus flores non spicatim dispositi sunt quemadmodum præcedentium, sed in latitudinem magis diffusi: ut omnes simul & eodem fere tempore aperiantur, non gradatim alii post alios ut superiorum; & colore sunt pallidiores.

2. *Keiri fve Leucoium luteum majus flore pleno ferrugineo* Park.

Cujus flores non multò majores sunt quam vulgaris lutei flore pleno, verum colore saturatione tincti, petalorum averfa parte ex fusco rubente, unde veluti variegati apparent. Hanc varietatem & nos sæpius vidimus in hortis curatissimi vinturiæ. Ob floris elegantiam in præfide est.

3. Leucoii

- * 3. *Leucoium luteum serrato folio* C. B. *Leuc. lut. ser. fol. flore grandiore* Pin.

C. B. prod.

A Leucoio luteo magno flore foliis potissimum discrepat, quæ duplo parè longiora, angusta, per latera crenis alperis serrata, & in aculeum finientia, quæ similiter crassa sed pallide virentia, molliora, quia parte inferna quasi lanugo aspersa est. *Flores* lutei sunt & magni.

4. *Leucoium sylvestre* Ger. *luteum sylvestre Clusii* J. B. *Keiri seu Leucoium sylv. Clusii* Park. *Leuc. luteum sylv. angustifolium* C. B.

Clus.

Multa secundum radicem habet *folia* Leucoii lutei foliis similia, angustiora tamen, viridia, amaricantis gustus, inter quæ unicuique, interdum plures assurgunt *caules* pedales aut ampliores, angulosi, striati, multis alis concavi, carinatis foliis oblii; multis sustinentes *flores*, flavos, Leucoii lutei æmulos, sed minores, minusque odoratos. Floribus succedunt oblonga *cornicula* ut in sativo, plano *semine* plena. *Radix* longa est, candicans, & multis tenuibus fibris prædita.

Invenitur in montibus illis supra Badensæ thermas, & in Leyrenberg, salebrosi præsertim & meri Leucoii diei oberfisi locis. Floret Maio.

J. Bauhinio *folia* alia quidem sinuata, semunciam lata & angustiora, unciam & sesquunciam longa, alia angusta nulloque modo incisa, viridantia: in hortis cultu multò magis luxuriat, duplè longitudine latitudinèque. Habet & aliud Leucoii lutei sylv. genus, quod *Pannonicum* vocat serrato folio obculo & acuto: An hujus sit alia species, an varietas tantum asserere non audeo.

Morisonus noster semen hujus plantæ teres, oblongum, rufum ascribit, unde ad Hesperidas potius referenda videtur.

Parkinsonus *Leucoium sylv. inodorum flore pallidior* Eysf. quod C. Bauhinus *Leucoio suo luteo sylv. hieracifolium* synonymum facit Leucoio sylvestri Clusii eandem specie plantam esse verissime existimat; cujus sententia nobis non improbat: verum descriptionem Leucoii illius Hieracifolii C. B. subijcimus, ut utriusque collatis Lector judicium ferat.

Leuc. lut. sylv. hieracifolium circa radicem crassiusculam albicantem, in oblongas fibras capillatas abeuntem *folia* plura habet per terram sparsa, eaque oblonga, angusta, subsæpera, sinuosa, & per æstatem in planta luxuriante Hieracii instar sinuata, quæ circa *caulem* pedalem, striatum, nonnihil inæcanum alternatim disposita, oblonga, latiuscula, ut in Keiri vulgari pallide virentia, quæ raras crenas inæqualia, adæque ob levissimam hirsutiem asperat. *Caulis* major pars floridus est. *Flores* lutei sunt, Keiri floribus minores, oblongis pediculis donati, quibus *siliquæ* trunciales strictissime in summo utrinque parum reflexæ succedunt.

In sylvis prope Neustadium Hærciniæ reperitur.

Præter hirsutiem caulis & foliorum nihil video in hac descriptione, quod non conveniat cum præcedente. An *caulis* & *folia* hirsuta sint necne in præcedentis descriptione omisum, hirsuta aut subsæpera esse non negatum.

Lectui.

Keiri Alpinum foliis dentatis, flore flavo odorato Zanoni.

Non videtur nobis specie diversum à Leucoio luteo sylvestri Clusii f. B. nam & *folia* alia quidem sinuata, semunciam lata & angustiora ei attribuit, alia angusta, nulloque modo incisa: & D. Agerius (inquit) atulit Bononiæ *Leucoium sylvestre folio valde angusto* (quod eandem fuisse speciem quam D. Zanoni describit verissimum est.) Camerarius etiam pulchram & raram speciem Leucoii sylvestris reperit Bononiæ. Quin & Morisonus noster *Leucoio luteo sylvestri Clusii* semen teres, oblongum, rufum ascribit; non planum ut Clusius.

Keiri Alpinum foliis dentatis Zanoni foliis est angustioribus quam *Leucoium luteum sylvest.* Clusio descriptum; itaque ad margines sinuatis, & inferiore medietate rariis utrinque dentatis: [*folia* tamen superiora dentata non sunt.] *Semen* majus est semine Leucoii Clusiani quamvis plantæ ipsa minor sit. Verum hæc nota non speciem diversam, sed varietatem potius accidentalem arguit. Haud tamen præsertim negaverim speciem distinctam esse à Clusiano Leucoio, sed ab omnibus J. Bauhino descriptis & memoratis, diversam nequaquam concesserim. Descriptionem particularem & exactam vide apud Jacobum Zanoni, qui in Alpibus Bononiensibus invenit inter rupium fissuras.

- * 5. *Leucoium luteum montanum altum* Ponzæ Ital. *luteum montanum serrato folio* C. B. *Keiri fve* *Leucoium montanum luteum* Park.

Pon.

Caulibus assurgit pluribus, rectis, firmis, lignosis, altitudinem humanam interdum superantibus; *foliis* obliis brevibus, viridibus, acuminatis, circum oras dentatis. *Flores* simplices sunt, quam vulgari Keiri ampliores, nec minus odorati. *Siliquæ* tenuiores sunt, semine rubento repletæ. *Radix* lignosa, in multos ramos sparsa, & in calidioribus regionibus vivax.

XXX A

* 6. Leucoium

* 6. *Leucoium Creticum luteum uriculato semine* Alpin. exot. Park.

Alpin.

Frutex est pedalis altitudinis, ramulis multis, ab radice tenui, lignosa, in parvas radicales divisas excurrentibus, rotundis, albicantibus, asperis; in quibus folia multa, circum ramulos densa, similia stipata, alba, Leucoii vulgaris minor, in extremis latoria, asperis pilis obita, dura, que in perenni fastigii in orbem veluti aguntur. Ramuli in summitatibus, ut in nostris Leucois, flores producant plures, circumstipatos, a suis longis pendentes, luteos, quinquefolios, parvos; a quibus sunt folliculi rotundi, colore flavescentes, semina suis loculantibus continentes, Leucois huius, sed latoria tamen, albicantia. Planta non est annua.

Si hæc planta ab Alpino rectè describatur & depingatur cum quinque petalis in flore, in nostra Methodo ad aliud genus pertinet.

* 7. *Leucoium terrestre majus frigidarum regionum* Col. *Leucoium luteum Erica folio* C. B. Park.

Col.

Floribus est Leucoio maritimo non dissimilibus: odori sunt, suavemque cere novæ odorem remittunt, sapore acres, umbellatim ferè in summo alarum & caulis existentes; qui [caulis] parum hirsutus est, rotundus, cubitalis, tribus alis divisus, qui cum decidunt flores & petiolo *filiquis* emittit multas, alternatim in summo dispositas, Leucoio similes. *Ala folia & radice* pedali vel longiore bifida aut trifida, candida, in terram strata inveniuntur, pedem longa grandiora & que propinqua cauli, verum prima minora, & Erica sativa vel Papaveris erratici folia lacinias profundius imitantia, colore virentia, parum hirsuta, mollia, stercosa & acri sapore, sicuti tota planta.

Junio floret inter laxa vallis Campoclaenium, supra locum vulgo dictum *il Colle di mez bois* umbrosis atque humentibus & frigidis.

In descriptione Columniana de floribus colore nihil invenio. C. Bauhinus luteum facit.

C A P. IV.

De *Dentaria*.

Dentaria à radicis forma & colore denominatur, quæ candidissima ex pluribus quasi dentibus componitur. C. B.

Miror Clusium plerisque hujus generis plantis semina Hesperidis tribuere, hoc est crassa, teretia, & oblonga, cum ex nostra & J. Bauhini observatione, in Dentaria heptaphyllo, tum filiquæ tum etiam semina compressa sunt: mirum autem hanc speciem hac in parte à reliquantur omnium norma abluere.

1. *Dentaria triphyllus* Clus. hist. C. B. Park. *enneaphyllus* Clusii J. B. *Dentaria coralloide radice, seu Dentaria enneaphyllus* Ger. *Toothwort*.

Clus.

Caulis proferit pedalem, firmum, rotundum, levem, quem in summo ferè ambiunt terni pediculi, (rarissime plures) singuli terna folia sustinentes, ampla, mucronata, in ambitu serrata, saturè virentia, gustu fervido. Summum caulem exornant quini aut scni flores, Dentariæ Heptaphylli florum æmuli, deorsum spectantes & propendentes, colore ex herbaceo pallescente. *Flores* sequuntur oblonga cornicula, torosa, mucronata, qualia sunt Dentariarum pentaphylli & heptaphylli cornicula, & in eis etiam simile semen, hoc est Hesperidis ferè, sed crassius & virescens, quod distillentibus corniculis exsilit, antequam probe maturum videatur. Ala præterea folia à radice proferunt, tantum in singulis pediculis oblongis nascentia, superioribus multò ampliora, sed breviora: Radix novella alba est, vetusta nigricat, multis articulis sic distincta, ut è plurimis dentibus coagmentata videatur, Dentariæ *epibæ* radici non valde dissimilis.

Exit in umbrosis Austriæ, Stiriz, Carinthiæ, Pannoniæque sylvis, non modò ad montium radices, sed etiam circa media earum regionem, ubi præcætarum arborum sylva in Alpibus hujusmodi plenius desinare solent. Inveniebam & ultra Dravum in monte Greben imminenti, acque etiam Hærcinæ sylva Bohemiam ambiante. Floret Aprili, vicinis Viennæ Austriacæ sylvis, & aliis humilioribus; semine prægnans est Maio. At in montibus hæc omnia seriùs.

2. *Dentaria pentaphyllus* C. B. Park. *pentaphyllus* Clusii Ger. *Coralloides prima quinquefolia* J. B.

Clus.

A radice nodosa & in plurimos articulos distincta tenuibusque aliquot fibris ex articularum distensione productis donata exunt aliquot folia, longis pediculis nixa, in quibus, profundius, & ad pediculi usque, sectas, lacinias divisa, in ambitu crenatas, scabra & tactu aspera, saturè virentia. *Caulis* pedalis & amplior, rotundus, quibuscum ex intervallo foliis, aliis paribus, donatus, summo fastigio quinos aut senos flores, bulbifera floribus similes gerens, colore tamen paullo magis saturatè pur-

purpurascens, qualis ferè in floribus Bulbonach: Succedunt longiora cornicula, semine quali præcedens plena.

Dentaria *pentaphylla* altera Clusii cum non alter à descripta differat quàm foliis mollioribus, neq. Dentaria *pentaphylla* saturè virentibus prædictis & radice magis dentata, five inæquali, & pluribus crassis squamis ex-*cap. altera*. alperata; nos cum C. Bauhino eam à præcedente non separamus.

In sylvis jugis montis Jure copiosè nascentem observavimus: Clusius ad Allobrogicarum Alpium Locum. radices supra Lemannum lacum.

3. *Dentaria heptaphyllus* C. B. Park. *heptaphyllus* Clusio Ger. *Coralloides altera seu septisfolia* J. B.

Clus.

Folia aliquot è radice exeunt, quina interdum, sed maxima ex parte septena, longè costæ inharrentia, foliorum Fraxini instar digesta, h. e. ut ex adverso bina semper respondeant, folium impar extremam alam occupat, omnia in ambitu serrata, diluata virentia quam sextæ [Dentariæ quinquefoliæ] folia, & subius candicantia: *caulem* etiam pedalem, rotundum binæ aut ternæ foliorum alæ, is que à radice prodeunt non dissimiles, ornant; ejus autem summum flores superioris floribus pares, candidi tamen coloris. *Cornicula* quæ succedunt etiam paria, simile semen continentia. *Radix* minus squamata quam præcedentes, & paucis crassioribus fibris firmata; [J. Bauhino Alabastris mariorum politi æmula, obliqua, tuberibus inæqualis] Semina compressa J. B.

In Jura & Saleva montibus copiosè exit.

Locus.

- * 4. *Dentaria baccifera* Clus. *bulbifera* Ger. Park. *heptaphyllus baccifera* C. B. *Coralloides minor* J. B.

Clus.

Oblonga serpiet radice, dentata quidem, sed veluti ex multis nodis constante, tenui, alba, interdum etiam purpurascens, subinde ex lateribus novas propagines generante, ingrato, & linguam primum fittante gustu, deinde acri: Ex ejus lateribus prodeunt oblongo pediculo five costæ (quæ secundum terram purpurascit, postea viridis est) inharrentia folia, quina plerumque, interdum plura, magna ex parte inter se opposita, alteroque latere tantum crenata, eò quod imparem numerum facit, & extremæ alæ insidet, duafaxat utrinque, crenato, gustu initio acido, postea acri & fervente. *Caulis* cubitalis est, gracilis, nudus, quem circa medium binæ aut ternæ alæ, interdum plures, ex tribus tantummodo foliis, jam descriptis respondentibus, constantes ambiunt, [J. Bauhino foliis quinis ad rachin annexis compositæ, modò rectè à regione positis, modò alternatim, fuscantiam aut duas uncias longis, femuncula latioribus] superna vero pars oblongis angustisq. foliis, nunc leviter, modò nihil crenatis, confuso ordine, obstita est. Extremo cauli insident quaterni, quini, aut plures flores, Leucoi aut Hesperidis quidem florum æmuli sed minores, albi aut ex candido leviter purpurascens; quibus succedunt filiquæ seu cornicula, Sinapi corniculis similia, breviora tamen, quæ una cum suis pediculis marcescentia plerumque decidunt & pereunt, nonnunquam tamen crassescunt & maura semen ferunt Hesperidis semini ferè par, quod distillentibus corniculis excutitur. Sed præter id semen, ad singulorum ferè foliorum quæ caulem ambiunt alas & exortum tubercula quædam adnascuntur, bulbuli Lili cruenti bulbiferi haud ab similia, ac velut è squamis compacta, initio viridia, deinde pulla, ingrati admodum gustus, quæ facillimè decutiuntur, & præmatura sponte decidunt, terræque sepulta novellas plantas pignunt.

Reperitur hoc genus (ut putat Clusius) in omnibus Germaniæ montanis sylvis; v. g. in sylvis Hæf. Locum. si non procul Martpargo, Misnia, Austria, Stiriz, Carinthiæ, Pannoniæ, &c.

Florere autem solet Aprili: bulbuli nigricantes Maio conspicui alarum cavis inharrentes.

Tempus.

- * 5. *Dentaria baccifera foliis Ptarmicæ* C. B. *angustifolia bulbifera* Park.

Eyb.

Radice constat oblique procedente, multis, carnosis, dentatis, subalbicanibus articulis coagmentata, indeque propagines fundit, atque caulem unum aut alterum erigit, rotundum, levem cubitalem, circa quem arcta sedè articulatum folia longa, levia, Ptarmicæ modo tenuiter serrata, in acutum mucronem fimentia porriguntur, saturati viridis, ac juxta exortum singulorum in geniculis ipsis loboles, seu improprie magis loquendo bulbuli, crasse squamati, subobscure purpurascens. Flores in cacumine emittant tetrapetali, albi, fasciculatim dispositi, floribus Bulbonach dictæ confimiles. Semina non videt descriptionis autor in corniculis, sed semina præcedentis paria & compressa esse conjectatur.

Locus.

Copiosè crevit in salubus Thuringiæ sylvæ *Cau.* In montanis sylvis Austriæ, Stiria, vicinarumque sylvestris locis, atque etiam in Pannonia interannui sponte magnâ copâ provenit. *Clus.*

Viola lunariam majorem alteram & *Cam.* C. B. quam præcedente minorem & flore albo esse scribit à sequente planta non differre puto, nihil tamen tenere affirmare ausim. J. Bauhinus Lunariam majorem aliam flore albicante odorato perennem *Cam. horti.* sequentis plantæ synonymiam facit.

Vires.

Calido, acrisque & amaro gustu est, præsertim femina, sed tamen radices in acetiariis ut Rapuntia manduntur. Absterget, modicè calcificat, & usinam cit ut Rapunculus. Pulvis seminis amarissimus cum aqua apoplecticæ exhibetur in epilepsia. *Cam. Schwenckf.*

Quidam in Helvetia chirurgus ex Lunariæ perennis contusis foliis & Sanicula parabat unguentum vulnerarium non contemnendum. *Idem.*

- * 2. *Leucoium lunatum* seu *lunarium latifolium majus* alterum, siliquâ rotundâ, florâ albi Morif.

Hoc priori foliis latis, & siliquis planis rotundis simile est. Perenni nititur radice quæ hyeme non marcescit: caules ei sunt cubitales, lignosi: folia multa, lata: siliquæ planæ, compressæ, rotundæ, utraque paulò minora quam prioris. Flores autem proferit candidos instar *Violæ* maritimalis.

Locus.

Provenit in sylvis nonnullis Germaniæ, ut Hercynia.

3. *Viola lunaris longioribus siliquis* Ger. *Viola lunaria major siliquâ oblongâ* C. B. *Lunaria major siliquâ longiore* J. B.

Latis hæc est Lunariæ præcedentis foliis, serratis acuminatisque: flos confinisil purpureus: at quæ cum excipit siliquâ oblonga est, & quæ præcedit Lunariæ siliquis multum cedit latitudine, binis utrinque membranis mediâ argenteam sponte per seminis maturitatem relinquens. *Ra. dice* est perenni.

Locus.

In montibus Jura & Saleva propè Genevam provenit quidem, sed non copiosè, quod nos vidimus. Maio mense in hortos translata floret.

4. *Leucoium Alyssoides clypeatum majus* C. B. *Alysson Dioecoris* Ger. Park. *Alysson siliquâ latâ aspera*, quibusdam Lunaria flore luteo J. B. *Dioecoris hirs. quadrilobis*.

J. B.

Radice simplici & lignosa candicanteque nititur, sapore prædicta servido: ex qua plures eriguntur caules, recti, rigidi, incani lanugine hirti, qui cis fastigium in ramos aliquot abeunt: in quibus flores numerosi, parvi, melini, Erysimi floribus formâ & magnitudine similes: quibus delapsis siliquæ oriantur, ex oblongo rotundate, villis asperæ tectæ, compressæ, semen claudentes simpliciter compressum. Folia germinatione prima ex oblongo rotunda, postmodum in longum porrectiora, in obtusum mucronem desinunt, nonnihil sinuata, Leucoii foliis similia, albicantia, hirsuta & radu aspera, sapore oleraceo prædita.

5. *Leucoium Alyssoides clypeatum minus* C. B. *Leuc. pellatum Romanum minus* Col. *Alysson aliterum Dioecoris minus* Park. *Thlaspi incanum Mechliniense nobis videtur.*

Differet hoc à præcedente natalibus calidioribus: radice perenni: foliis minoribus mollioribusque flore majore, candido, cum illis luteus sit, petalis in cordis figuram dissectis: peltis duplo minoribus. Ab imo flores & fructus Vere incipit proferre.

Locus.

Copiosè circa Romani undique in incultis fructuat. Plenam omnium partium descriptionem si desideras, Columnnam adeas.

Nos hanc plantam à Columnna descriptam pro *Thlaspi Mechliniensi* habemus, nam & descriptiones per omnia, semine fortè excepto, conveniunt, & nos circa Romam *Thlaspi* illud dici solitum copiosum observavimus. Semen Thl. Mech. nec *Clusius*, neque J. Bauhinus, describunt, *Iohesum* autem, qui exiguum semen, cæteris minus ei attribuit non multum moror. Tale ei esse quale describit Columnna mihi planè persuaasum. Quod si ita sit, rectius hic disponitur planta quam inter *Thlaspeos* species.

Semina, describente Columnna, ruffa sunt, rotunda, compressa, tenuia.

Thlaspeos Mechliniensi synonyma sunt

Thlaspi fruticosum incanum C. B. Ger. *incanum Mechliniense* Park. *Thlaspi capsulis sublongis incanum* J. B.

Thlaspeos

Thlaspeos capsulis sublongis incani J. B. *incani Mechliniensi* Park. *fruticosi incani* C. B. Ger. *descriptio sic habet apud J. Bauhinum.*

Ex radice satis crassa cubitum longos ac etiam longiores, lentosque ramos, & planè lignosos, rubentes, erectos producit, in ramulos aliquot divisis. Folia priora longa quatuor uncias, & unam lata, superiora Leucoii lutei, incana aut in nigro virentia, subhirsuta, sapore oleraceo, subacris. Folia inæquali licet pediculorum tenuissimorum ortu, in umbella disposita, albi, quatuor foliis cordatis constantes, staminibus in medio luteolis. Capsulæ succedunt sublongæ, hirsutæ. Radix sub terra lætè serpit Dracæ instar, autore *Clusio*.

In agro Romano abundat, ad hyemem usque florens.

Leucoii peltati Romani minoris descriptio apud Columnnam cum hac egregiè convenit. Radix perennis: Flores albi, umbellatim nascentes, petala cordata: staminula luteola. Locus etiam suffragatur.

Locus.

- A. 6. *Leucoium seu Lunaria vasculo sublongo intorto.*

Radicem habet albam, duram, simplicem, fibris majusculis donatam: Caulem erectum, teretem, striatum, hirsutum, altitudine dodrantali, versus summum ramulos hinc inde emittentem, in quibus, ut & in summo caule siliquis parvi, albi, petalis in medio fissis. Floribus succedunt siliquæ oblongæ, latiusculæ, glabræ, & (quod huic speciei peculiare est) intortæ, membrana tenui dissecta, cui adnascuntur hinc inde quatuor aut quinque (minimè oblongorum, compressorum paria. Folia in caule crebra, nullo ordine absque pediculis abacta, non tamen cum amplectentia, utrinque pilosa, rarioribus incisuris ad latera dentata, vix digitum longa, aut dimidium lata, in acutum definita. Sapor herbe vix illis manifestus. Semen nonnihil acre.

In udis ad scaturigines aquarum è lateribus montium *Ingelborensis*, *Hinckelbaug* aliorumque vicinorum in Septentrionalibus Angliæ erumpentium nascitur, & post mediam ætatem floret.

Locus.

CAP. VII.

De Herbis quibusdam Siliquis latis, semine non compresso, flore parvo.

- A. 1. *Paronychia vulgaris* Ger. *vulgaris Alyssæ folio* Park. *Bursa pastoris minor* loculo oblongo C. B. *B. pastoris minima* oblongis siliquis, fruce verna loculo oblongo J. B. *Common Whittlow-grass*.

J. B.

Radice est tenui & tandem fibrosa: à qua per terram spargitur folia multa, vix unciam longa, mucronata, hirsuta, virentia modò, modò rubentia, oris per extremum aliquot crenatis incisuris, sapore primum subaltringente, tandem acris, nitrolo & vellicante: inter quæ caulis nunc unus, aliàs bini, terni & plures, teretes, palmares, aliquando vix sextantales, foliis nudis stilosulos sustinent simul multos, albos, quatuor foliolis ad ungues fere bifidis constantes, ex pediculis oblongis: loculo longiusculo, compresso, nullâ lacuna, ut in Bursa pastoris distincto, sed in acutum desinente, membrana tenui valvas intercurrense dissepito, Semen minutum rotundum continere.

Floret mense Martio, serisive aut citius prout hyems acrior aut mitior fuerit. In agris & hortis præsertim sterilibus & arenosis, nonnunquam & in muris & roctis. Annuæ est planta, semine Tempus deciduo se quatuorannis renovans.

Locus.

2. *Bursa pastoris Alpina hirsuta* C. B. Park.

C. B. prod.

Radice est unciali, foliolis copiosis, pallide virentibus, in orbem humi stratis, molliibus, incanis, Lenticulæ magnitudine, leviter crenatis, aliquando integris: cauliculis aliquot tenuissimis, leviter hirsutis, penè nudis, tres quatuorve uncias longis: stilosculis parvis, albis: loculis flavescens, oblongis, multo quam in vulgari majoribus, semen minutum, rufum continentibus.

In Alpibus Helveticorum, ut monte Fracto & Spligel reperitur.

Locus.

3. *Paronychia Salsiformis flore luteo Leucoium luteum Arizoides montanum* Col. *Sedum Alpinum hirsutum luteum* C. B. *petraeum* Ger. *petraeum montanum luteum* Park. *Phyllon thelygonum Dalech.* J. B.

Radix simplex [tenuis, sesquipollicem longa Col.] paucioribus fibris donata, superiore parte in plura capita divisa ut in Caryophyllis & Phyllo perenni. In singulis capitibus, seu ramulis in quos plantæ radix supra terram divaricatur, densum foliolorum agmen ceu capses extat. Folia singula angusta, velut graminis aut Caryophylli, in acutum definita, ad latera utrinque brevibus pilis rigidiusculis hirta, ut Aloes folia, si magnis parva componere licet, quadantenus imitari videntur, liquetum scilicet hæc adeo concinnè dispositæ sunt, ut incursus spectanti folia dentata videantur.

tur,

tur. E centro seu medio singulorum cespitum, (seu ut Columna vocat globulorum) foliorum, emergit *cauliculus* triuncialis rarius palmaris, firmus, rotundus, levis, viridis, foliis nudus, in summo gestans *stipulos* quinque, sex aut etiam plures, luteos, tetrapetalos, petalis obtusis, longis periculis ful-
tos, reliquos post se *vasculum* seminale oblongum, compressum, in acutum desinens, figura Pyronichia vulgaris, nisi quod majus sit & longius membranâ pariter ad planum filique parallelâ dissectum.

Locus.

In monte Salvea è scopulorum rimis exit, florêque sub finem Aprilis & initio Maii.

- A. 4. *Bursa pastoris major laculo oblongo* C. B. *Bursa pastoris laculo sublongo affinis pulchra* planta J. B. *Thlaspi Veronice folio* Park.

f. B.

Per terram spargit folia Barbarea muralis aliquatenus similia, breviora, latiora, magisque rotunda, unciam [J. Bauhino duas uncias] lata, per ambitum serrata, hirsuta, aspera nonnihil, cum-
modi etiam per caules ramôsq; sed portione minora cernuntur, sine pediculis. Statim autem è radice tenui plures emittit *caules*, alios alis fœlicibus adolēcentes, cubitum altos & amplores, nonnunquam in ramos plures divisos, quos non ut Barbarea cauli apprimat, sed abscedentes diducit. Flores singulis alis multi coherent, parvi, albi, quos excipiunt seric longa loculi Paronychia vulga-
ris similes, bifores, qui in medio striam habent, quorum alterius abscedentibus valvulis *semen* apparere minutum, relicta dissepiente membranulâ. In singulis filiquis plura continentur semina, sex aut octo utriusque numeravimus.

Locus.

Ad latera montium in Occidentali Comitatus Eboracensis parte *Craven* dicta non infrequens est; invenimus etiam in Italia, medio circiter itinere inter Lucam & Pisas ad sœpes; & in Gallia Narbonensi circa Monspelium oritur.

CAP. VIII.

De Hesperide.

Hesperis unde dicta sit in ejus descriptione dicemus. Notæ ejus genericæ sunt flos speciosus Leu-
coi amulus, semina teretiuscula oblonga majora.

1. *Hesperis hortensis* C. B. *Hesperis flore purpureo, albo & vario* J. B. *Viola matronalis* Dod. Lob. *matronalis purpurea* Ger. *Eruca alba & purpurea* Lugd. *Dames Violet, or Rocket.*

Radices aliquot parvis lignosis & albis nititur; *caules* erigens cubitales & sesquicubitales aut al-
tiores, [teretes] hirsutos, [medullâ fæctos]; in quibus alternatim folia Eruce, sed non ita laci-
nata, in ambitu serrata, acuminata, hirsuta, in virore nigricantia, [quatuor digitos longa, pedi-
culis brevibus nixa,] sapore acrisculo. Ex alis foliorum erumpunt ramuli, in quibus, [ut & in sum-
mitate caulis,] flores formâ ad Leucoium luteum accedentes, odoris suavissimi, quadrifolii, colore
nunc albo, nunc purpureo, aliâs confusis cum albedine maculis purpureis variato, [pediculis semina-
cialibus & longioribus insidentes.] Semen in filiquis longis, [bivalvibus, membranâ intergerminâ
dissepis] continetur oblongum, rufum, acre.

Tempus
& Locus.

Aprilis, Maio & Junio mensibus floret. Provenit, inquit J. Bauhinus, in Sequanorum vallibus, qua
Rhenus fluit sub sœpibus. In agro Neapolitano, cum Salerno Neapolin iter facerem, in pratis flo-
rentem observavi mense Junio. In Anglia nondum vidi spontaneam, quamvis Lobelius in Angliæ
pratis eam fructuare scribit.

Nominis
ratio.

Hesperis dicitur, quoniam ejus flos sub vespere præsertim grato odore nares feriat, interdum aut
nullum, aut levissimum spirat, quod Theophrastus & Plinius de Hesperide tradunt.

Varietates.

Ab hortulanis nostris *Rocket*, i. e. Eruce nomine colitur cum flore pleno purpureo albo, &
vario.

Vires.

Eruce ut sapore itâ facultate proxima videtur tum foliis tum semine *Dod. Lob.* tussi, convulsis
& difficulter spirantibus modè traditur apud Clusium: urinas insuper & sudores propellere, inci-
dere, abstergere & digerere. *J. B.*

2. *Hesperis flore viridi* C. B.

Magnitudine quoad omnes flos partes à vulgata differt. Flore est viridi & inodoro.
In orto quodam Basileæ legit C. Bauhinus. Degener quædam prioris species esse videtur è se-
mine nata.

3. *Hesperis Syriaca* J. B. *Syriaca Camerarii* Park. *peregrina filiquis articulatis* C. B. *quibusdam*
Leucoium melancholicum, & nostrâ sententiâ rectè.

Dodrantalâ *folia* aut minora, palmum lata, valdè aspera & hirsuta, longis nixa pediculis, He-
spere flore obsoleto multo ampliora, nonnihil in ambitu sinuata: Flores in brevibus sed crassiori-
bus caulis, figurâ quidem vulgaris Hesperidis, sed colore fusco & lurido, multis venulis per eo-
rum

rum petala discurrentibus, sub noctem valdè odorati, interdum odoris expertes. Sequuntur *filique*
infignis longitudinis, recurvæ torose, multo quam Hesperidis colore obsoleto crassiores: *Semen* paulo
crassius: *Radix* non abimilis.

In Syriæ montanis crescit teste Clusio. C. Bauhinus à Parkinsono reprehenditur quod Hesperis *Locus*
dem Syriacum Leucoium melancholicum eandem plantam faciat. Alii Leucoium melancholicum He-
spere montanæ primæ Clusii idem statuunt; & revera Hesperis Syriacæ & Hesperis montanæ prima
Clusii, in paucis magnitudine excepta differunt. Syriacæ (scl. multo vegetior est, ampliora habens
folia, crassiores caules majorisque flores, eisdem planè coloris sub noctem valdè odoratos, interdum
odoris expertes: Cornicula multo crassiora, semen paulo crassius. Hæ autem diversitates cœli for-
tasse & soli differentis tribuende sunt.

- * 4. *Hesperis sylvestris flore parvo* C. B. *sylv. angustifolia flore parvo* Park.

C. B. prod.

Caulis est cubitalis, viridi, striato, nodoso, multis alis ferè palmaribus donato & concavo: *foliis*
quàm in vulgari acutioribus in ambitu profundius serratis, viridibus, subhirsutis, & minis vulgari
asperis: *Floribus* plurimis, quadrifoliis, fuscicruris, parvis, ita ut hujus flos integer vix vulgaris folio-
lum adest, quibus *filique* strictissime succedunt.

Circâ Monspelium in orto Dei, ad aggeres riparum collecta fuit. D. Magnol in incultis circa *Locus*,
urbem.

5. *Hesperis sylvestris Hieracii foliis hirsuta* C. B. *sylv. folio sinuato* Park.

C. B. prod.

Tota planta hirsuta est, *caules* habens pedalem, angulosum, hirsutum, pallidè virentem, in sum-
mo in ramos aliquot alternatim dispositos divilum: *folia* Hieracii instar laciniata & sinuata, oblonga,
angusta, acuminata, crassa, hirsute aspera, quorum superiora pediculis carent. Flores in calicibus
hirsutis rubri, magnitudine Hesperidis vulgaris flores aequantes, quibus similes *filique* semen conti-
nentes succedunt.

In faxosis humidis Provincia lecta fuit.

Locus.

- * 6. *Hesperis montana & prima* Clus. *montana, pallida, odoratissima* C. B. *Hesperis colore*
emac. J. B. *Hesperis Pannonica* Park. *parad. Viola matronalis flore obsoleto* Ger.

Clus.

Cubitali excrecit altitudine, multisque ramis prædita est, quos confuso ordine ambiunt *folia* Ma-
tronalis Violæ similia, paulo tamen latiora & crassiora, acutiusculo primùm gustu, postea acri & sa-
livam eliente: extremis ramis in oblongis pediculis insident *flores*, Leucoii aut Hesperidis foliis for-
mâ similes, non explicatis tamen, sed se contorquentes, coloris admodum inelegantis & obsoleti,
hoc est, pallidi & fœvi, infinitis venulis ex atro purpureis singula foliola intercurantibus, odore in-
terdum nullo, aut admodò tenui, ut vix naribus percipi possit, sub vespere autem gratissimum & su-
avissimum. Flori succedunt longa torosâque, ut in vulgari, cornicula, ferè tamen quadrangula, in
quibus continetur *semen* vulgari Hesperidi simile, subrotundum. *Radix* fibrosa, quæ ut plurimum bi-
cinium non superat, sed postquam desoruit & semen tulit perire solet; si tamen præcisè caulis
ad frugem pervenire non sinatur, nova germina interdum producit.

Sponte nascentem & semine prægnantem invenit Clusius in Prellenberg Hamburgensi monti
vicino, Ungariæque extremo quâ Austriam spectat mense Junio. *Locus*.

Solent quæ semine hæsentur plantæ floris colore multum variare, nonnullis maternum colorem
remittentibus, aliis aut dilutius pallascentibus, aut magis obsoletum adquirentibus, omnia tamen folia
crebris venis ex atro purpureis distincta habentibus.

Sulpirat Johnfonus apud Gerardum emaculatam plantam hanc minimè diversam esse à Leu-
coium melancholicum *Horti Elys.* siquidem flores & filiquæ Leucoii illius conveniunt hujus descrip-
tioni, nec caules & folia multum abluant. Consule si placet Gerardum *emac.* in hac planta.

Parkinsonus Leucoium illud melancholicum dictum Leucoio alteri faxatili obsoleto flore Colum-
pæ unam & eandem speciem plantam esse fidenter affirmat: unde & iconem Leucoii faxatilis obso-
leto flore Col. allumit, & proponit in Theat. Bot. sub titulo Leucoii Melancholici. C. Bauhinus
ipse Leucoium melancholicum Hesperidis Syriacæ synonymum facit; & revera Hesperis Syriacæ ab
Hesperide montana prima Clusii vix alia in re quam magnitudine differt, unde eadem specie
planta videtur. Quæ si ita sint, (ut mihi quidem etiam videtur) C. Bauhinus ex una planta qua-
tuor facit, nimirum, 1. Leucoium incano folio hortense VII. seu livide rubente colore: 2. He-
spere montanæ pallidam odoratissimam: 3. Hesperidem filiquâ corniculatâ, flore obsoleto.
4. Hesperidem peregrinam filiquis articulatis.

Certe planta illa *Leucoium Melancholicum* dicta, non est verum & geminum Leucoium (ut &
Parkinsonus rectè monet) sed Hesperidis species. Quocirca & huc transferenda, & Hesperis flore
obsoleto denominanda.

Leucoii autem Saxatilis alterius obsoleto flore Col. quod Parkinsonus Leucoio melancholico idem esse fi-
dentè affirmat, descriptio sic se habet.

Hujus *radix* crassa, longa, foris pulla, intus alba est & nervosa. Caulis verò semipedalis, rotun-
dus, viridis, hirsutus, alis duabus divilus [hoc non constans & perpetuum esse puto] in quatuor
summo

summo flores alternatim Leucoio similes, hirsuti calycibus, colore ex luteo & viridi purpurante obsoleti, parum odorati; & quibus *siliquæ* producuntur trientales, hirsutæ, nodosæ, corniculatæ, in terram deslexæ, sex aut septem semina intus habentes in singulis valvulis. *Folia* in uno longo petiolo, divisa Papaveris maritimi; vel etiam Leucoii in arenis orti, hirsuta, crassa velut albi Hysocyami & magis, odore gravi: quæ caulibus haerent breviora & absque petiolo, nec laciniosa, sed serraturis & magnis dentibus divisa, Hysocyamo similia, sed quadruplo minorâ, prope caulem latiora.

Maio floret & Junio siliquas perficit, in faxorum rimis & versuturum nixemum Campoclarensum, inque rupibus Vallis Soli expositis. Sapore dulci calfaciente Raphani ferè tota planta est, odore gravi non ingrato.

Folis magis laciniatibus ab Hesperide i. Clusii differre videtur, quæ differentia accidentalis potius est quàm specifica.

Leucoium melancholicum Parkinsonus sic describit:

Folia habet majora, longiora & viridiora quàm Leucoium incanum majus minusve, ad margines sinuata, humi jacentia, aspera nonnihil & hirsuta; & quorum medio exsurgunt caules bicubitales, subasperè pariter, foliis confimilibus sed minoribus hæc illic obstita, summitatibus suis flores gestantes numerosos, amplos, priorum similes, majores, colore obscure aut fuscide lutescentes, quibus succedunt *siliquæ* oblongæ, teretiusculæ, *seminibus* oblongis, itidem teretiusculis & majoribus quàm Leucoii incani repleta.

7. *Hesperis Pannonica inodora* J. B. Park. *lyso. inodora* C. B.

f. B.

Cubitali affurgit altitudine, duum gerorum foliis donatum: infima ex angusta cervice mox distantur, tandemque in acumen desinunt, sinuatis nervis prædita; alia lata sessilique basi cauli adnascuntur, utraq; serrata, hirsuta, candidiora mollioræque quàm in Hesperide nostra vulgari: flores colore sunt exalbicante, vel purpuralescenti, formâ tamen, unâ cum subsequenteribus longis torosis *siliquis*, *seminibus* rufis cum vulgari Hesperide conveniunt.

Clusius solo floris odore, cujus in hac nullam gratiam percipere potuit, à vulgari differre asserit.

Crescit passim ad montium radices, & vinetorum in collibus sitorum margines Viennensi agro. Floret cum vulgari, nempe Maio & Junio. *Clus.*

C A P. IX.

De Alliaria.

Seminibus oblongis, teretiusculis majoribus cum Hesperide convenit; floribus parvis albidis, foliis subrotundis, odore Allii, unde nomen sumptum, ab eadem differt.

Alliaria Ger. Park. J. B. C. B. *Jack by the hedge, Sawce alone.*

Ex radicle tenui, lignosa, alba, Allium obolente caules promit cubitales & sesquicubitales, tenues, subhirsuti [teretes, striatos, solidos.] *Folia* primum rotunda Hederæ terrestris modo [verum iis longè majora] mox nonnullum acumen assequuntur per ambitum crenata [pallide virentia, glabra, pediculis longis nixa] sapore & odore Allii mitiore [ad intervalla longiora in caulis alterno aut nullo ordine sita] in summitate caulis & ramulorum flosculi multi, albi, quatuor foliolis exiguis constantes [brevibus admodum pediculis nixi] in quorum medio apices ex viridi flavescunt. Semen in siliquis longis, angulosis [bivalvibus membranâ intergerminâ dissectis] oblongum nigricans.

In sepibus & aggeribus fossarum, Vere floret.

Alliaria dicitur quia Allium redolet digitis comminuta. Usus ejus est ad embanmata five interitus. Rustici pro fallamentorum condimento utuntur. Recens urinae cicere dicitur, sicca veneno adversari si in vino coquatur. Contra veterem tussim ex resina & melle sicca lingitur. Podagras acri aceto circumlita mulcet.

Singularem vim habet quæ putredini resistit, unde & herba ipsa ex melle, & succus ejus infusus ad gangrenam aliaque ulcera putrida atque maligna unguentis cataplasmatibusque inditur.

Semen emplastrum modo impositum, vulvæque adnotum mulieres uteri strangulati oppressas liberat & excitat.

Semen tritum naribique impositum stertimenta excitare cerebrumque; purgare Tab. prodidit.

Herbam in oleo & aqua decoctam & potam asthmaticis subvenire scribit Cam.

Folia enenatis incoquant nonnulli ad colicos & nephriticis dolores, & calculum.

Scordium legitimum ut odore ita & viribus refert. G. Fabr. Hildanus Centur. 2. Obs. 44. Sucus (inquit) Alliaria in Gangranis, ulceribus putridis & fœtidis magnarum est virium, ut à frequentiori experientia edoctus sum: mirum igitur nemini videri debet, quod nonnulli Antiquorum, Arabum præcipue, pro Scordio vero Alliariam aliquando substituerint, non quod verum Scordium ipsis fuerit incognitum, sed quod in Alliaria eadem ferè vires repererint: præterea Scordium minimè crescit in multis regionibus, neque nisi sicum & obsoletum haberi potest, cum Alliaria ubique ferè locorum prodeat. Communicavit D. Tancredus Robinson.

CAP.

C A P. X.

De Leucois quibusdam spuris, Erysimi siliquis & semine.

Herbas hæc ob convenientiam cum Leucois in floribus, quamvis siliquis & seminibus discrepent, iis subiungendas duximus.

1. *Leucoium marinum parvum folio virente crassiusculo* J. B.

f. B.

Caules ei tenues palmares: *folia* per illos rara, quædam uncia paullo longiora, nonnihil sinuosa, succulenta & crassiuscula, glabra, virentia: flores satis magni pro herbe proportionem, purpuralescentis; quibus succedunt *siliquæ* tenues seminales circiter, aut paullo longiores brevioræve, *semina* minuta rufa, verum non compressa, continentes.

2. *Rapistrum floribus Leucoii marini C. B. parvum Massiliense* Park.

C. B. prod.

Planta semipalmaris est, *radice* oblongiuscula, alba, fibrillis donata; *cauliculis* trium quatuorve unciarum: *foliis* vulgari Rapistro luteo similibus, uncialibus, crenatis & subasperis: *flosculis* parvis, subcœruleis; Leucoii marini similibus, quibus *siliquæ* parvæ, angustæ *semen* minutum continentes succedunt.

Circa Massiliam in rupibus.

Locus.

3. *Snapi maritimum Egyptianum Alp. exot.* Park.

Alpin.

Ex *radice* oblonga, gracili, lignosa, alba, *caule* unico vel duplici affurgit, rotundo, rubefcente, pingui, Macropteris crassitie, oblique sursum & non rectè in aere actò: qui hinc inde inæqualibus intervallis fert alios cauliculos, in apice habentes flores cœruleos ut in Leucois, parvos; à quibus desloferentibus succedunt *siliquæ* parvæ, tenues, oblongæ, in acutum desinentes, quæ habent minuta *semina* rotunda, gustu acerrima, ad Ruxæ odorem inclinata. *Folia* habet hæc planta pauca, longa & lata, utrinque foliolis oblongis, ordinatis, quinis, Senecionis modo crenatis, crassis, pinguis & succosis, Erucæ colore & quandoque rubefcentibus. Tota hæc planta valde acris est, & ad erucæ odorem aliquatenus inclinare videtur.

Leucoium spurium Erucæ folio.

4. *Eruca purpurea aliis cœrulea sive Viola petraea* J. B. *Eruca cœrulea* Park. *cœrulea in arenosis cretensis* C. B.

f. B.

Radice nititur recta, palmari, alba vel subrubra, tenui, subacri, fibris aliquot capillata, matrice lignosa. *Folia* per terram spargit plurima, oblonga, hirsuta, Bursæ pastoris divisiurâ profundâ, crebris, sapore oleraceo quodammodo, colore viridi, aliquando infernâ parte rubente. *Caules* modo singulares, modo terni, quaterni, seni & plures, palmum nonnunquam superantes, interdum cubitales, hirsuti, striati, propter humum purpurantes, superne virentes, concavi, brachiati: in quibus ex intervallis *folia* infimis alia breviora, latitudine iis parum cedentia, nec tam altè ut plurimum laciniosa. Flores ex ramorum lateribus, & summo fastigio alterno fiti multi insident pediculis seminalibus tenuibus, tantilla lanugine obfusi, odorati, suaviter cœrulei, aut purpurei, vel purpureo-violacei, albive, flavolentes, quatuor foliolis latiusculis constantes. *Staminula* lutea cum *stylo* continentes: quibus decidentibus laboriuntur *siliquæ* oblongæ, glabræ, in quibus *semen* minutum, subrotundum, acre.

Variat hæc ætatis ratione, necnon loci, prout lato solo surgit, vel squallido aut sabuloso nascitur, ac sæpe iidem in muris modo major, modo minor, foliis valde varians.

In muris & rupibus variis in locis invenit J. Bauhinus, ut circa templum & castellum Bessfordiæ, *Locus* Bilanti, &c. Nos inter Herzogob oppidulum & Moguntiam urbem in Germania observavimus & collegimus.

5. *Rapistrum floribus Leucoii marini C. B.*

Plantula semipalmaris est, *radice* oblongiuscula, alba, fibrillis donata. Cauliculi trium quatuorve unciarum, *foliis* vulgari Rapistro luteo similibus, parvis, uncialibus, crenatis & subasperis: *flosculis* parvis, subcœruleis; quibus *siliquæ* parvæ, angustæ, *semen* minutum continentes succedunt.

Circa Massiliam in rupibus inventum fuit.

Locus.

Y y y

C A P.

CAP. XI.

De Brassica.

Braffica, Catonis panacea, Festo seu Verrio dicta videtur à *præsecando*. Dura sanè Erymologia, sed mollior videbitur, si duo sciamus; unum est composita à *seco* in compositione & solere mutare in *i*, unde *dissecio*, *subsecio*, aliæque de quibus fusc Aldus in Orthographia: Alterum est *B* in multis olim sonuisse ut *P*, quod ex scapo præsecetur & *passa* fiat: imò hanc Erymologiam Varro ipsi tribuunt Grapaldis, Raderis & aliis. Sed Varro idem scripsit quod Festus. Sic enim ille lib. 4. de L.L. *Braffica* ut *præsecio*, quod ex scapo præsecetur. Sic enim locus is legitur non solum in nuperis editis. sed etiam Aldina Anni 1513. & Mediolanensi Ann. 1500. Tertia eorum sententia est, qui deducunt à *gestum* i. e. *voru*, quia avidè eà Veteres vesci solebant. Quartum est eymon Jof. Scaligeri. Docet is in conjecturas Brassicam dici à Græco *σπαραξ*, utpote hortulanum olus. Nam *σπαραξ* notat areolas hortenses, unde & *pratium* nomen accepit. Hoc Erymon inprimis placeret, nisi esset Brassica vox à majori Græcia, quæ pro eà dixit *Geleum*. Helychius, *Reptans, reseda* *Imolium*, ubi *Imolium* non sunt Latini fed Tarantini & alii. *Hæc omnia Vossius in Etymolog.*

Brassica Recentioribus Caulis dicebatur quod præ cæteris herbis insigni caule vigeat; Hinc nostrum **Cole & Colewort.**

Notæ Brassicæ characteristice sunt folia in hoc genere maxima, glauca seu subcærulea, carnosa, semina rotunda, minus acris.

1. Brassica capitata alba J.B. C.B. Park. Ger. **White Cabbage.**

J.B.

Caulum producit crassum, albicantem, crasso cortice testum, medullâ parum acris & subdulci. *Folia* quæ primum erumpunt lata habet & amplia, subrotunda, nullis effatu dignis lacinis sinuata, longis crassulis pediculis hærentia, costis nervisque albicantibus crassis intertexta, colore casto aut cinereo cæruleo, quorum inferiora avulsâ aut fortè decidua stipitem relinquunt densa vestigiorum serie rugosum & inæqualem: Superna verò quæ remanent lata quoque & subrotunda, & ex viridi albicantia & casta, mutuo incubitu in caput maximum durissimum conglobantur; tam arcto complexu ut difficile separantur. Horum interiora planè albicant. Porro glomer appetente vere, quo tempore semini ergo transplantari solet, parum dehiscens, è medio caulem erectiorem profert, *floribus* luteis aut luteo-pallidis, quibus delapsis *siliquis* longe nascuntur, teretes, acuminatæ, *semina* parietum medullolorum interspersu claudentes rotunda.

Hæc interdum elegantissimâ naturæ varietate ad quinquaginta capitula minorâ fert, magnillius glomeris loco.

Radix alba, plurimis fibris donata, neque altè in terram descendit, neque in latitudinem multum se diffundit, unde gelso asperius faciliè corrumpitur.

Brassicæ folia (ut rectè C. Hofmannus) in superficie habent salsum quid, nitrosum & leviter amarum cum acedine quadam, cum in profundo aquæ & frigida sint.

Scribit Galenus Brassicam habere contrarias vires solvendi & stringendi alvum. Si enim (ait) illud volēs, aut leviter coctum cum suo jure dabis, aut jus ipsum: si hoc, effuso jure primo, affundes aliam aquam calidam (hoc enim peculiariter monet) eaque post coctionem iterum effusâ, edendam dabis ipsam Brassicam. Quod tanto melius fiet quo lapsius effusa fuerit aqua, & repetita coctio. Hinc illud Scholæ Salernitanæ,

Jus caulis solvit, cujus substantia stringit.

Brassica in cibis ex sententia Galeni & omnium ferè Medicorum, quocunque modo preparatur facit in corpore *γαστήρης* & *διάρρεια*, succum crassum & melancholicum; quod facile quis in leipso colligere potest ex ructibus ferendis & ingratis quos excitat.

Ipsè vidi verrucas illitas fuscæ Brassicæ ingenti miraculo spatio quatuordecim dierum evanuisse in ancilla quadam, quæ manus oblitæ erant verrucis, quas lineabat sponte exsiccare sua citra detractionem ullam. *Sim. Pauli.*

Julius Alexandrinus testatur se scire in longum sinuosum vulnus protensum ab humero prope modum ad nates usque ipsas, quæ in parte extrema ejus ora plurimum semper remitteret famole materiæ cussidam, nec profundum tanten, nec ultra carnolam membranam valde adactum, cum remediis aliis non posset, ex foliorum Brassicæ vino nigro & austero incoctorum applicatione relictatum coassulit intra paucos dies.

Camerarius dicit folia ejus in ulceribus & lepra vino incocta admodum utiliter adhiberi. Tragus tante Brassicæ esse efficaciam ait, ut urina eorum qui velsuntur Brassicâ, Fistulis, Cancro, Scorpigni & similibus vitis mederi queat. *Sim. Pauli.*

Noro ex Platero, quod in principio inflammationis faucium, ubi refrigerare & repellere simul studemus, aqua ex acido liquore in quo Brassicam capitatam condire & asservare solemus exsiliata, vulgo magno succellu utitur.

Cum quidam Scorbuto tam misèrè laboraret, ut maculis toto pectore & cruribus diffusis, membricque rigentibus vix incedere posset, jussum est poti quotidiano uti ex Vin. B. ij. quibus Brassicæ rubræ concisæ m. iv. cum zingib. 3p. Cinnam. 3ij. immaceratæ fuerant. Ex Obsev. Ottonis Haurant

Heurnii Prof. Lugd. Bat. habuit *G. Hieron. Valschius*: è ejus Obsev. 51. transcriptis, & ad nos misit *D. Barnab. Soame.*

Ad lateris dolorem, R fol. Brassicæ; butyro illinatur frustulum, & pulvere Cynimi aspersum calide imponatur. *Hariman.*

Brassicam ad arcendam ebrietatem valere Veteres unanimi consensu tradunt, confirmant etiam Recentiores. Fontanus Med. Pract. lib. 1. cap. 8. Brassicæ folia ebriatati mirè adveniunt.

2. Brassica capitata rubra J.B. C.B. Ger. Park. **Red Cabbage.**

J.B.

Quod folia atinet alba familia quodammodo sunt: at colore magna varietate ludunt. Quædam enim atro-purpurea, quædam atro-virentia, aut etiam dilutius virentia; nonnulla quoque casto nebula aspersu glauca sunt, at omnes rubris costis ac nervis intertexta: in reliquis cum alba convenit.

Hyemem faciliè perfert autore J. Bauhino.

3. Brassica Italica tenerima glomerata, flore albo J.B. Bras. alba capite oblongo non penitus clausa C.B. Bras. Sabauda Ger. Park. **The Savoy Cabbage.**

J.B.

Hæc caule & foliis adæque tota stirpe inter albas candidior teneriorque videtur. *Folia* quoque, quæ ampla sunt atque rotunda, per se dilutius virentia, candicantibus venis intertexta sunt, quædam etiam eorum modicè crispâ, ac vario contortu nonnihil rugosa: Foliorum quoque pediculis brevibus auriculæ quædam foliaceæ adherent. *Flores* albi, quadrifolii uti cæterorum, quos nonnisi tepidiore Sole illustrata profert, quippe algidi frigoris impatiens, minus arcto foliorum implexu glomerem laxiorem minoremque efformans.

Lautior hæc, quippe tenerior, delicatioribus expetita, eorum potissimum qui ejus norunt gratiam, mensis apponitur.

4. Brassica Sabauda rugosa J.B. patula Ger. Park. **An Brassica alba crispa C.B?**

J.B.

Hujus *folia* rotunda, rugosa valde, ac ita quidem rugis inæqualia sunt, ut singula eæ ex vesicis aut valvulis quibudam consimilibus congesta videantur, subtus extuberantibus atque prominentibus, aversâ parte cavæ, ex brevibus pediculis hærentia: color foliorum ex luteolo quodam & atro vires, quæ pallide viridantibus costis quoque intertexta sunt. Eadem etiam in densum globum coguntur, sed parum & candicantem, dum extremitates interim obscures virent. *Flos* luteus: *semen* ut in reliquis. Hyemem non fert. Brassica patula Ger. Park. diversa videtur à J. Bauhini Bras. Sabauda rugosa, cum Bras. patula folia in caput non conglobentur: Synonymam feci quia utrique [Gerardus & J. Bauhinus] eandem adhibent figuram. Descriptio

Brassicæ rugosæ longioribus foliis J.B. melius convenit Brassicæ patulæ, quæ hujusmodi est. *Folia* ampla, sescubitalia ex longis pediculis inferiori parte hærent. Hæc quàm Sabaudicæ scriptæ dilutior virore, candidiorumque costarum interceptu, candidior apparet, totique rugosa, ac veluti facciis resecta est: tenera quoque magis videtur, nec in capita cogi solet ut Sabauda flore luteo. Hyemem vix fert.

5. Brassica florida Ger. cauliflora C.B. multiflora J.B. caule florida Park. **Colliflower.**

J.B.

Porampla hæc quoque fort *folia*, cubitalia, longiora quàm Brassicæ capitatæ alba, acutiora, nec ita lata, nullâ insigni laciniarum divisurâ, dilute virentia, quædam etiam colore magis glauco, exteriora præsertim, nervis candicantibus conspicua, per ambitum ex longiuscula distantia denticulata & velut serrata. In *capite* glomeratur fed mollis, minus densò foliorum incubitu formatum: Inter quorum sinum *flores* densissimo stipatu prodeunt exigui pallidi aut candicantes, velut in umbella positi, qui cum cauliculis suis asparagorum tenellis germinibus teneritudine & gratiâ certare videntur: atque ob id lautioribus tantum patinis expedit.

Hujus semen è plantis in hortis nostris nascentibus collectum si feratur, mirabili metamorphosi Brassicam capitatam, aut albam vulgarem producit, ut oporteat quotannis semen è transmarinis caldariis regionibus petere. Verum de hac degeneratione ex semine diximus in parte generaliori.

6. Brassica caulorapa J.B. Rapocaulis Park. parad. gongyloides C.B. Caulorapum rotundum & longum Ger.

J.B.

Hæc patulis foliis glomerem nullum facit, verum quo solo signo ab aliis faciliè separatur, brevis caulis, quæ foliolum comæ subest; in Rapum efculentum extuberat. [*Flores* in caulibus tenuibus lutei, parvi, quos exopiunt siliquæ angustæ, oblongæ, Seminibus Sinapeos ferè paribus repleta.]

X y y z

Brassica

7. *Brassica rubra vulgaris* J. B. *rubra* C. B. Ger.

7. B.

Procerior hæc reliquis esse videtur. Stipite namque velut arborefcit alto, duorum trium aut quatuor pedum aut etiam cubitorum, crasso, atropurpureo, inâ parte verrucoso, aliâ singulo, aliâ in ramos divaricato: quem *folia* forsitio politu stipant lata, ex viridi rubentia, aliâ sanguineo rubore aut obscuriore etiam tota persufa, non sine obductu nobilæ cujusdam glaucæ: crebro crassum venarum discursu rugosa, patula sinuataque. *Flores* lutei cauli erecto herent: quos *siliquæ* excipiunt palmares, in quibus semen rufum, rotundum. Hujus folia patula manent ac expansa. Hyemem profert, ac sæpe, præsertim culta, arboream acquirit proceritatem firmitatemque, ac ita in plures durat annos. Sæpe etiam laterales producit ramulos. Ramorum extrema adventante Vere de liciatioribus in acetaria expetuntur.

8. *Brassica laciniata rubra* J. B.

A præcedente vixdum magnitudine variat. *Folia* potissimum faciunt differentiam, quæ profundis laciniis finitius nonnihil variant, isdem modò in latiores, modò in minores rursus sectis, ut tota penè crispa videatur, idque potissimum propter minorum laciniarum contortum. Hyemem fert.

* 9. *Brassica rubra minor* J. B. *arvensis* C. B. *tertia* Fuch. *Sylvestris* Ger. Park.

Minutioribus est caulibus & tenuioribus foliis, flore luteo. *Fuch.* Omnium minima, *sylvestris* parè similis, *folia* primæ rubræ, multò minoribus, aliquo omnino similibus. Scribit propter semen, ex quo oleum paratur quod venditur pro Napi seminis oleo. *Dod. gall.* Consistit esse inter Botanicos de hæplanta, ut suspicer eos non satis clarè intellexisse quid scriberent.

10. *Brassica alba vulgaris* J. B. *alba vel viridis* C. B. *vulgaris sativa* Ger. *sativa* Park.

7. B.

Radix tophosa est, ex qua stipes, qui foliis nervorumque divisurâ atque intertextu rubræ quodammodo respondent: *folia* tamen subrotunda, ex longis crassis pediculis delicatiora videntur, in quibus in circuitu præsertim serraturæ quædam apparent. Tota planta albicat, & casio quodam colore obducta est; auriculas habet ut prædictæ. *Flos* albus est, [potius pallidus.]

11. *Brassica laciniata alba* J. B.

Rubræ laciniatæ haud multum ab similibus proportionem est, non penitus alba, caule interdum purpureo; cui *folia* pallide viridantia glaucâ quâdam nebulâ obducta sunt. Foliorum quoque lacinæ profundæ quidem, minus tamen crispæ.

12. *Brassica fimbriata* C. B. *tophosa* J. B. Ger. *nigra* Dod.

Moris.

Hujus *folia* angustiora sunt & longiora antecedentis foliis ad costam usque mediâ semel atque iterum profundius incisa, per margines verò admodum crispa, quæ adversâ parte bullis seu quasi ampullis numerosissimis protuberantibus, in averâ parte concavis inæqualia sunt. Tota quasi nigrescent aut ex atro virelunt.

A. 13. *Brassica arborea* seu procerior *ramosa maritima* Morisoni. An *Brassica arvensis* C. B? *Sylvestris* Ger. Park? *Wild Colewort.*

Descriptio *Brassicæ rubræ vulgaris* superius è Joan. Bauhini historia proposita non ineptè convenit huic plantæ, ut dubitem an specie diversa censenda sit necne: ceterò quòd in maris vicinia oritur accidentarium esse puto: deinde in plures annos durare *Brassica* illi rubræ cum hac commune est, ut testatur J. Bauhinus. Hanc inquit [Bras. rubram] per aliquot annos ex semine decido, in muro, è regione fenestrarum ædium in quibus moror duranter vidi: tandem Ramosam esse seu in ramos divaricatam *Brassicæ rubræ* ex æquo convenit. Vel ergo J. Bauhinus *Brassicam* maritimum proceriorem à rubra vulgaris specie revera diversam per errorem pro *Brassica rubra* habuit & descripsit; vel *Brassica rubra vulgaris* & *Brassica* hæc procerior maritima una & eadem specie planta sunt.

Lob.

In clivis maritimis propè Doveram oppidum observavimus, & alibi etiam locis consimilibus. Hæc planta est quam in Cat. Ang. titulo *Brassicæ sylvestris* exhibuimus.

14. *Brassica Anglicana minima nivea* J. B. *fimbriata pumila* C. B.

Ad. Lob.

Mentiumus (inquit Lob.) etiam in Angliæ hortis pusillam *Brassicellam*, totam niveam præterquam extremas oras laciniosas, fimbriatæque plicis crispantibus & undulis rugosis, purpureis alperis maculis, quas etiam ad corollas & olfactoriola necetenda dum tenella adhuc est, in hortis colunt.

15. *Brassica*15. *Brassica alba crispa* C. B. *crispa laciniata* J. B. *Sativa crispa* Ger. *Caulis crispa* Park. parad.

7. B.

Omnium hæc elegantissima fert *folia*, ex longis pediculis auritis oblonga, cabbittalia, altiora, nervis albidis eleganter picta, atque multiplici eorum divaricatione intertexta, ambiens quoque suo multiplicibus convolutum spiris sinuato, ita crispa ut Struthii avis plumas, multibus gloriosis cristarum loco expertas quodammodo præferent. Costæ etiam plerumque dilute purpureæ sunt, sicut & ipsi caules. *Flos* luteus. Hæ in cibo rubris non inferiores.

16. *Brassica thyrsoidea* J. B. *asparagodes crispa* C. B. *epiphyllia*.

7. B.

È rubræ *Brassicæ* genere est, patulis, ex viridi atropurpureis foliis, subinde laciniatis, per quæ passim supina parte nova crisporum foliorum foboles conflurgit, pulchris lemniscis, naturæ lusu spectando, hinc inde exorientibus, nunc brevi ameno tenuique appendis, nunc latiusculo petiolo hærentibus, atque etiamnum in alia deinceps fertula struppisque luxuriantibus. *Flores*, *siliquæ*, semineque ad *Brassicam* rubram vulgariorem accedunt.

De hac verè scripsit hist. Lugdunensis autor. *Folia* hujus nunc sunt laciniata & frequentissimum Varietates. divinis incisa, qualia *Brassicæ* crispe, nunc planè lata & expansa. Eadem nonnumquam tota vident, nonnumquam venis per ipsa folia dispersis & mediâ costâ rubent. Omnes hæc varietates & plures adhuc nobis ortæ sunt in hortulo nostro Cantabrigiæ ex semine hujus plantæ decido.

Vivax est, & in multis annos durat, nec hyemes nostras reformidat.

* 17. *Brassica tenuissimè laciniata* J. B. *Brassica angusta Apii folio* C. B. *Bras. Selinoides* Ger. Item *Brassica lato Apii folio* C. B. *laciniata* Park.

Huic *folia* crispa & per ambitum profundè incisa ad mediâ ulque costam: in hoc genere quodam frequentioribus & profundioribus, alæ rarioribus & minus profundis incisuris distinctæ apparent. Hinc duæ species C. Bauhino, altera lato Apii folio, altera angusto Apii folio.

* 18. *Brassica spinosa* C. B. Alpin. Exot. Park.

Hujus solam binos ramulos habuit C. Bauhinus, quorum descriptionem dedit. *Caulis* lignosus, crassus, in ramulos duos, alterum palmo majorem, alterum minorem, rotundum, lævem, striatum dividitur: circa quos *folia* biuncialia, & semunciam lata, per ambitum leviter sinuata, quibus & minora intercurrent: ramuli in spinas acutas, unciales & minores abeunt.

Pr. Alpinus in Exot. eam plenius describit *caule* cubitali & amploiore; multis *ramis* longis, teretibus, mollibus *Brassicæ* colore, crassis & firmis, in alios innumeros ramulos subdivisis, in plures tenues alias acutas spinas exeuntes; juxta quas foliuli Hyacinthinis similes, in rubro albicantes, in singulis ramulis singuli, quibus succedunt *fructus* rotundi parvi, cicerum magnitudine, in acutum dehiscentes, colore flavelcones, gustui non injucundi. Hæc planta à radice foliacea est *folia* longis, crassis, *Brassicæ* similibus tum colore, tum sapore.

Hanc dum viridis est decoctam in aqua Ægyptii, Æthiopes, Syri, apud quos nascitur, comedunt.

* 19. *Nape-Brassica* C. B. prod.

C. B. prod.

Radiciem habet Napo aut Carote pene similem, admodum fibrosam & villosam, ut barbata aut pilosa, propter multiplices & minutas fibras, dici possit: & licet frequenter fibram pollice crassiorē habeat, attamen semper prima *radix* tuberosior & longior, quæ Napum imitatur, conspiciuntur. Ex hac *caulis* sesquicubitalis, lævis, rotundus, in ramos brachiatus exurgit. *Folia* ad radicem unâ cum pediculis oblongis palmaria, *Brassicæ* sylvestris modò & subrotunda, & in profundas lacinas divisa; quæ verò in caule oblonga sunt, angusta, sinuata, pediculis carente. *Flores* lutei, interioris coloris quam in vulgari, magni, qui in caule palmum excedente inordinatè longi pediculis insident, quibus *siliquæ* angustæ, unciales succedunt.

In locis frigidioribus agri Norici, montanis potissimum & versùs Bohemiam colitur. *Radix* esui Locu. apta est, quare aliqui eam ut *Brassicam* floridam condunt; pauperes minutim ut Rapas condunt.

20. *Brassica campestris albo flore* Clus. *campestris persiliata flo. albo* C. B. *Persiliata siliquosa* J. B. Ger. *Pers. siliquosa vulgaris*, seu *Brassica campestris* Park.

7. B.

Sesquicubitalis & altior est, [pedalis Clus.] *caule* tereti, tenui, candicante, & in alas divisio è foliorum sinu prodeuntes. *Folia* non divisa, oblonga, subrotunda, Napi, colore glauco, rigidula, pinguis, fragilis, à caule videntur quasi transadagi, sapore oleraceo, [servido Clus.] *Flores* exalbi, [albi Clus.] *Brassicæ*. *Siliquæ* perquam longæ, angulosæ [quadrangulæ Clus. & Cord.] in quibus continetur [semen *Brassicæ* semine minus ex rusto sulcum Clus.] *Radix* tenuis, alba, gustu *Brassicæ*.

Y Y 3

Clusius

Locus.

Clusius hanc & sequentem in agris & campestribus nascentes conspicebat, & Martio mense florescentes in Murciano agro, juxta vias ad Elhocratom urbem, vulgo *Lorea* dictam: J. Bauhinus in agris legentem circa *Marbach* Ducatis Wirtembergensis. In Anglia, quod Cimius, sponte non provenit, quantumvis Lobelius eam Perfoliatum Napifolium Anglorum siliquosam appellet. An Brassica sylv. folio Betæ *Thal*?

- * 21. *Brassica campestris purpureo flore* Clus. *campestris perfoliata sfo. purpureo* C. B. *Perfoliata sfo. liquiso purpurea Clusii* J. B. *Perf. siliq. flore purpureo* Park.

Clus.

Primioribus est *virgii* nec adeo ramosis, cujus folia in summo aliquantulum serrata. Flores priores floribus similes sunt, majores tamen, Leucoti aut *Helperidis* floribus magnitudine pares, colore autem Lunariæ Græcæ floris, purpureo videlicet: *Siliquæ* & *semen* præcedenti similia. *Radix* licet dura sit, bilisque quibuldam prædita sit, vivax tamen non est, sed prolatio femine perire solet.

Locus.

Cum priore.

- * 22. *Brassica sylvestris Fabariae foliis* Bocconi.

Boc.

Caulis huic pede longior est, tenuis, ramulosus, teres; quem amplectuntur (*Perfoliate* modo) *h.* via rotundique *Telephi folia*, ambitu nonnihil sinuata. *Flosculi* in summitate purpureo-crenatis, quibus succedunt *siliquæ* angustæ & longæ.

Non differt à præcedente nisi radice quæ in hac perennis est. Ad *Tauromenium* invenit Autor.

- * 23. *Brassica sylvestris latifolia foliis non sinuosis* C. B. *Bras. sylv. major latifolia Thalis* J. B.

Thal.

Radicebus constat inutilibus, lignosis, candidis: *caule* sesquipedali, non admodum recto, rotundo, simplici, nonnunquam etiam brachiato: *foliis* mollibus, levibus, subsistis, integris sine incisuris aut sinuosis crispaturis, mucronatis, duas uncias longis, unam latis. In summitate in exiguis pediculis racemus *florum* candidorum existit, ex oblongis vasculis Brassicarum sativorum modo prominentium: quibus deperditis *siliquæ* oblongæ pronascentur, *semina* Brassicæ sativæ minora continent.

- * 24. *Brassica sylvestris Alpina* C. B. *Turritis Alpina* Park? *an Barbarea muralis* J. B?

C. B. prod.

Ex radice exigua alba, *Caulis* palmo altior, rotundus, lavis exurgit. *Folius* est tenuis, pallide virentibus, levior sinuatis, circa radicem oblongis, plerisque uncialibus, in caule paucis, pediculo carentibus. In summo *floris* albi, quasi in umbella dispositi, longiusculis pediculis donati.

Locus.

In montibus Austria nata est.

Quò pertineat hæc planta ex imperfecta hac descriptione certò colligi nequit: locus ergo quem occupavit per me teneat, donec certius quid de ea edoctus fuero.

Duas trespæ adhuc præter superius propositas Brassicæ sylvestris species adjicit *Thalium*, nimirum sylv. foliis membranaceis, sylv. mediam, & sylvest. minorem, quas cum se non novisse scribat C. Bauhinus, nec quicquam præterea Botanici aliqd lucis is illustrandis, & ab aliis congenitis distinguendis attulerit, non est cur nos illarum rationem habeamus.

CAP. XII.

Brassica sylvestris seu Brassicæ affinis Turritis dista.

Hæc in multis à Brassica differt foliis imis hirsutis, flore minore albo, vel ex albo in lateum languente, siliquis crectis, cauli approximantibus. Turritæ autem nomen accepit ab extremorum caulium forma, qui in metæ aut pyramidis effigiem desinit.

1. *Brassica sylvestris foliis circa radicem Cichoraceis* C. B. *Glaucifolia Cichoroides* J. B. *An Turritis major* Clus. Ger. Park?

J. B.

Radice est annua, mediocriter crassa, albâ, nonnihil purpurascens, fibrosa, subacri. *Folia* germinatione prima antequam caulem proferat, partim lacinia Cichorei vulgaris instar, vel *Hieracii*, partim nullo modo incisa, glauca, flatidis foliis similia, palmo sæpe longiora, semunciam lata, lanuginosa, sapore acri & amaro: adulta & quæ in caulibus sunt integra, nullâ divisurâ incisa, glabra, utrinque glauca, oblonga, ita pinnis alarum cœcuncta, ut à caule perforari videantur, sapore Brassicæ vulgaris. *Caulis* cubitalis & bicubitalis tenuis, colore herbaceo admixtâ aliquâ purpurâ, multis ex pediculis semuncialibus, ex luteo in albidum languentes, odore nullo manifesto, quatenus foliis constantes, quæ totidem foris circumstant, sed longè minora & virentia, mucronatæque

cum

cum illa subrotunda sint; in medio crocata stamina multa cum stylo viridi. Succedunt tandem *siliquæ* longæ, rectæ, graciles, in quibus *semen*.

Invenitur circa Basilicam in fabuletis ad Rhenum & alibi.

Quærit J. Bauhinus Annon hæc fit Turritæ major five altera Clusii, & revera eadem videtur.

Locus.

2. *Turritis pulchra nova* J. B.

J. B.

Caulis surgit tricubitali, striato, hilari virore perfuso, subhirsuto: *Foliorum* inferiorum quædam res uncias longa, angusta, circumquaque integra, pediculo longo: alia longiora, quatuor aut quinque uncias colligentia, pediculum versus profundiusculè incisa: at enim quæ per caulem conspiciuntur latiora & breviora sunt, sextantalia circiter, caulem pinnulis complexa, Myagri foliis aliquatenus similia, sapore nullo evidente: color omnium viridis. Porro ex foliis uniuscujusque per caulem sinu, cubitali serie sursum versus, ramulus prodit, ut in præcedente; cujus extremum occupant conferti *flosculi* exiles, foliolis oblongis albis constantes, fatuo sapore. Succedunt *siliquæ* longæ.

Florentem mense Maio Argentinæ in horto Frid. Meier vidit J. Bauhinus.

Locus.

- A. 3. *Turritis Ger. vulgarior* J. B. Park. *Brassica sylvestris foliis integris & hispida* C. B. *Cowcr-mustard*.

Radice nititur simplici, albâ, lignosâ, altè in terram descendente, paucis fibris capillatâ. *Caulis* ei singularis, sesquicubitalis & altior, firmus, teres, solidus, propè terram hirsutus, superne glaber. *Folia* ad radicem hirsuta, ad margines sinuata, obtusâ duas uncias longa; quæ in caulibus sunt glabra, alternatim posita & nonnihil glauca, latâ basi cum processu hinc inde velut auriculato, abique pediculis adnata, in acutum desinentia. *Flores* in summis caulibus parvi, tetrapetali, pallidi; quibus succedunt longa serie *siliquæ*, tres digitos longæ, teretes, membranâ intergerinâ duplicem *seminum* seriem determinante dissepitæ. Sunt autem *semina* parva, per maturitatem ruffa. *Siliquæ* non dependent deorsum, neque à caule exant, sed ei velut appressæ ad perpendiculum ferè eriguntur, pediculis femuncialibus aut longioribus insidentes, suntque crebre admodum ut caulem ferè occultent.

In Anglia quatuor in locis Spontaneam observavimus, viz. 1. In agro Norvicensi, viâ inter *Locus* Nordovicum urbem & *Tarmouth* portum in sepibus: 2. Circa *Slongh* vicin, viâ quæ Londinum ducit, in aggeribus terrenis: 3. In colle *Dorsethill*, non longe ab oppido *Tamworth* in agro Warwicensi: Et nuper 4. propè Colcestriam in Essexia, in ascensu collis *Lenden* vici, ad viam utrinque, copiose.

Floret Junio, & semine maturo radicitus exarefcit.

Tempus.

- * 4. *Brassica sylvestris minor seu Turritis supina folio Bellidis* Moench.

Mench.

Hæc à superioribus caulibus procumbentibus & folio omnino Bellidis simili, faciliè distinguitur. De loco natali nihil addit, nec unde habuit.

- * 5. *Turritis major* Ger. Park. *Turritæ major* Clus. *Brassica sylvestris ramosa, tota pæne glabra* C. B. Item *Brassica sylv. foliis circa radicem cichoraceis ejusdem?*

Clus.

Multa promittit secundum radicem *folia* Turritæ vulgarioris foliis majora, in ambitu nonnihil crispâ & sinuata, minùs tamen aspera, & colore dilutius virente: inter quæ *caulem* promittit, interdum plures, bicubitalis est utplurimum, in aliquot ramos divisos; per quos inordinata nascuntur *folia*, valde latâ sede eos complementia, foliorum *Perfoliate* distictæ pæne instar. Summo caule multo finiliter fert *floris*, * superioris floribus paullo majores, coloris ex albo interdum pallentis, ali- * *Turritæ* quanta omnino niveli: quos subsequuntur conferta longa *corniculæ*, *semine* altero aliquantulum cras- *vulgaris*. *flore* plena. *Radix* est alba, prioris radice crassior & durior, paucioribusque fibris donata, nec vi- *vax*, verum altero à fatione anno prolato semine exarefcit.

Rarior invenitur priore, & umbrâ magis delectari videtur. Floret Aprilis & Maio.

Quærit J. Bauhinus, annon Brassica sylvestris foliis circa radicem Cichoraceis C. B. huic eadem sit. Et revera nobis utriusque descriptiones diligenter conferentibus omnino eadem videtur.

- A. 6. *Barbarea muralis* J. B. *Eryfimo similis hirsuta planta* Park. *Eryfimo similis hirsuta, non lacinia alba* C. B. *Wall-cress*, or *Cowcr-mustard with Daintie-leaves*.

Radice lignosa, albidâ, tenuissimis fibris capillatâ, sapore oleraceo est: *caulis* teres, hirsutus, interdum rubescens, rectus, pedalis vel cubitalis, ac etiam major, ramulosus aliquando: ad cujus imum *folia* multa, circumquaque; procumbentia utplurimum, unciam longa, aliquando longiora, trientem uncia ferè lata, subrotunda, hirsuta, asperiuscula, serrata, pediculis brevibus aut nullis, interdum ubi caulescere postitumum incipit, satis longis pediculis adhaerent: in caule minora, nullo pediculo ad- *nata*, pinnata, sapore eodem cum radice. *Flores* in ramulorum extremitate multi simul juncti, *candidi*, apicibus in medio luteis, quibus succedunt *siliquæ* copiosæ, longæ, tenues, secundum cau- *lem* surrectæ.

J. Bauhinus

J. Bauhinus Barbaram, Herbari S. Alberti Bononiensium *Lab. unam* eandemque cum hac plantam esse existimat, quamvis C. Bauhinus diversam faciat. Hanc olim pro Cardamine pumila Bellidis folio *Clasfi* habuimus. Oñtena est nobis aliquando pro Turritia minore, & revera magnam habet cum Turritia vulgari convenientiam, ut non inepte ita denominari possit.

In muris & rupibus in Boreabilibus & Occidentalibus Angliæ parvis copiose provenit.

Brassica spuria minima foliis hirsutis & glabris.

- A. 7. *Bursa pastoris* sive *Pilosella siliquosa* J. B. *Bursa pastoris similis siliquosa major & minor* C. B. *Paronychia major & altera minor* Park. *Coddred* *Aboulsent*.

f. B.

Radix huic tenuis & fibrosa. Folia per terram sparsa, pediculis donata, nonnihil hirsuta & per margines nonnunquam sinuata, vulgaris Alfinæ magnitudine sed longiora, & ad Bursa pastoris folia accedentia, non laciniata. Caulis interdum adeo brevis ut unclant non excedat, alias etiam dodrantalis & major, juxta terram nonnihil hirsutus & ruber, superius glaber & viridis [sic ponit glaucus]. Cum ramulosus est ad ramulorum exitum apponitur folium absque pediculo, alias nudus. Flosculi ordine nullo è tenuibus & oblongis pediculis parvi, albi, tetrapetali, petalis subrotundis non bifidis. Silique tenues teretes & oblongæ.

In arenosis & siccioribus, vere floret.

CAP. XIII.

De Rapa.

Rapum, Græcis *ῥαπὸν*, *ῥαπιδόν* item *ῥάπος* & *ῥάπου*. Rapa quod ex terra ruet, quasi Rapapa, Varrone teste, dicta est. Alii quod passim rapiatur nomen inditum esse putant. A Græcis tamen traxit id nomen facile videri potest, qui Raphyn & Rhapy, auctore Athenæo dicunt. f. B.

A reliquis hujus generis Radice carnosa, dulci in grandissimum tuber excrecente facie à congeneribus distinguitur.

- A. 1. *Rapa sativa rotunda* C. B. *Rapum majus* Ger. *Rapum* Park. *Rapum sativum rotundum & oblongum* J. B. *Round and long Turneps*.

f. B.

Rapis folia per terram sparguntur ampla, ad Brassicæ rubræ folia quodammodo accedentia, atrovirentia, aspera, & ad costam ulque ferè utrinque laciniata, saporis holeracei: flores lutei: semen in siliquis rufum, rotundum, Brassicæ proximum: radix scissilis in ventrem amplissimum capite humano interdum paullo minorem extuberat, tenuem fibram alimentum sucturam demittens, alias pugillari par aut etiam suppar, quibus utrique caro candida, firma satis, sapore acri, magis minulve vegeto prædita. Hactenus J. Bauhinus. His adde, *Caulis* hujus plantæ humanum altitulum æquare: *folia* superiora quæ in caule sunt, oblonga esse, glabra, glauca, lata basi caulem amplexa & in acutum mucronem desinere: *Flores* quales Rapistræ vulgaris, pediculis longis, tenuibus, glabris infidere; quibus succedunt *silique* teretes, bivalves, membrana intergerminâ dissepse binos seminum rotundorum ordines continentes.

Passim in agris & hortis feruntur radicem causâ tam in Angliâ, quam in exteris regionibus.

Variat colore radicis externo, viridi, puniceo obsolete nigricante: Habentur etiam non raro apud nos in Angliâ, quæ foris & intus hævelunt, qui color à coctione manifestior & saturatior evadit. Variat insuper radicis magnitudine & parvitate: Plinius & Triagus quadraginta, Amatus quinquaginta, & sexaginta libras, pendentes videntur: Matthiolus etiam in territorio Ananemini infinitos se vidisse quinquaginta libras excedentes refert, & nonnullis in locis ad centum libras accedentes. Quam hoc incredibile? nec tamen temere rejiciendum, cum ad magnitudinem augendam multum condiccat solum pingue & regio calida, modo humor nè desit.

2. *Rapa sativa oblonga seu femina* C. B. *Rapum radice oblonga* Ger. emac.

Non aliter differt à præcedente quam figurâ radicis in longitudinem productæ, & sapore delicatior.

3. *Rapa sylvestris* & *Cesf.* C. B. *Rapum sylvestre* Ger. *sylv. non bulbosum* Park. *sylvestr.* Matthioli J. B.

Rapum sylv. Matthiolus sic describit, exit folio, caule, flore, semine domestico simile, sed agrestioribus foliis. [Non ergo aliter differt à sativo quam ut neglectum à cultis.] *Radix* illi inest Raphani modo longa, crassaque, sed sapore per omnia domesticum refert. J. Bauhinus suspicatur Rapum hoc Matth. non differe à Rapistro, quem consule.

Lobelius in Adv. de Rapa sylv. non bulboso hæc habet. Est frequentissimum, præsertim apud Flandros, Germanos, qui ferunt hæc quo *folia* bobus pabulo cedant. Luxuriat enim tanto foliorum numero, ut *radix* jam non tuberosa aut Raposa, sed exilis nec ventriola usquam sit, aliquo latere

rotunda turbinata non absimilis, sed discretu facilis crispior rugosiorque & uberior folio.

Apud nos in Angliâ, & ut puto apud Flandros etiam & Germanos, Rapum illud quod bobus saginandis in agris feritur, idemmet est quod radicis grati vel in hortis colitur vel etiam in agris feritur. Verum quidem est, si vel nimis dens succrescat, vel etiam foliis luxuriat, radicem non grandescere, aut in caput exuberare; sed exilem manere. Verum hoc accidentarium est & Rapo sativo evenit, nec speciei diversitatem arguit: idèque hortulani nostri cum Rapas ferunt, plantarum exorientum plus dimidiam partem evellunt & extrihant ut locus relictus suppetat, aliter enim radices grandescere & in latitudinem se diffundere nequeunt: nec officio Raporum auctur à jumentis aut ovibus depasci, quia potius cum folia demorantur & coercentur, radices in magnitudinem magis proficiunt, ni à pedibus depascientium animalium violantur. Quocirca nullum adhuc sylvestre Rapum agnosimus à sativo specie diversum. Nec moratur, quod Gerardus nostras oleum nostratibus vulgo *Rape Oil* i. e. *oleum Rapi* dictum, ab hujus semine, (quod in insula Eliensi in hunc usum copiose feri affirmat) tulo & pressu elici scribat. Est etiam (ni multum fallor) Napis sylvestris, qui ibidem feritur ad oleum *Rape Oil* dictum conficiendum, aut Brassicæ sylvestris species. Ex quo hæc scripsi, Indicem Plantarum circa Monspelium nascentium à Petro Magnol. M. D. editum nactus, invento ibidem pro distincta specie propositum Rapum sylvestre non bulbosum, quod Autor se Septembri mense cum floribus collegisse asserit in herbis satis & præteritis locis circa Boutonem. Rapum certas notas nobis dedidit quibus possemus distinguere Rapum sylvestre à sativo: nam quod ad radicem attinet, illa in sativo, ut dixi, non raro tenuis & gracilis evadit.

Radix culinaria est, modicum nutrit, inflationem parit, humentem ac laxam carnem generat. *Vires.* Quamobrem (inquit J. Bauhinus) ut id vitium emendetur, humentem nonnulli cum lacte decoquunt, ut palato magis arideat, & efficacius nutriat. Nostrates decoctæ succi aequi partem exprime-re, deinde butyro & pipere condire solent. Urinam citet, & genitale semen auget: Ventrem nec sinit nec movet.

Semini usus præcip. est in Antidotis. Venerem excitat, variolisque & morbillos expellit, semidrachmæ pondere potum. *Matth.*

Rapum succus & jusculum in quo decoquantur commendantur ad febrem quartanam abigendam. Rapum crudum comestorum in Scorbuto sanando efficaciam experti sunt nostrates, qui primi in Terra nova dicta America insula sedes fixerunt.

Rapum longorum assatum succum cum saccharo ad tussim infantium usis est non contemnenda. *Schpenck.*

Rapi orbiculari, sub cinere calente assi infusus orbiculus calidissimus, post aures applicitus magnâ efficacâ revellit, capitis & dentium dolores citissimè sedat, tinguo secreto. *Idem.*

Rapum extrinsecus adhibetur in ulceribus crurum &c. optimo succellu, ut in mammarum tumo-ribus, alibi que in tumoribus scrophulosis & scorbuticis. *D. Needham.*

Desperata tussis ob æ affiduo usâ succi limonum tandem curata erat ab usu decocti raporum. *Tulpii Observe.* p. 111.

In aphthis plebs nostra (de Hollandis loquitur) usi & medicorum præceptis edocta, posthabitis omnibus operosioribus & sumptuosioribus medicamentis, utissimè utitur vel solo Raporum jusculo saccharo edulcorato, vel si tempestas anni id negat, solâ cervisia tenui saccharatâ. Quæ duo ubi inæperuerunt, omnes oris partes assuendo, & in sinus fauces descendendo, non modo aphtharum acroniam, si que sit, placant, sed omnes etiam qualitates excessivas mitigant, acque hoc pacto maturationem perficiunt. *Ketelaer in Commentario medico de Aphthis.* Habui inter alia multa à Cl. viro D. Edw. Hulse M. D.

Rapum decoctum, tam crudarum, quam prius assatarum copiosius haustum est laudatum in Ileo: item juscula decoctionis raparum, quæ & leniunt, & blandè simul abstergunt. Ab eodem ex Etmulleri prax. cap. de Ileo.

CAP. XIV.

De Rapa.

1. *Napus* J. B. *Napus sativa* C. B. *Buniae* Ger. *Rapetu gentile*.

f. B.

Caulis assurgit cubitali & altiore, multis alis concavo: *folia* parte infima pinnis caulem ramofque amplectuntur pediculis destituta, aut iis membranis herentia, & inferiora quidem flumina, superiora non item, in acumen desinunt: [Lobelio folia minus scabra quam Rapo.] *Flores* lutei Brassicæ *femori* quoque simile aliquatenus in *siliquis* longis; at *radix* Rapitia est, minus tamen in ventrem exlongata, altiusque demissa, sapore carnis compactoris candidæ acriculo, [suaviori quam Rapi Longi, cibique delicatioris Lobeo.] Color radicis plerumque candidus, interdum luteus aut croceus.

In hortis feritur. Monspeli copiosè provenit, non tamen sponte, ut puto.

Radices Rapi calidiores sunt quam Rapi, isdem tamen viribus pollent, ut eadem repetere non sit *Vires.* opus. Semen potum venenorum vires hebetat, ob id & antidotis admiscetur, ut Theriacæ.

Rapi Grotlandici vires in Scorbuto ab experientis deprædicat Th. Bartholinus Aet. Med. An. 176.

- A. 2. *Napus sylvestris* J. B. C. B. *Bunias sive Napus sylvestris nostras* Park. *Bunias sylvestris* Lobelii Ger. *Wild Raveit*.

Flores, filiquæ, semina sativæ proxima sunt, folia crebrius dissecta laciniaque, nullis idem pediculis cauli adnexa. Verum radix sylvestrem naturam sapit, minor & pollicis articulum parum superans, turbinata, saporis acris. *J. B.*

Folio ad Brassicæ magis accedit quam ad Rapas; folia autem inferiora quæ e radice exeunt asperiuscula sunt superficie lupina fatis.

Locus.
Ussu.

Inter frigores & in aggeribus fossarum sponte & quidem frequens oritur apud nos in Anglia. *Semen* hujus callactum, trusitilibique molis pressum magnam olei vim remittit, quo non ad obsonia modo, sed ad lumina quoque lucernarum utuntur. Aviculas cavæ inclusas Carducos, Militarias, Fringillas & id genus similes semine hujus apud nos Aucupes alunt. *Ruel.*

Ex hujus semine tulo & presso oleum *Rape-Oil* nostratibus dictum elici censemus, ut superius, quoque innuimus.

- * 3. *Napus sylvestris* Cretica Park. C. B.

C. B. prod.

Folia est ad palmi longitudinem accedentibus, instar foliorum Rapistræ albi vel Iriosis vulgaris, in lacinias octo vel decem divisas, per margines crenatis, asperis: *caule* albedo, rotundo, ramolo, subulapato, fuscum, (cui flores non insident) aculeatâ: floribus (quos non videt C. Bauhinus, ut nec radicem) *siliquæ* angustissimæ, bunciales succedunt, quæ *semen* exiguum, nigricans continent.

Buniadis agrestis nomine ex Creta ab Honorio Belli acceptæ C. Bauhinus, à Cretensibus *Βουνιανή*, vocatur.

C A P. XV.

De Sinapi & Rapistro.

Sinapi dictum putatur *μαρὴν ὡς διὰ τὸν ὄντα ὅτι ἰσχυρὸν* Quod olfactu oculos lædat, vel quasi *ἰσχυρὸν* *ἰσχυρὸν*, Atticis enim idem est *ἰσχυρὸν* cum *sinapi*. Nos potius exoticum esse putamus hoc vocabulum, cuiusmodi sunt *ἰσχυρὸν* & *ἰσχυρὸν* & alia nonnulla similiter terminata. Quod verò Gallis *Mustard* vocatur, ex eo factum videtur, quod cum musto Sinapi ad intinctus conteri solet. Camerario Mustarda dicta placet quasi mustum ardens, quod ignea vi semen naves & cerebrum apprehendat, lacrymas excutendo, nullo asperimmi saporis odore prævio. *J. B.*

Rapistrum dicitur ob similitudinem herbe cum Rapo.

Notæ Sinapeos genericæ sunt: sapor foliorum, sed præcipue seminum, fervidus & acerrimus; folia tam quæ in caulibus, quam quæ ad radicem aspera.

In hoc genere species illa clatior, siliquis quadratis, brevibus cauli appressis, semine minore & acriore propriè Sinapi dicitur: Humilioris siliquis terebinthulicis majoribus à caule extantibus, semine majore, at minus acri, Rapistra appellantur.

- A. 1. *Rapistrum arborum* Ger. Park. *flore luteo* C. B. J. B. *Charlock* & *wild Mustard*.

Tanta Rapistræ lutei, ubi adolevit, cum Sinapi affinitas, ut obiter intuentem fallat. *Radix* alba, lignosa: *caulis* cubitalis & sesquicubitalis, in ramos crebros divisus: *Folia* Rapitæ, non tamen inter lacinias utrinque divisa, extremâ etiam parte latâ & oblongâ; ætæta non acri illo Sinapeos odore naves ferunt, sed oleraceo penitus; *Flos* luteus, minime diversus: At in *siliquis* longè maximum discrimen; siquidem ex in Rapistro duplo longioris quam in Sinapi, nec ut ille quadrangule, compressæ, sed multangule & turgidule, brevibus pediculis insidentes nec à caule multum exstantes: quibus desiccantibus *semina* conparent, firmiter membranulæ mediæ adherentia, sed numero plura, eaque lucida & nigra, cum Sinapeos sint ruffa, nec ullo nitore perpolita, minorâque, quibus tamen acrimoniam parum admodum colunt.

Locus.

Inter frigores copiosum nimis.

- A. 2. *Sinapi siliquis hirsutis, semine albo vel ruffo* J. B. *Sinapi album* Ger. *Api folio sive album* C. B. at *folia Api non habet hoc genus, sed Rapi*. *White Mustard*.

Hujus *radix* simplex est, alba, lignosa, [digitali crassitudine, longitudine palmari & sesquipalmari, multas, longas & laticubas fibras obliquas emittens. *J. B.*] *Caulis* cubitalis aut sesquicubitalis & altior interdum, ramulosus, hirsutus, inanis [J. Bauhinus duos aut tres cubitos altus, crassitudine pollicis: ventum in nostris agris cum statuâ & magnitudinem non assequitur, sæpius infra cubitum subsistit.] *Folia* Rapæ, profunde sinuata fere lacinia, præsertim inferiora, pilis spinulivæ supra infragere donata. *Flores* lutei, Rapistræ vulgaris, præterquam quod longioribus pediculis insident, suaviores: quibus succedunt *Siliquæ* à caule extantes, hirsutæ, & seminibus protuberantibus quodammodo nodosæ,

in latum tenuem & oblongum mucronem desinentes, qui excidentibus duabus siliquæ partibus remanet appensus cum interjectâ membranâ lucidâ *semina* separant tria vel quatuor hinc inde, quinti Rapistræ majora, alba, rotunda, quàm Sinapeos minus acia.

Quod in agris nostris abundat, & frumentorum vitium est, semen habet ruffum, & plena maturitate *Varicæ*. *te fulcum*, aliter non differe videtur à descrito.

- A. 3. *Sinapi sativum* 2. Ger. emac. descrip. *Sinapi siliquis latiusculâ glabrâ, semine ruffo sive vulgare* J. B. *Common Mustard*.

J. B.

Ad cubitos aliquot excrevit, *caule* imâ parte hirsuto, superiore glabro, frequentibus ramis brachiato [imo omnium hujus generis nobis cognitiorum altissimo & ramosissimo] eoque tereti & fungosâ medullâ pleno. *Folia* inferiora quidem lata, dissecta tamen, Rapistræ similia, hirsuta, superiora verò tenuiora & glabra, [hoc est, minus aspera quàm inferiora] odore si terantur eodem qui in semine percipi solet. *Flores* Erucæ minores, & Rapistræ lutei, ex quatuor foliolis apicibusque medium occupantibus compositi, quos quatuor foliola, pallido herbaceo colore prædita obvallant, odore suavi. Nos excipit *siliquæ* glabræ, satis breves, Erucæ majoris similes, sed minores, ex brevi pediculo, que commissurâ ratione, ut in illa, dehiscunt, *semina* claudentes plusminus octum, cum in Erucâ multo fere plura, colore minus obscuro & paulo majora; in hoc à Rapistræ seminibus differencia quod ruffa sint, nec lucida, cum illa nigra sunt & nitida. *Radix* candida, lignosâ, fragilis, fibrata.

[Sinapi Rapi folio C. B. sativum Ger. sativum Rapi folio Park. pro Sinapi vulgari accipitur, verum male ab Autoribus describitur, ut descriptiones eorum cum nostra conferenti patebit.]

Annotat J. Bauhinus ad hanc plantam, Nullum, quod noverit, botanicum bonam iconem exhibuisse Sinapeos de quo hic agitur, vixque ab aliquo rite descriptam videri. Et revera mira est inter Botanicos confusio & obscuritas in historia hujus generis.

Thomas Johnsonus omnium optime, quamvis breviter & succinctè Sinapi hoc vulgare, nostratibus *Mustard* dictum descripsit, in suo Gerardo enaculato. Sinapi nostrum vulgare (inquit) *folia* habet Rapacæ: *caulem* teretem, superius glabrum, tres, quatuor, vel quinque cubitos altum, in multos ramos divisum, *foliis* angustis, oblongis, deorsum dependentibus, superiore præsertim parte vestitos: *Siliquæ* breves sunt, cauli appressæ & ferè quadrangule: *Semen* ruffum, aut ex ruffo nigricans.

Siliquæ quadrangulæ esse & cauli appressas, miror J. Bauhinum in descriptione omisisse: cum in Rapistræ vulg. arborum illius meminisset.

C. Bauhinus, annotante fratre, hic omnia turbare videtur, & Entia præter necessitatem multiplicare.

In hortis & arvis, inque fossarum aggeribus, & terra recens effossa sponte & copiosissime exit. *Locus.* *Viret.* *Semen* Sinapeos pro condimento usus est frequentissimus. Nostris (inquit J. Bauhinus) musteum semen toties macerant aquâ, deinde manibus expressam adjecto aceto pilâ terunt. In variis modis condimentum hoc præparant. Quidam Semen Sinapeos ad ignem exsiccant, deinde in mortario undunt, tustum per setaceum trajiciunt; & farinam cum aceto probe permiscunt ad Electuarii prope modum consistentiam. Alii in mola ad id parata cum Agrestâ unâ conterunt. Confectio hæc Mustarda tam Anglis quam Gallis dicitur, quod cum musto Sinapi ad intinctus conteri solet. Camerario Mustarda dicta placet quasi Mustum ardens, quod ignea vi semen naves & cerebrum apprehendat, lacrymas excutendo, nullo asperimmi saporis odore prævio, ut superius innuimus.

Nihil hodie Mustardâ ad intinctus ubique, hyeme præsertim, frequentius: nihil magis pulas commendare videtur. Quod si vel assidua consuetudine, vel esu gratia ciborum exolevit, hujus æmulationi fastidiosus gustum revocant, & hoc velut irritamento elanguescentem appetentiam invitant, quo velut igniculo morosus palatum titillant, vorandi molitur aviditatem. J. B. Sed hujus vis consensum in sublime ferunt, nec aliud magis in naves & cerebrum penetrat, unde sternutamentum, & sensum vellicans lacrymas elicit. Hinc Comitialibus auxiliatur, & uteri frangulatu opellens excitat, quin & Lethargicis somnolentiam excutit, & omnibus in genere morbis cephalicis auxiliatur, paralysicis & apoplecticis, vel naribus indutum, ut in finapinis adhibuit.

Multas præterea vires Sinapi tribuunt Medici & Botanici tum Veteres, tum recentiores, menses & unam citandi, Vemem irritandi, accessus febrilis accendi, catarrhos minuendi, raucedinem curandi, puerum expectorandi, alvum molliendi, tumores discutiendi.

Inter hæc est vis rubificandi, hoc est, cutim in ruborem attollendi, quod fit per phænigmos aut sinapismos, inde dictos quod materia eorum fit Sinapi. Hoc fit idèo ut humores in profundo habitus latentes ad superficiem trahantur; quod vocabant Methodici *μασχαγγισμός*, & medicamenta inde *μασχαγγιστικά* C. Hoffman.

Sinapi insigniter conducit iis quibus ventriculus ac intestina multis viscidis lentisque humoribus sunt, quos liquefacit, fundit, atque abstergit, quâ ratione quoque Scorbuticis commendandum, quos quidem nimia acrimoniam aceto temperanda, ne nimis naves feriat. Qui edulcorant saccharo valeant minus consulunt, quippe Saccharum figit ejus acrimoniam, quâ Scorbuto resistit. *Simon Paulus.*

Semen Sinapeos in mortario tritum & cum vino albo mixtum, multas centurias Scorbuticorum & linguentium hominum in obisione Rupellensî sanitati restituit. Plurique enim obsefforum & urticulorum fame & inedia pressi, multa sordida & quæ natura abhorret estare coacti, respiciendi discutiant, gingivarum putredinem, dentium nigritem & vacillationem, alique Scorbuti symptomata contraxerant, unde multi moriebantur, donec tandem Sinapi in fossis circa urbem copiose inventum, & quo dictum est modo adhibuit omnes liberavit. Ex relatione D. Marvanti, qui toto obisione tempore in urbe manebat. Communicavit D. Tanceret Robinsson.

Sinapi

Simapi cum vino calido magna quantitate potum curat febrem quartanam si exhibeatur duabus horis ante paroxysmum. D. *Palmer ex relatione D. Hermann.*

Danticanus quidam valde pronus ad Vertiginem & Apoplexiam consilio Medicorum solebat semina Sinapeos ad preservationem masticare. Cum vero propter senium consilio Medico non posset, in pollinem redactum affluere ore voluit. Tandem cum ne hoc quidem modo eodem frui posset, in lineoleo ligatum olfaciebat. Hoc autem efficitur, ut durissime vivens, ab his malis omnino immunis degeret. D. *Sonne ex Observat. Hieron. Resinert à Velschio editis.*

4. *Eruca Monspeliaca echinata siliquis quadrangula* C. B. *Monspeliaca siliquis quadrangula* Park. *Simapi echinata* J. B. Lugd.

C. B. prod.

Ex radice semipalantari, crassiuscula, leviter fibrata, albicante caules ad exortum purpurascentes, tereti quaternive pedales, aliquando cubitales [J. Bauhino siliquibitales] teretes, striati, pilis rubris hirsuti, in ramos brachiati exurgunt. Folia ad radicem humi sparsa, pauca, oblonga, angusta, sinuata, hirsute alpera, bina ternive simul juncta; in caulibus, praeterim siliquis onustis, paucè nulla, oblonga, leviter sinuata. Flosculi est luteis; quibus siliqua succedunt brevissimae, tritum pollicis vix quantes, quadrangle in apicem acutum rigidumque desinentes, leves, oblongo pediculo insidentes, per maturitatem durissimae, quarum quilibet latera quatuor habet, quae ad formam alarum Perce piscis elevatae in medio sinum ostendunt. His per longum dissectis utrinque duae capsulae distinctae conspiciuntur, in quarum qualibet semen unicum, rufum, cochleae instar convolutum, acuminatum & acre continetur.

Florēt in segetibus circa Monspelum Martio, Aprilis & Septembri mensibus: Nobis conspecta est inter segetes non longe à Iaca Italia urbe, secus viam qua inde Pisas itur.

Hae planta in suo genere singularis est, & à reliquorum Rapistrorum analogia florum & siliquarum respectu abscedit, ut nesciam plane quò eam referam. Folis quoque ab hujus generis reliquis differt, una enim & e radice exeuntia longissima sunt, angusta, utrinque ad medium usque costam incisa, Chichorei sylvestris foliorum modo, in triangularia nimirum segmenta quorum basis costae adnatae; bina autem adversa sibi mutuo occurrunt & coaptantur, & figuram rhomboideam efficiunt. Potest forte non incommode ad Erucam referri.

C A P. XVI.

De Rhabano.

P *ῥαβανος* ὁ δὲ οὗτος ἵ. e. *radix rhabani*, auctore Athenaeo, i. e. quod facile appareat, sibi nomen accepit: nam tertio à situ die prosiliit, & revera nullam haecenus plantam novimus, quae citius è semine germinat.

Radix nomen, ut autor est Varro, è Græcia venit in Latinum, cum veteres Græci radicem dixerint, quam nunc Rhabanum. A Radice autem nomen Anglicum *Rhabish* deducitur, non à colore hujus radices rubro, ut nonnulli perperam imaginantur, quoniam corruptè *stebish* pronuntiatur & scribitur, quasi rubida aut subrubra.

Hujus nota sunt siliquae crassae, fungosae, membranarum non interceptae, at neque manifestè binales, in nonnullis speciebus articulatæ seu nodosae.

1. *Raphanus J. B. sativus* Ger. *vulgaris* Park. *Raph. major orbicularis vel rotundus* C. B. *minor oblongus* ejusdem. *Rhabish*.

J. B.

Folia proximè ad Rapi folia accedunt, sic ut facillè versatissimis imponere possint; paulò tamen magis sunt sinuosa: cætera etiam minis conveniunt, Raphano enim *flor purpurascens*, apicibus luteis: *Siliquae* crassiores, breves, fungosae, in loculis tuberosos convallibus interceptis, [nunc manifestos] distinctæ, acuminatae; in quarum spongiosae substantiae medullis latent *semina* simpliciter, subrotunda, rubra, quam Brasica aut Sinapeos ejusdemque majora. Radix crassa & carnosa, longa, magnitudine vasa exteriori cortice, praeterim parte quae extra terram eminet rubro, raris albis, gustu acri & mordaci. Recto vi surgit caule, cubicum unum aut alterum alto, validè ramoso.

Raphani præter vulgarem jam descriptum tres aut quatuor sunt varietates, nimirum,

1. *Raphanus niger* C. B. *niger rotundior radice* Park. *pyriformis, sive radice nigra* Ger. *Black Rhabish*.

Folii, caulibus, floribus, siliquis & semine à vulgari Raphano non multum differt. [Parkinsonius folia ei minima attribuit & profundius laciniata, flores & semina minora] præcipua differentia est in radice, quae foris nigra est, seu cortice nigricante recta, intus alba, crassa, figura Rapi, aut potius Pyri turbata, substantia duriore & firmiore quam vulgari Raphani, nihil tamen minis acri & mordaci.

Hujus semen satum Raphanos dedit quorum nonnulli nigricabant, maxima tamen pars foris cortice albo intesgebatur. Park.

2. *Raphanus*

2. *Raphanus orbiculatus* Ger. *orbicularis vel rotundus* C. B.

3. *Raphanus minor praecox* Park. *parad. Radicula sativa minor* Ger. *Raphanus minor oblongus* C. B.

Raphani radix culinaria potissimum est, rarioris in medicina usus: ex his quibus affluè vescimur (inquit Galenus) & obsonium potius est quam medicamentum. Acrem & calidam esse saporem emittit; unde nos his potius assensum qui vim roborandam ventriculi concoctionemque promovendi ei attribunt, quam Galeno aliique contrarium afferentibus, ob eam maxime (ut puto) rationem quia modis movet; unde cibis iliberalis Plinio dictus est.

Utiles esse putatur ad calculos atterendos, urinæque & menses ciendos: ad tussim prodest cum melle. Salutaris esse traditur adversus fungorum & Hyoscyami venena. Elixir si sumatur valet ad eos qui tussi diuturna infestantur, quique crassiores succos in pectore cumulant, autore Dioscoride: cui libenter assentior, nam Raphani cocti (ut rectè Plinius) defrascunt & in Naporum vicem transeunt. In tussi & asthma infantium succum Raphani cum saccharo paratum per vices exhibendum præscribit Dolæus Lib. 5. C. 4. S. 18.

Raphanus domesticus esculentus (ait Fernelius) sine offensione ulla vomitione purgat, atque ventriculum blandè exinanit. nulli atati, neque prægnantibus infensus. Teruntur autem radices ejus concisæ unciae duae, affusque nullâ succus exprimitur tepidus offerendus. Seminibus (quod efficacius est) semuncia vel 3ij. similiter teruntur, additâ mulla, aut sero lactis, aut aquâ hordei.

Radice cum sale tritam in malignis febribus sub pedibus ligari testatur Schwenckfeldius.

Aqua Raphani per triginta dies manet ac vespere pota singulis vicibus tribus aut quatuor uncias medietate calculo, facitque ad aquam intercutem.

Non temendus est Raphani usus adversus pedum clavos, quippe qui defrescent. Lusa post pedum lotionem eo usque rasi ut doleant quidem sed non cruententur, plerumque evanescent si cubito iturorum clavos corticis Raphani id latus aut eâ pars applicetur quæ à Raphano resecatur fascia.

Qui plura de Raphani viribus vult J. Bauhini historiam adeat.

Ad calculum, R. Succ. radic. Raphani 3iv. Mel. 3ß. F. potio, tribus vel quatuor matutinis iteranda. Valde probatum remedium. *Liber Arcanorum.* Vel R. Radic. Raphani in taleolas incisæ q. f. Mellis quantum necesse est ut lepto igne coquantur. Effusit inde aqua, quæ ad 3iv. data mirabiliter præstat effectum. *Chesneau.* Has duas formulas inter alias multas à se ex variis autoribus collectas ad me transmissit ingehiofissimus & eruditiss. Vir D. *Edw. Huslin*, M. D. vetus Amicus noster: item sequentem ad nephriticos affectus.

R. cortic. acor. Raphani 3j. ossum Mespilorum 3ij. Blandè conquassat: infund. horas octo in Vinu albi 3iv. & modice calens propinetur. Est secretum quod vocant raphaninum. Ex Corbei pharmacina, Autore Antonio Mizaldo multis probatum experimentis.

- A. 2. *Rapistrum album articulatam* Park. *flore albo, siliquis articulata* C. B. *flore albo striato, Sinapi album agreste* Trago J. B. *White-styled Charlock with a jointed cob.* *Raphanus siliquifera* Ger.

E radice alba, lignosa, alias simplici, aliâ multifida caulis emergit pedalis & major, à radice statim ramulosus, & spinulis rigidioribus asper. Folia utrinque hirsuta sunt, laciniata, praeterim inferiora, & propè exortum, nam eorum extrema lata sunt & integra, colore ad glaucum nonnihil tendente. Flores albi, Erucæ majoris aut Leucoii lutei similes è calice rubente exeunt [non enim in hoc genere, ut in Sinapi & reliquis Rapistris quamprimum flos aperitur dehiscunt calices] striis oculis variegati. Siliquae succedunt pediculis longiusculis hirtis insidentes, glabrae, oblongae [longitudine digitali J. B.] nodis instar caudæ scorpionis distinctæ, sex interdum aut octo, in quibus pro nodorum numero semina magna, rassa.

Inter segetes passim & copiosè reperitur.

Locus.

Rapistrum flore luteo, siliquis, glabra, articulata.

Floris præcipuè colore à descriptis differt, nec minus frequens inter segetes reperitur.

- * 3. *Alfme nodosa Dalechampii* J. B. *Alfipa nodosa Gallica* C. B. Lugd.

Lugd.

Radice constat simplici, longa, parum capillata, ex candido flavescente: Foliis propè terram natis, ex eadem radice ortis, & in orbem radices caput cingentibus, longiusculis, angustis, Allines [Androsaces Matthioli Moris] haud multum dissimilibus: caulibus nullis, pediculis aut minoribus longioribus pro ratione soli: flore albo, non tamen quique ut perperam Lugdum. sed quatuor petalis compositis: semine in nodosis, striatisque globulis, multis sese ordine consequentibus & quasi venticuli transversis, siliquam parvam, uncialem componentibus. In singulis nodis seu globulis striatis lingua continentur semina rotunda, rassa.

In agro Monspeliensi plurima gignitur. Nescio (inquit D. Magnol) ubi tantam viderit copiam circa Monspelum cum nullus alius Botanicus (quamvis sedula adhibita perquisitione) eam adhuc invenire potuerit. Verendum ne parum hanc plantam perpexerit Lugdunensis historiae autor. Forte non aliam viderit quam Rapistrum album vulg.

Locus.

Z z A

* 4. *Raphanistrum*

* 4. *Raphanistrum siliqua articulata, striata maximè* Morif.

Non differt à Rapistrò albo vulgari, nisi magnitudine florum & siliquarum propius ad Raphani fativi vulg. siliquis accedentium spongiosâ suâ substantiâ. Semina in articulis seu nodis contenta major.

* 5. *Eruca palustris major flore albo* J. B. *Eruca palustris major* Tab.

Radice nititur crassa, lignosa, aspera: *cauliculis* donatâ pluribus, magnis, rotundis mediocriter altis: quibus insident *flores* multi, exigui, candidi. His decedentibus succedunt *siliquæ* oblongæ, tenues, *semen* acris saporis includentes: *Folia* ejus magna, profundè serrata, acuminata.

C. Bauhinus *Erucam palustrem majorem* Tab. Sinapeos sui 2. Apri folio seu albi synonymam facit. Verùm si intelligit Sinapi semine albo descriptio *Erucæ pal.* majoris ei nequaquam convenit, cum *Eruca pal.* florem habeat album, Sinapi verò illud luteum; & Sinapeos albi siliquæ non tenues sint & oblongæ, sed crassæ satis & nodosæ. Verùm in Sinapeos speciebus, earumque synonymis ordinandis admodum confusus est & obscurus C. Bauhinus: nec mirum cum apud Botanicos omnes qui ante eum scripserunt Sinapeos species breviter, imperfectè & obscurè descriptæ sunt, nec bene à se invicem distinctæ: ut difficillimum sit, nè dicam impossibile, decernere quas plantas describant, aut intellectas vellent, imò nè ipsos satis scivisse arbitror. Confule J. Bauhinum in historia Sinapeos albi.

CAP. XVII.

De Eruca.

Eruca *Erucaria*, eò dicitur quia erodit: nam si gustaveris os & linguam satis acriter vellicabit. Aliis ab urendo, quasi *Uruca*, u in e verso, quòd igneæ sit virtutis, & in cibo sumpta Veneris incendium movet.

Hujus note sunt folia lacinata, glabra, siliquæ angulosæ, odor foetidus.

1. *Eruca major sativa, annua, flore albo, striata* J. B. *Er. sativa* Ger. *latifolia alba sativa* Dioscorida C. B. *sativa alba* Park. *Garden Rocket*.

Albâ, lignosâ, tenui *radice* est donata, sapore acri: *caules* subhiisiti, cubitales & sesquicubitales: *folia* Sinapi albi, minorâ, tenerâ, glabrâ, ejusdem cum *radice* saporis: *flores* è cœruleo (posito è luteo) J. albidis, stris migrantibus picti, ex calycibus hirsutis: *Siliquæ* ex brevibus pediculis glabræ, quales in Sinapi siliquâ glabrâ, sed longiores, à lateribus seaperientes: per membranâ distinctæ cui adherent multa *semina* flava, majora quàm Sinapi jam dicto, minùsque rotunda. Odor hujus plantæ valdus & ingratus nè dicam foetidus, nec minùs sapor, quanvis Itali eo delectentur, & acetariis gustis gratiâ *Erucam* perpetuò admiscunt: fortè tamen viribus potius quàm sapore se illis commendat initio, & postea usi frequenti palato etiam se conciliat.

Eruca (ut rectè Plinius) diversè est à *Lactuca* naturæ, conciliatrix Veneris, idcirco jungunt illi ferè in cibus, ut nimio frigori par fervor immixtus temperamentum aquet. Itali etiam nunc dicunt Acetarii *Erucæ* tantillum admiscunt, ejusque gustu mirificè delectantur.

Eruca non Medicorum tantum, sed & Poetarum testimonio stimulanâ Veneri nata videtur.

Martialis,

Et Venerem revocans Eruca morantem.

Columella,

Excitat ad Veperem tardos Eruca maritos.

Ovidius,

Nec minis Erucas jubeo vitare salaces.

Folia (ut autor est Matthiolus) decoquunt, additoque saccharo tussientibus pueris propinant. Semen contusum, ex vino potum lumbricos interimit, tumentem lienem minuit. Folia contusâ palpebris imposita visum acunt. Semen cum melle mistum maculas omnes & navos faciei illius tollit, efficacius verò addito felle vaccino aut bovino. Offium fragmenta extrahit radix in aqua decocta; & imposita *Ego presero folia radici, quicquid scribat Matthiolus* J. B. At Matthiolus hoc & pleraque alia è Plinio transtulit.

Sunt qui pro certo (inquit Camerac.) affirmant, multos sese annos ab Apoplexia & ejusmodi affectibus immunes perstitisse pulvere ex *Erucæ* & *Cymini* partibus æqualibus.

2. *Rapistrum*

2. *Rapistrum flore albo lineis nigris depictis* C. B. *album, nigris lineis* Park. *Lampfana Apula Plinii & Dioscoridi.* An *Eruca Romana* seu gentilis siliquâ angustâ, folio lato J. B? Idem videtur *Rapistrum flore albo, articulata siliquâ.*

Col.

Folius, caule ac flore *Erucæ sativæ* adeò similis est, ut primo aspectu floridâ quemlibet falleret: differt solum duritiæ, atque nervorum asperitate inferna parte & caulis. *Radice* est candidâ, crassâ, longâ, sylvestris Raphani modo, acrique sapore. *Folia* emittit in terra jacentia, dura, viriditâ, parum hirsuta, nervis aspera, magnitudine & divisurâ *Erucæ sativæ*, sapore oleraceo. *Caules* edit plures, bipedales ferè, alis divisis, sed summa alarum folia circa flores oblonga sunt Raphani modo, non ut in *Erucâ* utrinque incisa, & in hoc ab illa etiam differt. *Flores* in summo albi, nigris lineis depicti *Erucæ sativæ* modo, magnitudine atque positu adsimiles: *siliquis* verò postmodum ab illa differt, quas non *Erucæ* modo breves & ventriosas, sed longas & tenues proferet.

Floret Martio & Aprili, atque Maio perficitur: margines aggerèque viarum atque agri Cirinolæ Tempus hanc fundunt. & Locut.

Foliorum sapor magis herbaceus quàm acris, unde indigenæ viscuntur, Lampfanam etiam appellantes.

- * 3. *Eruca Chalepensis caulibus & siliquis hirsutis, foliis inferioribus maculatis* Morif.

Hæc *caules* protrudit cubitales & sesquicubitales, in multos ramos brachiatos, hirsutos, quorum summis fatigis innascuntur *flores* satis ampli, albi, stris nigris picti. *Folia* per terram strata maculis insigniuntur nigris. Floribus deciduis succedunt *siliquæ* curvæ, quadrangulares, hirsutæ: quibus notis ab *Erucâ sativâ* vulgari satis distinguitur.

Hujus semina Chalepo transiit ad descriptionis autorem D. Robertus Huntington.

- A. 4. *Eruca sylvestris* Ger. Dod. *sylvestris vulgarior* Park. *major lutea, caule aspero* C. B. *tenuifolia perennis flore luteo* J. B. *Wild Rocket.*

J. B.

Radice hæret albâ, crassâ, satis longâ, ex qua multi prodeunt *caules*, crebris alis concavi, striati, parum hirsuti. *Folia* crebris incisuris Dentis leonis, aut argutioribus Hieracii minoris divisa, alias Nasturtii, cujus etiam folia colore atrovirente & glabro imitantur, sapore fervido sativæ; cujus & *flores*, sed colore prædictos luteo, serie simili dispositos gerit odoratos; *siliquis* succedentibus longis, angulosis, crectis, seminibus Sinapis sylvestris similibus, acribus & amarulculis repletis. Odor totius plantæ fetidus & ingratus, nostris saltem naribus.

Circa muros, inque ipsis muris & ruderibus multis in locis observavimus, v.g. *Cestrie, Tarmuthi, Tammæ, Lichfeldiæ, &c.*

- * 5. *Eruca sylvestris angustifolia, flore luteo* J. B. *sylv. angustifolia* Lob. Ger. Park. *angustifolia Africana* C. B. *Parrot-leaved wild Rocket.*

Lob.

Promit inflexis cubitalibus *cauliculis* *flores* luteos *Erucæ sylv.* *Cornicula* siliquarum Sinapi sunt aut Nasturtii sylv. ubi *semen* acre, uti *folia* angustiora, *Erucæ sylvestris* concoloria, sed minime divisa, Taroconis ferè paria, quibus idcirco affinis naturâ putatur.

Si à præcedente diversa sit nobis incognita est.

- * 6. *Eruca Bellidis folio* Morif.

Caules edit pedales & altiores aliquando; in quorum cymis proveniunt *stipuli* lutei, tetrapetali, *Erucæ sylvestris* fetida floribus magnitudine pares; quibus succedunt *siliquæ* spicatum quasi digestiores & crassiores siliquis *Erucæ sylvestris* fetidæ. Deinde hujus caules non sunt ut illius recti sed reflexi. Hisce notis distinguitur ab *Erucâ sylvestri* fetida, sed præcipue foliis adeò Bellidis majoris similibus; ut siquis ea cerneret per terram in orbem strata circa radicis caput antequam planta excaulescat & floreat, audacter assereret esse Bellidis majoris speciem, ni gustum in opem advocet.

CAP. XVIII.

De *Erucis spuris*.

His folia, ut reliquis, lacinata sunt, verum flores minores, siliquæ breves at strictiores quam in genivinis *Erucis*.

- * 1. *Eruca Alpina radice serpente* Zonani.

Zanon.

Ex radice crassa, fibris scatente multa profliliunt folia, supernè obscurè viridia, infernè subalbida, undique lucida, carnosa, crassa, molium sinuata: ex quorum medio proveniunt plures caules, fractu faciles, versus terram cortice albicante tecti, qui sursum versus virescunt: Ex horum singulis geniculis, (qui sunt satis frequentes) præcipuè in inferiore parte versus terram, singula exeunt folia, ceteris per terram stratis similia sed minora, minùsque incisa, atque per singula genicula alternatim disposita, cauli duabus auriculis foliosis adherentia. Ex alis inter caulem & folia exeunt interdum quaterna aut quina foliola, & uncium pediculo innixa, paulò ceteris minutius incisa, imò quæ crispata, concurrentia in unum & idem centrum, pediculi scilicet summitatem; atque in caulium quæ nascuntur plurimi flosculi albi, quorum singula petala in extremo sunt bifida, cum staminibus multis, tenuibus, luteis in medio. Floribus evanescentibus succedunt siliquæ seminibus flavis repletae.

Locum.

Provenit in montibus saxosis territorii Bononiensis & Mutinensis, præcipuè in monte *Cimone* inter faxa.

Hanc plantam rectius fortè ad *Erysimum* retuleris.

- * 2. *Eruca Monspeliensis siliqua aspera*. *Sinapi Monspesulanum siliquæ asperæ lirsutæ* J. B.

J. B.

Statim è radice lignosa folia exeunt frequentia, similia ferè *Erucæ* minoris foliis, acria, intèrque hæc caules aliquot palmares aut etiam cubitales, in ramulos aliquot divisi, floribus *Sinapæ* luteis, parvis. Decidentibus siliquæ succedunt crebræ, unciæ longæ, teretes, asperæ, aliquæ secundùm caules ramòse ascendentes, aliæ longæ ab his abscedentes, & veluti rectæ foras protentæ, semen claudentes minutissimum saturatè rufum.

Locum.

Autumno invenit autor inter *Monspeli*um & montem *Esperon*: Cherlerus in udibus fossis inter *Monspeli*um & thermas *Ballerucanas*: *D. Magnol* inter *Lateram* & *Perauls* in humidis.

- A. 3. *Eruca aquatica* Ger. emac. Park. *Eruca quibusdam sylvæstris repens fusculo parvulato* J. B. *Eruca sylvæstris minor, luteo parvæque flore* C. B. *Siium alterum aquaticum luteum, vel Cardamine tenuifolia montana* Col.

J. B.

Spithamam unam aut duas altos habet caules, striatos, modicè pertusos, interdum rubentes: quibus folia adnascuntur Nasturtio vel *Erucæ* paria, consimilitèrque crebris divisi incisa, latoria inferioribus partibus, gustu oleraceo, colore atrovirente. Flores parvi, lutei, quadrisoli, acri sapore; quibus succedunt siliquæ cylindricæ, breviores quam in *Erucæ*, longiores quam in *Radicula* sylv. *Dod.* cum qua magnam habet affinitatem, semen continentes minutum. Radix insigniter repens alba, sapore magis ignavo quam *Raphanus*.

His adde foliorum lobos per oras dentatos esse ut rectè annotat *Columna*, quod florum calices unà cum floribus ipsis desiliant, ut in *Rapistro* vulgari: quod siliquæ pediculis modicè longis & à caule extantibus insident, quod siliquæ ipse nonnulli sursum recurve sunt.

Locum.

Ad fluvios & fossas, inque alveis torrentium fœcatis saxosis oritur, & Junio mense floret.

Cùm C. Bauhinus Siium alterum aquaticum luteum &c. Col. ab hac planta separet, & specie distinctam faciat, *Columnæ* descriptionem subiicitur:

In excellis montium planis inter *Mareii* Comitatus *Æquicolum* fines & *Tornemparts* quodam torrentis alveo saxoso, æstate siccatò, Septembri mense hanc invenimus inter faxa repentem, cauliculis per genicula aquaticarum more multè capillamentis hærentibus villosis; folia utrinque longis petiolis in lobos divisi ut in vulgari *Crescione* (Nasturtio aquatico vulgari) sed amplius per oras dentatis, minoribus & angustioribus; ex quorum sinubus alæ exeunt in summo, densis barbibus, parvis admodum onustæ, qui in luteos flores parvos desiliunt, siquæ desiliuntibus locum occupant siliquæ tenuiores, vulgari eodem modo dispositæ, in quibus semen exuberat minutum præ maturitate hiantè siliqua deciduum. Parum acris gustu est, colore flavicante.

Tempus.

Aprili floret, Maio caulescit, & periclitur Junio.

Hæc descriptio melius convenit *Erucæ* nostræ aquaticæ quam *Bauhiniana*, ut non dubitem eam esse quam describit *Columna*.

In secunda & nupera editione pinacis C. B. *Eruca palustris minor* Tab. sylv. fœtida *Gesl.* col. separatur ab *Erucæ sylvæstris* Fuchii *Tor. Lugd.* *Erysimum* verunt *Lugd.* & sub titulo *Erucæ palustris* & *Nasturtii* folio, siliquæ oblongæ proponitur.

- * 4. *Rapha-*

- * 4. *Raphanus minimus repens luteus foliis tenuiter divisis*. Morif.

Radice edit longæ lætque repentem *Raphani* rusticani modo, quin & uda humilique amat loca. Folia gerit tenuiter divisa, Nasturtii hortensis in morem: flores luteos, amplios satis pro tenuitate plantæ, caulibus vix palmaribus aut sesquipalmaribus inmixtos; post quos decidios sequuntur siliquæ curtæ, vix feminales, terna, quaternæ, semina acria, mordacia in se continentes.

Quomodo differat hæc planta ab *Erucæ* aquatica Ger.

- * 5. *Eruca sylvæstris minor Bursæ pastoris folio* C. B. Park. Prod. *pumila Sicula Bursæ pastoris folio* Bocconi.

C. Bauhinus in Prod. sic eam describit: Ex radice crassifuscula cauliculis palmo altior, subasper, brevis alis brachiatus exurgit. Folia ad radicem parva, sesquiunciam longa, Bursæ pastoris mediæ modo lacinata, subaspera, in caule nulla, nisi quæ alis, & vix quidem lacinata subciantur. Flores subaurei satis magni, longis pediculis insidentes, quibus siliquæ breves succedunt. *Monspeli* passim in vineis reperitur æstate & Autumno florens. B. M. Paul Boccone *Erucæ* suæ *pumila Siculæ* &c. caules numerosos, reclinales tribuit, siliquas mediocriter longas, quæ (quod præcipuè notabile est) semen maturum tactè distillendo elevant.

Exit meunte Maio inter faxa oppidi *Montaperti*, non procul *Agripento*: in agris etiam *Lutetia* vicinis frequentè reperitur, ubi Novembri mense vix unciam calicis excedit.

Erucæ minime flore *Monspeliensis* J. B. ab hac diversè videtur, quam se *Monspeli* florentem observellæ ait circa æstatem in quibusdam muris: foliis quippe accedebat ad *Erucam* luteam *sylvæstris* flores habuit minimos luteos: siliquæ unciæ longas.

Erucæ *Monensis* lacinata lutea quæ an ab hac differat.

- * 6. *Sinapi aquaticum Patavinum* J. B.

J. B.

Folia huic minutim dissecta divisurâ *Chondrilla* à *Matthiolo* exhibitæ; quæ autem juxta radicem sunt latoria minùsque dissecta existunt, per segmentorum oras serrata: radices parvi ferè digiti crassitudine, sesquipalmo longæ, teneræ, albæ, paucis fibris donatæ, sapore acri & amaro.

Patavi observavit J. Bauhinus ad *Portam* *Livianam* in aqua & juxta aquam, mense Februario.

Cum *Radicula* sylv. *Dod.* aliquid similitudinis habere videtur, potissimum quod folia inferiora attinet, non tamen eadem est.

Ex brevi hac & imperfecta descriptione ad quod genus pertineat hæc planta expiscari nequimus.

- * 7. *Eruca sylvæstris minor incana* C. B. Park.

C. B. prod.

Ex radice cauliculis laves, virentes, quatuor, sex, & octo unciarum, in plures alas unciales divisi prodeunt. Folia ad radicem plura, biuncialia, tenuissimè lacinata, quæ etiam cauliculis alternatim cingunt, omnia incana sunt. Flosculi plurimi, pallidi lutei, quibus strictissimæ & breves siliquæ succedunt.

Monspeli allatum habuit C. Bauhinus: verum *D. Magnol* eam ibi non invenit.

- A. 8. *Barbarea* J. B. Ger. flore simplicis Park. *Eruca lutea latifolia sive Barbarea* C. B. *Nasturtium hybernium* Thal. *Winter-cress*.

Radice albâ donata est, crassi & oblongæ, perenni, sapore acriore. Caules cubitales, striati, firmi, medullâ fæcti, multis alis concavi, in quibus folia *Raphani* minora, lacinia extremâ Nasturtii folium extremum emulante, atro virore splendens, sapore minùs vegeto quam radix. Ex alis foliorum versus summos caules ramuli creberrimi exeunt, in quibus, ut & in summo caule, flores in spicas longas excurrentes parvi, lutei, tetrapetali, quibus succedunt siliquæ tenues, teretes, unciæ circiter longæ, caulibus appresse in quibus semen exiguum & colore rufum. Tota planta glabra est. Flosculi pediculis brevibus insident.

In muris & aggeribus fossarum juxta rivulos & aquas fluentes, non rarè etiam in campestribus cultis, Maio & Junio mensibus floret.

Datur & hujus alia species distincta, cujus folia sunt minora, frequentius sinuata, caules pares, si species alia, siliquæ crassiores, & semina grandiora, minus fusca & quasi subalbescens: etiam planta est perennis, & à præcedente prædictis notis quam facillimè distinguitur. Hujus flos conspicitur in hortis plenus.

Nasturtio ut sapore ita facultate affinis est, acris & calida. Acetarius additur, hyme præsertim *Vires*.

cum Nasturtii copia non est, unde Nasturtium hybernium dicitur; medetur verò eadem & Scorbutico non minùs quam Nasturtium. Unguentis admiscetur fucus ad fordida & impura ulcera expurganda & siccanda.

Semen acre est, diureticum & lithontripicum: Herba quoque autore *Lobelio*, urinam ciet, calculos & facitus vesicæ decocto aut cibo expellit, ut *Laver*.

Inexpicabili cum agrotantium juvamento apud Francisc. Indrè de Gatta vomitorium medicamentum paratur cum aqua stillatitia Aranciorum immaturorum repida, & sufficienti quantitate pulveris Scopæ regie (quo nomine quid intelligat nisi *Barbaream* velit nescit J. Bauhinus) podagricis, gonagricis & ichthiacis affectibus præcipuè præstante & maximo juvamento. J. B. tom. 2. part. 2. lib. 21. cap. 12. pag. 869.

Z z z

A. 9.

- A. 9. *Eruca siliqua caulis appressa Erysimum dicta. Erysimum vulgare* C. B. *Er. Diofceridis* Lobelio Ger. *Er. Tragi siliqua lutea, juxta unguis proveniens* J. B. *Iris sive Erysimum vulgare* Park. *Hedge-mustard*.

Radice nititur albâ, lignosa, simplici, acri & Rapae sapore; [minimi digiti crassitudine rarius assuequitur.] *Folia* alci lunata [poculis laciniata] hirsuta, quorum forma ad Erucas aut Bursas aut Cachoceum sylvestre accedit, extenu tamen obtusa sunt. *Caulis* sesquicubitalis altus, foliorum ortu alterno thipatus, hirsutus, ramulosus. *Flosculi* pusilli, luteoli, quatuor foliolis constant, qui cum succellivè asperiantur in spicas prælongas excurrunt. *Siliquæ* breves, vix digiti longæ, teretes, hirsutæ, caulis appressæ, pediculis brevibus nixæ, in acutum mucronem desinentes, geminam *seminum* ferientem continent oblongorum, exiguiorum. In muris & rudicibus, & ad sepes non raro invenitur.

Ures.

Irionis usus est in mucilaginis tenaci pulmonum, atq; tussi chronica. Est [inquit Adversariorum auctores] moderata quadam totius substantiæ & incidentis cum humidis abstergentibus partibus permixtio, cuius beneficio crassæ pituitæ citra exsiccationem nimiam inciduntur, & incisæ propter flatum nonnihil commixtum non magno conatu expelluntur & absteruntur. Ateriacum igitur est laudatissimum, nempe idem unum præparans & educens. Exempla succurrunt quamplurima, quæ secundis tum præceptoribus, tum nobis postea succellunt. *Phonolæ* memini tum juvenes, tum ætatis provectæ, quibus færmè jam amissa voce & spiritu limpida sonoræ, vox pauculis diebus restituta fuit, unius Erysimi & opera eximii præceptoris Rondeletii, qui primus usum monuit. & Erysimi totius recentis M. B. Radicum Heleni, Tulliginis succo adhuc prægnantium, Glycyrrhizæ ana ʒiij. Boraginis, Cichorei, Capilli. Veneris an. M. ii. ʒ. Florum cordialium, Anthos, Stœchadis vel Betonice an. M. p. Anisi ʒvi. Psallium mundatum ʒij. Incisis & contusis fiat omnium decoctio in q. l. aq. Hordei. hydromelitis & succi Irionis ʒi vi. Ad lib. ij vel ij. Expressio dissolvit Sacchari q. l. Fiat Syrupus: qui diu & continue utendum purgato corpore.

Extrinsecus utile est Erysimum in Cancro non exulcerato, tumoribusque renitentibus. Erysimi decocto multis colico dolore laborantes curavit Riverius, quod etiam ex vino efficacissimum est remedium. Communicavit D. Hulse.

10. *Eruca flosculis pediculis carentibus. Erysimum alterum Italicum* Ger. *verum sive montanum* Park. *alterum Matthioli siliquis parvis, quibusdam Dentaria* J. B. *Erysimum polyceras sive corniculatum* C. B.

Radix alba, nunc simplex, nunc sicculosa & fibrosa lignescit. *Cauliculi* plures, non erecti, sed decursum nutantes, teretes, striati, senti, satis validi, cubitales. *Folia* quæ ad radicem Erysimi vulgaris aut Dentis leonis foliis non valde dissimilia, profunde ad nervum medium usq; propemodum dissecta, reliqua verò quæ caulium & ramos vestiunt Atriplicis folia primâ facie referre videntur leviter laciniata, unciam plus minus longa, crebra, nullo ordine posita. *Flores* è foliorum limbus exeunt perpassilli, lutei, nunc unus, nunc duo triève simul, pediculis vel nullis, vel brevissimis; quibus succedunt *siliquæ* compressæ nonnihil, modicè in arcum curvatae, ad inum crassiores & paulatim versus apicem gracilescentes, *semen* copiosum, minutissimum rufum continentibus.

Lecus.

Hanc plantam prope Rhegium in Calabria invenimus.

Notabilis est in hac planta pediculorum carentia in floribus & siliquis.

11. *Eruca maritima Cretica siliqua articulata* C. B.

C. B. prod.

Tota planta albicat, *folia* habens ad radicem brevina, angusta, in minores laciniis divisa & subaspera; *cauliculi* est palmariis, reflexis, striatis, (flores non conspecti) *siliquis* plurimis, incurvis, articulis, trium quatuorve unciarum, alperis, *semen* minutum, subrustum continentibus, quam ex Creta Honorius Belli misit.

C A P. XIX.

De Erysim.

Erysimum aliis *sanctus hyssopus*, à foliorum multiplici sectione: aliis quasi *terrestris*, quod sit præfinitum; aliis *sanctus hyssopus*, quod ob suam caliditatem trahendi facultate præditum sit, dictum videtur C. B.

Erysimum Latini abstruendo nuncupant Irionem, quod ignea vi & fervido sapore irritat in gustum. J. B. Eadem habet Jo. Bodæus à Stapel.

Irionem seu Erysimum hoc in loco appellamus Herbam hujus generis quamcumque flore luteo, siliqua longa angusta.

Difficile admodum est inter Erucas & Erysimum certas distinctionis notas constituere. Nos pro Erucis habemus herbas hujus generis flore luteo, siliquis brevioribus & habicioribus; pro Erysimis quæ flore luteo sunt, siliquis longioribus & strictioribus.

1. Erysi

1. *Erysimum non laciniatum Draba dictum. Draba lutea* Park. *lutea siliquis strictissimis* C. B. *Draba* 4. Ger. *emac. lutea quibusdam* J. B.

J. B.

Lignosa est *radix*, alba, minimo digito minor, sapore Raphani rusticanti, nimis fervido: ex qua *cauli* aliquot attolluntur, recti, rigidi, cubitales & majores, ramosi; quibus *folia* ab imo ad summum crebra alternatim adnascuntur, omnia uniformia, longitudine quadrantalibus & majore, latitudine circiter unciali, acuminata ex angusto principio, quæ pedicello brevi adnectuntur, hirsuta, serrata, sapore remissiore quam radice. *Flosculi* Erysimi, luteoli, quadripartiti, quibus succedunt *siliquæ*, quæ in sicca semine clauderentur tenues, longum, rufum.

Assurgit interdum in humanam altitudinem: Superficies quotannis emoritur, radice restibili. J. Bauhinus viridem vidit in montibus Rhæticis Junio mensis florentem. Nos in Italia aliquoties *Lecus.* vidimus viis humidis ad sepes; in Germania prope oppidum *Weissenberg*.

- A. 2. *Erysimum Galeno & Theophrasto, Myagro affinis planta siliquis longis* J. B. *Camelina* Ger. *Camel. sive Myagrum alterum amarum* Park. *Myagrum siliqua longâ* C. B. *Cretace* *Myosintered.*

Hujus plantæ *radix* lignosa, alba, simplex, fibris aliquot donatur. *Caulis* cubitalis vel bicubitalis, singularis, firmus, triatus, subhirsutus & nonnihil rubescens, medullâ subamarâ plenus, in furculis aliquot divilus: *folia* Camelinae similia, alternatim posita, unciam lata, tres quatuorve longa, ex angusto principio sensim dilatata, sensim deinde in mucronem desinunt, tactu aspera, viridia, sapore amaro prædita: *flores* parvi, multi, conferti, lutei, *apices* iidem lutei, brevibus pediculis insident: quibus delapsis alternatim succedunt *siliquæ* tenues, uncia longiores, quadratae, erectæ, in pediculis à caule exstantibus, *semen* copiosum, flavescens, tenue, oblongum, amarum claudentes.

In insula Elienhi, in Salicetis prope urbem copiosum invenimus. *Lecus.* Parkinson plantam hanc bis ponit. Primò, Pro Myagro sativo. Secundò, Pro Myagro altero amaro.

- A. 3. *Erysimum latifolium Neapolitanum* Park. *latifolium majus glabrum* C. B. *Iris levis* Apulius *Eruca folio* Col. *Smooth broader-leaved Hedge-mustard*.

Col.

Autumno exit *foliis* parvis, per terram in orbem stratis, oblongis, [adulta in profundiores laciniis sex aut septem dividuntur, Erucæ sativæ minoræ, ad Erysimi vulg. majus accedentia, verum lævia, virentia, & in extroriam angustius desinentia] *Caulis* edit unciam, bipedalem, quam illius crassiores, levem, teretem, solidum, candicantem sicut & foliorum nervos, foliis multis alternatim hærentibus vestitus, ex quibus alæ multæ foliis refertæ, angustioribus, paucioribusque laciniis divisis, longiore & angustiore cacumine, odore gravi, amaro sapore, statim acri. In summo insunt *flores* multi, simul congesti, parvi admodum, lutei; qui siliquis per caulis cacumen dispositas relinquunt post se copiosas, duas minimum uncias longas, tenues, teretes, extuberante intus *semine* copioso utrinque, minuto, flavo, salso primum & acri sapore. Differunt hujus siliquæ ab alieris vulgaris longitudine quæ illas excedunt, & positu; non enim hærent caulis Sinapeos modo ut in illa, sed rectæ & elatæ sunt, sylvestris Erucæ modo dispositæ. Hærent caulis sunt *semine*. *Radix* candida, gustu admodum fervido ut Sinapi.

Floret mense Aprilis, (sepius apud nos) Cirinola frequens, locis aridis, marginum viarum atque *Tempus* & *menium* amantior. Circa Londinum in aggeribus terrenis & locis rudatis copiose provenit, *Lecus.* v.g. inter urbem & Kensington vicum, itremq; circa Chelsey: invenimus & alibi in Anglia, nimirum in ipsiis Berwick oppidi montibus; & circa aedes D. Edw. Bullock Ar. Faulkburni prope Wichamiam in Essexia.

4. *Erysimum angustifolium majus* C. B. *item Rapistrum Italicum siliquis longissimis ejusd. angustifolium Neapolitanum* Park. *Rapistrum montanum Irionis folio* *καλαμωσεν* Col.

Col.

Radix nititur longa satis, omnibus tenuiore, longiusque fibris divisa atque candicante, gustu acri. *Folia* est Rapistro equalibus aut annulis, aliquanto minoribus, in lobos binos aut ternos divisa, cacumine acuto Irioni multum similibus, sed majoribus, ex viridi albicantibus, hirsutis, mollibus, præsertim caulium ambientibus, quæ longè tenuiora, longioribus lobis & cacumine, ut lobis duas uncias longi, cacumen verò patrum sit. [Folia nobis Rapistro Genevensi sylvestri similia vix sunt quam vulgari Rapistro, pediculis longis insidentia, quæ primò exeunt integra, nec omnino laciniata, succedentia & quæ in caule exsunt inferiora duos vel tres vel etiam quatuor hinc inde lobos obtinent, cacumine in longum propurentem, quæ in summis caulibus & ramulis angusta, oblonga, integra absq; lacinis.] *Caulis* unico tripedalibus, alis multis diviso, hirsuto, alperis, à cuius medio ad summum lempedales, & deinde paulo minores oriuntur siliquæ, admodum tenues, crasso cacumine [unde ob imbecillitatem & gravitatem decursum nutant] brevibus & vix semuncialibus pediculis insidentibus, *semina* intus ab utroque latere continentes minuta, non multum acia, obscure flaventia: quæ antecedunt *flores* lutei, parvi, coarctati, & calicibus parvis quadrisfoliis productis, minoribus congeneribus.

Juxta semitas laxas vel maceris, atq; juxta ædificia montana *Aequicolum* provenit. Maio *Lecus.* mense floret.

* 5. Erysi

* 5. *Erysimum flore pallido, Erucae foliis.**Eruca inodora* J. B. *An Erysimum similis herba* S. Alberti Cæf?

f. B.

Longa nititur radice, simpliciter, cum paucis fibris, lignescente, satis gracili: *Caulis* cubitum æquat, ramulos: *Folia* dodrantalia ferè, Erucae luteæ sylv. cultæ quodammodo divisa, quamquam inferiora Jacobæe penè modo læscant: *Flores* ex luteo pallidi: *Siliquæ* uncias duas longæ, graciles. Nul- lum eorum hac planta insignem sive odorem, sive saporem animadverti.

Locus.

In terra argillosa vitium quæ sunt ultra Rhenum ad *Burckheim*, uno milliari ab urbe Brisac invenit J. Bauhinus.

* 6. *Sinapi & Thlaspi media* Provincialis planta Ad. *Draba Erysimi flore & siliquis* C. B. Park.

Ad.

Provenit hæc non procul Magdalene fano & cautibus illis celsissimis, famigeratissimis Gallo- provinciæ; *floribusque* Augusto promit luteos Erysimi, nec *siliquæ* dispares; in gracilibus ramis ad fun- mum & immo, una *radice*, digitum crassâ, fibrosâ, pedem longa. Rapiſtri *folia*, Thlaspi aut Drabæ, leviter laciniata, albida & hirsuta, sapore Erysimi aut Buniadis Barbareæ. J. Bauhinus dubium movere non hæc sit Hesperis sylv. latifolia flore albo parvo Park?

* 7. *Sinapi Erysimi Tragi cognatum sive simile* J. B.

f. B.

Cubitalis est planta, *radice* nuda crassiusculâ, candidâ, paucis fibris donatâ. *Cauliculo* surrigit pedales, cubitales, altiores, teretes, cani & mollicellâ lanugine pubescentes, in ramos longos divar- catos: *Folia* interna Erysimi vulg. profundis laciniis divisa; superna angustiora, *agittæ minoris* in- star alata, paucis aut nullis laciniis dissecta. Per cauliculorum extrema ex pediculis *flores* prodeunt lutei, quadrifolii, Erysimi predicti floribus majores: quibus *siliquæ* etiam longiores succedunt, tri- dentales ferè, angustæ, teretes, caulibus non appressæ, *semen* continentes exiguum, fuscum, acre. In Austria locus vias observatum & lectum est ab Agerio.

Locus.

8. *Sinapi, potius Erysimum, Genevense sylvestre* J. B.

f. B.

Huic *radice* simpliciter, alba, lignescente multi statim exoriuntur *caules*, propter terram nonnihil hirsuti, ramosi: per quos *folia* Erucae similia, divisa non minus frequenti dissecta, verum latitu- dine Monspeliensi majori [proxime describendo] cedentia, divisa etiam diversâ; licet *flores* Monspeliensi floribus sint majores: *Siliquæ* ex pediculo mediocriter longo graciles, tres uncias lon- gæ, *semen* bipatentibus valvis claudens minutissimum, rufum.

Locus.

* 9. *Erysimum Monspelianum Sinapo foliis. Sinapi sylvestre Monspelianum, lato folio, siliquis luteo minimo, siliquâ longissima* J. B.

f. B.

Per hujus *caules*, sesquicubitales ferè, nonnihil striatos, teretes ferè & solidos *folia* conspiciuntur Dentis leonis foliis respondentia, cum magnitudine, tum laciniatâ divisurâ, glabra, aut nullis certe effatu dignis pilis donata, odore & sapore acri prædita: *Flores* lutei parvi: *Siliquæ* dein oriuntur densissimæ & longissimæ, admodum acri *semine* replete.

Locus.

Floret & siliquis fort. mense Martio circa Monspesium locis ficis.

A. 10. *Erysimum Sophia dictum.*

Sophia Chirurgorum Ger. Park. *Nasturtium sylvestre tenuissimè divisum* C. B. *Scirpium Germani- cum sive Sophia* quibusdam J. B. *florib. verb.*

f. B.

Alta est cubitum aut sesquicubitum, compluribus *ramis* fruticans, duris, lignosis, in multas alas divisis, teretibus, subhirsutis. *Folia* tenuiter etia. Absinthii Pontici Officinis dicti, sapore oleraceo, levi acrimoniâ prædita: *Flosculi* crebri, parvi, luteoli: quibus succedunt *siliquæ* unciam circiter longæ, sili instar tenues, seminumiculos foris ostentantes: ipsum verò *semen* minutum, rufum. *Radix* alba.

Locus.

In veteribus maceris, locis moderatis, ac non raro arenosis, ac aliis incultis exit, ubi semel nata singulis facile recurrit annis, ut rectè J. Bauhinus. A Junio in Autumnum usque & qui- dem particulatim floret.

Fret.

Præstans habetur remedium ad Diarrheas & J. semin. Sophiae Chirurgorum. Nec semen tantum verum etiam herba ventris flores sistit, adversus dysenterias commendatur, & sanguinis profluvia reprimunt. Ad vulnera & ulcera foridica ac maligna valere dicitur [in emplastris].

In agro Eboracensi semen hujus plantæ exhibetur in affectibus nephriticis & calculosis, nec sine succellu. D. Tancredus Robinſon.

11. *Erysimum*11. *Erysimum Germanicum Trinciellæ folio.*

Folius est ad radicem multis, oblongis, angustis, ad margines utrinque raris hinc inde exarctibus laciniolis, seu dentibus donatus, Trinciellæ Cordi foliorum æmulis, tubus saltem hirsutus. *Cauli- culi* semipedales confimilibus *foliis* sed multo minoribus cincti. *Flores* satis ampli lutei: *Siliquæ* longæ, graciles.

Hæc ex sicca à D. Phil. Skippon asseverata, nam virentem ob festinationem describere non licuit. *Locus.*
In arenosis & umbrosis propè Rot oppidum & inter Donauert & Weissenberg in Franconia Ger- manie invenimus.

* 12. *Erysimum latifolium foliorum laciniis triangularibus. Eruca latifolia* C. B. Park. *An Eruca tertia Anglica* Cam. hort?

C. B. prod.

Caulis est cubitum excedente, albo, crasso, striato, ramoso; *foliis* glabris, pallide virentibus, ad ra- dicem pedatibus, profundis incisuris laciniatis, per quorum medium nervus latus excurrit, quem utrinque foliorum laciniæ biunciales, alarum instar, triangulares, corosæ, figuræ diversæ, superne & inferne continuæ cingunt; quæ verò in caule breviora sunt, & horum quadam Erucae vulgaris foli- sis similia, suprema verò angusta & parum sinuata. In caulis summis *flores* satis magni, autem, & mi- nibus plurimis donati; quibus *siliquæ* oblongæ stricissimæ succedunt.

Eruca nomine in horto C. Bauhini fata est.

* 13. *Erysimum fruticosum Indicum Tanacetii folio. Eruca indica Tanacetii folio* Zanoni.

Folia proferunt multa, per terram strata, viridia, Tanacetii foliis quoad dispositionem & divisuram haud dissimilia: ex quorum gremio exit *caulis* sesquipedalis, qui sursum versus in multos ramuscu- los finditur, inque horum cymis proveniunt *flosculi* multi, flavi, quibus pereuntibus singulis super- veniunt singulæ *siliquæ* biunciales, bivalves, spicatum longis potiolis cauli adhaerentes. Tota planta gustui calida & acris est.

Floret versus Augusti mensis finem, Septembri exeunte semen maturat [in Italia salicet:]

Tempus & Locus.

* 14. *Erysimum Dioscoridis Zanoni, Erysimi annui Cretici nomine missum.*

Zan.

E radicis capite cespitem foliorum exerit, longis & subrotundis pediculis annexorum, maculis sanguineis, per ætatem evanescentibus, hic illic aspersis. Sunt autem *folia* ipsa laciniata, duos circiter digitos transversos lata, palmo subinde longiora, in apicem deorsum reflexum desinentia, tenera & succulenta, superne viridia, subter pallida, Erucae sylvestris similia. E foliosi cespitis su- pradicti medio exurgit caulis, ramulos, medullâ viridi plenus, succulentus, frangi contumax, levis & nonnihil splendens, colore viridi dilutiore, ad nodos ubi *folia* adnæctantur maculosos guttulis lan- guineis, crebris geniculis præcipue versus radicem, distinctus, est quorum singulis singulæ enascuntur *folia*, & e foliorum sinibus ramuli, foliis confimilibus verum minoribus & magis incisissimis amicti. Circa finem Aprilis in summis caulibus & ramis apparent florum umbellæ seu noduli, qui explicati florum flavum ostendunt cum apicibus concoloribus: quibus decidentibus succedunt *siliquæ* cornicu- latæ Fernugraci figuræ, verum angustiores multo & tenuiores. Umbellæ floribus sese paulatim ex- plicantibus in spicam longam excrescit siliquarum paululum compressarum, unciali circiter longi- tudine aut majore, per maturitatem seminibus protuberantibus repletarum. Circa finem Augusti si- liquis desidentibus excidunt *semina*, flava, lucida, oblonga, Nasturtii seminibus similia. *Radix* lon- ga, alba, nodosa, tactu aspera, summa parte unciam dimidiam crassa, mediâ tenuior, lenta & obse- quiosa odore valido, acuto, sapore subamaro & subacri: *folia* minus acra & amara sunt; *semina* aciora, & mordacia Sinapoos in modum.

* 15. *Eruca maxima Canadensis* Cornuti.

Cornut.

Inter dendrolachana hæc Eruca numerari potest, siquidem hominis proceritatem implet: potif- simum quando radix ejus, quæ fibris albis constat, laxiori solo coheret. Sylvestres enim plantæ, quo levi magis & subacta terrâ discedunt eò majus incrementum capiunt. Numerosis *caulis* ado- lescent, rotundis, & tomento quodam asperiore vestitis, quos undique *folia* exornant uti Lysimachia, longa, acuta, in ambitu crenis inæqualibus serrata, tenui lanugine obita; gustu subacido ini- tio, tandem subacri. *Flosculi* in cymis mira fecunditate luxuriant, Junio ac Julio mensibus. Lutei sunt illi, quatuor foliis constantes, in quorum medio ramulina quatuor & pusillum hæret, quod collapso postmodum flore in siliquam efformatur longiusculam, rectam & seminibus turgentem exiguis, sapore dulcibus, maturis Augusto, Septembri decidit.

* 16. *Erysi-*

* 16. *Erysimum alterum siliquis Eruce* C. B. Park.

Tab.

Diobis tribuſve *caulis* aſſurgit, obſcurè viridibus, Eryſimi vulgaris nonnihil ſimilibus, minùs rariſ, *foliis* undique obſitis, ampliſ, obſcurè icidè virentibus, in tres, quatuorve lacinias aequalibus forè inciliſ ſectis, extrema parte latiore, circa margines inaequaliter ſinuata ſeu dentata: *flori* parvi, lutei, quàm illius tamen majores, ſpicis brevioribus, nec *siliquis* adeo arcè cauli appreſſis, neq, adeo anguſtis aut tenuibus, ſed brevioribus, Eruce: *Radix* minus longa, magis fibroſa, aëria. Nobis incognita eſt.

C A P. XX.

De Cardamine.

Cardamine inde dicta eſt quòd guſtu Cardamum, id eſt. Naſturtium præſentent. Cardamines autem nomine nobis conſentitur plantæ flore tetrapetalo albo, ſiliquis anguſtis ſeu tenuibus valvulis per maturitatem revolutis diſſiliantibus & ſemina cum impetu ejaculantibus, ſoliſ in plerique ſpeciebus pinnatis. Naſturtii aquatici ſiliquæ (quantum neminiſ) ſiliquæ non diſſiliunt, quo à reliquis hujus generis diſtè.

- A. 1. *Naſturtium aquaticum amarum* Park. *aequat.* 2. *ſive majus & amarum, item 3. ſive æquat. erectum folio longiore* C. B. *Sium Matthioli & Italorum* Ger. *Sifymbrium Cardamine, ſive Naſturtium aquaticum flore majore elatius* J. B. **Bitter Cresset.**

Caules habet cubitales & altioreſ in apicè ſerè infirmos & teneros, in apicis firmiores, verſis ſuperiora canaliculatos, *foliis* ſtipatos ex intervallis alternatim naſcentibus, odore & ſapore Naſturtii vulgaris, nonnihil amaricante, tribus plerumque pinnarum conjugationibus compoſitis cum impari in extremo folio. Sunt autem pinnulae ſeu ſegmenta ſingularia oblonga & ſinuata, infima verò ubi primùm prodeunt rotundiora. Propè ſummitatem caulis ramuli aliquot è foliorum ſinibus exeunt, in quorum extremis *flores* ſimul multi, ut in Cardamine vulgari, & eadem ſerè magnitudine, tetrapetali, petaliſ ſubrotundiſ, minùs biſidis, albi, cum ſtaminiſ in medio ſex apices purpureos ſuſtinentibus, pediculiſ tenuibus unicuique inſidentibus: quibus ſuccedunt *siliquæ* ſeſcunciales tenues, quæ per maturitatem extremo tacte diſſiliunt, *ſeminiſ* parvis ruſcentibus repleta.

In paluſtribus & aquis provenit. Vere flores. Quod Naſturtium aquaticum H. & III. C. B. ad idem caput reduco, in eo Joannem ejus fratrem ſequor, qui non præter rationem id facere mihi videtur.

- A. 2. *Cardamine* Ger. *Naſturtium pratense majus, ſive Cardamine latifolia* Park. *Naſt.* pr. I. *ſive pratense magno flore* C. B. *Iberis Fuchsii, ſive Naſturtium prat. ſylveſtre* J. B. **Radix Smocki, or Cuckow-flower.**

E *radice* ſatis craſſa, alba, multiſque fibris tenuibus capillata, vivaci, *caules* proſert, rariſ plures, plerumque unicuique, dodrantaleni, rectum, virenti, firmum, glabrum & quaſi contortum, juxta terram rubentem, qui in ramos dividitur, in quorum ſummitate *flores* ſimul multi, ex alio purpureſcentes, ampli & ſpecioſi, quatuor foliis obſiſ venoſiſ conſtantes, in quorum medio *ſtamina* lutea ſena cum ſtylo, pediculiſ unicuique inſidentibus: quibus ſuccedunt *siliquæ* atro-purpureæ, ſeſquidigitales ſerè, aut certè digito longiores, erectæ, rigide, nonnihil compreſſæ, membranâ integramâ ſecundum longitudinem in duo locamenta diviſæ, duplicem *ſeminiſ* ſeriem exiguum, longiſculorum, è viridi luteorum continentes. Siliquæ hæ per maturitatem levi tactu valviſ ſe convolvunt diſſiliunt, & cum impetu ſemen ejaculantur ad modum Perſicariae ſiliquoſæ aut Cardamines impatientiſ dictæ. Folia duùm ſunt generum, inferiora enim per terram ſparguntur, ex longis & tenuibus pediculiſ in quatuor quinquæ aut ſex foliola rotunda diviſa, ad coſtam per intervalla adſtudentia [plerumque bina ſibi invicem reſpondent, ut folia alata videntur, & quatuor aut quinquæ ſegmentorum conjugationibus cum impari in extremo compoſita] ſuperiſ brevi lanugine hiriſta, inferiſ glabra. Superiora verò qua in caule ſunt, quaterna aut quina per intervalla, ſine pediculiſ ſingulariſ cauli adnexa, glabra, in tenues portunculæ pinnalve conjugatim ad ſex interduſ ſepetnove, paria mediæ coſtæ adhaerentes diviſæ, cum impari in extremo. Sapore eſt tota Naſturtii aquatici.

Ad rivulos & in pratis paſſim Aprili & Maio menſibus flores.

Locum. Aliam ſpeciem habet C. Bauhinus qua Naſturtium pratense parvo flore vocat. Parkiniſ Cardaminem minorem laciniaſ foliſ.

C. Cardamine

* *Cardamine odorata granulosa* Park. *Naſturtium pratense odoratum, radice granulosa tuberosa* C. B.

Præcipua inter hanc & præcedentem plantam [Naſturtium pratense parvo flore C. B.] conſiſtè 1. in Radicibus quæ plurima tubercula granulosa fibris intermixta obtinent, 2. in Floribus, qui quàm illius aut cujuſvis alterius Cardamines odoratiores ſunt.

- * *Naſturtium pratense rotundifolium minuto flore* C. B. *Sifymbrii alterius ſeu Naſturtii aquatici tertia ſpecies* Thal.

De hoc conſulte Thaliuſ.

- * 3. *Sio minimo Proſperi Alpini affinis ſiliquis latius* Bocconi.

Boc.

Cauleſ huic ſunt tenues, geniculati & ramoſi: *Folia* exigua, per marginem, uti Fumaria, diviſa: *floribus* in ramulorum ſartiſtis pauci, ſubeuntibus ſiliquis planiſ, latiſ, in mucronem deſinentibus, è quibus vel levi tactu quatuor aut quinquæ ſemina compreſſa ac parè quadrata exiliunt. *Radix* tenuiſ fibris conſtat.

Naſcitur in Madonia monte Siciliæ, Veteribus Nebrode dicto.

Locuſ.

- A. 4. *Cardamine impatientis vulgè Sium minus impatientis* Ger. *S. minimum* Noli me tangere dictum, *ſive impatientis Naſturtii ſylveſtris folio* Park. *Sifymbrii Cardamines ſpecies quodam inſpila* J. B. **Impatient Radix Smocki.**

Radice nictur alba, ſimplici, ſurculo uno vel altero & fibrilliſ pauciſ capillaribus donatâ, ſapora Naſturtii remiſſiore. *Folia* ad ſadecem pauca, pallidè viridia, mollicella, quinquæ aut ſex pinnularum medio nervo annexarum conjugationibus compoſita. Sunt autem pinnulae ſingulariſ eodem ſerè modo incila quæ Naſturtii amari dicti. *Cauleſ* ſimplex, cubitaliſ, ramoſiſ, inferiſ purpureſcentiſ, ſatis firmiſ & erectiſ, ſtriatiſ, glabroſi, *foliis* per intervalla veſtiſ crebriſ, alternatim poſitiſ, eodem modo diviſiſ quo inferiora, verum ſegmentiſ longioribz & acutioribz, ſapore Naſturtii remiſſi & vix perceptibiliſ. In ſummitatibus cauliſ & ramorum, *flores* eodem ſitu quo in reliquiſ hujus generiſ ſibi, perſequi, tetrapetaliſ, quibus ſuccedunt *siliquæ* tenues, erectæ, digitaſ, quæ per maturitatem, ſextremo tanguntur, cum impetu diſſiliunt, & ſemen ejaculantur parvum, ſubvum.

In planitiſ vegetiſ & latioribz folia latiora ſunt, & ad Naſturtii amari folia proximè accedunt, in reliquiſ Eruce aquaticæ minoris folia ſerè imitantur.

Inter ſaxa ſub rupiſ prope vicum *Wherſ* dictum tribus circiter milliariſ ab oppido *Settle* diſt. *Locuſ.* ſtantem verſus montem *Ingleborough*, in Comitatiſ Eboraceniſ parte Septentrionaliſ, oriunt.

Conſiderata paulo attentiſ plantæ quam propoſuiſ deſcriptione à nobiſ inventæ & obſervatæ in loco prædicto, ſuſpicamur eam diverſam eſſe à Cardamine impatiante ſeu Sio minimo Alpini cujuſ idcirco deſcriptionem ſubiiciemus.

Autumno ecce è ſemine deciduo, foliola in orbem ſpargens pinnata, uncia non multò longiora, quæ per hyemem durant, vere autem novo argenteſ & aliquanto majora evadunt, Eruce impatientiſ paluſtriſ amula, verum minor, pinnuliſ circa margines duabz tribuſve creniſ profunduſ inciliſ. E foliorum centro exſurgit cauliſ tenuiſ, pedaliſ aut etiam altiſ, multiſ aliiſ diviſiſ, in quibus ut & in ſummo caule *ſoleculi* parvi, albi, alii ſupra alioſ paulatim ſe aperienteſ, quos excipiunt *siliquæ* longæ, gracileſ, ſeminiſ minutuſ ex albedo luteiſ repleta, quæ vel leviſ tactu actuantur ejaculantur: imò quod longè mirabiliſ videtur, cſtiſ ſiliquuſ non tetigit, ſi tamen manum velut æturiſ proximè admoveaſ, ſemina in appropinquamentum evibrabunt: quod tum Morſoniſ ſe ſapiuſ expertum ſcribit, tum Johnſoniſ apud Gerardum verum eſſe affirmat: quod tamen mihi vix perſuaſerunt.

Hanc plantam Cantabrigiæ olim in hortulo noſtro columuſ, poſtea in rupiſ quibuſdam udiſ prope Rhenum in Germania invenimur ſpontaneam. Folia autem minoræ ſi ſunt quàm Naſturtio nobiſ deſcripto & omnino glabra: noſtrum ergo fortaliſ idem eſt Naſturtio aquatico Italico Park. ſeu æquat. erecto folio longiore C. B. Sio Matthioli & Italorum *Lab.* quod Gerarduſ & alii pro Naſturtio aquatico amaro habent: vel ſpecies quodam nondum deſcripta. An Cardamine Alpina media *Cluſii* i. e. 13. nobiſ.

Eandem (puto) æſtate præterita Anni 1685. invenimur non procul Halſtedio oppidulo, via quæ Londinum ducit in ſolâ ad viæ latuſ ubi aqua ſaturit, cujuſ folia infima quæ è radice exeunt nonnihil aſpera ſeu piliiſ brevibuſ hiriſta ſunt.

- A. 5. *Cardamine impatientis altera biſfurca. Sifymbrium Cardamine biſfurca, minus flore albo* J. B. **The leſſer Cuckow-flower, or Radix Smocki.** *Naſturtium æquat. IV. ſive æquat. minus* C. B.

Radix eiſ alba, ſimplex, ſurculoſa. *Folia* per ambitum ſparſe Naſturtium pratense ſimilia ſed minora, nonnihil hiriſta, tribuſ plerumque conjugationibuſ eidem coſtæ adnexiſ compoſita cum impari in extremo folio ſegmento, odore & ſapore Naſturtii hortendiſ ſed remiſſiore. *Cauleſ* ſurgit pluriſ palmateſ aut dodrantaleſ, uno vel altero folio donatoſ, ramoſiſ, in ſummitate *flores* geſtanteſ peroxiſque, albuſ, quadrifoliiſ, petaliſ minime biſidiſ: quibus ſuccedunt *siliquæ* uniculaſ aut tantillo longiſque, anguſtæ, pediculiſ longiſculiſ uniſdoneſ, bivaſve, membranâ intergerentiſ duplicem ſaminiuſ

- * 14. *Cardamine Alpina inspida* Col. Park. *Nasturtium Alpinum inspidum* C.B.

Col.

Radice est admodum tenui, brevi, nullis prædita fibris: *Foliola* habet pollicari longitudine, incisuris Chondrilla, aut Sinapis echinati, verum aspera & hirsuta, sicuti & *caulis*, qui tenuis, dodrantalis, in summo ramis aliquot divilus, alternatim *siliquis* in longis petiolis elatas proferit, & exiles ad nodum, digitali longitudine, & magnas respectu plantæ, in quibus *semen* minutum, vel ut punctum siliquæ inscriptum. *Flores* in summo plures, parvi, Napacæ, albi.

Gregorius supra pontem quandam hanc reperit inter *Rosennabim* & *Abling*. arenoso aliquantulum loco, quam recentem suo gustui inispidam & inodoram cognovit.

- * 15. *Sinapi agreste flore purpureo* J. B. *Sinapi umbellæ purpureæ* C. B. *agreste Neapolitanum* Park. *Sim. alterum agreste nostræ* Col.

Col.

Radice firmatur parvâ, tenui, fibrosa, parum altè in terram descendente, albida: ex qua *folia* exeunt Chelidonii majoris incisurâ, distant quod nec succum luteum edunt, nec cæsa, sed viridia sunt, asperâ hirsutie obsita, atque extremum folium non retusum ut Chelidonia sed acutum habent, atque minora sunt: *Caulis* angulosus est, atque alis multis dividitur: *Flores* edit purpureos, umbellatos, Chelidonio pares: *siliquæ* postea alternatim frequentèrque hærentes, rectas, quarum extremæ partes cœlum versis tendunt, quibus spica confici videtur siliquarum duorum digitorum, quæ cum exsiccati incipiunt flavescent, atque vento flante vel aliquo illas tangente disrumpuntur ab imo, atque *semina* ejaculantur flava Cardamines modo, parva, gustu acri, sicut etiam folia.

In agro Neapolitano oritur, in valle supra ædem S. Mariæ vitæ inter rubos, cynocramben, &c. Floret Martio & Aprili.

C A P. XXI.

De *Rhaphano sylvestri cum siliquis curtis*.

- A. 1. *Raphanus rusticus* Ger. Park. C. B. *sylvestris sive Armoracia multis* J. B. *Bojstæ* Radish.

Radix crassa, furculosa, repens, sapore fervidissimo: *Caulis* singulares, bicubitales, concavi, striati, recti & rigidi: *Folia* inferiora antequam caulem proferat ampla, Lapathi, rugosa; ubi caulem autem proferit, in eo folia palmum longa unciali latitudine aut paulo majore, in ambitu profunde satis serrata, gustu minus fervido quàm radix, ex quorum alis furculi tenues prodeuntes *flores* sustinent positi & formâ Nasturtii palustris cum apicibus luteis. Succedunt siliquæ parvæ, breves pro plantæ magnitudine.

Gaudet solo humido. Copiosum observavimus sponte natum in fossis & ad rivulos in Northumbria circa Alnevicum & alibi. D. Martinus Lister ad ripas rivuli Skiptonenfis & alibi in *Bolland* in ea Eboracensis comitatus parte quæ *Craven* dicitur.

Eadem cum Rhaphano sativo facultates obtinet, sed fortiores. In condimentis appetitum facit, at caput lædit. Urinam & arenulas violentè pellit. Commendatur & ad tussim & phthisin. Specificè scorbaticis prodest. Ciet vomitum si succus vel infusio in aceto cum melle repida assumatur & aqua superbibatur. *Schrad.*

Hujusce radices in aqua prius maceratis ad acrimoniam tollendam Lemovicensis plebs oleo conditas escit, tum fressas, tum elixas, tum aliis modis præparatas. *Le Ferdiar Françoise.*

Raphani rustici vires in calculo ab experimentis deprædicat Thø. Bartholinus, A&M. Mod. An. 1676. Observ. 48, 39. Affirmat succum Rhaphani resoluissè calculosam substantiam à corpore humano exemptam. E collectam. D. Tancr. Robinson.

Radix Armoracæ merito commendatur à Gabelcofero Centur. 1. Cap. 14. ad Anorexiæ. D. Hulse ex Ettmulleri praxi.

- A. 2. *Raphanus aquaticus* Ger. Park. *aquat. Tabernamontani* J. B. *aquat. foliis in profundas lacinas divisis* C. B. *Water Radish*.

Caulis huic bicubitales aut altiores, striati, concavi subinde rubentes. *Folia* interdum profunde laciniata, alias integra & per margines duntaxat serrata, oblonga, acuminata, in caule alternatim posita. *Flores* in summitatibus caulis & ramorum pro plantæ ratione parvi, tetrapetalis è calico quadrisolio, lutei, tenuibus & longiusculis pediculis insident; quibus succedunt *siliquæ* parvæ, breves, à caule exstantes, & rectos fere angulos cum illo efficientes.

In fossis lacustribus & fluviis sub finem Junii mensis & Julii initio floret.

Igo hanc plantam omnino specie eandem esse existimo ei quæ J. Bauhino describitur sub titulo Radicula sylvestris sive palustris, h. e. Rapisitro auctico Tabernamontani. Confer descriptionem J. Bauhini cum ipsa planta. Proinde Raphanus aquaticus *Tab.* & ejusdem Rapisitrum aquaticum non differunt specie.

Icon *Raphani aquatici* qui apud C. Bauhinum in *Prodr.* & alio; extat, minimè convenit plantæ nobis hoc in loco descriptæ: sed alterius cujusdam speciei esse videtur. Lobelianam iconem non multum improbamus.

3. *Raphanus aquaticus alcer* C. B. Park.

Morif.

Caulis emittit tripedalem, aliquando altiore, in ramulos tenuiter divisum, glabriores multo ceterorum suæ familiæ, ad quorum genicula nascuntur folia cossis asperis prædita, profundius sinuata, serrata versus eorumdem partem inferiorem.

In summis alis proveniunt flores albi, tetrapetali, cum staminibus luteis in medio singulorum. Radix constat longâ flexili, fibris scæte.

Si detur hujusmodi Raphanus aquaticus flore albedo aut purpurascens, qualis describitur à Parkinsono & Morifono, nobis certè incognitus est. Figura Raphani palustris alterius apud Parkinsonum & C. Bauhinum in prod. bene responderet Raphano auctico priore in loco nobis descripto qui tamen flores luteos minimos proferit, non albos aut purpurascences, quod ego unquam viderim. J. Bauhinus Rapisitrum aquaticum *Tab. Ger.* pro Radicula sua palustri cui flores luteos tribuit, habet, hoc est ut nos existimamus pro Rhaphano auctico vulgari nostrate.

Dux species esse videntur, altera folio in profundas lacinas diviso, quæ à C. Bauhino depicta est.

Altera folio plerunque integro, interdum ad pediculum laciniato, quæ apud nos vulgaris: utraque autem flore luteo.

LIBRI DECIMI SEXTI SECTIO SECUNDA.

De *Tetrapetalis siliiculosos seu capsulatis*.

Herbæ flore tetrapetalo capsulate seu siliiculose sunt vel

[*Polysperma*, capsulâ

{ *Tumidiore & subrotundâ*, seminibus

{ *Rotundâ* aut tumidioribus, flore

{ *Luteo*: MYAORUM.

{ *Albo*: DRABA.

{ *Compressis*. LEUCOIUM *siliquâ subrotundâ*: duplex est spinosum & non spinosum.

Tumidiore sed nemibit compressâ, foliis crassiss & carnosiss, subrotundis, flore albo, semine globoso, sapore salso & amaro, in maritimis plerunque nascens: COCHLEARIA.

{ *Compressiore & latiore*, sapore

{ *Acriore*, foliis plerunque

{ *Varie incisiss*, odore acuto & nares torquente: NASTURTIUM.

{ *Integriss* magnis, sapore & odore Piperis, radice reptatrice: LEPIDIUM *vulgare*, *Piperitis*.

{ *Minis acris*, membranâ cellularum dissipiente ad planum siliquæ

{ *Parallelâ*: ALYSSON.

{ *Transversâ*: THLASPI, cujus varia genera, nimirum vel 1. Floribus & siliquis in longas spicas excurrentibus; vel 2. In umbellas dispositis. 3. Seminibus compressis, capsulis biseutatis, cujus generis *Leucoia bisentata* dici possunt; vel 4. Sapore saturo: BURSA PASTORIS dicta.

[*Monosperma*, foliis

A a a a 2

Lævis

Icon

Lacibus

Glauca,

Maritima, flore albo, Brassicae foliis & facie: *BRASSICA marina* monosperma.
Terrifera, flore luteo, 1. Folis laciniatis, vasculo erecto, caulis appresso, tumida-
 re, per maturitatem albo: *MYAGRUM monospermon*. 2. Folis integris, ad tingen-
 dum utilibus, filiquis compressis, latis, pendulis, per maturitatem nigris *Lingum*
avis dictam referentibus: *GLASTUM, latis*, vel flore albo, foliis glaucis, capsulis
 rotundis: *LEPIDIUM glastifolium*.

Virentibus,

Erucæ facie maritima: *ERUCA marina*.
Myagri facie, capsulis rotundis: *MYAGRO AFFINIS*.
Nasturtii facie, capsulis verrucosis: *Coronopus Ruellii*.

Hirsutis aut alperis

Virentibus Rapistræ facie: *RAPISTRUM monospermon*.
locanis, Leucosii facie: *LUICOTIUM siliculosum*, Lunaria peltata, &c.

CAP. I.

De *Tetrapetalis siliculosis capsula tumidiore & subrotunda.*De *Myagro*.

MYAGRUM nomen accepit, quod insidentes vel prætervolantes muscas lentore suo implicet & retineat, necnon capiet.
 Nos hoc in loco *Myagrum* habemus pro herba tetrapetala siliculosa capsulis tumidi-
 ribus, floribus luteis, seminibus oblongis aut subrotundis.

A. 1. *Myagrum* Gor. sativum C. B. *Hyoscyamus seu Pseudomyagrum* Park. item *Myag. sativum*
 eisdem. *GOLD of pleasure*.

J. B.

Ex uno *caule* cubito altiore rami tenues, teretes, recti, subhirsuti, fungosa medulla farcti, ramosi
 prodeunt; quibus alternatim latiore basi adnascuntur *folia* Drabæ, oblonga, mollia, non aspera &
 Rubra cui *Myagrum* Dioscorides comparat, pallida, pinnis caulium amplectentia, leviter in ambi-
 tu serrata, sapore oleraceo. Ex pediculis latis longis *flores* pusilli, luteoli, quadrifolii; quorum sin-
 gulis singula succedunt *pericarpia*, gigantis uvarum aliquatenus similia, turgida, oblonga, cum qua-
 tuor angulis vel collis, *semina* continentia multa, oblonga, triangula, Nasturtio minorâ, coloris fe-
 re Foenugræci, sapore Nasturtii, quæ in ore retenta contrahunt mucilaginem quandam. Radix
 ubi adolevit lignosa nonnulla & fibrosa.

Inter fegates Lini non raro invenitur.
 Non est cur Parkinsonius *Pseudomyagrum* Matthioli ad Sesamo Tragi diversam speciem faceret
 cum C. Bauhino qui in Phytopy & Matthiolo à se edito ea separaverat in Pinace iterum conjungat,
 & errorem illum emendat. Vide J. Bauhinum in hac planta, qui fratrem notat, quod ea in Phyt.
 & Math. distinxerat.

Aliquis in locis (inquit C. Bauhinus) fertur olei causâ, & latoribus foliis est, multis locis
 sponte provenit, & hoc frigidius: hinc figurarum varietas, ut in Matthiolo nostro videret est.

2. *Myagrum hyoscyamus* C. B. *Myag. Turcicum* J. B.

Hoc longè tenerioribus virgulis quàm præcedens nascitur, sed culturâ fruticosior fit, [ait Camer.]
 semen minus in vasculis vegetioribus profert.

Quia rarius est *Myagri Turcici* nomen sortitur ab hortulanis.

3. *Myagrum fetidum* C. B. Park.

C. B. prod.

Ex radice *caules* cubitales, aliquando sesquicubitales, virides, crassi, rotundi & asperi exurgunt:
 quos *folia* pallide virentia, subaspera, levissimè sinuata, quatuor vel quinque uncias longa, selqui-
 unciam lata, alternatim cingunt, qui in summo in alas breves dividuntur, quibus *flores* pallide lutei,
 longis periculis donati, veluti umbellæ, insident; hisque utriculis orbiculati minutum semen continen-
 tes succedunt.

In Alpibus Helveticorum, ut monte Præsto & Spiegel reperitur.

C. A. P.

CAP. II.

De *Draba*.

DRABE notam genericam faciam capsulas tumidas & subrotundas, flores albos.

1. *Draba vulgaris* Park. *Dioscoridis* Ger. multis flore albo J. B. *Draba umbellata, vel Draba ma-
 jor capsulis donata* C. B.

Vix cubitum superat *Draba*, *caule* tenui, rotundo, striato, firmo, ex radice lignosa surgente, can-
 dicante, tenui, longè latèque serpente & quibuldam fibris prædita: quem *folia* alternatim basi sua
 amplectuntur obtusa, unciam & selcunciam lata, sinuata ex viridi cineracea. Caulium fastigia
 in creberrimos abeunt furculos, & ipsos quoque foliosos: quibus ubi latè insident *folioli* candidi;
 quibus delapsis *capsule* subrotundæ, corculum imitæ, ex cono stylum exiguum prominentes, quæ bi-
 nis suis loculis totidem *semina* parva, rufa continent.

In agrorum marginibus, in Germania, Italia, Gallia non infrequens est. Nulli ferè agrorum *Locu.*
 margines circa Viennam, totaque adeò inferiore Austria hæc plantâ non sunt obfiti (inquit Clu-
 sius) quæ subinde in ipsâ etiam arva latè irrepit. Floret Maio & Junii initio: semen sub finem Junii
 maturum est.

2. *Draba foliis Barbareae. Camelina Myagrum Aldrovando* J. B.

J. B.

Folia numerosa è radice exeunt, longo pediculo hærentia, repanda, principio subangustio, oblon-
 ga, laciniata, qualia ferè sunt *Barbareae*, costâ insigni, pallide virenti donata, à qua nervi saturati-
 ore colore exeunt. *Caules* inter hæc prodeunt multi, pedales, teretes, ac crassi satis lentique, quibus
folia præcedentibus ferè similia, sed superius nullo pediculo hærent.

Summitatibus *folioli* insident candidissimi, tetrapetali, quales *Scorodithlapi*, velut in umbellis dispo-
 siti. Succedunt vascula sublonga. Radix alba est, simplex, fibris tenuibus capsillata. Olor folio-
 rum herbis, sicut & sapor, gratus tamen satis: radices verò ad Nasturtii saporem quodammodo ac-
 cedit, sed minus acris, ac minus palatum, & linguam vellicat.

Semen hujus ab Aldrovando acceptum in horto Monbelgardensi J. Bauhino succrevit.

* 3. *Draba minor cum orbicularibus capsulis* J. B. C. B. Park. minor Clus.

Clus.

Multa promit à summo radicis capite *foliola*, longis pediculis nixa, aliquantulum angustola, villis
 quibuldam obfita; inter quæ gracilis exiit *cauliculus*, palmaris, paucis foliolis longioribus obfitus,
 qui à medio ferè ad summum orbicularibus capitellis onustus est, membranulâ in binas partes divisus,
semen exile, fuscum continentibus. Radix pro plantæ exilitate satis crassa, paucissimis fibris donata.
*Ægrè à nobis imperamus, ut hanc plantam Historia nostra inferamus, cujus descriptio ex sicca planta de-
 sumpta est, eoque floribus carente.*

* 4. *Draba Chalepensis repens humilior, foliis minus cinereis quasque viridibus* Morif.

Morif.

À *Draba* vulgari triplici nomine distinguitur: 1. Parvitate, est enim humilior: 2. Foliis minus
 cinereis & quasi viridibus: 3. Pluribus siliculis, utrinque etiam tumidis, onerantur cauliculi, qui co-
 positè sic provenientes numerosiore copiam ad maturitatem facili perducunt, cum in
Draba Arabum semina rarius ad maturitatem perveniunt, ob nimiam rependi licentiam.

Semine Chalepo nullo orta est Oponia. Floret cum prima fœcie.

5. *Thlaspi alpinum minus, Nobis Draba Alpina minor, capitulo rotundo* C. B. Park. *petraeum minus*
 Ger. *foliis Globulariæ affine, sive Alpinæ folia cum Myagri foliis* J. B.

Ad *Thlaspi* Globulariæ folio accedere videtur, sed hoc quàm illa exilius. Nam & radix longa,
 crassa in plura capta divisa, & foliola numerosissima quibuldam albidis pilis obfita, quadam inter-
 dum sinuata, succulenta, crassiuscula & oblongiuscula, humi sparsa, atroviorentia: quibus præterito-
 rum foliorum filamenta subferta. Ex quibus *furculi* emergunt palmares, aut etiam longiores te-
 retes, glabri, per quos alternatim nascuntur folia, angusta, sublingua, atroviorentia, ex ima parte
 colliculum amplexentia. In furculorum divisorum cacuminibus *folioli* quoque plurimi, lactei, di-
 ctæ plantulae floribus similes; Sapore est acris.

In rupibus humidioribus montium Juræ & Salevæ propè Geneva inveniuntur. C. Bauhinus in
 monte Waslerfall collegit: J. Bauhinus in monte Nömbre propè Burmum Rhetorum cum vasculis
 mense Junio, &c.

Descriptio C. Bauhini in Prod. melius convenit Plantæ nobis inventæ in rupibus Juræ & Salevæ,
 quam superius posita è J. Bauhini Hist. Siquidem Plantæ nobis observatæ caules tenues erant, & in
 plures

Aaa 3

plures ramulos brachiati: folia ad radicem plura, brevia, acuta, leviter crenata, in caulibus pauca & angustiora: *Flosculi* in summo albicantes, oblongi pedicellis infidentes, &c.

- * 6. *Thlaspi Alpinum majus* C.B. *Alp. majus capitulis rotundis* Park. Nobis *Draba Alpina major*.

Vix alia in re quàm partium omnium magnitudine à precedente differre videtur. Fortè hoc est quod J. Bauhinus describit.

Sunt quæ Thlaspi Alpinum petraum myagryodes *Ponæ* ab utroque hoc Thlaspi distinguunt.

- * 7. *Draba tenuifolia* Park. *tenuifolia, velut spicata* C.B. *Draba species glabra* J.B.

C.B. prod.

Radice est oblonga, tenui, albicante: caulibus pediculis, aliquando cubitum superantibus, fragilibus, brevibus, brachiatis: foliis paucis, tenuibus, pallide virentibus, nonnihil in ambitu dentatis, triuncialibus, unciali lato, basi lata caulem cingentibus, alatis, gustu ferventi & acri præditis: floribus albis, parvis, in *cauliculis* palmaribus quasi in spica natis: quibus singulis *semen* rotundum parvum, longo pedicello infidens succedit. [J. Bauhinus capsula parvæ *foliulis* succedit.]

Uterque Bauhinus ab Agerio plantam hanc accepit siccam, in horto Bononiensi collectam.

C A P. III.

De Cochlearia.

Cochlearia à foliorum forma modicè cava, parvum & non valdè profundum cochlear referente Recentioribus dicta: quam aliqui Telephium, alii Britannicum Plinii l. 25. c. 3. volunt (licet formâ & sapore Thlaspi & Nasturtii affinis sit) eò quod ei malo, quod Stolonaceæ & Scelotryben vocant (Scorbutum esse volunt) auxilio esse Britannicam Plinius lascipit. C.B. Verum Cochlearia Britannica descriptionibus quæ apud Veteres extant non respondet; proinde verisimilius videtur Hydrocephalum magnum Britannicum Plinii & aliorum esse, ut multis inde verisimilius videtur. Hydrocephalum lib. de Britannica antiquorum vera.

Note Cochlearia generica: locus Statura humilis, vascula modicè tumida, folia subrotunda, crassa, succulenta, semina globosa, locus maritimus.

- A. 1. *Cochlearia J. B. rotundifolia* Ger. *major rotundifolia five Batavorum* Park. *folio subrotundo* C.B. *Common round-leaved Scurvy-Grass* or *Garden Scurvy-Grass*.

J. B.

Cochlearie radix subest crassiuscula, recta, cui adnate fibre aliquot longæ, albe, tenuissimæ capillamentis comatæ: à qua statim oriuntur folia multa, pediculis secundum terram purpurantibus, palmum longis, crassa, succulenta, modicè in Cochlearis ferè modum cava, saturato virore prædita, supra parte profundo nervorum discursum sulcata, rotunda, alias angulosa: at quæ in cubitis nascuntur magis sunt laciniata, longioraque & sine pediculis, geminâ alâ caulem amplectentia. *Caulis* à radice plures, angulosi, in apicis subpurpurei, alias virides, solidi, ramosi, infirmi & vix se sustinentes, dodrantes & longiores. *Flores* multi, candidi, quadrifolii, petalis semuncialibus mis subrotundis, minimè bifidis, cum sex circiter in medio staminibus luteis, pediculis semuncialibus à caule extantibus. *Capsula* seminales turgidulæ binis loculis contentis, in quorum singulis à quatuor plerumque semina parva, rotunda, rufa, continentur. Totius plantæ sapor cum amaro quodam acris, Nasturtium respiciens, sicut & odor.

Lesw.

Ad litus maris sponte oritur variis in locis circa Angliam, præsertim in Cumberlandia & Lancastria, in ipsis etiam scopulis è saxorum fissuris & petrarum rimis exit: quin & procul à mari ad latera montium, locus rivulos aquarum ibidem defluentium observavimus plurimam v.g. in Montibus *Peniget, Ingleborough, Stanmore, Calfeton, &c.* Hujus autem quæ in montibus oritur folia multo minora sunt & rotundiora planioraq. quam maritimæ & Corydæonis foliis similia: Verum in hortos translata faciem mutat planta & maritimæ magnitudinem assequitur.

Vires.

Cochlearia acris est & calida, sale volatili abundat, unde fixos & crassos humores spirituales ac volatiles reddit. Morbis illis medetur qui à sale fixo nimis copioso originem ducunt; imprimis verò Scorbutum, cuius peculiare ut proprium seu specificum (ut vocant) medicamentum est, unde & Germanicè & Anglicè inde nomen sumptum. Utriusque soler à nonnullis in lacte ab vino decocto. Verum quia partes illæ in quibus præcipua vis & utilitas hujus herbe consistit, admodum volatiles sunt, & coctione facile evanescent, succus herbe expressus, aut ejus infusum efficacius esse videtur quàm decoctum.

Recentis cerevisiæ infusa in vitro probè obturato brevi intra tres quatuorve dies totam suam vim antiscorbuticam seu spiritum volatilem ei communicat: Nos experientiæ edocti ejusmodi cerevisiam pro potu ordinario Scorbuticis commendamus. Minus commoda est in qua Cochlearia dum infusa fuerit, nam diuturna infusione partes terree & fixiores herbe eliciuntur & Cerevisiæ communicantur, partemque volantes vel volant, vel cum fixioribus complicatæ vim suam amittunt.

Scorbutus

Scorbutus populis qui in falsis & maritimis degunt, præsertim Septentrionalibus, ferè endemius est, atque qui piscibus Sale conditis plurimum victant. Hinc quæcunque Sale volatili abundant, ut Cochlearia, Nasturtium, Raphanus, Becabunga, ad hujus curationem maxime valent.

Tales plantarum species in quacunque regione à Deo creaturæ quales hominibus & animalibus ibidem natis maxime conveniunt, imò ex plantarum nascitum frequentia se ferè animadvertere posse quibus morbis [endemis] quilibet regio subiecta sit, scribit Solander. Sic apud Danos, Finios, Hollandos, quibus Scorbutus frequens, Cochlearia copiosè provenit.

Quæ Cochlearia succum fistulatum exeat inditura seu essentia liquida, quæ passim in Germania usurpatur. R. Cochlear. recentis q. v. Contunde in mortario marmoreo, câmpque inditam vasi convenienti aquæ vix subrepida, vel, quod melius, proprio succo crudo itrota, in quo tantillum fermenti vel facis cerevisiæ solum est. Conspere: raro sale. Ubi hæc probè l. a. remissa sunt, reponantur vase optimè operculato tandum in locum subterraneum, usque dum acriorem odorem spiant quàm cum recens Cochlearia contusa est: quod ubi advertis destillentur per Alembicum in M.B. & obtinebis Sp. Cochleariæ.

Postea R. nova Cochlearia folia, contunde & exprime torculari valido ex iis succum, eumque levi aqua in M.B. in vase aut vitro optimè lutato defæca, & per chartam bibulam filtra. Hujus hæc arte depurati succi tribus partibus affunde partem 1. Sp. Cochleariæ paulo ante descripti. Digere vel circula l. a. quibus si addideris paululum Sacchari essentia Cochleariæ parata est, quam præstantissimam & efficacissimam in Scorbuticis affectibus componi, ubi in aquis destillatis convenientibus, imò vel vino Rhevano & similibus vehiculis, una scémque altera unica diluitur, maxime si mixture simplicis dictæ aut diaphoretici in peracutis aliquot guttule ad 3j. pro doli remisceantur. Atque ea hæc & Trifoli fibrini essentia invicem remissa aquas partibus constat essentia liquida. S. Paulus.

Cochleariæ succus cum herba contusa imposita & alligata faciei maculas lex horarum spatio tollit, postea verò decocto furfuris est abluenda. D. Palmer è prælect. D. Hermann.

In Epilepsia contortas partes præ reliquis spiritibus aromatis fovere convenit, imprimis Spiritu Cochleariæ, quod læpissimè hostem fugatum gloriari possumus. D. Soame è Dolæi. L. 2. C. 1. S. 19.

In excrecentia gingivarum scorbutica succus Cochleariæ cum alumine usto mistus perquam egregius est: sicut ad hæc ipsa gingivarum vitia ex scorbuto nulli cedit Vermicularis, cujus decoctum cum alumine & melle nobile experimentum est fargorando usurpatur. D. Hulse ex Etmulleri praxi.

- A. 2. *Cochlearia folio sinuato* C.B. *Coch. vulgaris* Park. *Britannica* Ger.

Folia promit multa, crassa & succulenta, longiora quàm lata, & interdum angusta, aliàs ad margines æqualia, aliàs nonnihil sinuata, interdum etiam plana, æqualia & acuminata, vel è contra in medio paulum concava, & subrotunda, obscurè viridia & nonnunquam subfusca, longis pediculis infidentia: inter quæ surgunt cauliculi tonues, paucis foliis cincti, longioribus & minoribus, *foliulis* sustentibus multos, albicantes, cum *staminibus* in medio luteis, *capitulum* viride ambientibus, quod augefcens fit vasculum seminale, turgidulum, cum tamen maturum nonnihil compressum Thlaspos in modum, qui inest *semen* minutum, rufum, acre. Radix multis fibris albescentibus constat, in linum altè demissa.

Ad ripas Tamefis fluvii utrinque copiosè oritur, inque falsis palustribus quæ maris æstus aliquoties locum inundat, in Essexia, Cantio, & universâ orâ maritimâ Meridionali Angliæ ad Portlandum & Pli-mouthium usque. Ego equidem suspicor Thlaspi hederaceum Lob. Ger. Park. nihil aliud esse quàm hoc genus Cochleariæ, quæ non raro foliis triangulis Hederaceorum amulius provenit.

- A. 3. *Cochlearia minor rotundifolia nostræ, & Park. An Thlaspi hederaceum* Lob?

Hæc præcedenti per omnia ferè similis est, sed minor. Folia parva subrotunda, unguem minimi digni magnitudine vix excedentia, angulosa, præsertim quæ in caulibus sunt. *Caulis* dodrantes tenues, infirmi, *foliuli* parvi, purpurascens.

Ad maris insula Anglesea invenimus.

Hæc quamvis in hortis lata, è semine deciduo se aliquoties renovans, statura & magnitudine augetur, nunquam tamen præcedentes dimensiones ullatenus assequitur, unde specie distinctam opinamur.

- * 4. *Cochlearia minor erecta* C.B.

C.B.

Ex radice capillacea cauliculus tenuis, lavis, palmo minor prodit: foliola habet ad radicem pauca, exigua, oblongis capillaceis pedicellis donata; & quæ cauliculum alternatim ambiunt lentè minora sunt, exiguis pedicellis donata, & instar Cochleariæ Britannicæ sinuata. In cauliculo summo *foliuli* albi, quibus *aliquæ* parvæ oblongæ, *semen* minutissimum nigritæ continent.

In Danicæ insula Amagria oritur.

Cauliculis erectis; foliulis albis, filiquis oblongis, si modò rectè describatur, à precedente distinct.

- * 5. *Cochlearia Danica repens* C.B.

Hæc uncialium trium est, radiculâ & foliis priori similibus, sed numerosioribus, inter quæ cauliculi seminales, minutis *foliulis* albis ornati. Hæc eodem quo prior loco provenit, humi instar Herbe Cancrî [Hernariæ] serpit, omnino foliis, floribus, seminum localis & gustu priori respondens.

Si

Locu. In Rhetia monte *Nembre*, propè balnea *Wurmbæ* æstate florebat & siliquis habebat. Ex herba sicca descripti.

4. *Nasturtium Alpinum tenuissimè divisum* J.B. C.B. *Cardamine Alpina* Ger. *Alpina minima* Park.

Aliis trium unciarum plantula est, aliis ferè dodrantalis, [Clus. uncialis,] *Folia* habet minutifolia, terna, quinta, septena ad costam annexa [Clusio viridia, gustu acri & fervido] sic ut tota interum ala semuncia interdum non sit longior, aliis uncias duas excedat, sapore fervido Nasturtii. *Colobus* habet plures, nonnunquam unicum: in cujus fastigio *flores* multi sunt coarctati, candidi, pro plantæ proportionem magni, & quatuor foliis *Pastoris* minimæ. *Radix* alba, crassifolia, longa, fibris longis donata.

Locu. In iphs copulis summi jugi *Sneberg* invenit Clusius, Augusto mense florentem. Invenitur etiam in Tirolensibus & Salisburgensibus montibus, teste Camerario.

In planta nobis observata in monte *Jura silicula* succedebant oblonge, compressæ, mucronatæ, *Paronychiæ* vulgaris similes, verum minores: fortè cum adultiores sunt in crassitiem intumescunt. Huic aut potius proximè sequenti similis est si non eadem planta.

5. *Thlaspi montanum minimum* *Montpensium folio laciniato* J.B.

J. B.

Lignosis, albis prolixis, multifidis *radicibus* nititur, ex quarum capite *furculi* emergunt numerosi, interdum vix unciales, aliis trium, quatuorve unciarum altitudine, ramosi; *Flores* congesti, exiles, albi; quibus paulatim delabentibus sensim succedunt longiore intervallo distitæ *siliquæ*, multi grano æquales, ex rotundo oblongæ, in duos loculos interveniente candida membranulâ divisæ, ex pediculis longiusculis pendentes: *Semina* minuta, rufa. *Folia* tum ex radice statim, tum ad caulium ramorumque divisiones uncialia vel semuncialia, in profundas angustissimas lacinas ad costam usq; incisa.

Locu. In Boutonet propè *Montpelium* à *Cherlero* collectum est. D. *Magnol* nec ibi nec alibi circa *Montpelium* invenit.

Flore exili à precedente planta differt & cum sequenti convenit; verum siliquæ formâ precedentem potius imitari videtur.

6. *Nasturtium Alpinum folio alato*, *Thlaspi montano minimo* *Montpel.* J.B. simile, si non idem. An *Cardamine pusilla saxatilis montana* *Deuxodis* Col.

Ex radice simplici, albâ, lignosâ, fibris majusculis donatâ *cauliculis* exurgit nunc simplex, nunc multiplex, ab imo statim ramulosus, palmi interdum altitudine, scapus tamen duarum duntaxat trinitive unciarum, rotundus, foliis vestitus alternatim positus ad ramulorum exortum. Sunt autem *folia* tam quæ à radice exeunt, quam quæ in caulibus existunt, ad modum *Valerianæ* *Græcæ*, lepton vel octo vel etiam pluribus, (interdum paucioribus) pinnularum mediæ costæ adnexarum compositionibus cum impari in extremo folio composita. Sunt autem pinnulæ figuræ ferè rhomboideæ & à se invicem remotius seu rarius sitæ. *Flosculi* in summitatibus caulis & ramulorum, eodem modo dispositi, quo in reliquis hujus generis, minutissimi, albi, quadrifolii, cum *staminibus* in medio luteis. Valscula seminaria *Thlaspeos* minoris, compressa, exterius gibba, interius concava, *semen* continetia exiguum, rufum.

Tempus & Locu. Initio Maii floret, & maturo semine (quantum quidem ego ex habitu plantæ conjicere potui) exarcescit. In *Salvea* monte, locis utris, observavi.

Cardamine pusilla, fixatilis montana *Deuxodis* Col. ab hoc non diversâ videtur; siquidem descriptiones conveniunt, nisi quod *Columna* fructui ovalem figuram attribuat. Vide descriptionem apud *Columnam*, quæ in nonnullis nostrâ paulo plenior est. Montibus umbrosis, & humentibus locis terrenis invenit.

* 7. *Nasturtium pumilum supinum vernum* Botan. *Monsp.*

Magn.

A pumilo verno præcipuè distinguitur, quod ramulos supinos habeat, divifuras foliorum inæquales & ultimum ac impar solum majus. *Flores* & *capsule* eadem sunt.

Locu. In humidis versis *Lateran* & *Persalis* invenit D. *Magnol*.

* 8. *Nasturtium sylvestre Erucæ affine* C.B. *Nast. syl. Valentini Clusio* J.B. *Park. Erucæ Nasturtio cognata tenuifolia* Ger.

Clus.

Unico hæc planta assurgit caule, sed statim à radice supra solum multis alis diviso, hirsuto & aspero, virente, rotundo, pedalis longitudinis: inferiora *folia* qualia sint pronunciare non possum, quia jam in semine magna ex parte evalerat planta cum observabam; quæ tamen sub alis cauli inherebant, & viridia erant & multifida, Nasturtii vulgaris & legitimi foliorum pame emula, tenuiora tamen & viridia, acri gustu, ut Nasturtium. Extremis ramis ferè multos speciem congeritos *flosculos*, quædam, acris gustu, ut Nasturtium. In quibus rotundæ *stamina*; quibus evanescentibus succedunt tuor foliis pallefcentibus constantes, in quibus rotundæ *stamina*; quibus evanescentibus succedunt *siliquæ* breves, duabus valvulis five utriculis constantes cum lingua prominente, non quidem furculis erectæ ut reliquorum congenerum, sed dorsum inflexæ, in quibus Nasturtium emulorum *semen*. *Radix* est singularis, candidans, latis crassa, non tamen vivax, sed quæ singulis annis perit.

11

In regno Valentino Martio mense, florentem hanc plantam & semine jam plenam inveniebat *Locu.* Clusius.

A. 9. *Nasturtium petraeum* Tab. Ger. *Bursa pastoris minor* Park. *minor foliis incisif* & *Thaliæ* C.B. *B. pastoria minima* Ger. *parva folio glabro piffo* J.B. *The lesser Shepherd's Purse*, of *North-creech*.

Radix ei albâ, lignosâ, simplex, fibris paucis majusculis donata, languido sapore Nasturtii. *Folia* primò crumpeptia simplicia; rotunda, parva; & reliquæ *Bursæ* pastoris modo nonnihil laciniatæ, crassæ, glabræ, vix sextantalia, à radice crebra. *Cauliculi* plures sempitales aut dodrantales, interdum nudi, aliis foliis parvis, nullo ordine positus vestiti, non ramosi. *Flosculi* plurimi in summis caulibus parvi, albi, tetrapetali, successestè aperiuntur; quibus succedunt *capsule* minores & rotundiores quàm in vulgari *Bursa* past. duo plerunque seminum paria continentes.

In solo arenoso apud nos plerunque provenit, nonnunquam & in petrosis.

Nasturtium petraeum Tab. Ger. huc refero, cum J. *Bauhino*.

Locu.

* 10. *Nasturtium minimum vernum foliis tantum circa radicem* Botan. *Monsp.*

Magnol.

In isto *foliola* in orbem disposita tantum circa radicem oritur, leviter incisa, quadam etiam sine incisione. *Cauliculum* unum, aliquando duos producit, uncias duas altum, in cuspis summitatis *flosculi* albi sunt, ex quibus *capsulæ* oriuntur sicut in *Thlaspi*, pro plantæ parvitate latis magna.

Primo vere floret in ingressu luci *Grammuntii*.

Locu.

C A P. VI.

De *Nasturtio Iberide*,

Iberis vox Latina est ab *Iber* *Iberis* vel *Hiberis*, quod in Hispania copiosè nasceretur. *Nasturtii* species est, à flore, siliquis & odore.

1. *Iberis J.B. Ib. Cardamantica* Lob. *Iberis latiore folio* C. B. *Park. Ger. emac. Sciatrica cretæ*.

J. B.

Statim è radice albâ, lignosâ, mediocriter crassâ, paucis fibris donatâ plures profert caules, dodrantales & altiores, duos, frequentibus alis concavos. *Folia* quidem prima longis pediculis appensa, semineum lata, duas tréve uncias longa, per extremum serrata: superiora verò & quæ in caulibus ramisque *Linariæ* foliis paria, angusta, acuta, nullo pediculo donata, nec crent ullâ incisâ: sapor omnibus fervidus Nasturtii. *Flores* extremis ramulis coarctati herent, candidi, Nasturtii floribus similes. *Semen* continetur minutum in parvis thecis oblongis, quarum valvulas dissepit membranula.

In incultis, ruderalis & fœcus vias ubique ferè tum in Germania, tum etiam in Italia, Sicilia & *Locu.* Gallia Narbonensi.

2. *Iberis Nasturtii folio* C. B. *Park. b. e. Iberis* Cam. ep. & *Matth. mag. fig. Cardamantica tenuifolia* Ger. emac.

Nihil aliud est quam *Thlaspi angustifolium* *Fisch.* five *Nasturtium sylvestre* *J. B.* ex sententia J. B. cui & nos libenter suffragamur: ideoque *Iberidem* in duas species non distinguimus.

* 3. *Iberis hamilior, annua Virginiana ramosior* *Moril.* Alij *Piperis seu Lepidium Americanum*.

Moril.

Hæc facile distinguitur à priore 1. *Duratione* 2. *folia* producit latiora, viridiora, magis crenata: 3. *caules* humiliores & ramosiores: 4. tandem *flores* duplo majores, & consequenter majores itidem *capsulas*.

Iberis distat odore & sapore est Nasturtii, proinde etiam viribus cum eo convenire videtur.

Veteres, *Dioscorides*, *Galenus*, *Plinius* è *Damocrate* ad dolorem *ischiacum* eam commendant. *Vires.* *Radix* contusa magnâ copiâ (difficiliter autem tunditur æstate & recens, tunc enim fortissima, & usus efficacior) cum modica axungia, adhibetur toti cruri & maxime coxendici; finitur per quatuor horas in visis, minis in mulieribus, deinde aufertur & crur in balneo ponitur, post inungendum ex oleo & vino, ac demum testa pinguedine & sudore, tegendum molli lana, ut æger ambulet: Si opus fuerit repetendum post dies viginti.

CAP. VII.

De Lepidio.

A. *Enidm* Dioscoridi l. 2. c. 205. sic dictum quod *radix* seu squamas & maculas faciei delcat; vel *ferro* notas fronti servorum inultas delcat, de quo forsitan Columella lib. 10. Lepidium Plinio lib. 10. c. 17. C. B.

Lepidii notæ genericæ sunt Folia integra plana, flosculi parvi albi, siliquæ iidem parvæ, sapor & odor Piperis, & in vulgari specie radix reptatrix.

- A. 1. *Lepidium latifolium* C. B. *Lep. Pauli* J. B. *Piperitis* sive *Lepidium vulgare* Park. *Raphanus sylvestris* Officinarum, *Lepidium Ægineæ* Lobelio Ger. *Dittander*, *Pepper-wort*.

Radix digitali crassitudine & major, alba, gustu acri & calido sed qui subito evanescit, sub terra reptat. *Caules* emit plures, bicubitales, teretes, leves, medulla farctos, ramosos, minimo digito minores, glauco quodam polline, qui facile detergi potest obductos. *Folia* longa, lata, in acutum definentia, Mali Citræ similia, sed sapius majora, glabra, pinguis, obscurius virentia, alternatim adnata, per margines serrata: quæ & radice exeunt & in imo caule sunt, pediculis longis sustulsa. *Flosculi* in summis caulibus & ramulis pro portione minimi, tetrapetali, albi, conferti & copiosi, pediculis tenuissimis insident; quos excipiunt *vascula seminalia* minutissima, compressa, apice acuto, *semina* contentia.

Reptatu suo hortulanis inuisa est. Semen autem ad maturitatem raro perducit. Ad flavionem ripas sed rarius apud nos provenit: ut v. g. prope pontem Hithensem Colcestræ, necnon Camaloduni, ad pontem *Heybridge* dictum copiose & alibi prope *Fulbridge*.

2. *Lepidium glastifolium* C. B. *Lepidium non repens* J. B. *Lep. annuum* Lob. Ger. Park. *sed peperam*. *Annual Dittander*, or *Pepperwort*.

Morif.

Radix fibrata, ex qua *folia* oriuntur, primum palmaria & sesquipalmaria, angustiore principio penes pediculum sextantalem aut quadrantalem, sensim dilatata ad ternas circiter uncias, sensim denum in obtusum mucronem definentia, nullis per ambitum mucronem definentia, nullis per ambitum mucronem definentia, nullis per ambitum mucronem definentia. *Caules* profer bicubitales & altiores aliquando, qui superne in multos ramulosculi findunt, *flosculi* omittos plurimis, albidis, majoribus multo quam flosculi præcedentis flores; quos sequuntur *filiculae* rotundæ, planæ, bifidæ, membranæ pellucidæ & albæ dissepæ, *semina* plurima, sub-russa continentia, sapore acri Thlaspeos annula. *Folia* inferiora glauca, Glasti foliorum colore & ruffa continentia, sapore acri Thlaspeos annula. *Folia* inferiora glauca, Glasti foliorum colore & ruffa continentia, sapore acri Thlaspeos annula. *Folia* inferiora glauca, Glasti foliorum colore & ruffa continentia, sapore acri Thlaspeos annula.

Quamvis annuum dicatur Lob. & aliis: *radix* tamen hyemem perfert interdum, & in plures annos durat, etiam postquam senem peritum dederit.

In agris prope Ratifponam in Germania observavimus copiosè enatum. Verum quam ibidem collegimus planta capsulas habuit numerosissimas, perexiguas, sphaericas monospermas, unico in singulis semine ruffo: unde specie ab hac diversâ sit oportet.

- * 3. *Lepidium Dioscoridis* Zanoni; *maximum Chalepense* Morif.

Radix demittit satis crassam, longitudine circiter palmari, albam, ruptu difficilem, superius videntem & asperam, plurimis radiculis longis, rotundis à majore hac exeuntibus, quæ huc illuc repentes alias plantas producant, more Lepidi vulgaris, quibus undique scâtere conspicitur locus in quo plantatur, ut difficulter inde erui & penitus eximi possit. *Caulem* edit simplicem aut aliquando dupplicem, rotundum, levem, lucidè virentem, qui in pingui solo proveniens superat cubitalem altitudinem; ex cujus singulis geniculis exiliunt *folia* caulem ambientia, quemadmodum fit in Lepido vulgaris, sed laurini foliis similia. In summis caulibus ramatim prodeunt *fores* tetrapetali, albidæ, cum flammulis & albis in medio, quibus flaccescentibus totidem succedunt *capsule* rotundæ, bivalves, includentes in se *semina* ruffa, Nasturtii vulgaris similibus minora.

Sapor hujus plantæ acrior est quam Lepidi vulgaris, ac proinde potentius remedium est contra dolorem Ischiadicum, Leporam, & dolorem Splenis.

Floret æstatè: Semina Chalepo transmissa sunt à D. Rob. Huntington.

Vis foliorum acris & excalescentia (inquit Dioscorides) quapropter trita herba ischiadicis præsentissimum est auxilium, si cum Heleni radice quatuor horis illinatur lenis simili modo prodest, lepras eximit. Radix appensa collo [adalligata brachio Plin.] dolore dentium liberare existimatur.

Mulcerule nostratæ Barie fca S. Edmundi burgi in Suffolcia, referente Parkinsono, ad parum facilitatum decoctum in cerevisia propinant.

CAP.

CAP. VIII.

De Thlaspi.

Thlaspi à fructus forma, qui veluti infractus & contusus est, à *thla* infringo, *conquasso*, nomen accepit.

Thlaspeos notæ characteristicae sunt capsula seu vascula seminalia compressa.

Duo autem Thlaspeos genera sunt, vel enim membrana cellulas seu loculamenta dissepienti ad planum seu latitudinem capsulae parallela est, & quæ quomodocumque capsulam habent *Alyssa* dicuntur; vel ad latitudinem siliquæ transversa seu perpendicularis, quod genus *Thlaspi* simpliciter dicitur.

De Thlaspi Alyssa dicta.

Alysson ab æ privativa & *lyssa* rabies dicta est, quod demorsos à canè rabido mirifice juvet. Alysson Galeno 2. de Antid. herba est Marrubio similia, orbes habens in furculorum summitatibus asperiores & magis spinulos, flores ad cœruleum vergentes: unde specie diversâ est ab Alyssa Dioscoridis & Plinii, quæ foliis est rotundis, & fructu dupplicem Scutulorum effigie.

1. *Thlaspi Narbonense Lobelii* Ger. *Thlaspi Alysson dictum maritimum* C. B. *Nasturtium* vel *Thlaspi maritimum* J. B. *Sea-Treacle* *Spustard*.

Radix alba, simplicis, lignosa, perenni, paucis fibris capillata *ramulos* emit plures, imbelles, humi procumbentes (friatos lignosos satis, fragiles, hirsutos, subrubentes J. B.) quos *folia* occupant alternò aut potius nullo ordine posita, [uncialia, perangusta, incana hirsute obfita, sapore Nasturtii] *Flosculi* in summis ramulis congesti, albi, quadrifolii, medio seu umbilico obducuntur, in universum floribus Nasturtii aquatici vulg. simillimi. *Vasculum* [seminale] parvum, compressum summa parte acutè [J. B. utrinque acuminatum] *semina* duo vel tria continens pusilla, ruffa.

Ad mare Mediterraneum ubiq. ferè occurrat, & Leucio luti quandam similitudinem habet, nisi quod ramuli infirmiores sint & procumbant, quodque tum ramuli, tum folia multo minora. *Semina* in hac specie compressa & plana sunt, in singulis vasculis bina; Nam siliculæ membranâ intergerinâ, in duas cellulas discretæ sunt, in quorum singulis singula femina.

Parkinsonus hanc speciem cum Thlaspi Cretico albo umbellato majore confundit.

2. *Thlaspi minus quibusdam, aliis Alysson minus* J. B. *Thl. Alysson dictum campestre minus* C. B. *Thl. arvense minus lateum* Park. *Thl. Græcum* Ger. *Small Spudwort*.

J. B.

Plantula hæc è semine deciduo se quotannis renovans crebris *virgulis* fruticat, duris, teretibus, asperis & incanis, in ramos fissis, & in terram aliquando reclinatis. *Flosculi* in summis caulibus & ramulis crebri, [è calice quadrifolii] veluti in spicas excurrentes, ut in Thlaspi minore & hujus generis aliis, pediculis brevibus insident, flavi tetrapetali, adeo exigui, ut vix aperiantur, nec eorum partes facile possint discerni: quibus serje longâ (ut in hoc genere fieri adoleo) *capsule* succedunt, à caule extantes, Lenticula grano formâ non dissimiles, verum multo minores, supina parte concavi, circumactò circulo in medio protuberantes; ubi *semina* subulsi pusilla, quaternâ, singulis locellis membranâ disclusis bina, ruffa. *Folia* infima ad Thymi aut Allines minimæ folia accedunt, feminalium longitudine, pediculo angustio, versis apicem dilatantur, incana, ad tactum aspera, minis tamen quàm ea quæ in caule sunt, crebra, oblonga, & pro longitudine angustiora iis quæ ad radicem. *Radix* demittitur lignosa, alba, simplex & interdum furculosa. Sapore est Nasturtii, fed multo remissiore, radix tamen satis acris est & mordax.

April & Maio floret, ferius citiusve pro vires temperie.

Circa Geneva in glareosis passim, atque etiam circa Moguntiam in Germania, Monspelium in *Tempus* Gallia Narbonensi. *Locus*.

Non uni semper facie occurrit hæc planta, aliàs pusilla admodum, aliàs dodrante major. Variat etiam non raro floribus colore albo, autore J. Bauhino, qui Montbelgardi in sua vinea copiosè provenire flore albo scribit. Clusius qui florem pentapetalon huic attribuit proculdubio fallis est.

C. Bauhinus duas hujus species facit, minorem hic proposuit, & majorem: verum distinctas esse non fidenter affirmat, quin potius unam & eandem fupiscatur: Morifonus in Prelud. Thlaspi Alysson minimum habet: ab Alylo majore & minore partium omnium paritate discretu facit.

At nos majores species ranulum habemus vasculis duplo quam descriptæ majoribus quæ forte

3. *Alysson Anguillare* J. B.

J. B.

Fruticosa est, ramis duris, lignosis, teretibus, hirsutis: *folia* similia Thlaspi minori Alyssa dicto, latiora, asperiora, hirsuta, subrotunda, in obtusum acumen definentia. *Siliquæ* ex tunc dispoite se ne quâ in jam dicto Thlaspi, hirsutis pedicellis herentes, compressæ circinate rotunditatis, in umbonem modicè procurrentes, triplo majores quàm Thlaspi modò dicti, multum asperæ, stylum exiguum è summo procurrentes, membranulâ lucidâ valvulas determinante.

Ex hujus plantæ descriptis, unde nec quales sentent animadvertore ponit, nec quales flosculi asserere.

H b b b

Dubitat

Dubitat J. Bauhinus & quærit, Annon hoc sit Thlaspi Græcum propinquius fortè Dioscoridis, Polygoni folio aut Oleæ, Lentis semine Lob? h. e. Thlaspi Alysson dictum campeltre majus C. B. quod à minore specie non differit iple C. Bauhinus suspicatur.

4. *Thlaspi montanum luteum* J. B. *montanum luteum majus* Park. *montanum incanum luteum* Serpylli folio majus C. B. *supinum luteum* Ger.

J. B. Non pauca huic cum præcedente [Alyssis minore] communia, potissimum verò folia oblonga, incana, maxime infernâ parte, aspera, ad Oleæ formam nonnunquam accedentia: Radix longa, lignosa, multifida, numerosa, humi fusos, lignosos caules proferit, cinericeos, dodrantales & longiores. Flores copiosi, eo ordine digesti quo in jam dicto Thlaspi, multo majores, & saturate lutes: capsula quoque non dissimilis, stylum & capito proferentes, umbilico prominulo, semen claudentes.

C. Bauhinus invenit propè Basileam, circa Burseken supra rudera in monte.

Magnitudine excepta nihil invenio in descriptione hujus plantæ quod non conveniat præcedenti. Verumtamen quam accepit J. Bauhinus à Wolsano Carolo ex Champagnole Burgundia, folio erat multo majore, ad Oleam accedente; floribus Leucio lutei, ejusdemque odoris. Floruit toto Junio ac Julii principio.

D. Magnol in Botan. Monsp. in priore juxta capsulam quatuor foliola viridia adesse observavit, in hoc verò nulla, capsulas etiam multum differre. In eisdem locis cum priore reperitur, & eodem tempore floret.

Nos in Ætna Siciliæ monte hujus generis plantam observavimus palmarem, plurimis cauliculis, flosculis albis qui ut in reliquis successivè aperiantur, non tamen in longas spicas excurrunt, sed velut in capitula conglomerantur, ob loci frigiditatem ut puro, nam habemus albi collectas hujus generis spicas prælongas. Ab omnibus aliis hujus generis plantis differt, quòd folia calycis una cum flore non decidunt, sed maneat valculo subiecta, quod P. Magnol Thlaspi Alyssio dicto campeltre minori proprium facit.

5. *Thlaspi verum primum* Dioscoridis Zanoni.

Zan.

Miran in modum ludit natura in productione foliorum hujus inferiorum, versùs terram provenientium, & superiorum caulis ejusque ramorum geniculis adherentium: prima enim folia densè protrudit, longis costis innitentia, quorum lobi alternatim costis singulis adherent, quique sunt tenuiter divisa foliorum Hypocot adnata, à radice usque ad tertiam caulis partem, deinde quædam folia latiore basi cingunt caulem divisa in aliquot lacinias, superiora autem folia sunt integra, mucronata, ac Persicote modo cingentia caules & caulem ramos ad singula genicula; quod in nulla alia Thlaspeos specie observatur. In finibus fastigiis caulis & ramulorum flores proveniunt minuti, albi, quorum singulis singulis subvenienti stiles, rotundæ, bifidæ. Hæ capsulæ secundum ramorum cymas singulis apiculis adherentia, ut in aliis.

Septa media pellicula excocta perolis adherentia, ut in aliis.

Provenit hoc Thlaspi non solum in Persia sed & in Syria.

C A P. IX.

De Thlaspi membranâ cellulas determinante ad latitudinem siliquæ transversæ, & primò

§. 1. De iis quarum siliquis floriferi flosculi paulatim se explicantibus in spicas longas excurrunt.

A. 1. *Thlaspi vulgatum* J. B. *Vulgatissimum* Ger. *Vaccariæ folio* Park. *arvense Vaccariæ incano folio* majus C. B. *spithizante mustard*.

J. B.

EX radice satis crassa, fibrosa, lignosa, alba, subacri caules exsurgunt hirsuti, teretes, rigidi, brachiat: quibus folia sine pediculis adherent, longa, sensim angustiora reddita, serrata live crenata, geminis pinnulis caulem amplectentia, sapore cum morsu acri. Flosculi minimi, albi, multi, ut in Bursa pastoris dispositi, quatuor folis virecentibus sustentati, apicibus candidis. Capsulæ præmaturo ortu flores occupant, foliaceæ, subrotundæ, infrastræ, in summo hilis, in quibus semen acre Sinapi aut Nasturtii.

His addè, Folia quæ à radice exeunt longis pediculis inniti; siliquis seu vasculis sem. longioribus pediculis insidere quam in Nasturtio horrenti, dorsum reflexis, & bina duntaxat semina, hinc inde unum, continere.

Inter legetes præsertim solo arenoso aut glareoso frequens oritur.

Thlaspeos semen calidum est & sic. Utis præcipue in internis abscessibus rumpendis, mensibus cunctis, Uchiadicis affectibus curandis. Extrinsicis absterge ulcera quæcumq; manentia, insuper, parnicum est, sed minus vulgare. Scrobd.

Gravidis, quia fortum necat, insectum censetur. Idem.

Ingressit hoc semen Theriacum.

A. 2. *Thlaspi*

A. 2. *Thlaspi Vaccariæ incano folio peregrine*. An *Thlaspi capsulis hirsutis* J. B? An *Thlaspi villosum capsulis hirsutis* C. B. prod? Park.

Hæc species præcedente humilior est & minor, aliàs ei admodum similis. Radix pariter simplex, alba, plurimos caules fundit, humiliores quàm illius, & vix se sustinentes quin humi procumbant. Folia in eo differunt quòd & minora sunt & aliq; sinuata. Verum differentia maxime conspicua est in floribus, qui in hac specie triplo majores sunt quàm in illa, & in vasculis feminalibus, quæ & longiora & hirsutiora, habentque in summo apiculam seu spinulam longiorem. Semina quàm præcedentis minora.

Floret cum priore. Maio mense in Wallia primò observavi hanc plantam, quæ hyemem per-tulerat.

Thlaspeos capsulis hirsutis descriptio apud J. Bauhinum in plerisque convenit nostræ huic plantæ, verum, quod miror, nullam in floribus magnitudinem differentiam notavit. Folia quoque inferiora in nostra planta (quantum memini) Erucæ modo divisa non sunt, sed integra & per margines duntaxat leviter sinuata; neque capsulæ pilosæ sunt, sed potius brevi lanugine & veluti tonento incanæ. C. B. radice tenuem, oblongam suo Thlaspi villosa attribuit, caulem unicum, pedalem, quo à nostro differt: folia ad radicem humi strata, longis pediculis donata, orbiculato cuspidè, & reliqua conveniunt.

* 3. *Thlaspi Vaccariæ incano folio minus* C. B. Park.

C. B.

Tota planta villosa & incana est: Ex radice crassiuscula rufescente cauleculi semipalmares, etiam minores, recurvi & quasi repentes, villosi & incani prodeunt, foliis parvis, incanis, Vaccariæ similibus, pediculis carentibus & alternatim dispositis vestiti; quorum summitate siliquis plures, albi, quasi in subrotunda spica uniti, quibus theca parvæ succedunt.

In agris Monspelienfibus repens, & in Provincia propè Massiliam paulò majus & erectius re-locus peritur.

Suspicio hoc non differre specie à præcedentibus. Fortè parvitas & foliorum canities loco natali debetur. Verum nihil affirmo. D. Magnol copiosè in sylva Valena, viâ qua itur ad pagum Viols, inventit Maio mense cum flore.

* 4. *Thlaspi Vaccariæ folio, Bursa pastoris siliquis* C. B. *Vaccariæ folio Monspelienum* Park.

C. B.

Caule est cubitali, rotundo, striato, lavi, viridi, ramoso; quem folia Vaccariæ similia, atrovirentia, glabra, pediculis carentia cingunt: flores parvi, albi: siliquis Bursa pastoris formæ, sed majores.

Non longè Monspelio in orto Dei dicto collectum est.

Locus.

A. 5. *Thlaspi Dioscoridis* Ger. *Drabæ folio* Park. *Tbl. cum siliquis latius* J. B. *arvense, siliquis latius* C. B. *Creacle-mustard, Penny-cress*.

J. B.

Vulgaris notitie est hoc Thlaspi, radiculis obliquis, albis, lignosis, sapore oleraceo, tandem subamaro: caulebus sesquipalmaribus & cubito altioribus, angulosis, striatis, alatisque. Folia sine pediculo adnascuntur sinuata, pinnulis acutis productionibus, in atro virentia, sapore inter Brassicam & Cepas, odore ad Allium accedente: Flores pusilli, Bursa pastoris, albi: quibus succedunt siliquæ late, rotundæ, compressæ seu foliaceæ, glabræ, supremâ orâ fissæ, in medio magis eminentes propter femina contenta, rotunda cum striis circularibus, saporis acris. Flores in summitatibus caulis & ramulorum (ut in reliquis hujus generis) successivè expansi in spicam quandam longam percurrunt, nullis ad eorum pediculis (qui in hoc genere unciales sunt) appositis foliolis aut ligulis: Folia mollia & glabra sunt.

In agris inter legetes occurrit, sed rariss in Anglia: invenimus Worminfordæ in Essexia propè Locum, fluvium Stram; item propè oppidum S. Olfæ, Saxmundhamia in Suffolcia, & circa oppidum Sime in Staffordia comitatu.

* 6. *Thlaspi arvense Acetose folio* C. B. *Thlaspi majus* Tab. Ger. Park.

Hujus folia inferiora longa angusta, glasti aut potius Acetose pratensis foliorum æmula esse dicuntur: caules pedales & altiores, foliis crebris longiusculis vestiti, summa parte ramosi; in quibus siliquis parvi, albi, quos sequuntur capsulæ bivalves, prona parte convexæ, lupinâ cavæ, seminibus rufis repleti.

Mhi hæc tenus non satis de hac planta, an scilicet ejusmodi in rerum natura. Tabernæmon: tani auctoritati non multum tribuendum est.

Bbbb 2

7. *Thlaspi*

- * 18. *Thlaspi fruticosum folio Leucoi marini* Ger. frutic. folio *Leucoi marini minoris* J. B. frutic. *Leucoi folio angustifolium* C. B. Park.

Lob.
Virgæ huic numerosæ, sparæ, crebris *Leucoi* minoribus *foliis*: flores candidi, copiosi, & semina compressum *Thlaspi* parvi. Radix lignosa, fibrosa.

- * 19. *Scorodithlaspi Ulyssii* Aldrovandi J. B.

J. B.
Radice nititur singulari, albâ, paucis fibris donatâ. Ea veluti in capta divaricatur, numeroso *foliorum* stipatu longis pediculis præditorum, quæ ex principio angusto sensim ovatum figuram acquirunt, & subrotundo ambitu finiuntur; quorum priora foliis *Bellis* quodammodo respondent, quædam leviter lacinata, quædam paucis denticulis, alia ferè nullis donata. Color virescens est, pluculus ex costa nervis excurrentibus. At quæ alterno positu cauliculis hærent *folia*, præsertim suprema, minimis cæu alis caules amplectuntur. Cauliculorum fastigio *stipuli* insident albi, parvi, *Bursæ* pastoris vulgaris; quos *bursæ* sequuntur obliquæ, subrotundæ, cordatæ, non multum compressæ, ad *Thlaspeos* cordati burfili accedentes. Tota ceterum planta Allium redolet manifeste odoratu, ac etiam non tacta. Radicula & folia oleosæ gustu prædita sunt, grato & vel tantillum acredinis sapide in faucibus relinquente, non sine halitu Alliarie.

Flores & siliquas produxit Julio.

- * 20. *Thlaspi Alexandrinum* C. B. Park. *Alexandrinum Cortusi* Joh. Bauhini J. B.

J. B.
Herba est dodrantalis, ex radice singulari quaternos [aut etiam plures] caules emittens, teretes, glabros, multis alis concavos: ad quorum divaricationes, propagationesque, superiore præsertim parte, *folia* singula, velut Perfoliata, ramos amplectuntur, subrotunda. Ramorum extremis longa serie utrinque ex brevibus pediculis appenduntur *siliquæ* circinatæ, quales ferè *Thlaspeos* tenuifolii *Fuchii*, majores, in mucrone leviter obtusum desinentes, quas secundum longitudinem percurret costa, à qua utrinque valvulæ bipartitæ *siliquæ* desinentes abscidunt, dissepimento medio relicto, inque lingulis valvulis singula *semina* compressa, ruffa, ex latiore basi in acutum desinente.

- * 21. *Thlaspi sparspermon Americanum* Park. *luteum sparspermon* Cornut.

Huic plantæ radice est durior, multique fibrillis hæret: *folia* sunt digitali longitudine initio, admodum angusta, humi sparæ, & subpingua: cauliculis semipedales, non sine adnatis ramulis longiusculis & capillaribus, foliis quidem vacuis, sed mille *stipulis* luteolis, tetrapetalis ornatis: qui postmodum, relicti aridis cauliculis quibus appendebantur, omnes decidunt; fructusque unus tanummodo aut alter sparsim hinc inde spectatur, folliculi scilicet compressi & oblongi, quales sunt *Glastrati*, in quibus *semen* concluditur acri sapore. Sapor plantæ subacris vulgaris instar *Nasturtii* leviter linguam pungit.

- * 22. *Thlaspi clypeatum arborescens Creticum* Park. Alpin. exot.

Alpin.
Cubitalis altitudinis ramulos multos à brevi caudice digiti crassitie producit, longos, teretes, lignosos, à quibus alii ramuli exeunt, qui in summitatibus utrinque ex opposito *stipulas* parvos, albos habentes, crebros; à quibus *siliquæ* parvæ, oblongæ, depressæ, scutorum figurâ à suis pediculis parvis pendentes, *semen* intus continentes rotundum, depressum, acre: Ramuli superius *folia*, pauca habent, longæ, incana, tenuia, in extremis acuta; sed ramuli inferius ferunt *stipulas* tenues, minus, ex quo una parte *foliola* oblonga, tenuia, densa simul stipata pendunt, quæ incana sunt. Radice nititur hæc planta multiplici, tenui, lignosa, inutili; *semina* acria sunt, calida & fæca.

Hæc planta eadem videtur *Thlaspi* fruticoso alteri *Lob.* *J. B.* superius è Clusio & J. Bauhino descripto, aut *Thl. fruticoso folio Leucoi marini minoris* *J. B.*

- ¶ 2. *Thlaspi umbellatum.*

In hoc genere petala florum exteriora duo duobus interioribus plus duplo majora sunt, capsulæ binæ tantum semina continent, hinc inde unum.

1. *Thlaspi Creticum quibusdam flore rubente & albo* J. B. *umbellatum Creticum Iberidis folio* C. B. *Creticum umbellatum flore purpureo & albo* Park. *Thlaspi Candide* Ger. *Candy-Custis*.

E. Radice alba, simplici, sursiculosa, satis crassi pro plantæ modo, sapore acri & amaro, caulis emergit pedalis aut dodrantalis, teres, solidus, ab imo statim ramosus, ramis creberrimis, duris, lignosis, glabris, viridis. *Folia* in caulis & ramulis crebra, alterno aut nullo ordine posita, oblonga, angusta, glabra, *Iberidis* foliis aequalia & majora, paucis & majusculis crenis seu denticulis & marginis incisa. Summi caules & ramuli striati flores sustinent velut in umbellis dispositos, speciosos, tetrapetalos petalis duabus exterioribus plus duplo majoribus quàm sunt interiora, successivè se aperientes,

tes, pediculis semuncialibus nixi, colore plerumque purpureo, rarius albo. Singulis *stipulis* succedunt *thecæ* compressæ, oblongæ, mucrone bifido, cum stylo oblongo à flore residuo: *semina* bina ruffa in singulis.

Annua est planta. Sapor totius acris & vehementer amarus. Floris gratiâ in hortis colitur.

In sylvis montosis propè Salernum in regno Neapolitano, & Viterbum in Etruria spontaneum invenimus.

2. *Thlaspi umbellatum arvense amarum* J. B. *umbellatum arvense Iberidis folio* C. B. Park. *Thl. amarum* Ger.

J. B.
Seliquipalmaris est & altior planta; cauliculis pluribus, ramosis, striatis, subirsutis: quibus adnascuntur *folia* oblonga, *Iberidis*, ex angusto principio sensim dilatata; & circa extremitatem crenata, crassiuscula, subirsuta, sapore perquam amaro, subacri. Flores tanquam in umbella dispositi, tanquam inæquali ortu, ex albo purpurascetes, aut etiam penitus albi, quatuor constant foliolis, quorum duo majora longiora, ita ut ex iis unum simul utrinque inferius aquet aut etiam superet. Capsulæ siliæ, infrastræ. *Nasturtii* vulgaris semen continent minutum, acre. Radix lignosa, albida, fibrosa.

A *Thlaspi* Cretico differt foliorum angustia; floribus sensim expansis summis caulis & ramulis in spicas procurentibus; cum in Cretico feminalia etiam vasa florum delapsis umbellatum disposita sint: florum colore ex albo leviter purpurascete: omnium denique partium minore magnitudine.

Monifonium in Præluis *Thlaspeos* quandam speciem habet, *Iberidis* folio tenuissimè diviso, cui *folia* multo tenuius dissecta sunt quàm *Thlaspeos Iberidis* folio; flores & semina: cæteraque partes minores.

Inter fegetes in monte Saleva prope Genevæ & circa Thuiri vicum prope Juram montem. Locum. Variis locis occurrit inter fegetes in Germania.

- * 3. *Thlaspi umbellatum Creticum flore albo odore minus* C. B. *umbellatum Creticum, flore alio odorato* Park. *parvum, umbellatum flore niveo odorato* J. B.

Claf.

Humile est, ex semine natum, singularibus *virgæ* assurgit, rotundis, in plures ramos divisus, per quos, ut & per caulem, sparæ erant angustæ, & extremo mucrone serrata *folia*, Cretici florum æmula, acri gustu prædita. Summo caule & extremis ramis nascuntur veluti quædam in unum caput congestæ umbellæ florum niveorum, odoratorum, quibus succederent thecæ Cretici *Thlaspi* vasculis similes, in quibus *semen*. Radix etiam Cretici instar non vivax.

Considerandum proponit J. Bauhinus quantum differat *Thlaspi* hoc ab ejusdem Clusii *Thlaspi* in Allobrogibus invento, flore niveo.

4. *Thlaspi umbellatum Nasturtii folio Monipeliacum* C. B. Park. *umbellatum Narbonense* Ger. *umbellatum tenuiter diviso folio amarum Narbonense* J. B.

J. B.

Planta est multum accedens *Thlaspi* umbellato arvensi amaro: *foliis* crassiusculis cum aliquæ parvis laciniis sive portunculis: floribus ferè eisdem, sed paullo minoribus: altitudine semipedata: cauliculis aliquot sumisculis in ramulos divinis: radice singulari, crassiuscula, in fibras distributa. Hæc J. Bauhinus, qui plantam è semine Monipelio missa *Thlaspi* umbellati nomine natam fuisse describit his verbis:

Præcedenti anno fata per hyemem eduravit, & sequenti ineunte Aprilis cauliculis primùm protrudere cepit ex una radice plurimos, striatos, longâ serie foliorum ad extimam usque prominentiam caulis donatos. *Folia* autem ima sustinentur petiolo unciali, superne in quatuor portiones crassiusculas, latiusculas, mediâque sui parte sulcatis desinente: media porro folia summæque petioli duas circiter uncias plus minusve longo producantur, crenarumque imparium numero pro petioli longitudine brevitateque differunt, ita ut longiores pediculi quatuor vel quinque portionibus à se invicem impari intervallo è regione collocatis diffusi que consent: breviores verò, modo duobus, sed rarissime, modo tribus, Trifolii in modum, modo quatuor, modo quinque quoque; sed rarius dispari, longitudine donantur. Florere porro cepit jam declinante Maio: in reliquis cum *Nasturtio* prædicto convenit: quæ si placet vide.

- * 5. *Thlaspi Creticum flore albo majus* C. B. *Creticum album umbellatum majus* Park.

C. B. prod.

Radice est oblonga, paucis fibris donata: cauliculis palmum superantibus, rotundis: foliis paucis, oblongis, angustis, levibus, alternatim caulem vestientibus. In cauliculis summo flores candidi, magni, quibus thecæ magnæ, apice medio donatæ succedunt.

- * 6. *Thlaspi*

- 6. *Thlaspi saxatile vermiculato folio* C. B. *montanum vermiculato acuto folio* Park. *Lithlaspi montanum frutescens vermiculato acuto folio* Col.

Col.

Radice lignosa, alba, magna, inter saxorum rimas se infinuat; ex qua crassa, lignosa, rugosaque propago multos *stipulos* breves, palmares emittit, angustis, parvis, carnosus, vermiculatis, rotundis *fructibus* nigrescentibus, acutis in summo, atque per ambitum hirsutis parum, densis circa illos harentibus; at circa flores rariore & brevioribus. *Flores* verò in magnas velut umbellas rotundas conferti, candidi vel flavescentes, petalis superioribus parvis, inferioribus majoribus, *Thlaspos* Cretici florum ritu, quibus paullo minores sunt; staminibus intus quatuor luteis. *Flores* autem adeo crebri & densi sunt, ut planta tota vis oblecta videatur cum floret. Succrescentibus mediis floribus atque dehiscenibus, exteriores & ini, *fructus* per caulem brevibus admodum petiolis, minoribus corpore *fructibus* insidentes relinquunt, latos admodum, cavi Cochlearis modo, atque *Thlaspos* vulgaris *Vaccariae* folio dicti majores, parum elatos, cavam caulibus, convexamque nobis partem ostendentes. *Fructus* hi larii sunt, superna parte filla, non rotundi sed angulosi. Gustu admodum acri sunt folia, at *semina* aspera, quae lata, compressa, fulva, alii minora, singula medio folliculo vel disco, ut duo insunt singulis fructibus integris.

Maio floret, ac aestate perfructu. Reperitur Anversa Valvæ saxosis montibus, in quibus nihil terreni reperitur.

7. *Thlaspi maritimum* Batium Park. parad.

Park.

A *Thlaspi* Cretico umbellato vulgari differt foliis primis quae à radice exeunt antequam excaulescat nonnihil dentatis seu serratis circa margines, caulibus minus ramosis; umbellis tamen florum purpurascens similibus; *semine* pallidiorum flavo.

- §. 3. *Thlaspi seu Leucoium bifcutatum*.

Huius generis plantae ob semina compressa rotunda ad Leucoia accedunt, & Leucoia siliculosa seu bifcutata dici possunt.

1. *Thlaspi bifcutatum asperum hieracifolium & majus* C. B. *clypeatum Lobelii* Ger. *clypeatum hieracifolium majus* Park. *Lemaria bifcutata* J. B. *Duchler Mustard*.

J. B.

Caulis habet exiles, pedales aut dodrantales, ab eadem radice plures, uno vel altero *foliolo* ad ramentorum divaricationes donatis; ea enim magna ex parte statim ex radice oriuntur, per terram parva, palmum longa aut breviora, paullo semunciatu latiora, crassiuscula, saturo virore praedita, ad latera sinuata, alpera & brevibus pilis utrinque hirsuta. Summis caulibus & ramulis *floribus* innascuntur coarctati, tenuissimis pediculis haerentes, parvi, luteoli: atque hos sequuntur *pericarpia* pulcherrima, foliacea, peltata, didyma, ad ligulam, extra Scutulum quoque prominulam, adnexa, quorum singulis singula clauduntur semina, latiuscula, orbiculata, compressa, rufa: [sapore & effigie Leucoi purpurei & albi potius quam *Nasturtii* *Lob.*] *Radix* altè in terram descendit, mediocriter crassa, per plures annos vivax, & hyeme folia retinet.

In Germania, Italia, Sicilia & Gallia variis in locis observavimus, Maio, Junio, & reliquis æstivis mensibus florentem.

- 2. *Leucoium Alyssoides umbellatum montanum* Col.

An ad præcedentem plantam, cuius eam synonymiam facit C. Bauhinus, referre debeam dubito: quæpocra descriptionum quæ è Columna hic proponam, & rem Lætoris Botanici iudicio submittam.

Folia huic longa, Leucoio luteo magnitudine proxima sed minora, per ambitum magis sinuata, hirsuta, carnosa, dura atque alpera, & *radice* longa, nodosa, candicante ex pullo, nervosa, sicco sapore, simul ex pluribus germinibus prodeuntibus Leucoi more; ex quibus *caulis* tenuis, hirsutus, bipedalis aliquando, raris interceptis foliis, in cuius summo partem dividitur, & *floribus* veluti Corymborum modo densis, in umbellam dispositi emicant, lutei, amplius: quibus succedunt *fructus* laves, rotundi, duplices, latere conjuncti, compressi, apicem habentes medium, in medio exuberantes: quo *semina* singula, compressa, parva, flava, continentur; ut bina singulis duplicibus fructibus insint, sapore etiam sicco. *Folia* gustu dulci fere, non acra.

Augusto mense floridam & seminorescentem invenit auctor in excelsis *Aquicolarum* frigidisque jugis herbaris *Cornu* dictis, inque Valvernum montibus in valle supra Anversiam præruptis umbrosis faxis juxta fluminis decursum.

- 3. *Thlaspi*

- 3. *Thlaspi bifcutatum asperum minus* C. B. *clypeatum asperum minus* Park. *Iondaba Alyssoides Apula spicata* Col.

Col.

Maio mense exit, *radice* admodum exigua, alba, ex qua *folia* è terra parum elata sed convexa, hirsute alba, molli, densa obfita, digitali latitudine majora, oblonga forma, nervulis crassis, pilosis; quorum aliqua circa petiolum, radicem versis, laciniis habent, reliquam partem raris & magnis respectu folii serrata dentibus. *Caulis* è medio emittit rotundum, hirsutum, asperiusculum, pedalem aut paullo majorem, duabus vel tribus in summo alis divisum, è foliis angustioribus multum nec laciniatis prodeuntibus, reliqua parte nudum, nisi propè humum duo vel tria harent folia. In summo *foleculi* emicant Sinapae modo, lutei, exigui, quibus deficientibus ab imo paulatim locum implent *foleculi* duplices, rotundi, Lentis magnitudine, simul latere conjuncti, compressi, parum hirsuti, in specie modum fursum elati, atque Aprilis fine perfructu.

Cirinoles in sylva propè D. Rocchi *Mezzana* appellata, inter *Pyrastris*, *Oxyacanthas* & *Asphodelos*. Sapor plantæ totus acris.

- 4. *Thlaspi bifcutatum villosum flore calari donato* C. B. Park. *Leucoium montanum flore pedato* Col.

Huic *folia* sunt Napi modo circa caulem, atque etiam à radice prodeuntia, quæ hirsuta, profunde incisita, candicante ex viridi, parum carnosa, molli, gustu acriscula, linguam mansa diu vellicantia; *Flores* in summo caulis hirsuti, crassi, albicantes, & coherentium alarum densos profert, quorum externi primum deliscent, *Leucoii* ritu, colore luteo, minus saturo, tetrapetali, apice inter breviam flammulam in medio prominente, caliculos habentes hirsutos, ut in *Leucoio*: sed his accedit, quod binas appendices rotundas, inanes demittant infirma parte, quæ petiolo hærent. His succedunt exigui clypeoli effigie *fructus*, in apicem desinentes, Lenticule magnitudine. *Radix* carnosa, pedem longa, candicans, lignosa, ex dulci parum acris, minimi digiti crassitudine.

In faxolis Gallo-provincie, Bornii non procul ab insulis *Stechadibus* provenit. C. B. Columna *Locus*. Maio floridam habuit ex oppido *Filefino* in montibus Romanæ ditionis ortam, cujus flores & fructus gustu acres esse percepit.

5. *Thlaspi bifcutatum flore sulphureo* Hort. Oxon. An *Thlaspi bifcutatum annuum asperum* Hort. Paris?

Folia est asperis, & canescentibus, non saturè viridibus, ut in vulgari *Thlaspi bifcutato*: *Floribus* etiam sulphuris colore tinctis non ut in illius flavis. *Radice* insperu annua, non ut illud vivaci. Q. An non hoc sit *Leucoium Alyssoides umbellatum montanum* Col.

- 6. *Thlaspi bifcutatum Raphani aut Ironis folio* Bocconi.

Cum reliquis bifcutatis *Thlaspos* speciebus convenit hæc nostra *Caulis*, *Flore*, *Fructu*: *Folia* foliis folammodo discrepat, quæ Raphani aut potius Ironis formæ & magnitudinis sunt. *Radice* est admodum exili & imbecilla, ex qua sæpenumero plures *cauliculi* exeunt. Annuum est hoc nostrum.

Circa Panormum, Agrigentum & Massiliam copiosè gignitur locis incultis & asperis.

Locus.

- 7. *Thlaspi frutescens Persicum foliis* Kerri Zanoni; *latifolium platycarpon Leucoi foliis* P. Bocconi. *frutescens Leucoi folio* C. B. Park.

Zan.

Ex *radice* longa, satis crassa, fibrillis plurimas in terram demittente oriuntur quasi in cespite multa *folia* longa, crassa, lœvia, supra obscure viridia, subus pallidiora (decurrent per medium nervo subtili & vix perceptibili) ad extremum subrotunda; inter quæ oritur *caulis* pedalis, filimilis foliis sed minoribus, ad genicula alternatim dispositis vestitus, qui in plurimos ramos se dividit; atque in summis fastigiis ramorum proveniunt umbellatim plurimi *floribus*, albi, petalis duobus majoribus, & summis duplo quasi minoribus: in horum medio apparent plurima *staminula* rufa, apicibus totidem luteis ornata. Florum odor satis gratus ad Violæ nigre odorem accendens. *Flores* evanescentes relinquunt post se *capsulas* pelatas latas, in mucronem obtusum desinentes, colore obscuriore, versis petiolum quadratas, bifidas *semina* continentes compressa, lata, Cinnamonæ coloris, sapore amaro, acuto & pungente, veluti Sinapi.

Florèt per totam æstatem, sed copiosius vernâ tempestate, & frigore durante. Sponte provenit in Persia.

Locus & Tempus.

Huic proculdubio idem est *Thlaspi latifolium platycarpon* Leucoi foliis *Bocconi*, quamvis Jac. Zanoni dubitet, quoniam P. Boccone neque florum ullius odoris, neque foliorum amaroris (qui in *Thlaspi* insignis Persico observatur) non meminit. Verum hoc est argumentum tantum negativum & nihil concludit. Potuit enim Boccone has qualitates, aliisve quas in descriptione præterit, vel non animadvertere, vel oblivisci, vel brevitati studens omittere. Descripserit Bocconiana sic se habet: *Semen* frutescit fragilibus, cubitalibus, subinde majoribus, rotundis, circa quos *folia* plura nullo ordine servato densè congesta sunt, crassa, glabra, indivisa, Leucoi æmula, per extremum retusa. Summitatem occupant *fores* Leucoi, albidæ, quasi in umbellam congestæ; quos excipiunt vascula bifcutata, in quibus semen utrinque compressum. *Radix* subest crassa, vivax.

§. 4. *Thlaspi fatuum Bursa pastoris didum.**Bursa pastoris* J. B. Ger. *major vulgaris* Park. *major folio sinuato* C. B. *Shepherd's purse.*

Nonnunquam palmaris, pedalis interdum & cubitalis [aut etiam sesquicubitalis] est planta. *Radice* nimir exili, recta, alba, fibrosa, sapore subdulci & nauseoso; è qua prodeunt *folia* oblonga, modo integra, plerumque tamen profunde utrinque laciniata, laciniis in acutas cuspides desinentibus. Dentis leonis ferè in modum, nonnihil hirsuta, pediculis uncialibus [potius ex angusto principio sensim dilatata] cum superiora quæ in caulis sunt lata basi, absque pediculis is adnascantur, laciniâ ceu auriculâ utrinque productâ eos velut amplectentia, nec omnino laciniata sint. E *foliorum* medio *caulis* unus, duo, tres, quatuorve, aut plures exurgunt, in ramulos alternatim positos divisi, mediis ab imo statim. Summi caules & ramuli in longas veluti spicas excurrunt flosculorum pediculis tenuibus semuncialibus infidentium. Sunt autem *flosculi* parvi, albi, quatuor petalis subrotundis, mediis bididis compositi, cum *staminibus* aliquot apices luteos gestantibus. Flosculi de-lapsis pediculis in uncialem longitudinem excre-scunt, & seminum receptacula sustinent, ex acuto principio in lamellulam bifidam crumenulam desinentia, à caule extantes, & rectos cum eo angulos efficientes, aut etiam deorsum nonnihil reflexi. *Semina* in singulis vâsculis continentur multa minutissima, per maturitatem fulva aut subrufa.

Hæc planta foliis nigrè ludit, unde illam quæ folio est integro & non sinuato pro diversa specie non habemus: atque idcirco cum J. Bauhino adidem caput reducimus B. pass. folio sinuato primam, secundam & tertiam species C. B.

Locus. Secus vias locis desertis & incultis, inque arceis, compitis ac rudieribus passim provenit, totaque æstate floret, viget ac semen perficit.

Vires. Attingit & constipat, hinc valet in hæmorrhagia narium [si pessum è cotone factum & ejus succo intinctum narium indatur *Bruff.*], diarrhæâ, dysenteria, hienteriâ, [vino rubro vel aqua fluviali in qua chalybis candens extinctis fuerit decocta ac pota, vel ejus succus expressus] in mictione cuncta & gonorrhæa [succo expressi 3j. epotâ aut herbe ficcata juris duplo *Martib.*] menstruum fluxu nimio. Externè vulneribus solidandis à plebeis adhibetur, nec sine successu. Quinimo additur sæpius cataplasmatis febrifugis quæ carpis imponuntur.

Bursa pastoris non tantum hæmopticois opitulatur, sed etiam certò medetur gonorrhææ; quam singularem observationem post Tabernamontanum celeberrimo Seberio practico insigni debemus *Sin. Pauli.*

C A P. X.

*De Tetrapetalis siliculosis monospermis.**De Brassica marina monospermo.*

FOLiis carnosus cæcis cum Brassica convenit, floribus albis, capsulis subrotundis, monospermis ab eadem differt.

Brassica maritima C. B. *marina monosperma* Park. *marina Anglica* Ger. *monosperma Anglica* J. B. *Sea-Colewort.*

Folia aliquot è *radice* ampla, lata, crassa, circa margines undulata, & veluti crispa, fragilia, pediculis crassis infidentia, colore cæso seu ex viridi cinereo promit: è quorum medio *caulis* exurgit crassus, bipedalis aut altior, foliis aliquot vestitus, summa parte in multos ramulos & furculos variè divisi & subdivisi, *florum* pallentium alborum congeries densas & umbelliferas sustinentes, quibus succedunt *siliquæ* breves & crassæ, aliæ nucleis cerasi magnitudine, aliæ altero tantò majores, figurâ utrinque turbinatâ & acuminatâ, & thorulis quibuldam secundum longitudinem donatæ, vel albis tuberculis exasperatæ, colore cinereo, quibus singulis singulum inest *semen*, pullum, vicæ ferè magnitudine. *Radix* crassa in multos ramos divisa, multos annos vivax: quin & *folia* per hyemem virorem suum retinent.

Locus. In arenis maris litoribus circa Angliam ubique ferè invenitur. Verno tempore pro olerè estur.

C A P.

CAP. XI.

Myagrum monospermon J. B. *monospermon majus* Park. *monospermon latifolium* C. B.

CAP. XI. *Ralla* & alba est *radix*, annua tamen: quæ *caules* proferit aliquot cubitum aut sesquicubitum altos, glaucos, teretes, leves, solidos, medullâ candidâ farctos, multis alis concavos, superio-riore parte valdè ramosos, ramulis perlongis à caule extantibus & angulos ferè rectos cum eo efficientibus. *Folia* Glasti fativi superioribus foliis nonnihil similia, plerumque tamen laciniata, præsertim inferiora, [parva, cum Brassicæ magnitudine, nequitiam conferenda,] simili-que illis cæsiâ, pinnis suis caules amplectentia, sapore olereceo. *Florès* lutei, quadrifolii, minores multò quam Brassicæ (imo Erysimi vulgaris parces) paullatim nec eodem tempore sese explicant, aliis primum è calice erumpentibus, aliis in *semen* abeuntibus, quod singulare in singulis spiculis bur-ulis sursum spectantibus, & caulis ramulisque appressis.

J. Bauhinus spontaneam observavit in agro inter *Dampierre* & S. Mauritium. Junio mense apud *Locus* & nos floret, & semine plenam maturitatem adeptæ radicis interit. *Tempus.*

CAP. XII.

Myagro affinis capitulis rotundis J. B. *Myagro similis siliquâ rotundâ* C. B. Park.

MULTOS (inquit ille) ex *radice* simplici, lignosa producit *caules*: [Quæ in nostro hortulo vere sæte sunt plantæ è singulis radicibus singulos prodixerunt,] cubitales & bicubitales, [Quæ apud nos proveniunt cubitalem altitudinem non excedebant,] teretes, fragiles, hirsutos, ab imo statim ramosos, frequentibus ramulis è foliorum alis egressis: per quos *floribus* tenuissimis, minoribus quàm in Myagro, pallidis, longa serie succedunt alternatim disposita *capitula* exigua, Coriandro minora, semuncialibus pediculis tenuibus à caule extantibus hærentia, per maturitatem nigra, in apiculum desinentia, à quo quatuor costule minimum alate ad pediculum usque porriguntur. In singulis capitulis *semen* inest unicum flavum, oleaginosum, nullo sapore manifestum. *Folia* Myagro similia, minora, aspera, obscurius virentia, nonnihil fusculenta; quæ per caules & ramos alternatim disposita, nullis pediculis, amplexicaulia, alas utrinque pinnatas proferunt sapore viscido, & nisi obster leviscula acrimonia [quæ postea sentitur & linguam calefacit] fatuo: infima ex longis pediculis leviter sinuata sunt. *Descriptio est* Jo. Bauhini à nobis interpolata & aucta.

Annua est planta, semine deciduo se renovans. Hujus ramulum invenimus inter plantas nostras siccas, ubi collegimus jam non recordamur. Ex semine Londino missò in hortulo nostro lucerevit, floruit & semen perfecit.

CAP. XIII.

Myagro similis flore albo J. B. *Myagrum monospermon minus* C. B. Park.

NUMEROsa statim à radice fundit *folia*, glabra, uncias tres longa, ad Iberidis folia accedentia, laciniata nonnihil: Inter quæ *caules* surgunt medullâ farcti, alis concavi: Quorum exortum *folia* ambiunt alata & veluti denticulis laciniata. *Flosculi* in fastigiis candidi, exigui, quos vâscula sequuntur subrotunda, acuminata, longo pediculo hærentia, ad Myagrum cum rotundis capitulis accedentia. *Radicalia* longa, alba, simplex, vel cum paucis fibris.

Inter Bononiam & Florentiam reperit J. Bauhinus. Passim in sativis circa Monspelium reperitur *Locus* & Maio & Junio cum flore & capitulis. *Bolan. Monsp.* *Tempus.*

CAP.

CAP. XIV.

Erica marina Ger. *marina Anglica* Park. item *maritima Italica* ejusdem. *Erica maritima Italica*, *siliqua hirsuta cuspidi simili* C.B. *Cakile quibusdam*, aliis *Erica marina* & *Raphanus maritimus* J.B.

QUAMVIS tenuis longa tamen satis est hujus *radix*; numerosos *caules* proferens, dodrante altiores: *folia* Resedæ minora, pinguiora, gustu acri, subulso. *Flores* peculiaribus furculis lateralibus insident, *Ericæ* aut *Brassicæ* positi & formâ, colore purpureo. *Siliquæ* crassiusculæ, breves, bina *semina* singulæ continent. Nos unicam in valculo cellam seu cavitatem observavimus.

CAP. XV.

Lepidium glastifolium C. B. *Lep. non repens* J. B. *Lep. annuum* Lob. Park. *minus retit.* *Woodhead* Pittander.

HÆC herba ex observatione nostra hujus loci est, siquidem *capsulas* producit monospermas; numerosissimas, sphaericas cum apice in summo, perexiguas, scabras, pediculis furculis semuncialibus, acuto, cum caule angulos facientibus, insidentes, qui *stoculis* parvis, albis succedunt. Flosculi autem successivè se aperientes paulatim in prolongas spicas excurrunt.

Miror Morisonum *siliulas* bifidas, membranâ per maturitatem pellucidâ & albâ disseptas ei attribueret, nisi fortè aliam plantam describat, nobis incognitam.

In agris quibusdam propè Ratiponam Germania urbem copiosum observavimus.

CAP. XVI.

Rapistrum monospermen J. B. C. B. Park.

EX *radice* longiuscula, albicante, parùm fibrosa, *caules* pedales, aliquando altiores, rotundi, tenues, ramosi, eleganter virentes, levitèrque hirsuti exurgunt. *Folia* humi sparsa crassa sunt, Rapi foliis similia, ad principium laciniata, deinde subrotunda, leviter sinuata & hirsuta. *Flores* secundum cauliculos palmares & tenues velut in spica dispositi, eleganter lucei aurei, quibus *siliquæ* succedunt rotundæ, elegantes; propter strias [per eas quemadmodum in semine Coriandri discurrentes] in filamentum oblongum abeunt, quæ quasi geminæ nisi insident, parte tamen superiore majore, cum in ea *semen* parvum, oblongiusculum, sed unicam (unde et nomen) continetur.

In Italia non procul à Liburno portu; circa Genavam etiam & Monspelium spontaneum invenimus.

2. *Rapistrum maximum rotundifolium monospermen Hispanicum* Park. *maximum rotundifolium monospermen* Cor.

Præcedente elatior est, foliis majoribus in lacinias dissectis, extremo majore, subrotundo, magisque piloso. Quin & ramulis crebrioribus, floribus amplioribus, albis in calycibus subulsetis, seminebus [potius valculis seminalibus] rotundioribus, summa parte minimè acuminatis ab eodem differet.

Hanc speciem plenius describit Jacobus Cornutus in historia Plantarum Canadensium his verbis: Omnes hujus generis species *foliorum* amplitudine superat: hæc verò sunt, Raphani modo, extremâ parte rotunda, & ambitu crenata, suprà var. & asperitibus in spinulas fæcaces leviter exuberant, amplitudine palmari. Circa caulem subnascuntur his utrinque in eodem pediculo minora.

Caulis ad duo cubita elevatur, striatus, angulosus, ut folia hispida in multiplices furculos divisus, in quibus longè minora quàm in caule folia glomeratim aggeruntur & sine ordine locantur: sunt enim illa & magnitudine & figurâ urticæ Græcæ similia; onusti sunt furculi innumera florum propagine, adeo ut integræ vigeant ætate; *Flores* ex rotundo capitulo subulso in quatuor candida foliola separatur, inter quæ tenuia filamenta & pistillum viride cum apicibus luteis apparent. Cuique flori succedit *semen* unicam, parvum, subulsum, rotundum, rotundâ quoque capsulâ membranaceâ Coriandri magnitudine inclusum, quamvis initio dum vixit paulo longior appareat, per maturitatem tamen orbicularis est figura.

In Hispania nascitur.

CAP.

CAP. XVII.

De Leucoio siliiculosi monospermi.

1. *Leucoium siliiculosum flore luteo umbellatum monospermi* Thlaspi fasciatile incanum, luteum, Serpylli folio minus C. B. *Ioniblaspi luteo flore incanum dioxide*, montanum, umbellatum Col. *Thlaspi montanum luteum minus* Park.

Col.

FOLII exit incanis, asperis, parvis, angustis, oblongis, formâ & effigie congeneri plantæ à Macthiolo pro Alyssio depictæ, minoribus duplo, circa *viticulos* rotundos, purpurantes, in terra stratos, hirsute albâ asperâ obsitos: in quorum summo *flores* odorati, non parvi ut in congeneri, sed magni respectu plantæ, atque non in umbellam, sed veluti longum corymbum in orbem per viticulos disponuntur, colore luteo, hilari aureove, petalis infractis in cordis figuram: quibus ab imo *fructus* succedunt, alternatim etiam per orbem circa viticulos longis petiolis hærentes, figurâ rotundâ, Lentis magnitudine, incanâ hirsute asperi, longum habentes apicem, in quibus unicam *semen* compressum fulvumque continetur.

Maior & Junio floridâ & frequentissima in Æquicolarum montibus habetur: plana juga diligit. *Tempus* Folia dura & veluti humore carentia sicco sunt sapore, herbaceo, nec acrimoniâ exorere videntur, sicuti & semina. Eadem radice regerminat post *flores*, semperque vivit. *Locus*

2. *Leucoium siliiculosum monospermi fructu compresso. Lunaria petiata minima quibusdam ad Thlaspi referenda* J. B. *Thlaspi minus elypeatum* Ger. *elypeatum minus Serpylli folio* Park. *Thl. clyp. Serpylli folio* C. B. *Ioniblaspi minimum, spicatum, lunatum* Col.

Col.

Hujus *radix* exigua, tenuis & albicans, fibrillis aliquando divisâ invenitur: plures emittit *viticulos*, tenues, asperos, dodrantes ad summum, supinos, aliquando rectos in unicaule plantâ: quos *folia* circumdant alternatim disposita, candicante, exigua admodum, duplo minora quàm Thymi durioris dicti, asperiusculi uno versu quantoque disposita. A medio verò viticulorum, (qui aspera hirsute & candicante obducuntur) ad summum usque *fructus* cartilaginei rotundi, Lentis magnitudine, compressi, velut in longam spicam dispositi dependent, uno etiam ferè versu penduli & petiolis incurvis exiguis, minimum, in quatuor foliola divitum calycem habentes, oculos ferè fallentem. *Flores* velut in umbellam confertos in summo semper habet exiguos, & omnium minimos, luteolos, qui statim *folliculos* proferunt è medio rotundos, hirsutos [J. Bauhino non rectè glabros] in medio parum ventriosos, limbo circumductos, in ima parte veluti fillos Thlaspos modò. Hi profecti paleæ colore sunt, ab imo decedentes, Mai fine; *semen* intus unicam habentes ovali figurâ, compressum, flavum aut rufum. Plantæ sapor parùm acris, Leucoii modo ficans.

In montium radicibus & collibus Soli oriente expositis sterilibus frequens Anversæ Valuentium, *Locus* prilis mensis fine & Maio. Circa Monspel. colligitur: Cherlerus in Nemaufensi agro. *Tempus*

CAP. XVIII.

Thlaspi montanum Glaspi folio C. B. *montanum Glaspi folio majus* Park. *Thlaspi Pannonicum Clusii* Ger. *Thl. folio Alliarie* J. B.

J. B.

HUJUS *folia* infima latâ & rotunda sunt: quæ autem superius in caulibus, quos à fibrosa, oblique actâ, serpente, albâ, tenui, lignosa, Alliarumque obolente *radice* plures emittit, teretes, laves, cubitales altiorisque. *Folia* inferiora sunt Alliarie similia, alia ad Napi folia quodammodo accedunt, oblonga, aversâ parte casta, adversâ in luteo virescentia, duabus pinnulis subrotundis caulem amplectentia, sapore olraceo, nonnulli ad Cepas quoque, accedentes è quorum alis rami enascuntur, similiter fohati. *Flores* Nasturtii aquatici albi, quadrifolii. *Siliquæ* uno loculo donatæ, subrotundæ, nullâ fissurâ, *semen* continent singule singulum, flavum, gustu amaro & acri.

Invenitur umbrosis locis ad arcem Stichenstain, & quâ iter est ex ea arce ad Sneberg: nullquam alibi Clusio observatum. Floret Junio, *semen* Julio & Augusto ad maturitatem pervenit. *Locus* *Tempus*

CCCC

CAP.

CAP. XIX.

De Glasto seu Isatide.

Glastum Latinis, *Vitruvio*, *Atla*, *Cesare* & *Marcello Empirico* testibus, vitrum dicebatur. Vitrum ideo à Latinis dictum exilitimo quod Gallis & Britannis antiquis *Glastia* diceretur, quod Vitrum rectè interpretati sunt. Glastia autem fortè dicta est à colore vitreo seu *caesio*.

Glasti notæ sunt folia ad tingendum utilia, silique compressæ, latæ, pendulæ, per maturitatem nigrescunt. *Lingua avis* dictam imitantur.

Glastum sativum Ger. Park. *Isatis sativa vel latifolia* C. B. *Isatis sive Glastum sativum* J. B. *Wood.*

Pollicaris hujus radice albidæ & lignosa ad cubitum & sesquicubitum descendit, inquit J. Bauhinus, caules surgit minimi digiti crassitie, bicubitalis, rigidos, teretes, laeves, subrubentes, in summo valde ramosos; folia creberrimis, nullo ordine possit vestitos. Flores in ramulis lutei, crebri, exigui, quatuor foliis longiusculis, obtusis, minime bifidis compositi, pediculis longis, tenuibus subnervi J. Bauhinus octo folia flori tribuit, verum quatuor illa quæ minora vocat calicis sunt non floris] *Stamina* lutea, exigua. Capsule seminum per maturitatem nigrescentes, latæ, obusæ, *Lingua avis* similes sed minores, costa longitudinem percurrente, secundum quam etiam aperitur, singule singula semina flavicantia continent. Ob pediculorum tenuitatem capsule deorsum dependent ac si pilis appenda forent. Folia ima ad Cynoglossum accedunt, nonnihil glauca, oblonga, glabra. Quædam tamen ex prioribus interdum bifida, inquit J. Bauhinus, ac etiam nonnunquam sinuata, ad Hesperidius folia accedunt. Quæ in caulibus & ramis nullo pediculo interveniente adnascuntur, pinatis barbulis ad basin donata, oblonga, angusta, in acumen desinentia, glauca, glabra, quædam tamen ex inferioribus averis parte ad margines præsertim & nervum medium ramosius pilis bifida. Tum caules tum folia glauco quodam polline obducta sunt, quæ facile detergi possit. Secundo à fatione anno caulescunt & flores, & postquam semen perfecit radices exarescit, semine deciduo se renovans.

Saritur in Mœdetrancis Angliæ. Sylvestris à Sativo nonnisi cultura differre videtur.

De Hæstidis cultura & præparatione ad lanas tingendas integrum librum scripsit Henricus Crolachius. Glastum facillimè & copiosissimè præbet salem volatilem, imò sine igne, egregii usus in Scorbutis & Angina. Hæc planta multò melius tingit lanas quam *Indigo*, quod admixtione salis corrosum evadit. *Wedelin de Sale volatili plantarum.*

De cultura & præparatione Hæstidis lubet hic transferre quæ habet Wedelinus loco citato.

Optimè inquit crescit is in arvis, quibus prius Linum satum fuerat; sin minus antecessore hoc gaudeat, stercorei eadem probe postulat.

Alterutro horum facto, aut foditur terra ad fationem, aut aratro ad id aptato quadrifugal profundius aratur. Sin communi aratro præstare id libuerit, lentè fossinandum est, morâ enim eget.

Quod Autumno aratro præparatum est arvum hyemalibus feriis ad Purificationis Mariæ festum relinquatur ubi irrigatio.

Semen ipsum perinde est, recensio an vetustum sit, modò non fumi accessione (quod notabile est) corruptum fuerit.

Post festum Purificationis, molliori celo, feritur, & ex voto quidem magis modicâ nive posita, & ea quidem cautione, nè densè nimis satio fiat.

Elapso uno alteroque die, quæ mora non de nihilo est, studiosè mediante occasione, terrâ obtegatur. Post Pentecosten diligenter repurganda ab aliis herbis.

Post festum S. Joannis ad primam mensem maturelci: cum extima folia flavedinem præ se ferant, vel metus est flores ipsum meditari, ferro ad id parato in terra herba detrunctur in cumulum hinc colligitur & ad leoriam fertur.

Factè lotionè pabone ad locum aptum mittitur, sparsim dispergitur, & vertendo siccatur: marcor hic seu colono, si minor fiat & superficialis, seu emtori, si justus, lucrum fenerator, illi quidem aucto globulorum numero, huic meliori præparatione. Sin inconstans tempestas minus faveat, ut modo siccetur, modò imbris irrigetur, quæ liberari ab extraneo humore debet, periculum subit corruptionis, & testis hujus, nigredinis, quod sæpe unicâ nocte contingit.

Absumpta superflua humiditate congeritur, & trusculibus molis infertur.

A conqualatione seu comminatione & tritura hæc, qualis quidem succulentis adhuc convenit, in acervum obtusum seu rotundum compingitur, superna parte recta pro arcenda pulvis, circa latera verò ventralabra fabricantur, ut herbacea sanies residua per noctem excludatur.

Abiæto liquore digeritur in magnos globos, & recto patulo ad id facto, ad machinam illam vecta imponitur, ut siccetur, ad id omni studio superflua humiditas abigatur, nè in putrilagine fatiscat. Relinquitur hic loci potest, quamvis id fieri occisio; aut globuli jam leniter exsiccati proprie inferri domui, vel ad ultimum præparationem præceteribus vendi possunt.

Globuli enim hi, quos sexagenos vendi vides, tabulatis ingesti & accumulati, sensim incallescunt, & urinosum illud volatile de se exhalant, eo citius quo calor ambientis affluo tempore & eorum copia major; illud verò non solum quo continentur spatium, sed totam sæpe domum & vicinas odore suo replet. Tandem aqua etiam afflusi magis intenditur calor, donec non in cineres, ut quidam volunt, sed pulverem grossum tinctorum ulibus aptum fatiscat, quod hinc Glastum *æter* seu præparatum audit.

Secunda

Secunda vice propullans, non, uti prius, foliicis unguiculis ab immixtis aliis herbis repurgatur, sed oves in agrum mittuntur ut pasci interfecto hoc gramine repurgent isatidem, neque enim illi vel esu nocent, vel concalcando in terram, nisi pastoris negligentia diutius ac par est inhæreant agro.

Exactis sex septimanis à prima messe denud ut superiori tempore detrunctur, & iterum clavis totidem hebdomadis, si celum Autumnale faveat, tertiâ vice; licet hæc minori bonitatis notâ, tum ob caloris Solaris digerentis insufficiantiam, tum ob tempus loturæ minus aptum.

Sequenti anno isatidem arvis, quæ prius isatidem tulerant hordeum inferunt.

Sin semina desiccantur, tertiâ melle pars intacta relinquatur, unde vixit anno in semine exit.

Hætenus Wedelinus.

Nostrates in præparando Glasto methodum hanc non per omnia observant, ut ab amico, quem

super hac re consului, certior factus sum.

Seritur circa initium Martii apud nos, solo pingui, calido & bene stercoreato; circa medium Maium feriis citius pro anni temperie & herbe maturitate decerpitur.

Quamprimum demetitur ad molam ilico defertur & molendo comminuitur tandiu donec in globulos formari aptum sit absque ulla mixtura.

Globos hosce craticulis vinicis (*Hurdies* nostrates vocant) imponunt ad exsiccamum; cûmque penitus siccæ evaserint, niolæ iterum subiciunt & in pulverem quàm possunt subilem comminunt.

Pulveritatum in area complanata, seu tabulato in acervum componunt, & copiosâ aquâ affusâ irrigant seu madefaciunt, donec concalcet & vaporem emittat, adeoque per plures septimanas calentem & effumigantem sinunt ut paulatim maceoret & maturelcat, humore aequo evaporante, medicamentoso concocto. Ad calorem autem moderandum nè nimis inualelcat, per tres, quatuorve hebdomadas palâ quotidie versant; mucedinem autem inter exsiccamum & causticam contrahit, quam iterum deponit, antequam plenam maturitatem adipiscatur, postea dum facies infuscent, & diuturnum.

Estatè calida & serena succo melius concocto ad pigmentum conficiendum nobiliss & præstantius evadit; pluvia autem & humidâ solis insidias luxurians, & uberiorè proventu farentem dirat, cûm citâ regeminatione ad quatuor aut etiam quinque menses eadem affatè adolescat. Prima messis omnium præstantissima habetur, relique ordine, sequentes antecedentibus, deteriores.

Glastum autem non solum colorem cœruleum de se præbet, verum aliorum ferè omnium eolorum basis & fundamentum est. Verum pro institui nostri ratione de Hæstide satis: qui plura desiderat (nec enim hæc ad artis hujus profus rudem & ignarum instruemum sufficunt) eos consulari qui hæc materiam ex profecto tractant, nimirum Crolachium prædictum, & Auctorem anonymum *Hanc Agriculture Anglicæ conscripserat.*

Joanni Bodæo à Stapel non assensio agrum Glasti provenit non emaciari sed latificari potius, quavis frumento producendo magis fortasse idoneum evadat: nec enim triticum solo valde opulento factum fertilissimum est; siquidem foliis & culmis supra modum luxurians vim omnem in ea effundit, nec granorum admodum ferax est, neque plena & farinâ prægnantia procreat.

CAP. XX.

Coronopsis Ruellii Ger. recta vel repens *Ruellii* Park. *Coron. Ruellii sive Nasturtium verrucosum* J. B. *Ambrosia campestris repens* C. B. *Swines Cress.*

J. B.

Terræ apprimunt caules nunquam surgentes, spithameos, ramosos, rigidulos; per quos folia laciniata, celsura foliorum Nasturtii, nec ita diffimili aut odore, aut sapore: folioli secundum caules minui, albi; seminum loculi scabri, inæquales, lappulas imitati, quasi echini parvi muricati, quorum singulis granum unicum, nigrum, gigarto vitigine ferè par inest. Radix longiuscula, satis crassa.

In uliginosis & ad vias tam in Angliâ quàm in exteris regionibus reperitur.

Locus.

HISTORIÆ PLANTARUM

LIBER DECIMUS SEPTIMUS,

QUI EST,

De Herbis flore tetrapetalo anomalis.

Pro floribus tetrapetalis hoc in loco habeo monopetalos etiam profundè in lacinis petalorum amulas ad ungues ferè fillos, nè à recepta Botanicorum sententia nimis recedam.

Herbæ flore tetrapetalo uniformi anomale & sui generis variæ.

Harum notæ Characteristicæ, generum indices sunt.

Florum petala tenuia, ampla, fugacia, succus lacteus aut flavus, acer, vis narcotica; & in plerisque speciebus calix bifolius seu bivalvis caducus; PAPAVER, cujus duo sunt genera; Alternum, vasculis feminalibus brevibus in plurimas cellulas divisus, operculo stellato; iisque vel glabris; PAPAVER Sativum & Sylvestris plurimarum specierum; vel hispida; ARGEMONE; Alternum filiquosum; PAPAVER corniculatum; cujus omnino species est Chelidonium majus dictum, liquorem succo flavo acris turgens, & calicem habet bivalvem caducum.

Vasculum feminale in quaterna loculamenta paritum, loculamentis superiore parte aliquouq; digundis, & in angulos eminentibus; foliis in plures lobos seu segmenta divisus, glaucis, glabris, odore vehementi; RUTA. Rute interdum pentapetalos est, & vasculum suum loculamentis compositum; verum hoc accidentarium esse puto & luxuriantis nature lufu tribendum; naturaliter enim & ordinariè quaterna tantum petala, & tandem in feminis conceptaculo loculamenta obtinet.

Vasculum feminale trilocum in summo stylo, & succus lacteus in plerisque speciebus acer & ferridus; TITHYMALIS.

Flores flammosi, in spicas congesti, Flosculi tum tubi in vascula feminalia elliptica, (que per maturitatem horizontaliter rumpuntur) intumescences, feminibus intus binis, puliciformibus. Hujus generis alie caulibus sunt

Nudi, foliis vel

Latiorebus, nervosis; PLANTAGO.

Angustis, in nonnullis etiam ad margines dentatis aut laciniatis; CORONOPUS.

Foliis, foliis angustis, binis oppositis, florum spica è foliorum alis egressis; PSYLLIUM.

Siliquæ flores antevergentes, que per maturitatem quadrifariam partiti & dehiscences, quatuor feminum series ostendunt. Flores summis siliquis infident, & integri una cum calicibus decidunt; LYSIMACHIA filiquosa. Hujus species quas novimus omnes præter Virginianus luteas siliquis producant lanigeras.

Vascula feminalia in bina loculamenta divisa, & plerumque compressa: Flosculi parvi, petalis ad ungues junctis, ita ut integri decidunt, suntque vel floribus

Ex foliorum alis exeuntibus,

Singulatim, ita ut è singulis alis singuli egrediantur flores; ALSINE spuria, nimirum foliis Chamaedrys, Hederule, Veronica.

Spicatis, ita ut è singulis foliorum alis egrediantur singuli sirculi flores multos in spicas dispositos sustinentes, vasculis sem. compressis, Burse pastoris æmulis; VERONICA.

In summis caulibus spicatis; VERONICA spicata.

Anagallis

Anagallis aquatica dicta major & minor tam rotundifolia, quam longifolia, itemque Anagallis aquatica quarta Lob. floribus & feminum conceptaculis cum Veronica conveniunt ideoque Veronica potius quam Anagallis speciebus annumerantur. Ad idem etiam genus pertinent Chamaedrys Spuria dictæ species omnes.

Papaver spinosif, si rectè accipio mentem Botanicorum qui illud descriperunt, calix trifolius est, quâ in re differt à reliquis Papaveris speciebus nobis observatis. Loculamentorum vasculi feminalis respectu plurimum inter se differunt Papaveris species; Nam Chelidonium majus siliqua simplex est & indivisa, unica intus continua cavitate; Papaveris corniculati lutei in bina loculamenta secundum longitudinem dividitur; Pap. corniculati flo. phœnicei in terna; ejus que flore est violaceo in quaterna. Papaver vulgare tam Hortense quam Sylvestris capitulum in plurimas cellulas dividitur incerto numero, ulque ad duodecim aut interdum quindecim, prout plaga vegenor est aut languidior. O. perculi autem stellati radii indicant numerum cellularum in quas capitulum dividitur.

Hinc patet à numero loculamentorum in quæ dividitur feminis conceptaculum solo & per se plantarum genera non rectè semper distingui.

Huc etiam referenda sunt Pentaphyllum filigosum primum & secundum Murrisoni, nec non Trifolium Lufitanicum bivalve flore rubro ejusdem, quæ siliquarum respectu cum Chelidonio majore conveniunt.

CAP. I.

De Veronica.

Veronicam Recentioribus quasi *epipetalo* dictam existimat C. Hofmannus, quia triumphat inter plantas noviter repertas.

Veronica notæ sunt. Flosculi parvi tetrapetaloides, nam quæ videntur petala distincta ad ungues juncta sunt, adeo ut flos integer decidunt, unde stridit & propriè loquendo flores monopetalii sunt non tetrapetalii. 2. Vascula feminalia in bina loculamenta divisa & plerumque compressa Thlaspos instar.

In hoc genere calycis folia non decidunt una cum flore, ut in Tetrapetalis siliculosis, *Nasturtio, Thlaspi*, &c. sed à flore delapso restant ad feminis usque maturitatem; præterea flores è sinu foliorum exeunt, præter illorum normam, in quibus nulla ad florum exortum apponuntur foliola.

Veronica autem in triplici sunt differentia. Alie enim flores spicatos producant, spicis summos caules & ramulos terminantibus que Veronica spicata dicuntur. Alie florum spicas producant è foliorum alis exeuntes: quod genus Tencris seu Chamaedrys spuria nomine insignitur.

Alie denique flores singulares seu solitarios secundum caules, è foliorum sinibus proferunt, quæ Alsine spuria censentur.

§ 1. Veronica spicata.

1. Veronica spicata latifolia C. B. Ger. major latifolia foliis splendens & non splendens J. B. spicata latifolia major Park. Great broad-leaved spiked Speedwell or Jewellin.

Clas.

Cubitalis proferit caules, interdum etiam amplores, non valde ramosos, cerè quàm rarissimis alis, sed multis nodis præditos; folia contrariis inter se petiolis ad singulos nodos nascentia, duas aut tres uncias longa, unam lata, crassa ex atro viridia, splendensque, raris & vix conspicuis crenis serrata, gustus admodum alstringentis & exsiccantis, deinde acris. Summo caule spicatis crescent multi conferti flosculi Veronicæ rectæ dictæ floribus formâ similes, sed colore paulo dilutiore, ab infima parte spicarum explicare se incipientes quemadmodum Tencris & aliarum spicarum flores. Semen in planis vasculis continet, exile, fulcum. Radix crassa est, multique fibris donata, singulis annis novos ex lateribus caules producents.

2. Est alia hujus species cubitalem altitudinem non excedens, multique in summo caule ramis secunda prædita, cujus folia superioribus non minis ampla & crassa sunt, sed neque splendens, neque adeo cren. atra sunt.

3. Conspiciunt & tertia species, secunde non valde dissimilis, cujus folia evidentioribus crenis Tertia species, serrata sunt, ramulique oblongiore florum spicæ præditi: in reliquis conveniunt; utrique sapor idem qui priori.

Invenitur hoc genus cum suis speciebus in multis Pannonia sylvis montibus, & ad radices Striciarum. Locum Austriacumque Alpium, gaudetque umbra.

Floret Julio, aliquando etiam Junio, in hortis præsertim: Semen Augusto & Septembri maturum est.

2. Veronica spicata vestra, profundè serrata, quam Lysimachiam ceruleam quidam vocant J. B. Lysimachia spicata cerulea C. B. cerulea Ger. emac. cerulea spicata Park.

§ 2.

Cubitalis, teres, glabra, ex certis intervallis terna aut plura folia ad nodos habet, Ptarmicæ foliis similia, uncias duas aut tres longa, culum lata, valde serrata, glabra. Spica longa floribus densè congestis constat, cæruleis, quibus deciduis remanent longa staminula. Succedunt parva exigua marispiola

Cccc 3

marfipola in quibus *semen* minutum. Parvâ & fibrosâ *radice* nititur, non reptante, sed plures à capite turiones seu germina novella protrudente quotannis, quibus valde se propagat.

Locus.

In Pannoniâ & vicinis Austriae atque Stirie regionibus vel secundum rivos, vel in montanis pratis sponte nasci narrat Clusius.

- A. 3. *Veronica spicata recta major & minor* J. B. *spicata minor* C. B. *assurgens sive spicata* Ger. Item *Veronica spicata angustifolia* C. B. *erecta angustifolia* Park. *The lesser spiked fluellin* of Spedwell.

f. B.

Obliquam *radicem* agit, fibratam; *caulem* rectum tollens, interdum quatuor unciarum tantum, aut pedalem vel cubitalem; interdum altiore multo, simplicem plurimum, ad cuius nodos *folia* nascuntur angustiora, acutiora quam *Veronica* vulgaris, leviter crenata, hirsuta, ad radicem latiuscula. *Caulis* in spicam longam definit, plerumque vilis simplicem, interdum *floribus* *Veronica* vulgaris cœruleis densissimè stipatum, paulatim florescentibus, primum inferioribus denique summis: quibus exidentibus staminula remanent longa: *Semen* autem planis bifidis *capsula* continetur.

Veronica spicatum majorem à minore magnitudine tantum variare existimat J. Bauhinus. Clusius & Lobelius speciem diversam faciunt. Altera (inquit Clusius) major est, latioraque habet folia & longiorum florum spicam: altera minor, graciliorum breviorumque caulium, angustiora folia, minorumque spicam. Ego equalem non libenter multiplex speciem prater necessitatem, adeoque cum J. Bauhino sentio has duas non distingui species; nihil tamen fidenter affirmo.

C. Bauhinus *Veronica* secundam erediorem angustifoliam *Clus.* ab eisdem *Veronica* recta vulgaris majore non distinguit. J. Bauhinus quoque *Veronica* secundam majorem angustifoliam *Clus.* multum convenire scribit cum *Veronica* fida spicata recta. Descriptio Clusii sic se habet.

Fibrosa radice lateribus se propagat, novos fingulis annis stolones promens, cubito non minores, rectos, virides, veluti nodis aut geniculis distinctos. *Folia* in singulis nodis bina ex adverso nascentia, oblonga, Lythmachiæ cœruleæ dictæ parè similia, sed crassiora & in ambitu minus serrata, gustu adstringente & ingrato, postea acrisculis. Summi rami in spicas desinunt cœruleorum florum quatuor foliolis constantium, in quorum umbilico dum exiguo stylo. *Semen* in bifidis vasculis, planis quidem, sed aliquantulum tumulentibus & pulvinatis, exile admodum & rufum.

Variæ foliis paulò latioribus, prima tamen specie angustioribus, caulibus minus ramosis, dilatio- réque florum spici. Sapor quidem asstringit & exiccat, sed non adeo vehementer ut in prima specie.

Locus & tempus florendi cadent quæ primæ speciei. *Clus.*

Cæterum *Veronica spicata* minor nobis observata est in pascuis quibusdam medio circiter itinere inter Cantabrigiam & Novum Mercatum.

J. Bauhinus Geneva & in Sabaudia observavit florentem Julio: Montbelgardi etiam in agris propè Andinorum.

- A. 4. *Veronica parva saxatilis cauleculis nudis. Teucrium minimum* Clus. hist. *Chamedrys spuria minima* Park.

Eodem modo per terram sese expandit in varios divisa cespites, quo Cotyledon Matthioli ahera aut Solum ferratum. Clusio instar minoris Gentianæ vernæ elegantis, ex eodem radicalium capite breves ramulos in ambitu fundit, humi recumbentes & sustinentes quaterna aut sena foliola, æternis quidem sibi opposita, sed adeo arcte congesta, ut eodem exortu nasci videantur, quæ parva, subrotunda, hirsuta, per margines crenata. E foliorum medio, ut in Sodo serrato dicto, exiit cauliculus, duarum triumve unciarum, teres, gracilis admodum, foliis nudus flores in summo fastigio gestans, non binos tantum (ut vult Clusius) sed quinque, sex, aut etiam plures *Chamedrys* spuria aut *Veronica*, cœruleos cinereosque, quadrifolios, qui tamen ut in reliquis integri decedunt. Ad singulos florum pediculos singula foliola oblonga. Vascula feminalia magna, compressa, bifida.

Locus.

In montis Jura vertice Thuri copiosius invenimus: Clusius in summo Sneberg jugo.

An *Chamedrys Alpina* nihilinā hirsuta C. B. *Prod*?

- * 5. *Teucrium sextum* Clus. *Chamedrys Alpina saxatilis* C. B. Park. *Teucrium petræum* Junilium Ger. emac.

Clus.

Pumila est admodum, semipalmariis *virgulis*, quadam lanugine pubescentibus, quas bina semper inter se opposita velant *folia*, minoris *Chamedrys* foliis satis respondentia, inter quæ summi virgulis oblongiusculi nascuntur & barbati *calyculi* flores, à superiorum formâ diverfi, concavi enim sunt extrinsecus onis laciniati, latiores, cœrulei tamen etiam coloris, & quibus duo *staminula* cum long. stylo exeunt. Delinquentibus integris foliis succedunt crassiores & majores: *folique*, exiguo semine plene. *Radix* etiam per summa serpit, tenuibusque tibus prædita est.

Locus.

In summo Etcheri jugo nec usquam alibi invenit Clusius.

C. Bauhinus *Veronica* petræam semper virentem Ponæ in Baldo hinc synonymam facit: At

Descriptiones non satis conveniunt. V. Ponam.

* 6. *Clus.*

- * 6. *Chamedrys spuria minor angustifolia* C. B. J. B. Park.

C. B. *prod.*

Radice est nigricante, lignosa & fibrosa: *ramulis* plurimis in terram reflexis, palmariibus, rotundis, rufescentibus, nonnihil pilosis, rigidis, duris, & in ramulos plures subdivisis: *foliis* ad radicem nonnunquam oblongis, latiusculis, obtusis, minimè crenatis: reliquis verò ad capiculos, brevibus, angustis, crenatis & in apicem desinentibus. *Flores* habet copiosius in spica oblonga dispositos, modò pallidè cœruleos, modò carnosos, staminulis & stylo donatos, quibus ut sylvestri *semen* minutum succedat in parvis thecis.

Æstate floret in agris nostris ficcioribus & incultis; copiosè circa balneum Bruglingen occurrit. Locus.

- * 7. *Chamedrys spuria bederacea repens, sive scutellata repens* C. B. *Chamedrys bederacea, sive Teucrium pratense foliis bederaceis* Cat. Aldorf. Jungermanni.

Nomen sine descriptione. Circa Aldorfiam in Germania oritur.

- * 8. *Veronica Alpina Bellidis folio hirsuta* C. B. *minima Bellidis folio* Park.

C. B. *prod.*

Radice est per terram transversim repente, fibris oblongis nigricantibus donatâ: *cauliculo* semipalmari vel paulò altiore, tenui, hirsuto, duro, flexili, reclinato: cuius *folia* ad radicem plura, Bellidis cœruleæ foliis formâ respondent, parva, subrotunda, atrovirentia, hirsuta & crassa, in cauliculo pauca, binis ex opposito sitis: Cauliculorum summitatibus *foseculis* aliquot cœrulei, quasi in umbella, ex parvis hirsutis calyculis prodeunt, quaternis quinque foliolis & staminulis binis cum stylo compositi insident: *Semen* verò in valculis brevibus, compressis, ex medio veluti umbone stylo prodeunt, te, continetur.

Hanc in Helvetiorum Alpibus reperimus.

Locus.

- § 2. *Veronica cum floribus foliis intermixtis, è singulis eorundem alis singulis.*

- * 1. *Veronica terrestris annua, folio Polygoni, flore albo* Morif.

Morif.

Plantula est palmariis, *cauliculis* rectis: *foliis* ad singulos nodos oblongis, angustis, Polygoni æmulis; è quorum sinibus singulis singulis exeunt *foseculis*, albi, tetrapetali; quos sequuntur *capsule* cordiformes, tumide, septo medio distinguente duplicem peridem *seminum* compressorum, ruforum. *Radix* tenuis est, inutilis: post semina ad maturitatem perducit exsiccatior taxa planta.

Floret. Maio, & semina perficit Junio; ubi sponte oriatur nescimus, sed semine deciduo singulis annis sese propagat in hortis nostris copiosè.

- A. 2. *Alfine foliis Veronica* Ger. *foliis subrotunda Veronica* Park. *Veronica foliis, foeculis cauleculis adhaerentibus* C. B. *Serrato folio hirsuto, foeculis & loculis cauleculis adhaerentibus* J. B. *Spedwell-Chickweed.*

Radice nititur tenui, simplici, fibrillis aliquot tenuibus oblongis capillata. *Caulis* proferit plures, [interdum unicum] palmarem aut dodrantalem, ima parte ramosum, rubentem, hirsutum, *foliis* velut infra flores conjugatim binis, triangularibus, minimi digiti ungue minoribus, hirsutis, circa margines serratis, pediculis brevibus aut nullis donatis. Verum folia illa è quorum sinibus flores exeunt alternatim adnascuntur, suntque longiuscula, non crenata, Thymi familia. *Flores* perexigui, monopetali, quadripartiti, cœrulei, intus striati calice quadrifolio continetur, pediculis brevissimis in foliolorum alis sessilibus singulis singulis; quos excipiunt *loculi* bipartiti *Veronica* aut *Thlaspeos*, pluribus *seminibus* compressis, per maturitatem fulvis repleti.

Ad margines agrorum ficciores, non rarè & in muris antiquis, hortorum arcis & locis rudatis. Locus.

Planta est annua; Maio plerumque mense floret.

- A. 3. *Alfine foliis Trifaginis* Ger. Park. *Chamedrys foliis, foeculis pediculis oblongis insidentibus* C. B. *Alfine serrato folio glabro* J. B. *Germander-Chickweed.*

f. B.

Pumila est planta è *radice* alba fibrosa *caules* aliquot surrigens rubentes, nonnihil hirsutos, articulatos, ad quorum singula genicula oriuntur *folia* parva, bina semper adversa, nervis rubentibus intersecta, longiora quam latiora, serrata ut *Chamedrys* vulgaris, brevissimis pediculis appensa. Ex alis singulis singulis pediculi feminales foliolis quatuor glabris circumscriptum sustinent *foeculum* ex quatuor foliolis cœruleis, raris albis, inferne continuis, *staminula* pauca & stylum tenuem circumstantibus. *Floribus* deciduentibus succedunt *loculi* bipartiti, turgidi, in quibus *semen* rotundum.

In hortis & arcis locisque cultis tota æstate floret.

Locus.

A. 4.

- A. 4. *Alfne hederaea* Ger. *hederula folio* C. B. *hederula folio minor* Park. *Alfnes genus* Fuch. *folio hederulae bifido* J. B. *Hy-chitweed* or *small Henbit*.

f. B.

Radice[m] habet superius singularem & glabrum, rubentem, sine ullis adnatis, inferius verò quampluribus fibris tenuissimis, albicantibus capillatam, sapore terrestri. *Ramulos* per terram spargit dor-
dantales & longiores, infirmos, angulosos, lanuginosos, nonnunquam in alios ramulos subdivisos, nervulo medio separabili factos; in quibus *folia* alternatim sita, loniuncialibus pedicellis, hirsuta appensa, prima germinatione rotunda, mox in *Hederacei* folii modum angulata, sed crebrius incisa in tres, quinque, septemve portunculas, carnosa, superna parte atrovirentia, inferne dilutiora, admixta interdum obscura purpura, utrinque hirsuta: Ad uniuscujusque folii exortum pedicelli fulci aut purpurascetes, unciales fere, in averfam partem intortu, sustinent quatuor foliola cordata, glabella, margine lanuginoso, quæ completuntur *foveolam* pallide cæruleam, quaternâ divisurâ insectum, inferne continuu[m], striatum, *staminibus* binis tantillum cæruleis donatum, qui facillime excidit. Succedunt didymæ *capsellæ* per transversum futurâ commixtæ, in quibus *semina* bina, terna, quater-
na, aliquando unicum, oblonga, gibba foras, intus concava, navicule instar in curvis medicullio tu-
berculum prominens, malum cymbale æmulans.

In arvis inter fata primo vere floret.

Locus.

- A. 5. *Alfne recta triphyllus* sive *lacinata* Park. *triphyllus cærulea* C. B. *folio profunde fectis, flore purpureo seu violaceo* J. B. *Alfne recta* Ger.

f. B.

Aliquando duarum aut trium unciarum est plantula, non rarò etiam palmaris, aut dodrantalis, *cauliculi* non, ut vult J. Bauhinus, supinis sed rectis fere & pilosis; in quibus *folia* opposita, in aliquot profundas lacinias cæta, alia integra, potissimum inferiora, pinguicula; ex quorum sinu or-
te perioti *foveolæ* gestant purpureos, qui bifidas post se relinquunt *capsellæ*: aliis inter *folia* sedent
flores. *Radix* parva, fibrosa.

Locus.

In transmarinis inter segetes sæpius observari: in Anglia rarius invenitur; loca vide in Catal. Angl.

Hanc plantam bis ponit Parkinsonus, primò sub titulo allato Trib. 14. cap. 32. n. 5. p. 760. secundò sub titulo *Alfne rectæ flore cæruleo* Trib. 14. cap. 32. n. 6. p. 1260.

- A. 6. *Veronica pratensis minor* Park. *minor* Ger. *pratensis serpyllifolia* C. B. *semina quibusdam, aliis Botanica Pauli, serpyllifolia* J. B.

f. B.

Plurimas *fibras* longas, tenues albas in terram demittit. Cauliculi quoque & ramuli in ter-
ram reclinati è geniculis radices agunt. *Cauliculi* atolluntur aliquot semipalmares aut palmares, te-
nues, geniculati: ad singulos articulos *folia* bina opposita Serpylli, oblonga, subrotunda, nonnihil
interdum crenata. *Floresculi* ex foliorum supremorum alis tenui & brevi pediculo singularem exeunt,
hoc est, ex singulis alis singuli, pulchelli, inodori, quatuor foliis ad ungues junctis constantes,
quorum tria cærulea aut albicantia, striata, quartum reliquis minus albidum, nullis ftris pictum: *stamina*
in medio alba, apicibus cæruleis. Succedunt *Utriculi* Veronice fimiles.

Locus &
Tempus.

In pratis ac humentibus exit, inque sylvis, locis arenosis, & agrorum limitibus: Maio & Junio
mensibus viget ac floret, sed per totum annum durat.

- * 7. *Veronica maxima* Lugd. *Chamedrys spuria major latifolia* C. B.

Lugd.

Radice est nigra, pluribus fibris capillata: *caulibus* multis, fruticosi, cubitalibus: *foliis* *Quercus*,
multum crenatis, semper geminis caulem quadratum *Chamedrys* instar amplexantibus, furculis
multis ex alarum sinubus proventientibus, minime foliosis. *Floribus* constat minoribus, Veronice mo-
re tetrapetalis, puniceis, dense & quasi spicatis in summis caulium digestis: quibus succedunt *cap-
selle* cordiformes, bivalentes, rotundiores, septo medio junctæ, *semina* hinc inde à latere ejusdem septi
continentes. Floret inuente ætate & paulo post *semina* perit.

Locus.

In Sequanis gignitur ad montium consurgens precipitia inter saxa.

8. *Veronica saxatilis* J. B. *minor Alpina* Park. *serpyllifolia omnium minima* Ponz. *Alpina frute-
scens* C. B. *frutescens Serpyllifolia* Ger. emac.

f. B.

Multis *ramifculis* furculosis, rotundis & levibus exoritur, altitudinis ad summum unius palmi cum
dimidio. Fort *folia* Serpylli modo, sed aliquanto longiora, in nigro colore virescentia, obiter subinde
crenata, sed rarius, glabra, per extremum rotunda, bina opposita. Summos caules ornant *flore* ma-
juscule, tetrapetali, colore cæruleo dilutior, *Chamedrys* spurie vulgaris floribus fimiles. Succedunt
capsellæ compressæ, cordate, Veronice vulgaris repens fimiles.

Locus.

In summis jugis montis Juræ propè *Thunri* invenimus: Pona in altioribus fummitatibus Baldi Ori-
entem versus.

Uterque

Uterque *Bauhinus* huic synonymam faciunt *Veronica* tertiam fruticantem Clus. quàm sic de-
scribit.

Petalibus est *furculis*, duris, lignosis, lentis & flexilibus, humi sparsis & diffusis, ac veluti cinctis
frequentibus nodis, unde ex adverso semper utrinque *ramuli* enascuntur virescentes, in quibus bina
inter se opposita *foliola*, viridia, crassifcula, splendens, longifcula & minutulis crenis ferrata,
amari laporis. Extremis ramulis feni aut octoni insident *foveolæ*, ex alarum sinu prodeutes, tetra-
petali, cærulei coloris elegantissimi, pallente umbilico & rubro circulo eum ambiente, unde duo
stamina prominent, & ex medio velut umbone *stylus* mulce profobisculi fere similis. *Semen* in latio-
ribus majoribus vulgari *Veronica*, vasculis & compressis, exiguum, planum, fulvifcens. *Radix*
lignosa & multas fibras spargens: quin & ipsi furculi proximè radicem, atque etiam longius à radice
(hæ paulum terrâ operantur) ad singulos nodos fibras & radices agunt.

Provenit in Sneberg & Alpestribus Stirie jugis, ubi Junio floret.

Parkinsonus, & rectè quidem meâ sententiâ, separat *Veronica* fruticantem Clusii ab Alpina mi-
nima serpyllifolia Ponz: Hæc enim non fruticat, neque pedalem longitudinem assequitur, sed pal-
maris est & herbacea semper: quin & florum colore differt. Veruntamen si non convenient specie,
admodum affines sunt, & vix ullâ aliâ in re quàm magnitudine differunt hæc duæ.

Locus.

- * 9. *Chamedrys spuria tenuissimè lacinata* J. B. Cham. *Austriaca foliis tenuissimè laciniatâ* C. B.
Austr. lacinata Park.

f. B.

Sanè quàm elegans hæc est *Chamedrys* species. *Caulis* erigit pedales & altiores, teretes (pre-
terquam crassiores qui ab ima parte quadrati videntur) firmos, ramosos, lanugine quâdam modicâ
obritos. *Folia* secundum genicula singula plerumque hærent utrinque plura tenuissimè ac profundè
segmentis lacinata. Ramulorum extrema *vascula* ex longifculis pediculis gerunt singularia, cor-
data, *Chamedrys* vulgaris spurie, foliaceo caliculo comprehensa, in quibus *semen* exiguum coloris
spadicis, compressum. *Radix* crassifcula, multis nigris fibris donata.

In Goritienfi agro ab Agerio lecta ad J. Bauhinum, granifida est.

C. Bauhinus foliulos subcæruleos in spicam oblongam dispositos huic ascribit.

Locus.

- * 10. *Chamedrys Hispanica foliis tenuissimè divisis* C. B. Park.

C. B. prod.

Hæc caule est priore multò teneriore, rotundo, leviter piloso, geniculis pluribus distincto: *foliis*
brevioribus angustiusque divisis, & ad singula caulis genicula junctis: ac cauliculus in tenuissimor-
um & parvorum foliorum quasi cespitem absumitur; & ad summum geniculum in duos pediculos
triunciales, foliis nudos dividitur, quibus *foveolæ* parvi, stylo oblongo donati insident. Plura non
licet.

6. 3. *Veronica spicata, spici è foliorum alis egressis*, *Chamedrys spuria dista*.

1. *Chamedrys spuria angustifolia* J. B. *spuria major angustifolia* C. B. *Veronica supina* Ger. emac.
Ver. *Tenerii facie* Park. *Tenerii tertii quarta species* Clus.

Multas ab una radice, tenui sed longâ, repente, lignosa, fibrosa *virgulas*, per terram diffusas,
interdum nonnihil humo elatas proferit, teretes & hirsutas, rudemque lignosas, tenues, longitudine
palmari & dodrantali: in quibus bina per intervalla *folia* opponuntur, oblonga, in ambitu ferrata.
Virgule in ramulis aliquot circa extremum divise *flores* sustinent in spicam digestos, non simul se
expandentes, sed inferiores primum, cæruleos, *staminibus* concoloribus & *stylis* tenuissimis, quorum
pedicellis brevibus & tenuibus appositum est foliolum tenuissimum, oblongum, viride.

Nascitur pluribus locis in pratis, juxta flumina, rivulos, fiores ac fontes, subinde & in nemoribus. *Locus*.
sis, ut rectè J. Bauhinus: Et Junio, Julio ac Augusto cum floribus viget. In Anglia non invenitur
spontanea.

2. *Chamedrys falsa maxima, an Teucrium* 1. sive *major Pannonicum* Clusio J. B. *Chamedrys spuria*
major altera sive frutescens C. B. *Ch. ma. sp. frutescens* Park. *Teucrium majus Pan-*
nonicum Ger. emac.

f. B.

Congener vulgari *Chamedryi* spurie, verum multis numeris est major est. *Folia* longa acuminata
ferrata per hirsutos *caules* bina: *Rami* idem ex adverso positi longam sustinent *florum* spicam,
Chamedrys vulgate similem, majorem, succedentibus compressis, bifidis capsulis.

In sylvis Germanicæ atque etiam circa Genevæ plurimis in locis oritur.

Clusii *caules* cubitales, quadrangulos, subhirsutos *Teucrio* suo quarto attribuit: *folia* *Chamedrys*,
os spurie vulg. bina semper inter se opposita, per ambitum ferrata, amari laporis. *Flores* in spicis
longis è foliorum superiorum sinubus egressis cæruleos, quatuor foliolis constantes, quorum quod
superiorum partem obtinet latifculum semper est venique distinctum: *Radice* fibrosam admodum
& vivacem, quotannis novos caules producentem, qui infima parte secundum matrem radices agunt
& se propagant.

Locus.

Hujus

Hujus genus invenitur inter vepres, non minoris longitudinis virgas ferens, tenuiores tamen humique diffusas, adeo frequentes ut magnos capites interdum late regunt, minoribus foliis & dilucio re flore.

- A. 3. *Chamaedrys sylvestris* Ger. *spuria* Sylv. Park. *spuria latifolia* sive *femina* J. B. *spuria minor rotundifolia* C. B. *Wild Germander*.

Numerosis fibris *radicatur*, & reclinatis in terram ramulis subinde radices agit, seque reptando propagat. *Caulis* surrigit spithamam & interdum cubitum altos, lanuginosus, teretes, tenues & infirmos; quibus adversa inter se per intervalla adnascuntur *folia* sine pediculis, serrata, hirsuta, saturis viridia, rugosa, è lata basi in mucronem non admodum acutum sentim desinentia, Chamaedrys legitima similia, unde planta: nomen. Ex alis foliorum exeunt *flores* in thyrsum digesti, qui quadrifolii videntur cum sint revera monophylli, petalis ad unguem junctis, hilari cœruleo colore nitentes, saturatioribus lineis lineati, umbilicis albis: in medio stylus præcœnis, violaceus cum duobus *staminibus* apices albos sustinentibus. *Calix* floris quadrifolius. Flores autem pediculis brevibus insident & lino folioli exigui seu ligule exeunt. *Vascula* seminalia compressa didyma, Veronicæ similia.

Locus.

Maior mensis floret, in pascuis frequentes. Sapor hunc plantam amarifculus; odor fere nullus. Folia quæ in summis caulibus sunt, contra aliorum plantarum normam, pediculis habent longiores quàm quæ in imis.

- A. 4. *Chamaedrys spuria* foliis pediculis oblongis insidentibus. *Alyssum Dioscoridis montanum* Col. *Chamaedrys spuria affinis rotundifolia scutellata* C. B. *Wild Germander with leaves standing on long foot stalks*.

Plurimis exiguis prælongis fibris in terram demissis *radicatur*. *Caulis* teretes, hirsuti, tenuis, in terram resupinus, & subinde radices agentes, *folia* vestiti per intervalla binis oppositis, pediculis semuncialibus insidentibus, hirsute longa candicante subaspera, circum oras serratis magnis dentibus, brevioribus & pallidioribus quàm Chamaedrys spuria vulgaris. *Flores* in thyrsum digesti ex alis foliorum similitur exeunt, rarius dispositi tres aut quatuor ex tenui admodum petiolo ac hirsuto semuncialibus pediculis insidentes, monopetali sed in quatuor segmenta ad unguem fere filii, pallide purpurei aut cœrulei, saturatioribus lineis striati: quibus succedunt fructus depressi, ex duobus ovalibus folliculis scutulorum formâ constructi, latere inter se conjuncti, ipsique per oras hirsuti, foliola bina utrinque basis habentes, atque intus depressa femina fulva quina aut sena singulis lateribus continentes.]

Locus.

Vires.

In sylvis humidis ad aquarum præcipitum rivulus nascitur. Chamaedrys spuria [de precedenti specie intellige] optimum est remedium in Rachitide, si ex fiat decoctio. D. Palmer.

- * 5. *Chamaedrys falsa* species Teucrium quantum Clusii J. B. Cham. *spuria minor latifolia* C. B. Park. *Teucrium Pannonicum* Ger.

Clus.

Multas statim à radice fundit *virgulas* dodrantales, purpurascences, humi procumbentes, quas alternatim bina semper ex adverso sita amplectuntur *folia*, Chamaedrys foliis formâ & colore similia, & eodem modo per oras serrata, minora tamen, gustu linguam exiccante, deinde amarifculi: summas virgule in ramulos divise numerosos *flosculos* in spicæ formam nascentes gestant, quatuor foliolis constantes, eo quod superioriorem floris partem occupat reliquis majore & latiore, cui circa umbilicum duo *staminibus* inhaerent, *stylusque* è medio umbilico protuberat: integri decedens *folioli*, qui sunt aut cœrulei coloris elegantissimi, aut dilutiores & quasi cineracei, spore decedentes *siliquis* relinquunt planas, exili subfuso *femine* plenas. *Radix* valde fibrosa est & vivax, singulis annis novas virgulas producit: quin & ipsæ virgule nonnunquam secundum radicem fibras agunt.

Locus.

Nascitur omnibus fere factoribus agris incultis, herbosifque aggeribus & colliculis secundum vias publicas inferioris Austriæ.

- * 6. *Veronica tetragona montana minima* Col. *Chamaedrys spuria latifolia minima* C. B. Cham. *spuria minima* Park. q.

Col.

Præter Teucrio Veronicæ facie dicto admodum similis est, at minor omnibus sui partibus præter *flores* qui in hac plantula majores omnibus congeneribus sunt, colore cœruleo saturatioribus, brevibus insidentes petiolis, circa summas duas alas, quibus dividitur *caulis* palmaris, quadratus, rubescens, hirsutus, geniculis senis divisis, quibus *folia* herent bina alternatim [caulis laterum respectu] disposita, in imo tricili grano magnitudine paria, atque in singulis geniculis [paullatim] majora, donec indicis unguis magnitudinem assequantur, hirsuta, oblonga, circumferrata obtusis dentibus multis, Chamaedrys fere modo, sed abique petiolis, & circa caulis genicula latiora; in summo duas alas emittentia, caulique foliolis intermediis parvis admodum veluti detruncatim terminantia. Julio proferitur, atque thecæ apice longo Chamaedryi spuriæ vulg. similes promit duplices per alas dispositas, tenuibus ramulis etiam divisis. *Radix* repit ex geniculis composita ex quibus dependet. Sapor foliorum exiccans.

Locus.

In summis frigidisque montium Æquicolum pascuis oritur, loco dicto S. Angelo.

- A. 7. *Veronica*

- A. 7. *Veronica mar supina & vulgarissima* C. B. *mar vulgaris supina* Park. *vulgaris folio rotundiore* J. B. *vera & major* Ger. *Male Speerwell* or *Pinellin*.

J. B.

Veronica supinis, è geniculis radices agentibus in terræ superficie repetat. Sunt autem *cauliculi* seu viticula: hærentes, teretes, longe, hirsute, geniculate, *folia* binis adversis, ad singulos articulos enatis, hirsuta, in ambitu serratis, Pruni foliis similibus, sapore amaro & acri, donata. *Flores* ex alis foliorum spicatum oriuntur Chamaedrys adulterinæ more, è quatuor foliolis ex dilata purpurea cœruleis, striatis compositi, staminibus concorbis mediis occupantibus: quibus decussis semen relinquuntur Chamaedrys adulterinæ loculentis parvis Burfæ pastoris æmulis includunt.

Flosculi revera monopetali sunt, nam quæ foliola distincta videntur ad unguem coalescunt, unde & flos integer decedit. Ad singulos autem flosculos apponitur ligula.

In pascuis hœcoribus & ericetis copiose provenit. Locus apricus, arenosus, & sabulosus delectatur. Locus.

Est & alia (inquit J. Bauhinus) mihi hujus generis, foliis duabus uncis longioribus, & uncia latioribus; caulibus cubitalibus, & alia multo minor foliis ad Veronicam feminam serpyllifoliam accedentibus.

8. *Veronica mar erecta* C. B. Park. *erecta mar* Ger.

J. Bauhino eadem est præcedenti, & revera sive figuram ejus, vel descriptiones quæ extant attendas, parum variare animadvertas. *Caulis* dicitur esse erectioribus & altioribus, Gerardo tamen repetentibus; *folia* magis dentatis; (icon tamen pauciores dentes ostendit) in summis caulibus longis & angustis: *floribus* & capsulis minoribus.

Vulneraria insignis ac sudorifera est. Usus præcip. in erosione ac obstructione pulmonum ac lie-
Vires; hunc & imprimis in colica, phthisi, scabie, pruritu, peste, vulneribus. Extrinsecus famosissima est in vulneribus abstergendis, in duritie lienis, & in colica. Schrod.

Summatim intus sumpta valet 1. Adversus tussim & vitia pulmonum. 2. Adversus pestem & morbos contagiosos. Extrinsecus ad vulnera, ulcera, scabiem, cutis vitia commendatur.

Decoctum Veronicæ satis magnâ dosi aliquando assumptum feminam quandam calculo, quem per sedecim annos in rene sinistro aluerat liberavit. Ejusdem nempe primo ad ureteres protulsi est, deinde in vesicam delatus, tandemque continuo calculum decocti uli foras eiecit. Ephemer. Germ. An. 1. Observ. 107.

Insigniter Veronica sterilibus prodest. Nobilissima quedam femina post septennium sterilitatis meo consilio pulverem Veronicæ in aqua ejusdem per multos dies sibi propinabat, & statim concepit. Postea illa hoc consilium aliquot alis dedit, & X. vel XII. ex illis ex lentissima profecit. Syrupus Veronicæ ulceribus pulmonis est admirabilis. Hofman.

Cum immediabili tibiarum ulcere illustrius Gutherus per aliquot annos laborasset, ac serpentes ulceris totam propemodum tibiam obidentes cacoethis dolores per intervalla septimanarum aut mensium recrudescentes mitigari deberent, nullum præsentium percepit levamen quàm si maledacore lintea aqua Veronicæ, atque tibus applicaret. Cessabat enim inflammatio, & alia quæ eam comitari solebant symptomata.

Veronica vim insignem traumaticam obtinet: Fistula thoracis quæ balneatorum industriam, omniumque medicamentorum vires elusit, tandem sanata est solius aquæ hujus plantæ usu interno. Ephemer. Germ. An. 13. Observ. 166.

Extractum Veronicæ mixtum cum extracto baccarum Juniperi in obstructionibus viscerum & pe-
doralibus morbis est præstantissimum remedium; maximo cum fructu non raro eo usus sum: materiæ morbosicæ per urinam expellit, sed præmittenda sunt laxativa & aperitiva. D. Tamer. Robinson, & G. Fabric. Hildani Epist. 73.

Ingenue fateor cum aliquando variis medicamentis adversus crustosam scabiem puerorum usus essem in cassum, me ad recensiti exempli imitationem iussisse parentibus dicto modo aqua Veronicæ intincta lintheamina applicarent compressa ne stillarent fures bursilique pueruli ejusdem, quæ sic em eo voto restituisse pristinae valetudini; iussit tamen ut nutritrix decoctum Fumarie ex sero lactis quotidie hauriret. Sim. Paulus.

In colica, calculo, ipsa peste Crato plurimi fecit hanc herbam: imò vel simplex decoctum Veronicæ longe præter omnibus aliis generosioribus internis medicamentis contra calculum, cujus hæc sunt verba. Idem.

Ulus clysteris ex solo decocto Veronicæ cum Scorcharo magis quàm ulla medicamenta per os sumpta prodest. In decoctum vel adeps vervecinus ad renes, vel cucullis, vel capi addicitur, ut ita lubricantem faciat. Si ista non sunt ad manum parum butyri recentis addatur. Idem.

Ipsæ sanctæ testare possunt fepiculè plus commodi & levamini percipisse multos agros, sive colicis passionibus, sive nephriticis doloribus tortos, ab usu simplicis clysteris, ex lacte vaccino & ficario parati, in quo ad exemplum Cratonis, vel Veronicæ, vel florum Chamomil. non Romane sed vulgaris temperatioris decoxi, quàm ex alis majoris apparatus, v.g. ex pulegio, origano, ruta, calamintina, &c. confectis: Cum hi sæpe exagitant humores. Idem. Ex collectionibus D. Edv. Hulsii oï ab plurimis Observationes communicatas ego & Lectores mei, si qui futuri sunt, multum debemus.

- §. 4. *Veronica*

§. 4. *Veronica aquatica Anagallis aquatica dista.*

- A. 1. *Anagallis rectius Veronica aquatica minor folio subrotundo* C. B. *aq. flore cæruleo, folio rotundiore minor* J. B. *aq. vulgaris sive Becabunga Park. aq. sive Becabunga Ger. Common Brooklime.*

f. R.

Radices nititur albis, fibrosis, quas ex geniculis subinde demittit. *Caules* rubentes, rotundi, fungosi, in terram reclinati, quam ubi attingunt, fibris enatis radicanitur denovo. *Folia* ex adverso bina singulis geniculis, longiusculis pediculis hærentia, adnascuntur, pinguicula, atrovirentia, ad uncias duas longa, subrotunda, crenata: è quorum sinu ramulus prodiens flores sustinet spicatos, cæruleos, ex quatuor foliis compositos, [verius unifolios in quatuor lacinias rotidem folia mentientes divisos] striato umbilico albo, apicibus dilutissimè cæruleis, ternis; ex calicibus quos quaterna folia viridita componunt. *Semen* capsulis supervenientibus didymis clauditur copiosum. Sapor plantæ nullus manifestus.

Locut.

In rivulis & ad fluviorum margines exit.

2. *Anagallis rectius Veronica aquatica folio rotundiore major* J. B. *aq. aq. major folio subrotundo* C. B. *aq. sive Becabunga major Park. Anagallidis sive Becabunga varietas major Ger. The greater round-leaved Brooklime.*

Anagallis hæc aquatica est jam dictæ omnino similis, nisi quòd *caulibus, foliis* (quæ tibi maxima timentem longa sunt & sextantem lata) & *floribus* major est ac latius diffusa.

3. *Anagallis, rectius Veronica, aquatica major folio oblongo* C. B. *aq. flore cæruleo, folio oblongo major* J. B. *aq. aq. major Ger. aq. folio oblongo crenato Park.*

f. R.

Ilis similis & hæc *radicibus* fibrosis ex articulis caulium hærens. Verùm *caules* recti, angulosi, crassius, cavi, cubitales & majores, infernè rubentes: *folia* bina opposita, sine pediculis caulium amplexa, longiora quam jam dictæ Anagallidis, palmi longitudine, latitudine unciali & fœcunciali circiter, crenata, sapore nullo insigni: *Caulis* in ramulos finditur è foliorum alis ortos. *Flores* spicati, crescendi modo figuratè prædictæ Anagallidis similes, calyculis & capsulis didymis itidem respondentibus.

- A. 4. *Anagallis, rectius Veronica aquatica minor* Ger. *aq. min. folio oblongo* C. B. *aq. flore purpurea, folio oblongo minor* J. B. *aq. folio oblongo crenato Park. The lesser long-leaved Brooklime, or Water-Pimpernel.*

Radices fibrosæ, ex articulis caulium demissis hæret. *Caulum* erigit crassum, teretem, concavum. *Folia* bina opposita, sine pediculis caulium amplexa ad singulos geniculos; [vidimus & terna ad geniculum natura fuisse] longa, angustæ, in acutum desinentia, circa margines crenata. *Flores* in furculis ex alis foliorum exeuntibus spicati, spicis laxis, dilutè purpurascens, parvi, monopetali, in quatuor tamen segmenta rotidem folia imitantia ad unguem fere divisi, minores quam in Becabunga, brevibus subsistentibus pediculis, quorum singulis ad exortum ligula apposita est. *Calix* floris quadrifolius. Succedunt *capsule* didymæ quales in Becabunga, *seminibus* exiguis turgide. Planta hæc pedalem altitudinem vix superat.

Locut.

In rivulis & aquis vadiosis non infrequens est.

Viret.

Viribus [Becabunga] cum Nasturtio aquatico convenit, nisi quòd imbecillior sit. Calfacit & humectat moderatè. Usus præcip. in Scorbutico. Calculum renum & vesicæ insigniter expellit: mensies ciet; satum mortuum ejicit. Extrinsecus opitulatur phlegmonis & erysipelati. *Sched.*

Rustici certo experimento vulturæ recentia consolidare norunt Becabunga recentis, si ei modicum salis & telæ aranearum miscant, atque ita duplicato linteo instat cataplasmatibus obducant ac vulneri applicant. *Sim. Pauli.*

Muliebri experientia doctus sum fortis formi miracula edere in condylomatibus & hæmorrhoidum cecarum doloribus. Retulit mihi honestissima matrona, cum nullis anodynis sibi mitigari hæmorrhoidum cecarum dolores possent, cessasse eos illico dummodo per horæ quadrantem Becabungam in aqua coctam cataplasmatibus formi hæmorrhoidibus applicuisset. Et testatur Fabricius in notis Croliani se scire solâ Becabunga coctâ in Cerevisia, & bis quotidie appositâ satis magnum ulcus, universam fere tibiam occupans, & ad os fere profundum feliciter in scorbutico quodam sublatum fuisse. *Idem.*

- A. 5. *Anagallis rectius Veronica, aquatica angustifolia* J. B. *angustifolia scutellata* C. B. *aquatica 4. Lobelii* Ger. *emac. aq. angustifolia sive 4. Lobelii* Park.

Radices pluribus fibrosis terram apprehendit. *Caules* palmæares & longiores [J. Bauhino cubitales] teretes, misti & humi procumbentes, crebris geniculis intercepti, è geniculis subinde radices agentes quibus se propagat. *Folia* ad singula genicula ex adverso bina, oblonga, angustâ, acuminata Graminis leucanthemi minoris digni & magnitudine, & interdum majora, [J. Bauhino triam quatuorve unciarum longitudine, latitudine culmi, nervo unico per longum donata] ad margines interdum denticulis quibaldam vix conspicuis incisa, alias omnino aequalia, in aquis glabra, in sicco-

siccioribus & extra aquas hirsuta, uti sunt & caules, & subinde rubentia. *Flori* in pedicellis tenuibus ex alis foliorum exeuntibus, ramosis, singuli privatis pedicellis præternubus infundens sânuantia brevioribus, parvi, tetrapetali petalis tamen ad ungues junctis, plerumque lactei, interdum dilute purpurascens, è calice quadrifolio. Flocculis succedunt *capsula* compressa, didyma Veronice aut Thlaspeos; *seminibus* intus parvis. Surculi flores sustinentes singulatum plerumque ex alis foliorum exeunt, non bini ex adverso, & paucos omnino flores sustinent, ad singulorum autem pediculos apponitur ligula. Sapor plantæ herbaceus.

In aquis & ad rivulos, inque palustribus & fossilibus per æstatem exiccatis sæpius observavi.

Locut.

- * 6. *Anagallis aquatica, Pulegio similis, caulibus quadratis* Trag. *Anag. aq. aq. foliis Pulegii Park. foliis Pulegii, Serpyllivæ* C. B.

Flocculis cæruleis esse dicitur Anagallidis terrestris similibus: radicibus albis reptatricibus, reliquarum in modum.

Si à præcedentibus distincta sit, nobis certè incognita est.

CAP. II.

De Papavere.

Papaver dictum censet Vossius à *Papo*, quomodo *cadaver* à *cado*. Nomen ex eo fuerit, quòd inderetur *Papæ* ad conciliandum somnum. *Papa* (pro quo vulgò minus rectè *pappa* scribunt gemino pp) puerorum est cibus, quem & nos hodie *Pap* appellamus; unde verbum *papæ* apud Persum, — *pappare* minutum *Pofei*, &c.

Græcis *Μῦνον* & *Μῦνον* dicitur, (utroque enim modo scribitur) *Μῦνον* τὸ μὴ νοῦν à non ministrando dicitur, quod velentes eo suis muneribus fungi non possint.

Ex his aliud *Rheas* dicitur à *ῥέω* fluo, quòd ab eo liquor emanet, ut aliqui volunt. *Gaza* *finidum* vertit, quia flos statim desit postquam semel explicatus fuerit.

Papaveris characteristicæ sunt florum petala ampla, tenuia, fugacia; succus lacteus aut flavus, acer; vis narcotica; & in plenisque speciebus calyx bifolius seu bivalvis, caducus.

Papaveris duo sunt genera, Alterum conceptaculo feminis breviorè & crassiorè in plurimas cellulas diviso, operculo stellato recto; idque vel foliis integris majus; *Papaver sativum*: vel foliis dissectis minus, seu flore minore, & in nonnullis speciebus capitulis hispids, in Argemonis dictis, seu flore majore, in Papavere rheade.

Alterum *Siliqueum*, Papaver corniculatum: cujus revera species est Chelidonium majus dictum, siquidem succo flavo acri turgit, calycem habet bivalvem caducum & florum petala tenuia fugacia.

Papaver sativum J. B. *Poppy.*

f. R.

Digitali crassitudine circiter *radicem* habet, amaro lacte, sicuti & tota planta, turgentem. *Caulis* surgit bicubitalis, in alas divisus, levis plurimum, nonnunquam modicè hirsutus: cui *folia* adnascuntur Lactuca, oblonga, laciniosa, crispâ, colore glauco. *Flores* aliàs simplices, aliàs multiplices, fimbriati & non fimbriati; colore albo, rubro, carneo, variegato: quibus *codia* succedunt globosâ, ventriosa magis, magisve oblonga, alias pugno paria, alias juglandi, stellato operculo interfecta, sepius virens *semen* nunc atrum, nunc fulcum, nunc album dissolutum continentia: ac odorem spirant virens planta virosam & *respondu*. Hæc est Descriptio Papaveris sativi in genere, cujus aliquamulæ sunt seu species seu varietates, quæ ad duo genera, (quantum mihi videtur) reduci possunt; Alterum

1. *Papaver sativum petalis circa margines æqualibus, unguibus coloratis capitulis clausis.*

Hoc genus vel est femine albo, vel femine nigro; quorum utrumque tum floris colore, tum petalorum multiplicitate variat.

Alterum

2. *Papaver sativum, petalis laciniatis, unguibus albis, capitibus ad opercula per maturitatem foris minutis hiantibus.*

Hoc etiam genus femine albo, vel nigro: floribus simplicibus vel plenis: utriusque vel albis, vel purpureis, vel pulchrè rubentibus & penè coccineis, vel ex diversis coloribus mixtis variat.

In C. Bauhini pinæ has species invenio.

1. Papaver hortense femine albo: sativum Dioscoridi, album Plinio.

2. Papaver hort. femine nigro: sylv. Dioscoridi, nigrum Plinio.

3. Papaver flore rubro, femine fusco.

4. Papaver cristatum floribus & femine albis.

D d d d

§. Papaver

5. Papaver cristatum floribus rubris, semine nigro.
6. Papaver pleno flore album.
7. Papaver pleno flore nigrum.
8. Papaver laciniatis floribus.

Que omnes ad genera superioris posita facile reduci possunt.

3. *Papaver spontaneum glaucifera* Ger. enac. *vulgare*, *cujus capitula foraminibus biant, semine incano areolato, Dufcoidi C. B. Wild Poppy.*

Radix est alba, simplex [interdum furculosa] crassifuscula. *Folia* sinuata, glabra, glauca, per margines dentata, absque pediculis caulis adnata, singulatum posita. *Caulis* cubitalis aut altior, digitum interdum crassitie, teres, glaber, solidus, ramulosus. *Flores* in summis caulis & ramulis nascuntur singulares, pediculis longis, amplissimi, quadrifolii, ex albo purpureo, petalis prope unguem maculis amplis saturis purpureis notatis. In medio flore *capitulum* styli loco circumstant minutissima *stamina* alba, *apices* nigricantes sustinentia. *Calix* floris bivalvis, cui quamprimum flos aperitur desinit. *Capitula* subrotunda, grandia, operculo ad umbilicum stellato, in tot cellulas dividuntur quot sunt in umbilico radii, innumeris seminibus repleta.

Tota planta fisco lacteo amaro turget, qui incisione facta emanat.

Junio mensis apud nos floret.

Succus papaveris inspissatus *Opium* dicitur: est autem succus ille qui sponte emanat vulnere in capite facto, nam qui est tulo Papavere exprimitur *Meconium* appellatur. [Cum capita ipsa & folia deperantur succus Meconium vocatur, multum Opium ignavio.]

Eit autem cum aqua Papaveris destillata, tum oleum, tum maxime Opium narcoticum & anodynum, soporem utique conciliat, & sensum doloris aufert. Hoc efficit, non frigida sua, ut duntaxat, soporem utique conciliat, & sensum doloris aufert. Hoc efficit, non frigida sua, ut duntaxat, soporem utique conciliat, & sensum doloris aufert. Hoc efficit, non frigida sua, ut duntaxat, soporem utique conciliat, & sensum doloris aufert.

* *Offic. L. 3. c. 15.*

Que Bellonius de Opio habet meretur legi, idcirco huc transferemus: Opium nunc fit in Turcia, maxime in Achara, Carachara, Spartada, Emerclinda, & aliis urbibus vicinis Paphlagonia, Cappadocia & Cilicia. Conferunt agra Papavere albo ut nos Tritico. Serendo observant, ut duntaxat, soporem utique conciliat, & sensum doloris aufert. Hoc efficit, non frigida sua, ut duntaxat, soporem utique conciliat, & sensum doloris aufert. Hoc efficit, non frigida sua, ut duntaxat, soporem utique conciliat, & sensum doloris aufert.

Nos Opium experti sumus, verum nullum symptomata animadvertimus, nisi quod excalesceret pectus, & nonnulli caput turbaret, & insomnia pareret. Credimus quod si in Europa, at Gallia, Germania & Italia ea diligenter adhibeatur quam adhibent, posset etiam fieri sicut in Asia. Natia elicit etque frigidum atque Gallica.

Optimum Opium valde amarum est, gustu calidum, ita ut os inflamet. Coloris est lutei, inelamatis in colore pilorum Leonis, simul coaceratam massa velut ex multis parvis gravis diversis coloris. Olor gravis est & vehemens.

Quamvis autem verum sit Turcas, Persas aliisque nationes Orientales Opio, uti ad spiritus recreandos, addendos animos, audacique in bellicis conflictibus augendam (inebriat enim non secus ac vinum aliique generosi liquores) potissima tamen causa cur illud assidue ingerant, est ad appetitus veneros excitandos; ut in secretis colloquiis is farentur quibus familiariter utuntur. Et D. Salschius in *Ephemer. Germ.* An. 2. Observ. 69. plurimorum testimonio sibi relatum narrat, quod post pugnatum in Hungaria ad *Leven*, oppidum commissum, Christiani milites Turcas occisos spoliare pterique erecti hasta & Priapismo fedatos invenerunt, quod ex sumpione Opio ante praelium percussibus contigit. Quod vero Salschius Opium in quibusdam, puta Orientalibus, Venerem stimulare, in aliis vero, ut Occidentalibus, aut Septentrionalibus, eandem frangere existimat, nihil non probatur: in utrisque enim stimulare minime dubito.

Ex Opio (inquit *Joh. Jacob. Sear* novennali India peregrinatione celebris) parant Indi Eleotarium, quo Chineses utuntur ad excitandum Venerem, cuius usu adeo Veneris ictro irritantur, ut per totam noctem ei licent, sepe assurgentes, nec ulteriorem vim sustinentibus fortis. Apud per totam noctem ei licent, sepe assurgentes, nec ulteriorem vim sustinentibus fortis. Apud per totam noctem ei licent, sepe assurgentes, nec ulteriorem vim sustinentibus fortis. Apud per totam noctem ei licent, sepe assurgentes, nec ulteriorem vim sustinentibus fortis.

etiam subigunt, lagnaque conficiunt, que sine noxa comedunt [D. Tancred. Robinjon historiolam misit.] acunque usum ejus sine necessitate nemini inassuetum consulerem. Siftit enim spiritum noxi & in morbis acutis concoctionem impedit, adeoque materia peccantis separationem & sanguinis depurationem.

Ad dolorem acerbissimum ophthalmia, R. emulsion. factam ex sem. Papaveris cum lacte, aqua lactuca & decocto Foenugraei: est efficax remedium. *Sernertus.*

Laudatum opiatum eximii usus est in medicina ad dolores leniendos, humorum organos seu motus effraxes & inordinatos sedandos & coerendos.

- A. 4. *Papaver rheas* Ger. erraticum *rheas* sive *glauca* Park. erraticum rubrum *campestris* J. B. erraticum majus, *Inde* Disgl. Theophr. & Plinio C. B. *Red Poppy*, *oz* *Corn* *rose*.

Radix nititur alba simplici, paucis fibris donata, minimi digiti crassitudine. Caules ab eadem radice in solo latiore plures assurgunt cubitales & altiores, teretes pilis rarioribus rigidiusculis hirsuti [pili versus summitates caulis & ramulorum non eriguntur & extant ab ipsis, sed appressi sunt] solidi, ramosi, ramulis alternatim & foliorum finibus ortis. *Folia* in multis laciniis hinc inde secta, Senecionis majores aut Jacobee vulgaris, aut Coronopi divisiura; laciniis singulares in acutum terminantur, hirsuta, circum oras dentata. Flores in fastigiis caulis & ramulorum (qui in longissimos pediculos excurrunt) singulorum singuli & conici, bivalvi, viridante, hirsutisque involucri, perquam caduco fe explicant, perampli, quadrifolii petalis ex angusto principio in circularem circumferentiam dilatatis, puniceo colore insignes, qui brevi decidunt. *Capitulum* in medio flore plurima densa agmine circumvallant *stamina* oblique purpurea, cum *apicibus* concoloribus, pulvisculo flavo intus repleti. Est autem *capitulum* oblongum, glabrum, cum umbilico seu operculo stellato, in tot cellulas divisum quot sunt in stella radii, semine copiosissimo ex oblate coruleo purpureo repleto. Caules incisi lac amaram fundunt copiose, odore viroso.

Inter legeres passim, Junio mensis incute flores.

Duas hujus plantae seu species, seu varietates observavimus. Alteri *radix* subulosa, alteri alba: *Species* duae spinulæ illi in caule albae, hinc rubrae; illi *calix* longior, flos amplior, colore saturatior, unguibus flex. nigris; hinc *calix* brevior, flos minor, pallidior, petalis ad ungues angustioribus, absque ullis maculis.

Dodonæus, Bauhinus aliique duplicem hujus speciem faciunt, majorem jam descriptam, & minorem, foliis minoribus oblongis, nec Erucæ per margines divisiuræ, sed tantummodo serratis, reliqua majori similes.

Varia insuper interdum hoc genus Papaveris floris colore albo, & petalorum multiplici serie: *Varietas*, que ob raritatem & elegantiam in hortis coluntur.

C. Bauhinus aliam adhuc habet speciem, quam vocat Papaver erraticum Pyrenaicum flore flavo: quam cum siccam tantum viderit & imperfectè descripsit, nec nos aliunde ejus notitiam habuimus, omittimus.

Hujus flores præcipue Officinis in usu sunt. Refrigerant valde, somnum conciliant, dolorem se. *Vires*. dant. Usus præcip. in febris, pleurisi (cui specificè profunt) angina, aliisque morbis (inprimis pectoris) refrigeratione opus habentibus; in inordinato mensium flore (infus. florum in Sp. vini.)

Extrinfecis sunt qui herbæ hepatis imposita hæmorrhagiam narium sistere conantur: quam vim & radici ascribit. In usu sunt pulvis florum, aqua stillatitia, syrupus & conserva eorumdem. *Sched.*

Aquam destillatam florum si eorumdem colore pheniceo tinctam desideras, cum aqua inter destillandum in vas recipiens incipit desilire, sublato Alembici capitulo in ejus rostrum florum manipulum immittas, qui ob humorem roridum rostri lateribus adhærescentes ibidem manebunt. Reponatur deinde capitellum. Aqua destillata elegantem Rubini colorem contrahet. Hoc modo aliorum quoque florum aquæ destillatæ eorumdem coloribus imbuti possunt. *D. Hulse.*

Decoctum corticis median. Sambuci vel Ebuli cum syrupo Papaveris ad sudores movendo: efficacissimum est. N. B. Narcotica addita diaphoreticis vel diureticis, sudores magis promovent, ut patet in Theriaca & Mithridatio cum Opio. *D. Bowle.*

De papavere Argemone dicto.

Argemone dicta est, quod *ἀργα* oculorum & nubes expurget. Argemone à reliquis Papaveribus foliis dissectis, floribus minoribus differt.

- A. 5. *Argemone capitula rotundior* Park. capit. brevior C. B. capit. brevior bispido J. B. capit. torulo Ger. *Round rough-headed* *Barbary Poppy*.

* *J. B.*

Folia est Adonidis, aut Papaveris corniculati violacei temere dissecta, pilosa: *caulibus* ex radice simpliciter gracili multis, pedibus & majoribus, tenuibus, hirsutis, racemosis: *Flores* sunt puniceæ, valde caduci, paulo Adonidis floribus majores, formâ papaveræ. *Capitula* turbinata, nucleo Avelanæ paria, rigidulis spinulis undequaque opacata, denticulata stellâ operculata, *semine* facta copiose, minutissimo, rotundo, nigro.

Inter legetes, inque agris restitilibus & fossarum aggeribus, solo præsertim glareoso non raro *Locis* invenitur.

- A. 6. *Argemone capitulo longiore* C. B. Ger. Park. *capitulo longiore spinosa* J. B. Rong rousy-headed *bastard Poppy*.

Folia huic minora & tenuis incisa quam Papaveri erratico vulgari. *Caulis* ex eadem radice plures, [interdum unus] longis pilis hirti. *Flores* pheniceæ, unguibus nigris, multis numeris minoribus quam Papaveris rheodas, admodum caduci. Succedit *capitulum* oblongum, canaliculatum, stello operculo obtectum, spinulis minutis, albis, raris dispositis, sursum spectantibus oblitum: *Semina* minuta, per maturitatem nigra, rugosa. *Radix* longicula, simplex.

Locut.

Inter segetes & ad agrorum margines reperitur, sed non ita frequens.

- A. 7. *Argemone capitulo longiore glabro* Morif. pralud.

Morif.

Folia habet magis dissecta quam flos Papaveris rheodas folia; minus autem quam sunt Argemones capitulo hirsuto. *Flores* fere pheniceæ, cui succedit *capitulum* bunciale, glabrum, per loculamenta triangularia continens minuta *semina* alpera, aliorum Papaverum & Argemonorum more.

Locut.

Plantam hanc in agro Cantabrigiensi observavi & ad nos ejus capitula transiitit. D. Pet. Dent, medicus & pharmacopæus Cantabrigiæ, insignis Botanicus, & venis amicus noster: & super etiam in vicina nostra invenit & ad nos attulit D. Sam. Dale vicinus & amicus noster qui Brantæ pharmacopæam & medicinam exerceat, qui Botanice, apprime gnatus. Nobis virentem & florentem pondum valere & observare contigit. Quod si hæc planta Argemone dicenda sit capitulum hirsutum habere non erit Argemones nota characteristica.

8. *Papaver spinosum* J. B. C. B. Ger. enac. *Spinif. Americæ* Park. *Ficus infernalis Italorum, an Glaucium Discoloris?*

C. B. J. B.

Ex radice tenui, oblonga, fibrosa *caulis* sesquipalmaris, aliquando altior [dodrantalus, unicus J. B.] ramosus, rotundus, striatus, minimis apiculis donatus, [minacibus spinis armatus] alba medulla plenus exurgit. *Folia* omnium prima ex semine procedunt oblonga, angusta sunt, subsecutiva vero, quædammodum & ea quæ in caule sunt, Papaveris corniculati instar laciniata, fusco luteo prægnantia, mollia & nitida, medium caulem amplectentia, palmum aut sesquipalmum longa, duas uncias lata: laciniatum mucronem in flavescentibus spinas acutas exeunt. Parte supina folii virorem intercipiunt macula lactea ut in Carduo Marie [parte supina viridi, at nervis quasi tenui pulvere asperso albicantibus] posticâ parte neutiquam conspiciente, ubi tamen nervi acuti spinulis horrent, & costæ, quæ supra parte innocens, caulem versus nonnihil rubescit, inde ad mucronem usque albet. *Caulis* & ramulorum summis insident *flores* Papaveris corniculati hirci, tetrapetali, & capituli papaveris senticosi in tria cornu alicula deinentibus exeutes, concoloribus fibræ de more medium occupantibus, odorem Chelidonii majoris quodammodo referentes: quos excipiunt capitula oblonga, hexagona, pentagona & tetragona, quæ tenella summa parte rubescunt, matura vero nigricant, spinis frequentibus & firmis horrida; *semine* nigro, sextuplo aliorum majore, rotundo, in apicem desinente & elegantissime striato plena. Julio & Augusto flores.

- A. 9. *Argemone Cambro-britannica lutea* Park. *Camb. lutea* capitulo longiore glabro, paucis spinulis ad loculamentorum juncturas ornato Morif.

Folia à radice longâ, exteriorâ fuscâ, in ramulos aliquot divisa cum fibrillis appensis, in plures annos vivaci, promit multa, humi fusa, ampla, alata, seu ex pluribus pinnarum molle colæ annexarum conjugationibus composita, impari in extremo folio alani claudente, pinnulis circa margines aleutis incisis, saturatius viridia (& quantum memini) subglauca: inter quæ plures exurgunt *cauliculi*, cubitum alti, scilicet confimibiles, sed minoribus ad intervalla vestiti, in alas aliquot divisi, in quibus singulis *flores* satis ampli & speciosi, pulchre lutei, quatuor petalis subrotundis constructi, multis in medio *ramulis* luteis *capitulum* ambientibus oblongum, viride, glabrum; quod fore desapo exumescit, donec per maturitatem majus evadat Argemones capitulum, consimiliter tamen in parte angustius, summa latius & major, operculo stello rectum, & in multis cellulis aliorum Papaverum more divisi, in loculamentorum juncturis paululum hirsutum, pluma *semina* minuta.

Locut.

Ad litera montis *Snarvon* in Wallia secus viam quâ à *Caernarvon* oppido ad *Llanberis* vicum itur, spontaneam observavimus.

10. *Argemone Alpina lutea* Park. *Alpina lutea Scandicis foliis* C. B.

C. B. prod.

Inic *folia* sunt ad radicem parvam multa, in multifidas tenuisque alas instar foliorum Scandicis incita, viridia & levia: inter quæ *cauliculi* bini ternive, palmares, nudi, levissimis pilis vestiti rectâ assurgunt, quæ *floribus* unicam modicæ magnitudinis, luteum, quadrifolium sustinent: ex floribus umbilico plurimi apices flavescentes emergunt. *Flori capitulum*, parvum subrotundum, alpericolum, semen continens succedit.

In monte *Snberg* inter saxa reperta est.

Locut.

11. Arg.

11. *Argemone Alpina Coriandri folio* C. B. *Argem. lutea* Ponzæ.

A præcedente differe videtur, si modò utraque rectè descripta sit, quantumvis Parkinsonus eandem esse asserat.

Huic enim folia *Ranunculi Coriandri folio* formâ familia esse dicuntur, longis hirsutis pediculis nixa, leviter hirsuta.

- A. 12. *Papaver corniculatum luteum* J. B. Park. *cornutum flore luteo* Ger. *corniculatum luteum, æquius Disce. & Theophr. sylv. ceratidis Plinio* C. B. *Yellow horned Poppy*.

J. B.

Digitis crassitudine est *radix*, longa, nigricans, luteo succo, sicut & tota planta, eoque virolo & amaro prægnans. *Folia* crassa & hirsuta, spithameam longa, digitos fere quatuor lara, Verbasci Montpensensis foliis similia, per ambitum serrata & profundius incisa & sinuata, ac veluti crispâ, glauca & pinguis. Humi autem procumbunt, & hyemis injuriam contumaciter perferunt, quæz ad radicem oriuntur crassos pediculos habent, postfinum primo anno cum caule desinuntur, quem sequenti ætate primùm fere, robustum solidum, glabrum, geniculatum, & in multos ramos divinum foliis & geniculis prodeuntibus, prædictis minoribus & parvis incitis quod summitati propria sunt, aliquâ hederaceorum similitudine. E. ejusque autem summi bina plerumque exurgunt gemina, unum individuum, florem fructuque ferens, alterum juxta alterius folii finem rursus in bina prædicto modo dividitur, eaque diviso ad summam ramulorum ab hac herba servatur. Minora igitur & individua gemina seu pediculi singulos *flores*, colore luteos, Papaveris lativi floribus æquales, quatuor latis tenuissimis; foliis constantes: in quorum medio ejusdem coloris numerosa *flamina* capitulum constituunt, ex quo deinde incurva, gracilis, corniculataque *filigina*, tangenti aspera, digitali longitudine [uno sesquipalmar] erumpit. Fœnugreci siliquæ æqualis, non tamen adeo in acumen desinens, & in summitate nigricans, capitulum atque sagitte quandam similitudinem præ se ferens habet, sed obtusa acumine siliquæ utrinque lineam profundam seu incisam per longitudinem habet, quæ commixtura ejus sunt, quibus matura aperitur. *Semina* intus continentur Papaveri similia, colore admodum nigro, duplici serie, nam siliquæ per longitudinem dissepit sunt.

In litibus maris arenosis sponte oritur, & non alibi apud nos in Anglia. Ætate floret & siliquis Locut.

13. *Papaver corniculatum phenicium hirsutum* C. B. item *pheniceum glabrum* ejusdem, *corniculatum rubrum* Park. *cornutum flore rubro* Ger. *corniculatum Pheniceum glabrum* Ger. enac.

Clus.

Folio est Erucæ foliorum instar laciniato & altè inciso, * vulgari minore, tenuiore non adeo incano, * *Papav. cor- J* sed hirsuto. *Caulis* interdum vulgari non minores, teneriores tamen & gracilior procumbunt in terram: *flores* minores, nonnunquam intenso colore rubent, & illi primi sunt, quos planta florere incipiens producit, interdum languidiore & quodammodo pallente colore mediis foliis ad pheniceum tendentibus, qualis fere in Adonis flore dicto cornuti, nimirum quando mediam ætatem superans planta jam dehinc incipit, & hirsutia illa in caule & foliis dilabi: aliqui siquis vigentem plantam & flores primum producentem conspiciat, deinde jam adultam & senescentem, ex floribus colore, & caulis ramorum foliorumque hirsutis vel glabritia faciliè quis diversas esse stirpes sibi persuadeat. Prolonga autem floribus succedant *cornicula*, tribus loculamentis distincta, quibus insident latiuscula quadam opercula fere capita, in quibus triplici serie *semina* nigra, rugosa, papavere majora. *Radix* longa est, alba, satis crassa, & in ramos divisa, quæ tamen perennis non est, sed plerumque prolato semine, sequente hyeme perire solet.

Nascitur agro Salmanticensi, secundum vias & agrorum margines, ubi florebat Junio, semen autem Julio prolebat: Viennensi etiam agro & per Moraviam atque Bohemiam sponte nascitur, in arvis, &c. Succo croceo minime turgit hæc planta.

Quædam aut hæc fit ejus meminit D. Wheeler circa Trojam à se observatæ, flore nigro in fundo, superius rubro, paulatim in aureum languente, circa margines.

- A. 14. *Papaver corniculatum violaceum* J. B. C. B. *cornutum flore violaceo* Ger. *corniculatum flore violaceo* Park.

Clus.

Folia huic multò sunt minora, teneriora, valde minutim dissecta, non candicantia sed viridia: *Coliculi* tenelli, subhirsuti: *Flor* superiore non minor, coloris ex purpureo corulci exalturati, & nigra Violæ pæne æquali, fugax admodum & qui levissimâ aëre excutitur. Huic succedunt *cornicula* digitali duntaxat longitudine, plerumque etiam breviora, exilia, duriscula rigidiorque hirsutis prædita, in quibus continetur semen valde exile, coloris ex cineraceo nigricans. *Radix* tenuis est & mutilis, nec supra annum spatium perdurat.

Invenitur (autore Clusio) multis Hispaniæ locis, sed nonnisi inter segetes; Maio mensis floret. In agro Cantabrigiensi inter segetes spontaneam observavimus inter *Stapham* & *Burwell* vicos. Locut. & Tempus.

De papavere dicto Chelidonio.

Chelidonium à *χελιδόν* hirundo dictum est. Chelidonium visui saluberrimam hirundinem monstrare vexat: pullum oculis & medentes: quibusdam qui dictum quod in hirundinum adventu floreat, & discessu marcescat. Plin.

Cum autem Chelidonium notis genericis cum Papavere conveniat, ut in hujus capitis initio ostendimus; ejus species censenda est.

A. 15. *Chelidonium majus* Ger. *majus vulgare* C. B. Park. *Chelidonia* J. B. *The greater Celandine*.

7. B.

Radix minimo digito crassior, fibrosa, rubra, rubrum croceumve succum, ut & folia caulique, fundit. Aliquot caules producit teretes, hirsuti, propter radicem & genicula tuberosos, ut in ea planta quam *Noli me tangere* vocant, rursus mordacemque & ingratum illum succum fractis remittentes. *Folia* cum *Aquilegia* foliis similitudinem adnexa habent, utcumque tamen majora, longiora, numerisque plura, ad costam ex intervallis adquam, plurimum fena. Septimo aliam claudere, non raro tamen quaterna cum quinto in extremo impari. Singularia folia Querciorum emulam dividorum habent, Trago tenera, colore herbarico, altera vero parte ex caelo viridi. *Florum* filiculi ad genicula ex adverso foliorum exeunt; ramuli ex privis suis pediculis ex ipso furelli fastigio orti seu pediculi communis flores quatuor aut quinque pediculis suis pediculis ex ipso furelli fastigio orti unciam aut falcanciam longis infidentibus, umbellam quandam efficiunt. Flores crocei, quadriflori, cum multis intus staminibus concoloribus. Hos calix bivalvis tegit, qui quamprimum flos aperitur desinit ut in Papaveribus, & quorum genere haec planta esse videtur. *Siliqua* oblonga, bivalvis, minime dissepita, quibus *semina* utrinque adherent parva, longiuscula, per maturitatem nigra & splendentia.

L. 23.

In parietibus & maceris, ad Sepes, & in locis rudieratis, umbrosis potius quam apricis, gignitur. Ab Aprilis mense in multam aestatem floret.

16. *Chelidonium majus laciniatum* Park. *majus foliis magis dissectis* Ger. *emac. majus foliis quernis* C. B. *folio laciniato* J. B.

Qui vulgatus illud Chelidonium majus novit facile oblatam hanc ejus varietatem discet: Cetera similia, *folia* minora, concinnius crebriusque incisa: *florum* idem folia aliquibus incisuris secta, & veluti fimbriata, accedentia ad flores plantae, quae quibusdam dicitur *Cuminum* siliquosum & Hygecum.

Varia interdum foliis tenuissimè laciniatis.

Vires.

Calidum est & succum: Bilem per alvum & urinam educit, visum acuit. Hinc conducit in ictero [sympus est fucus cum toto] obstructione hepatis, lienis & ureterum. Radix quantum ejus manus capere potest, purgata, in sextario rosacei aceti decocta, ita ut deinceps percoletur, decocto, adjuvatur Theriaca 3ij. cyathis, vulgaris mensura exhibita, a peste correptos attestante certis experientia (inquit Tragus) liberabit, si postquam bibuerint in lectum se compoluerint & sudaverint. Aqua ejus destillata oculis indita, claritatem eis adfert, maculas eorum rubras emendat, sicut & facia si inde colluantur: eadem per aliquot dies pota obstructos meatus hepatis adaperit, morboque regio medetur. Herbae pulvis ulcera & vulnera purgat sanaque imperis.

Succus herbae illius Herpetem milivem efficaciter compescit & sanat. Herbam tritam cum axungia verrucas absumere refert Rondetius. Hoc multoties expertus est Zacutus.

Lobelius raro intus fumendum sentit Chelidonium, sed commodius foris utendam ad impetigines & ploras puerorum. Nos etiam ob acrimoniam plantae in Lobeli sententiam propendimus. Unde nec succum, cum acerrimus sit, ad oculorum affectus adhibendum cum J. Bauhino aliusque censuimus, nisi iis additis quae acrimoniam ejus retundant, cujusmodi dicitur esse lac muliebrem.

Succi hujus magna quantitas ingreditur compositionem Aquae illius ardentis, quam *Mirabilem* vocant.

Chelidonium majus in curanda tabe magnopere celebrari nos monuit D. *Tancredus Reinson*; effecit egregium illud specificum D. *Gavenerius* de tabe Anglica; idem affirmat (inquit) Simon Pauli *Quadrupart. Botan.* p. 46.

Succo Chelidoniae verrucam linguae sublatam narrat Zacutus Lusitanus Prax. Admir. lib. 1. obs. 73. Folliculium Natae & Ranulae sub lingua ejusdem usu extirpavit nostro tempore Pet. Marchetus exp. Med. & Chir. Patavii Professor. Ex observ. Marcelli Cumani ad Velschii editis excerptis D. *Soame*.

Ulicus Gassius Pater meus impetigines & maculas manuum volarumque, necnon Cassius ex morbo Gallico relictas experimento sequenti in multis suis, & Chelidone cum toto M. ij. Coq. in lixivio tonso bono, & teneantur manus quotidie a jejunio in hoc fomento per duas vel tres horas, ut siliant, idque continetur per quatuor vel quinque hebdomadas. Idem ex Observat. Achil. Gassii.

Sapius a nostris in dysenteria cum successu probatum est experimentum Cratoni adscriptum, quod sic habet, Aq. Chelidoni datur ad 3ij. vel iv. cum pulvere radices ejusdem ʒij. vel ʒj. Hieroni. Reusnerius in * Observ. ad Velschii editis. D. *Soame*. An de Chelidonio minore hoc accipiendum?

* Obs. 71.

Extractum Chelidoniae non solum in externis tuberculis, verum incipiente suffusione praestantissimi muni esse sepius expertus sum; incide enim & attenuat crassos humores visum obfuscantes. Sed quia utcumque acre est, non ultra magnitudinem capitis aciculae pro vice oculo imponendum est, idq. fiat manè in lecto. *Fabrie. Hildani Centur. Epistolae.* 59.

17. *Othoma vera* Dioscoridis Zanoni, *Chelidonis majoris species*.

Zan.

Radix ei satis crassa, per duorum digitorum altitudinem aequalis descendens, aliquantulum crispata, substantia mediocriter dura, deinde attenuata, in varios ramos & fibras minores undique diffusas spargitur, colore intus & foris & flavo rubescens velut Chelidoniae majoris, sapore mordaci & effuscante. E cujus capite exit foliorum celsus, pediculis nixorum concavis satis longis, superius

parte

parte canaliculo per longum extenso excavatis, costâ elevatâ inferna parte opposita subscundâ, unde pediculi quodammodo triangulares evadunt. Folia autem ramola sunt, ramis majoribus minoribusque, in quos dividuntur & subdividuntur. Eruct foliis satis similibus, verum circumscissis, ovato subrotundâ sunt, adeo ut ad Geranii primi Match. similitudinem propius accedant, tenera, flaccida, incocci, hirsuta, crebris nervulis fatis elevatis, & variè divaricatis, alis rectis, alis reortis, ob pilos, partim ob nervulos supradictos, qui superna parte apparent depresti in totidem sulcos tenues, colore clariore, dentibus majoribus, minoribus, alis acutis, alis in extremo subrotundis, nullo ordine positâ cinctâ. Foliorum incisura admodum irregularis sunt, nonnulla adeo profunda ut ad mediam usque costam peringant. E medio foliorum celsus *caulis* exit, nunc unus, nunc plures pro radices magnitudine, inferna parte præcipue hirsuti admodum & pilosi, teretes, & nodo ad nodum concavi, lenti & obsequiosi, nodis crassis raris tuberosis intercepti, teneri, succulenti, rupto aut incisi succum flavum stillantes Chelidoniae majoris in modum, in ramulos divisi, & subdivisi, qui summis suis foliola aliquot sustinent oblonga, angusta, acuta, in stellâ formam disposita, & quorum medio enascuntur pediculi aliquot tenues, oblongi, singuli florem sustinentes calice & quatuor foliolis ovatis composito inclusum, tetrapetalon, petalis variè incisis & laciniatis, incisuris ad ungues ferè pertingentibus, coloris flavi, multis in medio staminibus flavis apices pariter flavos sustinentibus in rotundum diffusis, ut flos Anemones cujusdam florem parvum repræsentet. Delapsis floribus restant *siliqua*, alia longae, alia breves, alia rectae, alia incurvae, primò virides, postea per maturitatem flavicantes, *seminibus* repletae nigricantibus, Chelidoniae majoris seminibus similibus, quae pariter ab una parte oculum habent velut pupillam unde cristallam emittunt ex albo flavicantem.

Hoc modo satis proxime describit hanc plantam Jacobus Zanoni, quæ nihil aliud est quàm Chelidoniae majoris species, nec satis scio an distincta à Chelidonia quænis foliis, quicquid ille contradicat. Suspicio illum lapsum in numero foliorum ex quibus calix componitur, quæ in Chelidonis ex nostra observatione bina tantum sunt.

CAP. III.

De Pentaphyllo siliquoso.

1. *Pentaphyllum siliquosum Brasiliense* Martiæ *Brasiliensis*: an *Fraxinella siliquosa*? an *Quinquifolium*? folio *Caprifoli* Marger?

Marger.

Ex radice longa paucis filamentis prædita, lenta, albissima affurgit *caulis* tres circiter pedes longus, multis ramis præditus: *folia* ejus in longis pediculis alternatim positis quatuor, quinque, sex aut septem juxta se in orbem posita, oblonga, viridia, nervo & multis venulis interfecta, foliis Caprifoli haud absimilia, sed ad tactum mollia & glutinosa. In summite *caulis* primò parvis foliis alternatim positis ornat, brevibus, obrotundis; dein alternatim prodeunt ad ea pediculi longi, ad quodlibet unus, continens cylindraceum corpus album, quatuor foliolis viridibus, parvulis, acuminatis infidens, hoc corpus sunt quatuor *flora* petala, quae se aperiente interitus primò prodeunt filamenta septem, tres aut quatuor digitos longa: hinc quatuor foliola floris expanduntur, quæ stant erecta, figuram habentia cochlearis, filamenta autem septem barba felinae modo, directè ad latera vel antrostrofum extenduntur, egregie purpureæ: foliis albis decedentibus decidunt & sex stamina, septimum in medio manet, ac abit in siliquam teretem semipedem longam, continentem semen vix magnitudine Sinapis, rotundum quidem, sed quod in uno latere incisuram habere videtur. Tota planta ad tactum glutinosa est, & ad cujuslibet ramus seu pediculi foliorum annexum acuta est spinula. Flos inodorus est, sed folia referunt odorem Majoranae.

Fert flores & semen toto anno.

2. *Pentaphyllum peregrinum siliquosum bivalve* minus Morif. *Lupinus peregrinus pentaphyllos* C. B. *Lup. Arabice* sive *pentaphyllum peregrinum* Ponz Ital. *Pentaphyllum siliquosum Arabicum* albidum Park.

Morif.

Plurima *folia* per terram strata obtinet, longis pediculis innixa, quina Pentaphyllocum more in idem centrum i. e. summum pediculum coeuntia, molliuscula. Ex horum mediculorum oritur *pediculus* pedalis aut femicubitalis, qui in alios ramulos dividitur, rotundus, rectus, gracilis, mollis totus, à principio ad fastigium usque foliolis trifoliatis dense convolvitur, inferioribus majoribus multo, & pentaphyllis, petiolis satis longis infidentibus; superioribus trifoliis & brevibus admodum pediculis innixis. In caulis alis superioribus umbellae in modum multi pediculi longi satis & aequales apparent, in quibus singulis quaterna *petala* parva, alba, longa, tenuia satis sub exortum è capsula, & versus finem formam feminis Ferulae aut Pastinacae latissimè representantia, alba, leviter olentia, constituenta florem album, cum *staminibus* quinis sensive, uncialibus, subnigris: quibus singulis succedunt *siliqua* singula, bivalves, unciales, crasse satis pro proportionis plantae, nulla siliqua cavitate in loculis dirimente membrana intergerina secundum longitudinem productâ *seminibus* infinitis nigris, rotundis, minutissimis repleta.

Floret

Tempus.

Flores per totam æstatem, floribus citò evanescentibus, filiquis uncialibus crassis residuis. *Annua* est planta: Autumno se ferens, incunte æstate pullulat, & circa finem ætatis aut initium Autumni semina perficit.

Locus.

Ex femine Chalepo Syriæ urbe transmissa enata est.

3. *Trifolium corniculatum Lusitanicum flore rubro* Pack.

Park. Moris.

Folia aliquot longa, angusta, in eodem pediculo terna, humi strata è radice emittit; è quorum medio protrudit *cauliculus* rotundus, hirsutus, dodrantalis, in plurimos ramos brachiatos, ima parte confimibilibus foliis vestitos, superius singularibus, longiusculis, angustis, è quorum sinibus egrediuntur pediculi unciales, singuli singulos flores sustinentes, pentapetalos [tetrapetalos Moris.] rubros, staminula quina fensæ continentes, corniculi rudimento in medio apparente, quo sensim angelcente & productiore factò flores tandem decidunt, relictis filiquis cum jam perficiuntur longis, angustis, teretibus, hirsutis, bivalvibus propendentibus, innumeris minutissimis feminibus repletis, nullâ membrânâ intergerinâ in duo locamenta divisâ. Radix tenuis, annua.

CAP. IV.

De *Lysimachia*.

Lysimachia à Lysimacho rege inventore, teste Plinio, nomen accepit; vel à pugna dirimenda, id enim est *λύσιμος μάχη*. Est namque vis ei (si veteribus fides) belliarum etiam animos feroces & mutuos hostiles congressus placandi. Et hoc autorem habet Plinium, cujus lib. 25. c. 7. verba sunt, *Invenit & Lysimachus herbam Lysimachiam, quæ ab eo nomen retinet. Vis quæ tanta est, ut iumentis discordantibus jugo imposita asperitatem cohibeat.*

Hujus nota sunt filiquæ flores anteverentes, quæ per matur. quadrifariam partiti & deficientes, quatuor seminum series ostendunt; Flores summis infidentes & integri una cum calycibus decidentibus unde tetrapetali propriè dicti non sunt. Hujus species quas novimus omnes præter Virginianas luteas filiquas producant langiores.

A. 1. *Lysimachia speciosa, quibusdam Onagra dicta, filiquosa* J. B. *Lysim. Chamænerion dicta latifolia* C. B. *Chamænerion* Ger. *Chamænerion flore Delphinii* Park. *Roßbap-Willow-herb.*

J. B.

Lysimachia species reliquis proceritate superat, tres, quatuorve aut plures cubitos alta, caule glabro, canaliculato, subrubente, copiosâ medullâ albâ, fungosâ pleno, foliis multis ab imo ad summum, sicut & in ramis donato, ad Salicis aut Nerii folia accedentibus, oblongis, mediocriter angustis, acuminatis utrinque glabris, rara quædam per ambitum ærenarum vestigia ostendentibus, obliquis ad latera venis à nervo medio secundum longitudinem decurrente ductis, sapore subastringente & glutinoso, non sine aliquâ obscurâ acrimonia. In ramis rubentibus longa serie nascuntur filiquæ longæ, quadratæ, rubentes aut ex rubore in cinereum declinantes, subhirsutæ, per maturitatem in quatuor carinas deficientes, quatuor seminum pappo tomento delicatissimo involutorum perpillorum, oblongorum cinereorum ordines continentes. Siliquarum portò fistigia in quatuor foliola angusta explicantur flores sustentantia speciosius Lencioi, purpureascentes, quorum medium occupant *stamina* candida apicibus rubentibus aut lardis, pistillo longiore in quatuor crufcula desinente. Radix alba, crassa, longè lætque repte, gustu insipido viscosoque.

Locus.

In pratis prope Sheffieldiam Eboracensis provincie oppidum, & alibi in Septentrionali Angliæ parte provenit; invenitur & circa Balaicam in monte *Montet*, &c. Ob florum pulchritudinem in hortos sæpe transferuntur, verum ob effrenam reptandi licentiam odiosa est.

2. *Lysimachia filiquosa, speciosa, angustifolia* J. B. *Chamænerion alterum angustifolium* Ger. *Lysim. Chamænerion dicta angustifolia* C. B. *Lysim. filiquosa angustifolia, Chamænerion Gesneri dicta* Park.

Superiori tota quidem facie similis est. Foliis confertim multis simul coacervatis, linearis foliis & longitudine & latitudine paribus. Flores confimiles, purpurantes, longis, incanis jam dictæ corniculis infident, minores [non tamen multo.] Radix repens cum præcedentis radice convenit.

Locus.

In alveis torrentum & fluviorum in Foro Julii Italiæ, & ad Arvam & Rhodanum fluvios prope Genevam copiosè spontaneam observavimus.

* 3. *Lysimachia Chamænerion dicta Alpina* C. B. Park.

C. B. prod.

Ex radice fibrosa *cauliculi* rotundi, superne albicantes, palmares, nonnunquam pedales exurgunt, foliis duplicibus cincti, aliis Rosmarini formâ, sed brevioribus & angustioribus, nullo ordine dispositis, aliis brevissimis, usque vel prædictis interjectis, vel ex eorum sinu prodeuntibus. Cauliculorum summis flores longis pediculis subcoruleis vel candidantibus infident, elegantes, purpureo-cerulei vel albo-cerulei quadrifolii, satis magni, quibus foliola quatuor brevia & viridia subcapitata, & ex

eorum

eorum medio *stamina* aliquot exurgunt: filiquæ longæ, angustæ, semen minutum cum lanugine continentes, succedunt.

In Alpibus Helveticorum provenit.

Non video, magnitudine excepta aliisque accidentibus à loco natali ortis, quid differat à præcedente.

Locus.

A. 4. *Lysimachia filiquosa hirsuta majore flore purpureo* J. B. *Siliquosa hirsuta magno flore* C. B. *Filix ante partum* Dod. Lob. *Lysimachia filiquosa* Ger. *Great hairy coddled Roofs-herb* or *Willow herb, called also Codlings and Cream.*

Radice est fureculosa fibrillis capillata, è cuius capite plura erumpunt germina majuscula, rubentia, in summa tellure reptantia, quibus se lætè diffundit & propagat. Caulis tenuis, sed tamen rigidi, bicubitalis & altiores, teretes, hirsuti, medullâ faretî, ab imo ad summum usque ramoli. Folia ex adverso bina, oblonga, modicè lata per margines argutè denticulata, utrinque hirsuta, & Salicis cujusdam aut malis Perficæ foliorum æmula, absque pediculis caulibus adnascuntur. Flores ex alis foliorum versis caulibus & ramulorum summitatibus exeunt singulares, filiquis quadratis hirsutis rubentibus, duas trêve uncias longis insidentes, purpurei speciosi, ex quatuor foliis cordatis striatis compositi, in quorum medio *stamina* aliquot apicibus albidis insignia cum stylo productiore albo, quadrifariam in summitate diviso, reflexis segmentis. Calix floris quatuor acutis lacinis constat. Flos & calix unâ decidunt. Siliquæ præpropere ortu flores anteverentes, per maturitatem in quatuor partes reflexas à mediâ erectâ distiliunt, quatuor seminum exiguiorum lanugine candida adherente alarum ordines continentes. Odor plantæ compressæ suavis; sapor amaricans & nonnihil acris.

Juxta scrobium, foratam, flaviorum, rivulorumque margines aliusque humidis locis reperitur, ut Locus & rectè J. Bauhinus. Seritis apud nos & post mediam æstatem floret. Tota superficiè hyeme marcescit Tempus.

Trago Salicaria, nostratibus *Willow-herb* à foliorum similitudine dicitur. Hæc autem species privatim *Codlings and Cream* ab odore foliorum paululum compressorum, Poma elixa flori lactis immixta referent.

A. 5. *Lysimachia filiquosa hirsuta parvo flore* C. B. *filiquosa hirsuta flore minore* J. B. 12. *five Sylvatica* Ger. *An Lysim. filiquosa sylvestris hirsuta* Park. *The lesser hairy coddled Roofs-herb* or *Willow-herb.*

Ex radice fibris creberrimis albis comosa caules erigit cubitales aut etiam bicubitales, teretes, hirsutis, foliis vestitis ima parte ex adverso binis, salignis, utrinque molli lanugine hirsutis, ad margines perexiguè denticellis incisîs, modicè in acumen desinentibus. Siliquæ longis insident *staculi* exigui, longe minores quam supra descriptæ filiquæ hirsutæ, coloris ex rubro pallentis vel albidis.

In aquosis & ad rivulos invenitur. A superiore statura humilior, foliis minoribus nec pariter rugosis, floribus longè minoribus & pallidioribus differt.

Locus.

A. 6. *Lysimachia filiquosa major* Park. *filiquosa glabra major* C. B. *campestris* Ger. *Levis* J. B. *The greater smooth-leaved coddled Willow-herb* or *Roofs-herb.*

Caulis huic bicubitalis & altiores, teretes, rubentes, ramoli: Folia per intervalla bina opposita pediculis perquam brevibus insident, sesquidigitum lata, duos trêve digitos longa, in acutum mucronem desinentia, figurè ferè foliorum Urticæ aut Asclepiadis, glabra, aut admodum raris pilis obfita ut oculorum aciem ferè fugiant, per margines serrata. In summitatibus caulibus & ramorum folia sigillatim sita sunt, in quorum alis singulis singuli exeunt flores, oblongis filiquis insidentes, calice in quatuor acuta segmenta diviso, foliis quatuor in medio bifidis compositi, minores dilutiorisque quam in prima specie. *Stamina* intus octo albicantibus apiculis capitata, cum stylo in medio exili, apice crasso quadrifido insigni. Radix subest multifida, fibrillis quamplurimis capillata.

In humidis & uliginosis saxosis hortis, arvis, sylvis; æstate floret.

Locus.

A. 7. *Lysimachia filiquosa glabra media seu minor* Ger. *emac. filiquosa 4. five glabra minor* C. B. *The lesser or middle smooth-leaved coddled Willow-herb* or *Roofs-herb.*

Radice est fibrosa, & ut mihi videbatur, reptatrice: Caulibus cubitalibus & bicubitalibus, rigidis, quodammodo quadratis, prope terram rubentibus, foliis per intervalla cinctis ex adverso binis, semunciam latis, duos digitos longis, absque pediculis lata basi cauli adnatis, glabris, per margines serratis, in acutum mucronem sensim desinentibus. In summitatibus caulium & ramorum folia sigillatim sita sunt, è quorum alis singulis singuli exeunt flores, parvi, quatuor foliis bifidis compositi, pallide purpurei, saturatioribus lineis striati, è calice in quatuor acuta segmenta divisa. Stylus non ut in præcedente quadrifidus est; *stamina* quoque multo sunt breviora. Flores filiquis insident prælongis, quadratis, brevi lanugine hirsutis, rubentibus, Folia inferiora in furculis primò erumpentibus breviora sunt & pro longitudinis ratione latiora quam superiora, non serrata, ad prunellæ aut Anagallis luteæ folia accedentia.

A. 8. *Lysimachia filiquosa glabra minor angustifolia* Ger. emac. *filiquosa glabra angustifolia* C. B.
The least smooth coddled Willow-herb.

Radice videtur esse reptatrice, quæ de superiore sui parte fibras tenues, prælongas, purpurantes in terram demittit. Folia primò erumpentia exigua, angusta, Hyslopi aut Anagallidis quartæ Lobelii foliorum æmula. Caulis pedales, interdum etiam cubitales, teretes, tenues, rigidi, fragiles, brevis & vix conspicua lanugine hirsuta. Folia ex adverso bina, præterquam in summis caulibus, ubi (ut in reliquis) alternatim nascuntur, duos digitos longi, vix semunciam lati, nullis pediculis, ad appositionem angustiora, medio latoriora, in acutum deinde paulatim mucronem desinentia, ad margins reflexa plerumque, ut averfa parte quodammodo concava videantur, vel omnino glabra, vel brevi adeò lanugine hirsuta ut visum ferè fugiat. Ad margins interdum nescio quæ dentium rudimenta habere videntur, interdum omnino aequalia sunt. Siliquæ quadratæ, hirsutæ, rubentes, digitales aut sesquidigitales, pediculis uncialibus infidentes, flores in summitatibus suis gestant tetrapetalos, pallide purpurantes, laturioribus lineolis striatos, & calice quinquepartito, petalis in medio profundius fissis.

Hæc humilior est multò quàm præcedens foliis minoribus, obscurius virentibus nec per margins dentatis.

In palustribus oritur. Hyeme ad radicem sparsi cornuntur foliorum brevissimorum subrotundorum, crassum densè stipratum globuli quidam Sedi minimi summitates mitantes, quæ sunt prima plantæ Vere exortitur germina.

A. 9. *Lysimachia filiquosa glabra minor latifolia nostræ.*

Folia huic glabra, atrovirentia magnitudine & figurâ Ocymi ferè aut Origani. Caulis infirmi, bipalmæres: Siliquæ longæ nutantes.

Ad rivulos in lateribus montis Cheviote in Northumbria Angliæ observavi, nec dubito quin & alibi in montibus ad rivulos nascatur.

10. *Lysimachia lutea Virginiana* Ger. emac. *lutea filiquosa Virginiana* Park. *lutea corniculata* C. B.
App. Tree Primrose. Lf. Americana Col. Assoc. Hort. Hernandez.

C. B.

Ex radice oblonga, alba, digitale crassitudine superante, paucis fibris capillata caulis exurgit initio rotundus, at supra medium ob plurimos ramos angulosos, subcinerus, levis (hirsutus.) crassitudine digitali, medulla farctus, & superius punctis rubentibus variè notatus. Folia longa, angusta, in caule crebra, alternatim posita, ad margins sinuata & obiter dentata. Flores Lysimachæ modo summis foliis infident magni, tetrapetali, lutei, Primulæ veris floribus similes, & calice quadrifido, pediculo rotundo, articulo donato. In medio flore stylus conspicitur, qui visus ubi, ad articulum descendit, & apiculus quatuor quatuor singulis foliis adposita, alia quatuor ipsis interjecta sunt; hisque singulis capitulum oblongum albicans infidet. Floi odoratus est, undè diem non persistens, cum is qui sub vesperam aperitur ad sequens diei vesperam flaccescat, unde Ephemerum dici meretur. Flore cum pedicello ad articulum delapsò altera pediculi pars sesquiquinalis, sensim ad uncias binas, etiam ternas, oblongatur, & in siliquam five corniculum abit, & propter formam copiosum, parvum, angulosum, pullum quod continet, intumescit; quod ubi maturuit, ipsa cornicula, (quæ utrinque ad caulis latera numerosa sunt) in quatuor partes dehiscunt, quaternis loculantibus quatuor feminum ordines continentia, nullâ intus lanugine feminibus adhærescente. [In singulis foliorum alis singuli flores sedent: cornicula sessilia pediculis carent, ad basim crassiora, sensim versus apicem tenuiora, raris pilis hirsuta.]

Plantam hanc *Lysimachia Americana* titulo describit & depingit F. Columna, Annotat ad *Res medicæ Novæ Hispaniæ* Nord. Ant. Recchi: & *Assoc. Hort. Floræ aquæ prædictæ* Recchi fil. Hernandez, lib. 7. cap. 48. Hist. Mexicana, descriptum & depictum esse existimat, quod & nobis etiam videtur.

Primâ quâ facta est æstate caulem non edit, verum anno sequente, semine autem ad maturitatem perducto radicatus exarscit.

Camaranbaya Brasiliensis altera species Margg. huic eadem esse videtur.

11. *Lysimachia Virginiana altera, foliis latoribus, floribus luteis majoribus* Cat. Aldorf.

Hæc præcedente elatior est & major, ut quæ humanam interdum altitudinem multum superet, foliis latoribus, & pro magnitudine brevioribus, ad margins minus sinuatis & propemodum aequalibus: floribus etiam multò amplioribus.

In hortis nostris frequenter est præcedente.

12. *Lysimachia frutescens Brasiliensis, Camaranbaya indigenis* Margg. av.

Margg.

In quatuor pedum altitudinem assurgit, & dividitur in multos ramos rufos, pilosos. Folia solitaria posita in brevibus pediculis oblonga, hirsuta, ad quorum quodlibet *stipulus* provenit, calyce ferè duos digitos longo, cui infident quatuor foliola viridia, & cuique ex his supersidet foliolum flavum, constatque

stique quilibet flos quatuor foliis flavis. Ex calice floris fit *siliqua*, ut in congeneribus, quæ semen continet minutulum, rotundum splendens, coloris ex pallido sublavescens.

Fert florem & semen ab Augusto in Novembrem.

Præcedentibus per similes est, si non alteri earum eadem.

Tempus.

* 13. *Lysimachium Indicum* Bontii.

Bont.

Crescit in Java circa fluminum ripas. Florum colore albo, & totius plantæ facie à vulgaribus Lysimachis multum abluat: Est enim Lysimachio Europæo præter, caule unico, duro, firmo, in coronam aliquot foliorum novitiorum desinente, quem ambiunt ordinatæ quidam (scilicet ab imo ad summam) folia bina ex adverso posita, longiora & solito angustiora, unico nervo recto, multis venulis obliquis divisa. Circa horum pediculos ad caulem alii cauliculi emergunt longiusculi, in quorum extremitatibus flores nascuntur, Periclymeni flores, quos vulgò Lilia sylvestria appellant, non male referentes.

Inter olæa à Mauris recipitur. Ad Mælvæ naturam quàm proximè accedere videtur: nam in clyst matris ad ventrem & intestina eluenda in frequenti est usu.

An proprie ad Lysimachia genus pertineat ob descriptionis imperfectionem nescimus. Icon florem tetrapetalum representat.

C A P. V.

De Tithymalo.

Tithymalus & Tithymalus cum duplici II à *ῥῖθῶ* mamma & *ῥῖθῶ* tener dictus putatur, quod tenerum lac non secus ac mamma quadam effundat. Lobelius Adv. autor est hanc vocem scribendam esse per diphthongum Tithymalus, quod mamma five papillam ubi ris exitiolam virosam non ineptè interpretatur. Nam *ῥῖθῶ* vocem exitiolam significare Eustathius docet. Huius una species Charactas dicitur, id est, vallis, sic dicta quia vallis septique muniendis apta sit, aut quod plerumque his in locis proveniat.

Notæ Tithymali characteristicae sunt vasculum feminale tricoecum in summo stylo, & succus lacteus, acer in plerisque speciebus, in una alterave inspissatus.

Pityula, Apios, Peplus, Peplis, Lathyrus, Chamæsyce, Etilia, Cataputia nomina sunt variis Tithymali speciebus imposita.

Pityula dicitur quasi *pituitosa*, quod folia Picæe similia ferat.

Apios à radice pyrisiformi.

Peplus & Peplis à peplo five flammeolo, quod ramulorum ambitu & quasi rotundo amictu velum efformat, ac tellurem operiat. Lob. & alibi, quia fruticat ubi fruticat ramulorum comosa concinnaque sobole, in pepli speciem collecta.

Lathyrus, quod folia duo, quæ caulis partem summam amplectuntur cavitatem satis magnam offendent. Etenim inter duo folia quæ umbellam ambiunt semen quasi inter duas januas seu bivalvi continetur. *J. Bod. à Stapel.*

Cataputia, quod semen in pilulis quibusdam five cataputis ferat: vel (quod magis aridet,) quod semen in cataputis sumptum purget. *Stapel.*

Chamæsyce à lacteo Fici succo & humilitate nomen accepit. *Idem.*

Etilia non invenio etymon probabile, nam quod J. Bodaus adfert non placet.

A. 1. *Tithymalus Charactas Amygdaloides* C. B. Ger. emac. *Charactas vulgaris* Park. *Tithymalus sylvaticus toto anno folia retinens* J. B. Wood-surge.

J. B.

Radice nititur albi, validi, lignosæ, intorsæ, variè divisi, multis fibris donatæ, à qua exurgunt rami lignosi, cubitali longitudine majores, flexiles, cortice exteriore insigniter rubente & hirsuto, interiore virente; foliis supra rami medietatem crebris, quatuor ferè uncias longis, semunciam aut paulo plus latis, inferne canâ lanugine pubescentibus, excurrente per longum nervo ad medium usque solum rubente, deinceps viridi, superne quoque pilis sed minimis evidenter leviter hirsutis, atro virore splendens. Ex summis ramis oriuntur pediculi in umbellæ formam, rubentes similiter & hirsuti, singuli singula folia ad exortum, is quæ in ramis sunt minora, reliquis familia habentes, semunciam longi ad gemiculum quoddam, ubi rursum duo folia præcedentibus minora, opposita, pedicellique bini ex præcedentium pediculis unoquoque explantantur, sique rursum cum foliis suis minimis bipartiti *stipules* sustinent folioli circumdatos, minimos, herbaceo colore præditos, ita compositos ac si quatuor semululis, gibbis omnibus intropsectantibus rhombum aliquo modo quis intueret. Tota planta odore gravi est præter lignosam radicem, & lac fœdit.

In sylvis & dumetis copiosè provenit, tum in Anglia, tum in exteris regionibus.

Locus.

2. Tithy.

2. *Tithymalus Amygdaloides* five *Characias* J.B. *Characias rubens peregrinus* C.B. *Characias Montpellierensis* Ger. Park. *Characias* 1. Clusf.

Clusf.

Unicus huic magna ex parte est *caulis*, interdum plures, cubitales & ampliores, rubente cortice recti, minimi digiti crassitudine aequantes, infima parte glabri, foliorum duntaxat vestigiis insigniti, veluti insecti ac vulnerati essent, superiorem verò foliis duris, levibus, viridibus, majoribus quidem longioribusque quam sint Oleæ folia, minoribus tamen quam Amygdalæ, ornati, deinde in plures junctos & firmos ramulos, umbellæ in modum divisi; quos ambiunt veluti acetabula aut caveolæ, foliis balnearum similes, & in his *flos*, non sublevis aut pallidus, ut in aliis, sed niger: postea *fructus* trilocularis, in quo *semen* per maturitatem exiliens, reliquarum Lactiarum seminis instat. *Radix* dura est & lignola.

Locus.

In faxosis circa Montepelium: in Italia quoque, propè Lericium & alibi in asperis & montosis observavimus. Martio flores profert, autore Clusio.

3. *Tithymalus Characias folio lanuginoso* C. B. Park. *Tithym. Characie vulgaris sylvatico* idem est, ut nobis videtur.

Præcedenti fere similis est, plures tamen ei caules ab una radice prodeunt: folia molliora & lanugine pubescentia; flores pallidi.

Locus.

Crescit quàm in Hispaniis, deinde tanquam in Narbonensi quàm reliqua Gallia, tum etiam apud Helvetios cæterisque Germanos.

J. Bauhinus eandem facit *Tithymalo Characie* nostrati vulgari sylvatico, cui & nos suffragamur, adeoque C. Bauhinus ex una plantæ speciei duas facit. Verum Morisonus *Tithymalum Characiam* lanuginosum pro distincta specie ponit in Præclud. Bot. quem passim in sylvis Gallie Soloniensis provenire & a foliis lanugine obductis à cæteris suis fortis faciliè dignosci scribit.

- * 4. *Tithymalus Characias radice repente* Morif. præclud.

Morif.

Folia gerit oblonga, radicem longè latèque serpentem producit, quâ notâ distincti est facili.

- * 5. *Tithymalus Characias radice pyriformi* Morif. præclud.

Morif.

Sola radicem tuberositate pyriformi dignoscitur inter omnes *Tithymalos Characias* dictos.

- * 6. *Tithymalus Characias Salicis minoris folio* Morif. præclud.

Morif.

Hic à similitudine foliorum Salicis longifoliae vimineæ notu facillimus.

- * 7. *Tithymalus arboreus* Alpin. exot. Park. *dendroides* J. B. *myrtifolius arboreus* C. B. *Myrsinites arboreus* Ger. *Tree-spurge*.

Cæs.

Frutex est bicubitali altitudine & ampliore, lignosus, arboris æmulus, uno quasi caudice pollicem & amplius crasso, in ternos aut quaternos ramos perpetuè fuso, digiti crassitie; foliis circa furculos novellis longioribus Myrsinitæ ac virentioribus [Lobelio folia Eulæ majoris foliis paria & admodum similia, imò majora] comâ luteâ, fructu Characie.

Locus.

In scopulis nascitur & præruptis, copiosius in præcipitiis quæ Salus Cervie vocatur inter Massam & Petram sanctam, ubi & nos eum observavimus: invenimus & in montosis supra Messaniam Siciliæ urbem. Folia figurâ suâ & magnitudine accedere videbantur ad Mezerei Germanici folia. Flores [Alpino] velut in umbellis parvis.

- A. 8. *Tithymalus magnus multicaulis*, five *Efula major* J. B. *Tithymalus palustris frutescens* C. B. *Efulæ major* Germanici Ger. Park.

J. B.

Mirum quàm luxuriet fecundior solo enatus *Tithymalus* iste, quem vulgò *Efulam* majorem Germanici vocant. Lignosa enim candidisque *radix*, non brachii modò humani crassitudine assequitur, sed & fure nonnunquam superat, longè latèque vario implexu propagata perennat. Nec minor caulium quæ emittit luxuriâ ubertè, minimi digiti carcer crassitie, rubescentes, & plurimis alis concavos. *Folia* Cataputæ minoris oblonga, multum illis magnitudine cedentia, hyeme decidunt. *Usculi* umbellati, concavi, luteoli, quatuor peltata foliola furrigunt, cum totidem staminibus. *Semen* in loculis triquetris reliquis non dissimile.

Locus.

Rarior est in Italia, Gallia & Anglia, nisi in hortis colatur. In Germania verò superiore & inferiore ad Rhenum, ut & in Silesia ad sabulosas fluminum crepidines, copiosè oritur.

Uterque Bauhinus *Tithymalum palustrem* Cæsalpini hujus Synonymum faciunt. Verum *Tithymalus* ille quem nos in paludibus Pisanis frequentem observavimus ab hoc diversus videbatur, quidem folia ejus hirsuta erant, & ad *Tithymali Characie Amygdaloidis* nostratis folia accedebant, quibus

quibus & ea comparat Cæsalpinus: folia autem Eulæ majoris Germanicæ dictæ *Tithymali* parali foliis similia sunt. Est ergo palustris noster Pisanus (ut puto) idem qui

9. *Tithymalus Characias pratensis incanus* Botan. Monsp. *incanus hirsutus* C. B. *inscribitur*. An *Tithym. Characias lanuginosus* Morif. præclud.

Magnol.

Cui *radix* crassa, multos caules pedales & cubitales, rubentes proferens; in quibus plurima folia indistinctimantur oriuntur, caulibus adherentia, longa & lata, leviter in ambitu serrata & sinuata, supra & infra molli lanugine pubescentia. Flores aliorum more velut in umbellam congesti, ex luteo rubescentes, loculi triquetri, villosi & verrucosi in quibus *semen* continetur.

In pratis circa Lateran Junio mensè cum flore & semine plurimis in locis reperitur. Morisonus *Tithymalum* suum characiam lanuginosum in sylvis Gallie Soloniensis provenire scribit, unde videtur potiùs varietas *Tithymali sylvatici* toto anno folio retinens.

Locus.

- A. 10. *Tithymalus paralis* J. B. Ger. *paralis five maritimus* Park. *maritimus* C. B. *Sea-spurge*.

Virgis aliquot lignosis, rubentibus, ad pedalem aut cubitalem altitudinem assurgit, foliis crebris ab imo ad summum ulque obstitis, angustis, oblongis, medio tamen latioribus, limbo foliis nonnulli similibus, verum crassius & cæcis, succo lacteo acerrimo turgidis: summis virgibus innascentur umbellatim fere ut in aliis *Tithymalis* flores pallide lutei, quibus singulis subluent folia bina lata furculos & pediculis cingentia: sequuntur capsulæ trilocaræ ut in hujus generis reliquis. *Radix* subest satis crassa, oblonga, lignosa, viva.

In arenosis maris litibus frequens est.

Dubitat Gesnerius hort. an *Tithym.* paralis à Matthiolo & Trago pictus sit cyparissias: idque sanè summa ratione: Nam descriptio *Tithym.* cyparissias similis *Pityulæ* multis J. B. qui aliorum Botanorum *Tithym.* cyparissias est, *Tithymalo* paralo convenit: & planta illa quæ in sabulosis ad Rhenum copiosè provenit, (qui locus *Tithym.* cypar. simili à J. Bauhino assignatur) nisi non alia visa est quàm *Tithymalus* noster paralis. Alii curiosius examinent, & plantas invicem conferant.

Locus.

- * 11. *Tithymalus fortè dictus Lucæ Ghino Pityula*, quibusdam *Characias Pannonicus* J. B. *Tithym. Characias 4*, five *rubens Germanicus* C. B. *ejusdemque Tithym. Characias 5*, seu *angustifolius*. *Tith. Characias angustifolius* Park. Ger. emac.

J. B.

Radix est magnâ, longâ, crassâ, è qua crebri nascuntur caules, inæquales, dodrantales sextantales ac fortè dodrante majores, foliis multis amicti, parali foliorum latitudine, longitudine majori, interdum breviorè, acuminatis, spissis, colore fere myrsinitis.

Hunc Clusius titulo *Characie 3*. Austriaci fere describit:

Multos ab una radice profert caules pedales, nonnunquam etiam cubitales, firmos, leves, infima parte nonnulli purpurascens, & foliorum quæ deciderunt vestigiis notatos. Hos deinde ambiunt confuso ordine nascentia folia, crassiuscula, levia, duas interdum uncias longa, mucronata. Summi caules in multas virgulas inter folia emergentes dividuntur, quæ bina subrotunda seu quodammodo cincta foliola, & quasi vasculum seu labellum imitantia sustinent, in quibus flores reliquorum *Tithymalorum* floribus similes, qui cum suis virgulis & vasculis pallido sublateore colore predicti sunt: succedunt triangula capsula. *Radix* longa, digitalis crassitudine, infimâ parte in aliquot fibras divisa. Maturò semine caules singulis annis emouuntur, novo autem Vere recentes alii è radice germinant, qui subsequente anno flores ferunt.

Nascitur peristic Pannonie locis, sed Viennensi agro tantâ copiâ in graminis & siccoribus passim. Locus.

cuis, ut Junio mensè (tum enim flores) omnino pallescere videantur.

D. Magnol in umbrosis circa pontem Castrî novi Salenove & Lateræ passim reperiri asserit.

12. *Tithymalus ferratus Dalechampii* J. B. *Characias ferratus* Ger. *Characias folio ferrato* C. B. *Char. ferratus Montpellierensis* Park.

J. B.

Cubitali caule præditus est, per quem folia uncialia, alia culmo latiora, alia etiam minùs lata, pleraque non acuminata, sed subrotunda, denticulis per ambitum crenata, glabra: at verò quæ umbellæ pediculis ad cotum subscuntur folia, multo latiora quàm longiora, nonnulla quoque orbiculata, nibilòque secus in ambitu serrata. Flores acetabulorum cavo insidentes nullo, lutei: capsula majuscula, triquetra, ex tenui pediculo Myrsinitis fere paria.

In Gallia Narbonensi passim & copiosè oritur, circa Nemausum, Montepelium, &c. nec alibi (inquit J. Bauhinus) temere reperitur: Verum Clusius *Tithymalum* myrsiten Valentini appellat, unde Valentino etiam regno communem esse colligitur.

Locus.

13. *Tithymalus Myrsinites* J. B. Park. Lob. *Myrsinites latifolius* Ger. C. B. item *Tithymalus angustifolius Myrsinites* corundem.

J. B.

Ramis dodrantalibus crassiusculis per terram maximè ex parte funditur, quos serie quadam ambiunt folia Myrti, pinguiscula, colore glauco prædita, in acumen desinentia. Ramorum extréma in furculos abeunt undecim ortos, pyxidata folia rotunda transagigentes, umbellatim dispositos: quibus

Eccc

bus inter folia insident flores colore herbido, quorum singularia foliola pulvilli instar habentia, an-
sulis croceis donata sunt. Pericarpia triquetra, totidem grana continent.

Locus.

Juxta arcem Rhegii in Calabria sponte ortam invenimus.

Tithymalum latifolium & angustifolium C. B. pro eadem planta habeo: siquidem figura Lobelii,
quæ in Adv. habetur titulo *Tithymali Myrsinitis*, quæque in Obl. tit. *Myrsinitis myrsifolia* unius & ejus-
dem plantæ sint, cum in Observationibus ad Adversaria Lectorum referat: nec refert quid utram-
que ponat in Icon. Plant. alteram nomine *Tithymali myrsifolia* Obl. p. 192. alteram titulo *Tithym.*
myrsitis Diof. Adv. p. 150. cum ipsæmet in Obl. utramque iconem pro ejusdem plantæ habu-
erit.

14. *Tithymalus maritimus Juniperi folio* Bocconi. An *Tithymalus cyparissius vulgaris* Park?

Rocce.

Hic (inquit) Tithymali arborecentis facie fruticat: podali & altiore quandoque est caule, superne
variis ac multiplicibus ramis distincto, valde comolo; tenuibus foliis copiosissimis, longissimis,
Juniperi formæ, sed mollioribus & minoribus circumvestito, ad Tithymali leptophylli figuram acced-
entibus. Flores & capsulas feminales aliorum Tithymalorum more (id est fructum tricoecum) pro-
fert. Perpetuus est.

Locus.

Prope Massiliam in arenosis ad mare invenimus, ubi & Paulus Boccone.

Tithymali cyparissie vulgaris tum figura tum descriptio apud Parkinsonium ab hac planta non
multum ablatum, ut examinantur patebit.

- * 15. *Tithymalo marino affinis Linariae folio* C. B. amygdaloides angustifolius Tab. limifolius parala
congener Park.

Hic (inquit C. B.) à Linaria antequam floreat solo lacteo succo distinguitur: quomodo ergo dis-
feret ab Efula Olfinarum five Tithymalo pinco?

Locus.

In declivibus montis Capuladus soli expositis, inter rupes versus *las Cambrettes* & in aliis campe-
stribus lapidosis copiose oritur. Botan. Monsp.

- * 16. *Tithymalus maritimus spinosus* C. B. *maritimus Creticus spinosus* Park. An *Tithymalus spi-
nosus Creticus* Alpini?

Bel.

E Tithymalorum genere est (inquit Bellus) spinas proferens, floribus luteis, foliis parvis rotun-
dis, sæcpositum effundens, radice (si recte memini) carnosa.

Tithymalum suum spinosum Alpini ita describit. Planta est dodrantalis, primo ætate suæ an-
ramulis & foliis Apios Græcorum maxime æmulatur. Radice nititur in principio crassa, tuberosa,
sed longi, in acutum delincente, non abinsum Apios radici. Anno verò secundo ramuli breviores, tenues
dodrantales in cymis fruticant, & in crucium modum ramulorum extrema dividuntur, & desinunt in
spinulas tenues, acutas. Æstate foliola ramuli abiciunt, quo spinule duriores & nigre evadunt.
Lacteo succo acri turgente.

17. *Tithymalus maritimus Venetus* Park. *maritimus purpurascens floribus* C. B. *Efula rara in
Lio Venetorum insula* Lob. *Es. Veneta maritima* Ger.

Lob.

Sæcubicitum duobus cubitos longos caules, fungosos, rugosos, fuscis, crassos minimum digitum,
multis ramulis divisos emittit pedibus; & foliis situ binis per intervalla, majoribus quàm terribilis
Alypi, ad Glycyrrhizam proximis, lentis, pinguis Thymelææ; flores pendulos prominentibus purpu-
rascentes & fusco, obliolo Aristolochiæ, Vincetoxici effigie. Radix foris pulla, intus villosis li-
neisq; pelliculis, capsulinodi in *Tarion-rare*, cineris, selsquicubito longa, digitum minimum crassa,
fusco difflenta: Univerla planta lactescit, & prorsum Tithymali parali cui convictrix ferè semper
visitur æquiparatur.

Locus.

Sed non alibi quàm in litoribus & insulis sinus Adriatici facillè reperitur, & in *Lio insula* exigua,
quæ obex est maris alluvionibus.

18. *Lathyrus major* C. B. *Cataputia minor*. *Lathyrus major hortenstis* Park. *Lath. sive Cataputia
major & minor* Ger.

Radix huic simplex, fibris aliguo capillata. Caulis selsquicubitalis, teres, solidus, crassitudine pol-
licari, foliis velutis crebris, tres digitos longis, falcis similibus, ceruleo-viridibus in crucis formam
dispositis. Primo à fatione anno hyemem tolerat, sequenti ætate in ramos dividitur, in quibus folia
ad singulos flores bina, ut que in caule fere multum dissimilia, nimirum à lata basi in acutum mu-
cronem sensim desinentia, nonnihil nitro concava, aliàs ad foliorum Hederæ aut Alcepiadis for-
mam accedentia, colore ex viridi flavicente & minime cerulea. Ad flores singulos ramuli in sucru-
los duos dividuntur, adeo ut hos in ipso ramulorum divortio seu divaricationis angulo collocetur:
in plures deinde fureculos minores intus concavos singuli majores dividuntur. Floi quatuor foliolis
componitur. Vasculum feminale majusculum, tricoecum.

Ab hac non alia in re quàm partium omnium magnitudine differt Lathyrus minor hortensis
Park.

Lathyrus

- * 18. *Lathyrus minor conglomerato flore* C. B. *minima* C. B. *Lathyrus minor Dalecham-
pii* Lugd.

19. *Tithymalus cyparissius* J. B. C. B. Ger. *Pityusa Tithym. pinea sive Efula minor* Park. *cyparissius*
J. B. *Common Cypress* Spurge. *Tithymalus pinea* Ger. huic idem videtur.

J. B.

Radix minimo digito crassior, sæpè tenuior, fibrosa, lignosa & nonnunquam serpens. Caules pro-
mit dodrantales & cubitales, primo simplices, postea ramosi, in quibus folia primo Linariæ, mol-
lia, quæ postea tenuiora multo cum in ramos dividitur. Flores in urubellæ quasi formam dispositi,
longis pediculis folia quibus donantur perforantibus, luteis, ex quatuor quasi semulorum conjunctis,
exteriorum vergentibus corniculis compositi, apicibus item luteis: quibus triquetri succedunt lenti,
in quibus semen. Ab eadem quoque radice exurgunt cauliculi (ego pro abortu habeo, licet à non-
nullis pro privata specie proponatur) quorum folia breviora, ovata, pinguiora, libetudine, ævè
parte plurimis punctulis seu signatis rufis notata, in quibus ramulis non memini florem observare.
Hinc patet quid sententium sit de Tithymalo selsquiphylo Thal. i. e. cyparissia foliis punctis croceis
notatis C. B. foliis maculatis Park. Lactæ autem partibus omnibus turgens.

Hic Tithymalus pro anni tempore & ætate insigniter variat: non raro enim verno tempore co-
ma rubente aut flavâ exit.

Prætorum margines & septum istam sæpius alunt Efulam. In Angliâ sponte non provenit, quod
sciam. Minus nobis videtur Botanicos de Tithymalo, five Efula minore, plantæ passim cognita
& vulgo in hortis cultæ tam confusè & obscure scribere, ut nesciam planè quid sibi velit, quovis ti-
tulo illum proponant. Ab aliis speciebus, nulli saltem notis, discreta facilis est, radicibus repatri-
cibus, statura humili, foliis oblongis, angustis, virentibus, mollioribus & teneris, in caule creberrimis,
Linariæ adeo similibus ut obiter intuentem pro his fallant: verum succo lacteo facillè distinguuntur se-
cundum verticulum illum vulgarem, *Efula lactescit, sine lacte Linaria crescit*.

Tithymalo Cyparissie similis, Pityusa multis J. B. *Tith. foliis* Poni, forè *Dioscoridis Pityusa* C. B.
Tithymalus pinea Ger. *Pityusa, Tithymalus pinea sive Efula minor* Park. potius *Tith. cypa-
rissius* vulg. ejusdem.

J. B.

Tithymalus hic rarus est Cyparissie vulgè dictæ similis, ab eo tamen aliis est, radice longiore,
crassiore, multoque fibrosa: Caules multi, ferè cubitales, simplices, interdum in ramos multos do-
drantales diduci; per quos folia conferta, crassiora, firmioraque quàm Cyparissie & magis laxa &
extremis ramorum insident umbellæ magnæ, foliis peltatis, non majoribus Cyparissie.

De Tithymalo cyparissia & pinco dictis conuenit admodum scribit Botanici, ut mihi penè per-
suadeam unam & eandem specie plantam esse. Ast hoc in loco à J. Bauhino descripta, videtur esse
Tithym. paralius, aut alia quedam species nobis incognita. Notandum tamen plantam Parkinsonio
sub titulo alato descriptam esse Tithymalum cyparissiam J. Bauhini superius proximè descriptam:
quæque hoc in loco à J. Bauhino describitur, sub titulo *Tithymali Cyparissie vulgaris* à Parkinsonio de-
scribi: siquidem foliis brevioribus & crassioribus & in caule crebrioribus magisque confertis seu den-
sius sitis à Tithymalo pinco differre scribit, Lobelium secutus.

Crepidines fabulosi fluminum & vicini colles frequentius hunc alunt, inquit J. B. Abundat in Locus.
plantæ arenosa prope Argentinam, & Bahiæ ad Rhenum versus *Halingen*, ut & prope Montepeli-
um. Planta autem illis in locis frequens nobis non alia vifa est quàm Tithymalus paralius, ut superius
diximus.

Omnia Tithymalorum genera adveniendi vim obtinent (inquit Tragus) imprimis verò lacteus co-
rum succus, quare raro citra noxam sumi possunt. Dodrantæ Tithymalorum omnium succum per
inferna purganti validam vim habere scribit, Bilem, pituitam & aquolos humores ducere, etiam in
exigua quantitate sumptum; sed ventriculum vehementer conturbare, & interna viscera inflamma-
re; & emque ob causam ab eiususu doctos ac prudentes medicos abstinere.

Efula pituitam validissime, præcipue per inferiora, purgat, unde & Ruficorum Rhabarbarum
audit. Effic autem acris, ignea & erodens, adeo ut impudentium mendicorum fraudi inferat, qui
eius succo autem sibi nec exulcerant scabrities specie. Sclerol.

C. Hofmannus le nunquam consiluisse ait, sed fuisse tantum spectatorem audacie vulgaris quæ-
to Cochlearia admittit. Si quis tamen (inquit) ut velit, *Efula preparata* Offic. utatur, quæ per viginti
quatuor horas steterit in infusione acerrimi aceti, iterumque exsiccata. Huius dosis est à ʒi. ad
ʒj. & sine noxa purgat. Calp. Dornavius ita corrigit, R. Efulæ præp. ʒiv. Macis, Galangæ à ʒij.
Spodii præp. ʒj. Trag. Bellidii ana ʒiij. Fiat pulvis, cuius dos. à ʒi. ad j.

20. *Tithymalus Cyparissias* Alpini. exot.

Alpini.

A radice crassa, quatuor digitos longa, lacteo succo turgente, (ut & reliqua planta tota dum re-
cens est) caules producit multos, tenues, junceos, parvis capillamentis, brevibus, multis, tenuibus,
Pini foliis similibus vestitos, prope radicem nudos, sed punctis nigrescentibus crebris maculatos,
quorum singuli umbellam ex tribus aut pluribus succulis constantem obtinent, & in principio um-
bellæ unum utrinque foliolum, oblongum, parvum, extremum acutum, Myrti folio simile, mi-
nus tamen & tenuius, quilibet etiam umbellæ furculus circa medium utrinque folium prædi-
cto simile & minus; à quo furculus usque ad extremum ipse modo facti foliola, ex una parte medi-
antia,

* Eccc 2

nantia, aliis longè breviora latiorque cum floribus parvis, lenticulis similibus, atque fructibus parvis triquetris, *semina* torva parva, rotunda, alba, Piperis minoris continentibus. Inter caules prædictos graciles nunquam unus vel duo, crassitie minoris digiti videntur, qui in plures iidem cauliculos foliolatos dividuntur, ad exortum antequam dividantur nudi & punctis emaculati.

Cretam insulam agnoscit matrem hæc species.

Loc. it.

21. *Tithymalus annuus Lini folio acuto* Botan. Monsp. An *annuus Pityusæ folio* Lob. An *Tithymalus linsfolius* Cam?

Magnol.

Dodrantealem & interdum pedalem altitudinem acquirit, quamvis modò minor, modò major conspicitur. Secundum caulem plurima oriuntur *folia*, longa, Lini folia æmulantia, in aculeatum quasi apicem definitia. *Flores* ut in aliis speciebus. Folia circa flores disposita, latiora sunt & multis apiculis donata. Radix lignosa est, quæ singulis annis perit.

Locus.

In marginibus fatorum circa Salernum, la *Colem. Oter* & alibi pluries vidit D. Magnol. Nos in Sicilia inter lægetes observavimus, & pro *Tithymalo linsfolio Cam.* habuimus.

Tithymalus Linariæ folio, lunato flore Moris prælat.

A foliis Linariæ similibus, & flore Lunæ crescentis referente figuram faciliè dignoscitur.

At hæc notæ *Tithymalo cyparissifol.* J. Bauhino superius descriptæ conveniunt, ergo illi idem videtur.

- A. 22. *Tithymalus segetum longifolius* Append. Cat. Cant. *Long-leaved Corn-Spurge.* An *Esula minor* sive *Pityusæ Ger. emac?*

Altitudinem dodrantealem vix assequitur. *Folia* oblonga in acumen definiunt. Tota planta colore est luteo-viridi præter caulis partem terræ proximam, quæ rubescit.

Itac species cum præcedente seu XXI. convenit magnitudine, foliorum figurâ, colore, loco, ut eandem esse suspicer, non tamen scilicet affirmaverim, cum plantam nondum viderim.

Locus.

Inter lægetes prope pagum *Kingston* dictum ultra sylvam via quæ *Gamlingay* ducit reperitur: observavit etiam D. Dale inter lægetes circa *Comberton* cis *Kingstoniam*; ostendit etiam nobis siccam plantam à se collectam, cuius altitudo semipedalis, ut dodrantealis, *caulis* firmus, foliis non admodum crebris cinctis, neque ut in *Esula exigua* Tragi in acutos apices terminatis, sed obtusioribus & subrotundis. Summis caulis ut in reliquis congeneribus velut umbellæ quædam florum insident: umbellarum autem basin totidem folia acuminata cingunt quæ sunt umbellam componentes radii. Valsula seminalia parva & ut in reliquis triocca. Radix parva, annua, paucis fibris donata.

Tithymalus foliis brevibus aculeatis C. B. i. e. *Pityusæ Matthioli* & aliorum, nobis incognitus est, quærat apud Auctores à Bauhino citatos.

- A. 23. *Tithymalus leptophyllus* Park. minimus angustifolius annuus J. B. *Esula exigua* Tragi Ger. emac. *Tithymalus sive Esula exigua* C. B. *Dwarf Spurge* & *small annual Spurge.*

J. B.

Palmaris aut semipalmaris est plantula, *radiculâ* nitens tenui, tres aut quatuor uncias longâ, *cauliculis* & ramulis multis eâ quæ jam dixi longitudine, ac etiam dodranteales obtinens, *foliis* stipatis semunciam uncie trientem longis, *seminibus* latis, in acutum mucronem productis, crebris, sursum spectantibus, lacte turgidis. *Flosculi* herbedi, & pericarpium ut in reliquis congeneribus triquetrum, *semina* rotunda, canentia continens.

Locus.

Planta est annua: inter lægetes frequentissima.

- * 24. *Tithymalus sive Esula exigua foliis obtusis* C. B. J. B. Park.

Radice est exili, oblongiusculâ, capillatâ: *cauliculis* pluribus, ad terram resupinatis, aliquantulum repentibus, binucialibus, triuncialibus, aliis palmo minoribus, rotundis, lacteo succo turgentibus, qui *foliis* oblongis angustis, sed semper in summo obtusis & velut abscissis inordinate vestimentum.

Locus.

In agris Patavinis & Massiliensibus reperitur.

Tithymalus exiguus saxatilis C. B. J. B. Park.

C. B. prod.

Radicalum habet capilli modo tenuem, longiusculam, *cauliculis* tenues, unciales & binuciales, angustissimis & brevibus *foliis* cinctis: *flosculis* exiguis, rubentes.

Hæc planta non alia esse videtur à *Tithymalo leptophyllo* fol. obtusis, partium omnium parvitate foliis diveris, quam foliis sterilitati debere verisimile est.

Locus.

Circa Mompelium locis asperis provenit, vide Botan. Monsp.

- * 25. *Tithymalus Siculus polycoecos, Portulacæ folio* Bocconi.

Boc.

Caulis affurgit pedali aut altiore, superne amplo & valdè ramosus: *Folius* ad Portulacæ aut *Tithymali* helioscopii figuram circumvestito. *Flores* & *semina*, ut in cæteris sue classis, in alarum finibus atque ipsi ramis insident, & ordine distribuuntur: rotundis subsequebantur *capitulis*; binis, tenuibus apiculis donatis, in quibus *semina* Cannabis figurâ atque colo e concluditur. Ea est plantæ epique alarum durities & contumacia, ut media hyeme arida & foliis spoliata perduret adhuc, & capitula *seminum* (quod notari dignum) unguibus frangere aut evellere (ad id pertinaciter hærent) sine rami particula non possit. Ex semine deciduo quotannis nascitur.

- A. 26. *Tithymalus helioscopii* Ger. Park. C. B. *helioscopii sive folisquæ* J. B. *Sun-Spurge* & *Dwarf-wojt.*

Radix ei simplex, alba, rectâ descendens, fibris aliquot donata, unde *caulis* exurgit singularis, semipedalis aut pedalis, teres, raris pilis hirsutus. *Folia* in caule frequentia, nullo ordine posita, Portulacæ aut Peplidis similia, digitum & interdum sesquidigitum longa, extremitate subrotunda, argutis denticellis circa margines crenata. Surculi [quique ferè] è summo caule nati umbellam quodammodo efficiunt, quos totidem circumstant folia, iis quæ in caule majora & rotundiora. Singuli surculi in tres alios pariter sparguntur, quos tria circumstant folia. Flores in ipsi caulis & surculorum divaricationibus singulati sunt, parvi, herbidi, tetrapetali, petalis subrotundis & minime lunatis. E medio flore egreditur *stylus*, cuius apex in *vasculum* seminale turgescit triquetrum, triococum, ad floris latus reflexum. Tota planta succo lacteo acri turgens.

Æstate florēt & semine maturat: hyeme perit.

In hortis oleaceis & arvis pinguioribus, nec rarò in rudibus ad urbium mœnia, &c. occurrit.

Tempus & Locus.

- A. 27. *Peplus sive Esula rotunda* C. B. Ger. J. B. *Esula rotunda sive Peplus* Park. *Petty Spurge.*

Dod.

Dodrantealis herbulæ est, lacteo succo manans, Helioscopio *Tithymalo* similis, ejusque quædam veluti species, sed omnibus paribus minor. *Cauliculi* subrubent: *Folia* exigua, in rotunditate oblongiuscula, circa margines æqualia, (quæ certâ notâ à *Tithym.* Helioscopio distinguuntur, cuius folia crenata sunt) inferne majora, superne minorâ. Coma cinctata, seu in umbellæ formam coacta. *Capitula* tribus loculis discreta *semina* continent reliquis similia. *Radix* tenuis, fibrosa, annua.

In hortis & vineis exit, & subinde in agris neglectis aut non cultis. Æstate viget, ac usque ad Hyemem perdurat.

Locus & Tempus.

28. *Peplus minor* J. B. Tab.

J. B.

Patulis in orbem ramis varièque divaricatis terram subestam inumbrat, foliis Pepli majoris, rotundis ferè, in modicum acumen leviter definitibus, dimidio minoribus: *pericarpia* pusilla majoris, aut Chamæfycis, triquetra, lavia, tribus locellis totidem claudunt *semina*.

In arvis requietis circa Mompelium observavimus.

Locus.

- A. 29. *Peplus* J. B. Ger. Park. *maritima folio obtuso* C. B. *Small purple Sea-Spurge.*

J. B.

Terræ faciem ceu muliebre flammeum patulis ramis, variè divaricatis, palmaribus & sesquipalmaribus, rubentibus, crassiusculis operit, per quos veluti ad arvicolas *folia* adversa nascuntur, repentia, duplo triplo Chamæfycis majora, crassiora paulò, longiora, per exiguum rotunda, quorum par ea que sub nervo (qui folis folium per longitudinem medium dividit) productus est quam que supra nervum, & velut minutâ. *Flosculi* luteoli proximè ramis oriuntur. *Capitula* triocca, levia, duplo majora quam Chamæfycis. *Radix* longiuscula, crassiuscula, simplex.

In litore maris arenoso inter Penfantiam & *Marketjen* Cornubiæ oppida. In maris Mediterranei litoribus frequens reperitur.

Locus.

- * 30. *Peplus annua foliis acutis, flore viscoso* Bocconi.

Dodrantealis est huic *caulis*, subrubens; dum in hortis colitur amplâ *axillæ*que umbellâ & *stipiti* comosâ, aliquot contractioris donatur, ubi natali solo spontanea est. *Folia* exigua, è rotundo acuminata sunt, Herbæ terribilis minorâ. *Flores* muculosas gerit. *Semina* verò in capitulis ad echni formam aliquatenus involucribus suis accedunt.

In agro Lugdunensi frequens inter lægetes reperitur.

Locus.

31. *Chamæfycæ* Dod. Lob. J. B. C. B. Ger. Park.

J. B.

Gracilem radicalum habet, longitudine circiter palmari, fibris aliquot tenuissimis donatâ: *ramulos* quadranteales, ac etiam pedales, in alâs subdivisos, rubentes, subhirsutos, in orbem terræ approxim: quibus ad genicula adnascuntur *foliola*, conjugatis disposita, subrotunda, quæ terram spectant rubentia, superne viridantia, nisi quod in medio purpureâ notâ sunt maculosa: *semina* laevia in extremis ramulis supra infraque omnino saturâ rubedine tincta sunt. *Flosculi* ad ramulorum divaricationes

Eccc 3

cationes inter folia emicant purpurei. *Pericarpia* tricocca Esulæ exigue Trago dictæ sub foliis latitant.

Locus.

In agris & vineis tam Siciliæ & Italiæ quàm Galliz Narbonensis frequens oritur, quicquid contradiat Lobelius.

- A. 32. *Tithymalus platyphyllus* Fuchsii J. B. *arvensis latifolius Germanicus* C. B. *Tithymalus peregrinus* Clus. Hist.

J. B.

Radix nititur simpliciter, alba, lignosa, adnatis aliquot donata. *Caules* inde exurgit sesquicubitalis & bicubitalis rectus, teres, glaber, rubescens, intus concavus, singularis modò, modò plures, inter quos eminet medius inter contractioris altitudinis fœcios, per quos tamen omnes frequentes obervantur rami, quorum exortus *folium* magnum semper apponitur, duarum unciarum longitudine, latitudine unciali, talia quoque fortuito ortu crebra per caules ramòsque spectantur: at caulis fastigium in pediculis aliquot seu radios umbellam mentientes abit, unico in medio sedente flosculo, quorum coitum coronat rosa foliorum oblongorum, crenis parum conspicuis denticulatarum: & quibus pediculis unguisculis subdividitur pari modo in alios, & horum quilibet denuo in alios, flosculis singularibus singulas divaricationes occupantibus. *Flosculi* cotylis insident perexigui, luteoli, quatuor petalis exiguis, flavis, non cordatis compositi: quos sequuntur vixdum delapsos tricocchi *fructus*, minores & minus alperi quàm *Vernuculo* dicto, sex fœcis ita insculpti ut hexacocci videantur. Annua est planta ex semine deciduo fœcis quotannis reparans: interdum tamen hyemem tolerat. In agris non admodum infrequens est. In hortulo nostro & pomario hic Noctæ in Effexia sponte provenit.

Locus.

- * 33. *Tithymalus platyphyllus* Clus. Ger. *latifolius Hispanicus* C. B. Park.

Clus.

Podali, interdum majore altitudine assurgit, in aliquot à radice divisus ramos, nonnunquam simplici *caule* præditus, quem ambiunt ampla *folia*, rotundiora & quasi orbiculata mucrone prædita, ad statidis novellæ foliorum formam accedentia, viridia, crassiuscula & aliquantulum carnosa, pallentia & acri succo turgentia. *Flos* ramulis insidet ex flavo purpureo, ac veluti acetabulis five balinearum foliis comprehensus, ut in aliis. *Radix* crassa est & candida.

Uno Valentino regno inter *Biar* & *Huimiente*, viâ ialebroâ inter medios frutices, Martio mense florentem duntaxat observabat Clusius.

34. *Tithymalus non acris flore rubro* J. B. *montanus non acris* C. B. qui huc refert *Esulam dulcem* Tragi, & *Pityusam* fore *Esulam* minorem alteram floribus rubris Lob. Ger. Park. Sweet red-holweg Spurge.

J. B.

Tuberculis inæqualem habet *radicem*, longiusculam, fibratam: *caules* pedales vel cubitales, primò purpureascentes, non sine adnatis ramulis, *folia* amicti Tithymali vernucosi, modicè in acumen rotundum desinentibus, glabris. *Pedunculi* & caulis fastigii aliquot exeunt (subiecta foliorum oblongorum rosula) umbellæ formâ, in fœculis subdivisi, singuli *flosculi* in medio foliorum duarum simulum acetabulis, parvi, quadrupartiti, rubentes: E medio flosculo rubro exoritur ex brevi pediculo *fructus*, parvus triquetus, tuberculis exasperatus, ex cuius medio stylus, & ad latus pediculis vel ramulis sustinens folia alia duo & in medio alium florem ac fructum. Ceterum emanat è vulnere lacteus liquor, ut in reliquis Tithymalis, verum nequaquam acer aut fervidus, sed adstringens, unde Tithymali aut Esulæ dulcis nomen meruit.

Locus.

In montibus circa Genevam observavimus.

- * 35. *Tithymalus tuberosus Germanicus* C. B. Park.

Hujus meminit Camerarius in horto. An & quid differat à præcedente inquirendum.

- * 36. *Tithymalus Ragusinus non descript.* Hort. Lugd. Bat.

- * 37. *Pepla major Brasiliensis flosculi albi* Caacica indigenis Marggr.

Marggr.

Ex *radice* alba, lignosa, lactescente, paullo majori semipede, multi prodeunt *caules*, teretes, nodosi, virides, uno latere rubescentes, multis ramis donati, qui partim humi jacent, partim stant erecti: ad nodos caulium & in ramulis bina *folia* opposita reperiuntur, in ambitu subaltera serrata; ramulorum paulo minora ut quæ ad caules. In extremitate caulium & ramorum multi nascuntur *flosculi* subtilissimi, albi, tetrapetali, quos excipit triangularis *capsula*, in qua semen. Tota planta copiosè lactescit, quod hæc commendatur à Lusitanis ad oculorum rubedinem & dolorem autem redendum.

Tithymali non acris species esse videtur.

38. *Apis* J. B. vera Ger. *Apis seu Tithymalus tuberosus* Park. *Tithymalus tuberosa pyramidalis* C. B.

J. B.

Facilis à *radice* est *Apis* cognitio, quæ quia oblonga, turgida, inque Pyri modum turbinata, plantæ nomen fecit, quam Napi radici rectè comparaveris. Hujus è capite ramuli aliquot exeunt palmato-biviores, *folia* facis frequentibus amicti Esulæ rotunda seu *Pepli*, à minoribus, ex angusto principio seu sim dilatatis, perque extremum rotundis.

Adfer.

Adfertur ex Creta, sed & Apuliæ peculiarem esse monet Imperator. *Apios* à radice pyriformi Locus. Græcis dicitur.

- * 39. *Peplis montana folio Nummularia* C. B. altera Ang.

- * 40. *Apios radice oblonga* Ger. emac. *Apios five Ischus altera* J. B. *Tithymalus tuberosa oblonga radice* C. B. *Apios five Tithymalus tuberosus oblonga radice* Park.

Clus.

Radix constat tuberosâ, non in Pyri formam turbinatâ instar prioris, sed æquali propemodum ubique crassitudine, unciam, interdum etiam binas uncias, longâ, quæ extrema pars in quatuor alias radices five crassas fibras sensim gracilescentes desinit, & paucis fibris prædita est, colore foris fusca, intus candida, lacteo succo turgens ut Tithymali. Ex summo ejus capite exeunt quini aut seni *ramuli*, in terram procumbentes, palmares aut amphiore, secundum radicem nonnihil purpurascens, *folia* viridibus non magnis, sed prioris foliorum instar, & incondito ordine eas ambiens præditi; illi deinde in minores & graciliores dividuntur; bina folia paullo rotundiora & contrario situ nascentia sustinentes; in quorum medio exoritur *flos*, ex flavo rubescens; cui succedit *capsulum* trigonum, rugosum & tuberculis oblitum, in quo semen.

Semine peregrè accepto Jacobo Plateau nata est.

41. *Tithymalus lunato flore Columnæ* Park. *syriacus lunato flore* C. B.

Col.

Hujus *radix* exigua respectu plantæ, foris nigra, plures edit *caules*, pedales ab imo rubentes & laves, à medio (ubi plura simul folia in rose ferè speciem hærentia) ad summum usque virescentes, & hirsutos, *folia* brevius, rotundioribus, alternatim dispositis veltis, [circa unum folium denudantur Characiæ ritu.] E summis foliis alæ aliquot exeunt, cava *folia* rotunda in cacumine gerentes, ex quibus bina alæ, petiolis juncis insidentia exeunt, cava pelvicularum modò; in quibus *flos* ex herbaceo lutei, quatuor foliis constructi Lunæ effigiem experimentibus nuper crescentis, corniculis extorrum conversis, gibbis intro spectantibus & ibi invicem admotis, *flaminibus* intus quatuor luteis, ex quorum umbilico exie *stylus* in summo fructum sustinens deorsum nutantem, trigonum, apicibus aliquot in summo villorum. *Folia* mollia, hirsuta, cinerea ex viridi, latitudine ferè unciali, & longitudine quadruplo majora, reliqua ferè minora eadem proportionem. Conæ basis quinquefoliata est, quinque etiam petiolis cacumen divisum, in quo flores & fructus comam effigiant ut in aliis.

In valle supra D. Mariæ sanitatis Neapoli reperit Columna copiosam, Martio mense florentem, Locus. inque Apeninibus Sabinorum vallibus. Loca dilige parum umbrosa, edita, atque humientia.

Accedere videtur hæc planta ad Tithymalum Characiæ nostratrem vulgarem. At verò forum petala lunulata non sunt huic speciei propria, sed aliarum nonnullarum communia.

42. *Tithymalus verrucosus* J. B. *verrucosus Dalechampii* Park. *myrsinites fructu* Ver. i.e. simili C. B.

J. B.

Plures hujus *radices*, tenues, in unam tandem coeunt, minimi digiti crassitudine, ac etiam majoræ, lignosam, cubitalem ferè, cortice externè nigro, internè albo, lacte viscido prægnante: virgæ multæ, lentæ & fractu contumaces, tenues, subrubentes, pedales ac etiam cubitales, alternatim adnata *folia* sustinent, deorsum ferè secundum caulem reflexa, uncia longiora, seneciam ferè lata, tenui lanugine oblecta, magis tamen infra quàm supra, quò fit ut inferior quoque pars magis quàm superna albiceat: inferiora folia interdum rubent, necnon etiam superiora. *Flores* in umbella velucunt, foliis peltatis, ut Umbilici Veneris primulum à satù è terra prorumpentes: quibus succedunt capitula rotunda, crispò ceu arenularum minutissimarum congesti, aut verrucarum instar àperata, quæ matura ubi se aperuit in tres partes dividuntur, in quibus terna *semina*, colore & figurâ ferè similia Galitricho medullam habentia albam, oleaginosa valde.

In aridis & fabulosis gignitur propè Lugdunum ad Rhodani fluentia. J. B. Nos circa pagum Thu. Locus. in duabus à Sabulo leucis invenimus, & in Germania aliquoties.

43. *Peplis altera species* C. B. *Tithymalus Epithymi fructu* Col.

Col.

Saxorum rimas, montium & vallium incolit hæc planta, perenni fruticans *radice*, pluribus tenuibus *ramulis*, pedabilibus, in imo lignosis, rubentibus amplam comam efformans. *Folia* alternatim exigua, Lino æmula, in imo minora hærent, & circa summum semper majora latoraque, ut propæcapitula fere ferè rotunda, Helioscopii modo, sed minora. Comam proferit ex basi quinquefoliata, Tithymalorum ritu, & flores non ex pelviculari cavis, sed ex binis oppositis foliis distinctis brevi petiolo producantur, quibus rufescentibus foliis compositi, ex quibus longo petiolo *fructus* eriguntur, criniti, orbiculati, Cicoris vegetioris magnitudine aut magis crassi, hirsute oblecti, pilis Cynorhodi, aut potius Guscute pares, quibus ob fœccientem hiantibus terna *semina* inveniuntur, & *folia* mollia ex cinereo virentia. Tota planta acri lacte turget.

Maio mense florere, & æstate perficere.

Tithymali vernucosi species est, ut mihi videtur, distincta.

In flore descriptione vel Autoris vel Typographi errore pro quatuor foliis quinque positum est.

Tempus.

44. *Tithymalus*

44. *Tithymalus folio longo glauco, caule rubro, capsulis verrucosis, elatior, Siculus.*

Elatior & major est multo Tithymalo verrucoso vulgaris, foliis longis, dimidiam plus unum latis, in mucronem acutum sensim desinentibus, in caule crebris, alternatim positis, colore glauco. *Caules* cubitales & altiores, teretes, rubentes minores folia graciliores multo quam Tithymi. Characae Monspeliensis, foliis minus crebris obsiti, nec ut in illo abscedentibus & vestigia sui relinquuntibus. Prope summum caulem ramuli aliquot & foliorum sinibus exeunt, in quibus ut & fastigio caulium coma qualis in aliis huius generis. Flores corumque pediculos & acetabula describere negligimus; in sicca autem non possunt discerni. Fructus verrucosus est.

Prope Messinam invenimus.

Locus.

CAP. VI.

De Euphorbia.

Euphorbium unde dictum sit nos docet Plinius lib. 25. cap. 7. *Invenit* (inquit) *Rex Juba* quam appellavit Euphorbiam medici sui nomine & fratris Mulae, à quo *Divus Augustus conservatum* fuit. Lege, momente Jo. Bodae, frater si fuit Mula.

Discordes Euphorbium Libyam arborem esse scribit Ferulae specie; Plinius foliis Acanthis spectari ait: * Galenus spinosam arborem dixit; quod (inquit Stapelius) experientia comprobatur. Verum quam pro Euphorbio proponit Dodonaeus herba potius esse videtur quam arbor.

Bodaeus à Scapulo Dodonaeum tenellam plantam describere ait Euphorbii nomine, Lobelium adu- tum Cerei spinosi titulo, vidisse se tenellam bis in Horto medico Lugduno-Batavo; adulam semel ibidem.

At neque Euphorbium *Dod.* neque Cereus spinosus *Lab.* five diversae sint plantae, five una & eadem, vera & genuina Euphorbiae plantae sunt: Ea enim est quam describunt Horti Malabarici Auctores sub titulo *Schadida-calli*. Que quoniam notis praecipuis succo lacteo acri, & vasculo feminali tricocco cum Tithymalo convenit ei merito subiungitur; quamvis flore, si recte describatur, pentapetalo ab eodem differat.

Ue olim, ita nunc dierum Euphorbium & mediterraneis Africae à mari remotissimis delatum est. Fallum est quod de fructu ferit Leo Africanus, & Jul. Scaliger, exire eos & radice cucumerum specie, sed oblongos adeo, ut binos interius pedes expleant, viginti aut viginti quingue numero, qui ubi maturaverint ferro punctum aperiantur.

1. *Euphorbium vulgè sed falsè creditum. Euphorbium* Gor. Park. C. B. *Euphorbii tenella planta* Bod. à Stapel.

Rod.

Huic folia longa, crassa, virentia sunt, in rotunda ac tereti nonnihil plana figura angulosa: cucumerem referunt si non anguli & eminentiores partes albicantibus spinis plurimis duplici serie ordine obducuntur. Effluit ex his vulneratis liquor vehementer acris & mordax, facile concre- scens. Folia exsiccata ex cinereo albicant.

Vires.

Euphorbium est fuscus concretus acerrimus, non tamen plantae descriptae sed paulo inferius descri- bende titulo *Schadida-calli*. Genera Euphorbii duo sunt. 1. Sarcocollae modo pelliculam, flavum, Pisi magnitudine, in guttas aequales densatum, modice cavernosum. 2. In utriculis quibus excipitur in massam densatur candicantem, aut viri colore. *Sched.* & *Dioscor.* Dod. à gr. ii. ad x.

Eligendum est purum, translucentum, candidum aut flavum & aere, quod levi lingue contracto os accenitum diu detinet, Annuumque, nimirum per aetatem perfectionem suscipere creditur, acrimonia cum tempore mitiore reddita. Recens improbandum, cum virium violentia suspicetur.

Insignum quidem vim obtinet serum ac aquas ex toto corpore purgandi. Verum emivnaro non sine violentia ac molestia, quam praeter substantiae proprietatem malignam, vi inflammandi exsistit. *Sched.*

Monet C. Hofmannus non tutum esse Euphorbii usum interiore non in viceribus refrigeratis. Monet autem, 1. Ne deur ulli calido & sicco, praesertim in morbo tali. 2. Ne tenuerit pulverulentum; contra enim quam in Colocynthide faciendum esse.

Euphorbii usum egregium in carie ossium & vulneribus vide apud *Fabric.* *Hildanum* & *Wismannum* nostrum. Sed cavendum est ne infingatur ulceribus faucium, narium, palati ac linguae, ut his locis ubi tendines aut nervi patent & denudantur, ne mordicando & vellicando symptomata pericu- lola exciet. *D. Tamer. Robin.*

2. *Cereus Peruvianus spinosus fructu rubro, nucis magnitudine* C. B. *Cereus spinosus* Gor. *Cereus spinosus Americanus* Park. *Euphorbii aduila planta* five *Cerei effigie Lobelii* Bod. à Stapel.

Lab.

Haec sunt surrigi quaternas & quinque, novendecim & viginti cubitorum, virgatis & ad normam di- rectis fittis canulatis: in externis extantibus strarum angulis obtusis exseruntur stellulae, cornes filis radiatim e suo centro quoquoqueverum minacibus, uno duntaxat prominulo horum, eque directo longius tota quamdam effigiatam Echino-melocacti praefert & concolorem superficiei, sed bra- chium aequabili ductu aequante; Columellae aut Cerei funalis praelongi instar. Eius & medio & tri- arum

arum dorsis, anastom, angustiore cervice, cucumeris ventre, surriguntur brachia terna, quasi folia teretia, crassa, eundem commensum proportionis & figuram sortita. Intus torulus ligneus prae- durs, carpi crassitie, obductus est callosi carie & succo Aloes: gummeo enim turgor perquam ama- ro lentore. Flores in fastigio summo promit, referente qui atrul, Digitalis purpureae. Fructus hi- lari purpura miniatu rubet, Ficus fore effigie, gustu non infipulo.

Bodius ut diximus, hanc plantam à praecedente non aliter differre scribit quam ut juvenem ab adulta.

3. *Euphorbium verum Antiquorum, Schadida-Calli* Hort. Malab.

Frutex est altitudine duorum hominum, nascens in arenosis, radice crassa, recta in terram descen- dente, fibras hinc inde emittente, intus lignosa, cortice exterius fulco, intus candido & lacteo tecta. Stipes qui ex radice simplex exoritur, diversis nodis distinctus, ac inter nodos in tres oras angustas eminentes, quae planis lateribus terminantur extenuatus; in oris angulis exuberat, inter angulos sinuatus, & in angulis spinis rigidis, acutis & rectis fulcis & nitentibus, quae binae & binae, ac cuspidibus à se mutuo averis prodeunt, munitis, cortice crasso, exterius viridi-fulco, etiam cum est vetustior, vestitus: intus sub cortice pulpa humidà & albicante; nullo ligno; ex qua, ut & è suo cortice incisio lac copiosum emanat. Folia in oris in exuberantibus angulis, supra ex spinis surrecta prodeunt, & quidem rara in singulis angulis unum numero in uno parvo, crasso plano, viridi ac lacteo pediculo, suntque minuta, rotunda, crassa, lactea, nullis striata venis, oris versus spinas nonnihil inflexa. Flores in oris prodeunt maxime ex sinibus cavis inter angulos exuberantes seu spinarum ordines intermedis ex parte eorum profundius, terni simul in uno pediculo parvo, ferme semidigitali rotundo, viridi, lacteo, crasso, ex sinibus recta exsurgente, qui duos minores pe- dunculos laterales transversim versus oppositas partes emittit; estque medius hos pedunculo com- muni inflexus, reliqui duo pedunculis lateralibus; constant autem foliis quibus curis, crassis, solidis, rigidis, spinis in superiore parte, medio corculo rotundo-plano, piloso, exterius ex viridi flavo cir- cumpositis; suntque etiam lactei & viridi-diluti ex viridi lufilavi coloris odoris nullius; ha- bentque in medio flamma quatuor, quinque aut sex, surrecta, bifurcata, superne rubra, quae ex cor- culo inordinatè prodeunt, suntque etiam lactei. Floribus prodeuntibus folia decidunt. Fructus qui ex florum corculo medio pedunculo surrecto, crassulo, semidigitali, rotundo & viridi prodeunt, sunt plani, ac tribus eminentibus rotundis unguis constantes, lactei ac colore viridi, dein ex parte, parum rubescentes, saporis quoque adstringentis, continetque in unoquoque; angulo, tantquam pro- pria capsula semen, quod rotundum est ac cinereum, intus albicans.

Tota planta lactiflua est lacte acri & linguam adurente: semel in anno floret, Januario aut Fe- bruario maxime.

Jo. Commelinus qui in Horti Malabarici Partem secundam commentatus est, hanc plantam ve- rum esse Euphorbium se exinde scire scribit, quod sibi fructum huius cum gummi ex Barbis fuerit allatum, & deinde invenit complures capsulas feminales, flores & frusta plantae in fuscis coriaceis inter Euphorbium.

Videtur autem Malabaribus modus colligendi gummi esse incognitus, & lacteus succus Medicis tantum esse in usu.

Non est ergo Cor. C. Hofmannus fabulosum putet, quod Cordus 4. Hist. 108. tribuat huic plan- tae fructum in trifido folliculo, ternis utriculis conjunctum, Lathyridi similem.

Bont.

4. *Efula Indica* Bontii.

Præcedenti plantae affinis & similis esse videtur. In tantam (inquit) altitudinem assurgit ut in- gentes arbores scandat, crassitudine saepe brachiali & amplius: plena est spinosis exuberantibus, quae tamen utpote molles puncturas non inferunt, foliis hinc inde excrecentibus quae admodum simi- lia sunt foliis Sodi majoris vulgaris. Caule est trigono, quo vulnerato succus lacteus qualis ex Efula desulsum exit; ut nisi tibi caveas facile veltem, & quod peius est, faciem & oculos commaculet, quibus propter vim causticam admodum inimicus est.

Ex hoc succo confectus extractum utile ad Cachexiam, hydropem, paralyfin & reliquos stupi- dos & frigidos affectus, qui levi pharmaco non moventur.

Ab hac planta neq; forma, neque figura, neque crescendi modo differt ea, quae lachrymam istam flavam à se emitte, quae Officinis nostris *Gutta Genua* corrupte dicitur, Indis *Lonan Cambodia* istam flavam à se emitte, quae Officinis nostris *Gutta Genua* corrupte dicitur, ubi etiam copia Aloes hepaticae exprimitur. Succus hic preparatus longe tutius quam crudus fumitur; nam eo modo voracitatem suam & infellam ventriculo facultatem maxima ex parte deponit. Modus autem preparandi talis est. R. Gutt. Cambodice lbj. contundatur grosso modo: contusa inf. in vitrea phiala capax, in aceto acerrimo defussata, ut materiam superet tres digitos circiter, expone dein Solaribus radiis qui propter fervorem nobis in multis ignis Chymici ulius praestant: post octo aut decem dies rursus archifellum coletur, & rursus 1 a. insipifit in extracti debitam consistentiam. Huius extracti gr. 12. ad 20. exhibentur in forma cataplorum solida, vel vino diluta, & sic materiam peccantem educunt copiosè & sine molestia per alvum solummodo: Hoc extractum ego longe praetulerim Scam- monio in his calidis & humidis regionibus.

De viribus Schadida-calli apud Horti Malab. Auctores haec habes.

Ex radice addito paxillulo Affixe fætidæ vulgè Emplatrum, preparatur, quod ventri puerorum pro lumbricis commodè superimponitur. Cortex radice contritus & sumptus cum aqua purgativus est. Lignum ejus contritum & decoctum cum aqua juvat in doloribus podagrae, si ejus fumus seu vapor excipiat in parte affecta.

CAP.

Calculo arenulique pellendis efficacissimam deprehendi dec. Rutæ Sylvestris quam lapideam vulgo vocant. Achilles Galenus Obl. 79. D. Soane.

- 5. *Ruta sylvestris flore magno albo* C. B. *Harmala* Ger. *Ruta que dici solet Harmala* J. B. *Ruta sylvestris Syriaca, sive Harmala* Park.

Fruticosa hæc est planta, multos ab una radice emittens cauliculos, pluribus ramis donatos, pedales, ex viridi nigricantes: in quibus folia oblonga, densa sive pingua & carnosa, sature virentia, multistida, Anthoræ foliis non valde dissimilia, gustu lento, gummoso, amaro, aliquantulum tamen mordaci: flores in summis ramis candidi, pentapetali, multis in medio fibris luteis præditi, deinde capitula hortenſis Rutæ capitibus majora, molliora tamen quam illa & triangula, semine reſerta inæquali, anguloso, ex rufo nigrescenti. Radix dura est, nunimi interdum digitæ crassitudinem æquans, fibrosa, colore ex luteo pallescente. Tota autem planta graveolentis atque ingrati odoris est.

• Bellonius ait arenosis circa Alexandriam Ægypti locis nasci. Plurimam in Castellâ nova circa Madritium & Guadalaura collibus & læto solo provenire prodidit Clusius: florere Julio & Augusto, semen Septembris matureſcere. In Fighionibus regionibus vix aut raro admodum ad florem pervenit; est enim frigoris valde impatiens. Ruta aliquibus in locis excreſcit in magnitudinem & proceritatem arboris æmulam. Ipsi enim vidimus baculum latus grande è Hiptie Rutæ factum. Et Josephus Rutæ cuspidam Machæuræ in ipsâ Regia plantatæ meminisse quæ à nulla Ficu vel celsitudine, vel magnitudine vincebatur.

* Observ.
lib. 2. cap. 21.
Locum &
Tempus.

CAP. VIII.

De Plantagine.

Plantago à latitudine foliorum plantam pedis æmulantium dicta existimatur. Ἀπὸ πλάτους à lingue agnæ similitudine.

Hujus notæ genericæ sunt flores staminosi in spicas congesti; stiloculorum tubi in vascula seminalia elliptica (quæ per maturitatem horizontali sectione in medio dissiliunt) intumescences; femina intus bina puliciformia.

Hujus generis aliæ caulibus sunt nudis foliis vel latoribus & nervis insignibus Plantagines simpliciter dictæ, vel angustis, & in quibusdam speciebus dentatis aut laciniatis, Coronopi & Helosei nominibus notæ: Aliæ caulibus sunt foliosis, foliis angustis, binis oppositis, florum spicis è foliorum alis erectis, ut Psyllia.

§. 1. Plantago simpliciter dicta.

- A. 1. *Plantago latifolia vulgaris* Park. *latifolia sinuata* C. B. *latifolia* Ger. *major folio glabro non laciniato plurimum* J. B. *Great Plantain* & *Way-bread*.

Radix ei digitali crassitudine, oblique acta, brevis & velut abscissa, plurimas fibras albentes in terram demittit. Folia lata, ad margines interdum propè pediculos nonnihil laciniata aut velut dentata, aliàs aequalia, brevi lanugine hirsuta, quæ in teneris & primò erumpentibus admodum conspicua in explicatis & vetustioribus vix apparet, adeò ut omnino glabra videantur, septem nervis averſa præcipue parte conspicuis distincta, pediculis longis nixa, quo ab Arnoglossò differt. Caules ab eadem radice multi, teretes, hirsuti, breviores quam illius, ad terram reflexi, verum spicæ florum multò longiores sunt, stamina breviora cum apicibus purpureis. Semina singulis floſculis succedunt bina.

Ad vias ubique.

2. *Plantago latifolia minor* Ger. Tab. J. B. *latifolia glabra minor* C. B.

In omnibus excepta magnitudine præcedenti similis esse dicitur. Fortè strigiosior in sterilibus nata plantâ Tabernamontano visa & descripta est.

Plantago rosea J. B. *rosea spicata* Ger. *latifolia rosea multifloris* Park. *latifolia rosea, flore expanso* C. B. *ex ejusdem latif. rosea, floribus quasi in spica dispositis. Rose Plantain.*

• 3. B.

Plurimum pollicari radice perennat, folia per terram spargens Plantaginis latifolia, pilosa & nervosa: inter quæ caules surgit satis crassos, hirsutos, in quorum fastigio folia crebra, inferioribus dimidio minora, interiore orbita Allines, admodum parva, vireſcentia, rosam deformant. Hæ foliorum congeries aliquando in spicas longas pyramidales excurrunt. E foliolorum sinibus enascuntur floſculi & semina.

Plantago

Plantago incana latifolia Garoti Clus. *rosea exotica* Ger. emac. *rosea flore expanso* J. B. *latifolia incana spicis variis* C. B.

Folia huic præcedentis, magis tamen incana, uti est & tota planta. Capita mirum in modum variant: nam quedam Rosæ Plantaginis capita æmulantur, alia spicæ instar sunt efformata, nonnulla ex media rola brevem veluti spicam producant, in quibusdam ex infima spicæ parte alia capitula dependent: alia aliter sunt efformata.

Videatur esse Plantago incana seu Arnoglossus rosca: & variè ludere in spicæ forma.

- 3. *Plantago maxima Hispanica, quam Hispani caulescentem vocant* Cornuti. *Plantago maxima tota glabra* C. B. *latifolia maxima* Park. *Plantago marina magna* J. B. *Great Spanish Plantain.*

C. B. prod.

Ex radice nigricante, fibrosa folia sex, septem, octo, glabra, carnosa, & nervosa, uncias sex longa, quatuor lata, pediculis penè palmaribus, initio rubentibus donata, prodeunt: inter quæ pediculi nudi, tres, quatuor, quinque, bicubitales, atrorubentes, rotundi, striati, spicam pedalem sustinentes exurgunt.

Circa Monspelium reperitur, in maritimis versis Perardi. D. Magnol.

Locum.

Non video quæ in re, præterquam magnitudine & caulium altitudine, à Plantagine majore latifolia differat.

Reperitur quoque foliis tenuibus, laciniatis, glabris, pedalibus, uncias sex latis; caule etiam superrante, & ad spicæ exitum folia habente.

Coronatus pedalem foliorum longitudinem assignat, latitudinem semipedalem, pediculum palmarem, colorem ex viridi obscure rubescentem.

Floret, inquit, apud nos sub exitum Septembris.

Tempus.

- A. 4. *Plantago major Paniculâ sparsâ* J. B. *latifolia spicâ multiplici sparsâ* C. B. *latifolia spiralis*, Park. *Plant. paniculâ sparsâ* Ger. emac. *Some Plantain.*

Sola differentia [inter hanc & latifoliam vulgarem.] in paniculâ spicatum sparsâ, onusta innumerâ herbaceorum stiloculorum racematim coherentium feturâ.

A. Th. Johnsono Gerardî emaculatore in insula Thamer, & à Th. Willifello in eadem insula circa Reculver inventa est.

Locum.

- A. 5. *Plantago incana* Ger. *major incana* Park. *latifolia incana* C. B. *major hirsuta, media à nonnullis cognominata* J. B. *Hoary Plantain* & *Tambs-tongue.*

Radix crassa & velut præmorsa plurimis fibris è capite exeuntibus terram apprehendit. Folia vesupina & terræ accumbentia, pediculis brevioribus quam Plantago major, septem nervis insignioribus prædita, densa & incana lanugine utrinque hirsuta, per margines aequalia. Caules inter folia exeunt plures, pedales, teretes, hirsuti, nudi, minime striati aut sulcati, in fastigio spicas sustinentes duos digitos longas, floſculi dense stipatis compositas, longæ & densa coma staminum pallide purpureo-alentium cum apicibus albis insignes. Vascula seminalia parva, subrotunda, singula semina bina Psyllis æmula sed minora continent. Floſculi summis valculis insident, è quatuor foliolis acutis ardiſculis & velut membranaceis compositi.

In glareosis & ad vias passim.

Plantago Salmanticensis villosa seu incana lanuginosa Clus. quid differat à descripta non video, nisi quod maxima anni parte caule viduam & floribus expertem esse scribat.

Locum.
Plantago Sal-
manticensis
Clus.

- 6. *Plantago exotica sinuosa* Park. *peregrina sinuosa* C. B. *umbilicata* J. B.

Lab. Park.

Radix ei Plantaginis vulgaris simillima, spithamam longa, creberrimè fibrata: è cuius nodulo sive basi, primo à facione anno, plantagineum, latum, unicum, admirabilis naturæ opificio expansum solum prodiit, paulatim propagando in latum gyrum umbilicatum excreſcens, & Cochleis instar per circuitum ascendens, in spiras duas tantum, aut semiternas convolutum, ac veluti ex pluribus conjunctis in unum contiguisque Plantaginis majoris foliis conflatum, spithamæ altitudinis aut pedalis ferè, cuius summum solum Plantaginis latifolia servat figuram, sinuosam tamen & rugosiorum. Foliis hoc hyeme marcescente vere proximo plura folia exorta sunt arcuè stipata, ac si plura folia in unum conjuncta essent, singula formam Plantagineam gerentia, verum rotundiora & per margines sinuata & rugosa: è quorum medio cauli exortus est cubitalem altitudinem superans, summa parte capitula spicata, crassa, brevia, paululum compressa gestans, in quibus semina.

Semine à Calp. Pilleterio ad Lobelium Monspelio misso fuerunt Londini in horto J. Nismit Scoti, Chirurgi & Archibotanici Regii.

- A. 7. *Plantago quinquerivaria* Ger. *quinquerivaria major* Park. *lancoata* J. B. *major angustifolia* C. B. *ribwort* & *ribwort Plantain.*

Radix huic qualis latifolia: Folia longa, angusta, acuta, nervis quinque insignioribus longitudinem percurrentibus, hirsuta, minus tamen quam Arnoglossi dicti, & obscurius viridia, obiter nonnquam dentata, aliàs per margines aequalia. Caules pedales, nudi, striati & angulosi, ab eadem radice plures, semipedales & dodrantales, in cacumine spicas gestant breviores & habitiores quam latifolia

F F F F

Inflorescentia vulgaris, è *strobilus* pariter dense stipatis compositis. *Stamina* longa tenuia apices sustinent majores, è luteo-albos. Spica absumumum vergens sensim floret, unde & pauciora una stamina apparent quam in latifolius; antequam floret nigricat locus quam in illis, in quibus virefcit. *Semina* pili majora & longiora quam prædictis.

Locus.

In pascuis ubique invenitur.

Plantago angustifolia minor C. B. Park. *quinquenervia minor* Ger.

Parvitate sola omnium partium à præcedente differt. Qu. agnon loco natali debeat huc d. versitas.

Plantago quinquenervia rosea Ger. emac. *angustifolia rosea* & *multiformis* Park. *angustif. major* caulium summmitate foliosa J. B. C. B. item *angustifolia prolifera* C. B.

Clus.

Multa ex radice promit folia Plant. angustifoliae foliis non dissimilia; inter quæ emergunt nudi pediculi seu potius cauliculi, summo fastigio sustinentes capita multis longiusculis foliis (minoribus tamen & angustioribus quam ea quæ ex radice nata) constantia; deinde interdum ex illis foliolis capitibus plures alii pediculi, quorum fastigio innascuntur spicatum loco alia foliaceæ capita: prodeunt tamen & alii ex radice pediculi foliorum componentium angustia & latitudine; alia enim foliis longioribus & angustioribus raris sitis componuntur; alia latioribus & brevioribus densius stipatis, concinniores & pulchriores Rosam efformantibus. Videtur descriptionem J. Bauhini.

Nos Roseam quinquenerviam Gerardi & C. Bauhini, & angustifoliam exoticam Clusii pro una & eadem specie habemus: utramque autem pro Plantaginis angustifoliae varietate.

8. *Plantago quinquenervia cum globulis pilosis* J. B. *angustifolia paniculis* Lagopi C. B. Park.

J. B.

Ex radice oblonga, ficiis oblongis capillata & rufescente numerosa pro terram spargit folia, quinquenervia hirsuta, concutibus pediculis in caput radices, ita ut propter tomentum cotus vix appareat. *Cauliculi* plurimi, aliquando supra viginti, alii erecti, alii supini, nudi, leviter hirsuti, rotundi, altitudine impares, alii palmares & spithamei, alii duas, tresve uncias non superantes capita gestant tomento albo villosulo sulcos incitatis [C. Bauhini capitulis Lagopi ea comparat in quibus ad latera folioli rufescentes, parvi, tenuissimis pedicellis infidentes conspiciuntur, quibus semen minutissimum succedit.]

Locus.

Circa Messinam, Monspeliū & Nemausum hanc observavimus.

* 9. *Plantago angustifolia fruticans* C. B. Park. Clus. cur. post.

Park.

Folia huic quam Plantaginis angustifoliae lanceolata albidiora; caules elatiores & lignosi, foliolis vestiti: spicae admodum breves, & quam illius molliores.

Locus.

Nascitur ad ripas fluminum in Hispania, Boet.

10. *Plantago trinervia folio angustissimo* C. B. Park. *angustifolia Alpina* J. B.

J. B.

Ex radice crassiuscula, longa, [albicante C. B.] parum fibrata, circa caput crassiflorescente, folia oriuntur ad lanceolata Plantaginis folia accedentia, sed multo angustiora, & trientem circiter uncia lata, [sculpalmaria, quinquenervia [C. Bauhini trinervia] parum hirsuta, nigricantia, solidiuscula. Caules plures exurgunt, ad radicem hirsuti, [aliquando villosi, glabri nonnunquam C. B.] foliis longitudine aequales capitula gerunt feminalia, Plantagineis nigriora.

Locus.

Nos cum J. Bauhino hanc in monte Thuri invenimus. C. Bauhini sæpius ad vias, maxime ad rudera, suam notavit.

Plantago trinervia altera minima montana incana Col. *trinervia montana* C. B. Park.

A nostra foliorum canitie præcipue differt, in reliquis satis convenit, ut vix dubitem eandem esse. Lector si placeat descriptiones invicem conferat.

11. *Plantaginella aurea Alopecuroides Brasiliæna foliis graminis* Breynii.

Breyn.

Radix ei exigua, mille fibris niveis comata: Foliola multa, graminea & angusta Graminis Luzule minoris J. B. sed omnino glabra, in orbem diffundens: ex quorum gremio coliculi quinquaginta vel plures proflunt, tenuissimi, plantæ exilitatem globulis oblongiusculis lanuginosisque *Plantaginella angustif. paniculis* Lagopi minoribus uberime compensantes, singuli singulis coliculis truncatibus vel brevioribus infidentes, compositi ex pilis lenissimis leucophæi coloris, inter quos folioli flavi permixti, summi amantente, veluti punctula aurea, emicant, quod jucundissimum huic plantulæ in Brasiliæ videnti aspectum conciliat.

Virca.

* 6. Simplex.

Plantago (ut habet Galenus) aquosum quiddam frigidum obtinet, & quiddam austri, quod terreum est, & siccum, ut refrigeret simul accitet. Vulneraria est herba. Ullis præcip. in fluxionibus capulicque generis, v. g. alvi, expuitione sanguinolenta, gonorrhoea, nitione involuntaria, mensium profusio, &c. Extrinsecus in mundandis consolidandisque vulneribus & ulceribus. Sched.

R. Radicum

R. Radicum Symplyri majoris recentium uncias sex, foliorum Plantaginis manipulos duodecim. Horum succo expresso una cum radicibus prædictis sufficienti quantitate Sacchari exceptis, & in mortario lapideo aut ligneo contusis fiat Electuarium. Adversus vomitum aut expuitionem sanguinis nullum ceteris & præsentius remedium. D. Boyl. de Utilitate Philosoph. nat. part. 2. p. 150.

Succus Plantaginis vel merus, vel cum succo Limonium mixtus insigne est diureticum. D. Needham. Ipse recordor quendam ex impuro concubitu gonorrhoeam eruentem sibi parâsse, post universalem usum folia Plantaginis essentia in decocto Sarle & Salsarâ dilutâ restitutionem in integrum esse consecutum, cum parum abesset quin nescio cujus partis deminutionem pati coactus fuisset. S. Paul.

Radix lota, recens ex terra extracta, tantillum cetro rasa, auris meatui indita observatur instar incantamenti quandoque dolores dentium fittere. Sim. Pauli.

Hæmurius videt in Hydrope intumescitibus cruribus plantaginem aquaticam humorem in vesicas evocasse, quæ maximam vim aquarum profundebant. Idem. Ad febrium chronicarum rigorem, R. succi Plantaginis q. l. bibatur cum aqua mellis. Est mirabile medicamentum, inquit Baprius.

In hernia & umbilici eminentia cataplasma Joelis commendatur, quod conficitur ex Arnoglossa & Mulco qui supra fructus Prunorum sylvestrium nascitur: simul in vino cocta & contula instat cataplasma insuper imponatur.

Non difficeo aquæ feliciter consolidatam fuisse non solum puerorum, sed etiam natu majorum, imò honestissimarum matronarum umbilicalem herniam à Plantagine seu Arnoglossa & mulco Quercino quam ab illo qui Acaciam German. seu Prunum sylv. investit: sed ille, qui tener & friabilis albicat, & qui non trunco sed frondibus Quercus innascitur, qui æquæ est, nec terram lapit, nec re-doleat. Simon Paulus. Ex excerptis D. Hæstii. Hæc omnia. Mulcularia Gallicæ toto gestationis tempore ad abortum præcavendum singulis fere diebus sumunt sem. Plantaginis 3℔. in juleculo aut ovo, & non sine fructu. River. prax. pag. 479.

Quidam cum per mensem gonorrhoeâ laborasset, in fluxum sanguinis è pene incidit: quapropter petiæ intinxe in Aq. Rosarum & aceto applicatæ fuere; à quibus nihil fuit aditus, tandem iustus succum Plantaginis pro Syringam immitti, Unguento Comitissæ rebus applicato, cessavit fluxus. D. Soame ex Observ. Hieronimæ Martis.

Ego curo puellas impetigine laborantes butyro loto in aqua violarum: post hoc butyrum miscebo succo Plantaginis, & linitur facies. D. Soame ex observationibus Marcelli Cumani ab Hieronymo Vellchio editis. Observ. 21.

§. 2. Plantago Coronopus dicta.

Coronopus, id est, Pes cornicis, dicitur à foliorum figura; quæ ita in orbem disponuntur ut eum quadratenus representent.

Differt à Plantagine foliis angustis, & in nonnullis speciebus dentatis seu lacinatis.

1. *Plantaginella affinis Bibinella Siciliæ herbula* Cæf. J. B. *Coronopus foliis acutis in margine dentatis* nobis. *Coron. Prochyta insule* Col. Park. *Coron. sylvestris hirsutior* C. B. *Plantago angustif. serrata* Clus. Park.

Cæf.

Minor est Lanceola & viridior: Foliis medio quodam modo se habet inter Lanceolam & Plantaginem; parvis circumquaque apicibus ut Coronopus, frequentioribus. Coliculis fert palmares, plenos semine ut Plantago. Herba assumitur inter olera.

Huic omnino eandem puto Plantaginem illam alteram angustifoliam Clus. cur. post. quæ circa Hispaniam crescit, cui à radice multa exeunt folia, valde serrata & quodammodo aculeata: inter quæ dodrantales emergunt pediculi, sustinentes oblongam florum spicam instar Holostei ferè.

Coronopus Prochyta insule sic describit Columna. A vulgari differt foliis parum latioribus carnosioribus, hirsutis admodum, atque parum asperis, dentibus sequenti plantæ similioribus. Cetera non differt à vulgari.

Prope Messinam in lingua illa quæ portum efficit, & alibi in Sicilia invenimus.

Locus.

2. *Plantago Apula lacinata bulbosa* Col. *Apula bulbosa* Park. *pilosa bulbosa* C. B.

Radice (inquit Columna) nititur crassis admodum capillis composita, Ellebori crassioribus, longis, semipedalibus, nigrescentibus, corosis, tenuibus capillamentis adherentibus terram undique amplexantibus, è crasso, rotundo veluti bulbo Avellaneæ nucis magnitudine dependebus: Ex quo folia multa in orbem in terra strata, Plantaginis quinquenervise similia, ambitu verò Coronopi vulgaris modo incila, dentata magnis lobis, inter quos alii luti intermedii, parvi admodum, Coronopo maritimo Prochyta insule rubus frequentissimo similia, pariter hirsuta, fed minus aspera. Thyrsos emittit altius plures (septem invenimus) pedales, teretes, tenues, quorum tertia aut major pars in spicam teretem floribus Arnoglossa modo referatam abit, staminibus patentibus dependebus.

Copiosa hæc in incultis Apulæ præsertim Cirinola, quibus pro Armenorum pascuis utuntur.

Locus.

A. 3. *Coronopus vulgaris sive Cornu cervinum* Park. *Coronopus hortensis* C. B. *Coronopus sive Cornu cervinum vulgo spica Plantaginæ* J. B. *Wicks-hon Plantain*. *Cornu cervinum* Ger.

J. B.

Uplurimum tenuis est radix, adultior tamen digitî crassitudine reperitur, alba, vix ullo excellenti sapore exceptâ adtiratione. Folia statim à radice crebra, longa, angusta, nervosa, in lacinias aliquot laterales, seu cervini cornu ramos, unde nomen, divisa, fere nonnihil adtingente. Inter hæc caules surgunt Plantaginis, rigiduli, tenues, teretes, hirsuti, dodrantales & cubitales, thyrsium Plantaginem sustinentes, flores & semen Plantaginis profertentem.

F f f 2

In

In hortis colitur, nec aliter à sylvestri differre videtur, quam magnitudine aliisque accidentibus à cultura ortis.

Qui sponte provenit folia per terram spargit numerosa in orbem, Coronopi vulgaris modo, diffusis & laciniis crebrioribus, longioribus, rigidis pilis hirta, eoque nomine ferè incana: in umbilico ad foliorum veluti radiorum in centro conuulsum multa lanugo, mollis, candida. *Cauliculi* complures, palmares & dorsales, rigidi, alpi, hirti spicam gerunt. Coronopi vulgaris spica similem. *Radix* singularis, fibrata, crassiuscula, mediocriter longa, lignosi matrice facta. C. Bauhino Coronopus sylvestris hirsutus appellatur: non est tamen Coronopus Prochyta insule *Columæ*, ut nobis videtur. Nascitur (ut rectè Dodonæus) locis incultis, aridis, præsertim arenosis & glareosis, in Anglia frequentissime. Quoniam arenosa loca amat in maritimis ubique ferè reperitur.

Locus.

4. *Coronopus minimus tenuifolius maritimus* Col. marit. tenuif. *Levis* C.B. *tenuifolius maritimus* Park. Col.

Hanc plantulam invenit Columna in montis & locis contra *Ceftrum* Ovi dictum Neapoli, *Filius* in terram stratis, exiguis admodum, ut maritimi Abrotani foliorum laciniis latitudine sui minime superarent, quatuor uncias longis, tribus utrinque barbulis diffectis, longis, incurvis, effigie laciniarum nobis dictam *Tragopogona* referentibus, sed longè minoribus: *radice* vulgari simili sed minore; *Thyphula* spicatis non dissimilibus, qui excicati in terram procumbunt, eodem modo quo in congeneribus; sapore attingente. Tota planta *lævis* est, nec hirsuta.

Coronopus min.

Suspicio hanc plantulam non differre specie à Coronopo vulg. sed ratione loci tantum: observamus enim in maritimis & humidioribus locis provenientem foliis *lævis* variare.

Ejusdem farinae est & Coronopus maritimus minimus hirsutus C. B. Park. cui *folia* in tenuis laciniis Scabiosæ minoris fide Stæbes foliorum instar divisa, parvitate sola à Coronopo *sylv.* vulgari diversa.

A. 5. *Plantago marina* Ger. *marina vulgaris* Park. *Coronopus maritima nostras* J. B. *maritima major* C. B. *Sea Plantain*.

Radix brevis, nigricans [at Parkinsoni longa, albicans] crassa, fibris aliquot donata. *Folia* quam in Coronopole vulgari crassiora sunt longæ, & succulentiora, fructuosa, interdum penè juncea, plerumq. ad margines equalia, nec ullis dentibus donata, interdum tamen uno vel altero; quadrantalæ acetum palmari, sapore salso: *flor* purpureus, spicatus vulgati, ut & *semen*.

Locus.

In maritimis & salis palustribus ubique ferè per Angliam reperitur, ubi luxuriat valde, foliis prælongis, obiter dentatis; spicis etiam longis. In Cornubiæ & Episcopatui Dunelmensi etiam procul à mari copiose provenit, ubi foliis est angustioribus & brevioribus, nullis denticulis, spicis etiam brevioribus, ut minus attentis facile possit imponere pro diversa specie.

Holostæum à mollitie foliorum & capitem per antiphrasin dictum volunt, ut fel dulce *Plin.* lib. 27. cap. 10.

6. *Holostæum Plantaginis simile* J. B. *Salmanticense primum* Clus. *hirsutum albicans majus* C. B. *Salmanticum* Ger. Park.

J. B.

Radix huic longa, crassa, nigricans, lignosa, plurium capitum: *folia* per terram sparsa, tota albida, hirsuta & tomentosa palmaria quædam, quædam multò minoræ, non totam semunciam lata, quinque nervis per longum distincta, gustu adstringente; excicata convolvuntur & in acumen desinunt: *caulis* spithameæ aut breviores, [reperiuntur etiam cubitales] similiter hirsuti, *thyrsus* gerunt longum aliquot unciarum, interdum unus, Plantaginis & Cornu cervino *floribus* & seminibus similes.

Circa Monspelum in aridis olivæ & ad vias. Clusius aridis collibus Salmanticæ vicinis observavit, ubi flores proferebat Maio. Monspelum floret Aprilis & Maio, & nonnunquam Autumno. Prigoris impatiens est.

Locus.

7. *Holostæum Salmanticense minus* Clus. *Crescit isdem in locis, foliis Psylli foliorum latitudinem non excedentibus, longioribus tamen & minus incanis, in cæteris proflus simile est præcedenti. Di-versæ sunt species Holostæum majus & minus Clusii asserere non ausim.* J. B.

Holostæum Alpin. exot. non multum differre videtur à Salmanticensi Clus. *folia* longè ferè affimata Alpinus & icon quam exhibet demonstrat.

8. *Holostæum strictissimum folio majus* C. B. *Holost. angustifolium majus* sive *Serpentaria major* Park. *Coronopus* Ger. *Coronopus Serpentina* J. B.

J. B.

Insignis crassitudinis & longitudinis est *radix*, in capita aliquot subinde divisa, ex qua foliorum sexages magna pullular, longitudine Coronopi eadem, sed latitudine trientem aut quadrantem non attingunt: *caules* inter ea plures, palmares & altiores, nudi, enodes, thyryo Coronopi ignes. Provenit in montibus Gallo-provincia, Arvernæ, & passim in Italia, autore Lobelio.

Locus.

Coronopus Massiliensis Lobeli Serpentinae forè variat J. B. *Coron. sive Serpentina minor* Ger. *Holost. Massiliense* C. B.

Lob.

Dentissimum sparsum, foliorum stipatu luxuriat, Sedi minimi faxei montani vel Pinastru ritu, positi & rigulæ; immensa etiam foliole cauliculorum dorsantalium *semen* pusillum Plantaginis aut Serpentinae vulgaris spicis includendum. *Radix* longiuscula, lignosa, crassior, gustu nonnulli calida aromatica.

Collibus

Collibus & caucibus Massiliæ vicinis ad Maris alluviones inter Tragacantham passim luxuriat. Mihi sanè videtur (inquit J. Bauhinus) iconem Lobelii esse Iulium Coronopi Serpentinae, & non respondere descriptioni Lobelii quæ videtur convenire nostro Coronopo maritimo Rainaudeti.

Locus.

Titulus Lobelii, nimirum *Coronopi & Sedi montani media planta Massiliensis* optime convenit Coronopo maritimo Rainaudeti J. B. qui quidem in arenosis ad mare propè Massiliam copiose provenit, non tamen icon, quæ (ut rectè J. Bauhinus) videtur esse Coronopi Serpentina: icon Serpentina omnium minima Lob. melius convenit Coronopo illi maritimo Rainaudeti dicto J. B. at folia cauliculis perperam appicta sunt.

Ego equidem duas duntaxat dari Coronopi strictissimo folio species suspicor, nimirum Coronopum Serpentinum J. B. dictum, & Coronopum minimum maritimum Rainaudeti ejusdem.

* 9. *Coronopus Serpentina omnium minima* J. B.

Radix est crassa: *caulis* verò & floribus Coronopi Serpentinae, sed foliis latioribus. A J. Bauhino mense Junio Rhatorum collecta est. Eadem videtur præcedentibus.

Dubitar J. Bauhinus an tres plantæ quas figuris exhibet Lobelius ab invicem sint distinguenda, vel non potius varietates. Hæ sunt, 1. *Serpentina Adæ*, Coronopus sylvestris sive *Serpentina Matthioli* Obf.

2. *Coronopi & Sedi montani media planta Massiliensis* Ad. quoad iconem.

3. *Serpentina omnium minima* Obf.

10. *Coronopus maritimus Rainaudeti* J. B.

J. B. Huic *radix* sesquipalmaris, crassa, fusca, insipida, è qua innumera oriuntur radiorum foliorum stellæ, tali verò ferè dispositione, quam in Phyllo Dalechampi videmus vel Erica *Matth.* confertiorum, repandorum, semunciam breviorum, angustiorum quam Serpentinae *Matth.* Radiorum umbilicus totus villosus, Lupini latitudine, è quo *coliculus* exit uncialis, nudus, hirsutus, *thyrsus* ferè totus obfissus.

In arenosis ad mare propè Massiliam invenimus.

Locus.

* 11. *Coronopus Siculus fruticosus platyphyllos* Bocconi.

Boc. Nihil differt ab aliis Coronopi speciebus hic nisi quòd crassa *radice*, atque in summo multipliciter brachiata quasi frutescat. Ei *folia* sunt hirsuta, lata, brevía, paululum in ambitu divisa, quæ densò cespite plantam coronant.

In plaga maritima *Brazzetto* dicta propè Pachynum promontorium videre licet. An differat specie à præcedente dubito.

Locus.

* 12. *Coronopus maritimus roseus* Bocconi.

Boc. Spicas fert foliaceas, depreffas; Florem horbacum (ut in Plantagine rosea majore & media) ex densa frequentique foliorum dilute viridum structura compositum: *Folia* subius glabra, in laciniis aliquot per latera incisa exhibet, hortensis Coronopi foliis per terram stratis paria. *Radix* illi est crassa, alce in terram depacta.

Lusus naturæ esse videtur, ut hoc genus alia.

* 13. *Holostæum sive Leontopodium Creticum* C. B. Park. Ger. *Leontopodium Cretense* Clus. C. B. *prod.*

Ex *radice* rufescenti & quasi squamata, paulatim gracilescente & in fibras divisa *folia* viginti, etiam plura, palmaria, angusta, nervis tribus per longitudinem dicurrentibus distincta, & hirsute subsæpata prodeunt: inter quæ pedicelli plures, molli, rufescenti lanugine pubescentes, duarum triumve unciarum conspiciuntur, quibus singulis capitulum crassiusculum, rufescentes infidet: *stipuli* albicantes, umbilico nigricante præditi, quandam foraminum speciem præbent: at in senescente & ærescente planta pediculi crassiores & rigidi facti unâ cum capitulo, terram versus ad radicis caput adeo curvantur, ut pedem leoninum quodammodo referant. *Semen* parvum, Psyllio simile, autore Bello.

Holostæum Creticum alterum C. B. Leontopodium Creticum aliud Clus. *hisp.* Parkinsoni præcedenti eadem facit. Nobis nondum constat an eadem sit necne, in Parkinsoni tamen sententiam magis propendimus.

§. 3. *Plantago canifera Psyllium dicta.*

Psyllium à figura seminum Pulices referentium, magnitudine etiam parium dicta est.

1. *Psyllium vulgare* Park. *majus erectum* C. B. J. B. *Psyllium sive Pulicaris herba* Ger. *Flehtwurz*.

Radix altius simplicis, alba, fibris tenuibus capillata. *Caulis* ab eadem radice exoritur nunc simplex, nunc multiplex, teres, hirsutus, erectus, solidus, ab imo ad summum usque ramosis, pedalis aut altior, *foliis* veltus ad intervalla ex adverso binis, angustis, acutis, pilosis, Hyllopi aut Draconis herba foliis figurâ suâ non multum dissimilibus, verum angustioribus, nervosis & plantagineis, obiter nonnunc quæ dentatis. Summi caules & ramuli ad tactum pingues & viticidi sunt. E foliorum alii pediculi exeunt oblongi, tenues, spicas gestantes breves è pluribus stoculis compositas. *Stipuli* autem in quatuor segmenta acuta totidem folia simulantia divisi, colicis pallido; *flamina* oblonga, apicibus suis infixa.

Fiff 3

figna,

signa, ut in Plantagine, exserunt. *Flores* ejusque tubus turgescens in vasculum feminale degen-
rat, *semina* intus bina, compressa, splendens, pulcherrima, unde herba: nomen, continens, quod per
maturitatem in medio horizontaliter rumpitur.
Saporem plantae amarus; odor nullus manifestus.
Circā Monspelum in agris copiose provenit.

Locus.

2. *Psyllium Dioecoris vel Indicum crenatis foliis* C. B. *Indicum foliis crenatis* Park.

In Prodomo descriptum, à præcedente non aliter differt quàm foliis crenatis aut Coronopi folio-
rum instar nonnihil lacinatis. Hunc describit Paulus Boccone sub titulo Psylli foliis lacinatis.

3. *Psyllium majus supinum* C. B. J. B. *majus semper virens* Park. *semper virens* Lobelii Ger.

Issem in tractibus, sed marginibus & squalidis olivetorum incultis collibus sarmentosis lignosiusq.,
prolixa *foliorum* & *furculorum* caudatâ conosaque foetura densissima implexa fruticat, & rependo
celigenti ornat latiore aspectu, sed hirsute ex viridi albicante: *Semine* haud dissimili, sed majore
insigne sive Castaneæ corticis colore: *Radice* lignosa dura, fibrarum procursu proluxa.

Locus.
Virens.

Circā Monspelum & in Italia frequens habetur.

Evacuat bilem Hæmam, mucilaginemque sua acrimoniam humorum obtundere aptum est. Hinc
commendatur maximo in Dysenteria & corrosione intestinorum.

Semen Psylli hoc peculiare præ cæteris purgantibus habet, quod qualitate refrigerandi sit præditum.

Verum enimvero non tamen extra reprehensionem positum est, quam incurrit ratione virulentæ
sue. *Sched.*

Dubitat C. Hofmannus an sit venenatum hæcne: Interim inquit valde me movent Ægyptii, de qui-
bus scribit Alpinus 4. Medic. 1. uti illos Psylli in febribus ardentibus.

Nimius usus Stomachum offendit & animi deliquium inducit, una cum mortis periculo.

Ad Ophthalmiæ dolorem, R. mucilag. sem. Psylli & Cydoniorum in aq. ros. & plantag. factæ ana

ss. album. ovi bene conquassat. tantundem Camphoræ gr. v. mista in oculis instillentur à causa calida
affectus *Chefneau*. Ex collectaneis *D. Hulse*.

Experientiâ scio in excoriatione palati vel uvulæ & lingue ex materia calida adusta Aq. Portu-
lacæ vel Psylli conforre. Ex Psylli tamen semine præstaret fortassis lenum illum & viciduum

humorem elicere Mucilaginem Officinis dictam. Excerptis ex Observationibus Marcelli Cumi
ab Hieron. Velschio editis, & ad me transmissis *D. Barnismus Sane*.

Dolores capitis maximos ex causa calida subortos, quos alia remedia non mitigabant, felici successu
curabat Sebastianus medicus Argentinenfis applicito fronti epithemate ex sem. Psylli cum Aq. Rosa-
rum infus. extracti mucilaginis & paululo aceto mixti. Idem *D. Sane* ex Obscrv. Hieron. Reulmen.

CAP. IX.

De Coride.

Coris curulea maritima C. B. *curulea Monspeliaca* Ger. *Monspeliensium* Park. *Monspeliensium* par-
purea J. B.

Clas.

Multis fruticat ramulis, palmaribus ut plurimum, interdum dodrantalibus, firmis, rotundis,
purpureiscentibus, qui densis foliis stipantur. Erice [majoris sci.] crassiusculis, succulentis,
amarisculis, serie quadam interdum dispositis, aliquando autem inordinatis & incondi-
tis. *Spice* aut capitula extremis ramulis inæherent, ex innumeris calyculis in quinque mucronis divisib.,
& totidem maculis nigris in singulas divisiones impressis, constantia; è quibus *ses* emicat non inodo-
rus, purpureus aut ex purpureo cæruleus, elegantissimi & quasi immarcescibilis coloris, quatuor folio-
lis bifidis constans, quorum duo superiora reliquis majora sunt. *Semen* deinde in calyculis nonnihil
pungentibus continetur, rotundum, nigricans. *Radix* crassa est pro plantæ proportionem, palmaris
longitudinis, foris rubra, ut quæ interdum linei panni etiam infici possunt. Nullum ego (inquit J.
Bauhini) in ulla parte plantæ five odorem, five saporem manifestum sentio.

Tempus &
Locus.

Floret Maio mense nonnunquam etiam Martio, fœcis quibusdam circa Salmanticam & Monspel-
um locis; maritimis item Valentia & Gallia Narbonensis, ubi tota major, crassior & succulentior.

HISTO.

HISTORIÆ
PLANTARUM

LIBER DECIMUS OCTAVUS,

QUI EST,

De Herbis flore papilionacco, seu leguminosis.

RORES papilionacei dicuntur, quia Papilionem alis expansis quadantenus
resecant. Folia seu petala his difforma sunt, nec figurâ, nec seu inter se
convenientia, numero quatuor, verum ad ungues juncta; unde tetrapetali
proprie dicti non sunt, sed monopetali tetrapetaloides: Sed ut alias diximus,
nos in hoc opere flores monopetalos profunde & ad ungues ferè in lacinias
petala æmulantes divisos pro polypetalis cum Botanicorum vulgo habemus.
Quod si quis hoc nolit, ad monopetalos flore difformi facile transferuntur hæ
plantæ. Florum petala, seu major lacinia quatuor sunt, ex quibus unum eri-
gitur reliquisque ferè latius & majus est, *clypeus* seu *vexillum* nonnullis dictum,
alterum inferiori opponitur carinatum, tum flamina, tum filique rudimentum protegens & oc-
cultans, bina lateralia sibi invicem similia sunt.

Nos clarioris doctrinæ gratia librum hunc in tres sectiones dividemus. Prima erit de Legumi-
bus seu Herbis flore papilionaceo scandentibus.

Secunda de leguminibus & Leguminosis non scandentibus, seu erectis seu provolutis, non tri-
foliatis.

Tertia de Leguminibus non scandentibus trifoliatis. Quibus subjungemus filiquosas quasdam ano-
malas filiqua bivalvi, tum floribus tum filiquis ad Papilionaceas accedentes.

SECTIO PRIMA.

De Leguminibus & leguminosis seu Papilionaceis scandentibus.

Herbæ flore papilionaceo scandentes sunt vel

Volubiles, quæ periclis aut plantis vicinis se circumvolvendo à dextra sinistram versis, in altum
eriguntur, suntque trifolia, semine reniformi; *PHASEOLUS plurimarum specierum*.
Capreolæ, quæ capreolis aut clavicularis intortis plantas aut fulcimenta vicina arripiunt, & se
sustinent: suntque vel foliis

Glancis glabris, è pinnis paucioribus & majoribus in hoc genere compositis, caule

Equali, h. e. nec compresso, nec membranulis aucto, foliis

Simplicibus, seu integris, ex adverso binis, triangulis; *APHACA*.
Pinnatis, pinnis paucis, in hoc genere maximis, duabus præcipue ad *Adzuki* exortum cau-
lem amplexantibus, caulibus majoribus & fistulosis; *PISTUM*.

Membranulis secundum longitudinem excurrentibus aucto, compresso, anguloso, foliis

Simplicibus, seu integris & non pinnatis, nisi pro pinnis accipiantur quæ in summis
foliis sunt auriculæ aut lobi; *OCHRUS* sive *Ervilia* Dod.
Pinnatis,

Unico tantum pinnarum pari, filiquis

Secundum longitudinem aversâ parte duabus membranulis extantibus alatis; *LATHYRUS*
sativus.
Planis & *equalibus*, nullis in dorso extantibus membranulis, radicibus

Kubergis;

† *Tuberosi*; *CHAMÆBALANUS Leguminosa*; *Terra glandes*.
 ‡ *Fibrosi*; *LATHYRUS Sylvestris*.

Pluribus pinnarum conjugationibus; *CICERCULA*.

Viridioribus & plerumque hirsutis, & minoribus & pluribus pinnis compositis, fomite

‡ *Tamidiore*, globoso, filiquis pro plantae modo longioribus; *VICIA plurimarum specierum*.
 § *Compresso*, & pro plantae modo grandi, filiquis brevibus; *LENS*.

Faba Sylvestris & *Græcorum* seu *Veterum* vulgo dicta, cum capreolis scandat, ob filiquarum conformitatem *Viciae* speciebus potius quam *Fabae* accendenda est, quamvis foliorum figurâ & pinnarum paucitate *Fabam* potius quam *Viciam* imitetur.

CAP. I.

De *Phaeolis*.

Phaeoli nomen accepit ab effigie & longitudine filiquarum aut fructus, qui lentem lemburque naviculam, Phaeolum dictum exprimit, hinc etiam *Phaeolus* dicuntur. Phaeolum autem à Phaeolo diversum esse monet Galenus: Phaeolum enim inquit Lathyrum esse vel illius speciem.

Phaeolorum notæ sunt caulibus scandere, trifolios esse, semina habere reniformia, filiquas simplices.

Iis ob convenientiam in reliquis notis nonnullas non Trifolias subijcimus.

1. *Smilax hortensis* J. B. Sm. hort. seu *Phaeolus major* C. B. *Phaeolus albus* Ger. *Phaeolus vulgaris* Park. **Common Kidney-bean.**

Convolvulorum more peritica & pergulas proximas conscendit, *saementis* à sinistra dextram versus circumvolutis. *Folia* ad intervalla exeunt in communi pediculo oblongo terna Trifoliorum more, è lata basi in acutum mucronem desinentia hederaceis fere similia, per margines aequalia, glabra, obtuse viridia. E foliorum alis exeunt *filiquae* duo trève, interdum plures ad sex usque simul in eodem communi pediculo fere circulo brevifculo, purpurascetes, albi vel pallidi, in quibus petalum superius non reflectitur retrorsum, sed concavum est, & ad latera striatum; lateralia duo ampla sunt & concava. Ad basin uniuscuiusque floris præter calicem duo folia concava triangularia, nullis pediculis donata, ad florum nondum expanforum tutelam apponuntur. Floribus succedunt *siliquae* palmum & sesquipalmum longae, angustae, compressae, crassae & carnosae, cum tenerae adhuc sint edules, sex, septem aut plura semina continentes, renis figurâ, sinum in medio impressum habentia levore eximio, colore mirum in modum vario, albo, cinereo, luteo, glauco, rubente, caeruleo, anethystino, albo nigris venis & lituris distincto, &c.

Aestate & Autumno floret, frigidis impatiens est, & pruinis faciliè cotrumpitur.

2. *Phaeolus niger* J. B. *Phaeolus Ethiopius*, *lobis flavescens*, *fructu nigro* C. B. *Phaeolus peregrinus* 1.4. Clus.

Clus.

Sarmentis, foliis, floribus cum vulgari Phaeolo convenit. Pediculi seu furculi floriferi Clusio oblongi esse dicuntur, *floresque* binos, ternos, quaternos, senos, interdum etiam octonos, ex adverso utplurimum nascentes sustinere: quibus succedunt totidem, oblongi, teretes *lobi*, initio virides, deinde maturitate flavescetes, in quibus bina, terna, quinta, sexta, vel etiam octona *grana* vulgarium quidem formam referentia, sed tantillo minora, & coloris quando matura nigri.

Phaeolum hunc in hortulo nostro alumnus aliquot annos, & à vulgari specie distinctum existimamus, cum aliquoties factis fructus seu seminis colore non variavit.

3. *Phaeolus flore coccineo* Park. Ger. emac. **The Scarlet Kidney-bean.**

Hic in multis à Phaeolo vulgari primo in loco descripto differt. Ille enim seminum valvas seu lobos è terra exterrere foliorum forma: hic autem minime. Deinde hujus flores majores sunt, & ex albis foliorum exeunt plurimi simul in furculo seu pediculo communi praelongo, velut racematim; cum illius longe pauciores sint in furculo triplo breviores: color florum in hoc coccineus pulcherrimus, in illo albus aut purpureus, nimis venustus aut spectabilis. Hujus porro *siliquae* eminentissimas seu tuberculis alperae sunt, illius leves; breviores quoque sunt & crassiores hujus quam illius. *Semina* in utroque ejusdem propemodum figurae sunt, verum in hoc majora & crassiora purpurea, nigris ductibus & lituris, varia. Quin & folia huc minora & acutiora rugosioraque esse videntur quam vulgari Phaeolo; flores autem ampliores. Duobus denique concavis ad basin floris foliis caret haec species.

Phaeolus puniceo flore Jac. Cornuti esse videtur. Ob florum pulchritudinem & durabilitatem potius quam ob fructum in hortis colitur: nec dedignantur Matrone nostrae feris suis & corollis eos intexere.

4. *Pha-*

4. *Phaeolus vulgaris* Italicus humilis, seu minor albus cum orbita nigricante J. B. *Smilax siliqua fusum rigente*: vel *Phaeolus parvus* Italicus C. B. Item, *Phaeolus niveus* minor circa hulum nigra maculâ insignitus J. B. *Phaf. peregrinus*, minore fructu albo, nigra maculâ insignita C. B. i. e. *peregrinus* 4. Clus. *Phaeolus erectus* Park. *peregrinus fructu minore albo* Ger. emac.

Matth.

Hoc genus passim in campis feritur mense Maio, & quandoque post messem, sine pedamento per se subsistens, & in latum sese expandens, *foliis* hederaceis, majoribus tamen & mollioribus, venosis, ternis ex uno pediculo prodeuntibus. *Flores* emittit candidos, Pisi majores, & quibus palmaria cornicula prodeunt, teretia, & in acutum desinentia, primo quidem exortu viridia, & per maturitatem albicantia. In his *semina* plura continentur reniformia, alba, præter umbilicum, qui tantum in eis nigricat.

Clusius Phaeolum suo peregrino quarto brevem firmumque caulem tribuit, pedalem longitudinem raro excedentem, in brevissimos ramos divisum: *folia* breviori pediculo inherantia: pedicillos ex alis prodeuntes longos, crassifculos, firmos, binos flores magna ex parte sustinentes: tractum niveum, circa hulum maculâ nigra insignitum.

Cum Clusius binos tantum in uno pediculo flores habere hunc dicat: Matthiolus autem in icones plures eidem appingat, colligit J. B. Phaeolum Clusianum à Matthiolino diversum esse. Verum cum descriptiones conveniant, ego mallem dicere Matthioli iconem falsam esse, aut Clusium fore errasse in numero filiquarum eidem furculo inherentium, quam species temere multiplicare. An Matthiolium non falsè sit necne Itali facile determinabunt, apud quos Phaeolus istius in agris magno proventu feritur. Non plenos saccos Romæ in foro venales vidimus, & totos agros eo confitos in vicinia urbis, ut & Florentiae, non satis tamen cariosi fumus in eo observando.

Variant (si C. Bauhino fides) hoc genus Phaeoli. Sunt majores & minores, sunt albi, subnigri: illi maculâ nigra, hi alba notati: est & minor albidus cum orbita rubente aut nigricante. At unus erant generis quos nos in Italia vidimus, nimirum candidi cum macula circa hulum nigra, ex quibus Itali pulcula consistunt.

Memorat insuper J. Bauhinus duos congeneres descripto Phaeolos; primum vocat Phaeolum parvum album cum orbita minima rubente & parvo hilo albo; alterum Phaeolum minimum album cum orbita magna rubente, & hilo in medio albo: quales nobis nondum videre contigit.

Quin & Morifonus duas seminum species è Tingi Africa urbe sibi missas narrat maculâ circa hulum nigra notatas majorem & minorem: altera alterius magnitudine duplâ.

5. *Phaeoli tumidi minores nivei* J. B. *Phaeolus peregrinus* 2. Clus. *Phaeolus peregrinus hortensis affinis fructu tumidiore, minore niveo* C. B. *peregrinus* 2. Clusii Park.

7. B.

Magnitudine vulgatis Phaeolis minores sunt, nec ut illi sinuati circa umbilicum, interius pulvinati magis & tumidiores omni ex parte proportionem suam. Colore nivei sunt & splendentes, ac tunc ex eborae tornata effundunt. Planta autem ipsa totâ formâ & nascendi modo à vulgari haud differt, ac non opus sit eam pluribus describere.

E Guatimala novi Orbis provincia delatus esse dicitur.

6. *Phaeolus tumidus minimus niveus siliqua brevi, Virginianus. The Virgin, or Virginian-pease or Kidney-bean.*

Præcedenti per similes est, nec scio an specie diversa: siliquâ brevi latiusculâ, fructu Pisi majorem magnitudinem vix excedente, non tamen perfectè sphaericâ, sed in longitudinem productiore.

- * 7. *Phaeolus latâ siliqua, fructu exiguo nigro, umbilico candido* J. B. *Brasiliensis alter, fructu nigro, Pisi magnitudine* C. B. *Phaf. Brasiliensis alter* Clus. ad Monard. *Brasiliensis alter Pisi magnitudine* Park.

Clus.

Est hoc genus vulgari simillimum flore purpureo: at *siliquae* scabrae sunt, breviores & latiores quam nostri vulgares: *fructus* est exiguus, Pisi vulgaris magnitudine, totus niger, nisi quâ parte *siliquae* adheret, quæ candida est.

Brasiliensis frequentem esse audivit Clusius.

- * 8. *Smilax hortensis* seu *Phaeolus Anagyridis similis fore colore rubescens*, J. B. *Phaf. peregrinus Anagyridis fructus similis, colore rubescens* C. B. *Ph. peregrinus* 3. Clus. *tertius Clusii* Park. *hortensis rubra* Ger.

Sarmenta habet oblonga ex singulari caule statim secundum radicem ipsam prodeuntia, & in multos ramos divisa: purpurascunt ea juxta alas, ad quas etiam adnascuntur terna folia, minus ampla quam vulgares, & dulciore colore virentia, longo pediculo inherantia, qui ex parte quâ folia sunt, contrariæ quæ sarmentis inhaerent ex atro purpurascunt. *Flores* in oblongis petiolis plerumque binis, magni, Pisi formâ, foris ex candido pallescentes, interiore vero parte ex purpureo cœrulei. Iis succedunt totidem praelongi lobis, teretes & quasi cylindracei, in quibus fructus reliquis Phaeolis minor, Anagyridis legitime fructui parve similis, rubescens coloris.

Semine ex Hispanis nullo Clusio natus est.

* 9. *Pha-*

- * 9. *Phaseolus Africani parvi, nonnihil albicantes* J. B.

De Phaseolorum more scandit. *Folia* terna, minora stricioraque quam in vulgaribus obtinet, paulo duabus uncis longiora, non totum semunciant lata, nervosa, glabra, crassa. *Flores* ex obsoleta quadam fulgine in luridum pallorem languescunt, vix desiccantes. *Siliquæ* sesquipalium longe, vulgaribus angustiores, vix culmum lata grana claudunt nonnihil candicantia, dimidio minora Phaseolis nostratibus, circa germen fusca.

Ex Africa & insula D. Thomæ semen delatum est.

- * 10. *Phaseolus Laburni fructu ex nigro subvirescente, sive Ægyptius flore lateo* J. B. *Phaseolus peregrinus, Anagyridis fructu similis ex nigro subvirescente* C. B. *peregrinus* 5. *Clusii quintus Clusii* Park. *peregr. fructu minore frutescente* Ger. emac.

Clus.

- Sarmenta* tenuia habet Phaseolo peregrino tertio Clusii familia: *folia* aliorum Phaseolorum vulgarium longè minora, & trifolii * nunciantis foliorum perquam similia, ex atro virentia, circa pedunculos purpureascentia. *Flores* in spice modum congesti, magni, Pisi vulgaris formâ & magnitudine sere, coloris flavi, in oblongo crassiusculoque pediculo ad foliorum exortum prodeunte nascuntur. Lobos breves angustique esse intelligebam ab his qui conspexerant, & terna ut quaterna grana continere, parva, Laburni grana non minora, utroque tamen mucrone plerumque obtusiore, pulli coloris seu potius ex nigro subvirescentes.

11. *Phaseolus peregrinus Purkicherianus* 1. *Clus. Phas. lato, striato sive radiato semine* J. B. *Ph. peregrinus bortenii affinis, semine lato, albo, multis nigris venis striato* C. B. *peregrinus primus Clusii* Park. *niger* Ger.

Clus.

Caulis huic & sarmenta reliquorum similia; *folia* vulgaris foliis similia sed atriora: è quorum alis breves ramuli prodeunt, multis floribus, vulgaris haud absimilibus, minoribus tamen, albis, vix in modum congestis onusti: quibus succedunt oblongæ *siliquæ* seu lobi, vulgaribus multo latiores, continentes ternos aut quaternos fructus planos, communibus Phaseolis latiores, albos, sed multis nigris maculis sive venis ab hilo in latitudinem ductis elegantissime depictos.

In frigidioribus regionibus ob defectum Solis radiorum fructum non faciliè ad maturitatem perducit.

In huiusmodi Phaseolum habemus à J. Bauhino Tom. II. p. 267. iconè eleganter expressum, qui potius niger dicendus est cum albis striis seu venis, quam albus cum nigris.

- * 12. *Phaseolus peregrinus* 6. *Clus. peregrinus angustifolius, an idem cum Smilace bortenii minore?* C. B. Ger. emac. *peregrinus* 6. *Clusii* Park.

Folia angustioribus à Smilace minore differt. Fructu est vulgaris Phaseoli fructu minore & plamiorè subrubri coloris.

- * 13. *Phaseolus peregrinus* 7. *Clus. peregrinus angustifolius alter, fructu ex albo & nigro vario* C. B. *peregr.* 7. *Clusii* Park.

Sarmenta huic Purkicheriani similia, non tamen adeo luxuriant aut altè assurgunt: *Folia* quam Phas. vulgaris multo angustiora, præcedenti non valde dissimilia. *Flores* in uncialibus pediculis parvi, vix in modum congesti, albi intus, sed ubi senescunt pallescentes: *Siliquæ* planæ lateoque sunt, Purkicheriani lobis sere pares, breviores tamen, per maturitatem fulvescentes, *semen* continentes planum, illius grana minus, sed similibus coloribus albo & nigro varium, nunc in longitudinem extensis nigris striis, nunc confuso ordine sparsis maculis nigris majoribus aut minoribus per universum Phaseoli corpus, nonnunquam integro fructu nigro, vel exiguis maculis albis confuso aut dimidia duntaxat ex parte.

Exigua nobis esse videtur inter hunc & Purkicherianum differentia.

- * 14. *Phaseolus peregrinus* 8. *Clus. peregrinus foliis minoribus, fructu exalbido, nonnunquam variegato* C. B. *pereg.* 8. *Clusii* Park.

Folia à Purkicheriani foliis similia, sed paullo minora: *Flores* etiam illius floribus similes, vix infans nascentes; quibus & plantæ, ut in præcedente, succedunt *vaginæ*, duo, tria aut quatuor grana continentes, superioribus magnitudine respondentia, non adeo candicantia, sed coloris interdum exalbescens aliquando nigricantibus maculis secundum longitudinem vel confuse notata, interdum toto etiam parte fructu nigricante.

Præcedenti adeo similis est ut nobis non videatur specie distincta.

15. *Phaseolus peregrinus* 9. *Clus. peregrinus Purkicheriano similis, fructu lato, albo, striato* C. B. *peregr.* 9. *Clusii* Park.

Fructus Purkicheriano major, sed totus albus, nisi quidam radii sparsi varium quodammodo effuscent. Sarmentis, foliis, floribus & vaginis eadem similes erat. Quid ergo vetat quæ eundem speciem dicamus?

* 16.

- * 16. *Phaseolus peregrinus* 10. *Clus. peregrinus lobo & fructu nigro* C. B. *peregr.* 10. *Clusii* Park.

Sarmenta huic ut in aliis: *folia* octavi generis Clusii similia, secundum articulationes quibus connexa sunt purpureascentia: *Flores* in ramulo digitali superiorum similes, vix quoque infans congesti, sed quorum galea obsoletè purpurascit, bina lateralia folia coloris sunt floridioris: His succedunt planæ, late, fuscæ & nigricantes *vaginæ*, *semina* continentes plana Purkicherianis minora, per maturitatem profusè nigra.

- * 17. *Phaseolus peregrinus* 11. *Clus. peregr. fructu variegato* C. B. *peregr.* 11. *Clusii* Park.

Cætera præcedenti similis flores habet octavi floribus pares, albos, *vaginæ* sèpeimi & octavi generis lobis similes; in quibus *semina* tria vel quatuor, plana, dilutè rubedine prædita, quæ nigris venis seu radiolis secundum longitudinem distincta sunt, nonnunquam magnis vel exiguis maculis nigris confuse aspersa, interdum etiam utrinque profusè, vel altera duntaxat ex parte nigra, emicantibus sparsim parvis rubentibus maculis, ut ex marmore aliquo *minio* tornata videantur.

- * *Phaseolus peregrinus* 12. *Clus. peregr.* 12. *Clusii* Park. *Phas. lati, coloris regularum, cum striis per medium nigris* J. B. *Ph. peregr. fructu subrubente, nigris striis variegato alter* C. B.

Præcedenti per omnia sere similis est: sed flores ejus Decimi floribus valde similes sunt, paulo tamen dilutius purpureascent; *fructus* autem magis dilutè rubedine præditi, regularumque colorem quodammodo refert, quem rare per longitudinem nigræ striæ varium faciunt, aliquando autem plurmè totum pene atrum reddunt.

- * 18. *Phaseolus peregrinus* 13. *Clus. Ph. Æthiopicus lobis nigris venis aspersis, fructu atro splendente* C. B.

Decimo cætera non dissimilis est, Lobis tamen longioribus & quasi cylindraceis, non fuscis aut nigricantibus ut illius, sed per maturitatem nigris duntaxat venis confuse sparsis insignitis, octo, novem, aut plura interdum continentibus *semina*, renis quidem formam exprimentia, sed longiora, tumidiora, atrè omnino & splendentis coloris. Flores paulo maturius superioribus, eam ob causam semen facilius ad maturitatem pervenit.

- * 19. *Phaseolus peregrinus* 15. *Clus. Phas. Æthiopicus lobo saturo purpureo, fructu atro* C. B. *Clus.*

Huius sarmenta purpureascent: terna illa longo pediculo inharrentia *folia*, pro parvis appendicibus, quæ in aliis generibus, bina interdum foliola adjuncta habent: *flos* etiam magis satur [quam decimi quarti] & profusè Amethylinus: lobis præterea, initio quidem virides, paulatim purpureum colorem contrahunt, maturitate tandem purpureum saturum & sere nigrum. Fructus in ipsis comprehensus initio purpureascent, deinde atrè omnino coloris.

- * 20. *Phaseolus peregrinus* 16. *Clus. Ph. Guineensis fructu fusco spadiceo* C. B.

Clus.

Huius lobum non conspexit Clusius, sed tantum fructum, qui semuncialem magnitudinem non superabat, satis densus & crassus, coloris fulci cum spadiceo commixti: Satus crevit ad palmarem altitudinem, cauliculo satis firmo & rotundo, binisque aut ternis foliorum alas protulit, in quibus ut reliquis Phaseolis terna *folia*, sed valdè crassa & pingua, trifolii Alphalitis foliorum magnitudinem non excedentia.

- * 21. *Phaseolus Zurratensis siliqua hirsuta, Couhage dicta, Phaseolus siliqua hirsuta* Park. *Phaseolus pruriens excelsus hirsute siliquarum* Ger. emac. *Ab Mexicana Brasiliensium Marggrav?*

Huius *siliquæ* ex India Orientali ad nos delatæ, variz magnitudinis, aliz breviores & rotundiores Phaseoli vulgaris lobis, aliz etiam multo is longiores, brevè & densè hirsutæ villosa obtusæ sunt, quæ cum affricata pruriginem quandam molestant. Utriculum infans excitat, brevi sine ulteriore incremento evanescentem; *siliquæ* hæc confortium & quasi racematum nascuntur, & *semina* continere fusca, punctata [Parkinsono nigra, splendens] Fabæ equinæ magnitudinem, hilum habentia album in parte laterali, non verò in umbilico aliorum Phaseolorum more. Terræ commissa in horto D. Caroli Hatten plantas produxere.

Huius plantæ *siliquæ* duodecim duobus Cerevisiæ sextariis infunde, & infusum propina, ad ½ Virg. sextarii singulis matutinis; certissimum est Hydropsis remedium. Communicavit D. Samuel Husbands eques auratus, qui in insula Barbados aliquot annos vixit, quique sæpe in servis suis Æthiopicis experimentum fecit.

- * 22. *Plantæ*

- 22. *Planta leguminosa Brasiliensis Phaeolus facie, flore purpureo maximo* Breynii.

Breyn.

Sarmentorum longissimorum beneficio arbores & frutices proximis, sese ite circumvolvens, scandit. Ramuli ejus juniores, per intervalla unciarum duarum triumve, *Folius* tribus oblongis ex uno pediculo, uncialibus vel sesquialibus ad summum, Terebinthi foliorum instar durissulis & admodum venosis, ornantur. Ex foliorum appendicum sinu petioli exeunt singulares, *Flores* gemmodum unicum, valde speciosum, Lathyrj Narbonensis facie, sed vel quadruplo majorem, graviorque purpurâ coloratum, cujus pediculus, foliolis duobus membranaceis, rigidissulis constructis amplexat; & hinc alius adhuc calyculus subest, qui medio petioli appositus, & quâ formam priori similis. Oritur in salibus & dumetis Brasilia.

Locus.

- 23. *Phaeolus minimus fructu rubro, siliquis longissimis erectis* Morif.

Morif.

Phaeolus hic minimus *siliqua* fert longas, tenues, palmares & sesquialpalmares, petiolis curtis innixas & per confectus erectas, continentes in se *semina* dena aut duodena, reniformia rubra minima, magnitudine Phaeoli minoris Italici.

- 24. *Phaeolus minimus fructu viridi, exiguo, ovato* Morif.

Morif.

Caulis constat pedali aut sesquipedali: *folia* etiam edit terna subviridia, minora, tenuiora, singulis distinctis petiolis innitentia, majorum Phaeolorum more. Petiolis curtis junguntur *flores* parvi, ex luteo virides: quibus satientibus succedunt *siliquae* tenues, teretes, tres uncias longae, recentes adhuc virides, intumescens ubi apparent *semina*, in quibus singulis continentur *semina* ovata viridia, decem aut duodecim, nunc plura, nunc pauciora, Pisi minoris magnitudine, sed figurâ ovata seu oblongâ.

25. *Phaeolus Leblab Alpij. J. B. Phaeolus Aegyptiacus nigro semine C. B. Item Aegypt. semine ruffo ejusdem.*

Arbor est sarmentosa (inquit Alpinus) quae crescit ad Vitis magnitudinem, sarmentisque Vitis modo extenditur. *Folia* figurâque similis est omnino vulgari Phaeolo. *Flores* fert bis anno, Vere & Autumno, Phaeolorum floribus aequatenus similes, à quibus *siliquae* longae, instarque Fabarum latissime cernuntur, quae *semina* Phaeolis planè similia continent, quorum alia niger, alia subrubra cernuntur.

Locus.

Hac arbor vivit annos 100. & amplius, perpetuoque virescit, Aegypti frequens in cibo, nostris; non minus fuit. Hoc (inquit Clusius) credidi difficile est eis qui Phaeolorum & leguminum naturam norunt.

Vellingtonis notis in *Alpini lib. de Plant. Aegypt. Leblab* hunc in modum describit. *Folia* obscurius virentia ramulis insident ad nigrum tendente purpurâ coloratis: Nec dissimilis *florum* tinctura, qui copiosi, ac spicco veluti congesti, non circa summum tantum caudicem, sed ipsam pux ab foliorum exortu virgulâ suâ prodeunt: alibi candido colore lactescente nascuntur, cetera vix ab aliis Phaeolis specie mutantes. *Semina* in siliquis rectè notavit Prosper Alpinus, alia nigricantia, subrubra alia sed maculis ferè nigris infusata, hilisque candentibus insigniuntur.

Descriptio hac in omnibus, excepto semine, cum ea quædam Honorius Belli elaboravit ad intimum plantæ sibi ex semine Aegyptio transmissa enata, adeo exactè convenit, ut nemini dubium esse possit, eandem speciem plantam consistere arbitror, utramque Clusij Leblab, [ut & Belli.] ejusdem speciem plantæ semina fuisse. Non enim aliter differunt quam colore, qui in altera niger erat, hilo admodum longo albo eminenti; in altera rufus [J. Bauhino spadiceus, maculis nigris ut Bellus, saturè rubentibus ut J. Bauhinus, aspersus] hilo pariter eminente candido.

Descriptio Alpini in filiquarum longitudine à Clusiana recedit. Fortè ex brevioribus fuit quam Clusius à Paludino recepit.

26. *Phaeolus Brasiliensis foliis molli lanugine obsitis, fructu magno C. B. Phaeolus Brasiliensis multis, spadiceis, magnis, cum magno hilo nigro plurimum ambiente J. B. An Macouna Brasiliensis Margge? Brasiliensis Ger. Brasiliensis magnus Park.*

J. B.

Callitæe magnitudine est, orbiculatus, uncialis plus minùs latitudine, pulvinatus, cortice rectus rugoso, spadiceo, dilutior saturatorque, circa hilum verò dilutior & ferè albicante; cujus orbem fert totam ambit hilum pullum, culmum latum, sulco medio secundum longitudinem exaratum, in principio punctum impressum habens.

Planta Clusio ex semine nata *folia* Phaeolo vulgari ferè similis erat, nisi quòd minora erant & averè parte hirsuta, praesertim teneriora *folia*, & extremi caules tenui mollique lanugine fulvescente obsiti.

Habuit & hujus varietas cinerea aut ex cinereo nigricans.

An planta Clusio descripta eadem sit J. Bauhino descriptæ dubito. Ceterò nos fructum habemus ei qui J. Bauhino describitur non dico simillimum sed eundem profus; alium etiam cinereum, hilo non eminentem, adeo positum ac splendentem ac si torno elaboratus esset.

Singulare est & inigne in hoc fructu quòd hilus totum ferè in circumlo ambit; quod minor à Clusio tam sicco pole præteritum, si quem nos & J. Bauhinus intelligimus describat. Marggravius Brasiliensium Macouni his verbis describit:

Casle

Caulis sarmentoso, satis crasso, lento, altas ascendit arbores, & implicat se ramis; in quolibet pediculo tres aut quatuor digitos longo tria ubique *folia* sibi invicem apponuntur, phaeolorum more, tres aut quatuor digitos longa, nervo & venis obliquis prædita, superius saturate viridia, inferius albicantia, & subtilissima lanugine ad tactum sericum æquantia. In pediculo tres, quatuorve digitos longo, qui superius in plures breviores dividitur, proveniunt *flores* quatuordecim aut sedecim, juxta se, calycibus insistentes instar filiquarum Pisi. *Figura* *flores* est quasi duæ siliquæ Pisi apertæ, una alteri inferatæ essent: nam quinque foliis constat *flos* quilibet, quorum quatuor duos digitos singula longa, quinta unum digitum; sine odore, coloris flavi: in medio stamen hilulosum pallidum, superius multipliciter divilum in fila, quorum quodlibet apicem habet fuscum. *Flores* sequuntur *siliquæ*, spitham longæ aut etiam longiores, tres dig. circiter latæ, externis rugosæ, utpote letis pungentibus rufis prædita; quæ non solum adherent & pungunt, sed etiam pustulas ardentes excitant, quæ vix octiduo sanantur, & insignem excitant pruritum. *Siliquæ* maturæ externis nigrescunt, & aperient se atque diffiliunt: interior earum superficies est instar matris perlarum, alba, splendida & quasi polita: in quolibet continentur ut plurimum tres phaeoli orbiculares, compressi, coloris luridi, cum semilunari macula nigra in uno latere, majores verticillo. Floret plerumque mense Junii & Julii.

Si hac planta rectè à Marggravio descripta sit flore pentapetalo à reliquarum Papilionacearum seu leguminosarum norma recedit.

Siliquarum latorum pruritum excitandi facultate cum Phaeoli Zurrateis, *Couhage* dicti filiquarum villis conveniunt. Differre videtur specie à Phaeolo Brasiliano nobis è J. Bauhino descripto, & forte Zurrateis idem est.

- 27. *Phaeolus Brasiliensis Jaroba indigenis dictus* Margg.

Altissimas arbores ascendit *caulis* lento tereti, qui hinc inde in longis pediculis tria *folia* apposita habet Phaeoli modo, sunt autem planè similia *folia* *Macouna*. Fructus autem similis fructui *Cute*, *Hesperis Ovæ.

Ubiq; provenit, sed præcipue hortentibus locis facta atque exculca.

Ufus est radicem ad mentas secundas.

Ufus.

28. *Phaeolus Indicus ruber* Bontii. *Pisum Indicum minus coccineum C. B. Pisum Americium coccineum, aliis Abrus J. B. Arachis Indicus seu Africanus* Park.

Clus.

Hujus semina lata Clusio, alisque, Viciæ aut Lentis modo prostant, duobus duntaxat crassissimis foliis initio, ipso videlicet semine bifariam se dividente, & in *folia* formante, ut in aliis nonnullis leguminibus accidere solet: inter ista verò *folia* nascuntur *cauliculi*, sustinentes aliorum foliorum alas, quæ ex multis foliolis, contrario sui semper nascentibus constabant denis, duodenis aut pluribus, nullo impari alam finiente, instar Viciæ sylvestris aut Lenticulæ: valde caduca est plantæ quæ nisi fulcitur procumbit, Pisorum instar: inter foliorum alas, quæ sarmenta aut caules amplectebantur, satis firmi & oblongiusculi exoriebantur pediculi, sustinentes alternis decem aut duodecim *flores*, [Phaeoli *florum* figurâ fortè, aut Viciæ seu Lentis, nam nihil certi de illis traditur] Istit pediculis inhærebant (floribus sc. delapsis) decem, duodecim aut plures pediculi, breviusculi satis crassi & rugosi, & quorum singulis graciliore brevioræque adhuc petiolo dependebat *siliquæ*, rugosa, spadicea foris coloris, unciam aut paulo amplius longa, semiunciam lata, illique aliquantulum plana, mucrone instar hamuli curvo, interna parte albi, in qua continebantur quaternis aut quina *semina* durissima, orbicularis ferè vel ovalis figuræ, prorsus rubra, & nitentia instar Coralii expoliti, quum probè matura sunt, summa autem parte, quâ siliquæ inhæserant omnino atra, & præ levore splendentia.

Alpinus lib. de *Plant. Aegypt.* arborem appellat, at valde impropiè Clusio contentus, & etiam nostræ, cum volubilem, *Leblab* modo serpente, altius se attollentem, latiusque expandentem, esso scribat, & radice se convolventem pingat.

Est hic fructus insigniter durus, qui satis & post triennium è terra erutus adeo incorruptus repertus est, ac si pridè duntaxat terræ commissus fuisset. *Clus.* J. Bauhinus tota *nigra* habuit, alique quæ colore spadiceo sunt, nigra tamen macula notata, quarivæque *ipsum* hoc fit, an accidit per vultutatem: Nos naturæ potius esse putamus; nam satis vultutem habemus, quæ colore adhuc retinent. *Vellington* notis in *Alpini Plant. Aegypt.* se tota coccineo colore decora non vidisse scribit, sed quâ parte folliculo nectebantur splendide semper atrata. *Folia* eodem observant, virgulis suis æquatis insident ordinibus, omniâque coelestis coloris promodum mirâ conversione prosequuntur; siquidem ut nocte media terram, [adductis proximè ad se invicem singularum conjugationum foliorum pronis seu inferius superiusque] sic meridie culminante sole, *ergentibus*, [adductis ad se supinis eorundem partibus] & sublati alarum extremitas ocelum spectant.

Alpinus ex Arabia in Aegyptum delata scribit hæc Pisi: Proveniunt tamen tum in Africa, tum in America.

Hoc Pisum rectius in puellarum culum quam corporis alimentum vel medicamentum cedit (inquit Piso) nec memini unquam in Brasilia hæc sicut cetera legumina advenis vel indigenis, etiam probè elixa accepta fuisse, quòd ea pravi nutrimenti & difficillimæ concoctionis esse deprehendunt.

G g g g

- 29. *Pisum*

29. *Pisum Americanum* aliud, magnum, bicolor, coccineum & nigrum simul, sive *Phaseolus* bicolor Anacocks dictus J. B. *Phaseolus peregrinus* ex rubro & nigro distinctus C. B. *Phaseolus Aegyptius* Ger. Park.

J. B.

Fructus hic durus, qui densibus frangi non potest, resistentibus tantum mallo: insecutus in aquam sub-
siliens in altis lapidis, coloris minime fientis Abrus, eleganti atque splendente, verum media fere parte,
[in illis vix tertia] nigrescit, compressis, nec exquisitè rotunditatis, sed in oblongum vergens, et
ae praefatum parte ubi umbilicus est. Hic diversum magnitudinem est ac formae; magnus, qui Lupi-
ni semine duplo fere maior; mediocri cum eodem aequali fere, & parvus eodem minor.
Est et omnibus vel umbilicus sublongus, qua parte adhaerbat filiquis ut existimamus. Apertis cum
difficile re medulla est durissima, ex albo lavescenti: saporem notabilem non profert.

Fructus hosce vidimus, qualis stirps eos producat nescimus; putamus ex Phaeolorum genere esse.

- * 30. *Flos Clitoridis Ternatensis Breynii.*

Bryn.

Lepididium fuit spectabilem oculis offere anandenda etiam huc per fe infirma, fed totidies virentibus ramis profusa admodum que arripere potest contumacens planta, quam *solia mala* alterno fole ambiunt, *Glycyrrhiza* vel. *Herbariorum* quodammodo emula, minora tamen, pulchritudine viridia, ac bina tantum vel ternia, ac totidem ex adverso uno colte inherente, unum pari extremam aliam occupante. F. quorum appendicibus pedicellis, tunc parvis circa metatema, ubi nonnulli reflexis, foliis duntaxat emulans pedicellis exurgit. *Florum* lufumens admodum magnus, hantem flos, cuius magni calyce fulvidi, membranaceo, in quinque lacinas diftente, & foliola duo rotunda ac membranacea calce bafin habente, prorumpens, tam latere profundo cereuleo, el colore, ut etiam nullius felici poft animum, aquam in qua maceratur, brevi temporis (patro, colore adeo ferme cereuleo tingat velut *Anil* quod ex Indis in Europam tranfivit. Floribus labentibus fuccedunt (ut fertur) *filique* longae & renuis, feminibus parvis Phalcolorum parvorum experimentibus referta.

Flores coctos Ternatensibus cibo esse aiunt.

- 21. *Phaseolus quadrangulus* Bontia.

Kont.

Mirum hoc leguminis genus foliorum magnitudine & fructus infuetâ figurâ ceteris præminet: licet crescendi modo & qualitate isdem similis sit. Ex uno eodémque caule tria folia hîi conjuncta emergunt, atque ex eadem quasi centro pediculus provenit, ex quo Phascolus quadrangulus dependit, Pisif rotundis repletis, qui ubi maturuerit delibescit & fit edulis.

C A P. II.

De Pilo.

Pisum à *Πίσυ* tondere dictum existimatur. Frangere legumina Veteribus solenne fuit: Aliis à *Πίσυ* quæ inter *Οσσαν* et *Οlympum*, in qua copiosissime nascitur. *Gassend.* Verum non memini uelquam legisse de alia *Πίσυ* quam quæ sita erat ad *Alpheum* amnem in *Ερίδω* *Πελοποννησι*: Aliis demum *Πισί* et *Πισίον*, quod huius procumbat.

Notæ Pifi genericæ sunt folia glabra, glauca, pinnis amplissimis caulem adeo arcte amplectentia, ut ab illis transadigi videatur, è paucioribus & majoribus in hoc genere lobis composita, caulis quam congeneribus major & fistulosior.

Pisi Descriptio generalis.

У. В.

J. B.
Generalis quadam notione Pila circumscribimus, quorum differentias prout fluidius Læzor ex-
synonymis. In genere ergo hoc legumen, sicut alia, brevis duratioris, tenui et radice, fibrosa:
sæpè filitulos, dum adhuc teneri fulva, fragilis, longæque opaci indigæ, et nalis palis fulgententur pro-
cudici. Pila geniculæ adverfo lute ita complinguntur, ut ab eo transaliqui videntur, quantum in an-
natis fulvis corundem fæ pinnata dispositio, eo quod furculis superest in capreolis totibus, quibus
proxima quæque arripit, abeunte. Flores ad geniculæ e foliorum finibus exeunt duo tertie simul in
eodem furculo lute pediculo communi, formâ ad Genistæ flores accedentes, fide colore alba, vel pur-
pureo, vel ex albo virelente, vel variegato. Siliquæ succedunt binæ ferè, terebinclis, penilibus, bi-
fores, et carnosa pulvis, minus tamen multo quam in Faba, in quibus reclusis ad comminuum fan-
nentur Pila, alias majora, alias minora; nunc rotunda, nunc quadrata, alias inæquali superficie,
interdum alba, flava, rubra, fulca, subcænicula aut virelcentia. Color totius plantæ glaucus aut ex
viridi cænicescens.

- ## I. *Pisum*

1. *Pisum vulgare, parvum, album, arvense* J. B. *sylvestre primum* Park. *arvense flore candido, fructu rotundo albo* C. B. **Common white field-pease.** *Pisum minus* Ger.

Flores huic albi, duo tréſve ſimul in eodem communi pediculo; quibus totidem ſuccedunt *ſiliquæ*, minores quàm hortenſium, *ſemina* continentes parva, rotunda, alba.

Hoc genus vulgò in agris feritur; & ad iulcula hyberno tempore expetitur.

2. *Pisum arvense* flore roseo, fructu fusco, aut ex cinereo nigricante. An *Pisum minus* fructu subnigro Matth? Gray Pease.

Hujus *flos* rosco aut purpureo est colore [*foliis* erecto seu chlypeiformi pallidior, lateralibus, quæ quasi umbonis locum obtinent, laturatoribus] *Fructus* fuscus aut subniger, Pilo albo vulgari aliquanto major, per maturitatem non adeo exactè rotundus, sed valleculis depressis inæqualis & interdum nonnihil angulosus.

Scriptur in agris.

3. *Tertium genus arvense, quod in Catalogo Plant. Angl. Pisum flore roseo, fructu variegato Anglice Maple-Pease denominamus. An Pisa minora rubra variegata* J. B.

A precedente fructûs tantum colore differt, qui ex cinereb & rubente colore variegatus est.

- * 4. *Pisa minora ex purpureo variegata, Vicia similia* J. B.

f. B.

Parva hæc sunt, nec Viciis multò majora, in quibus tamen puncta quædam ex cinericeo purpurea conspiciuntur, ut in Viciis vulgaribus, à quibus ideo non ità facîle distingui possunt. Herba verò, caulis & siliquæ multùm à Viciis vulgaribus differunt, quia angustiores, rotundiores, nec hirsutæ.

- * 5. *Pisa parva, viridia* J. B.

C. B.

Pisā viridia, minora, rotunda, ejusdem valdè magnitudinis cum *Pisib* ex purpureo variegatis, ni
minora, quaterna vel quina in una filiqua, coloris ex albo virentis, unicoloria demptâ eâ parte
qua filiquæ hærent, quæ pars nigricat. In foliis discrimen non animadverto.

- * 6. *Pisum sylvestre nigrum maculatum Beticum* Park. *Pisum maculatum Boelii* Ger. emac.
App.

Flores è luteo pallido virescunt: *Semina* fulca seu obscurè cinorea, maculis nigerrimis velut holericis punctata. Annua est planta.

7. *Pisum erectius comosum* J. B. *umbellatum* C. B. Ger. **Rose-pease.**

Ereäus est vulgari *Pifō*, *caule* firmiore, crassiore, potissimum parte superiore, striato, inani, sua vi affurgit; ex intervallis foliorum alas, costā mediā cui annexuntur in tortiles carepos abunde, producens, sed nullo flore, nullo fructu, praterquam in summo caule fastigio, quod foribus albis, numerosis, in orbem positis dense stipatū, quō *flusque* vulgari lativo eodem, radiata serie comantes excipiunt, gemine aut tergemine, eidem pediculo appendi; *Pisja* continens alas, lativis vulgatis minora paullo, orbiculata, ad arentia accedentia, permixtis pinnatis foliis quam in reliquo caule minoribus. *Radix* fibrosa ut in ceteris.

8. *Pisa sine tunicis durioribus in siliqua magna alba* J. B. *Pisa sine cortice duriore* C. B. *Pisa leptoloba quæ simul cum folliculis comeduntur* Cam. hort. *Pisum excorticatum* Ger.

In magnam altitudinem excrefcit: *Siliquæ* magnæ, albæ, fine duriore tunica, totæ mandi poffunt. In cæteris vulgari Pifo correfpondet.

Huic fortè idem est

1. *Lathyrus majoris species flore rubente & albedo minore dumetorum, sive Germanicum* J.B. *Lathyrus sylvestris* Dodl. *Lathyrus angustifolius* Clus. ex sententia J.B. *Lathyrus* syl. major C. B. *Lath. sylv. Dodonaei* Park.

f. B.

Lathyrus huic longissima sunt flagella, ad cubitos aliquot porrecta, angulosa & membranulis aucta, in varios ramos divisa: *Folia* ex pediculis palmato longioribus, longa, venosa & acuta, bina juncta, pediculo inter utrumque in capreolos abeunte, proxima fulcra amplexantia. *Flores* longis harent pediculis, Pisorum semuli, rubentes, minores quam Narbonensis *Lathyrus*. *Siliqua* rubra, angusta, panis rotunda, grana continent minora quam *Vicia* sativae, nigricantia rugosa nonnihil & maculosa. Huius mediam partem feminis occupat; Sapor leguminosus. *Radix* subest perennis, longa, digito crassior, singulis annis germinans. Eadem est (ni fallor) quam reperi colore partim alboac nonnihil ex luteo pallido.

Locu.

In dumetis & sepibus variis Germaniae in locis reperit J. Bauhinus, quae apud ipsum vide. Nos prope maximum Carthusianorum cenobium: quin & in Anglia Suffexia, ni multum fallor, prope pagum rusticum *Pyninge* dictum: item in Comitatu Cantabrigienfi prope *Casle-Campe* vicum ad fepes juxta viam publicam quae *Bartoliam* ducit, observante D. Dale. Av esuius semina perquirunt, & siliquis perforant ut ea devorent.

- A. 2. *Lathyrus major latifolius* Ger. emac. *major perennis* Park. *latifolius* C. B. *major latifolia*, flore majore purpureo speciosior J. B. *Clymenum* Matth. *Præse everlast-ing*.

f. B.

Lathyrus præcedente omnibus partibus speciosior est, membranis alis venosis secundum caules prolixos aptis: *Folia* bina, nervosa, rigidiora, in obtusum mucronem desinentia, unciam circiter lata, pediculo membranaceo in cirros facessente adnectuntur. *Flores* singulari appendice, dodrantali interdum, nituntur, multi juncti, magni, purpurei, & colore grati [adit Parkinsonus & aliorum] quos sequuntur *siliquæ*, uncias tres longe aut etiam majores, vix seneniam late, nonnihil compressæ, *semina* parva, quam *Vicia* minora, rotunda, nigricantia continent, & ut vult Gerardus, saporis amari.

Locu.

In sylvis apud nos invenitur, sed rarius. Occurrit etiam in agro Monspeliano.

3. *Lathyrus major Narbonensis angustifolius* J. B. *Lathyrus angustifolius* Park.

Foliorum angustia præcipue differt à precedente, imò hac notâ solâ, ut affirmat Camerarius. J. Bauhinus folia quaterna ad originem pediculi foliati observavit, quorum duo majora & alia duo minora; quæ tamen in ramulo quem habemus sicco non cernuntur. Possent proculdubio & alia differentia observari si quis plantas diligenter inter se conferre voluerit, nam tanta est in foliis differentia, ut vel sola sufficiat ad diversitatem speciei, ut vocant, arguendam.

Morifonem *Lathyrum* sylvestrem majorem C. B. hujus synonymum facit, quam rectè ipse videt. Fortè tamen hic fuerit quem Clusius in Francofurtensi agro observatum *Lathyrum sylvestrem angustifolium* appellat; quem tamen nos cum J. Bauhino ad primam speciem retulimus.

Circa Monspelium variis in locis observavimus. V. *Botan. Monsp.*

Locu.

- A. 4. *Lathyrus luteus sylvestris dumetorum* J.B. *sylvestris flore luteo* Park. Ger. emac. *sylv. luteus foliis Viciae* C.B. *Cart everlast-ing. Common yellow Bastard*. *Detch.*

f. B.

Ex radice repente, vivaci, angulosi fistulosisque flagellis latè se propagat, infirmis tamen & humi provolutis in sustineatur, bicubitalibus & altioribus. *Folia* quadam calamos pinnatis alis amplectuntur, alia extremis adnatorum insident, bina opposita, ut *Lathyrus* siliquâ hirsutâ, vel *Cicerule*, breviora; inter quæ tortiles capreoli nascuntur. *Flores* cæteris *Lathyrus* similes, ex longis pediculis, parvi, lutei. *Siliquæ* succedunt glabre, quæ maturæ nigra, striata, interdum nonnihil incurva; *semina* parva sex vel septem, panis rotunda, lucida, non variegata, subleuca.

Locu.

In dumetis & sepibus passim luxuriat, non raro etiam in pratis & pascuis.

- * 5. *Lathyrus luteus latifolius* Botan. Monf. *Lathyrus species lata* J. B. *An Lath. arvensis annuus luteus, siliquis hirsutis* Morif?

f. B.

Folia habet bina, oblonga, ex quorum medio capreolus in aliquot partes supernè divisus proflit: *Flosculi* luteus à precedente diversus, cui flores sunt simul in uno pediculo juncti. *Folia* etiam sunt minora, & tota planta multo major ramulosiorque, quatenus huculque observare potuit J. Bauhinus.

In horto Frid. Meier J. Bauhino visa est. Pediculi flores ochroleucos sustinentes in Morifoni planta longi sunt, sesquipedales aliquando, vulgò palmares: *siliquæ* longæ, asperæ.

In satis circa Salenavam non longe à Monspelio & alibi Aprilis & Maio mensibus cum flore occurrit.

Locu.

6. *Chamebalan*

6. *Chamebalanus leguminosa* J.B. *Lathyrus arvensis repens tuberosus* C. B. *Lath. arvensis, sive Terra glandes* Park. *Terra glandes* Dod. Lob. Ger. *Peale-Earthnut*.

f. B.

Ex radicis argumento *Chamebalanon*, quasi terrestrem glandem dicas, denominarunt; siquidem ex filis tenuibus, longissimis pendulae subsunt glandes, crassiusculæ, oblongæ, pulpâ candidâ, dulci, nonnisi alia fossione inveniente; unde infirmi emergunt *cicentuli*, sed longi, cubitales vel majores, ramosi, humi procumbentes: in quibus observare est bina fere *folia*, ex adverso sita. *Viciae* similia, unciam circiter longa, obtusiore mucrone, reliquo pediculo in capreolos abeunte. *Flores* leguminosi, Pisi, plures congesti privato inhaerent furculo, purpurei & odorati, *siliquæ* relinquentes parvas, oblongas, compressas, *semina* claudentes quatuor aut quinque, rotunda, compressa.

Non eget proluxa descriptione hæc planta, siquidem radicibus suis tuberosis, esculentis, ab aliis *Lathyrus* abundè distinguitur.

In agris inter segetes frequentissimè reperitur in regionibus transmarinis. Observavimus in Brabantia & circa Genevam: In Anglia, quod facit, spontanea non occurrit.

- * 7. *Lathyrus ægyptiacus*, seu supra infraque terram siliquis gerens Morif.

Morif.

Parvula hæc *Lathyrus* species cauliculos pedales per terram stratos producit: ad quorum singula genicula bina exeunt *foliola*, angusta, mucronata, atque ex alis inter cauliculos & folia protruduntur capreoli curti, & petioli breves iidem, sustinentes *flores* dilute rubicundos, papilionaceos, quibus succedunt *siliquæ* unciales, duplici membranaceâ alâ in prona partecinctæ, *Lathyrus* lativi in modum; inque singulis continentur bina, aut ad summum tria *semina* rotunda. *Radice* constat satis numerosa, fibrillis junctâ: atque insuper *siliquis* intra terram gerit, continentibus in se *semina*, siliquarum floribus succedentium supra terram paria, Arachidnæ Theophrasti instar.

Semina Chalepo accepta à D. Roberto Huntington: Provenit in Asia Syriâque sponte. Floret apud nos Augusto & Septembris; Octobri maturantur semina.

Huic affinis & fortasse eadem est,

Locu & Tempus.

Araco similis planta ex Hisp. missa Bod. à Stapel.

Infra supraque terram *siliquam* fert parvam, sed magnitudine & formâ æqualem, in qua semen rotundum, unicum, colore siccis obsoleto sive nigrescente, intus ex luteo albicante. *Cauliculus* item è radice emittit plures junctunciales aut paulo majores, tenues, humi procumbentes. *Folula* è caulium geniculis exeunt glabra, angusta, parva, in mucronem desinentia *Araco* sive *Ciceræ* *Dod.* non dissimilia, sed minora, bina uni insidentia, inter quæ medius hæret capreolus. *Flores* purpurei.

Seminibus in singulis siliquis singulis à precedente differt.

- * 8. *Lathyrus Batiscus flore luteo* Park. *Lathyrus ægyptius flore luteo* Ger. emac. App.

Mor. Park.

Caules proferit ternos aut quaternos, ulnam excedentes, binis alis membranaceis auctos aliorum more: quin & bina *foliola* brevia, latiuscula, ad exortum pediculi folia sustinentis bina angusta, longa, qui deinde in capreolos abit. *Flores* fert luteos, venis purpureis distinctos: quibus succedunt *siliquæ* longæ, plures simul junctæ, *semina* continentibus rotunda, aspera & velut reticulata, sena aut plura. Adde ex Gerardus emac. *Folia* bina minutissima, hinc inde unum, cauli appositâ ad exortum pediculorum foliorum, quæ angustissima sunt, tres uncias longa: *Flores* parvos esse; *siliquæ* glabras, teretiusculas, biunciales: *semina* arææ colore obscuriore.

Morif.

Hæc parvula & annua *Lathyrus* species convenit in reliquis cum antedictis; solâ siliquâ curtâ cylindracea ad instar Pisi minoris ab illis differt & distingui potest.

- * 10. *Lathyrus angustifolius leptomacrobolus, semine rotundo, flore rubello* Morif.

Morif.

Folia gerit angusta, longa & quasi graminea; *Caules* exferit pedales & sesquipedales, procumbentes, & quorum finibus oriuntur pediculi triunciales, sustinentes *flores* minores, papilionaceos, eleganter rubellos, obsoleti veluti coloris, nunc singulos, nunc binos; quorum singulis succedit *siliqua* tenuis, rotunda, longa, triuncialis, sequentes siliquâ tum longior, tum crassior: in singulis continentur *semina* novena, densa, rotunda, parvula, *Vicia* sylvestris more. *Radice* constat tenui, gracili, quatuordecim percreta.

Provenit inter segetes copiosè circa Blasas: floret Junio, & semina maturantur Augusto.

Locu & Tempus.

- * 11. *Lathyrus angustifolius, leptomacrobolus, semine anguloso, flore caruleo* Morif.

Morif.

Folia edit quàm præcedentis angustiora, graminea pariter, sed omnino tenuiora. *Flores* fert parvum, papilionaceum, caruleum, præcedentis minorem: cui succedit *siliqua* angulosa, brevior & tenuior quàm præcedentis, continens septena, octona, minuta pariter, angulosa, & quasi triquetra semina.

Floret

Lecm.

Floret promiscuè cum præcedenti mense Julio inter segetes cundo Blasii ad villam Domini de la Nuce.

A. 12. *Lathyrus siliquâ hirsutâ* J. B. *Kough-robbed Chickling.* An *Lath. angustif. sil. hirsutâ* C. B?

f. B.

Radice est singulari, tenui, annua: angulosi caules cubito longiores sunt: folia bina Lathyrî flore rubro albive: at *storum* purpurealmaris pediculi longi sunt, sesquipalmares aliquando, licet & vix palmares interdum existant, in quorum fastigis plures dispositi flores, qui delapsi siliquas relinquunt breviores & latiores quam in majore Germanico, selquinciam ferè longas, non totam semunciam latas, hirsutas, asperas, *semina* comprehendentes majoris Germanici seminibus similia, minora, rufâ, vel nigricantia, rotunda, superficiei crispâ.

Lecm.

Circa agrorum limites in *Hockley, Ralegh* & alibi sponte nascentem invenimus in Essexia: necnon in transmarinis propè Genevam inter segetes.

13. *Lathyrus sativus flore fruticæ albo* C. B. *Lathyrus anguloso semine* J. B. *Cicerula sive Lathyrus sativus flore albo* Park. *angustifolius flore albo* Ger. emac. *Spanured Chickling.*

f. B.

Angulosi, prolaxis fatis caulis prædixi, in ramos multos divisi. Folia pediculo hærent latiusculi, duabus ad exortum appendicibus caulem amplectentibus: sunt ea verò gemina, oblonga, acuminata, glabra, striata, inter quæ prolixiens pediculi reliquum in tortiles abit *clavicular*, quibus proxima apprehendit. Ex pinnatarum appendicum sinu pediculi exeunt singulares, *storum* geminæ unicam, majusculum, album; quem excipit *siliqua* lata, compressa, duabus membranulis extantibus aversâ parte secundum longitudinem alata, clausa claudens angulosâ, candida: Radix fibrosa, gracilis.

Lecm.

Circa Genevam in agris copiosè feritur; & etiam in Germania.

14. *Lathyrus sativus flore purpureo* C. B. *angustifolius flore purpureo* Ger. emac. *Lath. flore rubro* J. B. *Cicerula flore purp.* Park.

Dod.

Flores habet ex rubra purpura in puniceum inclinantes: grana angulosâ, obsoleta nigroque proxima. C. B. cætero præcedenti similis.

Hic est, ni fallor, *Lathyrus æstivus* Batius flore cæruleo Boelii Ger. emac. App.

* 15. *Lathyrus angustifolius semine maculo* C. B. *Lathyrus quadam, quibusdam Ægyptia Arum* J. B. *Lath. Ægyptiacus* Ger. emac. *Cicerula Batia & Ægyptiaca Clusii* Park.

f. B.

Lathyrus albo similis est, infirmus, clavicularum ope bacillis juxta depactis sese impicans; caulis angulosi, quibus membranulæ secundum longitudinem adnatæ: folius culmum latissimus, acuminatus, crassifusculo pediculo adnexis, binis striatis, inter quæ capreoli oriuntur: ad basin autem pediculi duæ veluti alæ, & flores ex longo petiolo inflexo singulares insident Pisi floribus aequalis, supremo folio lato sursum expanso, foris carneo, intus cæruleo, exceptâ infimâ ora rubente, colore prædixi, alis duabus foris coccineis, maculâ cæruleâ medium pingente, intus cæruleis exceptâ angustâ purpureascente orbitâ, carina ex herbaceo albicat. *Siliqua* lata, selquinciam longæ, compressa, insigni sulco fimbriato alius exarata, *semina* continens bina vel ternâ, magnitudine *Lathyrî* albi angulosi, ac ferè quadrata, à crassiori latere ad oppositum convexa, & in angustum compressa, coloris fusci, minutissimis maculis anthracinis conspersâ, gustu Pisorum dulcescente, & dentium attritu substantiâ qualis Pisorum aquabili.

Lecm.

Reperitur non in Ægypto tantum sed & Hispania.

* 16. *Lathyrus folio tenuiore floribus rubris* J. B. *angustifolius sive capillaceo folio* C. B. prod. An *Lath. major angustifolius* folio Park? *angustifolius bracteyplato lobus flore rubello* Morif.

f. B.

Hæc aliâs est cubitalis, aliâs vix palmaris, radice tenui, fibrosâ: Coliculi crebri, per quos folia tenuissima, longa, Caryophylli holostei vel graminis. Flores rubri pro plantæ proportionem magni, similes *Lathyrî* flore rubro, cui forte eadem est, foliis tantum ludens. *Siliqua* late foli, *semina* continentes tria quatuorve, Orobis exstimati magnitudine, parve rotunda, fuscis maculis obfata, hilo luteis fuscis pictis.

Lecm.

Quæ iuxta Monspelio Frontignanum invenit J. Bauhinus fidei & sylvestribus locis Aprilis mense florere. Huius descriptionem Parkinsonianam vide in fine hujus capitis inter *Lathyros* Parkinsonianos.

17. *Lathyrus flore coccineo.* An *Cicerula flore rubente* Park? *Lath. Batius minutus* Boelii?

Hic inter segetes nobis inventus circa Genevam, atque etiam circa Liburnum portum in Italia, candidâ assurgit sempetalibus, erectioribus ferè quam aliorum, foliis vestitis in oblongo pediculo bina oppositis, angustis, acutis, unciali aut sesquialciali longitudine: Ad exortum pediculi bina apponuntur foliola, pro plantæ magnitudine majora lateriorque quam aliis plerisque *Lathyris*. Flores e foliorum similibus exeunt in pediculis uncialibus aut longioribus, tenuibus singulares, coccinei. *Siliqua* non observavimus.

Lathyrî Batii minuti Boelii descriptionem accuratam vide inter *Lathyros* Parkinsonianos, à Johnsono elaboratam, & à nobis Latinam factam ex Appendice ad Gerardum emaculatam, hæc præter tranulatum.

Præter hunc & alium adhuc observavimus *Lathyrum* flore coccineo, foliis graminæis, ad radices montis Velsivii propè Neapolin, in Italia: An

18. *Lathyrus angustifolius humilis Ervum Monspeliensum* C. B?

Fortè inquit *D. Magnol* intelligit C. B. *Lathyrî* speciem quam in sterilibus circa Boutoneum & in aliis sterilibus satorum marginibus humilem cum foliis graminæis, venosis, & floribus pheniceis.

19. *Lathyrus Tingitanus flore amplo ruberrimo.*

Caules ex eadem radice exeunt plures, bicubitales & longiores humi procumbentes nisi adsint plantæ aut fulcimenta quæ arripiant & scandant; compressi, appendicibus duabus membranaceis secundum longitudinem productis donati. Folia ut in reliquis congeneribus ad singula genicula singula, & binis pinnulis ad mediam costam annexis composita, *Lathyrî* perennis dumerorum magnitudine & figurâ: costa cui adnectuntur pinnule in capreolos exit. Tum caules tum folia glauca sunt, ut in plerisque congeneribus. Ex alis foliorum exeunt furculi palmares & longiores, duos plerunque, interdum tres flores amplos, pulcherrimos saturo rubore & velut sanguineo tinctos plerunque, quibus succedunt *siliquæ* tres digitos longæ, latiusculæ compressæ, laeves, sex vel etiam octo *semina* continentes compressa, oblonga, pulla, obscurioribus lineis varia. *Siliquæ* ubi femina sunt protuberant paulum, ut in Orobis. Planta est annua & semine renovanda.

Semen hujus plantæ cum aliis rarioribus *D. Alexander Balani* gerentes, quod sciam, à Tingi Africa urbe in Angliam intulit.

C A P. IV.

Lathyrî Parkinsoniani, quorum nonnulli Johnsono etiam descripti sunt in Appendice ad Gerardum emaculatam.

1. *Lathyrus annuus major Batius.* Park.

Park.

Duos tresve cauliculos producit, bicubitales, compressos, membranulis secundum longitudinem excurrentibus utrinque veluti alatos: ad quorum genicula in pediculo oblongo, in capreolos desinente folia bina adversa, modicè lata & oblonga, & ad pediculi exortum duo minora, cauli appposita. Flores in pediculis oblongis quadratis singulares, saturiore purpurâ tincti quam *Lathyrî* majoris perennis flores, verum minores; quibus succedunt *siliquæ* longæ, pallidæ, *Lathyrî* prædixi similes, uti sunt & femina.

Radix neque altè in terram descendit, neque in crassitudinem excrefcit, sed quotannis emouitur.

2. *Lathyrus major siliquâ brevi* Park.

A *Lathyrî* annuo siliquis Orobis nascendi modo parum differt; Floris duntaxat petalum exterius seu erectum albicat, interiora seu lateralia purpureascent: quæ sequuntur *siliquæ* breves sunt & crassæ, femina continentes parva, rotunda, nigricantia.

3. *Lathyrus minor siliqua brevi* Park.

Hic præcedente parvitate sua præcipuè differt, & quod *siliquæ* ejus subsæpè sunt. Alium adhuc minorem habemus siliquâ longiore & angustiore.

4. *Lathyrus major angustissimo folio* Park. An *Lathyrus major angustissimo folio* C. B. prod?

Caulis hujusmodi est & infirmus; folia longa graminæis angustiora, bina & interdum ternâ simul. Flores in singulis pediculis singuli, cæruleo-purpurei, & interdum rubentes. *Semina* parva nigricantia siliquis parvis extremitatibus incurvis contenta.

Hunc eundem esse existimant *Lathyrî* majori angustissimo folio C. Bauhino in Prodomo descripto: cujus descriptionem superius positam vide.

5. *Lathyrus palustris Lusitanicus* Park. *palust.* Lusitanicus Boelii Ger. emac. App.

Hic initio parum admodum à primâ specie differt. Flores plerunque bini in eodem pediculo; petalo exteriori splendente purpurâ tincto, mediis pallidioribus: *Siliquæ* graciliores quam primæ speciei, & longitudine pares, colore pallidi, femina intus continentes septem aut octo, parva, ante maturitatem incana & nigris maculis notata, per fœcidatam nigricantia. Caules, folia, siliquæ earumque pediculi nonnihil pilosa sunt & hirsuta.

6. *Lathyrus*

11. *Vicia sylvestris* sive *Cracca major* Ger. *Aracus* seu *Cracca major* Park. *Vicia vulgaris sylvestris* *semine parvo & nigro frugum* J. B. *Vicia femine rotundo nigro* C. B. *Strangle Tare* of *Wild Detch*.

Radix ei nunc simplex, nunc ramosa, *caules* emittit plures, infirmos, humi procumbentes nisi quando capreolis suis vicinis stirpibus se alligant, dodrantes aut pedales. *Folia* ut in *Vicia* fatisa hirsuta, angustiora tamen, nec in extremitate adeo obtusa, paucioribus etiam conjugationibus ad eandem costam annexis [sex ad summum] composita. *Flores* ad singulas foliorum alas singuli, in eadem solo hinc ternive, hilari purpureo nitentes, non bicolores ut in *Sativa*, pediculis brevibus aut nullis harentes. Succedunt *siliquae* longae, graciles, teretiferae, per maturitatem nigrae, *seminibus* parvis, rotundis, *vicia* fatisa triplo fere minoribus, copiosis (ad decem aut duodecim eximere memini) repleta. Color *femini* non penitus niger (ut voluit Botanici) sed ex pallide viridi & nigro varius.

Tempus
& Locum.

Vere floret & per totam deinde aestatem. Ad sepes & in aggeribus, locis praesertim arenosis, sepius provenit apud nos quam in arvis & cultis: imo verò in pascuis arenosis non raro invenitur. Hinc & quia semen non perfecte nigrum est, aliquando dubitavimus, an haec planta sit *Cracca major* Botaniconum nomen, necdum planè nobis satisfactum est, putamus tamen eandem esse.

12. *Vicia angustifolia* purpureo-violacea *siliqua lata, glabra* Botan. Monsp.

Magn.
Folia multa habet, oblonga & angusta, obtusa, *florem* magnum, purpureo-violaceum, cui succedit *siliqua* seculcularis longitudinis, semuncialis latitudinis, glabra.

Haec est (inquit) proculdubio quam invenit J. B. ut dicit cap. de *Vicia vulgaris sylv.* inter faxa mense Aprilis, quia iter Frontignanum foliis angustissimis, flore pulchro purpureo: ego ad praecedentem potius retulerim *Viciani* illam J. B. quin ut siliquam latius obstatet hanc illi eandem dicerem.

13. *Vicia sylvestris* flore fusco.

Hanc in Sicilia invenimus ad pedem montis Aetnae.

14. *Vicia minor* Lusitanicus Park. *Legumen pallidum* Ulyssipponense Nonii Brandonii Ger. emac.

App.

Cautilibus, foliis, siliquis Araco majori Bætico similis est, verum minor, minisque aut potius non omnino pilosa: *Flores* pallide lutei: *Siliquae* minores, glabrae: *Semina* minora.

- A. 15. *Vicia segetum* cum siliquis plurimis hirsutis C. B. *Vicia parva* sive *Cracca minor* cum multis siliquis hirsutis J. B. *Vicia sylvestris* sive *Cracca minima* Ger. emac. *Small Wild Tare* or *fine Tare*. *Aracus* sive *Cracca minor* Park.

J. B.

Ei *radix* exili & tenui quadrata, tenues & infirmi exeunt *cauliculi*, dodrantes & longiores, importuna alarum ubertate luxuriantes. *Folia* Lentis foliis paria, levia, pinnata, raro sibi mutuo respondentia, ad medium nervum adnexa, ad octo aut novem paria, qui in tortiles capreolos varie partitos facillime, segetum infesto complexu arripit & strangulat. E foliorum alis hinc inde enatis pediculis *siliquae* insident racematum, septem aut octo interdum, eodem spectantes, pusilli, dilute caerulei, quos *siliquae* excipiunt semunciales, hirsutae, quarum singulis bina *grana* insunt, rotunda, nigricantia, *Rapistrum* vulgaris majora.

Inter segetes nimis frequens.

Locum.

- * 16. *Vicia pratensis verna* seu *praeox Soloniensis*, *semine cubico seu hexaedron referente* Morif. hist. Morif.

Florum fort exiguum, rubentem, papilionaceum, ex singulis geniculis ortum; atque singulis floribus singule succedunt *siliquae*, curvae, tenues, pollicares: in quarum singulis continentur *semina* angulosa, minuta, terna aut quaterna, hexaedrum referentia.

Præcociate & tenuitate partium, denique *seminibus* cubicis à cæteris *Viciis* nullo negotio distinguuntur.

Locum.

Sub exitum hyemis in pratis neglectis & minimè herbidis, contra regiam *Chambori* in agro Soloniensi intra supra ejusdem nominis litam viget.

- A. 17. *Vicia* sive *Cracca minima* species cum siliquis glabris J. B. *An Vicia segetum* singularibus siliquis glabris C. B. *fine Tare with smooth pods*.

Præcedente minor est & tenerior, tota glabra, *foliis* longioribus & angustioribus, paucioribus ad medium costam, quæ in capreolos facillime. Pediculo tenuissimo, longo ex foliorum alis exeunte, innascitur *flor* unicus, saepe vel duo, vel tres, majores quam * præcedentis, pallide caerulei lineis purpureis saturatioribus striati; quibus succedunt *siliquae* glabrae, nonnulli compressæ, *semina* tria continentes.

Inter segetes, non raro & in sylvis locis humidioribus oritur.

* 18. *Vicia*

* 18. *Vicia parvum* genus folio longo J. B.

J. B.

Cubitale, Monspelio allatum dedit ramum frater C. Bauhinus angulosum, foliis alatis, costâ in capreolos facillime; singularia folia seculcularia & duarum unciarum, graminea, vix culmum lata, in acumen desinentia. *Flores* longo furculo peculiari harent, multi, oblongi. Sequuntur *siliquae* *Craccae* minores, nonnulli longiores.

Circa Monspelium in plurimis fectioribus satorum marginibus occurrit. Bot. Monsp.

Locum.

- A. 19. *Vicia multiflora* C. B. Ger. *sylvestris multiflora* sive *spicata* Park. *multiflora nemorensis perennis* seu *dumetorum* J. B. *sylvestris spicata* C. B. *tuffed Detches*.

Radices huic longae, tenues. *Caules* cubitales aut bicubitales, ramosi, infirmi, ut hujus generis omnium, striati, brevi lanugine hirsuti. *Folia* componuntur ex plurimis pinnularum conjugationibus ad mediam costam quæ in capreolos definit, annexis. Sunt autem pinnulae longitudine digitali, angustae, utrinque hirsutae, obscure virides, mucronibus acutis. E foliorum sinibus exeunt spicae praelongae, satorum purpurearum longiusculorum, deorsum dependentium, quibus succedunt *siliquae* uncinatae, latiusculae, deorsum dependentes, *semina* continentes subrotunda, per maturitatem nigra, Lentis magnitudine, tria aut quatuor in eadem siliqua.

In dumetis & sepius, non raro etiam in pratis aestate floret. Floribus deorsum dependentibus Locum. cum Galega convenit, unde nonnullis Galega *sylvestris* dicitur. C. Bauhinus ex specie in multum fallitur duas, imo tres facit. Sunt enim ex sententia fratris *Vicia* ejus multiflora h. e. Galega *sylvestris*. Dod. & *Vicia sylv. spicata*, i. e. *sylvestris* secunda Claf. una & eadem *Vicia* species: nec diversa videtur *Vicia Onobrychidis* flore ejusdem C. Bauhini, ut & D. Magnol arbitrat.

- A. 20. *Vicia sylvestris multiflora maxima*. The great tuffed Wood Detch, *Vicia perennis multiflora spicata* major Morif. hist.

Haec præcedenti perimilis est sed elatior & ramosior; *foliis* latoribus, pariter hirsutis; *floribus* subalbidis, aut dilute admodum caeruleiscentibus, saturatioribus lineis caeruleis striatis.

In sylvis sed raris invenitur. In sylva quadam propè Caerwent in Wallia primum observavi: Locum. D. Johnson copiosam invenit in sylvis propè pontem Greta in confiniis Comitatus Eboracensis & Dunelmensis Episcopatus.

21. *Vicia maritima multiflora alba* Messanenfi.

Haec floribus colore à *sylvestri* multiflora vulgari differt. Invenimus spontaneam in lingua illa fretum Sculium & portum Messanensem intercedente. Circa Neapolin eandem observavimus flore vario ex albo & caeruleo. Aliarum etiam, ut putamus, differt, verum nos non satis curio sumus in differentiis observandi.

- * 22. *Vicia perennis incana multiflora* Botan. Monsp.

Magn.

Vicia multiflora vulgaris magnitudinem assequitur, à qua differt quòd *folia* villo incana & quasi argentea sint: *flores* similiter spicati, purpureo-violacei, sibi invicem propinquiores; & antequam explicati sunt spica recurva est.

In pratis circa Lateram Junio mense floret: Siliquis nondum viderat D. Magnol.

Locum.

- * 23. *Vicia pulchrum* genus multifolium, sive Galega species quibusdam J. B.

J. B.

Costae longae in capreolum desinenti alligantur *folia* interdum viginti, in acumen desinentia, glabra: *Florum* idem politus ex longo pediculo, qui pauciores, ut animadvertere adhuc liceat, pusilli majores singuli, quales fere *Vicia* sepium, purpureascentes, nisi fallat sicca planta.

Agerius dedit nomine Galegalicis ex monte Appennino.

Vicia Onobrychidis flore C. B.

C. B.

Caules habet pedales, teretes, striatos; quos foliorum alae, ut in *Vicia* vulgari, sed breviores & angustiores, una costâ ex adverso respondentibus ambiunt, capreolis extremum occupantibus. Ex foliorum alis superioribus pediculi semipalmares, nudi exurgunt, quorum summitatibus *flores* plures, oblongi, galericulati, Onobrychidi tertia Claf. formâ similes, inferius pallidi, superius violacei & caeruleis insident.

Floribus succedunt *siliquae* planae, deorsum reclinatae, *semina* sena, septena numero continentes.

Monspellum provenit. *Vicia* multiflora eadem videtur D. Magnol & nobis.

24. *Faba sylvestris* Græcorum sive *Faba Veterum* Park. *sylv. fructu rotundo atro* C. B. *Aracus fabacem* & *Faba Kairina*, cui *semina* minora J. B. *Faba sylvestris* Ger.

J. B.

Legumen plusquam cubitale, cujus *caules* satis crassi, angulosi, inanes, nonnulli hirsuti: *Folia* quaternis vel sena [rarior] conjugationibus duabus digesta, costâ adhaerent longiusculae, *Fabae* vulgaris foliis similia, hirsuta, nigricantia, neque ullum est folium quod imparitatem faciat, pediculis enim fere *legum* in capreolos abut, quibus proxima apprehendit: verum ubi cauli pediculus adnascitur, pinne adnascuntur binæ, veluti in Piis; atque ex eodem oriuntur loco *flores* purpurei, similes fere floribus

H h h 2

* Vicia cum
quatuor pluri-
bus hirsutis.
Locum.

floribus Vicia vel Aphace, ex singulis foliorum sinibus singuli, pediculis brevibus & ferè nullis, albidis, saturatioribus lineis purpureis striati, umbone & purpureo nigricante; quibus decedentibus superveniunt *siliquæ*, mediocriter longe, magnæ, hirsute, latiusculæ, per maturitatem nigricantes, quibus *semina* continentur, Pili ferè magnitudine, gravissimi & ingrassissimi saporis & odoris, nigra & Holoferici in modum splendentia, rotunda, ferè aut septem numero.

Planta est annua, æstate florens: provenit sponte in Apulia, campestribus locis, inque Gallia Narbonensi & Aquitania.

Locu.

25. *Aracis fabaceus serratus* & *Cocco vico semine majore* J. B. *Faba Veterum foliis serratis* Boellii Ger. emac. App. *F. Veterum serratis foliis* Park.

Præcedenti similis est caule, flore (ut existimo) purpureo, Vicia sepium, & siliquis, quæ, ut illi, late, uncias tres longe, singulares, ex brevi pediculo harentes, in circuitu hirsute. In foliis tres conjugationes, pulchre dentatæ, præter alas binas. Folia in capreolos desinunt, ad quorum latus præter conjugationum foliolum unum folium adest, minus ceteris.

Cocco vico Bello dictum, J. Bauhino satum, plantam produxit, quæ florebat Maio, similis autem erat præcedenti Araco fab. verum flores bini, omnino purpurei, internè non striati: ternus ordo parvorum foliorum, quorum quædam similia sine serraturis, alia verò cum serraturis: Ale in principio pediculorum cristatæ ut in descripto. Sapor non displicet. In siliquis latis numeravi septem grana: Sapor in virentibus leguminosus cum aliqua ingratitude. Mense Junio siliquæ maturæ, latiores multo quam in Faba Veterum vulg. Pila autem duplo majora, minis nigra cum hilo albo.

Hoc genus cum serrato supra dicto idem esse puto; obstant siliquæ binæ ad singulas alas: verum, seu idem sit illi, live diversum, ipsissimum est quod nos inter fructus circa Baia invenimus à vulgari: veterum Faba multum diversum, ternis in singulis alis foliorum conjugationibus eorundemque majorum, & circumferratorum. Floribus binis in singulis foliorum sinibus usque non striatis, siliquis laticioribus, seminibus majoribus.

CAP. IX.

De Lente.

Lens vel ex *lenis* factum est, vel ex *lensis*, quomodo Vett. dixisse in recto, ait Priscianus in VII. Ratio nominis esse creditur quia comela lones & lentos faciat. *Invenio* (inquit Plinius lib. 17. cap. 12.) apud Auctores æquimitatem fieri *vescentibus* ea.

Lens à reliquis vicis distinguitur, semine compresso & pro plantæ modo grandi, siliquis latis, brevibus.

Cæterum Lens minutum & vile est legumen, unde proverbium *mira de Lente*, apud Græcos dici solem, quod res humilis & pusilla splendidis enconis magnificique laudibus attolleretur cum Anglicum nostrum respondet *Great matter of a wooden Platter*.

Pauperum & tenuium cibus est, quæ fastidit simul ac laetior fortuna contigit, unde Proverbi-um *Dives factus jam desit gaudere Lente*, in eos dictum, quibus ad uberiores conditionem erectis fa-tilio sunt ea quæ prius inopes boni consuebant.

Vires.

Quod ad vires attinet, Lens ex Veterum auctoritate oculorum aciem obtundit, agrè concoquitur, stomacho incommoda est, eoque & intestina inflat: alvum autem sistit si cum cortice edatur inducit gravia insomnia, ad nervosa, & pulmonem & caput incommoda est. Galeno corpus Len- tium ficat & ventrem sistit. Decoctum verò propellit. Quapropter prior aqua diffunditur cum cohibendi gratia sumuntur. Præcipua vis adstringendi est in cortice, otergendi in succo. Lens ergo decoctâ illam adstringendi vehementiam & ea quæ ipsam consequuntur amittit; magis tamen nutrit quàm quæ cortice spoliata non est, verum succum crassum ac pravam gignit, tardèq, commeat, non tamen alvi fluxus delectat ut ea cui cortex non est ademptus. Externe in cataplasmatibus ad mul- ta adhiberi solebat à Veteribus. Vide Dioscoridem & Plinium.

1. Lens J. B. minor Ger. Park. vulgaris C. B. Lentilg.

Planta est annua, radice tenui, alba, paucis fibris donata. Caulis ei satis crassus pro plantæ mo- do, dodrantalis, hirsutus, angulosus, infirmus & procumbens nisi in propinquo sit quod scandat, à radi- ce statim ramulosus. Folia c quorum sinibus ramuli exeunt alternatim posita, ut in reliquis fere legu- minibus, quinque aut sex pinnularum medie costæ adnexarum conjugationibus composita, costæ me- dia in claviculam exeunte. Singula autem pinnula oblongæ, angustæ, hirsute in acutis apices desinunt. Ex alis foliorum exeunt furculi tenues, oblongi, duos aut tres flores gestantes, parvos, albos- res; superius tamen solum, quod clypeum appellant, cereuleis intus, lineolis striatum est. Hoculis succedunt siliquæ breves, latæ, compressæ, glabræ, duo vel tria semina, quàm pro plantæ modo ma- jora, compressa, per maturitatem flavicantia continentes.

2. Lens major J. B. C. B. Ger. Park.

Lente vulgari omnibus partibus speciosior est & major, herba, foliis, flore albo, siliquis, ut & semi- ne, quod Lentis vulgaris duo aut tria grana facile æquat.

* 3. Lens

* 3. *Lens Hungarica major perennis* Hort. Leyd.

Reliquæ omnes Lentis species singulis annis intereunt, hæc perennat.

* 4. *Lens maculata* Park.

* 5. *Vicia Sylvæstris cum Lentis siliqua* J. B.

Dodrantalem habet caulem, gracilem, angulosum, glabrum, ramosum: folia duarum triumve unciarum, tarli effigie, singularia Cracæ minime foliis non majora, per extremum obtusa & ve- lut cordata: costæ extremum in tortiles cirros abit. Ex alæ finu enatus pediculus uncialis *florem* gerit unicum Lentis flori similem, quem excipit siliqua uncia longior, semunciam lata, glabra, com- pressa, duo aut tria claudens semina, orbiculata, Lentis majoris.

Locu.

Nemauti collegit Cherlerus.

SECTIO SECUNDA.

De Herbis flore papilionaceo seu Leguminosis non Scandentibus.

Hæc vel sunt siliquis simplicibus, vel siliquis geminatis duplici alveolo duas seminum series continentibus. Priors generis plantæ sunt vel siliquis articulatis, vel articulis carentibus usque vel erectis, [aperitis aut utriculis incluis] vel propendentibus. Quocirca Sectio- nem hanc in quinque membra seu subsecctiones dividemus.

Prima erit, De leguminosis siliquis erectis.
Secunda, De Legum. siliquis propendentibus.
Tertia, De Legum. siliquis utriculis incluis.
Quarta, De Legum. siliquis articulatis.
Quinta, De Legum. cum siliquis geminatis.

SUBSECTIO PRIMA.

De plantis leguminosis non scandentibus siliquis simplicibus erectis: Lupino, Faba, Glycyrrhiza, Galega, Onobrychide, Orobo, &c.

Herbæ flore papilionaceo erectæ seu non scandentes sunt vel siliquis ad singulos flores

Simplicibus, unico alveolo unicum semen aut unicam seminum seriem continentibus; suntque vel

Monosperma, floribus in spicas è foliorum alis egressis dispositis, siliquis

Rariss & à se invicem remotius sitis,

Echinatis seu aculeatis; *ONOBRYCHIS vulgaris*, *Caput gallinaceum*.

Levibus, orbiculatis seu peltatis; *Polygala Gesneri affinis*, *CAPUT GALLINACEUM*, *J. B.*

In capitulum conglobatis, asperis, *Glycyrrhizæ* facie; *GLYCYRRHIZA echinata*.

Polysperma, siliquis

Articulis non interceptis, calicibus

Expansis, siliquis visui expositis

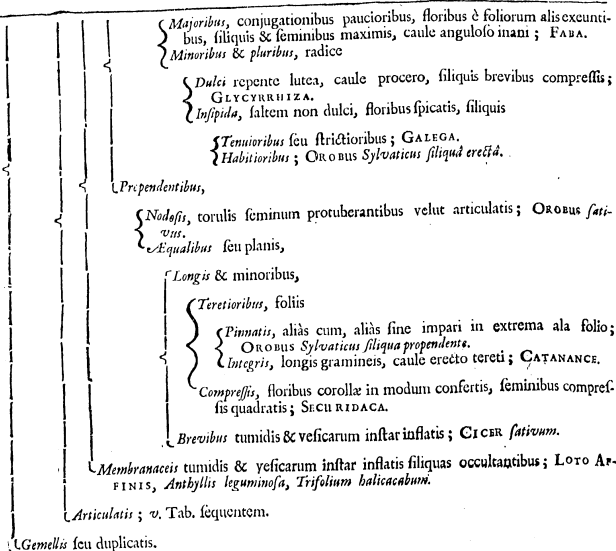
Erectis, foliis

Digitatis, caule tereti, floribus in summis caulibus & ramulis in spicas dige-
stis, semine amaro; *LUPINUS*.

Pinnatis, pinnis

Hhhh 3

Majoribus,

CAP. I.

De Lupinis.

LUPINUS nonnulli à *lupus* dici existimant, rationemque hanc adferunt, quod *lupinus* quadam natura terram vorat. Nam (ut Plinius ait lib. 18. cap. 14.) Tellurem adeo amat, ut quavis frutetoso solo coniectum inter folia vepresque, ad terram tamen radice perveniat. Sed rectius Hidorus Lib. 17. Orig. cap. 4. qui Græcum esse origine docet. Est enim *lupus* *lupini* quo respiciens Maro 1. Georg. ait *tristis* que *Lupini*.

Nempe quia, ut loco dicto Hidorus ait, *Pulsium gustantis amaritudine contristat*. Aquâ tamen si macerentur amarores exuunt: unde Zeno Citicæ rogatus unde fieret, quod cum natura adeo teretius esset, vinum si biberet, fieret suavior, fuit hoc cum Lupino commune esse respondit. Meminere Athenæus lib. 3. & Laertius in Zenone.

Ex Lupino macerato fiebant nummi, quorum in Comædis usus erat. Plaut. Pœn. Act. 3. Sc. 2.

A.G. Agite, inspicite aurum est. Col. Profecto spectatores Comicum.

Macerato hoc pinguis sunt aurum in Barbaria boves.

Verum ad hunc rem agendam Philippum est.

Hinc Horat. Lib. 1. Epist. 7.

Nec tamen ignorat quid dissent æra lupinis.

Ubi, ut Turnebus à Mureto elocutus scripsit lib. 1. Advers. cap. 15. per æra intelliguntur nummi ærei, per *lupinos nummi Comici* è *Lupinis* confecti, ut omnino fallantur qui conrigunt, quid dissent æra *Lupinis*. Hæc omnia è Clariss. Vossii Etymologico.

Lupini notæ sunt folia digitata, caules teretes, flores in summis caulibus & ramulis in spicas digesti, silique erectæ.

1. *Lupinus sativus* Ger. *sativus* flore albo C. B. *sativus albus* Park. *vulgaris, semine & flore albo, sativus* J. B. *White Lupinus*.

Caulis hæc cubitalis & sesquicubitalis, mediocriter crassus, teres, hirsutus, erectus, ramulosus, medullâ factus [quavis alii concavum faciunt] foliis nullo aut alterno ordine politis vestitus. Folia pediculis duas trêse uncias longis innituntur, ex septem plerumque segmentis oblongis angustis, è pediculi

pediculi fastigio eodem puncto enatis, Pentaphyllorum in modum composita: (Folia huiusmodi *Jungio* non inèptè digitata dicuntur) è glauco obscurè viridentia, ad margines æqualia, subius hirsuta lanugine incanè & quasi argentea ad margines præcipuè. Horum latera notè contrahuntur, ipsaque insuper ad pediculum terram versis reflexa deponent. Flores in summis caulibus & ramulis in spicas digesti, papilionacei, albi, pediculis brevibus. Floribus succedunt *siliquæ*, tres uncias longæ, hirsutæ, erectæ Fabacearum instar, pulposæ, compressæ, quinque vel sex *seminibus* majusculis, orbiculata & nonnihil angulosa, compressa, qua parte siliquæ adherent cavitatem quandam velut umbilicum exiguum habentia, foris alba, intus lutea, sapore amaro, continentes. Radix subest dura, alba, multifida.

In Italia in agris feruntur: non modò ad alimentorum usum, sed (si Matthiolo credimus) ad Locust. agros impinguandos.

Lupinum alterum album Park. hæc refero.

Seruntur in Hæturia (inquit Matt. & nos etiam id observavimus) non modò ad alimentorum usum *Vires*. sed ad agros impinguandos, & Plinius pinguescere hoc fati arva vineasque dixit, ita ut optimi fimi vicem præstarent.

Semen in aquâ dulci calida maceratum amaritudinem deponit, & gustui gratum redditur ut citra aliam coctionem efficitur. Galenus elixum cum garo ac oxygano, vel etiam sine his sale mediocri conditum manduci scribit, & fieri tunc nutrimentum succi crassi, & tardè descendere. At ubi nativa etiamnam amaritudo manet extergendi digerendique vim obtinet, interficit lubricos tum illius tum addito melle linctus, tum in posca potus; quin & decoctum ejus idem præstat. Foris impositus ex emplasticorum genere est; unde & decoctum in fori, & farina in cataplasmatibus vitiligines, achoras, pustulas, ploras, gangrenas, ulcera maligna juvat, partim extergendo, partim citra mordacitatem digerendo. Sunt qui farinam ichthiadicis cum aceto illinunt. Elicit menses & fluxum cum Myrrha & melle impositum, & alia multa præstat, quæ vide apud Dioscoridem, Galenum & Plinium.

Quod Theophrastus dixit viridem à nullo animali manduci propter amaritudinem, de fructu intelligendum est: nam hodie etiam pro boum pabulo ferunt inter rapas. J. B.

2. *Lupinus ceruleus major villosus* C. B. *exoticus hirsutissimus* J. B. *ceruleus maximus* Park. *major flore ceruleo* Ger. *emac. Indicus Cornuti. The greatest blew Indian Lupine*.

Radice est lignosa, rufescente, fibrosa: Caule cubitali, rotundo, firmo, striato, molli lanugine obfuso, (nam in hoc longè major est hirsutior quam in aliis Lupinis) in summitate in paucos ramulos diviso, [Cornuto multis ramulis brachiato] ramulis quandoque etiam subalaribus rudimenta floris futuri habentibus, qui rarò nostro cælo pericuntur. Folia septena aut octona, [Corn. novem aut undecim] molli lanugine obfusa & quàm in cæteris latiora, stellæ in modum disposita, pediculis villosis, tres quatuorve uncias longis, insident; quæ decidua sunt, maxime ubi *semen* perici incipit. Flores magni sunt, eleganter cerulei & inodori, semper quini in ordine cœi verticillatim dispositi, ita ut quamplurimum quatuor, rarius quinque ordines conspiciantur, & quæ planta perfectior fit eo etiam magis à se invicem distinguuntur, & quintus ordo plerumque perit, dum inferiores semen perficere student. Siliquæ sequuntur hirsutæ, unciam late, duas longæ, sed paucæ, cum ex quinque ordinibus vix binæ singulo ordine proveniant (quod raritatem & peregrinam plantæ naturam ostendere videntur) quæ *semen* vulgaribus majus, compressum & rufescens, asperum, J. Bauhino totum luridum continent. [Cornuto Siliquæ trium ad summum seminum, capaces sunt; semina non lævem, ut reliquæ, superficiem habent, sed pumicosa asperitate rugem.]

Hæc planta tum à Clusio in Hist. describitur, tum à C. Bauhino in Prodro. cuius etiam descriptionem adhibuimus, & tamen (quod mirum) à Jac. Cornuto in Hist. Plant. Cornud. pro non descripta habetur.

3. *Lupinus medius ceruleus. An Indicus medius ceruleus* Park?

Præcedenti similis est sed minor & humilior, pariter villosus. Flores etiam minores, colore ejusdem ceruleo ameno lucentes, cum maculâ in medio albicante, venustate, antequam flos marcescat, in rubellum colorem mutat. Siliquæ villosæ, minores; semina etiam minora, valdè compressa, per maturitatem contracta cavitatem quandam utrinque obtinent, pulchrè variegata, minime ut superioris aspera, sed lævia ut in reliquis.

Londino semen habuimus, quod in hortulo nostro Cantabrigiæ satum plantam produxit, quæ *LEUCI* men maturum dedit.

4. *Lupinus ceruleus minor* Park. *flore ceruleo* Ger. *silvestris flore ceruleo* C. B. *silvestris purpureo* flore, semine rotundo vario J. B.

J. B.

Ex sylvestribus Lupinorum genere est, caule cubitali, robusto, recto, tereti, striato, solido, albis satis frequentibus concavo & ramulo. Folia Lupini sativi, nonnihil hirsuta, multo minora, in quinque, sex, vel septem radios longos, angustos fissa; pediculo inæquale longo, sapore ingrato & potioso. Flores longa serie crebri, agminatim ascendentes, circularum & Pterorum flores referunt, coloris purpurei [potius cerulei] quibus succedunt siliquæ rectæ, semina continentes parva, stigmatis variata, rotunda. Radicem porro demittit satis profundè, non magnam tamen, glandulis ad fibras adnatis strumofam.

In Sicilia circa Messanam sponte & copiosè provenit: alibi etiam tum in Italia tum in Narbo-
Locus.
nensi Gallia, locis arenosis & inter segetes invenitur.

5. *Lupinus*

et rotunda, ut patet ex innumeris ferè locis Theophrasti, Dioscoridis, &c. E contra impossibile videtur, certe vix credibile est legumen admodum vulgare & quotidiani usui in desertitudine abuisse, aut nomen nullifili, inque ejus locum & nomen Boonap succedisse nemine conficio. Hæc enim nobis pro Faba, & Faba Latinis pro *quædam* unanini consensu tradita est. Contra sententiam argumenta (inquit C. Hofman) peccant in eo quod comparationem instituunt cum Faba nostra majore, cum debent cum minore. Porcillus illa tum non fuit perducta ad id magnitudinis mangonio.

Ad remum Affectus, & Cinerem & truncis Fabarum. Fiat ex his lixivium, color per manicam Hippocrati, dulcorum faccharo & aromat. cinnamom. de quo 3vi. propina. Ab atroci dolore renium in feb. dupl. tertiana libitante sum libratum hoc auxilio. *Guido à Cauliac.* Provoke urinas viam in feb. dupl. tertiana expellendo & menstrua provocando. Communicavit D. Edo. *Hallus* M. D. Philolophus & Melicus insignis, cum aliis multis ex variis Autoribus in gratiam nostram à se collectis. Effectum autem, & rectè, tribuendum sentit salibus in lixivio contentis. Nam & ego (inquit) aliquando feminæ cuidam Nephriticis doloribus obnoxio, cujus pedes valde intumuerant dictam præscripsi in qua bona quantitas cinerum geniste incocta est, quæ magno numero calculos & renibus deturbavit, verum dolore adeo atroci, ut usum ejus omittere coacta sit.

Hinc ad provocandam urinam præscribit *Chesterus* Salem ex truncis fabarum extractum, ad gr. viij. in aliquo liquore convenienti sumendum; vel si sal in promptu non sit, lixivii ex cineribus facti & clarificati ad 3vi. cum Syrup. de Alkhea 3j.

Mentio quendam alvi cruenta excretionem jugi per tres vel quatuor menses laborantem solo usu Fabarum rubrarum pulmenti in modum in lacte coctarum, manè & vespri devoratarum sanatum fuisse, aliis medicamentis nil juvantibus. *Sim. Paulus* Quadrip. Botan. p. 30.

Symbolum illud Pythagoricum *adæ videri dædæus* variè interpretantur Veteres & Recentiores. Alii de Fabis simpliciter accipiunt, à quibus ideo abstinere præcipit Pythagoras, quia sunt flatulentæ, Veneris, incentivæ, & mentis tranquillitati contrariæ, insomnia turbulenta efficiunt: vel ut alii volunt, (teste Plinio lib. 18. cap. 12.) quia mortuorum animæ sunt in his, & quia in floribus earum literæ lugubres reperiuntur. Alii *veneris* symbolice & enigmatice testiculos appellatos alunt, quia sunt *animæ viciæ*, unde non à Faba comendata, (quæ ipse frequenter vesicatur) sed à rei Veneris prævio voluisse philosophum homines deducere. Tandem alii, ut Plutarchus ipse, à muneribus Rer. tractandis abstinendum interpretantur. Nam Veteres vice calculorum in magistralibus eligendis Fabis utebantur.

CAP. III.

De Glycyrrhiza.

Glycyrrhiza, id est, radix dulcis, recentioribus Græcis, Theophrasto Scythica radix dicta est, quia Scythæ hæc & Hippacæ, id est, cæcis equino, ad duodecim dies durare posse dicuntur in fame & siti. Hippacem nonnulli Plinium secuti pro herbe nomine perperam habuerunt. Plinius hæc de re sibi non constat ut patet loca conferenti; nam lib. 28. c. 14. *equinum coagulum quibundam hippacem vocari ait*; at l. 5. c. 8. herbam cam facit, inquit, *His duabus herbis, Scythice scilicet & Hippacæ, Scythæ etiam in duodecim dies durare in fame, sive tradunt.* Reprehendendus etiam est Plinius, quod Scythicam radicem Theophr. diversam fecerit a Glycyrrhiza.

Glycyrrhiza insuper à scythia siti nonnullis Adipson vocatur. Columella. Et quia famem sitimque, scdat glycyrrhiza, ob hoc *adipson* vocata est: nonnulli ipsam hydropicis dedere, teste Galeno, ne sitient: Hoc (inquit Jo. Bod. à Stapel) non parvo agrorum levamine fieri recentiorum comprobatum est experimento.

Glycyrrhizæ notæ sunt radices dulces, repentes, luteæ, caules proceri, filique breves compressi, erectæ.

Glycyrrhiza vulgaris Ger. emac. *vulgaris* Park. *siliquosa vel Germanica* C. B. *radice repente, vulgaris Germanica* J. B. *Liquorice.*

J. B.

Sarmentosa: radices longæ laticæ implexu vago reptant, colore buxæ, foris nigricantes, sapore melleo, cui stipes multum dulcedine cedit, substriatus, nonnulli purpurascens. *Folia* in alam Fraxini instar disposita, quorum singularia minora, per ambitum integra, atrovirentia, modicè viscosa, dum adhuc tenera; sapore acerbò & subacido [Trago totius, Dictamno vulgaris aut Cicci sunt similia.] *Floræ* racemosa, purpurascens. Dod. dilute cærulei, singularibus Trifolii bituminosi floribus permixtis. Hos excipiunt *siliquæ* glabræ in quibus semina parva, rotunda, compressi, dura, tria aut quatuor.

Apud nos feritur Pontefracti in Comitatu Eboracensi, & Worklopi in Nottinghamia. Glycyrrhiza autem Anglica præcipue æstimationis est, & ex transmarinis regionibus advecta præfertur. In Germania quoque multis in locis, in agris colitur. Rarius autem in Germania & Anglia floret, utque sterilibus à nonnullis, sed temere, creditur.

Tam flos quam caules hyme quotannis pereunt, & novæ sequenti vere proveniunt. Non pauci Gallicæ Narbonensis locis autore Lobelio multum sponte oritur, etiam propè *Latræ* oppidum. Floret Julio & tamen fert Septembri.

Glycyrrhizæ caliditate & frigilitate temperata est, in reliquis ad humiditatem inclinat, palmonica ac nephritica, acrimoniam mitigat, expectorationem promover, asperitatem lenit, (humores sci-

Lib. XVIII. De Herbis flore papilionaceo, seu leguminosis.

incrassando) alvum infantium leniter molliet. Usus præcip. in tussi, raucedine, phthisi, pleuritide, vesicæ erotione, urinæ acrimonia. *Sched.*

Succus Glycyrrhizæ inspissatus ad hæc præcipue æstimationis est.

Tragus Glycyrrhizæ radicem ejusque succum extractum ipsi etiam Saccharo præfert. Nemo enim (inquit) ignorat amara & Saccharum sicut excitare, quam dulcis radix & succus ejus restinguunt.

Cortex ejus (inquit Dodonæus) amaritudinem quandam habet, & calidioris est qualitatis particeps, quam idcirco abraderè oportet. At C. Hofmannus hoc nihil esse ait, nam Amaror est interior (augetur est etiam à diuturna coctione ut in aliis dulcibus) ab eo verò est absterlio. Estne ergo, pergit, semper tutus in leniendis asperis? non est, quantumvis reclamant ignari. In univ. sum omnibus malis succurrit ab acerbis, falsis & mordacibus humoribus excitatis.

Ex hujus succo cum aromatibus mixto fiunt parvi panes seu rotule ad tussim & pulmonis vitia. Glycyrrhiza cum tantillo Cinnamomi in aqua decocta, inservit nonnullis pro potu ordinario, & post fermentationem inebriat non minus quàm Cerevisia.

CAP. IV.

De Galega.

Galega Herbarii cur dicatur ignoramus. C. B. quasi Gallica Fracastorio dicta putatur: Verum Galega Italica vox est testibus Matthiolo, Dodonæo, aliis. Quod nomen apud Veteres obtinuit non constat. A quibusdam Ruxa nomen inditum ab effectu & viribus, non vero odore.

Galegæ notæ generice sunt Flores spicati penduli, reliquæ erectæ teretes, tenues.

1. *Galega* Lob. Ger. J. B. *vulgaris* C. B. Park. *Ruta capraria* Gels. *Goats Rue.*

J. B.

Hinc inde per terram spargit tenues radices, albas; *Caules* verò tollit bicubitales, & altiores, striatos, inanes, ramis compluribus brachiatis. *Folia* Vicie, pinnata, impari alam claudente, longiora, spinulam mollem ex extremitate proferentia, sapore leguminaceo. *Floræ* peculiaribus insident furculis, ex foliorum alia exortis, vicie multifloræ, jubam longam efficientes, colore albo, vel ex albo violaceo. *Siliquæ* teretes, tenues, longæ, erectæ, in quibus *semen*.

In Italia passim provenit, ad aquarum rivos præcipue; & ut aiunt, in Hispania. Clusius in *Leont.* Pannonia abundantissimam vidit, inter Muram & Dravum flumina, paulò supra eorum confluentes. Radix multos annos durat.

Celeberrimum est Alexipharmacum ac sudoriferum, venenum, imprimis pestilentielle, insigniter *Vires.* discutiens. *Usus* ejus præcipuus in pectechis expellendis, aliisque morbis pestilentialibus, ipsaque peste curanda, in morbillis, in Epilepsia infantum (exhibetur succi cochl. i.) in ichibus serpentum, in lumbicis, quoque etiam extrinsecus applicata fugat. Estur & herba ipsa cruda vel cocta ad hos ulus. *Sched.*

Herba hæc, secus ac aliæ [Alexipharmacæ] citra saporem est, & insuper qualitatibus primis temperata. *Idem.* quod imprimis notabile est.

Galegæ planta tota, & totius illius aq. stillatica commendatur ad pellendos contagiosos, pestilentes & malignos morbos, cujus adeo certa experimenta volunt nonnulli, ut qui Galegâ solum sit instructus vindicari ab his malis certo queat.

Nobiliss. Vir, Patriæ suæ decus, D. Robertus Boyleus in tractatu de *salubritate & insalubritate aeris*, tres quatuorve paginas impendit Galegæ viribus celebrandis in pestilentialibus & malignis morbis ex propria observatione & experientia; ut nos monuit D. Tancrè. *Robinson.*

Galegæ sylvestris succus Epilepsiam sanat. D. Palmer ex dictatis D. Hermannii: Quam plantam intelligat Galegæ sylvestris nomine non satis scio, forte viciam sylvestrem multifloram.

Varias Galegæ preparationes ad usus prædictos videt apud Hofmannum, Schroderum & alios.

2. *Galega Indica minor hexaphyllos.*

Sophoræ species est (inquit P. Ammannius.) Est enim planta siliquosa pentapetala floribus aureis, quali in globum contortis, *siliquis* angustis, recurvis, *seminibus* flavescensibus propemodum, ex oblongo quadratis.

3. *Sesera* Alpini & Belli J. B. *Galega affinis* Sophoræ dicta C. B. *Sophora sive Securidaca As. kryptica villosa* Park. An *Hoxocoquandoti* Cam. hort?

Suffrut.

Bisruet ex est, ad duorum triumve cubitorum altitudinem assurgens, *caule* firmo, recto, fibroso, multos ramos firmos è foliorum alis undique spargente, in quibus *folia* Myrti foliis similia quidem, verum angustiora, alata, h. e. in longo pediculo utrinque sita contrariis semper inter se petiolis, numerorèque paria, ut in Lentisci folio conspiciere licet, superne latè virentia, inferne verò saturè viriditate prædita, graviter olentia, vespri superne soli parte, quæ petiolo inherenter coeuntia, infernae parè terram spectante, sicque clausa totâ nocte permanent, manè verò circa Solis ortum denovo expanduntur. Croceos fert *flores*, inodoros, plures in uno ramulo pendentes, multique intus stamina

Itamuna cum *siliisque* rudimento continentes, in caulis & ramorum summmitatibus nascentes: quibus succedunt *siliques* rotundæ, digitum longæ & caelum spectantes, plurima *semina* continentes rotunda, aliquantulum compressa. Duntaxat flores, subinde novos & recentes flores proferens, semperque virens. *Radices* habet multitudine, lignosam. Non ultra senu in eodem folio pinnarum paria observavit Bellus.

Hon. Bello videtur suam plurimum ab Alpini Sophora differre, quod ex descriptione & icona colligere licet. Equidem Alpini figura violæ, duplici potissimum nomine (inquit C. Bauhinus) primum quod in costæ extremitate male posuerit folium quod impariter faciat; dein quod siliquas dependentes pinxerit, cum omnes oblongæ, cylindraceæ, lursum spectant. Non tamen dissimulatio facio, cum ab Hon. Belli integrum plantam ex Creta, & à Prospero Alpino femina (unde plantæ enatæ) acceperim, in utraque solam differentiam in foliis notavi, quæ in Ægyptiaca acutiora & atrovirentia sunt. C. B.

Alpinum defendit Cl. Vellingius *Observ. in lib. P. Alpini de Plant. Ægypt.* Utriusque iniquis culpe [quam Bellus sci. & Bauhinus Alpino imputant] facile & fidenter Prosp. Alpinum purgo. Quamvis enim frequentius paria sint foliorum agmina, interdum tamen adjectum extreme virgule primum folium: imò in eadem plantæ & parem foliorum ordinem & impari observari.

Siliques caelum lursumque modo copiam, modo inopia positum illarum permuet. Hac Vellingius, cui ut oculato testi & veracissimo libenter fidem adhibemus.

Camerarius Noribergæ: flux ducis Sopharæ circa ramorum exortus, seu in alarum cavis, quæ parte costarum latior extremitas caulem amplectitur, verrucis parvis rubentibus, quæ actu intensissimo liquorem candidum, pellucidum exudabant, spectabilem in horto aluit. C. B.

CAP. V.

De Orobo sylvestri siliquis erectis.

- 1. *Orobus Brasiliensis flore luteo* Paomirioba dictum Marggr.

Marggr.
EX unica radice multi prodeunt caules, circiter tres pedes longi, lignosi, virides, nudi, in multos ramos divaricati, qui è nodis prodeunt: in quolibet ramulo octo vel novem folia, nimirum quatuor vel quinque paria, sibi invicem opposita, planè similia Orobi Pannonici Clusij. In extremitate ramorum enascuntur *stipendi*, pentapetali, planè similis illius Orobi Pannonici sed omnino lutei. Flores sequuntur *siliques*, quatuor, quinque, sex, aut septem digit. longæ, teretes, paulum compressæ, haud effundunt *semen* rotundum, latiusculum, compressum, fuscum, paulo majus Lentibus. In quolibet siliqua 50 & interdum paulo plura continentur semina. Toto anno floret & fert semen. *Radix* longa, recta, multo superius habet filamenta, flavi coloris.

Aqua destillata ex hac planta, quæ comminuit & expellit calculos Vesicæ. *Radix* contra venena & stranguariam: folia contra *Bichos de Cu*; semen cum aceto contra impetiginem valere: Planta quoque contusa & calidè applicata laterum doloribus auxiliatur. An siliques erectas producat, non dicit autor, ut in iconè erectas appingit; Puto Marggravium errasse in numero petalorum folioris, nisi fit error Amanuensis aut Typographi.

- 2. *Orobus Brasiliensis Tacerocui dictum, Metapasto Lustanis Marggr.*

Marggr.
Species est Payoniriobæ, ejusdem figura & eadem radice, caule, ramis, flore quoque sed paulum minore, eadem dispositione foliorum & ejusdem coloris, differt tamen foliorum figura: nam hujus sunt digitum aut paulo plus longa, figure ovalis, ad exortum suum angustiora, superius viridia, inferius nonnulli incana, nervo secundum longitudinem & venis obliquis prædita. *Semen* rotundum, nigrum, minutum, & multum diversum à femine Payoniriobæ.
Post Solis occasum folia sua componit & quasi marcescit, manè iterum explicat. Hoc & alius fere omnibus leguminibus convenit.

3. *Orobus sylvaticus purpureus vernus* C. B. *sylvat. purpureus major* Park. *Pannonicum* 1. Clusij. *sylvat. vernus* Ger. emac. *Galega nemorensis vernæ* J. B.

J. B.

Veris munus Galega sylvat. pedem altius habet caules cum incipit florere, solidique satis angusta & mollia, postea majores, angulosi, ex radicibus multiplicibus, fibrosis, nigris, percrebunt numerosos surgentes: in quibus folia ex duabus tribusve conjugationibus composita, quorum singularia Paritæ: folia paria, unciam aut sesquicentum lata, uncias circiter tres longa, in longum mucronem desinentia, tribus secundum longitudinem decurrentibus costis; bina quoque foliola caulem foliorumque pediculus amplectuntur veluti pinnule. *Flores* in longo pediculo veluti spicati, sex vel septem aut octo, quales Leguminibus, purpurei primum, postmodum cerulei, quos *siliques* excipiunt, uncias duas longæ, nigre, vesces, in quibus *semina* rotunda, exigua, interdum verò oblongiuscula, amaricantia. *Radix* quotannis iterum pullulat.

In dumetis à la Bassie, & alibi circa Genavam inque Germaniæ & Helvetiæ sylvis frequens.

C. Bauhinus

Lib. XVIII. De Herbis flore papilionaceo, seu leguminosis.

C. Bauhinus Astragalum Columnæ hujus plantæ synonymum facit: J. Bauhinus valde dubitat an sit eadem necne, quoniam majorem florum numerum Astragalo suo tribuit Columna, (viginti nimirum) quam unquam in Orobo descripto observavit: in foliis præterea non depinguntur, nec describuntur nervi ad Plantaginem accedentes.

4. *Orobus sylvaticus pallido flore* C. B. *Galega montana Dalechampii* J. B. *An Orobus Alpinus latifolius* C. B. Park?

J. B.

Cubitalis est planta; caule striato, ex quo per intervalla orti pediculi longitudinis mediocrius quas fenestre annexas denso agmine sustinent foliorum conjugationes, quæ Galegæ vulgo notæ foliis quam simillima: *Flores* in peculiari appendice spicam emulantur, colore præditi luteo-pallidescite, figurâ florum Genistæ quoque. *Radix* subest multiplex, tuberosa & longissimis fibris donata. *Siliques* (quas mihi, inquit J. Bauhinus, observare non licuit) testatur Dalechampius esse nigras *seminibus* plenas Lenticulæ similibus.

Invenit J. Bauhinus in monte Thuri non longè à Geneva: nobis ibi plantas indagantibus non locum comparuit.

Sibi persuadet Parkinsonus, & mihi unâ, Orobum Alpinum latifolium C. B. in Prodrodo descriptum non differre specie à planta hic propoita. Vide & confer descriptiones Bauhini & Lugdunensis.

5. *Galega nemorensis vernæ similis flore albo* J. B. *Orobus Pannonicus* 4. Clusij. *Orobus sylvaticus annuus flore albo* Park. *Orobus montanus flore albo* Ger. emac.

Clusij.

Aliquot ab una radice prodeunt caules, cubitales, striati, recti, folia alternatim proferentes pennata, quaternis foliis latis amplis & mucronatis constantia (quibus adnascitur aliquando extrema alid quintum) viridibus, per quæ aliquæ venæ transierunt à medio nervo excurrunt, subacidi quidem intus gustus, sed postea amarifculi. *Flores* ex alarum sinu brevi petiolo insidentes prodeunt quini aut senis, antiorum spectantes. Vicæ floribus non diffimiles, alio colore præditi, qui in binis foliolis fursum reflexis [atque unum duntaxat folium in floribus papilionaceis fursum reflectitur] pallescit, odoris expertes. Lobi quales in primo genere ferè, in quibus *semen* fuscum majus quam in reliquis generibus. *Radix* minime vivax est, sed prolato fructu perire solet ut plerique Leguminum generibus accidit.

In Alpibus Austriacis nascentem invenit Clusius: icemque in Pannonia interamni in monte quodam sylvestro Greben arci vicino. Flores protulit Aprilis & Maio in hortos translati, deinde semen.

Orobum Pannonicum 4. Clusij C. Bauhinus Galegæ montanæ Dalech. eandem facit: J. Bauhinus, cui potius accedo, distinguit. Nam in Galega montana plures sunt in foliis pinnarum conjugationes. Judicet Lector.

- 6. *Orobus sylvestris angustifolius Aphodeti radice* C. B. *sylvaticus angustifolius* Park. *Orobus quorundam radice bulbosa, flore albo* J. B. *Orob. Pannonicus* 3. Clusij. *montanus angustifolius* Ger. emac.

Clusij.

Graciles promit cauliculos, rectos, firmos, angulosos, pedales & cubitales: folia per intervalla uni costæ inherentia, quaterna plerumque, ex adverso sita, erecta, angusta, trium ferè unciarum longitudinis, gustu aliquantulum acido intus, deinde amarifculo, nullis capreolis prædita, quod caules satis firmi adminiculis non egent. *Flores* in longis nascuntur furculis, spicæ instar congesti, florum Pisi aut Vicie formâ, se. aut octoni, candidi coloris: deinde oblongi lobi nigricantes, prius lobis pares, *semine* nigro, interdum etiam maculoso pleni, qui per maturitatem cum strepitu desiliuntur semen abiciunt. *Radices* nititur quibus aut senis, minimi digiti longitudine, crassiusculis, Aphodeti aut Præoniæ femine minoris oblongis bulbis ferè similibus, minoribus tamen, foris nigris, intus albis.

In pratis Austriæ Thermis Badenibus vicinis, inque montosis ultra Danubium locis ad cædua Locum sylvarum margines invenit Clusius. Floret cum superioribus & semen Junio pericit.

Araci vel Apios leguminosæ species Tossano Carolo J. B. excepto floribus colore purpureo in omnibus cum descripta planta convenit.

CAP. VI.

De Leguminibus siliquis seu echinatis monospermis Onobrychide & Glycyrrhiza echinata.

Onobrychis nonnullis ab *Ono* Afinus & *Ono* quasi Afini palmes dicta putatur: aliis ab *Ono* & *Ono* fremdo, ab afini rudini, quod eo depasto fremant afini, nec injuria, siquidem cum semen jam maturuit depascantur: Semen enim rigidis suis aculeis eorum palatum & os compungit.

Nota ejus generis sunt floris spicati, siliques aculeate monococce.

IIii

A. 1. Ono.

Locus.

- A. 1. *Onobrychis frve Caput gallinaceum* Ger. *Onob. vulgaris* Park. *foliis Vicie, fructu echinato* major C. B. *Polygalon Gejneri* J. B. *Apbach Dreyling, or Cock's-head, & nunc vulgè nota nomine Sainit-folii.*

f. B.

Multarum notarum argumento Polygalon indigabat Gesnerius herbam à radice mediocriter crassa longa, vivaci, cortice obiecta nigro, intus alba, ramis proferentem multos, palmatis vel etiam cubitalibus, rubentes, in terram reclinatos; à quibus orti pediculi folia conjungunt disposita sunt Lentis, inferius magis albicantia & pilosa, superius viridantia magis, plurima, cum impari in extremo, mucronata: E foliorum alis exeunt pediculi prelongi, florum picas sustinentes, in longum excurrentes unde & femina non coarctata sunt sed raris disposita. Flores pulchrè rubens supremo folio (quod plerumque reflectum) lineolis saturatioribus eleganter striato, è calice hirsuto. Sequitur seminum conceptacula subrotunda, modicè compressa, spinulis asperata, & per ambitum gibba, cristam serratam, membranaceam erigentia. semina singulata, reniformia confertissima.

Locus.

Ad latera collum *Gogmagog* dictorum propè Cantabrigiam, inque satorum ibidem marginibus necnon campetris planitie propè Novum mercatum, inque ejusmodi planitie montosa *Saluburienf.* hic & alibi in Anglia sponte provenit, semper tamen solo cretaceo & secco, locis apricis, ut circa *Roslyn* oppidum. In transmarinis propè Genevam copiosè provenientem observavimus in pratis, ubi & J. Bauhinus.

Uc est que non ita pridem seri apud nos cepit per jumentorum pabulo *Saina-folii*, i.e. Sancti ferri nomine, femine è Gallia petito, maximo multorum emolumento. Multum enim ex ejus est Vaccis & aliis animalibus lactis copiam contingere compertum est, unde Polygalon & merito Gesnerio dicitur. Præterea solo gaudet sterili & cretaceo, nec graminis neque frumenti admodum feraci; unde à quo seri cepit hujusmodi agrorum annui redditus foli Dominis multoties iterantur.

Dienstbus Allobrogum, ubi pratorum copia non est, in asperis & lapidosis locis, paucula terræ tectis, bident tantum scalpris, injecto fimo & diligenter comminuto ea gens serit, & humo inperfo stercore operit. A satum ber f sublequatur facillimè comprehendit, & optime proficit, dispersis hic illic cauliculis, sic veltiens & operiens solum, ut in jejuno & squalidissimo solo latissimum prati speciem ostendat. Secatur singulis annis ter, cum adolescit & corroborata est, & pecori gratissimum pabulum est. Gaudet præcipuè locis aridis & sabulosis, in quibus floret *Æstare* & femina perficit Autumno. *Morif.*

Ingeniosissimus Vir & rei herbariæ peritissimus D. Sloane exhibuit nobis ramulum ficcum *Onobrychidis* ejusdem quam majorem non descriptam vocat. Vulgarem *Onobrychidem* foliis & spica reor; sed florum color videtur esse cœruleus.

2. *Onob. minor flore parvo purpureo, siliquis echinatis, majoribus aculeis.* An *Onobrychis fructu echinato minor* C. B.

Omniibus sui partibus, siliquis exceptis, præcedente minor est foliis brevioribus & angustioribus, paucioribus ad mediam costam adnexis, non ultra sex paria numeravimus; cauliculis procumbentibus selsquialmaribus aut etiam interdum dodrantalibus, geniculatis, internodiis longioribus, ramosis. E ramorum sinibus pediculi exeunt unciales aut selsquialmaribus, flores aliquos congestos fulmineos, parvos, purpureos, quibus succedunt siliques echinatae & cristatae, præcedentes similes, verum majores, spinulis crassioribus & longioribus munitæ, sex sexque in eodem pediculo, æque satis confertæ, unicuique intus semen continentes singule, petiolis brevissimis harentes.

Locus.

In insula ad Promontorium Siciliæ Pachynum invenimus. Reperitur etiam circa Monspelium.

Miror C. Bauhinum fructus parvos *Onobrychidi* suæ minori tribuere, cum nostræ hujus Capituli gallinacæ vulgaris (ut diximus) majores sint.

- * 3. *Polygalum minus saxatile* J. B.

f. B.

Tota quanta est vix palnum superat. Radicula candida est, longiuscula, modicè pro plantule modulo crassa, divisa in capita, paucis fibris donata. Ex qua foliola statim emergunt, costæ herentia, repanda, Capitis gallinacæ, sed obtusiora, latioraque, pilis candidis obfita. *Colentis* graciles sunt, confinisibus foliis vestiti, supernè divisi: quorum extremis *stipulis* insident, lucuoli, aut palliduli, hiantes, exigui, pauci, Altragalorum postu, nec in spicam abeunt, ut in Polygalo Gesnerio: Capitula sequuntur exigua, rotunda, aliquot apiculis supernè donata.

Locus.

Collegit Chorderus circa arcem Episcopi Monspeliensis, in locis incultis, asperis & saxosis: Non dum invenire potuit P. Magnol.

4. *Glycyrrhiza echinata* Park. *echinata Dioscoridis* Ger. *Glyc. Dioscoridis echinata, non repens* J. B. *Glyc. capite echinato C. B. Kough-heads Liquorice.*

f. B.

Uc minus nota ita minoris hodie usûs Dioscoridis *Glycyrrhizæ*, cui non, ut vulgata, radices tenues, circumquaque repentes, sed crassæ, latæ, rectæ depactæ, simplices, brachii longitudine ac assitudine, buxæ (inquit Dod.) luteæ intus coloris, foris rardè alterius, sed tamen quandocumque nigricantis, minori verò dulcedinis grata (Dod. ait, dulci sapore cum austeritate quadam) stolonibus autem plures virgultes hominis proceritatem subinde assequuntur: Folia Lentiscæ majora, acuminata, conjugatis rachis alligantur, viridis saturati, & tactu nonnihil glutinosi. Flores è foliorum alis exeunt parvi,

parvi, cœrulei: sequuntur fructus ex pluribus oblongis siliquis echinatis glomerati, ad imum coherentibus, quorum singulis singula insunt semina.

Ubi sponte proveniat ab idoneo autore traditum non invenio: verisimile tamen est circa *Lacum*. Antiochiam Syriæ nasci: Nam Lobelius à Valen. Dourez. f. *Glycyrrhizam* spinosam Antiochenam accepisse scribit, quæ J. Bauhini sententia non erat diversa ab echinata.

SUBSECTIO SECUNDA.

Legumina non scandentia siliquis simplicibus, non articulatis propendentibus.

CAP. I.

De Orobo vero seu genuino credito.

O Robus dicitur *Orbis* non *Orbis* sed *Orbis*, quod boves eo vescantur & saginentur. Dioscor. lib. 2. cap. 131. *Cis à nomine ipsius magnitudinis. Or. boves autem saginas si elixum apponatur.*

An Orobus vulgo creditus seu Mochus Italarum sit verus Antiquorum Orobus ambigitur: non esse arguit quod nulla huic insit amaritudo, nullisque ingratus sapor, sed leguminosus & pilosus vulgarius. Inter legumina præter Lupinum nullum amarum inveni, inquit J. Bauhinus. Orobus ergo Antiquorum huic ævo incognitus videtur. Adde siquam non esse cylindraceam ut Orobi Theophr. E contra Honorius Belli ex Cydonia Cretæ ad J. Bauhinum misit semen (ut ipsi videbatur) Orobi vulgaris, hæc addita inscriptione Orobus *Orbi* live *Orbi*, quod rustici sunt singulis annis & boves eo saginant Antiquorum more.

Hujus nota est siliqua nodosa, torulis seminum protuberantibus velut articulata.

1. *Orobus frve Ervum multis* J. B. Or. *receptus Herbariorum* Ger. *vulgaris Herbariorum* Park. *siliquis articulatis, femine majore* C. B.

Cauliculis infirmis, ab eadem radice pluribus assurgit, pedilibus aut altioribus, angulosis glabris, ab imo statim ramosis. Folia longa, decem aut duodecim, aut etiam pluribus pinnularum obtusarum extremo crenatarum conjugationibus ad medium nervum f. *stipulis* adnexis, composita, nullo in extremo impari pinnâ, neque verò claviculâ. E foliorum alis ut in hujus generis reliquis, exeunt pediculi flores in summo gestantes nunc singulos, nunc bivos, exiguos, quam Lentis tamen majores, folio clypeiformi exterius purpurascens, interius albo, purpureo-cœruleis lineis striato. Stipulus distant siliques unciam longe, tenues, cylindraceæ, per maturitatem albescentes, articulatis torulis, in quibus semen rotundum, (angulosum redditur ubi ficcum) leguminoso duntaxat gustu, non amaro.

In agris circa Monspelium & Genevam vulgaris est.

Locus.

- * 2. *Orobus Creticus* Park. Matth. *femine minore* C. B.

Hunc præcedente majorem facit Parkinsonus: At Matthioli semina minora ei attribuit. Verisimile est eundem specie esse, & siquid intercedat discriminis, id loco & cultura debetur, aut Parkinsonus, quem & nos libenter sequimur. Idem etiam videbatur J. Bauhino, qui semen ejus ab Honorio Belli è Cydonia Cretæ missum accepit.

Orobo similia Lathyrus Cretensis Belli J. B.

item,

Orobo similia Aracis Cretensis Belli ejusdem.

Horum semina Orobi seminibus simillima erant. Primi solum discrimen erat in colore, qui medius erat inter Orobum & Aracum ab eodem Bello missum: Secundi femina paulo majora erant, & colore ad glaucum accedente.

Ceterum cum Orobus Veterum hodie incognitus est, vires ei adscriptas omittemus, siquis curiosior eas scire Dioscoridem, Galenum, Plinium consulas.

3. *Cicer Orobaum* Park. *Orobaum Theophrasti* Ad. Lob. *Orobus femine obtuso triangulo* C. B.

Ad. Lob.

Culmo assurgit selsquipedali, geniculato lateratim, quasi in obliquum flexo, leviter striato, fistuloso: foliolis in imo nervulo prolixo harentibus Lentis aut Araci. A medio autem ramulis donatur & foliatis pediculis: & juxta summus alarum geniculos complures confertæ siliques, uno ferè exortu nixæ, sese tangunt & stipant, cylindraceæ, unciam longe, rectæ, teretes, inter transversa postula intervalla foras protuberantibus singulis quasi torulis, tenuis & quaternis, articulatis distinctis: ipsi

SUBSECTIO TERTIA.

De Leguminibus cum siliquis utriculis seu vesiculis inclusis.

Huius generis siliquæ in calycibus in vesicis membranaceas intumescitibus occultantur.

1. *Loto affinis Aegyptiaca* C. B. *Absus* Alpin. Velling. *Absus seu Lotus Aegyptiaca* Park.

Alpin.
Herbula est palmi magnitudine, vel aliquanto major, foliis trifoliis sed rotundioribus, quaternis singule alæ appendis, Flores parvos albos & semina Pyri feminibus proxima ferens.

Vellingius flosculos nivei candoris producere scribit, & dilutiore flavedine lactescentes: nec circa summum tantum caulem, sed etiam inter foliorum exortum dispositos. Semen atro colore splendidi parvis includit siliquis cicerum æmulis; & caulem suum raris brevibusque spinulis innocenter obarmat.

Planta hæc ad Cicerum potius quam Anthyllidis genus pertinere videtur: quamvis nos C. Bauhini secuti huc retulimus.

A. 2. *Anthyllis leguminosa* Ger. *leguminosa vulgaris* Park. *Loto affinis Vulneraria pratensis* C. B. *Vulneraria rustica* J. B. *Widney-Detch* & *Radix* finger.

Radix ei simplex, longa, recta, lignosa, nigricans, sapore leguminofo. *Caulis* semipedales & aliores, eisdem radice plures, in terram reclinati, teretes, tenuis, hirsuti, rubentes, foliis paucis alternatis politis vestiti. *Folia* pinnata & quatuor aut quinque conjugationibus composita cum impari in extremo, pinguicula, inferne hirsuta, modicèque canescentia, superne ex luteo virefcentia, sapore subsule & subacri: At quæ in extremis ramis floribus subiecta sunt, lata sunt, digitata, oblonga, membranacea. *Flores* in ramulorum fastigio in capitulum latum conglomerati, luteoli, odore nullo excellenti, quorum singuli ex vesicula laxa, lanugine argentea villosa emicant, parvi, papilionacei. Succedunt siliquæ in folliculis latitantes, parvæ, quarum singule singula femina, raris bina continent, subluta, sapore leguminofo.

In pascuis ficioribus, præsertim cretaceis & arenosis, macro folio, frequens oritur.

Descriptio est J. Bauhini, à nobis aucta.

3. *Anthyllis leguminosa purpurascens* flore Clus. *Loto affinis hirsuta flore subrubente* C. B. *Anthyllida leguminosa vulgaris varietas* Park. *cujus sententia nobis etiam aridet.* *Purple-flowered Radix* finger.

Lugd.

Radix est tenui, modicè fibratâ; foliis multis, humi quaquaversum jacentibus, quæ ex multis alii foliolis constant, inæqualiter dispositis, supremâ parte grandioribus & latioribus: *caule* dodrantali, flores multos sustinente, antequam aperiantur subrubentes, postquam reclusi sunt luteos: *semen* fert parvum in brevibus siliquis, quarum singule vesicâ includuntur, ut superiores.

Verum non opus est tanta verborum ambage, nec enim alia in re à precedente differt quàm floræ colore, obiter saltem inveniendi observabili, nec enim nos utramque inter se curiosè contulimus cum utraque simul ad manum non fuerit.

In agorum marginibus circa portum Laburnum & alibi in pascuis Italiæ observavimus.

4. *Trifolium halicacabum* sive *Vesicarium* J. B. *Anthyllis leguminosa vesicaria Hispanica* Park. *Loto pentaphyllos vesicaria* C. B.

J. B.

Caulis fundit cubito longiores, villosa lanugine obductos, in ramos alternatim ortos divisos: *folia* ternata, non raro quaternata, sennâ aut septena, hirsuta, ita cerè ut extremum folium longè reliqua magnitudine excedat, Oleæ folio majus: Ex alarum ortu prodeunt pediculi, quorum cacumini insident sessili lutei, parvi, quibus succedunt insignis magnitudinis turgide vesicæ, fulcæ, lanuginosæ siliquis claudentes in quibus semina bina aut terna, compressa, facis crassa pro plantæ tenuitate. Vesicæ dictæ florum calices sunt, ipsi parte latè, summâ ad acutum vergentes.

Circa Messanam & alibi in Sicilia observavimus & in Italia.

5. *Auricula maris Camerarii* J. B. *Anthyllis leguminosa marina, Batrica vel Cretica, sive Auricula maris Camerarii* Park. *Loto affinis hirsuta cinctatis siliquis* C. B.

J. B.

Radix nititur parva, colore buxo, sapore dulci; ex qua caules pedales circiter, numerosi supini, in terram reclinantes, teretes, hirsuti. *Folia* alternatim à caulibus exeunt, modicè crassa, rigidiuscula, tactu aspera & pilosa, pinnato, eo quidem ordine, ut extremum impar sexuplo ferè conjugatum dispositis in alarum foliis majus sit, principio angustiore, medio ampliore, denique in mucrone desinens: Sapor utriusque aliquantulum fervidens. *Flores* ejusmodi Leguminibus parvi, crocei, hirsute viridantibusque foliis amitti. *Siliquæ* late, compressæ, similes Medicæ lunatæ, sed paulo minores, in se convolutæ, hirsutæ, semine claudentes figurâ renis, alterâ parte gibbosum, alterâ sinu incisuloprocurvum.

In insula ad Promontorium Pachynum & alibi in Sicilia invenimus.

Hæc

Hæc planta anomala & sui generis esse videtur, nec nota generica cum Anthyllide leguminosa convenit: ob convenientiam tamen in foliis ei subjugendam duximus.

6. *Anthyllis falcata Cretica* Park. *Trifolium falcatum Alpin.* exoc.

Alpin.

Falcata admodum est, versùs radicis caput foliosa: *folia* enim longa, lata, rotunda & aspera, ex albo nigricantia, densè & confertim humi procumbunt, quæ ex tenui exortu in latitudinem semipollicarem versùs extremum desinunt oblique seu femicirculariter. *Cauliculos* ex radice protrudit plures, graciles, longos, humi stratos, oblique actos: quorum geniculis terna aliquando nunc quina adnascuntur folia, terna superius simul juncta, & bina inferius, quæ cingunt caulem. *Flores* sunt lutei, aut ex albo pallide lutei, fastigii cauliculis insistent, papilionacei; quorum singulis succedunt siliquæ membranaceæ, bivalentes, in margine fimbriatæ & sinuata, exterius circinatæ, unguis humani magnitudine, rotundæ, simul junctæ, unum eundemque exortum è caulis summo habentes. Radicibus nititur parvis & tenuibus.

Hæc planta per similes videtur præcedenti, si non eadem.

SUBSECTIO QUARTA.

De Papilionaceis seu leguminosis non scandentibus quarum Siliquæ per maturitatem articulatim rumpuntur.

Herba flore papilionaceo siliquis articulatæ, sunt vel isdem

Levini,

{ *Ad alterum latus dentatis*, seminibus arcuatis aut lunatis; *FERRUM equinum.*
{ *Aequalibus* ad margines,

{ *Rectis*, seminibus oblongis, teretibus, rectis *POLYGALON, Coronilla,*
{ *Requirit*; *ORNITHOPodium.*

Asperis, foliis

{ *Pinnatis*, floribus spicatis, siliquis longis, isthmo loculos dirimente; *HEDEYSARUM clypeatum.*
{ *Integris*, siliqua campoides; *SCORPIOIDES Euplexis* folio.

CAP. I.

De Colutea, Scorpioide dista.

Quamvis Colutea frutex lignosus sit, ob convenientiam tamen cum hoc genere in floribus & siliquis, ab is non separandam putavimus, sed principem inter Leguminosas siliquis articulatæ locum ei tribuendum.

1. *Colutea scorpioides* Ger. J. B. *Scorpioides major* Park. *siliquosa sive Scorpioides major* C. B. *J. B. Clus.*

Siliquæ est ex radice se spargente, satis lentis & fractu contumacibus ramulis, majoribus cinereo cortice obductis, minoribus viridantibus, striatis & angulosis. *Folia* quinaria, septena aut novena, ad Lentis folia accedentia, rotundiora, pinguicula, Coluteæ Vesicariæ, si magnitudinem excipias, confimilia. *Flores* inter folia ex pediculis semuncialibus, & uncialibus lutei, bini ferè, rarius singulares aut terni, unciam circiter longi; Genitæ floribus similes, labello duplici, inferiore rotundo, integro, striato, superiore bifido & quasi alato, dubios cruciculis innixo: galea in Rostris acutem mucronata, ex luteo virefcentis apicum albicantium cirros occultit, quos subsequuntur siliquæ longæ, siliquis Telephii sive Scorpioidis *Matib.* similes, teretes, quibuldam velut articulis distinctæ, quæ oblonga, levia, subulci coloris & ingrati saporis, semina singula singulis articulis inclusa habent. *Flores* nonnihil odorati. Folia ingrati & amari admodum Saporis.

In colibus circa Genavam, Monipelum & Salernum observavimus spontaneam. Maio & Junio *Locus* & *Tempus.*

2. *Colutea*

CAP. III.

Seban Alpini. *Seban* seu *Securidaca Aegyptiaca articulata* Park. *Gölegi Aegyptiaca siliquis articulatis* C. B.

Alp. Vellg.

Fluteus est in Aegypto, Myrti magnitudine, foliis Securidace, sed longioribus & angustioribus, virgarum latera pari fore numero stipantibus, si maturior planta fuerit: *Rami* habens diluto virore nonnihil rufescentes, asperitudine quadam ad contactum inaequales. *Flores* ferè croceos, Anagyridi perquam similes, racematum multos ab ala vel ramulo pendentes; à quibus *stigma* longe producantur, Foenugræco proximè, in quibus semina sunt Foenugræci seminis non parum similia. *Siliques* (id adnotante Vellagio) seminibus inclusis pregnantibus pro illorum numero distinctis velut localis coarctatur sunt. Idem truncum ipsum fruticis raris brevibusque spinis aculeatum observavit; unde non mirum Aegyptios eo uti ad sepes texendas pro agrorum distinctione.

Viret.

Semina humentem stomachum ficcare & roborare aunt, & ad colibendum quemcumque fluxum alvi, nec minus ad menses immoderatos sistendos utilis esse, seu in decocto, seu in pulvere sumpta.

Morisonus in Hist. C. Bauhinum & Parkinsonum reprehendit quod siliques articulatæ huic plantæ tribuerint, cum non satis intelligerent quid sit siliqua articulata proprie loquendo. Siliqua enim articulata (inquit) in multos articulos suis interstitiis distinctos dividitur transversim, & in singulis interstitiis (excisatâ siliquâ & ruptâ) singula continentur semina.

Nos plantam nondum vidimus, at nec Morisonus se vidisse ait, ideoque an Siliquæ ejus revera articulatæ sint, an nodosæ tantum seu protuberantes ubi semina sunt, & in interstitiis depresso seu angustata, nescimus.

CAP. IV.

Nil seu *Anil*, *Glastrum Indicum* Park. *Coluteæ foliis Anil nominatum* J. B. Herva de *Anil Lusitanis* Marggr. *Phasolus Americanus* vel *Braasilianus* VI. C. B. at perperam *Pluistolum* vocat. *Ameri* Hort. Mal. *Polygala Indica frutescens* Hermann.

Qualissimam plantam sit ex qua *Indigo* vulgò dicta conficitur inter Botanicos non convenit. Verior sententia est fruticem leguminosum esse. Coluteæ affinem. J. Bauhinus quos habuit ramulos pedales similes fore ramis Cyrtii siliquâ latâ fuisse scribit, rigidulos, incanescens, ac ferè argenteos, in folia divisos Coluteæ vulgaris, ovata, glauca, quinquefolia communiter, raris trifolia ex communi costa incana. D. Finchius apud Parkinsonum folia Senæ ei attribuit, sed breviora & latiora, qualia & Parkinsoni icon representat. Marggravius *Anil* plantam sic describit:

Ex radice gracili, longa, in multos ramis distributa lignosa ac lenta plures assurgunt caules duos, tres, & quandoque plures pedes longi, teretes, humi serpentes, & hinc inde filamentis in terram demissis se firmantes, versus extremitatem autem se fruticantes: ex hisce maximam partem jacentibus, caulis alii plures in altitudinem assurgunt, ex quolibet octo, novem, sæpius & decem, itidem teretes, caulis alii plures in altitudinem assurgunt. *Caules* omnes ornantur ramulis unum digitum longis, alnigoli, uno latere paulum rufescentes. *Caules* omnes ornantur ramulis unum digitum longis, alternata ferè dispositis, & quilibet habet septem cinerascens foliola, bina sibi opposita, & extremata ferè dispositis, & quilibet habet septem cinerascens foliola, bina sibi opposita, & extremata ferè dispositis. *Folia* in medio secundum longitudinem nervulum habent, non serrata, similia foliis Trifolii corniculati *Dod.* Juxta ramulos enascuntur breves pediculi, & in iis *siliquis* quatuor, quinque, sex aut plures, plane parvuli, purpurei cum albo diluti, figurâ cassidis apertæ, ut in Hedera terrestris vel Urtica mortua, odoris jucundi.

Male comparat flores hujus plantæ floribus Hederae terrestris aut Lamii, cum hujus flores proculdubio papilionacei sint.

Fr. Hernandez. Rhipites multos, sex cubitos longos, ac minimum digitum crassos ei attribuit, coloris cinerei, leves; *folia* Ciceris; *flores* ex albo rubelcentes; *siliques* accuratim cauli appensas, albidibus crassiusculis similes, semine nigro plenas, sapore nonnihil amaro & leguminoso.

Parkinsonus fruticem hunc *Seban* Alpini affinem fuisse, *siliques* teretibus, uncialibus, Foenugræci seminis, sed utraque extremitate acutioribus.

Siliquæ *Anil* quam Terentius ad C. Bauhinum transmissit angusta erat, vix uncialis, cui grana aliquot exigua, subviridia cum hilo albo in medio, ut in Phascolis, incrant.

Cum ergo in florum colore, & siliquarum parvitate consentiant hi Auctores, unam & eandem plantam speciem esse quam describit multi persuasum: quamvis in descriptione foliorum non bene conveniant. Nec diversam esse puto quam sub *Ameri* titulo proponunt & describunt *Horti Malabarici* Auctores pro Arboris specie, cum tamen hæc planta vix frutex, nedum arbor censenda sit, liquetque duos duntaxat [Finchius apud Parkinsonum tres annos durare scribit] annos vivat, ut Hernandez afferere videtur. In magnitudine certè insignis est differentia: quocirca *Ameri* descriptionem subijcimus.

Arbustula

Arbustula est altitudine humana, brachii crassitie, ligno duro, ramis maximè transversis; *foliis* alatis, è quinque, aut septem pinnarum mediæ costæ adnexarum conjugationibus compositis quæ impari in extrema costa folio; sunt autem singula pinnæ seu foliola oblongo-rotunda, texturâ tenui & densâ, nervo mediæ percurrente averâ parte, elato, nullas, saltem conspicuas, venas emittentes, colore ex viridi subceruleo, parte adversâ obscuriore, averâ clariore, sapore subamaro, & quando ardore diutius masticata. *Flores* in brevibus furculis è foliorum sinibus excurrentibus plures simul spicatum aggregati, parvi, papilionacei, quatuor petalis compositi, quorum inferius & carinatum stylum viridem occultans viride, lateralia duo angusta, interiori ora latro rosaceo rubore tincta, superius & clypeatum reflexum est ac viridi-dilutum. Sunt autem flores odoris nullius. *Calyx* florum quinque cuspidatorum & viridium foliorum est.

Floribus deciduis succedunt parvæ, ferè unciales, rectæ, rotundiolæ, & angustæ *siliquæ*, suis furculis brevibus, tenuibus pedunculis appensæ, spadiceo-fuscæ, *semina* oblongo-rotunda, per maturitatem fusca & nitentia continentur.

In arenosis & petrosis locis nascitur.

Parandi pigmenti, quod Latini cœruleum, Mexicani *Mobuitli* & *Tleobuitli* appellant, referent Hernandez, hic est modus. Folia incisa in athenum cortinamve ferventis aquæ sed jam ab igne soppositæ tepentibus aut melius (ut rei affirmant periti) frigescentis neque ignem experire conijciuntur, concutunturque vehementer ruris, ac paulatim aqua infecta transfunditur in testam aut dolium, & tandem per foramina paulo sublimiora effuso humore, quicquid è foliis discessit permittitur residere. Fax illa pigmentum est: siccatur id sole, & sacco cannabino percolatur, mox efformantur parvæ rote, quæ catinis superpositis carbonibus solidantur, ut recocti tandem queat in annos utilis.

Pigmenti hujus parandi modum paulò aliter describit Autor anonymus historię gemmarum à D. Chapezeau editas; quem apud Wedelium in Experimento novo Chymico de Sale volatili plantarum. Descriptio enim Hernandez multi verisimilior videtur.

Cæterum Wedelius non levi errore tenetur, cum Indigo & Glastrum ex eadem prosapia propullulare scribit, neque nisi preparatione differre: cum certissimum sit plantas ipsas diversissimas esse, nec minus naturâ quàm loco distare, cum hujus respectu toto celo, illius toto genere differant.

Datur & alia *Nil* five Indici species, quam Marggravius describit, toto genere à præcedente diversa, & Corymbiferis plantis asnumeranda; Hernandez quoque aliam describit speciem, & ferè diversam à Marggravia: Nos inter Corymbiferas dictas plantas de iis agemus.

Quod ad viros attinet, Ad dolores calculi nephriticos mitigandos servit radix in decocto data. Eadem & viribus veneni oblitit decocta cum aqua *Lanie*, scilicet teneri *Cogni Indici*, & epota. Folia in difficultate mingendi juvant, strita cum aqua ventri applicantur. *Anil* vulgò dicta Indigo pro exsicandis tumoribus proficua est. *Hort. Malab.*

Hernandez scribit pulverem moderi plagis veteribus si ante urinâ abluantur. Folia contusa & emplastrum modo applicata dolorem capitis mitigare dicuntur, maximè in infantibus, etiam in aqua macerata & cerebro applicata.

Ingeniosissimus Vir * D. Martinus Lister M.D. in Ictericis affectibus pilulas ex Indigo Barbadesi * *De febris* ad drachmam quotidie sumendas præscripsit aliquoties; quæ id efficerent ut ægri copiosius urinam redderent. Er revera verisimile videtur Indicum non minus quàm Crocum huic morbo profligando idoneum esse; cum paritum tenuium sit & facile penetrer, quemadmodum alia tingendo apta.

Observat D. Tamer. Robinson confectioem hanc venenosâ qualitatē participem à Medicis antehac haberi solitam.

Color vulgò dictus *Indigo* fluxiones mire sistit, nam valdè astringit; ut lochiis nimium fluentibus, & alvi, uterique proclitæ decantatum remedium præbeat. Ex observatione D. Muralti. *Ephem. German. Ann. 11. 113.*

Plantam hanc ob convenientiam in multis cum Colutea eidem subjungendam duximus, quamvis revera siliquarum respectu, quæ ut puto articulata non sunt, ad hoc genus non pertineat.

CAP. V.

De *Hedyfaro clypeato* Lævi.

* 1. *Onobrychis clypeata* Lævis Park. *semine clypeato* Lævi C. B.

Ex radice rufescente, paucissimis fibris donata, *caulis* unus [nonnunquam duo] petalis, nodis distinctus exurgit: circa quem *folia* alata ex tenui septenaria fibris, oblongis, glabris, uni costæ inhaerentibus, unòque extremam alam occupante composita. Ex alis tenues & oblongæ *virgule* *flores* purpureo-ceruleos, velut in spica dispositos sustinentes prodeunt: quos sequuntur *fructus* plani, leves, clypeiformes, communiter terni, sibi invicem per longiorem coherentes, semine minutum includentes.

In Helvetiorum Alpibus, ut monte Fractò & ad thermas Fabarias provenit. Hujus descriptio in multis excepto siliquarum labore, *Hedyfaro* nostro clypeato minori convenit: specie tamen diversam esse vel locus convincit.

Kkkk 2

* 2. *Onobrychis*

Lævi.

- * 2. *Onobrychis incana foliis longioribus* C. B. *Astragalus incanus filiquis incurvis* Botan. Monsp.

C. B.

Caulis habet rotundum, ramosum, incanum; *folia* plura, acuminata, angusta, uni costae adnexa, incana velut cinere aspersa: *Cauliculi* semipalmares, nudi spicam *florum* purpurascenscentium, aliorum formi sunt: quibus succedunt *siliquae* oblongae, incanae, incurvo mucrone donatae, duabus valvulis constantes: *Semen* minutum, nigrum, planum & semicirculare continentem.

In Provincia Galliae reperitur.

Locus.

- * 3. *Onobrychis incana foliis rotundis* C. B.

Huius meminit C. Bauhinus in Prodomo his verbis.

Alteram non minus incanam, sed minorem, semipalmarem, foliis brevioribus & rotundis, ex Aragonie & Castiliae saxosis D. Albinus attulit.

Huius & praecedentis an filiquae articulae sint non meminit C. Bauhinus; nec nos aliunde earum notitiam habemus, praeterquam in planta ipsa ad hunc locum pertinentem nescimus. Ob nomen commune impositum huc retulimus.

4. *Hedysarum triphyllum Canadense* Cornuti Park.

Cornut.

Huius altitudo in frigidis locis duorum fere cubitorum est, in apricis in unum tantum erigitur. *Caulis* numerosus ab radice pullulans, angulosus ac medullifolius: fibris ille multis striatur, aliis virentibus, aliis pallentibus, aliis rubentibus. Media canaliculi spicatum *florum* prodeunt Hedysari legitime facie, ampliores multo. Horum superiora folia saturatus rubescunt, laterum alae & subiecta cirina dilutius ac pallidius rubet. *Siliqua* per floris meridi centrum oritur, falcatum & intermedia obliquinata, asperissima, quae lineis supra & infra rubentibus clauditur. *Radice* nititur fibrosa, subnigra, maxime vivaci. Aprili pullulant folia, initio quidem rubentia, quae tandem atroverescunt, & Trifolii Asphalictis more dividuntur. Tota planta inodora est. Sapor virenti non ita conspicuus, licetate suberis.

Locus.

Mediis in sylvis nasci dicitur in America Septentrionalis regione nova Francia dicta. Siliqua, annoante Morifono, constat pluribus filiculis seu loculis triangularibus articulatum junctis, asperis: Ob conformitatem siliquarum quamvis planta trifolia sit, Hedysari adijungimus; ut & sequentem.

- * 5. *Polygala Gesneri affinis Caput gallinaeum* J. B. *Securidaca Pennai, sive Securidaca 2. altera species* Clud.

J. B.

Proximam agit *radicem* & crassiusculam, lignosam & in fibras filamentorum instar ductilem, lentam, fracturam contumacem, foris nigricantem, intus albam, simplicem alias, aliis multifidam, & in numerosa capita diductam; ex quibus densa pullulat foliorum cauliumque seges: *Caulis* autem palmares, aut etiam dodrantales, tenuis, subfurfurati, ad medium usque foliosi, caetera nudi, spicam gerunt unius, duorum aut trium fere unciarum, floribus congestam purpureis. Polygali Geln. quae tamen hic in latum diffunditur per extrema, non autem in meta formam fastigiatur: floribus etiam adhuc non omnino delapsis succrescunt *siliquae*, Acaciae siliquarum quodammodo formam, unico aut duobus pelatis orbiculis constantes, quodam velut isthmo loculos determinante; quod si unicum est conceptaculum, brevem mucronem proferit (id quod etiam in extremo ubi plura sunt observare licet) margine albis aequabili, nec cristato, umbone protuberante ob contentum *semen*, Cracca minor pari, nigricans, rotundumque, nisi quippiam uncinuli instar inaequalitatem faceret.

Singuli porro orbiculi praeter tunicam semen integrentem extrinsecus reticulatum habent obliquo plexum, circa oras haerescens, alias liberum, spinulis mitibus asperatum, radius rectis in margines exhorretis. *Folia* quaedam a radice mox germinant, alia per caules, trium plus minus unciarum longitudine, foliis conjugatis dispositis constantia, duplo minoribus quam Polygali Gesneri, acuminatis, utrinque hirsutis, & argenteo splendore subinde micantibus. Foliorum per ramos pediculi longiusculi squamulas habent apoclitae rubentes.

In fabuleis & campestribus ad semitas prope montem Lupi Monspelienfium eruit Cherlerus.

Hae est proculdubio *Securidaca Pennai* Chf. i. e. *Securid. dimortorum* minor pallide caerulea C. B. Ger. *Securidaca articulata minor* Park. In m. forasae *Onobrychis clypeata aspera minor* C. B. prod. V. *Hedysarum clypeatum minus* superius posuit.

Pennaeus *Securidacae* lux siliquam secus formam quam nos *Willhoohi* (ea vox, putatorium live arborarium falcem significat) vulgo appellamus, probe referentem, vel culti genus, quo nostri & Belgici futores uti solent.

- * 6. *Trifolium Americanum spicatum* Marggravii.

Margg.

Ex radice lignosa, lenta, gracili aliquot assurgunt *caules* sesquipedigitum circiter alti, qui unum atque alterum ramulum nanciscuntur. *Caulis* rotundus, pilosus & quasi geniculatus: ad geniculum autem in brevi petiolo nascuntur juxta se tria *folia*, superius viridia, inferius pilosa & caescentia. *Hypostolus* sit in spicam congestos, purpurei coloris. Post quos proveniunt *stipules* compressae, hirtae, curvae seu lunatae, ut in Ferro equino, & quasi decies; nam matura in tor concedunt partes, quot grana continent seminis. *Semen* est magnitudine Sinapi, sed figuram Phascoli, ex albo flavescens, & punctum

punctum fuscum parvulum loco hili habens, sapore quasi Pisi. Inter eundem haec siliquula facillime vestitus adhaerescit, ideoque Lusitani vocant hanc *herbam Ameri*. Passim in Brasilia nascitur.

Locus.

CAP. VI.

De Hedysaro clypeato aspero.

Hedysarum à Suaveolentia dicitur; odorem enim emitit Paeonagræco, Lupino & Meliloto non dissimilem. Huius notæ sunt flores spicati, siliquæ oblongæ, asperæ, articulatæ, isthmo loculos diimiente.

1. *Hedysarum clypeatum* Ger. emac. *clypeatum vulgare* Park. *Astragalus Romanus sive Hedysarum clypeatum, siliquæ asperæ* J. B. *Onobrychis semine clypeato aspero major* C. B. French *hyponchitile*.

J. B.

Ramus est cubitalis, bicubitalis & tricubitalis, concavis, procumbentibus, glabris, crassiusculis, multis ex radice statim ortis: per quos alternatim fere nascuntur *folia* palmaria & fere dodrantalia, alae instar haerentia, quinque aut sex conjugationibus, extremoque folio impari constantia. *Folia* singularia Glycyrrhizæ foliis quodammodo similia, paullo breviora, latioraque & glabra, exceptis marginibus brevibus pilis ornatis, sapore nullo manifestis, nisi tantillum adstringente. Ex alarum sinu prodeunt furculi singulares, qui in spicam digestos ferunt *flores* amoenos, Genistæ, sed rubentes: è quibus *siliquæ* compressæ, asperæ, tenuis aut quaternis aut quinque *seminibus* orbiculatis, clypeoli effigie in eadem recta locatis complures videntur. [Siliquæ ex pluribus orbiculis clypeiformibus asperis sibi invicem articulatum commixtis componuntur.] In plures annos vivit, nisi hyems asperior fuerit, quam non facile tolerat.

In montibus Messanæ imminentibus provenit, ubi & flore albo observavimus. Frid. Meyerus L22m.

In pratis Senensium copiose enatum observavit.

Ob florum pulchritudinem in hortis colitur.

2. *Hedysarum clypeatum minus flore purpureo. An Onobrychis semine clypeato aspero minor* C. B? *Onob. clypeata aspera minor* Park?

Radice nititur tenui albâ, lignosâ, simplici cum paucis fibris. *Folia* exigua admodum, oblonga, angusta, bina ex adverso, ad quatuor vel quinque paria, eadem pediculo seu costæ adnæscuntur, cum impari in extremo. *Cauliculi* ex eadem radice duo aut tres, palmares, in summitate & in pediculis oblongis *floribus* gestantes in capitulum coarctatos, quinque vel sex, aut forte plures, purpureos, satis amplos pro plantulae modo: qui decedentes relinquunt *siliquas* precedentis pares aut etiam majores, consimiliter ex multis clypeolis hirsutis aut asperis, sibi in unum in eadem recta commixtis compolitas, quorum singulis singula insunt *semina*.

In insula parva ad promontorium Sicilia: Pachynum dictum, nunc Capo Passaro, collegimus.

Locus.

Onobrychis clypeata aspera minor C. B. si recte descripta sit, *radice* crassa, *foliis* brevibus, *siliquis* parvis & rubentibus, *semine* minutissimo in clypeolis exiguis, à nostra diversa est, quod tamen nihil non videtur verisimile.

- * 3. *Onobrychis major annua filiculis articulatis asperis, clypeatis, undulatis (id est) antrosum & retrosum) junctis, flore purpureo-rubente* Morif.

Morif.

Caulis producit non tam proceros, nec tam crassos quam Hedysarum clypeatum vulg. Is ad eundem modum costæ adnæscuntur, quibus pariter *folia* adhaerent, dilutius multo virentia, foliis Hedysari prædicti flore albo similia. *Flores* in cymis caulium spicatum proveniunt, à floribus dicti Hedysari colore diverso, sunt enim multo dilutius rubentes, admixto paucis ceruleo aut violaceo colore: deinde *siliquæ* longe articulantur filiculis asperis clypeatis, non rectâ junctis, ut in priore rennis, sed undarum in modum ante & retro plicatis, huiusmodi obfusus in singulis articulis plicis efficitibus.

Semina ex Aleppo missa à D. Huntington enata est Oxonii in Horto Academico.

Locus.

CAP. VII.

De Ferro equino.

Ferum equinum à figura seminis soleam equinam referente dicitur, quæ & huius generis notæ characteristica est.

K k k k 3

I: Fer-

Radix lenta, longa, in multos ramos divisa, nigro cortice foris obducta, materie intus candida fungo-
si, dulci: interior pars gummosum quidpiam & fubdulce refert.

Nascitur plurima circa *Guadix* & *la Venta el peral* Granatenſi regno, in collibus, arido & inutuli ſo-
lo; nec alio loco conſpexit.

Johnſonus in Gerardo ſuo emaculato iconem hujus plantæ accuratam exhibet, è Cluſio ut ait, in
cua flores & ſiliquæ ſorſum pictæ exhibentur. Siliquæ autem craſſæ & curvæ, duplicem intus ſemi-
num reſortium ſeriem continent, ut figura oſtendit.

- * 3. *Tragacantha humilior floribus latis* C.B. *Syriaca flavescens* Park. *Trag.* *Rauwolfii* J.B. *An*
Tragacantha Alp. ex?

Paulò humilior eſt prima [*Tragac.* præcedenti] perſimilis tamen, niſi quòd ſiſculos fert luteos,
conſertos, pediculis longis hærentes, quorum ſingulares rotundi & flavefcentibus folliculis inſident.

- * 4. *Tragacantha tercia* *Rauwolfii*, *Trag.* *Syriaca purpurea* *Park.*

Huic altitudo præcedenti par; *craſſa* & robuſta, rubriores, in quibus conſpiciuntur alba, lanugino-
ſa *Poterii capitula*, purpureæ *ſiſculos* ſorta ſpecioſi.

5. *Tragacantha altera ſeu Poterium denſius ramificatum* *Alpin.* exot.

Alp.
Ramulis nigris in latum diſſunditur, cœſque & breves habet & longè plures, & ſpiſſos, ita ut in
planta nihil vacui appareat. A ramorum cymis proveniunt ſpinæ horridæ, & veluti ſpinis crebris
denſis tota planta eſt undique ſtipata, ut tota ipſa planta tegatur, & nulli rami extra folia & ſpinas
conſpiciantur: cymæ etiam omnes lanugine ſpiſſa inſatæ, latiores apparent. Hic fructus parvus,
incanis totus, per terram ſarſus terram ſipam attingit, & vix è terra ſeſe erigit, ipſiſque rami ſubter
ſpinas obroti, nigreſcunt & ſubtiliores ſunt.

Cretæ inſule indigena eſt.
Hæc planta eſſe videtur quam in Sicilia ad pedem montis *Ætnæ* vidimus & collegimus: *Caulis* ſatis
craſſi erant, nigricantes, creberrimis ſpinis horridi, ſumma parte valdè ramoli. Spina tenuiores brevi-
craſſique quam *Tragacanthæ* Maſſilienſi: folia etiam minora, anguſtiora, breviora, minus incana,
longiore tamen lanugine pubeſcentia. Ramuli à terra non aſſurgunt. Flores & ſiliquæ non ob-
ſervavimus.

Ad pedem montis *Ætnæ* loco ſatis frigido invenimus, undò à loco ſequenti potiùs eandem dicere-
mus, verum nec icon reſpondet, neque deſcriptio per omnia.

- * 6. *Tragacantha altera* *Alpin.* exot. *Cretenſis* aut *Idenſis nigra, tota echinata* *Moriſ.*

Alpin.

Radice nititur longà, craſſà, lignoſà, nigrà, à qua quatuor aut plures exeunt *caules*, nigri, rotundi,
duri, lignoſi, qui in complures ramulos dividuntur, nigros, breves, ſubtiles, totos ſpinis albis arma-
tos, ſed in ſummis partibus habent ſpinas quafdam germinum inſtar, multis foliolis parvis tenuibus, ex
una tantum parte prædictis, in quibus ſurculorum ſummis partibus flores parvi, prioris *Tragacanthæ* proxi-
mi. Tota hæc planta eſt veluti ſimilis *Echino*. *Radix* inſipida eſt, ſed aliquantulum quaſi odorata.

- * 7. *Tragacantha altera humilior & ſiſſior Echinus dicta* *Alpin.* exot. *Echinus Creticus* *Park.*
Alpin.

Planta eſt parva, *Echini* terreſtris magnitudine, & figurà orbiculari tota, terræ inhærens, vix pal-
lari altitudine ſupra terram emittens, atque *radicem* ulque ad ſurculorum medietatem terræ infixam
habens: in parte interna qua terræ adhæret, apparent ramuli breves, ſubtiles, nigri, multi denſè ſi-
mul ſtipati, à multis, parvis, tenuibus, ſimul conſiſtentibus, terræ occultatis proſpicicentibus, deſinentibus
in ſpinas parvas, breves, acutas, tenues, albicantes, in extremo ſtellatim compoſitas, medias & ſpiciatas
denſas, unde ſuperficies partis extime non plana ſed ad rotunditatem inclinans cernitur, tota ſpinis den-
ſiſſimè ſtipatis & undique horridis armata; quæ ſpinæ ex germinibus ramulorum, qui innumeri ſunt,
in orbem ſilicidarum modo deſinentes, totam ſuperficiem complent ex germinibus. Numerofi foli-
culi papilionacei, ac veluti *Hyacinthi* floribus figuræ ſere ſimiles, ſed longè tamen minores, quibus
thecæ parvæ, oblongæ, & geminis cellulis prædictæ ſuccedentes, totum *Echini* doſum exornant.

C A P. II.

De *Aſtragalo ſeu Vicia ſeſamacea*.

Sequentes plantas ſiliquis geminatis ſeu duplici alveolo binos ſeminum ordines continentes non
meprè *Aſtragali* nomine donat *Moriſonius*, quem ſequimur, à forma ſeminum, in perſiſque
Tabum ſeu *Aſtragalum* aut officina ſeſamoidæ articulis digitorum ſubſtrata referentium. His
notis à reliquis leguminibus facile diſtinguuntur, à *Tragacantha* autem quòd herbaceæ, nec ſpinofæ.

- A. 1. *Glauc vulgaris leguminofa ſive Glycyrrhiza glycyrrhiza* *Park.* *Glycyrrhiza glycyrrhiza floribus la-
teos-pallentibus* C.B. *Fenum Græcum Glycyrrhizæ, ſive Glycyrrhiza glycyrrhiza quibuſdam* J.B.
Hedysarum Glycyrrhizatum *Ger. emac.* *Wild* *Liquorice* of *Liquorice* *Detty.*

Craſſa *radice* nititur, cubitum & ſeſquicubitum longà, albà, ſapore dulci: *rami* vimeos per
terram ſpargens, tres aut quatuor cubitos longos, atque etiam interdum longiores, teretes, glabros,
ſtracti ſunt. *Folia* inſtar *Glycyrrhizæ* diſponuntur, conjugationibus quatuor, quinque, aut
ſex, uno impari aliam claudente, quod tamen non eſt perpernum. Sunt ea vò, ſi ſingula ſorſum
contempleris. *Pili* ſylveſtris foliis ſimilia, ſuperne ex viridi glauca & glabra, inferne ex viridi fla-
veſcentia & hiſſuta, ſapore eo quem radici inefſe dicebamus. Ex foliorum porro alis pediculis circet-
ter palmariſ epaſcitur, qui leguminaceos crebros flores ex flavo pallentes fuſtinet. *Siliquæ* non mi-
nus floribus frequentes, incurvæ, dorſo ſulcato; unde ſi nervum auferas ex duabus compoſite vi-
dentur, quarum ſingula ſuis membranis diſſepluntur, *ſemen* claudentes *Fœnugræci*, minus, lucidum,
cut ſinus inſiſculpus.

In dumetis & ad latera montium, in quo pratorum marginibus non raro obviam ſe dat.

Locui.

Quam plantam intelligent *Adverſariorum* Autores *Glaucæ* vel *Glaucæ cuſiſdam leguminofæ* herba-
riorum floribus purpureis, titulo me fugit. Cur in titulo floribus purpureis ponunt & tamen in deſcripti-
one flores non rariùs flavere aiunt? Cur juxta agrorum viarumque margines obviam ſeſe dare in
Anglia ſcribunt, cum nobis nihil ejuſmodi in Anglia nec vidiſſem, nec audiviſſem? Videntur *Anthyllidem*
leguminofam deſcribere, quæ quidam ſatià frequens in Anglia, verum neque deſcriptio huic bene
convenit, & alibi eam proponunt.

2. *Cic. glycyrrhiza* *Math. Ger. ſylv. multiſolium* J.B. *ſylv. majus* *Park. ſylv. foliis oblongis biſpidis*
majus C.B.

J. B.

Perenni *radice*, craſſà & dulci donatum eſt, *rami* bicubitales & altiores proſert, ſtriatis, tortuoſos,
concavos: *folia* hiſſuta, pinnata, ſativi *Ciceris* poſitu, ſed longiora, anguſtiora, nec per ambitum
ſerrata, ad *Lenis* majoris folia propius accedentia, niſi in obtuſum & ſubrotundum mucronem de-
ſinentes, ſubterſilicibus: conjugationes multe, ad tredecim ſupernævi. Ex foliorum alis pediculis pal-
maris exit, rigidulus, *ſpicam* brevem fuſtinentes *ſorum* ſubulterum, quibus racematiſ coherentes ſuccedunt
folliculi breves, ventrioſi, hiſſuti, geminati, *ſemina* continentes duplici loculoamento, autore
Dod. exigua, dura, plana, ſplendentia, guſtu Phaeoli.

In agris inter ſegetes copioſè creſcentem vidimus, inter *Genevam* & *opydum* *J. B.*

Locui.

Hæc planta ſapore dulci, ſorum colore & ſpicæ, ſiliquæ geminata, aliſque accidentibus *Glaucem*
vulgarem ſive *Glycyrrhizam* ſylveſtrem reſert, unde & primo aſpectu *Glaucem* alteram perennem ſol-
liculis turgidis eam denominavimus.

3. *Securidaca Sicula ſiliquis ſilicibus* *Bocconi.* *Aſtragalus marinus Luſitanicus Boelii* *Ger. emac.*
App. Aſ. marinus Baticum *Park.*

Ex eadem radice quinque vel ſex, aut etiam plures exſerit *caules* [in hortis latiore ſolo ſata] te-
retes, ſtriatis, rubentes, modicè craſſos, erectos, ſiliquarum tamen pondere ſubinde verſus terram
reclinatos, cubitum altos: *Foliis* multis viridibus per intervalla obitos, nullo ordine, *Glaucis* vulga-
ris ſimilibus, ſed minoribus, unoquoque folio ex quatuordecim aut pluribus foliolis in apices rotunda-
dos deſinentibus, mediæ coſtæ, novem aut decem uncias longæ utrinque conjugatim adnexas, compo-
ſito. *Flores* pediculis longis teretibus, ſtriatis, hiſſutiſ & foliorum cavis verſus ſummos caules ex-
euntibus inſident, plures ſimul, in ſpicæ breves conſerunt, colore pallido ſeu ochroleuco, *Securidacæ*
minoris ſimiles, ſed multo majores, qui in ſpicæ abeunt ſenſipalmares creſcet, è multis *ſiliquis* unci-
cubitis per maturitatem alentibus, modico incurvis, triangulis, dorſo ſulcato, arctè ſtipatis *Glaucis*
vulgatis in modum, conſiſtas. Singule autem ſiliquæ binos ſeminum ordines continent, inque ſin-
gulis ordinibus *ſemina* tria vel quatuor, obſcurè ſeu ex luteo livenſia, *Securidacæ* minoris ſimilia, ſed
quadruplo majora, ſapore nullo inſigni. *Radix* parva, tenuis, alba, paucis ſicris donata, rectà in
terram deſcendens, & ſequine maturo inareſcens.

In ſingula ſila inter fretum *Siculum* & portum *Meſſanenſem* hanc invenimus, & à ſorum colore
ſiliquarum tum figuræ, tum creſcendi modo, & foliorum ſimilitudine *Glaucem peregrinam annuam* de-
nominavimus, & per errorem pro *Vicia ſeſamacea* *Apula* *Columnæ* habuimus, proque *Fœnugræci*
ſylveſtri *Tragi* in quibuſdam accedente planta *J. B.* quas jam per diſtinctiſſimam ab hac, tum à ſe
invicem ſpeciebus agnoſcimus. Ejuſ ſemina olim *Londino* acceperim, neſcio quo titulo.

Mior *Parkinſonum* pro *Aſtragalo marino Baticum* *Boelii* nobis exhibere *Viciam ſeſamaceam* *Apu-
lan Col.* cum *Johnſonus* *Gerardi* emaculator plantam quam propoſuimus hoc in loco apud ipſum
viderit, & pro *Aſtragalo marino Luſitanico Boelii* deſcripſit, cujus etiam deſcriptionem omnibus
numeris abſolutam Latinam factam mutuati ſumus.

Ex quo hæc ſcripti, re ſerò perpenſà, & conſideratis quæ de *Fœnugræci ſylv. Tragi* in quibuſdam
accedente planta obſervata ſunt à *D. Magnoli*, ſententiam muto, & *Parkinſonum* excuſo: Veriſſi-
millimum enim puto hanc etiam plantam *ſorum* & ſiliquarum ſeu variare, alias nimium eas can-
tibus adnatiſ pediculis brevibus aut nullis, in ipſis foliorum ſinibus ſedentes; alias pediculis longis ex-
ſident ſinibus egreſſis inſidere, [in diverſis plantis, intellige, non in eadem] unde eundem *Boelii*
Aſtragalum marinum Baticum *Parkinſonum* cum floribus & ſiliquis in foliorum aliſ ſetiſſimis deſcripſit;
Johnſonus cum eſſem longis pediculis inſidentibus.

4. *Vicia Sefamacea* Apula Col. *Astragalus marianus* Baticus Park. Ornithopodio affinis *lirifuta* semine stellato C.B.

Col.

Hujus *radix* tenuis est & pusilla, lignosa, flavescent, pluribus furculosa *cauliculis* rotundis, pedibus aut paulo majoribus, albicantibus, pilosis; *foliis* pinnatis, *Vicia* modo cauli alternatim habentibus, novenis utrinque pinnulis, atque in cacumine singulis, auriculis circa caulis *geniculis* utrinque angustis ut in congeneribus habentibus. Inter illorum & caulis sinus congesti sunt *foveae* parvi, leguminosae adfinites, ex pallido albicantes, vix conspicui, atque statim ex illis *siliquae* sex vel septem, vel octo succrescunt gibbosae, oblongae, albescentes, pilosae, curvo cacumine, *sylvestris* Nigellae, Ilopyro aut Sefamo similes, filariam grani Tritici modo habentes, per quam fuscate dividuntur, *semine* intus haerente Pili vel Sefami modo, fulvo, parvo, minore atque compresso. Maio mensis perficitur, & ab ima florere incipit ala.

Locus.

Cirinola in Reguli vinea *Aquamania* dicta & floribus agris, nec alibi Columnae visa. Hae praecedenti quidem similis est, verum tum florum & seminum parvitate, tum filiarum hirsutis, tum fuit. Eo modo circumscribit, manifeste differt, ut specie diversam esse minime dubium sit. Alii jam mutata sententia, *sylvestris* vel eandem omnino esse, his non obstantibus, ob rationes in praecedente planta dictas; vel potius Foenugraeco *sylvestris* Tragi in quibusdam accedenti plantae J.B. ut & *Stella leguminosa* dicta, ut roset C. Bauhinus.

5. *Onobrychis quibusdam flore pallido, vel Polygalus J.B. Onob. spicata floribus pallidis, nigri radii* notati C.B. *Onob. foliis Vicia longioribus* Park. *Onob. 3. Clus. Onob. 3. Clusii flore pallido* Ger.

Clus.

Silicuecubitalibus affurgit *ramis*, rectis, firmis, duris, viridibus, in quibus *folia* Lentis five *Viciae* *sylvestris*, longa angusta, duodecim aut quindecim, & totidem ex adverso, eidem costae haerentia, uno etiam (quod extremis costae infidet) impari, lanugine oblita, gustu ingrato & amaro, deinde non nihil acri: Ramuli extremo caule ex alarum sinu prodeuntes palmatae, striati, in dodrantales spicas, *foveolulorum* Trifolii flores emulantes, oblongiulorum, pallidorum desinunt, quibus impressi nigricantes quidam radii. His succedunt *siliquae* *Onobrychidis* 2. *Clus.* similes, mucronatae, duabus valvulis constantes, in quibus *semen* Foenugraeco parve simile, sed minus & nigrum. *Radix* crassa, dura, lignosa, longa, aliquot fibris donata, candicans, perennis.

Locus & Tempus.

Valde rara est, invenit Clusius ad Hamburgum urbem duobus supra Pofonium mill. & ad oppidum Fischmunz, ad Fischam flumen situm paulo supra quam in Danubio exonerat, publica via. In hortos translata mense Maio floruit atque tota deinceps aestate: Angusto semen protulit.

6. *Astragalus Africanus flore luteo odorato* Botan. Monsp. Brey.

Brey.

Folia gaudet pennatis, Hedyfari clypeati positu, sed multo angustioribus, minoribus, magisque pilosis, in quibus etiam conjugationes longae plures supputantur. *Flores* in spicam cretiter dodrantalem fert, Hedyfari clypeati pariter quam formam respondentem, flavos autem & odore cerebrum mirifico oblectantes: Quos *siliquae* excipiunt unciales, subalbidae, Coluteae instar tumentes, corticose, durae, intrinsecus cuticula duplici membranacea in duas distinctae cellulas, in quarum singulis semina tria vel plura, Coluteae majorae, ex glauco sublaetae, ac molli lanugine alba pubescentia pedunculata suis interiori *siliquae* margini adherent.

Locus.

In Barbaria juxta Gigeri sponte nascitur. Ad Cicer *sylvestre* Mattholii accedit.

D. Magnol eandem hanc plantam (ut videtur) sub eodem titulo describit his verbis, *Radix* ejus longa & crassa est: *folia* ex variis capitibus orta plurima habet, in orbem disposita, lobata, semicantata lata, uncinata longa, superius & inferius glauca, in marginibus tantum pilosa; in quarum costis quoque etiam pilosae sunt, quindecim & viginti foliorum conjugationes numerari, folio ultimo semper impari: inter quae caepi plures oriuntur pedales, spicam florum papilionaceorum sustinentes, qui ex luteo pallidi & odoratissimi sunt: ipsique succedunt *siliquae* tumida villosa, paulo major quam *siliqua* Ciceris, subtus per longitudinem concava, in extremitate mucronata, duos seminum ordines continens, quae majora sunt quam semina Astragali Batici *Clus.*

Locus.

In Barbaria circa propugnaculum dictum la Tour de France sponte nata inventa est, & Monspelium delata haec planta; ubi nos in horto Regio à D. Mich. Chyconean cultam vidimus multos ante annos cum Monspelii commoraremur, Anno 1665.

7. *Securidaca minor* Lob. *minor lutea* Ger. emac. altera five minor J.B. *lutea minor corniculis recurvis* C.B. *Hedysarum minus five Securidaca minor* Park.

J.B.

Lignola simpliciter radice & candida nitetur; ex qua emergunt *caules* striati, cubitales, aliquando vix duas uncias longi. *Folia* pinnata, Securidacae majoris, minorae, per extremam oram latebentia, saepe & filia. *Flores* singulares, pediculi fastigio ordine ascendentes insident, ex luteo pallidi: quibus succedunt *siliquae*, ut minoris quam Securidacae *siliqua* lata oblonga, ita multo magis incurvae; parum abest quin utraque finis cotui circulum efficiant, torosiores quam Securidacae jam dictae, & propemodum, rotundae, in quibus geminus granorum crassorum, quadrangulorum, ruforum verius, intergerina membranâ dissectus.

Locus.

In collibus circa Messanam & Monspelium collegimus.

Hæc

Hæc planta pro Astragalo Monspellulano à nonnullis habita est, ob iconum transpositionem apud Lobelium & Clusium.

8. *Apios Americana* Cornuti. Terra glandis Americana sive Virginianae Park.

Cornut.

Radix hujus in multis subrotunda & oblonga olivarum magnitudine glandes mediis inter se nervulis coherentibus exit. Veris initio *foveolae* multis vitilibus, non validioribus Convulvulo pullulat, quibus proximis quibusque circumvolvitur se, & illaqueat pedamentis aut pericis, quarum proceritate vel summam crescendo assequitur. *Folia* his hinc inde nascuntur non è congeneris cauliculis disposita, sed inaequali situ, in amplas lacinias dissecta, nunc septem, nunc novem, numero semper impari ex eadem costa oriuntur: Singula sunt Alcepiadis figura, brevior tamen pediculo fulcuntur. [Flores fert papilionaceos, coloris obscure carnei vel potius obsoleti flos fuliginis, in spicam digestos; quibus succedit spica brevis, constata ex pluribus filiquis gemellis in unum centrum, caulis scilicet fastigium coeuntibus, sursum spectantibus, atque unicuique *siliquae* duplex est series seminum: seu potius unaquaque *siliqua* duplex est, ex duabus secundum longitudinem coherentibus & veluti agglutinatis composita.] *Folia* simul Octobri mense decidunt, cauliculi tabescent. Tubercula radicum sub terra adolefunt, & Hyeme tota interquefunt donec sequente Vere regerminent.

Descriptionem Cornuti & Morifoni nostri historia supplevimus, additis verbis unciis inclusis. Hæc planta caulis haeredit, adeoque incerti laris est: Nam caulum respectu ad scandentes spectat, filiarum vero ad hanc classem.

* 9. *Onobrychis flore purpureo* Ger. *spicata flore purpureo* C.B. Park. *Onobrychis quibusdam purpureo flore* J.B. *Onob. 1. Clus.*

Cubitalis plerumque habet *caules*, frequentes (si vetusta sit planta) rotundos, duos, humi procumbentes; in quibus frequentia *folia*, Lenti familia, angusta, hirsuta, vel lanugine quadam obducta, quindecim subinde, & totidem alia ex adverso uni costae adherentia, uno impari extremam alam occupante, gustu amaro & ingrato. Ex alarum cavis exoritur ramuli, similibus foliis septi, ex quibus dodrantales exeunt pediculi, striati, ferentes multos flores, Trifolii florum ampulos, oblongiulicos, elegant purpurâ nitentes, inodoros, confertos, & veluti spicam trium interdum unciarum longitudinem aequantem efficientes, nonnunquam etiam longiore, praeterit quando in semen abeunt, quod bifidis, brevibus, turgidiculis *vasculis* contineatur, exilis, nigrum, durum, sapore ingrato, ut alia legumina. Radix illi magna, longa, dura, in obliquis nonnullas fibras se se spargens, & subinde ad cauliculorum exortus recentes fibras agens, vivax & perennis.

Frequentem ad Danubii ripas, supra Pofonium, arido solo, apud Petronellam oppidum invenit Locum, Clusius, &c.

* 10. *Onobrychis floribus Viciae dilatae caeruleis* C.B. *floribus caeruleis* Park. *Onob. quibusdam subcaeruleo flore* J.B. *Onobrychis 2. Clusii* Ger.

Clus.

Multos ex eadem radice promit vimineos *cauliculis*, pedales, nonnunquam etiam longiores, humi fusos, crebris nodis distinctos, & in his alata *folia*, h. c. tredecim, quindecim, septendecim, aut pluribus & oblongis foliolis uni costulae inhaerentibus constantia, extremo semper impari numero faciente. Prodeunt deinde ex alis tenues pediculi seu virgulae, *foveolulorum* in spicam confertos ferentes, Pisi aut *Viciae* florum formâ, sed longè minores, colore dilute caeruleo, vel ex caeruleo purpureo: His succedunt exiles *siliquae*, quasi duplicatae, continentem pusillum *semen* renis formâ, nigrum. *Radix* minimi digiti crassitudinem ferme aequat, dura, lignosa, contorta oblique se spargens, & alio sub terra condens, rarissime fibris donata, quae summa parte in aliquot capita extuberat, ex quibus singulis annis novos *cauliculis* fundit.

Rara est: infra Viennam invenit Clusius via publica, secundum orbitas, inter Schwecker & Gur-Locum, zephori paucas duntaxat plantas, Junio florescentes; item non procul à Znaim Moravia oppido.

11. *Astragalus quidam montanus vel Onobrychis alia* J.B. *Onobrychis 4. Clusii* Park. *Onob. montana 4. Clusii* Ger. *Onobrychis floribus Viciae majoribus caeruleo-purpureis centibus, vel foliis Tragacanthae* C.B.

Clus.

Multa *flos* promit ab eadem radice, Lenticulae aut Tragacanthae foliis proxima, uno similiter coele inhereantia, molliora tamen, viridia quidem illa, sed lanugine quadam candicante pubescentia, lento primum gustu, deinde nonnullam amaritudinem relinquente, postremo linguam vellitante. Nascuntur inter foliorum alas *cauliculis* ferè dodrantales, lupini, exiles, quadam lanugine obducti, aliquot *siliquis* onusti, *Viciae* *sylvestris* aut Lenticulae florum magnitudine, colage ex caeruleo purpureo: quos excipiunt *siliquae* pusillae, geminis cellulis constantes, *semine* (quod cum probe maturum non esset, observare non potuit Clusius) plene. Multas ex eadem radice, quae longa crassiuscula, est & obliquis fibras agit, propagines & ramulos dodrantales, humi fusos in latera emittens.

Locus.

Crebit in summo Sneberg jugo, atque in Etichen fumus scopulis. Vel hanc plantam, vel ei valde similem invenimus in altissimo vertice montis Juræ Thuri dicto. Descriptione J. Bauhini satis bene convenit nostrae plantae, non item figura: nostra caules habet rubentes, folia in acutum desinentia.

LIII

* 12. *Astra*

18. *Glaux Hispanica* Clusii. *Parle Hispanica* J. B. Glauze *Dioscoridis* Ger. qui pro *præcedente* eam habet. *Cicari sylvestris* minoris affinis, si non idem C. B. Dioscorides. *Hys apillawort*, & *Espanish apilli wort*.

Clus.

Ternis vel quaternis à radice affurgit cauliculis, dodrantem altis, gracilibus, incanâ lanugine pubescentibus: folia serie quadam secundum costâ longitudinem utrinque digestis, sive alâ foliorum illos vestiente, Onobrychidis aut Astragali prioris in modum, mollioribus tamen, superne virentibus, inferne canâ lanugine oblitis, gustu nonnihil amaro. *Flos* extremo cauliculorum fastigio innascitur, confertus, capituli spicæ brevis & obtusa instar, Glycyrrhizæ vulgaris florum formâ & colore perquam similis. *Radix* candicans & exilis, quæ an vivax sit asserere nequeo. Hæcenus Clusius.

In planta sicca ad nos à D. Sloane transmissa radix erat simplex, rectâ descendens, ima parte in furculos (unum vel alterum) divisa; unde exibant cauliculi quatuor vel quinque, quales describit Clusius, rubentes, firmiores & robustiores multo quam precedenti; foliis vestiti à decem aut duodecim pinnularum oblongarum, obusarum, averâ parte hirsutiarum conjugationibus cum impari in extremo compositis. *Flores* quales describit Clusius, non tamen summos caules terminant, sed è foliorum alis in pediculis oblongis hirsutis egrediuntur. Singulis flosculis succedunt *siliquæ* breves & velut triangule, lineâ ab uno latere rectâ, ab altero incurva terminata, exterius musco quodam subrusto denso innascente scabre, geminatae, & in duas facile separabiles, quarum singulae unicum duntaxat intus *semen* continent, satis grande, compressum, subulvum, præter nuscum villosum filique etiam lanugine pubescent.

Locus.

Nusquam alibi quam ad ripas fluminis Thormis Salmanticæ alluentis, paulò infra eam urbem observabat Clusius, nomine vulgari carentem, mense Junio. Verum (inquit) is locus procul à mari distat, juxta quod Dioscorides Glaucem nasci tradit.

19. *Glaux Catalonica* non descripta.

Elegantissimæ hujus plantule ramulum ad me transmissit idem ingeniosiss. Vir D. Sloane. Qualis fuerit radix aut ima folia nescimus: ramulus transmissus vix palmaris erat, foliis, ut in hoc genere, seu foliorum alis, crebris vestitus. Folia autem quatuor duntaxat aut quinque pinnularum, oblongarum, angustarum, acutarum, lanuginosarum, (subus præcipue) conjugationibus constant, impari folio alani terminante. *Flosculi* in glomeris seu globulis in foliorum alis scissilibus, aut certe brevissimis pediculis donatis, quantum in sicca discernere licet, cæteris, quorum singulis succedunt *siliquæ*, structura & figure insolite, breves, & propemodum quadrangule compressæ in acutos apices productæ, incanæ & hirsutæ, è duabus siliquis sibi mutuo commissis propemodum ut in *Thlaspeis* bidentatis valculo, complicate; non enim, ut in aliis hujus generis siliquis, planis lateribus commissis coherent, sed dorsis tantum lineâ rectâ conjunctis, versis apicem ad se mutuo retrorsum reflexæ, imis lateribus fuscum recurvis. An plura an singula semina sit in singulis siliquis nobis non constat.

* 20. *Astragalus perennis*, foliis hirsutis, caule recto apylo, flore ochroleuco odoratissimo Morif.

Morif.

Hæc planta plurima edit folia, alata, hirsuta & per terram strata, binatim seu conjugatim præter adverso adherentia, uno impari extremum costæ claudente. Ex medietullo foliorum per terram sic stratorum oriuntur cauliculi hirsuti itidem, pedales & altiores, sustinentes plurimos flores, luteo-pallidos seu ochroleucos, fragrantissimi odoris, ad longitudinem trium unciarum in summis caulium spicatum digestos, quorum singulis succedunt *siliquæ* gemellæ, crassæ admodum, triquetrae, vix unquam longitudine superantes: harum singulae binæ vel terna continent *semina*, ossa sesamoidæa reventia, seminibus cæterorum suæ sortis crassiora. Planta est perennis.

SECTIO TERTIA.

De Leguminibus trifoliatis.

LEGUMINA trifoliata sunt vel Trifolia propriè dicta, quæ terna duntaxat habent folia in extremo pediculo; vel minus propriè sic dicta, quæ præter folia terna in extremo pediculo bina insuper habent ad ejus à caule exortum seu basim, quæ *Loti* appellantur, & quodammodo pentaphylla sunt.

Trifolia propriè dicta sunt vel floribus in capitulo aut spicas congestis, vel eisdem magis sparsis & rariis sitis.

Quæ floribus sunt in capitulo aut spicas congestis, sunt vel 1. *Seminibus & siliquis in calycibus plerumque occultatis*, floribus erectis, capitulis aut spicis summos in plerisque caules terminantibus, seu spicæ lanugine nulla aut rariore obita: sunt, calycibus florum vel strigosis & striatis nec à delapso aut marcescente flore in velicas intumescitibus ut in *Trifolio pratensi montano*, &c. vel in *vesicæ tandem intumescitibus*, ut in *Trifolio fragifero*, &c. sive spicæ molles sunt & villosæ mollior sita pedem leporinum referentes, ut in *Lagopo*. 2. *Seminibus & siliquis visui expositis & extra calyces apparentibus*, floribus pendulis, capitulis aut spicis è foliorum alis egressis, siliquis seu folliculis scabris aut rugosis, in *Melilotis*.

Quæ floribus sunt magis sparsis & rariis sitis sunt vel siliquis rectoribus, seu producoribus in *Fanugo*, seu brevioribus in *Anonide*, vel insidem intortis & coactis in *Medica*.

Herbæ flore papilionaceo non scandentes trifoliæ sunt vel

Propriè sic dictæ, quæ terna duntaxat folia habent in extremo pediculo, suntque vel floribus

In spicas congestis, seminibus & siliquis

In calycibus occultatis, suntque vel spicis

{ Mollioribus & villosis; *LAGOPUS* dicta, quia mollior sita pedem Leporis refert.
{ Lanugine nulla aut rariore obita, calycibus

{ Delapso flore in vesicæ intumescitibus; *TRIFOLIUM Fragiferum* seu *vesicarium*.
{ Strigosis & striatis, in vesicæ membranaceas non intumescitibus; *TRIFOLIUM spicatum* plurimarum specierum.

Expositis, & extra calices apparentibus, floribus in spicis è foliorum alis egressis, pendulis, odoratis; siliquis seu valculis feminalibus scabris aut rugosis; *MELILOTUS*.

Sparsis & rariis sitis, siliquis

Rectis aut nonnihil incurvis

{ Producoribus, compressis, seminibus lineâ ab angulo ad angulum depressâ sulcatis, *FOENUM GRÆCUM*.
{ Brevioribus, semine reniformi; *ANONIS*.

Intortis, gyris paucioribus aut pluribus, fructu levi aut spinoso, scutellato, foliato, orbiculato, plurimarum specierum; *MEDICA*, seu *Trifolium coactatum*.

Minus propriè dictæ, quæ præter folia terna in extremo pediculo, bina habent adejus exortum cauli adnata, adeoque etiam pentaphyllæ dici possunt; *LOTUS* herbæ plurimarum specierum.

Species illæ *Medicæ* quæ jumentorum pabulo feruntur, radice sunt perenni & vivaci; siliquis intortis quidem sed paucioribus volutis, nec sibi invicem contiguis ut unum glomerem efficiant.

SECTIO

Montbelgard. in horto & extra urbem habere maculata folia; maculas autem esse albicantes, semicirculares, ad cordis formam nonnihil accedentes, quod pro re insolita habere videtur, cum nihil apud nos sit utitur.

In pratis & pascuis ubique vulgarissimum habetur.
Sunt Hiherni, qui suo *Chambrech* (quod est *Trifolium purpureum pratense*) aluntur, celeres, & robusti, ut nos nomen *D. Tancredus Robijon*.

A. 3. *Trifolium pratense purpureum majus. The greater purple Meadow-Trefoil.*

Radix hujus lignosa, minimum interdum ferè digitum crassa, superius in multos veluti ramos dividitur, qui sub terra undique reptantes, & hic illic germinantes late plantam diffundunt, & magnum spatium occupant. *Cauliculi* inde emergunt dodrantales aut pedales, in terram reclinati, purpurei, crassiores quam in purpureo vulgari, ramosi ramulis è foliorum alis exeuntibus, quæ alternatim ut in illo posita, sed crebriora. *Folia* ipsa majora longiora & acutiora quam in vulgari, brevioribus pediculis, notis albis feminalibus non semper picta. *Flores* in summis caulibus & ramulis majores, saturatus purpurei, in specia fere capitula majora & breviora coarctati quam in illis; quin & spica longiore pediculo præcipue folii parte in hac planta quam in illa.

sunt magis conspicui averia præcipue folii parte in hac planta quam in illa.
In pascuis satis frequens est, minus tamen quam *Trifolium purp. vulg.* Scitur etiam in agris pro bonum & pumentorum pabulo; quibusdam audit *Common Clover-grass*.

* 4. *Trifolium pratense minus flosculis purpureis C. B. prat. min. purpureum Park.*

Cauliculi huic tenues, rigidi, pedales, ramulis crebris divisi. *Folia* parva brevibus pediculis modo tercia, modo quaterna habet. *Flores* in summis ramulis multi, perexigui, velut in umbellam solis congesti, purpureo-rubentes. *Radix* tenuis, alba, fibris capillata.

5. *Trifolium purpureum majus folio & spica longiore J. B. montanum, spica longissima rubente C. B. Lagopus major folio pinnato Park. major, spica longiore Ger. Trif. majoris tatis altera species Clus.*

J. B.

Ad cubitum & sesquicubitum excrevit, *caulibus* crassiusculis, valentibus, variè divaricatis. In *foliis* subinde ludit, interdum seminumque vix excedunt, subrotunda, frequentius oblonga, acuminata, trium unciarum, feminalis latitudine, connexæ per ambitum crenata, admodum venosa, crispata, tergemina, pediculo nixa in vaginam valde latam, pinnatam, trium unciarum aut longiore, caulem complectentem desinente. *Flores* rubentes in spicam palmarem & majorem, satis crassam dispositi, ex *calicibus* in pinnas longas, tomentosas diffusi.

In collibus circa Genevam invenitur spontaneum. *D. Magnol* observavit copiosum in umbrosis, herbilibus locis sylvæ Valenzæ, viâ quatur ad pagum *Viola*, non longè à *Montpelo*.

* 6. *Trifolium montanum purpureum majus C. B. Park. Trif. majus Clusii secundum, non alium sed rubrum J. B. majus flore purpureo Ger.*

Clus.

Trifolium majori albo non valde dissimile est, vel amplitudine, vel formâ: *folia* tamen paulò angustiora, & crassiora *flosculorum*, qui conferunt nascuntur, spica, eaque summo caulis fastigio inherens, sine ullo petoli vestigio, & quasi inter folia latens, cui plerumque adnascitur alia brevior, rarissime tercia. *Flosculi* verò differunt colore, qui non albus est sed ruber, & odore cujus sunt expertes. *Radix* illius radici ferè par.

In *Hamburgensi* monte & aliis *Pannoniæ* & *Austriæ* montibus *Alpestribusque* pratis, præsertim ficioribus *Viennez* vicinis, tum pariter in *Moraviæ* & *Bohemiz* sylvis copiosè invenitur.

* 7. *Trifolium spica oblongâ rubrâ C. B. Trif. majus flore purpureo Ger. montanum majus purpureum Park. majus tertium purpureum Clusii J. B.*

Clus.

Majore multò excrevit altitudine, quæ plerumque cubitalis est: *caule* etiam habet crassiores, nodosos. *Folia* ex lingulis geniculis alternatim prodeuntia, longa, striatque, dorso magis eminente & elato, laxè quidam veluti vaginâ, in binas appendices desinente, caulem amplectentia, deinde tercia numero ex eodem pediculo nascentia, superioris duplo longiora, illis tamen non minus dura & per oras denticulata, gustu nonnihil adstringente. Huic spica longior & major, elegantissima rubrorum flosculorum & caliculis lispidis emergentum serie composita. *Radice* habet superiorum radici similem, vivacem & singulis annis plures caules proferentem.

Cum priore invenitur. Vide loca: non multum differt, ipso *Clusio* fatente, à *Trifolio purp. majore*, folio & spica longiore *J. B.* loco penultimo descripto.

* 8. *Trifolium montanum purpureum minus C. B. montanum minus Thilio purpureum J. B.*

Brevioribus constat cauliculis, & foliis acutè mucronatis, & capitulis etiam, estque flore quandoque purpureo, quandoque candido.

Ex brevi hac descriptione an hæc fit species à reliquis distincta certò colligere nequimus.

* 9. *Trifolium*

* 9. *Trifolium montanum purpureum folio acuto crenato C. B.*

C. B. prod.

Cauliculi est pedalis, firmis, rectis: *foliis* varioribus, oblongis, angustis, nervosis, acutis sursumque spectantibus, in ambitu denticatis, aliquando profundius incis. In cauliculi summo flores purpurei, quasi in globo conferti.

In montosis pratis *Maio Junioque* florens reperitur.

Locus.

* 10. *Trifolium montanum purpurascens folio obtuso crenato C. B. Park.*

C. B. prod.

Caulis est ramiflorus, *folia* oblongis, angustis, sed obtusis, & superne & utrinque crenatis, cujus ramuli frequentioribus & angustissimis *foliis* donantur. *Flores* quam in priore rariores & purpurascetes.

In pratis montosis circa *Genevam*.

Locus.

Utraque hæc planta nobis incognita, nimis breviter tamen descripta est.

A. 11. *Trifolium stellatum glabrum Ger. emac. capitulis Disfaci quorundam. Smooth Starry-headed-Trefoil, or Cattle-headed-Trefoil.*

E radice alba, simplici, annua *caules* emergunt plures, palmares aut dodrantales, in terram ferè procumbentes, teretes, hirsuti, ramosi. *Folia* longis pediculis insident, lanugine molli pubescentia, non crenata, longiuscula, extremitatibus subrotundis, è quorum alis oriuntur ramuli alterni. In summis caulibus & ramulis capitula Disfaci aut Erynghi similia, pediculis brevibus insident, ad quos folia bina opposita appropinquatibus suis caulem amplectuntur. *Flosculi* pallide purpurei, quorum calices in quinque radios seu pinulas terminantur, quorum infimus maximus longissimisque.

In palustribus maritimis pluribus in locis occurrunt, in aggenibus maxime. Vidimus & collegimus *Locus.* prope *Hollandiam* vicum non procul *Harvico* in *Ellexia* copiosum; circa *Leigh* non procul ab ostio *Tamensis* fluvii in eodem Comitatu. *D. Johnson* Gerardi emaculator in paludibus falsis *Darfordie* in Cantio. Observavimus etiam in transmarinis circa *Messanam* *Siciliæ*. *D. Belam* è *Tingide* *Africæ* urbe misit.

12. *Trifolium stellatum C. B. stellatum Montepellulanum Park. stellatum purpureum Montepellulanum J. B. stellatum hirsutum Ger. emac. Rough Starry-headed-Trefoil.*

J. B.

Palmares & interdum bipalmares, non planè surrectos, interdum etiam in terram prociduos, sunt ex gracili, alba, lignosa, capillatâ *radice* caules, totos densè lanugine obitos, inanes, quandoque, rufescentes, rarissime in alas divisos: *folia* longis nixa pediculis, cordata, tantillum per oras superiores crenata, penitus hirsuta. *Florum* glomeris subrotundi, coloris purpurei, perquam villosos constant calycibus, quorum pinnae diductæ radiatim stellam representant. Planta est annua. Plenioris descriptionem videtis apud *C. Bauhinum* in *Prod.* qui flores interdum sed ramus luteos esse scribit, quod nunquam vidimus.

Ad radices montis *Vesuvii* copiosum observavimus, nec minus frequens in *Sicilia* circa *Messinam*. *Locus.* nam, & *Gallia Narbonensi* circa *Montepellum*. Hoc genus est (ni multum fallimur) quod depingit & describit *Alpinus* in *exor.* *Trifolii* clypeati argentei titulo, cui *semina* nigra, oblonga, lata, tenuis, foliacea, figurâ ad antiquos clypeos *Venetos* maxime accedere visa tribuit; quod observandum an huic *Trifolio* conveniat necne. *C. Bauhinus* semen planum esse scribit. Descriptio *Alpini* in floribus colore, quem argenteum facit, à planta nostra albidit, cui flos rubescens. Fortè per florem capitulum intellexit.

* 13. *Trifolium glomerulâ Personatæ Cherleri J. B. globosum repens C. B. prod. Park.*

J. B.

In humum reclinat palmares *caules*, quos à reptante capillacea, rufescente *radice* emittit plures, hirsutos, *foliis* vestitis per extremum latoribus, pilosis: uniuersisque coliculi fastigio capitulum hæret unicum, majusculum, in *Personatæ* modum glomeratum, & arilis longis, sed lanugine quadam albicante intertextis horrens, *flosculis* inter aristas apparentibus parvis, purpureis: basin autem amplectuntur terna *folia*, magna, squamatis incumbente subnatisque, lata, albicantia, per margines purpurascencia, similibusque ftris virgata, nescio quâ *Garyophyllatæ* aquaticæ folis simile habentia.

Montepellii in squalidis & siccis locis circa *Episcopi* castellum legit *Cherlerus*. Provenit etiam *Locus.* in loco *Gramuntio* copiosè. *C. B. Bauhin.* *Montp.* Descriptionem. *C. B.* vide & confer.

A. 14. *Trifolium parvum hirsutum, flore parvo diluti purpureo, in glomerulis oblongis, semine magno. Small large-seeded-Trefoil.*

J. B.

E radice alba, simplici, adnatis aliquot donata, annua *caules* emittit plures, teretes, hirsutos, ramosos, in sterilibus vix palmares, in lætiori solo cubitales & longiores, in terram reclinatos, ad genicula nonnihil recurvos. *Folia* hirsuta, per margines aequalia, obscure viridia; quæ à radice exeunt minora, obtusiora, interdum etiam cordata, pediculis longis insident: quæ in caulibus sunt inferiora breviora & obtusiora, longioribus pediculis fulta: superiora paulatim longiora, acutiora, brevioribus pediculis. *Flores* exigui, pallide purpurei, evanidi, in capitula dense stipata glomerati, summis caulibus & ramulis insident. Capitula in sterilibus in globuli formam coacta læto solo in longum excurrunt; ad singulorum capitulorum basin unum semper, interdum duo opponuntur folia,

- A. 24. *Trifolium supinum cum glomerulis ad caulium nodos globosis, floribus purpurantibus. An Tr. nodosum capitula Thymi Morif. praelud.?*

Radix ei alba, simplex, fibris majusculis donata: ex qua emergunt ramuli complures, in terram procumbentes, glabri, versis radicem supina parte nonnunquam rubentes, foliis alternatim positis, in pediculis longiusculis ternis, fibrosum & ad margines dentatis vestiti. Globuli sessiles ad alas foliorum, non spinosi, ex quibus emeunt flores pallide purpurei, rarius dispositi. Semen nondum maturerat.

Locus.

In marginibus arenosis propè Saxmundam Suffolcix oppidum inveni: postea attulit Thomas Will. folius circa Londinum collectum: tandem etiam in transmarinis circa Messanam Siciliz urbem inveni. Capitula seu globuli è calicibus arctè stipatis congesti sunt.

- * 25. *Trifolium capitulo glomerato rigido J. B. globofo flore, vel capitulo Lagopi rotundiore C. B. capitulo globofo Park.*

C. B. prod.

Radice habet longam, tenuem & capillaceam, fibrosam, albam: caules plures, tenues, rotundos, palmo minores, quandoque pedales, in ramulos leviter hirsutos divisos: quos folia parva, nonnihil pilosa, longiora quam folia majoris, per extremum rotunda, crenata cingunt, [quibus juxta pediculum communiter duo alia subjunguntur.] Caulium fastigia ornant capitula singularia, glomerata, compactora quam *majoris stellata*, Boronanz paria, sed Bardanz echinorum alperitate hispida. Flores parvi, lutei, [rufescentes D. Magnol.]

Locus.

Mato mensis Monspellii circa Castellivum copiosè provenire observavit C. Bauhinus. In satis copiose oritur, sed semper cum floribus rufescentibus. Batan. Monsp.

CAP. II.

Trifolia spica molli & villosa Lazopi dista.

1. *Trifolium albo-incarnatum spicatum, sive Lagopus maximus J. B. Lagopus maximus Ger. max. flore rubro Park. Trifolium spica subrotunda rubra C. B. The greatest Hares-foot Tretail.*

J. B.

Sitis prolixa radice donatum est, gracili, fibrata. Caules plures, dodrantales & cubitales, hirsuti, simplices. Folia ex piloso pediculo, vaginà sua brevi, hirsuta caulem complexo, terna, subrotunda, latiora quam folia majoris, crenata, non cordata. Spica duarum aut trium unciarum, floribus constat albis dilutè purpurè remissis ex calycibus admodum villosis, in quinque pinnulas desinentibus. Semen majusculum, fibrosum, luctum, pallidum, accedens ad Melioli vulgaris, sapore Pisum.

Locus.

Annua est planta, ex femine decidua, siquidem maturo Julio & Augusto, se conservat. In Italia circa Neapolim observavimus cum floribus pulchrè rubentibus aut coccineis: Quod prope Genevam oritur albo-incarnatus obtinet.

- A. 2. *Lagopus vulgaris Park. trifolius querundam J. B. Lagopodium sive Pei leporis Ger. Trifolium arvense humile spicatum sive Lagopus C. B. Hares-foot, or Hares-foot Tretail.*

J. B.

Nomen ex argumento spice indebitum est, quæ molli villo cineraceo, purpureo leporinis pedes imitatur, *forescens* albidis & minutis, tantillum prominulis, quos semen excipit exile fulvum. Spica pediculis longis insident, è foliorum albis exarantibus. Caliculi plurimi palmarum aut sesquipalmarum alti, limbo in hereticos dodrantales aut pedales] ramosi, toti incana lanugine pubent: in quibus hirsuta Trifolia spica, unciam circiter longa, culum lata, acuminata, villosa & incana, averfa præsertim parte, pediculis lata & striata basi, in duas prælongas velut auriculas exeunt, caulem amplectantibus. Quæ è radice exeunt folia, multo latiora sunt, & pediculis longioribus fulta. Sapor plantæ stringens & strenuè exiccatus.

Frequens est inter segetes, maxime solo arenoso, serius autem & post mediam plerumque æstatem floret.

Alpin.

A radice stipis assurgit rectus, tricubitalis & amplior, argentei coloris, è quo plures rami exeunt, infum ex obliquo in rectum acti, foliis Cythi, sed longioribus & tenuioribus, in acutum desinentibus, ternis simul junctis, totis candidis. In summata verò caulem flos vitur rotundus, flori præteritis trifolii figura & magnitudine quàm similes, coloris purpurei, & in aliquibus carni, ex multis flocculis Cythi florum amulis congestis, qui circumquaque intermixtos habet quoddam villos, albos, tenuissimos, velut sericeos, quorum mixtione ex rubro colore flos redditur longè visui elegantior. Radix illius plantæ est longa, gracilis, lignosa, nigra, bifida.

- * 4. *Lagopus*

- * 4. *Lagopus minor flore ruberrimo Park.*

Park.

Folia habet mollia, incana, angusta, in acutum mucronem desinentia, breviora tamen quam Lagopi angustif. Hispan. Clus. Caulis ad semipedalem altitudinem vix ascendunt. Spicam gerit tenuem, barbulis multo tenuioribus quam prædicta Lagop. frequentiore. Flores præteritis elegantissimos, rubicundi coloris: quibus singulis flosculis succedunt capitula singule, villosa, pluribus radiis in margine carumdem stellatim dispositis onusta, quando semen in capitulum fundo est maturum.

Planta est annua.

Somine ex Hispania accepto J. Parkinson exorta est.

- * 5. *Lagopus supinum Park.*

Ex Hispania attulit Boelius.

- * 6. *Trifolium lagopoides annuum hirsutum pallidè luteum seu ochroleucum Morif. hist.*

Morif.

Folia edit terna acuta, incana lanugine obfita, atque ex vaginulis aliorum more pediculis biuncialibus ortis innitentia: in fastigio caulium pedaliū erectorum, nonnunquam reclinantium, proveniunt spica longæ, unciales & bunciales, Lagopi vulgaris instar, coloris pallidè lutei, seu potius *ochroleuci* floribus compositæ. Floribus hinc evandis singulis flosculis succedunt capitula, quinquepartito in margine divisa, & singula femina subrotunda continentes in fundo. De loco nihil habet.

7. *Trifolium angustifolium spicatum J. B. Trif. montanum, angustifolium spicatum C. B. Lagopus major angustifolium Park. Lagopus altera angustifolia Ger. emac.*

J. B.

Radix huic unica, tenuis, longiuscula, lignosa: caules ex eâ plures, satis firmi, palmares aut pedales, simplices: in quibus folia terna, graminea, hirsuta, pediculo nixa uncia, caulem longè, striatâ vaginâ obvolvunt: spica duarum circiter unciarum longitudine aut major, ex floribus purpureis congesta, in calicibus lanuginosis, pinnas quinque protendentibus. Vidimus hujus generis altitudine cubitali, foliis angustissimis duas trève uncias longis.

In montibus supra Messanam, atque etiam circa Monspelium, utrobique copiosè provenit. Flores Locus. in nostra dilutè rubent.

8. *Trifolium angustifol. Hispanicum Clus. Ger. emac. Park. Trif. angustif. Hisp. sive Lagop. angustif. flore dilutè rubente J. B. Trif. Hispanicum angustifolium spica dilutè rubente C. B. Clus.*

Unicum fert caulem, gracilem & satis firmum, nodis quibusdam distinctum & in aliquot ramos divisum, nascentibus ad singulos nodos pediculis, satis laxa fide caulem & ramulos amplectentibus, quorum extremis terna insident folia, non orbiculata, sed longiuscula & angusta, carinata, sive dorso elatiori, canescentia instar foliorum vulgaris Lagopi: Simul rami desinunt in longas calycularum spicas, è quibus emergunt flosculi vulgaris floribus formâ similes, & fere concolores, hoc est, dilutè rubentes.

Semine ex Hispaniis accepto natum est: cui simile, vel fortè hoc ipsum genus se observasse meminit Clusius Salmanticensi agro ad Vinerorum margines.

Nos in montibus Messanz imminutibus, item circa Monspelium observavimus. A præcedente Locus. tota specie diversum agnoscimus.

CAP. III.

Trifolia spicata flore luteo.

- A. 1. *Trifolium luteum lapinum Ger. emac. pratense luteum femina flore palestriore sive Lupulino J. B. pratense luteum capitula Lupuli, vel agrarium C. B. Hops-Tretail.*

Plures cauliculis spargit, infirmos, & vix se sustinentes, palmares, aut dodrantales, hirsuti, rubentes ramis creberrimis fruticulos. Folia parva, laticula obtusa, glabra, præsertim supine parte, venulis creberrimis, si luci obijciantur, vel ex adversa parte facile conspicuis, striata, pediculis longiusculis appenda. Versis caulis & ramulorum summitates *florum spica* ex alis foliorum pediculis longiusculis imitatur, sed minores multo, flosculis luteis compositæ, per maturitatem deorsum reflexis, minime deciduis. Petalum in flore superius & erectum amplum est & striatum. Singuli autem flores singula femina occultant. Ab alis plerisque Trifolis differt quod flosculorum singularium calyces perexigui sunt & vix visibiles.

In agris inter segetes, solo præsertim arenoso aut glauco.

Locus.

- A. 2. *Trifolium lupulinum alterum minus. An Trif. luteum, flore Lupulino minus J. B. The lesser Hops-Tretail.*

A radice simplici, furculosa tamen & minutissimis etiam fibrillis capillata, è quibus tubercula quædam

M m m

dum seu granula dependent, plurimos fundit ramulos, parvis cum precedente longitudinis, aut etiam majores, tenuiores, glabros, inferius rubentes. *Folia* quàm illius minor, vniustora, obtusiora, & ad cordis formam propius accedentia. *Flosculorum* spica longis pariter & tenuibus pediculis & foliorum alis egressis insistent, plus duplo minores, minoribus flosculis compositæ, saturatis flavæ. Flosculi pari modo per maturitatem decursum reflectuntur. *Semina* quàm illius majora, in singulis flosculis singula.

In pascuis inter gramina frequens occurrir.

* 3. *Trifolium montanum Lupulinum* C. B. Park.

C. B. prod.
Ramus est cubitalibus, glabris: *foliis* rarioribus, parvis, subrotundis, levissimè denticulatis, longissimè pediculis donatis: Rami fastigium capitulum Lupuli formâ, sed oblongum ex flosculis spadicem compositum insidet.

In montibus supra Ilfeldam provenit.

Ob formam capituli Lupulinis Trifolis adjectimus quamvis colore florum differat.

4. *Trifolium capitulo spumoso aspero majus* C. B. prod. *vesicarium asperum majus* Park.

C. B. prod.
Radix est oblonga, fibrosa: *caulibus* bicubitalibus, tenuibus, flexibilibus, à vicinis fruticibus sustentatis: *Folia* rotunda, Trifolio vulgari similibus, crenatis, prelongis pediculis donatis: inter quæ pediculi nudî, palmares, quandoque pedales efforuntur; qui singuli capitulum subrotundum, ex floribus aureis compositum, nonnunquam parvæ Avellane magnitudine sustinent. Hos *flosculi* membranacei, sibi invicem incumbentes, nonnihil à filamentis quibusdam exasperati sequuntur.

Hoc in Salicetis Michelfeldæ Huningam versus, is se sufficiens reperit.

Nos ob floris colorem ad Trif. lupulinum potius quàm ad foliaceum seu vesicarium retulimus, quamvis & Trifolium lupulinum quodammodo vesicarium & squamosum seu spumoso sit.

Trifolium saxatile hirsutissimum C. B. prod. Park.

C. B. prod.
Radix lignosa, transversim repenti, rufo cortice texta quasi truncus ex multis plantulis simul junctis, caule carentibus insidet, tota planta duas trêse uncias non superante. *Folia* habet Trifolii, parva, mollia, incana & velut argentea, superne crenata & pediculis brevissimis infidentia: inter ipsa folia capitula parva, rotunda, longiculis pedicellis donata, in quorum medio plii breves mollissimi flavescences conspiciuntur. Nec florem, nec semen vidimus, & in altissimis Helvetiorum jugis legitur.

Ex imperfecta hac descriptione, quod referenda sit hæc Trifolii species colligere non possumus.

Trifolium erectum annuum capitula sublongis à calycibus magnis constatis, Calabrense.

Caulentis huic semipedales, teretes, recti, rigidi, hirsuti, ramosi: *folia* parva, modicè lata, extremis subrotundis, argutissimis denticulis circumcincta crenata, in summis caulibus & ramulis flores in capitula sublonga congesti, è calyculis majusculis, in summo, ut moris est, quinquepartitis, segmentis singulis latioribus quàm in hujus generis plerisque, exeunt; quorum nec formam, nec colorem observare potuimus; jam enim, circa medium Junium, præterierant. Singuli calyces singulas occultant siliquas breves, latiusculas, bina intus semina subrotunda, compressa [in planta sicca] continentes.

Hanc speciem in Regno Neapolitano ad maris litus collegi, cum Messanâ Neapolin redirem.

C A P. IV.

De Meliloto.

A Mela & Melis, quasi Lotus mellea, vel à flavo colore florum, vel ab odore melleo quem siccata emitit; vel, ut vult, Jo. Bodæus à melleo sapore, qui in caule ejus & radice deprehenditur dum comeditur: verum hæc de Meliloto Ægyptiaca intelligendum.
Notæ hujus generis characteristice sunt Flores penduli in spicis & foliorum alis egressis, siliquæ seu folliculi breves, scabri rugosæ.

1. *Trifolium odoratum* Park. Ger. *Lotus hortensis odora* C. B. *Lotus sativa odorata*, annua J. B. *Sweet Trefoil*.

Radix ei gracilis, simplex, alba, lignosa, fibris aliquot donata. *Caulis* cubitalis & altior, rectus, gracilis, striatus & nonnihil angulosus, glaber, inanis, ab imo statim ramosus. *Folia* cauli alternatim adnascuntur in pediculis longis tera simul, pallidè viridia, glabra, circum oras serrata, inferiora in caule breviora, obtusiora & rotundiora, superiora longiora & acutiora, ut in aliis Trifolis ferè fit. E. foliorum superiorum alis longis pediculis nixæ egrediuntur *spica* seu globuli, *flosculi* papilionaceis dilutè cœruleis, (quorum in odore pertinaci præcipua gratia) compositi. Singulis flosculis

culis singula succedunt *vascula*, duo aut tria intus *semina* continentia, fulva, odorata. Semine ad maturitatem perducto quotannis perit.

A. 2. *Melilotus vulgaris* Park. Germanica Ger. emac. descript. *Officinarium Germaniæ* C. B. *Trifolium odoratum* sive *Melilotus vulgaris flore luteo* J. B. *Common Melilot*.

Radix albâ, tenui, lentè, fibrillis brevibus capillatâ, in terram descendente firmatur. *Caulis* emittit plures [interdum unicum] cubitales, scissicubitales & altiores, glabros, teretes, striatos tamen, inferios, inanes parva intus cavitate, ramosos, *foliis* ad intervalla alternatim nascentibus vestitis, ternis in eodem pediculo tenui, scissicubitalibus, oblongis, denticulatis & plerumque circumscissis, glabris, obscurè virentibus. *Flores* in spicis longis ex alis foliorum exeuntibus, rariis siti, exigui, flavi, pediculis brevibus, tenuibus penduli, quibus succedunt *siliquæ* breves, pendulæ, rugosæ, per maturitatem nigres, *semina* singula aut bina flavicantia continent, sapore leguminoso.

Junio & Julio mensibus floret, & ad sepes & in vepretis, interdum & inter segetes copiosè Tempus & Locut.

Leniter resolvit, digerit, emollit, dolores sedat. Hinc emplastris & cataplasmatibus digerentibus ac Vires. resolventibus, necnon concoquantibus, tum & acopis omnibus utiliter admiscetur. Uruntur eâ vulgò Officine pro vera Verum Meliloto.

Ad Pleuritidem nitigandam hinc solum prodessè experientini, R. Herbe Meliloti, Parietariæ vire æna M. ij. Betonicæ M. j. multa & decocta in aq. sape pectori superponantur. *Simon Pandur*.

Emplastrum de Meliloto Mesue egregium est anodynum, discutiendo non flatus tantum, sed & frigidam crassamque materiam in tumoribus externis, necnon hepatis lenisq.

Cùm Dioscorides dixit Melilotem esse boni odoris, intelligendus est de excicata herba, quia nullum ferè odorem vires habet, sed quum aruerit fragrantissimum, quod neque Theophrasto prætermisimus, lib. 6. de causis Plantar. Sertula (inquit) campana siccata plenus olet. * *Maramba*.

Trifolium caballinum Camer. & Italis dicitur, quia equi herbam hanc avidissimè in pabulum sequuntur. Apud nos etiam in Anglia subinde feritur pro equorum & jumentorum pabulo.

* Method. cogn. simp. l. 2. c. 6.

3. *Melilotus flore albo* Park. Germanica Ger. *major candida* Trag. *White flower'd Melilot*.

Præcedenti persimilis est, differt tamen *caulibus* crassioribus, firmioribus magisque lignosis, altioribus etiam & erectioribus; *foliis* minoribus vestitis, minus odoratis: *floribus* candidis, minoribus, pluribus simul in spicis longioribus, succedentibus *capitula* parvis, subrotundis, non ut in præcedente incurvis. *Radix* subest lenta, tenuis, albicans, qui plerumque secundo à satione anno, postquam planta semen dederit, præsertim si copiosius fuerit, interit.

A præcedente reverà specie differt, quamvis plerique Botanici utraq; eodem titulo comprehendant, & hanc illius varietatem tantum accidentaliter notant, solo floris colore diversam.

In Germania, Italia & Gallia Narbonensi frequentem observavimus; in Anglia, quod sciam, non Locut.

occurrit spontanea.
Dodonæus quinquè Meliloti differentias recenset. 1. Flore luteo. 2. Flore candido. 3. Pero. Quinquè speciem florem purpureo-cœruleo inodoro. 4. Flore luteo, longioribus filiquis. 5. Flore luteo foliis per crenas circumferentiam non crenatis.

Tertiam & quintam species invenio in Catalogo Hort. Reg. Parisiensis.

4. *Melilotus magno semine* [rectius foliis] *rotundo, rugoso* J. B. *Mel. Italica foliis rotundis* C. B. *Italica* Park. *Italica & Patavina* Ger. *Italian Melilot*.

J. B.

Dnorum cubitorum altitudinem assequitur, *radix* simplici, rectâ, lignosâ, alba, gracili. *Caulis* angulosus, purpureo-fulvus, rigidus, levis, arcto tubo pervius, plurimis ramis brachiatus. *Folia* trigemina pediculis subcubitalibus & longioribus appenda, inferiora lata, cordata, per margines equalia, superiora minor, angustiora, crenata. *Flores* melini, vulgaris Meliloti sed majores, in spicis longas ex alis foliorum egressis digesti. *Pericarpia* rotunda, plii minoris magnitudine rugosa, *semen* modò unum, modò duo continet. R. licet quotannis emoritur & semine deciduo se renovat.

5. *Melilotus angustifolia repens, foliis rotundis* C. B.

C. B. Prod.

Radix habet albam, oblongam, tenuem, capillaceam: à qua *cauliculi* plures semipalmares, rariis palmares, pro terram sparsi prodeunt: circa quos *foliola* oblonga tribus petiolis pediculo infidentia, quæ levia sunt & per margines crenata: ex quorum alis pediculis emergunt tenues, oblongi; quibus *flores* parvi, luteoli, octo, novem, decem, & quandoque plures, alternatim dispositi assignantur. His totidem *foliis* rugosi, singuli *semen* unicum continent succedunt.

Montepessili in arvis & ad pedem montis Lup.

Locut.

6. *Melilotus nova Berardi, seu erecta foliis rotundis minor*. *The lesser round-cobbed Melilot*.

Præcedente [Italica] omnibus suis partibus minor est: *caulibus* cubitalibus & altioribus, erectis, rotundis, virentibus; nec enim caules, nec foliorum pediculi rubent, ut in præcedente. *Folia* multò quàm in Italica minor, minùs glauca, aliis similia, inferiora nempe lata & cordata ferè, per margines

gines aequalia; superiora longa, angusta, circum oras crenata, superius mucronibus obtusis & velut abscissis. *Flores* similiter melini, at minores, in spicis ex alis foliorum superiorum egressis, breviores quam in precedente, quibus succedunt *Pericarpia* rotunda rugosa. *Radix* alba simplex quatuordecim annis enouritur.

Provenit in montosis pratis Delphinatis Galliae.

Locu.

- * 7. *Melilotus lutea minor, floribus & siliculis majoribus, spicatum & raris dispositis, foliis angustioribus, maculis sub exortum notata Morif.*

Morif.

Caulis proferit ejusdem altitudinis cum precedente, sed magis ad rubedinem inclinans: *Folia* quim illius angustiora sunt, & sub exortum maculis fibrubentibus afficiuntur. In summis ramulis proveniunt spicatum *foliuli* lutei, praecedentes majores, quorum singulos singulae sequuntur *siliculae*, majores & raris dispositae, spicatum pariter pendula, in quibus continentur *semina* duplo majora seminis praecedentis.

Ex feminibus Chalepo transmissis Oxonii orta est.

- A. 8. *Melilotus minor* Trag. *Trifolium luteum minimum* Ger. emac. Park. *pratense luteum capitulo breviori* C. B. *prat. luteum maiore flore minore, semine multo* J. B. *Small yellow Trefoil, or Melilot Trefoil.*

Radice nititur simplici, lignosa, alte in terram descendente, floribus aliquam multis tenuibus, quibus granula seu tubercula subinde appenda sunt, donata. *Cauliculo* fundit plumosum, humi procumbentes, pedales & longiores, fissatos, brevi admodum lanugine hirsutos, ramosos, *folia* ad intervalia vestitos in eodem pediculo ternis, obscure virentibus, obtusis, per margines crenatis, brevi & vix conspicua lanugine avera praecipue parte obtusis. Admodum folii pediculum ubi cauli apponitur appendiculae in acumine terminatae membranaceae caulem amplectuntur. Quae ex radice exeunt & in imis caulibus sunt folia, minora sunt, longioribus pediculis, & plerumque cordata. Ex alis foliorum pediculi exeunt fasciculae, tenuis, *spicae* sustinentes *foliulus* parvis, luteis aggregatis, quos excipit *pericarpia* compressa, rugosa, per maturitatem nigra, *semina* continentia.

In pascuis frequentissimum est.

Locu.

- * 9. *Melilotus vulgaris nostrati affinis, folio minore & angustiore* J. B.

J. B.

Angulosus & prolixus *caules* proferit, minores quam vulgaris Meliloti, divisione pari: *folia* item tergemina & odorata, sed non parum tum longiora, tum angustiora, quam notatis vulgaris, per ambitum crenata: *flores* lutei, confusimiliter spicati, sed singuli minores: *pericarpia* circularibus lineis rugosa, singula unicuique *semen* continent. Admodum coactae brevitatis reperitur interdum, ut palium non superet, *radice* prolixa & simplici.

Hujus figura quae habetur apud J. Bauhinum recte refert plantam quam D. Magnol pro Meliloto angustifolia repente folliculis rotundis C. B. habet, in faxosis la *Calanthe* prope Monspelium inventam: & fortasse una eademque planta est quae C. Bauhino describitur sub titulo alato, & J. Bauhino sub titulo initio proposito. Descriptionem C. B. quinto in loco propositam vide & confer.

- * 10. *Melilotus corniculatus reflexis major* C. B. *Mel. Syriaca* Park. *Syriaca odora* Ger. *Trifolium italicum* sive *Melilotus Italica corniculatus recurvus* J. B.

J. B.

Præcellum est hoc Meliloti genus, trium quatuorve cubitorum, & altius interdum, alis multis brachiatum, usque crassissimis & firmis. *Folia* terna, ex brevibus pediculis, Meliloti vulgaris haud multum dissimilia, oblonga, serrata, glabra: & quorum sinu pediculi exeunt palmares, in cacumine comantibus onusti *floribus* Meliloti Syriacae, luteis, odore fragrantis & pertinacis: quos siliquae sequuntur falcatae, unciales, compressae, fissatae, gemino versu alato pendulae.

In Syriaca siliqua videtur magis curva falcatae, in Italica minus, propter degenerationem, ut vult Lobelius.

In Gargano Apuliae montis provenit, Matthioli referente. Seminibus Syriacae Patavii satis corniculatis exit minus falcatis, & ignaviores adde.

Melilotum alteram pusillam Londinensem *Ad. Lob. C.* Bauhinus huc refert.

Locu.

11. *Melilotus Messanensis procumbens, folliculis rugosis sublongis, spicis florum brevioribus.*

Plantam hanc in lingua illa fretum Siculum & Portum Messanensem interjacente observavimus, loco humido. *Rami* in terram procumbunt: *flores* lutei in spicis breves congesti: *Siliquae* sublongae, sed breviores quam Meliloti Syriacae, circularibus lineis rugosae, per maturitatem ex flavo albicantes: *semina* quam vulgaris Meliloti majora.

In lingua portum Messanensem a Fretto Siculo dirimente, loco humido collegimus.

Locu.

- A. 12. *Trifolium Meliloti affine Ornithopodii siliquis, rectius ad Trifolium siliquosa refertur.*

Ex radice alba simplici multos emittit cauliculos in terram reclinatos: in humidioribus aut pinguiore solo palmares aut sesquipalmares, aliis vix quadrantales, satis crassos pro plantulae modulo, solidos & non concavos, ramosos. *Foliola* pteroxigina, & membranacea appendice cauliculos amplectente exeunt,

eunt, pediculis prælongis circa margines velut spinulis dentata, obtusa aut extremis subrotunda. E foliorum sinibus exeunt pediculi fasciculae aut breviores, tres plerumque *siliculos* pallide purpureos sustinentes, (interdum binos vel etiam unicuique) quibus succedunt totidem *siliquae* crassiusculae, curvae, recurvae, seminibus majusculis arcte stipatis ad octo aut decem falcatae, per maturitatem palatibus.

In aggeribus ad mare arenosis, & alibi etiam in Mediterraneo occurrit.

Locu.

- * 13. *Melilotus Aegyptia Alchimelech vocata* J. B. *Melilotus Aegyptiaca* Park. *Mel. corniculatus reflexus minor* C. B.

Alpin.

Supra terram expansa planta est, parva, modice repens, ferè nihil aut parum in altum se attollens: *folia* trifolii siliquosi minoribus tamen, floribusque parvis, multis, longis, racemi modo ordinatis, croceis, odoratis, à quibus promanant *siliquae* parvae, oblique: *semen* continentes minutum, rotundum, subnigrum, declinans ad rubrum, odoris non omnino expers, sapore stiptico cum aliquo amarore.

- * 14. *Melilotus India Orientalis* Park.

Park.

Semipedalem altitudinem vix superat, *caulibus* tenuibus, fuscis, *foliis* viridibus, in eodem pediculo ternis, parum aut non omnino densatis obtusis, non ramosis: quorum fastigia occupant *foliuli* multi, brevissimi, flavi: quibus succedunt *capitula* rotunda Meliloti Italici, *semen* parvum, nigricans, odore valido Meliloti, claudencia. *Flores* valde remissum aut potius nullum Meliloti odorem exhalant. *Radix* tenuis, annua.

Plantam hanc cum nondum viderim, an sit vera & genuina Meliloti species me nescire fateor: ex descriptione Parkinsoni nihil certi concludi potest. Capitulis & foliulis cum Melilotis convenit, sed non eorum situ in summis caulibus.

Parkinsonus se semina hujus sub titulo superius posito inter alia rariora ex Italia accepisse scribit.

Hanc eandem esse puto Meliloti minimæ recte luteæ, siliquis crassissimis curtis in capitulum congestis semine Foenugraci Morifoli, cujus idcirco descriptionem subiiciemus.

Melilotus minima recte lutea, siliquis crassissimis curtis in capitulum congestis, semine Foenugraci Morif.

Morif.

Reliquas Melilotos parvas, procumbentes excedit magnitudine & latitudine foliorum, quibus proximè accedit Melilotus luteæ Italicae folliculis rotundis rugosis. Vix pedalem attingit altitudinem. In cymis caulium *foliulus* proferit plurimos, satis raros, luteos: quibus succedunt *siliquae* parvae curvae, crassiores prædictarum omnium Melilotorum siliquis: in quarum singulis continentur *semina* bina, ternaria, satis magna, ab angulo ad angulum Foenugraci modo cava.

- * 15. *Melilotus Syriaca seu Chalepensis, major, coronata, siliquis curvis binucialibus* Morif.

Morif.

Caulis producit pedales, rectos: in quorum cymis proveniunt *flores* lutei, capituli in modum digesti, ejusdem cum ceteris magnitudinis: quorum singulis deciduis succedunt *siliquae* singulae, usque ad numerum denarium, compactè junctæ, communi petiolo propendentes, curvae, binas uncias longæ: in singulis continentur plurima *semina* recentia flavescencia, quae tandem subruissa evadunt.

E femine à D. Huntington Chalepo Syriz emporio transmissa Oxonii in Horto Botanico Academiae Locu. enata est.

16. *Trifolium Americanum* C. B. J. B. Park. *Americanum* Ger.

Trifolium bituminosum simile, *caulis* fert à radice complures, rotundos, ramosos, in latus declinantes: *folia* colore in virore subnigra, figura rotundiuscula, primis & è radicibus exeuntibus bituminosis Trifolii formâ, colore & odore quoque quadantenus similia, latorum tamen & per ambitum magis crenata. *Flores* in summo ramulorum exeunt exigui, subcandidi, spicatum digesti. *Frustrum* inde rotundi, aliquantulum plani, Aphaces à nobis (inquit Dodonaeus) descriptæ femini fore similes. *Radix* in plures dividitur.

Melilotis annoveravimus quia *flores* in spicis è foliorum alis egressis pinguntur.

17. *Melilotus vesicaria* Cretica hort. Aldord.

Hujus ramulum habemus ex horto Aldordino. Perfissilis videtur Melilotus Italice, verum, major, valculis seu siliculis vesicae instar inflatis, majoribus, pendulis.

propinatur, in quo nonnihil pulpe remaneret; deinde cortice delibatum *Mango*, & instat *Orize* coctum fabricanti exhibent: panem verò Trifolium nonnisi post multos dies.

Que *Avicenna* de hac, ut creditur planta, sub nomine *Meise* five *Mex* habet. Vide apud ipsum Lib. 2. tract. 2. p. 499.

Columna autem nec ubi vidit, nec unde aut à quo habuit hanc quam describit plantam nobis retulit.

Hac planta tota facie *Phalacolum* refert, in eo tantum differt, quòd non scandat, sed erigatur & per se subsistat: Rectius ergo ad *Phalcolos* refertur, quamvis nostra Methodus id non patitur.

3. *Trifolium Alpinum Rbaticum Astragaloides* J. B. angustifolium *Alpinum* Park. Ger. emac. *Alpinum flore magno, radice dulci* C. B. *Trifolium sweet-rooted Cretoli*.

Non ita obivium alibi quàm summis montium jugis hoc *Trifolium*, cui *radix* crassa, longa, in plura capita aliquando divisa, terram versus comosa, substantia alba, dulci: ex qua pediculi germinant longiusculi, ima parte vaginam imitati. *Folia* tria, oblonga, uncialia aut sextantalia, angustata, acuminata, glabra, obliquis venis intertexta. Inter hæc surgunt cauleculi nudi, cunodes, virg foliorum cæcumen attingentes: quorum fastigio insident glomerati flores, magni, rari, purpurei. Semen Græcæ minoris, compressum in *siliqua* lenicualibus, foliaceâ vagina textis.

In Rhætia in monte prope *Burnium* invenit J. Bauhinus, mense Junio florens.

Pona *radix* saporem subamarum attribuit, uterque Bauhinus dulcem, unde & plantam ipsam *Glycyrrhizam Astragaloidem* quibusdam dictam refert C. Bauhinus, sibi quæ Hispania *Glycyrrhizæ Hispanicæ* nomine missam ait. Fortè variat *radix* sapore pro loco natali, non enim tot curiosos gustatores in *radicis* sapore falsos fuisse facile crederem.

In *Horto Dei* dicto apud *Monspelienses* multò majus invenitur C. B. unde delatum nobis *Monspeli* ostentum est.

- * 4. *Trifolium Glycyrrhizæ* Park. *Trif. dulce montanum Monspeliensis*.

Radice nititur crassâ, longâ, profundè in terram descendente & variè diffusâ, *Glycyrrhizæ* persimili; è cujus capite emergunt ramuli aliquot, foliis frequentibus vestiti, ab eodem exortu ternis, oblongis & angustis, circa margines æqualibus, pediculis brevibus nixis: pediculi cum foliis exeunt breves, flores in spicas congestos sustinentes purpureos, *Trifolii* præcursus amulos.

An & quomodo à præcedente differat considerandum: *Lobelius* diversum affirmat. Idem est proculdubio ei cujus meminit C. Bauhinus sub priore quod in *Horto Dei* apud *Monspelienses* multò majus inveniri ait: nam & hoc isdem loci oritur, referente *Parkinsono*.

- * 5. *Trifolium peltatum Creticum* C. B. J. B. odoratum, peltatum *Creticum* Park.

C. B. prod.

Ex *radice* tenui, oblongâ, fibrosâ cauleculi exurgunt palmo minores, glabri, penè nudi, foliis parvis, parum crenatis, oblongis pediculis donatis vestiti. Cauliculorum summis *silesuli* quaterni quive, ordine succedentes, formâ *Ornithopodii*, luteo-pallidi insident: quibus *siliquæ* luteæ, planæ, membranæ, quasi semicirculares, in filamentum abeunt, semen unum vel alterum parvum, compressum continentes, succedunt: quæ dum molles sunt dulcissimæ, elui aptæ, at ubi induruerint amarissimæ.

Hoc rusticis in Creta *Mavrelas* dici Honor. Belli auctor est, qui *Trifolii* *Cretici* odorati nomine misit.

Trifolii quoddam genus observavi in agro Neapolitano annuum, erectum capitulis è glumis acerosi conflatis. Florem non vidi quia tum circa finem Junii jam defloruerat.

6. *Scorpioides Matthioli* Ger. *Scorpioides Matthioli* sive *Portulacæ folio* Park. *Telephium Scorpioides* J. B. *Telephium Dischoridis* sive *Scorpioides ob siliquarum similitudinem* C. B. Item *Scorpioides Portulacæ folio* ejusdem ex *sententia Parkinsoni* & nostra.

J. B.

Ex *gracili radice* aliquot emittit ramulos, palmares & sesquipalmares, tenues, toretes. *Folia* rara, brevi pediculo annexa, *Portulacæ* minus succulenta, levia, indivisa, [candiantia *Cesf.*] quibus subsunt bina, exigua, circinata, *Colutæ* *Scorpioidis* formâ & magnitudine. In summis *silesuli* exigui, Lentis floribus minores, persimili tamen formâ, colore luteo: quibus *siliquæ* succedunt, *Scorpiorum* caudas imitæ, crebris internodiis intercepte intortæque, graciles, prælongæ.

Circa *Liburnum*, *Messanum*, *Monspeli* abundè oritur, Aprili, Maio & Junio florens, brevique *siliquas* & semina perficiens.

Rectius fortè inter *Legumina* *siliquis* articulatis collocaretur.

7. *Trifolium siliquis Ornithopodii nostræ*: vide inter *Melilotas*; rectius tamen hæc refertur, ob flores parvos & siliquas longas, quibus à *Melilotis* differt.

Locus & Tempus.

CAP. VII.

De Trifoliis siliquis brevioribus seminibus deliquium passis, seu De Anonide.

- A. 1. *Anonis spinosa flore purpurea* C. B. Park. An. sive *Resia bovis* Ger. An sive *Resia bovis vulgaris*, purpurea & alia *spinosa* J. B. *Black-harrow*, *Cannimoch*, *Petty-whin*.

J. B.

Longè latæque *radices* spargie albidæ, fractæ contumaces: ramis verò lignosis, simplicibus & frequentibus fruticæ, cubitum unum aut alterum longis, tenuibus, rotundis, hirsutis, rubrescentibus, lentis, spinis longis & rigidis armatis, interdum verò nullis prutiquam decidunt folia. *Folia* spinis fere proximo ortu, incondita, sublonga, *Ciceris* singularibus foliis similima, nigricantia, hirsuta, in ambitu crenata, sapore leguminoso, tactu glutinosa, odoratæque [sine foetida.] *Flores* *Colutæ* sive colore purpurascens vel carneo, rarius albo. *Siliquæ* parvæ rotundæ semina continent, *Vicia* formæ & sapore.

Anonis spinosa lutea major C. B. *spinosa montana lutea major* Park. foliis paulo majoribus & longioribus, floribus luteis, ejus quæ spinis caret similibus à descripta differt.

Altam adhuc speciem seu varietatem proponit *Parkinsson*, quam *spinosa* luteam minorem vocat, quæ non alia in re quàm brevitate & parvitate sua à præcedente differt.

In pascuis sterilioribus passim.

Cortex *radicis*, ut & *radix* ipsa, urinam citet, calculos renum & vesicæ atterit, carnosam ramicem *Viciae* absumit, dentium dolores mulcet, hepatis infarctus liberat, vel in pulverem redacta, & vino albo tenui infusa, vel in posca decoctus, & aliquandiu bibitur.

Hujus *radici*, aut potius *radicis* corticis (inquit *Sim. Paulus*) vis suppar remedium reperitur, quod cum eo componi queat, tum in vesicæ quam renum calculo. *Matthiolus* in *Dioscor.* notat, se novisse quendam, qui *radicis* hujus pulvere duntaxat pluribus mensibus sumpto carnosum ramicem absumpsit, licet à medicis nullo alio modo quam sectione unctione curari posse statutum esset. *Hæmorrhoidibus* cæcis matricivæ discutienti infusum aliquandiu bibitum prodest.

Antequam spinas protrudit conditur cum sale pro cibario. *Scribd.*

- A. 2. *Anonis non spinosa purpurea* Ger. non *spinosa flore purpurea* Park. J. B. spinis carens purpurea C. B. *Purple Black-harrow without prickles*.

Clus.

Multos annuati ex *radice* dura lignosa & perenni fort cubitales, nonnunquam longiores *scirculari*, rotundos, lentos, firmos tamen, ramulos, molli languine obductos: multa *folia* alternatim caulem latè basi amplectentia, plerumque terna ex eodem pediculo prodeuntia, interdum singularia, molliora & ampliora quàm vulgaris: summa virgæ & rami desinunt in oblongam spicam *florum* vulgari quidem similiam sed coloris magis sanguinei. Fere deinde *siliquæ* vulgari permissiles, & ipsum etiam semen. Tota planta lento quædam humore & hircinum virus olente obita est, *Fraxinellæ* fere odoris instat: nullo autem aculeorum vallo munita est.

Silesia prætè hoc genus alunt.

Descriptio *Clusii* in omnibus fere convenit *Anonidi nostræ vulgaris non spinosæ purpureæ*, non tamen totum. *Anonis* enim non *spinosa* nostras *siliquas* aliqui similis est; cujusmodi D. Agerium sibi dedisse refert J. Bauhinus, in Slavonia collectam.

In pascuis sterilioribus & agorum marginibus passim provenit nostras, quam *Clusianæ* candem esse vel hircinum odor, quem in ea observavi, nihil persuadet.

- * 3. *Anonis non spinosa repem* Morifoni.

Morif.

Hæc primo statim intuitu ab *Anonide* vulgari *spinosa* discernitur, primò quòd non donetur spinis; secundo, quòd *radice* longè latèquerepente prædita sit.

Hanc auctor in multis Galliæ & Angliæ locis, præcipue circa *Oxonium* provenire scribit, & æstate florere. Si à præcedente specie diversâ nihil incognita est.

4. *Anonis non spinosa purpurea supina minima*.

Hanc in sterilioribus *Calabriæ* juxta mare observavimus. Fortè *Anonis æstiva* minor floribus rubris *Boelii* Park.

- * 5. *Anonis purpurea spicata erecta, annua latifolia, siliquis rectis leniformibus* Morif.

Morif.

Caulis huic sunt bipedales, nonnunquam in solo latiore tripedales, erecti, nullis spinis donati, quibus adherent pediculis satis longis ægeminata *folia*, latè ampla, bis terve *Anonidis* vulgaris *spinosæ* foliis longiora (præcipue inferiora) serrata, non villosa. In caulium summis fastigiis spicatum proveniunt *silesuli* plurimi, minores, purpurei, papilionacei: quibus fastigentibus succedunt *silesuli* leniformes, bivalves, erectæ, curtæ, & lusc calycibus immixtæ quasi, & vix extra eosdem conspicuæ, vulgaris *Anonidis* ritu, sed densius multo in spicam compelluntur; semina minuta reniformia, seu deliquium in medio patientia continentes.

6. *Anonis*

17. *Anonis purpurea praeox frutescens flore rubra amplo* Morif. *Cicer sylvestre alterum* Lugd. *Cicer arboreum indicum perenne* Zanoni. C. *syv. alterum* triphyllum Park.

Morif.

Suffrutex est lignosi materiei constans, radice crassa, longa, lignosa, multifida, cortice nigro tecti, intus candida: ramulis multis furculosis: foliis ternis, subrotundis, simul junctis & serratis: flore amplo, rubro Pisi instar, inaeunte Vere seculo expandente, unde Verna seu praecox dicitur: quibus singulis evanescentibus succedunt siliquae singulae, propendentes, hirsutae, villosae, bunciales & bivalves, cum parvo aculeo ad extremitatem, Naticis Plinii siliquis multo crassiores, femina in se continentes pene duplo ceterarum suarum familiarum majora, & deliquum Anonidum ceterarum more patientia. Bipeditali altitudine affurgit, & perpetua fronde vivit.

Provenit in montibus Delphinatis, à D. Berbaro Apothecario Gratianopolitano detecta.

Hujus ramulum in horto Regio Parisiensis collectum ad me transiit D. Hans Sloane M.D. & rei herbariae peritissimus.

18. *Trifolium fruticosum spinosum Brasiliense* Margg.

Ex radice recta, paucis filamentis praedita ad unius aut duorum pedum altitudinem arbuscula pene hinc affurgit, in multis ramulis expansa: suntque caulis ramuli lignosi, atque hinc inde acutus spinis muniti. In pediculis propriis in quolibet ramulo tria foliola sibi sunt apposita, more Trifolii. Hinc inde prodeunt in pediculis digulum longis *stipulis*, ex viridi albi, magnitudine florum Anagallidis, subtilia *staminula* in medio habentes. Flosculos sequuntur siliquae, teretes, circiter duos digitos longae, in quibus semen rotundum referens Limacis concham, coloris epatici. Quando fœmen erit maturum silicula sponte dissiliunt & effundunt semen. Herba odorem habet instar Foenugraeci.

Copiosè nascitur in sinu omnium Sanctorum. Ob floris descriptionem imperfectam an ad hoc genus propriè pertineat necne non auidm asserere, aut negare. *Staminula* tamen subtilia in medio flore huic generi minime conveniunt.

CAP. VIII.

De Medica Sativa & frutescente radice perenni.

Medica natalis suos ipso nomine facit, locumque unde venerit vocabulum indicat, inquit J. Bauhinus. Externa olim Graecia (verba sunt Plinii) à Medis est advecta per bella Persarum, quae Doris atque hinc Gentile nomen obtinuit.

Gallis *Saint Jean* & *Font de Bourgeois* & *grand Trefle* dicta est: Onobrychis autem vulgaris *Luzerne* seu *Luzerne*, quam Auctor Hist. Lugd. perperam confundit cum Medica sativa. Hinc patet quanto in errore versentur tam Spermatopole, tum etiam Agricole nostrates, qui pro Feno sancto seu Burgundiaco, Onobrychidis seu capris Gallinacei semen habent.

Hoc genus siliquis paucioribus volutis interitis, silique non contiguis sibi invicem sed paulò remotioribus à Medica minore annua distat.

1. *Medica major erectior floribus purpurascens* J. B. *Trifolium siliqua cornuta* sive *Medica C. B. Trif. Burgundiacum* G. B. *Fenum Burgundiacum* sive *Medica legitima* Park. *Bur. gundy* Trefoil, or *Whechick-fodder*.

J. B.

Valde quàm luxuriat, obsequio fenore cultorem fovens, caulis ut numerosis ita prolixis: foliis ternis, oblonga, per extremitatem acuti, quae obtusa est, crenata: flores copiosi, velut in spicam digesti, purpurascens: siliquae cornu capri instar contorta, in quibus semen minutum & candidum. Radix subest longa, tenuis & lignosa, in multis annos vivax.

Circa Genevam & Avenonem in Provincia in agris satam valisim pro jumentorum pabulo. Circa Monspelium spontaneam observavimus.

Silique hujus interitis quidem sunt sed paucioribus volutis, silique non contiguis sibi invicem ut unum glomerem efficiant, sed paulò remotioribus.

A. 2. *Medica frutescens, seu sylvia flore Clusii* Park. *Medica sylvestris* J. B. *Trifolium latum* sylvestre siliqua convexa, vel *Medica frutescens* C. B. *Trif. siliqua cornuta* Ger. emac.

Clus.

Multos ex eadem radice proferunt ramos, cubitales aut longiores, humi plerumque fufos, teretes, viridiales & flexibiles, in multas alias divisos: folia ternia uni petiolo inhaerentia, legitima: Medica totius respondentia, & dorso emittente, sed longe minor. Flores in extremis ramulis confertis, altius in floribus formi pares, flavo tamen colore, non inodoros: corolla deinde plana, contorta, corniculorum legitima: Medica instar, angustiora tamen quàm illa: in quibus grana sativae granis similia continentur, sed paulò minor. Radix legitima radici par, crassiuscula, late sparsa, fibrosa, perennis, singulis annis novos caules proferit.

In montosis & campis parentibus inter segetes, inque aggeribus torrensium florum Junio & Julio. Flore purpurascens ex viridi variantem observavimus propè Nordvicum urbem: nisi fortè ea distat Medica legitima, cum hac specie promiscue orta, quae eo loci copiosissime provenit. Medica

Medica sativa & legitima non modò in variis Hispaniae locis sponte oritur, sed etiam diligenter colitur in pecudum pabulum, sed maxime aequorum, vice Feni communis, quippe quod propter ubertatem singulis annis plures demere possit. Gallis, ut diximus, *Saint Jean*, & *Font de Bourgeois* dicitur, inque meridionalibus Galliae regionibus rigua sua prata ejus seminibus conferunt, ter eundem singulis annis secantes, restitibi radice & inexthausta fecunditate. Agro pingui & bene sterco corato delectatur: è contra Onobrychis arido & glareoso seu sabuloso, edito tamen. Quomodo non frates harum duarum plantarum nomina pennitunt, superius diximus Morionus, & rectè, non bilibus & Viris generosis consult, ut ex agro Turnonensi aut Burgundiaco seminum involucria cochleata [aut ipsa femina nuda] Feni verè & propriè Burgundiaci *Saint Jean* dicti acquirant, & serant in agris suis, quae cum triplici fenore percoluntur ipsis pretium, modò in aquis bene subactis & pinguis seratur. Cum enim apud Gallos ter quotannis secetur, quidni etiam hic in Anglia? ubi terra pinguior, magisque rigua, & ubi humor magis abundat ex frequentibus imbribus. Qui in Hispania rem observantur (annotante Camer. in hort.) ubi quotidianus ejus usus est, referunt nullo cibo tam viridi, quam arido, prius magisque letari, faginari & pinguisi jumenta peculique omne, parcius tamen dari, quoniam inflat, & multum sanguinem creat. Agrum fœcorat, ac adeo suavis est ac nutrens, ut pecus arceore necesse sit, nè vel distumpatur aut sanguinem detrahare oporteat. Animalium vitus perisque medetur. Ad Maciem mularum, ut Colunella prodidit, nulla res tantum quantum Medica prodest. Semen (ut tradit Diof.) ficatum iucundi saporis gratia conditaneo salti admiscetur. Viride quibus refrigeratione opus est illuc suffragatur. J. B.

Semel lata in multis annos durat: Plinius tricenos (inquit, mendum in codice subesse suspicor.) rectius Palladius denos.

3. *Medica frutescens perennis fructu orbiculato* Slonii.

Ramulis numerosis, longissimis, in terram proclivis, nisi vicinis plantis sustententur luxuriat. Folia parva, una latiora, summa angustiora & productiora, utraque obtusa, & circa margines denticulata. Flores versus summos caules è foliorum sinibus exeunt, in pediculo communi plures, ad quatuor vel quinque parvi, lutei, quos excipiunt siliquae orbiculatae, Medicae orbiculatae majores fere J. B. similes & aequales, laxiores tamen paulò, nec spiras adeo arcte sibi mutuo commissas, per maturitatem nigricantes: femina continentes non reniformia in medio Medicarum annuarum, sed quodammodo triangula, & si parva magnis componere licet, Mayzi seu frumenti Indici granis familia. Sero florum ortu, quos non anto mediam aetatem promit, nec minis tarda fructuum maturitate, quos Autumno demum perficit redvivam & perennem pollicetur plantam, quamvis superflua hyeme marcescat.

Ex femine ab ornatissimo Viro D. H. ansio Sloane misso nobis enata est.

CAP. IX.

De Medica cochleata minore seminibus reniformibus.

1. *Medica scutellata* J. B. *Trifolium coelebreum* Ger. *Trifolium coelebreum fructu latiore* C. B. *The most common smooth Snail-Trefoil*.

J. B.

Ubitalis, robustus hirsutisque habet caules, non tamen semper erectos (ut vult J. Bauhinus) sed interdum procumbentes. Folia longiora, acutiora, profundius circa margines dentata, pediculis longis fulta. Flores singuli aut bini, in eodem pediculo è foliorum alis exeunt, flavi, tantillo minores quàm Medicae turbinatae spinulis recurvis, minutisque fructu, quibus succedunt siliquae cochleatae magnae, laeves velut è scutellis quatuor aut quinque compolice, ut inferior major superiorum convexum suo cavo excipiat, cochleas terrestres bene imitantes, per maturitatem nigrae, femina plura, majuscula, reniformia, per maturitatem flavicantia, continentes.

Ad agrorum margines propè Liburnum Etruriae portum observavimus. Folia huic macula in medio forside flavicante interdum notantur, quae tamen nisi curiosius intuenti non facile est observabilis. In hortulo nostro singulos duntaxat in singulis pediculis flores proferit, non binos. Fructus magnitudine, & figurâ cochleae terrestris aemulâ ab aliis omnibus hujus generis facile distinguitur.

2. *Medica orbiculata* J. B. *Trifolium coelebreum vel scutellatum fructu latiore, folio minuto obliquo* C. B.

J. B.

Subest ei radix parva, lignosa, multos fundens ramulos, palmares, aut in latiore solo pedales, per terram sparsos: Folia terna, parva, glabra, fere triquetra, per extremitatem lata & nonnihil crenata, maculis interdum nigris perspersa. Flores exiguï, flavi, oblongis pediculis donati. Siliquae helioidales, compressae, membranaceae, ex tribus quatuorve orbiculis, altero alteri impositio constantes, magnitudinis fere unguis [& majores] ubi maturaverunt nigricantes: femina continentes rufa, plana sed recurva. Hujus siliquae in ambitu nonnihil undulatae fere crispae sunt.

In insula ad promontorium Pachynum & alibi in Sicilia hanc observavimus.

N n n n

3. *Medica*

3. *Medica orbiculata* *modica* *fructu minore.*

Cauliculi huic dodrantales aut pedales: *folia* parva, triquetra, ut in precedente, per extremum lata & crenata: *Flora* in pediculis oblongis, tenuibus, & foliorum sinibus egressis, plures simul (quingulæ vel sex interdum numeravimus) lutei, quibus totidem succedunt *silique*, precedentis similes sed duplè minores & per oras aequales, minime undulatae, maturitate pariter nigricantes. Propè Messanam in Sicilia invenimus.

Locus.

4. *Medica orbiculata fructu lato, simplici voluta.*

Ramulum duntaxat hujus vidi cum fructu inter plantas ficcas *D. Philippi Skippon*. *Folia* brevibus pediculis infidebant, ipsa etiam brevia, extremo lata, circumscriptione subrotunda, circa margines dentata, glabra, nervosa, non maculata. *Flores* ex alio foliorum exeunt singuli aut bini in eodem pediculo, flavi; quibus succedunt *fructus* pro plantæ magnitudine latissimi, circinate rotunditatis, & sesquigyro vel duobus gyris membranaceis, quorum inferior duplo angustior est quam superior, compositi, parvo in medio foramine, oris minime finitatis aut undulatis sed planis. *Semen* non vidimus.

5. *Medica orbiculata minor spinosa, simplici majore voluta.*

Folia huic admodum fuit exigua, circa extremum dentata. *Flores* tres quatuorve in eodem pediculo prelongæ & tenuissimæ. *Fructus* pro plantæ proportionem magni, lati, duobus gyris constantes, uno integro, lato, in medio duarum medietatum, alterius supra, alterius infra multo angustiorum; circa margines spinis raris, brevibus duplici ordine huc illic vergentibus, muniti. Verum (quod præcipue notabile est in hoc fructu) nervi supra ejus superficiem eminent, veluti totidem rugæ, variè huc illic reflexi & inoscultati. *Fructus* autem per maturitatem non nigricat. Circa Messanam in Sicilia observavimus.

Locus.

6. *Medica orbiculata elegans, orbiculus circum oras rugosis.*

Folia huic, ut reliquis congeneribus ima obtusiora, summa acutiora, minis tamen quam *Medicæ* scutellatæ, circa margines denticulata denticulis rarioribus majoribusque. *Flores* & foliorum alii duo cretè simul in eodem communi pediculo exeunt, lutei, quam præcedentium palidiores, omnium minimi, quibus succedunt *fructus* orbiculi aut rotule figuræ, per maturitatem albicantes, aspectu pulchri, rugis circum oras quinquebus elegantè velut crispati; *semen* reliquorum simile flavicans. Hanc speciem in Sicilia propè promontorium *punta Cerculo* dictum, non longè à *Pacalli* collogimus, ubi & multas alias rariore plantas.

Locus.

Orbiculus circum oras rugosis ab aliis omnibus *Medicis* facillè distinguitur, præsertim si colorem per maturitatem in flavo albicantem adiciat.

7. *Medica dolata seu orbiculata, orbiculorum gyris: circa margines utrinque rugosis, per maturitatem nigricantibus.*

Folia huic ampla, superiora acuminata, inferiora extremitate subrotunda. *Fructus* parvi, in longis pediculis bini, dotati potius quam orbiculati, è tribus vel quatuor circumvolutionibus constantes, ad spirarum margines utrinque profundis rugis sulcati.

8. *Medica dolata levior, tornata major & minor tenui Park.*

Fructus hujus leves sunt, duri, per maturitatem nigri, dolii figuræ, plures simul in eodem pediculo congesti, minores: reperiuntur tamen, Parkinsono autore, majores, singuli & bini in eodem pediculo nascentes. Hanc etiam in Italia & Sicilia invenimus.

Locus.

9. *Medica Catalonica elegans* Edwardi Morgani.

Fructus figuræ doliaris est, & crebris tuberculis scabro, similis ligno illi quo brachia manisque muniunt Itali, ad pilam inter ludendum defendendam & ferendam propellendamve. Hanc ubi collegimus jam non recordamur.

10. *Medica coelestis spinosa, echinis magna utrinque turbinatis cum spinulis reflexis. Medica majoris Batice species prima, spinulis intortis* Ger. emac.

Caulis fundit cubitales aut sesquicubitales, quadratos, hirsutos, striatos, satis crassos, ramosos, infirmos tamen, nec se sustinentes intervallis, tota simul in pediculis longis, que propè radicem obtusiora, versus summitates caulium in mucrones aculeos exeunt; singula singulis maculis nigris mediâ partem occupantibus insignita, circa margines leviter crenata. Ad exortum uniuscujusque pediculi hinc inde opponitur veluti auricula quadam dentata & in acutum exiens. Et foliorum sinibus propè summitates caulium exeunt pediculi, *flasculos* sustinentes duos vel tres, raris plures, flavos, satis grandes, clypeiformi petalo nigricantibus lineis striato. Flocculis succedunt fructus ornati grandes, nucis myrtillicæ parvæ magnitudine, utrinque turbinati, singulis volutis duplici serie spinularum

spinularum mitiorum, hinc inde reflexarum & recurvarum, non extantium sed fructui appressarum munitis; *semina* intus continentes magna, reniformia colore rubro seu spadiceo splendente. Hæc species foliis maculosis, echinorum magnitudine, spinulis recurvis, seminibus spadiceis à reliquis suis fortis distinguitur.

11. *Medica magna echinata. An magna turbinata J. B. ? Medica majoris Batice spinosa species altera* Ger. emac. *Hedge-hogg.*

Hujus etiam cauliculi seu ramuli humi procumbunt, striati, glabri, quadrati, subinde rubentes, tres vel quatuor pedes longi: *Folia* pariter levia, circa margines elegantè crenata, acutiuscula, nullis maculis notata: *flores* parvi, lutei, reliquorum similes: *Fructus* echinati magni, nucis myrtillicæ parvæ magnitudine, & interdum etiam figuræ elliptici scilicet alii rotundi, turbinati, sex aut plurium circumvolutionum arcu commissurarum; unaquæque spira gemino spinularum [rigidularum] acutarum oblongarum utrinque extantium ordine munita est, medium secante zonula perpetua. *Semen* compressum renis instar sinuatum, colore spadiceo obscuro seu nigricante, & velut polito. *Fructus* seu echinus hujus nonnihil lanuginosus videtur, quod in nullo alio genere hactenus observavimus.

In insula ad Promontorium Siciliæ Pachynum dictum invenimus. Apud nos ob fructus echinati *Locus* elegantiam frequens in hortis feritur.

Fructus magnitudine & hirsute, spinulis crebris rigidis, & feminis colore spadiceo ab omnibus nobis hactenus cognitis *Medicæ* specibus facillè distinguitur.

A. 12. *Medica echinata glabra cum maculis nigricantibus J. B. Trifolium coelestium folio cordato maculato C. B. Trif. cordatum Ger. Medica Arabica Camerigii, sive Trifolium cordatum Park. Heart-Cress, or Elaver.*

J. B.

Bicubitalis per terram spargit *caules* [in solo letiore aut hortis culta fortasse, apud nos enim spontanei caules vix pedalem longitudinem superant] glabros, & in iis *folia* terna, glabra, per extremum latiuscula & serrata, quorum quædam cordis effigiem nonnunquam exhibent, quam, cum planta primum provenit, asperse macula nigricantes repræsentant. Apud nos *folia* maculas hæc ex rubro nigricantes perpetuò retinent. *Flores* lutei, parvi, duo, aut tres: *Silique* coelestæ, parum compressæ, spinulis per margines non tamen admodum rigidis aut pungentibus oblitæ, magnitudine medicori. *Semina* per maturitatem flavicant.

In palucis ficcoribus & arenosis maritimis præcipue, in Angliâ nostrâ, nec minus in regionibus *Loci*, transmarinis, frequens est. *Folia* cordatis, macula in medio singulorum ex rubro nigricante pictis, *silique* parum compressis, spinulis minute rigidis armatis, ternis, quaternive in eodem communi pediculo seu furculo, minoribus, ab aliis specibus facillè discernitur.

Medicæ speciem habemus nescio ubi collectam, forte circa Messanam, cum hac inscriptione.

13. *Medica foliis & semine Medice cordatæ echinata, echinis duriorebus.*

Fructus majores sunt, spinis longis, crassiss, duris & rigidis muniti, è quatuor aut quinque volutis compositi.

14. *Aliam adhuc foliis minimis, echinis satis magnis pro plantæ parvitate, compressis, quatuor volutis constant, spinis longis, crassiss rigidis borrenibus.*15. *Medica dolata spinosa major* *Silene* *modica*.

Hujus caules & *folia* reliquorum similia sunt, [in sicco hirsuta videntur] *Flores* eoque sequentes fructus in pediculis uncialibus singuli aut bini; hi majusculi, figuræ doliaris, spinulis brevibus rigidis, non extantibus, sed fructui ferè appressis, horridi è quatuor, quinque, aut sex summum spirarum voluminibus compositi, arcu junctis.

Circa Messanam observavimus.

Aliam hujus speciem habemus fructu majore & longiore, spinulis brevibus arcu appressis.

Locus.

16. *Medica magna turbinata J. B. Trifolium coelestium turbinatum sive fructu compresso, oblongo C. B.*

J. B.

Cubitales & sesquicubitales *caules* emitte, hirsutos, multis ramis fillos, *foliis* tergemini, hirsutis, Trifolii præteritis purpurei paribus, aliis veluti triquetris, per oras incisis, quorum pediculi longiusculi pinis caulem ambiunt. *Flores* parvi, lutei, pediculo hærent unciali & sesquialci; quos sequuntur *fructus* turbinati, sex aut plurium circumvolutionum, arcu commissurarum, duri. Unaquæque spira gemino denticellorum ordine calata est, medium secante zonula perpetua. *Semen* compressum, renis instar sinuatum, Foenugræci femini par, aut etiam paulo longius. Hæc planta, si descriptionem rectè intelligi, mihi hactenus incognita est: accedit tamen ad *Medicam* nostram magnam echinatam.

17. *Medica spinosa* *Silene* *modica*, fructu ovali spinulis brevioribus & rigidioribus.

Caulis huic glabri, vel raris admodum pilis hirsuti, rubentes. *Folia* prelongis pediculis infident, quam *Medicæ* dolatæ spinosæ majora, breviora, obtusiora, argutius denticulata, aversa parte glauca, brevi

N n n 2

brevi & vix conspicua lanugine hirsuta. Flores duo tréve simul in eodem pediculo & foliorum alis exeunte, flavi, exigui. E foliorum singulorum sunt una cum pediculo florifero ramulus etiam exit ut in aliis congeneribus. Quae primo exeunt folia cordata sunt, posteriora, quae in caulis sunt, lata & obtusa, non tamen cordata, nervis seu venis plurimis conspicuis parallelis à media costa versis & marginibus tendentibus pulchre striata. Folculi succedunt echini figurae ovalis, spinis brevibus, rigidis, extantibus horridi, duri, pilo majores, [femina intus reniformis, flavicantia continentes] per maturitatem nigrescentes.

Propé Messanam Siciliæ hanc speciem invenimus.

Locus.

18. *Trifolium cochlearium spinosum* Syriacum foliis laciniatis Breynii. *Trif. fructu echinato, foliis eleganter dissectis* Botan. Monsp.

Breyn.

Radix humum non admodum profundè nika petir alba & fibrata: à qua cauliculi lignosi, rotundi, virides, pedales vel etiam cubitales, in terram reclinati, plurimis præditi ramis, prodeunt: in quibus hinc inde sparsa sunt folia, angusta, terna semper uni petiolo longo inhaerentia, dilute viridia, Me- hinc inde sparsa sunt folia, angusta, terna semper uni petiolo longo inhaerentia, dilute viridia, Me- hinc inde sparsa sunt folia, angusta, terna semper uni petiolo longo inhaerentia, dilute viridia, Me- hinc inde sparsa sunt folia, angusta, terna semper uni petiolo longo inhaerentia, dilute viridia, Me-

Locus.

Caria Haleppum Syriæ à Rauwolfio inter segetes observatum. D. Magnol sibi Monspeli in orto sponte enatum ait; verum, ut probabile nonis videtur, è femine è Syria allato ibi fortè fortuna sparsa: nam alibi (quod sciam) circa Monspelum non invenitur: Sulpicio enim D. Car. Sweikerum à D. Magnol communicatum habuisse, non invenisse in vicinia Monspeli spontaneam.

19. *Medica deliata spinosa*, *monogyna*. *Medica tornata spinosa* Park. *Wichly tun-treiofi*, *oz apediri*.

Caules huic hirsuti, minores & breviores quàm *Medice* scutellare. *Folia* longioribus pro magnitudine pediculis insident, circa margines dentata, minora quàm illius, quadrata terè, in acutos mucrones delinientia, subglauca, media parte macula oblonga, luteo-viridi notata, averia parte hirsuta. E foliorum alis exeunt pediculi flores luteos sex septemve confertos gestantes; quibus succedunt do- liolorum figura pericarpia parva, cochlearia, spinosa, spinulis brevibus, raris, per maturitatem nigri- cantia & femina fulva continentia. Pericarpia inà parte quà pediculo junguntur latiora sunt, sum- mi angustiora, utroque plana, cum segmentum cui vertex abscissus est, imitantur, quinque circiter spiris seu circumvolutionibus constantia.

20. *Medica deliata spinosa*, *hirsuta minima*.

Hujus folia plus quadruplo minora sunt quàm præcedentis, hirsuta, prona præfictum parte, non raro corvata. Fructus præcedentis similes, plus quadruplo pariter minores.

21. *Medica echinata, magna, hirsuta* J. B. *Trifolium cochlearium polycarpon* C. B. ex *sententia* D. Magnol. At C. Baubinus inter *Trifolia cochlearia bispidia* id non reponit.

Folia huic prima subrotunda, postmodum nonnihil acuminata & serrata, terna uni pediculo in- nixa, *Caules* ad duos tréve cubitos per terram sparguntur. *Flores* multi, coarervati, ex longo pedi- culo, lutei. *Siliquæ* simul aliquæ coarervant, spiris duabus aut tribus, vel etiam quinque ferruminatæ, brevissimis velut spinis obtusis exasperatæ.

22. *Medica hirsuta echini regularioribus* J. B. *Trifolium fructu compresso, spinis horrido* C. B. ex *sententia* D. Magnol.

Per terram se expandit cubitalibus & longioribus caulis. *Folia* parva, hirsuta & per extremam oram lata: *Flores* lutei: echini cochleari, parvi & fere singulares, longis sulque deque vergentibus rigidifculis spinis horrent, non admodum densis: convolutions finit tres aut quatuor.

23. *Medica marina spinosa* [species Ger. emac. *marina major spinosa* Park.

Ger. emac.

Hujus caules seu ramuli omnium [intellige species majores de quibus antea scripsit] minimi sunt & brevissimi, vix pedem unum aut alterum longitudine excedentes, quadrati, virides, subhirsuti, humi strati. *Folia* *Medice* scutellare familia, mucronibus paulo obtusioribus, non maculata, molliora & pilosa. *Flores* secundum ramulos & foliorum sinibus exeunt, pediculis præternubus insidentibus singulis singulis, perexiguis, in ipsis caulium fastigiis & propé terminos caules nulli. *Florulae* succedunt pericarpia parva, rotunda, intorsa, Pilo non majora, brevissimis acutis spinis horrida, in quibus semen continetur flavicans, renis figura, exempta difficillimum. *Radix* ter superiorem albicat; & sub Hyemis adventum emoritur.

Cum præcedente convenit floribus in singulis pediculis singulis, ab eodem differt spinis echinorum brevibus.

Descriptio est *Goodyeri* apud Gerardum enaculatam, à nobis in Latinum versa.

24. *Medica*

24. *Medica echinata hirsuta* J. B. *Trifolium echinatum arvense* C. B. *Tribulus terrestris minor* re- pens Lugd.

J. B.

Craffulcula est & proluxa, sed singularis *radix*, alba. *Caules* multi, tenues, per terram sparguntur, dodrantales & cubitales, striati, hirsuti. *Folia* terna, subrotunda, ad Trifolium pratense luteum ac- cedentia, nullo notabili sapore prædita, pilosa, albescientia, maxime parte inferiore. *Flores* parvi, lu- cei, simul aliquot congesti; eodemque modo simul coarervata ex eodem pediculo longifculo *cap- itula*, Pilo non majora, contortis helicibus constantia, globosa, quatuor, aut quinque, etiam amplius, mollioribus spinulis echinata.

Passim provenit maxime inter segetes propé patibulum Monspeli & alibi. Floret & femina per- Loc. 3
fuit mensis Aprilis & Maio. Tempus.

- A. 25. *Medica echinata minima* J. B. *echinata parva recta* Park. *Trifolium echinatum arvense fructu minore* C. B.

J. B.

Hæc est *caulis* circiter pedibus aut minoribus, tenuibus; quos ornant folia terna, *Medice* echi- natæ foliis similia penitus, parva, hirsuta: *Folculi* pusilli, lutei, multi simul congesti. Sequuntur quin- dem pediculi fastigio hærentes quàm proximè glomerati echinuli muricati, tres aut quatuor vel quin- que juncti, Orobi grano non majores: *radices* tenues.

In arenosis & sabulosis locis Dalechampius legit, & nos etiam sæpius in Angliæ & transmarinis: Loc. 3
ni fore ætate præcedens species sit quam nos observavimus, nostra enim plerumque procumbit non erigitur: locus tamen exigere videtur ut hæc fit; nec enim alibi unquam nostram quàm in arenosis & sabulosis invenisse meminimus. Revera, nisi J. Bauhini auctoritas obtaret, utramque speciem ean- dem dicerem.

26. *Medica marina* Clus. Park. *Trifolium cochlearium marinum* Ger. *Trifol. cochl. maritimum tomentosum* C. B. *Trif. cochl. marinum, sive Medica marina* J. B. *Scutellab.*

Quantum quantum est totum villosa incana, lanugine obductum est. *Caules* tres aut quatuor, pe- dales atque etiam cubitales, ramis frequentibus brachiati, humi fusi & procumbentes. *Folia* ex brevibus pediculis terna, parva, obtusa, frequentia. *Flores* extremis ramis inhaerentes, suis periculis ex alarum fi- nibus exiliunt quinti aut sexti simul congesti lutei, Trifolii lutei fore similes: *siliquæ* deinde glome- ratæ & contortæ sive inflexæ, spinulis obtusis, doliosi fore figura [J. Bauhini orbiculares] in quibus semen continetur subrotundum, *Medice* femini simile. *Radix* crassa, cubito longior, tenera, perennis seu vivax, ex candido pallescit, gustu quodam ingrato, falfignoso & amaricante.

In litibus arenosis Maris Mediterranei frequentem observavimus.

Locus.

27. *Medica ciliaris* Guilandini.

Radix est perenni longè latèque repente: *caulis* bipedalibus, surrectis: *folliculis* pluribus in eod- em pediculo congestis, compressis, orbiculos aut rotulas imitantibus, mollioribus & oblongis spinulis seu setis, ciliorum æmulis in circumferentia donatis, per maturitatem nigrescentibus.

Hanc in Alpibus Carinthiacis invenimus, ad sèpes.

Folia parva sunt pro magnitudine plantæ, breviter obtusa.

Locus.

28. *Medica ciliaris Guilandini similis sed minor, monogyna, annua. An Trifolium fructu cochleario ciliare* Botan. Monsp.?

Flagella est pedibus aut cubitalibus, procumbentibus, reliquorum instar: *Folia* oblongis, per extre- mum latè & obtusis: *Floribus* eisque succedentibus *siliquis* in pediculis uncialibus tenuibus pluribus simul coarervatis, (ex septemve numeravimus) compressis & latifculis, duabus fere circumvolutionibus compositis, spinulis longifculis, minus rigidis, non rectè extantibus sed incurvis, per circumferen- tiam, *Medice* ciliaris instar, cinctis.

Circa Messanam in Sicilia invenimus.

Locus.

29. *Medica cum orbiculis laxis echinatis minoribus, non extantibus spinulis.*

Hujus *folia* parva sunt, per extremum lata, crenata, & interdum in mucronem fere angulum leniter producta: *caules* tenues: *flores* in pediculis è foliorum sinibus egressis multi, coarervati, quibus succe- dunt totidem *capsule* echinatae, compressæ, exiguæ, vix fere spirarum circumvolutionibus, non ta- men arcuè junctis, compositæ. Spirarum zonule utrinque dentatæ sunt, denticulis non extantibus, sed in zonule aut fructus superficiem plano jacentibus, duplicem coronam imitant.

Circa Messanam invenimus.

Locus.

Octo aut decem siliquas in eodem pediculo observavimus. Huic permissilis est, & fortè eadem

30. *Trifolium folio obtuso, folliculis cordatis* C. B. *Medica coronata Clerkeri parva* J. B. *An Trifolium folliculis coronæ similibus* C. B. prod.?

J. B.

Pedibus donata est *caulis*, tenuibus, subrubentibus: è quibus alternatim ex longis intervallis *furculæ* exeunt singulares, unciales & longiores, qui extremo mucrone ternos quaternove gestant *echi- nulos*, unica fere aut sesquialtera circumvolutione constantes, utrinque denticulatæ, gemellam coro- nam

N n n 3

- A. 7. *Loti corniculati major species* J.B. *Lotus pentaphyllus flore majore, luteo, splendens* C.B. *Trifolium silvicosum varietas major* Ger. emac. *Trif. corniculatum tertium* Dod. *The greater Bird-foot-Trefoil.*

J. B.
Altor est multo quam vulgaris: caulibus enim cubito ac etiam sesquicubito altioribus affurgit: foliis per ramos tribus ex uno pediculo, uncialibus circiter, duobus itidem pediculi experibus caulem complexis. Flores peculiaribus surculis, & in summo caule in orbem congesti, majores, lutei foliis quibuldam coronâ subiectis. *Siliquæ* numerosæ, rectæ, unciales & sesquunciales. Hujus *caules & folia*, sed præcipue umbellæ antequam flores aperiantur incana lanugine hirsuta sunt, seu pilis molli- bus canescentibus obfita. In pratis humidis & ad fepes.

Videtur hanc describere D. Magnol sub titulo *Loti pentaphylli majoris* hirsute candicans C. B. Vide *Botan. Monsp.*

- 8. *Lotus pentaphyllus major hirsute candicans* C. B. *Melilotus vulgaris alter sylv. Cæf.*

In sylvestribus & viciis adiciis nascitur, brevior, foliis subhirsutis, candidioribusque: flore ve- lut in capitulis copioso, odoris exigui, Lotum æmulans, siliquas fort incurvas.

Quam plantam intelligat Cæsalpinus nescimus: nullam enim *Loti* speciem novimus floribus in capitula congestis, siliquis incurvis. Rectius fortasse ad *Melilotum rotulæ*.

9. *Lotus pentaphyllus minor hirsutus, siliqua angustissima* C. B. *Lotus corniculata siliquis singularibus vel binis* J. B. *Lot. cornic. minor pilosus* Park. *Trifolium corniculatum minus pilosum* C. B. prod.

J. B.
Multifida, infima radice terre heret: caules emittens rectos, numerosos, pedales, ramosos, sub- rubentes, longis albicantibus pilis obfitos: ad quorum nodos terna folia *Meliloti* nobilibus, oblongiora, acutiora, binque nihilo minora cauli ad pediculi exortum adnata. E foliorum sinu pediculus exit singularis, tenuis, unciales & longior, in cusps acumine flor luteus ex calicibus hirsutus. *Siliquæ* ple- runque singulares, rarissime binæ, unciam longæ, teretes, semine copiosissimo, ad vicenarium ferè numerum, tenui, Portulacæ parti, ruffo, rotundo, sapore leguminoso refertæ.

Prope Neapolin in Italia collegimus. Inventuræ in Gallia Narbonensi.

10. *Lotus pentaphyllus frutescens tenuissimus glabris foliis* C. B. pin. *Trifolium corniculatum frutescens tenuissimus foliis* C. B. prod. *Lotus corniculatus frutescens* Park.

Locus.

C. B. prod.

Caulibus est tenuibus, viridibus, glabris, pedalibus, in plures ramos palmo minores brachiatis, foliis angustissimis cinctis. Cauliculorum summitatibus, quemadmodum & pedicellis ex foliorum alis pro- dentibus, *foveoli* bini terni, rarius quinti, in orbem dispositi, lutei coloris insident: quos *siliquæ* binæ, teretes, breviores & crassiores quam in precedente, in longum apicem desinentes, in quibus semina exigua, sequuntur.

Monspelio habuit C. Bauhinus & ex Italia. Hoc persimile est, si non idem *Trifolio* nostro cor- niculato angustifolio frutescenti, cujus superius meminimus sub prima specie. Flores tamen, eobis, sequentes *siliquæ*, in hoc pauciores sunt in eodem pediculo quam in illo.

11. *Lotus silvicosus glaber flore rotundo* C. B. *Trifolium hamorroidale alterum minus, sive Lotus Lalyca Dalechampii* Park. *Trif. retitum Monspellanum* J. B.

J. B.

Caulis habet rectos, robustos, bicubitales, ramosos, nonnihil angulosos, glabros penitus, aut pa- rum hirsutos: folia quina, bina minuta, cauli apposita ad pediculorum exortum, reliqua tria extremo hærent pediculo, quibus folia *Trifoli* albi *Dod.* magnitudine cedunt & rotunditate, superant vero lanugine. Flores confertim conglomerati privatis surculis ex foliorum sinu ortis, corollæ instar pen- duli, albicantes, inferioris folii rostellis atropurpureo. *Siliquæ* in orbem radiatæ, numerosissimæ, te- nues, viginti quatuor interdum, omnium pediculis mediocriter brevibus, in surculi capite coeuntibus, uncia breviores, teretes, glabræ, fulvæ, seminibus refertæ nigricantibus, Papaverina æqua- tibus.

Ad rivos & in locis humidis, circa Messanam Siciliæ, Tropiam Calabriæ, & Monspelum Gallie Narbonensis hanc observavimus.

Oxytriphylum Scribonii, Lotus sylv. *Clus. hist.* i. e. Lotus fruticosus Granatensis Park. huic eadem videtur.

12. *Lotus pentaphyllus silvicosus villosus* C. B. *Lotus incana sive Oxytriphylum Scribonii Largi* Ger. *Lotus hamorroidalis major sive Trifolium hamorroidale majus* Park. *Trifolium album retitum, hirsutum valde* J. B.

J. B.

Multis ex eadem radice *solonibus* rectis, cubitalibus & bicubitalibus fruticæ, gracilibus, lignosis, te- rebus, hirsutis & ramosis. *Folia* canâ lanugine pubescent, terna, quædam subrotundo, potissimum priora & parva, cum parvis duabus appendicibus: superiora in obtusiorum mucronem desinunt, & ex his quædam majores, ad quæ appendices etiam magnæ, ita ut sint quina folia, sapore inægriter cirra morsum ullum alimne acritatem qualitatem astringente. Flores extremis ramulis emicant, plures

Locus.

plures juncti, postea patulo: singularium forma quæ *Trifolio* *Asphaltico*, sed color candidus, ex cali- ce valde hirsuto & virolo. Juxta calices & flores foliola longæ: breves, crassiusculæ superveniunt *si- liquæ*, coloris spadiceæ, formæ stercoris magni muris caudati: semen in iis rotundum exiguum flavescens.

Inter *Monspelum* & *Peroul*: Circa Messanam Siciliæ major & lignosior habetur. D. Magnol in *Lecur.* Valenti Sylva fæ bicubitalem & tricubitalem observasse refert.

13. *Dorycnium Monspellanum frutescens* J. B. *suppositum Melitensis* & *Hispanicum* Park. *Hispanicum* Ger. *Trifolium album angustifolium, floribus velis in capitulum congestis* C. B.

J. B.

Totum albidum est, ad sesquicubiti altitudinem excrefcere solitum, cujus novelli adhuc ramuli obliqueofo, fractique contumaces existunt, adultiores, aut loco asperiore nati, multum durefcunt: *Folia* ex intervallis terna, quaterna, sed sæpius quina, radiata sine pediculis adherent, oblonga, an- gusta, albi lanugine pubescentia, Clusio adstringentis gustus. Flores extremis ramulorum innas- cuntur, in orbem glomerati, albi, quorum singulares ad *Trifolii* præteritis albi flores accedunt, sa- pore (ut nobis quidem videtur) nonnihil adstringente. Hæc excipiunt *foveoli* plures simul juncti, parvi, quibus singulis semina continetur singula, vericoloria (ut prodidit Clusius) seu varia, qualia fore *Tithymali* paralis semina tum figurâ, tum colore, tum etiam magnitudine. Radix satis crassa, dura & lignosa, exterioris nigra, interioris alba.

In laxolis collibus & ad sepes propè Monspelum nascitur.

Lecur.

14. *Dorycnio congener planta* J. B. *Dorycnio congener Clusii* Park. *Lotus pentaphyllus incanus* C. B. *Doryc. Monspellensium* Ger. quoad iconem, nam descr. est alterius plantæ.

J. B.

Cubitalibus & viciinis modo obliqueofo virgis, superioris gracilioribus, nec ut illius lignosis, ab eadem radice pluribus oritur, in frequentes ramos divisi, *folia* cinctis crebris, quinis simul ab eo- dem puncto ortis, quam præcedentis longioribus, angustis, acuminatis, minis etiam quam illius in- canis. In summis caulibus inque pediculis longis & foliorum alis egressis *foveoli* parvi, plures simul in capitulum subrotundum congesti, quantum meminî ex albo rubescentibus, quibus succedunt *sili- quæ* parvæ subrotundæ, per maturitatem spadiceæ, singule singula semina continentes rotunda, Si- nepos magnitudinis.

In palustribus propè stagnum marinum. *L'Estang* dictum non longè Monspelio copiosè provenit. *Lecur.* In Germania juxta fluv. Lycum Augustam Vindeborum præterfluentem invenimus. Dorycnio congener Clusii species à nostro diversa esse videtur: cum *floribus* longè majores sint & diversi colo- ris: *folia* breviora latioraque. Glauca Alpina in Exot. quoad folia & florum colorem, & locum na- talem cum planta nobis descripta convenit: differt paucitate florum in eodem capite, & numero se- minum in eadem siliqua: in his accedit ad *Trifolium* album rectum hirsutum valde J. B.

15. *Trifolium argentatum floribus luteis* J. B. *Lotus asperior fruticosus* Park. *Lotus fruticosus inca- nus silvicosus* C. B. An *Trifolium glutinosum saxatile argenteum flore odorato Zanoni*?

J. B.

Basis hujus singularis, lignosa, gracilis caules fundit palmares & longiores, conues, hirsutos: *Folia* terna altera parte argenteo nitore splendens, pilosa, altera vero viridantia. Flores cacumini cau- lum hærent, magno, lutei, hirsuti, & laciniato villosa calice.

In collibus circa Monspelum collegimus. Secundum Zanoni floribus succedunt siliquæ, hirsutæ, unciam longæ, continentes semen planum, ovale. Ad pedem Montis Baldi crescit & locis laxolis gaudet.

Lecur.

16. *Lotus sylvestris Dischoridia* Ponz Ital. *Sylv. Creticum* Park.

Ponz.

Caulis surrigit pedales *folia* vestitis ad singula genicula quinis, quorum duo minora cauli hinc inde adnascuntur, reliqua tria intermedia ejusdem originis brevissimis & ferè nullis pediculis intercedenti- bus hærent, parva, obscure viridia. Flores parvi, lutei, parvum & foliorum alis exeunt, partim sum- mos caules terminant, bini plerumque simul: quos totidem sequuntur *siliquæ* valde tenues & longæ, semina continentes Sinapæ non majora. Radix parva, dura, annua. Sapor totius plantæ legumi- nosus cum aliqua amaritudine mox evanescens.

- 17. *Melilotus quindana Cretica* Alp. exot.

Alpin.

Ex radice tenui, longa, gracili, in aliquot tenuiores radicales divisa *cauliculi* fert longos, graciles, foliis, *Trifolii* *corniculati* *Crete* similibus, sed longioribus pediculis innitentibus, vestitis, & per terram stratos, ac veluti circa radices luxuriantes: in quorum summitatibus proveniunt bini *floribus* lutei, *Trifolii* falcati floribus magnitudine & figurâ similes, quibus singulis singula *cornicula*, longa, recta succedunt, inque his continentur semina flavescencia, parva & rotunda, gustui primò subdulces, mox cum modico calore aliquantulum astringentia.

- 18. *Lotus monspeliensis fruticosus Cretica argentea, siliquis longissimis propendentibus rectis* Moric.

Moric.

Caulis edit fruticosus, bicubitales, aliquando altiores, incanous, ad quorum singula genicula exeant bina *folia*, in mucronem obtusum terminata, atque in summo pediculo terna majora & obtusiora, omnia tam subus quam supra argentei lucidi coloris. Ex singulis alis inter pediculum foli & caulem exiliunt pediculi unciales, gerentes in cymis summis ternos, quaternos, nunc plures, nunc pauciores

pauciores flores Juteos; quorum singulis delapsis succedunt *siliques* singulae. Loci vulgaris glabra siliquis duplo crassiores, sequentiam longa, rotunda, recte non curva, quo a Trifolio corniculato Graeco *Alpini* distinguitur.
Semina Chalepo ulque Syriæ emporio transmissa hanc plantam descriptionis auctori produxere.

19. *Lotus flore luteo, corniculis articulatis, Sicula.* An Trifolium Scorpoides Park?

Radix alba, simplex, in nonnullis plantis in fibras spargitur imò parte: *Canaliculi* plures, in terram procumbentes: *Folia* glauca, è quinque foliolis composita, si annueras pinna seu auriculas ad pediculorum exortum hinc inde cauli adnatas, ut in reliquis *Lotis*. Flores parvi, lutei, Trifolii corniculati, sed minores, ad nodos vel singulares, vel bini & interdum terni simul. *Siliques* longe, tenues, corniculatae seu contortae spirae in modum, aut Scorpoidis Telephii, articulate, *seminibus* oblongis, flavicantibus in singulis internodiis.

In Sicilia propè promontorium dictum *Punta Cerculo* non longe à *Puzallu*. Hæc nobis ostensa est. *Montepeli* (quantum memini) pro Coronopo ex codice Casareo.

20. *Lotus siliquis Ornithopodii J. B. C. B.* An *Sylvestris Creticus* Park? *cujus icon non bene respondet Plantæ.*

J. B.

Unica ex *radicula*, albi, duriusculâ, paucis fibris donatâ, *canaliculi* exeunt aliquot, teretes, in aliquot ramulos ex seiscunciali intervallo diviti: Ex quorum geniculis *folia* herent quina quorum inferiora duo superioribus tribus magnitudine cedunt, nullo sapore manifesto prædita: Extrema *stipula* occupant lutei, quales in *Loto* corniculatâ glabrâ, nigris lineis striati; quibus succedunt *siliques*, ex uno geniculo duæ, tres aut plures, [imo sex plerumque] seiscunciam aut ad summum duas uncias longe, falcata, compressa, atro-purpureæ, seminum extuberantias pulchrè exprimentes. Nobis in una siliqua ad quatuordecim semina animaverat compressa.

Propè Mellaniam Siciliæ in lateribus montium urbi imminuentium invenimus, & in insula ad promontorium Pachynum nunc *Capo Passaro* dictum.

* 21. *Melilotus, rectius Lotus, Hispanica foliis maculatis C. B. Park.*

C. B. prod.

Ex *radice* parva *ramuli* palmares, aliquando pedales, tenues, emergunt, quos ambiunt *folia* bina hinc inde; ex quorum alia petiolum prædians tria folia sustinet, obusâ, atrovirentia, & ob venas candidas per ea difcurrentes maculata. Flores parvi, pallidi.

In montibus Castiliæ frequens.

22. *Dorycnium Dioicridis fortè Pone Park. Jacq. Oleæ folio affinis C. B. item Cretico albo affinis epulem.*

Pon.

Ad sequepedalem altitudinem assurgit, multis ramis fruticosus, quibus adnascuntur *folia* crebra, parva, longa, angusta, rugosa & venosa, quam *Oleæ* minora, nullo ordine posita. Flores papilionacei, nunc albi, nunc pallidi. Semen non videt auctor; verum leguminosa fuerint oportet siliquis inclusa congenerum modo. *Radices* fibrosæ.

Hujus semina è Creta ab Honorio Belli ad se missa Lago-chymicæ nomine scribit C. Bauhinus in *Pon.*

Imperfecta Pone descriptio nobis non satisfacit.

23. *Lotus sativa Græca maculato folio C. B.*

Lotus sativa, & cum solum modò maculâ rufâ, modò nigra notatum sit, & caligini oculorum medietur, à quibusdam *responsum*, id est, Trifolium oculatum vocatur Aug.

CAP. XI.

De Cytis.

Cytisum à Cythno insula in qua inventus est dictum voluit. Plin. lib. 13. cap. 24. *inventus hic frutex in Cythno insula, inde translatus est in omnes Cycladas, mox in urbe Græciæ, magno casu proventus, propter quod maxime miror rarum esse in Italia.* Non æstivum, non grandævum, non viciu injuriarum expavecit: Adiciit Hyginus ne hostium quidem ob nullam gratiam ligni.

Jo. Bodoæ à Stapel nomen impostum videtur & non tam rectè, quod mammillas lacte æqualiter distans faciat. Iacobiolum generare Cytisum docet Columella lib. 5. c. ult. Cytisum in agro esse quamplurimum maxime refert, quod Gallus, apibus, capris, bubus quoque & omni generi pecudum utilissimum sit, quod ex eo citò pinguecit, & lactis plurimum præbet ovibus, tum etiam, quod octo mensibus viridis eo pabulo uti, & postea arido possit. Mulieres quidem si lactu inopia premuntur Cytisum aridum in aqua macerare oportet, & cum tota nocte permaduerit, postero die expressi succi ternas hominas permisceri

Lib. XVIII. De Herbis flore papilionaceo, seu leguminosis.

medico vino, atque ita potandum dari, sic & ipsæ valebunt, & pueri abundantia lactis confirmabuntur. Eadem ferè habet Plinius loco supra citato.

Cum Cytisus nihil aliud sit quam Trifolii siliquisi genus frutescens, non obstant lignea substantia quâ constat, iis subjungendum duxi.

1. *Cytisus hirsutus J. B. Cyt. foliis subrossis laurigena hirsuta C. B. Hispanicus arboreus Park. Pseudocytisus hirsutus Ger. Shrub-trefoil.*

J. B.

Trium & quatuor cubitorum *virgæ*, nigricantes, hirsutis, non admodum fruticosi, neque lentis, donatus est. *Folia* terna, nonnulli oblonga, hirsuta utrinque: [Clusio supina parte viridia, proâ subrossa lanugine hirsuta] Flores in ramulorum fastigium positissimi fert, licet & ad latera interdum habeat, plures simul congestos, magnos, luteos, [aureo colore fulgentes Clus.] & calicem longis, lamuginosis: *siliques* vix longis pilis obitas, seiscunciali longiores, paulò tridente uncia latiores, per maturitatem nigricantes, semina claudentes Genistæ seminibus paria, subnigra, ex observatione Parkinsoni.

Hanc speciem Clusio solummodo ad montium radices circa Calpen, & in Bæticæ maritimis flo. Locum rentem invenit: Nos in Italia & Sicilia frequentem observavimus.

2. *Cytisus incanus Ger. incanus folio oblongo Austricus C. B. incanus Germanicus Park. Cyt. Clusi Pannonicus alter foliis omnino incanis J. B. Cytisus V. Clus. hilt.*

Clus.

Cubitalis nonnunquam fert *virgæ*, rectas, tenues, vimineas, lentas, quas ab infimo ad summum usque exornant *folia*, terna, uni petiolo inherenta, Cytisio Gesneri ferè similia, sed omnino incana, angustiora, gustu amaro, quare tria pingula esse videntur. Ex singulis interdum solummodo sinuobus ramuli procedunt, singulis foliis sed minoribus obitis, ferentes in summo quinos aut senos flores, Loto præstantis herbe [quam à prægrandibus siliquis nonnulli siliquesam cognominant] floribus persimiles, coloris aurei, odoris non expertes: & ex folliculis deinde *siliques* planas, oblongiusculas hirsutas omnino, atque in his *semen* subrossum, planum, nonnunquam tumidiusculum & rotundiusculum, durum, quod maturato dehiscitibus siliquis excidit. *Radix* dura est & lignosa, nigricans & summa resurre sparsa.

Clusio frequens est tota Viennensi agro, & multis aliis cum Austriæ superioris & inferioris, tum Leuci & Pannoniæ locis aridis propter vias. Floret Julio & subinde usque in Autumnum; semen sub Augusti Tempus, finem & Septembris maturecit.

Parkinsonius Cytisum album sylvestrem Cord. hisp. huc refert, quam C. Bauhinus pro distincta specie proponit sub titulo Cytisi albicantis folio trifolii vulgaris.

* 3. *Cytisus hirsutus major foliis pinnatis C. B. Cytisus pinnatus Ger. incanus major foliis pinnatis, sive quinq. speciei altera Clusi Park. Cytis. secunda species altera Pannonica Clusio, hirsuta valde J. B.*

Clus.

Multò major est, crassioribus *virgæ* [quam quinta species Clus. hisp.] admodum hirsutis, foliis duplo amplioribus, *siliques* seu lobis majoribus: ipsi etiam flores colore magis aureo rutilant. Juxta locos in Pannonia & Austria nascitur hoc genus, sed rarius est, & minus obvium superiore Leuci. [V. Clus.] illius etiam semen vermiculis obnoxium.

* 4. *Cytisus incanus siliqua longiore C. B. Cytisus octavus Ger. Cytisus montis Caleris J. B.*

J. Bauhinus è ramo secco ita describit, Teretes, tenues propagines alternatim producit, tantillum hirsutis, in extremis, per quas *folia* terna, Dorycnæ ferè Montpellierensis paria, quædam brevissimo & præ nullo pediculo; inter Cytisi genera minora folia non observavi. Qui colligerunt dicunt ad aliquot cubitos excrecere. Flores pediculo brevi herent, longo per ramulorum extrema agmine, Genistæ pares, lutei, calyculo subhirsuto, in acutis lacinias diviso. Rami interdum candidi cum defforescit.

Adversariorum auctores sequentibus verbis, Quia quis Romæ regiâ viâ Florentiam adit, oppidulo cui nomen Aquapendule, declivi & depressa etiam planitie feracissima Cytisum fruticosum quinque sexve cubitis proceriorum, Genistæ farnetis pluribus, gracilibus, stratis, frutibus statim ab imo, aut paulò superius lignosa radice, è tenuibus pediculis *folia* terna, non ita numerosa, similia Foenugræco, angustiora, habitoria, Rutacea: Genistæ vel Sparti folia, sed minus nitentia ex atrore, Genistæ. Est cana universa planta, ut Rhamnus Montpellierensis aut Halymus. Sapor Cicoris aut similis leguminis. Reliqua vide apud auctorem.

J. Bauhinus Cytisum hunc Lobelii non separaret ab Hispanico primo Clus. nisi ipse Clusius ac etiam Lobelius separarent: in quam sententiam & nosetiam propendimus. Parkinsonus extra scopum jaculam videtur, cum hunc habet pro Cytisio incano folio oblongo Austrico C. B.

* 5. *Cytisus incanus folio medio longiore C. B. Cyt. tertius Hispanicus cum brevi pediculo J. B. Cyt. Hispanicus incanus sive sextus Clusi Park. Cyt. semper-virens Ger.*

Clus.

Pedibus, rarò cubitalibus assurgit ramulis, tenuibus, omnino incanis, quos exornant terna semper *folia*, brevi pediculo inherenta, quorum medium duplo longius est reliquis, cinerei & canescentis coloris, adtingentis verò & linguam exsiccatissimis saporis. Ramusculi ferè ab imo ad summum

man per singulorum foliorum exortus, floribus luteo colore fulgentibus, incundi odoris onusti sunt, binis aut ternis simul nascentibus, ex molli quadam & candida lanugine hirsuta vaginula, similis ubi superioribus formis, sed minoribus. Semen non observavit Clusius.

Invenitur variis Hispaniae locis, praesertim Barica, sed nusquam abundantius quam Valentino regno, ubi plurimus eius usus est: nam illius ramis nudis & à suis foliis liberis, supra tegetes ab his qui bombyces alunt sparsis, iam facti Mori foliis bombyces teretica sua ramis advolvunt, quae deinde à mulierculis & pueris explicantur. Valentini Boga & Boxa blanca appellant.

6. *Cytisus supinus foliis incana lanugine inferne pubescentibus* C. B. *hirsutus* Ger. *Austricus*, sive *sepinus* Clusii Park. *Cytisus tertia Clusii Pannonica sparsis ramis* J. B.

Clus.

Aliquot ramis praeritis est, sparsis & humi fuis, tenuibus, lentis, fractu contumacibus, qui nullis aut certe rarissimis foliis sunt obfisi, multos autem ex lateribus ramulos proferunt, tenellos, hirsutos, in quibus folia longis pediculis nixa, tero semper numero, superioribus breviora, elato dorso, superne viridia, inferne cana lanugine pubescentia, amara, sicuti saporis & herbacei odoris. Ex alarum perne viridia, inferne cana lanugine pubescentia, amara, sicuti saporis & herbacei odoris. Ex alarum perne viridia, inferne cana lanugine pubescentia, amara, sicuti saporis & herbacei odoris. Ex alarum perne viridia, inferne cana lanugine pubescentia, amara, sicuti saporis & herbacei odoris.

Locus & Tempus.

Sponte provenit sylvis quadam ad Lachn pagum primo ab urbe Vienna milliari, & pleniusque aliis locis ubi vicinis: crescit etiam in utroque Pannoniae sylvis, & in Interamni ultra Dravum fluvium. Maturius flores reliquis Pannonicis, Maio videlicet, nonnunquam etiam Aprilis, & novos interdum ex ramulis flores per totam deinde aestatem profert.

7. *Cytisus supinus foliis inferne & filiquis molli hirsutis pubescentibus* C. B. *Cytisus Pannonicus sive sepinus* species altera Clusii Park. *Cytisus tertia Pannonica sparsis ramis* J. B.

Clus.

Pedibus exit virgulae, tenuibus, viridibus, supinis & humi fuis, quas ambiunt familia folia, flores etiam pares extremis virgulis quini, senti aut plures simul congesti innascuntur, nulli autem per virgas sparsi ut in superiore: *Siliqua* & *semina* non differunt. Virgarum foliorumque pars inferior & filiquae molli hirsutis pubescent.

Locus.

Hunc in folis Pannoniae sylvis Maio mense florentem invenit Clusius.

8. *Cytisus supinus sive frax Ratipensis floribus luteis ad exortum foliorum prodeuntibus* Hort. Aldord.

Hanc plantam in Suevia, inque Bavaria propè Ratiponam invenimus. Folia utrinque hirsuta, acuminata, pediculis oblongis insident.

9. *Cytisus minoribus foliis, ramulis tenellis, villosis* C. B. *Cyt. Hispanicus primus Clusii, folio virgato* J. B. *Pseudocytisus primus* Ger. *Hispanicus primus* Park.

Clus.

Hic interdum arbuscula magnitudine excrevit, duro stipite, cujus materia flavescit, sed cor five pars interior nigricat: is autem cum majoribus ramis & virgulis candicante cortice obducitur: tenelli ramuli toti villosi obfisi: folia numerosa ramos ambiunt, terna uni pediculo inherant, Medicae modo, dilucius viriditatis, sapore viridum leguminum, amari tamen. Aliquot flores extremis ramulis quasi spicae instar nascuntur, Genistae similes, minores, lutei, nonnihil odorati: deinde lobi Genistae pares, oblongi, asperi tamen & hirsuti, in quibus exiguum semen tumidiusculum, nigricans, Genistae minus. Radix lignosa, & in diversis tendens.

Locus & Tempus.

Crescit in Salmanticensi agro, & aliis utriusque Castellae locis secundum publicas vias. Floret Junio; semen profert Julio & Augusto.

10. *Cytisus foliis angustis, incanis quasi complicatis* C. B. *Cyt. Hispanicus Clusii secundus* J. B. *Pseudocytisus 2.* Ger. *Hispanicus secundus* Park.

Clus.

Hic duorum cubitorum dimittat altitudinis, fruticosus, virgas profert candidas omnino, tenues, ramulos: folia superiora lutea, terna semper ex uno pediculo nascentia, minora, proflus incana, nonnunquam expansa, sed semper quasi complicata, prominente dorso, impenit amara. Flores ut in altere, extremis ramis insident, superioribus terna similes, sed interior & planè auctus color; *siliqua* etiam longiuscula, asper, ex purpurea nigrescentes, mucrone dorsum inflexo. Semen paulo majus est & subnigris albero: Radix similis.

Locus.

Loco & florenti tempore cum praecedente convenit.

Nos in sylvis montosis propè Vitebium via quā Romam itur Cytisi speciem invenimus cortice glabro candicante; foliis parvis, obscure viridibus, glabris, minime expansis, sed quasi complicatis, pluribus simul, filiquis oblongis, compressis, asperis seu hirsutis, parvo aucto semine; quam huic eandem dicere, in magnitudine & foliorum color obstat. C. Balthus tamen adnotat hunc circa Montispeium foliis esse viridibus; qualem & D. Magnol fecit copiosum observasse at in Gramuntio luto, Maio mense florentem.

11. Cytisus

11. *Cytisus glaber nigricans* C. B. *Cyt. Gelsieri, cui flores ferè spicati* J. B. *Cytisus* Ger. *Pseudocytisus niger* Park.

Ger.

Virgula est cubito longioribus, lentis & multis alis tenuibus, concavis, brevi paulo circa fastigium ramulorum hirsuta. Folia semper terna uni pedicello inherant, pronè patet hirsuta; quarum longitudinem nervus percurrit, Clusio folia saporis amaruliculi, Ramorum extrema in longas abeunt spicas *florum* luteorum Pili floribus similium, sed minorum & brevibus pediculis haerentium, odoris grati, Clusio melleum quiddam spirantis; quibus *siliqua* lupavoniunt unciam aut fuscicam longe, planè, culmum lata, compressa, hirsuta, Semen parvum, spadicum, Clusio flavescens, continentes. Radix dura, lignosa, longa, rarioribus fibris donata.

Locus.

In Aultria & Siria, itinere à Vienna ad Venetias copiosum observavimus.

12. *Cytisus glaber viridis* C. B. *glaber filiquis angustis* J. B. *Cytisus filiquosus* Ger.

Ger.

Folia huic Cytiso terna quidem illa, ex rotundo sublonga, ut Cytiso Gelsieri, verum glabrae. Flores aut virgularum angulorum latera ex foliorum alis singulares, quantum animadvertere licet, satis magis, longiore calyce quam in Cytiso glabro filiqua lata, à quo & filiquae distinguunt, ex latere, ut mox de floribus dicebamus, prorumpentes, culmo anguliformis uncias duas longe, pedicello brevissimo haerentes, glabrae, quae ficea nigrae; inter Cytisos tenuiores filiquas non observavimus, in quibus semen orbiculatum, rufum, compressum, Lente minus.

Thomas Johnsonus in Gerardo suo emaculato hanc speciem parum admodum vel non omnino à praecedente differre scribit: sed florum situs repugnat. Ni folia glabra essent, Ratipensem nostrum existimarem.

13. *Cytisus glaber filiquis lata* J. B. *Cytisus 2.* Ger. *glabris, foliis subrotundis, pediculis brevissimis* C. B. *Pseudocytisus foliis subrotundis* Park.

Ger.

Accommodus est consilium arearum marginibus, reliquisque topiarum operis deliciis, obsequiosis virgulis, quae alicubi ad tertium & quartum cubitum assurgunt, glabrae, & ubi tenuari occipiunt angulose: per has folia terna, semper juncta concinna & rotunda, uncia brevioribus pediculis haerent; at vero in ramulorum qui flores aut filiquas sustinent extremis non jam ea terna, sed bina aut singulata, fortuito posita, latiora & in acumen desinentia. Verum tunc haec, tum illa lato virore ariditate, nullis obfisi pilis. Flores summis ramulorum accervati insident, lutei, Genistellae æmulis, ex pedicellis fusciculis brevioribus, quibus succedunt filiquae, unciam unam aut alteram longe, seminum latè, compressa, glabrae, in quibus semina fusca, subrotunda, compressa.

Hanc plantam in clivis maritinis propè Salernum in Italia sponte nascentem observavimus: Can-Loen. tabriga in hortulo nostro aliquot annos coluimus. Folia in virgula pediculis satis longis insident.

14. *Cytisus foliolis glabris, filiquis Ornithopodi hirsutis* C. B. *Pseudocytisus Hispanicus Bashini* Park. C. B. *prod.*

Hic virgulae est rotundis, striatis, duris, tricubitalibus, in varios ramos, nonnihil lanuginosos brachiatis, quos folia numerosa, terna uni pediculo inherant, in summis ramulis exigua, dilute viriditatis ambiunt. Flores parvi, lutei, Genistae similes, quibus filiquae unciales, molli hirsute testè, terna, quaternae; quinae uni pediculo inherentes, quibus semina parva, plana, nigricantia inclusa sunt.

In Hispania ad agrorum limites frequens est; non tamen cum Cytiso primo Clusii, cujus pars in Leen. terior nigricat, confundi debet, & ramuli toti villis obfisi sunt.

Nescio an hac species ad legumina filiquis articulatis potius referri debeat.

15. *Cytisus hirsutus flore luteo purpurascens* C. B. *magis flore luteo purpurascens* Pona Italici.

16. *Cytisus serratifolius seu glaber Dischoridis Langeio flore rubro* Hort. Aldord.

17. *Cytisus incanus filiquis falcatis* C. B. *Cyt. filiqua incurvata, folio candicante* J. B. 7. *Coronatus* Ger. *Galen creditur Maranthae, coronatus* Park.

Marant.

Cytisus Maranthae frutex est totus candidus, cum altitudinem attingens ad quam Myrtus crescit. Folia singulis pediculis terna, retusa & nonnihil fissa, quae si digitis terantur odorem Erucae proximum, gustata vero Cicor recens emulantur. Florem excludit in ramorum acuminibus, letum aspectuque pulcherrimum, colore luteum sed saturato, [parvum, Genistae pilosae flori proximum, ex longo pedicello.] *Siliqua* producit pulchras, latas, contortas unā & nonnunquam pluribus spiris, in quibus semina parva, vix meunte aestate maturefcentia. Caudex nigrum cor retinet Ebeno similium, quod evenerit ratione vetustatis; nam inadulescente non observatur.

Ad Baias propè Neapolin in Italia copiosum invenimus. Marantha eum saepius collegit propè Leen. Neapolin, in colle quadam, quā ad Nesidem insulam iter. Honor. Bellus in insulis Rhodo propinquas & Rhodo ipsa nasci tradit.

Ex huius ligno ensium manubria Turcae faciunt; & Caloieri Patmi sphaerulas precatorias effor- *Uju.* mant. Bellus.

Oooo

Appendix

Appendix ad Legumina,

Continens plantas quasdam, ob filiquas bivalves quas producent, Leguminosis affines.

HÆ vel sunt foliis pinnatis Leguminum instar, vel foliis variè dissectis, floribus tamen ad papilionaceos accedentibus.

Prioris generis plantæ sunt vel foliis bicompositis seu ramosis Filicum nonnullarum in modum, vel foliis tantum pinnatis.

SECTIO PRIMA.

De Siliquosis anomalis, Leguminosis affinibus, foliis variè dissectis, floribus ad Papilionaceos accedentibus seu

De Fumariis siliquosis.

FUMARIÆ notæ sunt Flores spicati ad Papilionaceos accedentes, calcaribus retrorsum productis, quorum medio cireiter tubo pediculus inseritur, Siliquæ bivalves velut Leguminosarum, folia dissecta aut pinnata.

A. 1. *Fumaria alba latifolia* Park. *alba latifolia claviculata* Ger. emac. *claviculæ donata* C.B. *Fumaria cum capreolis* J.B. *Climbing Fumitory*.

F. radice simplici, tenui, subulnea, paucis fibris capillata, gustu amariante *Cauliculus* emittit plures, tenellos, infimos, angulosos, humi procumbentes, nisi in propinquo sint frutices quos clavculis suis apprehendant. *Folia* ex intervallis alternatim oriuntur, tenella, pallidè virescentia, acuminata, Lentis quodammodo figurâ, integra, nec lachnata neque ullo modo incisa, quinque aut sex pinnulis ad eandem costam adnatis composita, extremâ costâ in clavculam præteruntem exeunte. *Flores* in spicis ex adverso foliorum oriuntur, Fumariæ vulgaris floribus figurâ similes, sed minores breviorisque, colore albo nonnihil virescente, duabus partibus compositi, alterâ sursum, alterâ deorsum reflexâ, marginibus velut crispis aut fimbriatis. Succedunt *siliquæ* breves, nonnihil compressæ, tria vel quatuor *semina*, exigua, nigra, splendens, reniformia continentes.

Floret circa finem Maii: inque uliginosis faxosis, arenosis & ad ripas lacuum & fluviorum reperitur, sed rariss.

C. Bauhinus aliam præter hanc Fumariæ viticulis & capreolis plantis vicinis adherentis speciem habet quam & *D. Magdol* Aprilis & Maio mensibus florentem circa Thermas Bullerucanas, & sub magnis rupibus ultra pontem *S. Jean de Vals* prope primum molendinum se invenisse asserit. Nos tamen suspicamur non diversum esse a præcedente quam intelligit *D. Magdol*. Quod si C. Bauhinus Fumariam nostram majorem scandentem fore pallidiorè intelligat, perperam viticulis & capreolis ei attribuit. Nos dubios & suspensos relinquunt, qui Entia sine necessitate multiplicare odimus.

2. *Fumaria siliquosa* (semper virens) Cornuti. *Siliquosa Americana* Park.

Com.

Rectè surgit *caule* pedali, rotundo, glabro, tenui velut cinere asperso, qui leviori tactu facilè doloretur. In *foliis* extus levior & divitula similis vulgari, amplitudo tamen est major. Bruma- le tempus ea non metuant. *Cauliculi* altum pullulant: *floribus* in apice spicantur, *Radix* carvæ similibus, colore autem diversis: horum enim canaliculus carneo, os autem patulum fulvo atque aureo colore splendat. Floribus succedunt *siliquæ*, filiculæ in modum contortæ, flavescens, in quibus *semina* minuta, modo compressa, rotundiora tamen concluduntur. *Radix* fibrosa est, vulgarique densis capillata.

Planta hæc acris simul & amara qualitatis est particeps.

3. *Fumaria* quæ *Splia* dicitur J. B. *Fumaria lutea* Ger. C. B. *lutea montana* Park. *Yellow Fumitory*.

T. B.

Numerosos, teneros & delicatos profert *caules*, dichotomales, per quos *folia* spectantur Radicis cavæ vel Adianti, sed minora multo, mollicella, glauca, postissimum parte inferiore, sapore insti-

guiter

gniter acri & fauces vellicante, pauco adjuncto amaro. Flores lutei vel albi corniculæ relinquunt Fumariæ bulbosæ, minora, semine plena nigro, nitido. *Radix* crassifuscula nigricat.

Provenit in collibus cultis & agris Apulie & Calabria, alibi etiam in Italia & Illyria.

De hac herba Achilles Galienus in Observationibus ab Hæc. Valscio editis, Observ. 99. hæc habet: Cum in Italia fluidorum grati versarer, in magno usi & fama erat herba quam *Splia* in Slavonia, Venetis autem herbam Slavonicam vocabant, amara & foliis Rutam ferè amululibus quæ caulis est ut quibudam illius genus, aut *Harmel* Arabum videretur. Hæc copiosè nata in finibus Boliæ, circa Castrum dictum *Bosmagrin* mirè laudabatur ad varios affectus, Podagram, Archicidem, Isthidiam, nervorum affectus, Spasmodum, Paralyin, Epilepsiam, Apoplexiam & similes. Quod cum clariss. Viro Georgio Laubio Med. Aug. & amico meo lueris significasset, hoc modo respondit: Mitto tibi pro *Arundine* quæ hæc de herba *Splia*, ex Vencellao Lavinio Moravo hom. liter. Est species Fumariæ seu Corydalis. Invenitur in montibus Boliæ inter faxa; folio, sapore & flore Fumariam referens: Semen habet in filiquis. Est semper viridis, plurèque radices agit, inter se commixtas: possit Fumaria Alpina nominari. Ufus ejus in omnibus nervorum affectibus frigidis: Cerebrum confortat, leniter purgat, urinam mover, oppilationes mesenterii aperit & hepatis. Radix amara & acris est: Formula hæc,

R. Radic. *Splia* 3j. vel 4j. contunde minutim; pone in Vini albi M. j. in olla virescente fat magna: integrat crusta panis bene oblita in circumfremia: Bull. lento igne per horas 1. Datur jejunio pro vice 3j. hujus decocti tepide, & per quinque dies continuetur. Prima vice sumptum inebriat, post leviter exulterat ac Maniacis conveniat credit quidam Medicus. Greg. à Klo Medicus in Bavaria asserit hæc omnia vera esse, & ipsemet cum egi debilitatis artibus, ut vix ambulare posset, timens præterea Epilepsia superventum curatus est hac herba, ita ut in alium quati novumque hominem se converteri putaret. Hic verò dat 3j. decoct. Ex excerptis *D. Soame*.

A. *Fumaria bulbosa radice cava* major C. B. F. b. *radice cava flore purpurascens* & alio J. B. *Rad. cava* major alba Ger. Item R. c. *major purpurea* ejusdem. R. c. *ma. flore albo* Park. Item R. c. *ma. flore carneo* ejusdem.

F. B.

Radice est bulbosa, cava, lata & scissili, fibris aliquot donata, colore intus forisque buxæ, sapore amaro, interdum non major nucè Juglandæ, aliàs pugno maximo major, quasi ex compluribus bulbis compacta, continuis tamen ea formâ quæ Buccorum renes nonnunquam conspiciuntur. Hinc exurgit *caulis* unus aut plures, teneri & magnâ sui parte sub terra latentes, angulosi, compressi, do- drantales & altiores, foris obliolæ purpurâ colorati, intus pallidi, nervorum agmine rubentium in circulo Hipati, succum reurentes, qui primo statim occurrunt linguam cum amaro & acrimonia vellicat.

Folia in caule bina ortu inæquali, pediculis præfissi, caulis concoloribus & longis; colore glauco prædita, quæ trifariam sursum cum peculiaribus pediculis subdividuntur: singularia folia divisiâ Aquilegiæ minoris: A caulis medio ad summitatem usque in thyrri modum digesti *flores* pulcherrimi, ex brevibus pediculis, veluti *Consolidæ* regalis, calcaris extremo recurvo & veluti nucleato obtusius, ut in Aquilegiæ, purpurei vel albi, labris utrinque divulsis rictum ostentantes, linguam tanquam in ore latente, binis foliolis ad capita coeuntibus, canaliculis, foris albis, intus puncto coccineo faturio in summitate notatis, id quod commune est tam ei quæ flore albo est, quam ei quæ purpureo: quin etiam utrique inter flores quæ eorum pediculi oriuntur pro singulis pediculis singula folia oblonga, striata, mucronata, integra & modicè concava. *Siliquæ* maturo ortu sequuntur oblongæ, in quibus *semen* parvum, nigrum.

Plantulæ ex semine deciduo folium unicum producent oblongum, subrotundum, simile Auriculæ Leporis primum provenient.

Eam quæ flore est purpurascens in agro Mediolanensi copiosam invenimus primo vere, cum Mediolani Taurinum iter faceremus. Flore albo prædita ubique fere ad sepes, inque scrobibus umbrosi Alpium Helveticarum nobis observata est.

Radiceam cavam viridi flore *Lob.* à descripta non separat C. Bauhinus, quem nos hac in parte non invenimus sequitur.

5. *Fumaria bulbosa radice solida, calcaris & folio cristato* J. B. F. bulb. *radice non cavâ* major C. B. *intraque minor* ejusdem.

F. B.

Radice est bulbosa, non cavâ, rotundâ, Avellanæ magnitudine, interdum majore, non tam altè deorsum ut ea quæ radice cava, membranulâ quæ faciliè trahenti cedet investita, foris buxæ, intus sub-alba, amara, cui fibræ capillares aliquot adnatæ. Planta sepe palmari & minor, interdum dodrantalis & pedalis, nec multo minor Radice cava, *caule* lævi, subrubro, binis foliis prætito, ex oblongis pediculis caulis concoloribus, non adversis, in tria alia subdivisus, quæ tenuius deinde subdividuntur. Juxta radiceam aut paulo altius folliculus unicus carinatus, calcaris gallinacei instar, membratæ, in quo aliorum foliorum rudimenta. Extremo caulium insident *flores*. Radicis cavæ, purpurascens, in quo pediculi mediocriter longo tenuique adnascuntur, albi, tres, quatuor, novem, duodecim aut plures, conferti in spice formam: inter quos ad singulorum pedicellorum exortum folium unum, dissectum variè, fimbriatum & cristatum. Succedunt siliquæ, ut in præcedenti.

In hoc genere flores albos nonnumquam observavi.

In Belgio, Germania & Sabaudia arborum quorundam sepes & margines hac scætere dicuntur. *Leuz.*

Non separabimus nos unquam (inquit J. Bauhinus) has duas Fumarias radice solida non cava [majorem & minorem C. B.] siquidem magnitudine tantum variant. C. Bauhinus diversas affirmat, & forum hec bæcis rudimentis differre ait. Nos fratriis senioris sententiam amplectimur.

simul confectae in perfectam rotunditatem, numero aliquando 95, 100, 110, & plus, & minus, quae omnia ocella sunt viridia, aperta vero, scilicet cum efflorescant, lingua quilibet quadrangula vel quinquangula, tenuissima brevique & lutea filaments (sive capillamenta aut potius pilos) in funiculo forata, parvulum granum luteum pro apice continent atque emittunt. Sapore est flos ille parum adstringente cum leviscula amaritudine: odor vero gravis & flavus, nec diffinilis Keni, at paulo acutior: quem siccatus diu perennaciter retinet. Per mensem integrum prima vice, secunda per duos & plus florens conspicitur, floribus aliis marcescentibus, aliis subnascentibus.

Siliquae è floribus centro prodeunt, numero variae, solitariae interdum, aliquando verò binae, ternae, quaternae, senae, septenae, densae etiam, nec raro plures ab uno ocellumque flore. Cum enim ortum ducant siliquae ab illis vasis in flore dictis quae centenae quandoque numerantur, nec etiam erit impossibile ab uno globulo tantum flore centenas oriri siliquas: positi autem figuraeque similitudine conspiciuntur Piperi Aethiopico *Math.* sed sapore & internis seminibus differunt; per maturitatem nigerrime dum parva adhuc valde adstringentes sunt, contorta, rotundiores & veluti corniculata, maturefcentes paulatim minus adstringentes, magisque acres; mature figura & magnitudine Lupinorum siliquis emulantur, aliquantulum contorta, sex uncias longae, digiti minoris crassitie, rotundiusculae & tuberculosa ob semina inclusa, Cortex ficus validus est.

Semina Carobae similia; matura dura atque nigra, non rotunda sed longiuscula, medulla bivalvi, in quolibet lobo plura, incerto numero, sine ordine posita & confecta, substantia quadam candida & levi interposita. Mirum, vel unum semen tantum paululum ore manum adeo calefacit os & palatum, atque Alii odorem adeo emulatur, ac taliter eo odore os inficit, ut etiam à longe mirè fuerat huiusmodi qui huiusmodi fenum parum manderit.

Semen ab infusa S. Dominici dicta seu Hispaniola transmissum fuit. Plantae è semine Indico enata post triennium flores coeperunt.

Acaciae alterius meminit Dioscorides in Cappadocia & Ponto nascentis, similis Aegyptiae, multo tamen minoris, & ad humum depressae ac tenerioris, sed spinâ aculeorum specie oblitae, folia habentis Rute similia: Semen autem in folliculis conjunctis, trium aut quatuor capacibus, minus Lentis.

Hae tota in succum expressa astringit, verum inferior est facultate, & ad ocularia medicamenta inepta.

Halepi in mercatorum tabernis nomine *Cardem* reperit Rauwolfius siliquis venales, castaneae modo fuscae, quae duos aut tres lacculos habent compressos, & in unoquoque *femen* rubens simile Ballaninae nostrae mari, ex Aegypto maxime allatas. Quidam existimant veram Dioscoridis Acaciam.

Quaedam Acaciae congenerae foliis & spinis Jujube concoloribus, cui saeculi toriles per crebra intervalla geminis aculeis donantur, cornua Linaea exerta referentibus, interque cirri exiles foliola Acaciae primae posita & similitudine gerunt. *Lib. Ad.*

Ex Peruvianis insulis alia, quae non foliis diffinitis, in viminibus sesquipodalibus spinulis adnatis donatur, concoloribus Uvae ursae. *Lib. & Penn.*

C A P. II.

De Plantis Aeschynomenis seu vivis & mimosis dictis in genere.

Facultas sentiendi Animalibus tam propria censori solet, ut eorum differentia essentialis à Philosophis constituitur. Verum Planta nonnullae Aeschynomene Veteribus dictae, Recentioribus *vivae & sensivae & mimosae*, haud obscura sensus indicia produunt: siquidem folia earum manu aut baculo tacta & paululum compressa, pleno etiam meridie, splendente Sole, illico se contrahunt; in nonnullis etiam speciebus caulemque teniores concidunt & velut marcescunt; quod idem ab aere frigido admissi patiuntur. Quomodo haec sunt si sensum omnem & motum spontaneum is denegemus mechanici aliqui ratione explicare perdifficile est. Quia si dicamus spiritum nervos & vasa replentem contrahi ad ingressum prohibito ea debet? Quammodum enim Animantium pulmones aere infuso repletae extenduntur & attolluntur, sic pariter folia spiribus & vaporibus per nervos influentibus; quemadmodum etiam idem pulmones aere seu expirato, seu per poros elapso vacuae concidunt & contrahuntur, sic item folia spiritibus exhausta. Jam vero spiritus folia diffidentes cum in continuo fluxu sint, perque eorum poros expirant, nisi novi jugiter à radice subministrantur, flaccescant ea & contrahantur necesse est, ut in avulsis videmus.

Fieri ergo potest ut tangentis manus, nervorum compressu spirituum influxum impediatur ad tempus, aut fortasse etiam repercutiatur nonnulli, unde is qui nervos implebant evaporantibus *folia* necessario contrahantur aut collabescant. Fieri etiam potest, ut tam digiti quam ambiens frigus, spiritus contrahat & condenser, eorumque motum sistat, adeoque folia contrahi & collabescere faciat. Valvulae enim in plantarum vasis, nisi quis eas ad oculum demonstraverit, non libenter admittimus.

Hujus plantae Theophrastus nomine Aeschynomene circa Memphis Aegypti nascentis meminisse creditur. Verum hodie in Aegypto non invenitur, siquidem Bellonius & Alpinus nullam eius mentionem faciunt; & Guilandinus se istam diu multumque in Aegypto circa Memphis, Heliopolin,

polin, Tanaim & Alexandriam quasitam nunquam offendere potuisse. Verisimile ergo esse altius de advectam ibi olim plantatam fuisse.

Plinius Lib. 24. Cap. 17. ejus meminisse videtur his verbis, *Adject* his Apollodoros segetis ejus [Democriti] herbam Aeschynomenein, quoniam appropinquante manu folia contrahatur.

C A P. III.

De Plantis Aeschynomenis foliis bicompositis seu ramosis.

1. Caaco Brasiliensis; Herba viva vniço Marggrav. Aeschynomene spinosa II. seu foliolis Acaciae latioribus, siliquis longis hirsutis Breyin. An mimosa spinosa Fernambucensis Zanoni? The Sensitive Plant.

Cautem habet striatum, viridem, longum, haud crassum, lignosum, aculeatum, fragilem tamen & medullulosum, quod pariter terra incumbit, parum affligit & aliis se implicat. In varios panditur ramos, & rami in ramulos, duos aut etiam quatuor digitos longos, aculeatos: quilibet autem ramulus quinque, sex aut octo folios habet sibi semper oppositas, quamlibet unum aut sesquidigitum longam, quae costae continent foliola late viridia, ordine posita & sibi opposita, angusta, oblonga ut Lentium, sine pediculis, ad tactum tenera, in medio secundum longitudinem subtili nervulo donata, qui non potest videri nisi foliolum lumen observatur. Nobis folia sunt quae Marggravius ramulos vocat. Folia autem in plantula nobis visa, quae ex semine provenit, observata bicomposita fuisse *Filices feminae* in modum, primò ex duabus tribusve costarum paribus medio nervo adnexis; secundò ex sedecim, octodecim, aut etiam viginti pinnarum paribus singulis costis adnexis, abique impari in extrema costa: Ad caulem ubi ramuli prodeunt brevis provenit pediculus, (raro plusquam unus in uno loco, sed in uno habens multos [flores] & in summitate, caulis quasi spicatum congesti sunt globuli) unum digitum longum, qui capitulum producit rotundum magnitudine Globulariae Monspeliensis *Clusii*, vel etiam majus, conspersum ceruleo-purpureis, (vel etiam incarnatis coloris) foliulis egregiis, arcte junctis, ita ut capitulum hirsutum videatur. Post flores proveniunt *siliquae*, tenues, striatae, hispidae, mollibus aculeis munitae, tres circiter digitos longae, in quibus semen nigerrimum splendens, oblongum, figuram fere habens cordis, magnitudine grani siliginis. Radix hujus plantae perennis est, & semper protrudit caules recentes: Est autem pedalis aut paulo majoris longitudinis, quatuor circiter digitos crassa superius, sed quae paulatim attenuatur versis inferiora; est autem contorta instar funis, & multa habet filamenta ad latus è sui medio, unum aut duos pedes longa, exterius coloris Umbrae, interioribus alba, lignosa, medullulosa, lenta, filamentosa: tota fortem odorem habet, plantae similem Raporum non fructum diu in cella tempore hybernò servaturum. Herba inodora sed saporis subtilis: Mirabilis autem, nam manu, pede aut baculo tacta, statim contrahit se & componit, brevi autem post iterum se explicat. Etiam circa Solis occalum quasi tristitia affecta se componit.

Eandem huc omnino plantam esse mihi plane persuasit *Mimosam spinosam Fernambucensem* Jacobi Zanoni, quamvis ille diversam velit, figura duntaxat feminis, (quod summa parte per longum sulcatum scribit, frumetum nostratis similitudine) repugnare videtur.

2. Caaco seu Herbe vivae tertia species Marggr. Aeschynomene spinosa tertia sive foliolis Acaciae angustioribus, siliquis parvis echinatis Breyin. Planta humilis hortulanis nostris.

Breyin.

Validioribus spinis undique horret hic frutex, Rosarum magnitudine; ramis multis rotundis, hirsutissimo cortice, atrorubenti obductis: quos frondos nullo ordine & temere nascentes, selcunciam longe, tenues hirsutaeque ambiunt; subius ad exortum duobus hamaticque sentibus armatae, & superius in quovis latere quatuor aut subinde quinque suffragantibus foliola obscurè virentia, Acaciae angustiora habentibus, dense adeo in orbem alatae ut fabellum & plums confectum perminutum non male exprimere videantur. Globulos secunde fert minores, *siliquas* rigidioribus & magis parvis congestis, ternos, senos, vel nonnunquam plures in quibus: quibus *siliquae* superaveniunt pilis rigide echinatae, tenues, in tres distinctae loculos, quorum singulis singula *semina*, praecedentium paria, sed aliquanto minorata, coloris ex spadiceo fulci, inclusa.

Marggravius siliquas & semina ita describit. Semen continetur in siliquis parvis, terebribus, hispides, fulcis, quarum multae conjunguntur, figurâ Rose: quilibet autem siliquula habet tria grana & totidem tubercula; Semen autem coloris est olivacei, paulò obscurioris, rotundum & paulò compressum, instar lentium, sed minus. Siliquulae autem sponte diffiliunt in tot partes quot semina continent.

Hae fortè est Pinahuihuiztli seu Herba verecunda Fr. Hernandez, quae imperfectè admodum describitur Lib. 4. Cap. 32. Hist. Mexic.

Hae ex feminis figura ea esse videtur quae hortulanis nostris Plantae humilis nomine colitur, ad frugem tamen, quamcunque curam adhibueris in regionibus nostris ob ambients frigus non pervenit.

SECTIO TERTIA.

Plantæ *Æschynomene* foliis pinnatis tantum, non ramosis, floribus vel papilionaceis vel pentapetalis.

CAP. I.

Mimosa non spinosa major Zeilanica Breyn. Dyakibala Cingalensum D. Hermans.

D. Syen.

Radix firmatur rotundâ & subtrifida, quæ paulo infra terræ superficiem in tres quatuorve partes dividitur, & rursus postquam profundius delituerit, in plures subdividitur, paulatimque in capillamenta coloris albicantis definit. Huic innititur *caulis* rotundus, concavus, mollis & tener, coloris dilute virescentis, cui alternò ordine adnascuntur *folia* longa, ex plurimis aliis lateralibus, nervo medio intercurrente conflata, pari modo ut in aliis *Mimosis* liquet, nisi quod folium hocce angustius, ac non ramosum, & tota planta præterea dilutiorem colorem obineat, senesque obtusius sit prædita. Juxta foliorum exortum flores enascuntur papilionacei, nunc singulares, nunc bini ternive, pediculis brevioribus inherentes, figurâ (quantum ex sicca planta colligere datum) ut Genistæ flores propemodum accedentes, colorisque lutei vel aurei, labello autem interiore hirsuto. Hæc succedunt *siliquæ* angustæ, compressæ & articulatæ, trium unarum ut plurimum longitudine, quinque vel sex *seminibus* suis internodiis distincta continentes, quorum numerum externè facile quis distinguat, cum non solum foras prominent, sed & is in locis ubi conspiciuntur *semina*, siliqua planè sit aspera & scabrosa, articulationibus præterea, quæ ea distinguunt, tam teneris, ut si vel levior tantummodo tractentur, facili negotio à se invicem separantur: siliquæ extremitati insuper appendicula quadam, ut plurimum adhaerens capillacea. Semen ipsius Lentis fere est magnitudine, coloris ex griseo vel subfusco flavescens & exactè renis figuram exhibens, pari modo ut in Spatio monospermo altero C. B. videre licet.

Calorem intensum & solum apprime humidum amat.

CAP. II.

Herba viva Hist. Lugd. Acoth. Park.

Acoth.

Nonnullis Asiæ locis planta quædam invenitur, vulgò *Herba viva* nuncupata, à circumforaneis illis *foques* appellatis *Herba amra*, ab Arabibus & Turcis *Salsæ*, & à Persis *Salsæ* dicta. Exilem habet radicem, à qua supra terram exiliunt octo ramuli, (costæ potius) duos digitos longi, *foliis* utrinque à regione digestis, & inter se respondentibus onutis, quæ ut plurimum ad Erii folia accedunt, nec dissimilia foliis Polyopidi, sed longè tenuiora, itaque lævia, & grato virore oculos patientia, uti *Tamarindorum* folia. E medio capite radices prostrantur pediculi quatuor, foliis vix longiores, *flores* singuli suum sustinentes flavum, aspectu pulcherrimum, minorum Caryophyllorum floribus similem, sed sine odore.

Nascitur nonnullis Asiæ locis calidis & humidis.

Locus.

Hæc Planta singularis est & ab aliis *Æschynomenis* longè diversa. Integræ ejus historiam vide apud Acotham. Herba est magica & ad amatoria celebratur.

CAP. III.

* 1. *Chamaecrista pavonina Brasiliensia siliquâ singulari* Breyn.

Breyn.

Eadem præne quâ *mimosa spinosa* secunda *Breyne* facie procrevit, quanquam minus, nec adeò ramulosum, & nullo aculeorum vallo munitum. *Caules* namque ex sua radice fundit quadrangulares rubentes, spinarum penitus expertes, & ad singulas foliorum alas modo in hæc, modo in illam partem inflexos, ac geminatis, latius in acutum desinentibus, nervosis circinque puleis, auriculatos appendiculis: inter quas *folia* alternatim exoritur palmata, pennata, seu ex numeris, pallide virescentibus foliolis, Acaciæ haud parum amulantibus, trinervis, uni costæ adnatis, sibi invicem oppositis congesta, vesperti se complicantibus & mane illucescente. Sole se aperientibus reliquorum hujus generis more. L foliorum aliis solitariis plerumque tantum, tener & oblongus exit pediculus, cui flos insidet æquatus, Sophoræ Alpini quadruplo minor, subrubicundique coloris, petalis quinque acutioribus compositis; cujus in medietate corniculum falcatum, lanugine densâ hirsutum ramula inter multa ludit; quod collapsò postmodum flore hirsutem suam exuens in *siliquam* efformatur pulchram, angustam, sextantalem, breviorémve *Cristæ pavoninæ*, sed nigerrimam, cum pluribus intus membranis, veluti parietibus intergerimis in diversas concamerationes, singulis seminibus singulis repletis, dispelcitur.

2. *Herba*

2. *Herba mimosa spuria seminibus quadratis.*

Cauliculus surgit dodrantales, teretes, graciles, satis rigidos, erectos, cacumine tamen nutante, rubicundus, hirsutus, ab imo statim ramulos, ramulis alternis è foliorum aliis exeuntibus: imò tamen ramuli ex adverso biui in singulis plantis oriuntur. *Folia* per intervalla crebra, hinc inde singula, caulibus per totam longitudinem ab imo ad summum usque adnascuntur, alata *Viciæ* alcicups in modum, & pluribus pinularum oblongarum obtusarum conjugationibus composita (decem internum aut duodecim numeravimus) per margines aqualia, glabra, supernè viridia, internè glauca, brevibus pediculis fulta cum auriculis acutis hinc inde ad exortum racheos cauli adnascuntibus. Versis summis caules ex aliis foliorum [aliis ex parte caulis inter duo folia media] exeunt flores, tres plerumque simul, pediculis tenuibus semuncialibus sustentati, calyci è sex segmentis in longos & acutos mucrones exeuntibus composito inclusi, pentapetali, petalis obtusis, flavi, magnitudine & colore florum *Alcyri* aut *Chamaecristæ*, cum plurimis intus staminibus seu corniculis crassis, erectis & stylo in medio.

Huic personula est, si non eadem, *Chamaecrista Pavonina Americana* siliquâ multiplici *Breyne*, quam sic describit,

Breyn.

Venustate ac concinnitate priori [*Chamaecristæ pavoninæ* Brasil. siliquâ singulari] in multis cedit. *Caulis* habet rotundum, striatum haud inflexum, ramos multos, pilis teneris pubescentibus secentem. Horum alæ quam illius breviores, cariniquæ foliola pauciora ac ampliora, *Mimosa spinosa* secunde *Breyne* foliorum lobulos superantia, & avera parte subhirsuta. *Flos* dimidio minor quam *Brasiliens*, & copiosius in singulis alarum sinibus, pediculo brevior fultus; quo evanescente succedunt *siliquæ* nigricantes, *Brasiliens* angustior, magisque compressa, ac in plures idem concamerationes divisa, semen continens quale est *Brasiliens*, sed minus.

In Americana insula dicta *Curaçæ* oritur. Nobis descripta ex semine Londino accepto, colore spadiceo, figurâ quadratâ ut rhomboide, enata est. Siliquas non vidimus, nec enim eas in hortulo nostro percipit. Semen quotannis ex insula *Barbador* unâ cum *Plantâ* sensuivâ & humilis dicta seminibus in Angliam delatum est.

FINIS.

De ICONIBUS Sculptendis Admonitio.

Cum accuratæ specierum Icones non tantum ad Historiam Stirpium exornandam, sed etiam ad descriptiones illustrandas, ut à quavis etiam rudioribus facile intelligi & comprehendi queant, summo prece condantur: ne Opus locum necessariis adminiculis destituatur, Typographus & Bibliopola, quorum Typis & Impensis excudi præsumptum est, decreverunt, quam elegantem & accuratam, vel ex figuris ad vivum delineatis, vel ex optimis exemplaribus excusis, à præstantissimis Chalcographis expressas Icones quanta fieri posset sollicitudine adhibere & evulgare, modo sumptus ne deciant. Quod ne fiat, generosos aliosque huius studio devotos, eire favores orant ut in Societatem Operis veniant, & ad sumptus sublevantes modico are initio deposito in partem pretii pro uno pluribusve exemplaribus, cum jam absoluta & tradita sint, persolvendi, inceptum suum promovere dignentur.

Ne vero Mœcenates suos immo dicis collationibus nimium gravent, aut longa expectatione fatigent, figuras per partes elate stantur, singulis tribusve sortium exhibitis, nec pro frequenti tribu symbolam petere, priusquam antecederet prædicta & contributoribus tradita fuerit.